

वीर सेवा मन्दिर
दिल्ली

★

७५६

क्रम सख्या

०३०८ गुजरात

काल न०

खण्ड

શ્રી ગુલાબવીર ગ્રંથમાળા પૂર્વ ૪ થું.

૨૪ શ્રી મહાવીરાય નમઃ ૨૪

જૈનાગમશબ્દસંગ્રહ.

અર્ધમાગધી—ગુજરાતી કોષ.

સંપાદક:

પૂજ્યપાદશ્રી ગુલાબચંદ્રજી સ્વામીના

શિષ્ય—

શતાવધાની પં. મુનિ શ્રીરત્નચંદ્રજી મહારાજ.

(લોખંડી સંગ્રહમાં)

પ્રકાશક:

અંબવી ગુલાબચંદ્રજી મહારાજ
શ્રી લોખંડી.
(કાઠીયાવાડ)

ઈ. સન ૧૯૨૬.]

વિક્રમ સંવત ૧૯૮૩

[વીર સંવત ૨૪૫૩.

પ્રથમાવૃત્તિ.

પ્રત ૧૦૦૦.

મુદ્રક શ્રી. ૨૦. પોસ્ટેજ ભુલું.

ધી જયવંતસિંહ પ્રીન્ટિંગ પ્રેસ લીમિટેડ—કાઠિયાવાડ.

અર્પણપત્રિકા.

ગુરૂચર્ય પૂજ્યપાદશ્રી ગુલાબચંદ્રજીસ્વામી તથા મહારાજશ્રી વીરજીસ્વામી !
આપ બન્ને સહોદરોએ ઘણા વર્ષથી આ સેવકને અભ્યાસ કાર્યમાં
અને લેખન કાર્યમાં ઘણી સાહાય્ય આપી ઉપકૃત કર્યો છે. એટલુંજ
નહી પણ શાસનોપયોગી સાહિત્યપ્રચારના કાર્યમાં
આજસુધી સહાયતા આપતા રહો છે તેથી
આભારવશ આ સેવક બાપાસા-
હિત્યના અંગરૂપ આ પુસ્તક
આપના કર કમલ-
માં અર્પણ
ક રે
છે.

લિ૦ મુનિ રત્નચંદ્ર.

પ્રસ્તાવના.

કોષ, કોશ, નામભાગા, શબ્દસંચય, શબ્દસંગ્રહ, શબ્દાણુવ, શબ્દરત્નાકર, અભિધાન ચિંતામણિ, શબ્દકલ્પદ્રુમ, શબ્દરત્નાવલી, વગેરે અનેક શબ્દો લગ-
કોષની જરૂરીઆત લગ એક અર્થવાળા છે. એ બધા શબ્દો છુટી છુટી પડેલી વસ્તુને એકત્ર કરી સમૂહરૂપે ગોઠવવાનો અર્થ સચવે છે. ભડાર અથવા ખજાનાને પણ આ કોષ શબ્દ લાગુ પડે છે. પૃથ્વીના જુદા જુદા ભાગમાં જુદાં જુદાં નિમિત્તોથી ઉત્પન્ન થતા દ્રવ્ય- માંથી મ્હેસુલરૂપે કે જકાતરૂપે અમુક અમુક અશ ગ્રહણ કરી, રાગઓ રાજ્યના રક્ષણ માટે યા પ્રજાનું પાલન કરવા માટે રાજ્યનો ખજાનો ભરે છે અને તે ખજાનો રાજ્યની સમૃદ્ધિ ગણાય છે. તેમ જ ભાષાના જુદાં જુદાં પુસ્તકોમાં વપરાયેલા શબ્દોના અર્થનો સંશોધન- પૂર્વક સંગ્રહ કરી વિદ્વાનોએ કોષરૂપે શબ્દના ખજાના તૈયાર કર્યા છે. રાજ્યના રક્ષણ માટે ધનના ખજાનાની જોટલી જરૂર છે, તેના કરતાં પણ વધારે જરૂર તત્ત્વના રક્ષણ માટે અને ધર્મના પાલન માટે તે તે ભાષાના કોષરૂપે શબ્દના ખજાનાની જરૂરી છે. કોષ એ ભાષાની સમૃદ્ધિ છે, ભાષાનું બળ છે, સાહિત્યનું જીવન છે, તત્ત્વોને વિસ્તારવાનું મુખ્ય સાધન છે.

ભારતવર્ષના ધર્મસાહિત્યની મુખ્ય બે ભાષાઓ છે. સંસ્કૃત અને પ્રાકૃત. અનુયોગદાર સત્રમાં આ બે ભાષાઓને પ્રશસ્ત ભાષા કહી છે. **ચક્રુત્ક—**
આર્યાવર્તની પ્રાચીન “ સંસ્કૃત્યા પાળ્યા ચેવ પસંત્યા હિસિમાસિયા ” અર્થાત્ સંસ્કૃત ભાષાઓ.
 અને પ્રાકૃત એ બે ભાષા ઋષિભાષિત અને પ્રશસ્ત છે. કાલ

પરત્વે સંસ્કૃતભાષામાં બે ભેદ પડ્યા છે. એક પ્રાચીન સંસ્કૃત અને બીજી અર્વાચીન સંસ્કૃત. વેદની સંસ્કૃતભાષા એ પ્રાચીનસંસ્કૃત અને મદાભારત આદિની સંસ્કૃત ભાષા તે અર્વાચીનસંસ્કૃત છે. ખરીરીતે તો પાણિનીય આદિ વ્યાકરણકર્તાઓએ સરકાર પમાડ્યા પછીજ સંસ્કૃત નામ પ્રસિદ્ધિમાં આવ્યું હોય તે સભવિત છે. ગમે તે હો વેદિકધર્મનું સાહિત્ય ધણે ભાગે સંસ્કૃત ભાષામાં લખાયેલું છે. તેમાં વેદો વેદિકસંસ્કૃતમાં અને મનુસ્મૃતિ આદિ ધર્મગ્રંથો નવીન સંસ્કૃતમાં રચાયા છે. બીજી ભાષા છે પ્રાકૃત. તે સાધારણ જનોની બોલાતી ભાષા હતી. સંસ્કૃત ભાષા વ્યાકરણના નિયમથી બધાયેલી હોવાથી આજ સુધી અવિભક્ત રહી, પણ પ્રાકૃતભાષા તો લોકભાષા હોઈને દેશભેદ અને કાળભેદથી બદલાવા લાગી એટલે તેના અનેક ભેદ પડ્યા. માગધી, શૌરસેતી, પૈશાચી, અપભ્રંશ વગેરે અનેક નામો ધારણ કરતી પ્રાકૃતભાષા આખા ભારતવર્ષમાં પ્રસરી. આમાં અર્વાચીન પ્રાકૃતભાષાને હમણાં બાબુએ મુકી પ્રાચીન પ્રાકૃતભાષાનો વિચાર કરીએ કેમકે તેમાં આર્યાવર્તના મુખ્ય બે ધર્મોનું-બૌદ્ધધર્મ અને જૈનધર્મનું સાહિત્ય ઉતરેલું છે. પ્રાચીન પ્રાકૃત ભાષાના મુખ્ય બે ભેદ થયા, પાલી અને અર્ધમાગધી. તેમાં બૌદ્ધ

સાહિત્ય પાલીભાષામાં લખાયું અને જૈન આગમસાહિત્ય અર્ધમાગધીભાષામાં રચાયું. મગધદેશનો અર્ધ ભાગ અને શરસેન દેશનો અર્ધ ભાગ એમ બંને દેશની સરહદ ઉપર પ્રાચીન સમયમાં બેલાલી ભાષાનું નામ અર્ધમાગધી પડ્યું હોય એમ સંભવિત લાગે છે. આવી રીતે અર્ચાવર્તના મુખ્ય ત્રણ ધર્મોના પ્રાચીન સાહિત્યની જુદી જુદી ત્રણ ભાષા થઈ.

દરેક ધર્મસાહિત્યનો આત્મા તે તે ધર્મના તત્ત્વો છે અને ભાષા એ તેનું સરીર છે.

વૈદિક સાહિત્ય.

વ્યાકરણ, ઇંદ્ર, કાપ, વગેરે તેના અવયવો છે. જે સાહિત્યના આ અંશો અંગો પૂર્ણ હોય તે સાહિત્યનો અભ્યાસ કરવાની વધારે સરળતા થાય અને ભોકામા તેનો વધારે પ્રચાર થાય તે સ્વાભાવિક છે. વૈદિક સાહિત્યનાં વ્યાકરણ, કાપ, આદિ અંગો ધણા પ્રાચીન સમયથી રચાયાં. નવીન સંસ્કૃતભાષાના તો વ્યાકરણ, કાપ આદિ અંગો કેટલાંએ રચાઈ ગયા છે. અમરકાપ, મેદિનીકાપ, અભિધાન-ચિંતામણિ, શબ્દકોશપદ્મ, વાચસ્પત્યજ્ઞાનિધાન આદિ આવનથી વધારે કાંં આજે પણ વિદ્યમાન છે.

વૈદિકસાહિત્યની માફક બૌદ્ધસાહિત્યનાં અંગો પણ વ્યાકરણ, કાપ આદિરૂપે ધણાં તૈયાર થયાં છે. તેને લીધે બૌદ્ધધર્મના દુનિયાના મોટા ભાગ ઉપર પ્રચાર થએલ જોવામા આવે છે.

બૌદ્ધ સાહિત્ય.

જૈનધર્મના તત્ત્વોનો ઉપદેશ તીર્થંકર મહારાજે અર્ધમાગધી ભાષામાં કર્યો છે એવો ઉદ્દેશ શાસ્ત્રમાં અનેક સ્થળે છે. જે ભાષામાં તીર્થંકરે અર્થરૂપે

જૈન સાહિત્ય

તત્ત્વો પ્રકાશ્યા તે ભાષામાં ગણધરોએ સૂત્રો રચ્યાં; અર્થાત્ જૈન-ધર્મનું આગમસાહિત્ય અર્ધમાગધી ભાષામાં રચાયું. શાસ્ત્રો રચાયા પછી લગભગ એક હજાર વર્ષ સુધી તે શાસ્ત્રો પુસ્તકારૂઢ ન થતા પાઠકોની જીભને ટેરવે રહ્યાં. ગુરૂઓ પોતાના શિષ્યોને મોઢેથી શીખવતા અને શિષ્યો મૂળપાઠ કડસ્થ કરી અર્થની ધારણા કરતા. ધારણ કરેલ અર્થ અને કૃત્તે કરેલાં સૂત્ર શિષ્યો પુનઃ પોતાના નવા શિષ્યોને શીખવતા. તેમાં કેટલાક સંક્ષેપ સૂત્રોને રૂપે વિસ્તારથી સમજાવવાને ભદ્રાવાદુ સ્વામી વગેરેએ તેને તે ભાષામાં નિર્મુક્તિઓ રચી અને ત્યાર પછી કેટલેક વર્ષો કેટલાંક સૂત્રો ઉપર ભાષ્યો રચાયાં તે પણ પ્રાકૃત ભાષામાં. મહાવીરપ્રભુના નિર્વાણ પછી ૯૮૦ વર્ષે ૨૭ મે પાટ્ટે દેવર્ષિજિજ્ઞાસુમાશ્રમણ આચાર્ય થયા. એમણે બીજા આઠ આચાર્યોની મદદ લઈ વસુભીપુર સહરમાં ગુરુશિષ્યપરંપરાથી શ્રવણગોચર થયેલ સૂત્રોને પુસ્તકારૂઢ કર્યા. વખત જતા સૂત્રની ભાષા અને જમાનાની ચાલુ ભાષા વચ્ચે અંતર પડ્યે જતુ હતુ. અર્વાચીન ભાષા પ્રાચીન ભાષાથી. જુદી પડી જુદું જુદું નામ ધારણ કરતી હતી. પ્રાકૃત ભાષાના દેશ અને કાળ પરત્વે અનેક પ્રકારો પડી ચુક્યા હતા. આ વખતે સંસ્કૃત અને પાલી ભાષાની માફક અર્ધમાગધીભાષાને પણ વ્યાકરણ આદિની નિયમબદ્ધ કરવાની આવશ્યકતા હતી. કદાચ જૈનાચાર્યોએ તે રચ્યાં હોય તે પાછા જાણી અધ્યાધુનીના કાળમાં તે નષ્ટ થયાં હોય તો તે ખનવાજેય છે. મને તેમ હો પણ આજે

તે ઉપલબ્ધ નથી. અર્વાચીનપ્રાકૃતનાં વ્યાકરણો જૈન અને જૈનેતર વિદ્વાનોએ રચ્યાં પણ પ્રાચીન પ્રાકૃતભાષા ઉપર જોધએ તેવું લક્ષ્ય ન અપાયું. અલબત્ત ત્યાર પછી સૂત્રો ઉપર આખ્યાઓ-ટીકાઓ રચાઈ. પ્રથમ ચૂર્ણિના રૂપમાં અને પછી વિસ્તારથી વૃત્તિના રૂપમાં શીલાંગસૂત્રિ, અભયદેવસૂત્રિ વગેરેએ ટીકાઓ લખી પણ તે સંસ્કૃતભાષામાં, મૂળ ભાષામાં નહીં. યૌદ્ધધર્મનાં મૂળ પુસ્તકો પાલીમાં અને તેના ટીકાઓ પણ પાલીભાષામાં લખાઈ, તેથી પાલી ભાષા આજસુધી એકરૂપે જળવાઈ રહી, તેમ જૈન આગમોની ટીકાઓ આગમની ભાષામાંજ રચાઈજોત તો આગમની ભાષાનો આજે બહોળો વિસ્તાર થયો હોત. પણ એમ લાગે છે કે આ વખતે જમાનાનું વલણ સંસ્કૃતભાષા તરફ વળેલું હોતું જોધએ. પ્રાકૃતભાષા કરતાં સંસ્કૃતભાષાનો આદર વધારે થયેલ હોય એમ માનવાને કારણ મળે છે. તે વખતના રચાયેલ નાટકોમાં ઉત્તમ પાત્રોની સંસ્કૃત ભાષા અને હલકા પાત્રોની પ્રાકૃત ભાષા યોગ્યેલી જોવામાં આવે છે. બ્રાહ્મણ વિદ્વાનોની આ અસર જૈન વિદ્વાનો ઉપર થઈ હોય તો તે અસંભવિત જેવું નથી. અસ્તુ. 'સમયયત્ત કારોતિ વજ્રમ્ભજમ્' સમયની બલિહારી છે. ટીકારચનાકાળ પછી જૈનાચાર્યોએ હજારો ગ્રંથો રચ્યા. પણ તેમાં તેવું ટકા સંસ્કૃત ભાષાના અને દશ ટકા પ્રાકૃત ભાષાના આવી પરિસ્થિતિ આજસુધી રહી પણ થોડા વર્ષો થયાં કંઈક વલણ બદલાયું છે. પુરાતત્ત્વોની જેમ જેમ શોધ થવા માંડી છે તેમ તેમ પુરાતન ભાષા તરફ લોકોનું લક્ષ્ય ખેંચાયું છે. પુરાતન તત્ત્વોને ધારણ કરનારી એ ભાષાઓ-પાલી અને અર્ધભાગધી શોધકાના વિશ્વાસને પાત્ર બનવા લાગી છે. પાલીભાષા, વ્યાકરણ કોષ આદિ અગોથી પૂર્ણાંગી બનેલી છે. પણ અર્ધભાગધી ભાષાનાં અગોની ખામી જણાઈ. ન મળે તેનું વ્યાકરણ કે ન મળે કોષ. હેમચંદ્રસૂત્રિએ એક વ્યાકરણ અને એક કોષ રચ્યો પણ વ્યાકરણ સંસ્કૃત અને પ્રાકૃત ભાષાનું અને કોષ દેશ્ય શબ્દોનો. આર્ષ પ્રયોગોનું પોતાના વ્યાકરણમાં તેમણે સૂચન કર્યું પણ વિકલ્પબહુલતા જાણી તેની ઉપેક્ષા કરી. વિક્રમના ૧૧ મા સેક્રમા મહાકવિ ધનપાલે પોતાની બહેન સુદરીના શિક્ષણ માટે પાંચઅલબ્ધીનામમાળા નામનો એક ન્દાનો કોષ રચ્યો. જે હાલ થોડા વખત પહેલાં જપાઈ બહાર પડ્યો છે તે પણ પ્રમાણમાં બહુ ન્દાનો છે, વળી પ્રાકૃત ભાષાનોજ તે કોષ કહી શકાય. અસ, પ્રાકૃત ભાષાના કહાંએ તો આ બેજ કોષ ઉપલબ્ધ છે તેમા પણ એક દેશ્યભાષાનો અને એક પ્રાકૃતભાષાનો. અર્ધભાગધીભાષાનો તો એકે નહીં.

આગમની ભાષાના આ મુખ્ય અગની ખામી દૂર કરવાનો પ્રથમ પ્રયાસ આજર્થી અભિધાન રાજેન્દ્રની લગભગ પાંત્રીસ વર્ષ પહેલાં શ્રીયુત રાજેન્દ્રસૂત્રિએ આરંભ્યો. તેમણે વૃદ્ધાવસ્થામાં પણ આગમો, ભાષ્યો, નિર્ણયિતઓ વગેરે પ્રાચીન અને અર્વાચીન પ્રાકૃત ગ્રંથોનું દોહન કરી શબ્દ સંગ્રહ કર્યો. અ-કારાદિ અનુક્રમે શબ્દાવલિ ગોઠવી. દરેક પ્રાકૃત શબ્દની આગળ સંસ્કૃત પર્યાય ગોઠવ્યો. અર્થ લોકભાષામાં આપવાને બદલે સંસ્કૃત ભાષામાં આપ્યો; તે પણ સંક્ષેપથી નહીં પણ મ્હોટા વિસ્તારથી, ઠાખલા તરીકે અનાથી શબ્દનો અર્થ આપવાનો હોય ત્યાં અનાથીમુનિનું આપુ અ. બ્ધયન, તેના ઉપરની ટીકાના પાઠોના પાઠો તેમાં ગોઠવવામાં આવ્યા તેથી તેનો વિસ્તાર અત્યંત

વધી એક એક શબ્દની પાછળ પ્રકરણનાં પ્રકરણો યોજ્યાં તેથી તે શબ્દ કોષને બદલે પ્રકરણ કોષ બન્યો. સાર્ધકલોપીડીયાની માફક અતિ વિસ્તૃત મહાન કોષ થયો. તેનું પ્રકાશન કર્ષ તેમના પરલોક નિવાસ પછી થયું તેથી લેખકો કે શોધકોના પ્રમાણથી રેફરન્સના આંકકો એમાં ઘણું ઠેકાણું બૂલો રહી જવા પામી છે. તે પુસ્તક મોટા મોટા સાત ભાગમાં રતલામ મુકામે અભિધાનસર્વેશ્વરકાર્યાલય તરફથી લગભગ ૨૫૦ રૂપિયાની કિંમતે છપાઇ બહાર પડ્યું છે. તે પુસ્તક આગમના ખળનારૂપે ગણી શકાય પણ સંસ્કૃત ન બાળુનાર સામાન્ય જનતાને ઉપયાગી ન થઈ શકે એટલે સામાન્ય વર્ગ માટે એક વ્યાપક આગમકોષની જરૂરી-આત ઉભીને ઉભી રહી.

ઈદાર નિવાસી શ્રીયુત ભંડારી કેશરીચંદ્રના મનમાં ઉપર કહેલ જરૂરીઆત પુરી પાડવાની ધગશ ઉત્પન્ન થઈ. પોતે વ્યાપારી વર્ગના માણસ હોવા છતાં અર્ધભાગથી કોષનેો અંગ્રેજી કેળવણીની સાથે સાધારણ સંસ્કૃતજ્ઞાન મેળવેલ હોવાથી જન્મ. આગમકોષનાં વાંકાં સાધેનો એકઠાં કરી શબ્દસંગ્રહ કરવાની શરૂઆત કરી. કેટલાએક આગમે અંગ્રેજ વિદ્વાનો તરફથી અંગ્રેજી, જર્મની વગેરે ભાષામાં તે તે સૂત્રના શબ્દકોષ સાથે છપાયા છે. તેમાંથી શબ્દો ચુટવાનો આરંભ કરી દશબાર હજાર શબ્દો એકઠા કર્યા. દરમ્યાન જર્મન નિવાસી ડો. સ્વાલીએ શ્વેતાબર કોન્ફરન્સની પ્રેરણાથી અને હર્મેન જેકોબીની સલાહથી એક પ્રાકૃતકોષ તૈયાર કરવાનો આરંભ કરી દીધો. વિક્રમ સવત ૧૯૬૮ ની સાલમાં શ્રીયુત ભંડારી કેશરીચંદ્રએ પોતાનો શબ્દસંગ્રહ ડો. સ્વાલી ઉપર મોકલી આપ્યો. એટલામાં યુરોપીય મહાયુદ્ધ ઉપસ્થિત થયું અને ડો. સ્વાલીની યોજના પડી ભાંગી. મોકલેલા શબ્દો પાછા ઈદાર આવ્યા. ભંડારીએ તે કામ જ. સ્થા. કોન્ફરન્સની આગળ રજુ કર્યું. કોન્ફરન્સે તે સ્વીકાર્યું પણ તેની સધળી બવસ્થા ભંડારીએજ કરવી એમ હતું. સવત ૧૯૭૨ ની સાલમાં શ્રીયુત ભંડારી કેશરીચંદ્રએ ઘણા આગ્રહપૂર્વક ને કામ આ લેખકને સોંપ્યું. તે વખતે અમે-શુરમહારાજ શ્રી ગુલાબચંદ્ર સ્વામી તથા મહારાજ શ્રી વીરજી સ્વામી વગેરે દાણા ચાર મુંબઇ ધાટકોપરમાં ચામાસું હતા. ત્યાંથી કામ શરૂ કર્યું. ભંડારીએ કરેલ શબ્દસંગ્રહ જોયો પણ તે ઉપયોગમાં આવે તેમ ન હતો. તેથી નવેસરથી સૂત્રોમાંથી મૂળ શબ્દો સંસ્કૃત પર્યાય અને ગુજરાતી અર્થ સાથે ચુટવાનું કામ આરંભ્યું. શબ્દસંગ્રહના કામમાં લીંબડી સંગ્રહાલયના પંડિત મહારાજ શ્રી ઉત્તમચંદ્ર સ્વામી, પંજમી ઉપાધ્યાયજી શ્રી આત્મારામજી મહારાજ તથા પૂજ્ય શ્રી ધર્મદાસજી મહારાજના સપ્રદાયના પૂજ્ય શ્રી માધવમુનિ મહારાજ તથા કચ્છી આઠ કોટી મોટી પક્ષના પં. મુનિ શ્રી દેવચંદ્રજી તરફથી કેટલીએક મદદ મળી. સંવત ૧૯૭૬ ની સાલમાં શબ્દ સમ્રદ પુરો થવા પછી વર્ણાનુક્રમે શબ્દાવલિ જોઈવવાનું અને સંશોધનનું કામ ચાલ્યું. એકદર ૭ વર્ષે સવત ૧૯૭૮ ની સાલમાં તે કોષનું સંપાદન કામ પૂરું થયું. બીજી બાજુએ તે કોષને સર્વત્ર વ્યાપક બનાવવા હિંદી અને અંગ્રેજી ભાષામાં અનુવાદ કરાવવાનું ચાલુ કરી, સ્થા. કોન્ફરન્સ તરફથી અગતેર મુકામે પોતાના પ્રેસમાં છાપવાનું કામ પણ શરૂ કર્યું. સંવત ૧૯૭૯ ની સાલમાં તે કોષને એક ભાગ બહાર પડ્યો. જેમાં માત્ર અકારના શબ્દો પુરા થયા.

ખીજી તરફ કલકત્તામાં પંડિત હરગોવિંદસે એક પ્રાકૃત કોષ તૈયાર કરવા માંડ્યો. તે

માત્ર હિંદી ભાષામાં જુદા જુદા ભાગમાં થોજી તેમજે કલકત્તામાં પ્રાકૃત-હિંદી કોષ. બહાર પડ્યો. આજસુધી તેના ત્રણ ભાગ બહાર પડ્યા છે. બ

અક્ષર સુધીના સજ્જો તેમાં આવ્યા છે. સ્થા. કે. ના કોષમાં પ્રાચીન અને અર્વાચીન પ્રાકૃત ભાષાઓનો ભેદ દર્શાવવાને માત્ર પ્રાચીન પુસ્તકોનાજ શબ્દો લેવામાં આવ્યા છે. ત્યારે પં. હરગોવિંદસના કોષમાં પ્રાચીન અર્વાચીન અને જાતના શબ્દો લેવામાં આવ્યા છે. તે ઉપરાંત દેશ્ય ભાષાનાં પણ ધણાખરા શબ્દો તેમાં ઉમેરવામાં આવ્યા છે એટલે તેને પ્રાકૃત કોષ કહીએ તો કહી શકાય જ્યારે સ્થા. કે. ના કોષને ધણે ભાગે આગમનાજ શબ્દો હોવાથી અર્દ્ધભાગધી કહી શકાય. અર્દ્ધભાગધી કોષનો એક ભાગ બહાર પડ્યો. હરમાન ભંડારી કેશરીચંદ્રજીની તખ્તીયત બગડી. હાપવાનું કામ અજમેરમાં અને વ્યવસ્થા કરનાર ઇંદોરમાં; તેમાં વળી તખ્તીયત નરમ જેથી બીજો ભાગ હાપવાનું કાર્ય વિલંબમાં પડ્યું.

સદરફ કોષનો પ્રારંભ કર્યા પહેલાં લગભગ વિક્રમ સંવત ૧૯૬૭ ની સાલથી પ્રાકૃત

ભાષાનો વિશેષ અભ્યાસ કરી, તેના સાહિત્યની ઉણપ દૂર કરવાનો અર્દ્ધભાગધી વ્યાકરણ. વિચાર વારંવાર મારા મનમાં થયા કરતો હતો. શ્રીયુત હેમચંદ્રા-ચાર્યના વ્યાકરણને અનુસાર એક માર્ગોપદેશિકા બનાવવાનો પ્રયત્ન કર્યો પણ તેથી મનને પુરો સંતોષ ન થયો કારણ કે આગમના ધણ પ્રયોગો—આર્ષપ્રયોગો પ્રાકૃત વ્યાકરણના નિયમથી સાધી શકતા નથી; તેથી આગમભાષાનું સ્વતંત્ર વ્યાકરણ બને તો હિન્; એવી ઇચ્છા થયા કરતી હતી પણ આમમ પ્રયોગોના બહોળા અભ્યાસ વિના અને આગમના શબ્દસંગ્રહ વિના તે કાર્ય પ્રાયે અશક્ય હતું. પરંતુ અર્દ્ધભાગધી કોષ તૈયાર થઈ રહ્યા પછી તે કામ શક્ય થવાથી ઇચ્છાને બળ મળ્યું એટલે તરતજ અર્દ્ધભાગધી વ્યાકરણ બનાવવાનું કામ હાથમાં લેવામાં આવ્યું. પણ કોષનું મેટર બધું ઇંદોર મોકલી દેવામાં આવ્યું હતું અને પહેલો ભાગ બહાર પડ્યા પછી બીજો ભાગ હાપવાનું કામ મોજાંબે પડ્યું હતું. ભંડારીજીની તખ્તીયત ના-દુસ્ત હોવાને લીધે વ્યાકરણ માટે જોઈતો શબ્દસંગ્રહ મેળવવામાં મુશ્કેલી પડ્યા લાગી. ખીકાનેરના એક અગરચંદ્રજી લેણેદાનજી શેઠીઆ તરફથી એક માણસ ખાસ ઇંદોર શબ્દ-સંગ્રાહન માટે મોકલવામાં આવ્યો પણ તેનીએ તખ્તીયત બગડતાં તે કામ પુરું ન થયું એટલે શબ્દોના જુના બ્લોકો અને નવા બ્લોકો ઇંદોરથી મંગાવવાની જરૂર પડી. વ્યાકરણ રચનાનું કામ પુરું થયું પણ કોષનું મેટર નાની નાની સ્ત્રીપો ઉપર લખાયેલ હોઇને તે સ્ત્રીપો આશી પાછી થવાનો સંભવ હોવાને લીધે વ્યવસ્થિત રૂપમાં એક નકલ કરાવી લીધી હોય તો તે સુરક્ષિત રહી શકે, તેમજ વ્યાકરણના સંગ્રાહન કાર્યમાં પણ કામે લાગી શકે, એટ-લુંજ નહીં પણ વ્યાકરણ દૃષ્ટિથી તેમાં કંઈ સુધારો વધારો પણ થઈ શકે, આવા હિસાબથી અર્દ્ધભાગધી કોષની નકલ કરાવવાનો નિશ્ચય કર્યો.

સંવત ૧૯૮૧ ના ચૈત્ર માસમાં બીકાનેરનિવાસી શેઠ અમરચંદ્ર ભેરોદાનજી શેઠીઆ તથા પોરબંદરનિવાસી શેઠ ત્રિભોવનદાસ જેઠાલાલભાઈની સહાનુ-
અર્ધમાગધી ગુજરાતી ભૂતિથી લેખકોદ્વારા નકલ કરાવવાનું કામ શરૂ કર્યું. દરમ્યાન કેટલાએક
કોષની માગણી. વિદ્યાર્થીઓ અને જ્ઞાસુઓ તરફથી એવી માગણી થઈ કે પં. હર-
 ગોવિંદદાસે હીંદી ભાષા જાણનારાઓ માટે એકલી હીંદી ભાષામાં કોષ બહાર પાડ્યો છે. તેમ
 ગુજરાતી ભાષા જાણનારાઓ માટે એકલી ગુજરાતી ભાષામાં એક કોષ બહાર પડે તો અ-
 મારા જેવા સાધારણ માણસો તેનો લાભ વધારે પ્રમાણમાં લઈ શકે. વળી સાધુ સાધ્વીઓ
 મ્હોટા કદનું પુસ્તક સાથે રાખી ન શકે પણ એક ભાગમાં ન્દાના કદનું પુસ્તક
 હોય તો સાથે રાખી શકે. આ માગણી કંઈક વ્યાજબી જણાતાં નકલ કરાવવામાં બીજો
 હેતુ ઉમેરવામાં આવ્યો અને નીચે પ્રમાણે ફેરફાર કરવામાં આવ્યો. અર્ધમાગધી ત્રિભાષિક
 કોષમાં અને પ. હરગોવિંદદાસના કોષમાં સમાસવાળા શબ્દો એક મુખ્ય શબ્દના પેદામાં
 ગોઠવવામાં આવ્યા છે. સાધારણ વર્ગનાઓને તેમાંથી અમુક શબ્દ શોધવામાં મુશ્કેલી
 પડવાનો સંભવ છે. તેથી આ નકલમાં સમાસવાળા શબ્દોને આખા રૂપમાં ગોઠવી પેદામાં
 ન રાખતાં મૂળશબ્દોની પંક્તિમાં વર્ણાનુક્રમ પ્રમાણે ગોઠવવામાં આવ્યા. જે સમાસને છુટો
 પાડવાથી બંને શબ્દોના અલગ અલગ અર્થ થઈ શકે તેવા કેટલાએક સમસ્ત શબ્દોને કમી
 કરવામાં આવ્યા. ધાતુ અને ધાતુનાં રૂપો પહેલા કોષમાં દાખલ કરવાનો હેતુ ખાસ કરીને વ્યા-
 કરણ રચના માટે હતો. વ્યાકરણ રચના થઈ ગઈ તેમાં ધાતુપાઠ દર્શાવવાની સાથે ધાતુનાં રૂપો
 સાધવામાં આવ્યા એટલે નવા કોષમાં તેની જરૂરીઆત ઓછી થઈ વળી આ કોષનું કામ
 જેમ બને તેમ સહેલપમા કરવાનું હોવાથી ધાતુઓ અને તેનાં રૂપાખ્યાનો પણ બાદ કર્યા.
 ભાષા એક ગુજરાતીજ રાખવામાં આવી. રેફરન્સો-પ્રમાણનિર્દેશો ખાસ વિદ્વાનો અને શોધકોને
 ઉપયોગી હોઈ મોટા કોષમાં આવી ગયેલ હોવાથી નવા કોષમાં તે પણ કમી કરવામાં
 આવ્યા. અર્થમાં પણ કેટલેક કંઠાણે સંલેપથી લખાણ કર્યું છે તે પણ સાધારણ વર્ગ સહે-
 લાઈથી ન સમજી શકે તેટલો સંલેપ નથી કર્યો. આ બધી કરકસરથી મ્હોટા કોષ કરતાં
 આ કોષનું પ્રમાણ ઘણું ઓછું થયું. મ્હોટો કોષ લગભગ ચારસો રૂપામાં પૂર્ણ થવાનો
 ત્યારે આ કોષ એક સો એ રૂપામાં પૂર્ણ થાય છે.

ઉપર બતાવેલ ફેરફાર શિવાય બધારણ બંને કોષનું એકસરખું છે. પ્રથમ અર્ધ
કોષનું બંધારણ. માગધી ભાષાના મૂળ શબ્દ પછી બનિ અથવા ક્લિંગનો સકેત
 ત્યારપછી કોંસમા તે શબ્દનો સંસ્કૃત પર્યાય. સંસ્કૃત પર્યાય આપ-
 વામાં ધણે ભાગે આગમની ટીકાઓનું અનુસરણ કર્યું છે. કેટલાએક સંસ્કૃત પર્યાયો સંસ્કૃત
 કેષિમાં નહીં મળી શકે તેવા પણ અત્રે આપવામાં આવ્યા છે. કેટલાએક વનસ્પતિ કે
 પ્રાણીઓના વિશેષ નામો સંસ્કૃત સાહિત્યમાં ક્યાંય ન મળે તેવા હોવા છતાં તેને થોડો
 ધણો સંસ્કૃત સંસ્કાર પમાડી તેનેતે રૂપમાં કોંસમા મુકવામાં આવ્યા છે. દેસ્ય
 શબ્દોના સંસ્કૃત પર્યાય ન હોય જ્યાં તેવા શબ્દોની સંસ્કૃત જાણ ન બનાવતાં તેવા શબ્દોમાં
 સંસ્કૃત પર્યાયની જગ્યા ખાલી રાખવામાં આવી છે. ત્યારપછી ગુજરાતી ભાષામાં સંક્ષિપ્ત
 અર્થ બતાવવામાં આવ્યો છે.

જાને કોષમાં વર્ણાનુક્રમ પણ એક સરખો છે. પ્રથમ અ થી ઓ મુધી
સ્વર, પછી અનુસ્વાર, ત્યારપછી ક થી હ સુધીના
વર્ણાનુક્રમ.

બંજનો; જેમકે કે ના શબ્દો લઈએ તો પ્રથમ

કઘ, કઘા, કઠ, કઠિ, કઢ, કઝ, કર, કરો, કર્ક, કર્કટ, કર્પણ, કર્સ, કર્ક, કહ પ્રત્યાદી. એ સુધીના સ્વરો પુરા થયા પછી જ્યેષ્ઠાક્ષરનું સ્થાન રાખવામાં આવ્યું છે; ઉદાહરણ તરીકે ક અક્ષર લઇએ તો, કઠા, કઠિક, કઠો, કઠુ, કઠૂ, કઠે, કઠો, કઠ્ઠ, કઠ્ઠલ. પ્રત્યાદિ. ક્ર, લ, ઐ, ઔ, એ સ્વરો આ ભાષામાં આવતાજ નથી. વ્યંજનમાં ક, જ, સ્વતન્ત્ર આવતા નથી. અનુસ્વારને પરસર્વળ થાય ત્યાં સંયુક્તરૂપે કયાંક આવે છે. તાલબ્ય શ અને મૂર્ધન્ય પ ને બદલે આ ભાષામાં કેવળ દંત્ય સકારણ આવે છે. એટલે એકંદર આઠ સ્વર અને ૨૯ અથવા ૩, બ ને સાથે લઇએ તો ૩૧ વ્યંજનો છે. એકંદર ૩૭ અક્ષરોના શબ્દો આ કાપની અંદર ગોઠવવામાં આવ્યા છે. તેમાં સૌથી વધારે શબ્દો સ્વરમાં ‘અ’ ના અને વ્યંજનમાં ‘સ’ ના છે. સૌથી થોડા શબ્દો ખ, ઘ, જ, ટ, ઠ, ડ, ઢ, ધ, ફ ના છે. આ ભાષામા વિગ્નતીય વ્યંજનોમાં ફક્ત હની સાથે ન, મ અને લ નો સયોગ થાય છે તે સિવાયના વિગ્નતીય વ્યંજનોનો પરસ્પર સયોગ થતો નથી. સમ્ભતીય વ્યંજનોમાં વર્ગમાંના પહેલા અક્ષરનો ખીજા અક્ષર સાથે અને ત્રીજા અક્ષરનો ચોથા સાથે સયોગ થાય છે. તે ઉપરાંત અનુનાસિક વર્ણોનો પોતાના વર્ગ સાથે સયોગ થાય છે. શિવાય ખીજા વર્ણ સાથે સયોગ થતો નથી એટલે સયુક્તાક્ષર સંસ્કૃત ભાષા કરતાં ઘણા થોડા છે. ઘણા શબ્દો તો વર્ણવિકાર અને વર્ણ લેાપથી વધ્યા છે. હાખલા તરીકે સંસ્કૃતના અધિકરણ શબ્દના અર્ધભાગથી ભાષામાં, અધિકરણ, અધિગરણ, અદ્ધિકરણ, અદિગરણ, એમ ચાર વિકલ્પો થયા છે એટલે ચાર ફેકાણે તે શબ્દ યોજવામાં આવ્યો છે. એમ કાઢના એ રૂપો, કાઢનાં તણ રૂપો, કાઢનાં ચાર રૂપો કે તેથી પણ વધારે રૂપો થયાં છે. એથી એકંદર મ્હોટા કોષમાં ૪૦ થી ૪૫ હજાર શબ્દો અને ન્હાના કોષમા આશરે ૨૫ થી ૩૦ હજાર શબ્દોનો સમાવેશ કરવામા આવ્યા છે. જૈન આગમના પ્રાયે બધા શબ્દો પ્રાકૃત કોષમાં આવી ગયા છે.

મોટો કોષ અને ન્હાના કોષના પ્રકાશક જિન જિન હોવાને લીધે વ્યવહારમાં સંકીર્ણતા ન થઇ જાય એટલા માટે આ લઘુકોષનું નામ “ નૈનાગમશબ્દ નામ લે:.” સમ્રહ ’ યા ‘ અર્ધમાગધી-ગુજરાતી કોષ ’ એવું રાખવામાં આવ્યું છે.

જનસંધાંતકોમુદી નામનું અર્ધમાગધી વ્યાકરણ અને જોનામશબ્દસંગ્રહ નામનો અર્ધમાગધી-ગુજરાતી કોષ, આ બંને પુસ્તકો લાડારી કેશરીચંદણ અને સ્થા. કાન્હરે-સના પ્રયત્નથી નૈયાર કરવામાં આવેલ અર્ધ-માગધી ત્રિભાષિક કોષના પરિણામ-રૂપ છે એમ કહીએ તો

કંઠ ખોલું નથી. કેમકે તે કોપની હાજરીથીજ ઉપર કહેલ બે પુસ્તકોનું નિર્માણ થોડા વખતમાં થોડી મહેનતથી થઇ શક્યું છે; એટલે મગફૂર અને પુસ્તકો મ્હોટા કોપનેજ આભારી

છે. વાચકો જાણીને ખુશી થશે કે મલકાપુરની કાન્કર-સમાં અર્ધભાગધી કોય તરત છપાવવાનો ઠરાવ થયા પછી છદોરમાં ભંડારી સરદારમલજીની દેખરેખ નીચે ખીજો ભાગ છપાવવાનું ગઇ સાલથી સર થઇ ગયું છે અને થોડા વખતમાં બહાર પડવા સંભવ છે. ત્યાર પછી ત્રીજો અને ચોથો ભાગ પણ એક બે વરસમાં બહાર પડી સાહિત્યપ્રેમીઓને લાભ આપશે. ત્યાંસુધી આ લઘુકોષ ગુજરાતી ભાષાઓને માટે મ્હોટા કોષની થોડે ધણે અંશે ગરજ પુરી પાડશે. તત્ત્વજિજ્ઞાસુઓ અર્ધભાગધી ભાષાના વ્યાકરણ અને કોષની મદદથી આગમેનો અભ્યાસ કરી, માનસિક જીવન અને આધ્યાત્મિક જીવનની ઉચ્ચભૂમિકાએ ચડવાનો પ્રયત્ન કરતાં વીરધર્મનો વિજયવાવટો ફરકાવશે તો આ મારો પ્રયત્ન સફળ થયે માનીશ સુજ્ઞેષુર્કિં વદુના ! ॐ શાંતિઃ ! શાંતિઃ !! શાંતિઃ !!!

સ્થળ વાંકાનેર.
સં. ૧૯૮૩ માગશર
શુક્લ પુર્ણિમા.

} દ્ર.

મુનિ રત્નચંદ્ર.

સંઘનો ગુલામચંદ જસરાજ—લીંબડી.

પ્રકાશક તરફથી બે બોલ.

જોનાગઢ રાજ્ય સંમિલન—અર્ધમાગધી-ગુજરાતી કોષનું પુસ્તક હપાવી વાચક વર્ગની સમક્ષ જાહેરમાં મુકતાં મહને અત્યંત આનંદ થાય છે. શ્રી મ્વેતાગ્ગર સ્થાનકવાસી કોન્ફરન્સ તરફથી જાંઘરી કેશરીચંદ્રજીની પ્રેરણાથી પંડિતમહારાજશ્રી રત્નચંદ્રજીસ્વામીજીએ અર્ધ-માગધી ભાષાનો એક મોટો કોષ જુદી જુદી ત્રણ ભાષામાં તૈયાર કર્યા પછી ગુજરાતી ભાષા જાણનાર અધ્યાપકશ્રીઓ અને જીજ્ઞાસુઓના લાભના માટે કેવળ ગુજરાતી ભાષામાં એક ન્હાનો કોષ તૈયાર કર્યો. ગયા કાગળ માસમાં પંડિતમહારાજશ્રી રત્નચંદ્રજીસ્વામી પોતાના ગુરુવર્ષ પૂર્ણ મહારાજશ્રી ગુલાબચંદ્રજીસ્વામીની સાથે અત્રે પધાર્યા ત્યારે અર્ધમાગધી-ગુજરાતીકોષની કોપી અમારા જોવામાં આવી. જુદા જુદા ચાર ભાગમાં હપાતા મ્હોટા કોષ કરતાં આ ન્હાનો કોષ એકજ ભાગમાં પુરો થઈ શકે અને તે સાધુ, સાધ્વીઓ તેમજ અન્ય જીજ્ઞાસુ લોકોને વધારે ઉપયોગી થઈ શકે એમ ધારી મહારાજ શ્રી પાસેથી તે કોપીની માગણી કરતાં મહારાજશ્રીએ તે માગણી સ્વીકારી. તે ખાતે તેમનો તથા મ્હોટા કોષના બ્યવસ્થાપકોનો ઉપકાર માનીએ છીએ.

આ કોષ હપાવવાનો અમારો હેતુ માત્ર સાહિત્ય પ્રચારનો જ છે. નફો મેળવવાનો નથી. આ કોષની જે પડતર કિંમત રાખેલી છે તેમાંથી વસુલ થવાની કીંમત પણ આગમ સંબંધી ખીજાં નવાં નવાં પુસ્તકો હપાવવામાં ખચકાવામાં આવશે.

મહારાજશ્રીએ ધણો પરિશ્રમ લઈ આ પુસ્તક તૈયાર કર્યું છે તે આશ્ચર્ય છે કે વાચકવર્ગ મહારાજશ્રીની મહેનતની કંઈ કરી બનતી રીતે આ પુસ્તકનો લાભ લેશે અને બરાબર રીતે તેનું રક્ષણ કરશે.

આ કોષના ટૂંક સુધારવામાં વાંકાનેરનિવાસી શેઠ જેઠાલાલ કીરચંદ તથા શેઠ ખીમચંદ જેઠાલાલે નિઃસ્વાર્થ ભાવે મદદ કરી છે તે ખાતે તે બંને ભાઈઓનો ઉપકાર માનીએ છીએ.

પુસ્તક સંશોધનકાર્યમાં મહારાજશ્રીની ધણીજી ખત હોવાની સાથે પ્રેસ મેનેજર પણ કાળજી રાખી છે તથાપિ સંસ્કૃત ટાઇપની ખામીને લીધે કેટલાએક અનુસ્વાર, રેફ અને ખીજા અક્ષરો જીડી જવા પામ્યા છે તેથી શુદ્ધિપત્રક લાંબું થયું છે તે ખીના અમારા અંતઃ-કરણને ડંખે છે પણ ખીજે ઉપાય ન રહેવાથી લાચાર થઈ વાચકવર્ગ પાસેથી ક્ષમા માગીએ છીએ.

આશ્ચર્ય રાખીએ છીએ કે શુદ્ધિપત્રક ઉપરથી વાચકવર્ગ જૂલો સુધારી લેશે. અમે ધાર્યું હતું તેટલા સમયમાં આ પુસ્તક પ્રેસ મેનેજરે તૈયાર કરી આપ્યું તેથી તે બાબત સંતોષ જાહેર કરીએ છીએ.

સં. ૧૯૮૩ પોષ સુદી ૧૫.

વાર સોમ.

સ્મજ લીંબડી.

શ્રી. સંઘવી ગુલાબચંદ જશરાજ.

કોષાન્તર્ગત સંકેતોનો ખુલાસો.

પું. પુલિંગ.

સ્ત્રી. સ્ત્રીલિંગ.

ન. નપુસકલિંગ.

પુ. ન. પુલિંગ અને નપુસકલિંગ.

પુ. સ્ત્રી. પુલિંગ અને સ્ત્રીલિંગ.

ત્રિ. પુલિંગ, સ્ત્રીલિંગ અને નપુસકલિંગ.

ક્રિ. ત્રિ. ક્રિયાવિશેષણ.

અ. અવ્યય.

જે જૈનાગમો અને ગ્રંથોમાંથી શબ્દો લેવામાં
આવ્યા છે તેનું સૂચીપત્ર.

- ૧ અંતગઙ્ગસા સૂત્ર.
- ૨ અનુયોગદ્વાર સૂત્ર.
- ૩ અનુસરોવવાઇ સૂત્ર.
- ૪ આઉરપચ્ચક્રખાણ પછન્નો.
- ૫ આચારાંગ સૂત્ર.
- ૬ આવશ્યક સૂત્ર.
- ૭ ઉત્તરાધ્યયન સૂત્ર.
- ૮ ઉપાસકદશા સૂત્ર.
- ૯ ઓધનિયુક્તિ.
- ૧૦ ઓપપાતિક (ઉવવાઇ) સૂત્ર.
- ૧૧ કર્મગ્રંથ.
- ૧૨ કર્મપચ્ચક્ર.
- ૧૩ કદપસૂત્ર.
- ૧૪ મન્જીઆર પછન્નો.
- ૧૫ મણિવિજ્ઞા પછન્નો.
- ૧૬ અહિસરણ પછન્નો.
- ૧૭ ચંદ્રપ્રગમિ સૂત્ર.
- ૧૮ જંબૂદ્વીપપતિ સૂત્ર.
- ૧૯ જીવાક્ષિત્રમ સૂત્ર.
- ૨૦ જ્ઞાતાધર્મકથા સૂત્ર.
- ૨૧ ઠાણાંગ સૂત્ર.
- ૨૨ તંદુલવેયાલીય પછન્નો.
- ૨૩ દશવૈકલિક સૂત્ર.
- ૨૪ દશામિતરકંધ સૂત્ર.
- ૨૫ નંદી સૂત્ર.

૨૬

- ૨૬ નિર્યાવલિકા સૂત્ર.
- ૨૭ કમ્પવડિંસિયા સૂત્ર.
- ૨૮ પુષ્પિયા સૂત્ર.
- ૨૯ પુષ્પચૂલિયા સૂત્ર.
- ૩૦ વહ્નિદસા સૂત્ર.
- ૩૧ નિસ્તીષ્ઠ સૂત્ર.
- ૩૨ પંચાશક.
- ૩૩ પિંડનિયુક્તિ.
- ૩૪ પત્રવણા સૂત્ર.
- ૩૫ પ્રવચનસારોદ્ધાર.
- ૩૬ પ્રજ્ઞવ્યાકરણ સૂત્ર.
- ૩૭ ભગવતી સૂત્ર.
- ૩૮ ભત્તપચ્ચક્રખાણ પછન્નો.
- ૩૯ મહાપચ્ચક્રખાણ પછન્નો.
- ૪૦ શયપસેણી સૂત્ર.
- ૪૧ વિપાક સૂત્ર.
- ૪૨ વિશેષાવશ્યક.
- ૪૩ વેદકદપ-મૃદકદપ સૂત્ર.
- ૪૪ વ્યવહાર સૂત્ર.
- ૪૫ સંસ્તારક પછન્નો.
- ૪૬ સમવાયાંગ સૂત્ર.
- ૪૭ સુપાસનાહ ચરિત પ્રથમ ભાગ.
- ૪૮ સ્વયંગાંગ સૂત્ર.
- ૪૯ સૂર્ય પ્રગમિ સૂત્ર.

॥ श्रीजैनगमशब्दसंग्रह. ॥

મક્કલાવરણમ્—

સુરિર્વિદાશ્ચિત્પાત્તપોમ્મં
કમ્માદુર્હંસિયભાવહોમં
જિણેસરં તં સિરિવસ્સમાણં
અપ્રામિ ચિચં મણસાડસમાણં ॥ ૧ ॥

સંલેખેણ સુતોહિન્તાં
કાઝ્ઞા સહસંગહં
સંલેવહ્લ્લોદાય
કોસો હમો રહજ્ઞહ ॥ ૨ ॥

અ]

અ

[અહગચ્ચ.

અ. અ. (વ) અને; વળી. (૨) પાદપૂરણાર્થે
વપરાતો અપ્યય.

અઅગર. પું. (અગર) મોટો સાપ, અઅગર

અહ. અ. (અતિ) અતિશય; ધાતું.

અહઅર. પું. (અતિવાર) વત, કે પ્રતિજ્ઞા
લાંગવાની તૈયારી કરવી, વત વિરાધવાની
કેશિશ.

અહહ. સ્ત્રી. (અધિતિ) પુનર્વસુ નક્ષત્રનો
અધિષ્ઠાતા દેવતા.

અહહસ. ત્રિ. (અત્યુત્કર્ષ) અભિમાન રહિત.

અહકાય. પું. (અતિકાય) દક્ષિણ દિશામાં
રહેનાર મહોરમ જાતિના અંતર દેવનાનો
ઈદ્ર. (૨) ત્રિ. મોટા શરીરવાળું.

અહકંત. ત્રિ. (અતિકાન્ત) ઉલ્લંઘન કરેલું.

(૨) જે વખત મુદ્દર કરેલ હોય તેને
ઉલ્લંઘીને કરેલું તપ અથવા પચ્ચખાણું.

અહકંતચારિ. ત્રિ. (અતિકાન્તચારિ) મ-
યાદાનું ઉલ્લંઘન કરી વિચરનાર.

અહકમ. પું. (અતિકમ) લીધેલ વત-પચ્ચ
ખાણું અથવા પ્રતિજ્ઞા લાંગવાનો સંકલ્પ
કે ધ્વજા કરવી તે. (૨) ઉલ્લંઘન કરવું;
અતિક્રમણ કરવું.

અહકમણિજ્ઞ. ત્રિ. (અતિકમણીય) ઉલ્લંઘન
કરવા યોગ્ય.

અહગચ્ચ. ત્રિ. (અતિગત) એકવાર મરી ફરી
તેમાંજ ઉત્પન્ન થયેલ; વારંવાર ઉપજેલ.

અદ્વિગમણ. નં (અતિગમન) જ્યા આવવાનો માર્ગ.

અદ્વિગુણ. પું (અતિગુણ) અતિશય પ્રભાવવાળા ગુણ.

અદ્વિચ્છેદ. ત્રિં (અતિચ્છેદ) અતિક્રમણ કરેલ; અન્યત્ર ગમન કરેલ. (૨) ઉલ્લંઘન કરેલ.

અદ્વિજાત. પું (અતિજાત) જાતિ અથવા પિતા કરતાં વધારે સંપત્તિ અને કીર્તિ મેળવનાર પરાક્રમી પુત્ર. (૨) વિજનીય; લિજ્જતીય.

અદ્વિજન. નં (અજિન) ચામડું; ચર્મ.

અદ્વિજિગ્મમહુરત્ત. નં (અતિજિગ્મમહુરત્ત) જે વચનમાં અત્યંત સ્તિગ્ધના અને મહુરતા ધી જાળની માફક રહેલ છે એવા તીર્થકરના વચનનો અતિશય; તીર્થકરની વાણીનો ૧૯ મો અતિશય.

અદ્વિજેતા. સ્ત્રી (અતિજેતા) અતુર્દશી; ચૌદશની રાત્રિનું નામ.

અદ્વિજ્ઞા. સ્ત્રી (અદિજ્ઞા) લિજ્ઞા ન આપવાની ઇચ્છા.

અદ્વિજ્ઞાવણા. સ્ત્રી (અતિજ્ઞાવણા) ઉલ્લંઘન કરવા યોગ્ય કર્મસ્થિતિ, અબાધકાલ ઉપરાંતની કર્મસ્થિતિ.

અદ્વિજિય. ત્રિં (અતિજિય) ઉલ્લંઘન કરી રહેલ.

અદ્વિજ્ઞપૂજ. નં (એદ્મર્ય) તાત્પર્ય; ભાવાર્થ ગર્ભિત તત્ત્વ.

અદ્વિજ્ઞસમા. સ્ત્રી (અતિજ્ઞસમા) દુષ્પ્રમદુષ્પ્રમ નામે અવસર્પિણી કાલનો છદ્મો અને ઉત્સર્પિણીનો પહેલો આરો.

અદ્વિજ્ઞાદિય. ત્રિં (અતિજ્ઞાદિ) ભાગવેલું.

અદ્વિજ્ઞાદિકલસિલા. સ્ત્રી (અતિજ્ઞાદિકલસિલા) મેઝ પર્યંત ઉપરની દક્ષિણદિશા તરફની અભિષેક શિલા.

અદ્વિજ્ઞાગા. સ્ત્રી (અતિજ્ઞાગા) પતાકા ઉપર પતાકાઃ૨૬૭ ઉપર ધળ.

અદ્વિપરિણામ. પું (અતિપરિણામ) શાસ્ત્રમાં બતાવેલ અપવાદ કરતાં પશુ વધારે અપવાદનો આશ્રય કરનાર; ઉત્ક્રાંતિમતિવાદો.

અદ્વિપાસ. પું (અતિપાર્શ્વ) ભરતક્ષેત્રના કુંથુનાથ સ્વામીના સમકાલીન ધરવત ક્ષેત્રના તીર્થકરનું નામ.

અદ્વિપ્રસંગ. પું (અતિપ્રસંગ) અતિ પરિચય કરવો તે. (૨) અતિવ્યાપ્તિ; લક્ષ્યને મુકી લક્ષ્યથી બહાર લક્ષણનું જવું તે.

અદ્વિવલ્લ. પું (અતિવલ્લ) આવતી ચોવીસીના પાંચમા વાસુદેવનું નામ. (૨) ભરત ચક્રોનો પૌત્ર મહાયશાનો પુત્ર. (૩) ત્રિ. અતિ બલવાન; ધણી શક્તિવાળું.

અદ્વિમાર. પું (અતિમાર) હલ ઉપરાંતનો ભાર. (૨) પહેલા અલ્પવ્રતનો ચોથો અતિચાર.

અદ્વિમારોચણ. નં (અતિમારોચણ) અતિભાર ભરવો તે; શ્રાવકના પહેલા વ્રતનો ચોથો અતિચાર.

અદ્વિભૂમિ. સ્ત્રી (અતિભૂમિ) જે જગ્યા ઉપર સાધુઓને જ્યા માટે ગૃહસ્થની મના છે તે જગ્યા.

અદ્વિચ્ચ. પું (અતિચ્ચ) માથા ઉપરનો માંચો.

અદ્વિમદ્વિયા. સ્ત્રી (અતિમદ્વિયા) માટીની ગાર; કાદવ.

અદ્વિમત્ત. ત્રિં (અતિમાત્ર) માત્રા-પરિમાણ અદ્વિમાત્ર. ઉપરાંતનું.

અદ્વિમાયા. સ્ત્રી (અતિમાયા) અધિક પ્રમાણ.

અદ્વિમુક્ત. પું (અતિમુક્ત) અંતગડસૂત્રના છઠા વર્ગના ૧૫ મા અધ્યયનનું નામ. (૨) પોલાસપુરના વિજયરાજનો પુત્ર; ‘અધ-મુત કુમાર સમણ’ નામના બાળ સાધુ, કે જેને માટે ભગવતીમાં સ્થવિર સાધુઓએ સિદ્ધિવિષયક પ્રશ્ન પૂછ્યો હતો.

(૩) માધવીલતા. (૪) તિન્દુકનું ઝાડ.

(૫) તાંબું ઝાડ.

અમુત્સવ. પું. (અમુત્સવ) માધવી વેશ.
(૨) પૂર્ણ રીતે મુક્ત થયેલો; અતિ છુટો થયેલો.

અમુત્સવચંદ. પું. (અમુત્સવચંદ્ર) રાહુથી મુક્ત થયેલો ચંદ્રમા. (૨) લુહારની ધમળ.

અમુત્સવા. સ્ત્રી. (અમુત્સવ) માધવી વેશ; વાસંતી.

અમુત્સવલયા. સ્ત્રી. (અમુત્સવલતા) માધવી-ભોગરાની વેશ.

અમુત્સવ. ન. (અમુત્સવ) નગરમાં પ્રવેશ કરવો તે.

અમુત્સવહિંદુ. સ્ત્રી. (અમુત્સવહિંદુ) રાત્રી નગરમાં પ્રવેશ કરે તે વખતે બગર-હાટ પંક્તિ વગેરે શબ્દગારવામાં આવે તે.

અમુત્સવગિહ. ન. (અમુત્સવગિહ) નગરમાં પ્રવેશ કરતાં દરવાજા પાસે જે ધર હોય તે.

અમુત્સવ. વિ. (અમુત્સવ) રમના થઇ ગયેલ.

અમુત્સવરક્ષ. વિ. (અમુત્સવરક્ષ) પાપ કર્મથી આત્માને સંસારમાં રમવાનાર.

અમુત્સવ. પું. (અમુત્સવ) (૧) જે દોષથી ત્રણ મહાત્મા થાય, કે ભાંગે તેવો દોષ.
(૨) અનિકમ તથા વ્યનિકમ પછી અને અણુઆર પહેલાની જે દોષની સ્થિતિ તે; અપરાધ કે દોષનું ત્રીજું પગથીઉ.
(૩) શ્રાવક વ્રતના ૯૯ અનિયમોમાંનો એક.

અમુત્સવચરણ. ન. (અમુત્સવચરણ) દોષવાળું ચારિત્ર.

અમુત્સવ. વિ. (અમુત્સવ) નહીં છુપાવેલું; પ્રગટ.

અમુત્સવ. પું. (સાગર) સમુદ્ર.

અમુત્સવ. ન. (અમુત્સવ) આંગળું; એક.

અમુત્સવ. પું. (અમુત્સવ) અધિક તિથિ; દિવસની વૃદ્ધિ.

અમુત્સવકંબલા. સ્ત્રી. (અમુત્સવકંબલા) મેરના શિખર ઉપરની એક શિલા.

અમુત્સવ. મ. (અમુત્સવ) તત્કાલ; એકદમ.

અમુત્સવ. } સ્ત્રી. (અમુત્સવ) ૧૬ મા તીર્થ-
અમુત્સવગણિ. } કર અથવા ૫ મા ચક્રવર્તી
શાંતિનાથની માતા.

અમુત્સવ. વિ. (અમુત્સવ) ભિન્ન; જૂદું. (૨) અધિક; વધારે.

અમુત્સવ. પું. (અમુત્સવ) ભૂત દેવતાની એક ભત.

અમુત્સવ } પું. (અમુત્સવ) વધારે; વિશેષતા.
અમુત્સવ }
અમુત્સવ }

અમુત્સવ. મ. (અમુત્સવ) બહુ; વધારે.

અમુત્સવ. ન. (અમુત્સવ) ઉલ્લંઘન કરવું.

અમુત્સવ. વિ. (અમુત્સવ) નિર્દોષ; દોષ-રહિત (૨) ઉલ્લંઘન કરનાર.

અમુત્સવ. વિ. (અમુત્સવ) હિંસા કરનાર; ધાતડી.

અમુત્સવ. વિ. (અમુત્સવ) અનિષા-ત-હિંસા કરનાર; નાશ કરનાર.

અમુત્સવ. પું. (અમુત્સવ) હિંસા; નાશ.

અમુત્સવ. સ્ત્રી. (અમુત્સવ) બેરનો વરસાદ; ધોધમાર વૃષ્ટિ.

અમુત્સવ. ન. (અમુત્સવ) ત્રણ, ચાર, કે તેથી વધારે ઉપવાસ ભેગા કરવા તે; આકર્ષ તપ.

અમુત્સવ. વિ. (અમુત્સવ) આગમના સહ-ભાવને બાળનાર.

અમુત્સવ. સ્ત્રી. (અમુત્સવ) અતિવૃષ્ટિ; હઠથી વધારે વરસાદ.

અમુત્સવ. મ. (અમુત્સવ) વેળા-કાળ ઉલ્લંઘીને.

અમુત્સવ. સ્ત્રી. (અમુત્સવ) સાધુના આચારની મર્યાદા.

અમુત્સવ. પું. (અમુત્સવ) એક દ્રવ્યની સાથે બીજા દ્રવ્યનો અતિશય યોગ કરવો તે.

અમુત્સવ. પું. (અમુત્સવ) અતિશય; વાળું. (૨) પ્રભાવ.

અમુત્સવગણિ. પું. (અમુત્સવગણિ) અવધિ આદિ પ્રત્યક્ષ જાનપ્રકાર.

અહસાદ. ત્રિં (અતિશયિન્) કેવલ, મનઃ
પર્યવ અને અવધિતાનવાળા; પ્રભાવક
પુરૂષ.

અહસેસ. પું (અતિશેષ) અસાધારણ પ્રભાવ,
તીર્થકર અને તેમની વાણીનો અદ્ભુત
પ્રભાવ. (૨) અવશિષ્ટ, બાકી રહેલું.

અહસેસિ. ત્રિં (અતિશેષિન્) અનિશયથી
યુક્ત; પ્રભાવશાળી.

અહસેસિય. ત્રિં (અતિશેષિત) મહિમાવંત,
સમૃદ્ધ.

અહિ પું (અતિષિ) અભ્યાગત, અનિચિ.

અર્ધ્ય ત્રિં (અતીત) પસાર થયેલ; ઉલ્લંઘી
મયેલ. (૨) કંઈ કારણસર પર્યુપણાદિ
પર્વમાં કરવાનું તપ કે પચ્ચખાણુ પર્ય
વીત્યા પછી કરતું તે; દશ પ્રકારના પચ્ચ-
ખાણુમાંનું ખીજું પચ્ચખાણુ.

અર્ધ્યકાલ. પું (અતીતકાલ) મયેલો કાલ,
ભૂતકાલ.

અર્ધ્યપચ્ચક્ષણ. નં (અતીતપ્રત્યાલ્લ્યાન)
ભૂતકાળમાં કરવા યોગ્ય પચ્ચખાણુ;
પચ્ચખાણુના દશ પ્રકારમાંનો એક પ્રકાર.

અર્ધવ. અં (અતીવ) અત્યત, ધાતુજ.

અર્ધસાર. પું (અતીવાર) સમરૂપી નામનો
રોગ, (૨) એક રોગનું નામ

અરુઝ્ઝ ત્રિં (અયોધ્ય) પરસૈ-યથી જેમાં
પ્રવેશ ન કરી શકાય તેવા નગર, કિલ્લા
વગેરે, યુદ્ધમાં જેની બરોબરી ખીજે કામ
કરી શકે નહિ તે.

અરુઝ્ઝા. સ્ત્રીં (અયોધ્યા) ગધિલાવતી વિ-
ન્યની મુખ્ય રાજધાની. (૨) વિનીનાડપર
નામક અયોધ્યા નગરી.

અરુણ. ત્રિં (અરુણ) વિશતિ આદિ દશકાની
પૂર્વે મૂકાતો શબ્દ, જેનો અર્થ એક ઓછો
થાય છે

અરુણદિ. સ્ત્રીં (અરુણકદિ) ઓગળવાની
સંખ્યા; ૫૯.

અરુણસરિ. સ્ત્રીં (અરુણસતિ) ઓગળ-
સીતેર; ૬૯.

અરુણસીસ. સ્ત્રીં (અરુણસિસત) ઓગળ-
ત્રીસ; ૨૯ ની સંખ્યા.

અરુણપચ્ચણ. સ્ત્રીં (અરુણપચ્ચણત) ઓગળ-
પચ્ચાસની સંખ્યા; ૪૯.

અરુણપચ્ચાસ. સ્ત્રીં (અરુણપચ્ચાસત) ઓગ-
ળપચ્ચાસ; ૪૯ ની સંખ્યા.

અરુણવચ્ચણ. સ્ત્રીં (અરુણવચ્ચણત) ઓગળ-
પચ્ચાસ; ૪૯.

અરુણવીસ. સ્ત્રીં (અરુણવિચ્ચણત) ઓગળવીસ;
૨૯ ની સંખ્યા.

અરુણસસરિ. સ્ત્રીં (અરુણસસતિ) ઓગળીતેર,
૬૯ ની સંખ્યા.

અરુણાસીતિ સ્ત્રીં (અરુણાસીતિ) ઓગળા-
એસી; ૭૯ ની સંખ્યા.

અરુમાણ નં (અરુમાન) અપમાન, અનાદર.

અરુય. પું નં (અરુય) ૮૪ લાખ અઉઅગ
પ્રમાણે કાલ વિભાગ.

અરુયંગ પું નં (અરુયંગ) ૮૪ લાખ અ-
ર્થનિપર પ્રમાણે કાલ વિભાગ.

અરુલ ત્રિં (અરુલ) જેની તુલના થઈ શકે
નહિ તેનું, અસાધારણ કે અદિતીય.

અરુવર. ત્રિં (અર્પવ) પૂર્વે ન જોએલું.

અર્ધો. અં (અર્ત) અદીથી. (૨) એટલા
માટે, એ કારણથી

અર્ધો. નં (અર્થ) લોહું.

અર્ધોચણ પું (અર્ધોચ્છન) લોહાનો હથોડો.

અર્ધોઝ્ઝ. ત્રિં (અર્ધોધ્ય) યુદ્ધ યોગ્ય નહિ.

અર્ધોપરં. અં (અર્ત:પરમ) એ પછી.

અર્ધોમુહ. પું (અર્ધોમુલ) આ નામનો એક
અન્તર્દીપ (૨) ત્રિ. તેમાં રહેનાર.

અંક. પું (અંક) એક જાતનો સફેદ મણિ.

(૨) એક જાતનું રતન; સચિત પૃથ્વીનું

એક પરિણામ. (૩) ખેળો; ગોદ. (૪)

ચિન્હ, લાંછન. (૫) એકથી નવ સુધીના

આંકડા. (૬) આંકડાની લિપિ; ૧૮ લિ-
પિમાંની એક. (૭) મનુષ્યના પ્રશસ્ત ૩૨
લક્ષણોમાંનો એક.

અંકકંઠ. પું. (અન્કકંઠ) રત્નપ્રભા પૃથ્વીના
ખરકાડનો એક ભાગ.

અંકકરેલુગ. પું. (અન્કકરેલુક) પાણીમાંની
એક જાતની વનસ્પતિ.

અંકકુદ્ધિ. સ્ત્રી. (અન્કકુદ્ધિ) આંકડા તથા
રેખાને વિચિત્ર રીતે સ્થાપવા તે. (૨)
૭૨ કળામાંની ૪૩ મી કળા.

અંકજ્ઞ. ન. (અન્કજ્ઞ) તપાવેલ સળીયાથી
વાહરણ વગેરેને આંકવા-શિયાળના પગ
વગેરેને આકારે ચિન્હ કરવું તે. (૨)
આંકનાર અને મણતરી મેળવનાર.

અંકજ્ઞા સ્ત્રી. (અન્કજ્ઞા) ચિન્હ કરનારી

અંકચર. પું. (અન્કચર) ચન્દ્ર.

અંકચર્ચા. સ્ત્રી. (અન્કચર્ચા) ખોળામાં બે-
સાડી બાળકને રમકડાનાર ધાવ માતા;
પાંચ પ્રકારની ધાવ માતામાંની એક.

અંકમુહ. ન. (અન્કમુહ) પદ્માસનનો અમ
ભાગ.

અંકલિપિ. સ્ત્રી. (અન્કલિપિ) અંક લિપિ;
અક્ષર લિપિમાંની એક.

અંકવહંસય. પું. (અન્કવહંસક) ઇશ્વાન
ઇન્દ્રના મુખ્ય વિમાનનું નામ.

અંકવશિષ્ઠ. પું. (અન્કવશિષ્ઠ) અંક રત્નના
વ્યાપારી.

અંકહર. પું. (અન્કહર) ચન્દ્રમા.

અંકાવર્હ. સ્ત્રી. (અન્કાવર્હ) મહાવિદેહની
સીતાઇ નદીને જમણે કાંઠે આવેલી
રમ્ય વિજયની રાજધાની. (૨) પશ્ચિમ
મહાવિદેહના દક્ષિણ આંડવાની પહેલી
વિજયની સરહદ ઉપરનો વખારાપર્વત.

અંકિહલ. પું. () નટ; નાચનાર.

અંકિય. ત્રિ. (અન્કિય) અંકિત થયેલ; ચિ-
ન્હ સહિત.

અંકુલમ. પું. (અન્કુલક) નામના દાંતના
આકાર જેવી ખંડી.

અંકુર. પું. (અન્કુર) પાંદડાનો પ્રથમ નીકળેલ
ફણો; પાંદડાની શરૂઆતની લાલ દીથી

અંકુરિય. ત્રિ. (અન્કુરિય) અંકુરયુક્ત; જેમાં
અંકુર ઉત્પન્ન થયેલો હોય તે.

અંકુસ્. ન. (અન્કુસ) હાથીના માથામાં મા-
રવાનું હથિયાર; લોદ્ધાનો એક પાસથી
વાળેલ આંકડો. (૨) અંકુશને આકારે હાથ
પગની રેખા. (૩) વૃક્ષના પક્ષવ છેદવાનું
સંખાસીનું એક ઉપકરણ. (૪) માળા
લટકાવવાનો ચંદ્રવામાંનો અંકુશાકાર
આંકડો. (૫) મહાશુક્રદેવલોકના એક વિ-
માનનું નામ. (૬) વંદનાનો છોડો દોષ. (૭)
૮૮ ગ્રહોમાંનો એક.

અંકુસ્તા. સ્ત્રી. (અન્કુસ્તા) આદમા શ્રી અનંત-
નાથ તીર્થકરની શાસન દેવીનું નામ.

અંકેલુણ. ન. (અન્કેલન) ઘોડાને મારવાનો ચાથુક.

અંકેસ્તાદ્યુતી. સ્ત્રી. (અન્કેશાયિની) ખોળામાં
મુગાવાળી પુત્રી જેવી.

અંકોલ. પું. (અન્કોલ) અકોલનું ઝાડ.

અંગ. ન. (અન્ગ) અંગ ફરકવાના શુભાશુભ
ફલ બતાવનાર નિમિત્ત શાસ્ત્ર; ૨૯ પાપ
સૂત્રમાંનું એક. (૨) ત્રિ. શરીરનો વિકાર;
શરીરસંબધી; શારીરિક.

અંગ. ન. (અન્ગ) શરીરના અવયવ; મસ્તક
વગેરે શરીરનાં આઠ અંગ. (૨) મુખ્ય
અવયવ; પ્રધાન અંગ. (૩) પુ. દેશ
વિશેષ; જેને હાલ બિહાર કહે છે. (૪)
અંગસૂત્ર; આચાર્યાદિ ૧૧ અંગ. (૫)
અ. વાક્યાલંકારમાં ' કિમંત્ર ' એ રૂપે
આવે છે. (૬) કારણ (૭) મિત્રતાનું
આમંત્રણ-સંબોધન.

અંગજ. પું. (અન્ગજિત) ભગવાન પાર્શ્વનાથ
સ્વામી પાસે દિક્ષા અંગીકાર કરનાર એક
ગૃહસ્થનું નામ.

અંગંગીમાત્ર. પું (અંગંગીમાત્ર) અભેદભાવ;
અભિનતા-ભિનતા રહિત ભાવ.
અંગચૂલિયા. સ્ત્રી (અંગચૂલિકા) આચારાદિ
અમની ચૂલિકા; કાલિક સૂત્રવિશેષ.
અંગચ્છદિય. ત્રિ (અંગચ્છદિય) છેદાયેલું અંગ.
અંગજળવચ. ન (અંગજળવચ) અંગ દેશ.
અંગજા. પું ન (અંગજા) આંગણું; કળિયું.
અંગજા. સ્ત્રી (અંગજા) અંગના; સ્ત્રી
અંગપદિયારિયા. સ્ત્રી (અંગપદિયારિકા) શ-
રીરની સેવા કરનારી દાસી. અંદરનું કામ
કરનાર દાસી.
અંગપવિટ્ટ. ત્રિ (અંગપવિટ્ટ) અંગપવિટ્ટ-
નર્તન શ્રુત નિભાગ; આચારાંગ આદિ
બાર અંગ.
અંગપુરુષા. સ્ત્રી (અંગપુરુષા) અંગનું
ફરકનું.
અંગવાહિર. ત્રિ (અંગવાહ) શ્રુતનો એક વિ-
ભાગ, ઉત્તરાધ્યયનાદિ અંગ બદલના સૂત્રો.
અંગમંજળ. ન (અંગમંજળ) આગસ મર-
ડતી, શરીરના અવયવોને મોડવા.
અંગમંગ. ન (અંગમંગ) અંગઉપાંગ; અ-
વયવના અવયવ.
અંગમંદિર. ન (અંગમંદિર) અંપાનગરીની
બહારનું એક ઉદ્યાન.
અંગમદ. પું (અંગમદ) અંગનું મર્દન કરનાર
માણસ.
અંગમદિયા. સ્ત્રી (અંગમદિકા) અંગનું મર્દન
કરનાર દાસી.
અંગમ. પું ન (અંગમ) આભુઅંધ. આહુ
આભરણ.
અંગમસ્ત્ર. ત્રિ (અંગમસ્ત્ર) શરીરની રક્ષા
અંગમસ્ત્ર. ત્રિ (અંગમસ્ત્ર) કરનાર.
અંગમગ. પું (અંગમગ) અંગ ઉપર મસળા-
વાના કેસર ચંદન વગેરે સુગંધી પદાર્થ.
અંગમય. પું (અંગમય) અંગ દેશનો રાજા
કર્ણ.

અંગમદ. ત્રિ (અંગમદ) શરીરથી ઉત્પન્ન
થયેલ; પુત્ર.
અંગમદ. સ્ત્રી (અંગમદ) પુત્રી.
અંગલોગ. પું (અંગલોક) દેશ વિશેષ.
અંગવંસ. પું (અંગવંસ) અંગ દેશના રા-
જાનો વંશ.
અંગવિગાર. પું (અંગવિગાર) અંગ સ્પુરણના
ફલાફલનું કથન.
અંગવિજ્ઞા. સ્ત્રી (અંગવિજ્ઞા) અંગ ફરક-
વાના શુભાશુભ ફળ જાણવાની વિદ્યા.
(૨) નિમિતાદિ ફલાફલ જાનાવનાર
એક શાસ્ત્ર
અંગવિચાર. પું (અંગવિચાર) શરીર સંબંધે
વિચાર કરવો તે.
અંગસંચાલ. પું (અંગસંચાલ) શરીરના અ-
વયવોનું સહજ-ચૈત્તું ચાલવું તે.
અંગાંગપવિટ્ટ. ત્રિ (અંગાંગપવિટ્ટ) અંગ
પવિટ્ટ-આચારાંગ વગેરે સૂત્ર અને અનંગ
પવિટ્ટ-આવશ્યક વગેરે સૂત્ર.
અંગાદાણ. ન (અંગાદાણ) પુરુષેન્દ્રિય, પુરુષનું
ચિન્હ.
અંગાર. પું (અંગાર) અગ્નિ, જાળનો કાલસો.
(૨) સ્વાદિષ્ટ અન્ન અને તેના દાનારની
પ્રશંસા કરનાં સાધુને લાગતો આહારનો
એક દોષ; ઇમાલ દોષ.
અંગારક. પું (અંગારક) અંગલ નામનો ગ્રહ,
૮૮ ગ્રહમાંનો એક ગ્રહ.
અંગારકકુળી. સ્ત્રી (અંગારકકુળી) અગ્નિ
ફેરવવાનો લોહનો સળીઓ.
અંગારદાર. પું (અંગારદાર) જ્યાં લોકમાં
જાળી કાલસા પાડવામાં આવે છે તે
સ્થાન.
અંગારપતાવચ્ચા. સ્ત્રી (અંગાર પ્રતાપના) દાદ
ઉડાડવાને અગ્નિ પાસે જઈ શરીર તપા-
વવું તે, તાપણી.

અંગારમહન. પું (અજ્ઞાતમર્દક) રૂદ્રદેવ નામના એક અબલ્ય આચાર્ય.

અંગારિય. ત્રિં (અજ્ઞારિત) અંગાર રોગગ્રાણી શેરડી; (૨) કાચલાની પેડે બળી ગયેલું.

અંગાલ. પું (અજ્ઞાર) અંગારો; કાચલો.

અંગાદિય. પું (અજ્ઞાદિય) અંગ દેશનેશ્વરના

અંગિરસ. નં (અજ્ઞિરસ) અગિરસ-ગૌતમ ગોત્રની એક શાખા; (૨) પું આ શાખામાં ઉત્પન્ન થયેલ પુરુષ

અંગીકર } ત્રિં (અજ્ઞીકૃત) અંગીકાર કરેલું;
અંગીકર્ય } સ્વીકારેલું.

અંગુઠ. પું (અજ્ઞુઠ) અંગુઠો.

અંગુઠપસિણ. પું નં (અજ્ઞુઠપ્રપ્ત) અંગુઠામાં દેવતાનું આવાહન કરી અંગુઠાથીજ જ્વાળા દેવાની વિદ્યા. (૧) ' પ્રપ્ત વ્યાકરણ' સત્ત્વ એક નવમુ લુપ્ત અધ્યયન

અંગુલ. નં (અજ્ઞુલ) આંગળ; આઠ આંગળ વળેટલા ભરપનું એક માપ; વૈતનો ખારમો ભાગ.

અંગુલિ. સ્ત્રીં (અજ્ઞુલિ) આંગળી. (હાથ પગની.)

અંગુલિકોસ. પું (અજ્ઞુલીકોશ) આંગળીમાં પહેરવાની અંગુઠડી.

અંગુલિજગ્ન. નં (અજ્ઞુલીયક) આંગળીના આભરણો; વેદ, વીંટી વગેરે.

અંગુલિફોડણ. નં (અજ્ઞુલિસ્ફોટન) આંગળીના ટચાકા વગાડવા તે.

અંગુલિમમુહા. સ્ત્રીં (અજ્ઞુલીમૂ) કાઉસઝનો એક દોષ; કાઉસઝમાં આંગળીના વેદા ગણવાથી લાગતો દોષ.

અંગુલિયા. સ્ત્રીં (અજ્ઞુલિકા) આંગળી.

અંગુર્વગ. પું (અજ્ઞોપાગ્ન) નામ કર્મની એક પ્રકૃતિ.

અંગોર્વગ. નં (અજ્ઞોપાગ્ન) મસ્તકાદિ અંગ અને અંગુલિ આદિ ઉપાંગ.

અંગોર્વગસ્યામ. નં (અજ્ઞોપાગ્નનામન) જેનો

ઉદયથી શરીર રૂપે લીધેલ પુદ્ગલો અંગ ઉપાંગ રૂપે પરિણમે તે નામ કર્મની એક પ્રકૃતિ, અંગોપાંગ નામકર્મ.

અંચિ. પું (અચિ) મતિ કરવી તે; જનું તે.

અંચિ. પું (અચિ) આવડું તે.

અંચિષ્ઠ. નં (અચિષ્ઠ) એક પ્રકારનું નાટક; દેવતાના ૩૨ નાટકમાંનું ૨૫ મું નાટક.

(૨) ત્રિં પૂજ્ય; રાજમાન્ય. (૩) નં એકવાર જનું તે.

અંચિય. ત્રિં (અચિય) પૂજાયેલું.

અંચિયંચિય. નં (અચિયંચિય) ગમનામન; આદિથી ત્યાં અને ત્યાંથી આદિ જનું આવડું તે; ગતિ આગતિ; ગમાગમ.

અંચિયરિમિય. નં (અચિયરિમિય) એક પ્રકારનું નાટક; દેવતાના ૩૨ નાટકમાંનું ૨૭ મું નાટક

અંજલ. નં (કર્ણ) ખેંચવું તે.

અંજલા. નં (અજ્ઞન) આંજળ્ય, કાળજી (૨)

સાવીરાંજન; સુરમો. (૩) રસાંજન, રસ-

વતી. (૪) તપાવેલ લોદાની સળીથી

આંખમાં દુઃખ ઉત્પન્ન કરવું તે. (૫)

આંખ આંજવી; આંખમાં કાળજી વગેરે

આંજવું તે. (૬) રત્નની એકગત (૭)

રત્નપ્રભા પૃથ્વીના ખરકાંડનો દશમો

ભાગ. (૮) રમ્ય વિજયની પશ્ચિમ સરહદ

ઉપરનો વખારા પર્વત. (૯) આઠમા

દેવલોકનું એ નામનું એક વિમાન.

(૧૦) રચકવર પર્વતનું સાતમું કૂટ. (૧૧)

એ નામનો એક વેલંધર દેવતા. (૧૨)

દ્વીપકુમારના ઇન્દ્રના ત્રીજા લોકપાલનું

નામ. (૧૩) ઉદધિકુમારના પ્રભંજન

નામના ઇન્દ્રના ચોથા લોકપાલનું નામ.

(૧૪) વનસ્પતિ વિશેષ. (૧૫) વાયુકુમાર

ગતિના ઇન્દ્રનું નામ.

અંજલાર્હ. સ્ત્રીં (અજ્ઞલકી) એ નામની એક લતા-વેલ.

અંજલિકોસિયા. સી० (અજલિકોસિકા) એ નામની એક વનસ્પતિ.

અંજલિય. પું० (અજલક) અંગન રત્નમય પર્વત વિશેષ; નંદીશ્વર ક્ષીપમાં આવેલ અંગનમિરિ પર્વત.

અંજલિગિરિ. પું० (અજલગિરિ) કાળા રંગનો પર્વત વિશેષ, નંદીશ્વર ક્ષીપમાં આવેલ અંગનમિરિ પર્વત.

અંજલિજોગ. પું० (અજલજોગ) ૭૨ કલામાંની સત્તાવીસમી કાળા.

અંજલિઘાટ. પું० (અજલઘાટ) ધાતુ વિશેષ. સુરભો.

અંજલિપર્વત. પું० (અજલપર્વત) નંદીશ્વર ક્ષીપનો એક પર્વત

અંજલિપુલક. નં० } (અજલપુલક) રત્નની એક જાત.
અંજલિપુલક. પું० }

અંજલિપુલક. પું० (અજલપુલક) અંગન પુલાક કાંડ; ખરકાંડનો ૧૧ મો વિભાગ.

અંજલિપ્રમા. સી० (અજલપ્રમા) ચોથી નરકનું નામ.

અંજલિરિટ્ટ. પું० (અજલરિટ્ટ) વાયુ કુમારના ઇન્દ્રનું નામ.

અંજલિસલાકા. સી० (અજલસલાકા) આંગણની સળી.

અંજલિસિદ્ધ. ત્રિ० (અજલસિદ્ધ) આંખમાં આંગણ આંશને અદ્રશ્ય થઇ જવાની શક્તિવાળા.

અંજલિ. સી० (અજલા) જ્યેષ્ઠકક્ષિના નૈરત્ય ખુણાની એક વાવડીનું નામ. (૨) ચોથી નરકનું નામ. (૩) એક પુષ્કરિણી.

અંજલિયા. સી० (અજલિકા) આંગણ રાખવાની ડાબી.

અંજલિ. પું० સી० (અજલિ) ખોખો; કરસંપુટ. (૨) એ હાથ જેડી મસ્તકે લગાડવા તે.

અંજલિહટ. પું० (અજલિહટ) એ હાથનો સંપુટ.

અંજલિકર્મ. નં० (અજલિકર્મ) એ હાથ જેડવા તે.

અંજલિપ્રગહ. પું० (અજલિપ્રગહ) એ હાથ જેડી નમસ્કાર કરવો તે.

અંજુ. ત્રિ० (અજુ) સરલ; માયા પ્રપંચ ૨-હિત. (૨) સંયમી; સંજમધારી. (૩) નિર્દોષ; પવિત્ર.

અંજુઘા. } સી० (અજુઘા) સતરમા તીર્થ.
અંજુઘા. } કરની મુખ્ય સાધીનું નામ.

અંજુ. સી० (અજુ) શકેન્દ્રની ચોથી અગ્રમ-હિપીનું નામ. (૨) ધનદેવ-સાર્થવાહની પુત્રી. (૩) 'વિપાક' સત્રનું એક અધ્યયન. (૪) 'જ્ઞાના ધર્મકથા' સત્રનું એક અધ્યયન.

અંજ. પું० (અજ) ઇંડું, કાંડી વગેરેનાં ઇંડાં. (૨) વિપાક સત્રનું અંડનામનું ત્રીજું અધ્યયન. (૩) મોરના ઇંડાના દ્રવ્યતાવાળુ માતા સત્રનું ત્રીજું અધ્યયન. (૪) ઉત્તર ભરતમાંનો એક દેશ.

અંજહટ. નં० (અજહટ) ઇંડાનું કોટલું.

અંજકહ. ત્રિ० (અજકહ) ઇંડામાંથી થયેલ; ઇંડાએ કરેલ.

અંજહય. ત્રિ० (અજહય) ઇંડામાંથી ઉત્પન્ન થયેલ પ્રાણી. (૨) કાશેશમાંથી ઉત્પન્ન થતો તાંતણો (૩) રેશમી વસ્ત્ર.

અંજહયમાહિ. સું० (અજહયમાહિ) ઇંડામાંથી ઉત્પન્ન થયેલ પ્રાણીને પકડનાર.

અંજહુહમ. નં० (અજહુહમ) ઝીણાં ઇંડાં; માખી, કાંડી, ગરોળી વગેરેનાં ઇંડાં.

અંજુ. નં० (અજુ) દશકળા; હાથકડી.

અંત. નં० (અન્ત) આંતરડાં.

અંત. ત્રિ० (અન્ત) આતાં આતાં વધેલું.

અંત. મં० (અન્તર) અન્દર; માંહે.

અંત. ત્રિ० (અન્ત) અંતિમ; છેલ્લું.

અંત. પું (અન્ત) પર્યંત; છેડા. (૨) ભેદ; પ્રકાર. (૩) રાગદ્વેષ. (૪) ભૂમિભાગ; પ્રદેશ. (૫) સમીપ; પાસે. (૬) નિર્ણય; ચુકાદો. (૭) વિનાશ; ભંગ. (૮) રોગ; બિમારી. (૯) ત્રિ. અસુંદર; ઇદ્રિયોને પ્રતિકૂળ. (૧૦) ક્ષુદ્ર; તુચ્છ. *

અંતઃ. પું (અન્તઃ) કામઠાનો છેડા.

અંતઃકુલ. ત્રિ (અન્તઃકુલ) જેણે સંસારનો અંત કર્યો હોય તે.

અંતઃકર્મ. ન (અન્તઃકર્મ) લુપ્તગાની કાર; વચ્ચની કિનારી.

અંતઃકર. ત્રિ (અન્તઃકર) સંસારનો અંત કરનાર.

અંતઃકરણ. ત્રિ (અન્તઃકરણ) નાશ કરવાવાળો.

અંતઃકાલ. પું (અન્તઃકાલ) મરણકાલ. (૨) પ્રલયકાલ.

અંતઃકિરિયા. સ્ત્રી (અન્તઃકિરિયા) સંસાર યા કર્મનો અંત કરવાની ક્રિયા. (૨) સકલ કર્મ ક્ષય રૂપ મોક્ષ. (૩) પત્રવણાના વીસમા પદનું નામ.

અંતઃકુલ. ન (અન્તઃકુલ) હલકું કુળ.

અંતઃકલ્પરિયા. સ્ત્રી (અન્તઃકલ્પરિકા) બ્રાહ્મી લિપિનો એક ભેદ; ૧૮ લિપિમાંની નવમી લિપિ. (૨) ૬૩ મી કળા.

અંતઃગ. પું (અન્તઃગ) છેડા; અંત. (૨) ત્રિ. વિનાશકારક; અંત કરનાર. (૩) દુષ્પરિત્યજ, મુરકેલીથી છોડી શકાય તેવું. (૪) અન્તર્ગત થઈ ગયેલું; સમાઈ ગયેલું. (૫) પર્યન્ત; પ્રાંતભાગ.

અંતઃગઢ. ત્રિ (અન્તઃગઢ) જેણે સંસારનો અને જન્મ મરણનો અંત કર્યો એવા તીર્થ-કરાદિ.

અંતઃગઢવસા. સ્ત્રી (અન્તઃગઢવસા) “ અંતઃગઢવસા ” નામનું આઠમું અંશ સૂત્ર; જેમાં આઠ વર્ગમાં ૯૦ અધ્યયનનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે.

અંતઃગઢમૂર્ધિ. સ્ત્રી (અન્તઃગઢમૂર્ધિ) સંસારનો અંત કરનાર નિર્વાણામિમહાપુરુષોની ભૂમિ-નિર્વાણસમય.

અંતઃગણ. ન (અન્તઃગણ) આનુગામિક અવધિ ગાનનો એક ભેદ.

અંતઃચારય. પું (અન્તઃચારય) ગૃહસ્થે ભોજન કર્યા પછી અવશેષ રહ્યું હોય, તેની ગવે-પણા કરનાર અભિગ્રહ ધારી સાધુ.

અંતઃચારિ. પું (અન્તઃચારિ) તુચ્છ આહાર લેવાનો અભિગ્રહ ધરનાર સાધુ.

અંતઃજીવિ. પું (અન્તઃજીવિ) ગૃહસ્થે ખાતાં શેષ રહેલ આહાર બ્હેરી તેના ઉપર જીવન ચલાવનાર સાધુ.

અંતઃજ્ઞાણ. ન (અન્તઃજ્ઞાણ) જેણે થઈ જતું; અદ્રશ્ય થઈ જતું.

અંતઃજ્ઞાણિયા. } સ્ત્રી (અન્તઃજ્ઞાણિકા) અદ્રશ્ય
અંતઃજ્ઞાણી. } થઈ જવાની વિદ્યા.

અંતઃપાલ. પું (અન્તઃપાલ) દેશની સીમા કે સરહદનું રક્ષણ કરનાર પુરુષ.

અંતઃમાવ. પું (અન્તઃમાવ) સમાવેશ.

અંતઃમુહુર્ત. ન (અન્તઃમુહુર્ત) મુહુર્તથી અન્દરનો સમય; મુહુર્તથી ઓછો કાલ.

અંતર. ત્રિ (અન્તર) અંદરનું; અંતઃકરણ સંબંધી.

અંતર. ન (અન્તર) આંતર; વ્યવધાન. (૨) જે વસ્તુ વચ્ચેનું અથવા એક વસ્તુની જે પરિસ્થિતિ વચ્ચેનું કાળ આશ્રી છેદું. (૩) અંતરાલ; વચ્ચેનો ભાગ. (૪) ભેદ; વિશેષતા. (૫) વખત; અવસર. (૬) મર્મ; એળ. (૭) વિદ્ય; આડમિલ. (૮) વિના; વગર. (૯) પું આચાર; કદપ.

અંતરંગ. ત્રિ (અન્તરંગ) અંદરનું.

અંતરંગિયા. } સ્ત્રી (અન્તરંગિકા) એ નામની
અંતરંગી. } એક નગરી.

અંતરર્કશ્વ. પું (અન્તરર્કશ્વ) પાણીમાં ઉત્પન્ન થતી એક જાતની વનસ્પતિ.

અંતરકરણ. નં (અંતરકરણ) અનિવૃત્તિકરણના અંતભાગમાં મિથ્યાત્વમોહનીયના દલિયાને બે ભાગે વ્યૂંચવાની ક્રિયા કરનાર એક પ્રકારના અધ્યવસાય; સમ્યક્ત્વના ધારણરૂપ અધ્યવસાય વિશેષ.

અંતરમય. ત્રિં (અંતર્મય) અંતર્ભાવ પામેલું; અંદર આવી ગયેલું.

અંતરમૂહ. નં (અંતરમૂહ) બે ધરની વચ્ચેનું અંતર.

અંતરજ્ઞાય. નં (અંતરજ્ઞાત) ભાષાના જે પુદ્ગલો અંતરાલે સમશ્રેણીમાં રહીનેજ ભાષા પરિણામને પામે છે તે ભાષા પરિણત પુદ્ગલ.

અંતરજૂહ. સ્ત્રીં (અંતરજૂહ) મહાનદીની અપેક્ષાએ નાની નદી.

અંતરદ્વીપ. પું (અંતરદ્વીપ) ચુલ્લિમવંત અને શિખરી પર્વતની લવણસુદ તરફ નીકળેલ કાલ ઉપરના દ્વીપ; ૫૬ અંતરદ્વીપ.

અંતરદ્વીપગ. પું સ્ત્રીં (અંતરદ્વીપગ) અંતરદ્વીપમાં રહેનાર.

અંતરદ્વીપિકા. સ્ત્રીં (અંતરદ્વીપિકા) હપ્પન અંતરદ્વીપમાં ઉત્પન્ન થયેલી સ્ત્રી.

અંતરદ્વા. સ્ત્રીં (અંતરદ્વા) અતર્ધાન થતું, બ્રશ-નાશ થવો તે.

અંતરદ્વા. સ્ત્રીં (અંતરદ્વા) મધ્યકાળ; વચ્ચેનો સમય.

અંતરપણ્ડી. સ્ત્રીં (અંતરપણ્ડી) મૂળ ક્ષેત્રથી અઢી ગાઉ ઉપરનું ગામડું.

અંતરપ્પ. પું (અંતરપ્પ) શરીર અંતર્ગત આત્મા.

અંતરભાવ. પું (અંતરભાવ) પરમાર્થ.

અંતરભાવિહ. પું (અંતરભાવિહ) ગુવાદિક બોલતા હોય તેની વચ્ચે બોલી ઉઠનાર સિધ્ધ.

અંતરમૂય. ત્રિં (અંતરમૂય) અંતર્ભૂત થયેલ; ખીજમાં મળી ગયેલ.

અંતરસ્ત્રુ. પું (અંતરસ્ત્રુ) કામક્રોધાદિ વગેરે શરીરની અંદરના સ્ત્રુઓ.

અંતરહિય. ત્રિં (અંતરહિત) ગુપ્ત; અદૃશ્ય.

અંતરા. ઇં (અંતરા) મધ્યે; વચ્ચે, (૨) પહેલાં; અગાઉ.

અંતરાધ્ય. નં (અંતરાધ્ય) ઘન આદિમાં વિદ્ય નાખનાર અંતરાય કર્મ. (૨) અંતરાય કર્મગતક પાપ. (૩) વિદ્ય; રોકાઈ જવું તે.

અંતરાધ્યકર્મ. નં (અંતરાધ્યકર્મ) અંતરાય કર્મ.

અંતરાપહ. પું (અંતરાપહ) જ્યાં જવું છે અને જ્યાંથી જવું છે તે બે વચ્ચેનો માર્ગ.

અંતરામંથ. પું (અંતરામંથ) કેવલસમુદ્ધાત ક્રિયામાં મથનાકારનો સમય.

અંતરાય. નં (અંતરાય) કર્મનો આહમો ભેદ; ઘન, લાભ, ભોગ, ઉપભોગ અને વીર્ય-સામર્થ્યમાં વિદ્ય નાખનાર કર્મ. (૨) વિદ્ય; નડતર.

અંતરાલ. નં (અંતરાલ) વચ્ચેનો ભાગ.

અંતરાણ. નં (અંતરાણ) અંદરનું હાટ.

અંતરાવાસ. પું (અંતરાવાસ) મુસાફરીમાં વચ્ચે વચ્ચે મળેલ દર મળેલ મેલાણું કરવું તે.

અંતરાવાસ. પું (અંતરવર્ષ) વર્ષાકાળ.

અંતરિક્ષ. નં (અંતરિક્ષ) આકાશમાં થતા ગ્રહવેધઆદિનું શુભાશુભ ફલ જણાવનાર નિમિત્તશાસ્ત્ર.

અંતરિક્ષ. ત્રિં (અંતરિક્ષ) આકાશનું; આકાશ સંબંધી.

અંતરિક્ષજાયઃ. ત્રિં (અંતરિક્ષજાત) જમીનથી અધર રહેલ મહેલ વગેરે વસ્તુ.

અંતરિજ્ઞ. નં (અંતરીય) વચ્ચે; કપડાં. (૨) પથારી નીચેનું વચ્ચે.

અંતરિજ્ઞિયા. સ્ત્રીં (અંતરીયા) વેસવાડિય ગણથી નીકળેલ ત્રીજી શાખા.

અંતરિય. ત્રિં (અંતરિય) આંતરે-છેટે રહેલું.

અંતરિયા. સ્ત્રીં (અંતરિક્ષ) આંતરે; છેડું. (૨) વિવક્ષિત વસ્તુની સમાપ્તિ.

અંતરિક્ષ. નં (અંતરિક્ષ) શેરડીની વ-
ચરી માંડે.

અંતરેણ. પ્રં (અંતરેણ) વિના; વગર.

અંતરોચ્ચ. પું નં (અંતરોચ્ચ) પાણીની
અંદર રહેલ દીપ.

અંતરિક્ષ. નં (અંતરિક્ષ) આકાશ. (૨)
આકાશમાં થતા ઉલ્કાપાત, મધ્યનગર,
મહાવેધ વગેરે. (૩) આકાશમાં થતા
મહાવેધાદિના ફલાફલ યતાવનાર નિમિત્ત
શાસ્ત્ર.

અંતરિક્ષલોચ. નં (અંતરિક્ષલોચ) વર-
સાદનું પાણી.

અંતરિત્રિ. ત્રિં (અંતરિત્રિ) અંત-છેડવાળું.

અંતરસો. પ્રં (અંતરસો) છેવટ; અંતે.

અંતાદિ. ત્રિં (અંતાદિ) તુચ્છ આધાર લે-
નાર; અંતાહારી (મુનિ.)

અંતાલિસ્ય. ત્રિં (અંતાલિસ્ય) માંડે લિપેલું.

અંતાહાર. પું (અંતાહાર) ખાનાં ખાકી
રહેલો હોય તે આહાર. (૨) હલકું
ધાન્ય; ચણા વાલ વગેરે.

અંતિ. ત્રિં (અંતિ) જાત્યાદિની અપેક્ષાએ
ઉત્તમોત્તમ.

અંતિ. ત્રિં (અંતિ) ડું છેલ્લું; અંતમાં ઉ-
ત્તમ થયેલ.

અંતિમ. ત્રિં (અંતિમ) છેલ્લું; છેવટનું.

અંતિમરાઈ. સ્ત્રીં (અંતિમરાઈ) રાત્રિનો છેડો-
છેલ્લો ભાગ.

અંતિમલોભ. પું (અંતિમલોભ) ચાર ચોક-
ડીમાંની છેલ્લી સંજલની ચોકડીનો લોભ;
જેની વધારામાં વધારે ૧૫ દિવસની
સ્થિતિ હોય તે લોભ.

અંતિમસરીરિય. પું (અંતિમસરીરિક) ચ-
રમશરીરી જીવ; છેલ્લું શરીર ધારણ
કરનાર; અર્થાત્ જેને તેજ જાવમાં મોક્ષ
જનું છે તે

અંતિય. નં (અંતિક) પાસે; સમીપ.

અંતે. પ્રં (અંતે) માંડે; અંદર.

અંતેહર. નં (અંતેહર) અંત:પુર; જના.
નખાનું.

અંતેહરપરિયાલ. પું (અંતેહરપરિવાર.) અં-
ત:પુરનો પરિવાર; ઘસ ઘસી વગેરે.

અંતેહરિયા. સ્ત્રીં (અંતેહરિકા) અંત:પુરમાં
રહેનારી સ્ત્રી; રાગની રાણી.

અંતેહરિય. ત્રિં (અંતેહરિક) અંત:પુર
સંબંધી.

અંતેહરિસિ. પું (અંતેહરિસિ) શિષ્ય; પાસે
રહેનાર હજુરી. (૨) આગા ઉઠાવનાર;
સમીપવર્તી.

અંતો. પ્રં (અંતો) અંદર; મધ્યે.

અંતોકોટીકોટિ. ત્રિં (અંતોકોટીકોટિ)
કોટકોટિ સાગરોપમની અંદરનું.

અંતોક્ષરિયા. સ્ત્રીં (અંતોક્ષરિકા) ગામમાં
રહેનાર વેશ્યા.

અંતોગય. ત્રિં (અંતોગય) અંતર્ભૂત; તેની
અંદર આવી ગયેલ.

અંતોદુહ. પું નં (અંતોદુહ) અંદર રહી
પીણ કરનાર શય.

અંતોધૂમ. પું (અંતોધૂમ) ધરની અંદર
ધુંધવાતો ધુમાડો.

અંતોમજ્જાવસાનિય. નં (અંતોમજ્જાવસાનિક)
અભિનયના ચાર પ્રકારમાંનો છેલ્લો
પ્રકાર.

અંતોમુદુલ. નં (અંતોમુદુલ) એ ધડીની
અંદરનો સમય.

અંતોમુદુલિય. ત્રિં (અંતોમુદુલિક) જેનું
કાળપરિમાણ અંતોમુદુલની અંદરનું છે તે.

અંતોલિસ્ય. ત્રિં (અંતોલિસ્ય) અંદર લિપેલું.

અંતોલુહ. ત્રિં (અંતોલુહ) અંદરના ભાગમાં
ગોળ; અંતરગોળ.

અંતોવાહિની. સ્ત્રીં (અંતોવાહિની) કુમુદવિ-
જ્યની પશ્ચિમ સરહદ ઉપરની મહા-
વિદેહની ચાર અંતર્નદીમાંની એક.

અંતોસહ. ત્રિ. (અન્તસહ) અંદરનું શબ્દ;
અહાર ન દેખાતો જખમ. (૨) જેણે
અપરાધ કરી આલોચના નથી કરી તે;
જેના મનમાં અપરાધરૂપ શબ્દ છે તે.

અંતોસહમરણ. ન. (અન્તસહમરણ) અંતો-
શબ્દ મરણ-માયા નિયાતું વગેરે શબ્દ રા-
ખીને મરવું તે; આલ મરણનો એક પ્રકાર.

અંતોહિયય. ન. (અન્તર્હિય) અંતઃકરણ; મન.

અંદુ. સ્ત્રી. (અન્દુ) ખેડી; જંજીર. (૨) સાંકલ.

અંદોલન. પું. (અન્દોલન) હિંડોળો; હિંચકો.

અંદોલિય. ત્રિ. (અન્દોલિત) આન્દોલન
આપેલું; હીંચકાવેલું.

અંદોલણ. ન. (અન્દોલન) હિંડોળાખાટ.
(૨) માર્ગ વિશેષ.

અંધ. પું. (અન્ધ) અંધદેશ; જાનનાથની
નીચે આવેલ એક દેશ. (૨) ત્રિ. અં-
ધદેશવાસી મનુષ્ય.

અંધ. ત્રિ. (અન્ધ) આંધળો; નેત્રહીન. (૨)
જ્ઞાનરહિત; અજ્ઞાની.

અંધકાંટાજી. ન. (અન્ધકાંટકીય) કાંટાપર
ચાલનાર આંધળા માણસની પેઠે અવિ-
ચારિત ગમન કરવું તે.

અંધકાર. પું. (અન્ધકાર) અંધારું; અંધકાર.

અંધમ. પું. (અન્ધક) વૃક્ષ; ઝાડ.

અંધગવણિહ. પું. (અન્ધગવણિ) બાદર અગ્નિ;
ઝાડના લાકડાંને આશ્રી ઉત્પન્ન થયેલ
અગ્નિ. (૨) સૂક્ષ્મ અગ્નિ.

અંધગવણિહ. પું. (અન્ધગવણિ) સમુદ્રવિજય
રાખતું અમર નામ.

અંધમાર. પું. (અન્ધમાર) અંધારું.

અંધમ્મ. ન. (અન્ધમ્મ) અંધકાર; અંધારું.

અંધપુરિસ. પું. (અન્ધપુરુષ) જન્મમાં; જન્-
મથી આંધળો.

અંધયાર. પું. (અન્ધયાર) અંધારું.

અંધયારલેસ. ન. (અન્ધયારલેસ) જ્યાં સૂર્યનો
પ્રકાશ ન પડે તે પ્રદેશ.

અંધયારપક્ષ. પું. (અન્ધયારપક્ષ) કૃષ્ણપક્ષ;
અંધારીઠ.

અંધરૂઘ. પું. ન. (અન્ધરૂઘ) શત્રુનાકાર; જેનું
શરીર અવયવ શૂન્ય છે તે.

અંધલરિહી. સ્ત્રી. (અન્ધલિંગી) આંધળા બ-
નાવવાની એક વિદ્યા.

અંધાર. પું. (અન્ધકાર) અંધારું.

અંધારિય. ત્રિ. (અન્ધકારિત) અંધકારમય કરેલ.

અંધિય. પું. સ્ત્રી. (અન્ધિક) ચાર દિવસ
વાળા જીવની એક જાત.

અંધિહ. ત્રિ. (અન્ધ) જન્મમાં; જન્મથી આંધળ.

અંધિ. પું. (અન્ધ) પદર પરમાધામીમાંનો એક.

અંબ. પું. (અમ્બ) આંખાનું ઝાડ; આંખો.
(૨) કેરી; આંખાનું ફળ. (૩) કેરીના
ગોટલાનું ધોણુ.

અંબ. ત્રિ. (અમ્બ) ખાટું.

અંબ. ન. (અમ્બલ) જાશ વગેરેથી સંસ્કારેલ
પદાર્થ.

અંબલુજ. ન. (અમ્બલુજ) આંખાના ફળની
પેઠે વકાકારે સ્થિતિ કરવી તે; આસનનો
એક પ્રકાર.

અંબદુ. પું. (અમ્બદુ) માતાના પક્ષની
અપેક્ષાએ આર્ય જાતિ; માતાના પક્ષે
આર્ય. (૨) જ્ઞાતાણુ પુરુષ અને વૈશ્ય
સ્ત્રીથી ઉત્પન્ન થયેલ એક અવાંતર જાતિ.

અંબદ. પું. (અમ્બદ) અય્યડ નામે એક સંન્યાસી.
(૨) જંજીરપના ભરતખંડમાં થનાર
ખાવીશમા તીર્થકરના પૂર્વજવનું નામ.

અંબદજીવ. પું. (અમ્બદજીવ) અય્યડ નામના
તાપસનો જીવ.

અંબધાર્મ. સ્ત્રી. (અમ્બધાર્મી) ધાવમાતા; બા-
ળકને ધવરાવનારી માતા.

અંબપણ્ણપરિમસિં. ન. (અમ્બપણ્ણપરિમસિં) જ્યાં
આંખાના પક્ષવની રચના વિશેષ
કરવામાં આવે એવું એક નાટ્ય; બત્રીસ
પ્રકારના નાટકમાંનું એક.

બ્રજપેસિયા. સ્ત્રી. (બ્રાજપેસિકા) હરીની ચીર.

બ્રજપલ. ન. (બ્રાજપલ) હરી.

બ્રજર. ન. (બ્રમ્મર) આકાશ. (૨) વસ્ત્ર.

(૩) ઉમરનું ઝાડ.

બ્રજરતલ. ન. (બ્રમ્મરતલ) આકાશનું તળું-
સપાટી.

બ્રજરતિલય. પું. (બ્રમ્મરતિલક) એ નામનો
એક પર્વત.

બ્રજરવત્થ. ન. (બ્રમ્મરવત્થ) સ્વચ્છ કપડું.

બ્રજરસ. ન. (બ્રમ્મર) આકાશ

બ્રજરિસ. } પું. ન. (બ્રમ્મરીષ) હુકારની
બ્રજરીસ. } કાડનો ભાકો; ભટ્ટી. (૨) પંદર
જાતિ પૈકી બીજી જાતના પરમાધામી.
(૩) કાષ્ટક.

બ્રજરિસિ પું. (બ્રમ્મરિષિ) પંદર જાતિ પૈકી
બીજી જાતના પરમાધામી. (૨) ઉજ્જ-
યિની નગરીના રહીશ એક બ્રાહ્મણ.

બ્રજલસાગ. પું. (બ્રમ્મલંશાક) એક જાતની
વનસ્પતિ.

બ્રજસાલવણ ન. (બ્રાજસાલવન) આમલકદેખા
નગરીના ઈશાન ખુણામાં આવેલું આં-
ખાનું વન.

બ્રજા. સ્ત્રી. (બ્રમ્મા) માતા; જનની. (૨)
નેમનાથ પ્રભુના શાસનની અધિકારી
દેવી. (૩) એ નામની એક વહી.

બ્રજાકુલ. } પું. (બ્રાજાતક) અંખાડનું ઝાડ;
બ્રજાકુલ. } બહુ બીજવાળા વૃક્ષની એક
જાત. (૨) અંખાડનું ફળ. (૩) અંખા-
ડના ફળનું ધોવણું.

બ્રજાલિયા સ્ત્રી. (બ્રમ્લિકા) આંખલી.

બ્રજાવલી. સ્ત્રી. (બ્રમ્લવલી) ખાટા રસવાળી
એક વેદ.

બ્રજિયા. સ્ત્રી. (બ્રમ્લિકા) પાંચમા વાસુ-
દેવની માતા.

બ્રજિલ. ન. (બ્રાજમ્લ) આંખિલ; તપનો
એક પ્રકાર.

બ્રજિલ. પું. (બ્રમ્લ) ખાટો રસ; ખટાસ.
(૨) ત્રિ. ખટાશવાળું; ખાટું.

બ્રજિલ. ન. (બ્રમ્લ) એક જાતની હરી
વનસ્પતિ.

બ્રજિલણામ. ન. (બ્રમ્લનામન્) નામ કર્મની
૬૩ પ્રકૃતિમાંની એક.

બ્રજિલરસ. પું. (બ્રમ્લરસ) ખાટો રસ.

બ્રજિલિયા. સ્ત્રી. (બ્રામ્લિકા) આંખલીનું ઝાડ.

બ્રજુ. ન. (બ્રમ્મુ) પાણી; જળ.

બ્રજુણાહ. પું. (બ્રમ્મુનાથ) સમુદ્ર

બ્રજુત્યંમ. પું. (બ્રમ્મુત્તમ્મ) પાણીને શક-
વાની એક કળા; ૭૨ કળામાંની ૧૩
મી કળા.

બ્રજુમક્ષિ. ત્રિ. (બ્રમ્મુમક્ષિન્) પાણી ઉપર
જીવનાર.

બ્રજુવાસિ. ત્રિ. (બ્રમ્મુવાસિન્) પાણીમાં ર-
હેવાવાળો.

બ્રસ. પું. (બ્રંશ) ભાગ; હિસ્સો. (૨) અ-
વયવ, ખંડ. (૩) ભેદ; વિકલ્પ. (૪) પ-
ર્યાય, ધર્મ, અને ગુણ.

બ્રસ. } પું. (બ્રંસ) સ્કન્ધ; ખંભો.
બ્રસલ. }

બ્રંસિ. સ્ત્રી. (બ્રમ્લિ) ખુણો.

બ્રંસિયા. સ્ત્રી. (બ્રંસ) અર્શ; શુભપ્રદેશમાં
મચાનો રોગ.

બ્રંસિયા. સ્ત્રી. (બ્રંશ) નાનો ભાગ; હિસ્સો.

બ્રસુ. ન. (બ્રમ્મુ) આંસુ; નેત્રજળ.

બ્રંસુય. પું. (બ્રંશુક) ચીન દેશમાં અગા-
ઉના વખતમાં બનતું કીડાની લાળનું
હીર; ચીનાઇ હીર. (૨) વસ્ત્ર વિશેષ;
સુંવાળા વસ્ત્રની એક જાત. (૩) પોશાક;
વેશ.

બ્રંસોત્થ. પું. (બ્રમ્મત્થ) પિપ્પળનું ઝાડ.

બ્રક્ક. ત્રિ. (બ્રકતિ) અસ્ખ્યાત; અનન્ત.

બ્રક્કંડ. ન. (બ્રકાણ્ડ) અનવસર; વખત વ-
ગરનું.

અર્કજ્ઞાન. પું. (અર્કજ્ઞ) શરીરમાં
અર્કજ્ઞય. } મળ આવે તોપણ પંજવાળે
નહિ તે; અભિગ્રહ વિશેષધારી સાધુ.
અર્કત્રિ. (અર્કાન્ત) કાન્તિ વિનાનું; સૌ-
ન્દર્ય રહિત. (૨) અલુપ્તમતું; અગ્રિય.
અર્કવિદ્ય. પું. (અર્કમિત) મહાવીર સ્વા-
મીના આઠમા મધુધર
અર્કજ્ઞ. ન. (અર્કર્થ) ન કરવા યોગ્ય
કાર્ય; અપ્રદિત કામ.
અર્કજ્ઞ. પું. (અર્કર્થ) લવણ સમુદમાં
સાતસો જોળન ઉપર આવેલો એક
અંતરદીપ; ૧૭ મો અંતરદીપ. (૨) ત્રિ
તે અંતરદીપમાં રહેનાર મનુષ્ય.
અર્કજ્ઞાલિ. ત્રિ. (અર્કજ્ઞાલિ) અખંડ
કાનવાળો; જેણે કાન છેદાયા નથી તે.
અર્કજ્ઞિ. ત્રિ. (અર્કજ્ઞિ) ગણત્રીમાં ન આવે
તેટલા; અસંખ્ય.
અર્કજ્ઞિસંચિય. પું. (અર્કજ્ઞિસંચિત) એક
સમયે અસંખ્યાતા ઉત્પન્ન થતા જીવ.
અર્કજ્ઞ. ત્રિ. (અર્કજ્ઞ) કદપે નહિ તેવું;
ખપે નહિ તેવું.
અર્કજ્ઞાલિ. પું. (અર્કજ્ઞાલિ) અચેલકાદિ
દશ પ્રકારના કદપ-મર્યાદા રહિત; વ-
ચ્છેના ૨૨ તીર્થકરના સાધુ.
અર્કજ્ઞિય. ત્રિ. (અર્કજ્ઞિય) અયોગ્ય; અ-
કદપનિક.
અર્કજ્ઞ. ન. (અર્કજ્ઞ) કર્મનો અભાવ; આ-
શ્રવ નિરોધ. (૨) પું. કર્મરહિત; મુક્તાત્મા
અર્કજ્ઞસ. પું. (અર્કજ્ઞસ) કર્મરજ રહિત.
(૨) ક્ષાતીકર્મ રહિત સ્નાતક વિશેષ; કેવળી.
અર્કજ્ઞાલિ. ત્રિ. (અર્કજ્ઞાલિ) અયોગ્ય
કામ કરનાર.
અર્કજ્ઞમૂલ. પું. (અર્કજ્ઞમૂલ) અસિ, મસી
અને કર્સી એ ત્રણ પ્રકારના કર્મ-આ-
પાર વિના કદપરૂક્ષ ઉપર આધર રાખી
જીવન નિર્વાહ કરનાર; જુગલિયા.

અર્કજ્ઞમૂલિ. સ્ત્રી. (અર્કજ્ઞમૂલિ) ભોગ જૂમિ;
કૃષિ આદિ કર્મરહિત કદપરૂક્ષવાળી જૂમિ.
અર્કજ્ઞમૂલિય. પું. સ્ત્રી. (અર્કજ્ઞમૂલિય) ત્રીસ
અકર્મ જૂમિ-ભોગ જૂમિના મનુષ્ય; જુ-
ગલિયા.
અર્કજ્ઞમયા. સ્ત્રી. (અર્કજ્ઞમયા) કર્મનો અભાવ;
કર્મનો ઉચ્છેદ.
અર્કજ્ઞમવીરિય. ન. (અર્કજ્ઞમવીર્ય) પંડિતવીર્ય;
પંડિતભાવસહિત સામર્થ્ય.
અર્કજ્ઞમ્હા. જ. (અર્કજ્ઞમ્હા) એકદમ; અત્યાનક.
અર્કજ્ઞમ્હાદ્વ. પું. (અર્કજ્ઞમ્હાદ્વ) ધાર્યા વગર
જુગલિયું એકને હણતાં ખીજીને હણાઈ
જાય તે; યોજું ક્રિયાસ્થાનક.
અર્કજ્ઞમ્હાદ્વસિય. પું. ન. (અર્કજ્ઞમ્હાદ્વ
પ્રત્યયિક) યોજું ક્રિયાસ્થાનક; એકને
મારવાનું ધારી મારતાં અકસ્માત ખીજીને
મારી નાખવું તે.
અર્કજ્ઞમ્હામય. ન. (અર્કજ્ઞમ્હામય) બાલ નિમિત્ત
વિના કદપના માત્રથી ઉત્પન્ન થતું જાય;
સાત જાયમાંનું એક.
અર્કજ્ઞ. ત્રિ. (અર્કજ્ઞ) ન કરેલું. (૨) સાધુને
ઉદ્દેશીને ન બનાવેલું.
અર્કજ્ઞપુણ. ત્રિ. (અર્કજ્ઞપુણ) પુણ્યથી રહિત
હોય તે; જેણે પુણ્ય કર્યું નથી તે.
અર્કજ્ઞલક્ષણ. ત્રિ. (અર્કજ્ઞલક્ષણ) ખરાબ
લક્ષણવાળું; અપલક્ષણું.
અર્કજ્ઞલુપ્ત. પું. (અર્કજ્ઞલુપ્ત) અગીનાર્થ; શા-
સ્ત્રવેતા નહિ.
અર્કજ્ઞાગમ. પું. (અર્કજ્ઞાગમ) અકૃતાધ્યાગમન;
ન કરેલ પાપ વગેરેના ફળની પ્રાપ્તિ
અર્કજ્ઞાગિ. સ્ત્રી. (અર્કજ્ઞાગિ) આકાશ વચનથી
કામ કરવાની ના પાડવી તે.
અર્કજ્ઞાલેખ. પું. (અર્કજ્ઞાલેખ) શરીર રહિત; સિદ્ધ
ભગવાન.
અર્કજ્ઞાલિ. પું. (અર્કજ્ઞાલિ) કોષાદિ કષાય
રહિત; અકષાયી.

અક્ષરસાથ. ત્રિ० (અક્ષરવાચ) કથાપત્રો સર્વથા
ક્ષય કરનાર.

અક્ષરસાથમોહશિજ્ઞ. ન० (અક્ષરસાથમોહનીય)
હાસ્યાદિનો કથાપત્ર મોહનીય કર્મની
પ્રકૃતિ.

અક્ષરસાથિ. ત્રિ० (અક્ષરસાથિ) કોષાદિ કથાપ
રહિત; અકથાથી.

અક્ષરસિદ્ધ. ત્રિ० (અક્ષરસિદ્ધ) અપૂર્ણ; અધુરું.
(૨) જેનાથી મોટા બીજો રક્ષ છે તે;
અપૂર્ણ રક્ષ.

અક્ષરસિદ્ધા. સ્ત્રી० (અક્ષરસિદ્ધા) પ્રાયશ્ચિત્તો
ચોથો પ્રકાર, જેમાં વધારે તપ સમાધ
શકે તે પ્રાયશ્ચિત.

અક્ષરહય. પું० (અક્ષરહય) કાયા રહિત
શુભ; સિદ્ધ લગવાન.

અક્ષરમ. પું० (અક્ષરમ) ઇચ્છાનો અભાવ;
ઇચ્છા નહિ. (૨) જ્યાં સર્વ ઇચ્છાની
નિવૃત્તિ થાય છે તે; મોક્ષ. (૩) ત્રિ०
વિષય-કામના રહિત.

અક્ષરમકિલ્લ. ત્રિ० (અક્ષરમકિલ્લ) ઇચ્છા વિના
કામ કરનાર.

અક્ષરમકુહા. સ્ત્રી० (અક્ષરમકુહા) નિર્જરાની
ઇચ્છા વિના પરતંત્રપણે શુભ વેઠવી તે.

અક્ષરમણિનિરણ. ત્રિ० (અક્ષરમણિનિરણ) જેમાં
અનિચ્છાનું કારણ છે એવું.

અક્ષરમણિજ્ઞરા. સ્ત્રી (અક્ષરમણિજ્ઞરા) નિ-
ર્જરાની ઇચ્છા વિના પરાધીનપણે શુભ
તરસ વગેરે સહન કરવાં તે.

અક્ષરમત્તજ્ઞા. સ્ત્રી० (અક્ષરમત્તજ્ઞા) નિર્જરાની
ઇચ્છા વિના પરતંત્રવશ તૃપ્તા વેઠવી તે.

અક્ષરમર્મચરણાસ. પું० (અક્ષરમર્મચરણાસ)
નિર્જરાની ઇચ્છા વિના કોષના દબાણથી
અભ્યર્થ પાળવું તે.

અક્ષરમરણ. ન० (અક્ષરમરણ) બાલમરણ;
અત્યાનપણે વિષય આદિની આસક્તિમાં
થતું મરણ.

અક્ષરમિય. ત્રિ० (અક્ષરમિય) નિરસિસાથી;
ઇચ્છાવગરનો.

અક્ષરમિય. ત્રિ० (અક્ષરમિય) ન ઇચ્છવા યોગ્ય;
અનિષ્ટ.

અક્ષરમિયા. સ્ત્રી० (અક્ષરમિયા) અનિચ્છા;
ઇચ્છાનો અભાવ.

અક્ષરય. પું (અક્ષરય) કાયા રહિત શુભ; સિદ્ધ
લગવાન.

અક્ષરકમ. } ત્રિ० (અક્ષરક) અપદ્ય. (૨)
અક્ષરકમ. } અકર્તા; ક્રિયા શૂન્ય (૩) અ-
રચિ; જમવાની ઇચ્છા ન થાય તેવા રોગ.

અક્ષરકમવાદ. ત્રિ० (અક્ષરકમવાદિન્) આત્મા
નિષ્ક્રિય છે એવું માનનાર.

અક્ષરકારિ. ત્રિ० (અક્ષરકારિન્) નહિ કરવાવાળો;
નહિ કરનાર.

અક્ષરકારિય. ત્રિ० (અક્ષરકારિ) ન કરાયેલું.

અક્ષરકાલ. પું० (અક્ષરકાલ) અનવસર; કુવખત.
(૨) દુષ્કાળ; દુઃકાળ. (૩) ગોચરી આ-
દિનો નિષિદ્ધકાળ; કવેળા.

અક્ષરકાલચારિ. પું० (અક્ષરકાલચારિન્) કવખતે
ગોચરી આદિ કરનાર.

અક્ષરકાલદોહલ. પું० (અક્ષરકાલદોહલ) કવેળાએ ઉ-
ત્પન્ન થતો દોહલ-મર્લવંતી સ્ત્રીને થતી
ઇચ્છા.

અક્ષરકાલપરિમોહ. ત્રિ० (અક્ષરકાલપરિમોહિન્)
રાત્રિ ભોજન કરનાર; રાત્રે ખાનાર.

અક્ષરકાલપરિહીમા. ન० (અક્ષરકાલપરિહીન) ધણું
જલદી; તત્કાલ.

અક્ષરકાલવાસિ. પું० (અક્ષરકાલવાસિન્) માવડાનો
વરસાદ; કવખતે વરસનાર. (૨) વગર
જરૂરીઆતે દાનાદિ દેનાર.

અક્ષરકાલસમય. પું० (અક્ષરકાલસમય) નિપરીત
સમય.

અક્ષરકાલિય. ત્રિ० (અક્ષરકાલિય) વખત પહેાંચ્યા
પહેાંચું; અકાળે પ્રાપ્ત થયેલ.

અક્ષરકાલિ. ત્રિ०; (અક્ષરકાલ) ૨૫૫ અક્ષર લાપી.

अकिंचन. त्रि० (अकिंचन) प्रतिबंधकारक
धनकनकादि रहित; निष्परिग्रही.

अकिञ्च. न० (अकृत्य) न कर्त्तव्यं भोज्य.

अकिञ्चिद्वाग. न० (सकृत्स्थान) चारित्रना
 भूषणुयादि भागे तेषु अकृत्यन्तं स्थान.

અધિકૃત. ત્રિ. (અકેય) ખરીદવાને યોગ્ય નહિ.

अकिसि. ली० (अकोसि) अपभ्रंति; अपयश.

અકિસિકર. ત્રિ. (અકીસિકર) અપડીત
કરવાવાળો.

अकित्तिस. वि० (अकृत्रिम) खाल वि०; भूज.

अकिरिय. पुं० (अक्रिय) क्षयिणी, अधिकरणिणी
आदि सावध किया रहित. (२) स्त्री०

अवाहि पद्मार्थेना अस्वीकारः नास्ति उपपत्त्यं.

(૩) ત્રિ० શ્રવાદિના અસ્તિત્વનું ઉત્થાપન

करनार; नास्तिक, (४) आगसु; निश्चयी.

अक्रियवाद्. पु० (अक्रियावादिन) श्रुति
पदार्थना अस्तित्वेनो अपेक्षाप करनार;
अक्रियावादी-नास्तिक.

प्रक्रिया. की० (प्रक्रिया) दुष्ट क्रिया; मि-
थ्यात्व आदि युक्त अनुष्ठान. (२) क्रि-
यानो अभाव. (३) नास्तिकता.

अकिरियाय. पुं० (अक्रियात्मन्) आत्माने
अक्रिय-क्रिया विनानो भाननार सांध्य
दर्शन वगेरे.

अकीय. त्रि० (अकीत) साधुना उद्देश्यी
नहि प्रीति.

અકુતોમય. ત્રિ. (અકુતોમય) જેને કાષ્ઠી
ભય નથી તે.

अकुसल. न० (अकुसल) अशुभ; भाहुं. (१)
त्रि० अजलु; वक्तव्यावक्तव्यानी सभज
विनातो.

अनुसूच्य. त्रि० (अनुसूचक) धर्मशास्त्रादि कुतूहल
रहित.

अकेवल. त्रि० (अकेवल) अशुद्ध.

અકોસિયા. સી. (અકોસિકા) એ નામની
એક મિઠાઈ-સુપડી.

अकंत. त्रि० (अकान्त) पीडित; दयाप्रेक्ष.

(૨) પું. ખનનો પૃથ્વી સાથે સંબંધિત
થતાં નીકળતો અચિત વાયુ. (૩) અ-
લિભૂત; પરાજય પામેલ. (૪) શેરાઈ
મયેદ.

अकंद. पु० (आकन्द) रक्षु ते, दुःखनी श्रम
पावती ते.

અક્ષત્વરી. સ્ત્રી. (અર્ક્ષત્વરી) એક જાતની
ગુચ્છ વનસ્પતિ.

અક્ષવોદિયા. સ્ત્રી. (અર્કચોન્દિકા) એક વા-
તની વેદ.

અંકિજ્ઞ. ત્રિ. (અકંચ) ખરીદવા યાગ્ય નહિ તે.

अक्रिय. त्रि० (अक्रिय) क्रिया रहित,
निष्क्रिय.

અચકુટ. ત્રિ. (આકુષ્ટ) કહેલ વચનથી
ખોલાવેલ.

અવકેજ્ઞ. ત્રિ० (અવકેય) ખરીદી ન શકાય
તેવ; અમૂલ્ય.

अककोस. पु० (आकोश) आकोश वयन,
कोर वयन. (२) शाप.

અક્રોશ. નં (અક્રોશ) જે ગામની અતિ
 નજીક જંગલ, હિંસકપશુ, પર્વાત કે
 નદી વગેરે ઉપદ્રવ હોય તેવું; સાધુને
 ચોમાસું રહેવાને અયોગ્ય ક્ષેત્ર.

अवकोसणा. स्त्री० (आक्रोशना) ति२३५२;

અવકાશપરિસ્થ. પુ. (આકાશપરિવહ) તિર-
સ્કાર ભરેલ વચનનો પરિપક્વ; સાધુના
૨૨ પરિપક્વમાંનો ૧૨ મો પરિપક્વ.

१) अक्षय. पुं० (अक्षय) आश्वीनी धरी. (२)
 २) अक्षयानी पासा. (३) रुद्राक्षतो मल्लो.
 (४) आर हाथ परिमित अक्ष लक्ष्म;
 धनुष्य. (५) अक्ष; आत्मा. (६) अक्षय.

अकलमोदय. त्रि० (अकलमोदक) अष्ट
पाणीवाजुं; सद्य पाणीथी लरेलं.

अथलक्ष्यम्. न० (अक्षर्यम्) पाणि ३६-
वानो केश; मसक. (२) पञ्चाक्ष.

અક્ષરણ. નં (આલ્યાન) કહેલું; આખ્યાન કરેલું.

અક્ષરણ. ત્રિં (અક્ષર) અસમર્થ; અનુચિત.

અક્ષરણ. પું (અક્ષર) અણીશુદ્ધ યોગ્ય. (૨) ત્રિં પરિપૂર્ણ; અખંડ.

અક્ષરણ. ત્રિં (અક્ષર) અવિનાશક અક્ષય.

અક્ષરણિહિ. પું (અક્ષરણિ) અક્ષય ભંડાર; અખુટ ભંડાર.

અક્ષરણીય. સ્ત્રીં (અક્ષરણીય) અખુટ મુડી.

અક્ષર. નં (અક્ષર) સ્વર અંજનરૂપ અક્ષરમાળા. (૨) સંજ્ઞાક્ષર, વ્યંજનાક્ષર અને લઘ્વિ અક્ષર એ અક્ષરશ્રુતના ત્રણ ભેદમાંનો એક. (૩) અચક્ષુર; અવિનશ્વર. (૪) જ્ઞાન; ચેતના.

અક્ષરક. પું (અક્ષરક) દાસ; શુભામ.

અક્ષરગુણ. પું (અક્ષરગુણ) અનંતાગમ, પર્યાય, ઉચ્ચાર વગેરે અક્ષરના ગુણ.

અક્ષરપુટ્ટિયા. સ્ત્રીં (અક્ષરપુટ્ટિકા) અઘર લિપિમાંની નવમી લિપિ.

અક્ષરલંભ. } પું (અક્ષરલાભ) શબ્દની
અક્ષરલાભ. } જાનિ, અર્થ વગેરેનું જ્ઞાન.

અક્ષરસંઘ. પું (અક્ષરસંગ) જે શબ્દમાં અક્ષર ૨૫૪ હોય તે.

અક્ષરસચિવશાય. પું (અક્ષરસન્નિપાત) અક્ષરોનો સંગોગ; અક્ષરોનું જોડાણ.

અક્ષરસમ. નં (અક્ષરસમ) હ્રસ્વ, દીર્ઘ, ધ્રુત વગેરે જે અક્ષર જેવો હોય તેવો બોલવો તે; એકસ્વરવિશેષ.

અક્ષરસમાસ. પું (અક્ષરસમાસ) અક્ષરાદિ અક્ષરોનો પરસ્પર મેલાપ-જોડાણ.

અક્ષરસુય. પું (અક્ષરસુત) શ્રુત જ્ઞાનનો એક ભેદ.

અક્ષરણુસાર. પું (અક્ષરણુસાર) શ્રુત અર્થને અનુસરવું તે.

અક્ષરોપલામ. પું (અક્ષરોપલામ) શ્રુત જ્ઞાનનો ઉપયોગ,

અક્ષરણિય. ત્રિં (અક્ષરણિય) અસમર્થ; અનુચિત.

અક્ષરણ. નં (અક્ષરણ) પૂર્ણનું પાત્ર.

અક્ષરણ. પું (અક્ષરણ) ચોરસ આસન; બાળેડ. (૨) અખાડો; કુસ્તી કરવાની જગ્યા.

અક્ષરણ. પું (અક્ષરણ) ન્યાયદર્શનના પ્રણેતા અક્ષપાદ નામના આચાર્ય; જોતમ મુનિ.

અક્ષરણિય. ત્રિં (અક્ષરણિય) ક્ષય કરેલ નહિ; અપાવેલ નહિ.

અક્ષરણિય. નં (આલ્યાતિક) સાધ્ય ક્રિયાપદ.

અક્ષરણિય. ત્રિં (અક્ષરણિય) સ્થાયી; શાશ્વત.

અક્ષરણિય. નં (આલ્યાતિકાલ્યાન) કથાવાર્તા કરવાનું સ્થાન.

અક્ષરણિય. ત્રિં (આલ્યાતિકાલ્યાન) દંતકથા આશ્રિત બુઢાણું; મૃષા-બુઢોનો નવમો ભેદ.

અક્ષરણિય. સ્ત્રીં (આલ્યાતિકા) વાર્તા; કલ્પિત કથા.

અક્ષરણ. પું (અક્ષરણ) અખાડો; મક્ષોને કુસ્તી કરવાની જગ્યા. (૨) પ્રેક્ષકોને બેસવાનો ઓટલો; મિજલસનું સ્થાન.

અક્ષરણ. ત્રિં (આલ્યાત) કહેલું; પકપેલું. (૨) નં ક્રિયાપદ.

અક્ષરણ. પું (આલ્યાત) શુભાશુભ ફળ કહેનાર; નિમિત્ત પ્રકાશક.

અક્ષરણ. ત્રિં (આલ્યાત) આલ્યાતપ્રવચ્ચા. સ્ત્રીં (આલ્યાતપ્રવચ્ચા) ધર્મ દેશના સાંભળી બોધ પામીને દીક્ષા લેવી તે; પ્રવચ્ચાનો એક ભેદ.

અક્ષરણ. પું (આલ્યાત) કહેનાર; કથન કરનાર.

અક્ષર. નં (અક્ષર) નેત્ર; આંખ.

અક્ષર. ત્રિં (અક્ષર) આકર્ષણ કરેલ; ખેલેલ. (૨) લલચાવેલ; લાલચ આપેલ. (૩) મુકી દીધેલ; ફેંકી દીધેલ.

અક્ષરણ. પું (અક્ષરણ) આંખનું અંજન સોપરા આદિ.

અક્ષિવચ્ચ. નં (અક્ષેપણ) ચિત્તનું વ્યવપાત્રું.
અક્ષિવેચ્યા. સીં (અક્ષિવેચ્છા) આંખની
પીડા. (૨) આંખનો રોગ.

અક્ષીલા. ત્રિ. (અક્ષીલ) ક્ષય ન પામેલું;
પુરું ન થયેલું (૨) અખૂટ.

અક્ષીલપડિમોદ. પું (અક્ષીલપરિમોગિન્) સચેત આહાર લેનાર.

અક્ષીલમહાસિય. પું (અક્ષીલમહાનસિક) જે લગ્નિધના પ્રભાવથી હનરો માણસોને
જમાડે તોપણ યોને ન ખાય સાંસુધી અન્ન
ખુટે નહિ તેવી લગ્નિધવાળો માણસ-સાધુ.

અક્ષીલમહાસી. સીં (અક્ષીલમહાનસી) જેનાથી થોડા અન્નમાં હનરો માણસોને
જમાડી શકાય તેવી એક પ્રકારની લગ્નિધ.

અક્ષીરમહુસપ્પિય. પું (અક્ષીરમહુસર્પિષ્ક) દૂધ, ઘીઆદિ વર્જનાર-અભિમહધારી સાધુ.

અક્ષુલિચ. ત્રિં () ઠેસ લાગેલ;
આખડેલ.

અક્ષુદ. પું (અક્ષુદ) ગંભીર-હિંદર શ્રાવક;
શ્રાવકના એકવીસ ગુણમાંનો પહેલો ગુણ.

અક્ષુપુરી. સીં (અક્ષુપુરી) એ નામની એક
નગરી.

અક્ષેત. નં (અક્ષેત્ર) ખાર જમીન; પાકને
અયોગ્ય ભૂમિ.

અક્ષેત્રાસિ. ત્રિં (અક્ષેત્રર્ષિન્) હિખર
જમીનમાં વરસનાર. (૨) પાત્રાપાત્રની
પરીક્ષા વિના દાન દેનાર.

અક્ષેવ. પું (અક્ષેપ) પૂર્વપક્ષ; આશંકા
કરી પૂછતું તે. (૨) ખીખના હાથમાંથી
દ્રવ્યનું હરણ કરતું તે; જાણુઓરીનો ૧૯
મો ભેદ.

અક્ષેવળી. સીં (અક્ષેપળી) જેથી શ્રોતાનું
તત્વ પ્રત્યે આકર્ષણ થાય તેવી ધર્મકથા;
ચાર ધર્મકથામાંની એક.

અક્ષેવિ. ત્રિં (અક્ષેપિન્) વશીકરણ આ-
દિથી પારકુ દ્રવ્ય હરનાર.

અક્ષોટ. પું (અક્ષોટ) અખરોટનું ઝાડ.
(૨) ૧૦ તેનું ફળ.

અક્ષોમ. ત્રિં (અક્ષોમ) ક્ષોભ રહિત; નિ-
શ્ચય. (૨) અંતગત સૂત્રના પહેલા વર્ણના
આઠમા અધ્યયનનું નામ. (૩) અંધક
વૃષ્ટિ રાગની ધારણી રાણીના પુત્ર.

અક્ષોર્વગ. નં (અક્ષોર્વાજ) ગાડાની ધરીને તેલ
વગેરે ચોપડવામાં આવે છે તે.

અક્ષોર્વજ. નં (અક્ષોર્વાજન) ગાડાની ધ-
રીને તેલ આદિ પદાર્થ ચોપડવા તે.

અક્ષોહ. ત્રિં (અક્ષોમ) બુઓ 'અકષોલ'
શબ્દ.

અક્ષંહ. ત્રિં (અક્ષંહ) પરિપૂર્ણ; ભાંગેલું
નહિ તે. (૨) નિરતર; અવિચ્છિન્ન.

અક્ષંહિય. ત્રિં (અક્ષંહિત) બુઓ 'અખડ'
શબ્દ.

અક્ષંપણ. ત્રિં () સાદ; રચન
અક્ષંજ. નં (અક્ષંજ) અખાજ; ખાવાને
અયોગ્ય પદાર્થ.

અક્ષાગ. પું (અક્ષવાક) એ નામનો એક
અનાર્થ દેશ.

અક્ષિલ. ત્રિં (અક્ષિલ) આખુ, સપૂર્ણ.

અગદ. સીં (અગતિ) અપ્રશસ્ત ગતિ; નરક
આદિ ગતિ.

અગંય. પું (અગન્ય) નિર્મથ; સાધુ. (૨)
ત્રિં ધનરહિત.

અગંધણ. પું (અગંધન) સર્પની એક જાત,
કે જે આગમાં બળવાનું પસદ કરે પણ
ઝેર પાછું ત્યુસે નહિ.

અગદ. પું (અગદ) કૂવો.

અગદ. ત્રિં (અગદ) ન કરેલ.

અગદદ્વ. પું (અગદદ્વ) રાંખપુરના સુંદર
રાગની સુલસા રાણીનો પુત્ર.

અગદસુય. ત્રિં (અગદસુત) આચારંગ,
નિશીથ આદિ સૂત્રનો જેણે અભ્યાસ
કર્યો નથી તે.

અગતિ. પું (અગિ) આગ; અગ્નિ.

અગતિકાય. પું (અગ્નિકાય) અગ્નિના શ્રવ; તેઉકાય.

અગતિય. પું (અગતિ) એ નામનો ૮૮ મહાનો ૪૫ મો મહ.

અગતિય. પું (અગતિક) અગતિયાનું માં

અગમ. નં (અગમ) આદ્ય.

અગમિય. નં (અગમિક) જેની માથા વગેરે પરપર સરખા નથી એવું શ્રુત; આચારંગાદિ કાલિક શ્રુત.

અગમ્મ. ત્રિં (અગમ્ય) જવાને યોગ્ય નહિ તે. (૨) રતિ ક્રીડા કરવા યોગ્ય નહિ તે; મા, ખેલ વગેરે.

અગમ્મગમિ. પું (અગમ્યગમિન્) મા, ખેલ સાથે વ્યભિચાર સેવનાર; પરદાર સાથે ગમન કરનાર.

અગર. પું (અગર) ખાણ-જેમાંથી સોનું, રૂપું વગેરે ખનીજ પદાર્થ નીકળે તે. (૨) મીઠાના અગર.

અગર પું (અગર) એક જાતનો ધૂપ; સુગન્ધી પદાર્થ.

અગરલા. સ્ત્રીં (અગરલા) જે વાણીની અંદર અક્ષર, અર્થ વગેરે રખાઈ હોય તે વાણી.

અગરુ. નં (અગરુ) અગર ચૂન; એક જાતનો સુગન્ધી પદાર્થ.

અગરુલુ. ત્રિં (અગરુલુ) ગુરુલુ નહિ તે; જે ભારે નહિ અને હલકુ પળુ નહિ તે-જેવા આકાશ પ્રદેશ વગેરે.

અગરુચર. પું (અગરુચર) કૃષ્ણાગર; કાળો અગર.

અગરુચ. પું (અગરુચ) અગર; કૃષ્ણાગર.

અગવિક્ત. ત્રિં (અગવેક્તિ) આહારાદિની તપાસ નહિ કરેલ.

અગદ્ય. ત્રિં (અગદ્ય) જે પુદ્ગલવર્ગના ઔદારિકાદિ શરીરરૂપે મહત્ત્વ ન થઈ શકે તે.

અગદ્યંતરિય. ત્રિં (અગદ્યાન્તરિય) મહત્ત્વ ન થઈ શકે તેવી વર્ગણાને આંતરે રહેલ.

અગાદ. ત્રિં (અગાદ) તત્ત્વનિષ્ઠ; જેણે શાસ્ત્રો અવમાહેલ છે તે. (૨) ત્રિં તાવ વગેરેની સાધારણ વેદના.

અગાદપણ. ત્રિં (અગાદપણ) તત્ત્વમાં નિષ્ઠા પામેલી જેની સમજ છે તે.

અગામિય. ત્રિં (અગામિક) ભવિષ્યમાં આવવાવાળું.

અગામિયા. સ્ત્રીં (અગામિકા) જેની અંદર કાંઈ ગામ નથી તેવી અટવી.

અગાર. પું (અગાર) ધર; મકાન. (૨) ગૃહસ્થાશ્રમ; ગૃહવાસ. (૩) છુટછાટ; મોકળા. (૪) છુટછટવાળો ધર્મ; શ્રાવક ધર્મ.

અગારત્ય. પું (અગારત્ય) ગૃહસ્થ; ગૃહસ્થાશ્રમી.

અગારવાસ. પું (અગારવાસ) ગૃહવાસ; ગૃહસ્થાશ્રમ.

અગારિ. પું (અગારિન્) ગૃહસ્થ; ગૃહસ્થાશ્રમી.

અગારિકમ્મ. નં (અગારિકર્મન્) ગૃહસ્થનું કર્મ-આચરણ; સાવચ ક્રિયા.

અગાહ. ત્રિં (અગાહ) અગાધ-થાગ વગરનું; ગંભીર-મદન.

અગિતિ. પું (અગિતિ) અગ્નિ; આગ.

અગિલા. સ્ત્રીં (અગિલા) ખેદનો અભાવ; ઉત્સાહ-હોંશ.

અગિલાલા. ત્રિં (અગિલા) જ્ઞાનિરહિત; ઉત્સાહી.

અગિહ. ત્રિં (અગિહ) ધરનો ત્યાગ કરનાર (મુનિ).

અગિહીમૂય. ત્રિં (અગિહીમૂત) ગૃહસ્થાશ્રમી નહિ થયેલ.

અગીય. ત્રિં (અગીત) શાસ્ત્રનો અગ્નણ; અગીતાર્થ.

અગીયત્ય. ત્રિં (અગીતાર્થ) શાસ્ત્રનો અગ્નણ; અગીતાર્થ.

અગુણ. પું (અગુણ) અવિનય, પ્રમાદ આદિ અવગુણ. (૨) ત્રિં ગુણરહિત; ગુણ વગરનો.

અગુણતીસ. સ્ત્રી. (એકોનત્રિંશત) એગણ-
ત્રીશ; ૨૯.

અગુણપેહિ. ત્રિ. (અગુણપેહિન્) અવગુણ
જેવાવાળો; દોષદર્શી.

અગુરુ. પું. (અગુરુ) અગર ચંદન.

અગુરુઘ્ર. ન. (અગુરુ) અગુરુલઘુ નામકર્મ;
નામકર્મની એક પ્રકૃતિ.

અગુરુલઘુ. ત્રિ. (અગુરુલઘુ) જુઓ 'અગરુલઘુ'
શબ્દ.

અગુરુલઘુચતુષ્ક. ન. (અગુરુલઘુચતુષ્ક) અગુરુ
લઘુ ૧, ઉપધાત ૨, પરાધાત ૩ અને
શાસોચ્ચવાસ ૪, એ નામકર્મની ચાર
પ્રકૃતિઓનો સમુદાય.

અગુરુલઘુધામ. ન. (અગુરુલઘુધામન્) નામ
કર્મનો એક ભેદ, કે જેના ઉદયથી જીવ
અતિ ભારે નહિ તેમ અતિ હલકું નહિ
તેવું શરીર પામે તે.

અગ્ર. ન. (અગ્ર) અગ્રભાગ; અગલો ભાગ.
(૨) ટોચ; અણી. (૩) છેડાનો ભાગ;
ખાંત ભાગ. (૪) હવેાપગ્રાહી-અધાતિ
કર્મ. (૫) પરિમાણ; વજન. (૬) પ્રધાન-
રત્નાદિ. (૭) ત્રિ. શ્રેષ્ઠ; સર્વોપરી.

અગ્ર. ત્રિ. (અગ્ર) અગ્રેસર; શિરોમણિ.

અગ્રાગ્રો. ઘ. (અગ્રત્) આગળ.

અગ્રાકેસ. પું. (અગ્રાકેસ) વાલાગ્ર; કેશનો
અગ્ર ભાગ.

અગ્રાજીહ. ન. (અગ્રાજિહ્વ) જીભનો અગ્ર
ભાગ; ગિહ્વાગ્ર.

અગ્રાણીઘ્ર. ન. (અગ્રાણીક) મોરચાનું સૈન્ય.

અગ્રાતાવસ. પું. (અગ્રાતાવસ) ધનિકા નક્ષત્રનું ગોત્ર

અગ્રાવસ. પું. (અગ્રવસ) ધરવત ક્ષેત્રના ચાલુ
ઓવીસીના તેવીસમા તીર્થકરનું નામ.

અગ્રાદ્વાર. ન. (અગ્રાદ્વાર) આગલું પારણું.

અગ્રાપિંહ. પું. (અગ્રાપિંહ) ભિક્ષા આપવા
માટે, અથવા કાગડા કુતરાને નાખવા માટે
પહેલેથી કાઢી રાખેલો ખોરાકનો ભાગ.

અગ્રાવીય. પું. (અગ્રાવીય) અગ્રભાગ જેનો
ખીજ છે તેવી વનસ્પતિ; અગ્રભાગ
રોપવાથી ઉગે છે તે.

અગ્રામહિસી. સ્ત્રી. (અગ્રામહિવી) પદરાણી;
ઘંદાણી.

અગ્રારસ. પું. (અગ્રારસ) મુખ્ય રસ; શૃંગાર રસ.

અગ્રાલ. ન. (અગ્રાલ) ૮૬ મા મહાપ્રહનું નામ.
(૨) ભોગળ-આરણ્યને આકૃત્ર મૂકવાનું
લાકડું; આગળીઓ.

અગ્રાલપાસળ. પું. (અગ્રાલપાશક) ભોગળના
પાસા; જેમાં ભોગળ નાખવામાં આવે
છે તે.

અગ્રાલપાસાય. પું. (અગ્રાલપામાદ) જ્યાં ભોગળ
દેવામાં આવે છે તે ઘર.

અગ્રાલા. સ્ત્રી. (અગ્રાલા) ભોગળ; આરણ્ય
વાસવાનો આગળીયો. (૨) સાંકળ;
જંજીર.

અગ્રાસિર. ન. (અગ્રાસિરસ્) માથાનો આગલો
ભાગ.

અગ્રાસિહર. ન. (અગ્રાસિહર) વનસ્પતિની
ટોચ-ઉપરનો ભાગ.

અગ્રાસોરગઢા. પું. (અગ્રાસોરગઢ) હાથીની સં-
દનો આગલો ભાગ.

અગ્રાહ. પું. (અગ્રાહ) આગ્રહ; હક.

અગ્રાહણ. ન. (અગ્રાહણ) અસ્વીકાર; ન ગ્ર-
હણ કરવું તે.

અગ્રાહણવર્ગશા. સ્ત્રી. (અગ્રાહણવર્ગશા) વર્ગશા
વિશેષ; ઔદારિક સંસ્કારોરૂપે ગ્રહણ
ન થઈ શકે એવો પદ્મગલ સમૂહ.

અગ્રાહણા. સ્ત્રી. (અગ્રાહણા) ઔદારિકાદિ શ-
રીરરૂપે ગ્રહણ ન થઈ શકે તેવા પુદ્-
ગળની વર્ગશા-સમૂહ.

અગ્રાહણિય. પું. ન. (અગ્રાહણિક) અધરણી;
સીમંતોત્સવ.

અગ્રાહ્ય. પું. (અગ્રાહ્ય) હાથનો આગલો
ભાગ.

અગ્નિવેસ્તાય. નં (અગ્નિવેસ્તાય) સર્વ દ્રવ્ય, યજ્ઞ અને પર્વાયનું પરિમાણ દર્શાવનાર ૧૪ પૂર્વમાંનો બીજો પૂર્વ.

અગ્નિ. પું (અગ્નિ) અગ્નિ; દેવતા. (૨) કૃતિકા નક્ષત્રનો અધિષ્ઠાતા અગ્નિ દેવતા. (૩) ભવનપતિ દેવતાની એક જાત; અગ્નિકુમાર દેવતા.

અગ્નિવસ્ત. પું (અગ્નિવસ્ત) ભરતક્ષેત્રના ૨૩ મા પાર્શ્વનાથસ્વામિના સમકાલીન ઇશ્વર તક્ષેત્રના તીર્થેકર.

અગ્નિકાશ્વ. પું (અગ્નિકાશ્વ) અગ્નિના જીવ; તેઉકાશ્વ.

અગ્નિકુમાર. પું (અગ્નિકુમાર) અગ્નિકુમાર નામે ભવનપતિ દેવતાની પાંચમી જાતિ (૨) સ્ત્રી એ જાતની દેવી.

અગ્નિજ્ઞ. પું (અગ્નિજ્ઞ) ઉત્તર તરફની બે કૃષ્ણરાજીની વચ્ચે આગ્રેયાલ વિમાનમાં વસના આદમી જાતના લોકાત્મિક દેવતા. (૨) નં કૌશિક ગોત્રની એક શાખા. (૩) પું તે શાખામાંનો પુરુષ. (૪) ત્રિં અગ્નિ સંબંધી.

અગ્નિજ્ઞામ. નં (અગ્નિજ્ઞામ) ઉત્તર તરફની બે કૃષ્ણરાજી વચ્ચેનું પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

અગ્નિયંભણિયા. સ્ત્રી (અગ્નિસ્તંભણિકા) અગ્નિ સ્તંભન કરનારી વિદ્યા.

અગ્નિવસ્ત. પું (અગ્નિવસ્ત) આર્ય ભદ્રાપાહુના શિષ્યનું નામ.

અગ્નિવહ્ન. નં (અગ્નિવહ્ન) અગ્નિદાહ; મૃત-કનો અગ્નિ સંસ્કાર.

અગ્નિવાસ. પું (અગ્નિવાસ) અગ્નિ દેવતાના સંબંધથી કોઇ માણસનું આપવામાં આવેલું નામ.

અગ્નિદેવ. પું (અગ્નિદેવ) અગ્નિ દેવતાના સંબંધથી કોઇ માણસનું આપવામાં આવેલું નામ.

અગ્નિચક્ષ્મ. પું (અગ્નિચક્ષ્મ) અગ્નિદેવતાના સંબંધથી કોઇ માણસનું આપવામાં આવેલું નામ.

અગ્નિપ્રયોગ. પું (અગ્નિપ્રયોગ) અગ્નિનો પ્રયોગ; અગ્નિ સળગાવવો તે.

અગ્નિવ્યમા. સ્ત્રી (અગ્નિવ્યમા) પારમા તીર્થેકરની પ્રવળ્યા પાલખીનું નામ; પ્રવળ્યા મહોત્સવમાં જે પાલખીમાં બેઠા હતા તેનું નામ.

અગ્નિમૂર. પું (અગ્નિમૂરિ) શ્રી મહાવીર સ્વામીના બીજા મળુધરનું નામ. (૨) મહાવીર સ્વામીનું આગલા દસમા ભવનું નામ.

અગ્નિમ. ત્રિં (અગ્નિમ) આગધું; આગળનું. (૨) શ્રેષ્ઠ; મુખ્ય.

અગ્નિમાણવ. પું (અગ્નિમાણવ) દક્ષિણ તરફના અગ્નિકુમાર દેવતાનો ઇન્દ્ર.

અગ્નિમિત્તા. સ્ત્રી (અગ્નિમિત્રા) ગોશાળાના શિષ્ય પોલાસપુરવાસી શકદાહ કુભારની સ્ત્રીનું નામ.

અગ્નિમેહ. પું (અગ્નિમેહ) અગ્નિની પેટે શરીરમાં દાહ ઉત્પન્ન કરનાર વરસાદ.

અગ્નિય. પું (અગ્નિય) ભસ્મક વ્યાધિ; જેમાં ખાધેલું સર્વ ભસ્મરૂપ થઇ જાય અને જૂખ મટે નહિ તેવો એક રોગ. (૨) વત્સગોત્રનું એક અગ્નિતર-પેટાગોત્ર.

અગ્નિરક્તિય. પું (અગ્નિરક્તિ) એ નામનો એક માણસ.

અગ્નિહ્વ. ત્રિં (અગ્નિહ્વ) આગલો; પહેલાનો. (૨) ૮૮ ગ્રહમાંના ૫૫ મા ગ્રહનું નામ.

અગ્નિવેસ્. પું (અગ્નિવેસ્મન) પક્ષના શૌદમ દિવસનું નામ. (૨) દિવસના ૨૨ મા મુહૂર્તનું નામ. (૩) કૃતિકા નક્ષત્રનું ગોત્ર.

અગ્નિવેસ્તાયજ્ઞ. પું (અગ્નિવેસ્તાયજ્ઞ) દિવસના ૨૩ મા મુહૂર્તનું નામ (૨) ગોશાળાના પાંચમા દિશાચર સાધુનું નામ. (૩) સુધર્માસ્વામીનું ગોત્ર. (૪) ત્રિં તે ગોત્રમાં ઉત્પન્ન થનાર.

અગ્નિસ્મર. પું (અગ્નિસ્મર) એ નામનો કાષ્ઠ આહુત્ય.

અગ્નિસિદ્ધ. પું (અગ્નિસિદ્ધ) દક્ષિણ દિશાના અગ્નિકુમાર દેવતાનો ઇન્દ્ર.

અગ્નિસીદ્ધ. પું (અગ્નિસિદ્ધ) આહુ અવસર્પિણીના સાતમા બલદેવ અને વાસુદેવના પિતાનું નામ.

અગ્નિસેણ. પું (અગ્નિસેણ) આહુ અવસર્પિણીમાં જન્મીપના ઇરવત ક્ષેત્રમાં થયેલા ત્રીજા તથા એકવીસમા તીર્થકરનું નામ. (૨) એ નામનો એક આહુત્ય.

અગ્નિસેવણ. નં (અગ્નિસેવન) અગ્નિનું સેવન કરવું; તાપણી કરી તપવું તે.

અગ્નિહુય. પું (અગ્નિહુત) જેણે અગ્નિમાં હોમ કીધો છે એવો તાપસ; તાપસની એક જાત.

અગ્નિહોત. નં (અગ્નિહોત) આહુત્યધર્મ પ્રમાણે મન્ત્રોચ્ચારપૂર્વક ઘી, જવ, તલ વગેરે અગ્નિમાં હોમાય છે તે દ્રવ્ય અગ્નિહોત છે, અને જૈનદ્રવ્યો ધર્મધ્યાન રૂપ અગ્નિમાં કર્મરૂપ ઇષ્ટાહુ હોમવા તે વાર્ષિક ભાવ અગ્નિહોત.

અગ્નિહોતવાદ. પું (અગ્નિહોતવાદિન) દ્રવ્ય-આહુ અગ્નિહોતથીજ સ્વર્ગ પ્રાપ્તિ માનનાર વાદી.

અગ્નિહોમ. પું (અગ્નિહોમ) અગ્નિમાં હોમવું તે.

અગ્નિજ્ઞાણ. નં (અગ્નિજ્ઞાણ) નગરની બહારનું શ્રેષ્ઠ ઉદ્યાન.

અગ્નેર્હ. સ્ત્રી (અગ્નેયી) અગ્નિકાણ; દક્ષિણ અને પૂર્વ દિશાની વચ્ચેના ખુણા-વિદિશા.

અગ્નેર્હવિશ્વા. સ્ત્રી (અગ્નેયીવિશ્વા) અગ્નિખુણા; પૂર્વ દક્ષિણ વચ્ચેની વિદિશા.

અગ્નેશ્વર. } નં (અગ્નાશ્વર) યૌદ્ધ પૂર્વમાંના
અગ્નેશ્વરીય. } ખીજો પૂર્વ.

અગ્નેય. નં (અગ્નેય) વત્સગોત્રની સાખા.
(૨) ત્રિં તે સાખાનો માણસ.

અગ્નેસર. ત્રિં (અગ્નેસર) અગ્નેસર-આગેવાન; પ્રમુખ.

અગ્નોર્વ્ય. નં (અગ્નોર્વ્ય) લવણ સમુદ્રની વચ્ચેવચ્ચ દશદળર જોજન પ્રમાણે ડામણો છે તેના ઉપર જે એ ગાઉની પાણીની શિખા વધતી થાય છે તે.

અગ્ન્ય. પું (અગ્ન્ય) પૂજની સામગ્રી. (૨) મન્ત્ર ક્રમોદિ જલચર જીવ. (૩) કિંમત; મૂલ્ય.

અગ્ન્યાહન. પું (અગ્ન્યાહન) એ નામની એક જાતની વનસ્પતિ; અધાડો.

અગ્ન્યાય. ત્રિં (અગ્ન્યાય) સુધેકું; ગધ લાપેકું.

અગ્ન્યાદ. ત્રિં (અગ્ન્યાદિન) આત્માના જ્ઞાનાદિ ગુણોની ધાત ન કરનાર.

અગ્ન્યાદકર્મ. નં (અગ્ન્યાદિકર્મ) આત્મગુણની સ્વતઃ ધાત ન કરે તેવા વેદનીય આદિ કર્મ.

અર્ચકમણ. નં (અર્ચકમણ) આશવાની ગતિનો અભાવ, ન ચાલવું તે.

અર્ચકારિયમદ્દા. સ્ત્રી (અર્ચકારિતમદ્દા) ધન્ય શેકની પુત્રી, કે જેને પોતાની આજ્ઞા ઉઠાવે તેવા પતિ સાથે પરણાવી હતી.

અર્ચકિય. ત્રિં (અર્ચકિત) પરિપક્વ આદિથી ચક્રિત થાય નહિ તેવો; ત્રાસ ન પામે તેવો.

અર્ચકલુ. નં (અર્ચકલુ) આંખ સિવાયની બીજી ચાર ઇન્દ્રિયો અને મન (૨) ત્રિં આંખ વગરનો.

અર્ચકલુર્વસણ. નં (અર્ચકલુર્વસન) આંખ સિવાય બીજી ઇન્દ્રિયોથી સામાન્ય જ્ઞાન થાય તે.

અર્ચકલુર્વસણાવરણ. નં (અર્ચકલુર્વસણાવરણ) દર્શનાવરણીય કર્મની એક પ્રકૃતિ, કે જેના ઉદયથી જીવ અચક્ષુર્દર્શન ન પામે.

અર્ચકલુર્વસણિ. ત્રિં (અર્ચકલુર્વસણિ) ચક્ષુર્દર્શન વગરનો જીવ; એક ઇન્દ્રિયથી નહીં ઇન્દ્રિય પર્યંતના જીવ. (૨) અચક્ષુર્દર્શનવાળો.

અવકાશકાસ. પું (અવકાશકાસ) અંધકાર ; અંધારું.

અવકાશવિસય. પું (અવકાશવિસય) દષ્ટિગોચર નહિ તે; આંખથી ન દેખાય તે.

અવકાશુલ્લ. ત્રિ (અવકાશુલ્લ) આંખથી ન દેખાય તેવું; જેનું આકૃષ્ટ પ્રત્યક્ષ જ્ઞ થાય તેવું.

અવર. પું (અવર) પૃથ્વીઆદિ સ્થાવર જીવ.

અવરમ. } ત્રિ (અવરમ) સંસાર મધ્ય-
અવરિમ. } વર્તી; સંસારને છેડે આવેલા નહિ.

અવલ. ત્રિ (અવલ) ચલાયમાન નહિ; સ્થિર. (૨) દશ દશારમાંના છઠા દશાદ્. (૩) મલ્લિનાથના પૂર્વ ભવનો (મહાબલના ભવનો) એક મિત્ર; કે જેણે તેમની સાથે દીક્ષા લીધી હતી. (૪) ચાકુ અવસર્પિણીના પહેલા અળદેવનું નામ. (૫) અંતઃસત્રના બીજા વર્ગના પાંચમા અધ્યયનનું નામ; અંધકૃષ્ણ રાગની ધારણી રાણીના પુત્ર.

અવલપુર. ન (અવલપુર) બ્રહ્મદ્રોપની પાસે આવેલા આબીર દેશમાંનું એક નગર, કે જેમાં દેવતીનક્ષત્ર આચાર્યના શિષ્યોએ દીક્ષા લીધી.

અવલભાય. પું (અવલભાત) મહાવીરસ્વામીના નવમા ગણધર.

અવલા. સ્ત્રી (અવલા) શકેન્દ્રની સાતમી અગ્રમહિષી. (૨) પૃથ્વી.

અવલિય. ન (અવલિત) વસ્ત્ર તથા શરીર હાલે નહિ એવી રીતે પડિલેહણ કરવું તે; પડિલેહણનો એક ગુણ. (૨) ત્રિ અયત્ર; ચલાયમાન ન મથેલ.

અવલિયકર્મ. ન (અવલિતકર્મ) અચલિત કર્મ; ઉદયમાં આવેલ નહિ એવું કર્મ.

અવ્યાય. ત્રિ () અચકત; અસમર્થ.

અવ્યાય. પું (અવ્યાય) ન તળવું; ત્યાગ ન કરવો.

અવિચ. પું (અવિત) નાટકનો એક પ્રકાર.

અવિત. ત્રિ (અવિત) અકલ; અતકર્ય; કળામાં ન આવે તેવું.

અવિત. ત્રિ (અવિત) અચેત; નિર્જીવ.

અવિતપ્રતિષ્ઠિત. ત્રિ (અવિતપ્રતિષ્ઠિત) અચિતને આશ્રી રહેલ.

અવિયત. ત્રિ () અનિષ્ટ; અપ્રિય. (૨) ગુરુ ઉપર પૂજ્ય ભાવ નહિ રાખનાર. (૩) સ્ત્રી અપ્રાપ્તિ; પ્રેમનો અભાવ.

અચિર. અ (અચિર) જલ્દી; તરતજ.

અચિરકાલ. પું (અચિરકાલ) તત્કાલ.

અચિરવત્ત. ત્રિ (અચિરવત્ત) તરતનું, થોડા વખતનું અનેકું.

અચિરા. અ (અચિરાત) તત્કાલ; હમણાંજ.

અચિરોદય. પું (અચિરોદય) તરત ઉગેલો સૂર્ય; બાલ સૂર્ય.

અચેયકહ. ત્રિ (અચેતઃકૃત) અચેત વસ્તુથી અનેકું.

અચેયલ. ત્રિ (અચેતલ) ચેતન રહિત; નિર્જીવ

અચેલ. ત્રિ (અચેલ) વસ્ત્ર વગરનો. (૨) અદ્ય વસ્ત્રધારી. (૩) અચેલ-વસ્ત્રનો પરિપહ. (૪) ન વસ્ત્રનો અભાવ. (૫) અદ્યધર્મથી વસ્ત્ર. (૬) ત્રિ જીર્ણવસ્ત્ર-વાળા (૭) મેલાવસ્ત્રવાળા.

અચેલગ. પું (અચેલક) વસ્ત્ર ન રાખવાનો અર્થાત્ સફેદ અને માનોપેત અદ્ય વસ્ત્ર રાખવાનો ધર્મ-આચાર; પહેલા અને છેલા તીર્થકરના સાધુઓનો આચાર.

અચેલગચમ્મ. પું (અચેલકર્મ) પહેલા અને છેલા તીર્થકરના સાધુઓનો આચાર.

અચેલપરિવહ. પું (અચેલપરિવહ) વસ્ત્રની તંગીનું કષ્ટ સહન કરવું તે; ૨૨ પરિપહમાંના છઠા વસ્ત્રનો પરિપહ.

અચોક્ષ્ણ. ત્રિ (અચોક્ષ્ણ) અશુદ્ધ; અપવિત્ર.

અચોરિય. ન (અચોરિય) ચોરીનો અભાવ.

અર્થ. ત્રિં (અર્થ) અર્થનીય; પૂજનીય.
(૨) લવ નામનો એક કાળ વિભાગ;
પ્રાણનો સાતમો અને મુહૂર્તનો ૭૭ મો ભાગ.
અર્થન. નં (અર્થજ્ઞ) અનિશય ભોગના અંગ-
મણમાંસાદિ.

અર્થાન્ત. ત્રિં (અર્થાન્ત) અતિશય; ધણું (૨)
અંત-આરંભને ઉક્ષેપી ગયેલ; અનાદિ.

અર્થાન્તિય. ત્રિં (અર્થાન્તિક) અત્યંત; ધણું.
(૨) જોનો કદીપણ નાશ નથી એવું સાધત.

અર્થાન્તર. નં (અર્થાન્તર) હોય તેથી અધિક
અક્ષર બોલવું તે; જ્ઞાનનો એક અનિચ્છા.

અર્થાન્ત. નં (અર્થ) અર્થા; પૂજન

અર્થાન્ત. સ્ત્રીં (અર્થાન્ત) સુખડ ચંદન આદિનું
વિલેપન કરવું તે.

અર્થાન્તિયા. સ્ત્રીં (અર્થાન્તિકા) અર્થન-વિલેપન
આદિ કરવાં તે.

અર્થાન્તિય. ત્રિં (અર્થાન્તિય) પૂજન કરવા
યોગ્ય; ચંદન આદિથી અર્થવા યોગ્ય.

અર્થાન્ત. નં (અર્થ) અતિશય; ધણુંજ.
(૨) ત્રિં ગંભીર અર્થવાળું.

અર્થાન્ત. નં (અર્થ) સત્યયુક્ત વાણીના
૩૫ અનિશયમાંનો આઠમો અનિશય;
રહસ્યયુક્ત વચન બોલવું તે.

અર્થાન્ત. પું (અર્થ) વિદન, વિનાશ.

અર્થાન્ત. પું (અર્થ) પક્ષનો બારમો
દિવસ; બારસનું નામ.

અર્થાન્ત. સ્ત્રીં (અર્થ) શરીર; દેહ. (૨)
કોષના અધ્યવસાયની જગ્યા. (૩)
લેશ્યા. (૪) તેજ.

અર્થાન્ત. સ્ત્રીં (અર્થાન્ત) આસન
જમાવવું; એક જગ્યાએ ધણા વખત સુધી
બેસી રહેવું તે.

અર્થાન્ત. સ્ત્રીં (અર્થાન્ત) અત્યંત
આવું તે.

અર્થાન્ત. ત્રિં (અર્થાન્ત) અતિ નજીક;
અર્થાન્ત. } છેક પાસેનું.

અર્થાન્ત. ત્રિં (અર્થાન્ત) ઉપસર્ગ
અર્થાન્ત. ત્રિં (અર્થાન્ત) કરેલ; (૨) આશાતના કરેલ.

અર્થાન્ત. ત્રિં (અર્થાન્ત) હીલના
અર્થાન્ત. ત્રિં (અર્થાન્ત) કરવી તે; હલકું પાડવું તે.

અર્થાન્ત. સ્ત્રીં (અર્થાન્ત) કિરણ. (૨) રતનાદિના
તેજની જગ્યા. (૩) શરીરમાંથી નીક-
ળતી કાન્તિની જગ્યા. (૪) અગ્નિની
છુટી પડી ગયેલી જગ્યા. (૫) દીવાની
શિખા. (૬) કૃષ્ણરાણી વચ્ચે આવેલું
એક લોકાન્તિક દેવતાનું વિમાન.
(૭) સૂર્ય.

અર્થાન્ત. સ્ત્રીં (અર્થાન્ત) એક દેવીનું
નામ.

અર્થાન્ત. ત્રિં (અર્થાન્ત) કિરણોની
માળાથી વીંટાયેલો. (૨) પું સૂર્ય. (૩)
નં કૃષ્ણરાણી વચ્ચે આવેલું લોકા-
ન્તિક દેવતાનું એક વિમાન.

અર્થાન્ત. સ્ત્રીં (અર્થાન્ત) સૂર્ય અને
ચંદ્રની ત્રીણ અગ્રમદિષ્ટીનું નામ. (૨)
અગ્નિ ખુણાના રતિકર પર્યંતની પશ્ચિમે
આવેલી શકેન્દ્રની અગ્રમદિષ્ટીની રાજ-
ધાની. (૩) ' રાતા સૂર ' ના બીજા શ્રુત
રંકધના એક અધ્યયનનું નામ.

અર્થાન્ત. ત્રિં (અર્થ) અર્થેલ; પૂજેલ. (૨)
એ નામનું એક વિમાન.

અર્થાન્ત. પું (અર્થાન્ત) અગીયારમા
અને બારમા દેવલોકનો ઇન્દ્ર.

અર્થાન્ત. ત્રિં (અર્થાન્ત) અત્યંત અત્ર-
દિત કાર્ય કરવાને તૈયાર થયેલ.

અર્થાન્ત. ત્રિં (અર્થાન્ત) ધણું ગરમ.

અર્થાન્ત. પું (અર્થાન્ત) બારમો દેવલોક.
(૨) ૧૧ મા અને બારમા દેવલોકના

ઇન્દ્રનું નામ (૩) બારમા અચ્યુત દેવ-
લોકવાસી દેવતા. (૪) ત્રિં અવિનાશી.

અર્થાન્ત. પું (અર્થાન્ત) બારમો
દેવલોક.

અચ્યુતવ. ન૦ (અચ્યુત) ધણા વરસાદ;
ધણું પાણી.

અચ્યુતવ. ત્રિ૦ (અચ્યુત) ધણું ઉંચું.

અચ્યુતવ. પું૦ (અચ્યુત) ભુઓ 'અચ્યુત'
શબ્દ.

અચ્યુતવર્ણવ. પું૦ (અચ્યુતવર્ણ) ભુઓ
'અચ્યુતવર્ણ' શબ્દ.

અચ્યુતવર્ણિસા. પું૦ (અચ્યુતવર્ણસા) આ-
રમા દેવલોકનું એક વિમાન.

અચ્યુતયા. સ્ત્રી૦ (અચ્યુતા) શ્રીપદ્મપ્રભુ તથા
શ્રીકૃત્યુનાથ સ્વામીની શાસનદેવી.

અચ્છ. ત્રિ૦ (અચ્છ) સ્ફટિકના જેવું સ્વચ્છ;
નિર્મળ. (૨) પું૦ મેરુપર્વત.
(૩) એ નામનો એક આર્યદેશ.
(૪) સ્ફટિક.

અચ્છ. પું (અચ્છ) રોંછ.

અચ્છ. ન૦ (અચ્છ) આંખ.

અચ્છન્દ. ત્રિ૦ (અચ્છન્દ) પરાધીન, પરતત્ર.

અચ્છણ. ન૦ (અચ્છણ) બેઠક; આસન. (૨)
પાલખી વગેરે સુખાસન.

અચ્છણ. પું (અચ્છણ) અહિંસા; દયા.

અચ્છણામ્ર. ન૦ (અચ્છણામ્ર) સ્વાધ્યાયભૂમિ;
સ્વાધ્યાય સ્થાન.

અચ્છણાઘર. ન૦ (અચ્છણાઘર) બેઠકનું સ્થાન;
વિશ્રામ સ્થાન.

અચ્છણાજોય. પું૦ (અચ્છણાજોય) અહિંસામય
પ્રવૃત્તિ.

અચ્છણિકર. ન૦ (અચ્છણિકર) ૮૪ લાખ
અક્ષનિકુરાંમ પ્રમાણ કાળવિભાગ.

અચ્છણિકરંગ. ન૦ (અચ્છણિકરંગ) ૮૪ લાખ
નલિન પ્રમાણ એક કાળવિભાગ.

અચ્છમલ્લ. પું૦ (અચ્છમલ્લ) રીંછ.

અચ્છરકારક. ત્રિ૦ (અચ્છરકારક) આશ્ચર્ય
ઉપજાવે એવું; વિસ્મયકારી.

અચ્છરવ. પું૦ (અચ્છરવ) એક જ્વતનું
પથારીપર ગિછાવવાનું વસ્ત્ર.

અચ્છરસ. ત્રિ૦ (અચ્છરસ) અતિ નિર્મળ;
એટલું નિર્મળ કે જેમાં પાસેની વસ્તુનું
પ્રતિબિંબ પડે.

અચ્છરસા. } સ્ત્રી૦ (અચ્છરસ) દેવમંત્રા;
અચ્છરા } અપસરા. (૨) સૌધર્મ્યદ્રોની
બીજી અગ્રમહિષી. (૩) શકેન્દ્રની છઠી
અગ્રમહિષી (૪) જ્ઞાતાધર્મકથાનું એક
અધ્યયન.

અચ્છરા. સ્ત્રી૦ () ચપટી વગાડવી તે.

અચ્છરાચિવાય. પું૦ () આંખનો
પલ્લકારો મારીએ કે ચપટી વગાડીએ
તેટલો કાળ.

અચ્છરિય. ત્રિ૦ (અચ્છરિય) આશ્ચર્યદિત; ઠાંકેલું.

અચ્છવિ. પું૦ (અચ્છવિ) કાયાના યોગને
રોકનાર સ્નાતક; યૌદ્ધમા ચણકાણાવાળા
સાધુ. (૨) જીવન્મુક્ત યોગી.

અચ્છવિકર. પું૦ (અચ્છવિકર) પ્રથક્ષત વિન-
યનો એક પ્રકાર; પોતાને અને પરને દુઃખ
ન ઉપજાવે તેવી રીતે મનને યોજવું તે.

અચ્છા. સ્ત્રી૦ (અચ્છા) વરણ દેશની રાજધાની.

અચ્છિ. ન૦ (અચ્છિ) નેત્ર; ચક્ષુ.

અચ્છિજ્જ. ત્રિ૦ (અચ્છિજ્જ) બાળકાદિ પાસેથી
છીનવી લઇને આહારાદિ સાધુને આપ-
વાથી લાગતો એક દોષ; ઉદ્દગમનના ૧૬
દોષમાંનો ૧૪ મો દોષ.

અચ્છિચ્છા. ત્રિ૦ (અચ્છિચ્છા) અવિચ્છિન્ન;
નિરંતર.

અચ્છિચ્છાચ્છેદનાય. ન૦ (અચ્છિચ્છાચ્છેદનાયિક)
અચ્છિન્નચ્છેદ નયની અપેક્ષાએ રચેલા
સૂત્ર; ગોશાલાના મતના સૂત્રની પરિપાટી.

અચ્છિચ્છાચ્છેદનાય. પું૦ (અચ્છિચ્છાચ્છેદનાય)
પરસ્પર અવિભક્તસૂત્રોનો છેદ-વિભાગ
કરવાનું નય વિશેષ.

અચ્છિતિ. સ્ત્રી૦ (અચ્છિતિ) અન્યવચ્છેદ;
વિચ્છેદનો અભાવ. (૨) ત્રિ૦ નિત્ય;
નાશરહિત.

અચ્છિદ્ર. ત્રિ० (અચ્છિદ્ર) છિદ્ર વગરનું; નિબિઘ-
ધાતું. (૨) ગોશાળાના ૬ દિશાચર
સાધુમાંના ચોથા દિશાચર સાધુ. (૩)
નિર્દોષ.

અચ્છિપત્ત. ન० (અચ્છિપત્ત) આંખની પાંપણ.
અચ્છિપવ્થ. ન० (અચ્છિપવ્થનું) આંખનો
સાંધો; ખે આંખ વચ્ચેનો અંતરાલ.

અચ્છિમલ. પુ० (અચ્છિમલ) આંખનો
મેલ; પાંચો-પોપણ.

અચ્છિય. ન० (અચ્છિય) કોઈ એક દક્ષનું
ફળ; રંગવામાં ઉપયોગી કોઈ ઝાડનું ફળ.

અચ્છિરોહય. પું० (અચ્છિરોહક) ચાર ઇન્દ્રિય-
વાળા જીવની એક જાત.

અચ્છિલ. પું० (અચ્છિલ) ચાર ઇન્દ્રિયવાળા
જીવની એક જાત.

અચ્છિમ્ત. ત્રિ० (અચ્છિમ્ત) આંખવાળું પ્રાણી;
ચાર ઇન્દ્રિયવાળો જીવ.

અચ્છિવિચિત્ત. ન० (અચ્છિવિચિત્ત) વિચિત્ર
આંખવાળો ચતુરિન્દ્રિય જીવ વિશેષ.

અચ્છિવેહગ. પું० (અચ્છિવેહક) ચાર ઇન્દ્રિય-
વાળા જીવની એક જાત.

અચ્છિસૂત. પું० (અચ્છિસૂત) આંખનું શ્વેત;
૧૬ રોગમાંના એક રોગ.

અચ્છી. સ્ત્રી० (અચ્છી) અચ્છ દેશમાં
ઉત્પન્ન થયેલી સ્ત્રી.

અચ્છુત્તા. સ્ત્રી० () ૨૦ મા તીર્થ-
કરની શાસનદેવીનું નામ.

અચ્છુય. ત્રિ० (અચ્છુત) આચ્છાદિત કરેલું;
ઢાંકેલું.

અચ્છેજ્ઞ. ન० (અચ્છેજ્ઞ) કોઈના હાથમાંથી
હાથ સાધુને આપવું તે; આહારનો એક
દાણ.

અચ્છેર. પું० (અચ્છેર્ય) આશ્ચર્યકારક બનાવ;
અજેડ.

અચ્છેરડ. ન० (અચ્છેરડ) જોરથી પછાડવું-
ઝીકવું તે.

અજ. પું० (અજ) બકરો.

અજહ. સ્ત્રી० (અજતિ) અવિરતિ; અવતીપણું.

અજય. ત્રિ० (અજય) યત્ના-જયણા રહિત.
(૨) સાવલ ક્રિયાથી નિવૃત્ત ન થયેલ
સાધુ. (૩) ત્રિ० અવિરતસમ્યગ્દષ્ટિ;
ચોથા ગુણધણવાળો. (૪) ન० યત્નાનો
અભાવ.

અજયગુણ. પું० (અજયગુણ) અવિરતિ સમ્ય-
ગ્દષ્ટિગુણવાળું; ચોથું ગુણધણું.

અજર. ત્રિ० (અજર) જરા રહિત; ધડપણ
વગરનો. (૨) પું. સિદ્ધભવાન-સુક્રાન્તા.

અજરામર. ન० (અજરામર) જમાં જરા મરણ
નથી એવું સ્થાન. (૨) પું० જરા મરણ
રહિત; અમર.

અજસ. ન. (અજસ) અપયશ; અપકીર્તિ.

અજસોકિત્તિ. સ્ત્રી० (અજસઃકીર્તિ) નામ
કર્મની એક પ્રકૃતિ, કે જેના ઉદયથી
જીવ અપયશ પામે.

અજસોકિત્તિગામ. ન० (અજસઃકીર્તિનામન) નામ
કર્મની એક પ્રકૃતિ, કે જેના ઉદયથી
જીવ અપકીર્તિ પામે.

અજસ્ત. અ० (અજસ્ત) નિરંતર; હમેશાં.

અજહયગમણકોસ. } ત્રિ० (અજહયગમણકર્ષ)
અજહયગમણકોસ. } જ્યન્ય કે ઉત્કૃષ્ટ
નહિ તે; મધ્યમ.

અજહત્ય. ન० (અજહત્ય) અયથાર્થ નામ;
ગુણહીન નામ.

અજા. સ્ત્રી० (અજા) બકરી.

અજાણિયા. સ્ત્રી० (અજાણિયા-અજા) અજાણી
સ્ત્રી; સમજ વગરની. (૨) જાણના વિના
દેખાદેખીથી કે કોઈના કહેવાથી કરેલી
પાપની નિવૃત્તિ.

અજાણુય. ત્રિ० (અજાણુય) અજા; નહિ
જાણવાવાળા.

અજાણુ. સ્ત્રી० (અજા) જુઓ 'અજાણિયા'
શબ્દ.

અજાવ. વિ० (અજાત) નહિ બનેલું; નહિ ઉત્પન્ન થયેલું. (૨) અગીતાર્થ; શાસ્ત્રના અભ્યસ.

અજાતા. સ્ત્રી० (અજાતા) સાધુએ નાખી દેવાની ચીજ થતના સહિત પરઠવવી તે.

અજાતાહાર. વિ० (અજાતાહાર) નિર્દોષ આહાર ન મુળવાથી આહાર વિના ચલાવી લેનાર (સાધુ).

અજિઅ. પું० (અજીવ) અણવ; અણ નહિ તે.

અજિઆ. સ્ત્રી० (અજિતા) ખીજ તીર્થકર અણતનાથની શાસનદેવીનું નામ.

અજિજ. ન० (અજિજ) હરણુ આદિનું ચામડું. (૨) ચામડું ધારણ કરવું તે. (૩) પું० અણ-તીર્થકર નહિ તે; વીતરાગ નહિ તે. (૪) ત્રિ० અણ-ભગવાનની બરાબર સમ્ય ઉપદેશક જૈન સાધુ.

અજિચણ. ન० (અજીર્ણ) અપચો; ખોરાક પાચન ન થાય તે.

અજિત. પું० (અજિત) અજિત નામે ખીજ તીર્થકર.

અજિય. ત્રિ० (અજિત) કાષ્ઠથી જિતાય નહિ તેવો; કાષ્ઠથી પરાજય પામે નહિ તેવો. (૨) ભરતક્ષેત્રની ચાલુ ચોવીસીના ખીજ તીર્થકરનું નામ. (૩) નવમા સુવિધિનાથ તીર્થકરના યક્ષનું નામ.

અજિયજિજિવ. પું० (અજિતજિજેન્દ્ર) ચાલુ અવસર્પિણીના ભરતક્ષેત્રના ખીજ તીર્થકર.

અજિયસેણ. પું० (અજિતસેન) જંતુકીપના ધરવતક્ષેત્રમાં ચાલુ અવસર્પિણીમાં થયેલ નવમા તીર્થકરનું નામ. (૨) અંતઃક્રમ-ત્રના ત્રીજા વર્ણના ત્રીજા અધ્યયનનું નામ. (૩) ભદ્રપુર નિવાસી નામ ગા-થાપતિની પત્ની સુલસાના પુત્ર. (૪) ચોથા કુલગર.

અજિયા. સ્ત્રી० (અજિતા) ચોથા તીર્થકર શ્રી અભિનન્દન રવામીની મુખ્ય સાધ્વી.

અજીર. }
અજીરણ. } ન० (અજીર્ણ) અપચો; અણર્જ.
અજીરવ. }

અજીવ. પું० (અજીવ) જડ; ચૈતન્યરહિત પદાર્થ.

અજીવકરણ. ન० (અજીવકરણ) અણના પ્ર-યોગથી નિર્જીવ વસ્તુને લેપ, રૂપ વગેરે સંસ્કાર કરવા તે.

અજીવકાય. પું० (અજીવકાય) અણ રહિત કાય-ધર્માસ્તિકાય, અધર્માસ્તિકાય, આ-કાશાસ્તિકાય અને પુદ્ગલાસ્તિકાય.

અજીવકાયસંજમ. પું० (અજીવકાયસંયમ) પુ-સ્તક, વસ્ત્ર, પાત્ર આદિ લેતાં મૂકતાં થતના રાખવી તે; કાષ્ઠ અણને દુઃખ ન ઉપ-જાવવું તે.

અજીવકાયારંભ. પું० (અજીવકાયારંભ) વસ્ત્ર, પાત્રાદિ લેતાં મૂકતાં અણને દુઃખ ઉપ-જાવવું તે, આરંભિયા ક્રિયાનો એક ભેદ.

અજીવકિરિયા. સ્ત્રી० (અજીવક્રિયા) અણવનો બાપાર; અણવપુદ્ગલસમૂહનું ધર્મી-પથિકાંધ કે સાંપરાધિકાંધરૂપે પરિ-ણમવું તે.

અજીવગિસ્તિય. ત્રિ० (અજીવનિઃશ્ચિત) અણવને આશી રહેલ.

અજીવગિસ્તિય. ત્રિ० (અજીવનિઃસૃત) અણવ થકી નીકળેલું.

અજીવજ્ઞ. ન० (અજીવજ્ઞ) અણવ પદાર્થ; ધર્માસ્તિકાય આદિ ૫ દ્રવ્ય.

અજીવવિહિયા. સ્ત્રી० (અજીવવિહિ) અણવ-ચિત્રામણ્યઆદિ જોવાથી લાગતી ક્રિયા; દિટ્ઠિયા ક્રિયાનો એક ભેદ.

અજીવદેસ. પું० (અજીવદેસ) અણવનો એક વિભાગ; અણવરૂપ આખી વસ્તુનો એક કક્કો.

અજીવપણવ. પું० (અજીવપર્યવ) અણવના પર્વાય; અણવના વિશેષ ધર્મ.

અર્જીવપદ્યસંગ્રહો. સી. (અર્જીવપદ્યસંગ્રહ) અ-
ભવનું નિરૂપણ કરવું; અભવનું સ્વરૂપ
અને પ્રકાર બતાવવા તે.

અર્જીવપદ. ન. (અર્જીવપદ) પદવણા સૂત્રના
પાંચમા પદનું નામ.

અર્જીવપરિણામ. પું. (અર્જીવપરિણામ) બંધન,
મતિ વગેરે અભવના પરિણામ.

અર્જીવપાડસિયા. સી. (અર્જીવપાડેવિકા)
અભવ પદ્યર્થ-પદ્યરૂ વગેરે ઉપર દેખ
કરવાથી લાગતી ક્રિયા-કર્મબંધન.

અર્જીવપાડુચ્ચિયા. સી. (અર્જીવપ્રાતીતિકી)
અભવ પ્રત્યે રાગદ્વેષ કરવાથી લાગતી
કર્મબંધન; પાડુચ્ચિયા ક્રિયાનો એક ભેદ.

અર્જીવપુટ્ટિયા. સી. (અર્જીવસ્પૃષ્ટિકા) અભવને
રાગદ્વેષે સ્પર્શ કરવાથી લાગતી ક્રિયા-કર્મ
બંધન; પુટ્ટિયા ક્રિયાનો એક ભેદ.

અર્જીવવ્યવસ. પું. (અર્જીવપ્રદેશ) અભવ
દ્રવ્યનો પ્રદેશ; અભવદ્રવ્યનો ગ્રીષ્મામાં
ગ્રીષ્મા ભાગ-સ્કંધની સાથે લાગેલ પરમાણુ

અર્જીવમાવકરણ. ન. (અર્જીવમાવકરણ)
સ્વાભાવિકરીતે વિઅસાભાવે વાદળા
વગેરેનું રૂપાન્તર થાય છે તે.

અર્જીવમિશ્તિયા. સી. (અર્જીવમિશ્તિ) સત્ય-
મૃથાભાષાનો એક ભેદ; જ્યાં ધણા
માણસો મરી ગયેલ છે થોડા જીવતા
હોય ત્યાં કોઈ બોલે કે “ અહો આ
બધા મરી ગયેલ છે ” આમાં કંઈ સાચું
અને કંઈ ખોટું અને વળી તે અભવ
આશ્રિત માટે અભવમિશ્રિત સત્યમૃથા.

અર્જીવવિજય. પું. ન. (અર્જીવવિક્ષય) અનંત-
પર્યાયવાળા ધર્માસ્તિકાય આદિ અભવ
દ્રવ્યનું ચિત્તન કરવું તે.

અર્જીવવેદારણિયા. સી. (અર્જીવવેદારણિક)
અભવને વિદ્યારવાથી કે અભવ વસ્તુ
નિમિત્તે કોઈને હેતુરવાથી લાગતી ક્રિયા-
કર્મબંધન; વિદ્યારણિયા ક્રિયાનો એક ભેદ.

અર્જીવસામંતોવચિવાદયા. સી. (અર્જીવ-
સામંતોપનિપાતિકી) પોતાની વસ્તુના
વખાણુ થતાં સાંભળી મનમાં રાજ થવાથી
લાગતું કર્મબંધન; સામંતોવચિવાદયા
ક્રિયાનો એક ભેદ.

અર્જીવસાહતિયા. સી. (અર્જીવસાહસ્તિકા)
અભવ વગેરે લઈ પોતાને હાથે અભવને
મારતાં લાગતું કર્મબંધન; સાહતિયા
ક્રિયાનો એક ભેદ.

અર્જીવસાવણિયા. સી. (અર્જીવસાવણિકા)
અભવ પરત્વે આરા-આદેશ કરવાથી
લાગેલ કર્મબંધન; સાવણિયા ક્રિયાનો
એક ભેદ.

અર્જીવસાવગિયા. સી. (અર્જીવસાવગી) અ-
ભવરૂપ વસ્તુ મગાવવાથી લાગતી ક્રિયા;
આનાયની ક્રિયાનો એક ભેદ.

અર્જીવસાવકાલકિરિયા. સી. (અર્જીવસા-
વકાલકિરિયા) મદિરા વગેરે અભવનું
પ્રત્યાખ્યાન નહિ કરવાથી લાગતી ક્રિયા;
અપચ્ચક્રપાણુ ક્રિયાનો એક ભેદ.

અર્જીવમિગમ. પું. (અર્જીવમિગમ) ગુણ પ્ર-
ત્યય અવધિ આદિ જ્ઞાનથી અભવપુદ્ગ-
લાદિનો બોધ થવો તે.

અર્જીવમિમિયા. સી. (અર્જીવમિમિકા) અભ-
વરહિત કલેવર નિમિત્તે આરંભ કરવાથી
લાગતી ક્રિયા-કર્મ બંધાય તે; આરંભિયા
ક્રિયાનો એક ભેદ.

અર્જીવ. વિ. (અર્જીવ) અનુચિત; અયોગ્ય.
(૨) યોગ્યતાનો અભાવ.

અર્જીવકારિ. વિ. (અર્જીવકારિ) અયોગ્ય
કાર્ય કરવાવાળા.

અર્જીવકલ્પ. વિ. (અર્જીવકલ્પ) અનુચિત વેશવાળો.

અર્જીવતા. સી. (અર્જીવતા) શરીરને અર્જીવ
બનાવનાર શોક ન કરવો તે.

અર્જીવ. વિ. (અર્જીવ) અયોગ્ય; યોગ્ય
નહિ તે.

અર્જોમ. પું. (અયોગ) યોગની અપળતા રહિત શેલેશી અવસ્થા; મન, વચન અને કાયાના વ્યાપારનો અભાવ.

અર્જોમરૂપ. ટ્રિ. (અયોગરૂપ) અયોગ; અધટિત.

અર્જોગિ. પું. (અયોગિન્) યોગ રહિત-મન, વચન અને કાયાના યોગ વિનાનો; યૌદ્ધમા યુધ્ધાણ્વાવાળો, જીવ તથા સિદ્ધભગવાન.

અર્જોગિકેવલિ. પું. (અયોગિકેવલિન્) યૌદ્ધમા યુધ્ધાણ્વાવાળા શેલેશી અવસ્થાને પામેલ કેવલી ભગવાન.

અર્જોગિકેવલિગુણદ્રુણ. ન. (અયોગિકેવલિ-ગુણસ્થાન) યૌદ્ધમા યુધ્ધાણ્વાનું નામ.

અર્જોગિમત્સ્ય. પું. (અયોગિમત્સ્ય) શેલેશી અવસ્થાને પહોંચેલ કેવલી ભગવાન; યૌદ્ધમા યુધ્ધસ્થાનકવર્તી કેવલી ભગવાન.

અર્જોગિમત્સ્યકેવલિ. પું. (અયોગિમત્સ્યકેવલિન્) શેલેશી અવસ્થાને પહોંચેલ કેવલી.

અર્જોગ્ય. ટ્રિ. (અયોગ્ય) અનુચિત; અધટિત.

અર્જોગિય. પું. (અયોગિક) યોનિરહિત-સિદ્ધ ભગવાન; મુક્તાત્મા.

અર્જોસિય. ટ્રિ. (અર્જુષ્ટ) ન સેવેલું; ન પાળેલું.

અર્જ. ઇ. (અર્જ) આજ; આજે.

અર્જ. ટ્રિ. (અર્જ) શ્રેષ્ઠ; ઉત્તમ. (૨) પું. માનો આપ; નાનો. (૩) આપનો આપ; દાદો. (૪) ગોત્ર પ્રવર્તક ઋષિ વિશેષ; જેના ગોત્રમાં શાંડિલ્યના શિષ્ય જીતધરસરિ થયા. (૫) વૈભાર પર્વતની નીચેનો એક દ્રહ.

અર્જુઆસાહ. પું. (અર્જ્યુષાહ) શ્રી વીરનિર્વાણ પછી ૨૧૪ વર્ષે, જે અવ્યક્ત દ્રષ્ટિ-મત આદ્યું તે અવ્યક્તવાદીના ગુરુ શ્વેતાંબિકા નગરીમાં કાળ કરી દેવલોકે ગયા પછી પોતાના મૃતક શરીરમાં પ્રવેશ કરી શિષ્યોને લાણ્યાત્મા જેથી શિષ્યોને આશંકા થઈ, કે આપણામાં દેવતાનો

પ્રવેશ કેમ ન હોય? માટે કોઈને વંદના ન કરવી. આમ અવ્યક્તવાદી પંથ થોડો વખત ચાલ્યો. આ મતના મૂળ નિમિત્ત આર્યઆપાદ હતા.

અર્જુસિવાલિય. પું. (અર્જ્યુર્ષિવાલિય) માહ-રસગોત્રી આર્ય શાન્તિશ્રેણિના ચોથા શિષ્ય.

અર્જુસિવાલિયા. સ્ત્રી. (અર્જ્યુર્ષિવાલિયા) આર્ય ઋષિપાસિતથી નીકળેલ એક શાખા.

અર્જુવત્ત. પું. (અર્જ્યવત્ત) ધર્મો માયાપનો પુત્ર.

અર્જુઓમાસિ. ટ્રિ. (અર્જ્યુઓમાસિન્) આર્ય નહિ છતાં આર્યની પેઠે ભાસતો; આમાંભાસ.

અર્જુકચ્ચહ. પું. (અર્જ્યુકચ્ચહ) દિગમ્બર મતના સ્થાપક શિવભૂતિના ગુરુ.

અર્જુકચ્ચ. ટ્રિ. (અર્જ્યુકચ્ચ) જે આર્યા-સાધ્વીનેજ દરેકે સાધુને નહિ તે.

અર્જુકાલજ. પું. (અર્જ્યુકાલજ) સ્વાતિસરિના શિષ્ય; શ્યામાર્ય નામના આચાર્ય.

અર્જુકુબેર. પું. (અર્જ્યુકુબેર) આર્ય શાન્તિ-સેનના શિષ્ય.

અર્જુકુબેરી. સ્ત્રી. (અર્જ્યુકુબેરી) આર્ય કુબેરથી નીકળેલી શાખા.

અર્જુગ. પું. (અર્જ્યુગ) આપનો આપ; દાદો.

અર્જુગંગ. પું. (અર્જ્યુગંગ) એ નામના એક નિહવાચાર્ય; એક વખતે આર્યગંગ નદી ઉતરતા હતા, ત્યારે પગે પાણીની ઠંડક અને માથે તાપ લાગ્યો, એટલી સાથે એ ક્રિયાનો અનુભવ થાય છે જે શાસ્ત્ર વિરૂદ્ધ છે. આ ઉપરથી તેમણે પોતાનો ખૂદો મત સ્થાપ્યો.

અર્જુઘોસ. પું. (અર્જ્યુઘોષ) પાર્શ્વનાથ સ્વામીના ખીળ ગણધર.

અર્જુચંદ. પું. (અર્જ્યુચંદ્ર) એ નામના એક મુનિ.

અર્જુચંદ્યા. સ્ત્રી. (અર્જ્યુચંદ્યા) મહાવીર સ્વામીની પ્રથમ સાધ્વી; ૩૬૦૦૦ સાધ્વીમાં મુખ્ય સાધ્વી.

અર્ચજંતુ. પું (આર્યજંતુ) સુધર્મા સ્વામીના શિષ્ય.

અર્ચજગિષ્ણી. સ્ત્રી (આર્યજગિષ્ણી) નેમનાથ સ્વામીની પ્રથમ શિષ્યા-સાધ્વી.

અર્ચજયંત. પું (આર્યજયંત) આર્ય-વજ્ર-સેનના ત્રીજા શિષ્ય.

અર્ચજયંતી. સ્ત્રી (આર્યજયંતી) આર્યરથ નામના સ્થવિરથી નીકળેલ એક શાખા.

અર્ચજસમદ. પું (આર્યજસમદ) આર્ય-શય્યામ્ભવના શિષ્ય.

અર્ચજાહ. ત્રિ (આર્યજાતિ) ભતિએ કરી આર્ય; આર્ય ભતિમાં ઉત્પન્ન થયેલ. કૃ.

અર્ચજીતધર. પું (આર્યજીતધર) કૌશિક ગોત્રના શાપિઠ્યસૂરિના શિષ્ય; જીતધર નામના સરિ.

અર્ચજોહિલ. પું (આર્યજોહિલ) આર્યનામના શિષ્ય.

અર્ચજ. ન (અર્ચ) બેગું કરવું; એકું કરવું તે.

અર્ચજંદિલ. પું (આર્યજંદિલ) આર્યમંથુના શિષ્ય અને આર્યનામદસ્તિના ગુરુ.

અર્ચજાગ્ધસ. પું (આર્યજાગ્ધ) આર્યભદ્રના શિષ્ય.

અર્ચજાહિલ. પું (આર્યજાહિલ) આર્ય વજ્ર-સેનના પ્રથમ શિષ્ય.

અર્ચજાહલા. } સ્ત્રી (આર્યજાહલા) આર્ય
અર્ચજાહલી. } નાગિલ નામના સ્થવિરથી નીકળેલ શાખા.

અર્ચજાતવસ્. પું (આર્યજાતવસ્) આર્ય વજ્ર-સેનના ચોથા અંતેવાસી-શિષ્ય.

અર્ચજાતવસી. સ્ત્રી (આર્યજાતવસી) આર્ય તાપસથી નીકળેલ શાખા.

અર્ચજસ. ત્રિ (અર્ચસત્ક) આધુનિક; આજકાલનો.

અર્ચવિરણ. પું (આર્યવિરણ) પાર્થનાથના પહેલા મહાધર. (૨) કાશ્યપ ગોત્રી ઇન્દ્રદત્તના શિષ્ય.

અર્ચહય. પું (આર્યહૈક) મહાવીર સ્વામીના શિષ્ય આર્ય આર્દ્રકુમાર.

અર્ચધમ્. પું (આર્યધર્મ) આર્યમંથુના શિષ્ય અને ભદ્રગુપ્તના ગુરુ. (૨) આર્યદસ્તિના શિષ્ય.

અર્ચનાગ. પું (આર્યનાગ) આર્યરક્ષના શિષ્ય.

અર્ચનાગદસ્તિ. પું (આર્યનાગદસ્તિ) આર્યનન્દિ લક્ષમણના શિષ્ય.

અર્ચપદમ. પું (આર્યપદ્મ) આર્યવજ્રના બીજા શિષ્ય.

અર્ચપદમા. સ્ત્રી (આર્યપદ્મા) આર્યપદ્મથી નીકળેલ શાખા.

અર્ચપૂસગિરિ. પું (આર્યપુષ્યગિરિ) આર્યરથના શિષ્ય.

અર્ચપોમિલ. પું (આર્યપોમિલ) આર્ય વજ્રસેનના બીજા શિષ્ય.

અર્ચપોમિલા. સ્ત્રી (આર્યપોમિલા) આર્ય પોમિલથી નીકળેલી શાખા.

અર્ચપ્રમવ. પું (આર્યપ્રમવ) કાશ્યપ ગોત્રના આર્ય જમ્પૂસ્વામીના શિષ્ય.

અર્ચપ્રમિદ. મ (અર્ચપ્રમૃતિ) આજથી માંડીને.

અર્ચફલ્ગુમિત. પું (આર્યફલ્ગુમિત) આર્ય પુષ્યગિરના શિષ્ય અને આર્ય ધનગિરના ગુરુ.

અર્ચમદ. પું (આર્યમદ) આર્ય શિવભૂતિના શિષ્ય.

અર્ચમદ્વાહુ. પું (આર્યમદ્વાહુ) આર્ય વજ્ર-શોભના શિષ્ય.

અર્ચમાસિ. ત્રિ (આર્યમાસિ) આર્યભાષા બોલનાર.

અર્ચમ. પું (અર્ચમન્) અર્ચમા; પૂર્વાદ્યાણી નક્ષત્રનો દેવતા. (૨) ઉત્તરાદ્યાણી નક્ષત્રનો સ્વામી-દેવતા. (૩) નં ઉત્તરાદ્યાણી નક્ષત્ર.

અર્ચમંથુ. પું (આર્યમંથુ) આર્ય સમુદ્રના શિષ્ય.

અર્જુનમહાગિરિ. પું (અર્જુનમહાગિરિ) શિષ્ય અને પુત્ર.

અર્જુનમહાગિરિ. પું (અર્જુનમહાગિરિ) આર્ય સ્થૂલ-
લક્ષના શિષ્ય, કે જે જિનકલ્પી માફક
ઉત્તર વિહારી હતા. એમણે આર્ય સુદસ્તીથી
આહાર પાણી ભૂંડું કરી ભૂદો મચ્છ
ચલાવ્યો ત્યારથી મચ્છની ભિન્નતા થઇ.

અર્જુન. પું (અર્જુન) પિતામહ; દાદો.

અર્જુન. ત્રિં (અર્જુન) ઉપાનૈન કરનાર;
પેદા કરનાર. (૨) એ નામનું એક વૃક્ષ;
તુલસીનું ગ્રાહ.

અર્જુનકલ્પ. પું (અર્જુનકલ્પ) આર્ય નક્ષત્રના શિષ્ય.

અર્જુનકલ્પ. પું (અર્જુનકલ્પ) તોસલિપુત્ર આ-
ર્યના શિષ્ય, કે જેણે વજ્રસ્વામી પાસે નવ
પૂર્વ કરનાં કાંઇક અધિક અભ્યાસકર્મો હતા.

અર્જુનહ. પું (અર્જુનહ) આર્ય વજ્રસ્વામીના
ત્રીજા શિષ્ય.

અર્જુનહ. ત્રિં (અર્જુનહ) જેનો વેપ આર્ય
છે તે; દેખવામાં આર્ય.

અર્જુનરોહણ. પું (અર્જુનરોહણ) આર્ય સુદ-
સ્તિના શિષ્ય.

અર્જુન. પું (અર્જુન) દેશ વિશેષ. (૨) ત્રિં
એ દેશમાં રહેનાર મનુષ્ય.

અર્જુન. નં (અર્જુન) સરસ્વતા; માયા કપટનો
અભાવ. (૨) દશ શ્રમણ ધર્મમાંનો ત્રીજો
ધર્મ. (૩) ૩૧ યોગ સમૂહમાંનો ૧૦ મો
યોગ સમૂહ. (૪) સંવર.

અર્જુનવહર. પું (અર્જુનવહર) આર્ય સિંહગિરિના
શિષ્ય.

અર્જુનવહરસેના. પું (અર્જુનવહરસેના) આર્ય વ-
જ્રના શિષ્ય.

અર્જુનવહરી. સ્ત્રી. (અર્જુનવહરી) આર્ય વજ્રથી
નીકળેલ શાખા.

અર્જુનવયા. સ્ત્રી (અર્જુન) સરસ્વતા; માયા,
કપટ તથા દુલનો ત્યાગ; દશ શ્રમણ
ધર્મમાંનો ત્રીજો ધર્મ.

અર્જુનવિ. ત્રિં (અર્જુનવિ) આર્ય સુધી; આર્ય
પર્યંત.

અર્જુનવિ. ત્રિં (અર્જુનવિ) સરસ્વ; નિષ્કપટી.
અર્જુનવિહાર. પું (અર્જુનવિહાર) આર્ય જેહિ-
લના શિષ્ય.

અર્જુનવિય. નં (અર્જુન) માયા-કુટિલતાનો
ત્યાગ કરવો તે; સરસ્વતા.

અર્જુનવૃદ્ધ. પું (અર્જુનવૃદ્ધ) આર્યસંપત્તિક
અને આર્યલક્ષ એ બેના શિષ્ય.

અર્જુનવૃદ્ધ. નં (અર્જુનવૃદ્ધ) શ્રીગુપ્તથી
નીકળેલ ચારણ મણનું છદ્મ કુલ.

અર્જુનસંઘપાલક. પું (અર્જુનસંઘપાલક) આર્ય
વૃદ્ધના શિષ્ય.

અર્જુનસંઘલ. પું (અર્જુનસંઘલ) આર્યધર્મના
શિષ્ય.

અર્જુનસંતિસેણિય. પું (અર્જુનસંતિસેણિય) આર્યદિનના શિષ્ય.

અર્જુનસંપલિય. પું (અર્જુનસંપલિય) આર્ય-
કાલકના શિષ્ય.

અર્જુનસંભૂયવિજય. પું (અર્જુનસંભૂયવિજય) આર્ય યશોલક્ષના શિષ્ય.

અર્જુનસમિય. પું (અર્જુનસમિય) આર્ય વજ્ર-
સ્વામીના મામા અને આર્ય સિંહગિરિના
શિષ્ય.

અર્જુનસમુદ્ધ. પું (અર્જુનસમુદ્ધ) શાણ્ડિય
સ્વામીના શિષ્ય ઉદ્ધિ આચાર્ય, જેનું
જંઘા બળ ક્ષીણ થવાથી અપરાધમ મરણ
થયું હતું.

અર્જુનસામ. પું (અર્જુનસામ) જેનું બીજું
નામ કાલકાચાર્ય હતું તે શ્યામાચાર્ય.

અર્જુનસિંહ. પું (અર્જુનસિંહ) આર્ય ધર્મના
શિષ્ય.

અર્જુનસિદ્ધમવ. પું (અર્જુનસિદ્ધમવ) આર્ય-
પ્રલવસ્વામીના શિષ્ય.

અર્જુનસિવમૂઢ. પું (અર્જુનસિવમૂઢ) આર્ય
ધનગિરિના શિષ્ય.

અર્જસીહનિરિ. પું. (આર્મ્યસીહનિરિ) આર્ય દિનના શિષ્ય.

અર્જસુવ. મ. (અર્જસુ) આજકાલ; આજે કે કાલે.

અર્જસુહતિ. પું. (આર્મ્યસુહતિ) આર્ય સ્થુલ-ભદ્રના સ્થવિર શિષ્ય.

અર્જસુહમ્મ. પું. (આર્મ્યસુહમ્મ) મહાવીર સ્વામિના પાંચમા ગણધર, કે જેનો જન્મ બ્રાહ્મણને ત્યાં થયો હતો. ૫૦ વરસની ઉંમરે શ્રી મહાવીર સ્વામિ પામે દીક્ષા લીધી. ૩૦ વરસ તેમની સેવા કરી. વીર નિર્વાણ પછી ૧૨ વરસે કેવળજ્ઞાન પ્રાપ્ત થયું, અને ૧૦૦ વરસનું આયુષ્ય ભોગવી જંતુસ્વામિને પાટે બેસાડી નિર્વાણ પામ્યા.

અર્જસેણિય. પું. (આર્મ્યસેણિક) આર્ય શાન્તિ-શ્રેણિકના બીજા શિષ્ય.

અર્જસેણિયા. સ્ત્રી. (આર્મ્યસેણિકા) આર્ય શ્રેણિકથી નીકળેલી શાખા.

અર્જહતિ. પું. (આર્મ્યહતિ) આર્ય સત્ર-પાળકના શિષ્ય.

અર્જા. સ્ત્રી. (આર્યા) શાન્તદેવી; અર્ધા. (૨) આર્યા; સાધ્વી. (૩) આર્યાહદ બનાવવા અને પિછાનવાની કળા; ૧૨ કળામાંની ૨૧ મી કળા. (૪) આર્યા નામે માત્રા હંદ; પ્રાકૃતમાં જેને માત્રા કહે છે તે. (૫) ૫૬૨મા તીર્થંકરની પ્રથમ સાધ્વીનું નામ.

અર્જાકિપ્વ. પું. (આર્યાકિપ્વ) આર્યાએ લાવેલ આહાર.

અર્જિઅ. ત્રિ. (અર્જિત) મેળવેલું; એકઠું કરેલું.

અર્જિઆ. સ્ત્રી. (આર્યા) દાદી; મા કે બાપની માતા. (૨) આરગ્ન; સાધ્વી. (૩) માન્યા; પૂજ્યા.

અર્જુણ. પું. (અર્જુન) બહુ બીજવાળું એક જાતનું વૃક્ષ; કડવાનું ઝાડ. (૨) ધાસ વિશેષ. (૩) સફેદ રંગ. (૪) સફેદ સુવર્ણ.

(૫) જાતમ પુત્ર અર્જુન, કે જેના શરીરમાં ગોશાલાએ છડીવાર પરાવર્ત પરિહાર કર્યો છે એમ તે કહેતો હતો. (૬) પાંડુ રામનો ત્રીજો પુત્ર; અર્જુન. (૭) અર્જુન નામના વૃક્ષનું પુષ્પ.

અર્જુણઅ. પું. (અર્જુન) રાજગૃહ નિવાસી એક માળા, કે જે યક્ષની મદદથી સાત માળસોના ખૂન કરતો હતો, પરંતુ મહાવીર પ્રભુના સમાગમથી દીક્ષા લઈ, છઠ્ઠા પારણા કરી, સમતા લાવે છ માસમાં કર્મ ખપાવી, સિદ્ધપદ પામ્યો.

અર્જુણસુવર્ણ. ન. (અર્જુનસુવર્ણ) સફેદ સોનું.

અર્જેવ. મ. (અર્જેવ) આજે; આજેજ.

અર્જો. પું. (જે આર્ય) શ્રેષ્ઠ સંબોધન.

અર્જાદિઅ. ન. (આર્યાદિક) અધ્યવસાય; પરિણામ.

અર્જસત્. ન. (અર્યાત્મ) મન; ચિત્ત.

અર્જસત્ય. ત્રિ. (અર્યાત્મ) મનમાં ઉત્પન્ન થયેલ સુખ, દુઃખ. (૨) ન. અતઃકરણ; ચિત્ત. (૩) આત્મધ્યાન; આત્મભાવના. (૪) પું. આત્મા (૫) ન. આત્મામાં; આત્મ વિષયક. (૬) મનમાં; મન સંબંધી.

અર્જસત્યવંડ. પું. (અર્યાત્મવંડ) કપાય કે આર્તધ્યાનાદિ નિમિત્તથી લાગતો કર્મબંધ; આક્રમું ક્રિયાસ્થાનક.

અર્જસત્યદોસ. પું. (અર્યાત્મદોષ) અદરના કપાય; ક્રોધ, માન, માયા અને લોભ.

અર્જસત્યવત્તિઅ. (અર્યાત્મવત્તિક) આત્માને આશ્રી ઉત્પન્ન થયેલ ક્રોધાદિ કપાય, અથવા આર્તધ્યાનાદિ નિમિત્તે લાગતો કર્મબંધ; ક્રિયાનાં તેર સ્થાનકમાંનું આઠમું સ્થાનક.

અર્જસત્યવચચ. ન. (અર્યાત્મવચ્ચ) અધ્યાત્મ વચન; વચનના સોળ પ્રકારમાંનો સાતમો પ્રકાર.

અર્જસત્યસુદ. સ્ત્રી. (અર્યાત્મસુદિ) ચિત્તનિરોધના ઉપાયો બતાવનાર શાસ્ત્ર.

અજ્ઞકથિયા. સ્ત્રી० (અધ્યાત્મિકી) કંઈ પણ કારણ વિના મનમાં બળતરા કર્યા કરવી તે; આદ્ય ક્રિયાસ્થાનક.

અજ્ઞકપ્પ. ન० (અધ્યાત્મ) બુદ્ધિ “અજ્ઞકપ્પ” શબ્દ.

અજ્ઞકપ્પજોગ. પું० (અધ્યાત્મયોગ) અધ્યાત્મ યોગ; ધર્મબાહ્ય.

અજ્ઞકચણ. ન० (અધ્યયન) શાસ્ત્રનું પ્રકરણ; સૂત્રનો પેટા વિભાગ. (૨) લણતું; અભ્યાસ કરવો તે. (૩) નામ; અર્થવાચક શબ્દ.

અજ્ઞકચણાક્કરમા. પું० (અધ્યયનષટ્કર્મ)
અધ્યયનના સમુદાયરૂપ આવશ્યક સૂત્ર.

અજ્ઞકવસણ. } ન० (અધ્યવમાન) અંતઃકર-
અજ્ઞકવસણા. } બુદ્ધિની પ્રતિ, મનના પરિણામ.
(૨) લેશ્યા.

અજ્ઞકવસણાવરણિજ્ઞ. ન० (અધ્યવમાનાવરણીય) અધ્યવસાન-ભાવ ચારિત્રને અટકાવનાર એક કર્મપ્રકૃતિ; ચારિત્રમોહનીયની પ્રકૃતિવિશેષ.

અજ્ઞકવસાય. પું० (અધ્યવસાય) મનના સૂક્ષ્મ પરિણામ, માનસિક સંકલ્પ

અજ્ઞકવસિય. ન० (અધ્યવસિત) અધ્યવસાય; મનોભાવવિરોધ. (૨) ત્રિ० ચિન્તવેતું.

અજ્ઞકહિય. ત્રિ० (અધ્યધિક) અત્યંત; અનિશય.

અજ્ઞકારોહ. પું० (અધ્યારોહ) ખીબળ ઝાડ ઉપર ઉગતી કામઝૂલ નામની લીલી વનસ્પતિ.
(૨) વૃક્ષવિશેષ.

અજ્ઞકાવણા. સ્ત્રી० (અધ્યાપના) લણાવતું તે.

અજ્ઞકાવય. પું० (અધ્યાપક) ઉપાધ્યાય; વિદ્યાગુરુ.

અજ્ઞકાસણા. સ્ત્રી० (અધ્યાસન) સહન કરતું તે; પરિસહ ખમવો તે.

અજ્ઞકાહાર. પું० (અધ્યાહાર) આકાંક્ષિત પદ્મું અનુસંધાન કરતું તે; મૂળમાં ન દેખાતું પદ ખીબળ સૂત્રમાંથી લેવું તે.

અજ્ઞકીશા. ન० (અક્ષીશ) શાસ્ત્રનું અધ્યયન; પ્રકરણ. (૨) ત્રિ० ક્ષય ન પામેલ; અખૂટ.

અજ્ઞકુવવચણ. ત્રિ० (અધ્યુવચ) વિષયભોધમાં તન્મય બનેલો; વિષયાસક્ત.

અજ્ઞકુસિચ. ત્રિ० (અધ્યુક્તિ) આશ્રિત; આશ્રયે આવેલ.

અજ્ઞકેયાર. ત્રિ० (અધ્યેતૃ) પાઠ કરનાર; લણનાર.

અજ્ઞકેસણા. સ્ત્રી० (અધ્યેક્ષા) સત્કારપૂર્વક આજ્ઞા.

અજ્ઞકોચર. પું० (અધ્યવપૂ) સાધુને માટે આંધરણમાં ઉમેરે કરી આહાર પાણી આદિ આપવા તે; આહારનો એક દોષ.

અજ્ઞકોવવજ્ઞણા. સ્ત્રી० (અધ્યુપાદના) વિષય આસક્તિ.

અજ્ઞકોવવચણ. } ત્રિ० (અધ્યુક્ત) વિષયમાં
અજ્ઞકોવવજ્ઞ. } આસક્ત; મુક્તિ.

અજ્ઞકોવવાય પું० (અધ્યુપાત) ચિત્તની એકાગ્રતા; તક્ષીનતા.

અર્કજ્ઞ. ત્રિ० (અર્કજ્ઞ) લોભ રહિત; માયા રહિત.

અટ્ક. ત્રિ० (આર્ત) શારીરિક યા માનસિક પીડાથી પીડિતો; દુઃખી. (૨) ન० દીલગીર થવું; રહન કરવું. (૩) ધ્યાન વિશેષ.

અટ્કમાણ. ન० (આર્તધ્યાન) આર્તધ્યાન; ચિંતા.

અટ્કહાસ. પું० (અટ્કહાસ) ઉંચા સ્વરથી હસવું તે; ખડખડ હસવું તે.

અટ્કણ. પું० (અટ્ક) અટ્કણ નામનું ઉંચું-ણીવાસી એક મધ.

અટ્કણ. ન० (અટ્ક) ભ્રમણ કરવું તે. (૨) કસરત કરવી; શારીરિક શ્રમ લેવો તે.

અટ્કણસાલા. સ્ત્રી. (અટ્કણાલા) કસરતશાળા; કસરત કરવાની જગ્યા.

અટ્કસ. પું० (અટ્કસ) અરૂસાનું ઝાડ; યુગ્મ વનસ્પતિની એક જાત.

અટ્ટસર પુ. (આર્તસર) આર્તનાદ; દુઃખનો શબ્દ. (૨) ત્રિ. જેનો અવાજ દુઃખથી પીડિત હોય તે.

અટ્ટહાસ. પું. (અટ્ટહાસ) ખડખડ કરીને હસવું. અટ્ટાલગ. } પું. ન. (અટ્ટાલક) ગદ ઉપર
અટ્ટાલય. } રહેવાનું સ્થાન; ઝરખો. (૨) ગદ તથા કિલ્લાના કોઠા ઉપર અધિક શસ્ત્ર રાખવાનું મકાન.

અટ્ટિ. સ્ત્રી. (અર્તિ) પીડા; દુઃખ.

અટ્ટિય. ત્રિ. (અર્તિત) પીડિત, દુઃખી. (૨) શોકમાં ડુબેલો.

અટ્ટ. પુ. (અર્થ) અર્થ; આચારંગાદિ સત્રોનો ભાવ. (૨) પ્રયોજન. ઉદ્દેશ્ય. (૩) પદાર્થ. તત્ત્વ. (૪) કામ. (૫) પ્રસંગ. (૬) પરમાર્થ; મોક્ષ. (૭) ધારણા. (૮) પુ. ન. કૃત; લાભ. (૯) ધન, પૈસા.

અટ્ટ. ત્રિ. (અટ્ટ) આઠ, આઠની સખ્યા.

અટ્ટંગ. ન. (અટ્ટાંગ) નવમા પ્રવંતી ત્રીજી આચાર વસ્તુમાથી નીકળેલ શુભાશુભ સચક નિમિત્તશાસ્ત્ર, ભોમ, ઉત્પાત, સ્વપ્ન, આંતરિક્ષ, આંગ, સ્વર, લક્ષણ અને વ્યજન એ આઠ અંગવાળું નિમિત્તશાસ્ત્ર.

અટ્ટંગાનિમિત્ત. ન. (અટ્ટાંગનિમિત્ત) બુએ “ અટ્ટંગ ” શબ્દ.

અટ્ટંગાવેદ. પુ. (અટ્ટાંગવેદ) આઠ અંગ સહિત આયુર્વેદ.

અટ્ટકર્ણિય. ત્રિ. (અટ્ટકર્ણિક) આઠ ખુણાવાળું.

અટ્ટકર્મ. ન. (અટ્ટકર્મ) આઠ કર્મ; ૧ શું સ્નાનાવરણીય, ૨ શું દર્શનાવરણીય. ૩ શું વેદનીય, ૪ શું મોહનીય, ૫ શું આયુષ્ય. ૬ શું નામ, ૭ શું જોત, ૮ શું અતરાય એ આઠ કર્મ.

અટ્ટકર. પુ. (અર્થકર) પ્રધાન; મત્રી. (૨) નિમિત્ત પ્રકાશક; નિમિત્તિઓ.

અટ્ટકિરિયા. સ્ત્રી. (અર્થકિરિયા) કંઈને કંઈ પ્રયોજન પછે આરંભાદિ ક્રિયા કરવી તે; ક્રિયાનાં તેર સ્થાનકમાંનું પહેલું સ્થાનક.

અટ્ટગદ. સ્ત્રી. (અટ્ટગતિ) આઠ ગતિ; ૧ નરક-ગતિ, ૨ નિર્વ્યય ૩ નિર્વ્યય સ્ત્રી, ૪ નર, ૫ નારી ૬ દેવ, ૭ દેવી ૮ સિદ્ધગતિ.

અટ્ટગુણ. પુ. (અટ્ટગુણ) ગીતના આઠ ગુણ; આઠ ગુણે કરી યુક્ત.

અટ્ટજાય. ત્રિ. (અર્થજાત) ધનાર્થી; ધનની જરૂરીયાતવાળો. (૨) સયમથી ચલાયમાન થયેલ.

અટ્ટમિત્રા. સ્ત્રી. (અટ્ટમિકા) આઠ અઠનાડીઆ અને ૨૮૮ દાનની એક લિફ્ટ પડિમા, કે જેમા પહેલે આઠ દિવસે એક એક દાન અત્રપાણી લેવાય, પછી બીજા અષ્ટકે પ્રત્યેક દિવસે બે બે દાન, એમ દરેક અષ્ટકમા એક એક દાન વધારતાં આઠમે અષ્ટકે આઠ આઠ દાન અત્રપાણી લેવાય.

અટ્ટદુર્ગ. ન. (અટ્ટદુર્ગ) હાણાગ સ્તંભ આઠમું સ્થાન.

અટ્ટતોસ. સ્ત્રી. (અટ્ટાત્રિશત) આઠત્રીસ, ૩૮.

અટ્ટદંસિ ત્રિ. (અર્થદંસિ) અર્થવેતા. શાસ્ત્રના અર્થને જાણનાર.

અટ્ટદુર્ગ. ત્રિ. (અર્થદુર્ગ) પરિણામે ગહન, દુર્ગમ.

અટ્ટપડલ. ત્રિ. (અટ્ટપટલ) આઠ પડવાળું

અટ્ટપય. ન. (અર્થપદ) સૂક્ષ્મ સુદ્ધિથી વિચારવા યોગ્ય વાક્ય.

અટ્ટપિટ્ટનિષ્ઠિયા. સ્ત્રી. (અટ્ટપિટ્ટનિષ્ઠિતા) આઠવાર પિસવાથી ઉત્પન્ન થયેલ મદિરા વિશેષ.

અટ્ટપાસ. પુ. (અટ્ટપાસ) શીત, ઉષ્ણ વગેરે આઠ રસ.

અટ્ટમાહ્યા. સ્ત્રી. (અટ્ટમાગિકા) માણીના આઠમા ભાગ જેટલું રસ માપવાનું માપ, બત્રીસ પલ પ્રમાણે રસમાન વિશેષ.

અદ્ભુતભાગપતિઓવમ. નં (અદ્ભુતભાગપત્યોવમ)
પત્યોવમનો આઠમો ભાગ.

અદ્ભુતમ. ત્રિં (અદ્ભુત) આઠમું. (૨) ત્રણ ઉપવાસ;
સાત ટક ઉધ્ધી આઠમે ટકે આહાર લેવો તે.

અદ્ભુતમંત્ર. નં (અદ્ભુતમંત્ર) દર્પણ, સ્વસ્તિક
આદિ આઠ માંગલિક પદાર્થો.

અદ્ભુતમન્ત્ર. પું. જનં (અદ્ભુતમન્ત્ર) અઠમનપ,
ત્રણ ઉપવાસ ભેગા કરવા તે

અદ્ભુતમન્ત્રિય. ત્રિ (અદ્ભુતમન્ત્રિક) અદ્ભુતમ તપ
કરનાર; અદ્ભુત અદ્ભુતના પારણા કરનાર.

અદ્ભુતમય. પું (અદ્ભુતમય) આઠ મદ; જાતિ,
કુલ, બલ, રૂપ, તપ, શ્રુત, લાભ અને
એશ્વર્ય એ આઠ વસ્તુ પરત્વે મદ
કરવો તે.

અદ્ભુતમાપાડિહાર. નં (અદ્ભુતમાપ્રાતિહાર)
તીર્થકર મહારાજનો દેવતાઓ તરફથી
આઠ પ્રકારે બતાવાતો પ્રભાવ; અશોકકૃષ્ણ,
દિવ્ય પુષ્પવૃદ્ધિ, દિવ્ય ધ્વનિ, ચામર,
સિદ્ધાસન, ભામડલ, દેવદુદુબી અને જન
ઉપર જન એ આઠ પ્રાતિહાર્ય.

અદ્ભુતમી. સ્ત્રીં (અદ્ભુતમી) અદ્ભુતમી, આઠમ.
અદ્ભુતમીવાંસહિય. ત્રિં (અદ્ભુતમીવાંસહિક) આઠ-
મનો પોસો કરનાર.

અદ્ભુતમુક્તિ. પું (અદ્ભુતમુક્તિ) શિવ, મહાદેવ.

અદ્ભુતય. નં (અદ્ભુત) આઠનો જથ્થો.

અદ્ભુતયા. સ્ત્રીં (અર્થતા) અપેક્ષા.

અદ્ભુતરસ. પું (અદ્ભુત) શૃંગાર આદિ આઠ
રસ, શૃંગાર, વીર, કરુણા, હાસ્ય, રૈદ્ર,
ભયાનક, ખીલત્સ અને અદ્ભુત એ
આઠ રસ.

અદ્ભુતવ્રત. સ્ત્રીં (અદ્ભુતવ્રત) અઠાવન; ૫૮.

અદ્ભુતવીસ. સ્ત્રીં (અદ્ભુતવીસતિ) આઠ અને
વીસ; ૨૮.

અદ્ભુતસદ્યા સ્ત્રીં (અર્થસતિકા) સંકેતો અર્થ
જેમાંથી ઉઠે એવી વાણી.

અદ્ભુતસદ્ધિ. સ્ત્રીં (અદ્ભુતસદ્ધિ) અઠસઠ; ૬૮.

અદ્ભુતસયસિદ્ધ. પું (અદ્ભુતસયસિદ્ધ) ઋષભદેવ
સ્વામી સાથે ઉત્કૃષ્ટી અવગાહનાવાળા
તેમના ૧૦૮ સાધુઓ એકજ વખતે
સિદ્ધ થયા તે અછર; દશ અછરામાંનું
એક અછર.

અદ્ભુતસામય. ત્રિં (અદ્ભુતસામયિક) આઠ
સમયમાં નિબ્બન થાય તે, કેવળ સમુદ્ધ-
ધાત વગેરે, કે જે આઠ સમયમાં પૂર્ણ
થાય છે.

અદ્ભુતસેન. પું (અદ્ભુતસેન) વત્સગોત્રની શાખા
અને તેમાં જન્મેલો પુરુષ.

અદ્ભુતસેન પું (અર્થસેન) અર્થસેન નામનો
પુરુષ.

અદ્ભુતસૌંભવિણિય. ત્રિં (અદ્ભુતસૌંભવિક) આઠ
સોનામહોર પ્રમાણ; જેનું વજન આઠ
સોનામહોર જેટલું હોય તે.

અદ્ભુતહત્તની. સ્ત્રીં (અદ્ભુતહત્તિ) અંકોતેર, ૭૮.

અદ્ભુત. સ્ત્રીં (અદ્ભુત) મુઠ; લોચ કરવાને કેશ
મુદિમાં લેવા તે.

અદ્ભુત. સ્ત્રીં (અસ્થા) શ્રદ્ધા; વિશ્વાસ.

અદ્ભુતા. નં (અસ્થાન) અસ્થાન; અનુચિત
સ્થાન. (૨) અયોગ્ય; ગેરવ્યાજબી.

અદ્ભુતા. નં (અસ્થાન) ખેડક; સલા.

અદ્ભુતાણક. } ત્રિં (અદ્ભુતાણક) અદ્ભુતાણ; ૬૮.

અદ્ભુતાણવહ. }

અદ્ભુતાણકવહ. સ્ત્રીં (અસ્થાનસ્થાપના) ઉપધિ
રાખવાને અનુચિત સ્થાનમાં પડિલેલ
કરેલ ઉપધિ રાખવી તે; પ્રમાદપડિલે-
લણનો એક ભેદ.

અદ્ભુતાણમંડવ. નં (અસ્થાનમગડવ) ખેડકગૃહ;
ખેડકનું સ્થાન.

અદ્ભુતાણિઅ. ત્રિં (અસ્થાનિક) આધાર નહિ
તે; અનાધાર.

અદ્ભુતવૈદ. પું (અર્થવૈદ) પોતાના સુખને માટે
કે પારકા સુખને માટે જીવતી હિંસા
કરતી તે; પ્રથમ ક્રિયાસ્થાનક.

અટ્ટાદંડવસિય. પું. ન. (અર્થદગ્ધપ્રત્યયિક)
હં સમાદાનના તેર ક્રિયાસ્થાનકમાંનું
પ્રથમ ક્રિયાસ્થાનક; પોતાનેઅર્થે કે સ્વ-
જ્ઞતાદિના અર્થે હિંસાદિ પાપ કરવું તે.

અટ્ટાપય. ન. (અષ્ટાપદ) બુઝડું; બુઝાર.

અટ્ટાર. } ત્રિ. (અષ્ટાદશ) આઠ+દસ;
અટ્ટારસ. } અઠાર.

અટ્ટારસટ્ટાણ. ન. (અષ્ટદશસ્થાન) સાધુએ
સંયમમાં મનને સ્થિર કરવાખાટે વિચા-
રવાના ૧૮ સ્થાન; વૈરાગ્ય બાવનાના
૧૮ વિચારસ્થાન.

અટ્ટારસપાવટ્ટાણ. ન. (અષ્ટદશપાપસ્થાન)
પ્રાપ્ત્યુત્તિખત આદિ અઠાર પાપસ્થાન.

અટ્ટારસમ. ત્રિ. (અષ્ટદશતમ) અઠારમું;
૧૮ મું. (૨) આઠ ઉપવાસ ભેગા કરવા તે.

અટ્ટારસસીલંગસહસ્ર. (અષ્ટદશશીલાસહસ્ર)
અઠાર હબાર શીલના પ્રકાર.

અટ્ટારસસેણિ. સ્ત્રી. (અષ્ટદશસેણિ) પ્રગળના
૧૮ વર્ગ; અઠાર વર્ણ.

અટ્ટાવણ્ણ. સ્ત્રી. (અષ્ટપદ્મારાત) અઠાવન,
૫૮ ની સંખ્યા.

અટ્ટાવણ્ણ. પું. ન. (અષ્ટાવ) ધૂતકીડા, બુ-
ઝાર. (૨) ચોપટ; શે ૧૨બળી રમત. (૩)
શેતરંગ રમવાની કળા; ૭૨ કળામાંની
૧૩ મી કળા. (૪) બુઝારનું ચોપટ; શે-
તરંગ વગેરેનો પટ. (૫) જેના ઉપર
ઋષભદેવ સ્વામી નિર્વાણ પદ પામ્યા તે
પર્વત; અષ્ટાપદ પર્વત. (૬) અષ્ટાપદ
નામનો દીપ.

અટ્ટાવય. ન. (અર્થપદ) અર્થશાસ્ત્ર; ધન ધા-
ન્યાદિ ઉપાર્જન કરવાનું શાસ્ત્ર.

અટ્ટાવયસેલ્લ. પું. (અષ્ટાવયસેલ) અષ્ટાપદ
નામનો પર્વત.

અટ્ટાવીસ. } સ્ત્રી. (અષ્ટાવિંશ) } વીસ
અટ્ટાવીસદ. } (અષ્ટાવિંશતિ) } અને
આઠ; અઠાવીસ.

અટ્ટાવીસદમ. ત્રિ. (અષ્ટાવિંશતિતમ) અષ્ઠા-
વીસમું. (૨) નં ૧૩ ઉપવાસ ભેગા
કરવા તે; ૨૭ ટંક ઉલ્લંઘીને ૨૮ મે ટંકે
આહાર લેવો તે.

અટ્ટાસીદ. સ્ત્રી. (અષ્ટાસીતિ) ૮૮; અષ્ઠાસી.

અટ્ટાહ. ન. (અષ્ટાહ) આઠ દિવસ, આઠ
દિવસનો સમુદાય.

અટ્ટાહિય. ત્રિ. (અષ્ટાહિક) નિરંતર આઠ
દિવસનું. (૨) ઉત્સવ.

અટ્ટાહિયમહિમા સ્ત્રી. (અષ્ટાહિકમહિમન્) આઠ
દિવસનો મહોત્સવ; અઠાઇ મહોત્સવ

અટ્ટિ. ત્રિ. (અર્થિન્) પ્રયોજનવાળો; અભિલાષી

અટ્ટિ. ન. (અસ્થિન્) હાડકું; હાડ.

અટ્ટિચ્ચ. ન. (અસ્થિક) ગોટલી, કળાના ઢળીઆ
વગેરે.

અટ્ટિઅમ્મમ. પું. (અસ્થિકામ) વેમવતી નદીને
કાંઠે આવેલું વહેમાનપુર નામનું ગામ,
જેનું પ્રથમ નામ વહેમાન હતું.

અટ્ટિઅણ્ણ. ત્રિ. (અસ્થિનાત્મન્) જેનો આત્મા
અસ્થિર છે એવો.

અટ્ટિકચ્ચમ. (અસ્થિકચ્ચ) ધળાં હાડકાંવાળો
કાચખો.

અટ્ટિકલિણ. ત્રિ. (અસ્થિકલિન્) કુહાણ હાડવાળો.

અટ્ટિલુલ્લ. ન. (અસ્થિયુલ્લ) હાડકાના હથિયારથી
એક બીજાને પ્રહાર કરવા તે.

અટ્ટિલ્લમ. ન. (અસ્થિઅમ) કાણુ પડેલું
હાડકું.

અટ્ટિલ્લમ. ન. (અસ્થિલ્લમન્) હાડકાની માળા.

અટ્ટિમંજણ. ન. (અસ્થિમંજન) શરીરફડ;
કરોડનું હાડકું.

અટ્ટિમિંજા. સ્ત્રી. (અસ્થિમિંજા) હાડકાંનો માવો
જેમાંથી વીર્ય ઉત્પન્ન થાય છે તે. (૨)
હાડકાની ચરખી; હાડકાનું તરવ.

અટ્ટિય. ન. (અર્થિક) મોક્ષ સાધક. (૨) ત્રિ.
કપ્પા કરનાર; યાચક. (૩) અર્થનું કારણ;
અર્થ સંબંધી

અદ્વિય. ત્રિ. (મર્ષિત) ધ્વંષેલું; આર્યના કરાએલું.

અદ્વિય. ત્રિ. (મસ્તિષ્ઠ) સ્થિર ન રહેલ; અભવસ્થિત.

અદ્વિયકવ્ય. પું. (મસ્તિષ્ઠકલ્પ) અનવસ્થિત આચાર મર્યાદા; વચ્ચેના બાવીસ તીર્થ-કરોના સાધુઓનો આચાર, કે જેનો એક સરખો નિયમ નથી. અર્થાત્ તે સાધુઓ મહિનાથી વધારે રહી શકે, અતિચાર ન લાગ્યા હોય તો પડિકમણું ન કરે, રાજ-પિડ લે, રંગીન વસ્ત્ર મળે તો પશુ વાપરે, વગેરે આચાર એક સરખા નહિ માટે તેઓનો અનવસ્થિત કલ્પ.

અદ્વિયગામ પું. (મસ્તિષ્ઠકામ) વર્ધમાનપુર શહેરનું અપર નામ, કે જ્યાં શવપાણી યજ્ઞનું સ્થાન હતું.

અદ્વિલ્લઅ. પું. (મસ્તિષ્ઠ) કપાસીયા; કપાસનું બીજ

અદ્વિસુહા. સ્ત્રી. (મસ્તિષ્ઠસુહ) હાડકાની ચપી; શરીર યા શરીરના અવયવ દબાવવા તે.

અદ્વુત્તર. ત્રિ. (મસ્તિષ્ઠ) આદે કરી અધિક, આદે ઉપર.

અદ્. પું. (અદ્) રોમશાયની પાંખવાળા પારેવા ચક્રા વગેરે.

અદ્. ત્રિ. (અદ્) આડની સખ્યા, ૮.

અદ્દહ. ન. (અદ્દ) ૮૪ લાખ આડાંચ પ્રમાણ કાળ વિશેષ.

અદ્દહંગ. (અદ્દહ) ૮૪ લાખ કુટિત પ્રમાણ કાળ વિશેષ.

અદ્દહ. ન. (અદ્દ) અટન કરવું; રખડવું.

અડતીસ. સ્ત્રી. (અદ્દાવિસત્) આડતીસ; ૩૮.

અડનડહ. સ્ત્રી. (અદ્દાનવતિ) અડાણું; ૯૮.

અડપલાણ. ન. () વાહન વિશેષ.

અડયાલ. સ્ત્રી. (અદ્દાવિસત્) અડાણીસ; ૪૮.

અડયાલ. પું. () પ્રશંસા; યાત્રી.

અડયાલીસ. ત્રિ. (અદ્દાવિસત્) અડાણીસ; ૪૮.

અડવજ. સ્ત્રી. (અદ્દાવજાત) અડાવન; ૫૮.

અડવિ. સ્ત્રી. (અડવી) જંગલ; અટવી. (૨) ભયંકર જંગલ; ધોર વન.

અડવિજાતા. સ્ત્રી. (અડવીજાતા) જંગલની ખુસાફરી.

અડવી. સ્ત્રી. (અડવી) જંગલ; અટવી. (૨) ભયંકર જંગલ; ધોર વન.

અડવીવાસ. પું. (અડવીવાસ) જંગલમાં વસવું તે; અટવી નિવાસ.

અડવીસ. સ્ત્રી. (અદ્દાવિસતિ) અડાવીસ; ૨૮.

અડસદ્વિ. સ્ત્રી. (અદ્દાવિસતિ) ૧૮; અડસડ.

અડિલ્લ. પું. () આમડાની પાંખ-વાળો એક પક્ષી; ચમગીદડ.

અડાંચિય. ત્રિ. (અડાંચિય) ભરેલ.

અદ્વિયદ્વિ. ત્રિ. (અદ્વિય) આમતેમ, આધુ પાધું.

અદ્દ. ત્રિ. (અદ્દ) ધન ધા યાદિથી પરિપૂર્ણ; સમૃદ્ધિવાન.

અદ્દ ન. (અદ્દ) અર્ધ; અડધો ભાગ.

અદ્દાવિસત. ન. (અદ્દાવિસત) એક અહોરાત્ર પરિમિત ક્ષેત્ર પર્યંત ચડતી સાથે જેમ જંગલનાર નક્ષત્ર, ઉત્તરાભાદ્રપદ, ઉત્તરા-ફાલ્ગુની, ઉત્તરાષાઢ, શ્રવણી, પુનર્વસુ અને વિશાખા એ ૭ નક્ષત્ર.

અદ્દામરહ. પું. (અદ્દામરહ) ભરત ક્ષેત્રનો અર્ધ ભાગ.

અદ્દાવિસત. પું. (અદ્દાવિસત) અર્ધરાત; મધ્ય-રાત.

અદ્દાવિસત. ત્રિ. (અદ્દાવિસત) અડી; બે અને અર્ધ.

અદ્દાવિસત. પું. (અદ્દાવિસત) અડીધીપ; જ્યુધીપ, ધાતકીખંડીપ અને અર્ધપુષ્ક-રધીપ એમ અડી ધીપ.

અદ્વૈતપદ્ધતિ. સ્ત્રી. (અદ્વૈતપદ્ધતિ) નવ પ્ર-માણે જન્મ, મધ્યમ અને ઉત્કૃષ્ટ તપસ્યાના પરિમાણમાં વધઘટ કરવી તે.

અરુહાસા. પું. (અરુહાસ) કેડ અને સાથળ ઉપર વીટવાનું સાધીનું એક ઉપગરણ, કે જે મધ્યની ચડી જેવું, અવગ્રહાનંતક પડની ઉપર કેડને વીંટી લઇ સાથળ ઉપર કસથી બધાય છે.

અગા. નં. (અગ) પા.પ. (૨) કોધાદિ ચાર કષાય. (૩) પું. શબ્દ; અવાજ. (૪) ગમન; ગતિ (૫) નં. કર્મ. (૬) ત્રિં. અરાધ્ય.

અગા. નં. (જ્ઞા) કરજ; અજ્ય

અગ્રહ. અ. (અનતિ) અત્યંત નહિ. (૨) અનિકમણનો અભાવ.

અગ્રહવિલંબિયસ્ત. નં. (અનતિવિલંબિતત્વ) સત્ય વચનના ઉપ અનિશ્ચયમાનો ૨૮ મો અનિશ્ચય; વિલંબે નહિ પણ અખડ પ્રવાહે બોલવું તે.

અગ્રહસંધાગ. નં. (અનતિસંધાન) અવચન. ન છેતરવું તે.

અગ્રાં. નં. (અગ્ર) વિપય સેવનના મુખ્ય-અગ સિવાયના અંગ (૨) બનાવટી લિંગ આદિ. (૩) વિપય સેવન કે હસ્તકર્મ આદિની ઈચ્છા (૪) બાર અગસત્રયી લિંગ (૫) કામ.

અગ્રાંકીકા. સ્ત્રી. (અગ્રાંકીકા) અનેરે અંગે કામચેષ્ટા કરવી તે; શ્રાવકના ચોથા અણુવતનો ત્રીજો અતિચાર

અગ્રાંકચરિણી. સ્ત્રી. (અગ્રાંકચરિણી) રતિ, કામદેવની સ્ત્રી.

અગ્રાંકપડિસેવિણી. સ્ત્રી. (અગ્રાંકપડિસેવિણી) અનેરે અંગે વિપયસેવન કરનારી; પર-પુરૂષ સાથે બ્યભિચાર સેવનારી. (૨) અમયાદિત રીતે વિપયસેવન કરનારી.

અગ્રાંકપ્યવિદ્. નં. (અગ્રાંકપ્યવિદ) અગ બહારનાં સૂત્રો; ઉવવાઇ વગેરે સૂત્રો.

અગ્રાંકસેના. સ્ત્રી. (અગ્રાંકસેના) કૃષ્ણ વાસુદેવના વપ્તતમાં દારકાની મુખ્ય ગણિકા.

અર્ણવ. ત્રિં. (અર્ણવ) અંતવગરનું; અસંખ્યાતને પણ ઉલ્લંઘી ગયેલ (૨) નં. કેવળ જ્ઞાન. (૩) આકાશ. (૪) પું. ભરતક્ષેત્રના ચાલુ અવસર્પિણીના ૧૪ મા તીર્થકર અનંતનાથ. (૫) ત્રિં. અત્યંત; પ્રભૂત. (૬) પું. અનંત કાય, કન્દ્રમૂલાદિ. (૭) ત્રિં. નાશવગરનું; શાશ્વત.

અર્ણવકાય. પુ. (અર્ણવકાય) અનંતકાય; કંદમૂલાદિ.

અર્ણવકાલ. પું. (અર્ણવકાલ) અનંતકાળ; છેડા વગરનો કાળ

અર્ણવગ. નં. (અર્ણવગ) આભરણવિશેષ, બુદ્ધમાં પહેરવાનું એક ધરણું (૨) શાશ્વત, અવિનાશી (૩) ગણત્રીરૂપ સખ્યા વિશેષ; જુગ્મઅનંત, પરિતઅનંત અને અનંતાનંત એ ત્રણ અથવા એકેકના બદલ્ય, મધ્યમ અને ઉત્કૃષ્ટ એમ ત્રણ ત્રણ ભેદ હોવાથી નવ ભેદમાનો ગમે તે એક (૪) ઉતનું વસ્ત્ર. કામળા વગેરે.

અર્ણવગુણ. પું. (અર્ણવગુણ) અનંતગાત્રુ વધારે, અનંતગાત્રું

અર્ણવગુણિય. ત્રિં. (અર્ણવગુણિ) અનંતગુણ-વધારે; અનંતગાત્રું

અર્ણવગાહ. પું. (અર્ણવગાહિનિ) આત્માના મૂળ ગુણની ધાત કરનાર-કર્મ પ્રકૃતિ, ધાતિ કર્મની પ્રકૃતિ.

અર્ણવચ્ચુ. પું. (અર્ણવચ્ચુ) અત વિનાનું ચક્ષુ છે જેનું તે; કેવળજ્ઞાની.

અર્ણવજિણ. પું. (અર્ણવજિણ) ચાલુ અવસર્પિણીના ભરતક્ષેત્રના ૧૪ મા તીર્થકર.

અર્ણવજીવ. } ત્રિં. (અર્ણવજીવ) અનંતકાયિક
અર્ણવજીવિય. } જીવવાળી વનરૂપિત; કંદમૂળ વગેરે સાધારણ વનરૂપિત.

અર્ણવજ્ઞાન. નં. (અર્ણવજ્ઞાન) કેવળજ્ઞાન.

અર્ણવજ્ઞાણિ. પું. (અર્ણવજ્ઞાણિ) અનંતજ્ઞાની; કેવળજ્ઞાની.

અર્થસંસ્કારિ. પું. (અનન્તર્થ) ધરવત ક્ષેત્રના આવતી
ચોવીસીના વીસમા તીર્થકરનું નામ.

અર્થસંસ્કારિ. પું. (અનન્તર્થ) કેવળ દશની;
કેવળી તથા સિદ્ધભગવાન.

અર્થસંસ્કારિ. સ્ત્રી. (અનન્તપાર) અપાર.

અર્થસંસ્કારિ. પું. (અનન્તભાગ) અનન્તભાગ ભાગ.

અર્થસંસ્કારિ. સ્ત્રી. (અનન્તમિશ્રિતા) }
અર્થસંસ્કારિ. સ્ત્રી. (અનન્તમિશ્રિતા) } પ્રત્યેક વનસ્પતિ પાસે

પડેલ અનન્તકાય જેને એમ કહેવું કે
“આ અધુ અનન્તકાયિક છે” તે સત્ય
મુખા ભાવાનો એક ભેદ.

અર્થસંસ્કારિ. ત્રિ. (અનન્તમોહ) અનન્ત વિનાનો
મોહ જેને છે તે, મિથ્યાત્વી.

અર્થસંસ્કારિ. પું. (અનન્તક) રંગદરણ. (૨)
જ્યોત્સ્વીપના ધરવત ક્ષેત્રના આવુ અવ-
સર્પિણીના ચૈદમા તીર્થકર. (૩) અનન્ત
કાય. (૪) મુદ્ધપતિ, મુખ વસ્ત્રિકા (૫)
ત્રિ. અનન્તરોપન.

અર્થસંસ્કારિ. ત્રિ. (અનન્તર) અનન્તરવિના, અનન્તર
રહિત. (૨) પછી; આદ. (૩) નજીક. (૪)
વિચ્છેદ ગયેલ આરમા દ્રષ્ટિવાદ અગના
ખીજન વિભાગસૂત્રનો પાચમો ભેદ. (૫)
પું. વર્તમાન સમય.

અર્થસંસ્કારિ. ત્રિ. (અનન્તરગ્રન્થિત) આતરા
વિના એક ગાંઠની સાથે ખીજી, ખીજીની
સાથે ત્રીજી એમ ગુથેલ.

અર્થસંસ્કારિ. ત્રિ. (અનન્તરનિર્ગત) આતરા
વિના એકજ સમયે નીકળેલ.

અર્થસંસ્કારિ. ત્રિ. (અનન્તરપચ્ચાતુર) વર્ત-
માનની જેડેનો આગલો સમય, વર્તમાનથી
પહેલાનો સમય.

અર્થસંસ્કારિ. પું. (અનન્તરપર્યાપ્ત) પહેલા
સમયનો પર્યાપ્ત; પર્યાપ્ત થવાનો પ્રથમ
સમય.

અર્થસંસ્કારિ. ત્રિ. (અનન્તરપુસ્કૃત) વર્તમા-
નની જેડેનો પાછલો સમય; ખીજો સમય.

અર્થસંસ્કારિ. પું. (અનન્તરવચ) આંતરા વિ-
નાનો અધ.

અર્થસંસ્કારિ. પું. (અનન્તરસિદ્ધ) પ્રકૃત સમયમાં
સિદ્ધ થયેલ હોય તે; પ્રથમ સમયના સિદ્ધ.

અર્થસંસ્કારિ. ત્રિ. (અનન્તરહિત) સચિત; જીવ
સહિત.

અર્થસંસ્કારિ. ત્રિ. (અનન્તરાગમ) તીર્થકરે ગણધરને
સંભળાવેલ આગમ; આગમનો એક ભેદ.

અર્થસંસ્કારિ. પું. (અનન્તરાહાર) જીવે ઉત્પન્ન
થયા પછી પહેલે સમયે લીધેલો આહાર.

અર્થસંસ્કારિ. પું. (અનન્તરાહારક) જીવના
પ્રદેશની છેક પાસે રહેલા પુદ્ગલનો
આહાર કરનાર નારટી વગરે જીવો.
(૨) ઉત્પન્ન થયા પછી પહેલે સમયે
આહાર લેનાર.

અર્થસંસ્કારિ. ત્રિ. (અનન્તરાગ્રાહ) પ્રકૃત સમ-
યમાં આકાશ પ્રદેશને અવગાહી રહેલ.

અર્થસંસ્કારિ. સ્ત્રી. (અનન્તરોપનિધા) અનન્તર
યોગસ્થાન સાથે તેના પછીના યોગ
સ્થાનની માર્ગજા કરવી તે.

અર્થસંસ્કારિ. પું. (અનન્તરોપવચ) પ્રથમ
સમયમાં ઉત્પન્ન થયેલ જીવ; જેને ઉપજીને
એક સમય થયો છે તે

અર્થસંસ્કારિ. સ્ત્રી. (અનન્તરવચિતાગ્રંથા) અનન્તર
ચુકલધ્યાનની એક ભાવના, અનન્ત
કાળથી ભવ બ્રમણ થાય છે તેનાથી નિ-
વર્તવાનું ચિતવન કરવું તે.

અર્થસંસ્કારિ. પું. (અનન્તરવિજય) ભરતક્ષેત્રમાં
આવતી ચોવીસીમાં થનાર ૨૪ મા તી-
ર્થકર. (૨) જ્યોત્સ્વીપના ધરવતક્ષેત્રમાં આવતી
ઉત્સર્પિણીમાં થનાર ૨૦ મા તીર્થકર.

અર્થસંસ્કારિ. પું. (અનન્તરવીર્ય) ભરત ક્ષેત્રના
આવતી ચોવીસીના ત્રેવીસમા તીર્થકરનું
નામ.

અર્થસંસ્કારિ. ત્રિ. (અનન્તસંસારિ) જેને સં-
સારમાં અનંતાભવ રખાવું છે તે.

અગ્રાંતસેના. પું (અન્તસેન) મધ અવસર્પિણીના ૪ થા કુલગર. (૨) ભદ્રપુરનિવાસી નાગ માયાપતિની ભાયાં સુલસાનો પુત્ર; ખરી રીતે વસુદેવ અને દેવકીનો પુત્ર, કે જેણે ૨૦ વરસ દીક્ષા પાળી ૧૪ પૂરોનો અભ્યાસ કર્યો અને શત્રુંઘ્ય ઉપર સિદ્ધ થયા. (૩) અતગડના ત્રીજા વર્જના ખીજા અધ્યયનનું નામ.

અગ્રાંતહિય. નં (અન્તહિત) મોક્ષ

અગ્રાંતાગ્રાંત. ત્રિં (અન્નાના) અનન ગુણ્યા અનંત; અનંતાનત.

અગ્રાંતાશુબંધિ. પું (અન્તાનુબન્ધન) અર્ત-કાળ સુધી આત્માને સંસાર સાથે સસર્ગ કરાવનાર કપાયની ચાર ચોકડીમાની પ્રથમ ચોકડી.

અગ્રાંતાશુબંધિકોઠ. પું (અન્તાનુબન્ધકોષ) અનતભવ પર્યંત રખાવનાર કોષ, કે જે ઉત્પન્ન થયા પછી પર્યંતની કાટની પેઠે મરણ સુધી પણ બુસાય નહિ અને સમકિતને અટકાવે તે કોષ

અગ્રાંતિય. ત્રિં (અન્તિક) પાસે નહિ, નજીક નહિ તે. (૨) ત્રિં અતવગરનું. છેડા વગરનું.

અગ્રાંતુવાહ. પું (અન્ત્રુપાતિન્) માર્ગનો થાક લાગ્યો હોય તો પણ આંસુ ન ખેરનાર; થોડા વગેરે.

અગ્રાકર. પું (અગ્રકર) પાપ કરનાર; ચોવી-સમો ગાણુ પ્રાણાતિપાત.

અગ્રાકક. પું () મલેચ્છ દેશ વિશેષ. (૨) ત્રિં મલેચ્છ દેશમાં રહેનાર

અગ્રાકમિગણ. ત્રિં (અગ્રામિગ્ન) નાથ્યા વગરનો; નાથેલ નહિ.

અગ્રાક્ષ. પું () અદેખાઈ; રોપ. (૨) ગુસ્સો; કોપ.

અગ્રાક્ષર. નં (અન્કર) અનક્ષર શ્રુત.

અગ્રાક્ષરસુય. નં (અન્કશ્રુત) અનક્ષર શ્રુત; શ્રુતજ્ઞાનનો એક ભેદ; અથવા વિના ઈંકથી, ચપટી વગાડી માથુ હલાવી આદિ સકેતોથી ખીજાનો અભિપ્રાય બાજુવો તે.

અગ્રાગાદ. નં (અન્નાગાદ) પ્રખળ કારણનો અભાવ.

અગ્રાગાર. પું (અન્નાગાર) ત્યાગી, ગૃહવગરના સાધુ (૨) લિક્ષુક '૩) ભરતક્ષેત્રના ભવિ-ષ્યના પાંચમા તીર્થકરના પૂર્વભવનું નામ.

અગ્રાગાર. ત્રિં (અગ્રાકાર) કરજ કરનાર. (૨) દુટ્ટ શિષ્ય; અપાત્ર.

અગ્રાગાર. પુ (અનાકાર) દર્શનનો ઉપયોગ; ઝંભા આકાર રૂપ પ્રતીત ન થાય તે ઉપયોગ (૨) આકૃતિ શન્ય; આકાર રહિત

અગ્રાગારધમ્મ. પું (અન્નાગારધર્મ) મુનિધર્મ, સર્વવિરતિ ચારિત્રરૂપ યતિધર્મ

અગ્રાગારપ્પાડમા. સ્ત્રીં (અનાકારપ્રાયોગ્યા) બધ આશ્રી અનાકાર ઉપયોગને યોગ્ય પ્રકૃતિ.

અગ્રાગારમ્મા. પું (અન્નાગારમાર્ગ) ઉત્તરાધ્યયન સૂત્રના ૩૫ મા અધ્યયનનું નામ, જેમાં સાધુનો માર્ગ દર્શાવવામાં આવ્યો છે તે.

અગ્રાગારવાહ. પું (અન્નાગારવાદિન્) સાધુના ગુણ રહિત હોવા છતાં પોતાને સાધુ નરીકે ઓળખાવનાર; વેશ માત્ર ધરનાર શાક્યાદિ.

અગ્રાગારસામાહય. ત્રિં (અન્નાગારસામાયિક) સર્વવિરતિરૂપ સામાયિક; સાધુનો આચાર.

અગ્રાગારસીહ. પું (અન્નાગારસિંહ) મુનિમાં સિદ્ધ સમાન.

અગ્રાગારસુય. નં (અન્નાગારશ્રુત) સુયદાંત સૂત્રના ખીજા શ્રુત સ્કંધનું પાંચમું અધ્યુગાર શ્રુત નામનું અધ્યયન.

અગ્રાગારિ. પું (અન્નાગારિન્) સાધુ; યતિ.

અગ્રાગારિય. ત્રિં (અન્નાગારિક) સાધુ સંબંધી અનુશાન વગેરે.

અચાર્યા. સ્ત્રી. (અચારિતા) સાધુપણું; સાધુવૃત્તિ.

અચાર્ય. ત્રિ. (અચાર્ય) અમૂલ્ય; બહુ કિંમતી. અચાર્યત્વ. પું. (અનાત્યન્તિક) મદદ માગનારને મૂકીને લાગી ન જતું, પરંતુ છેવટ સુધી મદદ આપવી તે.

અચાર્યવિય. ન. (અનર્ચિત) પડિલેલણ કરતાં પોતાને તથા વસ્ત્રને હલાવવાં નહિ તે; પડિલેલણનો એક શુભ.

અચાર્ય. ત્રિ. (અન્યાય) અન્યાય યુક્ત; અયોગ્ય.

અચાર્ય. ત્રિ. (અનાય) અનાય, કર. (૨) ન. પાપકર્મ; અનાય અનુહાન.

અચાર્યધર્મ. ત્રિ. (અનાયધર્મ) અનાય સ્વભાવવાળો. (૨) ધર્મને નામે અનાય કર્મ કરનાર.

અચાર્યભાવ. ત્રિ. (અનાયભાવ) ક્રોધાદિ દુર્ગુણવાળો માણસ.

અચાર્યવસાય. પું. (અનાયવસાય) નિર્વિકલ્પજ્ઞાન; વિશેષરહિત સામાન્ય બોધ.

અચાર્ય. ત્રિ. (અનાય) આર્તધ્યાનથી રહિત.

અચાર્ય. ત્રિ. (અનર્થ) અર્થરહિત; નિર્થક. (૨) ન. હાનિ; નુકસાન.

અચાર્ય. પું. (અનર્થ) ૨૮ મો ગૌણ પરિગ્રહ.

અચાર્યવૈદ. પું. (અનર્થવૈદ) સ્વાર્થ વિના આત્માને દેડવો તે; નિષ્કારણ પાપ કરવાં તે.

અચાર્યવૈદવસિષ્ઠ. ન. (અનર્થવૈદવસિષ્ઠ) વગર પ્રયોજને માત્ર ક્રીડા કે વ્યસનથી જીવ હિંસાદિ પાપસ્થાન સેવવું તે; બીજું કિંવાસ્થાનક.

અચાર્યવૈદવેરમણ. ન. (અનર્થવૈદવેરમણ) અનર્થથી નિવર્તવું તે; શ્રાવકનું આઠમું વ્રત.

અચાર્યવૈદવિય. ત્રિ. (અનર્થવૈદવિય) વિના પ્રયોજને પખવાડીઆમાં બે ત્રણ વાર પાત્ર વગેરેને બંધ આપનાર (સાધુ સાધ્વી.)

અચાર્ય. ત્રિ. (અનર્થ) અલિન; અપૃથગ્યુત. (૨) મોક્ષમાર્ગ. (૩) અસાધારણ; અદ્વિતીય.

અચાર્યવૈદસિ. ત્રિ. (અનર્થવૈદસિ) યથાથોગ્ય પદાર્થ જોનાર. (૨) અન્યથા જોનાર નહિ તે.

અચાર્યવૈદનેય. ત્રિ. (અનર્થવૈદનેય) બીજાથી ન દોરવાય તેવો; સ્વયંબુદ્ધ.

અચાર્યવૈદપરમ. પું. (અનર્થવૈદપરમ) સંયમ; ચારિત્ર.

અચાર્યવૈદમણ. ત્રિ. (અનર્થવૈદમણ) એકાગ્ર ચિત્તવાળો; તક્ષીન.

અચાર્યવૈદ. પું. (અનાશ્રવ) આશ્રવનિરોધ; નવાં કર્મને આવતા અટકાવવાં તે.

અચાર્યવૈદકર. ત્રિ. (અનાશ્રવકર) આશ્રવ નિરોધ કરનાર; નવાં કર્મને આવતાં અટકાવનાર.

અચાર્યવૈદવિલંબિય. ન. (અનર્થવિલંબિય) અનિવિલંબ રહિત બોલવું તે; વચનના ૩૫ અતિશયમાંનો એક.

અચાર્ય. ત્રિ. (અચાર્ય) ઝણી; કરબદાર.

અચાર્ય. ત્રિ. (અનાત્ર) દુઃખથી ન બચાવનાર.

અચાર્ય. ત્રિ. (અનાત) નહિ લેવાએહું; નહિ સ્વીકારેહું.

અચાર્યવૈદ. ત્રિ. (અનાત્માર્થિક) પોતાનું કરેલ નહિ તે; અસ્વીકારેહું.

અચાર્યવૈદ. ત્રિ. (અનાત્મપ્રજ્ઞ) જોની શુદ્ધિ આત્મરહિત કરવામાં નથી લાગી તે.

અચાર્યવૈદ. ત્રિ. (અનાત્મવત્) કપાયથી યુક્ત.

અચાર્ય. ત્રિ. (અન્યત્ર) બીજે સ્થળે; બીજે ઠેકાણે.

અચાર્ય. પું. (અનર્થ) અનર્થ હેતુ; એકવીસમો ગૌણ પરિગ્રહ. (૨) અર્થરહિત; નિષ્પ્રયોજન.

અચાર્યવૈદ. ન. (અનર્થવૈદ) એકજ અર્થવાળો શબ્દ.

અચાર્યવૈદ. પું. (અનર્થવૈદ) પ્રયોજન વિના કર્મબંધનમાં પડવું તે; વિના મતલબે કર્મથી દંડાવું તે.

અગ્રણ્યર્થકલ્પવચ. પું. (અનર્થદગ્ધવત્) વિના પ્રયો-
જને આત્માને દંડવા ન દેવો તે; આવકનું
આદંબુ વ્રત.

અગ્રણ્યમિયસંકલ્પ ત્રિ. (અનસ્તમિતસંકલ્પ) જ્ઞેને દિવસમાં ખાવાનો સંકલ્પ છે તે

અગ્રણ્યવાય. પું. (અનર્થવાદ) નિષ્પ્રયોજન
બોલવું તે.

અગ્રણ્યધારગ. પું. (ઋણધારક) કરજદાર; દેણદાર.

અગ્રણ્યપણિણ્ય. પું. (અગ્રણ્યર્થિક) કુતૂહલપ્રિય
વ્યંતર દેવતાની એક જાત; વ્યંતરની સોળ
જાતમાંની નવમી જાત.

અગ્રણ્યર્થમંથ. ત્રિ. (અનપ્યગ્રન્થ) આધ્યાત્મિક
ગ્રંથની માફક જ્ઞેને તેને આપવા યોગ્ય
નહિ તે; અર્પણ કરવા અયોગ્ય જ્ઞાનાદિ

અગ્રણ્યર્થમંથ. પું. (અનપ્યગ્રન્થ) બહુસૂત્રી.

અગ્રણ્યર્થમંથ. પું. (અનાત્મ્યગ્રન્થ) પરિગ્રહ રહિત;
અપરિગ્રહી.

અગ્રણ્યપિય. ન. (અનર્પિત) અવિશેષિત, સા-
માન્ય. (૨) ત્રિ. નહીં આપેલું.

અગ્રણ્યપિયણ્ય. પું. (અનર્પિતત્વ) સર્વ વસ્તુ
સામાન્યજ છે એમ નિરપેક્ષ સામાન્ય-
ગ્રાહી નયવિશેષ.

અગ્રણ્યમંજગ. પુ. (ઋણમંજક) દોષનું ન આપે તે,
દેવાળીઓ.

અગ્રણ્યમિકંત. ત્રિ. (અનમિકાન્ત) ઉક્ષેપી ગયેલ
નહિ; અનુક્રધિત.

અગ્રણ્યમિકંતકિરિયા. સ્ત્રી. (અનમિકાન્તક્રિયા)
જેમાં ખીજા કોઈ મનના લિષ્ટુ ઉતર્યા
નથી એવી જગ્યા.

અગ્રણ્યમિગ્રહિયા. સ્ત્રી. (અનમિગ્રહીતા) જેના
અર્થ જણાય નહિ એવી ભાષા.

અગ્રણ્યમિગ્રહ. ત્રિ. (અનમિગ્રહ) અગ્રણ્ય;
મૂર્ખ.

અગ્રણ્યરહ. } ત્રિ. (અનર્હ) અયોગ્ય; નાલાયક.
અગ્રણ્યરિહ. }
અગ્રણ્યરહ. }

અગ્રણ્ય. પું. (અનલ) અગ્નિ; આગ. (૨) ત્રિ.
અજ્ઞેય, નાલાયક.

અગ્રણ્યલોકિય. ત્રિ. (અનલકૃત) અલકાર વ-
ગરનો; આશૂપણાદિ રહિત.

અગ્રણ્યલોકિયવિમૂસિય. ત્રિ. (અનલકૃતવિમૂષિત)
અલકાર અને વસ્ત્રાદિની શોભાથી રહિત.

અગ્રણ્યલક્ષિય. ત્રિ. (અનલક્ષિત) અગ્રણ્ય.

અગ્રણ્યલુક. ત્રિ. (અનલોક્ય) નજરે દેખાય
તેનું; દૃષ્ટિગોચર.

અગ્રણ્યર્વત. પું. (ઋણવત) દિવસનું ૨૬ મુ
લોકાકાર મુહૂર્ત.

અગ્રણ્યર્વકલ્પવત્તિ ન. (અનર્વકાલ્પવત્તિ) જેમાં
પરબ્રાહ્મણની અથવા પોતાના પાપના
પરિહારની અપેક્ષા રાખવામાં નથી
આવતી એવા વર્તનવાળું વૈર.

અગ્રણ્યર્વકલ્પવત્તિયા. સ્ત્રી. (અનર્વકાલ્પવત્તિયા)
પોતાની કે પરની જીદગીની અપેક્ષા
રાખ્યા વિના સાદસથી પાપ ક્રિયા
થાય તે.

અગ્રણ્યવગ્ધ ત્રિ. (અનવગ્ધાન) ગ્ધાનિ રહિત,
જરા વગરનો

અગ્રણ્યવજ્ઞ. ત્રિ. (અનવજ્ઞ) સન્તાન રહિત;
નિર્વંશ.

અગ્રણ્યવજ્ઞ ત્રિ. (અનવજ્ઞ) નિર્દોષ; પાપરહિત.
(૨) ન. પાપદોષનો અભાવ.

અગ્રણ્યવજ્ઞભાસા. સ્ત્રી. (અનવજ્ઞભાષા) દોષરહિત
ભાષા; નિરવધ ભાષા.

અગ્રણ્યવટ્ટપ્પ. ન. (અનવટ્ટપ્પ) દોષ માટે
સાધુને આપવાના પ્રાયશ્ચિત્તનો એક પ્રકાર;
જેમાં અમુક વખત સુધી સાધુને વ્રતથી
બહાર રાખી તે પછી લેવામાં આવે તેનું
એક પ્રાયશ્ચિત્ત. (૨) ત્રિ. અનવરથાપ્ય
નામે પ્રાયશ્ચિત્તને યોગ્ય.

અગ્રણ્યવટ્ટિય. ત્રિ. (અનવસ્થિત) અસ્થિર. (૨)
અનિયમિત પ્રમાણવાળો; જેનું એક સરખું
પ્રમાણ નથી તે.

અગ્રવદ્વિયકરણ. નં (અનવસ્થિતકરણ) સામા-
યિકનો વખત પુરો થયા પહેલાં પાળવું તે;
આવકના નવમા વ્રતનો પાંચમો અનિવાર.

અગ્રવદ્વિયસંઠાણ. નં (અનવસ્થિતસંસ્થાન)
એક ઠેકાણે સ્થિતિ ન કરવી તે નિરંતર
પ્રતિ કરવી તે.

અગ્રવગ્નીયક્ષ. નં (અનવનીતક્ષ) કારક, કાળ,
વચન, લિંગ આદિ દોષથી રહિત; સત્ય
વચનનો રૂપ મો અનિશય.

અગ્રવગ્નિગય. પું (અગ્રવર્ગિક) વ્યતર દેવોની
એક જાત.

અગ્રવજ્ઞાપ્તયા. સ્ત્રી (અગ્રવજ્ઞાપ્ત) અગ્ર
હીનતા.

અગ્રવજ્ઞા. સ્ત્રી (અગ્રવજ્ઞા) અનવસ્થા દોષ;
જે દલીલના કયાંય પણ છંદો ન આવે
ત્યાં અનવસ્થા દોષ ઉપસ્થિત થાય છે.
(૨) અવ્યવસ્થા.

અગ્રવદ્વય. } ત્રિ (અગ્રવદ્વય) અત વગરનું;
અગ્રવચ્ચ. } અનત. (૨) અપરિમિત;
નિસ્તીમ. (૩) અવિનાશી.

અગ્રવચ્ચ. નં (અગ્રવચ્ચ) નિરંતર; હમેશ.
(૨) અવિચ્છિન્ન

અગ્રવિક્ષવા. સ્ત્રી (અગ્રવિક્ષવા) અપેક્ષા ન
રાખવી તે.

અગ્રસણ. નં (અગ્રસણ) હમેશને માટે કે
થોડા વખતને માટે અન્નપાણીનો ત્યાગ
કરવો તે; ઉત્પાસ અથવા સથારો.

અગ્રહ. ત્રિ () નાશ વગરનું; ક્ષતિ
રહિત.

અગ્રહ. ત્રિ (અગ્રહ) પાપ વગરનું; નિરવધ.

અગ્રહય. ત્રિ (અગ્રહય) નવુ; વાપરેલું નહિ તે.

અગ્રહસમગ્ર. ત્રિ (અગ્રહસમગ્ર) સહીસલામત
માત્ર અને કુટુંબવાળો; રસ્તામાં ચોરાદિ-
કથી જેનું ધન હુંડાએલું નથી તે.

અગ્રહિગય. ત્રિ (અગ્રહિગય) અગીતાર્થી;
શાસ્ત્રવેતા નહિ તે.

અગ્રાહીય. ત્રિ (અગ્રાહીય) સ્વાધીન; પરંતુ નહિ.
અગ્રાહીય. ત્રિ (અગ્રાહીય) અભ્યાસ ન કરેલ;
ન લાણેલ.

અગ્રાહીયપરમત્થ. પું (અગ્રાહીયપરમત્થ) અ-
ગીતાર્થ; શાસ્ત્રવેતા નહિ તે.

અગ્રાહ. ત્રિ (અગ્રાહ) આદિ વગરનું; અનાદિ
કાળથી ચાલ્યું આવતું. (૨) નિત્ય

અગ્રાહઅ. ત્રિ (અગ્રાહઅ) કુટુંબ વગરનો;
એકલો.

અગ્રાહજ્ઞ. નં (અગ્રાદેય) નામકર્મની એક
પ્રકૃતિ કે જેના ઉત્પત્તિ માણસનું વચન
માન્ય ન થાય

અગ્રાહજ્ઞવચ્ચ. ત્રિ (અગ્રાદેયવચ્ચ) અનાદેય
વચનવાળું; જેનું વચન કોઈપણ માન્ય
ન કરે તે.

અગ્રાહગિહય. ત્રિ (અગ્રાદિનિષ્ક) જેનાં
આદિ અને અંત નથી તેનું; શાશ્વત.

અગ્રાહય. } ત્રિ (અગ્રાહીય) સાધુને આ-
અગ્રાહઅ. } ચરવા યોગ્ય નહિ; પર
અનાતીર્ણમાનો ગમે તે એક.

અગ્રાહય. ત્રિ (અગ્રાહીય) પાપને પાપ થયેલું;
પાપી.

અગ્રાહય. ત્રિ (અગ્રાહીય) કરબવાળો; દે-
ણદાર. (૨) સંસાર; દુનિયા.

અગ્રાહલ. ત્રિ (અગ્રાહલ) સ્વચ્છ. (૨) પાપ
રહિત.

અગ્રાહસંતાણ. પું (અગ્રાદિસંતાણ) અનાદિ
પ્રવાહ; અનાદિ પરપરા.

અગ્રાહસપજ્જવસિઅ. ત્રિ (અગ્રાદિસપર્યવસિ)
જેની આદિ નથી પણ છંદો છ તે.

અગ્રાહ. પું (અગ્રાહ) આયુઃકર્મ રહિત;
સિદ્ધભગવાન. (૨) જેને ફરીથી ઉત્પન્ન
થવું નથી તેવા કેવળા તીર્થકર વગેરે.

અગ્રાહકિય. ત્રિ (અગ્રાહકિય) ઉપયોગ
રહિત; અસાવધાન.

અગ્રણીય. ત્રિ० (અગ્રણીય) ઉપયોગ રહિત;
ઉપયોગ વિનાનો.

અગ્રણીયપ્રમાણ. સ્ત્રી० (અગ્રણીયપ્રમાણ) ઉપયોગ રહિત પુંજનાથી લાગતું કર્મબંધન.

અગ્રણીયપ્રમાણ. સ્ત્રી० (અગ્રણીયપ્રમાણ) વિના ઉપયોગે વસ્તુ લેવા મૂકવાથી લાગતું કર્મબંધન; અણુભોગપ્રત્યયક્રિયાનો એક ભેદ.

અગ્રણીય. } ત્રિ० (અગ્રણીય) આકુળતા રહિત.
અગ્રણીય. }

અગ્રણીય. સ્ત્રી० (અગ્રણીય) ન આવતું તે. (૨) સિદ્ધશિલા; જ્યાંથી ફરી આવતું નથી તે.

અગ્રણીય. પું० (અગ્રણીય) આગમ લક્ષણહીન આગમ; અપૌરુષેય આગમ.

અગ્રણીય. નં० (અગ્રણીય) સંયમ લઈને પાછા ઘેર ન આવવું તે.

અગ્રણીય. ત્રિ० (અગ્રણીય) લીધેલી પ્રતિજ્ઞાનો નિર્વાહ કરનાર; સંયમ લઈને પાછા ઘેર ન જનાર.

અગ્રણીય. પું० (અગ્રણીય) ભવિષ્યકાળ; આવતો કાળ. (૨) ન આવેલું. (૩) ત્રિ० ભવિષ્યમાં મળવાનું; ભાવી જન્મ સંબંધી. (૪) નં० પશુપણમાં કરવાનું તપ કષ્ટ કારણસર અગાઉથી કરી લેવું તે; દસ પચ્ચાણમાંનું એક.

અગ્રણીય. નં० (અગ્રણીય) હવે પછી આવવાનું ક્ષેત્ર; જે ક્ષેત્રમાં ગતી નથી કરી તેવું ક્ષેત્ર.

અગ્રણીય. સ્ત્રી० (અગ્રણીય) ભવિષ્યકાળ.

અગ્રણીય. નં० (અગ્રણીય) ભવિષ્યકાળનું વચન; ભવિષ્યકાળ વાચક વિલક્ષિતપ્રત્યય.

અગ્રણીય. ત્રિ० (અગ્રણીય) નિવારણ ન કરેલ; અટકાવેલ નહિ.

અગ્રણીય. ત્રિ० (અગ્રણીય) પ્રમાણ ઉપરાંતનું; અપરિમિત. (૨) નહિ જાણેલું; અલક્ષિત.

અગ્રણીય નં० (અગ્રણીય) સાધારણ કારણ; ગાઢ કારણ નહિ તે.

અગ્રણીય. ત્રિ० (અગ્રણીય) આકાર રહિત; આકૃતિ શૂન્ય.

અગ્રણીય. નં० (અગ્રણીય) પચ્ચાણમાં દુકાળ, અટવી વગેરેની છુટ ન રાખવી તે; અનાભોગ અને સહસા એ એ સિવાય બાકીના આગાર વિનાનું પચ્ચાણ. (૨) આકાર રહિત ઉપયોગ; સામાન્યપ્રાણી દર્શનોપયોગ.

અગ્રણીય. ત્રિ० (અગ્રણીય) સામાન્યપ્રાણી દર્શનના ઉપયોગવાળો; દર્શનના ઉપયોગ રહિત.

અગ્રણીય. પું० (અગ્રણીય) સામાન્યપ્રાણી દર્શનનો ઉપયોગ.

અગ્રણીય. ત્રિ० (અગ્રણીય) આશુવિકા રહિત, આશુવિકાની ધ્રુજ નહિ રાખનાર. (૨) નિરૂપી.

અગ્રણીય. ત્રિ० (અગ્રણીય) તપના ફલની ધ્રુજ વગરનો; નિરૂપી.

અગ્રણીય. પું० (અગ્રણીય) અણુદિવ્ય નામે જંતુદ્રોષનો અધિષ્ઠાતા દેવતા. (૨) કાંકડી નગરીનો એક ગૃહસ્થ, કે જે સ્થવિરની પાસે દીક્ષા લઈ પહેલા દેવલોકમાં અણુદિવ્ય વિમાનમાં બે સાગરને આઉંબે ઉત્પન્ન થયો. ત્યાંથી ચલી મહાવિદેહમાં મોક્ષ જશે. (૩) નં० પહેલા દેવલોકનું “અણુદિવ્ય” નામનું વિમાન. (૪) અનાદરપૂર્વક વદના કરવી તે, વંદનાનો પહેલો દોષ.

અગ્રણીય. સ્ત્રી० (અગ્રણીય) જંતુદ્રોષના અધિષ્ઠાતા અનાદર દેવતાની રાજધાની.

અગ્રણીય. નં० (અગ્રણીય) અજ્ઞાન.

અગ્રણીય. સ્ત્રી० (અગ્રણીય) આરાનો અભાવ. (૨) ત્રિ० જેમાં વીતરાગની આરા નથી તે.

અજ્ઞાનુભાષિ. ન૦ (અજ્ઞાનુભાષિન) જે જગ્યાએ જ્ઞાન ઉત્પન્ન થયું હોય તેજ જગ્યાએ રહે બીજી જગ્યાએ સાથે ન જાય એવું અવધિજ્ઞાન; અવધિજ્ઞાનનો એક ભેદ.

અજ્ઞાનુપૂર્વી. સ્ત્રી૦ (અજ્ઞાનુપૂર્વી) અનુક્રમ નહી તેમ વ્યુત્ક્રમ નહિ તે.

અજ્ઞાનુલ્લંઘિ. ન૦ (અજ્ઞાનુલ્લંઘિન) પડિલેલણ કરતાં વસ્તુનો કોઈ પણ ભાગ નજર બહાર ન રહે તે; અપ્રમાદ પડિલેલણનો એક પ્રકાર.

અજ્ઞાનુવાદ. પું૦ (અજ્ઞાનુવાદિન) વાદિએ કહેલ હેતુનો અનુવાદ કરવાની પણ વ્યાકુળપણાને લીધે જેનામાં શક્તિ નથી તે.

અજ્ઞાતાવિય. ત્રિ૦ (અજ્ઞાતાપિન) જે સાધુ પોતાનાં વસ્ત્ર, પાત્ર વગેરે સિનાશવાળા ઉપકરણને તડકામાં ન નાખે તે.

અજ્ઞાતીય. પું૦ (અજ્ઞાતીત) સંસાર સમુદ્રની પાર જનાર; સંસારને ઉલ્લંઘી પેલે પાર પહોંચનાર જીવ.

અજ્ઞાદિ. ત્રિ૦ (અજ્ઞાદિ) પ્રવાહની અપેક્ષાએ આદિરહિત; શરૂઆત વગરનું.

અજ્ઞાદેજ્ઞ. ન૦ (અજ્ઞાદેજ) અનાદેય નામ.

અજ્ઞાવાહ. પું૦ (અજ્ઞાવાહ) સ્વાભાવિક સુખ, મોક્ષ સુખ. (૨) ત્રિ૦ આધારહિત સુખ; અઆધિત સુખ.

અજ્ઞામિયોગિય. પું૦ (અજ્ઞામિયોગિક) સ્વતંત્ર દેવ; જેનો કોઈ સ્વામી નથી તેવો દેવતા.

અજ્ઞામોગ. પું૦ (અજ્ઞામોગ) બેખબર; અજ્ઞાન. (૨) અત્યંત વિસ્મૃતિ.

અજ્ઞામોગજ્ઞાન. ન૦ (અજ્ઞામોગજ્ઞાન) અત્યંત વિસ્મરણ થયાનું જ્ઞાન આવવું તે; જેમ પ્રસન્નચંદ્ર રાજપિને વિસ્મરણ થયેલ વ્રતની યાદમિરી થઇ.

અજ્ઞામોગપડિસેવજ્ઞા. સ્ત્રી૦ (અજ્ઞામોગપ્રતિસેવજ્ઞા) અજ્ઞાનપણે કોઈ દોષ સેવવો તે.

અજ્ઞામોગવહસ. ત્રિ૦ (અજ્ઞામોગવહસ) અજ્ઞાન દોષ લગાડનાર બહુશ નિયંત્રો. .

અજ્ઞામોગવસિયા. સ્ત્રી૦ (અજ્ઞામોગપ્રાત્યગિકી) અજ્ઞાનથી ઉપયોગસ્થત્યપણે કર્મ બંધાય તે.

અજ્ઞાય. પું૦ (અજ્ઞાતમન) આત્માથી ભિન્ન પદાર્થ; જડ.

અજ્ઞાયયજ્ઞ. ન૦ (અજ્ઞાયતન) નાટકશાળા, વેશ્યાગૃહ આદિ સાધુને નહિ રહેવા યોગ્ય સ્થાન. (૨) જ્યાં સજ્જન પુરોનો સમર્થ નથી એવું સ્થાન. (૩) પાસતથા વગેરેને ઉતરવાનું સ્થાન. (૪) પણ, નપુંસક વગેરેના ગ્રહેણપાણું સ્થાન.

અજ્ઞાયર. પું૦ (અજ્ઞાદર) નિરસ્કાર; અપમાન.

અજ્ઞાયરણ. ન૦ (અજ્ઞાચરણ) અનાચાર; ખરાબ આચરણ.

અજ્ઞાયરણયા. સ્ત્રી૦ (અજ્ઞાચરણતા) આચરવા યોગ્ય નહિ તે; માયા અને કાયાનું પર્યાય નામ.

અજ્ઞાયરિય. પું૦ (અજ્ઞાર્ય) આર્ય નહિ તે; કૂર.

અજ્ઞાચાર. ત્રિ૦ (અજ્ઞાચાર) જુઓ “અણગાર” શબ્દ.

અજ્ઞાચાર. પું૦ (અજ્ઞાચાર) સાધુ કે શ્રાવકના આચાર વ્યવહારનો ભંગ; પમ્પખાણની દહનું ઉલ્લંઘન કરવું તે. (૨) સાધુને ન આચરવા યોગ્ય પર અનાચારીનુંમાનો અને તે એક.

અજ્ઞાચારસુચ. ન૦ (અજ્ઞાચારશ્રુત) સુચયગંગના બીજા શ્રુતસ્કન્ધના પાંચમા અધ્યયનનું નામ, કે જેમાં અનેકાંતવાદનું સમર્થન કરતાં આચારનું કેવી રીતે પાલન કરવું અને અનાચારનો કેવી રીતે ત્યાગ કરવો તે બતાવ્યું છે.

અજ્ઞાયાદિ. ત્રિ૦ (અજ્ઞાતાપિન) આતાપના વગેરે પરિસહ સહન ન કરનાર સાધુ; શીત, ઉષ્ણ વગેરે સહન ન કરનાર.

અર્ણવમ. (અર્ણવ) જીવને ઉપદેવ ન કરવો
ત્રે. (૨) ત્રિં સાવધ વ્યાપારરહિત.

અર્ણવમજીવિ. ત્રિં (અર્ણવમજીવિ) સર્વ
આરંભથી નિવૃત્ત થયેલ સાધુ; સા-
વધાનુધાન અને પ્રમાદ રહિત જીવનનાર.

અર્ણવરિય. ત્રિં (અર્ણવ) ન કરવા યોગ્ય કામ
કરનાર; અનાચારી (૨) અનાર્થ દેશવાગી,
મ્લેચ્છ (૩) નં મ્લેચ્છને જાગતુ આ-
ચરણ; અસત્ અનુધાન. (૪) અનાર્થભૂમિ,
અનાર્થ ક્ષેત્ર.

અર્ણવરિયદ્વાર. નં (અર્ણવસ્થાન) સાવધ
આરંભનું સ્થાન.

અર્ણવલાવ. પું (અર્ણવલાવ) કુસ્મિત ભાવળ,
ખરાબ ભોલપુ તે.

અર્ણવલોક. નં (અર્ણવલોક) અજ્ઞાન.

અર્ણવચાય. નં (અર્ણવપાત) માણસની આવ
જવ વિનાનું સ્થળ; નિર્ગત સ્થળ.

અર્ણવવિલ. ત્રિં (અર્ણવવિલ) રાગદોષરૂપી
મલરહિત; સ્વચ્છ.

અર્ણવવિલ. ત્રિં (અર્ણવવિલ) કરજથી
મેઘું.

અર્ણવહિટ્ટિ. સ્ત્રીં (અર્ણવહિટ્ટિ) અનાગ્રહિત, વર-
સાદની મોસમમાં વરસાદ ન વરમે તે.

અર્ણવસંગ. ત્રિં (અર્ણવસંગ) છેક પાસે નહિ;
બહુ નજીક નહિ તે.

અર્ણવસય. ત્રિં (અર્ણવસય) મોટાઈની લાલસા
વગરનો; દ્રવ્યથી સમવસરણાદિ જનાં
ભાવથી તેના અનાકાંક્ષી તીર્થંકર. (૨)
ફળની આશા વિનાનો.

અર્ણવસવ. ત્રિં (અર્ણવસવ) કર્મમંથ રહિત.
(૨) પું આશ્રવનો અભાવ. (૩) પું સ્ત્રીં
ચુરનો વચન ઉપર લક્ષ્ય ન આપનાર;
ચુરનો આદેશ ન સાંભળનાર. (૪) પું
નં આશ્રવના અભાવવાળા મહાવ્રતાદિ.
(૫) પું અહિંસા; દયા.

અર્ણવસાયણ. સ્ત્રીં (અર્ણવસાયણ) તીર્થંકરાર્થિકતા
ધર્મની અશાતના ન કરવી તે; દર્શન
વિનયનો એક ભેદ.

અર્ણવસાયણવિણય. પું (અર્ણવસાયણવિણય)
જુઓ “ અર્ણવસાયણ ” શબ્દ.

અર્ણવસાસ. પું (અર્ણવસાસ) અવિશ્વાસ; અ-
ભરોસો.

અર્ણવસિય. ત્રિં (અર્ણવસિય) ભૂખવાળું.

અર્ણવસિય ત્રિં (અર્ણવસિય) આશ્રયરહિત.

અર્ણવસેવણ. સ્ત્રીં (અર્ણવસેવણ) અનિઆરાદિ
ન સેવવા તે.

અર્ણવહ. ત્રિં (અર્ણવહ) અશરણ, અનાથ.
(૨) રાક, ભિખારી. (૩) પું અનાર્થી
મુનિ, કે જેણે શ્રેણિક રાગને પોતે
અનાથ હોવાની ખાતી કરાવી ધર્મ
પ્રમાણો. તેનું વિશ્વૃત ચરિત્ર ઉત્ત. ૨૦ મા
અધ્યયનમાં છે.

અર્ણવહપવજ્ઞા. સ્ત્રીં (અર્ણવહપવજ્ઞા) ઉત્તરાધ્ય-
યન સૂત્રના ૨૦ મા અધ્યયનનું અપરનામ

અર્ણવહર્પિડ. નં (અર્ણવહર્પિડ) અનાથને માટે
તૈયાર કરેલો ખારાક.

અર્ણવહરણ. નં (અર્ણવહરણ) ધરી રાખવાને
અશક્ત

અર્ણવહાર. પું (અર્ણવહાર) કરજદાર; દેણદાર.

અર્ણવહાર પું (અર્ણવહાર) આદારનો અભાવ.

અર્ણવહારગ. } પું (અર્ણવહારગ) અનાદારી

અર્ણવહારય. } જીવ; આદાર ન લેનાર જીવ.

અર્ણવહારિય. ત્રિં (અર્ણવહાર) જીવજાળની
ખાવાની ક્રિયાથી પરિણામ પામેલું
નહિ તે.

અર્ણવહિટ્ટ. પું (અર્ણવહિટ્ટ) વસુદેવ રાગથી
થયેલ ધારિણી રાણીનો પુત્ર. (૨) અતમ
સૂત્રના ત્રીજા વર્ગના તેરમા અધ્યયનનું
નામ.

અર્ણવહિટ્ટિ. પું (અર્ણવહિટ્ટિ) જુઓ “ અર્ણવ-
હિટ્ટ ” શબ્દ.

અચાર્યશ્રી. વિ० (અનાદ્ય) આમંત્રણ ન કરેલ; મુનિ આમંત્રણ વિના આહાર લેવા જાય માટે તે અનામંત્રિત.

અગ્નિદ્ય. વિ० (અનિત્ય) અનિત્ય; ચિરંકાળ નહિ રહેનાર.

અગ્નિદ્ય. પું० (અનિયત) જેનું સ્વરૂપ નિયત નથી તે; સસાર.

અગ્નિદ્ય. વિ० (અનિયત) અનિયમિત, અપ્રતિબદ્ધ.

અગ્નિદ્યચારિ. પું० (અનિયતચારિ) અપ્રતિબદ્ધ વિહારી; અપ્રતિબદ્ધપણે વિચરનાર.

અગ્નિદ્ય. વિ० (અનિયત) ઇમાલ દોષથી રહિત.

અગ્નિદ્ય. વિ० (અનિયત) ઇન્દ્ર વિનાનું.

અગ્નિદ્ય. પું० (અનિયત) ઇન્દ્રિય નથા તેના ઉપયોગ વિનાના સિદ્ધિપ્રયાન નથા કેવલી. (૨) વિ० જેણે ઇન્દ્રિયપર્યાપ્તિ આપી નથી તે. (૩) વિ० જે ઇન્દ્રિયોથી જાણી શકાતા નથી તે, અતીન્દ્રિય.

અગ્નિદ્યા. સ્ત્રી० (અનિન્દ્યા) ઉર્ધ્વલોકવાસી છદ્મી દિશાકુમારી.

અગ્નિકૃદ્. વિ० (અનિકૃત) દ્રવ્યથી સ્થૂળ શરીરવાળો અને જાવથી કપાયને વસ નથી કર્યો તે.

અગ્નિકૃતવાદ. પું० (અનિકૃતવાદ) પદાર્થોમાં કાંઈ અપેક્ષાએ એકપાત્ર હોવા છતાં પણ તેને ન જોતાં સર્વથા પદાર્થોનું અનેકપણું સ્થાપિત કરનાર વાદી; અક્રિયાવાદી.

અગ્નિકૃતસ્ત. વિ० (અનિકૃત) ત્યાગ કરેલ નહિ; છોડી દીધેલ નહિ. (૨) અવિશ્રાન્ત; નિરન્તર.

અગ્નિમા. પું० (અગ્નિ) અકર્મભૂમિના જુગલિયાને વસ્ત્ર પુરાં પાડનાર કદપશ્ચ. (૨) વિ० જેઓ નમ્રાવસ્થામાં નથી, પરંતુ વસ્ત્રોથી દંકાયેલા છે તે.

અગ્નિમા. વિ० (અનિકર્મ) પરિમિત. (૨) પુરુષ.

અગ્નિમા. વિ० (અનિકર્મ) જેણે ઇન્દ્રિયોનો નિગ્રહ નથી કર્યો તે; અસંયતી. (૨) ઉદ્ધત; સ્વચ્છંદી. (૩) નં અગીયારમું ગોણું અધ્યક્ષ સેવન.

અગ્નિચ્ચ. વિ० (અનિત્ય) અનિત્ય; ક્ષણભંજર.

અગ્નિચ્ચજાગરિયા. સ્ત્રી० (અનિત્યજાગરિયા) સંસારનું અનિત્ય સ્વરૂપ ચિતવતું તે.

અગ્નિચ્ચભાવના. સ્ત્રી० (અનિત્યભાવના) સંસારનું સ્વરૂપ અનિત્ય છે એવી ભાવના ભાવતી તે.

અગ્નિચ્ચ. સ્ત્રી० (અનિત્યતા) અનિત્યપણું; નમ્રરૂપાણું.

અગ્નિચ્ચાણુપ્પેહા. સ્ત્રી० (અનિત્યાણુપ્પેહા) વન, પુત્ર, શરીર વગેરે સર્વ અનિત્ય છે એવી ભાવના.

અગ્નિચ્ચિય. વિ० (અનિયમિત) ઇચ્છિત નહિ; અનિષ્ઠ.

અગ્નિચ્ચુદ્. વિ० (અનિચ્ચુદ્) મ્હોટા પ્રથમાંથી સંક્ષિપ્તરૂપે ઉદ્ધાર કરેલ નહિ.

અગ્નિદ્. વિ० (અનિષ્ઠ) અનિષ્ઠ; અગ્રિય.

અગ્નિદ્યહવા. નં (અનિન્દ્યહવા) જેની પાસે અભ્યાસ કર્યો હોય તેનું નામ ન છુપાવતું તે; જ્ઞાનનો પાંચમો આચાર.

અગ્નિતિય. વિ० (અનિત્ય) અનિત્ય; ક્ષણભંજર.

અગ્નિતિય. પું० (અનિયત) જુઓ “અણિદ્ય” શબ્દ.

અગ્નિતિય. વિ० (અનિત્ય) કાંઈ લૌકિક પ્રકારથી ન રહેનાર; અલૌકિક પ્રકારની સ્થિતિવાળું સંકાણું.

અગ્નિતિયસંસ્થા. નં (અનિત્યસંસ્થા) અનિયત સંસ્થાન; સિદ્ધોનું સંકાણું.

અગ્નિદા. સ્ત્રી० (અગ્નિદા) અગ્નિપણે કરેલી હિંસા; સામા પ્રાણીને અસાવધાનતામાં મારવા તે. (૨) ચિતનું અવ્યવસ્થિતપણું; બેખબરપણું. (૩) અણુધાર્યું; અચોક્ષ્ણપણું.

અગ્નિમિત્ત ત્રિ० (અગ્નિમિષ) આંખનો પલકારો
માર્ગ વગરનું (૨) વનસ્પતિ વિશેષ.

અગ્નિમિત્તશાયણ. પું० (અગ્નિમિત્તયન) જે
આંખનો પલકારો મારતા નથી તે;
દેવતા.

અગ્નિમુક્ષ. પું० (અગ્નિર્મોક્ષ) મોક્ષનો અભાવ.

અગ્નિય. ન० (અગ્નીક) સૈન્ય; લશ્કર.

અગ્નિય. ન० (અનૃત) અસત્ય; જૂઠું.

અગ્નિય. ન० () ધાર; અણી.

અગ્નિયદ્વ. પું० (અગ્નિર્વત) મોક્ષ; મુક્તિ. (૨)
એ નામનો એક મોટો ગ્રહ.

અગ્નિયદ્વિ. ન० (અગ્નિર્વર્તિ) મુક્તિ મેળવના
વિના નિવર્તે નહિ તેવું ધ્યાન; શુક્લ
ધ્યાનનો ત્રીજો પાથો. (૨) પું० ૭૯ મો
ગ્રહ. (૩) જ્યોત્સ્વીપના ભરતક્ષેત્રમાં આવતી
ચોવીસીમાં થનાર ૨૦ માં તીર્થકર.

અગ્નિયદ્વિકરણ. ન० (અગ્નિવર્તિકરણ) સમગ્ર
પ્રાપ્ત કરતી વખતે રાગદ્વેષની ગ્રથિને
બેદનાર વિશુદ્ધ અધ્યવસાય વિશેષ, કે
જે ગ્રથિને બેદા વિના નિવર્તે નહિ
તે કરણ વિશેષ; આત્માનું વિશુદ્ધ
પરિણામ.

અગ્નિયદ્વિવાયર. ન० (અગ્નિવર્તિવાયર) નવમે
ગુણકાણે વર્તનો જીવ. (૨) નવમા ગુણ
સ્થાનકનું નામ, આંહિ કપાયોદય દસમા
ગુણ સ્થાનકની અપેક્ષાએ સ્થૂળ છે વળી
આ ગુણકાણે વર્તતા ધણા જીવોના
અધ્યવસાયો પરસ્પર વ્યાઘ્રીન પામતા
નથી, માટે “અગ્નિયદ્વિવાયરસંપરાય”
એવું સાર્થ નામ છે.

અગ્નિયજ્ઞ. પું० (અગ્નિ) જીવો “અગ્નિગણ”
શબ્દ.

અગ્નિયત. ત્રિ० (અગ્નિયત) નિયમિત નહિ તે;
અચોક્કસ.

અગ્નિયત્ત. ત્રિ० (અગ્નિયત) નિવૃત્ત નહિ થયેલ;
નિવૃત્તિ ન પામેલ.

અગ્નિયય. ત્રિ० (અગ્નિયત) અપ્રતિબદ્ધ; કાષ્ટના
બંધાયેલ નહિ (૨) અનવસ્થિત; અનિશ્ચલ.

(૩) વસ્ત્ર આપનાર કલ્પવૃક્ષની એક જાત.

(૪) ન० એકલા નિયતિથી નહિ પણ પાંચે
સમવાયિ કારણથી ઉત્પન્ન થતું સુખ
વગેરે. (૫) પુરુષાર્થથી અન્યથા થઇ શકે
તેવો ભાવ; ભાવી ભાવથી ભિન્ન.

અગ્નિયયચારિ. પું० (અગ્નિયતચારિ) જીવો
“અગ્નિએઅચારિ” શબ્દ

અગ્નિયાણ. ત્રિ० (અગ્નિદાન) જેણે સંયમતપ
વગેરેનું ભાવી ફળ માગી નથી લીધું તે;
નિયાતું ન કરનાર. (૨) સાવધાનુગ્રાહન
રહિત. (૩) ભોગ અને ઋદ્ધિની પ્રાર્થના
રૂપ આર્તધ્યાન વિનાનો.

અગ્નિરુદ્ધ. ત્રિ० (અગ્નિરુદ્ધ) ક્યાંય પણ અટકે
નહિ તેવું. (૨) પું० પ્રભુન કુમારથી થયેલ
વૈદર્ભી રાણીનો પુત્ર, કે જે નેમનાથ પ્રભુ
પાસે દીક્ષા લઇ શેત્રુગથ પર સિદ્ધ થયા.

અગ્નિરુદ્ધપરણ. પું० (અગ્નિરુદ્ધપર) જેની બુદ્ધિ
ક્યાંય પણ સ્થગિત ન થાય એવા;
તીર્થકર, કેવળી આદિ.

અગ્નિલ. પું० (અગ્નિલ) વાયુ; પવન. (૨) મધ્યો-
વીસીના ભરતક્ષેત્રના એકવીસમા તીર્થકર.

અગ્નિલા. સ્ત્રી० (અગ્નિલા) આવીશમા તીર્થ-
કરની પ્રથમ સાધ્વી.

અગ્નિવારિયા. સ્ત્રી० (અગ્નિવારિકા) જેને સાંઈ
નરસું કરતાં કાષ્ટ અટકાવનાર નથી
તેવી સ્ત્રી.

અગ્નિસં અ० (અગ્નિગમ) સંદેવ; નિરતર

અગ્નિસિદ્ધ. } ત્રિ० (અગ્નિસિદ્ધ) ધણીની કે
અગ્નિસિદ્ધ. } સહીયારીની અનુમતિ વિ-

નાનું; ધરના સુખ્ય માણસોએ કબુલ ન
કરેલું. (૨) ધણા ભાગીદારોની સાધારણ
વસ્તુમાંથી એકની પણ રજા વિના સાધુને
આહારાદિ આપવાથી લામતો એક દોષ;
૧૬ ઉદ્ગમનના દોષમાંનો ૧૫ મો દોષ.

અભિસિદ્ધ. ત્રિ० (અભિષિદ્ધ) સંભતિ આપેલ; નિષેધ ન કરેલ. (૨) સાવધાનુજાનથી નિવૃત્તિ ન પામેલ.

અભિસ્સ. ત્રિ० (અભિન્ન) સર્વ જનથી ત્યાજ્ય; નિરાધાર.

અભિસ્સિય. ત્રિ० (અભિધિત) અનાસક્ત; આસક્તિ રહિત. (૨) પ્રતિબંધ રહિત; મમતા વિનાનો. (૩) અસંબદ્ધ; અપ્રવૃત્ત. (૪) અનાશ્રિત; કોપાની પશુ સહાય ન ઇચ્છતો. (૫) ન૦ લિંગ મા પુસ્તકની અપેક્ષા વિના થતું જ્ઞાન; અવગ્રહ જ્ઞાનનો એક ભેદ. (૬) કીર્તિ આદિની અપેક્ષા વિના નૈયાયમ્ય વગેરે કરતી તે.

અભિસ્તિઓત્રહાણ. ન૦ (અભિધિતોપપાત) ઓગાની સહાય વિના કરવામા આવતું તપ. નિષ્કામ તપ.

અભિહ. ત્રિ० (અભીહ) ક્રોધાદિથી અપોહિત; સહિષ્ણુ (૨) માયા, પ્રપંચરહિત; કપટ રહિત. (૩) મમતારહિત; નિરુદ્ધ.

અભિહ. ત્રિ० (અભિહત) ઉપસર્ગાદિથી અપરાછત, ઉપસર્ગથી પરાલભ ન પામેલ.

અભિહ. ત્રિ० (અસ્નેહ) સગદ્વેપ વગરનો; રનેહ વગરનો.

અભિહયરિહ. પું० (અભિહયરિપુ) ભદ્વિહપુરના રહેવાસી નાગ નામે ગાથાપતિની સ્ત્રી સુલસાનો પુત્ર.

અભિહુત. ત્રિ० (અભિહુત) ઉપસાંત અચેલ નહિ; શાન્તિરહિત.

અભીહ. સ્ત્રી० (અભીતિ) અતિવૃષ્ટિ; અનાવૃષ્ટિ આદિનો અભાવ.

અભીય. ન૦ (અભીક) હાથી, ઘોડા વગેરેનું સૈન્ય.

અભીયસ. પું० (અભીયસ) ભદ્વિહપુરના નિવાસી નાગ નામે ગાથાપતિની ભાર્યા સુલસાએ ઉછેરેલ પુત્ર.

અભીયા. સ્ત્રી० (અભીકા) સેના; કટક.

અભીહારિ. } ન૦ (અભીહારિ) જ્યાં
અભીહારિમ. } શયનું અગ્નિસંસ્કાર કરનાર ન મળે તેવે વિષમ સ્થળે પર્યત્નદિની ગુફામાં સંચારો કરવો તે; સંચારાનો એક પ્રકાર.

અણુ. જ્ઞ૦ (અણુ) પશ્ચાત્; પછી. (૨) પાસે; નજીક. (૩) લઘુ; નાનું. (૪) ક્રમ; પરિપાટી. (૫) અંદર; માંહે. (૬) યોગ્ય; ઉચિત. (૭) અનુકૂળ; હિતકર.

અણુ. ત્રિ० (અણુ) પ્રમાણમાં અતિથોડું. (૨) સૂક્ષ્મ; ધારીક. (૩) પું० પરમાણુ; સૂક્ષ્મમાં સૂક્ષ્મ પુદ્ગલાંશ.

અણુઅ. ત્રિ० (અણુ) અનુસરનાર.

અણુઅસઅ. ત્રિ० (અણુઅસઅ) અનુકૂળ વર્તનાર.

અણુઆ. સ્ત્રી० (અણુઆ) ભુવાર; ધાન્યની એક જાત.

અણુઆસ. પું० (અણુઆસ) વિકાસ; ફેલાવો.

અણુહયણ. ત્રિ० (અણુહીર્ણ) આવેલ.

અણુહયણ. ત્રિ० (અણુહીર્ણ) ભરાઈ રહેલું; વ્યાપ્ત. (૨) સરી નહિ જતું; અપતિત.

અણુહયણ. ત્રિ० (અણુહીર્ણ) ખડાર નહી નીકળેલું.

અણુહઅ. ત્રિ० (અણુહીર્ણ) ઉદીરણ ન કરેલ.

અણુઓહઅ. ત્રિ० (અણુઓહઅ) પ્રવર્તાવેલ; ગોઠવેલ.

અણુઓગ. પું० (અણુઓગ) સૂત્રનો અર્થની સાથે સમંધ યોજવો તે; વ્યાખ્યા. (૨) દ્રવ્યાનુયોગ, ગણિતાનુયોગ, ધર્મકથાનુયોગ અને ચરણકરણાનુયોગ એ ચારમાંનો ગમે તે એક. (૩) દૃષ્ટિવાદ અંગનો યોગો વિભાગ. (૪) ઉપક્રમ, નિલેપ અનુગમ, નય છત્યાદિ અનુયોગ દારમાંના ગમે તે એક દારનું જ્ઞાન; જ્ઞાનજ્ઞાનનો એક પ્રકાર.

અણુઓગદાયક. પું० (અણુઓગદાયક) સૂત્રાર્થ આપનાર; સુધર્મસ્વામી વગેરે.

અણુઓગદાર. પું (અણુયોગદ્વાર) વ્યાખ્યા કરવાનાં ઉપક્રમ, નિર્લેપ, અણુગમ અને નય એ ચાર દ્વાર; વ્યાખ્યાની રીતિ.

અણુઓગદારસમાસ. પું (અણુયોગદ્વારમાસ) અણુયોગદ્વારના સમુદાયનું જ્ઞાન; શ્રુતજ્ઞાનનો એક પ્રકાર.

અણુઓગધર. પું (અણુયોગધર) સૂત્રાર્થ ધારણ કરનાર; અણુયોગી

અણુઓગસમાસ. પું (અણુયોગમાસ) એકથી વધારે અણુયોગદ્વારોનું જ્ઞાન થતું તે; શ્રુત જ્ઞાનનો એક પ્રકાર.

અણુઓગિ. પું (અણુયોગિન્) સૂત્રનું અવતરણ કરવાને પ્રશ્ન કરવામાં આવે તે. જેમ “ ચરહિં સમણહિં લોગો ” એ સૂત્રનું અવતરણ કરવાને “ કહહિં સમણહિં ? ” એમ પૂછતું તે.

અણુઓગિઅ. ત્રિં (અણુયોગિક) પ્રવચન લીધેલ, દીક્ષિત.

અણુઓયણ. નં (અણુયોજન) સંબંધન, જોડી દેતું તે.

અણુકંપન. ત્રિં (અણુકમ્પક) દયા કરનાર, સ્તિચિતક. (૨) આત્મહિતમાં પ્રવ્રત થનાર.

અણુકંપણ. નં (અણુકમ્પન) દુઃખી ઉપર અનુકંપા કરવી તે. (૨) ભક્તિ; સેવા.

અણુકંપય. ત્રિં (અણુકમ્પક) ઉચિત પ્રત્રિતિ કરનાર; સેવા કરનાર.

અણુકંપા. સ્ત્રીં (અણુકમ્પા) અનુકંપા, દયા. (૨) ભક્તિ, પ્રેમની લાગણી.

અણુકંપાદાણ. નં (અણુકમ્પાદાન) દયાથી દુઃખીને દાન દેતું તે.

અણુકંપિ. ત્રિં (અણુકમ્પિન્) અનુકંપાવાળા; દયાળુ. (૨) સેવા કરનાર; ભક્ત

અણુકલ્પિ. સ્ત્રીં (અણુકલ્પિ) અણુવર્તન કરતું તે.

અણુકલ્પણ. નં (અણુકલ્પન) અણુવાદ

અણુકલ્લ. ત્રિં (અણુકલ્લ) અણુકલ્પ; સંગવડ પડતું.

અણુકંત. ત્રિં (અણુકાન્ત) અણુધાન કરેલ; સેવન કરેલ. (૨) આચરેલ.

અણુકંત. ત્રિં (અણુકાન્ત) અણુધાન કરેલ; આચરેલ.

અણુક્રમ. પું (અણુક્રમ) અણુક્રમ; પરિપાટી.

અણુક્રસાદ. પું (અણુક્રસાદ) સત્કાર આદિ-અણુક્રસાદિની ઉત્ક્રાંતિ અભાવવાળો. (૨) સ્વરૂપ કષાયી; મદ કષાયી.

અણુક્રોસ. પું (અણુક્રોસ) પોતાની બાધ; માનકષાય. (૨) ઉત્કર્ષનો અભાવ; ઉત્કર્ષ રહિત.

અણુક્રોસ. પું (અણુક્રોસ) દયા, કરુણા.

અણુક્રિસસ. ત્રિં (અણુક્રિસસ) પાછળ ફેંકેલું.

અણુગ. ત્રિં (અણુગ) અણુસરનાર; પાછળ પાછળ જનાર.

અણુગચ્છાયા. સ્ત્રીં (અણુગચ્છાયા) સત્કાર કરવાને ગુરૂની સામા જતું તે.

અણુગમ. પું (અણુગમ) નિર્લેપથી પાડેલ ભેદમાર્થી પ્રકરણ યા પ્રસંગને અણુકલ્પ અર્થ યોગ્યતા તે, સૂત્રના અણુકલ્પ અર્થનું કહેતું તે. (૨) પદ, પદચ્છેદ, વિગ્રહ, અન્યથ વગરે વ્યાખ્યાનના પ્રકાર.

અણુગય. ત્રિં (અણુગય) અણુસરેલ, અણુકરણ કરેલ. (૨) જણાયેલ. (૩) અગાઉની માફક બરાબર આદ્યું આવતું. (૪) પ્રાપ્ત થયેલ. (૫) વ્યાપ્ત. (૬) આશ્રિત.

અણુગામ. પું (અણુગામ) ગામાન્તર જતાં વચ્ચે ગામ આવે તે; ગામ પછીનું ગામ. (૨) નાનું ગામ. (૩) શહેરની પાસેનું ગામ.

અણુગામિ. ત્રિં (અણુગામિન્) અણુકરણ કરનાર, નકલ કરનાર. (૨) જનાર. (૩) અણુચર; સેવક. (૪) સાધ્ય સાધક હેતુ; દોષ વગરનો હેતુ. (૫) જે ટેકાણે અવધિ જ્ઞાન ઉત્પન્ન થયું હોય ત્યાંથી બીજે સ્થળે પણ આંખની માફક સાથે સાથે જાય તે; અવધિજ્ઞાનનો એક પ્રકાર.

અગ્રગામિય. પું. (અનુગામિક) અન્ય વ્ય-
તિરેકા હેતુથી થતો વસ્તુનો નિર્ણય;
આનુમાનિક નિશ્ચય. (૨) અકર્તવ્યરૂપ
૧૪ અસદ્ અનુદાન. (૩) ક્ષેત્રાંતરમાં સાથે
સાથે જનાર અવધિતાન; અવધિતાનનો
એક ભેદ. (૪) ત્રિં પાછળ જનાર; પાછળને
અનુસરનાર. (અ) ભવ પરંપરા સાથે
આવતા સુખને ઉત્પન્ન કરનાર. (૬) અ-
નુચર; નોકર.

અગ્રગામિયતા. સ્ત્રી. (અનુગામિકતા) ભવ
પરંપરામાં સાથે જનારે સાનુયંધ સુખ.

અગ્રગિતિ. સ્ત્રી. (અનુક્રિતિ) અનુકરણ; નકલ.

અગ્રગિદ્ધ. ત્રિં. (અનુક્રિદ્ધ) અત્યંત આસક્ત;
લોહુપતાવાળો.

અગ્રગીય. ત્રિં. (અનુગીત) પાછળથી ગાવામાં
આવેલ, તીર્થકરાદિની પાસેથી સાંભળીને
પાછળથી સ્થવિરોએ સંપાદન કરેલ.

અગ્રગુણ. પું. (અનુગુણ) ગુણ ઉપર ગુણ
કરવો તે.

અગ્રગ્રાહ. પું. (અનુગ્રહ) ઉપકાર (૨) કૃપા,
મહેરખાની.

અગ્રગ્રાહમ. ન. (અનુગ્રાહિતમ) ગુરુ પ્રાયશ્ચિન;
મ્હોડું તપ. (૨) પું. સ્ત્રી. ગુરુ પ્રાયશ્ચિ-
ત્તને યોગ્ય સાધુ સાધ્વી.

અગ્રગ્રાહ્ય. પું. સ્ત્રી. (અનુગ્રાહ્ય) જેણે
એવો હોય સેવ્યો હોય કે પ્રાયશ્ચિતમાં
ઘટાડો કરી શકાય નહિ તે. (૨) ન. જેમાં
અનુગ્રાહિતમ પ્રાયશ્ચિનનું વર્ણન છે
એવા ગ્રંથના એક ભાગનું નામ.

અગ્રગ્રાહ્ય. પું. (અનુગ્રાહ) પ્રાયશ્ચિતમાં ઘ-
ટાડો ન થાય તે. (૨) ત્રિં. ઉદ્ધાત
રહિત. (૩) ન. નિશ્ચય સૂત્રનો એક
ભાગ, કે જેમાં અનુગ્રાહિક પ્રાયશ્ચિતનો
વિચાર કરેલો છે.

અગ્રગ્રાહ્ય. ન. (અગ્રગ્રાહ્ય) કર્મને દૂર
કરવાં તે; કર્મની ધાન કરવી તે.

અગ્રચરમ. ત્રિં. (અનુચર) અનુચર; સેવા
કરનાર.

અગ્રચરિય. ન. (અનુચરિત) ચારિત્રને અનુ-
સાર. (૨) ત્રિં. આસેવિત; આચરેલ

અગ્રચરિયા. સ્ત્રી. (અનુચરિકા) ગદ અને
વસ્તિ વચ્ચેના રસ્તાની પાસે.

અગ્રચિશ્વ. ત્રિં. (અનુચીર્ણ) સંસર્ગમાં આ-
વેલ. (૨) અનુદાન કરાયેલ; આચરેલ.
(૩) પરિણામ પામેલ.

અગ્રચિય. ત્રિં. (અનુચિત) અધટિત; અયોગ્ય.

અગ્રચ્ચ. ત્રિં. (અનુચ) ઉચ્ચ નદિ તે.

અગ્રચાકુર્ય. ત્રિં. (અનુચાકુરિક) જેનું આ-
સન ગુરુ કરતાં ઉચ્ચ તેમજ ચલાયમાન
નથી તે. (૨) નીચા અથવા સ્થિર
આસનવાળો.

અગ્રજાતા. સ્ત્રી. (અનુયાજા) નીકળવું તે;
પાછળ જવું તે.

અગ્રજાય. ત્રિં. (અનુયાત) સપત્તિ અને ગુણ
વગેરેથી પિતાના તુલ્ય થાય તે પુત્ર; જેમકે
આદિત્યયશ્વતો દીકરો મહાયશ્વ રાજા.
(૨) સદશ; સરખું. (૩) પાછળ ગયેલ.

અગ્રજાણાવણા. સ્ત્રી. (અનુજાપના) રજા
અપાવવી તે.

અગ્રજુતિ. સ્ત્રી. (અનુયુક્તિ) યુક્તિપૂર્વક હેતુ
ગર્ભિત દષ્ટાંત. (૨) અનુકૂળ યુક્તિ;
ઉચિત ન્યાય.

અગ્રજેદ્. ત્રિં. (અનુજ્યેષ્ઠ) સૌથી મ્હોટા પછા
ત્રીજે નંબરે જે હોય તે.

અગ્રજોગ. પું. (અનુયોગ) તીર્થકર, કુલકર,
ચક્રવર્તી વગેરેના અધિકાર જેમાં દર્શાવ્યા
હતા તે દષ્ટિવાદનો એક વિભાગ કે જે
હાલ વિચ્છેદ થઈ ગયેલ છે.

અગ્નિજોગિ. પું. (અગ્નિજોગિ) જુઓ " અગ્નિ-
જોગિ " શબ્દ.

અગ્નિજ્ઞા. સ્ત્રી. (અગ્નિજ્ઞા) મહાવીરસ્વામીની
દીકરી પ્રિયદર્શનાનું અપર નામ.

અગ્નિજ્ઞુ. વિ. (અગ્નિજ્ઞુ) સરલ નહિ તે; કપટી
સ્વભાવવાળો.

અગ્નિજ્ઞા. વિ. (અગ્નિજ્ઞા) અનુજાન કરનાર.

અગ્નિજ્ઞા. ન. (અગ્નિજ્ઞા) આચાર; ક્રિયાકલાપ.

અગ્નિજ્ઞિય. વિ. (અગ્નિજ્ઞિય) આચરેલ; સેવેલ.

અગ્નિજ્ઞિય. વિ. (અગ્નિજ્ઞિય) ઉઠેલ નહિ; જ્ઞાન,
દર્શન અને ચારિત્રના ઉદ્દેશથી રહિત.

અગ્નિજ્ઞા. (અગ્નિજ્ઞા) પડઁદો પડે
રીતે બોલનાર; મર્જના કરતી વાણીના
બોલનાર.

અગ્નિજ્ઞાસ. ન. (અગ્નિજ્ઞાસ) પડઁદો પડે
એવો અવાજ; સત્ય વચનના ઉપ અતિ-
શયમનો એક.

અગ્નિજ્ઞાસ. પું. (અગ્નિજ્ઞાસ) નાકમાંથી ગાતુ
તે; ગાયનના છ દોષમાંનો એક દોષ.
(૨) પું. ન. નાકમાંથી બોલાતા અનુ-
નાસિક અક્ષરો. (૩) ત્રિ. અનુસ્વારયુક્ત.

અગ્નિજ્ઞા. વિ. (અગ્નિજ્ઞા) ઉજત નહિ તે;
મર્ગ વિનાનો. (૨) નમ્રતાવાળો.

અગ્નિજ્ઞાવણા. } સ્ત્રી. (અગ્નિજ્ઞાવણા) આજ્ઞા;

અગ્નિજ્ઞાવણા. } રજા. (૨) અનુમોદન,
સંમતિ.

અગ્નિજ્ઞાવણી. સ્ત્રી. (અગ્નિજ્ઞાવણી) મકાનની
રજા માગવાની ભાષા.

અગ્નિજ્ઞા. સ્ત્રી. (અગ્નિજ્ઞા) અધિકાર આપવો.
(૨) અનુમોદન દેવું; સંમતિ આપવી.

અગ્નિજ્ઞા. વિ. (અગ્નિજ્ઞા) આજ્ઞા આપેલ.

અગ્નિજ્ઞા. પું. (અગ્નિજ્ઞા) અગ્નિજ્ઞા, અગ્નિજ્ઞા-
અગ્નિજ્ઞા. } મેદ) શેરડીને ચીરવાથી

છેતાં ઉતરે તેમ કાઢ પથ્થ ચીળતી જાલ

ઉતરે તે જાતનો દ્રવ્ય ભેદ.

અગ્નિજ્ઞા. પું. (અગ્નિજ્ઞા) પશ્ચાતાપ.

અગ્નિજ્ઞા. વિ. (અગ્નિજ્ઞા) પશ્ચાતાપ કરનાર;
ખેદ પામનાર.

અગ્નિજ્ઞા. સ્ત્રી. (અગ્નિજ્ઞા) પરને સંતાપ
ઉપજાવનાર ભાષા.

અગ્નિજ્ઞા. વિ. (અગ્નિજ્ઞા) જેનાથી પ્રધાન બીજું
નથી તેવું. (૨) પું. વિજય, વૈજયંત
આદિ પાંચ અનુત્તર વિમાન. (૩) અનુત્તર
વિમાનવાસી દેવતા.

અગ્નિજ્ઞા. પું. (અગ્નિજ્ઞા) સિદ્ધગતિને
પ્રાપ્ત થયેલ.

અગ્નિજ્ઞા. સ્ત્રી. (અગ્નિજ્ઞા) ૪/૫૫ પ્રાગભાર
પૃથ્વી; આઠમી પૃથ્વી-સિદ્ધશિલા.

અગ્નિજ્ઞા. વિ. (અગ્નિજ્ઞા) કેવલજ્ઞાની.

અગ્નિજ્ઞા. વિ. (અગ્નિજ્ઞા) કેવળ દર્શની.

અગ્નિજ્ઞા. ન. (અગ્નિજ્ઞા) વિજય,
વૈજયંત, જયંત, અપરાજિત અને સર્વાર્થ
સિદ્ધ, એ પાંચ અનુત્તર વિમાન.

અગ્નિજ્ઞા. પું. (અગ્નિજ્ઞા) અનુત્તરોપપાતિક)
અનુત્તર વિમાનના દેવનામાં ઉપજવા-
વાળા; અનુત્તર વિમાનના દેવતા.

અગ્નિજ્ઞા. સ્ત્રી. (અગ્નિજ્ઞા) અનુત્તરોપપાતિક-
દશા) નવમા નંબરનાં અંગસ્ત્રનું નામ, ૬
જેમાં જે મુનિઓ અનુત્તર વિમાને ઉપ-
જ્યા તેના ત્રણ વર્ષ છે; " અનુત્તરોપવા-
હય " નામે નવમું અંગસ્ત્ર.

અગ્નિજ્ઞા. વિ. (અગ્નિજ્ઞા) ઉદય ન પામનાર.

અગ્નિજ્ઞા. પું. (અગ્નિજ્ઞા) કમંના વિપાકાદયનો
અભાવ.

અગ્નિજ્ઞા. } ત્રિ. (અગ્નિજ્ઞા) નજીકના ભ-
અગ્નિજ્ઞા. } વિષયમાં જેની ઉદીરણ થ-
વાની નથી એવી કર્મ પ્રકૃતિ. (૨)
ઉદયમાં ન આવેલ.

અગ્નિજ્ઞા. વિ. (અગ્નિજ્ઞા) ઉદયમાં ન આવેલ.

અગ્નિજ્ઞા. અ. (અગ્નિજ્ઞા) દિનપ્રતિદિન.

અગ્નિજ્ઞા. સ્ત્રી. (અગ્નિજ્ઞા) જાવજાવની
પદ્ધતિ. (૨) વિદિશા; ખુણા.

અચ્યુતિસી. સ્ત્રી. (અચ્યુતિસા) વિદિસા; ખુબો.

અચ્યુતુ. પું. (અચ્યુત) પોતાનો વખત નહિ;

પોતાના સમયથી પહેલાં અથવા પછી.

અચ્યુતિદ્વ. ત્રિ. (અચ્યુતિ) ઉદ્દેશ દોષ રહિત
આહાર આદિ.

અચ્યુતરિ. પું. (અચ્યુતરિ) ક્ષુદ્ર જન્મ; કંથ-
વાની એક જાત.

અચ્યુદધુય. ત્રિ. (અચ્યુદધુ) તપાવીને સજ્જ
કરેલ. (૨) તળાયેલું નહિ તે, ઝોડી
દીધેલું નહિ તે.

અચ્યુધર્મ. પું. (અચ્યુધર્મ) ગૃહસ્થધર્મ.

અચ્યુધર્મ. પું. (અચ્યુધર્મ) અનુકૂળ ધર્મ;
હિતકર ધર્મ.

અચ્યુધર્મચારિ. ત્રિ. (અચ્યુધર્મચારિ) તીર્થ-
કરાદિના પરપેલ ધર્મ પ્રમાણે ચાલનાર;
હિતકર ધર્મના અનુયાયી.

અચ્યુધર્મિય. ત્રિ. (અચ્યુધર્મિક) ધર્મોચિત;
ધર્મને અનુકૂળ.

અચ્યુનાદ. ત્રિ. (અચ્યુનાદિ) પ્રતિધ્વનિ કરનાર.

અચ્યુઅવગ્યા. સ્ત્રી. (અચ્યુઅવગ્યા) જુઓ “અચ્યુ-
અવગ્યા ” શબ્દ.

અચ્યુજ્ઞાય. ત્રિ. (અચ્યુજ્ઞાત) જિનસમત; વીત-
રાજે આજ્ઞા આપેલ.

અચ્યુપદ્મ. ત્રિ. (અચ્યુપદ્મી) પરસ્પર મળી
ગયેલ.

અચ્યુપપચ્ચ. ત્રિ. (અચ્યુપચ્ચ) ઉપપન્ન નહિ
થયેલ.

અચ્યુપરિચ્છેદ. ન. (અચ્યુપચ્છેદ) પરિબ્રમણ
કરવું તે.

અચ્યુપરિચ્છેદ. ન. (અચ્યુપરિચ્છેદ) પરિવર્તન
થવું; ફેરફાર થઈ જવો.

અચ્યુપરિહારિ. પું. (અચ્યુપરિહારિ) પરિહાર
તપવાળો જ્યાં જ્યાં જાય ત્યાં ત્યાં તેની
પાછળ ફરી તેને સહાય કરનાર સાધુ.

અચ્યુપચાપસાર. ત્રિ. (અચ્યુપચાપસાર) શિક્ષણ
આપનાર; ઉપાધ્યાય.

અચ્યુપચિદ્વ. ત્રિ. (અચ્યુપચિદ્વ) પાછળ પ્રવેશ
કરેલ.

અચ્યુપસ્થિ. પું. (અચ્યુપસ્થિ) શુભાશુભ કામ
અને તેના પરિણામને જોવાવાળો;
વિવેચક.

અચ્યુપાલના. સ્ત્રી. (અચ્યુપાલના) સંકટ પડ્યે
પણ સીધેલ પચ્ચખાણ બરાબર પાળવાં તે.

અચ્યુપાલનાસુદ. ન. (અચ્યુપાલનાસુદ)
પચ્ચખાણનો એક બેદ; દુકાળ, અટવી
વગેરે અપવાદે પણ પચ્ચખાણ બરાબર
પાળવું તે.

અચ્યુપાલિય. ત્રિ. (અચ્યુપાલિત) આત્મ સંયમની
અનુકૂળતાપણે પાળેલું.

અચ્યુપિદ્વ. ન. (અચ્યુપિદ્વ) અનુક્રમ; પરિપાટી.

અચ્યુપુત્તિયા. સ્ત્રી. (અચ્યુપુત્તિ) સતતિ.

અચ્યુપુલ્લ. ન. (અચ્યુપુલ્લ) અનુક્રમ; પરિપાટી.

અચ્યુપુલ્લી. સ્ત્રી. (અચ્યુપુલ્લી) અનુક્રમ; પરિપાટી.

અચ્યુપુલ્લી. સ્ત્રી. (અચ્યુપુલ્લી) નામકર્મની
એક પ્રકૃતિ, કે જેના ઉદયથી જીવ એક
ગતિમાંથી બીજી ગતિમાં સિદ્ધિ રીતે
જઈ શકે છે.

અચ્યુપ્પાંથ. પું. (અચ્યુપ્પાંથ) નિર્મલ-થ; પરિ-
ગ્રહરહિત. (૨) સંતોષી; અદ્યપરિગ્રહવાળા.

અચ્યુપ્પચ્ચ. ત્રિ. (અચ્યુપ્પચ્ચ) વર્તમાન સમયમાં
જેનું અસ્તિત્વ નથી તે; ઉત્પન્ન ન થયેલ.

અચ્યુપ્પચ્ચ. પું. (અચ્યુપ્પચ્ચ) નવમા પૂર્વેનું
નામ; નિવાનુપ્રવાદ તેનું અપર નામ છે.
(૨) એકના કલ્યા પછી કહેવું તે; અનુવાદ.

અચ્યુપ્પચિદ્વ. ત્રિ. (અચ્યુપ્પચિદ્વ) પ્રવેશ કરેલ;
પેસેલ.

અચ્યુપ્પચિત્તિ. સ્ત્રી. (અચ્યુપ્પચિત્તિ) એક પછી
એક કામ કરવાની યોજના. (૨) પાછળ
જવાની ક્રિયા.

અચ્યુપ્પચ્ચ. ત્રિ. (અચ્યુપ્પચ્ચ) જન્મેલું; ઉત્પન્ન
થયેલું.

અચ્યુપ્પચ્ચ. ત્રિ. (અચ્યુપ્પચ્ચ) ઇષ્ટ; અનુકૂળ.

અગ્રણ્યેહા. સ્ત્રી० (અગ્રણ્યેહા) ભાવના; વિચારણા. (૨) સ્વાધ્યાય વિશેષ.

અગ્રણ્યેહિ. ત્રિ० (અગ્રણ્યેહિ) ચિંતવન કરનાર.

અગ્રણ્યરિહા. સ્ત્રી० (અગ્રણ્યરિહા) આધત્તી સમીપની જગ્યા; આધત્તી પાસેનું સ્થળ.

અગ્રણ્યસ. પું० (અગ્રણ્યસ) અનુભાવ; મહિમા.

અગ્રણ્યવંધ. પુ० (અગ્રણ્યવંધ) સતત; નિરતર. (૨) શાસ્ત્રના આરંભમાં કહેવા યોગ્ય અધિકારી વિષય, પ્રયોજન અથવા સંબંધ.

અગ્રણ્યવંધણા. સ્ત્રી० (અગ્રણ્યવંધણા) અનુસંધાન; ભૂલી ગયેલ વાતનું સ્મરણ કરી સાંભળેલવી તે.

અગ્રણ્યવંધિ. ત્રિ० (અગ્રણ્યવંધિ) હેતુ; સાધન. (૨) નિરતર વસ્ત્રાદિ વિભાગ બેગા કરવાથી પડિલેલણમાં અનનુબંધી દોષ લાગે તે દોષ ટાળીને પડિલેલણ કરવું તે.

અગ્રણ્યવદ્ધ. ત્રિ० (અગ્રણ્યવદ્ધ) આધેલ; નિરતર ગ્રહણ કરેલ. (૨) નિરતર; સતત (૩) વ્યાપ્ત. (૪) પૂર્વ સચિત; દ્વેષ બંધનથી બંધાયેલ. (૫) અત્યત, બહુજ. (૬) ઉત્પન્ન.

અગ્રણ્યવદ્ધનિરતર. ત્રિ० (અગ્રણ્યવદ્ધનિરતર) નિરતર; હમેશ.

અગ્રણ્યવમ્હ. ત્રિ० (અગ્રણ્યવમ્હ) અભિમાનરહિત. (૨) સ્પષ્ટ નહિ તે; ખુલ્લું નહિ તે.

અગ્રણ્યભાગ. પું० (અગ્રણ્યભાગ) કર્મના સ્કંધોમાં અધ્યવસાયાનુસાર જે રસ પડે તે. (૨) અનુભાગ; સ્વભાવ. (૩) પ્રભાવ; માહાત્મ્ય. (૪) શક્તિ; સામર્થ્ય.

અગ્રણ્યભાગકર્મ. ન० (અગ્રણ્યભાગકર્મ) કર્મને રસ; તીવ્ર, તીવ્રતર, મદ, મંદતર વગેરે કર્મ પ્રકૃતિમાંના શુભ અશુભ રસ.

અગ્રણ્યભાગામનિહતાદય. ન० (અગ્રણ્યભાગામનિહતાદય) નામ કર્મની મતિઆદિ પ્રકૃતિના અનુભાગબંધની સાથે આયુષ્ય કર્મને નિવડાવેલ કરવો તે; આકૃષ્ટાના બંધનો એક બેદ.

અગ્રણ્યભાગર્થ. પું० (અગ્રણ્યભાગર્થ) કર્મની અદર તીવ્ર, તીવ્રતર આદિ રસનો બંધ.

અગ્રણ્યભાગર્થદ્વાર. ન० (અગ્રણ્યભાગર્થસ્થાન) અનુભાગ બંધનાં સ્થાનક; જે જે અધ્યવસાયે એક સમયના કષાય સંબંધી અધ્યવસાયથી ગ્રહણ કરેલ કર્મપુદ્ગળના રસસમુદાયનું પરિણામ થાય તે કષાયોદય રૂપ અધ્યવસાયવિશેષ.

અગ્રણ્યભાગસ્કંધ. પુ० (અગ્રણ્યભાગસ્કંધ) કર્મના રસમાં સંક્રમણ થતું તે; સંક્રમણનો એક બેદ.

અગ્રણ્યભાગસ્તંકમ્મ. ન० (અગ્રણ્યભાગસ્તંકમ્મ) અનુભાગ સંબંધી કર્મની સત્તા; કર્મના અનુભાગની સત્તા.

અગ્રણ્યભાગોદય. પુ० (અગ્રણ્યભાગોદય) કર્મનો રસરૂપે થતો ઉદય.

અગ્રણ્યભાગોદીરણા. સ્ત્રી० (અગ્રણ્યભાગોદીરણા) ઉદયમાં આવેલાં કર્મના રસની સાથે ઉદયમાં ન આવેલ રસને ખેંચીને તેમાં મેળવી ભોગવવો તે.

અગ્રણ્યભાવ. પુ० (અગ્રણ્યભાવ) પ્રભાવ; શક્તિ. (૨) સુખ. (૩) તીવ્ર, મન્દરૂપે કર્મના રસનો અનુભવ કરવો તે.

અગ્રણ્યભાવકર્મ. ન० (અગ્રણ્યભાવકર્મ) વિપાકરૂપે વેદાતુ કર્મ.

અગ્રણ્યભાસ. ત્રિ० (અગ્રણ્યભાસ) ગુરૂ પાસે સાંભળીને પછી બોલનાર. (૨) અનુવાદક; અનુવાદ કરનાર.

અગ્રણ્યભાસણા. સ્ત્રી० (અગ્રણ્યભાસણા) ગુરૂના બોલ્યા પ્રમાણે બોલતું તે.

અગ્રણ્યમૂહ. સ્ત્રી० (અગ્રણ્યમૂહ) અનુભવ.

અગ્રણ્યમૂય. ત્રિ० (અગ્રણ્યમૂય) અનુભવ કરેલ.

અગ્રણ્યમત્તિ. સ્ત્રી० (અગ્રણ્યમત્તિ) અનુભવ; સમતિ.

અગ્રણ્યમર્મ. ત્રિ० (અગ્રણ્યમર્મ) પછી; પાછળ.

અગ્રણ્યમગજાય. ત્રિ० (અગ્રણ્યમગજાય) પાછળ જામેલ; ન્દાનો ભાષ કે બહેન.

અણુમયશા. સ્ત્રી. (અણુમતિ) અનુમોદના; સંમતિ. (૨) અનુમોદનજન્ય એક દોષ.

અણુમત. } વિ. (અણુમત) અવગણ્ય જેવા
અણુમય. } પછી પણ જેના ઉપરથી

પ્રીતિ ન ઉતરે તેવું ઇષ્ટ; ઇચ્છિત. (૨)
અનુકૂળપણથી સંમત; માન્ય.

અણુમાત્ર. પુ. (અણુમાન) અલ્પમાન; થોડો
પણ ગર્વ.

અણુમાણ. ન. (અણુમાન) હેતુથી થતું સાધ્યનું
જ્ઞાન; અનુમાનજ્ઞાન.

અણુમાય. ત્રિ. (અણુમાત્ર) અલ્પમાત્ર; થાણું
થોડું.

અણુમોહ્ય. ત્રિ. (અણુમોહિત) અનુમતિ આપી
ઉત્સાહી બનાવેલ; ઉત્તેજિત કરેલ.

અણુમોયગ. ત્રિ. (અણુમોદક) અનુમોદન કરનાર.

અણુમોયણ. ન. (અણુમોદન) } અનુમોદન;
અણુમોયણા. સ્ત્રી. (અણુમોદના) } સંમતિ.

અણુય. ત્રિ. (અણુ) જુઓ “અણુગ” શબ્દ.

અણુયત્તણા. સ્ત્રી. (અણુવત્તા) દુઃખીની સેવા
કરતી તે; અનુકૂળપણે વર્તતું તે.

અણુયરિય. ત્રિ. (અણુચરિત) આચરેલું;
અનુજ્ઞાન કરાયેલું.

અણુયાતાર. ત્રિ. (અણુયાતૃ) પાછળ જનાર;
અનુસરનાર.

અણુયાસ. પુ. (અણુકાશ) પ્રકાશનો વિસ્તાર;
વિશેષ પ્રકાશ.

અણુરંજણ. ન. (અણુરંજન) રાગ, આસક્તિ

અણુરંજિપ્લય. ત્રિ. (અણુરંજિત) સંપ્રદાય
ક્રમથી રંગાયેલ.

અણુરક્ત. ત્રિ. (અણુરક્) સ્નેહવાળો; અનુરાગી.

અણુરસિય. ન. (અણુરસિત) મ્હોટેથી પોકાર
કરવો તે; અવાજ કરવો તે.

અણુરાગ. પું. (અણુરાગ) અનુરાગ; પ્રીતિ. (૨)
વર્ણ; કિરમજ આદિનો રંગ.

અણુરાગય. ન. (અણુરાગત) અનુકૂળઆગમન;
અનુકૂળપણે આવતું તે.

અણુરાય. પું. (અણુરાગ) જુઓ “અનુરાગ”
શબ્દ.

અણુરાહા. સ્ત્રી. (અણુરાધા) અનુરાધા નામનું
નક્ષત્ર.

અણુરૂપ. ત્રિ. (અણુરૂપ) લાયક; ઉચિત. (૨)
અનુકૂળ. (૩) તુલ્ય; સરખું.

અણુલભ્ય ત્રિ. (અણુલભ) પાછળ લાગેલું.

અણુલાવ. પુ. (અણુલાપ) વારંવાર ખેાનતું
તે; ફરીફરી આલાપ કરવો તે.

અણુલિપણ. ન. (અણુલેપન) એક વાર લી-
પેલી જુમિ ફરીથી લોપવી તે; ફરી
વિલેપન કરવું તે.

અણુલિત્ત. ત્રિ. (અણુલિત) ચદન વગેરેનું
વિલેપન કરેલ.

અણુલેવણ. ન. (અણુલેપન) વિલેપન કરવું તે.

અણુલોમ. ન. (અણુલોમ્ય) ક્રમ; અનુક્રમ.

અણુલોમ. ત્રિ. (અણુલોમન) અનુકૂળ; મનને
ગમતું. (૨) માંહોમાંહે અનુકૂળ કરવાને
પૂણતું તે.

અણુલોમવિલોમ. પુ. (અણુલોમવિલોમ) આવ-
ાવ કરતી તે; જતું અને આવતું તે.

અણુલ્લગ. } (અણુલ્લગ) એ ઇન્દ્રિય જીવ
અણુલ્લય. પુ. } વિશેષ.

અણુલ્લાવ. પુ. (અણુલ્લાપ) માંહો ઉલાપ;
કુત્સિત રીતિથી વર્ણન કરવું તે. (૨)
ખરાબ કથન; દુષ્ટ ઉક્તિ.

અણુવધાહ્ય. ત્રિ. (અણુવધાતિક) જ્યાં સંયમ
આદિની ધાત ન થાય તેવું સ્થળ.

અણુવદ્યુગ્નાડસ. ત્રિ. (અણુવદ્યુત્તીયાયુક્ત) જેના
આયુષ્યનુ અપવર્તન ન થાય તેવા દેવતા,
નારકી વગેરે.

અણુવત્ત. ત્રિ. (અણુવત્ત) બીજવાર પ્રવૃત્ત થયેલ.

અણુવર્તિ. ત્રિ. (અણુવર્તિન્) અનુસરનાર;
સેવક.

અણુવચન. ત્રિ. (અણુવર્તક) અનુકૂળ પ્રવૃત્તિ
કરનાર; સેવા કરનાર.

અગ્રણિ. સી० (અનુગ્રણ) અનુકૂળ પ્રવૃત્તિ; ગુરુનો મનોભાવ વર્તનિ તેને અનુકૂળ વર્તવું તે.
 અગ્રણમ. ત્રિ० (અનુપમ) અનુપમ; ઉપમા રહિત.
 અગ્રણમા. સી० (અનુપમા) આશ્વવિશેષ; મિઠાઇની એક જાત.
 અગ્રણવરય. ત્રિ० (અનુવરત) સાવલ વ્યાપારથી નિવૃત્તિ નહિ પામેત્ર; અવિરતિ યુક્ત. (૨) નિરતર; અવિચિન્ન.
 અગ્રણવરયકાયકિરિયા. સી० (અનુવરતકાય-ક્રિયા) અવિરતિપણે શરીરને વાપરવાથી લાગતું કર્મમંધન; કાયિક્રિયાનો એક ભેદ.
 અગ્રણવરયદંડ. ત્રિ० (અનુવરતદંડ) મન, વચન અને કાયાના દ્વયથી નિવૃત્ત ન થયેલ.
 અગ્રણવરિ. અ० (અનુવરિ) ઉપર નરિ તે; નાચે.
 અગ્રણલલિ. સી० (અનુલલિ) અભાવ; અપ્રાપ્તિ.
 અગ્રણસંત. ત્રિ० (અનુપ્રાન્ત) ઉપશાન્ત થયેલ નહિ કિન્તુ ઉદયમા આવેલ કપાયવાળા; જેના કપાય ઉપશાન્ત્યા નથી તે.
 અગ્રણસુ. ત્રિ० (અનુસુ) રાગવાળો; રાગ સહિત. (૨) સ્થવિર. (૩) શ્રાવક.
 અગ્રણવાદ. ત્રિ० (અનુપાતિન્) પાછળ જનાર; અનુસરનાર. (૨) કરનાર.
 અગ્રણવાદ. ત્રિ० (અનુવાદિન્) અનુવાદ કરનાર; બોલાયેલા અર્થને કહી બતાવનાર.
 અગ્રણવાય. પું० (અનુવાત) અનુસાર; અનુસરવું. (૨) ઇસારો. (૩) સંપન્ન; સંયોગ.
 અગ્રણવાય. પું० (અનુવાત) અનુકૂળ વાયુ. (૨) અનુકૂળ પવનવાળો દેશ; જે દેશમાંથી અનુકૂળ વાયુ આવે તે.
 અગ્રણલાલય. પું० (અનુપાલક) અનુપાલક નામે જોશાળાનો મુખ્ય શ્રાવક. (૨) ત્રિ० રક્ષક; પરિપાલન કરનાર.
 અગ્રણાસના. સી० (અનુશાસ્ત્ર) ચામડાની નળાથી ગુદા માર્ગે પેટમાં તેલવિશેષ નાખવું તે.

અગ્રણાસર્. અ० (અનુશાસ્ત્ર) દરરોજ; પ્રતિદિન.
 અગ્રણાસિમ. ત્રિ० (અનુવાસિત) સરકાર વડે વાસિત કરેલ.
 અગ્રણવિસિ. સી० (અનુવૃત્તિ) પ્રવૃત્તિ; ઇષ્ટ વસ્તુને પ્રાપ્ત કરવાની ક્રિયા.
 અગ્રણવિરદ. સી० (અનુવિરતિ) દેશવિરતિ; શ્રાવકપાત્રું.
 અગ્રણવિવાગ. પું० (અનુવિવાક) કર્મનું અનુરૂપ પરિણામ.
 અગ્રણવેલંધર. પું० (અનુવેલંધર) વેલંધર જન-નિના દેવતાના અનુયાયી (હુકમ ઉઠાવનાર) નામકુમાર.
 અગ્રણવેહ. પું० (અનુવેહ) જેડાણું; મેલાપ.
 અગ્રણવેદ્ય. ત્રિ० (અનુવેદિક) અણુવન સમ્પત્તિ; અણુવનરૂપ.
 અગ્રણવ્યય. ન० (અનુવ્યય) મહાવ્રતની અપેક્ષાએ ન્હાના વ્રતો; શ્રાવકનાં પ્રથમનાં પાંચ વ્રતો.
 અગ્રણવ્યયધારિ ત્રિ० (અનુવ્યયધારિન્) આણુવન ધરનાર; વ્રતધારી શ્રાવક.
 અગ્રણવ્યયય. ત્રિ० (અનુવ્યયક) પાછળ ચાલનાર, અનુસરનાર.
 અગ્રણવ્યયા. સી० (અનુવ્રતા) પતિવ્રતા સ્ત્રી, પતિવ્રતા ધર્મ પાળનાર સ્ત્રી.
 અગ્રણવ્યસ. ત્રિ० (અનુવ્રજ) વશ થયેલ; આધીન.
 અગ્રણવ્યાણ. ત્રિ० (અનુમ્લાન) કપક સ્તિગ્ધ અને ધણે ભાગે કરમાયેલું.
 અગ્રણસંગિય. ત્રિ० (અનુસંગિક) પ્રાસંગિક; પ્રસંગે પ્રાપ્ત થયેલ.
 અગ્રણસજ્જા. સી० (અનુસજ્જા) અનુસરણ કરવું; અનુવર્તન કરવું તે.
 અગ્રણસજ્જિય. ત્રિ० (અનુસજ્જ) કાળ પડપરાથી ચાલ્યું આવેલ.
 અગ્રણસદ્ધિ. સી० (અનુસાસ્તિ) સદ્ગુણની રૂપિ. (૨) શિખામણ; ભલામણ. (૩) દોષ દર્શાવી શિક્ષણ આપવું તે.

અણસય. પું (અણસય) ગર્વ; અહંકાર. (૨)
પશ્ચાતાપ.

અણસરણ. નં (અણસરણ) રમરણ; ચિતવન.

અણસરણ. નં (અણસરણ) અનુવર્તન; પાછળ
પાછળ જરું તે.

અણસરિયાર. ત્રિં (અણસર્ત) પાછળથી
રમરણ કરનાર. ૧

અણસાર. પું (અણસાર) પાછળ જરું તે;
અનુસરવું તે.

અણસાર. પું (અણસાર) અક્ષર ઉપરનું બિન્દુ,
અનુનાસિક વર્ણ.

અણસારિ ત્રિં (અણસારિ) અનુસરનાર;
અનુકરણ કરનાર.

અણસાસણ. નં (અણસાસણ) સિક્ષા; શિક્ષણ.
(૨) ઉપદેશ આપવો તે. (૩) આસા;
હુકમ.

અણસાસિચ. ત્રિં (અણસાસિત) જેને શિખા-
મણ આપવામાં આવે તે; શિક્ષિત. ૫

અણસિદ્ધ. ત્રિં (અણસિદ્ધ) શિખામણ આપેલ.

અણસિદ્ધિ. સ્ત્રીં (અણસિદ્ધિ) હિતકારક ઉપ-
દેશ; ભોધ.

અણસૂય. ત્રિં (અણસૂય) ખીજના નેશ્રાણે
રહેલ-જનું, માકડ વગેરે.

અણસેદિ. સ્ત્રીં (અણસેદિ) લઘુ શ્રેણી, આકાશ
પ્રદેશપક્તિ, તેને અભિભૂત રહીને અનુ-
કૂળપણે ગતિ કરવી તે.

અણસોય. નં (અણસોત) નદી વગેરેનો
પ્રવાહ; વેગ.

અણસોયવારિ. ત્રિં (અણસોતવારિ) નદીના
પ્રવાહને અનુસારે ચાલનાર માછલાં
વગેરે. (૨) અભિપ્રદ વિશેષથી ઉપાશ્રય
પાસેથી કમસર ગોચરી કરનાર સાધુ.

અણસુય. ત્રિં (અણસુત) અવધારેલું.
(૨) સાંભળેલું. (૩) નં ભારત આદિ

અણસુય. ત્રિં (અણસુત) અવધારેલું.
અણસુય. ત્રિં (અણસુત) અવધારેલું.

અણસુય. નં (અણસુત) દિવ્ય અને
માનુષિક કામભોગમાં નિરપૂહતા.

અણહિયાસણ. નં (અણહિયાસણ) અજ રહી
સહન કરવું તે.

અણહુચ. ત્રિં (અણહુત) અનુલવ કરેલ;
અનુલવેલ.

અણણ. ત્રિં (અણણ) ઓધું નહિ તે.

અણેક. ત્રિં (અણેક) એકથી વધારે.

અણેકસિદ્ધ. પું (અણેકસિદ્ધ) એક સમયે
એક કરનાં વધારે સિદ્ધ થાય તે.

અણેકાવાદ. ત્રિં (અણેકવાદિ) ધણા
આત્માને માનનાર વાદી; અધિવાદ
મતના અનુયાયી.

અણેલ. ત્રિં (અણેલ) અનેક; એકથી વધારે.

અણેગંત. ત્રિં (અણેગંત) અનિશ્ચય; એકાંત
નહિ તે.

અણેગંતવાય. પું (અણેગંતવાદ) વસ્તુનું એકાંત
સ્વરૂપ ન માનવું તે; અનંત ધર્મવાળી
વસ્તુ અનેકાંતપણે પ્રતિપાદન કરવું તે.

અણેગંતિગ. } (અણેગંતિક) સાધ્યને મુકી
અણેગંતિય. } અન્યત્ર રહેનાર હેતુ;
વ્યભિચારી હેતુ. (૨) એકાંતિક નહિ;
અનિશ્ચિત.

અણેગલંડી. સ્ત્રીં (અણેગલંડી) જેમા નીક-
ળવાને અનેક પારીઓ હોય એવી નગરી.

અણેગમુણ. પું (અણેગમુણ) અનેકગણું.

અણેગજોગંધર. પું (અણેગજોગંધર) અનેક
લબ્ધિના ધરનાર; અનેક લબ્ધિસંપન્ન.

અણેગરૂવ. ત્રિં (અણેગરૂવ) અનેક પ્રકારનું;
વિવિધ પ્રકારનું.

અણેગરૂવધુણા. સ્ત્રીં (અણેગરૂવધુણા) વખો
સાથે પડિલેલવાથી અથવા ત્રણથી વધારે
વખત વખને ધુણાવવાથી લાગતો દોષ;
પડિલેલવાના દોષનો એક પ્રકાર.

અણેગસિદ્ધ. પું (અણેગસિદ્ધ) એક સમયે
અનેક સિદ્ધ થાય તે.

અગ્નેલિસ. ત્રિ० (અગ્નીદશ) અનન્ય સદસ; અનુપમ.

અગ્નેસયા. સ્ત્રી० (અગ્નેયના) પ્રમાદાદિ દોષ સહિત એપણા. (૨) ગવેપણાનો અભાવ.

અગ્નેસયિજ્ઞ. } ત્રિ० (અગ્નેયગીમ) સાધુને ન
અગ્નેસયીય. } કદપે તેવું; કોષપણ દોષથી
ફુટ થયેલ.

અગ્નોડયા. સ્ત્રી० (અનુકા) ઋતુકાળ વગરની સ્ત્રી; રજસ્વલા નહિ.

અગ્નોકંત. ત્રિ० (અનવકાન્ત) અગ્નિત; જેનો પરાલય થયો નથી તે.

અગ્નોજ્ઞ. ત્રિ० (અનવજ) નિર્દોષ; શુદ્ધ.

અગ્નોજ્ઞા. સ્ત્રી० (અનવજા) મહાવીર સ્વામિની પુત્રીનું નામ.

અગ્નોમ. ત્રિ० (અનવમ) મિથ્યાદષ્ટિ, અવિરતિ આદિ કર્મબંધના હેતુ જેણે દૂર કર્યા છે તે; મિથ્યાત્વ, અવિરતિ આદિ કર્મબંધ હેતુ રહિત.

અગ્નોમર્દસિ. પું० (અનવમર્દસિન્) ન્યૂનદર્શી નહિ; ઉચ્ચ જ્ઞાન, દર્શન અને ચારિત્રવાળો.

અગ્નોમાણ. ત્રિ० (અનવમાન) છુટા છુટા; વ્યાપ્ત નહિ તે.

અગ્નોમાણ. ન० (અનવમાન) સતકાર; અનાદર નહિ તે.

અગ્નોરપાર. ત્રિ० (અનવર્ત્તપાર) આરપાર વગરનું; આરપાર રહિત. (૨) અતિવિસ્તીર્ણ.

અગ્નોવશિદ્ધિઆ. સ્ત્રી० (અગ્નોવનિક્ષિકી) એકજ વસ્તુમાં અનુક્રમની ધટના; દ્રવ્ય આનુ-પૂર્વિકા એક પ્રકાર.

અગ્નોવદ્ગ. ત્રિ० (અનવદ્ગ) અત વગરનું; અનંત.

અગ્નોવમ. ત્રિ० (અનુવમ) ઉપમારહિત; તુલના રહિત.

અગ્નોવમર્દસિ. પું० (અનુવમર્દસિન્) ઉચ્ચ જ્ઞાન, દર્શન અને ચારિત્રવાન.

અગ્નોવમા. સ્ત્રી० (અનુવમા) મિદાધની એક જાત.

અગ્નોવલેવય. ત્રિ० (અનુવલેવય) કર્મબંધનથી રહિત.

અગ્નોવસંસ્થા. સ્ત્રી० (અનુવસંસ્થા) અજ્ઞાન; અવિદ્યા.

અગ્નોસિઆ. ત્રિ० (અનુસિત) નિવાસ નહિ કરેલ; અવ્યવસ્થિત.

અગ્નોહંતર. ત્રિ० (અનોષત્તર) એ પ્રકારના ઓધને નહિ તરનાર; દ્રવ્યઓધ-નદીપૂર અને ભાવઓધ-આઠ કર્મને ન તરનાર.

અગ્નોહટ્ટય. ત્રિ० (અનવષટ્ક) ગમે તેમ વર્તતાં છતાં જેને હાથ પકડી રોકનાર કોષ નથી તે; નિરંકુશ.

અગ્નોહિયા. સ્ત્રી० (અનોષિકા) જેની અદર પાણીનું કોષપણ સ્થાન નથી એવી અટવી.

અગ્ન. ત્રિ० (અન્ય) પોતાથી ભિન્ન; બીજું.

અગ્ન. ન० (અર્ણવ) પાણી; જલ.

અગ્ન. ન० (અગ્ન) ભાત વગેરે ધાન્ય; અનાજ. (૨) ભોજન; મોદક વગેરે ખોરાક. (૩) ભિક્ષા; ગોચરી.

અગ્નઞ્જિય. પું० } અન્યયૂષિક } તીર્થાન્ત-
અગ્નઞ્જિય. પું० } અન્યતીર્થિક } રીય;

જેન સિવાયના શાક્ય, અરક, પરિશ્રાજક, કપિલ, આશ્રવક, વૃદ્ધશ્રાવક વગેરે.

અગ્નઞ્જિયદેવ. ન० (અન્યયૂષિકદેવ) અન્યમતિઓએ માનેલ હરિહરાદિ દેવ.

અગ્નઞ્જિયપરિઆહિયં. ત્રિ० (અન્યયૂષિકપરિ-ગૃહીત) અન્ય તીર્થિઓએ ગ્રહણ કરેલ; અન્યમતિઓએ પોતાનું કરી લીધેલ.

અગ્નઞ્જિલાયક. પું० (અનુલાયક) અજ વિના જ્ઞાનિ પામનાર સાધુ; શુચ્યા ન રહેવાથી અથવા અભિગ્રહ વિશેષથી સવારમાંજ આહાર કરનાર સાધુ.

અગ્નઞ્જમગ. પું० સ્ત્રી० (અનુજમગ) જલકા દેવતાની દસ જાતમાંની પહેલી જાત.

અવ્યયતર. ત્રિ० (અવ્યતર) ગમે તે એક; એ-
માંનું કે અનેકમાંનું કોઇ એક.

અવ્યયતિત્વિય. પું० (અવ્યતીર્થિક) અન્યમતિ;
અન્યદર્શની.

અવ્યયતિત્વિયપદસામુદયોગ. પું० (અવ્યતી-
ર્થિકપ્રજ્ઞાનુયોગ) કપિલાદિકે પ્રવર્તાવેલું
શાસ્ત્ર; પાપશ્રુતવિશેષ.

અવ્યયસત્તાવચ્ચા. સ્ત્રી० (અવ્યત્વભાવના) દેહથી
આત્મા જુદો છે એમ ભાવના ભાવવી તે.

અવ્યયત્થ. પું० (અવ્યર્થ) અર્થથી વિપરીત;
અનર્થ.

અવ્યયત્થ. ઇ० (અવ્યવ) બીજે ક્યાંક; સિવાય.

અવ્યયત્થ. પું० (અવ્યર્થ) યથાર્થ; વ્યુત્પત્તિને
અનુસારે થતો અર્થ.

અવ્યયત્થયોગ. પું० (અવ્યર્થયોગ) શબ્દ અને તેના
અર્થનો વ્યુત્પત્તિ અનુસારી સંબંધ.

અવ્યયવત્સહર. પું० (અવ્યવત્સહર) બીજાએ બ-
હીશ કરેલી હોય તેને રસ્તામાં હુંટનાર.

અવ્યયવદ્. ઇ० (અવ્યવ) બીજા કોઇ કાળમાં.

અવ્યયધર્મિમય. ત્રિ० (અવ્યધાર્મિક) લિંગ
ધર્મવાળા.

અવ્યયપાત્ન. ન० (અવ્યપાન) અન્નપાણી.

અવ્યયપુરુષ. ન० (અવ્યપુરુષ) અનુકંપાભાવે
ભોજન આપવાથી થતું પુરુષ; અન્નપુરુષ.

અવ્યયપ્રમત્ત. ત્રિ० (અવ્યપ્રમત્ત) ખાવાનો લોભપી.

અવ્યયભોગ. પું० (અવ્યભોગ) ખાદ્ય આદિ ભો-
ગ્ય પદાર્થ.

અવ્યયમયયા. ત્રિ० (અવ્યોન્ય) અન્યોન્ય; પ-
રસ્પર.

અવ્યયમયયાકિરિયા. સ્ત્રી० (અવ્યોન્યક્રિયા)
સામસામા એક બીજાના પગ પુંજવા,
ચોળવા, મર્દન કરવું વગેરે.

અવ્યયમયયાંટિય. ત્રિ० (અવ્યોન્યપ્રચિત) પર-
સ્પર માંડથી ગુથેલું; પરસ્પર માંડવાળું.

અવ્યયમયયાશુદયતા. સ્ત્રી० (અવ્યોન્યશુદયતા)
પરસ્પર ગુંથવાથી થયેલ વિસ્તીર્ણતા.

અવ્યયમયયાધક્રતા. સ્ત્રી० (અવ્યોન્યધક્રતા)

પરસ્પર સમુદય રચના; પરસ્પર સંબંધ.

અવ્યયમયયામણગય. ત્રિ० (અવ્યોન્યામણગત) એક
બીજાને અનુકૂળપણે વળગેલ.

અવ્યયમયયોગાદ. ત્રિ० (અવ્યોન્યાયોગાદ) પર-
સ્પર ક્ષીરનીરની પેઠે અવગાહીને રહેલ.

અવ્યયયર. ત્રિ० (અવ્યતર) ગમે તે એક; એ-
માંનું કે અનેકમાંનું કોઇ એક.

અવ્યયયા. ઇ० (અવ્યયા) કોઇ વખતે; ક્યારેક.

અવ્યયયાકયાદ્. ઇ० (અવ્યયાકયાક્ષિત) કોઇ
એક વખતે; અનિર્ધારિત સમયે.

અવ્યયલિંગ. ન० (અવ્યલિંગ) અન્યલિંગ; જૈ-
નેતર વેષ.

અવ્યયલિંગસિદ્ધ. પું० (અવ્યલિંગસિદ્ધ) જૈન
સિવાયના વેષે સિદ્ધ થાય તે.

અવ્યયલ્. પું० (અવ્યલ્) સમુદ્ર. (૨) સંસાર.

અવ્યયલ્લત્. ન० (અવ્યલ્લત્) ૨૭ સું લોકોત્તર
મુહૂર્ત.

અવ્યયલ્લપ્ત. પું० (અવ્યલ્પવેશ) સાધુ બહો-
રવા આવ્યા હોય ત્યારે પોતાની વસ્તુને
બીજાનો વ્યવહાર કરવાથી સાધુ ન લે
તેથી લાગતો ખારમા વ્રતનો ત્રીજો અ-
તિચાર.

અવ્યયલ્લય. પું० (અવ્યલ્લય) એ નામનો
એક અન્યતીર્થિક; કાલોદાયી ઇત્યાદિમાંનો
એક.

અવ્યયલ્લિહિ. પું० (અવ્યલિહિ) અન્ન ઉત્પન્ન
કરવાની, શોધવાની અને રાંધવાની કળા.

અવ્યયલ્લોહિ. ત્રિ० (અવ્યલ્લોહિ) અન્ય-
મન્થના સાધુ સાથે આહાર પાણીના
વ્યવહારવાળો.

અવ્યયલ્હા. ઇ० (અવ્યલા) અન્યથા; અગર.

અવ્યયલ્હામાવ. પું० (અવ્યલામાવ) વિપરીત
ભાવ; સત્યને અસત્ય માનવું તે

અવ્યયલ્હાવાદ. ત્રિ० (અવ્યલાવાદિન) અસત્ય
બોલનાર.

અરણ્યાશ્ર. ત્રિં (બ્રહ્માત) અપરિચિત.

અરણ્યાશ્રદ્ધ. ત્રિં (અન્નાવિષ્ણ) દેવતાના આવે-
શથી પરવશ થયેલ.

અરણ્યાશ્રસિ. પું (બ્રહ્માતૈવિન્) જ્ઞાતિ, વિદ્યતા
આદિથી અજ્ઞાત થઈને આહારાદિની એવળા
કરનાર; પોતાનું મોહાત્મ્ય ન જાણતા
હોય તેવા કુળમાં ભિક્ષા કરનાર સાધુ.

અરણ્યાશ્ર. નં (બ્રહ્માત) અજ્ઞાણપણું; વિપરીત
શુદ્ધિ. (૨) મિથ્યાજ્ઞાન, (૩) ત્રિં જ્ઞાન
રહિત; મૂર્ખ.

અરણ્યાશ્રકિરિયા. સ્ત્રીં (બ્રહ્માતક્રિયા) અજ્ઞાન-
પણે કરવામાં આવતી એવાથી લાગેલું
કર્મબંધન; અજ્ઞાનક્રિયાનો એક ભેદ.

અરણ્યાશ્રદોષ. પું (બ્રહ્માતદોષ) કુશાસ્ત્રના
સંસ્કારથી હિંસાદિ કૃત્યોમાં ધર્મશુદ્ધિ
રાખવાથી લાગતો એક દોષ; શૈદધ્યાનનું
ત્રીજું લક્ષણ.

અરણ્યાશ્રપરિસ્થ. પું (બ્રહ્માતપરીષદ) અજ્ઞાન
પરિસ્થ; અજ્ઞાન એટલે વિદ્યા ન આવ-
ડવાથી થતું કષ્ટ સહન કરતું તે.

અરણ્યાશ્રવાહ. ત્રિં (બ્રહ્માતવાદિન્) અજ્ઞાનનેજ
શ્રેય માનનાર વાદી; જ્ઞાનમાં દોષ દર્શાવી
અજ્ઞાનનું સ્થાપન કરનાર.

અરણ્યાશ્રસ્તથ. નં (બ્રહ્માતસ્થાત્) અજ્ઞાનસ્થાત્,
ભારત, કાવ્ય નાટકાદિ લૌકિકે, શાસ્ત્ર.

અરણ્યાશ્રિ. ત્રિં (બ્રહ્માતિન્) અજ્ઞાની; જ્ઞાન-
પણથી રહિત.

અરણ્યાશ્રિવ. પું (બ્રહ્માતિક) અજ્ઞાની; જ્ઞાનહીન.
(૨) અજ્ઞાનવાદી; અજ્ઞાનવાદના અનુચારી.

અરણ્યાશ્રિયવાહ. પું (બ્રહ્માતિકવાદિન્) અજ્ઞાન-
વાદી; જ્ઞાનમાં દોષ દર્શાવી અજ્ઞાનનેજ
શ્રેયરૂપ માનનાર વાદી.

અરણ્યાશ્ર. ત્રિં (અન્યાશ્રય) અન્યાયી; ન્યાય-
રહિત.

અરણ્યાશ્ર. ત્રિં (બ્રહ્માત) અજ્ઞાણપણું; જ્ઞાણ
વગરનું.

અરણ્યાશ્રયકંઠ. પું (બ્રહ્માતોન્ઠ) પરિચય કરાવ્યા
વિના ઉચિત ભિક્ષા--અન્ન ઉપગરણ વગેરે
સાધુએ ગવેષવા તે.

અરણ્યાશ્રચરક. પું (બ્રહ્માતચરક) સ્વગત્યાદિ
દર્શાવ્યા વિના ગવેષણા કરનાર.

અરણ્યાશ્રયપિંડ. પું (બ્રહ્માતપિંડ) અજ્ઞાણ
કુળની ભિક્ષા; અન્ન-સ્થાન-સ્થાન ભિક્ષા.

અરણ્યાશ્રય. સ્ત્રીં (બ્રહ્માતતા) અજ્ઞાતપણું;
યશ કીર્તિની હઠ્ઠાએ તપસ્યા વગેરેનો
પ્રકાશ ન કરવો તે.

અરણ્યાશ્રસીલ. ત્રિં (બ્રહ્માતસીલ) જેનો રા-
ભાવ પડિતો પણ ન જાણી શકે તેવો.
(૨) જેણે અભ્યર્થ અગીકાર નથી કર્યું
એવો.

અરિણ્યાશ્રય. પું (અભિક્રમપુત્ર) જયસિંહ
નામે યશિકપુત્રની પુત્રી અભિક્રાનો દેવ-
દત્તથી થયેલ પુત્ર

અરણ્યાશ્ર. ત્રિં (અન્યોન્ય) જુઓ “ અ-
ન્યમન્ય ” શબ્દ.

અરણ્યાશ્ર. નં (અન્વેષણ) તપાસ કરી જોતું તે.

અરણ્યાશ્ર. સ્ત્રીં (અન્વેષણ) પ્રાર્થના (૨)
મૂલસ્થથી અપાતી ભિક્ષા ગ્રહણ કરવી તે

અરણ્યાશ્રસિ ત્રિં (અન્વેષિન્) ગવેષણા કરનાર;
માગણી કરનાર.

અરણ્યાશ્ર. ત્રિં (અન્યોન્ય) જુઓ “ અ-
ન્યમન્ય ” શબ્દ.

અરણ્યાશ્રપગમહિયત્ત. નં (અન્યોન્યપ્રગૃહીત્વ)
વાક્ય વાક્યની અને પદ પદની પરસ્પર
સાપેક્ષતા; સત્ય વચનના ઉપ અનિશય-
માનો ૧૭ મો.

અરણ્યાશ્ર. નં (બ્રહ્માત) દિવસ; દિન.

અરણ્યાશ્ર. } પું (આશ્રવ) પાપનું દારૂ; કર્મ
અરણ્યાશ્ર. } આવવાનો માર્ગ. (૨) હિંસાદિ
કર્મબંધનું કારણ.

અરણ્યાશ્ર. પું (આશ્રવકર) આશ્રવ કરનાર;
તેનાં કર્મ બાંધનાર.

અર્થહયમાવળા. સ્ત્રી० (આશ્રયમાવળા) આશ્રવના
અનિષ્ઠ ફળનું ચિન્તવન કરવું તે; આર
ભાવનામાંની સાતમી ભાવના.

અતરથ. ત્રિ० (અતથ્ય) અસત્ય; જૂઠું.

અતર. પું० (અતર) રત્નાકર; સમુદ્ર. (૨) ત્રિ०
દુરનર; તરવાને અશક્ત્ય.

અતરંત. ત્રિ० (અતન્ત) રોગી; ઝઘાન. (૨)
અશક્ત્ય; અસહિષ્ણુ.

અતરણ. ત્રિ० (અતરણ-નાન) દુર્બલ; ઝઘાનિ
પામેલો.

અતવ. પું० ન० (અતવસ્) તપશ્ચર્યાનો અભાવ.

અતસી. સ્ત્રી० (અતસી) વનસ્પતિવિશેષ;
અલસીનો છોડ.

અતહ. ન० (અતથ) અસત્ય; મિથ્યા.

અતહચારા. ત્રિ० (અતવાચારા) અયથાર્થ
જાણનાર; અજ્ઞાની. (૨) પ્રશ્નોત્તરને અરા-
બર ન જાણનાર પૃચ્છક (૩) નૃ અયથાર્થ
જ્ઞાન; અનેકાંતને એકાંતપણે જાણવું તે.

અતાર. ત્રિ० (અતાર) તરવાને અશક્ત્ય;
અગ્રાધ.

અતાલકલ્પેત્. ન० (અતાલકલ્પેત્ર) તાપનું ક્ષેત્ર
નદિ તે; રાત્રિ.

અતિ. અ० (અતિ) ધાતું; અનિશ્ચય.

અતિહુ. ત્રિ० (અતિહુત) પોતાના કૃત્યને ન
જાણનાર.

અતિતિથા. ત્રિ० (અતિતિથા) નિરાશાનાં
કારણો હોવાથી કચવાતાં છતાં જેમ તેમ
ન જાણનાર સાધુ. (૨) કદુચચન સાંભળીને
પણ શાન્તિ રાખી અડખપટ્ટ ન ફરનાર.

અતિકાય. ત્રિ० (અતિકાય) જુઓ “અધકાય”
શબ્દ.

અતિક્રંત. ત્રિ० (અતિક્રાન્ત) ભૂતકાળમાં થયેલ.

અતિક્રમ. પું० (અતિક્રમ) જુઓ “અધક્રમ”
શબ્દ.

અતિચાર. પું० (અતિચાર) જુઓ “અધચાર”
શબ્દ.

અતિચ્છિદ્ર. ત્રિ० (અતિક્રાન્ત) જુઓ “અ-
ધચ્છિદ્ર” શબ્દ.

અતિતામ્બુહ. ન० (અતિતામ્બુહ) નગરનાં
પ્રસિદ્ધ ઉંચાં ઘર, કે જે નગરમાં પેસતાં
એકદમ જણાઇ આવે.

અતિતેજા. સ્ત્રી० (અતિતેજસ્) આદર્શની રા-
ત્રિનું નામ.

અતિત્ય. ન० (અતિત્ય) તીર્થકરે તીર્થ સ્થાપ્યા
પહેલાંનો સમય અને તીર્થ વ્યવસ્થેદ થયા
પછીનો સમય. (૨) ચતુર્વિધ સંધનો અ-
ભાવ; તીર્થની અનુત્પત્તિ

અતિત્યગર. પું० (અતિત્યગર) તીર્થકર નહિ તે;
તીર્થકરની પદવી ન પામનાર કેવળી.

અતિત્યગરસિદ્ધ. પું० (અતિત્યગરસિદ્ધ) તીર્થકર
પદ પામ્યા વિના સિદ્ધ થયેલ; જ્ઞાનમ
સ્વામી આદિ.

અતિત્યસિદ્ધ. પું० (અતિત્યસિદ્ધ) તીર્થકરે સં-
ધસ્થાપના કર્યા પહેલાં અથવા તીર્થ વ્ય-
વસ્થેદ થયા પછી સિદ્ધ થાય તે; તીર્થને
અભાવે સિદ્ધ થાય તે, જેમ મરદેવી
માતા વગેરે.

અતિધુત. ત્રિ० (અતિધૂત) ભારે કર્મી; અ-
ધુલ કર્મી.

અતિપંડુકંબલા. સ્ત્રી० (અતિપાણ્ડુકંબલા)
જુઓ “અધપંડુકંબલા” શબ્દ.

અતિપાસ. પું० (અતિપાર્થ) જુઓ “અધપાસ”
શબ્દ.

અતિપ્પ. અ० (અતિપ્રગે) પરાડીઉં; સવાર.

અતિપ્પણ્યા. સ્ત્રી० (અતેપન્તા) પસીનો વળે,
લાળ ઝરે, આંસુ ખરે તેવાં રૂદનનાં
કારણો દૂર કરવાં તે; આંસુ ઝરે તેવું
રૂદન ન કરવું તે.

અતિપ્રસંગ. પું० (અતિપ્રસંગ) જુઓ “અધ-
પ્રસંગ” શબ્દ.

અતિમંચ. પું० (અતિમંચ) જુઓ “અધમંચ”
શબ્દ.

અતિરાહલ. ન૦ (અતિરાહલ) અતિ સમૃદ્ધિ-
વાળું કુળ.
અતિરિત. ત્રિ૦ (અતિરિત) જુઓ “અધરિત”
શબ્દ.
અતિરિતસેજ્ઞાસચિય. પું૦ સ્ત્રી૦ (અતિરિત-
સામ્યાસનિક) મર્યાદાથી અધિક શય્યા, પાટ
પાટલા વગેરે રાખનાર; અસમાધિનું
એથુ સ્થાનક સેવનાર સાધુ.
અતિરેગ. પું૦ (અતિરેગ) જુઓ “અધરેગ”
શબ્દ.
અતિવાતિ. ત્રિ૦ (અતિવાતિ) જુઓ “અધ-
વાતિ” શબ્દ.
અતિવિજ્ઞ. ત્રિ૦ (અતિવિજ્ઞ) જુઓ “અધ-
વિજ્ઞ” શબ્દ.
અતિવેલં. ઘ૦ (અતિવેલં) જુઓ “અધવેલં”
શબ્દ.
અતિસેસ. પું૦ (અતિશેષ) જુઓ “અધસેસ”
શબ્દ.
અતિહિ. પું૦ (અતિધિ) અભ્યાગત; બોજન
વખતે આવેલા પ્રાહુણો. (૨) જેને આવ-
વાની તિથિ મુકરર નથી એવા સાધુ.
અતિહિસંવિમાળ. પું૦ (અતિધિસંવિમાળ)
શ્રાવકનાં આર વત પૈકી આરમુ ત્રત;
જમતી વખતે પોતાના બોજનમાંથી અમુક
ભાગ અતિધિને આપવાની ભાવના
ભાવવી તે.
અતીત. પું૦ (અતીત) જૂતકાળ; ગત
સમય.
અતીતદ્વા. સ્ત્રી૦ (અતીતાદ્વા) અનતા પુરુષલ
પરાવર્તન પ્રમાણે જૂતકાળ.
અતીય. પું૦ (અતીય) જૂતકાળ. (૨) ત્રિ૦
જૂતકાળનું.
અતીયદ્વા. સ્ત્રી૦ (અતીતાદ્વા) અતીતકાળ;
જૂતકાળ.
અતીયવચ્ચ. ન૦ (અતીતવચ્ચ) જૂતકાળવાચક
પદ; જેમકે કર્યું, આધું, પીધું વગેરે.

અતીરંગમ. ત્રિ૦ (અતીરંગમ) કાંઠે જવાને
અસમર્થ; સંસારને કાંઠે નહીં પહોંચનાર.
અતીવ. ઘ૦ (અતીવ) અતિ; ધણું.
અતુદિ. સ્ત્રી૦ (અતુદિ) અસંતોષ, અતૃપ્તિ.
અતુલ. ત્રિ૦ (અતુલ) જેની તુલના ન કરી
શકાય એવું અસાધારણ.
અતો. ઘ૦ (અતસ) એથી; અહિંથી.
અસ. ત્રિ૦ (અસ) દુઃખ હરનાર; સુખ આપનાર.
અસ. ત્રિ૦ (અસ) મથાર્થદર્શી, રામદ્વેષાદિ
સર્વ દોષ રહિત. (૨) જ્ઞાનાદિયુક્ત સંપન્ન;
યુધ્ધી. (૩) એકાન્ત હિતકર.
અસ. ત્રિ૦ (અસ) ગ્રહણ કરેલ; સ્વીકારેલ.
અસ. ત્રિ૦ (અસ) પીડિત; દુઃખી.
અસ. પું (અત્મન્) આત્મા; જીવ. (૨) પોતે;
જાતે. (૩) સ્વભાવ; પ્રકૃતિ
અસન. ત્રિ૦ (અત્મન) આંતરિક; આત્મિક.
અસનગમિ. પું૦ (અત્મનગમિ) આત્માને પ્રાપ્ત
કરવા મોક્ષ માર્ગમાં ચાલનાર મુનિ; મુમુક્ષુ.
અસત્ક્રુ. પું૦ (અત્મક્રુ) સ્વયમગમ સત્ત્વા
પહેલા અધ્યયનના પહેલા ઉદ્દેશાનો પાંચમો
અર્થાધિકાર, કે જેમાં પાંચ જૂત અને
જૂદા આત્માનું નિરૂપણ છે.
અસત્ક્રુ. પું૦ (અત્માર્થ) સ્વર્ગ, મોક્ષાદિક
આત્માનો અર્થ. (૨) પોતાની મનલભ્ય;
સ્વાર્થ.
અસતા. સ્ત્રી૦ (અત્મતા) આત્માનું અસ્તિત્વ;
જીવની હયાતી. (૨) પોતાના કરેલ કમનું
પરિણામ.
અસત્સાસેવુદ. ત્રિ૦ (અત્માત્મસત્) આત્મા
વડે આત્મામાં લીન થયેલ.
અસપચ્ચેસિ. પું૦ (અત્મપ્રજ્ઞા) આત્મ સંબંધી
પ્રમાણે હજીનાર; પાપ શ્રમણનું એક
લક્ષણ.
અસપચ્ચેસિ. પું૦ (અત્મપ્રજ્ઞેસિ) આત્મ
જ્ઞાનનો શોધક; આત્મહિતની અવેષણ
કરનાર જીવ.

અત્તપ્રવહ. પું (આત્મપ્રવહન) આત્મ સંબંધી પ્રશ્નને હજુનાર; પાપ શ્રમજનું એક લક્ષણ.

અત્તપ્રવેશિ. ત્રિ (આત્મપ્રવેશિ) સર્વજની ઉકિતનું અન્વેષણ કરનાર.

અત્તમહ. ત્રિ (આર્તમતિ) આર્તધ્યાનમાં જોડાયેલ.

અત્તય. પું (આત્મજ) પુત્ર; દીકરો.

અત્તયા. સ્ત્રી (આત્મજા) પુત્રી; દીકરી.

અત્તવંત. પું (આત્મવત્) આત્માના ઉપયોગવાળો; સાવચેત સાધુ. (૨) અક્રમાયી આત્મા;

અત્તસંપન્નાહિય. ત્રિ (આત્મસંપ્રગૃહીત) આત્મ પ્રશસા કરનાર.

અત્તસમ. ત્રિ (આત્મસમ) આત્મનુદય; આત્મવત્.

અત્તસમાહિય. ત્રિ (આત્મસમાહિત) સદા સ્વઉપયોગમાં જોડાયેલ; નિર્વિકલ્પ સમાધિયુક્ત.

અત્તહિય. ન (આત્મહિત) આત્મહિત.

અત્તાગમ. પું (આત્માગમ) તીર્થકરની અપેક્ષાએ મૂળ સૂત્રપાઠ; અતાગમ.

અત્તુકરિસ. } પું (આત્મોત્કર્ષ) અભિમાન;
અત્તુકોસ. } આત્મસ્થાધા.

અત્તુકોસિય. ત્રિ (આત્મોત્કર્ષિક) ગર્વયુક્ત વાનપ્રસ્થ; અભિમાની.

અત્તુવગીય. પું (આત્મોપનીત) દુરાગ્રહ કરી પોતાનો મત સ્થાપન કરવો તે; પોતાના મતમાં દોષ આવે તેવી રીતે પરમતનું ઉત્થાપન કરવું તે.

અત્તેય. પું (આત્રેય) આત્રેય; અત્રિઋષિના પુત્ર. (૨) એક જન મુનિ.

અત્ય. ન (અસ્ત) આથમવું તે; ચંદ, સૂર્ય વગેરેનું ક્ષેત્રાંતરમાં જવું તે

અત્ય. ન (અક્ષ) તીર વગેરે ફેંકવાનાં હથિયાર.

અત્ય. અ (અત્ર) અહીં; ઈહા.

અત્ય. પું (અર્થ) ધન; દ્રવ્ય. (૨) લક્ષ્મીના ખળના ૩૫ પર્વત; મેરૂ પર્વત. (૩) તાત્પર્ય; મતલબ. (૪) શબ્દનો અભિધેય; વાચ્યાર્થ. (૫) અપેક્ષા. (૬) અભિલાષ પદાર્થ. (૭) શબ્દાદિ પાંચ વિષય. (૮) મોક્ષ; પરમાર્થ.

અત્ય. પું (અસ્ત) મેરૂપર્વત. (૨) ત્રિ અવિદ્યમાન.

અત્યશ્ચો. અ (અર્થતત્) અર્થની અપેક્ષાએ; અર્થરૂપે.

અત્યર્થ. પું (અસ્તાર્થ) હરતક્ષેત્રના મધ્યોવીસીના પંદરમા તીર્થકરનું નામ.

અત્યંગય. ત્રિ (અસ્તંગત) આથમેલો; અસ્ત પામેલો.

અત્યકર. ત્રિ (અર્થકર) ધન મેળવનાર.

અત્યકામય. ત્રિ (અર્થકામક) દ્રવ્યની વાંછનાવાળો.

અત્યક્ષ. ન () અવસર વિના; વખત વગર.

અત્યપ્રવહ. ન (અર્થપ્રવહ) પદાર્થનું જ્ઞાન; પદાર્થનો નિશ્ચય કરવો તે.

અત્યજ્ઞ. ત્રિ (અર્થજ્ઞ) અર્થની હામ કરનાર.

અત્યજ્ઞ. ત્રિ () મધ્યવર્તી.

અત્યજ્ઞાંયિ. સ્ત્રી (અર્થજ્ઞાંયિ) પૈસાની ઉત્પત્તિનાં સ્થાન; પૈસા મેળવવાના ઉપાય, જેવાકે સામ, દામ, દણ્ડ, ભેદ વગેરે.

અત્યજ્ઞાચરણ. પું (આત્માનુગ્રહ) જ્યાં દેવતા સુખે જોડે એવાં ધર.

અત્યજ્ઞાચ. પું (અર્થજ્ઞાચ) અર્થ પ્રધાનનય; નૈગમ, સંગ્રહ, વ્યવહાર અને ઋણસૂત્ર એ ચાર નયરૂપ અર્થનો આશ્રય કરનાર. (૨) શબ્દને છોડી અર્થને જ મુખ્ય વસ્તુમાનનારો પક્ષ.

અત્યચિહ્નર. પું (અર્થચિહ્નર) ૮૪ લાખ અર્થનિકુરંગ પ્રમાણ કાળવિશેષ.

અત્યચિહ્નરંગ. પું (અર્થચિહ્નરંગ) ૮૪ લાખ નલિન પ્રમાણકાળ વિશેષ.

અત્યથિ. ત્રિ० (અર્થાર્થિન્) ધનનો અર્થી; ધનનો યાચક.
અત્યર્થદ્વં. પું० (અર્થદ્વાદ) શરીરાદિ નિર્વાહ અર્થે કર્મબંધ થાય તે; સ્વાર્થે દ્વંડુ તે.
અત્યધર. ત્રિ० (અર્થધર) શાસ્ત્રનો અર્થ ધરનાર; અર્થવેતા.
અત્યનિજ્ઞવચ્ચ. ત્રિ० (અર્થનિર્ણયક) નયપ્રમાણ લાગુ પાડી સૂત્રના અર્થનો નિર્વાહ કરનાર.
અત્યપક્ષય. પું० (અર્થપર્યય) અર્થના એક દેશનુ પ્રતિપાદન કરનાર પર્યાય, અર્થરૂપ પર્યાય.
અત્યપય. ન० (અર્થપદ) “ ઉત્પાદ, વ્યય અને દ્વૈવ્યયુક્ત સત્ ” ત્રયાદિ અર્થ પ્રતિ-પાદકપદ.
અત્યપુહુત્ત ન० (અર્થપુહુત્ત) યાદિ પદાર્થના વિસ્તારરૂપ શ્રુતજ્ઞાન; સામાન્ય શ્રુતજ્ઞાન.
અત્યમાલ. પું० (અર્થમાલ) શાસ્ત્રના અર્થમાં ઉપયોગ જોડવો તે
અત્યમ. ન० (અસ્તમયન) અસ્ત થઇ જતું; અદ્રશ્ય થઇ જતું.
અત્યમણ. ન० (અસ્તમન) સૂર્યનું આથમવું તે; સૂર્યનું અસ્ત થવું તે.
અત્યમય. ન० (અસ્તમય) સૂર્ય પગેરેનું અસ્ત થવું તે.
અત્યમાસ પું० (અર્થમાષ) માસો, સોનું રૂપ તોળવાનું ૮ રતિભારનું એક વજન.
અત્યમિત્રોદિય. ત્રિ० (અસ્તમિત્રોદિત) જે આથમીને પાછા ઉગ્યા હોય તે; અર્થાત્ હીનકુળમાં જન્મી મહત્પદ મેળવ્યું હોય તે, જેવાકે હરકેશી મુનિ.
અત્યમિય. ત્રિ० (અસ્તમિત) અસ્ત પામેલ; આથમેલ. (૨) ટંકાછાથેલ.
અત્યમિયાત્યમિય. ત્રિ० (અસ્તમિતાસ્તમિત) આથમીને પુનઃ આથમેલ હોય તે, અર્થાત્ હીનકુળમાં ઉત્પન્ન થઇ પુનઃ એવા
 “... દુષ્ટેર્મૃતે કરે કે મરીમે દુર્ગતિર્મૃત ચાલ્યો જાય-જેમ કાલસુરિએ કૃષ્ણ.”

અત્યરજા. ન० (આસ્તરજ) આચ્છાદન; ઓછાડ.
અત્યરણ. ન० (આસ્તરણ) ઓછાડ. (૨) યિછાનું; પથારી કરવી તે.
અત્યરય. ત્રિ० (આસ્તરજ) આચ્છાદન કરનાર. (૨) પું० યિછાના ઉપરનું વસ્ત્ર.
અત્યરય. ત્રિ० (અસ્તરજ) નિર્મળ; શુદ્ધ.
અત્યવાય. પું० (અર્થવાદ) ગુણવર્ણન. (૨) દોષનિરૂપણ. (૩) ગુણવાચક શબ્દ. (૪) દોષવાચક શબ્દ.
અત્યવાયગ. ન० (અર્થવાચક) અર્થવાચક પદ, જેમકે વૃક્ષ છ, ઘટ છ ઇત્યાદિ.
અત્યવિ. ત્રિ० (અર્થવિત) શબ્દાર્થને જાણનાર.
અત્યવ્રજા. પું० (અર્થવ્રજ) અર્થવર્ણ નામે ચાર વેદમાંનો એક વેદ.
અત્યસ્પંધા. સ્ત્રી० (અર્થસ્પંધા) ધનનો વિભવ; ધનની સપદા.
અત્યસ્તથ. ન० (અર્થશાસ્ત્ર) અર્થશાસ્ત્ર; પૈસા કેવી રીતે વધે તેની રીત બતાવનાર શાસ્ત્ર.
અત્યસાર. પું० (અર્થમાર્ગ) પ્રધાનધન; રોકડદ્રવ્ય
અત્યસિદ્ધ. પું० (અર્થસિદ્ધ) જલ્પકોપના ઔરવત ક્ષેત્રમાં આવતી ઉત્સર્પિણીમાં થનાર બીજન તીર્થકર (૨) પક્ષના ફસમા દિવસનું લોકોત્તર નામ (૩) ત્રિ० પુ'કળા ધનવાન.
અત્યા. સ્ત્રી० (આત્યા) જિનશાસન પ્રત્યે બહુમાનપાતું; શ્રદ્ધા. (૨) વિશ્વાસ.
અત્યાણ. ન० (આત્યાન) } સભાગૃહ; બે-
અત્યાણી. સ્ત્રી० (આત્યાની) } ઠંક.
અત્યાત્યમણપવિમત્તિ. પું० (અસ્તાસ્તમનપ્રવિમત્તિ) જેમાં ચદ્રમા સૂર્ય આથમવાના દ્રશ્ય બતાવવામાં આવે એવો એક નાટ્ય પ્રકાર; દેવતાના ૩૨ પ્રકારના નાટકમાંનો નવમો પ્રકાર.
અત્યાદાણ. ન० (અર્થાદાણ) દ્રવ્ય ઉમાર્જન કરવામાં કારણરૂપ અર્થોગ નિમિત્ત; આઠ પ્રકારના મિમિતાપ્રકાસવા તે. ૩૪

અત્યામિમુહ. ત્રિ० (અર્થામિમુહ) અર્થઅહણ કરવામાં ચતુર.

અત્યામિસંકિ. ત્રિ० (અર્થામિસંકિ) ધનની આહવા કરનાર.

અત્યાલિય. ન० (અર્થાલીક) દ્રવ્યને માટે જૂઠું બોલવું તે.

અત્યાવગ્રહ. પું० (અર્થાવગ્રહ) પદાર્થોનો ઇન્દ્રિયોની સાથે સ્પર્શ સંબંધ થાય તે; મનિ જ્ઞાનનો એક ભેદ (૨) નિર્વિકલ્પજ્ઞાન

અત્યાવપતિ. સ્ત્રી० (અર્થાવપતિ) પ્રત્યક્ષાદિ પ્રમાણથી જાણાયેલ અર્થ જેના વિના ઉપપન્ન ન થાય, તેવા અટકાટ અર્થની કલ્પના કરતી તે અર્થાપતિ, જેમ “ પીતો વૃક્ષતો વિદ્યા ન મુક્તે ” એ વાક્યમાં દેવદત્તનું પુટપાતું રાત્રિભોજન વિના ઉપપન્ન નથી, તેથી રાત્રિભોજનની કલ્પના થાય છે તે અર્થાપતિ.

અત્યાવસિદ્ધાંસ પું० (અર્થાવસિદ્ધોષ) જ્યાં અર્થાપતિથી અનિષ્ટપણાની પ્રાપ્તિ થાય ત્યાં લાગતો સૂત્રનો એક દોષ. જેમ “ બ્રાહ્મણો ન હન્તવ્યઃ ” એવું સૂત્ર પાંચું હોય તે બ્રાહ્મણ ન મારવો ત્યારે અબ્રાહ્મણાદિકને મારવાનું અર્થાપતિથી આવી પડે છે, કે જે અનિષ્ટ છે. માટે ત્યાં અર્થાપતિ દોષ છે. સૂત્ર રચનામાં તે દોષ દાળવો જોઈએ.

અત્યાહ. ત્રિ० (અત્યાહ) અગ્રાધ; ધણું ઉંડું. (૨) ગંબીર.

અત્યાહિગાર. પું० (અર્થાહિગાર) પ્રકરણ વગેરેનું અભિધેય; ઉપક્રમનો એક ભેદ.

અત્યિ. પ્ર० (અત્યિ) છે; વિદ્યમાન. (૨) પું० ધર્માસ્તિકાય આદિના સૂક્ષ્મ અંશ-પ્રદેશ. (૩) પન્નવણી સૂત્રના ત્રીજા પદના એકવીસમા હારનું નામ, જેમાં ધર્માસ્તિકાય આદિ ૭ દ્રવ્યનું અદ્વાયકૃત્વ દર્શાવ્યું છે.

અત્યિ. ત્રિ० (અર્થિન્) ધનિક; શ્રીમંત. (૨) સૂત્ર અને અર્થને જાણનાર ગુરુ. (૩) માલિક; સ્વામી.

અત્યિ. ન० (અત્યિ) હાડકું.

અત્યિમ્. ત્રિ० (અર્થિક) અર્થી; લાલચુ.

અત્યિમ્. પું० (અત્યિક) બહુ ખીજવાળું વૃક્ષ વિગેષ; અગદિયમાનું ગ્રાહ. (૨) ન० તે ગ્રાહનાં કથ. (૩) હાડકું.

અત્યિજ્ઞેસય. પું० (અત્યિજ્ઞેસક) ભગવતીસૂત્રના ૨૦ મા શતકના ત્રીજા ઉદ્દેશાનું નામ.

અત્યિકાય. પું० (અત્યિકાય) પ્રદેશના સમૂહ ૩૫ કાળ સિવાયનાં પાંચ દ્રવ્ય.

અત્યિક. ન० (અત્યિક) આસ્તિકપણું; જીવ, અજીવ, સ્વર્ગ, નરકાદિને માનવાં તે.

અત્યિત. ન० (અત્યિત) અસ્તિત્વ; વિદ્યમાનપણું.

અત્યિત્તિનય. પું० (અત્યિત્તિનય) દ્રવ્યાર્થિકનય.

અત્યિત્તિનયવાય. પું० (અત્યિત્તિનયવાય) અસ્તિનાસ્તિ નામનો ચોથો પૂર્વ; ચૌદ પૂર્વ શાબ્દમાંનું એક.

અત્યિમાવ. પું० (અત્યિમાવ) અસ્તિત્વ; વિદ્યમાનપણું. (૨) સત્પદાર્થ; વિદ્યમાન વસ્તુ.

અત્યિમિજ્ઞ. ન० (અત્યિમિજ્ઞ) હાડકાંની મજા.

અત્યિય. ત્રિ० (અત્યિક) જીવ, અજીવ, સ્વર્ગ, નરક, મોક્ષ આદિને માનવાવાળો; આસ્તિક.

અત્યિયા. સ્ત્રી० (અત્યિયા) અસ્તિત્વ; હોવાપણું.

અત્યિર. ત્રિ० (અત્યિર) અપરિચિત. (૨) અટકાઉ; ધણી વખત ચાલે નહિ એવું.

અત્યિરજ્ઞામ. ન० (અત્યિરજ્ઞામ) જેના ઉદયથી જ્ઞાન, આંખ વગેરે શરીરના અવયવો અસ્થિર મળે તે નામ કર્મની એક પ્રકૃતિ.

અત્યિવાય. પું० (અત્યિવાય) સત્પદાર્થોનું અસ્તિત્વ સ્થાપતું જેમ આત્મા છે, કર્મ છે, મોક્ષ છે, મોક્ષનો ઉપાય છે ઇત્યાદિ સત્ પદાર્થોનું સત્વ અને શશયં, અપુણ્ય આદિ અસત્પદાર્થોનું અસત્વ સ્વીકારવું તે.

અત્યુમાહ. પું (અર્થાવગ્રહ) વ્યજનાવગ્રહ પછી
અર્થનું સામાન્યપણે ગ્રહણ કરતું તે, પાંચ
ઇન્દ્રિય અને મન સાથે પદાર્થનો વ્યક્ત
સમંધ થાય તે.

અત્યુમાહણ. નં (અર્થાવગ્રહણ) કરણીના ફળનો
નિશ્ચય કરવો તે.

અત્યુચ. ત્રિં (અસ્તૃત) બિઝાવેલું.

અત્યેગદ્ય. ત્રિં (અસ્ત્યેક) છે કોઇ એક;
ગમે તે કોઇ એક.

અત્યેગદ્ય. ત્રિં (સ્ત્યેક) છે કેટલાએક.

અત્યોમાહ. પું (અર્થાવગ્રહ) ભુઓ “ અત્યુ-
માહ ” શબ્દ.

અત્યોમાહણ. નં (અર્થાવગ્રહણ) ભુઓ “ અત્યુ-
માહણ ” શબ્દ.

અત્યોર્માહ. પું (અર્થાવગ્રહ) ભુઓ “ અત્યુ-
માહ ” શબ્દ.

અય. મં (અય) પછી, પશ્ચાત.

અયવ્વણ. પું (અયર્વણ) યોથા વેદનું નામ

અયવ્વણવેય. પું (અયર્વણવેદ) ભુઓ “ અ-
યવ્વણ ” શબ્દ.

અયિર. ત્રિં (અસ્થિર) ભુઓ “ અતિથિર ”
શબ્દ.

અયિરણામ. નં (અસ્થિરણામ) નામ કર્મનો
એક ભેદ.

અર્ચસ્ણ. નં (અર્ચસ્ણ) દર્શનનો અભાવ,
આંખેકરી ન જોતું તે. (૨) ત્રિં દ્રષ્ટિ-
વિનાનો; આંધળો. (૩) યિચુદ્ધિ નિશ્ચિતા
ઉદયવાળો. (૪) સમકિત વગરનો; મિ-
ત્યાત્ની. (૫) પરોક્ષ; જેને પ્રત્યક્ષ દર્શન
નથી તે.

અર્ચસ્થિયા. નં (અર્ચસ્થિ) એક પ્રકારની
મિષ્ટ વસ્તુ.

અર્ચસ્થુ. ત્રિં (અર્ચ) અર્વાગ દર્શનવાળો;
દુંકપ દ્રષ્ટિવાળો.

અર્ચસ્થુ. ત્રિં (અર્ચ) અન્ધ; આંધળો.
(૨) અસર્વસ્વ.

અર્ચસ્થુ ત્રિં (અર્ચ) અનિપુણ; કુશળ
નહિ તે.

અર્ચસ્થુર્ચસ્ણ. ત્રિં (અર્ચસ્થુર્ચસ્ણ) અસર્વજ
શાસનના અનુયાયી; અન્ધ દર્શની.

અર્ચસ્થુર. ત્રિં (અર્ચસ્થુર) અણુદીધુ હરનાર.

અર્ચસ્થુરાર. ત્રિં (અર્ચસ્થુર) ચોર.

અર્ચસ્થુરારિ ત્રિં (અર્ચસ્થુરારિ) ચોર.

અર્ચસ્થુદાણ. નં (અર્ચસ્થુદાણ) અદત્તાદાન,
ચોરી.

અર્ચસ્થુદાર. પું (અર્ચસ્થુદાર) દીધા વિનાનું
હરનાર; ચોર.

અર્ચસ્થુ. ત્રિં (અર્ચસ્થુ) અનદપ; ધાતું.

અર્ચસ્થુવાહ. ત્રિં (અર્ચસ્થુવાહ) ધણો બોળે
ઉપાડી જનાર ધોડા વગેરે.

અર્ચિ. પું (અર્ચિત) ભુઓ “ અર્ચિ ” શબ્દ.

અર્ચિજ્ઞ. ત્રિં (અર્ચિજ્ઞ) ન દેવા ચોખ્ખ. (૨)
જ્યાં લેવા દેવા કરવાની મના કરવામાં
આવી હોય તેવું નગર વગેરે.

અર્ચિહ. ત્રિં (અર્ચિહ) નહિ જોએલું; નહિ
જાણેલું. (૨) નં પૂર્વજન્મનાં કર્મ.

અર્ચિહલામિય. પું (અર્ચિહલામિય) પૂર્વે નહિ
જોયેલ દાનાર આપે તોજ લેતું એવા
અભિપ્રાયથી અવેપણ કરનાર (સાધુ).

અર્ચિહુસેવગ. પું (અર્ચિહુસેવગ) દેશ પાર થ-
યેલ સેવક; સ્વામિને મોં ન બતાવનાર
સેવક

અર્ચિહુહ. ત્રિં (અર્ચિહુહ) દીકા વગર ગ્રહણ
કરેલ

અર્ચિહુદાણ. નં (અર્ચિહુદાણ) ભુઓ “ અ-
દત્તાદાણ ” શબ્દ.

અર્ચિહુદાણવસિય. પું (અર્ચિહુદાણવસિય)
અદત વસ્તુ ગ્રહણ કરવાથી આત્મા દં-
ગ્રાય તે; તેર ક્રિયાસ્થાનકમાંનું સાતમું
ક્રિયાસ્થાનક.

અર્ચિહુદાણવેરમણ. નં (અર્ચિહુદાણવેરમણ)
અદત વસ્તુ લેવાનો ત્યાગ; ત્રીજું મત.

અવિત્તિ. (અવિત્તિ) ભુઓ “અષ્ટ” શબ્દ.

અવિત્ત. ત્રિં (અવિત્ત) અર્ધસક.

અવિત્તવિત્તિ. સ્ત્રીં (અવિત્તવિત્તિ) પોતાનાં કે પરને અર્થે અણુદીધું લેવાની વ્રતિ; સાતમુ ક્રિયાસ્થાનક.

અવિત્તવિત્તિ. ત્રિં (અવિત્તવિત્તિ) દીનવ્રતિ વગરનો.

અવિત્તવિત્તિ. પું (અવિત્તવિત્તિ) કુરદેશના હસ્તિનાગપુર નગરના રાજાનું નામ. (૨) આવીશમા તીર્થકરના ત્રીજા પૂર્વભવનું નામ. (૩) ચંપાનગરીના જિતશત્રુ રાજાનો અદીજશત્રુ નામે યુવરાજ કુમાર.

અવુ. અં (અવ) પછી; પશ્ચાત્. (૨) અર્ધ.

અવુચ્છમસ્તુહા. સ્ત્રીં (અવુચ્છમસ્તુહા) જેમાં દુઃખ નથી તેમજ સુખ નથી તેવી સ્થિતિ.

અવુત્તરં. અં (અવુત્તરં) અથવા; દવે પછી. (૨) દમણાં.

અવુત્તરંચર્ગ. અં (અવુત્તરંચર્ગ) ભુઓ “અવુત્તર” શબ્દ.

અવુચ્છ. અં (અવુચ્છ) પિલખે, ઉતાવળે નહિ.

અવુચ્છ. નં (અવુચ્છ) સત્ય વચનના ઉપ અતિશયમાંનો ૨૭ મો અતિશય.

અવુચ્છચર્ગ. નં (અવુચ્છચર્ગ) દીર્ઘકાળનું અધન.

અવુચ્છ. } અ. (અવુચ્છ) અથવા; યા.

અવુચ્છ. }

અવુર. ત્રિં (અવુર) પાસેનું; નજીકનું. (૨) નં પાસે; નજીક.

અવુરસામંત. પું (અવુરસામંત) અતિદૂર કે અતિ નજીક નહિ એવો ઉચિત પ્રદેશ.

અવુ. પું (અવુ) આકાશ.

અવુ. ત્રિં (અવુ) બીનું; લીધું. (૨) આદ્ર રાજાના વંશજો. (૩) પું આ નામના એક રાજા. (૪) એક પ્રસિદ્ધ રાજકુમાર કે જે પાછળથી જૈન મુનિ થયા. (૫) એ નામનું એક નગર.

અવુર. નં (અવુર) સયગડાંગ સૂચના

ખીજા શ્રુત સ્કંધના છઠા અધ્યયનનું નામ, કે જેમાં આદ્રકુમાર મુનિને ગોશાલા વગેરેની સાથે વાદ થયો છે તેનું વર્ણન છે.

અવુર. ત્રિં (અવુર) આદ્રકુમાર સંખાધી.

અવુરકુમાર. પું (અવુરકુમાર) આદ્રકુમારના આદ્રક રાજાનો આદ્રક નામે કુમાર, કે જેને અભયકુમારે મોકલેલ બક્ષીસ ઉપરથી જાતિ સ્મરણ જ્ઞાન ઉત્પન્ન થતાં પોતાની મેળે દીક્ષા લીધી.

અવુરપુર. નં (અવુરપુર) એ નામનું અનાથ દેશનું પ્રાચીન નગર, કે જ્યાં આદ્રકુમારનો જન્મ થયો હતો.

અવુરુચ્છા. સ્ત્રીં (અવુરુચ્છા) કન્દ વિશેષ.

અવુ. ત્રિં (અવુ) નહિ ગાળેલું.

અવુ. સ્ત્રીં (અવુ) આદ્રાં નક્ષત્ર.

અવુગ. } પું (અવુગ) અરીસો; કપેળ.

અવુગ. } (૨) સ્કંદિક મણિ.

અવુગપસિદ્ધ. પું (અવુગપસિદ્ધ) પ્રશ્નવિદ્યા વિશેષ. જે વિદ્યાવડે અરીસામાં દેવતાનું આલ્પાન કરી તેની મારફત જવાબ અપાવવામાં આવે. (૨) પ્રશ્ન વ્યાકરણનું અરીસાની પ્રશ્નવિદ્યાવાળું આંકડું અધ્યયન, કે જે હાલ વિચ્છેદ થઈ ગયેલ છે.

અવુ. પું (અવુ) માર્ગ; રસ્તો.

અવુ. નં (અવુ) અર્ધ; અરધુ.

અવુકરિસ. પું (અવુકરિસ) એક પક્ષનો આંકડો લાગ; મગધ દેશમાં પ્રસિદ્ધ એક પ્રકારનો તોલ.

અવુકુડવ. } પું (અવુકુડવ) મગધ દેશ

અવુકુડવ. } પ્રસિદ્ધ ધાન્યનું એક માપ.

અવુચ્છંદ. ત્રિં (અવુચ્છંદ) અર્ધચન્દ્રાકાર. (૨) પ્રસિદ્ધ. (૩) અર્ધચન્દ્ર આકારનાં પગથીયાં.

અવુચ્છક્રવાલ. નં (અવુચ્છક્રવાલ) ગતિ વિશેષ, જેમાં અર્ધ ચક્ર પડે એવી ગતિ.

અર્ધચક્રવાલા. સ્ત્રી. (અર્ધચક્રવાલા) અર્ધ-
ચક્રાકાર શ્રેણી.

અર્ધચક્રિ. પું. (અર્ધચક્રિ) ચક્રવર્તી
કરતાં જેની અરધી સત્તા હોય તે;
વાસુદેવ.

અર્ધચારાચ. ન. (અર્ધચારાચ) જેને એક પડખે
મકેટ બાંધીને અને બીજે પડખે ખીંચી
હોય તેવું હાડકાનું બંધારણ; છ સંધયણ-
માંનું ચોથું સંધયણ.

અર્ધતુલા. સ્ત્રી. (અર્ધતુલા) પચાસ પલની
અર્ધતુલા; પ્રાચીન સમયમાં મગધ દેશ
પ્રસિદ્ધ તોલ વિશેષ.

અર્ધસ. ન. (અર્ધસ) અર્ધાનું અર્ધ; પા ભાગ.

અર્ધસા. સ્ત્રી. (અર્ધસા) દિવસ યા રાત્રિનો
એક ભાગ; પ્રહર વગેરે.

અર્ધસામીસય. ન. (અર્ધસામીસય) દિવસ
રાત્રિ આશ્રી મિત્ર ભાષા બોલતી, જેમ
પહેર દિવસ ચઢે હોય છતાં કહેવું કે
અપોરનો અંધ મયા છત્યાદિ; સત્યમૃયા
ભાષાનો એક પ્રકાર.

અર્ધપલ. ન. (અર્ધપલ) એ કર્પ પ્રમાણ;
અર્ધપલ.

અર્ધપલિયંકા. સ્ત્રી. (અર્ધપલિયંકા) અરધી પ-
લાંડીએ બેસવું તે; એક પગ સાથળ ઉપર
અને એક પગ જમીન ઉપર મૂકવા તે;
આસનવિશેષ.

અર્ધપેટા. સ્ત્રી. (અર્ધપેટા) સાધુ ઋષ્ટનાં
ધરોની ચારે દિશામાં ચાર પંક્તિ કદખી,
તેમાંથી બધે પંક્તિને છેડે બેઠે, વચમાં
ખાલી રાખે તે; ગોચરીની આઠ વીથી-
માંની છઠી વીથી.

અર્ધમરહ. પું. (અર્ધમરહ) ભરતખંડનો અ-
રધો ભાગ.

અર્ધમાર. પું. (અર્ધમાર) અર્ધો ભાર; તોલ
વિશેષ.

અર્ધમાગધી. ન. (અર્ધમાગધી) ધર વિશેષ.

અર્ધમાગધી. } સ્ત્રી. (અર્ધમાગધી) પ્રાકૃત
અર્ધમાગધી. } ભાષાની એક પેટા

ભાષા, કે જે મહાતીર સ્વામીના વખતમાં
મગધદેશના અર્ધ ભાગમાં બોલાતી હતી
અને જે ભાષામાં તીર્થંકરોએ ઉપદેશ
આપ્યો છે તે ભાષા; જેન આગમની
મૂળ ભાષા.

અર્ધમાગધી. સ્ત્રી. (અર્ધમાગધી) } અર્ધ-
અર્ધમાગધી. સ્ત્રી. (અર્ધમાગધી) } માણી;
૧૨૮ પલ પ્રમાણ.

અર્ધમાસ. પું. (અર્ધમાસ) અર્ધમાસ; પક્ષ.

અર્ધમાસિય. ત્રિ. (અર્ધમાસિક) પાક્ષિક; પક્ષ
સંબંધી. (૨) પાક્ષિકતપ, ૫૬૨ દિવસના
બંગા ઉપવાસ કરવા તે.

અર્ધરાજ્ય. પું. (અર્ધરાજ્ય) અરધા રાજ્યનો.
મધ્ય; અર્ધ રાજ્યનો માલિક.

અર્ધરાત્ર. ન. (અર્ધરાત્ર) મધરાત; મધ્ય-
રાત્રિ.

અર્ધચેલાલી. સ્ત્રી. (અર્ધચેલાલી) વૈતાલિક
વિદ્યાને દયાવનારી વિદ્યા.

અર્ધસમ. ન. (અર્ધસમ) એ અરબમાં સરખા
અક્ષર હોય અને એ અરબમાં સરખા ન
હોય તેવો હંદ.

અર્ધસાગર. પું. (અર્ધસાગર) અર્ધસાગરોપમ;
દશકોડ અર્ધપદ્યોપમ પરિમિત કાળ
વિભાગ; કાયસ્થિતિ અને કર્મસ્થિતિમાં
આ સામરોપમનો ઉપયોગ થાય છે.

અર્ધહાર. પું. (અર્ધહાર) નેવસરો હાર; ગળામાં
પહેરવાનું આભરણ વિશેષ.

અર્ધહારમહ. પું. (અર્ધહારમહ) અર્ધહાર દીપનો
અધિપતિ દેવતા.

અર્ધહારમહામહ. પું. (અર્ધહારમહામહ) અર્ધહાર
દીપનો અધિપતિ દેવતા.

અર્ધહારમહાવર. પું. (અર્ધહારમહાવર) અર્ધહાર
સમુદ્ર અને અર્ધહારવર સમુદ્રનો અધિપતિ
દેવતા.

અર્ધહારવર. પું. (અર્ધહારવર) અર્ધહાર સમુદ્રનો અધિષ્ઠાયક દેવતા. (૨) એ નામનો એક દ્વીપ અને એક સમુદ્ર.

અર્ધહારવરમહ. પું. (અર્ધહારવરમહ) અર્ધહારવર દ્વીપનો અધિષ્ઠાતા દેવતા.

અર્ધહારવરમહાવર. પું. (અર્ધહારવરમહાવર) અર્ધહારવર સમુદ્રનો અધિષ્ઠાતા દેવતા.

અર્ધહારવરવર. પું. (અર્ધહારવરવર) અર્ધહારવર સમુદ્રનો અધિપતિ દેવતા.

અર્ધહારોમાસ. પું. (અર્ધહારોમાસ) એ નામનો એક દ્વીપ અને એક સમુદ્ર.

અર્ધહારોમાસમહ. પું. (અર્ધહારોમાસમહ) અર્ધહારોમાસ દ્વીપનો અધિપતિ દેવતા.

અર્ધહારોમાસમહામહ. પું. (અર્ધહારોમાસમહામહ) અર્ધહારોમાસ દ્વીપનો અધિપતિ દેવતા.

અર્ધહારોમાસમહાવર. પું. (અર્ધહારોમાસમહાવર) અર્ધહારોમાસ સમુદ્રનો અધિપતિ દેવતા.

અર્ધહારોમાસવર. પું. (અર્ધહારોમાસવર) અર્ધહારોમાસ સમુદ્રનો અધિષ્ઠાતા દેવતા.

અર્ધ. સ્ત્રી. (અર્ધ) માર્ગ; રસ્તો.

અર્ધ. સ્ત્રી. (અર્ધ) ભૂત, લલિત અને વર્તમાન કાળ. (૨) કાળ આશ્રી મિત્ર વચન બોલતું, જેમ રાત છતાં કોઈને કહેતું કે “ ઉઠ ઉઠ દિવસ ઉગી ગયો ” મિત્ર ભાષાનો નવમો પ્રકાર. (૩) સંકેત. (૪) લલિત; શક્તિ.

અર્ધાયુષ. પું. ન. (અર્ધાયુષ) કાળપ્રધાન આયુષ્ય; મનુષ્ય અને તિર્યચનું આયુષ્ય કાળ પ્રધાન છે, એટલે કે એક લવ થયા પછી પછુ કોઈને પુનઃ તેજ લવ પ્રાપ્ત થતાં મનુષ્ય કે તિર્યચનું આયુષ્ય ફરી ભોગવાય છે.

અર્ધાકાઠ. પું. (અર્ધાકાઠ) સૂર્યકિરણવાળા અઢી દ્વીપમાં વર્તેલો કાળ.

અર્ધાક્ષર. પું. (અર્ધાક્ષર) કર્મની સ્થિતિરૂપ કાળનો ઉચ્છેદ; સ્થિતિધાત.

અર્ધાત્મ. પું. (અર્ધાત્મ) એક પ્રકારનું પૃથ્વિ-માણુ; આદકનો અરધો ભાગ.

અર્ધાણ. ન. (અર્ધાણ) પ્રયાણ કરતું તે; મુસાફરી કરવી તે.

અર્ધાણ. પું. (અર્ધાણ) માર્ગ; રસ્તો.

અર્ધાપચક્ષ્માણ. ન. (અર્ધાપચક્ષ્માણ) કાળની મર્યાદા બાંધી પચ્ચમાણ કરવાં તે; પચ્ચમાણનો દસમો પ્રકાર.

અર્ધાપલિય. } ન. (અર્ધાપલ્ય) એક જોજ-
અર્ધાપલ્લ. } નનો લાંબો, પહોળો અને ઉંડો કુલો વાળામથી ભરેલો હોય, તે-
માંથી સો સો વરસે એક વાળામ કાદતાં જેટલા વખતમાં ખાલી થાય તેટલો વખત.

અર્ધામીસય. ન. (અર્ધામીસય) } કાળઆ-
અર્ધામીસિયા. સ્ત્રી. (અર્ધામીસિયા) } શ્રી સત્ય મૃપાલાપાનો એક પ્રકાર; જેમકે દિવસ હોય છતાં “ઉતાવળ કરો રાત પડી મધ” એમ કહેતું તે.

અર્ધાસમય. પું. (અર્ધાસમય) કાળનો ત્રીણામાં ત્રીણો અંશ. (૨) વસ્તુનું પરિવર્તન કરનાર એક દ્રવ્ય; છ દ્રવ્યમાંનું કાળ નામે એક દ્રવ્ય.

અર્ધિર. સ્ત્રી. (અર્ધિર) અધીરાઈ; ધીરજનો અભાવ.

અર્ધુટ્ટ. ત્રિ. (અર્ધુટ્ટ) સાડા ત્રણ.

અર્ધુવ. ત્રિ. (અર્ધુવ) અનિશ્ચય; અસ્થિર.

અર્ધુવચ્ચિણી. સ્ત્રી. (અર્ધુવચ્ચિણી) જે યુગલ પ્રકૃતિમાંથી એકનો બંધ થતાં બીજો બંધ ન થાય તે, જેમ હાસ્ય અને રતિનો બંધ થતાં શોક અને અરતિનો બંધ ન થાય તે.

અર્ધુવસંતકમ્મ. ન. (અર્ધુવસંતકમ્મ) અર્ધુવ સત્તાવાળા કર્મ; જે કદાચ બંધાય કદાચ ન બંધાય એવી કર્મ પ્રકૃતિ.

અદ્ભુતસક્રમિયા. સી. (અદ્ભુતસક્રમિકા)
દ્રુવ સત્કર્મની પ્રતિપક્ષ પ્રકૃતિ.

અદ્ભુતસત્તાગા. સી. (અદ્ભુતસત્તાકા) જેની સત્તા
કાઠ વખતે હોય કાઠ વખતે ન હોય
એવી કર્મપ્રકૃતિ.

અદ્ભુતોદયા. સી. (અદ્ભુતોદયા) જેનો ઉદય
વિચિત્ર થયા પછી પણ દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, કાળ,
ભાવ અને ભવરૂપ હેતુના સાન્નિધ્યથી
પુનઃ ઉદય થાય એવી કર્મ પ્રકૃતિ.

અદ્ભોક્તા. ન. (અદ્ભોક્ત) સાધ્વીને સાથળપર
ધારણ કરવાનું વસ્ત્ર; સાધ્વીના રૂપ ઉપ-
કરણમાંનું એક.

અદ્ભોવમિય. ન. (અદ્ભોવમ્ય) પરોપમ, સા-
મરોપમ આદિ ઉપમા કાળ; ઉપમા વિના
જેનું ગ્રહણ ન થઇ શકે તેવો કાળ.

અધ. અ. (અધસ્) નીચે.

અધવાણ. વિ. (અધવ્ય) અકૃતાર્થ; નિન્દા.

અધમ. વિ. (અધમ) હલકું; કુષ્ટ.

અધમ્મ. પું. (અધર્મ) સ્થિતિહેતુભૂત અ-
ધર્માસ્તિકાય; ૭ દ્રવ્યમાંનું ખીજું દ્રવ્ય.
(૨) મિથ્યાત્વ, અવિરતિ, પ્રમાદ, કપાય
અને અશુભ યોગરૂપ કર્મઅંશ કારણભૂત
આત્મપરિણામ. (૩) સાવધાનુશ્રાન રૂપ
પાપ. (૪) અશ્વહયયંતુ સોળમુ ગોણ
નામ.

અધમ્મકેડ. પું. (અધર્મકેતુ) અધર્મની ખ્યત્ત
કરકાવનાર પાપિષ્ઠ.

અધમ્મસ્થાહ. વિ. (અધર્મસ્થ્યાતિ) અધર્મ ત-
રીકે જેની પ્રસિદ્ધિ હોય તે.

અધમ્મસ્થાહ. વિ. (અધર્મસ્થ્યાયિન્) અધર્મનું
પ્રતિપાદન કરનાર.

અધમ્મજીવિ. વિ. (અધર્મજીવિન્) અધર્મ
વૃત્તિથી જીવનાર.

અધમ્મજ્ઞસ. ન. (અધર્મયુક્ત) તદ્દોષ ઉદાહરણનો
એક પ્રકાર, કે જે સાંભળવાથી ત્રોતાને
અધર્મ બુદ્ધિ થાય.

અધમ્મત્થિકાંચ. પું. (અધર્માસ્તિકાય) જીવ
અને પુદ્ગળની ગતિ અટકાવવામાં રહાય
આપનાર દ્રવ્ય; ૭ દ્રવ્યમાંનું અધર્માસ્તિ
કાય નામે ખીજું દ્રવ્ય.

અધમ્મદાણ. ન. (અધર્મદાન) અધર્મને અપાતું
દાન કે જે અધર્મને ઉત્તેજન આપે.

અધમ્મદ્વાર. ન. (અધર્મદ્વાર) આશ્રવદ્વાર; પ્રથમ
વ્યાકરણ સૂત્રનું પ્રથમ દ્વાર.

અધમ્મપક્ક. પું. (અધર્મપક્ક) ક્રિયાવાદી,
અક્રિયાવાદી, અજ્ઞાનવાદી, વિનયવાદી
વગેરે પાખંડી; અધર્મપક્ષ.

અધમ્મિ. વિ. (અધર્મિન્) ધર્મહીન; અધર્મી.
અધમ્મિજોય. પું. (અધર્મિયોગ) નિમિત્ત,
વસીકરણ આદિ પ્રયોગ કરવો તે.

અધમ્મિટ્ટ. વિ. (અધર્મિષ્ઠ) પાપીઓને વહાલું.

અધર. વિ. (અધર) નીચેનું.

અધરિમ. વિ. (અધરિમ) જ્યાં અમુક વખત
માટે કાઠએ કાઠની પાસેથી કરજ લેવું
નહિ કે તે સમંધી તકરાર કરવી નહિ
એવો લુકમ કરમાવવામાં આવ્યો હોય
એવું નગર વગેરે.

અધરી. સી. (અધરી) વાટવાની છિપ્પર;
ખરલ.

અધરીલોટ્ટ. પું. (અધરીલોટ્ટ) વાટવાનો
પથરો; ઓરસીઓ.

અધરુટ્ટ. પું. (અધરોષ્ટ) નીચેનો હોઠ.

અધા. સી. (અધરા) અધેાદિશા, નીચતીદિશા.

અધારમિજ્ઞ. વિ. (અધારમીય) જુઓ “અ-
ધરિમ ” શબ્દ. (૨) પ્રાણ ધારણ
કરવાને અસમર્થ; નિર્વાહ ન થઇ
શકે તેવું.

અધિ. અ. (અધિ) અધિકપાતું.

અધિકરણ. ન. (અધિકરણ) કલહ; કળયો.

(૨) એરણ; લોહાર કે સોનીનું એક
ધડવાનું સાધન. (૩) કૃષિઆદિ આરંભનું
લક્ષિયાર.

અધિગમ. પું. (અધિગમ) ગુરુનો ઉપદેશ સાંભળવાથી થયેલ બોધ.

અધિગમરૂઢ. પું. સ્ત્રી. (અધિગમરૂઢિ) ગુરુનો બોધ સાંભળી થયેલ નરત્વ શુશાસા; સમ-ક્તિનો એક પ્રકાર.

અધિગમસમ્યગ્દર્શન. ન. (અધિગમસમ્યગ્દર્શન) ગુરુનો ઉપદેશ ક્ષણભંગવાથી થયેલ સમ્યગ્ દર્શન.

અધિગય. ન. (અધિકૃત) અધિકાર.

અધિગય. ત્રિ. (અધિગત) ગાણવામાં આવેલ

અધિગરણ. ન. (અધિકરણ) બુદ્ધિ “ અધિ-કરણ ” શબ્દ.

અધિગરણકિરિયા. સ્ત્રી. (અધિકરણક્રિયા) તલવાર આદિ આરણ સમારણના નિ-મિતથી લાગતુ કર્મબંધન.

અધિગરણિયા. સ્ત્રી. (અધિકરણિકા) કલેશ કે હિંસાદિકનાં સાધનો ઉભાં કરવાથી લાગતી ક્રિયા; અધિકરણિકા ક્રિયા.

અધિગરણી. સ્ત્રી. (અધિકરણી) એરણ.

અધિગરણીસાલા. સ્ત્રી. (અધિકરણીસાલા) લુહારની કાઠ; જ્યાં લોહુ ધણય તે ધર.

અધિગાર. પું. (અધિકાર) વ્યાપાર.

અધિય. ત્રિ. (અધિક) ધણું; વધારે.

અધીર. ત્રિ. (અધીર) બુદ્ધિ રહિત, ધીરજ વગરનો.

અધુવ. ત્રિ. (અધુવ) બુદ્ધિ “ અદુધુવ ” શબ્દ.

અધુવચ્ચિત્તા. સ્ત્રી (અધુવાચિત્તા) ધુવ અંચિત દ્રવ્યની વર્ગણા પછીની અધુવઅ-ચિત પુદ્ગળની વર્ગણા.

અધુવવધી. સ્ત્રી. (અધુવવધિની) જે યુગલ પ્રકૃતિમાંથી એકનો બંધ થતાં બીજો બંધ ન થાય તે, જેમ હાસ્ય અને રતિનો બંધ થતાં શોક અને અરતિનો બંધ ન થાય તે.

અધુવસત્તા. સ્ત્રી. (અધુવસત્તા) જે કર્મ પ્રકૃ-તિની સત્તા જીવને સર્વદા ન હોય તે.

અધો. ઇ. (અધ) બુદ્ધિ “ અધ ” શબ્દ. અધોગામિ. ત્રિ. (અધોગામિન્) પાણીના પ્રવા-હની પેઠે નીચે જતાર.

અધોહિ. પું. (અધોવધિ) પરમાર્વાધથી ઉતરતા પ્રકારના અવધિજ્ઞાનવાળો જીવ.

અનંત. ત્રિ. (અનન્ત) પાર વગરનું; જેનો પાર આવી શકે નહિ તે.

અનંતહિય. ન. (અનન્તહિત) મોક્ષ

અનન્ન. ત્રિ. (અનન્ન) બુદ્ધિ “ અણુણુ ” શબ્દ.

અનલ. પું. (અનલ) અગ્નિ; આગ.

અનલમ્. ત્રિ. (અનલસ) આલસ્ય રહિત; ઉંસાડી.

અનવરવં. ઇ. (અનવરતમ્) સતત; નિરતર.

અનહ. ત્રિ. (અનહ) વિધિ વગરનું.

અનાડત્ત. ત્રિ. (અનાડુત્ત) ઉપયોગ વગરનું.

અનાગય. ત્રિ. (અનાગત) આવતા કાળનું. (૨) લવિષ્યમાં થનારું.

અનાગાર. ત્રિ. (અનાકાર) આકાર વગરનું. (૨) પું. દર્શનનો ઉપયોગ.

અનાણ. ન. (અજ્ઞાન) બુદ્ધિ “ અણાણુ ” શબ્દ.

અનાદેજ. ત્રિ. (અનાદેય) નામ કર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી જીવે કહેલ દિતકારી વચ્ચન પણ કાષ્ટ સ્વીકારે નહિ, અને ઉપકૃત માણસ પણ તિરસ્કાર કરે છે.

અનાવાહ. ત્રિ. (અનાવાહ) બુદ્ધિ “ અણા-બાહ ” શબ્દ.

અનાય. ત્રિ. (અજ્ઞાત) બુદ્ધિ “ અણાય ” શબ્દ.

અનાય ત્રિ. (અનાયમ્) આત્મભિન્ન.

અનાયમાસિ. ત્રિ. (અનાયમાસિન્) પદાતદા-ન્યાય વિરૂદ્ધ બોલનાર.

અનારિય. ત્રિ. (અનાર્ય) બુદ્ધિ “ અણારિય ” શબ્દ.

અનાસજ. ત્રિ० (અનાસજ) નશ્ક નહિ તે; દૂરવર્તી.

અનિઘટ્ટિયાયર. પું० (અનિઘટ્ટિયાદર) કપાયના અધકને અપાવવાના આરંભથી અને નપુંસક વેદના ઉપશમથી માંડી આદર લેણને અપાવે કે ઉપશમાવે ત્યાં સુધીની સ્થિતિમાં નયમે ગુણકણે વર્તેલા ૭૧.

અનિશ્ચિત. ત્રિ० (અનિશ્ચિત) નિરંતર; ખાંચા પાડ્યા વિના.

અનિગિમ્ય. પું० (અનમ) દરપરકાની દસમી જનત; નમપણને ટાળવા વસ્ત્રાદિક અપનાર કલ્પવૃક્ષ.

અનિચ્ચ. ત્રિ० (અનિચ્ચ) અનિત્ય, અસ્થિર.

અનિચ્છદ. ત્રિ० (અનિચ્છદ) જૂદું કલ્પેણું છતાં જૂદું વહેંચી નહિ આપેણું.

અનિદ્ધ. ત્રિ० (અનિદ્ધ) ઇષ્ટ નહિ તે, અશુભ.

અનિદા. સ્ત્રી० (અનિદા) જુઓ “ અણિદા ” શબ્દ.

અનિમિત્તી. સ્ત્રી० (અનિમિત્તી) વિધિ વિશેષ.

અનિયદ્ધ. પું० (અનિવર્ત) જ્યાંથી ફરી નિવર્તવાનું નથી તે; મોક્ષ.

અનિયદ્ધ. ત્રિ० (અનિયદ્ધ) નિયતિ પામેલ નહિ.

અનિયદ્ધિ. ન० (અનિવર્તન) જુઓ “ અણિ-યદ્ધિ ” શબ્દ.

અનિયદ્ધિયાયર. પું० (અનિયદ્ધિયાદર) જુઓ “ અણિયદ્ધિયાયર ” શબ્દ.

અનિયદ્ધીકરણ. ન० (અનિવર્તીકરણ) જુઓ “ અણિયદ્ધીકરણ ” શબ્દ.

અનિયયવિસિ. ત્રિ० (અનિયતવૃત્તિ) અપ્રતિ-બદ્ધપણે વિહાર કરનાર.

અનિદા. સ્ત્રી० (અનિદા) જુઓ “ અણિદા ” શબ્દ.

અનિરુદ્ધ. પું० (અનિરુદ્ધ) પ્રહુન કુમારની વેણી રાણીનો પુત્ર. (૨) અંતગઢ સૂત્રના ચોથા વર્ગના આઠમા અધ્યયનનું નામ.

અનિલ. પું० (અનિલ) પવન; વાયુ. (૨) ભરતક્ષેત્રના ગઢ ચોતીસીના સપ્તરમા તીર્થકરનું નામ.

અનિલા. સ્ત્રી० (અનિલા) ૨૧ મા તીર્થકર મુનિસુવત સ્વામીની પ્રથમ સાધ્વીનું નામ.

અનિવૃત્ત. ત્રિ० (અનિવૃત્ત) અચિત થયેલ નહિ; સચિત.

અનિહત. ત્રિ० (અનિહત) નિરૂપકમ આયુ-ષ્યવાળો; જેનું આયુષ્ય કોઈથી હણાય નહિ એવો.

અનીઝ. ન० (અનીક) સૈન્ય; લશ્કર.

અનીઝાહિવદ્. પુ. (અનીકાધિપતિ) સેનાનો નાયક.

અનીસા. સ્ત્રી० (અનિશ્રા) બીજાની અપેક્ષાનો અભાવ.

અનીહારિમ. ન० (અનિહારિમ) જુઓ “ અણી-હારિમ ” શબ્દ.

અનુભૂય. ત્રિ० (અનુભૂત) અનુભવેણું, પરિ-ચયમાં આવેણું.

અનુરક્ત. ત્રિ० (અનુરક્ત) અનુરાગી, પ્રેમી.

અનુભામ. ત્રિ० (અનુભામ) જુઓ “ અણુ-ભાલ ” શબ્દ.

અન્ન. ન० (અન્ન) અનાજ, દાણા.

અન્ન. ત્રિ० (અન્નત્વ) જુઓ “ અણ્ણ ” શબ્દ.

અન્નઉત્થિય. ત્રિ० (અન્નયુથિક) જુઓ “ અણ્ણ-ઉત્થિય ” શબ્દ.

અન્નગીવિય. ત્રિ० (અન્નગીવિત) અન્નને આધારે જીવનાર.

અન્નતર. ત્રિ० (અન્નતર) જુઓ “ અણ્ણયર ” શબ્દ.

અન્નતિથિ. ત્રિ० (અન્નતીર્થિન) અન્યતીર્થિ; જેનેતર મતાવલથી.

અન્નતિથિદેવ. પું० (અન્નતીર્થિદેવ) અન્યમ-તના દેવ; શ્રદ્ધા, વિશ્વસુ, પ્રભૃતિ.

અન્નત. ન० (અન્નત્વ) અન્યત્વ ભાવના; સ-કળ સંબંધી વસ્તુતઃ પોતાથી જુદા છે એમ ચિન્તવડું તે.

અક્ષર. મ્ર (અન્યત્ર) ભુઓ “ અણુત્ર ”
શબ્દ.

અક્ષમત્ર. ત્રિ (અન્યોન્ય) ભુઓ “ અણુ-
મણુ ” શબ્દ.

અક્ષયા. મ્ર (અન્યદા) ભુઓ “ અણુયા ” શબ્દ.

અક્ષયાકંઠાઈ. મ્ર (અન્યદાકંઠાચિત્) ભુઓ
“ અણુયાકંઠાઈ ” શબ્દ.

અક્ષલિંગ. પું ન (અન્યલિંગ) અન્યદર્શ-
નીનો વેષ.

અક્ષવ. પ (અર્ણવ) સમુદ્ર; દરીયા.

અક્ષવેલગ્ગરા. પુ (અન્યવેલાગ્ગર) ભોગનની
વેળા પીતાપીને ભિક્ષા કરવાનો અભિગ્રહ
ધરનાર સાધુ.

અક્ષહા. મ્ર (અન્યથા) ભુઓ “ અણુહા ”
શબ્દ.

અક્ષિ. મ્ર (અન્યત્ર) ખીળે સ્થળે

અક્ષાદ્રુ. ત્રિ (અન્નાવિદ્ર) આકાન્ત.

અક્ષાગત. ત્રિ (અન્નાગત) યુક્ત; જોડાયેલ.

અક્ષાણ. ન (અક્ષાણ) ભુઓ “ અણુણુ ”
શબ્દ.

અક્ષાણપરિસદ્. પું (અક્ષાણપરિસદ્) જ્ઞાનના
અભાવે થતું કષ્ટ સહન કરવું તે.

અક્ષાણિ. ત્રિ (અક્ષાણિ) ભુઓ “ અણુણિ ”
શબ્દ.

અક્ષાણિય. ત્રિ (અક્ષાણિક) સમ્યગ્જ્ઞાન રહિત;
અજ્ઞાની. (૨) અજ્ઞાનનેજ શ્રેય માનનાર
વાદી, કે જેના ૬૭ પ્રકાર છે.

અક્ષાણિયવાદ. ત્રિ (અક્ષાણિકવાદિ) “ અજ્ઞા-
નથીજ શ્રેય થાય છે, જ્ઞાનમાં તકરારો
થાય છે, પુરેપુરું જ્ઞાન કોઈને થતું નથી,
અધુરા જ્ઞાનથી અનેક મતો થાય છે
માટે જ્ઞાન મેળવવું નહિ ” એમ માનનાર
એક વાદી.

અક્ષાય. ત્રિ (અક્ષાત) અપરિચિત; અવિદિત.

અક્ષિઆપુષ્પ. પું (અક્ષિઆપુષ્પ) એક પ્રાચીન
ધર્મધર્માર્થનું નામ.

અક્ષિય. ત્રિ (અન્વિત) યુક્ત; સહિત.

અન્નુમ્ર. ત્રિ (અન્યોન્ય) ભુઓ “ અણુણુ ”
શબ્દ.

અન્નેસમ્ર. ત્રિ (અન્નેષક) તપાસ કરનાર.

અન્નેસણ. ન (અન્નેષણ) ગવેયવું; તપાસવું.

અન્નેસણા. સ્ત્રી (અન્નેષણા) ભુઓ “ અણુ-
સણા ” શબ્દ.

અન્નેસિ. ત્રિ (અન્નેષિ) ભુઓ “ અણુસિ ”
શબ્દ.

અન્નેજ. ત્રિ (અન્યોન્ય) ભુઓ “ અણુ-
ણુ ” શબ્દ.

અન્નેજણવેસ. પું (અન્યોન્યપ્રવેશ) એક
ખીમનો શુભલાઘવ સંબંધ.

અપમ્ર. ત્રિ (અપદ) પમ પમરનું; ગતિ વિનાના
ગ્રહ વગેરે.

અપદ્મણ. પું (અપ્રતિષ્ઠાન) મોક્ષ; મુક્તિ. (૨)
સાનખી નરકના પાંચ નરકવાસામાંનો
મધ્યવર્તિ એક નરકવાસો.

અપદ્મિય. ત્રિ (અપ્રતિષ્ઠિત) પ્રતિષ્ઠાન રહિત;
નિમિત્ત વિના સ્વભાવે ઉદ્ભવેલ. (૨)
પ્રતિબદ્ધ રહિત; અશરીરી.

અપદ્મણપસરિયત્ત. ન (અપ્રકીર્ણપ્રસૂતત્વ)
જેમાં અસંખ્યપાતું અને અતિ વિસ્તાર
નથી એવી વાણી; તીર્થકરની વાણીના ઉપ
અતિશયમાંનો એક.

અપડહ. ત્રિ (અપક્ર) પાકેલું નહિ; કાચું.

અપદસ. ત્રિ (અપ્રદેશ) પ્રદેશરહિત; અવયવ
વિનાનું.

અપંડિય. ત્રિ (અપ્રવિજ્ઞ) મૂર્ખ; અજ્ઞાણ.

અપક્ર. ત્રિ (અપક્ર) અગ્નિ આદિથી પુરેપુરું
પાકેલ નહિ; કાચું.

અપક્કોસહિમક્ષણયા. સ્ત્રી (અપક્કોષધિ-
મક્ષણ) અગ્નિ આદિ ઉપર પકાવ્યા વિનાનું
અનાજ ખાવું તે; આવકના સાતમાત્રતો
પ્રથમ અતિચાર.

અપક્ષભાદિ. ત્રિ (અપક્ષમાદિ) અપક્ષપાતી.

અપક્લેવગ. ત્રિ० (અપક્લેવ) માર્ગની વચ્ચે જેનું દ્રવ્ય અરચાઈ ગયું હોય તે.

અપર્ગટ. ત્રિ० (અપર્ગટ) નિર્દોષ; દોષરહિત. (૨) નં પાણીના શીણ.

અપત્તય. પું० (અપત્તય) પડતી સ્થિતિ; હીનતા.

અપત્ત્યાલ્યાણ. પું० નં (અપત્ત્યાલ્યાણ) પત્ત્ય-ખાણુનો અભાવ. (૨) દેશ વિરતિ પરિણામને અટકાવનાર કષાય; અપત્ત્યખાણુ વરણીય કષાયની ચોકડી.

અપત્ત્યાલ્યાણકસાય. પું० (અપત્ત્યાલ્યાણકસાય) જેના ઉદયથી દેશ વિરતિ પરિણામ ન આવે, એવી કષાયની ચોકડી

અપત્ત્યાલ્યાણકિરિયા. સ્ત્રી० (અપત્ત્યાલ્યાણકિરિયા) પત્ત્યખાણુ ન કરવાથી લાગતી ક્રિયા; અપત્ત્યખાણુ ક્રિયા.

અપત્ત્યાલ્યાણકોદ. પું० (અપત્ત્યાલ્યાણકોદ) જે કોષ ઉત્પન્ન થયા પછી તળાવની ફાટ પેઠે એક વરસ સુધી ભુસાય નહિ, અને કોષપણુ પત્ત્યખાણુ આવવા દે નહિ તે; અપત્ત્યખાણુવરણીય કોષ.

અપત્ત્યાલ્યાણિકા. સ્ત્રી० (અપત્ત્યાલ્યાણિકા) અપત્ત્યખાણુ નિમિત્તે લાગતી ક્રિયા,

અપત્ત્ય. પું० (અપત્ત્ય) અસત્યનું એક નામ. (૨) અવિશ્વાસ. (૩) અદત્તાદાનનું સત્તરમું નામ.

અપત્ત્યકારક. ત્રિ० (અપત્ત્યકારક) વિશ્વાસ-ધાતી; ભરોસો તોડનાર.

અપત્ત્યગણ. ત્રિ० (અપત્ત્યગણ) ગુપ્ત નહિ; પ્રગટ.

અપત્ત્યાણતાવિ. ત્રિ० (અપત્ત્યાણતાવિ) અપ-રાધ આલોચીને પશ્ચાતાપ ન કરનાર; ગુરની સમીપે દોષની આલોચના કરી રાજી થનાર.

અપત્ત્યિમ. ત્રિ० (અપત્ત્યિમ) સૌથી છેલ્લું; અંત સમયનું.

અપત્ત્યિમમારણતિયસંલેહણ. સ્ત્રી० (અપત્ત્યિમમારણાન્તિકસંલેહણ) મરણ સમયે કષા-

યને ઉપશમાવી દેહની મૂર્ચ્છાટાળી કરવામાં આવતો સથારો.

અપર્ણગ. ત્રિ० (અપર્ણગ) અપર્ણાપ્તો; જેણે આહારાદિ છ પર્યાપ્તિમાંની પર્યાપ્તિ પુરી નથી કરી તે.

અપર્ણસ. ત્રિ० (અપર્ણસ) નામ કર્મના ઉદ-યથી આહારાદિ પર્યાપ્તિ બાંધીને પુરી કરી ન હોય તે, તે બે પ્રકારના હોય, જે પોતાની જાતિ યોગ્ય પર્યાપ્તિ પૂર્ણ કર્યા વિના મરણ પામે તે લગ્નિધ અપર્ણા-પ્તો, અને જેણે હજી પર્યાપ્તિ પૂર્ણ કરી નથી પણ અવસ્ય પૂર્ણ કરી પર્યાપ્તો થશે તે કરણ અપર્ણાપ્તો. (૨) અપૂર્ણ; પૂર્ણ નહિ તે.

અપર્ણસામ. નં (અપર્ણસામ) નામ કર્મની એક પ્રકૃતિ, કે જેના ઉદયથી જીવ પો-તાને યોગ્ય પર્યાપ્તિ પૂર્ણ કરવામાં સમથ થતો નથી.

અપર્ણસિ. સ્ત્રી० (અપર્ણસિ) પર્યાપ્તિની અ-પૂર્ણતા; પોતાના સ્થાન યોગ્ય પર્યાપ્તિ બાંધી પૂર્ણ કરી ન હોય તે.

અપર્ણવસિય. ત્રિ० (અપર્ણવસિય) જેનો છંડો નથી તે, અનન (૨) નાશ રહિત.

અપરિકમ્મ. નં (અપરિકર્મન) જેમાં શરીર સંસ્કાર, શરીર ચેષ્ટા વગેરે કાંઈ ન થઈ શકે તેવો સથારાનો એક પ્રકાર; પાદોપ ગમન સથારાનો એક બેદ.

અપરિક્ષાહા. સ્ત્રી० (અપરિક્ષાહા) જે અધાતી કર્મ પ્રકૃતિમાં બીજી પ્રકૃતિના દલિયાનું સંક્રમણ ન થાય તે પ્રકૃતિ ત્યારે 'અપ-તદ્ગ્રહા' કહેવાય, જેમ-સજ્જવલન કષાયની ચોકડીની એક સમય ઉણી ત્રણ આવલિકાની સ્થિતિ શેષ રહે ત્યારે તે 'અપતદ્ગ્રહા' કહેવાય.

અપરિક્ષણ. ત્રિ० (અપરિક્ષણ) નિયાણું ન કરનાર; કરણીનું ફળ માગી ન લેનાર. (૨)

ક્રોધાદિના આવેશમાં ' અમુકને મારીશ, અમુકનું અનિષ્ટ કરીશ ' ઇત્યાદિ પ્રતિજ્ઞા ન કરનાર. (૩) રાગદ્વેષ રહિત.

અપરિવદ્ધ. વિ० (અપ્રતિવદ્ધ) વિષયભોગ કે સ્થાનના પ્રતિઅધર્થી રહિત.

અપરિલેહ્યાસીલ. વિ० (અપ્રતિલેહ્યસીલ) જેને જેમને આશ્વનાની ટેવ નથી તે.

અપરિલોમયા. સ્ત્રી० (અપ્રતિલોમયા) અનુકૂળના.

અપરિવાદ. વિ० (અપ્રતિપાતિ) અપડિવાદ; આયુષ્ય જાય નહિ તેનું ક્ષાયિક સમકિત, કેવળજ્ઞાન વગેરે. (૨) નં કેવળજ્ઞાન ઉત્પન્ન થાય ત્યાં સુધી રહેવાવાળું અવધિજ્ઞાન.

અપદ્ધમ. વિ० (અપ્રથમ) પ્રથમતારહિત, અનાદિ. (૨) પહેલું નહિ; ખીજું, ત્રીજુંવગેરે.

અપદ્ધમસમય. પું० (અપ્રથમસમય) પ્રથમ સમય નહિ; ખીજો, ત્રીજો સમય વગેરે.

અપદ્ધમસિદ્ધ. પુ० (અપ્રથમસિદ્ધ) સિદ્ધપણાના ખીજા, ત્રીજા આદિ સમયમાં વર્તમાન સિદ્ધભગવાન; જેને સિદ્ધ થયાને એકથી વધારે સમય થયા છે તે.

અપત્ત. વિ० (અપાત્ર) અયોગ્ય; લાયક નહિ તે.

અપત્ત. વિ० (અપ્રાપ્ત) પામેલ નહિ; પ્રાપ્ત ન કરેલ.

અપત્તકારિ. નં (અપ્રાપ્તકારિ) સ્વવિષય સાથે સંબંધ પામ્યા વિના વિષયને ગ્રહણ કરનાર ઇન્દ્રિયો આંખ અને મન. (૨) ત્રિં વસ્તુને સ્પર્શ કર્યા વિના દૂરથી જ્ઞાન ઉત્પન્ન કરનાર.

અપત્તજાત. વિ० (અપ્રજાત) જેને પાંખો નથી આવી એનું પક્ષીનું બચ્ચું.

અપત્તજોષણા. સ્ત્રી० (અપ્રાપ્તજોષણા) યૌવન અવસ્થાને ન પ્રાપ્ત થયેલ સ્ત્રી; કુમારિકા.

અપત્તવિસય. નં (અપ્રાપ્તવિષય) અપ્રાપ્યકારી ઇન્દ્રિય; જે ઇન્દ્રિય વિષયને પામ્યા વિના વિષયને ગ્રહણ કરે તે આંખ અને મન.

અપ્રાપ્તિ. સ્ત્રી० (અપ્રાપ્તિ) અપ્રાપ્તિ.

અપ્રાપ્તિગ. વિ० (અપ્રાપ્તિક) પ્રીતિ વગરનું.

અપ્રાપ્તિય. વિ० (અપ્રાપ્તિક) પાત્રરહિત; જેને કાંઈ આધાર નથી તે.

અપ્રાપ્ત્ય. વિ० (અપ્રાપ્ત્ય) અપ્રાપ્ત્ય; શરીરની પ્રકૃતિથી પ્રતિકૂલ. (૨) નં અપ્રાપ્ત્ય ભોજન.

અપ્રાપ્ત્યપ્રાર્થિત. વિ० (અપ્રાપ્ત્યપ્રાર્થિત) અનિષ્ટને ઇચ્છનાર.

અપ્રાપ્તિય. વિ० (અપ્રાર્થિત) ન ઇચ્છેલું; ન માગેલું.

અપ્રાપ્તિયપ્રાર્થિય. વિ० (અપ્રાર્થિતપ્રાર્થક) જેને ક્રોધ ન ઇચ્છે તે મરણ, તેને ઇચ્છનાર; મોતનો અભિલાષી.

અપદ્. પું० (અપદ્) મુક્ત આત્મા; સિદ્ધ ભગવાન. (૨) હાડિમ, આંખો, ખીજેરા વગેરે ગ્રાહ. (૩) સૂત્રનો એક દોષ.

અપદ્વાર. નં (અપદ્વાર) નગરની ખાળ વગેરે; દુષ્ટમાર્ગ.

અપ્રમાજિય. વિ० (અપ્રમાર્જિત) રજોહરણ આદિથી પુંજેલું નહિ; પ્રમાર્જન ન કરેલ.

અપ્રમાજિયચારિ. પું० (અપ્રમાર્જિતચારિ) પુંજ્યા વિનાના સ્થાનમાં બેસનાર, ચાલનાર, પરંવનાર સાધુ; અસમાધિનું ખીજું સ્થાનક સેવનાર.

અપ્રમાત્ત. વિ० (અપ્રમાત્ત) મદ, [વપય, કષાય, નિદ્રા, વિકૃત્યા આદિ પ્રમાદ વગરનો; અપ્રમાદી. (૨) સાવધાન; ઉપયોગવાળો.

અપ્રમાત્તસંજય. પું० (અપ્રમાત્તસંજય) સાતમે ગુણકાળે વર્તેલો જીવ; અપ્રમાદી સાધુ.

અપ્રમાત્તસંજયગુણદ્વાય. નં (અપ્રમાત્તસંજયગુણ-સ્થાન) અપ્રમાત્તસંજય નામે સાતમું ગુણકાળું.

અપ્રમાણ. નં (અપ્રમાણ) પ્રમાણથી ભિન્ન; પ્રમાણ્ય રહિત. (૨) પ્રમાણ ઉપરાંત આહાર કરવાથી સાધુને લાગતો એક દોષ; આહારનો ખીજો દોષ. (૩) ત્રિં વિશેષ; અધિક.

અપમાણમોહ. ત્રિ० (અપમાણમોહિન્) અત્રીશ કવળથી વધારે આહાર કરનાર.

અપમાય. પું० (અપમાદ) પ્રમાદનો અભાવ; અત્રીશ યોગસંગ્રહમાંનો ૨૬ મો યોગ સંગ્રહ. (૨) સાવધાની

અપમાયપડિલેહા. સ્ત્રી० (અપમાદપ્રતિલેહા) પ્રમાદ વળતે પડિલેહણ કરવું તે. “અણ-આવિય ” ઇત્યાદિ ૭ પ્રકારે પડિલેહણ કરવું તે.

અપમેય. ત્રિ० (અપમેય) પ્રમાણ ગ્રાહ્ય નહિ. જેનું માપ ન થઇ શકે તે.

અપર. ત્રિ० (અપર) અન્ય; પૂર્વે કહેલ હોય તેનાથી જુદું. (૨) પશ્ચિમ વિભાગ.

અપરક્રમ. ત્રિ० (અપરાક્રમ) સામર્થ્યહીન, જેનું જ્ઞાનજ્ઞાણ ક્ષીણ થયું છે તે.

અપરાદ્ય. પું० (અપરાજિત) આવતી ચોવી-સીના છટ્ઠા પ્રતિવાસુદેવનું નામ. (૨) આઠમા બળદેવના ત્રીજા પૂર્વ ભવનું નામ. (૩) પાંચ અનુત્તર વિમાન પૈકી ચોથા અનુત્તર વિમાનનું નામ. (૪) અનુત્તર વિમાનના દેવતા. (૫) જંજુડીપના કોટના ઉત્તર દિશાના દરવાજાનું નામ. (૬) ૮૮ મહાગ્રહમાંનો ૭૨ મો મહાગ્રહ. (૭) લવણ સમુદ્ર, ધાતકીખંડદ્વીપ, કાલોદધિ સમુદ્ર અને પુષ્કરોદ સમુદ્રના એક દરવાજાનું નામ. (૮) ઋષભદેવ સ્વામીના ૬૩ માં પુત્રનું નામ. (૯) મેરની ઉત્તરે રચક પર્વતનું એક કૂટ. (૧૦) ૧૮મા તીર્થંકરને પ્રથમ ભિક્ષા આપનાર ઋશ્વનું નામ. (૧૧) ત્રિ० પરાજય નહિ પામેલ; અજિત.

અપરાદ્યા. સ્ત્રી० (અપરાજિતા) મહાવચ્છા વિજયની મુખ્ય રાજધાની. (૨) વપ્રકાવતી વિજયની રાજધાની. (૩) દશમની રાત્રિનું નામ. (૪) અંજનગિરિની ઉત્તર તરફની વાવડીનું નામ. (૫) અંજારક મહાગ્રહની અગ્રમહિષી. (૬) બધા મહાગ્રહની ચોથી

અગ્રમહિષી. (૭) રચક પર્વતવાસી આઠમી દિશા કુમારિકા. (૮) બળદેવ અને વાસુ-દેવની માતાનું નામ. (૯) આઠમા ચદ્રપ્રભ તીર્થંકર દીક્ષા લેતી વખતે જે પાલખીમાં બેઠા હતા તે પાલખીનું નામ.

અપરાજિત. પું० (અપરાજિત) જીત્યો “ અપ-રાધય ” શબ્દ.

અપરાજિતા સ્ત્રી० (અપરાજિતા) જીત્યો “ અ-પરાધયા ” શબ્દ.

અપરાજિય. પું० (અપરાજિત) જીત્યો “ અ-પરાધય ” શબ્દ.

અપરાજિયા. સ્ત્રી० (અપરાજિતા) જીત્યો “ અ-પરાધયા ” શબ્દ.

અપરાહ. પું० (અપરાધ) શુન્દો, અપરાધ.

અપરિક્રમ. ત્રિ० (અપરિકર્મન) જીત્યો “ અ-પડિક્રમ ” શબ્દ.

અપરિચેદિત્ત. ન० (અપરિચેદિત્ત) અના-યાસે ઉત્પત્તિરૂપ ૩૪ મો વચનાતિશય.

અપરિગ્રહ. ત્રિ० (અપરિગ્રહ) નિષ્પરિગ્રહી; જેની પાસે ધર્મના ઉપગરણ વિના કાંઈ પરિગ્રહ નથી તે. (૨) ધન ધાન્યાદિ પ-રિગ્રહથી રહિત. (૩) મમતા રહિત.

અપરિગ્રહિયા. સ્ત્રી० (અપરિગ્રહીતા) વેશ્યા; અનાથ સ્ત્રી. (૨) વિધવા. (૩) દાસી.

અપરિગ્રહિયામમા. ન० (અપરિગ્રહીતાગમન) અપરજીત સ્ત્રીની સાથે મૈથુન સેવનું તે; શ્રાવકના ચોથા વ્રતનો બીજો અતિચાર.

અપરિણામ. ન० (અપરિણત) જે વસ્તુ પુરેપુરી અચિત્ત ન થઇ હોય તે વસ્તુ લેવાથી મુનિને લાગતો એવણા દોષ; એવણાના ૬૪ દોષમાંનો આઠમો દોષ. (૨) ત્રિ० રસ, રૂચિરરૂપે પરિણામ ન પામેલ ખોરાક.

અપરિણામ. પું० (અપરિણામ) ત્રણ પ્રકારના સિષ્ય પૈકી પ્રથમ પ્રકારનો સિષ્ય; અલ્પ બુદ્ધિવાળો અને જિન વચનના રહસ્યનો અભણ સિષ્ય.

અપરિતંતજોગિ. ત્રિ० (અપરિતંતજોગિ) કટાણા વિના સમાધિવાળો; અવિશ્રાન્ત સંયમવાળો.

અપરિત. પું० (અપરીત) અનંત જીવ વચ્ચે એક સાધારણ શરીરવાળો જીવ. (૨) અનંત કાળ સુધી સંસારમાં પરિવ્રજન કરનાર જીવ; અજ્ઞાત સંસારી જીવ. (૩) ત્રિ० અપરિમિત; અનંત.

અપરિચિત્ત. ત્રિ० (અપરિચિત્ત) જે કર્મપ્રકૃતિ પોતાના બંધ કે ઉદય વખતે બીજી પ્રકૃતિનો બંધ અટકાવે નહિ તે; અપરાવર્તમાન કર્મપ્રકૃતિ.

અપરિસાદિ. પું० (અપરિસાદિ) ખાતાં ખાતાં નીચે એક ન વેરવી તે.

અપરિસેમ. ત્રિ० (અપરિસેમ) નિઃસેપ; સર્વ.

અપરિસેસિય. ત્રિ० (અપરિસેસિક) જેમાં કાંઈ શેષ રહ્યું નથી તે; પૂરેપૂરું.

અપરિસ્તવ. પું० (અપરિસ્તવ) કર્મબંધના ઉપાદાન કારણનો અભાવ.

અપરિસ્તાત્રિ. ત્રિ० (અપરિસ્તાત્રિ) જેમાંથી પાણી ઝરી ન જાય તેવા તુંબડા વગેરે; ન ઝરનાર. (૨) કર્મબંધ રહિત; જેનો કર્મ પ્રવાહ આવતો અટક્યો છે તે. (૩) શિષ્ય આલોચેલ પોતાના દોષ બીજા કાષ્ઠની પાસે પહોં ન પ્રકાશનાર ગુરુ; સાગર જેવા ગંભીર પેટવાળા આચાર્ય વગેરે.

અપરિહારિય. પું० (અપરિહારિક) મૂળ ગુણ દોષ અને ઉત્તર ગુણદોષનો ત્યાગ કરનાર નહિ; પાસતથો. (૨) અન્યતીર્થી ગૃહસ્થ.

અપરિહરિય. ત્રિ० (અપરિયોગિક) આરે બાબુના જ્ઞાનવાળો નહિ; વિશાળ જ્ઞાન રહિત.

અપવર્ગ. પું० (અપવર્ગ) મોક્ષ.

અપવચ્ચ. પું० (અપવચ્ચ) તવો; તાવડી.

અપવરક. પું० (અપવરક) ઓરડો; કોડો.

અપસ્થકાયવિનય. પું० (અપસ્થકાયવિનય) દુષ્ટ કાર્યથી કાયાને રોકવી તે; અશુભ-કાર્યમાં શરીરને ન પ્રવર્તાવવું તે.

અપસિન્ન. પું० (અપસિન્ન) પ્રશ્ન પૂછ્યા વિના વિધિપૂર્વક વિદ્યા કે મંત્રના જપવા માત્રથી શુભાશુભ ફળ કહી શકાય તે.

અપસુ. પું० (અપસુ) ગાય, બેંસ, ઘોડા વગેરે જેની પાસે નથી તે; સાધુ.

અપહય. ત્રિ० (અપહય) દણ્યેલ; ગપટકેલ.

અપહિદ્વ. ત્રિ० (અપહિદ્વ) 'સપદિ ગાય ન હ્યો' સપદિ માટે પુલાહ ન જનાર; શુભ વસ્તુ મળવાથી રાજ ન થનાર.

અપાણ. ન० (અપાણ) શુદ્ધ. (૨) પાણી જેવી હંડી પીવાની વસ્તુ. (૪) પું० ન० અપાનવાયુ. (૪) ત્રિ० જલવર્જિત; નિર્જલ.

અપાણા. } ત્રિ० (અપાણક) પાણી વિનાનું.
અપાણાય. } (૨) દાહને શમાવનાર પાણી જેવા શીતળ સ્થાળીપાનક આદિ પદાર્થ, કે જે ગોશાળાને સમત હતા. (૩) જેમાં દૂધ, કાવો, રાખડી, પાણી વગેરેનો ત્યાગ કરવામા આવે એવા ઉપવાસ વગેરે.

અપાદાણ. ન० (અપાદાણ) કારકવિશેષ કે જેમાં પાંચમી વિલક્ષિત આવે છે.

અપાર. ત્રિ० (અપાર) તીર વિનાનું; જેનો છેડો નથી તે.

અપારસંસાર. પું० (અપારસંસાર) જેનો પાર નથી એવો સંસાર.

અપાલ. ત્રિ० (અપાલ) પાપરહિત; સર્વથા શુદ્ધ. (૨) ન० પુણ્ય.

અપાલ્ય. પું० (અપાલ્ય) શુભ ચિંતનવરૂપ પ્રશસ્ત મનોવિજ્ય. (૨) પાપ વિનાની વાણી બોલવા રૂપ વાણી વિનય. (૩) સર્વથા કર્મક્લંક રહિત.

અપાલ્લા. સ્ત્રી० (અપાલ્લા) જ્યાં મહાવીર સ્વામી નિર્વાણ પદ પ્રાપ્ત્ય તે નગરી; હસ્તીપાલ રાજાની રાજધાની.

અપુહ્. ત્રિ० (અપુહ) જેને પૂછ્યું નથી તે; પૂછવામાં ન આવેલ.

અપુહ્લામિષ્ઠ. પું० (અપુહ્લામિક) 'શું આપું ?' એમ પૂછ્યા વિના ભિક્ષા આપે તે લેવી એવો અભિગ્રહ ધરનાર સાધુ.

અપુહ્વાગરણ. ન૦ (અપુહ્વાકરણ) પૂછવામાં ન આવ્યું હોય છતાં પ્રતિપાદન કરવું તે.

અપુણ. ઇ० (અપુન) ફરી નહિ.

અપુણ્યચ્ચ. પું० (અપુન્યચ્ચ) દેવતામાંથી ચીનીને ફરી તેમાં ઉત્પન્ન ન થવું તે. ફરીને મરવાનો અભાવ.

અપુણ્યર્થચગ. } ત્રિ० (અપુનર્થચક) જેણે રાગ-
અપુણ્યર્થચય. } દેવની મળ્યાત ગાંઠ બેઠી છે એવા; મોહનીયની ઉત્કૃષ્ટ સ્થિતિ ફરી ન બાંધનાર.

અપુણ્યભવ. ત્રિ० (અપુનર્ભવ) જેને ફરીને જન્મ નથી કરવો તે; પુનર્જન્મ રહિત.
(૨) મુક્તિપદ.

અપુણ્યસ્ત. ત્રિ० (અપુનસ્ત) પુનરુક્તિ દોષરહિત.

અપુણ્યગમ. ત્રિ० (અપુનગમ) જ્યાંથી ફરી જન્મ ધારણ નથી કરવો તે; મોક્ષ.

અપુણ્યોદય. પું० (અપુન્યોદય) ફરીને મરવાનો અભાવ; અમરપણું.

અપુણ્ય. ત્રિ० (અપુણ્ય) પુણ્યહીન; એનશીય.
(૨) તીવ્ર અસાતા વેદનીયના ઉદયવાળો.

(૩) અનાર્થ; પાપાચરણી. (૪) ન૦ પાપ.

અપુણ્ય. ત્રિ० (અપૂર્ણ) અધુરું; અપૂર્ણ મનોરથવાળો.

અપુત્ત. ત્રિ० (અપુત્ર) પુત્ર વિનાનો; દીકરા વિનાનો.

અપુમ. ન૦ (અપુંસ) નપુંસક; પુરુષાત્તન વગરનું.

અપુરિસ. પું० (અપુરુષ) નપુંસક; પુરુષાત્તનો અભાવ.

અપુરિસવાય. પું० (અપુરુષવાય) નપુસકવાદ; કોઈના ઉપર નપુંસકપણાનો આરોપ મૂકવો તે.

અપુવ્વ. ત્રિ० (અપૂર્વ) નવીન; વિલક્ષણ. (૨) પૂર્વે ન અનુભવેલ અપૂર્વકરણ; તણ કરણમાંનું એક.

અપુવ્વકરણ. ત્રિ० (અપૂર્વકરણ) સ્થિતિધાત, રસધાત, ગુણશ્રેણિ, ગુણસંક્રમ અને અન્ય સ્થિતિ બધ એ પાંચની પહેલીવાર નિષ્પત્તિ કરનાર જીવ; આઠમે ગુણદાણે નિરૂકત પાંચ સ્થિતિ પ્રાપ્ત કરનાર જીવ. (૨) ન૦ જે પરિણામથી સ્થિતિધાત, રસધાતાદિ અપૂર્વ અર્થની એકજ સમયે સાથે સાથે નિષ્પત્તિ થાય તે પરિણામ વિશેષ; સમકિત આદિને અનુકૂળ ભવ્ય જીવના વિશુદ્ધતર પરિણામ વિશેષ (૩) આઠમું ગુણરથાનક.

અપુવ્વજ્ઞાણ. ન૦ (અપૂર્વજ્ઞાણ) અપૂર્વજ્ઞાન; નવું નવું જ્ઞાન.

અપુવ્વજ્ઞાણગ્રાહણ. ન૦ (અપૂર્વજ્ઞાનગ્રાહણ) નિરન્તર અપૂર્વ અપૂર્વજ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવું તે; તીર્થકર નામ કર્મ ઉપાર્જનાનાં વીશ સ્થાનકમાંનું ૧૮ મું સ્થાનક.

અપુહ્ત. ત્રિ० (અપુત્તિચ્ચ) નિરન્તર સયમયોગમાં વર્તનાર.

અપૂર્વવચન. ન૦ (અપૂર્વવચન) બ્રાહ્મણ પાણે તેવા ઉત્તમ પુરુષોનું વચન; નિરર્થક જાણ તેવું વચન નહિ.

અપૂર્વ. પું० ન૦ } (અપૂર્વ) પુરી; માલપુઆ
અપૂર્વ. }

અપૂર્વિષ્ઠ. ત્રિ० (અપૂર્વિષ્ઠ) અપૂર્ણ; અધુરું.

અપૂર્હ. પું० (અપૂર્હ) અવાય; નિશ્ચય.

અપેક્ષ. ત્રિ० (અપેય) મદિરા વગેરે અપેય પદાર્થ.

અપેક્ષ. ત્રિ० (અપેક્ષક) અપેક્ષા કરનાર.

અપોભાલ. પું० (અપુભાલ) કર્મપુદ્ગળ રહિત; સિદ્ધ ભગવાન.

અપોરિસિય. } ત્રિ० (અપોરિસિક) પુરુષ
અપોરિસીય. } પ્રમાણથી અધિક ઉંડું;
અપોરિસીય. } અગાધ.

અપોરિસીય. વિ० (અપૌરુષ્ય) માણસનું બનાવેલું નહિ તે; નિત્ય.

અપોદ. પું० (અપોહ) નિશ્ચયજ્ઞાન; મતિજ્ઞાનનો ત્રીજો ભેદ. (૨) પૃથગભાવ; ભિન્નતા (૩) વિપક્ષની કુચુક્તિઓનો ત્યાગ કરવાને વિશેષ વિચાર કરવો તે; બુદ્ધિનો હ્રો ગુણ. (૪) પડિલેહણનો એક પ્રકાર.

અપ્પ. વિ० (અત્પ) થોડું; જરા. (૨) અભાવ; નહિ.

અપ્પ. પું० (આત્મન્) આત્મા; જીવ. (૨) સ્વયં; પોતે. (૩) દેહ; શરીર. (૪) સ્વભાવ; સ્વરૂપ.

અપ્પહરણ. પું० (અપ્રતિગ્રાહ) જુઓ “ અપહરણ ” શબ્દ.

અપ્પહરિય. વિ० (અપ્રતિષ્ઠિત) જુઓ “ અપહરિય ” શબ્દ.

અપ્પહરણપસરિયત્ત. ન० (અપ્રકીર્ણસ્તત્ત્વ) જુઓ “ અપહરણપસરિયત ” શબ્દ.

અપ્પજલિમ્મ. વિ० (અપ્રજ્વલિત) અપકવ; બરાબર રંધાયેલ નહિ

અપ્પકવ. વિ० (અપ્રકામ) અડગ; અચલ.

અપ્પકમ્મ. વિ० (અત્પકર્મન) હળવા કર્મો; જેને થોડાં કર્મ ભોગવવાનાં છે તે.

અપ્પકમ્મપચ્ચાયાય. વિ० (અત્પકર્મપ્રત્યાયાત) ભોગવતાં કે અપાવતાં થોડાં કર્મો બાકી રહ્યાં તેથી ફરી મનુષ્ય યોનિમાં જન્મેલ, થોડાં કર્મો સાદે મનુષ્યરૂપે જન્મેલ.

અપ્પકાલિય. વિ० (અત્પકાલિક) થોડો વખત રહેનાર; થોડા કાળનું.

અપ્પકલ્લાણ. ન० (અપ્રત્યાલ્લાન) જુઓ “ અપચ્ચકખાણ ” શબ્દ.

અપ્પકલ્લાણવસિયા. સ્ત્રી० (અપ્રત્યાલ્લાનપ્રત્યયા) પચ્ચખાણ ન કરવાથી લાગતી ક્રિયા.

અપ્પજુહિમ્મ. વિ० () પાકીને તૈયાર થયેલ; રંધાઈ રહેલ.

અપ્પજોગ. પું० (અત્પયોગ) બદન્યયોગ-મનઆદિનો વ્યાપાર.

અપ્પજ્ઞોદ. પું० (આત્મજ્યોતિષ્) જ્ઞાનસ્વરૂપ.

અપ્પહિકમ્મ. ન० (અપ્રતિકર્મન) જુઓ “ અપહિકમ્મ ” શબ્દ. (૨) ત્રિં સંસ્કારરહિત.

અપ્પહિકુટ્ટ. વિ० (અપ્રતિકુટ) અનિવારિત; રોકી ન શકાય તેવું.

અપ્પહિન્ન. વિ० (અપ્રતિહ) જુઓ “ અપહિન્ન ” શબ્દ.

અપ્પહિમ્મ. વિ० (અપ્રતિમ) હદ વચરનું.

અપ્પહિક્કવ. વિ० (અપ્રતિક્ષ્પ) જેની બરાબર બીજું રૂપ નથી તે.

અપ્પહિવાહ. વિ० (અપ્રતિપાતિન્) જુઓ “ અપહિવાહ ” શબ્દ.

અપ્પહિહય. વિ० (અપ્રતિહત) પ્રતિધાતરહિત; અખડિત. (૨) કયાંય પણ સ્થળના પામેલ નહિ. (૩) કોઈ અટકાવી ન શકે કે કોઈ તેનું ઉલ્લંઘન ન કરી શકે તેવું.

અપ્પહિહયગ્ગ. વિ० (અપ્રતિહતગતિ) અપ્રતિબધ વિહારી.

અપ્પહિદિય. વિ० (અત્પહિક) થોડી રિદ્ધિવાળા; અદ્ય વૈભવી.

અપ્પણ. ન० (અર્પણ) અર્પણ કરતું તે; ભેદ આપવી તે. (૨) મુખ્ય રૂપથી પ્રતિપાદન થઈ શકે તે.

અપ્પણ. પું० (આત્મન્) આત્મા; પોતે. (૨) જીવ; ચેતન. (૩) દેહ; શરીર. (૪) સ્વભાવ; સ્વરૂપ.

અપ્પણ્ણ. પું० (આત્માર્થ) સ્વાર્થ; પોતાનું પ્રયોજન.

અપ્પણિધિય. } વિ० (આત્મીય) આત્મ
અપ્પણિજ્ઞિય. } સમ્બધી; પોતાનું.

અપ્પતરબંધ. પું० (અત્પતરબંધ) અત્યંત થોડો કર્મબંધ; જ્યારે આઠ પ્રકૃતિનો બંધક થઈને સાતનો બંધક થાય ત્યારે પ્રથમ ધણો થોડો બંધ હોય.

અપ્પત્ત. ત્રિં (અપ્રાપ્ત) ન પ્રાપ્ત થયેલ.

અપ્પત્ત. ત્રિં (અપ્રવ) પાંખથી રહિત.

અપ્પત્તકારિ. ત્રિં (અપ્રાપ્તકારિન્) જુઓ

“ અપ્રતકારિ ” શબ્દ.

અપ્પસિય. નં (અપ્રીતિક) અપ્રીતિ; દ્વેષ.

(૨) પ્રેમનો અભાવ. (૩) ક્રોધ; ગુસ્સો.

(૪) માનસિક પીડા.

અપ્પતિટ્ઠાણ. નં (અપ્રતિષ્ઠાન) જુઓ “ અ-
પપ્પટ્ઠાણુ ” શબ્દ.

અપ્પસિય. પું (અપ્રત્યય) અવિશ્વાસ. (૨)
દુષ્ટ ધ્યાન.

અપ્પત્થ. ત્રિં (અપ્રાર્થ) પ્રાર્થના કરવાને લા-
યક નહિ તે; આહવા યોગ્ય નહિ તે.

અપ્પત્થણ. નં (અપ્રાર્થન) અનિચ્છા; અપ્રેમ

અપ્પત્થિય. ત્રિં (અપ્રાર્થિત) જુઓ “ અ-
પત્થિય ” શબ્દ.

અપ્પદુદ્ધ. ત્રિં (અપ્રદ્વિષ) જેના પર દ્વેષ નથી
તેવું; પ્રીતિકર.

અપ્પપાણ. ત્રિં (અપ્રપ્રાણ) પ્રાણરહિત; જ્યાં
ક્રોધપણ પ્રાણી નથી તેવા ઉપાશ્રય
વગેરે.

અપ્પપુચ્છ. ત્રિં (અપ્રપુચ્છ) પુણ્યહીન; પાપી.

અપ્પબહુ. ત્રિં (અપ્રબહુ) ઓછુંવતું. ધાતું થોડું

અપ્પબહુઅ. નં (અપ્રબહુક) } ઓછા-

અપ્પબહુતા. સીં (અપ્રબહુતા) } વત્તાપાતું.

અપ્પબહુસ. નં (અપ્રબહુત્વ) } સરખા-

મણી કરતાં કાણ કેટલું વધુ ઓછું છે
તે બતાવવું તે.

અપ્પમક્કિલ. ત્રિં (અપ્રમક્કિન્) અલ્પાહારી;
મિતાહારી.

અપ્પમાર. ત્રિં (અપ્રમાર) જેનું મૂલ્ય ધાતું
છતાં ભાર થોડો હોય તે, થોડા વજનવાળું.

અપ્પમાસિ. ત્રિં (અપ્રમાસિન્) મિતભાષી;

• વિકથા આદિથી રહિત.

અપ્પમત્ત. ત્રિં (અપ્રમત) જુઓ “અપમત”
શબ્દ.

અપ્પમત્તસંજય. પું (અપ્રમત્તસંયત) સર્વથા
પ્રમાદરહિત સાધુ; સાતમે ગુણકાણે વર્તતો
જીવ.

અપ્પમહઘ. ત્રિં (અપ્રમહર્ષ) જેનો ભાર
થોડો અને કિંમત ઘણી હોય તેવું.

અપ્પરય. ત્રિં (અપ્રરજસ) કર્મરજરહિત,
અલ્પકર્મી.

અપ્પરય. ત્રિં (અપ્રરત) કીકારહિન અનુતર
વિમાનના દેવના વગેરે.

અપ્પરિચ્છિત. ત્રિં (અપ્રરિચ્છત) નહિ તમ્મએકું;
નહિ મૂકાએકું.

અપ્પરિસાડિય. નં (અપ્રરિસાટિત) ભોળ્ય
પદાર્થનું નીચે ખરવું ન થાય તે, અથવા
ચાવતાં ચાવતાં ‘ બચ બચ ’ એવો
અવાજ ન કરવો તે.

અપ્પલીણ. ત્રિં (અપ્રલીન) અસંબંધ, અનાસક્ત.

અપ્પલેવડા. સીં (અપ્રલેપકૃતા) જેથી વાસણ
ન ખરડાય તેવા ચણા, વટાણા વગેરેની
બિડા લેવી તે; એપણાનો એક પ્રકાર.

અપ્પલેવા. સીં (અપ્રલેપા) જેનાથી પાત્ર
ખરડાય નહિ એવા ચણા, પહુંવા વગેરે
આહાર લેવાની પ્રતિષ્ઠા કરવી તે;
પિંડેપણાનો ચોથો પ્રકાર.

અપ્પલોમ. } પું (અપ્રલોમ) લોભ ધટાડવો
અપ્પલોહ. } યા ન કરવો તે, ભાવ
ઉણોદરીનો એક પ્રકાર.

અપ્પવસ. ત્રિં (અપ્રવસ) સ્વતંત્ર; પરંપરા
નહિ.

અપ્પવહ. પું (અપ્રવચ) આત્મધાન; આપધાન.

અપ્પવાહ. પું (અપ્રવાદિન્) ‘ પુરુષ એવેદ
સર્વ ’ જે કંઈ દેખાય છે તે સર્વ આત્મા
સિવાય બીજું કંઈ નથી આમ એકજ
આત્મ તત્ત્વને પ્રતિપાદન કરનાર વાદી;
અદ્વૈતવાદી.

અપ્પસત્તિય. ત્રિં (અપ્રસારિત્ત) અલ્પ
સત્તવાળા,

અપ્પસાગરિય. ત્રિં (અપ્પસાગરિક) દ્રવ્યા-
દિક્કથી રહિત.

અપ્પસુઅ. ત્રિં (અપ્પસુઅ) શાસ્ત્રનો અગ્રણ્ય;
અપ્રપન્ન.

અપ્પહિદ્ધ. ત્રિં (અપ્પહિદ્ધ) સમભાવી; સુખ
દુઃખમાં સમભાવ રાખનાર.

અપ્પહિય. ત્રિં (અપ્પહિય) અપ્રસિદ્ધ; અવિસ્તૃત.

અપ્પાપાડ. પું (અપ્પાપાડ) વસ્ત્ર ન પહેરવાનો
અભિગ્રહ ધરનાર; વસ્ત્ર પરત્વે અભિગ્રહ
વિશેષ ધારી મુનિ. (૨) અનાચ્છાદિત;
નમ્ર વા દિગમ્બર

અપ્પાપરણ. પું (અપ્પાપરણ) વસ્ત્ર ન પહેર-
વાનો અભિગ્રહ ધરનાર; વસ્ત્ર વિના રહેતું
એવી પ્રતિમા લેનાર મુનિ

અપ્પાપા. પું (આત્મન) આત્મા; ૭૫.

અપ્પાપાગરિક. ત્રિં (આત્મગરિક) પાપથી
કે દુર્ગતિથી આત્માને બચાવનાર; આ-
ત્માની રક્ષા કરનાર

અપ્પાપાહુઅ. } નં (અપ્પાપાહુઅ) એ વસ્તુની
અપ્પાપાહુઅ. } સરખામણીમાં પરસ્પર
અપ્પાપાહુઅ. } ઓછાવતાપણું કહેતું તે;
મુકાબલામાં ન્યુનાધિકતા બતાવતી તે.

અપ્પાપામિલિવેસ. પું (આત્મામિલિવેસ) પુત્ર,
કલત્રાદિકમાં પોતાપણાનો આગ્રહ. જે
સ્વાભાવિક રીતે પોતાના નથી તેને વિષે
આગ્રહપૂર્વક મમત્ત રાખતું તે.

અપ્પાપાવ. ત્રિં (અપ્પાપાવ) ઠાકેલ નહિ; બધ
ન કરેલ. (૨) વસ્ત્રરહિત, નગ્ન.

અપ્પાપાવુવાર. પું (અપ્પાપાવુવાર) દંડ સમકિત-
વાળો શ્રાવક, કે જેણે ધરનાં દાર ખુલાં
મૂક્યાં છે એટલા માટે કે કાષ્ઠપણું દુઃખી,
લાચાર સ્થાય લેવાને આવે અથવા કોઈ
પણ વાદી વાદ કરવાને આવે તો તેનો ઉત્તર
આપવાને સમર્થ છે.

અપ્પાપાહિ. પું () સંદેશો;
સમાચાર.

અપ્પાપાહિ. ત્રિં () સંદેશો મોકલેલ.

અપ્પાપાહિય. ત્રિં (આત્મીય) સ્વકીય; પોતાનું.

અપ્પાપા. ત્રિં (અર્પિત) અર્પણ કરેલ; હવાલે
કરેલ. (૨) વિશેષને મુખ્યતા આપેલ;
વિશિષ્ટ કરેલ. (૩) પું પર્વાપાર્થિક નય.
અપ્પાપા. ત્રિં (અપ્પાપા) અનિષ્ટ; અશ્ચિકર.
(૧) નં મનનું દુઃખ; ચિત્તની શંકા.

અપ્પાપાકારિણી. સ્ત્રી (અપ્પાપાકારિણી) અનિષ્ટ
સમાચારવાળી બાપા; સામાને અપ્રિય
લાગે તેવી બોલી.

અપ્પાપાવવહાર. પું (અર્પિતવ્યવહાર) 'આ શાતા
આનું જ્ઞાન' ઇત્યાદિ વચનરૂપે વક્તાએ
સ્થાપિત કરેલ વ્યવહાર.

અપ્પાપાપાપિય. નં (અર્પિતાનર્પિત) દ્રવ્ય
સામાન્ય અને વિશેષ ઉભય રૂપ છે એમ
પ્રતિપાદન કરતું તે; દ્રવ્યાનુયોગનો
એક પ્રકાર

અપ્પાપા. સ્ત્રી (અપ્પાપા) અપ્રીતિ; અશ્ચિ.

અપ્પાપાકય. ત્રિં (આત્મીકૃત) આત્મપ્રદેશ સાથે
એકતા પામેલ; આત્મા સાથે બંધાયેલ.

અપ્પાપા. ત્રિં (અપ્પાપા) નહિ પૂછેલું.

અપ્પાપાપા. ત્રિં (અપ્પાપાપા) પ્રયોજન
છતાં પણ ચારંચાર ઉકેલેસ કરવાનો જેનો
સ્વભાવ નથી તે.

અપ્પાપાપા. ત્રિં (અપ્પાપાપા) કોઈ એક; ગમે
તે એક.

અપ્પાપાપા. પું (આત્મોપાલમ્ભ) અર્થધિએ ચાલતા
શિષ્યને ઠેકાણે લાવવાને ગુરુએ આપેલ
દ્રષ્ટાંત, યુક્તિ અને ઠપકા સાથે
શિખામણ.

અપ્પાપા. ત્રિં () પોલ વિનાનું; નક્કર.

અપ્પાપાપા. ત્રિં (આત્મોત્સુક) આત્મ પ્રશંસા
કરનાર

અપ્પાપાલ. નં (આત્મકાલ) હાથે કરી થાપોટા
મારવા; થાપતું તે. (૨) લંલા, હોરંભ
વગેરે વાજનનું વગાડતું.

અક્ષુડિય. ત્રિ० (અક્ષુડિત) ડુટેલ નહિ; અખંડ. (૨) સર્વ વિરાધનાનો ત્યાગ કરવાથી અતિચાર રહિત કરેલ; અખડ રાખેલ.

અક્ષુડિયવંત. ત્રિ० (અક્ષુડિતવંત) મર્જરિત કે વેખાવળા દાંતવાળો નહિ; મજ્જ્યુત દાંતવાળો.

અક્ષુરણ. } ત્રિ० (આપૂર્ણ) પૂર્ણ; ભરાઈ
અક્ષુર. } ગયેલું.

અપ્ફોડિય. } ત્રિ० (આપ્ફોડિય) હાથના
અપ્ફોલિય. } થાપોટા મારેલું; આસ્કા-
સિત. (૨) નં આસ્કાલન, પચ્છડું.

અપ્ફોયા. સ્ત્રી० () એ નામની એક વેલ; વનસ્પતિ વિશેષ.

અપ્ફોવ. ત્રિ० () વૃક્ષ, યુચ્છ, ગુદમ, લતા વગેરેથી વ્યામ, ગીચ ઝાડીવાળો. (૨) નિખિડ, ગહન

અપ્ફોવર્મડવ. પું० () નાગરવેલ, અમરવેલ અને દ્રાક્ષ આદિ ધટ્ટ લનાઓથી વીટાયેલ મંડપ

અપ્ફલ. ત્રિ० (અપ્ફલ) નિષ્ફળ; નિર્થક.

અપ્ફાય. પું० () વનસ્પતિ વિશેષ

અપ્ફામ. ત્રિ० (અપ્ફામ) સ્પર્શરહિત, સ્પર્શ વિનાનું. (૨) ખરાય સ્પર્શવાળું.

અપ્ફાસુય. ત્રિ० (અપ્ફાસુય) સશુભ; સચિન. (૨) અગ્રાહ.

અપ્ફુડિઅ. ત્રિ० (અપ્ફુડિઅ) સર્વ વિરાધના રહિત. અખપ્પિડત.

અપ્ફુપમાણગ. પું० (અપ્ફુપમાણગ) અનરાલના આકાશ પ્રદેશને સ્પર્શ્યા વિના ઉર્ધ્વગતિ કરનાર શુભ, સિદ્ધભગવાન.

અવંધ. પું० (અવંધ) કર્મના અધનો અભાવ.

અવંધગ. ત્રિ० (અવંધગ) કર્મને ન આપનાર

અવંધગ્રિહ. સ્ત્રી० (અવંધગ્રિહ) કર્મનો અધ ન હોય તે વખતની સ્થિતિ.

અવંધવ. ત્રિ० (અવંધવ) અધુગન રહિત; અનાથ.

અવંમ. નં (અવંમ) અપ્રત્યય; મૈથુન.

અવંમવજ્જણ. નં (અવંમવજ્જણ) મૈથુન સેવનાનો ત્યાગ કરવો તે; શ્રાવકની છટ્ટી પડિમા.

અવજ્જમાગી. સ્ત્રી० (અવજ્જમાગી) } જેનો
અવજ્જમા. (અવજ્જમા) } ઉદય

થાય પણ અધ ન થાય તેવી સમક્તિમોહનીય, મિશ્રમોહનીય વગેરે કર્મ પ્રકૃતિ.

અવજ્જમા. સ્ત્રી० (અવજ્જમા) ગધિજ્ઞા વિજયની મુખ્ય રાજવાની. (૨) અયોધ્યાનગરી.

અવજ્જ. નં (અવજ્જ) પલ્લવ રહિત ગ્રંથ

અવદ્વિય. પું० (અવદ્વિય) 'શુભ અને કર્મનો અધ થતો નથી પણ સ્પર્શ થાય છે' એમ માનનાર એક નિન્દક; ગોપ્તા માહિલના અનુયાયી.

અવલ. ત્રિ० (અવલ) બળરહિત; દુર્બળ.

અવહિમ્મણ. ત્રિ० (અવહિમ્મણ) મનને જ્યાં ત્યાં ભટકાવનાર નહિ, ધર્મિષ્ઠ.

અવહિલ્લિસ. } ત્રિ० (અવહિલ્લિસ) સયમમાં
અવહિલ્લિસ. } મનોમત્ત રાખનાર;
નિરતર આત્મસયમમાં રમી રહેલ.
(૨) સયન.

અવહુવાદ. } ત્રિ० (અવહુવાદિન) વધારે
અવહુવાદિ. } નાહ બોલનાર.

અવહુસંપન્ન ત્રિ० (અવહુસંપન્ન) ધણાને નહિ દર્શાવેલ.

અવાધા. સ્ત્રી० } (અવાધા) અઆધાકાળ;
અવાહ. પું० } કર્મના અંધ અને ઉદય
અવાહા. સ્ત્રી० } વચ્ચેનો કાળ. (૨) એ પ્રદેશ કે એ વસ્તુ વચ્ચેનું વ્યવધાન; અન્તર.
(૩) આક્રમણનો અભાવ; પીડા ન કરવી તે.

અવાહાકાલ. પું० (અવાહાકાલ) કર્મના અંધ અને કર્મના ઉદય વચ્ચેનો કાળ.

અવગણના. સ્ત્રી (અવગણના) અવગણના
જાણી કર્મ સ્થિતિ.

અવગણના. } ત્રિ (અવગણના) બીજું કાંઈ
અવગણના. } સાથે નહિ; એકાકી.

અવગણના. ત્રિ (અવગણના) તત્ત્વને ન જાણનાર;
અવગણના. (૨) અજ્ઞાન; મૂર્ખ

અવગણના. } ત્રિ (અવગણના) બુદ્ધિરહિત;
અવગણના. } તત્ત્વજ્ઞાન ન જાણનાર.

અવગણના. } ત્રિ (અવગણના) અજ્ઞાન; બુદ્ધિરહિત.
અવગણના. }

અવગણના. ત્રિ (અવગણના) બોધરહિત; અજ્ઞાન.
(૨) સ્ત્રી (અવગણના) અજ્ઞાન. (૩)
નં મિથ્યાજ્ઞાન.

અવગણના. ત્રિ (અવગણના) મિથ્યાદષ્ટિ,
અજ્ઞાની.

અવગણના. નં (અવગણના) સમગ્ર માર્ગના
અજ્ઞાનું કારણ; અજ્ઞાનનું બીજ.

અવગણના ત્રિ (અવગણના) બોધરહિત; અજ્ઞાની.
(૨) ધર્મપ્રાપ્તિમાં ભગવાન પાડનાર.

અવગણના. સ્ત્રી (અવગણના) અબોધિ;
સન્માર્ગની અપ્રાપ્તિ.

અવગણના. નં (અવગણના) આકાશ. (૨) મેઘ.

અવગણના. પું (અવગણના) } તેલ આદિથી
અવગણના. નં (અવગણના) } મેદન કરતું તે.

અવગણના. ત્રિ (અવગણના) તેલ યોગ-
નાર; મેદન કરનાર.

અવગણના. } ત્રિ (અવગણના) તેલ આદિથી
અવગણના. } મેદન કરેલ.

અવગણના. ત્રિ (અવગણના) અદર; માંહે.

અવગણના. } ત્રિ (અવગણના) આંતરિક;
અવગણના. } નજીકનું.

અવગણના. પું (અવગણના) અવગણનાસ્થાપનીય)
અંગત નોકર; અંગત માણસ.

અવગણના. પું (અવગણના) આંતરિક
તપ; મોક્ષના અંતરંગ હેતુજન પ્રાપ્તિ
આદિ ૭ પ્રકારનું તપ.

અવગણના. સ્ત્રી (અવગણના) સ-
મિતિ નામે દેવેદની આંતરિક સભા; મિત્ર
આદિ સમાન માણસોની સભા.

અવગણના. ત્રિ (અવગણના) જેના
પડમાં પાણી છે એવા ચોરપટ્ટી આદિ
સ્થળ.

અવગણના. પું (અવગણના) પુષ્કર
દીપનો અદરનો ભાગ.

અવગણના. નં (અવગણના) માનુષાનાર પર્યતની અદરનો પુષ્કર દીપનો
અર્ધ ભાગ; અદી દીપ અતર્ગત પુષ્કરાર્ધ
દીપ.

અવગણના. પું (અવગણના) આંતરિક
નિવાસ સ્થાન; અદરનો વાસ.

અવગણના. સ્ત્રી (અવગણના) ગા-
મની અદરથી શખના આવર્તનની માફક
ગોચરી કરતાં બહાર નીકળતું અથવા
બહારથી તેવી રીતે ગોચરી કરતાં અદર
આવતું તે, ગોચરીનો એક પ્રકાર.

અવગણના. સ્ત્રી (અવગણના) પગના બે અંગુઠા બેગા અને પાની પહેાળી
કરી કાઢેલ કરવે તે, કાઢેલનો એક
દોષ.

અવગણના. ત્રિ (અવગણના) અદરનો.
અંદર રહેનાર.

અવગણના. ત્રિ (અવગણના) કાંઈના ઉપર
ખાટો અરોપ ચૂકવે તે; ચોર ન હોય
તેને ચોર કહી દોષારોપણ કરવું તે.

અવગણના. નં (અવગણના) કાંઈના ઉપર
પ્રગટ રીતે ખાટું આગ ચલાવવું તે; જ્યેષ્ઠ
દોષ દેવો તે.

અવગણના. સ્ત્રી (અવગણના) કર્તવ્યના પા-
નની અનુમતિ દેવી તે, અનુષ્ઠાન વિષયક
આજ્ઞા.

અવગણના. ત્રિ (અવગણના) કર્તવ્યરૂપે
આજ્ઞા આપેલ; કર્તવ્યરૂપે અનુમત.

અમ્ભત્ય. ત્રિ० (અમ્યસ્ત) અભ્યાસ કરેલ, વારંવાર આવૃત્તિ કરેલ. (૨) ગુણાકાર કરેલ; ગુણેલ.

અમ્ભત્યયા. સ્ત્રી० (અમ્યર્થના) આગ્રહથી નહિ પણ તેની ઇચ્છાપૂર્વક કાર્ય કરવાનું કહેવું તે.

અમ્ભત્યિય. ત્રિ० (અમ્યર્થિત) પ્રાર્થના કરેલ. (૨) સત્કાર કરેલ.

અમ્ભપટલ. ન० (અમ્ભપટલ) અબ્રહ્મ, સચિત કદિન પૃથ્વીનો એક પ્રકાર. (૨) વાદળનો સમૂહ.

અમ્ભય. પું० (અમ્ભય) અભય.

અમ્ભચક્ષ્. પું० (અમ્ભચક્ષ) ઝાડને આકારે પરિણમેલ વાદળ.

અમ્ભવહૃત્ય. ન० (અમ્ભવાર્દલક) પાણીવાળા વાદળાં.

અમ્ભવહાર. પું० (અમ્ભવહાર) ભોજન; ખારાક.

અમ્ભવાલુયા. સ્ત્રી० (અમ્ભવાલુકા) અબ્રહ્મથી મિશ્રિત થયેલી રેતી; કઠણ બાદર પૃથ્વીનો એક પ્રકાર.

અમ્ભસંઘટ્ટ. પું० (અમ્ભસંઘટ્ટ) વાદળાંની ઘટા.

અમ્ભસંઝમા. સ્ત્રી० (અમ્ભસંઝમા) સધ્યા સમયે રંગ ભેરગી વાદળ દેખાય છે તે.

અમ્ભસંઘટ્ટ. ન० (અમ્ભસંઘટ્ટ) વાદળથી આકાશનું છવાયેલું જતું તે.

અમ્ભહિય. ત્રિ० (અમ્ભયિક) વિશેષ; વધારે.

અમ્ભાગમિત. } ત્રિ० (અમ્ભ્યાગત) સન્મુખ
અમ્ભાગમિય. } આવેલો. (૨) પું० આ-
અમ્ભાગમ્ય. } ગતુક; અનિશ્ચિત

અમ્ભાવગાસિય. ન० (અમ્ભાવગાસિક) ઝાડથી છવાયેલી અગાશી.

અમ્ભાસ. પું० (અમ્ભ્યાસ) અભ્યાસ કરવો; વારંવાર આવૃત્તિ કરવી. (૨) સમીપ, નજીક (૩) આદન; ટેવ.

અમ્ભાસકરણ. ન० (અમ્ભ્યાસકરણ) ધર્મથી પતિત થયેલ પાસઠાદિને પુનઃ ધર્મમાં સ્થાપન કરી તેની સાથે આહાર પાણીનો વ્યવહાર કરવો તે; સંભોગનો એક પ્રકાર

અમ્ભાસગુણ. પું० (અમ્ભ્યાસગુણ) પૂર્વના અભ્યાસજન્ય સંસ્કારથી ઉત્પન્ન થયેલ ગુણ, જેમ બાળક જન્મતાં શીખળ્યા વિનાજ સ્તનપાન કરે છે તે.

અમ્ભાસવસિય. ન० (અમ્ભ્યાસવર્તિત્વ) } ગુરુ
(અમ્ભ્યાસપ્રીતિક) } આદિની પાસે ભેસવામાં પ્રીતિ રાખવી તે; લોકોપચાર વિનયનો એક પ્રકાર.

અમ્ભાસવિત્તિ. સ્ત્રી० (અમ્ભ્યાસવૃત્તિ) નરેન્દ્ર આદિની પાસે ભેસવું તે.

અમ્ભાસાસણ. ન० (અમ્ભ્યામાયન) પાસે ભેસવું તે.

અમ્ભાહય. ત્રિ० (અમ્ભ્યાહત) દુઃખથી હાણાયેલ.

અમ્ભિંગ. પું० (અમ્ભયજ્ઞ) જુઓ “ અમ્ભયજ્ઞ ” શબ્દ.

અમ્ભિંગિય. ત્રિ० (અમ્ભયજ્ઞિત) જુઓ “ અમ્ભયજ્ઞિય ” શબ્દ.

અમ્ભિંતર. ત્રિ० (અમ્ભયન્તર) જુઓ “ અમ્ભયન્તર ” શબ્દ.

અમ્ભિંતર. ત્રિ० (આમ્ભયન્તર) અંદરનું, આંતરિક. (૨) પું० ન० આંતરિક તપ, પ્રાયશ્ચિત, વિનય, વૈયાક્રત્ય, સ્વાધ્યાય, ધ્યાન અને કાર્યોત્સર્ગ એ છ પ્રકારનું અમ્ભયન્તર તપ.

અમ્ભિંતરદુવાર. ન० (આમ્ભયન્તરદ્વાર) અંદરનું આરણ્ય.

અમ્ભિંતરસંયુક્તા. સ્ત્રી० (આમ્ભયન્તરસંયુક્તા) જુઓ “ અમ્ભયન્તરસંયુક્તા ” શબ્દ.

અમ્ભિંતરિય. ત્રિ० (આમ્ભયન્તરિક) પ્રાયશ્ચિત આદિ છ પ્રકારનું આંતરિક તપ.

અમ્ભુમામ. પું० (અમ્ભુદગ્મ) ઉદય, ઉત્થાન.

અમ્ભુમાય. ત્રિ० (અમ્ભોદગ્મ) આકાશમાં પહોંચે તેટલું ઉંચું; ઉત્થાન.

અમ્ભુમાય. ત્રિ० (અમ્ભુદગ્મ) ચારેકારથી બહાર નીકળેલ; ઉગી આવેલ. (૨) જોનારને રમણીય લાગે તેવી રીતે રહેલ. (૩) ઉપાડેલ, ઉશ્કેરેલ લીધેલ.

અમ્બુજય. ત્રિં (અમ્બુજય) વધવા માંડેલ; ત્રિંજિત. (૨) ઉચ્ચમયુક્ત; ઉચ્ચત વિદારી. (૩) તૈયાર.

અમ્બુજયમરણ. નં (અમ્બુજયમરણ) જિન કહી આદિ અમ્બુજય વિદારીનું પાદો-પગમનાદિ રીતે થતું મરણ.

અમ્બુદ્વયા. નં (અમ્બુદ્વયા) ગુર્વાદિક પાસે આવે ત્યારે ઉડી ઉભા થતુ તે; દસ પ્રકારની સામાચારીમાંનો નવમો પ્રકાર.

અમ્બુદ્વિય. ત્રિં (અમ્બુદ્વિય) ઉચ્ચત થયેલ, સન્માન કરવા અર્થે ઉભા થયેલ

અમ્બુદ્વેત્તાર. ત્રિં (અમ્બુદ્વેત્તાર) ગુર્વાદિકની સન્મુખ જનાર.

અમ્બુરાગાય. ત્રિં (અમ્બુરાગાય) ઉચ્ચત, બહાર નીકળેલ.

અમ્બુદય. પું (અમ્બુદય) ઉદય; ચળી.

અમ્બુય. પું (અમ્બુય) ક્રોધાગ્ર અપૂર્વ વસ્તુ જોવાથી કે સાંભળવાથી આશ્ચર્યરૂપ રસ ઉત્પન્ન થાય તે; નવ રસમાંનો એક રસ (૨) ત્રિં આશ્ચર્યજનક.

અમ્બુવગમ. પું (અમ્બુવગમ) અંગીકાર; સ્વીકાર કરવો તે.

અમ્બુવગય. ત્રિં (અમ્બુવગય) પ્રાપ્ત થયેલ; સામે આવેલ.

અમ્બોવગમિય. ત્રિં (અમ્બુવગમિક) પોતાની ધ્વજાથી સ્વીકારેલ

અમ્બોવગમિયા. સ્ત્રીં (અમ્બુવગમિકી) પોતાની ધ્વજાથી સ્વીકારેલ શિરોધ્વજન, ભૂમિશ યત, અભ્યર્થ, ઉપવાસ વગેરે ચારિત્રના કષ્ટથી થતી વેદના.

અમંજસેજ. પું (અમંજસેજ) વિજયનામે ચોરના સેનાપતિનો પુત્ર, કે જે પુરિમતાલ નગરને ઇશાન ખૂણે આવેલી સાલાટવી નામે ચોરપક્ષીમાં પાંચમો ચોરની સાથે રહેતો હતો.

અમંજસ. ત્રિં (અમંજસ) ખાત્રા યોગ્ય નહિ; ભક્ષણ કરવા યોગ્ય નહિ.

અમંગ. ત્રિં (અમંગ) ભાંગેલ નહિ; અખંડ. (૨) નં વિપાક સૂત્રના પ્રથમ શ્રુત રક-ધના ત્રીજા અધ્યયનનું નામ. (૩) પું આ નામનો એક ચોર.

અમંજવેસ. ત્રિં (અમંજવેશ) “ જ્યાં અમુક વખત માટે કોઈ પણ ગૃહસ્થને ઘેર કોઈ દુકમ લઈ જાય નહિ ” એમ મનાઈ કરવામાં આવી છે તેવું નગર વગેરે.

અમંજ. નં (અમંજ) અમનો ત્યાગ, ઉપવાસ.

અમંજદ. પું (અમંજદ) ભોજનનો ત્યાગ કરવાના પરચખાણ; ઉપવાસ.

અમંજિ. સ્ત્રીં (અમંજિ) ભક્તિનો અભાવ (૨) ત્રિં ભક્તિરહિત ભક્તિ વિનાનો.

અમંજ. નં (અમંજ) નિર્ભયપણું. (૨) પું શ્રેણિક રાજની નદા રાણીનો પુત્ર અભય કુમાર. (૩) અમ્બુનરોવવાઈ સૂત્રના પ્રથમ વર્ગના દસમા અધ્યયનનું નામ. (૪) પ્રાણિ રક્ષા; સંયમ. (૫) જીવિત; મરણનો અભાવ (૬) ત્રિં લયરહિત.

અમંજકર. પું (અમંજકર) સર્વ જીવને પોતે અભયદાન આપી બીજાની પાસે અભય અપાવનાર મહાત્મા (૨) ત્રિં અભય આપનાર; અહિસક.

અમંજકરા. સ્ત્રીં (અમંજકરા) ૧૭ મા તીર્થંકર પ્રવ્રજ્યા લેતી વખતે જે પાલખીમાં બેઠા હતા તે પાલખીનું નામ.

અમંજકુમાર. પું (અમંજકુમાર) શ્રેણિક રાજનો પુત્ર અભયકુમાર.

અમંજદા. સ્ત્રીં (અમંજદા) નદા રાણીનો પુત્ર; શુદ્ધિનિધાન અભયકુમાર.

અમંજદાણ. નં (અમંજદાણ) જીવિતદાન; ક્રોધને ભયમાંથી છોડાવતું તે.

અમંજપદાર્થ. નં (અમંજપદાર્થ) જીવંતી અચાવતી તે.

અમયા. સ્ત્રી० (અમયા) હરડે. (૨) દાંધવાહન રાજાની અભયા નામે એક રાણી.

અમયારિટ્ટ. ન० (અમયારિટ્ટ) મઘ વિશેષ.

અમવત્ય. પું० (અમવત્ય) સંસારમાં ન કરનાર; સિદ્ધભગવાન.

અમવસિદ્ધિ. પું० (અમવસિદ્ધિ) સિદ્ધિ પામવાને અયોગ્ય; અભવ્ય જીવ.

અમવિય. } પું० (અમવ્ય) સિદ્ધિ મેળવવાને
અમવ્ય. } અયોગ્ય; અભવ્ય જીવ. (૨)
ત્રિ० અમુંદર; અચાર.

અમાવ. પું० (અમાવ) કુત્સિતભાવ; નિન્દા ભાવ. (૨) અભાવ; નિષેધ. (૩) અસમ્ભવ. (૪) અશુભ પરિણામ.

અમાવિત. ત્રિ० (અમાવિત) યોધ ન પામેલ

અમાવિય. ત્રિ० (અમાવિત) સમભવવાને યોગ્ય નહિ; અનુભવ રહિત. (૨) અયોગ્ય; અનુચિત.

અમાલુગ. ત્રિ० (અમાલુક) ખીજ વસ્તુનો યોગ પામીને પણ તેના ગુણમાં પરિણત ન થતાં પોતાના સ્વરૂપમાંજ અવસ્થિત રહે તે; જેના પર ખીખના સગની અસર થતી નથી તે.

અમાસ. પું० (અમાસ) પ્રભા; આભાસ.

અમાસગ. } ત્રિ० (અમાષક) ભાષા પર્યાપ્તિ
અમાસય. } વિનાનો; નદિ બોલનાર.

(૨) જેને બોલવાની શક્તિ ઉત્પન્ન થઈ નથી તેવો (૩) પું० એકેન્દ્રિય જીવ. (૪) મુક્ત આત્મા; સિદ્ધ.

અમાસા. સ્ત્રી० (અમાષા) મૃત્યુ અને સત્ય-મૃત્યુ એ બે પ્રકારની ભાષા; ખાંડું અથવા મિશ્ર બોલવું તે.

અમાસિય. ત્રિ० (અમાસિક) જ્ઞાનિ આદિ પ્રકાશ વિનાના પદાર્થ.

અમિ. મ० (અમિ) સન્મુખ; સામુ. (૨) ઉલ્લંઘન; અતિક્રમણ. (૩) અત્યન; વધારે. (૪) લક્ષ્ય. (૫) પ્રતિકૂલ. (૬) નિરર્થક.

અમિચાવચણ. ત્રિ० (અમ્યાપ્ત) સન્મુખ આવેલ.

અમિહ. ન० (અમિજિત) અભિય નામે નક્ષત્ર. (૨) વીતલય નગરના ઉદાયન રાજાનો પુત્ર અભિજીત કુમાર.

અમિઝાંગ. પું० (અમિયોગ) દબાણ; અગા-ત્કાર. (૨) આસા; હુકમ. (૩) મત્ર, જંત્ર વગેરેથી વશીકરણનો પ્રયોગ કરવો તે; જેથી આભિયોગિક જ્ઞાનના હલકા દેવ-તામાં ઉત્પન્ન થવું પડે તેવી ભાવના. (૪) પરાભવ. (૫) ગર્વ; અભિમાન.

અમિઝોગપરણાસિ. સ્ત્રી० (અમિયોગપ્રજ્ઞાનિ) વિદ્યા વિશેષ

અમિઝોગિય. પું० સ્ત્રી० (અમિયોગિક) તાબેદાર દેવતા.

અમિઝાગી. સ્ત્રી० (અમિયોગી) આભિયોગિક દેવતામાં ઉત્પન્ન થવું પડે તેવી ભાવના; મત્ર, જંત્ર, વશીકરણ આદિ પ્રયોગ.

અમિયોગ્ય. ન० (અમિયોગ્ય) બુદ્ધિએ “અભિયોગ” શબ્દ.

અમિકંઠા. સ્ત્રી० (અમિકાઠજા) અભિજ્ઞાપા; ઇન્દ્રિય.

અમિકંઠિ. } ત્રિ० (અમિકાઠિજન) આકાંક્ષા
અમિકંઠિર. } રાખનાર, ઇન્દ્રિય કરનાર.

અમિકંત. ત્રિ० (અમિકાન્ત) બુદ્ધિની ઉલ્લંઘી ગયેલ; મોતની નજીક આવેલ. (૨) પરાભવ પામેલ; (૩) ચેતન રહિત. (૪) પ્રવ્રત થયેલ.

અમિકંતકિરિયા. સ્ત્રી० (અમિકાન્તક્રિયા) ચરક આદિ પથના સાધુઓએ ન સેવેલી જગ્યા; જે મકાનમાં ખીખ કાઢ મતના ત્યાગીઓ ઉતર્યા ન હોય તે મકાન.

અમિકંતકૂરકમ્મ. ત્રિ० (અમિકાન્તકૂરકમ્મ) હિંસાદિ ક્રિયામાં પ્રવ્રત થયેલ.

અમિક્રમ. પું० (અમિક્રમ) ઉલ્લંઘન. (૨) પ્રારમ્ભ (૩) સન્મુખ ગમન. (૪) ગતિ.

અમિકમણ. ન૦ (અમિકમણ) સન્નુપ જતું; સામા આવતુ તે.

અમિકલ્પા. અ૦ (અમીક્ષણ) નિરંતર; વારંવાર.

અમિકલ્પણાણોચ્છોગ. પું૦ (અમીક્ષણાણો-પયોગ) વારંવાર જ્ઞાનમાં ઉપયોગ લગાડવો તે; તીર્થંકર નામ જોત્ર બાંધવાના ૨૦ પ્રકારમાંનો એક.

અમિકલા. સ્ત્રી૦ (અમિક્લ્યા) નામ; સગા.

અમિકલાલામિય. પુ૦ (અમિકલાલમિક) ગોચરી સખંધી અભિગ્રહ વિશેષ ધરનાર સાધુ.

અમિગચ્છણ્યા. સ્ત્રી૦ (અમિગમન) સન્નુપ જતુ તે.

અમિગમ. પુ૦ (અમિગમ) સન્નુપ જતુ; સામા જતુ. (૧) ઉપદેશ સાંભળવાથી થતો બોધ, સમકિતનો એક પ્રકાર. (૩) સાધુઓની પાસે જતાં ઉપાશ્રયની હદમાં લખત થતી વખતે શ્રાવકોએ સમિત વસ્તુનો ત્યાગ કરવો, પહેરેલ વસ્ત્રો મર્યાદામાં રાખવાં, ખભા ઉપર ખેસનો ઉતરાસંગ કરવો, બે હાથ જેડી અગ્નિ બાંધવી અને મનની વ્રતિઓ એકાગ્ર કરવી, એ પાંચ નિયમ સાચવવા તે; શ્રાવકના પાંચ અભિગમન. (૪) આદર-માન; સત્કાર.

અમિગમણ. ન૦ } (અમિગમન) સન્નુપ
અમિગમણ્યા. સ્ત્રી૦ } જતું; નજીક જતું.

અમિગમણિજ્ઞ. ત્રિ૦ (અમિગમનીય) આલીને સામે જવા યોગ્ય.

અમિગમરુહ. સ્ત્રી૦ (અમિગમરુચિ) ઉપદેશ સાંભળી થયેલ તત્વરૂચિ; સમકિતનો એક પ્રકાર.

અમિગમસમ્મદંસણ. ન૦ (અમિગમસમ્યક્દર્શન) નવ તત્ત્વની પરિક્ષાપૂર્વક સમકિત પ્રાપ્ત થાય તે; નવ તત્ત્વની સમજણ પૂર્વકનું સમ્યક્ત્વ.

અમિગમ. ત્રિ૦ (અમિગત) ભણેલું; સમજેલું. (૨) પ્રાપ્ત કરેલું; સન્નુપ આવેલું.

અમિગાહિય. ન૦ (અમિગાહિક) ગુણ અવગુણ બંધ્યા વિના કુમતનો આગ્રહ કરવો તે; મિથ્યાત્વનો એક પ્રકાર.

અમિગાહ. પુ૦ (અમિગાહ) આહારાદિ વહો-રાવવામાં દૂરી મર્યાદા બાંધવી તે; અમુક વેશ કે રંગનો માણસ અમુક સ્થિતિમાં આપે તોજ લેતુ છત્યાદિ નિયમ ધારવો તે. (૨) સ્ત્રી૦ જેનો અર્થ બરાબર સમજ શકાય તેવી ભાષા. (૩) પું૦ ગ્રહણ કરતું; હાથમાં લેતુ. ૪) આગ્રહ; હદ.

અમિગાહિય. ત્રિ૦ (અમિગાહિક) કુમતની હદ કરનાર; દુરાગ્રહી. (૨) ન૦ કુમતની હદ કરવી તે; અભિગ્રહિક નામે મિથ્યાત્વ. (૩) સ્ત્રી૦ જેનો અર્થ સ્પષ્ટ સમજ શકાય તેવી ભાષા.

અમિગાહિય. ત્રિ૦ (અમિગાહીત) જે બાબતનો અભિગ્રહ લીધેલ હોય તે. (૨) ન૦ અ-વધારણ; નિશ્ચય.

અમિગાય. (અમિગાત) લાકડી વગેરેથી પ્રહાર મારવા તે; ગોફણ વગેરેથી ગોળા ફેંકવા તે. (૨) મારફટ; હિસા.

અમિચંદ. પુ૦ (અમિચન્દ્ર) અંધકૃષ્ણ રાગની ધારણી રાણીના પુત્ર. (૨) અંત ગડ સૂત્રના બીજા વર્ણના આઠમા અધ્ય-યનનું નામ. (૩) દિવસના છઠા મુહૂર્તનું નામ. (૪) ચાલુ અવસર્પિણીમાં ભરત-ક્ષેત્રના પંદરમાંના દસમા અને સાતમાંના ચોથા કુલગરનું નામ. (૫) મહાબલ રા-જનો એક અભિચંદ નામથી પ્રસિદ્ધ મિત્ર.

અમિજયંત. ન૦ (અમિજયન્ત) માણવગણથી નીકળેલ કુળનું નામ.

અમિજસ. ન૦ (અમિજસ) આ નામનું એક જૈન સાધુઓનું કુળ; એક આચાર્યનો પરિવાર.

અમિજાહ. સ્ત્રી० (અમિજાતિ) કુલીનપણું; ખાનદાની.

અમિજાહઅ. } ત્રિ० (અમિજાતિ) કુલીન;
અમિજાહગ. } ખાનદાન

અમિજાય. ત્રિ० (અમિજાત) કુલીન; ખાન-
દાન કુળમાં જન્મેલ. (૨) અગીયારસનું
નામ. (૩) ઉત્પન્ન.

અમિજાયત્ત. ન० (અમિજાતત્ત) ભૂમિકાને
અનુસરવા રૂપ સત્ય વચનના ઉપ અનિ-
શયમાંનો એક.

અમિજુત્ત. ત્રિ० (અમિજુક્ત) પડિન, પ્રાજ.
(૨) અપરાધી, ગુન્હેગાર

અમિઝ્મા. સ્ત્રી० (અમિઝ્યા) અસતોષ; લેાભ.
(૨) વિપય ચિન્તન, રેડ ધ્યાન (૩)
આસક્તિ, લેાલુપતા.

અમિઝ્મય. ત્રિ० (અમિઝ્યાત) અભિલાપ-
વાળો; ઇચ્છાવાળો.

અમિઝ્મયસ્તા. સ્ત્રી० (અમિઝ્મયતા) અનૃતિ;
વસ્તુ મેળવવાને વારવાર ઉદ્ભવની
ઇચ્છા.

અમિઝ્મય. ત્રિ० (અમિઝ્મય) પર્ણવેલું, પ્રશસા
કરાયેલું.

અમિઝ્મય. ત્રિ० (અમિઝ્મય) ગલાંધાનાદિ
દુઃખથી પીડાયેલ. (૨) અધ્યવસાય રૂપે
વ્યાપ્ત.

અમિઝ્મય. પું० (અમિઝ્મય) શ્રાવણ મહિનાનું
લોકાત્તર નામ.

અમિઝ્મય. પું० (અમિઝ્મય) ચાલુ અવસ-
ર્પણીમાં થએલ ભરત ક્ષેત્રના ચોથા
તીર્થકરનું નામ.

અમિઝ્મય. પું० (અમિઝ્મય) ઓગણીસમા
મહીનાય તીર્થકરના એક ગણધરનું નામ.
(૨) અભિનય; ભાવવ્યંજક ચેષ્ટા વિશેષ.

અમિઝ્મય. ત્રિ० (અમિઝ્મય) નવીન; નૂતન.

અમિઝ્મય. પું० (અમિઝ્મય) શ્રાવણમાસનું
લોકાત્તર નામ.

અભિજિત્. ત્રિ० (અભિજિત્) આચારા-
ગાદિ શાસ્ત્રના અર્થનું મનન કરવાથી આ-
રિતરૂપ પરિણામ જેનો વૃદ્ધિગત થયો છે તે.

અભિજિત્વારિયા. સ્ત્રી० (અભિજિત્વારિકા) એકઠા
થઇને વિચરતું તે, સમુદાયરૂપે ચાલતું તે.

અભિજિત્વાહ. પું० (અભિજિત્વાહ) મતિજ્ઞાન;
આભિનિષેધિક્ષાન. (૨) મતિજ્ઞાના વર-
ણીય કર્મનો ક્ષયોપશમ.

અભિજિત્વાહ. ન० (અભિજિત્વાહ) પાછા ફે-
રતું તે.

અભિજિત્વિદ્. ત્રિ० (અભિજિત્વિદ) આગ્રહી,
એક નિશ્ચયવાળો. (૨) વ્યામ થઇને પ્રવેશ
કરેલ. વ્યામપણે મજબૂત રીતે એકતા
પામેલ.

અભિજિત્વેસ. પું० (અભિજિત્વેશ) ખોટી વાતની
પકડ; દુરાગ્રહ.

અભિજિત્વગડા. સ્ત્રી० (અભિજિત્વગડા) જ્યાં
દરેકની ખડકી ભૂદી ભૂદી છે તેવી જગ્યા

અભિજિત્વગડ. ત્રિ० (અભિજિત્વ) સાંગાપાંગ
નિપજવેલું; પેશીમાંથી અગોપાંગરૂપે
પરિણત થયેલ.

અભિજિત્વગડ. ત્રિ० (અભિજિત્વ) કાપાદિ ક-
પાયને ટાળી શીતળ થયેલ; પરમ શાન્તિ
પામેલ (૨) પેશીમાંથી અગોપાંગ રૂપે
પરિણામ પામેલ. (૩) મુક્ત; પાપથી
નિવૃત્ત.

અભિજિત્સડ. ત્રિ० (અભિજિત્સડ) જેનો અવ-
યવ અદાર નીકળેલ છે તે.

અભિજિત્સિદ્ધા. સ્ત્રી. (અભિજિત્સિદ્ધા) જ્યાં
ખેસીને મુનિ દિવસે સ્વાધ્યાય કરે તે
વસતિ; સ્વાધ્યાય ભૂમિકા.

અભિજિત્સિદ્ધ. (અભિજિત્સિદ્ધ) અદાર નીકળતું
બનાવેલ.

અભિજિત્સેહિયા. સ્ત્રી० (અભિજિત્સેહિયા) દિવસે
સ્વાધ્યાય કરીને રાત્રે મુનિ જ્યાં રહે તે
વસતિ.

અભિજિહ્વસડ. ત્રિં (અભિજિહ્વસ) બહાર નીકળેલ.

અભિજીમ. નં (અભિજીમ) માયા, કપટ.

અભિજીમકડ. ત્રિં (અભિજીમક) માયા કે કર્મથી અભિજીમ કરેલું.

અભિજીમ. ત્રિં (અભિજીમ) બેઠેલું નહિ; અખંડ (૨) જૂદું નહિ; એકીબૂત.

અભિજીમગંઠિ. પું (અભિજીમગંઠિ) ગંઠે મથિ બે; કરી એકવાર પણ સમઘન પ્રાપ્ત કર્યું નથી તે જીવ.

અભિજીમણ. ત્રિં (અભિજીમણ) ગળાવામાં આવેલ; વિનિ થયેલ.

અભિજીમ. ત્રિં (અભિજીમ) અભિજીમ ન પાવેલ. ગરમ કરેલ.

અભિજીમ. પું નં (અભિજીમ) તાપની સ્થાને; સંખ્યા સંખ્યા (૨) સંખ્યા, દુઃખ (૩) દાહ, પીડા.

અભિજીમ. ત્રિં (અભિજીમ) વિશિષ્ટ ગુણ ધારી ન કરી વખણેલ; સ્તુતિ કરાયેલ.

અભિજીમ. નં (અભિજીમ) અતિ વિપ્રમસ્થાન (૨) દુઃખાત્માદક સ્થાન.

અભિજીમ. ત્રિં (અભિજીમ) દુઃખના અધ્યવસાય રૂપે બાળ. (૨) ગર્ભાવાસ આદિ દુઃખથી પીડાયેલ.

અભિજીમ. ત્રિં (અભિજીમ) બોલનાર; કહેનાર.

અભિજીમ. નં (અભિજીમ) મનમાં ધારણા ધારવી તે.

અભિજીમ. સ્ત્રીં (અભિજીમ) ગાળ; ઝરખા.

અભિજીમ. પું (અભિજીમ) જુઓ “ અભિજીમ ” શબ્દ.

અભિજીમ. ત્રિં (અભિજીમ) અભિજીમ પામેલ; માન પામેલ.

અભિજીમ. પું (અભિજીમ) જુઓ “ અભિજીમ ” શબ્દ.

અભિજીમ. ત્રિં (અભિજીમ) જુઓ “ અભિજીમ ” શબ્દ.

અભિજીમ. નં (અભિજીમ) પાતાનું વચન સ્થાપના માટે કુચુકિત લગાડી સત્ત્વનો વિપરીત અર્થ કરવો તે, અભિજીમ નિવેશિત મિથ્યાત્વ.

અભિજીમ. ત્રિં (અભિજીમ) જુઓ “ અભિજીમ ” શબ્દ.

અભિજીમ. ત્રિં (અભિજીમ) જુઓ “ અભિજીમ ” શબ્દ.

અભિજીમ. નં (અભિજીમ) નિશાની; ચિન્હ.

અભિજીમ. ત્રિં (અભિજીમ) ‘પરસેન; વરસાદ થયેલ.

અભિજીમ. પું નં (અભિજીમ) અભિજીમ પ્રમાણે પાડેલ નામ; જેમ આળો, કચરો છત્યાદિ ગુણ નિરપેલ મરજી મુજબ પાડેલ નામ.

અભિજીમ. પું (અભિજીમ) ભાવ, આશય.

અભિજીમ. ત્રિં (અભિજીમ) ધારેલું, ઇચ્છેલું.

અભિજીમ. પું (અભિજીમ) પરાભવ; પરાજય.

અભિજીમ. ત્રિં (અભિજીમ) જીતાએલ; પરાભવ પામેલ. (૨) દુઃખથી પીડિત.

અભિજીમ. પું (અભિજીમ) કેવલ-હાની.

અભિજીમ. ત્રિં (અભિજીમ) સંમત, ઇટ.

અભિજીમ. પું (અભિજીમ) અહકાર; અભિમાન.

અભિજીમ. ત્રિં (અભિજીમ) અભિમાનનું ધર, ધણા અભિમાની

અભિજીમ. ત્રિં (અભિજીમ) સંખ્યા થયેલ; મોટા આગળ.

અભિજીમ. પું (અભિજીમ) આગમન; આવવું તે.

અભિજીમ. ત્રિં (અભિજીમ) સાવચ અનુકાનમાં તત્પર થયેલ.

અભિયોગ. પું. (અભિયોગ) આભિયોગિક દેવતા; ચાકર દેવતા.

અભિયોગિષ્ઠ. ત્રિ. (અભિયોગિક) હુકમ ઉઠાવનાર; તાબેદાર.

અભિરક્ષક. ત્રિ. (અભિરક્તક) રક્ષા કરનાર.

અભિરામ. ત્રિ. (અભિરામ) રમણીય; સુંદર.

અભિરૂપ. ત્રિ. (અભિરૂપિત) રૂપિયેલું; મનપસંદ પડેલું.

અભિરૂપ. (અભિરૂપ) ક્ષણે ક્ષણે નવું નવું દેખાય તેવું સુંદર; મનોહર.

અભિરૂપા. સ્ત્રી. (અભિરૂપા) મધ્યમ ગ્રામની સાતમી મૂર્છના.

અભિરોહિય. ત્રિ. (અભિરોહિત) રોકાઈ ગયેલ; રોકવામાં આવેલ.

અભિલાષ. ત્રિ. (અભિલાષ) વાણીથી જેનું કથન થઈ શકે તેવું; નિર્વચનીય.

અભિલાસણિજ્ઞ. ત્રિ. (અભિલાસણીય) ઇચ્છવા યોગ્ય; અભિલાષ કરવા યોગ્ય.

અભિલાષ. } પું. (અભિલાષ) શબ્દ;
અભિલાષ. } ધ્વનિ. (૨) સભાપણુ;
કથન કરવું. (૩) શબ્દ સંદર્ભ; સૂત્રપાઠ.

અભિલાષપુરિસ્સ. પુ. (અભિલાષપુરુષ) નરખ- નિના શબ્દ, જેમ ઘટ, પટ ઇત્યાદિ.

અભિલાસ. પું. (અભિલાષ) ઇચ્છા; પ્રાર્થના.

અભિલોચણ. ન. (અભિલેક્ષ) જ્યાં ઉભા રહે- વાથી દૂરની વસ્તુ દેખી શકાય તેવું સ્થાન.

અભિવંદન. ન. (અભિવંદન) નમસ્કાર; સ્તુતિ.

અભિવન્દ્ય. ત્રિ. (અભિવન્દક) પ્રણામ કરનાર.

અભિવન્દિષ્ઠ. ત્રિ. (અભિવન્દિત) જેને વંદન કરેલ હોય તે.

અભિષદ્ધિય. ત્રિ. (અભિષદ્ધિત) અધિકમાસ; એકત્રીશ દિવસ અને એકસો ચોવીસીયા ૧૨૧ ભાગનો મહીનો. (૨) અધિક માસવાળું વરસ, જે વરસમાં ૧૩ ચા.દ્ર માસ હોય તે; ૩૮૩ દિવસ અને ૬૩૬ ભાગનું વરસ.

અભિવચ્છ. પું. ન. (અભિવચ્છ) પર્વાય શબ્દ; એ ને એ અર્થનો ખીન્ને શબ્દ, જેમ ઘટ, કળશ ઇત્યાદિ.

અભિવાદ્ય. } ન. (અભિવાદન) વચનથી
અભિવાચણ. } સ્તુતિ કરવી. (૨) મરતક નમાવી ચરણ રૂપ કરવો તે; પ્રણામ.

અભિવાહરણા. સ્ત્રી. (અભિવ્યાહરણા) ગુરુ શિષ્યની ઉક્તિ પ્રત્યુક્તિ; સવાદ.

અભિવાહાર. પું. (અભિવ્યાહાર) કાલિક શ્રુત પરત્વે શિષ્ય ગુરુનો સવાદ; પ્રશ્નોત્તર.

અભિવૃદ્ધિ. પું. (અભિવૃદ્ધિ) વધારો. (૨) ઉત્તરાભાદ્રપદ નક્ષત્ર.

અભિવૃંજણ. ન. (અભિવ્યંજન) પ્રાદુર્ભાવ.

અભિસંકા. સ્ત્રી. (અભિસંકા) આશંકા; સંશય. (૨) સંદેહ.

અભિસંકિ. ત્રિ. (અભિસંકિત) શંકા રાખનાર, સંદેહ કરનાર. (૨) બીર; ડરનાર.

અભિસંગ. પું. (અભિસંગ) ભાવરાગ; દ્રવ્યાદિ પ્રતિબંધ. (૨) આસક્તિ.

અભિસંજાય. ત્રિ. (અભિસંજાત) કલલ અવ- સ્થામાંથી પેશીરૂપે બનેલ.

અભિસંધારણ. ન. (અભિસંધારણ) પર્વાલોચન, વિચારણા.

અભિસંધિજ. ન. (અભિસંધિજ) યુદ્ધ કે ઇરાદાપૂર્વક કરવામાં આવતી ક્રિયારૂપે પરિણમનાર વીર્ય; વીર્યનો એક પ્રકાર.

અભિસંધિય. ત્રિ. (અભિસંધિત) પ્રહણ કરેલ.

અભિસંકુચ્છ. ત્રિ. (અભિસંકુચ્છ) વિજ્ઞાન મેળવેલ; બોધ પામેલ.

અભિસંભૂય. ત્રિ. (અભિસંભૂત) પ્રાદુર્ભાવ પામેલ; પ્રગટ થયેલ. (૨) વીર્ય અને રૂધિરના મિશ્રણથી કલલ રૂપે થયેલ.

અભિસંકુચ્છ ત્રિ. (અભિસંકુચ્છ) પ્રસૂતી પામી વધવા માંડેલ; જન્મ પામી ઉછરવા પામેલ.

અમિતસમવાગય. ત્રિં (અમિતસમવાગત) સન્મુખ રહેલ ઇષ્ટાનિષ્ટ પદાર્થોનું અવધારણ કરી શબ્દાનુસારે જાણાયેલ; શબ્દ ૨૧૩૫ સમજીને અવધારણ કરેલ. (૨) મજેલ; સન્મુખ આવેલ. (૩) નં આંધ્યા પછી સર્વ તરફથી ઉદ્યાપલિકામાં આવેલ, વિપાક ચખાડવાનું સન્મુખ થયેલ.

અમિતસમાગમ. પું (અમિતસમાગમ) અર્થાલિ-મુખપણે, સશય રહિત, મર્યાદા સહિત જ્ઞાન; અર્થાત્ અર્થવિપયક સશયરહિત મર્યાદાપૂર્વક જ્ઞાન; (૨) સન્મુખ મગન. (૩) પ્રાપ્તિ. (૪) નિર્ભય.

અમિતસમાગય. ત્રિં (અમિતસમાગત) સન્મુખ આવેલ.

અમિતસરણ. નં (અમિતસરણ) સન્મુખ જતું તે; સામા જતું તે.

અમિતેક્ક. ત્રિં (અમિતેક્ક) અલિપેક કરવા યોગ્ય; મુખ્ય.

અમિતેજ્ઞા. સ્ત્રીં (અમિતેજ્ઞા) અલિનૈપેત્રિ-ક્રીમાં દિવસની કે ગત્રિની સત્રાય કરી રાતવાસો રહી સવારમાં મુનિ જે જગાએ આવે તે જગ્યા.

અમિતેય. પું (અમિતેય) સર્વ ઔપધિસહકૃત તીર્થના પવિત્ર જગ્યાથી મંત્રોચ્ચારપૂર્વક રાજ્ય આદિ પદવીનું આરોપણ કરવાને મસ્તક ઉપર સિંચન કરતું તે; રાજ્યાલિપેકની ક્રિયા. (૨) સ્નાન મહોત્સવ; સ્નાન. (૩) અલિપેક કરવાનું સ્થાન.

અમિતેયસિલા. સ્ત્રીં (અમિતેયસિલા) મેર પર્વતના પંડખવન ઉપર આવેલી ચાર અલિપેક શિલા, કે જેના ઉપર ઇદ્રે તીર્થકર મહારાજનો અલિપેક કરે છે.

અમિત્સત્તવ. પું (અમિત્સત્તવ) જુઓ “ અલિસંઘ ” શબ્દ.

અમિહઠ. ત્રિં (અમિહઠ) સન્મુખ આણેલું; સામે લઈ આવેલ. (૨) નં સાધુને માટે

ધેરથી કે દુકાનેથી ઉપાશ્રયમાં લઈ આવેલ ગ્યાહારાદિ આપવાથી સાધુને લાગતો દોષ; ઉદ્દમનના ૧૬ દોષમાંનો ૧૧ મો દોષ.

અમિહણ. નં (અમિહણ) સન્મુખ આવવાને હણવું તે; સામે લાતો મારવી તે.

અમિહય. ત્રિં (અમિહય) પગથી દબાવેલ; લાત મારેલ.

અમિહાણ. નં (અમિહાણ) નામ; સંજ્ઞા

અમિહિય ત્રિં (અમિહિય) ઉક્ત; કહેલ.

અમિહેચ. પું (અમિહેચ) વાન્ય; પદાર્થ.

અમીદ. પું (અમિજિત) જુઓ “ અલિષ્ઠ ” શબ્દ.

અમીય. ત્રિં (અમીય) } નીડર; સાત પ્ર-

અમીર. (અમીર) } કારના લય

વિનાનો. (૨) મખમ આમની એક

મૂર્તિ.

અમૂય. ત્રિં (અમૂય) અસદ્ભૂત; ન બનેલું.

અમૂયામિસંકળ. પું (અમૂયામિસંકળ) જૂતોને

લય ન આપનાર; જેનાથી પ્રાણીઓ

ખીએ નહિ તે.

અમેજ્ઞ. ત્રિં (અમેજ્ઞ) ન ભેદી શકાય તેવું;

ધણું મળ્યું.

અમેજ્ઞા. સ્ત્રીં (અમિજ્ઞા) લોહ; લોહપતા.

અમેલ. ત્રિં (અમીલ) નિર્ભય; નિડર.

અમેગલ. નં (અમેગલ) અમંગલ; અનિષ્ટ.

અમમા. પું (અમાર્ગ) મિથ્યાત્વ કપાય આદિ

અમાર્ગ.

અમમવાય. પું (અમાઘાત) ચોરી ન કરવી

તે; કોઇને મારતું નહિ તે.

અમમ્વ. પું (અમાત્ય) પ્રધાન; મત્રી.

અમમ્મ. ત્રિં (અમમ્મ) મધ્ય વિનાનું; જેમાં

બે લાગ ન થઈ શકે તેવું. (૨) પરમાણુ.

અમમા. નં (અમન) જાણવું તે; આંતરિક

નિર્ણય (૨) અંત; અવસાન.

અમમા. } ત્રિં (અમનસ્) અપ્રીતિકર;

અમમાક્ષ. } (અમનસ્) અનિષ્ટ. (૨)

અસંજી; મનરહિત. (૩) વિચાર શૂન્ય.

અમરનામ. ત્રિ० (અમરનામ) } મનને ત્રાણ
 { અમનામ } ન થાય તે;
 { અમનોમ } હમેશ મનને

અગ્રિય લાગે તેવું. (૨) અનિષ્ટ.

અમરનામ. ત્રિ० (અમરનામ) પીડકારક; દુઃખા-
 તપાદક.

અમરત. ન० (અમૃત) સુધા; અમૃત. (૨)
 ક્ષીરોદાધ સમુદનું જળ

અમરિત. સ્ત્રી० (અમરિત) કુમરિ, કુબુદ્ધિ.

અમરત. મ० (અમર) પાત્ર; ભાજન.

અમરમ. ત્રિ० (અમર) કોષપાત્ર વસ્તુ ઉપર
 જેને મારાપાત્ર નથી તે; નિઃસ્પૃહી. (૨)
 જ્યુદ્ધપના ભરતક્ષેત્રમાં આવતી ચોવી-
 સીમાં થનાર બારમા તીર્થકર. (૩) દિવ-
 સના ૨૫ મા મુહૂર્તનું નામ (૪) દેવ-
 કરે ઉત્તરકરના જુગલિયા મનુષ્યની
 એક જાત.

અમરમળા. સ્ત્રી० (અમરમળા) અરખલિત
 વાણી, જેમાં અચકાય નહિ તેવી વાણી.

અમરમ. ત્રિ० (અમર) અસમત, અમાન્ય.

અમરમ. ન० (અમૃત) જુઓ “ અમત ”
 શબ્દ.

અમરમોસ. પુ० (અમૃતમોષ) કાકડી નગરીનો
 એક પ્રાચીન રાજા, કે જે સર્ગમ લઈ
 પરમ પદ પામ્યો હતો.

અમરમલ. ન० (અમૃતમલ) અમૃતોપમ ફલ,
 અતિ સ્વાદિષ્ટ ફલ.

અમરમોહ. પુ० (અમૃતમોહ) ભરત આદિ ક્ષે-
 ત્રમાં ઉત્સર્પિણીનો ખીલતો આરો ભેસના
 સાન દિવસ સુધી ચેથો વરસાદ વરસે
 તેનું નામ.

અમરમરસ. પું० (અમૃતમરસ) અમૃતમરસ

અમરમલ્લી. સ્ત્રી० (અમૃતમલ્લી) અમરવેલ.

અમરવાસ. પું० (અમૃતવર્ષા) તીર્થકરના જન્મ
 આદિ પ્રસંગે દેવતા ઘટિ કરે તે. સુ-
 ધાઘટિ.

અમર. પું० (અમર) દેવતા; દેવ. (૨) મુક્ત
 આત્મા; સિદ્ધભગવાન. (૩) ઋષભદેવ
 સ્વામીના તેરમા પુત્રનું નામ.

અમરકંકા. સ્ત્રી० (અમરકંકા) દ્રૌપદીનું હરણ
 કરનાર ધાતકી ખડના પદ્મોત્તર રાજની
 મુખ્ય રાજધાની.

અમરજિજ્ઞ. પું० (અમરજીવ) અમર કુમારનો
 જીવ, કે જે આવતી ચોવીસીમાં ત્રેવીસમા
 અનતર્વાર્ય નામે તીર્થકર થશે

અમરવદ્. પુ० (અમરવતિ) જાન વશનો એક
 કુમાર, કે જેણે મહીનાથ પ્રભુ સાથે
 પ્રવજ્યા લીધી હતી.

અમરસામિ. પું० (અમરસામિત) ઇન્દ્ર.

અમરસેન. પુ० (અમરસેન) જાનવશનો એક
 કુમાર, કે જેણે મહીનાથ પ્રભુની સાથે
 પ્રવજ્યા લીધી હતી.

અમરેસ. પુ० (અમરે) માર્ગ. અસુખા (૨)
 કોપ. રોપ. (૩) મહાકદાબદ.

અમરિન્નમ. ત્રિ० (અમરિન્ન) અપરાધ સદન
 નહિ કરનાર; અપરાધી ઉપર ક્ષમા ન
 રાખનાર. (૨) કોધી (૩) સદિબ્ધ;
 ક્ષમાશીલ.

અમરિસા. ત્રિ० (અમરિસા) ઉદ્યમી,
 ઉદ્યમી.

અમર. ત્રિ० (અમર) નિર્મળ, સ્વચ્છ (૨)
 પું० સિદ્ધભગવાન (૩) ઋષભદેવસ્વામીના
 સાતમા પુત્રનું નામ.

અમલા. સ્ત્રી० (અમલા) શકેન્દ્રની પાંચમી
 અગ્રમદિપીનું નામ.

અમવસ્સા. સ્ત્રી० (અમાવસ્સા) અમાવાસ;
 કૃષ્ણ પક્ષનો છેલ્લો દિવસ.

અમાદ. ત્રિ० (અમાયિત) માયારદિત; સરલ.
 (૨) નિષ્કપટી.

અમાદિ. ત્રિ० (અમાયિત) માયારદિત.

અમાઘાય. પું० (અમાઘાય) જુઓ “ અમ-
 ઘાય ” શબ્દ.

અમાણ. ત્રિ० (અમાન) ગર્વ રહિત; નમ્ર.

અમાય. ત્રિ० (અમાય) માયા રહિત; સરલ.

અમાયિ. ત્રિ० (અમાયિન્) જુઓ “ અમાઇ ” શબ્દ.

અમાયિસમ્મદિદ્ધિ. પું० (અમાયિસમ્મદિદ્ધિ) માયા રહિત સમ્યક્દષ્ટિવાળો જીવ; કુટિલતા રહિત સમકિતી.

અમાવસ્સા. સ્ત્રી० (અમાવ યા) } અમાવાસ;
અમાવાસા. (અમાવાસ્યા) } કૃષ્ણપક્ષનો
છેલ્લો દિવસ.

અમિજ્ઞ. ન० (અમેય) ક્રાંતપણ વગ્નુ માપીને આપવાની અમુક સમય માટે જ્યાં મનાઈ કરવામાં આવી છે એવું નગર વગેરે.
(૨) ત્રિ० માપ ન થઈ શકે તેવું, અસાધ્ય.

અમિજ્ઞ. ન० (અમેય) વિષ્ટા, અશુચિવસ્તુ.

અમિજ્ઞસ્. પું० (અમેયસ્) પ્રવાહી વિષ્ટા; અશુચિ રસ.

અમિત્ત. ન० (અમિત) અદિત કરનાર, દુઃખન

અમિય. પું० (અમૃત) જેનો મરવાનો ધર્મ નથી તે, સિદ્ધભગવાન (૨) ના અમૃત, સુધા.

અમિય. ત્રિ० (અમિત) અપરિમિત; અસાધ્ય
(૨) પરિભાષ્યરહિત, અનત. (૩) દક્ષિણ તરફના દિશાકુમાર દેવતાનો હન્દ્ર.

અમિયગ્હ. પું० (અમિતગતિ) દક્ષિણ દિશાના દિશાકુમાર જાતિના દેવતાનો હન્દ્ર; ભવન-પતિના ૨૦ હન્દ્રમાંનો એક.

અમિયગામિ. પું० (અમિતગામિન્) અનતજાતી; સર્વજ. (૨) ઐવરતક્ષેત્રના એક તીર્થકર દેવનું નામ.

અમિયમેહ. પું० (અમૃતમેષ) જુઓ “ અમ-યમેહ ” શબ્દ.

અમિયવાહન. પું० (અમિતવાહન) ઉત્તર દિશાના દિશાકુમાર દેવતાનો હન્દ્ર. ભવન-પતિના ૨૦ હન્દ્રમાંનો એક

અમિયાસગિય. પું० (અમિતાસનિક) વારંવાર દેકાણુ પદલાવનાર, ઉંઘેસ કરનાર

અમિલ. ન० (અમિલ) અમિલ દેશની બનાવટનું વસ્ત્ર, ઉત્તનું વસ્ત્ર. (૨) પું० મેય; રેડકા.

અમિલક્ષ. પું० (અમ્લેન્દ્ર) મહેન્દ્ર બાબા ન જાણનાર; આર્ય.

અમિલા. સ્ત્રી० (અમિલા) ૨૦ મા તીર્થકરની પ્રથમ શિયાનું નામ.

અમિલાય. ત્રિ० (અમ્લાન) ન કરમાયેલ.

અમિલિચ. ત્રિ० (અમિલિત) એક સુત્રમા ળીજન સુત્રા મેળવી ન જોણકુ તે, મિલિત દોષ જેમાં નથી એવું.

અમુચ. ત્રિ० (અમૃત) સ્મૃતિમાં નહિ આવેલું.

અમુહ. ત્રિ० (અમૃતિન્) તીર્થલ કાર્યન ન જોડનાર.

અમુગ. ત્રિ० (અમુક) અમુક, ગમે તે ક્રાંત એક.

અમુગિયમ્મલ. ત્રિ० (અમુગિયમ્મલ) જેની સમયા જાણવામાં નથી તે, અપરિમિત

અમુત્ત. ત્રિ० (અમુક્) સ સારથી મુક્ત નથી થયો તે; સંસારી.

અમુત્ત. ત્રિ० (અમૃત) અમૃત, વર્ણ, ગંધ, રસ અને સ્પર્શ રહિત ધર્માસ્તિકાય વગેરે.

અમુદ્ગ. } ન० (અમુદ્ગ) અતીન્દ્રિય મિથ્યા
અમુયમા. } જ્ઞાન વિશેષ જેમ દેવતાનું પુદ્ગલ રહિત શરીર જોઈને એમ માને કે જીવનું શરીર પુદ્ગલનું બનેલું નથી ઇત્યાદિ.

અમુય. ત્રિ० (અમુક) જુઓ “ અમુગ ” શબ્દ

અમુય. ત્રિ० (અમૃત) સ્મૃતિમાં નહિ આવેલ

અમુસા. સ્ત્રી० (અમૃગ) સત્યવચન.

અમુહ. ત્રિ० (અમુલ) નિરૂતર; જવાબ ન આપી શકે તે.

અમૂહ. ત્રિ० (અમૂહ) મૂઠ નહિ તે; તરવન જાણનાર. (૨) અમુઞ્ઞ; વિચક્ષણ

અમૃદવિદ્ધિ. સ્ત્રી૦ (અમૃદવિદ્ધિ) અન્યદર્શનની ધામધુમ તરફ મોહ વગરની દષ્ટિ; સમકિતના આઠ આચારમાંનો એથો આચાર. (૨) અવિચલિત ભુદિ.

અમૃદલક્ષ્મી. ત્રિ૦ (અમૃદલક્ષ્મી) વસ્તુના સ્વરૂપને યથાર્થ જાણનાર.

અમૃદહૃત્ય. ત્રિ૦ (અમૃદહૃત) હાથની કળામાં હોશિયાર; હસ્તકળા કુશળ.

અમૃદ. ત્રિ૦ (અમૃદ) ભુઓ “ અમૃદ ” શબ્દ.

અમેજ્ઞ. વિ૦ (અમેજ્ઞ) ભુઓ “ અમિજ્ઞ ” શબ્દ.

અમેઝ્ઞ. ત્રિ૦ (અમેઝ્ઞ) અપવિત્ર

અમોસલિ. ન૦ (અમુસલિ) પડિલેલણ કરતાં વસ્ત્રને સામેલાની માફક ઉચું નીચું કરી ઉપર કે નીચે જમીનને ન અગડવું તે. પડિલેલણનો એક ગુણ.

અમોહ. ત્રિ૦ (અમોહ) અવન્ય; સફલ. (૨) પુ૦ કાષ્ટ વખતે સૂર્યના યિગની નીચે કિરણોના વિકારથી માગની ઉંધને આકારે કાળી કે બીજા રંગની રેખા દેખાય છે તે. (૩) વાદળાં વગરની ચિજળી. (૪) એક યક્ષનું નામ.

અમોહ. ત્રિ૦ (અમોહ) મોહ રહિત. (૨) પુ૦ જંબુમહરના રચક પર્વતનું એક કૂટ.

અમોહણ. ત્રિ૦ (અમોહણ) મુગ્ધ નહિ કરનાર.

અમોહરંસિ. ત્રિ૦ (અમોહરંસિ) યથાર્થ જોનાર. (૨) પુ૦ યશ વિશેષ. (૩) ન૦ ઉદ્ધાન વિશેષ.

અમોહા. સ્ત્રી૦ (અમોહા) જંબુ સુદર્શનનું અપર નામ. (૨) પશ્ચિમ દિશાના અંતઃનક પર્વતની દક્ષિણ તરફની એક વાવડીનું નામ.

અમ્મ. સ્ત્રી૦ (અમ્મા) માતા; મા.

અમ્મના. સ્ત્રી૦ (અમ્મા) માતા, મા.

અમ્મહ. પું૦ (અમ્મહ) એ નામનો એક સન્યાસી, કે જેણે મહાવીર સ્વામીના શાસનમાં તીર્થંકરનામ જોત્ર ઉપાર્જન કર્યું.

અમ્મતાય. પું૦ (અમ્માતાય) મા આપ; માતા પિતા.

અમ્મઘાઈ. સ્ત્રી૦ (અમ્માઘાત્રી) ધાવમાતા, ધાઇ.

અમ્મયા. સ્ત્રી૦ (અમ્મિકા) માતા; મા. (૨) પાંચમા વાસુદેવની માતાનું નામ.

અમ્મા. સ્ત્રી૦ (અમ્મા) માતા; મા.

અમ્માપિડ. } પું૦ (અમ્માપિતૃ) માતાપિતા;
અમ્માપિતિ. } માઆપ.
અમ્માપિયર. }

અમ્માપેદ્ય. ત્રિ૦ (અમ્માપેતૃક) માતાપિતા સંબંધી.

અમ્મ. ત્રિ૦ (અમ્મદ) ડું, પોતે.

અમ્મારિસ. ત્રિ૦ (અમ્મારણ) અમારા જેવા.

અય. પું૦ (અય) પૂર્વાભાદ્રપદ નક્ષત્રનો અધિષ્ઠાતા દેવતા. (૨) બકરો. (૩) આઠમા મહાગ્રહનું નામ.

અય. પુ૦ (અય) ગમન; મનિ. (૨) લાલ, પ્રામિ. (૩) અનુભવ. (૪) ન૦ પુણ્ય.

અય. ન૦ (અયસ) લોહ; ધાતુ વિશેષ.

અયંતિય. ત્રિ૦ (અયન્તિ) જેના ઉપર રાજ્યની મુદ્રા નથી એવો સિક્કો વગેરે.

અયંપુલ. પુ૦ (અયંપુલ) અયંપુલ નામે ગોશાલાનો એક સેવક.

અયંસંધિ ત્રિ૦ (અયસંધિ) જે વખતનું સ્વાખ્યાય, પ્રડિલેલણ આદિ જે કામ હોય તે વખતેજ તે કામ કરનાર; વખતસર કામ કરનાર.

અયકરમ. પું૦ (અયકરક) અધ્યાસી ગ્રહમાંનો ૧૭ મહાગ્રહ.

અયકવલ્લ. ન૦ (અયસ્કવલ્લ) લોહનો તવો; લોહી.

અયકુંડિયા. સ્ત્રી૦ (અયસ્કુચિક્કા) લોહાની કુંડી.

અયકોદ્ધય. નં (અસ્કોદ્ધક) લોઢું તપાવવાની ભટ્ટી.

અયગર. પું (અજગર) બકરાને પણ ગળી જનાર; સર્પની એક જાત.

અયગોલ. પું (અયોગોલ) લોઢાનો ગોળો.

અયણ. પું (અયન) સૂર્ય અંદરને માંડેથી બહાર જાય કે બહારના માંડેથી અંદરના માંડે આવી એક આટ્ટિ પુરી કરે તેટલો વખત. (૨) નં ગમન. (૩) પ્રાપ્તિ; લાભ. (૪) જ્ઞાન; નિર્ણય. (૫) ત્રિં પ્રાપ્ત કરનાર.

અયણ. નં (અતન) અનાદિ કાળથી નિરતર ઉત્પન્ન થવામાં પ્રવર્તેલું; હમેશાં રહેનાર.

અયણ. નં (અદન) અન; ખોરાક

અયત્ત. ત્રિં (અયત્ત) જયણ વિનાનું, યતના રહિત.

અયર. પું નં (અતર) સાગરોપમરૂપ કાળ પરિભ્રમણ વિશેષ.

અયત્ત. પું (અચ્ચલ) અધક વૃષ્ટિના પુત્ર છટ્ટા દર્શાવે. (૨) અતઘ સૂત્રના પહેલા વર્ગના છટ્ટા અધ્યયનનું નામ. (૩) પ્રથમ બલદેવનું નામ. (૪) ત્રિં નિશ્ચલ; સ્થિર.

અયત્તભાડ. પું (અચ્ચલભ્રાતૃ) જુઓ “ અચ-લભાય ” શબ્દ.

અયલા. સ્ત્રીં (અચલા) જુઓ “ અચલા ” શબ્દ.

અયવીહિ. સ્ત્રીં (અજવીહિ) હસ્ત, ચિત્રા, સ્વાતિ, વિશાખા અને અનુરાધા એ પાંચ નક્ષત્રની ગતિનું નામ.

અયસ. નં (અયસ) અપયસ; અપકાર્તિ.

અયસી. સ્ત્રીં (અત્તસી) અલસી, એક જાતનું તેલવાળું ધાન્ય. (૨) અલસીનો છોડ.

અયહારિ. ત્રિં (અયોહારિ) સોનુરૂપ વગેરેને પડતું ચૂકી લોઢાનેજ ઉપાડનાર; લોહ-વાણિયો.

અયા. સ્ત્રીં (અજા) બકરી.

અયાકિવાણિજ્ઞ. પું (અજાક્યાણીય) ન્યાય વિશેષ; બકરીના ગળાપર જેમ અણધારી છરી આવી પડે છે તેમ અણધાર્યું આવી પડેલું કાર્ય.

અયાણ. ત્રિં (અજાયક) અજા; ન જાણનાર.

અયાર. પું (અકાર) “ અ ” અક્ષર.

અયાચણિજ્ઞ. ત્રિં (અયાપનીય) જેનાથી કાર્ય ન સરે તેવું; પ્રયોજન પુરતું નહિ.

અયાચય. પું (અજાચય) બકરીનો વાડો.

અયાચયટ્ટ. ત્રિં (અયાચયર્થ) અપરિપૂર્ણ, જોઈએ તેટલું નહિ.

અયુત. નં (અયુત) જુઓ “ અઉઅ ” શબ્દ.

અયો. નં (અયસ) લોઢું. લોહ.

અયોકવલ્લ. નં (અયસ્કવલ્લ) તવો; લોઢી.

અયોચ્ચણ. નં (અયોચન) લોઢું કુટવાનો ધણ.

અયોમુહ. પું (અયોમુલ) લવણ સમુદ્રમાં વાયવ્ય ખુણામાં પાંચસો જેજન ઉપર આવેલ એક અંતરદીપ; ૫૬ અંતરદીપ માનો ૧૧ મો અંતરદીપ. (૨) ત્રિં અયોમુહ અંતરદીપમાં રહેનાર મનુષ્ય.

અર. પું (અર) ચાલુ અવસર્પિણીમાં ભરત ક્ષેત્રના સાતમા ચક્રવર્તી અને અઢારમા તીર્થંકર. (૨) નં ધરી; પૈડાનું વચલું લાકડું.

અરઞ્ન. પું (અરજસ) ૮૮ મહાઅહમાંનો ૭૦ મો મહાઅહ.

અરઞ્ન. નં (અરત) પાંચમા અહલદેવલોકનો અરત નામે એક પાથડો. (૨) ત્રિં રાગરહિત; પ્રીતિ વિનાનો.

અરહ. સ્ત્રીં (અરતિ) સંયમમાં ઉદ્વેગ, જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર, તપ અને વીર્ય એ પાંચ આચારમાં જેયેની. (૨) સાધુના બાવીસ પરિપક્વમાંનો એક પરિપક્વ. (૩) છટ્ટ વિયોગ કે અનિષ્ટ સંયોગથી થતું માન-સિક દુઃખ.

અરહકમ્મ. નં (અરતિકર્મ) જેના ઉદ્વેગથી જીવને સંયમ વગેરેમાં અરતિ ઉત્પન્ન

થાય તેવી એક નોકપાય મોહનીયની પ્રકૃતિ; અરતિ મોહનીય કર્મ.

અરહપરિસહ. } પુ. (અરતિપરિષદ) સાધુના
અરહપરીસહ. } ૨૨ પરિપદ્ધાનો એક.
 અરતિ નામે પરિપદ્ધ.

અરહમોહશિજ્ઞ. ન. (અરતિમોહનીય) અરતિ નામે મોહનીય કર્મની એક પ્રકૃતિ.

અરહમ્. સ્ત્રી. (અરતિરતિ) અરતિરતિ, ધર્મમાં અરતિ અને પાપમાં રતિ (૨) મુખ્ય. અ.

અરંજર. પું. ન. (અરંજા) એક પ્રકારનો પાણીનો ધોડો.

અરઘ્નુરી. સ્ત્રી. (અરઘ્નુરી) ગિરનાર. ધ્ય. ૧૦
 રાગની એક નગરી. (૨) સર્પની અથ
 મહિષી

અરઘ. પું. (અરઘ) જુઓ ' અરઘ ' શબ્દ

અરઙ્ગુયપાસ. પું. (અરઙ્ગુમાળ) દેવતા વ-
 ગરનુ અધન

અરણિ. પું. (અરણિ) અરણિનું લોકકૃત, જેને માંહોમાંહે ધસવાથી અગ્નિ જેવું તેનું લોકકૃત.

અરણિયા. સ્ત્રી. (અરણિયા) જેનો અધ બી
 જરૂર છે એવી એક વનસ્પતિ

અરણ્ય. ન. (અરણ્ય) નિર્જન જંગલ, વસતિ વિનાની અટવી.

અરણ્યવર્ડિસગ. પું. (અરણ્યવનમક) અગ્ની-
 યારમાં દેવલોકનું અરણ્યવાવનસક નામે એક વિમાન.

અરતિ. સ્ત્રી. (અરતિ) જુઓ " અરતિ " શબ્દ.

અરતિપરિસહ. પું. (અરતિપરિષદ) જુઓ
 " અરહપરિસહ " શબ્દ

અરતિરતિ. સ્ત્રી. (અરતિરતિ) જુઓ ' અરહ-
 રતિ " શબ્દ

અરય. પું. (અરય) પેશના આરા.

અરય. પું. (અરય) કર્મરજ રહિત; સિદ્ધ ભગવાન (૨) ૮૮ ગ્રહમાંનો એક મહા

ગ્રહ (૩) પાંચમા દેવલોકના વિમાનનો એક પાથડો. (૪) ત્રિ. મેલ રહિત; નિર્મળ. (૫) ન. રજોગુણનો અભાવ.

અરય. ત્રિ. (અરય) અનાસકત; નિરપદ્ધ.

અરયણિ. પું. (અરયણિ) વિસ્તૃત આંગળી સહિત હાથ, પરિભાષ્ય વિશેષ.

અરયા. સ્ત્રી. (અરયા) કુમુદ વિજયની મુખ્ય રાગધાની.

અરવગ. ત્રિ. (અરવ) અર્ધદેશમાં રહેનાર મનુષ્ય વગરે.

અરેચિંદ. ન. (અરિચંદ) કર્મળ. પદ્મ.

અરસ. ત્રિ. (અરસ) હીમ આદિ દ્રવ્યથી સંગ્રહરેલ નદિ; રસવિનાનું

અરસજીવિ. પું. (અરસજીવિ) અરસ આ-
 હારથી જીવનાર, અભિગ્રહ ધારી મુનિ વિશેષ

અરસમેહ. પું. (અરસમેહ) રસ વિનાનો વર-
 સાદ. જે વરસાદથી બહેળા પ્રમાણમાં અને મીઠું અનાજ ન પાકે તેવો વરસાદ.

અરસાહાર. પું. (અરસાહાર) રસ વિનાનો આહાર (૨) નીરસ આહાર લેવાનો અભિગ્રહ ધારણ કરનાર સાધુ

અરહ. ત્રિ. (અરહ) પરિગ્રહ રહિત

અરહ. પું. (અરહસ) કષ્ટપણ રહત્ય જેની બાણ બહાર નથી તે, અરિહત ભગવાન; જિનદેવ. (૨) ત્રિ. પ્રગટ.

અરહ. } પું. (અરહ) ધન્ધ આદિના પૂ-
અરહત. } જ્ઞાનીય; તીર્થંકર. (૨) અ-
 વધિજાની અને મન.ધર્મ્ય જ્ઞાની.

અરહંત. ત્રિ. (અરહંતર) સર્વજ્ઞ, બધું જા-
 નનાર (૨) પું. જિન ભગવાન

અરહંત. ત્રિ. (અરહંત) નિરપદ્ધી; મમતા રહિત (૨) પું. જિનદેવ.

અરહટ. પું. (અરહટ) પાણી કાઢવાનું રેંટ; ધર્મિન.

અરહસ્ય. પું. (અરહસ્ય) ચપાનગરી નિ-
વાસી એક વડાળવરી આવક, કે જેને
સમુદ્રમાં દેવતાએ પરિપદ આપ્યો હતો.
(૨) તારી નગરીના હતો પુત્ર કે જેણે
પોતાના માઆપ સાથે અર્ધનિમિત્ર આ-
ચાર્ય પાસે દીક્ષા લીધી હતી.

અરહસ્યલાલિ. પું. (અરહસ્યલાલિ) પોતે અ-
રિહત નહિ છતાં પોતાને અરિહત તરીકે
ઓગખાવનાર, હું “ અરિહત છું ” એમ
મિથ્યા પ્રલાપ કરનાર

અરહસ્સ. ન. (અરહસ્ય) ગુપ્તમાં ગુપ્ત છત્ર
શાસ્ત્રનું રહસ્ય.

અરહસ્સમાગિ. પું. (અરહસ્યમાગિ) ગંતાવી
કાંઈ રહસ્ય ગુપ્ત નથી તે. સર્વજ્ઞ

અરહિય. ત્રિ. (અરહિત) નિરતર: વિગ્ધ
વિના.

અરિ. પું. (અરિ) દુશ્મન, શત્રુ

અરિદ્ધ. પું. નં (અરિદ્ધ) લીમણનું ઝડ (૨)
અરીકાનું વ્રક્ષ અને ફળ (૩) પદ્મમાં
ધર્મનાથ તીર્થકરના પ્રથમ ગણધરનું નામ
(૪) વૃષભામુર. (૫) ચાણુ ચોરીસીના
આવીસમાં તીર્થકર નેમીનાથનું અપર નામ
(૬) પાંચમાં દેવલોકમાં ત્રીજા પાથણનું
નામ.

અરિદ્ધનેમિ. પું. (અરિદ્ધનેમિ) ચાણુ ચોરીસીના
ભરતક્ષત્રના આવીસમાં તીર્થકર.

અરિદ્ધપુરા. સ્ત્રી. (અરિદ્ધપુરી) કચ્છમાંની
વિજયની મુખ્ય રાજધાની.

અરિદ્ધ. સ્ત્રી. (અરિદ્ધ) મહાકચ્છ વિજયની
મુખ્ય રાજધાની.

અરિદ્ધમણ. પું. (અરિદ્ધમણ) શ્રી ઋષભદેવ
સ્વામીના સિતેરમાં પુત્રનું નામ (૨)
વસતપુરનો એક રાજા કે જેની રાણીએ
ચોરને અભયદાન આપ્યો હતો.

અરિસ. નં. } (અરિસ) હરસ. એક
અરિસા. સ્ત્રી. } પ્રકારનો રોગ.

અરિસિદ્ધ. } ત્રિ. (અરિસિદ્ધ) હરસના રોગ
અરિસિદ્ધ. } વાળો.

અરિહ. ત્રિ. (અરિહ) યોગ્ય; લાયક. (૨) આ-
ચાર્ય આદેની પદવીને યોગ્ય, પૂજ્ય. (૩)
પું તીર્થકર દેવ.

અરિહ. પું. (અરિહ) મૂલ્ય; કિંમત.

અરિહંત. પું. (અરિહંત) અરિહંત ભગવાન.

અરિહંતચેદય. પું. નં (અરિહંત) અરિ-
હંત સગર્વી કાંઈપણ રમારક ચિન્હ-સાધુ,
સાધુનો વેપ, શુભ વગર.

અરિહંતસાસણ. નં. (અરિહંતસાસણ) તીર્થકરનું
શાલન, જૈન દર્શન. (૨) જૈન આગમ.
(૩) જૈન આરા.

અરિહંત. પું. (અરિહંત) આયં મુરિથન અને
સુપ્રતિષ્ઠિતના પાત્રમાં શિષ્યનું નામ.

અરિહંતવિદ્યા. } પું. (અરિહંત) આયં સિદ્ધ
અરિહંતવિદ્યા. } મિરિના ચોથા શિષ્ય

અરિહંત. ત્રિ. (અરિહંત) રોગ રહિત. નિરાગી

અરિહંત. પું. (અરિહંત) હરિયાસ ક્ષત્રના વિષ-
ગ્રાહન નામે વાટલા વૈતાલ્ય પર્વતનો
અધિષ્ઠાતા દેવતા. (૨) ૮૮ મહાગ્રહમાંના
૫૪ માં ગ્રહ. (૩) સૂર્યની પ્રભા પ્રકાશનો
સમય. (૪) નદીશ્વરવર સમુદ્ર અને
અરુણાક્ષ સમુદ્રની વચ્ચેનો દ્વીપ. (૫)
દેવ વિશેષ. (૬) નં વિમાન વિશેષ.

અરિહંતવ્યમ. પું. (અરિહંતવ્યમ) અનુવેશ્વર દેવોના
ચોથા નામરાજનું નામ. (૨) લવણ
સમુદ્રમાં ઉતર દિશાએ ૪૨ હજાર જેજન
ઉપર આવેલ અનુવેશ્વર દેવોનો આવાસ
પર્વત (૩) રાહુનાં શાલ કાન્તિવાળા
પુદ્ગલ

અરિહંતવ્યમા. સ્ત્રી. (અરિહંતવ્યમા) નવમાં તીર્થ-
કરની પ્રવજ્યા પાલખીનું નામ.

અરિહંતમહ. પું. (અરિહંતમહ) અરિહંતવર
અરિહંતમહામહ. પું. (અરિહંતમહામહ) સમુદ્રનો
અધિપતિ દેવતા.

અલંકારિય. ત્રિ० (અલંકારિત) આબૂપથ
વએરથી અલંકૃત કરેલ.

અલંકારિય. પુ० (અલંકારિક) હળમ; નાધ.
(૨) અલંકાર; ધરણાં.

અલંકારિયકમ્મ. ન० (અલંકારિકમંત) કેશ
આદિ સમારવાનું કર્મ; હોરકર્મ. (૨)
હળમન.

અલંકારિયસમા. } સ્ત્રી० (અલંકારિકસમા)
અલંકારિયસહા. } જ્યાં ખેરતી અલંકાર
પહેરાય તેવું સ્થાન; આબૂપથ પહેરવાની
સભા. (૨) હળમન કરાવવાની જગ્યા.

અલંકારિય. ત્રિ० (અલંકારિત) અલંકૃત; મુકુંદ
આદિથી શરૂઆતેલ. (૨) ન० અલંકાર
અલંકાર સ્વસ્થી આવું તે; આવનનો એક
શુભ.

અલંકાર. ત્રિ० (અલંકાર) કાળુ નહિ; કુંક.

અલંકારસા. સ્ત્રી० (અલંકારસા) ઉત્તર રચક
પવન ઉપર વસનારી આસમાની પહેલી
દિશાકુમારિકા.

અલંકારપુરી. સ્ત્રી० (અલંકારપુરી) કૌટિક શાસ્ત્ર
પ્રમાણે કુખેરતી નગરી.

અલંકાર. પું० (અલંકાર) વારાણસી નગરીનો ગળ.

અલંકાર. પું० (અલંકાર) અનગડ સૂતના બાદ
વગના સોળમા અધ્યયનનું નામ (૨)
મહાવીર સ્વામીના સમયમા કાશીનગરીનો
એક રાજા.

અલંકારણ. ન० (અલંકારણ) અપલક્ષણ (૨)
ત્રિ० સારાં લક્ષણ રહિત.

અલંકારણયા. સ્ત્રી० (અલંકારણયા) અસમજસ
ભાવથી; યદા તદા બોલતું તે.

અલંકારપુરી. સ્ત્રી० (અલંકારપુરી) જુઓ
“અલંકારપુરી” શબ્દ.

અલંકાર. ત્રિ० (અલંકાર) નિર્લજ્જ. ખેશરમ.

અલંકાર. પું० (અલંકાર) લાક્ષારસ; અલનો

અલંકાર. ન० (અલંકાર) વંદિતીના પ્રજ્ઞાના
આકારનું એક હથિયાર.

અલમસિરી સ્ત્રી० (અલમસી) અલાદેવીની
પૂર્વની માતા.

અલમંથુ. ત્રિ० (અલમંથુ) સમર્થ; શક્તિમાન.
(૨) નિષેધક; નિવારક.

અલમંથુ. ત્રિ० (અલમંથુ) યસ કરો; ન
કરો એવી રીતે નિષેધ કરનાર.

અલય. ન० (અલય) વીંછીનો કોટો.

અલયાપુરી. સ્ત્રી० (અલયાપુરી) જુઓ “અ-
લયાપુરી” શબ્દ.

અલય. ત્રિ० (અલય) મોનવનધારી.

અલસ. ત્રિ० (અલસ) આળસુ, પ્રમાદી. (૨)
મદ, ધીમુ. (૩) પું० અળસીઓ. (૪)
ઉત્તર ભરતમાંનો એક દેશ.

અલસય. ત્રિ० (અલસય) વિશ્વચિકા વિશેષ;
ગ્રાહનો એક રોગ.

અલસિધ. ત્રિ० (અલસિધ) આળસુ; પ્રમાદી.

અલસિની. સ્ત્રી० (અલસી) વારાણસી નગરીના
અથવા આધાપતિની સ્ત્રી; ધરજીન્દની અલા
નામની અગ્રમદિલીની પૂર્વ ભવની માતા.

અલસી. સ્ત્રી० (અલસી) અલસી. ધાન્ય
રિંગા.

અલહુય. ત્રિ० (અલહુય) અત્યન્ત સદમ.
રંગનાથી બીજા કાંઈ કંઈ નથી તે.

અલા. સ્ત્રી० (અલા) ધરજીન્દની પ્રથમ અગ્ર-
મદિલીનું નામ. (૨) વિદ્યુતકુમાર જાનની
મોટી દેવી

અલાહ. ન० (અલાહ) પુત્રપુ.

અલાહજેદ. ન० (અલાહજેદ) પુત્રપુ જેદ.
વાનું હથિયાર.

અલાહપાથ. ન० (અલાહપાથ) પુત્રપાનું પાત્ર.

અલાદેવી. સ્ત્રી० (અલાદેવી) જુઓ “અલા”
શબ્દ.

અલાહ. ન० (અલાહ) જુઓ “અલાહ”
શબ્દ.

અલામપરિસહ. પું० (અલામપરિસહ) આલા-
રાત્રિની અપ્રાપ્તિનો પરિવહ.

- અભાવ. નં** (અભાવ) ઉંઘાડીઉં; સખગનુ
છાતું અથવા લાકડું.
- અભાવક્રિસય. નં** (અભાવત્તમક) અધાદેવીનું
ભવન.
- અભાહિ. અં** (અભમ) નિવારણ; નિષેધ
(૨) સપર્શ, પર્યાગ.
- અભિજર. પું** (અભિજર) ધંડા, ભાવ્યાં
- અભિન્દ. નં** (અભિન્દ) ઓટલો. ચોનરો
(૨) કુડ
- અભિન્ન. નં** (અભિન્ન) દલેસું, નાવાને દલા-
વવાનો પાસડા.
- અભિપત્ત. પું** (અભિપત્ત) વીંધીની પાડીના
આકારે જેના પાડા છે એવું વક્ષ
- અભિય. નં** (અભીક) નિર્દોષ, નિરશ્ચંક
- અભિયા. સ્ત્રી** (અભીકા) બુધાગવળી ભાષા,
અસત્ય ભાષા.
- અભિસંદ. પું** (અભિષ્યન્દ) આગાની એક
ખત. ધાન્ય વિશેષ.
- અભુગ. નં** (અભુક) અટાટા. કદ વિગેષ
- અભુમઅ. ત્રિં** (અભુષક) અવિરોધક, વરદા-
પણ સયમની વિરોધના ન કરનાર
- અભેલકડ. ત્રિં** (અભેલકટ) જેનાથી પાત્ર
ખરડાય નહિ તેવી વસ્તુ. ડાળીઆ અખા,
વટાળા વગરે.
- અભેલડ. } ત્રિં** (અભેલકટ) બુઝા
અભેલાડ. } અભેલકટ શબ્દ
- અભેસિ. પું** (અભેસિયન) લેસ્યારદિત બુધ.
સિદ્ધભગવાન તથા અંગાળી ચૌદમા ગુણ-
કાળાવાળા ૭૧
- અભેસ્સ. પું** (અભેસ્ય) લેસ્યારદિત ૭૫.
ચૌદમા ગુણકાળાવાળા તથા સિદ્ધભગવાન
- અભોગ. } પું** (અભોગ) વચન અભારતો
અભોય. } અભેશ. અભોક (૨) ૭૧
પ્રદગમ આદિ રદિત આકાશ
- અભોગાકામ. પું** (અભોગાકામ) લોકાકાશની
અદાર અલોકાકાશ
- અભોમયા. સ્ત્રી** (અભોમતા) લોકાકાશ અભાવ;
૩૨ યોગસમ્રાટમાનો આકાશ યે ગસમ્રાટ.
- અભોયામાસ. પું** (અભોયામાસ) બુધો
“ અલોકાકાસ ” શબ્દ.
- અભોલ. ત્રિં** (અભોલ) અબુધ, લોકાકાશરદિત.
- અબ્દ. ત્રિં** (અબ્દ) લીલુ, ભીનુ.
- અબ્દક. સ્ત્રી** (અબ્દકી) ગુચ્છ જાતની એક
વનસ્પતિ. દુધી
- અબ્દક. નં** } (અબ્દક) આદુ.
અબ્દક. પું }
- અબ્દકચૂર. પું** (અબ્દકચૂર) એક જાતની
આદુ વનસ્પતિ. સીલો કચૂરો.
- અબ્દમુત્થા. સ્ત્રી** (અબ્દમુત્તા) નાગરભોધ.
- અભિયાવગ. ત્રિં** (અભિયાવગ) કાળાય નહિ
તેથી સાધો
- અભિયાવગાવંધ. પું** (અભિયાવગાવંધ) એક
અને ધીબા પ્રયત્ન સાથે ચોટાડવું તે;
સાધો કાળાય નહિ તેથી રીતે ગુંદર
વગરથી ચોટવું તે.
- અબ્દીગ. ત્રિં** (અબ્દીગ) ગુરુત્તરને આશ્રિ
રહેલ (૨) ગર્ભાર એષ્ટ કરનાર. (૩)
મન. વચન અને કાપાથી ગુરુત થયેલ.
(૪) ઉત્પત્ત થયેલ, વૃદ્ધિ પામેલ. (૫)
મનોહર. મુન્દર. (૬) નિ.સગ. લેપ રદિત.
(૭) નં શરીર.
- અબ્દીગાપહીગાગુસ. ત્રિં** (અબ્દીગાપહીગાગુસ)
અગાપાગ વગરને સારી રીતે સયમમાં
રાખનાર
- અબ્દીગાયા. સ્ત્રી** (અબ્દીગાયા) ગુરુત્તરપાત્રું.
- અવ. અં** (અવ) અધિકપાત્રું. (૨) મર્યાદા.
- અવકાશ. ત્રિં** (અવકાશ) ઉત્તરેલુ; તરીને
૧૨ થયેલુ.
- અવકાશ. નં** (અવકાશ) કાક મરડાતી તે.
- અવકાશવંધન. નં** (અવકાશવંધન) મસ્ત-
કને મરડીને બુધ સાથે પાકેલા ભાગમાં
આધવું તે; મુશ્કેટાદ આધવું તે.

અવજ્ઞસંહ્યા. નં (અવજ્ઞસંહ્યા) ૧૨૨ વિના
૨૪૧ ટાલ વગેરે સહન કર્યાં તે. ૧૫
વિશેષ સેવવું તે.

અવંક. ત્રિં (અવંક) વાંકું નહિ તે; સરસ.

અવંન. પું (અવંન) આંખનો ખુણો (૨)
ત્રિં અગની ખાડ ખાંચવાળો.

અવંશુલ. ત્રિં (અવંશુલ) ઉધાડું મૂકેલું;
ખુલ્લું મૂકેલું.

અવંજાજાવ. ત્રિં (અવંજાજાવ) જેને દાદી
મૂલ વગેરે ઉગ્યાં નથી એવો.

અવંમ. ત્રિં (અવંમ) વધ્ય નહિ, સફળ
કાર્ય કર્તા (૨) સફળ. (૩) પું શુભા
શુભ કર્મના વિવેચનવાળો ૧૧ મો પૂર્વ.

અવંમ્ના. સ્ત્રીં (અવંમ્ના) અધિષ્ઠા રિજ્યની
મુખ્ય રાજધાની.

અવંતિસુકુપાલ. પું (અવંતિસુકુમાર) ઉત્તર-
નીનગરીનિવાસી ભાગ એકાગ્રીનો પુત્ર.

અવંતીંગા સ્ત્રીં (અવંતીંગા) ગાશાગાના
મનને અનુસાર એક દાગ ચિહ્ન.

અવંતીવદ્ધા. પું (અવંતી વંત) એ નામનો
એક રાજા.

અવંકંવા. સ્ત્રીં (અવંકંવા) ઉત્પન્નકામ.
ઉત્પન્નના.

અવંકર. પું (અવંકર) કચેરો.

અવંકસિ. પું (અવંકર્ષ) અપકર્ષ; દાન.

અવંકાસ. પું (અવંકાશ) આશ્રય વિશેષ.

અવંકીરણ. નં (અવંકરણ) ઝાડી દેવું, નથ દેવું.

અવંકોટક. નં (અવંકોટક) માથું નમાવી
હાથ સાથે પગપાડે બેસવું તે.

અવંકંત. ત્રિં (અવંકાન્ત) સર્વ શુભ ભાવથી
અપ્રત્યથેષ.

અવંકંતિ. સ્ત્રીં (અવંકાન્તિ) પરિભ્રમણ કરવું
તે. (૨) નિર્ગમન.

અવંકંતિ. સ્ત્રીં (અવંકાન્તિ) ગમન, ગતિ.

અવંકમગ. નં (અવંકમગ) નીકળવું. (૨)
પાછા દરેલું; પાછા સરકવું.

અવંકાસ. પું (અવંકાશ) અભિમાનથી અધ
થવું તે, મોહનીય કર્મનો એક ભેદ (૨)
અન્ધકાર, અધાર્.

અવંકાસ. પું (અવંકર્ષ) સમૃદ્ધિનું અત્યંત
અભિમાન રાખવું તે. (૨) દાનિ, નુકસાન.

અવંકોસ. પું (અવંકોશ) ખીજનું શ્વસન
ખેંસવું તે; નિન્દા.

અવંકોસ. પુ (અવંકોશ) માન, અહંકાર.

અવંક્ષાર. પું (અવંકાર) વિષ્ટા, મળ.

અવંક્ષારણ. નં (અવંક્ષારણ) અપશબ્દ
બોલવા તે (૨) સહાનુભૂતિનો અભાવ.

અવંક્ષારણ. નં (અવંક્ષારણ) સાનિધ્ય ન
કરવું તે; પ્રસન્ન ન થવું તે

અવંક્ષેવ. પું (અવંક્ષેવ) વિદ્ય; આધા

અવંક્ષેવણ. નં (અવંક્ષેવણ) નીચે દેવું તે.
ઉત્સાહપાળાદિ પાત્ર કર્મ પેટી ખીજી કર્મ

અવં. નં (અવંક) પાળીમા ઉપત્ત થતી
એક જાતની વનસ્પતિ.

અવંકંડ. નં (અવંકંડ) સુપાળ. (૨) પાળીનાં
શીથુ.

અવંકારિણ્ય. ત્રિં (અવંકારિણ) અવગાહના
કરેલ. અનાદર કરેલ.

અવંકાત ત્રિં (અવંકાત) નાટ થયેલ, ક્ષીણ
થયેલ.

અવંકામ. પું (અવંકામ) નિશ્ચય; નિર્ણય.
(૨) જ્ઞાન

અવંકમય. ત્રિં (અવંકાત) મરી ગયેલું (૨)
હર ગયેલું (૩) નાશ પામેલું.

અવંકમય. ત્રિં (અવંકાત) બાણેલું; અવધારણ
કરેલ.

અવંકમ. પું (અવંકર) કચેરો.

અવંકાત. ત્રિં (અવંકાત) માદુ; પિમાર.

અવંકાત. ત્રિં (અવંકાત) અવગાહીને રહેલ;
આશ્રીને રહેલ.

અવંકારિ. ત્રિં (અવંકારિ) અપકાર કરનાર.

અવંકાસ. નં (અવંકાશ) ઉત્પત્તિ અધાન.

અવગમહ. પુ. (અવગમ) અવગમના; ક્ષેત્ર સ્પર્શના. (૨) અવકાશ.

અવગમહયા. સ્ત્રી. (અવગમહયા) શરીરાદિની ઉચ્ચાઈ; શરીરાદિ ને આકાશ પ્રદેશને અવગમીને રહેલ છે તે-આકાશ પ્રદેશનું પરિમાણ. (૨) અવકાશ આપવો તે. (૩) અર પ્રવેશ કરવો તે.

અવગૂહ. ત્રિ. (અવગૂહ) ગ્યાન: ગ્યાપેશુ.

અવચય. પુ. (અવચય) ધરાણ, દાનિ.

અવચિય. ત્રિ. (અવચિ) ઘટેલુ, કૃષ થયેલુ. (૨) છવ પ્રદેશ રહિત, અચિન.

અવચુલ્લ. પુ. (અવચુલ્લ) } ચુલાળી પા
અવચુલ્લી સ્ત્રી. (અવચુલી) } મેનો એળો.

અવચુલ્લ. ન. (અવચુલ્લ) એટલી નીચે રહે તેની રીતે મનક નમાવતુ તે.

અવચ. ત્રિ. (અવચ) ન કરેલા યોગ્ય. અકથનીય

અવચ. ન. (અવચ) મનાન. પુત્રપુત્રા.

અવચીય. ત્રિ. (અવચીય) સનાત નયની: પુત્ર પુત્રાદિકમ લગત.

અવચ્છેય. પુ. (અવચ્છેય) વિભાગ. અગ

અવજાય. પુ. (અવજાય) પિતાના કરતા આત્મ ગુણવર્ગો પુત્ર જેમ ભરત અકર્તના પુત્ર આત્મિયશા

અવજ. ન. (અવજ) પાપ. નિન્દ કર્મ. (૨) ત્રિ. નિન્દનીય

અવજમાય. ન. (અવજમાય) માફ ધ્યાન. આત્મ અતે દેહ ધ્યાન.

અવજમાય ત્રિ. (અવજમાય) દુધ્યાનનો વિષય. (૨) નિરન્દારેલુ. અવગમના કરાયેલું.

અવજ્ઞમ. પુ. (અવજ્ઞમ) ભોત, શાભણ વ-ગેરેને ટેકા આપવો તે

અવજ્ઞવશા. સ્ત્રી. (અવજ્ઞવશા) મહાત્મનું આરોપણ કરતુ તે.

અવજ્ઞિ સ્ત્રી. (અવજ્ઞિ) મર્ણા, ભદ.

અવજ્ઞિય. ત્રિ. (અવજ્ઞિય) સ્થિર રહેલ; વ-ધન્ટ ન થાય તેવુ. (૨) શાશ્વત; નાશ ન પમે તેવુ. (૩) પુ. અપ્રતિપાતિ અ-વજ્ઞિય અવધિજાન. યાવજીવ પર્યંત રહે તેવુ અવધિજાન. (૪) પ્રથમ સમયે જેટલી પ્રકૃતિ આધિ તેટલીજ બીજે ત્રીજે આદિ સમયે આધિ ને અવસ્થિત બધ.

અવજ્ઞિયવંશ પુ. (અવજ્ઞિયવંશ) પહેલે સ-મયે જેટલી પ્રકૃતિ આધિ તેટલીજ બીજે ત્રીજે આદિ સમયે આધિ તે: પ્રકૃતિબં-ધનો એક પ્રકાર

અવજ્ઞિ પુ. (અવજ્ઞિ) કૃપો.

અવજ્ઞિસ. પુ. (અવજ્ઞિસ) ભાગ્ય.

અવજ્ઞિસકૃદ પુ. (અવજ્ઞિસકૃદ) મેડના ભદ-સાથ વનના આદિ દિગ્દશિ કૃતમાંનું સાતમું દંડ

અવજ્ઞિસગ. } પુ. (અવજ્ઞિસગ) મુગટ, શિખર
અવજ્ઞિમય. } (૨) મેડ પર્વત

અવજ્ઞ. પુ. (અવજ્ઞ) ડોકનો પાછલો ભાગ

અવજ્ઞ. ત્રિ. (અવજ્ઞ) અર્થ, અર્થ (૨) ન. અર્થ દિવસ

અવજ્ઞલેષ. ન. (અવજ્ઞલેષ) અર્થ ક્ષેત્ર. પર મુક્ત મુધી ચડી સાથે યોગ કરનાર નક્ષત્ર.

અવજ્ઞલેષપરિચય. પુ. (અવજ્ઞલેષપરિચય) અર્થ પુદ્ગલપરાવર્તન. પુદ્ગલપરાવર્ત-ન કાળવિભાગવિશેષ, તેનો અર્થ ભાગ.

અવજ્ઞલેષોપચિય સ્ત્રી. (અવજ્ઞલેષોપચિય) ઉજોત્તરી તપનો એક ભેદ; અર્ધ આરાક ક્રેવો તે.

અવજ્ઞ. ન. (અવજ્ઞ) ગમન કરતુ તે: મન કરવી તે (૨) જાણતુ તે.

અવગમ. ત્રિ. (અવગમ) આધેલું. (૨) ઠાંકેલું.

અવગમ. પુ. (અવગમ) દર કરતુ તે, નિષેધ કરવો તે.

અવગમ. ત્રિ. (અવગમ) નમેલું.

અવસ્થા. નં (અવસ્થા) નિષેધ કરવો તે:
દૂર કરવું તે.

અવસ્થાવચન. નં (અવસ્થાવચન) દોષ દર્શક
વચન; નિન્દા વચન.

અવસ્થા. સ્ત્રી. (અવસ્થા) પૃથ્વી; ભૂમિ.

અવસ્થા. નં (અવસ્થા) નિન્દા સૂચક. (૨)
ત્રિં દૂર કરે.

અવસ્થાવચન. ત્રિં (અવસ્થાવચન) આંક
મોકલવામાં આવ્યું હોય એક સ્થાનેથી
બીજા સ્થાને રાખવામાં આવ્યું હોય તેની
અવસ્થા કરનાર, અભિગ્રહ વિશેષ ધારી.

અવસ્થા. પુ. (અવસ્થા) દૂર કરવું તે. (૨)
દૂર કરવું તે.

અવસ્થા ત્રિં (અવસ્થા) અભિગ્રહ, અભિગ્રહ
(૨) નિન્દા.

અવસ્થાવચન. ત્રિં (અવસ્થાવચન) અવસ્થાવચન
આવનાર; નિન્દક.

અવસ્થાવાદ. ત્રિં (અવસ્થાવાદ) અવસ્થાવાદ
કરનાર. નિન્દક

અવસ્થાવાચ. પુ. (અવસ્થાવાચ) અવસ્થાવાચ
તે. નિન્દા કરવી તે.

અવસ્થા. સ્ત્રી. (અવસ્થા) અવસ્થા, અનાદર
(૨) નિરસકાર.

અવસ્થા. નં (અવસ્થા) અગ્રી પાત્ર મુ-
ખાવતી તે

અવસ્થા. નં (અવસ્થા) દોષ મિશ્રિત
જગતી માટે કરવું તે

અવસ્થા. ત્રિં (અવસ્થા) ઊંચીને પાત્ર કરેલું
અવસ્થા. પુ. (અવસ્થા) આંક વરસની અદરનો
આગક; કાચી વચનો આગક. (૨) ત્રિં
અસ્પષ્ટ.

અવસ્થા ત્રિં (અવસ્થા) કહેવા યોગ્ય નહિ-
અનિર્વચનીય.

અવસ્થા. નં (અવસ્થા) કંઈ કંઈ અકતિ
શબ્દથી કહેવા યોગ્ય નહિ તે, એકની
સખ્યા.

અવસ્થા. નં (અવસ્થા) કંઈ કંઈ અકતિ
શબ્દથી કહેવા યોગ્ય નહિ તે, એકની
સખ્યા.

અવસ્થાવચન. ત્રિં (અવસ્થાવચન)
એક સમય એકજ ઉપપન્ન થાય તેવા
નારકી વગેરે.

અવસ્થાવચન. પુ. (અવસ્થાવચન) અવસ્થાવ-
ચન, જે કર્મ પ્રકૃતિનો અવસ્થા થયા
પછી પુનઃપ્રથમ થાય તે પ્રથમ સમયે
અવસ્થાવચન કહેવાય.

અવસ્થા. સ્ત્રી. (અવસ્થા) ન કહેવા યોગ્ય
ભાષા.

અવસ્થા. નં (અવસ્થા) એક વૈતાલસ
મન; નિન્દ્ય પ્રચલિત એક મન. (૨)
ત્રિં તે નિન્દ્ય મનના અનુયાયી.

અવસ્થા. નં (અવસ્થા) પર્વાપરના સમય
વિનાની વાચ્ય રચના. મૂળનો એક દોષ
(૨) ત્રિં નિરર્થક; વ્યર્થ.

અવસ્થા. સ્ત્રી. (અવસ્થા) દશા, સ્થિતિ

અવસ્થા. નં (અવસ્થા) સ્થિતિ. એક
કંડાણે સ્થિર રહેવું તે

અવસ્થા. નં (અવસ્થા) અવસ્થા,
કેવળી અને સિદ્ધ એ ત્રણ દશા

અવસ્થા. ત્રિં (અવસ્થા) પસારેલ, બીજાવેલ

અવસ્થા. ત્રિં (અવસ્થા) નિરર્થક; અથસ્ત-
(૨) પુ. અભાવ

અવસ્થા. નં (અવસ્થા) અત; છંડા.

અવસ્થા. ત્રિં (અવસ્થા) દસદશ નહિ તે:
નકલારી. (૨) સારરસિન. (૩) કાચુ

અવસ્થા. નં (અવસ્થા) અમુક પ્રકારનો ડાંબ.

અવસ્થા. ત્રિં (અવસ્થા) નિર્ભંગ, શુદ્ધ.

અવસ્થા. ત્રિં (અવસ્થા) ગૌર સંકેદ.

અવસ્થા. ત્રિં (અવસ્થા) વિકસિત;
પ્રકૃષ્ટિત

અવસ્થા. નં (અવસ્થા) નાની બારી, છીડી.

અવસ્થા. નં (અવસ્થા) બુદ્ધિ "અવ-
સ્થા" શબ્દ

અવસ્થા. પુ. (અવસ્થા) ચારિત્ર નથા તેના
ફળને નિઃસાર અનાવનાર ભાવના, કે

જે ભાવનાથી અસુરાદિકમાં ઉત્પત્તિ થાય તે.

અવદ્વંસિ. વિ० (અવધ્વસિન્) ખસ કરનાર. નાશ કરનાર.

અવધ્વટ્ટ. વિ० (અવધ્વટ્ટ) તૂટ થયેલ

અવપુટ્ટ. વિ० (અવપુટ્ટ) સ્પર્શ કરેલ

અવબોધ પુ० (અવબોધ) સ્મૃતિ, સ્મરણ

અવભાસ પુ० (અવભાસ) દેખાવ. (૨) તેજ. પ્રકાશ.

અવભાસ્ય. વિ० (અવભાસ્ય) જાણનાર. પદાર્થનો અવભાસ કરનાર (૧) પ્રકાશક

અવમ વિ० (અવમ) હીન, ઓછું.

અવમદ્ પુ० (અવમદ્) મર્દન કરવું તે.

અવમદ્ગ. વિ० (અવમદ્ગ) મર્દન કરનાર

અવમાણ ન० (અવમાણ) હાથ, ગર્વ, ઠુઠ વગેરેથી વસ્તુને ભરતી તે. ભરપ વિશેષ (૨) પુ० ન० અવગા, તિરસ્કાર.

અવમાણ. ન० (અવમાણ) અપમાન, અનાદર.

અવમાણણ ન० (અવમાણ) અનાદર. અવગા

અવમાણિય વિ० (અવમાણિય) અપમાન પામેલ.

અવમાર પુ० (અવમાર) રોગ વિશેષ જેમા પ્રવૃત્તિ હકીકતનું વિસ્મરણ થઈ જાય એવી જાતનો એક રોગ, વાઙ.

અવમારિય. વિ० (અવમારિય) અપરમાર રોગવાળો, વાઙના રોગવાળો

અવય. ન० (અવક) એક સાધારણ વનસ્પતિ, મેવાળી.

અવય. ન० (અવજ) કમળ, પદ્મ.

અવય. વિ० (અવચ્ચ) નીચું, હલકું. (૨) નીચું, અશ્રેષ્ઠ (૩) પ્રતિકળ.

અવયમ્ પુ० (અવદમ્) અન્ન, ખણે

અવયમ્. ન० (અવચ્ચ) નિન્દા વચન, અ-યોગ્ય વચન

અવયરણ. ન० (અવયરણ) ઉત્પત્તિ. નીચે આવવું.

અવયરિસ. પુ० (અવયરિસ) હાનિ, અવનતિ. (૨) વિ० અદ્ય; થોડું.

અવયવ પુ० (અવયવ) અવયવ; અવયવિનો એક વિભાગ.

અવયવિ. વિ० (અવયવિ) અવયવવાળું, જેના ભાગ પડી શકે એવું.

અવયાર પુ० (અવયાર) અપકાર

અવયાર પુ० (અવયાર) સમાવેશ; અનર્જાવ. (૨) સંગતિ, સાગરના (૩) પ્રવેશ

અવયાસ વિ० () ગાડા. મૂળ

અવયાસ ન० (અવયાસ) આશ્રિયન. બંધનું તે

અવય.સાવિય. વિ० (અવય.સાવિય) આશ્રિયન આપેલ.

અવર વિ० (અવર) અન્ન, ખીનું (૧) પડીનું. પાછાનું (૩) પર નાંદ તે. પાન (૪) આઠ પશ્ચિમ દિશા

અવરકંકા સ્ત્રી० (અવરકંકા) ચાતરી ખડતી ભરતક્ષત્રી પદ્મોત્તર ચાત્રની રાજધાની.

અવરચ્છ ન० (અવરચ્છ) અસમતા યોગી કરતી તે, ચોરીનું ત્રાસનું નામ.

અવરણ ન० (અવરણ) શાક વિશેષ.

અવરણ પુ० (અવરણ) દિવસનો પાછલો ભાગ.

અવરત પુ० (અવરત) રાત્રિનો પાછલો ભાગ, પાછલી રાત

અવરદક્ષિણા. સ્ત્રી० (અવરદક્ષિણા) નૈઋત્ય ખુણો. પશ્ચિમ અને દક્ષિણ વચ્ચેની વિદિશા.

અવરદારિય. ન० (અવરદારિય) પશ્ચિમ તરફ રહી ચડતી સાથે જોમ જોનાર નક્ષત્રો.

અવરદાહિણ પુ० (અવરદક્ષિણા) પશ્ચિમ અને દક્ષિણ વચ્ચેના પ્રદેશ. નૈઋત્ય ખુણો.

અવરદ્. ન० (અવરદ્) અપરાધ કરવા તે, ખીનનું પાંડા ઉપગતવતી તે. (૨) વિ० વિનાશ કરેલ (૩) અપરાધી.

અવરણિ સ્ત્રી० (અવરણિકા) ખસતી ફાહી.

અવરોધિય. પું (અવરોધિ) સર્પદંસ. (૨)
લૂતા રોગનો ફાલો.

અવરમમ્મવેહિત્ત. ન૦ (અવરમર્મવેહિત્ત) ખી-
ળના મર્મ વિધાય નહિ એવું બોલવું તે;
સત્ય વચનનો ૨૦ મો અતિશય.

અવરરાય. પું (અવરરાય) પાછલી રાત.

અવરવિદેહ. પું (અવરવિદેહ) મેરથી પશ્ચિમ
તરફનો મહાવિદેહ ક્ષેત્રનો અર્ધો ભાગ.

અવરવિદેહઞ. ત્રિ૦ (અવરવિદેહજ) પશ્ચિમ
મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં જન્મેલ.

અવરવિદેહકૂટ. ન૦ (અવરવિદેહકૂટ) નિપધ
પર્વતનું આદંબુ તથા નીલવર્ત પર્વતનું
સાતમું શિખર.

અવરવિદેહવાસ. પું (અવરવિદેહવર્ષ) બુઓ
“ અવરવિદેહ ” શબ્દ.

અવરા. સ્ત્રી૦ (અવરા) નલિના વિજયની
મુખ્ય નગરી. (૨) પશ્ચિમ દિશા.

અવરાહ્યા. સ્ત્રી૦ (અવરાજિતા) પશ્ચિમ મહા-
વિદેહના દક્ષિણ ખાંડવાની પાંચમી વત્રા
વિજયની મુખ્ય રાજધાની.

અવરાજિયા. સ્ત્રી૦ (અવરાજિતા) શંખવિજયની
મુખ્ય નગરી.

અવરાહ. પું૦ ન૦ (અવરાધ) અપરાધ; ગુ-હો.
(૨) અતિચાર; તત્ ભાંગવાની કોરીશ.

અવરાહપય. ન૦ (અવરાધપદ) ઈદ્રિય કપાય આદિ.

અવરાહિ. ત્રિ૦ (અવરાધિન્) ગુ-હેગાર; અપરાધી.

અવરિહ. ત્રિ૦ (અવરીય) પાશ્ચાત્ય; પશ્ચિમ
તરફનું.

અવરુક્ત. પું (અવરોક્ત) વાયવ્ય ખુણો;
(૨) ત્રિ૦ વાયવ્ય ખુણામાં રહેલ.

અવરુહ. પું (અવરુહ) નારકીના હાથપગ
ભાંગનાર પરમાધામીની એક જાત.

અવરુહ. ત્રિ૦ (અવરુહ) ઘેરાયેલું.

અવરોક્ત. પું (અવરોક્ત) } ઉત્તર અને
અવરોક્તરા. સ્ત્રી૦ (અવરોક્તરા) } પશ્ચિમ દિ-
શા વચ્ચેનો પ્રદેશ; વાયવ્ય ખુણો.

અવરોપ્પર. ત્રિ૦ (અવરોપ્પર) અન્યોન્ય.

અવરોહ. પું (અવરોધ) અન્તઃપુર. (૨)
આવરણ. (૩) અન્તઃપુરમાં રહેનારી સ્ત્રી.
(૪) સંક્ષેપ. (૫) પ્રતિબંધ.

અવર્લંબ. ત્રિ૦ (અવલમ્બ) પગ ઉંચા અને
માથું નીચું કરી લટકનાર.

અવર્લંબણ. ન૦ (અવલમ્બન) વસ્તુના સામાન્ય
તથા વિશેષ અંશનો અવગ્રહ. (૨) આ-
શ્રય; આધાર. (૩) ઓટલો. (૪) મસ્તક
નમાવવું તે. (૫) લટકવું.

અવર્લંબણવાહા. સ્ત્રી૦ (અવલમ્બનવાહુ) કંઠોડો,
કંઠેરો.

અવર્લંબણ્યા. સ્ત્રી૦ (અવલમ્બન) અવગ્રહ;
મતિજ્ઞાનનો એક ભેદ.

અવર્લંબિય. ત્રિ૦ (અવલમ્બિત) અવલમ્બન કરેલ.
(૨) લટકી રહેલ; આશ્રિત.

અવલમ્બ. ત્રિ૦ (અવલમ્બ) અપમાન પૂર્વક
મળેલું; અનાદરથી પ્રાપ્ત કરેલું.

અવલમ્બિ. સ્ત્રી૦ (અવલમ્બિ) અપ્રાપ્તિ.

અવર્લિંબ. પું (અવલિમ્બ) એક દેશનું નામ.
(૨) જીવ અથવા પુદ્ગલોથી વ્યાપ્ત સ્થાન.

અવલિત્ત. ત્રિ૦ (અવલિત્ત) વ્યાપ્ત.

અવલિય. ત્રિ૦ (અવલિત) નહિ વળેલું; ધડી
પારેલ નહિ.

અવલુય. ન૦ (અવલુક) હલેસાં, નાવાને ચલા-
વવાનું એક ઉપકરણ.

અવલેહગિયા. સ્ત્રી૦ (અવલેહનિકા) વાંસની
ઉપલી છાલ.

અવલેહિયા. સ્ત્રી૦ (અવલેહિકા) ચાટણ.

અવલેહી. સ્ત્રી૦ (અવલેહી) વાંસની છોષ.

અવલોચ. પું (અવલોષ) વસ્તુના સહભાવને
છુપાવવો તે; અસત્યનું ત્રીસનું નામ.

અવલ. ન૦ (અવલ) ૮૪ લાખ અવલંગ
પ્રમાણ કાળ વિશેષ.

અવલંગ. ન૦ (અવલંગ) ૮૪ લાખ અલટ
પ્રમાણ કાળ વિશેષ.

અવવક્ષા. સ્ત્રી० (અવપાત્રા) તળી, નાનો તલો.
અવવદ્વ્યા. સ્ત્રી० (અવવર્તના) જે અધ્યવસાયથી
કર્મની દીર્ઘ સ્થિતિ અને તીવ્ર રસમાં
ધટાડો કરવામાં આવે તે અધ્યવસાય
વિશેષ.

અવવાઅ. પુ० (અવવાત) આગમન, આવવું તે.
અવવાય. પુ० (અવવાદ) નિન્દા; અવલંબાદ.
અવવિહ. પુ० (અવવિષ) ગોશાળાનો એક
આવક.

અવસ. ત્રિ० (અવસ) પરવસ; પરત્ર
અવસક્ષણ. ન० (અવસક્ષણ) પાછળ જવું
તે; પાછળ હઠવું તે.

અવસક્ષિ. ત્રિ० (અવસક્ષિન્) દૂર રહેનાર,
પાછા હઠનાર.

અવસન્ન. ત્રિ० (અવસન્ન) નિમગ્ન; તક્ષીન.

અવસપિ. ત્રિ० (અવસપિન્) છાટીને લાગી
જનાર; તજનાર.

અવસપિણી. સ્ત્રી० (અવસપિણી) દશ કોડા-
કોડિ સાગરોપમ પ્રમાણુ ઉત્તરનો કાળ,
સમયે સમયે હાનિ દર્શાવનાર છ આરા
પરિભિન્ન કાળ વિભાગ.

અવસય. ત્રિ० (અવસય) નુકસ, અધમ

અવસલ્પન. ત્રિ० (અવસલ્પ) પરવસ પરત્ર

અવસલ્વ. ન० (અવસલ્વ) પ્રદની ચાલ વિશેષ

અવસહ. પુ० (અવસથ) ધર; આશ્રમ.

અવસાણ. ન० (અવસાન) છંદો; અત્ર.

અવસિઅ. ત્રિ० (અવસિત) અમાત; પરિપૂર્ણ.
(૨) જ્ઞાન, જ્ઞાણેલું.

અવસિદ્ધંત. પુ० (અવસિદ્ધાન્ત) અસત્ય
સિદ્ધાન્ત, દુષિત સિદ્ધાન્ત.

અવસેઅ. ત્રિ० (અવસેઅ) બાણવા યોગ્ય.

અવસેસ. પુ० (અવસેષ) આકી, શેષ. (૨)
ત્રિ० સર્વ; સધળું.

અવસોહિય. ત્રિ० (અવસોમિત) શોભવું;
શોભનીક.

અવસ્સ. ન० (અવસ્ય) અવસ્ય; નક્કી.

અવસ્સલ. પુ० (અવસ્ય) ઓડિંગણ આપવાનું
સાધન.

અવહહ. સ્ત્રી० (અવહાનિ) વિનાશ.

અવહટ્ટુલેસ્મ. ત્રિ० (અવહટ્ટુલેસ્મ) જેણે
લેશ્યા દૂર કરી છે તે.

અવહટ્ટુલેસ્મ. પુ० (અવહટ્ટુલેસ્મ) ઉચ્ચારાદિ
અવિધિએ પરવવાથી લાગતો અસંજમ;
અસંજમના ૧૭ પ્રકારમાંનો એક.

અવહહ. ત્રિ० (અવહન) લઈને ખીજે મૂકેલ.

અવહત્તિઅ. ત્રિ० (અવહત્તિત) હાથ પકડીને
બહાર કાઢી મૂકેલ.

અવહરિઅ. ત્રિ० (અવહન) અપહાર કરેલ;
લઈ લીધેલ.

અવહારણ. ન० (અવધાન) સાલાન અર્થનું જ્ઞાન.

અવહાર. પુ० (અવહાર) ગર્ભનું અપહરણ ક
રવું તે. (૧) ચોરી. (૨) દરબ. (૩) દૂર કરવું
તે, તજવું તે (૪) ભાગાકાર. (૫) જલ
ચર પ્રાણી વિશેષ.

અવહારણ. ન० (અવધારણ) અવધારણ કરવું
તે, નિશ્ચય કરવું તે

અવહિ. પુ० (અવધિ) ન્યસિંજાન, પાવ
જાનમાંનું રાત્રું જાન ના મવાન

અવહિઅ. ત્રિ० (અવધિ) જેનું મન દીન
નથી તે

અવહિઅ. ત્રિ० (અવહન) આકર્ષાયેલ, ખં-
ચાયેલ. (૨) અપહાર કરેલ, લઈ
લીધેલ.

અવહિહ. ન० (અવહિહ) મેયુન, અપુરુષ
સમાગમ.

અવહિય. ત્રિ० (અવહન) નિયમિત, ચોક્કસ
કરાયેલ.

અવહિય. ત્રિ० (અવહિત) કહેલ. (૨) સાવધાન.

અવહિયમણ. ત્રિ० (અવહિતમણ) સાવધાન;
તક્ષીન.

અવહિરિય. ત્રિ० (અપહૃત) અપહરણ કરેલ; લપ્ત લીધેલ.

અવહીય. ત્રિ० (અવધીક) હલપ્રી શુદ્ધિવાળો.

અવહેડિય. ત્રિ० (અવહેજિત) માથું નીચે નમાવેલ; પીઠ સુધી ડોક નમાવેલ.

અવહેરી. સ્ત્રી० (અવહેલા) મળક; હાંસી. (૨) નિરસ્કાર.

અવાહિત. ત્રિ० (અવ્યાધિગ્ન) વક્તાથી રહિત; અવક.

અવાઈળ. ત્રિ० (અવાચીન) અધોમુખવાળું.

અવાઈળા. ત્રિ० (અવાતીન) વાયુથી ન પડે એવા દૃઢ મૂળવાળું.

અવાડડ. ત્રિ० (અપ્રાક્ત) વસ્ત્રરહિત; નમ્. (૨) નં વસ્ત્રનો અભાવ.

અવાડડમ્. ત્રિ० (અપ્રાક્તક) નગ્ન થઈ આનાપના લેનાર.

અવાય પુ० (અવાય) ઉદાપોલ કરી વસ્તુનો નિશ્ચય કરવો તે. (૨) સશપરહિત નિશ્ચયાત્મકજ્ઞાન વિશેષ; મનિજ્ઞાનનો એક ભેદ.

અવાય. પુ० (અવાય) રાગાદિથી ઉત્પન્ન થયેલ દોષ; અનર્થ. (૨) ઉપદેશ વિશેષ. (૩) વિયોગ.

અવાયર્દમ્. ત્રિ० (અવાયર્દશિન્) અનર્થ વગેરે દોષ અતાવનાર; દોષદર્શી. (૨) ભાવી અનર્થોને જાણનાર.

અવાયમહ. સ્ત્રી० (અવાયમાતિ) ધ્રુવથી વસ્તુનો નિશ્ચય કરવો તે. મનિજ્ઞાનનો ત્રીજો ભેદ.

અવાયવિજય. ન० (અવાયવિજય) રાગદ્વંદ્વ આદિ દોષનું ચિત્તવન કરવું તે, ધર્મધ્યાનનો પહેલો ભેદ.

અવાયામા. ન० (અપાદાન) એ વસ્તુમાની એક વસ્તુ, જેનાથી છુટી પડે તે અપાદાન; પાંચમી વિભક્તિનો અર્થ.

અવાયાણુપ્પેહા. સ્ત્રી० (અવાયાણુપ્પેહા) આશ્રય આદિ દોષોનું ચિત્તવન કરવું તે; શુદ્ધધ્યાનનો એક ભેદ.

અવારિય. ત્રિ० (અવારિત) નિવારણ નહિ કરેલ; કાષ્ઠએ અટકાવેલ નહિ.

અવાવ. પું० (અવાપ) રસોષ.

અવાવકહા. સ્ત્રી० (અવાવકથા) શાક, ભાત વગેરે ભોજન સંબંધી વાતચીત કરવી તે.

અવિ. મ० (અપિ) પણ. (૨) સભાવના. (૩) નિશ્ચય. (૪) સમુચ્ચય.

અવિ. પુ० (અવિ) ઘેટા.

અવિમ્. મ० (અવિચ) સમુચ્ચય.

અવિમ્મરિ. ત્રિ० (અવિચારિન્) જે સ્થિતિમાં મન વગેરે યોગોનું પરિવર્તન નથી તે; શુદ્ધધ્યાનનો બીજો ભેદ.

અવિમ્મ. ત્રિ० (અવિચિત) અનપયુ; નહિ જાણેલું.

અવિમ્. ત્રિ० (અદ્વિતીય) જેની સાથે બીજો નથી તે; એકલો.

અવિઝકંતિય. ત્રિ० (અવ્યુત્ક્રાન્તિક) ઉત્પત્તિ રહિત. (૨) જેમાં જીવ મરી ગયા નથી તે; સચિત.

અવિઝમરણ. ન० (અવ્યુત્સર્જન) તજવું નહિ તે; પાસે રાખવું તે.

અવિઝમરણયા સ્ત્રી० (અવ્યુત્સર્જનતા) અચિત્ત વસ્તુ-વસ્ત્ર વગેરેને વ્યવસ્થિત રાખવાં તે; શ્રાવકના પાંચ અભિગમનમાંનું બીજું અભિગમન.

અવિકંપ. ત્રિ० (અવિકમ્પ) અચળ; સ્થિર.

અવિકલ્. ત્રિ० (અવિકલ) પરિપૂર્ણ, ખડિત નહિ તે.

અવિકારિ. ત્રિ० (અવિકારિન્) જેનું રૂપાન્તર ન થાય તે; અવિઝારી.

અવિકલ્લગ. ત્રિ० (અપેક્ષક) ધ્યાન કરનાર.

અવિકલ્લગ. ન० (અપેક્ષણ) અપેક્ષા, પરવા.

અવિકલ્લગિજ્ઞ. ત્રિ० (અપેક્ષણીય) અપેક્ષા કરવા યોગ્ય.

અવિચિન્ન. ત્રિ० (અવ્યાક્તિ) વિશેષરહિત. (૨) ઉપયોગપૂર્વક ગમન કરનાર.

અવિવિચલ્ય. ત્રિ० (અવેક્ષિત) નજરે જોયેલું; દાષ્ટગોચર કરેલું.

અવિગ્રહ્ય. ત્રિ० (અવિકૃતિક) ઘી આદિ વિકારી વસ્તુઓનો ત્યાગ કરનાર.

અવિગળ્ય. પું (અવિકલ્પ) નિશ્ચય; વિકલ્પનો અભાવ.

અવિગ્ન. ત્રિ० (અવિકલ) દક્ષ; ચતુર.

અવિગિદ્ધ. ત્રિ० (અવિકૃષ્ટ) છટ્ટની અદરનું તપ કરનાર.

અવિગ્રહ. ત્રિ० (અવિગ્રહ) સરળ; અવક.

અવિગ્રહગતિ. સ્ત્રી० (અવિગ્રહગતિ) સરલગતિ; વાંક વિનાની ગતિ. (૨) અકુટિલ ગતિ.

અવિગ્ન. ન૦ (અવિગ્ન) નિર્વિધિપાતું; અંતરાયનો અભાવ.

અવિચ્યુદ્ધ. ન૦ (અવિચ્યુદ્ધ) ખેસર ન થાય તેવી રીતે આવું તે; ગાયનનો એક ગુણ.

અવિચ્યુર. સ્ત્રી० (અવિચ્યુતિ) રમ્ભતિ; ધારણા.

અવિચ્છિન્ન. ત્રિ० (અવિચ્છિન્ન) વિચ્છેદ ન પામેલ; અકુટિલ. (૨) જેમાં પ્રતિપક્ષીનો સંદેહ છેદવામાં નથી આવ્યો તે.

અવિચ્છેદ્ય. પું (અવિચ્છેદ) વિચ્છેદનો અભાવ; નિરતરપાતું.

અવિજ્ઞાન. ત્રિ० (અવિજ્ઞાયક) અજ્ઞાન; વિજ્ઞાનરહિત.

અવિજ્ઞા. સ્ત્રી० (અવિજ્ઞા) અજ્ઞાન. (૨) કુશાસ્ત્ર.

અવિચલ્ય. પું (અવિચલ) એ અદ્વૈતી; અવિનય.

અવિચલિત. ત્રિ० (અવિચલિત) અવિનયવાન; વિનયરહિત.

અવિચલ્યા. સ્ત્રી० (અવિચ્છા) અજ્ઞાપ્યે દોષ સેવવો તે. (૨) અનુપયોગ; ખ્યાલનો અભાવ.

અવિચલ્યાવચ્ચ. ન૦ (અવિચ્છોપચિત) અજ્ઞાપ્ય પછે કરેલ ક્રમે.

અવિચલ્યાય. ત્રિ० (અવિચ્છાત) ન જાણામેલ; અવિદિત.

અવિતહ. ત્રિ० (અવિતથ) સત્ય; સાચું. (૨) ન૦ સમ્બાધિ.

અવિતિગ્રહ. ત્રિ० (અવિતૃષ્ણા) જેને કામ ભોગની તૃષ્ણા મટી નથી તે.

અવિતિત્ત. ત્રિ० (અવિતૃત્ત) અતૃપ્ત.

અવિતિય. ત્રિ० (અવિતૃતિય) બુદ્ધો “ અવિ-તિય ” શબ્દ.

અવિવિચલ્ય. ત્રિ० (અવિવિચલ) અચ્છદીધેલું.

અવિવિચલ્ય. ત્રિ० (અવિવિચલ) જેમાં છવ્વ નાશ પામેલ નથી તે; અચેત નહિ તે.

અવિવિચલ્ય. ત્રિ० (અવિવિચલ) નજરે; દુર નહિ તે.

અવિવિચલ્ય. ત્રિ० (અવિવિચલ) અપ્રકટ, છુપું.

અવિવિચલ્ય. ત્રિ० (અવિવિચલ) જેનો વિભાગ ન થઈ શકે એવું; અવયવ વિનાનું.

અવિવિચલ્ય. ત્રિ० (અવિવિચલ) ભાગ શૂન્ય; ભાગ રહિત.

અવિવિચલ્ય. ત્રિ० (અવિવિચલ) બુદ્ધો “ અ-વિવિચલ ” શબ્દ.

અવિવિચલ્ય. પું (અવિવિચલ) વિભાગનો અભાવ; અન્તર રહિતપાતું. (૨) ત્રિ० જેના એકના એ ભાગ ન થાય તે; નિર્વિભાજ્ય.

અવિવિચલ્ય. ત્રિ० (અવિવિચલ) રસના એકેક અશે ઉતરોતર વધતું.

અવિવિચલ્ય. ત્રિ० (અવિવિચલ) પરાભવ કરવા યોગ્ય નહિ.

અવિવિચલ્ય. ત્રિ० (અવિવિચલ) શૂન્ય ચિત્ત વગરનું, અશૂન્ય ચિત્તવાળો. (૨) ભોગાદિ વિષયમાં જેનું મન લાગેલું છે તે.

અવિવિચલ્ય. સ્ત્રી० (અવિવિચલ) પરિગ્રહ પ્રતિ; પરિગ્રહ રાખવો તે.

અવિવિચલ્ય. સ્ત્રી० (અવિવિચલ) લોભપ્રતિ, લોભ કરવો તે. (૨) ન મુકતુ તે.

અવિવિચલ્ય. ત્રિ० (અવિવિચલ) વળી; બીજું.

અવિવિચલ્ય. પું (અવિવિચલ) મેઢો, ઘેટો.

અવિચલ. ત્રિ० (અવ્યક્ત) અરપટ. (૨) જ્ઞાન
અને વ્યભાં અપરિપક્વ.

અવિચલ. ત્રિ० (અપ્રીતિક) અપ્રીતિકારક.

અવિચલજૈભગ. ત્રિ० (અવ્યક્તજૈભગ) જૈભકા
દેવતાની એક જાત.

અવિચલવિસોદિ. પું० (અપ્રીતિકવિસોદિ) પ્રેમ
વગર વિસોદિ થયી તે; વિસોદિતો
એક ભેદ.

અવિચલોવધાય. પું० (અપ્રીતિકોવધાય) પ્રેમના
અભાવને લઇને વિનયનો નાશ.

અવિચાદ. ઇ० (અપિ ચ) વળીપણ; સભાવના.
(૨) સમયે; અવસર.

અવિચાડરી. સ્ત્રી० (અવિજનયત્રી) વન્ધ્યા સ્ત્રી.

અવિચાર. ન० (અવિચાર) એક યોગમાંથી
બીજા યોગમાં કે અર્થમાંથી વ્યજનમાં
જનું આવતું જ્યાં નથી તે; શુકલધ્યાનનો
એક પ્રકાર. (૨) નિશ્ચેષ્ટ; હલન ચલન
વિનાનો સંચારો (૩) ત્રિ० વિચાર્યા
વગરનું; અસંગત.

અવિરહ. } સ્ત્રી० (અવિરતિ) પાપની અનિ-
અવિરતિ. } રતિ; અસંજમ. (૨) અસ-
હ્યર્થ. (૩) વિરામનો અભાવ.

અવિરતિવાદ. પું० (અવિરતિવાદ) મૈથુન સ-
બંધી અર્થાં.

અવિરય. ત્રિ० (અવિરત) સાવધ જોગથી
નિવૃત્ત થયેલ નહિ; પાપ સ્થાનકથી નિવૃત્તિ
પામેલ નહિ. (૨) અવિરતિસમ્યગ્દષ્ટિ
આદિ શુભસ્થાન.

અવિરય. ઇ० (અવિરતમ્) સતત; નિરંતર.

અવિરયમરણ. ન० (અવિરતમરણ) અત્રતીપણે
મરતું તે; આત્મમરણ.

અવિરયવાદ. પું० (અવિરતવાદિન્) “ અવિરત
ધું ” એમ બોલનાર; પરિગ્રહ ધારી.

અવિરયસમ્મત. પું० (અવિરતસમ્યક્ત્વ) અ-
વિરતસમ્યગ્દષ્ટિવાળો; એથા શુભકાળા-
વાળો જીવ.

અવિરયસમ્મદિષ્ટિ. પું० (અવિરતસમ્યગ્દષ્ટિ)
વિરતિ વિનાનો કેવળ સમકિત દષ્ટિવાળો;
એથે શુભકાળે વર્તતો જીવ.

અવિરલ. ત્રિ० (અવિરલ) છુટાં જવાયાં નહિ;
ધટ. (૨) નિરંતર આંતર રહિત.

અવિરહ. પું० (અવિરહ) વિરહનો અભાવ.

અવિરહિત. ત્રિ० (અવિરહિત) વિરહરહિત;
નિરંતર.

અવિરહ. ત્રિ० (અવિરહ) પૂર્વાપર વિરોધ
રહિત; સંગનિયુક્ત. (૨) વિનયવાદી,
દેવતા, મનુષ્ય, તિર્યંચ, પશુ, પક્ષી વગેરે
સર્વનો વિનય કરનાર. (૩) પું०. ન०
પરસ્પર વિરોધ ન હોય એવાં રાજ્યનાં
ગ્રામાદિ. (૪) વડીલોની મર્યાદાનુ ઉલ્લંઘન
ન કરનાર.

અવિલંબિય. ત્રિ० (અવિલંબિત) વિલંબ-
રહિત; ઉતાવળો.

અવિલા. સ્ત્રી० (અવિલા) ધેડી; ગાડર.

અવિવચ્ચાસ. ત્રિ० (અવિવચાસ) વિપર્યાસ
રહિત.

અવિવજ્ઞય. પું० (અવિવચય) વિપરીત શુદ્ધિનો
અભાવ. (૨) તત્ત્વના અધ્યવસાયરૂપ
સમકિત.

અવિવરિય. ત્રિ० (અવિવ્રત) વિવરણ કરેલું
નહિ; અર્થરૂપે વ્યાખ્યાન ન કરેલ.

અવિસંધિ. પું० (અવિસંધિ) જેનો સાધો
વિષય નહિ તે; પૂર્વાપર વિરોધ આવે
નહિ તેવું.

અવિસંવાદ. } ત્રિ० (અવિસવાદિન્) વિસં-
અવિસંવાદિ. } વાદી નહિ; અયથાર્થ નહિ.

અવિસંવાદજોગ. પું० (અવિસવા- } યથાર્થ
દ્વયોગ) } બોલવું.

અવિસંવાદજોગ. પું० (અવિસવા- } બોલીને
દ્વયોગ) } ફરી ન

જવું અને યથાર્થ પ્રવૃત્તિ કરવી તે.

અવિસમ. ત્રિ० (અવિષમ) સમતળ; સપાટ.

અવિસાદ. } વિ० (અવિશાદિત) ખેદરહિત.
અવિસાસિ. }

અવિસેસ. વિ० (અવિશેષ) } વિશેષ રહિત,
અવિસેસણ. નં (અવિશેષણ) } સામાન્ય.

(૨) પુલ્ય.

અવિસેસિય. વિ० (અવિશેષિત) સામાન્ય;
વિશેષ રહિત.

અવિસંહિ. પું (અવિશોધિ) વિશુદ્ધિનો
અભાવ. (૨) અનિચાર, ચારિત્રને મલીન
કરવું તે.

અવિસોદ્ધિકોદિ. સ્ત્રી० (અવિશોધિકોદિ)
સંયમને અવિશુદ્ધ કરનાર આધા કર્માદિ
જે દોષોનો સમુદ્ધ.

અવિસ્સામ. નં (અવિશ્રામ) વિસામો લીધા
વિના; નિરન્તર.

અવિહવા. સ્ત્રી० (અવિવવા) પતિવાળી સ્ત્રી,
સંધવા.

અવિહિ પું (અવિધિ) અવિધિ, શાસ્ત્ર વિદિત
વિધિનો અભાવ.

અવિહિસ. નિ० (અવિહિસ) અહિસક,
ધ્યાળુ.

અવિહિસા. સ્ત્રી० (અવિહિસા) હિસાનો અ-
ભાવ, અહિસા

અવિહિસિય. વિ० (અવિહિમિત) સારી રીતે
નિર્ણય થયેલ, અચિત.

અવિહેદ્ય. વિ० (અવિહેદ્ય) કામને પીડા
ઉપજાવનાર નહિ. (૨) આદર કરનાર

અવીર. વિ० (અવીરિ) કપાયના તરગથી
રહિત.

અવીરદ્વ્ય. નં (અવીરિદ્વ્ય) સમર્પણ આધાર
દ્વ્ય; સર્વોત્કૃષ્ટ આધાર વર્ણના.

અવીર્ય. વિ० (અવિરિય) ખીજની સહાય
વિનાનો; એકલો. (૨) અનુપમ; જેના
જેવો ખીજો ન હોય તે.

અવીરયમ. પું (અવીરયમ) વીતરાગ નહિ
તે; હૃદયસ્થ.

અવીરિય. વિ० (અવીર્ય) મનની શક્તિ
વિનાનો; વીર્યહીન.

અવીર્મમ. પું (અવિર્મમ) અવિશ્વાસ, પ્રાણા-
નિષાતનું ત્રીજું ગોણું નામ.

અવુક્ત. વિ० (અવ્યુક્ત) મરી ન
ગયેલ.

અવુક્તજીવ. વિ० (અવ્યુક્તજીવ) સચેત;
જેમાંથી જીવ નીકળી ગયા તથા તે.

અવુચ્છિયામ. વિ० (અવ્યવચ્છિય) જીવ રહિત
નહિ; જીવ સહિત.

અવેદ. વિ० (અવેદ) વેદરહિત, અવેદી.

અવેદગ્ધિય. વિ० (અવેદગ્ધિ) અસકારરહિત.

અવેક્ષા. સ્ત્રી० (અવેક્ષા) અપેક્ષા. આશય.

અવેત. વિ० (અવેત) ભૂદ; ભિન્ન

અવેદ. વિ० (અવેદ) વેદ રહિત, દસમા
ગુણકાળથી માડી ૧૬મ પર્વતના જીવ.

અવેદમ. વિ० (અવેદન) સાતા, અસાતા વે-
દના રહિત. (૨) પુન સિદ્ધભગવાન

અવેદમમા નં (અવેદમમા) પાપથી ન નિવૃત્ત
થવું તે.

અવેંગહ. વિ० (અવ્યાકૃત) વિભાગ નહિ
પાડેલ, ભાગાનોએ વહેંચી ન લીધેલું (૨)
વિશેષણથી બેદ ન પાડેલ

અવેંગહા. સ્ત્રી० (અવ્યાકૃતા) ગર્ભીર અર્થ-
વાળી ભાષા (૨) અવ્યક્ત અક્ષરવાળી
ભાષા.

અવેંગહિયામ. વિ० (અવ્યુચ્છિય) અવ્યવચ્છેદ
રહિત, પૃથક્ત્વ રહિત.

અવેંગહિયામ. પું (અવ્યવચ્છિત્તિય) દ્વયા
સ્તિક નય; પરતુનું નિરતર અસ્તિત્વ અ-
ભાવનાર નય

અવેંગહેદ. પું (અવ્યવચ્છેદ) પૃથક્કરણનો
અભાવ.

અવેંગહ. પું (અવેંગહ) નિશ્ચય, નિર્ણય.

અવ્યર્થમાવ. પું (અવ્યર્થમાવ) અવ્યર્થભાવ
સમાસ; સમાસનો એક પ્રકાર.

અવ્યવસ્થિત. ત્રિ० (અવ્યવસ્થિત) વિક્ષેપ રહિત; વિક્ષિપ્ત વૃત્તિવાળો નહિ. (૨) તલ્લીન; એકાગ્ર.

અવ્યવસ્થા. ત્રિ० (અવ્યવસ્થા) સ્વસ્થ; ચિન્તા વગરનું.

અવ્યવસ્થાભાગ. ત્રિ० (અવ્યવસ્થાભાગ) અર્ધભાગ

અવ્યવસ્થ. ત્રિ० (અવ્યવસ્થ) નામ, ગતિ આદિથી કથન કરવા યોગ્ય નહિ. (૨) જ્ઞાન અને ઉભરમા ન્હાનો; આઠ વર્ષ સુધીનો આળક. (૩) અસ્પૃશ્ય; છેદ સૂત્રના રહસ્યનો અંગણ. (૪) સાધુતામાં સદેહ રાખનાર અવ્યક્તપાદી એક નિન્દવ.

અવ્યવસ્થાગમ. ત્રિ० (અવ્યવસ્થાગમ) નાસવાને અસમર્થ. (૨) અસ્પૃશ્ય ગતિવાળો. (૩) પું ગમનનો અભાવ.

અવ્યવસ્થાવંસ્ત્રા. પુ० નં (અવ્યવસ્થાવંસ્ત્રા) અસ્પૃશ્ય દર્શન; અમ દર્શનનો એક ભેદ.

અવ્યવસ્થાસ્વ. ત્રિ० (અવ્યવસ્થાસ્વ) અવ્યવસ્થાથી જીવ, આત્મા

અવ્યવસ્થાલિંગ. નં (અવ્યવસ્થાલિંગ) અવ્યવસ્થાના લિંગ, જિનકલ્પનો વેપ

અવ્યવસ્થાભિન્ન. પુ० (અવ્યવસ્થાભિન્ન) અવ્યવસ્થાથી અલગ હેતુ, સાધ્યને જાણી જાણી ન જાણનાર હેતુ

અવ્યવસ્થ. નં (અવ્યવસ્થ) વ્રતનો અભાવ (૨) ત્રિ० વ્રતરહિત.

અવ્યવસ્થ. ત્રિ० (અવ્યવસ્થ) નાશરહિત, અખંડિત. (૨) નિત્ય; શાશ્વત (૩) પું આત્મા. (૪) આત્મારાંગ આદિ આર અગ શાશ્વ.

અવ્યવસ્થા. ત્રિ० (અવ્યવસ્થા) વ્યવસ્થારહિત. (૨) નં પક્ષનો ૧૨ મો દિવસ; આરસનું નામ.

અવ્યવસ્થા. ત્રિ० (અવ્યવસ્થા) પીડારહિત. (૨) દેવ વગેરેના ઉપસર્ગથી ન ખીએ તેવો. (૩) નં વ્યથાનો અભાવ; શુક્લ ધ્યાનનું એક આકરમ્પન. (૪) નિશ્ચલ ધ્યાન.

અવ્યવસ્થિત. ત્રિ० (અવ્યવસ્થિત) ઉદ્ધત ચિત્તવાળો; ધીર. (૨) જેને કાંઈ દુઃખ ન આવે તે.

અવ્યવસ્થા. ત્રિ० (અવ્યવસ્થા) અવિપરીત; ઉચ્છેદનું સુલ્લેખ નહિ તે.

અવ્યવસ્થા. ત્રિ० (અવ્યવસ્થા) અવ્યવસ્થા, અસ્પૃશ્ય.

અવ્યવસ્થા. ત્રિ० (અવ્યવસ્થા) થોડું રિતગંધ અને વધારે કરમાયેલું.

અવ્યવસ્થા. નં (અવ્યવસ્થા) જેમા દ્રવ્યથી શરીર પીડા અને ભાવથી મિથ્યાત્વાદિ દોષની આધા નથી એવું ગુણાદિકને વદના કરતી વખતે સુખ પૂછતું તે. (૨) શરીરની પીડાનો અભાવ. (૩) વિવિધ આધા વિનાનું સુખ. (૪) વ્યાખ્યાયારહિત સિદ્ધિસ્થાન; મોક્ષ (૫) કૃષ્ણરાજની વચ્ચે આવેલ સુપ્રતિષ્ઠાલ વિમાનવાસી લોકા ન્તિક દેવતાની એક ગત.

અવ્યવસ્થા. પુ० (અવ્યવસ્થા) વ્યાખ્યાયનો અભાવ.

અવ્યવસ્થા. ત્રિ० (અવ્યવસ્થા) કરમાયેલ નહિ.

અવ્યવસ્થા. ત્રિ० (અવ્યવસ્થા) વ્યાપાર કરવાને અંગોગ્ય વસ્તુ

અવ્યવસ્થા. ત્રિ० (અવ્યવસ્થા) અવ્યવસ્થા નહિ, નાસ પામત નહિ

અવ્યવસ્થાપુસ્તકાવસ્થા. નં (અવ્યવસ્થાપુસ્તકાવસ્થા) પૂર્વાપર વાક્યનો વિરોધ ન આવે તેવી રીતે મોક્ષતું તે; સત્ય વચનના ઉપ અતિશયમાંનો એક.

અવ્યવસ્થા. ત્રિ० (અવ્યવસ્થા) શોક સૂચક અવ્યવસ્થા.

અવ્યવસ્થા. ત્રિ० (અવ્યવસ્થા) બુદ્ધિ “ અવ્યવસ્થા ” શબ્દ.

અવ્યવસ્થા. ત્રિ० (અવ્યવસ્થા) બુદ્ધિ “ અવ્યવસ્થા ” શબ્દ.

અવ્યવસ્થા. ત્રિ० (અવ્યવસ્થા) હૃદય વગરનું; માપ વિનાનું. (૨) અખંડિત; છેદન કર્યા વિનાનું.

અવ્વોચ્છિતિ. વિ० (અવ્યવચ્છિતિ) જે
જુટિત ન થતાં નિરંતર પ્રવાહ રૂપે ચાલ્યું
આવે તે. (૨) સ્ત્રી० વ્યવચ્છેદનો અભાવ.
અવ્વોચ્છિતિનય. પું० (અવ્યવચ્છિતિનય)
વસ્તુને કાઢને કાઢ રૂપથી સ્થાયી માન-
નાર પક્ષ; દ્વિતીયિક નય.

અવ્વોચ્છિતિ. સ્ત્રી० (અવ્યાકૃતા) બુઝો “અ-
વોગડા” શબ્દ.

અસદ્. સ્ત્રી० (અસતિ) અનાજ માપવાનું
એક માપ; પસલિ.

અસદ્. મ० (અવ્યવચ્છિત) વારંવાર; અનેકવાર

અસદ્. સ્ત્રી० (અસતી) કુલટા, અસતી.
(૨) દાસી.

અસદ્ધોષણ. ન० } (અસતીપોષણ) દિસકે
અસદ્ધોષણ. સ્ત્રી० } અથવા કુકર્મી

પ્રાણી વેશ્યા, દાસી આદિનું પોષણ કરવું
તે; સાતમા વ્રતનો એક અતિચાર.

અસંક. વિ० (અસાદ્ધ) નિઃશક; શકા
વગરનો.

અસંકિ. વિ० (અસાદ્ધિ) શંકા નહિ કરનાર.

અસંકિય. વિ० (અસાદ્ધ) શંકા કરવા યોગ્ય
નહિ; શંકાનું સ્થાન નહિ.

અસંકિલિટ્ટ. વિ० (અસાદ્ધ) કુલટ નહિ,
વિશુદ્ધ પરિણામવાળો.

અસંકિલેસ. પું० (અસાદ્ધ) સકલેશનો
અભાવ; પરિણામની વિશુદ્ધિ.

અસંસ. વિ० (અસંસ્ય) સંખ્યાતીત; જેની
ગણતરી ન થઈ શકે તેવું.

અસંસંશ. પું० (અસંસ્યાંશ) અસંખ્યાતમે
ભાગ.

અસંસંગુળ. વિ० (અસંસ્યગુળ) અસંખ્યાત-
ગણું; સંખ્યાથી ગુણાય નહિ તેટલું.

અસંસંગુણિય. વિ० (અસંસ્યગુણિય) અસંખ્ય-
ગણું.

અસંસદ્. } પું० () કલહ; કબૂલો.
અસંસદ્ધિ. }

અસંસ્ય. વિ० (અસંસ્ય) સંસ્કાર થઈ શકે
નહિ તેવું; કાચના વાસણની પેઠે તૂટ્યું
કાઠપણ રીતે સંધાય નહિ તેવું. (૨) ઉત્ત-
રાધ્યન સૂત્રના ચોથા અધ્યયનનું નામ.

અસંસ્ય. વિ० (અસંસ્ય) સંખ્યાતીત; જેની
ગણતરી ન થઈ શકે તેટલા.

અસંસિજ્ઞ. વિ० (અસંસ્યેય) જેની સંખ્યા
થઈ ન શકે એવું; સંખ્યાને ઉલ્લંઘી ગયેલું.

અસંસિજ્ઞસ. પું० (અસંસ્યેયાંશ) અસંખ્યા-
તમે ભાગ.

અસંસિયભાગ. પું० (અસંસ્યભાગ) અસંખ્યા-
તમે ભાગ.

અસંસેજ્ઞ. વિ० (અસંસ્યેય) બુઝો “અસં-
પિજ્ઞ” શબ્દ.

અસંસેજ્ઞા. વિ० (અસંસ્યેય) બુઝો “અ-
સપિજ્ઞ” શબ્દ.

અસંસેજ્ઞગુળ. વિ० (અસંસ્યેયગુળ) અસં-
ખ્યાતગણું.

અસંસેજ્ઞકાલ. પું० (અસંસ્યેયકાલ) અસં-
ખ્યાતો કાળ, પહોંપમ, સાગરોપમ,
ઉત્સર્પિણી, અવસર્પિણી વગેરે

અસંગ. પું० (અસંગ) પરિગ્રહ તથા કપાયની
ઉપાધિ રહિત આત્મા. (૨) મોક્ષ. (૩)
સિદ્ધભગવાન (૪) ત્રિં બ્રાહ્મ અને આ-
બ્યંતર સંગ રહિત; અનાસક્ત.

અસંગહ વિ० (અસંગ) સંગ્રહ ન કરનાર.
(૨) પું० વિવાદનો અભાવ.

અસંગહલ્લ. વિ० (અસંગર્હલ્લ) ઉપગરણ
આદિનો સમય કરવાની રચિ ન કરનાર;
લોભવૃત્તિવાળો નહિ.

અસંગાહિય. વિ० (અસંગર્હલ્લ) સંગ્રહ નહિ
કરનાર. (૨) પું० નૈગમ નયનો એક ભેદ.

અસંગાહિય. વિ० (અસંગર્હલ્લ) આશ્રય વિનાનો;
કાઠથી સંગ્રહ કરાયેલ નહિ.

અસંઘયણિ. વિ० (અસંઘયણિ) સંઘયણ વ-
ગરના; નારકી દેવતા પ્રભૃતિ.

અસંજમ. પું. (અસયમ) સંયમનો અભાવ;
પ્રાણતિપાત આદિ સાવચ અનુષ્ઠાન.
(૨) સંયમની વિરાધના. (૩) અજ્ઞાન.
અસંજય. ત્રિ. (અસયત) જુઓ “અવિરય”
શબ્દ. (૨) પું. સાધુથી જિન; મુક્ત્ય.
અસંજયપૂવા. સ્ત્રી. (અસયતપૂવા) અસંજય
આદિ મિથ્યાદ્વિતી પૂન, કે જે નવમા
અને દસમા તીર્થકરના આંતરામા ચાલુ
થઈ હતી; દસ અચ્છેરામાં જ એક
અચ્છેરું.
અસંજલ. પુ. (અયજલ) ધરવતક્ષેત્રના ચાલુ
અવસર્પિણીના આક્રમ તીર્થકર.
અસંજાગિ. ત્રિ. (અસયોગિ) સંયોગરહિત.
(૨) પુ સિદ્ધભગવાન, મુક્તાત્મા.
અસંઠાવિય. ત્રિ. (અસંસ્થાપિત) સંસ્કાર
વગરનું.
અસંત. ત્રિ. (અયત) અવિદ્યમાન; ખોટું. (૨)
અચુન્દર
અસંતક. ન. (અયક) જૂઠું; અસત્ય. (૨)
ત્રિ. અચુન્દર.
અસંતય. ન. (અસન્તય) રાગાદિની પ્રવૃત્તિ.
અસંથક. } ત્રિ. (અસન્તૃત) અશક્ત;
અસંથકિ. } અસંભવ.
અસંથુય. ત્રિ. (અસન્તુત) અસંબંધ, સં-
બંધ નહિ
અસંદિહ. ત્રિ. (અસન્દિગ્ધ) સન્દેહ રહિત.
અસંદિહત. ન. (અસન્દિગ્ધ) શ્રીતાને
સન્દેહ ન રહે તે; સત્ય વચનનો ૧૧ મો
અતિશય.
અસંદિહા. સ્ત્રી. (અપન્દિગ્ધા) શકા રહિત
સ્ફુટ ભાષા.
અસંદીપિ. ત્રિ. (અસન્દીપ) પંદર દિવસ સુધી
જળમાં મુસાફરી કરવી પડે એટલા
છેટાનું સ્થાન; સિદ્ધવદીપ આદિ. (૨)
સમુદ્રની વેળ (ભરતી) ચડે પછી પાણીમાં
ડૂબે નહિ તેવો દ્વીપ.

અસંધિમ. ત્રિ. (અસધિ) સંધાન રહિત;
અખણ.
અસંપન્નહ. પુ. (અસમ્પ્રગ્રહ) જાનિ આદિના
મદનો અભાવ.
અસંપન્નહિય. ત્રિ. (અસમ્પ્રગ્રહીત) માન રહિત.
અસંપત્ત. ત્રિ. (અસમ્પ્રાપ્ત) લાગેલ નહિ;
વળગેલ નહિ. (૨) પ્રાપ્ત નહિ થયેલ;
ન પહોંચેલ. (૩) સ્ત્રી આદિના સંગમ
થયા પહેલાની કામની દશા; સ્ત્રીનું
સ્મરણ વગેરે.
અસંપહિદ્. ત્રિ. (અસમ્પ્રહ) ખીજાને વિ.
જારવામાં હર્ષ વગરનો.
અસંપુહિય. ત્રિ. (અસમ્પુહિત) પરસ્પર ન
મળેલ, ખુલ્લું.
અસંપુણ્ય. ત્રિ. (અસમ્પૂર્ણ) અપૂર્ણ; સમ્પૂર્ણ
નહિ.
અસંબદ્ધ. ત્રિ. (અસમ્બદ્ધ) સમ્બંધ રહિત;
પરિગ્રહ આદિકમાં અમૂર્છિત.
અસંબુદ્ધ. ત્રિ. (અસમ્બુદ્ધ) તત્વવેત્તા નહિ,
સમજણવાળો નહિ.
અસંમંત. ત્રિ. (અસમ્મંત) બ્રમ રહિત;
બ્રાન્તિ રહિત.
અસંમવ. પુ. (અસમ્મવ) ન હોવું, અસ-
મ્ભાવના.
અસંમવિ. ત્રિ. (અસમ્મવિ) જેનો ક્યારે પણ
સમ્ભવ ન હોય તે; શૂન્ય.
અસંમોહ. ત્રિ. (અસમ્મોહ) જેને દેવતા વ-
ગેરેની માયાથી મોહ લાગે નહિ તે. (૨)
પુ. મૂઠતાનો અભાવ; શુકલ ધ્યાનનું
એક લક્ષણ.
અસંમોહય. ત્રિ. (અસમ્મોહક) ઉપયોગ શૂન્ય;
અનુપયુક્ત.
અસંલપ્પ. ત્રિ. (અસલપ્પ) અનિર્વચનીય;
વાણીગોચર ન થાય તેનું.
અસંજોય. પુ. (અસલોક) અપ્રકાશ, (૨)
જ્યાં માણસોનું આવડું જડું ન થતું હોય

तेषु स्थान, बीडरहित स्थान. (३) त्रि०
अप्रकाशवाणु, अधारावाणु. (४) न०
००यां द्वे रहित भाष्यसनी नञ् न पडे
तेषु स्थान.

असंख्यया. स्त्री० (असंख्यता) अरसपरस
अनाधाधपणुं, अर्थात् ऐक क्रिया भीष्ट
क्रियाने विधत्त यथा न पाभे ते.

असंवर. पु० (असवर) आश्रय, संवरने
अभाव.

असंविद्या. त्रि० (असंविद्य) शिथिल आचार-
वागा; पासत्था आदि.

असंविद्यापक्षिण्य. त्रि० (असंविद्यापक्षिण्य)
सुसाधुनी लुगुत्सा करनार; पासत्थाआदिनो
पक्षपाती.

असंविभाग. पु० (असंविभाग) सविभागनो
अभाव, सरभा लाग न पाड्या ते

असंविभागी. त्रि० (असंविभागिन्) आदारा-
रिक्तां सरभा लाग न करनार, भीमनी
साथे विपभता राप्पनार

असंबुड. त्रि० (असंबुड) पापना निरोधरहित;
जेणु आश्रयनां द्वार रोडया नथी ते
(२) अकृश नियकनो ऐक प्रकार; लोक
जणु तेवी रीते प्रगटपणु होय लगाडी
संयमने मलीन करे ते.

असंबुडवडस. पु० (असंबुडवडस) प्रगट रीते
होय लगाडनार साधु.

असंसह्य. त्रि० (असंसायित) असह्य

असंसद्. त्रि० (असंसद्) भीमना आहारमा
नहि मणेलुं. (२) नहि भरयेल;
लेप रहित.

असंसद्चरय. पु० स्त्री० (असंसद्चरक) विना
भरयेल हाथे अपाय तेणु लेवु अेवी ग-
वेष्टणु करनार, अलिग्रहविशेष धारी साधु.

असंसद्वा. स्त्री० (असंसद्वा) हाथ तथा पात्र
न भरय तेवी रीते शिक्षा लेवी ते;
पिष्टेषणुनो पहिलो प्रकार.

असंसत्त. त्रि० (असंसत्त) संसर्ग रहित;
अभिवित. (२) अनासक्त. आसक्ति
रहित

असंसार. पु० (असंसार) संसारनो अभाव,
मोक्ष.

असंसारसमावगण. पु० (असंसारसमावगण)
संसारनो उल्लेखी गेव ७१, भुक्त ७१.

असंस्कय. त्रि० (असंस्कृत) संस्कार रहित.

असंस्कय. त्रि० (असंस्कृत) संस्कार रहित.

असंस्कार. पु० (असंस्कार) असंस्कार, अनादर.

असंस्कारित. त्रि० (असंस्कारित) अनादर

असंस्कारिय. त्रि० (असंस्कारित) अनादर
करायेल, संस्कार नहि करेल.

असंस्कारिया. स्त्री० (असंस्कारिया) मोटी

क्रिया; पराय यथा.

असंमह. पु० (असंमह) मोटो आग्रह,
द्वाराग्रह

असंमघ. त्रि० (असंमघ) लाथा न करवा
गोज्य.

असंख. त्रि० (असंख) मिथ्या; निःशुण
(२) न० असत्य. शूद्र

असंखमणजोण. पु० (असंखमणजोण)
मनमा मोटी रीत चिन्तन करवु ते,
असह्युत के विपरीत पदार्थ चिन्तन
करवु ते.

असंखमोस. त्रि० (असंखमृषा) सत्य नहि
तेम असत्य पण नहि तेवु; व्यवहार
मात्र.

असंखमोसभासा. स्त्री० (असंखमृषाभासा)
सत्य नहि तेम असत्य नहि तेवी लाया;
व्यवहार लाया.

असंखमोसमणजोण. पु० (असंखमृषामणजोण)
सत्य नहि तेम असत्य पण नहि तेवो
मननो व्यापार; मनोयोगनो ऐक वेद.

असंखमोसा. स्त्री० (असंखमृषा) सत्य
नहि तेम असत्य नहि तेवी लाया;
व्यवहार लाया.

અસત્ત્વજોગ. પું. (અસત્ત્વજોગ) મિથ્યા
વચન વ્યાપાર; વચનયોગનો એક ભેદ.

અસત્ત્વજોગ. ત્રિ. (અસત્ત્વજોગ) અસત્ત્વ
બોલનાર.

અસત્ત્વજોગ. ન. (અસત્ત્વજોગ) અસત્ત્વ
સકેત; જૂઠું ૨૬ મુ નામ.

અસત્ત્વ. સ્ત્રી. (અસત્ત્વ) અસત્ત્વ બાપા.

અસત્ત્વમોસ. ત્રિ. (અસત્ત્વમોસ) જુઓ
“ અસત્ત્વમોસ ” શબ્દ.

અસત્ત્વમોસમાસ. સ્ત્રી. (અસત્ત્વમોસમાસ)
અવધાર બાપા.

અસત્ત્વમોસમજોગ. પું. (અસત્ત્વમોસમજોગ)
જુઓ “ અસત્ત્વમોસમજોગ ” શબ્દ.

અસત્ત્વમોસમજોગ. પું. (અસત્ત્વમોસમજોગ)
પ્રયોગ) જુઓ “ અસત્ત્વમોસમજોગ ”
શબ્દ.

અસત્ત્વમોસવજોગ. ત્રિ. (અસત્ત્વમોસવજોગ)
અવધાર વચનનો જોગ. વાગયોગનો
એક ભેદ.

અસત્ત્વમોસ. સ્ત્રી. (અસત્ત્વમોસ) જુઓ
“ અસત્ત્વમોસ ” શબ્દ.

અસત્ત્વ. ત્રિ. (અસત્ત્વ) અસત્ત્વ; અ-
શક્ય.

અસત્ત્વજોગ. પું. (અસત્ત્વજોગ) સજ્જાતનો
વપાવ.

અસત્ત્વજોગ. ન. (અસત્ત્વજોગ) સજ્જાતને
અટકાવનારા કારણો, એથી પર માંસ
વગેરે; અત્રીય અસજ્જાતના કારણોમાં
ગમે તે એક.

અસત્ત્વ. ત્રિ. (અસત્ત્વ) શક્યરહિત, સજ્જાત.
(૨) રાગદ્વેષરહિત, શુદ્ધ અતકરણવાળો.

અસત્ત્વજોગ. ત્રિ. (અસત્ત્વજોગ) નિષ્કપટ
બાવથી અનુગ્રહ કરનાર

અસત્ત્વ. ન. (અસત્ત્વ) બોજન. ખોરાક

અસત્ત્વ. પું. (અસત્ત્વ) બીયકા ઝાડ. (૨)
ફોપણ, ફેકડું

અસત્ત્વ. પું. સ્ત્રી. (અસત્ત્વ) ૧૦૦; ધન્દનું
આયુષ. (૨) આકાશમાંથી ખરતો અ-
ગ્નિનો કણ. (૩) કરા.

અસત્ત્વજોગ. પું. (અસત્ત્વજોગ) કરાનો વરસાદ.

અસત્ત્વ. સ્ત્રી. (અસત્ત્વ) અલેન્દ્રના લોકપાળ
સોમની એથી અગ્રમહિષી (૨) વૈરાય-
નેન્દ્રની એથી અગ્રમહિષી.

અસત્ત્વ. ત્રિ. (અસત્ત્વ) મનની સજ્જા
રહિત; મનોજાનથી રહિત. (૨) સમ્યગ્
દર્શિભિત.

અસત્ત્વજોગ. પું. (અસત્ત્વજોગ)
અસંતી પચેન્દ્રિય ૭૪; સમુદ્વિગ્મ
મનુષ્ય, સમુદ્વિગ્મ તિર્યચ વગેરે.

અસત્ત્વજોગ. ત્રિ. (અસત્ત્વજોગ) મિથ્યા દર્શિ.
(૨) મનરહિત તિર્યચ પચેન્દ્રિય વગેરે.

અસત્ત્વજોગ. ન. (અસત્ત્વજોગ) જૈનેન્દ્ર
શાસ્ત્ર, મિથ્યાદર્શિનું શાસ્ત્ર.

અસત્ત્વજોગ. પું. સ્ત્રી. (અસત્ત્વજોગ)
જૈની પામે વાસી ખાવા, નથી તે;
જુગલિયા.

અસત્ત્વ. ત્રિ. (અસત્ત્વ) જુઓ “ અસત્ત્વ ”
શબ્દ.

અસત્ત્વ. ત્રિ. (અસત્ત્વ) અશક્ત; સામર્થ્ય વગરનું.

અસત્ત્વ. ત્રિ. (અસત્ત્વ) નિઃસંગ, અનાસક્ત.

અસત્ત્વ. ન. (અસત્ત્વ) અભાવ; અસત્તા (૨)
પારકે રૂપે અવિદ્યમાનપાત્રું, જેમ મા-
ટીનું સુવર્ણરૂપે અસત્ત્વ, સુવર્ણ માટી
રૂપે અસત્ત્વ.

અસત્ત્વ. ન. (અસત્ત્વ) નિર્દોષ આચાર રૂપ
સંજ્ઞા. (૨) અગ્નિ આદિ શસ્ત્રનો
અભાવ.

અસત્ત્વપરિણામ. ત્રિ. (અસત્ત્વપરિણામ) અગ્નિ
આદિ શસ્ત્રથી પરિણામ ન પામેલ; સચેત
વસ્તુ.

અસત્ત્વજોગ. પું. (અસત્ત્વજોગ) અસત્ત્વજોગ
નામે એક યાદવ કુમાર.

અસદ્દશ્ય. નં (અશ્રદ્ધાન) અશ્રદ્ધા; અવિશ્વાસ
અસદ્દેય. વિં (અશ્રદ્દેય) શ્રદ્ધા કરવા યોગ્ય
નહિ.

અસક્તિ. વિં (અસક્તિન) જુઓ “અસપિણ”
શબ્દ.

અસક્ત. વિં (અસક્ત) ૨૧ સપ્તમા દોષથી
દુર રહેનાર; ચારિત્રના અતિચાર ટાળી
શુદ્ધ સંયમ પાળનાર. (૨) અભિશ્રિત.
(૩) નિર્દોષ; પવિત્ર.

અસમ્ય. વિં (અસમ્ય) અસમ્ય; વિવેક
રહિત.

અસમ્ભાવ. પું (અસમ્ભાવ) આકાશ કુસુમની
પેઠે અસદ્ભાવ; ન બનેલ બનાવ (૨)
વિં અસત્ય; અયથાર્થ.

અસમ્ભાવદ્વચ્છા. સ્ત્રીં (અસમ્ભાવકથાપના)
તે આકાર ન હોય છતાં તેમાં તેની
સ્થાપના કરવી તે; જેમ લાકડીનો ઘોડો
બનાવી ઘોડાની કલ્પના કરવી તે.

અસમ્ભાવણા. સ્ત્રીં (અસમ્ભાવના) અસત્ય
ભાવના.

અસમ્ભાવપજ્જવ. પું (અસદ્ભાવપર્જવ) ૫૨
પર્યાયની અપેક્ષાએ અસદ્દર્શ પર્યાય.

અસમ્ભાવપટ્ટવચ્છા. સ્ત્રીં (અસમ્ભાવપ્રસ્થાપના)
અસત્ અર્થની કલ્પના.

અસમ્ભૂય. નં (અસદ્ભૂત) અસત્ય; જૂઠું

અસમર્જસ. વિં (અસમર્જસ) અસંગત;
અધટિત.

અસમ્મા. પું (અત્રમમા) અસાધુ; સાધુ નહિ.

અસમ્મત. વિં (અસમાત) અપૂર્ણ; અપર્યાપ્ત
(૨) અસમાપ્ત વિધિ

અસમ્મત. નં (અસમ્યક્ત્વ) અસમ્યક્; સમ્યગ્
નહિ.

અસમ્મત્તર્કસિ. વિં (અસમ્યક્ત્વર્કસિન) સમ્યગ્-
દર્શી નહિ, મિથ્યાદર્શની.

અસમર્થ. વિં (અસમર્થ) અસમર્થ; કરડી
આંખથી પશુ ખીનાર

અસમ્ય. પું (અસમ્ય) અસમ્યગ્ આચાર;
જૂઠું ૨૫ મુ નામ.

અસમવાદ. નં (અસમવાયિન) નૈયાયિક
અથવા વૈશેષિક મત પ્રસિદ્ધ કરણ
વિશેષ

અસમાણ. વિં (અસમાન) અસાધારણ,
સર્વોત્કૃષ્ટ

અસમાહદ. વિં (અસમાહત) અશુદ્ધ; શુદ્ધિથી
રહિત. (૨) સ્વીકારેલ નહિ; પ્રદાન
નહિ કરેલ

અસમાધિ. પું (અસમાધિ) અસમાધિ, ચિત્તની
અસ્વસ્થતા

અસમાહિટ્ટાણ. વિં (અસમાધિક્ષ્ઠાન) અ
સમાધિના ૨૦ સ્થાનક

અસમાહિમરણ. નં (અસમાધિમરણ) આલ
મરણ

અસમાહિય. વિં (અસમાહિત) ખીલતસ, બહુ
(૨) મોક્ષ માર્ગરૂપ ભાવ સમાધિથી દુર
વર્તનાર; શુભ અધ્યવસાય રહિત

અસમિત. વિં (અશાન્ત) શાન્ત ન થયેલ

અસમિતિ. સ્ત્રીં (અર્થનિતિ) બોલનામા,
ચાલવામાં, વસ્તુ લેવા મુકવા કે પર-
લવામાં ચલના ન રાખવી તે; સમિતિનો
અભાવ.

અસમિત્ત. પું (અર્થનિત) ક્ષણિક પાદને
માનનાર અશ્ચમિત નામનો ચોથો
નિન્દવ

અસમિય. પું (અસમિત) બોલવા, ચાલવા,
ખાવા, પીવા વગેરેમાં ઉપયોગ શૂન્ય

અસમિય. } અં (અસમ્યક્) અવગત.
અસમિયા. }

અસમોહ્ય. વિં (અસમવહત) મૃત્યુ વખતે
સમુદ્ધાત કર્યા વિના બંદુકના લગ્નકાની
માફક એક સાથે જે જીવના પ્રદેશ શ-
રીરને છોડી પરલોક તરફ પ્રયાણ કરે
તે, અસમોહિયા મરણ મરનાર જીવ

અસમોહ્યમરણ. નં (અસમવહતમરણ) બુઝો
“અસમોહ્ય” શબ્દ.

અસમ્મ. ત્રિં (અમ્મયક) સમ્યક્ દાખ રહિત;
સમક્તિ વિનાનું.

અસયં. પ્રં (અસયમ્) પોતાના વિના.

અસરણ. ત્રિં (અશરણ) આધાર રહિત;
શરણ રહિત. (૧) નં જેમાં શરણ-ધર
નથી તે; સંયમ. (૩) અશરણ ભાવના;
સંસારમાં ધર્મ સિવાય અન્ય કોઈ શરણ
નથી એમ ચિંતવવું તે.

અસરણભાવના. સ્ત્રીં (અશરણભાવના) ‘મરણ
સમયે અરિહંતદેવ સિવાય કોઈ શરણ
આપે તેમ નથી’ એમ ચિંતવવું તે; આર
ભાવનામાંની ખીજ ભાવના.

અસરણાણુપેક્ષા. સ્ત્રીં (અશરણાણુપેક્ષા) જી-
વને જિનભગવાન સિવાય કોઈ શરણ
નથી એવી ભાવના.

અમન્નિ. ત્રિં (અમન્ન) અસમાન; સમા-
નપણાથી રહિત.

અસરીર. ત્રિં (અગરીર) શરીર રહિત; સિદ્ધ.

અસરીરિ. પું (અગરીરિ) શરીરરહિત જીવ,
સિદ્ધભગવાન.

અસલેસા. સ્ત્રીં (અસલેષા) અશ્લેષા નક્ષા.

અસહ. પું સ્ત્રીં (અસહ) દેવકૃદ્ અને ઉત્તર
કૃદ્ ક્ષત્રના મનુષ્યની એક જાતિ.

અસહાય. ત્રિં (અનહાય) સહાયરહિત.

અસહિજ. ત્રિં (અસહાય્ય) સદાયની ઇચ્છા
ન કરનાર.

અસહીજ. ત્રિં (અસહાધીન) પરતંત્ર. પરાધીન.

અસહુ. ત્રિં (અસહ) ચારિત્રનું કષ્ટ સહન
કરવાને અસમર્થ રાજકુમારાદિ, સુકોમળ
શરીરવાળો.

અસહેજ. ત્રિં (અસહાય્ય) બુઝો “અસ-
હિજ” શબ્દ.

અસાદ્બુદ્ધ. પું (અપાદ્બુદ્ધિ) રાષ્ટ્રપાલ નામ
નાટક ભાવનાર એક પતિન મુનિ કે

જે વિશ્વકર્મા નટની જે પુત્રીઓ સાથે
લુપ્ત થયા હતા.

અસાદ. પું (અપાદ) અપાદમાસ. (૨)
એક જાતની ગાંઠવાળી વનસ્પતિ.

અસાદય. નં (અસાદક) તૃણ વિશેષ.

અસાય. નં (અપાત) વેદનીય કર્મની એક
પ્રકૃતિ, કે જેના ઉદ્દેશથી જીવ દુઃખ પામેછ
સાના પામે.

અસાયણ. પું (અપાત્યત) અશ્વ ઋષિના
વશમે.

અસાયવેયણિજ્ઞ } નં (અપાતવેદનીય)
અસાયાવેયણિજ્ઞ. } વેદનીય કર્મની એક પ્ર-
કૃતિ, કે જેના ઉદ્દેશથી જીવ દુઃખ પામેછ

અસાર ત્રિં (અપાર) સાર રહિત

અસારંમ. પું (અમરમ્મ) પ્રાણીના વધનો
સંકલ્પ ન કરવો તે, પ્રાણાતિપાતના
સંકલ્પનો અભાવ.

અમાવજ્ઞા. સ્ત્રીં (અમાવજ્ઞા) નિર્દોષ ભાષા;
પાપરહિત ભાષા.

અસાસય. ત્રિં (અસાજ્વત) નાશવત;
અનિત્ય.

અસાહારણ. ત્રિં (અમાધારણ) સાધારણ નહિ,
અતુલ્ય, અનુપમ

અસાહારણકારણ. નં (અમાધારણકારણ)
મુખ્ય કારણ, ઉપાધાન કારણ.

અસાહુ. ત્રિં (અપાહુ) અવિનીત. (૨)
અમગલ, અસુંદર. (૩) અનર્થકર; અન-
ર્થહેતુ. (૪) ગોશાસ્ત્ર આદિ કુર્ફર્શનના
સાધુ. (૫) અસંયતી; અવની.

અમિ. પું (અસિ) ખડ્ગ; તલવાર. (૨)
નારડીના જીવને તલવાર વડે છેદનાર
પરમાધામીની એક જાત. (૩) પું નં
તલવાર બાંધી નોટરી કરવી તે; હથિ-
યાર કર્મ.

અમિચ્છેહન. નં (અમિચ્છેદક) તરવાર સહિત
ખાન.

અસિલેવળી. સ્ત્રી० (અસિલેવળી) દાહ.
અસિચર્મપાય. ન० (અસિચર્મપાત્ર) તલવાર
 સહિત આન.
અસિદ્ધ. ત્રિ० () ન કહેયું.
અસિચ્છાદ. ત્રિ० (અસ્નાયિન) સ્નાન નહિ
 કરનાર.
અસિચ્છાદ. ત્રિ० (અસ્નાન) સ્નાન રહિત.
 (૨) ન० સ્નાન નહિ કરવું તે
અસિચ્છાદમહિદ્ગ. ત્રિ० (અન્નાધિપાયક)
 જેમાં સ્નાનનો પ્રતિષેધ છે એવું અનુદાન
 કરનાર
અસિત. ત્રિ० (અમિત) પુત્ર કલત્રાદિથી
 અપદ્ધ
અસિત્ય. ન० (અમિત્ય) પ્રવાહી આદાર,
 કેળીઆ વળી ન શકે એવો આદાર.
અમિદ્ધ. પું० (અમિદ્ધ) સસારી જીવ (૨)
 ત્રિ० અનિપ્પત્ત. (૩) તર્કશાસ્ત્ર પ્રસિદ્ધ
 દૃષ્ટ હેતુ.
અસિદ્ધિ. સ્ત્રી० (અમિદ્ધિ) સિદ્ધિનો અભાવ,
 મોક્ષનો અભાવ
અસિદ્ધિમ્મ. ન० (અમિદ્ધિમાર્ગ) જેમાં મોક્ષ
 માર્ગ નથી તે; મોક્ષ માર્ગથી વિપરીત
 અનુદાન.
અસિધારવચ. ન० (અમિધારવચ) તલવારની
 ધારપર ચાલવા જેવું વ્રત, અતિકરિત વ્રત.
અસિધારામ. ન० (અમિધારામ) બુદ્ધો
 “ અસિધારવચ ” શબ્દ.
અસિધંજર. ન० (અમિધંજર) તલવારનું પાંજર.
 ફરતી તલવારથી બનેલું પાંજર.
અસિપત્ત. ન० (અમિપત્ત) તલવારની ધાર
 જેવાં પાંદડાંવાળું ઝાડ, શાદમ્બી નામે નરક ।
 એક ઝાડ. (૨) તલવારનાં જેવાં પાંદડાંવાળું
 શાદમ્બી નામે વૃક્ષ વિકુર્ચી તેની નીચે
 એસાડીને નારકાના કકડા કરનાર પરમ;
 ધામી દેવતાની નવમી જાત. (૩) તર-
 વાર. (૪) તરવારની પતરી.

અસિપ્પજીવિ. પું० (અસિપ્પજીવિ) શિષ્ય-
 આદિ ધર્મે કરી જીવન ચલાવનાર નહિ;
 કરીગરી વગરે સાવધ વ્યાપારને તજનાર.
અસિય. ન० (અર્શત) હરસનો રોગ.
અસિય. ત્રિ० (અમિત) કૃષ્ણ, અશ્વત. (૨)
 અશુભ (૩) વિપયાદિકમાં ન અધાયેલ;
 અચન્નિત
અસિય ન० (અમિક) નાની તલવાર (૨)
 ઘતરડું.
અસિચ્છાદ. ત० (અમિત્ત) ચક્રવર્તીનાં સાત
 એકેદ્રિય રત્નમાંનું એક રત્ન, ખડ્ગ રત્ન.
અમિલક્ષણ. ન० (અમિલજ્ઞ) તલવારનાં
 લક્ષણ જાણવાની કળા
અમિલદ્વિ. સ્ત્રી० (અમિયદ્વિ) તલવારવાળી
 લાકડી, ચુખી (૨) ખડ્ગજ્ઞતા, તલવાર.
અમિલેસા. સ્ત્રી० (અમલેસા) અશ્વતેષા નામનું
 નક્ષત્ર
અમિતોંઅ. } પું० (અમ્યોક) અપયશ,
અમિતોંમ. } અપ્રશસા
અમિવ. ન० (અમિવ) અમગ્ધ, અશુભ
 (૨) પિતાશ (૩) દેવતાદિકૃત ઉપદ્રવ,
 તાવ, મરણ વગર
અમી. }
અમીડ. } સ્ત્રી (અમીતિ) ૮૦, એજાની
અમીતિ. } સખ્યા
અમુક ત્રિ० (અમુચિ) અપવિત્ર, અશુદ્ધ. (૨)
 ન० અપવિત્રતા; અશુદ્ધતા (૩) વિદ્યા.
અમુક્ત ન० (અમુક્તિ) અશુચિભાવના,
 આ શરીર અશુચિનું ભાજન છે, એમ
 ચિંતવવું તે.
અમુક્તભાવણા સ્ત્રી० (અમુક્તિભાવણા)
 ‘ આ દેહ અશુચિમય છે ’ એમ ચિ-
 તવવું તે, આર ભાવનામાંની ઝટ્ટી ભાવના.
અમુગ્ગકાલ પું० (અમુગ્ગકાલ) વિવક્ષિત
 સ્થાનમાં કાંઈ અધારથી નવો જીવ આવી
 ઉત્પન્ન ન થાય અને તેમાંથી મરીને

કોઈ બહાર જાય નહિ તેટલો કાળ; અ-
વિરહકાળ.

અસુદ્ધ. ત્રિ० (અસુદ્ધ) અશુદ્ધ, દોષ સહિત.
(૨) સાવધાનુકાન કરનાર.

અસુમ. ત્રિ० (અસુમ) અશુભ; અમંગલ.
(૨) અશુભનામકર્મ. (૩) પાપકર્મ.

અસુમળામ. ન० (અસુમળામ) અશુભ નામ
કર્મ. નામ કર્મની અનિષ્ટ પ્રકૃતિ.

અસુમવિવામ. ન० (અસુમવિવામ) અસાતા-
વેદનીયાદિ રૂપે પરિણામ આપનાર કર્મ.

અસુમાણુપેહા. સ્ત્રી० (અસુમાણુપેહા) સસા-
રની અશુભતાનું ચિંતવન કરવું તે.

અસુમળ. ત્રિ० (અસુમળ) શુભમન વિનાનો,
અપ્રસન્ન

અસુય. ત્રિ० (અસુય) પુત્ર રહિત.

અસ્રુય. ત્રિ० (અસ્રુય) નહિ સાંભળેલું

અસુયકાલરપરિણામા સ્ત્રી० (અસ્રુતાજરપરિણામા)
શ્રુતાનુસાર રહિત શબ્દ માત્ર પરિણામ
વાળી મતિ.

અસુયગિસ્તિય. ન० (અસ્રુતનિષ્ઠિત) સાંભળ્યા
વિના ઉત્પાતકી આદિ બુદ્ધિથી થતું જ્ઞાન,
ઉત્પાતકી, વૈતથિકી, કાર્મિકી અને
પારિણામિકી એ ચાર બુદ્ધિ.

અસુયપુલ્લ. ત્રિ० (અસ્રુતપૂર્વ) પૂર્વે કદી નહિ
સાંભળેલ.

અસુયવંત. ત્રિ० (અસ્રુતવંત) જ્ઞાનથી રહિત

અસુર. પુ० (અસુર) ભવનપતિ અને વાણુ-
અંતર એ બે જાતના દેવતા. (૨) અસુર
કુમાર દેવતા.

અસુરકુમાર. પુ० (અસુરકુમાર) ભવનપતિ
દેવતાની એક જાતિ (૨) ચારમા તીર્થકર
વાસુપુત્રના પક્ષનું નામ.

અસુરકુમારાવાસ. પું० (અસુરકુમારાવાસ)
અસુરકુમાર દેવતાનું નિવાસ સ્થાન.

અસુરદ્વાર. ન० (અસુરદ્વાર) સિદ્ધાયતનનું
દક્ષિણ દ્વાર કે જ્યાં અસુરો વસે છે.

અસુરિન્દ. પુ० (અસુરિન્દ) અસુરકુમાર
દેવતાના ઇન્દ્ર; ચમરેન્દ્ર અને બલેન્દ્ર.

અસુરહ. ન० (અસુર) દુઃખ.

અસુહ. ત્રિ० (અસુમ) જુઓ “ અસુભ ”
શબ્દ.

અસુહમ્મ. સ્ત્રી० (અસુમ્મ) અશુભ ગતિ,
નરકઆદિ અશુભગતિ.

અસુહજોગ. પુ० (અસુમયોગ) અશુભયોગ-
વ્યાપાર.

અસુહળામ ન० (અસુમ્મનામ) જુઓ “ અ-
સુભળામ ” શબ્દ.

અસુહનવગ. ન० (અસુમ્મવગ) કાળો, નીલો
એ બે વર્ણ, દુરભિગ્ધ, તીખા, કડવો એ
બે રસ, ગુરૂ, ખરખરો, લુપ્તો અને શીત
એ ચાર સ્પર્શ, એ નામકર્મની નવ
પ્રકૃતિઓનો સમૂહ.

અસુહા. ત્રિ० (અસુહિત) મચના નહિ
કરેલ. (૨) વ્યજ્જનાદિથી રહિત. (૩) કલ્યા-
વિના આપેલું અન્ન વગેરે

અસૂયા સ્ત્રી० (અસૂયા) સ્પૃહ વચન

અસૂરિય ત્રિ० (અસૂર્ય) સૂર્યરહિત; અન્ધ
કારમય. (૨) પુ० નરકાવાસો.

અસેસ. ત્રિ० (અસેષ) નિઃશેષ; સમગ્ર.

અસેહિય. ત્રિ० (અસેહિક) સાંસારિક, મોક્ષ
સમ્પત્તિ નહિ.

અસોગ. પું० (અસોક) આમોપાલવનું ઝાડ. (૨)
જેની નીચે ૧૬ મા તીર્થકર મહીનાથ સ્થા-
મીને કેવળજ્ઞાન ઉપજ્યું તે ઝાડ. (૩) એથા
બળદેવનું ત્રીજા પૂર્વ ભવનું નામ. (૪)
અશોક નામે ૭૨ મો મહાગ્રંથ (૫) સ-
યાંભ વિમાનના અશોક વનનો દેવતા.
(૬) અરુણદ્રીપના દેવતાનું નામ. (૭)
કિન્નર દેવની સભા આગળનું ચૈત્યવૃક્ષ.
(૮) એ નામની એક કવતા; અશોકકવતા.
(૯) એક જાતનો રંગ.

અસોગજક્ષ. પું. (અશોકજ) પ્રાચીન
કાળમાં વિજયપુર નગરના નન્દનવન ના
મના ઉદ્યાનનો એક વૃક્ષ.

અસોગલયા. સ્ત્રી. (અશોકલના) અશોક વૃ-
ક્ષને વીટીને રહેલી લતા.

અસોગલલિય. પું. (અશોકલલિત) એથા
બલદેવના પૂર્વગન્મનું નામ.

અસોગવર્ડિસમ્ર. પું. નં. } (અશોકાવત્સક)
અસોગવર્ડિસમ. } પહેલા દે-
વલોકના સૌધર્મ વિમાનની પૂર્વ દિશામાં
આવેલ વિમાનનું નામ.

અસોગવણ. પું. (અશોકવન) સૂર્યાભ વિમા-
નના પૂર્વે દરવાજાથી ૫૦૦ જોગનને
અતરે સાડાચાર હજાર જોગન લાંબુ અને
૫૦૦ જોગન પહોળુ અશોક વૃક્ષનું વન

અસોગવળિયા સ્ત્રી. (અશોકાવત્સક) અશોક
વૃક્ષનું નાનું વન.

અસોગસિરિ. પું. (અશોકધી) ચન્દ્રચુરના
દીકરા બિન્દુસારનો પુત્ર અશોક મહારાજ,
પાટલીપુત્ર નગરનો એક પ્રાચીન રાજા

અસોગા. સ્ત્રી. (અશોકા) નાગકુમાર દંડના
લોકપાલ કાલની પહેલી અગ્રમહિષી (૨)
શીતળનાથ સ્વામીની શાસન દેવીનું નામ
(૩) નલિનવિજયની મુખ્ય રાજધાની.

અસોમ્મ. ત્રિ. (અસૌમ્ય) ક્રૂર; સૌમ્ય નહિ.

અસોય. નં. (અસૌચ) અપવિત્રતા.

અસોય. પું. (અશોક) જુઓ “અસોગ” શબ્દ

અસોય. પું. (અશ્વયુજ) આસો માસ

અસોયળયા. સ્ત્રી. (અશોક) શોકનો
અભાવ.

અસોયપજ્જવપિમત્તિ. નં. (અશોકપક્વપ્રવિ-
મત્તિ) જેમાં અશોકના પાંદડાંની રચના
કરવામાં આવે છે એવું નાટક; ૩૨
નાટકમાંનું એક.

અસોયવર્ડિસય. નં. (અશોકાવત્સક) જુઓ
“ અસોગવર્ડિસમ ” શબ્દ

અસોયા. સ્ત્રી. (અશોકા) કુમુદાવિજયની
મુખ્ય નગરી. (૨) દસમા શીતળનાથ
તીર્થંકરની શાસન દેવીનું નામ

અસોહિ. સ્ત્રી. (અશોધિ) અશુદ્ધિ (૨)
વિરાધના.

અસોહિદ્રાણ. નં. (અશોધિચાત) પાપકર્મ.
(૨) અશુદ્ધિનું સ્થાન. (૩) દુર્ગન્મનો
સર્ગ.

અસ્સ ત્રિ. (અવ) ૧૦૫૨હિત, નિર્ધન. (૨)
પું. નિર્ગ્રથ, સાધુ.

અસ્સ. પું. (અવ) ઘોડા. (૨) અશ્વિની
નક્ષત્રનો દેવતા, અશ્વનીકુમાર (૩) એ
નામના એક ઋષિ

અસ્સંઘયણિ. ત્રિ. (અમહનનિન) સદનન-
સધયણ રહિત.

અસ્સકંતા. સ્ત્રી. (અશ્વકાન્તા) મધ્યમ ગ્રામ-
ની પાચમી મૂર્તિના.

અસ્સકણ. પું. (અશ્વકર્ણ) એ નામનો એક
અતરડાપ, ૫૬ અતરડાપમાંનો એક.

અસ્સકણી. સ્ત્રી. (અશ્વકર્ણી) ઘોડાના કાન
જેવા પાંદડાંવાળી વનસ્પતિ, એક
ગતનો કુદ.

અસ્સકરણ. નં. (અશ્વકર્ણ) જેવા ઘોડાને
બાધવામાં આવે છે તે સ્થાન; તખેલો

અસ્સમીવ. પું. (અશ્વમીવ) પહેલા પ્રતિ-
વાસુદેવનું નામ.

અસ્સચોરણ. પું. (અશ્વચોરક) ઘોડાની ચોરી
કરનાર; ઘોડાનો ચોર.

અસ્સતર. પું. (અશ્વતર) એક ગતનો ઘોડા,
ખચ્ચર.

અસ્સથ. પું. (અશ્વથ) પીપળો; અસુરકુ-
મારનું ચૈત્ય વૃક્ષ.

અસ્સપુરા. સ્ત્રી. (અશ્વપુરી) પશ્ચિમ મહાવિ-
દેહના દક્ષિણ પાંડવાની પ્રથમ વિજયની
મુખ્ય રાજધાની.

અસ્સમિત્ર. ત્રિ. (અશ્વમિત્ર) શ્રમ રહિત.

અસ્તમુહ. પું (અશ્મુહ) આદર્શ મુખ ઉ-
પરનો એક અન્તર દ્વીપ; ૫૬ અતરદ્વી
પમાંનો એક.

અસ્તમેહ. પું (અશ્મેષ) આ નામનો એક
યજ્ઞ; જેમાં ધોડાનું અલિદ્ધન આપવામાં
આવે તે યજ્ઞ.

અસ્તમેહ. સ્ત્રી. (અશ્મેષ) અશ્મેષા નક્ષત્ર.

અસ્તમેહ. પું (અશ્મેષ) ૨૩ મા નીચકર
પાર્શ્વનાથ સ્વામીના પિતાનું નામ. (૨)
૧૪ મો ગ્રહ.

અસ્તાદિય. ત્રિ. (આસાદિત) પ્રાપ્ત કરેલું.

અસ્તાય. ન. (અપાત) અસાતા વેદનીયના
ઉદયથી પ્રાપ્ત થયેલું દુઃખ.

અસ્તાયણ. પું (અશ્વાયન) અશ્વિની નક્ષત્રનું
ગોત્ર. (૨) અશ્વ ઋષિના વંશજ.

અસ્તાયણિજ્ઞ. ત્રિ. (આસ્તાવનીય) સ્વાદ
લેવા યોગ્ય.

અસ્તાવિ. ત્રિ. (આસાવિત્) ઋદવાળું; જેમાં
પાણી આવે એવું. (૨) ઝરતું; ટપકતું.

અસ્તિ. સ્ત્રી. (અશ્વિ) ખુણી.

અસ્તિ. પું. (અશ્વિ) અશ્વિની નક્ષત્રનો
દેવતા.

અસ્તિણી. સ્ત્રી. (અશ્વિની) અશ્વિની નામનું
નક્ષત્ર.

અસ્તિય. ત્રિ. (આશ્રિત) આશ્રય કરી રહેલ;
કોઈને આશરે રહેલ.

અસ્તુય. ત્રિ. (અશ્તુ) ન સાંભળેલું.

અસ્તુય. ત્રિ. (અસ્મૃત) યાદ નહિ કરેલ.

અસ્તેસા. સ્ત્રી. (અશ્મેષ) અશ્મેષા નક્ષત્ર.

અસ્તોર્હ. સ્ત્રી. (આશ્વયુજી) આસો માસની
પણિમા તથા અમાવાસ્યા.

અસ્તોર્હતા. સ્ત્રી. (અશ્વોત્કાન્તા) મધ્યમ
ગ્રામની પાંચમી મૂર્છના.

અહ. ઇ. (અથ) હવે; હવે પછી. (૨) પ્ર-
કરણ કે વાક્યની શરૂઆત (૩) માંગ
લ્ય. (૪) પક્ષાન્તર દેખાડવું. (૫) વિકલ્પ.

(૬) વિશેષ. (૭) વાક્યાલંકાર. (૮) પ્રત.

(૯) ઉત્તર. (૧૦) યથાર્થતા; વાસ્તવિકતા.

(૧૧) પૂર્વપક્ષ.

અહ. ઇ. (અક્ષ) નીચે; અધોભાગ. (૨)
અધોગતિ; નીચી ગતિ. (૩) અધોલોક;
પાનાલ લોક. (૪) અધો દિશા.

અહ. ન. (અહ) દિવસ; દહાડો.

અહક્રમ. ન. (યથાક્રમ) યથાક્રમ; ક્રમ અ-
નુસાર.

અહક્રવાય. ન. (યથાક્રવાત) યથાખ્યાન
નામે ચારિત્રનો પાંચમો પ્રકાર.

અહક્રવાયચરણ. ન. (યથા- } યથાખ્યાન
ક્રવાતચરણ } નામે પાંચમું
અહક્રવાયચરિત્ત. ન. (યથા- } ચારિત્ર.
ક્રવાતચરિત્ત }

અહક્રવાયસ્તંજમ. ન. (યથાક્રવાતસંયમ) યથા-
ખ્યાન નામે પાંચમું ચારિત્ર.

અહક્રવાયસ્તંજય. ત્રિ. (યથાક્રવાતસંયત) યથા-
ખ્યાત ચારિત્રવાન; અકપાય ચારિત્રી.

અહક્રંદ. પું. (યથાચ્છન્દ) સત્ર વિરૂદ્ધ આ-
ચરણ કરે અને ઉત્સુક પદપણા કરે
તે સાધુ.

અહત્ત. ન. (અશ્વત્ત) જંધનના; જંધનપાત્રું.

અહતા. ઇ. (અશ્વતાત) નીચે.

અહત્ય. ત્રિ. (યથાત્ય) યથાવસ્થિત; જેવું હોય
તેવું રહેલું.

અહત્ય. ત્રિ. (યથાર્થ) યથાર્થ; બરાબર.

અહત્યચ્છિન્નગણ. ત્રિ. (અહત્યચ્છિન્ન) અખડ
હાથવાળો

અહવ્યહારા. ન. (યથાપ્રધાન) પ્રધાનને અનુ-
સરીને; મુખ્ય વસ્તુને અનુસાર.

અહમ. ત્રિ. (અથમ) અધમ; નીચ.

અહમેતિ. પું. (અહમન્તિ) જ્ઞાતિ આદિના
અભિમાનવાળો.

અહમ્મ. પું. (અધર્મ) અધર્મ; સાવધ અનુ-
ષ્ઠાન. (૨) ત્રિ. અધર્મ હેતુ. (૩)
ધર્મરહિત.

અહમ્મજીવિ. વિ० (અધર્મજીવિન્) અધર્મથી
જીવનાર.
અહમ્મત્થિકાય. પું० (અધર્મત્થિકાય) જીવો
“ અધર્મત્થિકાય ” શબ્દ.
અહમ્મવાણ. પું० ન० (અધર્મવાણ) ચોરાદિને
દાન આપતું તે; અધર્મ દાન.
અહમ્મસેવિ. વિ० (અધર્મસેવિન્) અધર્મ સે-
વનાર.
અહમ્મિ. વિ० (અધર્મિન્) જીવો “અધર્મિ”
શબ્દ.
અહમ્મિદ્ધ. વિ० (અધર્મિદ્ધ) જીવો “ અધ-
ર્મિદ્ધ ” શબ્દ.
અહમ્મિય. વિ० (અધર્મિક) જીવો “ અધ-
ર્મિય ” શબ્દ.
અહય. વિ० (અહત) અપ્પ, કાંટેલું વૂટેલું
નહિ. (૨) નવું, કપા કૂધી વગરનું
અહર. પું० (અધર) હોઠ. (૨) વિ० ની-
ચેનો; નીચલો. (૩) નીચ; અધમ.
અહરગહ. સી० (અધગતિ) અધોગતિ,
નીચોગતિ.
અહરિમ. વિ० (અધરિમ) જીવો “અધરિમ”
શબ્દ.
અહરિય. વિ० (અધરિત) નિરસ્કાર કરેલ.
અહરી. સી० (અધરી) જીવો “અધરી” શબ્દ.
અહરીલોદ્ધ. પું० (અધરીલોદ્ધ) જીવો “અધરી-
લોદ્ધ ” શબ્દ.
અહરુદ્ધ. } પું० (અધરોદ્ધ) નીચેનો હોઠ
અહરોદ્ધ. }
અહલ. વિ० (અફલ) ફળ વિનાનું. નિષ્ફળ.
અહલંદ. પું० ન० (અધાલંદ) ભિનો કાચ
સુકાય તેટલા વખતથી માંડી ખાંચ રાત્રિ
પર્યંતનો કાળ.
અહલંદિ. પું० (અધાલંદિ) જિનકલ્પી જેવી
કઠિન ક્રિયા કરનાર.
અહલોય. પું० (અધોલોક) નીચેનો લોક;
પાતાલ લોક.

અહવ. ઇ० (અધવા) અથવા; અગર.
અહવણ. ઇ० (અધવા) અથવા.
અહવા. ઇ० (અધવા) રિકલ્પ; અથવા.
અહવણ. પું० (અધવન્) ચાર વેદમાનો ચોથો
અથવંણુ વેદ.
અહસુહુમમ્મ. પું० (અધાસૂહુમક) મનમાંને
મનમાં કોપાદિ કુશીલનો સંવતાર; કપાચ
કુશીલ
અહરિસર. વિ० () અર
ખાટા કારણ ગર હમવાના સ્વભાવ-
વાળો નહિ
અહિ. ઇ० (અધમ) નીચે, નીચે દિશા
અહા. ઇ० (અધા) નંમ, નંની રીતે
અહા. ઇ० (અધ) જીવો “ અધ ” શબ્દ
અહાઅર્થ. ઇ० (અધાર્થ) અર્થાથ; “પરાપર
અહાહરિત. વિ० (અધાહરિત) પોતાને માટે
ઉપયાગ કરતા વધે તે
અહાહ. ન० (અધાહ) જેટલું આપુ’ય આપ્યું
હોય તેટલું.
અહાહગિચ્ચત્તિકાલ. પું० (અધાહગિચ્ચત્તિકાલ)
જેટલું આપુ’ય આપ્યું હોય તેટલું ભાગ-
વતું તે, અધિક આપુ’ય પુરેપુરી રીતે
ભાગવવાનો સમય.
અહાહય. ન० (અધાહય) જેટલું આપુ’ય
આપેલ હોય તે પ્રમાણે ભાગવવાનો કાળ.
અહાકહ. વિ० (અધાકહ) ગુદરથે પોતાને
માટે કરેલ આહારાદિ; આધારકર્માદિ દોષ
રહિત (૨) સાધુને માટે ‘ખાસ’ તૈયાર
કરેલ આહારાદિ; આધારકર્મ આદિ દોષ.
અહાકર્પ. ઇ० (અધાકર્પ) કલ્પ પ્રમાણે;
જે ક્રિયાનો ક.પ-વિધિ શાસ્ત્રમાં જતાવેલ
હોય તેને અનુસરીને; કલ્પતી રીતે.
અહાકમ્મ. ન० (અધાકર્મ) સાધુને માટે
ખાસ આદેશ સમારક કરી નીચળવેલ
આહારાદિ; ઉદ્ગમનના ૧૬ દોષમાંનો
પહેલો દોષ

અહામહ. ત્રિ० (યથાકૃત) ભુઓ “અહાક”
શબ્દ.

અહાચર. ત્રિ० (અવચર) દરમાં રહેનાર સાથ
વગેરે.

અહાચ્છન્દ. પુ० (યથાચ્છન્દ) પોતાની મરજી
મુજબ વર્તનાર, સાચીની આજ્ઞાને આધીન
ન રહેતાં પોતાના અભિપ્રાય પ્રમાણે
વર્તનાર સાધુ.

અહાચ્છન્દવિહારિ. ત્રિ० (યથાચ્છન્દવિહારિ) પોતાની મરજી મુજબ સાલનાર;
સ્વેચ્છાચારી.

અહાજાય. ન० (યથાજાત) જન્મ વખતે જેમ
હાથ જેટલું હોય તેવી રીતે હાથ જેડીને
વસ્ત્રા કરવી તે, વસ્ત્રાનો એક પ્રકાર.

અહાણુપુચી. સ્ત્રી० (યથાણુપૃષ્ઠી) અનુક્રમ,
પરિપાટી

અહાતત્ત્વ. ન० (યથાતત્ત્વ) સત્ય, વાસ્તવિક.

અહાતત્ત્વજ્ઞ. ન० (યથાતત્ત્વજ્ઞ) સુયકાંત સત્તાના
તેરમા અધ્યયનનું નામ.

અહાતત્ત્વ. અ० (યથાતત્ત્વ) જેમ હોય તેમ.

અહાપજ્ઞત્ત. ત્રિ० (યથાપર્જ્યોત્ત) ઇચ્છા પુરતું
પ્રાપ્ત થયેલ, બંધનથી તેટલું મજેલું.

અહાપાંડિત્વ ત્રિ० (યથાપાંડિત્વ) ઉચિત,
યોગ્ય. (૨) યથાયોગ્ય.

અહાપાણિહિય. ત્રિ० (યથાપાણિહિત) યથા
વસ્થિત.

અહાપવસ્ત. ત્રિ० (યથાપ્રવૃત્ત) અનાદિકાગથી
જે સ્વભાવ વર્તે છે તે સ્વભાવે વર્તનાર;
સ્વભાવાન્તરને ન પામેલ.

અહાપવિસ્ત. ત્રિ० (યથાપ્રવૃત્ત) ચાલુ પ્રગતિમાં
જેટલું જોઈએ તેટલું; યથાયોગ્ય.

અહાપવિસ્તિ. સ્ત્રી० (યથાપ્રવૃત્તિ) ઉચિત પ્રગતિ.

અહાપવિસ્તિકરણ. ન० (યથાપ્રવૃત્તિકરણ) સ-
મકિતને અનુકૂળ અધ્યવસાય વિશેષ.

અહાવદ્ધ. ત્રિ० (યથાવદ્ધ) જોઈએ તેવું મજ-
બુત બાંધેલું; દૃઢ બાંધેલું.

અહાવાદર. } ત્રિ० (યથાવાદર) સ્થૂંચ; બાકુ.
અહાવાયર. } (૨) નિસ્સાર; સાર રહિત.

અહાભૂત. ન० (યથોક્ત) જેમ કહ્યું
હોય તેમ.

અહાભૂત. ત્રિ० (યથાભૂત) જેમ હોય તેમ;
તાત્વિક.

અહામ્મગ. ન० (યથામાર્ગ) જ્ઞાન આદિ મોક્ષ
માર્ગને અનુસરિ.

અહારાયણિય. ન० (યથારાત્નિક) દીક્ષામાં
નાના મોટા હોય તેના અનુક્રમને અનુસાર.

અહારિય. ન० (યથેય) જેમ ધરિયા સમિતિ
જળવાય તેવી રીતે.

અહારિહ. ત્રિ० (યથાહ) યથાયોગ્ય, ઉચિત.

અહારીય. ન० (યથારીત) યથાયોગ્ય રીતિ;
ચાલુ પદ્ધતિને અનુસરી. (૨) સ્વભાવ
માફક.

અહાલંદ. પુ० (યથાલંદ) જેટલા વખતને
માટે કહ્યું હોય તેટલો વખત, યથાલ-
દંકાળ જ્યન્ય હોય તો પાણીથી બીનો
હાથ સુકાય તેટલો વખત, ઉત્કૃષ્ટ યથા-
લંદકાળ પાંચ દિવસ અને મધ્યમ
યથાલંદકાળ તે બેની વચ્ચેનો વખત.

અહાલંદિય. પું० (યથાલંદિક) ભુઓ “અ-
હલંદિ” શબ્દ.

અહાલહુગ. } ત્રિ० (યથાલહુગ) અનિલધુ,
અહાલહુય. } અતિનાનો.

અહાલહુસગ. ત્રિ० (યથાલહુસ્વક) કષ્ટક નાનો
અને હલકો; ન્હાનામાં ન્હાનો.

અહાવગાસ. ન० (યથાવકાશ) જેવું ઉત્પત્તિ સ્થાન
હોય તે પ્રમાણે; અવકાશ અનુસાર.

અહાવચ્ચ. પુ० (યથાપ્ત્ય) પુત્ર સ્થાનીય,
પુત્ર સમાન.

અહાવચ્ચદેવ. પુ० (યથાપત્યદેવ) પુત્ર સ્થાનીય
દેવ; પુત્ર સમાન દેવ.

અહાવરં. અ० (અથાવરં) ત્યાર પછી;
પણી પીજું.

અહાચિહિ. ન૦ (યથાચિહિ) શાસ્ત્રના ન્યાય અનુસાર; બરાબર વિધિપૂર્વક.

અહાસંયદ. ન૦ (યથાસંસ્કૃત) જોષ્ઠ્યે તેવી રીતે પાથરેલ; શયનયોગ્ય.

અહાસંયદ ન૦ (યથાસંસ્કૃત) જેની રીતે ઉપભોગ થઈ શકે તેવી રીતે સરકાર પમાડેલું.

અહાસંવિભાગ. પું૦ (યથાસંવિભાગ) ગૃહસ્થે જન્મતી વખતે પુરાકર્મ અને પચ્છકર્મ દોષ ન લાગે તેવી રીતે પોતાના ખોરાકમાંથી “ અમુક ભાગ સાધુ પધારે તો બોરાતુ ” એવી લાવના લાવવી તે, શ્રાવકનું ખારમુ વત.

અહાસત્વ. ન૦ (યથાસત્વ) વાસ્તવિક રીતે; બરાબર.

અહાસુત. ન૦ (યથાસુત) સૂત્રાનુસાર; સૂત્રમાં કહ્યું છે તે પ્રમાણે.

અહાસુય. ન૦ (યથાસુય) જેવું સાંભળ્યું હોય તેવું; સાંભળ્યા પ્રમાણે.

અહાસુહ. ન૦ (યથાસુહ) ઇચ્છાનુસાર, જેમ પોતાને સુખ ઉપજે તેમ કરવું તે

અહાસુહમ. પું૦ (યથાસુહમ) નિર્ગ્રંથનો એક પ્રકાર; સર્વ સમયવર્તિ નિર્ગ્રંથ. (૨) ન૦ જોષ્ઠ્યે તેવું સૂક્ષ્મ.

અહાસુહમકસાયકુસીલ. પું૦ (યથાસુહમકસાયકુસીલ) મનથી સૂક્ષ્મ રીતે ક્રોધાદિનું સેવન કરનાર.

અહાસુહમણિયંદ પું૦ (યથાસુહમણિયંદ) ગુણકણના સર્વ સમયમાં વર્તમાન નિર્ગ્રંથ, ચરમ સમયાદિ વિશેષ બેદરદિન સામાન્ય નિર્ગ્રંથ.

અહાસુહમપુલાય પું૦ (યથાસુહમપુલાય) મનથી જ્ઞાન આદિના અનિચાર સેવી સયમને નિઃસાર બનાવનાર (સાધુ).

અહાસુહમ્બડસ. પું૦ (યથાસુહમ્બડસ) શરીર સંબંધી કે ઉપગરણ સંબંધી ક્રિયિત દોષ લગાડનાર (સાધુ).

અહિ. પું૦ (અહિ) સાપ; સર્પ.

અહિકાર. પું૦ (અહિકાર) અધિકાર, હોદ્દો.

અહિસયા. } સ્ત્રી૦ (અહિમા) હિંસાનો અ-
અહિસા. } ભાવ; પ્રાણીના વધનો અભાવ.

અહિક. ત્રિ૦ (અધિક) અધિક; વિશેષ.

અહિકય. ત્રિ૦ (અધિકૃત) જેનો અધિકાર આવતો હોય તે; પ્રસ્તુત.

અહિકરણ. ન૦ (અધિકરણ) જુઓ “ અધિગરણ ” શબ્દ.

અહિકલેષ. પું૦ (અધિક્ષેપ) નિન્દા. (૨) તિરસ્કાર.

અહિગ. ત્રિ૦ (અધિક) જુઓ “ અધિક ” શબ્દ.

અહિગમ પું૦ (અધિગમ) ઉપચાર; શ્રાવકના પાંચ અભિગમનમાંનો એક તે એક

અહિગમ. પું૦ (અધિગમ) જુઓ “ અધિગમ ” શબ્દ. (૨) જ્ઞાન. (૩) સંવા; ભક્તિ.

અહિગમણ ન૦ (અધિગમન) જ્ઞાન. (૨) નિર્ણય (૩) પ્રાપ્તિ.

અહિગમય ત્રિ૦ (અધિગમક) અર્થને બનાવનાર, અર્થને બાબનાર

અહિગમસ્થ પું૦ (અધિગમસ્થ) ઉપદેશ સાંભળવાથી થયેલુ સમ્યક્ત્વ, સમ્પ્રત્યનો એક પ્રકાર.

અહિગય. ન૦ (અધિકૃત) જુઓ “ અધિગય ” શબ્દ.

અહિગરણ ન૦ (અધિકરણ) એરાણ (૨) આત્મેભિન્ન આત્મ વસ્તુ (૩) પાપમનક ક્રિયા. (૪) આધાર. (૫) ઉપકાર, બેટ. (૬) કલંશ, વિવાદ

અહિગરણિયા. સ્ત્રી૦ (અધિકરણિકા) જુઓ “ અધિગરણિયા ” શબ્દ.

અહિગરણી સ્ત્રી૦ (અધિકરણી) જુઓ “ અધિગરણી ” શબ્દ.

અહિગરણીલોહી સ્ત્રી૦ (અધિકરણીલોહી) જે લાકડામાં એરાણ બેસાડેલી હોય છે તે લાકડું.

અહિગાર. પું (અધિકાર) વ્યાપાર; પ્રવૃત્તિ.
(૨) વૈભવ; સપત્તિ. (૩) હક; સત્તા.
(૪) પ્રસ્તાવ; પ્રસંગ.

અહિગારિ. ત્રિ (અધિકારિ) અધિકારી.
અહિચ્છતા. સ્ત્રી (અહિચ્છતા) જંગલ દેશની
મુખ્ય નગરી.

અહિચ્છતાનગરી. સ્ત્રી (અહિચ્છતાનગરી)
જુઓ “ અહિચ્છતા ” શબ્દ.

અહિજાય. ત્રિ (અમિજાત) કુલીન; ઉચ્ચ
કુળમાં ઉત્પન્ન થયેલ.

અહિજ્ઞ. } ત્રિ (અધ્યેતૃક) લાણનાર;
અહિજ્ઞા. } અધ્યયન કરનાર.

અહિજ્ઞિય. ત્રિ (અમિધિયત) લોભ રહિત;
અધુબ્ધ.

અહિદ્ગ. ત્રિ (અધિષ્ઠક) અધિકાતા,
વિધાયક.

અહિદ્ગ. ન (અધિષ્ઠાન) ખેસવું; આશ્રય
કરવો તે. (૨) માલિક બનવું તે.

અહિદ્વિચાર. ત્રિ (અધિચાર) અનુષ્ઠાન કરનાર.

અહિદ્વિય. ત્રિ (અધિષ્ઠિત) નિવાસ કરેલ;
રહેલ (૨) વસ થયેલ. તાબે થયેલ. (૩)
આકાન્ત; આક્રમણ કરેલ.

અહિનિવ. ત્રિ (અમિનિવ) નવો; નવીન
મુખવાળો.

અહિનિવોદ. પું (અમિનિવોદ) જ્ઞાન વિશેષ;
મનિજ્ઞાન. (૨) મનિજ્ઞાનના આવરણનો
ક્ષયોપશમ.

અહિતત્ત. ત્રિ (અમિતત્ત) અનિ પાડાયેલો,
તપેલો. (૨) સંતાપ પામેલો.

અહિતાવ. પું (અમિતાવ) તાપ, ગરમી.

અહિવદ્. ન (અહિવદ્) સર્પદંશ.

અહિનવ. ત્રિ (અમિનવ) જુઓ “ અહિનવ ”
શબ્દ.

અહિચાય. ત્રિ (અમિચાય) સંમત.

અહિમર. પું (અમિમર) સામે રહીને મરે
અથવા મારે તે.

અહિય. ત્રિ (અધિક) અધિક; વધારે.

અહિય. ત્રિ (અહિત) અહિત કરનાર. (૨)
પું અહિત; અસુખ.

અહિકામિત્રી. સ્ત્રી (અહિતગામિત્રી) અહિત-
કારી ભાષા.

અહિયા. સ્ત્રી (અધિકા) ભગવાન શ્રી નમિ-
નાથ સ્વામીની પ્રથમ શિષ્યા.

અહિયાસ. પું (અધ્યાસ) પરિપક્વ વસ્તુ
સારી રીતે સહન કરવાં તે; ઉપસર્ગથી
ચક્રાયમાન ન થતાં ચારિત્ર બરાબર
પાળવું તે.

અહિયાસ્થ. ન (અધિકાસ્થ) અધિક બોજન,
અભુજ.

અહિયાસળ. } ન (અધ્યામન) સહન
અહિયાસળ્યા. } કરવું; ખમવું તે.

અહિયાસિય. ત્રિ (અધ્યાસિત) પરિપક્વ
સહન કરેલ; ઉપસર્ગ આદિ છતેલ. (૨)
ન સહન કરવું તે.

અહિયાસિય. ત્રિ (અધિકામિક) વધારે નહ
કનું; ધણ પાસેનું.

અહિરિ. ત્રિ (અહારિ) અનિષ્ટ, અમનોજ.

અહિરીચ. ત્રિ (અહીક) ખેશરમ; નિર્લભ.

અહિરીમળ. ત્રિ (અહીમનમ્) શીત, ઉષ્ણ
આદિ પરિસદ ખમવામાં લાગત ન
રાખનાર.

અહિલાણ. ન (અમિલાન) મુખપન્થન,
લગામ.

અહિલાવ. પું (અમિલાવ) શબ્દ. (૨) અ-
વાજ; ધ્વનિ.

અહિલાવિત્થી. સ્ત્રી (અમિલાવસ્ત્રી) શબ્દ
પ્રયોગમાં સ્ત્રી; સ્ત્રી જનિતો શબ્દ, જેમ
શાલા, માલા મત્યાદિ.

અહિલાસ. પું (અમિલાવ) અભિલાષા; ઇચ્છા.

અહિલાસિ. ત્રિ (અમિલાવિત્) અભિલાષા
વાળો; ઇચ્છાવાળો.

અહિલોચ. ન (અમિલોક) ઉન્નત સ્થાન.

અહિહિયા. સ્ત્રી० (અહિયા) અહિયા નામની એક સતી સ્ત્રી.

અહિવ. પું० (અધિવ) સ્વામી, અધિપતિ.

અહિવહ. પું० (અધિપતિ) બુઝો “ અહિવ ” શબ્દ.

અહિવહજંભગ પું० (અધિપતિજંભક) જલક દેવતાનો અધિપતિ.

અહિવાસણ. ન० (અધિવાસ) મુગધી વસ્તુ ઝાટપી તે.

અહિસંધારણ ન० (અધિપત્યારણ) અભિપ્રાય બાધવો તે

અહિસંક્રણ ન० (અધિપત્યક્રણ) ક્રિયાના સમયને ઉલ્લંઘીને તે ક્રિયા કરવી તે (૨) આસપાસ ફરવું તે

અહિસહણ. ન० (અધિમહા) સહન કરવું તે.

અહિસિંચણ ન० (અધિચિન) અભિપ્રય, ઉપરથી પાણીની ધાર સિચવી તે

અહિસિત્ત. ત્રિ० (અધિષિત્ત) રાજ્યાભિષેક કરેલ

અહિમિલાગા સ્ત્રી० (અહિમિલાકા) એક તરેલનો મુકુલી સર્પ.

અહી સ્ત્રી० (અહી) નાગબી.

અહીણ ત્રિ० (અધીન) સ્વાધીન.

અહીણ ત્રિ० (અહીન) અધિકલ, સ પૂર્ણ.

અહીણાહરિત્ત. ત્રિ० (અહીનાનિરિત્ત) હીન નહિ તેમ અધિક નહિ.

અહીય ત્રિ० (અધીત) ભણેલ; પઠન કરેલ.

અહીરગ. ત્રિ० (અહીરક) તન્નું રહિત, જેને છંદના રેસા ન પડે તે (કૃષ્ણાદિ)

અહુણા. ત્રિ० (અધુના) હમણા; આ ધડીએ

અહુણાધોય. ત્રિ० (અધુનાધાત) તત્કાળનું ધેવણ; જે શસ્ત્ર પરિણન ન થયું હોય તે.

અહુણામિજ. ત્રિ० (અધુનામિજ) તત્કાળના પુટેલ; નવા અંકુર ઉગેલ.

અહુણોવલિત્ત. ત્રિ० (અધુનોવલિત્ત) તરતનું લીપેલું.

અહુણોવલ્લ. ત્રિ (અધુનોવલ્લ) તત્કાળનો ઉત્પન્ન થયેલ.

અહે અ० (અધ્) નીચે; અધો

અહે અ० (અધ) બુઝો “ અધ ” શબ્દ.

અહેહ. પું० (અંહુ) હેતુભાસ; અનુમિતિને ન સાધનાર હેતુ. (૨) ત્રિ० કારણરહિત, નિત્ય.

અહેકર્મ. ન० (અનકર્મ) જે ભોજન કરવાથી સાધુને અધ્યાગતિમા જવું પડે તે આધાકર્મ દોષવાળું ભોજન.

અહેકાય. પું० (અધકાય) શરીરનો નીચલો ભાગ

અહેજ્વ. ત્રિ० (અધજ્વ) સર્પ વગેરે પ્રાણી

અહેતારગ. પું० (અધતારગ) પિરાયની એક જાત.

અહેત્રિસા સ્ત્રી० (અધોત્રિશ) નીચેની ત્રિશા.

અહેમવ પું० (અધોમવ) રત્નપ્રભા આદિ નારકાનો ભવ

અહેલોગ. } પું० (અધોલોક) અધોલોક, અહેલોય. } પાનાલ લોક.

અહેવાય. પું० (અધોવાત) અધોવાયુ, નીચી ત્રિશાનો વાયુ.

અહેવિયડ. ત્રિ० (અધોવિકટ) ભિન્ન વિનાનું સ્થાન; ખુલ્લું સ્થાન.

અહેસણિજ્ઞ ત્રિ (યથેષણીય) સરકાર રહિત, સુધારવા, બગાડવા વગેરે સરકાર વગરનું.

અહેસત્તમા. સ્ત્રી० (અધસત્તમી) તમતમા પ્રભા નામની સાતમી નરક.

અહો અ० (અહો) આશ્ચર્ય, વિસ્મય. (૨) દીનતા. (૩) આમરણ.

અહો. અ० (અધ્) નીચે.

અહોઅહો. અ० (અધોધ્) નીચે નીચે.

અહોકંઢ્યય. પું० (અધકંઢ્યયક) નાભિથી નીચે ખમ્બેળનાર તાપસનો એક વર્ગ.

અહોગામિ. ત્રિ० (અધોગામિન્) દુર્ગતિમાં જનાર

અહોગિસં. } ઇ. (અહોગિસં) રાત
અહોગિસં. } દિવસ; અહોરાત્ર.

અહોવાણ. ન. (અહોવાણ) આશ્ચર્યકારી
દાન; બેહદ દાન.

અહોદિશા. સ્ત્રી. (અહોદિશા) નીચેની દિશા,
અધોદિશા.

અહોનિર્મલ. ઇ. (અહોનિર્મલ) રાતદિવસ.

અહોભાગિ. ત્રિ. (અહોભાગિ) કમભાગી.

અહોમુહ. ત્રિ. (અહોમુહ) નરકાદિમાં લપ્ત
જનાર.

અહોરત્ન. ન. (અહોરાત્ર) રાતદિવસ.

અહોરત્નિયા. સ્ત્રી. (અહોરાત્રિકી) } સાધુ-

અહોરત્નિયા. સ્ત્રી. (અહોરાત્રિકી) } નીચી

અહોગત્રિયા. સ્ત્રી. (અહોગત્રિકી) } મી. ૫

અહોગત્રિયા. સ્ત્રી. (અહોગત્રિકી) } ડિમા,

કે જેમાં જાનું તપ કરવામાં આવે છે
અને એક અહોરાત્ર પ્રમાણ ગામ બ-
હાર રહી અમુક આસને કાઉસંગ
કરવામાં આવે તે બિશ્વની ૧૧ મી
પડિમા.

અહોલોક. } પું. (અહોલોક) નીચેનો
અહોલોક. } લોક; પાતાળ લોક.

અહોવાય. પું. (અહોવાય) નીચી દિશાનો
વાયુ (૨) અધોવાયુ; અપાનવાયુ.

અહોવિહાર. પું. (અહોવિહાર) આશ્ચર્યકારક
વિહાર; યથોક્ત સંયમનું અનુષ્ઠાન.

અહોસિર. ત્રિ. (અહોસિર) જેનું માથું
નીચું છે તે.

અહોહિ. ત્રિ. (અહોહિ) } પરમ અવ-

અહોહિ. ત્રિ. (અહોહિ) } ધિજ્ઞાનવાળા
કરતાં ઉતરતા અવધિજ્ઞાનવાળો. (૨)

પું. સ્ત્રી. નીચલા દરજ્જાનું અવધિજ્ઞાન;
અવધિજ્ઞાનનો એક ભેદ.

આ. ઇ. (આ) મર્યાદા; ભેદ. (૨) વાક્યા-
લક્ષર. (૩) સન્મુખ. (૪) થોડું, ઇત્યાદિ;
જરાક. (૫) વ્યાપ્તિ. (૬) વિશેષતા.
(૭) વિરમય; આશ્ચર્ય.

આઘ. પું. (આઘ) લાભ; પ્રાપ્તિ. (૨)
જેનાથી જ્ઞાન આપ્તિની પ્રાપ્તિ થાય તે,
અધ્યયન; પ્રકરણ.

આદિ. પું. (આદિ) આદિ, પ્રથમ, શરૂઆત.
(૨) નાભીની નીચેનો ભાગ. (૩) ઇત્યાદિ,
વગેરે. (૪) સંસાર. (૫) સમીપ; પાસે
(૬) ભેદ, પ્રકાર. (૭) અવયવ; અક્ષ.

આદ્યંતિયમગ્ગ. ન. (આદ્યંતિયમગ્ગ) દેહ
અને જીવ અત્યંત જુદા પડે તે, મૃત્યુ

આઈ. ઇ. (આઈ) વાક્યાલક્ષર.

આઈલિંગી સ્ત્રી. (આઈલિંગી) કાળપિશાચિકા
વિદ્યા.

આઈલિંગ. ત્રિ. (આઈલિંગ) શુભાશુભ કહેનાર

આઈલિંગ. ન. (આઈલિંગ) કથન; ઉપદેશ

આઈલિંગ. ત્રિ. (આઈલિંગ) કહેલું; કથન કરેલ

આઈલિંગ. સ્ત્રી. (આઈલિંગ) વાર્તા; કથા
(૨) એક પ્રકારની મેલી વિદ્યા.

આઈલિંગ. ત્રિ. (આઈલિંગ) આદિ શરૂઆ-
તમાં આચાર્ય આદિ શ્રુતધર્મના કરનાર;
તીર્થંકર.

આઈલિંગ. પું. (આઈલિંગ) સૂર્ય, સુરજ (૨)
કૃષ્ણરાજના આંતરામાં રહેલ અર્ચિમાત્રી
નામના વિમાનના વાસી લોકાંતિક દેવતા
(૩) ગ્રેવેયક વિમાનવિશેષ અને તેના
દેવતા. (૪) સૂર્યમાસ, સાગત્રીસ દિવસ
પ્રમાણ આદિત્યમાસ.

આઈલિંગ. પું. (આઈલિંગ) ભરત ચક્ર-
વર્તીનો આદિત્ય યજ્ઞ નામે પુત્ર.

આઈલિંગ. પું. (આઈલિંગ) સૂર્યમાસ,
૩૦૧ દિવસનો માસ.

આઈલિંગ. પું. (આઈલિંગ) સૂર્યમાસ,
૩૦૧ દિવસનો માસ.

આઈશા. સ્ત્રી (આદિત્યા) સૂર્યની બીજી અગ્રમહિષી.

આઈજ્ઞ. ત્રિ (આદેય) ગ્રહણ કરવા યોગ્ય.

(૨) જેનું ચત્ર ગ્રહણ કરવા યોગ્ય હોય તે

આઈદ્ર. ત્રિ (આદિદ્ર) પ્રેરણા કરેલ, આદેશ કરાયેલ.

આઈદ્ર. ત્રિ (આદિદ્ર) આવેશવાલો.

આઈદ્રિ. સ્ત્રી (આદિદ્રિ) ધારણા.

આઈદ્રિ. સ્ત્રી (આત્મદ્રિ) આત્મશક્તિ; આત્મશક્તિ.

આઈગણ. ત્રિ (આચીર્ણ) આજ્ઞા કરેલ.

આઈગણ. ત્રિ (આચીર્ણ) વ્યાપ્ત, સંપ્રીર્ણ, ખીચોર્ખીચ ભરેલ. (૨) ત્રિં ભતિ આદિતીશુદ્ધ ગુણવાન્ ધોડો. (૩) વિનયવાન્ પુરૂષ. (૪) આચીર્ણ-ભવના ધોગના દષ્ટાન્તરાલું જ્ઞાતાસત્ત્વનું ૧૦ મુ અધ્યયન.

આઈલ. ત્રિ (આદીલ) થોડું પ્રકાશિત

આઈલ. ત્રિ (આલય) આધીન, વશ થયેલ.

આઈતાર. ત્રિ (આદાત) લેનાર

આઈલ. ત્રિ (આલિષ) વ્યાપ

આઈલ. ત્રિ (આલિષ) વ્યાપ (૨) પુ (વસ્ત્ર આપનાર કલ્પવૃક્ષ (૩) જનવાન ધોડો.

આઈલ. (ત્રિ (આલિષ) આવરેલ.

આઈમ. ત્રિ (આદિમ) પ્રથમનું; પહેલું,

આઈમુદ્ધ. નં (આદિમુદ્ધ) પ્રથમ મુદ્ધર્ત. સર્વઉગ્યા પછી એ ધડી મુધીનો સમય અમહામોક્ષ. પું (આદિમોક્ષ) આદિ-સ-સારથી છુટકારો થવો તે.

આઈય. ત્રિ (આદય) આદર પામેલ.

આઈય. ત્રિ (આલિય) વ્યાપ (૨) સચિત, એકત્ર કરેલું.

આઈયણ. નં (આદાન) ગ્રહણ કરવું તે.

આઈયણ. પું (આદિયણ) ઋષભદેવ પ્રભુ કે જેણે આથી પહેલા રાજ્યની સ્થાપના કરી.

આઈલ. ત્રિ (આલિલ) મલિન; અસ્વચ્છ.

આઈલ } ત્રિ (આદિમ) પહેલું. અદિતુ
આઈલિમ. } પ્રથમનું.

આઈસંઘયણ. નં (આદિસંઘયણ) પ્રથમનું સંઘયણ; વૃક્ષઋષભનાગચસંઘયણ

આઈણ. ત્રિ (આદીન) અત્યન્ત ગરીબ (૨) નં દુષિત આદાર

આઈણ. પું () બુઝો " આઈમ " શબ્દ.

આઈણ. નં (આજિનક) ચર્મમય-આમકાનું વસ્ત્ર વિશેષ કે જે કમાળીને અતિ સુંદાલું કરેલ હોય છે (૨) પું એ નામનો એક દ્વીપ તથા એક સમુદ્ર.

આઈણમહ. પું (આજિનમહ) આજીન દ્વીપનો અધિપતિ દેવતા

આઈણમોહ. ત્રિ (આદીનમોજિન) કુંડા દીધેલો ખોરાક ખાનાર.

આઈણમહામહ. પું (આજિનમહામહ) આજીન દ્વીપનો અધિપતિ દેવતા

આઈણમહાવર. પું (આજિનમહાવર) આજીન સમુદ્ર તથા આજીનવર સમુદ્રનો અધિપતિ દેવતા

આઈણવર. પું (આજિનવર) એ નામનો એક દ્વીપ તથા એક સમુદ્ર. (૨) આજિન સમુદ્ર તથા આજીનવર સમુદ્રનો અધિપતિ દેવતા.

આઈણવરમહ. પું (આજિનવરમહ) }
આઈણવરમહામહ. પું (આજિનવરમહામહ) }
આજીનવર દ્વીપનો અધિપતિ દેવતા

આઈણવરોમાસ. પું (આજિનવરોમાસ) એ નામનો એક દ્વીપ તથા સમુદ્ર.

આઈણવરોમાસમહ. પું (આજિન- } આજિન
નરવરમાસમહ) } વરો ભા
આઈણવરોમાસમહામહ. પું (આ- } સદ્વીપનો
જિનવરમાસમહામહ) } અધિપ-
તિ દેવતા.

આઈગ્વરોમાસમહાવર પુ. (આ-
જિનચાત્રમાસમહાવર) } આજિ-
નચરો }
આઈગ્વરોમાસવર. પુ. (આજિન } ભાસ-
ચાત્રમાસવર) } સમુદ્રનો

અધિષ્ઠાતા દેવતા.

આઈગ્વિત્તિ. વિ. (આદીનવૃત્તિ) અત્યન્ત દીન
લિપ્તુ માગણ વચેર.

આઈય. વિ. (મૌતી) વિશેષ જ્ઞાન. (૨)
સસારમા ધુમનાર, સસાર પ્રાપ્ત.

આઈરણ. વિ. (આજીરણ) લગ્ન છતનાર.

આઝ. અ () અથવા.

આઝ. સ્ત્રી. (અપ) પાણી (૨) અ
પત્રા પાણીનો ઇવ (૩) પર્વાપાદ
વસુન્ધરા તરંગ.

આઝ. ન. (અપ) જેના ઉદયથી ઇવ
જેથી મોખે છે તે આયુષ્ય કર્મ,
આ કર્મમાં પાપ્ય કર્મ.

આઝંજળ. ન. (આકુળ) અત્યંત સ કા-
વચાત

આઝંજળ. ન. (આકુળ) અત્યંત

આઝંટિય. વિ. (આકુલિત) સ કાચેલુ

આઝકમ્મ. ન. (આયુ કર્મ) આ કર્મમાં
પ મુ આયુષ્ય કર્મ.

આઝકાઈય. } પુ. (અપકાઈય) પાણીના ઇવ

આઝકાય. } પુ. (અપકાય)

આઝકાઈય } પુ. (અપકાઈય)

આઝકાય. } પુ. (અપકાય)

આઝકાલ. પ (આયુ કાલ) મૃત્યુકાળ.
મરણનો અવસર.

આઝકલય. પુ. (આયુ લય) મરણ, મોત.

આઝન્નેમ. ન. (આયુ.ન્નેમ) જીવન, આવર-
ણનું પાલન.

આઝજ. પુ. (આવર્જ) મન વચન અને
કાયાનો શુભ વ્યાપાર (૨) વિ. શુભ-
પ્રવૃત્તિ કરનાર

આઝજ. વિ. (આયોજ્ય) એક ધીમ સાથે
બેડેડ

આઝજ. પુ. (આવર્જ) વીણા આદિ યાજ્ઞ.
આઝજળ. ન. (આવર્જન) મન, વચન અને
કાયાનો શુભ વ્યાપાર.

આઝજિય. પુ. (આયોજિક) ઉપયોગપૂર્વક
વર્તનાર, જ્ઞાની.

આઝજિયકરણ. } ન. (આયોજિકાકરણ)

આઝજિયકરણ. } કેવલસમુદ્ધાતની

આઝજીકરણ. } પહેલા કરવામાં આ-

વતો શુભ મન, વચન, કાયાનો વ્યાપાર-

ક્રિયા, એક અર્થુદ્ધર્તુધી કર્મપુણ્યને

ઉદ્યાવચિકામાં નાખવારૂપ ઉદરણા

વિશેષ

આઝટ. વિ. (આવૃત) અમુક તરફ વળેલ.

(૨) અવસ્થિત થયેલ.

આઝટ. પુ. (આકુટ) પ્રાણીના અવયવો

છેદવા તે, હિસા કરવી-મારવુ તે.

આઝટળ ન. (આવર્તન) પાચુ ફરવતુ તે (૨)

અભિલાષા (૩) નિવૃત્તિ. (૪) અભિમુખ

હોવુ, તત્પર હોવુ. (૫) બ્રમણ કરવુ,

ફરવુ.

આઝટળયા. સ્ત્રી. (આવર્તન) મતિજાનનો

ભેદ જ અવાય તેનુ અપર નામ. (૨)

જુઓ " આઉટિય " શબ્દ.

આઝટાચળ. ન. (આવર્તન) અભિમુખ કરવુ,

તત્પર કરવું

આઝટિ. સ્ત્રી. (આકુટિ) હિસા.

આઝટિ સ્ત્રી. (આવૃત્તિ) સમુખ થઈને રહેવુ

તે (૨) ફરી ફરી અભ્યાસ કરવો તે,

વારવાર સ્વાધ્યાય-આવૃત્તિ કરવી તે.

(૩) સૂર્ય તથા ચંદ્રનુ અદરના માંડેથી

બહાર જવુ, અને અદરના માંડેથી

અદર આવવુ તે.

આઝટિ. વિ. (આકુટિ) બાણી યુગી હિસા

કરનાર; ધરાધર્મપૂર્વક પ્રાણિનું છેદન ભેદન

કરનાર. (૨) અકાર્ય કરનાર.

આઝટિય. વિ. (આકુટિ) છેદવું; વિદારવું.

આહિયા. સ્ત્રી (આહિયા) નાણી છુત્રીને
ધરાધપૂર્વક કરવું તે.

આહિયા. ત્રિ (આહિયા) અક્ષર કાતરી
નામ પાડેલ. (૨) હણાયેલ; મારેલ.

આહિયા. ત્રિ (આહિયા) ઉપયોગ સહિત;
સાવચેત. (૨) રંધાધને તૈયાર થયેલ.

આહિયા. ત્રિ (આહિયા) મુક્તિથી ગોપવેલ;
રક્ષણ કરેલ. (૨) સંયત-સાધુની ગતિ
ચેષ્ટા વગેરે (૩) સંક્ષિપ્ત

આહિયાગાર. પુ (આહિયાગાર) આહિયાગાર,
હથિયારો રાખવાની જગ્યા.

આહિયા. ત્રિ (આહિયા) આહિયાગાર. (૨)
રોગી; પીડિત.

આહિયાપ્રત્યાસ્થાન. ન (આહિયાપ્રત્યાસ્થાન)
૨૯ ઉત્કલિકસૂત્રમાંનું ૨૮ મુ આહિયા
પચ્ચાણ નામે એક પદનો.

આહિયા. ત્રિ (આહિયા) મદવાડીઓ,
આહિયા થયેલ.

આહિયા. ત્રિ (આહિયા) આહિયાગાર, વ્યથ.
(૨) વ્યાથ; ભરેલ. (૩) પું. સમૂહ.

આહિયા. ત્રિ (આહિયા) વ્યાકુલ થયેલ.

આહિયાકરણ. ન (આહિયાકરણ) પ્રચુરીક-
રણ-ધણું કરવું-વધારવું તે; સસારને
વધારવો તે.

આહિયા. પુ (આહિયા) ચિકિત્સાશાસ્ત્ર;
વૈદિકશાસ્ત્ર.

આહિયા. ન (આહિયા) આહિયા; આવરણ.

આહિયા. પુ (આહિયા) આહિયા ભરેલ વચન;
હપકાનાં વચન.

આહિયા. ત્રિ (આહિયા) દીર્ઘાધુ,
ચિરંજીવી.

આહિયા. ત્રિ (આહિયા) દીર્ઘાધુ; ચિરંજીવી.

આહિયા. સ્ત્રી (આહિયા) આહિયા કરવો તે.

આહિયા. પું (આહિયા) આહિયા-કર્કશ વચન.

આહિયા. ત્રિ (આહિયા) જરૂરી. (૨)
કિ. વિ. જરૂર; અવશ્ય.

આહિયાકરણ. ન (આહિયાકરણ) મન,
વચન ને કાયાનો શુભ વ્યાપાર. (૨)
મોક્ષ મેળવવાની પ્રતિતિ.

આહિયા. ન (આહિયા) આહિયા, શસ્ત્ર;
હથિયાર.

આહિયા. ન (આહિયા) આહિયા; આ-
હિયાગાર; હથિયાર રાખવાનું સ્થાન.

આહિયા. ત્રિ (આહિયા) આહિયા-
ગારના ઉપરી.

આહિયા. ત્રિ (આહિયા) હથિયાર ધારણ
કરનાર; ચોદો.

આહિયા. ત્રિ (આહિયા) પ્રવેશ કરેલ.
(૨) સંકુચિત.

આહિયા. ત્રિ (આહિયા) અદ્ય કરવા યોગ્ય;
માનનીય.

આહિયાગાર } ન (આહિયાગાર) નામ
આહિયાગાર. } કર્મની એક પ્રકૃતિ; કે
જેના ઉદયથી મોલેલું વચન અદ્ય કરવા
યોગ્ય મનાય છે.

આહિયા. ત્રિ (આહિયા) આવવું; આવવાનું.

આહિયા. પુ (આહિયા) પ્રાહુણો; પરાહુણો
(૨) પ્રકાર; ભેદ. (૩) વિશેષ, વ્યક્તિરૂપ.

(૪) સ્વ; આગમ; શાસ્ત્ર. (૫) ઉત્પાદ
વ્યય અને દ્રોણ એ ત્રિપદી કે જે ગણ-

ધરને પ્રથમ સભળાવવામાં આવે છે. (૬)
વ્યવસ્થા; વ્યવહાર. (૭) હુકમ; આજ્ઞા.

(૮) મન. (૯) ઉપચાર, આરોપ.

આહિયા. ન (આહિયા) કારખાનું,
શિવશાળા.

આહિયાસન્નવ. પુ (આહિયાસર્વ) ઉપચારથી
સર્વ; પ્રચુર અથવા પ્રધાન વસ્તુમાં સર્વનો
ઉપચાર કરવો તે. જેમ ભોજનમાં ઘી
વધારે હોય તો આજ તો એકલું ઘી જ
ખાધું. આમાં ઘીની પ્રધાનતાને લીધે ઘી
શિવાયની વસ્તુમાં પણ ઘીનો ઉપચાર
કર્યો.

આપ્તિ. ત્રિ० (આદેશિન્) આદેશ કરનાર.
(૨) અભિલાષી.

આપ્તિય. ન૦ (આદેશિક) સાધુને દેવા માટે
કહી રાખેલ આહારાદિ; આહારનો
એક દોષ.

આયોગ. પુ० (આયોગ) દ્રવ્ય સંપાદન
કરવાનો ઉપાય; ધર્મ વ્યાપાર વગેરે.
(૨) પૈસાની આવક; વટાવ. (૩)
સરખમ.

આયોગપ્રયોગ. પું० (આયોગપ્રયોગ) દ્રવ્ય
સંપાદન કરવાનો ઉપાય; દ્રવ્ય વૃદ્ધિ માટે
ધીરધાર કરતી તે.

આયોજિયા. સ્ત્રી० (આયોજિકા) તીવ્ર પરિ-
ભ્રમથી કરવામાં આવતી ક્રિયા કે જ્ઞેનાથી
સંસાર સાથે સંબંધ વધે છે.

આયોજ. પું० ન૦ (આયોજ) વાદ્ય; વાજીત્ર.

આયોજ. ત્રિ० (આયોજ) મર્યાદાપર્યંક
જોડવા યોગ્ય.

આયોસ. પું० () પરોઢિઉં; સૂર્યોદય
પહેલાની ખેંધડી. (૨) પ્રદોષ સમય;
સંધ્યાકાલ.

આયોસના. સ્ત્રી० (આયોસના) તિરસ્કાર;
તરછેડવું.

આંતાહ. ત્રિ० (આન્તાદિન્) ખાતાંપીના બાકી
રહેલ આહાર લેનાર. (સાધુ).

આંદોલિર. ત્રિ० (આન્દોલિન્) કમ્પનશીલ.

આકંક્ષા. સ્ત્રી० (આકાંક્ષા) ઇચ્છા; અભિલાષા.

આકંક્ષિર. ત્રિ० (આકાંક્ષિન્) આકાંક્ષા
કરનાર; આકાંક્ષણ શીલ, અભિલાષી.

આકટ. ત્રિ० (આકટ) સામે ખેંચેલ.

આકટ્ટ. પું० (આકર્ષ) સામે ખેંચવું તે.

આકટ્ટવિકટ્ટ. સ્ત્રી० (આકર્ષવિકટ્ટિ) આમ
તેમ ખેંચવું તે; ખેંચાખેંચ કરતી તે.

આકર્ણિય. ત્રિ० (આકર્ણિત) શ્રુત; સાંભળેલું.

આકસ્મિક. ત્રિ० (આકસ્મિક) આકસ્મિક;
અહેતુ; કારણ વગરનું.

આકાર. પું० (આકાર) આકૃતિ; ચહેરો;
આકાર.

આકાસ. પું० ન૦ (આકાશ) ગગન; આકાશ.

આકાસફલોપમા. સ્ત્રી० (આકાશ-
ફલોપમા) } આદ્ય
વિશેષ;
આકાસિઆ. સ્ત્રી० (આકાશિકા) } આવા-
નો એક પદાર્થ.

આકિર. સ્ત્રી० (આકૃતિ) આકાર; આકૃતિ;
દેખાવ.

આકિચણ. ન૦ (આકિચ્ચન્) પરિગ્રહ રહિ-
તપણું; સુવર્ણ આદિ પરિગ્રહનો અભાવ.

આકિતિ સ્ત્રી० (આકૃતિ) આકાર; દેખાવ;
આકૃતિ.

આકીલવાસ. પું० (આકીલવાસ) ગૌતમ
દ્વીપમાં રહેતા લવણ સમુદ્રના અધિપતિ
સુરિથક દેવતાનો કંડાવાસ.

આકુંચણ. ન૦ (આકુંચન) સંકોચવું તે;
સંક્ષેપ.

આકુંચણપટ્ટ. ન૦ (આકુંચનપટ્ટ) પલાંડી
કે કમર બાંધવાનું વસ્ત્ર.

આકુંચિય. ત્રિ० (આકુંચિત) સંકોચેલ.

આકુટ્ટ. ત્રિ० (આકુટ) જોને આકાશ લરેલ
વચન સંભળાવવામાં આવે તે.

આકુલ. ત્રિ० (આકુલ) ભુઓ “આઉલ”
શબ્દ.

આકૂત. ન૦ } (આકૂત) અભિપ્રાય; આ-
આકૂત. ન૦ } શય. (૨) અભિપ્રેત-ધ-
ચિંતિત વસ્તુ.

આકુલેષણ. ન૦ (આકુલેષ) આકુલ કરવા તે.

આગત. સ્ત્રી० (આગતિ) આગમન; પરલવ-
માંથી આ લવમાં આવવું તે. (૨) ઉત્પત્તિ.

આગતગત. સ્ત્રી० (આગતિગતિ) આવવું જવું
તે; ગમનાગમન; ગત્યાગતિ.

આગંતગાર. } ન૦ (આગન્તગાર) મુસાફર-
આગંતાર. } કાપડિ વગેરેને ઉતરવાનું
સ્થાન; ધર્મશાળા.

આગંતુ. ત્રિ० (આગન્તુ) } અતિથિ; મુ-
આગંતુગ. ત્રિ० (આગન્તુક) } સાકર.

આગતિ. સ્ત્રી० (આકૃતિ) આકૃતિ.

આગતિ. સ્ત્રી० (આગતિ) જુઓ “આગત”
શબ્દ.

આગમ. પુ० (આગમ) આગમ; સિદ્ધાન્ત.

(૨) આગમપ્રમાણ; આગમ વાક્યથી થતું

જ્ઞાન. (૩) આગમ વ્યવહાર. (૪) આકાશ.

(૫) આગમન; આવવું તે (૬) કેવલ.

મન. પર્યવ અને અવધિજ્ઞાન (૭) નવમા

પૂર્વથી ચોથ પૂર્વ સુધી.

આગમગ. ન० (આગમન) આગમન; આવવું તે.

આગમગાગિહ ન० (આગમનગૃહ) ધર્મશાળા,

મુસાફરખાનું.

આગમગાગમગાપવિમલિ ન० (આગમનાગમન

વિમલિ) જેમાં ચંદ્ર આદિનું આગમન

ગમન દર્શાવવામાં આવે તેવું અગ્રીય

પ્રકારના નાટકમાંનું સાતમું નાટક.

આગમવ્યવહાર. પુ० (આગમવ્યવહાર) નવ

પૂર્વથી ચોથ પૂર્વ સુધી જાણનાર તથા

કેવલીનો વ્યવહાર-પ્રાયશ્ચિત્ત દાનાદિ વિધિ.

આગમવ્યવહારિ. પુ० (આગમવ્યવહારિ) પ્રત્યક્ષ

જ્ઞાની, નવ પૂર્વ ઉપરાંત કેવલી સુધી.

આગમિ ત્રિ० (આગમિન) આવનાર.

આવવાનું.

આગમિસ્સ. } ત્રિ० (આગમિષ્યત) ભવિષ્યમા

આગમિસિ. } થનાર; આવવું.

આગમોસિમહ. ત્રિ० (આગમિષ્યમંદ્ર) એકબવ

કરી જેને મોક્ષ જવાનું છે તે. (૨)

ભવિષ્યનું કલ્યાણ.

આગમેસ્સ. ત્રિ० (આગમિષ્યત) આવના

કાળનું, ભવિષ્યનું.

આગય. ત્રિ० (આગત) આવેલ. (૨) પ્રાપ્ત

થયેલ.

આગર. પુ० (આકર) માનું રૂપું વગેરેની

ખાણ. (૨) મીસતા અગર.

આગરિ. ત્રિ० (આકરિન) ખાણેના ધણી.

આગરિય ત્રિ० (આકરિક) } (૨) ખાણમાં

કામ કરનાર.

આગરિસ. પુ० (આકર્ય) આકર્ષણ, ખેંચવું

તે (૨) ફરીથી શ્રદ્ધા કરવું તે (૩) તેની

ગીતના (ખેંચવાના) પ્રયત્નથી કર્મ પૂર.

ગણાનું શ્રદ્ધા કરવું તે (૪) આકર્ષણની

પ્રાપ્તિ.

આગલ. ત્રિ (આગલન) ગિમાર, માલ

આગલિય. ત્રિ० (આગલીન) સથળ કરાવેલ.

આગાહ. ત્રિ० (આગાહ) કહેણ, કહાણ આકર્ષ

(૨) ગાતું કહેણ, પ્રવચન કહેણ. (૨)

અતિ અસાધ્ય.

આગાહજોગ. પુ० (આગા-જોગ) ગર્ભાગમ,

આચાર્ય યોગ લેવા કરવા તે

આગામિ. ત્રિ० (આગમિન) ભવિષ્યમા મળ

નાર, પ્રાપ્ત થવાનું.

આગામિય. ત્રિ० (આગમિક) મામ જાગર

વગરનું.

આગાર. પુ० (આકાર) આકર્ષિત, અપાણ (૨)

આકાર. સિક્કા નેરો (૨) બેદ, પ્રકાર

(૪) નવમ, વિશેષ સ્થાન (૫) આલ્ય-

ચટ્ટા, આતરિક અભિપ્રાયસચક આખ

મુખ દાથ વગેરેની ચટ્ટા. (૨) કાઉસંગના

અપવાદ-છૂટ (૧૭) પચ્ચખાણના અપવાદ-

છૂટ, પચ્ચખાણમાં મુકલ આગાર.

આગાર ન० (આગાર) ધર, સ્થાન. (૨)

ત્રિ० ગૃહસ્થ, ગૃહસ્થાશ્રમ.

આગારચરિત્તચમ્મ. પુ० (આગારચરિત્તચમ્મ)

સમક્રિતપત્રક આર વનરૂપ ગૃહસ્થનો

ચારિત્ર ધર્મ

આગારચમ્મ. પુ० (આગારચમ્મ) ગૃહસ્થધર્મ.

આગારવાસ. પુ० (આગારવાસ) ગૃહવાસ,

ગૃહસ્થાશ્રમ

આગારવિગય. પુ० (આગારવિગય) ગૃહસ્થનો

વિનયરૂપ ધર્મ-ગૃહસ્થ ધર્મ.

આગારવાસ. પું. (આગારવાસ) ગૃહસ્થાવાસ;
ધર સંસારમાં લપટાઇ રહેતું તે.

આગારિ. પું. (આગારિ) ગૃહસ્થ.

આગારિય. ત્રિ. (આગારિક) ગૃહસ્થ સમ્બંધી.

આગારિય. ત્રિ. (આકારિત) બોલાવેલું. (૨)
તળાએલું.

આગાલ. પું. (આગાલ) કબેની બીજી સ્થિતિ-
માથી કબેના દરિયાને ઉત્તરણા પ્રયોગે
ખંચાને ઉદયમાં નાખવા તે, ઉત્તરણા,
અપર નામ. (૨) સમાન પ્રદેશમાં રહેવું;
ભાવથી રહેવું.

આગામ પું. ન. (આગમ) આકાશ. લોકા-
લોકે આપી અનન્યપ્રદેશાત્મક છ દ્રવ્યમાંનું
એક અમૂલ દ્રવ્ય, ધર્માસ્તિકાય આદિ
પાંચ દ્રવ્યના આધારભૂત દ્રવ્ય.

આગામગ ત્રિ. (આગમગ) પ્રકાશક

આગામગય ત્રિ. (આગમગત) આકાશવર્તિ;
આકાશમાં અપર રહેલું. (૨) અનિ ઉચ્ચ;
આકાશનલ સ્પર્શી

આગામગમિ. ત્રિ. (આગમગમિ) આકાશમાં
કરનાર પ્રાણી; પક્ષી વગેરે.

આગામતલ. ન. (આગમતલ) આકાશનું
તલીયું. (૨) ગગનતલસ્પર્શી-ઉચ્ચા મહેલ

આગામતલગ ન. (આગમતલક) અગાસી.
ઝરેખા.

આગામત્યકાય. પું. (આગમત્યકાય) દરેક
વસ્તુને આકાશ આપનાર દ્રવ્ય; છ
દ્રવ્યમાંનું ત્રીજું દ્રવ્ય.

આગામત્યમલ. ન. () શરદ
ઋતુનું સ્વરૂપ આકાશ, વાદળથી છુટું થતું
આકાશખંડ કે જે અનિ સ્થાય દેખાય
છે; થિગડરૂપ આકાશ.

આગામત્યમ. પું. (આગમત્યમ) આકાશ
જેમાં પાંચમું છે તે; પાંચ મહાભૂત;
પૃથ્વી, પાણી, અગ્નિ, વાયુ, અને
આકાશ.

આગામત્ય. ન. (આગમત્ય) દૃષ્ટિવાદનર્જન
સિદ્ધિશ્રેણિ પરિકર્ષેના એથો બેદ.

આગામત્યપસ. પું. (આગમત્યપસ) આકાશનો
અવિભાજ્ય અંશ.

આગામત્યપસિ. સ્ત્રી. (આગમત્યપસિકા)
આકાશ અને ચંદ્રિકાના જેવી નિર્મળ
એક જાતની મીઠા રસવાળી ખાદ્ય વસ્તુ

આગામત્યપસિ. પું. (આગમત્યપસિક) અનિ
સ્વરૂપ ચંદ્રિકા; નિર્મળ ચંદ્રિકા.

આગામત્યપસિ. સ્ત્રી. (આગમત્યપસિકા) એક
મિષ્ટ દ્રવ્ય.

આગામત્યપસિ. પું. (આગમત્યપસિક) આ-
કાશમાં ઉડી આકાશમાંથી મૂલ્ય વૃદ્ધિ
આદિ કરી દિવ્ય પ્રભાવ દર્શાવનાર.

આગામત્ય. ત્રિ. (આગમત્ય) આકાશને
ઉપાડલ

આગામત્ય. ત્રિ. (આગમત્ય) આકાશવર્તિ;
આકાશમાં રહેલ.

આગમિ. સ્ત્રી. (આગમિ) આકાશ; આકાશ,
સંકાપ્ત.

આગમિતિ. ન. (આગમિતિક) આકાશ-
સંકાપ્ત ૬ સધયણ છ અને જાતિ પાંચ
એ નામની ૧૭ પ્રકૃતિનો સમુદાય.

આગમિતિ. સ્ત્રી. (આગમિતિ) બુદ્ધિ "આગમિતિ"
શબ્દ.

આગમિ. (આગમિતવત) કહેનાર. કથન કરનાર;
આખ્યાન કરનાર.

આગમિત્યમ. ન. (આગમિત્યમ) સ્વય-
ગણ સત્ત્વના પહેલા શ્રુતચક્રવર્તી ૧૦ મા
સમાધિ અધ્યયનનું અપરનામ.

આગમિ. ત્રિ. (આગમિ) પાણી સાથે ધમીને
પીવા યોગ્ય ઔષધિ વગેરે.

આઘવણ. ન. (આઘવણ) વધસ્થાન.

આઘવણસાર. ત્રિ. (આઘવણસાર) આખ્યાન કર-
નાર; કથા કરનાર.

આઘવણ. ન. } (આખ્યાન) આખ્યાન,
આઘવણ. સ્ત્રી. } સામાન્ય કથન.

આઘાવિય. ત્રિ० (આલ્યાત) કહેલું. (૨)
સ્વીકારેલ.

આઘાય. ત્રિ० (આલ્યાત) કહેલું.

આઘાય. પુ० (આઘાત) મરણ; મૃત્યુ.

આઘાયણ. ન० (આઘાતન) વધસ્થાન; ફાંસી
દેવાની જગ્યા.

આઘાયમંડલ. ન० (આઘાતમગ્ગલ) વધસ્થાન
માંડલો.

આઘરણ. ન० (આઘરણ) આચાર; અનુયાન.

આઘિયણ. ત્રિ० (આઘીય) આચરેલ; આ-
ચરણ કરેલ.

આઘેલક. ન० (આઘેલકય) પરિભાષ ઉપરાંત
વસ્તુ ન રાખવા તે; પહેલા અને છેલ્લા
તીર્થકરના સાધુઓને માટે આધેલી એક
મર્યાદા.

આઘ્ઘાયણ. ન० (આઘ્ઘાદન) ઓછાડ.

આઘ્ઘિવિત્તાર. ત્રિ० (આઘ્ઘેતૃ) ભંગાળ
પાડનાર.

આઘાહ. સ્ત્રી० (આઘાતિ) પૂર્વભવમાંથી
આવતું તે (૨) ભવિષ્યકાળ.

આઘાહ. સ્ત્રી० (આઘાતિ) જન્મતું તે, જન્મ,
ઉત્પત્તિ. (૨) જ્ઞાતિ, પ્રકાર. (૩) આચાર;
આચરણ.

આઘાહટ્ટાણ. ન० (આઘાતિસ્થાન) જન્મ-ઉ-
ત્પત્તિ, સ્થાન-સંસાર (૨) આગ્નિદેહી
નામે દશાશ્રુત સ્કંધ, દશમુ અધ્યયન.

આઘાહટ્ટાણમ્ભયણ. ન० (આઘાતિસ્થાનાધ્યયન)
દશાશ્રુત સ્કંધનું અપરનામ; આચાર દશા
સત્રનું ૧૦ મુ અધ્યયન.

આઘીવ. } પુ० (આઘીવ) આશ્રવિકા;
આઘીવગ. } ટૂંતિ; રોજ. (૨) આશ્ર-
વિકા પુરતો દ્રવ્ય સત્ય. (૩) ઉપાયણના
૧૬ દોષમાનો એથો દોષ; જ્ઞાતિ વગેરે
જીવ્યાવીને આહારાદિ લેવા તે. (૪) ગોશા-
લાના મતનું નામ. (૫) ગોશાલાના મ-
તનો સાધુ.

આઘીવગ. પું० (આઘીવક) પૈસાનો મદ. (૨)
સકળ જીવ.

આઘીવગ્ગા. સ્ત્રી० (આઘીવગા) આશ્રવિકા.
આઘીવવિત્તિયા. સ્ત્રી० (આઘીવવિત્તિ) જ્ઞાતિ
કુલ આદિ દર્શાવીને આહાર લેવો તે;
ઉપાયણનો એથો દોષ.

આઘીવિ. ત્રિ० (આઘીવિ) ગોશાલાનો શિષ્ય;
ગોશાલાના મતનો અનુયાયી. (૨) જે
સાધુ પોતાની જ્ઞાતિ કુલ શિષ્ય તપ વ-
ગેરેની પ્રશસા કરી આહાર લેવો તે; પેટ
ભરો સાધુ.

આઘીવિય. ત્રિ० (આઘીવિક) ગોશાલાનો
સાધુ; ગોશાલાના મતનો અનુયાયી.

આઘીવિયા. સ્ત્રી० (આઘીવિકા) નિર્વાહ. (૨)
જેન સાધુનો ભિક્ષાનો એક દોષ.

આઘીવિયોવાસગ. પુ० } (આઘીવિકોવાસક)
આઘીવિયોવાસય. } ગોશાલાના
મતનો શ્રાવક.

આઘંવર. પુ० (આઘંવર) મોટું નગાર. (૨)
વાળનો અવાજ.

આઘા. સ્ત્રી० (આઘ) પાણીમા તરનાર એક
જાતનું પક્ષી.

આઘોલિય ત્રિ० () રોકાયેલું, અ-
ટકાયેલું.

આઘોલિયા. સ્ત્રી० (આઘોલિકા) નાના આ-
ળકાને રમવાનું એક રમકડું.

આઘોવ. પુ० (આઘોવ) વિસ્તાર

આઘોવિષ્ઠ. ત્રિ० (આઘોવિક) આઘોવ-આઘ-
વરવાળો.

આઘઈ. સ્ત્રી० (આઘકી) તુવેરનું ઝાડ; વન-
સ્પતિ વિશેષ.

આઘગ. પુ० ન० (આઘક) ચાર પ્રસ્થ પ્રમાણે
ધાન્ય માપ વિશેષ.

આઘત્ત. ત્રિ० (આઘત્ત) આરબેલું. (૨)
પ્રારબ્ધ.

આઘય. પું० (આઘક) ચાર પ્રસ્થ પ્રમાણે
ધાન્ય માપ વિશેષ.

આણ. પું. (આન) શ્વાસોશ્વાસ. (૨) સં-
ખ્યાત આવલિકા પ્રમાણે કાલનો એક
વિભાગ; તન્દુરસ્ત માણસના એક ઉચ્ચાસ
પ્રમાણનો કાલ.

આણઅ. પું. (આનત) નવમા દેવલોકનું નામ.

આણદ્. પું. (આનદ) આનંદ; હર્ષ (૨)
એક અહોરાત્રિનું ત્રીશ મુહૂર્તમાંના ૧૬
મા મુહૂર્તનું નામ. (૩) આવતી યોતી-
સીના છાંયલદેવનું નામ. (૪) શીતલનાથ
સ્વામીના પહેલા ગણધર. (૫) ભગવાન
મહાવીર સ્વામીનો અન્તેવાસી એક શિષ્ય.
(૬) આણંદ નામે એક ગૃહપતિ કે જેને
થેર ભગવાન મહાવીરસ્વામીએ ખીજ
માસખમણ પારણ કયું હતું. (૭)
ગંધમાદન નામના વખારા પર્વતનો
વસનાર દેવ. (૮) ભરતક્ષેત્રના ચાલુ
યોતીસીના છાંયળદેવનું નામ. (૯)
વાણીજ નગરનો નિવાસી આણંદજી
આવક. (૧૦) ઉપાસક દશાસુત્રના પહેલા
અધ્યયનનું નામ. (૧૧) અભ્યુત્તરોવવાદ
સૂત્રના ૭ મા અધ્યયનનું નામ. (૧૨)
ધરણેન્દ્રના રથની સેનાનો અધિપતિ.
(૧૩) રાજા શ્રેણિકના એક પૌત્રનું નામ.
(૧૪) “ નિરયાવલિકા સૂત્રના એક
અધ્યયનનું નામ.

આણંદકૂટ. નં. (આનન્દકૂટ) ગંધમાદન નામે
વખારા પર્વનું સાતમું શિખર.

આણંદજીવ. પું. (આનન્દજીવ) આવતી ઉ-
ત્સર્પિણીમાં થનાર પેદાશ નામના ૯ મા
તીર્થંકરના પૂર્વ ભવનું નામ; આનંદનો
આત્મા.

આણંદઅધ્યયણ. નં. (આનન્દાધ્યયન) ઉવા-
સગદસા સૂત્રના પહેલા અધ્યયનનું નામ.
(૨) અભ્યુત્તરોવવાદ સૂત્રના ૭ મા અ-
ધ્યયનનું નામ. (૩) નિરયાવલિકા સૂત્રના
૨ જ વર્ગના નવમા અધ્યયનનું નામ.

આણંદપુર. નં. (આનન્દપુર) એક નગરનું નામ.

આણંદરવિલય. પું. (આનન્દરક્તિ) એ
નામના પાર્શ્વનાથના એકથિવર સાધુ.

આણંદા. સ્ત્રી. (આનન્દા) પૂર્વ દિશાના રથક
પર્વત ઉપર વસનારી આઠમાંની ત્રીજી
દિશા કુમારિકા. (૨) પૂર્વના અંજનક પ-
ર્વત ઉપરની એક વાવનું નામ.

આણંદિય. ત્રિ. (આનન્દિત) આનંદ પામેલ;
આનંદયુક્ત.

આણણ. નં. (આનન) મુખ; મોઢું.

આણત. પું. (આનત) નવમા દેવલોકનું
નામ.

આણત્ત. ત્રિ. (આજ્ઞત) આજ્ઞા આપેલ.

આણત્ત. નં. (અન્યત્ર) પરસ્પર બેદ;
હિનપણું; બુદ્ધાઇ.

આણસિ. સ્ત્રી. (આજ્ઞપ્તિ) આજ્ઞા; હુકમ;
આદેશ.

આણત્તિકિંકર. ત્રિ. (આજ્ઞાતિકિંકર) આજ્ઞા
પાલક નોકર.

આણપાણ. પું. (આનપ્રાણ) શ્વાસોશ્વાસ
પ્રમાણકાળ.

આણપ્પ. ત્રિ. (આજ્ઞાપ્ય) જેને આજ્ઞા-હુકમ
કરી શકાય તે, આજ્ઞા ઉકાવનાર.

આણય પું. નં. (આનત) નવમે દેવલોક.
(૨) નવમા દેવલોકનું વિમાન. (૩) પું.
નવમા દેવલોકવાસી દેવતા.

આણયણ. નં. (આનયન) અહારથી લાવવું તે.

આણયણયોગ. પું. (આનયનયોગ) દશમા
વ્રતનો પ્રથમ અતિથાર.

આણયદેવ. પું. (આનતદેવ) નવમા દેવલોકના
દેવતા.

આણવણ. નં. (આજ્ઞાપ્ત) આદેશ; પ્રતિ-
બોધન; પ્રવર્તન.

આણવગિયા. સ્ત્રી. (આજ્ઞાવનિકા) પાપનો
આદેશ-હુકમ કરવાથી કર્મબંધ થાય તે;
૨૫ ક્રિયામાંની એક.

આણવળી. સ્ત્રી (આણવળી) આજા આપ-
વાની ભાષા; વ્યવહાર ભાષાનો એક પ્રકાર.

આણા. સ્ત્રી (આણા) આજા, આદેશ; હુકમ.

(૨) આમનો ઉપદેશ. (૩) બોધિ; સમ્યક્ત્વ

(૪) આજાવ્યવહાર. (૫) આગમ; સિ-
દ્ધાંત. (૬) સૂત્રની વ્યાખ્યા.

આણઈસર. પુ (આણઈસર) આજા ફરમા-
વનાર માલિક.

આણાકારિ. } ત્રિ (આણાકારિ) સર્વજની
આણાગારિ. } આજા પ્રમાણે વતનાર.

આણાઈદિષ્ટ. ન (આણાઈદિષ્ટ) નિરયાવસિકા
સૂત્રના ત્રીજા ભાગરૂપ પુનિપકાસનનું અ-
પર નામ.

આણાગિંદસ. પુ (આણાગિંદસ) રિધિ નિ-
પંથ પ્રતિપાદન કરતું તે. (૨) આજાનો
સ્વીકાર

આણાપાણ. પુ (આણાપાણ) આમોશ્વાસ.
(૨) આસોશ્વાસ પરિમિત કાલ

આણાપાણવજ્રસિ સ્ત્રી (આણાપાણવર્જીમ)
જેથી આમોશ્વાસ લઈ શકાય એવી શક્તિ,
આમોશ્વાસ પર્યામિ

આણાપાણ સ્ત્રી (આણપાણ) બુધ્ધિ “આ-
બાપાણ” શબ્દ

આણાપાણવોદાલપરિચય પુ (આણપાણવુદ્ધ-
લપરિચય) લોકની અદરના યથા પુદ્ગલ
બુદ્ધ બુદ્ધ ભવમાં આસોશ્વાસપણે જોડવા
વખતમાં લઈ અને મુંદ તેટલો વખત.

આણામ. પુ (આણામ) ઉચ્ચાસ, અન્ન-શ્વાસ.

આણામિય. ત્રિ (આણામિત) થોડું નમાવેલું-
વાંકું કરેલું.

આણામહ. સ્ત્રી (આણામહ) સર્વજના વચન-
ફરમાનથી ઉત્પન્ન થયેલી રચિ; સમક્તિનો
એક પ્રકાર. (૨) ત્રિ તેવી રચિવાળો,
સમક્તિના દશ પ્રકારમાંનો એક.

આણાવ્યવહાર. પુ (આણાવ્યવહાર) ગીતાર્થ
બે આચાર્યો બુદ્ધ બુદ્ધ સ્થળે રહ્યા હોય,

અવસ્થાને લીધે એક બીજાની પાસે જઈ
શકે એવી રિથિતિમાં નથી ત્યારે અગી-
તાર્થ પણ મનિધારણામાં કુશલ એવા
કાઈ શિષ્યને ગુપ્ત અર્થમાં અતિચારો
કરી, બીજાની પાસે મોકલે. બીજા
આચાર્ય તે શિષ્યની મારફત પ્રથમ
આચાર્યની ગુપ્ત શબ્દોમાં ફરમાવેલ
આજા પ્રમાણે પ્રાયશ્ચિત વગર રૂંધે તે
આજા વ્યવહાર.

આણાવિજય પુ (આણાવિજય) ભગવાનની
આજાનો નિર્ણય કરવો તે. ધમ ધ્યાનનો
પ્રથમ ભેદ

આણાસાર. ત્રિ (આણાસાર) આમ વચનને
પ્રધાન માનનાર.

આણિય. } ત્રિ (આણિય) આણિય, વાગેલ
આણિય }

આણકંપિય. ત્રિ (આણકંપિય) અનુકંપા
કરનાર, દયાળુ

આણામિષ્ઠ ન (આણામિષ્ઠ) આખતી
પેડે સ્વામિની સાથે સાથે જનાર અવધિ
જ્ઞાન. (૨) ઉપાર્જિત પાપપુણ્યનું જીવન
સાથે આવતું તે.

આણપુચ્ચ. ન (આણપુચ્ચ) અનુક્રમ; પરિપાટી

આણપુચ્ચો સ્ત્રી (આણપુચ્ચી) અનુક્રમ,
પરિપાટી; પૌર્વાપર્યભાવ (૨) વિશિષ્ટ
રચના.

આણપુચ્ચીગામ. ન (આણપુચ્ચીગામ) નામ
કર્મની એક પ્રકૃતિ જે રૂંધે અવદન નાથની
પેડે જીવન જે ગતિ, આણપુચ્ચ ઉદ્યમા
આવ્યું હોય તેજ ગતિમાં લાભ જાય,
બીજી ગતિમાં જ્યાં ન આવે તેવી નામ
કર્મની એક પ્રકૃતિ.

આણપુચ્ચીવિહારિ. ત્રિ (આણપુચ્ચીવિહારિ)
પ્રવચ્ચાકાળને અનુસરી સયમની તે તે
ક્રિયા કરનાર.

આણલોમિષ્ઠ. ન (આણલોમિષ્ઠ) મધુર
વચન, મનોહર વચન; અનુકૂલ વચન.

બ્રાહ્મોહ. પું (બ્રાહ્મોહ) સમ્યગ્ દર્શન રહિત
આત્મામાત્ર.

આત્. પું (આત્મન્) આત્મા.

આતંક. પું (આતંક) શ્વલેષ રોગ; શ્વ
ઝેરી તાવ વગેરે. (૨) રોગનો પરીપદ.

આતંબઝમ્યણ. નં (આતંબાઝમ્યણ) રાત્રાધર્મ
કથાના બીજા, શ્રુતસ્કંધના ૭ મા વર્ગના
બીજા અધ્યયન, નામ કે જેમાં
સૂર્યની અગ્રમહિમીનો વિસ્તારપૂર્વક
હેવાલ છે.

આતત. નં (આતત) લખાઈ.

આતપ. પું (આતપ) નામકર્મની એક પ્ર-
ક્રિયા કે જેના ઉદ્દેશ્યી જીવને સ્વરૂપથી
ગરમ નાગ હોવા છતાં ઉષ્ણતા અને
પ્રકાશ આપનાર શરીર મલે, જેમ સૂ-
ર્યમંડલ ગત પૃથ્વીકાયિક જીવ.

આતપત્ત. (આતપત્ત) જન; જની.

આતવ. પું (આતવ) પ્રકાશ; નડકા (૨)
નં એ નામનું અહોરાત્રિનું ૨૪ મુ
સૂદર્ભ.

આતવજ્ઞામ. નં (આતવજ્ઞામન્) જુઓ
“ આતવ ” શબ્દ.

આતવર્વત. પું (આતવર્વત) એ નામનું
અહોરાત્રનું ૨૪ મુ સૂદર્ભ.

આતવા. સ્ત્રી (આતવા) સૂર્યની અગ્રમહિ-
મીનું નામ.

આતવામા. સ્ત્રી (આતવામા) સૂર્યની અગ્ર-
મહિમીનું નામ.

આતાવગ. પું (આતાવગ) આતાપના સહન
કરનાર; સૂર્યની આતાપના લેનાર.

આતાવણ. નં (આતાવણ) આતાપના
આતાવણયા. સ્ત્રી (આતાવણ) લેવી તે.

આતાવિ. ત્રિ (આતાવિન્) નાપ શીતાદિ
સહન કરનાર.

આતિચણ. ત્રિ (આત્તીર્ણ) પાથરેલું;
બિજાવેલું.

આતીય. ત્રિ (આતીત) સર્વત્ર અત્યંત
જળુએલ. (૨) સમસ્તપણે ઉલ્લઘી
ગયેલ.

આતુર. ત્રિ (આતુર) વ્યાકુલ; નીત્રાભિલાષી.
(૨) વિપયકપાય આદિ દોષયુક્ત.

આતોહ. પું (આતોથ) વાજન.

આત્. પું (આત્મન્) આત્મા; જીવ. (૨)
શરીર; દેહ. (૩) સ્વયં; પોતે.

આત્તમાવ. પું (આત્મમાવ) સ્વાભિપ્રાય,
સ્વચંદપણું.

આત્તરક્ષાઞ્. પું (આત્મરક્ષક) પોતાના
સ્વામીના શરીરનું રક્ષણ કરનાર દેવતાની
એક જાત; આત્મરક્ષક દેવતા.

આત્તહિઞ્. નં (આત્મહિત) આત્મશ્રેય;
આત્મકલ્યાણ.

આત્તીકય. ત્રિ (આત્મીકૃત) ખીર નીરની
પેડે આત્માની સાથે એકમેક કરેલ.

આદંસ્. પું (આદર્શ) એક જાતની કિપિ.
(૨) અરીસો. (૩) બળદને ગળે બાંધવાનું
એક ધરેણું.

આદંસિઞ્. સ્ત્રી (આદર્શિકા) બાધ વિશેષ;
એક જાતનો ખાવાનો પદાર્થ.

આદર. પું (આદર) આદર સતકાર. (૨)
પરિચર; અસતોષ.

આદરણ. નં (આદરણ) સ્વીકાર.

આદરિસ. પું (આદર્શ) જુઓ “ આદસ ”
શબ્દ.

આદસ્સલિવિ. સ્ત્રી (આદર્શલિપિ) અદાર
કિપિમાની એક.

આદાણ. નં (આદ્રહણ) આંધળું; ગરમ
કરેલું પાણી, તેજ વગેરે.

આદાણ. પું નં (આદાન) લેવું; ગ્રહણ
કરવું. (૨) કર્મનું ઉપાદાન કારણ.

આદાણફલિહ. પું (આદાનપરિવ) આરણ્ય
બંધ કરવાની બોગળ.

આદ્યાશ્વમંડમત્તનિક્ષેપણાસમિહ. સ્ત્રી. (આ-
દાનભાગડમાત્રનિક્ષેપણાસમિતિ) ઉપગરણ આ-
દિ યત્નાપૂર્વક લેવાં મુકવાં તે; સાધુની
પાંચ સમિતિમાંની ચોથી સમિતિ.

આદ્યાશ્વમંડમત્તનિક્ષેપણાસમિય. ત્રિ. (આ-
દાનભાગડમાત્રનિક્ષેપણાસમિત) ત્વઉપગરણ
વત્ત પાત્રાદિ જતનાથી લેનાર મુકનાર;
પાંચમાંની ચોથી સમિતિ પાલનાર સાધુ.

આદ્યાગિજ્ઞઝમયણ. ન. (આદાનીયાધ્યયન)
સૂચકાંગ સૂત્રના પ્રથમ શ્રુતરંકધના ૧૫
મા અધ્યયનનું નામ

આદ્યાભીષ. ત્રિ. (આદ્યાનીય) આદેયવચન;
જે વચન સર્વમાન્ય થાય તે.

આદ્યાપાર. પુ. (આદ્યાતુ) પ્રદણ કરનાર;
સ્ત્રીકારનાર.

આદિ. પુ. (આદિ) જુઓ “આધ” શબ્દ.

આદિકર. } ત્રિ. (આદિક) જુઓ “ આ-
આદિનર. } ધર ” શબ્દ.

આદિષ્. પુ. (આદિત્ય) જુઓ “ આધિષ્ય ”
શબ્દ.

આદિજ્ઞ. ત્રિ. (આદેય) જુઓ “ આએજ્ઞ ”
શબ્દ.

આદિદ્ઢ. ત્રિ. (આદિષ્ટ) જુઓ “ આધઢ ”
શબ્દ.

આદિહ્. ત્રિ. (આદિમ) જુઓ “ આધિહ ”
શબ્દ.

આદી સ્ત્રી. (આદી) ગયામાં મળતી એક
નદી.

આદીણ. ત્રિ. (આદીન) જુઓ “ આધિણ ”
શબ્દ.

આદીણમોહ ત્રિ. (આદીનમોહિન) દૂપિત
આહાર લેનાર.

આદીણવિત્તી. પુ. (આદીનવૃત્તિ) જુઓ
“ આધિણવિત્તિ ” શબ્દ.

આદીણિય. ત્રિ. (આદીનિક) અત્યંત ગરીબ
સંબધી.

આદેજ્ઞ ત્રિ. (આદેય) જુઓ “ આએજ્ઞ ”
શબ્દ.

આદેસ. પુ. (આદેશ) જુઓ “ આએસ ”
શબ્દ.

આધા. સ્ત્રી. (આધા) ખાસ સાધુનેમાટે
આહારાદિ ખનાવવા તે.

આધાકમ્મ. ન. (આધાકર્મન) ખાસ સાધુને
માટે ખનાવેલ આહારાદિ લેનાથી સાધુને
લાગતો એક દોષ.

આધાર. પુ. (આધાર) આધાર-આશ્રય; ટેકા.
(૨) આકાશ.

આધારગિજ્ઞ. ત્રિ. (આધારભીય) ધારણ
કરવાને યોગ્ય

આધિ. પુ. (આધિ) માનસિક પીડા.

આધુગિય. પુ. (આધુનિક) અક્ષાસી પ્રદ-
માંનો પાંચમો મહાપ્રદ

આધોધિય. પુ. (આધોવૈવિક) અમુક જ-
ગ્યાએજ રહે એવુ અવધિજ્ઞાન, અવ-
ધિજ્ઞાનનો એક પ્રકાર.

આનંદ પુ. (આનંદ) જસુદીપના ભરત-
ક્ષેત્રમાં થનાર આહમા નીર્થકરના પૃથ-
લવ નામ

આનય. પુ. ન. (આનન) જુઓ “ આનય ”
શબ્દ.

આનામિય. ત્રિ. (આનામિત) જુઓ “ આ-
નામિય ” શબ્દ.

આપણ. પુ. (આપણ) દકાન, હાટ (૨) શેરી.

આપાહય. ત્રિ. (આપાહિત) પેદા થયેલ;
ઉત્પન્ન કરેલ.

આપુચ્છણ. ન. (આપ્રચ્છન) પુણ્ય તે; પ્રશ્ન
કરવો તે.

આપુચ્છણા. સ્ત્રી. (આપ્રચ્છના) પુણ્ય તે;
પ્રશ્ન કરવો તે. (૨) વિનયપૂર્વક ગુરૂપાસે
આજ્ઞા માગવી તે; દસ સામાચારીમાંનો
૩ જે પ્રકાર.

આપુચ્છગિજ્ઞ. ત્રિ. (આપ્રચ્છનીય) પુણ્ય
યોગ્ય.

આપુરણ. ત્રિ० (આપૂર્ણ) પુરૂં ભરેલ.

આપૂર. ત્રિ० (આપૂર) પૂરનાર.

આપૂરિય. ત્રિ० (આપૂરિત) મર્યાદાપૂર્વક
પૂર્ણ કરાયેલું.

આપૂરિય. ત્રિ० (આપૂરિક) પુરી કે માલપુવા
બનાવનાર.

આપાલિતાર. ત્રિ० (આપાલિત) વગાડનાર.

આવાહ. સ્ત્રી० (આવાહ) પીડા. (૨) અન્તર.
(૩) અલપ બાધા

આમંકર. પું० (આમંકર) એ નામનો ૮૮
બ્રહ્માનો ૬૮ મો બ્રહ્. (૨) ત્રીજા દેવ-
લોકના એક વિમાનનું નામ.

આમન્કલાળ. ન० (આમન્કલાળ) ખોટો આ
રોપ મુકવો; કલક ચડાવવું તે

આમટ્ટ. ત્રિ० (આમટ્ટિત) ખોલાવેલ.

આમરણ. ન० (આમરણ) ધરેણા; અન્નકાર;
આભૂષણ. (૨) એ નામનો એક દ્વીપ
અને એક સમુદ્ર.

આમા. સ્ત્રી० (આમા) કાન્તિ; તેજ, પ્રભા.
(૨) આકાર; છાપી.

આમાકર. પું० (આમાકર) એ નામનું ત્રીજા
દેવલોકનું એક વિમાન.

આમાગ. પું० (આમાગ) પડિલેલણનું અપર-
નામ.

આમાગિ. ત્રિ० (આમાગિત) ભાગીદાર; લિ-
સ્સેદાર. (૨) બોક્તા.

આમાસિય. પું० (આમાસિક) એ નામનો
૫૬ અંતરદ્વીપનો એક. (૨) તે અન્ન-
રદ્વીપમાં રહેનાર મનુષ્ય. (૩) પું० એ
નામનો એક દેશ (૪) તે દેશમાં રહેનાર
મનુષ્ય; શ્લેષ્ઠી એક જાત.

આમાસિયદ્વીપ. પું० (આમાસિકદ્વીપ) લવણ
સમુદ્રમાં ચૂલદિમવન પર્વતની પ્રદા ઉપ-
રનો એ નામનો એક દ્વીપ.

આમાસી. સ્ત્રી० (આમાસી) આભાષિક દ્વી-
પની રહેવાસી સ્ત્રી

આમિઓગ. પું० (આમિઓગ્ય) આલિયોગિક
જાતના દેવતા. (૨) નોકરપણું સેવકલાવ.
(૩) નોકર; સેવક.

આમિઓગપણતિ. સ્ત્રી० (આમિઓગ્યપ્રજ્ઞતિ)
વિદ્યાધરની એક વિદ્યા.

આમિઓગસેદિ. સ્ત્રી० (આમિઓગ્યસેદિ)
વૈતાલ્ય પર્વત ઉપર વિદ્યાધરની શ્રેણીથી
૧૦ જોડાઈ ઉંચે અલિયોગી દેવતાને
રહેવાની જગ્યા.

આમિઓગ. સ્ત્રી० (આમિઓગ) વિદ્યાધરની
એક વિદ્યા.

આમિઓગિય. ત્રિ० (આમિઓગિક) નોકર
દેવતાની એક જાત (૨) વિદ્યા, મન,
વશીકરણ, આદિ અલિયોગ કર્મ કરનાર
સાધુ.

આમિઓગિય. ત્રિ० (આમિઓગિત) વશીકરણ
આદિથી સંસ્કારાયેલ.

આમિઓગિયદેવ. પું० (આમિઓગિકદેવ) અ-
લિયોગ જાતના નીચા દેવતા.

આમિઓગ. પું० (આમિઓગ્ય) જુઓ
“ આલિઓગ ” શબ્દ.

આમિગાદિય. ત્રિ० (આમિગાદિક) અલિગ્રહથી
કાયોત્સર્ગાદિ કરનાર. (૨) અલિગ્રહ
ધારણ કરીને કાઉસગ વગેરે કરવા તે.

આમિગિવોદિય. ન० (આમિનિવોદિક) મતિ-
જ્ઞાન; મન અને ઇન્દ્રિયથી થતું જ્ઞાન,
જ્ઞાનના પાંચ પ્રકારમાંનો પહેલો પ્રકાર.

આમિગિવોદિયગ્ના. પું० (આમિનિવોદિકજ્ઞાન)
જુઓ “ આલિગિવોદિય ” શબ્દ.

આમિગિવોદિયગ્નાવરણ. ન० (આમિનિવો-
દિકજ્ઞાનાવરણ) મનિ જ્ઞાનાવરણીય; મતિ-
જ્ઞાનને દબાવનાર કર્મ.

આમિગિવોદિયગ્નાવરણિજ્ઞ. ન० (આમિ-
નિવોદિકજ્ઞાનાવરણીય) મતિજ્ઞાનાવરણીય
કર્મ; મતિજ્ઞાનને અટકાવનાર જ્ઞાનાવરણીય
કર્મની એક પ્રકૃતિ.

આમિપ્પાદ્ય. ત્રિ० (આમિપ્પાદ્યિક) અભિ-
પ્રાયવાળુ; અભિપ્રાયયુક્ત.

આમિયોગ. પુ० (આમિયોગ) બુઝો “આભિ-
ઓગ” શબ્દ.

આમિસેક. ત્રિ० (આમિસેક) રાજ્યાભિષેક
કરવા યોગ્ય; જેનો અભિષેક કરવામાં
આવે છે તે. (૨) મુખ્ય; પ્રધાન.

આમીરી. સ્ત્રી० (આમીરી) આદિરણુ.

આમૂઝ. ત્રિ० (આમૂઝ) પેદા થયેલ.

આમોદ્ય. ત્રિ० (આમોદ્ય) જોયેલ; દેખેલ.

આમોગ. પુ० (આમોગ) ઉપયોગ વિશેષ.
(૨) જ્ઞાન; સમજ; અભર. (૩) જાણી
શુદ્ધિને કરેલ પ્રવૃત્તિ. (૪) વિસ્તાર. (૫)
ઉપકરણ; સાધન. (૬) પ્રતિલેખન. (૭)
ખ્યાલ.

આમોગણ. નં० } (આમોગ) વિચારણા.
આમોગણયા. સ્ત્રી० }

આમોગિવ્વલિય. ત્રિ० (આમોગિવર્તિત)
જાણી શુદ્ધિને કરેલ (૨) ક્રોધ વિશેષ;
ક્રોધનું પરિણામ જાણવા છતાં પણ કરેલ
ક્રોધ.

આમોગવડસ. પું० (આમોગવકુસ) જાણીને
દોષ લગાડનાર સાધુ.

આમોગિની. સ્ત્રી० (આમોગિની) માનસિક
નિર્ણય ઉત્પન્ન કરાવનાર વિદ્યા વિશેષ.

આમોય. પુ० (આમોય) જ્ઞાન; સમજાણ.

આમ. ત્રિ० (આમ) અપકર. કાચુ. (૨)
સદોષ આહાર.

આમય. પું० (આમય) રોગ.

આમય. ત્રિ० (આમયિન્) રોગી, બિમાર.

આમંતણ. નં० (આમન્ત્રણ) સંબોધન (૨)
આમંત્રણ; નોતરું.

આમંતણવચણ. નં० (આમન્ત્રણવચન) સંબોધન
વિલક્ષિત.

આમંતણી. સ્ત્રી० (આમન્ત્રણી) જે દેવદત્ત
ધર્માદિ સંબોધનરૂપ ભાષા; વ્યવહાર

ભાષાનો એક પ્રકાર. (૨) સંબોધન
અર્થમાં વપરાતી વિલક્ષિત; આકંઠી
સંબોધન વિલક્ષિત

આમંતિય. ત્રિ० (આમન્ત્રિત) પુછેલ; આ-
મન્ત્રણ કરેલ.

આમ્મ. ત્રિ० (આમ્મ) કાચું; અપરિપક્વ.
(૨) સચિત

આમર્ગ્ય. પુ० (આમર્ગ્ય) આધારકર્મ આદિ
દોષ.

આમયકર્મી. સ્ત્રી० (આમયકર્મી) વિદ્યા-
દ્યુષ્ટ વિશેષ; રોગ ઉત્પન્ન કરનાર એક વિદ્યા.

આમરણંતદોષ. પુ० (આમરણાન્તદોષ) મરણ
પર્યંત પણ કાળસરિયા કસાદની પેદા પા-
વનું પશ્ચાત્તાપ ન થાય એવા પ્રકારનો
દોષ, શેઠ ધ્યાનનું એક લક્ષણ

આમરિસ. પુ० (આમરિષ) સમધ; રૂપક

આમલ પુ० (આમલ) આમલાનું વૃક્ષ

આમલક. નં० (આમલક) આમલાનું ફળ.

આમલકપ્પા. સ્ત્રી० (આમલકપ્પા) એ ના
મની એક નગરી

આમલગ. પુ० (આમલક) મારી. મરડી (૨)
મરડી સમર્પી અધિકારવાળું વિપાક
સૂત્રનું ૯ મું અધ્યયન.

આમલગ. } પુ० નં० (આમલક) આમલાનું
આમલય. } જાડ.

આમિઆ. સ્ત્રી० (આમિકા) કાચી કલી વગેરે

આમિસ. નં० (આમિય) માંસ. (૨) ધન
ધાન્યાદિ બોગ્ય પદાર્થ. (૩) આસક્તિનું
કારણ.

આમિસાવત્ત. પુ० (આમિસાવર્ત) માંસાર્થી
સમર્પી વગેરે જે આકાશમાં આવર્તન
કરે તે, આવર્તનનો એક પ્રકાર

આમુદ્ધ. ત્રિ० (આમુદ્ધ) સ્પષ્ટ. (૨) ઉલટું
કરેલું.

આમેડગા. સ્ત્રી० (આમેડના) વિપરીત કરવું;
ઉલટું કરવું.

આમેલ. } પું (આપીડ) મસ્તક બૂધબૂ.
આમેલગ. } મુગટ ઉપરની કૂંઢની માળા.
આમેલગ. નં (આમેલક) સ્તનનો અપભ્રમ;
બીટડી-ડીટું. (૨) પરસ્પર થોડા સંબં-
ધવાળું.

આમોક્ષા. સ્ત્રી (આમોક્ષ) છુટકારો. (૨)
પરિત્યાગ.

આમોઙ્ગ. નં (આમોઙ્ક) ફૂલોથી વાળને
ઢંથવા તે.

આમોઙ્ગ. નં (આમોઙ્ગ) થોડું મરડતું તે
આમોચ. પું (આમોચ) કચરાનો દગલો;
ઉકરડો.

આમોસ. પું (આમોસ) સ્પર્શ કરવો તે.

આમોસ પું (આમોષ) ચોરનારથી ચોરી
કરનાર.

આમોસહિ. સ્ત્રી (આમોસહિ) હાથના સ્પર્શ
માત્રથી સંબંધ મટી જાય એવી જાતની
મેળવેલી શક્તિ, ૨૬ લઘિધમાંની એક.
(૨) પું એવી લઘિધવાળો સાધુ.

આય. ત્રિ (આય) બકરીના વાળનું બનેલ,
બકરી સંબંધી.

આય. પું (આય) લાભ, ધનાઢિકની પ્રાપ્તિ;
આવક; કમાણી. (૨) કંઠની આવક,
આશ્રય. (૩) અધ્યયન તથા ઉદ્દેશાદિ
(૪) કાલાની એક જાત. વનસ્પતિ વિશેષ
(૫) કારણ, હેતુ. (૬) ગમન.

આય. પું સ્ત્રી (આત્મન) આત્મા, જીવ
(૨) ગ્રય; પોતે. (૩) દેહ (૪) આત્મ-
ગુણ જાનાદિ.

આયઘ. ત્રિ (આયત) લાંબું.

આયદ્. સ્ત્રી (આયતિ) ભવિષ્યકાળ.

આયદ્ફલ. નં (આયતિફલ) પરભવનું
ફલફળ.

આયં. અ (આયમ) વાડપાલકાર

આયંક. પું (આયંક) બુઝો “આનંદ”
શબ્દ

આયંગુલ. પું (આત્માગુલ) આત્માંગુલ;
શાસ્ત્રોક્ત પ્રમાણપેત ઉચ્ચાપવાળા ઉત્તમ
પુરૂષના શરીરનો ઉચ્ચાપનો ૧૦૮ એ
ભાગ આત્માંગુલ કહેવાય છે. આ અંગુલથી
કુવા નદી ધર ક્ષેત્ર વાડી વગેરે પદાર્થોનું
માપ થાય છે.

આયંચળિયા. સ્ત્રી (આત્મચળિયા) માટીવાળું
પાણી રાખવાનું કુંભારનું વાસણ.

આયંચળિયાઉદય. નં (આત્મચળિકોદક)
કુંભારના વાસણમાં રહેલું માટીવાળું પાણી.

આયંત. ત્રિ (આચાન્ત) ચતુ કરેલ; પાણીથી
હાથ મોટું સાફ કરેલ.

આયંતમ ત્રિ (આત્મનમ) સયમ વગરેથી
આત્માને દમનાર (૨) અજાની; કોપી

આયંતા. સ્ત્રી () આચાર્ય સત્રના
પાંચમા અધ્યયનનું નામ.

આયંતિયમરગા. નં (આત્મનિકનરગ) એકવાર
મરી ગયા પછી કરી બીજીવાર તે ગતિનું
મરણ ન થાય તે.

આયંદમ ત્રિ (આત્મદમ) આત્માને દમનાર.
(૨) પોતાની જાતે અશ્વાદિને દમનાર

આયંત ત્રિ (આતાત્ર) આ-પાત્ર-થોડી
રતાશવાળું.

આયંચિર ત્રિ (આતાચ) લાંબ રંગ.

આયંચિલ નં (આચામ્લ) જેમાં ભાન
વગરે લુકમ્બ અનાજ દિવસમાં એક વખત
ખવાય તેનું આયમિલ નામનું એક તપ.

આયંચિલવદ્માસા. નં (આચામ્લવદ્માસા)
ચોદ વરસ ત્રણ માસ અને ૨૦ દિવસે
થતું એક તપ. કે જેમાં એક આયમિલને
પારણે એક ઉપવાસ કરી બે આયમિલ
કરવામાં આવે છે; વળી એક ઉપવાસ
કરી ત્રણ આયમિલ; એમ એકેક આયમિલ
વધારતાં ૧૦૦ આયમિલ સુધી ગણાય છે.

આયંચિલિય પું (આચામ્લિક) આંખેલનું
તપ કરનાર

આયંભર. } ત્રિ० (આત્મભરિ) સ્વાર્થી;
આયંભરિ. } પોતાનુંજ પોપણ કરનાર.
આયંસ. } પું० (આદંશ) અરીસા; દર્પણ.
આયંસગ. } (૨) અગદની ડોકનું એક
આભરણ.

આયંસમંડલ. ન० (આદંશમંડલ) અરીસાને
આકારે મંડલ-ચુંછળો વાળનાર સર્પની
એક જાત. (૨) મંડલાકારે ગોઠવેલ અરીસા.

આયંસમુદ્ર. પું० (આદંશમુદ્ર) લવણ સમુદ્રમાં
અગ્નિપ્રભા તરફ રહેલ આયસમુખ
નામનો એક અતરદ્વીપ. (૨) ત્રિ० તે
દ્વીપમાં રહેનાર

આયંસલિપિ સ્ત્રી० (આદંશલિપિ) ૧૮ જા
તની લિપિમાંની એક લિપિ.

આયકાય. પું० (આયકાય) વપસ્થનિ વિશેષ.

આયન. ત્રિ० (આજક) બકરીના વાળનું બ-
નાવેલ વસ્ત્ર.

આયનુલ. ત્રિ० (આયનુલ) મન વચન અને
કાયાયે કરી આત્માને જાપથી ગોપવનાર.
આત્મરક્ષક; છતેન્દ્રિય

આયજ્ઞ. પું० (આત્મજ્ઞ) આત્મા જેમાં
જોડે છે એવા પાંચ જાત.

આયજ્ઞસ. ન० (આત્મજ્ઞસ) આત્માના ય-
શરૂપ સયમ

આયજ્ઞોગિ. ત્રિ० (આત્મયોગિ) } સદા ધર્મ
આયજ્ઞિ. ત્રિ० (આત્માર્થિ) } ધ્યાનમાં
નિમગ્ન; મુમુક્ષુ.

આયત. ત્રિ० (આયત) લાભ. દીર્ઘ. (૨)
પું० મોક્ષ; મુક્તિ. (૩) ત્રિ० ખેંચેલ. (૪)
પું० દીર્ઘાંકાર સ્થાન.

આયતચક્ર. ત્રિ० (આયતચક્ર) દીર્ઘદર્શી.

આયતદ્વ. પું० (આયતાર્થ) મોક્ષ. મુક્તિ.

આયતદ્વિઅ. પું० (આયતાર્થિક) લાંબા વ-
ખતથી મોક્ષની અભિલાષાવાળો.

આયતણ. ન० (આયતન) સ્થાન; આશ્રય.
નિવાસસ્થાન. (૨) દેહરૂં; દેવાલય. (૩)
દેરાની બાજુનો ઓરડો. (૪) કંમેનું ઉ-

પાદન કરણ (૫) પ્રગટ કરવું; પ્રશ્નનો
ખુલાસો કરવો તે. (૬) વધસ્થાન. (૭)
નિર્ભય. નિશ્ચય.

આયતત્ત. ન० (આત્મતત્ત) પરમ પદાર્થ;
જ્ઞાનાદિ ત્રણ રત્ન.

આયતસંઠાન ન० (આયતમ-થાન) દીર્ઘાંકાર;
લાકડીની પેઠે બનાવવાળો આકાર-સંઠાણ,
પાંચ સંઠાણમાંનું એક.

આયતિ. સ્ત્રી० (આયતિ) જુઓ “આયદિ”
શબ્દ.

આયત્ત ત્રિ० (આયત) મિશ્રિત કરેલું,
એકું કરેલું.

આયજ્ઞ ન० (આકર્ષણ) શ્રવણ કરવું તે.

આયજ્ઞવાય ન० (આત્મપ્રવાદ) એ નામનો
એક પૂર્વ-શ્રુત વિશેષ; યૌદ્ધ પર્વમાંનો એક

આયમાવ પું० (આત્મમાત્ર) મિથ્યાત્વ વિષય
ગૃહિપાત્ર વગેરે. (૨) સ્વ-પોતાનો અ-
ભિપ્રાય-મત (૩) આત્મ સ્વરૂપ.

આયમળ ન० (આચમન) મળ ત્યાગ કર્યા પછી
જગથી શુદ્ધિ કરવી તે, લેપ રહિતપાત્ર.

આયમિણી સ્ત્રી० (આયમિતી) વિદ્યા વિશેષ.

આયય ત્રિ० (આયત) જુઓ “આયત”
શબ્દ.

આયયગંતુવધાગયા. સ્ત્રી० (આયતગત્રાપચાદાના)
કોઈ સાધુ એક શેરીમાં સિધા આગળ
જઈ પાછા વળતાં ગાયરી કરે તે, ભિ-
ક્ષાનો એક પ્રકારનો અભિપ્રય.

આયયણ. ન० (આયતન) જુઓ “આય-
તણ” શબ્દ.

આયયણસેવણ. સ્ત્રી० (આયતનમેવના) સાધુ
પ્રભૃતિની સેવના કરવી તે, સમક્ષિતનું
ત્રીજું બપોળ.

આયયસંઠાન. ન० (આયતમ-થાન) લાકડીના
જેવો લાંબો આકાર-સંઠાણ.

આયર. પું० (આર) જુઓ “આદર”
શબ્દ

આયરક્ષ. ત્રિ० (આત્મરક્ષ) અગરક્ષક;
આત્મરક્ષક

આયરક્ષદેવ. પુ० (આત્મરક્ષદેવ) આત્મ
રક્ષક દેવતા.

આયરણ. ન० (આચરણ) અનુષ્ઠાન કરવું તે.

આયરણ. ન० } (આદરણ) માયા-કપટ
આયરણયા. સ્ત્રી० } વિશેષથી કાષ્ઠપણ્ય
વસ્તુનો સ્વીકાર કરવો તે.

આયરિય. ત્રિ० (આચર્ય) આચરવા યોગ્ય.

આયરિય. પું० (આચારિક) આચાર સંબંધી
તત્ત્વ

આયરિય. ત્રિ० (આચરિત) આચરેલું.

આયરિય. પું० (આચાર્ય) આચાર્ય; સાધુ
સમુદાયના નાયક. (૨) નીચેકર. (૩) ગુરુ.

આયરિય. ત્રિ० (આચર્ય) પૂજ્ય; પવિત્ર.
(૨) નં ૧૮૫ (૩) પું० આર્યગતિ;
પાપ નાશ કરનાર મનુષ્ય.

આયરિયસ્વેત્ત. નં (આર્યસ્વેત્ત) આર્યક્ષેત્ર.

આયરિયભાસિય. નં (આચાર્યભાષિત) પ્રમ-
વ્યાકરણ સૂત્રનું ચોથું અધ્યયન

આયરિયવિપટિવસિ. સ્ત્રી० (આચાર્યવિપ્રતિપત્તિ)
અધ્યક્ષા સૂત્રનું પાંચમું અધ્યયન

આયરિસ. પું० (આદર્શ) અરીસા; દર્પણ;
આદર્શ.

આયવ. પું० (આતપ) બુદ્ધિ “ આતપ ”
શબ્દ

આયવંત ત્રિ० (આત્મયત) આત્મજ્ઞાનવાળો.

આયવણામ નં (આતપનામન) નામ કર્મનો
એક ભેદ.

આયવત્ત. નં (આતપત્ત) છત્ર; છત્રી.

આયવવંત. નં (આતપવત્) અહોરાત્રના
૨૪ મા મુહૂર્તનું નામ.

આયવા સ્ત્રી० (આતવા) આતવા નામની
સૂર્યની એક અગ્રમહિષી. (૨) આ નામનું

“ જ્ઞાનાધર્મકથા ” સૂત્રનું એક અધ્યયન.

આયવિ. ત્રિ० (આત્મવિત્) આત્મજ્ઞાની.

આયવેયાવચ્ચકર ત્રિ० (આત્મવેયાવૃત્ત્યકર)
આયસુ. (૨) વિસંભોગિક-સાધુ સમુદાયથી
લિન.

આયસ. ત્રિ० (આયસ) લોહમય; લોહ
સંબંધી

આયસવેયગીય પું० (આત્મગંવેહનોય) દ્રવ્ય
ઉપસર્ગનો એક પ્રકાર; પોતાના કારણથી
શરીર કે સંયમની ઉપધાન પાડી થાય તે.

આયસરીરમગવકંઠવસિયા સ્ત્રી० (આત્મ-
શરીરનગકાન્ઠાવસિયા) અજીવકંઠવસિયા
ક્રિયાનો એક ભેદ; પોતાના શરીરનો નાશ
થાય તેવા કર્મ કરવાથી જાગતી ક્રિયા.

આયસી સ્ત્રી० (આયસી) લોહાની કાશ.

આયહમ્મ. ત્રિ० (આત્મવાત્મ) આત્માની
ધાત કરનાર.

આયાઘ્ર. ત્રિ० (આધાત) આવેલું

આયાહ. સ્ત્રી० (આયાતિ) બુદ્ધિ “ આગ્રહ ”
શબ્દ.

આયાહટ્ટાણ નં (આજાતિશ્ચાર) સ સાર;
ગંગા (૨) “ આચારાશ્રય ” સૂત્રના
એક અધ્યયનનું નામ

આયાણ. પું० નં (આદાન) લેવું, ગ્રહણ
કરવું; સ્વીકારવું તે. (૨) ભાગલ રાખ
વાનું સ્થાન. (૩) વાક્ય. (૪) પરિશ્રદ
(૫) ઉપયોગપૂર્વક વસ્તુ લેવું મુકવું.
આયાણુલકમત્તનિંબવણા સમિતિ; પાચ
સમિતિમાંની ચોથી સમિતિ. (૬)
કર્મનું ઉપાદાન કારણ. (૭) જ્ઞાનાવરણી-
યાદિ આદ પ્રકારના કર્મ. (૮) અદાર
પાપસ્થાન, હિંસાદિ આશ્રવસ્થાન (૯)
સમ્યક્ જ્ઞાન દર્શન અને ચારિત્ર. (૧૦)
મોક્ષ. (૧૧) શ્રાવકનું પ્રથમ વ્રત ગ્રહણ
કરવું તે. (૧૨) ઇન્દ્રિય; શ્રોત્ર આદિ પાંચ
ઇન્દ્રિયો (૧૩) રમણીય, રમ્ય (૧૪)
સયમ (૧૫) ગ્રહણ કરવા યોગ્ય વસ્તુ.
(૧૬) કારણ; હેતુ. (૧૭) આદિ; પ્રથમ.

આચાર્યપત્ર. નં (આદાનપદ) અધ્યયન કે
શ્રુતરક્ષણ આદિપદ-શરૂઆતનું વાક્ય-રૂપ
‘ ધર્મભાગમત. ’

આચાર્યમંડમત્તગિજ્ઞેષણાસમિદ્. સ્ત્રી (આ-
દાનભાગમાત્રનિષ્કેપગામમિતિ) બુદ્ધિ “ આ-
દાણભડમત્તણિખેવણાસમિદ્ ” શબ્દ

આચાર્યમંડમત્તનિજ્ઞેષણામમિથ. ત્રિ (આ-
દાનભાગમાત્રનિષ્કેપગામમિતિ) બુદ્ધિ “ આ-
દાનભડમત્તણિખેવણાસમિથ ” શબ્દ

આચાર્યમય. પુ (આદાનમય) આદાન-ક્રમ
સમર્પી ભય; સાન ભયમાંનું એક.

આચાર્યધંત. ત્રિ (આદાનપદ) આદાન-ગા-
નદર્શન અને ચારિત્ર્યવાળો

આચાર્યસંપ્ર. નં (આદાનપ્રોત્તમ) દુષ્ટ ઇન્દ્રિય
રૂપપ્રોત્ત-કર્મ આપવાનું કાર. ઇન્દ્રિયનો
દુષ્ટ-ઉપયોગરૂપ આશ્રય.

આચાર્યિજ્ઞ. ત્રિ (આદાનીય) પ્રદણ કરવા
યોગ્ય. (૨) શ્રુત, શાસ્ત્ર (૩) કર્મ. (૪)
સંયમ, સયમાનુશાન. (૫) મોક્ષ.

આચાર્યીય. ત્રિ (આદાનીય) પ્રદણ કરવા
યોગ્ય, ગ્રાહ્ય

આચાર્યુકેપય ત્રિ (આત્માતુકમ્પક) આ-
ત્મહિત કરવામાં પ્રવૃત્ત, પ્રત્યેકબુદ્ધિ અથ-
વા જિનકલ્પી.

આચાર્ય. નં (આચાર્ય) આચાર્યિય તપ.

આચાર્ય. નં (આચાર્ય) આસામણ; ચાપા
આદિનું પાણી

આચાર્ય પુ (આચાર્ય) } સ્ત્રી, પાદ,
આચાર્યણ્યા. સ્ત્રી (આચાર્યનતા) } શામપાણું

આચાર્યવિકલ્પ. પુ નં (આચાર્યવિકલ્પ)
લંબાઈ પહોળાઈ

આચાર. પુ (આચાર) આકૃતિ; આકાર.

આચાર. પુ (આચાર) શાનાદિ આચાર.
(૨) વ્યવહાર; વિધિ માર્ગ. (૩) વર્તન,
ચારિત્ર્ય (૪) આચાર્યસૂત્ર; ૧૨ અંગ-
માં, પહેલું અંગસૂત્ર. (૫) નિપુણ શિષ્ય.

આચાર્ય નં (આચાર્ય) ૧૨ અંગસૂત્રમાંનું
પ્રથમ અંગસૂત્ર.

આચાર્યચૂલા સ્ત્રી (આચાર્યચૂલા) આચાર્ય
સૂત્રના પીઠનું શ્રુતરક્ષણ પાછલો ભાગ.

આચાર્યકવ્ય. નં (આચાર્યકવ્ય) નિસીધ
સૂત્રનું અપરનામ

આચાર્યકલ્પ પુ (આત્મરક્ત) બુદ્ધિ “ આ-
ચાર્ય ” શબ્દ

આચાર્યકલ્પગી સ્ત્રી (આચાર્યકલ્પગી) સાં-
ભળનારને આચાર-અનુશાન તરફ ખેંચ-
તી નારી કથા. કથાનો એક પ્રકાર.

આચાર્ય. નં (આચાર્ય) આચાર્ય સૂત્રના
પીઠનું શ્રુતરક્ષણ આગલો ભાગ.

આચાર્યચૂલા સ્ત્રી (આચાર્યચૂલા) } આ-
આચાર્યચૂલિયા. સ્ત્રી (આચાર્યચૂલિકા) } આચાર્ય
સૂત્રના પીઠનું શ્રુતરક્ષણ ચૂલિકા.

આચાર્યચૂલિયુક્તિ સ્ત્રી (આચાર્યચૂલિયુક્તિ) આ-
ચાર્ય સૂત્રની નિયુક્તિ

આચાર્યનેણ ત્રિ (આચાર્યસ્તન) આચાર્યનો
ચાર. અણાચારી છતાં પાતાને આચારી
કહેવડાવનાર

આચાર્યદશા સ્ત્રી (આચાર્યદશા) આચાર્ય
દશા નામનું સૂત્ર.

આચાર્યપ્રકવ્ય પુ (આચાર્યપ્રકવ્ય) નિસીધના
ત્રણ અધ્યયન સહિત આચાર્ય સૂત્રના
૨૫ અધ્યયન

આચાર્યપ્રણિહિ. પુ (આચાર્યપ્રણિહિ) આચાર્ય
પ્રતિપાદન કરનાર દશવૈકલ્પિક સૂત્રનું
૮ મું અધ્યયન.

આચાર્યપ્રત્ત. ત્રિ (આચાર્યપ્રત્ત) અલ્પઅર્થ વ્રત
આદિ આચાર્યવાળો.

આચાર્યમંડ. પુ (આચાર્યમંડ) પાત્રાં, પાટ,
રળેદરણ આદિ ઉપગરણ; નાનાદિનાં
સાધન.

આચાર્યવૃત્તિ. નં (આચાર્યવૃત્તિ) નવમા પૂર્વેના
ત્રીજા પ્રકરણ નામ.

આચારવિણય. પું (આચારવિણય) વિનય-
પૂર્વક આચાર પાળવો તે; વિનયનો એક
પ્રકાર.

આચારસમાધિ પું (આચારસમાધિ) આચાર-
રૂપ સમાધિ; સમાધિનો એક પ્રકાર.

આચારોચગય ત્રિં (આચારોચગય) ૧૪ મો
યોગસંગ્રહ; આચાર વિશિષ્ટ પાળવો તે.

આચાર્ય. પું (આતપ) અસુરકુમાર મનના
દેવતાની એક મન

આચાર્ય ત્રિં (આતપક) આતપના
આચાર્ય. ત્રિં (લેનાર; સૂર્યની સન્મુખ
દષ્ટિ રાખી સૂર્યનો તાપ સહેનાર.

આચારણ. નં (આતપન) આતપના; શીતા-
ન્દિનું સંલન કરતું તે

આચારણભૂમિ. સ્ત્રી (આતપનભૂમિ) આતપ-
ના લેવાની જગ્યા.

આચારણા. સ્ત્રી (આતપના) આતપના
લેવી.

આચારાદિ. ત્રિં (આત્મવાદિન) આત્માના
યથાથ સ્વરૂપને સ્વીકારનાર; આસ્તિક.

આચાર્યાય. પું (આત્મવાદ) આત્મવાદ,
પોતાના સિદ્ધાંતનો વાદ; સ્વસિદ્ધાંત
સ્થાપન.

આચારિ. ત્રિં (આતપિન) આતપના લેનાર.

આચાર્ય. પું (આચાર) ચિત્તનો ખેદ. (૨)
૧૮ લિપિમાંની ૧૫ મી લિપિ. (૩) પ-
રિગ્રહ; અચ્ચેતન.

આચાર્યલિપિ. સ્ત્રી (આચાર્યલિપિ) ૧૮
લિપિમાંની ૧૫ મી લિપિ.

આચારિણ. મં (આદિજિણ) દક્ષિણ તરફથી
માંડી, જમણી તરફથી શરૂ કરીને.

આચારિણપચારિણા. સ્ત્રી (આદિજિણપ્રદજિણ)
જમણી તરફથી શરૂ કરીને ફરી જમણી
તરફ સુધી આવર્તન કરતું તે.

આયુ. નં (આયુષ) આયુષ્ય.

આયોગ. પું (આયોગ) ધનની આવક.

આર. પું (આર) આલોક. (૨) સંસાર;
જીવલોક. (૩) ગૃહસ્થપણું. (૪) ચોથી
નરકનો એક નરકવાસો. (૫) ત્રિં
અગાઉ ;.

આરઓ મં (આરત્ત) આલોક. (૨) પહેલાં;
અર્ચા, આપાર. (૩) શરૂ કરી

આરંભ. પું (આરમ્મ) પાપકારી વ્યાપાર;
આરંભ સમારંભ. (૨) ત્રિં જેનો આરંભ
થય તેવા જીવ.

આરંભકુશ. સ્ત્રી (આરમ્મકુશ) ભોજનાદિકમાં
થતાં આરંભ સમારંભના વખાણ કરવા તે

આરંભગ. ત્રિં (આરમ્મક) આરંભ કરનાર.
(૨) દિસક; પાપકર્મ કરનાર

આરંભજ. ત્રિં (આરમ્મજ) સાવધાનિયાના
અનુકૂળથી ઉત્પન્ન થયેલ.

આરંભજીવિ. ત્રિં (આરમ્મજીવિ) આરંભ-
સાવધાનિયાથી આશ્ચરિકા અસાધનાર
(ગૃહસ્થ).

આરંભપરિણાય. ત્રિં (આરમ્મપરિણાય)
આવકની આડમી પડિમા આદરનાર
આવક કે જે આડ મહીના સુધી પોતે
આરંભ સમારંભ કરે નહિ.

આરંભય. ત્રિં (આરમ્મજ) જુઓ “ આ-
રંભ ” શબ્દ

આરંભવજ્જય. ત્રિં (આરમ્મવર્જક) આરંભ-
પાપના વ્યાપારનો ત્યાગ કરનાર;
આવકની આડમી પડિમા સેવનાર.

આરંભવિણય પું (આરમ્મવિણય) આરંભનો
અભાવ.

આરંભસમારંભ. પું (આરમ્મસમારંભ) આરંભ
સમારંભ; પાપના વ્યાપારથી જીવની ધાત
કરવી તે.

આરંભિ. ત્રિં (આરમ્મિન) પાપનો આરંભ
કરનાર.

આરંભિયા. સ્ત્રી (આરમ્મિકી) પાપના વ્યા-
પારથી લાગતી ક્રિયા.

આરક્ષ. ત્રિં (આરક્ષ) } રાખના આત્મ-
આરક્ષણ. ત્રિં (આરક્ષ) } રક્ષક. (૨) પું
ઉત્તરેશ. (૩) ત્રિં તે વંશમાં ઉત્પન્ન
થયેલ.

આરક્ષિય. પું (આરક્ષ) કાટવાળ.

આરગ. પું (આરક) ચક્રનો આરો; પેડાનો
આરો.

આરગ્ય. ત્રિં (આરગત) ઇન્દ્રિયોન્ની સમીપ
આવેલ; ઇન્દ્રિય ગોચર થયેલ.

આરદિય. પું (આરદિત) આક્રન્ધન કરતું તે.

આરણ. પું (આરણ) ૧૧ મો દેવલોક.
(૨) તે દેવલોકના વાસી દેવતા. (૩)
નં શુભ પાડવી તે; આરંભું તે.

આરણ. પું (આરણક) ૧૧ મો દેવલોક.

આરણ્ય. ત્રિં (આરણ્યક) } અરણ્ય-વ.
આરણ્ય. ત્રિં } નમાં જઈ
આરણ્ય. ત્રિં } વસનાર;
વાનપ્રસ્થ.

આરત. ત્રિં (આરત) નિવૃત્તિ પામેલ; ઉપ-
રત-વિરામ પામેલ. (૨) અત્યંત અનુરક્ત

આરત. ત્રિં (આરત) આરત કરેલ.

આરતિય. ત્રિં (આરતિયક) જુઓ “ આ-
રતિય ” શબ્દ.

આરત. પું (આરત) ઉત્તર ભરતમાંનો આ-
રત નામે એક દેશ; અર્ધસ્થાન (૨)
અરબસ્તાનના રહેવાસી મનુષ્ય; આરત

આરત. પું (આરતક) આરત; આરત
દેશનો રહેવાસી.

આરતી સ્ત્રી (આરતી) અર્ધસ્થાનમાં જ-
મેલ દાસી.

આરમટ. નં (આરમટ) ૩૨ નાટકમાંનું
૨૮ મું નાટક.

આરમટમસોલ. નં (આરમટમસોલ) ૩૨
નાટકમાં ૩૦ મું નાટક.

આરમટા. સ્ત્રી (આરમટા) પડિલેલું કરતી
વખતે પત્નિ ઉતાવળે લેતાં મુકતાં કે

જોતાં લાગતો એક દોષ; પાડલેલુંનો
એક દોષ.

આરમિય. નં (આરમિત) નાટ્યની વિધિનો
એક પ્રકાર.

આરય. ત્રિં (આરત) નિવૃત્તિ પામેલ. (૨)
મયેલ; દૂર થયેલ.

આરવ. પું (આરવ) શબ્દ, અવાજ.

આરસિય. નં (આરસિત) યરાડ પાડેલ;
આરડેલ.

આરા. સ્ત્રી (આરા) આરા-ગાડી વિગેરેના
પેડાના મધ્ય ભાગમાં જે લાકડાં ગોઠવેલાં
હોય છે તે (૨) આર; અગ્નિને મારવાની
લોઢાની અણી તાળી લાકડી, લંથીયાર વિશેષ.

આરા મં (આરાત) પાસે, નજીક. (૨)
પૂર્વ ભાગ.

આરાભાગ પું (આરાભાગ) પૂર્વનો ભાગ;
પાસેનો ભાગ.

આરામ પું (આરામ) ઉપવન; આગ;
સ્ત્રીપુરૂષોને આરામ લેવાનો મધ્ય (૨)
ત્રિં આરામ કરનાર-આપનાર

આરામિય. પું (આરામિક) આરામ-આગનું
રક્ષણ કરનાર માળી.

આરાહઘ. પું (આરાહક) આરાધક, સયમ
આદિનો પાળનાર

આરાહગ. ત્રિં (આરાહક) જાનાદિકનો
આરાધક. (૨) મોક્ષનો સાધક.

આરાહણ. નં (આરાહન) આરાધન; સેવન.

આરાહણ. પુ (આરાહનક) સંચારો.

આરાહણ્યા. સ્ત્રી (આરાહના) સંચારો; (૨)
ધ્રુવ-શાસ્ત્રનું સમ્યક્ પ્રકારે આરાધન-
આસેવન.

આરાહણા. સ્ત્રી (આરાહના) મોક્ષ માર્ગરૂપ
જ્ઞાન આદિની સેવા.

આરાહણી સ્ત્રી (આરાહનો) જેનાથી મોક્ષ
માર્ગની આરાધના કરાય એવી લાખા;
દ્રવ્ય લાખાનો એક પ્રકાર.

આરાહિય. ત્રિ० (આરાધિત) આરાધના કરેલ.

આરિદ્ધ. પુ० (આરિષ્ઠ) મહાપગોત્રની શાખા.

(૨) તે શાખામતિ પુરૂષ.

આરિય. ત્રિ० (આકારિત) ખોલાવેલ.

આરિય. ત્રિ० (આર્ય) યાની તીર્થકર. (૨)

પવિત્ર; વિશુદ્ધ; શ્રેષ્ઠ; નિષ્પાપ. (૩)

આર્ય દેશમાં ઉત્પન્ન થયેલ; શ્રેષ્ઠ મનુષ્ય

(૪) પું० મોક્ષ માર્ગ. (૫) આર્ય દેશ.

ભુએ “ અર્ય ” શબ્દ.

આરિયદંસિ. ત્રિ० (આર્યદંસિન્) ન્યાય દ-

દિવાળો; ન્યાય દષ્ટિએ જ્ઞેનાર.

આરિયવ્રત ત્રિ० (આર્યવ્રત) પ્રશસનીય યુ-

દ્ધિવાળો; શાસ્ત્રીય જ્ઞાનવાન.

આરોગ્ય ન० (આરોગ્ય) નિરોગીપણું; આસ્થ્ય

આલસિય. ત્રિ० (આલસ્ય) કાંધી થયેલ.

આરોહણ ન० (આરોહણ) સ્થાર થવું; ચડવું

આરૂઢ. ત્રિ० (આરૂઢ) ઉપર ચડેલ; આશ્રિતે

રહેલ. (૨) પ્રાપ્ત થયેલ. ઉત્પન્ન થયેલ;

ઉગેલ.

આરેણ. ઇ० (આરેણ) નજીક; પાસે. (૨)

આતરફ, આ કાઠે. (૩) લાલનું. (૪)

પ્રારંભકર.

આરોમ્ય. ન० (આરોમ્ય) નિરોગીપણું; તન-

દુરસ્તિ. (૨) ત્રિ० રોમરહિત; નિરોગી.

આરોપ્ય. પું० (આરોપ્ય) યુદ્ધ શાસ્ત્રમાં કહેલ

એક દેવતાની જાન.

આરોવણા. સ્ત્રી० (આરોવણ) આરોપણા-

એક અપરાધનું પ્રાયશ્ચિત્ત કરતાં પુન.

તેજ અપરાધ ખીજવાર કર્યો તેનું પ્રાય-

શ્ચિત્ત પ્રથમ પ્રાયશ્ચિત્તનાં ઉમેરવું-આરોપનું

તે. (૨) પ્રરૂપણા; વ્યાખ્યાનો એક પ્રકાર.

(૩) પ્રશ્ન.

આરોસ. પું० (આરોસ) એ નામનો એક

દેશ. (૨) તે દેશવાસી સ્વેચ્છાની એક

જાત.

આરોહ. પું० (આરોહ) શરીરની ઉંચાઈ

આરોહણ. ત્રિ० (આરોહક) હાથીની સ્વારી

કરનાર. (૨) હસ્તિપાલક.

આરોહપરિણાહ. પું० (આરોહપરિણાહ) શરીરની

ઉંચાઈ જોટલી એ ભુજની પહોળાઈ હોય

તે આરોહપરિણાહ.

આલકાશ્ર. ત્રિ० (આલકાશ્ર) ગૃહી; આશ્રય-

વાળો. (૨) અલંકાર શાસ્ત્રના જાણનાર.

(૩) અલંકાર સંપંદી. (૪) અલંકાર યોગ્ય.

આલકાશ્ર. ત્રિ० (આલકાશ્ર) યથાયોગ્ય સ્થાને

પહેરેલ.

આલંકારિગ. ત્રિ० (આલંકારિક) જ્યાં અ-

લંકાર-ધરેણા પહેરવામાં આવે તે સ્થાન.

આલંકારિયસમા. સ્ત્રી० (આલંકારિકસમા)

અલંકાર પહેરવાની સભા.

આલંદ. પું० (આલંદ) પાણીથી ભીનો-

લીલો હાથ મુકાય તેટલા વખતથી માંડી.

૫ રાત દિવસ સુધીનો કાળ.

આલંદિમ. ત્રિ० (આલંદિક) ઉપર કહેલા

સમયનું ઊંલ્લખન ન કરનાર.

આલંબ. પું० (આલંબ) આધાર; આલમ્બન.

આલંબણ. ન० (આલંબન) } આધાર;

આલંબણા સ્ત્રી० (આલંબન) } આશ્રય, ટે-

કો. (૨) ધર્પાસમિતિનું આલંબન-જ્ઞાન

દર્શન અને આરિત્ર. (૩) કારણ; પ્રયોજન.

આલંભિય. ન० (આલંભિક) એક શહેરનું

નામ. (૨) ભગવતી સૂત્રના અગીયારમા

શતકના આરમા ઉદ્દેશનું નામ.

આલંભિયા. સ્ત્રી० (આલંભિકા) આલંભિકા

નામની એક નગરી.

આલક. પું० (આલક) હડકાપો કુતરો.

આલંભિયા. સ્ત્રી० (આલંભિકા) એ નામની

એક નગરી.

આલય. પું० ન० (આલય) રહેવાનું સ્થાન; ઘર.

આલવણ. ન० (આલવણ) ખોલવું; વાતચિત્ત

કરવી.

આલસિય. ત્રિ० (આલસિ) આલસુ; મન્દ.

આલસ. નં (આલસ્ય) આલસ; પ્રમાદ.
 આલાવ. પું (આલાપ) થોડું બોલવું તે;
 આલાપ કરવો તે. (૨) શરૂઆતનું લા-
 પણ. (૩) એકવાર બોલાએલું.
 આલાવચ. } પું (આલાપક) આલાવો;
 આલાવગ. } એક સંબધવાળા વાક્યોનો
 સમૂહ. (૨) ગ્રંથનો થોડો ભાગ; પેરેઆફ.
 આલાવણ. નં (આલાપન) પરસ્પર એ વસ્તુ
 મળવાથી થતો બંધ.
 આલાવણવંધ. પું (આલાપનવંધ) પરસ્પર
 એ વસ્તુ ભેગી થવાથી થતો બંધ; જેમ
 ખડ્ગી ભારી અને દોરડું એ બેનો બંધ.
 આલિ. પું (આલિ) એક જાનની વનસ્પતિ
 આલિંગ. પું (આલિંગ) મુગ્ધ-માદલ ના-
 મનું વાજીંત્ર. (૨) આલિંગ-સાધુનો વેપ.
 આલિંગણ. નં (આલિંગન) આલિંગન, થોડો
 સ્પર્શ કરવો તે.
 આલિંગણવદિ. સ્ત્રી (આલિંગનવતિ) શરીર
 પ્રમાણે લાંબુ એમીકું.
 આલિંગણિયા. સ્ત્રી (આલિંગનિકા) શરીર
 પ્રમાણે લાંબુ એમીકું.
 આલિંગપુષ્કર. નં (આલિંગપુષ્કર) મુગ્ધ
 -માદલ વાજીંત્રનું મોડું.
 આલિંગિણી. સ્ત્રી (આલિંગિણી) ધુણ્ણ અને
 કાણી નીચે રાખવાનો આકળો
 આલિઘર. નં (આલિઘ્ર) આલિ નામની
 વનસ્પતિ વિશેષનું જનાવેલ ઘર-મંડપ
 આલિસ. ત્રિં (આલિસ) નાવાને ચલાવ-
 વાનાં હલેસાં.
 આલિસ. ત્રિં (આલીન) સર્વ તરફથી
 જ્વલિત-ખળી રહેલ.
 આલિસ. ત્રિં (આલિસ) આલિંગન કરાયેલ.
 આલિસ. ત્રિં (આલિસ) લાગેલ; જોડેલ.
 આલિસંદ્ગ. પું (આલિસંદ્ક) } ધાન્ય
 આલિસિદ્ગ. પું (આલિસિદ્ક) } વિશેષ;
 એળા. (૨) અળસિ.

આલીણ. ત્રિં (આલીન) ઈદ્રિયનિગ્રહરૂપ
 મર્યાદામાં તટાલીન. (૨) આશ્રિત. (૩)
 થોડું લાગેલ-વળગેલ (૪) આલિંગન
 કરેલ; બેટેલ.
 આલીણગુસ. ત્રિં (આલીણગુસ) જેણે ઈદ્રિ-
 યોનો નિગ્રહ કરી ગોપની રાખી તે,
 જિતે દ્રિય.
 આલીય. } ત્રિં (આલીયક) આગ લગા-
 આલીવક. } ઝનાર; અગ્નિ સળગાવનાર.
 આલીવગ. }
 આલીવણ. નં (આલીવણ) રોશની કરી તે.
 આલીવિત. ત્રિં (આલીવિત) અગ્નિમાં આગેલ
 આલુ. પું નં (આલુ) ખટાટા, કન્ન વિશેષ.
 આલુઈ. સ્ત્રી (આલુઈ) એક જાનની વેલ.
 આલુપ. ત્રિં (આલુપ) દિસા ચેારી, દારી
 વગેરે અકૃત્ય મેવનારા. છીનની લેનાર.
 આલુગ. } પું નં (આલુ) સાધારણ વન-
 આલુય. } સ્પતિ વિશેષ; ખટાટા.
 આલુયવગ. પું (આલુયવગ) આયુ-ખટાટા
 સમ્પત્તિ ભગવતી સૂત્રના ૨૩ મા શત-
 કનો બીજો વગ.
 આલેવણ. નં (આલેવણ) થોડું લેપન
 આલોચ. પું (આલોચ) વિલોકન, સારી
 રીતે જાનવું તે. (૨) પૃથ્વીનો સરખો ભાગ;
 સમ જુભાગ. (૩) ગવાક્ષ આદિ પ્રકાશનું
 સ્થાન. (૪) જગત્, સંસાર. (૫) જ્ઞાન.
 (૬) પ્રકાશ. (૭) રૂપી પદાર્થ.
 આલોચિત્તાર. ત્રિં (આલોચિત્તૃ) જોનાર, અ-
 વલોકન કરનાર.
 આલોચિય. ત્રિં (આલોચિય) નિરીક્ષણ કરેલ
 આલોચિય. ત્રિં (આલોચિય) આલોચન ક-
 રેલ, નિવેદન કરેલ.
 આલોક } પું (આલોક) જુઓ “ આ-
 આલોગ } લોચ ” શબ્દ.
 આલોચ. પું (આલોક) અવલોકન; નિરીક્ષણ;
 દર્શન; દેખવું તે (૨) દીવાનો પ્રકાશ.

આલોચન. ન૦ (આલોકન) દર્શન.

આલોચન. ન૦ (આલોકન) } શિષ્યે ગુરુ
આલોચનયા. સ્ત્રી૦ } પાસે પા-
આલોચના. સ્ત્રી૦ (આલોકના) } તાના દોષનું
આલોચન કરવું-નિવેદન કરવું તે.

આલોચનારિહ. ન૦ (આલોકનાર્હ) ગુરુ પાસે
નિવેદન કરવાથી જે પાપની શુદ્ધિ-
નિવારણ થાય તે; આલોચના યોગ્ય
પાપ (૨) આલોચના યોગ્ય પ્રાયશ્ચિત.

આલોચદરિસ્તિજ્ઞ. ત્રિ૦ (આલોકદર્શનીય)
જે દષ્ટિગ્રાસ્યર થતાં ઉચામાં ઉચું
દેખાય તે.

આલોચમાયણ ન૦ (આલોકમાજન) જેમા
પ્રકાશ પડે એવું ભાગન

આલોચિય ત્રિ૦ (આલોચિત) આચ્છાદન
કરેલ.

આવ. પુ૦ (આપ) લાભ; નફા.

આવહ સ્ત્રી૦ (આપહ) આપનિ-દુઃખ,
વિપત્તિ.

આવંતિઅગ્નયણ. ન૦ (આવન્ત્યધ્યયન) આ-
ચારગના પ્રથમ શ્રુતચક્રધના પાત્રમા અ-
ધ્યયનનું નામ

આવંતી. ત્રિ૦ (યાવત્) જેટલા

આવકહ. ન૦ (યાવત્કથમ્) } જાવ જવ
આવકહા સ્ત્રી૦ (યાવત્કથા) } મુખી; જદ-
ગી પર્યન્ત.

આવકહિય ત્રિ (યાવત્કથિક) યાવજીવ
સુધીનું; દર્શનનું; ધણા વખતનું.

આવળા. સ્ત્રી (આપળા) નદી.

આવજ્ઞા. ત્રિ૦ (આવર્જક) પ્રસન્ન કરનાર.

આવજ્ઞા. ન૦ (આવર્જન) કવળીનો ઉપયોગ.
(૨) માનસિક વ્યાપાર; શેષ રહેલા
કર્મેનો ઉદયાવશિકામાં પ્રક્ષેપ કરવાના
વ્યાપાર-ક્રિયા.

આવજીકરણ. ન૦ (આવર્જીકરણ) જુઓ
“ આવજગ્યુ ” શબ્દ.

આવહ. પું૦ (આવર્ત) સમુદ્રાદિકમાં ચક્રાકારે
ધુમરી ખાતું પાણી દેખાય તે. (૨) રખ-
ડવું; પરિભ્રમણ કરવું તે (૩) મોહપાથ;
બૂલવણી. (૪) સસાર. (૫) સસારના
કારણરૂપ-વિષયના શબ્દાદિક ગુણ. (૬)
ઉત્કંઠ મોહના ઉદયથી વિષયની પ્રાર્થના
કરવી તે. (૭) ફરીફરીને ઉત્પન્ન થવું તે.
(૮) મહાધોપનામે થળિત કુમારના
છંદના લોકપાલનું નામ. (૯) જંમુદ્વી-
પમાનો એક દીર્ઘ વૈતાલ્ય પર્વત. (૧૦)
એક ખરીવાળા સ્થળાચર નિયંત્ર પચ્ચદિ-
યની એક જાત (૧૧) અહોરાત્રના રૂપ
મા મુદર્ત; નામ (૧૨) આવર્ત નામ
એક વિમાન (૧૩) જંમુદ્વીપના મેરૂની
પૂર્વે સીના મહાનદીની ઉત્તરે આવતું
નામની એક વિજય. (૧૪) આવર્તનામે
૩૨ નાટકમાં; એક નાટક. (૧૫) મ-
ણિ; એક લક્ષણ.

આવહકૂટ. ન૦ (આવર્તકૂટ) મહા વિદેહમાંના
નલિનકૂટ નામે વખારા પર્વત; એ નામ
એક શિખર.

આવહ. પું૦ (આપત) કિરાત દેશના ભિક્ષની
એક જાત.

આવહણ. ન૦ (આપતન) ભાંગવું; કંકડા કરવા

આવહિય ત્રિ૦ (આપતિત) ચારે તરફથી
આવી પડેલું, લાગેલું.

આવળ. પુ૦ (આપળ) હાટ, દુકાન. (૨)
ખજાર.

આવળા. ત્રિ૦ (આપત્ત) પ્રાપ્ત થયેલ; આ-
શ્રાંતે રહેલ. (૨) ઉત્પન્ન થયેલ.

આવળાસત્તા. સ્ત્રી૦ (આપત્તસત્તા) ગર્ભવતી,
સગલાં સ્ત્રી.

આવત્ત. પું૦ (આવર્ત) જુઓ “ આવહ ” શબ્દ.

આવત્તકૂટ. ન૦ (આવર્તકૂટ) નલિનકૂટ નામે
વકખારા પર્વતના ચાર કૂટમાંનું ત્રીજું
કૂટ-શિખર.

આવસ્થા. ન૦ (આવર્તન) ઉદાહરણ ત્રણ વાસનું
આવસ્થાપેટિયા. સ્ત્રી૦ (આવર્તનપીટિકા) જેમાં
ભોગલ રહે તે સ્થાન.

આવસ્તા. સ્ત્રી૦ (આવર્તા) આવના નામની
એક વિજય.

આવત્તિ. સ્ત્રી૦ (આપત્તિ) પ્રાપ્તિ. (૨)
ઉત્પત્તિ. (૩) દોષ પ્રસંગ. (૪) દુ.ખ.

આવજ્ઞ. વિ૦ (આપજ્ઞ) પ્રાપ્ત થયેલ.

આવયા. સ્ત્રી૦ (આપ્ત) આપ્ત-આપત્તિ.
સંકટ.

આવર વિ૦ (અપર) ખીજું.

આવરણ. ન૦ (આવરણ) કવચ; અખતર
(૨) દાણ. (૩) દાંકનુ તે; દાંકણ. (૪)
મજ્જિત આદિ દ્રવ્ય. (૫) સર્વ વિરતિ
અથવા દેશ વિરતિરૂપ પચ્ચખાણને અટ-
કાવનાર કથાય મોહનીય કર્મની પ્રકૃતિ
(૬) જ્ઞાન આદિ શક્તિને આવરનાર-
દાંકનાર જ્ઞાનાવરણીયાદિ કર્મ.

આવરણાવરણપવિમસિ. ન૦ (આવરણાવરણ-
પ્રવિમસિ) ૩૨ પ્રકારનાં નાટકમાંનું એક.

આવરણિજ્ઞ. વિ૦ (આવરણીય) આત્માની
જ્ઞાનાદિ શક્તિને આવરનાર; જ્ઞાનાવરણી-
યાદિ કર્મ.

આવરણી સ્ત્રી૦ (આવરણી) આવરણકારી વિદ્યા.

આવરિય. વિ૦ (આવૃત) દાંકલ; આચ્છાદન
કરેલ.

આવરિસણ. ન૦ (આવરણ) સુગંધિ પાણીનો
છટકાવ કરવો.

આવલણ. ન૦ (આવલન) અંગ મરડવું તે.

આવલિ. સ્ત્રી૦ (આવલિ) દાર, પંકિત; લાઇન.

આવલિયપવિમસિ. ન૦ (આવલિકાપ્રવિમસિ)
નાટ્યવિધિ વિશેષ.

આવલિયા સ્ત્રી૦ (આવલિકા) અસંખ્યાત
સમય પ્રમાણે એક કાળ વિભાગ; એક
શ્વાસોશ્વાસનો સંખ્યાતમો ભાગ. (૨)
શ્રેણિ; પંક્તિ.

આવસ્થ. પુ૦ (આવસ્થ) મકાન; ઘર; રહે-
ઠાણ. (૨) તાપસનો આશ્રમ; મઠ.

આવસ્થિય. પું૦ (આવસ્થિક) આશ્રમ-જુપ-
ડીમાં રહેનાર; સન્યાસી (૨) મૃદસ્થ.

આવસિય. } વિ૦ (આવસ્થિક) અવસ્થાનું;
આવસ્સગ. } જરૂરી. (૨) ન૦ સાધુ
આવસ્સય. }

અને આવકને એ વખત અવસ્થ કરવાની
ક્રિયા; પ્રતિક્રમણ (૩) તે ક્રિયા પ્રતિપાદક
આવસ્થક નામ. સત્ર. (૪) આધાર.

આવસ્સયકરણ ન૦ (આવસ્થકરણ) કેવળ
સમુદ્ધાન કર્યા પહેલા કેવળીને અવસ્થ
કરવા યોગ્ય વ્યાપાર

આવસ્સયનુયત્તંત્ર. ન૦ (આવસ્થકનુયત્તંત્ર)
એ નામ. એક સત્ર

આવસ્સયા સ્ત્રી૦ } (આવસ્થકી) સાધુએ
આવસ્સિયા. સ્ત્રી૦ } અવસ્થકામ પડ્યે
ખદાર જતી વખતે “આવસ્સિ” શબ્દ
બોલવો તે; સામાયારીનો એક પ્રકાર.

આવહ. વિ૦ (આવહ) ધારણ કરનાર.

આવાગ પુ૦ (આપાક) નિભાડો.

આવાહ. પું૦ (આપાત) ઉનાર ભરતમાની
કિરાત નામે ભિલની એક જાત

આવાય પુ૦ (આપાક) નિભાડો.

આવાય. પુ૦ (આપાત) આવગવ; માણસો
ગમનાગમન (૨) પ્રથમ મેળાપ.

આવાયમહ. પું (આપાતમહ) પ્રથમ મેળા-
પમાં બોલવા ચાલવા વિગેરેમાં સુખ
આપનાર.

આવાચ્છાહા સ્ત્રી૦ (આવાપચ્છા) બોજન સં-
બંધી કથા કરવી તે.

આવાસ. પુ૦ (આવાસ) મહેલ; દહેલી. (૨)
શરીર. (૩) આવાસ નામનો એક દ્વીપ
અને એક સમુદ્ર. (૪) નરકાવાસ.

આવાસન. પુ૦ (આવસ્થ) જુઓ “આવ-
સ્થ” શબ્દ.

આવાસપદ્ય. પુ० (આવાસપર્વત) નાગરાબ્જનો આવાસ પર્વત.

આવાસય. પુ० (આવાસક) પક્ષિનું ધર; માળો. (૨) ન૦ નિત્ય કર્મ. (૩) આ-અજઠક.

આવાસય. ન૦ (આવશ્યક) આવશ્યક કર્તવ્ય.

આવાહ. પુ० (આવાહ) વિવાહ પહેલાં તાપ્તુલ દેવાનો ઉત્સવ. (૨) નવપરણિત વહુવરને પ્રથમ ઘેર લાવવાં તે.

આવાહણ. ન૦ (આહ્વાન) આમનણ દેવું; બોલાવવું.

આવિ. ઇ० (આપિ) સંભાવના. (૨) સમુ-ચય; પાણી.

આવિ. ઇ० (આવિસ) પ્રગટ; નહેર.

આવિઞ. ત્રિ० (આવિચ) અવિચ દેશમાં ઉત્પન્ન થયેલ.

આવિર્ઞ. સ્ત્રી० (આવિચી) અવીચ દેશમાં ઉત્પન્ન થયેલ સ્ત્રી.

આવિક્ષમ્. ન૦ (આવિક્ષમં) ખુદલું-પ્રગટ કામ. (૨) ઉત્પત્તિ. (૩) અભિવ્યક્તિ.

આવિદ્. ત્રિ० (આવિષ્ઠ) યુક્ત થયેલ, જોડાયેલ. (૨) અધિષ્ઠિત.

આવિદ્ધ. ત્રિ० (આવિદ્ધ) પહેરેલું; ધારણ કરેલું. (૨) વીટેલું; યથોચિત બાંધેલું

આવિન્માચ. પુ० (આવિર્માચ) પ્રગટ થતું, પ્રા-દુર્ભાવ થવો

આવિન્મૂય. ત્રિ० (આવિર્મૂત) પેદા થયેલ. (૨) પ્રગટ થયેલ.

આવિલ. ત્રિ० (આવિલ) આકુળ (૨) ક-લુપિત; ડાળી.

આવીક્ષમણ. ન૦ (આવીક્ષમણ) સમયે સ-મયે આયુધ્યના દળનો અપચય થાય તે; આયુધ્ય સમયે સમયે ઓછું થાય તે.

આવીક્ષિણય. ન૦ (આવીક્ષિણય) આવીચી નામનું જરણ.

આવીક્ષમ્. ન૦ (આવિક્ષમં) જુઓ “આ-વિક્ષમ ” શબ્દ.

આલુત્ત. ત્રિ० (અલુત્ત) નદિ કાંઠેલ; વગર કાંઠેલ.

આલેદિય. ત્રિ० (આલેદિ) ચારે તરફથી વીટેલ. (૨) એક વાર વીટેલ.

આસ. પુ० સ્ત્રી० (આશ) ભોજન.

આસ. પુ० (આમ) ફેંકવું.

આસ. ન૦ (આત્ય) મુખ; મોં.

આસ. પુ० (અશ્ર) ધોડો; અશ્ર (૨) અશ્રિની નક્ષત્રનો અધિષ્ઠાતા દેવતા. (૩) અશ્રદેવતાથી ઉપલક્ષિત અશ્રિની નક્ષત્ર. (૪) મન; ચિત્ત.

આસંગ. પુ० (આસજ્ઞ) રોગ.

આસંદ્ય. ન૦ (આસન્દક) એક જાનનું આસન.

આસંદિયા. સ્ત્રી० (આસન્દિકા) } એક
આસંદી. સ્ત્રી (આસન્દી) } જાતનું
આસન; માંચી. (૨) ઠાઠડીનું માંચડું.

આસંસદ્ય. ત્રિ० (આમશયિત) જેમાં સદેહ નથી તેવું.

આસંસપ્પઞ્ચોગ. પુ० (આશસપ્રયોગ) આ-શસા-અભિલાષા કરવી તે

આસંસા. સ્ત્રી० (આશસા) કામભોગ મેળા-વવાની ઇચ્છા, -અભિલાષા.

આસંસિ ત્રિ० (આશસિન્) અભિલાષી.

આસક્કરણ. પુ० (અશ્વકરણ) લગણ સમુદ્રમાના પદ અંતરદ્વીપમાનો અશ્વકર્ણ નામનો એક અંતરદ્વીપ. (૨) ત્રિ० તે દ્વીપના રહેવાસી.

આસક્કરણ. ન૦ (અશ્વકરણ) ધોડાને કળા શીખવવાની જગ્યા.

આસકિસોર. પુ० (અશ્વકિશોર) જાતવાન ધોડાનું બચ્ચું; વચ્છેર.

આસકિસોરી. સ્ત્રી० (અશ્વકિશોરી) જાતવાન વચ્છેરી.

આસગ. પુ० (આસ્યગ) શીખ.

આસગીવ. પુ० (અશ્વગીવ) ભરતક્ષેત્રના
ચાલુ અવસરિપણીના પહેલા પ્રતિવાસુ-
દેવનું નામ

આસજુદ. ન० (અશ્વજુદ) થોડા પુરુ

આસજ્ઞ. ન० (આસજ્ઞ) ક્રિયા વિશેષ

આસણ. ન० (આમન) આસન; એક; સિલા-
સન ભદ્રાસન મથુરાસન વગેરે. (૨)
આસનવાળી ખેસતુ તે (૩) શય્યા

આસણ. ત્રિ० (આસન) નજીક ; પાસ

આસત્ત. ત્રિ० (આસત્ત) ભ્રમિમા લાગણ,
ઉપરથી નીચેના ભાગ સાથે લાગેલ

આસત્તિ. સ્ત્રી० (આગતિ) પરિવ્રજ આદિમા
શ્રદ્ધિ.

આસત્તોસત ત્રિ० (આત્મોત્તમ) ઉપરના
ભાગથી નીચેના ભાગને લાગેલ

આસન્થ. ત્રિ० (આશ્મન્ત) આરામ લીધેલ,
સ્વસ્થ.

આસન્થ પુ० (અશ્મન્થ) પીપજો

આસધર ત્રિ० (અશ્વધર) થોડાપાજો
સોદાગર

આસન. ન० (આમન) જુઓ “ આસણ ”
શબ્દ.

આસન્ન. ત્રિ० (આમન) જુઓ “ આસણ ”
શબ્દ

આસન્નમવ. પુ० (આસન્નમવ્ય) થોડા વખતમાં
મોક્ષ જવા યોગ્ય ભવ્ય જીવ

આસપુરા. સ્ત્રી० (અશ્વપુરા) પશ્ચાતિજન્યની
મુખ્ય નગરી.

આસપોસય ત્રિ० (અશ્વપોષક) થોડાનો પોષ-
નાર; સોદાગર.

આસપ્પમહ્ય. ત્રિ० (અશ્વપ્રમર્દક) થોડાને
કળા શીખવનાર.

આસમ. પુ० (આશ્રમ) આશ્રમ; તાપસ લો-
કાને રહેવાની જગ્યા. (૨) ચાર આશ્રમ
પૈકી એક આશ્રમ (૩) તીર્થસ્થાન.

આસમકિલયા. સ્ત્રી० (અશ્મકલિકા) થોડાની
માખ; અગા. (૨) ચાર ઇન્દ્રિયવાળા
જીવની જાત.

આસમદુ. પુ० (અશ્મદુ) થોડાના સમારનારા.

આસમદ્વ. } પુ० (અશ્વમદ્વ) થોડાને મ-
આસમદ્વ } દેન કરનાર.

આસમવય. ન० (આશ્વવય) એ નામના
એક આમ

આસમિત પુ० (અશ્વમિત) અશ્વમિત્રાચાર્ય
નામના ચાચા નિન્દ્ય કે જેણે દરેક
પદાર્થ કાળે કાળે નાશ પામે છે એમ
સ્થાપન કર્યું

આસનુહ. પુ० (અશ્વનુહ) લવણ સમુદ્રમાં
ગ્રાહ ઉપર જતા નિર્દિશામાં રહેલ અવ-
ચુખ નામનો એક અતરદીપ. (૨) તે
દીપમાં રહેનાર મનુષ્ય.

આસય પુ (આશ્રય) આશ્રય, યાત્રા; મ
કાત. (૨) સેવવા યોગ્ય. (૩) આશ્રય,
આધાર.

આસય. પુ० (આશ્રય) સ્થિતિ, પરિણામ.
(૨) અભિપ્રાય.

આસય. પુ० (આશ્રય) ખાનાર.

આસરયગ. ન० (અશ્વયગ) અશ્વરત્ન, ચક્ર-
વર્તિના ચોદ રત્નમાંનું એક રત્ન

આસરહ પુ० (અશ્વથ) થોડાગાડી; નંભા
થોડા જોડાય એવો રથ

આસરાય પુ० (અશ્વગજન) અશ્વરાજ, ઉત્તમ
થોડો

આસરહ. } પુ० (અશ્વરહ) થોડેશ્વાર.

આસરોહ. }

આસલ. ત્રિ० (આશલ) સ્વાદ લેવા યોગ્ય;
ખાવા યોગ્ય

આસવ. પુ० (આમ્વ) દારૂ; મદીરા; મદ્ય;
શરાબ.

આસવ. પુ० (આશ્રવ) જીવરૂપ તળાવમાં
કર્મરૂપ પાણીને આવવાનું ગરનાલું; કર્મ

આવવાનું દ્વાર; મિથ્યાત્વ અવિરતિ પ્રમાદ કપાય અને અશુભયોગ એ પાંચ- માંનું ગમે તે એક. (૨) ત્રિં શ્રોતા; ગુરુ- વચન સાંભળનાર.

આસવર. } પું. (અશ્વર) અસ્વાર;
આસવાર. } ધોડસ્વાર.

આસવાહણિયા. સ્ત્રી. (અશ્વાહનિકા) ધોડાની સ્વારી; અશ્વક્રીડા.

આસવાંદગા. સ્ત્રી. (આમ્વોદકા) મીઠા પા- ણીની વાવ.

આસસગ નં. (આશક્ત) દિસા. પ્રાણીનો પિનાશ

આસસા. સ્ત્રી. (આશા) ઇચ્છા-આકાંક્ષા, આશા

આસમેળ. પુ. (અશ્મેન) કાશીના રાખ, નામ. (૨) ચાણુ અવસર્પિણીના ચોથા ચક્રવર્તિના પિના. (૩) ૨૩ મા તીર્થકર પાર્શ્વનાથના પિના, નામ.

આસા. સ્ત્રી. (આશા) ઇચ્છા; અભિલાષા. (૨) ભોગની આકાંક્ષા. (૩) ઉત્તર કચ્છ પર્વત પર રહેનારી એક દેવી, નામ

આસાદ્ય ત્રિં. (આનાદિત) પ્રાપ્ત થયેલ

આસાદ. પુ. (આષાદ) અપાઃ મદિનો (૨) નૃણવિશેષ (૩) આપાદાચાર્ય નામના ત્રીજા નિહત્ર કે જેણે દરેક વસ્તુ અવ્યક્ત- સદિગ્ધ છે એટલે જ્ઞાનામા સાધુના છે અને જ્ઞાનામાં નહિ તેનો નિશ્ચય ન થઈ શકવાથી કોઈને પગે લાગવું નહિ એમ સ્થાપન કર્યું.

આસાદમૂઢ. પું. (આષાદમૂઢિ) જુઓ “અ- સાડમૂઢ” શબ્દ.

આસાદા. સ્ત્રી. (આષાદા) એ નામ, નક્ષત્ર; પૂર્વાષાદા અને ઉત્તરાષાદા નક્ષત્ર.

આસાદાયરિય. પું. (આષાદાચાર્ય) આપાદ નામના ત્રિજા નિહત્ર આચાર્ય.

આસાદી. સ્ત્રી. (આષાદી) અપાઃઆસની પૂર્ણિમા.

આસાદણ. નં. (આમાદન) મેળવવું; ગ્રહણ કરવું.

આસાદણતા. સ્ત્રી. (આશાત્તા) અવિનય; આશાતના

આસાદિય. ત્રિં. (આમાદિત) પ્રાપ્ત કરેલ.

આસાદેતાર. ત્રિં. (આસ્વાદયિતૃ) સ્વાદ લેનાર

આસામર. પુ. (આશામર) જ્ઞાનમા વાસુદેવ અથવા બળદેવના પૂર્વભવના ધર્મેચર, નામ.

આસાય. પુ. (આસ્વાદ) સ્વાદ; રસ.

આસાયણ. નં. (આસ્વાદન) આસ્વાદન; રસ લેવો તે

આસાયણ. નં. (આમાદન) ગ્રહણ કરવું; મેળવવું.

આસાયણ. નં. (આશાતન) અનન્તાનુયંધી કપાય, વેદન. (૨) અપમાન; નિરંકાર.

આસાયણા. સ્ત્રી. (આશાતના) આશાતના, વિનય મર્યાદાનું ઉલ્લંઘન.

આસાયણિજ્ઞ. ત્રિં. (આસ્વાદનીય) સ્વાદ લેવા યોગ્ય; આખવા યોગ્ય.

આસાલય. નં. (આશાલક) જેના ઉપર સુષ્ટ શકાય કે જેસીને આરામ લઈ શકાય તેવું એક આસન.

આસાલિયા સ્ત્રી. (આશાલિકા) એ જાતને સર્પ કે જે પદર કર્મભૂમિમાં ચક્રવાતની સેના નીચે પૃથ્વીમા સમુર્ચિષ્મપણે અ- તર્કુર્જતને આઉપે ઉત્પન્ન થાય છે.

આસાલિગી. સ્ત્રી. (આશાલિગી) હિંદવાળી નાવા; જેમાં પાણી આવે એવી નાવ.

આસાસ. પુ. (આશાસ) આશાસન. (૨) વિશ્રામનું સ્થાન; થાક લેવાની જગ્યા.

(૩) એક દ્વીપનું નામ.

આસાસગ. પુ. (આશાસક) એક જાતનું વૃક્ષ.

આસાસણ. નં (આશાસન) આશાસન ના-
મના અર્થ.

આસાસણયા. સ્ત્રીં (આશામના) આશિર્વાદ.

આસાસિય. ત્રિં (આશાસિત) આશાસન
આપેલ; વિશ્રામ લીધેલ.

આસિ. સ્ત્રીં (આશિષ) દાદ.

આસિસ્ત. ત્રિં (આસિસ્ત) થોડુંક જાંટેલું.
જંટેલાવ કરેલ

આસિસ્તિઆ. સ્ત્રીં (આસિસ્તિકા) એક
ખાદ્ય પદાર્થ

આસિય. ત્રિં (આશિય) આશ્રય પામેલ.

આસિય. ત્રિં (આસિય) જુઓ “ આ-
સિય ” શબ્દ.

આસિયાવાય. પું (આસીવાદ) આશિષવચન

આસિલ. પું (આસિલ) એ નામના એક
અન્યતીર્થી ગ્રામીન રુપિ

આસી. સ્ત્રીં (આસી) સર્પની દાદ

આસીણ ત્રિં (આસીણ) ખેડેલ, આશ્રય કરેલ.

આસીવિસ્ત. પું (આસીવિષ) જેની દાદમાં
ઝેર રહેલું છે તેવો સર્પ. (૨) સીતાદાન-
દાને પશ્ચિમ કિનારે શબ્દ વિજયની
પશ્ચિમ સરહદ ઉપરનો વખારા પાંત. (૩)
નિયત અથવા અનુગ્રહ કરવામાં સમર્થ.

આસીવિસ્ત. નં (આસીવિષત્વ) છાંટઅ-
નિષ્ટ કરવા; સામર્થ્ય.

આસીવિસભાવણા. સ્ત્રીં (આસીવિષભાવના)
છાંટાનિષ્ટ કરવાના સામર્થ્ય સમ્બંધી દક્ષી-
કત જેમાં ખતાવેલ છે તેનું અગત્યાય
એક કાલિક્ષત્ર.

આસીવિસા. સ્ત્રીં (આસીવિષા) સીતેદામદા
નદીને જમણે કાંઈ આવેલી આસીવિષા
નામની નગરી.

આસુ. અં (આશુ) જલ્દી, શીઘ્ર, એકદમ.

આસુકાર. પું (આશુકાર) જેથી તત્કાલ
મરણ નિપજે તે; મરણનો અવસર લા-
વનાર સર્પદંશ વિસુચિકા વગેરે.

આસુચર. ત્રિં (આશુચર) શીઘ્ર ચા-
લનાર.

આસુપણ ત્રિં (આશુપણ) તીવ્ર બુદ્ધિવાળો;
ઉત્પાનકી બુદ્ધિમાન (૨) કવળજાની;
દિવ્યજાની.

આસુર. નં (આસુર) આનુરી ભાવના; જેથી
અસુરગાનિમા થવા ગાંધ્ય કર્મ બધાય
તેની ભાવના. (૨) ત્રિં અસુર સમ્બંધી,
ભવનપતિ અને અનર સમ્બંધી

આસુરત્ત. ત્રિં (આશુરત્ત) કાંઈથી લાલ
ચોગ થયેલ.

આસુરત્ત. નં (આસુરત્ત) આસુરી ભાવના,
અસુર દેવતામાં ઉત્પન્ન થતું પડે તેવી
ભાવના

આસુરા. સ્ત્રીં (આસુરા) જેનાથી અસુર-
ગાનિમાં ઉત્પન્ન થવાય એવી ભાવના.

આસુરિય ત્રિં (આશુરિક) અનુર સમ્બંધી
(૨) પું પૂર્વજવમાં તીવ્ર ક્રોધ કરવાથી
અસુરપણું ઉત્પન્ન થનાર

આસુરિય. નં (આસુરિય) અનુરપાત્ર.

આસુરી સ્ત્રીં (આસુરી) અસુરપણું ઉત્પન્ન
ગાંધ્ય ભાવના. સાધુ થઈને કણ્યા કરે,
સકામ તપ કર, નિમિત્ત પ્રકાશ, નિર્દય-
પાત્ર કરે તે

આસુહત. ત્રિં (આસુહત) } અતિ ક્રોધા-

આસુહત ત્રિં (આસુહત) } યમાન થયેલ.

આસુહત. ત્રિં (આસુહત) જલ્દી ક્રોધા-
માન થનાર.

આસુગિ. નં (આસુગિ) ધૂનપાનાત્મિક અભિનિષ્ટ
આપણ ક જેની માણસ ગળવાનું થાય.
(૨) રસાયણ ક્રિયા.

આસુગિય. ત્રિં (આસુગિય) કાંઈકે જાણુ
બનેલું

આસૂય. નં () કાલ દેવને મા-
નતા માનસમાં આવે છે તે.

આસેવણ. નં (આસેવણ) સેવવું તે.

આસેવળા. સ્ત્રી (આસેવળા) સયમમાં
અનિચાર દોષ લગાડવા તે. (૨) સૂત્રનું
અનુક્રાંત કરવું તે. (૩) આરોપણ કરવું—
આરોપવું. (૪) સંયમનું પરિપાલન.

આસેવાલોચક્ર. પુ. (આમંત્રણ) પુનઃ
પુનઃ પાપ કરી પ્રાયશ્ચિત લેનાર (સાધુ)

આસેચિયં ત્રિ. (આસેચિત) થોડા સ્વાદ
લીધેલ—આમંત્ર. (૨) ચારે તરફથી પાલન
કરાયેલ.

આસોંચ પુ. (આસોંચ) આમો માસ.

આસોંઈ. સ્ત્રી (આસોંચી) આમો ચુદ્ધિ પુનમ.

આસોંકંતા સ્ત્રી (આસોંકાન્તા) મધ્યમ
આમની એક મૂર્છના

આસોંગ. પુ. ન. (આસોંગ) અસોંગ પ્રદેશનું
પ્રદેશ.

આસોંટ. } પુ. (આસોંચ) પીપળો. પી-
આસોંચ. } પગાનું ઝીડ

આસ્વાદિય. ત્રિ. (આસ્વાદિત) જુઓ “આ-
સાદિય” શબ્દ.

આસ્વાયગિજ્ઞ. ત્રિ. (આસ્વાદનીય) સ્વાદ
લેવા યોગ્ય

આસ્વાયિની સ્ત્રી (આસ્વાયિની) જેમાં
પાણી ચાલ્યું આવે તે. (નાવા)

આહસ્ય. પ્ર. (આહસ્ય) કદાચ. કદાચિત્ (૨)
અ. શીઘ્ર, જલદી. (૩) ઉપસ્થિત થ-
યેલ. (૪) વ્યવસ્થા કરનાર. (૫) ભાગ
પાડનાર. (૬) ઇન્દ્રનાર.

આહસ્યા. સ્ત્રી (આહસ્યા) થાત કરવો. મારવું તે.

આહડ. ત્રિ. (આહત) આજેલું, લાવેલું (૨)
ચોરેલ, છીનવી લીધેલ.

આહડિયા. સ્ત્રી (આહનિકા) બહારથી આ-
વેલી લાણી; પીરસાણું

આહત. ત્રિ. (આહત) એક ઠેકાણેથી બીજે
ઠેકાણે આજેલું

આહત્તરીય. ન. (આહત્તરીય) યાત્રાતથ્ય,
જેમએ તેવું (૨) યથાર્થ ઉપદેશનું સ્વરૂપ;

સત્ય; વાસ્તવિક સ્વરૂપ (૩) સુચરણ્યતા
૧૩ મા અધ્યયનનું નામ કે જેમાં યથાર્થ
ઉપદેશનું સ્વરૂપ બતાવ્યું છે.

આહમિઅપય. ન. (આધાર્મિકપદ) અધા-
ર્મિકપદ; ધર્મ વિરુદ્ધપદ

આહય. ત્રિ. (આહત) હજોલું. (૨) વગાડેલું,
અજાલેલું. (૩) પ્રેરણાકરેલ. (૪) પું. દોષ

આહયા. સ્ત્રી (આહતા) દુઃકૃતિ.

આહરણ. પુ. ન. (આહરણ) ધરણ; દામીનો.

આહરણ. પું. ન. (આહરણ) દર્શન, ઉત્ત-
રણ. (૨) લેવું; સ્વીકાર કરવો. (૩)
વ્યવસ્થા કરવી. (૪) લાવવું; લઈ જવું.

આહરણતદ્દેશ પુ. (આહરણતદ્દેશ) એક દેશી
દર્શન.

આહરણતદ્દેશ. પુ. (આહરણતદ્દેશ) સદેશ
દર્શન.

આહવળ. પુ. (આહવળ) બોલાવવું.

આહવ્ય. ત્રિ. (આહવ્ય) ક્ષેત્ર, શિયાળ, ભાત,
પાણી, વસ્ત્ર, પાત્ર વગેરે.

આહવ્યગી સ્ત્રી (આહવ્યગી) નાતકાલિક
અનર્થ કરનાર એક વિદ્વા.

આહવ્યાય. ન. (યથાવાદ) વિચરણ ગયેલ આ-
રમા દર્શિતવાદ અગત્યા બીજા વિભાગ
સૂત્રનો ૧૦ મો ભેદ

આહાકડ ત્રિ. (આહાકૃત) ખાસ સાધુને
માટે નિષ્પાત્તેલ આહારાર્થિ

આહાકર્મ. ન. (આહાકર્મ) આહાકર્મ;
આહારનો એક દોષ.

આહાકર્મ. ન. (યથાકર્મ) પોતાના જેવા
કર્મ હોય તે પ્રમાણે, સ્વકૃત કર્મોનુસાર.

આહાકર્મિય. ત્રિ. (આહાકર્મિક) સાધુના
માટે બનાવેલ આહાર.

આહાચ્છંદ. ત્રિ. (યથાચ્છંદ) પોતાની મરજી
મુજબ બંધનાર.

આહાન ન. (આહાન) સ્થાપન. (૨) સ્થાન,
આશ્રય.

આહારતત્ત્વ. નં (યાચાતત્ત્વ) જે વસ્તુ જેવી હોય તેવીજ કહેવી તે; યથાર્થ સત્ય

આહારતદિષ્ટ. નં (યાચાતત્ત્વ) યાચાતત્ત્વિક-સત્યવાત જેમાં પ્રતિપાદન કરી છે તે સૂચકાંગ સૂત્રના ૧૩ આ અધ્યયનનું નામ.

આહાર. પું (આહાર) આધાર; આશ્રય; અવલમ્બન; ટેકો. (૨) આકાશ.

આહાર. પું (આહાર) આધાર, ખોરાક.

આહારહસ્તાર. ત્રિં (આહાર) આધાર કરનાર; ખાનાર.

આહારતા. નં (આહારક) આધારક શરીર. પાંચ શરીરમાંનું ત્રીજું શરીર. (૨) ત્રિં આધાર કરનાર; ખાનપાન વગેરે કરનાર. (૩) પું આધારક શરીરની લલિષવાળા સાધુ. (૪) આધારક સમુદ્ધવાન; આધારક શરીરમાં આત્માના પ્રદેશ વિસ્તારવા તે.

આહારતર્કમોપાંગમ્નામ. નં (આહારતર્કમોપાંગનામ) નામ કર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદ્ભવથી આધારક શરીરના અંગોપાંગ પ્રાપ્ત થાય.

આહારગજુગલ. નં (આહારગજુગલ) આધારક શરીર અને આધારક અંગોપાંગ એ બે નામકર્મની પ્રકૃતિની જોડ.

આહારગમ્નામ. નં (આહારગમ્નામ) જેના ઉદ્ભવથી આધારક શરીર મળે એવી નામ-કર્મની એક પ્રકૃતિ.

આહારગમીસા. સ્ત્રીં (આહારગમીસા) આધારક મિશ્રયોગ; આધારક શરીર બનાવતી વખતે ઉદારિક આદિ શરીરની સાથે મિશ્રણ થાય તે વખતનો યોગ-સારીરિક વ્યાપાર.

આહારગલ્લલિ. સ્ત્રીં (આહારગલ્લલિ) આધારક શરીર બનાવવાની લલિષ-શક્તિ.

આહારગવર્ગમ્ના. સ્ત્રીં (આહારગવર્ગમ્ના) આધારક શરીરની રચનામાં ઉપયોગી થાય તેવા પુદ્ગલનો જલ્થો.

આહારગસમુદાય. પું (આહારગસમુદાય) આધારક શરીર બનાવવા માટે આત્માના પ્રદેશ શરીરથી બહાર કાઢવા તે.

આહારગમ્મીર. નં (આહારગમ્મીર) આધારક શરીર.

આહારગસરીરકાયવ્યગ્રોમ પું (આહારગસરીરકાયવ્યગ્રોમ) આધારક શરીર રચીને તે શરીરથી પ્રગ્નિ કરવી તે, આધારક શરીરનો વ્યાપાર

આહારગસરીર. પું (આહારગસરીર) આધારક શરીરવાળો (જીવ).

આહારગુલ્લ. ત્રિં (આહારગુલ્લ) આધાર પરથી મન વચન અને કાયાને પાપથી ગાપતી રાખનાર.

આહારતા. નં (આહારતા) દૃષ્ટાન

આહારપજ્જનિ. સ્ત્રીં (આહારપજ્જનિ) જે શક્તિથી આધાર લલિષ શરીરરૂપે પરિણામ પમાડી શકાય તે શક્તિની પ્રજ્ઞતા.

આહારપરિણામ. સ્ત્રીં (આહારપરિણામ) સૂચકાંગ સૂત્રના બીજા શ્રુતકથના ત્રીજા અધ્યયનનું નામ.

આહારપોસહ. પું (આહારપોષય) એક અહારાત મુધી ચારે આધારનો ત્યાગ કરવોતે.

આહારય. નં (આહારય) ૫ શરીરમાંનું એક શરીર કે જે ૧૪ પૂર્વધારી લલિષવાળા સાધુ બનાવી શકે.

આહારસંપજ્જગ. નં (આહારસંપજ્જગ) આધારની સંપત્તિ-રસને ઉત્પન્ન કરનાર; મીઠું.

આહારસસા. } સ્ત્રીં (આહારસસા) આધાર લેવાની સત્તા-ધમ્મ.

આહારસમુદાય. પું (આહારસમુદાય) આધારક શરીર બનાવતી વખતે જીવ પ્રદેશ; ઉદારિક શરીરથી બહાર નીકળવું અને પ્રગ્નિ પ્રગ્નિનું ભોગવટો કરી નિર્જરવુ તે.

આહારિત. ત્રિ० (આહારિત) આહાર પ્રદણ કરેલ; ભક્ષણ કરેલ.

આહારિત્તાર. ત્રિ० (આહારયિતૃ) આહાર કરનાર. (૨) પ્રદણ કરનાર.

આહારિમ. ત્રિ० (આહાર્ય) પાણી સાથે ઉનારવા યોગ્ય; આલ ઐષધ-ચૂર્ણ વગેરે.

આહારિય. ત્રિ० (આહારિત) બુઝો ' આહારિત ' શબ્દ.

આહારોદેસ્ય પુ० (આહારોદેસક) 'પત્રવળા' સૂત્રના પ્રથમ ઉદ્દેશાનું નામ.

આહારેન્તાર. ત્રિ० (આહારયિતૃ) આહાર કરનાર.

આહારલેદિષ્ય. પું० (યથાલન્દિક) ઉત્કૃષ્ટ આચારી એક પ્રકારના જૈન સાધુ.

આહારવળા સ્ત્રી० (આમાવળા) ધારણા; સંકલ્પ. ઉદ્દેશ.

આહાસિય. પુ० (આમામિક) એ નામનો એક અન્નર્થી. (૨) ત્રિ० તેમાં વસનાર મનુષ્ય.

આહિષ્ય. ત્રિ० (આહત) આપરથી પ્રદણ કરેલ

આહિષ્યમિ. પુ० (આહિતામિ) અગ્નિને આપન કરનાર બ્રાહ્મણ; અગ્નિદેવતા.

આહિંડ્ય. } ત્રિ० (આહિગત) બ્રમણશીલ,
આહિંડગ. } મુસાફર.

આહિંડિષ્ય. ત્રિ० (આહિણ્ડિત) મોકલેલ.

આહિક્ક. ન० (આધિમ્ય) અધિકપાત્ર; વિશેષપાત્ર.

આહિગરણિયા. સ્ત્રી० (આધિકરણિકી) દળા, ઉપલ, ખડ્ગ વગેરે અધિકરણ મેળવનારી લાગતી ક્રિયા.

આહિય. ત્રિ० (આલ્યાત) કહેલું; પ્રતિપાદન કરેલું.

આહિય. ત્રિ० (આહિત) ધરેલ; આગળ મુકેલ. (૨) સપણ હિતકર.

આહિયવિસેસત્ત ન० (આહિતવિશેષત્ત) સત્ય વચનનો એક અનિશ્ચય.

આહીર. પુ० (આમીર) દેશ વિશેષ (૨) આહીર નામની દલકી જાત.

આહુક. ત્રિ० (આહોતૃ) દાતા; ત્યાગી.

આહુક. સ્ત્રી० (આહુતિ) અગ્નિમાં ઘી તલ જવ વગેરે હોમવાં તે

આહુગિજ્ઞ. ત્રિ० (આહ્વાનીય) આહવાન કરવા યોગ્ય. (૨) હોમવા યોગ્ય

આહુગિય. પુ० (આહુનિક) ૮૮ પ્રદર્શનો પ મો પ્રદ. (૨) ત્રિ० આજકાલનુ નવીન.

આહુય. ત્રિ० (આહત) ખોલાવેલ.

આહેગ. ન० () પિવાદ થયા પછી વરને ત્યાં કન્યાને તેડું કરી જમાડે તે

આહેય. ત્રિ० (આધેય) આધારમાં રહેવા યોગ્ય વસ્તુ

આહેરી. સ્ત્રી० (આમીરી) આદિરણ, ભરવાડણ; ઓવાલણ.

આહેવજ્ઞ. ન० (આગિવજ્ઞ) અધિપતિપાત્ર, નાયકપાત્ર; સ્વામીપાત્ર.

આહેવગ. ન० (આજ્ઞેવગ) શહેરને ઘેરે ધાલવે-આપે મારવે તે. (૨) ક્ષોભ ઉત્પન્ન કરવે તે.

આહોદ્ય. ત્રિ० (આમોગિક) જ્ઞાનનો એક પ્રકાર.

આહોહિય. પુ० (આહોડવધિક) નિયમિત ક્ષેત્રમાં રહેનાર અવધિ જ્ઞાન (૨) નિયત ક્ષેત્રોને અવધિજ્ઞાનથી દેખનાર.

હ.

હ. અ. (હ) પાદપુરણ (૨) વાક્યાવકાર
(૩) સમાધિ.

હઅ ત્રિ. (હત) પ્રાપ્ત થયેલ. સ્થિત રહેલ
(૨) ગયેલ.

હઅર. ત્રિ. (હતર) બીજું, અપર.

હઅરહા. અ. (હતયા) અન્યથા.

હહ. અ. (હિત) એમ; એવીરીતે. (૨)
૩૫ પ્રદર્શન, કુંઠ નિર્દેશ કરી બતાવવું
(૩) અવધિ. ૯૬ (૪) હેતુ. કારણ.

હહાત્મ. પુ. (હતિહાત્મ) પુરાણ; ઇતિહાસ
(૨) પુરુષની ૧૨૨ કળામાંની એક કળા

હઓ. અ. (હત) અદિતી (૨) અદીઆ

હંસ્તિગિયા. સ્ત્રી. (હંસ્તિગનિકા) } નિન્દા
હંસ્તિગી સ્ત્રી. (હંસ્તિગની) }

હંગાર } પુ. (અઙ્ગાર) અગારો; દોલમાં.
હંગાલ. } ધુમાડારહિત અગ્નિ. (૨) કાય-
લાની માકકે સયમને કાળો કરનાર એક
પ્રકારનો આહારનો દોષ (૨) અગાર
નામનો એક અર્થ.

હંગાલ. ત્રિ. (અઙ્ગાર) અગારા સમ્બંધી,
દેવતા સમ્બંધી.

હંગાલઙ્ગ. પુ. (અઙ્ગાઙ્ગ) એ નામનો એક
અર્થ; મગળા અર્થ

હંગાલકર્મ. ન. (અઙ્ગારકર્મ) કાયલા બના-
વવા અને વેચવાનો વ્યાપાર, પદ્મ કર્મા-
નનામાંનું એક

હંગાલકારિયા. સ્ત્રી. (અઙ્ગારકારિકા) સગડી.

હંગાલગ. પુ. (અઙ્ગારગ) મગળા અર્થ.

હંગાલદાહ. પુ. (અઙ્ગારદાહ) અગારા પાડવાની
બાજી

હંગાલવર્ડિસય. પુ. (અઙ્ગારવતસય) અગારકે
નામે અર્થના વિમાનનું નામ.

હંગાલસગડિયા. સ્ત્રી. (અઙ્ગારસગડિકા) અ-
ગડી. દેવતા રાખવાની સગડી

હંગિની. સ્ત્રી. (હંગિની) શાસ્ત્રમાં કહેલ ૬-
૬માં રહી વૈયાવચ્ચ કરાવ્યા વિના સત્યારો
કરવો તે, અનશન ક્રિયા.

હંગિનીમરગ. ન. (હંગિનીમરગ) સંત્યારો કરી
વૈયાવચ્ચ કરાવ્યા વિના ઇગિત-નિયમિત
પ્રદેશની ૯૬માં રહી સમાધિ મરણ
કરવું તે.

હંગિય. ન. (હંગિય) મનોભાવ બળાવવાની
નિશાની. ખસારો, આખ વગેરેની સા-
ક્ષિપ્રાય એટલું.

હંગિયમરગ પુ. ન. (હંગિયમરગ) બુઓ
હંગિયમી શબ્દ

હંગુક. } સ્ત્રી. (હંગુકી) આ તત્ત્વનું એક
હંગુકી. } નક્ષત્ર, કે ગંગા કળામાંથી તેલ
ધાતુ તીકળે છે

હંદ પુ. (હન્દ) ઇન્દ્ર; ઐશ્વ (૨) ઇન્દ્ર, દેવ-
તાના રાગન; પુરુષ (૩) જ્યેષ્ઠા નક્ષ-
ત્રનો અધિપતિ દેવતા. (૪) એ નામનો
એક દ્વીપ અને એક સમુદ્ર (૫) પરમેશ્વર.
ઇશ્વર. (૬) જીવ, આત્મા. (૭) પૃથ્વી
કાયનો એક અધિષ્ઠાયક દેવ (૮) ૧૯
મા તીર્થકરના એક મળધર. (૯) સમગ્રી
તિથિ, સાતમ (૧૦) નવ એ નામનું
એક દેવતાનું વિમાન.

હંદ ત્રિ (હન્દ) ઇન્દ્ર સમ્બંધી.

હંદકંત. પુ. (હન્દકાન્ત) ઇન્દ્રકાન્ત નામે એક
વિમાન કે જેના દેવતાઓની સ્થિતિ ૧૯
સાગરોપમની છે.

હંદકાદ્ય. પુ. (હન્દકાયિક) ત્રણ ઇન્દ્રિયાઓ
એક જીવ, ઇન્દ્રિયા

હંદકીલ. પુ. (હન્દકીલ) નગરના દરવાજાનો
એક અવયવ; જેને આધારે દરવાજાના
એ કમાડ બંધ રહી શકે તે

હંદકુંભ. પુ. (હન્દકુંભ) કલશ, મહેલો ધડો;
બાલિઓ. (૨) પીતશોકા નગરીના ધરિયાન
ખુણાનું એક ઉચ્ચાન (૩) નેમનાથના

પ્રથમ શિષ્ય. (૪) ૨૦ મા મુનિસુવત
તીર્થકરના પ્રથમ ગણધરનું નામ.
ફેલેડ પુ. (ફેલેડ) ઇન્દ્રપ્રિય, ઇન્દ્ર મ-
હોત્સવમાં બનાવેલ સ્થંભ. (૨) ઇન્દ્રધ્વજ.
ફેલેડીલ. પુ. (ફેલેડીલ) બુદ્ધો “ઈલેડીલ”
શબ્દ.
ફેલેડ. પુ. (ફેલેડ) તેઈદ્રિય યુવ વિશેષ.
ફેલેડોવ. પુ. (ફેલેડોવ) ઇન્દ્રોપ; મેમોલો.
ફેલેડગ. પુ. (ફેલેડગ) વ્યત્તર દેવના ઉપ-
દ્રવ્યથી થતો રોગ; વગગાડ. (૨) ગ્રહ વિશેષ.
ફેલેડમિ. પુ. (ફેલેડમિ) વિશાખા નક્ષત્રનો
અધિષ્ઠાતા દેવતા. (૨) ૩૭ મા ગ્રહનું
નામ.
ફેલેડસા. સ્ત્રી. (ફેલેડસા) પાચાલ દેશના
અભરાજની રાણી
ફેલેડજાલિ ત્રિ. (ફેલેડજાલિ) વિવિધ રચના
કરી વિસ્તર્ય પમાડનાર; ઇલેડલીયો.
(આલગર)
ફેલેડજાલિય. ત્રિ. (ફેલેડજાલિક) ઇલેડલીય કર-
નાર, ગોડવિદ્યા બનાવનાર
ફેલેડમય. પુ. (ફેલેડમય) ઇલેડધ્વજ, ઓલ
ધ્વજની અપેક્ષાએ મોટી ધ્વજ.
ફેલેડગા. ન. (ફેલેડગા) ઇલેડધ્વજ, ઇલેડધ્વજ.
(૨) ઇલેડ નિવાસસ્થાન.
ફેલેડીલ. પુ. ન. (ફેલેડીલ) ઇલેડનીલ
મણી, નીલમ.
ફેલેડત્ત. પુ. (ફેલેડત્ત) ઇલેડત્ત; એથા તીર્થ-
કરને પ્રથમ ભિક્ષા આપનાર (૨) ૧૨
મા વાસુધેવ સ્વામીના ત્રાગ્ન પૂર્વ
ભવનું નામ.
ફેલેડિય. પુ. (ફેલેડિય) એ નામના ક્રાંતિક
ગચ્છના એક આચાર્ય.
ફેલેડધ્વ. ન. (ફેલેડધ્વ) ઇલેડધ્વનુષ્ય;
કાચબી
ફેલેડનીલ. પુ. (ફેલેડનીલ) બુદ્ધો “ઈલેડનીલ”
શબ્દ.

ફેલેડાલિય. સ્ત્રી. (ફેલેડપ્રતિપત્) ભાદરવા
સુદી ૧૫ પક્ષીનો પડવો. (૨) આસો
સુદી પુનમ પક્ષીનો પડવો
ફેલેડપુર. ન. (ફેલેડપુર) એ નામનું એક નગર.
(૨) પુ. એ નામના એક સાધુ.
ફેલેડપુર. ન. (ફેલેડપુર) વેસવાલિયગણથી
નીકળેલ એ નામનું કુળ.
ફેલેડમૂ. } પું. (ફેલેડમૂ) મહાતીર ન્યા-
ફેલેડમૂતિ } મીના પ્રથમ ગણધર, ગો-
તમસ્વામી.
ફેલેડમ. પુ. (ફેલેડમ) ભાદરવામાસની પુનમે
મનાંતરે આસો શુદ્ધ પુનમે થતો ઇન્દ્ર
મહોત્સવ.
ફેલેડમુદાભિસિત્ત. પુ. (ફેલેડમુદાભિસિત્ત) પ-
ખવાડીયાના સાનમા દિવસનું (સાનમનું)
નામ.
ફેલેડયગિય. પુ. (ફેલેડયગિય) સૌથી મોટો
નરકાવાસો.
ફેલેડયાલ. ન. (ફેલેડયાલ) એ નામની એક
વિદ્યા.
ફેલેડયાલિ. પુ. (ફેલેડયાલિ) ઇલેડધ્વજ વિદ્યાને
ગણનાર
ફેલેડલિ. સ્ત્રી. (ફેલેડલિ) ઇલેડ મહોત્સ-
વમાં જે સ્તંભ ગેપવામાં આવે તે,
ઇલેડધ્વજ.
ફેલેડસિરી. સ્ત્રી. (ફેલેડસિરી) પાચાલ દેશના
કાપિલ્ય નગરના અભરાજ રાજાની એક
રાણી.
ફેલેડસેના સ્ત્રી. (ફેલેડસેના) ઇલેડસેના નામની
એક નદી કે જે મેરુને ઉતરે રક્તવર્તી
નદીમાં મળે છે. (૨) ઇલેડનું સૈન્ય.
ફેલેડ સ્ત્રી. (ફેલેડ) ઇલેડ નામની નદી કે
જે મેરુની ઉતરે રક્તવર્તીને મળે છે. (૨)
ઇલેડ નામની એક દેવી. (૩) ધરણીની
પાંચમી અગ્રમહિનીનું નામ
ફેલેડ. સ્ત્રી. (ફેલેડ) પૂર્વ દિશા.

શ્રદ્ધાહ. ન૦ (શ્રદ્ધાહુષ) ઇંદ્ર ધનુષ્ય.

શ્રદ્ધાણી. સ્ત્રી૦ (શ્રદ્ધાણી) ઇન્દ્રાણી; ઇન્દ્રની અગ્રમહિષી.

શ્રદ્ધિય પુ૦ ન૦ (શ્રદ્ધિય) આત્માના ચિન્ત અને ઇન્દ્રિય જ્ઞાનના સાધનભૂત આંખ, કાન, નાક, શ્રુત્ર અને ત્વચા-એ પાંચ ઇન્દ્રિય. (૨) પદ્મવણા સૂત્રના પદરમા પદ. નામ. (૩) પદ્મવણાના ત્રીજા પદના ત્રીજા દ્વાર નામ. (૪) અંગ; શરીરના અવયવ.

શ્રદ્ધિયગ્રવાય. પુ૦ (શ્રદ્ધિયાપાય) ઇન્દ્રિયોથી ઉત્પન્ન થતુ વસ્તુઓનું નિશ્ચયાત્મક જ્ઞાન.

શ્રદ્ધિયઉદ્દેસ. પુ૦ (શ્રદ્ધિયોદ્દેશ) પદ્મવણા સૂત્રના પદરમા પદના પ્રથમ ઉદ્દેશાનું નામ.

શ્રદ્ધિયગ્રાગ્રહણા. સ્ત્રી૦ (શ્રદ્ધિયાગ્રગ્રહણ) એક પ્રકારનું ઇન્દ્રિયોદ્ધારા ઉત્પન્ન થતુ જ્ઞાન

શ્રદ્ધિયચતુષ્ક. ન૦ (શ્રદ્ધિયચતુષ્ક) મન અને ચક્ષુ શિવાયની ચાર ઇન્દ્રિયો; કાન, નાક, શ્રુત્ર, અને સ્પર્શ ઇન્દ્રિય.

શ્રદ્ધિયદુષ્ટા ન૦ (શ્રદ્ધિયસ્થાન) ઇન્દ્રિયોનું ઉત્પાદન કારણ.

શ્રદ્ધિયગિવ્વત્તણા સ્ત્રી૦ (શ્રદ્ધિયગિવ્વત્તણા , ઇન્દ્રિયાના આકારની નિબ્ધન

શ્રદ્ધિયથ. પુ૦ (શ્રદ્ધિયથ) ઇન્દ્રિયોથી જન્યુવા થોડા વસ્તુ, રૂપ, રસ, ગંધ વગર.

શ્રદ્ધિયપજ્ઞાતિ. સ્ત્રી૦ (શ્રદ્ધિયપર્યાપિ) ઇન્દ્રિયની સપૂર્ણતા; ઇન્દ્રિયપર્યાપિ આંધીને પુર્ણ કરવી તે.

શ્રદ્ધિયપડિસંલીળતા. સ્ત્રી૦ (શ્રદ્ધિયપ્રતિમલીળતા) ઇન્દ્રિયોને વશ કરવી તે

શ્રદ્ધિયપય. ન૦ (શ્રદ્ધિયપદ) પદ્મવણા સૂત્ર ૧૫ મુ પદ.

શ્રદ્ધિયમણોગિમિત્ત. ન૦ (શ્રદ્ધિયમનોનિમિત્ત) ચક્ષુ વગેરે પાંચ ઇન્દ્રિય અને મન છે નિમિત્ત જેમાં એવું જ્ઞાન; મતિશ્રુત જ્ઞાન.

શ્રદ્ધિયમણોમથ. ન૦ (શ્રદ્ધિયમનોમથ) ઇન્દ્રિય અને મનથી ઉત્પન્ન થતુ જ્ઞાન; મતિશ્રુત જ્ઞાન.

શ્રદ્ધિયલલિ. સ્ત્રી૦ (શ્રદ્ધિયલલિ) પાંચ ઇન્દ્રિયની પ્રાપ્તિ.

શ્રદ્ધિયલલિયા. સ્ત્રી૦ (શ્રદ્ધિયલલિયા) જુઓ " ઉપલો " શબ્દ

શ્રદ્ધિયવિસય. પુ૦ (શ્રદ્ધિયવિષય) જુઓ " ઇન્દ્રિય " શબ્દ.

શ્રદ્ધુ. પુ૦ (શ્રદ્ધુ) ચન્દ્ર, ચંદ્રમા.

શ્રદ્ધુત્તરવાર્ડિસગ પુ૦ (શ્રદ્ધુત્તરાર્ધનરક.) એ નામનું એક વિમાન.

શ્રદ્ધુરય. ન૦ (શ્રદ્ધુરક) મોટા મુડો.

શ્રદ્ધુકાંત ન૦ (શ્રદ્ધુકાન્ત) એ નામનું એક વિમાન.

શ્રદ્ધણ. ન૦ (શ્રદ્ધણ) ઇંધણા બસનણ, છાણા કાકળ વગરે (૨) ઉત્પન્ન. ઉત્તરજન.

શ્રદ્ધિય. ત્રિ૦ (શ્રદ્ધિયા) સળગાવેલ; ઉત્પન્ન કરેલ.

શ્રદ્ધ. ન૦ () પ્રવેશ, દાખલ થતુ ને શ્રદ્ધ. ત્રિ૦ (શ્રદ્ધ) એક સખ્યાવાચક. (૨) એકલો; અદ્વિતીય

શ્રદ્ધુ પુ૦ (શ્રદ્ધુ) ચટાઇ સાદરી બનાવવાનું કામગીર ધાસ. (૧) કાકળની બનાવેલી ચટાઇ (૩) આ નામનું પર્વત જાતનું ઝાડ.

શ્રદ્ધુભિક્ષ. ત્રિ૦ (શ્રદ્ધુ) એકેક (૨) પરસ્પર; અન્યોન્ય; એક બીજાનું.

શ્રદ્ધુવીસા. સ્ત્રી૦ (શ્રદ્ધુવિગતિ) ૨૧; એકવીસ.

શ્રદ્ધુમીદ સ્ત્રી૦ (શ્રદ્ધુગાંતિ) એકાશી, ૮૧.

શ્રદ્ધુકાર. ત્રિ૦ (શ્રદ્ધુકાર) અગીયાર, ૧૧. શ્રદ્ધુકારસ.

શ્રદ્ધુકારસગ. પુ૦ (શ્રદ્ધુકારસગ) આચારાંગાદિ ૧૧ અગસ્ય.

શ્રદ્ધુકારસી. સ્ત્રી (શ્રદ્ધુકારસી) અગીઆરસ.

શ્રદ્ધુક્રિ. ત્રિ૦ (શ્રદ્ધુક્રિ) એકેકેક; પ્રત્યેક

શ્રદ્ધુલ્લાગ. પુ૦ (શ્રદ્ધુલ્લાગ) ઋષભદેવ સ્વામીનો વશ; ઇશ્વાકુ કુલ. (૨) કાશ્યપ દેશ.

इक्ष्वाकुल. पुं० न० (इक्ष्वाकुल) लुओ
“ छत्राग ” शब्द.

इक्ष्वागभूमि. स्त्री० (इक्ष्वागभूमि) छत्राकु
वंश ज्यां छत्राग थयो ते भूमि; अथोप्या.

इक्ष्वागवंश. पुं० (इक्ष्वागवंश) नक्षत्रादेव
स्थाभीनो वंश.

इक्ष्वाकुल. न० (इक्ष्वाकुल) छत्राकु
नामनुं कुल.

इक्षु. पुं (इक्षु) शेरडी.

इक्षुगंडिया. स्त्री० (इक्षुगण्डिका) गंडरी;
शेरडी. (२) शेरडीना ककडा.

इक्षुघर. न० (इक्षुघर) ओ नामनुं ओ
छान; आग.

इक्षुचोयग न० () शेरडीना कुन्ना.

इक्षुडालग न० () शेरडीना कक-
डानो ओक लाग.

इक्षुमेरग. न० (इक्षुमेर) शेरडी.

इक्षुरस. पुं० (इक्षुरस) शेरडीनो रस.

इक्षुवर. पुं० (इक्षुवर) ओ नामनो ओ
द्वीप अने ओक समुद्र.

इक्षुवाड. पुं० (इक्षुवाड) शेरडीनो वाड,
ज्यां शेरडी पीलाय ते स्थान. (२)
शेरडीनुं भेतर.

इक्षुवाडिया. स्त्री० (इक्षुवाडिका) छत्रा-शे-
रडीनी वाडी.

इक्षुसालग. न० () शेरडीनी लांणी
शांप्पा.

इग. वि० (एक) ओकनी संख्या, १.

इगवड. स्त्री० (एकवति) ओकाणुं; ८१.

इग्याला. स्त्री० (एकवत्तारिशात्) ओकतावीश; ४१.

इगवजा. स्त्री० (एकवत्तात्) ओकावन; ५१.

इगवीस्ता. स्त्री० (एकविंशति) २१ नी सं-
ख्या; ओकवीश.

इगसट्टि. स्त्री० (एकवष्टि) ६१; ओकसठ.

इगसी. स्त्री० (एकाशीति) ओकाशी; ८१.

इगार. वि० (एकादशान्) अगीथार; ११.

इगिंदिय. वि० (एकेंद्रिय) जेने ओक छिंदिय
होय ते; पृथ्वी आदि स्थावर जग.

इगुणउड. स्त्री० (एकोनवति) नव्यासी; ८८.

इगुणवीस्ता. स्त्री० (एकोनविंशति) ओग-
लीश; १८.

इगुणसट्टि. स्त्री० (एकोनवष्टि) ओगणुसाठ; ५८.

इगुणासी. स्त्री० (एकोनाशीति) ओगणुअ-
सी; ७८.

इग. वि० (एक) ओकनी संख्या.

इगत्य पुं० (इत्यर्थ) आ प्रकाशनो अर्थ.

इगाइ. पुं० न० (इत्यादि) ओआदि; छत्रादि.

इखेवं. प्र० (इत्येव) आ प्रकाश; ओपी रीते.

इच्छकार. पुं० (इच्छाकार) छत्रापूर्वक शुद्धी
आता छत्रावपी-अनुष्ठान करवु ते; दश
सामाथारीभांणी ओक.

इच्छा. स्त्री० (इच्छा) छत्रा; अलिखापा.
(२) पणवाडीआनी पंहर रात्रिओभांणी
अज्यारभी रात्रि.

इच्छाकाम. पुं० (इच्छाकाम) अप्राप्त व-
स्तुनी आकांक्षा.

इच्छाकार. } पुं० (इच्छाकार) लुओ
इच्छाकार. } “ छत्राकार ” शब्द.

इच्छाचंद्र. वि० (इच्छाचन्द्र) छत्राचंद्र;
छत्रा शुभ्र वर्तवु ते.

इच्छाप्रणीय. वि० (इच्छाप्रणीत) संसार वधे
तेपी विषयानुद्धल प्रवृत्तिना प्रवाहभां
धसडायेल.

इच्छापरिमाण. न० (इच्छापरिमाण) छत्राचंद्र
परिमाण-अर्थात् आंधवी ते; पांथमु
अच्छुनत.

इच्छामुच्छा स्त्री० (इच्छामुच्छा) प्रथम
छत्रा; अति आसक्ति.

इच्छालोम. पुं० (इच्छालोम) प्रथम दोल.

इच्छालोमिय. वि० (इच्छालोमिक) महादोली.

इच्छालोल. पुं० (इच्छालोल) महा दोल.
(२) महा दोली.

इच्छिय. वि० (इप्सित) प्राप्त करवानी
धन्वावागो.

इच्छिय. वि० (इच्छित) धृष्टेयु.

इच्छिय. वि० (इष्ट) धृष्टेयु; धृष्ट, वाञ्छित.

इज्जा. स्त्री० (इज्या) याग; देवपूजा

इज्जा स्त्री० () भा; जननी.

इज्जिस. वि० (इज्येष) पूजनी अ-

इज्जिसिय. वि० (इज्यैषिक) लिखापावागो.

इट्ठा. स्त्री० (इष्टका) धृष्ट (२) सेव;

इट्ठ्या. स्त्री० आध विशेष

इट्ठा. स्त्री० (इष्टका) धृष्ट.

इट्ठाल. न० (इट्ठाल) धृष्टना कड्डा

इट्ठावाय. पुं० (इष्टकापाक) धृष्ट पकववानु रथान.

इट्ठ. वि० (इष्ट) प्रिय, प्छल्लु; मनगमनु.
(२) पूज्य.

इट्ठानिड्ड. } वि० (इष्टानिष्ट) कष्टक धृष्ट अने
इट्ठानिड्ड. } कष्टक अनिष्ट, साई नरखुं.

इड्डर. न० () गाडु; गाडी.

इड्ड. वि० (ऋद्ध) समृद्धिपान्

इड्डि. स्त्री० (रुद्धि) समृद्धि, पैलय (२) आ-
भर्ष ओपधि आदि लम्भि; शक्ति (३)
पदनी.

इड्डिगारव. न० (ऋद्धिगौरव) नरेन्द्रादिकनी
तथा आचार्यनी ऋद्धिवडे अलिमान करी
आत्माने लारे करेवा ते.

इड्डिपत्त. वि० (ऋद्धिप्राप्त) ऋद्धि-आभर्ष ओ-
पधि आदि जेने प्राप्त थयेल छे ओवो.

इड्डिपत्तारिय. पु० (ऋद्धिप्राप्तार्य) ऋद्धिने प्राप्त
थयेल आर्य अरिहत्त, यकवर्ती, ज्ञानदेव,
वासुदेव, यारण मुनि अने विद्याधर.

इड्डिसिय. वि० () भागलुनी
ओक जत.

इड्डिहं. ऋ० (इड्डानी) दमण्यां; अड्डुणा.

इड्डल. पुं० (इड्डल) तृण विशेष.

इड्डि. ऋ० (इड्डि) लुओ " छछ " शब्द.

इतिहास. पुं० (इतिहास) प्राचीनकालनी ह-
डीकन दर्शावनार छनिहास शास्त्र; पूर्व
जतान्त. (२) पुराण शास्त्र.

इतो. ऋ० (इत.) अहिथी.

इत्तर. वि० (इत्तर) अष्टपकालनुं. (२) अ-
ष्टप, थोडु.

इत्तरपरिग्गहा. स्त्री० (इत्तरपरिग्रहा) थोडा
वपतनेभाटे अड्डलु करेल वेश्यादि

इत्तरपरिग्गहिया. स्त्री० (इत्तरपरिगृहीता)
नानी उभरनी परखेल स्त्री. (२) थोडा
वपतभाटे रांपडी रप्तात.

इत्तरपरिग्गहियामण. न० (इत्तरपरिगृहीताग-
मन) नानी उभरनी परखेल स्त्री साथे
गमन करवु-भैथुन सेववु ते; श्रावकना
याथा वतनो प्रथम अनियार.

इत्तरिय. वि० (इत्तरिक) थोडा वपतनुं, थोडा
समयनु. (२) पाहोपगमन भरलुनी
अपेक्षाओ थोडा वपतनुं छगित भरलु
करवु ते. (३) जयावागु; गमनशील.

इत्तरी. स्त्री० (इत्तरी) थोडा वपतभाटे
रांपल वेश्या आदि

इत्ति. ऋ० (इति) ओवु, ओवी रीते; आ
प्रकारे

इत्तिय. वि० (गतावत) ओटलु; ओटला
प्रमाणनुं

इत्थ. ऋ० (इत्थ) अहिंआ; अहि;
आ टेंकाणु

इत्थं. ऋ० (इत्थम्) ओवी रीते; आ प्रकारे.

इत्थंथ. वि० (इत्थंथ) लोकप्रसिद्ध आकारे
रहेल, लोकिके संस्थानवागु. (२) नियमित.

इत्थि. स्त्री० (स्त्री) स्त्री; नारी.

इत्थिआणमणी. स्त्री० (रुयांज्ञापनी) स्त्रीने
आदेश करवानी ओलाववानी लाथा.

इत्थिकम्म. न० (स्त्रीकर्मन्) स्त्रीने पश कर-
वानुं काम. (२) हस्तकर्म वगेरे सावध
अनुष्ठान.

શ્રુતિકલા. સ્ત્રી० (સ્ત્રીકલા) સ્ત્રીની ચોસઠ કળા.

શ્રુતિકલા. સ્ત્રી० (સ્ત્રીકલા) સ્ત્રીસંબધી કથા; ચાર વિકથામાંની એક.

શ્રુતિગર્ભ. પું० (સ્ત્રીગર્ભ) સ્ત્રી સંબધી ગર્ભ-સજીવ પુદ્ગલ પિંડ.

શ્રુતિગુરુ. ન० (સ્ત્રીગુરુ) સ્ત્રીઓનો સમૂહ.

શ્રુતિચોર. પું० (સ્ત્રીચોર) સ્ત્રીના રૂપનો ચોર; પરસ્ત્રી લેપટ.

શ્રુતિલામ. ન० (સ્ત્રીલામ) જેથી સ્ત્રીરૂપે જન્મ લેવો પડે તેવી નામકર્મની એક પ્રકૃતિ.

શ્રુતિલામગોત્રકર્મ. ન० (સ્ત્રીલામગોત્રકર્મ) સ્ત્રીના ગોત્રમાં-અતિમાં જન્મ લેવો પડે તેવું કર્મ.

શ્રુતિતિથિ. ન० (સ્ત્રીતીર્થ) સ્ત્રી રૂપે જન્મેલ મહિનાથ તીર્થકરનું તીર્થ-શાસન; દશ અષ્ટોદશમાંનું એક.

શ્રુતિપચ્છાકકડ. ત્રિ० (સ્ત્રીપચ્છાકકડ) જેણે સ્ત્રીપાતું પાછક કર્યું છે-ટાક્યું છે તે.

શ્રુતિપરાગમગા. સ્ત્રી० (સ્ત્રીપરાગમગા) સ્ત્રીના લક્ષણનું પ્રતિપાદન કરનાર મોહજનક ભાષા.

શ્રુતિપરિણા. સ્ત્રી० (સ્ત્રીપરિણા) સુયગડાંગ સૂત્રના ચોથા અધ્યયનનું નામ.

શ્રુતિપરિસહ. પું० (સ્ત્રીપરિસહ) સ્ત્રી સંબધીનો પરિપહ; કોઈ સ્ત્રી સંયમથી ચલાવવા હાવભાવ કરે તે પણ ચલિત ન થવું તે; ૨૨ પરિપહમાંનો એક. (૨) અહ્યયર્થ.

શ્રુતિરજ. ન० (સ્ત્રીરજ) સ્ત્રીનું રાજ્ય; સ્ત્રી જ્યાં સ્વતંત્રપણે વર્તે છે તે.

શ્રુતિરચના. ન० (સ્ત્રીરચના) ચક્રવર્તિની મુખ્ય પદરાણી; ચક્રવર્તિના ૧૪ રત્નમાંનું એક.

શ્રુતિલક્ષણ. ન० (સ્ત્રીલક્ષણ) સામુદ્રિક શાસ્ત્ર પ્રસિદ્ધ સ્ત્રીનાં લક્ષણ; ૭૨ કળા-માંની એક કળા. (૨) એનું પ્રતિપાદન કરનાર પાપશ્રુતનું એક અધ્યયન.

શ્રુતિલિંગ. ન० (સ્ત્રીલિંગ) સ્ત્રીલિંગ; સ્ત્રી શરીર.

શ્રુતિલિંગસિદ્ધ. પું० (સ્ત્રીલિંગસિદ્ધ) સ્ત્રીપણે સિદ્ધ થતું તે; સ્ત્રી ભવમાં મોક્ષ જતું તે.

શ્રુતિલવડ. સ્ત્રી० (સ્ત્રીલવડ) } સ્ત્રીલિંગ પ્ર.

શ્રુતિલચના. ન० (સ્ત્રીલચના) } નિપાદક વચન; નારી જાતિના શબ્દ; વીળા, કન્યા આદિ.

શ્રુતિલિપ્યજહ. ત્રિ० (સ્ત્રીલિપ્યજહ) સ્ત્રીનો પરિત્યાગ કરનાર. (૨) પું० સાધુ; મુનિ.

શ્રુતિલિપ્યરિયાસિય. ન० (સ્ત્રીલિપ્યરિયાસિય) સ્વપ્નમાં સ્ત્રી સાથે ભોગ ભોગવ્યા હોય તે.

શ્રુતિલેદ. પું० (સ્ત્રીલેદ) સ્ત્રીલેદ; મોહનીય કર્મની એક પ્રકૃતિ; સ્ત્રીને વિકાર થાય તે.

શ્રુતિલેદગ. } પું० (સ્ત્રીલેદક) સ્ત્રીલેદના

શ્રુતિલેદય. } ઉદયવાળો જીવ.

શ્રુતિલેય. પું० (સ્ત્રીલેય) સ્ત્રીલેદ; સ્ત્રીને પુરૂષ સાથે ભોગ ભોગવવાની ઇચ્છા થાય તે. (૨) જેના ઉદયથી સ્ત્રીલેદ પ્રાપ્ત થાય એવી નોકપાય મોહનીયની એક પ્રકૃતિ. (૩) સ્ત્રી ભોગ સંબધી વિપયનું પ્રતિપાદન કરનાર શાસ્ત્ર; કામશાસ્ત્ર.

શ્રુતિલેયગ. પું० (સ્ત્રીલેયક) જુઓ “ દત્તિ-લેયગ ” શબ્દ.

શ્રુતિલેયરાગ. પું० (સ્ત્રીલેયક) સ્ત્રીલેદ-સ્ત્રી-ચરિત્રમાં નિપુણ; સ્ત્રીલેદ-કામશાસ્ત્રને જાણનાર.

શ્રુતી સ્ત્રી० (સ્ત્રી) સ્ત્રી; નારી

શ્રુતીતિથિ. ન० (સ્ત્રીતીર્થ) ૧૯ મા મહિનાથ તીર્થકર સ્ત્રી રૂપે હતા છતાં તીર્થ પ્રવર્તાવ્યું તે; દશ અષ્ટોદશમાંનું ત્રીજું અષ્ટક.

શ્રુતીપરિણા. સ્ત્રી० (સ્ત્રીપરિણા) સુયગડાંગ સૂત્રના ચોથા અધ્યયનનું નામ.

શ્રુતીરચના ન० (સ્ત્રીરચના) જુઓ “ દત્તિરચના ” શબ્દ.

સ્ત્રીવેદ. } પું (સ્ત્રીવેદ) સ્ત્રીને થતી
સ્ત્રીવેદ. } પુરુષ સમાગમની અભિલાષા.
સ્વાર્ણિ. ઘૃ (સ્વાર્ણી) હમણાં; અહુણા.
સ્વર. ન૦ (સ્વર) સુંડલો. (૨) મોટી પાટ.
(૩) ગાડી ઉપરની છત્રી.

સ્વર્ણિ. ઘૃ (સ્વાર્ણી) અધુના; હવે.
સ્વમ્. પું (સ્વમ્) જેટલા દ્રવ્યથી અગ્નિ
સહિત સ્ત્રી દંકાય તેટલા દ્રવ્યવાળો
ગૃહસ્થ.

સ્વમ્કુલ. ન૦ (સ્વમ્કુલ) સાહુકરનું કુળ.

સ્વમ્જાતિ. સ્ત્રી (સ્વમ્જાતિ) આર્યજાતિ.

સ્વમ્સેષ્ટિ. પું (સ્વમ્સેષ્ટિ) નગરશેઠ.

સ્વમ્. પું (સ્વમ્) સ્ત્રી.

સ્વમ્. ત્રિ (સ્વમ્) આ; એ; પ્રત્યક્ષ.

સ્વમ્વણ. ઘૃ (સ્વમ્વણ) એટલામાં; તે દર-
મ્યાન; એ વખતમાં.

સ્વમ્વાહ. ત્રિ (સ્વમ્વાહ) આ પ્રકાર; આ
પ્રમાણે.

સ્વમ્વિસ. ત્રિ (સ્વમ્વિસ) આ જેવું; આ પ્રકારનું.

સ્વમ્. ત્રિ (સ્વમ્) ગમેલું. (૨) પ્રાપ્ત. (૩)
ગણેલું.

સ્વમ્. ઘૃ (સ્વમ્) આ પ્રકારે; એ પ્રમાણે.
(૨) સમાપ્તિ.

સ્વમ્વિહ. ઘૃ (સ્વાર્ણી) હમણાં; હાલમાં.

સ્વમ્. ત્રિ (સ્વમ્) બીજું; અન્ય; ભિન્ન. (૨)
હીન; જ્યન્ય.

સ્વમ્વિ. ઘૃ (સ્વમ્વિ) બીજે સ્થળે.

સ્વમ્વિ. ઘૃ (સ્વમ્વિ) અન્યથા; નહિ તો

સ્વાર્ણિ. ઘૃ (સ્વાર્ણી) હમણાં; અહુના.

સ્વાલ. સ્ત્રી (સ્વાલ) એકતાલીસ; ૪૧
ની સંખ્યા.

સ્વાલ. ત્રિ (સ્વાલ) પ્રેરણા કરેલ.

સ્વાલજ્ઞ. ન૦ (સ્વાલજ્ઞ) આચાર્ય
સૂત્રની પ્રથમ ચૂલિકાનું ત્રીજું અધ્યયન.

સ્વાલ. સ્ત્રી (સ્વાલ) ગમન ક્રિયા; ઉપયોગ
પૂર્વક ચાલવું તે; સમિતિનો એક પ્રકાર.

સ્વાલ. પું (સ્વાલ) માર્ગમાં જવું. (૨)
જવાનો માર્ગ-સ્ત્રી. (૩) કેવળ શરીરથી
થનારી ક્રિયા.

સ્વાલ. ત્રિ (સ્વાલ) તેરમું ક્રિયા
સ્થાનક; સમિતિ ગુપ્તિયુક્ત યત્નાવત સા-
ધુને લાલતાં ચાલતાં આંખની પાંખણ
હલાવતાં યોગનિમિત્તે ક્રિયા લાગે તે.

સ્વાલ. સ્ત્રી (સ્વાલ) ધરિયાવહી
ક્રિયા; ૧૨-૧૨ અને ૧૩ મેં ગુણકણે
ઉપશાંત મોહ કે ક્ષીણ મોહવાળા સાધુને
કેવલ યોગ નિમિત્તે જ્ઞાનાવેદનીય કર્મ
રૂપે કર્મમુખ થાય તે.

સ્વાલ. સ્ત્રી (સ્વાલ) ચાલવામાં
યત્ના રાખતી તે, પાંચ સમિતિમાંની
પહેલી સમિતિ.

સ્વાલ. ત્રિ (સ્વાલ) યત્નાપૂર્વક
ચાલનાર; ધર્મા સમિતિયુક્ત.

સ્વાલ. પું (સ્વાલ) વારાણસીના એક પ્રખ્યાત
ગૃહસ્થ. (૨) ન૦ ઇલાદેવીના સિદ્ધાસન
નામ.

સ્વાલ. સ્ત્રી (સ્વાલ) ઇલ નામના ગૃ
હસ્થની સ્ત્રી.

સ્વાલ. સ્ત્રી (સ્વાલ) જમૂદીપમાંનું એક ક્ષેત્ર.
(૨) ઇલાવર્ધનનગરની એક દેવી. (૩)
પશ્ચિમ રૂપે પર્વત ઉપર રહેનારી એક
દિશાકુમારી. (૪) ધરણેન્દ્રની એક અગ્ર-
મદિયી. (૫) ઇલ નામના ગૃહસ્થની પુત્રી.

સ્વાલ. ન૦ (સ્વાલ) ચૂલ સિમંત પર્વત
ઉપર ઇલાદેવીના વાસવાળું યોધુ શિખર.
(૨) શિખરી પર્વતનાં ૧૧ કૂટમાંનું નવમું
કૂટ-શિખર.

સ્વાલ. સ્ત્રી (સ્વાલ) પશ્ચિમ રૂપે
પર્વત પર રહેનારી આઠ દિશા. કુમારિ-
કામાંની પહેલી.

સ્વાલ. પું (સ્વાલ) ઇલાવર્ધન નગરના
રહેવાસી એક શેઠનો પુત્ર એલાચી કુમાર.

इलावड. पु० (इलापति) ओवापत्य गोत्रनो
प्रकाशक आदि पुरुष.

इलावडस्य. न० (इलावडसक) धवादेवीनो
भहेल.

इलावडग. न० (इलावड) धवायी पुत्रनु
निवासस्थान धवावर्धन नमर.

इलिया. स्त्री० (इलिका) धयध; ओध; ओभा
वगेरे धान्यभां पडतो ओक डोडा.

इली. स्त्री० (इली) करवाल; ओ धारवाणी
नक्षवार.

इव. प्र० (इव) पंढे; परे; जेनुं; भाइक.

इमगा. स्त्री० (इमगा) अन्वेपणा; धूट
पत्रुभां प्रवृत्ति अने अनिष्ट पत्रुभां
त्याग बुद्धि.

इस्ति. पु० (कृषि) ऋषि; शान्तनव साधु,
मुनि. (२) धन्वविशेष.

इस्तिगिगिआ. स्त्री० (कृषिगिगिआ) ओ नामना
अनार्य देशभां जन्मेल दासी.

इस्तिगुत्त. पु० (कृषिगुत्त) वशिष्ट गोत्रना
मुदस्ति आचार्यना ओक धिवर शिष्य. (२)
न० ओ नामनु भाणवगणनुं प्रथम कुण.

इस्तिगुत्तिय. न० (कृषिगुत्तीय) ओ नामनुं
भाणवगणथी नीकलेख कुण.

इस्तिण. पुं० (इस्तिन) ओ नामनो ओक
अनार्य देश.

इस्तिणिया. स्त्री० (इस्तिनिका) इस्तिण नामक
अनार्य देशनी स्त्री.

इस्तिवत्तिय. पुं० (कृषिवत्तक) ऋषिभुक्त यि-
वरथी भानवगणनुं नीकलेख णीजुं कुण.

इस्तिदास. पुं० (कृषिदास) आङ्गुतरौववाध
सूत्रना त्रीण वर्जना त्रीण अध्ययननुं
नाम. (२) काकंदी नमरी निवासो लदा-
सार्थवासीनो पुत्र.

इस्तिदासजम्भयण. न० (कृषिदासाध्ययन) अ-
ङ्गुतरौपपानिक सूत्रना त्रीण वर्जना त्रीण
अध्ययननुं नाम.

इस्तिवियण. पु० (कृषिविद) ऋषुदीपना ओ-
रवन क्षेत्रना आलु अवसर्पिणीना पांयभा
तीर्थकर. (२) काटीककाकंदकाचार्यना-
थिवर शिष्य.

इस्तिपाल. पु० (कृषिपाल) पायभा वासुदेवना
त्रीण पूर्वभवनुं नाम. (२) धसिवाय
जतिना व्यतर देवना धद्र.

इस्तिपालिय. पु० (कृषिपालित) धरवत क्षे-
त्रना पांयभा तीर्थकर.

इस्तिपालिया. स्त्री० (कृषिपालिता) जैन भु-
निओनी ओक शाखा.

इस्तिमहपुत्त. पु० (ऋषिमहपुत्त) आलुबिडा
नगरीना मुख्य श्रावक.

इस्तिभासिय. न० (कृषिभाषित) ऋषि भाषित
नामनुं ओक कालिकसूत्र. (२) त्रि० ऋषि-
भुनिओे कहेल उतराध्ययन वगेरेना अ-
ध्ययनो (३) प्रश्न व्याकरण सूत्रनु
त्रीजुं अध्ययन.

इस्तिभासियज्जयण. न० (कृषिभाषिताध्ययन)
प्रश्नव्याकरण सूत्रनु ३ जनुं अध्ययन.

इस्तिआ. स्त्री० (इष्किआ) धासनी सणी.

इस्तिवंस. पु० (कृषिवंश) गणधर सिवायना
तीर्थकरना शिष्योनो वध. (२) ते वधनु
प्रतिपादन करनार शास्त्र; समवायग वगेरे.

इस्तिवाड. पु० (कृषिवादिन्) गाणव्यतरनी
१६ जनभांती ११ भी जल

इस्तिवाल. पु० (कृषिवाल) जुओ " धसि-
पाल " शास्त्र.

इस्तिवालिय. पुं० (कृषिपालित) धसिवाय ज-
तिना व्यतरनो धद्र. (२) मादरसगोत्री
आर्यशान्ति सैनिकना धिवर शिष्य. (३)
तेना उपर्यथी नीकलेख शाखा.

इसीपम्भारा. स्त्री० (ईक्ष्वाक्यभारा) सिद्ध
शिखा.

इस्स. त्रि० (गध्यत) लविष्यकाण. (२)
थनार; लावी.

इस्सर. पु० (ईश्वर) दक्षिण्युना जूतवादी
जगतना व्यंतर देवतानो ध्रुव. (२) मालिक;
सरदार; सामान्य राजा.

इस्सरवाह. पु० (ईश्वरवादिन्) धर्मर जगत
कर्ता छे ओवो वाह करनार.

इस्सरिय. न० (ऐश्वर्य) ऐश्वर्य; महोदध
इस्सरीकय. त्रि० (इक्षरीकृत) धनाढ्य नथी
तेने धनाढ्य अनावेल.

इस्सा. स्त्री० (ईश्या) अदेषाध.

इह. } अ० (इह) अहिआ; आ लोकभा
इह. }
इह. }

इहगय. त्रि० (इहगत) अहिआ रहेलो.

इहत्य. त्रि० (इहाय) आलोकना अर्थ-सुखनो
अलिबापी.

इहमब. पु० (इहमव) आ जग; आ जग-म;
मनुष्य जग-म.

इहमविय. त्रि० (इहमविक) आ जग स-
अधी; आ जगभां रहे तेनुं.

इहरहा. } अ० (इतरहा) अन्यथा, भीछ
इहरा. } रीते.

इहलोइय. त्रि० (ऐहलौकिक) आ लोक
सअंधी.

इहलोग. पु० (इहलोक) आलोक, आ जग-म;
मनुष्यजग.

इहलोगमअ. पु० (इहलोकमय) मनुष्य नि-
यैयाफिकथी उत्पन्न थनु जग; सात जग-
भांनुं ओक.

इहलोमवेयगवेज्ज. त्रि० (इहलोकवेदनवेज्ज) आ
जगभांज वेदवाथी वेदध जग तेनुं कर्म;
अप्रमत्त सयनिओ धर्म पिनो मात्र
काययोगथी आधेल कर्म.

इहलोगसंवेगिणी. स्त्री० (इहलोकसवेगिनी)
आ संसारनुं स्वरूप जगतीने वैराज्य प-
माय तेवी कथा.

इहलोमासंसव्यओग. पु० (इहलोकससाप्रयोग)

आ लोकभां हुं राजा थाहुं भत्यादि धर्म
करनी ते; सथारानो प्रथम अतियार.

इहलोय. पु० (इहलोक) जुओ “ छल्लोग ”
शब्द.

इहेव. अ० (इहेव) अहिज.

ईश्वर. स्त्री० पु० (ईति) (१) स्वयं जग.
ईश्वर. } (२) परमेश्वर. (३) अति वृष्टि.
ईति } (४) अनादृष्टि. (५) उदर. (६) तीक्ष्ण.
अने (७) शुक्र ओ सात भति कहवाय छे.

ईरिय. त्रि० (ईरित) प्रेरणा करेल; हाडेल;
दवावेल (२) कहल; प्रतिपादन करेल.

ईरिया. स्त्री० (ईर्या) जुओ “ धरिया ”
शब्द.

ईरियाममि. स्त्री० (ईर्याममि) जुओ
“ धरियासमिध ” शब्द.

ईस. पु० (ईश) धर्मर. (२) न ऐश्वर्य;
प्रभुता.

ईसकल. त्रि० (ईशकल) धर्मर-नायक
तरीक जेनी प्रसिद्धि होय ते.

ईसगिया. स्त्री० (ईशानिका) धर्मान देशभां
उत्पन्न थयेल दारो.

ईसथ. न० (ईशकल) धनुर्वेद, धनुर्विद्या;
थोडा धातुं अने धातुनुं थोडुं लरकर
जनावजानी जग कणामानी ओक कणो.

ईसर. पु० (ईश्वर) धर्मर; परमेश्वर. (२)
मालिक; धनी-नायक. (३) युवराज. (४)
सामान्य मांडलिक राजा. (५) अमात्य;
प्रधान. (६) श्रीमंत. शेर. (७) लवण
समुद्रनी मध्यभां उत्तर दिशाओ धर्मर
नामनो मल पाताल कणशो. (८) जूत-
वादि जगतना व्यंतर देवतो ध्रुव (९)
अग्निमादि ऋद्धिवाणो; समर्थ. (१०)
योथा तीर्थकरना यक्ष देवतानुं नाम.
(११) वेदधर देवानुं रहलजु.

ईसरिय. न० (ऐश्वर्य) ऐश्वर्य; मोटाछ; सपनि.

ईसा. स्त्री० (ईश्या) अदेषाध.

ઈસા. સ્ત્રી૦ (ઈસા) ઇદ્રાણીની અંદરની સભા.
(૨) વાણુવ્યંતર ઇદ્રની અભ્યંતર સભા.

ઈસાણ. પુ૦ (ઈશાન) ઇશાન નામે ખીજો
દેવલોક. (૨) એ દેવલોકના નિવાસી દે-
વતા. (૩) ઇશાન દેવલોકનો ઇદ્ર. (૪)
એક અહોરાત્રિના ૨૪ મુહૂર્તમાંનું ૧૧
મુ અથવા ૧૬ મુ મુહૂર્ત. (૫) ઇશાન
કાણુ-ખુણો. (૬) પ્રભુ; સ્વામી.

ઈસાણકવ્ય પું૦ (ઈશાનકવ્ય) ખીજો દેવલોક.

ઈસાણા. પું૦ (ઈશાનક) ખીજા ઇશાન દેવ-
લોકવાસી દેવતા.

ઈસાણદેવ. પુ૦ (ઈશાનદેવ) ખીજા ઇશાન
દેવલોકના દેવતા.

ઈસાણવર્હિસય પુ૦ (ઈશાનાવસ્તંક) ઇશાન
દેવલોકમાંનું સૌથી મોટું વિમાન; ઇશાને-
ન્દ્રનું મધ્યનુ વિમાન.

ઈસાણા સ્ત્રી૦ (ઈશાની) ઇશાન ખુણો.

ઈસાણિદ્ર. પુ૦ (ઈશાનેન્દ્ર) ઇશાન દેવલોકનો
ઇદ્ર.

ઈસાણિયા. સ્ત્રી૦ (ઈશાનિકા) ઇશાન ખુણો.

ઈસાવોષ. પુ૦ (ઈષ્યાવોષ) ઇષ્યારૂપદોષ.

ઈસાલુ. ત્રિ૦ (ઈષ્યાલુ) ઇષ્યાવાળો.

ઈસિ. } ઇ૦ (ઈષત્) થોડું; અદ્ય; જરા.

ઈસિ. } (૨) સિદ્ધિક્ષેત્ર; મુક્તાભૂમિ.

ઈસિદંત. ત્રિ૦ (ઈષદ્વાન્ત) થોડી સિક્ષા
પામેલ હાથી.

ઈસિપુરેવાત } પું૦ (ઈષત્પુરેવાત) થોડા
ઈસિપુરેવાય. } પૂર્વ દિશાનો વાયુ.

ઈસિપગ્મારા. સ્ત્રી૦ (ઈષત્પાગ્મારા) } સિક્ષ

ઈસિપ્પમા. સ્ત્રી૦ (ઈષત્પમા) } શિક્ષા;
મુક્તિશિક્ષા.

ઈસિમત્ત. ત્રિ૦ (ઈષમત્ત) થોવનની શરૂઆ-
તવાળા થોડા ઉન્નત હાથી વગેરે.

ઈસી. સ્ત્રી૦ (ઈષત્) સિક્ષ શિક્ષાનું એક નામ.

ઈસીપગ્મારા. સ્ત્રી૦ (ઈષત્પાગ્મારા) બુધો

“ઈસિપગ્મારા” શબ્દ.

ઈહા. સ્ત્રી૦ (ઈહા) અવલોકન; તપાસીને
જોવું તે.

ઈહા. સ્ત્રી૦ (ઈહા) વિચારણા; આલોચના;
અવગ્રહ થયા પછી તે આમ છ કે તેમ
એવી વિશેષ વિચારણા કરવી તે; મતિ-
જ્ઞાનનો ખીજો ભેદ. (૨) મૃગ વિશેષ.

ઈહાપોહ. પુ૦ (ઈહાવ્યૂહ) જીહાપોહ; તર્ક
વિતર્ક. (૨) સંગ્રામ-યુદ્ધનીતિ; એક જન-
તાની બૂદ્ધ રચના.

ઈહામ્મ. સ્ત્રી૦ (ઈહામતિ) ઇદ્રાણમતિ-વિ-
ચારણા, મતિજ્ઞાનનો એક ભેદ.

ઈહામિગ. } પુ૦ (ઈહામ્મ) વર; નાહર. (૨)

ઈહામિય. } નાટકનો એક પ્રકાર.

ઈહિય. ત્રિ૦ (ઈહિત) ચેષ્ટા કરેલ. (૨) વિચારેલ.

ડ.

ડ. ઘ૦ (ઝ) વિપરીત; ઉચ્ચ. (૨) અભાવ; ન હોવાપણુ. (૩) વિશેષ; વધારે.

ડ. પું૦ (ડ) ઉપયાગ રાખવો, ખ્યાલ રાખવો.

ડ. ઘ૦ (ટ) નક્કી, નિશ્ચય (૨) રિતક. (૩) કિન્તુ; પરંતુ.

ડઘર. ન૦ (ડર) પંટ; ઉદર.

ડઘવિય. ત્રિ૦ () ઉચ્છિષ્ટ. અ-શુદ્ધિ (એક).

ડઘાર. પું૦ (ડઘાર) ઉચ્ચાર કરવો ને, બોલવું તે.

ડઘટ્ટ. ત્રિ૦ (ડઘટ્ટ) દખાવેલ, સક્રિય પામેલ

ડઘણ. ત્રિ૦ (ડઘણ) બ્રૂમિપર આવેલ, અવતરેલ.

ડઘણ ત્રિ૦ (ડઘણ) ઉદય પામેલ, કર્મના ઉદયથી પ્રાપ્ત થયેલ (૨) ઉદીરણ કરી ઉદયમાં લાવેલ (૩) ઉત્કટ; પ્રયત્ન (૪) ફળોન્મુખ (કર્મ).

ડઘ. ત્રિ૦ (ડઘ) કહેલું. (૨) ઉદય આવેલ.

ડઘણ. ત્રિ૦ (ડઘણ) ઉત્તર પ્રદેશ સાથે સંબંધ રાખનાર; ઉત્તર દિશામાં ઉત્પન્ન થયેલ.

ડઘણપાઠણ. પું૦ (ડઘણપાઠણ) પર્વોત્તર દિશા; ઈશાન ખુણો.

ડઘણવાય. પું૦ (ડઘણવાય) ઉત્તર દિશાનો વાયુ.

ડઘણ. ન૦ (ડઘણ) પ્રેરણા કરવી.

ડઘણયા. } સ્ત્રી૦ (ડઘણ) પ્રેરણા; સ-
ડઘણ } મય વિના પણ પ્રયત્નથી થતો કર્મનો અનુભવ.

ડઘણિય. ત્રિ૦ (ડઘણિય) ઉદીરણ કરેલ; પ્રેરણા કરેલ. (૨) કથન કરેલ, પ્રતિપાદન કરેલ. (૩) પેદા થયેલ; કરેલ. (૪)

સમય વિના પણ પ્રયત્નથી ઉદયમાં આવી ફળનો અનુભવ કરાવનાર (કર્મ).

ડઘ. પું૦ (ડઘ) ઋતુ; એમાં પ્રમાણનો એક કાળવિભાગ; હેમત શિશિર આદિ ૭ ઋતુ. (૨) સ્ત્રીકુસુમ; રત્નોદ્દર્શન.

ડઘર. પું૦ (ડઘર) ઉદુઘરનું ઝાડ અને તેનું ફળ; યુલ્લર.

ડઘરદત્ત પું૦ (ડઘરદત્ત) પાટલીખંડ નગરના રહેવાસી સાગરદત્ત સાર્થવાહનો પુત્ર. (૨) પાટલીખંડ નગરના ઉદ્યાન-માંનો એક વૃક્ષ

ડઘરપાળા. ન૦ (ડઘરપાળા) ૧ વડ, ૨ પીપળો, ૩ ઉદુઘર, ૪ પલ્લ, ૫ કાકો-દુઘરી એ પાંચ વૃક્ષોનો સમૂહ.

ડઘેલી. સ્ત્રી૦ (ડઘેલી) વસન્ત, ગ્રીષ્મ, વર્ષા, શરદ વગેરે રતુના નામવાળી દેવી.

ડઘલ પું૦ (ડઘલ) ઋતુ બદલાવ, શીયાળો અને ઉન્નતિ; આમાં સાંચાવનો કાલ.

ડઘાસ. પું૦ (ડઘાસ) રતુમાં, પરિપૂર્ણ ત્રીસ દિવસ પ્રમાણનો કાળ વિભાગ; કર્મમાં.

ડઘ. ત્રિ૦ (ડઘ) રતુ સંબંધી; મોસમનું; કાળને ઉચિત.

ડઘાસ. પું૦ (ડઘાસ) ઋતુ સંબંધી; આમાં સાંચાવનો આદિ માસ.

ડઘસંધિ. પું૦ સ્ત્રી૦ (ડઘસંધિ) એક ઋતુનો આરંભ અને બીજો અંત.

ડઘસંવત્સર. પું૦ (ડઘસંવત્સર) ઋતુ સંવત્સર; ૭ ઋતુ પ્રમાણનો કાળ.

ડઘ. પું૦ (ડઘ) ભિક્ષા; થોડું થોડું અદ્ય કરવું તે.

ડઘજીવિયા. સ્ત્રી૦ (ડઘજીવિકા) એકાદ; થોડો થોડો આધાર લઈ જીવિકા ચલાવવી તે.

ડઘાયા. ન૦ (ડઘાયા) વશિષ્ઠ ગોત્રની એક શાખા. (૨) તે શાખાનો પુરુષ.

ઉંઙગ. પું. () યુગપાત્ર; માત્રું ક-
રવાનું કામ (૨) માંસનો પિણ્ડો; લોચો.

(૩) ચાલતાં પગને બગાડે તેટલો કાદવ

ઉંઙી. સ્ત્રી. (ઝાઙી) પિણ્ડી; પેશી.

ઉંઙુય ન. (ઝન્ડુક) ભોજન કરવાનું સ્થાન.

ઉંઙેરિય. ન. () દેવડી; ખાવાની
એક વસ્તુ.

ઉંઙુપાણિય. ન. () ઉંઙુ પાણી.

ઉંઙર. } પું. સ્ત્રી. (ઝન્ડર) ઉંઙર.

ઉંઙરિ. }

ઉંઙુરુક્ક. ન. () દેવતા પૂજન
વખતે મોઢેથી બળદના જેવો શબ્દ
કરવો તે

ઉંઙર પું. (ઝુમ્બર) ઉંઙરાનું ઝાડ, યુધ્ધરનું
ઝાડ. (૨) વિઙ્બુકુમાર દેવતાનું ચૈત્ય
પ્રક્ષ.

ઉંઙરવૃક્ષ પું. (ઝુમ્બરવૃક્ષ) એ નામનો વૃક્ષ
(૨) એક સાથેનાં બે પુત્ર

ઉંઙરપંચગ. } ન. (ઝુમ્બરપંચક) વડ, પીપર,
ઉંઙરપશાળ. } ગૃહર ઇત્યાદિ પાંચ વૃક્ષનાં ફળ.

ઉંઙરપુષ્પ ન. (ઝુમ્બરપુષ્પ) યુધ્ધરના ઝાડનું ફલ.

ઉંઙરિ. સ્ત્રી. () વનસ્પતિ વિશેષ.

ઉંઙિગા. સ્ત્રી. (ઝવિકા) ઘઉં, જવ, ચોખા
વગેરેની ઉમ્મડી-મજરી.

ઉંઙેમરિયા સ્ત્રી. () એ નામનું એક
જાતનું ઝાડ

ઉંઙુય પું. (ઝન્ડુક) એ નામના એક જા-
તનું કુમાર.

ઉંઙુઠડિયા. સ્ત્રી. () ઉંઙરડી, ઉંઙરડો.

ઉંઙચણ. ન. () શરીરે ચણવ-
વાને ઉચે ઉચકવું તે. (૨) ગુણ વગરના
માણસના ખોટા વખાણ કરવા તે; ખુ-
શામત. (૩) ગરીબનો વધારે દંડ કરવો
તે. (૪) કાઢીને છેતરવામાં પાસે ઉઠેલો
ડાહો માણસ જાણી જશે એમ જાણી

વાર્તાયિત બધ રાખવી તે. (૫) લાંચ;
રશ્વત.

ઉંઙચણશીવ. પું. (ઝન્ડચણશીવ) મશાલ.

ઉંઙચણ્યા. સ્ત્રી. () મુઝે જનને
છેતરવા દેંગ કરવો તે

ઉંઙઠિય. ત્રિ. (ઝન્ડઠિય) ઉત્કંઠાવાળો; ઉ-
ત્સુક થયેલ.

ઉંઙપિય. ત્રિ. () ધોળું કરેલ

ઉંઙવણ. ન. () ધરની છત
બાંધવી તે

ઉંઙવિષ. ત્રિ. (ઝન્ડવિષ) વાંસની કામ
ડીથી બાંધેલ.

ઉંઙચ્છિયા. સ્ત્રી. (ઝીપકલિકી) સાધીનાં
૨૫ ઉપકરણમાનુ એક ઉપકરણ, જમણી
બાબુની છાતીએ કાંપ સુધી સીંચ્યા વ-
ગર ધારણ કરવાનું વસ્ત્ર કે જે અટી
લાયતો ચોરસ કટકા હોય છે

ઉંઙઠિ. સ્ત્રી. (ઝન્ડઠિ) ઉત્કંઠ.

ઉંઙડ. ત્રિ. (ઝન્ડુક) પૃથ્વી ઉપર શરીર
રાખીને પવિત્રતાએ બેઠેલ (૨) ઉંઙકુ
આસન.

ઉંઙઝ ત્રિ. (ઝન્ડઝ) પ્રકૃષ્ટ; ઉત્તમ; ઉચ્ચ.
(૨) પસરેલ. (૩) અધિક; વધારે. (૪)
કલુપિત, ડોળુ. (૫) બળવાન

ઉંઙઙુય. ન. (ઝન્ડુક) ઉંઙકુ આસન; ઉલ-
ડક પગે બેસવું તે.

ઉંઙઙુગ. પું. (ઝપકાંક) ચોરને ખોલાવી
ચોરી કરનાર. (૨) ચોરને મદદ કરનાર.
(૩) ચોરની એક જાત.

ઉંઙુત્ત. ત્રિ. (ઝન્ડુત્ત) કાપેલ; લામ કરેલ

ઉંઙુત્થણ. ન. (ઝન્ડુત્થન) ખાલ ઉતારવી;
ચામડી ઉતારવી તે.

ઉંઙમ. પું. (ઝન્કન) પશ્ચાતુર્ધી; ઉલટો કમ.

ઉંઙમિત ત્રિ. (ઝપકાન્ત) પ્રારબ્ધધોગે પ્રાપ્ત
થયેલ; (૨) ક્ષીણ.

ઉત્કર. પું (ઉત્કર) સમુદ્ર; સપ્રાત. (૨) ત્રિં કર રહિત.

ઉત્કરિયામેય. પું (ઉત્કરિકામેદ) એરડા પીગ છાવથી અલગ થાય તેમ અલગ થયું તે.

ઉત્કરિસ. પું (ઉત્કર્ષ) ઉત્કર્ષ, અનિશ્ચય (૨) ગર્વ; અભિમાન.

ઉત્કલડિયા સ્ત્રી () ઉત્કરડો. મલીન વસ્તુનો સંગ્રહ.

ઉત્કલ. ત્રિં (ઉત્કલ) ચડતી કળાવાળું. ટૂંક પામનાર. (૨) તેષદ્રિય છવ વિશેષ (૩) ધર્મ રહિત. (૪) નં ચારી.

ઉત્કલિકા. સ્ત્રી (ઉત્કલિકા) ઉપરા ઉપરી જતું આવતું તે

ઉત્કલિય. ત્રિં (ઉત્કલિક) એક પ્રકારનો અવ્યક્ત શબ્દ.

ઉત્કલિયા. સ્ત્રી (ઉત્કલિકા) વધારે નાનો સમુદાય. (૨) તેષદ્રિય છવ વિશેષ, કરોળીઓ. (૩) લહેર-નંગ (૪) વાયુની માફક ચક્ર કરતું તે

ઉત્કલિયાવાય. પું (ઉત્કલિકાવાત) થોડી થોડી ચારને અતરે વાતો એક પ્રકારનો વાયુ.

ઉત્કસ. પું (ઉત્કર્ષ) માન. અલકાર (૨) વધારેમાં વધારે.

ઉત્કસાદ ત્રિં (ઉત્કસાયિન્) સન્માનની ઉત્કંઠાવાળો

ઉત્કસાદ. ત્રિં (ઉત્કસાયિન્) પ્રથમ કળાવવાળો

ઉત્કસ્સ પું (ઉત્કર્ષ) માન; અલકાર

ઉત્કસ્સ. ત્રિં (ઉત્કર્ષવત્) મદવાળું; અભિમાની. (૨) ઉત્કૃષ્ટ.

ઉત્કા. સ્ત્રી (ઉત્કા) મૂળ અગ્નિથી છુટા પડેલ આગના તપ્પા. (૨) સ્પિંદાલ. (૩) આકાશમાં વ્યતરારિત અગ્નિ દેખાય તે. (૪) તેજની જ્વાળા (૫) ઉલ્કાપાત; તારાનું ખરતું.

ઉત્કાપાય. પું (ઉત્કાપાત) ઉલ્કાપાત, આકાશમાંથી તારાઓનું પડતું

ઉત્કાપાયા. સ્ત્રી (ઉત્કાપાતા) ઉલ્કાપાત-તારા ખરે તેનું શુભાશુભ જાણવાની વિદ્યા.

ઉત્કામુહ. પું (ઉત્કામુલ) લવણ સમુદ્રમાં આસો જોજન ઉપર આવેલ ઉલ્કામુખ નામનો એક અતરડીય. (૨) ત્રિં તેમાં રહેનાર મનુષ્ય. (૩) ગંગા નદીની અધિ-શત્રી દેવીનો નિરાસ પર્યંત.

ઉત્કાલિય. ત્રિં (ઉત્કલિક) ચાર અકાળ સિવાય ચારે પહોર ભણાય એવું સૂત્ર, ઉવવાઇ આદિ ઉત્કાલિકસૂત્ર

ઉત્કાવાય. પું (ઉત્કાપાત) જુઓ “ ઉલ્કા-પાય ” રાગદ

ઉત્કાસ. પું (ઉત્કર્ષ) અભિમાનથી પોતાની સમક્ષિતા વખાણ કરતા તે, મોહનીય કર્મની એક પ્રકૃતિ.

ઉત્કિટ્ટ. ત્રિં (ઉત્કૃષ્ટ) ઉત્કૃષ્ટ, સર્વોત્તમ, શ્રેષ્ઠ. (૨) કારિગા, ગુણ, ભોજ વગેરેને મારીને કરેલ શીળા કકડા. (૩) કરજ વગરે અમુક વખત માટે માગતું નહિ તે

ઉત્કિટ્ટા સ્ત્રી (ઉત્કૃષ્ટ) એક પ્રકારની દેવતાની વેશાળી ગનિ, મનોહર ગનિ

ઉત્કિટ્ટિ. સ્ત્રી (ઉત્કૃષ્ટિ) આનંદજનક ધ્વનિ, હર્ષનો અવાજ.

ઉત્કિરાણ ત્રિં (ઉત્કીર્ણ) ઉખેડેલું; ખાદી કાંટેલું (૨) અવ્યન પ્રગટ, ખુલું (૩) કાતરેલ. (૪) મિશ્રિત.

ઉત્કિસ્ત ત્રિં (ઉત્કૃષ્ટ) ઉખેડેલ

ઉત્કિસ્તણ નં (ઉત્કીર્તન) ચઉવિસત્થો; ચોતીસ તીર્થકરની સ્તુતિ.

ઉત્કિસ્તિત. ત્રિં (ઉત્કીર્તિત) કાર્તન કરેલ.

ઉત્કુટ્ટ નં (ઉત્કૃષ્ટ) લીલા પાનનો ભુક્ષો.

ઉત્કુટ્ટ. ત્રિં (ઉત્કૃષ્ટ) ઉત્કૃષ્ટનાદ; આનંદ ધ્વનિ.

ઉત્કલુચ્ચ. } નં (ઉત્કલુચ્ચ) ઉત્કલુ આસન;
ઉત્કલુચ્ચ. } ઉભાપણીએ એસવાનુ આસન;

ઉભાડક આસન.

ઉત્કલુચ્ચા. સ્ત્રીં (ઉત્કલુચ્ચ) ઉભાડક એસવુ
તે; પાંચ પ્રકારની નિષદા -એકમાંની એક.

ઉત્કલુચ્ચાસણ. નં (ઉત્કલુચ્ચાસણ) ઉત્કલુ
આસન; ઉભાડક પગે એસવુ તે.

ઉત્કલુચ્ચાસણિય. ત્રિં (ઉત્કલુચ્ચાસણ) ઉભાડક
આસને એકલ.

ઉત્કલુચ્ચ. પું () ઉત્કલુ
ઉત્કલુચ્ચિયા. સ્ત્રીં () ઉત્કલુ

ઉત્કલુચ્ચ. નં (ઉત્કલુચ્ચ) મહાન અવ્યક્ત
ધ્વનિ

ઉત્કલુચ્ચ. ત્રિં (ઉત્કલુચ્ચ) સ્વ-માર્ગ અથવા
ન્યાયના કૃતિ-તટથી દૂર કરનાર (૨)
દ્વ ઓળાગી મગેલ. (૩) ચારી.

ઉત્કલુચ્ચ. પું (ઉત્કલુચ્ચ) શશિ, સમૃદ્ધ, દગલો
(૨) પ્રદિ, ઉદ્ધર્તન. કર્મની સ્થિતિ વગે-
રેમાં વધારો કરવો તે.

ઉત્કલુચ્ચા સ્ત્રીં () પાંચ, કરનાર

ઉત્કલુચ્ચિયા ત્રિં () રૂપવત
ખાનાર; લાય લેનાર, ધાત્વીઓ

ઉત્કલુચ્ચા. સ્ત્રીં (ઉત્કલુચ્ચા) લાય

ઉત્કલુચ્ચા. પું (ઉત્કલુચ્ચ) ઉચ્ચ મોટું કરી શ
કનાર પક્ષી; ચાતક; અપેયો

ઉત્કલુચ્ચા. પું (ઉત્કલુચ્ચ) ઉત્કલુ; વધારેમાં
વધારે, ધણમાં ધણ (૨) માન, અલ-
કાર. (૩) ઉત્તમ

ઉત્કલુચ્ચિયા. ત્રિં (ઉત્કલુચ્ચ , ઉત્કલુચ્ચ , વધારેમાં
વધારે.

ઉત્કલુચ્ચિયા. પું (ઉત્કલુચ્ચિયા) એ નામના
ગાત્રના પ્રવર્તક કાપિ (૨) નં એ ના-
મનુ એક ગાત્ર.

ઉત્કલુચ્ચિયા. સ્ત્રીં (ઉત્કલુચ્ચિયા) ઉત્કલુ, વિશેષતા.

ઉત્કલુ પું (ઉત્કલુ) સમૃદ્ધ. (૨) જેન સા-
ધ્વીઓને પહેરવાના વસ્ત્રો અમુક ભાગ.

ઉત્કલુચ્ચ. પું (ઉત્કલુચ્ચ) ઘેરો ધાત્વો; ક-
પટ્ટી શરૂના સૈન્યને મારવુ તે.

ઉત્કલુચ્ચ. પું (ઉત્કલુચ્ચ) જોરથી રોકવુ તે.

ઉત્કલુચ્ચિયા. નં (ઉત્કલુચ્ચિયા) જોરથી રોકવુ-
અટકાવવુ.

ઉત્કલુચ્ચા. નં (ઉત્કલુચ્ચા) ઉપેક્ષા તે.

ઉત્કલુચ્ચિયા ત્રિં (ઉત્કલુચ્ચિયા) ઉપેક્ષા, ખાદેલ
ઉત્કલુચ્ચ. ત્રિં ()

ઉત્કલુચ્ચ. પું નં (ઉત્કલુચ્ચ) ઉપેક્ષા, ખાદેલ.

ઉત્કલુચ્ચા સ્ત્રીં (ઉત્કલુચ્ચા) થાળી, તોલણી, દાડલી.

ઉત્કલુચ્ચિયા. ત્રિં () અરધાંશ.

ઉત્કલુચ્ચ. ત્રિં (ઉત્કલુચ્ચ) સિયેલ, વિલેપન
કરેલ.

ઉત્કલુચ્ચ ત્રિં (ઉત્કલુચ્ચ) ઉચ્ચ કરેલ; ઉ-
પેક્ષા-ઉપેક્ષા. (૨) જાનાર્થમ કથા સ-
ત્રના પહેલા અધ્યયનનુ નામ. (૩)
ગાયનના ચાર પ્રકારમાંનો એક પ્રકાર
(૪) આકર્ષણ કરેલ, ખેંચેલ

ઉત્કલુચ્ચ ત્રિં (ઉત્કલુચ્ચ) ગીતનો
એક પ્રકાર. શરૂઆતથી અંત સુધી સ્વર
ગાવુ તે.

ઉત્કલુચ્ચ ત્રિં (ઉત્કલુચ્ચ) રાંધ-
ઉત્કલુચ્ચ ત્રિં (ઉત્કલુચ્ચ) વાના વાસણમાંથી

ખાવાના વાસણમાં ગૃહસ્થે પાતાને ખાવા
કાઢેલુ હોય તેજ લેવુ એવો અભિગ્રહ
ધારી ગાયરી કરનાર

ઉત્કલુચ્ચા. નં (ઉત્કલુચ્ચા) જેણે સ
સલાને ઉગારવા પગ ઉંચે રાખ્યો તે ઉ-
ત્કલુચ્ચ-મેષક્રમાર, તેનું દ્રષ્ટાન જેમાં આ-
પરામાં આવ્યું છે તે અધ્યયન; જાના
સત્રનુ પ્રથમ અધ્યયન.

ઉત્કલુચ્ચા. પું (ઉત્કલુચ્ચા) રાંધનાના વાસણમાંથી ખાવાના
વાસણમાં કાઢેલ હોય તેને ખીખ વા-
સણમાં નાખે તે લેનાર. અભિગ્રહધારી
મુનિ

અવિસ્મરણપુસ્તકસાહિ. પુ. (અવિસ્મરણપુસ્તક)

આ વસતિ-મકાનમાં રહેલો એમ કહી સા-
ધુને પહેલ પહેલો ખતાવેલ ઉતારો.

અવિસ્મરણ. નં (અવિસ્મરણ) ગીતનો પ્રથમ
પ્રકાર.

અવિસ્મરણવિવેક. પુ. (અવિસ્મરણવિવેક) ભાત
વગેરેમાં પહેલ અભ્યુપપના દ્રવ્યને જુદું
કાઠી નાખવું તે

અવિસ્મરણ. ત્રિ. (અવિસ્મરણ) જાહેર.

અવિસ્મરણ. સ્ત્રી. (અવિસ્મરણ) આદર ફેરવું.

અવિસ્મરણ. પુ. (અવિસ્મરણ) ઉચે ઉપાડવું. (૨)
ઉચે ફેરવું (૩) પ્રાર્થનાક્રમ (૪)
અધિકાર; અભિધેય (૫) ઉપોદ્ધાન,
પ્રસ્તાવના.

અવિસ્મરણ. ત્રિ. (અવિસ્મરણ) ઉચે ફેરવનાર,
(૨) પુ. એક જાતનો પંખો.

અવિસ્મરણ. નં (અવિસ્મરણ) ઉચે ફેરવું;
ન્યાય દર્શન સમત પાંચ કર્મ પૈકી પ્રથમ
કર્મ

અવિસ્મરણ. પુ. (અવિસ્મરણ) પ્રસ્તાવના, ઉપો-
દ્ધાન. (૨) આલાવો; અધ્યાય (૩)
પવન નાખવાનો વાસનો પંખો. (૪)
ત્રિ. ફેરવનાર.

અવિ. નં (અવિ) ઋષભદેવ પ્રભુએ રક્ષક
તરીકે નામેકું કુળ. ઉગ્રપ્રસ. (૨) ત્રિ.
ઉગ્રકુળમાં ઉત્પન્ન થયેલ. (૩) ઉગ્ર,
પ્રધાન; અદુભારે. (૪) ઉત્કટ, આકર;
દુઃખે આચરી શકાય તેવું. (૫) ઉગ્રમ
સહિત.

અવિ. પુ. (અવિ) ઉગ્રકુળ; જે કુળને
ઋષભદેવે રક્ષક તરીકે સ્થાપ્યું તે કુળ

અવિ. નં (અવિ) ઉગ્રપ્રસ. ધણી ક
હણ તપશ્ચર્યા. (૨) ત્રિ. ઉગ્રપ્ર કરનાર.

અવિ. પુ. (અવિ) સાધુને અર્થે આહારાદિ
નિપજવતાં ગૃહસ્થથી લાગતા આધાક-
માંદિ ૧૬ દોષ

અવિ. સ્ત્રી. (અવિ) ઉગ્રમ પક્ષ;

આધાર્કર્મ અને ઉદ્દેશિકના ત્રણ ત્રણ ભેદ-
એકદર છ ભેદ ઉગ્રમકાટી તરીકે ગણાય છે.

અવિ. નં (અવિ) ઉગ્રવૃ તે; સૂર્યનો ઉદય.

અવિ. નં (અવિ) અધાર નીકળનો ભાગ.

(૨) ત્રિ. ઉત્પન્ન થયેલ. (૩) ઉગ્રેલ; ઉદય
પામેલ.

અવિ. ત્રિ. (અવિ) દિવસ ઉગ્યા
પછી જેને વૃત્તિ-ખારાક મેળવવાનું છે તે.

અવિ. સ્ત્રી. (અવિ) પડવો, જડ, અગ્ર

અવિ. અગ્રારસ એ રાત્રિની ત્રણ નિધિનું નામ

અવિ. નં (અવિ) ઉત્કટ વિષ (૨)

પુ. આકરા વિપવાળો સર્પ.

અવિ. પુ. (અવિ) કસતા પિતા ઉગ્ર-
સંન રાગ

અવિ. પુ. (અવિ) મન અને ઇન્દ્રિયોની
સાથે વચ્ચેનો સમય થતા પ્રથમ સામાન્ય
ખામ થાય તે; મનિજાનના ચાર પ્રકાર-
માનો પહેલો પ્રકાર (૨) ઉપકાર;
આશ્રય (૩) આજ્ઞા, રજ, સમતિ (૪)
અભિચાર; નિયમ (૫) પરિશ્રદ. (૬)
આવાસ, નિવાસસ્થાન. (૭) અતર, આંતર.
(૮) અવધારણ; નિશ્રય (૯) સાધીઓનું
એક ઉપકરણ. (૧૦) ચોનિદાર. (૧૧)
અદણ કરવા ચોખ વચ્ચે (૧૨) પોતાની
માલિકાની ચીજ.

અવિ. નં (અવિ) સામાન્ય અશનું
અદણ કરવું-વિચારવું (૨) સ્થાનની
આજ્ઞા. (૩) ઇન્દ્રિયદારા ઉત્પન્ન થતું સા-
માન્ય જ્ઞાન.

અવિ. નં (અવિ) નાવાને
અવિ. પુ. (અવિ) આકારે
અવિ. ત્રિ. (અવિ) સાધીનું
એક વસ્ત્ર કે જેનો ગુણ પ્રદેશ ઠાંકવામાં
ઉપયોગ થાય છે. સાધીના ૨૪ ઉપકરણ-
માંનું એક.

અગાહમ. સ્ત્રી૦ (અગ્રહમતિ) ઇન્દ્રિય અને અર્થનો સમ્બંધ થાય તે; મતિજ્ઞાનનો એક ભેદ.

અગાહમહસંપદા સ્ત્રી૦ (અગ્રહમતિમમ્પદ) મતિસંપદાનો એક પ્રકાર, સામાન્યપણે વસ્તુનું પ્રદર્શ કરવું તે.

અગાહિય. ન૦ (અગ્રહિક) પાઠીઆરા ઉપગરણ; અમુક વખત સુધી વાપરીને પાછા ધણીને સોંપવાયોગ્ય ઉપગરણ.

અગાહિય ત્રિ૦ (અગ્રહીત) પીરસવા માટે ઉપાડેલું (૨) સામાન્યરૂપથી જાળાપેલ.

અગાહિયા. સ્ત્રી૦ (અગ્રહીતા) ગૃહસ્થને થાળી વગેરેમાં પીરસેલું ભોજન સાધુએ ચત્તા પૂર્વક લેવું તે, પિંડેપણાનો પાચમો પ્રકાર.

અગાહ ત્રિ૦ (અગ્રાહ) રમથ, નદરસ્ત.

અગાલ પુ૦ (અગાલ) ઓડકારની સાથે અનાજ કે પાણી પેટમાંથી મોટામાં આવે તે.

અગાહના સ્ત્રી૦ (અગાહના) શરીરની ઉંચામ.

અગાહિમ. ત્રિ૦ (અગ્રાહિમ) ઘી આદિમાં નળેથી વસ્તુ.

અગાહિય. ત્રિ૦ (અગ્રાહિત) દાથમાં લીધેલ, ઉપાડેલ.

અમિયાના ત્રિ૦ (અર્ધીર્ગ) ઓડેલ, વમેલ.

અગાંવળા. સ્ત્રી૦ (અર્ધાંવળા) શાંધવું; ઔપણા કરવી.

અગાંવિય. ત્રિ૦ (અર્ધાંવિત) મુગામ ગમેલ, બ્રાતિમાં પડેલ. (૨) ગુચ કાઢેલ.

અગર. ત્રિ૦ (અર્ધગૃહ) ગૃહસ્થાશ્રમનો ત્યાગ કરનાર; ઘરઆર છોડી સન્યાસ લેનાર.

અગ્રામ્ર. પુ૦ (અર્ધાત) ઠોકર લાગવી; પ્રતિધાત થવો તે (૨) ભાગ પાડી ન્હાવું કરવું. (૩) ઉપોદ્ધાત, ભૂમિકા કે પ્રભાવના. (૪) ક્ષીણતા. (૫) ન૦ પ્રાચિન વિશેષ (૬) નિશીથ સૂત્રનો એક અંશ કે જેમાં પ્રાચિનનું વર્ણન છે.

અગ્રાહમ. ન૦ (અર્ધવાતિમ) લઘુ પ્રાચિન (૨) ત્રિ૦ લઘુ, નાનું.

અગ્રાહ્ય. ત્રિ૦ (અર્ધાતિત) લઘુ પ્રાચિન. (૨) નાશ પામેલ.

અગ્રાહ. ત્રિ૦ (અર્ધાટ) થોડું ઠાંકેલું-વામેલું થોડું ખુદ્ધું; ભોગલ ન દીધેલ.

અગ્રાહણ. ન૦ (અર્ધાટ) ઉવાડવું, ખોલવું.

અગ્રાહપોરિસી. સ્ત્રી૦ (અર્ધાટપૌરિસી) પહોરનો પાછો ભાગ પોણો પહોર.

અગ્રાહિય ત્રિ૦ (અર્ધાટિત) ઉવાડેલ. ખુદ્ધું કરેલ.

અગ્રાહિયના ત્રિ૦ (અર્ધાટિત) કહેલ માત્ર જાળનાર.

અગ્રાવ પુ૦ (અર્ધાત) જુઓ ' ઉગ્રાવ ' શબ્દ.

અગ્રાવના ન૦ (અર્ધાતન) ક્ષય-નાશ કરવો. (૨) પ્રત્યસ્થાન; ઉત્તમ જગ્યા (૩) સરોવરમાં જવાનો માર્ગ.

અગ્રુદ્. ત્રિ૦ (અર્ધુટ) ધોપણા કરેલ.

અગ્રાંસના. સ્ત્રી૦ (અર્ધવોળા) ઉદ્ધાપણા દેરેલ.

અગ્રાંમિય. ત્રિ૦ () ધમેલ, માંજેલ. અન્નિય ત્રિ૦ (અન્નિત) પોગવ, લાયક. (૨) જોડેલ, મળેલ.

અગ્ર. ત્રિ૦ (અગ્ર) ઉચ્ચ, ઉત્તમ, પ્રજ્ઞ (૨) ઉચ્ચા શરીર તથા ઉચ્ચ કુળસાળો (૩) ગાત્રકર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેથી ઉચ્ચગોત્ર પ્રાપ્ત થાય.

અગ્રંત પુ૦ () ઘાતનો રથ, દતરાથ.

અગ્રંપિય. ત્રિ૦ () જોરથી હલ્લો કરેલ.

અગ્રગોચ ન૦ (અગ્રગોત્ર) ઉચ્ચ ગોત્ર નામે ગોત્ર કર્મની શુભ પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી જ્ય ઉચ્ચ ગોત્ર પામે.

અચ્છન્દ ત્રિ૦ (અચ્છન્દસ) અપહી; સ્વે-અગ્રાચારી.

ઉચ્ચત નં (ઉચ્ચત્ર) ઉચ્ચપાથુ. (૨) કં
(૩) ઉચ્ચકો, અદ્વાની અમુક વસ્તુ
ઉચ્ચતમયઞ્ પું (ઉચ્ચત્રમયઞ્) ઉચ્ચ
આપી કામ કરાવીએ તે સેવક.
ઉચ્ચતરિયા સ્ત્રીં (ઉચ્ચતરિકા) અદાર વિ-
પિમાંની એક.
ઉચ્ચતા. સ્ત્રીં () મદત, કષ્ટ અદલા
લેવાની ઇચ્છા ન કરવી તે
ઉચ્ચત્થવલાઞ્ પું (ઉચ્ચત્રાવલનક) ઉચ્ચ
મોદાનું ભાજન વિશેષ; ચંચુ
ઉચ્ચય પું (ઉચ્ચય) દગલો, સમૂહ
ઉચ્ચયવંધ. પું (ઉચ્ચયવંધ) ઉપરા ઉપરી મુખી
દગલો કરવો તે રૂપ અથ
ઉચ્ચરણ. નં (ઉચ્ચરણ) અક્ષરાન્તો ઉચ્ચાર
કરવો
ઉચ્ચરણિય. ત્રિં (ઉચ્ચરણિય) કથિત, ઉક્ત
ઉચ્ચા. ઇં (ઉચ્ચ) ઉત્તમ, શ્રેષ્ઠ
ઉચ્ચાઞ્. ત્રિં () શાપી ગયેલ.
શ્રાન્ત.
ઉચ્ચાકુચ સ્ત્રીં (ઉચ્ચાકુચ) } જમીનથી
ઉચ્ચાકુચિયા. સ્ત્રીં (ઉચ્ચાકુચિકા) } ઉચ્ચી અને
દાલેયાલે નદી તેવી શય્યા
ઉચ્ચાગ. પું (ઉચ્ચાગ) દિમાચક પવન
ઉચ્ચાગય ત્રિં (ઉચ્ચાગય) દિમાચકમાં ઉદ્-
ભવેલ-ઉત્પન્ન થયેલ
ઉચ્ચાગોત્ત. } નં (ઉચ્ચાગોત્ત) ઉચ્ચ ગાત્ર,
ઉચ્ચાગોય. } ગાત્ર કંમની ઉચ્ચ પ્રકૃતિ.
ઉચ્ચાનાગરી સ્ત્રીં (ઉચ્ચાનાગરી) એ નામની
કાલિયગણથી નીકળેલી શાખા, આર્ય-
સતિમંજુકની શાખા.
ઉચ્ચાર. પું (ઉચ્ચાર) વરીનીન, ગ્રાહ,
વિષ્ટા. (૨) વરીનીન કરવી, મત્ર ત્યાગ
કરવો (૩) ઉપયોગ અને વત્ત-
પૂર્વક પરકવતુ, પાચમી પારિણમિયા
સમિતિ.
ઉચ્ચારણ. પું નં (ઉચ્ચારણ) બોલવું તે

ઉચ્ચારમૂમિ. સ્ત્રીં (ઉચ્ચારમૂમિ) જગલ જવાની
જગ્યા
ઉચ્ચારિય. ત્રિં (ઉચ્ચારિય) ઉચ્ચારેલ; ઉચ્ચાર
કરેલ
ઉચ્ચાલિય ત્રિં (ઉચ્ચાલિય) ફર કરનાર;
અમેડનાર.
ઉચ્ચાલિય. ત્રિં (ઉચ્ચાલિય) ઉચ્ચ કરેલું;
ઉપાકલ
ઉચ્ચાવય ત્રિં (ઉચ્ચાવય) ઉચ્ચનીચ, ઉત્ત-
માધમ (૨) અનુકૂળપ્રતિકા (૩)
અન્યસ્થિત (૪) વિવિધ, નાના પ્રકારનું
(૫) ઉદ્ગ્રસ્ત, અતિ ઉત્તમ
ઉચ્ચાવય ત્રિં (ઉચ્ચવત) મદાવનધારી,
ઉચ્ચા વતવાળો. (૨) નં મદાવન.
ઉચ્ચિય ત્રિં (ઉચ્ચિય) ઉચ્ચ
ઉચ્ચૂલ. પું (ઉચ્ચૂલ) ચોટલી નીચે લ
ટકે તેવી રીતે ઉચ્ચ કરેલ માથું
ઉચ્ચૂલ. પું (ઉચ્ચૂલ) લાંબાના મળાની બે
બાજુએ ઝૂમણા જેવું લટકતું ધ્રુમકું.
ઉચ્ચોદય પું (ઉચ્ચોદય) યજ્ઞદગ્ધ ચક્ર-
વર્તીના એક મંદનનું નામ
ઉચ્ચ. ત્રિં () ન્યૂન, હીન
ઉચ્ચં પું (ઉચ્ચં) ગાદ, ખાળો
ઉચ્ચાગ ત્રિં (ઉચ્ચાગ) દાંડેલ
ઉચ્ચત્ત નં (ઉચ્ચત્ત) પોતાના દેવ અને
બીજાના ગુણોને છુપાવવા ને, અસત્યનો
એક પ્રકાર
ઉચ્ચદ ત્રિં (ઉચ્ચદ) અદર ઉડે ઉતરેલ.
ઉચ્ચદ. ત્રિં (ઉચ્ચદ) બુઝો “ઉચ્ચદ” શબ્દ.
ઉચ્ચલિયા. સ્ત્રીં (ઉચ્ચલિયા) ઉચ્ચલવું તે.
ઉચ્ચલિય. ત્રિં (ઉચ્ચલિય) ઉચ્ચલેલ.
ઉચ્ચલિયા સ્ત્રીં () અપવર્તના;
અપવેરણા
ઉચ્ચવ. પું (ઉચ્ચવ) મંદ્રોત્સવાદિ મહોત્સવ.
ઉચ્ચાદય. ત્રિં (ઉચ્ચાદય) આદ્યદન
કરેલ, દાકલ.

उच्छादय्या स्त्री० (उच्छादना) उच्छेदना
करतुं ते

उच्छाय. पु० (उच्छाय) उच्छाया

उच्छायणा. स्त्री० (उच्छादना) व्यापक-
व्यापित करती.

उच्छाद. पु० (उच्छाद) उत्साह; उत्साह.

उच्छिन्न. न० (उच्छिन्न) उच्छिन्न-उच्छिन्न
लेखुं ते.

उच्छिप्य. वि० (उच्छिप्य) चार विशेष.
भीष्मा भीष्म पुरे चोरनी गन

उच्छिप्य. न० (उच्छिप्य) उपर ईकतु.
अक्षर ईकतु

उच्छिष्ट. वि० (उच्छिष्ट) आना आना
पक्षु.

उच्छिष्ट. वि० (उच्छिष्ट) उच्छिष्ट करेत्.
नाश पाभेक्ष.

उच्छिष्ट. वि० (उच्छिष्ट) उच्छिष्ट करेत्

उच्छु. पु० (उच्छु) अक्षर

उच्छु. वि० () उपर आभेक्ष

उच्छु. वि० () पेशाभेक्ष. पिपरेक्ष
(२) पनित

उच्छु. वि० (उच्छु) आशभेक्ष (२)
तन्त्रेक्ष (३) पोताना स्थानथी हूर करेक्ष
अक्षर करेक्ष.

उच्छेद. } पु० (उच्छेद) नाश.

उच्छेद. }

उच्छेद. न० (उच्छेद) निर्मूल करतु, उ-
च्छेद करतु.

उच्छोभ. वि० (उच्छोभ) क्षोभ रहित

उच्छोभ. न० (उच्छोभ) अज्ञाननाथे साथ
पक्ष धेता ते.

उच्छोलित्तर. वि० (उच्छोलित्तर) उच्छोलित्तर

उज्जु. वि० (उज्जु) सरल; निष्कपट.

उज्ज. न० (उज्ज) अग. (२) उत्पत्ति स्था-
नमां आधान पाभेक्ष पृष्ठगोनो समूह.
(३) आनय; ऋतुधर्म.

उज्ज. न० (उज्ज) तेज, प्रताप. (२) अग.

उज्जम. पु० (उज्जम) उज्जम; धर्म; प्रवृत्ति

उज्जय. वि० (उज्जय) नत्पर; तैयार.

उज्जयमरण. न० (उज्जयमरण) मरण विशेष

उज्जयंत. पु० (उज्जयन्त) गिरनार पर्यंत

उज्जयंतमेल पु० (उज्जयन्त) गिरनार पर्यंत.

उज्जल. वि० () निर्मल, स्वच्छ;
आकाश, शुद्ध; कलक रहित (२) उत्कट;
तीव्र.

उज्जल वि० (उज्जल) सुखा पसिनाना गन-
भेक्ष भेक्षयुक्त; मलिन

उज्जलिय. वि० (उज्जलिन) प्रकाशित, हे-
दीपमान

उज्जाल. न० (उज्जाल) कलक अगवागा आश्रयी
व्याप्त आग (२) उच्छिष्ट गभीर, टेकरा.

उज्जालगिह. न० (उज्जालगिह) उज्जालभा आ-
धेक्ष मक्षन.

उज्जालजत्ता स्त्री० (उज्जालजत्ता) उज्जालभा
जत्तु ते, उज्जालनी यात्रा

उज्जालपाल. वि० (उज्जालपाल) उज्जालना र-
क्षक; भाणी

उज्जालसाला. स्त्री० (उज्जालसाला) उज्जाल
शाखा.

उज्जालियलेखा. न० (उज्जालियलेखा) उज्जाल-
अगीथानी अक्षरनुं निशमय

उज्जाल. पु० (उज्जाल) पुष्पनक्षत्रनुं गान

उज्जाल. वि० (उज्जाल) अग्नि सक्ष-
भावना.

उज्जाल. न० (उज्जाल) सगगावतु ते.

उज्जालिय. वि० (उज्जालित) सगगावेक्ष.

उज्जित. पु० (उज्जित) सारक्ष देशभा जु-
नागद पासे आवेक्ष गिरनार पर्यंत.

उज्जु. वि० (उज्जु) सरल, अवक्ष; अक्षुद्र
(२) माया कपट रहित; सयमधारी.

उज्जु. पु० (उज्जु) उक्षर, सर्प पक्षरेनु
क्षर-राक्षो.

उज्जुकड. त्रि० ('कुकु') नि० पट् तपस्वी;
सरल स्वभावी.

उज्जुग त्रि० ('कुकु') दृष्टिवाहना ८८ सूत्र-
भांनु पहेलुं सूत्र. (२) नि० पट्, सरल

उज्जुगह. स्त्री० ('कुकु') साधु पोताना
स्थानथी निकणी सिधिसिधुं गृध पञ्चिमे
जम् छोरे, वगना न छोरे ते, गौयरीना
आह प्रहारभांनु पहेले प्रहार

उज्जुजड. त्रि० ('कुकु') सरल पाणु गड,
तात्पर्य नहि समज्जनार

उज्जुत्त. त्रि० (उद्युक्) उद्यम गणो, उद्यमी
(२) सावधान

उज्जुर्दसि. त्रि० ('कुकु') कलुभाय मो-
क्षसाधकसयमने जनार, सयमाभिलाषी

उज्जुमह. स्त्री० ('कुकु') मन पयवजानना
ऐक भेद, सामान्यथी मनना पयवोने
जग्यावनार जान (२) पु० कट्क -युन
(अहीअंगुलन्यून) अहीदीपना सजी
प्राण्योना भनोभायने जग्यनार साधु

उज्जुय त्रि० ('कुकु') सरल, सीधा, नि-
० पट्. (२) पु० जम्जो हाथ

उज्जुयार. त्रि० ('कुकु') सयमधारी, सयम
पालनार.

उज्जुवालिवा. स्त्री० ('कुकु') जलिया गा-
भनी अदार वहेनी ऐक नदी, के जेने कटे
भदावीरस्वामीने केवगजान उत्यन थयुं

उज्जुसुत्त. पु० ('कुकु') } अतीन अन-
अज्जुसुय. पु० ('कुकु') } मत कागइप

वक्ता विना मात्र वतमानकाग वर्ति
वस्तुनेज जे देणाडे, पारकी वस्तु नि-
अपेज्जन होधने असए समान माने,
लिग वयन लिग जना ऐकज पदार्थ
माने, निक्षपायार स्वीकारे ते, सात
नयमांनु योथो नय. (२) विच्छेद गयेव
आरमा दृष्टिवाह अगना पीज्ज विलाग-
सूत्रनो प्रथम भेद.

उज्जुहत्थ. पु० ('कुकु') जम्जो हाथ.

उज्जोणी स्त्री० (उज्जिनी) भाखव देशनी
ऐक नगरीनुं नाम.

उज्जोइय. त्रि० (उद्योतिव) प्रकाशिन; जम्जगनु.

उज्जोय. पु० (उद्योग) प्रयत्न; परिश्रम.

उज्जोय. पु० (उद्योत) नेज-प्रकाश-उद्योत;
अज्ज्यागु (२) नामकर्मनी ऐक प्रकृति
के जेना उद्ययी उद्यु-गरम नदी जनां
प्रकाश करनार शरीर प्राप्त थाय जेभ
यद नक्षत्र रत्न वगेरेनां शरीर.

उज्जोयग. त्रि० (उद्योतरु) उद्योत करनार.

उज्जोयगा. न० (उद्योजन) जेडु; नैयारा
करती.

उज्जोयगाम. न० (उद्योतगाम) नाम कर्मनी
ऐक प्रकृति

उज्जोविय. त्रि० (उद्योतिव) रत्न आदित्थी
प्रकाशिन

उज्जुय. त्रि० (उज्जुक्) सहविषेक वगरनो.
(२) त्याग करनार. झडी हेनार

उज्जुग. न० (उज्जुक्) अदार लघु जडु
(२) त्याग

उज्जुक्. पु० (उज्जुक्) पर्यतमाथी पज्जो
पाधुनीनो जरो, गिरिनिग्रंर

उज्जिम्य. पु० (उज्जिम्य) उज्जिम्य नामे वि-
जयमित्र सार्धवाहनो पुत्र. (२) विपाक
सत्रना प्रथम युतसकधना पीज्ज अध्ययननुं
नाम (३) त्रि० नज्जेड; त्याग करेव.
(४) लिप्त. (५) न० परित्याग.

उज्जिम्यधम्मा स्त्री० (उज्जिम्यधर्मा) जे वस्तु
नापी देवा योज्य होय, जेने कोष लेवा न
छ्येव तेनी वस्तु ओहोदवी ते; अपेज्जाना
सात प्रकारमानो ऐक.

उज्जिम्यधम्मिय. त्रि० (उज्जिम्यधर्मा) नापी
देवा योज्य, निश्पयोगी.

उज्जिम्या. स्त्री० (उज्जिम्या) धनासार्धवाहना
पुत्र धनपाल सार्धवाहनी स्त्री.

ઉદ્ધ. પું સ્ત્રી (ઉદ્ધ) સાંઢીઓ; ઉંટ.
 ઉદ્ધિય. ત્રિ (ઔદ્ધિક) ઉંટના વાળનું
 બનેલું સૂત્ર; હાથળી વગેરે.
 ઉદ્ધિયા. સ્ત્રી (ઉદ્ધિકા) ઉંટના આકારનું
 લાંબા ગળાવાળું વાસણ; સિરોમ
 ઉદ્ધિયાસમણ પું (ઉદ્ધિકાસમણ) મોટા
 માટીના વાસણમાં બેસી તપશ્ચર્યા કરનાર;
 ગાથાગાના સાધુની એક જાત
 ઉદ્ધી. સ્ત્રી (ઉદ્ધી) ઉંટડી; સાદણી.
 ઉદ્ધીવાલ પું (ઉદ્ધીપાલ) ઉંટડી પાળનાર
 ઉદ્ધ ત્રિ (ઉદ્ધ) ઉંટ; ઉભા થયેલ.
 ઉદ્ધ પું (ઉદ્ધ) એક જાતનું જલચર
 પ્રાણી
 ઉદ્ધ. પું (ઓળ) ઓળ, હોડા (૨) વાસણનો
 કાંઠો.
 ઉદ્ધવળ નં (ઉદ્ધાવળ) ઉપાડતું; ઉંચું
 કરતું તે
 ઉદ્ધા સ્ત્રી (ઉદ્ધા) શરીરને ઉંચું કરતું;
 ઉભા થતું.
 ઉદ્ધાદ્ય ત્રિ (ઉદ્ધાદ્ય) ઉંટનાર
 ઉદ્ધાળ. નં (ઉદ્ધાળ) ઉભા થતું-ઉંચું તે
 (૨) સાંભળવાને યુક્ત પાસે જતું ને. (૩)
 ઉદ્ધમ; યત. (૪) ઉત્પત્તિ (૫) આરભ,
 પ્રારભ (૬) ઉપર આવતું, બહાર
 નીકળતું.
 ઉદ્ધાળપરિયાળિય. નં (ઉદ્ધાળપરિયાળિક)
 જન્મથી માંડી જીવંતના જીવ સુધીમાં
 બનેલા દરેક બનાવનો હેવાલ; જીવન
 ચરિત્ર.
 ઉદ્ધાળસુય. પું (ઉદ્ધાળસુય) કાલિક સૂત્ર-
 માંનું એક.
 ઉદ્ધાવળ. નં (ઉદ્ધાવળ) ઉંડાડતું તે; ઉદ્ધા-
 પના કરવી.
 ઉદ્ધાવળ નં (ઉદ્ધાવળ) સમાધિક ચારિત્ર-
 માંથી જીવંતપર્યાયનીય ચારિત્રનું આરો-
 પતું તે.

ઉદ્ધાવળતેવાસિ. ત્રિ (ઉદ્ધાવળતેવાસિ)
 પાંચ મહાવ્રતની ઉપસ્થાપના કરી કરેલ
 શિખ.
 ઉદ્ધિય. ત્રિ (ઉદ્ધિય) ઉંટ; ઉભો થયેલ;
 તૈયાર થયેલ. (૨) ઉદ્ધ પામેલ; ઉગેલ.
 (૩) ધર્માચરણ માટે તૈયાર થયેલ;
 વ્રતજન્યા લેવાને તૈયાર થયેલ. (૪) ઉદ્ધ, ય-
 વસ્તિ વગરનું.
 ઉદ્ધ. પું (ઉદ્ધ) દડીઓ.
 ઉદ્ધ. પું (ઉદ્ધ) રાશિ; ઢગલો.
 ઉદ્ધય. } પું (ઉદ્ધ) તાપસનો આશ્રમ-
 ઉદ્ધવ. } યુ પુ.
 ઉદ્ધ. પું (ઉદ્ધ) વસન્ત ગ્રીષ્મ આદિ ૬
 ઋતુ. (૨) સ્ત્રી કુસુમ, સ્ત્રીધર્મ
 ઉદ્ધ. નં (ઉદ્ધ) નક્ષત્ર.
 ઉદ્ધવરિજ્ઞિયા સ્ત્રી (ઉદ્ધવરીયા) જેન મુ-
 નિઓની એક શાખા.
 ઉદ્ધવરિજ્ઞિયા. સ્ત્રી (ઉદ્ધવરિજ્ઞિયા) ય-
 કતર્તાની ૩૨૦૦૦ રાણી.
 ઉદ્ધ. નં (ઉદ્ધ) હોડી. (૨) પું ચન્દ્રમા
 ઉદ્ધવજ્ઞોસથિત નં (ઉદ્ધવજ્ઞોસથિત) ૩૨૦
 બ્રહ્મકાળ-ચોમાસા શિવાયના વખતમાં
 રહેલ-નિવાસ કરેલ.
 ઉદ્ધવ. પું (ઉદ્ધવ) જુઓ “ ઉદ્ધવ ”
 શબ્દ.
 ઉદ્ધવલિય. ત્રિ (ઉદ્ધવલિય) શીત અને ઉષ્ણ
 કાળમાં સાધુઓનો માસકલ્પ વિહાર.
 ઉદ્ધવ. પું નં (ઉદ્ધવ) નાવ; હોડી. (૨)
 ત્રાપો.
 ઉદ્ધવ. પું (ઉદ્ધવ) નક્ષત્રનો સ્વામી; ચંદ્ર
 ઉદ્ધવ. પું (ઉદ્ધવ) સૂર્ય.
 ઉદ્ધવાડિયગળ. પું (ઉદ્ધવાડિયગળ) ભદ્રકાળ
 સ્થિતિથી નીકળેલ એક ગળું.
 ઉદ્ધવિમાળ. પું (ઉદ્ધવિમાળ) સૌધર્મ દેવ-
 લોકના પહેલા પાથકમાંનું એક વિમાન.
 ઉદ્ધક્ષલ. પું (ઉદ્ધક્ષલ) ઉપલ; ખાંડણી.

ઉડ્ડ. પું (ઉડ્ડ) ઉડ્ડ નામનો એક અનાય
દેશ જેને હાથ ઉડીસા કહે છે. (૨) ત્રિ
તે દેશના રહેવાસી.

ઉડ્ડચગ. પું () કલકલાટ.

ઉડ્ડાવણ. ન (ઉડ્ડાવણ) આકાશ

ઉડ્ડાહ. પું (ઉડ્ડાહ) ઉપધાત, નાશ.. (૨)
પ્રવચનની હલકાઈ કરતી તે. (૩) હેલના.

ખીસણા (૮) દાનિ, ન્યૂનતા

ઉડ્ડાહકર. ત્રિ (ઉડ્ડાહકર) દાનિ કરનાર

ઉડ્ડી. સ્ત્રી (ઓડી) લિપિ લિખપ.

ઉડ્ડીણ. ત્રિ (ઉડ્ડી) આકાશમાં ઉડ્ડણ

ઉડ્ડુમડગ. પું (ઉડ્ડુમૂતક) એ નામનો એક
દેશ (૨) ત્રિ તેના રહેવાસી.

ઉડ્ડુય ન () ઓડકાર

ઉડ્ડુવાહિમ પું (ઉડ્ડુવાહિમ) ભયભાન

મહાવીરના એક ગણનું નામ

ઉડ્ડ. ન (ઉડ્ડ) ઉડ્ડે, ઉપર (૨)

ઉડ્ડેલોક, રાગેલોક. (૩) ઉડ્ડે દિશા,

ઉડ્ડી દિશા. (૪) વચન; ઉડ્ડટી

(૫) ઉત્તમ, મુખ્ય. (૬) કાકડીની માકક

ઉભા રહેયુ. (૭) ત્રિ ઉડ્ડુ, ઉડ્ડન.

ઉડ્ડકંઠ્યગ. પું (ઉડ્ડકંઠ્યક) નાભિની

ઉપર ખગેળનાર, તાપસનો એક પ્રકાર

ઉડ્ડકાય. પું (ઉડ્ડકાય) કાગડા.

ઉડ્ડગામિ. ત્રિ (ઉડ્ડગામિ) ઉપર જનાર

ઉડ્ડગાવપરિણામ. પું (ઉડ્ડગૌરવપરિણામ)

આયુષ્ય પરિણામનો એક પ્રકાર કે જે

નાથી જીવ ઉડ્ડ-ઉડ્ડી ગતિમાં જાય.

ઉડ્ડચર ત્રિ (ઉડ્ડચર) ઉપર ચાલનાર,

આકાશમાં ઉડનાર

ઉડ્ડજાણ. ત્રિ (ઉડ્ડજાણ) જ્યાં ઉડ્ડી રહે

તેવે આસને બેસનાર.

ઉડ્ડવિસા. સ્ત્રી (ઉડ્ડવિશ) ઉડ્ડ દિશા; ઉ-

પલી દિશા.

ઉડ્ડવિસિપમાણાદ્યકમ પું (ઉડ્ડવિક્રમમાણા-
તિકમ) હા દિશિ વતનો પ્રથમ અતિચાર.

ઉડ્ડમાગિ ત્રિ (ઉડ્ડમાગિ) આકાશમાં
રહેનાર

ઉડ્ડમુદગ. પું (ઉડ્ડમુદગ) ઉડ્ડા મોઢાના
દેશ.

ઉડ્ડરેણ. પું સ્ત્રી (ઉડ્ડરેણ) આડ સન્દ
સાદિઆ રજકણ બેગા થનાથી જનેલ
મોઢો રજકણ

ઉડ્ડતોગ } પું (ઉડ્ડતોગ) ઉડ્ડલોક,

ઉડ્ડતોય. } અગંગા, યોગનો ઉપરનો ભાગ

ઉડ્ડવાહ્ય પું (ઉડ્ડવાહ્ય) ઉડ્ડવાહ્ય
નામનો મહાવીર જ્વાળાના નવ ગણમાંનો
પાચમો ગણ.

ઉડ્ડવાય પું (ઉડ્ડવાય) ઉડ્ડદિશાનો વાયુ

ઉડ્ડા સ્ત્રી (ઉડ્ડા) ઉડ્ડદિશા.

ઉડ્ડા મ (પુનર) ફરીથી, ફરી. (૨) બેદ,
રિશ્ત. (૩) નિશ્ચય (૪) અધિકાર,
પ્રસ્નાવ. (૫) પદાન્તર. (૬) સમુચ્ચય

ઉડ્ડાત્ર ત્રિ (મમ્લન) નીચુ નમેલ.

ઉડ્ડયા ત્રીસ સ્ત્રી (ઉડ્ડયાત્રીસ) ઉડ્ડ,
ઓગળ્યાથીસ.

ઉડ્ડાયસ્ત્રિયા સ્ત્રી (ઉડ્ડાયસ્ત્રિયા) ખારાક
ઉપરિ વગરે જોઈએ તે કરતા ઓછા
લેવા તે.

ઉડ્ડાઈ સ્ત્રી (ઉડ્ડાઈ) ઉડ્ડનિ

ઉડ્ડાઈય. ત્રિ (ઉડ્ડાઈ) ઉડ્ડન, ઉડ્ડુ.

ઉડ્ડાકળ્યાસ. પું (ઉડ્ડાકળ્યાસ) ધંટાના
વાળ, ઉડ

ઉડ્ડાગય. પું (ઉડ્ડાગય) નીચનો અવાજ.

ઉડ્ડાગય. ત્રિ (ઉડ્ડાગય) ઉડ્ડુ, ઉડ્ડન, આપાદ

(૨) નીકળાવુ. અડ્ડ (૩) ગુણવાન. (૪)

અભિમાનરૂપ મોહનીય કર્મ. (૫) અ-

ભિમાની

ઉડ્ડાયાવટ. પું (ઉડ્ડાયાવટ) ઉડ્ડે આવર્તન
કરતુ તે, આવર્તનનો એક પ્રકાર.

ઉચ્ચા. સ્ત્રી (ઝાળા) ઉત.

ઉચ્ચામ પું (ઝામ) ગર્વ; અદકાર, મદ.

(૨) મદના પરિણામથી બધાનું મોહનીય કર્મ.

ઉચ્ચાલોમ. પું (ઝાલોમન) ઉતના રોમ-રેસા.

ઉચ્ચાચ. ત્રિ (ધૌર્ણિક) ઉતનું; (૨) ઉતના અનેક રત્નેશ્વર્યાદિ

ઉચ્ચહ. ત્રિ (ઝાહ) ગરમ; ઉનું; ઉચ્ચ. (૨) પું ગરમી; ઉચ્ચાના; તાપ, તડકા

ઉચ્ચક્રવા. ન (ઝાક્રવાપન) ઉનું કરવું તે.

ઉત્ત. ત્રિ (ઝાત્ત) કહેલ

ઉત્ત. ત્રિ (ઝાત્ત) વાપેલ (૨) અનાવેલ

ઉત્તમ ત્રિ (ઝાત્ત) જેમા ધાસ ઉગવું છે તે, ઉત્પન્ન થયેલ તૃણવાળું.

ઉત્તમ્થ. ત્રિ (ઝાત્ત) ત્રાસપૂર્ણ, ભયભીત

ઉત્તમ. ત્રિ (ઝાત્ત) ઉતમ. સર્વોત્કૃષ્ટ, પ્રધાન (૨) સયમ, ત્યાગ.

ઉત્તમ. ત્રિ (ઝાત્તમ) અજાન ગદિત

ઉત્તમંગ. ન (ઝાત્તમંગ) મન્નક, માથું

ઉત્તમકટુપત્ત ત્રિ (ઝાત્તમકાપાત્ત) ઉતમ અવસ્થાએ પહોંચેલ, ડેવી મિથિનિંત પ્રાપ્ત થયેલ

ઉત્તમકટ્ટા સ્ત્રી (ઝાત્તમકાપા) પ્રકૃષ્ટ અવસ્થા, ઉતમ મિથિનિ

ઉત્તમજોગિત્ત. ન (ઝાત્તમજોગિત્ત) મયોગી અવસ્થાએ સારકાર

ઉત્તમટ્ટ પું (ઝાત્તમર્થ) ઉતમ પદાર્થ મોક્ષ (૨) ઉપવાસી રહેવું ન. (૩) મરણ.

ઉત્તમટ્ટા. ન (ઝાત્તમજાન) મોક્ષસ્થાન

ઉત્તમગિર્વંસણ. ન (ઝાત્તમગિર્વંસણ) પ્રધાન દાહાંત-ઉત્તરણ

ઉત્તમપુરિસ. પું (ઝાત્તમપુર) તીર્થકર, ચક્રવર્તી, અલદેવ, વાચદેવ આદિ ઉતમ પુરુષ

ઉત્તમા. સ્ત્રી (ઝાત્તમા) યક્ષના ઇંદ્રપૂર્ણભદ્રની ત્રીજી અગ્રમદિથી. (૨) પખવાડીયાની પદર રાત્રિમાની પહેલી રાત્રિ (૩) “ જાયાધ-મ્મકા ” નું એક અધ્યયન.

ઉત્તમ. ત્રિ (ઝાત્ત) શ્રેષ્ઠ; પ્રધાન, ઉતમ.

(૨) બીજું; ધતર, અન્ય. (૩) વૃદ્ધિગત.

(૪) એરવત ક્ષેત્રમાં આવતી ઉત્સર્પિણીમા

અનાર ૨૨ મા તીર્થકર. (૫) ઉતરણ;

ઉતરવું તે. (૬) અધિક. (૭) મુખ્ય નદિ;

પેટા ભાગ; મૂલની શાખા. (૮) ઉતર

દિશા, ઉતર પ્રદેશ (૯) ઉપર. (૧૦)

ઉતર દિશામાં રહેલ (૧૧) ઉતનું બના-

વેલ વસ્ત્ર, કામળી વગરે. (૧૨) પું

વાર્તા કલ્પ (૧૩) મહાગિરિના પ્રથમ

શિખર, એક જૈન મુનિ.

ઉત્તરંગ. ન (ઝાત્તમંગ) દરવાજા ઉપર આડું

લાકડું રથાપવામાં આવે છે તે.

ઉત્તરકંચુય. પું (ઝાત્તરકંચુય) એક પ્રકારનું અખતર.

ઉત્તરકાળા. ન (ઝાત્તરકાળા) શત્રુદિન પત્થર

સાથે ઘસી ધારવાળું તથા સાફ કરવું તે.

(૨) વિગેષ ગુણધાન.

ઉત્તરકિરિયા. સ્ત્રી (ઝાત્તરકિરિયા) વૈદિક શરીર

દાર ગમન કરવું તે

ઉત્તરકુલ પું સ્ત્રી (ઝાત્તરકુલ) મેશ્થી ઉતર

મહાવિદ્યાનગત બુદ્ધિશાલુ એક ક્ષેત્ર

(૨) ૨૨ મા તીર્થકરની પ્રવળ્યા પાસાળીનું

નામ.

ઉત્તરકુલ પું (ઝાત્તરકુલ) એ નામનું બુદ્ધિશા-

લાલુ એક ક્ષેત્ર. (૨) તે ક્ષેત્રના મનુષ્ય.

(૩) તે ક્ષેત્રના અધિકારતા દેવનું નામ.

(૪) ઉતરકુલ નામનો એક દ્રવ.

ઉત્તરકુલકૂડ. ન (ઝાત્તરકુલકૂડ) માદ્યવત

નામે વખારા પર્વતનું ત્રીજું શિખર. (૨)

મહાવિદ્યાના ગન્ધમાદન પર્વતના ચોથા

શિખરનું નામ. (૩) દેવ વિગેષ.

उत्तरकुलजाण. न० (उत्तरकुलजाण) ओ नामनु
साकेतपुर नगरनी अक्षरानुं ओक उद्यान

उत्तरकुलवह. पु० (उत्तरकुलवह) उत्तरकुल
नामनो २ ओ द्वे.

उत्तरकुलग. पु० (उत्तरकुलग) ओक नतना
वानप्रस्थ-तापस के ओ गंगा नदीना
उत्तर काठे रहेता दना.

उत्तरकोडि. स्त्री० (उत्तरकोडि) आन्धर्व आ-
मनी ७ भी भूयना.

उत्तरगंधारा. स्त्री० (उत्तरगंधारा) गंधार
आमनी पांयभी भूयना

उत्तरगिह. न० (उत्तरगिह) उपरनु पीछु घर

उत्तरगुण. पु० (उत्तरगुण) भूगुणनी अपे-
क्षाये उत्तर गुण; स्वाध्याय पिण्डवि-
शुद्धि आदि दश प्रकारना पञ्चभाण.

उत्तरगुणपञ्चकलाण. पु० (उत्तरगुणप्रत्याख्यान)
उत्तर गुणरूप पञ्चकलाण; पञ्चकलाणनो
ओक प्रकार

उत्तरगुणलक्षि. स्त्री० (उत्तरगुणलक्षि) उत्तर-
गुण-पिण्डविशुद्धि आदि तपनी लक्षि

उत्तररचुल. न० (उत्तरचुल) } वदना
उत्तररचुलिया. स्त्री० (उत्तरचुलिका) } करीने
पक्षी 'मथ्येणु वदामि' कह्यु ते,
वदनानो १६ मो होय.

उत्तरज्जाय. पु० (उत्तरज्जाय) उत्तराध्ययन
सूत्रना विनयादि छत्रीस अध्ययन

उत्तरङ्ग. न० (उत्तराङ्ग) उत्तराङ्ग, वैतादयथी
के भेरीथी उत्तर आणुनो प्रदेश.

उत्तरङ्गभरत. पु० (उत्तराङ्गभरत) वैतादय
पर्यंतथी उत्तर तरङ्गनो भारत प्रदेश

उत्तरङ्गभरतकूड. पु० (उत्तराङ्गभरतकूट) जय-
क्षीपना वैतादय पर्यंतनु ८ सु शिभर. (२)
तेनो अधिष्ठाता देवता.

उत्तरङ्गभरता. स्त्री० (उत्तराङ्गभरता) उत्तराङ्ग
भरतकूटनी पासो उत्तराङ्ग भरत नामनी
राजधानी.

उत्तरण न० (उत्तरण) तरीअनु पार उत्तरवुं.
(२) अन्तरण; नीये आवतु.

उत्तरदारियगकलत्त. न० (उत्तरदारिकनक्षत्र)
उत्तर दिशा तरङ्ग मुख राखनार नक्षत्र;
स्वानि आदि सात नक्षत्र.

उत्तरदिशा. स्त्री० (उत्तरदिश) उत्तरदिशा
उत्तरपगड. } स्त्री० (उत्तरकृति) जानाय-
उत्तरपगडि. } रणीयादि भूग आड क-
भना अवान्तर भेद, कभनी उत्तर
प्रकृति.

उत्तरपञ्चच्छिम्. } पु० (उत्तरपाञ्चाय)
उत्तरपञ्चच्छिम्. } पायय भुजो; उ-
उत्तरपञ्चस्थिम. } तर अने पश्चिम
उत्तरपञ्चस्थिमिङ्. } पञ्चनो प्रदेश.

उत्तरपट्ट. पु० (उत्तरपट्ट) पथारी उपर पाथ-
रवा पट्ट

उत्तरपयडि. स्त्री० (उत्तरप्रकृति) जुओ "उत्तर-
पयडि" शब्द

उत्तरपुगच्छिम्. } पु० (उत्तरपौरुष्य) उत्तर
उत्तरपुगच्छिम्. } अने पर्य दिशाना
उत्तरपुगस्थिम. } पञ्चनो भूशान
क्षेत्र

उत्तरपुत्रा. स्त्री० (उत्तरपुत्रा) भूशान भुजो,
उत्तर अने पर्य पञ्चनो विदिशा.

उत्तरपौट्टवया. स्त्री० (उत्तरपौष्टपदा) उत्तर
आपदा नक्षत्र

उत्तरफगुमी. स्त्री० (उत्तरफगुमी) उत्तर
क्षेत्रनी नक्षत्र.

उत्तरबलिय. पु० (उत्तरबलिय) उत्तर अक्षि
नामो ओक गण.

उत्तरबलिसह. } पु० (उत्तरबलिम्सह) उत्तर
उत्तरबलिम्सह. } अक्षिसह स्थितरथी
निकोल ओक नतनो गण; अथवान्
भदावीरनो पीछो गण. (२) ओक प्रसिद्ध
नैन साधु.

उत्तरमहवया. स्त्री० (उत्तरमाहवया) उत्तर
आपदा नक्षत्र.

उत्तरमंदा. स्त्री० (उत्तरमंदा) गंधार स्वर
अन्तर्गत ऐक भूज्जना; मध्यम आभनी
पट्टेरी भूज्जना.

उत्तरवर्द्धिसग. न० (उत्तरवर्द्धिसग) ऐ नाभनुं
ऐक पिमान

उत्तरवाय. पु० (उत्तरवाद) उत्तरवाद.

उत्तरवेडोव्विय. त्रि० (उत्तरवैक्रिय) ७८-भ
पट्टी गमे ते पण्णे वैक्रिय शक्तिथी
वैक्रिय शरीर अनापनार.

उत्तरवेडोव्विया. स्त्री० (उत्तरवैक्रिया) भूग श
रीरथी न्दानु या भेडाडुं ३५ अनापनारथी
आम थयेव शरीरनी अवगादना.

उत्तरममा. स्त्री० (उत्तरममा) मध्यम आ
भनी योथी भूज्जना.

उत्तरमाला. स्त्री० (उत्तरमाला) ऐक जननु
धर. गेसवानु स्थान-मउप वगरे.

उत्तरा स्त्री० (उत्तरा) उत्तरापादा आदि न-
क्षत्र (२) मध्यम आभनी पट्टेरी अनं
त्रीथ भूज्जना. (३) उत्तर दिशा (४)
ऐक दिशा कुमारी देवी (५) गिग्गर
भतना आचार्य शिवभूतिनी गहून.

उत्तराकोटि. स्त्री० (उत्तराकोटि) ऐ नाभनी
गंधार आभनी सातमी भूज्जना.

उत्तराज्जयण. न० (उत्तराज्जयण) ऐ नाभनु
ऐक भूग सूत्र, ज्ञानीश अध्ययनना सभू-
द३५ उत्तराध्ययन नामे सूत्र.

उत्तराफल्गुनी. स्त्री० (उत्तराफल्गुनी) ऐ
नाभनु नक्षत्र.

उत्तराभद्रव्या. स्त्री० (उत्तराभद्रव्या) ऐ नाभनु
नक्षत्र.

उत्तरायण. न० (उत्तरायण) सूर्य दक्षिण दि-
शाभांथी उत्तर दिशाभां जय ते.

उत्तरायणाय. पु० (उत्तरायणाय) कर्क सक्ष-
न्तिनो द्विस. (२) उत्तरायणमा प्रवेश
करतो सूर्य.

उत्तरायणगणित. पु० (उत्तरायणगणित) सूर्य
उत्तरने मांडलेथी दक्षिणने मांडले जय ते

उत्तरायया. स्त्री० (उत्तरायता) गंधार आ-
भनी सातमी भूज्जना.

उत्तरावग. पु० (उत्तरावग) उत्तरावग देशनो
इषानो ऐक सिद्धो.

उत्तरावह. पु० (उत्तरावह) उत्तर नरक्षनो
ऐक देश.

उत्तरासंग. पु० (उत्तरासंग) भूग उपर ६-
पट्टी आगतन करतु ते; उत्तरासंग
करतु ते.

उत्तरासमा स्त्री० (उत्तरासमा) मध्य आभनी
योथी भूज्जना.

उत्तरासाढा. स्त्री० (उत्तरासाढा) उत्तरापादा
नक्षत्र

उत्तराहुन. न० (उत्तराभिमुख) उत्तर तरक्ष
(२) त्रि० उत्तर स.भूग भूग करक्ष

उत्तरिज्ज. न० (उत्तरिज्ज) अभा उपर दा-
अवानु वस्त्र-दुपट्टो.

उत्तरिय. पु० (उत्तरिय) उत्तरगुण सभिनि
वगरे. (२) त्रि० प्रधान; श्रद्ध (३) न०
दुपट्टा, अभा राभया वस्त्र

उत्तरिल्ल त्रि० (उत्तर) उत्तर दिशाभानु.
उत्तर दिशा सगधी. (२) उत्तर दिशा या
क्षणाभां उत्पन्न थयेव; उत्तरीय

उत्तरिल्ल त्रि० (उत्तर) उत्तरया योअ

उत्तरीकरण न० (उत्तरीकरण) जेनी आ-
लोचना करी छे तेनी पधारे विशुद्धि
करवा क्षयोत्सर्ग करवो ते.

उत्तकट्ट. पु० (उत्तकट्ट) उपलो होइ.

उत्तरोत्तर. पु० (उत्तरोत्तर) उत्तरोत्तर. ऐक
भीज्जथी श्रद्ध

उत्तरोट्ट. पु० (उत्तरोट्ट) उपलो होइ.

उत्ताडण. न० (उत्ताडण) ऐक प्रक्षरनु
वाञ्छत्र

उत्ताण त्रि० (उत्ताण) यनुपाट; सभु; सिधु
(२) छीछई; छुट्ट नदी ते. (३) न०
पलकारे मायां विना आंभ भुली रा-

अपी ते. (४) त्रि० यत्ता सुवानो अभि- ग्रह धरनार.	उत्थ. न० (उत्थ) स्तोत्र विधेय. (२) याग विधेय.
उत्तामग्र } त्रि० (उन्नत) यत्ता सुनार उत्तामग्र. } (२) वायु करेण. पसायेण	उत्थय त्रि० } (अस्मृत) दाकेण; आग्नेय उत्थय. } धन करेण.
उत्तामिग्र. त्रि० (उन्नति) यत्ता सुवानो अभिग्रह धरनार.	उत्थय पु० (उन्नय) ओम्भार. उपायभो.
उत्तामोदहि पु० (उन्नोदधि) धीमता पाणीवायो हरीयो	उत्थल. न० (उन्नयन) धूमनो टेकरो.
उत्ता पु० (उन्नत) नदीनो उन्नत. पा- णीनो आरो (२) उन्नत. पार वायवो (३) परिधाय.	उत्थात. न० (उन्नात) उन्नत. उन्नात धनु. (२) अग्नः पराक्रम.
उत्तरगा. न० (उत्तरगा) उन्नत. पार- नो (२) अन्नार नीकणु (३) हरे करेण	उत्थिय. त्रि० (अस्मृत) आग्नेयन करेण, दाकेण
उत्ताल त्रि० (उन्नत) नास उन्नत. यावु न. आयननो अन्नो देय.	उत्थुमगा न० (अन्नो मग्न) अन्न प्रकाश कान्त. अ. य. अन्नार करेण
उत्तामइत्तार. त्रि० (उत्तामिग्र) अन्निय नास आपनार	उद्. न० (उद्) पाणी. उद्गा
उत्तामगा. } त्रि० (उत्तामग्न) नास उ- त्तामगा. } अन्ननार. अन्न उन्नत करेण	उद्. त्रि० (उन्नयन) उन्नत. पाभनार
उत्तामगिज्ञ. त्रि० (उत्तामगी) मन्त्र अयकर उत्तामिय त्रि० (उत्तामि) नास आपन (२) परम्पर भोगे	उद्गम. त्रि० (औदधिक) कर्मनो उन्नत (२) कर्मनो उन्नत. निपन्न थमेन भाव. ७ भावमानो अन्न भाव
उत्ति. त्रि० (उक्ति) पाणी. अयन	उद्गमभाव पु० (औदधिकभाव) अनुभा “ उन्नत. ” राग
उत्तिग पु० (उन्नत) धीमता उन्नत. न० (२) न० उन्नत. आद्. (३) पु० धासना अन्न भाग पर करेण पाणीनु दीपु (४) मिन्नानो देय.	उद्गम त्रि० (उन्नत) पाणीनी मीनथमेन १. उद्गम त्रि० (उन्नत) उन्नत. उद्गा.
उत्तिगलेग. न० (उन्नतलेग) धीमता उत्तिग. त्रि० (उन्नत) पार उन्नत	उद्गमोद्ग. पु० (उन्नत) उन्नत. उद्गा
उत्तिपिय त्रि० () मिन. नीकणु	उद्गम पु० (उन्नत) पाणीना अन्न पानन नास. उद्गम न० (उन्नत) उन्नत. उन्नत. (२) त्रि० उन्नत. उन्नत
उत्तेग्र. } त्रि० (उन्नत) उन्नत. उन्नत; उत्तेग्र. } प्रेरणावायु.	उद्गम. } पु० न० (उन्नत) पाणी. उद्गा. उद्गम } (२) अन्न उन्नत. उन्नत. पानि (३) उन्नत. (४) पु० अन्न उन्नत. साधु. (५) आग्नेय गोतीनीना सातमा तीर्थकर.
उत्तेड. पु० () नास उन्नत. उन्नत. मेन आसना अन्न.	उद्गम. पु० (उन्नत) पाणीनो अन्न- पाणीनो यत्ता पृथग परिणाम; वादगां. उद्गमोन्नत. पु० (उन्नत) पाणीनां उन्नत. यत्ता उन्नत
	उद्गमाय. पु० (उन्नत) पाणीना उन्नत. यत्ता उन्नत. उन्नत.

उद्गशोणि. स्त्री० (उद्गशोणि) पाण्णी जेय-
वाती डाय. (२) न्दानी होडी, भज्जो.
(३) लोदारनी पाण्णीनी कुडी के नन्मां
तपेयु लोडु क्षरवाभां आवे छ. (४)
नानो धंडा

उद्गपोमल. न० (उद्गपोमल) पाण्णीना
पुद्गपेना समूह, पाण्णी; (२) वरसाह.

उद्गमच्छ. पु० (उद्गमच्छ) छः धनुष्यना
छटका.

उद्गमाल. पु० स्त्री० (उद्गमाल) उपरा उपर
रहेत पाण्णीनी शिखा, द्यमांजो

उद्गमेव. पु० (उद्गमेव) नाया आले तटडा
पाण्णीमा आसतु, नदी उत्तरती ते. (२)
पाण्णीना लेप, पाण्णीयी भिगनु ते.

उद्गवस्थि. स्त्री० (उद्गवस्थि) पाण्णीनी
भसक.

उद्गसंभारगिज्ज. त्रि० (उद्गसंभारगिज्ज)
पाण्णीने शुद्ध करवाणी वस्तु.

उद्गसाला स्त्री० (उद्गसाला) पाण्णीनु पयं
(परय)

उद्गसिहा. स्त्री० (उद्गसिहा) स्त्रीयानी
वेग, पाण्णीनी भरती आट

उद्गसीम पु० (उद्गसीमन्) अ नामना
अक पंडधर नागराजने आवास पर्यंत

उद्गमा. त्रि० (उद्गमा) उत्कट, उत्तम, उत्त-
रोत्तर इतिवाग्यु (२) प्रधान; मुख्य.

उद्गन्त त्रि० (उद्गन्त) उत्पन्न, प्रधान; श्रैः
(२) अकारादिपरतो अक प्रकार.

उद्गताम. पु० (उद्गताम) गैरम नायनी
अक शाखा अने तेना पुरय.

उद्गधि. पु० (उद्गधि) समुद्र.

उद्ग्य पु० न० (उद्ग्य) गल; पाण्णी. (२)
पाण्णीमांती अक वनस्पति. (३) पर्यग
जाननी वनस्पति; अक मतनु पक्ष (४)
पु० अ नामना अक अन्यतीर्थि निदान.
(५) गोशाणाना अक मुख्य आवकनुं

नाम. (६) उद्ग नामे (अपर नाम पे-
दाग पुत्र) अक पार्श्वनाथना सनानीया
निग्रथ के गेने गौतम स्वामी साथे स-
वाद थयो लो

उद्ग्य. पु० (उद्ग्य) उगनु, प्रगट थनु, उद्ग्य
थयो ते. (२) अण्युद्ग्य, यणी (३)
उपगनु, उपनि. (४) ज्युद्धीपना भर
नभ्यमा थनार सातमा तीर्थकरनु नाम.
(५) ज्युद्धीपना भरत क्षत्रमा थनार त्रीगत
तीर्थकरना पूरं लवनुं नाम. (६) कर्म
विपाकालिमुष्य थनु ते, ना ॥ वरपु-
यादि कर्मना उद्ग्य (७) उद्ग्यभाव, ७
भावमांती प्रथम भाव.

उद्गसीम. पु० (उद्गसीमन्) जयण समुद्रमा
उत्तर दिशाअ आवेना अक आवास
पर्यंत.

उद्गमेणा. पु० (उद्गमेन) वीरसेन ते शर-
सेनना पिता

उद्ग्यायल. पु० (उद्ग्यायल) उद्ग्यायल पर्यंत.

उद्ग. न० (उद्ग) ७८२; पेट.

उद्गरवली. स्त्री० (उद्गरवलि) कागजनु, कलेजनु

उद्गरि. त्रि० (उद्गरिन्) पेटना रोगी, ७८२
रोगवालो.

उद्गरिक त्रि० } (उद्गरिक) ७८२ना रा-
उद्गरिय. त्रि० } गवालो.

उद्गवाह पु० (उद्गवाह) गगतो न्दानी प्र-
वाल. (२) त्रि० पाण्णी लघु गनार.

उद्गहि. पु० (उद्गहि) समुद्र; द्रियो (२)
उद्गधिकुमार नामे लवनपति देवतानी
अक जन. (३) धनोद्धि. (४) समुद्र-
सागरोपम, कागचिभायविशेष

उद्दहिकुमार. पु० (उद्दहिकुमार) उद्गधिकुमार
नामे लवनपति देवतानी अक जन.

उद्दहिकुमारावास पु० (उद्दहिकुमारावास)
उद्गधिकुमार देवताना रहेवाना स्थान
लवन.

उद्दिष्टकारी. स्त्री० (उद्दिष्टकारी) उद्दिष्टकारी
गनना लयनपनिनी देवी.

उद्दिष्टारि. त्रि० (उद्दिष्टारि) सागरपथ,
दस कोसकोटी पथोपम प्रमाण्य का
विभाग.

उद्दिष्ट पु० (उद्दिष्ट) कुटिलयन जात्रमां
जन्मेव उद्दिष्टी नामनो अक माणस के
ने गोशावानो ज्ञा प्रोद परिदार हता.
(२) कृष्णिक रागनो उद्दिष्टी नामनो अक
हृथी. (३) कृष्णिकनो अः पुत्र क ज्ञेजे
कृष्णिकना अयसान पत्री पाटवीपुत्र
नगर वसानी त्या पानानी राजधानी
स्थापी

उद्दिष्टजीव. पु० (उद्दिष्टजीव) कृष्णिकना
पुत्र-उद्दिष्टी रागनो ज्ञा क ज्ञे आचनी
आनीसीमां जीव गुपार्थ नामना जीव
कर थये

उद्दिष्टा. पु० (उद्दिष्ट) सिधुसौवीर देशना
पीनिभय नगरना राग क ज्ञेजे दिकराने
राग्य न आपनां केनी नामना आजे-
जने राग्य आपी मदादीरनामी पास
दीक्षा दीधी. (२) कृष्णिकी नगरीना राग
शतानीकनो पुत्र.

उद्दिष्टी. पु० (उद्दिष्ट) कृष्णिक मदादीरना
हृथीनु नाम.

उद्दिष्ट. त्रि० (उद्दिष्ट) उद्दिष्ट, प्रधान, श्रेष्ठ.

उद्दिष्ट. त्रि० (उद्दिष्ट) उद्दिष्ट, प्रधान, श्रेष्ठ.
वयननो रर मो अनिशय

उद्दिष्टी. त्रि० (उद्दिष्टी) रागद्वय रहित,
शान्त; मध्यस्थ (२) उपेक्षा करना.

उद्दिष्ट. त्रि० (उद्दिष्ट) उद्दिष्ट, प्रधान, श्रेष्ठ.

उद्दिष्ट. त्रि० (उद्दिष्ट) उद्दिष्ट, प्रधान, श्रेष्ठ.
(२) कथन; प्रतिपादन.

उद्दिष्ट. त्रि० (उद्दिष्ट) कथन करेव,
उद्दिष्ट. त्रि० (उद्दिष्ट) व्याख्यान करेव

उद्दिष्ट. त्रि० (उद्दिष्ट) विकल्प; अथवा

उद्दिष्टोद्दिष्ट. त्रि० (उद्दिष्टोद्दिष्ट) आ लोक
अने परलोक अन्ने आश्री उद्दिष्ट पामेव
जमे लरतमदाराग.

उद्दिष्ट. त्रि० (उद्दिष्ट) जुओ "उद्दिष्ट" शब्द

उद्दिष्टमोह. त्रि० (उद्दिष्टमोह) उद्दिष्ट मो-
हना उद्दिष्टमोह.

उद्दिष्ट. त्रि० (उद्दिष्ट) उद्दिष्ट थयेव, अद्दिष्ट
आवेव

उद्दिष्ट. त्रि० (उद्दिष्ट) जुओ "उद्दिष्ट" शब्द.

उद्दिष्ट. त्रि० (उद्दिष्ट) उद्दिष्ट पामेव, उद्दिष्ट
(२) उद्दिष्ट. (३) उद्दिष्ट; कथित

उद्दिष्टी. स्त्री० (उद्दिष्टी) उद्दिष्ट दिशा

उद्दिष्ट. त्रि० (उद्दिष्ट) उद्दिष्ट दिशाना
समर्थ रागनार. उद्दिष्टमा उद्दिष्ट
थयेव

उद्दिष्टपादिका. स्त्री० (उद्दिष्टपादिका) दिशान
अजेव,

उद्दिष्टवाय. पु० (उद्दिष्टवाय) उद्दिष्ट दिशाना
वाय.

उद्दिष्ट. त्रि० (उद्दिष्ट) उद्दिष्ट दिशा

उद्दिष्ट. त्रि० (उद्दिष्ट) उद्दिष्ट करना.
(२) प्रतिपादन (३) प्रेरक, प्रयत्नक

उद्दिष्ट. त्रि० (उद्दिष्ट) उद्दिष्ट करना ते.

उद्दिष्ट. त्रि० (उद्दिष्ट) जुओ "उद्दिष्ट-
उद्दिष्ट. त्रि० (उद्दिष्ट) , रलुथा " शब्द.

उद्दिष्ट. त्रि० (उद्दिष्ट) जुओ "उद्दिष्ट" शब्द.

उद्दिष्ट. त्रि० (उद्दिष्ट) जुओ, "उद्दिष्ट" शब्द.

उद्दिष्ट. त्रि० (उद्दिष्ट) उद्दिष्ट करना;
उद्दिष्ट. त्रि० (उद्दिष्ट) प्रेरण करना.

उद्दिष्ट. पु० (उद्दिष्ट) उद्दिष्ट; मोसम.

उद्दिष्ट. त्रि० (उद्दिष्ट) अ नामनु विपाक
सूत्रनु आह्म अद्दिष्ट.

भनक्षय. (८) गुरुप्रतिज्ञा; गुरु वयन.

ઉદ્દેશણ. ન૦ (ઉદ્દેશન) અંગસૂત્ર આદિનું પઠન કરવું તે (૨) યોગ્યતા; અધિકારપાત્ર.

ઉદ્દેશણતેવાસિ. ત્રિ૦ (ઉદ્દેશનાન્તવાસિન) જેને સૂત્ર મૂળ પાઠે ભણાવવામાં આવ્યા હોય તે શિષ્ય.

ઉદ્દેશણકાલ. પુ૦ (ઉદ્દેશનકાલ) વર્ગ અધ્યયન કે શતકનો એક વિભાગ; ઉદ્દેશો.

ઉદ્દેશણાયરિય. પુ૦ (ઉદ્દેશનાચાર્ય) આચાર્ય આદિ સૂત્ર, મૂળ પાઠે ભણાવનાર.

ઉદ્દેશિય. ત્રિ૦ (ઉદ્દેશિ) સાધુએ પથારીની ગવેપણા કરવાને લેવાના અભિગ્રહમાને એક.

ઉદ્દેશિય. ન૦ (ઐદેશિક) એક સાધુને ઉદ્દેશી બનાવેલ આહારાદિ ખીજાઓને પાણી ન ખપે એવો પહેલા અને છેલ્લા નીર્ધારના સાધુઓનો કદપ (૨) ત્રિ અમુક સાધુને ઉદ્દેશીને નીપજાવેલું આહાર પાણી; ઉદ્દેશ દોપવાળું.

ઉદ્દેહગણ. પુ૦ (ઉદ્દેહગ) એ નામનો મહા-વીરસ્વામીનો એક ગણ; નવ ગણમાંનો એક.

ઉદ્દેહિગા. } સ્ત્રી૦ () ઉદ્દેહ; ગ્રાણી
ઉદ્દેહિયા } હૃદયવાળો જીવવિશેષ.

ઉદ્દ. ત્રિ૦ (ઉદ્દ) ઉચ્ચ

ઉદ્દમ. ત્રિ (ઉદ્દત) અભિમાની. (૨) અનિ પ્રયત્ન.

ઉદ્દંસણા. સ્ત્રી૦ (ઉદ્દંસણ) તિરંગારી વચન. (૨) નિન્દા. (૩) હિંસા.

ઉદ્દચલગર્વધ. પુ૦ (ઉદ્દચલગર્વધ) ઉંચે પગ બાંધવારૂપ શરીરદણ્ડ.

ઉદ્દહા. સ્ત્રી૦ (ઉદ્દહા) ગૃહસ્થે પોતાના માટે રાંધવાના વાસણમાંથી ખીજા વાસણમાં કાઢવું હોય તે ભિક્ષા લેવી તે; ત્રીજી પિંડેપણા.

ઉદ્દત. ત્રિ૦ (ઉદ્દત) ઉંચું; ઉત્કટ. (૨) ઉદ્દત; સ્વેચ્છાચારી.

ઉદ્દયા. સ્ત્રી૦ (ઉદ્દયા) દેવતાની ગતિ વિશેષ; ઉદ્દરણ. ન૦ (ઉદ્દરણ) ખેંચી કાઢવું; બહારેલ કાઢવું.

ઉદ્દરિય. ત્રિ૦ (ઉદ્દરિય) ઉખેડેલ; મૂળથી કાઢી નાખેલ. (૨) ધારણ કરેલ.

ઉદ્દરેણ. સ્ત્રી૦ (ઉદ્દરેણ) જુઓ “ઉદ્દરેણ” ૧. શબ્દ

ઉદ્દાહય. ત્રિ૦ (ઉદ્દાહિત) દોડી આવેલ, ૨ ઉતાવળથી આવેલ.

ઉદ્દાર. પુ૦ (ઉદ્દાર) ગોશાળાના મતને અનુસાર કાળ પ્રમાણ વિશેષ (૨) અપહરણ.

ઉદ્દારપલિધાવમ. ન૦ (ઉદ્દારપલ્યોપમ) } એક
ઉદ્દારપલ્લ. ન૦ (ઉદ્દારપલ્ય) } બેનજ
નના કુવામાં કાસીને ભરેલ વાલાઅમાંથી સમયે સમયે એકેક વાલાઅ અપહરતાં જેટલા વખતમાં કુવો ખાલી થાય તેટલો વખત.

ઉદ્દારસમય પુ૦ (ઉદ્દારસમય) અટ્ટી સાગરો-પમના સમયનો સમૂહ.

ઉદ્દારસાગરોવમ ન૦ (ઉદ્દારમાગરોપમ) દશ કોણકાદિ પદ્યોપમ પરિમિત કાળ વિશેષ

ઉદ્દિ. સ્ત્રી૦ (ઉદ્દિ) ગાડાંની ઉંધ.

ઉદ્દિય. ત્રિ૦ (ઉદ્દિય) ઉખેડી નાખેલ (૨) દેશ બહાર કરેલ.

ઉદ્દી સ્ત્રી૦ (ઉદ્દી) જે પગના આગલા ફાળા પાસે પાસે રાખી પેનીને વિસ્તારી પહોળી રાખી કાઢેલ કરવો તે; કાઉ-સગના ૧૯ દોપમાંનો એક.

ઉદ્ધુમાય. ત્રિ૦ () પરિપૂર્ણ; ભરેલ.

ઉદ્ધુય. ત્રિ૦ (ઉદ્ધુત) ઉંચે ફેલાયેલ, ઉંચે ફરકેલ. (૨) ઉત્કટ; પ્રકૃષ્ટ. (૩) ઉત્પન્ન થયેલ, ઉંડેલ. (૪) પ્રકમ્પિત.

ઉદ્ધુયા. સ્ત્રી૦ (ઉદ્ધુયા) આકાશમાં ઉડતી ધુળના જેવી ત્વરિત ગતિ.

ઉદ્ધુય. ત્રિ૦ (ઉદ્ધુત) ફાલેલું; કપેલું.

ઉદ્ધા. ત્રિ૦ (ઉદ્ધા) ઉત્તત; માની.

અર્થ. ત્રિં (ક્ષતિક) ઉત્તરિવાળુ.

આવલ. પું (ક્ષતિકર્ત) ઉંચે ચડતો આ-
વલે-વડેલીઓ (૨) પર્વત ઉપર જતો
કરતો માર્ગ.

આમ. પું (ક્ષામ) માન કષાયનો પર્યાય.
(૨) ઉંચાઇ.

આમિષ ત્રિં (ક્ષામિષ) અમુક નામથી
પ્રસિદ્ધિ પામેલ.

અનિય. ત્રિં (ઔર્નિક) ઉત્તરનું અનેહું, ડા-
બજો વગેરે

અનુપિત. ત્રિં () લીધું થયેલ,
લિનું.

અપદેશ પું (અપદેશ) ઉપદેશ

અપયોગ. પું (અપયોગ) ઉપયોગ, ધ્યાન

અપદ. પું (અપદ) શબ્દના વચ્ચે વળનાર,
પટોલીયો.

અપાય. પું (અપાય) ઉદ્ઘાટન આપી
સાધ્ય અને સાધનનો સમય મેળવવો તે.

અપ્યુષ્ત. ત્રિં (અપ્યુષ્ત) બીનું થયેલ;
પક્ષથી મયેલ.

અપ્યુક્ત. ત્રિં (અપ્યુક્ત) ઉપયુક્ત, ઉપયોગ
સદિન.

અપરિ. } ઋં (અપરિ) ઉપર; ઉંચે
અપરિ. }

અપચિદ્. ત્રિં (અપચિદ્) ખેડેલ.

અપસંત. પું (અપસંત) ધરવત ક્ષેત્રના વર્ત-
માન ચોવીસી પાંદરમા તીર્થકરનું નામ.

અપસંપયા. સ્ત્રીં (અપસંપયા) જાનાદિકને માટે
બીજા ગુરુનો આશ્રય લેવો તે.

અપહાણ. નં (અપહાણ) તપ વિશેષ.

અપહાણપડિમા. સ્ત્રીં (અપહાણપ્રતિમા) આર
ભિક્ષુની અને અગીયાર આવકની
પડિમા.

અપાય. પું (અપાય) ઉપાય; કારણ.

અપાલદ્. ત્રિં (અપાલદ્) કપડો અપાયેલ.

અપેહા. સ્ત્રીં (અપેહા) ખેડકાર રહેતું તે

અપ્પદ્વિ. ત્રિં (અપ્પદ્વિ) સંયમ લેતી વખતે
સિદ્ધી પરે ઉડેલ; સંયમને ઉંચે સ્થાનકે
ચડેલ-કુદકો મારેલ. (૨) ઉપર આવેલ;
ઉપજેલ. (૩) ઉંચે ઉછળેલ; ઉડેલ.
(૪) નં બદાર આવતું; ઉડતું.

અપ્પદ્વિ. સ્ત્રીં (ઔત્પાતિકી) જેથી અભુદીક
આણસાંબળું તરૂંથીસુજી આવે તેવી
શુદ્ધિ; તરૂંશુદ્ધિ

અપ્પકડા. સ્ત્રીં (ઉત્પ્રકટ) ચાલુ કથા.

અપ્પક. પું (ઉત્પ્રક) નેષ્ટ્રિય જીવ વિશેષ

અપ્પયણ ત્રિં (અપ્પયણ) ઉત્પન્ન થયેલ; ઉપજેલ.

અપ્પતિ. ત્રિં (અપ્પતિ) ઉંચે ચડેલ;
આકાશ તરફ ગતિ કરેલ.

અપ્પત્તિ. સ્ત્રીં (અપ્પત્તિ) ઉત્પત્તિ; આગિર્ભાવ.

અપ્પત્તિયા. સ્ત્રીં (ઔત્પાતિકી) તરૂં શુદ્ધિ;
સ્વાભાવિક મતિ.

અપ્પય. પું (અપ્પય) ઉંચે કુદતું તે. (૨)
ઉત્પત્તિ

અપ્પયણ. નં (અપ્પયણ) ઉંચે જતું તે.

અપ્પયણિયા. સ્ત્રીં (અપ્પયણિકા) } નીચેથી

અપ્પયણી. સ્ત્રીં (અપ્પયણી) } ઉંચે ચ-
ડવાની વિદ્યા.

અપ્પયણિવય. પું (અપ્પયણિવય) ઉપર જતું
નીચે આવતું. (૨) નાશ્ય વિધિનો એક
પ્રકાર.

અપ્પલ. નં (અપ્પલ) મૂળ વિકાસી કમળ;
નીલ કમળ (૨) મધ દ્રવ્ય વિશેષ. (૩)
દશમા કલ્પનું ઉત્પલ નામનું એક વિ-
માન. (૪) ૮૪ લાખ ઉત્પલાંગ પ્રમાણ
કાળ વિભાગ. (૫) પું એ નામનો એક
દ્વીપ તથા એક સમુદ્ર.

અપ્પલંગ. પું (અપ્પલાંગ) ૮૪ લાખ હુહુ
પ્રમાણ એક કાળ વિભાગ.

અપ્પલગુમ્મા. સ્ત્રીં (અપ્પલગુમ્મા) જંબુ વૃક્ષના
અગ્નિ ખુણાના વનખડમાં પચાસ જેજન
ઉપર આવેલ એક વાવડી.

ઉપ્પલવેદિય. પુ. (ક્ષલવૃત્તિક) કમળના
ખિંટાની લિક્ષા લેનાર ગોશાલાના મતનો
અનુયાયી.

ઉપ્પલહસ્તય. પું. (ઉપ્પલહસ્તક) કમળ કૂલ
વિશેષ.

ઉપ્પલા. સ્ત્રી. (ઉપ્પલા) સાવર્થી નગરીના
રહેવાસી શંખ નામના શ્રાવકની સ્ત્રી. (૨)
પિશાચના ઈદ્રકાળની ત્રાણ અગ્રમહીષી
(૩) બ્રૂ વ્રક્ષના અગ્નિ ખુણામાના વન-
ખડની એક વાવડીનું નામ. (૪) હસ્તિ-
નાપુર નિવાસી બીમ નામના કસાઇની
સ્ત્રી. (૫) સ્નાધર્મ કથાના એક અધ્ય-
યનનું નામ.

ઉપ્પલિણીકંદ પુ. (ઉપ્પલિણીકંદ) એક જાતની
પાણીની વનસ્પતિ.

ઉપ્પલુક્કલા. સ્ત્રી. (ઉપ્પલોક્કલા) બ્રૂવ્રક્ષના
અગ્નિ ખુણાના વનખડની એક વાવડી

ઉપ્પલુદ્દેસય પુ. (ઉપ્પલોદ્દેશક) કમળના
અધિકારવાળો ભગવતીના ૨૧ મા શત-
કનો એક ઉદ્દેશો.

ઉપ્પહ. પું. (ઉપ્પથ) ઉત્તમાંગ. ઉલ્લેક માર્ગ
ઉપ્પહજ્ઞા. ત્રિ. (ઉપ્પથયાચિન્) ઉલ્લે ૨એ
જનાર; વિપથગામી.

ઉપ્પા. સ્ત્રી. (ઉપ્પાદ) ઉત્પત્તિ; પ્રાદુર્ભાવ

ઉપ્પાદ. ત્રિ. (ઉપ્પાદિત્ર) ઉત્પન્ન થનાર.

ઉપ્પાદત્તાર િ. (ઉપ્પાદિતૃ) ઉત્પાદક; ઉત્પન્ન
કરનાર.

ઉપ્પાદય. ત્રિ. (ઔત્પાતિક) સહજ, સ્વા-
ભાવિક. (૨) નં ઉત્પાત કરનાર અનિષ્ટ
સત્યક બનાવ; ઉદ્દેશપાતાદિ ઉપદ્રવ

ઉપ્પાદગ્ગા. નં. (ઉપ્પાદગ્) ઉપેડી નાખવું;
મૂળથી ઉપેડવું.

ઉપ્પાદિત. } ત્રિ. (ઉપ્પાદિત) ઉપાડેલ.
ઉપ્પાદિય. }

ઉપ્પાતિયા. સ્ત્રી. (ઉપ્પાતિકી) બુઝો “ ઉ-
પ્પાદયા ” શબ્દ.

ઉપ્પાય. પુ. નં. (ઉપ્પાત) ઉડવું; ઉંચે કુ-
દવું. (૨) મૃત્તિનો વિકાર-રૂધિર ત્રષ્ટિ-
આદિ. (૩) આકાશમાંથી લોહી વગેરેની
ત્રષ્ટિ થાય છે તેના લક્ષણસૂચક શાસ્ત્ર;
૨૯ પાપસૂત્રમાંનું એક

ઉપ્પાય. પુ. (ઉપ્પાદ) ત્રિક્ષિ; વધારો થવો.
(૨) ઉત્પત્તિ (૩) ઉત્પાદનદોષ; સાધુને
પોતાથી લાગતા આત્મરના ધાત્રી આદિ
૧૬ દોષ. (૪) ચૌદ પ્રમાણુ પ્રથમ
ઉત્પાદ નામે પૂર્વશાસ્ત્ર

ઉપ્પાદિકૈ. } ત્રિ. (ઉપ્પાદિક) ઉત્પન્ન કર-
ઉપ્પાયગ } નાં

ઉપ્પાયગ્ગા. નં. (ઉપ્પાદન) ઉત્પન્ન કરવું. પેદા
કરવું (૨) ઉપ્પાયજ્ઞના ૧૬ દોષ

ઉપ્પાયગ્ગા. સ્ત્રી. (ઉપ્પાદના) ઉત્પન્ન કરવું;
પેદા કરવું. (૨) ધાત્રી આદિ આત્મરના
૧૬ દોષ કે નં સાધુને પોતા આત્મ
લાગ છે

ઉપ્પાયપ્પવ્વય પુ. (ઉપ્પાતવંત) સુચાંભવિ-
માનના વનખડમાનો એક પર્વત (૨)
ચમરંદને ઉપર આવવાનો પર્વત.

ઉપ્પાયપુવ્વ. નં. (ઉપ્પાદપૂર્વ) દ્રવ્યપર્યાયના
ઉત્પાદનો નંમાં વર્ણન છે તે ઉત્પાદ
નામે ૧૪ પ્રમાણો પ્રથમ પૂર્વ-શાસ્ત્ર

ઉપ્પાયા. સ્ત્રી. (ઉપ્પાતા) ત્રણ ઇન્દ્રિયવાળા
જીવની એક જાત

ઉપ્પિ. ઙ્ર. (ઉપિ) ઉપર; ઉંચે.

ઉપ્પિજ્ઞલ. ત્રિ. (ઉપ્પિજ્ઞલ) ક્ષોભજનક;
બ્યાકુળ.

ઉપ્પિચ્છ. ત્રિ. () અધર શ્વાસે જ
લદીથી ગાવું તે; ગાયનનો એક દોષ

ઉપ્પિલગ્ગા. નં. (ઉપ્પલાવન) શરીર ઉપર
પાણી રેડવું.

ઉપ્પીલિય. ત્રિ. (ઉપ્પીલિત) ખેંચીને આંધેવું;
નગ કરેલ.

અવ્યય. ન૦ (અવ્યય) ગાયનનો એક દોષ.
(૨) ત્રિ૦ ભયભીત.

અવ્યય. પુ૦ (અવ્યય) પાણીનો પ્રચંડ પ્રવાહ
(૨) વાણુ; ઝાઝું.

અવ્યય. ત્રિ૦ () નકારે બોલનાર;
નિંદા કરનાર.

અવ્યય. પુ૦ () તીડ.

અવ્યય. ત્રિ૦ (અવ્યય) વિકસિત.

અવ્યય. ત્રિ૦ (અવ્યય) ઉપ-
ના ઉપકાણની પેઠે ઉકળેલ-કાંધાયમાન
થયેલ

અવ્યય. પુ૦ () મુગટ, નાગ.

અવ્યય. ન૦ (અવ્યય) ઉચ્ચ શાખદિકમા
લટપટ મરતુ તે

અવ્યય. પુ૦ (અવ્યય) વિદ્યા મત્ર યત્ર
વતરેમા બંધાયેલો કે જંતે દીક્ષા આપ-
વાની મના કરેલ છે.

અવ્યય. ત્રિ૦ () માગેલું, યાયેલું.

અવ્યય. ત્રિ૦ (અવ્યય) ખુલ્લુ, ઉઘાડ. (૨)
વિકરાળ; ભયકર.

અવ્યય. પુ૦ (અવ્યય) ઉત્પત્તિ

અવ્યય. ત્રિ૦ () ઝાડમાને ઝાડમાં
ઉભા ઉભા સુકાઈ ગયેલ.

અવ્યય. પુ૦ (અવ્યય) બિદ્યાને વારને બ્ર-
માણ કરતુ તે. (૨) ત્રિ૦ પરિબ્રમાણ
કરનાર.

અવ્યય. ત્રિ૦ (અવ્યય) જાડ, વ્યભિ
અવ્યય. ત્રિ૦ (અવ્યય) ચારી. (૨) એક જાતનો
વાયુ; વટોળીઓ.

અવ્યય. ત્રિ૦ (અવ્યય) કુલટા સ્ત્રી.

અવ્યય. ત્રિ૦ (અવ્યય) પ્રગટ કરતુ;
ઝહેર કરતુ; ઉત્પત્ત કરતુ. (૨) પ્રભા-
વના (૩) ઉત્પ્રેક્ષા

અવ્યય. ત્રિ૦ (અવ્યય) જમીન બેદી કળ્યા
રૂપે બહાર આવનાર મેથી વિગેરે ભાજી-
પાલો. (૨) ખજનક આદિ જીવ.

અવ્યય. ત્રિ૦ (અવ્યય) સાધુને ઘી આદિ
વહોરાવવા માટે કમાડ ઉઘાડીને કે ઘટો
ઉમેડી આપવાથી લાગતો દોષ; ૧૬
ઉદ્ગમનમાંનો ૧૨ મો. (૨) અડકર આ-
વેલ. (૩) બેદીને બહાર આવેલ. (૪)
ખાલેલુ.

અવ્યય. ત્રિ૦ (અવ્યય) બેદીને નીકળેલ-
જામેલ; ખજરીટ ડોકા વગેરે

અવ્યય. ત્રિ૦ (અવ્યય) દરિયા પાસ
ખારા પાણીથી ઉત્પન્ન થતુ લવણ;
દરિયાઈ મીઠું.

અવ્યય. ત્રિ૦ (અવ્યય) એ નામની
કૃષ્ણ વાસુદેવની ભેટી.

અવ્યય. ત્રિ૦ (અવ્યય) સમુદ્ર આદિમા
ઉત્પન્ન થતુ લવણ, મીઠું.

અવ્યય. ત્રિ૦ (અવ્યય) એ આબુએ, એ
તરફ (૨) ત્રિ૦ એ.

અવ્યય. ત્રિ૦ (અવ્યય) એ પડખે,
એ આબુ.

અવ્યય. ત્રિ૦ (અવ્યય) એ.

અવ્યય. ત્રિ૦ (અવ્યય) અંતે એ પડખે
રહી જોય જોડનાર નક્ષત્ર

અવ્યય. ત્રિ૦ (અવ્યય) અંતે તરફનો
વાયુ.

અવ્યય. ત્રિ૦ (અવ્યય) એ પ્રકારે; અંતે
રીતે

અવ્યય. ત્રિ૦ (અવ્યય) ખીખ વાસુદેવની માતાનું
નામ.

અવ્યય. ત્રિ૦ (અવ્યય) તિરસ્કાર, અનાદર

અવ્યય. ત્રિ૦ (અવ્યય) પાણીમાંથી ઉપર
આવતુ, તરતુ.

અવ્યય. ત્રિ૦ (અવ્યય) ઉચ્ચે આવવાનો
માર્ગ; ટુચકી મારીને બહાર નીકળવાનો
માર્ગ (૨) ઉલટો માર્ગ. (૩) ઉ-માર્ગ
દર્શક (૪) અકાર્ય કરતુ તે. (૫)
છિદ્ર

ઉમ્મગજલા. સ્ત્રી० (ઉમ્મગજલા) તિમિસ-
ગુફાને મધ્ય ભાગે એ નામની એક નદી
કે જેમાં કાષ્ટ વસ્તુ પડે તેને ઉમ્મગજીને
બહાર કંકડી દીએ.

ઉમ્મગગા. સ્ત્રી० (ઉમ્મગગા) હિંદ; વિવર
ઉમ્મજ્જ. પું० (ઉમ્મજ્જન) પાણીની અદરથી
સપાટી ઉપર આવવું તે. (૨) સસારની
સપાટી-મોક્ષ ઉપર લઇ જનાર શ્રદ્ધા
સયમ વીર્ય વગેરે.

ઉમ્મજ્જક } પું० (ઉમ્મજ્જક) સ્નાન કરવાને
ઉમ્મજ્જગ. } એક વાર પાણીમાં પેસી
તરત બહાર નીકળે તેવો તાપસ, તાપ-
સની એક જાત.

ઉમ્મજ્જગિમજ્જિયા. સ્ત્રી० (ઉમ્મજ્જગિમજ્જિયા)
પાણીમાંથી ઉપર આવવું અને નીચ
જવું તે; કુચકી ખાવી તે.

ઉમ્મજ્જા સ્ત્રી० (ઉમ્મજ્જા) પાણીમાં નીચેથી
ઉપર આવવું તે

ઉમ્મત્ત. ત્રિ० (ઉમ્મત) ગાડા; ઉદ્ધત (૨)
ગવિષ્ઠ; બુત વગેરેના વળગાડવાળું.

ઉમ્મત્તજલા. સ્ત્રી० (ઉમ્મત્તજલા) રમ્યક વિ-
જયની પશ્ચિમ સરહદ ઉપરની નદી; મદ્યા
વિદેહની આર અંતર નદીમાંની એક.

ઉમ્મદ્દગ. ન० (ઉમ્મદ્દન) ઉલટી રવાનીએ
મદ્દન કરવું તે.

ઉમ્મદ્દિયા સ્ત્રી० (ઉમ્મદ્દિયા) ઉલટી રવા-
નીએ મદ્દન કરનાર દાસી.

ઉમ્માન. ન० (ઉમ્માન) તોલથી પરિભાષ
થાય તે; શેર મળ-કર્પ, માંસા વગેરે (૨)
જેને તોલતાં અર્ધ ભાર થાય તેવો પુરુષ
ઉન્માનોપેત કહેવાય. (૩) સામા ત્રા-
જ્યામા જોખ નાખી વસ્તુને જોખવી-
તોલવી તે.

ઉમ્માદ. પું० (ઉમ્માદ) માંડપણ; ચિત્તવિશ્વસ.
(૨) અત્યંત કામથી ઉન્મત્ત. (૩) ય-
ક્ષાદિનો આવેશ. (૪) આલિહૃત.

ઉમ્માદ્દગ. ન० (ઉમ્માદ્દન) કામનું ઉદ્દીપન
થાય તે

ઉમ્માદ. પું० (ઉમ્માદ) જુઓ “ ઉન્માદ ”
શબ્દ.

ઉમ્મિ. પુ સ્ત્રી० (ઉમ્મિ) તરગ. મોજા; લહેર.
(૨) મોજાને આકારે જન સમુદાય.

ઉમ્મિમાલિની. સ્ત્રી० (ઉમ્મિમાલિની) સુવપ્ર-
વિજયની પૂર્વ સરહદ ઉપરની અ-
તર નદી.

ઉમ્મિલિત. } ત્રિ० (ઉમ્મિલિત) વિકસિત,
ઉમ્મિલિય. } ખીલેલ, ઉધડેલ.

ઉમ્મિલિત. ત્રિ० (ઉમ્મિલિત) ખીલનાર.

ઉમ્મિસિય. ત્રિ० (ઉમ્મિસિય) પ્રકાશિત. (૨)
પું० આખ વિચારને ઉડે તેટલો કાળ.
(૩) નં વિકાસ

ઉમ્મિસ્મ. ત્રિ० (ઉમ્મિસ્મ) ભેળાભેળાવાળું,
એકઠું થયેલ, (૨) એવળાનો ૭ મો દોષ

ઉમ્મીલિય. ત્રિ० (ઉમ્મીલિત) ખીલેલ (૨)
નં વિકાસ

ઉમ્મીસ ત્રિ० (ઉમ્મિય) જુઓ ‘ ઉન્મિસ્સ ’
શબ્દ

ઉમ્મુક્ક ત્રિ० (ઉમ્મુક્ક) ઉંચે કે કલુ. (૨)
સંવથા ત્યાગ કરેલ; છોડેલ

ઉમ્મુગ. ત્રિ० (ઉમ્મગ) પાણીમાં તરનાર.
(૨) નં પાણીમાં તરવું

ઉમ્મુગાનિમુખિયા સ્ત્રી० (ઉમ્મગનિમુખતા)
જુઓ ‘ ઉન્મગગણિમુખિયા ’ શબ્દ.

ઉમ્મુગા. } સ્ત્રી० (ઉમ્મગ) ‘ પાણી ઉપર
ઉમ્મુજ્જા. } આવવું; તરવું.

ઉમ્મુયગા. સ્ત્રી० (ઉમ્મોચના) ત્યાગ.

ઉમ્મૂલણા. સ્ત્રી० (ઉમ્મૂલના) મૂળથી ઉખેડવું;
ચુટી બહાર કાઢવું.

ઉમ્મૂલિય. ત્રિ० (ઉમ્મૂલિત) જડ મૂળથી
ઉખેડેલ.

ઉમ્મેસ. પું० (ઉમ્મેષ) આંખ વીંચવી ઉધા-
ડવી તે; આંખનો પલકારો.

ઉચ્છ્ર. પું. સ્ત્રી. (ઉચ્છ્ર) ઉચ્છ્રિતા; ગરમી. (૨)
સંતાપ.

ઉચ પું (ઋતુ) વસંત આદિ ઋતુ.

ઉચ. ઋ. (૩૧) અયવા.

ઉચ્ચસિ. ત્રિ. (ઓચસ્ચિન્) ઓચ્ચસી, અધિક
મનોબળવાળો.

ઉચ્છ્ર. ત્રિ. (ઉચ્છ્ર) નરક મનિમાંથી બહાર
નીકળેલ, મૃત.

ઉચ્છ્ર. ત્રિ. (અવર્તન) } કર્મની લાગી
ઉચ્છ્ર. ન. (અવર્તન) } સ્થિતિને ટુંકી
કરવી તે.

ઉચ્ચ. પું (ઉચ્ચ) પેટ; જરૂર.

ઉચ્ચિય. ત્રિ. (ઉચ્ચિ) જરૂર રોગવાળો.

ઉચ્ચ. પું. ન. (ઉચ્ચ) વક્ષસ્થલ, છાતી (૨)
ત્રિ. સુંદર.

ઉચ્ચરેણં ઋ. () છાતી સાથે
અગળ કરવા તે, છાતી સરસા (૨)
સાક્ષાત્.

ઉચ્ચ પું. સ્ત્રી. (ઉચ્ચ) પેટે ચાલનાર; સર્પ વગર
ઉચ્ચપરિસ્પર્શી સ્ત્રી. (ઉચ્ચપરિસ્પર્શી) નાગળ;
છાતીએ ચાલના સર્પની સ્ત્રી.

ઉચ્ચગ્રીહિ. સ્ત્રી. (ઉચ્ચગ્રીહિ) યુક્તી ઉચ્ચ
નામની વીધિ-ગતિ વિશેષ.

ઉચ્ચતવ પું (ઉચ્ચતવ) ગોશાલાના ઉપાસકનું
એક જાતનું તપ.

ઉચ્ચ ન. (ઉચ્ચ) છાતીમાં પહેરવાનું
આભરણ.

ઉચ્ચપરિસ્પર્શ. પું (ઉચ્ચપરિસ્પર્શ) છાતીથી ચા-
લનાર પ્રાણી સર્પ વિગેરે.

ઉચ્ચપરિસ્પર્શી. સ્ત્રી. (ઉચ્ચપરિસ્પર્શી) નાગળ;
સર્પની સ્ત્રી.

ઉચ્ચમ. પું. સ્ત્રી. (ઉચ્ચ) મેટું; ઘેટું.

ઉચ્ચમિય. ન. (ઉચ્ચમિય) ઉત્તરાધ્યયન સૂત્રનું
સાતમું અધ્યયન.

ઉચ્ચ. પું (ઉચ્ચ) એક જાતનો ગુચ્છો.

ઉચ્ચ. ત્રિ. (ઓચ્ચ) પોતાનો પુત્ર.

ઉચ્ચસ્ય પું (ઉચ્ચસ્ય) છાતીથી ચાલનાર
તિર્યચ; સર્પ વગેરે.

ઉચ્ચસી સ્ત્રી. (ઉચ્ચસી) એક જાતનો ગુચ્છો

ઉચ્ચસુતિયા સ્ત્રી. (ઉચ્ચસુતિયા) છાતીમાં
પહેરવાનું આભરણ.

ઉચ્ચસ ત્રિ. (ઉચ્ચ) છાતીનું, છાતી સં-
બધી. (૨) સંતાન; અચ્ચ (૩) દાદિક,
આધ્યન્તર.

ઉચ્ચાલ ત્રિ. (ઉચ્ચાલ) સમય; શક્તિયુક્ત.

(૨) ઉચ્ચાલ સ્વભાવવાળો. (૩) ઉચ્ચાલ.

(૪) પ્રધાન, શ્રેષ્ઠ. (૫) અતિ અદ્ભુત

(૬) વિશાળ, વિસ્તારવાળું (૭) ન. એક જાતનું શરીર, ઉદારિક શરીર. (૮)

ત્રિ. ઉદારિક શરીર સમબધી. (૯) સ્થૂલ,

પ્રસિદ્ધ. (૧૦) ન. પ્રધાન તપ (૧૧)

એ નામની લાલ્લી વનસ્પતિ.

ઉચ્ચાલમિસ્સ. પું (ઉચ્ચાલમિસ્સ) ઉદારિક મિશ્ર
યોગ.

ઉચ્ચાલિચ્ચ. ત્રિ. (ઔદારિક) હાડ માસ ને
ઉચ્ચિરવાળું શરીર, મનુષ્ય અને તિર્યચનું
સ્થૂલ શરીર

ઉચ્ચાલિચ્ચમરીર. ન. (ઔદારિકમરીર) જુઓ
ઉપલેા શબ્દ.

ઉચ્ચિચ્ચા. સ્ત્રી. (ઉચ્ચિચ્ચા) એક પ્રકારની
વિધિ.

ઉચ્ચ. ત્રિ. (ઉચ્ચ) વિસ્તીર્ણ; વિશાળ.

ઉચ્ચાળ. પું () વનસ્પતિનો ઝૂર;
એક સુવાળો પદાર્થ.

ઉચ્ચનુંવળા. સ્ત્રી. (ઉચ્ચનુંવળા) ત્રણ ઇન્દ્રિય-
વાળો જીવ.

ઉચ્ચાલુહ. ન. (ઉચ્ચાલુહ) સ્તન. (૨) જેનું
સાધીઓનું એક જાતનું ઉપકરણ

ઉચ્ચાલિસુદ્ધ. ન. (ઉચ્ચાલિસુદ્ધ) ગાયનની શુ-
દ્ધિનો એક પ્રકાર.

ઉચ્ચાલ ત્રિ. (ઉચ્ચાલ) જ્ઞાન થયેલ; દુર્બલ
થયેલ.

उलूख. } पु० (उलूख) धुवः, धुः. (२)
 उलूग. } वैशेषिक दर्शनना नेना कणादमुनि.
 उलूगी. स्त्री० (उलूकी) ओक प्रकारनी पिघा
 (२) धूवःनी भाषा.
 उलू. वि० (आर्द्र) क्षीलु; भीनुं
 उलूवण. न० (उलूवन) उलूवणु; कुटी गनु
 ते (२) त्रि० पिनय भयाँध उलूवणार.
 उलूवण न० (उलूवन) आउनी जणीओ
 लटकुं भांधनु, (२) हासा नाभा
 लटकुं ते
 उलूविय वि० (उलूवित) आउभा लटकेल.
 उलूग वि० (आर्द्रक) आर्द्र, लिनु
 उलूगच्छ न० (आर्द्रगच्छ) वेदुं गजणी
 नीकणेल ओ नामनु ओक कुल (२)
 काश्यपगोत्रथी नीकणेल ब्राह्मण.
 उलूग न० () ओसाभाग (२)
 भीनुं शरीर लुलुं ते.
 उलूगिया. स्त्री० (आर्द्रयगिका) भीना शरीरने
 लुलुयानुं वस्त्र
 उलूविय न० (उलूवित) कामदेव सम्भन्धी
 पानथीन करवी ते; कामकथा (२) त्रि०
 कथित, उक्त
 उलूमिय वि० (उलूमित) उलूवास-आनद पामेल.
 उलूहय. त्रि० (उलूहयित) माटी छायादिथी
 बिपेल.
 उलूय. पुं० () प्रदार; दान (२)
 वक वयन (३) कथन
 उलूलिय त्रि० (उलूलित) ताउन करेव,
 उलूलेल.
 उलूव. पु० (उलूव) पानथीन. (२) काकु
 वयन भोलवु ते. (३) प्रत्युत्तर; ज्ञाथ.
 उलूवास. पु० (उलूव) प्रगत करवु ते
 उलूहण. न० (उलूहण) उलूवेल करवो ते;
 लभवु ते.
 उलूहिय. त्रि० (उलूहित) धसायेल; उज-
 रश पाडेल.

उलूगी. त्रि० (उलूगी) शुभ रहेल, ओकातमां
 रहेल
 उलूकुंचिय त्रि० (उलूकुंचित) उभेउल, सुंउल.
 उलूग. स्त्री० (उलूग) ओ नामनी
 ओक नदी
 उलूगातीर. } न० (उलूगातीर) उलूगा
 उलूयातीर. } नामनी नदीने काठे आ-
 वेलुं ओक नगर के जेभा गगाथार्य ना-
 भना निहव थया हना.
 उलूह. त्रि० () शुभ; शुद्ध
 उलूहय. न० (उलूहयित) भडी माटी पग-
 रथी लिन पगरेनुं लेपन करवु ते (२)
 यवो भांधल, उलूहयथी शाणुगारेव
 उलूव. } पु० (उलूव) लन. (२) यद-
 उलूय. } रवो, उलूवेल (३) त्रि० द-
 भया योज्य, दर्शनीय
 उलूय. पु० (उलूव) अभासी, लन
 उव अ० (उव) समीप-पासना अर्थमा
 (०) समरपपाणु, समग्रपाणु (३) सह
 शता, नुत्यता (४) ओक वार. (५) भीनर;
 अदर.
 उवइहू त्रि० (उवइहू) उपदेशु;
 भांधलु
 उवइय त्रि० (उवइयित) युक्त. (२) उन्नत
 (३) भांसव; पुष्ट. (४) पु० ओक गनने
 ते छंदिय लन के जे जमीनमां धर करी
 रहै छं
 उवउत्त. त्रि० (उवउत्त) उपयोग सद्धित
 (२) सावधान; सावधेय.
 उवउत्तया. स्त्री० (उवउत्तया) उपयोग; सा-
 वधेयी.
 उवपस. पु० (उवपस) उपदेश; शोध. (२)
 प्रतिपादन (३) शास्त्र; सिद्धांत.
 उवपसग. त्रि० (उवपसग) उपदेश-मोक्ष
 करनार.

અવ્યસના. } નં (અપદેશન) ઉપદેશ, બોધ.
અવ્યસનાયા. } સ્ત્રીં (૨) ઉપદેશ આપવો
અવ્યસના. } તે; બીજાને કાષ્ઠ કાર્યમાં
પ્રવર્તાવવું તે.

અવ્યસય. ત્રિં (અપદેશક) ઉપદેશ કરનાર.
અવ્યસરૂઢ. સ્ત્રીં (અવેશરુચિ) યુરનો ઉપ-
દેશ સાંભળી જન્યુત થયેલ તત્ત્વરૂચિ;
રૂચિ-સમકિતનો એક પ્રકાર. (૨) ત્રિં
તેથી રૂચિવાળો.

અવ્યસિય ત્રિં (અપવેશિત) ઉપદેશ.
અવ્યમોગ પું (અવયોગ) છવનો જ્ઞાન દર્શન
મય આપાર, ચૈતન્ય શક્તિ. (૨) સાવ-
ધાતી; સાવચેતી (૩) પત્રવળા સૂત્રના
૨૯ મા પદનું નામ. (૪) પત્રવળા
સૂત્રના ત્રીજા પદના ૧૩ મા કારનું
નામ.

અવ્યમોગપદ. નં (અવયોગપદ) પત્રવળાસૂત્રના
૨૯ મા પદનું નામ.

અવંગ. પું નં (અગ્ર) શરીરના અવયવના
અવયવ, મુખ્ય અવયવના અવયવ;
ઉપાગ. (૨) અગ્રસૂત્રની પાસેના ઉપાગ
સૂત્ર, ઉત્પાદ આદિ બાર ઉપાગો

અવંગતિગ નં (અગ્રત્રિક) ઉદારિકશરીરના
અગ્રોપાગ વૈક્રિયશરીરના અગ્રોપાગ અને
આદારક શરીરના અગ્રોપાગ એ ત્રણનો
સમૂહ.

અવંગજા. નં (અગ્રજન) ગાડીના પૈડાને
ઉગણુ દેવુ-ગીકણો પદાર્થ લગાડવો તે.

અવકય. ત્રિં (અવ્યક્ત) ઉપકાર કરાયેલ;
અનુગૃહીત.

અવકરણ. નં (અવકરણ) સાધન; ઉપકરણ,
વસ્ત્રાદિ પરિગ્રહ. (૨) બાહ્ય ઇન્દ્રિય વિશેષ.

અવકરણોમોચરિયા. સ્ત્રીં (અવકરણવમોચરિકા)
ઉપકરણની ઉણોદરી.

અવકાસિય. નં () શરીરના અ-
વયવ; ગાત્ર.

અવકુલ. નં (અવકુલ) કુલ નક્ષત્રની પા-
સેના નક્ષત્રો, જેમકે અગ્નિનીકુલ તો
ભરણી ઉપકુલ કૃતિકાકુલ તો રોહિણી
ઉપકુલ.

અવક્રંત. ત્રિં (અવક્રાન્ત) પાસે લાવેલ. (૨)
પ્રારંધ; પ્રસ્તાવિત.

અવક્રમ. પું (અવક્રમ) દૂર રહેલ વસ્તુને
પ્રતિપાદન શૈલીથી નજીક લાવીને નિહાંપ
યોગ્ય કરવી. (૨) જેથી જીંદગીનો અવ-
ધાવે-આયુષ્ય તુટી જાય તે; (૩) અ-
નુદિત કર્મને ઉદ્યમાં લાવના તે. (૪)
અધનો આરંભ-શરૂઆત. (૫) ઉપાય,
ઇલાજ. (૬) કર્મોની પરિણતિના કારણ-
ભૂત છવનો પ્રયત્ન વિશેષ. (૭) જ્ઞાન;
નિશ્ચય (૮) અનુવર્તન; અનુકૂળપ્રવૃત્તિ.
(૯) સંસ્કાર; પરિકર્મ.

અવક્રમણ. નં (અવક્રમણ) ઉપક્રમ કરવો;
વિશેષતા કરવી.

અવક્રમિય. ત્રિં (ઔપક્રમિક) આરંભમાં
સંબંધ રાખનાર.

અવક્રમિયા સ્ત્રીં (ઔપક્રમિકી) રોગાદિક
કારણથી થતી પીડા.

અવકર. પું (અવસ્કર) સંસ્કાર;
શુશ્રૂષા.

અવક્રામ. પું (અવક્રમ) જુઓ “ ઉવક્રમ ”
શબ્દ.

અવક્રામણ. નં (અવક્રમણ) જુઓ “ ઉ-
વક્રમણ ” શબ્દ.

અવકલ્પ. ત્રિં (અવકલ્પ) રાંધવાને આ-
અવકલ્પિય. } રહેલું; રાંધેલું (૨)
વધારી સ્વાદિષ્ટ બનાવેલ, સંસ્કાર પમાડેલ.
(૩) પું નં રસોઇ; પકવાન.

અવકલર. પું (અવસ્કર) ધરના ઉપકરણ;
ધરવખરી. (૨) હિંગ આદિ.

અવકલરસંપણ ત્રિં (અવકલસન્ન) ઉપ-
સ્કાર-હિંગ આદિથી વધારેલ.

उवक्खाइया. स्त्री० (उपख्यायिका) उपकथा;
प्रासंगिक कथा

उवक्खाइत्तार. त्रि० (उपख्यात्) ज्ञाति-
प्रसिद्धि भेगवन्तार.

उवग. त्रि० (उपग) पासो जन्तार

उवगय. त्रि० (उपगत) पामेक्ष; प्राप्त थयेक्ष.
(२) युक्त. (३) जात. (४) अन्तर्भूत;
अन्तर्गत.

उवगयसल्लाहत्त. न० (उपगतश्लाघक) २४ मो
सत्य वचनतो अनिशय.

उवगरण. न० (उपकरण) वस्त्र पात्र वगैरे
निर्वाहता साधन (२) आल्ल छन्दिय
विशेष.

उवगरणदब्बोमोयरिया स्त्री० (उ.करगदव्याव-
मोदरिका) साधुने राखया वनेछ्छे तेना
करता पाण्य ओछा उपकरण राखया ते,
इय छेओदरीनो ऐक प्रक्षार.

उवगरणपणिहाण. न० (उपकरणप्रणिधान)
लैकिक उपकरण-गृहादि अने लोकातर
उपकरण-वस्त्र पात्रादि नेनु प्रणिधान
उपभोग-प्रवर्तन.

उवगरणसंजम पु० (उपकरणसंयम) भदा-
भुक्षयवाणा वस्त्रनो त्याग करी सान धोणां
वस्त्र पहरेवां ते, संयमनो ऐक प्रक्षार.

उवगरणसंवर. पु० (उपकरणसंवर) साधुऐ
प्रभाण्य उपरांत तथा अक्षयनीय उप-
करण न लेया ते.

उवगरणिन्दिय. न० (उपकरणेन्द्रिय) शब्दादिने
जणुवाभा हेतुइय शक्ति विशेष

उवगार. पु० (उकार) उपकार.

उवगारण. न० (उकारण) उपकार करवा
कराववा ते.

उवगारि. त्रि० (उकारिन्) उपकार करन्तार.

उवगारियल्लेण. न० (उपकारिकालयन) प्रासा-
दमां दापल थवाने उपकारक थाय तेवो
योतरो वगेरे; प्रासादपीड.

उवगूढ. त्रि० (उगूढ) सस्पष्ट, अक्षेक्ष.
(२) युक्त. (३) छुपाछ रहेक्ष; लराध
रहेक्ष.

उवगूहण. न० (उगूहन) आलिंगन.

उवगूहिअ. त्रि० (उगूह) आलिंगन करेक्ष.

उवमा. न० (उमात्र) समीपमां; नजिकमां.

उवमह. पु० (उपग्रह) उपधि, ज्येथी लय
वधे ते (२) अवाटल; टेका (३)
आजा. (४) पुष्टि; पोषण. (५) भ्रष्टण.
उपादान (६) उपकरण, साधन.

उवमाहकम्म. न० (उपग्रहकर्मन्) लवोपधादी
क्षेत्रे वेदीय आयुष्य नाम अने जोत्र
ऐ यारमांनु गमे ते ऐक

उवमाहिय. त्रि० (औपग्रहिक) पाटीयाइ,
साधुऐ थोडा वपन राखी पाण्य धानुने
सापी दवा योग्य वस्तु उपधि

उवमाहिय. त्रि० (उपगृहीत) उपस्थापन करेक्ष.

उवमाय पु० (उपोदयात) प्रस्ताव, उपोद्धान

उवघाड त्रि० (उपघातिन्) धात करन्तार,
भारन्तार.

उवघाइअ. त्रि० (उपघातिक) उपधात नाश
करन्तार (२) दिसामा संध राखन्तार

उवघाइया. स्त्री० (उपघातिकी) प्रायश्चित्तनो
ऐक प्रक्षार; लारे प्रायश्चित्तमाथी थोडा
वपन आद करी लधु प्रायश्चित्त आपणु
ते (२) २८ आचार प्रक्षेपमांनु ऐक.

उवघाय पु० (उघात) विनाश, भरण;
सदार (२) आधात-श्रानादि छिद्रियाने
वाञ्छन वगेरेना शब्दथी धक्को लागे ते.
(३) पिउ शय्या वगेरेनु अक्षयनिकपण्य;
ज्येथी साधुने आहार शय्या वगेरे कहेपे
नदि तेयो होप.

उवघायकम्म. न० (उघातकर्मन्) भीमनी
धात थाय तेनी क्रिया.

उवघायल्लाम. न० (उघातलामन्) नाभकर्मनी
ऐक प्रकृति.

उच्चारायणस्त्रिय. न० (उच्चारणनिरूपित) उप-
धात आश्री भूपा-भुठ.

उच्चय. पु० (उच्चय) पुष्टि; पधारो; वृद्धि
(२) हृदय योज्य पुद्गलनो सप्रद करी
हृदय पर्याप्ति आधरी ते (३) समूह
(४) शरीर.

उच्चरय. त्रि० (उच्चरक) सेवाने भिषे श्रीमाने
ठिनारी पाठ्यानी भेद जेनार.

उच्चरित्र. त्रि० (उच्चरित) उपचार
करेव.

उच्चार. पु० (उच्चार) पूज सामग्री.

उच्चय त्रि० (उच्चय) पुष्टि थयेवु, वृद्धि
पामेवु. (२) ज्ञाना प्रदेशथी व्यापथयेवु.
(३) सदिन. (४) आधेय; गोपवेव. (५)
समारोवु, कभावेवु.

उच्चजीवि. त्रि० (उच्चजीविन) आशुनिश य-
लावनार; उपकारक.

उच्चजुत्त. त्रि० (उच्चजुत्त) उपयोग सदिन.

उच्चजोहय. त्रि० (उच्चजोहय) अग्नि पामे
रोहनार. रमोहो (२) अग्निहोत्री

उच्चजोह. त्रि० (उच्चजोहय) ज्योति-अग्नि-
समापवती.

उच्चज्जय. } पु० (उच्चज्जय) उपाध्याय,
उच्चज्जय } शास्त्रनु अध्ययन करानार.

(२) सत्रना अध्यापक जैन मुनिने आ-
पवाभा आयती ओक पदवी

उच्चज्जम पु० (उच्चज्जम) देहा (२) अनुकम्पा.
करेव.

उच्चज्जय. त्रि० (उच्चज्जय) उपस्थित करवा
योज्य (२) दीक्षा लेवा योज्य

उच्चज्जया. स्त्री० (उच्चज्जया) मलात्रतनु
आरोपण करवु ते.

उच्चज्जयाय. त्रि० (उच्चज्जयाय) ज्यो
“ उच्चज्जय ” शब्द.

उच्चज्जय न० (उच्चज्जय) भेद; सभा;
भउप. (२) सयम अनुष्ठान.

उच्चज्जयासाला. स्त्री० (उच्चज्जयासाला) सभा
भउप; सभास्थान.

उच्चज्जयि. न० (उच्चज्जयि) भेट; अक्षीस;
नजराजो.

उच्चज्जया. स्त्री० (उच्चज्जया) पासे भे-
सनारी दाम्नी.

उच्चज्जय. न० (उच्चज्जय) दीक्षा दीधा
पक्षा सात दिवसे चार मदिने के ल
मदिने मलात्रत, आरोपण करवु-भेटोटी
दीक्षा आपवी ते, छंदोपस्थापनीय चारित्र
आरोपवु ते.

उच्चज्जयायि. } पु० (उच्चज्जयाय)
उच्चज्जयायि. } मोटी दीक्षा आ-
पनार आचार्य-गुरु.

उच्चज्जय त्रि० (उच्चज्जय) पामे आवेव;
लाकर थयेव. (२) आश्रित. (३) प्रव-
ज्या लेवा तैयार थयेव.

उच्चज्जितार. त्रि० (उच्चज्जितार) आगनार.

उच्चज्जय न० (उच्चज्जय) शापानगर;
शहरनी पासेनु पड़.

उच्चज्जय. त्रि० (उच्चज्जय) तैयार करेव.

उच्चज्जय. त्रि० (उच्चज्जय) धनु. (२) धटित; युक्त

उच्चज्जय. पु० (उच्चज्जय) प्रकृत वस्तुनी साथे
छादरज्जनी धटना करवी ते. (२) भेटावु;
अक्षीस. (३) गुजुनी तारीक, प्रशसा.
(४) उपसदा.

उच्चज्जय. न० (उच्चज्जय) कलाचार्य पासे
आगकने कला शिष्यवती ते (२) उपवीत
सम्भार. जनोद्य आपवी ते.

उच्चज्जयवय. न० (उच्चज्जयवय) प्रशसा
वयन जेभे अभुक्त स्वर्पवान अने
सुशील छे ते

उच्चज्जयि. त्रि० (उच्चज्जयि) भुकेल.
व्यवस्था करेव.

उच्चज्जय त्रि० (उच्चज्जय) नीकलेव, अकार
आवेव.

ઉવગ્નિમંત્રણ. નં (ઉગ્નિમન્ત્રણ) નિમન્ત્રણ.

ઉવગ્નિવિદ્. ત્રિં (ઉગ્નિવિદ) સમીપ રહેલ, પાસે બેઠેલ.

ઉવગ્નિહિ. પું. સ્ત્રીં (ઉગ્નિધિ) પાસે આવેલ (૨) રચના; નિર્માણ.

ઉવગ્નિહિદ્વા. સ્ત્રીં (ઔપનિધિકી) બુદ્ધી બુદ્ધી અનેક વસ્તુઓના પૌર્વાપર્યભાવ અનુક્રમની યોજના; આનુપૂર્વી-અનુક્રમનો એક પ્રકાર.

ઉવગ્નિહિય. ત્રિં (ઉગ્નિહિત) પાસે સ્થાપેલ. (૨) પું. વિશેષ નિયમ ધારણ કરનાર સાધુ.

ઉવગ્નીય. ત્રિં (ઉગ્નીત) પાસે આવેલ; પ્રાપ્ત થએલ. (૨) અક્ષીસ આપેલ, સમર્પણ કરેલ. (૩) પ્રશસા; તારીફ; મલિમા. (૪) સયુક્ત. (૫) પ્રસ્તાવના ઉપસદાર વગરેથી યુક્ત. (૬) યોજના કરેલ.

ઉવગ્નીયચરદ્વ. પું. (ઉગ્નીતચરક) ક્યાકથી આબોલ હોય કે અક્ષીસ આવી હોય તેની ગવેપણા કરનાર; અભિગ્રહ વિશેષ ધારણ કરનાર સાધુ.

ઉવગ્નીયચરણ. નં (ઉગ્નીતચરણ) પ્રશસા રૂપ વચન જેમકે આ સ્ત્રીં રૂપાળી છે.

ઉવગ્નુપ્પયગ્ની. સ્ત્રીં (અગ્નિપાતોત્પત્તી) આકાશમા અડવા ઉતરવાની વિદ્યા

ઉવગ્ન્યાસ. પુ (ઉગ્ન્યાસ) પ્રસ્તાવના; ઉપોદ્ધાત. (૨) દષ્ટાન્ત વિશેષ

ઉવતાવ. પું. (ઉગ્તાવ) સંતાપ; પીડા.

ઉવન્થડ. ત્રિં (ઉગ્સ્તુત) આસપાસ દઝાયેલું.

ઉવત્યાગિદ્વ. નં (ઉગ્ત્યાગિક) બુદ્ધિ “ઉવદ્વિગ્નિય” શબ્દ.

ઉવત્યાગિયા. સ્ત્રીં (ઉગ્ત્યાગિકા) બુદ્ધિ “ઉવદ્વિગ્નિયા” શબ્દ.

ઉવન્થિય. ત્રિં (ઉગ્સ્થિત) બુદ્ધિ “ઉવદ્વિય” શબ્દ.

ઉવર્ણસળ. પું. (ઉવર્ણન) નીલવંત પર્યંત ઉપરનું નગમુ શિખર. (૨) દેખાડું; અતાવતું.

ઉવર્ણસળકૂડ. પુ. (ઉવર્ણનકૂટ) નીલવંત પર્યંત ઉપરનું એક શિખર.

ઉવર્ણસળયા. સ્ત્રીં (ઉવર્ણન) નામની અર્થ સાથે યોજના કરી વસ્તુનું નિર્દેશન કરવું તે.

ઉવર્ણસિય. ત્રિં (ઉવર્ણન) દર્શાવેલું; અતાવેલું

ઉવર્ણક સ્ત્રીં (ઉવર્ણકા) પાણી આપનાર દાસી.

ઉવર્ણિદ્વ. ત્રિં (ઉવર્ણિ) ઉપદેશેલું; દર્શાવેલું.

ઉવર્ણેસ. પુ. (ઉવર્ણે) ઉપદેશ; ધર્મનો બોધ

ઉવર્ણેસળ. ત્રિં (ઉવર્ણેસ) વ્યાખ્યાન આપનાર; ઉપદેશક.

ઉવર્ણેસળ નં (ઉવર્ણેસ) બુદ્ધિ “ઉવર્ણેસ” શબ્દ.

ઉવર્ણેસળયા. સ્ત્રીં (ઉવર્ણેસ) બુદ્ધિ “ઉવર્ણેસળયા” શબ્દ

ઉવર્ણ પું. (ઉવર્ણ) મહાકવિ; આદ્ય.

ઉવર્ણવિય. ત્રિં (ઉવર્ણ) પીડાયેલ; ભયભીત થયેલ

ઉવધારણયા. સ્ત્રીં (ઉવધારણ) અર્થાવગ્રહનું એક નામ. (૨) ધારણ કરવું.

ઉવધારિય. ત્રિં (ઉવધારિ) ધારણ કરે.

ઉવર્ણદ્વંશમદ્વ. પુ. (ઉવર્ણદ્વંશમદ્વ) આર્થસભૂત વિચરના એ નામના એક શિષ્ય.

ઉવર્ણિવંધળ નં (ઉવર્ણિવંધળ) સમ્પદ. (૨) ત્રિં સમ્પદ હેતુ.

ઉવર્ણિદ્વ. ત્રિં (ઔપનિધિક) ગૃહસ્થ બેઠેલો હોય તેની નજીકમા જે આદારાદિ હોય તેની ગવેપણા કરવાનો અભિગ્રહ ધરનાર.

ઉવર્ણસોવળદ્વ. પુ. (ઉવર્ણસોવળ) વાદિને જિતવાને પ્રયત્નર આપવો તે.

ઉવર્ણપદાણ. } નં (ઉવર્ણપદાણ) રાજનીતિનો

ઉવર્ણપયાણ. } ખીલો પ્રકાર; પહેલા પ્રકારથી દુરમન વશ ન થાય તો પછી ક્રમક આપી-લલચાવી તેને વશ કરવાની નીતિ.

ઉવબૂહ. પું. (ઉવ્બૂહ) સમાન ધર્મિઓના સદ્ગુણની પ્રશંસા કરી તેમના મનને ઉત્સાહિત કરવા તે.

ઉવબૂહણ. ન. (ઉવ્બૂહણ) નિભાવ; રક્ષણ; વૃદ્ધિ; પોષણ.

ઉવબૂહણિય. ત્રિ. (ઉવ્બૂહણિક) વૃદ્ધિ-પુષ્ટિ-કારક.

ઉવબૂહા. સ્ત્રી. (ઉવ્બૂહા) ગુણી જનોના ગુણની પ્રશંસા કરતી; સમક્તિના આક આચારમાંનો પાંચમો આચાર.

ઉવમુત્ત. ત્રિ. (ઉવમુત્ત) ભોગવેલ.

ઉવમોક્ષ. } પું. (ઉવમોગ) ઉપભોગની વ-
ઉવમોગ. } સ્ત્રી; જેનો વારંવાર ઉપયોગ થઈ શકે તેવા સ્ત્રી વસ્ત્ર ભૂષણ વગેરે તથા એકવાર ઉપભોગ થાય તેવા આનંદપાત્ર વગેરે.

ઉવમોગંતરાય. ન. (ઉવમોગાન્તરાય) અનંતરાય કર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી વસ્ત્ર આભણ વગેરેનો ઉપભોગ થઈ શકે નહિ.

ઉવમોગપરિમોગપરિમાણ. ન. (ઉવમોગપરિમોગપરિમાણ) ગૃહસ્થોના સાતમા વ્રતનું નામ કે જેમા એકવાર કે વારંવાર ભોગવાય તેવી વસ્તુઓનું પરિમાણ આધવામા આવે છે.

ઉવમોગા. } ત્રિ. (ઉવમોગ્ય) ઉપભોગ કરવા
ઉવમોગા. } યોગ્ય.

ઉવમા. સ્ત્રી. (ઉવમા) મુકાબલો, સરખામણી; ઉપમા (૨) ધારણા; માન્યતા. (૩) એક ઈન્દ્રિય. (૪) એક ખાવા યોગ્ય પદાર્થ. (૫) અલકાર વિશેષ. (૬) “ પ્રશ્ન વ્યાકરણ ” સૂત્રનું એક છુમ અધ્યયન.

ઉવમાણ. ન. (ઉવમાન) પ્રમાણ વિશેષ.

ઉવમિય. ત્રિ. (ઉવમિત) ઉપમાયુક્ત. (૨) ન. ઉપમા; સરખામણું.

ઉવમિય. ત્રિ. (ઔપમિક) જેનું કાળ પ્રમાણ ઉપમા વિના બીજાથી જાણી ન શકાય માત્ર ઉપમાથીજ જાણી શકાય તે; પદ્યોપમ સાગરોપમ વગેરે.

ઉવચરિય. ત્રિ. (ઉવચરિત) ઉપચાર કરેલ.

ઉવચાદ્ય. ત્રિ. (ઉવચાક્તિ) પ્રાર્થના કરાગેલ; અભ્યર્થના કરાયેલ. (૨) ન. એક જાનની માનતા; કોઈ કામ પુરું કરવા વાગ્ને દેવતાની આરાધનાનો માનસિક સંકલ્પ.

ઉવચાગ્ન ન. (ઉવચાગ્ન) પાસે જતુ તે.

ઉવચાર. પુ. (ઉવચાર) પૂજા સામગ્રી. (૨) કારણમાં કાર્યનો અને કાર્યમાં કારણનો આરોપ કરવો તે. (૩) સમૂહ; દમલો. (૪) એક વિષયથી બીજા વિષયનું પ્રહણ કરવું. (૫) લોકવ્યવહાર.

ઉવચાર. પુ. (ઉવચાર) ઉપકાર; મદદ; ભેટ.

ઉવચારણ. ન. (ઉવચારણ) અન્યદ્વારા ઉપકાર કરવો તે.

ઉવચારિ ત્રિ. (ઉવચારિત) ઉપકાર કરનાર.

ઉવચારિષ્ઠ પુ. (ઔચારિક) ઔપચારિક વિનય, વિનયનો એક પ્રકાર.

ઉવચારિયલયણ. પું. (ઉવચારિકલયણ) સૂર્યાભતા વનખડમાંના મધ્ય ભાગનું એક ધર-ભુવન કે જે એક લાખ જોજનનું લાણુ પહોળું છે.

ઉવચાલિ. પું. (ઉવચાલિ) અતગઢ સૂત્રના ચોથા વર્ગના ત્રીજા અધ્યયનનું નામ. (૨) વસુદેવ રાજાની ધારણી રાણીના પુત્ર. (૩) અલુતરોવવાઈના પ્રથમ વર્ગના ત્રીજા અધ્યયનનું નામ. (૪) શ્રેણિક રાજાની ધારણી રાણીના પુત્ર.

ઉવચોગ પું. (ઉવચોગ) સમ્પ્રદાઈ વિષય તરફ ઈન્દ્રિયની પ્રવૃત્તિ-વ્યાપાર. (૨) પાંચ જ્ઞાન ત્રણ અજ્ઞાન અને ચાર દર્શન એ ચારમાંનું ગમે તે એક.

उवरइ. स्त्री० (उरति) पिराम; निवृत्ति.
उवरम. पु० (उरम) अभाव; निवृत्ति (२)
नाश.

उवरय. त्रि० (उरत) पापार्थी निवृत्ति पामेय.
(२) वैरभाव विनाश.

उवराग. } पु० (उराग) अदण
उवराय. }

उवराय. पु० (उराय) द्विस.

उवरि. } अ० (उरि) उपर, उच्ये
उवरि. }

उवरिचर. त्रि० (उरिचर) आकाशमां अधर
करनार.

उवरिपुंङ्गुणी स्त्री० (उरिपुंङ्गुनी) साद्रीनी
अन उपर मीप्रा नरणां भज्युत
आश्रयन.

उवरिम त्रि० (उरितन) उपरनु, उपयु.

उवरिमवेवज्ज. पु० (उरिमवेवज्ज) अवेय-
कना नव विमानमांता उपरना तण
विमान. (२) उपरनी त्रिकता देवता.

उवरिमवेवज्जगण्वातीय न० (उरितनवेव-
ज्जकल्पातीत) उपरनी अवेयकना कल्पातीत
देवता

उवरिमवेवज्जय पु० (उरितनवेवज्जय) शुभो
“ उरिमवेवज्जय ” शब्द

उवरिमा स्त्री० (उरितना) नव अवेयकनी
तण त्रिकमांता उपरनी त्रिक-तण
विमान.

उवरिमाउवरिम. पु० (उरितनोवरितन) उ-
पक्षि त्रिकमांता उपर-नवमा अवेयकमा
रहेतार देवता

उवरिमामज्जिम. पु० (उरितनामज्जिम) उ-
पनी त्रिकमांता मध्यम आमा अवेयकना
देवता.

उवरिमाहिट्टिम. पु० () उपधी
त्रिकमांता अधमन-सातमा अवेयकना देवता.

उवरिल्ल. त्रि० (उरितन) उपर; उपयु

उवस्स. न० (उस्स) नारणीना अगोपांग
तोडी द्.अहे ते उपरेश; परमाधामीनी
छी गत.

उवस्सरि. अ० (उवस्सरि) ओक पीजनी
उपर.

उवरोह. पु० (उरोह) द्.अ. पीडा. (२)
आग्रह (३) अटकाव, रोक (४) श-
हेर उपर धेरो.

उवरोहि. त्रि० (उरोहित) अउयान करनार
उवल पु० (उल) पत्थर. पाजो.

उवलंबगा. पु० (उलम्बन) साक्षयवाजो
अधिक गतनो दीपो

उवलंभ पु० (उलम्भ) धृष्टि जान. साक्षा-
त्कार (२) समूह

उवलंभगा स्त्री० (उलम्भगा) उपेक्षा, उल्लंभा

उवलक्खगा न० (उलक्खगा) परिजान-
धपाज, मुख्य वस्तुनु जान थापथी जाण
वस्तुनु जान नथी थाय ते.

उवल्ल. त्रि० (उल्लव्व) गतायामा आपेक्ष
(२) प्राप्त थयेव.

उवल्लज्ज. त्रि० (उल्लज्ज) वस्तुनो साक्षा-
त्कार करनार, वस्तुनो गतगनार

उवल्लज्जि. स्त्री० (उल्लज्जि) जान, साक्षात्कार.
(२) ज्ञान

उवल्लितय. न० (उल्लितन) ओक गतनी
क्षमयेथा.

उवल्लित. त्रि० (उल्लित) ज्ञान वडे विपेक्ष.
(२) क्षमथी विम थयेव.

उवल्लेव. पु० (उल्लेव) क्षमना लेप. (२)
संक्षेप (३) आक्षेप

उवल्लेवगा. न० (उल्लेवन) ज्ञान वरेथी
विपयु ते.

उवल्लोगा. त्रि० (उल्लोग) स्थिर रहय;
अपटपणे रहय

उववज्ज त्रि० (औववाज्ज) मेतापति, प्रधान,
राग, वरेते मेसवा योज.

ઉવવચ્ચ નં (ઉત્તર) નાનું વન, વનની પાસેનું વન.

ઉવવચ્ચા. ત્રિં (ઉત્તર) ઉત્પન્ન થએલ, પેદા થયેલ. (૨) પ્રેરિત. (૩) ન. ઉત્પત્તિ; જન્મ.

ઉવવત્તાર ત્રિં (ઉત્પત્તિ) ઉત્પન્ન થનાર.

ઉવવત્તિ. સ્ત્રીં (ઉત્પત્તિ) ઉત્પત્તિ, ઉપજવું તે.

ઉવવચ્ચ. ત્રિં (ઉત્તર) બુદ્ધિ “ઉવવચ્ચ” શબ્દ

ઉવવાહય. ત્રિં (મૌઘાતિક) એક ભવમાંથી બીજા ભવમાં જનાર (૨) દેવતા અને નારદી જે સંજ્ઞા અને કુળીમાં ઉપજે છે તે. (૩) ઔગણ્યત્રીશ ઉત્કાલિક સૂત્ર-માનુ પાત્રમ્ ઉવવાહ (મૌઘાતિક) નામે પ્રથમ ઉપાગસૂત્ર

ઉવવાહયમ. નં (મૌઘાતિકમ) મૌઘાતિક સૂત્રમાં દર્શાવેલું છે તે પ્રમાણે.

ઉવવાય. પું (ઉત્તર) ઉત્પન્ન થવું, ઉત્પત્તિ (૨) ઉત્પત્તિ-દેવતા અને નારદીના જન્મ થાય તે (૩) વિગ્રહ દેવતાની સભાનું નામ (૪) ભગવતી સૂત્રના એકત્રિશમાં ગતકનું નામ. (૫) ઉપાય કારણ (૬) સંવા. ભક્તિ. (૭) સમીપે-નજીકમાં સ્થિતિ કરવી, પાસે બેસવું.

ઉવવાયકારિ. ત્રિં (ઉપાતકારિ) આચાર્યાદિની પાસે નિવાસ કરી તેમના આદેશ ઉશવનાર.

ઉવવાયકારિયા. સ્ત્રીં (ઉપાતકારિકા) ચરણ સંવનારી દાસી.

ઉવવાયગદ્. સ્ત્રીં (ઉપાતકારિકા) જીવ અથવા પુદ્ગલને એક ભવ છાડીને બીજા ભવ પ્રવેશ કરવો કે એક સ્થાનેથી બીજા સ્થાને જવું તે.

ઉવવાયસમા. સ્ત્રીં (ઉપાતકારિકા) દેવતાને ઉપજવવાની સભા.

ઉવવાસ. પું નં (ઉપવાસ) એક દિવસ અને એક રાત અન્ન પાણીનો વિધિ પૂર્વક ત્યાગ કરવો તે.

ઉવવીચ્ચ. નં (ઉત્તર) યજ્ઞસૂત્ર, જ્ઞોતીષ.

ઉવવેચ. ત્રિં (ઉત્તર) યુક્ત, સહિત.

ઉવસંસ્થા. સ્ત્રીં (ઉત્તર) યથાશોધ પદાર્થજ્ઞાન.

ઉવસંચિચ્ચ. ત્રિં (ઉત્તર) સ્વીકાર કરેલ. (૨) ઉપસંહાર કરેલ.

ઉવસંત ત્રિં (ઉત્તર) શાન્ત મનિવાળો.

(૨) આકુળતા રહિત. (૩) ક્ષમાવાન.

(૪) સૌંદર્ય નિરીક્ષણ વગરે વિકારથી

નિગતિ પામેના. (૫) ઉદયમાં આવેલ

નહિ, દિવાલેલ. (૬) પું. જન્મદ્વીપમાં

અંરવત ક્ષેત્રના ચાકુ અવસર્પિણીના પંદ-

રમાં નાર્થકર (૭) ત્રિં નષ્ટ; અપગત.

ઉવસંતકસાહ પું (ઉત્તર) કષાયનું નેના ક્રોધ વગરે કષાય નાશ પામ્યા છે તે.

ઉવસંતકસાયવીયરાગ. પું (ઉપાન્તકસાય-વીયરાગ) નેના કષાય શાન્ત થયા છે તે; ૧૧ મા ગુણુરચાનવર્તી.

ઉવસંતિ. સ્ત્રીં (ઉત્તર) ઉપશમ

ઉવસંપજ્જણ નં (ઉત્તર) પદવીના સ્વીકાર

ઉવસંપજ્જણાવત્ત. નં (ઉત્તર) ઉપ સપજ્જણાવત્તિ આ પરિકર્મનો ચઉત્તરો ભેદ

ઉવસંપજ્જમેણિયા. સ્ત્રીં (ઉત્તર) ઉપસાદન-દ્રવિયાનનગત પરિકર્મનો એક વિભાગ.

ઉવસંપજ્જમેણિયાપત્તિકમ્મ પું (ઉત્તર) ઉપસાદન-દ્રવિયાનનગત પરિકર્મનો એક વિભાગ.

ઉવસંપણ ત્રિં (ઉત્તર) ઉત્તર થએલ.

ઉવસંપયા. સ્ત્રીં (ઉત્તર) જ્ઞાનાદિ સપતિ માટે આચાર્યાદિકની નિશ્ચા સ્વીકારવી તે. (૨) લાભ, પ્રાપ્તિ

ઉવસંહાર. પું (ઉત્તર) સમેટી લેવું (૨) રોકવું, નિરોધ કરવો

ઉવસમા. પું (ઉત્તર) પ્ર ' પરિ ' ઉપ ' પ્રતિ ' નિ ' આ ' સમ, ઇત્યાદિ ધાતુની આદિમાં રહેનાર શબ્દ સમૂહ. (૨) કષ્ટ;

પરિપક્વ (૩) દેવતાએ કરેલ ઉપદ્રવ.
(૪) તીર્થંકર વિચરે ત્યાં સવાસો બેઠા-
નમાં માર મરકી ન હોય જતાં મહા-
વીરસ્વામિના સમવસરણમાં ગોશાળાએ
એ સાધુઓના ઉપર તેબુલેન્કા ચુકી
ઉપસર્ગ આપે તે; દશ અછંદશમાંનું
પહેલું અછેરું.

ઉવસનાપરિણા. સ્ત્રી (ઉત્તમગીરિજા) સુય-
ગંગા સત્રના ત્રીજા અધ્યયનનું નામ.

ઉવસજ્ઞા. નં (ઉત્તર્જન) ઉપસર્ગ, ઉપદ્રવ
(૨) અપ્રધાનભૂત-ગૌણરૂપ. (૩) સમ્ય-
કત્વ વિશેષ.

ઉવસત્ત્રિ. (ઉત્તમક) ગાદ આસક્તિવાળો.

ઉવસમ. પુ (ઉત્તમ) ક્ષમા; શાન્તિ. (૨)
પખવાડીયાના પદરમાં દિવસનું નામ.
(૩) અહોરાત્રના ત્રીશ મુદર્તમાંના પદ-
રમાં અથવા વીશમાં મુદર્તનું નામ (૪)
મોહનીયની ઉદયમાં આવેલી પ્રકૃતિનો
ક્ષય કરવો અને ઉદયમાં આવવાની હોય
તેને દયાવી દેવી-ઉદયમાં આવવા ન દેવીને.

ઉવસમગ્ર. } પુ (ઉત્તમક) ઉપશમભાવ-
ઉવસમગ્ર } વાળા મુનિ-ઉપશમ શ્રેણિય
અગ્નિર.

ઉવસમણા. સ્ત્રી (ઉત્તમણા) બુધો "ઉવ-
સમ" શબ્દ.

ઉવસમનિષ્ક્રાણ. પુ (ઉત્તમનિષ્ક્રાણ) જે
પ્રકૃતિનો ઉપશમ કરવામાં આવ્યો છે-
ઉપશમની નિષ્પત્તિ થઈ ચુકી છે તે.

ઉવસમસમ્મ. નં (ઉત્તમસમ્યક્ત્વ) સમ્ય-
કત્વ વિશેષ.

ઉવસમસેણિ. સ્ત્રી (ઉત્તમસેણિ) અનતાનું
બંધિ આદિ પ્રકૃતિઓને શાસ્ત્રમાં કહેલ
ક્રમ પ્રમાણે ઉપશમાવતાં ઉપશમાવતાં
ગુણશ્રેણિ ઉપર ચડતું તે; આ શ્રેણિથી
અગીયારમાં ગુણકણ પૂર્વે જવાય છે.

ઉવસમિ. ત્રિ (ઉત્તમિ) ઔપશમિક-
ઉપશમ સમકિતવાળો.

ઉવસમિય પું (ઔપશમિક) મોહનીય કર્મેની
પ્રકૃતિનો ઉપશમ. (૨) ઉપશમ નિષ્પત્તિ
ઔપશમિક ભાવ (૩) ત્રિ શાંત.

ઉવસામ. પુ (ઉત્તમ) બુધો " ઉવસમ "
શબ્દ.

ઉવસામગ્ર. } પુ (ઉત્તમક) મોહનીયની
ઉવસામગ્ર. } ૨૮ પ્રકૃતિઓને સર્વથા
ઉપશમાવનાર (૨). ઉપશમમાં સમ્ય-
કત્વનાર.

ઉવસામણા. } સ્ત્રી (ઉત્તમણા) શાન્તિ-
ઉવસામણા. } ઉપશમવૃત્તિ.

ઉવસામિય. ત્રિ (ઔપશમિક) ઉપશમ
સમ્યક. (૨) ભાવ વિશેષ. (૩) સમ્ય-
કત્વ વિશેષ

ઉવસુદ્ધ ત્રિ (ઉત્તુદ્ધ) નિર્દોષ

ઉવસેવણ. નં (ઉત્તેવન) સેવા કરવી.

ઉવસાંમિય ત્રિ (ઉત્તોમિત) શોભિતુ
ઉવસાંહિય } થએલું.

ઉવસાંહિય. ત્રિ (ઉત્તોમિત) નિર્મળ કરેલ,
શોધેલ.

ઉવસ્સય. પુ (ઉત્તમય) સાધુ સાધીને
રહેવાનું સ્થાન, ઉપાશ્રય.

ઉવહડ. ત્રિ (ઉત્તહ) વાસણમાં કાઢેલ
હોય તેજ બહારનું એવો અભિગ્રહ વિશેષ.
(૨) વાસણમાં કાઢેલું-પીરસેલું.

ઉવહણા. નં (ઉત્તહન) ધાન કરવો તે.
(૨) નાશ કરવો તે.

ઉવહતિ. સ્ત્રી (ઉત્તહતિ) બ્યાધાત-અંતર.

ઉવહય. ત્રિ (ઉત્તહ) લોકમાં પરાલય
પામેલ નાશ પામેલ. (૨) દુષિત.

ઉવહસિગ્ર. ત્રિ (ઉત્તહસિત) હસી
કહાડેલ

ઉવહાણ. નં (ઉત્તહા) અનશન આદિ આર
પ્રકારનું તપ. (૨) કરવું તે; વિધાન. (૩)
ઓસિક. (૪) સૂત્રની વાચના ઉપર તપ
કરવું તે.

उवहाणसुय. न० (उवाधानश्रुत) उपधान
श्रुत नामनुं आचारंगसूत्रनुं आहंमु
अध्ययन.

उवहार. पु० (उवाहार) लेट; अक्षीस. (२)
विस्तार; इवावो.

उवहारिअ. वि० (उवाहारित) अवधारित;
निश्चित.

उवहि. पु० स्त्री० (उवाधि) वस्त्र, धरेशां, ध-
रवार पगेरे उपधि, उपकरण; सामग्री.
(२) माया; कपट.

उवहिय. वि० (उवाहित) अर्पण करेव; पास
मुकेश.

उवहिय. वि० (औषधिक) मायावडे पापने
दाहनार.

उवाहन्त वि० (उवात्किन्त) व्यतीत थअव.
पसार थउ गपेव.

उवाहय वि० (उवाधिन) यायधु. धन्नेधु
(२) देवनी आराधनाथी प्राप्त थअव
(३) न. देवनी मानना

उवापज्ज } वि० (उवापय) ग्राह्य, अदाय
उवापय } करवा योग्य.

उवागय वि० (उवागत) प्राप्त थअव;
भोगवेव.

उवाविय. वि० (उवाधिन) लरेव; व्यास

उवाडिय. वि० (उवाडित) उपेक्ष.

उवाणहा स्त्री० (उवाणह) पगरभां, ज्ञेय.

उवादाण. न० (उवादान) मुख्य कारण. (२)
वदणु; स्वीकार.

उवादेय. वि० (उवादेय) उपादेय-आदरवा
योग्य वस्तु.

उवाय पु० (उवागत) आचार्यने निर्देश-
आज्ञा. (२) आडा.

उवाय. पु० (उवाय.) उपाय; साधन. (२)
युक्ति. (३) प्रतिकार.

उवायण. न० (उवायन) लेट. (२) यायना
करवी; भागणी करवी.

उवायपव्वजा. स्त्री० (उवायप्रव्रज्या) गुरुनी
सेवा करी दीक्षा लेवी ते.

उवायाय. वि० (उवायात) पास आवेव.

उवालंभ. पु० (उवालम्भ) कपडा आपवे
ते; ओझो.

उवास पु० (उवाकण) अवकाश; आकाश.
(२) उपाश्रय, निवासस्थान.

उवासंतर. न० (उवाकालान्तर) धनवा न-
नवा पगेरेनी वज्येनुं आकाश; आंतराक्ष
आकाश.

उवासग. वि० (उपासक) साधुनी उपासना
करनार, धर्म सांलगवानी अलिवापा-
वाणा (२) पु० श्रावण; जैन गुरुदथ.

उवासगइसा. स्त्री० (उपासकइसा) उपासक-
श्रावकना अधिकारनां दश अध्ययन जेभां
छे अवा सातभा अंगसूत्रनुं नाम; उ-
पासकइसासूत्र.

उवासगपडिमा. स्त्री० (उपासकप्रतिमा) उपा-
सकनी-श्रावकनी ११ पडिमा.

उवासय. वि० (उपासक) उपासना करनार;
सेवक.

उवासिया. स्त्री० (उपासिका) सिद्धात सां-
लगवानी धन्वावाणी स्त्री; श्राविका.

उवाहणा. स्त्री० (उवाणह) पगरभुं; आसु.

उवाहि पु० स्त्री० (उवाधि) उपाधि; कर्म
जनित विशेषण (२) सामीप्य; समिधि.

उविअ. वि० () सस्कार पावेव.

उविकलअ. वि० (उपेक्षक) उपेक्षा करनार;
भेदस्कार.

उविकला. स्त्री० (उपेक्षा) उपेक्षा.

उवीला. स्त्री० (उवरीज) परने पीडा उ-
पगवपी ते.

उवेअ. वि० (उपेत) युक्त; संयुक्त;
सरित.

उवेहलिय. पु० () कंदमूणनी अंक
गत.

ઉવેહા સ્ત્રી (ઉત્તેજા) જ્ઞાન, સમજાણ. (૨)
કલ્પના. (૩) નિશ્ચય.

ઉવેહા. સ્ત્રી (ઉત્તેજા) નિરસ્કાર; અનાદર.

ઉવેહિષ્ટ. ત્રિ (ઉપેક્ષિત) ઉપેક્ષા કરેલ.

ઉવ્વટ્ટ. વિ (ઉદ્વૃત્ત) નારકી અને દેવતાનો
ભવ પુરો કરી બીજી ગતિમાં ગયેલ

ઉવ્વટ્ટણ. નં (અપવર્તન) કર્મની સ્થિતિ ટુંકી
થાય એવો જીવનો પ્રવર્તન.

ઉવ્વટ્ટણ. નં (ઉદ્વર્તન) કર્મની ટુંકી સ્થિતિને
અધ્યવસાય વિશેષથી લાંબી કરવી તે.

(૨) ઉલટી રૂંવાડીએ મર્દન કરવું તે. (૩)

પડખું ફેરવવું તે. (૪) શરીર પરથી મેલ

વગેરે દૂર કરવો તે. (૫) શરીરને નિર્મળ

કરનાર ડબ્બ (૬) એક ભવ પુરો કરી

બીજા ભવમાં જવું, મરણ.

ઉવ્વટ્ટણા. સ્ત્રી (વર્ત્તા) દેવતા અને ના-
રકીનો ભવ પુરો કરી બહાર નીકળવું
તે. (૨) ઉમટણા, મર્દન વિશેષ.

ઉવ્વટ્ટણાવય. ત્રિ (ઉદ્વર્તનાકામક) પાંદી ક-
રાવનાર.

ઉવ્વટ્ટિય. ત્રિ (વર્ત્તિત) નરક આદિનો ભવ
પુરો કરી બહાર નીકળેલ (૨) ઉવટાગ
કરેલ, પાંદી ચોળેલ. (૩) પદ્મજી થયેલ.

ઉવ્વણ. ત્રિ (વ્વણ) ઉત્કટ.

ઉવ્વત્ત ત્રિ (ઉદ્વૃત્ત) ગંગી ગિલાન કે
સથારો કરનાર સાધુની વૈયાવચ્ચ કરનાર
નિર્યામક સાધુનો એક વર્ગ કે જે રોગી-
ની ઉદ્વર્તના-પાસુ ફેરવવું વગેરે રૂપે
શુ પા કરે

ઉવ્વત્તણ નં (ઉદ્વર્તન) અધર રહેવું; ઉર્ધ્વ
વર્તન.

ઉવ્વરિય. ત્રિ () આહારનો એક
દોષ. (૨) જીદ કાઢેલ

ઉવ્વલ્લણ. નં (ઉલ્લન) ઉલટી રૂંવાડીએ
મર્દન કરવું, મર્દન કરી મેલ ઉતારવો તે.

ઉવ્વલ્લણા. સ્ત્રી (ઉલ્લના) ઉખેડવું.

ઉવ્વિગ્ગ. ત્રિ (ઉદ્વિગ્ગ) ઉદ્વેગ પામેલ; અ-
શાન્ત થયેલ.

ઉવ્વિદ્ધ ત્રિ (ઉદ્વિદ્ધ) ઉંડું (૨) ઉચ્છિન્ન;
ઉચ્ચ. (૩) ગહન; ગહીર.

ઉવ્વિહ. પુ (ઉદ્વિહ) ગોશાધાના મુખ્ય
શ્રાવકનું નામ.

ઉવ્વિહિય ત્રિ (ઉદ્વિદ્ધ) ઉચ્ચ ફેંકેલ.

ઉવ્વીઠ. ત્રિ (ઉદ્વિદ્ધ) ઉચ્ચ આણ
ફેંકેલું.

ઉવ્વીલય. પુ (અવગ્રીહક) આસાચણના
લેનારને લગ્ન થતા હોય તે સમજાવી
ફેર કરનાર.

ઉવ્વેગ્ગાહ પુ (ઉદ્વેગગ્રહ) ઉદ્વેગ ઉત્પન્ન
થાય એવો રોગ.

ઉવ્વેગ. } પુ (ઉદ્વેગ) ઉદ્વેગ, ખંદ (૨)
ઉવ્વેચ } વ્યાકુળતા.

ઉવ્વેચાગ્ર. } ત્રિ (ઉદ્વેગનક) ઉદ્વેગ કર-
ઉવ્વેચાગમ } નાર, ઉદ્વેગનક.

ઉવ્વેચગિય. ત્રિ (ઉદ્વેગ) ઉદ્વેગશરી.

ઉવ્વેલ્લિષ્ટ. ત્રિ (ઉદ્વેલ્લિષ્ટ) ઉત્સારિત, દૂર
કરેલ

ઉવ્વેહ. પુ (ઉદ્વેહ) જમીનમાં ઉંડાઈ, ઉડા
પાવ.

ઉવ્વેહલિયા. સ્ત્રી (ઉદ્વેહલિકા) એક જાતની
વનસ્પતિ.

ઉસગણ. પુ (ઉત્તગ્ન) સયમથી થાકેલ,
ખંટ સાધું.

ઉસગણ. અં () મોટાં ભાગે;
પ્રાચે

ઉસગહસગિગાગ્રા. } સ્ત્રી (ઉચ્છ્વશ્ચાલકિનાકા)
ઉસગહસગિહાગ્રા. } અનત વ્યવહારિક
પરમાણુ બેગા થવાથી બનેલ ન્હાનામાં
ન્હાના રકબની સજા; ઉર્ધ્વરેણુનો ૬૪ મો
ભાગ

ઉસત્ત ત્રિ (ઉગ્રત) ઉપર બાંધેલ.

ઉસત્ત. અં () બહુલતા; પ્રાચે.

ઉસમ. પું (કૃષ્ણ) પ્રથમ તીર્થકર, ઋષ-
ભદ્રેય સ્વામી. (૨) ત્રિં ઉત્તમ; શ્રેષ્ઠ.
(૩) પું પંદરમા કુલગરનું નામ. (૪)
અગદ; બેલ. (૫) અગીયારમા આરમા
દેવલોકના ઇન્નું ચિન્હ (૬) અગદના
ચિત્રવાળું વસ્ત્ર અથવા આભરણ. (૭)
આમડાનો પાટો. (૮) આભણ વિશેષ.

ઉસમકંઠ. પું (કૃષ્ણકંઠ) એક જ્ઞાતનું
રત્ન. (૨) અગદની ડોક

ઉસમકૂડ. પું (કૃષ્ણકૂડ) એક પર્વતનું
નામ (૨) સિધુ કુડની પૂર્વે ગંગા કુડની
પશ્ચિમે નીલવત પર્વતના દક્ષિણ કાંઠે ઉ-
ત્તરાં કચ્છ વિજયમાનો આઠ જોજનનો
ઉચ્ચો એક કૂટ-શિખર.

ઉસમદત્ત. પું (કૃષ્ણદત્ત) ઋષભદત્ત નામે
એક આભણ કે જેના ધરમા મટાવીર-
સ્વામી પ્રથમ આવ્યા હતા (૨) ઉસયાર
નગરનિવાસી એક ગાથાપતિ

ઉસમનાગચંદ્રચણ. નં (કૃષ્ણનાગચંદ્રચણ)
જેમા હાડકાના સાંધા પાટા જેવા પદ્મ-
ચંદ્રી વિદાયેલ અને ઉપરા ઉપરિ મકંઠ
અંધથી અંધાયેલ હોય તે સંધયણ, ૭
સંધયણમાનું ખીજું સંધયણ.

ઉસમપુર. નં (કૃષ્ણપુર) એ નામનું એક
નગર કે જેમા નિવ્યયુમ નામે એક નિ-
ત્ય થયા.

ઉસમસેણ. પું (કૃષ્ણમંત્ર) ઋષભદ્રેય આ-
મીના ચોગી હજાર સાધુઓમાના
મુખ્ય સાધુ (૨) ૨૦ મા તીર્થકરને
પ્રથમ બિહ્વા આપનાર મુદ્ધ્ય.

ઉસમા. સ્ત્રી (કૃષ્ણ) શાશ્વતી ચાર પ્રતિ-
માઓ પૈકી પહેલી પ્રતિમાનું નામ.

ઉસમાસણ. પું નં (કૃષ્ણમાસ) અગદના
આકારનું આસન.

ઉસમહ. પું (કૃષ્ણ) આદિ તીર્થકર, પહેલા
તીર્થકરનું નામ.

ઉસહ. પું (કૃષ્ણ) અગદ.

ઉસહકૂડ પું (કૃષ્ણકૂડ) એ નામનો એક
પર્વત ગંગાકૂટ અને સિધુકૂટની વચ્ચે
ચુલ્લદિમવત પર્વતને દક્ષિણ તટે છે.

ઉસહસેણ. પું (કૃષ્ણમંત્ર) બુદ્ધો “ ઉસ-
ભસેણ ” શબ્દ.

ઉસા. સ્ત્રી (ઉષા) ગાર; ઝાકગ. (૨) પ્રભાત.

ઉસિણ. પું નં (ઉચ્છા) ઉચ્છરપર્શ;
ઉચ્છાના. ગરમી (૨) ત્રિં ઉનું, ગરમ.
(૩) ઉચ્છાકાગ; ઉનાળો.

ઉસિણપરિસહ. પું (ઉચ્છાપરિસહ) તાપ-
ગરમીનો પરિપાલ.

ઉસિણપ્રાસ. પું (ઉચ્છાપ્રાસ) ઉચ્છ ર્પર્શ;
ગરમી; આઠ ર્પર્શમાનો એક.

ઉસિણાંદક. નં (ઉચ્છાંદક) ઉનું પાણી;
ગરમ પાણી.

ઉસિણાંસિણ ત્રિં (ઉચ્છાંસિણ) ઉનું ઉનું
ઉસિય ત્રિં (ઉચ્છ) આપી રહેલ, ફેલાયેલ.

ઉસિય. ત્રિં (ઉચ્છિત) નિવાસ કરેલ, રહેલ.

ઉસીગ નં (ઉચીગ) વાળો, એક મુગધિ
દ્રવ્ય, વીરણના મૂળ

ઉસુ. પું (હુ) આળ; તીર; કામદુ.

ઉસુચ પું (હુચ) આળને આકારે આ-
ળકનું એક આભરણ.

ઉસુકારિજ્ઞ નં (હુકારીય) ઉત્તરાધ્યયનના
ચાદમા અધ્યયનનું નામ જેમા ઇષુકાર
રાગ કમળાવતી રાણી ભયુ પુરોહિત અને
તેની સ્ત્રી તથા તેના પુત્રાનો અધિકાર છે.

ઉસુગાર. પું (હુગાર) ધાતકી ખડમાં દ-
ક્ષિણ અને ઉત્તર દિશાનો વિભાગ કરનાર
એક પર્વત.

ઉસુયાર. પું (હુયાર) એ નામનું ઇષુકાર
રાગનું નગર. (૨) ઇષુકાર નગરીનો
રાગ.

ઉસુવાલ. નં () ઉખલ.

ઉસૂતંગ. પું () ખાઈ.

ઉસોવળી. સ્ત્રી० (ઇસ્વાત્રીની) સામા મા-
ણસને ગાઠ નિદ્રા આવી જાય તેવી વિદ્યા.
ઉસ્સ. પું० (ઉષા) ઓસ; ઠાર; ઝાકળ.
ઉસ્સમ્. પું० (ઉચ્છ્રમ) ઉત્તરિત.
ઉસ્સકલિમ્. ત્રિ० (ઉત્સકલિન) તળાયેલ.
ઉસ્સક્રમ્. ન० (ઉચ્ચક્રમ) જેને માટે જે
કાળ નિર્માણ કરેલ છે તેને ઉલ્લઘીને
તે કાર્ય કરવું તે. (૨) ઉંચે કુદવું
ઉસ્સમ્. પું० (ઉત્સર્ગ) કાઉત્સર્ગ; કાયાના
વ્યાપારનો ત્યાગ. (૨) મળમૂત્રાદિનો ત્યાગ.
ઉસ્સમિ. ત્રિ० (ઉત્સર્ગિન) ઉત્સર્ગ માર્ગ
તથા અપવાદ માર્ગને જાણનાર; શાસ્ત્રીય
પારીક નિયમોને સમજનાર
ઉસ્સમ્. ત્રિ० (ઇમ્મલ) નિમજન.
ઉસ્સમ્. ઇ० () અડલના. ધણે
ભાગ; પ્રાણે.
ઉસ્સમ્. સ્ત્રી० (ઉચ્છ્રમ-શક્તિમાન)
અનન્ય વ્યવહારિ પરમાણુ ભેગા થવાથી
અનેલ રકંધની સગા.
ઉસ્સમ્. ઇ० () જુઓ “ઉત્સર્ગ”
શબ્દ.
ઉસ્સમ્. સ્ત્રી० (ઉત્સર્ગિની) } ચડતા
ઉસ્સમ્. પું० (ઉત્સર્ગીકાલ) } છ આ
રા પુરા થાય તેટલો કાળ, ૬૫ કોડકોડી
સાગરોપમ પ્રમાણનો ચડતો કાળ
ઉસ્સમ્. પું० (ઉચ્છ્રમ) ઉત્તરિત; ઉચ્ચના.
(૨) અદિસા.
ઉસ્સમ્. ન० (ઉચ્છ્રમ) તણ પ્રકારના
અગુલ પૈકી ખીજું ઉત્સર્ગમુલ; જેનાથી
અશાશ્વતી વસ્તુની લગાઇ પહોળાઈ વગે-
રેનો માપ થાય અથવા શરીરની અવ-
ગાહના મપાય તે અગુલ.
ઉસ્સમ્. પું० (ઉચ્છ્રમ) માન; અદકાર.
ઉસ્સમ્. પું० (ઉત્સવ) ઉત્સવ આદિનો મહોત્સવ.
ઉસ્સમ્. સ્ત્રી० (ઉચ્છ્રમ) ઉંચું કરવું તે
ઉસ્સમ્. ન० (ઉચ્છ્રમ) ઉત્સવ..

ઉસ્સમિ. ન० (ઉચ્છ્રમિત) ઉંચો શ્વાસ
લીધેલ.
ઉસ્સા. સ્ત્રી० (ઉષા) ઝાકળ.
ઉસ્સાર. પું० (ઉત્સાર) અનેક દિવસ લ-
ણવા યોગ્ય પ્રથનું છેવટ એક પાણી દિવસ
પડન કરવું તે.
ઉસ્સારમ્. ત્રિ० (ઉત્સારક) ફર કરનાર.
ઉસ્સારમ્. ન० (ઉત્સારમ) ફર કરવું.
ઉસ્સાસ. પું० (ઉચ્છ્રમ) પ્રજાપનાના સાનમા
પડવું નામ. (૨) ઉંચો શ્વાસ લેવો તે.
(૩) નામ કર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના
ઉદયથી જીવ શ્વાસોશ્વાસ વધ શકે છે.
ઉસ્સાસમ્. ત્રિ० (ઉચ્છ્રમક) શ્વાસોશ્વાસ
લેનાર
ઉસ્સાસનિસાસ. પું० (ઉચ્છ્રમનિશ્વાસ) શ્વાસો
શ્વાસ લેવો તે; ઉંચેથી નીચે ને નીચેથી
ઉંચે શ્વાસ લેવો તે.
ઉસ્સાસમ્. પું० (ઉચ્છ્રમપદ) ઉચ્છ્રાસપદ;
પ્રજાપના સૂચના સાનમા પડવું નામ.
ઉસ્સાસમ્. ત્રિ० (ઉચ્છ્રમક) જુઓ “ઉ-
ચ્છ્રાસમ” શબ્દ.
ઉસ્સાસમિ. પું० (ઉચ્છ્રમમિ) જેના શ્વા-
સમાં જેર છે એવી જાતિનો એક સર્પ
ઉસ્સમ્. ત્રિ० (ઉચ્છ્રમ) ઉચ્ચ કરેલ; ઉંચે
ઉપાડેલ.
ઉસ્સમ્. ન० (ઉત્સર્ગ) તળાવાનું પાણી
ઉલેચી બહાર કાઢવું તે. (૨) છાંટવું તે.
(૩) છાંટવાનું સાધન.
ઉસ્સમિ. ત્રિ० (ઉત્સર્ગ) પાણી ઉ-
લેચનાર.
ઉસ્સમિ. ત્રિ० (ઉત્સર્ગ) ઉંચું કરેલું.
ઉસ્સમિ. ત્રિ० (ઉત્સર્ગ) ઉચ્ચ પ્રાધેલું. (૨)
મર્ધિષ્ટ; ઉદ્ધન.
ઉસ્સમિ. ત્રિ० (ઉત્સર્ગ) ફેલાયેલ; પસરેલ.
(૨) ઉંચું કરેલ.

उस्सीस. न० (उस्सीस) ओशीकुं.
 उस्सुअ. न० (औत्सुक्य) उतांछवापाणुं.
 उस्सुक. वि० (उस्सुक) कर रक्षित; जगत्
 रक्षित.
 उस्सुग. वि० (उत्सुक) उत्कृष्टित; उत्साहयुक्त.
 उस्सुत्त. वि० (उत्सुत) सूत्रां विरुद्ध; सि-
 क्षान्तीं उल्लङ्घितुं.
 उस्सुय. वि० (उत्सुक) उत्कृष्टित, उत्सा-
 हवाणो. (२) पु० उत्सुक नामना ऐक
 कुमार.
 उस्सुय न० (औत्सुक्य) उत्सुकपाणुं, उत्कृष्ट.
 उस्सूलअ. पु० () दुश्मनना ल-
 र्धने पाडवा भाटे दाडवी धुपी भाड;
 ऐक मतनी भाध.
 उस्सेहम. वि० (उस्सेहम) लोटनुं धावण;
 डागर वगरेना लोट ओसाववाभा आवे
 ते लोटवाणु पाणी.
 उस्सेयण. न० (उस्सेयण) ओसाववाणुं पाणी
 उस्सेह. पु० (उस्सेय) उद्याध, अवगाहना
 (२) शिपर
 उस्सेहंगुल पु० (उस्सेहंगुल) उत्संवागुध;
 आहं जयमध्य प्रमाणु ऐक लरप;
 आ अगुधथी नारडी नियय वगरे सय
 लोवना शरीरनी अवगाहना-उद्याधनु
 प्रमाणु गाववाभां आच्युं छ.
 उहर. न० (उपगृह) नानुं धर, रक्षेहाणुनी
 पासेनुं धर.
 उहासणमिक्खा. स्त्री० (उहासणमिक्खा)
 पोतानी ओणभाण आपाने भिक्षा
 लेयी ते.

ऊ.

ऊण. वि० (ऊण) उणु. ओधुं; न्यून.
 ऊणाहरितमिच्छावसण. न० (ऊणाहरितमि-
 च्छावसण) शरीरना प्रमाणुथी लयने
 न्दानो अथवा भेटो मानवो ते, मिथ्या-
 तनो ऐक प्रधर.
 ऊणिय. वि० (ऊणित) न्यून.
 ऊणावगिया. स्त्री० (ऊणावगिया) लभेशना
 भाराक करनां कलक ओध पावु ते,
 गिणोहरी तप.
 ऊणी. स्त्री० () गाडर.
 ऊणीअ. पु० (ऊणीक) गाडर पाणनार;
 रथारी.
 ऊरस. वि० (ऊरस) पोतानो पुत्र.
 ऊर. पु० (ऊर) साथण.
 ऊरुवट्टा स्त्री० (ऊरुवट्टा) } साथण
 ऊरुवट्टिया. स्त्री० (ऊरुवट्टिया) } उपर ल-
 टकनी वट्टी.
 ऊरुजाल न० (ऊरुजाल) लय सुधी लटकु
 ऐक धरेणु
 ऊस. पु० (ऊस) भारो, लयणमिश्र रेती,
 भारी भाटी.
 ऊसड वि० (ऊसड) उयु करेव.
 ऊसड. वि० (उच्छिन्न) नरुद्धि सपदा वगरेथी
 उयु. (२) साइ रसदार सुगंधि लोभन.
 (३) उछरीने भेटोटा थल आवेव (गोडवा
 वगरे.)
 ऊसड. वि० (ऊसड) तगेवुं, नापी
 देवानुं.
 ऊसडपिंड. न० (ऊसडपिंड) नापी देवानुं
 पिंड-लोभन.
 ऊसर. न० (ऊसर) भारी जमीन.
 ऊसरण. न० (ऊसरण) उपर यडु.
 ऊसव. पु० (ऊसव) उत्सव; भेटोत्सव.

ऊसविय. वि० () ड्यु करेव.

ऊसस. पु० (उच्छ्रम) ड्यो आस.

ऊससिय न० (उच्छ्रमित) ड्यो आस लेवो ते

ऊसारिय. वि० (ऊसारित) पसारव,
विस्तारव

ऊसास. पु० (उच्छ्रम) आस ड्यो लेवो
ते. (२) गायननु ओक यरण्ण भोवनो
जेटवो वपन दाग तेटवा वपन प्र-
भाणतो दाग विभाग (३) भरण्ण.

ऊसासग. पु० (उच्छ्रम) आस लेनार.

ऊसासगीसाम् पु० (उच्छ्रमनि आस) आना-
आस.

ऊसासगाम न० (उच्छ्रमनाम) नाम क-
र्तनी ओक प्रकृति के जेना ड्ययथी ७४
आसोआस लक्ष शके.

ऊसासद्धा स्त्री० (उच्छ्रमगायन) ड्योआस
प्रमाण्ण दाग-समय.

ऊसिय वि० (उच्छ्रित) ड्यु करेव. (२)
उन्नत.

ऊसिय. वि० (उच्छ्रित) ड्यु करेव, ड्यु
भुकेव. (२) व्याम

ऊसियारी. स्त्री० () भीवाडी

ऊसीस. न० (उच्छीर्ष) ओसीक.

ऊसीसमूल. न० (उच्छीर्मूल) ओसीकानी
पासे-नीचे.

ऊह. पु० (ऊह) ओध-सामान्य सजा
आदार, लय, भैयुन अने परिग्रहविषयक
सजा-धर्म. (२) तर्कवितर्क.

ऊह. न० (ऊघम्) गाय-लेस वगैरेतो आठि,
स्तन.

ऊहसरणा. स्त्री० (ओघमज्ञा) ओओ "ओह"
शब्द.

ए.

ए. अ० (ए) सभोधन (२) वाक्यावधार.

ए. अ० (एव) आ प्रमाण.

एइय. वि० (एजित) कथक कपेडु; ध्रुवेडु.

एक. वि० (एक) ओक, ओकडु, ओकज.
(२) असदाय; नि.सदाय (३) अन्य;
भीजुं. (४) सभान; तुल्य.

एकचर्चा. अ० (एकचर्च) ओक, दोधओक

एकचत्तालीसा. स्त्री० (एकचत्तारिण) ओक-
तलीस.

एकजडि पु० (एकजडिन्) ओक जट्टावागो-
पुण्डीवागो अद. ८८ अदमानो ओक.

एकनीसा. स्त्री० (एकनिण) ओकनिस, ३१

एकराहया. स्त्री० (एकरात्रिका) ओक रात्रिनी
आरभी चिकिमु पडिमा.

एकलविहार } पु० (एकाकविहार) साधुये
एकविविहार. } ओकला विचरनु ते.

एकवीसा स्त्री० (एकविंशति) ओकवीस, २१

एकाणउइ स्त्री० (एकनवति) ओकानुं.

एकाणिय वि० (एकाकित) ओकडु, सदाय
वगरनुं

एकारस वि० (एकादशन) अगीयार, ११.

एकारसंग. न० (एकादशान्न) आचारंगारि
११ अगसुत्र

एकारमी स्त्री० (एकादशी) अगीयारस

एकावली. स्त्री० (एकावली) कनकावलीना
जेतु ओक प्रकारनु तप; अनुक्रमे अतना
उतरना तपनी आवली-समूह. (२) ओक
सरो हार, ओक जतनुं धरेणु.

एकासण न० (एकाशन) आभा दिवसभा
ओकज वपन आवानुं वन लेवु ते.

एकामणिअ. वि० (एकमणिक) लभेशां ओक
वपन जमनार.

एकामीह. स्त्री० (एकाशीति) ८१; ओकयाशी.

एकूणवीसा. स्त्री० (एकोनविंशति) ओग
लीस; १८.

एक. त्रि० (एक) ऐक, अद्वितीय.

एकअ. त्रि० (एकक) इकन ऐकलो; ऐकव
पिहारी साधु.

एकगदसि. स्त्री० (एकदति) ते तपमा ऐ-
कग हात अन्न पाणीनी लेवाय ते.

एकगसिन्ध न० (एकसिन्ध) ते तपमां
आप्पा दिवस अन्ननी ऐक सिन्ध उ-
परांत भवाय नदी ते तप

एकतीसा. स्त्री० (एकविंशत्) ऐकतीस,
३१.

एकवीसा. स्त्री० (एकविंशति) ऐकवीस; २१.

एकमत्तगि. स्त्री० (एकममति) ७१-ऐकाने२.

एकसरग. त्रि० (एकमग) ऐक सभान; ऐक
सरगु.

एकसाडिअ. न० (एकसाटिक) वर्ये साधे
न होय तेनु पत्न, साध, दुष्टे

एकसि अ० (एकदा) डाध पभने.

एकसीइ स्त्री० (एकासीति) ऐकशी

एकनेम पु० (एकनेप) ऐक शेप नामने
सभास, सभासने ऐक प्रकार.

एकड पु० (एकाडि) आ नामने ऐक
भाण्डिकि सुभा

एकडिनाम न० (इकडिनामन्) ऐकडि ना-
मने शोड

एकारस. त्रि० (एकादशन्) अगीयार, ११.

एकारसंग न० (एकादशाग) अ यारागादि
११ अंगशास्त्र.

एकारसंगि. त्रि० (एकादशाङ्गिन्) आयारांग
आदि ११ अंगना गगुनार.

एकारसी. स्त्री० (एकादशी) ऐकदशी तिथि;
अगीयारस.

एकावगगा. स्त्री० (एकववाशत्) ऐकवन, ५१.

एकावादि. पु० (एकादिन्) ऐकअ आत्मा
छ ऐम माननार; ऐकवादी.

एकासग न० (एकाशन) ऐकसाणु; ऐक
आसने भेसी दिवसमां ऐकअ पभन
भोजन करवानुं वन.

एकासी. स्त्री० (एकासीति) ऐकशी, ८१.

एकामीति. स्त्री० (एकासीनि) जुओ "ऐ-
कसी " शब्द

एकिक. त्रि० (एकैक) } ऐकऐक, द-
एकैकिय. त्रि० (एकैक) } रैक; प्रत्येक.
एकैक. त्रि० (एकैक) }

एग. त्रि० (एक) जुओ " ऐक "
शब्द.

एगइय. त्रि० (एकक) डे'ई ऐक, ऐक ऐक;
डे'साऐक. (२) ऐकडी.

एगअो. अ० (एकनस) ऐक तरड.

एगअोखहा. स्त्री० (एकनखा) गेमा ७५
अणी तरड्डी प्रवेश करी अणी आणुये
गहा उत्पन्न थाय ते अणि, यामअणि-
आकाश प्रदेश पक्ति.

एगअोवका. स्त्री० (एकनोवका) ऐक तरड्डी
पांडी अणि; ऐक पाडवाणी अणि आ-
काश प्रदेश पक्ति

एगअोवत्त. पु० (एकनोवन्) भे छट्टियवाणा
अणनी ऐक गन.

एगणिय. त्रि० (एकाङ्गिक) सलग; आणु,
अण्ड.

एगचंग. अ० (एकचन) डाधऐक.

एगंत. न० (एकांत) ऐकान स्थान, निर्जन
स्थान (२) नळी, योडस (३) ऐकान;
इकन, डेवग (४) निरतर. यावु (५)
सवेथा, पुरेपुरे.

एगंतदंड. पु० (एकान्तदण्ड) ऐकान्त-
योडस हाय तेवो, दिसड.

एगंतदिट्टि. स्त्री० (एकान्तद्विट्टि) गेनेतर दर्शन.
(२) त्रि० गेनेतर दर्शन मानवा-
वाणा. (३) स्त्री० निश्चित सम्यकत्व;
निश्चित अक्षा.

અંગતદ્વસમા. સ્ત્રી૦ (એકાન્તદ્વસમા) અવસ-
ર્પિણી કાળનો છટો અથવા ઉત્સર્પિણી
કાળનો પહેલો આરો.

અંગતપંડિય. ત્રિ૦ (એકાન્તપંડિય) એકાન્ત પ-
હિત-પાપથી નિવૃત્ત, સર્વ વિરતિ સાધુ.

અંગતબાલ. પુ૦ (એકાન્તબાલ) સર્વથા બાલ-
અજ્ઞાની જીવ; મિથ્યાદષ્ટિ અને અ-
વિરતિ.

અંગતવારિ. ત્રિ૦ (એકાન્તવારિ) એકાન્ત-જ-
નરહિત સ્થાનમાં વિચરનાર; એકાન્તવાસી.

અંગતર. ત્રિ૦ (એકાન્તર) એકએક દિવસને
આંતરે આવતા આવયિત ઉપવાસ વિ-
ગરે; એકાન્તર તપ. (૨) અનન્તર સમય;
અન્તર રહિત-એક સમય.

અંગતરિય. ત્રિ૦ (એકાન્તરિય) એક એકને
અતરે આવેલ; એકાન્તર. (ઉપવાસ, આ-
યયિત વગેરે)

અંગતસુત. ન૦ (એકાન્તસુત) એકાન્ત-નિશ્ચય
સુતેલ; ભાવનિદ્રા-મોહમાં ઉચેલ

અંગતસુસમા. સ્ત્રી૦ (એકાન્તસુસમા) અવસ-
ર્પિણી કાળનો પ્રથમ અને ઉત્સર્પિણી
કાળનો છટો આરો

અંગતસો. મ૦ (એકાન્તસો.) એકાન્તથી, સર્વથા.

અંગતિય. ત્રિ૦ (એકાન્તિક) “ અવરયભાવી ”
માનનાર.

અંગતુર. ત્રિ૦ (એકતુર) એક ખરીવાળા
તિર્યયપંચેન્દ્રિય ઘોષ ગદ્યકા વિગેરે,
થલચર તિર્યય પંચેન્દ્રિયનો એક ભેદ.

અંગમુળ. ત્રિ૦ (એકમુળ) એકમુળો, વર્ણ
ગંધ આદિની સરખામણી કરતાં જે
ખમણો ત્રણગણો ન હોય કિન્તુ એક
ગણો હોય તે. (૨) પુ૦ ન૦ સિદ્ધસે-
ણિયા અને મહાસસેણિયા પરિકર્મનો
સાનમો ભેદ અને પુરુસેણિયાદિ પાંચ
પરિકર્મનો ચોથો ભેદ.

અગમ. ન૦ (એકાગ્ર) ચિત્તની એકાગ્રતા;
એક મુઠ્ઠા ઉપર મનની સ્થિરતા. (૨)
ત્રિ૦ ચિત્તની એકાગ્રતાવાળો.

અગચક્ષુ. ત્રિ૦ (એકચક્ષુ) શ્રુતજ્ઞાન અને
અવધિજ્ઞાન રહિત માત્ર એક ચક્ષુષન્દ્રિય
રૂપ દ્રવ્ય ચક્ષુ ધરનાર. (૨) એક આંખ-
વાળો, કાણો.

અગચરિયા. સ્ત્રી૦ (એકચર્યા) એકલ વિદારી;
થનુ-એકલા વિચરતું તે.

અગચારિ. ત્રિ૦ (એકચારિ) એકલ વિદારી,
એકાકી વિચરનાર.

અગચરિયુ. પુ૦ (એકચર) એકાવતારી પુરૂષ; જેને
એકવાર ફરી મનુષ્યમાં અવતાર લઈ
મોક્ષ જવાનું છે તે.

અગચક્ત. ત્રિ૦ (એકચક્ત) એકલ જીવ. (૨)
પૂર્ણ પ્રભુત્વવાળો.

અગચરુચ. પુ૦ (એકચરુચ) ઉદ્ધુક્તીર નગ-
રીની બહારનો એ નામનો એક અગીચા.

અગચરિ. ત્રિ૦ (એકચરિ) જુઓ “ એક-
ચરિ ” શબ્દ.

અગચાય. ત્રિ૦ (એકચાય) એકલુ; બીજા
નજર વગરનું (૨) સદાય વિનાનું.

અગચ. ત્રિ૦ (એકચ) એકચિત, એકદુ ચયેલ.

અગચ. ત્રિ૦ (એકચ) એક અર્થવાળો; પર્યાય
શબ્દ.

અગચાળ. ન૦ (એકચાળ) જેમાં દિવસમાં
એક વખત એક કલાણે ખસીનેજ ખવાય
તે તપ, એકકાળુ.

અગચિય. ત્રિ૦ (એકચિય) એક અર્થવાળા,
સમાન અર્થવાળા.

અગચિય. પુ૦ (એકચિય) એક ગોટલીવાલું
ફલકેરી વિગેરે.

અગચિયપય. ન૦ (એકચિયપદ) સિદ્ધ સેણિયા
અને મહાસસેણિયા પરિકર્મનો બીજો
ભેદ. (૨) ત્રિ૦ એક અર્થવાળું; સમાન
અર્થવાળું.

વળક્રિયા. સ્ત્રી० (એકસ્ત્રિકા) નાની નાવા; હોડી; તરી.

વળાસા. સ્ત્રી० (એકનાસા) એક દિશાકુ-
મારીનું નામ.

વળતર. ત્રિ (એકતર) એ કે અનેકમાનો એક.

વળતાલીસા. સ્ત્રી० (એકત્વારિશત) એક-
તાલીસ; ૪૨

વળતિય. પુ० (એકત) કાઠાએક

વળત. ઇ० (એકત) એકત્ર; એક સ્થાને;
એકજ ઠેકાણે.

વળત. ન० (એકત્ર) એકપણ; એકલાપણું.

વળતવિષયક પુ० (એકત્રવિષયક) એક દ્રવ્ય
આશ્રી રહેલ પદાર્થોના અભેદરૂપે ચિતવવું
અથવા, અનેકપર્યાયામાંના એક પદાર્થને
અવલગી ચિતવન કરવું તે.

વળત્તારાપેહા. સ્ત્રી० (એકત્તારાપેહા) આ છવ
એકલો આલ્યો છે અને એકલો જવાનો
છે એમ ચિતવવું તે.

વળત્તીકરણ. ન० (એકત્તીકરણ) } એ.
વળત્તીભાવકરણ. ન० (એકત્તીભાવકરણ) } કા-
પ્રપાળ કરવું તે.

વળત્થ. ઇ० (એકત્ર) એક સ્થળે, એક
ઠેકાણે.

વળતણિ. પુ० (એકત્રાનિત્ર) કેવળ જાનવાળો.

વળનાસા. સ્ત્રી० (એકનાસા) પશ્ચિમ દિશાના
રથક પર્યત પર વસનારી આઠ દિશા
કુમારિકામાંની પાંચમી.

વળનિકલમણ. ન० (એકનિકલમણ) ગુરૂની
મર્યાદામાંથી વંદના વખતે એકવાર અવ-
ગ્રહથી બહાર નિકળવું તે.

વળવપસિયા. સ્ત્રી० (એકવદશિકા) એક પ્રદે-
શની (શ્રેણી.)

વળવપક્ષ. ત્રિ० (એકાક્ષ) નિષ્પ્રતિપક્ષ,
પ્રતિપક્ષ વગરનું.

વળવપક્ષિય. ત્રિ० (એકવપક્ષિક) એક ગુરૂના
ચેલા; એક પક્ષના.

વળવપક્ષિય. પુ० (એકવપક્ષિક) જે સં-
ખ્યાને ચારે ભાગના એક બાકી રહે તે.

વળવપક્ષિય. ત્રિ० (એકવપક્ષિક) તપ કરવામાં
એકજ તરફની ભૂમિ સાથે સંબંધ રાખનાર.

વળવપક્ષ. ન० (એકવપક્ષ) એકાસણું; દિવસમાં
એક વાર જમવું તે.

વળવપક્ષિય. ત્રિ० (એકવપક્ષિક) એક ભવને
આંતરે જે રૂપે ઉત્પન્ન થવાનું હોય તે,
જેમ એક ભવ પછી શબ રૂપે ઉત્પન્ન
થવું હોય તે તે એકભવિક શબ કહેવાય.

વળવપક્ષિય. ત્રિ० (એકવપક્ષિક) બેચુ કરેલ; મેળવેલ.

વળવપક્ષિય. ત્રિ० (એકવ) એકક; પ્રત્યેક; દરેક.

વળવપક્ષિય. ત્રિ० (એકવ) એકલા જનાર.

વળવપક્ષિય. ત્રિ० (એકવ) એકાકી; એકલું.

વળવપક્ષિય. ત્રિ० (એકવ) એકાકી; એકલું.

વળવપક્ષિય. ત્રિ० (એકવ) એકાકી; એકલું.

વળવપક્ષિય. ત્રિ० (એકવ) એકાકી; એકલું.

વળવપક્ષિય. ત્રિ० (એકવ) એકાકી; એકલું.

વળવપક્ષિય. ત્રિ० (એકવ) એકાકી; એકલું.

વળવપક્ષિય. ત્રિ० (એકવ) એકાકી; એકલું.

વળવપક્ષિય. ત્રિ० (એકવ) એકાકી; એકલું.

વળવપક્ષિય. ત્રિ० (એકવ) એકાકી; એકલું.

વળવપક્ષિય. ત્રિ० (એકવ) એકાકી; એકલું.

વળવપક્ષિય. ત્રિ० (એકવ) એકાકી; એકલું.

વળવપક્ષિય. ત્રિ० (એકવ) એકાકી; એકલું.

उपर कला प्रमाणे तप करवाभां आवे ते अेकवना तप.

एगलु. त्रि० (एकल) अेकडा; अेकलो.

एगविहारि. त्रि० (एकविहारिन्) अेकव विहारी; अेकला पियरनार.

एगवीसा. स्त्री० (एकविंशति) अेकवीश, २१.

एगसट्टि. स्त्री० (एकषष्टि) अेकसठ; ६१.

एगसरिया. स्त्री० (एकसरिका) अेकवणी हार.

एगसाडिय न० (एकसाटिक) अेक पनावाणु-सांध्यावरनु वल्ह; साडी; सेलुं

एगसाल. त्रि० (एकसाल) अेक मागवालु (धर), अेक भोंयाणी (भेडी).

एगसिद्ध. पु० (एकसिद्ध) अेक समयभां अेकज श्रव सिद्ध थाय ते.

एगसेल. पु० (एकशैल) पुण्ड्रवायनं अने पुण्ड्र-लावनी विजयनी वज्येनो वपारा पर्यंत.

एगसेलकूड. पु० न० (एकशैलकूट) अेकशेव वपारा पर्यंतना आर कूटमानु भीजु कूट-शिखर.

एगसेस. पु० (एकशेष) व्याकरणां आवेश सभासनु नाम

एगहा. अ० (एकधा) अेक प्रकारनु

एगाह पु० (एकादि) अे नामनां अेक कर रोडोड

एगागार. त्रि० (एकाकार) अेकधार थयेला; सरभा आकारवाणे

एगागि. त्रि० (एकाकिन्) अेकला; अेकडा.

एगाणिय त्रि० (एकाकिन्) अेकलु.

एगाणी. स्त्री० (एकाकिनी) अेकली स्त्री.

एगाणुपेहा. स्त्री० (एकाणुपेहा) लु अेकला लु, माई कोर्ष नथी, लु कोधनो नथी अेवा प्रकारनी लावना.

एगामोस. त्रि० (एकामर्श) पडिलेवताना व-स्त्रनो मध्यभाग पडडी अे तरडना छेयने अेकी साथे धसवाथी लागतो हाथ; पडिलेवताना हापनो अेक प्रकार.

एगायय. त्रि० (एकायत) अेक साथे थं-धायेल.

एगारस. त्रि० (एकादशन्) जुओ “ अेका-रस ” श०६.

एगारसी. स्त्री० (एकादशी) अेकादशी, अ-गीयारस.

एगावली. स्त्री० (एकावली) मणि जुडित हार; अेकसरो हार

एगावलीपविभन्नि. न० (एकावलीप्रविभक्ति) अेकावलि हारनी विशेष रचनाथी युक्त-नाथ विशेष; उर नाटकमानु अेक.

एगावई. पु० (एकावदिन) सवभा अेक आ-त्मा मानतार दशन; वेदान्तदर्शन.

एगास्सा. न० (एकशन) अेक स्थानभां अ-शीनं दियसभां अेकज वपन जुमनु ते

एगासी स्त्री० (एकाशीति) जुओ “ अेक-सीध ” श०६

एगाह पु० न० (एकाह) अेक दियस.

एगाहय त्रि० (एकाहय) अेक धायें भारवा याज अेक धाथी अे कटका करवा याज

एगाहिय त्रि० (एकाहिक) अेक दियसनु (२) पु० अेकातरीओ ताव.

एगिंदिय त्रि० (एकेंद्रिय) इत अेक रपशें दियवाणा (श्रव).

एगिंदियसय. न० (एकेंद्रियगत) अेकदिय शतक, लगवती सत्रना उड भा शतकना भीम उदेशानु नाम.

एगीभूअ. त्रि० (एकीभूत) अनेक भरीने अेक थयेलो.

एगुत्तरिय. त्रि० (एकोत्तरिक) अेक जेने: उतर अवयव छं ते; अेक वधनुं-जम-११-२१ वगरे.

एगूण. त्रि० (एकोन) अेकजालुं; अेक ओधुं.

एगूणचत्तालीसा. स्त्री० (एकोनचत्वारिंशत्) आगणुयाणीश; उट.

પગુણાણક. સ્ત્રી० (એકોનવતિ) નવ્યાસી-
૮૯ ની સંખ્યા.

પેગુણતીસહ. } સ્ત્રી० (એકોનવિંશત્) ૨૯ ની
પગુણતીસા. } સંખ્યા.

પગુણપણ. } સ્ત્રી० (એકોનપચાશત્) ઓગણ
પગુણપન્ન. } પચાશ; ૪૯.
પગુણપન્નાસ. }
પગુણવન્ના. }

પગુણવીમ્મહ. } સ્ત્રી० (એકોનવિંશતિ) ૧૯ ની
પગુણવીસા. } સંખ્યા; ઓગણીસ.

પગુણસદ્ધિ. સ્ત્રી० (એકોનવષ્ટિ) ઓગણ-
સાઠ, ૫૯.

પગુણસત્તરિ. સ્ત્રી० (એકોનમમતિ) એકેચ્ચન
સીનર, ઓગણોતેર; ૬૯

પગુણમ્ની. સ્ત્રી० (એકોનાશીતિ) ૧૭૯, ઓગ-
ણાએમ્ની

પગુરુહ સ્ત્રી० (એકોરુહ) એકાદ્વદ્વીપની સ્ત્રી.

પગુરુચ. } પુ० (એકોરુહ) એ નામનો એક
પગુરુચ. } અતરદ્વીપ, ૪૫૫ અતર-
દ્વીપમાં પહેલો (૨) પુ० સ્ત્રી० એ
દ્વીપમાં રહેનાર.

પગ્ગ. પુ० (પગ્ગ) વાયુ; પરત, વાયરો

પગ્ગ વિ० (પગ્ગ) આવવા યોગ્ય.

પગ્ગ પુ० (પગ્ગ) ૮૪ લાખ એડયાગ પ-
રિમિત કાળ વિભાગ.

પગ્ગી. સ્ત્રી० (પગ્ગી) દરબી, મૃગત્રી.

પગ્ગીયાર. પુ० (પગ્ગીચાર) દરબીને ચારનાર
તથા તેનું પે. ૧૫ કરનાર.

પગ્ગેજ્ઞ. પુ० (પગ્ગેય) ગોશાળે પહેલો પ્રોઠ
પરિહાર કર્યા તે. (૨) ત્રિ० દરબી સ-
બંધી; મૃગનું.

પત્ત. ત્રિ० (પત્ત) આ; એ; પહેલું

પત્તાવંત. ત્રિ० (પત્તાવંત) એટલું

પત્તોવમ ત્રિ० (પત્તુવમ) એની અરોધર,
એના જેવો

પત્તિય. ત્રિ० (પત્ત) આટલું, આ પ્રમાણનું

પત્તો. મ० (પત્ત) આદિથી; હવે પછી. (૨)
આ (લોક) માં.

પત્તોવરં. મ० (અત પર) એના પછી; એ
ઉપરાંત.

પત્થ. મ० (પત્થ) ધર્મ; એ સ્થળે

પત્થંતરે મ० (મત્તન્તરે) એટલા વખતમાં.

પમાદ. ત્રિ० (પમાદિ) ધ્યાદિ, એ વિગેરે.

પમેવ. મ० (પમેવ) એવીજ રીતે; એમજ.

પય. ત્રિ० (પત્ત) આ, સામે રહેલી ચીજ
વગેરે.

પય. પુ० (પગ્ગ) ગતિ; ચાલવું.

પયણ. ન० (પગ્ગ) કમ્પવું, ધ્રુવવું

પયણા. સ્ત્રી० (પગ્ગા) ગતિ; ચાલવું.

પયણેસય. પુ० (પગ્ગેન્દશક) ભગવતી
સૂત્રના પાંચમા શતકના આઠમા ઉદ્દે-
શાનું નામ.

પયર્લહ. સ્ત્રી० (પલ્લી) એક જાતની વન-
સ્પતિ.

પયારિમ. ત્રિ० (પત્તાદ્ય) એવું, એના જેવું

પયારુવ ત્રિ० (પત્તવ) એ પ્રકારનું.

પયારવંતિ મ० (પત્તાવત) એટલા.

પરંડ પુ० (પગ્ગડ) એરડો; એરડાનું વક્ષ.
(૨) તૃણ વિશેષ

પરંડમિજિયા સ્ત્રી० (પગ્ગડમિજિકા) એરડાનું ફળ

પરંડહય. } પુ० () હડકાપો કુતરો.
પરંડહય. }

પરસાવત. ન० } (પગ્ગવત) એરડાવચ
પરસાવચ. પું० } નામનું અકમંભૂ.

મિનું એક ક્ષેત્ર (૨) ત્રિ० તે ક્ષેત્રમાં
વસનાર

પરવચ. ન० (પગ્ગવત) મેરથી ઉત્તરમાં આ-
વેલું કમ્ભમિનું ભરત જેવડું છંદનું ક્ષેત્ર.
(૨) ત્રિ० ધરવત ક્ષેત્રમાં વસનાર. (૩)
પુ० પરવત વિશેષ.

પરવચકૂટ. પુ० (પગ્ગવતકૂટ) શિખરી પર્વતના
૧૧ કૂટમાંનું દશમ કૂટ-શિખર.

પરાવચ્ચ. પું (પેરાવત) બુઝો “ એરવય ” શબ્દ.

પરાવઈ. સ્ત્રી (પેરાવતી) કુણાલાનગરી પાસે વહેતી ઐરાવતી નામની નદી

પરાવણ. પું (પેરાવણ) પ્રથમ દેવલોકના ઇન્દ્રનો હાથી; જે દેવતા હાથીનું ૩૫ લઘુ ઇન્દ્રને પોતાના ઉપર બેસાડે તે. (૨) શકેન્દ્રના હાથીના લશ્કરનો અધિપતિ. (૩) એ નામે એક યુદ્ધ જાતની વનસ્પતિ. (૪) ઉત્તરકુશ્વેત્રમાંનો એક દ્રહ કે જેની બે પાસે વીશ કુચનક પર્વત છે.

પરાવત. પું (પેરાવત) ઐરાવત ક્ષેત્રના પ્રથમ ચક્રવર્તી (૨) ઐરાવત ક્ષેત્રનો અધિષ્ઠાતા દેવતા.

પરાવતી. સ્ત્રી (પેરાવતી) બુઝો “ એરાવઈ ” શબ્દ.

પરિસ્. ત્રિ (પરિસ્) એના જેવું.

પલ. પું (પલ) ઘેટો; મેટો. (૨) મૃગની એક જાતિ.

પલજ્ઞ. ન (પલકીય) ઉત્તરાધ્યયન સૂત્રના સાતમા અધ્યયનનું નામ.

પલગ. પું (પલક) ઘેટો; મેટો.

પલગા. સ્ત્રી (પલકા) ગાડર.

પલમૂયસ્ત. ન (પલમૂક્ત) ગાડરની પેઠે (એબે) ન સમજી શકાય તેવું બોલવું તે; બોલપાપણું.

પલય. પું (પલ) બકરો; મેટો.

પલા. સ્ત્રી (પલા) એલચી.

પલાલુય. પું ન (પલાલુક) ખટાટા, રતાણુ ઇત્યાદિ કંદ.

પલાવચ્ચ પું (પલાવત્ય) મહુકં ગોત્રની શાખા ૩૫ એક ગોત્રનું નામ. (૨) ત્રિ તે ગોત્રમાં ઉત્પન્ન થયેલ પુરૂષ.

પલાવચ્ચસુત. ન (પલાવત્યસુત) આર્ય મહાગિરિનું ગોત્ર.

પલાવચ્ચા. સ્ત્રી (પલાવત્યા) પખવાડીયાની ૧૫ રાત્રિઓમાંની ત્રીજી રાતનું નામ.

પલિઘ. પું (પલિઘ) એક જાતનું ધાન્ય.

પલિક્ષ્વ. ત્રિ (પલિક્ષ્વ) એવું; એના જેવું.

પલુય પું ન (પલુક) ઘરનો ઉમરો; (ઉમરો). (૨) કંઠી.

પવ. ઘ (પવ) અવધારણ; નિશ્ચય; નક્કી.

પવશ્વત્તો ઘ (પવાશ્વત્ત્વસ) અંટલીવાર.

પવશ્વ. ત્રિ (પશ્વ) આટણું.

પવં ઘ (પવમ્) એ પ્રકાર; પ્રવૃક્ત રીતે; પહેલાં કહ્યું તેમ.

પવંચિ. ઘ (પવમચિ) એમ પણ.

પવંભૂત. પું (પવમ્ભૂત) જે શબ્દનો જે અર્થ થતો હોય તે અર્થ

પુરેપુરી રીતે, તે વસ્તુમાં બુઝે ત્યારેજ તેને તે વસ્તુ કહે, એમ માનનાર એક નય; સાત નયમાંનો ૧૭ મો નય. (૨) વિચ્છેદ ગયેલ આરમા દશિવાદ અગના બીજા વિભાગ સૂત્રનો ૧૬ મો બેદ.

પવતિય ત્રિ (પવત્) બુઝો “ એવતિય ” શબ્દ

પવમાદિ. ત્રિ (પવમાદિ) મત્યાદિ; વગરે.

પવમેવ. } ઘ (પવમેવ) એમજ.

પવમેવ. }

પસ ત્રિ (પસ્યત) આવવું; ભવિષ્યનું-ભવિષ્યમા થવાનું.

પસકાલ પું (પસ્યતકાલ) આવવો કાળ.

પસગ. ત્રિ (પસક) તપાસીને જોનાર.

પસજ્ઞ. ન (પસર્થ) વૈભવ; સપતિ.

પસઘા. ન (પસઘ) એપણીય વસ્તુ; નિર્દોષ આહારાદિ.

પસઘા. સ્ત્રી (પસઘા) આહારાદિની ગવેષણામાં સાધુ અને ગૃહસ્થી બન્નેથી લાગતા શકિતોદિ વ્શ દોષ. (૨) ઉપયોગપૂર્વક આહારાદિની ગવેષણા કરવી; એપણા નામની ત્રીજી સમિતિ. (૩) પ્રામિ; લાભ.

(४) प्रार्थना. (५) निर्दोष शिक्षा (६)
बिद्वानुं अदणुं करु.

एसणासमिह. स्त्री० (एसणासमिति) ५२
प्रकारना द्वाणुं टाणी शुद्ध आदार पाणीनी
गवेपणा करवी ते; पाय सभित्तमाना
त्रांश सभित्त.

एसणिज्ज. } त्रि० (एसणीय) भुनिने ऐ-
एसणिय. } णिया करवा बोध्य; लेनु
कट्टे नेनु; दोष पसरनु.

एसि. त्रि० (एषिन्) गवेपणा करनार, तपा-
सनार.

एसिय त्रि० (एषित) गोचरीनी निषिथी
प्राप्त थयेव, (आदारादि).

एसिय. पु० (एषिक) असम्भ्यात् ऐन्द्रिय
श्रुत्यानी दिसा थाय ऐवा आदार करनां
ऐक दाथीने मारी पावु ते श्रेय ऐम
माननार ऐक तापस; दाथी तापस. (२)
गवेपणा करनार; तपास करनार. (३)
शिक्षारी. (४) पाण्डित्त विवेक. (५)
मनुष्यनी ऐक नीय व्रति

एसिय त्रि० (एषित) गवेपणा करयेव.

एस्स. पु० (एस्सत्) लसियकाण; भावी
एहा स्त्री० (एसा) शमी, पीज्जडीना काष्ठ;
छाया.

एहिअ. त्रि० (ऐहिक) आलोकेसम्भन्धी;
आलोकेनु

ओ.

ओ अ० (ओ) पादप्रति.

ओअंभि त्रि० (ओजस्विन्) मननी धीरज
वायो; धैर्यवान्; धीर.

ओअग्निअ. त्रि० (ओदरिक) पेट भरनार;
पेट भरवाना यिना करनार.

ओअवण. न० () विजय; वश करु.

ओअवार पु० (आतार) अवतारण (२)
प्रवेश.

ओअसण. त्रि० (अवतारण) अवतरेव; उत्तरी
आवेव.

ओकाण पु० (ओकाण) के० कारना उचार
करवा.

ओकण्डिया स्त्री० (आकण्डिका) लुओ
“ उक्कण्डिया ” शब्द.

ओकडु त्रि० (अवकट) पंथी काटेव. (२)
न० उल्लु वृत्तन, ऐयनु.

ओकडुग पु० (अवकण्ठ) लुओ “ उक्क-
डुग ” शब्द.

ओकडुगा. स्त्री० (अवकण्ठणा) अपवर्तना

ओकंत्त त्रि० (अवकान्त) निराकृत, पराजित.

ओगहिअ. त्रि० (अवग्रहीत) पीरसेव बो-
जनाथी दाथमां दीयेव

ओगाढ. त्रि० (अवगाढ) आकाश प्रदेशने
अवगादी-रूपं करीने रहैव. (२) ज-
मीनमा डुडु. (३) आशित; अधिश्रित.
(४) व्याप्त. (५) निभय.

ओगाढम्ह स्त्री० (अवगाढकवि) उपदेश के
शास्त्रने अवगाढवाथी उत्पन्न थनी
धर्मरुचि.

ओगाढसेणियापरिकम्म. न० (अवगाहन्धेणि-
कापरिकम्मन्) दृष्टिवाचना परिकर्मेना लुटो
बेद.

ओगाढावत्त. न० (अवगाढावर्त) ओगाढ
सेणिया परिकर्मेना १४ मो बेद.

ઓગાસ. પુ० (અગ્રકાશ) અવકાશ-ખુદ્લી જમીન.

ઓગાહ. પુ० (અગ્રાહ) અવગાહના. અવકાશ. (૨) આકાશનુ લક્ષણ.

ઓગાહણ. ન० (અગ્રાહન) શ્રવ શરીર આદિ પરનુ જોડણા ક્ષેત્રને અવગાહી રહે એટલુ ક્ષેત્ર.

ઓગાહણગ. ત્રિ० (અગ્રાહનક) અવગાહનાર
ઓગાહણસેમિયા સ્ત્રી० (અગ્રાહનશ્રેણિકા) અવગાહન શ્રેણી નામે દષ્ટિવાદાન્તર્ગત પરિકર્મનો એક ભાગ.

ઓગાહણા. સ્ત્રી० (અગ્રાહના) શરીર આદિની ઉચ્ચાઇ. (૨) આધારભૂત આકાશ પ્રદેશ. (૩) શરીર (૪) અવસ્થાન. અવસ્થિતિ.

ઓગાહણાનામનિહત્તાડય. ન० (અગ્રાહનાનામનિહતાડયુક્ત) ઓદ્યારિકાદિશરીરનામ કર્મ સાથે આયુષ્ય કર્મનો બધ થાય તે. આયુષ્યબધનો એક પ્રકાર.

ઓગાહણાસંઠાણ. ન० (અગ્રાહનાસંઠાણ) પ્રજાપતિના ૨૨ મા પદનુ નામ.

ઓગાહિમ. ત્રિ० (અગ્રાહિમ) પદયાત્ર, અખડી, માલપુત્રા વગેરે.

ઓગિરાહણ. ન० (અગ્રાહણ) અર્થાવગ્રહનુ એક નામ.

ઓગિરાહણ્યા. સ્ત્રી० (અગ્રાહણતા) સામાન્યજ્ઞાન વિશેષ; અર્થાવગ્રહનુ એક નામ. (૨) મનથી જાણવુ.

ઓગુંડિય ત્રિ० (અગ્રગુંડિય) ક્ષિપ્ર.

ઓગૂહિય. ત્રિ० (અગ્રગૂહિય) આલિંગિત

ઓગ્રહ. પુ० (અગ્રહ) આજ્ઞા; સંમતિ, રમ્ભ.

ઓગ્રહણ. સ્ત્રી० (અગ્રહણ) ઇન્દ્રિયાના વિવચ્છેદ પુદ્ગલોનુ ગ્રહણ કરવુ તે.

ઓગ્રાહિય ત્રિ० (અગ્રગ્રાહિય) અવગ્રહ જ્ઞાનથી જાણેલ. (૨) આજ્ઞાથી લીધેલ. (૩) બધાયેલ. (૪) આપવા માટે ઉઠાયેલ

ઓગ્રાહિય. ત્રિ० (અગ્રગ્રાહિક) આજ્ઞાથી લેનાર.

ઓગ્રસિય. ત્રિ० (અગ્રગ્રસિય) ધસીને સાફ કરેલ

ઓગ્ર પું० (ઓગ્ર) પ્રવાહ (૨) સમૂદ્ર; રાશી; જથ્થો. (૩) સામાન્ય; સમુચ્ચય. (૪) સંસાર. (૫) અવિચ્છેદ, અવિચ્છિન્નતા.

ઓગ્રસગ્રાણા. સ્ત્રી० (ઓગ્રસગ્રાણા) મનિજ્ઞાના વરણ કર્મના ક્ષયોપશમથી સામાન્ય બોધ થાય તે.

ઓગ્રસ્સરા સ્ત્રી० (ઓગ્રસ્સરા) ચમરચંચા રાજધાનીના દેવતાઓને સદેશો પોચા-જુનારી ઘટા.

ઓગ્રાદેસ પુ० (ઓગ્રાદેશ) સામાન્ય વિવક્ષા

ઓચાર પુ० (અચાર) પાન્યનો લાભો કાઢીર

ઓચૂલમ્. ન० (અચૂલક) હગમ. આકાશ.

ઓચ્છમ્. } ત્રિ० (અચ્છતૃત) આચ્છાદન
ઓચ્છદ્ય } કરેલ (૨) અટકાવેલ

ઓચ્છ્રાણ. } ત્રિ० (અચ્છ્રાણ) તાંકેલ.
ઓચ્છ્રાજ્ઞ. } આચ્છાદિત. (૨)

આક્રમણ કરેલ.

ઓચ્છ્રાદ્ય ત્રિ० (અચ્છ્રાદિત) આચ્છાદિત; તાંકેલ.

ઓચ્છ્રાહિય ત્રિ० (અચ્છ્રાહિય) ઉત્સાહવન કરેલ. વખાણ કરી ઉત્સાહ યજાયેલ

ઓચ્છ્રાણ ત્રિ० (અચ્છ્રાણ) આચ્છાદિત

ઓજ. ન० (ઓજ) ખળ. તાકાત.

ઓટ્ટ. પુ० (ઓટ્ટ) હાડ.

ઓગય. ત્રિ० (અગય) પાંદ્ર વળેલુ, નીચે નમેલુ (૨) ન० પ્રણામ.

ઓતાર. પુ० (અતાર) પ્રવેશ કરવો; અંદર ઉતરવુ.

ઓતિરાણ. ત્રિ० (અતિરાણ) પાર ઉતરેલો; પાર પામેલો

ઓદ્ય. ત્રિ० (ઓદ્યિક) ઉદ્ય, કર્મવિપાક. (૨) ઉદ્ય નિપત્ત. (૩) કર્મોદ્યય ઉદ્ય. ભાવ. (૪) ઉદ્ય પર ઉદ્ય; ઉપરા ઉપર

ઓદ્ધગ. ન૦ (ઓદ્ધન) ભાત; રાંધેલ ચાખા.
ઓધારિણી. સ્ત્રી૦ (ઓધારિણી) નિશ્ચય કા-
રિણી (ભા'યા).

ઓનિયટ્ટ. ત્રિ૦ (ઓનિટ્ટ) પાછા હોય.

ઓપણ ત્રિ૦ () કુષિંક થએલ

ઓપણાય. ત્રિ૦ (ઓપણાય) ઉપાત સમ્યક્.

ઓવદ્ધ. ત્રિ૦ (ઓવદ્ધ) અમુક સમય
નુની કાષ્ટની અધખીમી આવેલ; પરવશ

ઓમટ્ટ. ત્રિ૦ () માગણ, યાચેલુ

ઓમાવળા સ્ત્રી૦ (ઓમાવળા) ઉપદાસ, હેલના,
મશકરી.

ઓમામ. પુ૦ (ઓમામ) ૧૫ મા મહાગ્રંથનું
નામ. (૨) પ્રભા, ઝાંધ.

ઓમાસણ. ન૦ (ઓમાસણ) પ્રકાસવુ તે,
ઉદ્યોત થયા. (૨) આચિર્ભાવ (૩) પ્રાપ્તિ

ઓમામિય ત્રિ૦ (ઓમામિય) યાચના કરેલ;
માગી રાંધેલ. (૨) ન૦ યાચના, પ્રાર્થના

ઓમુગ. ત્રિ૦ (ઓમુગ) વક્ર, વાંકુ

ઓમ ત્રિ૦ (ઓમ) ઉભુ; ઓખુ, ન્યૂન,
અધુર (૨) ન૦ દુર્ગા, દુર્ભિલ (૩)
ત્રિ૦ અસાર, તુચ્છ. (૪) લઘુ, ન્દા

ઓમંથિય ત્રિ૦ () નીચુ મરતક
કરીને ખેંચેલ

ઓમચ્ચ. ત્રિ૦ (ઓમચ્ચ) આહારનો એક
દોષ.

ઓમકોટ્ટ. ત્રિ૦ (ઓમકોટ્ટ) ઉભોતર; થોડુ
ખાંધેલ હોય તે

ઓમચેલગ. ત્રિ૦ (ઓમચેલગ) ગૂના ને
મેલાં કપડાં પહેરનાર

ઓમજાચણ. પુ૦ (ઓમજાચણ) એક ઋષિનું
નામ.

ઓમરત. પુ૦ (ઓમરત) ક્ષયનિધિ, ઘટેલ
તિથિ. (૨) અહોરાત્ર; રાતદિન

ઓમરાહિગિઅ. પુ૦ (ઓમરાહિગિઅ) દીક્ષાને
ન્યાનો (સાધુ).

ઓમાળ. ન૦ (ઓમાળ) ક્ષેત્રાદિકની ભરપ.

ઓમાળ. પુ૦ (ઓમાળ) અપમાન; માન
ભંગ; અનાદર.

ઓમિણ. ન૦ (ઓમિણ) પોખતુ

ઓમિસ ત્રિ૦ (ઓમિસ) મિશ્રિત. (૨)
સમીપસ્થ. (૩) ન૦ સમીપતા

ઓમુદ્ધ. ત્રિ૦ (ઓમુદ્ધ) ઉધુ મરતક કરેલ

ઓમુય ન૦ (ઓમુય) અગારો; અગતો
કાલસા

ઓમોય. પુ૦ (ઓમોય) આભૂપણ; ધરેલાં.

ઓમોયર ત્રિ૦ (ઓમોયર) ઓખુ ખાનાર.

ઓમોયરણ. ન૦ (ઓમોયર) ઉભોતરી તપ,
નિત્ય ખારાકી ઓખુ ખાતુ તે.

ઓમોયરિઅ. ન૦ (ઓમોયરિઅ) દુષ્કાળ;
દુર્ભિલ. (૨) થોડુ ખાતુ, ઉભોતરી તપ

ઓમોયરિયા. સ્ત્રી૦ (ઓમોયરિયા) ઉભોતરી
તપ, હળાભ તપમાનુ ખીજું.

ઓય. ત્રિ૦ (ઓય) એક; અસહાય. (૨)
મધ્યસ્થ; તટસ્થ

ઓય ન૦ (ઓય) વિપ્રમસ ખ્યા, ઠંડી
કે એક-ગળ-પાય વિગેરે. (૨) ત્રિ૦
નિકિચન; નિષ્પરિશ્વરી (૩) રાગ દ્રેવથી
રહિત; કર્મમલ રહિત-શુદ્ધ (૪) પુ૦
જીવ ઉત્પન્ન થતા વેન પ્રથમ આહાર
ગ્રહણ કરે તે; માતાનું રેતસ અને પિતાનું
વીર્ય. (૫) તેજ, પ્રકાશ

ઓયંસિ. ત્રિ૦ (ઓયંસિ) મનોઅવગામ્ય.
(૨) તેજસ્વી.

ઓયણ. પુ૦ (ઓયણ) રાંધેલા ચાખા, ભાત.

ઓયરણ ન૦ (ઓયરણ) પાછુ ફરતુ, પાછુ
હોય

ઓયરણ. ન૦ (ઓયરણ) ઉપરથી ઉતરતુ;
હોયે જતુ

ઓયવિય. ત્રિ૦ () પરિકર્મિત; સરકારિત.

ઓયસ્સિ. ત્રિ૦ (ઓયસ્સિ) જુઓ “ ઓ-
યસિ ” શબ્દ.

ઓયા. સ્ત્રી (ઓયા) શકિત, સામર્થ્ય.

ઓચાચ. ત્રિ० (ઉચાત) પ્રાપ્ત કરેલ; પાસે આવેલ.

ઓચાર. પુ० (અક્ષાર) સમાવેશ; અનર્ભાવ.

ઓચારણ. ત્રિ० (અચારણ) ઉતારનાર; પ્રવૃત્તિ કરનાર

ઓચાહાર. ત્રિ० (ઓજાહાર) ઓજા આહારવાળા.

ઓરસ. ત્રિ० (ઉપસ) અનુરાગી, સ્નેહથી ભેગાયેલ.

ઓરસ. ત્રિ० (ઓરસ) અગમન પુત્ર, દત્ત નહિ તે. (૨) ઉરસ્ય, હૃદયોત્પન્ન.

ઓરસ્સ. ત્રિ० (ઓરસ) જાતી સખધી (હિમ્મત.)

ઓરાલ. ત્રિ० (ઉદાર) ઉદાર, પ્રધાન (૨) અક્ષ; મ્હેટુ. (૩) ઔદારિક શરીર. પાચ શરીરમાંનું એક.

ઓરાલસરીર. ન० (ઉદારશરીર) ઉદારિક શરીર; પ્રધાન શરીર.

ઓરાલિય. પું० ન० (ઔદારિક) ઉદારિક શરીર; મનુષ્ય અને નિયંત્રણ સ્થલ શરીર (૨) ત્રિ० ઉદારિક શરીરવાળો.

ઓરાલિયપાંચાલપરિચ્છ. પુ० (ઔદારિકપુત્ર-ગણપતિ) ઔદારિક પુત્રગણ પરાવર્તન; લોકના તમામ પુત્રગણને એક જીવ જેટલા વખતમા ઉદારિક શરીર રૂપે પ્રદાન કરી પરિણમાથી પુરા કરે તેટલો વખત.

ઓરાલિયમીસગ. પુ० (ઔદારિકમિથક) વૈકિય આદિ સાથે મિશ્રિત થયેલ ઉદારિક શરીર યોગ.

ઓરાલિયસરીર. ન० (ઔદારિકશરીર) ઔદારિક શરીર, હાડ માસવાળુ શરીર.

ઓરહણ. ન० (અવરોહણ) નીચે ઉતરવું

ઓરોહ. પુ० (અવરોહ) અતેપુર, જ્ઞાનખાનુ (૨) દરવાજાની અંદરનો અવાંતર કોડો

ઓરોહિયા સ્ત્રી० (અવરોહિકા) અતેપુરમાં રહેનાર સ્ત્રી.

ઓલંબ પુ० (અલંબ) નીચે લટકવું.

ઓલંબાદીવ. પુ० (અલંબાદીવ) સાંકળથી બાંધેલો દીવો; લટકતો દીવો.

ઓલંબિય. ત્રિ० (અલંબિત) દોરડી બાંધી લટકેલ.

ઓલંમ. પુ० (ઉપાલમ્મ) કપડો.

ઓલમ્મ ત્રિ० (અલમ્મ) ઝાનિ પામેલ, બિમાર (૨) દુર્ભાગ.

ઓલિસ. ત્રિ० (અલિમ) જાણ વગેરેથી લીધી મુખ્ય બધ કરેલ. (૨) લેવાયેલ; ખરડાયેલ.

ઓલુમ્મ. ત્રિ० (અલમ્મ) માદો; ઝાનિ પામેલ. (૨) નાશ પામેલ.

ઓલુમાસરીર. ત્રિ० (અલમ્મશરીર) દુર્ભાગ શરીરવાળો, માદો-

ઓલોંઈમ્. ત્રિ० (અલોંઈમ) ભેગાયેલું

ઓલોંય. પુ० (અલોંય) પ્રકાશ

ઓવહાળી. સ્ત્રી० (અવપાતિની) વિદ્યા વિજેપ

ઓવહાય. પુ० સ્ત્રી० () ત્રણ ઇંદિયાવાળા જન્તુ.

ઓવગારિય. ત્રિ० (ઔપગારિક) ઉપકાર કરનાર.

ઓવમાહિમ્. ત્રિ० (ઔપમાહિક) ગચ્છાસાધારણ; એકલાનું નહિ (૨) દડ-સાકડી આદિ સાધુનાં પાટીયારા ઉપકરણ.

ઓવગ્રાહ્ય ત્રિ (ઔપગ્રાતિક) ઉપધાન કરનાર; પીણ કરનાર.

ઓવચિય. પુ० () ત્રણ ઇંદિયાવાળા જીવની એક જાત.

ઓવટ્ટણા. સ્ત્રી० (અવર્તના) અપવર્તના; ભાગાકાર.

ઓવટ્ટિય. ત્રિ० (અવર્તિત) અપવર્તન કરેલ; ભાગ પાડેલ.

ઓવટ્ટિ. સ્ત્રી० (અવટ્ટિ) હાનિ.

ઓવણિહિમ્. ત્રિ० (ઔવણિક) મુદ્દસ્થે સમીપે આગેલ અન્નાદિની અવેષણ કરનાર.

આવશિષ્ટિયા. સ્ત્રી (ઔરનિષિકી) અનુપૂર્ણ
વિશેષ; અનુક્રમ વિશેષ.

આવતિણી. સ્ત્રી (અવતિણી) ઉપરથી નીચે
પાડવાની વિદ્યા.

આવતિય ત્રિં (અવતિત) કુંદલ, ધુમાવેલ.

આવત્યાણિય. ત્રિં (ઔસ્થાનિક) સભાનું
કામ કરનાર નોકર.

આવમિત્ર. ત્રિં (ઔરમિક) ઉપમા વડે
દર્શાવાય તેવું.

આવમ્મ. નં (ઔમ્ય) ઉપમાન પ્રમાણ;
એક વસ્તુની સરખામણીથી થતું ખીજી
સદશ વસ્તુનું જ્ઞાન.

આવમ્મસચ્ચ પું (ઔમ્યમત્ય) ઉપમા
સત્ય, જેમ મહોદ્દું તળાવ જેમ કહે કે
સમુદ્ર જેમ તળાવ છે તે ઉપમાસત્ય.

આવમ્મ નં (અવપત્ત) પેાખયુ; ઓવારણ
લેવા. (૨) નીચે ઉતરવું, નીચે આવવું.

આવચાદ્ય ત્રિં (ઔર્યાનિક) જેની ઉત્પત્તિ
થાય છે તે (૨) પું સસારી; પ્રાણી.
(૩) દેવને નરક ગતિના છવ. (૪) નં
જનાગમ ઔપપાનિક સુત્ર.

આવચાદ્યય. ત્રિં (ઔર્યાચિતક) માનનાથી
પ્રાપ્ત કરેલ.

આવરઅ પું (અવરક) ઓરડા.

આવસમિય. ત્રિં (ઔરમર્મિક) ઉપસર્ગ
કરનાર. (૨) પું પ્ર, પરા આદિ ઉપસર્ગ
રૂપ શબ્દ.

આવસમિય. નં (ઔરમર્મિક) ઉપશમ
સમક્ષિત.

આવહિઅ. ત્રિં (ઔરમર્મિક) પોતાના દોષને
ઢાકનાર. (૨) કપાય નિમિત્તક કર્મ.

આવાહણ. નં (અવપાત) વિદ્યારવું; ચીરવું.

આવાહિત. ત્રિં (અવપાટિ) વિદ્યારેલું;
ચીરેલું.

આવાત. } પું (અવપાત) પડવાનું સ્થાન;
આવાય. } હેસવાગે તેની ખાડાવાળી જા-
મીન. (૨) સેવા; હાકિત.

આવાય. ત્રિં (ઔર્યાય) ઉપાય. સાધન સંબંધી.

આવાયપવ્વજ્ઞા. સ્ત્રી (અવપાતપ્રવજ્ઞા) ગુરુ
સેવા રૂપ સાધનથી લાંબી દીક્ષા.

આવાયવંત. ત્રિં (અવપાતવત્) નમ્ર; વિ-
નયવાન.

આવિય ત્રિં () સરખી રીતે
ગોઠવેલ; સમારેલ; જડેલ. (૨) પ્રકાશિત.

આવીલગ. ત્રિં (અવગ્રીહક) ખીજાને નિલ-
જી કરનાર.

આવીલય ત્રિં (અવગ્રીહક) જુઓ “ ઉ-
વીલય ” શબ્દ.

આવેહા. સ્ત્રી (ઉવેહા) જુઓ “ ઉવેહા ”
શબ્દ.

આસ. પું (અવગ્યાય) ત્રેલ; ખારી જમી-
નમાંથી નીકળી તરણાં ઉપર જામેલ પા-
ણીનાં બિન્દુ. (૨) ઝાકળ; ઠાર.

આસક્કણ. નં (અવજ્ઞકણ) અમુક ક્રિયાનો
જે સમય નિયમિત હોય તે પહેલાં તેની
શરૂઆત કરવી જેમકે ગાયરીનો મધ્યાન્હ
સમય હોય છતાં રાંધવાને વખતે ગાયરી
જરૂર તે. (૨) ઉત્તેજન.

આસણ. ત્રિં (અવસન) અવસ્ય કરવા
લાયક ધર્મક્રિયા કરવામાં આગસ કરનાર;
સયમમાં ખેદ ધરનાર (૨) ખુચી
ગયેલ; ફસાઇ ગયેલ.

આસણાં. અં () પ્રાપ્ત કરી;
ધાત્રુ કરીને.

આસણવિહારિ. ત્રિં (અવસનવિહારિ)
શિથિલ આચારવાળો. (૨) સ્વાધ્યાયાદિ
ન કરનાર.

આસત્ત. ત્રિં (અવસન) સંબંધ; સયુક્ત.

આસન્ન. પું (અવસન) જુઓ “ આસણ ”
શબ્દ.

આસન્ન. અં () જુઓ “ આસણ ”
શબ્દ.

ઓસપિણી. સ્ત્રી० (બ્રજસર્પિણી) દશ કોડા
કોડી સાગરોપમ પ્રમાણે ઉતરતો એક
કાળવિભાગ; ઉતરતા છ આરા પુરા થાય
તેટલો કાળ.

ઓસપિણીકાલ. પું० (બ્રજસર્પિણીકાલ)
ઉતરતો કાળ; દશ કોડાકોડી સાગરોપમ
પ્રમાણ કાળ વિભાગ.

ઓસમિત્ર. ત્રિ० (ઇશમિત) શાન્તિ પ્રાપ્ત.

ઓસર પું० (અસ્ય) અવસર; સમય.

ઓસરણ. ન० (અસરણ) સાધુઓનો
સમુદાય.

ઓમધિય. ત્રિ० (ઇશમિત) શાન્ત થએલ,
શાન્ત થતિવાળુ.

ઓસહ. ન० (ઔષધ) ઓસડ-સુડ, લવીંગ,
મરી, વિગેરે દવા

ઓસહા સ્ત્રી० (ઔષધા) પુષ્કલા વિજયની
મુખ્ય રાજધાની.

ઓસહિ. સ્ત્રી० (ઔષધિ) કળ પાકે ત્યાં
સુધી રહેનાર વનસ્પતિ; બુવાર, આજરો
વગેરે.

ઓસા. સ્ત્રી० (અવકયાય) ઓસ, ત્રેલ. (૨)
ઝાકળ.

ઓસાણ. ન० (અવસાન) સમીપ, નજીક
(૨) અંત; અવસાન.

ઓસાયણ. ન० (અવસાદન) નાશ કરવો તે

ઓસારિય. ત્રિ० (અવસારિત) અવસારિત;
ઉપરથી લટકેલ.

ઓસાસ. પુ० (ઉચ્છ્વાસ) ઉચે શ્વાસ મુકવો તે.

ઓસિચિત્તાર. ત્રિ० (અમેચચિત્) જાંટનાર

ઓસિત્ત. ત્રિ० (અવસિત્) સિચેલ.

ઓસિય ત્રિ० (અવસિત) પથવસિત. (૨)
ઉપશાન્ત. (૩) છતાએલ.

ઓસીર. ન० (ઝીર) બુઓ “ ઊસીર ”
શબ્દ.

ઓસુય. ન० (ઔલુક્ય) ઉત્સુકતા;
ઉત્કંઠા.

ઓસેદમ. ન० (ઉચ્ચેદિમ) લોટ આદિ
ધોવાનું પાણી; ધોવણુ.

ઓસોવણી. સ્ત્રી० (અવસ્થાપિની) અવસ્થાપિની
નિદ્રા; અતિશય નિદ્રા.

ઓહ. પું० (ઓષ) સસારસમુદ્ર. (૨) અ-
સંયમ. (૩) સહૃદય. (૪) સમૂહ; જટથો.
(૫) પ્રવાહ. (૬) સમુચ્ચય; સામાન્ય.
(૭) ન० સૂત્ર; શાસ્ત્ર સંબંધી વાક્ય.

ઓહંજલિયા. સ્ત્રી० () ચાર ઇન્દ્રિ-
યવાળા છવની એક જન.

ઓહંતર. ત્રિ० (ઓષતર) ઓષ-સંસાર
પ્રવાહને તરનાર; સસાર પારગામી.

ઓહટ્ટ. } ત્રિ० (અવટ્ટક) નિવારણ ક-
ઓહટ્ટય. } રનાર; હઠાવનાર.

ઓહનાણ ન० (ઓષજ્ઞાન) ઓષિક જ્ઞાન.

ઓહય. ત્રિ० (અવહત) હજેલ; વિનાશ કરેલ.

ઓહય. ત્રિ० (ઉપહત) ઉપધાત પ્રાપ્ત.

ઓહર. ન० (ઉગ્રહ) નાજુ ધર.

ઓહરિય. ત્રિ० (અવહત) ઉતારેલું; હેઠે મુકેલું.

ઓહસયણ. સ્ત્રી० (ઓષસ્યા) સામાન્ય ઓષ.

ઓહસુય. ન० (ઓષસુત) ઉત્સર્ગસુત-શાસ્ત્ર.

ઓહારય. ત્રિ० (અવહીન) ચારિત્ર-સંયમથી
બ્રજ થયેલ.

ઓહાડણી. સ્ત્રી० (અવવાટની) કમાડ બધ
કરવાની ટાંકી (૨) પાતળી છાંઈની
ગુંથેલી કપા સાદડી વિશેષ.

ઓહાડિય ત્રિ० (અવવાટિત) બાંધેલું.

ઓહાણ. ન० (અવવાન) ઉપયોગ; ખ્યાલ.

ઓહાદેસ. પું० (ઓષાદેશ) સામાન્ય પ્રકાર;
દ્રવ્ય સામાન્ય.

ઓહામિત્ર. ત્રિ० () તિરસ્કાર
કરેલું

ઓહાર. પું० () કાયબો.

ઓહારસાર. ત્રિ० (અવવારચિત્) નિશ્ચયકારી
લાપા બોલનાર; અસમાધિનું ૧૧ મું
સ્થાનક સેવનાર.

ઓહારણી. ક્ષીં (અવધારણી) નિશ્ચયકારણી
ભાષા; હું આમજ કરીશ, એવી ચોક્કસ
રૂપ વાણી.

ઓહાવણ. નં (અવધાવણ) અપધારિત;
અવહેલના.

ઓહાસણ. નં (અવધાસણ) યાચના; વિશિષ્ટ
ભિક્ષા.

ઓહાસિચ્ચ. ત્રિં (અવધાસિચ્ચ) ઇચ્છેલું;
પ્રાર્થનાપૂર્વક માગેલું.

ઓહિ. પું ક્ષીં (અવધિ) ઇદ્રિયોની સ્વાય
વિના આત્મ પ્રકાશથી રૂપી પદાર્થોનું
દદવાળું જ્ઞાન; અવધિજ્ઞાન; વિકળ પ્રત્યક્ષ
જ્ઞાનનો એક પ્રકાર. (૨) પદવળાના
તેત્રીશમા પદનું નામ કે જેમાં અવધિ-
જ્ઞાનનું વર્ણન છે. (૩) અવધિ; દદ; મર્યાદા.

ઓહિજલિયા. ક્ષીં (અવધિજલિકા) ચો-
ઈદ્રિય જીવ વિશેષ.

ઓહિજિણ. પું (અવધિજિન) અવધિજ્ઞાન-
વાળા સાધુ.

ઓહિજાણ. નં (અવધિજ્ઞાન) અવધિજ્ઞાન, ઇદ્રિય
અને મનના વ્યાપાર વિના માત્ર આત્મ-
જ્યોતિથી અમુક દદમાં પ્રત્યક્ષરૂપે રૂપી
પદાર્થોનું જાણવું; જ્ઞાનના પ્રાંત્ય પ્રકારમાંનો
ત્રીજો પ્રકાર.

ઓહિજાણિ. ત્રિં (અવધિજ્ઞાનિન) અવધિ-
જ્ઞાનવાળો જી.

ઓહિવંસણ. નં (અવધિવંસણ) દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર,
કાળ, ભાવની મર્યાદાથી રૂપી પદાર્થોનું
જોવું, જે અવધિજ્ઞાનની પહેલા થાય
છે તે

ઓહિવંસણાવરણ. પું નં (અવધિવંસણાવરણ)
દર્શનાવરણીય કર્મનો એક પ્રકાર કે જે
અવધિ દર્શનને રોકે છે.

ઓહિવંસણિ. ત્રિં (અવધિવંસણિન) અવધિ-
દર્શનવાળો જીવ.

ઓહિનાણ. નં (અવધિજ્ઞાન) અવધિજ્ઞાન.

ઓહિનાણાવરણ. નં } (અવધિજ્ઞાનાવરણ)
ઓહિનાણાવરણિજ્ઞ. પું } અવધિજ્ઞાનાવરણ;
જ્ઞાનાવરણીય કર્મનો એક પ્રકાર.

ઓહિનાણિ. ત્રિં (અવધિજ્ઞાનિન) અવધિ-
જ્ઞાનવાળો.

ઓહિપદ. નં (અવધિપદ) પદવળા સૂત્રના
તેત્રીશમા પદનું નામ.

ઓહિમરણ. નં (અવધિમરણ) અવધિમરણ;
એકવાર એક ગતિના આયુષ્યના દલિયા
ભોગવી મરી, ફરી તેવા દલીયા ભોગવીને
મરે તે.

ઓહિય પું (ઔધિક) સામાન્ય; અવિશેષ;
સમુચ્ચય.

ઓહીરિચ્ચ. ત્રિં (અવધીરિત) તિરસ્કાર કરેલ.

ઓહીણ. નં (અવધીણ) કમ્પ. (૨) ઉદ્ધે-
ધન. (૩) અપૂર્વકરણથી ભેદાભેદ અધિનો
ભેદ કરવો તે.

ઓહીય. ત્રિં (અવધીય) ઉદ્ધેધન કરેલ,

ક.

ક. વિ० (કિમ્) કાણ ? શુ ?
 કહ. વિ० (કતિ) કેટલા ?
 કહ. પું० (કવિ) કવિ.
 કહત્ય. વિ० (કતિય) કેટલામુ; કઇ સ-
 ખ્યાવાણું.
 કહય. વિ० (કયિક) ખરીદનાર; આદક.
 કહયવ. ન० (કેતવ) કપટ.
 કહયા. ઘ० (કદાચિત્) કાઇ વખત.
 કહર. પું० (કદર) વાંસની એક જાત.
 કહલાસ. પું० (કેલાસ) અનુવેશધર નામ
 નામરાજ દેવતાનો આવાસ પર્વત. (૨)
 તે દેવતાની રાજધાની (૩) એ નામના
 એક અનુવેશધર દેવતા. (૪) નદીધર
 દીપના પૂર્વાદિનો અધિપતિ દેવતા.
 કહલાસા. સ્ત્રી० (કેલામા) એક દેવતાની
 રાજધાની.
 કહલય. વિ० (કલિય) કેટલા ?
 કહલિયા સ્ત્રી० (કેલિકા) કાળિયા મળિયા
 સુધીનો હાથનો ભાગ.
 કહલિયા. સ્ત્રી० () પોકદાની.
 કહલિહ વિ० (કલિવિધ) કેટલા પ્રકારનું
 કહલસિઝ. ન० (કપિહસિત) અચ્છ આક-
 શમાં અચાનક વીજળીનું દર્શન. (૨)
 વાંદરાની પેઠે વિકૃત મુખ કરીને દસતુ તે.
 કહહ. પું० ન० (કહુહ) બગદારી ખાંધ.
 (૨) ત્રિ. પ્રધાન; મુખ્ય.
 કહહિ. પું० (કહુહર) ખુંટીયો.
 કહ્યો. ઘ० (કુતસ) ક્યાંથી; ક્યાંથી ?
 કહ્યો. ઘ० (ક) ક્યાં; ક્યા સ્થાનમાં.
 કહ્યોર્હિતો ઘ० (કુતસ) ક્યાંથી.
 કંક. પું० (કક્ક) એક જાતનું પક્ષી.
 કંકડ. પું० (કક્કટ) કવચ; બખતર.
 કંકડહય. વિ० (કક્કિત) કવચ જડેલ.
 કંકણ. ન० (કક્કણ) કંકણ.

કંકય. પું० (કક્ક) નાગબળા નામની
 ઔષધિ. (૨) સર્પની એક જાતિ. (૩)
 પું० સ્ત્રી० વાળ ઓળવાનું સાધન, કાંકરી.
 કંકાવંસ પું० (કક્કાવંશ) માંડવાળી વનસ્પ-
 તિની એક જાત.
 કંકલિ } પું० (કંકલિ) આશોપાલવનું
 કંકલિ } ઝાડ, અશોક વૃક્ષ.
 કંકોલ. પું० (કંકોલ) એક પ્રકારની
 વનસ્પતિ
 કંકલા સ્ત્રી० (કાકલા) ધન્ય. (૨)
 આસન્નિ; ગૃહિ.
 કંકાપદોસ પું० (કાકાપદોષ) મિથ્યાત્વ
 મોહનીયનો એક પ્રકાર.
 કંકામોહગિજ. ન० (કાકામોહનીય) જુઓ
 ઉપલે શબ્દ.
 કંકલિ ત્રિ० (કાકિલ) ધન્યવાર.
 કંકલિય ત્રિ० (કાકિલ) ધન્યલુ
 કંકગી. સ્ત્રી० () એક જાતની
 વેલ; કાગની.
 કંકુ. સ્ત્રી० ન० (કક્કુ) એક જાતનું ધાન્ય;
 કાંમ. (૨) એક વેલનું નામ.
 કંકુલયા. સ્ત્રી० (કક્કુલતા) એ નામની એક
 જાતની વેલ.
 કંકુલિયા. સ્ત્રી० (કક્કુલિકા) લઘુનીત અ-
 થવા વડીનીત કરી તે.
 કંચણ ન० (કાચન) મુવળ; સોનું (૨)
 કચન નામનો એક પર્વત. (૩) કચન
 પર્વતના અધિપતિ દેવતાનું નામ.
 કંચણાડર ન० (કાચનપુર) કલિંગ દેશનું એક
 પ્રખ્યાત નગર.
 કંચણકૂડ. ન० (કાચનકૂટ) કચનકૂટ નામનું
 ત્રીજા ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન. (૨)
 સોમનસ વખારા પર્વતના સાત કૂટમાંનું
 છઠું કૂટ-શિખર. (૩) રચક પર્વતનું એક
 શિખર.

કંચણા પું (કાષ્ઠક) નીલવંત આદિ
દશ દ્રવ્યે બન્ને કઠિ આવેલા વીશ વીશ
પર્વતો; એકેદર ૨૦૦ પર્વતો એ નામના
છે. (૨) કાચનક પર્વતના નિવાસી
દેવતા.

કંચણા. સ્ત્રી (કક્ષ્ણ) એક પ્રખ્યાત સ્ત્રી.
કંચગિયા. સ્ત્રી (કાષ્ઠગિયા) રક્ષાક્ષત્રી માળા.
(૨) કંચન પર્વતના અધિપતિ દેવતાની
રાજધાનીનું નામ.

કંચીમેહલા. સ્ત્રી (કાશીમેહલા) કદારો.
કંચુદ પું (કચ્ચુક્ત) અંબુર રક્ષક. (૨)
સર્પ.

કંચુદ્ર. ત્રિ (કચ્ચુક્ત) કાચગીવાળા.
કંચુદ્રજ. પું (કચ્ચુકીય) નાગર;
દારવાળ.

કંચુગ } પું (કચ્ચુક) યોગી, કંચયો. (૨)
કંચુચ } સર્પની કાંચગી (૩) વાળી.
રોમરાજ. (૪) વર્ષ; કવચ.

કંચક } પું (કચ્ચક) કારો. (૨) પ્રતિ-
કંચગ } પક્ષી. (૩) વીણિતો આંકડો.
કંચય } (૪) શલ્ય. (૫) દુઃખાત્પાદક
વસ્તુ.

કંઠ. પું (કાઠ) કડ; ગરદન.

કંઠમુરય. નં (કાઠમુરજ) એક જનનુ
આભૂષણ.

કંઠમુરવી સ્ત્રી (કાઠમુરવી) ગળાનુ એક
જનનુ ધરોતું.

કંઠમુદી. સ્ત્રી (કાઠમુદી) માળિયું
કંઠવિસુદ્ધ. નં (કાઠવિશુદ્ધ) ચોક્ષ્મા કઠથી
ગાન કરતુ.

કંઠસુત. નં (કાઠસુત) ડોકમા પહેરવાનો
સોનાનો દોરો.

કંઠાકંઠિ. ઋ (કાઠાકાઠિ) ન્દામ સ્ત્રામે
ગળું પકડતુ તે.

કંઠિયા. સ્ત્રી (કાઠિયા) કડી (૨) કપડ
પ્રદેશ. (૩) પુસ્તકનું પુકું.

કંઠ. પું નં (કાઠ) ધનુષ આણ. (૨)
એક જનની વનસ્પતી. (૩) પર્વતમાં
કાતરેલું ધર. (૪) અચારમા દેવલોકનું
એક વિમાન. (૫) કર્મનાં સ્થિતિ સ્થાન-
કાનો સમૂહ.

કંઠગ. પું નં (કાઠગ) કાંડ, પાથડો;
પડ. (૨) આણ. (૩) સયમના ન્યાનકાનો
સમુદાય.

કંઠિય. પું નં (કાઠિય) કાળો એક
સૂક્ષ્મ ભાગ. (૨) રક્ષાક્ષત્રી સભા આ-
ગળાનુ ચેત્ય વક્ષ.

કંઠરીય પું (કાઠરીય) મૂળદેવની સદા-
યથી કાળ સ્ત્રીને લક્ષ જનાર જુઓ
માણસ. (૨) એ નામના એક મુનિ કે
જે ધણા વરસ નીકા પાળી છેવટે પ-
તિત થયા હતા.

કંઠવા. સ્ત્રી (કાઠવા) એક જનનુ વાજીંત્ર.

કંઠા. સ્ત્રી (કાઠા) પર્વગ જનનિનું
એક ઝાડ.

કંઠાવેલી. સ્ત્રી (કાઠાવેલી) વનસ્પતિ વિશેષ.

કંઠિય. ત્રિ (કાઠિય) ખાંડેલું, છેડેલું.

કંઠિયાયણ. નં (કાઠિયાયણ) વૈશાલીનગરી
પાસેનું એક ઉદ્યાન

કંઠિલ્લ. પું (કાઠિલ્લ) કાઠિલ્લ ગોત્ર
પ્રવર્તક એક ઋષિ. (૨) નં કાઠિલ્લ
ગોત્ર (૩) પું સ્ત્રી તે ગોત્રમા ઉત્પન્ન
થયેલ.

કંઠિલાયણ. પું (કાઠિલાયણ) એ નામના
એક ઋષિ.

કંઠુ પું સ્ત્રી (કંઠુ) તવો. (૨) ખસતો
રોગ.

કંઠુદય. ત્રિ (કાઠુદય) ખસવાગો.

કંઠુયણ. નં (કાઠુયણ) ખણવું; ખુજલિ;
ચર કરતી.

કંઠ. સ્ત્રી પું (કાઠ) ચર, ખરજવાળા.

કંઠ્ય. નં (કાઠ્ય) ખરજ, ચર.

કંઙ્કયગ. ત્રિં (કાઙ્કયક) ખજવાળનાર.
કંત ત્રિં (કાન્ત) મનોહર; સુંદર. (૨) કૃત
સસુદના દેવતાનું નામ. (૩) નં કાન્તિ;
પ્રભા.

કંત. ત્રિં (કાન્ત) આક્રમણ કરેલ.
કંતા. સ્ત્રીં (કાન્તા) સુંદરી
કંતાર. નં (કાન્તાર) અટયો; જંગલ.
કંતિ. સ્ત્રીં (કાન્તિ) કાંતિ; પ્રભા. (૨)
અલિસા.

કંતિહ. ત્રિં (કાન્તિમત્) કાન્તિવાળો.
કંતેજ. પું (કાન્તેજ) મંડવ જોત્રની શાખા.
(૨) મંડવ જોત્રની શાખામાંનો પુરુષ.

કંથઘ. } પું (કન્થક) જાતવાન ધોડો.
કંથગ. }

કંથીકય ત્રિં (કન્થીકૃત) કથાની માફક
થીગડા મારેલ વસ્ત્ર.

કંદ. પુ (કન્દ) બીજા દેવોની એક જાત.
કંદ પું (કંન્દ) કંદમૂળ (૨) ઝાડના
મૂળ અને થડની વચ્ચેનો ભાગ (૩)
કમળાદિકના મૂળ ઉપરનો ગોળ ભાગ.

કંદગાયા સ્ત્રીં (કન્દન) આક્રમણ કરવું.
કંદવ્ય પું (કન્દર્વ) હાસ્ય ગર્ભિત મોહક
ચેષ્ટા. (૨) કામદેવ. (૩) કૃતુલ્લી દેવ.
(૪) કામદેવની ભાગના. (૫) ત્રિ. કામી.
કામયુક્ત.

કંદપિય. ત્રિં (કાન્દર્પિક) કામચંદ્રા-
હાસ્ય મસ્કરી કરનાર ભાડ વગેરે. (૨)
હાસ્ય મસ્કરી કરી આજીવિકા ચલાવ-
નારની એક જાત. (૩) ભાડ વેચેા કંદર્પ
દેવતાની એક જાત. (૪) ત્રિં કામ
સંબધી.

કંદમૂલ નં (કન્દમૂલ) કન્દમૂલ.

કંદર. નં (કન્દર) કાણું; પર્વતની ગુફા.

કંદરા સ્ત્રીં (કન્દરા) ગુફા.

કંદલ. પું (કન્દલ) કેળાનું ઝાડ. (૨)
લના વિશેષ.

કંવલ. પું (કન્દલક) એક ખરીવાળા
પશુની એક જાત.

કંવલી. સ્ત્રીં (કન્દલી) એક જાતનો કુંદ.
(૨) કેળાનું ઝાડ. (૩) લીલી વનસ્પતિ.

કંવાહાર પું (કન્દાહાર) કંદનો આહાર
કરનાર તાપસનો એક વર્ણ.

કંવિંદ પું (કન્વેન્દ) કન્દિન નામના દેવ
નિકાચના ધન્દ.

કંવિય. પું નં (કન્વિત) વિથોગિની સ્ત્રીનું
રૂદન (૨) વાણવ્યતર દેવતાની એક
જાત.

કંદુ. પું સ્ત્રીં (કન્દુ) લોહાનું વાસણ;
તાવડો.

કંદુક પું (કન્દુક) એક જાતની વનસ્પતિ.
કંદુકુંભી. સ્ત્રીં (કન્દુકુંભી) લોહાની કડાઈ;
તાવડી.

કંદુરુક્ક. નં (કન્દુરુક્ક) એક જાતનો ધુપનો
સુગંધી પદાર્થ.

કંદુ. સ્ત્રીં (કન્દ) નારકીને ઉપજાવવાની
કૃત્તી.

કંઘ પું (કન્ઘ) ખાંધ.

કંપ. પું (કમ્પ) કપારી; ધ્રુવરો.

કંપણ. નં (કમ્પણ) કપડું; ધ્રુવનું; હથેલું.

કંપણવાદ્ય ત્રિં (કમ્પણાતિક) કમ્પણા
નામના રોગવાળો.

કંપિલ પું નં (કમ્પિલ) કંપિલપુર ના-
મનું કંપિલાદિ જીવજાતું એક જીવનું નગર.
(૨) અતગડ સૂતના ૧ લા વર્ગના સા-
તમા અધ્યયનનું નામ. (૩) અધકવૃષ્ણના
પુત્ર સાતમા દર્શાદ.

કંપિલપુર. નં (કામ્પિન્યપુર) કંપિલપુર નામે
નગર.

કંબલ. પું નં (કમ્બલ) કંબલ; ધાતળો;
કામળો. (૨) ગાયના મળાનું ચામડું.

કંબલકડ. પું } (કમ્બલકટ) કાંચળો.
કંબલકિડુ. નં }

કંબુ. પુ० (કમ્બુ) શંખ. (૨) નં કંબુ નામે પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન કે જેમાં વસતા દેવોનું આર સાગરનું આ-યુષ્ય છે.

કંબુગીવ. નં (કમ્બુગીવ) કબુગીવ નામે પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન

કંબૂ. સ્ત્રી (કમ્બૂ) એ નામની એક સાધારણ વનસ્પતિ.

કંબોય. પું० (કમ્બોય) કમ્બોજ દેશ; કા-થુષ દેશ.

કંબોય ત્રિ० (કમ્બોય) કમ્બોજ દેશમાં જન્મેલ.

કંસ. પુ० (કમ) ૮૮ અડમાનો ૨૨ મો અડ. (૨) મથુરાનો રાજા; શ્રીકૃષ્ણનો મામો. (૩) કાંસું નામની ધાતુ.

કંસ. નં (કાસ્ય) કાંસાની એક ધાતુ.

કંસણામ પુ० (કસનામ) ત્રીણમા અડનું નામ.

કસતાલ નં (કાસ્યતાલ) વાદ્ય વિશેષ, કાંસાના આંગર.

કંસપાર્શ્વ. સ્ત્રી० (કાંસ્યપાર્શ્વ) કાંસાની થાળી.

કંસપાટ. નં (કાંસ્યપાટ) કાંસાનું પાત્ર

કંસવણામ પુ० (કપવણામ) અઘાવીસમા અડનું નામ.

કંસવજ્જ. પું० (કમવજ્જ) કંસવર્ણ નામનો અડ.

કંસાલા. સ્ત્રી० (કમતાલા) વાગ્મનો એક પ્રકારનો અવાજ; તાલ.

કસિચ્છા સ્ત્રી० (કંસિકા) તાલ. (૨) વાદ્ય વિશેષ.

કંસિય. પું० (કાંસ્યિક) કાંસાનું વાગ્મિત્ર. (૨) કંસારા.

કંસીય. નં (કંસીય) કાંસાનું પાત્ર.

કન્કારપરિમત્તિ. પું० (કન્કારપરિમત્તિ) કંકારની રચનાવાળું નાટક.

કકુચ. } પુ० નં (કકુચ) બળદની ખુંધ.
કકુહ. } (૨) રાજચિન્હ. (૩) પર્વતની ટોચ (૪) ત્રિ. પ્રધાન; મુખ્ય.

કક્ક. પુ० (કલ્ક) સુમધી પદાર્થ; એક કાપવા પ્રત્યનો ઉકાળો (૨) નં પાપ. (૩) કપટ; માયા.

કચ્છ. પુ० (કર્ક) અભદ્ધ ચક્રવર્તીના એક મહેલનું નામ.

કર્કઘ. પુ० (કર્કઘ) ગૃધ્રાધિપાયક દેવ વિશેષ
કચ્છકુલયા. સ્ત્રી० (કચ્છકુલયા) દલથી બીજને છોતરું તે.

કક્કાભા નં (કચ્છકુલક) માયા; કપટ.

કક્કડ. ત્રિ० (કર્કઘ) ૫૨૫૩

કક્કડ નં (કર્કડ) દુદ્ધનો એક પ્રકારનો વાયુ.

કકકડગ. પુ० (કર્કકડ) કાકડી, શાકની એક જાત.

કચ્છકડવ્વ પુ० (કર્કકડ) કાકડી.

કચ્છકડય. નં (કર્કકડ) દોડના ધોડાના પેટમાં ઉજળતો વાયુ.

કચ્છકડિયા. સ્ત્રી० (કર્કકડિયા) કાકડી.

કચ્છકડી. સ્ત્રી० (કર્કકડી) કાકડી

કચ્છકળા. સ્ત્રી० (કલ્કળા) પાપ. (૨) માયા.

કચ્છકવ પુ० (કર્કવ) ઉકાળેલ શેરડીનો રસ.

કચ્છકર. પું० (કર્કર) જેને આવના કર કૌ થાય તેવી વસ્તુ. (૨) કાકરો.

કચ્છકરણ્યા. સ્ત્રી० (કર્કરણ્યા) શય્યા ઉપર વગેરેમાં દોપ કદાડી બડબડ કરતું તે

કચ્છકરય. પુ० (કર્કરક) મુલિદાદિના હેતુ શીખવવા

કચ્છકરાય નં (કર્કરચિત) દોપવાળું આચરણ (૨) દોપનું કહેવું; દોષોનું પ્રગટ કરવું.

કચ્છકરી સ્ત્રી० (કર્કરી) ગાયર.

કચ્છકસ ત્રિ० (કર્કસ) કડિન; આકર (૨) પ્રખર; ચણ. (૩) તીવ્ર; પ્રગટ.

(૪) અનિષ્ટ; હાનિકારક (૫) નિષ્કુર; નિર્દય. (૬) તોછું; કંઠાર વચન.

કવકાર્થસ. પું (કર્કશ) વાસની એક વન.

કવિક્રય. નં (કલિક) માંસ.

કવકેયણ. પું નં (કર્કેતન) એક વનતનુ રત્ન.

કવકોડઈ. સ્ત્રી (કર્કોટકી) કારેલા તથા કંકોડની વેલ.

કવકોડય. પું (કર્કોટક) વેલધર વનના દેવતાનું નામ (૨) કર્કોટક દેવને રહેવાના પર્વતનું નામ (૩) અનુવેલધર દેવતાના રાગનું નામ (૪) અનુવેલધર દેવેનો આવાસ પર્વત (૫) નં શાક વિશેષ; કારેલાં, કંકોડાં

કવકોલ. પું નં (કર્કોલ) મુગથી એક વનતનુ ફળ

કવલ. પું (કલ) કાંખ; અગલ (૨) વન, જંગલ

કવલડ વિં () પુટ

કવલડ. વિં (કર્કશ) જુઓ “ કક્કસ ” શબ્દ.

કવલડા સ્ત્રી (કર્કશ) કંઠાર વેના, દુઃસહ પીડા

કવલા સ્ત્રી (કલા) કાંખ; અગલ.

કવ નં (કવ્ય) કર્તવ્ય, કરવાને યોગ્ય

કવચાયણ. પું (કાલ્યાયન) એ નામના એક ઋષિ. (૨) કાલ્યાના પુત્ર શ્રી પ્રલવણના ગોત્રનું નામ. (૩) નં કૌશિક ગોત્રની શાખા૩૫ એક ગોત્ર (૪) પું સ્ત્રી કૌશિક ગોત્રની શાખામાં ઉત્પન્ન થયેલ. (૫) નં મૂળ નક્ષત્રનું ગોત્ર.

કવ્ચોલય. પું નં (કવ્ચોલક) પ્યાલો; કચોળો.

કચ્છ પું નં (કચ્છ) કાઢડી; કચ્છોટો (૨) કાઠો. (૩) મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાંની એક વિજય. (૪) ચારેકાર જળથી દહાયેલ પ્રદેશ. (૫) કચ્છ વિજયના વૈતાલ્ય પર્વ-

તના નવ ફટમાંના બીજા અને સાતમા ફટનું નામ (૬) થોડા જગાનું સ્થાન.

(૭) શેરડીની વાડી. (૮) નદીના પાણીથી વીંટાયેલું વન. (૯) કચ્છ વિજયના એક રાગ (૧૦) કચ્છ વિજયના અધિ-શાયક દેવ.

કચ્છ. પું (કલ) કાંખ; અગલ. (૨) વન; જંગલ

કચ્છકૂડ. નં (કચ્છકૂટ) ચિત્રકૂટ વખારા પર્વતના ચાર ફટમાંનું ત્રીજું ફટ-શિખર. (૨) માલવત પર્વતના નવ ફટમાંના ચોથા ફટ-શિખરનું નામ.

કચ્છગાવઈ } સ્ત્રી (કચ્છગાવતી) અલ-
કચ્છગાવતી } ફટ વખારા પર્વતની પત્રિમે અને દ્વલની નદીની પૂર્વે અનેની વચ્ચે મહાવિદેહાતર્જનક્ષેત્ર વિશેષ. એક વિજય.

કચ્છમ પું (કચ્છમ) કાચળો (૨) રાડનું નામ.

કચ્છમરિગિય. નં (કચ્છમરિગિય) કાચ-આની પેઠે આગળ કે પાછળ મરજી પ્ર-માણે ચાલીને વધના કરે તે; વધતાનો એક દોષ

કચ્છમાળી સ્ત્રી () કેશરનું ઝાડ

કચ્છમી. સ્ત્રી (કચ્છમી) નારંગી પીળા. (૨) કાચળી (૩) એક વનતનું પુસ્તક.

કચ્છવી. સ્ત્રી (કચ્છવી) છેડે પાતલુ અને વચ્ચે પહોલુ એવું પુસ્તક; પુસ્તકના પાંચ પ્રકારમાંનું એક.

કચ્છા. સ્ત્રી (કલા) હાથીને જાતીમાં આધવાની રાસડી. (૨) મહાવિદેહની ખત્રીસ વિજયમાંની એક. (૩) કાંખ; અગલ (૪) શ્રેણિ; પડિકા (૫) અન્તઃપુર; જનાનખાનું.

કચ્છાવહ. સ્ત્રી (કચ્છાવતી) જુઓ “ કચ્છ ગાવઈ ” શબ્દ.

कच्छु. स्त्री० (कच्छ) भरज उत्पन्न करनेपर
आपधि; कपि कच्छ.

कच्छुय. पुं० (कच्छुक) भरजवे; असने
रोग.

कच्छुरी. स्त्री० (कच्छरा) धमासो; धमासानो
गुच्छा.

कच्छुल. पु० (कच्छूल) शुद्ध जलन अथवा
जल. (२) त्रि० भरजवाना रोगवाणो.

कच्छुङ्ग. पुं० (कच्छुङ्ग) कच्छुङ्ग नामनो
नारद.

कच्छु स्त्री० (कच्छु) भरज; भाज, कच्छु-
रोग.

कच्छुक पु० (कच्छुक) भाज. अस.

कच्छुल. त्रि० (कच्छुल) भुजलीनो
रोग.

कज्ज. न० (कार्य) कार्य; प्रयोजन.

कज्जक त्रि० (कार्यकारिण) सार्थक, स-
प्रयोजन.

कज्जल. न० (कज्जल) आंजन; कज्जल.

कज्जलंगी. स्त्री० (कज्जलंगी) कज्जली भाटे
नीचा उपर रभातु पात्र.

कज्जलपभा. स्त्री० (कज्जलपभा) न्यू
वक्षना नैऋत्य भुजाना वनजली अथवा
वावडीनु नाम.

कज्जलावेमाण त्रि० () पादुकी
भराधन कुण्ठ.

कज्जसेण. पुं० (कार्यसेन) कार्यसेन नामे गध
अवसर्पणीना रायभा कुलकर.

कज्जोवम. } पु० (कार्योपग) ८८ भांजा
कज्जोवग. } छोतेरभा अर्धनु नाम.

कदुय. पुं० (कदुक) कदवे रस.

कदूर. पु० (कदूर) (१) छस (२) यटणी.

(३) गरम मशालो. (४) अश

कड. त्रि० (कड) दण्डी अडेय.

कड. न० (कड) कड; दू.प; भुजकी.

कड. न० (कड) लाडु.

कडुकर्मन्त. न० (काकर्मन्त) लाडुनु
कारणानु.

कडुकराण. न० (काकुराण) श्यामक नामना
गुदस्थना अथवा भेतरनु नाम.

कडुकार. पु० (काकुरा) सुतार.

कडुकोलंब पु० (काकुरा) लाडुनी लाणीनो
नीचे लटकतो आगला भाग.

कडुखाय. पुं० (काकुरा) काकुरा लाडु-
जामा रङ्गना अथवा जलनो लाडु.

कडुपाडया. स्त्री० (काकुरा) लाडुनी
आपडी.

कडुपुत्तलिया. स्त्री० (काकुरा) लाडुनी
पुत्तली.

कडुपेजा. स्त्री० (काकुरा) भगना कुरा.
(२) धीमा करेडी आपानी राय.

कडुभूष. त्रि० (काकुरा) लाडुनी पेठे नर;
अथवा वगरे.

कडुमूल. न० (काकुरा) द्विग धान्य; अथवा,
भग वगरे.

कडुहार. पु० (काकुरा) त्रिग धान्यवाणा अथवा.

कडु. स्त्री० (काकुरा) दशा; अवस्था. (२)
दिशा.

कडुहार. पु० (काकुरा) लाडुने आप
नर अथवा जलनो लाडु; त्रिग धान्य-
वाणा अथवा.

कडुभ. त्रि० (काकुरा) लाडुनी अनावेडी
भीत वगरे.

कडिण. त्रि० (कडिण) कडिण; आकड; कडिण.

कड त्रि० (कड) सादडी. (२) लाडुनु ग-
दस्थान; गाव. (३) भांजा पत्रग वगरे.

(४) पर्यंतनो अथवा भाग. (५) धास.
(६) वध.

कड. त्रि० (कड) करेडु, आथरेडु; अनु-
धान करेडु. (२) यार, यारनी संध्यानो

सकेन. (३) सयिते भरडेडु. (४) युग
विशेष; सत्ययुग.

કડમ્બ. પુ. (કટક) ભીત.

કડંગર નં (કટજર) ક્ષણશ્ચ એક ભાતનું
ધાસ.

કડંબ. પુ. (કડમ્બ) એક ભાતનું પાત્ર.

કડમ્બ. પુ. (કટાક્ષ) કટાક્ષ

કડકિલ્લય. વિ. (કટાક્ષિત) કટાક્ષ ભરેલ

કડગ. પુ. નં (કટક) કકળ, કકુ. (૨)

સમુદ. (૩) સૈન્ય-લશ્કરનું રહેવાનું સ્થાન.

(૪) ભિતનું મૂળ; પાથો. (૫) પર્વતનો

તટ; તળેટી. (૬) પર્વતનો ઉપલો ભાગ.

(૭) પર્વતની મેખલાનો મધ્ય ભાગ (૮)

પુ. આ નામનો એક દેશ.

કડમિદાહ. પુ. (કટામિદાહ) પાશની અગ્નિ

પડે બાળનું તે (૨) આગળ પાછળથી

કટ નામનું ધાસ વીંટળીને સળગાવી

મુકવું તે.

કડચ્છેદ. નં (કટચ્છેદ) સોનાના આ-

ભૂષણ તથા પર્વતના મધ્ય ભાગને છેદ-

વાની કળા

કડજુગ. નં (કૃતયુગ) સત્યયુગ, ૧૭૨૮૦૦૦

વર્ષનો આદિયુગ.

કડજુમ્મ. પુ. (કૃતયુમ્મ) જે સખ્યાને ચારે

ભાગના શ્ચ શેષ રહે તે સખ્યા, જેમકે

૧૬ (૨) સમરાશિ

કડજુમ્મકડજુમ્મ. પુ. નં (કૃતયુમ્મકૃતયુમ્મ)

ભાગ્ય સખ્યા અને લબ્ધ સખ્યા એ

અનેને ચારે ભાગના શ્ચ શેષ રહે તે

સખ્યા; જેમકે શોળાની સખ્યા (૨)

રાશિ વિશેષ.

કડજુમ્મકલિધ્રોગ. પુ. (કૃતયુમ્મકલ્લયોજ)

જે સખ્યાને ચારે ભાગનાં એક શેષ રહે

અને લબ્ધ સખ્યાને ચારે ભાગનાં કંઈ

શેષ ન રહે તેવી સખ્યા; જેમકે સનર.

(૨) રાશિ વિશેષ.

કડજુમ્મતેધ્રોગ. પુ. (કૃતયુમ્મત્તેયોજ) જે

સખ્યાને ચારે ભાગનાં ત્રણ શેષ રહે

અને લબ્ધ સખ્યાને ચારે ભાગનાં કંઈ

શેષ ન રહે તેવી સખ્યા; જેમકે ઓગ-

ણીય. (૨) રાશિ વિશેષ.

કડજુમ્મદાવરજુમ્મ. પુ. (કૃતયુમ્મદાવરજુમ્મ)

જે સખ્યાને ચારે ભાગનાં શેષ એ રહે

અને લબ્ધ સખ્યાને ચારે ભાગનાં કંઈ

શેષ ન રહે તેવી સખ્યા; જેમકે અદાર.

(૨) રાશિ વિશેષ.

કડજોગિ. વિ. (કૃતયોગિ) ગીનાર્થ; જ્ઞાની.

કડચ્છા. સ્ત્રી. (કટચ) ધરનો એક ભાગ.

કડપૂયણા. સ્ત્રી. (કટપૂતના) કડપૂતના

નામની દેવી; વ્યન્તરી વિશેષ.

કડપ્પ. પુ. (કટપ) સમુદ.

કડમ્ પુ. (કટમ) એ નામનો એક કંદ.

કડય. પુ. નં (કટક) લશ્કર; સૈન્ય.

કડય. નં (કટક) શેરડી, જાંર, વગેરેના

સાંકા, કડબ.

કડયડિય. વિ. () પાછું ફરેલ;

ફેરવાઈ ગયેલ.

કડવાહ પુ. (કૃતવાદિન) સૃષ્ટિને નૈસર્ગિક

નદી માનનાં કામની બનાવેલી માનનાર;

જગત્કર્તૃત્વવાદી.

કડસક્કરા. સ્ત્રી. () વાંસની

ખાલી-શળી.

કડહ. પુ. (કટમ્) એ નામનું એક વ્રક્ષ.

કડાહ. પુ. (કટાદિ) બુઓ “કડગ્ગિ” શબ્દ.

કડાય. પુ. (કટાપાસ) સથારો કરનાર

સાધુની સેવા ભક્તિ કરનાર કડાયા સાધુ.

કડાલી. સ્ત્રી. (કટાલિકા) ઘોડાના સ્વારને

પગ ટેકવવાને પટ્ટાણની એ બાબુએ

લટકતા પેગડા. (૨) ઘોડાના મોઢા પર

બાંધવાનું મુખ બંધન.

કડાસણ. નં (કટાસ) આસન; પથરણું.

કડાહ. પુ. (કટાહ) લોઢાનું ઠામ; કડાઇ.

(૨) કાચબાની પીઠ. (૩) પાંસબિનાં

હાડકાં.

કલિ. સ્ત્રી (કલિ) કેડ; કમર. (૨) વૃક્ષાદિનો મધ્ય ભાગ.

કલિ. પુ (કલિ) સાદીવાળો.

કલિષ. ત્રિ (કલિ) સાદીથી ઢાકેલું. (૨) સાદીથી સુશોભિત કરેલું (૩) એક ખીજામાં મેળવેલું.

કલિષકલિ. ત્રિ (કલિ) સાદીના પટાની માફક એક ખીજા સાથે મળેલ; અત્યંત નિમિષદ્ર.

કલિણ. પુ () વાંસમાં ઉત્પન્ન થતું એક જાતનું ઘાસ કે જેથી વૃક્ષ ગુથાય છે.

કલિતટ. ન (કલિ) કટીનથ (૨) મધ્ય ભાગ.

કલિત. ન (કલિ) કેડ ઉપર પહેરવાનું ચામડાનું કપડું.

કલિપટ્ટ. ન (કલિ) ધોતી.

કલિપત્ત. ન (કલિ) સર્ગાદિ વૃક્ષની સળી (૨) પાતળી કમર.

કલિવંધ. પુ (કલિ) કદોરો.

કલિવંધણ. ન (કલિ) કેડે આધવાનું વસ્ત્ર; ચરોટો.

કલિમિલ. ન () શરીરના એક ભાગમાં હોનાર.

કલિતલ. ન (કલિ) કમર.

કલિલ. પુ (કલિ) મોટી કાપ (૨) ન કટી વસ્ત્ર, કમર પર પહેરવાનું વસ્ત્ર-ધોતી જેવું. (૩) ઉપકરણ વિશેષ.

કલિસુત. ન (કલિ) કમરપટો, કદોરો.

કલુ. } ત્રિ (કલુ) કડવું, કડવાસવાળું.
કલુષ. } (૨) પુ કડવો રસ (૩) ત્રિ અનિષ્ટ. (૪) દાગળ, ભયકર.

કલુષ્યા. સ્ત્રી (કલુ) કડવી તુલસીની વેલ.

કલુષ્ક. } પુ (કલુ) () ધૂપનો
કલુષ્ક. } કડવો, કડવો.

કલુષ. ન () એક જાતનું વાંછાંત્ર

કલુસર્ગધણ. ન () એક ભાગ

સૂત્ર, એક ભાગ ઉત્તર અને એક ભાગ કાથો એ ત્રણના મિશ્રણથી બનાવેલ દોરો.

કલેવર. ન (કલેવર) શરીર; દેહ.

કલુ. પુ (કલુ) ખેંચવું; આકર્ષણ.

કલુષ. ન (કલુ) (૧) ખેંચવું. (૨) ખેંચવું.

કલિત. } ત્રિ (કલુ) ખેંચેલું.

કલિય. }

કલુકલુ સ્ત્રી (કર્ણકર્ણ) ખેંચાખેંચ; તાળાનાળ.

કલણ. પુ (કલણ) કલણ, ઉકાળવું.

કલિણ. ત્રિ (કલિ) કદોરો; મળતું. (૨) વાસની સાદી, ચટાઈ. (૩) ન વૃક્ષ વિશેષ. (૪) પર્ણ, પાદ્યુ.

કલિય. ત્રિ (કલિ) ઉકાળેલું.

કળા. પુ (કળ) કળકળ; ચોખ્ખા ખડિત દાગળ. (૨) સાતમા ગ્રહનું નામ. (૩) વનસ્પતિ વિશેષ (૪) ચોખ્ખા; ભાત.

કળાહર. પુ (કળાહર) કળોર નામની વનસ્પતિ.

કળાંગર. ન (કળાંગર) પથ્થરનું એક જાતનું દ્રવ્ય.

કળાન્દ. પુ (કળાન્દ) કળાન્દ નામના સાધુ.

કળાક. પુ (કળાક) બાળ.

કળાકળા. } પુ (કળાકળા) નવમા ગ્રહનું
કળાકળા. } નામ.

કળાકળા. પુ (કળાકળા) કળાકળા-આળ અથવા શારંગ ધનુષ્ય જેના દાથમાં છે તે વાસુદેવ.

કળાકુંડ. પુ (કળાકુંડ) ચોખ્ખાની બનાવેલી ખાવા યોગ્ય વસ્તુ.

કળાગ. ન (કળા) સુવર્ણ, સોનું. (૨) ધૃતદીપના દેવતાનું નામ. (૩) રેખા-લીટી વગરનો તેજનો ગોળો. (૪) ચાર દિગ્ધિ-

વાળો એક જીવ. (૫) એક જાતનું વાણી.
(૬) એક જાતનું વાણી. (૭) કૂલનો
હાર.

કળાગકૂટ. નં (કનકકૂટ) વિષ્ણુપ્રભ વખારા
પર્વતનાં નવ કૂટમાંનું પાંચમું કૂટ-શિખર.
(૨) પું. સુવર્ણમય શિખરવાળો પર્વત.

કળાગકેડ. પું (કનકકેડ) અહિચંદ્રના
નગરીનો કનકકેડુ નામે રાજા. (૨) હસ્તિ-
નાપુર નગરનો કનકકેડુ નામે રાજા.

કળાગગિરિ. પું (કનકગિરિ) મેર પર્વત.

કળાગમ્ભય. પું (કનકમ્ભય) તેતીલપુર નગ-
રના કનકરથ રાજાનો પુત્ર.

કળાગપુર. નં (કનકપુર) કનકપુર નામે
નગર.

કળાગવ્યમા. સ્ત્રીં પું (કનકવ્યમા) ધૃત-
દ્વીપના અધિપતિ દેવતાનું નામ. (૨)
દેવી વિશેષ. (૩) નં જ્ઞાના સૂત્રનું એક
અધ્યયન.

કળાગમાલા. સ્ત્રીં (કનકમાલા) એક વિદ્યા-
ધરની પુત્રી.

કળાગરહ. પું (કનકરહ) તેતીલપુર નગરનો
કનકરથ નામનો રાજા, કે જે આવતી
ચોવીસીમાં પહેલા મહાપદ્મ તીર્થંકર
પાસે દીક્ષા લેશે.

કળાગલયા. સ્ત્રીં (કનકલયા) કનક નામની
વેલ. (૨) ચમરેદ્રના લોકપાલ સોમની
બીજી અગ્રમહિષી.

કળાગવિચારાગ. પું (કનકવિતાનક) કનક
વિતાન નામનો ગ્રંથ.

કળાગસંતાણા. પું (કનકસંતાનક) ૮૮માંનો
એક ગ્રંથ.

કળાગસંતાણય. પું (કનકસંતાનક) સતો-
તેરમા ગ્રંથનું નામ.

કળાગસચ્ચરિ. નં (કનકસમતિ) સુવર્ણની હકી-
કતવાળું આગળના વખતનું એક લૌકિક
શાસ્ત્ર.

કળાગા. સ્ત્રીં (કનકા) કનકા દેવી. (૨)
રાક્ષસના ઇન્દ્ર ભીમની ત્રીજી અગ્રમહિષી.
(૩) ચમરેદ્રના લોકપાલ સોમની પહેલી
અગ્રમહિષી (૪) “ જ્ઞાતા ધર્મ કથા ”
સૂત્રનું એક અધ્યયન. (૫) ચાર દિવસ-
વાળા જીવની એક જાત.

કળાગાવલિ. સ્ત્રીં (કનકાવલિ) એક પ્રકારના
તપનો સમુદ્ર કે જંની સ્થાપના કનકાવલિ
હારને આકારે થાય છે. (૨) સુવર્ણ અને
મણિઓથી બનાવેલ આભૂષણ. (૩) પું
દ્વીપ વિશેષ. (૪) સમુદ્ર વિશેષ.

કળાગાવલિપ્રતિભક્તિ. નં (કનકાવલિપ્રતિભક્તિ)
એક જાતનું નાટ્ય.

કળાગાવલિમહ. પું (કનકાવલિમહ) કનકા-
વલિ દ્વીપનો અધિષ્ઠાયક દેવ.

કળાગાવલિમહામહ. પું (કનકાવલિમહામહ)
કનકાવલિવર સમુદ્રનો દેવતા.

કળાગાવલિમહાવર. પું (કનકાવલિમહાવર)
કનકાવલિવર સમુદ્રનો દેવ.

કળાગાવલિવર. પું (કનકાવલિવર) આ
નામનો એક દ્વીપ (૨) આ નામનો એક
સમુદ્ર. (૩) કનકાવલિવર સમુદ્રનો અધિ-
પતિ દેવ

કળાગાવલિવરમહ. પું (કનકાવલિવરમહ)
કનકાવલિવર દ્વીપનો દેવ.

કળાગાવલિવરમહામહ. પું (કનકાવલિવર-
મહામહ) કનકાવલિવર દ્વીપનો અધિ-
પતિ દેવ.

કળાગાવલિવરોમાસ પું (કનકાવલિવરોમાસ)
આ નામનો એક દ્વીપ. (૨) આ નામનો
એક સમુદ્ર.

કળાગાવલિવરોમાસમહ. પું (કનકાવલિવરોમાસ-
માસમહ) કનકાવલિવરોમાસ દ્વીપનો
અધિપતિ દેવતા.

કળાગાવલિવરોમાસમહામહ. પું (કનકા-
વલિવરોમાસમહામહ) કનકાવલિવરોમાસ
દ્વીપનો એક અધિપતિ દેવતા.

કચ્છનાવલિવરોભાસમહાવર. પુ૦ (કનકાવલિ-
વરભાસમહાવર) કનકાવલિવરાવભાસ સમુ-
દ્રનો અધિપતિ દેવતા.

કચ્છનાવલિવરોભાસવર. પુ૦ (કનકાવલિવર-
ભાસવર) કનકાવલિવરાવભાસ સમુદ્રના
અધિપતા દેવતા.

કચ્છનાવલી. સ્ત્રી૦ (કનકાવલી) પાંચ વરસ
નવ ભાસ અને અદાર દિવસમાં થતુ
એક તપ કે જેની આંકડામાં યથાપના
કરતાં કનકાવલિનો આકાર થાય છે. (૨)
કાંકમાં પહેરવાનો સોનાનો દાર.

કચ્છપૂલિયા. સ્ત્રી૦ (કચ્છપૂલિકા) કણકીની
બનાવેલી ખાવાની વસ્તુ.

કચ્છ. પુ૦ () બુઝો “કચ્છ” શબ્દ
કચ્છ. પુ૦ (કચ્છ) સોનું. (૨) આદંભા
પ્રદનું નામ. (૩) બુઝો “કચ્છ”
શબ્દ. (૪) વૃક્ષ વિશેષ.

કચ્છવર. પુ૦ (કચ્છવર) કણેર નામનું ચુલ્મ
નતિનું ઝાડ

કચ્છ. સ્ત્રી૦ (કચ્છ) અમરેદ્રના લોકપાત્ર
માંમની કનકા નામની મુખ્ય દેવી.

કચ્છવાર. પુ૦ (કચ્છ) કણેરનું ઝાડ.

કચ્છાલી. સ્ત્રી૦ (કચ્છાલી) ધરતી એક
ભાગ.

કચ્છ. પુ૦ (કચ્છ) કચ્છ નામનું એક જા-
તનું ધાસ.

કચ્છવિસ્તાર. પુ૦ (કચ્છવિસ્તાર) દશમાં
પ્રદનું નામ.

કચ્છવર. પુ૦ (કચ્છવર) કણેરનું વૃક્ષ. (૨)
ન૦ કણેરનું પુલ.

કચ્છ. પુ૦ (કચ્છ) વૈશેષિક મતના પ્રવર્તક
એક ઋષિ.

કચ્છ. ન૦ (કચ્છ) આર્તસ્વર. (૨) અ-
વાજ; ધ્વનિ.

કચ્છક. ત્રિ૦ (કચ્છક) એક જાતનો મચ્છ.

કચ્છ. ત્રિ૦ (કચ્છ) ન્દાનો, લઘુ.

કચ્છ. } પુ૦ સ્ત્રી૦ (કચ્છ) ચો-
કચ્છ. } ખાની કણકી. (૨) આટાની
કણકી.

કચ્છ. સ્ત્રી૦ (કચ્છ) એક જાતની વીણા.

કચ્છ. પુ૦ (કચ્છ) ચણિતકુમાર દેવ-
તાનું કણેર નામે ચૈત્ય વૃક્ષ. (૨) કચ્છકાર
નામનો સાધુ.

કચ્છ. ત્રિ૦ (કચ્છ) વાગવાના રવભા-
વવાળું.

કચ્છ. ત્રિ૦ (કચ્છ) ન્દાનો; કચ્છ.

કચ્છ. ન૦ (કચ્છ) આંખમાં પડેલું કાચું.

કચ્છ. ન૦ (કચ્છ) કાચું, રજકાચું, રજ.
(૨) ચામડી વગરે અવયવ

કચ્છ. } સ્ત્રી (કચ્છ) દાથળી
કચ્છ. }

કચ્છ. પુ૦ (કચ્છ) આ નામનો એક ઋષિ.

કચ્છ. પુ૦ ન૦ (કચ્છ) કાન. (૨) અગ
દેશનો આ નામનો એક રાજા; યુધિ-
શિરના ભાષ.

કચ્છકલા. સ્ત્રી૦ (કચ્છકલા) સૂર્ય એક માં-
ડેથી બીજા માંડે જે ગતિએ જાય છે
તે ગતિ.

કચ્છ. સ્ત્રી૦ (કચ્છ) કુમારિકા.

કચ્છ. પુ૦ (કચ્છ) એક જાતનો
પાખવાળો ઉડતો ચોઈદ્રિય જીવ

કચ્છ. પુ૦ (કચ્છ) નાવિક; નિર્ધામક.

કચ્છ. પુ૦ (કચ્છ) કચ્છપ્રાવરણ લવણ સ-
મુદ્રમાં સાતમાં જોડાતો ઉપર આવેલ
કચ્છપ્રાવરણ નામનો એક અતરદ્વીપ. (૨)
તે અતરદ્વીપમાં રહેનારા મનુષ્યો.

કચ્છ. સ્ત્રી૦ (કચ્છ) કાનમાં પડે
રવાની વાળી-એક આભૂષણ.

કચ્છ. ન૦ (કચ્છ) કાનનું ધરણું.

કચ્છ. ન૦ (કચ્છ) કાનમાં પહેરવાનું
આભરણ. (૨) કચ્છ નામે દાથીના કાનનું
આભૂષણ.

કચ્છલોચન. પું (કર્ણલોચન) સતલિપક
નક્ષત્રના ગોત્રનું નામ.

કચ્છાવાલિયા. સ્ત્રી (કર્ણવાલિકા) કાનના
ઉપરના ભાગમાં પહેરવાની વાળી

કચ્છાવેહ્યામ. નં (કર્ણવેષ્મક) ઉત્સવ વિ-
શેષ; કાર્ત્તવેષોત્સવ.

કચ્છાસ્વકુલી. સ્ત્રી (કર્ણશબ્કુલી) કાનનું
છિદ્ર. (૨) કાનની લગામ.

કચ્છાસોહણમ્ નં (કર્ણશોષક) કાનને
ખોતરવાની સળી, કાન ખોતરણી-ચાટુડી.

કચ્છા. સ્ત્રી (કન્યા) કન્યા; પુત્રી.

કચ્છાચોલય. નં (કન્યાચોલક) એક જાતનું
ધાન્ય.

કચ્છાલિય. નં (કન્યાલીક) કન્યાની આ-
ખનમાં ખોલાતું જૂદું.

કચ્છિયા. સ્ત્રી (કર્ણિકા) ખુણી. (૧) કમળ-
નો ખીજકોશ; કમળનો મધ્યભાગ.
(૩) એક જાતની વનસ્પતિ. (૪) કાનની
વાળી. (૫) છત્રનો અદરનો ભાગ.

કચ્છિયાચાર. પું (કર્ણિકાર) કબોરનું ઝાડ
(૨) નં કબોરનું ઝાડ. (૩) પું ગોશા-
લાનો એક ભક્ત.

કચ્છીરહ. પું (કર્ણીરથ) એક પ્રકારનો
વિશિષ્ટ રથ, કે જે ખાસ આદિમત
માણસોને ત્યાંજ હોય તે

કચ્છ. પું (કૃષ્ણ) કૃષ્ણ નામે નવમા વાસુ-
દેવ. (૨) કૃષ્ણ નામના એક પરિવ્રાજક સ-
ન્યાસી. (૩) અત્યંત મહિન પરિણામ.
(૪) પાંચમા બળદેવ વાસુદેવના પૂર્વ-
ભવના ધર્માચાર્ય. (૫) કાળો રંગ. (૬)
કૃષ્ણ નામની વેલ. (૭) કાળી તુળસી.
(૮) એક પ્રકારનો કદ. (૯) સ્ત્રી. ૭
લેશ્યામાની કૃષ્ણ નામની પહેલી લેશ્યા.
(૧૦) નિર્યાવલિકા સૂત્રના એથા અધ્ય-
યનનું નામ. (૧૧) દિગમ્બર મત પ્રવર્તક
શિવમુનિ મુનિના ગુરુ.

કચ્છમોરાલ. પું (કૃષ્ણમોરાલ) એક જાતની
વનસ્પતિ.

કચ્છકન્દ. પું (કૃષ્ણકન્દ) એક પ્રકારની
કદ જાતની વનસ્પતિ.

કચ્છકર્ણિયાચાર. પું (કૃષ્ણકર્ણિકાર) કાળી
કબોરનું વૃક્ષ.

કચ્છકુમાર પું (કૃષ્ણકુમાર) રાજા શ્રેષ્ઠિ-
કના એક પુત્ર.

કચ્છકીવાયમ. પું (કૃષ્ણકૌપાયન) એ નામના
એક બ્રાહ્મણ સન્યાસી.

કચ્છપક્ષિલય. પું (કૃષ્ણપાક્ષિક) જેને અર્ધ
પુદ્ગુલ પરવર્તન કરતાં વધારે સંસારમાં
પરિભ્રમણ કરવાનું હોય તે જીવ. (૨)
ત્રિં કૂર કર્મ કરનાર.

કચ્છપરિવ્રાજક પું (કૃષ્ણપરિવ્રાજક) નારા-
યણની ભક્તિ કરનાર પરિવ્રાજક.

કચ્છવંધુજીવ. પું (કૃષ્ણવંધુજીવ) શ્યામ
પુષ્પવાળુ એક જાતનું ઝાડ.

કચ્છભૂમ } પું (કૃષ્ણભૂમ) કાળી જમીન.
કચ્છભામ. }

કચ્છહારા. સ્ત્રી (કૃષ્ણરાજી) પાંચમા દેવ-
લોક ઉપર જમીનની કાદ જેવી લોકાંતિક
દેવતાના વિમાનને ફરતી કાળી રેખાઓ
છે તે; કૃષ્ણરાજી. (૨) ઈશાનેંદ્રની ખીજ
અગ્રમહિષીનું નામ. (૩) માતા ધર્મ કથા
સૂત્રનું એક અધ્યયન.

કચ્છહારા. સ્ત્રી (કૃષ્ણરાત્રી) કૃષ્ણરાત્રી દેવી.
કચ્છલેસા. સ્ત્રી (કૃષ્ણલેશ્યા) કૃષ્ણલેશ્યા
નામની પહેલી લેશ્યા.

કચ્છલેસ્સ. ત્રિં (કૃષ્ણલેશ્ય) કૃષ્ણલેશ્યા-
વાળો.

કચ્છલેસ્સા. સ્ત્રી (કૃષ્ણલેશ્યા) કૃષ્ણલેશ્યા.

કચ્છર્વાકસયવિમાણ. નં (કૃષ્ણવ્રતસકવિમાણ)
કૃષ્ણાવનસ નામનું વિમાન.

કચ્છવહ્ની. સ્ત્રી (કૃષ્ણવહ્ની) નાગદમની
નામની વેલ.

કચ્છવાસુદેવ. પું (કૃષ્ણવાસુદેવ) કૃષ્ણવા-
સુદેવ; ચાણ અવર્ષિણીના નવમા વાસુદેવ

કચ્છસર્પ. પું (કૃષ્ણસર્પ) કાળો સરપ.
(૨) રાહુદેવનું નામ.

કચ્છસિરી. સ્ત્રી (કૃષ્ણશ્રી) કૃષ્ણશ્રી નામની
એક સ્ત્રી

કચ્છા. સ્ત્રી (કૃષ્ણ) ધ્યાનેન્દ્રની કૃષ્ણા
નામની રાણી. (૨) કૃષ્ણા નામની દેવી.
(૩) કૃષ્ણા નામની નદી. (૪) શ્રેણિક
રાગની એક રાણી. (૫) અતગડ સૂત્રના
આઠમા વર્ણના ચોથા અધ્યયનનું નામ
(૬) છ લેસ્થામાંની પ્રથમ કૃષ્ણ લેસ્થા
(૭) વિજયપુર નગરના વાસવદત્ત રાગની
રાણીનું નામ

કચ્છાદેવી. સ્ત્રી (કૃષ્ણાદેવી) કૃષ્ણા દેવી
કચ્છહુદ. ઇન્ (કચ્છિત્) ક્યાંય પાણ; કાઠ
પણ સ્થાને. (૨) ક્યાંથી

કતર. વિન્ (કત્) એ કે ધણામાંનો કયો
કતા ઇન્ (કદા) ક્યારે ?

કતિ. વિન્ (કૃતિત્) સુકૃતિ; સદાચારી

કતિ વિન્ (કતિ) કેટલા પ્રકારનું.

કત્તણ વિન્ (કર્ત્ત) કાપનાર; છેદનાર
(૨) નં કાતરનું, કાપનું.

કત્તર. નં (કર્ત્તર) કાતરવાનું સાધન;
કાતર.

કત્તરી. સ્ત્રી (કર્ત્તરી) કાતર; કાતરણી.

કત્તવીરિય પું (કર્ત્તવીર્ય) ભરતના ચાતુ
ચોવીસીના આઠમા ચક્રવર્તિના પિતાનું
નામ.

કત્તાર. વિન્ (કર્ત્ત) કરનાર; કર્તા.

કત્તિ. સ્ત્રી (કર્ત્તિ) ચર્મ; ચામડું.

કત્તિગી. સ્ત્રી (કર્ત્તિકી) કાર્તિકમાસની
પુનમ.

કત્તિય. પું (કર્ત્તિક) કાર્તિકમાસ. (૨)
હસ્તિનાપુર નગરના રહેવાસી કાર્તિક શેઠ
કે જેણે મુનિસુત્રત પ્રભુની પાસે પો-

તાના એક હબર મુનિમની સાથે દીક્ષા
લીધી, દીક્ષા પાળી પહેલા દેવલોકના
ધન્દપણે ઉત્પન્ન થયા. (૩) જ્યુકીપના
ભરતખડમાં ચનાર છકા તીર્થકરના પૂર્વ-
ભવનું નામ. (૪) કાર્તિક નામનો માણસ.

કત્તિયપાડિવમ્. પું (કર્ત્તિકપ્રતિપત્) કાર્તિક
શુદ્ધ ૧૫ પછીનો પડવો તે કાર્તિક વદ ૧.

કત્તિયા. સ્ત્રી (કર્ત્તિકા) કાતર

કત્તિયા. સ્ત્રી (કર્ત્તિકા) કૃત્તિકાનક્ષત્ર.

કત્તિયારવિસ્થય. પું (કર્ત્તિકારજિત) કૃત્તિકા-
રક્ષિત નામનો પુરુષ.

કત્તં. ઇન્ (કુત્ત) ક્યાંથી ?

કત્તોચ્ચ. વિન્ (કુત્તચ્ચ) ક્યાંનો ?

કત્ત્ય. ઇન્ (કુત્ત) ક્યાં ?

કત્ત્ય. વિન્ (કત્ત્ય) કથા યોગ્ય (શાસ્ત્ર)
(૨) કથનીય; કહેવા યોગ્ય.

કત્ત્યહ. ઇન્ (કુત્તચિત્) ક્યાંયપણ, કોઈપણ
કેકાણે.

કદંબ. નં (કર્દમ્બ) કર્દમ્બનું ઝાડ.

કદ્દલિ. પું (કર્દલી) કેળાનું ઝાડ.

કદ્દાહ. ઇન્ (કર્દાચિત્) કર્દાચિત્, ક્યારેક.

કદ્દાપિ ઇન્ (કર્દાપિ) ક્યારેપણ, કોઈપણ
વખતે

કદુર્યા સ્ત્રી () એક વનની વેલ

કદમ. પું (કર્દમ) ધીચડ, કાદવ (૨) એક
નાગરાજ દેવ.

કદમમ્. પું (કર્દમક) અનુવેશધર દેવનાના
બીજા રાજાનું નામ

કનકકંત. વિન્ (કનકકાન્ત) સોનેરી વ-
રખ; સોના જેવા દેખાવનો પદાર્થ.

કન. પું (કર્ગ) જુઓ “ કર્ગ ” શબ્દ.

કનગા સ્ત્રી (કન્યકા) કુમારિકા.

કનઘાર. પું (કર્ણઘાર) જુઓ “ કર્ણ
ઘાર ” શબ્દ.

કચ્છપાવરણ. પું (કર્ણપાવરણ) ગચ્છરા; કા-
નનું શૂષ્ણ.

કક્ષા. સ્ત્રી (કન્યા) જુઓ “ કપ્પા ” શબ્દ.

કક્ષાલીય. પુ (કન્યાલીક) કન્યા આશ્રી જુડુ બોલતું તે, નવ વરસની હોય અને ૧૫ વરસની છે એમ કહેતું તે.

કક્ષિયા. સ્ત્રી (કર્ષિકા) જુઓ “ કર્ષિણ્યા ” શબ્દ.

કક્ષીરહ. પુ (કર્ષીરથ) એક પ્રકારનો રથ; પૈસદારનું એક પ્રકારનું વાહન.

કન્હ. પુ (ક્રુણ) જુઓ “ કપ્પ ” શબ્દ.

કન્હસહ ન (ક્રુણવહ) જૈન સાધુઓના કુળનું નામ.

કર્પિજલ. પુ (કર્પિજલ) કપિગણપક્ષી; ચાતક.

કર્પિય. ન (કર્પિય) કાકુ, કાક.

કર્પિલ. પુ (કર્પિલ) ધાતરીખડમાંના ભરતખડની ચપાનગરીના કર્પિલ નામના વાસુદેવ.

કર્પિહસિય. ન (કર્પિહમિન) વાંદગના કાંતીયાની પેઠે વાદળા વગર આકાશમાં વિજળી થાય તે.

કર્પાંત પુ (કર્પાંત) કબુતર. પારેવુ.

કન્ય. પુ (કન્ય) કન્ય; યૌવન, ઉચિત (૨) આચાર. (૩) કન્યશાસ્ત્ર, વેદધર્મની વિધિ અનાવનાર એક ધર્મ શાસ્ત્ર. (૪) ઓઢવાની પછેડી, સાધુનું એક ઉપકરણ. (૫) કન્ય નામનો દ્વીપ અને સમુદ્ર. (૬) એ નામનું આચારની મર્યાદા અનાવનાર કાલિકસૂત્ર. (૭) સૌધર્મ આદિ દેવલોકના નામવાળા દ્વીપ અને સમુદ્ર (૮) આરમો દેવલોક. (૯) ત્રિ સરખા, બરાબર. (૧૦) પુ કન્યવૃક્ષ. (૧૧) આરમા દેવલોક નિવાસી દેવ. (૧૨) અધિવાસ; સ્થાન. (૧૩) ત્રિ સમર્થ, શક્તિમાન.

કન્યદ્વ. પુ (કન્યસ્થ) બાળક.

કન્યદ્વિ. સ્ત્રી (કન્યમ્થિતિ) સાધુસમાચારીની સ્થિતિ-મર્યાદા.

કન્યદ્વિય. પુ (કન્યમ્થિત) કન્યસ્થિત; સામાચારીની મર્યાદામાં રહેલ સુનિ.

કન્યદ્વિયા. સ્ત્રી (કન્યમ્થિકા) તરણ સ્ત્રી.

કન્યદ્વ. પુ (કર્પિ) લુગડને વળ દધને બનાવેલ ગોઠો; જીર્ણ વસ્ત્ર.

કન્યદ્વિય. પુ (કર્પિક) કાપડી; કાપડ લઈ ભિક્ષા માગનાર. (૨) કપડી, માયાળી.

કન્યણ ન (કન્ય) બ્રેદવુ.

કન્યણા. સ્ત્રી (કન્યા) કન્યાના; સંભાવના.

કન્યણિજ્ઞ ત્રિ (કન્યનીય) ઉદ્ગમાદિ દોષ રહિત; કન્યનું

કન્યણી. સ્ત્રી (કન્યની) કાતર (૨) છરી.

કન્યતરુ. પુ (કન્યતર) કન્યવૃક્ષ.

કન્યત્થી. સ્ત્રી (કન્યત્થી) દેવતી સ્ત્રી, દેવી.

કન્યદુમ પુ (કન્યદુમ) કન્યવૃક્ષ

કન્યપાયવ. પુ (કન્યપાવ) કન્યવૃક્ષ.

કન્યર પુ (કર્પ) કપાળ, માથાની ખોપરી.

કન્યરુક્ષ પુ (કન્યરુક્ષ) કન્યવૃક્ષ, જીવ-વિયા અને દેવતાને વંચિત કર્યા આપનાર ઝાડ

કન્યવર. પુ (કન્યવરિ) કન્યવાસી દેવતાના અધિપતિ ઇંદ્ર.

કન્યવર્ડિસથ ન (કન્યાવતસક) વિમાન વિશેષ. (૨) પુ આ નામના વિમાન વાસી દેવતા.

કન્યવર્ડિસિદ્ધા. સ્ત્રી (કન્યાવતસિકા) એ નામનું એક કાલિકસૂત્ર.

કન્યવિમાણાવાસ. પુ (કન્યવિમાનાવાસ) દેવલોકના એકદેશરૂપ વિમાનમાં નિવાસ.

કન્યવિમાણોવસિયા. સ્ત્રી (કન્યવિમાનોવ-પત્નિકા) જેથી દેવલોકમાં ઉત્પન્ન થાય તેવી આચરણ.

કન્યસુત. ન (કન્યસૂત્ર) શ્રી ભદ્રપાદુ સ્વામી વિરચિત એક જૈન ગ્રંથ.

કળસુય. નં (કળ્યુત) જ્ઞાન વિશેષ. (૨)
એ નામનો એક ગ્રંથ.

કળ્યાઈય પું (કળ્યાતીત) રાજ્યવ્યવસ્થાના
નિયમને ઉદ્ભવી ગયેલા દેવતા; નવગ્રંથોએક
અને પાંચ અનુનર વિમાનના દેવતા

કળ્યાકલ્પિય. નં (કળ્યાકલ્પિક) કલ્પ અને
અકલ્પ દર્શાવનાર એક લૌકિક ધર્મશાસ્ત્ર

કળ્યાગ. પું (કળ્યક) એક જગ્યાના ધણા
માલિકા પૈકી એકને મુખ્ય માલિક કલ્પવે
તે, સેવ્યંતરીઓ.

કળ્યાગ પું (કળ્યાક) વિધિ જ્ઞાણનાર
સાધુ

કળ્યાગમિકલ્પ. પું (કળ્યાકમિકલ્પ) હોતેપસ્થા-
પનીય યાગ્રિત સ્થાપવા યોગ્ય સાધુ.

કળ્યાતીત. પું (કળ્યાતીત) કલ્પાતીત દેવ-
લોકમાં ઉત્પન્ન થયેલ નવગ્રંથોએકથી માડી
પાંચ અનુનર વિમાન સુધીના દેવતા
(૨) સ્થિતિકલ્પ આદિ સાધુના આચારની
મર્યાદાને ઉદ્ભવી ગયેલ તીર્થંકર, કેવળી
વગેરે

કળ્યાય પું (કળ્યાય) કર, રાગને આપ-
વાનો ભાગ.

કળ્યાય. નં (કળ્યક) કલ્પ

કળ્યાસ પું (કળ્યામ) એક પ્રાચીન લૌકિક
મત. (૨) કળ્યાસથી ઉત્પન્ન થતુ સુત્ર

કળ્યાસથિ. પું (કળ્યાસથિ) ત્રણ ધૃત્રિય-
વાળો એક કળ્યાસનો જીવ.

કળ્યામિશ્ર. પું (કળ્યામિક) કળ્યાસનો વે-
પારી (૨) એ નામનું કળ્યાસનુ જ્ઞાન
આપનાર એક શાસ્ત્ર. (૩) ત્રિં કળ્યાસનુ
બનેલુ, સતર વગેરે.

કળ્યાસી. સ્ત્રીં (કળ્યામી) કળ્યાસમાં રહેનાર
જીવનું

કલ્પિય. ત્રિં (કલ્પિત) કાપેલુ, છેદેલુ.

કલ્પિયકલ્પિય. પું (કળ્યાકલ્પ) યોગજ્ઞ-
ત્રિશ ઉત્કલિક સુત્રમાંનું ખીજું.

કલ્પિયા. સ્ત્રીં (કલ્પિકા) એ નામનું કા-
લિક સુત્ર; નિર્યાવલિકા અંતર્ગત ઉપાંગ
સુત્ર.

કલ્પિય. ત્રિં (કલ્પિત) સાધુને લેવા યોગ્ય,
સાધુને કલ્પે તેવુ (૨) ગોઠવેલુ; રચેલુ;
સ્થાપેલું. (૩) વ્યવસ્થિત. (૪) છેદેલુ;
કટકા કરેલા.

કલ્પૂર પું (કલ્પૂર) કપૂર.

કલ્પોલ્લસ્ય પું (કલ્પોલ્લસ્ય) પહેલા દેવ-
કલ્પોલ્લસ્ય. } લોકથી આરંભા દેવલોક
સુધીના વૈમાનિક દેવતા

કલ્પોલ્લસ્ય પું (કલ્પોલ્લસ્ય) જુઓ
“ કલ્પોલ્લસ્ય ” શબ્દ

કલ્પોલ્લસ્ય પું સ્ત્રીં (કલ્પોલ્લસ્ય) ક
લ્પ-આરંભ દેવલોકમાં ઉત્પન્ન થયેલ વૈમા-
નિક દેવતા

કલ્પોલ્લસ્ય પું (કલ્પોલ્લસ્ય) જુઓ
“ કલ્પોલ્લસ્ય ” શબ્દ

કલ્પંધ પું (કલ્પંધ) માથા વિનાનું જીવનું ધડ.

કલ્પટ્ટિગા. સ્ત્રીં () પુત્રી; દીકરી.

કલ્પટ્ટી. સ્ત્રીં () નાની છોકરી.

કલ્પડ નં (કલ્પડ) નાના ગદથી વિટાયેલુ
શહેર; નકાર શહેર (૨) દલથી વસનિનુ
રહેઠાણ (૩) ત્રિં નકાર શહેરના રહેવાસી.

કલ્પડગ પું (કલ્પડક) કર્બટક નામનો ગદ
(૨) તે નામનો દેવ.

કલ્પાડમય. પું () જમીન ખાદ
વાનું કામ કરનાર મજૂર.

કલ્પુર. } પું (કલ્પૂર) ગદ વિશેષ (૨)
કલ્પુરય. } ગદાધિશયક દેવ વિશેષ.

કમલ નં () ખરપર; કીચડી

કમ. પું (કમ) અનુકમ. (૨) ચરણ; પગ.
(૩) મર્યાદા; સીમા (૪) નિયમ.

કમંડલુ. પું નં (કમંડલુ) કેમડલ

કમકરિયા. સ્ત્રીં (કમકરિકા) એક જાતનું
વાજાંત્ર.

कमलद्वय. } न० (कमलद्वय) कमलद्वय, साध्वी-
कमलद्वय. } ओनुं ओके पात्र. (२) साध्वी-
ओनें पहरेवानु ओके वस्त्र.

कमल. न० (कमल) आकर्मणु करवु.

कमलगिया. स्त्री० (कमलगिया) } डिपान्द-
कमलगी. स्त्री० (कमलगी) } पगरपा.

कमल पु० (कमल) कमल (१) ओके
नननो हरण, भृग. (३) छट्टा तीर्थकर;
दांछन (४) कमलानेनीना पूर्व लाना
पिता.

कमलप्यभा. स्त्री० (कमलप्यभा) पिशाच्यना
भदारग्न डागनी पीछ अग्रभरिपी (२)
“ ज्ञाना धर्म कथा ” सूत्रनु ओके अध्ययन

कमलवर्धिसस्यभवण न० (कमलवर्धनकमलवर्धन)
कमलवर्धनसके नामे लवन, कमलना नामनी
धराणीतो भलेल.

कमलसिरी स्त्री० (कमलसिरी) कमलश्री
नामनी राणी, कमलना नामनी धराणीनी
पर्व जन्मनी भानानु नाम

कमला स्त्री० (कमला) पिशाच्यना छंद डा-
गनी अग्रभरिपी कमला देवी. (२) “ ज्ञाना
धर्म कथा ” सूत्रनु ओके अध्ययन.

कमलागर. } पु० (कमलाकर) कमलानो
कमलाथर } समूह (२) सरोवर, जग्याशय

कमलापीड. } पु० (कमलापीड) भरत
कमलामिल. } अक्रवर्तानु अश्व रत्न.

कमलारायहागी. स्त्री० (कमलाराजधानी)
कमला देवीनी कमला नामे राजधानी

कमलावर्ध. स्त्री० (कमलावर्धनी) कर्पुकार रत्ननी
राणी.

कमलासीहासन. न० (कमलासीहासन) पि-
शाच्यना छंद डागनी भुज्य देवी कमला-
देवीनुं कमल सिंहासन नामनु आसन.

कमसो. व्र० (कमस) अनुक्रमणी, कमेकरी

कमा स्त्री० (कमा) कमादेवी, धरणीनी
अग्रभरिपीनुं नाम.

कमाड न० (कमाड) कमाड.

कम्म. पु० (कर्मण) कर्मणुशरीर; पांच
शरीरमानु ओके. (२) कर्मणयोग; १५
योगमानो ओके (३) कर्मणुशरीर योग्य
पुद्गल रक्षणी वर्गागा. (४) त्रि० कर्म
समधी, कर्मनिर्मित.

कम्म पु० न० (कर्मन) उत्पत्तिपाण, अवक्ष-
पाण, आकृत्यन, प्रसारण, गमन, ओ
पाय कर्ममानु गमे ते ओके कर्म. (२)
शरीरगरी. (३) काम, धर्म. (४) आरत्त;
प्रगति (५) आत्मानी शक्तिने ज्ञानवानर
ज्ञानावस्थादि आठ कर्म (६) ज्ञान दाग
ग्रहण कराना अत्यंत सूक्ष्म पुद्गल. (७)
ज्या अज्ञो वगरे पडावामा आवे
छे ते स्थान (८) पूर्व कृति, भाज्य

कम्मअ पु० (कर्मज) आठ कर्मना जन्म
१५ कर्मणु शरीर

कम्मइया. स्त्री० (कर्मचिता) काम करना
करना उत्पत्ति अथवा बुद्धि, चार बुद्धि-
मानो ओके

कम्मंत. पु० (कर्मन्त) कर्म अध्ययन करण.
(२) शरीरानु

कम्मकर त्रि० (कर्मकर) धरनु कामकाज
करनार नाकर

कम्मकरण न० (कर्मकरण) कर्मनु करण-
साधन, ज्ञान वीर्य वगरे.

कम्मकरी. स्त्री० (कर्मकरी) कामगरी; दागी.

कम्मकार त्रि० (कर्मकार) कामकरनार, फास.

कम्मकारअ. त्रि० (कर्मकारक) काम करनार,
फास.

कम्मकिञ्चिस त्रि० (कर्मकिञ्चिष) कर्म अ-
ग्रणी; अराज्य काम करनार.

कम्मग न० (कर्मक) कर्मणु शरीर; कर्म
समुदायइय द्रव्य

कम्मगर. पु० (कर्मकर) कारीगर. बुद्धार
वगरे.

કસ્મજોય. પુ० (કામજયોગ) વશીરુદ્ધાદિ
વ્યાપાર.

કસ્મટ્ટાણ. ન૦ (કર્મસ્થાન) કારખાનું

કસ્મટ્ટિર. સ્ત્રી० (કર્મસ્થિતિ) કર્મ પુદ્ગળોનો
અવસ્થાન સમય. (૨) ત્રિ० સસારી છવ.

કસ્મણ. ન૦ (કર્મણ) મનની સંકલ્પથી
કાષ્ટને વશ કરવું, ગાડા બનાવવું વગેરે
(૨) કાર્મણ શરીર.

કસ્મણિમેગ પુ० (કર્મનિષેક) એક જાતની
કર્મ પુદ્ગળોની રચના.

કસ્મધારય. પુ० (કર્મધારય) કર્મધારય સ-
માસ, સમાસનો એક પ્રકાર.

કસ્મનિમેગ. પુ० (કર્મનિવેક) અઆધાકાળ
શિવાયની કર્મસ્થિતિ, અઆધાકાળ પડી
કર્મનો અનુભવ થાય તેવી રીતે કરેલી
કર્મની એક રચના-અવસ્થા

કસ્મપરિમાહણા સ્ત્રી० (કર્મપરિમાહણ) કર્મ
પુદ્ગળોનું છવ પ્રદેશોથી પ્રયક્ષરણ

કસ્મપુરિમ્. પુ० (કર્મપુરિમ) કર્મ-મદારભાદિ
ત્રપ્રધાન પુરિમ, વાનુદેવ. (૨) કારીગર,
શિલ્પી વગેરે કર્મપ્રધાન પુરિમ.

કસ્મપ્રવાય ન૦ (કર્મપ્રવાદ) કર્મ સત્યની
વિવેચન જેમા છે તે કર્મપ્રવાદ નામનો
આક્રમો પૂર્વ

કસ્મવંધ. પુ० (કર્મવંધ) કર્મોથી આત્માનું
અધન

કસ્મવીમ્. ન૦ (કર્મવીમ) કર્મનું બીજ, રાગદ્વેષાદિ

કસ્મભૂમિ ત્રિ० (કર્મભૂમિક) કર્મ ભૂમિના
ક્ષેત્રમા રહેનાર, અભિમતી અને કર્મી
(તલવાર, કલમ અને ખેતી) એ ત્રણ
કર્મ ઉપર નિર્ભર ચલાવનાર

કસ્મભૂમિ. સ્ત્રી० (કર્મભૂમિ) કર્મભૂમિ
મનુષ્યને રહેવાના પદર ક્ષેત્ર, પાંચ ભરત
પાંચ ધરવત અને પાંચ મલાવિદેવ એ
પંદર ક્ષેત્ર.

કસ્મભૂમિ. ત્રિ० (કર્મભૂમિક) કર્મભૂમિ-
કસ્મભૂમિય ત્રિ० (કર્મભૂમિજ) મા પદ
થયેલ મનુષ્ય.

કસ્મમાસય. ન૦ (કર્મમાષક) પાંચ ગુપ્ત
(રતિ) ચાર કાગળી અથવા ત્રણ નિષ્પાપ
પ્રમાણનું વજન-માપ

કસ્મમૂલ. ન૦ (કર્મમૂલ) કર્મનું મૂળ કારણ, મિ-
થ્યાત્વ અવિરતિ, પ્રભાદ, કપાપ અને યોગ.

કસ્મય. ન૦ (કર્મય) કાર્મણશરીર (૨)
ત્રિ० કર્મથી ઉત્પન્ન થયેલ.

કસ્મયા ત્રિ० (કર્મયા) કર્મ કરતા કરતાં
ઉપર તે બુદ્ધિ, ચાર પ્રકારમાની ત્રાગત
પ્રકારની બુદ્ધિ

કસ્મલેસ્મા. સ્ત્રી० (કર્મલેસ્મા) નામ કર્મની
પ્રકૃતિ કેપ છે લેખ્યા.

કસ્મવેચય. પુ० (કર્મવેદક) પ્રજાપનાના
પત્નીશમા પદનું નામ.

કસ્મમાલા સ્ત્રી० (કર્મમાલા) કારખાનું
(૨) કુભારનું વાસણ બનાવવાનું સ્થાન.

કસ્મા સ્ત્રી० (કર્મન) ક્રિયા, વ્યાપાર.

કસ્માજીવ. ત્રિ (કર્માજીવ) કારીગર (૨)
કારીગરીનું પ્રાપ્તપણ કર્મ બનાવી ભિક્ષાદિ
પ્રાપ્ત કરનાર સાધુ

કસ્માદાન ન૦ (કર્માદાન) પદર પ્રકારના
કર્માદાન, આવકને ન કરતા યોગ્ય કર્મ-
વૃદ્ધા (૨) કર્મને આવવાનો માર્ગ.

કસ્માયરિય. પુ० (કર્માયરિ) કર્મમાં આર્ય,
નિર્દોષ વ્યાપાર કરનાર

કસ્માગ. પુ० (કર્માગ) બુદ્ધાર.

કસ્માર ત્રિ० (કર્માકાર) કર્મ કરનાર; નોકર
(૨) કારીગર, શિલ્પી.

કસ્માવાદિ. પુ० (કર્માવાદિ) કર્મવાદી; કર્મને
માનનાર.

કસ્માસરી ન૦ (કર્માસરી) કર્મગશરીર.

કસ્મિ. } ત્રિ० (કર્મિન) પાપ કર્મ કર-
કસ્મિય } નાર.

કર્મિયા. સ્ત્રી० (કર્મિકા) અભ્યાસ કરતાં કરતાં ઉત્પન્ન થયેલ શુદ્ધિ. (૨) અવશેષ રહેલ કર્મ; કર્મઅશ

કમ્હા. મ્ર० (કર્માત્) સ્થાપી ? કયા કારણથી ?

કય. પુ० (કવ) બાલ; કેશ.

કય. ત્રિ० (કૃત) જુઓ “ કડ ” શબ્દ.

કય. પું० (ક્રય) ખરીદવું, લેવું

કય. ન० (કજ) કમળ.

કયમ્. ત્રિ० (કૃત) કરેલ; આચરેલ

કયંગલા. સ્ત્રી० (કૃતજ્જલા) શ્રાવસ્તી નગરીની પાસે આવેલી નગરીનું નામ

કયંત. પુ० (કૃતાન્ત) દેવ. ભાગ્ય. (૨) યમરાજ.

કયંબ. પુ० (કદમ્બ) કદમ્બનું ઝાડ.

કયંબગ. ન० (કદમ્બક) કદમ્બના ઝાડનાં ફુલ.

કયંબિય. ત્રિ० (કદમ્બિત) અસંગૃહીત; વિભૂષિત.

કયંબુષ્મ. ન० (કદમ્બક) કદમ્બ વૃક્ષનું પુષ્પ.

કયકજ્જ. ત્રિ० (કૃતકાર્ય) કૃતાર્થ; સફળ મનારથ.

કયકરણ. ત્રિ० (કૃતકરણ) અભ્યાસી, અભ્યાસ કરનાર.

કયસ. પુ० (કનક) નિમંણી વૃક્ષ. (૨) ન૦ તેનું ફળ.

કયસ. ત્રિ० (કૃતક) કૃત્રિમ; કરેલ. (૨) પોતાની ઉત્પત્તિમાં ખોળની અપેક્ષા કરનાર. (૩) પ્રયત્ન જન્ય

કયસ. ત્રિ० (ક્રયક) ખરીદવું.

કયસ્ય પું० (કૃતાર્થ) ભરતક્ષેત્રના ગર્ભ ચોવીશીના ૧૯ માં તીર્થકર.

કયટ્ટ. ત્રિ० (કૃતાર્થ) ભાગ્યશાળી.

કયચાણ. ત્રિ० (કૃતજ્ઞ) કરેલા ઉપકારને જાણનાર.

કયચ્ચ. ત્રિ० (કૃતાર્થ) જોછું પોતાનું કાર્ય સિદ્ધ કરું છું તે; કૃતાર્થ.

કયનાસિ. ત્રિ० (કૃત્તાશિન્) કૃતજ્ઞ; કરેલ જુઓ નાશ કરનાર.

કયજ્ઞ ત્રિ० (કૃતજ્ઞ) કરેલા ઉપકારને જાણનાર.

કયપટિકા સ્ત્રી० (કૃતપ્રતિકૃતિ) જુઓ નાશ કરનાર વાળો તે; લોકાપચાર વિનયનો એક પ્રકાર.

કયમાલ પુ० (કૃતમાલ) એક જાતનું વૃક્ષ. (૨) ત્રિભિસ ગુફાનો અધિષ્ઠાયક દેવતા

કયમાલય. પુ० (કૃતમાલક) વૈતલ્યની ત્રિભિસ ગુફાનો સ્વામી દેવતા (૨) વૈતલ્યની ગુફાનું નામ (૩) મેઝ પર્વતની પૂર્વે સીના નદીની કિનારે આઠ દીર્ઘ વૈતલ્યની આઠ ત્રિભિસ ગુફાના અધિપતિ દેવતા

કયર ત્રિ० (કર) એ કે શ્રાગમનાં કોણ-કોણ એક ?

કયલી સ્ત્રી० (કલ્લી) કૃત્તનું ઝાડ.

કયવંત ત્રિ० (કૃતવન્) કરનાર.

કયવર્મ. પુ० (કૃતવર્મન) તેરમા તીર્થકરના પિતા.

કયવર પુ० (કવર) કચરો, પુળો. (૨) વિષ્ટા

કયવચ્ચિક્ષયા. સ્ત્રી० (કવચરોગ્નિક્ષયા) કચરોને જોખી સાફ કરી બહાર ફેંકનાર દાસી.

કયવીરિય. પુ० (કૃતવીર્ય) કાર્તવીર્યના પિતાનું નામ.

કયવ્યવકર્મ. ન० (કૃતવ્યવકર્મ) આવકની ખીજ પડિમા.

કયા મ્ર० (કદા) કયારે.

કયાહ. મ્ર० (કદા) } કામ વખતે; ક-
કયાહ. મ્ર० (કદાચિત્) } દાચિત. (૨) વિ-
તકં છોતક અભય.

કયાણ. ન० (કયાણક) કરીયાણું.

કયાર. પુ० () કચરો.

કર. પુ० (કર) હાથ. (૨) હાતીની સુંદ.
(૩) ત્રિ० કરનાર. (૪) પુ० ૮૨ મા
અહનુ નામ. (૫) કર; વેરો. (૬) કિરણ.
(૭) રાખના કરની પેઠે અરિહતના કર
તરીકે માની વદના કરે તે; વદનાના
૩૨ દોષમાનો પચીશમો દોષ. (૮) કા-
મના ચોવીસ પ્રકારમાનો એક, રતિસભોગ
માટે કામના આસન વગેરે વાળવા તે.

કરમ્. પુ० (કરમ) કરા; જામેલું પાણી

કરંજ પુ० (કરજ) કરજ નામનું ઝાડ

કરંડ. પુ० (કરગડ) કરંડિયો

કરંડગ { પુ० (કરગડક) કરંડીયાં, ડાઘડો
કરંડય }

કરંડિયા સ્ત્રી (કરગિડકા) નાનો ડાઘો

કરંડુય ન० () પુંડનું હાડકું, પાંદ
પાસેનું હાડકું

કરંબ પુ (કરમ્બ) દહિ ચોખાના મિશ્રણથી
બનતો એક ખાદ્ય પદાર્થ, કરંબો.

કરંબિય ત્રિ० (કરમ્બિત) કાપરચિતરા
રંગવાળો.

કરક. પું० (કરક) કરા. (૨) કરવડા જેવું
એક પાત્ર; ઝારી.

કરકંટ. પુ० (કરકણક) એ નામનો એક
પ્રાણી સંન્યાસી

કરકંડુ. પુ० (કરકણક) કરકંડુ નામના
એક પ્રત્યેક છુદ્ડ કે જેને બળદની પથ-
ટાની અવસ્થા નોંધ વૈરાગ્ય ઉત્પન્ન થયો
હતો.

કરકચિય. ત્રિ० (કરકચિત) કરવત વગરેથી
કાંડેલ.

કરકડ. ત્રિ० (કરક) કંઠણ.

કરકડી. સ્ત્રી (કરકટી) એક જાતનું નિન્દ-
નીય વસ્ત્ર, જે પ્રાચીન કાળમાં કાસીના
કદાને પહેરાવવામાં આવતું.

કરકય. પુ० (કરકવ) લાકડા વેહેરવાનું
ઓળર; કરવત.

કરકર. પુ० (કરકર) વડાણ પાણીમા કુબતી
વખતે કરકર અવાજ કરે છે તે.

કરકરસુંડ. પુ० ન० (કરકરસુંડ) એક જા-
તની વનસ્પતિ.

કરકરિય પુ० (કરકરિક) કરકરિક નામનો
ગ્રહ; પ્રહાધિષ્ઠાયક દેવ વિશેષ.

કરકુત્તિ. પુ० () કાસીની સજા
પામેલ કેરીનું એક વસ્ત્ર.

કરગ. પુ० (કરક) કરવડો; એક જાતનું
વાસ્તુ (૨) ત્રિ० કરનાર. (૩) પુ०
વરસાદનો કાચો ગર્ભ. કરા (૪) શાલક
પક્ષિની એક જાત

કરગય પુ० (કરકય) કંવતી, કરવત

કરગા ન० (કાગ્ર) હાથનો અંગ્રભાગ,
આંગળી.

કરક પુ० (કરક) એક જાતનું વાણંત

કરકી સ્ત્રી (કરકી) એક જાતનું વાણંત.

કરકુયમત્ત ન० () મરી ગયેલાની
પાછળી જમણ થાય તે, મૃતક બોજન.

કરણ ન० (કરણ) સાધ્યક્રિયાને સિદ્ધ કર-
વામા અર્થત સહાયક સાધન. (૨) ઇદ્રિય
(૩) પ્રયાગ કરી બતાવવું. (૪) જ્યોતિષ
શાસ્ત્રમા દર્શાવેલ આલય વગેરે અગીયાર
કરણ (૫) કરણ-અભિગ્રહાદિ. (૬)
કરતુ (૭) ચારિત્ર ધર્મ. (૮) પિડવિ-
શુદ્ધિ આદિ જૈન શાસ્ત્ર પ્રસિદ્ધ ૭૦ બો-
લનો સમૂહ. (૯) પૂર્વે કામ વખતે નથી
ઉત્પન્ન થયા તેવા અધ્યવસાય વિશેષ,
અપૂર્વ કરણ. (૧૦) જે અધ્યવસાયથી
કર્મના બંધન, સક્રમાં, ઉદ્ધર્તના, અપવ-
ર્તના, ઉદારણા, ઉપશમના, નિધતિ અને
નિકાચના થાય તે.

કરણયા. સ્ત્રી (કરણતા) અનુદાન, ક્રિયા.
(૨) સપમાનુદાન

કરણવીરિય ન० (કરણવીર) ઉત્થાન આદિ
ક્રિયાર્થે પરિણામ પામેલું વીર્ય.

करणासत्त्व. न० (करणासत्त्व) क्रियाभां देभातु
सत्यः पडिलेदभादि क्रिया यथास्त रीति
करवी ते
करणि. स्त्री० () सादश्यः समानता
करणिञ्ज. त्रि० (करणीय) कृतव्यः करवा
ग्न्ये
करपत्त न० (कपत्र) करपत. लाडलापेरवानु
साधन.
करभ. पु० (काम) किरतनु अच्यु.
करभी स्त्री० (कर्मा) अनाग्र करवानु ओड
भोटु पात्र
करमह पु० (कर्मह) करमदानु आड
करय पु० (करक) लुओ " करग " शब्द.
करयल न० (कानल) लुथेणी
करयलपुड पु० (कानलपुट) करतल सपुट,
भाभा.
करव पु० न० (करक) नागवावागु पाणी
पीवानु पात्र.
करवत्त. पु० न० (कपत्र) करपत
करह. पु० (काम) दायी अथवा किरतनु अच्यु.
करही. स्त्री० (कर्मा) किरती. सांडली
कराल. त्रि० (काल) किरत. अदार नीडणत.
करि. त्रि० (करिन्) दाथवागो (२) पु. दायी.
करिअ पु० (करिक) आशीमा ग्रहनु नाम.
करिल्ल न० () वांशना अकर; कुपल,
पादडाना अग्रभाग (२) शाकनी ओड
गत, करेला.
करिस. पु० (करीष) करीपनु आड.
करिसग. त्रि० (करक) भेती करगार, भेटुत
करिसग. न० (करण) भे अच्यु, भेडु (२)
यास पाड्या; भेती करवी (३) इपि, भेती
करिसावण. पु० न० (कार्षापण) ओड गत
ततो सिक्को.
करिमित } त्रि० (कृशित) सुदभ, पातलुं;
करिसिय. } दुथेणी.
करीर. पु० (करी) करेडानु आड.

करीरअ. पु० (करीक) करेडाने नामे पडेसु
डाड पुडपनु नाम.
करीस पु० (करीष) अड्यु; आणु.
करुण त्रि० (करुण) दयाग्नक; करुणापात्र.
कख्या. स्त्री० (करुणा) करुणाग्नक शब्द.
(२) दया
करेणु. स्त्री० (करेणु) दाथणी
करेणुदत्ता. स्त्री० (करेणुदत्ता) } अन्नदत्त
करेणुमेणा. स्त्री० (करेणुमेणा) } अन्नवर्तीनी
ओड त्रा
करेणुया स्त्री० (करेणुका) दाथणी.
करोडिय पु० (करोडिक) तापस; डापासिक.
(२) नाभ्युत्पत्तीना अटवे वगरेडिपाडना
रागना माणस (३) भाडीनी भेला
भाडानी कुटी.
करोडिया. स्त्री० (करोडिका) } मोटा मोटा-
करोडी स्त्री० (करोडी) } वाण्डांसानु
ओड पात्र (२) पानदान (३) भा-
डीनु ओड गतनु पात्र (४) भिक्षानु
पात्र
कन. त्रि० (कल) भधुर, मनोहर. (२) पु
ओड गतनु धान्य (३) दफ्य अनं डानते
भधुर लान तेवा अच्युत (धनि). (४)
दफ्य, डीथड
कलंक पु० (कलङ्क) डायो, लांण
कलंक. पु० () वांसनी अनावेडी वाड.
कलंकल. त्रि० (कलङ्कल) अशुल; अयोध्य.
कलंकलीभाव. पु० (कलङ्कलीभाव) कलंकलाट,
इ अनो गललाट (२) ससारभा पयंतन
करेडु ते.
कलंद पु० (कलन्द) कुण्ड विशेष; रगनुं
कुंड (२) आथ जातिना ओड गतना
भनुध.
कलंब पु० (कलम्ब) कलम्बनु आड.
कलंबचीरपत्त. न० (कलम्बचीरपत्र) शस्त्र
विशत.

કલંબત્રીરિગપત્ત } ન૦ (કલંબત્રીરિગપત્ત)
કલંબત્રીરિગપત્ત } તીક્ષ્ણ ધારવાળુ ધાસ.

કલંબવાલુયા સ્ત્રી૦ (કલંબવાલુકા) જેની
રેતી વજ્ર જેવી છે એવી વજ્રવેંચુકા
અથવા કલંબવાલુકા નામની નરકની
નદી. (૨) કલંબના પુત્ર જેવી તેણી

કલંબુચ. પુ૦ } (કલંબુચ) } એક જાતની
કલંબુચ. ન૦ } પાણીની
કલંબુચા સ્ત્રી૦ (કલંબુચા) } વનરપતિ

કલકલ. પુ૦ (કલકલ) કલકલાટ; ધણા
માણસોનો અવાજ (૨) ચૂર્ણાદિ મિશ્ર
ગાળા (૩) વ્યક્ત શબ્દ, અષ્ટ અવાજ.

કલકલંત. ત્રિ૦ (કલકલાયમાન) કલકલાટ
કરતું, કલકલ એવો અવાજ કરતું.

કલકલિત. ત્રિ૦ (કલકલિત) કલકલાટ
શબ્દ સાદત.

કલકા. ન૦ (કલકા) શબ્દ, અવાજ (૨)
સખ્યા, ગણતરી

કલક્ત ન૦ (કલક્ત) સ્ત્રી.

કલકાંચ. ન૦ (કલકાંચ) ગુલાબ, માનુ
(૨) ચાંદી. કપુ

કલમ. પુ૦ સ્ત્રી૦ (કલમ) હાલીનું બચ્ચું

કલમિયા. સ્ત્રી૦ (કલમિકા) નાની પાથળી

કલમ. પુ૦ (કલમ) કાગર કોમલ (૨)
ચાર, નરકર

કલમલ. પુ૦ (કલમલ) વડરમાં રહેલા
દ્રવ્યનો સમૂહ.

કલમાય. ત્રિ૦ (કલમાય) ચળામાત્ર, ચળા
જેવડું

કલયલ. પુ૦ (કલકલ) કલકલાટ શબ્દ.

કલલ. ન૦ (કલલ) ગર્ભની પ્રથમ સાત
દિવસની અવસ્થા.

કલસ. પુ૦ (કલસ) ધંડા, કળાશો (૨)
ચાંદ માગધિકાનું છટું. (૩) અગ્નિકુમાર
દેવતાનું ચિહ્ન (૪) ઓગળીશમાં તીર્થકરનું
લાહન.

કલમિયા સ્ત્રી૦ (કલમિકા) નાનો કળાશિયો.
(૨) નાનો ધંડા

કલહ. પુ૦ ન૦ (કલહ) કલેશ, કળાઓ.

કલહંસ. પુ૦ (કલહમ) રાગલસ

કલહાય. ન૦ (કલહૈત) ચાંદી

કલા. સ્ત્રી૦ (કલા) ભાગ, અંશ (૨)
શાભા. (૩) હુન્નર, કારીગરી (૪) ચંદ્રની
કળા. (૫) પુરુષોને ગળવાની ૧૨ અને
સ્ત્રીઓને ગળવાની ૮ કળા (૬)
કળાનો સમૂહ ભાગ

કલાદ. } પુ૦ (કલાદ) સાની.

કલાય }

કલાય પુ૦ (કલાય) એક જાતનું ધાન્ય.

કલાયરિય પુ૦ (કલાયાર્ય) ૧૨ કળા
ગાળવાનાર, કળાચાર્યની પદવી મેળવેલ
અધ્યાપક

કલાવ. પુ૦ (કલાવ) મોરના પીંછા (૨)
સમૂહ (૩) કાગમાં પહેરવાનું આભરણ

કલાવ. પુ૦ (કલાવ) એ નામનું એક
અનાવર.

કલાવગ. ન૦ (કલાવક) કાગમાં પહેરવાનું
આભરણ (૨) ચાંદ સાંકાની એક
વાક્યતા

કલાવિ. પુ૦ સ્ત્રી૦ (કલાવિ) મયૂર, મોર

કલાસિવલિયા. સ્ત્રી૦ (કલાસિવિકા) એક
જાતનું શીંગવાળું ધાન્ય, વટાળા ચાળા
વગેરે.

કલિ. પુ૦ (કલિ) એક. એકની સખ્યા.
(૨) કળ્યા, કલેશ

કલિત્રાંગ પુ૦ } (કલિત્રાંગ) જે સખ્યાને
કલિત્રાંચ. ન૦ } ચારે ભાગના એક શેષ
રહે તેની સખ્યા.

કલિત્રાંગકડજુમ્મ. પુ૦ (કલિત્રાંગકડજુમ્મ)
જે સખ્યાને ચારે ભાગના ચાર શેષ રહે
અને લઘુધાકને ચારે ભાગનાં એક શેષ
રહે તે સખ્યા મહાયુગ્મ સખ્યાનો તે-
રો પ્રકાર.

કલિઝાંગકલિઝાંગ. પું (કલ્પ્યોજકલ્પ્યોજ) જે રાશીને ચારે ભાગનાં એક શેષ રહે અને લઘ્વાકને પણ ચારે ભાગના એક શેષ રહે તે સખ્યા; મહા યુગ્મ સખ્યાનો સાગમે પ્રકાર.

કલિઝાંગલેઝાંગ. પું (કલ્પ્યોજલેઝાંગ) જે સખ્યાને ચારે ભાગનાં ત્રણ શેષ રહે અને લઘ્વાકને ચારે ભાગનાં એક શેષ રહે તે સખ્યા; મહા યુગ્મ સખ્યાનો ચૌદમે પ્રકાર.

કલિઝાંગદાઘરજુમ્મ. પું (કલ્પ્યોજદાઘરજુમ્મ) જે સખ્યાને ચારે ભાગનાં બે શેષ રહે અને લઘ્વાકને ચારે ભાગના એક શેષ રહે તે સખ્યા, મહા યુગ્મ સખ્યાનો પંદરમે પ્રકાર

કલિંગ પું (કલિંગ) આર્ય દેશમાનો કલિંગ નામે આદ્ય દેશ (૨) નરખુચ, કાલિંગદુ

કલિંગ. ન૦ (કલિંગ) કલિંગ દેશમા અનેકુ વસ્ત.

કલિંગ પું (કલિંગ) મુડલો (૨) મુડી લાકડી

કલિન્દ. પું (કલિન્દ) એક આર્ય જન.

કલિન્દ. પું (કલિન્દ) એક જનનું લોક.

કલિન્દ. ન૦ (કલિન્દ) કેટલાં આંધવાનુ ધુધરીવાળુ બૂપાળ; કદોરો. (૨) કેડ ઉપર પહેરવાનુ એક જન, ચામડાનુ કવચ

કલિન્દ. ત્રિં (કલિન્દ) યુક્ત. (૨) રચેલુ

કલિસિયા. સ્ત્રી (કલિસિયા) કલિસિયાના આકારનું એક વાજી.

કલુણ. ત્રિં (કલુણ) કલુણા ઉત્પાદક, દયાપાત્ર, ગરીબ. (૨) કલુણારસ; નવ રમનાં એક રસ.

કલુણા. સ્ત્રી (કલુણ) કલુણ; દયા.

કલુસ ત્રિં (કલુસ) ડોળ, મેલું.

કલુસ. પું ન૦ (કલુસ) પાપકર્મ; ચિત્તની ઝમાડોળ સ્થિતિ.

કલેષ. ન૦ (કલેષ) શરીર; દેહ.

કલેસુય. ન૦ (કલેસુય) એક જનનું ધાસ.

કલોવાહ. સ્ત્રી () વાંશનો કડીયો.

કલ્પ. ન૦ (કલ્પ) આવતીકાલ, બીજો દિવસ. (૨) પ્રાતઃકાળ, પ્રભાતનો સમય. (૩) આરોગ્ય. (૪) શમ્દ; અવાજ. (૫) સખ્યા. ગણતરી (૬) ત્રિં રોગ રહિત.

કલ્પાકલ્પિ. ઘ૦ (કલ્પાકલ્પ) પ્રતિદિન, દમેશં (૨) પ્રતિપ્રભાત.

કલ્પાણ પું ન૦ (કલ્પાણ) સુખ; કલ્યાણ.

(૨) એ નામનું પર્વજ જનનું ઝાડ (૩)

એક પ્રકારના પ્રાચિનનું નામ. (૪)

તીર્થકરના ૭ કલ્યાણિકમાનુ ગમે તે એક.

(૫) નિવાળ; મોક્ષ (૬) સમૃદ્ધિ, વૈભવ.

(૭) પુણ્ય, શુભકર્મ. (૮) ત્રિં દિનકારક;

સુખકારક.

કલ્પાણકારિ. ત્રિં (કલ્પાણકારિ) ગુણવદ; મગલકારક

કલ્પાણ પું (કલ્પાણ) પડિલેદાળનો વ.

ખત વીંચા પછી પડિલેદાળ થાય તેનું

પ્રાચિન, કલ્યાણક નવ વિશેષ. (૨)

ત્રિં કલ્યાણકારી

કલ્પાણ. પું (કલ્પાણ) એક જનનો

વત્સર્પિત. (૨) ત્રિં કલ્યાણકારી

કલ્પાલ. પું (કલ્પાલ) દાદ નાડી વેચનાર,

પાણવાળો

કલ્પુય પું (કલ્પુય) એ મદિયવાળો યવ.

કલ્પોદય. પું () દ્વિતીય યમ; સાદ.

કલ્પોલ. પું (કલ્પોલ) નરમ, હલેર.

કલ્પાર. ન૦ (કલ્પાર) એક જનનું સંકેત ક્રમણ.

કલ્પાય. ત્રિં (કલ્પાય) અખતરવાળો.

કલ્પચિયા. સ્ત્રી (કલ્પચિયા) એક જનનું શમ.

કલ્પક. ન૦ (કલ્પક) કપટ.

કલ્પક્રિયા. સ્ત્રી (કલ્પક્રિયા) કાડી.

કલ્પ. પું ન૦ (કલ્પ) અખતર; કવચ.

(૨) જાળ; સમૃદ્ધ.

કવલ. પું (કવલ) કાળીયો.

કવલિજંત. ત્રિં (કવલ્યમાન) ખવાતુ

કવઙ્. પું () કોલાનું હામ; કણ્ઠ.

કવઙ્ઙી. સ્ત્રી () મોળા ઉકાળવાનું હામ

કવાડ નં (કાલ) ખાપરી.

કવાડ. પું નં (કપાટ) કપાટ, બારાણ
(૨) કેવળ સમુદ્ધાત ક્રિયામા કેવળી
આત્માના પ્રદેશને બહાર કાઢી પ્રસારી
કપાટને આકારે બનાવે તે.

કવાડમયમ્. પું (કાટમુતક) એ હાથ
અથવા ત્રણ હાથ જમીન ખાદે તે અમુક
પેસા આપીતા, એની શરત કરી રાખેલો
આકર.

કવાત. પું નં (કાલ) ધડાનો અર્ધભાગ
(૨) મરતક, ખાપરી (૩) શિક્ષા
પાત્ર.

કવિ. પું (કવિ) કવિતા કરનાર.

કવિ પું (કવિ) વાદરો.

કવિજલ. પું (કવિજલ) એક જાતનું પક્ષી

કવિકચ્છુ પું (કવિકચ્છુ) એક જાતની
વેલ કે જેને અડતા શરીરમાં ખરજ
ઉત્પન્ન થાય છે.

કવિટ્ટ. પું (કવિત્વ) કોલીનું ફળ, કાક.

કવિયા સ્ત્રી (કવિકા) ક્ષમામ

કવિલ પું (કવિલ) કવિલ કેવળી (૨)
બૂરો રંગ. (૩) એક જાતનું પક્ષી. (૪)
કવિલમુનિ સાખ્ય શાસ્ત્ર પ્રણેતા અને
તેના અનુયાયીઓ. (૫) એક બ્રાહ્મણ
મહર્ષિ (૬) આ નામના એક વાસુદેવ

કવિનમ્ર. પું (કવિલક) રાહુના પુત્રગણના
પર પ્રકારમાનો એક.

કવિસાયણ પું નં (કવિસાયન) એક જા-
તની મદિરા

કવિમીસઞ્. } પું નં (કવિશોષક) કા-
કવિસીસઞ્. } શીશા.

કવિહસિય. નં (કવિહસિત) આકાશમ.
અકરમાત્ર બળતી બચકર જવાળા દે-
ખાય તે.

કવેલુક. પું () પાત્ર વિશેષ;
કવેલુચ } મેહાટી કણ્ઠ. (૨) ન-
ગિયાં (૩) કણ્ઠઝા.

કગોડ પું (કોત) પારેવો. (૨) નં
ક'માડ; કોલુ

કગોતાલિ સ્ત્રી (કગોતગલિકા) પક્ષીને પાળ-
વાની જગા, કબૂતરખાનુ

કગોય પું (કોત) કબૂતર; પારેવા.

કગોયમરી. નં (કગોતમરી) પારેવાના
શરીરના રંગવાળુ ફળ, કોળ.

કગોલ. પું (કોત) ગાત્ર, લમાળુ.

કવ્ય નં (કાવ્ય) કાવ્ય, કવિની બનાવેલ
કવિ

કવ્વડ. પું નં (કવ્વડ) જુઓ "કવ્વડ"
શબ્દ

કવ્વડઞ્. પું (કવ્વડક) '૧' મા ગ્રહનું નામ.

કમ્. પું (કમ) આબખા; કારકો

કમ્ પું (કમ) ધસીને કસોટી કરવી તે.
(૨) ત્રિં દિવસ, દાર મારનાર (૩)
પું નં સસાર, ભવ, જગત્. (૪) નં
કર્મ કર્મપુર્ણ

કમ્ડ નં () કસનર. કચંગે.

કમ્ડિય પું (કમ્ડ) કસોટીનો પથંગ.

કમ્પડ. પું (કમ્પડ) કસોટીનો પથંગ

કમ્ગ. પું નં () ખસ

કમા. સ્ત્રી (કમા) આશુક; કારકો

કસાઈ. ત્રિં (કસાયિત્ર) કપાય રંગવાળો.
(૨) કોધ, માન, માયા ને લોભવાળો.

કસાય. પું (કવાય) ભગવા વસ્ત્ર (૨)
કસાયલો રસ (૩) પત્રવખા સૂત્રના
ત્રીજા પદના સાતમા દારનું નામ. (૪)
પ્રજાપતાના ચઉદમા પદનું નામ (૫)
સાત સમુદ્ધાનોમાની બીજી સમુદ્ધાત.

(૬) કોષ માન માયા અને લોભ. (૭) વર્ણ વિશેષ; લીલા, પીળા રંગ.
કસાયકુસીલ. પું (કસાયકુસીલ) કપાચ યુક્ત સાધુ; છ પ્રકારના નિર્ગ્રથમાનો એક.
કમ્માયપદ. નં (કસાયપદ) પત્રવળા સત્તના ચોથા પદનું નામ.
કસાયમોહણિજ્ઞ. નં (કસાયમોહનીય) કપાચરૂપ મોહનીય કર્મની પ્રતિ.
કમ્માયમુગ્ધાશ પું (કસાયમુગ્ધાશ) કોષાદિ કપાચને ઉદ્યે છાના પ્રદેશ શરીર અદર અને બહાર વિસ્તરવાથી નેત્ર વિકાર કે મુખ વિકારનું થતું અને કપાચ મોહનીયનો ભોગવડો કરી કપાચના પુલ્ગળોને નિર્ગરવાં તે.
કસાયત પું (કસાયત્તમ્) કપાચવાળો આત્મા
કસાહિ. પું સ્ત્રીં (કસાહિ) એક જાનનો મુકુલિત સર્પ
કસિ. પું (કૃષિ) ખેતી, કૃષિ કર્મ.
કસિણ. ત્રિં (કૃત્સ્ન) પુરેપુરે (૨) અખડ, ખંડિત ન થયેલ. (૩) પું પરિપૂર્ણ રૂઢ, મદ્યરૂઢ, જેનાથી મ્હોટો ખીન્ન રૂઢ નથી તે
કસિણ. ત્રિં (કૃત્સ્ન) કાગુ; કાળાશવાળુ.
કસિણા. સ્ત્રીં (કૃત્સ્ના) જે પ્રાયશ્ચિત્તમા અધિક સમાધ શકે નહી તે, પ્રાયશ્ચિત્તનો એક પ્રકાર.
કમેહ. પું નં (કમ્હ) પાણીમા ઉત્પન્ન થતો કશેરૂ નામનો પ્રસિદ્ધ દંડ
કસેહા. પું (કમ્હ) ક્ષેરૂ નામની પાણીમા ઉગતી વનસ્પતિ.
કસ્સઈ. ઇં (કસ્યચિત્) કોષ એકનું.
કહ. } ઇં (કયમ્) કર્મ; શા માટે, કેવી રીતે ?
કહ. }
કહકહા સ્ત્રીં (કયકયા) વિકથા; રાગદુષ્ટ ઉત્પન્ન કરનારી કથા.

કહંચિ ઇં (કયચિત્) કોષ પ્રકાર.
કહકહ પું (કચક) ઘણા જાણુનો ખુશાલીનો અવાજ.
કહકહકહ. પું (કચકચક) ખુશાલીનો પોકાર.
કહગ પું (કચક) કથા કરનાર.
કહણ. નં (કચન) } કથન
કહણા. સ્ત્રીં (કચના) }
કહણ પું નં () અપર
કાવિ. ઇં (કચનપિ) કોષપાણી રીતે.
કહા સ્ત્રીં (કચા) કથા; વાર્તા
કહાણા નં (કચાનક) કથા; વાન.
કહાસમુગ્ધાશ પું (કચાસમુગ્ધાશ) પરસ્પર વાર્તાલાપ
કહિ. ત્રિં (કચિત્) કહેનાર
કહિ ઇં (ક) કપાં, કંચ દેકાણે /
કહિચ. ત્રિં (કચિત) કહેલું.
કહિ ઇં (ક) કપા.
કહિ. ઇં (કચા) કચાર
કહિચિ. ઇં (કચિત) કપાચપાણુ; કોષસ્થળે.
કહિત ત્રિં (કચિત) કહેલ.
કહિનાર ત્રિં } (કચિત્) કહેનાર, ખા-
કહેનાર } લનાર.
કહાર. નં (કહાર) સધ્યાવિકાની સંક્રમક
કાહ. ઇં (કાચિત) કોષ, આગનિ વિશેષ પદાર્થ.
કાહય ત્રિં (કાચિક) શરીર સંબંધી, ચાર્ગરિક.
કાહયા સ્ત્રીં (કાચિકી) શરીરના વ્યાપારથી થતી ક્રિયા; પાચ ક્રિયામાંની એક. (૨) મૂત્ર, પેશાબ.
કાઈ. સ્ત્રીં (કાકી) કાગડી.
કાઈઅડઅ. નં (કાચયગ્ઢક) કાગડીનાં ઇંડા.
કાઝ. સ્ત્રીં (કાઝોતી) કાપોતલેસ્યા; આત્માના એક પ્રકારનું પરિણામ
કાઝંબરિ પું (કાકોદુમ્બરિ) એક જાતનું ઝાડ.

કાકબરિય. પુ० (કાકોદુમ્બરિક) વ્રક્ષ વિશેષ.
 કાકબરી. સ્ત્રી० (કાકોદુમ્બરી) એક જાતની
 ઔષધિ
 કાકકામ. ત્રિ० (કર્તુકામ) કરવાની ઇચ્છાવાળું.
 કાકજ્જુયથા. સ્ત્રી० (કાયજ્જુકતા) શરીર યા-
 ગની સરક્ષના; મીઠાપાણું.
 કાકકુલ્લ. ન० (કાયોક્લુલ) દૂર રહીને
 બ્રીજના શરીરનું આકર્ષણ કરવું તે.
 કાકદ્વર પુ० (કાકોદ્વર) એક જાતનો કળ-
 વાળો સર્પ
 કાકરિસ. પુ० (કાપુલ્લ) કાચર, બીકળ.
 કાકલિ સ્ત્રી० (કાકોલી) એક જાતની
 વનસ્પતિ.
 કાકલેસા. } સ્ત્રી० (કાપોતલેસ્યા) ૭ લેશ્યા
 કાકલેસા } માતી તીજ કાપોત લેશ્યા.
 કાકમ્મગ પુ० (કાયોમ્મર્ગ) કાયાના વ્યા-
 પારનો ન્યાય, કાકિસંગ કરવો તે. (૨)
 આવશ્યક સૂત્રના પાંચમા અધ્યયનનું
 નામ. (૩) શરીર પરના મમત્વનો ન્યાય.
 કાકમ્બાદ્વર. પુ० (કાકોદ્વર) એક જાતનો સર્પ
 કાકમ્બાચ. પુ० (કામોત) બુઝો “કાક” શબ્દ.
 કાકમ્બોલી. સ્ત્રી० (કાકોલી) એ નામની
 એક વનસ્પતિ, કદ વિશેષ.
 કાકમ્બોલગ પુ० (કાયોલગ) સસારી આત્મા
 કાંચી. સ્ત્રી० (કાચી) કાચો નામની એક
 નગરી.
 કાક. પુ० (કાક , કાકાંડા (૨) ગ્રહ વિશેષ
 (૩) ગ્રહાધિપાયક દેવ વિશેષ.
 કાકન્તિધ્ર પુ० (કાકન્તિક) કાકડી.
 કાકન્દગ. પુ० (કાકન્દક) } એક જૈન
 કાકન્દિય. પુ० (કાકન્દિક) } મહર્ષિ
 કાકન્દિયા. } સ્ત્રી० (કાકન્દિકા) જનશત્રુ
 કાકન્દી } રાગની કાકડી નામની
 નગરી. (૨) જૈન મુનિઓની એક શાખા.
 કાકળી. સ્ત્રી० (કાકિળી) ચક્રવર્તીના ચૌદ
 રત્નમાંનું એક રત્ન.

કાકજંઘા સ્ત્રી० (કાકજઘા) એક જાતની
 વનસ્પતિ.
 કાકલિ. સ્ત્રી० (કાકલિ) સુદૃઢ ગીતિધ્વનિ.
 કાકલિ પુ० સ્ત્રી० (કાકલી) એક જાતની
 વનસ્પતિ.
 કાક. પુ० (કાક) કાકાંડા (૨) કાક ના-
 મનો ગ્રહ
 કાકન્દી. સ્ત્રી० (કાકન્દી) બુઝો “કાકડી”
 શબ્દ
 કાકાણિ ન० (કાકિળી) રાજ્ય (૨) એ
 નામની એક વેલ. (૩) ચક્રવર્તીના ચૌદ
 રત્નમાંનું એક કે જેથી ચક્રવર્તી નિમિસ
 ગુણમાં પ્રકાશ કરવાને માંડલા આ-
 લેખ છે
 કાકાગિરયગ. ન० (કાકિળીગિર) ચક્રવર્તીનું
 કાકિળી નામનું રત્ન
 કાકાગિલ્લક્ષણ. ન० (કાકિળીલક્ષણ) કાકિળિ
 રત્નને જોવાની કળા.
 કાકાળી સ્ત્રી० (કાકિળી) કાકી; સોનું રૂપ
 માપવાનું એક વજન, સવા ચણોડી
 ભારનું માપ. માસાનો ચોથો ભાગ
 કાકાતાલિજ ન० (કાકતાલીય) કાકને
 એસવું તે નાવને પડવું તેમ અનાયાસ
 કાંઈ કાર્ય બની જાય તે દેશજી વપરાનો
 ન્યાય.
 કાકાપિંડી સ્ત્રી० (કાકપિંડી) અગ્રપિંડ.
 કાકમ્સર પુ० (કાકમ્સર) કાકાંડાની પેઠે
 કંકાર સ્વરથી ગાયું તે. ગાયનનો
 એક દોષ
 કાકિળી. સ્ત્રી० (કાકિળી) ચક્રવર્તીનાં ચૌદ
 રત્નમાંનું એક રત્ન કે જેને ૭ તળા
 આઠ ખુણા અને આર દાંડો હોય છે.
 (૨) કાકી; માસાનો ચોથો દિસ્સો.
 કાકિળીમંસ. ન० (કાકિળીમંસ) કાકીને
 આકારે કાકી જેવડા માસાના કદડા શરી-
 રમાંથી કાઢવા તે.

કાગિણીમંસલાદમ. ન૦ (કાકિણીમાંસલાદમ)
કાડી પ્રમાણે કકડા કરી પોતાનું માસ
પોતાને ખવડાવે તે.

કાગિણીમંસલાવિયંગ. ત્રિ૦ (કાકિણીમાંસલા-
દિતાજ) કાડીને આકારે માંસના કકડા
કર્યા ને; એક પ્રકારની શારીરિક
શિક્ષા.

કાગી. સ્ત્રી૦ (કાકી) કાગડી. (૨) કાગડા
સખથી વિદ્યા, કાક વિદ્યા.

કાગોશંદ. પુ૦ (કાકોત્તન્દ) આ નામની એક
મંદેશ જાતિ.

કાણ ત્રિ૦ (કાળ) } છિદ્રવાળુ, કાણું (૨)
કાણ } એક આખવાળો; કાણા

કાણક ન૦ (કાણક) આળ.

કાણના ન૦ (કાણક) શેરડીનો એક રંગ
કે જ્યેથી તેમા છિદ્ર છિદ્ર પડી જાય (૨)
તેવા છિદ્રવાળી શેરડી.

કાણના. ત્રિ૦ () ચોડેલુ.

કાણાણ. ન૦ (કાનન) પ્રકાળ ઝાડોવાળુ વન,
જંગલ (૨) ઉપવન, બગીચા.

કાણિકા સ્ત્રી૦ () માટી છટ.

કાણિય ન૦ (કાળય) કાળાપાપ, માળ
રંગમાનો એક રંગ

કાર્દ્વ. પુ૦ (કાર્દ્વ) એક જાતનો ઘસ

કાર્દ્વસિયા સ્ત્રી૦ (કાર્દ્વિકા) તમકાપના
પ્રભાવથી મદ થયેલી ચંદની કાન્તિ.

કાપાલિચ્ચ. પુ૦ (કાપાલિક) કાપાલિક યોગી.

કાપિસાયણ ન૦ (કાપિસાયન) એક જાતની
માદરા.

કાપુરિસ. પુ૦ (કાપુર) કાચર પુરુષ

કામ. પુ૦ (કામ) મનોજ શબ્દ અને મનોજ
રૂપ. (૨) શબ્દાદિ પાંચ વિષય (૩)
ધન્ય, કામના, વાસના, અભિજ્ઞાપા
(૪) કામકર્મ; મેથુન સેવા.

કામં. ઋ૦ (કામ) અત્યન્ત; અતિશય.
(૨) અવધારણ (૩) સ્વીકાર.

કામં. ન૦ (કામાજ) કામોત્તેજક સ્નાન
વગેરે.

કામકંત ન૦ (કામકાન્ત) દેવ વિમાન
વિશેષ.

કામકમ. ત્રિ૦ (કામકન) ધન્ય પ્રમાણે
ગતિ કરનાર, સ્વચ્છદે આજનાર. (૨)
લાનક નામ જુદા દેવલોકના ઇન્દ્રનુ મુસા-
ફરી વિમાન.

કામકામ ત્રિ૦ (કામકામ) વિષયની ધન્ય-
વાળો.

કામકુટ ન૦ (કામકુટ) દેવ વિમાન વિશેષ.

કામક. ત્રિ૦ (કામક) અભિજ્ઞાપાવાળો (૨)
આહનાર.

કામગમ પુ૦ (કામગમ) જુદા દેવલોકના
ઇન્દ્રનુ વિમાન (૨) જુદા દેવલોકના ઇન્દ્રના
યાન વિમાનનો વ્યવસ્થાપક દેવના (૩)
ત્રિ૦ વેચ્છાચારી

કામગુણ. પુ૦ (કામગુણ) કામને-વિષયને
ગુણ કરનાર-ઉત્તમ આપનાર ગુણો;
શબ્દાદિ પાંચ વિષય. (૨) ન૦ મેથુન.

કામજલ ન૦ (કામજલ) સ્નાન કરવાનો
આવેલ

કામજુગ. પુ૦ (કામજુગ) પક્ષી વિશેષ.

કામઝ્ઝય ન૦ (કામઝ્ઝય) દેવ વિમાન વિશેષ.

કામઝ્ઝયા. સ્ત્રી૦ (કામઝ્ઝયા) કામઝ્ઝય
નામની એક વેશ્યા

કામટ્ટિ ત્રિ૦ (કામટ્ટિ) વિષયાભિજ્ઞાપી.

કામટ્ટિય. પુ૦ (કામટ્ટિક) જૈન સાધુઓનો
એક મુળ.

કામદુહા. સ્ત્રી૦ (કામદુહા) જોષાએ તેટલું
દૂધ પ્રાપ્ત કરનાર કામદુહા ગાય.

કામદેવ. પુ૦ (કામદેવ) એ નામના એક
શ્રાવક; મહાતીર સ્વામિના દશ શ્રાવક-
માંના એક.

કામપિપાસિય. ત્રિ૦ (કામપિપાસક) વિષયા-
ભિજ્ઞાપી.

કામપ્પમ. ન૦ (કામપ્રમ) દેવવિમાન વિશેષ.

કામપાસ. પુ૦ (કામપાસ) ૪૭ માં અર્ધનુ નામ.

કામમહાવળ ન૦ (કામમહાવળ) કાશી-વાણારસી નગરી અદારનું એક ચૈત્ય-ઉદ્યાન.

કામય. પુ૦ (કામક) કામની ઇચ્છાવાળો, કામી.

કામરૂચિ ત્રિ૦ (કામરૂચિ) ઇચ્છાનુસાર રૂપ અનાવનાર.

કામલેક્ષ્મ. ન૦ (કામલેક્ષ્મ) દેવ વિમાન વિશેષ.

કામવર્ણા. ન૦ (કામવર્ણ) એક દેવ વિમાન

કામમનમણિગણ ત્રિ૦ (કામમનમણિ) કામાન્ધ

કામમિનાર ન૦ (કામમિનાર) દેવ વિમાન વિશેષ

કામમિટ્ટ ન૦ (કામમિટ્ટ) દેવ વિમાન વિશેષ

કામવટ્ટ. ન૦ (કામવટ્ટ) દેવ વિમાન વિશેષ.

કામાર્મન્ના. સ્ત્રી૦ (કામાર્મન્ના) વિપયાભિલાષ.

કામિ ત્રિ૦ (કામિ) કામની ઇચ્છાવાળો; કામી

કામિચ્છ ત્રિ૦ (કામિચ્છ) કામની ઇચ્છાવાળો

કામિચ્છા. સ્ત્રી૦ (કામિચ્છા) ઇચ્છા. અભિલાષ.

કામિજુગ પુ૦ (કામિજુગ) એક નગરનાં રૂવાંની પાખવાળુ પક્ષી

કામિટ્ટિ પુ૦ (કામિટ્ટિ) આર્ય સુવસ્તીના શિષ્ય.

કામિટ્ટિયગણ પુ૦ (કામિટ્ટિયગણ) કામિટ્ટિ નામનો મહાવીર સ્વામીના નવ ગણમાનો એક ગણ.

કામિય. ત્રિ૦ (કામિય) ઇચ્છુ.

કામુત્તરવર્ડિસગ. ન૦ (કામુત્તરવર્ડિસગ) દેવ વિમાન વિશેષ

કામુય ત્રિ૦ (કામુય) કામની ઇચ્છાવાળો, કામી.

કાય. પુ૦ () પાણી લાવવાની કાવડ

કાય. પુ૦ (કાક) કાકડો (૨) વનસ્પતિ વિશેષ, કાળા ઉચ્ચર

કાય. ન૦ (કાચ) કાચ

કાય. પુ૦ (કાય) કાયા; શરીર. (૨) એ નામનો એક અનાર્થ દેશ. (૩) પૃથ્વી, જળ, અગ્નિ, વાયુ, વનસ્પતિ અને વસ એ છ કાય (૪) કાય દેશમાં રહેવાવાળા મનુષ્ય. (૫) એ નામની વનસ્પતિ (૬) પ્રકાર. બદ (૭) કાક દેશમાં ઇન્દ્ર નીલમણીના રગનો કપાસ થાય છે તે કપાસના સુતનું અનેકુ વસ્ત્ર (૮) ૩૬ માં અર્ધનુ નામ. (૯) પન્નવળા સૂત્રના ત્રીજા પન્ના ચાથા કારનુ નામ. (૧૦) સમૂહ.

કાર્યવ્ગ. ત્રિ૦ (કાર્યવ્ગ) કાકડી નગરીમાં વસનાર.

કાર્યવી. સ્ત્રી૦ (કાર્યવી) પ્રાચીન સમયની કાકડી નામની નગરી.

કાર્યવ ન૦ (કાર્યવ) કદમ્બનુ વૃક્ષ

કાર્યવગ પુ૦ (કાર્યવગ) કદમ્બ.

કાયક. ન૦ (કાયક) વસ્ત્રની એક રંગ.

કાયકોટ્ટિય. પુ૦ (કાયકોટ્ટિય) કાવડીઓ. કાવડથી ભાર ઉપાડનાર

કાયગુત્ત ત્રિ૦ (કાયગુત્ત) શરીરને વશ રાખનાર.

કાયગુત્તિ. સ્ત્રી૦ (કાયગુત્તિ) શરીર વશ રાખવું, શતેન્દ્રિયતા

કાયજોગ. } પુ૦ (કાયજોગ) શારીરિક ક્રિયા

કાયજોગિ. ત્રિ૦ (કાયજોગિ) શરીરજન્ય ક્રિયાવાળો.

કાયટિહ પુ૦ (કાયટિહ) પૃથ્વી વગેરે કાયમાં અવિદિગ્ધપણે રહેવું તે. (૨) પ્રજાપતિના સૂત્રના અદારમાં પદ્મ નામ કે જેમાં નરકાદિ જીવોનું કાયસ્થિતિનું વર્ણન આપેલ છે.

कायशिरोह. पु० (कायनिरोध) शरीरना व्या-
पारना परित्याग.
कायतिगिच्छा. स्त्री० (कायचिच्छिन्ना) शरी-
रना रोग भटाडवानु चिच्छित्सा दर्शवना
शास्त्र; आयुर्वेदो अत्र भाग.
कायपावार. न० (कायपावार) काय देशभां
अनेक वस्त्र.
कायपुराण. न० (कायपुण्य) कायाअ सेवा
करवाथी अतुं पुण्य
कायबलिअ. त्रि० (कायबलिक) भग्नुत
शरीरवाणो; कायाना अगवाणो
कायमवस्थ. त्रि० (कायमवस्थ) भाताना ग-
र्भमा रहल.
कायमंत. त्रि० (कायवत) उंचा शरीरवाणो.
कायमणि. पु० (कायमणि) कायनो उडडा
कायमार्ह. स्त्री० (कायमार्ही) भीडु कण आ-
पनारी अत्र वनरपनि.
कायय. त्रि० (कायक) काय देशनु अनेकु
कायर. त्रि० (कातर) कायर, निर्भादय, ना
दिभत (२) अे नाभनो अत्र देश
कायरिय. पुं० (कातरक) गाशागाना भुज्य
श्रावडनु नाभ.
कायरिय. पुं० (कातर) देवता विशेष.
कायरिया. स्त्री० (कातरिका) भाया, कपट
कायवज्ज. पु० (कायवज्ज) अे नाभनो अद.
कायव्यायाम. पु० (कायव्यायाम) काययोग,
कायाना व्यापार.
कायसंवेह. पु० (कायसंवध) शरीरना
स्थिति.
कायसमाधारगाथा. } स्त्री० (कायसमाधारगाथा)
कायसमाहारगाथा. } सयभभांज कायानु
प्रवर्तन करतु ते.
कायसमिह. स्त्री० (कायसमिति) कायाने जत-
नाये प्रवर्तावपी ते; काय समिति.
कायसमिय. त्रि० (कायसमित) यत्नपूर्वक
कायाने प्रवर्तावनार.

कायसुप्यगिहाण. न० (कायसुप्यगिहाण) कायानुं
सुप्यगिहाण; कायाने शुभ कृत्यभां अत्रात्र-
नाथी उडवी ते.
कायाइक. त्रि० (कादायिक) काष्ठ वपनतुं.
कायाग. पु० (कायाक) नट विशेष; अडुइपी.
कायावग. त्रि० (कायोग) अत्र कायमाथी
भीछ कायभां जतार.
कार. पु० (कार) क्रिया; इति; व्यापार.
कार. पु० न० (कारा) कारागृह; डेहपानुं.
कारंड. पु० (कारण्ड) अतक पक्षी
कारग. त्रि० (कारक) करनार. (२) न०
कारकसंगति, समकतिना दश प्रकारभांने
अत्र. (३) करवनार (४) न० कर्ता,
कर्म वगेरे व्याकरणप्रसिद्ध कारक (५)
उदाहरण, दृष्टान्त.
कारण. न० (कारण) कारण, निमित्त (२)
आहार लेवाना अनावेला कारण सिवाय
आहार लेवाथडी यनिने लागतो अत्र
हाय (३) प्रयोजन. (४) अपवाद.
कारणिय. त्रि० (कारणिक) कठपाणु कारणथी
निष्पन्न थयेल (२) पु० न्याय करनार;
न्यायाधीश.
कारभागिय. पु० (कार्यभागिक) कारभारी;
दिवान (भत्री)
कारय. न० (कारक) जुअो “कारक” शब्द.
कारवाहिअ. स्त्री० (कार्यवाहिका) कार्यवाहन
करनारी
कारवण. न० (कारण) करवतुं; करवाने प्रेरतुं.
कारवाचिय. त्रि० (कारित) करवेस; अनावेल.
कारि. त्रि० (कारिन्) करनार; कर्ता.
कारिय. न० (कार्य) कार्य; प्रयोजन.
कारिय. त्रि० (कारित) करवेस; अनावेल.
कारियल्लुह. स्त्री. कारवल्ली करेलांनी वेस; कारेली.
कारिया. स्त्री० (कारिका) काभ करनारी.
कारिल्लुअ. न० (कारिल्लक) कारेलां.
कारिल्ली. स्त्री० () करेलांनी वेस; कारेली.

કારીસ. પુ૦ (કારીષ) જાણના અગ્નિ.
 કારીસંગ. ન૦ (કારીષાજ) જેનાથી અગ્નિ
 પ્રવ્યવહાર કરાય તે અગ્નિ પુકવાના ધર્મો
 કારુણ્ય. ત્રિ૦ (કારુણીય) કરીગર સાથે
 સબધ રાખનાર.
 કારુણિય. ત્રિ (કારુણિક) દયાળુ; કરુણાવાન.
 કારુણ્ય. } ન૦ (કારુણ્ય) કરુણા; દયા
 કારુણ્ય. }
 કારેલુપ ન૦ () કારેલુ, તરકરી
 વિશેષ.
 કારોંડિય પુ૦ (કારોંટિક) બિંદુક વિશેષ,
 કાપાત્રિક (૨) તામ્બુલ વાદક
 કાલ પુ૦ (કાલ) સમય, વખત, અવસર.
 (૨) સ્થિતિ (૩) પ્રાતઃકાળ (૪) પદ મા
 ગ્રહનું નામ. (૫) ભયાનક, કાળ સ્વરૂપ.
 (૬) વેલગ તથા પ્રલયન ઇત્યાદિ લોક-
 પાળનું નામ. (૭) વાયુકુમાર અતિના
 દેવતાના ઇંદ્રનું નામ. (૮) જે નારકાને
 કાયામા રાંધે અને પોતે રંગ કાળો તે
 કાળ નામે પરમાધામીની એક જાત (૯)
 ન૦ આદિમા દેવલોકનું એક વિમાન (૧૦)
 પુ૦ પૂર્વ દિશામાંનો કાળ નામનો સાતમી
 નરકનો નરકાવાસ (૧૧) ન૦ જુનાંને
 નવી અને નવી વસ્તુને જુનાં બનાવનાર,
 પચાંચને પચ્ચાવનાર એક દ્રવ્ય, જ દ્રવ્ય-
 માનુ એક દ્રવ્ય (૧૨) ચક્રવર્તીના નવ
 નિધાનમાનું એક કે જેમા સર્વ કરીગરી
 શિદ્ધ કર્મનો સમાવેશ થાય છે (૧૩)
 ત્રિ૦ કાળારંગનું. (૧૪) પુ૦ કૃષ્ણપદ્મ
 (૧૫) પિશાચ જાતના વ્યતર દેવતાનો
 ઇંદ્ર. (૧૬) મરણ; મૃત્યુ. (૧૭) ન૦ નિ-
 રવાવલિકાના પહેલા અધ્યયનનું નામ
 (૧૮) પુ૦ પૂર્વના લવણ સમુદ્ર કે પાતા-
 ગના અધિકાતા દેવ. (૧૯) રાજા શ્રેણિ-
 કના એક પુત્ર. (૨૦) કાળ નામના એક
 ગૃહપતિ. (૨૧) અભાવ (૨૨) પિશાચ

દેવોની એક જાત. (૨૩) ન૦ કાળી દે-
 વીનું સિદ્ધસન
 કાલક. ન૦ (કાલક) કાળા પુદ્ગલ.
 કાલકાંચિ ત્રિ૦ (કાલકાંચિ) કાળા-પદ્મ
 મરણને આદીનાર (૨) સમયની અપેક્ષા
 કરનાર. (૩) અવસરના જાળનાર
 કાલકાલ પુ૦ (કાલકાલ) મૃત્યુ સમય
 કાલકૃટ. ન૦ (કાલકૃટ) વિપ; ઝંડ
 કાલક. ત્રિ૦ (કાલક) કાળા રંગનું. (૨)
 પુ૦ કાળકાચાથે.
 કાલગય. ત્રિ૦ (કાલગય) મરણ પામેલ.
 કાલગાહવા પુ૦ (કાલગાહવા) કાળ નામના
 ગૃહ પતિ-જે.
 કાલચક્ર. ન૦ (કાલચક્ર) વીણ સાગર-
 પમપરિમિત સમય.
 કાલચારિ. ત્રિ૦ (કાલચારિ) પાતાના
 કરાવેલ સમય સાથે તે
 કાલકૃટ } સ્ત્રી૦ (કાલકૃટ) કાળ
 કાલકૃટિ } પરિમિત સ્થિતિ, આયુષ્ય.
 કાલકૃત્ત. ન૦ (કાલકૃત્ત) અધારીયા પક્ષની-
 અમાસની અર્ધ રાત્રિ
 કાલસાગ. ન૦ (કાલસાગ) કાળસમયની જાત.
 કાલસાગિ. ત્રિ૦ (કાલસાગિ) કાળસાગી,
 અમુક માણસનું ક્યારે માત થયે તે જા-
 નનાર.
 કાલસાગ મા સ્ત્રી૦ (કાલસાગ) અવસર જા-
 નવો તે, દેશકાળની જાળખાળ.
 કાલતુલ્ય. ત્રિ૦ (કાલતુલ્ય) કાળની અ-
 પેક્ષાએ બરાબર, સમાનકાળગણો
 કાલચમ્પ. પુ૦ (કાલચમ્પ) કાલચર્મ, મરણ.
 કાલજ ત્રિ૦ (કાલજ) કર્તવ્ય પરાયણ, વ-
 ખતને જાળનાર. ઉચિત અનુચિત સ-
 મયને જાળનાર.
 કાલપડિલેહમયા સ્ત્રી૦ (કાલપડિલેહમયા) કાળ-
 વખતનું નિરીક્ષણ. જે વખતનું જે યામ
 શાસ્ત્રમા બતાવ્યું હોય તેના પ્રત્યે જાગૃત
 રહેવું તે

કાલપરમાણુ. પુ० (કાલપરમાણુ) સુદમમા
સુદમકાળ; સમય.
કાલપરિચાપ્ત. પુ० (કાલપરિચા) મોતને વ-
ખતે કરવાનો સંલેખનાવિધિ, ભક્તપરિ-
ગાદિ પડિતમરણ.
કાલપરિહીત. ન० (કાલપરિહીત) વિદ્યમ્બ, દીલ
કાલપાલ. પુ० (કાલપાલ) એ નામના
ધરણેન્દ્ર અને ભૂનાનના લોકપાળ.
કાલપિસાયકુમારિન્દ. પુ० (કાલપિસાયકુમારિન્દ)
કાળ નામે પિશાચોનો ઇન્દ્ર
કાલપુરિસ. પુ० (કાલપુરિસ) નં પુરિસે
કર્મનો અનુભવ કરના હોય તે.
કાલપ્રમ. પુ० (કાલપ્રમ) એ નામનો એક
પર્યત.
કાલમાસ. પુ० (કાલમાસ) મરણ સમય
કાલમાસિણી. સ્ત્રી० (કાલમાસિણી) પ્રસવ
સમયને પ્રાપ્ત થયેલ ગર્ભવતી સ્ત્રી
કાલમિગ. પું० (કાલમિગ) કાળા મૃગની
એક જાતિ
કાલમુહ. પુ० (કાલમુહ) ઉત્તર ભરતમાંનો
એક દેશ
કાલય. પુ० (કાલક) કાળોપર્ણ
કાલલોચ. પુ० (કાલલોક) કાળની અપ-
ક્ષાએ લોક
કાલવર્ડિસથમવણ. ન० (કાલવર્ડિસથમવણ)
કાળોદેવીનું કાળાવતસક નામનું ભવન
કાલવર્ણ. પુ० (કાલવર્ણ) કાળો રંગ
કાલવાદ. ત્રિ० (કાલવાદિન્) જગતને કાળ-
કૃત માનનાર.
કાલગલ. પુ० (કાલગલ) ધરણેન્દ્રના લોક-
પાળનું નામ.
કાલવાસિ. પું० (કાલવર્ષિન્) સમયે વરસ-
નાર, ચોમાસામાં વરસનાર (મેઘ).
કાલસંસાર. પુ० (કાલસંસાર) રાતદિવસ,
માસ, વર્ષ, પદ્યોપમ, સાગરોપમ પર્યત
લટકું તે કાલસંસાર.

કાલસમય. પુ० (કાલસમય) કાળરૂપી સમય.
કાલસિરી. સ્ત્રી० (કાલસિરી) કાળ શૃંગપતિની
કાળશ્રી નામની ધર્મ પત્ની.
કાલસીદાસણ. ન० (કાલસિદાસણ) કાળ
નામવાળું સિદાસન
કાલા. સ્ત્રી० (કાલા) કાલેન્દ્રની કાલા નામની
રાગધાની (૨) ચમરેન્દ્રની એક અગ્ર-
મદિપી (૩) એ નામની એક વેશ્યા.
કાલાહકંત. પુ० (કાલાહકંત) ભુખતે સમયે
નદિ પાણી તેને ઉલ્લસીને મળેલો ખારાક.
(૨) કાળની જે મર્યાદા આર્યવ હોય
તેને ઉલ્લસી ગયેલ
કાલાહર. પુ० (કાલાહર) કાળ-આયુ-
પ્પના પ્રમાણનું અનિચાર-ઉલ્લસન કરતું
તે, આયુષ્ય તોડી નાખતું તે
કાલાગુર. પુ० (કાલાગુર) કાળુ અગર,
સુગંધ ધૂપનું દ્રવ્ય, કૃષ્ણાગર.
કાલાગુટ્ટાદ. ત્રિ० (કાલાગુટ્ટાદ) વખતસર
અનુક્રાંત કરનાર, નકામો વખત નાદ
ગાળનાર
કાલાણપુચ્ચી. સ્ત્રી० (કાલાણપુચ્ચી) કાળપિપચક
અનુપૂર્ણ-અનુક્રમ.
કાલાદેસ. પુ० (કાલાદેસ) કાળની અપેક્ષા
કાલામિગહ. પુ० (કાલામિગહ) પહેલે પહેલ-
રે કે છંદસે પહેલે અમુક વખતે મળે તોજ
લેતું એમ કાળ સમયની નિયમ ખારવો તે
કાલાયમ. ન० (કાલાયમ) કાળુ લોક;
પ્રાણ; મજબેલ
કાલાલોણ. ન० (કાલાલોણ) કાલ પર્યતમાં
ઉત્પન્ન થતું કાળુ મીઠું.
કાલાવમાસ. પુ० (કાલાવમાસ) કાળી ઝાંઝ;
કાળી પ્રભા.
કાલાસવેસિયપુત્ત. પુ० (કાલાસવેસિયપુત્ત)
શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુના શાસનના એક
સાધુ; પાર્શ્વનાથના સત્તાનિયા કે જેણે
થિયર સાધુઓને પ્રશ્નો પૂછ્યા હતા.

કાલિંગી. સ્ત્રી૦ (કાલિંગી) તરશુચ; તર-
શુચની વેણ.

કાલિંજર. પુ૦ (કાલિંજ) એ નામનો એક
પર્વત.

કાલિંગી. સ્ત્રી૦ (કાલિકી) સંગ્રા વિશેષ;
ધણ સમય પહેલાં થઈ ગયેલી વસ્તુનું
પણ જોનાથી સ્મરણ થાય છે તે.

કાલિંજ. ન૦ (કાલેય) કાળજી; શરીરની
અંદરનો એક અવયવ.

કાલિય. ત્રિ૦ (કાલિક) રાત અને દિવસના
પહેલે તથા છેલ્લે પહેરે ભણાય પણ
બીજે ત્રાન્તે પહેરે ન ભણાય તેનું સૂત્ર,
આચાર્ય આદિ કાલિક સૂત્ર (૨) કા-
લાન્તે મળવાનું, અનિશ્ચિત (૩) એ
નામનો એક કાવ્ય-ખંડ.

કાલિયદીવ. પુ૦ (કાલિદ્વીપ) કાલીય ના-
મનો દ્વીપ.

કાલિયપુત્ર. પુ૦ (કાલિકપુત્ર) કાલિકપુત્ર
નામે શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુના શાસનના
એક વિદ્વાન્ થિયર સાધુ.

કાલિયવાય. પુ૦ (કાલિકવાન) પ્રયત્ન વાયુ,
પ્રતિકૂળવાયુ.

કાલિયસુય. ન૦ (કાલિકસુત) } આ-
કાલિયાણુગ્રાંથ. પુ૦ (કાલિકાનુયાય) } આ-
રાંગાદિ; કાલે વચાય તે સૂત્ર

કાલિયા સ્ત્રી૦ (કાલિકા) કાળકાદેવી (૨)
એક પ્રકારનો તે કાની પત્ર.

કાલી. સ્ત્રી૦ (કાલી) અનગત સુવના
આકાશ વર્ણના પહેલા અધ્યયનનું નામ.
(૨) શ્રેણિક રાત્રની રાણી અને કાલિ-
કની ઓરમાન માતા. (૩) વનસ્પતિ
વિશેષ; કાકજંબા. (૪) કાળારગની સ્ત્રી.
(૫) ચમરેન્દ્રની મુખ્ય દેવી (૬) અભિ-
નદન સ્વામિની શાસન દેવીનું નામ.

કાલીદારિકા. સ્ત્રી૦ (કાલીદારિકા) કાળી
કુમારી.

કાલીવર્ડિસયમવણ ન૦ (કાલ્યવર્તમકમવન)
કાળકાદેવીનું કાલાવનસક નામે ભવન.

કાલુણ ન૦ (કાલુણ) ધ્યા, કૃણા.

કાલુણવડિયા. સ્ત્રી૦ (કાલુણવૃત્તિ) બીખ
માગી આશુવિકા ચકાવનાર.

કાલુણિય. ત્રિ૦ (કાલુણિક) કૃણાજનક.

કાલેય. ન૦ (કાલેય) બુઝો “કાલિજ”
શબ્દ.

કાલેયણા. સ્ત્રી૦ (કાલેયજા) કાળ આશ્રા
એજના-કપન.

કાલોમાહણા સ્ત્રી૦ (કાલામાહણા) કાળની
અવગાહના ક્ષેત્ર વિસ્તારે અદિકીપ પ્રમાણ.

કાલોદ. પુ૦ (કાલોદ) } ધાતકી ખ-
કાલોદહિ. પુ૦ (કાલોદધિ) } અને કરતા

આક લાખ જોજન પ્રમાણનો કાલોદધિ
સમુદ.

કાલોદાયિ. પુ૦ (કાલોદાયિન) કાલોદાયી
નામના એક અન્ય દર્શની ગૃહસ્થ.

કાનાંભાસ. પુ૦ (કાલાંભાસ) કાળી પ્રભા.

કાલોય પુ૦ (કાલોદ) બુઝો “કાલોદ” શબ્દ.

કાવ. પુ૦ (કાવ્ય) કાવ્ય અનાવીને સંભ-
ળાવનાર.

કાવ } પુ૦ () કાવડ.
કાવડ }

કાવલિય પુ૦ (કાવલિક) કવલ આદાર.

કાવિ. મ૦ (કાપિ) કાષ્ઠપણ.

કાવિટ્ટ. પુ૦ (કાવિષ્ઠ) કાવિષ્ઠ નામનું એક
વિમાન.

કાવિલ. ન૦ (કાવિલ) કવિલ શાસ્ત્ર; સા-
ખ્ય દર્શનનું શાસ્ત્ર. (૨) ત્રિ૦ સાખ્ય
મતના અનુયાયી.

કાવિલિચ ન૦ (કાવિલિક) કવિલ મતનો
એક ગ્રન્થ. (૨) “ઉત્તરાધ્યયન” સૂત્રનું
આક્રમ્ય અધ્યયન (૩) ત્રિ૦ કવિલ સમધી.

કાવિસાયણ. પુ૦ ન૦ (કાવિસાયણ) બુઝો
“કવિસાયણ” શબ્દ.

કાવોય. પું () કાવડ ફેરવી ભિક્ષા
માગનાર એક વર્ગ.
કાવોયા. સ્ત્રી (કાવોતિકા) પારેવીવૃત્તિ.
કમ્બૂનરની માફક ઘણી સલાળથી આહારા-
દિકં લેતુ તે.
કાસ. પું (કાસ) ઉધરસ; ખાંસી.
કાસ. પું (કાશ) કાશ નામનો અદ. (૨)
કાશ નામની વનસ્પતિનો ગુચ્છો. (૩)
રસ. (૪) સંસાર; જગત્.
કાસંકસ. ત્રિ (કાસકસ) પ્રમાદી, અસ્વચ્છ.
આકુળગ્યાકુળ.
કાસગ. પું (કર્ષક) ખેડુત, ખેતી કરનાર.
કાસગ. પું (કારક) એક જનની વનસ્પતિ.
કાસણ. નં (કામળ) ઉધરસ ખાવી. ખાં
ખારતુ.
કાસમહગ. પું (કામ્મર્દક) એક જનની
વનસ્પતિ.
કાસવ. પું (કાશ્યપ) કાશ્યપ ગોત્રીય મ-
હાવીરસ્વામી, ચોવીશમા તીર્થંકર. (૨)
ત્રિં કાશ્યપ ગોત્રમાં ઉત્પન્ન થયેલ, મુનિ
સુત્રત અને નેમી સિવાયના આવીશ તી-
ર્થંકર ચક્રવર્તી વગેરે. (૩) નં એક
પ્રસિદ્ધ ગોત્રનું નામ, કાશ્યપ નામે ગોત્ર
(૪) પું શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુના શાસનના
એક વિકાન સાધુ. (૫) નં અનગડ
સૂત્રના છૂટા વગના ચોથા અધ્યયનનું નામ
(૬) પું રાગગૃહ નિયાસી એક ગાથાપતિ
(૭) હજમ. (૮) નં ઉત્તરાકાશ્યુણી ન-
ક્ષત્રનું ગોત્ર.
કાસવગ. પું (કાશ્યવક) નાવી. હજમ
કાસવગુત્ત. } પું (કાશ્યવગોત્ર) સિદ્ધાર્થ
કાસવગાત્ત. } રાગ વગેરેનું ગોત્ર.
કાસવનાલિયા. સ્ત્રી (કાશ્યવનાલિકા) શ્રી-
પર્ણીનું કલ.
કાસવય. પું (કાશ્યવક) ભુઓ “ કાસ-
વય ” શબ્દ.

કાસવિજ્ઞયા. સ્ત્રી (કાશ્યપીયા) જૈન મુ-
નિઓની એક શાખા.
કાસવી. સ્ત્રી (કાશ્યપી) પાંચમા તીર્થંકરની
મુખ્ય સાધ્વી; કાશ્યપ ગોત્રમાં ઉત્પન્ન
થયેલ સ્ત્રી.
કાસવીરહ. સ્ત્રી (કાશ્યવીરહિ) ભગવાન
સુમતિનાથની પ્રથમ શિષ્યા.
કાસાશ્ય. નં (કાષાયિક) નાહીને શરીર
હુણવાનુ વસ્ત્ર
કામાશ્યા. } સ્ત્રી (કાષાયી) કપાય :ગથી
કાસાઈ } રંગરી સાડી, ભગવી સાડી.
કાસિહ. ત્રિ (કામિક) ખાંસીવાળો
કાસિવટ્ટણ. પું (કાશિવર્ધન) આ નામનો
એક રાગ, જેણે ભગવાન મહાવીર પ્રભુ
પાંચ દીક્ષા લીધી હતી.
કાસિહ. પું (કામિહ) જગાચારી મત્સ્યાહારી
એક જનનુ પક્ષી
કાસી સ્ત્રી (કાશી) કાશીપુર, વાગ્દારસી
નગર (૨) કાશીદેશ; આર્ય દેશમાનો
એક.
કાસીરાય પું (કાશીરાજ) કાશી દેશનો
રાગ.
કાહલ ત્રિ (કાહલ) અસ્પષ્ટ, અવ્યક્ત. (૨)
પું નં વાઘ વિશેષ
કાહલિયા સ્ત્રી (કાહલિકા) કાદસિકા નામે
એક સોનાનુ આભરણ
કાહાર પું (કાહાર) કાવડ.
કાહાવણ પું (કાર્ષાવણ) મુદ્રા; સિક્કો.
કાહિય. પું (કાચિક) ગૃહસ્થને ઘેર બનાવી
બનાવી કથા કહેનાર સાધુ
કાહે. ત્રિ (કદા) ક્યારે ?
કિદકમ્મ નં (કૃતિકર્મનું) ગુવાંદિકને વિધિ
પૂર્વક વદના કરવી તે (૨) કાર્ય કરણ.
ક્રિ. ત્રિ (ક્રિમ્) કાણુ; થુ; ક્રો ?
ક્રિકત્તવ્વયા. સ્ત્રી (ક્રિકત્તવ્વયા) થુ કરવાનું
છે તે જાણું તે.

કિંકમ્મ. ન૦ (કિંકર્મન્) અતગત સૂત્રના
છઠ્ઠા વર્ગના ખીજા અધ્યયનનું નામ. (૨)

રાજગૃહ નિવાસી એક ગાથાપતિ.

કિંકર. પું૦ (કિંકર) દાસ, ચાકર.

કિંકિરિડ. પું૦ (કિંકિરીટ) ત્રણ ઇન્દ્રિયવાળા
જીવની એક જાત.

કિંચ. ઇ૦ (કિંચ) અને; વર્ગી.

કિંચણ ઇ૦ (કિંચન) કષ્ટપણ; કષ્ટક. (૨)
ન૦ દ્રવ્ય, પરિગ્રહ.

કિંચિ. ઇ૦ (કિંચિત્) કિચિત્માત્ર; કષ્ટક

કિંચિમ્મસ ત્રિ૦ (કિંચિત્સાન) કિચિત્માત્ર.

કિંજકક. પું૦ (કિંજક) પરાગ, પુષ્પરજ.

કિંતુ ઇ૦ (કિંતુ) પણ, વિશેષતા બતાવ-
વાને આ અવ્યય વપરાય છે.

કિંથુચ્ચ. ન૦ (કિંતુચ્ચ) ૧૧ કરણમાનુ ૧૧ મુ
કરણ.

કિંતર પું૦ (કિંતર) કિંતર જાતના અતર
દેવતા. (૨) અમરેંદના રથની સેનાનો
ઉપરી (૩) એક ઇંદ.

કિંતરકંઠ. પું૦ (કિંતરકાઠ) એક જાતનું
રત્ન.

કિંતરી. સ્ત્રી૦ (કિંતરી) એક સ્ત્રી કે જંગલ
લીંધે યુદ્ધ થયું હતું.

કિંપાગ. પું૦ (કિંપાક) કિંપાક વૃક્ષ, એક
ઝેરી ફળવાળું વૃક્ષ.

કિંપિ. ઇ૦ કિંપિ) કાષ્ટક; કાષ્ટપણ.

કિંપુણ } ઇ૦ (કિંપુર) તેમા તે કહેતુજ
કિંપુણો } શુ અંત મરતાવાળો નિશ્ચય
દર્શાવવામા આનો ઉપયોગ થાય છે.

કિંપુરિસ. પું૦ (કિંપુરુષ) કિંપુર દેવતા,
અતર દેવતાની એક જાત (૨) વેરોચન
ઇંદના રથની સેનાનો અધિપતિ. (૩)
કિંતર નિકાયના ઉત્તર દિશાના ઇંદ.

કિંપુરિસકંઠ. પું૦ (કિંપુરુષકાઠ) એક જા-
તનું રત્ન.

કિંમગ્ગ ત્રિ૦ (કિંમધ્ય) અમાર; નિઃસાર.

કિંમય. ત્રિ૦ (કિંમય) સ્વરૂપ કે પ્રાધાન્ય
વિષયક પ્રત્યાર્થમાં વપરાતું. આનું શુ
સ્વરૂપ છે કે આમાં પ્રધાનપણે શું છે
એવા પ્રત્યાર્થમાં આ રૂપ વપરાય છે.

કિંવા ઇ૦ (કિંવા) અથવા

કિંસુય. પું૦ (કિંસુક) કેશુકાનું ઝાડ, ખા-
ખરાનું વૃક્ષ

કિંમુગ્ગ ન૦ (કિંમુગ્ગ) જુઓ “કિંયુગ્ગ”
શબ્દ

કિચ્ચ. ન૦ (કિચ્ચ) કૃત્ય; કાર્ય. પ્રયાજન.
(૨) ત્રિ૦ કૃતિ-વદનાને લાયક, સુર, આ-
ચાર્ય વગરે. (૩) ન૦ પચન, પાચનાદિ
કૃત્ય. (૪) કરવા યોગ્ય. (૫) પું૦ મૃદસ્થ.
(૬) ન૦ શાસ્ત્રોક્ત અનુષ્ઠાન

કિચ્ચણ. ન૦ () ધોતુ.

કિચ્ચાકિચ્ચ. ન૦ (કિચ્ચાકિચ્ચ) કૃત્યાકૃત્ય; કાર્ય
અને અકાર્ય

કિચ્ચ. ન૦ (કિચ્ચ) કષ્ટ મુશ્કેલી.

કિજ ત્રિ૦ (કંચ) ખરીદવાને યોગ્ય.

કિટ્ટ. પું૦ (કિટ) લોદાનો કાટ.

કિટ્ટકરગાદા સ્ત્રી૦ (કિટ્ટિકરગાદા) સન્નિવસન
લોભની પ્રથમ સ્થિતિના ત્રણ ભાગ ક-
રીએ તેમાના ખીજા ત્રિભાગની સજા
કિટ્ટિકરગાદા છે

કિટ્ટણ. ન૦ (કોર્ત્ત) મુનિ (૨) વર્ણન;
પ્રતિપાદન. (૩) કથન; ઉક્તિ.

કિટ્ટિ. સ્ત્રી૦ (કિટ્ટિ) સદમ.

કિટ્ટિક પું૦ (કિટ્ટિક) એક જાતની વનસ્પતિ.

કિટ્ટિકર. ત્રિ૦ (કોર્ત્તિકર) કોર્તિનું ગાન
કરનાર

કિટ્ટિય. ત્રિ૦ (કોર્તિત) વર્ણવેલું, ભજવેલું.

કિટ્ટિયા સ્ત્રી૦ (કોટ્ટિકા) એક જાતની
સાધારણ વનસ્પતિ.

કિટ્ટિસ. ત૦ (કિટ્ટિમ) એ ત્રણ જાતના
વાગના મિશ્રગૃથી અનેક સૂત્ર. (૨)
ખાગ; ત્રણ આદિનું તેજ રહિત ચૂર્ણ,

किट्टी स्त्री० (किट्टी) એક જાતની વનસ્પતિ.
 किट्ट. त्रि० (कृष्ट) क्षेपणी भेद. (२) न.
 देव विमान.
 किट्ट. त्रि० (कृष्ट) क्षेपणी युक्त.
 किट्टि. पुं० न० (कृष्टि) त्रीण योथा देव-
 लोकानुं એક વિમાન. (२) न० भेदयु;
 भेदयु.
 किट्टिकूड. न० (कृष्टिकूड) त्रीण योथा
 देवलोकानुं એક વિમાન.
 किट्टिघोस. न० (कृष्टिघोष) त्रीण योथा
 देवलोकानुं એક વિમાन.
 किट्टिजुत्त. न० (कृष्टिजुत्त) એ નામનું ત્રીજી
 અને યોથા દેવલોકનું એક વિમાન.
 किट्टिज्जम्भ. न० (कृष्टिज्जम्भ) कृष्टिज्जम्भ ना-
 मनु त्रीण योथा देवलोकानुं એક વિમાન.
 किट्टिज्जम्भ. न० (कृष्टिज्जम्भ) त्रीण योथा दे-
 वलोकानुं એક વિમાન.
 किट्टियापन्न. न० (कृष्टियापन्न) त्रीण योथा
 देवलोकानुं એક વિમાન.
 किट्टियावत्त. न० (कृष्टियावत्त) त्रीण योथा
 देवलोकानुं એક વિમાન.
 किट्टिलेस्स. न० (कृष्टिलेस्स) त्रीण योथा
 देवलोकानुं એક વિમાન.
 किट्टिसिंह. न० (कृष्टिसिंह) त्रीण योथा
 देवलोकानुं એક વિમાન.
 किट्टिसिद्ध. न० (कृष्टिसिद्ध) त्रीण योथा
 देवलोकानुं એક વિમાન.
 किट्टिसिद्ध. पु० न० (कृष्टिसिद्ध) त्रीण योथा
 देवलोकानुं એક વિમાન.
 किट्टुत्तरवर्डिसग पुं० न० (कृष्टुत्तरवर्डिसग) त्रीण
 યોથા દેવલોકનું એક વિમાન.
 किडिकिडिया. स्त्री० (किडिकिडिका) दुर्गल
 શરીરવાળા માણસના માંસ વિનાના હા-
 ડાનો ઉત્કૃષ્ટતા એસતાં અવાજ થાય તે.
 किडिभ. पुं० (किडिभ) क्षीरीआक्ष; राक्षी.
 (२) એક જાતનો રોગ.

किडुकर. त्रि० (कीडाकर) कीडाकारक.
 किडू. स्त्री० (कीडा) कीडा. रमत; गमत;
 रति, आनन्द (२) आत्मावस्था.
 किडूधिया. स्त्री० (कीडिका) कीडा કરાવનારી
 દાસી.
 किडि. त्रि० () स्थविर्, वृद्ध.
 किडिया. न० (किडिन) એક જાતનું વાંશનું
 ક્ષમ; તાપસનું એક ઉપકરણ; કાવડની
 એ આબુના ડાખડ.
 किडियापडिरूवग त्रि० (किडिनप्रतिरूवग)
 કાવડના આકારની વસ્તુ
 किडियासंकाश्य न० (किडिनमाकाशिक) क्षय.
 किणग. न० (क्यग) ખરીદનું તે.
 किणित. } न० (किणित) એક જાતનું
 किणिय. } વાજિંત.
 किणिया. स्त्री० (किणिका) એક જાતનું
 વાજિંત.
 किणग त्रि० (कीर्ण) व्यापारि, व्याप.
 (२) ક્ષિપ્ત. ફેંકેલું
 किणगी भ० (किम) કયુ ? શ ?
 किणगमुंड. पु० (कीर्णमुण्ड) એક જાતનું
 વાજિંત
 किणगर पु० (किन्नर) व्यतर ज्ञानता देवता-
 नी એક જાત.
 किणगा. भ० (कथम) કેવી રીતે.
 किणगाह. भ० (किञ्चित्) કિચિત્.
 किणग. भ० (किनु) प्रश्न. (२) વિનંદ. (૩)
 સાદસ્થ. (૪) અધાન. (૫) વિકલપ.
 किणह पु० (कृष्ण) કાળો રંગ (૨) ત્રિ
 કાળો રંગનું, રંગમ. (૩) પું કૃષ્ણ ના-
 મના નવમા વાસુદેવ. (૪) કૃષ્ણપક્ષ;
 અધારીયુ.
 किणहकेसर. पु० (कृष्णकेशर) કાળી
 કેશર.
 किणहपडल. न० (कृष्णपटल) એ નામની
 સાધારણ વનસ્પતિ.

કિશ્કિન્ધવિવક્ષ. પુ० (કૃષ્ણપ્રતિમ્ન) અધા-
રીયુ પખવાડીયું.

કિશ્કિપત્ત. પું० (કૃષ્ણપત્ર) ચાર ઇન્દ્રિયવાળો
એક જીવ.

કિશ્કિમિત્ત. પુ० (કૃષ્ણમૃત) કાળીયાર મૃત,
કાળો દરણ.

કિશ્કિહલેમા } સ્ત્રી० (કૃષ્ણલેપ્યા) કૃષ્ણ-
કિશ્કિહલેસ્સા } લેપ્યા.

કિશ્કિહમિરી. સ્ત્રી० (કૃષ્ણમી) છડા ચક્રવ-
ર્તીની કૃષ્ણશ્રી નામની સ્ત્રી.

કિશ્કિહા સ્ત્રી० (કૃષ્ણા) મેરૂના ઉત્તરમાં આ-
વેલી રક્તા નદીમાં જઈને મળતી એક
નદી (૨) કૃષ્ણલેપ્યા (૩) એક જાતની
વનરપતિ (૪) કાળી પ્રભા.

કિશ્કિહામામ ત્રિ० (કૃષ્ણામામ) કૃષ્ણ રંગ
જેવું દેખાતું; કાળી પ્રભા.

કિશ્કિહામાસ. પુ० (કૃષ્ણામાસ) કાળીપ્રભા.

કિશ્કિન ન૦ (કીર્તિ) વખાણ, પ્રશંસા,
મુનિ. (૨) વર્ણન, પ્રતિપાદન (૩) કથન,
ઉકિત.

કિશ્કિવીરિચ્ચ. પું० (કાન્ધીર્ય) ભરતની ગા-
દાએ તેજવીર્ય પછી આવેલ તેનો પુત્ર.

કિશ્કિતિ. સ્ત્રી० (કીર્તિ) કીર્તિ, પ્રસિદ્ધિ. યથા.
(૨) કીર્તિદેવીની પ્રતિમા (૩) કીર્તિદેવી;
નીલવંત પર્વતના કેશરી પ્રદત્તી અધિષ્ઠાત્રી
દેવી. (૪) સૌધર્મ દેવકોકના એક દેવી
(૫) નીલવંત પર્વતનું શિખર.

કિશ્કિતિ. સ્ત્રી० (કૃતિ) આમણતો આખડો
કંકડો કે જે એસવાને પાથરવામાં કામ
આવે તે.

કિશ્કિતિચ્ચ ત્રિ० (કીર્તિ) વખાણવ.

કિશ્કિતિચ્ચા. સ્ત્રી० (કૃતિકા) કૃતિકા નક્ષત્ર.

કિશ્કિતિકૂડ. પુ० (કીર્તિકૂટ) નીલવંત વખારા
પર્વતનાં નવ કૂટમાનું પાચમું કૂટ-
શિખર.

કિશ્કિતિમ. ત્રિ० (કૃતિમ) બનાવટી, કાલ્પ્યે કરેલું

કિશ્કિતિય. ત્રિ० (કિશ્કિત) કેટલું.

કિશ્કિતિયમિત્ત. ત્રિ० (કિશ્કિતમાત્ર) કેટલા.

કિશ્કિત્તર. પુ० (કિશ્કિત) કિશ્કિત જાતના દેવતા;
વ્યંતર દેવતાની એક જાત. (૨) ધર્મના-
થજીના પક્ષનું નામ.

કિશ્કિત્ત. પુ० (કૃષ્ણ) ભુએ “ કૃષ્ણ ” શબ્દ.

કિશ્કિત્તિસ. ત્રિ० (કિશ્કિતિ) અધમ, નીચ;
ખીભન્સ; ખીભામાયુ (૨) ન૦ કિશ્કિતિય:
માયાનું પર્યાય નામ, પાપ (૩) પુ०
આખડાલ અધાનીય દેવ જાતિ.

કિશ્કિત્તિમ્ન. ન૦ (કિશ્કિતિમ્ન) અચૂર ભાવ;
અસરપામું.

કિશ્કિતિસિય પુ० (કિશ્કિતિષિક) હલકી જા-
તના દેવતાની જાત, ચડાળ જેવા દેવ-
તાની એક જાત. (૨) ખીભને દસાડનાર;
વિદ્યુત્ક. (૩) ચતુર્વિધ સંધ તથા જાનાન્નું
અવર્ણવાદ બોલનાર. (સાધુ.) (૪) ત્રિ०
અધમ, નીચ. (૫) પાપનું કૃમિ ભાગવ-
નાર દરિદ્ર, પાગળા વગેરે.

કિશ્કિતિસિયમાલના. સ્ત્રી० (કિશ્કિતિષિકમાલના)
ગુરુનિદા, ગુરુદોહ, વગેરે દુર્ગુણો કે જેથી
કિશ્કિતિષિક જાતના દેવતામાં ઉત્પન્ન થવું
પડે તે.

કિશ્કિતિસિયા. સ્ત્રી० (કૈશ્કિતિષિકી) કેવળ
વેપધારી સાધુની વ્રતિ.

કિશ્કિમંગ. અ० (કિશ્કિમ) કિશ્કિમપુણ ' એ
વિશેષાર્થ બનાવનાર વાક્યમાં સહયોગી
તરીકે વપરાતું અવ્યય.

કિશ્કિમંગપુણ. અ० (કિશ્કિમપુણ) શું કહેવું ?
તેમાં તો કહેવુંજ શું ? અથવા સામાન્ય
આમ છે, વિશેષ વાતતો શું કરવી ?.

કિશ્કિમંડુ. અ० (કિશ્કિમંડુ) શા માટે.

કિશ્કિમણ ત્રિ० (કૃષ્ણ) ગરીબ; રક. દીન.
(૨) દરિદ્ર, નિર્ધન. (૩) કાચર.

કિશ્કિમિ પુ० (કૃમિ) એક જાતનો કીડા;
કરમીયો (૨) લા.ખ. (૩) એક જાતનું કદ.

કિમિચ્છિય. ન૦ (કિમિચ્છક) આ ચીજનું ?
આ છે ? એમ ધ્વજા પ્રમાણે માગી માગી
લેવું તે; સાધુના પર અનાચીર્ણમાંનું
એક.

કિમિણ. ત્રિ૦ (ક્રમિમત્) ક્રમિણવયુક્ત.

કિમિયકવલ. પુ૦ (ક્રમિકવલ) કરમીયાનો
કવલ-કાળીઓ.

કિમિયા. સ્ત્રી૦ (ક્રમિકા) જહરમા ઉત્પલ
થતા જન્નુ, કરમિયા.

કિમિરાગ. } ન૦ (ક્રમિરાગ) કિરમણ રગ-
કિમિરાય. } વાળુ સૂત્ર; લોહી પાદ ઉ-

છેરેલ કીડાની લાગમાંથી લોહીના રંગવાળુ
ખતેલુ સૂત્ર. (૨) કિરમચી રગ, એક
જનતનો પાકો રગ.

કિમિરાસિ. પુ૦ (ક્રમિરાગિ) એ નામની
એક વનરપતિ.

કિમુ. ઘ૦ (કિમુ) શુ ? પ્રશ્નાર્થે.

કિમુય. ઘ૦ (કિમુત) પ્રશ્ન. (૨) વિકલ્પ
(૩) વિતર્ક. (૪) આનંદશય.

કિયકમ્મ. ન૦ (કૃત્કમન) કૃતકર્મ, વંદના.

કિર. ઘ૦ (કિલ) નિશ્ચય, ખરેખર.

કિરણ. પુ૦ ન૦ (કિરણ) કિરણ. નેજ;
પ્રભા.

કિરાય. પુ૦ (કિરાત) કિરાત નામનો એક
અનાથ દેશ.

કિરિકિરિયા. સ્ત્રી૦ () ભાડ લા-
કેાનું એક યાજ્ઞત્ર.

કિરિમેર. પુ૦ (કિરિમેર) એક જનનનુ નુગંધી
દ્રવ્ય.

કિરિયવિસાલ. ન૦ (કિરિયવિસાલ) એ ના-
મનો ચોદ પ્રવર્તમાનો તેરમો પૂર્વ.

કિરિયા. સ્ત્રી૦ (કિયા) કર્મવધન હેતુ, કા-
પિકી આદિ પાંચ કિયા. (૨) પ્રજાપના
સૂત્રના પીશમા પદનું નામ કે જેમા
કાપિકી આદિ પાંચ કિયાનુ વર્ણન કરેલ
છે. (૩) આત્મા તથા પરલોક છે એમ

માનવુ તે. (૪) કૃતિ, પ્રવત્ત. (૫) શા-
સ્ત્રોક્ત અનુદાન; ધર્માનુદાન. (૬) સાવધ
આપાર.

કિરિયાઠાણ. ન૦ (કિરિયાસ્થાન) સૂયગડાંગ
સૂત્રના પીગન શ્રુતરકવના પીગન અધ્યયનનું
નામ. (૨) કર્મ વધનનું કારણ.

કિરિયાહ. સ્ત્રી૦ (કિરિયાહ) કિયા-અનુ
દાનમાં રિય-ધ્વજા, સમકિતનો એક
પ્રકાર.

કિરિયાવાહ. } ત્રિ૦ (કિરિયાવાદિ) કિયા-
કિરિયાવાદિ. } નેજ મોક્ષ સાધક માન-

નાર (૨) કિયાનુ-શ્રવાશ્રવાદિ પદાર્થનુ
અગ્નિત્વ સ્વીકારનાર

કિરિયાવિશાલપુચ્ચ. પુ૦ (કિરિયાવિશાલપર્વ)
કિયાવિશાલ નામે તેરમો પૂર્વ.

કિરીડ. ન૦ (કિરીડ) મુકુટ

કિલ. ઘ૦ (કિલ) નિશ્ચય.

કિલંજય. પુ૦ (કિલંજક) વાસની મુડી

કિલંત. ત્રિ૦ (કિલાન્ત) દુ ખથી પીડિત.

કિલામ. પુ૦ (ક્રમ) પીડા. (૨) થાક.

કિલામણયા. સ્ત્રી૦ (ક્રમના) પીડા, દુ ખ

કિલામિઝ. ત્રિ૦ (ક્રમિત) જ્ઞાનિ પામેલુ,
મુકાદ્ ગયેલું

કિલિંચ. ન૦ () વાંસની ખપાટ

કિલિંદુ. ત્રિ૦ (કિલિં) સકિંચક પરિણામી;

રાગદ્વેષના પરિણામવાળો. (૨) ક્લેશયુક્ત;

દુ ખી. (૩) અશુભ, દુષ્ટ.

કિલિંગણ. } ત્રિ૦ (કિલિંગ) આર્દ્ર, ભિન્નું.
કિલિંગ. }

કિલિસ્સ. પુ૦ (ક્લેશ) દુ.ખ, ક્લેશ.

કિલી. સ્ત્રી૦ (કિલી) શલાકા, સતી; ખાલી.

કિલેમ. પુ૦ (ક્લેશ) ક્લેશ, દુ:ખ. (૨)

દુ:ખનુ કારણ (૩) શુભાશુભ કર્મ.

કિવ. પુ૦ (ક્રવ) આ નામના એક ઋષિ;
કૃપાચાર્ય.

કિચ્ચા. ત્રિ૦ (ક્રચ્ચા) કૃપાળુ; દરિદ્રી, રાક;

ભિખારી. (૨) કલીષ; કાયર.

किवाण. पु० न० (कृषण) भक्षण, तद्वत्तर.
किविण. त्रि० (कृषण) लुओ “ किवाण ”
शब्द.

किस त्रि० (कृष) पातणु; दुःखणु.

किसलय. पु० न० (किलय) पत्राक्षर;
टीसी; दुःखण.

किमि स्त्री० (कृषि) जमीनवाडी, जमीनदेई

किसार. त्रि० (किशोर) किशोर अवस्थावाणो.

किसांगी. स्त्री० (किशोरी) कुमारी, युवती

किह. म० (क) क्यो ? क्ये केकाण्.

किहं. म० (कथम्) कथं ? केनी रीते

कीड पु० (कीट) जंतु, कीडा (२) आर
प्रद्वियवाणा जंतुनी ओके गन

कीडय. न० (कीटज) कीडांनी लाग्ती
उत्पन्न थनु सन. (२) पत्र पिशेप.

कीडा स्त्री० (कीडा) लुओ “ किडा ” शब्द
(२) माणसनी दश दशाओ पैडी पीछ दशा

कीडाकारी. स्त्री० (कीडाकारिणी) कीडा क
रावनारी दासी

कीणाम. पु० (कीनाम) यमराज.

कीब न० (क्लीब) कायर; नपुसक (२)
ओके गननु पक्षी. (३) क्लीब कुमार

कीय. त्रि० (कीत) परीहेतु. वेयातु दीधितु
(२) साधुने भाटे आदाराणि वेयातु वधनि
आपवाथी लागेना ओके होप, १६ उद्-
गमनमानो आडमो होप. (३) न० क्य,
परीह.

कीय पु० (कीचक) वास

कीयकड त्रि० (कीतकृत) साधुने वास्ते
अगाडिथी वेयातु लभ राखव.

कीयण. पु० (कीचक) कीचक नामनो राज

कीयण्ड. त्रि० (कीनकृत) लुओ “ कीयकड ”
शब्द.

कीया. स्त्री० (कीका) आंभनी कीडा

कीर. पु० (कीर) काश्मीर देश (२) त्रि०
काश्मीर देश संबंधी. (३) काश्मीर देशमां
उत्पन्न थयेव.

कीरी. स्त्री० (कीर) क्षिपि विशेष; कीर
देशनी क्षिपि.

कील पु० (कील) भीति; आलो.

कीलग. पु० (कीलक) आलो.

कीलग न० (कीडन) कीडा, रम्भन

कीलगघाई स्त्री० (कीडनघात्री) आणकने
रमाउनाइ दाम.

कीला स्त्री० (कीडा) रम्भन.

कीलावण न० (कीडन) रमाउनु.

कीलावणण त्रि० (कीडक) कीडा करवनाइ.

कीलावणघाई स्त्री० (कीडनघात्री) कीडा
करवनारी स्त्री-धावमाना.

कीलिय. न० (कीडित) कीडा करवी, रम्भनु;
जेलतु

कीलिय. त्रि० (कीलित) भ्रान्तिकथी आली
भुल.

कीलिया. स्त्री० (कीलिका) जेमां हाडकाना
साधा पीनीथी जेडव होय ते सधयण,
७ सधयणमानुं पायमु सधयण.

कीलियामंघयण. न० (कीलिकामहनन)
७ सधयणमानु पायमु ‘ कीलिका ’
सधयण.

कीलियासंघयणि. त्रि० (कीलिकामहननिन्)
कीलिका सधयणवाणो.

कीव पु० (कीर) ओ गनतनु ओके पक्षी.

कीस. त्रि० (कीडन) केतु ?

कीस त्रि० (किम्प) केवा स्वभाववाणो.

कु. म० (कु) कुसित, नडाइ. (२) कुमार.
(३) अधिक; विशेष.

कुइय त्रि० (कुचित) परेहुं; जेहुं

कुइयण. पु० (कुचिकण) धुलीगायोने धुली;
गो भडगने अधिपति. (२) आ नामने
ओके गृधपति

कुउअ पु. न० (कुउप) आभयनुं धी भर-
वानु कुउधु; कुउवी.

कुआं. म० (कुतम्) क्यांथी ?

કુંકળ નં () કોકળ; રકા કમળ.
(૨) પું આર ઇદ્રિયવાળો એક જીવ.

કુંકળ. પું (કોહળ) દેશ વિશેષ.

કુંકળમ્. ત્રિં (કોહળમ્) કોકળ દેશમાં
જન્મેલ; કોકળ દેશનો વસનાર

કુંકુમ. નં (કુકુમ) કેશર (૨) કકુ

કુંચ. પું (કૌચ) કૌચ પક્ષી (૨) પાંચમા
તીર્થકરનું લાંબન.

કુંચ. પું (કૌચ) કૌચ નામનો એક અનાર્થ
દેશ.

કુંચિય. ત્રિં (કુચિત) આળ વળેલ, કુડા-
કારે થયેલ; પાંકું

કુંચિયા. સ્ત્રીં (કુચિકા) કુચી

કુંજર. પું (કુજર) હાથી

કુંજરસેના. સ્ત્રીં (કુજરસેના) અશ્વત્થામ ચક્ર-
વર્તીની એક રાણી

કુંડ. ત્રિં (કુન્દ) વિદ્યુત હાથવાળો. કુંડા
(૨) કુખડો; ટીંગણો.

કુંડ. નં (કુન્દ) કુડી (૨) જ્વાલંત વિ-
શેષ (૩) આજ્ઞા, આદેશ.

કુંડકોલિય. પું (કુન્દકોલિક) એ નામના
મહાવીર રયામીના એક શ્રાવક, દશ શ્રા-
વકમાંનો એક

કુંડગ. પું (કુન્દગ) કળસડું

કુંડધાર. પું (કુન્દધાર) એક જાનના દેવ

કુંડધારિ. ત્રિં (કુન્દધારિન્) આજ્ઞાકારી

કુંડપુર. નં (કુન્દપુર) એ નામનું એક ગામ

કુંડમોય. પું (કુન્દમોદ) હાથીના પગના
આકારનું કુડા જેવું માટીનું ઠામ

કુંડય. પું (કુન્દ) એક જાનનું વાસણ; કુંડો.

કુંડરીય. પું (કુન્દરિક) કુંડરિક નામનો
એક રાજકુમાર.

કુંડલ. પું નં (કુન્દલ) કાનમાં પહેરવાનું
એક આભરણ. (૨) કુડા નામે દશમે
દ્વીપ અને દશમે સમુદ્ર. (૩) દેવ
વિશેષ. (૪) પર્વત વિશેષ

કુંડલમ્. પું (કુન્દલમ્) કુડા દ્વીપના
અધિપતિ દેવતાનું નામ

કુંડલમહામ્. પું (કુન્દલમહામ્) કુડાદ્વી-
પના અધિપતિ દેવતાનું નામ.

કુંડલવર. પું (કુન્દલવર) કુડાવર નામનો
દ્વીપ તથા સમુદ્ર. (૨) કુડા દ્વીપને આરે
તરફ ફરતો કુડાવર નામનો પર્વત. (૩)
કુડાવર સમુદ્રના અધિપતિ દેવતા.

કુંડલવરમ્. પું (કુન્દલવરમ્) કુડાવર
દ્વીપના અધિપતિ દેવતાનું નામ.

કુંડલવરમહામ્. પું (કુન્દલવરમહામ્)
કુડાવર દ્વીપના અધિપતિ દેવતાનું નામ.

કુંડલવરોમાસ. પું (કુન્દલવરોમાસ) કુડા-
વરોમાસ નામનો એક દ્વીપ તથા સમુદ્ર.

કુંડલવરોમાસમ્. પું (કુન્દલવરોમાસમ્)
કુડાવરોમાસ દ્વીપના અધિપતિ દેવતાનું
નામ

કુંડલવરોમાસમહામ્. પું (કુન્દલવરોમાસ-
મહામ્) કુડાવરોમાસ દ્વીપના અધિપતિ
દેવતાનું નામ.

કુંડલવરોમાસમહાવર. પું (કુન્દલવરોમાસ-
મહાવર) કુડાવરોમાસ સમુદ્રના દેવ-
તાનું નામ

કુંડલવરોમાસવર. પું (કુન્દલવરોમાસ-
વર) કુડાવરોમાસ નામે સમુદ્રના દેવતાનું
નામ

કુંડલા. સ્ત્રીં (કુન્દલા) નુવચનવિગ્રહની
મુખ્ય રાગ્યની.

કુંડલાદ. પું (કુન્દલાદ) કુન્દલાદ નામનો
એક સમુદ્ર.

કુંડિય. પું (કુન્દિક) કમડળ.

કુંડિયા. સ્ત્રીં (કુન્દિકા) ભાગ્યન વિશેષ;
કુંડી. (૨) કમડળ.

કુંડિયાયમીય. પું (કુન્દિકાયમીય) કુંડિ-
કાયન ગોત્રવાળો.

કુંત. પું (કુંત) ભાલો.

કુંતમા. નં (કુંતામ) ભાવાની અણી.
કુંતમાહ ત્રિં (કુંતામહ) ભાલો રાખનાર.
કુંતીદેવી. સ્ત્રીં (કુંતીદેવી) પાણુ રાગની
રાણી

કુચુ. પું (કુચુ) કુંચુનાથ નામના ચાણુ
ચોપીસીના ૧૭ મા તીર્થકર અને હા
ચકવર્તી. (૨) ત્રણ ઈદ્રિયવાળો એક જીવ;
કથવો. (૩) ચમરેન્દ્રની હાથીની સેનાનો
અધિપતિ દેવ.

કુદ પું (કુદ) પુણ્યવ્રક્ષ વિશેષ (૨) નં
મયકુદનુ ધ્રુવ; મોગરાનું ધ્રુવ. (૩) કુદ
નામની વનસ્પતિ; વેદ.

કુંદુઙ્ગ. પું (કુંદુઙ્ગ) વનસ્પતિ વિશેષ
કુંદુદઙ્ગ. પું (કુંદુઙ્ગ) એક જાતની સાધા-
રણ વનસ્પતિ (૨) ચીડ-એક જાતનું
નુગધી ધ્રુવ દ્રવ્ય; સીંચારસ.

કુંમ પું (કુંમ) ઘડો, કાગશ (૦) ૧૯
મા તીર્થકરના પિતા (૩) ૧૮ મા અરનાથ
તીર્થકરના પ્રથમ ગણધરનું નામ. (૪)
કુંભીમા નારદીને પકાવનાર પરમાધામી
(૫) કુંભ અર્ચન, ચૌદ અર્ચન તીર્થકર
ચકવર્તીની માતા જુએ છે તેમાનું એક.
(૬) સાત આલક અથવા ૨૪૦ ગ્રામ્ય
પ્રમાણ માત્ર વિશેષ.

કુંમકાર. પું (કુંમકાર) કુંભાર
કુંમકારકડગ. નં (કુંમકારકટક) એક
પ્રાચીન નગરનું નામ; જ્યાં પાત્રકે બધ-
કના પાંચસો શિષ્યોને ધાણીમા પીડ્યા
હતા.

કુંમકારી. સ્ત્રીં (કુંમકારી) કુંભારની સ્ત્રી,
કુંભારણી.

કુંમગ. પું (કુંમગ) મિથિલા નગરીના રા-
જાનું નામ.

કુંમગા નં (કુંમગ) મગધ દેશનું એક માપ.

કુંમય. પું (કુંમય) કુંભરાગ, માલિના-
થના પિતા.

કુંમરાય પું (કુંમરાય) કુંભરાગ.

કુંમાર. પું (કુંમકાર) કુંભાર.

કુંમારાવાય. પું (કુંમકારવાય) કુંભારનો
નિભાડો.

કુંમિ. પું (કુંમિ) ઉત્કટ મોહના ઉદયથી
જેનું પુરુષચિન્દ તથા વૃષણ કુંભ જેવડા
મ્હોટા થતા હોય તે, દીક્ષાને અયોગ્ય
પુરુષમાનો એક

કુંમિય નં (કુંમિક) મગધદેશપ્રસિદ્ધ
એક પ્રમાણ. (૨) ત્રિં કુંભ પ્રમાણે;
ધ્રુવ જેવડું. (૩) પું એક જાતની વ-
નસ્પતિ.

કુંમી. સ્ત્રીં (કુંમી) ગ્રામીણ કુંભસ્થળ,
(૨) કુંડી. (૩) નારદીનું ઉત્પત્તિ
સ્થાન

કુંમીપાગ. પું (કુંમીપાગ) કુંભી નામના
પાત્રમા પકાવવું. (૨) નારદીની એક
પ્રકારની યાતના

કુંમીમુહ નં (કુંમીમુહ) સાંકપ મોહાવાળી
દાડવી

કુમ પું (કુમ) કાચમો.

કુકમિ ત્રિં (કુકમિ) કુતિસ કામ-ધર્મા
કરનાર, જુદાર, કુંભાર વગેરે.

કુકમ્મ નં (કુકમ્મ) ખરાય કામ.

કુકુઙ્ગ. નં (કૌકુચ્ય) શરીરાદિની ચપલાધ-
કુચેષ્ટા.

કુકુઙ્ગ ત્રિં (કૌકુચિક) કુચકુચ એવો
અવાજ કરનાર.

કુકુલ. પું () જાણા.

કુકુલ. પું () ધાન્ય આદિનાં
ફાતરાં, ખૂમું, કુસકા વગેરે.

કુકૂલ. પું (કુકૂલ) જાણુનો અગ્નિ.

કુકકય નં () એક જાતનું
ધરણું.

કુકકુઙ્ગ. નં (કૌકુચ્ય) કુચેષ્ટા, કામોત્પાદક
અંગ વિકાર.

કુક્કુઘ. ત્રિ० (કુક્ક) આકન્દ કરનાર.
 કુક્કુઘા. સ્ત્રી० (કુક્કુચા) ખરતું; ઝરતું.
 કુક્કુઘ્ર. ત્રિ० (કૌકુચિક) ભાંડની માફક
 કુચેષ્ટા કરનાર; કામ ચેષ્ટા કરનાર.
 કુક્કુઘય. ન० (કૌકુચ્ય) મુખ નેત્રના વિકાર-
 વાળી ક્રિયા—ચેષ્ટા.
 કુક્કુઘડ. પુ० (કુક્કુટ) કુકડો (૨) એ
 નામની એક વનસ્પતિ.
 કુક્કુઘડમંસય. ન० (કુક્કુટપાંચક) કુકડાનું
 માંસ. (૨) કેળાપાક.
 કુક્કુઘડય. ન० (કુક્કુટક) જુઓ “કુક્કયય”
 શબ્દ.
 કુક્કુઘડલક્ષણ ન० (કુક્કુટલક્ષણ) કુકડ ના
 લક્ષણ જોવાની કળા.
 કુક્કુઘડવસમ. પુ० (કુક્કુટવસમ) મોટો કુકડો.
 કુક્કુઘડિયા. સ્ત્રી० (કુક્કુટિયા) મુરઘી, કુકડી
 કુક્કુઘડી. સ્ત્રી० (કુક્કુટી) કુકડી. (૨)
 માયા, કપટ.
 કુક્કુઘય. ન० () ખુંખળો, ધુધરો.
 કુક્કુર. પુ० (કુરકુર) કુતરો.
 કુક્કુસ. પુ० () જુઓ “કુકસ”
 શબ્દ.
 કુક્કુહ. પુ० (કુકુહ) ચાર હદિયવાળો
 જીવ.
 કુલ્લગતિ. સ્ત્રી० (કુલ્લગતિ) અશુભ વિદાયસ
 ગતિ—ચાલવાની ગતિ.
 કુલ્લગ. પુ० (કુલ્લ) મોટો આગ્રહ, ક્ષદાગ્રહ.
 કુલ્લગીય. ત્રિ० (કુલ્લગીય) નહારીરીને અલગ
 કરેલું.
 કુલ્લર. ત્રિ० (કુલ્લર) નહારૂં આચરણ કર-
 નાર; ચોર, પરસ્ત્રી ગમન કરનાર વગેરે.
 કુલ્લેલ. ત્રિ० (કુલ્લેલ) ખરાબ વસ્ત્રધારી;
 કુત્સિત કપડાં પહેરનાર.
 કુલ્લ. ન० (કુલ્લ) દાતીયો; વાળ ઓળવાનું
 સાધન. (૨) એક જાતનું ઘાસ. (૩) ડાઠી.
 કુલ્લધર. પુ० (કુલ્લધર) ડાઠીવાળો.

કુલ્લગ. ન० (કુલ્લ) ૨ નામના રોપાનું
 પાથરણું, જેના કચડા બને છે તે.
 કુલ્લિય ત્રિ० (કુલ્લિક) દાઠી મૂલવાળા.
 કુલ્લ પુ० (કુલ્લ) ઋષિ વિશેષ (૨) ગોત્ર
 વિશેષ.
 કુલ્લયા. પુ० (કુલ્લય) એક જાતનું ઘાસ;
 વનસ્પતિ.
 કુલ્લયગિજ. ત્રિ० (કુલ્લયનીય) નિદ્રા કરવાને
 યોગ્ય. નિદ્રાપાત્ર
 કુલ્લયા. સ્ત્રી० (કુલ્લયા) નિદ્રા.
 કુલ્લિ. પુ० સ્ત્રી० (કુલ્લિ) કુખ. (૨) પેટ;
 ગર્ભસ્થાન (૩) બે હાથ પ્રમથ્થ માપ; ગજ.
 કુલ્લિકિમિ. પુ० (કુલ્લિકિમિ) પેટમાં ઉત્પન્ન
 થતા કૃમિ; બે હિન્દિયવાળા જીવ.
 કુલ્લિધાર. પુ० (કુલ્લિધાર) નાવાનો નિર્ધા-
 મક; સુકાની (૨) એક પ્રકારનો વડાળનો
 વેપારી.
 કુલ્લિય ત્રિ० (કુલ્લિય) ખરાબ.
 કુલ્લિવેચણ. સ્ત્રી० (કુલ્લિવેચણ) પેટનો એક
 જાતનો રોગ.
 કુલ્લિસૂલ પુ० ન० (કુલ્લિસૂલ) એક પ્ર-
 કારનો રોગ.
 કુલ્લુમરિય. પુ० (કૌતુમ્ભિક) એક જાતનું
 શ્વ.
 કુલ્લય. પુ० (કુલ્લય) જેનો જ્ય કુત્સિત—
 નિર્દિન છે તે; જુગારિ.
 કુલ્લ. ત્રિ० (કુલ્લ) કુખડો, દીંગણો.
 કુલ્લય પુ० (કુલ્લય) સેવનીનું ઝાડ.
 કુલ્લિ. ત્રિ० (કુલ્લિ) વાકુંચુકું, વક.
 કુલ્લ. પુ० (કુલ્લ) પરિવાર.
 કુલ્લ. ન० (કુલ્લ) કુટુંબ; મારતું.
 કુલ્લ. સ્ત્રી० (કુલ્લ) શારીરિક પીડા.
 કુલ્લ. સ્ત્રી० (કુલ્લ) સામેલું; ચૂસક.
 કુલ્લિયા. સ્ત્રી० (કુલ્લિ) અનાજને ખાંડ-
 નારી.
 કુલ્લિ. પુ० (કુલ્લિ) ભૂમિનળ; ભોંતગીયું.

કુટિય. વિ० (કુટિય) કુટેલું. (૨) કાપેલું.

કુટિલમ્. પું (કુટિલક) એ નામના એક સાધુ.

કુટ્ટ. પું નં (કુષ્ટ) કોઠ; એક જાતનો મુગંધી ૬૦૫. (૨) કુષ્ટરોગ, કોઠ.

કુટ્ટ. પું (કોષ્ટ) કોઠો; અનાજ ભરવાનો કોઠાર.

કુટ્ટુલુદિ. વિ० (કોટ્ટુલુદિ) એકવાર જાણ્યા પછી નહીં ભુલનાર.

કુટ્ટા. સ્ત્રી (કુટ) આપલી.

કુટ્ટાણ. નં (કુટ્યાન) દુષ્ટ ધ્યાન

કુટ્ટિ. વિ० (કુટ્ટિન્) કોઠી.

કુટ્ટિઆ. સ્ત્રી (કોટ્ટિકા) માટીની કોઠી.

કુટ. પું (કુષ્ટ) કોઠનો રોગ.

કુટ. પું (કુટ) પર્વત. (૨) દપ્તાન, દાખલો. (૩) અસત્ય. (૪) એક પ્રકારનો પાશ (૫) ધડો; કળશ (૬) હાથી વગરને બાધવાનું સ્થાન.

કુટંગ. પું નં (કુટંગ) ધરતું લોકાત્મ; જા-પર. (૨) એ નામનો એક હાથ (૩) પાશનું વન.

કુટંગ. પું (કુટંગ) પાશ વિશેષ.

કુટંગિમ. વિ० (કુટંગિમ) લોકડી મારી છીનવી લીધેલું ૬૦૫

કુટંગ. પું (કુટંગ) જુઓ ' કુટ ' શબ્દ.

કુટમિ. સ્ત્રી (કુટમિ) ન્હાનો ધન.

કુટ્ય. પું નં (કુટ) ઈશ્વરનાનું ઝાડ

કુટ્ય. પું (કુટ) આજા ભરવાનું એક માપ.

કુટ્ય. વિ० () કદરૂપો, ખરાબ.

કુટ્યાર. પું (કુટ્યાર) પવનના શિખરમાં કોનરેલ ધર.

કુટ્ય. પું () હળનો ઉપલો ભાગ.

કુટિલ. વિ० (કુટિલ) વાક્યનું.

કુટિલ્ય. પું (કુટિલ) ધરમા રહી કો-ધાદિક કપાય કે અહકારનો ત્યાગ કરે તેવા પરિવારક.

કુટી. સ્ત્રી (કુટી) ઓરડી; ઝુંપડી.

કુટીર. નં (કુટીર) ઝુંપડું; નિર્ધનનું ઘર.

કુટુંબ. નં (કુટુંબ) કુટુંબ પરિવાર.

કુટુંબ. પું (કુટુંબ) વનસ્પતિ વિશેષ. (૨) કન્દ વિશેષ.

કુટુંબિ. વિ० (કુટુંબિન્) સંબંધી.

કુટુંબિય. વિ० (કુટુંબિક) કુટુંબી; ખાસ કુટુંબનો માણસ (૨) હઝૂરી.

કુટ્ય. પું () પર્વતની ટોચ; શીખર.

કુટ. નં (કુટ) દીવાલ; ભીત.

કુટા. સ્ત્રી (કુટ) પાનાળ કળાશાની ઠીંકરી.

કુટાવય. નં () અનુગમન, પળવાડે જવું

કુળક. પું (કુળક) કુળક નામની એક વનસ્પતિ.

કુળાલ. પું (કુળાલ) કુળાલ નામનો એક દેશ. (૨) કુળાલ રાજન, જેનું ખીજું નામ સપ્તિ રાજન હતું.

કુળાલા. સ્ત્રી (કુળાલા) કુળાલ નામે ઉત્તર તરફની એક નગરી, ઉત્તરની નગરીનું ખીજું નામ કુળાલા હતું એમ પણ ક્યાક લખેલ છે.

કુળાલાહિવ. પું (કુળાલાધિપતિ) કુળાલ દેશનો અધિપતિ.

કુળિ. વિ० (કુળિ) હાથ અથવા પગ ન્હાનો મોટો હોય એવા ગર્ભના દોષવાળો.

કુળિમ. પું નં (કુળપ) માંસ. (૨) શય; મહુ. (૩) નરકાવાસ વિશેષ. (૪) શયનું રૂધિર

કુળિય. પું (કુળિ) કુળિકરાગ; શ્રેણિકો પુત્ર.

કુળિયા. સ્ત્રી (કુળિયા) નેથી એક હાથ અથવા પગ ન્હાનો મોટો યદ્યગ્યો હોય ત, સાળ રોગમાંનો એક રોગ.

કુપ્પહરિ. સ્ત્રી (કુપ્પરી) કુપ્પરી નામનું કદ. (૨) એ નામની એક વનસ્પતિ.

કુતિથ. ન૦ (કુતીર્થ) દોષવાળાં દર્શન; દુર્દર્શન.

કુતિથિ. વિ૦ (કુતીર્થિન) } પાખડી. અ-
કુતિથિય. વિ૦ (કુતીર્થિક) } સત્યને ભજ-
નાર, મિથ્યાત્વી.

કુતુંબ. પુ૦ (કુતુંબ) એક જાતનું વાજીત્ર
કુતુબ. પું૦ ન૦ (કુતુબ) ડબ્બરના બનાવેલા
ચામડાનો કુડલો.

કુતાર. વિ૦ (કુતાર) ખરાબ તાર; પોતે
કુએ અને ખીજનને કુઆડે તેવો.

કુસિધાવણ. પું૦ ન૦ (કુસિધાવણ) ત્રણ
લોકમાં નિપજતી દરેક યીજ જ્યાંથી
વેચાતી મળી શકે તેવી મોટી દુકાન.

કુસિય ન૦ (કુસિક) સ્વર્ગ, મર્ત્ય અને
પાતાળ એ ત્રણ લોક. (૨) ત્રણ
જગતમાં રહેલ પદાર્થ.

કુત્ય. ઘ૦ (કુત્ર) કયાં ?

કુતિયમ. વિ૦ (કુતિયમ) નિન્દિત, ખરાબ.

કુતુંમ. સ્ત્રી૦ (કુતુંમરી) ધાણાનો ગુચ્છ,
કાથમરી.

કુરંડ. પુ૦ (કુરંડ) એક જાતનું બધન

કુરંડગ પુ૦ (કુરંડગ) ખદાર મારવાનો
કોરડો.

કુરંડિમ. ન૦ (કુરંડ) કુતિસન દડ, ગુન્દા
કરતાં એછા દડ.

કુરંસણ ન૦ (કુરંસલ) વિપરીત શ્રદ્ધાને;
મિથ્યાત્વ દર્શન.

કુરિદિ. સ્ત્રી૦ (કુરિદિ) મિથ્યાત્વદષ્ટિ, વિપ-
રીતદાષ્ટ.

કુહાલ. પુ૦ (કુહાલ) કોદાળી. (૨) એ ના-
મનું એક વૃક્ષ.

કુદ્ધ. વિ૦ (કુદ્ધ) કોપ; ગુસ્સે થયેલ.

કુપક્ષ. વિ૦ (કુપક્ષ) નીચ પક્ષનાં.

કુપ્ય. ઘ૦ (કુપ્ય) આસન શયા વગેરે
રાચરચીલું; ઘરવખરી.

કુપ્પર. પુ૦ (કુપ્પર) ગાડા કે રથની પિજણી.
(૨) કોણી.

કુપ્પાવયણિય. ન૦ (કુપ્પાવનિક) પાખંડી-
ઓના પ્રવચનને આધારે તેઓને કરવાનું
આવશ્યક નિનકૃત્ય. (૨) ત્રિ૦ દૂષિત
સિદ્ધાન્તને અનુસરનાર.

કુબેર. પુ૦ (કુબેર) એક જૈન મુનિ.

કુબેરા. સ્ત્રી૦ (કુબેરા) જૈન સાધુ ગણની
એક શાખા.

કુબ્બર. પુ૦ (કુબ્બર) પાંસરી, ગાડાની ધુરી.
(૨) મધિનાથ પ્રભુનો યક્ષ.

કુમંડ પું૦ (કુમાન્ડ) એક જાતના દેવ

કુમંડિંદ. પુ૦ (કુમાન્ડિંદ્ર કુભાડ દેવોનો
ઇંદ્ર

કુમોદ વિ૦ (કુમોજિત) દુષ્ટ ભોજન
કરનાર.

કુમદ. પુ૦ (કુમદ) સાતમા દેવલોકનું
કુમદ નામ એક વિમાન

કુમર. પુ૦ (કુમાર) પાળક.

કુમાર પુ૦ (કુમાર) કુમાર; કુવર, અવિ-
વાહિન (૨) ખરાબ મરણ; (૩) અમૃત
કુમાર આદિ દેવતા. (૪) પુવરાજ,
રાત્ર્યાર્ધ પુરૂષ. (૫) લોકકાર, લોકાર.
(૬) આશ્વિન માસ.

કુમારગામ. પુ૦ (કુમારગામ) એ નામનું
એક ગામ.

કુમારપુતિય પુ૦ (કુમારપુત્રક) એ નામના
એક નિર્ગ્રંથ સાધુ

કુમારમિષ્ઠ. પુ૦ (કુમારમૃત્યુ) આયુર્વેદ શા-
સ્ત્રનો એક ભાગ કે જેમાં ન્દાના છાંકરા-
ઓના રોગની ચિકિત્સા બતાવી છે.

કુમારવાસ. પુ૦ (કુમારવાસ) કુમાર અવ-
સ્થામાં રહેતું ને, અભયયાશ્રમ.

કુમારસમણ. પુ૦ (કુમારસ્રમણ) કુમારા-
વચ્ચામાંથીજ દીક્ષા લીધેલ; બાળ
બ્રહ્મચારી.

કુમારિચ. પુ૦ (કુમારક) ખરાબ શીકારી;
કસાઇ.

કુમારિયા. સ્ત્રી૦ (કુમારિકા) કન્યા; કુમારિકા.
કુમારી સ્ત્રી૦ (કુમારી) કુમારિકા; અવિવા-
દિત સ્ત્રી; કન્યા.

કુમુદ. ન૦ (કુમુદ) સફેદ કમળ; ચંદ્રવિકાશી
કમળ (૨) પશ્ચિમ મહાવિદેહના દક્ષિણ
ખાંડવાની મેરૂ તરફથી છડી વિજય. (૩)
પશ્ચિમ મહાવિદેહના દક્ષિણ ખાંડવાની
મેરૂ તરફથી છડી વિજયનો રાગ. (૪)
આહમા દેવલોકનું કુમુદ નામે એક
વિમાન. (૫) આ નામનું એક શિખર.

કુમુદકૂટ પું૦ (કુમુદકૂટ) ભદ્રસાલવનના
આદિ દિગ્વિસ્તૃતકૃતમાનુ પાચમુ કૃટ-શિખર

કુમુદગ ન૦ (કુમુદક) એક જાતનું ધાસ.

કુમુદગુલ્મ ન૦ (કુમુદગુલ્મ) આહમા દે
વલોકનું કુમુદગુલ્મ નામે એક વિમાન

કુમુદવૃક્ષા. સ્ત્રી૦ (કુમુદવૃક્ષા) જલુવૃક્ષના
દર્શાન ખુલાના વનખડમાં ૫૦ જોગન
ઉપર આવેલ એક વાવડી

કુમુદા. સ્ત્રી૦ (કુમુદા) કુમુદા નામની મ-
હાવિદેહની એક વિજય. (૨) જલુ વૃક્ષના
દર્શાન ખુલાના વનખડમાં ૫૦ જોગન
ઉપર આવેલ એક વાવડીનું નામ.

કુમુદાગર. પું૦ (કુમુદાગર) કુમુદથી ભરપૂર
વન.

કુમુદ. ન૦ (કુમુદ) ચંદ્રવિકાશી કમળ (૨)
સફેદ ફૂલ.

કુમુદા. સ્ત્રી૦ (કુમુદા) દક્ષિણ દિશાના
અંજનક પર્યતની કુમુદા નામની એક
વાવ.

કુમ્મ પું૦ (કુર્મ) કાચખા. (૨) કાચખાના
દર્શાનવાળું જાતાસૂત્રનું ચોથું અધ્યયન.
(૩) કુર્મ નામનું એક ગ્રામ (૪) વીશમા
તીર્થકરનું લાંબન.

કુમ્મગામ. પું૦ (કુર્મગામ) મગધ દેશના એક
ગામનું નામ.

કુમ્મથલ. ન૦ (કુર્મથલ) ગંડથળ; ગાંધ.

કુમ્માસ. પું૦ (કુમ્માસ) એક જાતનું ધાન્ય,
અડદ. (૨) કળથી. (૩) બાદેલા અડદ;
બાકળા.

કુમ્મુગાયા. સ્ત્રી૦ (કુમ્મોન્તા) કાચખાના
જેવી ઉત્તરયોનિ-ઉત્પત્તિ સ્થાન કે જેમાંથી
અરિહત ચક્રવર્તી બળદેવ અને વામુદેવનો
જન્મ થાય છે.

કુયવા. સ્ત્રી૦ () એ નામની એક
વેલ

કુરઘ. પું૦ (કુરઘ) એ નામની એક
ફલન રત્નપતિ.

કુરંગ. પું૦ (કુરંગ) દરણ; મૃગ

કુરજ. ન૦ (કુરજ) ખરાબ રોગ.

કુરત્યા. સ્ત્રી૦ (કુરત્યા) ન્દાની શેરી-ગદ્દી.

કુરય. પું૦ (કુરક) એ નામની એક
વનરપતિ

કુરર. પું૦ (કુર) પાણીને કિનારે રહેતાર
એક જાતનું પક્ષી, કુરલ.

કુરરી સ્ત્રી૦ (કુરી) એક જાતનું પક્ષી;
ટીટોડી

કુરલ. પું૦ (કુરલ) એક જાતનું રૂઆની
પાંખાવાળું પક્ષી.

કુરલી સ્ત્રી૦ (કુલી) કરચલી

કુરવિંદ. પું૦ (કુરવિંદ) એ નામનું પર્વગ
જાતનું જાડ

કુરા. સ્ત્રી૦ (કુરા) અકર્મજ્ઞમિક્ષેત્રવિશેષ.

કુરાય. પું૦ (કુરાય) ખરાબ રાગ,
મીમાડાનો રાગ

કુરિય ન૦ () મોડું જગલ.

કુર. પું૦ (કુર) કુર નામનો દેશ. (૨)
કુર નામનો દ્વીપ તથા સમુદ્ર. (૩) મહા-
વિદેહ ક્ષેત્રમા આવેલ જુગલીયાના ક્ષેત્રો;
દેવકુર અને ઉત્તરકુર નામનાં ક્ષેત્ર. (૪)
પું૦ સ્ત્રી૦ કુર વંશમાં ઉત્પન્ન થયેલ;
કુર વંશીય.

કુરરાય. પું૦ (કુરરાય) કુરદેશનો રાગ.

કુલ્ય. પુ० (કુલ) માયા કપાય, પર્થાય વાયક નામ.

કુલકુન્દ ન૦ (કુલકુન્દ) એક જાતનું ધાસ.

કુલકુયા. સ્ત્રી० (કુલકુવા) સ્થંડિલે ગયા પછી આચમન લેતુ, પગ ધોવા વગેરે શોચ-ક્રિયા કરવી તે.

કુલદત્તપુત્ર. પુ० (કુલદત્તપુત્ર) કુશલપુત્ર નામના શ્રીમહાતીર ભગવાનના એક શિષ્ય
કુલમર્દ. સ્ત્રી० (કુલમરી) કુશમરી નામની ૧૨ મા ચક્રવર્તીની સ્ત્રી.

કુલયા. સ્ત્રી० (કુલ્લા) જુઓ “ કુકુયા ” શબ્દ.

કુલવિન્દ. પુ० (કુલવિન્દ) એક જાતનું ધાસ; નાગરમોથ. (૨) કેળાસનભ (૩) કુટિલિક નામનો એક પ્રકારનો જ્વારોગ.

કુલવિદાવત્. પુ० ન૦ (કુલવિદાવત્) એ નામનું એક જાતનું ધરેણું.

કુલવ. પું० (કુલ્લ) ખરાબ રૂપ. ૩૬૩૫. (૨) મોહનીય કર્મ

કુલ. પુ० (કુલ) પુરુષ, આપદાદાની પર પરા; વશ, એવાદ. (૨) પિતાનો પક્ષ, આપના વડીલોની પરપરા (૩) આદાદિકકુળ; ગણનો એક ભાગ. (૪) કુળ, ગોત્ર. (૫) ધર (૬) સમુદાય, જાથા, સમુદ. (૭) મહીનાના નામ સરખા નામવાળા નક્ષત્રો.

કુલંપ. પુ० (કુલમ્પ) આ નામનો એક અનાર્ય દેશ. (૨) તેમાં રહેનારી જાત.

કુલકોંડિ. સ્ત્રી० (કુલકોંડિ) કુલકોંડિ, જીવની ઉત્પત્તિ સ્થાનના પ્રકાર.

કુલક્ષ. પુ० (કુલક્ષ) કુલક્ષદેશનો મનુષ્ય

કુલક્ષણ. ન૦ (કુલક્ષણ) અપવક્ષણ; ખરાબ ચિન્હ.

કુલકર પુ० (કુલકર) જીવલીયાનો રાગ; જીવલીયાની વ્યવસ્થા કરનાર.

કુલકર. ન૦ (કુલકર) પિતૃ ગૃહ.

કુલગામ. ન૦ (કુલનામન) કુળપરંપરાથી લેવાતું નામ.

કુલતિલગ. ત્રિ० (કુલતિલક) કુળમા શ્રેષ્ઠ.

કુલત્ય ત્રિ० (કુલત્ય) કુલીન; ખાનદાન વશનો.

કુલત્ય. પુ० (કુલત્ય) કુળથી, એક જાતનું ધાન્ય.

કુલત્ય પુ० (કુલત્ય) કુલાર્થ નામે એક અનાર્ય દેશ.

કુલત્યા. સ્ત્રી० (કુલ ત્યા) કુલીન સ્ત્રી

કુલદિણય. પુ० (કુલદિનકર) કુળમા શ્રેષ્ઠ.

કુલદીવ. પુ० (કુલદીવ) કુળપ્રકાશક, કુળમા શ્રેષ્ઠ.

કુલધર્મ પુ० (કુલધર્મ) કુળાચાર.

કુલપવ્વય. પુ० (કુલપર્વત) પરવતની માફક કુળનો રક્ષક.

કુલપુત્ર. પુ० (કુલપુત્ર) વશરક્ષક પુત્ર.

કુલમય પુ० (કુલમદ) કુળનું અભિમાન.

કુલય. ન૦ (કુલક) શ્લોક ક ગાથાનો સમુદાય. એક સમુદાયની આઠ ક તેથી વધારે ગાથાનો સમુદ (૨) ચાર મનિકા અથવા આઠ પસંનિપ્રમાણ માન વિગેષ.

કુલરોગ. પુ० (કુલરોગ) આખા કુળને લાગુ પડે તેવો વ્યાધિ

કુલજ પુ (કુલજ) ગીધ પક્ષી. (૨) સમડી. (૩) ખીલાડો. (૪) કુરર પક્ષી.

કુલલય. પુ० () પાણીનો કાગળો કરવો તે.

કુલવહ પુ० (કુલવતિ) તાપસમગ્ધનો ઉપરી, તાપસ ગૃહ

કુલવંસ. પું० (કુલવંશ) વશ, કુળરૂપ વશ.

કુલવંમ. પુ (કુલવંશ) કુળમા ઉત્પન્ન થયેલ; વંશમાં જન્મેલો.

કુલવર્ડિસય. પુ० (કુલવર્ડિસ) કુળખૂવાળ; કુળદીપક.

કુલવદ્. સ્ત્રી (કુલવદ્) કુલીન સ્ત્રી, કુ-
લાઈના.

કુલવિહિ. પુ (કુલવિધિ) બુદ્ધિ “ કુલ-
કાડી ” શબ્દ.

કુલસંપ્રણ. ત્રિ (કુલમન્ન) કુલીન, ખા-
નદાન કુળનો.

કુલસમય પુ (કુલસમય) કુળાચાર.

કુલાજીવ ત્રિ (કુલાજીવ) પોતાના કુળની
અગ્રાધારી આજીવિકા ચલાવનાર.

કુલાગ્નિય. પુ (કુતાર્ય) પિતૃપક્ષની અ-
પેક્ષાએ આર્ય.

કુલાલ. પુ (કુનાટ) માનર, ગિવાડા
(૨) આદામ, નિષ્ર

કુલાલ. પુ (કુલાલ) કુભાર.

કુલાલય પુ (કુલાલક) મિત્રાડીની પેઠે
ગૃહ થઈ ધરોધર કરનાર મિત્ર.

કુલાલકુલ. પુ (કુલાલકુલ) અભિય રાત-
ભિષક, આદા અને અનુરાધા એ ચાર
નક્ષત્ર

કુલિંગ. ન (કુલિંગ) કુલિંગ-શાક્ય વગરનો
, વેપ (૨) પુ કીડાની એક જાત, માકડ

કુલિંગચ્છાય. પુ (કુલિંગચ્છાય) ઝડપુ વિગેષ

કુલિંગાલ. પુ (કુલાંગાલ) કુળમાં કલક
લગાડનાર, દુરાચારી

કુલિંગિ ત્રિ (કુલિંગિ) કુલીથી. પાખડી
(૨) પુ કીડા વગેરે જુદા જાતુ.

કુલિય. ન (કુલિક) કુલીયુ (૨) દા. ૧.
(૩) ત્રાટી.

કુલિય. ન (કુલ્ય) ભીન.

કુલિયકડ. ત્રિ (કુલિકીકૃત) કુલાને
આકારે દગલો કીધેલ

કુલિવ્ય. પુ (કુલિવત) એક જાતના
તપસ્વી; ધરમાં રહી કૌધાદિ પર વિજ્ય
મેળાવનાર ગૃહસ્થ.

કુલીકોસ. પુ (કુલીકોશ) ચેતદસ, એક
જાતનું પક્ષિ.

કુલ્લ પુ (કુલ્લ) મગધ દેશનું એક ગામ.

કુલ્લુડિયા. સ્ત્રી (કુલ્લુડિકા) ધટિકા; ધડી.

કુલ્લ. પુ (કુલ) અતઃકુલના ત્રીજા
વર્ણના અગીઆરમા અધ્યયનનું નામ.
(૨) દારકાના બળદેવ રાજાની ધારણી
રાણીના પુત્ર

કુલ. ન (કુલ) નાવાનો આગલો ભાગ;
નાવાનો મોટાનો ભાગ

કુલલય ન (કુલલય) કમળ (૨) નીલો-
ત્પલ કમળ.

કુલિંદ. પુ (કુલિંદ) વાનકર.

કુલિંદવલ્લી. સ્ત્રી (કુલિંદવલ્લી) એ નામની
એક વેલ.

કુલિય ત્રિ (કુલિય) કાપેલ; ગુચ્છ થયેલ.

કુલિય. ન (કુલ્ય) વાસણ વગેરે ધરવખરી.

કુલિયગિહ. પુ (કુલ્યગિહ) ધરવખરી રામ-
વાનુ ધર

કુલિયસાલા. સ્ત્રી (કુલ્યસાલા) જ્યાં ધર
વખરી રહે તેનું ધર.

કુલિયાયગ. સ્ત્રી (કુલિયાયોગિ) અશુભ
વિદાયો ગતિ, ઉટીયાની માફક ખરાબ
ગતિ.

કુલુટ્ટિ. સ્ત્રી (કુલુટ્ટિ) ઝડપુ વિનાનો વરસાદ,
માવડ.

કુલેજ પુ (કુલેજ) ખરાબ વૈદ્ય, ઉટવૈદ.

કુલેગી. સ્ત્રી (કુલેગી) એક જાતનું દથીયાર

કુલ્લકારિયા. સ્ત્રી (કુલ્લકારિકા) એ નામની
વનસ્પતિ

કુલ્લગા સ્ત્રી (કુલ્લ) કરવુ.

કુલ્લ પુ (કુલ) દર્ભ; દાખડા.

કુલ્લસંપ્રણ. ન (કુલ્લસન) દલકું સંધ્યાબુ-
શરીરનો આંધા

કુલ્લસિય ત્રિ (કુલ્લસિય) ખરાબ આકારે
રહેલ

કુલ્લ. ન (કુલ) દર્ભનો આગલો
તીક્ષ્ણ ભાગ.

કુસળ. નં () દહીં; ગોરસ.
 કુસળિય. નં () દહીંમાં ઝાશ
 વગેરે મશાલા નાખીને બનાવેલ કરમ્બો.
 કુસત્ત. પું (કુશત્ત) પથારી ઉપર બિછા-
 વવાના વસ્ત્રની એક જાત.
 કુસત્ત. પું (કુશવર્ત) કુશવર્ત નામનો દેશ.
 કુસમય. પું (કુસમય) કુશાસ્ત્ર, પાખડ
 મનનાં શાસ્ત્ર. (૨) ત્રિં કુશાસ્ત્રના
 અનુયાયી.
 કુસલ. ત્રિં (કુશલ) નિપુણ, કુશળ. (૨)
 શુભ, સાર. (૩) નં સુખ; દિન
 કુસલ. પું (કુશલ) એ નામનો એક દ્વીપ.
 કુસિસ્ત. પું (કુશિસ્ત) ખગલ શિષ્ય,
 અવિનિત ચેતો.
 કુસીલ. ત્રિં (કુશીલ) કુસિન આચારી,
 અસદર્શનવાળો; આચાર્ય; દુષ્ટવર્તમાન-
 વાળો. (૨) નં આચાર્ય; દુષ્ટઆચાર
 કુસીલપરિભાસિય. નં (કુશીલપરિભાસિત)
 સુમગડાંગ સુત્રના સાનમા અધ્યયનનું
 નામ કે જેમાં કુશીલ-અસદાચારી કુ-
 શિંગીનું વર્ણન છે.
 કુસુંમ. પું નં (કુસુમ) કસુઆનું ઝાડ.
 (૨) એક જાતનું ધાન્ય. (૩) નં કસુ-
 આનું પુષ્પ કે જેનો રંગ બનાવવામાં
 આવે છે.
 કુસુંમ પું (કુસુમ) કસુઓ, કસુખી
 કુસુંમય. પું (કુસુમ) રંગ. (૨) એક જાતનું ધાન્ય.
 કુસુમ. નં (કુસુમ) પુષ્પ, યુલ. (૨) પું
 પદ્મપ્રભ પ્રભુના પદ્મનું નામ.
 કુસુમકુંડલ. નં (કુસુમકુંડલ) યુલના
 આકારનું કાનનું આભરણ; કાનપુલ.
 કુસુમદામ. નં (કુસુમદામ) દૂલોની માળા
 કુસુમનગર. નં (કુસુમનગર) પાટલીપુત્રનું
 અપર નામ.
 કુસુમપુર. નં (કુસુમપુર) એ નામનું શહેર,
 પાટલીપુત્ર. (પટના.)

કુસુમસંમલ. પું (કુસુમસંમલ) વૈશાખ
 માસનું લોકાત્તર નામ.
 કુસુમસર. પું (કુસુમસર) કામદેવ.
 કુસુમાસવ. પું (કુસુમાસવ) પરાગ; પુષ્પરેણુ.
 કુસુમિત. } ત્રિં (કુસુમિત) કુસુમાળુ;
 કુસુમિય. } ખીલણુ.
 કુસેજા. સીં (કુશ્ય) દુષ્ટ શયા-સ્થાન.
 કુહ. પું (કુહ) વૃક્ષ.
 કુહમ. પું (કુહમ) ઈશ્વર; કુનુદળ.
 કુહંડ. પું (કુમાડ) વ્યતર દેવતાની એક જાત.
 કુહંડય. પું (કુમાગક) કોહોણુ. શાકની
 એક જાત
 કુહંડિયા સીં (કુમાગી) કોહોળાની વેલ.
 કુહંડી સીં (કુમાંડી) દૂધી. નધ.
 કુહકુહ. પું (કુહકુહ) કુહ કુહ એવો અવાજ.
 કુહા પું (કુહ) કન્દ વિશેષ.
 કુહા. નં (કુહ) એક જાતની વનસ્પતિ,
 ભમિકાડા (૨) ત્રિં કુહાવૃક્ષનો ર-
 હેવાસી.
 કુહા. ત્રિં (કોધન) કોધી. કોધ કરનાર
 કુહા સીં (કુહા) ઝાંઝાના આકારની
 વનસ્પતિ. ભમિકાડા.
 કુહમ પું (કુર્મ) ખાટો-પાખાડધર્મ.
 કુહય પું નં (કુહ) ધન્વન્તર કૌતુક.
 કુહર. નં (કુહ) પવનની ગુફા.
 કુહાડ. પું (કુહા) કુહાડો (૨) ફરસી.
 કુહિમપૂજ્ય ત્રિં (કુહિમપૂજ્ય) અત્યન્ત
 સંકુ.
 કુહિચિય. ત્રિં (કુહિચિ) કપાંક, કોષ્ઠસ્થળ.
 કુહિય. ત્રિં (કુહિ) કોહી ગએલું; સડી
 ગએલું (૨) વિનધ.
 કુહુ પું (કુહ) જુઓ “કુહ” શબ્દ.
 કુહુવ્ય. પું (કુહુ) એક જાતનો કદ.
 કુહેડ. પું (કુહેડ) } અત્યંત મંત્ર-
 કુહેડા. પું (કુહેડ) } તંત્રાદિનું જ્ઞાન.
 (૨) વક્રાંકિત વિશેષ

કુહડગ. પું નં () અગમો.
 કૂઝગા. નં (કૂઝન) અવ્યક્ત શબ્દ. (૨)
 ત્રિં એવો અવાજ કરનાર.
 કૂઝગાયા. સ્ત્રીં (કૂઝગતા) પાડિત સ્વરથી
 રચ્યુ તે.
 કૂઝગ નં (કૂઝિત) પશ્ચિના જેવો અવ્યક્ત
 શબ્દ.
 કૂઝિયા સ્ત્રીં (કૂઝિકા) પરપોટા
 કૂઝિય. નં (કૂઝિય) અવ્યક્ત ધ્વનિ.
 કૂઝ પું નં (કૂઝ) કૂટ નામનો દીપતથા
 સમુદ. (૨) શિખર; પર્યતની કુક (૩)
 ખેત, ગગનધન (૪) કુક કપટ (૫)
 તોલમા અને માપમા ન્યૂનાધિકા ગણવી
 તે (૬) પાસંત્રા, કાંસી (૭) નરક (૮)
 દુખનું ઉત્પત્તિસ્થાન. (૯) દરવાખનો
 ઉપરનો ભાગ; માટ (૧૦) ત્રિં ખાટુ.
 અસત્ય, દ્વારાગ (૧૧) આન્નિગ્નક
 ગમ્યુ. (૧૨) પર્યતનો મધ્ય ભાગ (૧૩)
 મારવાનું એક પ્રકારનું પાપાણનું યત્ર.
 (૧૪) સમુદ; દગડો.
 કૂઝમાહ પું (કૂઝમાહ) દગાથી છોવાને
 ફસાવનાર.
 કૂઝજાલ. નં (કૂઝજાલ) પાશુપુત્રી ગદ્ય,
 કાંસી
 કૂઝતુલા સ્ત્રીં (કૂઝતુલા) જૂઠો તોલ.
 કૂઝપાસ. પું (કૂઝપાશ) મૃગશને ફસાવવા
 કપટ કરીને પાશ રચવો તે. (૨) નં
 માછલા પકડવાની જાળ.
 કૂઝપ્રયોગ. પું (કૂઝપ્રયોગ) પ્રચલ પાપ.
 કૂઝમાણ. નં (કૂઝમાણ) ખેટા માપ રાખ-
 વા તે, શ્રાવકતા ત્રીંન પ્રતનો એક
 અતિચાર.
 કૂઝલેહકરણ. નં (કૂઝલેહકરણ) ખોટા
 લેખ લખવો તે; ખીજા પ્રતનો પાચમે
 અતિચાર.
 કૂઝવાહિ. પું (કૂઝવાહિ) બેલ; ગળદ.

કૂડસક્ષિજ. નં (કૂડસક્ષ્ય) ખોટી સાક્ષી
 પુરવી.
 કૂડસામલિ પું (કૂડસામલિ) નરકમાં
 રહેલ કૂડશાસ્ત્રી નામનું વ્રક્ષ; (૨) આ
 આકારનું એક સ્થાન કે જ્યાં ગરૂડ જન-
 નિના દેવતા રહે છે
 કૂડસામલીપેદ. પું (કૂડસામલીપેદ) દેવ-
 કુરુક્ષેત્રના પશ્ચિમાધ્યને મધ્યભાગે આવેલ
 કૂડશાસ્ત્રી વ્રક્ષનું પાક-ખોટલો.
 કૂડાગાર નં (કૂડાગાર) શિખર બધ ધર;
 શિખર ઉપરનું દેવાલય. (૨) પર્યતમાં
 કોનુંલ ધર. (૩) દિંસાનું સ્થાન.
 કૂડાગારમાલા સ્ત્રીં (કૂડાગારમાલા) શિખરને
 આકારે શાલા-સભા-બેઠક
 કૂડાહથ નં (કૂડાહથ) એક ધા મારવાથી
 પર્યતથી શિખર પડે તેમ ધડ ઉપરથી
 માથું ઉતરી નીચે પડે તેને યોગ્ય; એક
 ધાએ શિખરની માકક નીચે પાડવા યોગ્ય.
 કૂગાગ પું (કૂગાગ) ફળનો ગોટલો
 કૂગિય. પું (કૂગિક) ચ પાનગરીનો રાગ.
 કૂગર. પું (કૂગર) મહિનાથજીના યજ્ઞનું નામ.
 કૂમ્મગ. પું (કૂમ્મક) કાચખો.
 કૂય. પું (કૂય) ઘી, તેલ વગેરે રાખવાનું
 પાત્ર
 કૂર. નં (કૂર) ભાન (૨) સાથવો (૩)
 એક જનતની વનરપતિ.
 કૂર ત્રિં (કૂર) કૂર. ભયકર, નિર્દય, ઘાતકી
 કૂરગડુમ. પું (કૂરગડુક) એક જૈન મહર્ષિ.
 કૂરિ. ત્રિં (કૂરિ) કૂર. નિર્દય. (૨) નિર્દય
 પરિવારવાળો.
 કૂલ. નં (કૂલ) કાંકા; કિનારો.
 કૂલધમગ. પું (કૂલધ્માયક) નદીને કાંઠે
 ઉભા રહી, સંખ ધરી, રામ શબ્દ પોકારી,
 જમે તેવા તાપસ; તાપસની એક જન.
 કૂલવાલગ. પું (કૂલવાલક) આ નામના એક
 જૈન મુનિ.

કુવ. નં () ચોરાઇ ગયેલી વસ્તુને
પાછી વાળવા વાટે ચડતુ તે

કૂવ. પુ (કૂવ) કુવો

કૂવય. પુ (કૂવક) કૂવાથબ. વડાબનો મધ્ય
થાભલો, કે જ્યા સદ આધવામાઆવે છે.

કૂવય. પુ (કૂવક) આ નામના એક
ઝેનમુનિ.

કૂવર. પુ નં (કૂવર) વડાબનો મધ્ય ભાગ

કુવિય ત્રિ () ચોરાઇ ગયેલી વ-
સ્તુની વારે ચડનાર (૨) ચોરની નપાસ
કરનાર

કૂંડ. પુ (કૂવાળ) વ્યતર દેવોની એક
ગત.

કૂહળ. નં (કૂહળ) કૂહળ વનગપનિ

કેમળા નં (કેતલ) વાકી વસ્તુ, ધનુષ્યની
કમાન વગેરે

કેમળ. } નં (કેતક) ચિહ્ન, નિશાન.
કેમળય }

કેમ્મા સ્ત્રી () રત્નબુ, દોરડી

કેઠ. ઘં (કેથિ) કોષ્ટએક

કેડ. પુ (કેતુ) કેતુ નામનો ઘડ (૨)
ધ્યમ. (૩) ચિહ્ન, નિશાન

કેડવેત્ત. નં (કેતુવેત્ત) વરસાદથી અન્ન
ઉત્પન્ન થાય એવું ક્ષેત્ર

કેડગ. પુ (કેતુક) કેતુક નામનો કવચ
સમુદ્રમાંના દક્ષિણ તરફનો પાતાળ કળકા.

કેડમૂય. નં (કેતુમૂલ) સિદ્ધમેણિઆ અને
મણ્ડસસેણિઆ પરિકર્મનો પાચમો ભેદ
અને પુદ્સેણિઆદિ પાચ પરિકર્મનો
સાતમો ભેદ.

કેડમર્દ. સ્ત્રી (કેતુમતી) કિનર દેવતાના
છંદ કિનરની બીજી અગ્રમહિષી

કેડય. પુ (કેતુક) કવચ સમુદ્રની મધ્યમાં
દક્ષિણ નિશામા રહેલ કેતુક નામનો મહા
પાતાળ કળકો.

કેડર પુ (કેયૂર) બાબુઅધ, એક આભરણ.

કેકઈ સ્ત્રી (કેકયી) આડમા વાસુદેવની
માતા. (૨) પશ્ચિમ મહાવિદેહની સહિ-
વાવતી વિજયની વીતશોકા નગરીનું
બીજું નામ.

કેકય પુ (કેકય) કેકય નામનો એક
દેશ (૨) ત્રિ તે દેશના રહેવાસી.

કેકયદ્ધ પુ (કેકયાદ્ધ) કેકય દેશનો અર્ધ
ભાગ; પરદેશી રાગનો દેશ

કેકાદ્ય નં (કેકાયિત) મોરનો શબ્દ.

કેકારવ. } પુ (કેકાગ્વ) મોરનો શબ્દ.
કેકારવ }

કેજ ત્રિ (કેય) વેચવા ચોગ્ય

કેતઈ સ્ત્રી (કેતકી) કેતકી.

કેતુ પુ (કેતુ) ૮૮ મા ઘડનું નામ.

કેતુમર્દ સ્ત્રી (કેતુમતી) કિનરની બીજી
અગ્રમહિષીનું નામ

કેદાર. નં (કેદાર) ક્યારો.

કેય નં (કેતલ) યુદ્ધ; ધર

કેયદ્ધ પુ (કેકયાદ્ધ) કેકય દેશનો અર્ધ
ભાગ.

કેયઈ સ્ત્રી (કેતકી) કેતકીનું ઝાડ

કેયકંઠલી સ્ત્રી (કેતકઠલી) એક ગતનો
કદ.

કેયળ. નં (કેતલ) ધનુષ્યની કમાન (૨)
મત્સ્યઅધન, ગળા (૩) બે પ્રકારનું

કેતન. (૧) ઇન્દ્રકેતન-ચાલિની અથવા
સમુદ્ર (૨) ભાવકેતન-લોભેચ્છ. (૪)
માઝની પકડવાની ત્રણ (૫) સ્થાન, જગા.

કેયતી પુ (કેતકી) કેવડાનું વૃક્ષ.

કેયાઘડિયા. સ્ત્રી () દોરીને
છેર બાંધેલ ઘડો.

કેયાર. પુ (કેદાર) ક્યારો.

કેયાવંતી. ઇ (કેવલ) કેટલાએક.

કેયૂર. પુ (કેયૂર) બાબુઅધ.

કેરિસ. ત્રિ (કીરણ) કેતુ; કેવા પ્રકારનું,
કેના જેવું ?

કેલાસ પુ. (કેલાસ) અંગગસુત્રના છઠા વર્ગના સાતમા અધ્યયનનું નામ. (૨) સાકંતલ નગર નિવાસી એક ગાથાપતિ. (૩) રાહુના નવમા પ્રકારના પુદ્ગલનું નામ.

કેલાસ. પુ. (કેલાસ) કેલાસ નામનો પર્વત, મેર પર્વત. (૧) કુબેરના તાબાનો પર્વત. (૩) લવણ સમુદ્રમાં પશ્ચિમદિશાએ ખેતાલીસ દગ્ગર જોડતો ઉપર આવેલ અખ્યુવેદધર દેવોનો નિવાસ પર્વત. (૪) આ નામના નાગરાજનો આવાસ પર્વત.

(૫) ન. મ ટાંનું એક તરેહનું પાત્ર.

કેલિ. સ્ત્રી. (કેલિ) ક્રોધ; ખેલ, રમત

કેલી સ્ત્રી. (કદલી) કેળાનું વૃક્ષ, કેળ.

કેવલ્ય ત્રિ. (કિયત) કેટલું, કેટલા પ્રમાણનું ?

કેવલિયં } મ. (કિયલિયમ્) કેટલો વ-
કેવલિયં } ખત
કેવલિયં. }

કેવલિય ત્રિ. (કિયત) જુઓ “કેવલિય” શબ્દ.

કેવલ. ત્રિ. (કેવલ) સપૂર્ણ; પરિપૂર્ણ (૨) એકલું, કેવળ (૩) અભિશ્રિત, શુદ્ધ (૪) અનુપમ, અદ્વિતીય (૫) અનન્ત, અતરહિત. (૬) નં સર્વ શ્રેષ્ઠ જ્ઞાન, કેવળ જ્ઞાન, સર્વજ્ઞતા.

કેવલકવ્ય. ત્રિ. (કલકવ્ય) અપૂર્ણ, કેવળ જ્ઞાનની માફક પરિપૂર્ણ.

કેવલજ્ઞાણ. નં. (કેવલજ્ઞાન) કેવળજ્ઞાન, સપૂર્ણ-પરિપૂર્ણ જ્ઞાન.

કેવલજ્ઞાણાવરણ. નં. (કેવલજ્ઞાનાવરણ) કેવળ જ્ઞાનનું આવરણ-આછાદન, જ્ઞાનાવરણીયકર્મની એક પ્રકૃતિ.

કેવલજ્ઞાણાવરણિજ્ઞ. નં. (કેવલજ્ઞાનાવરણીય) કેવળજ્ઞાનને દબાવનાર કર્મ, જ્ઞાનાવરણીય કર્મની એક પ્રકૃતિ.

કેવલજ્ઞાણિ પુ. (કેવલજ્ઞાનિ) કેવળજ્ઞાની; કેવળી તીર્થકર અને સિદ્ધભગવાન

કેવલકંસણ. નં. (કેવલકંસણ) કેવળકંસણ; સપૂર્ણ દર્શન.

કેવલકંસણાવરણ. નં. (કેવલકંસણાવરણ) દર્શનાવરણીયકર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉત્પત્તિ થયેલ કેવળકંસણ ન પામે.

કેવલકંસણિ. પુ. (કેવલકંસણિ) કેવળકંસણી થયેલ.

કેવલનાથ. નં. (કેવલજ્ઞાન) જુઓ “કેવળ-જ્ઞાન” શબ્દ.

કેવલનાથાવરણિજ્ઞ. પુ. (કેવલજ્ઞાનાવરણીય) જુઓ “કેવલજ્ઞાણાવરણિજ્ઞ” શબ્દ.

કેવલનાથિ. પુ. (કેવલજ્ઞાનિ) જુઓ “કેવલજ્ઞાણિ” શબ્દ. (૨) અતીત ઉત્સર્પિણી કાળમાં થયેલ પહેલા તીર્થકર.

કેવલમરણ. નં. (કેવલમરણ) કેવળજ્ઞાન સહિત મરણ. (૨) કેવળ-અદ્વિતીય મરણ; પડિતમરણ.

કેવલાલોચ. પુ. (કેવલાલોક) કેવળજ્ઞાન, પરિપૂર્ણજ્ઞાન

કેવલિ. ત્રિ. (કેવલિ) કેવળજ્ઞાની, કેવળી, તીર્થકર અને સિદ્ધભગવાન (૨) પુ. કેવળસમુદ્ધાત સાત સમુદ્ધાત-માની સતમી.

કેવલિપક્ષિય. ત્રિ. (કેવલિગલિક) સ્વયં-શુદ્ધ (૨) જિતદેવ; તીર્થકર

કેવલિય. નં. (કેવલ્ય) કેવળસ્વરૂપ; થાતિકર્મનો વિયોગ.

કેવલિય. ત્રિ. (કેવલિક) કેવળજ્ઞાની સં-પત્ની. (૨) કેવલિપ્રેક્ષા. (૩) નં કેવળજ્ઞાન, સપૂર્ણજ્ઞાન.

કેસ. પુ. (કેસ) કલેશ, દુઃખ.

કેસ. પુ. (કેસ) વાળ; કેશ.

કેસંત. પુ. (કેસાન્ત) કેશનો પર્વત ભાગ; માથાની ચામડી.

केसभूमि. स्त्री० (केशभूमि) केशनी भूमि, माथानी चामडी.

केसर. पु० न० (केशर) प्रखनो केशर. पद्म पत्रे प्रखमा यत्तु केशरना आधारे तंतु.

(२) क्षिप्रपुरनी अक्षरना ऐक उद्यान-अगीचानु नाम (३) वृक्षनी ऐक गत, अक्षरनु अक्ष. (४) सिंदनी केशवाणी

केसरि पु० (केशरि) केशरी सिद्ध. (२) केशरी रंगनु कषट् (३) केशरि नामनो द्रव, नीलवन पर्वत उपरनो ऐक द्रव. (४) केशरी-आवनी चोयीमीना चोथा प्रतिपानुद्वय.

केसरिद्वह पु० (केशरिद्वह) केसायी सीता नदी नीकणे छ ते नीलवन पर्वत उपरनो ऐक द्रव.

केसरिया. स्त्री० (केशरिका) } ०मीन के
केसरी (केशरी) } दाथ पग
साक केशराने सन्यानीने राखवानो लुग-
जानो केशर; लाकडीऐ आधित्त ज्वाल.

(२) पावा पुष्पवानु साधन, पुष्पपुष्पी

केसलोच्च पु० (केशलोच) वागनो लाय, वागि अथी लाय ते

केसव पु० (केशव) कृष्ण वासुदेवनु नाम.
(२) अर्ध अक्षरनी रागन.

केसवाणिज्ज. न० (केशवाणिज्य) केशवाणा छवोनो व्यापार.

केसवुट्टि. स्त्री० (केशवृष्टि) केश-वाणीनी वृष्टि करी अताववानी विद्या. (२) केश-वाणीनी वृष्टि

केसहन्थ. पु० (केशहस्त) पैली; अप्पोडा

केसि. पु० (केशि) परदेशी रागने सम-
गववार पार्श्वप्रभुना सतानीया. (२)
केशीकुमार, उद्यानरागनो लाजेज्ज.
(३) केशी वासुदेव.

केसि. वि० (केशिन्) केशवाणो, दुःखवाणो.

केसिआ. स्त्री० (केशिका) माथा उपर लाया
केश धराववारी स्त्री.

केसी. स्त्री० (केशी) सातमा वासुदेवनी
माता (२) केशवाणी स्त्री.

केसी. स्त्री० (केशी) केशी ? केशा प्रधा-
रनी ? (स्त्री.)

कोआसिअ वि० () पद्मनी पेटे
विकसल

कोइ. म० (कश्चित्) केअऐक

कोइल. पु० स्त्री० (कौकिल) डायल.

कोइलच्छय पु० (कौकिलच्छद) तैवकटक
नामनी ऐक पगरपति

कोइला. स्त्री० (कौकिला) डायलडी.

कोउग. } न० (कौतुक) कुतुहल. (२) ग-
कोउय } लाधानाणि सम्भार. महोत्सव
विशेष (३) उतार शायो पत्रे कौतुक
कर्म (४) रक्षा, रक्षण (५) भगवत्किया;
कषाणे निवक करनु ते.

कोउयकम्म न० (कौतुककर्म) भगव-सौभाग्य
भाटे कषाणे निवक करनु ते

कोउहल न० } (कूहल) कौतुकभाव.

कोउहल पु० } कुतुहल (२) अलुप्तभावनी
छय अने लुप्त भावनी अभुति

कोउहलिल. वि० (कौतुहलिक) कुतुहली;
भरडरे

कोकण पु० (कौकण) ऐ नामनो ऐक
देश.

कोकण वि० (कौकणक) कौकण देशनो
रहेवासो

कोच. पु० (कौच) कौच पक्षी. (२) वि०
कौच देशनो रहेवासी.

कोचवर पु० (कौचवर) आ नामनो ऐक
दाय.

कोचवीरग. पु० न० (कौचवीरक) ऐक प्र-
कारनु वहाण

कोचासण. न० (कौचासन) ऐक गतनु
आसन.

कोचिय. वि० (कौचित) संकुचित.

कोंटलघ्न. न० () निमित्त शास्त्र
संयधी सत्यना.

कोंडलग. पु० (कुण्डलक) अेक जननुं
पक्षी.

कोंडलमंसग. पु० (कुण्डलमित्रक) अेक अन्यर
देवनुं नाम.

कोंडिया. स्त्री० (कुण्डिका) लुओ “कुडिया”
शब्द.

कोंत. पु० (कुन्त) लांला.

कोतिय. पु० (कौन्तिक) अेक जनतनु धास.

कोती स्त्री० (कुन्ती) लुओ “कुती” शब्द.

कांकतिय. पु० स्त्री० () कांक्षु
(२) लांक्षी

कांकणय. न० (कोकनद) लाव कभग

कांकामिय. त्रि० () कांकास लाव
कभगनी पेड विडसिन; प्रदुक्षित.

कांकिल. पु० स्त्री० (कोकिल) कायवपक्षी.

कांकुह्य } (कौन्कुनिक) लाडनी
कांकुह्य. त्रि० } पेड अेक्षा करनार.

कांछ. त्रि० (कौच) उदर सयधी; उदर
साथे संयध रायनार. (२) न० उदर
प्रदेश.

कांछ. पु० (कौच) अे नामनो अेक फस.
(२) न० गात्र विशेष. (३) पु० स्त्री०
कौचगात्रमां उत्पन्न थयेव

कांछुंभरि. पुं० (कुस्तुम्भरि) अेक जननु
धान्य.

कांज. पु० (कुञ्ज) कुञ्जक-अेक जनतनु
जाड. (२) त्रि० लुओ “कुञ्ज” शब्द.

कांति. पु० (कांति) अग्रभाग; अण्णी. (२)
करोड; सय्या विशेष.

कांदिह. पु० न० (कौदिल्य) नानो मुदगर.

कां. पु० () किक्षो. (२) पलाडवु;
कुटवु.

कांटुतिया. स्त्री० (कुट्यन्तिका) नल वगरे
पीलवानी धाणी.

कांटुकिरिया स्त्री० (कोट्किया) यडिका;
दुगां वगरे इदस्वस्व देवी.

कांटुग. पु० (कांटक) सुतार. (२) बीडा
इग मुकयवानु स्थान.

कांटुण. न० (कुट्टन) लुओ “कुट्टण” शब्द.

कांटुणी स्त्री० () किक्षा उपरनी
भूमिका.

कांटुवीर. पु० (कोटवीर) आ नामना अेक
मुनि; आचार्य शिवभूनिना शिष्य.

कांटुग. पु० (कांटक) सुतार.

कांटिम. पु० न० (कुट्टिम) भायतणीयु. (२)
रत्नमयभूमि. (३) इरसयधीवाणी नमीन.

कांटिमकार. त्रि० (कुट्टिमकार) भाय तणीयानां
जनायनार.

कांटिमत्तल. न० (कुट्टिमत्तल) भायतणीयु.

कांटिल. } पु० (कौटिक) मुगदग; भोगरी.
कांटिल }

कांटुवाणी स्त्री० (कांटुवाणी) नैन मुनि
गजनी अेक शाखा.

कांट. पु० न० (कुट्ट) लुओ “कुट्ट” शब्द.

कांट. पु० (कांट) कांटा, धान्य भरवानो
कांटा (२) कांटा; जाती. (३) अेक
जननु सुगधी द्रव्य. कां. (४) धारणानु
अेक नाम. (५) शरीरनी अदर पोलाण-
वाणो अवयव. (६) उद्यान विशेष (७)
आश्रय विशेष.

कांटुग. पु० (कांटक) कांटा, सुतार. (२)
आरडा. (३) आयजनी नगरी प्दारनो
अेक याग.

कांटुबुद्धि. स्त्री० (कोटुबुद्धि) कांटा रनी नैवी
बुद्धि; कांटाभा पेड धान्य नैम सडे के
अगडे नलि तेम भेगवेल् ज्ञान जवन-
पर्यंत नष्ट थाय नलि अेवा प्रकारनी
बुद्धि-शक्ति.

कांटुय. पु० (कोट्टक) लुओ “कांटुय” शब्द.

कांटुगार. पु० (कोट्टगार) धान्यगृह; कांटा.

કોટ્ટિ. વિ० (કુટ્ટિ) કુટ્ટ-રોગી.

કોટ્ટિય. વિ० (કોટ્ટિક) ક્રાંતવાળો, ઝંટી

પાસે કાંઈ નામે સુગંધી દ્રવ્ય છે તે

કોટ્ટિયા સ્ત્રી० (કોટ્ટિકા) નાનો કાંટો.

કોટ્ટેડ પુ० (કોટ્ટેડ) ધનુષ્ય, કામડું, આળ.

કોટ્ટેડિય ન० (કુટ્ટેડ) બુએ “કુટ્ટેડિ”

શબ્દ.

કોટ્ટેડ. પુ० (કોલમ્બ) ટક્કની નમેલી શાખાનો અગ્રભાગ.

કોટ્ટેલાળી સ્ત્રી० (કોટ્ટેલ્લી) એ નામની એક શાખા

કોટ્ટણ. ન० (કોટ્ટણ) કુટ્ટુ તે

કોટ્ટાકોટ્ટિ સ્ત્રી० (કોટ્ટાકોટ્ટિ) એક કોટ્ટ કોડ, કરોડે ગુણ્યા કરોડ.

કોટ્ટાલ. ન० (કોટ્ટલ) કાગલ નામે એક ગાત્ર, ઋષભનું ઋષભાળુ ગાત્ર (૨) પુ० આ ગાત્રના પ્રાતરકે પુરૂષ

કોટ્ટાલમગોત્ર વિ० (કોટ્ટાલમગોત્ર) કાગલ ગાત્રમા જન્મેલ, કાગલગોત્રવાળો

કોટ્ટિ સ્ત્રી० (કોટ્ટિ) કરોડ, માંડાળ. (૨) બુએ (૩) છંદો. અત્ય પ્રદેશ (૪) દર્શીયારની ધાર. (૫) અળિ, અગ્રભાગ (૬) ધનુષ્યની પાળ. (૭) પચ્ચખાળના ભાગ, કરળ અને જંગલના સંયોગથી ઉત્પન્ન થતા રિક્તપના પ્રકાર.

કોટ્ટિકોટ્ટિ સ્ત્રી० (કોટ્ટિકોટ્ટિ) બુએ “કોટ્ટાકોટ્ટિ” શબ્દ

કોટ્ટિગાર પુ० (કોટ્ટિગાર) એક પ્રકારનો કારીગર, દર્શીયારની ધાર સમી કરનાર

કોટ્ટિણ ન० (કોટ્ટિણ) કોટ્ટિન નામનું એક નગર.

કોટ્ટિણ. } ન० (કોટ્ટિણ) વશિષ્ઠ ગો-
કોટ્ટિણ } ત્રી શાખાશ્વ એક ગોત્ર

(૨) પુ० કોટ્ટિણ્ય ગાત્રના પ્રવર્તકે પુરૂષ

(૩) ત્રિ. કોટ્ટિણ્ય ગોત્રાય (૪) પુ० આ-

ચાર્ય શિવભૂતિના શિષ્ય, એક જૈન મુનિ.

(૫) મહાગિરિસુરિના શિષ્ય, એક જૈન મુનિ

કોટ્ટિન્ના સ્ત્રી० (કોટ્ટિન્ના) કોટ્ટિણ્ય ગો-ત્રીય સ્ત્રી

કોટ્ટિમા. સ્ત્રી० (કોટ્ટિમા) ગધારામા (૧) સાતમી મૂર્છના.

કોટ્ટિય. પુ० (કોટ્ટિક) એક જૈન મુનિ. (૨) એક જૈનમુનિગણ.

કોટ્ટિયગણ. પુ० (કોટ્ટિકગણ) કોટ્ટિક નામનો મહાવીર ન્યામીનો એક ગણ

કોટ્ટિય. પુ० (કોટ્ટિય) આ નામના એક ઋષિ, આળક્ય મુનિ

કોટ્ટિહય. ન० (કોટ્ટિહય) કોટ્ટિયનું અર્થ શાસ્ત્ર (૨) આળક્યપ્રણીત નીતિશાસ્ત્ર

કોટ્ટિમહિય ન० (કોટ્ટિમહિય) એક પચ્ચ-ખાળનો છંદ ખીંગન પચ્ચખાળની શરૂ-આતને મળેલો હાય તેનું તપ

કોટ્ટો. સ્ત્રી० (કોટ્ટો) ડંગેડની સખ્યા

કોટ્ટીણ ન० (કોટ્ટીણ) કોટ્ટિ ગાત્રની શાખાશ્વ આ નામનું એક ગાત્ર (૨) નિ० આ ગાત્રમા ઉત્પન્ન થયેલ

કોટ્ટીદુગમિલન ન० (કોટ્ટીદુગમિલન) વ્રતના બે છંદાનું મિલન કરતું તે. એક વ્રત પુરૂ થયું કે તે પાળ્યા વિના ખીંગનના આગમ કરવા તે

કોટ્ટીમાતમા સ્ત્રી० (કોટ્ટીમાતમા) ગાંધાર મામની એક મૂર્છના

કોટ્ટીવરિસ ન० (કોટ્ટીવરિસ) લાટ દેશનું એ નામનું એક નગર.

કોટ્ટીવરિમિયા સ્ત્રી (કોટ્ટીવરિકા) એ નામની એક જૈનમુનિગણની શાખા.

કોટ્ટીસર પુ० (કોટ્ટીસર) ધનાઢ્ય, કોટ્ટિપતિ-શાહુકાર.

કોટ્ટિવિ. વિ० (કુટ્ટિવિ) અહોળા કુટ્ટિ-વાળો (૨) સખધી.

કોડુભિજી. સ્ત્રી (કૌટુમ્બિજી) કુટુંબની સ્ત્રી.

(૨) દાસી.

કોડુભિજ. પુ (કૌટુમ્બિક) કુટુંબનો નાયક.

(૨) સેવક, દાગુરી (૩) ગામનો નાયક.

(૪) ત્રિ. કુટુંબમાં પદા થયેલ.

કોડુભિજપુરિસ. પુ (કૌટુમ્બિકપુરુષ) કુટુંબનો માર્ગસ, દાગુરી, સેવક.

કોડુસમ પુ (કોદુષક) એક જનનુ ધાન્ય, કાંદરા.

કોડુ. ન () જુઓ “ કુડું ” શબ્દ.

કોંડ પુ (કુણ્ડ) એક પ્રકારનો રોગ, કાંડ.

કોંડિ ત્રિ (કુણ્ડિ) કાંડ વેગવાળો, કાંડીયો.

કોંણ પુ () વીળા વગાડવાનો હાથો.

કોંણ પુ ન (કોળ) ખુણા.

કોંણાલ. પુ (કોંણાલ) અવવિશેષ.

કોંણાલગ પુ (કોનાલક) એક જનનુ ઝાળાયર પક્ષી.

કોંણાલી. સ્ત્રી () ગાકા, ગોડ.

કોંણિય. પુ (કોંણિક) અપાનગરીનો રાગ; શ્રીજીક રાગનો પુત્ર.

કોંતલ ન (કૌતલ) ઉદરના વાળનું અનાવેલું સૂત્ર.

કોંતિય પુ (કોંતિક) જમિપર શયન કરનાર નાપસની એક જાત. (૨) નં એક પ્રકારનું મધ.

કોંત્ય. ત્રિ (કૌત્ય) કુત્સગાત્રમાં ઉત્પન્ન થયેલ પુરુષ સિવજનિ વગેરે.

કોંત્ય પુ (કોંડ) કાંડો, ઉદર પ્રદેશ.

કોંત્યર. ન () ઝાડની અખાત.

કોંત્યલ પુ () થેલો, કાથળો.

કોંત્યલકારા. સ્ત્રી (કોંત્યલકારી) કાથળા જંતુ ધર કરનારી ભમરી.

કોંત્યલવાહગા સ્ત્રી (કોંત્યલવાહિકા) ત્રણ ઇંદ્રિયવાળા અવની એક જાત.

કોંત્યુમ. પુ (કૌત્યુમ) ડાકનું આભરણ. (૨) કાંબાવાસુદેવનો કૌત્યુલ નામનો મણિ.

કોંત્યુહ. પુ (કૌત્યુમ) અગીયારમાં તીર્થ કરના ૧ લા ગણધરનું નામ.

કોંત્યુમવચ્ચ. પુ (કૌત્યુમવર્ચમ્) કાથમરી.

કોંદંડ. પુ (કોદંડ) ધનુષ્ય.

કોંદંડિય. પુ (કુદંડ) કૃત્સિત્ત્વ, અયોજ્યત્વ.

કોંદુસમ. પુ (કોદુષક) એક જનનુ ધાન્ય, કાંદરા.

કોંદવ. પુ (કોંદવ) કાંદરા.

કોંદાલ. પુ (કુદાલ) એક જનનું વૃક્ષ (૨) કાદળી.

કોંદાલિયા. સ્ત્રી (કુર્તાલિકા) કુદાડી (૨) નાની કાદળી.

કોંપ્ય. ત્રિ (કોપ્ય) અપ્રીતિકર, દ્રેષ્ય.

કોંપ્યર. પુ ન (કુર્મ) કાળી; હાથનો મધ્ય ભાગ. (૨) નદીનો કિનારો.

કોંમગ. પુ (કોમક) પક્ષી વિશેષ.

કોંમલ ત્રિ (કોમલ) સુકામગ; મૃદુ (૨) એક જનનુ હરણુ.

કોંમલિયા. સ્ત્રી (કોંમલિકા) સુકામગ સ્ત્રી.

કોંમારભિજ ન (કૌમારભિજ) કુમારને ક્ષીરાદિક કેવી રીતે પોષતું તેનું વર્ણન જેમાં છ એવું શાસ્ત્ર.

કોંમારી. સ્ત્રી (કૌમારી) કુમાર અવસ્થામાં દિક્ષા લીધેલ સાધ્વી; આગત્ત્યચારિણી.

કોંમુદિયા. સ્ત્રી (કૌમુદિકા) શ્રી કૃષ્ણ વાસુદેવનું એક ભેરી વાણત્ર. ભેરી કૌમુદિકા.

કોંમુદિ. સ્ત્રી (કૌમુદી) કાર્તિકી પૂર્ણિમા. (૨) ચંદ્રપ્રભા; ચંદ્રપ્રભાતના.

કોંમુદિયભેરી. સ્ત્રી (કૌમુદિકભેરી) કૌમુદી-ઉત્સવનું એક વાણત્ર.

કોંમુદિયા. સ્ત્રી (કૌમુદિકા) કૌમુદિકાભેરી, લોકોને ખબર આપવા માટે મહોત્સવ પ્રસંગે વગાડવાની ભેરી વાણત્ર.

કોમુદી. સ્ત્રી (કૌમુદી) ચાન્દની.

કોયવ. નં (કોયવ) કોયવ દેશના નરના
એક જાત. (૨) કોયવ નામનો એક દેશ
કોયવી. સ્ત્રી () રમત, છુટી
કોરંગ. પુ (કોરજ) પક્ષી વિશેષ.
કોરંટ પુ (કોરમ્) કોરંટ જાતનું એક
જાડ; પ્રલના ગુચ્છવાળું એક વૃક્ષ
કોરંટગ. પુ (કોરમ્) વૃક્ષ વિશેષ. (૨)
નં કોરંટક વૃક્ષનું પુષ્પ (૩) એક જા-
તનું પ્રાણી.
કોરંગ. નં (કોરંગ) કોરંગનું તે
કોરવ પુ નં (કોરવ) કોર, મગરી (૨)
કવિ.
કોરવ. પુ (કોરવ) કુરુવશ (૨) તે વશમાં
જન્મેલ.
કોરવિજ્ઞા. સ્ત્રી (કોરવિકા) પડ / ગ્રામની
ખીજ મૂર્છના.
કોરવ્વ પુ સ્ત્રી (કોરવ્વ) કુરુવશમાં ઉ-
ત્પન્ન થયેલ. (૨) કોરવ્વ જાતીય (૩) પુ
પારમાં ચક્રવર્તી પ્રતિષ્ઠા
કોરવિયા સ્ત્રી (કોરવિકા) પડ / ગ્રામની
ખીજ મૂર્છના.
કોરિંગ પુ (કોરજ) એક જાતનું પક્ષી
કોરિંટ. પુ (કોરમ્) એક જાતનું જાડ.
કોરિંટગ } પુ (કોરમ્) જુએ “ કો-
કોરિંટય } રંગ ” શબ્દ
કોરિંટગ. વિ (કોરિંટ) કોરી ખાંધેલું
કોલ પુ (કોલ) ધુણી, ઉચ્છ, કોડી વગેરે
(૨) ખોરડીનું વૃક્ષ (૩) કુચ્છર, બુડ (૪)
મૂપિકના આકારનું કાલ નામે પ્રાણી.
(૫) નં. ખોર
કોલ. વિ (કોલ) ખોર સમ્બંધી.
કોલંબ. પુ (કોલમ્) નમેલા જાડની શા-
ખાનો અગ્રભાગ.
કોલમરિય. વિ (કોલમરિક) કુળગૃહ અને
પિતૃગૃહ સમ્બંધી.
કોલચુરણ. નં (કોલચૂર્ણ) ખોરનું ચૂર્ણ;
ખોરકુટો.

કોલજ્ઞા. સ્ત્રી () ધાન્ય રાખવાની
ખાણ.
કોલક્રિય નં (કોલક્રિય) ખોરનો
હડીઓ.
કોલવ. નં (કોલવ) કોલવ નામનું ત્રીજું
કરણ.
કોલવાલ પુ (કોલવાલ) ધરખેડના ખીજ
લોકપાળનું અને ભૂતાનદ ઇંદના લોકપાળનું
નામ
કોલસુગમ } પુ સ્ત્રી (કોલસુગમ) મોટું
કોલસુગમ } કુચ્છર, જગડી બુડ (૨)
શિશિરી કૃતમે.
કોલાલ વિ (કોલાલ) કુબાર સમ્બંધી.
(૨) નં માટીનું પાવ
કોલાલિય. પુ (કોલાલિક) માટીના વાસણ
વેચનાર, કુબાર.
કોલાવાસ પુ નં (કોલાવાસ) કાપ્ત,
લાકડું
કોલાહ પુ (કોલામ) એક જાતનો ફેણ-
વાળો સર્પ.
કોલાહલ. પુ (કોલાહલ) જોરખકોર;
ગભરાટ
કોલિમ પુ () કરોળીઓ.
કોલુચણ નં (કોલુચ) દયા, કુચ્છા.
કોલેજા સ્ત્રી () નીચે જોળ
અને ઉપર ખાંધના આકારની કાટી.
કોલ પુ (કોલ) કોળ વૃક્ષ.
કોલુમ. } પુ (કોલુક) કોળાક નામનો
કોલુમ } સોનવેશ-ગામ
કોલુમ. પુ () શિયાળ. (૨) શેરડી
ખીલવાનો ચિચાડો.
કોવ પુ (કોવ) કોવ, કોવ.
કોવવર. નં (કોવવર) કોવ કરવાનું ધર;
રીસાધને ખેસે તે સ્થાન.
કોવિય. વિ (કોવિ) પદિત, હોશીઆર;
કુચ્છા.

કોસ. પુ० (કોશ) ગાહિ; એ હમર ધનુષ પ્ર-
માણ ક્ષેત્ર; કામ

કોસ. પુ० (કોષ) આંખનો ડાળો. (૨)
પેશાબ કરવાનું કામ. (૩) ગર્ભાશય,
ગર્ભસ્થાન. (૪) ભડાર, ખમ્મનો. (૫)
કમગનો ડોડો. (૬) તલવારની ખાત.

કોમ્વ. પું० (કૌશલ) દારકા // પાંડુ
મથુરા જતાં વચ્ચે આવતું એ નામનું
એક વન. (૨) એ નામનું એક ઝાડ.
(૩) કૌશલ્ય ઝાડનું ફળ.

કોમ્બિયા સ્ત્રી० (કૌશલિકા) એ નામની
એક શાખા.

કોમ્બી. સ્ત્રી० (કૌશલ્મી) એ નામની એક
નગરી

કોમ્ગ. પુ० (કોશક) એક જાતનું કામ-
વાસણ

કોમ્લ પુ० (કોશલ) કાશલ દેશ. (૨) તે
દેશના રાજા (૩) ત્રિ० કાશલ દેશમાં
ઉત્પન્ન થયેલ.

કોમ્લગ ત્રિ० (કોશલક) કાશલદેશવાસી

કોમ્લા સ્ત્રી० (કોશલા) અયોધ્યા પ્રાત;
કાશલ દેશ.

કોસલિય. ત્રિ० (કોશલિક) કાશલદેશમાં
જન્મેલ (૨) પુ० અયોધ્યા નગરીનો
અધિપતિ રાજા. (૩) ત્રિ० કાસલ દેશ
સમૃદ્ધી; અયોધ્યા સમૃદ્ધી.

કોસાગાર. પુ० (કોષાગાર) ભડાર, ખમ્મનો.

કોસિકાર પુ० (કોશિકાર) એક જાતનો
રેશમનો કાંડો.

કોસિજ્ઞ. ન० (કૌશ્ય) રેશમી વસ્ત્ર.

કોસિય. ન० (કૌશિક) કૌશિક નામનું યોત્ર.
(૨) પુ० સ્ત્રી० કૌશિક યાત્રમાં ઉત્પન્ન
થયેલ.

કોસિયાર. પુ० (કૌશિકાર) રેશમનો કાંડો.
(૨) ન० રેશમી વસ્ત્ર.

કોસી. સ્ત્રી० (કૌશી) કૌશી નામની નદી
કે જે ગંગામાં મળે છે

કોસી. સ્ત્રી० (કૌશી) તલવારની ખાત

કોસેજ્ઞ. ન० (કૌશ્ય) રેશમી વસ્ત્ર. (૨)
તલરનું ખનાવેલું વસ્ત્ર.

કોહ. પુ० () કાથળો; થેલી (૨)
સડતું, કોલાતું.

કોહ. પુ० (કોષ) કોષ; રોપ, ગુચ્છ

કોહંગક. પુ० (કોમજ્ઞક) એક જાતનું પક્ષી

કોહંડ ન० (કૂનાડ) કહોલું, કુપ્પી

કોહણ. ત્રિ० (કોશન) કાણે કાણે તપીજવાર;
કોપી, અસમાધિનું તવમુ સ્થાનક મેવનાર.

કોહપિંડ પુ० (કોશપિંડ) આહારનો
એક દોષ.

કોહમુડ. ત્રિ० (કોશમુગડ) કોષ રહિત

કોહસરળા. સ્ત્રી० (કોશમજા) કોષમોહ-
નાયના ઉદયથી કોષિ મનુષ્યના મુખ
નેત્ર દાન્ત વિગેરે અંગો ધ્રુવં છં તે,
કોષસજા.

કોહિ ત્રિ० (કોશિન) કોષવાળો; કોપી.

કોહિલ. ત્રિ० (કોશિર) કોષિલા; ખારીલા;
ઝેરી.

કલ્પાડી. સ્ત્રી० () મોટું લાકડું.

સ.

સ. નં (સ) આકાશ (૨) ઇન્દ્રિય.
 સમ. નં (સત) ધા, જામ
 સદ્ વિં (સચિત) ક્ષયરોગવાળો.
 સદ્મ. પું () સ્વભાવ.
 સદ્મ. પું (સાધિક) કર્મ પ્રકૃતિનો ક્ષય
 કરવાથી ઉપદ્રવનો ભાવ, કેવલ જ્ઞાનાદિ
 ક્ષાયિક ભાવ. (૨) વિં ક્ષય નામથી,
 કર્મક્ષયમા સમય રાખનાર.
 સદ્મ વિં (સચિત) અપાયલુ. ક્ષય
 કરેલું.
 સદ્મ વિં (સચિત) જાણુ
 સદ્મ. વિં (સ્માત) અસાધ્ય, પાધ્ય
 (૨) નં ભોજન
 સદ્મ. પું (સદ્મ) ખરનું પુદ્ગલ
 સદ્મ પું () જુઓ " અદ્ય " "
 શબ્દ
 સદ્મ. પું નં (સ્વપ) મપારીના કાકડા-
 માંથી અનાવેલ તાપસનું પાત્ર (૨) ખર
 વગરનો ચીકણા રસ, ગુંદ
 સદ્મ. પું (સ્વપ) નાપસનું
 એક પ્રકારનું પાત્ર
 સદ્મ. વિં (સ્વપ) મેલુ, ડોળુ
 સદ્મ. પું (સ્વપ) ઉદ્યમા આ-
 વેલ કર્મનો ક્ષય અને ઉદ્યમા ન આવેલ
 કર્મનો ઉપશમ કરવો તે.
 સદ્મ. પું (સ્વપ) ક્ષયો-
 પશમ સમયથી, ક્ષયોપશમ ભાવે પ્રાપ્ત
 થતા મતિજ્ઞાન આદિ
 સદ્મ. પું (સ્વપ) ગાડાની ઉત્તમ (૨)
 એક જાતનું પક્ષી (૩) રીવાની મેસ,
 કાળી.
 સદ્મ પું નં (સ્વપ) ભાગ; કટકો. (૨)
 વનખડ (૩) ખાડ.

સંડગ. નં (સ્વપ) ક્રુરવિગ્નતા વૈતાલ્ય
 ઉપરનાં નવ કૂટમાનુ ત્રીજું કૂટ-શિખર.
 (૨) કર્મસ્થિતિના ખડ-કટકો.
 સંડગપવાય. પું (સ્વપ) જુઓ
 " અડપવાયગુહા " શબ્દ.
 સંડગપડગ પું (સ્વપ) એક જાતનું
 મિશ્રકંતુ જાળપાત્ર.
 સંડગપડ વિં (સ્વપ) અપૂર્ણ લુગડાવાળો;
 મૂંડીય. (૩) કમ. જુમી. (૩) અન્યાયથી
 દેવવધાર કરનાર
 સંડગપડ વિં (સ્વપ) ખાખરા ઢોલવાળો.
 સંડગપવાયગુહા. સ્ત્રીં (સ્વપ) વૈ-
 તાલ્ય પર્વત વચ્ચે પૂર્વ જાળુની એક
 ગુફા. જેમાંથી ચક્રવર્તી ઉતર ભરત દેશે
 સાધી પાછા દક્ષિણ ભગ્નમાં વળે છે.
 સંડગપવાયગુહાકૂટ. પું (સ્વપ) વૈતાલ્ય પર્વત ઉપરનાં નવ કૂટમાનુ
 ત્રીજું કૂટ-શિખર.
 સંડગમય. પું (સ્વપ) પદાર્થનું એક જા-
 તનું પૃથક્કરણ
 સંડગમય. પું નં (સ્વપ) ભિક્ષાપાત્ર.
 સંડગમય. પું (સ્વપ) દાણી; દાણ લે-
 નાર. (૨) કાટવાળો.
 સંડગમય સ્ત્રીં (સ્વપ) વિગ્ન નામે
 ચાર સનાપતિની ત્રીજી નામ.
 સંડગ. સ્ત્રીં (સ્વપ) મિથ્યા, સાકર.
 સંડગસંડગિ અં (સ્વપ) ખડખડ; કટકો
 કટકો.
 સંડગમય પું (સ્વપ) કટકે કટકે ભા-
 ગયું તે, ખડ-કટક થાય તેવી રીતે ભેદવું તે.
 સંડગિ પું (સ્વપ) શિષ્ય, વિદ્યાર્થી.
 સંડગિ. વિં (સ્વપ) અપિડત; અપિડ.
 (૨) એક દેશથી ભગાયેલ; અપિડ થયેલ.

સંહી. સી૦ () ગદમા પાડેલી ખારી,
હીડી. (૨) ખાખ; દર્દિયરા (૩) કિલાનુ
છિદ.

સંહુયગ. ન૦ (સ્વગ્ધ) ખાડવા; ખડ, વિભાન.

સંહેય. પુ૦ (સ્વગ્ધ) અનક; પક્ષીવિશેષ.

સંત. ત્રિ૦ (જ્ઞાન્ત) ક્ષમાવાળો (૨) પું૦
પિતા, આપ.

સંતિ. સી૦ (જ્ઞાન્તિ) સદનશીલતા, ક્રોધનો
નિગ્રહ કરવો તે; ક્ષમા.

સંતિલમા. સી૦ (જ્ઞાન્તિજમા) ક્રોધને રોકાને
સદનશીલતા રાખવી તે.

સંતિયા. સી૦ (જ્ઞાન્તિકા) જનની; માતા.

સંદ પુ૦ (સ્કન્દ) કાર્તિકસ્વામી; કાર્તિકપ.

સંદમાહ. પુ૦ (સ્કન્દમાહ) સ્કન્દકૃત ઉપન્ય.
(૨) જનર વિશેષ

સંદમહ. પુ૦ (સ્કન્દમહ) કાર્તિકસ્વામિનો ઉત્સવ

સંદય. પુ૦ (સ્કન્દક) અધિક સન્યામી; ગદ-
ભાષાના શિષ્ય કે જે શ્રી ગોતમસ્વામીના
મિત્ર હતા, જેને પિગલનિધેકે પ્રશ્નો
પુછ્યા હતા; તે પ્રશ્નોના જવાબ ન આપી
શકાયાથી મહાવીરસ્વામી પાસે જતા
પ્રશ્નોના ખુલાસા મેળવી શ્રી મહાવીરસ્વામિ
પાસે દીક્ષા લીધી.

સંદમિત્રી. સી૦ (સ્કન્દમિત્રી) એક ચાર
સેનાપતિની સ્ત્રીનું નામ.

સંદિલ પુ૦ (સ્કન્દિલ) સિદ્ધમુરિના શિષ્ય.
સ્કન્દિક્ષાચાર્ય.

સંધ. પુ૦ (સ્કન્ધ) બૌદ્ધમનમાં રૂપ, વે-
દન, વિજ્ઞાન, સજ્ઞા અને સન્કાર એ
પાચને સ્કન્ધ કહેવામાં આવે છે. (૨)
કાંધ; અબ્જો (૩) દ્વિપ્રદેશાદિક વાળા પ-
રમાણ્યો મળીને બનેલ એક જથ્થો
(૪) ઝાડનું થડ. (૫) સમગ્ર વસ્તુ. સંપૂર્ણ
પદાર્થ. (૬) માત્રા વિશેષ. (૭) દગ્ધો.
(૮) બે ઇદ્રિયવાળો એક જીવ (૯) ક-
ર્મના સંકેપ.

સંધકરમી સી૦ (સ્કન્ધકરમી) સન્ધીને
ખબર નાખવાનું વસ્ત્ર, સથારીઓ.

સંધગ. પુ૦ (સ્કન્દક) બુઝો “અધ” શબ્દ.

સંધગરમી સી૦ (સ્કન્ધકરમી) બુઝો “અ-
ધ-રમી” શબ્દ.

સંધદેસ પુ૦ (સ્કન્ધદેશ) સ્કન્ધનો આખી
વસ્તુનો એક ભાગ.

સંધપ્પસ પુ૦ (સ્કન્ધપ્રવેશ) આખી વસ્તુનો
એક ખારીકમા ખારીક અસ.

સંધવીય પુ૦ (સ્કન્ધવીય) અધ-થડકપ
ખીજ જેને છે તે, થડ વાવવાથી જે થાય
તે, મેળશે, અપેલી, સક્ષી, ધૂપેડો વિગેર.

સંધમંત ત્રિ૦ (સ્કન્ધમંત) સ્કન્ધવાળો

સંધાર પુ૦ (સ્કન્ધાવાર) મેનાનો પડાવ,
લશ્કરનું નિવાસ સ્થાન -જાવળી

સંધારમાળ. પુ૦ (સ્કન્ધારમાળ) સૈન્યનો
ગોડવવાની કળા

સંધાવાર પુ૦ (સ્કન્ધાવાર) બુઝો “અધાર”
શબ્દ.

સંધિ ત્રિ૦ (સ્કન્ધિન) સ્કન્ધવાળો

સંધગાય. ન૦ () ખાપણ; મહા
ઉપર નાખવાનું વસ્ત્ર.

સંધ. પુ૦ (સ્તન્ધ) થાભલો, થબ.

સંધાલગ ન૦ (સ્તન્ધાલગ) થાભલા સાથે
આધવું તે

સ્વકારપરિમતિ ન૦ (સ્વકારપરિમતિ) ખ
અક્ષરના આકારની રચનાવાળું નાટક;
૩૨ પ્રકારના નાટકમાંનું એક.

સ્વગ. પુ૦ (સ્વગ) પક્ષી

સ્વગદ. સી૦ (સ્વગિ) ચાત્ર; ગતિ.

સ્વગ. પુ૦ ન૦ (સ્વગ) તલવાર.

સ્વગપુરા સી૦ (સ્વગપુરા) મુરદગુરિન્ય ॥
મુખ્ય રાજધાની.

સ્વગા. સી૦ (સ્વગા) આવનારિન્યની
મુખ્ય રાજધાની;

સ્વગિ. પુ૦ (સ્વગિન) ગેડો.

લક્ષ્મી સ્ત્રી (સદ્ગી) બુદ્ધિ “ ખગા ”
શબ્દ.

લક્ષ્મીડ. ત્રિ () અશય સ્વભાવવાળું,
બુદ્ધિ (૨) ધર્મહીન, નાસ્તિક (૩)
નિદ્રાળુ (૪) રસહંપટ.

લક્ષ્મિ ત્રિ (લક્ષિ) ઝડપુ, ખાંચડુ.
(૨) કશર વિગેરેથી રંગડુ

લક્ષ્મ. ત્રિ (લાલ) ખાખ વગેરે-ખાખ
ગોળ પદાર્થ.

લક્ષ્મી સ્ત્રી (લક્ષ્મી) ખુશ્લા, ખરખર.

લક્ષ્મી. પુ (લક્ષ્મી) ખજુર, એક જાતનો
ફળો.

લક્ષ્મી સ્ત્રી (લક્ષ્મી) ખજુરીનું ઝાડ

લક્ષ્મી. પુ (લક્ષ્મી) ખાખીઓ,
લક્ષ્મી. પુ (લક્ષ્મી) ખજુરો

લક્ષ્મ. ત્રિ () ખાડુ

લક્ષ્મ. પુ (લક્ષ્મી) ખાટલાના અગ-
વાયા વગેરે.

લક્ષ્મી. પુ (લક્ષ્મી) ખાટા પાણીના
વરસાદ

લક્ષ્મી. પુ (લક્ષ્મી) ખિમારોને લોધ
ખાટલામાંથી હટી શકતા નથી તે.

લક્ષ્મી. સ્ત્રી () ખાડ, ખાટ.

લક્ષ્મી. સ્ત્રી (લક્ષ્મી) મધાર ગ્રામની
ખીજ મુરજીના

લક્ષ્મી. નં () આગળીમાં પાં-

લક્ષ્મી. પુ () રવાની વીડી, કંઠા વગેરે
ધરેળા.

લક્ષ્મી. સ્ત્રી () આગળીના ટકારા,

આગળીથી મારતું તે. (૨) ટાકર; આઘાત

લક્ષ્મ. પુ (લક્ષ્મી) અવસર, વખત (૨)

નહાનામાં નહાનો. (૩) સંખ્યાત પ્રાણીય
કાળવિભાગ મુદ્દત

લક્ષ્મી. ત્રિ (લક્ષ્મી) ખોદનાર.

લક્ષ્મી. ત્રિ (લક્ષ્મી) પ્રતિલક્ષ્મી નાશ
પામનાર; ક્ષણિક.

લક્ષ્મી. ત્રિ (લક્ષ્મી) અવસર ભળનાર.

લક્ષ્મી. પુ (લક્ષ્મી) ક્ષણમાત્ર કે લવ-
માત્ર વૈરાગ્યભાવથી ધ્યાન કરતું તે; નીર્થ-
કર નામ ગાત્ર બાધવાના વીર પ્રકાર-
માનો એક

લક્ષ્મી. સ્ત્રી (લક્ષ્મી) ખાખ.

લક્ષ્મી. ત્રિ (લક્ષ્મી) ક્ષણભર.

લક્ષ્મી. ત્રિ () ખાંદડુ.

લક્ષ્મ. નં (લક્ષ્મી) ધા, ચાદો, જખમ.

લક્ષ્મી. પુ (લક્ષ્મી) રાડના પુદ્ગળની પદર
જાતમાની એક જાત.

લક્ષ્મી. પુ (લક્ષ્મી) ક્ષણિક (૨) દાસીપુત્ર;
વર્ણસકર.

લક્ષ્મ. નં () કાળ જેવા રસવાળું.

(૨) ખાતર પાકેલ (૩) ખાતર પાડતું,

ભીતમાં બાકી કરતું તે

લક્ષ્મી. પુ () ભીતમાં કાપતું

પાડી ચોરી કરનાર ચોર

લક્ષ્મી. નં () ખાતર પાડતું;

ચોરી કરવાને અદર દાખલ થવા ભીતમાં

બાકી પાડતું તે.

લક્ષ્મી. પુ () અજાણા રસ જેવો

વરસાદ.

લક્ષ્મી. પુ (લક્ષ્મી) રાહજીવનું નામ (૨)

ખતર ખાદનાર (૩) ચોર

લક્ષ્મી. પુ (લક્ષ્મી) ક્ષણિક જાતના

મનુષ્ય

લક્ષ્મી. પુ (લક્ષ્મી) ક્ષણિક જાતિ;

ચોર વર્ણમાનો ખીજે વર્ણ.

લક્ષ્મી. પુ (લક્ષ્મી) ક્ષણિકજાતિ

કેડ નામે ગ્રામ જ્યાં જ્યાં રહેતા હતા.

લક્ષ્મી. પુ (લક્ષ્મી) ક્ષણિકજાતિ

સ્વામીની જન્મ ભૂમિનું ગામ; સિદ્ધાંત

રાજની રાજધાની.

લક્ષ્મી. પુ (લક્ષ્મી) ક્ષણિક

કુમાર; રાજપુત.

સ્વત્તિયકુલ. ન૦ (કત્રિયકુલ) સામાન્ય ક્ષ-
ત્રિય તરિકે સ્થાપેલું કુળ.

સ્વત્તિયવિજ્ઞા. સ્ત્રી૦ (કત્રિયવિજ્ઞા) ક્ષત્રિયની
ધનુર્વિદ્યાદિ વિદ્યા; ૪૦ વિદ્યામાની એક.

સ્વત્તિયાગી સ્ત્રી૦ (કત્રિયાગી) ક્ષત્રિયની સ્ત્રી
સ્વદિરમાર પુ૦ (સ્વદિમાર) ખેરસાર.

સ્વદ્. } વિ૦ (સ્વાય) મનોન; સ્વાદિષ્ટ;
સ્વદ્. } રસભર

સ્વદ્. વિ૦ () આધક; પ્રમાણથી
વધારે. (૨) મોટું. (૩) અ. જરૂરી;
શિદ્ધ

સ્વદ્ધં અ૦ (ક્ષીપ્રમ) જરૂરી; ઉતાવળે

સ્વદ્ધાવાગિમ્ય વિ૦ () સમૃદ્ધિવાળું

સ્વપુષ્પ. ન૦ (સ્વપુષ્પ) આકાશના ફૂલની
પેટે શ્રવ્ય

સ્વપુસા. સ્ત્રી૦ () એક પ્રકારના બેડા.

સ્વમ વિ૦ (ક્ષમ) શક્તિમાન; સમર્થ (૨)
ગુણ. દિનકર.

સ્વમ્મા. પુ૦ (ક્ષમક) માસખમખ આદિ
નપ કરનાર; તપગ્વી સાધુ.

સ્વમળ. પુ૦ (ક્ષમળ) સદનશીલતા રાખનાર
સાધુ (૨) નપ; ઉપવાસ.

સ્વમય. પુ૦ (ક્ષમક) બુદ્ધિ “ ખમય ”
શબ્દ.

સ્વમરિહ વિ૦ (ક્ષમાર્હ) ક્ષમા કરવાને યોગ્ય.

સ્વમા. સ્ત્રી૦ (ક્ષમા) સદનશીલતા; ક્ષમા

સ્વમાવગમ્યા. સ્ત્રી૦ (ક્ષમાવગા) અપરાધની
માફી માગવી-પ. માવતુ, મિત્રામિદુઃક
લેવું તે.

સ્વમાસમળ. પુ૦ (ક્ષમાશ્રમળ) ક્ષમાધારી
સાધુ.

સ્વય પુ૦ (ક્ષય) મૂળથી ઉચ્છેદ; સમૂળગો
નાશ.

સ્વયનાગિ પુ૦ (ક્ષયજ્ઞાનિન્) સર્વથા આવ-
રણના ક્ષયથી ઉત્પન્ન થએલ કેવળ
જ્ઞાનવાન; કેવળી.

સ્વયનિષ્ફળ. વિ૦ (ક્ષયનિષ્ફળ) કર્મના
ક્ષયથી પ્રાપ્ત થયેલ ભાવ; ક્ષાયકભાવે
પ્રાપ્ત થનાં કેવળજ્ઞાનાદિ.

સ્વયર. પુ૦ (સ્વદિર) ખેરનું ગ્રાહ.

સ્વયસમજ. ન૦ (ક્ષયસમજ) ઉદીરત મિથ્યા-
ત્વનો ક્ષય અને અનુદીરિતનો ઉપશમ

કરવાથી ઉત્પન્ન થતું ક્ષયોપશમ સમકિત.
સ્વયિમ્ય. વિ૦ (કાવ્યિક) બુદ્ધિ “ ખયમ ”
શબ્દ

સ્વય. વિ૦ (જર) નાશવત; અસ્થાયી.

સ્વય વિ૦ (સ્વર) કહિન; ખરખરો, કર્કશ;
તીક્ષ્ણ. (૨) ન૦ તલનુ તેલ. (૩) વિ૦
અધેક. (૪) પુ૦ રાહનુ અપરનામ.

સ્વયમ્. પુ૦ () કામગરો; નોકર;
દાસ.

સ્વયંટ. વિ૦ (સ્વયંટ) નિરસ્કારક. (૨)
અશુચિ પદાર્થ.

સ્વયંટળા ન૦ (સ્વયંટળ) પ્રેરણા.

સ્વયંટળા સ્ત્રી૦ (સ્વયંટળા) નિદા; નિરસ્કાર;
અપમાન.

સ્વયંકંટ. પુ૦ (સ્વયંકંટ) તીક્ષ્ણ કાટા સરખા;
શીખામળ દેનાર સાધુને દુર્વચન રૂપ
કાટાથી વીધનાર શ્રાવક.

સ્વયંકંડ. ન૦ (સ્વયંકાંડ) કહિન ભાગ. (૨)
પહેલો નરકનો પહેલો કાંડ-અશ વિશેષ.

સ્વયંકર્મિમ્ય. વિ૦ (સ્વયંકર્મિન્) ખરાબ કામ
કરનાર (૨) કાટવાળ

સ્વયંકિમ્ય. વિ૦ () લેપ કરાયેલ.

સ્વયંજા. ન૦ () ખેરડીની કાંટાવાળી
ડાળી.

સ્વયંપુલ્લી. સ્ત્રી૦ (સ્વયંપુલ્લી) કહિન પૃથ્વી.

સ્વયંપુલ્લ. વિ૦ (સ્વયંપુલ્લ) ધાતુ કોર.

સ્વયંમુહ. પુ૦ (સ્વયંમુહ) ખરમુખ નામે એક
અનાર્થ દેશ.

સ્વયંમુહિયા. સ્ત્રી૦ (સ્વયંમુહિયા) વાઘ વિશેષ;
કાલ્પા.

સરમુહી. સ્ત્રી (સરમુહી) કાલ્પા; એક
જનનું વાણ.
સરસ. પુ () રાહુ દેવનું એક
નામ (૨) ત્રિ. કલિન. (૩) પુ. કામ
કરનાર નોકર.
સરસમ્પ્રય. ન (સરસમ્પ્રય) તલનું તેલ.
સરસાવિદ્યા. સ્ત્રી (સરસાવિકા) વિપિ વિગેષ.
સરસાદિયા. સ્ત્રી (સરસાદિકા) અતાર વિ-
પિમાંની એક.
સરસ્વર. પુ (સરસ્વર) વજ્ર જેવા કાટા-
વાળા શાસ્ત્રથી શ્રદ્ધા ઉપર નારકાને ચ-
ત્રાવીને મર્દાવના જેવો અવાજ કાઢતા
નારકાને આમનેમ બેસે તે પરમાધામી.
સરા સ્ત્રી (સરા) કાથથી આક્રમણ કરતું
વિશેષ.
સરાવટ. પુ (સરાવર્ત) કલિન ચક્રની પેઠે
પાણીનું ગોળા કુશળ થાય તે. વમળ
સરિદ્યા સ્ત્રી () દારી
સર્વિસુય પુ (સર્વિસુક) કન્દ વિશેષ.
સર્વોદિયા. સ્ત્રી (સર્વોદિકા) અતાર વિપિ
માંની એક.
સર્વોદી સ્ત્રી (સર્વોદી) બુદ્ધિ “ અવે-
દિયા ” શબ્દ.
સલ. ન (સલ) અગાવાડ (૨) ત્રિ.
બુદ્ધિ, દુઃખ.
સલણા. સ્ત્રી (સલણા) બુદ્ધિ, ત્રુટિ
સલવાડ. પુ (સલવાડ) અગાવાડ
સલિઅ. ન (સલિઅ) અમરતા, બલ,
અત્યાર (૨) ત્રિ. શીલથી અમલના
પામેત્ર
સલિણ. ન (સલિન) ઘોડાની લગામ,
ચોકડું. (૨) નદીની બેખડ.
સલિણમટ્ટિયા. સ્ત્રી (સલિણમટ્ટિકા) બેખ-
ડની માટી.
સલીણ ન (સલીન) લગામ, ચોકડું.
(૨) નદીનો કિનારો.

સલુ ન (સલુ) અવધારણ અર્થમાં અને
વાક્યના અલકાર રૂપે ખલુ શબ્દ આવે
છે. (૨) પુનઃ; કરીથી. (૩) પાદપૂર્તિ.
સલુઅ ન (સલુઅ) પગની એડી.
સલુક ત્રિ (સલુક) અપિનીત, ક્ષુદ્ર અને
વાંકા સ્વભાવવાળો (૨) પુ. ગળીયો
અગાદ કે ઘોડો. (૩) કામ મચ્છર વિગેરે
ક્ષુદ્ર જનુ.
સલુકિજ્ઞ ત્રિ () ગળીયા અગાદ
સળીથી (૨) ન. ઉત્તરાધ્યયન સૂત્રનું
આ નામનું એક અધ્યયન.
સલુકા. પુ ન () આખરાના પાદ-
કાનો પડીયા (૨) જાડા, મોઝડી; પગરખા.
સલુકુડ. પુ (સલુકુટ) એક જનનો કન્દ.
સલવ ત્રિ (સલવ) કર્મોનો ક્ષય કરનાર.
(૨) પ. ક્ષયકેશિણિયન સાધુ.
સલવગ. પુ (સલવગ) ક્ષયકેશિણિયન
સાધુ (૨) મોહનીયને અપાવવા ક્ષ-
યકેશિણિ
સલવગમેદિ. } સ્ત્રી (સલવગમેદિ) ક્ષયકેશિણિયન
સલવગમેશિ. } શ્રેણિ, કર્મોનો નાશ કરવાની
પરિપાટી.
સલવાડ. પુ (સલવાડ) આયુષ્યને અપાવ-
નાર-સૂક્ષ્મસપ્તરાય અનંત અપર્ય કરણ
ગુણધ્યાનવાળો જન
સલગ. ન (સલગ) કર્મોનો ક્ષય કરવો તે,
અમુક અર્થ કર્મની નિર્મૂલ કરવી તે.
(૨) પ્રકરણ, અધ્યયન (૩) પુ. સાધુ;
મુનિ.
સલગા. સ્ત્રી (સલગા) અધ્યયનનું અપર
નામ.
સલહ. પુ (સલહ) એક જનનું માણસું
સલા. સ્ત્રી (સલા) રાત્રિ, રાત.
સલાજલ. ન (સલાજલ) હિમ.
સલિત. } ત્રિ (સલિત) અપાવેલ; ક્ષય
સલિય. } કરેલ.

લક્ષ. પુ. (સ્વ) ખસ નામનો એક દેશ. (૨) પુ. સ્ત્રી. તે દેશના રહેવાસી.

લક્ષસ્વાસિય. પુ. (સ્વસ્વામિક) ખસખાસિક નામનો એક દેશ. (૨) ત્રિ. તે દેશમાં રહેવાવાળા માણસો.

લક્ષર. પુ. () ખસનો રોગ, ખસ

લક્ષ. ન. (સ્વ) આકાશ

લક્ષ્વર. પુ. (સ્વર્) પક્ષી.

લક્ષ્વરી સ્ત્રી. (સ્વર્ગ) પક્ષિબ્ધી.

લક્ષ્વર. પુ. સ્ત્રી. (સ્વર્) પક્ષી. (૨) વિદ્યાધર.

લક્ષ્વરી. સ્ત્રી. (સ્વર્ગ) પક્ષિબ્ધી (૨) વિદ્યાધરની સ્ત્રી

લક્ષ્મ. ત્રિ. (સ્વત) ખાદેલું. (૨) ન. ખાદેલું જળાશય (૩) ઉપર વિસ્તારવાળી અને નીચે સાકડી તેમજ ઉપર અને નીચે સરખી એવી ખાઇ

લક્ષ્. સ્ત્રી. (સ્વતિ) પ્રખ્યાતિ, પ્રસિદ્ધિ.

લક્ષ્મ. પુ. (જ્ઞાતિક) બુદ્ધિ “ખખ” શબ્દ

લક્ષ્. પ્ર. () શોભાદર્શક અવ્યય

લક્ષ્યા. સ્ત્રી. (સ્વતિકા) નીચે અને ઉપર સરખી ખાદેલી ખાઇ.

લક્ષ્મ. ત્રિ. (સ્વતિ) મુખથી મેલો વગેરે ખાવા લાયક પદાર્થ

લક્ષ્ય. ત્રિ. (સ્વતિ) ખવરાવેલું; ભક્ષ્ય કરાવેલું.

લક્ષ્ય. ત્રિ. (સ્વત) પ્રગટ કરેલ, કહેલ.

લક્ષ્ય. ન. (જ્ઞાત) ક્ષાયકલાવે ક્ષાયક સમકિત કેવળજ્ઞાન વગેરે.

લક્ષ્લક્ષ. પુ. (સ્વલક્ષ) એ નામનો ચાથી નરકનો એક નરકાવાસો.

લક્ષ્હિલ. પુ. () જેના શરીર પર ધોળા તથા કાળા પદ્મ હોય છે તેવું એક પ્રાણી.

લક્ષ્મિ. સ્ત્રી. (સ્વતિ) ખાણ.

લક્ષ્મિયા. સ્ત્રી. (સ્વતિકા) બુદ્ધિ “ખખ” શબ્દ.

લક્ષ્મ. પુ. (સ્વત) ખાણ હુંડું. (૨) ખાણ; ખુટો.

લક્ષ્મસમા. ત્રિ. (સ્વત્ત્વમાન) મુકેલ ઝાડના હુંડા જેવો; પોતાની ખાણ હુંડા નહિ તે, ખાણ આશ્રય કરનાર.

લક્ષ્. ત્રિ. (સ્વત) ખાદેલું. (૨) ન. ખાખ.

લક્ષ્મિયા. સ્ત્રી. (સ્વતિકા) બુદ્ધિ “ખખ” શબ્દ.

લક્ષ્. ન. (જ્ઞાત) ખાખ.

લક્ષ્સ્વત્ત્વ. ત્રિ. (જ્ઞાતસ્વત્ત્વ) ખાખ પાડનાર; ચાર,

લક્ષ્મ. ન. (જ્ઞાત) ખાખવતુ.

લક્ષ્મ. સ્ત્રી. (જ્ઞાત) અપરાધની મારી માગતી; ખાખવતુ તે.

લક્ષ્મિ. ત્રિ. (જ્ઞાત) ક્ષમા કરેલ; મારી આપેલ.

લક્ષ્. ત્રિ. (સ્વત) ખાદેલું.

લક્ષ્. ત્રિ. (સ્વત) પ્રખ્યાત; પ્રસિદ્ધ. (૨) ખાણ; કુવો. (૩) ખાખ.

લક્ષ્. ત્રિ. (જ્ઞાત) ખાખ. (૨) પુ. જ્ઞાત વગેરે ખાખપદાર્થ. (૩) વેર. (૪) ખાણ રસ. (૫) સ્ત્રી. ખાખવાળી બુધિ. (૬) ત્રિ. બુધ્ધિ પર સર્પની એક જાત. (૭) પુ. ક્ષરણ; સચલન. (૮) ભરમ; ખાખ

લક્ષ્મ. ન. (જ્ઞાત) સાચા ખાખ વિગેરેને માખવાનું પાત્ર.

લક્ષ્મ. સ્ત્રી. (જ્ઞાત) ક્ષરણ (૨) ક્ષરણ તુલ્ય, વનરપતિ વિશેષ.

લક્ષ્મ. પુ. (જ્ઞાત) વાળકરણ શાસ્ત્ર; આયુર્વેદનો એક ભાગ.

લક્ષ્મ. ન. (જ્ઞાત) ખાખ તેજ.

સારવાહ. પુ० (જારવાહ) સાથપારાદિ પ-
કાવવાની જગ્યા.
સારમેંદ પુ० (જારમેં) સાલવૃક્ષના રસ
જેવા જાગવાળો મેઘ-વરસાદ.
સારવસિય. ત્રિ० (જારવાસિક) ખાર પા
ત્રમાં જમાવેલ; ખાર પાત્રમાં રહેલ
સારવસિય. ત્રિ० (જારવાસિત) ખાર ભલ-
રાવેલ, ખારમાં નાખેલ.
સારવાધી. સ્ત્રી० (જારવાધી) કાર્થી ભરેલી
વાવ
સારાયણ. પુ० (જારાયણ) મંડપ જાતની
શાખાખત એક ગાત્ર (૨) તે શાખાનો
પુગ.
સારિષ્ઠ પુ० (જારિક) ખારિયું. મૂળા
વખરેના પાંદડામાં મીઠું ભભરાતી અથાણા
જેવું બનાવવામાં આવે છે તે
સારી સ્ત્રી० (સારી) એક ગાત્રનું પ્રાણી
સાક્ષાગિય પુ० (જારાગિક) એ નામનો
એક અનાય દેશ. (૨) ત્રિ० તે દેશના
રહેવાસી
સાલિય ત્રિ० (જાલિય) ધાએલું
સાલણા. સ્ત્રી० (જાપાના) પ્રસિદ્ધિ.
સાવિયંત. ત્રિ० (જાવમાન) જે ખાવામાં
આવે છે તે.
સાવિયમ ત્રિ० (જાવિત્ત) જે ખવામાં
મેલું છે તે.
સાસ. પુ० (કામ) ખાસીનો રોગ, ઉધરસ
સાસિષ્ઠ. ન૦ (કાસિત) જુઓ " ખાસ "
શબ્દ.
સાસિય. પુ० (કાસિક) એ નામનો એક
દેશ. (૨) ત્રિ० તે દેશના રહેવાસી
સાહ. સ્ત્રી० (કાસિત) પૃથ્વી.
સાહિણી. } સ્ત્રી० (કાહિણી) કુશરી,
સાહિણી. } ધટ્ટી.
સાસના. ન૦ (કાસિત) નિન્દા, નિરસ્કાર.
અપમાન.

સાસના. સ્ત્રી० (કાસિત) લોક સમક્ષ મર્મ
ઉઘાડા પાડી અવસા કરવી.
સાસિગિજ. ત્રિ० (કાસિગીય) નિરસ્કાર
કરવા યાગ.
સાસા. સ્ત્રી० (કાસિ) નિન્દા.
સાસિય. ત્રિ० (કાસિત) મર્મભેદ વચનથી
નિરસ્કાર કરેલ
સાસિયંત. ત્રિ० (કાસિયમાન) ખિ' ખિ'
અવાજ કરનાર.
સાજણા. સ્ત્રી० (કાજિના) ખંદ
સાજણિય. ત્રિ० (કાજિનીય) ખંદ કરવાને યાગ.
સાજિય. સ્ત્રી० (કાજિ) ખંદ ક્રિયા;
અક્રોશ, મનનો ઉદ્ભવ.
સાજિય. ત્રિ० (કાજિ) ખંદ પામેલું (૨)
ન૦ પ્રગુણવત્ત્ય રોગ.
સાજીકર. ત્રિ० (કાજીકર) ગિદગિદિયા કરનાર;
ખેલ કરનાર
સાજિત. સ્ત્રી० (કાજિ) પૃથ્વી.
સાજિત. ન૦ (કાજિ) આકાશ પ્રદેશ. (૨)
આય અનાય દેશ. (૩) દ્વિપત્તિ એક
ભાગ, અ-વિજય, જેમ ભરતક્ષત્ર આદિ
(૪) ખુદી જમીન, ધાન્ય વાવવાની જમીન
સાજિત ત્રિ० (કાજિ) કેકેલું
સાજિષ્ઠ. ત્રિ० (કાજિ) ક્ષેત્ર સ્ત્રાથી ઉપજેલા
છોકરા.
સાજિષ્ઠ. ત્રિ० (કાજિ) જાન્ય ચિત્ત,
સાજિષ્ઠ. ત્રિ० (કાજિ) ગોડા
સાજિષ્ઠ. ત્રિ० (કાજિ) કૃષ્ણ વર્ણ, ખં-
નરપ.
સાજિ. ત્રિ० (કાજિ) ખંદ પામેલું
સાજિ. ત્રિ० (કાજિ) શીઘ્ર, ત્વરાવાળું
સાજિ. ત્રિ० (કાજિ) જલદી; ઉતાવળ
સાજિ. ત્રિ० (કાજિ) દિશાકુમારના
લોકપાળુ નામ (૨) અમિતમતિ તથા
અમિતમત્ત ઇન્દ્રના લોકપાળુ નામ.
(૩) ૧૮૦ શીઘ્ર ગતિવાળા.

સ્ત્રીલાવણધાર્દ સ્ત્રી (કાંડજ્યાર્દ) રમાડનાર
દામ, ધાવમાતા.

સ્ત્રી અ. (સુ) વાક્યાવકાર (૨) નિશ્ચે.

સ્ત્રી. સ્ત્રી (કુચ) કુધા, બુધ.

સ્ત્રી. સ્ત્રી (કુચ) કીક. (૨) કીકનું નિશાન

સ્ત્રી. સ્ત્રી (કીક) કીક. (૨) કીકનું નિશાન
પગપનાર

સ્ત્રી. પુ. (સુચ) સુચના ધોડાને “સુચ”
શબ્દ થાય છે તે.

સ્ત્રી. પુ. (સુચ) સુચના દાચ પગ મન્નક
અને સુચ-કાંડ કાંડાણુકા પ્રમાણપેન
દાચ અને પેટ કાંડી પાંડ વગરે કાંડાણુકા
દાચ તે સુચનાનું નામ, છ સુચનાનું
ચાંચું મદીણ (૨) ત્રિ. કુચકા (૩) ન. ૦
વે પ્રકરના ઉચ્ચથી કુચકાપાણુ પ્રાપ્ત
ચા તે નામકમની એક પ્રતિ

સ્ત્રી. સ્ત્રી (કુચકા) કુચકા. પાંખા ઉપર
રાખવાના સથારીઆ વચ્ચેને બાબા
નીચે પાંખા ઉપર એક પટાની આથી
રાખવું તે

સ્ત્રી. સ્ત્રી (કુચકા) કુચકા, દાચી (૨)
કુચકાશની દાચી (૩) કુચકાનું પાન
(કુચકાની) ધારણ કરનારી દાચી

સ્ત્રી. સ્ત્રી (કુચકા) કુચકા. ગાળ ગાળના
એક ગાળ

સ્ત્રી. સ્ત્રી (કુચકા) કુચકા, કુચકા.
કુચકા. કુચકા. કુચકા.

સ્ત્રી. ત્રિ. (કુચ) કુચના, કુચ (૨) પુ.
નાનો શિષ્ય (૩) પુ. ન. ૦ એક પ્રકારની
અગૂડી.

સ્ત્રી. પુ. (કૌચ) મંદિર

સ્ત્રી. સ્ત્રી (કુચકા) કુચકાના નામ નાનો.
અદ્ય નાનો

સ્ત્રી. સ્ત્રી (કુચકા) કુચકા “ કુચકા ”
શબ્દ

સ્ત્રી. પુ. (કુચકા) કુચકા. કુચકાના
ગામ, નાનું ગામ

સ્ત્રી. ત્રિ. (કુચકા) કુચકા. નાનું, નાનું,

સ્ત્રી. ત્રિ. (કુચકા) કુચકા “ કુચકા ”
શબ્દ.

સ્ત્રી. ત્રિ. (કુચકા) કુચકા. નાનું માં
નાનો.

સ્ત્રી. ત્રિ. (કુચકા) કુચકા “ કુચકા ” શબ્દ.

સ્ત્રી. ત્રિ. (કુચકા) કુચકા. ઉત્તરાધ્યયન
નૃત્યનું છદ્ધ અધ્યયન.

સ્ત્રી. ત્રિ. (કુચકા) કુચકા. નાનું પાંખાના નાનું
પાંખા. (૩) નાનો સાધી

સ્ત્રી. ત્રિ. (કુચકા) કુચકા “ કુચકા ”
શબ્દ

સ્ત્રી. ત્રિ. (કુચકા) કુચકા. નાનું (કુચકા)
માત્રવિભક્તિ) એ નામનું એક કાંડક
સુત

સ્ત્રી. ત્રિ. (કુચકા) કુચકા. ઉપર પુંડુ.

સ્ત્રી. ત્રિ. () કુચકા. ગયેલ, કુચકા
ગયેલ

સ્ત્રી. ત્રિ. (કુચ) કુચ, નીચ. (૨) કુચકા;
કુચકા (૩) કુચ, નાનું.

સ્ત્રી. ત્રિ. (કુચકા) કુચકા “ કુચકા ” શબ્દ

સ્ત્રી. ત્રિ. (કુચકા) કુચકા. ગાંધાર આમના
બીજા મૂચના

સ્ત્રી. ત્રિ. (કુચકા) કુચકા. કુચકા, કુચકા;
રહેલ.

સ્ત્રી. ત્રિ. (કુચકા) કુચકા. કુચકા અને
તરસ.

સ્ત્રી. ત્રિ. (કુચકા) કુચકા. પાંખા; કાંચા-
ચમાન થયેલ (૨) ન. ૦ કાંચા, બાળાળાટ.
(૩) કુચકા, કુચકા

સ્ત્રી. ત્રિ. () કુચકા. નાનું; કાચાના
પેડે કાંચા ગયેલ.

સ્ત્રી. પુ. (સુર) ઉત્તરભરતમાના ખારાસાન
દેશ (૨) પગની ખરી.

હુર. પુ० (હુર) અસ્ત્રો, સજ્જાઓ.
હુરદુગ ત્રિ० (હુરદુગ) ગાય બેસ વગરેની
 આમડીમાં ઉત્પન્ન થતા ક્રીટ વગરે.
હુરપત્ત. ન૦ (હુરપત્ત) ઢરો. અસ્ત્રો (૨)
 ઢરપણો. (૩) ત્રિ० ઢરી જેવા પાંચા-
 વાળું (૪) ન૦ અસ્ત્રાની ધાર.
હુરપ્પ. પુ० (હુરપ્પ) અસ્ત્રો. (૨) ખરપો
 (૩) દાતરડું.
હુરમુંડઅ ન૦ (હુરમુંડઅ) હનમત કરનાર,
 નાવી.
હુરિ. ત્રિ० (હુરિ) ખરીવાળું મનવર
હુરિ પુ० ન૦ (હુરિ) એ ઇન્દ્રિયવાળા જીવ,
 નાના શખલા
હુલ્લય. ત્રિ० (હુલ્લય) કાઠી
હુલ. પુ० (હુલ) નાનાં છાડવો
હુલગ. પુ० () ખામો
હુલ. પુ० () અકુશાકાર (૨) અ-
 કુશાકાર આકાશ પ્રદેશની ઊંચી
હુલ્લા સ્ત્રી० (હુલ્લા) કપા. ખાખ
હુલિય. ત્રિ० (હુલિય) ક્ષાત્ત પામક; ત્રાસ
 પામક
હુલિય ત્રિ० (હુલિય) બુખવ. બુબુક્ષિત
હેઅ. પુ० (હેઅ) સયમ. વિરતિ. (૨)
 શ્રાન્તિ.
હેઅ પુ० ન૦ (હેઅ) આકાશ (૨) ખંડવાની
 જમીન. ખતર (૩) જમીન. અમિ (૪)
 દેશ, ગામ, નગર વગેરે સ્થાન. (૫)
 ભાયા, સ્ત્રી.
હેઅર પુ० સ્ત્રી० (હેઅર) બુઓ “ ખયર ”
 શબ્દ.
હેજ્જા. સ્ત્રી० (હેજ્જા) ખંડસૂચક વાળી,
 ખેદ.
હેજ્જા. ન૦ (હેજ્જા) ખાગરમાં, ખાત
હેડ. ન૦ (હેડ) ગામ કરતા મોટું અને
 શહેર કરતાં થોડી વસતિનું સ્થાન, જેને
 કરતો ધૂમનો ગઢ હોય તે ખડો (૨) આ-

સપાસ નદી કે પર્વત આવેલા હોય તેનું
 સ્થાન (નગર)
હેડગ ન૦ (હેડગ) તાલ
હેડગ. ન૦ (હેડગ) ખંડુ.
હેડય. પુ० (હેડય) કાકડાની નાની પરી
હેડ ન૦ (હેડ) ખંડ. ૬૮ કળામાની એક
હેડ સ્ત્રી० (હેડ) કાકડ, આપાટ ગજવા
 વગેરે રમત
હેગવાળ. પુ० (હેગવાળ) આકાશવાણ, શસ્ત્ર
 વિશેષ
હેત્ત. ન૦ (હેત્ત) આકાશ. જેમા જીવાતિ
 પદાર્થ નિવાસ કરી શકે તે (૨) દેશ.
 (૩) જમીન, સ્થાન (૪) ઉત્તરી-બુધો
 જમીન, ધાન્યના ખતર; મર્યાસ. (૫)
 રાહનું નામ. (૬) પત્રવળાના ચીમ
 પદ્ધતિ આવીસમા દારનું નામ
હેત્તકળ પુ० (હેત્તકળ) દેશનો રિવાજ.
હેત્તપગમાળ. પુ० (હેત્તપગમાળ) ક્ષત્રઆશ્રી
 પરમાણુ. આકાશ પ્રદેશન અવગાદી
 મોલ પુરુષના પરમાણુ
હેત્તપલિઓપમ ન૦ (હેત્તપલિઓપમ) ક્ષત્ર
હેત્તપલિય ન૦ (હેત્તપલિય) } પદ્ય,
 ક્ષત્રઆશ્રી પદ્યોપમ, પદ્યોપમના એક
 પ્રકાર.
હેત્તલોય પુ० (હેત્તલોય) ક્ષત્રરૂપલોક.
 લોકાકાશ
હેત્તવિવાગ સ્ત્રી० (હેત્તવિવાગ) ખંડવિવાગ
 કર્મપ્રકૃતિ
હેત્તણુપુલ્લી. સ્ત્રી० (હેત્તણુપુલ્લી) ક્ષત્રવિપયક
 અનુપૂર્વા-અનુક્રમ.
હેત્તદેમ. પુ० (હેત્તદેમ) ક્ષત્રની અપેક્ષા.
હેત્તિ ત્રિ० (હેત્તિ) ક્ષત્રવાળો, ખતરનો
 ધાણી.
હેત્તેજ્જા સ્ત્રી० (હેત્તેજ્જા) ક્ષત્રની અપે-
 ક્ષાએ કપનું ને.
હેદ. પુ० (હેદ) પીડ; ખંડ.

- સ્વેમ. નં** (જેમ) કલ્યાણ, ઉપદ્રવનો અ-
ભાવ. (૨) ગ્રામ વસ્તુનું પરિપાલન (૩)
ત્રિં કુશળતા યુક્ત, દિનકર
- સ્વેમઘ્ર. પુ** (જેમઘ્ર) અતગઽસત્ત્વના
છટ્ટા વર્ગના પાચમા અધ્યયનનું નામ.
(૨) કાકદી નગરીનો રહેવાસી એક
ગાથાપતિ.
- સ્વેમંકર. ત્રિ** (જેમંકર) ક્ષેમકુશળ (રહ્યા)
કરનાર (૨) પુ એ નામનો અડસડમો
મહાપ્રાદ. (૩) પાચમા કુળકરનું નામ
(૪) જમ્બદ્વાપમાં એગવનક્ષત્રમા થનાર
ચાથા કુલકર.
- સ્વેમંધર. પુ** (જેમંધર) જમ્બદ્વાપના એરવત
ક્ષત્રમાં થનાર પાચમા કુલકર (૨) છટ્ટા
કુલકરનું નામ (૩) ત્રિં ઉપદ્રવ દર
કરનાર
- સ્વેમંકર. ત્રિ** (જેમંકર) મુખકારી
- સ્વેમપુરી. સ્ત્રી** (જેમપુરી) મુકચ્છવિજયની
મુખ્ય નગરી-રાજધાની
- સ્વેમય પુ** (જેમય) આ નામના એક
અન્તર્ગદ્ધ દૈત્યમુનિ
- સ્વેમસ્ત્રવ. ત્રિ** (જેમસ્ત્રવ) કંટ્યાળકારક,
ઉપદ્રવ રહિત.
- સ્વેમલિજ્ઞિયા સ્ત્રી** (જેમલિકા) દૈત્યમુનિ
ગણની એક શાખા
- સ્વેમા સ્ત્રી** (જેમા) કન્ઠવિજયના કન્ઠ-
રાગની મુખ્ય રાજધાની.
- સ્વેય પુ** (સ્વદ) ખંડ, શ્રમ (૨) કર્મને
ખંડ કરાવનાર ભયમ.
- સ્વેયરાણા. } ત્રિ** (સ્વેજ્ઞ) સંસારના ખંડને-
સ્વેયજ્ઞ. } દ. ખને ગણનાર.
- સ્વેયર. ત્રિ** (સ્વેચ્છ) આકાશગામી, પક્ષી.
(૨) વિદ્યાધર
- સ્વેરિ. સ્ત્રી** () નાશ.
- સ્વેલ. ત્રિ** (સ્વેલક) નંશાત્ર ખેલ કરનાર
નંદ વિશેષ.
- સ્વેલ. પુ** (સ્વેલન) નાક તથા મુખમાંથી
ચીકણો કદ નીકળે તે, સળેખમ.
- સ્વેલાવણધાર્દ સ્ત્રી** (સ્વીલાવણી) બાળકને
રમાડવાનું કામ કરનાર ધાવમાના.
- સ્વેલોસર્દિ. સ્ત્રી** (સ્વેલોસર્દિ) એક પ્રકારની
લગ્નિધિ-શક્તિ, મુકચ્છી દર્દિનું દંડ મટી
ગય એવી જનની શક્તિ
- સ્વેલુ નં** (સ્વીલ) ક્રીડા, રમત.
- સ્વેલુગા. સ્ત્રી** (સ્વીલ) રમત ગમત
- સ્વેલુડ. પુ** () કંઈની એક જાત.
- સ્વેવ. પુ** (જેવ) કંઈનું તે (૨) સ્થાપન
કરવું તે
- સ્વેવિય ત્રિ** (જેવિય) કંઈવેલ
- સ્વોદદ્ધ પુ** (સ્વોદોદ્ધ) ગેરડીના રસ
ગંધા પાણીવાળો એક સમુદ્ર
- સ્વોતુભમાણ. ત્રિ** (સ્વોતુભમાણ) અતિશય
ક્ષાભ પામતું, આકુળિવાકુળ થતું
- સ્વોડ પુ** () મોટું લાકડું (૨)
પ્રદેશ વિભાગ, સ્થળ (૩) પ્રત્યક્ષદંતઃ
પ્રમાર્જન
- સ્વોડ પુ** (સ્વોડ) વસ્ત્રાદિકનું પડિલેણું
કરના એક ભાગ ગંધા પદ્ધતિ તેના ઉપ-
ગ્રની રજ તરાતુ કંઈકામ જનુને ખાંપ-
રવાને તે ભાગનું પ્રમાર્જન કરવું તે
- સ્વોડી સ્ત્રી** () મોટું લાકડું.
- સ્વોગિ સ્ત્રી** (સ્વોગિ) પ્રશ્ની
- સ્વોતવર. પુ** (સ્વોતવર) ક્ષોદવર નામનો દાંપ.
- સ્વોતોદ પુ** (સ્વોતોદ) ક્ષોદોદ નામનો સમુદ્ર.
- સ્વોદ પુ** (સ્વોદ) ચૂલન, વિદારણ (૨)
ખજુરસ, ગેરડીના રસ
- સ્વોદવર પુ** (સ્વોદવર) એ નામનો એક દાંપ.
- સ્વોદોદ્ધ } પુ** (સ્વોદોદ્ધ) સમુદ્ર વિશેષ,
સ્વોદોદ્ધ } જેનું પાણી ગેરડીના રસ
જેનું મધુર હોય છે. (૨) મધુર પાણી-
વાળી વાવ. (૩) નં મીઠું પાણી; શેર-
ડીના રસ જેનું મધુર પાણી.

લ્લોલોલોલ. ન૦ (લોલોલ) શેરડીના રસ
લેલુ પાણી

લ્લોલ. ન૦ (લોલ) મધ.

લ્લોલ. પું૦ (લોલ) ભય; ક્ષોભ.

લ્લોલગા ન૦ (લોલગ) આકુળતા, વિ-
લપળતા

લ્લોલમિય ત્રિ૦ (લોલમિ) મ્હાનથી યલાલેલ,
ક્ષોભ પમાલેલ.

લ્લોલમ ન૦ (લોલમ) સુતરાઉ કપડુ

લ્લોલમપમિગા. ન૦ (લોલમપમ) વિલ્લા વિશેષ;
લેલ પમ્મમા લેલતાનુ આલાલન કરી શ-
લય છે લે

લ્લોલમિય. ન૦ (લોલમિ) શણ તથા સુતરાઉ
વસ્ત્ર. (૨) રેશમી વસ્ત્ર. (૩) ત્રિ૦ શણ
સંભધી

લ્લોલય. પું૦ (લોલ) શેરડી. (૨) સાતમા
લોપ અને સાતમા સમુલનુ નામ

લ્લોલય. ન૦ () એક જનનું ગોળ
વાસણ.

લ્લોલ પું૦ (લોલ) ભાળ, તલ વગેરેનો
કુલ્લો. (૨) ગુમચર: જનસુસ.

લ્લોલસિય ત્રિ૦ () જુનુ કરી નાભેલું.

લ્લોલ પું૦ (લોલ) ભય, ક્ષોભ.

ગ.

ગ. ત્રિ૦ (ગ) જનાર (૨) પ્રામ થનાર.

ગલ્લ લ્લો (ગલિ) યાલ: ગમન, ધર્માન્તિ-
લાલનુ પાસ લલણ. (૨) એક ભવમાથી
ભીમ ભવમા જલુ લે. ગલ્લનરમા જલુ
લે. (૩) નિલ્લનાર કરનાર, આશ્રયમ્હાન,
શરણલામ્ય (૪) મરિની જમા જલુ લે
ગલિયાર, નરક, નિર્યય, મનુષ્ય અને
લેલના (૫) ગાન. (૬) નામ કમની એક
પ્રકલિ લે લેના ઉલ્લથી જલ નરકઆલિ
ગલિમા જનય છે (૭) પલવણા સુલના
ત્રાળ પલના ભીમ લારનુ નામ, લે જલેમાં
નરક આલિ ગાને આશ્રી જલોનું અલ્પા-
ભલુલ કલુ છે.

ગલ્લનામ ન૦ (ગલિનામ) લેલાલિ ગલિનુ
કારણભૂત કર્મ.

ગલ્લપવાય. પું૦ (ગલિપવા) ગલિનુ નિયન-
પાણુ (૨) એ નામનો પ્રથનો એક ભાય.

ગંગ. પું૦ (ગંગ) મધ્યાલ્લ નદી ઉતરતાં
પગે ડી અને માથે ગરમીનો અનુભવ
થાય છે, માટે એક સમયે એ ઉપયોગ

લોલ શકે એમ સ્થાપન કરનાર ગંગ
નામનો પાયમો નિલ્લવ, લિલિય મનના
પ્રવર્તક આલાય.

ગંગલ્લ પું૦ (ગંગલ્લ) નવમા વાસુલેલના
ત્રાળ પૂર્વભવનુ નામ (૨) લ્લો અ-
ગલેલ તથા વાસુલેલના પૂર્વભવના ધર્મા-
લાય. (૩) લલિનાપુરનો રહેલાંમી એક
ગાથાપલિ

ગંગલ્લ. લ્લો (ગંગલ્લ) એક સાર્થલાલની
લ્લોનું નામ.

ગંગપવાય પું૦ (ગંગપવા) લિમવત પર્વત
ઉપરથી નીકળતી ગંગા નદીનો લેલો
જમા પડે છે લે કુલ

ગંગા. લ્લો (ગંગા) ગંગા નદી (૨) ગાશા-
ગાના મન પ્રમાણે કાળ પરિમાણુ વિશેષ.
(૩) ભીમપિનામલની માનાનુ નામ.

ગંગાલ. પું૦ (ગંગાલ) ગંગા નદીને કાંલે
રહેનાર એક જનના નાપસ.

ગંગાકુંડ ન૦ (ગંગાકુંડ) લિમવત પર્વતપર
રહેલ એક કુલ લે જમાથી ગંગા નદી
નીકળે છે.

ગંગાકૂડ. નં (ગંગાકૂડ) દિમવત પવંતનુ
એક શિખર
ગંગાદીવ. પુ (ગંગાદીવ) આ નામનો એક
ખેટ જ્યાં ગંગાદેવીનું ભવન છે
ગંગાદેવી. સ્ત્રી (ગંગાદેવી) ગંગા નદીની
અધિષ્ઠાત્રી દેવી.
ગંગાવત્ત. પુ (ગંગાવત્ત) એ નામનો એક દ્રવ્ય
ગંગાસય. નં (ગંગાસય) ગાશાયાના મત
પ્રમાણે કાળપરિમાણ વિશેષ.
ગંગામ્નાગર. પુ (ગંગામ્નાગર) આ નામનું
એક પ્રસિદ્ધ તીર્થ કે જ્યાં ગંગા સમુદ્રને
મળે છે
ગંગેય. પુ (ગાંગેય) એ નામના એક પા-
શ્વનાથના સત્તાનીયા (૨) ગંગાનો પુત્ર -
ભીષ્મપિતા.
ગંજ. પુ (ગજ) ગાંડ. (૨) એક પ્રકારની
ખાદ્ય વસ્તુ.
ગંઠ પુ (ગ્રંથ) પુસ્તક. શાસ્ત્ર.
ગંઠિ. પુ સ્ત્રી (ગ્રંથિ) ગાંડ. (૨) રાગદંડપતી
નિવડ ગાંડ
ગંઠિઆ સ્ત્રી (ગ્રંથિકા) મોહનીય કર્મની
રાગદંડપત્ર ગાંડ.
ગંઠિયા ત્રિ (ગ્રંથિક) કર્મની ગાંડ સહિત
ગંઠિમેય. ત્રિ (ગ્રંથિમેદ) } ગાંડ છાંડી
ગંઠિમેયગ. ત્રિ (ગ્રંથિમેદક) } ચારી કર-
નાર (૨) પુ (ચારી) એક જાત.
ગંઠિમ. નં (ગ્રંથિમ) ગાંડ દ્વિતીય ગુંથેલ
માળા વગરે (૨) ગદ્યમ જાતનું એ
નામનું ગાંડ.
ગંઠિમગ. નં (ગ્રંથિમગ) એ નામનું ગદ્યમ
જાતનું રૂક્ષ
ગંઠિય ત્રિ (ગ્રંથિય) ગુંથેલ. ગંઠુ
ગંઠિલ. } ત્રિ (ગ્રંથિમત) ગાંડવાળું
ગંઠિલ. }
ગંઠ પુ નં (ગાંઠ) કપોળ. ગાલ. (૨)
ગુંમડ, કપડમાળા, રંગાળી વિગરે. (૩)

દંડ. (૪) ગેડ (૫) ૧૧ મા તીર્થકરનું
લાજન (૬) થાનોડો, અન. (૭) નાવી,
દગ્ગમ
ગંઢઅ. પુ (ગાંઢ) ટેલીઆ. (૨) શંકેર
પાંડનાર
ગંઢમાગિયા. સ્ત્રી (ગાંઢમાગિકા) ફેશવિશેષ
પ્રસિદ્ધ ખાન્યનું માપ
ગંઢલેહા. સ્ત્રી (ગાંઢલેહા) ગાલપાત્રી. ગા-
લપર ચોપટેલી કન્નુરી વગરેની જાત
ગંઢવચ્છા સ્ત્રી (ગાંઢવચ્છા) પાન-પુટ
અન્યુકત છાતીવાળી સ્ત્રી.
ગંઢિગિયા સ્ત્રી (ગાંઢિગિકા) ગાલારી
નાનું વાસનું પાન, સુડી.
ગંઢાગ પુ (ગાંઢાગ) દગ્ગમ
ગંઢિ પુ (ગાંઢિ) જાતનું વિશેષ
ગંઢિ ત્રિ (ગાંઢિ) દંડમાળા ગંગ-
વાળો
ગંઢિયા. સ્ત્રી (ગાંઢિકા) મામાન્ય અથવા
અધિષ્ઠાત્રી ગ્રંથ પદ્ધતિ (૨) માનીતી
એરણ (૩) ગેરડીના રૂકડા, ગેરડી
ગંઢિયાગુઓગ. પુ (ગાંઢિકાગુઓગ) દંડિવાદ
મતમાન્યનું અનુયાયીના એક વિભાગ
ગંઢી. સ્ત્રી (ગાંઢી) માનીતી એરણ ગોડ-
વાળું લાકડું (૨) ગડી પુસ્તક. પેલાળાદમા
અનં જાતના સરખું હોય તે ગાંઢિ
પુસ્તક (૩) કમળાની કર્ણિકા
ગંઢીપદ. } પુ (ગાંઢીપદ) ગાંઢી-સાનીની
ગંઢીપય. } એરણ અથવા કમળાની કર્ણિકા
જેના પગવાળા જતાવર, દારી, ગેડા,
વિગર
ગંઢીપાંથય. પુ નં (ગાંઢીપુસ્તક) ગાંઢી
નામનું પુસ્તક.
ગંઢીયલગ. પુ (ગાંઢીયલ) એ ઇલિયવાળા જાતની
એક જાત.
ગંઢીલ પુ (ગાંઢીલ) પેટમાં ઉત્પન્ન થતા
કૃમિ

ગંડોહહાણ્ય } ન૦ (ગગડોપધાનક) ગાલ-
ગંડોહહાણ્ય. } મસરીય

ગંતાર. ત્રિ૦ (ગન્તુ) જનાર, આણનાર.

ગંતિય ન૦ (ગન્તુક) તૃણ વિશેષ.

ગંતુપદ્ધતિયા. સ્ત્રી૦ (ગન્વાપ્રત્યાગતા) એક તરફ
ગાયત્રી કરના છંડે જમ ખીજી ઓળી તરફ
ગાયત્રી કરવી તે, જેન મુનિઓની બિદ્યાનો
એક પ્રકાર.

ગંતુમળા પુ૦ (ગન્તુનમ્) જવાની ધન્યજા-
વાળો અર્થાત્ અમુક સત્ર સમર્પણ કરેતો
પટ્ટી ભાળીને કે સાંભળીને જાડે એમ
ખાસનાર અવિનીત શિષ્ય.

ગંથ. પુ૦ (ગ્રન્થ) કર્મનો ગ્રંથ; કર્મની
ગા. (૨) ગ્રંથ, પુસ્તક (૩) ગ્રાહ્ય અને
અભ્યન્તર પરિચર; ગ્રાહ્ય-ધન ધાન્યાદિ
અને અભ્યન્તર-કપાયાદિ. (૪) સુયગડાગ
મૃતના આત્મા અધ્યયનનું નામ (૫)
મતાર્થ, જ્ઞાત્રની મનઃસત્ર (૬) સ્વજન;
સગ્રામી લોક

ગંથાર્દ્રા. પુ૦ (ગ્રન્થાર્દ્રાત) પરિચરદરિત જેન
મુનિ

ગંથિ. પુ૦ સ્ત્રી૦ (ગ્રન્થિ) ગા.

ગંથિમ. ત્રિ૦ (ગ્રન્થિમ) જુઓ “ ગદિમ ”
શબ્દ

ગંધ. પુ (ગન્ધ) નાસિકા-સ્નાયુદ્રિયનો વિષય;
સુગંધ કે દુર્ગંધ. (૨) ગંધ નામનો દ્રાવ્ય
તથા સમુદ્ર (૩) આધારકર્મ આદિ ઉદ-
ગમનના દોષ. (૪) ચૂર્ણ વિશેષ. (૫)
ન૦ દેવ વિમાન વિશેષ (૬) ત્રિ૦
ગન્ધયુક્ત પદાર્થ

ગંધકાસાદયા સ્ત્રી૦ (ગન્ધકાષાયિકા) સુગન્ધી
કપાય રંગની સાડી.

ગંધજુતિ સ્ત્રી૦ (ગન્ધયુક્તિ) સુગંધિ તેલ, અતર
વિગેરે બનાવવાની યુક્તિનું વિજ્ઞાન

ગંધદૃય. ન૦ (ગન્ધાદૃક) ગન્ધવાળા દ્રવ્યનું
ચૂર્ણ.

ગંધદુ. ત્રિ૦ (ગન્ધાદ્ય) ગન્ધપૂર્ણ; સુગન્ધથી
ભરપુર.

ગંધણ. પુ૦ (ગન્ધન) ગંધન જાતનો સર્પ,
કે જે ચૂકલ ઝેર મત્ર પ્રયોગથી પાછું
ચુસી લે છે

ગંધણામ. ન૦ (ગન્ધનામન) ગન્ધના હેતુ
જન કર્મ વિશેષ.

ગંધદલ્લ. ન૦ (ગન્ધદલ્લ) સુગન્ધિત વસ્તુ;
સુવાસિત દ્રવ્ય.

ગંધદેવી. સ્ત્રી૦ (ગન્ધદેવી) સૌધર્મ દેવલોકની
એક દેવી.

ગંધદ્વિગિ. સ્ત્રી૦ (ગન્ધદ્વિગિ) ગન્ધ તૃષિ.

ગંધમાદળ. } પુ૦ (ગન્ધમાદળ) એ નામનો
ગંધમાયણ. } ધોડાના રુકધને આકારે એક
વખારા પવંત. (૨) તેનું શિખર.

ગંધવદ્વ્ય. ન૦ (ગન્ધવર્તક) સુગન્ધિત લેપદ્રવ્ય.

ગંધવદ્વિ. સ્ત્રી૦ (ગન્ધવર્તિ) સુગંધની વાટ,
અગરબતી, સુગંધમય ચુટિકા

ગંધવદ્વિમૂય. ત્રિ૦ (ગન્ધવર્તિમૂત) જેમાં ઉત્તમ
સુગન્ધ હોય તેવી ચુટિકા વગેરે.

ગંધલ્લ. પુ૦ (ગન્ધલ્લ) ગાયનપ્રિય વ્યન્તર
દેવની એક જાત (૨) એક જાતની
સિપિ. (૩) કૃયુનાથજીના યક્ષનું નામ.
(૪) ગૌરો; ગાન કરનાર. (૫) ન૦ એક
અહોરાત્રિના ત્રીસ મુહૂર્તમાનું ૨૨ મુ
મુહૂર્ત (૬) ગંધર્વવિદ્યા; નાટક, (૭)
નૃત્યયુક્ત ગાન

ગંધલ્લ. ત્રિ૦ (ગન્ધલ્લ) ગંધર્વસગ્રામી, ગન્ધર્વ
સાથે સગ્રામ રાખનાર

ગંધલ્લકંઠ ન૦ (ગન્ધલ્લકંઠ) એક જાતનું
રત્ન.

ગંધલ્લધર. ન૦ (ગન્ધલ્લધર) સંગીતગૃહ,
સંગીતશાળા

ગંધલ્લનગર પુ૦ (ગંધલ્લનગર) આકાશમાં
ગન્ધર્વ નગરને આકારે થતો વાદળાનો
દેખાવ.

ગંધર્વલિધિ. સ્ત્રી० (ગન્ધર્વલિધિ) અદાર
લિપિમાંની એક.
ગંધર્વહસ્થિ. પુ० (ગન્ધર્વહસ્તિ) સુગંધિ મદ
દરનો હાથી. (૨) કૃષ્ણ વાસુદેવનો વિજય
નામનો હાથી.
ગંધર્વહારક } પુ० (ગન્ધર્વહારક) ગંધાર દેશ
ગંધર્વહારણ } (૨) ત્રિ० તે દેશનો નિવાસી
ગંધાર. પુ० (ગાન્ધાર) સાત સ્વરમાંનો
ત્રીજો સ્વર. (૨) એ નામનો એક
દેશ.
ગંધારગામ. પુ० (ગન્ધારગામ) નર્મદી આદિ
સાત મુર્ચ્છનાનો આશ્રયભન શ્રુતિ
સમુદ
ગંધારી સ્ત્રી० (ગાન્ધારી) અનગદસત્રના
પાત્રમાં વર્ગના ત્રીજા અધ્યયનનું નામ
(૨) કૃષ્ણવાસુદેવની એક પદ્મરાણી (૩)
નમિનાથજીની દેવીનું નામ (૪) એ ના-
મની એક વિદ્યા
ગંધારવૃદ્ધ પુ० (ગન્ધારવાતિ) એ નામનો હ.
રિવંક્ષત્રમાંનો વાટડો વૈતાલ્ય પવંત.
ગંધારવાતિ. પુ० (ગન્ધારવાતિ) રમ્યકવાસ
ક્ષત્રના મધ્ય ભાગમાં આવેલ એક વાટડો
વૈતાલ્ય પવંત
ગંધિ. ત્રિ० (ગન્ધિ) ગન્ધવાળુ
ગંધિય ત્રિ० (ગન્ધિક) મુવાસિત, ગન્ધ-
વાળુ. (૨) કરીયાળુ. ગંધીઆળુ
ગંધિલ. પુ० (ગન્ધિલ) પશ્ચિમ મહાવિદેહની
૭ મી વિજય. (૨) એ વિજયનો
રાજા.
ગંધિલા. સ્ત્રી० (ગન્ધિલા) ગન્ધિલા નામની
એક વિજય.
ગંધિલાવર્હ. સ્ત્રી० (ગન્ધિલાવર્હ) પશ્ચિમ
મહાવિદેહની આઠમી વિજય.
ગંધિલાવર્હકૂટ. નં (ગન્ધિલાવર્હકૂટ) ગંધ-
માદન પર્યંતનું એક શિખર (૨) એ
નામનું વૈતાલ્ય પવંતનું એક શિખર.

ગંધોદ્ગ. } નં (ગન્ધોદક) મુગન્ધિ ૪૪૧.
ગંધોદય. }
ગંધીર. ત્રિ० (ગમ્ધીર) સાગરપેટો. ગંભીર.
(૨) થાગ વિનાનું (૩) ગાદન, ગીચઝાડી-
વાળું. (૪) પ્રકાશ રહિત; અધારાવાળું.
(૫) પુ० નં ગદન સ્થાન, ગદન પ્રદેશ.
(૬) પુ० મદુવર્ણી રાજન અન્ધકરણિયના
એક પુત્રનું નામ
ગંધીરપોય. નં (ગમ્ધીરપોય) એ નામનું
એક નગર
ગંધીરમાલિની સ્ત્રી. (ગમ્ધીરમાલિની) નુવ-
દ્યુમિજ્યની પૂર્વ સરદા ઉપરની એક
અન્નરત્ન (૨) મહાવિદેહકંઠની એક
એ નામની નગરી
ગંધીરવિજય. પુ० (ગમ્ધીરવિજય) અગાધ
આશ્રય, અધારાવાળું સ્થાન
ગંધીર. સ્ત્રી० (ગમ્ધીર) ચાર મન્દિરવાળા
જીવની એક જાત
ગકારપવિભક્તિ. પુ० (ગકારપવિભક્તિ) નાટ-
કનો એક પ્રકાર. ૩૦ પ્રકારના નાટક-
માંનું એક
ગમણ નં (ગમ્ન) આકાશ
ગમણવલ્લભ } નં (ગમ્નવલ્લભ) વૈતાલ્ય
ગમણવલ્લહ. } પવંતના દક્ષિણ શ્રીખાનું
મુખ્ય નગર.
ગમ્. પુ० (ગમ્ય) ગાર્ય ગાત્રમાં ઉત્પન્ન
થયક ગર્ભ નામના આચાર્ય. (૨) ગૌતમ
ગાત્રની એક શાખા. (૩) ત્રિ० તેમાં
ઉપજેલ પુત્ર.
ગમય } નં (ગમ્હદ) શ્વાસ રૂધાતા
ગમર } આવતું તે; ગમ્હદ કહે ભો-
લતું તે.
ગચ્છ પુ० નં (ગચ્છ) સમુદાય; સમૂહ.
(૨) ગણ. સય; સાધુસમુદાય (૩) એક
આચાર્યનો પરિવાર

गच्छवास. पु० (गच्छवास) साधु समुदायभां
रहेयुं ते.

गच्छिन्. त्रि० (गच्छन्) गच्छवाणा, गच्छमा
रहेतार.

गजसुमाल. पु० (गजसुकुमार) देवकीजने
न्दानो पुत्र.

गज्ज न० (गज) गद्यभ्यक्षेप

गज्जफल. न० () गरभ वज्र.

गज्जर पु० (गृजन) गाजर

गज्जित्तर. त्रि० (गर्जितृ) गाजनार; गर्जना
करनार.

गज्जिय. न० (गर्जित) गर्जना, गाज्यु ते

गज्ज् त्रि० (ग्राह्य) ग्रहण करवा योज्य.

गङ्ग पु० (गर्ग) भांडो.

गङ्गय. न० () गाड.

गङ्गुगिा } स्त्री० () अकरी. (२)

गङ्गुगि्या } धेरी; गाडगडी

गङ्गा स्त्री० (गर्गा) भोटी भाई.

गङ्गी. स्त्री० () गाडी.

गङ्गिअ. त्रि० (गृह) आसक्ति पायेव, गृह
थयेव.

गङ्ग पु० () किंवा, गङ्ग, दुर्ग.

गङ्गिय. त्रि० (गृह) गृह. आसक्ति. (२)
अन्त्यन्त

गङ्गिय. त्रि० (ग्रथित) ग्रथित, रयेव.

गण पु० (गण) समुदाय, समूह. (२)

गण्यु, गण्युना करवी (३) भद्र आदिनो

समुदाय. (४) गच्छ, समान क्रियावाणा

साधुनो समुदाय. (५) आन्दादि कुजनो

समूह; डाटिकादिगण.

गण्ण. पु० (गणक) ज्योतिष शास्त्र ज्ञान्यु-
नार; ज्योतिषी; ज्योती

गण्ण. न० (गणन) गण्यु, गण्युनी
करवी.

गण्ण. स्त्री० (गणना) गण्युतरी; अंक, दस,
सो, हत्यादि क्रमथी गण्युवा.

गण्णाय. पु० (गणराज) सामन्त राजन. (२)
सेनापति.

गण्णर. पु० (गणवर) गण्युधर; तार्थकरना
मुज्य शिष्य. (२) आचार्यनी आरा
अनुसार साधु समुदायने लक्ष भदीभ-
उणभां नियरनार समर्थ साधु

गण्णवच्छेदणी. स्त्री० (गण्णवच्छेदनी) ग
च्छनी साध्वीओनी सार सभाण करनार
साध्वी

गण्णवच्छेदय } पु० (गण्णवच्छेदक) गण्युना
गण्णवच्छेदय } साध्वीओनी परबपात्र
गण्णवच्छेदय. } आदारादिथी सार सं-
भाण करनार साधु.

गणि पु० (गणिन्) आचार्य; सूरि, गच्छना
उपरी. (२) परिच्छेद; सिद्धान्त.

गणिअ. त्रि० (गणक) गणितवेत्ता; ज्योतिषी

गणिणी. स्त्री० (गणिनी) गण्युभांना भेटाटा
साध्वी, प्रवर्तिनी साध्वी.

गणित न० (गणित) गणितकणा (२) अ-
कक्षिपि.

गणितिडा. } न० (गणितिक) जिन प्रवचन,
गणितिडय. } जैनतत्त्वोतो अणनो; आ-
चार्यनी पेटी के जेनी अन्तर शास्त्रीयतत्त्वो
लरवाभा आठ्यां होय ते आचार्यांगदि
सूत्र, दादशाणी.

गणिम. त्रि० (गण्य) गण्युभ; अंक जे तण
पगेरे सभ्यार्थी गणाय ते.

गणिय. न० (गणित) गणितकणा; हिसायनी
कणा (२) त्रि० गण्युं; सभ्या करेयुं.
(३) न० गण्युना; सभ्या (४) जैन
साध्वीओनु अंक कणा

गणिय पु० (गणिक) गणितशास्त्रना शाता,
गणियलिपि स्त्री० (गणितलिपि) गण्युत-
लिपि; १८ लिपिभांनी अंक.

गणिया स्त्री० (गणिका) वेश्या.

गणिविज्ञा. स्त्री० (गणिविद्या) २८ उक्तादिक
सूत्रभांनु वीसमु सूत्र.

ગણેત્તિયા. સ્ત્રી () સન્યાસીના
લાથનુ આભરણુ; રૂદ્રાક્ષની ખનાવેલી
લાથની માળા.
ગત. ત્રિ (ગત) ગયેલ (૨) પ્રાપ્ત થયેલ.
ગતિ. સ્ત્રી (ગતિ) જુઓ ' ગત ' શબ્દ
ગત. ન (ગત) શરીર.
ગત્ત. પુ (ગત્ત) ખાડા.
ગત્તમ. ન (ગત્તમ) પદગાદિની ઇસ અને
ઉપલાં.
ગત્તા સ્ત્રી (ગત્તા) મોટાટી ખાઇ.
ગત્થ ત્રિ (ગત્થ) ગ્રાસ કરેલ
ગઠનોંય પુ (ગઠનોંય) લોકાન્તિક ફેવનાની
નવ ગતિ પેદા એક જાત.
ગદ્મ પુ } (ગદ્મ) ગધેડા
ગદ્મહ }
ગદ્મમય પુ (ગદ્મમક) ગાયના તાડમા ઉ.
ગદ્મ થતા એક જાતના જનુ
ગદ્મભાલિ પુ (ગદ્મભાલિ) ગદ્મભાલિ નામના
સાધુ (૨) ખંધક સન્યાસીના ગુર.
ગદ્મ. પુ (ગદ્મ) ગીધ પત્રી.
ગદ્મા. સ્ત્રી (ગદ્મા) સંખ્યા, ગણના
ગદ્મ. પુ (ગદ્મ) ગભાશય, પેટ (૨)
મધ્ય, વચ્ચે ભાગ (૩) રેશમનો કા-
મેટો. (૪) ઉત્પત્તિસ્થાન, જન્મસ્થાન.
ગદ્મમગા સ્ત્રી (ગદ્મમગા) જેના પ્રભાવે ગભ
ઉત્પત્ત થાય તેની વિદ્યા, ૪૦ વિદ્યામાની
એક.
ગદ્મમગર. ન (ગદ્મમગર) સૌથી વચ્ચેનો
ઓરડો; અન્દરનો હોલ (૨) ભોંયર.
ગદ્મમથ ત્રિ (ગદ્મમથ) ગભમા રહેતાર;
ગભથી ઉત્પત્ત થનાર મનુષ્ય વગેરે.
ગદ્મમવર્તિ. સ્ત્રી (ગદ્મમવર્તિ) ગભાશયમા
ઉત્પત્તિ.
ગદ્મમવર્તિત્ર. ત્રિ (ગદ્મમવર્તિત્ર) ગભા-
શયમા જેની ઉત્પત્તિ થાય છે તે
ગદ્મમજ. પુ (ગદ્મમજ) વહાણનો નોકર

ગદ્મમળી. સ્ત્રી (ગદ્મમળી) ગભવતી સ્ત્રી.
ગદ્મમય ત્રિ (ગદ્મમય) ગભિત. વચ્ચે પોત
સદિત. (૨) અન્દર ગભવાળુ.
ગદ્મમયા. સ્ત્રી (ગદ્મમયા) ગભવતી સ્ત્રી.
ગદ્મમજ. પુ (ગદ્મમજ) જુઓ "ગદ્મમજ"
શબ્દ.
ગદ્મમીર પુ (ગદ્મમીર) ૧ અતગડસૂત્રના
પહેલો વર્ગના ૮ થા અધ્યયનનુ નામ.
(૨) અન્ધક વ્રજિવરાજનના પુત્ર યોથા
દશાર (૩) ઉડુ. (૪) મોહાદુ.
ગમ. પુ (ગમ) સૂત્રનો આકાષો. (૨)
જિમ; વર્ણન (૩) જનુ આકાષુ. (૪)
પ્રકાર, બેદ (૫) અર્થપરિચ્છેદ, અર્થની
જુદી જુદી ભગી; (૬) વ્યાખ્યા; રીકા.
(૭) બોધ, જ્ઞાન. સમજ. (૮) માર્ગ;
રૂતો
ગમચ } પુ (ગમક) આકાષો; સરખા
ગમ્મા. } પાસના તાક્યસમૂહ (૨) વર્ણન;
અધિકાર (૩) ગમનશીલ. (૪) ત્રિ
બાધક
ગમન ન } (ગમન) આકાષુ; જનુ. (૨)
ગમણયા સ્ત્રી } બોધ થવો, જાણુ.
ગમણિજ ત્રિ (ગમણિજ) ગમણુ; રચતું.
(૪) ઉત્તંધ તા-પાર પામવા યોગ્ય (૩)
જાણના યોગ્ય, પ્રકાશવા યોગ્ય.
ગમણી સ્ત્રી (ગમણી) એક જાતની આ-
કાશમા ઉડવાની વિદ્યાધરોની વિદ્યા.
ગમિય ત્રિ (ગમિય) બોધ કરેલ; નિવેદન
કરેલ.
ગમિય. ન (ગમિય) જેમા એક સરખા
ધણા પાક હોય તે ખારમુ દષ્ટિવાદ નામે
અગસૂત્ર.
ગમ્મ ત્રિ (ગમ્મ) મેગની શકાય તેવું; પ-
હોયી શકાય તેવું. (૨) ગમન કરવા યોગ્ય.
ગમ. ત્રિ (ગમ) ગયેલ, અસ્થ થયેલ. (૨)
પ્રાપ્ત થયેલ. (૩) પ્રવૃત્ત. (૪) રહેલ. (૫)

પ્રવિષ્ટ. (૬) વ્યવસ્થિત. (૭) નં ગનિ; ગમન.

ગય. પું (ગદ) રોગ; યિમારી.

ગય. પું (ગજ) હાથી. (૨) ગુચ્છો. (૩) અંતઃસૂત્રના ત્રીજા વર્ગના આક્રમા અધ્યયનનું નામ (૪) વાસુદેવ રાજાની દેવકી રાણીના સૌથી ન્હાના પુત્ર. (૫) સાતમા દેવલોકની ઇંદ્રનું ચિહ્ન-નિશાની. (૬) ત્રિશાકુમાર જાતના દેવતાનું ચિહ્ન; તેના મુગટમાં હાથીને આકારે નિશાની હોય છે તે. (૭) ખીજા તીર્થકરનું લાજન.

ગયંક. પુ (ગજાજ) દેવોની એક જાત.

ગયંદ. પું (ગજેન્દ્ર) હાથીમાં ઇન્દ્ર સમાન એરાવત હાથી.

ગયકણ પું (ગજકર્ણ) ગજકર્ણ નામનો જીરો અન્તર દીપ. (૨) તે દીપમાં રહેનાર મનુષ્ય.

ગયકર્ણ પું (ગજકર્ણ) એ નામનો એક અનાય દેશ (૨) ગજકર્ણ નામનો એક અન્તરદીપ. (૩) ત્રિં ને દીપમાં અને તે દેશમા રહેનાર.

ગયણ. નં (ગ્વાન) આકાશ.

ગયપુર. નં (ગજપુર) કુર દેશમાંનું એક પ્રસિદ્ધ નગર, હસ્તિનાપુર.

ગયમારિણી. સ્ત્રીં (ગજમારિણી) ગુચ્છવાળી એ નામની વનરપતિ

ગયમુદ. પું (ગજમુદ) ગજમુખ નામે અનાય દેશ.

ગયવદ. પું (ગજવતિ) ગજોદ, શ્રેષ્ઠ દસ્તી

ગયવદ્યા. } સ્ત્રીં (ગતવતિ) વિધવા સ્ત્રી.

ગયર્વ. }

ગયચિજંબિય. પું (ગજચિજંમિત) હાથીની વિશેષ ગતિવાળું નાટક, નાટકનો એક પ્રકાર.

ગયચીટ્ટી. સ્ત્રીં (ગજચીટ્ટી) રોહિણી આદિ નક્ષત્રમાં શુક્ર ગતિ કરે તે ગજચીટ્ટી.

ગયસુકુમાલ. પું (ગજસુકુમાલ) કૃષ્ણ મદા-રાજના ન્હાના ભાઈ; ગજસુકુમાલ નામથી પ્રસિદ્ધ જૈન મુનિ.

ગયા. સ્ત્રીં (ગદા) કૌમોદ્ગી નામે ગદા; વિષ્ણુનું એક આયુધ.

ગયાહર. પું (ગદાધર) વાસુદેવ.

ગર. પું (ગા) ઝેર, વિષ

ગરલ નં (ગાલ) રહસ્ય. (૨) ત્રિં ન્યવ્યકત; અસ્પષ્ટ.

ગરહણ્યા સ્ત્રીં } (ગર્હણ) ગુરૂની સાક્ષીએ }
ગરહણ્યા. } પોતાના અતિચાર-

દોષોની નિન્દા કરવી, પશ્ચાત્તાપ કરવો તે
ગરહણિજ્ઞ. ત્રિં (ગર્હણીય) નિન્દનીય, નિન્દવા લાયક.

ગરહા. સ્ત્રીં (ગર્હા) નિન્દા.

ગરહિષ્ટ. ત્રિં (ગર્હિત) ગર્હ કરેલ, નિરસ્કાર કરેલ.

ગરહિજ્ઞમાણ ત્રિં (ગર્હમાણ) લોક સમક્ષ નિન્દાને યોગ્ય.

ગરહિત. } ત્રિં (ગર્હિત) નિદેહુ; ગર્હ કરેલ
ગરહિય }

ગરાહ. નં (ગગદિ) દરેક માસના ગુક્લ પક્ષમાં સાતમ અને ઔષ્ઠશને દિવસ તથા ખીજ અને દશમની રાત્રે તેમજ કૃષ્ણ-પક્ષમા જ કૃ અને તેરશને ત્રિપદ તથા ખીજ અને નોમની રાત્રે આવતું સાત ચરકરણમાંનું પાંચમું કરણ, ૧૧ કરણમાંનું પાંચમું કરણ.

ગરિટ્ટ. ત્રિં (ગરિષ્ઠ) સૌથી મોટું.

ગરિહણા સ્ત્રીં (ગર્હણ) નિન્દા.

ગરિહણિજ્ઞ. ત્રિં (ગર્હણીય) ગુરૂ સન્મુખ નિન્દવા યોગ્ય.

ગરિહા. સ્ત્રીં (ગર્હા) ગુરૂની સાક્ષીએ કરેલા પાપની નિન્દા કરવી તે.

ગર્હ સ્ત્રીં (ગુર્હા) મોટી; ભારે.

ગરુડ. પું (ગરુડ) શાંતિનાથજીના યક્ષનું નામ.

- ગઢડાસણ. નં (ગઢડાસણ) ગરુડના આકાર જેવું આસન.
- ગઢડોંચવાય પું (ગઢડોંચવાય) ૭૨ મૂત્રમાનુ એક
- ગઢય ત્રિં (ગુલ) ભારે, વજનદાર.
- ગઢલ. પું (ગઢ) ગરુડ પક્ષી. (૨) વાળુ વ્યતર દેવતાની એક જાત. (૩) મુવળું કુમાર દેવતાનું ચિહ્ન, તેના મુગટમાં રહેલ ગરુડાકાર નિશાની (૪) ભવનપતિ દેવોની એક જાત, સુવર્ણ કુમાર દેવ.
- ગઢલકેડ. પું (ગઢલકુ) ગરુડના ચિહ્નવાળી જેની ખજા છે તે, વામુદેવ.
- ગઢનજમ્મય. } પું (ગઢનજમ્મય) ગરુડપક્ષીના
ગઢનજમ્મય. } ચિત્રવાળી ખજા. (૨) કૃષ્ણ વાસુદેવ (૩) દેવ જાતિ વિશેષ, સુવર્ણ કુમાર દેવ.
- ગઢલકુહ પું (ગઢલકુહ) ગરુડને આકારે વ્યવસ્થા કરવાની કળા
- ગઢજાસણ. નં (ગઢજાસણ) જુઓ “ ગરુડ-સણ ” શબ્દ
- ગઢલોંચવાય. નં (ગઢલોંચવાય) શાસ્ત્ર વિશેષ, જેને યદ કરવાથી ગરુડ દેવ પ્રત્યક્ષ થાય તે
- ગલ. પું (ગલ) ગળુ, કાપ્ડ ગરુડ (૨) માણસાનું ગળુ વિધનાર જાતની અન્દરના કાંટા
- ગનકંબજ પું (ગનકંબજ) ગાયને ગળે લટકતી આમડી હોય છે તે, ગવડગવડ
- ગલચ્છલ. પું () ગળ પકડી પામ્બુ હાંપવું.
- ગલત્યાહ. પું () હાથથી ગળુ પકડવું.
- ગલિ. ત્રિં (ગલિ) ગળીથો, નિયતખાટો
- ગલિય. ત્રિં (ગલિય) ગળી ગયેલું, પિગળી ગયેલ. (૨) વરસી રહેલ.
- ગલોઈ સીં (ગલોઈ) ગુલપેલ નામની વનસ્પતિ.
- ગલુ પું (ગલ) ગાલ.
- ગવ પું સીં (ગો) પશુ, જાનવર. (૨) ગાય.
- ગવક્લ પું (ગમલ) ગાખ; ગરખો; આરી. (૨) ગવાક્ષની આકૃતિનું રત્ન વિશેષ.
- ગવક્લજાલ નં (ગમલજાલ) રત્નનો ઢગલો; (૨) જાળીવાળી આરી
- ગવચ્છ પું () ઢાકળ; આચ્છાદન.
- ગવચ્છિય ત્રિં () અચ્છાદિત; ઢાકલ
- ગવત. નં (ગમલ) ગાયનો ખારક, ધાસ
- ગવચ્છિય પું (ગવચ) રોજ, ગાય જેવો એક ચોપાળા પશુ.
- ગવર પું () એક જાતની વનસ્પતિ.
- ગવલ નં (ગમલ) ભેંસ કે પાડાનું શિગડું.
- ગવાળી. સીં (ગવાળી) ગાયને ખાવાની તથા રહેવાની જગ્યા, ગમાળ
- ગવાલિય નં (ગવાલક) ગાયની આખતમા જુડે ખાંચનું તે
- ગવિટ્ટ ત્રિં (ગવિટ્ટ) એપણા ગવેપણા દોષ રહિત શોધેલું. ખાજેલું.
- ગવિટ્ટ ત્રિં (ગવિટ્ટ) અભિમાની
- ગવેધુઆ સીં (ગવેધુકા) જેને મુનિ ગણીએ એક શાખા.
- ગવેલગ. } પું સીં (ગવેલક) ગાડર;
ગવેલય. } મેટો (૨) ગાય અથવા મેટો.
- ગવેસઝ. પું (ગવેસક) અન્દ્રેવાળા-શોધ કરનાર.
- ગવેસહત્તાર. ત્રિં (ગવેસયતુ) ગવેપણા કરનાર, શોધનાર.
- ગવેસણ. નં (ગવેષણ) વ્યતિરેક ધર્મનું આલોચન.
- ગવેસણયા. } સીં (ગવેષણ) શોધ; ત-
ગવેસણા. } પાસ (૨) શુદ્ધ આહારની યાચના. (૩) આહાર મદ્ય કરવો તે.

ગવેસાવિય. ત્રિ० (ગવંચિત) બીજા પાસે તપાસાવેલ.

ગવેસિય. ત્રિ० (ગવંચિત) શોધી-તપાસી આણેલું.

ગવ્વ. પુ० (ગર્વ) ગર્વ; માન અલંકાર

ગવિચય. ત્રિ० (ગર્વિત) અભિમાની.

ગસિય. ત્રિ० (ગમ્વિત) ધસાઇ ધએલું.

ગહ. ન० (ગૃહ) ઘર; નિવાસસ્થાન.

ગહ પુ० (ગ્રહ) ૮૮ ગ્રહ; જ્યોતિષી દેવતાની ત્રીજી ગતિ (૨) ગાયનના આરભનો આલાપ (૩) લેવું; પકડવું. (૪) કર્મનો અન્ધ (૫) ગૃહિ; આસક્ત

ગઠગલ્લિય. ન० (ગ્રઠગર્જિત) ગ્રહો ચળાવ-માન થવાની ગર્જના થાય ને

ગઠચરિય. ન० (ગ્રઠચરિત) જ્યોતિષ શાસ્ત્રનું ગાન.

ગઠજુદ્ધ. ન० (ગ્રઠયુદ્ધ) જે ગ્રહોનું એક નક્ષત્રની દક્ષિણ ઉત્તરે સમશ્રેણીમાં રહેવું તે.

ગઠગા. ત્રિ० (ગઠન) નિમિષ, ઝાડીવાળું, ગલન (૨) જેનો પાર પામી ન શકાય તેવું. (૩) નિર્ગત પ્રદેશ (૪) અન્યને છંતરવા માટે કપટ કરવું તે.

ગઠણ ન० (ગ્રહણ) ગ્રહણ કરવું, સ્વીકારવું; લેવું. (૨) ત્રિ० આકર્ષણ કરનાર, જે ચનાર. (૩) ગ્રાહ; ગ્રહણ કરવા યોગ્ય (૪) પુ० ન० અવાજ, શબ્દ. (૫) હન્દ્રિય (૬) ચંદ્રસૂર્યનો ઉપરાગ. (૭) શિક્ષા વિશેષ.

ગઠણય. ન० () આજૂપાણ-ધરણું

ગઠણયા સ્ત્રી० (ગ્રહણ) ગ્રહણ કરવું, ધારવું.

ગઠણી. સ્ત્રી० (ગ્રહણી) ઝાડનો રોગ; અતિસાર રોગ, સપ્તલ્પ્તી. (૨) ગુદાશય; ગુદા સ્થાન.

ગઠકંડ. પુ० (ગ્રઠકંડ) ગ્રહોની ઘડની પેઠે ત્રીજી શ્રેણી.

ગઠમિત્ર. ન० (ગ્રઠમિત્ર) જે નક્ષત્રની વચ્ચે થઇ ગ્રહ પસાર થાય તે નક્ષત્ર કે જેમાં દીક્ષા આદિ કાર્ય કરવાથી હાનિ થાય માટે વર્જવા કહેલ છે.

ગઠમુસલ. ન० (ગ્રઠમુસલ) મુશળને આકારે ગ્રહોની ઉચી શ્રેણી.

ગઠર પુ० (ગ્રથ) ગીધ પક્ષી.

ગઠવદ પુ० (ગૃહવતિ) ગૃહપતિ; ગૃહસ્થ.

ગઠવદગી. સ્ત્રી० (ગૃહવત્ની) ધરધણીયાણી; ગૃહવામિની.

ગઠવેદ પુ० (ગ્રઠવેદ) સૂર્ય ચન્દ્રાદિ સાથે ગ્રહનો વેદ.

ગઠસિંઘાઢગ. ન० (ગ્રઠગાઢક) શીંગોડાના ફળની પેઠે ગ્રહોનું રહેવું તે. (૨) ગ્રહયુગ્મ; ગ્રહનું જોડકું.

ગઠિય. ત્રિ० (ગૃદ) આસક્ત; તક્ષીન.

ગઠિય ત્રિ० (ગૃહીત) લીધેલું, ગ્રહણ કરેલું. (૨) પકડેલું. (૩) જાણેલું

ગઠિય. ત્રિ० (ગમ્હીર) ગહેર; અગાધ.

ગાગ્ર પુ० (ગો) બગાદ.

ગાગ્ર. ન० (ગાગ્ર) શરીર; દેહ (૨) શરીરના અવયવ.

ગાઢગ્ર ન० (ગીત) ગાયન; ગીત.

ગાઢર. પુ० (ગાયક) ગાનાર; ગવૈયો.

ગાઈ. સ્ત્રી० (ગો) ગાય.

ગાડ પુ० (ગમ્યૂત) ગાઉ; જે હળનાર ધનુષ્ય પ્રમાણુ ક્ષેત્ર.

ગાડય ન० (ગમ્યૂત) જે હળનાર ધનુષ્ય પરિમિત ક્ષેત્ર; ગાઉ.

ગાગર. પુ० () એક જાતનું માછલું. (૨) સ્ત્રીઓને પહેરવાનો ધાત્રો.

ગાગરી. સ્ત્રી० (ગર્મરી) પાણી ભરવાની ગાગર.

ગાગલિ. પુ० (ગાગલિ) એ નામના એક જૈન મુનિ.

ગાઢ. ત્રિ० (ગાઢ) દહ; મજબૂત. (૨) સપાંદિના ઝેરની તીવ્ર વેદના-મરણાંત કષ્ટ. (૩) અત્યંત, ધણું.

ગાયાંગણિક. ત્રિ० (ગાયાંગણિક) છ માસની અંદર એક ગણુ છોડી બીજા ગરુડમા દાખલ થનાર.

ગાત્ર. ન૦ (ગાત્ર) શરીરના અવયવો.

ગાથા સ્ત્રી० (ગાથા) આર્યા વગેરે ૭૬, શ્લોક.

ગામ. પુ० (ગ્રામ) ગામ; વસ્તી (૨) ગ્રામિ-સમૂહ. (૩) સગીનશાસ્ત્ર પ્રસિદ્ધ મૂર્છનાના આશ્રયરૂપ પુણ્દરિ ત્રણ ગ્રામ (૪) ઇન્દ્રિય સમૂહ.

ગામડડ. } પુ० () ગામનો મુખી

ગામડડ. }

ગામંતિય. ન૦ (ગ્રામાન્તિક) ગામની સીમા (૨) ત્રિ० ગામની સીમામા રહેનાર. (૩) જોતેતર એક વિદ્વાન.

ગામકંડગ. } પુ० (ગ્રામકણ્ઠક) ઇન્દ્રિય સ

ગામકંડય } મૂર્છરૂપ કાટા (૨) દુર્ગતોના નકારા શબ્દો; ગાળો દેવા તે.

ગામધર્મ. પુ० (ગ્રામધર્મ) ગ્રામ-ઇન્દ્રિય સમૂહના ધર્મ-શબ્દ ૩૫ રસ ગન્ધ અને સ્પર્શ એ પાંચ વિષય. (૨) ગામડાનો આચારવિચાર. (૩) વિષયની દ્રવ્ય. (૪) ઇન્દ્રિયોનો સ્વભાવ (૫) વિષય પ્રવ્રત્તિ, મેથુન.

ગામપિંડોલગ. પુ० () બીજા માગી પેટ ભરવાને ગામડાનો આશ્રય લેનાર બીજારી.

ગામરક્ષ. પુ० (ગ્રામરક્ષ) ગામનું રક્ષણ કરનાર; કાંટવાળા.

ગામરક્ષિય. પુ० (ગ્રામરક્ષક) કાંટવાળા ગામેનિ.

ગામિ. ત્રિ० (ગામિન્) જનાર; પહોંચનાર.

ગામિચ. ત્રિ० (ગ્રામિક) વિષયાભિલાષી.

ગામિહ. ત્રિ० (ગ્રામીણ) ગામવાસી. ગામડીયો.

ગામેયગ. ત્રિ० (ગ્રામેયક) ગામડાનો રહીશ. ગામડીઓ.

ગામેલુચ. } ત્રિ० (ગ્રામીણ) જુઓ "ગા-

ગામેલુ. } મિલ્લ" શબ્દ

ગામેલુચ. }

ગાય. પુ० (ગો) બળદ.

ગાય. ન૦ (ગાત્ર) શરીરના અવયવો.

ગાયમેય. પુ० (ગાયમેદ) શરીરનો નાશ કરી હુંડનાર ચોરની એક જાત.

ગાર. ન૦ (ગ્રામ) ગૃહ, મકાન.

ગારત્ય. પુ० સ્ત્રી० (ગ્રામત્ય) ગૃહસ્થાશ્રમી; ઘરખારી.

ગારત્યિણી સ્ત્રી० (ગ્રામત્યા) ગૃહસ્થની સ્ત્રી.

ગારત્યિય પુ० સ્ત્રી० (ગ્રામત્યિત) ગૃહસ્થ; સસારી.

ગારવ. પુ० ન૦ (ગૌરવ) ગુરુપાત્રું; મોટાઇ. (૨) ગૃહ, આસક્તિ. (૩) ગર્વ; અભિમાન.

ગારવિય. ત્રિ० (ગૌરવિત) ગર્વવાળું. ગર્વિષ્ઠ (૨) જ્ઞાતસાવાળા, અભિલાષી.

ગારહસ્થિયા સ્ત્રી० (ગારહસ્થિકા) ગૃહસ્થની બાપા; ખેટા બાપ, મામા, વગેરે શબ્દોથી પામને બોલાવતું તે.

ગારિ. પુ० સ્ત્રી० (ગ્રામિન્) સસારી; ગૃહસ્થ.

ગારુડ. } ત્રિ० (ગારુડ) ગરુડ સમખી. (૨)

ગારુલ. } ન૦ શાસ્ત્ર વિશેષ, સર્પનું જેર ઉતારવાના મંત્રો જેમા છે તે

ગારુડિય ત્રિ० (ગારુડિક) ગારુડી વિદ્યા-સર્પ ઉતારવાની, પકડવાની વિદ્યા જાણનાર.

ગાલગ. ન૦ (ગાલન) ગાળવું; જાળવું.

ગાલિત. ત્રિ० (ગાલિન્) ગાળેલું.

ગાલી સ્ત્રી० (ગાલી) ગાળ દેવી તે.

ગાવ. પુ० (ગો) બળદ.

ગાવી. સ્ત્રી० (ગો) ગાય

ગામ. પુ० (ગ્રામ) કાળીયો, કવચ.

ગાહ. પુ० (ગાધ) થાગ, તપીયું.

ગાહ. પુ० (ગ્રાહ) મગરમચ્છ. (૨) પકડવું. (૩) ગ્રહણ કરી આવનાર. (૪) આગ્રહ; હટ. (૫) સર્પને પકડનાર ગારુડી.

ગાહ્ય ત્રિં (ગ્રાહક) સ્ત્રીકારનાર: લેનાર.

(૨) ગુરૂ, વિદ્યા આપનાર.

ગાહ્યા. નં (ગાયાત્ર) ગાથાનુ પરિભાષ.

ગાહ્યા નં (ગ્રાહણ) ભેદ નયન, ઉપદેશ.

ગાહ્ય ત્રિં (ગ્રાહક) ભુઓ ' ગાહ્ય ' શબ્દ

ગાહ્યર્હ સ્ત્રીં (ગ્રાહત્રી) એ નામની એક નદી.

ગાહા. સ્ત્રીં (ગાથા) પ્રાકૃત ભાષાનુ પદ,

શ્લોક (૨) સામાન્ય પ્રાકૃતગાથા બના

વવાની તથા જનજવાની કથા. (૩) સ્વય-

મંગલ સૂત્રના પ્રથમ બુતસ્કન્ધના ૧૬ મા

અધ્યયનનું નામ (૪) પ્રતિષ્ઠા, નિશ્ચય.

ગાહાલ પું (ગ્રાહાલ) ત્રણ ઇન્દ્રિયરાગા

જનુની એક જન

ગાહાવહ પું (ગાયાવતિ) કુટુંબને નિજાવ-

નાર નાયક, કુલપતિ (૨) કાકારનો

ઉપરી, ચક્રવર્તીના ૧૮ રત્નમાનું એક.

(૩) એ નામના એક અન્યર્નાર્થે વિદ્યાન.

ગાહાવહ પું (ગૃહપતિ) ધરધણી; ગૃહસ્થ.

ગાહાવહણી. સ્ત્રીં (ગૃહપત્ની) ધરધણીયાણી.

ગાહાવહરયણ. નં (ગાયાવતિલ) ચક્રવર્તીના

૧૪ રત્નોમાનું એક.

ગાહાવર્હ. સ્ત્રીં (ગ્રાહત્રી) નદી વિશેષ. (૨)

દ્વીપ વિશેષ. (૩) સરોવર વિશેષ, જે-

માંથી ગ્રાહાવતી નદી નીકળી.

ગાહાવતી. સ્ત્રીં (ગ્રાહત્રી) ૨૮ હજાર ન-

દીઓના પરિવારે સીતા નદીમાં લળતી

સુકન્થ અને મહાકન્થ વિજયને બુદી

પાડતી એક મહા નદી.

ગાહાવતીકુંડ. પું (ગ્રાહત્રીકુંડ) સુકન્થ

વિજયની પૂર્વે મહાકન્થવિજયની પશ્ચિમે

નીલવંત પર્વતને દક્ષિણકાંઠે ગ્રાહવતી ન-

દીનો દરેડા જેમાં પડે છે તે કુંડ.

ગાહાવતીશીવ. પું (ગ્રાહત્રીશીવ) ગ્રાહવતી

કુંડ વચ્ચેનો દ્વીપ.

ગાહિય. ત્રિં (ગ્રાહિત) શીખાવેલ, ગ્રહણ

કરાવેલ.

ગાહીકય. ત્રિં (ગાથીકૃત) એકત્રિન; એકકું

કરેલ.

ગિગ્મ ત્રિં (ગામ) ગ્રહણ કરવા યોગ્ય.

ગિદિયાહરમણ. નં (ગિરિકાદિરમણ) ગેડી

દડા વગેરેની રમત.

ગિગાહ્યા. નં } (ગ્રહણ) પકડવું.

ગિગાહ્યા. સ્ત્રીં }

ગિદ્ધ. ત્રિં (ગુદ) લાલચુ; આસકત.

ગિદ્ધ. પું (ગુદ) ગીધ, માસાહારી પક્ષી

વિશેષ.

ગિદ્ધપિટ્ટ (ગુદપિટ્ટ) 'કાષ' જનાવરના કલે-

વરમા પડી ગીધાદિકના યુથી ખાવાથી

મરતુ તે. બાર અકામમરણમાંનું એક.

ગિદ્ધિ. સ્ત્રીં (ગુદિ) આકાંક્ષા, આસક્તિ;

આતુરતા.

ગિમ્હ પું (ગ્રીષ્મ) ગરમીની મોસમ; ઉનાળો.

ગિમ્હઞ્. ત્રિં (ગ્રીષ્મજ) ગ્રીષ્મ ઋતુમાં

થયેલું.

ગિર સ્ત્રીં (ગિર્) વાણી

ગિરિ. પું (ગિરિ) પર્વત, કુગર; પહાડ.

ગિરિકણર્હ. } સ્ત્રીં (ગિરિકર્ણિકા) ગિરિ-

ગિરિકર્ણિણ્યા. } કર્ણિકા નામની એક

વેલ.

ગિરિકર્ણી } સ્ત્રીં (ગિરિકર્ણી) ગિરિકર્ણિકા

ગિરિકર્ણી. } નામની વેલ

ગિરિકુમાર. પું (ગિરિકુમાર) યુદ્ધ હિમવંત

પર્વત સમંધી એક શિખરના અધિશાતા

દેવતા.

ગિરિજગણ. પું (ગિરિજા) કાકણ દેશમાં

ચોમાસામાં થતો એક જનનો ઉત્સવ.

ગિરિપટ્ટણ. નં (ગિરિપત્ત) પર્વતથી પડીને

મરણ નિપજવવું તે; એક પ્રકારનું બાળ-

મરણ.

ગિરિરાય. પું (ગિરિરાજ) પર્વતનો રાજા,

મેરૂ પર્વત.

ગિરિચર. પું (ગિરિચર) શ્રેષ્ઠ પર્વત, મેરૂ પર્વત.

ગિરિસિયા. સ્ત્રી (ગિરિસિકા) એક જાતનું
વાજિત્ર

ગિલા. સ્ત્રી (ગ્લાનિ) બિમારી; રોગ. (૨)
ખેદ, થાક.

ગિલાણ. ત્રિ (ગ્લાન) ઝાણાં પામેલ; અ-
શક્ત. (૨) રોગી; દુર્બળ (૩) ઉપસાંન

ગિલાણિ. સ્ત્રી (ગ્લાનિ) ઝાણાં. ખેદ.

ગિલાયય. વિ (ગ્લાયક) ઝાણાં યુક્ત;
ખેદ પામેલ.

ગિલાસગિ. પુ (ગ્લાગનિ) ભગ્નક રોગ,
ભસ્મક વ્યાધિ

ગિલાસિ. પુ સ્ત્રી (ગ્રામિન) એક પ્રકારની
વ્યાધિ.

ગિલિષ્ઠ. વિ (ગિલિત) ગળી ગયેલ; ગળા
નીચે ઉતારેલ.

ગિહિ. સ્ત્રી () હાથીની અપાડી
(૨) ખે માણસોએ ઉપાડ્યાં જાળી-ટાળી
(૩) ઉટનું પક્ષાણ.

ગિહ. ન (ગૃહ) ઘર, મકાન

ગિહકોકિલિયા. સ્ત્રી (ગૃહકોકિલા) ગૃહ-
ગાધિકા; ઢેઠગરોળી.

ગિહત્થ. પુ સ્ત્રી (ગૃહત્થ) ગૃહસ્થાશ્રમી-
ગૃહસ્થ.

ગિહવહ. પુ સ્ત્રી (ગૃહગતિ) ગૃહસ્થ; ધરધણી.

ગિહવાસ. પુ (ગૃહવાસ) ગૃહસ્થપણે રહેતું

ગિહાવહ. પુ (ગૃહાવર્ત) તે.

ગિહિ. પુ (ગૃહિન) ગૃહસ્થાશ્રમવર્તી; ગૃહસ્થ.

ગિહિલિંગ ન (ગૃહિલિંગ) ગૃહસ્થનો વંશ,
સંસારી જીવન.

ગિહેલુગ. પુ (ગૃહેલુક) ઉપરો, આરણ્ય

ગિહેલુય. પુ () નીચેનો ભાગ

ગીઘત્થ. વિ (ગીઘર્થ) બહુસૂત્રી.

ગીઘ. સ્ત્રી (ગીતિ) ગીતિ; છન્દ વિશેષ. (૨)
ગાયન; ગીત.

ગીઘ્ય. પુ (ગીતિક) ગીત-કવિતા બના-
વવાની વિધિ.

ગીત. ન (ગીત) ગાયન, ગીત (૨) સૂત્ર
તથા અર્થને બાળનાર.

ગીય ન (ગીત) ગીત-ગાયનકળા. (૨)
આગમનો બાળ. (૩) ત્રિ ગાવા યોગ્ય.
(૪) કથિત, પ્રતિપાદિત

ગીયજમ. પુ (ગીતયજમ) ગન્ધર્વ જાતના
વ્યન્તર દેવતાનો પ્રીત્તે ઇન્દ્ર

ગીયત્થ. પુ (ગીતર્થ) શાસ્ત્રના અર્થને જા
ણનાર, બહુજ્ઞ

ગીયરહ. પુ (ગીતગતિ) દક્ષિણ તરફના ગ-
ન્ધર્વ દેવતાનો ઇન્દ્ર (૨) સ્ત્રી સંગીત
ક્રીડા (૩) પુ ગન્ધર્વ સેનાના અધિપતિ
વિશેષ. (૪) ત્રિ સંગીતપ્રિય,
ગાયનપ્રિય

ગીવા સ્ત્રી (ગ્રીવા) ટાંક, ગરદન, ગળુ.

ગુંજા સ્ત્રી (ગુજા) ચણાઈ (૨) વાદ્ય વિ-
શેષ. (૩) પરિમાણ વિશેષ. (૪) ગુન્ન-
રવ, ગુન્ન ગુન્ન અવાજ. (૫) ગુન્નરવ
કરતો વાય

ગુંજાલિયા. સ્ત્રી (ગુજાલિકા) વાંકી વાવ.
(૨) નીક, નહેર વગરે (૩) વાંકી
નદી

ગુંજાવાય. પુ (ગુજ્ઞવાત) શબ્દ કરતો સુ-
સવાટા મારતો પવન

ગુંજિય ત્રિ (ગુજિન) ગુન્નરવ કરેલ.

ગુંડણ. ન (ગુગ્ડન) રજથી ખરડાવુ તે.

ગુંડિય ત્રિ (ગુગ્ડન) રજથી ખરડાયેલ (૨)
રીટાએલુ, ઘેરાએલુ. (૩) પ્રેરાએલુ.

ગુંદરુલ્લ. પુ (ગુન્દરુલ) એક જાતનું ઝાડ;
ગુરી

ગુંદલ. ન (ગુન્દલ) કાંડા; ખેલ.

ગુચ્છ. પુ (ગુચ્છ) રીંગણી પ્રમુખતા ગુચ્છ.
(૨) ગુચ્છ; શરીર વગેરે ઉપરથી રજ
કે જગુને પુછને દૂર કરવાનું એક સાધન-
ધર્મનું ઉપકરણ. (૩) વૃક્ષની એક જાત.
(૪) પાંદડાનો સમૂહ.

ગુચ્છગ. } પુ. (ગુચ્છક) ઉત્તરો ગુચ્છ-
ગુચ્છય. } ગોચ્છો.

ગુચ્છિય. ત્રિ. (ગુચ્છિત) ગુચ્છયાગુ

ગુચ્છ ત્રિ. (ગુચ્છ) ગુચ્છ વાત. (૨) પુ.
ગુચ્છભાગ; ગુચ્છેન્દ્રિય. (૩) ભવનપતિ
દેવતાનો એક અવાન્તર ભેદ (૪) મૈથુન;
સંભોગ

ગુચ્છગ. પુ. (ગુચ્છક) ભવનપતિ દેવની
એક જાત (૨) ત્રિ. ગુચ્છ. અદશ્ય.

ગુચ્છદેસ. પુ. (ગુચ્છદેશ) ગુચ્છ. આન.

ગુચ્છમાલા. સ્ત્રી. (ગુચ્છમાલા) ગુચ્છ ધર.

ગુચ્છ પુ. (ગોચ્છ) ગાયોને રહેવાનો વડો.

ગુચ્છ. પુ. (ગુચ્છ) ગોળ, શેરડીના રસથી
બનેલ ખાંચ પદાર્થ.

ગુચ્છા સ્ત્રી (ગુચ્છ) દાંડીનું કવચ (૨)
ધાત્રાનું કવચ

ગુચ્છિય ત્રિ. (ગુચ્છિત) મદો લીધેલ.

ગુચ્છાચારિ ત્રિ. (ગુચ્છાચારિ) પોતાનો દુષ્ટા-
ચાર છુપાવનાર

ગુચ્છ. પુ. ન. (ગુચ્છ) ગુણ-મૂળગુણ અને
ઉત્તરગુણ, મૂળગુણ-મહાત્મન, ઉત્તરગુણ-સ-
મિતિ આદિ. (૨) શ્રાવકનાં ત્રણ ગુણવત,
છટ્ટ, સાતમુ અને આઠમુ તત્ત્વ. (૩) દ્ર-
વ્યમાં રહેલ ધર્મ; વસ્તુ સ્વભાવ. (૪)
શબ્દ, રૂપ, રસ, આદિ કામના ગુણ, ઇન્દ્રિય
વિષય. (૫) ક્ષમા, વિનય, જ્ઞાન, સૌભાગ્ય,
સરસતા આદિ, સદ્ગુણ. (૬) સૂત્રના
તાત્પર્ય, દોષો. (૭) ગણત્વ. ગુણાકાર
કરવો. (૮) પ્રશંસા (૯) કાર્ય. પ્રયોજન.
(૧૦) અશ; વિભાગ.

ગુચ્છકાર પુ. (ગુચ્છકાર) ગુણાકાર-એક
રકમને બીજી રકમથી ગુણત્વ તે.

ગુચ્છાદાણ ન. (ગુચ્છાદાણ) મિથ્યાત્વ આદિ
૧૪ ગુણસ્થાન.

ગુચ્છણ. ન. (ગુચ્છણ) આટ્ટિ; પ્રથિયાર.

ગુચ્છપુરિસ. પુ. (ગુચ્છપુરિસ) ગુણવાન પુરુષ.

ગુણરયણ. ન. (ગુણરયણ) સોળ મહિતાનું
એક તપ.

ગુણરયણસંવચ્છર ન. (ગુણરયણસંવચ્છર) એ
નામનું એક તપ

ગુણવેરમણ. ન. (ગુણવેરમણ) શ્રાવકનું છટ્ટ
સાતમુ અને આઠમુ એ ત્રણતત્ત્વ.

ગુણવચ્ચ. ન. (ગુણવચ્ચ) બુદ્ધિ, “ ગુણવે-
રમણ ” શબ્દ.

ગુણસંકમ. ન. (ગુણસંકમ) અબધ્યમાન
પ્રકૃતિના દ્વિવિધતા અબધ્યમાન પ્રકૃતિમાં
પ્રતિસમય અસંખ્યગુણવૃદ્ધિએ ઉમેરવા તે.

ગુણસંકમણ. પું. (ગુણસંકમણ) બુદ્ધિ “ ગુ-
ણસંકમ ” શબ્દ.

ગુણસિલ. ન. (ગુણસિલ) એ નામનું રા-
જગૃહ નગરી પાસેનું એક ઉદ્યાન

ગુણસેદિ. સ્ત્રી. (ગુણસેદિ) ગુણાકાર પ્રદેશની
રચના; જ્યાં ગુણની વૃદ્ધિએ અસંખ્યાત-
ગુણી નિર્દેશ એકેક સમયે અધિક
થાય તે ગુણશ્રેણિ.

ગુણિ. ત્રિ. (ગુણિત) ગુણવાગુ.

ગુણિજ્ઞમાણ ત્રિ. (ગુણિજ્ઞમાણ) ગુણાકાર કરાવું

ગુણિય ત્રિ. (ગુણિત) ગુણેલુ. ગુણાકાર કરેલ.
(૨) પડન કરેલ; અધ્યયન કરેલ.

ગુણ ત્રિ. (ગુણ) ગુણને લાયક.

ગુણ ન. (ગોત્ર) ગોત્ર, અટક (૨) સાતમુ
ગોત્ર કર્મ.

ગુણ ત્રિ. (ગુણ) ગુણિત્વન; મન વચન
અને કાયાને પાપમાં ન જવા દેતા
ગોપવી રાખનાર (૨) સ્તબ્ધ, દિડમુદ
બનેલ. (૩) છુપાવેલ; ઢાકેલ. (૪) રક્ષણ
કરેલ; બચાવેલ. (૫) ગુપ્ત ધર-ભોયડ
વગેરે.

ગુણાસ પુ. (ગોણાસ) વિપાક સૂત્રનું એ નામનું
બીજું અધ્યયન.

ગુણિ. સ્ત્રી. (ગુણિ) મન વચન અને કાયાને
અશુભ પ્રવૃત્તિથી રોકી ગોપવી રાખનાર તે.

- ગુર્તિદિય** ત્રિ० (ગુર્તિદિય) ધર્મિય નિગ્રહ કરનાર, સચ્ચી
- ગુર્તિગુત્ત.** ત્રિ० (ગુર્તિગુમ) મન વગેરેની નિર્દોષ પ્રકૃતિ કરનાર, અચિત્ત.
- ગુર્તિય.** પુ० (ગૌર્તિક) કાટવાળા (૦) ત્રિ० રક્ષક; રક્ષણ કરનાર.
- ગુર્તિમેળ.** પુ० (ગુર્તિમેળ) જાતકીપના ઔરવત ક્ષેત્રમાં ચાલુ અવસરિપણીમાં થયેલ સંભાષણ નીચ્છિકર.
- ગુદ** પુ० સ્ત્રી० (ગુદ) ગુદા, ગુહ્યસ્થાન.
- ગુપ્ત** ત્રિ० (ગોપ્ત) છુપાવવા યોગ્ય. (૦) નાં એકાન્ત
- ગુપ્ત** પુ० (ગુપ્ત) પગની એડી, ધુટી.
- ગુમ્મગુમ્મંત.** ત્રિ० (ગુમ્મગુમ્મંત) ગુમ્મગુમાટ
- ગુમ્મગુમાદય** ત્રિ० (ગુમ્મગુમાદય) કરતો, ગુમ્મગુમ્મ એવો અવાજ કરતો
- ગુમ્મગુમાયંત.** ત્રિ० (ગુમ્મગુમાયમાન) વ્રમધમાટ કરતો, ગામગાળાટ કરતો, મધુર શબ્દ કરતો.
- ગુમ્મ.** પુ० નાં (ગુમ્મ) વશાનવ નવમાવિષા આદિ, પ્રકાશી એક બનત (૨) સમૂહ, પરિવાર (૩) ગરબોનો એક ભાગ, જેન મુળ મંડળનો એક અંશ (૪) સ્થાન, જગ્યા.
- ગુમ્મદ્ય.** ત્રિ० (ગુમ્મિત) મૂઠ અનેવ
- ગુમ્મિ** પુ० (ગુમ્મિત) કાનખજુગે.
- ગુમ્મિય** ત્રિ० () મદમા રમી રહેવ, મતાન્ધ
- ગુમ્મિય.** પુ० (ગુમ્મિક) કિલાનુ રક્ષણકરનાં, યાકીદાર (૨) જુલ વગેરે પ્રજાગ
- ગુદ** પુ० (ગુદ) મોક્ષનો માર્ગ દર્શાવનાર, ગુરુ (૨) શિક્ષક, વિદ્યાલતા (૩) અધ્યાગનિ લખનાર મહાદેવ (૪) માતાપિતા વગેરે વડીલ (૫) જેના ઉદયથી જીવ લોદા જેવું ભારે શરીર પામે તે નામકર્મની એક પ્રકૃતિ (.) ત્રિ० ભારે, વગ્નદાર.
- ગુલ્ફુલ.** નાં (ગુલ્ફુલ) અભ્યાસ કરવા માટે ગુરુસમીપે રહેવું તે, ગુરુ નિવાસસ્થાન.
- ગુલ્માદ** સ્ત્રી० (ગુલ્માતિ) ગતિ વિશેષ.
- ગુલ્મલહ** ત્રિ० (ગુલ્મલહ) એકાન્ત ભારે નહીં અને એકાન્ત હલકું નહીં કિન્તુ એક અપેક્ષાએ ભારે અને ખીજ અપેક્ષાએ હલકું
- ગુલ** પુ० (ગુલ) ગુલ, ગાળ
- ગુલદય** ત્રિ० (ગુલ્મિત) ગુલ્મ-કુંડરે મળેલા બ્દાનાં જાડા.
- ગુલ્મગુલ.** નાં (ગુલ્મગુલ) દાર્થીની ગુલ્મગુલાટ કરતો, ગુલ ગુલ એવો ધ્વનિ.
- ગુલ્મગુલંત.** ત્રિ० (ગુલ્મગુલંત) ગુલ્મગુલાટ કરતો; ગુલગુલ એવો અવાજ કરતો
- ગુલ્મગુલાદય.** નાં (ગુલ્મગુલાદય) દાર્થીનો
- ગુલ્મગુલિય** } ગુલ્મગુલ અવાજ; દાર્થીની ગર્જના
- ગુલ્મલાવગિયા.** સ્ત્રી० (ગુલ્મલાવગિકા) ગાળ પાવડી.
- ગુલ્મહામી** સ્ત્રી० (ગુલ્મહામી) ગોળ મિશ્રિત ધાણા
- ગુલિયા** સ્ત્રી० (ગુલિકા) ગટિકા, દવાની ગાળી (૨) ગુલ્મધી દ્રવ્ય વિશેષ.
- ગુલ્મ** પુ० (ગુલ) જુઓ ' ગુલ ' શબ્દ
- ગુલ્મય** ત્રિ० (ગુલ્મયત) જુઓ ' ગુલય ' શબ્દ
- ગુલ્મિય.** ત્રિ० (ગુલ્મ) વ્યાકુળ; કુલ્મધ.
- ગુલ્મિલ** ત્રિ० (ગુલિલ) કુલ્મલ, ગહન. (૨) વ્યાપ
- ગુલ્મિગી** સ્ત્રી० (ગુલ્મિગી) સગર્ભા સ્ત્રી; ગભવતી સ્ત્રી
- ગુહા** સ્ત્રી० (ગુહા) ગુફા
- ગુહિર.** ત્રિ० (ગુહર) ગભીર, ગંભીર.
- ગુહ.** ત્રિ० (ગુહ) ગુહ; ગુમ, છાનુ.
- ગૂઢવંત** પુ० (ગૂઢવંત) અજ્ઞાતરોવવાઇ સૂત્રના ખીજ વર્ગના એવા અધ્યયનનું નામ.

(૨) શ્રેણિક રાગની ધારણી રાણીનો
પુત્ર (૩) જ્યૈષ્ઠીપના ભરતમા આવતી
ઉત્સર્પિણીમા થનાર ત્રીજા ચક્રવર્તી. (૪)
લવણ સમુદ્રમાં નવમો જોતન પર આ-
વેશ ગૂદાન્ત નામનો એક અંતરદ્વીપ
(૫) તે અંતરદ્વીપમા રહેનાર માણસ
(૬) એક જૈન મુનિ

ગુહપય. નં (ગૂહપદ) અુપપદ, સાંકેતિક
શબ્દ.

ગૂદસિરાગ નં (ગૂદસિરાગ) એક સાધારણ
વતરપતિ.

ગૂહળા નં } (ગૂહળ) પોતાના મનને
ગૂહળાયા સ્ત્રી } છુપાવી દેતુ તે, કપટનુ
અપર નામ

ગેજ્ઞ. નં (ગેય) ગાવા લાયક; ગીત

ગેહ. ત્રિં (ગૂહ) જુઓ “ ગિહ ” શબ્દ

ગેય નં (ગેય) ઉત્સુક્તિ, પાદાન્ત, મન્દક
અને રેચિતાવસાન એ આર જનતા
ગીતમાનુ ગર્ભ તે એક જનનુ ગીત

ગૈરિચ્છ. પું નં (ગૈરિક) ગૈરિક ધાતુ. ગક.
જાત રંગની માટી. (૨) એક જનનુ રત્ન,
મણિ

ગૈહય પું (ગૈહ) ભગવા વસ્ત્ર પહેરનાર
પરિવારક; સન્ધારી (૨) એક જનતો
મણિ.

ગૈલશણ. } નં (ગ્લાન્ય) જ્ઞાન પામતી;
ગૈલશ્વ } મુકાવુ. (૨) રોગ ગિમારી

ગૈવ ત્રિં (ગૈવ) ક સમ્યધી.

ગૈવિજ્ઞ નં (ગૈવય) કર્તુ ધરાયુ; કાકનુ
આભરણુ (૨) ગૈવેયક નામનુ વિમાન.

ગૈવિજ્ઞા. નં (ગૈવેયક) ગૈવેયક વિમાન.
(૨) નવ ગૈવેયકવાસી દેવ. (૩) ત્રિં
શ્રીવા સમ્યધી.

ગૈવિજ્ઞાવિમાણ. નં (ગૈવેયકવિમાન) ગૈવેયક
દેવતાનાં નિવાસસ્થાન.

ગૈવેજ્ઞ. નં (ગૈવેય) જુઓ “ ગૈવિજ્ઞ ” શબ્દ.

ગૈવેજ્ઞા નં } (ગૈવેયક) જુઓ “ ગૈવિ-
ગૈવેજ્ઞય. } જ્ઞાન ” શબ્દ.

ગૈવેજ્ઞાવિમાણ નં (ગૈવેયવિમાન) જુઓ
“ ગૈવિજ્ઞાવિમાણ ” શબ્દ.

ગૈવેય નં (ગૈવેય) કર્તુનું બ્રહ્મણ.

ગૈહ. નં (ગૈહ) ધર, મકાન

ગૈહવાસ. પું (ગૈહવાસ) ધરવાસ. ગૃહસ્થાશ્રમ.

ગૈહસમ. નં (ગૈહસમ) ત્રીણા વગેરે વાજ-
ત્રાએ જે સ્વર ઉપાડ્યા હોય તેજ સ્વ-
રમા ગાતુ તે.

ગૈહાગાર ત્રિં (ગૈહાગાર) ધરની પેઠે દાહ
તડકા અને વરસાદથી અચાવનાર ધરને
આકારે પરિણત થયેલ કલ્પદ્રુક્ષતી એક
જનતિ

ગૈહિ. સ્ત્રીં (ગૈહિ) આસક્તિ, ઇચ્છા.

ગૈહિ ત્રિં (ગૈહ) અનિઆસક્ત, લેણુપ.

ગૈહિ ત્રિં (ગૈહિ) } ધરવાયુ; ગૃહ-
ગૈહિચ્છ ત્રિં (ગૈહિક) } સ્થાશ્રમી. (૨)
પું ભત્તા, ધણી, પતિ.

ગૈહિની સ્ત્રીં (ગૈહિની) સ્ત્રી; પત્ની

ગૌ પું સ્ત્રીં (ગૌ) ગાય. (૨) અર્થ (૩)
વાણી, વાચા.

ગૌઝમ પું (ગૌતમ) મહાવીરસામીના પ્ર-
થમ ગયુધર-ગૌતમસ્વામી (૨) જન્મજનિ
ગાળધરનુ ગોત્ર. (૩) વિચિત્ર અર્થજન
શાળગારી તેની મારફત ભિક્ષા ઉત્તરાવનાર
એક ભિક્ષુક વર્ગ

ગૌઝમ પું (ગૌઝ) આદાર લેવાની વિધિ,
ગાયરી, મધુકરી.

ગૌઝર નં (ગૌપુર) નગરનો દરવાજા.

ગૌઝલ. નં (ગૌકુલ) ગાયોના સમહ.

ગૌફ. પું (ગુલ્ફ) પગની ગાહ, એડી

ગૌકર્ણ પું (ગૌર્ણ) એ ખરીવાજો
ગાયના જેવા કાનવાજો પશુ વિશય (૨)
એ નામનો એક અંત દ્વીપ. (૩) તેમા
રહેનાર માણસ.

ગોકવચ્ચાદીવ પુ० (ગોકર્ગદ્વીપ) લવણ સમુ-
દ્રમાં આરસો જોજન પર ચૂલદિમવતની
ડાઢા ઉપરે આવેલ ગોકર્ણ નામનો અન્તર-
દ્વીપ.
ગોગ્ગહ. પુ० (ગોગ્ગહ) ગાયની ચોરી, ગાયને
છીનવી લેવી તે.
ગોચર. નં (ગોચર) માયોને ચરવાનું જગલ.
(૨) પુ० માયોને ચરવાની રીત.
ગોચરી સ્ત્રી (ગોચરી) ભિક્ષા, ગોચરી
ગોચ્છના. પુ० નં (ગોચ્છક) ગુચ્છો; પુજવાનું
એક ઉપકરણ
ગોચ્છય. પુ० (ગોચ્છક) વજ, પાત્ર, હુચ્છવાનો
(ઉત્તનો) ગાચ્છો.
ગોચ્છય. ત્રિ० (ગુચ્છન) ધૂલના ગુચ્છવાળું
ગોજલોયા. સ્ત્રી (ગોજલોયા) એ દન્ડિયવાળા
જીવની એક જાત.
ગોઢામાહિલ. પુ० (ગોઢામાહિલ) ગાઢામાહિલ
નામના સાતમા નિહ્વ
ગોઢિય. } પુ० (ગોષ્ઠિક) એક ગાઢા મ-
ગોષ્ઠિય } ષડ્વીમા રહેનાર મિત્ર, ગોષ્ઠિઓ.
ગોઢિલ ત્રિ० (ગોષ્ઠીમત) વિટ પુરોના ગાઢા-
મઘડ્વીમા ભાગ લેનાર, ગોષ્ઠિઓ
ગોઢી. સ્ત્રી (ગોષ્ઠી) વ્યભિચારી પુરોનાની
મઘડ્વી. (૨) મિત્રમઘડ્વી.
ગોઢ. પુ० (ગોઢ) ગોઢ દેશ (૨) તે દેશમા
રહેનાર.
ગોઢી. સ્ત્રી (ગોઢી) ગોળની બનાવેલી મ-
દિશ, ગોળનો દારૂ.
ગોઢ ત્રિ० (ગોઢ) શુઢ સબધી, ગાળનું બ-
નાવેલ. (૨) મધુર, મીઠું.
ગોઠ. ત્રિ० (ગોઠ) ગુણથી બનેલુ-યથાર્થ,
ગુણનિષ્પન્ન. (૨) અપ્રધાન; મુખ્ય
નહિ તે.
ગોળ. પુ० () બળદ, આખલો (૨)
એ નામનો એક અનાર્થ દેશ.
ગોળસ. પુ० (ગોળસ) ફેણ વિનાનો સર્પ.

ગોણિસજ્ઞા સ્ત્રી (ગોણિયા) એક પ્રકારનું
આસન, ગાયની માકક બેસતું તે.
ગોળી. સ્ત્રી () ગાય.
ગોણ. નં (ગોળ) ગુણ નિષ્પન્ન નામ;
પ્રકૃતિ પ્રત્યયના અર્થને અનુસરતું નામ.
(૨) ત્રિ० ગોણ, મુખ્ય નહિ તે.
ગોતમ. પુ० (ગોતમ) અતગડસત્રના પહેલા
વર્ણના પહેલા અધ્યયનનું નામ (૨)
અધકક્રમિણ રાજાનો પ્રથમ પુત્ર. (૩)
ગોતમ ગણધર, મહાવીરવામીના મુખ્ય
શિષ્ય (૪) રાહિણી નક્ષત્રનું ગોત્ર. (૫) ત્રિ.
ગોતમ ગોત્રમાં ઉત્પન્ન થયેલ. (૬) નં
લવણ સમુદ્રના અધિપતિ નૃત્યિક દેવતાનો
એક કાંપ (૭) પુ० ગોશાળાનો છૂટો
પઉટ્ટ પરિહાર (૮) નાનો બળદ. (૯)
બળદદાગ ભિક્ષા માગી નિર્વાહ કરનાર
એક વર્ગ
ગોતિથ. નં (ગોતાર્થ) તળાવમા ઉતરવાનો
આરો; સપાટીથી નીચી જમીન (૨)
લવણ સમુદ્ર વગેરેની એક જગા.
ગોત. નં (ગોત) વશનો મૂળ પુરૂષ, જે
નામથી અટકથી તે વશ બોળખાતો
હાય તે. (૨) ત્રિ० સર્વ આગમનો આ-
ધાર. (૩) નં ગાતકમં, આકંમાંનું સાતમું
કર્મ, જેના પ્રભાવથી માગસ ઉચ્ચ થા
નાચ જાતિનો કહેવાય છે. (૪) ગોત્ર;
કુળ, વંશ
ગોત્તામ. ત્રિ० (ગોત્રાસ) ગામને ત્રાસ આ-
પનાર. (૨) પુ० એક કૂટ ગ્રાહનો પુત્ર.
ગોધૂમ પુ० (ગોમ્તપ) લવણ સમુદ્રમાં આરે
દિશાએ જંબૂદીપની જગતીથી બેતાળીસ
હજાર જોજન ઉપરે આવેલ વેલધર દે-
વોને રહેવાનો પર્વત. (૨) ૧૧ મા શ્રેયાંસ
પ્રભુના પ્રથમ ગણધરનું નામ.
ગોધૂમા. સ્ત્રી (ગોમ્તપ) પશ્ચિમ દિશાના
અજનક પર્વતની પશ્ચિમ તરફની વાવનું

નામ. (૨) શકેદ્રની એક અગ્રમહિષીની રાગધાની.
ગોદાસ. પું (ગોદાસ) એ નામના મુનિ; ભદ્રાહુ સ્વામીના પ્રથમ શિષ્ય. (૨) એક જૈનમુનિગણ.
ગોદાસગણ. પું (ગોદાસગણ) મહાવીરસ્વામીના નવ ગણમાંનો એક ગણ-સાધુ સમુદાય.
ગોદોહિયા. સ્ત્રી (ગોદોહિકા) ગાય દહોવાને જે આસને બેસાય તે આસને બેસી ધ્યાન ધરતું કે આતાપના લેવી તે; આસન વિશેષ. (૨) ગાયને દહાંતી તે.
ગોધા. સ્ત્રી (ગોધા) ગોહ, બુદ્ધપરિસરપતી એક જાત
ગોધૂમ પું (ગોધૂમ) ગાધૂમ, ઘઉં
ગોપુર. ન (ગોપુર) શહેરનો દરવાજો
ગોપ્પય. ન (ગોપ્પદ) ગાયના પગલા જેટલું; જેમા ગાયનો પગ થુડે તેટલું ખાખીયું (૨) ગોપદ પરિમિત ભૂમિ.
ગોપ્પંહલિયા. સ્ત્રી (ગોપ્પંહલ્યા) ગાંયાને ચરવા માટે થોડા ધામવાળી ભૂમિ.
ગોફ પું (ગુલ્ફ) ધુટી-પગની એડી.
ગોફુસ્તિયા. સ્ત્રી (ગોસ્પર્શિકા) એ નામની એક વેશ.
ગોબહુલ પું (ગોબહુલ) શરવણ નામના ગામમા રહેનાર એક બ્રાહ્મણ નામ
ગોબ્બર. પું (ગોર્બર) મગધ દેશમાનું એ નામનું એક ગામ.
ગોમતિય. ત્રિ (ગોમતિક) ગાયની પેઠે આહાર કરનાર.
ગોમદ. પું (ગોમદ) શાલિભદ્રના પિતાનું નામ.
ગોમ. } ત્રિ (ગોમત) ગાયવાળો.
ગોમંત. }
ગોમદ. ન (ગોમત) ગાયનું કલેવર.
ગોમય. ન (ગોમય) છાણ.

ગોમાઘ. } પું (ગોમાઘ) શૃગાલ; શિયાળ.
ગોમાડ. }
ગોમાડપુત્ર. પું (ગોમાડપુત્ર) ગોમાડપુત્ર નામના એક સાધુ.
ગોમાણસિયા. સ્ત્રી (ગોમાણસિકા) શયા; પથારી. (૨) લાળો ઓટલો.
ગોમાણસી. સ્ત્રી (ગોમાણસી) જુઓ “ ગોમા-જુસિયા ” શબ્દ.
ગોમિ. } ત્રિ (ગોમિન) જુઓ “ ગોમંત ”
ગોમિઘ. } શબ્દ.
ગોમિજ્જઘ. પું (ગોમંદક) એક જાતનો મણિ; સચિત કઠિન પૃથ્વીનો એક ભાગ.
ગોમિળી. સ્ત્રી (ગોમિની) ગાયવાળી સ્ત્રી.
ગોમુત્તિયા. સ્ત્રી (ગોમુત્તિકા) ચાલતી ગાય મુનરે તેને આકારે વાંકી ગોચરી કરવી તે. (૨) ગાયનું મૂત્ર.
ગોમુત્તી. સ્ત્રી (ગોમુત્તિકા) ગાય કે બળદ મુનરે તેનો જે આકાર થાય તે.
ગોમુહ. પું (ગોમુહ) લવણ સમુદ્રમા પાંચસો જોગન ઉપર ધશાન ખુણામાં આવેલ ગોમુખ નામનો એક અન્તરદીપ. (૨) તે અન્તરદીપમા રહેનાર માણસ. (૩) શ્રી ઋષભદેવ સ્વામીના યક્ષનું નામ.
ગોમુહિઘ. ન (ગોમુહિત) ગાયના મુખના આકારવાળી ઢાલ.
ગોમુહી. સ્ત્રી (ગોમુહી) એ નામનું એક વાજાંત્ર.
ગોમેજ્જ. પું (ગોમેંદ) એક જાતનો મણિ.
ગોમેહ. પું (ગોમેંધ) નેમનાથજીના યક્ષનું નામ.
ગોમ્મિઘ. પું (ગોમ્મિક) કોટવાળ; નગર રક્ષક.
ગોમ્મિહ. પું (ગોમ્મિન) ત્રણ ઇન્દ્રિયવાળો જીવ; કાનખજુરો.
ગોચ. ન () ઉદુમ્બર વગેરે; ફળ.
ગોચ. પું (ગોચ) સાતમું ગોત્રકર્મ જેના

ઉદયથી જીવ ઉચ અથવા નીચ ગોત્ર પામે છે. (૨) પુ. ન. ગોત્ર, વંશ. અ-
ટક (૩) મૌન ધારણ કરતુ તે, વાકસયમ
ગોયમ. પુ. (ગૌતમ) જુઓ “ ગાતમ ”
શબ્દ

ગોયમકુમાર. પુ. (ગૌતમકુમાર) અધક વૃષ્ણિ
રાજનો કુમાર; દશ દશાર્માના એક
ગોયમકેમિજ્ઞ. ન. (ગૌતમકેમીય) ઉત્તરા-
ધ્યયન સત્રનું એક અધ્યયન, જેમાં ગૌ-
તમસ્વામી અને કેશિસ્વામિનો સવાદ છે.

ગોયમજ્ઞિયા. સ્ત્રી. (ગૌતમાર્જિકા) જેનું મુ-
નિએનાં એક શાખા.

ગોયમદ્વીપ પુ. (ગૌતમદ્વીપ) લવાણ સમુદ્રમાં
ગૌતમદ્વીપ નામનો ટાપુ છે, જ્યાં મુસ્લિમ
નામનો લવાણ સમુદ્રનો અધિપતિ રહે છે

ગોયમ્પુત્ર પુ. (ગૌતમપુત્ર) ગૌતમના પુત્ર
અર્જુન

ગોયમમ્પુત્ર ત્રિ. (ગૌતમમ્પુત્ર) ગૌતમ
ગોત્રમાં ઉત્પન્ન થયેલ

ગોયર. પુ. (ગોચર) ગાયરી, સાધુએ ગા-
ત્રિતીથી ભિક્ષા લેતી તો (૨) ધ્યાન. (૩)
સન્મુખ, પ્રત્યક્ષ (૪) વિપય અર્થથી
(૫) ગાયને ચરવાની જગ્યા

ગોયરમા ન. (ગાચગચ) આશ્રા કર્મોદિ
દોષરહિત ભિક્ષા-ગાયરી

ગોયાશય પુ. (ગોત્રાશય) ગાત્રના નામથી
કોઈને આશ્રાયતુ, જેમકે હું ગૌતમ

ગોર. ત્રિ. (ગૌર) સફેદ, ઉજ્જ્વળ, ધ્યાન

ગોરસ્ત. પુ. (ગૌસ્ત) ગર્વણની એક જાત

ગોરમિત્ર. પુ. (ગૌમૃત) દરજની એક
જાત (૨) ન. તે દરજના આમણનું
ખનાવેલું પત્ર.

ગોરવ. ન. (ગૌરવ) ગૌરવ. મદિમા. મોટાદ
(૨) આદર, સન્માન. (૩) ગમન, ગતિ

ગોરસ. પુ. ન. (ગૌસ) દ્વિ, દુધ, જાસ
વગેરે.

ગોરહા. પુ. (ગૌરહ) ત્રણ વર્ષનો નાનો
વાછરડો.

ગોની. સ્ત્રી. (ગૌની) અતગડસૂત્રના પાંચમાં
વર્ગના બીજા અધ્યયનનું નામ. (૨) કૃ-
ણવાસુદેવની એક પદરાણી. (૩) પાર્વ-
તી. (૪) ગૌરવર્ણવાળી સ્ત્રી

ગોરોયમા ન. (ગૌગચન) ગાર અદન

ગોલ. ત્રિ. (ગૌલ) ગાળ, લખોટો, ગોળી
વગેરે (૨) કાશ્યપ ગત્રની એક શાખા.
(૩) તેમાં ઉત્પન્ન થયેલ પુત્ર (૪) કોઈ
એક દેશમાં વપરાયેલ અપમાનમુલક
સંબોધન (૫) નિષ્કુરતા, કોરતા.

ગોલગુલ. પુ. (ગૌલગુલ) વાનર.

ગોલય. પુ. (ગૌલક) ગોળો, ગોળપિંડો,
દા

ગોલચ્છ. ત્રિ. (ગૌલચ્છ) ગાળાકાંડે વડુંલ.

ગોલચ્ચાયમા. ન. (ગૌલચ્ચાયન) અનુસંધા
નક્ષત્રનું ગાત્ર.

ગોલિકાયમા પુ. (ગૌલિકાયન) કૌશિક ગા-
ત્રની ગાળા (૨) તે શાખામાંના પુરુષ

ગોલિયમ્માલા. સ્ત્રી. (ગૌલિકમાલા) ગાળા
પેચવાની દુકાન (૨) ગાયને દોડવાનું
ધ્યાન.

ગોલિયા સ્ત્રી. () ગાળી: ગુટિકા.
(૨) મોઢું કુટું. મોટી થાળી.

ગોલિયાયમા. ન. (ગૌલિકાયન) જુઓ
‘ ગૌલિકાયમા ’ શબ્દ

ગોલિયાલિચ્છ } ન. (ગુટિકાલિચ્છ) ચુલો.
ગોલિયાલિચ્છ. } (૨) અગ્નિ વિશેષ.

ગોલુકી. પુ. (ગૌલુકી) ગોલુકી નામનું વાછત્ર.

ગોલેહલિયા સ્ત્રી. (ગૌલેહલિકા) ગાયને
ચરવાની જગ્યા (બીડ)

ગોલોમ. પુ. (ગૌલોમ) જાણમાં થતા બે
ધન્વિયવાળા જીવની એક જાત.

ગોહ. ન. () કૃષ્ણ વિશેષ.

ગોહ. ન. (ગૌલ્ય) ગાત્ર વિશેષ; કાશ્યપ

ગોત્રની એક શાખા (૨) ત્રિં ગોત્ર્ય ગો-
ત્રમા ઉત્પન્ન થયેલ.
ગોવ. પું (ગોષ) ગોવાળા.
ગોવહ. પું (ગોમતિ) મોટો બગીચો.
ગોવર્ગ. પું (ગોર્ગ) દશદશ ગાયોનું ટોળું.
ગોવહ્લારણ. નં (ગોવહ્લારણ) પ્રાકાશનું
નક્ષત્રનું ગાત્ર.
ગોવાલ. પું (ગોરાલ) ગોશાળિઓ, ગાયો
આરનાર.
ગોવાલિકા સ્ત્રીં (ગોવાલિકા) ગોવાલિકા
નામની સ્ત્રી. (૨) ગાયો, આલિંગ્ય.
ગોવાલી સ્ત્રીં (ગોવાલી) એ નામની એક
વંશ.
ગોવિંદ. ત્રિં (ગોવિંદ) છુપાવેલ. (૨) રક્ષણ
કરનાર.

ગોવિંદ. પું (ગોવિંદ) વિપ્લવ, કૃષ્ણ (૨)
એક જૈન મુનિ.
ગોવીંદ સ્ત્રીં (ગોવીંદ) શુકની ગતિ વિશેષ.
ગોવ્વહ્લાર ત્રિં (ગોવ્વહ્લાર) ગાયનું નવ રા-
ખનાર.
ગોસ પું () પ્રાત કાળ, સવાર.
ગોસાલ. } પું (ગોસાલ) ગોશાળો, મં-
ગોસાલગ. } બલિનો પુત્ર.
ગોમીસ નં (ગોમીસ) ગાયના મસ્તકમાંથી
નિકળતું ગોરોચન. (૨) ગાયનું મસ્તક.
ગોઠ પું (ગોષ) } ધો. મુળપર તિર્થ-
ગોઠા. માં (ગોષ) } ચની એક જાત.
ગોઠિયા સ્ત્રીં (ગોઠિયા) બાંકડાંકનું એક
જાતનું વાણવ (૨) આમાન્ય ધો.
ગોડી. સ્ત્રીં (ગોડી) જુઓ ' ગોડી ' શબ્દ.
ગોઠમ. પું (ગોઠમ) ધરો, ધાન્યની એક જાત.

ઘ.

ઘઘાંઘ } પું (ઘટોદ) સમુદ્ર વિશેષ; જેનું
ઘઘોદ. } પાણી ધી જેવું મીઠાશવાળું છે.
ઘંઘ. ત્રિં () મરીબ; અનાથ.
ઘંઘસાલા. સ્ત્રીં (ઘંઘસાલા) અનાથાલય,
ધર્મશાળા.
ઘંટ. પું (ઘટ) } ઘટડી, ટોકરી. (૨)
ઘંટા. સ્ત્રીં (ઘટ) } કાંસાની ઝાલર.
ઘંટિય. પું (ઘટિક) ઘટા વગાડી ભિક્ષા
માગનાર, રાઉલિક.
ઘંટિયા. સ્ત્રીં (ઘટિકા) ઘટડી, ઘુઘરી,
એક જાતનું આભરણ.
ઘંતુ. ત્રિં (ઘાતુક) મારનાર. ધાત કરનાર.
ઘંસણ. નં (ઘંસણ) ઘસવું.
ઘંસિય ત્રિં (ઘંસિય) ચઢનાની પેંદ ઘસવું,
લહેલું.

ઘકારવ્યવિભક્તિ. પુંનં (ઘકારવ્યવિભક્તિ) “ઘ”
ના આકાર જેવું બપોરના નાટકમાનું એક.
ઘટ્ટ. નં (ઘટ્ટ) ઘસવાનો પાણી.
ઘટ્ટણ. નં (ઘટ્ટ) સંઘટ્ટો થવો, અથડાવું.
ઘટ્ટણા. પું (ઘટ્ટણ) ઘસવાનો એક જા-
તનો પથ્થર.
ઘટ્ટણયા. } સ્ત્રીં (ઘટ્ટણ) સઘટ્ટો કરવો,
ઘટ્ટણા. } ભાર મૂકી ઘસવું (૨) મારવું;
હળવું (૩) હાલવું, ચાલવું. (૪) વિચાર,
પ્રશ્ન (૫) પીડા; ૬ ખ. (૬) રપેશ.
ઘટ્ટિય. ત્રિં (ઘટ્ટિય) માહોમાહિ સ્પર્શ થાય
તેવી રીતે હલાવેલ, ઘટ્ટના-કરસનાપામેલ.
(૨) સ્પર્ષ (૩) પ્રેરણા કરેલ.
ઘટ્ટ ત્રિં (ઘટ્ટ) ઘસવું, પોલીસ કરેલું;
પથરની પેંદ સાફ કરેલું.

ઘટ. પું. (ઘટ) ધડો; ક'ગશ.

ઘટકાર. પું. (ઘટકાર) ધડાનો બનાવનાર; કુંભાર.

ઘટગ. પું. (ઘટક) નાનો ધડો.

ઘટણ. નં. (ઘટન) ઉઘમ; પ્રયત્ન

ઘટણા. સ્ત્રી. (ઘટના) ઘટના કરવી, યોગ્ય

ઘટવાસ. પું. (ઘટવાસ) પાણી ભરનાર નોકર.

ઘટવાસી. સ્ત્રી. (ઘટવાસી) પાણી ભરનારી દાસી.

ઘટિ. ત્રિ. (ઘટિત્) ઘડાવાળો.

ઘટિગા. સ્ત્રી. (ઘટિકા) માટીની કુણડી

ઘટિય. ત્રિ. (ઘટિત) ઘટના કરેલ, મંગલેલ.

ઘણ. પું. (ઘન) દહિનો જનમલ ચક્રકા (૨) વાગિત્ર, કાસિયા, ઝાઝ વગેરે. (૩) દુ કડણ; મગજુત, ઝિદ્ર વગરનું (૪) ઘાડું, ગાઢ, જીવું. (૫) વિસ્તાર (૬) મેઘ (૭) આત્માના અસખ્યાત પ્રદેશનું ઘનરૂપ પિડ. (૮) કોઈ પણ સખ્યાને તેજ સખ્યાથી ત્રણ વખત ગુણવાથી જે આક્રોશ આવે તે, જેમકે એનો ઘન આઈ, ત્રણનો સત્તાવિસ, ચારનો આસઠ વગેરે (૯) લંબાઈ પહોળાઈ અને જડાઈ એ ત્રણનું માન જેમાં આવે તે, ઘનરૂપે આ લોકનું પરિમાણ સાત રાજ ઇં. (૧૦) ધણું; બહુ (૧૧) નાગરમેથ (૧૨) કાસિયા વગેરે વાગિત્રનો શબ્દ (૧૩) નં. એ નામનું એક દેવ વિમાન (૧૪) પિણક.

ઘણઘણાવ. નં. (ઘનઘનાયિત) રથનો ધણ ધણ એવો અવાજ થાય તે.

ઘણઘાઈ. નં. (ઘનઘાતિત્) ઘનઘાતી કર્મ, જ્ઞાનાવરણીય, દર્શનાવરણીય, મોહનીય અને અંતરાય એ ચાર કર્મ.

ઘણઘડરંસ. નં. (ઘનઘટુલ) નક્કર વસ્તુનું ચોરસ સહણ.

ઘણનંસ. નં. (ઘનઘયલ) નક્કરરૂપે ત્રિકાણ સહણ.

ઘણતલ. નં. (ઘનતલ) પ્રતરને શ્રેણિગુણ કરતાં ઘન થાય જેથી પ્રતર તપ પ્રમાણે ચાર વાર તપ કરવાથી ઘન તપ થાય છે

ઘણંત પું. (ઘનંત) લવણ સમુદ્રમાં તપ સો જોગન પર આવેલ ઘનંત નામનો અતરદીપ (૨) તિ. તે અતરદીપમાં રહેનાર.

ઘણપુરિમંડલ. નં. (ઘનપરિમંડલ) નક્કરરૂપે કુણ આકાર; ઘનપરિમંડળ સહણ.

ઘણમુંગ પું. (ઘનમુંગ) મહોદુ નગાર.

ઘણરજ્જુ. સ્ત્રી. (ઘનરજ્જુ) જેની લંબાઈ પહોળાઈ અને જડાઈ સરખી થાય એવી રીતે રાજનું પરિમાણ કરવું તે

ઘણવટ્ટ નં. (ઘનવત્) નક્કર ગોળાકાર, જાડાના જેવો આકાર

ઘણવાત. પું. } (ઘનવાત) ઘનોદિધિ અથવા ઘણવાય. } વિમાન આદિના આધાર રાજ જનમેશા બરફ જેવો અથવા થીજેલા ઘી જેવો એક પ્રકારનો કઠિન વાયુ

ઘણવાયલય. પું. (ઘનવાતલય) વળયાકારે રહેલ ઘનવાયુ

ઘણવિજ્જુયા સ્ત્રી. (ઘનવિજ્જુ) ધરજોન્દની જડી અગ્રમહિષીનું નામ. (૨) જપજ દિશા કુમારીમાની એક.

ઘણસંતાણઘ. પું. (ઘનસંતાન) કરોળીયાનું પડ

ઘણસંમદ પું. (ઘનસંમદ) જે યોગમાં ચદ અને સૂર્ય ચદ તથા નક્ષત્રની વચ્ચેમાં થઈ આવે તે યોગ.

ઘણસાર. પું. (ઘનસાર) કપૂર.

ઘણા. સ્ત્રી. (ઘના) ધણુદેવી, ધરજોન્દની એક અગ્રમહિષી.

ઘણાયત ન૦ (ઘણાયત) ગણાઈ અને પહેલા-
ગાઈ યુક્ત આયતસંકાળુ; નક્કર વસ્તુની
રૂઆઈ.

ઘણોદયિ. } પુ૦ (ઘનોદયિ) પ્રત્યેક નરકની
ઘણોદયિ } પૃથ્વી નીચે જરફની પેઠે
નભેસ ધનરૂપ પાણી કે જે વીશ હજાર
જોગજન પ્રમાણે છે.

ઘત ન૦ (ઘટ) ઘી.

ઘત્ત નિ૦ (ઘાત્ય) ઘાત કરવા બોલ્ય,
મરાયત

ઘન્થ નિ૦ (ઘન) પકડાએલુ, ઘેરાએલુ.
(૨) વસાઈ ગયેલ. બનાઈ ગયેલ.

ઘન નિ (ઘન) ગાળ, ગમીર (૨) પુ૦
મંચ, વગ્યા

ઘમ્મ પુ૦ (નર્મ) વામ, યકાગે, ગરમી.

ઘમ્મા સ્ત્રી૦ (ઘમ્મા) પોરેલી નરકનું નામ

ઘય. ન૦ (ઘૃત) ઘી. (૨) ઘૃત નામના ઢોળ
તથા સમુદ્રનું નામ

ઘયવટ્ટ પુ૦ (ઘૃતવટ્ટ) ઘીનો મેલ, ઝાડુ.

ઘયપુત્તમ ન૦ (ઘૃતપુત્તમ) ઘેમર

ઘયપૂર. પુ૦ (ઘૃતપૂર) ઘેમર

ઘયમેઙ્ઘ પુ૦ (ઘૃતમેઙ્ઘ) ઘૃતસાર. ઉપ-
રનું ઘી.

ઘયમેઙ્ઘ. પુ૦ (ઘૃતમેઙ્ઘ) ભરતક્ષત્રમા ઉત્સ-
ર્ગપણીનો બીજો આરો બેસતા ૧૪
ત્રિવલ્લ મુધી બે મેધ વરચ્યા પછી સાત
ત્રિવલ્લ મુધી ત્રાવે મેધ વરસે તેનું નામ;
ઘીના જેવો વરસતા વરસાદ.

ઘર પુ૦ ન૦ (ઘટ) મકાન, રહેવાનું સ્થાન,
ઘર.

ઘરકુડી. સ્ત્રી૦ (ઘટકુડી) ઘરની બહારની
કાટડી (૨) ચોકની બહારની કુડી

ઘરકોહલા. } સ્ત્રી૦ (ઘટકોહલા) ગરેળી,
ઘરકોહલિયા } બીનગરેળી.

ઘરઘરમ. પુ૦ () એક જાતનું
ડોકનું આબૂપણ.

ઘરજામાડય પુ૦ (ઘટજામાડય) ઘર જમાઈ.
ઘરણી સ્ત્રી૦ (ઘટ્ઠિણી) ઘરધણિયાણી; સ્ત્રી;
ભાણી.

ઘરવાસ પુ૦ (ઘટ્ઠામ) ઘટાશ્રમ, ઘટસ્થાશ્રમ.

ઘરસમુદાણ. ન૦ (ઘટ્ઠમસુદાન) સાધુ સામાન્ય
પ્રકારે અર્ધ ઘેરથી ગાયરી કરે તે.

ઘરસમુદાગિય. પુ૦ (ઘટ્ઠમસુદાનિક) દરેક ઘરે
શિક્ષા લેનાર ગેશાળાના મનનો અનુ-
યાયી, આજીવિક મનના અનુયાયી સાધુ.

ઘરિણી. સ્ત્રી૦ (ઘટ્ઠિણી) સ્ત્રી, ઘરધણિયાણી.

ઘરિસ. પુ૦ (ઘરે) ધર્મજ, અરસપરસ
ધ્યાનુ તે.

ઘર્ગલિયા } સ્ત્રી૦ () નાની ગરેળી
ઘર્ગલી. }

ઘલવલ પુ૦ (ઘલવલ) એક જાતનો અવાજ.

ઘસ ન૦ (ઘમ) જમીનની ઝોડાડી ફાટ;
કાળી જમીનનો ચીરીયા

ઘમા. સ્ત્રી૦ () ક્ષારવાળી ભૂમિ.

ઘમિય. વિ૦ (ઘટ્ટ) ધમેલુ

ઘમિર. વિ૦ (ઘમિર) અધરાંચા, બહુ ખાનાર.

ઘમી. સ્ત્રી૦ () જમીનનો ઢોળાવ
(૨) બોયર

ઘાઠ. વિ૦ (ઘાતિન) ઘાત કરનાર; હિસક

ઘાઠમા. સ્ત્રી૦ (ઘાતિકા) વિનાશ કરનારી સ્ત્રી.

ઘાઠકમ્મ ન૦ (ઘાતિકમ્મ) જાનાવરણીય,
દેશનાવરણીય, મોહનીય અને અનરાય એ
ચાર કર્મ. આત્મિક ગુણોની ઘાત કર-
નાર કર્મ

ઘાઠ્ય. વિ૦ (ઘાતિન) મારી નખાવેલ; ઘાત
કરાવેલ. (૨) ઘવાયેલ; શકિત રહિત.

ઘાટકામ. વિ૦ (ઘનુકામ) હુટવાની ઇચ્છા-
વાળો.

ઘાટ. પુ૦ (ઘાટ) મિત્રના. ભાઈમંથી. (૨)
માથાની નીચેનો ભાગ.

ઘાઠિય. વિ૦ (ઘાટિક) મિત્ર, ભાઈમંધ.

ઘાણ. ન૦ () ઘાણી.

ઘાગ પુ. ન. (ઘાગ) ઘાગેન્દ્રિય, નાસિકા.
 ઘાગારિસ પુ. ન. (ઘાગારિસ) નાકમાં
 થતો મસાનો રોગ
 ઘાગિન્દ્રિય ન. (ઘાગેન્દ્રિય) નાસિકા મુ-
 ક્ષવાની શક્તિ ધરાવનાર દ્વિન્દ્રિય, નાક
 ઘાત. પુ. (ઘાત) મારવું (૨) નરક
 ઘાતઘ. ત્રિ. (ઘાતક) ઘાતકરનાર, મા-
 રનાર.
 ઘાતિ ત્રિ. (ઘાતિત) હાણનાર, વધ કરનાર
 (૨) ન. ચાર ઘાતી કર્મ
 ઘાતિય. ત્રિ. (ઘાતિત) હાણેલું
 ઘાય. પુ. (ઘાત) વધ કરવો, ઘાત કરી
 (૨) નરક (૩) સમાર
 ઘાયઘ } ત્રિ. (ઘાતક) બુઝો “ઘાતઘ”
 ઘાયક } શબ્દ
 ઘાયગ. }
 ઘાયણ ન. (ઘાત) મારવું, વાત
 ઘાયણા સ્ત્રી. (ઘાત) કરવી
 ઘાયલણ. ન. (ઘાતના) ઘાયલ કરાવવું.
 ઘાયલણા. સ્ત્રી. (ઘાતના) મારવ, બીજા
 પાસે મરાવવું
 ઘામ. પુ. (ઘામ) કાગિયો (૨) ભાગ્ય
 ઘામ. પુ. (ઘામ) તૂળ, ઘાસ
 ઘાસેસણા. સ્ત્રી. (ઘાસેષણ) આદાર આ-
 યનમાં શુદ્ધિ અશુદ્ધિનું પર્યાયાચન
 કરવું તે
 ઘિઘ ન. (ઘત) ઘી.
 ઘિઘાંઘ પુ. (ઘિઘાંઘ) ઘૂતોદધિ સમુદ્ર,
 ઘીના નંવા પાણીવાળો સમુદ્ર
 ઘિ. } પુ. (ઘીલ) ગરમીની માસમ.
 ઘિસુ. } ઉનાળો. (૨) તાપ, ગરમી.
 ઘિણિલ ત્રિ. (ઘિણવત) દયાળુ, દયાવાન
 ઘિસરા. સ્ત્રી. () માછલી પકડવાની
 એક જાતની જાળ.
 ઘુઘ. પુ. (ઘટક) વિપેક્ષ પાત્રને ધસવાનો
 પથરો.

ઘુઘ. ત્રિ. (ઘુ) ઉચ્ચ સ્વરે બોલાએલ; ઉદ-
 બોધના દરેક.
 ઘુઘ. પુ. (ઘુઘ) ઘુઘો; લાકડાને કાર-
 ઘુઘા સ્ત્રી. () નાર જનુ વિશેષ.
 ઘુઘિય ત્રિ. (ઘુઘિત) કાગથી વિધાયેલ.
 ઘુઘા. સ્ત્રી. () એ દ્વિન્દ્રિયવાળો જીવ;
 મંખલા પગેર.
 ઘુસિણ. ન. (ઘુસણ) કેસર.
 ઘુઘુ. } પુ. સ્ત્રી. (ઘુ) ઘુવડ.
 ઘુઘ. }
 ઘુઘુ. સ્ત્રી. () ગન્ધ પિગેરે શરીરના
 અવયવ.
 ઘેરોલિયા સ્ત્રી. (ગૃહકોલિયા) ગરેાળા.
 ઘોડ. પુ. (ઘોટ) ઘોડો
 ઘોડગ. } પુ. (ઘોટક) એક જાતનો ઘોડો.
 ઘોડય. }
 ઘોડયમુહ ન. (ઘોટકમુહ) ઘોડાનાં લક્ષણો
 જાણવાનું શાસ્ત્ર
 ઘોડિય. પુ. () મિત્ર
 ઘોર ત્રિ. (ઘોર) ઘેર, ભયકર; દારૂ. (૨)
 નંબા જીવવાનો પણ સશય રહે તેવું
 દુઃકર કૃત્ય.
 ઘોલ. પુ. (ઘોલ) દહિને કપડામાં બાંધી
 ગાળાનાખવું-પાણી કાઢી નાખવું તે.
 ઘોલણ. ન. (ઘોલન) ઘોલવું, અગુડા અને
 આગળીવતી કરીતી પેટે ઘોળવું-મસળાવું.
 ઘોલવડ. ન. (ઘોલવડક) દુધિ ઘોળાને તેમાં
 રાંધી નાખ તે. દહિવડાં.
 ઘોલિત } ત્રિ. (ઘોલિત) વલોવેલું, મ
 ઘોલિય } થેલું, કરીતી પેટે ઘોળેલું.
 ઘોલિ. ત્રિ. (ઘોળિત) ચક્રપણે કરનાર;
 ધુમનાર
 ઘોસ. પુ. (ઘોષ) ગાકુલ; ગાંધાને રહેવાનું
 મથાન (૨) ત્રીજા અને ચોથા દેવ-
 લોકનું એક વિમાન. (૩) સ્વર; અ-
 વાજ (૪) ઉચ્ચ નીચે કે સમસ્વર વિશેષ

ઉચ્ચાર; ઉદાતાદિ સ્વર બોલવા તે. (૫) સ્તનનિન કુમાર જાતના બચનપતિનો મન્દ.

(૬) ઘોસ નામનું પાંચમું દેવલોકનું એક વિમાન.

ઘોસણ. ન૦ (ઘોષણ) } ઘંટાનો શબ્દ.
ઘોસણા. સ્ત્રી૦ (ઘોષણા) } દહેરો પીટા વધો તે.

ઘોસય. પું૦ () અમરસી, નાનો અ-
રિસો (૨) દર્પણનું ધર. (૩) દર્પણ રા-
ખવાની ઘોડી

ઘોસાહ પુ૦ ન૦ (ધોમાનક) ગીસોડા, શાક વનસ્પતિની એક વાત.

ઘોસાહી. સ્ત્રી૦ (ઘોષાતકી) ગીસોડા-તુરી-યાની વેલ.

ઘોસાહિયા. સ્ત્રી૦ (ઘોષાતકી) વનસ્પતિ વિશેષ, ગીસોડી.

ઘોસાહી. } સ્ત્રી () શરદ્ઋતુમા
ઘોસાહી. } ઉત્પત્ત થતી એક જાતની વેલ.

ઘોમિય ત્રિ૦ (ઘોષિત) ગાંઠર કરેલું, સાદ પડાવેલો.

હ.

હકારપવિમસિ પુ૦ (હકારપ્રતિભક્તિ) હકારના આધાર જેવું નાટક વિશેષ.

ચ.

ચ ગ્ર૦ (ચ) અને, વળી (૨) પાદપૂરણ.
(૩) અનિશય; અધિક.

ચગ્ર. પુ૦ (ચ) બૃથો (૨) છંદ વિગરેતુ ચાણનર. (૩) શરીર (૪) શરીરનું તજવું.

ચઇય ત્રિ૦ (વ્યક) ઊડેલું; તજેલું.

ચડ. ત્રિ૦ (ચુર) ચાર, ચારની સખ્યા.

ચડકણ. ત્રિ૦ (ચતુષ્કર્ણ) ચાર કાંઠે ગયેલ (વાર્તા.)

ચડક. પુ૦ (ચતુષ્ક) ચાર રમતા બેઠા થતા હોય તે સ્થળ. ચોક; ચોવાટો (૨) ચારનો સમૂહ-બૃથો.

ચડકણાય. ત્રિ૦ (ચતુષ્કનથિક) ચાર નયથી વસ્તુનો વિચાર કરનાર, જે નૈગમના સામાન્ય અશને સમ્રાટમાં અને વિશેષ

અશને વ્યવહારમાં સમાવી વળ શબ્દ નયને એક રૂપે માની સમ્રાટ, વ્યવહાર, ઋજુસત્ર અને શબ્દ એ ચાર નય માનતા હતા તે

ચડકણય. પુ૦ (ચતુષ્કણય) ચાર નયને માનનાર એક આશ્ચર્યિક મત

ચડકકર. ત્રિ૦ (ચતુષ્કર) ચાર દાથવાળા, ચતુર્બુજ.

ચડકોણ ત્રિ૦ (ચતુષ્કોણ) ચાર ખુણાવાળું, ચારસ.

ચડકલુત્તો. ગ્ર૦ (ચતુર્લુપ્ત) ચારવાર.

ચડગા. સ્ત્રી૦ (ચતુર્ગતિ) નરક, નિર્ધેય, મનુષ્ય અને દેવતા એ ચાર ગતિ.

ચઝગમણ. ન૦ (ચતુર્ગમન) ચાર નિશાંચ જવું તે.

चउगुण. ि० (चतुर्गुण) } या२ग३
चउगुणिय त्रि० (चतुर्गुणित) }

चउवत्ता. स्त्री० (चतुर्वत्तागित) युभावीस;
४४.

चउज्जामधम्म. पु० (चतुर्जामधम्म) या२ भदा
वन३ध धर्म; अहिसा, सत्य, अय्योप्यं अने
अपरिग्रह-ये या२ भदावन३ध वज्जेना
आवीस निर्धकरोये अनापेस धर्म

चउउम्माइया. स्त्री० () सापनी ओक
गति.

चउट्ठाण. न० (चतु म्थान) कर्मनो योडाणिओ
२स

चउट्ठाणवडिअ त्रि० (चतु म्थानगति) या२
प्रकारनु

चउणउइ. स्त्री० (चतुर्नगति) या२ग३

चउतीस. } स्त्री० (चतुर्त्तिगत) या२ास.
चउनीस. } ३४.

चउतीससम } न० (चतुर्त्तिगतसम) या२ा
चउतीसम } उपवास अगा करवा ते
(२) त्रि० या२ासमे. ३४ मे

चउत्थ. त्रि० (चतुर्थ) या२ा. याथा नय२नु
(२) पु० न० या२ा लक्ष्म; ओक उपवास

चउत्थंचउत्थ. पु० न० (चतुर्थचतुर्थ) ओक
ओक उपवास.

चउत्थग. } पु० (चतुर्थक) या२ाथीया नाव.
चउत्थव } त्रि० त्रि० त्रि० त्रि० त्रि० त्रि०
आवे ते ताव

चउत्थमत्त न० (चतुर्थमत्त) या२ा लक्ष्म
तप, ओक उपवास.

चउत्थाहिअ. पु० (चतुर्थादिक) या२ाथे या२ाथे
द्विस आवतो ताव.

चउत्थी स्त्री० (चतुर्थी) पक्षनी या२ाथी तिथि.
या२ा (२) त्रि० या२ाथी नय२नु.

चउहंत. पु० (चतुर्हंत) या२ा फानवालो-हा-
थीरत, छन्दो औरावत नामनो हाथी

चउहम्म. त्रि० (चतुर्हसन) योद, दश अने
या२.

चउहसपुव्व. न० (चतुर्हसपूर्व) योदपूर्व-आगम
विशेष दे० हास विहित थउ गयेस छे.

चउहसपुव्वि पु० (चतुर्हसपूर्ववि) योद पूर्वना
गताणुनार (साधु)

चउहसपुव्वी स्त्री० (चतुर्हसपूर्वी) योद पू-
र्वनो समूह.

चउहम्म. न० (चतुर्हस) ओक साथे १० द्वि-
सना उपवास करवा ते (२) त्रि० योदम्म.

चउहसी स्त्री० (चतुर्हसी) या२ा

चउहिमं } न० (चतुर्हिम) पूर्व, पश्चिम,
चउहिमं } उत्तर अने दक्षिण-ये या२
दिशागो नरक. आगे दक्षिमा.

चउनवह स्त्री० (चतुर्नवति) या२ाथ, ६४ वी
स०या.

चउनागा. न० (चतुर्नाग) या२ प्रकारनु गान,
भति, व्रत, अयधि अने भन, पयय

चउपज्जवमिय त्रि० (चतुर्पयवगित) या२-
या२ना थोड डगना न०मा या२ शेष
रहे ते

चउपगागा. } स्त्री० (चतुर्पयगत) या२पन ॥
चउपग. } स०या

चउपइया. स्त्री० (चतुर्पइका) या२ पय-
यागा जुगपरिसर्पनी ओक गत

चउपइी स्त्री० (चतुर्पइी) निर्यथ स्त्री,
या२पगी.

चउण्याग } स्त्री० (चतुर्पयाग) जुओ
चउण्या. } " यउपय " शब्द.

चउण्य पु० स्त्री० (चतुर्ण्य) योपयो;
या२ पययागा गाय, धोडा, हाथी विगरे.
(२) दरेक भासनी अभावास्थाने द्विस
आवनु या२ विथर करणुमानुं पीणुं
करण, ११ करणुमानुं नवमुं करणु.

चउण्याय. पु० (चतुर्ण्याय) जुओ 'यउपय'
शब्द.

चउण्याल. न० (चतुर्ण्याल) सूर्यालदेवनु प्र-
हरणुकोश.

જાડખુડ. ત્રિ० (જાડખુડ) ચાર પડવાળુ; ચો-
સર; ચોપડ.

જાડખુડિયા સ્ત્રી० (જાડખુડિકા) ચપટી વચા-
ળી તે

જાડખાલ. ત્રિ० (જાડખાલ) ચોકાળ, ચાર
પડવાળુ

જાડખાળ. પું० (જાડખાળ) ચતુર્થાંશ, ચોથો
ભાગ

જાડખંગ. પુ० ન० (જાડખંગ) ચાર પ્રકાર;
ચાર વિભાગ.

જાડખંગી સ્ત્રી० (જાડખંગી) ચોભંગી

જાડખાઈયા સ્ત્રી० (જાડખાઈકા) માળીનો
ચોથો ભાગ. ૨મ માપવાનું માપ. ૬૪
પગનું એક માપ.

જાડમાસા. સ્ત્રી० (જાડમાસા) ચાર માસનો
સમૂહ; ચોમાસુ

જાડમાસિય. ન० (જાડમાસિક) ચોમાસી તપ,
ચાર માસના ઉપવાસ કરવા તે.

જાડમાસિયા. સ્ત્રી० (જાડમાસિકા) ભિક્ષુની
ચોથી પડિમા કે જેમા એક માસ મુઠ્ઠી
ચારદાન અર્ચની અને ચારદાન પાણીની
કરે

જાડમાસ્ય. ન० (જાડમાસ્ય) આસાદી ૧૫ થી
કાર્તિકી ૧૫ સુધીનો સમય.

જાડમુહ ત્રિ० (જાડમુહ) ચાર મુખવાળુ,
જેની ચારે દિશામા દરવાજા હોય તેવો
પ્રાસાદ-દેવેલી

જાડ ત્રિ० (જાડ) કુશળ, હોશીઆર.

જાડ. ત્રિ० (જાડ) ચાર; ચારની સખ્યા.

જાડરંગ. ત્રિ० (જાડરંગ) જેના ચાર અંગ-
અવયવ છે તેવી વસ્તુ. ધર્મના ચાર અંગ-
દાન, શીલ, તપ અને ભાવ, શરણના
ચાર અંગ-અરિહન, સિદ્ધ, સાધુ અને
ધર્મ. (૨) હાથી, રથ, ઘોડા અને પાયદલ
એ ચાર જેના અંગ છે એવી સેના-સૈન્ય.

જાડરંગિણી. સ્ત્રી० (જાડરંગિણી) ચતુરંગી સેના;
ચાર વિભાગવાળી.

જાડરંત પુ० (જાડરંત) ચાર પ્રકારની ગતિ
જેમા ૧ એવો સસાર. (૨) ત્રિ० ચાર
પર્ય-નવાળો

જાડરંસ. ત્રિ० (જાડરંસ) ચોરસ, ચારખુણવાળું.

જાડરંગ. પુ० (જાડરંગ) ચંકારપક્ષી.

જાડરય પુ० () ચોરો, ચથુતરો.

જાડગાસી. } સ્ત્રી० (જાડગાસી) ચોરાશી,
જાડગાસી } ૮૪.

જાડગિરિય. ત્રિ० (જાડગિરિય) ૨૫શ, ધ્રાણ,
રસના, તેજ એ ચાર દ્રવ્યવાળો.

જાડવજ્ર. સ્ત્રી० ન० (જાડવજ્રાણ) ચોપત;
૫૮.

જાડવજ્ર. પુ० (જાડવજ્ર) વળુચતુષ્ક, વળ, ગધ,
રસ અને ગ્રંથ-એ નામકર્મની ચાર
પ્રકૃતિ.

જાડવીસ. સ્ત્રી० ન० (જાડવીસ) ચોવીશ;
વીશ અને ચાર.

જાડવીસામ. ન० (જાડવીસામ) ૧૧ ઉપ-
વાસ (૨) ત્રિ० ચોવીશમુ.

જાડવીસાચ. } ન० (જાડવીસાચ) બીજું
જાડવીસાચ. } આવશ્યક સૂત્ર; લોગ-
રસનો પાદ, જેમા ૨૪ નિર્થકરની સ્તુતિ છે.

જાડવિહ. ત્રિ० (જાડવિહ) ચાર પ્રકારનું.

જાડસદ્ધિ. સ્ત્રી० (જાડસદ્ધિ) ચોસદ, ૬૪

જાડસદ્ધિયા. સ્ત્રી० (જાડસદ્ધિકા) રસ તોળવાનું-
માણીના ચોસદમા ભાગનું માપ.

જાડસયગિ. સ્ત્રી० (જાડસયગિ) ચમોતેર;
૭૪ ની સખ્યા.

જાડસરણ. ન० (જાડસરણ) અરિહન, સિદ્ધ,
સાધુ અને ધર્મ એ ચારનું શરણ (આશ્રય)
લેવું તે. (૨) દશ પદ્ધતિમાંના એક પદ્ધતિ
(પુસ્તક) નું નામ.

જાડસાલ ત્રિ० (જાડસાલ) ચતુઃશાલ; ચાર
માળવાળુ. (ધર)

વડસિયા. સ્ત્રી (વૈકુણ્ઠિકા) ચાકુશ ના-
મના દેશની સ્ત્રી.

વડસિર. નં (વડુ. સિર) વન્નામા ચાર
વખત શુક્રને મળતક નમાડુ તે.

વડચોર પું (વકોર) ચકોર પક્ષી
વચોવચદ્વ. ત્રિ (વચોવચિક) - પૂનાધિક
થનાર, ચયોપચય દાનિવૃદ્ધિ પામનાર.

વંકમણ ત્ર (વકમણ) આમતમ કરવુ ત.
(૨) બાદુ ચાલવુ. (૩) વારવાર ચાલવુ
તે (૪) વાકુ ચાલવુ તે.

વંકમિષ્ટ. ત્રિ (વકમિલ) અનિશય ચાલેલ.

વંકાર. પું (વકાર) ચકાર, ચ અક્ષર.

વંગવેર. પું () કથરોટ. (૨) ચગરી

ચંગિમ. પું સ્ત્રી (વન્નિમ) ચુન્નતા
સાન્દર્ભ.

વંગેરિષ્ટા. } સ્ત્રી () પૂલ રા-
વંગેરી } ખવાની છાયાડી

વંચલ. ત્રિ (વચલ) ચચાળ, અસ્થિર;
ચપળ.

વંચલાયમાળ. ત્રિ (વચલાયમાન) ચલાય-
માન, ચચળ.

વંચુ. સ્ત્રી (વન્ચુ) ચાંચ.

વંચુચિવ્ય. નં (વચુચિત) ધોડાની એક
પ્રકારની ગતિ. ખોડી ચાલ.

વંચુમાલય ત્રિ () દર્પથી વિકાસ
પામેલ; રોમાંચ થયેલ.

વંચુચ. પું (વચુચ) એ નામનો એક અ-
નાય દેશ. (૨) તે દેશના નિવાસીમનુષ્ય

વંડ. ત્રિ (વણ) પ્રવણ; તીક્ષ્ણ. (૨)
અનિકોધી. (૩) પું કોધ, કોપ

વંડકોસિય પું (વણકૌશિક) એક સર્પ,
જેણે ભગવાન મહાવીર રવામીને ધડો
પરિસદ આપેા હતો

વંડરુદ્ધ. પું (વણરુદ્ધ) એ નામના એક
કોધી આચાર્ય.

વંડચાલ. પું (વણચાલ) એ નામનો એક
રાત્ર.

વંડા. સ્ત્રી (વણ) ચમરેંદ વગેરેની મધ્યમ
પર્વત-સભા. (૨) જેમ કોધી માણસને
શ્રમ ન લાગે તેમ જેમા શ્રમ ન જળાય
એવી દેવતાની એક મતિ.

વંડાલ. પું (વણાલ) નીચ જાત. (૨)
ભંગી, દેડ (૩) વર્ણશકર જાતિ.

વંડાલગ. નં (વન્દાલક) દેવપૂજા નિમિત્તે
પૂજ રાખવાનું તાપ્તાનુ વાસણ.

વંડાલિય. નં (વાગડાલ્ય) ચપડાગના જેવું
ફાંડ

વંડાલિય. નં (વણલીક) કોધિતે વશ
થાતે જુડે, બોલવુ તે

વંડાલિય ત્રિ (વાગડાલિક) ચણા સંબંધી;
ચણા જાતિમાં ઉત્પન્ન થયેલ.

વંડિક. પું નં (વાગિક્ય) કોષ

વંડિકિય ત્રિ (વાગિકનિયત) કોષ પ્રગટવાથી
રોડકપ ધરેલ, ભયંકર

વંડી સ્ત્રી (વણડી) એ નામની સાધારણ
વનગ્રપતિ (૨) ચણડીડી

વંદ. પું (વન્દ) ચંદ. ચન્દમા (૨) ચન્દ
નામનુ ત્રીજા દેવલોકનુ એક વિમાન. (૩)
વપ્રવિજ્યની પૂર્વ સરુદ ઉપરનો વખારા
પર્વત. (૪) જ્યાંનીથી દેવતાનો દન્દ. (૫)
ઉત્તર કુશ્વેનમાંતો એક દ્વદ કે જેને બે
પામે ક્યતક પર્વત છે. (૬) ચંદ નામનો
દ્રીપ તથા સમુદ્ર. (૭) જે વર્ષમાં અધિ-
કમાસ ન હોય તે સવન્સર. (૮) ચન્દ-
પુષ્પિકાનું પહેલુ અધ્યયન. (૯) આદમા
તીર્થકરનુ લાંબત. (૧૦) રાધાવેધની પુ-
તળીની આખનો ડોળો.

વંવક. પું (વન્દક) મોર પીછ ઉપરનો
ચાંદલો

વંવંકંત. નં (વન્દકાન્ત) ચન્દકાન્ત નામનું
ત્રીજા દેવલોકનુ એક વિમાન.

ચંદ્રકંતા. સ્ત્રી૦ (ચંદ્રકાન્તા) આણુ અવસરિપ-
ણીના ખીજા કુલકરની સ્ત્રી

ચંદ્રકૂટ. ન૦ (ચંદ્રકૂટ) ચન્દ્રકૂટ નામનુ ત્રીજા
દેવલોકનુ એક વિમાન. (૨) પુ૦ ૩૨૩
પર્યતનુ એક શિખર.

ચંદ્રકલ્પજ્ઞ. પુ૦ (ચંદ્રકલ્પજ્ઞ) રાધાવેધ-અ-
કરની રાધા પુતળીની તત્વા વચ્ચેથી આંખ
વિધવી તે.

ચંદ્રગુપ્ત. સ્ત્રી૦ (ચંદ્રગુપ્ત) મૈત્રવેયશી ચન્દ્રગુપ્ત
રાજા

ચંદ્રચરિયા. સ્ત્રી૦ (ચંદ્રચર્યા) ચંદ્રની ગતિ
ગાણવાની વિદ્યા.

ચંદ્રચ્છાય. પુ૦ (ચંદ્રચ્છાય) ચન્દ્રચ્છાય નામે
અગ્ર દેશનો ગળા કે જંગલો મંત્રિનાથ પ્રભુ
સાથે દીક્ષા લીધી હતી

ચંદ્રજના. સ્ત્રી૦ (ચંદ્રજના) વિમળ વાદન
કુલકરની સ્ત્રી.

ચંદ્રજાંગ પુ૦ (ચંદ્રયોગ) નક્ષત્રની સાથે
ચન્દ્રનો યોગ

ચંદ્રજમ્બ. ન૦ (ચંદ્રજંબ) ચન્દ્રજંબ નામનુ
ત્રીજા દેવલોકનુ એક વિમાન.

ચંદ્રણ પુ૦ ન૦ (ચંદ્રન) મલયાગર, ચન્દ્રન
(૨) સુખડનુ ઝાડ. (૩) અક્ષ-કોણનો
છવ. (૪) ચન્દ્રનમણિ, સચિનાકર્ણિન પૂ-
ર્વનો એક પ્રકાર (૫) ૩૨૩ પર્યતનુ
એક શિખર.

ચંદ્રણકલસ. } પુ૦ (ચંદ્રણકલસ) ચન્દ્ર-
ચંદ્રણઘટ. } નિર્મિત કળાશ, મળણકળાશ.

ચંદ્રણજ્ઞા. સ્ત્રી૦ (ચંદ્રણજ્ઞા) ચોવીસમા તી-
ર્થકરની મુખ્ય સાધ્વી; ચંદ્રનઆળા નામના
આરણ.

ચંદ્રણપેસિયા. સ્ત્રી૦ (ચંદ્રણપેસિકા) ચન્દ્રન
ધસનારી ઘસી

ચંદ્રણા. સ્ત્રી૦ (ચંદ્રના) ચંદ્રનઆળાસાધ્વી,
ભગવાન મહાવીરની પ્રથમ સાધ્વી

ચંદ્રણામરી. સ્ત્રી૦ (ચંદ્રણામરી) જૈન મુનિ-
ઓની એક શાખા.

ચંદ્રણી સ્ત્રી૦ (ચંદ્રણી) આચમન.

ચંદ્રણ્યમણપરિમિતિ. સ્ત્રી૦ (ચંદ્રણ્યમણપરિમિતિ)
ચન્દ્રણ્યની વિશેષરચનાવાળુ નાટક.

ચંદ્રણિ. ન૦ (ચંદ્રણિ) ચંદ્રનો દિવસ;
સામવાર.

ચંદ્રણીય પુ૦ (ચંદ્રણીય) ચન્દ્રમા નામનો ઠીપ.

ચંદ્રણ. ન૦ (ચંદ્રણ) અર્ધા ચન્દ્ર, આદ્યમાનો
ચન્દ્ર.

ચંદ્રણ. ન૦ (ચંદ્રણ) ચંદ્ર

ચંદ્રણામરી. સ્ત્રી૦ (ચંદ્રણામરી) એ નામનો
એક જૈન મુનિઓની શાખા

ચંદ્રણિમા. સ્ત્રી૦ (ચંદ્રણિમા) ચન્દ્ર
નામની પ્રતિમા-અભિપ્રાય કે જેમા ચંદ્ર
કળાની પેઠે શુક્લ પક્ષમા દરેક એક
કોણિઓ વધારના અને કૃષ્ણ પક્ષમાં
એકેક કોણિઓ ઘટાડના અમાવાસ્યાએ
એકેક કોણિઓ લેવામાં આવે તે, એક
પ્રકારનુ ઉલ્લાસી તપ.

ચંદ્રણણિ. સ્ત્રી૦ (ચંદ્રણણિ) જેમાં ચન્દ્ર
સમધી વર્ણન કર્યું છે તે ચન્દ્રપ્રણિ
નામનુ એક કાવિક ગુરુ.

ચંદ્રણવ્ય પુ૦ (ચંદ્રણવ્ય) ધાતકી ખડના
મહાવિદેહમાનો એક પર્વત (૨) એ
નામનો ગીતોદાનરીતો વક્ષગ્રકાર પર્વત.

ચંદ્રણમ. પુ૦ (ચંદ્રણમ) ચન્દ્રકાન્ત-
મણિ. (૨) જાતો દોડા (૩) ન૦ ચંદ્ર
પ્રભ નામનુ ત્રીજા દેવલોકનુ એક વિમાન.
(૪) પુ૦ આદ્યમા ચંદ્રપ્રભ તીર્થક. (૫)
એક જૈન મુનિ (૬) ન૦ ચંદ્રનુ સિદ્ધાસન.

ચંદ્રણમા. સ્ત્રી૦ (ચંદ્રણમા) ચંદ્રાસ નામની
મંદિરા-દાર (૨) ચંદ્રમાની મહોટી અગ્ર-
મંદિરા (૩) ચંદ્રપ્રભાદેવી. (૪) દશમા
અને ચોવીસમા તીર્થકરની પ્રવળ્યા પા-
લખીનુ નામ

ચંદ્રણહ પુ૦ (ચંદ્રણમ) વર્તમાન ચોવીસીના
૮ મા તીર્થકરનુ નામ.

ચંદ્રપ્પહા. સ્ત્રી૦ (ચન્દ્રપ્રમા) બુદ્ધિ " ચંદ-
પ્પહા " શબ્દ.
ચંદ્રપ્પહાવિમાન. ન૦ (ચન્દ્રપ્રમાવિમાન) એ
નામનું એક વિમાન
ચંદ્રમાળા. સ્ત્રી૦ (ચન્દ્રમાળા) ચન્દ્રમાળા નામની
એક નદી, કે જે મિથુના જાતને મળે છે
ચંદ્રમ પું૦ (ચન્દ્રમસ) ચન્દ્રમા.
ચંદ્રમંડલ. પું૦ ન૦ (ચન્દ્રમણ્ડલ) ચન્દ્રનું મ-
ણ્ડલ; ચન્દ્રનું વિમાન. (૨) ચન્દ્રનું ચિહ્ન.
ચંદ્રમંડલપરિમિતિ. પું૦ (ચન્દ્રમણ્ડલપરિમિતિ)
ચન્દ્રમણ્ડલની વિશેષ રચનાવાળું નાટક
ચંદ્રમસ પું૦ (ચન્દ્રમસ) ચન્દ્રમા
ચંદ્રમહત્તર. પું૦ (ચન્દ્રમહત્તર) એ નામના
એક આચાર્ય કે જેણે સમનિકા નામ
પ્રથમ રચ્યા છે.
ચંદ્રમાલિયા. સ્ત્રી૦ (ચન્દ્રમાલિકા) ચન્દ્રાચાર
હાર. (૨) એ નામનો એક નાટક
ચંદ્રવ્ય. પું૦ (ચન્દ્રક) મોરપાંખનો ચાંદો
ચંદ્રવ્યુત્પ. પું૦ (ચન્દ્રવ્યુત્પ) પાટલીપુત્રનો
પ્રાચીન રાજા; ચંદ્રવ્યુત્પ નામે મૈથિલ્યનો
એક રાજા.
ચંદ્રલેસ. ન૦ (ચન્દ્રલેસ) ચન્દ્રલેસ નામનું
ગ્રીક દેવલોકનું એક વિમાન
ચંદ્રલેસા. સ્ત્રી૦ (ચન્દ્રલેસા) ચન્દ્રના વિ-
માનની કાનિ
ચંદ્રવર્ધિસમ્ર. પું૦ (ચન્દ્રવર્ધન) ચંદ્રમાનું
વિમાન.
ચંદ્રવર્ણ. ન૦ (ચન્દ્રવર્ણ) આથા દેવલોકનું
ચન્દ્રવર્ણ નામનું એક વિમાન.
ચંદ્રસાલિયા. સ્ત્રી૦ (ચન્દ્રસાલિકા) મેડી; માળ,
મજ્જો
ચંદ્રસિંગ. ન૦ (ચન્દ્રસિંગ) ગ્રીક આથા દેવ-
લોકનું એક વિમાન
ચંદ્રસિદ્ધ. ન૦ (ચન્દ્રસિદ્ધ) ચન્દ્રસિદ્ધ નામનું
ગ્રીક દેવલોકનું એક વિમાન.

ચંદ્રસિરિ. સ્ત્રી૦ (ચન્દ્રસી) ચન્દ્રસી નામની સ્ત્રી;
ચન્દ્રસિરિ નામના બીજા કુલકરની માતા.
ચંદ્રસૂર્યસાવિણિયા. } સ્ત્રી૦ (ચન્દ્રસૂર્ય દર્શનિકા)
ચંદ્રસૂર્યસાવિણિયા } જન્મથી ત્રિવે-
દિવસે આગકને કરાવવામાં આવતું સૂર્ય
ચન્દ્રનું દર્શન (૨) ને પ્રસંગ થતો ઉત્સવ.
ચંદ્રસૂર્યમાલિકા. સ્ત્રી૦ (ચન્દ્રસૂર્યમાલિકા) એક
ગતનું ધરાયુ-દાગીનો.
ચંદ્રહારા સ્ત્રી૦ (ચન્દ્રહારા) ચંદ્રની હેરા;
ચન્દ્રહાર
ચંદ્રા. સ્ત્રી૦ (ચન્દ્રા) ચન્દ્રમાની રાજધાની,
ચંદ્રાપની રાજધાની.
ચંદ્રાગમણપરિમિતિ. ન૦ (ચન્દ્રાગમણપરિમિતિ)
ચન્દ્રાગમણની રચનાવાળું નાટ્ય વિશેષ
ચંદ્રાગમણ. પું૦ (ચન્દ્રાગમણ) ચંદ્રાગમણની એક
દેવમા આથા અવસરિપાણીના પાંચ
લીયકર
ચંદ્રાગમણા સ્ત્રી૦ (ચન્દ્રાગમણ) ચન્દ્રના માકક
આનંદ ઉત્પન્ન કરનારી સામ્યની ગતિ
પ્રતિમાઓ પૈકી ત્રીજી પ્રતિમાનું નામ
ચંદ્રામ. ન૦ (ચન્દ્રામ) ચંદ્રામ નામનું પાંચમા
દેવલોકનું એક વિમાન (૨) પું૦ અગ્ની-
મારમા કુળગરનું નામ.
ચંદ્રાચળ. ન૦ (ચન્દ્રાચળ) બુદ્ધિ " ચંદ્ર-
પ્પહા " શબ્દ.
ચંદ્રાલગ ન૦ () એક ગતનું
નામનું પાંચ.
ચંદ્રાવર્ણ. પું૦ (ચન્દ્રાવર્ણ) ચન્દ્રાવર્ણ નામનું
ગ્રીક દેવલોકનું એક વિમાન.
ચંદ્રાવરણપરિમિતિ. ન૦ (ચન્દ્રાવરણપરિમિતિ)
ચન્દ્રમાને ટાકવાની વિશેષ રચનાવાળું
નાટ્ય વિશેષ.
ચંદ્રાવલિપરિમિતિ. ન૦ (ચન્દ્રાવલિપરિમિતિ)
ચન્દ્રમાની વિશેષ રચનાવાળું એક નાટક.
ચંદ્રાવિઝમય. ન૦ (ચન્દ્રવિઝમય) ૨૬ ઉત્કલિક
સૂત્રમાંનું ૧૫ મુ.

चंदिम. पु० (चन्द्रमस्) चंद्रमा. (२) चंद्र-
माना दृष्टान्तवागु ज्ञातासूत्रनुं १० मु
अध्ययन. (३) आ नामना ओंके जैन
मुनि.

चंदिमसूत्रिय. पु० (सूत्रचिन्द्रमस्) चन्द्र अने
सूत्र

चंदिमा. स्त्री० (चन्द्रिका) अलुतरोपवाध
सूत्रना त्रोग्न वर्णना छडा अध्ययननु
नाम. (२) डाईनी नगरी निवासी लडा
साथवाडीना पुत्र (३) चन्द्रिका; ज्योत्स्ना.

चंद्रोत्तरवर्द्धिसग पु० (चंद्रोत्तरावर्द्धिमक) च-
न्द्रोत्तरावर्द्धिमक नामनु त्रोग्न द्वेवलोकेनु
ओंके विमान

चंद्रोत्तरावर्द्धि न० (चन्द्रोत्तरावर्द्धि) त्रोग्नाम्नी नगरीनुं
ओंके विमान.

चंद्रोत्तरावर्द्धि. न० (चन्द्रोत्तरावर्द्धि) त्रोग्नाम्नी
नगरीना आधारना चन्द्रोत्तरावर्द्धि नामना
ओंके विमान

चंद्रोत्तरावर्द्धि. न० (चन्द्रोत्तरावर्द्धि) ओ नामनु ओंके
चैत्य ६ जे उद्दिष्टपुर नगरनी आधार हनु

चंद्रोत्तरावर्द्धि न० (चन्द्रोत्तरावर्द्धि) चन्द्रोत्तरावर्द्धि
उपकर्षण.

चंद्रोत्तरावर्द्धि पु० (चन्द्रोत्तरावर्द्धि) चन्द्रोत्तरावर्द्धि.

चंपक } पु० (चम्पक) चंपानु आउ.

चंपक. }

चंपक. पु० (चम्पक) किपुर्पदेवता सभा
आगणनु चैत्यवृक्ष, चंपानु आउ. (२)
सूर्याभिला चम्पक वनना रक्षक देवता.
(३) चंपानु वन तथा त्या रहितार देव.
(४) चम्पक; चंपानु वृक्ष. (५) चंपानु
वृक्ष के जेनी हंडे वीसभा तीर्थकरने
केवणज्ञान थयुं.

चंपकवर्द्धिमक. न० (चम्पकवर्द्धिमक) चम्पक-
वर्द्धिमक नामनु ओंके विमान.

चंपा. स्त्री० (चम्पा) चंपा नामनी नगरी;
क्राष्टिक राजनी राजधानी; अंग देशना

पायनभन; आज्ञाक्षेत्र भागवतपुरना नामधी
ओण पाय छे ते.

चंपाणयरी. स्त्री० (चम्पानगरी) चंपानगरी
चंपापविमक्ति न० (चम्पापविमक्ति) चंपा-
नगरीनी अग्नरनी गोलायुक्त नाटक

चंपिजिया. स्त्री० (चम्पिया) जैन मुनिगण-
नी ओंके शाखा.

चक्रावगमपविमक्ति पु० (चक्रावगमपविमक्ति)
च अक्षरना आकारनी रचनावागु नाटक;
नाटकना उर प्रकारभांनो ओंके.

चक्र. न० (चक्र) पैरुं (०) वानुदेवनु
मुर्धन अक्ष. (३) चक्रान्त, १४ रत्नमानुं
ओंके (४) धर्मयक्ष (देवतानु अनानंद)
तीर्थकरनी आगण रहेंछे ते. (५) कुंभा-
रना चक्रडा. (६) चक्राकरे लाथनी रेखा.
(७) समूह; भङ्ग (८) मुशग; सांभल.
(९) आकाशमा चक्राकरे गोम कुंडाणा
जेनु थाय छे ते. (१०) पु० चक्रवो पक्षी

चक्रंग. पु० (चक्रांग) चक्रवाक नामे ओंके
पक्षी.

चक्रंग पु० (चक्रक) चक्र, आभरण विशेष.
चक्रजोति. पु० (चक्रजोति) चक्रधी लङ्गार
चक्रो. (२) वासुदेव, त्रायु अउ पृथ्वीना
राज.

चक्रकर्मय. पु० (चक्रकर्म) चक्रनी निशा-
नीवाणी ध्वज.

चक्रपुरा. } स्त्री० (चक्रपुरी) भद्राविन्द
चक्रपुरी } क्षेत्रनी वस्तुविभवनी मुख्य
राजधानी-नगरी

चक्रकरक. पु० (चक्रकर) चक्रनु रक्षण
करतार देव

चक्रकरय. न० (चक्रकर) चक्रवर्तिना चैत्य
रत्नमानु ओंके चक्ररत्न.

चक्रकल. पु० (चक्रकल) सिद्धासनना पदवाया.

चक्रकलियाभिषण. त्रि० () गो-
गाकार अउ, गोम उक्ते

चक्रवर्तीय. त्रि० (चतुर्भुज) अपवर्णक
नामही उरी गयेन.

चक्रयुग्म. नि० (चतुर्भुज) आपत्ती पं०
आध्या० २३५.

चक्रवर्तः पु० (चक्रवर्त) अन्तर्भा नां
आत्मा अवसर्पिणीना पीमन कृतकर. (२)
आत्मा कुलकरनुं नाम (३) वि० आत्मा-
वागुं

चक्रवर्तः पु० (चक्रवर्त) दृष्टिगतः आपन्नः
प्रेम

चक्रबुनेस त्रि० (चक्र लेख) जन्तुभा ज्ञ्या
आपतो श्रेय थाय-आप ज्ञ्या नी जय ते.

चरबुतोलप्र वि० (चरुमूलक) आपनी
व्यपनायागे।

चक्रवर्त्यशायनेस्स वि० (चक्रवर्त्यशय)
 ५-८२ उपवाणे।

चक्रवर्त. वि० (चक्रवर्त) नेत्रश्राव्य गन्ध.
आप्ययी गन्धाय

सहस्र. न० (चतु०) यत्, आ०.

चक्रबुध. पु० (नव.मुण्य) इति २.मु०ना
देवतायु नाम.

चक्रवर्त्त न० (चक्रवर्त्त) आपने आपने
आपने

चक्षुः, पु० (चक्षुः) कटाक्षः

नक्षत्र न० (च-म) आश्विन मासकी वधा
रुना जेगा भना होय ते अथवा अक्षरा

चवथी. श्री. (चवथी) एम. ए. व. ए. ए. ए.
अ. ए. ए.

चक्षसा स्त्री० () अष्ट मन्त्रवाङ्म.

રુચા, શ્રીમ (ચર્ચા) ચન્ન વિજેન્દ્રી સેવન
કરુ તે.

चक्षिय त्रि० (चक्षित) ग्रन्थ पुरान, विसे-
पन करे १, अर्थ १.

चज्जा. स्त्री० (चर्षा) पट्टिभाषा, सप्त. (२)
 व्याथरुण, वर्तन. (३) यत्न, गमन.

चह. पु० () विद्यार्थी.

चट्टसाला. मी० (चट्टसाला) नाना शिंदरानी
पाईशाणी.

चङ्ग पु० स्त्री० (चङ्क) चङ्कना (२) नाङ्क.

चङगा. पु० () समुदाय, समद
(२) नौकर, मेवक (३) मुण्य लडैया
(४) यत्क देनार-पश वनरे (५)
आडभर.

चङ्कड पृ० (चङ्कड) यथः ज्ञेया शून्य

चङ्गा. न० () यत्तु; डिप० मसु०

चडवेता. मी० (चय्य) चपटा मारवा,
पारस करवो, तमाया

चडिग्र वि० (च.टिग) २४३

चडुकारि. } त्रि० (चाटुकारिणि) आङ्. जाग
चडुयारि } तेम प्रनाः; भीक्षुपारा,
भाष्यज तस

चङ्गुल त्रि० (चङ्गुल) अस्थिः, यथा॥ वि-
पया॥.

चडुली. स्त्री० (चडुणां) वासना पुष्पाणां अ
प्रभागतो अग्नि

चण्ड्या, श्री० (चण्डिका) भवन मन्त्र
विशेष.

चक्रा ५० (चक्र) चक्र, चक्र, चक्र-चक्र
अथ चक्र.

चतु मि० (चतुः) व्या०.

चतुर्थ्या खा. (चतुर्थी) बिहना १५२ प-
डिभाभाती ज्योती प्रतिभा।

चतु नं १, १ मन्त्र श्रवणानी श्रवणी
पराङ्

चतुर्थ दिनांक (१५५५) १५५५ ईश्वर, १५५५ ईश्वर

चत्तात्ता } र्मी० (च-गणित) आदीस;
चत्ताजीसा. } ४०

चपल. त्रि० (चल) अ० ११

चाण्डिया } मी० (चण्डिका) या पुत्रः,
चण्डी. } ययौ

चमढणा. न० } () अष्ट दशक ते
चमढणा. सी० } (२) यांपय; हाप्रीद्वय.

(૩) ભુમી નાખતું. (૪) મદન કરતું ને.

(५) कथ्यता करती ते, पीडा करती ते.
 (६) निन्दा. (७) दात, पादु.
चमर. पु० (चमर) दक्षिण दिशाना असुर
 कुमारता राग; यमरेन्द्र. (२) यमरीगाय
 (३) पांथभा तीर्थकरता १ वा गणधरनुं
 नाम.
चमरचंच. पु० (चमरचंच) यमरेन्द्रनो रहें-
 हाणुनो पर्वत.
चमरचंवा. स्त्री० (चमरचंवा) यमचंवा या
 नामं यमरेन्द्रनी नागधानी.
चमरी. स्त्री० (चमरी) यमर पशुनी भाग.
चमरोप्याय. पु० (चमरोप्याय) यमरेन्द्र
 शक्ति साथे हावने उपर पहुँचें देवलोका
 गया ते, इस अर्थानुसारं ओक.
चमस पु० न० (चमस) आटवा, झण्डी.
 (२) यमम नामनो ओक देश
चमृ. स्त्री० (चमृ) मना. लरकर.
चम्र. न० (चम्र) आम्र, आमडी. (२)
 आम्रानी अगुडी.
चम्रम्र. पु० (चम्रम्र) आम्रानी तणी
चम्रम्रिड. त्रि० (चम्रम्रिड) आम्रानी आवेल.
चम्रम्रकाम पु० (चम्रम्रकाम) } आम्र
चम्रम्रकामिया स्त्री० (चम्रम्रकामिका) } णी
 अनावेली धेरी. (२) ओक कतना आम्रानी
 गुणा-पगरभा
चम्रम्रलंडिय. त्रि० (चम्रम्रलंडिक) आम्र-
 नाग सय उपकरणे रागनार ओक
 बिक्षुवर्ग.
चम्रम्र. न० (चम्रम्र) पादुका, सन्यासीनु
 ओक उपकरण (२) त्रि० आम्रनु अना-
 वेला; यममय.
चम्रम्रच्छेदना. न० (चम्रम्रच्छेदना) आम्रु का-
 पानु शस्त्र. (२) वाधर विजेने क-
 उडा-पट्टी.
चम्रम्रिज पु० (चम्रम्रिज) पक्षिविशेष;
 आम्रमिडी.

चम्रम्रपक्षि पु० (चम्रम्रपक्षि) आम्रानी पां-
 थवाणां पक्षी; छापा, वागुण वगेरे जेयर
 नियं पंथियनो ओक भेद.
चम्रम्रपट्ट पु० (चम्रम्रपट्ट) आम्रानी पट्टी.
चम्रम्रपाय. न० (चम्रम्रपाय) आम्रानी पात्र.
चम्रम्ररया. न० (चम्रम्ररया) यक्षवर्तीना आद
 रतमानु ओक के गे नदी समुद्र आदि
 स्थले नावानी (होडीनी) गरज सारे.
चम्रम्रकल पु० (चम्रम्रकल) यम्रकल, वन-
 अपनि विशेष.
चम्रम्रार. पु० (चम्रम्रार) यम्रार: पगरभां
 मनावनार
चम्रम्रिज. त्रि० (चम्रम्रिज) आम्रानी आंधिल.
चम्रम्रिड पु० (चम्रम्रिड) मुद्गर, कसरतनु
चम्रम्रिड } ओक साधन, आम्रानी वी-
 टाकेल पंथरवाणु दधियार
चम्रम्रिडग. न० (चम्रम्रिडक) लुटारनो लोट्टु डी-
 पवानो ओक ओग्नर. (२) मुद्गर.
चय. पु० (चय) देवलोकांथी ययनु तं.
चय न० (चयजन) तगवु, छाडु.
चय. पु० (चय) शरीर, देह. (२) दगलो,
 समुद्र (३) ओक छोट्टु. (४) गडि
चयग न० (चयग) ययन; यैमानिक अने
 न्यायिनी मरण (२) पतन, सरी गतु.
चयवचइअ त्रि० (चयवचइअ) ययनु छटतु;
 न्यायिक थनार.
चर. पु० (चर) दासता, आसता तसथव.
चर. त्रि० (चर) } आसतार: इनार.
चरअ. त्रि० (चरअ) } (२) सेवनार. आ-
 यरनार (३) धाडपाडी हलो करी बिक्षा
 भागनार वर्ग.
चरग. पु० (चरग) धाडपाडी हलो करी
 बिक्षा लेनार वर्ग. (२) डांश, मच्छर वि-
 गरे. (३) सन्यासीओनो समुदाय.
चरगपरिव्यायग. पु० (चरगपरिव्यायग) तापस
 विशेष, त्रिंटी.

ચરણ. ન૦ (ચરણ) સંયમ; ચારિત્ર. (૨)
ગમન; ત્રહાર. (૩) અભિભાટ કે ચરણ.

(૪) ચરણ, પગ. (૫) મેવન, આપર.

ચરણકરણ. ન૦ (ચરણકરણ) સંયમના મૂળ
અને ઉત્તર મૂળ.

ચરણાણય. પુ૦ (ચરણાણય) ક્રિયાને મુખ્ય માન-
નારનો મન.

ચરણમોહ. પુ૦ (ચરણમોહ) ચારિત્ર અશને
અટકાવનાર મોહનીય વિભાગ; ચારિત્ર
મોહનીય.

ચરણમોહણિય. ન૦ (ચરણમોહનીય) મોહનીય
કર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદ્ભવથી જીવ
ચરણ-ચારિત્ર ન પામે

ચરણવિધિ. પ૦ (ચરણવિધિ) ૨૯ ઉત્કલિક
સત્રમાનુ ૨૭ મુ મત્ર.

ચરમ. ત્રિ૦ (ચમ) છંદુ, છંદનુ (૨)
પાંચમા સુમતિનાથ તીર્થકરના પ્રથમ
ગાળુધરનુ નામ. (૩) જેને ફરીથી તે
ભવમા આવવુ નથી તે, છંદા ભવવાળો.

ચરમંત. ન૦ (ચમન્ત) ચરમાન્ત પ્રદેશ

ચરમતિથયર. પુ૦ (ચમતીર્થકર) છંદા
તીર્થકર; મહાવીરસ્યામી.

ચરમનિદાઘકાલ. પુ૦ (ચમનિદાઘકાલ) ઉ-
નાળાનો આખર વખત.

ચરમમવત્થ. ત્રિ૦ (ચમમવત્થ) છંદા ભ-
વમા રહેલ; ચરમશરીરી.

ચરમચરિસારસ્ત. ન૦ (ચમચરિસાર) ચોમા-
સાનો આખર સર.ય.

ચરમસમય. પુ૦ (ચમસમય) છંદોનો વખત

ચરિત્ર. ન૦ (ચરિત) ચેષ્ટા; આલયલગન.
(૨) જન્મ ચરિત્ર; જીવન જ્ઞાંત.

ચરિત્રા. સ્ત્રી૦ (ચરિકા) ગદ અને શહેર
વચ્ચેનો આઠ દાય પ્રમાણે રસ્તો (૨)
પરિત્રાજકા.

ચરિત્ત. ન૦ (ચારિત્ર) સંયમ અનુષ્ઠાન;
સદાચાર.

ચરિત્તકુસીલ. ત્રિ૦ (ચારિત્રકુસીલ) ચારિત્રને
દૃષ્ટિન અનાવનાર.

ચરિત્તપુરિમ. પુ૦ (ચારિત્રપુરિમ) ચારિત્રવાળો
પુરુષ.

ચરિત્તપુલાય. પુ૦ (ચારિત્રપુલાય) ચારિત્રને
નિ.સાર અનાવનાર પુલાય લગિધર્મનસાધુ

ચરિત્તચુદ્ધ. પુ૦ (ચારિત્રચુદ્ધ) ચારિત્ર રૂપે
ભાષ પામેલ.

ચરિત્તચાંદિ. સ્ત્રી૦ (ચારિત્રચાંદિ) ચારિત્ર રૂપે
ધર્મેની પ્રાપ્તિ થતી તે.

ચરિત્તમોહ. પુ૦ (ચારિત્રમોહ) } ચારિત્રને
ચરિત્તમોહણ ન૦ (ચારિત્રમોહણ) } અટકાવ-
નાર-ગોકનાર મોહનીય કર્મની પ્રકૃતિ,
સાળ કપાય અને નવ નોકપાય એ પ-
ચીય પ્રકૃતિ

ચરિત્તમોહણિજ્ઞ. } ન૦ (ચારિત્રમોહનીય)
ચરિત્તમોહણિય } બુદ્ધિ “ચરિત્તમોહણ”
શબ્દ.

ચરિત્તલલ્હિયા. સ્ત્રી૦ (ચારિત્રલલ્હિયા) ચા-
રિત્રની પ્રાપ્તિ.

ચરિત્તલોગ. પુ૦ (ચારિત્રલોક) સામાયિકાદિ
પાંચ ચારિત્રરૂપ લોક.

ચરિત્તવિણય. પુ૦ (ચારિત્રવિણય) ચારિત્રનુ
સમ્યક પ્રકારે પાલન કરવુ તે

ચરિત્તવિરાહણા. સ્ત્રી૦ (ચારિત્રવિરાહણા) ચા-
રિત્રનુ ખડગ કરવુ તે, યતમા ભગ
પાડવો તે

ચરિત્તાચરિત્ત. ન૦ (ચારિત્રાચારિત્ર) એક દેશે
ચારિત્ર અને એક દેશે અચારિત્ર-અવિરતિ;
ચિરતાવિરતિ, શ્રાવકપાણુ.

ચરિત્તચાર. પુ૦ (ચરિત્રાચાર) પાંચ સમિતિ
અને ત્રણ ગુપ્તિ એ આઠ ચારિત્રના
આચાર.

ચરિત્તારાધના સ્ત્રી૦ (ચારિત્રારાધના) ચારિત્રની
આરાધના

ચરિતારિય. પુ૦ (ચરિત્રારિય) વિશુદ્ધ ચારિત્ર-
વાળા સાધુ.

- चरित्तावरणिज्ज्ञ.** न० (चरित्तावरणीय) अस्मिन्ने दाडनार चरित्र मोहनीय इमे.
- चरिति.** पु० स्त्री० (चरित्रिन्) चरित्रवाणे.
- चरित्रि.** स्त्री० साध्वी
- चरित्रिन्द** पु० (चरित्रिन्द्र) यथापयान चरित्रवान्
- चरित्र.** त्रि० (चरित्र) अनिम-छेत्तु (२) अरुम शरीरी ७१. (३) पत्तयज्जामत्तना त्रीण पत्तना आसीयमा ढारुनु नाम
- चरिय.** न० (चरित्) आचरण, पत्तन. (२) त्रि० भेयन, आश्रित
- चरिय** पु० (चरिक्) पत्तयज्जामत्तना
- चरियनिवद्ध.** न० (चरित्निवद्ध) २० नाटके भावु छेत्तु नाटके, के इत्तमा तीरुत्तना छे इत्तयज्जामत्तना चरित्रानु ज्ञान आप यामां आच्यु छे
- चरिया** स्त्री० (चर्या) आचर्यु निदर इत्तया ते (२) धर्मासमिति (३) आचरणा परिपद (४) विद्या. गायरी
- चरियापरिसर.** पु० (चर्यापरिस्त्र) आचरणाते- निदर इत्तयाते परिप
- चरु.** पु० (चरु) दाडनी. (२) म्हाणी (३) यजमा इवेतं अग्निदान आपवानु पात्र
- चरेड्डा.** न० (चरु) रोमराष्ट्र-इत्तान्ती पाप्मावाणु पक्षी
- चल.** त्रि० (चल) आचरु, अस्थिर, चरित.
- चलण** न० (चलन) आचरु गीत, आच
- चलण.** पु० (चरण) अरण; पग. (२) जगत्तीना प्रथम शनकना दशमा उदशानु नाम
- चलणमालिया** स्त्री० (चरणमालिका) पगनु धरेणु, आऊर, तोडा, भेडी वगैरे
- चलणा.** स्त्री० (चलना) अति आचरु ते. (२) इत्तय, दाडरु ते.
- चलणिश्चा** स्त्री० (चलनिका) साध्वीनु इडी पत्त-म गीया. (२) आचरु. (३) पग दुभे तेडको इदय.
- चलणी.** स्त्री० (चलनी) पग दुभे तेडको इदय
- चलच्चल** त्रि० (चलच्चल) अस्थिर, अस्थिर.
- चलित्तिय.** त्रि० (चलित्तिय) छेत्तु निदर इत्तयाते अन्तमय इत्तनी भन्दिना इत्तयुमा नयी ते
- चलिय** त्रि० (चलित) अनायमान अयेत्तु (२) प्राण.
- चर.** पु० (चर) भरण, मोन.
- चवचव** न० (चवचव) अचचव अयेत्तु अयाद
- चवण.** न० (चवण) देवताके विगरेथी अचच-मन्त्र पाचरु, देवता के नारणीनु भरण.
- चवल** त्रि० (चल) अचण, अचण. उता-पग (२) आचण, अचण.
- चवला.** स्त्री (चवला) देवताती अके प्रभारनी गति (२) वीरणी, विद्युत.
- चवलिय** न० (चलित) आचण विगरेथ.
- चविया** स्त्री० (चविया) तीया अचवाणी अके पत्तयज्जाम
- चवडा** स्त्री० (चवडा) आगलीरती अचडी अचवाणी ते
- चमग.** पु (चमग) दाड पीवानो अचवाणी
- चाम्र.** पु० (चाम्र) नगडु, छेत्तु.
- चाइ.** त्रि० (चाइ) त्याग इत्तनार, त्यागी; अयनी
- चाइय.** त्रि० (चक) शक्तिरन्त, समर्थ.
- चाउकाल** पु० (चउकाल) अे संध्या अने अ मध्याह्न अम रात निदसमा अार वयन.
- चाउमोण** त्रि० (चउमोण) आर पुजावाणु.
- चाउमूट.** } पु० (चउमूट) जेणी आर
- चाउमूट.** } आचुअे आर इत्तमा विज-यसयक घटडी आचवी होय तेवो रथ. (२) त्रि० आर छंटावाणु.

ચાડજાતક. નં (ચતુર્જાતક) નં, એકથી, કેશર, મરી એ ચાર વસ્તુનું મિશ્રણ.

ચાડજ્ઞામ પુ. (ચતુર્જામ) અધ્યાસ, સત્ય, અગ્નેય અને અપરિચિત એ ચાર મહા-વ્રતમાં શ્રમણપણ્ય જેમાં દર્શાવ્યું છે તે ધર્મ, સાધુધર્મ વચ્ચેના આડીસ તીય કરોનો ધર્મ.

ચાડજ્ઞાનધર્મ પુ. (ચતુર્જ્ઞાનધર્મ) આઠ મહાવ્રતરૂપ ધર્મ.

ચાડનિય. પુ. (ચતુર્નિક) ચાલીસો તાવ, રોગ વિશેષ

ચાડનિય. ત્રિ. (ચતુર્નિક) એકમને ત્રિએ વર્તનને

ચાડનિયા સ્ત્રી (નાર્તિક) } નૃત્ય,
ચાડનમી સ્ત્રી (ચતુરંગ) } નીચી
ભિત્તિ

ચાડળાય ત્રિ. (ચતુર્ગાઢ) ચિત્તિઆના ચાઠ થાપા વચન, વિરચન મન અને વે-દન. (૨) વૈષ્ણુ આપવી, દરેક અને સંસ્કાર કરનાર ગાયત્રી (૩) નાચન, ગાનના ક્રેપન અને મંત્રન

ચાડમાઢયા સ્ત્રી (ચતુર્માસ) નાથા આગ

ચાડમાસ નં (ચતુર્માસ) મામાસ, ચા-તુર્માસ

ચાડમામિષ ત્રિ. ચતુર્માસિક । માતુમા-મિષ, ચાર મહિનાનું.

ચાડંગ નં (ચતુરંગ) આઠ અંગ

ચાડંગિજ્ઞ નં (ચતુર્ગીય) ઉત્તરધ્યયનના ત્રાગ્ન અધ્યયનનું નામ. (૨) ચાર ભાગ સાથે અષ્ટ રાગનાર.

ચાડંગિળી સ્ત્રી (ચતુર્ગિળી) જુઓ “ ચકિ-રગિળી ” શબ્દ

ચાડંત. ત્રિ. (ચતુરન્ત) નારકી, નિર્યય, મનુષ્ય અને દેવતા એ ચાર ગતિ છે અન્ત અ-વયવ જેનીતે, આરગનિર્ય ચાર અવયવ-વાળો સસાર (૨) ચાર વિજ્ઞાના ચાર

વિભાગવાળુ. (૩) ત્રણ તરફ સમુદ્ર અને એથો હિમાચલ એ ચાર જેના અન્ત-પર્યન્ત ભાગ છે એવા પૃથ્વી પ્રદેશ. (૪) જુઓ “ ચકિરન્ત ” શબ્દ.

ચાડંત. પુ. (ચતુરન્ત) ચક્રવર્તિ રાજા.

ચાડફ પુ. (ચતુર્ય) ખાડ, ગાળ, સાડર, દંધ વિગરેલી બનાવેલ ખાદ્ય વિશેષ. (૨) ત્રિ. ચાર વાર પરિભ્રમ થયેલ.

ચાડફક્તોગી નં (ચતુરફલગોલી) આગવાર પરિગત કરેલ ગાયનુ દંધ. પ્રત્યેક ગાયનુ દંધ બીજા ગાયને પાત્રુ અને પાત્રુ દર વચ્ચે ત્રણ ગાયને પાત્રુ એમ ચાર વખત કરી ચાલી વખતનું જ ગાયનું દંધ ઉત્પન્ન થાય તે.

ચાડથય પુ. (ચતુરથય) ચાથિયા તાવ

ચાડલ પુ. () ચાખા, ચાવડ, ભાત.

ચાડવગળ. } નં (ચતુર્વર્ગય) બ્રાહ્મણ,
ચાડવગ્ર. } દ્વિતીય વેશ્ય અને શડ-એ
ચાર વર્ગ (૨) સધુ સાધ્વા, શ્રાવક,
વારિકા એ ચતુર્વર્ધ સધ (૩) ત્રિ. ચાર વર્ગવાળુ

ચાડસ્માલગ. } નં (ચતુર્ગાતક) ચાર
ચાડ-સાલય. } માગવાળુ ભવન

ચાટુકર. ત્રિ. (ચટુકાર) પ્રિય વચન આલનાર

ચાટુકારગ ત્રિ. (ચટુકારક) જુઓ ચાટુકર.

ચાટુશર ત્રિ. (ચટુકર) મીઠું-મધુર આ-લનાર. (૨) ખુશામનિયા

ચા.ગફ પુ. (ચાળકય) પાટલીપુત્રના અ-ન્દગ્રુમ રાખના મત્રી

ચા.ગક્તો. સ્ત્રી (ચાળકયો) એ નામની એક સ્ત્રી

ચાણૂ પુ. (ચાળૂ) એ નામનો એક મધ્ધ ક જેને પ્રસન્ની સખામાં વાનુદેવ માંથી.

ચામર પુ. નં (ચામર) જેનાથી પવન નખાય છે તે ચામર; ચરી ગાયના વાળનું બનાવેલું હોય છે તે

ચામરા. સ્ત્રી૦ (ચામર) ચમરી, ચામર
 ચામીકર. } ન૦ (ચામીકર) નુવર્ણ; સાનુ.
 ચામીયર. }
 ચાય. પુ૦ (ત્યાગ) ત્યાગ, ત્યાગ
 ચાર. પુ૦ (ચાર) ગનમુસ, છુટી પોલીસ
 (૨) ચન્દ્રાદિકની ગતિ, રાસ (૩) સૈન્યનુ
 માપ કરવાની કળા. (૪) જમણ કરવું.
 કરવું (૫) એ નામનું એક રૂક્ષ (૬)
 ન૦ કૃષ્ણ વિશેષ, મેવા વિશેષ
 ચાતુરિસ પુ૦ (ચાતુરિસ) જાતી ખપર
 મળવનાર; ગનમુસ
 ચારમ્. } ન૦ (ચારક) કંદખાનું, કારાગર,
 ચારમ્ } જેલ
 ચારમણક પુ૦ (ચારમણક) જેલર
 ચારમંડ ન૦ (ચારમણક) કરાને રાક્ષા
 કરવામા જે વપરાય છે તે
 ચારમસાહ. ન૦ (ચારમસાહ) એક ગતનું
 કળાનું રૂક્ષ.
 ચારમસાહ. સ્ત્રી૦ (ચારમસાહ) કંદખાનું,
 જેલ
 ચારમસાહ. ન૦ (ચારમસાહ) જેલમાથી
 કેદિઓને છુટા કરવા તે
 ચારમ. પુ૦ (ચારમ) ચારણ નિધિચારણ
 સાધુ, જ્યાંચારણ અને નિધાચારણ.
 ચારમણ. પુ૦ (ચારમણ) એ નામનો
 મહાવીરજ્ઞામિનો એક ગણ
 ચારમણ. સ્ત્રી૦ (ચારમણ) ગણિત વિશેષ
 ચારમંડ. પુ૦ (ચારમંડ) મુસલ (૨) ચાર
 ચારિ. ત્રિ૦ (ચારિ) ચારનાર, ચારવાના
 સ્વભાવવાળું.
 ચારિ. સ્ત્રી૦ (ચારિ) ચારો, વાસ
 ચારિકા. સ્ત્રી૦ (ચારિકા) પરિત્રાજિકા,
 સાધ્વી.
 ચારિત. ન૦ (ચારિત) નિશ્ચયદષ્ટિએ આત્મ-
 સ્વભાવમા સ્થિરતા અને વ્યવહાર દષ્ટિએ
 સચમાનુષ્ઠાન.

ચારિય. ત્રિ૦ (ચારિય) વિનાશિત.
 ચારિય. પુ૦ (ચારિક) ગનમુસ. (૨) લડવૈયો;
 ચોદો (૩) હેર; ચોર
 ચારી. સ્ત્રી૦ (ચારી) ચારો, ખડ-ચાર.
 ચાર ત્રિ૦ (ચાર) નુન્દર; મનોહર. (૨)
 દર્શીચાર. (૩) પુ૦ ભરતક્ષેત્રના ચાર
 ચારીચીના ત્રીજા તીર્થકરના પ્રથમ
 ગણધરનું નામ (૪) ન૦ એક પ્રકાર
 રત્નું રાજ્ય.
 ચારાણ. પુ૦ (ચારાણ) } એ નામનો
 ચારાણ પુ૦ (ચારાણ) } એક દેશ.
 (૨) ત્રિ૦ તે દેશના નિવાસી.
 ચારાણ. પુ૦ (ચારાણ) એ નામનો
 એક પાલક
 ચારાણ. ત્રિ૦ (ચારાણ) મીઠું મીઠું,
 ખાસનાર
 ચારાણ. પુ૦ (ચારાણ) ત્રીજા સભવનાથ તીર્થ-
 કરના પ્રથમ ગણધરનું નામ
 ચારાણ. પુ૦ (ચારાણ) ચારાણ નામ
 વનસ્પતિ વિશેષ.
 ચારાણ. ત્રિ૦ (ચારાણ) ચાર ગતિ
 વડત જ્યાંનિશ્ચયકેવન, તેમાં ઉત્પત્તિ થયેલ
 જ્યાંનાંથી દેવતા.
 ચારાણ. પુ૦ (ચારાણ) ચારાણી.
 ચારાણ ન૦ (ચારાણ) } સમાધાન કર-
 ચારાણ. સ્ત્રી૦ (ચારાણ) } વાન શંકા ક-
 રી તે. પૂરપક્ષ. (૨) સ્થાનાન્તરે લઈ
 જવું તે
 ચારાણી સ્ત્રી૦ (ચારાણી) ધાન્ય આળવાની
 આળાણી.
 ચારાણ. ત્રિ૦ (ચારાણ) ચારાણના કરેલું;
 ચારાણ
 ચારાણી સ્ત્રી૦ (ચારાણી) એક ગતનું વાહ-
 વાહન.
 ચારાણી. } સ્ત્રી૦ (ચારાણી) ચારાણી.
 ચારાણી. }

જાણ. પુ. (જાણ) ધનુષ્ય.

જાણિત } ત્રિ. (જ્ઞાણિત) પ્રાણી બ્રહ્મ
જાણિય. } કરવામાં આવેલ, મારી નાખેલ.

જાણીય. પુ. (જાણીય) અગીઆરમા
દેવલોકનું એક વિમાન.

જાણ. પું. (જાણ) આપ પક્ષા, અપેષા.

જિમ. ત્રિ. (જિત) ઇટ પાળા વગેરેથી
ચણેલું. (૨) એકડું કરેલ.

જિમ્મ. સ્ત્રી (જિત) ચિત્ત, ચં.

જિમ્મ. ન. () મનનો પ્રેમ.

જિમ્મ. પુ. (જિમ્મ) પરિશ્રદનો ત્યાગ
(૨) નુપાત્રમાં આહારાદિક આપવા ને,
દાન.

જિમ્. સ્ત્રી (જિત) કાષ્ટની ચિત્ત, ચં.
(૨) એવ. ચિત્ત ઉપર કરેલ સ્મારક ચિહ્ન

જિમ્મ. ન. (જિતિમ્મ) વન્દન, એક
પ્રકારના પ્રાણમ.

જિમ્. સ્ત્રી (જિતિકા) જુઓ ' ચિમ્ ' શબ્દ.

જિમ્. પુ. (જિમ્) જેમાંથી પાળો રંગ
થાય તેનું એક ૬૦૫-૫૬૬

જિમ્. ત્રિ. () મહેલું. રાખગારેલું

જિમ્. સ્ત્રી (જિમ્) આગલીનું વૃક્ષ (૨)
ધાસનો બનાવટી પુરુષ-ઓડું

જિમ્. સ્ત્રી (જિમ્) આ મલીનું વૃક્ષ.

જિમ્. ત્રિ. (જિત્ત) ચિત્તવનાર, વિચારક.

જિમ્. ન. (જિત્ત) } વિચારવું, ચિ

જિમ્. સ્ત્રી (જિત્ત) } તવન કરવું

જિમ્. ત્રિ. (જિત્ત) } તે (૨) સ્મ-

જિમ્. ન. (જિત્ત) } રણ; સ્મૃતિ.

જિમ્. ત્રિ. (જિત્ત) વિચાર કરનાર

જિમ્. સ્ત્રી (જિત્ત) ચિત્ત, ક્રિડર. મનની

વ્યવસ્થા (૨) ધ્યાન. (૩) સ્મૃતિ; સ્મરણ.

જિમ્. ત્રિ. (જિમ્) ચિત્તમાં ગરક

થયેલો.

જિમ્. પુ. (જિમ્) સર્વ ક્ષેત્ર

પ્રાણ કરનાર મણિ. ચિન્તામણિ રત્ન.

જિમ્. ત્રિ. (જિત્ત) ચિન્તાવેલું; યા:

કરેલ. (૨) જેને ચિન્તા ઉત્પન્ન થઈ છે

તે (૩) ન. સ્મરણ; સ્મૃતિ

જિમ્. ન. (જિમ્) ચિહ્ન, નિશાની, લક્ષણ.

જિમ્. પુ. (જિમ્) ચાદ, ખાસ નિ-

શાનીયુક્ત પટ્ટો

જિમ્. પુ. (જિમ્) દાદી મુન્ડા આદિ

પુરુષ ચિન્તાવાળો પુરુષ (૨) પુરુષનો વેશ

ધારણ કરનારી સ્ત્રી વગર

જિમ્. ત્રિ. (જિમ્) ચિત્તવનાર,

ચિન્તા. (૨) દુર્ભેદ, દુઃખથી છૂટા

પાળ્ય

જિમ્. પુ. (જિમ્) કિલ્લ

જિમ્. ત્રિ. (જિમ્) કાલ (૨) પગ ધુટે નેટલા

કાલવાળો માર્ગ

જિમ્. ત્રિ. (જિમ્) દવા કરનાર.

જિમ્. કરનાર (૨) પુ. વૈદ.

જિમ્. પુ. (જિમ્) મયકર અવાજ

જિમ્. સ્ત્રી (જિમ્) વાદ્ય વિગે

જિમ્. મ. (જિમ્) ધનુ. અત્યંત.

જિમ્. ન. (જિમ્) ઉભા રહેલું તે

જિમ્. સ્ત્રી (જિમ્) મેંડક, ચિત્તિ

જિમ્. સ્ત્રી (જિમ્) હાથ વગળી એપટા

કરતી તે

જિમ્. ન. (જિમ્) ચેષ્ટા, સવિધાર અગ

પ્રત્યક્ષ મરડવા તે (૨) ત્રિ. ચેષ્ટા

કરેલ.

જિમ્. ન. (જિમ્) જુઓ ' ચિમ્ ' શબ્દ.

જિમ્. ત્રિ. (જિમ્) ઉભા રહેનાર

જિમ્. ત્રિ. (જિમ્) સ્થિર રહેલ

જિમ્. પુ. (જિમ્) ચક્ર. ચક્રો.

જિમ્. સ્ત્રી (જિમ્) ચક્રની, ચાકી

જિમ્. પુ. (જિમ્) એક વનનું પક્ષી.

જિમ્. ત્રિ. (જિમ્) પ્રકૃત કરેલું. (૨)

એક કરેલ (૩) આચરિત (૪) વિ-

દિત; કૃત.

ચિત્રણ. ચિં (ચેન્ચ) ચીન દેશમા ઉપત્ત
થયલ

ચિત્રહ નં (ચિત્ર) નિશાન, ચિત્ર

ચિત્રરૂપદ્ ચિં (ચિત્ર) ચાત્ર, ખાસ
નિશાનીયુક્ત પદો

ચિતિ સ્ત્રી (ચિતિ) ચિતા, ચં

ચિતિ. સ્ત્રી (ચેન્ચ) ચિતા ઉપરનું નમારક

ચિતિષ. નં (ચેન્ચ) જુઓ ' ચિતિ
શબ્દ.

ચિત્ત નં (ચિત) ચિત્ત, અન્ન, કર્ણ.

મન (૧) પદ ચિત્ત નામના મુનિ (૩)

પદનેની ગતિનો આર્થી. (૪) છા.

ચેતન (૫) જ્ઞાન, ચેતના (૬) અભિપ્રાય,

આશય (૭) ઉપગમ, પદ્ય

ચિત્ત પું નં (ચેત) ચેત મદિનૌ

ચિત્ત નં (ચિત) ચિત્તરામણ, જાત્રી, ફાટા.

(૧) નિં (ચિતિત, નાનાપ્રકારનું (૩)

પું ચિત્તો, એક જગતી માચાટારી

પન્થ (૪) નિં આશયકારી, નવાન નેવ

(૫) પું ચિત નામના એક પવન (૬)

વેળાદેવ અને વેળાવિ હન્દના લોકપા

ળાનું નામ (૭) જાનાનેન્દના પ્રથમ

લોકપાળનું નામ (૮) કાટ વિશેષ.

(૯) ચિં કાપડ, કાપડચિતર.

ચિત્તઉત્ત. પું (ચિત્ત) જન્મપદાવના

ભરતબદમા ચનાર ૧૬ મા તીર્થં

ચિતંગ. પું (ચિત્ત) યમ એંગી હુવ

આપનાર કષ્ટપ્રક (૨) ચિતાની એક

ગત, દિસક પશુની એક ગત.

ચિત્તકટ્ટર. નં () સુડાનુ

નાયધુ ત્રીધુ

ચિત્તકમળા સ્ત્રી (ચિત્તક) ચિત્તિના

ચક પવન ઉપર રહેતારી ચાર દિશા-

કુમારિકામાની બીજી, ભગવન્તના જન્મ

સમયે ત્રીવી કમળે ઉની રહેતી એક

વિદ્યુ કુમારી.

ચિત્તકમ્મ. નં (ચિત્તકમ્મ) ચિત્તનું (ચીત-
રયાનું) કમ.

ચિત્તકાળ પું (ચિત્તકાળ) ચિત્ત કરનાર;
ચિતાંગે

ચિત્તકૂડ પું (ચિત્તકૂડ) કન્થવિજયની પૂર્વ

સાદર ઉપરનો વખારા પવન (૨)

દેવકુડચંપમા નિપદ પવનથી ૮૩૪

વેતરન અન સાતીયા ચાર ભાગ ઉતરે

સીતા નદીને પરી કંઠે આવેલ એક

પવન (૩) જન્મપદાવના મેશ્થી પૂર્વ

દિશામા ચીતા મહાનદીના ઉતર કંઠે

ઉપરનો એક વખારા પવન

ચિત્તગ પું (ચિત્ત) ચિત્તોરો, પશુ વિશેષ.

ચિત્તગ. પુ (ચિત્ત) ચિતાંગે, ચિત
કરનાર

ચિત્તગુન પુ (ચિત્તગુ) ચિત્તગુન નામે

ભગવન્તમા આવતી ચાવીસીમા થનાર

મા તીર્થંકર.

ચિત્તગુના સ્ત્રી (ચિત્તગુ) ચમરેન્દ્રના

લોકપાળાની ત્રાજી અગ્રમદિપા. (૨)

ત્રીજા દિશાના કચક પવનપર પસનારી

આ દિશા કુમારિકામાની સાતમી

ચિત્તચણ. ચિં (ચિત્ત) મનને યાગ્યનાર.

ચિત્તપક્ષ પું (ચિત્ત) વેળાદેવ અને

વેળાદેવી હન્દના લોકપાળનું નામ. (૨)

ચાર દ્વિવચાળા છવની એક ગત.

ચિત્તપત્ત પું (ચિત્તપત્ત) ચિત્તપત્તક, ચિ-

ચિત પાંખવાળો ચઉરિન્દ્રિય છવ વિશેષ

ચિત્તપરિચ્છેદ ચિં () ન્હાનું.

કધુ

ચિત્તમિત્તિ. સ્ત્રી (ચિત્તમિત્તિ) ચિત્તવાળી

બીન. (૨) સ્ત્રીની છત્રી.

ચિત્તમંત ચિં (ચિત્ત) સચિત્ત; સજીવ

પરનુ

ચિત્તચર. પું (ચિત્ત) જુઓ "ચિત્તચર"

શબ્દ.

वित्तसं. पु० (चित्रसं) विविध रसना
लोभन-आद्य पदार्थ आपनार इत्यत्र

वित्तल. पु० (चित्रल) लोभनी पशु, यिनो
(२) त्रि० विविध रसनु, कायरयिनु

वित्तलि. पु० स्त्री० (चित्रलि) भुक्ति संप
के ते चित्तल नाम्नी ओगणाय छे

वित्तविभ्रम. पु० (चित्तविभ्रम) चित्तविभ्रम,
धेयछा.

वित्तसंभूय न० (चित्तसंभूय) चित्त अने
संभूत नामना आप्तावना उतान्तरागु
उत्तराध्ययन भूतनु तेरमु अध्ययन

वित्तसभा. स्त्री० (चित्रसभा) लोभनीया धर
त्रिता. स्त्री० (चित्रा) चित्रा नामनु नद्वार

(१) पहेंला देवदेवता नन्द शकना लोक-
पाण ओभनी श्रीछ अथमदिनी (३)
भगवतना लोभ वभने दावे छाने
उभी गहेनार ऐक निवृ कुमारी देवी (४)
विदिशाना उच्च पर्यंत उपर गहेनारी
यार दिशा कुमारीमानी पहेंवी.

चित्राण्य त्रि० (चित्राण्य) श्रीजनना (आ-
याचना) चित्तने अनुसरी वतना० अ-
च्छा नदि ते.

चित्रासूत्र पु० (चित्रासूत्र) लीला अस-
वाणी ऐक जननी वतम्पति.

चित्रार. त्रि० (चित्रार) चित्रागे.

चित्ति त्रि० (चित्ति) चित्रादे. चित्रागे.

चित्तिय. त्रि० (चित्तिय) चित्रादे

चित्तिया. स्त्री (चित्तिया) ऐक चित्रागे पशुनी
भाद्य, चित्तरी.

चित्र त्रि० (चित्र) आच्येन, पाणेन (२)
जंभां ऐक वभन गवायु लेय तेवे
प्रदेश.

चिपिड. त्रि० (चिपिड) यपड

चिपिडय पु० () अथ चित्रादे.

चिपिण पु० () चित्रादेना प्रदेश.
(२) कथारा, कथारावाणे प्रदेश.

चिम्भडिया स्त्री० (चिम्भडिका) डाडडीनी
वेन. (२) भाजनी ऐक जति.

चिम्भट. } त्रि० (चिम्भट) यपरा नाक्यागु.
चिम्भट. } यपड.

चिय. त्रि० (चिय) उपयय-ट्टि पामेन.

चियका } स्त्री० (चिया) चिता, ये
चियगा }

चियत्त त्रि० () प्रेम उगवनादे,
लोभप्रिय (२) अभिमत, सम्मत (३)
न० प्रति

चियत्त. त्रि० (चियत्त) चित्रादे

चिया स्त्री० (चिया) चिता, ये

चियाम } पु० (चियाम) चिया
चियाय }

चिर. न० (चिर) चित्रा वभन, चित्रा काग

चिराह } त्रि० (चिराह) चित्रा

चिराह } आनुययागा, दीर्घकाग
चिराह.

चिराग न० (चिराग) चित्रा वभन, चित्रा
काग, चित्राग सुधी

चिराहय. त्रि० (चिराहय) चित्रा पुरातनी,
चित्रा प्राचीन

चिराहण त्रि० (चिराहण) पुरातन, प्राचीन.

चिराहय स्त्री० (चिराहय) चित्रा देशमा
रहेनार श्री

चिराहपुत. पु० (चिराहपुत) चित्रादे-
नियारी वनाया गेहनी चित्रादी नाम
मनीने पुन, ऐक चित्र साधु

चिराहिया. } स्त्री० (चिराहिया) चित्रा
चिराहिया. } देशमा उपयय ययन मनी.

चिराय पु० (चिराय) चित्रा साधवादेना
ऐक मस. (२) चित्रा, चित्रादी ऐक
जन. (३) त्रि० चित्रा देशमा रहेनार.

चिलिचि. } त्रि० () चित्रादे
चिलिचिल. } मनी.

चिलिचिल } त्रि० () चित्रादे
चिलिचिल } अथुयि, अपवित्र.

चिलिमिणी. } स्त्री० () पडतो,
चिलिमिलिया } दाकवानु वस्त्र (२) देगी.
चिलिमिली. } होरडी
चिलिमिलिगा. }

चिल्ला त्रि० () देही'यमान, प्रकाश-
मान (२) तीन, आसक्त.

चिल्लड. पु० स्त्री० () शिक्षा
पशु निशेप, यिनो. (२) काटवागु
जगाशय, नानु नगाव. (३) त्रि० देही-
'यमान

चिल्लडय. पु० () लोडडी, ऐक
जगादी जगाव.

चिल्ला. स्त्री० (चिल्ला) श्रमिक श्रमनी
पड्यालीनु नाम

चिल्लय त्रि० () अगाडु, देही-
'यमान

चिल्लत पु० स्त्री० () जगाभिश्च
काटवागु आन. नानु नगाव (२)
त्रि० देही'यमान, अमकनु (३) पु०
स्त्री० अतरो

चिल्लित. } त्रि० () नुशाभित
चिल्लिय. } प्रदीप (२) तीन, आसक्त.

चिल्ली (चिल्ली) ऐ नामनी डीडी वनस्पति.

चिहुर पु० (चिहुर) इतर, पाग.

चीणा. पु० (चीन) चीन देश (२) त्रि०
चीन देशांत राहिल. (३) नानु, लघु

चीणसुय. न० (चीनायुक्त) चीन देशांत अ-
नायट, देशमी वस्त्र. (२) चीन देशांत
मीठांमोनी आगथी उपाय अतु अतु,
देशम

चीणपट्ट पु० (चीणपट्ट) चीन देशांत थनाई
ऐक जगतनु वस्त्र.

चीणपिट्ट } पु० (चीणपिट्ट) सिन्दूर. (२)
चीणविट्ट. } टिगो.

चीर. न० (चीर) वस्त्र, लुगडु. (२) आडनी
आडनु वस्त्र

चीरड. पु० (चीरड) वारड; पक्षी विशेष.

चीरिंग } पु० (चीरिंग) शरीरांत के रस्ता-
चोरिय } मां पडेल यीथरातो अुरपो
अनावी धारण करतार ऐक लिङ्गक; वर्ग.
(२) काटेला डपडां पडेरतार ऐक जगतना
साधु

चीवर. न० (चीवर) वस्त्र, लुगडु.

चुग्र. त्रि० (चुग्र) अष्ट थपेल, पतिन.
(२) अथेल, मराण पोमेल. (३) विनष्ट.

चुग्रचुग्रसेगिया स्त्री० (चुताच्युतश्रमिका)
च्युताच्युत श्रमिकाजना; दृष्टिवादान्तर्गत
परिकर्मनो ऐक भेद

चुग्रचुग्रसेगि रापरिकर्म. (चुताच्युतश्रमिका-
परिकर्मन) दृष्टिवादान्तर्गत परिकर्मनो
सातमां भेद.

चुग्रचुग्रवत न० (चुताच्युतावत) चुग्र-
चुग्रसेगिया परिकर्मनो सातमां भेद

चुचुगा पु० (चुचुग) ऐक आर्थजानि.
ऐश्य वनि.

चुचुय पु० (चुचुक) भंडार जनिनां ऐक
भेद.

चुंदी. स्त्री० () नानी कुल (२)
नानो अभात.

चुंबण. न० (चुम्बन) युग्मन; युभा

चुक्क त्रि० () सेकडु, लुगडु

चुम्ब त्रि० (चांच) योज्जु; पवित्र.

चुचुय पु० (चुचुक) युयुक्त नामनो देश
(२) त्रि० ते देशां वसतार.

चुचुया. स्त्री० (चुचुका) बननो अभलाग;
दीटी

चुचुय. न० (चुचुक) स्तननी दीटी, थीटी.

चुडण न० () लुनुं थतु, हाटी जनुं;
सडी जतु

चुडलिय. न० () उभाडियानी पेंडे
इरवतां वंदना करवाथी ला-
गतां होप, वंदनानो अत्रीसभो होप.

बुडिली. स्त्री० () उभाडिय.

જુહુલિ. સ્ત્રી. () સપ્તમનો ખડનો પુણે.

જુહુણ પું. ન. (વૃણ) બૃકા; રેત. (૨) એ નામનો ગુચ્છો-ગુચ્છવનસ્પતિ (૩) કેશર કરતુરી વગેરે સુગંધિ દ્રવ્યનુ ચૂર્ણ (૪) ચમત્કારી ચૂર્ણ; મનેલ બકી. (૫) ચુનો. (૬) આટો, લોટ.

જુહુણકોસય. ન. (જૂઠકોસૈક) એક જાતનો ખાવાનો પદાર્થ.

જુહુણજુલિ. સ્ત્રી. (જૂઠજુલિ) અખીર, ગુલાલ વિગેરે ચૂર્ણ બનાવવાની યુક્તિ-વિજ્ઞાન. ૭૨ કળામાની એક

જુહુણજોય પું. (જૂઠજોય) રત્નબનાવિકર્મ. ચૂર્ણમેળ

જુહુણય. પું. (જૂઠય) ચુનો

જુહુણયપેસિયા સ્ત્રી. (જૂઠયપેસિકા) ચૂર્ણ પીચનારી દાગી.

જુહુણવાસ પું. (જૂઠયર્પ) ચૂર્ણ-કેશર વગેરે ગુણધ્ર દ્રવ્યની ટ્રાઈ

જુહુણચ ત્રિ. (જૂઠિન) ચુરેચુરો કરેલ. ચૂર્ણ થયેલ.

જુહુણચા. સ્ત્રી. (જૂઠિકા) ચૂર્ણરૂપે વસ્તુનો ભંડ, એક જાતનો પૃથ્વભાગ

જુહુણગામામ પું. (જૂઠિકામામ) ભાગનો પણ ભાગ, અશનો અશ.

જુહુણયામેદ. પું. (જૂઠિકામેદ) વસ્તુનો ચૂર્ણ રૂપે ભેદ.

જુત. ત્રિ. (જુત) પ્રાણરહિત અનેલુ.

જુશ પું. (જૂશ) જનકન ચૂર્ણ. (૨) આટો; લોટ. (૩) ચૂર્ણ; બુકો.

જુશગ. પું. (જૂશક) સોયરો-સુરમાદિક ચૂર્ણ.

જુશી. સ્ત્રી. (જૂશી) ચૂર્ણ. બકી. (૨) લોટ.

જુષ્પલય. પું. () વિજય નામના દેવનું આયુષાલય-શસ્ત્રો રાખવાનું ઘર.

જુલળી સ્ત્રી. (જુલની) કપિલપુરના રાજની રાણી; અલ્પદત નામના આરમા ચક્રવર્તિની માતા

જુલળીપિય પું. (જુલનીપિય) ભગવાન મહાવીરના એકમુખ ઉપાનક

જુલમી. } સ્ત્રી. (જુલમી) ચોરાશી.
જુલમીદ. } ૮૪

જુલ ત્રિ. () ન્હાનુ; કધુ

જુલમ પું. () ભાત. ખોરાકની એક વસ્તુ

જુલમીદેવી. સ્ત્રી. (જુલમીદેવી) દુષ્ટરાગની ચુલળી નામની દેવી (રાણી)

જુલપિડચ. પું. (જુલપિડ) પિતાનો નાનો ભાઈ, કાકા

જુલમાડ. સ્ત્રી. (જુલમાડ) ઓરમાન મા.

જુલમાડયા સ્ત્રી. (જુલમાડયા) ઓરમાન માતા (૨) કાકી

જુલસયમ પું. (જુલસનક) ચુલસનક નામનો મહાવીરનામિનો એક આવક; દશ આવક-માનો એક

જુલહિમવંત પું. (જુલહિમવંત) ભરતક્ષેત્રની મર્યાદા બાધનાર પર્વત, ભરત અને હેમવયને જુદા પાડનાર (એની વચ્ચે આવેલ) પર્વત

જુલહિમવંતકૂડ. (જુલહિમવંતકૂડ) ચુલહિમવંત પર્વત ઉપરના અગીઆર કૂડમાનુ ખીજું કૂડ-શિખર

જુલહિમવંતગિરિકુમાર પું. (જુલહિમવંતગિરિકુમાર) દેવ વિશેષ, જે ચુલહિમવંતના અધિષ્ઠાતા છે.

જુલહિમવંતા. સ્ત્રી. (જુલહિમવંતી) ચુલહિમવંતગિરિ કુમાર દેવનાની રાજધાનીનું નામ.

જુલી. સ્ત્રી. (જુલી) ચુલડી; ચૂલી; ન્હાનો ચૂલો.

જુડામણિ પું. (જુડામણિ) ચૂડામણિ; મુગટ.

ચૂય. પુ० (ચૂત) આંખાનું ઝક્ષ (૨) સર્વા-
જના આત્ર પનના રક્ષક દેવતા (૩) એ
નામની લતા

ચૂયર્વાર્ડિમ્મચ્ચ ન૦ (ચૂત્ત્વત્તવક) એ નામનું
એક ઇન્દ્રનું વિમાન

ચૂયર્વાર્ડિમા સ્ત્રી० (ચૂતાત્તવા) સૌધર્મ-
ન્ની અગ્રમણિની દેવીની રાજધાની (૨)
ઈરાણી વિશેષ

ચૂયવણ. ન૦ (ચૂત્ત) અર્થાત્તવિમાનના
ઉત્તર દરવાજાની ૫૦૦ જેઠન ઉપર
આવેલ આંખાનું એક વન કે જે સાગ-
આર હાતર જેઠન લાખુ અને પાચમે
જેઠન પહેલુ છે.

ચૂયા. સ્ત્રી० (ચૂતા) સૌધર્મન્ની અગ્રમણિ-
ની રાજધાની (૨) મહેન્ની એક
અગ્રમણિ.

ચૂલણી સ્ત્રી० (ચૂલની) અલ્પન ચક્રવર્તીની
માતા

ચૂલા સ્ત્રી० (ચૂડા) ચોટી, શિયા, માટલી
ચૂલામણિ. પુ० (ચૂડામણિ) મુગટ.

ચૂલિમંગ ન૦ (ચૂલિકા) ચોગલીશાખ
પ્રયુત પરિમિત કાગલિભાગ

ચૂલિચા. સ્ત્રી० (ચૂલિકા) દષ્ટિસદ્ અગતા
પાચ વિભાગમાના પાચમે-જેઠો વિભાગ.
(૨) મૂળસૂત્રમા ન પતાવેલ દષ્ટિકેત
સમ્રદ કરી અતમા પતાવેલી તે.
(૩) ચોરાળીશાખ ચૂલિઅગ પ્રમાણનો
કાગલિભાગ (૪) ચૂલિકા ચોટલી,
શિખર.

ચૂલિય પું० (ચૂલિક) ચૂલિક દેશ. (૨)
ત્રિ० તે દેશમા વસતા (૩) આં ન૦
સખ્યા વિશેષ

ચૂલિયા સ્ત્રી० (ચૂલિકા) ચૂડા; સગડી.

ચૂતોવણયણ. ન૦ (ચૂતોવણય) ચોટલી
ઉતારવાનો-મુરુડન કરાવવાનો મસ્કાર

ચે. મ૦ (ચેત) જ્ઞે.

ચેમ્. ન૦ (ચેમ્) જાન, ચૈતન્ય. (૨) મન;
ચિત્ત. અન કરણ.

ચેદ્ય. ત્રિ० (ચેતિત) કંડેલુ, ખનાવેલુ,
ચાગાવેલુ

ચેદ્ય પુ० ન૦ (ચેત્ય) યક્ષ યગે વ્યતર-
દેવતાનું આપન-આત, દેવસ્થાન. (૨)
વ્યતરના આપનવાળા અથવા તેના વિ-
ગાનો આગ, ઉગાન. અ રામ, અગીઆ.
(૩) તીર્થકરનું જાન, કવળજાન (૪)
શ્રમણ, સાધુ (૫) વ્યતર આદિ દેવતા
(૬) ત્રિ० ચિત્તને આતર ઉપગમવાર
(૭) ન૦ કાદી મહાપુરુષની એક ઉપર
કરેલુ સ્તુતિ ચિદ્દ કે સમારક; અવરોધ
રાખ. અસ્થિ કાદા ભરે. (૮) જલદી,
ઉતારણુ (૯) સભાગૃહ, સભાગૃહ પાસેનું
ઝા (૧૦) અયુતરાવાળુ વક્ષ (૧૧)
દેવતા ચિદ્દ બન ઝક્ષ; જ્યા તીર્થકરને
કવળજાન ઉત્પન્ન થાય તે.

ચેદ્યલમ્. પુ० (ચેત્યતમ) મુધર્મા સભાની
વચ્ચે મણિપીઠિકા ઉપર જે સાક જેઠન
ગર્યા માળવક નામના શબ્દ છે તે.

ચેદ્યશ્મ પુ० (ચેતશ્મ) ચેત્યઝક્ષ અને
પ્રજાવના વચ્ચે મણિપીઠિકા ઉપરનું
ચિત્ત આદિકાદગ્નક ન્તુષ

ચેદ્યમ્મલ્લ તુ० (ચેત્યમ્લ) વાળ વ્યતરની
મુધર્મા સભાની આગળ મણિપીઠિકા
ઉપર રત્નમય ઝક્ષ કે જેની આડે જેઠ-
નની ઉચાક છે. (૨) જેની નીચે તીર્થ-
કરને કવળજાન થયુ હોય તે ઝક્ષ.
દેવતાઓની સભાના દરેક દરવાજા આગળ
મહાધ્વજ અને ચેયથુભની વચ્ચેનું ઝક્ષ.
(૩) જેની નીચે ચેતરો આધેસો હોય
તે ઝક્ષ.

ચેટ્ટા. સ્ત્રી० (ચેટ્ટા) ક્રિયા; આચરણ. (૨)
પ્રયત્ન.

ચેદિય ત્રિ० (ચેટ્ટિ) ચેપટા કરેલુ.

चेड. पु० (चेड) पण पासें रहेतार नोकर
(२) आगक.

चेडग. पु० (चेडग) विशाखा नगरीनो येडक
नामनो रागन क जे मडावीर प्रबुनो
परम लका हनो (२) हास

चेडय. पु० (चेडय) कुमार, छोटो (२)
हास, नोकर

चेडिया. स्त्री० (चेडिका) फासी, मानडी, पादा.
चेनिय न० (चैन्य) जुओ ' चेत्य '
शब्द.

चेत्त. पु० (चैत) अचम.स (२) जैन मुनि-
आनो अक अ ७

चेत्ती स्त्री० (चैती) जैन मासनी पुनम
चेदि. पु० (चदि) येद नामनो देव (२)
त्रि० ते दाना रीश

चेय न० (चेतम) चित (०) पजान (३)
अच, आत्मा.

चेय ग्र० (चै) अभंग, आकस

चेयण. पु० (चेतन) आत्मा, अच (२)
त्रि० जानवाणा. चेतनवाणा

चेयणा स्त्री० (चेतना) जानाई चेतना.
चैतन्य.

चेयणग. न० (चैतन्य) अचन, अचपाय.

चेया. स्त्री० (चेतना) चेतना-जानशक्ति

चेल. न० (चैल) पख. जुगड.

चेलग न० (चेलक) सन्यासीओनु अक
उपकरण.

चेलगोळ. न० (चेलगोळ) अक मननु पख.

चैला स्त्री० (क्लिगता) चिज्ञान (क्लिगता)
भेदक देशमा उत्पन्न थंयन हास.

चैलग त्रि० () जुओ ' चिहय '
शब्द.

चैडणा. स्त्री० (चैडणा) अजिक रागनी
राणी, येडा रागनी पुत्री

चैव. ग्र० (चै) निश्चय, अवधारण.

चैव. ग्र० (चै) सादश्यश्रोतक अवयव.

चोअअ त्रि० (चोअक) प्रेरक; प्रशकर्ता;
प्रपत्ती

चोअअ. पु० (चोअक) अक मननु इण.

चोअअ. न० (चोअन) } प्रेरणा.
चोअआ. स्त्री० (चोअना) }

चोअम त्रि० (चोअन) प्रेरयंतु; प्रेरणा
करेण; पुनन

चोअख त्रि० (चोअ) चोअ, पयित, साध

चोअखलि. त्रि० (चोअशील) आप्रदा; श-
रीर यन्त्रादिने साधनुक राखनार.

चोअला. स्त्री० (चोअला) आक्षा नामनी
परिवाउडा-सन्ध्यामण

चोअ न० (चोअ) आश्रय; निश्चय

चोअ न० (चोअ) आरी नकरपाय

चोअडि त्रि० () गंद, सगामायु

चोअण न० () काउ पगरे लाव-
वानु दनकु डाम.

चोअनीसा स्त्री० (चोअनीसा) आनीस

चोअ न० () आभडी, छात्र

चोअग त्रि० (चोअक) जुओ ' चोअअ '
शब्द

चोअम. त्रि० (चोअम) चोअ

चोअसम. त्रि० (चोअसम) चोअस. (२)
पु० अ डिपास भेगा करवा ते

चोअड. पु० () तेन विगेरे आपडु ते.

चोअगल. पु० (चोअगल) स्याभदेवना आ-
युधागार-अधियारगानु नाम.

चोअगल न० () मनवारग, लाठी.

चोअ पु० () तय्या, छात्र. (२)
द्वेरी पंगेना उछा (३) गंध द्रव्य विशेष.

चोअम पु० (चोअक) अक मननु इण.

चोअम त्रि० (चोअक) शडा करतार, प्रश
पूछतार. (२) स्त्री० पुछनी हाथ.

चोअणा. स्त्री० (चोअना) प्रेरणा, चेतनपणी

चोअल पु० () गद डिपर भेसवानु
स्थान.

જોયાલા. સ્ત્રી (ચતુર્વિંશતિ) ચુમા
જોયાલીમા } થીસ.
જોર. પુ. (જોર) ચોર, હેર, તરકર.
જોરા પુ. ન. (જોરક) એ નામની એક
નુગન્ધ વનગ્ધાન (૨) ત્રિ. ચારનાર
જોરિક. ન. (જોરિક) ચારી
જોરિય. ત્રિ. (જોરિય) ચોરુ. ચારી
લીધેલુ.
જોરિય. પુ. (જોરિક) માણસને ચારી
ચોરી કરનાર (૪) વનમય
જોરી. સ્ત્રી (જોરી) ચોરી, ચોરુ તે
જોલક. ન. (જોલક) અંશપતન, આગ-
કાનુ પ્રથમ શિરોમુખ કરાવતું તે
જોલગપટ્ટ પુ. (જોલકાટ) મુનિને તીર્થ
પહોંરવાનું વસ્ત્ર, ચંદાટા

જોલપટ્ટ પુ. (જોલપટ્ટ) સાધુઓનું કટિ
વસ્ત્ર, ચંદાટા
જોલોપણ્ય. ન. (જોલોપણ્ય) જુઓ 'ચોલક'
શબ્દ
જોલોપણ્ય. } ન. (જોલોપણ્ય) સરકાર
જોલોપણ્ય } વિશેષ, મુખ કરાવતું તે.
જોલોપણ્ય. } (૨) શિયા ધારણ;
ચોટી નાવતી તે.
જોલક } પુ. ન. () બાજન,
જોલક } આણ.
જોલિય. ત્રિ. () દંદીયમાન
જોલકુરિ સ્ત્રી (જોલકુરિ) ચુમ્બાનેર,
'૭'
જોલીમા. સ્ત્રી (ચતુર્વિંશતિ) ચોલીસ, ૨૪
જોમદિ. સ્ત્રી (જોમદિ) ચોસડ; ૨૪

ઝ.

ઝ ત્રિ. (ષ) ઝઃ ઝની અવ્યય
ઝર પુ. (ઝર) દહાવના આપતું નામ.
ઝર ત્રિ. (ઝર) દહાવ
ઝર પુ. ન. (ઝર) ઝરન્થ અવન્થા,
સરાગ દશા (૨) આત્માનું આન્દ્રાન
કરનાર માતાવરણીયાદિ આર કર્મ (૩)
કપટ, માયા.
ઝરન્થ. ત્રિ. (ઝરન્થ) અપૂર્ણ જ્ઞાનવાન
માણસ; કવળજાની નદિ, રાગદ્રેષ સદિત
ઝરન્થિય ત્રિ. (ઝરન્થિક) ઝરન્થ અવ
ન્થામાં રહેનાર
ઝર પુ. ન. (ઝર) ઝરો, મરુ અ
ભિપ્રાય. (૨) વિપયાભિપ્રાય (૩) ઝંદ-
પ્રતોનું સ્વરૂપ અતાવનાર શાસ્ત્ર. પિંગલ
શાસ્ત્ર

ઝર. ન. (ઝર) ખડીયાનું દાકણ
ઝંદગા. સ્ત્રી (ઝંદગા) સાધુએ કાષ્ઠ/પણ
વસ્તુ ગુરુન્થે ત્યાથી બહારી લાવ્યા પછી
ગુરુદિક્ષે તે વસ્તુનું આમત્રણ કરવું-
પ્રાર્થના કરવી તે, સામાચારીનો પોચમે
પ્રકાર
ઝંદા. સ્ત્રી (ઝંદા) દીક્ષાનો એક ભેદ;
ખીજના અભિપ્રાયથી દીક્ષા લીધી
હોય તે
ઝંદાણુવત્ત ત્રિ. (ઝંદોણુવત્ત) જાન્દાને-
અભિપ્રાયને અનુસરનાર; પોતાની મરણ
પ્રમાણે ન ચાલનાં ગુરુની મરણ પ્રમાણે
વર્તનાર.
ઝંદાણુવતિ. સ્ત્રી (ઝંદોણુવતિ) કાષ્ઠના
જાદાને-અભિપ્રાયને અનુસરી વર્તતું તે.

ક્રદ્દશોચયાર. ત્રિ० (કુન્દુપવાર) આયાય વ-
ગેરેની ઇચ્છાનુસાર વર્તનાર નથા તેમની
મેલા કરનાર.

वृत्तक न० (षट्क) ७-१: नौ समुदाय (२)
 दास्यादि ७, दास्य, रति, अरति, शोक,
 भय, जुगुप्सा.

હક્કમ. નજ (ષટ્કર્મેન) યજ્ઞન, યાજ્ઞન, પ-
 ઇન, પાઈન, વગરે આત્મજુના છ કર્મ.

દ્રવ્યકાય, પુ. (ષટકાય) પૃથ્વીકાય, અપકાય,
 તેજકાય, વાહિકાય, વનસ્પતિકાય અને
 વસિકાય - એ છ પ્રકારના ઊંવાતો સમુદાય

કચ્છના ૫૦ (પચાસ) જિલ્લા, ભરત આદિ
ક્ષેત્રના મગા, સિંચુ અને પેનાટ્ય પર્યનથી
પટેલા ૭ વિભાગ

क्र. नं० () वि०

कृपा. न० () १७७७

सुगणिया. श्री ० ।) ७१५.

જાગલ. પૃ. (જગલ) ખાકડો. (૨) ચાયા
 દેવસાકના મન્નુ ચિહ્ન (૩) સનરમા
 વીથકરનુ સાગલ

ब्रह्मजपुर् न० (ब्रह्मजपुर्) अ० नाम० अ०
१५२

कृष्ण.) त्रि० (पञ्चगुण) ७३।५

अंगुण. }

हृष. त्रि० (षष्ठ) २, १

द्वैधवत्साला. मी० (षट्च-वारिणन) छेतासि-
 सनी सं०या.

वृषसद्भि. सी० (वृषसद्भि) आसन्नी सज्जा.

કચ્છિયા મ્હાં () જામડી, ૫, ૩
વિજે રાખવાની જામ

ઋજીવણિકાય પુ. (ષડ્જીવણિકાય) છકાય
 છવેનો સમૂહ, પૃથ્વી, અપ, તેજસ,
 વાયુ, વનસ્પતિ અને ત્રસકાય

ઢજીવગિયા. સી. (ષડ્ગીવનિકાય) ગેમા
 ઢકાય જીવની રક્ષાનો અધિકાર છે એવા
 દશ વૈકલ્પિક સૂત્રના ચોથા અધ્યયનનુ નામ.

કલ્પના. નં () સીંચણ: છાંટણું.

ઘટ્ટ ત્રિ० (ષષ્ઠ) ઘટ્ટ, (૨) નં બે ઉપવાસ
બેગા કરવા તે.

वृद्धवृद्धेण अ० (वृद्धवृद्धेण) वृद्ध वृद्धेन पारले
वृद्ध तप उरुते ते.

कङ्कखमण न० (षष्ठमण) छुतप. थं डि-
पवास साथे करवा ते.

छद्मनाम न० (पञ्चमक) मे उपवास भंगा
उत्था ने

छद्मभक्तिय. त्रि० (षष्ठभक्तिक) सागसागट मे
उपवास करता

જુદાગા. નં (પટ્ટયાન) અનંતભાગ હોનાધિક,
અસંખ્યાન ભાગ હોનાધિક, સખ્યાન ભાગ
હોનાધિક, સખ્યાનગુણહોનાધિક, અસ-
ખ્યાનગુણહોનાધિક અને અનંતગુણહોના-
ધિક, એ હાનિવૃદ્ધિના ૭ સ્થાનકની
સગા.

જઙ્ગી સ્ત્રી (પત્ર) જડું, પક્ષની જડી નિધિ
(૨) જડી વિભક્તિ, સમ્યથ વિભક્તિ. (૩)
જડી નરક, મધા નામે જડી પૃથ્વી.

छडकडा मी० (कटकडा) ओः प्रकारां
अन्यथा अथा

જાડિય. ત્રિ. () ખાડેશ, બડેશ.

કચ્છના નં (કર્દન) પરકવનુ, તમનું. (૨)
વમન, ઉલ્લટી.

कृडावण. न० (वर्द्धन) छायापत्र, तन्त्रपत्र

કુટ્ટાચિય. ત્રિ० (જર્દિત) વમન કરેલ.

କ୍ର.ସଂ. } ଟି. (ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ) ଉପାଦାନ ଉପରେ,

कठिनप्रिय । वमन करेल. (२) वमन
करनारने दाथे व्हडारवाथी साधुने लागता
येक अपलानो होय.

ક્ર. પુ. (જગ) વખત, અવસર. (૨)
હિસા (૩) ઉત્સવ

क्रमांक. न० (चरणन) दि.सं.

ક્રમિક ત્રિ. (ક્રમિક) ક્ષામ્બુર. (૨)
પુ. મહોત્સવ.

ક્રમ્મણ, ત્રિ० (ક્રમ) દાંડેણુ, સતાંડેણુ, અનુ.

(૨) ઝનસમુદાયે મળી બોજન કરવું તે.

(૩) કન્દાન્તિભા મંદાન્સવ (૪) નં માયા.

૬૫૨

ક્રમ્મણ્ણહ સ્ત્રી० (ષળ્ળમર્ગિ) અન્નુ, ૬ઃ

ક્રમ્મણ્ણલ્લમ્. નં (ષળ્ળમાલક) ત્રિકાંડિકે,

સન્ધારીનું એક ઉપકરણ.

ક્રમ્મિણામ્ પુ० (ક્રમિક) એ નામનો એક કસાઇ

ક્રત્ત. નં (છત્ર) છત્ર, છત્ર (૨) ચદ્ર વગરનો પાકાડો થતો નક્ષત્ર સાથેનો યોગ, છત્રયાય

ક્રત્તંતિયા. સ્ત્રી० (ક્રત્તન્તિકા) એક પ્રકારની સભા.

ક્રત્તકાર. ત્રિ० (ક્રત્તકાર) છત્ર અનાવનાર

ક્રત્તમાહ. ત્રિ० (ક્રત્તમાહ) છત્રને ધામણ કરનાર

ક્રત્તધાર ત્રિ० (ક્રત્તધાર) } છત્ર ધરનાર

ક્રત્તયાગિ ત્રિ० (ક્રત્તયાગિ) }

ક્રત્તપન્નામય ન (ક્રત્તપાલક) કન્યકા નગરીની અંતરેનો એ નામનો એક અગીઆ

ક્રત્તરથાળ. નં (ક્રત્તરથાળ) ચક્રવર્તીના આદરેનમાનું નવમું રત્ન

ક્રત્તરિ. સ્ત્રી० (પદ્મમર્તિ) છાત્રે, ઝંતી સખ્યા.

ક્રત્તજક્ષણ. નં (ક્રત્તજક્ષણ) છત્રના વક્ષણ પારખવાની એક કળા

ક્રત્તા. સ્ત્રી० (ક્રત્તા) અનન્તકાય વિશેષ.

ક્રત્તાતિક્રત્ત. નં (ક્રત્તાતિક્રત્ત) ભયવાનનો એક અપિશય, ભયવાન માથે છત્ર ઉપર છત્ર ધારણ થાય તે

ક્રત્તાર ત્રિ० (ક્રત્તાર) છત્રો અનાવનાર, કારીગર

ક્રત્તાહ પુ० (ક્રત્તામ) એક વૃક્ષ કે જેની હેઠે છત્રી થી પદ્મપ્રભ નીશ્ચંકરને કવળ જાન થયું હતું.

ક્રત્તિ. ત્રિ० (ક્રત્તિ) છત્રીયાળો, છત્રવાળો.

ક્રત્તીસા. સ્ત્રી० (ષટ્ત્રિકાશત્ર) છત્રીસ; ૩૬.

ક્રત્તોમ્. પુ० (ક્રત્તોમ) છત્રાકારે વર્ષાદ પછી નરત ઉગતી એક વનરપતિ.

ક્રત્તોવ. પુ० (ક્રત્તોવ) } એક જાતનું

ક્રત્તોવળ. પુ० (ક્રત્તોવળ) } વૃક્ષ.

ક્રત્તોહ. પુ० (ક્રત્તોષ) વૃક્ષ વિશેષ.

ક્રદ. નં (ક્રદ) પાખ, પીચુ.

ક્રદ્દન પુ० (ષટ્ક્રન્ત) છ જાતવાળો કાથી

ક્રદ્દિસિ. નં (પદ્મિક્ષ) છ દિશા, પૂર્વ, પશ્ચિમ ઉત્તર, દક્ષિણ, અર્ધ અને અર્ધા

૬, એ છ દિશા

ક્રત્તવહ } સ્ત્રી० (ષળ્ળમર્ગિ) અન્નુ, ૬ઃ

ક્રત્તુવહ }

ક્રમ્. ત્રિ० (ક્રમ) ગુપ્ત રાખવ. (૨) જ્ઞાન તેથી ગતે ગુપ્ત સન્દેશ પહોંચાડનાર એક દુતી

ક્રમ્મણ્ણહ સ્ત્રી० (ષળ્ળમર્ગિ) અન્નુ, ૬ઃ

ક્રમ્મપદ } નં (ક્રમપદ) માયાન્ધ્યાન,

ક્રમ્મપય. } ૬૫૨

ક્રમ્મા સ્ત્રી० (ક્રમ્મા) જુઓ “ છત્રપદ ” શબ્દ.

ક્રમ્મણ્યા. સ્ત્રી० (ષટ્ત્રિકા) જી, ભમરી વિગરે.

ક્રમ્મણ્ણા. } સ્ત્રી० (ષટ્ત્રિકાશત્ર) છપત્ર; ૫૬

ક્રમ્મણા. } ની સખ્યા.

ક્રમ્મય પુ० (ષટ્ત્રિકા) ભમરી (૨) ત્રિ० છ

સ્થાનવાગ્ય (૩) છ પ્રકારનું.

ક્રમ્મમ્ } નં () ધીવરપુત્રી. (૨)

ક્રમ્મમ્ } આલપુત્રી (૬) આખરીઓ.

ક્રમ્મામ્. પુ० (ક્રમ્મામ) છટ્ટો ભાગ.

ક્રમ્મામરી. સ્ત્રી० (ક્રમ્મામરી) વીણા; સનાર.

ક્રમ્માસિમ્. ત્રિ० (ષળ્ળમાસિક) છમાસી

તપ; છ મહિનાના ઉપવાસ કરવા તે.

ક્રમ્માસિયમ્મત્. નં (ષળ્ળમાસિકમત્) છ મા-

મના ઉપવાસનું રત્ન.

ક્રમ્માસિયા. સ્ત્રી० (ષળ્ળમાસિકા) બિંધુમુત્રી

છટ્ટી પડિમા કે જેમાં એક માસ પર્યન્ત

જા દાત અન્ન અતે જા દાત પાણી ઉપરાન્ત
કદ્યે નદિ.

ક્રમ્મુહ. પુ. (ષમ્મુહ) વિમલનાથના ય-
ક્ષનું નામ.

ક્રમ. ત્રિ. (જન) પીઠ પામેલ.

ક્રમ. (વ્યક) તત્ત્વવારની મુદ્દા; તરવારનો દાથો
 ક્રમવચ્ચ. નં (વ્યકવચ્ચ) તત્ત્વવારની મુદ્દા
 પદ્ધતી કેરવવાની કળા ૧૯) તરવારની
 કળા શિખવાનુ શાસ્ત્ર.

कुल. वि० (षष्ठ) ७.

કલ. નં (કલ) ૪૭, ખીમના વચનને
પાનાની છાંટ કસનાવડ અમત્ય કરી
આનાવડ તે

इनेस वि० (षष्ठ) पट्टाण, ७ अष्टायागु.
कलगा श्री० (कलगा) ७१२३, ७७७७७.

(२) भाषा: ५५२

कृतसीध { श्री० न० (पञ्चीति) ७७भी.
कृतसीध. { ८६

कृतिप्र. वि० (कृतित) ३५८ वि० ३५९
 ३५९

इलिअ त्रि० (म्बलिन) नीङ्गी गयेस.
 करी गयेस.

कलुअ } पु० (षडुलक) वैशेषिकमतना रथा-
 कलग. } यनार क्षात्रभूमि.

कृत्य. पुं० (कृत्य) आर्य महागिरिना
शिष्यनु नाम (२) कृष्णः ऋषि

કુટ્ટી સી. (હરી) તપ્યા. શિવટો, જાવ.

कृष्णखण्ड. त्रि० (कृष्णखण्ड) भागने आनार
अथ गनने कृष्ण

ક્ર.સી. (ક્ર.સી.) ચામડી, ખાલ (૨)
શરીર. (૩) કાનિ, તેજ. (૪) વાલ. ચા-
ળા, વગેરે ધાન્ય (૫) અગી, શરીર
(૬) અલંકાર વિશેષ.

कृवि. स्त्री० (जपि) नाश, क्षय.

કવિસ્થાન. ત્રિ. (કવિશ્વાર) સુવર પ્રમુખની
ચામડી ખાનાર.

क्वचिच्छेद. } पु० (क्वचिच्छेद) क्षाथ, पग.
 क्वचिच्छेदय. } क्षात, नाश वगरे क्षपवा ते.

એક જાતની શાકનીતિ

ક્રમિકાણ. નં (છવિત્રાણ) ચામડીનું રક્ષણ
કરનાર પદ્મ-દાસગી વિજરે

કવિપત્ત. ન૦ (કવિપર્વત) ગ્રેમા ડાડના સાધા
અને ચામડી પગર જે તેનું શરીર, દિ-
દારિક શરીર

कविह त्रि० (षटविध) ७ प्रश्न

कृषीस्य वि. (कृमिन) प्रतिपाद

द्वितीया श्री० (षड्विंशति) अध्यायः २

कृत्विह. त्रि० (षड्विध) ७ प्रश्नान्

इर्वासा. श्री० (पर्वणि) ७४३; २६

कुमदि. श्री० (षट्षष्टि) आसनी सप्त्या

कमयणि. स्त्री० (पट्टयमति) शान्तेः ५० नी
संख्या.

कृडा. अ० (पौडा) ७७ प्रश्न

ह्याच वि० () मधील.

કાશ્યા સ્ત્રી (કાયા) હાયા, પડખાંચો

आइय वि० (क्रांति) ११३३

क्राउमन्थ त्रि० (क्राश्व-थ) अत्रत्य सप्तमी।

ક્રાઉમથિય ત્રિ. (કાઝમથિય) કાઝમથ અવ-
સ્થામા રહેનાર. (૨) કાઝમથાન ઉત્પન્ન
થયા પહેલાની અવસ્થામા ઉત્પન્ન થયેલ

क्रमांक वि० (छायोग) छाया मुद्रा, छा-
यावागु. (शुद्धादि) (२) पु० मेवा कथा
याग्य पु० ५.

કાગલ ત્રિ. (કાગલ) અઝા મ'મ'ની (૫)
૫૦ મુદ્રે. અઝા.

कागलिय पु० (कालिक) अक्षरार्थी आ-
शुविदा अक्षरानार, अक्षरार्थी.

જાણા. પૃ. નં (હાલન) મલમલિદિની ૭૫.

क्रमांक न० () प्रा. ग. म. र. (२)

पत्र, ३५३।

व्याणजिक्या. मी० (वृगणोऽमका) ५१९

વાસીદ વાગનારી; બાગ ઉપાડનારી.

ક્રાદ્ધા. ન૦ (ક્રાદ્ધ) દાંકતુ.
 ક્રાધ. વિ૦ (જ્ઞાન) કશા જ્ઞાનથી ત્રણમકન.
 ક્રાધ્યંસિ. વિ૦ (ક્રાધાવન) જ્ઞાયા-શરીરની
 જોભાવાળુ. તેજસ્વી
 ક્રાધણ ન૦ (ક્રાદ્ધ) દર્ભ વિગેરેથી તાકતુ;
 આચ્છાદન. (૨) ધર ઉપરનું વાંસ ખ-
 પાટ વિગેરેનું માલખ-વજાળ. (૩) વસ્ત્ર.
 કેપડુ.
 ક્રાધ્યા. સ્ત્રી૦ (ક્રાધ્યા) જાપડા. જાયા. (૨)
 ક્રાન્તિ: દીપ્તિ. (૩) જમવાને ખેડેલ પં-
 કિત-પાંત. (૪) તાપ વિનાનો દેશ.
 ક્રાધ્યાનહ. સ્ત્રી૦ (ક્રાધ્યાનિ) જ્ઞાયાની પંદ
 જતુ તે. (૨) જ્ઞાયાને અવલમીને જતુ તે.
 ક્રાધ્યાલા. } સ્ત્રી૦ (ષ્ટચક્રાગ્નિ) જ્ઞાતા-
 ક્રાધ્યાલીસા } લીશ, ૪;
 ક્રાધ્યોચ્ચ. પુ૦ (ક્રાધ્યોચ્ચ) ધણી જ્ઞાયા તાળ
 ઝાડ
 ક્રાર. ન૦ (ક્રાર) રાખ. ભસ્મ. (૨)
 ક્રાધ્ય. (૩) ખારો (૪) અસહિયજના
 ક્રારિય. ન૦ (ક્રારિય) ભસ્મ
 ક્રારિયમ્બ. વિ૦ (ક્રારિયમ) રાખ જેવું
 થયેલું
 ક્રારિયા. સ્ત્રી૦ (ક્રારિકા) રાખ
 ક્રારીમૂય. વિ૦ (ક્રારીમત) જુઓ ' ક્રારિય-
 ભૂય શબ્દ
 ક્રાર્વિમ્મયા સ્ત્રી૦ (ક્રાર્વિમ્મિકા) રાખ
 વાળનાર્ગી જ્ઞા.
 ક્રાવ. પુ૦ (ક્રાવ) અચ્ચ. ખાળક
 ક્રાવટ્ટિ. સ્ત્રી૦ (ક્રાવટ્ટિ) જાસડ: ૬
 ક્રાવત્તરિ. સ્ત્રી૦ (ક્રાવત્તરિ) જાનેર. ૭
 ક્રાસટ્ટિ સ્ત્રી૦ (ક્રાસટ્ટિ) જાસડ: ૬૬.
 ક્રાસીદ. સ્ત્રી૦ (ક્રાસીદ) જાસડી: ૮૧.
 ક્રિંડી સ્ત્રી૦ () વાડની જીડી. નાની
 ખારીનો માગ
 ક્રિંદ્ધા. ન૦ (ક્રિંદ્ધ) છેદ; ખાગ કરવા તે.
 ક્રિક. વિ૦ (ક્રીક્ર) ડી. ડી. કરેલું.

ક્રિકપગોદયા સ્ત્રી૦ (ક્રિકપગોદિકા) એ
 જાનની એક વનસ્પતિ
 ક્રિક્કારિચ. વિ૦ (ક્રીક્રારિ) અવ્યક્ત
 અવાજથી ખોડાવેલ
 ક્રિક્કિકાર પુ૦ (ક્રિક્કિકાર) ક્રતરા વગેરેને
 દાકવાને ક્રિ. ગિ દન, દન વગેરે શબ્દ
 કરેલા તે.
 ક્રિક્કિ વિ૦ (ક્રિક્કિ) છેદવા ચોખ્ખ; ખડિત
 થઈ ગઈ તેવું (૨) નાનું છેદ. કાખ
 ક્રિક્કિ. ન૦ (ક્રિક્કિ) છેદ. કાખ. આકાશ. (૨)
 દેવ (૩) આકાશ (૪) અવકાશ અ-
 ઈ પસ
 ક્રિક્કિયા. સ્ત્રી૦ (ક્રિક્કિકા) આરણી
 ક્રિક્કિય વિ૦ (ક્રિક્કિ) છેદેલું કાપેલું
 ક્રિક્કિયમ્મહા. સ્ત્રી૦ (ક્રિક્કિમ્મહા) કાપી તાપી
 હાય તોજ ઉગ એવી એક જાનની વ-
 નસ્પતિ, મનુષી વગેરે
 ક્રિક્કિયાલ પુ૦ () જનર ઉપપતિ.
 ક્રિક્કિયાવાય વિ૦ (ક્રિક્કિયાવાય) વંશો જતુ
 આપતુ ન અને એવું જ્ઞાન-પરવત જગ-
 વ વગરે
 ક્રિક્કિ. વિ૦ () અપકરેલું, અડકેલું.
 ક્રિક્કિરા. સ્ત્રી૦ () જાપડ. જન.
 ક્રિક્કિાર. વિ૦ (ક્રિક્કિ) છેદ કરનાર નાશ
 કરનાર
 ક્રિક્કિ. સ્ત્રી૦ (ક્રિક્કિ) છેદ. વિચ્છેદ,
 ખાડન.
 ક્રિક્કિ. ન૦ (ક્રિક્કિ) જુઓ " ક્રિક્કિ " શબ્દ.
 ક્રિક્કિ. વિ૦ (ક્રિક્કિ) છેદેલું, કાપેલું (૨)
 નિયમિત રીતે જુદું પાડેલું; વિભાગ કરેલ.
 (૩) નિર્ધારિત; નિશ્ચિત. (૪) ન૦ છેદ;
 ખાડન
 ક્રિક્કિગંધ વિ૦ (ક્રિક્કિગંધ) સ્નેહરસિન (૨)
 પુ૦ ત્યાગી; સાધુ; નિઝંથ.
 ક્રિક્કિદેયણ્ય. વિ૦ (ક્રિક્કિદેયણ્ય) જે સત્ર
 કે ગાથા જ્ઞાનંત અર્થ દર્શાવે. બીજી સત્ર

કે ગાથાની અપેક્ષા ન રાખે તે છિન્ન
છેદનપદ્યવાળું કહેવાય જેમ-ધમ્મો મગ્ગમુક્કિદ
ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (ક્રિયાસ્વાર્થાંતર) ન્યા
ગામ, નગર વિગેરે કાંઈ ન હોય એવો
રખેનો.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (ક્રિયાસ્વાર્થાંતર) એક જાતની વન-
સ્પતિ.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० () જેવડી જાતનો
ખગલ કે ઘોડો.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (સ્પૃહ) અર્થ કરવા લાયક.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० () પુછ્યું

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (નિત્ર) કિનાવળ.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (નિત્ર) કિનાવળ વાચનાર
વાળું

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (શિયા) નાડી, નસ.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (જાંઘિકા) એક જાતની
સાધારણ વનસ્પતિ, કન્દ વિશેષ

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० () મીંકારો કરવો તે

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (મેવાન) છેવટું સધયળ,
૧) સધયળમાનું ૨) સધયળ

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० () આમડાનો તાગડો,
આખખો.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (ક્રેમોવટ્ટાવચન) પુસ્તકના
પાંચ પ્રકારમાનો એક; જે પુસ્તકની પ-
હોળાઈ વધારે અને જાણના ઓછી હોય
તેવું પુસ્તક.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० () સીંગ,
ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० () કળા. (૨) જાડની જાડ.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (શિશ્વગ) મોરની શિખા.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (શિશ્વગ) મોર (૨) વિ०
મોરપીછા ધારણ કરનાર.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० () શિખા, ચાટથી.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (જુત) } બીંકવું તે; ક્રિ

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (જુતા) }

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (જીર) ચીડ; દુધવાળી એક સા-
ધારણ વનસ્પતિ.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (કાંગલ) બુદ્ધપરિસર્પવિશેષ.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (જીર્ણવિદ્યાર્થિકા) કન્દ
વિશેષ

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (જીર્ણવિદ્યા) એક જા-
તની વનસ્પતિ

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (શિકાર) નિદ્રા, શિકારવું તે.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (કુચ્છુકાર) કુતરાને હાંકી
કાઢવાને છુ, છુ, શબ્દ કરવો તે.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (કુટિકાર) આભરણ વિશેષ.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (જુદ) લધુ, ઘણું

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (જુદિકા) એક જાતનું ધ-
જીવ.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (જુગ) ૧) પુસક (૨) વિ० ચૂંચું
કરેલ. (૩) નાશ કરેલ. (૪) અબ્યાસ
કરેલ.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (જુતાવાર) ખામી ભરેલ
આચારવાળું.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (જુ) અર્થ; સજીવો. (૨)
૧) એક પ્રકારનું ઘાસ

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (જુગ) અર્થા વગેરે રાખ-
વાની વાળાંતી ધાથળી.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (જુગ) નિવડતું જાડ.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (જુરિકા) ઠરી

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (જુવા) ચુનો

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (જુવા) બખ

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (જુવાકર્માન્ત) જુવાપરિકર્મ;
બાલ્યને રમીકા નિપજાવવાનું સ્થાન.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (જુવાપરિસહ) બખનો
પરિપત્, બખ સદન કરી તે.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (જુવાવેદનીય) જુવાવેદનીય
કર્મ; જેના ઉદયથી બખ લાગે છે તે; કર્મ.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (જુધિન) બખ, બખેલ

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० () નાખેલું, ફેંકેલું.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (ક્રેમોવટ્ટાવચન) એ નામનું
બીજું ચારિત્ર; પરંપર્યાયને છંદો મદા-
વતોનું આચારણ કરવું તે.

કેમોવટ્ટાવણિય. નં (કેમોવટ્ટાવણિય) છંદો-
પસ્થાપનીય નામે બીજું ચારિત્ર
કેમ. ત્રિં (કેમ) છંદવા કાવક, ચારિ-
ત્રનો છંદ.
કેત. નં (કેત) સ્થાન, સ્થળ.
કેતાર. ત્રિં (કેત) છંદનાર; કાવનાર.
કેદ. પું (કેદ) બડ, કકડો (૨) વિચ્છેદ.
વિનાશ.
કેમોવટ્ટાવણ. નં (કેમોવટ્ટાવણ) બુઓ
“ કેમોવટ્ટાવણ ” શબ્દ.
કેમોવટ્ટાવણિય. નં (કેમોવટ્ટાવણિય) બુઓ
“ કેમોવટ્ટાવણિય ” શબ્દ.
કેમ. નં (કેમ) પુણ્ય, કાવક.
કેમ. ત્રિં (કેમ) અવસરનો વળકાર. કેમળ.
હોશીયાર.
કેમ પું (કેમ) નિશીથ આદિ છંદમત્ર (૨)
પ્રાયશ્ચિત વિશેષ (૩) વિચ્છેદ, અટકાયત
કેમળ. ત્રિં (કેમ) છંદ કરનાર; કાવનાર.
કેમળ. નં (કેમ) બહુ વિગરથી કાવતુ
તે. (૨) કર્મની સ્થિતિના કાવ કરવો
તે. (૩) વિનાશ. નુકશાની (૪) બડ;
કકડો. (૫) કમી, મૂનતા (૬) શસ્ત્ર.
દયિયાર. (૭) નિશ્ચયામક વગેરે. (૮)
સૂક્ષ્મ અવયવ.
કેમળા. } નં (કેમલ) એ કકડ કરવા
કેમળાય } તે. (૨) આમણને છંદવાનું શસ્ત્ર.
કેમળારિય. પું (કેમલારિય) શિષ્યાચાર્ય.
કળાચાર્ય.

કેમળારિ. નં (કેમલ) પ્રાયશ્ચિત વિશેષ.
કેમલારિલિયા સીં (કેમલારિલિકા) વન-
સ્પતિ વિશેષ.
કેમ. પું સીં () અમ, બકરો.
કેલિમ. નં () નાક છિદ્ર. (૨)
સીડી વગાડી તે
કેલિયા સીં () જાલી; નાની
બકરી.
કેવટ્ટ. } પું (મેવાત) ન સંઘયણમાંનું છંદુ
કેવટ્ટ } સંઘયણ.
કેવટ્ટસંઘયણ નં (મેવાત્સંઘયણ) છંદુ સ-
ંઘયણ.
કેવટ્ટસંઘયણિ ત્રિં (મેવાત્સંઘયણ) છંદુ
સંઘયણવાળો.
કેવટ્ટ પું (કેવટ્ટ) છોતરાં.
કેવટ્ટિમ. ત્રિં (કેવટ્ટિ) છુટો કરેલ
કેવટ્ટિય ત્રિં (કેવટ્ટિ) ફાટેલું; વિદારેલું.
કેવટ્ટિય ત્રિં (કેવટ્ટિ) કાવ પામેલ, કા-
વવાળું.
કેવટ્ટિય ત્રિં (કેવટ્ટિ) સલાય વિનાનો, દીન;
ગરીબ (૨) નં અભ્યાસવાન. કલક;
દોષાગમ
કેવટ્ટિય. નં (કેવટ્ટિ) આળ. કલક
કેવટ્ટિય. પું નં (કેવટ્ટિ) બુઓ “ કેવટ્ટિ ”
શબ્દ.
કેવટ્ટિય. નં () જાલવું. જાલ
ઉતારવી તે.

જ.

જ. ત્રિં (જ) ઉત્પત્ત થનાર

જ. ત્રિં (જ) જે.

જહ. પું (જતિ) યતનાર સાધુ. મુનિ:
યતિ.

જહ. ત્રિં (જતિ) જય મેળવનાર.

જહ. મં (જતિ) જેટલું.

જહ. મં (જતિ) જે કદિ, જેકે, જે; યદિ.

જહજ્ઞા. સીં (જત્ત) અણધાર્યું પામવું

તે, કાગડાને બેસવું અને તાડને પડવું તે
યદ્યપિયોગ.

જહ્નુજ્ઞાવાહ. પું (યજ્ઞજ્ઞાવાહિન) દરેક પ-
દાર્થની કારણ વિના અણુધારી ઉત્પત્તિ
ધાય છે એમ વદનાર.

જહ્નુ. ત્રિં (જન) જિન-નીર્થકરે દર્શાવેલ,
જિનસંબંધી. (૨) જિનદેવના ભક્ત,
જિનધર્મી.

જહ્નુ. ત્રિં (જયિન) જિન મેળવનાર. (૨)
સ્ત્રીં ધણી ઉનાવળી ગતિ.

જહ્નુ. ત્રિં (જવિન) વેગવાન, વેગવાળુ.

જહ્નુ. સ્ત્રીં (યન્ત્ર) એક જાતની ગતિ

જહ્નુ. સ્ત્રીં (જવિની) વેગવાળી

જહ્નુ. ત્રિં (જૈત્ર) જીતનાર, વિજીતી

જહ્નુ. પું (જંતુ) શત્રુના સૈન્યને જીતનાર.

જહ્ય. ત્રિં (જયિક) જય કરનાર. જિત-
નાર. (૨) પું જયજય શબ્દ

જહ્ય. ત્રિં (યજ્ઞ) યાજક; યજ્ઞ કરનાર

જહ્વા. ઇં (યદ્ધિવા) અથવા

જહ્વિ. ઇં (યદ્ધિ) જેતક, જે પણ.

જડ. નં (જનુ) વાખ, વેતંગાળી

જડણ. સ્ત્રીં (યમુના) યમુના, જમના
નદી

જડણાવંક. નં (યમુનાવંક) જમુના નદીને
કાંઠે એ નામનું એક નગર.

જડવેવે. પું (યજુર્વેદ) ચાર વેદમાંનો એક
વેદ.

જઘો. ઇં (યત) જેથી, જેથી કરી;
જેમાંથી.

જં. ઇં (યત) જેથી કરીને; જે કારણ માટે.

જંકિંચિ. ઇં (યત્કિંચિ) જે કાંઈ.

જંગમ. ત્રિં (જન્મ) હાલનું ચાલનું. (૨)
નં જગમ મિલકત. (૩) પું હાલતા
ચાલતા જીવ, વસજીવ.

જંગલ. પું (જન્મ) એ નામનો એક
આર્યદેશ. (૨) જગ વિનાનો પ્રદેશ.

જંગિય. નં (જાતકિક) કાશેટા વગેરે વસ
જીવના અવયવથી ઉત્પન્ન થયેલ વસ્ત્ર.

(૨) ત્રિં જગમ વસ્તુથી સંબંધ રાખનાર;
જગમ સંબંધી

જંગોલ. નં (જાફૂલ) ઝંડ ઉનારવાના
ઉપાય બનાવનારે શાસ્ત્ર. આયુર્વેદનો
એક ભાગ જેમાં વિપરીત ચિકિત્સાનું
પ્રતિપાદન છે.

જંગોલી. સ્ત્રીં (જાફૂલી) ગારડી વિદ્યા.

જંઘા. સ્ત્રીં (જઘા) ગંધ, સાથળ

જંઘાચર. ત્રિં (જઘાચર) પાળો; પગે ચાલનાર.

જંઘાચારણ. પું (જઘાચારણ) તપ વિશેષથી
પ્રાપ્ત થયેલી શક્તિવાળા ચારણ મુનિ.

જંઘાચારણ. સ્ત્રીં (જઘાચારણ) એ નામ-
ની વિદ્યા કે જંગા પ્રભાવથી આકાશમાં
ડેંચે ચડી શકાય.

જંઘાસંતારિમ. ત્રિં (જઘાસંતારિ) ગંધ
મુખી પાળી હોય તેટલું કુટુંબજાશય.

જંત. નં (યન્ત્ર) વશીકરણાદિ પ્રયોગમાં
વપરાતો યંત્ર (૨) નિયમન, નિયંત્રણ.
(૩) એક પ્રકારનું રથનું ઉપકરણ. (૪)
ધાણી. ચિચોડા, ગોકળ વગેરે

જંતપિણ્ણકમ્મ. } નં (યન્ત્રપીણકર્મ)

જંતપીલ્લકમ્મ. } ધાણી, ચિચોડા વગેરે
ફરવવાનો ધંધો કરવો તે, શ્રાવકના પદર
કર્મોદ્ધાનમાનું આરમ્ભ કર્મોદ્ધાન; સાતમા
વ્રતનો એક અનિચાર.

જંતવાડ. પું (યન્ત્રવાટ) શરડીનો વાડ.

જંતિય. ત્રિં (યન્ત્રિ) નિયંત્રિત, નિયંત્રિત,
કંબળે કરેલ.

જંતુ. પું (જન્તુ) પ્રાણી, જીવ (૨) હજી-
સ્તિશય નામનું જ્ઞાનાદિ શુભવાળું દ્રવ્ય,
દ્રવ્યનો એક પ્રકાર.

જંતુગ. } નં (જન્તુ) એક જાતનું ધાસ
જંતુય. } જેથી ફૂલ મુલાય છે. (૨)
જંતુક નામના ધાસનું પાથરણ.

જંપળ. } ત્રિ० (જલ્પક) બોલનાર
જંપય }
જંપણ ન૦ (જમ્પાન) એક પ્રકારનું પાદન,
પાલખી વિશેષ.
જંપિય ત્રિ० (જલ્પિય) બોલેલ, કહેલ.
જંપિર. ત્રિ० (જલ્પિર) બોલનાર
જંબવદ્ સ્ત્રી० (જામ્બવી) શ્રી કૃષ્ણની
એક ભા
જંબાલ પુ० ન૦ (જમ્બાલ) કાદવ, કીચડ.
(૨) શેયાળા (૩) જમ્બાલ, ગર્ભ ઉપર
વીટાએથી આપતી.
જંબુ ન૦ (જમ્બુ) ૧) જમ્બુડા (૨) જમ્બુડાનું
ઝાડ (૩) જમ્બુડાખી. (૪) જમ્બુડાપ
જંબુદીવ. ન૦ (જમ્બુદીપ) જમ્બુડાપ નામનું
પ્રથમ દ્વીપ.
જંબુદીવપ્રગતિ. સ્ત્રી० (જમ્બુદીવપ્રગતિ) એ
નામનું પાંચમું ઉપાગ સૂત્ર.
જંબુફલકાલિયા. સ્ત્રી० (જમ્બુફલકાલિકા)
એક જાતનો દાડ.
જંબુવ. પુ० (જમ્બુક) શિયાળા (૨) જમ્બુનું
ફળ, જમ્બુડાં
જંબુવતી. સ્ત્રી० (જમ્બુવતી) અનમતસૂત્રના
પાંચમા વર્ગના છઠ્ઠા અધ્યયનનું નામ.
જંબુસુવંસણા સ્ત્રી० (જમ્બુસુવંસણા) એ નામનું
ઝાડ કે જેના ઉપરથી આ દ્વીપનું નામ
જમ્બુદ્વીપ પડ્યું છે.
જંબુ. પુ० (જમ્બુ) મુખમા સ્થામિના શિયાળ
જમ્બુડાખી. (૨) વૃક્ષ વિશેષ. જમ્બુનું
ઝાડ. (૩) જમ્બુવૃક્ષના આકારનો એક
રતનમય શાશ્વત પદાર્થ કે જે કારણથી
આ દ્વીપ જમ્બુદ્વીપ કહેવાય છે.
જંબુજાલ. } ન૦ (જામ્બુજાલ) સાનું, સુવર્ણ
જંબુજાય. }
જંબુદીવ. પુ० (જમ્બુદીપ) એ નામનો અ-
સખ્યાત દ્વીપસમુદ્ધાનનો પ્રથમ દ્વીપ.

જંબુદીવગ. ત્રિ० (જમ્બુદીપક) જમ્બુદ્વીપમાં
ઉત્પન્ન થનાર મનુષ્ય.
જંબુદીવપ્રગતિ સ્ત્રી० (જમ્બુદીવપ્રગતિ) જેમા
જમ્બુદ્વીપનું પ્રકરણ કયું છે તે જમ્બુ-
દ્વીપપન્નના નામે એક કાલિક સૂત્ર.
જંબુદીવાહિવદ્. પુ० (જમ્બુદીવાહિવદ્) જમ્બુ-
દ્વીપનો અધિપતિ અનાદન નામનો દેવતા.
જંબુપ્લવપવિભક્તિ. ન૦ (જમ્બુપ્લવપવિભક્તિ)
પત્રોસ પ્રકારના નાટકમાંનું ૨૦ મું
નાટક જેમા જમ્બુના પાદાંગનો વિભાગ
જમ્બુપાદાંગના આંતરે છે તે
જંબુપાદ. } ન૦ (જમ્બુપાદ) જમ્બુના અ-
જંબુપાદ }ધિપાત્ર પ્રદેશ
જંબુફલકાલિયા. સ્ત્રી० (જમ્બુફલકાલિકા)
જમ્બુડાના જેવી કાળા રંગની મદિરા
જંબુવ પુ० (જમ્બુક) શિયાળ; શિયાળા.
જંબુલય પુ० ન૦ (જમ્બુલક) અણુ, લાખી
કાકવાળું પાળીનું ડામ.
જંબુવદ્ સ્ત્રી० (જમ્બુવતી) કૃષ્ણ પાનુદેવની
છઠ્ઠી પદ્ધતિની કે જે નેમનાથ પ્રભુ પાસે
ગીતા સહ મોક્ષ પદાર્થ
જંબુસુવંસણા સ્ત્રી० (જમ્બુસુવંસણા) નુદરોન
નામે જમ્બુનું ઝાડ જેના ઉપરથી જમ્બુ-
દ્વીપ નામ પ્રસિદ્ધ થયેલ છે.
જંમગ પુ० (જમ્મક) ત્રિચ્છાલોકવાની દેવ-
તાની એક જાત.
જંમગી. સ્ત્રી० (જમ્મગી) એ નામની એક
વિદ્યા
જંમય પુ० (જમ્મક) જુઓ “ જંમગ ”
શબ્દ
જંમા. સ્ત્રી० (જમ્મા) બગાસુ
જંમાદય. ન૦ (જમ્મિત) બગાસુ ખાવું.
ઝમિયામ. ન૦ (જમ્મિકામ) બગાસામા
પાર્શ્વનાથ પદાંગની પાસે આવેલ એક
ગામ કે જેની પાસે મહાવીર સ્વામીને
કેવળ જ્ઞાન પ્રાપ્ત થયું હતું.

જક્ષ. પું (યક્ષ) જક્ષઃ વ્યતર દેવની એક
જાત. (૨) એ નામનો એક દ્વીપ અને
એક સમુદ્ર. (૩) ધાન; કુતરો.
જક્ષલકાદમ. પું (યક્ષકર્મ) એ નામના બે
વાણીયા. (૨) એ નામનો એક દ્વીપ
અને એક સમુદ્ર.
જક્ષલગ્રહ. પું (યક્ષગ્રહ) યક્ષકૃત ઉપદ્રવ.
જક્ષલગ્નાયન. પું (યક્ષનાયન) યક્ષોના અ-
ધિપતિ કુબેર.
જક્ષલદિશા. સ્ત્રી (યક્ષલક્ષ્મી) બાવીસમા
તીર્થકરની મુખ્ય સાધીનું નામ.
જક્ષભદ્ર. પું (યક્ષભદ્ર) યક્ષ દ્વીપનો
અધિપતિ દેવતા.
જક્ષમંડનપરિમલિ. પું નં (યક્ષમંડલપરિ-
મલિ) ૩૨ નાટકમાંનું ૧૦ મું નાટક.
જક્ષમદામહ. પું (યક્ષમદામહ) યક્ષ દ્વીપનો
અધિપતિ દેવતા.
જક્ષજર. પું (યક્ષજર) યક્ષ સમુદ્રનો
અધિપતિ દેવતા.
જક્ષસિરી. સ્ત્રી (યક્ષસી) યક્ષસી ના-
મની એક પ્રાત્નિળી.
જક્ષા. સ્ત્રી (યક્ષા) સ્થંધિભદ્રની બહેન.
જક્ષાદ્વિ. ત્રિ (યક્ષાદ્વિ) યક્ષના આવેશ-
વાળું; યક્ષાધિષ્ઠિત.
જક્ષાદિત્ય. } નં (યક્ષાદીપક) એક
જક્ષાલિત્ય } દિશામાં થોડે થોડે અતરે
ત્રીજાનીના બેટા ભડકા દેખાય તે, જૂત
પિશાચ વગરેના આગા.
જક્ષાવેશ. પું (યક્ષાવેશ) યક્ષોના મનુષ્યના
શરીરમાં પ્રવેશ; યક્ષકૃત આવેશ.
જર્મિલ. પું (યક્ષેન્દ્ર) યક્ષોનો ઇન્દ્ર. (૨)
અરનાથજીના યક્ષનું નામ.
જર્મિલ. સ્ત્રી (યક્ષિણી) ૨૨ મા તીર્થ-
કરની મુખ્ય સાધી.
જક્ષી. સ્ત્રી (યક્ષી) એક જાતની
લિપિ.

જક્ષુત્તમ. પું (યક્ષુત્તમ) યક્ષના ૧૩ પ્ર-
કારમાંનો છેલ્લો પ્રકાર.
જક્ષોદ. પું (યક્ષોદ) યક્ષોદ નામનો
સમુદ્ર.
જગ. નં (યજ્ઞ) શરીરની અદરનો એક
અવયવ; પીઠા; કલેઝું.
જગ. પું () પ્રાણી.
જગ. પું (જગત્) જગત, દુનિયા
જગર્. સ્ત્રી (જગતી) પૃથ્વી. (૨) જગત્-
પને કરતો કાટ.
જગર્પચ્ચયન. પું (જગર્પચ્ચયન) પર્વત
વિશેષ. સૂર્યાભ વનખડમાંનો એક
પર્વત.
જગત્. નં (જગત્) એ નામની એક
જાતની લીલી વનસ્પતિ
જગતી. સ્ત્રી (જગતી) પૃથ્વી. (૨) જગત્-
આદિ ક્ષેત્રનો કાટ-કિલો.
જગતીપચ્ચયન. પું (જગતીપચ્ચયન) જુઓ ' જગ
ધિપચ્ચયન ' શબ્દ.
જગય. નં (યજ્ઞ) કલેઝું. (૨) તે ભાગનો
રોગ.
જગારી. સ્ત્રી () રાજગરો; એક
જાતનું ધાન્ય.
જગાણ. નં (જાગણ) ગંગરણ. નિદ્રા ન
લેતી તે; ઉઝગરો કરવો તે.
જગુણ. ત્રિ (યજ્ઞુણ) જેટલાગણ.
જગણ. નં (જગન) સાથળ.
જગણ. } ત્રિ (જગન્ય) થોડામા થોડું;
જગણિય. } ઓછામા ઓછું.
જગ. ત્રિ (જાત્ય) સ્વાભાવિક. (૨) જાત-
વાન; જાતિયું; પ્રધાન; શ્રેષ્ઠ. (૩) સજ્ઞ-
નીય. (૪) શુદ્ધ.
જર્મિલ. નં (જાત્યાજન) શ્રેષ્ઠ અજ્ઞ.
(૨) યોગવાનું અજ્ઞ; તેલ વગરેથી
મર્દિત અજ્ઞ

જઞ્ચરિણિય. } વિં (જાન્યન્નિત) સારા	જઞ્ચરિણિય. વિં (જનયિત) ઉત્પાદક; ઉત્પન્ન
જઞ્ચરિણિય } કૃષ્ણમાં ઉત્પન્ન થયેલ, શ્રેષ્ઠ	કરનાર.
જનિનું	
જનુવેય. પું (યજુર્વેદ) ચાર પેઢનાનો	જઞ્ચ પું સ્ત્રીં (જનક) જનક, માતાપિતા
જનિત વેદ, આદ્યપુત્રમનુ મયા પુત્રક	યજુર્વેદ.
જજ્ઞ વિં (જર્જ) ક્રાંત.	જઞ્ચ. પું નં (જનન) ઉત્પાન
જજ્ઞિય વિં (જર્જિત) ઝિઝ્ઞાના બાબત.	જઞ્ચાતી. સ્ત્રીં (જનની) માતા.
ક્રાંત થયેલ	જઞ્ચપય પું (જનક) દેશ
જર્જાય. નં (યાજ્ઞાય) ક્રાંત થયેલ	જઞ્ચ. પું (જનક) પિતા.
જડ. વિં (જડ) જડતાવાળો, વિવેક રહિત,	જઞ્ચવડ. પું (જનન) મોકાના મુખી
મુખ.	જઞ્ચવય. વિં (જાનવડ) દેશમાં ઉત્પન્ન
જડા સ્ત્રીં (જડા) જડા.	કૃષ્ણથેય, દેશના નિવાસી.
જડિ વિં (જડિત) જડાધારી, જડાકુળ	જઞ્ચવય. પું (જનવડ) દેશ. રાષ્ટ્ર (૨) દેશ
(૨) પું જડાધારી નાપક્ષ	નિવાસી. જન સમૂહ
જડિણ. નં (જડિય) જડાધારીના બાબત.	જઞ્ચવયકલ્પાગિત્રા સ્ત્રીં (જનવડકલ્પાગિકા)
જડા	ચક્રવર્તીની રાણીઓ
જડિયાકલ્પ. પું (જડિયાલક) ૮. મહામાંનો	જઞ્ચવયસચ્ચ નં (જનવડકલ્પ) દેશ
એક યજુ	જઞ્ચવયસચ્ચા. સ્ત્રીં (જનવડકલ્પ) પ્રકારના અન્યના
જડિયાલ. પું (જડાલ) જડાધારીના	પરિણા પ્રકાર, દેશ વચ્ચે અન્ય
એક યજુ	જઞ્ચવાય. પું (જનવડ) જોડવાન માણસોના
જડિલ. વિં (જડિલ) જડાધારી, જડાધારી.	અરસપરસ થયાં
(૨) પું રાકુ (૩) સિંહ કસરી (૪)	જઞ્ચિય. વિં (જનિત) ઉત્પન્ન થયેલ
જડાધારી નામ	જઞ્ચી. સ્ત્રીં (જની) સ્ત્રી. નારી, મહિલા.
જડિલય પું (જડિલ) જડાધારી બાબત	જઞ્ચસ્મિ. સ્ત્રીં (જનોર્મિ) જનની માકક
નામ.	માણસોની બીડ.
જડુલ પું (જડિલ) કસરીસિદ્ધતા માકક	જઞ્ચા. પું (જન) યજ. (૨) અચર ૬૪
જડાધારી એક જનનો સાથ	દેવની પૂજા (૩) શ્રાદ્ધ
જડુ પું () દાથી	જઞ્ચાઈ. વિં (યજિત) યજ કરનાર નામ
જડુ. વિં (જડ) જાણવામાં નબળામાં	સતી એક જન
અને કાપેલા જડ-મૂર્તિ કે જે નાશી દેવા	જઞ્ચાઈજ્ઞ નં (યજ્ઞાય) એ નામનું ઉત્પાન
નામ તથા	થયેલ મૃતનું પચીસમું અધ્યયન. (૨)
જડ વિં (જડ) નાશ થયેલ, છાદ્ય,	વિં યજ સંબંધી.
મુકેલ	જઞ્ચાં અં (અચ) જે કંઈ (૨) જેથી:
જઞ્. પું (જન) માણસ. (૨) જન-સગા	જેથી કરીને; જે માટે.
વડાસા (૩) વિં ઉત્પાદક, ઉત્પન્ન	જઞ્ચાજઞ્ચ પું (યજ્ઞાયજિત) યજ કરનાર.
કરનાર	જઞ્ચાજ્ઞ. પું (યજ્ઞવન) એ નામના એક
	સાધુ.

जगन्नाथ. पु० (यज्ञशब्द) यज्ञशब्द. न्या
यज्ञ थाय ते अतो-न्या

जगन्नावर्हय. न० (यज्ञावर्हय) अतो-न्या
पर्वीत

जगई. अ० (यज्ञमात्र) अतो-न्या

जगईवी. स्त्री० (जगईवी) गंगानदी.

जति. अ० (यदि) अतो-न्या

जति पु० (यति) साधु; भूति.

जनु न० (जनु) क्षा. भोजनी.

जन्त पु० (यन्त) यन्त. भोजन. प्रथम
(२) त्रि० यन्तयन्त

जन्ता. स्त्री० (यात्रा) प्रथम; अतो-न्या (२)
सयम निर्वाह (३) शुभ प्रगति.

जन्ताभय. } पु० (यात्राभय) अतो-न्या
जन्ताभयग } भुजाङ्गी अतो-न्या
साधे शान्ति नोकर.

जन्तामिह पु० (यात्रामिह) अतो-न्या
भुजाङ्गी यात्रा अतो-न्या अतो-न्या
भय धरे आये ते यात्रासिद्ध अतो-न्या

जन्तिय त्रि० (यात्रा) अतो-न्या, अतो-न्या
प्रमाणानु

जन्तो. अ० (यन्त) अतो-न्या, अतो-न्या

जन्त अ० (यन्त) अतो-न्या, अतो-न्या
अतो-न्या

जन्त. अ० (यन्त) अतो-न्या, अतो-न्या

जन्ति अ० (यदि) अतो-न्या

जन्तिञ्ज. स्त्री० (यन्त) अतो-न्या, अतो-न्या

जन्तिञ्ज. त्रि० (यात्राञ्ज) अतो-न्या
अतो-न्या अतो-न्या

जन्तु. पु० (यन्तु) आ नामना अतो-न्या
अतो-न्या (२) आ नामना अतो-न्या

जन्तुञ्ज. पु० (यन्तुञ्ज) अतो-न्या

जन्त. पु० (जन्त) अतो-न्या

जन्तय. पु० (जन्त) अतो-न्या

जन्तय. पु० (जन्त) अतो-न्या

जन्त. पु० (यन्त) अतो-न्या

जन्तवाह. पु० (यज्ञवाहिन) यज्ञवाही, अतो-न्या
अतो-न्या अतो-न्या अतो-न्या

जन्तवाहय. न० (यज्ञवाहीन) अतो-न्या
अतो-न्या अतो-न्या

जन्तवी. स्त्री० (जन्तवी) अतो-न्या
अतो-न्या

जन्त. न० (जन्त) अतो-न्या

जन्ता. स्त्री० (जन्ता) अतो-न्या

जन्त. पु० (जन्त) अतो-न्या

जन्तमिह } अ० (यन्तमिह) अतो-न्या
जन्तमिह. } अतो-न्या

जन्त पु० (यन्त) अतो-न्या
पात्र भोजन. (२) अतो-न्या अतो-न्या
अतो-न्या अतो-न्या अतो-न्या
(३) अतो-न्या अतो-न्या अतो-न्या
(४) अतो-न्या अतो-न्या

जन्तय न० (यन्तय) अतो-न्या
अतो-न्या अतो-न्या

जन्तय. पु० (यन्तय) अतो-न्या
अतो-न्या अतो-न्या अतो-न्या

जन्तय. पु० (यन्तय) अतो-न्या
अतो-न्या अतो-न्या अतो-न्या
अतो-न्या अतो-न्या अतो-न्या
अतो-न्या अतो-न्या अतो-न्या

जन्तय } अ० (यन्तय) अतो-न्या
जन्तयसमय } अतो-न्या

जन्तय. स्त्री० (यन्तय) अतो-न्या

जन्तय. पु० (यन्तय) अतो-न्या
अतो-न्या अतो-न्या अतो-न्या
अतो-न्या अतो-न्या अतो-न्या

जन्तय. स्त्री० (जन्तय) अतो-न्या
अतो-न्या अतो-न्या अतो-न्या

जन्तय. पु० (यन्तय) अतो-न्या
अतो-न्या अतो-न्या अतो-न्या

जमदग्निपुत्र. पु० (यमदग्निपुत्र) जमदग्निने।
पुत्रः परशुराम.

जमदेवकादय. पु० (यमदेवकायिक) यम दे-
वताओंनी ओक जन.

जमप्यम पु० (यमप्रम) यमदेवगो ओ ना-
मतो डिपान पर्वत.

जमल न० (यमल) सभश्रिष्टीओ रहलुं;
सरभसरभु, नोउओउ रहलुं. (२) न०
ओ नाभनु वृक्ष के गेनुं ३५ कृष्ण वा-
सुदेवना पैरी विद्याधरे धारणु कर्युं हनुं.
(३) युग्म; नोडु. (४) सभान, तुल्य.

जमलजुगल. न० (यमलजुगल) सरभ सरभी
नोडु; सभश्रिष्टीओ रहलुं नोडु.

जमलजुगलमंजग. पु० (यमलजुगलमंजग) श्री
कृष्ण वासुदेव.

जमलपय. न० (यमलगद) आड आड आ-
डानो अडेक जस्थो.

जमलपाणि. पु० (यमलगणि) भुट्टि

जमलिय. त्रि० (यमलिन) ओक दिशाभा
सभश्रिष्टीओ रहल. (२) युग्म ३५ रहल.

जमजोडय पु० (यमलौकिक) परमाधामी
यगेरे यमलोकवासी देवता. (२) त्रि०
यमलोक . १धी.

जमा स्त्री० (यामी) दक्षिण दिशा (२)
यमलोकपाणिनी राजधानी

जमालि. पु० (जमालि) ओ नाभना क्षत्रिय
राजकुमार महावीरस्वामिना जमाध के
गेजे प्रभु पासे दीक्षा लीधी अने पाण
गथी ओक पुंथ अलाओ.

जमिगा. स्त्री० (यमिका) जमक पर्वतना
देवतानी राजधानी.

जमिय. त्रि० (यमित) नियन्त्रित करे.

जमुणा. स्त्री० (यमुना) जभना नदी.

जम्न. पु० न० (जन्मन्) जन्म; डिपति.

जम्मेतर. न० (जन्मान्तर) अन्यजन्म;
पूर्वजन्म.

जम्मण. न० (जन्मन्) जन्म; डिपति.

जम्मणचरिय. न० (जन्मचरित) जन्मचरित;
छवनचरित.

जम्मणचरियगिबद्ध न० (जन्मचरितनिबद्ध)
तीर्थकरना जन्मालिपेकरना देखाववाणु
नाटक; उर नाटकमानुं ओक.

जम्मणमवण. न० (जन्ममवन) प्रसूति धर.

जम्मभूमि. स्त्री० (जन्मभूमि) जन्मभूमि;
भानुभूमि.

जम्मा स्त्री० (याम्मा) दक्षिण दिशा.

जयू. त्रि० (यन) डिपयोग राप्पनार, प्यात्र
राप्पनार. (२) न० प्यात्र, सावधानपाणुं.

जय. पु० (जय) शत्रुओंने छनवा ते; वि-
जय. (२) ओ नाभना वर्तमान अवस-
र्षिणीना १२ भा अकवती. (३) ओ
नाभनी त्रीज आइम अने नेरस ओ
त्रणु तिथिओ. (४) ओ नाभनो ओक दे-
वता. (५) १३ भा तीर्थकरने प्रथम भिक्षा
आपनार गृहस्थ.

जय. न० (जगन्) ससार, लोक, दुनिया.

जयंत. पु० (जयन्त) जन्महीपना आरक्षर-
मानु पश्चिमदिशा तरकुनुं क्षार. (२)
जयन नाभे पांथ अनुतर विमानमानुं
त्रीकुनुं विमान (३) ते विमानवासी
देवता. (४) मेर पर्वतनी उत्तर दिशाओ
आवेशा इयकवर पर्वतना आड कूटमानुं
७ सु कूट. (५) आवनी ओपीसीमां थ-
नार प्रथम अणदेव. (६) वज्रसेनसूरिना
यार शिष्यमाना त्रीज शिष्यनुं नाम.
(७) तेनाथी नीकजेज शाभानुं नाम.
(८) ओक जैन मुनि, जे वज्रसेन मुनिना
त्रीज शिष्य हता.

जयंती. स्त्री० (जयन्ती) काशांभी नगरीनि-
वासी जयंती नाभे महावीर स्वामीनी
भोटी श्राविका. (२) सातभा अणदेवनी
भानानुं नाम. (३) सातमी दिशाकुमारी.

(૪) સર્વગ્રહની ચાર અગ્રમહિષીમાંની ત્રીજી અગ્રમહિષીનું નામ. (૫) મહાવપ્ર-વિજયની મુખ્ય રાજધાની. (૬) ઉત્તર-દિશાના અગ્નિ પર્યંતની એક પશ્ચિમની વાવનું નામ. (૭) પપરાડીઆની પદર રાત્રિમાંની ૬ મી રાત્રિનું નામ. (૮) સાતમા તીર્થંકરની પ્રવ્રજ્યા પાલખીનું નામ (૯) એ નામની એક શાખા. (૧૦) લતા વિશેષ.

જયઘોસ. પું (જયઘોષ) એ નામના એક મુનિ.
(૨) જય ધ્વનિ.

જયજય. પું (જયજય) જય થાઓ, જય થાઓ, એવો ધ્વનિ.

જયજા. નં (યજન) યાગ, ધૂન. (૨) અભયદાન.

જયજા. ત્રિં (જન) વેગવાળું, વેગયુક્ત

જયજા. નં (જયન) જીન, વિજય. (૨) ત્રિં જીતનાર

જયજા. નં (યનન) ગ્રાહીનું રક્ષણ કરવું.
(૨) યત્ન કરવો તે; ઉદ્ધમ કરવો તે

જયજા. સ્ત્રીં (યત્ના) જનના, કાર્યમાં ઉપ-યોગ રાખવો તે.

જયજા. સ્ત્રીં (જયના) બધી મનિ ઉપર જીત મેળવે એવી દેવતાની મનિ.

જયજા. સ્ત્રીં (યત્ના) સમકિતમાં જ પ્રકા-રની યતના-વિવેક.

જયજાવરગિજ્ઞ. નં (યત્નાવરગીય) જેથી પ્રયત્ન-ઉદ્ધમમાં અંતરાય પડે તેવી કર્મની એક પ્રકૃતિ.

જયજ્ઞ. પું (જયજ્ઞ) એ નામના એક રાજકુમાર, જે દુર્યોધનના અનેવી થાય.

જયસન્ધિ. પું (જયસન્ધિ) પુંડ્રીક રાજના મંત્રીનું નામ.

જયસદ્. પું (જયસદ્) વિજયસૂચક અવાજ.

જયા. મં (યગ) જ્યારે; જે વખતે.

જયા. સ્ત્રીં (જયા) બારમા તીર્થંકર વાસુ-પૂજ્યની માતાનું નામ. (૨) ત્રીજી, આઠમ

અને તેરસની રાત્રિનું નામ. (૩) ચોથા ચક્રવર્તીની મુખ્ય સ્ત્રી. (૪) એક જાતની મિઠાઇ.

જયારમયાર. પું (જયારમયાર) જકાર મકાર-૩૫ અપશબ્દ

જર. પું (જર) તાવ. (૨) નં સંતાપ.

જરગ. ત્રિં (જરગ) જીર્ણ; પુરાણ.

જરગ. } પું (જરગ) ધરડો બગાડ.

જરગવ. } (૨) જરક નામનું જનાવર.

જરદ. ત્રિં (જરદ) ધરડું; જીર્ણ.

(૨) કંડા.

જરય. પું (જરક) પહેલી નરકના મેઢી દક્ષિણ તરફનો એક નરકવાસો.

જરયમડમ્ પું (જરકત્તય) પહેલી નરકનો ઉત્તર દિશા તરફનો એક નરકવાસો.

જરયાવલ. પું (જરકાર્ત) પહેલી નર-કનો પશ્ચિમ દિશા તરફનો એક મ્હોટો નરકવાસો.

જરયાવસિદ્ધ. પું (જરકાવસિદ્ધ) પહેલી નરકનો દક્ષિણ દિશા તરફનો એક મ્હોટો નરકવાસો.

જરસ્. પું (જરગ) એક જાતનું જગલી પશુ.

જરા. સ્ત્રીં (જરા) ધક્કાણું. વૃદ્ધાવસ્થા.

જરાડમ્. ત્રિં (જગયુજ) જરાયુ-ઓર સાથે જન્મ પામનાર; મર્સાશયથી જન્મ પામના મનુષ્ય અને પશુ

જરાડજ. } ત્રિં (જગયુજ) જીઓ " જરા-જરાડય. } ઉચ્ચ " શબ્દ

જરાકુમાર. પું (જરાકુમાર) યાદવ વંશના એક કુમાર; શ્રીકૃષ્ણના એક ભાઇ.

જરામંધ. પું (જગસંધ) રાજગૃહ નમરના

જરામિંધ. } રાજા; નવમા

જરાસિંધુ. (જરાસિંધુ) પ્રાણિ વાસુદેવ.

જરિ. ત્રિં (જરિન) તાવવાળો.

જરિઘ. ત્રિં (જરિઘ) જનર-તાવ વગેરે રોગવાળું.

જલ્લા. સ્ત્રી० (જલ્લા) આઠ ઇન્દ્રિયપાળા
જલની એક જાત

જલ વિ (જલ) દેવીપમાન, ચમકવાળું
જલ. ન૦ (જલ) પાણી, જળ (૧) જલ-
કાન્ત તથા જલપ્રભ ઇત્યા પ્રથમ લોક-
પાળાનું નામ. (૨) પાણીના જલ (૧)
પણીનો (૫) જળસ્થાન, તળાવ વગરે

જલકથ. પુ० (જલકિત) જલકાન્ત ઇત્યા
એક લોકપાળાનું નામ.

જલકાન્ત પુ० (જલકાન્ત) ચંદ્રકાન્તમણિ,
સચિત કદિન પદ્મીના એક પ્રકાર. (૨)
વિશાળ નરકના ઉદ્ધિદ્ધમારના ઇન્દ્રનું
નામ (૩) જલકાન્ત ઇત્યા ત્રીજા લોક
પાળાનું નામ.

જલકારિ. પુ० સ્ત્રી० (જલકારિત્ર) આઠિન્દ્રિય
જલ વિશેષ

જલકિદ્ધ. ન૦ (જલકિદ્ધ) પાણીનો મેવડ;
અપાળ. શીખા તૃતી

જલકીડા. } સ્ત્રી० (જલકીડા) પાણીમાં
જલકોલા } સમાવી રમતા, જળક્રીડા.

જલકમિય. વિ० (જલકમિક) પાણીની ત્ય
તથા ઇત્યા પાણી પાતા

જલવર. પુ० (જલવર) પાણીમાં ઉત્પન્ન
થતા પાણીમાં રહેનાર પચ્ચેન્દ્રિય નિર્વચ

જલવરી સ્ત્રી० (જલવરી) પાણીમાં રહેનાર
માત્રી મધુરી વગરે, જલવર નિર્વ-
ચની સ્ત્રી.

જલવાર. વિ० (જલવાર, પાણીમાં આકાશનાર

જલવારિયા. સ્ત્રી० (જલવારિકા) આઠ ઇન્દ્રિ-
યપાળો એક જાતનો છા

જલજ. ન૦ (જલજ) પાણીમાં ઉત્પન્ન થ-
નાર, કમળાદિ

જલજલિત. વિ० (જાગરજ્યમાલ) દેવીપમાન,
ચળકવુ.

જલકુળા. ન૦ (જલકુળા) જલકુળાચ. પા-
ણીનું સ્થાન.

જલજ. પુ० (જલજ) દેવીપમાન અગ્નિ;
આગ, દેવતા. (૨) કોષ; ગુપ્તો (૩)

વિ० સપ્તગાવનાર. (૧) પુ० જાનાદિ
ગુપ્તો પ્રકાશ કરેલા તે. (૫) અગ્નિ
કુમાર દેવતા (૬) ન૦ સપ્તગાવતું; આગત.

જલજાકાચ. ન૦ (જલજાકાચ) તેજસ્કાચ;
અગ્નિ.

જલજાપકલ્પદશ. ન૦ (જલજાપકલ્પદશ) અ-
ગ્નિમાં પડી મરી જવું તે આગમરણનો
એક પ્રકાર

જલજાપકલ્પેસ ન૦ (જલજાપકલ્પેસ) અગ્નિની
અદર પડી અગ્ની મરવું તે, આગમરણનો
એક પ્રકાર

જલન પુ० (જલન) બુધો જલજાપ શબ્દ.

જલનિદિ પુ० (જલનિધિ) સમુદ્ર

જલપકલ્પદ ન૦ (જલપકલ્પદ) પાણીમાં
પડી મરી જવું તે, આગમરણનો એક
પ્રકાર

જલપકલ્પેસ ન (જલપકલ્પેસ) બુધો
ઉપરો શબ્દ

જલપેસ. ન૦ (જલપેસ) બુધો " જલ-
પકલ્પ " શબ્દ

જલપ્રમ પુ० (જલપ્રમ) ઉત્તર નરકના
ઉદ્ધિદ્ધમાર જનિના ભવનપતિ દેવતાનો
દેવ (૨) જલકાન્ત તથા જલપ્રભ ઇત્યા
આથા લોકપાળાનું નામ.

જલપ્રવેસ ન૦ (જલપ્રવેસ) બુધો " જલ-
પકલ્પ " શબ્દ.

જલપ્રહ પુ० (જલપ્રમ) બુધો " જલ-
પ્રમ " શબ્દ.

જલમાલા. સ્ત્રી० (જલમાલા) ધણુ પાણી.

જલમ. પુ० (જલમ) મેધ; વરસાદ.

જલમ. ન૦ (જલમ) કમળ.

જલથર પુ० સ્ત્રી० (જલથર) પાણીમાં ઉ-
ત્પન્ન થતા પાણીમાં રહેનાર પચ્ચેન્દ્રિય
નિર્વચ.

જશજશ. પુ. (ચકચક) એ નામનું એક
ધાન્ય

જવણ. પુ. (જવન) વેગ; શીઘ્રગતિ.
 જવણ. ન. (વાપન) નિર્વાહ; યુગ્મરો.
 જવણ. પુ. (ચવન) ચલેચલ; ચવન દેશ-
 વાસી. (૨) એ નામનો એક અનાય દેશ.
 જવણદીવ. પુ. (ચવનદીવ) ચવનની વસતિ-
 વાળો દીવ.
 જવણા. સ્ત્રી. (ચાગના) શરીરનિર્વાહ, જીવન-
 નિર્વાહ. (૨) સયમનો નાભાવ.
 જવણાણિયા. સ્ત્રી. (ચવનાલિકા) એક જાતની
 લિપિ
 જવણાલિયા. સ્ત્રી. (ચવનાલિકા) કન્યાને
 પહેરવાની એક જાતની ચાંચી (૨)
 ચવન દેશની લિપિ; ૧૮ લિપિમાંની
 એક.
 જવણિજ્ઞ. વિ. (ચાગ્નીય) વખત યુગ્મરવા
 યોગ્ય (૨) ઇંદ્રિયો અને મનને જીતવા તે.
 જવણિયા. સ્ત્રી. (ચવનિકા) કનાન, પડદો.
 જવણી. સ્ત્રી. (ચાગ્ની) ચવનની સ્ત્રી (૨)
 ચવનની લિપિ
 જવણા ન. (ચવાન્ન) એક જાતનું જવનું
 બનાવેલ અન્ન.
 જવનાલિયા. સ્ત્રી. (ચવનાલિકા) જુઓ
 “જવણાલિયા” શબ્દ.
 જવમઝ્ઝ. પુ. (ચવમઘ્ય) જવના મધ્ય
 ભાગ પરિમિત એક ભરપ. (૨) જવનો
 મધ્ય ભાગ. (૩) ત્રિ. જવના મધ્ય
 ભાગના આકારવાળું.
 જવમઝ્ઝર્વચ્ચડિમા. સ્ત્રી. (ચવમઘ્યચ્ચત્રાનિમા)
 જવ મધ્યભાગ જેવી ચત્રપટિમા, એટલે
 કે એ છેડે પાતળી અને વચ્ચે પુષ્ટ,
 જેમ કોઈ સાધુ શુકલ પક્ષને પહેલી
 એક કોણિયો આકાર ત્રણ પટિમા
 શરૂ કરે, પુનઃ પંદર કોણિયા નુકી
 પહોંચી પછી દરરોજ એક કોણિયો
 ધરાવતાં (૫૬ ૦)) એક કોણિયો આ-
 હાર ત્રણ પટિમા પૂરી કરે તે.

જવમઝ્ઝા. સ્ત્રી. (ચવમઘ્યા) જુઓ ઉપલો-
 શબ્દ.
 જવવારય. પુ. (ચવવારક) જવના અંકુર;
 જવારા.
 જવસ. ન. (ચવસ) કોણ ધાન્ય. (૨) ધર્મ
 વગેરે ધાન્ય.
 જવા સ્ત્રી. (જગ) એક જાતની વનસ્પતિ.
 જવાસય. પુ. (ચવામક) વનસ્પતિ વિશેષ;
 જવાસો.
 જવાસા. પુ. (ચવાસા) રાતા ધુલવાળું એક
 જુલું ઝાડ.
 જવિ. ત્રિ. (જક્વિ) વેગવાળો. (૨) પુ. ધોડો.
 જસ. પુ. (ચગ્મ) યશ, કીર્તિ; આખર. (૨)
 સંયમ; ચારિત્ર. (૩) શ્રી પાર્શ્વનાથના
 આડમા ગણધરનું નામ. (૪) ચૌદમા
 તીર્થંકર શ્રી અનંતનાથજીના પ્રથમ ગણ-
 ધરનું નામ. (૫) વિનય.
 જસંસ. પુ. (ચગ્મચિન્) મહાવીર સ્વામિના
 પિતાનું એક નામ.
 જસંસિ. ત્રિ. (ચગ્મચિન્) પ્રખ્યાત, યશસ્વી,
 જેની શુભ કીર્તિ આનંદ પ્રસરેલી હોય
 તે. (૨) મહાવીર સ્વામીના બાપનું અપર
 નામ.
 જસકર. ત્રિ. (ચગ્મચ્ચ) સર્વ દિશામાં યશ
 મેળવનાર. (૨) ઋષભદેવસ્વામીનો એ
 નામનો ૪૨ મો દીકરો.
 જસકિત્તિ. સ્ત્રી. (ચગ્મચ્ચીર્તિ) જશ; આખર;
 પ્રખ્યાતિ.
 જસકિત્તિયામ. ન. (ચગ્મચ્ચીર્તિયામન્) નામ
 કર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી જીવ
 જ્યાં જાય ત્યાં શુભ કીર્તિ મેળવે.
 જસગ્રોસ. પુ. (ચગ્મગ્રોષ) ઔરવત ક્ષેત્રમાં
 ભાવિ ત્રીજા તીર્થંકર.
 જસચંદ. પુ. (ચગ્મચન્દ્ર) એ નામના એક
 ગણી.

जसद. पु० (जसद) जसत; ओक जननी धातु.

जसधरण. पु० (यशोधन) ओ नामनी ओक राजन.

जसधर पु० (यशोधर) पञ्चपाडीआना पायमे दिवसनु नाम.

जसमह पु० (यशोमह) श्रवणसुग्रीना ओक शिष्य. (२) ओ नामनी ओक आश्रय क न मांडरसायना आर्यसभ-नविद्यया शिष्य हता. (३) पञ्चपाडी-आना पंदर दिवसमाना आथा दिवसनु नाम (४) न० यशोमहथी नाइकेल ओ नामनु दुग (५) पु० ओ नामना श्री पावनाथना ओक गणधर

जसमंत पु० (यशोमंत) ओ नामना ओक इजगर (०) त्रि० यशस्वी, प्रतिवागा.

जसवाई } स्त्री० (यशोमती) श्रीम सयद
जसवनी. } यकतीनी भाता (२)
श्रमण भगवान श्री महावीरस्वामीनी पु-
त्रांनी पुत्रानु नाम. (३) राज, आइम
अने तेदस ओ त्रण राजिनी निधि

जसराय पु० (यशोराज) धन्यवान.

जसस्मि. त्रि० (यशस्विन्) यशवान्, यशस्वी.

जसहर. पु० (यशोधर) जयदापना भरत
जसमा थनार १३ भा तीथकर (२)
पञ्चपाडीआना पंदर दिवसमाना पायमे
दिवस. (३) श्रवणसुग्रीना ओक
पाथरा. (४) स्त्री० क्षिण द्युय पर्यंत
उपगती आइ दिशाकुमारीमाती आथी
दिशाकुमारी (५) पलनी पंदर गति-
माती आथी राजिनु नाम. (६) जस
गुह्यना नाम जल (७) त्रि० यशस्वी,
यशवान्

जसा. स्त्री० (यश) दैशाप्पीना स्त्रीक्ष
आस्थपनी स्त्री अपने कपिलनी भाता. (२)
भगु पुरोहितनी स्त्री

जसा. पु० (यशस) यश, आथरु; कृति.

जसोवंद. पु० (यशोवन्द) जुआ " जस-
वद " शब्द.

जसोद पु० (जसद) जुआ " जसद " शब्द.

जसोधण. पु० (यशोधन) ओ नामना ओक राजन.

जसोधर. पु० (यशोधर) जुआ " जसधर " शब्द

जसोधरा. स्त्री० (यशोधरा) पंदर राजिमाती
आथी राजिनु नाम. (२) क्षिण द्युय
पर्यंत पर रहनारी ओक दिशाकुमारी
देवी (३) जम्भुवृक्ष विशेष, नुह्यना.

जसोनाम. न० (यशोनामन्) नामकर्मनी
ओक प्रकृति क जेना उदयथी जय जश
पाम छ.

जसाया. स्त्री० (यशोदा) महावीरस्वामीनी
स्त्री. (२) कृष्णवासुदेवनी पालक भाता.

जसोवाई स्त्री० (यशोमती) जुआ " जसवाई " शब्द.

जसोहर पु० (यशोधर) भरतक्षत्रना गह
आरीसीना १६ भा तीथकर (२) आवती
आरीसीना भरतक्षत्रना १६ भा तीथकरनु
नाम.

जसोहरा. स्त्री० (यशोधरा) क्षिण दिशाना
द्युय पर्यंत पगती आइ दिशाकुमारीमाती
आथी दिशाकुमारी. (२) जम्भुवृक्षानु
अपर नाम

जह. ब्र० (यश) जंम, जंती रीते

जहकम न० (यथाक्रम) कन अनुसारः
क्रमसर अनुक्रमे.

जहकलाय न० (यथाकाल) काल राहत
यथाकाल नामनु पायसु आरित.

जहद्विय. न० (यथास्थित) यथास्थित, जंम
हाय तम.

जहण न० (जन्म) जन्म

જહણિજ્ઞ. વિ० (હેય) ત્યાગવા યોગ્ય.

જહણ. વિ० (જવન્ય) ઓછામાં ઓછું;
ન્દાનામાં ન્દાનું; થોડામાં થોડું (૨) અ-
ધમ; નીચ.

જહણિય. વિ० (જવન્યક) ભુઓ “ જહણ્ય ”
શબ્દ.

જહતહ. ઇ० (યથાતથા) જેમતેમ, આડું
અવગુ.

જહન્ય. વિ० (યથાર્થ) યથાર્થ, ખરેખર.

જહન્યામ. ન० (યથાસ્થામ) યથાશક્તિ.

જહજ્ઞ. વિ० (જવન્ય) ભુઓ “ જહણ્ય ”
શબ્દ.

જહરિહ. ન० (યથાર્હ) યથાર્થ; ખરાખર;
ખરેખર.

જહસત્તિ સ્ત્રી० ન० (યથાશક્તિ) યથાશક્તિ;
શક્તિ પ્રમાણે.

જહા ઇ० (યથા) જેવી રીતે, જેમ; જે
પ્રમાણે.

જહાચ્છંદ. પુ० (યથાચ્છન્દ) અચ્છન્દ.

જહાજાય. વિ० (યથાજાત) જન્મતી વખતની
સ્થિતિ જેવું, નજી (૨) જડ, મૂર્ખ.

જહાજેદુ. ન० (યથાજ્યેષ્ઠ) મોટાછના
ક્રમથી.

જહાજોગ. ન० (યથાજોગ્ય) યથાયોગ્ય, જેમ
ધટે તેમ.

જહાણામય. વિ० (યથાનામક) જેના નામ
નિર્દેશ કર્યો નથી તે, કોઈ એક

જહાણિસંત. ન० (યથાનિશાન્ત) અવધાર્યા
પ્રમાણે; જેમ ધાર્યું હોય તેમ.

જહાણુપુલ્લિ. ન० (યથાણુપૂર્વી) ક્રમસગ;
અનુક્રમ પ્રમાણે

જહાતથ. ન० (યથાતથ્ય) વાસ્તવિક, સત્ય;
ખરેખર.

જહાતહ. ન० (યથાતથ્ય) સૂચકાગ્ય સત્રનું
તેરમું અધ્યયન. (૨) વાસ્તવિકપણું;
સત્યતા.

જહાનામ. વિ० (યથાનામ) યથાનામ; સં
ભાવના; કોષક.

જહાનામય. વિ० (યથાનામક) જેમ કોષક;
દષ્ટાંત ઉપન્યાસ. (૨) વાક્ય અલંકાર.

જહાનાય. ન० (યથાનાયૈ) યથાયોગ્ય; રીત-
સરનું, આજુબી

જહાપવટ્કરણ. ન० (યથાપવટ્કરણ) આત્માનું
પરિણામ વિશેષ.

જહાફુડ. ન० (યથાફુટ) + પટ, ખરેખર.

જહામૂત } વિ० (યથામૂત) જેવી રીતે
જહામૂય. } અનેક હોય તેવી રીતે; સત્ય
ધ્યાત

જહામાલિય ન० (યથામાલિન) જેમ ધારણ
કર્યું છે તેમ

જહારિહ. ન० (યથાર્હ) યથાયોગ્ય; જેમ ધટે
તેમ.

જહાવાહ વિ० (યથાવાદિન) ખરૂં બોલનાર,
યોગ્ય કહેનાર, સત્ય બોલનાર.

જહાસંસ્થ. ન० (યથાસંસ્થ) સખ્યા પ્રમાણે.
ક્રમવાર

જહાસત્તિ સ્ત્રી० ન० (યથાશક્તિ) શક્તિ
પ્રમાણે, યથાશક્તિ.

જહાસુહ. ન० (યથાસુહ) જેમ નુખ પટે તેમ.

જર્હિ. ઇ० (યત્ર) જ્યાં; જે સ્થાને; જ્યાંપર.

જર્હિચ્છ. ન० (યથેચ્છ) ઇચ્છા પ્રમાણે.

જર્હેદુ. ન० (યથેદ) મનગમનું; ઇચ્છાનુકૂળ.

જર્હેવ. ઇ० (યથેવ) જેમ, જેવી રીતે.

જર્હોષ્ય. } ન० (યથોક્તિ) યથાયોગ્ય,
જર્હોચિય. } યથોચિત.

જર્હોષિય. }
જર્હોવદ્દુ. ન० (યથોપદિષ્ટ) જેવી રીતે કહે-
વામાં-ઉપદેશવામાં આવ્યું હોય તે પ્રમાણે.

જર્હવી. સ્ત્રી० (જર્હવી) ગંગા નદી.

જા. ઇ० (યાવત્) જ્યાં સુધી

જાત્. સ્ત્રી० (જાતિ) જન્મ; ઉત્પત્તિ. (૨)
એકેન્દ્રિય, બે દ્વિદિય આદિ પાંચ ભૂતિ.

(૩) જાનિ; જાનિ; ક્ષત્રિય આદિ વર્ણ.
(૪) માતાપક્ષ. (૫) જાહનું ઝાડ; પુષ્પ
પ્રધાન વૃક્ષ. (૬) સામાન્ય નૈયાયિકાના
મત પ્રમાણે એક પ્રકારનો વ્યાપક ધર્મ;
જેમ મનુષ્યનું મનુષ્યત્વ અને ગાયનું
ગૌત્વ. (૬) મદ્ય વિશેષ.

જાહ. વિ० (યાચિન) જનાર

જાહમ્ય. વિ० (યાચિન) પ્રાર્થના કરેલ; યાચના
કરેલ.

જાહમ્યંધ. પુ० (જાત્યંધ) જનમઅંધ, જન-
થીજ આંધળો.

જાહમ્યાજીવ. પુ० (જાત્યાજીવ) જાનિ જ-
ળાવી આહાર લેનાર સાધુ.

જાહમ્યાચિય. પુ० (જાત્યાર્ય) જાનિએ કરી
આર્ય, પ્રાચ્યજાનિની સ્ત્રીથી ઉત્પન્ન થયેલ
જાનિ; અન્નપટ, કસિદ, વિદેહ, વદેહજ,
હરિતા અને ચુંચુળા એ ૭ આર્ય જાનિ.

જાહમ્યાસીવિસ પુ० (જાત્યાસીવિસ) જનમ-
થીજ ઝેરી; સર્પ, વિછી, આદિ

જાહકર્મ્મ. ન० (જાતિકર્મ્મ) જનમ સરકાર.

જાહચ્છિદ્ર્ય. વિ० (યાચ્છિદ્ર્ય) પ્રાચ્ય પ્રમાણે
કરનાર.

જાહજામ. ન० (જાતિનામ) નામકર્મની એક
પ્રકૃતિ કે જેથી જીવ જુદી જુદી જાનિ-
માં ઉત્પન્ન થાય.

જાહચિવદ્ધ. ન० (જાતિચિવદ્ધ) સુતરચનાનો
એક પ્રકાર; મદ્યપદ્ધાદિ સુતર રચના.

જાહતિગ. ન० (જાતિત્રિક) પાત્રજાનિ, ચા-
રગતિ અને એ ત્રિદ્વયોગતિ એ ત્રિપુટીની
અગ્ર્યાર પ્રકૃતિનો સમુદાય.

જાહચેર. પુ० (જાતિસ્થવિર) સાકંથી વધારે
વરસની ઉમરના સાધુ.

જાહદોસ. પું० (જાતિદોષ) જાનિદોષ, જ-
નમનો દોષ.

જાહધર્મમય. વિ० (જાતિધર્મક) ઉત્પન્નિ-
સ્વભાવવાળો.

જાહનામ. ન० (જાતિનામ) જુઓ “જાહ-
જામ” શબ્દ.

જાહપંગુલ. વિ० (જાતિપંગુલ) જનમથીજ
પાંગળો-લુલો.

જાહપહ. પુ० (જાતિપથ) જનમમરણનો માર્ગ;
સંસાર.

જાહપ્પસચ્ચા. સ્ત્રી० (જાતિપ્રમત્તા) એક
જાતનો દારૂ.

જાહવહિર. વિ० (જાતિવહિર) જનમથીજ બહાર.

જાહમંત. વિ० (જાતિમંત) જાતવાન; સારી
જાતનો.

જાહમૂઝ. વિ० (જાતિમૂઝ) જનમનો મુગા.

જાહય. વિ० (યાચિન) જાચેલું; મારેલું.

જાહરૂવચ્ચંડસય. પું० (જાતિરૂઝાવતમક) એ
નામનું ઇશાન ઇશનું ચોથું વિમાન.

જાહલિંગ. ન० (જાતિલિંગ) જાતિસૂચક શિંગ-
શરીર અવયવ.

જાહવંસ્તા. સ્ત્રી० (જાતિવંશ્યા) જનમથીજ
વધ્યા-વાંઝણી.

જાહવર. પુ० (જાતિવર) ઉત્તમ જાતિ.

જાહમંપચણ. વિ० (જાતિપપ્મ) સપૂર્ણ ગૃણ-
વાળી જેની માતા હોય તે; માતાનો
પક્ષ જેનો સારો હોય તે

જાહસર. વિ० (જાતિસ્મર) પૂર્વ જનમનું
મરણ કરનાર. (૨) પુ० પૂર્વ જનમની
સ્મૃતિ.

જાહસરણ. ન० (જાતિસ્મરણ) જન જનમોના
અનાવેનું સ્મરણ; મનિજ્ઞાનમાં ધારણાનો
એક ભેદ.

જાહસરણાચરગિજ્ઞ. ન० (જાતિસ્મરણાચરગીય)
જાનાવરણીય કર્મની એક પ્રકૃતિ; જાનિ
મરણને આવગનાર કર્મ પ્રકૃતિ.

જાહસ્સર. વિ० (જાતિસ્મર) જુઓ “જાહ-
સર” શબ્દ.

જાહર્મિગુહ્ય. પુ० (જાતિહિગુહ્યક) સારો
હિગળો.

જાઈ. સ્ત્રી (જાતિ) જુઓ “ જાઈ ” શબ્દ.

જાઈસરળા. ન૦ (જાતિસ્મરણ) જુઓ “ જાઈ-સરળા ” શબ્દ.

જાઈસરળાવરગીજ્ઞ. ન૦ (જાતિસ્મરણવરગીય) જુઓ “ જાઈસરળાવરગીજ્ઞ ” શબ્દ.

જાઈદિગુલુય પ૦ (જાતિદિગુલુય) જુઓ “ જાઈદિગુલુય ” શબ્દ.

જાડ. પ૦ (જાયુ) દવા; ઓસડ.

જાડયા. સ્ત્રી (યાત્રકા) દેરાળી.

જાડલ પ૦ (જાનુલ) એક પ્રકારની યંત્ર વનસ્પતિ.

જાડકરણ. ન૦ (જાતકર્મ) એ નામનું એક ગાત્ર.

જાડકરણીય ન૦ (જાતકર્મીય) એ નામનું એક ગાત્ર.

જાંઝામય. ન૦ (જામ્બુનદ) એક પ્રકારનું ઓળું.

જાગ પ૦ (યાગ) યજ્ઞ (૨) દેવપૂજન.

જાગર. ત્રિ૦ (જાગર) અસ્યયમરૂપ નિદ્રા વગરના, જાગરો, નિદ્રાના અભાવવાળા (૨) પૃષ્ઠ જાગરણ, નિદ્રાના ત્યાગ.

જાગરનાર ત્રિ૦ (જાગરિત) જાગનાર.

જાગરણ. ન૦ (જાગરણ) જાગરણ નિદ્રાનો ક્ષય.

જાગરિનાર. ત્રિ૦ (જાગરિત) જાગનાર.

જાગરિય. ત્રિ૦ (જાગરિત) } જાગરણ, નિદ્રા

જાગરિય. ત્રિ૦ (જાગરિક) } રહિત.

જાગરિયા. સ્ત્રી (જાગરિકા) યાગકર્તા યજ્ઞ પદ્ધતિ ધારી રાત્રિ ધરના માણસ રાત્રિ જાગરણ કરે તે.

જાગરિયા. સ્ત્રી (જાગરિયા) ચિત્તવન; વિચારણા.

જાજીવં. ઇ૦ (યાજ્ઞકીવં) ઇદમીપર્યંત.

જાણ. પ૦ ન૦ (જ્ઞાન) યાત્રી, યાત્રા, રથ સમ્રામ વગેરે ચારી. (૨) વિમાન, (૩) યાનપાત્ર; વહાણ.

જાણા. ત્રિ૦ (જ્ઞાયક) જાણનાર, સમજનાર.

જાણગિહ ન૦ (યાનગ્રહ) રથ મુકવાનું ધર.

જાણણ ન૦ (જ્ઞાન) જ્ઞાન જાણવું તે.

જાણના. સ્ત્રી (જ્ઞાન) જ્ઞેનાથી વસ્તુનો નિર્ણય થાય તે.

જાણય ત્રિ૦ (જ્ઞાયક) જાણનાર. સમજનાર, (૨) પૃષ્ઠ પોતે જાણે નહિ જાનાં પોતાને જાણકાર માનનાર ઔદ્ધર્મિ.

જાણય. ત્રિ૦ (જ્ઞાયક) સમજવનાર; જાણવનાર.

જાણયા. સ્ત્રી (જ્ઞાન) જ્ઞાન, સમજ.

જાણુરહ. પ૦ (યાનગ્રહ) એક પ્રકારનો રથ.

જાણવત્ત ન૦ (યાનવાત્ર) વહાણ.

જાણવય. ત્રિ૦ (જ્ઞાનવદ) દેશમાં વચ્ચેના અથવા આવેલાં જોડા, દેશમાં ઉત્પન્ન થયેલ.

જાણવિમાન ત્રિ૦ (યાનવિમાન) દેવતાને યમન કરવાનું-મુસાફરીના કામનું વિમાન.

જાણમાલા. સ્ત્રી (યાનમાલા) યાત્રી રથ, રથનાં સામનો જાણવાની જગ્યા-તથા (૨) વાહન યાનવાત્રનું કારખાનું.

જાણમાલિચ પ૦ (યાનમાલિક) યાત્રા રથ વગર જાણવાની યાનશાળામાં કિપરી.

જાણિચ ત્રિ૦ (જ્ઞાન) જાણવું.

જાણ. ત્રિ૦ (જ્ઞાયક) જાણીને પાપની નિર્ણય કરનાર, જાણનાર.

જાણ. ન૦ (જાણ) ધુ ટાણ, દીથણ.

જાણુકોણરમાયા. સ્ત્રી (જાણુકર્માત્ર) વધ્યા સ્ત્રી, વાંઝણી.

જાણુપાયપડિય ત્રિ૦ (જાણુપાયપડિય) મીઠા બીય પડેલ.

જાણુય. ત્રિ૦ (જ્ઞાયક) જાણનાર જાણનાર.

જાણુરહ. સ્ત્રી (જાણુરી) ગયા નદી.

જાણ. ત્રિ૦ (જાણ) જ્ઞેના; ઉત્પન્ન થયેલ. (૨) ન૦ પ્રકાર.

જાણકર્મ. ન૦ (જાણકર્મ) જ્ઞ-મસૂકાર.

જાણના. સ્ત્રી (યાત્રા) પીણ.

જાતરૂઢ. ત્રિ० (જાતરૂઢ) ચુદર; ચળકતું
(૨) નં માનુ (૩) જનરૂપ-માનાનો
કાણ; રત્નપ્રભા પૃથ્વીના અર કાણનો
૧૩ મો વિભાગ

જાતિ. સ્ત્રી० (જાતિ) જુઓ “ જનક ”
શબ્દ.

જાતિકર્મ. નં (જાતિકર્મ) જુઓ “ જનક-
કર્મ ” શબ્દ.

જાતિપસંન. પુ० સ્ત્રી० (જાતિપસંન) એક
જનનો દાસ.

જાતિય. ત્રિ० (જાતિય) ભાગલ; ચાલેલ.

જાતિસંપન્ન ત્રિ० (જાતિસંપન્ન) જુઓ “ જનક-
સંપાદન ” શબ્દ

જાતિસ્મરણ. નં (જાતિસ્મરણ) જુઓ
“ જનકસ્મરણ ” શબ્દ

જામ. પુ० (જામ) મહાવન, સર્વથા પ્રાણ-
નિપાતવંરમણ અર્થ મોટા પાત્ર વન
(૨) પર્ણાદિ, દિવસ કે રાત્રિનો આશ્રે
ભાગ (૩) આડવી અત્રાસ અત્રીઅવી
સા’ અને સાથી વધારે ઉમર.

જામાડય. પુ० (જામાડય) જમાડ

જામિદ્વય. પુ० (જામિક) પંદરગીર, સિપાહ.

જામુગકુસુમ નં (જામુગકુસુમ) ગતા કુલ
વાળા જપા નામે કાકતુ ફૂલ.

જાય. પુ० (જાય) યજ (૨) પૂજ.

જાય. ત્રિ० (જાય) ઉત્પન્ન થયેલ; ઉપજેલ;
જન્મેલ. (૨) પુ० પુત્ર; દીકરા (૩) ત્રિ०
પ્રાપ્ત થયેલ; મેળવેલ. (૪) નં પ્રકાર;
બંદ. (૫) ત્રિ० શુદ્ધ, જનિતો (૬) પુ०
અકુર. (૭) ત્રિ० શાસ્ત્રવિધિ જાણનાર;
ગીતાર્થ. (૮) નં ગમન; ગતિ.

જાયકર્મ. નં (જાયકર્મ) પ્રવૃત્તિ કર્મ

જાયગ. ત્રિ० (જાયગ) યાજક, યજ કરનાર

જાયગા. નં (જાયગ) પીઠ કરવી ને.

જાયગ. નં (જાયગ) ભાગનુ; ચાલુ ને.

જાયગાજીવન. ત્રિ० (જાયગાજીવન) જેના

જીવનનો આચાર ભાગવા ઉપર છે ને;
બિહત.

જાયગા. સ્ત્રી० (જાયગા) પીઠ

જાયગા. સ્ત્રી० (જાયગા) યાચના, માંગણી,
ભિખ ભાગવી ને

જાયગાપરિમ્લ પું (જાયગાપરિમ્લ) બિહતો
પરિપલ. પરિપલનો એક પ્રકાર

જાયગી. સ્ત્રી० (જાયગી) આચારાદિની
માંગણી કરવાની ભાષા.

જાયનેય. પુ० (જાયનેય) અગિય

જાયનિદુયા. સ્ત્રી० (જાયનિદુયા) જેનું જ-
ન્મેય આગક તત્કાળ મરણ પામે છે
અથવા મુલેલુ અતરે છે તે માતા

જાયરૂઢ નં (જાયરૂઢ) એક જનનું સોનું.
(૨) પુ. ચાદી (૩) ત્રિ० કપવાળ.

જાયરૂઢકુંડ. પુ० (જાયરૂઢકુંડ) રત્નપ્રભા
પૃથ્વીના ૧ કાણમાનો ૧૩ મો કાણ.

જાયવ પુ० સ્ત્રી० (જાયવ) યદ્યશ્વતઃ,
જનવ

જાયવેય. પુ० (જાયવેય) અગિય

જાયા. સ્ત્રી० (જાયા) યાત્રા; શરીરનિર્વાહ.
(૨) અયમગાન, અયમ નિર્વાહ (૩)
વિદાર, પ્રવૃત્તિ.

જાયા. સ્ત્રી० (જાયા) જો, ભાવી.

જાયા. સ્ત્રી० (જાયા) ચમરેન્દ્ર વગરની
અદારની અભા કે જેના સભાસદો વગર
આસાએ આવે

જાયાહ. પુ० (જાયાજિત) અવસ્ય યજ કરનાર.

જાર પુ० (જાર) મળિનું એક લક્ષણ.

જારા સ્ત્રી० (જારા) જાગ્યર પ્રાણિની એક જન.

જાગપરિમલિ પુ० (જાગપરિમલિ) એક
પ્રકારની નાટક વિધિ, જાગ (એક જનનું
જાગ્યર પ્રાણી ને) ની રચનાવાળું એક
પ્રકારનું નાટક

જાગમાર પુ० (જાગમાર) જાગ્યર પ્રાણીની
એક જન.

જારામાત્રપવિમત્તિ. પુ નં (જારામાત્રપવિમત્તિ)
જારામાત્ર-જાણીયર પ્રાણીની એક જાત-
નેની રચનાવાળું ૩૨ નાટકમાંનું એક
નાટક.

જારિસ વિં (જારિસ) જેનું; જેવા પ્રકારનું
જાર. પું (જાર) એ નામની એક સાધા-
રણ વનસ્પતિ; કદની એક જાત.

જારુકગૃહ. } પું (જારુકગૃહ) વસિષ્ઠ
જારિંગૃહ. } ગોત્રની એક શાખા. (૨) તે
ગોત્રનો પુત્ર

જાલ. પું (જાલ) જવાળા, અગ્નિ શિખા.

જાલ. નં (જાલ) માછલી પકડવાની જાળ
(૨) મૃગ આદિ પશુને પકડવાનો પાશ.
(૩) મુક્તાકૃષ્ણનો ગુરુછા. (૪) નં એક
જાતનું પગનું ધરોણું. (૫) જાળી; નાનાં
નાના કાણાવાળી આરી. (૬) સમૂહ.

જાલંધર. નં (જાલંધર) દેવાનંદાદિ આલિ-
ષ્ટીનું ગોત્ર.

જાલંધરસગુહ. વિં (જાલંધરસગુહ) જાળા-
ધર ગાત્રમાં ઉત્પન્ન થયેલ.

જાલંધરાયણ. નં (જાલંધરાયણ) ગોત્ર વિશેષ.

જાલકટક. પું (જાલકટક) છિદ્રવાળી
આરીનો સમૂહ. (૨) છિદ્રવાળી આરીઓથી
ગોઠતો પ્રદેશ

જાલક. પું (જાલક) જાળી, આરી (૨)
પગનું એક જાતનું આભરણ. (૩) એ
ઈન્દ્રિય જીવ વિશેષ.

જાલધર. નં (જાલધર) જાળીવાળું ધર.

જાલક. નં (જાલક) અર્ધ ગદાકારે
નીસરણી.

જાલપંજર. પું (જાલપંજર) ગાખ.

જાલય. પું (જાલક) જુઓ “જાલય” શબ્દ.

જાલહર. નં (જાલધર) જાળીયાવાળું ધર.

જાલા. સ્ત્રી (જાલા) જવાળા-જાળી; અ-
ગ્નિની શિખા. (૨) ૬ મા અક્ષરતિની
માતા. (૩) અન્દ્રપ્રજ સ્વામીની શાસનદેવી.

જાલાડ. પું (જાલાડ) એક પ્રકારનો
એ ઈન્દ્રિય જીવ.

જાલિ. પું (જાલિ) અતગદસૂત્રના ચોથા
વર્ગનાં પ્રથમ અધ્યયનનું નામ. (૨)
વસુદેવ રાજાની ધારણી રાણીના પુત્ર.
(૩) અલુનરોવવાદસૂત્રના પ્રથમ વર્ગના
પ્રથમ અધ્યયનનું નામ. (૪) શ્રેણિક
રાજાની ધારણી રાણીના પુત્ર. (૫) શ્રી
કૃષ્ણના એક પુત્ર જે દીક્ષા લઈ
ઐતુર્જય પર મોક્ષે ગયા.

જાલિયા. સ્ત્રી (જાલિકા) જાળી; આરી.
જાવ. મં (જાવત) જાળા મુધી, જાળાં લગી.
(૨) વિં જેટલું.

જાવ. પું (જાવ) જાળ, મન્ત્રાદિકનું ઉચ્ચારણ.

જાવકય. વિં (જાવત) જેટલું.

જાવક સ્ત્રી (જાતિપત્રી) ગુરુજી વનસ્પતિનો
એક પ્રકાર. (૨) એક જાતનો દંડ.

જાવંચળાં મં (જાવલ) જેટલાંમા.

જાવંત. વિં (જાવત) જેટલા (૨) નં ભગવતી
સત્તા પ્રથમ શતકના છઠ્ઠા ઉદ્દેશાનું નામ.

જાવંતાવ. મં (જાવતાવત) એક પ્રકારનું
ગણિત, સંખ્યાનો એક પ્રકાર.

જાવગ. પું (જાવક) કાળકેપ કરનાર હેતુ;
હેતુનો એક પ્રકાર.

જાવચળાં મં (જાવલ) જુઓ “જાવંચળાં”
શબ્દ.

જાવજીવ. સ્ત્રી નં (જાવજીવ) જીવે ત્યા
મુધી; જીવગીર્ધત.

જાવજીવિયં મં (જાવજીવિતમ) જાળાંમુધી
જીવ રહે ત્યાંમુધી

જાવણ. નં (જાવન) નિર્વાહ કરવો.

જાવતિષ્ઠ. વિં (જાવત) જેટલું.

જાવતી સ્ત્રી (જાતિપત્રી) જાવંતી; એક જા-
તનું વૃક્ષ.

જાવવચ્ચ. નં (જાવવચ્ચ) વચ્ચે રહે ત્યાંમુધી
રહે તે.

જાવય. ત્રિ० (જાવક) રામદૂપને જતા કરનાર. (૨) પુ० તર્કશાસ્ત્ર પ્રમાણે કાળ-કેપક હેતુ.

જાવય. ત્રિ० (જાવક) રામદૂપ જતાવનાર.

જાવસિદ્ધ. ત્રિ० (યાવસિક) ખડના ભારા કાવનાર (૨) ધાન્યથી ગુજરાન ચલાવનાર.

જાવિય. ત્રિ० (યાવિત) ઓગાળી ગયેલ

જાસ. પુ० (જાવ) પિશાચની એક પ્રકાર

જાસુદ્ધ. } પુ० નં (જગમુખનમ) જન્યુના

જાસુમળા } ૪૯.

જાસુમિળા.

જાસુયળા.

જાહગ પુ० (જાહક) નદી, કાઠાવાળુ એક પ્રાણી.

જાહથ નં (યાથાથ્ય) યથાર્થપાત્ર.

જાહે. મ્ર० (યદા) જ્યોતિ.

જિમ્મ પુ० (જીવ) જીવ; પ્રાણી.

જિમ્મ. ત્રિ० (જિત) જીતેલ. (૨) પરિચિત

જિમ્મંતી. સ્ત્રી० (જીવંતી) એક જનની વેલ.

જિમ્મદુલા. નં (જીવસ્થાન) જીવના સ્થાન-ભેદ; સુદમ એકંદ્રિયાદિ જીવના ૧૬ ભેદ-પ્રકાર.

જિમ્મવિદ્યાના. સ્ત્રી० (જીવવિદ્યા) જીવઆશ્રી વિષાક પામનારી કમંપ્રકૃતિ

જિમ્મસક્તુ. પુ० (જિતશત્રુ) મહાવીર સ્વામીના વખતમાં મિથિલા નગરીનો રાજા. (૨) ભગવાન અજિતનાથના પિતા.

જિમ્મારિ. પુ० (જિતારિ) ભગવાન સભવનાથના પિતા.

જિમ્મિય. ત્રિ० (જિતેન્દ્રિય) દૃષ્ટિયાને વશ કરનાર; જીતેન્દ્રિય.

જિમ્મણા. સ્ત્રી० (પ્રાણ) સુખતુ તે.

જિદ્દ. ત્રિ० (જ્યેષ્ઠ) મહોટા. (૨) ઉત્કૃષ્ટ; શ્રેષ્ઠ.

જિદ્દા. સ્ત્રી० (જ્યેષ્ઠા) મોટી બહેન. (૨) જંઘણી. (૩) ભગવાન મહાવીરની પુત્રી.

(૪) ભગવાન મહાવીરની બહેન. (૫) એ નામનું એક નક્ષત્ર.

જિદ્દામૂલ. પુ० (જ્યેષ્ઠામૂલ) જેની પુનમે જ્યેષ્ઠા કે મૂળનક્ષત્રની સાથે ચંદ્રમા જોગ થાય તે મહિનો, જંઘાસ.

જિદ્દુહ. નં () એક જનની રમત.

જિજ્ઞ. પુ० (જિન) રામદૂપને સર્વથા જીતનાર; તીર્થકર, કૈવળી આદિ. જીન ભગવાન (૨) ચૈદ પૂવના જાળનાર (૩) જેને સાધુ વિશેષ; જીનકલ્પી મુનિ. (૪) અવધિજ્ઞાન આદિ અતીન્દ્રિય જ્ઞાનવાળા.

જિજ્ઞકલ્પ. પુ० (જિનકલ્પ) ઉત્કૃષ્ટ આચાર પાળનાર સાધુનો-જીનકલ્પીના વ્યવહાર વિધિ

જિજ્ઞકલ્પિ. પુ० (જિનકલ્પિન) જીનકલ્પી સાધુ

જિજ્ઞકલ્પિય પુ० (જિનકલ્પિક) જીનકલ્પી સાધુ; ઉત્કૃષ્ટ આચારી સાધુ.

જિજ્ઞક્ત. પુ० (જિનક્ત) ચપાનગરી નિવાસી એક સાર્થવાહનું નામ.

જિજ્ઞધમ્મ. પુ० (જિનધર્મ) જૈનધર્મ.

જિજ્ઞપડિમા. સ્ત્રી० (જિનપ્રતિમા) ત્ર્યંબ, વર્ધમાન, ચંદ્રાનન અને વારિસેણ એ નામથી ઓગાળાતી શાશ્વતી પ્રતિમા.

જિજ્ઞપાલય. પુ० (જિનપાલક) એ નામનો એક સાર્થવાહન પુત્ર.

જિજ્ઞમદ્દ પુ० (જિનમદ્દ) આ નામના એક મથકાર જેન આચાર્ય.

જિજ્ઞમય. નં (જિનમત) શ્રી તીર્થકરનો માર્ગ; જૈનદર્શન.

જિજ્ઞમુદા. સ્ત્રી० (જિનમુદા) જે પગ વચ્ચે ચાર આંગળનું અને રાખી સરખા ઉભા રહીને કાઉસગ કરવો તે.

જિજ્ઞરક્ષિય. પુ० (જિનરક્ષિત) જિનરક્ષિત નામે માર્કંડે સાર્થવાહનો પુત્ર.

જિજ્ઞયાલિય. પુ० (જિનયાલિત) ચપા નગ-

રોનો રહેવાશી માકન્દિ સાર્થવાદનો પુત્ર.
જિજ્ઞાસાસળ ન૦ (જિજ્ઞાસન) જૈનદર્શન.
જિર્મિદ્ર પુ૦ (જિર્નિદ્ર) જિર્નિદ્ર ભગવાન,
 તીર્થંકર.
જિજોમર પુ૦ (જિજમર) તીર્થંકર.
જિજોસમ પુ૦ (જિજોસમ) તીર્થંકર
જિજાગા ત્રિ૦ (જીગા) જુનુ, જુજી થયલ
 (૨) દહ, ધરેલ.
જિજાકુમારી સ્ત્રી (જીગકુમારી) દહા સ્ત્રી,
 ધડપણ નુધી કુમારી ગરલ સ્ત્રી
જિજાસા સ્ત્રી (જિજાસા) જનનુવાની સ્ત્રી
જિજાજાગા ન૦ (જિજોજાગ) રાગગર ન
 ગરીની પશ્ચિમમા આવેલું એક ઉદ્યાન.
જિત ત્રિ૦ (જિત) ગરલની ઉપસ્થિત થાગ
 તેનું, યાદ આવે તેનું (૨) જિતાર્ય
જિતસત્તુ પુ૦ (જિતજત) એ નામનો એક
 રાગ
જિર્મિદ્રિય ત્રિ૦ (જિર્મિદ્રિય) જુએા જિર્મિ-
 દ્રિય" શબ્દ.
જિન્ન ત્રિ૦ (જીન્ન) જુજી, જુનુ
જિન્મા સ્ત્રી (જિન્મા) જુભ
જિન્માગાર પુ૦ (જિન્માગાર) જુભનો આગર
 પનાવનાર એક પ્રકારનો ધારીગર.
જિર્મિમ્રા સ્ત્રી (જિર્મિમ્રા) પાળી નીકળ-
 વાની પરનાળા. (૨) જુભ
જિર્મિદ્રિય ન૦ (જિર્મિદ્રિય) રનન્દ્રિય,
 રસના જુભ.
જિમિય ત્રિ૦ (જિમિય) ભાગન કરી લીધેલ
જિમ્મ } ત્રિ૦ (જિમ્મા) કપડી, માથાવાળો
જિમ્મ } (૨) આગનુ, મન્દ (૩) ન૦
 કપડ, માથા (૪) જુભ નામનો મેથ,
 એ પરમ ત્યાગે પ્રાપ્ત એક પરસ ત્રલ આલે.
જિય ન૦ (જિય) જીત, ગય (૨) ત્રિ૦
 જીતેલ વશ કરેલ. (૩) ગરલની બાકી
 શકાય તેનું; જલદી આવડે તેનું. (૪) પુ૦
 જીત આગાર વપાર

જિયંતળ. } પુ૦ ન૦ (જીવાન્તલ) એ નામની
જિયંતય. } એક પ્રકારની વનસ્પતિ.
જિયંતી સ્ત્રી (જીવંતી) એક મતની વેલ.
જિયંવંત ત્રિ૦ (જિયંવંત) ગય મેળવેલ.
જિયસત્તુ પુ૦ (જિયજત) અજીવનાથના-
 માના પિતાનું નામ (૨) વાણિગ્ય
 મામનો રાગ (૩) ચપા નગરીનો રાગ.
 (૪) ઉજ્જયિની નગરીનો રાગ. (૫)
 સર્વતાલક નગરનો રાગનું નામ (૬)
 મિથિલા નગરીનો રાગ. (૭) પાચાળ
 દેશનો રાગ કે જેણે મિથિલાથજી સાથે
 દક્ષા લીધી હતી (૮) આમલકદયા
 નગરીનો રાગ. (૯) સાવર્ધા નગરીનો
 રાગ (૧૦) વાણારગી નગરીનો રાગ
 (૧૧) આશલિયા નગરીનો રાગ (૧૨)
 પોલાસપુર નગરનો રાગ. (૧૩) વિ-
 જુનું જીતનાર
જિયમેળ પુ૦ (જિયમેળ) ભરતજીવના રીંગ
 કુલકરનું નામ.
જિયાગિ પુ૦ (જિયાગિ) ત્રાગ તીર્થંકર
 સભવનાથના પિતાનું નામ
જીમૂત. } પુ (જીમૂત) જીમૂત નામનો મેથ
જીમૂય. } ક જ એકવાર વરસે તે દસ
 વરસ નુધી પૃથ્વીમા તેનો ત્રલ રહે.
જીય પુ૦ (જીય) જીવ. (૨) જીવન,
 જીવડી.
જીય ન૦ (જીય) પરપરાથી આપ્યા આ-
 વતો વ્યવહાર, આચારપદ્ધતિ (૨) ફરજ,
 કન્ય (૩) જીવ. (૪) મર્યાદા, રિયતિ,
 વ્યવસ્થા
જીયકલ્પ પુ૦ (જીયકલ્પ) પૂર્વાચાર્યોની
 પરપરાથી આપ્યા આવતો આચાર.
જીયકલ્પિય ત્રિ૦ (જીયકલ્પિક) જીતકલ્પક;
 પરપરાનુસારી આચારવાળો.
જીયજર ત્રિ૦ (જીયજર) એ નામના આચારો-
 નમા થયેલ આચાર્ય, શાષ્ટિરૂપના શિષ્ય.

જીરય. ન૦ (જીરક) છૂં. (૨) એક ભતની વનસ્પતિ.

જીરય. પું (જીરક) એક ભતની વનસ્પતિ.

જીવ. પું (જીવ) આત્મા; ચૈતન્ય. (૨) જીવતત્ત્વ; નવ તત્ત્વમાં પ્રથમ તત્ત્વ; ૭ દ્રવ્યમાં એક દ્રવ્ય. (૩) જીવન; પ્રાણ ધારણ. (૪) બળ; પરાક્રમ.

જીવંજીવ. પું (જીવજીવ) જીવનનો આધાર (૨) જીવની શક્તિ. (૩) જીવન (૪) એક ભતનું પક્ષી.

જીવંજીવક. } પું (જીવજીવક) એક નવ-
જીવંજીવગ. } નનું પક્ષી; ચક્રાર. (૨) એક ભતની વનસ્પતિ.

જીવકાય. પું (જીવકાય) જીવલોક, જીવરાશિ.

જીવમાહ વિ૦ (જીવમાહ) જીવનાને પ્રદાણ કરનાર

જીવધણ પું (જીવધન) જીવધન-અસખ્યાન પ્રદેશના પિંડરૂપ.

જીવદ્વાર. ન૦ (જીવધ્યાન) જીવસ્થાન-ગુણ-સ્થાન.

જીવણ ન૦ (જીવણ) જીવન, પ્રાણ ધારણ

જીવણિકાય. પું (જીવણિકાય) જીવરાશિ.

જીવણિજ વિ૦ (જીવણીય) જીવના થોડા.

જીવનત્ત ન૦ (જીવનત્ત) જીવનતત્ત્વ; ચૈતન્ય પદાર્થ.

જીવત્થિકાય. પું (જીવત્થિકાય) ચૈતન્ય-ઉપયોગ લક્ષણવાળું ૭ દ્રવ્યમાં એક દ્રવ્ય. (૨) જીવ સમૂહ; જીવરાશિ.

જીવદ્વ. ન૦ (જીવદ્વ) જીવદ્રવ્ય. ૭ દ્રવ્યમાં એક.

જીવદિદિયા. સ્ત્રી૦ (જીવદિદિયા) જીવને નેત્રા જતા રાગદંપાદિ કરવાથી લાગતી ક્રિયા.

જીવપણસિય. પું (જીવપ્રાદેશિક) જીવના અસંખ્યાત પ્રદેશમાં છેલા પ્રદેશમાં જ જીવ માનનાર નિષ્વયુગ્મ આચાર્યનો અનુયાયી.

જીવપાડસિયા } સ્ત્રી૦ (જીવપ્રાદેશિકી)
જીવપાઓસિયા. } કાષ્ઠપણ જીવ ઉપર દેવ કરવાથી લાગતી ક્રિયા.

જીવપાડુચિયા. સ્ત્રી૦ (જીવપ્રાતીતિકા) જીવને આશ્રી લાગતી ક્રિયા.

જીવમિસ્સિયા. સ્ત્રી૦ (જીવમિષ્ટિતા) સત્યા-રૂપા લાપાનો એક પ્રકાર, જ્યાં થોડા ભરી ગયા હોય અને થોડા જીવતા હોય ત્યાં બધા ભરી ગયા છે એમ કહેવું તે.

જીવરાસિ. પું (જીવરાશિ) જીવનો સમૂહ-જથ્થો

જીવલોચ. પું (જીવલોક) જીવલોક; અસાર.

જીવવંત. વિ૦ (જીવિતવંત) પ્રાણી.

જીવવિષ્ણુ વિ૦ (જીવવિપ્રીય) પ્રાણુક; જીવરહિત.

જીવવિવાગ. સ્ત્રી૦ (જીવવિવાક) જીવને વિવાક ફર્શવનાર કર્મપ્રકૃતિ; જીવવિવાકી કર્મપ્રકૃતિ.

જીવવુદ્ધિય. ન૦ (જીવવુદ્ધિક) અનુસાર, સમનિ; અનુમનિ.

જીવસાહનિયા. સ્ત્રી૦ (જીવસાહનિકા) પાનાના હાથથી જીવને મારવાથી લાગતી ક્રિયા.

જીવા સ્ત્રી૦ (જીવા) ધનુષ્યની પળાય; દોરી. (૨) ધનુષ્યાકારે ક્ષેત્રનો પળાયો સ્થાનીય પ્રદેશ; હરત આદિ ક્ષેત્રના લાગ્યા છેડાની પહોળાઈ. (૩) એક આબુથી બીજી આબુ સુધીની સિંધી કોટી

જીવાજીવ. પું (જીવાજીવ) જીવ અને અ-જીવ પદાર્થ. (૨) ન૦ જીવ અજીવની સમજણવાળું ઉત્તરાધ્યયનનું ૩૧ મુ અધ્યયન.

જીવાણુસાસન ન૦ (જીવાણુસાસન) જીવની શિક્ષા-સમજ (૨) એ નામનો એક ગ્રંથ.

જીવાભિગમ. પુ० (જીવાભિગમ) જીવની સ-
મજા; જીવનું જાણવું. (૨) રદ ઉત્કલિક
સૂત્રમાંનું જીવાભિગમ નામનું સૂત્ર.

જીવાર્ભિગ્મા. ત્રિ० (જીવાર્ભિકી) જીવના
આરમ્ભથી કર્મઅંધાપ તે; ક્રિયાનો એક
પ્રકાર.

જીવિ ત્રિ० (જીવિન્) જીવનવાળો; જીવ-
વાવાળો. (૨) પુ० પ્રાણધારક; જીવ.

જીવિત્ત્વ. ત્રિ० (જીવિત્ત્વ) અનુકરણ જી-
વન; દયાપાત્ર જીવિ.

જીવિય. ન० (જીવિત્) જીવન; જીવિતવ્ય

જીવિયરસમ. પુ० (જીવિયરસમૃત્) સાધારણ
આદર વનસ્પતિ કાચનો એક પ્રકાર

જીવિયરિસિકા. સ્ત્રી० (જીવિયરિસિકા) એક
પ્રકારની વનસ્પતિ.

જીવિયા. સ્ત્રી० (જીવિકા) આજીવકા, વૃત્તિ.

જીવિયોસવિય. ત્રિ० (જીવિયોત્સવિક) જી-
વનમાં ઉત્સવ નૃત્ય; જીવનોત્સવ સમાન

જીવિયોસાસિય. ત્રિ० (જીવિયોસાસિક)
જીવનને વધારનાર

જીવોદ્ધરણ. ન० (જીવોદ્ધરણ) મન્ત્ર શાસ્ત્રનો
એક પ્રકાર.

જીહ્વા. સ્ત્રી० (જિહ્વા) જીભ, રસેન્દ્રિય.

જીર્ણિન્દ્રિય. ન० (જિર્ણેન્દ્રિય) જીભ; રસેન્દ્રિય.

જુઞ્ચ. ન० (યુગ) કાળ વિશેષ.

જુઞ્ચ. ત્રિ० (યુત) યુક્ત, સાહન.

જુઞ્ચણદ્ધ. પુ० (યુગલ) એક પ્રકારનો ચંદ્ર
અને નક્ષત્રનો યોગ.

જુઞ્ચલ. ન० (યુગલ) બેડું; બેની બેડી.

જુઞ્ચલધમ્મ પુ० (યુગલધમ) જુગત્રીયાનો
ધર્મ; જુગત્રપણે ઉત્પન્ન થતું વગેરે.

જુઞ્ચલિય. ત્રિ० (યુગલિત) જોડાયેલ, યુગ્મ-
સંનિત.

જુઞ્ચ સ્ત્રી० (યુતિ) કાલિ; નેજા, દીપ્તિ. (૨)
એ નામનું નિરયાવલિષ્ટ સૂત્રના પાચમા
વર્ગનું ૬ હું અધ્યયન.

જુઞ્ચ. સ્ત્રી० (યુતિ) યુક્તિ; જોડાણ; સંયોગ.

જુઞ્ચમંત. ત્રિ० (યુતિમત્) કાન્તિવાન; તેજસ્વી.
(૨) ન० સપ્તમ. (૩) મોક્ષ.

જુઞ્ચિગ્ન. ત્રિ० (જુઞ્ચિત) જાણિ, કર્મ અને
શરીરથી દૂષિત હોય તે

જુઞ્ચિગ્ન. ત્રિ० (જુઞ્ચિતાં) અપગ.

જુઞ્ચણ. ન० (યોજન) યોજન; જોડવું. (૨)
વ્યાપાર કરવો તે, મન, વચન અને કાયાની
પ્રવૃત્તિ

જુઞ્ચણ } સ્ત્રી० (યોજના) જુઓ “ ઉ-
જુઞ્ચણ. } પદો ” શબ્દ.

જુઞ્ચિગ્ન. ત્રિ० () જુઞ્ચિયા

જુઞ્ચ. ન० (યુગ્મ) રાશિ વિશેષ; બેટા સ-
ખ્યા, સમસખ્યા.

જુગ ન० (યુગ) ચાર હાથ પરિમિત એક
ભરપ (૨) ધોંસર, ધોંસરી (૩)
ધોંસરાના આકારનું પુરૂષના હાથ પગનું
વક્ષણ (૪) પુ० સત્ય હાપર, ત્રેતા
અને કલિ એ ચાર યુગ. (૫) પાંચ વર્ષ
પ્રમાણનો કાળ વિભાગ. (૬) એક જનનનો
મચ્છ. (૭) ગાદદેશ પ્રસિદ્ધ એક જનનનું
બે હાથ પ્રમાણનું વાહન, પાસખી.

જુગંતકલ્પભૂમિ. સ્ત્રી० (યુગાન્તકલ્પભૂમિ) ગુરૂ
શિષ્ય પઃપરાએ અવિચ્છિન્નપણે સસારના
અન કરનાર જીવોની પરપરા.

જુગંતકલ્પભૂમિ } સ્ત્રી० (યુગાન્તકલ્પભૂમિ) જુ-
જુગંતકલ્પભૂમિ. } યો ઉપલો શબ્દ.

જુગંતર ન० (યુગાન્તર) પરિમાણ વિશેષ.
ચાર હાથ જમીન.

જુગંતરપલોચણા સ્ત્રી० (યુગાન્તરપલોચણા)
ચાલતાં ચાલતા ચાર હાથ જમીન પર
દષ્ટિ રાખી તે.

જુગંધર. પુ० (યુગધર) રથ બનાવવાના
ઉપયોગમાં આવતું એક જાનનું લોકડું.

જુગણદ્ધ. પુ० (યુગલ) જુઓ “ જુઞ્ચણદ્ધ ”
શબ્દ.

જુગપહાણ. (યુગપ્રધાન) } યુગ પ્રધાન
જુગપ્પવર. ત્રિ० (યુગપ્રવર) } પુરૂષ.
જુગપ્પહાણ. (યુગપ્રધાન) }

જુગબાહુ. પુ० (યુગબાહુ) ૬ મા તીર્થકરના
ત્રીજા પૂર્વભવનું નામ. (૨) ત્રિ० લાખા
લાથવાળો; દીર્ઘઆડુ.

જુગમચ્છ. પુ० (યુગમચ્ચ) એક જાતનો
મચ્છ.

જુગલ નં (યુગલ) જોડી; જોડુ. (૨) પુ०
સ્ત્રી० જુગલીયા.

જુગલિય. ત્રિ० (યુગલિત) જોડીયુક્ત.

જુગલ. ત્રિ० (યુગલ) કાળના ઉપદ્રવથી
રહિત; ત્રીજા તથા ચોથા આરાના
જન્મેલ.

જુગલ. } ઇ० (યુગલ) એકી વખતે, એક
જુગલ } કાળે; એક સાથે.

જુગલ્લચક્કર. પુ० (યુગલ્લચક્કર) ચક્ર, ચક્ર, અભિ-
વાદન, ચક્ર અને અભિવાદન એ પાંચ
સવત્સર પ્રમાણુ સમય, ૧૮૩૦ દિવસ
પ્રમાણુ યુગસવત્સર.

જુગસાલા સ્ત્રી० (યુગસાલા) પાંચમી ગાય-
વાની શાળા.

જુગા. ત્રિ० (યોગ્ય) લાયક; ઉચિત.

જુગા. નં (યુગ) ગાલ દેશમાં પ્રસિદ્ધ એક
જાતની પાંચમી. (૨) ધોંસરી. (૩) ધોસરી
વહેનાર ધોડા, બળદ વગેરે. (૪) પુરૂષથી
ઉડાય એવું આકાશ વિમાન.

જુગાયરિયા. } સ્ત્રી० (યુગાયર્યા) વાહનની
જુગારિયા. } ગતિ

જુજા. ત્રિ० (યોજ્ય) યોજના-લટના કરવા
યોગ્ય.

જુજ્ઞ. નં (યુજ્ઞ) યુદ્ધ; લડાઈ.

જુજ્ઞાજુજ્ઞ. નં (યુજ્ઞાતિયુજ્ઞ) ધ્વજ યુદ્ધ,
૭૨ કળામાંની એક કળા,

જુજા. ત્રિ० (યોજ્ય) જીર્ણ, જીર્ણ, યુદ્ધ.

જુજાકુમારી. સ્ત્રી० (યોજ્યકુમારી) જીર્ણ
“ જીર્ણકુમારી ” શબ્દ.

જુગિયય. ત્રિ० (યોગિય) જીર્ણ.

જુગણુજાણ. નં (યોગણુજાણ) જીર્ણ “ જી-
ણુજાણ ” શબ્દ.

જુતિ. સ્ત્રી० (યુતિ) કાન્તિ.

જુત. ત્રિ० (યુક્ત) યુક્ત. સદિત. (૨)
જોડેલ. (૩) યોગ્ય (૪) અસખ્યાત
અને અનતનો એક પ્રકાર,

જુત. નં (યોક્ત) જોતર.

જુત્તિ. સ્ત્રી० (યુક્તિ) યુક્તિ; કળા; રીતિ.
(૨) મેળવણી. (૩) એ નામના એક
કુમાર. (૪) એ નામનું પદ્ધિશાસ્ત્રનું
એક અધ્યયન. (૫) સાધન, હેતુ

જુત્તિયણ. ત્રિ० (યુક્તિયણ) યુક્તિના જાણનાર.

જુત્તિસુવચણ. પુ० નં (યુક્તિસુવચણ) અનાવડી
સાનું.

જુત્તિમેળ પુ० (યુક્તિમેળ) જીર્ણોપના એર-
વન ક્ષેત્રમાં ચાલુ અવસર્પિણીમાં થયેલ
આત્મા તીર્થકર.

જુદ પુ० (યુદ) યુદ્ધ; લડાઈ, લડવાની કળા.

જુદાજુદ નં (યુદ્ધાતિયુદ્ધ) ધ્વજ
યુદ્ધ; યુદ્ધમાં યુદ્ધ

જુજ. ત્રિ० (યોજ્ય) જીર્ણ “ જીર્ણ ” શબ્દ.

જુજા. સ્ત્રી० (યોજના) આદની રાત.

જુમ્મ નં (યુમ્મ) જુલંગ; જોડી, જેનું
જોડુ. (૨) પુ० સમરાશિ.

જુમ્મપણસિય ત્રિ० (યુમ્મપ્રાદેશિક) સમસ-
ખ્યા-એકી પ્રદેશથી અનેલું.

જુય. પુ० (યુગ) યુગ; પાંચ સવત્સર પ્રમાણુ
કાળ વિભાગ. (૨) જ; સખ્યાવાચક.

જુયગ. પુ० (યુક્ત) જવાળુ સમુદ્રમાંના ચાર
મ્હોટા પાતાલકલશામાંનો એક.

જુયલ. નં (યુગલ) જોડી, જોડુ.

જુવ. પુ० (યુક્ત) યુવાન, જુવાન

જુવ. સ્ત્રી० (યુવતિ) યુવતિ; યુવાન સ્ત્રી.

જુવજગ. પુ० (યુવતિજન) યુવતિ; સ્ત્રીજન.

જુલંગવ. પુ० (યુલંગવ) નાનો અળદ.

- જુવતિ.** સ્ત્રી० (યુવતિ) યુવતિ; જુવાન સ્ત્રી.
- જુવરાજ.** ન० (યૌવરાજ્ય) યુવરાજ તરિકે અભિષિક્ત થયેલાનું રાજ્ય.
- જુવરાય.** પું० (યુવરાજ) ભવિષ્યનો રાજા, પાટવી કુમાર.
- જુવલ.** ન० (યુગલ) જોડી.
- જુવલિય** ત્રિ० (યુગલિત) બેડીડપે રહેલ.
- જુવાણ.** પું० (યુવન) જુવાન; યુવાવસ્થાને પ્રાપ્ત થયેલ.
- જુવ્વણ.** ન० (યૌવન) યુવાવસ્થા.
- જુસિય** ત્રિ० (જુષ્ટ) પ્રસન્ન; પ્રીત.
- જુહિલિલ.** પું० (યુધિલિ) દસ્તિનાપુર નગરના પાપદુરાજના મેહાટા પુત્ર. ધર્મરાજ.
- જૂય** પું० (યૂ) યજ્ઞાન્તરભ. (૨) એ નામનું પુરૂષના હાથ અથવા પગનું લક્ષણ (૩) એ નામનો પશ્ચિમ દિશાનો પાનાળ કળશો (૪) ધોસરી
- જૂય.** ન० (યૂત) જુગટ (૨) ૧૨ કળા-માની એક કળા.
- જૂયમ્.** ન० (યૂપક) શુક્લપક્ષના પ્રથમ ત્રણ દિવસની સધ્યા; ચં અને સધ્યાની પ્રભા મિશ્રિત થાય તે.
- જૂયંકર** ત્રિ० (યૂતકર) } જુગારી
- જૂયકાર.** (યૂતકાર) }
- જૂયલ્લય.** ન० (યૂતલ્લક) જુગાર ખેલવાનું ઘર.
- જૂયગ.** પું० (યૂપક) શુક્લ પક્ષના પ્રથમ ત્રણ દિવસની ચંદ્રની કળા અને સધ્યાનો પ્રકાશ મિશ્ર થાય તે. (૨) પશ્ચિમદિશાનો એ નામનો પાનાળ કળશો.
- જૂયા.** સ્ત્રી० (યૂકા) જુ; માથામા થતો એક જંતુ. (૨) ચોસડ વાળાનું અથવા આડ લિપ્ત પ્રમાણ એક ભરપ.
- જૂયાસેજાચર.** ત્રિ० (યૂકાશચાર) જુને સ્થાન આપનાર.
- જૂરણ.** ન० (જૂગ) જુરણ કરવી, જુરવું.
- જૂરાવળ.** ન० (જૂગ) શરીરની જીર્ણતા થાય તે
- જૂરિમ્.** ત્રિ० (જીર્ણ) જીર્ણ થયેલ.
- જૂવ.** પું० (યૂ) યજ્ઞાન્તરભ. (૨) પશ્ચિમ દિશાનો પાનાળ કળશો.
- જૂવગ.** } પું० (યૂવક) જુઓ “ જૂયગ ”
- જૂવય.** } શબ્દ.
- જૂમ.** પું० ન० (યૂષ) કઠી; ઓસામળ.
- જૂસળા.** સ્ત્રી० (જોષળા) સેવા; સેવના
- જૂસિય** ત્રિ० (જુષ્ટ) મેવન કરેલ (૨) ક્ષીણ થઈ ગયેલ
- જૂં.** ન० (યૂષ) જૂથ; ટોળું.
- જૂઠવા** પું० (યૂઠવતિ) } સમુદના અ-
- જૂઠાવિવ** પું० (યૂઠાવિવતિ) } ધિપતિ.
- ટોળાના નાયક.
- જૂહિય** ન० (યૂધિક) જૂઠનું ફૂલ (૨) ત્રિ० ટોળામાં ઉત્પન્ન થયેલ.
- જૂહિયા.** સ્ત્રી० (યૂધિકા) જૂઠ.
- જૂહી** સ્ત્રી० (યૂધિકા) જુઠનો વેલો. (૨) જુઠનું ફૂલ.
- જે.** ઇ० (જે) પાપપરણ તથા વામપાલકારમા વપરાતું અચ્ચય.
- જેટ.** ત્રિ० (જ્યેષ્ઠ) જ્યેષ્ઠ, મેહાટું, પ્રથમ ઉત્પન્ન થયેલ
- જેટા.** સ્ત્રી० (જ્યેષ્ઠ) મેહાટી બહેન. (૨) જેડાણી. (૩) જ્યેષ્ઠ નામનું નક્ષત્ર.
- જેટામૂલ.** પું० (જ્યેષ્ઠામૂલ) જેડ માસ; જેડ મહિનો.
- જેટામૂલમાસ.** પું० (જ્યેષ્ઠામૂલમાસ) જેડ માસ.
- જેટામૂલી.** સ્ત્રી० (જ્યેષ્ઠામૂલી) જેડ મહિનાની પુનમ.
- જેગેવ** ઇ० (યજૈવ) જ્યાં; જે ભાગમાં.
- જેમાળ.** ન० (જેમન) મિષ્ટ ભોજન.
- જેમાળા.** ન० (જેમલ્ક) બાળક ખાતા શીખે તે પ્રસંગે સરકાર કરવામાં આવે તે.
- જેમાવળ** ન० (જેમન) ભોજન કરાવવું તે.

જૈમિણિ. પું (જૈમિનિ) મીમાંસા દર્શનના સ્થાપક મુનિ.

જૈમિય. ત્રિં (જૈમિત) જોમ્લ; બોજનકરેલ.

જેયાર. ત્રિં (જેતુ) જીતનાર; જય કરનાર.

જેહિલ. પું (જેહિલ) એ નામના વશિષ્ઠ ગાત્રમાં ઉત્પન્ન થયેલ આર્યનાગના શિષ્ય ધિવરમુનિ.

જોમ્લ. પું () યુગલ; જોડ.

જોમ્લ પું (યોમ) સંયમ વ્યાપાર; ક્રિયા. (૨) ચક્રમાનો યોગ. (૩) મન વચન અને કાયાનો વ્યાપાર

જોમ્લગ. ત્રિં (યોમક) પ્રકાશ કરનાર. (૨) નં વ્યાકરણ પ્રસિદ્ધ નિપાત વગેરે પદ.

જોમ્લગ. નં (યોજન) જોજન; ચાર ગાઉ અથવા ચાર હજાર ગાઉ પ્રમાણ એક ક્ષેત્રનું માપ (૨) સંયમ, સયોગ

જોમ્લાઈનાર. ત્રિં (યોજયિતુ) જોડનાર, સંયુક્ત કરનાર.

જોહ. પું (યોગિન) યોગમનનો અનુયાયી, યોગદર્શનને જ માનનાર

જોહ. પું (જ્યોતિષ) અગ્નિ, પ્રકાશ, તેજઃ જ્યોતિ (૨) જ્ઞાન. (૩) ગ્રહ, નક્ષત્ર, તારા, આદિ પ્રકાશક વસ્તુ. (૪) જ્યોતિષી-બ્રહ્મદિકાનાં વિમાન વિશેષ (૫) જ્યોતિષ સંબંધી જ્ઞાનવાળું શાસ્ત્ર. (૬) નં દીવાની જ્યોત. (૭) જોમાથી અગ્નિ ઉત્પન્ન થાય તેવી જાતના કલ્પવૃક્ષ. (૮) ત્રિં સત્કાર્ય કરવાથી ઉજવળ સ્વભાવવાળો.

જોહગ્રંથ. પું (જ્યોતિગ) જેમાં જ્યોતિ-પ્રકાશ જણાય તેવા કલ્પવૃક્ષની એક જાત.

જોહક્ષ્ત્ર પું (જ્યોતિષ્ક) દીવાની જ્યોત.

જોહય. ત્રિં (યોગિક) યોગિક શબ્દ; જેના પ્રકૃતિ પ્રત્યયનો અર્થ શબ્દમાં ઘટે તે. (૨) યોગવાળો.

જોહય. ત્રિં (યોજિત) યોજેલ, જોડેલ.

જોહસ્ત. નં (જ્યોતીસ્ત) એક જાતનું રત્ન.

જોહસ્ત. નં (જ્યોતિષ) જ્યોતિષ ચક્ર. (૨)

પું, જ્યોતિષ ચક્રની અદર રહેતા દેવો;

સૂર્ય, ચંદ્ર વગેરે (૩) જ્યોતિષ શાસ્ત્ર.

(૪) આકાશ.

જોહસ્ત. પું (જ્યોતિષ) સૂર્ય, ચંદ્ર આદિ દેવોના એક જાતિ. (૨) ત્રિં જ્યોતિષ શાસ્ત્રના જાણનાર; જ્યોતિષી

જોહસ્તગણાય પું (જ્યોતિર્ગણાય) જ્યોતિ-પગળ (તારા નક્ષત્ર વગેરેનો સમૂહ તે) ના રાજા; ચંદ્ર અને સૂર્ય

જોહસ્તચક્ર. નં (જ્યોતિષ્ચક્ર) જ્યોતિષચક્ર, સૂર્ય, ચંદ્ર, ગ્રહ, નક્ષત્ર, તારા, વગેરેનો સમૂહ.

જોહસ્તગય પું (જ્યોતિગય) ચંદ્ર તથા સૂર્ય.

જોહસ્તમયગ નં (જ્યોતિગમ) જ્યોતિષ શાસ્ત્ર.

જોહસ્તલય પું (જ્યોતિગલય) જ્યોતિષના સૂર્ય આદિ દેવ

જોહસ્તિંદ્ર પું (જ્યોતિર્નિંદ્ર) જ્યોતિષીના હૃદિ. સૂર્ય તથા ચંદ્ર

જોહસ્તિણ. સ્ત્રીં (જ્યોતિસ્ત્રા) જ્યોતિસ્ત્રા. કૌમુદી, આદિ.

જોહસ્તિણપક્ષ. પું (જ્યોતિસ્ત્રાપક્ષ) શુક્રપક્ષ

જોહસ્તિણમા. સ્ત્રીં (જ્યોતિસ્ત્રામા) ચંદ્રની બીજી અગ્રમહિષીનું નામ.

જોહસ્તિણી. સ્ત્રીં (જ્યોતિષી) દેવી વિશેષ.

જોહસ્તિય. પું (જ્યોતિષિક) સૂર્ય, ચંદ્ર, ગ્રહ, નક્ષત્ર અને તારા એ પાંચ જાતના દેવતા.

જોહસ્તિયદેવ. પું (જ્યોતિષિકદેવ) જ્યોતિષી દેવ; ચંદ્ર, સૂર્ય વગેરે.

જોહસ્તિયદેવિત્થી. સ્ત્રીં (જ્યોતિષિકદેવસ્ત્રી) જ્યોતિષના દેવતાની સ્ત્રી.

જોહસ્તિયરાય. પું (જ્યોતિષિકરાય) ચંદ્ર. (૨) સૂર્ય.

જોહ. પું (જ્યોતિષ) જુઓ “જોધ” શબ્દ.

જોર્જિસ. ન૦ (જ્યોતીર્મ) એક જાતનુ રત્ન.

જોર્જિસર. પુ૦ (યોગીશ્વર) યોગીશ્વર; યોગી
ઓના ઇશ્વર.

જોડકવિગણ. પુ૦ (યોગકર્મિક) પુર્વાભાષપદા
નક્ષત્રનું યોગ.

જાંગ. પુ૦ (યાંગ) સમૃધ્ધ; મિત્રાપ; જોડાણ
(૨) ચંદ્રમાને નક્ષત્રનો સંબંધ (૩)
અપ્રાપ્ત વસ્તુની પ્રાપ્તિ (૪) યુક્તિ,
ઉપાય (૫) પત્રવણાસૂત્રના ત્રીજા પદના
પાંચમા દ્વારનું નામ. (૬) વશીકરણ
આદિ યોગ. (૭) ચિત્તની ત્રિવિધ નિગેધ
(૮) પડિદેહણ વગેરે શુભ વ્યાપાર-
પ્રવૃત્તિ. (૯) મન વચન અને કાયાનો
વ્યાપાર. (૧૦) સપ્તમ

જાંગનિયા. સ્ત્રી૦ (યોગ્યનિકા) જે પ્રકૃતિ-
ઓના તેરમે ગુણકાળે અત આપે છે
તેવી કર્મ પ્રકૃતિઓ

જાંગકલેમ. ન૦ (યોગક્લેમ) અપ્રાપ્તની પ્રાપ્તિ
અને પ્રાપ્તનું રક્ષણ

જાંગપરિગામ ન૦ (યોગપરિગામ) જીવના
પરિણામનો એક પ્રકાર.

જાંગપરિવ્વાહ્યા. સ્ત્રી૦ (યોગપરિવ્રાજિકા) સમા-
ધિયાળી પરિવ્રાજિકા-સંન્યાસિની.

જોગમુહા. સ્ત્રી૦ (યોગમુદ્રા) હાથથી આંગળી-
ઓ પરસ્પર અન્નરિત કરી સપુટ બનાવી,
દાણિનો ભાગ ઉદર પામે રાખી, વડનાનો
પાક ઉચ્ચારતા પાંચ અથ (એ દીચણ,
એ હાથ અને મસ્તક) નમાડવાં તે

જોગવંત ત્રિ૦ (યોગવંત) શુભ પ્રવૃત્તિવાળા
(૨) યોગી: સમાધિ કરનાર.

જોગવાહિ. ત્રિ૦ (યોગવાહિ) શાસ્ત્રજ્ઞાનની
આરાધનાને માટે શાસ્ત્રોક્ત તપશ્ચર્યા
કરનાર. (૨) સમાધિમા રહેનાર.

જાંગાગુચ્યાંગ. પુ૦ (યોગાનુયોગ) વશીકરણાદિ
ઉપાય બતાવનારે હરમેખલાદિ શાસ્ત્ર.

જોગિ. ત્રિ૦ (યોગિ) યોગસક્રિત, સયોગી.

જોગિય. ત્રિ૦ (યૌગિક) જુઓ “ જોધય ”
શબ્દ.

જોગ્ય ત્રિ૦ (યોગ્ય) યોગ્ય. ધૃતિ; ઉચિત,
અરાધર; લાયક.

જોગ્યા. સ્ત્રી૦ (યોગ્યતા) યોગ્યતા; લાયકાત.

જોગ્યા. સ્ત્રી૦ (યોગ્યા) યુથાકાર કરવો
તે. (૨) શાસ્ત્રનો અભ્યાસ. (૩) ગર્ભ
ધારણ કરવાને લાયક યોગી

જોગિત. } ત્રિ૦ (યોગિત) જોડેલું; અગા-
જોડિય. } ડેલું.

જોગ. પુ૦ (યોગ) અનાયં દેશમાનો એક.

જોગાશ્વ. પુ૦ (યોગશ્વ) ઉત્તર ભરતમાંનો
એક દેશ

જોગિ. સ્ત્રી૦ (યોગિ) યોગી, ઉત્પત્તિ સ્થાન.
સ્ત્રાનો ગૃહભાગ. (૨) પત્રવણા સૂત્રના
ત્રીજા પદનું નામ (૩) ગીતની એક
ગત. (૪) આધાર. (૫) એ નામનો
ભગ અપર નામધારી દેવ. (૬) જેનો
દેવના ભગ છે એનું પુર્વાદ્યુની નક્ષત્ર.
(૭) કારણ, હેતુ, ઉપાય.

જોગિપદ ન૦ (યોગિપદ) યોગીના અધિકાર-
વાળું પત્રવણા સૂત્રનું એક પદ.

જોગિય. ત્રિ૦ (યૌગિક) યોગીમા ઉત્પન્ન
થયેલ (૨) યોગદેશમાં ઉત્પન્ન થયેલ.

જોગિયા સ્ત્રી૦ (યોગિકા) યોગી, ઉત્પત્તિ
સ્થાન

જોગિયા સ્ત્રી૦ (યોગિકા) યોગ નામના
અનાયં દેશમાં જન્મેલી દાસી.

જોગિવિહાર. ન૦ (યોગિવિહાર) ઉત્પત્તિશાસ્ત્ર.

જોગિસૂત્ર. ન૦ (યોગિસૂત્ર) યોગીનો એક
રોગ

જોગહા. સ્ત્રી૦ (જ્યોત્સ્ના) ચાંદની; કૌમુદી.

જોતિ ન૦ (જ્યોતિષ) જુઓ “ જોધ ” શબ્દ.

જોતિય. ત્રિ૦ (યોગિત) જોડેલું.

જોતિરસ પુ૦ (જ્યોતીરસ) જ્યોતિરસકાષ્ઠ;
અરકાંડનો નવમો ભાગ.

જોતિસ. ન૦ (જ્યોતિષ) જ્યોતિષશાસ્ત્ર
જોતિસિય પુ૦ (જ્યોતિષિક) જુઓ “વેદ-
સિય” શબ્દ.
જોતિસિહ. પુ૦ (જ્યોતિષિય) કદવટકની
એક જાત કે જેમાંથી યુગલીયાને સુયં
જેવો પ્રકાશ મળે તે.
જોત } ન૦ (યોગ) જોતક.
જોત. }
જોયણ. ન૦ (યોજન) ચાર ગાઉ, ચાર
ગાઉ પ્રમાણે ક્ષેત્ર. (૨) જોડનું ને.
જોબણ. ન૦ () યન્ત્ર; કળા (૨)
ધાન્યનું મંત્ર
જોબણ. ન૦ (યોજન) યુવાવસ્થા, જુવાની

જોબણ. ન૦ (યોજન) યૌવન; યુવાવસ્થા.
જોબણિયા સ્ત્રી૦ (યૌવનિકા) યુવાવસ્થા.
જોસણ. સ્ત્રી૦ (જોષણ) પ્રીત (૨) સેવા.
જોમિઆ. સ્ત્રી૦ (જોષિત) રત્ન
જોસિય ત્રિ૦ (જુષ) સંવેગ.
જોહ. પુ૦ (યોગ) યોદ્ધા; યુદ્ધવૈદ્ય, જુલદ.
જોહટ્ટાણ. ન૦ (યોગધ્યાન) અગ્ર રચના વિ-
ગ્રહ, સુર્યચાંદ્રોના યુદ્ધ સમયે શરીર
વિન્યાસ
જોહાર પુ૦ (યોગકાર) રાક્ષા, યુદ્ધ કરનાર.
જોહિ. ત્રિ૦ (યોધિન) યુદ્ધ કરનાર.
જોહિયા. સ્ત્રી૦ (યોધિકા) ચંદન ધા, એક
જાતનું પ્રાણી

જ.

જ. પુ (જ) ધ્યાન.
જમણ પુ૦ () જમણા કરવી
જમ્જ પુ૦ (જમ્જ) ધધ; કંઠક; ટોટા. (૨)
બેદ.
જમ્જા. સ્ત્રી૦ (જમ્જા) વ્યાકુળતા, વિહ્વળતા
(૨) કણ્ઠો, તોફાન. (૩) માયા, કપટ.
(૪) કોધ; યુસ્તો. (૫) તૃષ્ણા; લોભ.
જમ્જાકર પુ૦ (જમ્જાકર) જેથી સપ્રદાયમાં
બેદ પડે તેવી ખટાટ કરનાર, અસમા-
ધિનું ૧૮ મુ સ્થાનક સેવનાર.
જમ્જાવાય પુ૦ (જમ્જાવાત) વર્ષાસહિત નિ-
પૂર વાયુ.
જમ્જિય. ત્રિ૦ (જમ્જિત) જુઓ.
જમ્જિ. ઘ૦ (જમ્જિતિ) શાશ્વ; જલદી.
જમ્જમરિય. ત્રિ૦ (જમ્જમરિત) એક જાતના
વાગ્ગિતના અવાજવાળું.
જમ્જિ. ઘ૦ (જમ્જિતિ) જુઓ ગણિ શબ્દ.

જમ્જ પુ૦ (જમ્જ) } ધ્વજન. (૨)
જમ્જા સ્ત્રી૦ (જમ્જા) } યૌદ સ્વર્ગના-
માનુ આદિનું જ્ઞાન.
જમ્જા પુ૦ () જમ્જા કરનાર
જમ્જિય. ત્રિ૦ (જમ્જિત) કરી ગયેલ, નીકળી
ગયેલ
જમ્જરી. સ્ત્રી૦ (જમ્જરી) જાલર. (૨) ખજરી.
એક જાતનું વાગ્ગિત. (૩) ટકા; ઝકડું.
(૪) જમ્જમીયાં, જાઝર.
જમ્જણા. સ્ત્રી૦ (જમ્જા) નાશ, વિનાશ.
(૨) અધ્યયન, પઠન.
જમ્જિય. ત્રિ૦ (જમ્જિત) નિર્મૂલ કરલ; ખ-
પાતી નાખેલ.
જમ્જ. પુ૦ (જમ્જ) માહલુ. (૨) નાની
માહલી.
જમ્જ ત્રિ૦ (જમ્જિત) } જ્ઞાન કરનાર.
જમ્જ. ત્રિ૦ (જમ્જિત) } ચિન્તન કરનાર.

ક્ષાણ. પુ० નં (ધ્યાન) ધર્મ ધ્યાન વગેરે; અબ્યતર નપનો એક પ્રકાર. (૨) ચિત્તનુ એકાગ્રપાત્રું; મનની સ્થિરતા (૩) મનન; સ્મૃતિ. (૪) ચિન્તા; વિચાર. (૫) દ્વ પ્રયત્નથી મન વગેરેનો વ્યાપાર.

ક્ષાણતરિયા. સ્ત્રી० (ધ્યાનાન્તરિકા) આરબ્ધ ધ્યાનની સમાપ્તિ અને અપૂર્વ ધ્યાનનો અનારભ; એ ધ્યાનની મધ્ય અવસ્થા. (૨) શુદ્ધધ્યાન વિશેષ.

ક્ષાણવિભક્તિ. સ્ત્રી० (ધ્યાનવિભક્તિ) ૨૯ ઉત્ક્રાંતિક સૂત્રમાનું ૨૧ મુ.

ક્ષામ. ત્રિ० () અગેધુ. ડાઝેધુ.

ક્ષામયંડિલ. નં (ક્ષામયંડિલ) અગી ગચ્છ ભૂમિ

ક્ષામિય. ત્રિ० (વ્યર્માન) આલવાંધુ. બુ-જાએધુ

ક્ષાય. ત્રિ० (ક્ષાત) અગી ગચ્છ. ભસ્મીકૃત.

ક્ષારી. સ્ત્રી० () ડાટ વિશેષ.

ક્ષિગિર. } પુ० () તેષ્ઠદ્વિયજીવની
ક્ષિગિરડ. } એક જાત.

ક્ષિમિય. ત્રિ० () બુખ્યા

ક્ષિમિરી. સ્ત્રી० (ક્ષિમિરી) એક જાતની વેલડી.

ક્ષિમિય. } નં () શરીરના
ક્ષિમિય. } અવયવો જલામ્ભ મન્ય તે,

સાળ રોગમાનો એક રોગ.

ક્ષિલ્હિયા. સ્ત્રી० (ક્ષિલ્હિયા) ત્રણ હન્દિયવાળા જીવની એક જાત.

ક્ષિલ્હિરી. સ્ત્રી० () માલલા પકડવાની જાત.

ક્ષિલ્હી. સ્ત્રી० (ક્ષિલ્હિયા) આ નામની કાષ વનસ્પતિ.

ક્ષીણ. ત્રિ० (ક્ષીણ) ક્ષય પામેલ.

ક્ષુન્નિત. } ત્રિ० () ક્ષુધાથી પીડિત;
ક્ષુન્નિય. } બુખ્યા.

ક્ષુન્નણ. નં () પ્રાલભ્ય; ક્ષુમણુ.

ક્ષુણિ સ્ત્રી० (ક્ષુણિ) અવાજ.

ક્ષુરણ. પુ० (ક્ષુરણ) ઝરવુ, પરતાવું.

ક્ષુસદાહ પુ० (ક્ષુસદાહ) બુસાને બાળવાનું સ્થાન.

ક્ષુસિય ત્રિ० (ક્ષુષ્ટ) સંચિત, આરાધના કરાવેલ. (૨) તમયેલ.

ક્ષુસિર ત્રિ० (ક્ષુષિર) છિદ્રવાળુ, પોલુ. (૨) નં છિદ્ર, પોલ (૩) વાસળી આદિ સજ્જિ વાગિત્ર (૪) આકાશ. (૫) વાસળી આદિ સજ્જિદ વાગિત્રનો શબ્દ. (૬) ખુશી જમીન

ક્ષુસળા. સ્ત્રી० (ક્ષુસળા) કમોતો ક્ષય કરવા. (૨) સેવા કરવી (૩) પ્રહણ કરવું.

ક્ષુસિત. } ત્રિ० (ક્ષુષ્ટ) સેવેલ. (૨) ક્ષય
ક્ષુસિય. } કરેલ, શોષવેલ (૩) એવા કરેલ; આરાધેલ.

ક્ષાંડ. } નં () જાડમાંથી પ-
ક્ષાંડણ. } આદિનું ખંખેરવું. (૨) પત્ર રહિત વૃક્ષ, જીવં મૃદ.

ક્ષાંલિયા } સ્ત્રી० (ક્ષાંલિકા) ઝાળા; કા-
ક્ષાંલિયા } થળી.

ક્ષાંસ. પુ० () દૂર કરવું, ખસેડવું.

ક્ષાંસળા. સ્ત્રી० (ક્ષાંસળા) સેવા; આરાધના.

ક્ષાંસિય. ત્રિ० (ક્ષુષ્ટ) બુખ્યા “ ક્રૂસિય ” શબ્દ.

ટ.

ટંક. પુ० (ટક) જેના કાંઠા પુટી ગયા હોય તેવું તળાવ. (૨) પર્વતની ટોચ. (૩) એક નરકથી પુટલ પર્વત. (૪) છાપેલું નાણું; સિક્કો; છાપ. (૫) તલવાર આ-દિનો અગ્ર ભાગ. (૬) એક જાતનું પક્ષી.
 ટંકણ. પુ० (ટકણ) ટકણ નામનો દેશ (૨) ત્રિ० તે દેશના રક્ષેચ્છાની એક જાત.
 ટંકારણાપવિભક્તિ. પુ० ન० (ટંકારણાપવિ-ભક્તિ) ૩૨ પ્રકારના નાટકમાંનો એક પ્રકાર

ટાલ. ન० () જેમાં ગાટલી કે હ-ળિયા અથવા ન હોય તેવું ફળ, કુમળુ ફળ.

ટિદિમી. સ્ત્રી० (ટિદિમી) ટિટોડી.

ટોપિયા. પુ० () પાંધડી, ટોપી

ટોલ. પુ० () પતંગીઓ. (૨) તીડ

ટોલગદ સ્ત્રી० (ટોલગતિ) ટોળા-નીકની પેડે કુદતો કુદતો વદના કરે તે, વદનાના ગત્રીશ ટોળમાંનો પાંચમો ટોળ

ઠ.

ઠક્ત. ત્રિ० (સ્થાપિત) સાધુ આવશે ત્યાર આપણું એમ ધારી સ્થાપી રાખેલું; સા-ધુએ ટાળવા યોગ્ય હવણા નામના દોષવાળું.

ઠાચ. ત્રિ० (સ્થપિત) ઠાંકેલું.

ઠંકિલ. ન० (સ્થંકિલ) થંકિલ-દિશાએ જ-વાની ભૂમિ

ઠનિય ત્રિ० () ઠાગેલ.

ઠપ્પ. ત્રિ० (સ્થાપ્ય) સ્થાપવા યોગ્ય; એક બાળુ મૂકી દેવા યોગ્ય. (૨) વ્યવહાર કરવા યોગ્ય નહી, અસંવ્યવહાર્ય; લો-કાના વ્યવહારમાં અનુપયોગી.

ઠવક. ત્રિ० (સ્થાપક) સ્થાપન કરનાર.

ઠવણ ન० (સ્થાપન) સ્થાપન કરવું; મુકવું.

ઠવણા. સ્ત્રી० (સ્થાપના) ઇવવાળી કે નિર્જીવ વસ્તુમાં તેના જેવા આકારવાળી કે જિલ આકારવાળી બીજી વસ્તુની કદપના કરવી તે; સ્થાપના નિશ્ચેપો. (૨) સાધુને માટે

અમુકકાળ પર્વત સ્થાપીને રાખેલ આહા-રાત્રિ આપવાથી લાગતો એક દોષ; ૧૬

ઉદ્ગમનમાંનો ૫ મો દોષ. (૩) ધાર-ણાનું એક નામ. (૪) અનુદા; સમતિ.

ઠવણાકર્મ. ન० ((સ્થાપનાકર્મ) પરમતનુ ઉત્થાપન કરી સ્વમતનું સ્થાપન કરવું તે.

ઠવણાપુરિસ. પુ० (સ્થાપનાપુરિસ) પુરૂષની સ્થાપના-આકૃતિ.

ઠવણાસત્ય ન० (સ્થાપનાસત્ય) સ્થાપના સત્ય; છેકરાની લાકડીને થોડો કહેવો તે.

ઠવણિજ્ઞ. ત્રિ० (સ્થાપનીય) સ્થાપી રાખવા યોગ્ય; એક બાળુ મૂકી દેવા યોગ્ય.

ઠવિય. ત્રિ० (સ્થાપિત) સાધુ સાધ્વીને માટે સ્થાપી રાખેલ (આહાર વગેરે).

ઠવિયા. સ્ત્રી० (સ્થાપિતા) આચાર્યદિકની વેચાવચ્ચમાં વ્યાધાત પડે તેથી કરવાનું પ્રાયશ્ચિત વર્તમાનમાં ન કરતાં આગળ ઉપર કરવાનું રાખે તે.

ઠાઠ. ત્રિં (સ્થાપિત) સ્થાપી; સ્થિર રહેનાર.

ઠાઠા. પુ. નં (સ્થાપ) સ્થાપ; ઠેકાણું; જાગ્યા; મકાન. (૨) કાઉસંગ, કાયાને જરી પણ હલાવવી નહીં તે. (૩) લેશ્યા કે અધ્યવસાયોનું સ્થાન. (૪) કાર્ય. (૫) સ્થિતિ કરવી તે; અધર્માસ્તિકાયનું લક્ષણ. (૬) આંકડાનું સ્થાન. (૭) ઉત્પન્નિસ્થાન; ઉપજવાનું ઠેકાણું. (૮) અવકાશ; ભૂમિ પ્રદેશ. (૯) શરીરને અમુક સ્થિતિમાં રાખવું તે; આસન. (૧૦) પન્નવળાના ખીળ પદનું નામ. (૧૧) ત્રીજું અગસ્ટ્ર કે જેમાં એકથી દશ પ્રકારની વસ્તુઓનું વર્ણન છે. (૧૨) સ્થિતિ પરિણામ. (૧૩) સ્થિતિ રૂપ યુગ્મ (૧૪) યોગ-મન વચ્ચે કાયાના વ્યાપારના સ્થાનક. (૧૫) ઉભા રહેવું તે. (૧૬) નિવાસ; રહેવું તે. (૧૭) કારણ, નિમિત્ત. (૧૮) પ્રકાર; ભેદ. (૧૯) કાળાગસ્ટ્રનાં કાણાનું નામ

ઠાઠાગુણ. પુ. (સ્થાનગુણ) અધર્માસ્તિકાય, સ્થિતિમાં સ્થાય કરવાનો જેનો યુગ્મ છે તે.

ઠાઠાપદ. નં (સ્થાનપદ) પ્રજાપના સત્રનાં દ્વિતીય પદનું નામ.

ઠાઠામટ્ટ. ત્રિં (સ્થાનમટ્ટ) પેનાની જગાથી ખસેલ. (૨) ચારિત્રથી ભ્રષ્ટ થયેલ.

ઠાઠાપાય. ત્રિં (સ્થાનાતિથ) કાઉસંગને આસને બેઠેલ; કાઉસંગ કરનાર.

ઠાઠાપાય. નં (સ્થાનાયત) ઉંચું સ્થાન.

ઠાઠિ. ત્રિં (સ્થાનિત્ર) સ્થાનસ્થિત; સ્થાનમાં રહેલ.

ઠાઠાકકડિય. } ત્રિં (સ્થાનોત્કટ્ટક) ઉત્ક-
ઠાઠાકકુડિય. } ટુક આસનવાળા.

ઠાઠાસંક. નં (સ્થાણસંક) ટુંકા વૃક્ષનો એક ભાગ-અવયવ. (૨) ત્રિં ટુંકા વૃક્ષની પેઠે ઉંચા અને સ્થિર રહેલ; સ્તંભિત શરીરવાળા.

ઠાઠાપુ. પુ. (સ્થાપક) પક્ષને સ્થાપનાર હેતુ.

ઠાઠાપુતાર. ત્રિં (સ્થાપિત) સ્થાપનાર.

ઠાઠા. નં (સ્થાપ) સ્થાપન કરવું તે.

ઠાઠાયા } સ્ત્રી (સ્થાપના) બુઝો
ઠાઠા. } “ ઠંવણ ” શબ્દ.

ઠાઠા. ત્રિં (સ્થાપક) સ્થાપન કરનાર.

ઠાઠા. ત્રિં (સ્થાપિત) સ્થાપન કરેલ; રાખેલ.

ઠિ. સ્ત્રી (સ્થિતિ) આયુષ્યમાન; જીવન-કાળ. (૨) પન્નવળાના ચોથાપદનું નામ. (૩) જ્ઞાનાવરણીયાદિ કર્મની સ્થિતિ-અવસ્થાન કાળ (૪) બેસવું; સ્થિર થવું. (૫) વ્યવસ્થા; ક્રમ; મર્યાદા.

ઠિ. નં (સ્થિતિકર્મ) સ્થિતિરૂપે અધારેલ કર્મ; કર્મની સ્થિતિ (૨) સ્થિતિ કર્મ, જન્મ સંસ્કાર.

ઠિ. ત્રિં (સ્થિતિકર્મ) સ્થિતિરૂપે અધારેલ કર્મ; કર્મની સ્થિતિ (૨) સ્થિતિ કર્મ, જન્મ સંસ્કાર.

ઠિ. પુ. (સ્થિતિકર્મ) સ્થિતિરૂપે અધારેલ કર્મ; કર્મની સ્થિતિ (૨) સ્થિતિ કર્મ, જન્મ સંસ્કાર.

ઠિ. ત્રિં (સ્થિતિકર્મ) સ્થિતિરૂપે અધારેલ કર્મ; કર્મની સ્થિતિ (૨) સ્થિતિ કર્મ, જન્મ સંસ્કાર.

ઠિ. ત્રિં (સ્થિતિકર્મ) સ્થિતિરૂપે અધારેલ કર્મ; કર્મની સ્થિતિ (૨) સ્થિતિ કર્મ, જન્મ સંસ્કાર.

ઠિ. ત્રિં (સ્થિતિકર્મ) સ્થિતિરૂપે અધારેલ કર્મ; કર્મની સ્થિતિ (૨) સ્થિતિ કર્મ, જન્મ સંસ્કાર.

ઠિ. ત્રિં (સ્થિતિકર્મ) સ્થિતિરૂપે અધારેલ કર્મ; કર્મની સ્થિતિ (૨) સ્થિતિ કર્મ, જન્મ સંસ્કાર.

ઠિ. ત્રિં (સ્થિતિકર્મ) સ્થિતિરૂપે અધારેલ કર્મ; કર્મની સ્થિતિ (૨) સ્થિતિ કર્મ, જન્મ સંસ્કાર.

ઠિ. ત્રિં (સ્થિતિકર્મ) સ્થિતિરૂપે અધારેલ કર્મ; કર્મની સ્થિતિ (૨) સ્થિતિ કર્મ, જન્મ સંસ્કાર.

ઠિ. ત્રિં (સ્થિતિકર્મ) સ્થિતિરૂપે અધારેલ કર્મ; કર્મની સ્થિતિ (૨) સ્થિતિ કર્મ, જન્મ સંસ્કાર.

ઠિ. ત્રિં (સ્થિતિકર્મ) સ્થિતિરૂપે અધારેલ કર્મ; કર્મની સ્થિતિ (૨) સ્થિતિ કર્મ, જન્મ સંસ્કાર.

ઠિતિમેચ. પું (સ્થિતિમેદ) કર્મની જે સ્થિતિ
આંધેલ હોય તેમાં અધ્યવસાયાદિ બળથી
ન્યૂનાધિકતા કરવી તે.
ઠિતિય. પું (સ્થિતિક) ઉભો રહેનાર. (૨)
ત્રિં સ્થિતિવાળો.
ઠિતિચડિયા. સ્ત્રીં (સ્થિતિચડિયા) કુળકમાગન;
કુળમાં આવેલી સ્થિતિ પ્રમાણે જન્મે
ત્સવાદિ ક્રિયા.

ઠિય. ત્રિં (સ્થિત) સ્થિર રહેલ; વ્યવસ્થિત
કરેલ; ઉભું રાખેલ.

ઠિયકપ્પ. પું (સ્થિતિકપ્પ) ભરત અને
ધરવત ક્ષેત્રમાં પહેલા અને છેલા તીર્થ-
કરના શાસનના સાધુઓને માટે નિયત
કરેલ આચાર વ્યવસ્થા-મર્યાદા.

ઢ.

ઢંક. પું () ડખ; વીછી આદિનો
કાટો.

ઢંડ. પું (ઢગડ) ૬૩.

ઢંઢિ. પું (ઢગિડ) દરધારી.

ઢંઢિ સ્ત્રીં () રીવેલા વસ્ત્રનો કકડો.

ઢંઢિલંડ. પું (ઢગિડલંડ) ઢુકડા ઢુકડા
સીવીને જોડેલ વસ્ત્ર.

ઢંમચા. નં (ઢમન) દભકરી બીજાને ઠગવું
તે; (૨) એક પ્રકારનું શસ્ત્ર.

ઢંમચાયા. } સ્ત્રીં (ઢમના) ઠગાઇ. (૨)
ઢંમચા. } માયા; કપટ.

ઢંસચા. નં (ઢંશન) ડંસવું; કરડવું.

ઢંક. નં (ઢ) જગમ સર્પાદિનું ઝેર. (૨)
ત્રિં ડંખ દીધેલ.

ઢંકા. સ્ત્રીં (ઢકા) શિવનું વાહનું; ડમર.

ઢંગલગ. પું () નાના નાના પથરા,
કાંકરા.

ઢંડ. ત્રિં (ઢથ) બળી ગયેલું; ભરમ
થયેલું.

ઢંમર. પું નં (ઢમ) બે રાજપોતો કે રા-
જકુમારોનો પરપર વિરોધ થાય તે
ઉપદ્રવ. (૨) ઢુધ્ધ; તોફાન; બળવો.

ઢંમરુ. નં (ઢમરુ) ડમર નામે વાળંત.

ઢંહચા. નં (ઢંહ) બાળવું.

ઢંહર. ત્રિં () હલકુ; પુચ્છ; નાનું.
(૨) બાળક. (૩) તરણ; યુવક.

ઢંહચી. સ્ત્રીં (ઢંહિની) ઢકણ.

ઢંહ } પું નં (ઢંહ) વૃક્ષની ડાળખી;
ઢંહ } નાની ડાળ. (૨) ડાંભો; રાઇ
વગેરેની ભાજ. (૩) ત્રિં સાર.

ઢંહિચી. સ્ત્રીં (ઢંહિની) જુઓ “ઢંહિચી”
શબ્દ.

ઢંમરિય. ત્રિં (ઢંમરિક) લડાઇ કરનાર.

ઢંમરિય. સ્ત્રીં (ઢંમરિય) જે સ્થિતિથી
માડીને તે પ્રકૃતિની ઉત્કૃષ્ટસ્થિતિનો અધ-
ધાય ત્યાં સુધીની બધી સ્થિતિઓની
ડાયત્થિતિ એવી સરા છે.

ઢંમચાલ. નં () હવેલીનું તળાચુ;
મહેલની જમીન.

ઢંહાલ. સ્ત્રીં નં () શાખા; ડાડની
ડાળ. (૨) શાખાનો એક ભાગ; ડાં-
ખળી (૩) કળનાં પતિકાં; ન્હાની કકડી.

ઢંહાલા. સ્ત્રીં () શાખા; ડાળ.

ઢંહાહ. પું (ઢંહા) બળવું; દાઝવું.

ઢંહિંઠિમ. નં (ઢંહિંઠિમ) વાદ્યવિશેષ; નાનો ઢોલ.

દિવ. પું. ન૦ (દિવ) ઉપદ્રવ; બળવો.
(૨) હરકન. વિદ્ય. (૩) વિષ્ણવ; ફેરકાર.
દિમ. પું. (દિમ) આળક.
દિમય. પું. (દિમક) આળક.
દિમિયા. સ્ત્રી. (દિમિકા) આળિકા; કન્યા
દિહી. સ્ત્રી. () જળજન્યુ વિશેષ.
દુગર. પું. () ડુંગર; પર્વત.
દુષ. પું. () માવન. (૨) આડાવ.
(મહેતર)
દુટ્ટ. ત્રિ. (દુટ્ટ) દુટ્ટ; દુર્ગમ.
દ્વિતિપલાસદ્ય. પું. (દ્વિતિપલાસક) દ્વિતિપ-
લાસ નામે ઉદ્યાન.
દેવણ. ન૦ () ઉલ્લંઘન; ઓલંગવું.

દોષ. પું. () લાકડાનો આટવો.
ડોંગર. પું. () પર્વત; ચોરોને રહે-
વાનું સ્થાન.
ડોષ. પું. () ડાંચ દેશ. (૨) ત્રિ-
ડાંચ દેશ નિવાસી.
ડોમ્બિલગ. ત્રિ. (ડોમ્બિલક) ડોમ્બિલદેશ નિ-
વાસી. (૨) પું. મ્હેચ્છ દેશ વિશેષ.
(૩) અનાયું જનિ.
ડોહિણી. સ્ત્રી. () આલમ્બી; આ-
લમ્બ જનિની સ્ત્રી.
ડોહણ. પું. () મહુડાનાં ફળ. (૦)
જન્યુ વિશેષ.
ડોહલ ન૦ (ડોહલ) દોહલો.

દ.

દંક. પું. (દંક) ૧૬ પક્ષી (૨) ડાંગડા.
(૩) કાકાકોઆ. (૪) કુબાર જનિનો એક
જેન ઉપાસક.
દંકણ. પું. () ચાર ધન્વિયવાળા
છવની એક જન; અમાઈ
દંકુણ. પું. () માંકડ (૨) એક
જનનું વાણ.
દંકલત્થુલ. પું. (દંકલત્થુલ) શાક વનગ-
ની એક જન.

દંકુર. પું. (દંકુર) અનુકરણ શબ્દ; બાંભરો
અવાજ. (૨) રાહુદેવનું નામ.
દંકિ. પું. (દંકિ) પક્ષી વિશેષ.
દંકિણ. } પું. () માંકડ. (૨) 'મ-
દંકિણ. } માંક.
દેગિયાતલ. પું. (દેગિયાતલ) } પક્ષી
દેગિયાલિયા. સ્ત્રી. (દેગિયાલિયા) } વિશેષ;
દેલ.
દોલ. પું. () હેટ.

ણ.

ચા. જ૦ (ન) ના; નદિ.

ચાદ્ય. ત્રિ. (નચિક) નયયુક્ત; વિશેષ
અભિપ્રાયવાળા.

ચાર્. સ્ત્રી. (નદી) નદી.

ચાર્કચ્છ. પું. (નદીકચ્છ) નદીના કિનારા
પરની ઝડી.

શાંદ. પું. (નદીપતિ) સમુદ્ર; સાગર.

શાંદ. સ્ત્રી. (નવતિ) ૯૦; નેતુ.

શાંદ. સ્ત્રી. નં. (નવત) નેતું; ૯૦.

શાંદ. નં. (ન્યુત) ૮૪ લાખ નિયુતાંગ પ્રમાણ કાળવિશેષ.

શાંદ. નં. (ન્યુતાન) ૮૪ લાખ અન્યુત પ્રમાણ કાળવિશેષ.

શાંદ. પું. (નક્કલ) નોળીઈ. (૨) નં. વાદ્યવિશેષ (૩) પાણકુ રાજાનો દીકરો; પાંચ પાંડવોમાંનો સૌથી નાનો ભાઈ.

શાંદ. સ્ત્રી. (નક્કલી) સર્પને વશ કરવાની વિદ્યા.

શાં. પ્ર. () વાક્યાલંકાર.

શાં. પું. () શંગર, વહાણને રોકી રાખવાની દોરડી કે સાંકળ.

શાં. } નં. (લાક્ષણ) હળ.

શાં. } નં. (લાક્ષણ) હળ.

શાં. સ્ત્રી. (નક્ષત્રી) એ નામની એક સાધારણ વનસ્પતિ.

શાં. પું. (લાક્ષણિક) સોનાનો હળ હાથમાં લઈ સ્વારીમાં આગળ ચાલનાર મુલક.

શાં. } નં. (લાક્ષણ) પુણ્ડ.

શાં. } નં. (લાક્ષણ) પુણ્ડ.

શાં. પું. (લાક્ષણિક) } લાંચુલિક

શાં. પું. (લાક્ષણિક) } નામનો એક અંતરદીપ, ૫૬ અંતરદીપમાંનો એક.

(૨) પું. સ્ત્રી. તે અંતરદીપમાં વસનાર મનુષ્ય.

શાં. નં. () વસ્ત્ર.

શાં. ત્રિ. (નન્દ) સમૃદ્ધ. (૨) પું. રાજગૃહી નગરીનો નંદ મણિયાર નામનો શેઠ. (૩)

૧૧ માં તીર્થકરને પ્રથમ ભિક્ષા આપનાર. (૪) આવતી ઉત્સપિણીમાં થનાર પ્રથમ વાસુદેવ. (૫) એક જાતનું લોહનું આસન. (૬) માતમા દેવલોકનું એક

વિમાન. (૭) આર જાતના વાજાંત્રનો સાથે શબ્દ કરવો તે. (૮) એ નામનો એક રાજકુમાર. (૯) પું. એ નામના એક પાટડીપુત્ર નગરના રાજા. (૧૦) ભરતક્ષેત્રમાં થયેલા નવમા તીર્થકરના પૂર્વભવનું નામ.

શાં. પું. (નન્દકાન્ત) સાતમા દેવલોકનું એક વિમાન.

શાં. પું. (નન્દકૂટ) સાતમા દેવલોકનું એક વિમાન.

શાં. પું. (નન્દક) એ નામની કૃત્ય વાસુદેવની નલવાર.

શાં. પું. (નન્દધ્વજ) સાતમા દેવલોકનું એક વિમાન.

શાં. પું. (નન્દન) સમૃદ્ધિ. (૨) પુત્ર. (૩) ભરતક્ષેત્રના સાતમા બળદેવ. (૪) મેરૂ પર્યંત ઉપરનું દેવતાઓને ક્રીડા કરવાનું વન. (૫) મક્ષિનાથ સ્વામિનો પૂર્વભવ. (૬) મોકા નગરીની બહારનું ઉદ્યાન. (૭) ભરતક્ષેત્રના ભવિષ્યના સાતમા વાસુદેવ. (૮) શ્રીકૃષ્ણના એક પુત્ર. (૯) વૃદ્ધિ.

શાં. પું. (નન્દનકૂટ) નંદનવનનાં નવ-કૂટમાંનું એક.

શાં. પું. (નન્દનમદ્ર) માહરસ ગોત્રના આર્ય સંજ્ઞાવિજ્ઞાના પહેલા શિષ્ય.

શાં. નં. (નન્દનવન) જમીનની સપાટીથી પાંચસો જોડન ઉંચે મેરૂ પર્યંત ઉપર આવેલ એક વન. (૨) વિજયપુર નગરીની પાસેનું ઉદ્યાન

શાં. ત્રિ. (નન્દનવનકૂટ) નંદન વનનાં નવ કૂટમાંનું પહેલું કૂટ-શિખર.

શાં. નં. (નન્દનવન) જુઓ “ લાંબા-વળ ” શબ્દ.

શાં. પું. (નન્દપ્રમ) સાતમા દેવલોકનું એક વિમાન.

ગાંધર્ભ. સ્ત્રી૦ (નન્દમતી) એક અન્તકૃત સાધ્વી.

ગાંધર્મશિયાર. પુ૦ (નન્દમણિકાર) એ નામનો એક શેઠ-સાહુકાર.

ગાંધર્માણ. પુ૦ (નન્દમાનક) પક્ષીની એક જાત.

ગાંધર્મિસ. પુ૦ (નન્દમિત્ર) ભરત ક્ષેત્રમાં થનાર ખીજા વાસુદેવ.

ગાંધર્લેસ્સ પુ૦ (નન્દલેષ્ય) સાતમા દેવલોકનું એક વિમાન.

ગાંધર્વણ. પુ૦ (નન્દર્વણ) સાતમા દેવલોકનું એક વિમાન.

ગાંધર્વગ્રી. સ્ત્રી૦ (નન્દર્વદિની) પૂર્વ દિશામાં રચક પર્વત ઉપર વસનારી આઠમાની સાથી દિશાકુમારી.

ગાંધર્સિંગ. પુ૦ (નન્દશૃંગ) સાતમા દેવલોકનું એક વિમાન.

ગાંધર્સિદ્ધ. પુ૦ (નન્દસિદ્ધ) } સાતમા દેવ
ગાંધર્સિદ્ધ. પુ૦ (નન્દસિદ્ધ) } લોકનું એક
વિમાન.

ગાંધર્સેનિયા. સ્ત્રી૦ (નન્દમનિકા) એક જૈન સાધ્વી

ગાંધા. સ્ત્રી૦ (નન્દા) પડવો, છટ્ટ અને અગીયારસ એ ત્રણ નિધિનું નામ. (૨) શીતલનાથ પ્રભુની માનાનું નામ (૩) પૂર્વ રચક પર્વત પર વસનારી આઠમાની ખીજી દિશાકુમારી. (૪) રતિકર પર્વત ઉપર દશાન ડ્રની અગ્રમહિષીની રાજધાની. (૫) અગ્રન પર્વત ઉપરની એક વાવનું નામ. (૬) શ્રેણિક રાજની એક રાણી; અભયકુમારની માતા.

ગાંધાપુસ્કરિણી. } સ્ત્રી૦ (નન્દાપુસ્કરિણી)
ગાંધાપુસ્કરિણી. } મેરથી વાયવ્ય ખુણે
પ૦ જોગન ઉપર ભદ્રસાલવનમાંની ચાર વાવડીઓ (૨) સૂર્યાલના વનખંડમાંના મહેન્દ્રધ્વજ આગળની એક વાવ. (૩)

ચપાનગરીની બહારની એક વાવડીનું નામ.

ગાંધાવત્ત. પુ૦ (નન્દાવર્ત) પાંચમા દેવલોકના ઇંદ્રના વિમાનનો વ્યવસ્થાપક દેવતા. (૨) સાતમા દેવલોકનું એક વિમાન. (૩) નવ ખુણાવાળો સાથીઓ. (૪) ચાર ઇન્દ્રિયવાળો જીવ વિશેષ.

ગાંધિ. પુ૦ સ્ત્રી૦ (નન્દિ) આનંદ; પ્રમોદ. (૨) ગૌણમોહનીયકર્મ. (૩) ચાર પ્રકારના વાજત્રોનો સમુદાય. (૪) એક જાતનું ઝાડ. (૫) એ નામનો એક દ્વીપ અને એક સમુદ્ર. (૬) મર્ત્યજાન આદિ પાંચ જ્ઞાન. (૭) ઇચ્છેલા અર્થની પ્રાપ્તિ. (૮) મંગલ. (૯) સમૃદ્ધિ. (૧૦) જૈન આગમ વિશેષ. (૧૧) અભિલાષ, આહના. (૧૨) ગાધાર ગ્રામની એક મૂંછતા (૧૩) એ નામના એક રાજકુમાર

ગાંધિવ્ર. ત્રિ૦ (નન્દિવ્ર) સમૃદ્ધ. (૨) પુ૦ એ નામના એક જૈન મુનિ.

ગાંધિગ્રાવત્ત. પુ૦ (નન્દાવર્ત) નવખુણાવાળો સાથીઓ. (૨) પાંચમા દેવલોકના ઇંદ્રનું વિમાન

ગાંધિકર. } ત્રિ૦ (નન્દિકર) મંગલકારક.
ગાંધિગર. }

ગાંધિઘોસ પુ૦ (નન્દિઘોષ) ચાર પ્રકારનાં વાજત્રોનો અવાજ. (૨) નન્દિના જેવો અવાજ કરનાર (૩) ન૦ દેવ વિમાન વિશેષ.

ગાંધિઘોસા. સ્ત્રી૦ (નન્દિઘોષા) થણિતકુમાર દેવતાની ઘંટા.

ગાંધિચુલ્લ. પુ૦ (નન્દિચૂર્ણક) અમુક દ્રવ્યના સંયોગથી બનાવેલું ચૂર્ણ.

ગાંધિજ્ઞ. ન૦ (નન્દીય) સ્થવિર આર્થ શૈલથી નિકળેલ ઉદ્દેહગણનું પાંચમું કુળ.

ગાંધિગીર્ણિય. પુ૦ (નન્દિગીર્ણિય) સાવર્થી નગરીનો રહેવાસી એ નામનો ગાથાપતિ.

શબ્દિકર. નં (નન્દિકર્તૃ) એક સાથે વાગતાં
બાર પ્રકારનાં વાગિત્ર.

શબ્દિપૂર નં (નન્દિપુર) શાસ્ત્રિય દેશની
રાજધાની.

શબ્દિકલ. ત્રિં (નન્દિકલ) એ નામનું તૃત્વ.
(૨) એનું પ્રતિપાદન કરનાર જ્ઞાનાસત્રનું
ત્રીજું અધ્યયન.

શબ્દિમાણ નં (નન્દિમાજન) એક જાતનું
ઉપકરણ.

શબ્દિનિત્ત. પું (નન્દિનિત્ર) મહાનાથ સાથે
રીક્ષા લેનાર નાન્દમિત્રકુમાર.

શબ્દિમુદ્ગ નં (નન્દિમુદ્ગ) એક પ્રકરનું
વાગિત્ર.

શબ્દિમુહ પું (નન્દિમુહ) એ આગળી પ્ર-
માણ શરીરધારી પક્ષી વિશેષ.

શબ્દિયા. સ્ત્રી (નન્દિયા) ગાધાર ગ્રામની
પહેલી મૂર્છના.

શબ્દિયાવત્ત પું (નન્દિયાર્વત્ત) નવ ખુણાવાળો
સાથીઓ. (૨) બ્રહ્મદેવલોકના ઇંદ્રનું
મુસાફરી વિમાન. (૩) એ ઇંદ્રિયવાળો
જીવવિશેષ. (૪) ધોપ અને મહાધોપ
ઇંદ્રના લોકપાળાનું નામ.

શબ્દિરાય. પું (નન્દિરાજ) પાણ્ડવોના સમ-
કાલીન એક રાજા.

શબ્દિહસ્ત. પું (નન્દિહસ્ત) પીપળો; એક
જાતનું ઝાડ.

શબ્દિવલ્લભ. પું (નન્દિવલ્લભ) એ નામના
એક રાજકુમાર. (૨) મગવાન મહાવીરના
મોટા ભાઈ. (૩) પક્ષ વિશેષ.

શબ્દિવલ્લભા. સ્ત્રી (નન્દિવલ્લભા) અજનપર્વત
ઉપરની એક વાવડી. (૨) રૂચક પર્વત
ઉપરની એક દિશાકુમારી.

શબ્દિસિંધા. સ્ત્રી (નન્દિસિંધા) પશ્ચિમ અં-
જન પર્વત ઉપરની એક વાવડી.

શબ્દિસેન. પું (નન્દિસેન) મથુરા નગરીના
દામરાજના કુમારનું નામ. (૨) ગૌતમનો

પુત્ર; નન્દિવર્ધનનો શિષ્ય. (૩) ઇરવત
ક્ષેત્રમાં ઉત્પન્ન થયેલ ચોથા નીર્થકર.

શબ્દિસેના. સ્ત્રી (નન્દિસેના) પૂર્વ અજન
પર્વત ઉપરની એક વાવડી નામ (૨)
પૂર્વ રૂચક પર્વત ઉપર રહેનારી એક દિ-
શાકુમારી.

શબ્દિસેનિયા. સ્ત્રી (નન્દિસેનિકા) શ્રેણિક
રાજની રાણી

શબ્દિસ્સર. પું (નન્દિસ્સર) બાર પ્રકારનાં
વાજાંતોનો અવાજ (૨) આડમો નન્દી-
શ્વર નામનો દ્વીપ

શબ્દિસ્સરશ્વ. પું (નન્દીશ્વરદ્વીપ) નન્દીશ્વર
નામનો આડમો દ્વીપ.

શબ્દિસ્સરા. સ્ત્રી (નન્દીશ્વરા) વાયુકુમાર
દેવતાની ઘટા.

શબ્દી પું સ્ત્રી (નન્દિ) જુઓ “ જાંદિ ”
શબ્દ.

શબ્દીચુરણા. નં (નન્દિચૂર્ણક) જુઓ
“ જાંદિચુરણ ” શબ્દ.

શબ્દીમુહ પું (નન્દિમુહ) પક્ષી વિશેષ.

શબ્દીસ્સર. પું (નન્દીશ્વર) આડમો નન્દી-
શ્વર દ્વીપ.

શબ્દીસ્સરશ્વ. પું (નન્દીશ્વરશ્વ) એ નામનો
એક દ્વીપ.

શબ્દીસ્સરશ્વરોદ પું (નન્દીશ્વરશ્વરોદ) એ નામનો
એક સમુદ્ર

શબ્દુત્તર. પું (નન્દોત્તર) ભવનપતિના ઇંદ્રના
રથનો અધિપતિ.

શબ્દુત્તરા. સ્ત્રી (નન્દોત્તરા) રતિકર પવન
ઉપરની ઇશાનેન્દ્રની અગ્રમહિપાની રાજ-
ધાની. (૨) પૂર્વઅજન પર્વત ઉપરની
એક વાવડીનું નામ (૩) મન્દર પર્વતના
રિશ્ઠકૃટ ઉપર વસનારી દિશાકુમારીમાંની
એક (૪) પૂર્વ દિશાના રૂચક પર્વત
ઉપરની એક દિશાકુમારી. (૫) એ નામની

શ્રેણિક મહારાજની રાણી. (૬) એ નામની એક વાવ.
 શબ્દસરવર્ધિસંગ. પું (નન્દોત્તમવત્) સા- તમા દેવલોકનું એક વિમાન.
 શબ્દોત્તરા. સ્ત્રી (નન્દોત્તરા) બુદ્ધો “બુદ્ધોત્તરા” શબ્દ.
 શકાર. પું (શકાર) ‘ શુ ’ અક્ષર.
 શક્ક. પું () નાક; નાસિકા.
 શક્ક. પું (નક) એક જનનો મન્દ.
 શક્ત. પું (નક્ષ) નખ.
 શક્તસ. પું નં (નક્ષ) અભિજિત વગેરે ૨૮ નક્ષત્ર.
 શક્તસર્મડલ પું (નક્ષત્રમણ્ડલ) નક્ષત્રોને આકાશમા ચાલવાનો રસ્તો. નક્ષત્રના માંડલાં.
 શક્તસમાસ. પું (નક્ષત્રમાસ) નક્ષત્રમાસ, ૨૮ નક્ષત્ર ચંદ્રમા સાથે જોગ જોડી હોય તેટલો વખત.
 શક્તસર્વચક્ર. પું (નક્ષત્રસર્વચક્ર) ૩૨૭ અહોરાત્ર અને એક અહોરાત્રના ૬૭ ભાગ કરીએ તેવા ૫૧ ભાગ પ્રમાણ નક્ષત્ર સંવત્સર.
 શક્તસ્રગ. નં () નખ છેડવાનું અને કાંટા કાઢવાનું ઓગર.
 શક્તિ. ત્રિં (નક્તિ) સુદર નખવાળું.
 શક્ત. પું (નક્ષ) નખ
 શક્તિપ્રણા. નં (નક્ષત્રેવનક) નખ હરણી- નેયણી; નરેણી.
 શા. પું (ના) પર્વત.
 શા. નં (નાર) શહેર.
 શા. પું (નારમુક્તિક) કોટવાળા, દરોગા.
 શા. પું (નારમ) શહેરનો આચાર.
 શા. નં (નારનિર્મલ) નગર-શ- હેરનું પાણી નીકળવાનો માર્ગ; ખાળ.

શા. નં (નારમાન) નગર વસાવવાની વિધિ, ૭૨ કળામાંની ૪૫ મી કળા.
 શા. પું (નારમુક્તિક) નગરનું ર- ક્ષણ કરનાર; કોટવાળા.
 શા. પું (નારાજ) પવેતનો રાજા; મેર પર્વત.
 શા. પું (નારાવાસ) રાજધાની; પા- ટનગર.
 શા. સ્ત્રી (નારી) નગરી; પુરી.
 શા. પું (નાર) શ્રેષ્ઠ પર્વત.
 શા. પું (નાર) મેર પર્વત.
 શા. } ત્રિં (નમ) નિષ્પરિગ્રહી; નિર્ગ્રંથ.
 શા. } (૨) નમ, વસ્ત્ર રહિત.
 શા. પું (નમજિત) ગધાર (કન્દહાર) દેશનો રાજા. (૨) એ નામના એક ક્ષ- ત્રિય રાજા.
 શા. નં (નમમાવ) નમપણું; સાધુપણું.
 શા. પું (ન્યમોષ) વડનું ઝાડ. (૨) વડના આકારનું સફાણું.
 શા. નં (ન્યમોષપરિમણ) ન્યમોષપરિમણ સફાણું. (૨) ત્રિં ને સફાણુવાળું.
 શા. નં (નમ) નહિ.
 શા. નં (નમ) નાચવું તે; નાચ.
 શા. નં (નર્ત) નાચ; નાચવું તે.
 શા. પું (નૃત્યશીલક) નાચવાના સ્વભાવવાળો; મોર.
 શા. પું (નર્તિત) નાચવું-હલાવવું તે. (૨) ત્રિં નાચેલ.
 શા. નં (નાત્યાસન) ધણું પાસે નહિ.
 શા. ત્રિં (નર્તિત) નાચેલ.
 શા. ત્રિં (નાત્યુષ્ણ) જે ધણું ગરમ નથી તે.
 શા. પું (નટ) નાચનાર; નટ લોકોની એકજાત.
 શા. નં (નાટય) નાટ્ય; નાટક. (૨) નાટય- કળા; નાટક સંબંધી વિજ્ઞાન

શબ્દા. ત્રિ० (નર્તક) નૃત્ય કરનાર.
 શબ્દમાલ. પું० (નર્તમાલ) વૃક્ષ વિશેષ.
 શબ્દમાલય. પું० (નૃત્યમાલક) વૈતાલ્ય પર્વ-
 તની અંકુશપાત યુક્તો સ્વામી દેવતા.
 શબ્દવત્સુ. ન० (નાટ્યવત્સુ) નાટ્ય, નાટક
 આદિનું પ્રતિપાદન કરનાર શાસ્ત્ર; ૨૯
 પાપશ્રુતમાંનું એક.
 શબ્દવિદિ. (નાટ્યવિધિ) નાટ્ય કળા; નાટક
 કરવાની વિધિ-રીતિ.
 શબ્દ. ત્રિ० (નટ) નાશ પામેલ, નષ્ટ થયેલ.
 (૨) રાતદિવસનું ૧૭ મુ મુહૂર્ત.
 શબ્દવંત. પું० (નટવત) અહોરાત્રનું ૨૬ મુ
 મુહૂર્ત.
 શબ્દસુદ્ધ. ત્રિ० (નટશ્રુતિક) બહેરો.
 શબ્દ. પું० (નટ) નાટક કરનારની એક
 જાત; નટ.
 શબ્દસ્થાવતા સ્ત્રી० (નટસ્થાવિતા) એક જાતની
 પ્રવ્રજ્યા; નાટકની માફક ધર્મશાસ્ત્ર કથા
 કરીને આજીવિકા ચલાવતી તે.
 શબ્દિય. ત્રિ० () પાડિન.
 શબ્દી. સ્ત્રી० (નટી) નટની સ્ત્રી; નટડી (૨)
 નાચનાર સ્ત્રી. (૩) એક જાતની કિષિ.
 શબ્દાદ્યા. સ્ત્રી० (નાનદૃ) નણ્દ; પતિની બહેન.
 શબ્દ ત્રિ० (નત) નમેલ. (૨) પું० નત
 નામે એક વિમાન.
 શબ્દ. ન० (નક) રાત્રિ.
 શબ્દિચ્છા. સ્ત્રી० (નટુકા) દીકરાની દીકરી.
 (૨) દીકરીની દીકરી.
 શબ્દુ. પું० (નટુ) } પૌત્ર, પુત્રનો પુત્ર.
 શબ્દુચ્છ. પું० (નટુક) } (૨) દૌહિત્ર; પુ-
 ત્રીનો પુત્ર.
 શબ્દુચ્છા. સ્ત્રી० (નટુકા) જીઓ ' જીતિઆ '
 શબ્દ.
 શબ્દુચ્છાવદ. પું० (નટુકાવતિ) પૌત્રીનો વર.
 શબ્દુચ્છાણી. સ્ત્રી० (નટુકિની) દીકરાના દીકરા
 કે દીકરીના દીકરાની વહુ.

શબ્દુર્ધ સ્ત્રી० (નટુકી) જીઓ ' જીતિઆ '
 શબ્દ.
 શબ્દુચ્છા. પું० (નટુક) પુત્રનો પુત્ર; પૌત્ર.
 શબ્દુચ્છિયા. સ્ત્રી० (નટુકા) દીકરાની દીકરી.
 શબ્દુ. ત્રિ० (ન્યસ્ત) સાધુને વારને સ્થાપી
 રાખેલ. (૨) નય; બળદની નાથ.
 શબ્દિય. જ્ઞ० (નાસ્તિ) નથી.
 શબ્દુચ્છ. ત્રિ० (નાસ્તિક) નાસ્તિક; અક્રિ-
 યાવાદી.
 શબ્દિયત્ત. ન० (નાસ્તિત્વ) નાસ્તિત્વ; અસ્તિ-
 ત્વનો અભાવ.
 શબ્દ. પું० (નદ) નાદ; અવાજ.
 શબ્દી. સ્ત્રી० (નરી) નદી. (૨) એ નામનો
 એક દ્વીપ અને એક સમુદ્ર.
 શબ્દિય. ન० (નર્તિ) બળદ વગેરેનો અવાજ.
 શબ્દ. ત્રિ० (નદ) આંધેશ.
 શબ્દુસંગ. ન० (નમુસક) નપુસક; નામદ.
 શબ્દુસંગપચચા પી. સ્ત્રી० (નમુસકપ્રજ્ઞાત્રી)
 નપુસકના લક્ષણ બતાવનારી ભાષા.
 શબ્દુસંગતિગસિદ્ધ. પું० (નમુસકલિંગસિદ્ધ)
 નપુસકપણે સિદ્ધ થાય તે.
 શબ્દુસંગવચચા. ન० (નમુસકવચન) નાન્યનર
 જાતિના શબ્દ
 શબ્દુસંગવેદ. પું० (નમુસકવેદ) ત્રણ વેદમાંનો
 એક.
 શબ્દુસંગવેદગ. } પું० (નમુસકવેદક) નપુસક
 શબ્દુસંગવેદય. } વેદવાળો જીવ.
 શબ્દુસંગવેય. પું० (નપુસકવેદ) જીઓ ' જીપુ-
 સંગવેદ ' શબ્દ.
 શબ્દુસંગવેયગ. પું० (નમુસકવેદક) જીઓ
 "જીપુસંગવેદગ" શબ્દ.
 શબ્દુસય. ન० (નપુસક) જીઓ "જીપુસંગ" શબ્દ.
 શબ્દુસયવેયગિજ્ઞ. ન० (નમુસકવેદનીય) જેથી
 નપુસકપણે વેદવામાં આવે તેવી એક
 મોહનીય કર્મની પ્રકૃતિ.
 શામ. ન० (નમસ્) આકાશ.

ગામસૂર. પુ० (નમસૂર) રાહુ.

ગામંસગા. ન૦ } (નમમ્યન) નમસ્કાર
ગામંસગાયા સ્ત્રી० } કરવો તે.

ગામંમગિજ્ઞ. ત્રિ० (નમમ્યનીય) નમસ્કાર કરવા યોગ્ય.

ગામંમિય. ત્રિ० (નમમિયન) નમસ્કાર કરેલ, નમંદ.

ગામગા. ન૦ (નમન) નમન. પ્રણામ.

ગામગાત્રી. સ્ત્રી० (નમની) બીજી ગોળા આગા.

ગામિ પુ० (નમિ) ચાર પ્રત્યેકગુદમાંના એક પ્રત્યેક બુદ્ધ. (૨) એકવીશમા તીથકરનું નામ. (૩) ગૈનાદ્યની ઉત્તરશ્રેણિમાના વિદ્યાધરનો રાગ. (૪) અતગડદશા સત્રના પહેલા અધ્યયનમાં જેનો અધિકાર છે એવા એક સાધુ.

ગામિપ્રવ્યજ્ઞા. સ્ત્રી० (નમિપ્રવ્યજ્યા) એ નામનું ઉત્તરાધ્યયનનું ૯ મું અધ્યયન.

ગામિય. ત્રિ० (નમિત) નમ્ર

ગામિયા. સ્ત્રી० (નમિતા) એ નામની એક સ્ત્રી (૨) સાનાધર્મકથા સૂત્રનું એક અધ્યયન.

ગામુલ્કાર. પુ० (નમ્લ્કાર) નમસ્કાર.

ગામુદ્ય. પુ० (નમુદ્ય) એ નામનો ગોશાળાનો એક શ્રાવક; આજીવિક મનનો એક ઉપાસક.

ગામો. અ૦ (નમસ) નમસ્કાર કરવો તે.

ગામોંકાર. } પુ० (નમ્કાર) નમસ્કાર. (૨)
ગામોંકાર. } પંચપરમેશ્વરમંત્ર.

ગાય. પુ० (નદ) બુદ્ધે “ બુદ્ધ ” શબ્દ.

ગાય અ. (નવ) નદિ.

ગાય. ત્રિ० (નત) નમ્ર થયેલ; નમેલ. (૨) ન૦ દેવ વિમાન વિશેષ.

ગાય. પુ० (નય) અનેક ધર્મવાળી વસ્તુના એક ધર્મનો યોગ કરાવનાર અભિપ્રાય; નૈગમ આદિ સાત નયમાંના ગમે તે એક.

(૨) મત; દૃષ્ટિ, અપેક્ષા. (૩) ન્યાય; નીતિ. (૪) વિધિ.

ગાયગદ્. સ્ત્રી० (નયગતિ) નૈગમ આદિ ન-યોએ પોતપોતાના મનનું પોષણ સ્થાપન કરતું તે, પરસ્પર સાપેક્ષ સર્વ નયોથી પ્ર-માણને આધ ન આવે તેવી રીતે વસ્તુનું વ્યવસ્થાપન કરતું તે.

ગાયગા. ન. (નયન) આંખ; નેત્ર, ચક્ષુ. (૨) જ્ઞાન, નિશ્ચય.

ગાયય પુ० (નયન) એક જનનું ઉતનું બ-જી નાવડું અસ્તર.

ગાયર. ન૦ (નયર) નગર; જ્યાં હથકી વસ્તુ ઉપર કર ન હોય તેવું શહેર.

ગાયરગુન્તિય. પુ० (નયરગુમિક) નગર રક્ષક; કાટવાળા.

ગાયરી સ્ત્રી० (નયરી) નગરી; રાજધાનીનું શહેર.

ગાર. પુ० (નર) નર, મનુષ્ય, પુરૂષ.

ગારકંતપ્પલાય. ન૦ (નરકાન્તાપ્રવાત) જ્યાં દાપના મન્દર પર્વતની ઉત્તરમાં આવેલી નરકાન્તા નદીનો દરોડો.

ગારકંતા. સ્ત્રી० (નરકાન્તા) શ્કિમ પર્વતના મહાપુડરીક ધ્રુવમાંથી દક્ષિણ તરફ ની-કળેલી એક મહાનદી.

ગારકંતાકૂડ ન૦ (નરકાન્તાકૂટ) શ્કિમ પર્વત ઉપરનાં આઠ કૂટમાંનું ચોથું કૂટ-શિખર.

ગારગ. પુ० (નરક) નરકાવાસો; નારકીના હૃદયને રહેવાનું સ્થાન.

ગારગલાલ. પુ० (નરકાલ) નરકના રક્ષક પદર જાતના પરમાધાર્મિક.

ગારગલિમત્તિ સ્ત્રી० (નરકલિમત્તિ) નરકના વિભાગ. (૨) તેનું પ્રતિપાદન કરનાર સુયમગંધસૂત્રનું પાંચમું અધ્યયન.

ગારગાવાસ. પુ० (નરકાવાસ) નરકાવાસો; નારકીનું સ્થાન.

શરર્નિવ. પુ૦ (નરકેન્દ્ર) મ્હોટામાં મ્હોટા નરકાવાસો.

શરદેવ. પુ૦ (નરદેવ) ચક્રવર્તી. (૨) એ નામનો ઋષભદેવ સ્વામિનો એક પુત્ર

શરત્ય. પુ૦ (નરક) રત્નપ્રભાદિ સાત નરક.

શરત્ત્વ. પુ૦ (નરપતિ) માણસનો સ્વામી; નાયક; રાજા.

શરત્તરીસર. પુ૦ (નરત્રેશ્વર) શ્રેષ્ઠ રાજા.

શરત્તસહ. પુ૦ (નરવૃષભ) ઉત્તમ પુરૂષ.

શરત્તસીહ. પું૦ (નરસિંહ) પુરૂષમાં સિંહ સમાન. (૨) અરધા ભાગમાં પુરૂષતા અને અરધા ભાગમાં સિંહના આકારવાળો.

શરત્તહિવ. પુ૦ (નરધિવ) રાજા

શરર્નિવ. પુ૦ (નરેન્દ્ર) રાજા, ચક્રવર્તી આદિ.

શરર્નિવકંત ન૦ (નરેન્દ્રાન્ત) દેવ વિમાન વિશેષ

શરર્નિવસહ. પુ૦ (નરેન્દ્રવૃષભ) મ્હોટો રાજા.

શરર્નિકુત્તરવર્ડિસગ. ન૦ (નરેન્દ્રાન્તન ક) દેવ વિમાન વિશેષ.

શતીસર. પુ૦ (નરેશ્વર) રાજા.

શત્ત. પુ૦ (નલ) એક જાતની વનસ્પતિ. (૨) નલ, વૈશ્રમણ્ણો પ્રખ્યાત પુત્ર.

શત્તદામ. પુ૦ (નલદામન) એ નામનો એક વણકર.

શલિયા. ન૦ (નલિન) થોડું રાત્ર કમળ. (૨) ૮૪ લાખ નલિનાગ પ્રમાણનો કાળ વિભાગ. (૩) સાતમા દેવલોકનું એક વિમાન. (૪) પશ્ચિમ મહાવિંદલના દક્ષિણ ખાંડવાની મેરૂ તરફથી સાતમી વિજય. (૫) સાતમી વિજયનો રાજા (૬) જ. અનુદર્શનની પૂર્વમા આવેલી એક વાવ.

શલિયાજા. ન૦ (નલિનજા) ૮૪ લાખ પદ્મ પ્રમાણનો કાળ વિભાગ.

શલિયાકુટ. પુ૦ (નલિનકુટ) સીતા મહાનદીને ઉત્તર કિનારે અને આવર્ત વિજયની પૂર્વ સરહદ ઉપરનો વખારા પર્વત.

શલિયાગુલ્મ. પું૦ (નલિનગુલ્મ) શ્રેણિક રાજાની સ્ત્રી નલિનચુડ્ધાનો પુત્ર. (૨)

મહાપદ્મસ્વામીના વખતનો એક રાજા.

(૩) આઠમા દેવલોકનું એ નામનું એક વિમાન. (૪) એ નામનું એક અધ્યયન.

શલિયાવણ. ન૦ (નલિનવન) પુષ્કલાવતી વિજયમાં પુષ્કરીક નગરીની ઉત્તર પશ્ચિમ દિશામાં આવેલું એક ઉદ્યાન.

શલિયા. સ્ત્રી૦ (નલિના) એક વાવનું નામ.

શલિયાવર્દ. સ્ત્રી૦ (નલિનાવતી) મહા વિદેહ ક્ષેત્રની એક વિજય; એ નામનો એક પ્રદેશ

શલિયાવણ. ન૦ (નલિનીવન) પદ્મજાતાનું વન

શલિયા. સ્ત્રી૦ (નલિની) કમલિની, પદ્મજાતા.

શલિયાવણ. ન૦ (નલિનીવન) એ નામનું એક ઉદ્યાન.

શવ ત્રિ૦ (નવ) નવીન, નવું; નાજુ.

શવ. ત્રિ૦ (નવન) નવ, ૯ ની સખ્યા.

શવર. સ્ત્રી૦ (નવતિ) નેતુની સખ્યા, ૯૦

શવગ. ન૦ (નવાજ) એ કાન, એ આખ, એ નાસિકા (નસકારા), છમ. સ્પર્શ અને મન એ નવ અંગ વનગૃત થતા જીવાની પ્રગટે છ.

શવગુરુ. સ્ત્રી૦ (નવનવતિ) ૯૯, નવાગુ.

શવગુણમિયા. સ્ત્રી૦ (નવનવમિકા) નવનવતિ - ૯૯ દિવસનું એક અભિગ્રહ તપ.

શવગીર્યા. સ્ત્રી૦ (નવનીતિકા) એક પ્રકારની વનસ્પતિ.

શવગીર્ય. પુ૦ ન૦ (નવનીત) માખણ.

શવનીત. }

શવર્ગમચેર. ન૦ (નવગ્રહચર્ય) નવ પ્રકારના અભ્યર્ચનું પ્રતિપાદન કરનાર.

શવમ. ત્રિ૦ (નવમ) નવમે-મી-મુ.

શવમાલિયા. સ્ત્રી૦ (નવમાલિકા) એ નામની એક વેલ.

શવમિયા. સ્ત્રી૦ (નવમિકા) કિપુરૂપના ઇંદ્ર-સુપુરૂપની બીજી અગ્રમહિષી. (૨) શકે-

નની છટ્ટી અમ્રમહિષી. (૩) મન્દર પર્વ-
નની પશ્ચિમે આવેલા રૂચક પર્વતના
રૂચકાત્મક નામના શિખર ઉપર વસનારી
એક દિશાકુમારી. (૪) નવમિકા દેવી.
ગાવમી. સ્ત્રી (નવમી) નોમ.
ગાવય. પું (નવત) એક જાતનું ઉનનું
કપડું.
ગાવર. } ઘ (નવરમ) પણ આટલું
ગાવરિ. } વિ. ૧૫; અનર; પૂર્વના અનિદેશ
કરતાં કંઈક વિશેષતા હોતક
ગાવલગ. પું (નવલક) જાળ
ગાવિય. ત્રિ (નવ્ય) નવું.
ગાસત્ત. નં (ન્યસન) ધુકું; આરોપણ
કરું તે.
ગાહ. નં (નમસ્) આકાશ
ગાહ. પું (નહ) નખ. (૨) કરજ; દોણું
ગાહચ્છેદગાય. નં (નમ્ચ્છેદનક) નખ ઉતાર-
વાનું હથીઆર; નેરણી.
ગાહયલ. નં (નમસ્તલ) આકાશ
ગાહસિર. નં (નહસિર) } નખનો આ-
ગાહસિહા. સ્ત્રી (નહસિહા) } મલો ભાગ.
ગાહહરણી. સ્ત્રી (નમ્હરણી) નખ ઉતારવાનું
શસ્ત્ર; નેરણી.
ગાહિ. પું (નમિન્) નહારવાળા પ્રાણી; શિ-
કારી પ્રાણીઆ.
ગાહિ. ઘ (નહિ) નિષેધાર્થક અવ્યય, નહિ.
ગાહુ. ઘ (નહુ) નહિ; નિષેધાર્થક અવ્યય.
ગાગ્ર. ત્રિ (જ્ઞાત) જાણેલું. (૨) નં દષ્ટાંત.
ગાગ. સ્ત્રી (જ્ઞાતિ) જ્ઞાતિ; જાનિ, નાત;
(૨) સજ્જતીય માતા પિતાદિ સબધી.
(૩) જ્ઞાન; બોધ.
ગાગ. ત્રિ (જ્ઞાતિન્) જેણે સર્વ પદાર્થો જ્ઞાત-
જાણેલા છે તે; સર્વજ્ઞ.
ગાગ. ઘ (નાતિ) થોડું, અલ્પ.
ગાગ. પું (જ્ઞાતિ) ધંધાકુ વંશમાં ઉત્પન્ન
થયેલ જ્ઞાતિય ત્રિશય.

ગાગ. ઘ (નય) નહિ.
ગાગપુત્ર. પું (જ્ઞાતિપુત્ર) } ભગવાન શ્રી
ગાગસુત. પું (જ્ઞાતિસુત) } મહાવીર.
ગાગય. ત્રિ (નાવિત) નાદ કરેલ; પોકારેલ.
(૨) નં પડઁદો; પ્રતિધ્વનિ. (૩)
અવાજ, શબ્દ.
ગાગલ. પું (નાગિલ) આર્ય વજ્રસેનના
અતેવાસી.
ગાગલા. } સ્ત્રી (નાગિલા) જૈન મુનિ-
ગાગલી. } એની એક શાખા.
ગાગવંત ત્રિ (જ્ઞાતિમત્) અજ્ઞાતીય; નાનિહો.
ગાગ. પું (નાગ) ભવનપતિ દેવોની નાગ-
કુમાર નામે એક જાત (૨) ત્રિ નાગ
વંશમાં ઉત્પન્ન થયેલ. (૩) પું હાથી.
(૪) નાગકુમાર દેવતાનો મહોત્સવ. (૫)
સર્પ. (૬) આર્યક્ષિતનના શિષ્ય, એ ના-
મના આચાર્ય. (૭) નાગકેસર, એક
જાતનું જાડ. (૮) ૮ મા નીચકરનું ચૈત્ય-
વક્ષ. (૯) અમાવાસ્યાની રાતે આવતું
ચાર (દ્રવ્ય) સ્થિરકરણમાંનું ત્રીજું કરણ.
(૧૦) એ નામનો એક દ્વીપ અને એક
સમુદ્ર. (૧૧) વલ્ક્યવિજયની પૂર્વ સરહદ
ઉપરનો એક વખારા પર્વત. (૧૨) એ
નામના એક ગૃહસ્થ.
ગાગકુમાર. પું (નાગકુમાર) નાગકુમાર દેવતા;
ભવનપતિની એક જાત.
ગાગકુમારરાય. પું (નાગકુમારરાજ) નાગકુમારના
રાજા; ધરણેંદ્ર.
ગાગકુમારિન્. પું (નાગકુમારેન્) નાગ કુમા-
રના ઇન્દ્ર; ધરણેંદ્ર.
ગાગગાહ. પું (નાગગ્રહ) નાગ દેવતાના આ-
વેશથી થયેલ રોગ-જ્વર વગેરે.
ગાગગાય. પું (નાગગાય) નાગપૂજા; નાગ
દેવતાનો ઉત્સવ.
ગાગઝુગ. પું (નાગઝુન) હિમવંત આચાર્ય-
ના શિષ્ય.

શાગિય. ન૦ (નામ્ય) નગ્નભાવ, નિર્ઘથ-
ભાવ; સંયમ અનુધાન.

શાગદંત. પું૦ (નાગદન્ત) લોહાની વાંકી
વળેલી ખીંતી.

શાગદન્ત. પું૦ (નાગદન્ત) એ નામના એક
રાજપુત્ર. (૨) બળરાગ્નની સ્ત્રી સુભદ્રા-
ના પુત્ર.

શાગદન્તા. સ્ત્રી૦ (નાગદન્તા) ૧૬ મા તીર્થ-
કરની પ્રથમથી પાલખીનું નામ.

શાગદ્વાર. ન૦ (નાગદ્વાર) સિદ્ધાચનની પ-
શ્ચિમ દિશામાં નાગકુમારના આવાસનું દ્વાર.

શાગપદ્મ. પું૦ (નાગપતિ) નાગકુમાર દેવતા-
ઓના રાજા; નાગેન્દ્ર.

શાગપરિયાવશિયા સ્ત્રી૦ (નાગપરિયાવનિકા)
એ નામનું એક કાલિક શ્રુત.

શાગપશ્વય. પું૦ (નાગપર્વત) જૂનાદીપના
મદર પર્વતની પશ્ચિમે શીતોદા નદીની
ઉત્તરે આવેલો એક પર્વત

શાગપુર. ન૦ (નાગપુર) હસ્તિનાપુર, કુરૂદેશનું
મુખ્ય નગર.

શાગફણ. સ્ત્રી૦ (નાગફણ) સર્પની ફેણ.
(૨) નાગકુમાર દેવતાનું મુગટમાં રહેલું
ચિહ્ન.

શાગભાણ. પું૦ (નાગભાણ) એક જાતનો દિવ્ય
(દૈવી) ઘોડો.

શાગમદ્મ. પું૦ (નાગ મ) નાગદીપનો અધિ-
પતિ દેવતા.

શાગમૃત. ન૦ (નાગમૃત) આર્ય રોહણ સ્થ-
વિરથી નીકળેલ ઉદેહ ગણનું પ્રથમ
કુળ.

શાગમ્મહારાજ. પું૦ (નાગમ્મહાર) નાગદીપનો
અધિપતિ દેવતા.

શાગમ્મહાવર. પું૦ (નાગમ્મહાવર) નાગસમુદ્રનો
અધિપતિ દેવતા.

શાગમિત્ત. પું૦ (નાગમિત્ર) આર્યમહાગિરીના
એક રાખ્ય.

શાગર. ત્રિ૦ (નાગર) નગરમાં રહેનાર મનુષ્ય;
નામરિક.

શાગરાજ. પું૦ (નાગરાજ) નાગકુમાર દેવ-
તાનો રાજા.

શાગરી. સ્ત્રી૦ (નાગરી) નગરમાં રહેનાર
સ્ત્રી. (૨) એક જાતની લિપિ; હિન્દી
લિપિ

શાગસ્ત્ર. પું૦ (નાગસ્ત્ર) નાગસ્ત્ર.

શાગલયા. સ્ત્રી૦ (નાગલયા) નાગલતા; ના-
ગરવેશ.

શાગવર. પું૦ (નાગર) પ્રધાન દાથી; ઉત્ત-
મદસ્તી (૨) નાગસમુદ્રનો અધિપતિ
દેવતા. (૩) ઉત્તમ સર્પ.

શાગવીરી. સ્ત્રી૦ (નાગવીરી) શુકની નવ
વીથીમાંની એક.

શાગસિરી. સ્ત્રી૦ (નાગશ્રી) પ્રતિધાનપુર ન-
ગરના નાગવસુ શેઠની સ્ત્રી અને નાગદ-
નની માતા. (૨) ચપા નગરીના સોમ
બ્રાહ્મણની સ્ત્રી કે જેણે ધર્મરૂચિ ના-
મના તપસ્વી મુનિને કક્ષી ટુંબીનું શાક
વહોરાવ્યું હતું.

શાગસુહુમ ન૦ (નાગસુક્ષ્મ) એ નામનું એક
લૌકિક શાસ્ત્ર.

શાગહસ્તિ. પું૦ (નાગહસ્તિન્) આર્ય નન્દિલ-
ક્ષમણના શિષ્ય.

શાગેન્દ્ર. પું૦ (નાગેન્દ્ર) નાગકુમારના ઇન્દ્ર.

શાગી. સ્ત્રી૦ (નાગી) નાગણી; સાપણી.

શાગેન્દ્ર પું૦ (નાગેન્દ્ર) જુઓ “ શાગેન્દ્ર ”
શબ્દ.

શાગોદ. પું૦ (નાગોદ) એ નામનો સમુદ્ર.

શાગ. ન૦ (નાટ્ય) જુઓ “ શુદ્ધ ” શબ્દ.

શાગદાજ. ત્રિ૦ (નાટકીય) નાટકનાં પાત્ર;
એકાદર.

શાગદાળી. સ્ત્રી૦ (નાટકીની) નટી, નાચનાર સ્ત્રી.

શાગ્ય. ન૦ (નાટક) નાટક. (૨) પું૦ નાટક
કરનાર; નાચ કરનાર.

શાકીય. પુ० (શકી) વનસ્પતિ વિશેષ.

જ્ઞાણ. ન० (જ્ઞાન) જ્ઞાન; સમજણ, જોષ.

(૨) આભિનિર્ભોષિક જ્ઞાન, શ્રુતજ્ઞાન, અ-
વધિજ્ઞાન, મનપર્યાયજ્ઞાન અને કેવળજ્ઞાન
એ પાંચ પ્રકારમાંનું એ તે એક. (૩)
પત્રવણી સૂત્રના ત્રીજા પદના દશમા
દ્વારનું નામ.

જ્ઞાણકસાયકુલીલ. પુ० (જ્ઞાણકસાયકુલીલ)
જ્ઞાન આશ્રિત કપાય કુલીલ.

જ્ઞાણકુલીલ. ત્રિ० (જ્ઞાણકુલીલ) જ્ઞાનને
દ્વિપિત બનાવનાર.

જ્ઞાણજ્ઞ. ન० (જ્ઞાનજ્ઞ) } નાના પ્રકાર;
જ્ઞાણજ્ઞા. સ્ત્રી० (જ્ઞાનજ્ઞા) } નાના ભાવ,
નાનાપાત્રુ

જ્ઞાણપુરિસ. પુ० (જ્ઞાણપુરુષ) જ્ઞાનવાન પુરુષ;
જ્ઞાન પ્રધાન પુરુષ.

જ્ઞાણપુલાક. પુ० (જ્ઞાણપુલાક) જ્ઞાનને નિ-
સાર બનાવનાર પુલાક લક્ષિયજોગો સાધુ

જ્ઞાણપ્યમોસ. પુ० (જ્ઞાણપ્યમોસ) શ્રુત આદિ
જ્ઞાનમાં અથવા જ્ઞાનીમાં અત્રીતિ-રૂપ
કરવો તે; જ્ઞાનાવરણીય કર્મ આધવાનો
એક હેતુ.

જ્ઞાણપ્યકાર. ત્રિ० (જ્ઞાણપ્યકાર) નાના પ્રકારનું,
વિચિત્ર.

જ્ઞાણપ્યવાય ન० (જ્ઞાણપ્યવાય) એ નામનું
પાત્રમુ પૂર્વશાસ્ત્ર

જ્ઞાણવિ. ત્રિ० (જ્ઞાણવિ) જ્ઞાનવાજો.

જ્ઞાણવિસંવાયજ્ઞાજોગ. પુ० (જ્ઞાણવિસંવાયજ્ઞાજોગ)
જ્ઞાની સાથે ખોટા મત્રણ, મિથ્યા વિવાદ
કરવો તે; જ્ઞાનાવરણીય આધવાનો એક
હેતુ.

જ્ઞાણા. સ્ત્રી० (જ્ઞાણ) નાના પ્રકાર; અનેક વિધ.

જ્ઞાણાધાર. પું० (જ્ઞાણાધાર) કાળે-અવસરે
ભણવું. (૨) વિનય સહિત ભણવું. (૩)
બહુ માનપૂર્વક ભણવું. (૪) ઉપધાન
તપ સહિત ભણવું. (૫) અનિહ્વપણું

ભણવું. (૬) શબ્દ. (૭) અર્થ. (૮)
તદ્ભણ-શબ્દ અને અર્થ બંનેને ગોઠવ્યા
સિવાય ભણવું, એ આઠ જ્ઞાનોત્તેજક
અનુધાન તે જ્ઞાનાધાર.

જ્ઞાણાવરણ પુ० (જ્ઞાણાવરણ) જ્ઞાન પ્રાપ્ત કર-
વામાં આડે આવતું આઠ કર્મમાંનું પ-
હેલું કર્મ.

જ્ઞાણાવરણિજ્ઞ. ન० (જ્ઞાણાવરણીય) જ્ઞાન
શક્તિને દબાવનાર આઠ કર્મમાંનું પહેલું
કર્મ.

જ્ઞાણાવિદ્ય. ત્રિ० (જ્ઞાણાવિદ્ય) નાના પ્રકારનું;
અનેક પ્રકારનું

જ્ઞાણિ. ત્રિ० (જ્ઞાણિ) જ્ઞાનિ; યથાર્થ તત્ત્વ
સ્વરૂપ જાણનાર.

જ્ઞાત. પુ० (જ્ઞાત) વશ વિશેષ. (૨) ત્રિ०
વશ વિશેષમાં ઉત્પન્ન થયેલ. (૩) પુ०
એ નામનું એક આર્યકુળ કે જેમાં મ-
હાવીર સ્વામી ઉત્પન્ન થયા હતા. (૪)
ત્રિ० જ્ઞાત કુળમાં ઉત્પન્ન થયેલ.

જ્ઞાતકુમાર. પુ० (જ્ઞાતકુમાર) જ્ઞાત વશના
એક રાજકુવર.

જ્ઞાતલ્લંક. ન० (જ્ઞાતલ્લંક) એ નામનું એક
વન કે જ્યાં મહાવીરસ્વામીએ દીક્ષા
લીધી હતી.

જ્ઞાતિ. સ્ત્રી० (જ્ઞાતિ) સ્વજન; સંબંધી.

જ્ઞાત. પુ० (જ્ઞાત) જોષ; અવાજ.

જ્ઞાતિ. } ત્રિ० (જ્ઞાતિ) નાદ કરેલ; અ-
જ્ઞાતિ. } વાજ કરેલ.

જ્ઞામિ. પુ० (જ્ઞામિ) ગાડાનો એક ભાગ.
(૨) નાભિ; ડુંટી. (૩) ઋષભદેવ પ્રભુના
પિતાનું નામ, પંદરમા કુલકર.

જ્ઞામિરસહરણી. સ્ત્રી० (જ્ઞામિરસહરણી) ના-
ભિની નાળ.

જ્ઞામ. પુ० (જ્ઞામ) પરિણામ; ભાવ; સંગ
વિશેષ. (૨) નમન.

જામ. જા. (જામ) વાક્યાચકાર; પાઠપૂરણ
(૨) નાં અભિધાન; નામ. (૩) સંભા-
વના. (૪) જેના યોગે શરીર, રૂપ,
બાધો, આકૃતિ, જાતિ વગેરે શારીરિક
સપતિ શુભ કે અશુભ પ્રાપ્ત થાય છે
તે નામકર્મ. (૫) આમ-ત્રણ, સંબોધન.
(૬) પ્રસિદ્ધિ; ખ્યાતિ. (૭) અનુસાર; અ-
નુમતિ.

જામ નાં (જામ) નામ; આખ્યા; અભિધાન.
જામક્રિય. ત્રિ. (જામક્રિય) નામક્રિય, ના-
મવાણુ.

જામકર્મ નાં (જામકર્મ) નામકર્મ; આક્ર-
મકર્મનાં છઠ્ઠું કર્મ.

જામકરણ. નાં (જામકરણ) નામકરણ
સરકાર બારમે દિવસે બાળકનું નામ
સ્થાપતુ તે.

જામગોત્ર. } નાં (જામગોત્ર) નામ અને
જામગોત્ર } ગોત્ર કર્મની પ્રકૃતિ.

જામણ. નાં (જામણ) નામણ, નીચું કરવું.

જામધિજ્ઞ } નાં (જામધેય) નામ, અભિ-
જામધેજ્ઞ } ધાન.
જામધેય }

જામપુરિસ્ત. પુ. (જામપુરિસ્ત) નામનો પુરિસ્ત.
(૨) જેનું નામ પુરિસ્ત છે તે.

જામય. પુ. (જામય) નામ; સંભાવના.

જામલોગ. પુ. (જામલોક) નામનો લોક;
જેનું નામ લોક રાખવામાં આવ્યું
હોય તે.

જામવીર. પુ. (જામવીર) વીર એવું નામ
ધરાવનાર જીવ વા અજીવ પદાર્થ.

જામસ્ત્વ. નાં (જામસ્ત્વ) સત્ય જેનું નામ
છે તે; નામનું સત્ય.

જામિદ્. પુ. (જામિદ્) નામનો ઈદ; જેમાં
ઈદના શુભ નથી પણ કેવળ નામ જેનું
ઈદ છે તે. (૨) ઈદનું નામ.

જામિય. નાં (જામિય) વાચક શબ્દ; પદ.

જાયા. પુ. (જાયા) ન્યાય; નીતિ. (૨) ઉપ-
પતિ; પ્રમાણ.

જાયા. ત્રિ. (જાત) જાણેલું; સમજેલું; (૨)
નાં ઈદિયાકુ વશનું એક અવાંતર કુળ;
મહાવીર સ્વામીનું કુળ. (૩) ત્રિ. તે
વંશમા જન્મ પામેલ. (૪) નાં દર્શાવત.
(૫) જ્ઞાતા સૂત્રનો અથ-મતસૂત્ર.

જાયા. પુ. (જાદ) નાદ; અવાજ, બૂમ.

જાયાક. પુ. (જાયાક) નાયાક; નેતા.

જાયાકુમાર. પુ. (જાતકુમાર) જુઓ “ જ્ઞા-
તકુમાર ” શબ્દ.

જાયાકુલ નાં (જાતકુલ) એ નામનો એક
વંશ

જાયાકુલચંદ્ર. પુ. (જાતકુલચંદ્ર) } ભગ-
જાયાકુલનંદન. પુ. (જાતકુલનંદન) } વાન
શ્રી મહાવીર.

જાયાસ્તંડ. નાં (જાતસ્તંડ) જુઓ “ જ્ઞાતખડ ”
શબ્દ.

જાયાગ. પુ. (જાયાક) નાયાક; નેતા. (૨)
પ્રરૂપણ કરનાર.

જાયાપુત્ર. પુ. (જાતપુત્ર) જાતવશમાં ઉત્પન્ન
થયેલ, જાત-પ્રખ્યાત સિદ્ધાર્થરાજના
પુત્ર મહાવીરસ્વામી.

જાયાય. પુ. (જાયાક) નાયાક, નેતા.

જાયાસ્તંડ. નાં (જાતસ્તંડ) ક્ષત્રિયકુળકુપુરની
બહારનું ઉદ્યાન, જ્યાં મહાવીર સ્વામીએ
દીક્ષા લીધી.

જાયાસુય. પુ. (જાતસુત) ભગવાન શ્રી મહાવીર.

જાયાસુય. નાં (જાતસુત) જ્ઞાતાધર્મકથા
નામનો જેન આગમ ગ્રંથ.

જાયા. સ્ત્રી. (જ્ઞાતા) જેમાં દર્શાવત
સહિત અધિકાર છે એવું જ્ઞાતા નામનું
છડું અંગસૂત્ર.

જાયાધ્યક્ષમ્મકહા. સ્ત્રી. (જ્ઞાતાધર્મકથા) જેમાં
દર્શાવત સહિત અધિકાર છે એવું એ
નામનું છડું અંગસૂત્ર.

શારદ્ય. પું (નારદ) નારદ રૂપિ. (૨) સૌર્યપુર
નગરના રાજા સમુદ્રવિજયનો દીકરો.
(૩) ગન્ધર્વના લશ્કરનો આધપતિ ગન્ધર્વ.
શારદ્ય. પું (નારક) નરકમાં ઉત્પન્ન થયેલ
પ્રાણી; નરકના જીવ; નારકી.
શારદ્યપુત્ર. પું (નારદપુત્ર) ભગવાન મહા-
વીરસ્વામીના એક શિષ્યનું નામ.
શારદ્ય. નં (નારાચ) સામસામે એ વસ્તુનો
મર્કટબંધ; છ સંધ્યયજ્ઞમાનું ત્રીજું સંધ્યયજ્ઞ
શારદ્યજ્ઞ. પું (નારાયણ) દ્વિતીય રાજાના
પુત્ર રામના ભાઈ લક્ષ્મણનું અપર નામ.
શારિકંતા. સ્ત્રી (નારીકંતા) નીલવન પ-
ર્વતથી નીકળી ઉતર તરફ રમકવાસ
ક્ષેત્રમાં જોતી એક મદાનદી.
શારિકંતાકૂટ. નં (નારીકંતાકૂટ) નીલવન
પર્વતનું જડું કૂટ.
શારી. સ્ત્રી (નારી) નારી, જાતી વનતી.
શારીકંતપ્રસાદ. પું (નારીકંતાપ્રસાદ) એ
નામનો એક દ્રવ્ય.
શારીકંતા સ્ત્રી (નારીકંતા) જુઓ “શારિ-
કંતા” શબ્દ.
શાલ. નં (નાલ) કમળ આદિનો દાડો;
કદ ઉપરનો ભાગ. (૨) નાળ; કુટો.
શાલંદ્રજ્ઞ. નં (નાલંદ્રીય) સૂયગડાગસત્રના
ખીંગા મુતરકંધના જડા અધ્યયનનું નામ.
(૨) ત્રિં નાલંદ્રા સંબંધી.
શાલંદ્રા. સ્ત્રી (નાલંદ્રા) રાજ્યક નગરનો
એ નામનો એક લતો-મહોહો.
શાલંદ્રિજ્ઞ. નં (નાલંદ્રીય) નાલંદ્રીય નામે
સૂયગડાગ સત્રનું ૨૩ મું અધ્યયન.
શાલિપર. પું (નારિકેલ) નાળીએરી; ના-
ળીએરનું ઝાડ. (૨) નં તેનાં ફળ.
શાલિમ્લ. નં (નાલમ્લ) નાળામધ નાળી-
વાળાં ફળ; જાંબ, જૂંબ, મેગરાદિ.
શાલિયા. સ્ત્રી (નાલિકા) કમળ આદિની
દાંડી; નાલિકા. (૨) છૂતકોડા. (૩) કંધ-

મ્યુકા નામનું ઝાડ. (૪) એ નામની વેલ.
(૫) સમય માપવાનું યંત્ર; ધડી.
શાલિયાલેટ. નં (નાલિકાલેટ) છૂતકોડા
નિશેષ; એક પ્રકારનો જુગાર. (૨) મહોની
ગતિ સમજવાને માટે ધડી જેવી નળી
ખનાવવામાં આવે તે. (૩) કમળઆદિની
નાલિકા છેદવાની કળા.
શાલિયાલેટ. નં (નાલિકાલેટ) નાલિકા-
દાંડીવાળાં ફળ.
શાલી. સ્ત્રી (નાલી) વખત માપવાની
જુડી. (૨) એક વનતી વેલ.
શાલી. સ્ત્રી (નાડી) નાડી; સિરા; નસ.
શાલીય. ત્રિં (નાલીય) નાલ સંબંધી.
શાલિયા. નં () દાન.
શાલિ. સ્ત્રી (નૌકા) નાવ, વહાણ; વહાણ.
શાલિપૂર. પું () અજલિ; ખોખો.
શાલિવિજય. પું (નૌકાવિજય) નૌકા
દારા વ્યાપાર કરનાર.
શાલિસંતારિય. નં (નૌકાસંતારિય) જ્યાં વહાણ
ચાલી શકે તેટલું પાણી.
શાલિય. પું (નાલિક) વહાણ ચલાવનાર
શાલિયા. સ્ત્રી (નૌકા) નૌકા; વહાણ.
શાસ. પું (નાસા) નાક.
શાસ પું (ન્યાસ) સ્થાપન; થાપણ.
શાસા. સ્ત્રી (નામા) નાક; નાસિકા.
શાસાપુટ. પું (નાસાપુટ) નાકના ફેણાં;
નસકોરા.
શાસિ. ત્રિં (નાશિન) નાશ પામનાર;
નાશવત.
શાસિકપુર. નં (નાસિકપુર) ગોધાવરી
નદીની દક્ષિણે આવેલું એ નામનું નગર.
શાસિકપુટ. નં (નાસિકાપુટ) જુઓ “શાસા-
પુટ” શબ્દ.
શાસિયાસિવાજ્ઞ. નં (નાસિકાસિવાજ્ઞ)
નાકનો મેલ; લોટ ગુંમાં વગેરે.
શાદ. પું (નાથ) નાથ; ધણી.

અને તસકાય એ ઇ પ્રકારના છવનો
સમૂહ. (૩) આયરપક, અવરપ કરવા
યામ્ય અનુષ્ઠાન વિશેષ.
શિક્ષાય. પુ. (નિકાચ) નિમન્ત્રણ કરવું.
આમન્ત્રણ કરવું.
શિક્ષાયણા. સ્ત્રી. (નિકાચના) કરણ વિશેષ.
જેમા કર્મનો નિવિઠ અથ ઇ તે
શિક્ષુરથ. ન. (નિકુમ્મ) સમૂહ. (૨) કાળી-
મંથ થતા.
શિક્ષેય. પુ. (નિકેત) આવાસ. ઘર.
શિક્ષક. ત્રિ. () શુદ્ધ, મંત્ર
વગરનું.
શિક્ષકકટ. ત્રિ. (નિક્ષકટ) નિરાવરણ.
આવરણ રહિત
શિક્ષકલિય. ત્રિ. (નિક્ષકલિય) અન્ય દેશની
આકાશ રહિત, પદાપાન રહિત (૨)
ન. આકાશનો અભાવ.
શિક્ષત. ત્રિ. (નિક્ષાન્ત) ગુરુસ્થાશ્રમથી
મુક્ત થયેલ, દીક્ષા લીધેલ
શિક્ષકંતાર. ત્રિ. (નિક્ષમિત) અહાર નીક-
ળનાર.
શિક્ષંતાર ત્રિ. (નિક્ષાન્તાર) અગત્યથી અહાર
કાંદેલ
શિક્ષકઠ. ત્રિ. (નિક્ષકટ) દુઅત્તા સારીવાળો.
(૨) અહાર અંચેલ
શિક્ષકણ. ત્રિ. (નિક્ષકણ) કળા-શાસ્ત્ર રહિત,
અન્યન્ત ગરીબ.
શિક્ષકમણ. ન. (નિક્ષમણ) દીક્ષા, આરિય
શિક્ષકમ્મ. પુ. (નિક્ષમિત) મોક્ષ. (૨) સવરઃ
કર્મનો નિરાધ.
શિક્ષકલ. ત્રિ. (નિક્ષલ) કળા રહિત
શિક્ષલ ત્રિ. () નકર.
શિક્ષલુણ. ત્રિ. (નિક્ષલુણ) દયા રહિત.
શિક્ષલય. ત્રિ. (નિક્ષલય) આવરણ રહિત.
(૨) કવચ વિનાનો.
શિક્ષલમણ. ન. (નિક્ષલમ) નિર્ગમન.

શિક્ષકસાય. ત્રિ. (નિક્ષકસાય) કપાય રહિત.
(૨) પુ. ભરતક્ષેત્રના એક ભાવી તીથ-
કર દેવ
શિક્ષકામ. ત્રિ. (નિક્ષકામ) અભિલાષા રહિત.
શિક્ષકારણ ત્રિ. (નિક્ષકારણ) } કારણ
શિક્ષકારણિય. ત્રિ. (નિક્ષકારણિક) } રહિત.
શિક્ષકાસિય. ત્રિ. (નિક્ષકામિત) નીકળેલ;
કાઠી મુકેલ.
શિક્ષકિચ્ચ. ત્રિ. (નિક્ષકિચ્ચ) નિપ્પરિગ્રહી.
શિક્ષકિય. ત્રિ. (નિક્ષકિય) ક્રિયા રહિત.
શિક્ષકિવ. ત્રિ. (નિક્ષકિવ) કૃપા રહિત
શિક્ષકોડણ ન. (નિક્ષકોડણ) અન્ધન વિશેષ
શિક્ષકાંરણ ન. (નિક્ષકોરણ) પાવ વગેરેનું
મોટું અથ કરવું તે.
શિક્ષકાંત. ત્રિ. (નિક્ષકાન્ત) નીકળેલ (૨)
સસારમાથી નીકળીને દીક્ષા લીધેલ.
શિક્ષલમ. પુ. ન. (નિક્ષલમ) ઉપાધિ છોડી
નીકળવું-દીક્ષા લેવી તે. નુખનો એક
પ્રકાર.
શિક્ષલમણ. ન. (નિક્ષલમણ) સૂર્ય અગ્નિ
તેના માહત્તામાથી અહાર નીકળવું તે (૨)
દીક્ષા લેવી તે (૩) ધરમાથી અહાર
નીકળવું તે.
શિક્ષલમણચરિયશિક્ષક. ન. (નિક્ષલમણચરિત
નિક્ષક) મહાવીરસ્વામી આદિ નીચકરના
દીક્ષા મહા-સવ વગેરે દૃશ્ય યતાયનાર
નાસ્ત્યવિધિ, ઉર નાટકમાનુ એક.
શિક્ષલમણમહિમા. પુ. સ્ત્રી. (નિક્ષલમણમહિમન)
દીક્ષા મહાત્મ્ય
શિક્ષલમણાભિમેય. પુ. (નિક્ષલમણાભિમેય)
દીક્ષાનો અભિપ્રેક્ષ; દીક્ષાની ક્રિયા.
શિક્ષિતસ. ત્રિ. (નિક્ષિત) છોડેલ; મુકેલ.
(૨) વ્યવસ્થાપન કરેલ; રાખેલ. (૩)
રાંધવાના વાસણમાં રાખેલ.
શિક્ષિતસત્ત્વરથ. ત્રિ. (નિક્ષિતસત્ત્વર) રસોધના
વાસણમાંથી અહાર કહાડ્યું ન હોય તેવા
આહારની ગવેષણા કરનાર.

શિક્ષણ. પુ. (નિક્ષુદ) પર્વત વિશેષ. (૨)
ત્રિ. નિક્ષુદ, સ્થિર.

શિક્ષણ. પુ. (નિક્ષે) રાખવું તે (૨)
નામસ્થાપનાદિરૂપે નિક્ષેપ કરવો તે

શિક્ષણ. પુ. (નિક્ષે) ઉપમલ, ૨,
આપાપક (૨) રાખવું તે.

શિક્ષણ. } સ્ત્રી. (નિક્ષે) સ્થાપના
શિક્ષણ. }

શિક્ષણ. ત્રિ. (નિક્ષે) સામરસિન

શિક્ષણ. પુ. (નિક્ષે) વ્યાપારીઓનું નિયમ-
સ્થાન (૨) વાણિજ્યાનો સમૂહ. (૩)
અભિગ્રહવિશેષ. (૪) વ્યાપાર (૫) નિ-
શ્ચિત અર્થનો આધાર.

શિક્ષણ. પુ. (નિક્ષે) સમૂહ, જગ્યા, યગ્યા.

શિક્ષણ. ત્રિ. (નિક્ષે) કારણ; હેતુ.

શિક્ષણ. } ત્રિ. (નિક્ષે) શોધન કરેલ.

શિક્ષણ. } ગાળીને શુદ્ધ કરેલ.

શિક્ષણ. પુ. (નિક્ષે) રૂપા

શિક્ષણ. ત્રિ. (નિક્ષે) અનિશ્ચય; પાટું.

શિક્ષણ. પુ. (નિક્ષે) પરસ્પર મેળાપ કે
રૂપો તે

શિક્ષણ. ત્રિ. (નિક્ષે) વસ્ત્ર રસિન

શિક્ષણ. ત્રિ. (નિક્ષે) વસ્ત્રના, વસ્ત્રપાત્ર.

શિક્ષણ. ત્રિ. (નિક્ષે) નિગ્રહીતું) નિગ્રહ
કરનાર.

શિક્ષણ. ત્રિ. (નિક્ષે) ગુણ રસિન

શિક્ષણ. ત્રિ. (નિક્ષે) ગુણો “જિહ્વા”
શબ્દ

શિક્ષણ. ત્રિ. (નિક્ષે) ગુણ (૨) મૌન રહેલ.

શિક્ષણ. પુ. (નિક્ષે) એક શરીરમાં અ-
વસ્થા જીવ હોય તે, અવસ્થા.

શિક્ષણ. ત્રિ. (નિક્ષે) નીકળેલ.

શિક્ષણ. ત્રિ. (નિક્ષે) નિર્ગમ્ય) નિર્ગમ્યના સિદ્ધાન્ત-
પ્રવચન. (૨) ત્રિ. નિર્ગમ્ય અર્થ

શિક્ષણ. પુ. (નિક્ષે) આહવાચન પરિગ્રહ
રસિન; નિર્ગમ્ય જૈન આધુ.

શિક્ષણ. પુ. (નિક્ષે) નિર્ગમ્ય) નિર્ગમ્યના
ધર્મ. જૈન ધર્મ.

શિક્ષણ. ત્રિ. (નિક્ષે) નિર્ગમ્ય) જૈન
સિદ્ધાન્ત. જૈન આચાર.

શિક્ષણ. ત્રિ. (નિક્ષે) સાધી.

શિક્ષણ. પુ. (નિક્ષે) નીકળવું તે (૨)
ઉપતિ, જન્મ. (૩) પ્રસ્થાન, પ્રયાણ.

શિક્ષણ. ત્રિ. (નિક્ષે) નીકળવાનો ભાગ.

શિક્ષણ. ત્રિ. (નિક્ષે) નીકળેલું. (૨) રસિન,
અવિદ્યમાન.

શિક્ષણ. પુ. (નિક્ષે) નિગ્રહ; કપાળમા
ગળવું. નિરોધ કરવો.

શિક્ષણ. ત્રિ. (નિક્ષે) નિગ્રહ) વાદમાં
પ્રતિવાદી જોનાથી પકડાય તે નિગ્રહ-
સ્થાન.

શિક્ષણ. પુ. (નિક્ષે) પગજી
સ્થાપના દોષ.

શિક્ષણ. ત્રિ. (નિક્ષે) નિગ્રહ કરનાર.

શિક્ષણ. ત્રિ. (નિક્ષે) એક પ્રકારની
શુદ્ધ વસ્તુરૂપિ

શિક્ષણ. ત્રિ. (નિક્ષે) ગળ રસિન (૨)
ગળવનથી રહેલ

શિક્ષણ. ત્રિ. (નિક્ષે) સ્થિર કેપ અધ્યાપન.

શિક્ષણ. પુ. (નિક્ષે) વસ્તુ માલ (૨)

પહેલા નીકળેલું જૈન વસ્ત્ર (૩) નાભિ
ઉપરના અવયવો મુદ્રા હોય અને તેના

નીચેના આધારના હોય તેવું શરીરનું એક
અંગ

શિક્ષણ. ત્રિ. (નિક્ષે) ન્યમોધારિણશ્ચ)
વસ્ત્રના વસ્ત્રની પહે નાભિ ઉપરના અવ-
યવો મુદ્રા અને નીચેના એકાગ્ર તેથી
જાનવું શરીરનું એક સંકલ્પ.

શિક્ષણ. પુ. (નિક્ષે) વૈદિકકાળ નિગ્રહ
શાસ્ત્ર.

શિક્ષણ. ત્રિ. (નિક્ષે) અધાર નીકળેલ.
(૨) અધ્યાપન; નાશ પામેલ

ગિણ્ધાય. પુ૦ (નિર્વાત) યૈદ્ધિય કરેલ વૃક્ષનું
પડતુ. (૨) વિજ્ઞાનીનું પડતુ. (૩) મર્જનાના
કપડા. (૪) ઝરાનુ વહેતુ તે. (૫)
વિનાશ.

ગિણ્ધાયણ. ન૦ (નિર્વાત) ઇજ્ઞુ, મારતુ,
નાશ કરવો.

ગિણ્ધિયા. ત્રિ૦ (નિર્ધન) નિર્ધન.

ગિણ્ધોસ. પુ૦ (નિર્ધોષ) અવાજ, ધ્વજ,
મહાધ્વનિ.

ગિણ્ધુ. પ૦ (નિષાદ) એ નામનો યૈદ્ધકોપ.

ગિણ્ધસ. પુ૦ (નિષ્વ) કસોટીનો પાથ.

ગિણ્ધય. પુ૦ (નિષ્વ) સમૂહ; જથ્થો (૨)
કર્મસમૂહ; કર્મબંધ.

ગિણ્ધિય. ત્રિ૦ (નિષ્વિત) નિષ્વિત, ઘટ્ટ, ઘાટ.

ગિણ્ધ. ત્રિ૦ (નિષ્વ) નિષ્વ; હમેશનું

ગિણ્ધમત્ત. ન૦ (નિષ્વમત્ત) હરેરોજ બોજન
લેતુ તે.

ગિણ્ધય. પુ૦ (નિષ્વ) નિષ્વય; આક્રમ
કરેલ હરાય.

ગિણ્ધલ. ત્રિ૦ (નિષ્વલ) સ્થિર; અચળ.

ગિણ્ધલપય. પુ૦ ન૦ (નિષ્વલપય) નિષ્વલપ
મોક્ષ.

ગિણ્ધવાય પુ૦ (નિષ્વવાય) પદાર્થને નિષ્વ
માનનારનો મન.

ગિણ્ધાગિણ્ધ. ત્રિ૦ (નિષ્વાગિણ્ધ) નિષ્વાગિણ્ધ.

ગિણ્ધાલોમ. } પુ૦ (નિષ્વાલોમ) ૬૩ મો
ગિણ્ધાલોય. } ધ્રુ. (૨) ૧૩૦ હમેશા
મકાશવાળા

ગિણ્ધુજોમ. } પુ૦ (નિષ્વજોમ) ૬૩ મો
ગિણ્ધુજોલ. } મહાધ્રુ. (૨) ૧૩૦ સદા
મકાશયુક્ત.

ગિણ્ધેટ્ટ. ત્રિ૦ (નિષ્વેટ્ટ) યૈદ્ધારહિત.

ગિણ્ધેયણ. ન૦ (નિષ્વેયણ) યૈન્ય યગરનું
શરીર; મૃતદેહ.

ગિણ્ધોડયા સ્ત્રી૦ (નિષ્વોડયા) હમેશાં રજ-
સ્વલા રહેનાર સ્ત્રી.

ગિણ્ધુય. ત્રિ૦ (નિષ્વય) નિષ્વય સંબંધી.
(૨) પુ૦ નિષ્વય નય; પરિણામ વાદ.

ગિણ્ધુક. ત્રિ૦ () અવસરનો અભાવ.

ગિણ્ધુય પુ૦ (નિષ્વય) નિર્ણય; નિષ્વય. (૨)
અવ્યભિચારી નિયમ. (૩) મોક્ષ. (૪)
વાસ્તવિક પદાર્થનેજ માનનાર દ્રવ્યા-
થિત નય.

ગિણ્ધુયણ. પુ૦ (નિષ્વયણ) દ્રવ્યાર્થિકનય;
નિષ્વયનય.

ગિણ્ધુયજ્ઞ ત્રિ૦ (નિષ્વયજ્ઞ) નિષ્વયાર્થ જ્ઞા-
ન. જ્ઞાન

ગિણ્ધુય. ત્રિ૦ (નિષ્વય) શોભા યગરનો;
કદરૂપો.

ગિણ્ધુરિય ત્રિ૦ (નિષ્વાગિ) પાર પહેલાડેલ

ગિણ્ધુરાણ. ત્રિ૦ (નિષ્વિર્ણ) પાર ગયેલ

ગિણ્ધુરાણ. ત્રિ૦ (નિષ્વિર્ણ) જૂઠું કરેલ.
કાપલ

ગિણ્ધુદ ત્રિ૦ (નિષ્વુદ) ઊદ્ર રહિત.

ગિણ્ધુય. ત્રિ૦ (નિષ્વિત) નિષ્વિત-નકા
કરેલ

ગિણ્ધુર. ત્રિ૦ (નિષ્વાર) ક્ષીર રહિત.

ગિણ્ધુદ ત્રિ૦ (નિષ્વિત) અહાર નીકળેલ.

ગિણ્ધુમણી. સ્ત્રી૦ (નિષ્વોમણી) અત્સના;
નિરસ્કાર.

ગિણ્ધુમાધિય. ત્રિ૦ (નિષ્વેપિત) અહાર કાઢી
મૂકેલ.

ગિણ્ધુહણ. સ્ત્રી૦ (નિષ્વોહણ) અહાર કાઢ-
વાની આજ્ઞા.

ગિણ્ધુદ ન૦ (નિષ્વુદ) યુંકતુ તે.

ગિણ્ધુદ. ત્રિ૦ (નિષ્વિત) અહાર કાઢી મૂકેલ.

ગિણ્ધુહણ. સ્ત્રી૦ (નિષ્વોહણ) નિષ્વોહણ;
નિરસ્કાર.

ગિણ્ધુય. ત્રિ૦ (નિષ્વુય) નિષ્વેહ; બાહ્યે ત્યા
ગોહવેહ.

ગિણ્ધુદ. ન૦ (નિષ્વુદ) કોષપણ જાતની સ-
લાહ સંધિ સ્વીકારવામાં ન આવે તેવું યુદ્ધ.

શિક્ષણ ત્રિ० (નિર્ણય) સત્ત્વ રહિત
(ભોજન). (૨) નિર્વાહકારક.

શિક્ષણ. ન૦ (નિર્જરણ) નિર્જરા, કર્મનું
ખરવું.

શિક્ષારા. સ્ત્રી० (નિર્જરા) કર્મનું એક દેશથી
ઝરવું-ખરવું તે; આત્માથી કર્મનું છુટા
થવું; નવ નત્તવમાંનું એક.

શિક્ષારિય. ત્રિ० (નિર્જરિત) ક્ષય કરેલ; નિ-
ર્જરા કરેલ.

શિક્ષણમ. } ત્રિ० (નિર્ણયક) મોટા પ્રાય-
શિક્ષણમ. } શ્રિતનો નિર્વાહ કરનાર
(૨) નિર્વાહ કરનાર (૩) આરાધના
કરનાર, આરાધક.

શિક્ષણા. સ્ત્રી० (નિર્ણયના) પ્રાણિઓના
પ્રાણને પ્રયાણ કરાવવાનું કૃત્ય; હિસાનું
એક નામ.

શિક્ષણ. ન૦ (નિર્ણય) જ્યાંથી પાછું
આવવું ન હોય તેવું ગમન, મોક્ષ ગમન.
(૨) સ્વતંત્ર ગમન (૩) મરણકાળે શરીર-
માંથી આત્માનું બહાર નીકળવું તે (૪)
નગરથી બહાર નીકળવું તે. (૫) નગર-
માંથી નીકળવાનો રસ્તો. (૬) નિસ્તાર;
છંડા.

શિક્ષણમૂર્તિ. સ્ત્રી० (નિર્ણયમૂર્તિ) જે કંડાળે
નિર્વાણપદ મળ્યું હોય તે ભૂમિ.

શિક્ષણમર્મ. પુ० ન૦ (નિર્ણયમર્મ) મોક્ષ
માર્ગ. (૨) જીવને નીકળવાનો માર્ગ.
(૩) નીકળવાનો રસ્તો; બહાર જવાનો
માર્ગ.

શિક્ષણશિય. ત્રિ० (નૈર્વાણિક) નિર્વાણ સમ્પન્ન;
નિર્ગમ સમ્પન્ન.

શિક્ષણશિયલેણ. ન૦ (નૈર્વાણિકલયન) નગ-
રમાંથી નીકળવાના માર્ગમાંનું મકાન.

શિક્ષણમ. } પુ० (નિર્ણયક) બહારની
શિક્ષણમ. }
શિક્ષણમ. }
શિક્ષણ. ત્રિ० (નિર્ણય) નીકળેલ.

શિક્ષાસ પુ० (નિર્ણય) ઝાડનો રસ; ગુંદર
વગેરે ચીજો પદાર્થ.

શિક્ષિય. ત્રિ० (નિર્જીવ) ક્ષીણ; ક્ષય કરેલ.

શિક્ષિય. ત્રિ० (નિર્જિત) જીતેલું.

શિક્ષીવ. ન૦ (નિર્જીવ) મોનું આદિ ધાનુ
મારવી ને; ૧૭ મી કળા. (૨) ત્રિ०
જીવરાહિત.

શિક્ષુત. ત્રિ० (નિર્વૃત્ત) અચીત. (૨) અ-
ધાર્ય.

શિક્ષુતિ સ્ત્રી० (નિર્વૃત્તિ) યુક્તિ સહિત
સૂત્રના અર્થ જનાવનાર; યથા વિશેષ.
(૨) આખ્યા, ટીકા.

શિક્ષુદ. ત્રિ० (નિર્વૃદ્ધ) બહાર કાઢી મૂકેલ.
(૨) સુદર નહીં તે.

શિક્ષુદ. ન૦ (નિર્વૃદ્ધ) બહારસાખ પામ
બહાર કાઢેલું લાકડું; ઘોડલો. (૨) ગોખ
(૩) ગોખવાળું ઘર.

શિક્ષુદયા. } સ્ત્રી० (નિર્વૃદ્ધતા) પરિત્યાગ
શિક્ષુદયા. } (૨) વિરમ્બતા, નિર્માણ.

શિક્ષોગ. } પુ० (નિર્ણય) સેવક. (૨) વસ્ત્ર
શિક્ષોય. } પાત્રાદિ ઉપકરણ; સામગ્રી.

શિક્ષ્મ. પુ० (નિર્મ્મ) પલડમાંથી ઝરવું
પાણી; ઝરવું.

શિક્ષ્મ. ત્રિ० (નિર્ધ્યાયિત) બેનાર

શિક્ષ્મસાર. ત્રિ० (નિર્ધ્યાયિત) અનિચિત્તા
કરનાર.

શિક્ષ્મોસહસાર ત્રિ० (નિર્ધ્યાયિત) પ્રવૃત્તિ
કરેલા કર્મને અપાવનાર

શિક્ષ્વણ. ન૦ (નિષ્ણવન) નિષ્ણવવત્.

શિક્ષ્વય. ત્રિ० (નિષ્ણપક) સમામ કરનાર.

શિક્ષ્વ. સ્ત્રી० (નિષ્ણ) કાર્યસિદ્ધિ; કાર્યસમાપ્તિ.
(૨) અન્ન; અવસાન.

શિક્ષ્વ. ન૦ (નિષ્ણ) સારા ગુણવાળું,
સરકારેલ ભોજન

શિક્ષ્વકા. સ્ત્રી० નિષ્ણાનકથા) એક પ્રકારની
બોજન કથા.

શિદ્ધાભાસિ. સ્ત્રી (નિગ્રાભાસિ) નિશ્ચય-
પૂર્વક ભાષણ કરનાર

શિદ્ધિક. વિ (નૈતિક) ધર્મમા શ્રદ્ધાપૂર્વક
મગ્ન રહેનાર.

શિદ્ધિય. વિ (નિશ્ચિત) સ્વકાર્ય સિદ્ધ કરેલ
પુર કરેલ. (૨) પુર મોક્ષ; પરિસમાપ્તિ.
(૩) ત્રિ સનાયાયુ, નિશાયાયુ (૪) ના
ખાતી, શ્રદ્ધા.

શિદ્ધિય. વિ (નૈતિક) નિશાયાયા.

શિદ્ધિયદ્. વિ (નિશ્ચિતાર્થ) કૃતકૃત્ય; કૃતાર્થ.

શિદ્ધિયદ્. વિ (નિશ્ચિતાર્થ) મુમુક્ષુ. મો-
ક્ષના હૃદયનાર

શિદ્ધુમય. વિ (નિઠીવક) શુ કનાર

શિદ્ધુર. વિ (નિષ્ઠુર) નિઠાર; કંઠાર, કંઠના

શિદ્ધુચલ. ન (નિઠીવન) શુક; યગળા (૨)

ત્રિ શુ કનાર. યગળા આદિ કનાર

શિદ્ધલ. } ન (લલાટ) સત્તા. કપાળ

શિદ્ધલ. } ન (લલાટ) સત્તા. કપાળ

શિદ્ધાચ. પુ (નિનાદ) મચન, મચન

શિદ્ધાચ. વિ (નિન્) નીચું (૨) અં નીચું,
હેં.

શિદ્ધાચ. સ્ત્રી (નિન્) નીચું

શિદ્ધાચ. વિ (નિન્) નીચું (૨) અં નીચું,
હેં.

શિદ્ધાચ. વિ (નિન્) નીચું (૨) અં નીચું,
હેં.

શિદ્ધાચ. વિ (નિન્) નીચું (૨) અં નીચું,
હેં.

શિદ્ધાચ. સ્ત્રી (નૈતિક) એક પ્રકારનાશિપિ.

શિદ્ધાચ. } પુ (નિદ્ર) સિદ્ધાનના સત્ય

શિદ્ધાચ. } અર્થને ગોપયનાર, સત્યસિદ્ધાનના
ઉત્થાપક, ગ્રામી આદિ મિથ્યાવાદી.

શિદ્ધાચ. વિ (નિદ્રાવક) ઉત્થાપન કરનાર;

હુપાવનાર.

શિદ્ધાચ. ન (નિદ્રાવક) હુપાવયુ તે.

શિદ્ધાચ. પુ (નિદ્રાવક) પર્યવની કેડ, પર્યવનો
પ્રાંત આગ. (૨) સ્ત્રીની કેડનો પાછલો
ભાગ

શિદ્ધિઉમાચ. ન (નિશ્ચાલમાન) ન્યા સાધુ
નિત્ય વહેરના ગય તે કુળ.

શિદ્ધિય. વિ (નૈતિક) નિયત; નિયમિત.
(૨) નિય પિઠ લેનાર.

શિદ્ધિય. વિ (નિય) હમેશનું; સદાનું.

શિદ્ધિયવાહ. વિ (નિશ્ચાલિન) પદાર્થનું
એકાનપણે નિયપાત્રું સ્થાપનાર.

શિદ્ધિયવાસ. પુ (નિશ્ચાલ) હમેશ એક
કાળે નિવાસ કરવા તે; સ્થિરવાસ.

શિદ્ધિયા. સ્ત્રી (નિશ્ચા) ગ્રામ્યમુદ્ગર્જનાનું અ-
હ, પર નામ

શિદ્ધિ. ન (નેત્ર) નેત્ર. આંખ.

શિદ્ધિ. વિ (નિશ્ચાલ) શરાણુથી ન ઉત-
રેત. અનિપાત્ર (૨) નિશ્ચિત નહીં
પામક

શિદ્ધિય. વિ () એક રહિત, શી
આર્થી વર્ગિત

શિદ્ધિય. વિ (નિશ્ચાલ) કાનગં રહિત, ત્રિશુદ્ધ

શિદ્ધિય. વિ (નિશ્ચાલ) નેત્ર રહિત. (૨)
વીર રહિત

શિદ્ધિય. ન (નિશ્ચાલ) પાઠ પામયુ

શિદ્ધિય. વિ (નિશ્ચાલ) સ્થાનપ્રવૃત્ત

શિદ્ધિય. પુ (નિશ્ચાલ) પાઠ છેડા. (૨)
અચા. સ્થા. (૩) ઉદાર.

શિદ્ધિય. સ્ત્રી (નિશ્ચાલ) પાઠ પામયુ તે.

શિદ્ધિય. વિ (નિશ્ચાલ) અચાલેશ, ૨-
કાળ કરેલ

શિદ્ધિય. ન (નિદ્રાલ) ઉદારરણ. (૨)
નિગતર એતુ તે.

શિદ્ધિ. સ્ત્રી (નિદ્રા) દિસા. (૨) બાનસહિત
વેના.

શિદ્ધિ. પુ (નિદ્રાલ) જે મહિનાનું લો-
કાનર નામ

શિદ્ધિ. ન (નિદ્રાલ) કારણ; હેતુ. (૨)
વતના કળની પ્રાપ્તિનો સંકલ્પ. (૩) મૂળ
કારણ.

निर्वाच पु० } (निर्वाच) आनपूर्वक
निर्वाचा की० } वेदना.

निर्वाह. पु० (निर्वाह) असाधारण दंड.

निर्वाह. पु० (निर्वाह) जेन्ना आसनु दोडार
नाम. (२) नाम, अकारो (३) गरमीनी,
मासम.

निर्वाह. पु० (निर्वाह) नीम-नडप्रभा नाम
नरकेन्द्री पूरणी आचरिआमानो २२ मा
नरकावासा. (२) निर्वा आणी नामेन
लभेन करेन

निर्वाहमज्ज. पु० (निर्वाहमज्ज) नीम-नडप्रभा
नरकेन्द्री उतर आचरिआमानो २२ मा
नरकावासा.

निर्वाहवत्त. पु० (निर्वाहवत्त) नीम-नड
नरकेन्द्री पश्चिम आचरिआमानो २२ मा
नरकावासा.

निर्वाहोत्तिष्ठ. पु० (निर्वाहोत्तिष्ठ) नीम-नड
नरकेन्द्री दक्षिण आचरिआमानो २२ मा
नरकावासा.

निर्वाह्य. वि० (निर्वाह्य) निर्वाह, करेन रक्षित.

निर्वाह्य. न० (निर्वाह्य) भर्त, विवाह्य

निर्वाह्य की० (निर्वाह्य) निर्वाह, उव

निर्वाह्यनिर्वाह्य. की० (निर्वाह्यनिर्वाह्य) आननिर्वाह्य

निर्वाह्यार्य. वि० (निर्वाह्यार्य) करेन करेन

निर्वाह्य. वि० (निर्वाह्य) करेन, दशावेन.

निर्वाह्य. की० (निर्वाह्य) इधरनिर्वाह्य
(गाय वगरे)

निर्वाह्य. पु० (निर्वाह्य) आशा, दुकम. (२)
विश या अर्थमात्रनु कथन. (३) निशय
आप्यनु अविधान. (४) निश्चयपूर्वक
कथन. (५) प्रतिपादन, निर्वाह्य.

निर्वाह्य. वि० (निर्वाह्य) निर्वाह करेन.

निर्वाह्यवत्त. वि० (निर्वाह्यवत्त) आन प्र-
माणे वर्तमान

निर्वाह्य. वि० (निर्वाह्य) निर्वाह, द्वापररक्षित.

निर्वाह्य. वि० (निर्वाह्य) आकाशवायुः चिदायुः.
(१) निर्वाह्य. (३) निर्वाह्य. (४) आ-
न, तेजनी (५) न० निर्वाह्य, अक प्र-
कारेन रक्ष.

निर्वाह्य. वि० (निर्वाह्य) अजिना नामा
भर्त, नपावेन-विश्व, करेन. (२) भर्त
रक्ष.

निर्वाह्य. वि० (निर्वाह्य) निर्वाह, निर्वाह्य

निर्वाह्य. वि० (निर्वाह्य) निर्वाह, गरीय

निर्वाह्य. पु० (निर्वाह्य) निर्वाह्य, आकाश.

निर्वाह्य. न० (निर्वाह्य) निर्वाह्य. (२) पु०
यज विवाह

निर्वाह्य. न० (निर्वाह्य) आण, भारी.

निर्वाह्य. वि० (निर्वाह्य) धर्मरक्षित

निर्वाह्य. न० (निर्वाह्य) आकार करेन ते.

निर्वाह्य. न० (निर्वाह्य) गुण या अनि

आदि अने समुदायना अक लागनु
प्रयत्न (२) निर्वाह्य, अवधारण.

निर्वाह्य. वि० (निर्वाह्य) इर करेन.

निर्वाह्य. वि० (निर्वाह्य) निर्वाह्य (निर्वाह्य) निर्वाह्य-
पाण्याथी अणु.

निर्वाह्य. न० (निर्वाह्य) नाश, पथ्यसान;
करेन.

निर्वाह्य. न० (निर्वाह्य) अक प्रकारेन कर्मेना
अध. (२) निर्वाह्य निर्वाह्य आन
अथल कर्मपुद्गल

निर्वाह्य. पु० (निर्वाह्य) लज्ज, अर्जन.

निर्वाह्य. की० (निर्वाह्य) आकार विधि-
मांती अक.

निर्वाह्य. वि० (निर्वाह्य) नीचे उतरा
करेन.

निर्वाह्य. वि० (निर्वाह्य) निर्वाह्य. द्वाशीवारः
अनुर.

निर्वाह्य. वि० (निर्वाह्य) निर्वाह्य. प्रदेश रक्षित.
(२) पु० परमाणु.

શિવ્યંક. ત્રિ० (નિઘ્ન) ગારા વગરનું; કીચઃ રહિત.

શિવ્યંકપ. ત્રિ० (નિઘ્નકમ) અતિ નિશ્ચય; સ્થિર.

શિવ્યંગલ. ત્રિ० (નિઘ્નંગલ) ટપકનાર, ઝરનાર.

શિવ્યંકવસ્ત્રાણ. ત્રિ० (નિઘ્નવસ્ત્રાણ) પ્રત્યા- ખાનરહિત.

શિવ્યંકવાય. ત્રિ० (નિઘ્નવાય) પ્રત્યવાય રહિત; અટકાય રહિત (૨) નિર્વિધ.

શિવ્યંકુ. ત્રિ० (નિઘ્નકુ) ઝેમા પુછતું પટે નહી તેવું રૂપક; અસદિગ્ધ (૨) અપ્રકટ, અવ્યક્ત.

શિવ્યંકિકમ્. ત્રિ० (નિઘ્નકિકમ્) સરકાર રહિત; મહિન.

શિવ્યંકિયાર. ત્રિ० (નિઘ્નકિયાર) ચિકિત્સા રહિત.

શિવ્યંકણ. ત્રિ० (નિઘ્નકણ) સિદ્ધ, નિઘ્નકણ થયેલ.

શિવ્યંતિ. સ્ત્રી० (નિઘ્નતિ) સિદ્ધિ.

શિવ્યમ. ત્રિ० (નિઘ્નમ) પ્રભારહિત.

શિવ્યરિમાહ. ત્રિ० (નિઘ્નરિમાહ) પરિગ્રહરહિત.

શિવ્યલિવયણ. ત્રિ० (નિઘ્નલિવયણ) નિરૂપર; ઉત્તર આપનામાં અસમર્થ.

શિવ્યાણ. ત્રિ० (નિઘ્ન્યાણ) પ્રાણરહિત

શિવ્યાવ. પુ० (નિઘ્ન્યાવ) વાલ, એક જાતનું ધાન્ય.

શિવિપિવાસ. ત્રિ० (નિઘ્નિપાસ) પિપાસા-જ્ઞા- વસા રહિત. (૨) રોગરહિત.

શિવ્યીજ્ઞ. ન૦ (નિઘ્નીજ્ઞ) જ્ઞાણ, જ્ઞાતા જતું તે.

શિવ્યુલાય. પુ० (નિઘ્નુલાય) આવતી ઉત્સ- પિણીમાં ભરવલેગમાં થનાર ૧૮ મા નીથકર

શિવ્યંદ. ત્રિ० (નિઘ્નંદ) ચલન આદિ ક્રિયા રહિત, સ્થિર.

શિવ્યંકણ. ત્રિ० (નિઘ્ન) પૂર્ણ; ભરપૂર; ભરેલું. (૨) પેદા થયેલું; ઉપજેલું.

શિવ્યંકાદ્ય. ત્રિ० (નિઘ્નકાદિત) નીપજાવેલ; સિદ્ધ કરેલ

શિવ્યંકાવ. પુ० (નિઘ્ન્યાવ) વાલ, એક જાતનું ધાન્ય.

શિવ્યંકેડિય. ત્રિ० (નિઘ્નકેડિય) હરણ કરેલ; લાઇ લીધેલ.

શિવ્યંક. પુ० (નિઘ્ન) સમૃદ્ધ; સંયોગ.

શિવ્યંકણ. ન૦ (નિઘ્નકણ) હેતુ.

શિવ્યંક. ત્રિ० (નિઘ્ન) મુંઝેલ; બાધિત.

શિવ્યંક. પુ (નિઘ્ન) ઉત્તમ જ્ઞાન. (૨) અનંક પ્રકારનો બાધ

શિવ્યંક. ત્રિ० (નિઘ્ન) અગાહીન; દુર્બળ.

શિવ્યંક. ત્રિ० (નિઘ્ન) અત્યંત બહાર.

શિવ્યંક. ત્રિ० () નિર્મળ; શૂળ રહિત.

શિવ્યંક. ન૦ (નિર્મલ) આકાશની કટુચેતન કંઠેલું; કંપકો દેવો તે.

શિવ્યંક. સ્ત્રી० (નિર્મલ) કંપકો દેવો

શિવ્યંક. ત્રિ० (નિર્મલ) કંપકો આપેલ.

શિવ્યંક. ત્રિ० (નિર્મલ) અપ રહિત.

શિવ્યંક. ત્રિ० (નિર્મલ) સદશ, સરખું, તુલ્ય.

શિવ્યંક. પુ० (નિર્મલ) ભાંગવું; કુટવું તે.

શિવ્યંક. ન૦ () ધર; સ્થાન.

શિવ્યંક. સ્ત્રી० (નિર્મલ) આમંત્રણ કરવું. (૨) પ્રાર્થના કરવી.

શિવ્યંક. ત્રિ० (નિર્મલ) દુઃખ, મુંઝેલ; નહીન.

શિવ્યંક. સ્ત્રી० (નિર્મલ) તિમિસ થુ- ધાની અદર વહેતી નદી.

શિવ્યંક. પુ० (નિર્મલ) કુબળી ભારી સ્નાન કરનાર તાપસની એક જાત.

શિવ્યંક. ન૦ (નિર્મલ) જળમાં પ્રવેશ કરવો, કુબળી ભારી.

નિમિત્ત. પું. (નિમિત્ત) કારણ; હેતુ. (૨)
એક પ્રકારનું જ્ઞાન; નિમિત્ત શાસ્ત્રથી
જૂન ભવિષ્ય જાણવું તે. (૩) જેન સા-
ધુઓની ભિક્ષાનો એક દોષ.

નિમિત્તપિંડ. પું. (નિમિત્તપિંડ) સાધુએ
ભવિષ્ય પ્રકાશી મેળવેલો પિંડ-આહાર.
(૨) તે આહાર લેવાથી સાધુને લાગતો
એક દોષ.

નિમિત્ત. પું. (નિમિત્ત) આપનો પત્રકારો.
નિમિત્તિચ્છ. પું. (નૈમિત્તિક) આપના પત્ર-
કારા જેટલો વખત.

નિમિત્ત. પું. (નિમિત્ત) આપનો પત્રકારો.
નિમિત્તસ. ત્રિ. (નિમિત્ત) માંસ રહિત.
નિમિત્તહન. પું. (નિર્મિત્ત) આગજાને મારીને
ચોરી કરનાર, છુટારો. (૨) ત્રિ. હંમેશા
મર્દન કરનાર.

નિમિત્તહિય. ત્રિ. (નિર્મિત્ત) મર્દન કરેલ,
દેવેલ.

નિમિત્તમ. ત્રિ. (નિર્મિત્ત) મમતારહિત (૨)
પું. ભારતવર્ષના એક ભાવી તીર્થકરહેલ.

નિમિત્તમ્લ. ત્રિ. (નિર્મિત્ત) નિર્મિત્ત; સ્વચ્છ. (૨)
પું. કર્મકંપી મેલથી વિશુદ્ધ થયેલ સિદ્ધ
ભગવાન (૩) શ્રાવણિકના બે વિમાન-
માનું એક વિમાન

નિમિત્તમ્લહાર. ત્રિ. (નિર્મિત્તમ્લ) સફળતા
પર્યંત કાર્ય કરનાર; કાર્યસિદ્ધિ મેળવનાર.

નિમિત્તમ્લ. ન. (નિર્મિત્ત) રચના, યનાવટ. (૨)
નામકર્મની એક પ્રકૃતિ.

નિમિત્તમાય. પું. (નિર્મિત્ત) નિર્માણ કરેલ (૨)
ત્રિ. નિપુણ, કુશળ.

નિમિત્તમાચિત. ત્રિ. (નિર્મિત્ત) યનાવેલ;
રચેલ.

નિમિત્તમિ. ત્રિ. (નિર્મિત્ત) નિર્માણ કરેલ;
રચેલ.

નિમિત્તમિવાદ. ત્રિ. (નિર્મિત્તમિવાદ) જગત
ધર્મિરે યનાવેલ છે એમ યોક્ષનાર.

નિર્મિત્તસિય. ત્રિ. (નિર્મિત્ત) આપ મીઝી
પત્રકારો મારેલ.

નિર્મિત્તમ્લ. ત્રિ. (નિર્મિત્ત) મૂળ વગરનું.

નિર્મિત્તમ્લ. ત્રિ. (નિર્મિત્ત) મર્યાદા રહિત.

નિર્મિત્તમ્લમી. સ્ત્રી. (નિર્મિત્તમી) સર્પની કાચળી.

નિર્મિત્ત. ત્રિ. (નિર્મિત્ત) પોતાનું; અંગત.

નિર્મિત્ત. સ્ત્રી. (નિર્મિત્ત) દેવ, ભાગ્ય. (૨)
ભાવીભાવ.

નિર્મિત્ત. સ્ત્રી. (નિર્મિત્ત) માયા, કપટ.

નિર્મિત્તકર્મ. ન. (નિર્મિત્તકર્મ) માયા
કરવી તે.

નિર્મિત્તકર્મ. પું. (નિર્મિત્તકર્મ) એ નામનો
એક પર્વત કે જ્યાં વાણવ્યતર દેવો
કોડાર્થે વેદિક શરીરના ભિન્નભિન્ન રૂપો
ધારણ કરે છે.

નિર્મિત્તકર્મ. ન. (નૈતિક) નિશ્ચય, અવશ્યપાત્રું.

નિર્મિત્તકર્મ. ત્રિ. (નિર્મિત્તકર્મ) ભાવિભાવને
માનનાર.

નિર્મિત્તકર્મ. ત્રિ. (નિર્મિત્ત) પ્રત્યાખ્યાનનો
એક પ્રકાર; ગમે તેવી મુશીબત હોય
જના પચ્ચક્ષુઆણ ન છાડવા તે. (૨) ન. (૨)
અવશ્ય કર્તવ્ય.

નિર્મિત્તકર્મ. પું. (નિર્મિત્ત) આશ્ર અને અવ્યવસ્થા
અન્ધ-પરિવ્રજ રહિત, સાધુ. (૨) જિન
ભગવાન. (૩) ત્રિ. ધનરહિત.

નિર્મિત્તકર્મ. પું. (નિર્મિત્તકર્મ) એક વિદ્યાધરનો
પુત્ર, જેનું બીજું નામ “ સન્ધિક ”
હતું. (૨) એક જેન મુનિ જે ભગવાન
મહાવીરના શિષ્ય હતા

નિર્મિત્તકર્મ. ત્રિ. (નૈર્મિત્તિક) નિઃશ્ચય સમર્થ,
જિનદેવ સમર્થ.

નિર્મિત્તકર્મ. સ્ત્રી. (નિર્મિત્તકર્મ) સાધ્વી.

નિર્મિત્તકર્મ. પું. (નિર્મિત્તકર્મ) પર્વતનો એક ભાગ;
પર્વત ઉપગનું વસતિનું સ્થાન (૨) કેડનો
એક ભાગ; થાપા

નિર્મિત્તકર્મ. ન. (નિર્મિત્તકર્મ) વચ; પોશાક

શિયડિ. સ્ત્રી (નિકૃતિ) માયા, કપટ કરતું તે.

શિયડિહ્યા. સ્ત્રી (નિકૃતિ) માયા; કપટ.

શિયશિય. ત્રિ (નિજનિજ) પોતપોતાનું.

શિયત. ત્રિ (નિયત) શાશ્વત.

શિયતિ. સ્ત્રી (નિયતિ) જુઓ “ શિયદ ” શબ્દ.

શિયતિપલ્લવ. પુ (નિયતિપલ્લવ) એ નામના એક પર્વત.

શિયતિવાદ્ય. ત્રિ (નિયતિવાદ્ય) ભવિષ્યવાદી, ભાવીભાવ હોય તેજ અને અને પુરુષાર્થ અકિંચિત્કર છે એમ ઓલનાર.

શિયત્ત. ત્રિ (નિવૃત્ત) નિવૃત્ત, નિવૃત્તિ પામેલ.

શિયત્ત. ત્રિ (નિકૃત) હેદન કરેલ; કાપેલ

શિયત્તણ. ન (નિવર્તન) } ક્ષેત્રનું માપ

શિયત્તણિય. ન (નિવર્તનિક) } વિશંપ (૨)

ત્રિ (નિવર્તન પરિમાણ) યાગ્ય. (૩) નિવૃત્ત.

શિયત્થ. ત્રિ (નિમિત્ત) પહેરેલ; ધારણ કરેલ.

શિયમ. પુ (નિયમ) નિયમ, અભિગ્રહ (૨) પિઃ વિશુદ્ધિ આદિ ઉત્તર ગુણ. (૩) નિશ્ચય, નક્કી, ચોક્કસ. (૪) અવશ્ય ભાવના.

શિયમમ. ન (નિયમન) સયમ.

શિયય ત્રિ () શાશ્વત; નિત્ય રહેનાર. (૨) નિયમન, નિયમાનુસારી.

શિયયચારિ. ત્રિ (નિયતચારિ) પ્રતિપદ્ય પગર વિહાર કરનાર.

શિયયર્પિડ. પુ (નિયતર્પિડ) દુઃખેશાં એક ઘેરથી લેવામાં આવતો પિંડ-આહાર.

શિયર. પુ (નિકા) સમૂહ; જથ્થો

શિયલ. ત્રિ (નિગડ) બધન; બેડી.

શિયહ. પુ (નિગડ) ૮૮ મહાઅદમાનો ૫૩ મો મહાઅદમ.

શિયાહ્ય. ત્રિ (નિકાચિન) જુઓ “ શિંકા-કાંચ ” શબ્દ.

શિયામ. પુ (નિયામ) મોક્ષ (૨) ના આમન્ત્રણ આપી લેલા આપવી તે.

શિયામ. ન (નિદાન) નિયામું કરતું. (૨) કાર્ય કારણનો વિચાર

શિયામકક. ત્રિ (નિદાનકૃત) } નિયામું
શિયામકારિ ત્રિ (નિદાનકારિ) } કરનાર;
કરણના કાળની ઇચ્છા રાખનાર.

શિયામમરણ. ન (નિદાનમરણ) નિયામું આધીને મરતું તે; બાળ મરણનો એક પ્રકાર.

શિયામસલ્લ. ન (નિદાનસલ્લ) સપત્તિ પામવાને નિયામું કરતું તે, ત્રણ સપ્તમાનું એક

શિયામમ. } ત્રિ (નિયામક) નિયમમા
શિયામમય. } રાખનાર.

શિયાય. પુ (નિયામ) મોક્ષ.

શિયાવાદિ. ત્રિ (નિત્યવાદિ) પદાર્થો અજ્ઞાને નિત્ય છે એવા મતવાળો

શિયુત્ત. ત્રિ (નિયુક્ત) નિયુક્ત કરેલ. નંડેલ.

શિયુદ્ધ. ન (નિયુદ્ધ) મધનું પુદ્ધ

શિયોંગ. પુ (નિયોગ) અનુયાય. વ્યાપાર (૨) નિશ્ચય. ચોક્કસ.

શિરહ. સ્ત્રી (નિકૃતિ) રાક્ષસ (૨) મૂળ નક્ષત્રના અધિષ્ઠાતા દેવતા.

શિરહ્યા. પુ (નિર્ગતિચાર) પહેલા અને છેલ્લા તીર્થકરતા વખતમાં અનુચાર લાગ્યા વિના જે સામાયિક ચારિત્ર છેડી બીજું ચારિત્ર આરોપવામાં આવે છે તે, હેતોપરચાપનીય ચારિત્રનો બીજો બેદ. (૨) ત્રિ અનિચાર રહિત.

શિરંગણ. ત્રિ (નિરંગણ) રાગરહિત; નિર્લેપ

શિરંજણ. ત્રિ (નિરંજન) રાગથી રહિત; શુદ્ધ.

શિરંતર. ત્રિ (નિરંતર) દુઃખેશાં; નિરંતર.

શિરંતરિય. ત્રિ (નિરંતરિય) જરાપ્રણ અંતર રહિત.

શિરંભા. સ્ત્રી (નિરુમા) એક ઇન્દ્રાણી;
વૈદેશન ઇન્દ્રની એક અગ્રમદિધી

શિરંસ. વિ० (નિરસ) અશ રહિત, અખડ.

શિરશ્ચક્ર. વિ० (નિગદ્ય) આક્રિત વિનાનુ

શિરદ્વ. વિ० (નિરથ) } નિરથક; નિઘ્ર-

શિરદ્વ. વિ० (નિરથક) } યાગ્ય. (૨)
ન૦ પ્રયાગ્યનો અભાવ.

શિરગુલ્ફ. વિ० (નિરુલ્ફ) અનુકપારહિત;
નિર્દય.

શિરગુલ્ફાસ. વિ० (નિરુલ્ફાસ) દયા રહિત.

શિરગુતાલ. વિ० (નિરુતાલ) પશ્ચાતાપ રહિત

શિરગ્થા. વિ० (નિરથક) કાકટ. નિરથક.

શિરભિગ્રહ. વિ० (નિરભિગ્રહ) અભિગ્રહ
રહિત.

શિરભિગમ. વિ० (નિરભિગમ) અનુનર;
કેતમ નહિ તે.

શિરભિલાપ. વિ० (નિરભિલાપ) અનિર્વ-
ચનીય, વાણીથી ન અનાવી શકાય તેવું.

શિરભિસ્સંગ. વિ० (નિરભિસ્સંગ) સંગરહિત;
આશ્વાક્યનર પાત્રિદ રહિત, નિઘ્ર.

શિરચ. વિ० (નિરચ) આસક્ત.

શિરચ. વિ० (નીરજમ) રજ રહિત, નિર્મળ.

શિરચ. પુ० (નિરચ) નરક, પાપ ભાગવવાનું
સ્થાન. (૨) નરકના છવ. નારકી.

શિરચગતિ. સ્ત્રી (નિરચગતિ) નરક ગતિ,
ચાર ગતિમાંની એક.

શિરચગામિ. વિ० (નિરચગામિ) નરકમા
ગતાર.

શિરચગોચર. પુ० (નિરચગોચર) નરકમા રહે
નાર છવ; નારકી.

શિરચપાલ. પુ० (નિરચપાલ) નરકને પાળનાર
પરમાધામી.

શિરચવેયશિજ્ઞ. ન૦ (નિરચવેયનીય) નરકમા
વેદવા યોગ્ય કર્મ.

શિરચાલિયા. સ્ત્રી (નિરચાલિકા) નિરચ-
નરકની આનંદિકા-શ્રેણી, પુકિતપદ ન-

રકાવાસા. (૨) એ નામનું એક સુત્ર. (૩)
નરકના છવોને દુઃખ આપનાર પર-
માધામી

શિરચાવાસ. પુ० (નિરચાવાસ) નરકવાસી.

શિરચશક્ત. વિ० (નિરષેષ) અપેક્ષા રહિત.

શિરચકલિ. વિ० (નિરચકલિ) કાક્ષા-રહિત
રહિત.

શિરચલ. વિ० (નિરચલ) સત્તાન રહિત.

શિરચલ. વિ० (નિરચલ) નિર્દોષ.

શિરચયક્ષ્ણ. વિ० (નિરષેષ) પરના પ્રાણ
અચાપવામાં બેદરકાર.

શિરચયવ. વિ० (નિરચયવ) અચયવ રહિત.

શિરચરાહિ. વિ० (નિરચરાહિ) અપરાધ
રહિત.

શિરચલંબ. વિ० (નિરચલંબ) અવલમ્બન
રહિત, આધાર-ટેકા વગરનો.

શિરચલાલ. વિ० (નિરચલાલ) કામની પાત
બીજન ન કરી દેનાર

શિરચસેસ. વિ० (નિરચશેષ) સપૂર્ણ, સમગ્ર.

શિરચિગમ. વિ० (નિરચિગમ) માટા આરંભ
દૃષ્ટ શરૂ વગરનો.

શિરચિગમિ. વિ० (નિરચિગમિ) અધિકરણ
રહિત, શરૂ રહિત.

શિરાગંદ. વિ० (નિરચગંદ) આનંદ રહિત.

શિરાતંક. વિ० (નિરાતંક) રોગ રહિત.

શિરાવાચ } વિ० (નિરાવાચ) હરકત રહિત.
શિરાવાહ }

શિરામિરામ. વિ० (નિરમિરામ) અતિ સુદર.

શિરામગંધ. વિ० (નિરામગંધ) આમગંધ-
મુક્તિનાર મુખખંડના રૂપ દોષથી રહિત;
નિર્દોષ આરિવ્યાયા.

શિરામિમ. વિ० (નિરામિમ) આસક્તિ રહિત.

શિરામીક. વિ० (નિરામીક) બુદ્ધિ " નિરા-
મીક " શબ્દ.

શિરાયાસ. વિ० (નિરાયાસ) બેદરકારીથી
રહિત, પરિશ્રમ રહિત,

गिरालंबक. वि० (गिरालम्बन) आधाम्बन-
आधार रहित.

गिरावकंक्षि. वि० (गिरावकंक्षिन्) आकांक्षा
रहित; निःस्पृही.

गिरावयकस्य. वि० (गिरावयक) अपेक्षा रहित.

गिरावरणा. वि० (गिरावरण) आवरण रहित.

गिरास्त. वि० (गिराश) निराश अथवा. (२)
न० आशानो अभाव.

गिरास्तव. वि० (गिराश्रव) आश्रव रहित,
कर्म अन्धनना कारुण्येयी रहित.

गिरिचणया. स्त्री० (गिरिचणना) छिन्न-
अगतान्तो अभाव.

गिरिचखसा. न० (गिरिचख) आगीकृती
ज्वेनु; अवलोकन करतुं ते.

गिरिचखसा. स्त्री० (गिरिचखणा) अवलोकन,
प्रतिवेम्पना.

गिरिचखिय. वि० (गिरिचखित) अवलोकन
करेव; निरीक्षण करेव

गिरिणि. वि० (गिरिणि) अल्पभुक्ता.

गिरिनि. स्त्री० (गिरिनि) अने रात्रीनु नाम.

गिरिभगा. न० (गिरिभन) अटकायन, रोगाल,
अथवा ते

गिरिभा. स्त्री० (गिरिभा) अने नामनी अने
देवी.

गिरुक्काह. वि० (गिरुक्काह) उत्साह रहित

गिरुज. न० (गिरुज) रोगनो अभाव. (२)
त्रि० रोग रहित.

गिरुकाह. वि० (गिरुकायिन) नदी उठनार

गिरुस. न० (गिरुस) वेदभा आवेक्षा श-
वहानी निश्चित-व्युत्पत्ति दृष्टान्तार
शास्त्र. (२) निश्चित उक्ति.

गिरुसि. स्त्री० (गिरुसि) व्युत्पत्ति.

गिरुसिम्भ. वि० (गिरुसिम्भ) व्युत्पत्ति प्रभावे
ज्वेना अर्थ थप शके तेवो शब्द.

गिरुवर. वि० (गिरुवर) नाना पेटयाणा;
साहचर्यी नदि ते.

गिरुह. वि० (गिरुह) रोकल. (२) आवृत;
आच्छादित. (३) पु० माछानी ओठ
गत.

गिरुवचकम. वि० (गिरुवचक) छपण नि-
मित्त मध्ये जेनु आठपु त्रुटे नही ते;
जेतलु पांथुं होय तेतलुं आयुष्य भो-
गवे ते. (२) मनना शोक आदिथी रहित.

गिरुवचिकट. वि० (गिरुवचिकट) रवगत शोक
आदि उलेश रहित; दुःख रहित.

गिरुवचकेस. वि० (गिरुवचकेस) शोक आदि
उलेश-आश्वा रहित.

गिरुवचह. वि० (गिरुवचह) उपहार नहि
करनार.

गिरुवचगिय. वि० (गिरुवचगिन) उपचार
नदि करेव. (२) यान्त्रिक; यथार्थ.

गिरुवचुगि. वि० (गिरुवचुगिन) निश्चय,
आगस्त.

गिरुवचव. वि० (गिरुवचव) उपहार रहित.

गिरुवम. वि० (गिरुम) उपमा रहित.

गिरुवयरिय. वि० (गिरुवचगिन) जुम्मा "जि-
इयअरिय" शब्द.

गिरुवलेव. वि० (गिरुवलेव) कर्मरूपी लेव
रहित (२) स्नेह यथरना.

गिरुवसमा. पु० (गिरुवसमा) जन्म, भरण
आदि उपसर्ग रहित, मोक्ष; मुक्ति. (२)
त्रि० उपसर्ग रहित.

गिरुवहत } वि० (गिरुवहत) रोगादिथी
गिरुवहय } नहि दृष्टायेव. (२) विकार
रहित. (३) ज्वरदि उपसर्ग रहित.

गिरुवविभा. वि० (गिरुवविभा) उद्देश रहित.

गिरुवसाह. वि० (गिरुवसाह) उत्साह-उद्यम
रहित.

गिरुह. पुं० (गिरुह) नाडीमांथी बोडी
कावु ते.

गिरिय. वि० (गिरिय) निष्प्रकार; नि-
गिरिय. वि० (गिरिय) शब्द.

શિરોધર. ત્રિ० (નિરુદ્ધ) નાના પેટવાળો;
ઉદરના પિકાર વિનાનો.

શિરોચ. ત્રિ० (નીરોગ) રોગ રહિત.

શિરોચાર. ત્રિ० (નિરુપકાર) ઉપકારને નહી
માનનાર.

શિરોહ. પુ० (નિરોધ) નિરોધ; અટકાવ.
(૨) ઈર્દ્યાદિનો નિગ્રહ ક્રૂરો તે

શિલય. ન० (નિલય) ઘર.

શિલયગા. ન० (નિલયન) વસતી, રહેઠાણ.

શિલાહ. ન० (લલાટ) કપાળ, મસ્તકનો
આગસો ભાગ

શિલાહપટ્ટિયા. સ્ત્રી० (લલાટાશ્લિષ્ઠ) કપાળ
ઉપર કરવામાં આવતી કુટુંબી પટ્ટી;
પીળા પીઝના ચદ્દ જેવી આઃ

શિલુક. ત્રિ० (નિર્લોક્ય) ગુમ.

શિલુક્કા. ન० (નિર્લક્ષ્ય) નપુસક કરતુ
તે, ખુટીઆ આદિને સમારવા તે.

શિલુજ્ઞ. ત્રિ० (નિર્લજ્ઞ) સ્વર્ગ-શરમરહિત

શિલુજ્ઞાલિય ત્રિ० (નિર્લાલિત) પસરેલ; નીકળેલ.

શિલુવ. ત્રિ० (નિર્લેપ) લેપરહિત.

શિલુવેણ. ન० (નિર્લેપન) લેપનો અભાવ.
મેલનો અભાવ

શિલુવેણકાલ. પુ० (નિર્લેપકાલ) નરકમાં
વિવક્ષિત સમયનો એક પળ નારકી જીવ
ન હોય તે સમય.

શિલુવિષ્ણ. ત્રિ० (નિર્લેપિત) લેપરહિત કરેલ.
(૨) તદ્દન ખુટી ગયેન.

શિલુવેણ. ન० (નિર્લેક્ષ્ય) ઉદ્યતન,

શિવ. પુ० (નૃપ) } રાજા, નરપતિ.

શિવહ. પુ० (નૃપતિ) }

શિવહસાર. ત્રિ० (નિપતિતૃ) ઉતરનાર, પડનાર.

શિવહય. ત્રિ० (નિપતિત) પડેલ. (૨) ન० એક
પ્રકારનું ઝેર; ત્યથા ઝેર, દષ્ટિ ઝેરઆદિ.

શિવહૃણ્ય. પુ० (નિગતાત્પાત) જેમાં ઉંચે
ચડતું પાછું નીચે પડતું થાય, તેવા પ્રકારનું
એક નાટક, ૩૨ નાટકમાંનું એક.

શિવહૃણ. ન० (નિવર્તન) નિવૃત્તિ; પ્રવૃત્તિનો
અભાવ. (૨) પાપ આવવાનો માર્ગ બધ
થાય તેવું સ્થાન.

શિવહૃણ. ન० (નિસ્તન) નીચે પડતું.

શિવહૃણ્ય. ત્રિ० (નિર્વતિત) નીચે પડેલ.

શિવરાગ. પ० (નિષ્કાળ) કાયાત્સર્ગ વિશેષ,
જેમાં ધર્મ આદિ કોઈ પ્રકારનું ધ્યાન
કરાતું નથી તેવા કાઉસગ્ય.

શિવરાગશિવરાગ. પુ० (નિષ્કાળનિષ્કાળ) જેમાં
આત્મ અને શૈલધ્યાન કરવામાં આવે
છે તે કાઉસગ્ય.

શિવરાગસ્તિસ્ય. પુ० (નિષ્કાળાન્તસ્તુ) કાયા-
ત્સર્ગ વિશેષ, જેમાં ધર્મ ધ્યાન અને
શુદ્ધ ધ્યાન કરવામાં આવે છે તે કાઉસગ્ય.

શિવસ્ત. ત્રિ० (નિવૃત્ત) વીતી ગયેલ; પસાર
થયેલ.

શિવસ્તિ. સ્ત્રી० (નિવૃત્તિ) બધ થતું. અટકતું.
(૨) નિવૃત્તિ.

શિવસ્તગ. ન० (નિવસ્ત) વચ્ચ.

શિવહા. ત્રિ० (નિપાતિતૃ) નીચે પડનાર.

શિવહાય. } ત્રિ० (નિગતિત) નીચે
શિવહાતિત. } પડેલ.
શિવહાતિય. }

શિવાય પુ० (નિગત) નીચે પડતું. (૨)
એસતું તે. (૩) નિપાત; વ્યાકરણ શાસ્ત્ર
પ્રસિદ્ધ ચ વા આદિ અવ્યય (૪) ચપટી
વગાડવી તે (૫) સંયોગ; સંયમ્ન.

શિવાય ત્રિ० (નિવાન) વાતુ સંચારરહિત;
સ્થિર

શિવાયગ. ન० (નિપાતન) ખાડામાં પાડતું.
(૨) વ્યાકરણ પ્રસિદ્ધ શબ્દસિદ્ધિ.

શિવાયગ. ન० (નિવાયગ) નિવારણ-અટકા-
વતું તે. (૨) ટાલ નાખતે રોકનાર-ધર,
વચ્ચ વગેરે.

શિવાચર્ય. ત્રિ० (નિવાચક) નિવારણ કરનાર;
અટકાવ કરનાર.

गिवास्त्रिय त्रि० (निवासित) रेडेल; अटकापेक्ष
गिवास्त्र. पु० (निवास) निवास; रेडेल
गिवास्त्र त्रि० (निविष्ट) भेगवेक्ष, आभ डरेक्ष.
(२) आसक्त.

गिवास्त्रकप्यट्टि. श्री० (निविष्टकप्यस्थिति)
परिहारविशुद्धतय कर्ज करनारनी डरेक्ष
स्थिति; साधु साभायारी विशेष
गिवास्त्रकप्यट्टि. श्री० (निविष्टकप्यस्थिति)
परिहारविशुद्धतय करी अक्षर
नीडगेक्ष साधुनी डरेक्षस्थिति.

गिवास्त्रि. श्री० (निवृत्ति) आरंभ पगरे पा-
थी निवृत्त थय ने; निवर्तन.

गिवास्त्रिमाणाकप्यट्टि. श्री० (निर्विगमाकप्य-
स्थिति) परिहारविशुद्धतय आभरना-
रनी डरेक्षस्थिति.

गिवास्त्रि. श्री० (निवृद्धि) प्रविष्टा अभाव
(२) धटवु, दानि थरी

गिवास्त्रिय. त्रि० (निवृद्धि) निवेदन डरेक्ष.

गिवास्त्रिय. न० (निवेदन) निवेदन, अनुरेक्ष
करतु ने

गिवास्त्र. पु० (निवेश) स्थापन करतु ने.
असाधु ने (२) आवासस्थान

गिवास्त्र. न० (निवेश) स्थान, अक्ष. (२)
अक्ष करवाग्नयागा ध्या ध्या.

गिवास्त्र. त्रि० (निर्वर्तक) अनापनार,
कर्ता.

गिवास्त्र. न० (निर्वर्त) नगरभाषी नीड-
गात्रागी भाषा.

गिवास्त्रिय. त्रि० (निर्वर्तित) अनापेक्ष; नि-
पन्न डरेक्ष.

गिवास्त्र. त्रि० (निर्गण) क्षाक्ष, आक्ष आदि
अभय रक्षित.

गिवास्त्र. त्रि० (निर्गत) वन रक्षित.

गिवास्त्र. त्रि० (निवृत्त) निवृत्त थयक्ष. (२)
अनिवृत्त थयक्ष (३) उत्पन्न थयक्ष.

गिवास्त्र. न० (निर्वर्त) } उत्पत्ति.
गिवास्त्र. श्री० (निर्वर्त) } (२) नि-
गिवास्त्र. } पत्ति; सि-

क्षि. (३) धटवु; निवृत्ति पाभनी.

गिवास्त्राधिकरणि. } श्री० (निर्वर्तनाधि-
गिवास्त्राधिकरणि. } करणिकी) त-
अवार पगरे अधिदरभने तदन नवीन
नेयार करवाथी लाभनी क्षिया.

गिवास्त्र. त्रि० (निर्वर्तक) अनापनार; नि-
पन्न डरेक्ष.

गिवास्त्रि. श्री० (निवृत्ति) वन्नुनी उत्पत्ति;
अनापनार. (२) निवृत्ति.

गिवास्त्रिय. त्रि० (निर्वर्तित) उत्पन्न डरेक्ष;
अनापेक्ष. उत्पन्न डरेक्ष. (२) व्यवस्था-
पन डरेक्ष. (३) आगाक्षर डरेक्ष.

गिवास्त्र. त्रि० (निर्वर्त) वन रक्षित.

गिवास्त्र. न० (निर्वर्त) भुलाभो; अभाव.

गिवास्त्राहम. त्रि० (निर्वर्तानिम) आभाविक्ष;
दुद्धरती, 'क्ष' वन्नुनी आभरणी न
अनेक्ष

गिवास्त्राय. त्रि० (निर्वर्तानिम) व्याधान रक्षित;
विश्व विनानुं (२) न० व्यवधान

गिवास्त्र. न० (निर्वाण) भोक्ष. (२) पु०
अभूदापना अक्षरक्षत्रभां आवनी आवी-
मीभा अनार वान नीर्थक्षर. (३) न०
अक्षर. (४) त्रि० अक्षर गयेक्ष.

गिवास्त्र. त्रि० (निर्वात) वायु रक्षित

गिवास्त्रकहा. श्री० (निर्वाकथा) अक्ष वन-
नी भोक्षण क्षा.

गिवास्त्रिय. त्रि० (निर्वातित) गीतण डरेक्ष;
क्षुं पाडेक्ष.

गिवास्त्रिय. त्रि० (निर्वातित) डरेक्ष
डरेक्ष.

गिवास्त्रि. न० (निर्वाचितस्य) } क्षा
गिवास्त्रि. श्री० (निर्वाचितस्य) } आभि
भां क्षाक्षो अभाव.

શિષ્ટિશાસ્ત્ર. } ન૦ (નિર્વિકૃતિક) દ્રવ્ય આદિ
શિષ્ટિશાસ્ત્ર. } રસના પરિચય: વિગતના
પરચય.

શિષ્ટિશાસ્ત્ર. પું (નિર્વિકૃત) રસો પરિચય
વિશુદ્ધ ચારિત્ર્ય એવંચ છે તે સાધુ.

શિષ્ટિશાસ્ત્ર. શ્રી (નિર્વિકૃતિક) પરિચય
પરિચય વિશુદ્ધ ચારિત્ર્યને પૂર્ણ કરનાર
સાધુની કથા ઇતિ

શિષ્ટિશાસ્ત્ર. પું (નિર્વિકૃતિક) પરિચય
વિશુદ્ધ ચારિત્ર્યને પૂર્ણ કરીને એ ચારિત્ર્ય
અહાર નીકળનાર સાધુ.

શિષ્ટિશાસ્ત્ર. શ્રી (નિર્વિકૃત) ખિન્ન, ખંડ્યુકત
(૨) નિવૃત્ત થયેલ

શિષ્ટિશાસ્ત્ર. શ્રી (નિર્વિકૃત) ખિન્ન
થઈ કરનાર

શિષ્ટિશાસ્ત્ર. શ્રી (નિર્વિકૃત) ચિરંજીવી
પતિયાળી શ્રી.

શિષ્ટિશાસ્ત્ર. શ્રી (નિર્વિકૃત) નિવૃત્ત પામેલ. પુર
થયેલ

શિષ્ટિશાસ્ત્ર. ન૦ (નિર્વિકૃતિક) રસના દ્રવ્ય
શ્રી વગેરે વિદ્યુતિને ત્યાગ કરવામા આવે
છે તે નપ; નીચી (૨) શ્રી વિગતરહિત.

શિષ્ટિશાસ્ત્ર. શ્રી (નિર્વિકૃત) વિપ-ગ્રંથથી રહિત.

શિષ્ટિશાસ્ત્ર. ન૦ (નિર્વિકૃત) એક પ્રકાર
રત્ન ચારિત્ર્ય. (૨) શ્રી તે ચારિત્ર્યને
પાળનાર

શિષ્ટિશાસ્ત્ર. શ્રી (નિર્વિકૃત) વિપય અભિ-
લાષા રહિત. (૨) દેશ અહાર કાંદેલ;
દેશવટો આપેલ.

શિષ્ટિશાસ્ત્ર. શ્રી (નિર્વિકૃત) દેશની અહાર
કરેલ.

શિષ્ટિશાસ્ત્ર. શ્રી (નિર્વિકૃત) વિશેષ રહિત;
સાધારણ

શિષ્ટિશાસ્ત્ર. શ્રી (નિર્વિકૃત) શીતળ થયેલ. (૨)
નિર્વાણ-મોક્ષ ગયેલ. (૩) પું સ્વસ્થ
આત્મા.

શિષ્ટિશાસ્ત્ર. શ્રી (નિર્વિકૃત) મનનુ સ્વસ્થપણ;
સમાધિ. (૨) ક્ષીણ મોક્ષવરથા. (૩) એ
નામના એક આચાર્ય કે મંત્રના ઉપરથી
નિર્ગતિ શાખા નીકળી છે (૪) સુખ;
દુઃખની નિવૃત્તિ.

શિષ્ટિશાસ્ત્ર. શ્રી (નિર્વિકૃત) નિર્વાણગતક.
શિષ્ટિશાસ્ત્ર. શ્રી () નિર્મૂળ કે
રેલ; જડમૂળથી છેદેલ.

શિષ્ટિશાસ્ત્ર. શ્રી (નિર્વિકૃત) શીતળ-દુઃખ થયેલ
(૨) નિર્વાણ પામેલ, મોક્ષ પામેલ.

શિષ્ટિશાસ્ત્ર. શ્રી (નિર્વિકૃત) દુઃખી થયેલ.

શિષ્ટિશાસ્ત્ર. શ્રી (નિર્વિકૃત) નિર્વાણ સુખ.

શિષ્ટિશાસ્ત્ર. શ્રી (નિર્વિકૃત) સુખી, સતોષી (૧)
કાંધ વગેરે દુર થવાથી શાન્ત થયેલ.

શિષ્ટિશાસ્ત્ર. ન૦ (નિર્વિકૃત) ખંડ, વૈરાગ્ય (૨)
શ્રી વૈરાગ્યગતક.

શિષ્ટિશાસ્ત્ર. શ્રી (નિર્વિકૃત) સમારથી વિ-
રક્ત બનાવનાર વૈરાગ્યની કથા.

શિષ્ટિશાસ્ત્ર. પું (નિર્વિકૃત) સમારથી વિરક્ત

શિષ્ટિશાસ્ત્ર. શ્રી (નિર્વિકૃત) બુદ્ધિ “ જિ-
વેઅણી ” શબ્દ.

શિષ્ટિશાસ્ત્ર. પું (નિર્વિકૃત) વૈરાગ્ય, સમારથી
વિરક્તતા. (૨) મોક્ષની અભિલાષા

શિષ્ટિશાસ્ત્ર. પું (નિર્વિકૃત) લાલ

શિષ્ટિશાસ્ત્ર. શ્રી (નિર્વિકૃત) નિર્વાણગત

શિષ્ટિશાસ્ત્ર. ન૦ (નિર્વાણ) વિશ્રામ (૨) ધર.

શિષ્ટિશાસ્ત્ર. શ્રી (નિર્વાણ) અત્યંત શાન્ત પ્રકૃ-
તિયાળો. (૨) સાલગેલ. (૩) પ્રલાતનો

વખત. રાત્રિનો અત. (૪) અવધારણ
કરેલ.

શિષ્ટિશાસ્ત્ર. શ્રી (નિર્વાણ) કર કર્મ કરનાર.

શિષ્ટિશાસ્ત્ર. પું (નિર્વાણ) સ્વભાવ; પ્રકૃતિ. (૨)
ત્યાગ.

શિષ્ટિશાસ્ત્ર. શ્રી (નિર્વાણ) ઉપદેશ સાં-
ભળ્યા વગર કુદરતી રીતે થતી ધર્મ
પરની શ્રદ્ધા-ક્રિયા

गिसिञ्जा. स्त्री० (निष्ठा) आसन.

गिसिञ्जिअ. वि० (नैषधिक) पथंके आसने
असनार.

गिसिद्ध. वि० () प्रयुक्त; अद्भुत रीते

गिसिद्ध. वि० (निष्ठ) निकषेण; नग्नयेन.

(२) आपेक्ष. (३) मुक्त; छुटो (४)
केंद्र.

गिसिद्ध. पु० (निष्ठा) अगद. (२) निपथ
नामे अेक यादव कुमार. (३) महाविदेहनी
मर्यादा आधिनार भेदथी दक्षिण तरकने
निपथ नामे पर्यंत.

गिसिद्धकूड. न० (निष्कूट) निपथ पर्यंत
भीष्म दृष्ट-निशपर.

गिसिद्धह. पु० (निष्कूट) भन्तर पर्यंतनी
दक्षिणे देवकुक्षेत्रमानो भोरा दह-मरा.

गिसिद्धण. वि० (निष्ठा) अंश (२) दण्ड-
सज्जनो अेक भेद.

गिसिद्धभासि. वि० (निगमभासि) विद्या-
रीते भोक्षनार

गिसिद्धण. न० (निष्ठा) नीकणवु ते

गिसिद्ध. वि० (निगल्य) भाषा निपाण अने
मिच्छादसण अे तण शब्द रक्षित

गिसिद्ध. पु० (निष्ठा) जुआ " गिसिद्ध "
शब्द.

गिसिद्धकूड. पु० (निष्कूट) जुआ " गिसिद्ध-
कूड " शब्द.

गिसिद्धह. पु० (निष्कूट) देवकुक्षेत्रा यित्र
विचित्रकूट पर्यंतथी ८३४ वनवननं सा-
नीया आर लाग उनरे मीना नदीनी
पर्ये आपेक्ष अेक दह.

गिसिद्ध. स्त्री० (निष्ठा) रात्रि. (२) रात्रांना
देवा अधकारवाणी नर-भूमि (२)
वाटवांना पथर.

गिसिद्धाय. पु० (निष्ठा) अर विदेश.

गिसिद्धालाह. न० (निष्ठालोष्ट) वाटवांना
पथर.

गिसिद्धा. स्त्री० (निष्ठा) आसन; अेक.

गिसिद्ध. वि० (निःसृष्ट) केंद्र. (२) मुक्त.
(३) अनुमान.

गिसिद्ध. वि० (निष्ठा) निपथ करेण;
अटकावेन.

गिसिद्धमत्त. न० (निष्ठा) रात्रि भोक्षन.

गिसिद्ध. वि० (निश्चित) तीक्ष्ण; पाणीदार;
नीभी धाववाजुं.

गिसिद्धण. न० (निमज्जन) नीकणवु ते. (२)
त्याग

गिसिद्धाया } स्त्री० (निमज्जना) दान. त्याग.
गिसिद्धणा. } (२) नीकणवु ते.

गिसिद्धिय. वि० (निष्ठा) तरंग; भुंक्त.

गिसिद्धीयण. न० (निष्ठा) असवु ते

गिसिद्धीह. न० (निर्वाध) दैन आगम वि-
शेष, निशाय अत्र.

गिसिद्धीहिया. स्त्री० (नैषधिका) द्याध्याय
करवाणी भूमि (२) पाप क्रियांना त्याग.
(३) सामावारीना अेक प्रक्षर; व्यापा-
रानरना निपथरूप आचार

गिसिद्धीहिया. स्त्री० (निष्ठाधिका) द्याध्याय
भूमि, अध्ययनस्थान. (२) आचारग
अत्रनु अेक अध्ययन

गिसिद्धमण. न० (निष्ठा) विनाश. (२) वि०
आनार.

गिसिद्धमा स्त्री० (निष्ठा) वैराग्यन छंदनी
पायभी अत्रभक्षणी.

गिसिद्धेय. पु० (निष्ठा) कर्म पुद्गलांनी प्रति-
समय अनुसाग रचना.

गिसिद्धेयण. वि० (निष्ठा) सेवनार; आराधनार

गिसिद्धेयि. वि० (निष्ठा) आश्रय करेण.

गिसिद्धेह. पु० (निष्ठा) अपवाद.

गिसिद्धेहणा. स्त्री० (निष्ठा) निवारण.

गिसिद्धेहिया. स्त्री० (नैषधिका) भोक्षणी.

गिसिद्धेक. वि० (निष्ठा) निःशक्त; अेकस.

गिस्सिकिअ. वि० (निराश्रित) शंका रहित.
(२) न० शकानो अभाव

गिस्सिआर. वि० (गिस्सवार) सवार रहित.
जे नगरमां भाण्डोने आवया जवानु
अध होय ते.

गिस्संत. वि० (निशान्त) अतिशय शांत थंगेअ.

गिस्संदिह. वि० (निःसदिग्ध) सन्देह रहित.

गिस्संवेह. वि० (निःसन्वेह) सदेह रहित.

गिस्संधि. वि० (गिस्सन्धि) साध-छिद्र रहित

गिस्संस. वि० (निःशम) प्रशंसा रहित.

गिस्संस. वि० (नृशस) धातपी; इ०.

गिस्सराग. वि० (निःमज्ज) सजा रहित

गिस्सय. वि० (निःमकर) कर्मने जुद्ध
पाउना

गिस्समग. वि० (निःशम) } शरण रहित.
(निःमग) } (२) न०

अदार नीकगणु.

गिस्सलु. वि० (निःगल्य) भाषा, निषाण
अने भिन्नादिसणु अे तणु शब्द रहित.

गिस्सनिध. न० (निःभस्ति) नीच आस
मुद्धो ते.

गिस्सह. वि० (निःमह) अनिअशक, भद

गिस्सा. स्त्री० (निश्वा) आश्रय, आश्रयन.

गिस्साग. न० (निश्वाग) अवलम्बन.

गिस्सागपय. न० (निश्वागपद) अपवाद.

गिस्सार. वि० (निःमार) सार रहित, नि-
रर्थक (२) छान. पुराण

गिस्सारिय. वि० (निःमारिय) अदार अद्वैत.
(२) अष्ट कुल.

गिस्सावण. न० (निश्वावण) दाढने प्र-
निष्ठाध पमाडवाने तेया गुणवाणानुं कोर्छ
दृष्टान आपवु ते

गिस्सास. पु० (निश्वास) निश्वास, नी-
योश्वास.

गिस्सिधिय. न० (निःमिहित) अव्यक्त शब्द
विशेष

गिस्सिय. वि० (निःश्रित) भेणवेअ. (२)
निश्चय आधिय. (३) क्षिप्रभित. (४)

आश्रित. (५) आसक्त थयेअ. (६) न०
राग, आहार आदिनी दोषुपता.

गिस्सिय. वि० (निःसुत) नीकगेल

गिस्सील. वि० (निःशील) सारा स्वभावथी

रहित, दुःशील. (२) आचार रहित. (३)

समाधि-शान्ति रहित. (४) शीयण वग-

रनो, अलव्ययन रहित. (५) भद्रावन

के आपुवन रहित.

गिस्सेणि. स्त्री० (निःश्रेणि) निगरणी.

गिस्सेवस. न० (निःश्वस) कट्याण; अगल

(२) मोक्ष; निर्वाण. (३) अ० युद्ध; उन्नति.

गिस्सेयसिय. वि० (निःश्रयसिक) मोक्षाधि-
क्षापी; सुभुद्ध.

गिस्सेस. पु० (निःश्रयस) मोक्ष.

गिस्सेस. वि० (निःशेष) सम्पूर्ण, सर्व.

गिह. वि० (निह) भाषावी. (२) कोष

आदिथी पाडित. (३) आधारानुं ठेकाणुं,

धातना स्थान.

गिह. वि० (निह) शमी; भवत्यवाजो.

(२) न० तेल.

गिहट्ट. न० () छुट्टे करवु ते. (२)

स्थापन करवु ते.

गिहण. न० (निघन) विनाश. छंटा.

गिहस. न० (निघत) परस्पर भेजेअ कर्म-

पुद्गलेने ददपणे धारण करवा ते, कर्म-

अन्धनो अेक प्रकार.

गिहसण. न० (निघत) कर्मनुं निघिः

अन्धन.

गिहय. वि० (निह) दण्डेअ, मारेअ.

गिहरण. न० (गिस्सरण) निर्गमन, अहार

नीकणवु ते. (२) अपनयन

गिहस. पु० (निघष) कंसाटी, कंसाटी काढ-

वानो पत्थर.

गिहा. स्त्री० (निहा) भाषा, कपट

મિહિરવા. ન૦ (મિથાન) ચક્રવર્તીનાં નવ નિધાન.

(૨) ખગ્નનો.

મિહિર. પ૦ (મિહાર) શૈલચક્રિયા.

મિહિરમિ ન૦ (મિહારિમ) ઝેના શયને
અહાર કાઢીને સરકાર કરવામા આવે
તેનું મરણ. (૨) ત્રિ૦ દૂર જનાર

મિહિ. પ૦ (મિધિ) ભડાર. ખગ્નનો (૨)
એ નામનો એક દ્વીપ અને એક સમુદ્ર.
(૩) ધન આદિથી ભરેલું પાત્ર (૪) ચ.
કવની રાગની સપાતિ વિશેષ; નસર્પ
આદિ નવ નિધિ.

મિહિરવા. પ૦ (મિધિરવિ) ભડારી, નિધાનનો
ધણી, ખગ્નનથી.

મિહિરવણ. ન૦ (મિધિવળ) ચક્રવર્તીનું નિ-
ધાન-ખગ્નનો.

મિહી. સ્ત્રી૦ (મિહી) અનન્યવચાળી પત-
નપતિની એક વન

મિહુ. સ્ત્રી૦ (મિહુ) એ નામની એક પ-
તનપતિ. કુંદ વિશેષ. (૨) આપધિ
વિશેષ.

મિહુચ. ત્રિ૦ (મિહુત) નિમ્ન થયેલ. પ્રવ-
નિરહિત. (૧) પ્રશાનત્રિપાળો. (૩)
નિશ્ચય, અચળ.

મિહુચ. ન૦ () અકિચિત્કર.

મિહાં મ૦ (ન્યક્) નીચે.

મીચાગોચ. ન૦ (મીચગોચ) ગાત્રકર્મની અ-
શુભ પ્રકૃતિ.

મીહ. સ્ત્રી૦ (મીતિ) નેગમ આદિ નવ. (૨)
નીતિ, ન્યાય

મીચ. ત્રિ૦ (મીચ) નીચા; હલકા.

મીહુહ. ન૦ (મિહુત) થુંકેલું; ધૂં.

મીહુહ. ન૦ (મિર્યુહ) જુઓ “ મિહુહ ”
રા.૭૬.

મીશિય. ત્રિ૦ (મિર્મીત) અહાર કાઢેલ.

મીશિયા સ્ત્રી૦ (મીનિકા) એક જાનનો
ચાર ઇંદ્રિયવાળો જીવ.

મીતિ. સ્ત્રી૦ (મીતિ) નીતિ; ન્યાય.

મીમ. પ૦ (મીમ) કદંબનું ઝાડ

મીય. ત્રિ૦ (મીત) ભાવેલ, આણેલ.

મીય ત્રિ૦ (મિય) નિત્ય; હમેશ રહેનાર.

મીય. ત્રિ૦ (મીવ) નીચું. નાનું; ઠીંગાણું.

(૨) નીચ, હલકા, નીચા કુળનો.

મીયાગોચ ન૦ (મીચગોચ) ગાત્રકર્મની અ-
શુભ પ્રકૃતિ; હલકું ગાત્ર. (૨) ત્રિ૦ નીચ
ગાત્રમા ઉત્પન્ન થયેલ.

મીયાગોચકમ્મ. ન૦ (મીચગોચકમ્મ) ગાત્ર
કર્મની અશુભપ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી
જન્મનીચ ગાત્ર પાત્ર કરે છે.

મીરચ. ત્રિ૦ (મીરચમ) રંગરહિત; નિર્મળ.

(૨) પ૦ અભદેવલોકના એક પ્રસ્તર

મીરિતિ પ૦ (મીરિતિ) મૂળ નક્ષત્રનો અધિ-
ષ્ટાતા દેવતા.

મીરલિલ્લા. ત્રિ૦ (મિરલિલ્લા) ઉદ્ભવ રહિત.
ચિતા રહિત.

મીરંગ ત્રિ૦ (મીરંગ) રંગ રહિત. (૨)
ઝાણિ રહિત.

મીલ ત્રિ૦ (મીલ) શ્યામ, નીલુ. (૨) પ૦
નીલો રંગ (૩) નીલમ; એક જાનનો
મણિ (૪) જીવા. (૫) રપ મા અહનું
નામ (૬) સ્ત્રી૦ નીલલેશ્યા; ૭ લેશ્યામાંની
મીજી લેશ્યા. (૭) આણસમૂદ. (૮) અ-
હાધિષ્ઠાયક દેવ વિશેષ. (૯) પર્વત
વિશેષ

મીલકંઠ. પ૦ (મીલકંઠ) શકેન્દ્રની મહિપ
સેનાનો અધિપતિ દેવતા.

મીલકંઠય. પ૦ (મીલકંઠય) મોર; મયૂર.

મીલકણવીર. પ૦ (મીલકણવીર) નીલાંગની
કંજુર; રક્ષની એક જાત.

મીલકૂડ. પ૦ (મીલકૂડ) નીલવંત વર્ષધર
પર્વતનું એક શિખર.

મીલગુલિયા. સ્ત્રી૦ (મીલગુલિકા) એક જા-
તનું રંગ.

નીલવંશુજીવ. પું (નીલવંશુજીવ) નીલા
ઝંગા પુષ્પવાળુ એક જાતનું ઝાડ.

નીલલેસ્સ. ત્રિં (નીલલેસ) નીલલેસ-
વાળો જીવ.

નીલલેસ્સા. સ્ત્રીં (નીલલેસ્યા) : લેસ્યા-
માની બીજી લેસ્યા; અથવા અધ્યવસાય
વિશેષ

નીલવંત. પું (નીલવંત) સીતા નદીને વચ્ચે-
ગાળે આવેલ એ નામનો એક દ્રવ. (૨)
તેના વાસી નાગકુમાર દેવ. (૩) મન્દર
પર્વતનું બીજું શિખર. (૪) નીલવંત
પર્વત; મહાવિદ્યેશ્વરી ઉત્તર તરફની સીમા
આધાર પર્વત. (૫) નીલવંત પર્વતનો
અધિકારી દેવતા.

નીલવંતકૂટ. પું (નીલવંતકૂટ) નીલવંત વ-
ધેર પર્વતનું બીજું શિખર.

નીલવંતકુમાર. પું (નીલવંતકુમાર)
નીલવંત દ્રવનો અધિપતિ નાગકુમાર
દેવ.

નીલવંતપવ્થ. પું (નીલવંતપવં) નીલવંત
પર્વત

નીલા સ્ત્રીં (નીલા) નીલલેસ્યા. (૨) જમ્બુદ્વી-
પના મેરુની ઉત્તરે રક્તા મહાનદીને મ-
ળાની એ નામની એક મહાનદી

નીલાભાસ. પું (નીલાભાસ) રં મો મહા દ્રવ

નીલાસાંગ. પું (નીલાસાંગ) નીલા ઝંગનું
અગ્રોદ્ગત. (૨) એ નામનું મુદ્ગન જેકું
ઉદ્ધાન.

નીલાસોય. નં (નીલાસાંગ) સાંગધિકા ન-
ગરીની બહારનું એક ઉદ્ધાન.

નીલી. સ્ત્રીં (નીલી) નીલી, બલી. (૨)
સુચ વનસ્પતિનો એક પ્રકાર.

નીલુપ્પલ. નં (નીલુપ્પલ) નીલાપ્પલ; કમળ.

નીલોમાસ. ત્રિં (નીલામાસ) મપરના
ગંગા જેવું પ્રકાશમાન. (૨) પું ૨૬ મા
મહત્તું નામ.

નીલ. પું (નીલ) કદંબનું ઝાડ. (૨) નં
તેના ફળ.

નીવાર. પું નં (નીવાર) ખંડા વગરની
જમીનમાં ઉગેલ અન્ય વિશેષ, સામો,
ચોખા પ્રભૃતિ.

નીસંક. ત્રિં (નિઃશંક) શંકા રહિત.

નીસંક. ત્રિં (નિઃશંક) વિમુક્ત. (૨) પ્રદાન.

નીસંક. ત્રિં (નિઃશંક) કેંદ્રલ, મુકેલ.

નીસંક. ત્રિં (નિઃશંક) નિર્વંશ કરનાર.

નીસંક. ત્રિં (નિઃશંક) નિર્વંશ કરનાર.

નીસંક. ત્રિં (નિઃશંક) નિર્વંશ કરનાર.

નીસંક. ત્રિં (નિઃશંક) નિર્વંશ કરનાર.

નીસંક. ત્રિં (નિઃશંક) નિર્વંશ કરનાર.

નીસંક. ત્રિં (નિઃશંક) નિર્વંશ કરનાર.

નીસંક. ત્રિં (નિઃશંક) નિર્વંશ કરનાર.

નીસંક. ત્રિં (નિઃશંક) નિર્વંશ કરનાર.

નીસંક. ત્રિં (નિઃશંક) નિર્વંશ કરનાર.

નીસંક. ત્રિં (નિઃશંક) નિર્વંશ કરનાર.

નીસંક. ત્રિં (નિઃશંક) નિર્વંશ કરનાર.

નીસંક. ત્રિં (નિઃશંક) નિર્વંશ કરનાર.

નીસંક. ત્રિં (નિઃશંક) નિર્વંશ કરનાર.

નીસંક. ત્રિં (નિઃશંક) નિર્વંશ કરનાર.

નીસંક. ત્રિં (નિઃશંક) નિર્વંશ કરનાર.

નીસંક. ત્રિં (નિઃશંક) નિર્વંશ કરનાર.

શુભ નં (નુમ) ગાઠ અંધાર્ડ. (૨) પર્વતની
મુક્તિ વગેરે શુભ અર્થ. (૩) દાકતુ. (૪)

માયા; કપટ. (૫) કર્મ.

શુભગિહ નં (નુમગિહ) ગીચ જાડીમાં આ-
વેલું ધર; કુળધર.

શો. પ્રં (શે) પાદપૂરણ.

શોધાત્મ્ય. ત્રિં (નૈયાયિક) } ન્યાયયુક્ત;

શોધાઉચ્ચ ત્રિં (ન્યાય) } યુક્તિ પ્ર-

યુક્તિ સહિત. (૨) પું જેમાં નિષ્કે

મુક્તિ મળે તેવો માર્ગ. (૩) ત્રિં ન્યાય

શાસ્ત્ર જાણનાર.

શોડશિક્ષ. ત્રિં (નૈપુણિક) નિપુણ, ચતુર,

(૨) નં અનુભવાદ નામના પૂર્વ ગ્રંથની

એક વસ્તુ.

શોડશગા. નં (નૈપુણ્ય) નિપુણતા; ચતુરાઈ.

શોડર. નં (નૂર) પગનું આભરણ; જાઝ

(૨) એ ઇન્દ્રિય જીવ વિશેષ. (૩) ચાર

ઈન્દ્રિયાળા જીવની એક જાત.

શોભ. ત્રિં (નૈક) અનેક, બહુ.

શોભમ નં (નૈમ) વાળીયા-વ્યાપારીઓનું

નિવાસ સ્થાન. (૨) પું શાસ્ત્રના અગ્રંથમાં

કૃષ્ણ. (૩) સાત નયમાંનો પહેલો નય

શોભશ્ચ. પું (નૈશ્વયિક) નિશ્ચય નય.

શોતાર. ત્રિં (નેત્ર) નાયક.

શોસ્ત. પું નં (નેત્ર) આખ. (૨) નેતર.

(૩) નેતરની છડી; સોટી.

શોસ્તસૂત્ર. નં (નેત્રશલ) નેત્રશળ, આખનો

કંઠાપો.

શોમ. પું સ્ત્રીં (નેમ) જમીનથી ઉચ્ચો

નીકળતો પ્રદેશ; બિનતી કિંમતી. (૨)

નં મૂળ; જડ.

શોમિ. પું (નેમિ) પૈદાનો ઘેરાવો, પૈદાની

ધાર. (૨) આવીસમાં તીર્થકર.

શોમિસિય. નં (નિમિત્ત) નિમિત્તશાસ્ત્ર.

૨૬ પાપશાસ્ત્રમાંનું એક.

શોમ્મ ત્રિં () સમાન. સરખું.

શોમ્મા. સ્ત્રીં () જમીનથી નીકળતો

પ્રદેશ.

શોમ્ય. ત્રિં (ક્ષેય) જાળવા યોગ્ય.

શોમ્યતિય. ત્રિં (નૈયતિક) નિત્ય

શોમ્યાડય. ત્રિં (નૈયાયિક) ન્યાયયુક્ત. (૨)

ન્યાયદર્શન-ગોતમ શાસ્ત્રને જાણનાર.

(૩) મોક્ષમાર્ગ જાણનાર ન્યાયયુક્ત

શાસ્ત્ર.

શોયાર ત્રિં (નેત્ર) નેતા; નાયક.

શોરશ્ચ પું (નૈરિક) નરકમાં રહેનાર જીવ,

નારડા. (૨) નરકગતિ, નરકનો ભવ -

ભૂમિપતાર.

શોરશ્ચાવાસ પું (નૈરિકાવાસ) નરકવાસી.

શોરર્ક. સ્ત્રીં (નૈર્કતી) નૈર્કતિ-રાક્ષસ જેનો

દેવતા છે એવું નક્ષત્ર; મળ નક્ષત્ર (૨)

દક્ષિણ અને પશ્ચિમ વચ્ચેની દિશા.

શોરુત. નં (નૈરુત) વ્યુત્પત્તિ પ્રમાણે

અર્થનો વાચક શબ્દ. (૨) ત્રિં નિરૂકત

શાસ્ત્રના જાણકાર

શોરુતિ. સ્ત્રીં (નૈરુતિ) વ્યુત્પત્તિ

શોરુતિય. ત્રિં (નૈરુતિક) વ્યુત્પત્તિ કરી

શકાય તેવું; વ્યુત્પત્તિવાળું.

શોલ. ત્રિં (નૈલ) મલીનો વિકાર.

શોલ્ચ. નં (નૈપચ્ય) વેષ; પોશાક. (૨)

પડદો (૩) અલકાર; આભરણ.

શોલાત્મ્ય. ત્રિં (નૈવાતિક) નિપાત નિપન્ન

નામ, અવ્યય આદિ.

શોમ્મસિ. ત્રિં (નૈષધિન) નિપદ્ધા-પદ્ધાંડી

આસને બેસનાર.

શોમ્મસિયા. સ્ત્રીં (નૈષધિકી) નિપદ્ધા-પદ્ધાંડી

આસને બેસનાર (સ્ત્રી)

શોમ્મસિયા. સ્ત્રીં (નૈષધિકી) પત્થર વગેરે

ફે કવાથી લાગતી ફેવા.

શોમ્મ. પું (નૈર્મ) ચક્રવર્તીનાં નવ ક્ષેત્ર

ધાનમાંનું એક, જેમાં ગાય, ત્રગર આદિનું

વર્ણન છે.

ગોસ્વાય. પુ० (નિષાદ) નિષાદ નામનો સ્વર;
સાત સ્વરમાંનો એક.

ગોહ. પુ० (સ્નેહ) સ્નેહ; રાગ, પ્રાંતિ. (૨)
ચિકાશ.

ગોહુર. પુ० (નેહુર) એ નામનો એક અ-
નાય દેશ (૨) ત્રિ० તે દેશના મનુષ્ય.

ગો. ઇ० (ગો) નહી; નિષેધ. (૨) મિશ્રણ.
(૩) દેશ; ભાગ, અશ

ગોબ્રાગમ. પુ० (ગોબ્રાગમ) આગમનો અ-
ભાવ. (૨) આગમ તાથે મિશ્રણ. (૩)
આગમનો એક અશ. (૪) ના પદ્મચતુર્થ
અપરિજ્ઞાન.

ગોંદ્રિય. ન० (ગોંદ્રિય) ઇન્દ્રિયભિન્ન અને
ઇન્દ્રિય સદશ; મન

ગોકસાય. પુ० (ગોકસાય) હાન્ય, રતિ,
અરતિ, ભય, ગ્રોક, જુથુપ્સા, સ્ત્રીવેદ,
પુરુષવેદ, નપુસકવેદ એ નવ મોહની-
યકર્મની પ્રકૃતિ, કષાયભિન્ન. કષાયસદશ,
ઉપર્યક્ત નવ પ્રકૃતિના સમુદાય

ગોકસાયવેયગિજ્ઞ. ન० (ગોકસાયવેયનીય)
મોહનીય કર્મની દાસ્યાદિ નવ પ્રકૃતિ.

ગોકેવલજ્ઞાણ. ન० (ગોકેવલજ્ઞાન) અવધિ
અથવા મન-પર્યવજ્ઞાન.

ગોગુણ. ત્રિ० (ગોગુણ) અયથાર્થ; અવાસ્તવિક.
ગોજીવ પું० (ગોજીવ) અજીવ; નિર્જીવ.
(૨) જીવનો પ્રદેશ.

ગોતહ. ત્રિ० (ગોતથ) તેવા પ્રકારનું નહી.

ગોદિય. ત્રિ० (ગોદિત) પ્રેરણા કરેલ; જ-
વાને સન્મુખ કરેલ.

ગોમહિયા. } સ્ત્રી० (ગમમહિકા) નવમા-
ગોમહિયા. } લિંગ નામનું એક વૃક્ષ.

ગોહિય ત્રિ० (ગોહિત) પ્રેરણા કરેલ.

ગહચણ. ન० (સ્નાન) સ્નાન

ગહચિય. ત્રિ० (સ્નાતિ) સ્નાન કરેલ; નાહેલ.

ગહાણ. ન० (સ્નાન) સ્નાન કરવું તે

ગહાણપીઠ. પુ० ન० (સ્નાનપીઠ) સ્નાન ક-
રવાનો પાટલો-આગેત.

ગહાણમહિયા. સ્ત્રી० (સ્નાનમહિકા) સ્નાનમાં
ઉપયોગી એક જાનનું મુગધી વૃક્ષ; મોટી
માણતી

ગહાય. ત્રિ० (સ્નાત) નાહેલ; સ્નાન કરેલ.

ગહારુ ન० } (સ્નાયુ) સ્નાયુ; નસ.
ગહારુની સ્ત્રી० } (૨) માસ તત્તુ.

ગહાચિયા સ્ત્રી० (સ્નાયિકા) સ્નાન કરાવનારી
દાસી.

ગહુસા સ્ત્રી० (સ્ત્રુવા) પુત્રની પદ્મ; છાંક-
ગની સ્ત્રી

ત.

ત ત્રિ० (તત્) તે; પહેલું.

તહ. ત્રિ० (તતિ) તેટલું-લી-લો.

તહ. ઇ० (તદા) ત્યારે; તે વખતે.

તહય. ત્રિ० (તૃતીય) ત્રીજો-જી-જી.

તહયા. સ્ત્રી० (તૃતીયા) ત્રીજી.

તહયા. ઇ० (તદા) તે વખતે; તે સમય.

તહલ. ન० (તૈલ) તેલ.

તઈય ત્રિ० (તૃતીય) જીઓ " તદય "

તઈયા. સ્ત્રી० (તૃતીયા) જીઓ " તદયા "

તડ. ન० (ત્વ) તરૂંઓ; કલહ. (૨) સીસું.

તંતુલેખ પુ. (ધ્યુલેખ) એક માસમા
ત્રણવાર નાભિ પ્રમાણે જળવાળી નદીમાં
ઉતરવું તે.

તંતુપમ. ત્રિ. (તંતુપમ) તેની ખરાબર, તેના
જેવું.

તંતુય. ન. (તંતુય) કથલ; તરબો.

તંતુયર પુ. (તંતુયર) રોગ વિશેષ.

તંતુસ. ન. (તંતુસ) એક જાનની વેલ; કા-
કડી. (૨) ચીલડું.

તંતુસર્મિજગા. } સ્ત્રી. (તંતુસર્મિજગા) એક
તંતુસર્મિજગા. } પ્રકારનો ત્રણ ઇંદ્રિયવાળો
જનુ.

તંતુસી. સ્ત્રી. (તંતુસી) કાકડી; વનસ્પતિ
વિશેષ.

તંતુ. સ્ત્રી. (તંતુ) ત્યાર પછી. તે પછી.
(૨) તે કારણથી.

તંતુઓ. સ્ત્રી. (તંતુઓ) ત્યાર પછી, ત્યાર.

તં. સ્ત્રી. (તં) વાક્યાલોકાર (૨) કારણ,
હેતુ.

તંજહા. સ્ત્રી. (તંજહા) તે આ પ્રમાણે, ઉદા-
હરણ જતાવનાર અવ્યય.

તંજલ. ન. (તંજલ) નુત્ત, નાથ

તંજુલ. પુ. (તંજુલ) ચોખા, ખાત. (૨)
ટીંબડનું ઝાડ.

તંત ત્રિ. (તંત) બિંદુ થયેલ; ખંડ પાંચ.

તંત. ન. (તંત) શાસ્ત્ર, સિદ્ધાંત, મત્ર (૨)
વિદ્યા. (૩) નાનવાળા વ્યક્તિ; સુનાર
વગર.

તંતલ. પુ. (તંતલ) ચાર ઇંદ્રિયવાળા જીવની
એક જાત.

તંતિય. ત્રિ. (તંતિય) તંત્રી-વીણા વ-
ગાડનાર.

તંતી. સ્ત્રી. (તંતી) વીણા; વાદ્ય વિશેષ.
(૨) વીણા વિશેષ. (૩) નાંત; આમણી
દોરી.

તંતુ. પુ. (તંતુ) નાનખા, દોરા, તાર.

તંતુજ. } ત્રિ. (તંતુજ) વસ્ત્ર; કપડા.
તંતુય. }

તંતુવાય. પુ. (તંતુવાય) વાજકર; કપડાં
વાજનાર

તંતુવાયસાલા. સ્ત્રી. (તંતુવાયસાલા) વાજકરની
સાળા, વાજાટસાળા

તંતુલ પુ. (તંતુલ) ચોખા, ચાવલ. (૨)
તંતુલ નામનો ચોખાના જેવડા શરીરવાળો
એક જાનનો મચ્છ (૩) એ નામની
એક જાનની ટીલી વનસ્પતિ.

તંતુલમચ્છ. પુ. (તંતુલમચ્છ) ચોખાના
જુણા જેવડા મચ્છ; તંતુલીયો મચ્છ.

તંતુલવૈયાલિય. ન. (તંતુલવૈયાલિય) ૨૬ ઉ-
ત્ક્રાંતિક સુત્રમાંનું ૧૪ મુ સુત્ર.

તંતુલેજગ. } પુ. (તંતુલીયક) નાંદગાંજ.
તંતુલેજગ. }

તંતુ ન. (તંતુ) નાથુ. ધાતુની એક જાત
(૨) ત્રિ. રાત્રી.

તંતુ. પુ. (તંતુ) એ નામનો ચાર ઇંદ્રિ-
યવાળો જીવ.

તંતુચૂલ. પુ. (તંતુચૂલ) કુકડા.

તંતુલ. } ન. (તંતુલ) પાનપટ્ટી; નાથુલ.
તંતુલ. }

તંતુલી. સ્ત્રી. (તંતુલી) નાથરવંદ.

તંતુમ ન. (તંતુમ) દેવદન વગરેનું ઘટાદિ
વિષયમા મન તે તંતુમ કહેવાય.

તંતુ. ત્રિ. (તંતુ) ત્રિકોણાકાર; ત્રણ
ખુણાવાળું.

તંતુ ન. (તંતુ) ઝાશ.

તંતુ. પુ. (તંતુ) તંતુ-જાન વિશેષ. (૨)
વિચાર; તંતુ; ઉદાપોદ.

તંતુક. ત્રિ. (તંતુક) તંતુ કરનાર

તંતુલવિસિ. સ્ત્રી. (તંતુલવિસિ) નટ-નમ્રાચાર્ય
વગરેનું કુળ.

તંતુલસેવિ. ન. (તંતુલસેવિ) મૈથુન કર્મા
પછી કુતરાની પેઠે પોતાના વીંધને આટ-
નાર, નપુસકનો એક પ્રકાર.

તક્કર. પૃ (તક્કર) ચોર.

તક્કરપદ્યોગ. પૃ (તક્કરપદ્યોગ) શ્રાવકનાં
ત્રીગ્ગ અન્નાદનવતનો ખીન્ને અનિચાર;
ચોરને પ્રેરણા કરવી તે.

તક્કલિ. } ક્ષીં () ઋક્ષ વિશેષ.
તક્કલી }

તક્કા. ક્ષીં (તર્ક) તર્ક, કટપના

તક્કાલં. ધ્રં (તક્કાલમ) તરત, જલદી.

તક્કલણ. નં (તક્કણ) તરકાણ; તેજ વખતે.

તક્કર. પુ. (તક્કર) તગર, એક જનનું સુગંધી દ્રવ્ય.

તક્કરા. ક્ષીં (તક્કરા) તગરા નદી

તક્ક. ત્રિં (તુતીય) ત્રીજો ૭-ગુ. (૨)
ત્રીજવાર.

તક્ક. નં (તક્ક) સાગ, પરમાર્થ.

તક્ક. ત્રિં (તક્ક) સત્ય; વાસ્તવિક, અરેખર;
પારમાર્થિક (૨) નં સત્યતા.

તક્ક. ધ્રં (ત્રિ) ત્રણવાર.

તક્કાવાય. પુ (તક્કવાદ) } દષ્ટિવાદ,
(તક્કવાદ) } તત્ત્વવાદ.

તક્કિસ. ત્રિં (તક્કિસ) જંભા જેવું મન
જાનકુ હોય તે, તક્કીન.

તક્કણ. નં (તક્કણ) જાકડા વગેરે જાણવા.

તક્કિદ્ધ. ત્રિં (તક્કિત) જોડેલ.

તક્કણ. નં (તર્જન) } તર્જના કરવી,
તક્કણા. ક્ષીં (તર્જના) } ઉગ્રભોદેવો; તર-
જાનુ

તક્કાય. ત્રિં (તક્કાય) ગુરૂએ શિષ્યને
શિખામણ આપતા જે શબ્દો કહ્યા, તેજ
શબ્દો શિષ્ય ગુરૂને સંભળાવે કે તમે કેમ
નથી કરતા તે. (૨) સમાન જનિવાળું.
(૩) સાધુને આપવા યાગ્ય દ્રવ્ય-ખાદ્ય
પદાર્થ.

તક્કિય. ત્રિં (તર્જિત) તર્જના કરેલ.

તક્ક. ત્રિં (ક્ષત) ડર પામેલ. (૨) નં
મુહૂર્ત વિશેષ.

તક્ક. ત્રિં (ત્ત) જોડેલું; ત્રીણુ કરેલું.

તક્ક. નં (ક્ષત) મુહૂર્ત વિશેષ

તક્કાર. પૃ (ત્વક્ક) ચિત્રા નક્ષત્રનો આધ-
ધાતા દેવતા.

તક્ક. પૃ નં (ત્ત) કિનારો; કાંઠો.

તક્કડડા. ક્ષીં () આવળા.

તક્ક. ત્રિં (તક્ક) તદ્વચ, મધ્યસ્થ

તક્કામ. પૃ (તક્કામ) તળાવ; સરોવર.

તક્કિ. ક્ષીં (તક્કિ) વિગળી; વિદ્યુત.

તક્કિધ. પૃ (તક્કિ) કાંઠા, બેખડ.

તક્કિધ. ત્રિં (ત્ત) વિસ્તૃત; ફેલાયેલ.

તક્કિયા. ક્ષીં (તલિકા) મોઝડી; પગરખા.

તક્કિતક્કિયા. ક્ષીં (તક્કિતક્કિ) વિગળીની
પેટે વિસ્તાર પામેલ.

તક્કિયા. ક્ષીં (તક્કિ) ત્રીગળી; વિદ્યુત

તક્કી. ક્ષીં (તક્કી) નદી આદિનો કિનારો.

તક્કા. નં (તક્ક) ધાસ, ખડ, દર્ભ, દ્રો વગેરે
તરખા.

તક્કા. નં (તક્ક) એક જનનું ધાસ (૨)
ધાસનું પાથરાણુ, ચટાઈ.

તક્કાધર. નં (તક્કાધર) તરખાનું બનાવેલું
ધર, જુ પડી.

તક્કાપણ. નં (તક્કાપણ) પાંચ જનનાં તૃણ,
શાણિ, ત્રાણિ, કાદવ, કાંચ અને ગ્રામાક
એ પાંચ જનના પલાણ તથા તરખા.

તક્કાપરિસહ. પૃ (તક્કાપરિસહ) } દાહજાનો
તક્કાપસ. પૃ (તક્કાપસ) } પથારીમાં
તરખાં લાય તે, ૨૨ માનો ૧૭ માં પરિપક્વ.

તક્કાય. પૃ (તન્ય) પુત્ર.

તક્કાવિદ્ય. } પૃ (તક્કાવિદ્ય) ત્રણ ઈન્દ્રિય-
તક્કાવેદ્ય. } યાગા જીવ વિશેષ.

તક્કાસોહિ. } ક્ષીં (તક્કાસોહિ) સકદ
તક્કાસોહિયા. } ફક્કાળી વનરુપિ વિ-
શેષ, માલિકા.

તક્કાહાર. પૃ (તક્કાહાર) ધાસ ખાઈને જી-
વનાર; ધાસનો ખીડો; તેઈન્દ્રિય જીવ
વિશેષ

तत्त्वहारच. पु० (तृणाहारक) धास सारनार.
धास वेयनार.

तत्त्व. त्रि० (तलु) आरीक; सुद्धम. (२) पु०
स्त्री० देह; शरीर. (३) न० स्वल्प; बहु
परिमाण. (४) छं० सुद्धम ह्येवार्थी सि-
द्धशिक्षानु अेक नाम. (५) शरीरनाम.
नामकर्मेनी अेक प्रकृति इ जेना उदयर्था
छत्र उद्धारिकादि शरीर पामे.

तत्त्वह. स्त्री० (त्वी) नाभुद्ध अगवाणी
स्त्री. (२) सिद्धशिक्षानु अेक नाम.

तत्त्वग. न० (तलु) शरीर. (२) त्रि० सु. म

तत्त्वज. पु० (तलुज) पुत्र.

तत्त्वनाम. न० (तलुनाम) शरीरनाम, ना-
मकर्मेनी अेक प्रकृति

तत्त्वतत्त्व. स्त्री० (तलुतलु) } सिद्धशिक्षा.
तत्त्वतत्त्वह. स्त्री० (तलुतलुह) } बुद्धिशिक्षा,
धर्मप्रागल्भारा नामनी पृथ्वी.

तत्त्वनाम. न० (तलुनाम) शरीरनाम नाम
कर्मेनी अेक प्रकृति

तत्त्वपञ्चसि. स्त्री० (तलुपञ्चसि) छ पञ्चाभि
मांती भीष्ट शरीर नामे पञ्चाभि.

तत्त्वय. त्रि० (तलु) ग्रीष्म, सुद्धम, स्वल्प
(२) द्रिद्री; गरीय (३) यायक. (४)
न० अग्रभाग. (५) शरीर

तत्त्वय. त्रि० (तलु) तनु देहर्था उ. पत्र
थयेल, पुत्र पुत्री वगरे.

तत्त्वल. न० (तलु) शारीरिक नुप.

तत्त्ववत्थुल. न० (तलुवत्थुल) अे नामनी
अेक वनस्पति

तत्त्ववात. } पु० (तलुवात) वनवानो आ
तत्त्ववाय. } धारभूत तनुवा, आन्तर वायु-
कायनो अेक भेद.

तत्त्वसोहिय. न० (तलुसोहिय) भावनीनु इल
तत्त्व. स्त्री० (तलु) धर्मप्रागल्भारा नामनी
पृथ्वी.

तत्त्वभतरा. स्त्री० (तलुभतरा) } सिद्धशिक्षा
तत्त्वभरी स्त्री० (तलुभरी) }

तत्त्व. पु० (तलु) } वा. १२३०.
तत्त्वय. पु० (तलु) }

तत्त्वह. स्त्री० (तलुह) तृष्णा; वा. १२३०, पि-
पासा. (२) तृषा; तरस.

तत्त्व. न० (तलु) नाथी वाग ते; वीष्णा,
सा. गी वगरे. (२) वय्ये पोला अने अे
नरर्था अर्मादिकर्था भेद वान्तिनी
अेक वन; देह, भाव वगरे. (३) त्रि०
विस्तार पामे.

तत्त्वगति. स्त्री० (तलुगति) अेक भावर्था श्रीगे
गाम जना सामे गाम न पहोन्वाय त्यां
पुत्री गतिना विस्तार थाय ते तत्त्वगति.

तत्त्वर्था. त्रि० (तलुर्था) श्रीगे-छ-छु

तत्त्विया स्त्री० (तलुया) त्रीण.

तत्त्व म० (तलु) त्पार पृथ्वी.

तत्त्व. न० (तलु) रक्षय, सार; तत्त्व. (२)
परनु; स. पदार्थ (३) परमार्थ-यथावस्थित
(४) छे तेवे छे तेवे) डाकनो स्वभाव.
(५) छत्र, अछत्र, पुण्य, पाप, आश्रय,
सपर, निर्दोष, अध अने भाक्ष अे
नय तत्त्व.

तत्त्व. त्रि० (तलु) तपेक्ष; गरम थअेक्ष

तत्त्वजला. स्त्री० (तलुजला) सुवच्छविर्वापनी
पश्चिम सरक्ष उपरनी अेक अन्तर नदी.

तत्त्वडिअ. न० () रंगेक्ष वस्त्र.

तत्त्वथ पु० (तलुथ) परमार्थ; सारअर्थ.

तत्त्वनिर्वुड. त्रि० (तलुनिर्वुड) तपाने अयित
थयेल.

तत्त्वफालुअ. न० (तलुफालुअ) गरम करेक्ष
अयित पाणी.

तत्त्वर्था. स्त्री० (तलुवर्था) सुधास नगरना
अर्जुन राजनी राणीनु नाम.

तत्त्वशिर्वुड. त्रि० (तलुशिर्वुड) तपेक्ष पण्य
प्राशुद्ध-अयेत नदी थयेल.

तत्त्वतत्त्व. न० (तलुतत्त्व) १५ भो
सत्य वयननो अतिशय; तत्त्वने अनुसरी
भावनु ते.

તત્ત્વ. સ્ત્રી (તુમિ) સંનોપ; તુમિ.

તત્ત્વ. સ્ત્રી (તત્તિ) તાપ; ક્રોધ. (૨) કાર્ય; પ્રયોજન.

તત્ત્વિય. ત્રિ (તાવત્) તેટલું.

તત્ત્વિહ. ત્રિ (તાવત્) તેટલું.

તત્ત્વો ઇ (તત્ત્વ) ત્યાર પછી.

તત્ત્વ. ન (તત્ત્વ) સત્ય

તત્ત્વ. ત્રિ (સ્વચ્ચ) સ્વચ્ચ થયેલ.

તત્ત્વ. ત્રિ (વસ્ત) ત્રાસ પામેલ.

તત્ત્વ. ઇ (તત્ત્વ) ત્યા; તે ઠેકાણે.

તત્ત્વેવ. ઇ (તત્ત્વે) ત્યાગ.

તત્ત્વસ્થ ત્રિ (તત્ત્વસ્થ) ગાત્રમા કહ્યું છે તેવા પ્રકારનો

તત્ત્વસ્થ ત્રિ (તત્ત્વસ્થ) મૂળ હતું તેવું ને તેવું.

તત્ત્વ ઇ (તત્ત્વ) ત્યારે, તે વખતે.

તત્ત્વમય ત્રિ (તત્ત્વમય) ને એ

તત્ત્વિય. પુ (તત્ત્વિય) અપત્યાદિ અર્થ અના-
વનાર પ્રત્યય (૨) તત્ત્વિય પ્રત્યયની પ્રા-
પ્તિના કારણજન અર્થ

તત્ત્વિયમ. ત્રિ (તત્ત્વિય) તત્ત્વિયથી અનેલું.

તત્ત્વ ઇ (તત્ત્વ) ને પ્રકારે.

તત્ત્વ. પુ ન (તત્ત્વ) ત્રાપા. (૨) ત્રાપાને
આકારે થતું નારકીનું અવધિજાન.

તત્ત્વમ ત્રિ (તત્ત્વમ) પથારી પર જનાર,
સુનાર.

તત્ત્વમયા સ્ત્રી (તત્ત્વમયા) સૌની પહેલા,
શરૂઆત

તત્ત્વશ. ન (તત્ત્વ) એક ઉપકરણ.
(૨) સાથે. (૩) તેલ આદિ સ્તિગ્ધ
પદાર્થ.

તત્ત્વશ્લોકિય. ન (તત્ત્વશ્લોકિય) પાણીથી
લોહો વાળેલ સાથે.

તત્ત્વમિદ્. ઇ (તત્ત્વમિતિ) ત્યારથી માંડીને.

તત્ત્વુરિસ. પુ (તત્ત્વુરિ) તત્ત્વુરિ નામનો
સમાસ, સમાસનો એક પ્રકાર

તત્ત્વમ. પુ (તત્ત્વમ) તે ભવ; વર્તમાન ભવ.

તત્ત્વમજીવિય. ન (તત્ત્વમજીવિય) ઉદારિક
શરીરવાળા મનુષ્ય અને નિર્ધયનું જીવન.

તત્ત્વમરણ. ન (તત્ત્વમરણ) તદ્ભવ મ
રણ; જે ગતિનું આયુષ્ય બોલે છે
તેજ ગતિનું ફરી આયુષ્ય બાંધી મરણ
પામે તે, આળમરણનો એક પ્રકાર.

તત્ત્વારિય. પુ (તત્ત્વારિય) } દસ.

તત્ત્વારિય. (તત્ત્વારિક) }

તત્ત્વમ. ત્રિ (તત્ત્વમ) તે ભૂમિમાં ઉત્પન્ન
થયેલ.

તમ. પુ ન (તમ) અધકાર; અધાર.
(૨) મોટ. (૩) અજાન

તમકાય પુ (તમકાય) તમકાય કે જે
અજાણવડ સમુદ્રથી નિકળી પાચમા દેવ-
કોક મુધી પહોંચેલ છે

તમતમ પુ (તમતમ) સાતથી નરકના
જીવ.

તમતમપ્રમા સ્ત્રી (તમતમપ્રમા) સાતથી
નરક, સાતથી નરકની પૃથ્વીનું ગાત્ર.

તમતમા. સ્ત્રી (તમતમા) ગાત્ર અધકારવાળી
સાતથી નરક

તમતિમિર. (તમતિમિર) અધકાર. (૨)
અધકારના સમૂહ

તમપ્રમા. } સ્ત્રી (તમ.પ્રમા) છઠી નરકની
તમપ્રમા. } પૃથ્વી.

તમશ્લ. ત્રિ (તમશ્લ) અસહાયારી. તરકર.
(૨) ન અજાનનું અળ.

તમશ્લ. ન (તમશ્લ) તમશ્લય; અજાણવડ
સમુદ્રમાંથી અધકારમય ધૂમસ થયે છે તે.

તમસ. પુ ન (તમસ) અધકાર.

તમસર્ક. સ્ત્રી (તમસર્ક) ધોર અધકાર-
વાળી રાત્રિ.

તમા. સ્ત્રી (તમા) છઠી નરક પૃથ્વી. (૨)
નીચી દિશાનું નામ.

તમાલ. પુ (તમાલ) તમાલનું ઝાડ.

તમિલ. ન૦ (તમિલ) અધાર.
 તમિસંધયાર. પુ૦ (તમિસાન્ધકાર) ગાદ અધાર.
 તમિલગુહા. સ્ત્રી૦ (તમિલગુહા) કન્થવિગ્રહના
 વૈનાશ્વ ઉપરનાં નવ કૃતમાનું છત્ર શિખર
 તમિલ્લ. ન૦ (તમિલ) ગાદ અન્વયાર
 તમિલ્લગુહા. સ્ત્રી૦ (તમિલ્લગુહા) વૈનાશ્વ પ
 ર્વતની વચ્ચે પશ્ચિમ આશુની એક ગુફા
 ૬ જેમા થઈ ચક્રવર્તી ઉપર ભરતમા
 દેશ સાધવા મન્ય છે
 તમુલકાદય. પુ૦ (તમુલકાદિક) તમન્કાદય
 કરનાર દેવ
 તમુલકાય. પુ૦ (તમુલકાય) અગ્નિવર સમુ-
 દ્ધાનાં પાળાનાં મદમ પરિણામ રૂપ
 અન્વયકારનો સમૂહ.
 તમુય ત્રિ૦ (તમસ) જન્માન્વ. (૨) અ-
 ન્યન્ત અજાની
 તમોકસિય. ત્રિ૦ (તમકલિક) ખરી ખીનાનો
 ઢાક પીછાડા કરનાર. ગુમ ક્રિયા કરનાર
 તમ્મણ. ત્રિ૦ (તમ્મનમ્) નધોન, નરિયન
 તમ્મય. ત્રિ૦ (તમ્મય) તમ્મય, તે સ્વરૂપ
 (૨) તેનો વિકાર
 તમ્મિયય } ન૦ (તમ્માવજ) પાત્ર તનુમા-
 તમ્મયય. } ત્રી૦ ઉપર થયેલ આકાશ
 આદિ પાત્ર મદાભૂત.
 તમ્મા. અ૦ (તમ્માત્) નેટલા માટ
 તય ત્રિ (તત) વિસ્તૃત. પસારવ. (૨)
 ન૦ વાદ્ય વિશેષ.
 તય. સ્ત્રી૦ (ત્વચ) તળ. તેમનાની એક
 જાત.
 તયક્ષાય. પુ૦ (ત્વક્ષાદ) ઢાકડાની અદા-
 રની જાલ ખાનાર ધુણા.
 તયણાવન્થુક. પુ૦ (તદ્વ્યવસ્થુક) ઉદ્ધ-
 રણનો એક પ્રકાર
 તયા અ૦ (તદા) ત્યાર; ન વખત.
 તયા. સ્ત્રી૦ (ત્વચ) તૃણ વનસ્પતિનો એક
 પ્રકાર. (૨) આમડી; જાડ, ત્વચા.

તયાગતર. ન૦ (તદ્વત્તર) ત્યાર પછી.
 તયાણુગ. ત્રિ૦ (તદ્વણુ) તેનું અનુસરણ
 કરનાર
 તયામંત. ત્રિ૦ (ત્વગ્મત) ત્વચાવાળા.
 તયાલિસ. પુ૦ (ત્વગલિસ) આમડી માત્રના
 અર્પણી ગ્રંથ એવા સર્પની એક જાત.
 તયાહાર પુ૦ (ત્વગહાર) ઝાડની છાલનો
 આકાર કરનાર વાનસ્પતિની એક જાત.
 તર પુ૦ () દહી વગેરે ઉપર જે
 તર હોય તે
 તર ન૦ (તર્મ) વેગ, યગ
 તર્મી. પુ૦ (તર્મ) તર્મ, મોગ, લહેર.
 (૨) ક્ષીણ
 તર્મડ પુ૦ (તર્મડ) મજબો, ન્દાનું વહાણ.
 તર્મ. ત્રિ૦ (તર્મ) તરનાર. પાર પામનાર.
 તર્મજ્ઞ. પુ૦ (તર્મ) તરસ; દીપક, વાદ્યની
 એક જાત
 તર્મ. ન૦ (તર્મ) તરતું તે. પારપામનું.
 (૨) નૌકા. વહાણ.
 તર્મિ સ્ત્રી૦ (તર્મિ) નાચા; વહાણ
 તર્મિજ્ઞ ત્રિ૦ (તર્મિય) તરવા યાગ્ય
 તર્મતમ. ત્રિ૦ (તર્મતમ) ન્યનાધિક ભાવવાળો.
 તર્મલ્હિ. ત્રિ૦ (તર્મલ્હિ) વેગ ધારણ કરનાર;
 યગવાન
 તર્મલ્હિહાયણ. ત્રિ૦ (તર્મલ્હિહાયણ) વેગથી
 ઢાડી શકે તે અવસ્થાને પ્રાપ્ત થયેલ; ઘોડા,
 યગદ વગેરે (૨) તરણ; યુવાન.
 તર્મ ત્રિ૦ (તર્મ) તરનાર.
 તર્મ. ત્રિ૦ (તર્મ) અથગ
 તર્મલિય ત્રિ૦ (તર્મલિય) અથગ.
 તર્મિ. ત્રિ૦ (તર્મિ) તરી મયેલ.
 તર્મિ. અ૦ (તર્મિતમ્) શીઘ્ર; જલદી.
 તર્મિયાર ત્રિ૦ (તર્મિ) તરનાર.
 તરી સ્ત્રી૦ (તરી) તરવાનું સાધન; અચ્છેડા.
 તર. પુ૦ (તર) તર, ઝાડ, (૨) વન-
 સ્થતિકાય.

તત્કાલ. પુ० (તત્કાલ) યતરપતિકાગ; અનનકાગી.

તત્કા. ત્રિ० (તરુણ) યુવાન; બુધવાન (૨) નવીન; તાઝુ.

તત્કાગ્રમ. } ત્રિ० (તરુણક) ન્હાનો આગક; તત્કાગ. } અનનધય (૧) નવુ. (૩) કાચુ

તત્કારહસ. પુ० ન० () ગંગ; બિમાર્ગી.

તત્કણિયા. સ્ત્રી० (તરુણિકા) કાચી યવનપતિ.

તત્કાગી. સ્ત્રી (તરુણી) યુવાન સ્ત્રી; યુવતિ

તત્કાગીપટિકમ્મ ન० (તરુણપ્રતિકર્મન) અંતે શોભાવવાનુ પિનાન, ૩૧ સી કળા

તત્કપક્ષ્વંદોલય. ત્રિ० (તરુણાન્દોલક) ઝાડ ઉપરથી પડીને મરનાર, આગમરખનો એક પ્રકાર

તત્કપટ્ટા ન० (તરુણતન) ઝાડ ઉપરથી પડીને મરનુ તે; આગમરખનો એક પ્રકાર.

તલ પુ० (તલ) દાથનુ તળીક, દથેળી. (૨) મધ્યમ ખડ (૩) તળીક, બમિનુ તળુ.

તલ. પુ० (તાલ) તાડ વૃક્ષ અને તેનુ કળા (૨) દાથના તાલ; તાલીનો અવાજ.

તલ પુ० (તિલ) તલ. એક પ્રકારનું ધાન્ય.

તલચાંદા. સ્ત્રી० () એ નામનો મુન્દ્રા; તેડા

તલણ. ન० (તલન) તળવુ, બુઝવુ.

તલતાલ. પુ० (તલતાલ) ગાયનના તાલ પ્રમાણે બે દથેળીથી પાડવામા આવતા તાલ. (૨) વાદ્ય વિશેષ

તલભંગ્ય. ન० (તલમજક) બુઝામા પહોરવાનુ આભાગ.

તલવર. પુ० (તલક) રાગએ પ્રસન્નનાથી અક્ષીસ આપેલ રત્નભૂષિત મુવર્ણપટ્ટ મરતક ધરનાર ધનવાન મુદ્ધ. (૧) કાટવાળી. (૩) તળાડી.

તલાગ. } પુ० (તલાગ) તળાવ; સંગૃહર. તલાય }

તલાર. પુ० (તલક) કાટવાળી.

તલિમ. ત્રિ० (તલિન) તળેલ.

તલિમ. ત્રિ० (તલિક) વેનડા-પગરખાવી દકાયેલ પગ.

તલિમા. } સ્ત્રી० (તલિકા) સપાટ; મોડી. તલિમા. }

તલિયા ત્રિ० (તલિન) પાતળી, ઝીઝી

તલિમ. ન० (તલિમન) કુતાલ. વાદ્ય વિશેષ.

તલિમ. પુ० ન० () શયા, પત્તન વગર.

તલિમા સ્ત્રી० (તલિમા) વાદ્ય વિશેષ

તલિય. ત્રિ० (તલિન) તળેલ; ભંગલ

તલિયા. સ્ત્રી० (તલિકા) એક યવનનુ વાસણ.

તલુમા. ત્રિ० (તરુણ) બુઝામા ' તલુ ' શબ્દ

તલ્લિમ ન० (તલ્લજ) એક યવનનુ ખડ

તલ્લિમ } ત્રિ० (તલ્લજ) તલ્લીન, તલ્લસક્ત. તલ્લિમ }

તલ. પુ० ન० (તલ્મ) વેનડાથી કમનો કાચ થાય તે તલ, અનશન આદિ ચાર પ્રકારનાં તલ. તલપા

તલચ. પુ० (તલક) તાવડા

તલગ પુ० (તલગ) ત, થ, દ, ધ, ન. ' ત ' ના વર્ગ.

તલગપવિભક્તિ. ન० (તલગપવિભક્તિ) એ નામનુ ૩૨ તાટકમાનુ ૧૮ મુ તાટક.

તલચરણ ન० (તલચરણ) તપનુ આચરણ કરવુ તે.

તલચરણિ. ત્રિ० (તલચરણિ) તપાનુકાન કરનાર. તપચી.

તલણ. પુ० (તલન) રવિ, મૃત્યુ.

તલણિમાલિ પુ० (તલણિમાલિ) તાપ કરના મૃત્યુ.

તલણા સ્ત્રી० (તલણ) સૂર્યનો તાપ; આતાપના.

તલણિજ્ઞ. ન० (તલણ) ગતુ મોનુ, તપાવેલ મોનુ.

તલગણિજ્ઞકૂટ. પુ० (તપનીયકૂટ) નંદ્રાદીપના
૩૨૪૩ પર્યતનુ એક ફટ-શિખર.

તલગણિય. વિ० (તળનીય) તપવા યોગ્ય.

તલતેભા. વિ० (તપઃસ્તેભ) તપ સમર્થી જુદું
બોલનાર, તપ ચોર

તલય પુ० (તલક) તાવડો; કડાઈ.

તલસમાચારી. સ્ત્રી० (તરમામાચારી) આર
પ્રકારે તપ કરવું તે; તપનું અનુકાન.

તલસમાધિ. પુ० (તરમમાધિ) તપની સમાધિ;
કવળ નિર્જરા અથે સમાધિભાવે તપ
કરવું તે.

તલસ્મિ. વિ० (તપસ્મિન્) અનશન આદિ
આર પ્રકારે તપ કરનાર

તલચાર. પુ० (તરમાચાર) આર પ્રકારના
તપનો આચાર; જેથી તપ શુદ્ધ થાય તે

તલચરિહ. વિ० (તરોર્હ) તપને યોગ્ય; પ્રા-
ચશ્ચિતનો છંદ પ્રકાર.

તલચિય. વિ० (તપ) તપેક, ગરમ થયેલ.

તલચિય. વિ (તપિત) તપાવેક. (૨) સત્તાપિત.

તલકાંક્ષમ. ન० (તપઃકર્મન્) કર્મને તપાવનાર
તપકર્મ; તપોનુકાન.

તલકાંક્ષમ્મંડિયા સ્ત્રી० (તપઃકર્મમ્મંડિકા)
તપકર્મના અધિકારવાળુ પુત્રક

તલકાંધ્રગ. ન० (તરોધન) તપભવી; તપ એક
જેનું ધન છ તે

તલકોમ્મગાહ. સ્ત્રી० (તરોમર્મગાહિ) ઉત્તરાર્ધ-
યનસુત્રના ૩૦ મા અધ્યયનનું નામ

તલકાંચણ. ન० (તરોચન) તપોવન, તપ કર-
વાનું સ્થળ.

તલકાંચહાણ. ન० (તપચ્ચધાન) ઉપધાન તપ.

તલ્લગણિય. પુ० () ઔદ્ધર્મને માન-
નાર; આદનો અનુયાયી.

તલ્લગ્નપુષ્પ. પુ० (તલ્લગ્નુક) વાદીએ જે
સાધનનો ઉપન્યાસ કર્યો હોય તેને લક્ષ-
નેજ પ્રતિવાદી ઉપપતિપ્રવેક પ્રત્યુત્તર
આપે તે.

તલ્લગ્નયણ. પું० ન० (તલ્લગ્ન) વ્યત્પતિ અનુ-
સાર થતા અર્થને કહેનાર શબ્દ-યોગિક
શબ્દ પંકજ વગેરે.

તલ્લિહ વિ० (તલ્લિષ) તે પ્રકારનું.

તલ્લ. પુ० (તલ્લ) દુઃખથી તાસ પામી એક
મ્યાનથી બીજે મ્યાને જવાની ગતિ
શક્તિવાળા પ્રાણી; તલ્લ જીવ; બે ઈદ્રિય
આદિ જીવ. (૨) તલ્લકાય માર્ગજા. (૩)
નામકર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી
જીવ તલ્લપાત્ર પામે.

તલ્લકાહ્ય. વિ० (તલ્લકાયિક) તલ્લકાય જીવ;
જીવમ પ્રાણી.

તલ્લકાય. પુ० ન० (તલ્લકાય) લાલતા આ-
લતા જીવ. બે ઈદ્રિય, તેઈદ્રિય, ચોઈદ્રિય
અને પચ્ચેદ્રિય જીવ, તલ્લ સમૂહ

તલ્લજિય. પુ० (તલ્લજીવ) તલ્લજીવ.

તલ્લગા. ન० (તલ્લન) લાલવું આલવું (૨)
પલાયન.

તલ્લનાડી. સ્ત્રી० (તલ્લનાડી) તલ્લ જીવોને
રહેવાનો પ્રદેશ કે જે લોકની વચ્ચે એક
રાજ પ્રમાણુ લોકના નીચેના છંદથી
ઉપરના છંદ મુખી છ.

તલ્લનામ. ન० (તલ્લનામન્) જેના ઉદયથા
તલ્લપાત્ર મળે, તેવી નામકર્મની એક
પ્રકૃતિ.

તલ્લપાણ. પુ० (તલ્લપાણ) લાલતા આલતા
પ્રાણી

તલ્લરેણ. પુ० (તલ્લરેણુ) વાલખનો : ૪ મા
ભાગ; રથરેણુનો આદ્ય ભાગ

તલ્લવાહ્યા સ્ત્રી० (તલ્લવાહિકા) ત્રણ ઈદ્રિય જીવ
વિગેય

તલ્લિય વિ० (તલ્લ) તાસ પામેક.

તહ વિ (તહ્ય) યથાર્થ.

તહ પુ० (તપ) આત્મકારક, દાસ; નોકર.

તહ. જ० (તથા) તે પ્રકારે; તેવી રીત.

તહં. જ० (તથા) તેમજ; તે પ્રકારે.

તહકાર. પુ० (તથાકાર) ગુરુએ તત્ત્વ પ્રતિ-
પાદન કરતી વખતે કે શાસ્ત્રનો પાઠ
આપતી વખતે શિષ્ય તહતિ-તે તેમજ
છં એમ કહે તે; સામાચારીનો આદેશો
પ્રકાર.

તહગણા વિ० (તથાગણ) પ્રશ્ન અને ઉત્તરને
ગણનાર. (૨) નં સત્યજ્ઞાન.

તહતિ. ઇ० (તથંતિ) તેમજ; તહેત; રૂત્રનુ
પ્રતિપાદન કરતી વખતે બોલવાનો ગદ્ય

તહપિ. ઇ० (તથાપિ) તોપણ.

તહપ્પગાર વિ० (તથાપ્રકાર) તથા પ્રકારનું;
તેવી રીતનું.

તહા ઇ० (તથા) તેમજ તેમ. વળી.

તહાગય. પુ० (તથાગત) તથા-ભવબ્રમણથી
ગત-નીકળેલ. ભવબ્રમણમાંથી નિવૃત્ત
થયલ; અરિહત, ગળ્યર વિગેરે. (૨) સર્વજ

તહામૂઘ. વિ० (તથામૂત) તેવા પ્રકારનું;
યથાર્થ

તહામુસિ. સ્ત્રી (તથામૂર્તિ) સત્ય સ્વરૂપ.
તથાપ.

તહારૂવ. વિ० (તથારૂપ) શાસ્ત્રમાં વર્ણવ્યા
છં તેવા, યથોક્ત ગુણના ધરનાર.

તહારૂવસાદુ. પુ० (તથારૂપસાધુ) શાસ્ત્રમાં
અનાવેલ આચાર પાળનાર સાધુ.

તહાવિ ઇ० (તથાવિ) તોપણ.

તહાવિ વિ० (તથાવિત) નિપુણ અતુર.
(૨) પુ० સર્વજ્ઞ.

તહાવિહ વિ० (તથાવિહ) ત પ્રકારનું

તહિં. ઇ० (તત્ર) ત્યાં, તે કેકાળે.

તહિય. વિ० (તથ્ય) સત્ય, વાસ્તવિક

તહિયં. ઇ० (તત્ર) ત્યાં; તે કેકાળે.

તહેવ ઇ० (તથેવ) તે પ્રકારે; તેમજ.

તા. ઇ० (તસ્માત્) તેથી.

તા. ઇ० (તાત્ર) ત્યાંથી.

તાઘ. પુ० (તાત) તાન; આપ. (૨) પુત્ર;
વત્સ.

તાહ. વિ० (તાયિન) } મોક્ષમાં જનાર.
તાહ. વિ० (તાયિન) } (૨) સ્વ અને પ-
રનો રક્ષક; પરિપાલક.

તાહ. વિ० (તાપિન) તાપયુક્ત.

તાર્ગધ. પુ० (તર્ગધ) તેની ગંધ. (૨) નં
ગંધની અસાધ્ય ગંધ.

તાહ્યા નં (તાહ્ય) તાહ્ય; મારતુ તે

તાણ નં (ત્રાણ) રક્ષણ કરવું તે. (૨) શરણ.

તાણ. નં (તાન) રાગ ગાવામાં પતટા મા-
રવા તે.

તામરસ. પુ० નં (તામરસ) કમળ

તામલિ. પુ० (તામલિ) અવનામ અવાન
એક તાપસ.

તામલિલિ. સ્ત્રી (તામલિલિ) એ નામની
ગંગાદેશની એક નગરી, કે જ્યાં તામલિ
તાપસનો જન્મ થયો હતો.

તામલિસિયા સ્ત્રી (તામલિસિકા) ગોદાસ
થિવરથી નીકળેલ ગોદાસ ગણની પ્રથમ
શાખા

તામસ. વિ० (તામસ) અજ્ઞાન ભાવવાળો.
(૨) નં અન્ધકાર.

તામસભાગ. પુ० (તામસભાગ) રણસભામમાં
અન્ધકાર ફેલાવે તેવું આણું.

તાય. પુ० (તાત) પિતા; આપ.

તાયસ્તીસ. સ્ત્રી (ત્રાયસ્તીસ) ૩૩; તેત્રીસ.

તાયત્તીસગ. પુ० (ત્રાયત્તીસક) ઈંદ્રના પ્રત્ય
અધીન ત્રાયત્તીસક જનિના દેવતા.

તાર. નં (તાર) આદી માનાનો તાર. (૨)
તીજો સ્વર, અતિ ઉચ્ચ સ્વર.

તારગ. નં (તારક) આપની કીટી. (૨)
વિવેકજન્ય જ્ઞાન. (૩) બીજા પ્રતિ
વાસુદેવ. (૪) તારા. (૫) પુ० સૂર્યઆદિ
નવ ગ્રહ.

તારગા. સ્ત્રી (તારકા) યજ્ઞના ઈંદ્ર પૂર્ણભદ્રની
ઓથી અપ્રમદિધી. (૨) નક્ષત્ર.

તારણ વિ० (તારણ) તારનાર; પાર ઉતારનાર.

તારથ. ત્રિ० (તારક) તારનાર. (૨) પુ०
બીજા પ્રતિપાત્રુદેવનુ નામ.

તારથા. સ્ત્રી० (તારકા) બુદ્ધિ “ તારંગા ”
શબ્દ.

તારા. સ્ત્રી० (તારા) મુદ્રાવતી સ્ત્રી (૦)
તારા, નક્ષત્ર (૩) આકાશ ચક્રવર્તી મુ-
દ્રાવતી માતા (૪) એ નામની એક
મહાનદી.

તારામણ. ન० (તારામણ) એ નામના એક
અગ્નિ.

તારાપદ. પું० (તારાપદ) આકાશ, ગગન
તારાવલિપ્રધિમત્તિ પું० ન० (તારાવલિપ્રધિ-
મત્તિ) ૩૨ નાટકમાનુ એક નાટક.

તારિષ્ઠ ત્રિ० (તારિષ્ઠ) તારેણ.

તારિમ ત્રિ० (તાર્ય) તાર્યા યોગ્ય

તારિયા સ્ત્રી० (તારિકા) તારિકા દેવી. (૦)
આખની ડાકી.

તારિસ ત્રિ० (તારણ) તેના રંગે, તેના
સરખા.

તાર્યાણ. } ન० (તાર્યાણ) યોગ્ય, યુવાવસ્થા
તાર્ય. }

તાર. પું० (તાર) તાર (તાડ) નુ ઝાડ (૨)
તેનુ કૃષ્ણ. (૩) કાસીયા તાર વગરે.
(૪) દાથનો તાર. ગાયનના મરમા તાર
આપવા તે. (૫) એ નામનો ગાશાળાનો
મુખ્ય શ્રાવક. (૬) તાગુ.

તારલુડ. ન० (તારલુટ) તારલુટનામનુ ૨૨.
નટકાળ પ્રાણુ ગાય તેનુ ૨૨.

તારલજઘ. ત્રિ० (તારલજઘ) તારના રંગી કાપી
બંધવાળા.

તારણ. ન० (તારણ) ચંપટા દમ મારતુ.
તારણા. સ્ત્રી० (તારણા) તારણ કરતુ.

તારલજઘ. પું० (તારલજઘ) તાર પ્રક્ષની
ધ્વજના ચિહ્નવાળા, અળદેવ.

તારલના સ્ત્રી० (તારલના) દીપતુ; કુટતુ તે

તારલપદ. ન० (તારલપદ) તારના ઝાડનો પંખો.

તારલપલંબ પું० (તારલપલંબ) ગોશાળાનો
એક શ્રાવક. (૨) તારનુ કળ.

તારલપિસાય. પું० (તારલપિસાય) કાપી કાપા-
વાળો રક્ષક.

તારલપુટવિસ ન० (તારલપુટવિસ) કાલપુટ ૨૨.

તારલપુટગવિસ. ન० (તારલપુટગવિસ) તાળવ
કાડી નામે અનુ ૨૨.

તારલમૂલય ન० (તારલમૂલય) તારલક્ષના મૂળની
પેઠે નીચે વિશાળ અને ઉપર સંકીર્ણ
એનુ એક જાતના પ્રાણિનુ ધર.

તારલયર. પું० (તારલયર) એક મનુષ્ય ગતિ;
કૃત્તીરુપ.

તારલચમા પું० (તારલચમા) તારના અધિકાર-
વાળો વર્ગ-પ્રકરણ.

તારલચિંટ. ન० (તારલચિંટ) તારના પાદડાનો
પંખો.

તારલસંકુટ. પું० (તારલસંકુટ) તારના પાદડાનો
પડીઓ.

તારલમમ ન० (તારલમમ) સરખા તારમા
ગાતુ તે (૨) તાર તાર અનુસાર સ્વર.

તારલાચર. } ત્રિ० (તારલાચર) તારલાટા વગાડી
તારલાચર } નાચનાર, નૃત્યકારનો એક
વર્ગ (૨) પ્રેક્ષક વિશેષ, તાર આપનાર
પ્રેક્ષક.

તારલાચરકમ્મ ન० (તારલાચરકમ્મ) તારલક્રિયા;
નૃત્યકર્મ.

તારલિય ત્રિ० (તારલિય) તારલ કરેણ.

તારલિયંટ ન० (તારલિયંટ) તારના પાદડાનો
પંખો.

તારલિસ. ત્રિ० (તારલિસ) તેનુ, તેના પ્રકારનુ.

તારલ. ન० (તારલ) તાળવ (૨) તાળુ;
સાચવણુ.

તારલુચાકાળી. સ્ત્રી० (તારલુચાકાળી) તાળાને
ઉપાડવાની વિદ્યા.

તારલુચ. ન० (તારલુચ) } તાળવ.
તારલુચા સ્ત્રી० (તારલુચા) }

તાવ. ઘ૦ (તાવત) ત્યાસુધી. (૨) પહેલાં.
તાવ પુ૦ (તાવ) સૂર્યનો નડકા. (૨) તપા-

વડુ તે. (૩) સંતાપ. દુઃખ.

તાવહય. વિ૦ (તાવત) તેટલુ, તેટલા પ્ર-
માણવાળુ.

તાવઃ. ઘ૦ (તાવત) ત્યા સુધી.

તાવચ્ચણી. ઘ૦ (તાવચ) તેટલામા,

તાવચ્ચેસ. ન૦ (તાવચ્ચે) સૂર્યનો તાપ
જેટલા ક્ષેત્રમા પડે તેટલુ ક્ષેત્ર.

તાવચ્ચળ. ઘ૦ (તાવચ) તેટલામા.

તાવગીય. વિ૦ (તાવગીય) તાપવા યોગ્ય

તાવતિય. વિ૦ (તાવત) તેટલુ

તાવસ. પુ૦ (તાવસ) તપસ્વી. તાપસ. (૦)

માદર ગાયના આયશાન્નિકાંત્રેણીના સિપ્પ.

તાવસા. સ્ત્રી૦ (તાવસા) જૈન મુનિઓની
એક શાખા.

તાવસી. સ્ત્રી૦ (તાવસી) તાપસી, તપ કરનાર સ્ત્રી.

તાવિચ્છ. પુ૦ ન૦ (તાવિચ્છ) તમાવ વૃક્ષ

તાવિય. વિ૦ (તાવિત) તપાવેલુ

તાસ પુ૦ (તાસ) તાસ; બીક, ભય.

તામગમ. વિ૦ (તામગમ) તાસ-આકર્ષક
ભય ઉપગમનાર.

તાસન. વિ૦ (તામન) તાસ ઉપગમનાર.

તાસિ. વિ૦ (તામિત) પોતે બીજા અને
બીજાને બીવરાવે તે.

તાસિય. વિ૦ (તામિત) તાસ પામેલ.

તાહે. ઘ૦ (તદા) ત્યારે; ત વખતે.

તિ. ઘ૦ (ઇતિ) આ પ્રકારે, આમ. (૨)
ધતિ. સંપૂર્ણ; સમાપ્તિ.

તિ. ઘ૦ (તિ) તણવાર.

તિ. વિ૦ (તિ) તણ.

તિમ્મગ. ન૦ (તિક્ક) } તણનો સમૂહ.

તિમ્મય. ન૦ (તિમ્મ) }

તિમ્મસિદ્ધ. પુ૦ (તિમ્મોન્દ) દેવતાનો અધિ-
પતિ; ઇન્દ્ર.

તિમ્મલ. સ્ત્રી૦ ન૦ (તિમ્મલગિત) તેનાલીસ;
૧૩

તિમ્મિય. પુ૦ (તિમ્મિય) તણ દંદિયવાળા છત્ર.

તિમ્મલા. સ્ત્રી૦ (તિમ્મલા) ક્ષમા, સદિપ્તતા.

તિમ્મટ. વિ૦ (તિમ્મ) ૧૮૩.

તિમ્મક. પુ૦ () ધાન્યની એક જાત.
૨૪ પ્રકારના ધાન્યમાનુ એક.

તિમ્મ. વિ૦ (તિમ્મ) તણગળુ

તિમ્મત્તર. વિ૦ (તિમ્મ) તણ ઉપર, તણથી
અધિક.

તિમ્મલ. વિ૦ (તિમ્મલ) મન વચન અને
કાયા એ તણની તૃપ્તના કરીને છત્રનાર.

તિમ્મક પુ૦ (તિક્ક) વચ્ચવિગ્રહના પશ્ચિમ
સરહદ ઉપરનો વખારા પર્વત

તિમ્મોય. ન૦ (તિમ્મોય) વિષમ રાશિ
વિશેષ

તિમ્મિયમ. ન૦ () ખેડના વચન
ગોલવા તે. અડધા કરતુ તે (૨) તિ
અડધા કરનાર.

તિમ્મક. } પુ૦ (તિમ્મક) અડધા બીજવાળા
તિમ્મક. } કળિયાળુ એક જાતનું ઝાડ.
તિમ્મક. } (૨) વાણારમી નગરીનું

તિમ્મકના ઝાડવાળુ તિમ્મક નામે ઉદ્ધાન.

(૩) સાવર્થી નગરીની અદારનું એ
નામનું એક ઉદ્ધાન (૪) ૧૧ મા તીથકરનું
ચેત્યવૃક્ષ.

તિમ્મસ. પુ૦ (તિમ્મસ) } અડધા-
તિમ્મસ. } બીજા-
તિમ્મસ. (તિમ્મસ) } વાળુ એ-
ક ઝાડ (૨) દંડા.

તિક. પુ૦ (તિક) તણનો સમૂહ.

તિકકુય. ન૦ (તિકકુય) સુક, મરી અને પિપર
એ તણ કંડ.

તિક્તકાવ્ય. વિ૦ (તિક્તકાવ્ય) દ્રવ્યાર્થિક પ-
ર્યાયાર્થિક અને ઉભયાર્થિક એમ તણ
નવનો આશ્રય કરનાર.

લિકરણ. ત્રિ० (ત્રિકરણ) મન વચન અને કાયા એ ત્રણ કરણ.

લિકાણ. ન૦ (ત્રિકાલ્ય) ત્રણ કાયાના વિપય

લિકાલ. પુ० (ત્રિકાલ) જન, ભવિષ્ય અને વર્તમાન એ ત્રણ કાળ

લિકુહ. પુ० (ત્રિકુટ) ઝાઝૂડીપના મેઢની પૂંચે આવેલી શીતોદા મહાનદીની દક્ષિણ

દિશામાં આવેલો એક વખારા પર્વત

લિકોણ. ત્રિ० (ત્રિકોણ) ત્રિકોણાકાર પદાર્થ (૨) ન૦ શીંગાડનુ કળ

લિકલ. ત્રિ० (ત્રીલ્લ) ત્રીણુ; ત્રીણુ. (૧) વેગવાન. (૩) કંકાર. નિષ્કર

લિકલુલો. ઇ० (ત્રિકુલ્લ) ત્રણવાર

લિલ. ન૦ (ત્રિક) ત્રણ રંગનાનો સુગમ

લિલકુલ. ન૦ (ત્રિકુલ) નુહ, પાપ અને મરી-તીખા એ ત્રણ ઔપધિ

લિલરણ. ન૦ (ત્રિકરણ) મન, વચન અને કાયા એ ત્રણ કરણ

લિલિચ્છકુહ. ન૦ (ત્રિલિચ્છકુટ) શિખરી પર્વતનાં ૧૨ કુટમાનુ અગાઆરમુ કુટ

લિલિચ્છિહ. પુ० (ત્રિલિચ્છિહ) નિપથ પર્વત ઉપરનો દ્રહ.

લિલિચ્છ. પુ० (ત્રિલિચ્છ) એ નામનાં એક દ્રહ (૨) દશમા દેવલોકનુ એક વિમાન.

લિલિચ્છ. પુ० (ત્રિલિચ્છ) ચિદ્રિત્સા કરનાર; વૈદ

લિલિચ્છના. ત્રિ० (ત્રિલિચ્છ) ચિદ્રિત્સા કરનાર; વૈદ, દક્ષીમ વગર.

લિલિચ્છણ. ન૦ (ત્રિલિચ્છણ) ચિદ્રિત્સા કરવી.

લિલિચ્છય. ન૦ (ત્રેલિચ્છ) ચિદ્રિત્સા.

લિલિચ્છય ત્રિ० (ત્રિલિચ્છ) ચિદ્રિત્સા કરનાર; વૈદ.

લિલિચ્છા. સ્ત્રી० (ત્રિલિચ્છા) ચિદ્રિત્સા રોગ નિવારણ ઉપાય. (૨) ઉપાયજના દોષોપમાનો હંદો દોષ.

લિલિચ્છાયણ. પુ० (ત્રિલિચ્છાયણ) જ્ઞેષ્ઠા ન૦ ક્ષત્રનું ગેત્ર.

લિલિચ્છાસત્ય. ન૦ (ત્રિલિચ્છાસત્ય) ચિદ્રિત્સા શાસ્ત્ર. આયુર્વેદ.

લિલિચ્છિ. પુ० (ત્રિલિચ્છિ) શિખરી પર્વતનુ એક શિખર. (૨) નિપથ પર્વત ઉપરનો એક દ્રહ. (૩) પુલની રજ.

લિલિચ્છિકુહ પુ० (ત્રિલિચ્છિકુટ) અમરેન્દ્રનો એક ઉત્પાન પર્વત.

લિલિચ્છિણયરી. સ્ત્રી० (ત્રિલિચ્છિણયરી) તિગિચ્છિ નામની નગરી.

લિલિચ્છિહ પુ० (ત્રિલિચ્છિહ) નિપથ પર્વતની વચ્ચેનો એક દ્રહ

લિલિચ્છિય. પુ० (ત્રિલિચ્છિય) ચિદ્રિત્સા કરનાર. વૈદ.

લિલિચ્છિય. ન૦ (ત્રેલિચ્છિય) ડેગની ચિદ્રિત્સા દર્શની નપાસ

લિલિચ્છ. ત્રિ० (ત્રિલિચ્છ) ત્રણગામુ. (૨) દ્વિતિયાદિનગન સિદ્ધ શ્રેણિ પરિકર્મનો નવમો ભેદ.

લિલિચ્છ. ત્રિ० (ત્રિલિચ્છ) મન વચન અને કાયાથી ગુપ્ત-મુરશિન

લિલિચ્છિ. સ્ત્રી० (ત્રિલિચ્છિ) મન વચન અને કાયાને પાપથી ગાપવવારૂપ ત્રણ ગુપ્તિ.

લિલિચ્છંતરિય. ત્રિ० (ત્રિલિચ્છંતરિક) ત્રણ કરને આનરે ભિક્ષા લેનાર ગાથાગાના મનનો અનુયાયી.

લિલિચ્છલુ પુ० (ત્રિલિચ્છલુ) ચક્ષુરિદ્રિય પરમશ્રુત અને પરમ અવધિ એમ ત્રણ જ્ઞાનરૂપી ચક્ષુ ધરનાર તથા રૂપના સાધુ.

લિલિચ્છય પુ० (ત્રિલિચ્છય) ત્રણલોક.

લિલિચ્છણ ન૦ (ત્રિલિચ્છણ) સરખા ત્રણસ્થાન-દ્રહ, કંદ અને મરતક (૨) પુ० કર્મનો ત્રિદાણીયો રસ.

લિલિચ્છ. પુ० () ત્રિ

લિલિચ્છ. ન૦ (ત્રિલિચ્છ) ધાસ; ખડ

લિલિચ્છય. ન૦ (ત્રિલિચ્છ) ત્રણ નયવાળુ સૂત્ર

લિલિચ્છય. ત્રિ० (ત્રિલિચ્છ) આદિ મધ્ય અને અવસાનમાં નમેશ.

તિથ્યયમ. પુ० (ચિત્રયન) શકર; શિવ.
 તિથ્યસ્ય ન૦ (તૃણશક) તૃણના આગલો ભાગ.
 તિથ્યહન્યય. પુ० (તૃણજનક) શાસના પૂજા.
 તિથિસ. પુ० (તિથિ) વૃક્ષવિશેષ, તેતરનુ
 ઝાડ.
 તિથિસજ્જયા સ્ત્રી० (તિથિજ્ઞતા) તેતરની
 છડી.
 તિથિય. ત્રિ० (તોળ) પાર પામેલ, તરી
 મેલેલ.
 તિથિયાણિ. ત્રિ० (તિથિનિ) મનિ, શ્રુત અને
 અવધિ એ ત્રણ જ્ઞાનવાળો.
 તિથિગમ પુ० (તોળક) એ નામનો એક
 દેશ. (૨) ત્રિ० તે દેશમાં રહેનાર મનુષ્ય
 તિથિહા સ્ત્રી० (તૃણા) તૃણા, પિપાસા.
 તિથિક્ષણ ત્રિ० (તિથિક્ષ) પચ્ચિદ આદિ
 અઘન કરનાર, દીનના રહિત.
 તિથિક્ષણ ન૦ (તિથિક્ષણ) સઘન કરતું તે
 તિથિક્ષા સ્ત્રી० (તિથિક્ષ) તિથિક્ષા પરિ-
 પાલ સઘન કરતા તે, સઘનશીલના
 તિથિક્ષિણ્ય ત્રિ० (તિથિક્ષિણ) સઘન
 કરેલ
 તિથિ ત્રિ० (તૃમ) તૃમ, સતૃપ્ત
 તિથિ. પુ० (તિથિ) ત્રીંખા રસ (૨) ત્રિ०
 ત્રીંખારસવાળું ત્રીંખું. (૩) તિથિરસનાથ
 દર્મ. નામકર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના
 ઉદયથી શ્રવ ત્રીંખા રસ પામે છે.
 તિથિગામ ન૦ (તિથિગામન) નામકર્મની
 એક પ્રકૃતિ.
 તિથિરસગામ. ન૦ (તિથિરસગામન) નામ
 કર્મની એક પ્રકૃતિ.
 તિથિલાઘવ ન૦ (તિથિલાઘુક) કડવી તુચડી.
 તિથિ સ્ત્રી० (તૃપ્તિ) તૃપ્તિ; સંતાપ
 તિથિર. પુ० (તિથિ) તેતર પક્ષી.
 તિથિરતક્ષણ. ન૦ (તિથિરતક્ષણ) તેતરના
 અવધનું પ્રતિપાદન કરનાર અન્ધ
 વિશેષ.

તિથિસ. } સ્ત્રી० ન૦ (ત્ર્યંશિશત) ૩૩;
 તિથિસ } તેતરીસની સંખ્યા.
 તિથ્ય પુ० (ક્રિય) } સાધુ, સાધ્વી, શ્રા-
 તિથ્ય પુ० (ક્રિય) } વક્ર, શ્રાવિકાનો સ
 મુદાય, જેન સથ.
 તિથ્ય. પુ० ન૦ (તીથ) ગંગા ગમુના વગેરે
 કૌટિક તીથ. (૨) સાધુ, સાધ્વી, શ્રાવક,
 શ્રાવિકા રૂપ સથ-અમુદાય. (૩) શાસન,
 તીર્થકરનું સામ્રાજ્ય. (૪) તરવાનું સ્થાન.
 (૫) તીર્થકર નામ; નામકર્મની એક પ્રકૃતિ
 કે જેના ઉદયથી શ્રવ તીર્થકરપણું પામે.
 (૬) દર્શન; મત. (૭) નદી વગેરેમાં ઉ.
 તરવાનો રમ્ભો (૮) યાત્રાનું સ્થાન
 તિથ્યકર } પુ० (તીર્થકર) } ચાર તી-
 તિથ્યયર. } થને સ્થા-
 તિથ્યકર. } પુ० (તીર્થકર) } પનાર, તી-
 તિથ્યગર } થકર. (૨)
 નામકર્મની એક પ્રકૃતિ, જેના ઉદયથી
 શ્રવ તીર્થકર પદ પ્રાપ્ત કરે છે.
 તિથ્યગરસિદ્ધ પુ० (તીર્થકરસિદ્ધ) તીર્થકરપદ
 પ્રાપ્ત કરીને સિદ્ધ થનાર.
 તિથ્યનાહ. પુ० (તીર્થનાથ) તીર્થના અધિ-
 પ્તાના; તીર્થકર.
 તિથ્યપવ્વત્તણચરિયણિવદ્ધ. (તીર્થપ્રવર્તન-
 ચરિત્રલિવદ્ધ) ૩૨ નાટકમાનું એક પ્રકારનું
 નાટક.
 તિથ્યમેય. પુ० (તીર્થમેદ) તીર્થમાં બેઠ
 પાડવો તે.
 તિથ્યયર. પુ० (તીર્થકર) સાધુ, સાધ્વી,
 શ્રાવક, શ્રાવિકા, એ ચાર તીર્થ સ્થાપનાર.
 તિથ્યયર્યાદિયા સ્ત્રી० (તીર્થકરગણિકા) તીર્થ-
 કરના ચરિત્રવાળો ગ્રંથ વિભાગ.
 તિથ્યયરણામગોચકર્મ. ન૦ (તીર્થકરણામગોચ-
 કર્મ) નામકર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના
 ઉદયથી શ્રવ તીર્થકર નામ ગોચ પામે
 તિથ્યયરસિદ્ધ. પુ० (તીર્થકરસિદ્ધ) તીર્થકરપણું
 સિદ્ધ થનાર.

તિથ્યસિદ્ધ. પુ० (તીર્થસિદ્ધ) તીર્થ સ્થાપના પદ્ધતિ સિદ્ધ થનાર.

તિથ્યાહિય. પુ० (તીર્થાધિય) અનુવિધ તીર્થના અધિપતિ; તીર્થકર.

તિથ્યીય. વિ० (તીર્થીય) દાર્શનિક, તે તે દર્શનના પિકાત. (૨) કોષ્ટપણ દર્શનના અનુયાયી

તિથ્યુગાલિય ન० (તીર્થોદ્ગાલિક) એ તામના એક પદ્ધતિ, દશ પદ્ધતિમાનુ એક.

તિર્થંક. પુ० (તિર્થક) અન્યાસીનું એક ગાનનુ ઉપકરણ, તિર્થીની કાકડી. (૨) તેને ધારણ કરનાર, સન્યાસી.

તિર્થંકિ પુ० (તિર્થકિ) ત્રણ દેવધાન્ય કનનાર સન્યાસી; તિર્થી

તિર્થંકિય. ન० (તિર્થકિક) સન્યાસીને રાખવાની કાકડી, જેના યોગથી તિર્થી કહેવાય છે તે.

તિર્થસા. } સ્ત્રી० ન० (તિર્થસ) ચાર તિર્થસિ. } સામાની ગમે તે ત્રણ તિર્થ

તિર્થુલ વિ० (તિર્થુલ) મન વચન અને કાયાને કાંટાનનાર

તિર્થવદ્ સ્ત્રી० (તિર્થવતિ) ત્રણ દેવની સખ્યા

તિર્થ. વિ० () આદ્યથય, પાણીથી પદ્ધતિ

તિર્થ. વિ० (તીર્થ) તરીકે થયેલ પાર પામલ

તિર્થાગ ન० (તિર્થાગ) મનિ, શ્રુત અને અવધિ એ ત્રણ જ્ઞાન.

તિર્થંચ. વિ० (તિર્થંચ) પંદર. ૧૫

તિર્થાસિય વિ० (તિર્થાસિય) દેરાના ત્રણ વેષ્ટન-આટાથી આધેલ

તિર્થુજ્ઞ. ન० (તિર્થુજ્ઞ) શુદ્ધ અશુદ્ધ અને મિશ્ર એ ત્રણ પુરુષોનો સમૂહ.

તિર્થુડ. વિ० (તિર્થુડ) ત્રણ પડવાળું.

તિર્થપણ. ન० () (તેજ) આંખમાંથી

તિર્થપણ. સ્ત્રી० () દીપા પાડી રાત્ર. (૨) દુઃખ દેવ, હિંસા કરવી.

તિર્થાસ. પુ० (તિર્થાસ) આડ સ્પર્શમાંના ત્રણ સ્પર્શ

તિર્થાગ. પુ० (તિર્થાગ) તૃતીયાંશ; ત્રીજો ભાગ.

તિર્થુર ન० (તિર્થુર) ઘી, સાકર અને મધ.

તિર્થાસિય. વિ० (તિર્થાસિક) ત્રણ માસનુ, ત્રણ મહિનાનુ.

તિર્થાસિયમત્ત. ન० (તિર્થાસિકમત્ત) ત્રણ માસના ઉપવાસ

તિર્થાસિયા. સ્ત્રી० (તિર્થાસિકી) લિપ્તની ત્રણ પડિમા કે જેમાં એક મહિના દુઃખથી ત્રણ દાન અમળની અને ત્રણ દાન પાણીની કષ્ટ શકાય.

તિર્થિ. પુ० (તિર્થિ) માટું માણ્ણુ; મરુતની એક ગત.

તિર્થિગિલ. પુ० (તિર્થિગિલ) એ તામના એક ગતનો મરુ

તિર્થિગિલગિલ. પુ० (તિર્થિગિલગિલ) અપ્રકારનો મહાન્ મરુ

તિર્થિ. ન० (તિર્થિ) અધકાર. (૨) પવનની વનસ્પતિનો એક પ્રકાર.

તિર્થિરિસ પુ० () વૃક્ષવિરોધ.

તિર્થિસા. સ્ત્રી० (તિર્થિસા) ભરતના પેનાલ્લ પવનની એક યુક્ત કે જેમાં થઈ અકવની દક્ષિણ ભરતાર્દમાંથી ઉતરાર્દમાં જઈ શકે છે

તિર્થિસ્સગુહા. સ્ત્રી० (તિર્થિસ્સગુહા) જુઓ “ તિર્થિસા ” શબ્દ.

તિર્થિસ્સા. સ્ત્રી० (તિર્થિસા) જુઓ “ તિર્થિસા ” શબ્દ.

તિર્થુહ. પુ० (તિર્થુહ) ત્રીજા સભવનાથ તીર્થકરના યજ્ઞનું નામ.

તિથ. ન० (તિથ) ત્રણનો સમુદાય. (૨) શરીરનો એક અવયવ, વાસાના કરોડનો એક ભાગ. (૩) ત્રણ માર્ગ ભેગા થાય તે સ્થળ; ત્રિદાળ માર્ગ.

ચાંદ્યો, ટીકુ. (૩) નિલનું ઝાડ. (૪) ૧૧ મા નીચકરનું ચૈત્ય વૃક્ષ. (૫) એ નામના આપતી ચોપિસીના પ્રથમ પ્રતિવાસુદેવ (૬) એ નામનો એક દાંપ અને એક સમુદ્ર.

તિલસંગલિયા સ્ત્રી (તિલમ્બલિકા) તથાની કળી.

તિલસમ્બલિયા સ્ત્રી (તિલમ્બલિકા) તથાસાંકળી.

તિલામિ પુ (તિલામિ) તથાના ઝાડની અગ્નિ

તિલિતિલય પુ () ડાંગરનું વિશેષ.

તિલિમ પુ (તિલિમ) વાદ્ય વિશેષ

તિલુક્ક ન (ત્રિલોક્ય) સ્વર્ગ, મર્ત્ય અને પાતાળ એ ત્રણ લોકોવર્તી જનસમુદાય.

તિલોઈ સ્ત્રી (ત્રિલોકી) } સ્વર્ગ મર્ત્ય
તિલોક્ક ન (ત્રિલોક્ય) } અને પાતાળ
તિલોગ } પુ (ત્રિલોક) } ગા એ ત્રણ
તિલોંચ } લોક

તિલ્લ ન (તૈલ) તેલ

તિલ્લકુદ્દી સ્ત્રી (તિલકુદ્દી) તલપટ

તિલ્લા ત્રિ (તૈલક) તેલ વચનાર.

તિલ્લપુય પુ (તિલપુય) તેલપત્થા, તેલના માત્રપ્રમા.

તિલ્લમ્લી સ્ત્રી (તિલમ્લી) તથાનો ખાળ

તિલ્લેતી સ્ત્રી (ત્રિલેતી) પહેલવાનની એક પ્રકારની ચાલ (૨) ધાડા ત્રમરેનું ત્રણ પગે ઉભા રહેવું, ધાડાની એક પ્રકારની ચાલ. (૩) દાંતીનું પલાન આધવાની રચ્ચી-દોરડી. (૪) કુદવાનો એક પ્રકાર (૫) ત્રણ પદોનો સમૂહ

તિલ્લમ પુ (ત્રિલમ) ધર્મ, અથ અનં કામ એ ત્રણ પુરુષાર્થ

તિલ્લટ્ટ પુ (ત્રિલટ્ટ) હરતલંગના ભવિષ્યના નવમા વાસુદેવ.

તિલ્લરિસ પુ સ્ત્રી (ત્રિલમ) ત્રણ વરસની પ્રવજ્યાવાળા સાધુ સાધ્વી.

તિલ્લિ સ્ત્રી (ત્રિલિ) પેટ ઉપર ત્રણ વાટા હોય છે તે.

તિલ્લિયા સ્ત્રી (ત્રિલિકા) કોષ કરતી વખતે કપાળ ઉપર ત્રણવલી-ચિટ્ટી પડે તે. (૨) પેટ ઉપર પડના ત્રણ વાટા.

તિલ્લી સ્ત્રી (ત્રિલી) પેટ કે કપાળ ઉપર થતી ત્રણ રેખા.

તિલામ પુ (ત્રિપાત) મન વચન અને કાયા એ ત્રણ પાડવું

તિલ્લમ ન (ત્રિપાતન) } મન વચન
તિલામ સ્ત્રી (ત્રિપાતના) } કાયાનો નાશ કરવો; ઇન્દ્રિય આયુષ્ય અને દેહ એ ત્રણનો નાશ કરવો તે (૨) પ્રાણનો અનિપાત કરવો તે.

તિલ્લિટ્ટ પુ (ત્રિલટ્ટ) ચાલુ ચોવીસીના પ્રથમ વાસુદેવ. (૨) આપતી ચોવીસીના નવમા વાસુદેવ.

તિલ્લિહ ત્રિ (ત્રિલિહ) ત્રણ પ્રકારનું

તિલ્લ ત્રિ (તૈલ) તીક્ષ્ણ, આકર્ષક, દુઃસહ. (૧) ગેદ. (૩) અત્યન્ન; ગાદ. (૪) પુ અત્યાનક મરણ નિપજે તેવો રોગ (૫) પુ તીવરસ; કડવો રસ.

તિસંમ ન (ત્રિમન્થ) } પ્રાતઃકાળ,
તિસંમા સ્ત્રી (ત્રિમન્થા) } મધ્યાહ્ન અને સાંજ એ ત્રણ મધ્યાનો સમૂહ

તિસંધિ ત્રિ (ત્રિમન્ધિ) આદિ, મધ્ય અને અન્ન-છંડે સાધવાળું

તિસત્તકવુત્તો મ (ત્રિમત્તકવુત્ત) ૨૧ વાર, ૨૨ વખત.

તિસમુત્થ ત્રિ (ત્રિમુત્થ) ધર્મ, અર્થ અને કામ એ ત્રણ વસ્તુથી અનેલ.

તિસર પુ (ત્રિસ) ત્રણ સરોહાર. (૧) ત્રણ સરવાળી માળા.

તિસરા સ્ત્રી (ત્રિશ) મન્થ અન્ધન વિશેષ, માલકા પકડવાની જગા.

તિમ્મલા. સ્ત્રી० (કિશલા) ભગવાન મહાવીર
સ્થામિની માતાનું નામ.

તિમ્મહ. ન૦ (કિશલ્ય) માયા, નિયાળ અને
ગિચ્છાદસણ એ ત્રણ શબ્દ.

તિમ્મા સ્ત્રી० (તૃષા) તરસ.

તિમ્મલગ. પુ० (કિશાલક) ત્રણ પડાળવાળું ધર.

તિમ્મિય ત્રિ० (તૃષિત) તૃપ્તાનુર અર્થે.
તૃપ્તાયુક્ત.

તિમ્મુદ્ધિ. સ્ત્રી० (કિશુદ્ધિ) સમકિતની ત્રણ
ચુદ્ધિ; દેવ, ગુરુ અને ધર્મ શિવાય બા-
કીની સાસારિક ચંપુ માત્રને તુચ્છ-
નિઃસાર માનવી તે

તિમ્મૂલ ન૦ (કિશલ) ત્રિશળ

તિમ્મલિયા. સ્ત્રી० (કિશલિકા) કાળી સ્ત્રી
(૨) નાનું ત્રિશલ

તિમ્મોચાળ. ન૦ (કિસોપાન) ત્રણ દિશામાં
આપાત પગથીયાનો સમૂહ

તિહા. ઇ० (ત્રિશા) ત્રણ પ્રકારે.

તિહિ પુ० સ્ત્રી० (તિથિ) તિથિ, દિવસ.

તિહુચાળ. પુ० (કિમુચન) ઉપર, અધા અને
ત્રિચંદ્રા એ ત્રણ લોક.

તીણલ ન૦ (તૈનલ) તૈનિલ નામનું કરણ.
૧૧ કરણમાનું એક.

તીત ત્રિ० (સ્ત્રીત) જુતકાળનું, ગતકાળનું.

તીતઢા. સ્ત્રી० (સ્ત્રીતાઢા) જુતકાળ.

તીય ત્રિ० (તૃતીય) ત્રીજું

તીય ત્રિ० (સ્ત્રીત) જુતકાળનું, ગતકાળનું.
(૨) પુ० જુતકાળ

તીયઢા સ્ત્રી० (સ્ત્રીતાઢા) જુતકાળ.

તીર પુ० (તીર) કાંઠો, કિનારો

તીરંગમ. ત્રિ० (તીરંગમ) પાશ્ચાતી, પાર
જનાર.

તીરિય. ત્રિ० (તારિત) પાર ઉતારેલ. (૨)
સમામ; પૂર્ણ કરેલ.

તીસ. } સ્ત્રી० (ત્રિશત) ત્રીસ. ૩૦
તીસદ્ }

તીસદ્મ. ત્રિ० (ત્રિશત્મ) લાગલાગટ ચૌદ
દિવસના ઉપવાસ.

તીસગુપ્ત. પુ० (ત્રિશગુપ્ત) ત્રિશગુપ્ત નામના
બીજા નિહાન : જેણે જીવના અસખ્યાત
પ્રદેશ પૈકી છેલ્લા પ્રદેશમાં જીવત છં,
બીજામાં નહિ, એવી રીતે સ્થાપન કર્યું.

તીસમદ્. પુ० (ત્રિશમદ્) એ નામના માંદર
ગોત્રના સભૂતિવિજય થિયરના શિષ્ય.

તીસય પુ० (ત્રિશય) એ નામના ભગવાન
મહાવીર સ્થામિના એક શિષ્ય.

તીસયદેવ. પુ० (ત્રિશયદેવ) મહાવીર સ્થા-
મિના ત્રિશય નામના સાધુ કે જે કાળ
કરીને પ્રથમ દેવલોકના સામાનિક દેવના
થયા તે.

તીસા. સ્ત્રી० (ત્રિશત) ત્રીસ. ૩૦.

તુ. ઇ० (તુ) સમુચ્ચય. (૨) અવધારણ.
(૩) વિશેષણ. (૪) વિતર્ક; પણ. (૫)
પાદપૂરણ (૬) નેના માટે. (૭) અને,
વળી (૮) બેઠ, બિજાના.

તુચ્છદ્મ. ન૦ (તુચ્છવર્ત્ત) કાળા થપને પડતું.

તુચ્છર. પુ० (તુચ્છર) એક જાતનું ધાન્ય, તુવેર.

તુંગ ત્રિ० (તુન્ન) ઉચ્ચ ગુણવાળું, ઉન્નત.
(૨) અદાર નીકળતું

તુંગિય. પુ० (તુન્નિક) એ નામનું ગાત્ર. (૨)
પુ० સ્ત્રી० તુંગિક ગોત્રી.

તુંગિયા. સ્ત્રી० (તુન્નિકા) એ નામની એક
પ્રસિદ્ધ નગરી, કે ત્યાં મહાવીરસ્થામીના
ધણા શ્રાવકા વસતા હતા.

તુંગિયાયાળ પુ० (તુન્નિકાયન) તુંગિક ગાત્ર-
ના ઝાડિ. (૨) ન૦ એ નામનું એક ગોત્ર.

તુંડ. સ્ત્રી० ન૦ (તુન્ન) મોટું, મુખ. (૨)
આય

તુંદિલ. ત્રિ० (તુન્નિલ) દૂદાળો, કાંદાળો.
(૨) મોટા પેટવાળો.

તુંબ ન૦ (તુન્ન) તુખડું; તુખડી. (૨) તુખ-
ડીના દર્શનવાળું જ્ઞાનાસત્રનું ઝૂક અધ્ય.

યત. (૩) ચક્ર અથવા પૈકાની વચ્ચેનો
ગાળા અવયવ.

તુલસીય. પું (તુલસીય) ભયથી અન્ય
થયેલ.

તુલસીય. નં (તુલસીય) તુલસીના અધિ-
કારવાળુ જાતામૃતનુ છઠ્ઠું અધ્યયન.

તુલસીયા. ત્રિં (તુલસીયા) તુલસીની વીણા
વગાડનાર.

તુલસીયા. સ્ત્રીં (તુલસીયા) તુલસીની વીણા.

તુલસી. સ્ત્રીં (તુલસી) ચમરેન્દ્ર નથા અલેન્દ્રની
અભ્યંતર પરિપદ-સભા (૨) અર્થ નથા
ચંદની અભ્યંતર પરિપદ.

તુલસી. નં (તુલસી) તુલસી. તુલસી

તુલસી. સ્ત્રીં (તુલસી) તુલસીની વેલ.

તુલસી. પું (તુલસી) શ્રી મુનિનાથ પ્રભુનો
યક્ષ. (૨) શહેન્દ્રની ગન્ધર્વ મનાતા અ-
ધિપતિ. (૩) ત્રીજો ગન્ધર્વ (૪) યક્ષ
વિશેષ (ટીપ્પણ)

તુલસી. ત્રિં (તુલસી) નચવુ. નિઃસાર, અત્ય;
દલક. (૨) ચોથ, નોમ અને ચઉદસ એ
ત્રણ નિથી. (૩) અન્ય (૪) અપૂર્ણ.

તુલસી. } ત્રિં (તુલસી) ગમીગના વિનાનુ.
તુલસી. } દલક. (૨) નિર્ધન, દિગ્દા
(૩) ગર્વિષ્ટ. તોલકા.

તુલસી. સ્ત્રીં (તુલસી) ચોથ. નોમ અને
ગોદસની નિશિનુ નામ.

તુલસીસહિમચ્છણયા. સ્ત્રીં (તુલસીસહિમચ્છણ)
જેમાં નાળી દેવાનુ થાય એવી તુલસી
પરતુ ખાલી તે; સાનમા ઉવબાગ પરિ-
ભાગ વનનો એક અનિચાર.

તુલસી. નં (તુલસી) તરી, વાલ વિશેષ.

તુલસી. નં (તુલસી) વાલ, વાગિત.

તુલસી. નં (તુલસી) વિચ્છેદ. પૃથક્કરણ.

તુલસી. ત્રિં (તુલસી) સતુષ્ટ, સંતોષ પામેલ;
ખુશી થયેલ.

તુલસી. સ્ત્રીં (તુલસી) સંતોષ. તૃપ્તિ

તુલસી. નં (તુલસી) તરી, વીણા આદિ
વાગિત. (૨) ૮૮ કાવ્ય કુટિનાગ પ્રમા-
ણનો કાળ વિભાગ. (૩) આભુઅન્ધ;
એરખા. (૪) અન્ન-પુર. (૫) ચમરેન્દ્રની
અભ્યંતર પરિપદ.

તુલસીય. નં પું (તુલસીય) ૮૪ કાવ્ય
પ્રયોગ એક કુટિનાગ. (૨) જેમાંથી વા-
ગિત જેવો અવાજ નીકળે તેવા કલ્પવૃક્ષ.

તુલસી. સ્ત્રીં (તુલસી) વાણવ્યતર, લોક
પાળ, સર્વ. ચંદ અને કુટિનાગની મધ્યમ
સભા. (૨) દાથનુ આજ્ઞાણ, આભુઅન્ધ.

તુલસી. } ત્રિં (તુલસી) તુલસીનાર,
તુલસી. } વચ્ચના કાટક ભાગને તુલસીને
શીવનાં

તુલસી. ત્રિં (તુલસી) તુલસીનારે તુલસીને
છિદ્ર પ્રદેશ. સાધેલ.

તુલસી. ત્રિં (તુલસી) મોન ધારણ
કરનાર

તુલસી. પું (તુલસી) ચાલુક, ચાલુખો.

તુલસી. પું (તુલસી) ચાલુક, ચાલુખો.

તુલસી. નં (તુલસી) તુલસી, સાધિ કરવો તે

તુલસી. ત્રિં (તુલસી) જુઓ “ તુલસીય ”
શબ્દ.

તુલસી. નં () ઘી (૨) ત્રિં ઘીથી
મસજેલ. ઘી કમગડલ (૩) સ્નિગ્ધ; સ્નેહ
મુક્ત

તુલસી. ત્રિં () નેલથી મમળીને
ઓપ ચણવેલ.

તુલસી. પું () કોષકન મનોનિ-
કાર વિશેષ

તુલસી. ત્રિં (તુલસી) તુ. તમે; આપ.

તુલસી. ત્રિં (તુલસી) તમારા જેવા.

તુલસી. નં } (તુલસી) આડે પડખે પ-
તુલસી. } ડુનુ; કાંચા થઈ સૂતુ.

તુલસી. નં (તુલસી) પાસું ફેરવવુ તે.

તુલસી. ત્રિં (તુલસી) આડે પડખે પડેલ.

તુવારી. સ્ત્રી (તુવરિકા) તુરદગ; તુવેરની દ્રાગી.

તુવાશ્વસા. સ્ત્રી (તોશ્વિત્વા) વ્યથા ઉત્પન્ન કરીને પ્રવૃત્તિ આપવામાં આવે તે; પ્રવૃત્તિવાનો એક પ્રકાર.

તુરંગ. પુ (તુગ) } અથ, ધોડા.
તુરંગમ. પુ (તુરંગમ) }
તુરંગ. પુ (તુગ) }

તુરંગમુહ. પુ (તુગમુહ) અનાય દેશ વિશેષ.

તુરંગમેદ્ધ. પુ (તુગમેદ્ધ) અનાય દેશ વિશેષ.

તુરંગુલ. પુ (તુરંગુલ) ત્રણ દિવિયાળા છાતી એક જન

તુરગ. પુ (તુગ) ધોડા (૨) ત્રાગ્ન તીર્થ-કરનુ લાગ્ન

તુરગમુહ. પુ (તુગમુહ) એ નામનો અનાય દેશ

તુરિય. ત્રિ (તુર્ય) આથો, આથા નયરનો
તુરિય ન (તુર્ય) ભેરી, મુદ્ગ, કરતાલ તંગેરે વાદ્ય-વાજિત

તુરિય. ન (ત્વરિત) શીઘ્ર, ત્વરિત, ઉતારવા. (૨) ત્રિ ઉતારવા. (૩) ન શીઘ્ર ગતિ.

તુરિયગ. પુ (ત્વરિતગતિ) અભિતગતિ તથા અભિતવાદન ધ્વના લોકપાળનુ નામ. (૨) ત્રિ શીઘ્ર ગતિવાળા.

તુરિયા. સ્ત્રી (ત્વરિતા) મન જેવા વેગવાળી દેવતાની એક પ્રકારની ગતિ.

તુરુક. ન (તુરુક) મેદ્ધારસ, ભેરી લોખાન.

તુરુકી. સ્ત્રી (તુરુકી) લિપિ વિશેષ.

તુરુમણિ સ્ત્રી (તુરુમણિ) તુરુમણિ નામની એક નગરી.

તુલયા. સ્ત્રી (તુલના) તુલના; સરખામણી.

તુલસી. સ્ત્રી (તુલસી) તુલસીનું ઝાડ. (૨) જન દેવતાની સખા આગળનું ચૈત્ય રક્ષ.

તુલા. સ્ત્રી (તુલા) તુલના; સરખામણી. (૨) તોળવાનું ત્રાગ્ન; કાંટો.

તુલિય ત્રિ (તુલિત) તોળેલ.

તુલ ન (તોલ્ય) માપ.

તુલ. ત્રિ (તુલ્ય) સગળ; ગરાયર.

તુલર. ન (તુલર) તુવેર ધાન્ય. (૨) પુ સાયલો રમ. (૩) ત્રિ કાચુ, કસાયલુ

તુલરી સ્ત્રી (તુલરી) ધાન્યની એક જન, તુવેર

તુલ. પુ (તુલ) કાનરા, બુસ્મા. (૨) ગી, કાનરા આદિ દસકુ ધાન્ય.

તુલકાહ ન (તુલકાહ) કાનરાં આગવાની જગ્યા.

તુલાર. ન (તુલાર) અરક. દિમ (૨) ૧૩૬

તુલારકર. પુ (તુલારકર) ચદમા.

તુલિમી. ઘ (તુલિમી) મુગા રહેતુ, મોન રહેતુ.

તુલિમીય. ત્રિ (તુલિમી) મોનધારી

તુલિય. પુ (તુલિત) લોકાનિક દેવતાની નવ જનિમાની એક.

તુલોદગ } ન (તુલોદક) આખાના બુસ્માનુ
તુલોદય. } પાણી. ડાંગરનું ધોળ.

તુલ. પુ (તુલક) એક જનનો કદ.

તુલિયાચલ. પુ (તુલિયાચલ) દિમાસય

તુલ. પુ (તુલ) આજ રાખવાનું ભાથુ.

તુલકાહ. ત્રિ (તુલકાહ) તુલની નામનું વાછંત વગાડી ભિક્ષા માગનાર.

તુલય ન (તુલક) તુલક નામનું વાદ્ય વાછંત.

તુલા. સ્ત્રી (તુલા) આજ રાખવાનું ભાથુ. (૨) એ નામનું વાછંત.

તુલ. પુ (તુલ) વાદ્ય વિશેષ.

તુલકાહ. પુ (તુલકાહ) નટોનો મુખી

તુલ. ન (તુલ) કપાસ. ૩

તુલા. સ્ત્રી (તુલી) તળાઈ; મેદા સંધા

તુલિયા સ્ત્રી૦ (તુલિકા) તળાઈ; માદકું. (૨)
ચિત્ર આલેખવાની પીછી.

તૂલી સ્ત્રી૦ (તૂલી) તળાઈ (૨) ગંતુ
પરિવેદણ ન થઈ શકે એવું વસ્ત્ર

તેઘમિ ત્રિ૦ (તેજસ્વિન) તેજસ્વી; શરીરના
તેજવાળો.

તેઘય. ન૦ (તેજમ) કાર્મણશરીર સદચારી
સુદૃઢશરીર વિશેષ.

તેઘસ્તિ. ત્રિ૦ (તેજસ્વિન) તેજસ્વી.

તેઘાદિષ્ઠ. પુ૦ (ટ્યાત્તિક) ત્રણ ત્રણ દિવસને
આતરે આવતો નાવ; તરીઓ નાવ.

તેઈદિય. પુ૦ (ત્રીન્દિય) શરીર, મોઢું અને
નાક એ ત્રણ ઇન્દ્રિયવાળા છુવ.

તેઈઠ્ઠ ન૦ (ચૈકિત્સ્ય) ચિકિત્સા કરતી તે,
રોગનો ઉપાય.

તેઈઠ્ઠા સ્ત્રી૦ (ચિકિત્સા) ચિકિત્સા; રોગનો
ઉપચાર.

તેઈઠ્ઠિય. ત્રિ૦ (ચૈકિત્સ્યક) ચિકિત્સા
કરનાર (૨) પુ૦ વેદ. કડીમ. (૩) ન૦
રોગનો ઉપચાર.

તેઈઠ્ઠી સ્ત્રી૦ (ચૈકિત્સી) ઉપાય, ઇલાજ

તેઈઠ્ઠ. ત્રિ૦ (તેજસ્વ) તેજવાળા

તેડ પુ૦ (તેજમ) અમિ (૨) ગરની, નાપ.
બકારા. (૩) તેજુલેશ્યા (૪) અમિશિષ્ય
તથા અમિભાણવ ઇદના પહેલાં લોકપા-
ળનું નામ. (૫) નાપ. અભિનાય. (૬)
પ્રકાશ; ઉદ્ઘાત

તેડકંત. પુ૦ (તેજસ્કાન્ત) અમિશિષ્ય તથા
અમિભાણવ ઇદના લોકપાળનું નામ

તેડકાઈય પુ૦ (તેજસ્કાયિક) } અમિઢાય.

તેડકાય પુ૦ (તેજસ્કાય) } અમિના

તેડકાઈય પુ૦ (તેજસ્કાયિક) } છુવ

તેડકાય પુ૦ (તેજસ્કાય) }

તેડપ્પમ. પુ૦ (તેજ.પ્રમ) અમિશિષ્ય તથા
અમિભાણવ ઇદના લોકપાળનું નામ.

તેડપ્પાસ પુ૦ (તેજ.પ્રમ) ગરમ સ્પર્શ.

તેડલેસા. સ્ત્રી૦ (તેજોલેશ્યા) તેજુલેશ્યા;
લેશ્યાનો ચોથો પ્રકાર.

તેડલેસસ. ત્રિ૦ (તેજોલેશ્ય) તેજુલેશ્યાવાળો.

તેડલેસસા. સ્ત્રી૦ (તેજોલેશ્યા) તેજુલેશ્યા.

તેડસિહ. પુ૦ (તેજઃશિષ્ય) અમિશિષ્ય તથા
અમિભાણવ ઇદનો આતે લોકપાળ

તેડસોય ન૦ (તેજઃસૌચ) ભસ્મ આદિથી
કરાતો શોચ

તેઘોઘ. ન૦ } (ટ્યોઝમ) જે સખ્યાને
તેઘોઘ. પુ૦ } ચારે ભાગના ત્રણ થાય
રહે તે

તેઘોઘકડુઝમ. પુ૦ (ટ્યોઝ કુતુઝમ) જે
સખ્યાને ચારે ભાગના શત્રુ થાય રહે
અને લગ્નધાકને ચારે ભાગના ત્રણ થાય
રહે તે સખ્યા

તેઘોઘકલિઘોઘ પુ૦ (ટ્યોઝ.કુતુઝોઝમ)
જે સખ્યાને ચારે ભાગનાં એક થાય રહે
અને લગ્નધાકને ચારે ભાગના ત્રણ થાય
રહે તે સખ્યા.

તેઘોઘતેઘોઘ. પુ૦ (ટ્યોઝમટ્યોઝમ) જે
સખ્યાને અને લગ્નધાકને (ખનન) ચારે
ભાગના ત્રણ થાય રહે તે સખ્યા

તેઘોઘદાવરઝમ ન૦ (ટ્યોઝોદાવરઝમ)
જે સખ્યાને ચારે ભાગના બે થાય રહે
અને લગ્નધાકને ચારે ભાગના ત્રણ થાય
રહે તે સખ્યા.

તેઘોલેસસા. સ્ત્રી૦ (તેજોલેશ્યા) તેજુલેશ્યા
તેડુ. } પુ૦ (તિન્દુક) ટૂંક વિશેષ.
તેડુઘ. }
તેડુઘ. }

તેડુસય. પુ૦ () દડા

તેડુઘ. પુ૦ () ત્રણ ઇન્દ્રિયવાળા છુ
વની એક યન.

તેગિચ્છ. ન૦ (ચૈકિત્સ્ય) ચિકિત્સાકર્મ, રો-
ગનિવારણનો ઉપાય.

તેગિચ્છા સ્ત્રી૦ (ચિકિત્સા) ચિકિત્સા; રોગની
તપાસ.

तेजस्विनीयण. वि० (चिकित्सायन) चिकित्स
जायमा उत्पन्न थयेछ.

तेजस्विनीयण पु० (तेजस्विनीयण) असम्भ्या-
नमा समुद्रमा ओ नामनुं ओक दूट-शिखर.

तेजस्विनीयण पु० (चिकित्सायन) निपथ पर्वत
उपरमा धृतिक देवतानो द्रव.

तेजस्विनीय. वि० (चिकित्सक) जुओ " नि-
गिच्छिप " शब्द.

तेजस्विनीयसाला स्त्री० (चिकित्सकसाला)
दवापानु; औषधासय.

तेज. न० (तेजस) तेज.

तेज. पु० (तेज) तेज. तन्कर

तेजउड स्त्री० (त्रिगर्भिणी) ५३, त्रागुनी अम्बा.

तेजगर्. म० (तन मम) त्वा ५-३

तेजयवंध पु० (स्नानकन्य) श्रीमन्ते दण-
वामा न आवे तेवी रीते साधुने ते,
आरीयायध.

तेजहड. न० (स्नानाड्डन) ओरी आछेउ
मात्र लथे ते; श्रावकना त्रीन तनने
प्रथम अनियार.

तेजकक } न० (स्नेह्य) ओरी. अन्न
तेजिय. } वस्तुनु अदणु डेरु ते.

तेजिस. वि० (तेजिग) तज्ज् नामना जाड
सम्पधी.

तेजोव म० (तज्व) त्या. निडा.

तेजग न० (स्नेह्य) ओरी.

तेजल पु० (तेजल) नामकुमारना छिनी
गधर्व सेनानो अधिपति.

तेजलि. पु० (तेजलिन्) वृक्ष विशेष. (२)
मनुष्यनी ओक जन. (३) ओक मन्त्रीना
पिनानु नाम. (४) गधर्व सेनानो
नायक.

तेजलिपुत्र. पु० (तेजलिपुत्र) तेजविपुत्र ना-
मना ओक साधु.

तेजलिपुत्रकेवलि. पु० (तेजलिपुत्रकेवलिन्)
तेजविपुत्र नामना डेवणी-डेवणाना.

तेजलिपुत्र न० (तेजलिपुत्र) ओ नामनुं ओक
नगर.

तेजलिमुय. पु० (तेजलिमुय) तेजविपुत्र, ओ
नामनो तेजवीपुत्र नगरना राजा इनक-
रथनो प्रधान. (२) तेजवीपुत्र प्रधानना
अधिकारवागु सातासुवन १४ मु अध्ययन.

तेजलीय पु० (तेजलीयक) तेजवीपुत्रना
अधिकारवागु सातासुवन १४ मु अध्ययन

तेजिल. न० (तेजिल) जुओ " तीछ "
शब्द.

तेजीस. स्त्री० न० (त्रयस्त्रिंशत्) तेजीस. ३३

तेजिर. पु० (तेजिर) तेज ५३.

तेजिस. स्त्री० न० (त्रयस्त्रिंशत्) ३३; तेजीस

तेजुगर्भिजिया. स्त्री० (त्रिगर्भिजिका) तज्ज्
छिद्रियवागु छिनी ओक जन

तेजसिय. वि० (त्रैमासिक) तज्ज् मासमा
थनार.

तेज. न० (तेज) ओरी

तेज. पु० (तेजस) तेज, कान्ति, प्रकाश. (२)
तेजस शरीर नाम, नामकर्मनी ओक
प्रकृति केजेना छिद्रयी छय तेजस शरीर
पामे. (३) ताप, सूर्यनो नडका. (४)
अग्नि. (५) सात समुद्धानमांनी पा-
यनी समुद्धान

तेजय. न० (तेजय) गाराकना रस निप-
नवी पयावी परिणामानार ओक शरीर,
पाय शरीरमानु ओक.

तेजयसि. वि० (तेजस्विन) तेजस्वी.

तेजय. न० (तेजय) तेजस शरीर; पाय
शरीरमानु ओक. (२) पु० अग्नि. (३)
तेजस शरीरयोअय पुद्गलरुद्धनी वर्गणा -
समुद्धान.

तेजयलदि. स्त्री० (तेजयलदि) तेजुवेस्या
उत्पन्न करानी लब्धि-शक्ति.

तेजयसमुद्गाय. पु० (तेजयसमुद्गाय) सात
समुद्धानमांनी पायभी समुद्धान.

તેયગસરીર. ન૦ (તેજસ્કસરીર) તેજસ શરીર.
તેયગસરીરણામ. ન૦ (તેજસ્કસરીરનામ) નામ
કર્મની એક પ્રકૃતિ.

તેયગસરીરિ. વિ૦ (તેજસ્કસરીરિન્) તેજસ
શરીરવાળો (છવ).

તેયલિસભા. ન૦ (તેજોલિસર્ગ) ભગવતીસૂત્રના
૧૫મા શ્લોકના પહેલા ઉદ્દેશાનુ
નામ.

તેયલિ. ન૦ (તેતલિન્) જાતાસૂત્ર. તેનથી
પુત્રના અધિકારવાળું ૧૪ મુ અધ્યયન
(૨) દેવકુરુ ઉત્તરકુરુના મનુષ્યની એક
ગત. (૩) એક મત્રીના પિતાનું નામ.

તેયલિપુત્ર. પુ૦ (તેતલિપુત્ર) તેનથીપુત્ર નગ-
રના રાજા કનકરથનો એ નામનો પ્રધાન.

તેયલિપુર. ન૦ (તેતલિપુ) બુઓ “ તેતલિ-
પુર ” શબ્દ.

તેયલેસ્સ. વિ૦ (તેજોલેસ્ય) તેજુલેશ્યાવાળો.

તેયલેસ્તા. સ્ત્રી૦ (તેજોલેસ્યા) તેબુલેશ્યા.

તેયલીરિય. પુ૦ (તેજોલીર્ય) હરતના વશમા
પાંચમી પેઢીએ માદાબાળનો પુત્ર

તેયસમુદ્ધાય. પુ૦ (તેજસમુદ્ધાય) તેબુલેશ્યા
મુકતી વખતે છવ પ્રદેશનુ વિસ્તરતું અને
પ્રકૃત પ્રકૃતિનુ નિર્ગરતું તે.

તેયસરીરિ. વિ૦ (તેજસરીરિન્) તેજસ
શરીરવાળો.

તેયસ્સિ. વિ૦ (તેજસ્સિન્) તેજસની

તેયા. સ્ત્રી૦ (તેજમ્) તેજસ “ શરીર ” (૨)
તેરસની રાત્રિનું નામ.

તેયા. ન૦ (તેજમ્) બુઓ “ તેઅય ” શબ્દ

તેયાણુર્વાધ. ન૦ (સ્તેયાણુર્વાધિન્) ચોરને
મારવા સંબંધિનુ રોદધ્યાન, રોદધ્યાનનો
એક પ્રકાર.

તયાપાંગાલપરિયદ્ધ. ન૦ (તેજપુણ્ણપર્લિર્ત)
લોકના સર્વ પુદ્ગલોને તેજસ શરીર રૂપે
નૈટલા વખતમા પરજુમાવીને છાટે
નેટલો વખત.

તેયાલ. સ્ત્રી૦ ન૦ (ત્રિક્વારિગત) ૪૩; તે-
તાલીસ.

તેયાલિ. પુ૦ (તેયાલિ) એક ગતનું ઝાડ.

તેયાલી. સ્ત્રી૦ (ત્રિક્વારિગત) ૪૩; તેતાલીસ.

તેયાલીસ. સ્ત્રી૦ ન૦ (ત્રિક્વારિગત) ૪૩;
તેતાલીસ.

તેયાસરીર. પુ૦ ન૦ (તેજસરીર) તેજસ
શરીર.

તેયાસીર. સ્ત્રી૦ (ટ્ર્યક્ષીતિ) ૮૩; આશી.

તેયાહિય. પુ૦ (ટ્ર્યાહિક) ત્રણ દિવસને આ-
તરે આવતો તાવ, તરીઓ તાવ.

તેલીં. વિ૦ (ત્રયોદશન્) ૧૩, તેરની સખ્યા.

તેરસયા. સ્ત્રી૦ () જેના મુનિઓના
એક શાખા.

તેરસી. સ્ત્રી૦ (ત્રયોદશી) પક્ષથી ૧૩ મી
તિથિ, તેરસ.

તેરાસિય. વિ૦ (ત્રેગશિક) છવ અછવ
અને છવાછવ એમ ત્રણ રાશિનુ
આપન કરનાર રોદગુમ આઆર્યના મ-
નો અનુયાયી. (૨) ન૦ મન વિશેષ.

તેરિન્દિય. વિ૦ (ત્રોન્દિય) ત્રણ ઇન્દ્રિયાવાળો છવ

તેરિન્દુ. વિ૦ (તિરન્દીન્) નિર્ધય સખધી.
(૨) ન૦ નિર્ધય પશુ પક્ષી વગર.

તેરિન્દિક્કય. વિ૦ (ત્રેન્દિક્ક) નિર્ધય સખધી.
નિર્ધયનું કરેલું.

તેરિન્દુલી. સ્ત્રી૦ (તિરન્દીના) પશુની માદા,
નિર્ધયણી

તેલ. ન૦ (તેલ) તેલ. (૨) ગોત્ર વિશેષ,
માડવ્ય ગાત્રની એક શાખા.

તેલકેલા. સ્ત્રી૦ (તેલકેલા) તેલ રાખવાનું
કામ.

તેલલમ્મ. ન૦ (તેલલર્મન્) જેના ઉપર ખેસી
તેલનું મર્દન કરાય તે આમડું.

તેલુલ્ક } પુ૦ (ત્રેલોલ્ક) ત્રણલોક; સ્વર્ગ
તેલોલ્ક. } મર્ત્ય અને પાતાળ એ
ત્રણ લોક.

તેલુ. ન૦ (તૈલ) તેલ.
 તેલુકેલા. સ્ત્રી૦ (તૈલકલ્યા) ભુઓ “ તેલ-
 કેલા ” શબ્દ.
 તેલુના. ન૦ (તૈલક) એક જાતની મદિરા.
 તેલુચ્ચમ્મ. ન૦ (તૈલચર્મ) તેલ મર્દન કર-
 વાને અંસવાનું આસન.
 તેલુપલ્લ. ન૦ (તૈલપલ્લ) એક જાતનું સૌરાષ્ટ્ર
 દેશ પ્રસિદ્ધ તેલનું કામ.
 તેલુપૂય. ન૦ (તૈલપૂય) માલપૂઆ
 તેલુપેલ્લા. સ્ત્રી૦ (તૈલપલ્લ) સૌરાષ્ટ્ર દેશ
 પ્રસિદ્ધ મૃન્મય તેલનું ભાજન.
 તેલના. પુ૦ (ત્રિવિધ) ધર્મ અર્થ અને કામ
 એ ત્રણ વર્ગ.
 તેલટ્ટ. } સ્ત્રી૦ ન૦ (ત્રિવિધ) ત્રેસડ. ૧૩.
 તેલટ્ટ. }
 તેલગણ. સ્ત્રી૦ ન૦ (ત્રિવિધાશન) ૫૩; ત્રેપન
 તેલસારિ. સ્ત્રી૦ (ત્રિવિધ) ૫૩. તેનેરની
 સખ્યા.
 તેલજ. સ્ત્રી૦ ન૦ (ત્રિવિધાશન) ૫૩, ત્રેપન.
 તેવીસ સ્ત્રી૦ ન૦ (ત્રયોવિંશતિ) ૨૩, ત્રેવીસ.
 તેસટ્ટિ. સ્ત્રી૦ (ત્રિવિધ) ૬૩; ત્રેસડની સંખ્યા.
 તેર્મતિ. સ્ત્રી૦ (ત્રયશીતિ) ૮૩. ત્રાશીની
 સખ્યા.
 તેરિય. ત્રિ૦ (ત્ર્યાહિક) ત્રણ દિવસનું. (૨)
 તરીઓ તાવ; ત્રીજે દિવસે આવે તેવો તાવ.
 તો. પ્ર૦ (તત) તૈથી, તેટલા માટે.

તોડન. ન૦ (તોજન) પીડા કરવી તે.
 તોડહિયા. સ્ત્રી૦ () એક પ્રકારનું
 વાજીર.
 તોડુ. પુ૦ () ચાર ઇંદ્રિયવાળા જી-
 વની એક જાત.
 તાજ. પુ૦ ન૦ (તૂજ) આજ રાખવાનું ભાથું.
 તાન્. ન૦ (તોજ) ચામુક
 તોંકા ત્રિ૦ (તોલક) વસ્થા ઉપજાવનાર,
 પીડા કરનાર.
 તોમ્મ. ન૦ (તોમર) જેને ભાપામા ગડસા
 અથવા સવળી કહે છે તે અન્ન; એક
 પ્રકારનું આખ.
 તોંય. પુ૦ (તોલ) પીડા.
 તોંય. ન૦ (તોંય) પાણી; જળ.
 તોંયધરા. } સ્ત્રી૦ (તોંયધારા) એક દિશા
 તોંયધારા. } કુમારી દેવી.
 તોંયપિટ્ટ. ન૦ (તોંયપિટ્ઠ) પાણીની સપાટી.
 તોંરજ. ન૦ (તોંરજ) તોરણ.
 તોલ પુ૦ ન૦ (તોલ) તોલ. માપ વિશેષ.
 તોસ. પુ૦ (તોષ) પ્રભાદ, સંતાપ
 તોસલિ. પુ૦ (તોસલિ) તોસલિના રહેવાસી
 એક આશ્ચર્ય.
 તોમિય. ત્રિ૦ (તોમિલ) સંતાપ પમાડેવ;
 ખુશી કરેલ.
 તિ. પ્ર૦ (ક્રિતિ) સમાપ્તિ વ્રાતક અવ્યય.
 ત્ય. ત્રિ૦ (ત્ય) સ્થાન રહેલ. સ્થિર રહેલ.

થ.

થ. પ્ર૦ (થ) વાક્યાલંકાર; (૨) પાદપુરણ.
 થણા. સ્ત્રી૦ (સ્થળિકા) પાન રાખવાની
 ડબ્બી, પાનઘની.

થંડિલ. } ન૦ (સ્થળિકલ) સ્થાપના કરવાને
 થંડિલ. } ગોચર સ્થળ. (૨) સાંધુને શોચ
 જવાની જગ્યા; દિશાએ જવાને ઉચિત
 ભૂમિ. (૩) કોધ; ગુસ્સો.

ચંબ. પુ० (સ્તમ્બ) ધાસનો જથ્થો. (૨)
જુમખો.

ચંમ. પુ० (સ્તમ્બ) અટકાર; ગર્વ, માન.
(૨) થાભલો.

ચંમણ. ન૦ (સ્તમ્બ) થભવુ. (૨) અટકાવવુ.

ચંમણાયા. સ્ત્રી० } (સ્તમ્બ) થાભવુ. (૨)

ચંમણા. સ્ત્રી० } અટકાવવુ

ચંમણી. સ્ત્રી० (સ્તમ્બ) અભન કરવાની
વિધા.

ચંમય. પુ० (સ્તમ્બ) અરીસાની ફરામ,
(ફેમ) ઝોગદુ.

ચંમિય. ત્રિ० (સ્તમ્બ) થોભાવેલ; અગ્ધ
કંઠેલ; ઝેદલ

ચક્ક. પુ० () પર્વાય. (૨)
અવસર; સમય.

ચક્કચક્ક. ઇ० (ચિત્તચિત્ત) ગદી
રહીત

ચમણ. ન૦ (સ્થળ) હાકવુ

ચમિય ત્રિ० (સ્થળ) આગ્રહિત, રંધાયેલ

ચમ. પુ० (સ્થળ) સ્થાન; થાન.

ચમણીચમણી. સ્ત્રી० (સ્થળચમણી) દામ,
ધાયમાન

ચમણ ન૦ (સ્થળ) ચમણા. (૨) આકંઠ
(૩) બેરથી નિશાનો મૂકવો તે.

ચમણ ન૦ (સ્થળ) દૂધ.

ચમિય ન૦ (સ્થળ) ચમણા. મેથનો શબ્દ
(૨) રતિકીડા સમયનો શબ્દ. (૩) પુ०
અનિતકુમાર દેવતા. ભવનપતિ દેવતાની
એક જાત.

ચમિયકુમાર પુ० (સ્થળકુમાર) ભવનપતિ
દેવતાની દશમી જાત.

ચમિયકુમારી. સ્ત્રી० (સ્થળકુમારી) સ્થળ-
નકુમાર દેવતાની દેવી.

ચક ત્રિ० (સ્થળ) અટકારો, અભિમાની.

ચય. પુ० (સ્થળ) } સ્તોત્ર; સ્થવન.

ચયણ. ન૦ (સ્થળ) }

ચરહરિય. ત્રિ० () ધુળેલ; કપેલ.

ચલ. ન૦ (સ્થળ) પાણી ન ભરાય તેવો
ભૂમિ વિભાગ

ચલચર. પુ० (સ્થળચ) નિર્ધન્ય પત્રે દ્રિયની
એક જાત

ચલચરી. સ્ત્રી० (સ્થળચરી) ચળચર નિર્ધ-
નની સ્ત્રી; જાણે ચળચર નિર્ધન્ય.

ચલજ. } ત્રિ० (સ્થળજ) જમીનથી ઉત્પન્ન
ચલય } થયેલ.

ચલચર ત્રિ० (સ્થળચ) જુઓ "ચલચર"
શબ્દ

ચલો. સ્ત્રી० (સ્થળી) જમીનનો ઉઘો પ્રદેશ

ચલ પુ० (સ્થળ) જુઓ "ચલ" શબ્દ

ચલક. ત્રિ० (સ્થળચ) ધૂલ અને ગુણ
જેમા કાગલ છે તે

ચલણ. ન૦ (સ્થળ) સ્થાન કરવી તે

ચલય પુ० (સ્થળ) ધૂલનો ગુણ.

ચલિ. ત્રિ० (સ્થળિ) પરિપચ-સ્થિરચુદ્ધિ-
વાળો. (૨) સ્થિરરક્ષણ-ગતિવાસિ સાધુ

ચલિચલ. પુ० (સ્થળિચલ) ગતિમા
રહેલ આત્મા આત્મની સામાચારી-
વ્યવહાર મર્યાદા.

ચલિચલિ. સ્ત્રી० (સ્થળિચલિ) સ્થિરરક્ષણ
પદ્ધતિ.

ચાલ ન૦ (સ્થળ) સ્થાન. દંકાણુ

ચાણ. પુ० (સ્થળ) ગાંડનુ દંડ.

ચામ. ન૦ (સ્થામન) બાગ; સામર્થ્ય. (૨)
ક્રિયા, અનુદાન.

ચામગિણિયા સ્ત્રી० (સ્થામગિણિકા) ચામગિણ
દેશમા ઉત્પન્ન થયેલી દાસી.

ચામણ ત્રિ० (ચામગિ) એ દેશમા ઉત્પન્ન
થયેલ.

ચાલ પુ० ન૦ (સ્થાલ) પાત્ર વિશેષ; થાળ.

ચાલહ. પુ० (સ્થાલચ) થાળ જેવું એક
હામ રોખનાર નાપસ; નાપસનો એક વર્ગ.

ચાલપાળ. પુ० (સ્થાલપાળ) જમણપાર.

શાસ્ત્રપાઠ્ય. ન૦ (સ્થાલીપાનક) દાહને ઉપ-

શમાવનાર કુભારની માટીનું પાણી.

શાલી. સ્ત્રી૦ (સ્થાલી) થાળી, ભાજન વિશેષ.

શાલીપાન. પુ૦ (સ્થાલીપાક) થાળી-નખેડી વગરમાં રાધવું તે.

શાવચ્છા. સ્ત્રી૦ (સ્થાપ્તચ્છા) એ નામની એક ગાથાપતિણી; ગૃહિણી.

શાવચ્છાપુત્ર. પુ૦ (સ્થાવચ્છાપુત્ર) શાવચ્છા ગાથાપતિણીનો દીકરો કે જેને એક દાનર જળ સાથે દીક્ષા લીધી હતી.

શાવ્ય. પુ૦ (સ્થાવક) સમર્થ હેતુ, સ્વપક્ષ સાધનાર હેતુ

શાવર. પુ૦ (સ્થાવર) પૃથ્વી, પાણી, અગ્નિ, વાયુ અને વનસ્પતિ એ પાંચ સ્થાવર. (૨) ન૦ સ્થાવરનામ-નામકર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી જ્ય સ્થાવર-પાણ્ય પામે.

શાવરકાવ્ય. પુ૦ (સ્થાવરકાવ્ય) પ્રચીન આદિ પાંચ સ્થાવર

શાસ્ત્ર. પુ૦ (સ્થાવક) અરીસો (૨) ઘોડાની પડનો અલકાર (૩) એક જાનનું દંપણના આકારનું પાત્ર.

શાસ્ત્રા. સ્ત્રી૦ (સ્થાવિકા) આરસી, દંપણ.

શાહ. પુ૦ (સ્થાપ) અગાધ નદી કિન્નુ નામ સિકા પર્યંત જગા.

શિખાલ પુ૦ () શરદ ઋતુના આકાશનો ખર. (૨) શિંગો. (૩) ભીતમાં પાડલી બારી.

શિજ્ઞ ન૦ (સ્થેય) સ્થિરતા; ધીરજ.

શિલુગ. પુ૦ (સ્તિલુક) પાણીના પરપોટો.

શિમિય. ત્રિ૦ (સ્તિમિત) ભયથી રહિત; નિર્ભય. (૨) નિશ્રાળ, સ્થિર. (૩) ન૦ અતગડસૂતના ૧ લા વર્ગના ૫ મા અધ્યયનનું નામ. (૪) રાજ્ય અન્ધક વૃષ્ટિના એક પુત્રનું નામ.

શિય. ત્રિ૦ (સ્થિત) રહેણ.

શિય ત્રિ૦ (સ્થિય) સ્થિર રહેણ; નિશ્રાળ.

(૨) નામકર્મની એક પ્રકૃતિ. (૩) નિશ્પત્ત; સંપત્ત.

શિરગામ. } ન૦ (સ્થિરગામન) નામકર્મની
શિરનામ } એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી દાન દાડકા આદિ અવયવોની સ્થિરતા થાય છે.

શિરા સ્ત્રી૦ (શિરા) શિર-નિશ્પત્ત થયેલ વનસ્પતિ, વનસ્પતિની એક અવસ્થા.

શિરાવલિયા. સ્ત્રી૦ (શિરાવલિકા) બુદ્ધ્ય-રિસર્પિણીનો એક પ્રકાર.

શિરીકરણ. ન૦ (શિરીકરણ) કદથી સી-દાના ધર્મજનને દિલામાં આપી સ્થિર કરવો તે; સમકિતાના આદિ આચારમાંનો છંદો આચાર. (૨) સ્થિર કરવ; દદ કરવું.

શિલ્લિ સ્ત્રી૦ () ઉંટનો પક્ષાણુ. (૨) દાથીની અબાડી. (૩) યાન વિશેષ. (૪) ઘોડાનો એક ઉપકરણ. (૫) એ ઘોડાની ગાડી (૬) એ ખચ્ચરની ગાડી.

શિલ્લુ. સ્ત્રી૦ (સ્તિલુ) સાધારણ બાદર વનસ્પતિનો એક ભેદ.

શી. સ્ત્રી૦ (સ્ત્રી) સ્ત્રી; ભાયાં

શીલ ત્રિ૦ (સ્થાન) એક; કરેલ (૨) શીલુદિનિદ્રા.

શીલગિદ્ધિ. સ્ત્રી૦ (સ્થાનગિદ્ધિ) દર્શનાવરણીય કર્મની એક પ્રકૃતિ, એક પ્રકારની નિદ્રા.

શીલગિદ્ધિ સ્ત્રી૦ (સ્થાનગિદ્ધિ) જુઓ “ શીલ-ગિદ્ધિ ” શબ્દ. (૨) અધ્રમ નિદ્રા વિશેષ.

શીપરિચક્ષા. સ્ત્રી૦ (સ્ત્રીપરિક્ષા) સ્ત્રી પરિજ્ઞા નામનું નૃત્યગાંગનું ૪ થું અધ્યયન.

શીલિંગ. ન૦ (સ્ત્રીલિંગ) સ્ત્રી જાતિ.

શીવિલોચન. ન૦ (સ્ત્રીવિલોચન) ૧૧ કર-ણમાનું ચોથું કરણ.

શીવેય. પુ૦ (સ્ત્રીવેદ) સ્ત્રીવેદ.

શુદ્ધ. સ્ત્રી૦ (સ્તુતિ) શ્રુતિ; યુજ્ય ગાવા તે.

ધુકાર પુ. (ધુકાર) યુથુ કરવું તે, ધિક્કારવું તે.

ધુદ્ધ. પુ. (સ્થુદ્ધ) વનસ્પતિનો મધુભાગ.

ધુતિ. સ્ત્રી. (ધુતિ) સ્તવવું તે, મુનિ કરવી તે.

ધુલ્લ. ત્રિ. (સ્થુલ) બીડું; સ્થલ.

ધૂળા. ન. (સ્થૂળ) થાંભલો.

ધૂળા. સ્ત્રી. (સ્થૂળા) થાંભલી (૨) એ નામની પશ્ચિમ દિશામાં એક નગરી.

ધૂળામંદિર. ન. (સ્થૂળામંદિર) નમ્બુ, થાંભલી ઉપર કરેલ માંડવો.

ધૂસ. પુ. (ધૂસ) પ્રેક્ષા કરના મગ્ડપ આગળની મણિપાટિકા ઉપર માગળે જનનો લાંબો પહોળો અને નાળે જોળનો જેવો સફેદ જોનો ચૈત્યમૃત્યુ (૨) અવયવ સમુદાય કે અવયવી (૩) કૃત વગેરેનો તટ-કાંઠો. (૪) પગલાં. (૫) ધુભ-રમણ સ્તંભ (૬) મૃત્યુ-મૃતક થર; એની જગ્યાએ બાંધેલ દેરી જાનરડી વગેરે (૭) શિખર. (૮) ઝગલા.

ધૂમકાંઠક. ન. (સ્તૂપકાંઠક) રૂપભપુરની પાસેનું એક ઉદ્યાન.

ધૂમિયા. } સ્ત્રી. (સ્ત્રિકા) લઘુ શિખર
ધૂમિયાના. } (૨) પ્રાસાદ ઉપરની મણિમય સ્તૂપિકા. (શિખર)

ધૂલ. ત્રિ. (સ્થૂલ) સ્થલ; બીડું. (૨) મ્હોટું. (૩) પુટ.

ધૂલમદ્ધ. પુ. (સ્થૂલમદ્ધ) આગ સમ્પત્તિ-જળના શિયનું નામ.

ધેગ. પુ. (સ્તેક) ધેગ; કદની એક જાત

ધેજ. ન. (સ્થેર્થ) ધૈર્ય; ચિરલાવ.

ધેર. પુ. (સ્થેર) ૬૦ વરસની ઉંમરના

વય સ્થવિર, વીસ વરસની દીક્ષાવાળો પ્રવ્રજ્યા સ્થવિર અને હાણાંગ સમવાયાંગ વગેરેના જાળનાર શ્રુત સ્થાવર, એમ ત્રણ

પ્રકારે થિવર. (સાધુ). (૨) ત્રિ. ૪૬; પ્રૌઠ.

ધેરકળ્પ પુ. (સ્થેરકળ્પ) ૧૪ ઉપગરણ-ધારી સાધુઓની વ્યવહાર મર્યાદા. (૨) વિશેષ આચારનો પ્રતિપાદક ગ્રંથ.

ધેરકળ્પદ્વિ. સ્ત્રી. (સ્થેરિકળ્પમ્યિતિ) મન્થ-પનિયદ્ધ આચાર્યાદિના કદની મિથિ-વ્યવહારમર્યાદા.

ધેરકળ્પિય. પુ. (સ્થેરિકળ્પિક) મન્થિર કદપવાળા સાધુ, મન્થના પ્રતિપદવાળા સાધુ.

ધેરમુમિ. સ્ત્રી. (સ્થેરિમમિ) મન્થિર પદ-ધારીની યોગ્યતા

ધેરાલિ. સ્ત્રી. (સ્થેરિલિ) મન્થિર સાધુઓની પરિપાટી-એક પછી એકનું અનુક્રમે વર્ણન. (૨) એ નામનો મુનિ-ઓના ચારિત્રનો પ્રતિપાદક ગ્રંથ.

ધેરિયા. } સ્ત્રી. (સ્થેરિયા) મન્થિર સાધ્વી.

ધેરી. } (૨) ૪૬ સ્ત્રી.

ધેરોવઘાદ્ધ પુ. (સ્થેરોવઘાતિક) થિવર આચાર્ય ગૃહ વગેરેના દોષ કાઢી તેની જાત કરનાર; અસમાધિનું ૭૬ સ્થાનક મેળનાર.

ધેવ. ત્રિ. () થોડું; અલ્પ.

ધોંચ } ત્રિ. (સ્તોક) થોડું

ધોંગ. }

ધોત ન. (સ્તોત્ર) નીર્ધકર આત્મી સ્તુતિ, સ્તોત્ર.

ધોમ પુ. (સ્તોમ) } ' ય ' ' વ ' વ.

ધોમય. પુ. (સ્તોમક) } ગ્રે પાદપ્રશ્ન અર્થે વપરાતા અવ્યયોનો સમૂહ.

ધોવ ત્રિ. (સ્તોક) થોડું. (૨) પુ. કાગનું એક જાનનું પ્રમાણ.

ધોવચ્ચ. પુ. (સ્તોકક) ચાતક પક્ષી.

ધોવધોવ. મ. (સ્તોકસ્તોક) થોડું થોડું.

ધોહરી. સ્ત્રી. (ધોહરી) થોરનું માંડ.

द.

दृष्ट न० (दृक्) पा०।

दृष्ट. स्त्री० (दृति) भसक.

दृष्ट पु० (दृषित) वल्लभा; पनि

दृष्ट्या. स्त्री० (दृषिता) प्रिया. वल्लभा, स्त्री.

दृष्ट्या. स्त्री० (दृषिका) आभयनी भसक.

दृष्टवत् } न० (दैवत) देव; नशील.

दृष्टवय. }

दृष्टद्वर } न० (दृष्टद्वर) जलोदर; अंक

दृष्टाद्वर. } जननो पेटनो रोग.

दृष्टोभास पु० (दृष्टोभास) वेदधर देवतानो

निवास पर्यंत.

दृष्ट. पुं० (दृष्ट) ज्येष्ठी आत्मा दृष्ट तेवी

भन, वयन अने दायानी प्रवृत्ति करवी

ते. (२) आर हाथ परिभिन अंक लरप.

(३) दृष्ट-आडडीना आडारे देवण समुद्रवान

वपने आत्माना प्रदेश विस्तारता ते

(४) जला प्रभाषु उंची आडडी; दाडाना

पाय प्रकाशमानो अंक. (५) पा० गुरु

करता पा० भां उकाजो आवे ते (६)

दृष्ट. आमान्य आडडी. (७) सन्यासीनु

अंक उपकरण (८) शिक्षा. सम. (९)

दृष्ट रत्न; अक्षवर्णनां योद रत्नमानु

अंक. (१०) भूणपाई. शब्द सदर्भ. (११)

आता (१२) पु० न० सैन्य; वरकर.

दृष्टदृष्टेण. म० (दृष्टदृष्टेण) दृष्ट उपर दृष्ट.

दृष्टक. पु० } (दृष्टक) विंशतीना कोटी.

दृष्टग. पु० } (२) नाटकी आदि यो-

वीश दृष्ट. (३) आडडी. दंडो. (४) कथन,

वर्णन. (५) नभोत्पुलं आदि पाई.

दृष्टण. न० } (दृष्टण) दृष्टु ते.

दृष्टणया. स्त्री० }

दृष्टणायण. पुं० (दृष्टणायक) कोटवाण. (२)

दृष्टणाना. (३) सेनापति.

दृष्टणीह. स्त्री० (दृष्टणीति) दृष्ट करवी,

शिक्षा करवी ते; दृष्टणीतिनो अंक प्रकार.

दृष्टद्वार. पु० (दृष्टद्वार) कोटमय दृष्ट; अक्ष

आरीनु अंक उपकरण.

दृष्टधारि. त्रि० (दृष्टधारिन्) दृष्ट धारण

करनार.

दृष्टनायक. पु० (दृष्टनायक) लुओ "दृष्टना-

यक" शब्द.

दृष्टनीह. } स्त्री० (दृष्टनीति) लुओ

दृष्टनीति. } "दृष्टनीति" शब्द.

दृष्टपह. पु० (दृष्टपह) गाय वगरे पशुओने

अर्यातो भार्ज; डडी

दृष्टपासि. पु० (दृष्टपासिन्) थोड अय-

राधने माटे लारे शिक्षा करनार.

दृष्टपुंज्याय. न० (दृष्टपुंज्यायक) दाडवाणी

सावरणी.

दृष्टमी. त्रि० (दृष्टमी) दृष्टमी-पाप प्र-

निधी श्रीनार.

दृष्टय पु० (दृष्टय) लुओ "दृष्टय" शब्द.

दृष्टरखिय. पु० (दृष्टरखक) दृष्टी रक्षण

करनार. कोटवाण.

दृष्टरयण. न० (दृष्टरयल) अक्षवर्णनु दृष्ट

रत्न. योद रत्नमांनु अंक

दृष्टवीरिय. पु० (दृष्टवीर्य) लरतनी गा-

दीओ आवेज शीर्तिवीर्य पक्षी तेनो पुन.

दृष्टायय. त्रि० (दृष्टायतिक) दृष्टनी भाई

पग जांया करी भेसनार.

दृष्टायय. न० (दृष्टायन) दृष्टसन; आसनने।

अंक प्रकार. (२) त्रि० दृष्टनी भाई

जांया.

दृष्टाविय. त्रि० (दृष्टावित) दृष्टायल.

दृष्टाविय. त्रि० (दृष्टाविक) दृष्टासने

भेसनार.

દંડિ. ત્રિ० (દગિડન) દડ ધારણ કરનાર.
 દંડિયા. સ્ત્રી० (દગિડ્યા) નાની ઢાકડી,
 ડંડીકા. (૨) રાજમુદ્રા
 દંડિલંડ. પુ० (દગિડલંડ) દોરથી સીવેલ
 વસ્ત્ર; થીંગણાં દીધેલ વસ્ત્ર.
 દંડિણી સ્ત્રી० (દગિડની) એ નામની એક
 રામની એ સ્ત્રીઓ.
 દંડિમ. ત્રિ० (દગિડમ) દડથી બનેલ (૨)
 નવ દંડની વસુલ થયેલા રકમ.
 દંડિય પુ० (દગિડક) વિરોધી રામ
 દંડી. સ્ત્રી० () સાધેલુ જીનું વસ્ત્ર
 દંત ન० (દન્ત્ય) મુખડાની એક ઝાન. ગુ-
 ખીન જેવો ખાવાનો એક પદાર્થ.
 દંત. પુ० (દન્ત) દાંત
 દંત ત્રિ० (દન્ત) ઈડ્ય દમન કરેલ,
 જીનેન્દ્રિય
 દંતકટુ. ન० (દન્તકાષ્ટ) દાંતાળ.
 દંતકર્મ ન० (દન્તકર્મ) દાંતની કારીગરી.
 દંતકાર. પુ० (દન્તકાર) દાંતનો કારીગર.
 દંતઘાષણ ન० (દન્તઘાવન) દાંત સાક કરવા
 તે (૨) દાંતાળ.
 દંતનિવાય. પુ० (દન્તનિગત) હોદમા દાંત
 ક્ષત કરવું તે. કામચંપાનો એક પ્રકાર.
 દંતમણિ. પુ० (દન્તમણિ) દાંતથી આપ્તિ
 દાંતમાંથી નીકળતો મણિ
 દંતમાલ. પુ० (દન્તમાલ) ટક્ષ વિગેય
 દંતવક્ક પુ० (દાન્તવાક્ય) ચક્રવર્તી જેવો
 વચન માત્રથી શત્રુ દાંત-દમિત થાય છે તે
 દંતવળ. ન० (દન્તવળ) દાંતાળ. (૨) દાંત
 સાક કરવા તે.
 દંતવાણિજ્ય પુ० (દન્તવાણિજ્ય) દાંતનો
 વ્યાપાર કરવો તે. સાંતમા જીવભોગ
 પરિભોગ નતનો એક અતિચાર.
 દંતસોહણ ન० (દન્તસોધન) દાંત બોનારણી.
 દંતાર પુ० (દન્તકાર) દાંત કાતરનાર
 કારીગર

દંતાલી. સ્ત્રી० (દન્તાલી) ધાસ, પરાંગ
 વગેરે એકદું કરવાનું એક ઢાકડાનું દાંતી-
 ચાર; દંતાળી.
 દંતિ. પુ० (દન્તિ) દાંતી.
 દંતિદિય. ત્રિ० (દાન્તેન્દ્રિય) ઇન્દ્રિય દમન
 કરનાર; જીનેન્દ્રિય
 દંતિક. ન० () ચાખાનો આટો.
 દંતિયા. સ્ત્રી० (દન્તિકા) એ નામનું એક
 ગુદમ ઝાનનું ટુક્ક.
 દંતી. સ્ત્રી० (દન્તી) એ નામની એક
 વનસ્પતિ; ઉદુમ્બર
 દંતુલિય. ત્રિ० (દન્તોલિય) દાંત
 ખાનાર તાપસનો એક વર્ગ.
 દંદ. ન० (દન્દ) રાગદંડ આદિ બધાં વસ્તુની
 વેડ. (૨) દંદ નામે સમાસ, સમાસનો
 એક પ્રકાર.
 દંભ. પુ० (દમ્ભ) ડાળ, ખાટો આદ્ય.
 દંભાળ ન० (દમ્ભાળ) ડાળ.
 દંસ પુ० (દર્શ) દર્શન, સમ્યક્ત્વ (૨) સા-
 માન્ય આધ.
 દંસ. પુ० (દશ) ડાંસ.
 દંસણ. પુ० (દશન) દાંત
 દંસણ. પુ० ન० (દર્શન) સામાન્ય ઉપયાગ.
 ચક્ષુ અચક્ષુ અવધિ અને કેવળ એ ચાર
 દર્શન. (૨) તત્ત્વાર્થનું યથાર્થ શ્રદ્ધાન-સદ્-
 દર્શા (૩) પદવણા સત્તા ત્રીગ પદનું
 નામ. (૪) આખ; નેત્ર. (૫) દેખવું.
 જાંવું. (૬) સવેદન; વેદવું તે (૭) દર્શન;
 દષ્ટિ. (૮) ઉપદેશ. (૯) અભિપ્રાય.
 દંસણપડિણીયયા. સ્ત્રી० (દર્શનપ્રત્યનીકતા)
 દર્શન-સમ્યક્ત્વ પ્રત્યે શત્રુતા; દર્શના-
 વરણીયકર્મ આધવાનો એક હેતુ.
 દંસણપદિમા. સ્ત્રી० (દર્શનપ્રતિમા) આવકે
 એક માસ મુઘી બરાબર રીતે સમ્યક્ત્વનું
 પાલન કરવું તે, આવકની ૧૧ પડિમા-
 માની પહેલી પડિમા.

દેવસાગરીસહ. પું (દર્શનગરીવહ) દર્શન-
સમ્યક્ત્વનો પરિપક્વ; આવીશ પરિપક્વ-
માનો એક.

દેવસાગુર્ણિન. ત્રિ (દર્શનગુર્ણ) સમ્યક્ત્વવાન
પુરૂષ.

દેવસાગુલાય. પું (દર્શનગુલાય) દર્શનને
નિ સાર બનાવનાર પુરૂષ સમિધવત
સાધુ.

દેવસાગુલુદ્ધ. પું (દર્શનગુલુદ્ધ) દર્શન મોહનીયના
ક્ષયાપશમાર્થિ તત્ત્વશ્રદ્ધાન-શ્રવિયદે મોધ
પામેશ.

દેવસાગોદ્ધિ. ત્રિ (દર્શનગોદ્ધિ) દર્શન મો-
હનીય કર્મના ક્ષયાપશમથી તત્ત્વ શ્રદ્ધાન
પામનાર

દેવસાગમેદગી સ્ત્રી (દર્શનમેદિની) દર્શન -
સમકિર્તન મેદનાર્થે વિકથા

દેવસાગમોહગિજ્ઞ. ન૦ (દર્શનમોહનીય) દર્શન -
સમ્યક્ત્વમા મુદ્ધાવનાર મોહનીય કર્મની
પ્રકૃતિ, સમ્યક્ત્વમોહનીય મિથ્યાત્વમોહનીય
અને મિશ્રમોહનીય એ ત્રણ પ્રકૃતિ.

દેવસાગલોગ પું (દર્શનલોક) સમ્યક્ત્વદિ
દર્શનરૂપ લોક

દેવસાગાલયગણ. પું (દર્શનલયાલય) ગ્રંથે
દર્શન-સમ્યક્ત્વ વચ્ચે ઇન્નિહય વગર.

દેવસાગવિસંવાયણાગ્રામ પું (દર્શનવિસંવાદના-
ગ્રામ) સમકિત પરત્વે ખાટો વિખવાદ
કરવો તે, દર્શનાવરણીય કર્મ આધવાનો
એક હેતુ.

દેવસાગસાવગ } પું (દર્શનસાવક) શ્રાવકની
દેવસાગસાવધ } ૧૧ પડિમા પૈશી
પહેલી પડિમા આદરનાર શ્રાવક કે જે
એક માસ સુધી શકાદિ રહિત નિર્મળ
સમકિતનું પાલન કરે.

દેવસાગાચાર. પું (દર્શનાચાર) દર્શન-સમકિતનો
આદ પ્રકારનો આચાર; ૧ તત્ત્વમાં નિઃ-
શંકપણું; ૨ અતત્ત્વને પ્રહણ કરવાની

અનિચ્છા, ૩ કરણીતા કૃપાની અસહિષ્ણતા-
અસહેદ, ૪ દષ્ટિનો અવ્યામોહ, ૫ શક્તિનું
અગોપવત્તું, ૬ પડનાને સ્થિર કરવો, ૭
સાધર્મિ પ્રત્યે વત્સલભાવ રાખવો અને
૮ ધર્મની પ્રભાવના કરવી.

દેવસાગાય. પું (દર્શનગાય) દર્શન રૂપ આ-
ત્મા; આત્માનો છંદ પ્રકાર.

દેવસાગાયાર પું (કર્મગાયાર) જુઓ " દેવ-
સાગાયાર " શબ્દ.

દેવસાગાવરણ. ન૦ (દર્શનાવરણ) આત્માની
દર્શન શક્તિને દબાવનાર કર્મ. કર્મના
આદ પ્રકારમાનો બીજો પ્રકાર.

દેવસાગાવરણિજ્ઞ ન૦ (દર્શનાવરણીય) દર્શના-
વરણીય કર્મ, આદ કર્મમાંનું બીજું.

દેવસિગિ. ત્રિ (દર્શનિ) દર્શની, દર્શનવાળો.
(૨) તત્ત્વમાં શ્રદ્ધાવાળો.

દેવસિગિદ્ધ. પું (દર્શનિન્દ્ર) ક્ષાયિક સમકિતનો
ધણી.

દેવસિગિજ્ઞ } ત્રિ (દર્શનીય) દર્શન કરવા
દેવસિગિય. } યાગ્ય.

દેવસિગિયા. ત્રિ (દર્શનિકા) દર્શન, અવલોકન.

દેવસિ ત્રિ (દર્શન) જોનાર; અવલોકન
કરનાર

દેવસિય. ત્રિ (દર્શિત) દેખાડલ.

દેવસલ. ન૦ (દાક્ષ્ય) દક્ષતા, આતુરી;
આચારી

દેવસલ. ત્રિ (દલ) ચતુર, શુદ્ધિવાન; નિપુણ.
(૨) ઉત્તર તરફના ભવનપતિ ઇંદ્રની
પાયદળ સેનાનો ઉપરી

દેવસલા. સ્ત્રી (દ્રાક્ષા) દ્રાક્ષ-દરાખ.

દેવસિલણ. પું (દક્ષિણ , સર્વ સ્ત્રીઓમા
સરખો રાગ રાખનાર નાયકનો એક
પ્રકાર (૨) દક્ષિણ દેશ-વિભાગ.

દેવસિલણકૂલ. } ત્રિ (દક્ષિણકૂલ) ગંગાને
દેવસિલણકૂલ. } દક્ષિણ કાંઠે ૪ રહેનાર
નાપસ; નાપસની એક જાત.

દક્ષિણાધરહ. પું (દક્ષિણાધરહ) દક્ષિણા-

ધરહ, ભરતક્ષત્રનુ દક્ષિણાર્ધ

દક્ષિણાત. ત્રિં (દક્ષિણાત) દક્ષિણ દિ.

શામા રહેનાર. (અનુરકુમાર આદિ).

દક્ષિણા. સ્ત્રી (દક્ષિણ) દક્ષિણા; દાન.

દક્ષિણાવહ. ત્રિં (દક્ષિણાવહ) એ નામનો એક દેશ.

દક્ષિણિહ. ત્રિં (દક્ષિણાન્ય) દક્ષિણ દિશાનુ

દક્ષિણેય. પું (દક્ષિણેય) નાન લેનાર

દક્ષિણા } નં (દક્ષિણ) હડાયાળુ,
દક્ષિણ. } આતુરી, અનુરાધ.

દક્ષુ. ત્રિં (દક્ષ) અનુર, નિપુણ.

દક્ષુ ત્રિં (દક્ષ) દેખનાર, સર્વજ્ઞ.

દક્ષુ. ત્રિં (દક્ષ) જોયેલ, (૨) પું (દક્ષ) નદેય; સર્વજ્ઞ

દગ નં (દગ) પાણી (૨) એ નામનો ૩૩ મો ગ્રહ (૩) રક્ષ્ટિક, કાટક.

દગમ્ભ પું (દગમ્ભ) અગ્ર, વાદળાં

દગનુંડ. પું (દગનુંડ) પક્ષિ વિશેષ.

દગપંચવર્ણ. પું (દગપંચવર્ણ) ૧૮ ગ્રહમાંના ૩૬ મો ગ્રહ

દગપદ્મય. પું (દગપદ્મ) સુર્યાભવાસી દેવ-નાઓના વનખડમાંનો રક્ષ્ટિકમય કોડા પર્વત.

દગપહ. પું (દગપહ) પાણી ભરવાનાં માર્ગ.

દગપાસાય. પું (દગપાસાય) ગંગામહેલ. (૨) રક્ષ્ટિક રત્નનો બનાવેલો મહેલ

દગપિપ્પલી. સ્ત્રી (દગપિપ્પલી) એ નામનો એક ક્ષીરી વનસ્પતિ

દગમ્ભવ } નં (દગમ્ભવ) પાણીઆડ.

દગમાસ પું (દગમાસ) વેલધર નામરાગનો એક આવાસ પર્વત

દગમંચગ. પું (દગમંચગ) રક્ષ્ટિક રત્નનોમય.

દગમંડગ નં (દગમંડગ) સુર્યાભ દેવતાના વનખડમાંનો કોડા મડપ.

દગમંડવ. પું (દગમંડવ) ગંભા પાણી ઝરે છે એવો માડવો. (૨) રક્ષ્ટિક રત્નનો બનાવેલો માડવો.

દગમ્ભ. પું (દગમંભ) પાણીનો માર્ગ.

દગમંદ્રિયા સ્ત્રી (દગમંદ્રિકા) સચિત પાણી સહિત કાદવ, દીલો કીચડ. (૨) પાણી અને માટીના સંયોગનુ પિત્તાન; જમીન અને પાણી પીછાનવાની કળા, ૭૨

દગમંદ્રિયામાંની ૧૫મી કળા

દગમલ. નં (દગમલ) મેલ સહિત પાણી, મેલુ-ગદું પાણી

દગમાલગ પું (દગમાલક) સુર્યાભ દેવતાનુ એક કોડાસ્થાન

દગરક્ષસ પું (દગરક્ષસ) ગજચર વિશેષ

દગરય. પું નં (દગરય) પાણીનુ મિદુ-રગડળ.

દગરયય. નં (દગરજન) પાણીના શીય.

દગલેષ પું (દગલેષ) નાભિ પ્રમાણ પાણીમા ઉતરતુ તે.

દગવરાણ. પું (દગવર્ણ) ૩૪ મો મહાગ્રહ

દગવાર પું (દગવાર) નાનો ધડો.

દગવારક. } પું (દગવારક) પાણીનો

દગવારય. } નાનો ધડો

દગવીણિયા. સ્ત્રી (દગવીણિકા) પાણીનો ધારીઓ

દગસીમ. પું (દગસીમ) મનશિષાક નામના વેલધર નામરાગનો આવાસ પર્વત.

દગસંચરિષ. પું (દગસંચરિક) સાખ્ય-મતના અનુયાયી કે જે પાણી ઢોળનારા તર્કીકે પ્રસિદ્ધ હતા; જળના શીકારી.

દગામાસ. પું (દગામાસ) જુઓ “ દગ-ભાસ ” શબ્દ.

દગોવવ. પું (દગોવવ) સંકેદ કાઢતી એક વનત.

વચ્ચ. ત્રિં (વચ) દક્ષ; ચતુર; નિપુણ.

વટ. ત્રિં (વટ) દેખેલ.

વટ. ત્રિં (વટ) ડંભેલ; કરડેલ.

વટાર. ત્રિં (વટ) જોનાર; પ્રેક્ષક.

વટુમણ. ત્રિં (વટુમણ) જોવાની ઇચ્છાવાળો

વટુ ત્રિં (વચ) બોલેલ, દાખેલ.

વટ ત્રિં (વટ) દડ; સ્થિર; નિશ્ચય. મ-
ગ્યુત. (૨) મમથ. (૩) અનિ નિમિત્ત,
પ્રમા

વટકેડ. પુ (વટકેડ) ઔરવન ક્ષેત્રમાં થ-
નાર આદમ તીર્થકરનું નામ.

વટગોમિ પુ (વટગોમિ) આવીમમાં નેમનાથ
તીર્થકરના બાપનું નામ

વટધણ. પુ (વટધણ) જંગમડાપના ભરત
ક્ષેત્રમાં થનાર આદમ કુલકર (૨)
જંગમડાપના ઔરવન ક્ષેત્રમાં થનાર સા-
નમાં કુલકર.

વટનેમિ. પુ (વટનેમિ) અતગચ્છત્રના આથા
વર્ગના દશમાં અધ્યયનનું નામ. (૨)
તેમનાથ પ્રભુના બાપ.

વટપદરાણ. પુ (વટપદરાણ) સુધાંબ દેવતાના
આવતાભવનું નામ (૨) અચ્ચ સન્યા-
સીના આવના ત્રીજા ભવનું નામ. (૩)
નાશાળાના છવનું નામ. (૪) એ નામનો
એક શ્રાવક (૫) ત્રિં પ્રતિજ્ઞામાં દડ
રહેનાર.

વટપ્પહારિ. ત્રિં (વટપ્પહારિ) મગ્યુત
પ્રદાર કરનાર (૨) પું એક જ્ઞેન મુનિ
કે જ્ઞેઓ પ્રથમ ચોરોના નાચક હતા
પાળખથી દીક્ષા લઈ મોક્ષે ગયા.

વટરહ પુ (વટરહ) દશમાં તીર્થકર સીતળ
નાથના પિતાનું નામ. (૨) એ નામના ગત
અવસર્પિણીના આદમ કુલકર.

વટરહા. ત્રિં (વટરહા) વાણવ્યવરના ઈન્દ્રી
પદરાણીની બાલ પરિપદ. (૨) બપન-

પતિના ઈન્દ્રના લોકપાળની દેવીની બાલ
પરિપદ.

વટાડ. પુ (વટાડ) જંગમડાપના ભરતક્ષ-
ત્રમાં થનાર પાસમાં તીર્થકરના પૂર્વભવન
નામ. (૨) ભરતખડના એક બાપી
કુલકર.

વટાડલ પુ (વટાડલ) એ નામનો એક
માણસ.

વટુય. પુ (વટુય) રાક્ષસ.

વચ. ત્રિં (વચ) આવેલું; દાખેલું. (૨)
નં દન. આપવું તે. (૩) ત્રિં જોડેલ;
સ્થાપેલ. (૪) પું બાળવર્ષમાં થત
ગંધ સાનમાં વામુદેવ. (૫) જંગમડાપના
ભરતક્ષત્રમાં આવતી ઉત્સર્પિણીમાં થનાર
પાસમાં કુલકર. (૬) વિપાકચત્રના નવમાં
અધ્યયનમાં ઉદાહરણ આપેલ દેવદત્તનો
પિતા. (૭) પુષ્પિકાસૂત્રના સાનમાં અ-
ધ્યયનનું નામ. (૮) ગમ ચોવીસીના
૮ માં તીર્થકર

વત્તિ ત્રિં (વત્તિ) અન્ન કે પાણીના
દાન-ધાર, એક વખતમાં વેંટલું દાન
આપી શકાય તે

વત્તિય પુ (વત્તિય) આદાર પાળાનો
દાનનો અભિગ્રહ ધારણ કરનાર
(સાધુ).

વત્તેમણા ત્રિં (વત્તેમણા) ઉત્પાદ આદિ
એવાના દોપની તપાસ કરવી તે.

વહર. ત્રિં (વહર) મગ્યુત, દડ. (૨) નં
વાલ વિશેષ. (૩) આપો મારવો તે;
અપેટાનો એક પ્રકાર (૪) દાદરો; નિ-
સરણી (૫) પું એક વર્તન. (૬) દેડ
કાતી માફક પગ પગડના. (૭)
વચનનો આડઅર. (૮) દક્ષિણમાં દંડર
નામના પદાડ ઉપરનું ચન્દન. (૯) આ-
ધાન; પ્રકાર.

વહરણ. પુ. } (વર્ધક) પગથી ૨૨ ૨૨
વહરણ. ન. } એવો અવાજ કરેલો તે
(૨) એક જાતનું વાગિત્ર (૩) વામજનુ
માં આધવાનો લુગડાનો કટકો.

વહરિયા. સ્ત્રી. (વર્ધિકા) વાઘ-વાગિત્ર વિ-
ગેય. (૨) પ્રધાર; આધાત.

વહુ પુ. (વહુ) શાધર; ચામડીનો એક રોગ.

વહુ. પુ. (વહુ) ફેડકો. (૨) એ નામનો
એક પર્વત (૩) રાહુનું અપરનામ (૪)
ચામડાથી મોટું આંધલ કાગસ. (૫) કુડી
આદિ ભાજનનું મુખ (૬) દેડકાના ભ-
વમાથી દહુરાવનસક વિમાનમાં ઉત્પન્ન
થયેલ દેવ (૭) પાચમા દેવલોકના ઇન્દ્રનું
ચિહ્ન

વહુવેલ પુ. (વહુવેલ) પાંદડા દેવલોકના
એક દેવતા.

વહુવર્ધિમય ન. (વર્ધવનમય) એ નામનું
પાંદડા દેવલોકનું એક વિમાન

વહુરી સ્ત્રી. (વર્ધરી) ફેડકો

વહુ. ત્રિ. (વહુ) અગેલ.

વહિ. ન. (વહિ) દહીં.

વહિઘણા. ન. (વહિઘન) 'મગ'નું જનમેલુ-
કડાનું થયેલ દહીં.

વહિફોલ્લક. સ્ત્રી. (વહિફોલ્લકી) 'વન'પતિ
વિશેષ.

વહિમુહ. ન. (વહિમુહ) નદીશરદાપના
અજળ પર્વતની વાવડી સ્વચ્છતા પર્વતનું
નામ.

વહિવરણ. પુ. (વહિવર્ણ) વૃક્ષ વિશેષ.

વપ્. પુ. (વર્ષ) આલકાર. ગર્વ (૨) કૃષ્ટતા

વપ્. પુ. ન. (વર્ણ) અરીસા; આયતો.
(૨) આદિ મગગિહમાનો એક. (૩) ત્રિ.
દર્પણક.

વપ્. પુ. ન. (વર્ણક) અરીસા પકડવાનો
હાથો.

વપ્. ત્રિ. (વર્ણીય) 'મગ' આપી
ઉત્સાહ શક્તિને પુષ્ટ કરનાર, જહરાગિ
પ્રદીપ કરનાર (૨) ન. જેથી કામ
ઉત્પન્ન થાય એવું એક પ્રકારનું મર્દન.

વપ્. ત્રિ. (વર્ણી) ગર્વી, અલકારી.

વપ્. ત્રિ. (વર્ણ) ગર્વિષ્ઠ.

વપ્. પુ. (વર્ષ) દાભડા. એક જાતનું ખાંડ

વપ્. ન. (વર્ષકુળ) દાભડા.

વપ્. પુ. (વર્ષકુળ) દર્શક-સર્પની
જૂથોએ જાત

વપ્. પુ. (વર્ષક) મગ સહિત દાભડા
હાંડ

વપ્. સંધારણ ન. (વર્ષમન્થક) દાભડાની
પધારી

વર્મિયાયા પુ. (વર્મિયાયન) ચિત્રા નક્ષત્રનું
ગાત્ર

વર્મ પુ. (વર્મ) ઇન્દ્રિય દમન, 'આલ્પ'ત્વનો
નિરોધ. (૨) દમન, નિઝલ.

વર્મ. ત્રિ. (વર્મક) રાક. ભિખારી (૨)
દરિદ્ર

વર્મગ્રામ. પુ. (વર્મગ્રામ) શિશુપાળ રાજાના
આપનું નામ, એટલે દેશના રાજા.

વર્મ. ન. (વર્મન) દમન કરેલું તે; પશુ
આદિને પાડવા તે. (૨) વૃક્ષની એક
જાત.

વર્મ. પુ. (વર્મનક) વૃક્ષની એક જાત
વર્મ. ત્રિ. (વર્મન) એક જાતનું ગન્ધ
દ્રવ્ય.

વર્મ. સ્ત્રી. (વર્મના) એક જાતનું ગન્ધ
દ્રવ્ય.

વર્મદંત. પુ. (વર્મદંત) એ નામનો હસ્તિ-
શીર્ષકપુરનો એક રાજા. (૨) એક
ઘેન મુનિ.

વર્મિ. ત્રિ. (વર્મિન) ઇન્દ્રિય નિઝલ કરનાર,
જિતેન્દ્રિય.

વર્મિય. ત્રિ. (વર્મિત) દમન કરેલ; નિઝલ
કરેલ.

દમિલ પુ० (દ્રવિડ) એ નામનો એક ભ-
રતખડમાંનો દેશ. (૨) પુ० સ્ત્રી०
ને દેશના રહેવાસી.

દમિલા } સ્ત્રી० (દ્રવિડ) દ્રવિડ દેશમાં
દમિલી. } ઉત્પન્ન થયેલ દાસી.

દમીમ્બર. પુ० (દમીશ્વર) જિનેદ્રિયમા
અગ્રેસર.

દમ્મ ત્રિ० (દમ્મ) દમન કરવા યોગ્ય

દય. ન० (દક) પાણી, જળ

દય. ત્રિ० (દય) આપનાર

દયમીમ્ પુ० (દકમીમ્) જનન સમુદ્ભા
રહેલ એક આવાસ પર્વત

દયા. સ્ત્રી० (દયા) દયા, દૃષ્ટિ. (૨) છવ
રક્ષા

દયાલુ. ત્રિ० (દયાલુ) દયાળુ. દયાવાન

દર. ત્રિ० () અર્ધુ (૨) થોડું

દરમ્મગિજ્ઞ. ત્રિ० (દર્શનીય) દર્શન કરવા
યોગ્ય.

દરમિય. ત્રિ० (દર્શિત) દેખાડેલ.

દરિદ્ર ત્રિ० (દરિદ્ર) દરિદ્ર; ગરીબ; નિધન.

દરિય ત્રિ० (દ્રમ) ગર્વિષ્ટ, ગર્વયુક્ત.

દગિય. ત્રિ० (દીર્ઘ) ફાડેલ; વિદરેલ.

દરિસણ ન० (દર્શન) સમકિત. (૨) આ-
ગમ. (૩) સવેદન. (૪) પ્રકાશનુ. પ્રગટ
કરવું. (૫) તાકત (૬) દર્શન-મન.

દરિસણાવરગિજ્ઞ. } ન० (દર્શનાવરણીય)
દરિસણાવરણીય. } આત્માના દર્શન યુગ્મનું
આચ્છાદન કરનાર આઠ કર્મમાંનું બીજું
કર્મ.

દરિસણિજ્ઞ } ત્રિ० (દર્શનીય) જોવા
દરિમિતિય } યોગ્ય.

દરિસાવણ. ન० (દર્શન) દર્શન; સાક્ષાત્કાર.

દરિસિ ત્રિ० (દર્શિન) સર્વદર્શી.

દરી સ્ત્રી० (દરી) પર્વતની ગુફા. (૨) ઉદર
આદ્યાએ કરેલી નાની ખાડ.

દલ. ન० (દલ) પત્ર; પાંદડાં. (૨) ભાગ;

ખડ. (૩) સમૂહ, જગ્થો (૪) કર્મના દ-
સીયા. કર્મના આયુનો જગ્થો. (૫) ઉ-
પાદાન કારણ.

દલિય. ન० (દલિક) વિભાગ; અવયવ વિ-
શેષ. (૨) કર્મના પરમાણુ. (૩) વસ્તુ-
પદાર્થ.

દલ. પુ० (દલ) કીડ; ગમ્મન. (૨) પાણી
વગેરે પ્રવાહી. (૩) વેગ (૪) સંયમ;
વિરતિ (૫) રસીલી ચીજ.

દલ. પુ० (દલ) દાવાનાળ; વગનો અર્થ.

દલકર ત્રિ० (દલકર) હાન્યકારક.

દલકારી સ્ત્રી० (દલકારિણી) હાસી-ગમ્મન
કરનારી (ભાષા)

દલમિ. પુ० (દલામિ) દાવાનાળ

દલમિદાવગયા. સ્ત્રી० (દલામિદાવન) સાતમા
ઉત્તરભાગ પરિભાગ પ્રતનો ૧૩ મો કર્મા-
દાન રૂપ અનિચાર. કુચર વગેરેને સળ-
ગાવવા ને.

દલણ. ન० (દલન) વાદન.

દલદલ. જ્ઞ० () 'દલ દલ' કરના
આલનુ ને

દલદલચારિ. ત્રિ० () દલ દલ
એવો અવાજ કરતા ઉતાવળે ચાલનાર
સાધુ, અસમાધિનુ પ્રથમ સ્થાન મેવનાર

દલદલસ્સ. જ્ઞ० () ઉતાવળે
ઉતાવળે

દલર. પુ० () રબળુ. દોરડું

દલરગ પુ० () દોરડું.

દલરિયા. સ્ત્રી० () નાની રસ્સી

દલમીલ ત્રિ० (દલમીલ) જલદી જલદી
ભાષણ કરનાર

દલિડ પુ० (દલિડ) એ નામનો એક અ-
નાય દેશ

દલિડી. સ્ત્રી० (દાલિડી) ક્ષિપિ વિશેષ.

દલિણ. ન० (દલિણ) ધન; સંપત્તિ.

દલિય. ત્રિ० (દલિય) ભીંજાયેલી; દ્રવયુક્ત.

दक्षिण पु० (दक्षिण) सप्तमी. (२) मोक्ष
न्यायाने योग्य, लक्ष्य. (३) नृप आदि
द्रव्यसमुदाय; जीव.

दक्षिण. पु० न० (दक्षिण) द्रव्य, भूतपञ्च.
(२) धन; संपत्ति. (३) त्रि० लक्ष्य, भु-
क्तिने योग्य. (४) सुन्दर, शुद्ध. (५) राग
द्रव्यार्थी रसित; वीतराग.

दक्षिणायामोऽङ्गो पु० (दक्षिणायामो) पदार्थ
विचार.

दक्षिणायाम. पु० (दक्षिणायाम) द्रव्यान्मा, आ-
त्मद्रव्य

दक्षिण वि० (दक्षिण) द्रविड देशवासी. (२)
पु० देश विशेष

दक्षिणस्थित्य पु० (दक्षिणस्थित्य) वनस्पति
विशेष.

दक्ष. न० (दक्ष) गुण अने पर्यायनु आश्रय
भूत अने भावि पर्यायनु कारण पञ्च-
तार्थ; धर्मास्तिताय आदि ७ द्रव्य. (२)
कर्मदण्ड, कर्मना दक्षिणा.

दक्षिणद्विष्ट. पु० (दक्षिणद्विष्ट) द्रव्यार्थिकतय,
द्रव्यनी अपेक्षा लगाडी विचार करवा ते.

दक्षिणस्थ. पु० (दक्षिणस्थ) द्रव्यस्त्व-
भाव विना स्तुतिना उच्चार भाव करवा ते.

दक्षिणदेव. पु० (दक्षिणदेव) आपना लवभा
देवपक्षे धनार भन्याय अने निर्यय.

दक्षिणपुरिस. पु० (दक्षिणपुरिस) पुरीषभाव रसित,
द्रव्यभावे करी पुरीष.

दक्षिणबंध पु० (दक्षिणबंध) द्रव्यबंध, रनेद
या रनेष्टुथी भाषनु ते.

दक्षिणमण. न० (दक्षिणमण) आयोगनी स-
हायार्थी ज्ञाने ग्रहण करेव विना-विचारणा
प्रवृत्ति करावना भनोवर्ण्युतो द्रव्यसमूह.

दक्षिणलिङ्ग. न० (दक्षिणलिङ्ग) दृश्य व्यवहार;
अहारना वेप.

दक्षिणलेखा. स्त्री० (दक्षिणलेखा) द्रव्य लेखा;
दृष्ट्यादि ७ लेखानु द्रव्य. (२) शरीर

आदि पौद्गलिक पञ्चुतो ३५, रंग.

दक्षिणलोक. पु० (दक्षिणलोक) धर्मास्ति ता
दक्षिणलोक. पु० (दक्षिणलोक) धर्मास्ति ता

दक्षिणसंसार. पु० (दक्षिणसंसार) ज्ञान पुद्गल
३५ द्रव्यनु भ्रमण ते द्रव्य संसार.

दक्षिणसुय न० (दक्षिणसुय) द्रव्यश्रुत, भाव-
श्रुतना कारणरूप शब्द समूह; आचार्य
आदि शास्त्र.

दक्षिणसोय पु० (दक्षिणसोय) शरीरशैत्य,
अहारनी पवित्रता

दक्षिणहलिया. स्त्री० (दक्षिणहलिया) ओ नामनी
अने वनस्पति

दक्षिणहंसा. स्त्री० (दक्षिणहंसा) उच्चारनादि
निमित्ते भध. धी, तत्र पत्रे होमयानी
विद्या, ४८ विद्यामानी ओक.

दक्षिणद. पु० (दक्षिणद) ते शरीर लविष्यभा
धननु सामर्थ्य मंगलनार छे अथवा
अनकागमा न्हेछे मंगल्यु छे वर्तमानभा
छे. भाव रसित छे ते शरीरने आगमनी
अपेक्षासे द्रव्य कहेवाय

दक्षिणद्विष्ट पु० (दक्षिणद्विष्ट) ज्ञान, नाक,
आप आदि निरुति अने उपकरण ३५
द्रव्य धीन्द्रिय, स्थूल धीन्द्रिय.

दक्षिणकर् पु० (दक्षिणकर्) ओक जननो सर्.

दक्षिणी. स्त्री० (दक्षिणी) कृष्णी, आटवो. (२)
आ नामनी ओक वनस्पति, काष्णीज;
पुलकाष्णी.

दक्षिणीधर. पु० (दक्षिणीधर) ओक जननो
दक्षिणीधर. पु० (दक्षिणीधर) ओक जननो

दक्षिणयणा. स्त्री० (दक्षिणयणा) द्रव्य पदवे
कापनु ते.

दक्षिणागाहणा. स्त्री० (दक्षिणागाहणा) द्रव्य आश्री
अवगाहना-उच्चार.

दक्षिणोभोयरिया. स्त्री० (दक्षिणोभोयरिया) आन-
पाननां के पहेरवा ओढवानां द्रव्या
पटाडवा ते; द्रव्य उल्लाहरीना ओक प्रकार.

ક્સ. ત્રિ० (ક્સ) દશ. ૧૦. દશની સખ્યા.

ક્સચ્છદ્ર ત્રિ० (ક્સાષ્ટ) ૧૮, અદાર

ક્સંગ પુ० (ક્સંગ) દશ જેના અગ-અવયવો છે એવું મુખ્ય મેળવનાર જીવ, દશાંગી મુખ્ય પ્રાપ્ત કરનાર.

ક્સક. ન० (ક્સક) દશકેશ દશનો થાક.

ક્સકાલિય ન० (ક્સકાલિક) દશકાલિક નામનું મૂળ સૂત્ર.

ક્સગુણ. ત્રિ० (ક્સગુણ) દશમણી.

ક્સગુણિય. ત્રિ० (ક્સગુણિત) દશ ગણીય, દશગણ્ય.

ક્સદ્ધ ત્રિ० (ક્સાદ્ધ) અદાર. ૧૮.

ક્સણ પુ० (ક્સણ) દાન.

ક્સણ. પુ० (ક્સણ) એ નામનો એક દેશ

ક્સણપુર. ન० (ક્સણપુર) એ નામનું એક નગર

ક્સક્સમિયા. સ્ત્રી० (ક્સક્સમિકા) દશ દશક-ના દિવસનું અભિગ્રહ-તપ, જેમાં એકેક દિવસે અથવા દશ દશ દિવસે એકેક દાન અન્નપાણીની વધારના એક દાનથી દશ દાન મુધી અન્ન પાણીની વધારકાય છે.

ક્સદ્ધ. પુ० ન० (ક્સદ્ધ) દશનું અધ; પાત્ર. ૫.

ક્સદ્ધવચણ. ત્રિ० (ક્સદ્ધવચણ) પાત્ર રમનું, પચરંગી.

ક્સધણ. પુ० (ક્સધણ) જન્મદોષના એવંત ક્ષેત્રમાં આવતી ઉત્સર્પિણીમાં થનાર હાડા કુલકર. (૨) ભરતક્ષેત્રની આવતી ઉત્સર્પિણીના ૧૦ માં કુલકર.

ક્સન. પુ (ક્સન) દાન.

ક્સન. પુ० (ક્સાનો) જુઓ “ક્સણ” શબ્દ

ક્સનમદ્ધ. પું० (ક્સાનમદ્ધ) દશાણ્વ દેસનો રાગ.

ક્સપુર. ન० (ક્સપુર) દશપુર નામનું નગર.

ક જેમાં ગાંધામાદેલ નિહવ થયા.

ક્સપુલ્લિ. ત્રિ० (ક્સપુલ્લિ) દશ પૂર્વ-પ્રથેના અભ્યાસી.

ક્સમ ત્રિ० (ક્સમ) દશમાં-મી-મુ. (૨) ન० ચાર ઉપવાસ.

ક્સમમત્ત. ન० (ક્સમમત્ત) ચાર ઉપવાસ લેવા કરવા તે.

ક્સમમત્તિય. પુ० (ક્સમમત્તિક) ચાર ઉપવાસવાળો.

ક્સમા. } સ્ત્રી० (ક્સમા) દશમ, પદ્મની
ક્સમી } ૧૦ માં નિધિ.

ક્સમુદા સ્ત્રી० (ક્સમુદા) આગળામાં પહેરવાનું આભરણ

ક્સમુદિયાણતક. } પુ० (ક્સમુદિકાનતક)
ક્સમુદિયાણતય. } આગળામાં પહેરવાનું એક આભરણ.

ક્સરત્તિશ્વડિયા. સ્ત્રી० (ક્સરાત્તિશ્વડિયા) કુળાચાર પ્રમાણે દશ દિવસ મુધી પુત્ર પુત્રીનો જન્મ મહોત્સવ કરવો તે.

ક્સરહ. પુ० (ક્સરથ) ચાલુ અવસર્પિણીના આદમાં અગદેવ તથા વામુદેવ; રામ કલ્પમાળના પિતા, દશરથ રાગ. (૨) એ નામના ચાલુ અવસર્પિણીના હમાં કુલકર. (૩) એક કુમારનું નામ (૪) ચન્દ્રદશા સૂત્રના પ્રથમ અધ્યયનનું નામ

ક્સચિહ. ત્રિ० (ક્સચિહ) દશ પ્રકારનું.

ક્સવેચાલિય ન० (ક્સવેચાલિક) એ નામનું ૨૬ ઉકાલિક સૂત્રમાંનું પહેલું.

ક્સસય ન० (ક્સસત) દશરની સખ્યા.

ક્સહા. ઘ० (ક્સહા) દશ પ્રકારનું.

ક્સા. સ્ત્રી० (ક્સા) દશા, સ્થિતિ; અવસ્થા. (૨) દસ પ્રકારના અધિકારવાળું એક

કાલિક સૂત્ર (૩) સૂત્રના અથવા ઉત્તરના નાના તે પાતળા દોરા.

વસ્ત્રાકવ્યવહાર. પુ. (વસ્ત્રાકવ્યવહાર)
દશાશ્રુતરક ધના દશ, યુદ્ધકલ્પનાં ૭
અને વ્યવહાર સૂત્રના દશ અધ્યયન-સંવ
મળીને છીસ અધ્યયન.

વસ્ત્રાકવ્યવહારધર પુ. (વસ્ત્રાકવ્યવહારધર)
દશાશ્રુત, અલ્પકલ્પ અને વ્યવહાર સૂત્રના
ધરનાર.

વસ્ત્રાર. પુ. (વસ્ત્રાર) સમુદ્રવિજય વગેરે દશ
આદિ. લોકોમાં અર્ધ-સાયક હોવાથી
દશાર્ધ કહેવાય છ (૨) વામુદેવ, શ્રીકૃષ્ણ.
(૩) વામુદેવનું કુટુંબ.

વસ્ત્રારંગિયા. સ્ત્રી. (વસ્ત્રારંગિકા) રંગમાં
દશાર્ધનો અધિકાર છે એવો ગ્રન્થ.

વસ્ત્રારિય. ત્રિ. (વસ્ત્રારિક) દશ દિવસ
સમય.

વસ્ત્રારિયા. સ્ત્રી. (વસ્ત્રારિકા) દશ દિવસ
પર્યંત થતી પુત્રની જન્મક્રિયા.

વસ્ત્રી સ્ત્રી. (વસ્ત્રી) વસ્ત્રોના છોડા કે ૧૪
ભાગ વણ્યા વગરનો હોય તે

વસ્ત્રુગ } પુ. (વસ્ત્રુગ) આર. તરહર
વસ્ત્રુય. }

વસ્ત્રુ. પુ. (વસ્ત્રુ) આર

વહ. ત્રિ. (વહાન) દશ, ૧૦

વહ. પુ. (વહ) પાણીનો કોડા ગરો. ૬૫.
(૨) એ નામનો એક દોષ અને એક
સમુદ્ર. (૩) એ નામની એક વેદ

વહણ. ન. (વહન) આગનું, બસ્ત્ર કરતું.
(૨) એ નામનો કૃતિકા નક્ષત્રનો દેવતા.
(૩) પુ. અગ્નિ; વહિ.

વહણય. ત્રિ. (વહનક) દાહ કરનાર.

વહફુલ્લિયા. સ્ત્રી. (વહફુલ્લિકા) એ નામની
એક વેદ.

વહર્વહ. સ્ત્રી. } (વહર્વહ) મદાવિદ્વહની
વહર્વહી. } આર અનર નદીમાંની
એક; કચ્છમાં પતીવિજય અને આવને-
વિજય વચ્ચેની નદી.

વહર્વહ સ્ત્રી. (વહર્વહ) આર અનર નદી-
માંની એક.

વહર્વહકુંડ ન. (વહર્વહકુંડ) વહર્વહની
નદીનો કુંડ.

વહિ ન. (વહિ) વહી.

વહિકામુય. પુ. (વહિકામુક) એ નામની
એક વનસ્પતિ.

વહિવણ. પુ. (વહિવણ) વહીનો પિય; કઠણ
ગમનનું વહી

વહિમુહ. પુ. (વહિમુહ) એક પર્વતનું નામ.
વહિમુહ નામનો દેવ

વહિય ત્રિ. (વહિ) તપાવેલ

વહિવચ્ચા પુ. (વહિવચ્ચ) એ નામનું એક
ઝાડ (૨) કીપકુમાર દેવતાનું ચૈત્યવૃક્ષ
(૩) ૧૫ માં તીર્થકરનું ચૈત્યવૃક્ષ

વહિવામુયા. સ્ત્રી. (વહિવામુકા) એ નામની
એક વનસ્પતિ

વામ્ર. ન. (વામ્ર) કન્યાને પરણ્યાબાદ પછી
આપવાની વસ્તુ, દાદ, ક્રિયાવર

વાહય પુ. (વાહિક) જાણના, જાણના.
કુટુંબી

વાહય ત્રિ. (વાહિ) દેખાડેલ. અનાવેલ

વાહ. સ્ત્રી. (વાહી) દેનારી, દાનાર સ્ત્રી.

વાઝોયરિય ત્રિ. (વાઝોયરિક) વાઝોયર
ગેલવાળા

વાક્લમ. પુ. (વાક્લમ) પાણીનો
ઝગસો.

વાકુંમ પુ. (વાકુંમ) પાણીનો ઘડા

વાહિમ પુ. (વાહિમ) દાડમનું ઝાડ દાડમી.
(૨) ૧૦ તેનું ફળ; દાડમ

વાહ. ત્રિ. (વાહ) દાહથી કાઢી જાનાર
પાણી-સિદ વગેરે.

વાહા. સ્ત્રી. (વાહા) દાદ

વાહિ ત્રિ. (વાહિ) મદવાળા. (૨) પું.
હિસક પથુ.

દાહિંગાલિ સ્ત્રી૦ (દાહિંગાલિ) જેનું પડિ-
સેલ્યું બરાબર ન થઈ શકે એવું બ્રાહ્મણને
પહેરવા યોગ્ય એક વસ્ત્ર. (૨) દાહીની
પડિત.

દાહિયા સ્ત્રી૦ () દાહી મુઝી

દાહ. પુ૦ ન૦ (દાન) દાન, ત્યાગ.

દાહ્યંતરાય ન૦ (દાહ્યંતરાય) દાન દેતાં અન-
નય પાડવાથી આંધણ અતૈરાય ડમની
એક પ્રકૃતિ કે જેને લીધે પાંત દાન
આપી શક નથી

દાહમય. ત્રિ૦ (દાહમય) જેમાં દાન દેવું
મુખ્ય ધર્મ છે તે. એક પ્રકારની નેવી
પ્રવચના

દાહાવ પુ૦ (દાહાવ) બરાબરની એક ગાન.
દાનન અનુર.

દાહાવિંદ. પુ૦ (દાહવેન્દ્ર) અમરેન્દ આદિ દા-
નવના પ્રિંડ

દાહામા સ્ત્રી૦ (દાહમયા) જેમાં મુખ્ય કન્ય
દાન છે એવી પ્રવચના-પીઠા

દાહિં અ૦ (દાહીમ) અત્યાર, હમણા.

દાનાર. ત્રિ૦ (દાન) દાન કરનાર દાનાર.

દાન. ન૦ (દાન) બુદ્ધિ " દાન " શબ્દ

દામ. ન૦ (દામન) પુણી માળા (૦)
દેરકુ. (૩) કવણ સમુદમાં ઉતર દિશાએ
જર હમર જેઠન ઉપર વેણધર દેવનો
નિવાસ પવેત.

દામગ. ન૦ (દામક) પગ આધવાનું દેરકુ.
ડામણ.

દામદિ. પુ૦ (દામાર્થિન) શકે દની વપલસે-
દામદિ. પુ૦ (દામદિ) નાનો અધિપતિ.

દામણ ન૦ (દામન) ડામણ; અંધન.

દામણી. સ્ત્રી૦ (દામની) ડામણ (૨) ૧૮
મા તીર્થકરની મુખ્ય સાધ્વીનું નામ.

(૩) દામની આકારનું સ્ત્રીનું એક સુવક્ષણ.

દામલિવિ. સ્ત્રી૦ (દામલિવિ) આહી કિપિનો
૧૭ મો પ્રકાર.

દામા. સ્ત્રી૦ (દામન) પુણી માળા.

દામિણી. સ્ત્રી૦ (દામની) ડામણ.

દામિલ. પુ૦ (દાવિલ) દાવિલ દેશ.

દામિલિલિવિ. સ્ત્રી૦ (દાવિલિલિવિ) દાવિલ
અક્ષરની કિપિ.

દામિલી. સ્ત્રી૦ (દાવિલી) દાવિલી વિદ્યા

દામી. સ્ત્રી૦ (દામી) કિપિ વિશેષ.

દામોચર. પુ૦ (દામોદર) બરનક્ષેત્રના ગઈ
ચોવીસીના ૬ મા તીથકર

દાય. ન૦ (દાય) દાન, દેવાનો ભાગ.

દાયઅ ત્રિ૦ (દાયક) દાનાર

દાયગ. ત્રિ૦ (દાયક) એપણના દશ દાય-
માંનો છઠ્ઠો દાય (૨) દાનાર.

દાયણ. } ન૦ (દાન) દેવું, આપવું.

દાયણા } સ્ત્રી૦

દાયણા સ્ત્રી૦ (દામના) પ્રસન્ન નિરાકરણ
કરવું તે.

દાયાદ } પુ૦ (દાયાદ) ભાયાન, ગાત્રીયા
દાયાય } (૨) વડીલોની સપતિમાં
ભાગ લેવાને હક્કદાર.

દાયાર પુ૦ (દાન) દાનાર, આપનાર

દાયાર ત્રિ૦ (દાયાર) યાત્રિક, માગણ

દાર પુ૦ (દાર) પત્ની, સ્ત્રી

દાર ન૦ (દાર) દરવાજા, બારાણ. (૨) ન
પ્રકરણ. (૩) અર્થ મેળવવાનો ઉપાય

દારગ. પુ૦ (દારક) બાગક, ગ્રાકે

દારચેડી. સ્ત્રી૦ (દારચેડી) આરસાળ

દારદ્ર. ત્રિ૦ (દારદ્ર) દરવાજા પામ રહેલ
(૦) પુ દરવાજા.

દારણ. ન૦ (દારણ) વિદ્યાર્થી તે.

દારપિંડ પુ૦ (દારપિંડ) આરસાળ

દારમાય. પુ૦ (દારમાય) દારમાય, આર-
માનો ભાગ

દારય પુ૦ (દારક) બાગક, છાકે

દારવતી સ્ત્રી૦ (દારવતી) સૌરાષ્ટ્ર દેશમાંની
પ્રસિદ્ધ દારિડા નગરી.

- દારવિંદ નં (દારવિંદ) આરસાખ
 દારિદ્ર. નં (દારિદ્ર) દરિદ્રતા
 દારિયા. સ્ત્રી (દારિકા) દીકરી. પુત્રી
 દારુ નં (દારુ) ડાઠ
 દારુના. પું (દારુક) વસુદેવ રામના એક
 પુત્રનું નામ. (૨) કૃષ્ણનો સારથી
 દારુણ ત્રિં (દારુણ) દારુણ; ભયકર; અસહ્ય
 (૨) એક અહોરાત્રના ત્રીજા મુહૂર્તમાના
 પંદરમા મુહૂર્તનું નામ.
 દારુપચ્ચય. પું (દારુપચેત) એ નામનો એક
 પવન વિશેષ.
 દારુપચ્ચયગ. પું (દારુપચતક) સર્પાભ વિમા-
 નના વનખડમાંનો લોકડાનો અનેક
 દેખાતો એક પવન.
 દારુપાય નં (દારુપાય) લોકડાનું પનાવંતુ
 ખાત.
 દારુમહ. પું (દારુમહ) મહાકાવ્યના ભરત-
 ખડમાં થનાર ૨૩ મા તીર્થકરના પૂર્વ-
 ભવનું નામ.
 દારુય. પું (દારુક) અતગદમત્રના ત્રાગ્મ
 યર્ગના આરમા અધ્યયનનું નામ (૨)
 વસુદેવ રામની પ્રારબ્ધી રાણીના પુત્ર.
 (૩) લોકકે; ડાઠ. (૪) કૃષ્ણ વાસુદેવના
 સારથિનું નામ. (૪) કૃષ્ણ વાસુદેવના
 એક પુત્ર.
 દારુસંકમ. પું (દારુસકમ) લોકડાનો અના-
 પેલો પુત્ર
 દારુણ. નં (દારુણ) દાડયુ; વિનારનું ને
 દારી. સ્ત્રી (દારી) ચળા વગેરેની દાળ.
 (૨) રેખા.
 દારીહ. નં (દારીહ) દરિદ્રતા.
 દારીમ. પું નં (દારીમ) દાડમડી. (૨)
 તેનું કૃષ્ણ, દાડમ
 દારીયંબ. નં (દારીકામલ) આમડી ના-
 ખેલ દાળ. ખાટી દાળ
 દારીયા સ્ત્રી (દારીકા) દાળ.
 દારી સ્ત્રી (દારી) દાળ. (૨) કાટ; તડ.
 દારુણ સ્ત્રી (દારુણ) અપાવતું તે.
 દારુદ્ધ પું (દારુદ્ધ) સમુદ્રના ડાડા ઉપર
 ઉગતું એક મનનું ડાડ. (૨) દારુદ્ધ
 નામના પુત્રના દર્શનવાળું જાના સૂત્રનું
 ૧૨ મું અધ્યયન.
 દારુવ. પું (દારુવ) મં. બેની સખ્યા (૨)
 ત્રીજો દાપર યુગ
 દારુજુમ્મ. નં (દારુજુમ્મ) રંગે ચાં
 ભાગતા મં શેષ રહે તે સખ્યા, ૬, ૧૦,
 ૧૪, વગર.
 દારુજુમ્મકડુજુમ્મ. નં (દારુજુમ્મકડુજુમ્મ)
 જે રાશિને ચાં ભાગતા કછ શેષ ન રહે
 અને ક્રમ્ધ સખ્યાને ચારે ભાગતા મં
 શેષ રહે તે સખ્યા
 દારુજુમ્મકલિઝાંગ. પું (દારુજુમ્મકલિઝાંગ)
 જે રાશિને ચારે ભાગતા એક શેષ રહે
 અને ક્રમ્ધ સખ્યાને ચારે ભાગતા મં
 શેષ રહે તે સખ્યા
 દારુજુમ્મતંઝાંગ પું (દારુજુમ્મતંઝાંગ)
 જે સખ્યાને ચારે ભાગતા ત્રણ શેષ રહે
 અને ક્રમ્ધ સખ્યાને ચારે ભાગતા મં
 શેષ રહે તે સખ્યા
 દારુજુમ્મદારુજુમ્મ નં (દારુજુમ્મદારુજુમ્મ)
 જે રાશિને અને ક્રમ્ધ સખ્યાને ચારે
 ભાગતા મં શેષ રહે તે સખ્યા
 દારુવ. } નં (દારુવ) ધડા; પાણીનું
 દારુવય } વાસણ
 દારુવિય. ત્રિં (દારુવિ) અપાવેલ.
 દાસ. પું (દામ) દાસ. નોકર, ચાકર
 દાસચેડગ } પું (દામચેડક) દાસ પુત્ર,
 દાસચેડય. } નોકરનો છોકરો.
 દાસચેડિયા. સ્ત્રી (દામચેડિકા) દાસ દાસી.
 દાસચેડી. સ્ત્રી (દામચેડી) દાસ દાસી.
 દાસદાસી સ્ત્રી (દાસદાસી) દાસ અને
 દાસી, નોકર-ચાકર.

दासवाय. पु० (दासवाद) दासना आरोप
अपराधो ते.

दासि. न० (दासि) એ નામનો એક ગુચ્છા.
વનરૂપિ વિશેષ.

દામી. સ્ત્રી० (દામી) દાસી, આકરણ
દાસીલંબડિયા. સ્ત્રી० (દાસીલંબડિકા) ગા-
દાસ થિવટે કાઢેલી ગાદાસગળની આથી
શાખા.

દામીચોર. પુ० (દામીચોર) દાસીને આરનાર.
દાહ પુ० (દાહ) દાહનર, અગ્નિપરીણા નામ.
દાહ પુ० (દાહ) દાહ. અગ્નિપરિણા (૨)
શબ્દ વિશેષ

દાહ્ય. ત્રિ० (દાહ્ય) આગનાર.
દાહ્યક્રાંતિય ત્રિ (દાહ્યક્રાંતિક) જેને
દાહ ઉપર થયેલો છે તે

દાહિયા. ત્રિ० (દાહિયા) ઝરમાયું, ઝરમાયી
માણુનું (૨) સ્ત્રી० દક્ષિણ દિશા
દાહિયાગામિ ત્રિ (દાહિયાગામિ) દક્ષિણ
દિશા તરફનું

દાહિયાડું ન० (દાહિયાડું) દક્ષિણાર્ધ-દક્ષિણ
તરફનો અર્ધ ભાગ.

દાહિયાડુંમરહ. પુ० (દાહિયાડુંમરહ) દક્ષિણાર્ધ-
દક્ષિણ મરહ; ભરતક્ષેત્રનો દક્ષિણ તરફનો
અર્ધ ભાગ.

દાહિયાડુંમરહકૂડ. પુ० (દાહિયાડુંમરહકૂડ)
વૈતાલ્ય પર્યવના નવ કુમારુ બીજુ કટ
દાહિયાડુંમારહ પુ० (દાહિયાડુંમારહ) દક્ષિણાર્ધ
ભારત

દાહિયાડુંમારહવાસ પુ० (દાહિયાડુંમારહવાસ)
દક્ષિણાર્ધ ભારતવાસ-ભરતક્ષેત્ર.

દાહિયાદાહિય ન० (દાહિયાદાહિય) અશ્વિની
આદિ સાત નક્ષત્ર, દક્ષિણમુખી.

દાહિયાપદચ્છિમા. } સ્ત્રી० (દાહિયાપદચ્છિમા)
દાહિયાપદચ્છિમા. } નૈઋત્ય ખુણા.

દાહિયાપદચ્છિમા. પુ० (દાહિયાપદચ્છિમા) નૈઋત્ય
કાળ.

દાહિયાપદીયા પુ० (દાહિયાપદીયા) દક્ષિણ
પશ્ચિમનો અર્ધભાગ, નૈઋત્ય ખુણા.

દાહિયાપુરચ્છિમા. } પુ० (દાહિયાપુરચ્છિમા)
દાહિયાપુરચ્છિમા. } અગ્નિકાળ.

દાહિયાપુરચ્છિમા. } પુ० (દાહિયાપુરચ્છિમા)
દાહિયાપુરચ્છિમા. } અગ્નિકાળ.

દાહિયાપુર પુ० (દાહિયાપુર) દક્ષિણ દેશ

દાહિયા. સ્ત્રી० (દાહિયા) દક્ષિણ દિશા

દાહિયાયાત્રા. પુ० (દાહિયાયાત્રા) દક્ષિણયાત્રા,
સર્વનું દક્ષિણ દિશા તરફ ગયું તે

દાહિયાવત્ત. પુ० (દાહિયાવત્ત) ઝરમાયો અર્ધ;
દક્ષિણાવર્ત શબ્દ.

દાહિયાલુ. ત્રિ० (દાહિયાલુ) દક્ષિણ દિશામા
થનાર; દક્ષિણ દિશાનું

દાહિયાલુપુરચ્છિમા પુ० (દાહિયાલુપુરચ્છિમા)
અગ્નિ ખુણા

દિવ્યંત. પુ० (દિવ્યંત) દિશાઓનો અન-છેડા.

દિવ. સ્ત્રી० (દિવ) પાણી ભરવાની મશક.

દિક્ષા સ્ત્રી० (દીક્ષા) દીક્ષા, સસાર ત્યા-
ગની ક્રિયા

દિક્ષિત્રય ત્રિ० (દીક્ષિત્રય) દીક્ષા આપેલ

દિર્ગિચ્છા. સ્ત્રી० (દિર્ગિચ્છા) બ્રુખ.

દિર્ગિચ્છાપરિસહ. } પુ० (દિર્ગિચ્છાપરિસહ)
દિર્ગિચ્છાપરિસહ. } બ્રુખનો પારખ

દિગ્ધ પુ० (દિગ્ધ) દિગ્ધ સમાન

દિગ્ધ ત્રિ० (દીર્ઘ) દીર્ઘ, લાંબુ

દિગ્ધ ત્રિ० (દેવ) દેવા યોગ્ય (૨) જે
દેવાનું છે તે. (૩) પુ० નં ૩૨ વિશેષ

દિદ્ધ. ત્રિ० (દિદ્ધ) દંતઔષ્ઠ; દીર્ઘ, દેખેલ.
(૨) અભિમન. (૩) જ્ઞાન. (૪) નં
દેશન

દિદ્ધ. ત્રિ० (દિદ્ધ) કરમાયેલું, કહેલું

દિદ્ધંત. પુ० (દિદ્ધંત) દેશન. દાખલા,
ઉદ્ધરણ.

વિદ્યુતિય. ત્રિ० (વાર્તાનિક) અભિનયના
આર પ્રકારમાનો પહેલો પ્રકાર. જેનાપર
ઉદાહરણ આપવામા આવ્યું હોય તે

વિદ્યુત્પાદિ ત્રિ० (જ્ઞાપ્તિ) ચરક, મુશ્તુન
આદિના જાણનાર.

વિદ્યુત્તામિય. ત્રિ० (જ્ઞાતામિક) દાંડલા
અને પરિચિત વાતાર પામથી દોડતી વ-
ચ્ચુની ગવેષણા કરનાર

વિદ્યુત્સાહસ્ય ન० (જ્ઞાપ્ત્ય) એક વચ્ચુ
જોઈ તેના ઉપરથી તેના જેવી વચ્ચુનું
જાત થાય તે; અનુમાનનો એક પ્રકાર

વિદ્વિ. સ્ત્રી० (શ્રિ) દૃષ્ટિ. નજર. (૧) જા-
ન. સમજાવ. (૩) મન. પશ્ચ; દર્શન. (૪)
સમ્યક્ દૃષ્ટિ. (૫) આંખ. નેત્ર. (૬)
જ્ઞાદિ. મનિ (૭) વિવેક. વિચાર.

વિદ્વિજુહ ન० (જ્ઞાપ્ત્ય) દૃષ્ટિયુક્ત-આખથી
યુક્ત કરવું તે

વિદ્વિરંત. ત્રિ० (જ્ઞાપ્ત) મુદ્દિષ્ટિવાળા. સ-
મકિતી.

વિદ્વિમોહ પુ० (જ્ઞાપ્ત) જ્ઞાન મોહનીય

વિદ્વિયા સ્ત્રી० (જ્ઞાપ્ત) જોવાથી કમ અ-
ધાય તે; ૨૫ ક્રિયામાની એક (૨)
નજર; જોવું તે.

વિદ્વિવાઙવણસા. સ્ત્રી० (જ્ઞાપ્તવણવણિકા)
સમ્યક્ દૃષ્ટિરૂપ સંગ. મજાનો ત્રીજો
પ્રકાર.

વિદ્વિવાય પુ० (જ્ઞાપ્ત) આરમ્બ અગમ્ય.

વિદ્વિવિપરિયાસ પુ० (જ્ઞાપ્તિવિપરિયાસ) દૃષ્ટિનો
વિપર્યાસપ્રાપ્તિ; મિત્રને શત્રુ અને શત્રુને
મિત્ર તરીકે જોવું તે.

વિદ્વિવિપરિયાસદંડ. પુ० } (જ્ઞાપ્તિવિપરિયાસદ-
વિદ્વિવિપરિયામિયાદંડ. } જડ) પ્રાતિ-

થી મિત્રને દુશ્મન માની લઈ તેની શત્રુ
કરવાથી લાગતી ક્રિયા; નેરમાનુ પાચમુ
ક્રિયા આનંદ

વિદ્વિવિપરિયાસિયાદંડવલિય. પુ० (જ્ઞાપ્તિવિ-
પરિયાસદંડવલિય) પાંચમુ ક્રિયા આનંદ,
મિત્રને દુશ્મન માની તેનો વધ કરવો તે

વિદ્વિવિવજ્ઞાસ. પુ० (જ્ઞાપ્તિવિવજ્ઞાસ) પ્રાતિથી
એકને બદલે બીજાને મારવાથી લાગતી
ક્રિયા. ક્રિયાના તેર આનંદો પૈકી એક.

વિદ્વિવિસ. પુ० (જ્ઞાપ્તિવિ) જેની દૃષ્ટિ-
માત્રમા જર હોય એવો સંપ

વિદ્વિવિસમાવગા. સ્ત્રી० (જ્ઞાપ્તિવિસમાવગા)
એ નામનુ એક કાલિક સૂત્ર.

વિદ્વિસંચાલ. પુ० (જ્ઞાપ્તિવિસંચાલ) જરૂરી જરૂરી
આપ હલાવવા તે.

વિદ્વિસૂત પુ० (જ્ઞાપ્તિસૂત) આપનુ જ્ઞાન.

વિદ્યા. પુ० ન० (વિન) દિવસ.

વિદ્યાકય. પુ० (વિનકય) અર્થ

વિદ્યાકર પુ० (વિનકર) સૂર્ય

વિદ્યાનાહ પુ० (વિનનાહ) સૂર્ય.

વિદ્યાયર. પુ० (વિનકર) અર્થ

વિદ્યાગ ત્રિ० (વિન) આપનુ, દીપ્તિ. (૧)

૫ ૧ મા તીર્થકરને પ્રથમ ભિક્ષા આપ-
નાર ગૃહસ્થ (૩) આદિમા ગૃહસ્થ
તીર્થકરના પ્રથમ ગાળધર નામ. (૮)
૧૪ મા શ્રેયાસનાથ ગ્રામીના ત્રીજા
પર્યં ભવનુ નામ. (૫) અષ્ટાપદ પર્યં
ઉપર રહેનાર એ નામનો એક તાપસ
(૬) ૨૩ મા પાર્શ્વનાથ પ્રભુના પ્રથમ
ગાળધર. (૭) ત્રિ. નિવેશિત, આપિત.

વિદ્યાગપદ. પુ० (વિનકર) આદિમા તીર્થકરના
પહેલા ગાળધર.

વિષ્ણુ ત્રિ० (વિષ્ણુ) પ્રકાશિત, જ્ઞાનવલ્લભાન
(૨) દીપ્તિમાન, તેજસ્વી. (૩) પ્રચ્છ,
તીક્ષ્ણ. (૪) ઉજ્જવળ. (૫) પુષ્ટ. (૬)
પ્રસિદ્ધ (૭) મારનાર.

વિષ્ણુ ત્રિ० (વિષ્ણુ) કામથી ઉદ્દીપ્ત. (૨)
ગર્વિષ્ઠ, અહંકારી. (૩) જાત પિશાચ વગે-
રેના આવેશવાળુ. (૪) દાનિકારક.

विशाल. त्रि० (द्वाचित) अविष्ट; दर्पवेक्षो.
 वित्ति. श्री० (वीति) शोभा, शानि; प्रकाश
 वित्ति. श्री० (वीति) शानि. (२) अहकार
 दिनयर. पु० (दिनकर) सूर्य
 दिव्य त्रि० (दित) लुप्तो " दिव्य शब्द.
 दिव्यत्र. त्रि० (दित) लुप्तो असादेव, द-
 त्तं दीर्घव.
 दिव्य पु० (दिव) आरा अन्धकाराणां आत्मनः
 (०) पञ्ची
 दिव्य पु० (दिव) पतिना नातो भाग्य, देव
 दिव्यराउ. अ० (दिवागत्र) गत दिवस
 दिव्यस्य } पु० (दिव) दिवस.
 दिव्यह. }
 दिव्या अ० (दिवा) दिवसे
 दिवाबंभयारि. पु० (दिवाब्रह्मचारिन्) श्रावस्त्री
 पायभी पतिमा आदरनारु कं नं पाय
 मास नृप्री दिवसे अन्तर्य पाणे.
 दिवालोको. पु० (दिवालोको) देवलोको, अर्ग
 दिवलोको. पु० (दिवलोको) अने जनना
 अर्गायरे पञ्चद्वि ७५
 दिवली. पु० (दिवली) अने जनना अर्गायरे
 पञ्चद्वि ७५.
 दिव. न० (दिव) २५०.
 दिवडू. त्रि० (द्विषाडू) दौड, अने अन्धे
 दिवस. पु० (दिवस) दिवस, द्वादश
 दिवसपुङ्गव. न० (दिवसपुङ्गव) अथी
 नव दिवस सुधीना सभय.
 दिवसभयत्र. पु० (दिवसभयत्र) द्वादश्या,
 भयूर.
 दिवसिय. त्रि० (दिवसिय) दिवसभा यनार;
 दिवस सभय.
 दिवा. अ० (दिवा) दिवसे
 दिवाकर. पु० (दिवाकर) सूर्य.
 दिवाकरकूट. पु० (दिवाकरकूट) अर्ग
 मन्दरनी दक्षिणे आवेल उचः पर्वतनु
 आठमु दृष्ट-शिखर.

दिवाकर पु० (दिवाकर) लुप्तो " दिवाकर"
 शब्द
 दिवाबंभयारि. पु० (दिवाब्रह्मचारिन्) दिवस
 अन्तर्य पायनार, पायभी पतिमाधारी
 श्रावस्त्री
 दिवाय पु० (दिवाकर) सूर्य
 दिव्य त्रि० (दिव्य) उतम, अष्ट (२)
 दिव्य; अर्ग्य (३) प्रधान, मुख्य. (४)
 देवता सभय. (५) मुकुता सपनी अने
 जन. (६) देवना, देवाधिष्ठित
 दिव्य न० (दिव) भाग्य, नशाय
 दिव्या पु० (दिव्याक) मुकुति सपनी अने
 जन
 दिवा. श्री० (दिवा) पर्व आदि दश दिशा.
 (२) दिशाकुमार देवता. लवनपति दे-
 वनी अने जन. (३) अे नामनु दशभा
 देवलोको अने विमान
 दिशा. पु० (दिशादि) दिशा विदिशानी
 शब्दान् अथी थाय अं ते भेद पर्वत.
 दिशाकुमार पु० (दिशाकुमार) अे नामनी
 लवनपति देवता अने जन
 दिशाकुमारिणी. } श्री० (दिशाकुमारिका)
 दिशाकुमारिका } दिशाओनी अधिष्ठात्री
 दिशाकुमारी. } लवनपति जननी देवी
 देव नृप्री अने अर्ग
 दिशाचक्रवाल. न० (दिशाचक्रवाल) अने
 प्रकाशनु न. (२) दिशाओनी सभय
 दिशाचर. त्रि० (दिशाचर) दिशाचर; लुप्तो
 लुप्तो दिशाओनी करनार; शुभाशुभ द्वय
 प्रकाशक.
 दिशाचक्रवाल. पु० (दिशाचक्रवाल) दिशानु अनुसरण.
 दिशावाह. पु० (दिशावाह) दिशाओनी अथी
 देवाय ते, अथर अग्निनी अर्गाया दे-
 वाय ते (२) दिशाओनी द्वादशी देवाय
 तेनु शुभाशुभ लवनपानी विद्या.

વિસાદિ. પુ० (વિચાદિ) એક પર્વત
વિસાપોન્નિલ પુ० (વિક્ષોન્નિલ) ચારે દિશા
તરફ પાણી છાંટી ફેળ પ્રલાટિક લે એવા
નાપસની એક જન

વિસામાઘ. પુ० (વિગમાઘ) વિગભાગ.
વિસામોહ પુ० (વિહમોહ) દિશાનો મોહ;
વિગ્રહના

વિસાયસિય ત્રિ० (વિગયાત્રિક) દેશાન્તરમા
ગમન કરના

વિસાવગાસિય ન० (વિગવગાસિક) } શ્રાવ
વિસાવ્વય. ન० (વિગ્રત) } કના
આર વનમાનુ વશુ-નદશાની વિશેષ મ-
યાદિ આધવાનુ વન.

વિસામોવત્થિય. પુ० (વિશામોવત્થિક) દિ-
શાઓમા પાણી છાંટી આદાર લેનાર
નાપસનો એક વર્ગ. (૨) ગ્રહુદોપના
રચક પર્વતનુ આઠમુ શિખર (૩) અગ્નિક
વિશેષ (૪) ન૦ દેવ વિમાન

વિસાસોવત્થિયાસણ. ન० (વિશ્વોવત્થિકાડકમ્)
એ નામનુ એક આસન.

વિસાહથિ પુ० (વિશ્વત્થિ) } ભટ્ટ-
વિસાહથિકૂટ. પુ० (વિશ્વત્થિકૂટ) } સાલ
વનનુ એક કટ (૨) દિશામા રહેલા
હાથીના આકારવાળા શિખર વિશેષ,
પદ્મોત્તર, નીલવન્ત, ચુરતી, અગ્નિગિરિ,
કમુદ, પદ્માશ, અવનસ, રોચનગિરિ

વિસિ સી० (વિશ) દિશા. (૨) દિશાકુમાર
દેવના. (૩) પત્રવાળા મરના પહેલા પદ્મના
ત્રાગ કારનુ નામ

વિસિચક પુ० (વિક્ષક) દિશાચક

વિસિદાહ પુ० (વિગદાહ) બુઓ " વિસા-
દાહ " શબ્દ.

વિસિલ્લય. ન० (વિગ્રત) શ્રાવકનુ છડું વન

વિસી. સી० (વિશ) દિશા

વિનોવિર્મિ. મ० (વિશિવિશિ) ચારે દિશાએ

વીણ. ત્રિ० (વીન) ગરીબ; રાંક. નિર્ધન
(૨) હોન, ન્યન. (૩) શોકાતુર.

વીણાર. પુ० (વીનાર) સાના મહોર; સીકા

વીનારમાલિયા. સી० (વીનારમાલિકા) એ
નામનુ એક આજ્ઞાલુ; મોહનમાળા.

વીવ પુ० (વીમ) ખેટ, દીપ. (૨) દીપ-
કુમાર નામે ભવનપતિ દેવની એક જન
(૩) દીપદા

વીવ પુ० (વીમ) દીવો. (૨) જેમાથી
દીપક સમાન જ્યોતિ નીકળે તેવાં કલ્પવૃક્ષ.

વીવંગ. પુ० (વીવાંગ) એ નામનુ એક કલ્પ-
વૃક્ષ જેમાથી દીવા સરખી જ્યોતિ
પ્રગટે એવુ એક જાતનું કલ્પવૃક્ષ.

વીવકુમાર. પુ० (વીવકુમાર) ભવનપતિ
દેવતાની છટી જન

વીવકુમારી. સી० (વીવકુમારી) દીપકમા-
દેવની દેવી

વીવકુમારોદેશક. ન० (વીવકુમારોદેશક) ભગ-
વતીના મોળામા શનકના ૧૦ મા ઉદ્દેશાનુ
નામ

વીવગ ન० (વીવક) દીવો. (૨) એ નામનુ
એક જાતનુ સમકિન.

વીવલ્લપય. ન० (વીવલ્લપક) દીવાનુ તાડાનુ

વીવળ. ન० (વીવળ) } પ્રકાશ કરવો

વીવળા. સી० (વીવળા) }

વીવળિજ્ઞ. ત્રિ० (વીવળીય) જ્ઞાનરાજિનં
સ્થાપનાર. (પારાક.) (૨) શોભાયમાન,
દેદીપ્યમાન

વીવય. પુ० ((વીવક) દીપદા, ચિતો

વીવર. પુ० (વીવર) એ નામની એક
જાતની વનસ્પતિ

વીવમ્મુદ્દેશ. ન० (વીવસમુદ્દેશ) એ ના-
મનો જ્ઞવાલિગમ મરનો એક ઉદ્દેશો.

વીવસાગરપ્રજ્ઞતિ. સી० (વીવસાગરપ્રજ્ઞતિ)
જેમા દીપસાગરનો અધિકાર છે એવુ
એક કાલિકસુત્ર.

દીવસિહ. પુ૦ (દીવશિહ) કલ્પવૃક્ષની એક
જાત.

દીવસિહા. સ્ત્રી૦ (દીવશિહા) અભાદન ચક્ર-
વર્તનીની સ્ત્રીનું નામ.

દીવાચણ પુ૦ (દીવાચન) એ નામના એક
મહર્ષિ. (૨) ભરતખંડમાં થનાર વીસમા
તીર્થકરના પૂરબવનું નામ.

દીવિગ પુ૦ (દીવિક) ચિત્તો.

દીવિચ્છા. } ત્રિ૦ (દ્વિવ્ય) દ્વીપ સમ્બધી;
દીવિચ્છય } દ્વીપમા ઉત્પન્ન થયેલ.

દીવિય. પુ૦ (દીવિક) દીપડા; ચિત્તો.

દીવિય. ત્રિ૦ (દીમ) પ્રકાશિત

દીવિયમાહ. ત્રિ૦ (દીવિકાગ્રાહ) દીવીને ગ્રહણ
કરનાર; મસાલ પકડનાર.

દીરિયા. સ્ત્રી૦ () વાઘના પાગરામા
રાણેકું નિનિરપક્ષી

દીરિયા સ્ત્રી૦ (દીરિકા) દીવી, મસાલ

દીર. ત્રિ૦ (દીર્ઘ) લાંબુ, વિશાળ

દીરકાલિગી. સ્ત્રી૦ (દીર્ઘકાલિકી) ધાબા
ગતકાળની સ્મૃતિ અંતે ભાવિ વસ્તુની
વિચારબાદેષ સજા.

દીરકાલોવરમિયા. સ્ત્રી૦ (દીર્ઘકાલોવરશિકા)
અતીત અને અનાગત વસ્તુ વિષયક જ્ઞાન-
વાળા સજા, સંજાનો પ્રથમ પ્રકાર.

દીરણિવ પુ૦ (દીર્ઘવૃત) કસ્મિસપુરના એક
રાજા.

દીરદત્ત. પુ૦ (દીર્ઘદત્ત) આણ્વતરોપપાતિક
સૂત્રના પ્રથમ વર્ગના છઠ્ઠા અધ્યયનનું
નામ. (૨) શ્રેણિક રાજાની ધારણી
રાણીના પુત્ર (૨) જમ્બૂદ્વીપના ભરતમા
આવતી ઉત્સર્પિણીમા થનાર ૧૦ મા
તીર્થકર. (૩) એક જૈન મુનિ.

દીરદસા. સ્ત્રી૦ (દીર્ઘદશા) એ નામનો
એક ગ્રન્થ.

દીરપાસ. પુ૦ (દીર્ઘપાશ) ઐરવત ક્ષેત્રમા
થનાર ૧૬મા તીર્થકર

દીરપુટ્ટ. પુ૦ (દીર્ઘપુટ્ટ) સર્પ. (૨) યવ-
રાજનો એક મન્ત્રી.

દીરવાહુ. પુ૦ (દીર્ઘવાહુ) આવતી ચોવીસીના
ત્રીજા વાસુદેવ (૨) આઠમા તીર્થકરના
ત્રીજા પૂરબવનું નામ.

દીરમદ્ પુ૦ (દીર્ઘમદ) સંભૂતિવિજયના
ગ્રન્થ

દીરમદ્. ત્રિ૦ (દીર્ઘાદ) દીર્ઘકાળથી જાણીતું.

દીર ત્રિ૦ (દીર્ઘ) લાંબુ; મોટું

દીરલોગસત્ય. ન૦ (દીર્ઘલોકસત્ય) અગ્નિ

દીરલોચ પુ૦ (દીર્ઘલોક) વનરપનિગય.

દીરવેયદ્. પુ૦ (દીર્ઘવેતાદય) કામિા વૈતાલ્ય
પર્વત.

દીરસેણ પુ૦ (દીર્ઘસેન) આણ્વતરોપવાત્ સુ-
વના ત્રીજા વર્ગના પ્રથમ અધ્યયનનું નામ.

(૨) શ્રેણિક રાજાની ધારણી રાણીના
પુત્ર. (૩) ઇરવતક્ષેત્રના વર્તમાન ચોવી-
સીના આઠમા તીર્થકરનું નામ

દીરાસણ. ન૦ (દીર્ઘસેન) સત્યા; પથારી.

દીરિયા. સ્ત્રી૦ (દીર્ઘિકા) પાણીની તીકઃ
ધારીઓ (૨) નહેર. (૩) લાખી વાવ

દુ સ્ત્રી૦ (દુ) સળા સામાન્ય

દુ. ગ્ર૦ (દુર) અભાવ (૨) ખરાબ, બુકે
(૩) મુશ્કેલી. (૪) નિન્દા

દુ ત્રિ૦ (દુરિ) એ ૨

દુગ્ધગુચ્ચ પુ૦ (દ્વિગુણક) એ પરમાણુઓનો
સ્કંધ

દુગ્ધાકલ્પ. ત્રિ૦ (દુગ્ધાકલ્પ) દુ એ કહેવાય
એવું.

દુગ્ધાર. ન૦ (દુગ્ધ) પારણ.

દુગ્ધારાહ. ત્રિ૦ (દુગ્ધાગચ) જેનું આરાધન
મુશ્કેલીથી થઈ શકે તે

દુગ્ધારિચ્છા. સ્ત્રી૦ (દુગ્ધારિકા) નાનું પારણ;
ખારી. (૨) ગુમ કાગ.

દુગ્ધાવત્ત. ન૦ (દુગ્ધાવર્ત) દષ્ટિવાદનું અ-
ચિન્નચિદ્વનયવાળું સૌગમ્ય મંત્ર.

વુદ્ધ. ત્રિ० (દ્વિતીય) બીજું.

વુદ્ધોણય. ન० (દ્વયવન્ત) ગુરૂને વદના કરના બેવાર મસ્તક નમાડવું તે; 'ધ્વજાભિ-
પમાસમણો' એ પાઠમાં 'અણ્ણણ્ણ' એ પદ બોલી આસા માગતાં મસ્તક નમાડવું તે.

દુંદુભગ. } પુ० (દુન્દુભક) ૮૮ પૈટી ૧૮માં
દુંદુભય } મહાગણનું નામ

દુંદુભિ. } પુ० (દુન્દુભિ) મોટું નગાર,
દુંદુહિ } એક જાનનું પાત્રિત્ર

દુંબિલ. પુ० (દુમ્બિલ) એ નામનો એક અ-
નાય દેશ.

દુકગણ. પુ० (દિકર્મ) વનપતિ વિશેષ

દુકુલ. ન० (દુક્કલ) રક્ષા વિશેષ (૨)

દુકૂલ. પુ० } ત્રિ० દુકૂલ રક્ષાની કાવત્રુ
અનાવેલ વસ્ત્ર આદિ

દુકકડ ન० (દુક્કન) પાપ, દુઃકૃત્ય

દુકકડિ ત્રિ० (દુક્કતિન) નારકા, મહાપાપી

દુક્રય ન० (દુક્કન) પાપકર્મ

દુક્રર. ત્રિ० (દુક્કર) દુઃસ્વ. મુકલ, અવકાશ.
કરવાને અશક્ય.

દુક્કાલ. પુ० (દુક્કાલ) અકાળ, દુર્ભિક્ષ

દુક્કલ ન० (દુક્કલ) દુઃખ. કષ્ટ કષ્ટ. (૨)
ત્રિ० દુઃખ આપનાર (૩) ન० અસાના
વેદનીય ક્રમ. (૪) લગવતીમ્વતના પ્રથમ
શતકના બીજા ઉદ્દેશાનું નામ. (૫) શારી-
રિક અને માનસિક દુઃખ

દુક્કલણ. ન० (દુક્કલ) બુદ્ધો 'દુઃખ' શબ્દ

દુક્કલણાત્તા. } સ્ત્રી () દુઃખના
દુક્કલણયા. } પતિબામ.

દુક્કલમ. ત્રિ० (દુક્કમ) અસમર્થ. (૨)
અશક્ય.

દુક્કા. સ્ત્રી (દુક્કા) બીજાની પ્રેરણાથી
ઉત્પન્ન થયેલી અસાતા વેદના-પીડા.

દુક્કાસિયા સ્ત્રી (દુક્કાસિકા) વેદના; પીડા.

દુક્કિલ. ત્રિ० (દુઃકિલ) દુઃખી

દુક્કિલય. ત્રિ० (દુઃકિલ) દુઃખ પામેલ, દુઃખી
થયેલ.

દુક્કલુત્તર. ત્રિ० (દુઃલુત્તર) મુશ્કેલીથી પાર
પામવા યોગ્ય.

દુક્કલુત્તો. મ० (દુક્કલુત્તર) એ વાર

દુલુર. ત્રિ० (દુલુર) જેને એ ખરી હાથ
તે ગાય બે સ વગર.

દુગ ન० (દુગ) બે.

દુગંધ પુ० (દુર્ગંધ) દુર્ગંધ. અસાધ્યતાસ
(૨) ત્રિ० અગાધ ગંધવાળા (૩) દુઃ-
ગંધ નામની નામ કર્મની એક પ્રકૃતિ

ક જેના ઉદ્દેશથી જીવ દુર્ગંધ પામે છે

દુગુંકા ત્રિ० (જુગુમ્પક) બુદ્ધ'સા કરનાર

દુગુંકણા. સ્ત્રી (જુગુમ્પા) નિન્તનીય વસ્ત્ર
વેસાથી થતી ધાત્રી

દુગુંકણિજ ત્રિ० (જુગુમ્પનીય) બુદ્ધ'સા
કરના માત્ર

દુગુંચ્છા સ્ત્રી (જુગુમ્પા) દુર્ગંધવાળી વસ્ત્ર
તરફ જેના અવતો અભાગેમો (૨) મો-
તનીય કર્મની એક પ્રકૃતિ જેનાથી
નુબા થાય

દુગુંકિ ત્રિ० (જુગુમ્પિન) બુદ્ધ'સા કરનાર

દુગુંકિય. ત્રિ० (જુગુમ્પિય) ત્રિપિત વસ્ત્ર.
નિન્ધ

દુગુણ. ત્રિ० (દુગુણ) અમાણ. (૨) દષ્ટિવાદ
અનંગનસિક્ષાશ્રેણીયા અને માણસશ્રેણીયા
પરિકર્મનો આક્રમો ભેદ અને પુકસણા
આદિ પાંચ પરિકર્મનો પાચમો ભેદ

દુગુલ } ન० (દુક્કલ) બુદ્ધો 'દુકલ' શબ્દ

દુગોત્તા સ્ત્રી (દુગોત્તા) એ નામની એક
વેસ.

દુગ પુ० (દુગ) વિષમ પ્રદેશ; દુગમ સ્થાન.
(૨) પુ० ન० કિલ્લો, કાટ. (૩) કષ્ટ;
દુઃખ

કુમા. નં () કષ્ટ; દુઃખ.
 કુમાઘ્ર ત્રિં (કુર્ગત) દન્દ્રી; ધનહીન; ઉપકાર વગેરેથી રહિત.
 કુમાઘ્ર. પું (કુર્ગત) દુષ્ટ અગ્ર.
 કુમાહ. સ્ત્રીં (કુર્ગત) નરક તિર્થય આદિ દુર્ગતિ. (૨) વિપતિ. (૩) દુર્દશા. (૪) દરિદ્રતા.
 કુમાઘ. પું (કુર્ગત) ખરાય ગૈન્ધ. (૨) ત્રિં દુર્ગ-ધવાળું.
 કુમાંધિ. ત્રિં (કુર્ગત) દુર્ગ-ધવાળું; નહાર.
 કુમાત ત્રિં (કુર્ગત) દરિદ્ર; બિખારી.
 કુમામ. ત્રિં (કુર્ગત) દુઃખે સમગ્નય-જાણાય એવું.
 કુમા. સ્ત્રીં (કુર્મા) કુર્માદેવી.
 કુમાસ પું (કુર્મા) જેમાં પ્રયાસથી ખાવાનું મળતું હોય તે; દુર્ભિક્ષ.
 કુમિઝ્મ } ત્રિં (કુર્મા) મુશ્કેલીથી અહણ
 કુમોઝ્મ. } થઇ શકે-જાણી શકાય તેવું.
 કુમટ્ટ. ત્રિં (કુર્મટ) જેનું મુશ્કેલીથી આ-ચારન કરી શકાય તે.
 કુમ્પાસ પું (કુર્પાસ) દુર્ભિક્ષ. દુકાળ.
 કુમ્પણ. પું (કુમ્પણ) ધણ; હુદારનું એક ઓગનર.
 કુમ્પરંતરિય. પું (કુમ્પરંતરિક) એક ધેર ભિક્ષા લઇ વચ્ચે એ ધર છોડી ત્રીજેથી ભિક્ષા લેવાનો અભિપ્રાય ધરનાર સાધુ-ગોશાળાના અનુયાયી
 કુમ્પક. ત્રિં (કુમ્પક) જેને એ પૈડાં હોય તેવું વાહન.
 કુચિયાળ. ત્રિં (કુચીર્ણ) દુષ્ટ રીતે કરેલું કામ.
 કુચ. ત્રિં (કુચીય) ખીજું.
 કુચય. ત્રિં (કુચ્યજ) દુઃખેથી છોડાય તેવું.
 કુચર. ત્રિં (કુચર) મુશ્કેલીથી ચલાય તેવું સ્થાન. (૨) મુશ્કેલીથી આચરવા યોગ્ય.
 કુચરિત. નં } (કુચરિત) ખરાય આચરણ;
 કુચરિય. } નહારી ચાલચલગત.

કુચિયાળ. નં (કુચીર્ણ) દુષ્ટ ભાવથી કરેલ કાર્ય-હિસા આદિ. (૨) દુષ્ટ આચરણ.
 (૩) ભેગી કરેલી દુષ્ટ વસ્તુ.
 કુજઙિ. પું (કુજઙિ) કિઙ્કરી નામનો અહ;
 ૮૮ મહાઅહમાંનો એક.
 કુજ્જત. પું (કુર્જન્ત) એ નામના એક આચાર્ય.
 કુજ્જણ. પું (કુર્જન) ખરાય અનુધ્ય.
 કુજ્જય. ત્રિં (કુર્જય) દુઃખેથી જાણાય તેવું.
 કુજ્જાય. ત્રિં (કુર્જાય) દુઃખેથી જાણાય તે.
 કુજ્જીવ પું (કુર્જીવ) દુષ્ટ જીવ (૨) નં આજીવિકાની મુશ્કેલી.
 કુજ્જોસઘ. ત્રિં (કુર્જોસ) મુશ્કેલીથી ખપાવા યોગ્ય.
 કુજ્જોહણ. પું (કુર્જોહણ) ધૃતરાષ્ટ્રનો મોટો પુત્ર; દુર્બોધન.
 કુઝ્મ. ત્રિં (કુઝ) દોહવા યોગ્ય.
 કુઝ્મક. ત્રિં (કુઝ્યક) રૂઢિધાન આદિ દુષ્ટ ધ્યાન ધરેલ.
 કુઝ્મોસય. ત્રિં (કુર્જોસ) જેની સેવા કષ્ટથી થઇ શકે એવા.
 કુઝ્મોસય. ત્રિં (કુર્જોસ) જેનો મુશ્કેલીથી નાશ થઇ શકે એવું.
 કુઝ્મોસિય. ત્રિં (કુર્જોસિ) દુઃખ પામેલ.
 કુઝ્મોસિય. ત્રિં (કુર્જોસિ) કષ્ટથી નાશ પામેલ.
 કુટ્ટ. ત્રિં (કુટ્ટ) દેખવાળા.
 કુટ્ટ. ત્રિં (કુટ્ટ) દુષ્ટ; ખરાય.
 કુટ્ટાણ. નં (કુટ્ટાણ) ખરાય સ્થાન; ડાસ મચ્છર વગેરે ક્ષુદ્ર જીવવાળું સ્થાન.
 કુટ્ટાણય. નં (કુટ્ટાણય) એ નામનું ઠાણું-ગચ્છનું ખીજું ઠાણું.
 કુટ્ટાણરસ. પું (કુટ્ટાણરસ) બેઠાણીઓ રસ, પચ્ચખાણાવરણીય કષાયને યોગે કર્મમાં જે રસ પડે તે.
 કુટ્ટાસણ. નં (કુટ્ટાસણ) અભિમાની આ-સન; પગ ઉપર પગ ચડાવી બેસવું તે.

કુટુ. ચ૦ (કુટ) કુટ, અયોગ્ય

કુટુપડિચ્છિય ત્રિ૦ (કુપતીચ્છિત) કુટ -
નાલાયકને જ્ઞાન આપેલું હોય તે, જ્ઞાનને
એક અનિચાર.

કુરાગામ. ન૦ (કુર્ગામ) કુરા અવાવવાળું
નામ (૨) અપડાવિ. (૩) કુટ નામ
(૪) અર્થ

કુસિગામકમ ત્રિ૦ (કુર્ગામ) કુરા અવાવવાળું
નામ (૨) અપડાવિ. (૩) કુટ નામ
(૪) અર્થ

કુસિગામીહિયા. સ્ત્રી (કુર્ગામ) કુરા અવાવવાળું
નામ (૨) અપડાવિ. (૩) કુટ નામ
(૪) અર્થ

કુત. ન૦ (કુત) કુતાવળે કુતાવળે ગાતું તે.
ગાયનના એક ફોર (૨) જલદી. કુતાવળે
(૩) ગાટકવિધિ વિશેષ

કુતવિલંબિત ન૦ (કુતવિલંબિત) એક પ્રકારનો
ગાટકવિધિ

કુતિનિમ્લ ત્રિ૦ (કુતિનિમ્લ) કુટાવળી અ-
લંબ થાય તેવું

કુત્તર. ત્રિ૦ (કુત્તર) કુટાવળી શકાય તે.

કુત્તાર. ત્રિ૦ (કુત્તાર) મુરદવાળી નર્મી સ-
કાય તે.

કુત્તિકાલ. ત્રિ૦ (કુત્તિકાલ) કુટાવળી
સહન થાય તે

કુત્તોમ ત્રિ૦ (કુત્તોમ) મુરદવાળી નર્મી
પામના

કુત્તોમગ્ર. પુ૦ (કુત્તોમ) આદાર્શીકથી
અસતુષ્ટ (સાધ) મુરદવાળી પ્રસન્ન થાય તે

કુત્ત. ત્રિ૦ (કુત્ત) કુટાવળી, કુટાવળી

કુટંત ત્રિ૦ (કુટંત) કુટાવળી મુરદવાળી
અલંબ થાય તે

કુટંસણ ત્રિ૦ (કુટંસણ) કુટાવળી અલંબ
હોય તે

કુટમ. ત્રિ૦ (કુટમ) કુટાવળી અલંબ
થાય તે

કુટિહ. ત્રિ૦ (કુટિહ) કુટાવળી અલંબ

કુટિહ. ન૦ (કુટિહ) કુટાવળી અલંબ
થાય તે.

કુટ ન૦ (કુટ) કુટાવળી, કુટાવળી

કુટજાહ સ્ત્રી (કુટજાહ) મહિરા વિશેષ;
કુટાવળી અલંબ થાય તે.

કુટકી સ્ત્રી (કુટકી) અળી; પ્રસવ વખ-
તના કુટાવળી અલંબ થાય તે

કુટયા. સ્ત્રી (કુટયા) કુટાવળી અલંબ
થાય તે

કુટુ. ત્રિ૦ (કુટુ) કુટાવળી-પકડી શકાય
તે (૨) ગાલન.

કુટરિમ ત્રિ૦ (કુટરિમ) પાસે ન ગ-
સાય તેવું, કુટાવળી કરવાની હામ
ન બીડાય તેવું, કુટાવળી

કુટવલંડી. સ્ત્રી () કુટાવળી તર; મહાન

કુટમાડી. સ્ત્રી () કુટાવળી
માળાની કુટાવળી નામી ગાધવાળી
આલંબ થાય તે, ખીર

કુટા. સ્ત્રી (કુટા) કુટાવળી ગાય, અલંબ
આલંબ

કુનડા. સ્ત્રી (કુનડા) કુટાવળી, કુટાવળી

કુનડા પુ૦ (કુનડા) કુટાવળી નીલ.

કુનિવોહ ત્રિ૦ (કુનિવોહ) કુટાવળી પ્રયાસથી
ગાળી શકાય. (૨) કુટાવળી

કુનિય ન૦ (કુનિય) કુટાવળી સમિત
અલંબ અલંબ કર્મ

કુનિરિકાલ ત્રિ૦ (કુનિરિકાલ) કુટાવળી
શકાય તેવું

કુનિમત્ર. ત્રિ૦ (કુનિમત્ર) કુટાવળી રીતે એકલ

કુપ પુ૦ (કુપ) કાથી

કુપડત્તકાવ્ય પુ૦ (કુપડત્તકાવ્ય) કુટાવળી
અલંબ થાય તે

કુપડત્તકાવ્ય ત્રિ૦ (કુપડત્તકાવ્ય) કુટાવળી
અલંબ થાય તે

કુપ્પસ. ત્રિ० (દ્વિપ્રદેશ) એ અવયવવાળા. (૨)
પુ. ૦ દ્વયબ્ધ.

કુપ્પક. ત્રિ० (કુપ્પક) દુષ્ટ રીતે પકવેલું.

કુપ્પક્ષ. પુ० (કુપ્પક્ષ) દુષ્ટ પક્ષ.

કુપ્પક્ષ. ન૦ (કુપ્પક્ષ) એ પક્ષ. (૨) ત્રિ०
એ પક્ષવાળા

કુપ્પક્ષસ્વાહ. ત્રિ० (કુપ્પક્ષસ્વાહિન) દુષ્ટ
રીતે-અવિધિએ પ્રત્યાખ્યાન-પચ્ચખ્યાન
કરનાર.

કુપ્પક્ષસ્વાહ. ત્રિ० (કુપ્પક્ષસ્વાહ) અવિધિએ
પચ્ચખ્યાન કરેલ.

કુપ્પડિગ્રહ. ન૦ (કુપ્પડિગ્રહ) દષ્ટિવાદનું એક
મત

કુપ્પડિયાગાંદ. પું० (કુપ્પડિયાગાંદ) માંડે ડગી
રાણ થનાર, દુષ્ટત્વમા આનંદ માનનાર

કુપ્પડાંઆર ત્રિ० (કુપ્પડાંઆર) } એ રથા-
કુપ્પડાંઆર. ત્રિ० (કુપ્પડાંઆર) } નમા
નેના સમાવેશ થતા શકે તે

કુપ્પડ } ત્રિ० (કુપ્પડ) એ પથવાળા. (૨)
કુપ્પડ. } પુ. મનુષ્ય. (૩) ન૦ ગાફુ.
કુપ્પડ. પુ० (કુપ્પડ) કાંચિત્વપુરના એક
રામ.

કુપ્પરિચ્છય. ત્રિ० (કુપ્પરિચ્છય) દુઃખથી છો-
ડાય તે

કુપ્પસેસ. પુ० (કુપ્પસેસ) વદના કાના અવ-
પ્રલમા મુદ્દની મયાંમમા એ વખત
પ્રવેશ કરવા તે

કુપ્પસ. ત્રિ० (કુપ્પસ) મુશ્કેલીથી જતવાય તે.

કુપ્પમ. ત્રિ० (કુપ્પમ) ઢોચકુઃ ગિચર ન રહે
તેવું, વાકુ વળી ગય તેવું.

કુપ્પજસ. ત્રિ० (કુપ્પજસ) ખાટી રીતે ઉપ-
યોગ કરેલ. (૨) ખાટી રીતે ઉપયોગ
કરનાર.

કુપ્પજલિય ત્રિ० (કુપ્પજલિય) દુષ્ટ રીતે
પાકેલું.

કુપ્પજલિયોસાહિમકલણયા (કુપ્પજલિયોસ-
ધિમકલણના) દુષ્ટ રીતે પાકેલ અન્નનુ
ભક્ષણ કરત તે. માનમા ત્રાનો એક
અતિચાર

કુપ્પઓગ. પુ० (કુપ્પઓગ) દુષ્ટપંચાગ

કુપ્પક્ષસ્વાહ. ત્રિ० (કુપ્પક્ષસ્વાહ) દુષ્ટ
રીતે-અવિધિએ પચ્ચખ્યાન કરેલ.

કુપ્પડિકંત ત્રિ० (કુપ્પડિકંત) મુશ્કેલીથી
જેનું આક્રમણ થાય તેવું, દુષ્ટ.

કુપ્પડિગ્રહ પુ. (કુપ્પડિગ્રહ) વિચ્છેદ મેલે
આગમા દષ્ટિવાદ અગના બીજા પચ્ચાગ
સત્રના પીસમે બેઠ

કુપ્પડિવ્રહ્મ ત્રિ० (કુપ્પડિવ્રહ્મ) વધારી શ-
કાય નહિ તેવું

કુપ્પડિયાગાંદ. ત્રિ० (કુપ્પડિયાગાંદ) ઉપકારના
બદલા વાગવા પડતે એના ભયથી
તના ઉપકારમા દોષ નશીવી નારાણ
ગતાવનાનું મુશ્કેલીથી રીત તેવું.

કુપ્પડિચાર ત્રિ० (કુપ્પડિચાર) જેના મહે-
વાથી પ્રતિદાન-પ્રત્યુપકાર ન થતો શકે
તે.

કુપ્પડિલેહગ. ત્રિ० (કુપ્પડિલેહગ) જે દાબ્દ-
માયર ન થતા શકે તેવું, જેનું પડિસદાન
ન થત શકે તેવું.

કુપ્પડિલેહગા ત્રિ० (કુપ્પડિલેહગા) અવિ-
ધિએ પડિસદાન કરત તે

કુપ્પડિલેહિય ત્રિ० (કુપ્પડિલેહિય) જેનું
પડિસદાન બરાબર ન થત શકે તે

કુપ્પડિહામ ન૦ (કુપ્પડિહામ) હિસા આપે
દુષ્ટત્વમા પ્રણિધાન-પચ્ચાનની એકાગ્રતા.

કુપ્પડોહિય. ત્રિ० (કુપ્પડોહિય) દુષ્ટ-
મુશ્કેલીથી પ્રેરણા કરવા યોગ્ય.

કુપ્પતર. ત્રિ० (કુપ્પતર) જે નરી ન શકાય તે

કુપ્પધંસ ત્રિ० (કુપ્પધંસ) દુષ્ટત્વ.

કુપ્પમજ્ઞાના ત્રિ० (કુપ્પમજ્ઞાના) દુષ્ટ રીતે-
અવિધિએ પ્રમાણન કરત તે.

દુષ્પમજ્ઞિય. ત્રિ० (દુષ્પમાર્જિત) દુષ્ટ રીતે-
અવિધિએ પ્રમાર્જન કરેલ.

દુષ્પમજ્ઞિયચારિ. ત્રિ० (દુષ્પમાર્જિતચારિ)
અવિધિએ-દુષ્ટ રીતે પુછને ચાલનાર;
અસમાધિના ત્રાંગ સ્થાનકનો સેવનાર.
(સાધુ).

દુષ્પય. પું० (દ્વિપદ) બુઓ “દુપય” શબ્દ.
દુષ્પચાર. પું० (દુષ્પચાર) ચોરી વિગેરે માઠો
આચાર; અન્યાય.

દુષ્પરકંત. ત્રિ० (દુષ્પરાકાન્ત) જેના ઉપર
મુશ્કેલીથી પરાક્રમ થઈ શકે તેવું.

દુષ્પવેસ. ત્રિ० (દુષ્પવેશ) જેમાં ધણી મુશ્કે-
લીએ પ્રવેશ થઈ શકે તેવું.

દુષ્પસહ. પું० (દુષ્પસહ) એ નામના એક
આચાર્ય કે જે પાત્રમા આરાને છંડે
થવાના છે.

દુષ્પસ્સ. ત્રિ० (દુર્દશ) મુશ્કેલીથી દેખાય તે.

દુષ્પર્દસ. ત્રિ० (દુષ્પર્દમ્ય) કદિનતાથી નાશ
કરાય તે.

દુષ્પર્દસ. ત્રિ० (દુષ્પર્દમ્ય) અજ્ઞેય; દુર્જ્ઞેય.

દુષ્પિચ્છ. ત્રિ० (દુષ્પિચ્છ) કદિનતાથી દેખાય તે.

દુષ્પૂરચ. ત્રિ० (દુષ્પૂરક) જે કદિનતાથી
ભરી શકાય તે.

દુષ્પરિસ. } ત્રિ० (દુષ્પર્શ) જેનો સ્પર્શ
દુષ્પાસ. } અરાખ્ય છે તે
દુષ્પાસ. }

દુષ્પાસ. ત્રિ० (દ્વિસ્પર્શ) સ્પર્ગ્ધ અને શીત
આદિ અવિરૂદ્ધ એ સ્પર્શોથી યુક્ત.

દુષ્વદ્ધ. ત્રિ० (દુર્વદ્ધ) અરાખ્ય રીતે બાધેલ.

દુષ્વલ. ત્રિ० (દુર્વલ) બળહીણ.

દુષ્વલિય. ત્રિ० (દુર્વલિક) દુર્બળ.

દુષ્વલિયાપૂસમિત્ત. પું० (દુર્વલિકાપુષ્યમિત્ત)
એ નામના એક જન આચાર્ય.

દુષ્મગ્યામ. ન૦ (દુર્મગ્યામ) નામકર્મની
એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી ઉપકાર
કરનાર લોકોને અમિત્ર થાય છે.

દુષ્મગાકરા. સ્ત્રી० (દુર્મગાકરા) જેથી સૌ-
ભાગી માણસ દુર્ભાગી અને તેવી વિદ્યા;
૪૦ વિદ્યામાંની એક.

દુષ્માસિય. ન૦ (દુર્માસિત) અરાખ્ય વચન.

દુર્મિ. ત્રિ० (દુર્મિ) દુર્ગંધી. (૨) અશુભ;
અનિષ્ઠ.

દુર્મિક્ષલ. ન૦ (દુર્મિક્ષ) જે દેશ યા કાળમા
ભિક્ષા ન મળતી હોય તેવો દેશ યા કાળ.
(૨) ભિક્ષાનો અભાવ. (૩) દુષ્કાળ.

દુર્મિક્ષલમસ. ન૦ (દુર્મિક્ષલમ) દુકાળના
જૂ વખતમા ભૂખે મરતા ગરીબોને ખોરાક
અપાય તે.

દુર્મિર્ગંધ પું० (દુર્મિર્ગંધ) દુર્ગંધ. (૨)
ત્રિ० દુર્ગંધવાળું.

દુર્મિસહ. પું० (દુર્મિસહ) અશુભ શબ્દ.

દુર્મ્મૂઝ. ત્રિ० (દુર્મૂઝ) દુરાચારી; નિન્દ્ય.
(૨) પું ન૦ નુકસાન કરનાર જન.

દુર્મ્મૂઝ. સ્ત્રી० (દુર્મૂઝ) અમગળ.

દુર્મેય. ત્રિ० (દુર્મેય) દુઃખથી ભેદવાણાયક

દુર્મગ. ન૦ (દુર્મગ) નામકર્મની એક પ્રકૃતિ
કે જેના ઉદયથી જીવ દુર્ભાગી અને છે.
(૨) ત્રિ० દુર્ભાગી.

દુર્મગ. ત્રિ० (દૌર્ભાગ્ય) દુર્ભાગી.

દુર્માગ. ત્રિ० (દ્વિમાગ) બીજો ભાગ, અર્ધ.

દુર્માગકલિષ્ઠ. ત્રિ० (દ્વિમાગકલિષ્ઠ) એ
ભાગે ઉકાળેલું; શેરનું અધશેર રહે તેવી
રીતે ઉકાળેલ; બેઠાણીઓ રસ.

દુર્મ. પું० (દુર્મ) અણુતરોવવાઈ સૂત્રના
બીજા વર્ગના સાનમા અધ્યયનનું નામ. (૨)
શ્રેણિક રાગની ધારણી રાણીના પુત્ર.
(૩) વૃક્ષ; ઝાડ. (૪) અમરેદના પાયદળ
લશ્કરનો અધિપતિ. (૫) દુર્મ નામનું
આકાશ દેવલોકનું એક વિમાન.

દુર્મણ. ન૦ () ધોળું કરતું તે.

દુર્મપ્ત. ન૦ (દુર્મપ્ત) વૃક્ષનું પાંદડું. (૨)
ઉત્તરાધ્યયન સૂત્રનું એક અધ્યયન.

કુમ્ભપુષ્પિકા. (કુમ્ભપુષ્પિકા) દશ વૈકલ્પિક-
સૂત્રના પ્રથમ અધ્યયનનું નામ.

કુમ્ભસેના. પુ. (કુમ્ભસન) અણ્ણતરોવવાઇ
સૂત્રના બીજા વર્ગના આદ્યમા અધ્યયનનું
નામ. (૨) શ્રેણિક રાજની ધારણી
રાણીના પુત્ર. (૩) નવમા અળદેવ વાસુ-
દેવના પ્રવૃત્તિ ભવના ધર્મોચાર્ય.

કુમ્ભિય. વિ. () ધોળું કરેલ.

કુમ્ભુહ. પુ. (કુમ્ભુહ) એ નામના એક યાદ્ય
કુમાર.

કુમ્ભહ. સ્ત્રી. (કુમ્ભિતિ) દુર્ભતિ. (૨) ત્રિ. દુષ્ટ
બુદ્ધિવાળો.

કુમ્ભગ. વિ. (કુમ્ભસ) ૫૯ વિયોગાન્ધી
જેનું મન પિન્ન થયેલું હોય તે. (૨)
દીનતાયુક્ત. (૩) દેવયુક્ત.

કુમ્ભગિય. ન. (કુમ્ભિય) દુષ્ટ મનોભાવ;
ઉદ્ભવ.

કુમ્ભહિલા. સ્ત્રી. (કુમ્ભિલા) દુષ્ટ સ્ત્રી.

કુમ્ભુહ. પુ. (કુમ્ભુહ) અતગદસૂત્રના ત્રીજા
વર્ગના દશમા અધ્યયનનું નામ. (૨)
દાર્દરના અળદેવ રાજની ધારણી
રાણીના પુત્ર. (૩) દુર્મુખ નામની પ્રત્યેક
બુદ્ધ કે જેને ઇન્દ્રિયભંગની પદ્ધતિની
અવસ્થા ઉપરથી વૈરાગ્ય ઉત્પન્ન થયો હોય

કુમ્ભહ. વિ. (કુમ્ભસ) દુષ્ટ બુદ્ધિવાળો.

કુય. ન. (કુય) બત્રીસ પ્રકારના નાટક-
માંના બાવીશમા પ્રકારના નાટકનું નામ
(૨) ઉતાવળું આવું તે; ગાયનનો એક
દોષ. (૩) ત્રિ. વેગવાળું.

કુયં. સ્ત્રી. (કુયમ) બલદી; ઉતાવળથી.

કુયવિલંબિય. પુ. ન. (કુયવિલંબિત) બત્રીસ
નાટકમાનુ ચોવીશમું નાટક. (૨) જાદ
વિશેષ. (૩) અભિનય વિશેષ.

કુયાવત્ત. (કુયાવત્ત) વિચ્છેદ પ્રયેષ બારમા
દ્રષ્ટિવાદ અમના બીજા વિજ્ઞાનસૂત્રનો
સત્તરમો ભેદ.

કુરુક્ષત્રમ. વિ. (કુરુક્ષત્રમ) દુર્લભ; મુશ્કે-
લીથી ઓળંગી શકાય એવું.

કુરંત. વિ. (કુરંત) નકારા પરિણામવાળું.

કુરુક્ષત્ર. વિ. (કુરુક્ષત્ર) મુશ્કેલીથી બચાવી
શકાય તેવું.

કુરુગુચર. વિ. (કુરુગુચર) દુઃખે આચરણ
કરી શકાય તેવું; મુશ્કેલીભર્યું.

કુરુગુણેય. વિ. (કુરુગુણેય) માંડા સ્વભાવવાળો

કુરુગુણાલ. વિ. (કુરુગુણાલ) દુઃખેથી પાળી
શકાય તેવું

કુરુતિક્રમગણજ. વિ. (કુરુતિક્રમગણ) દુઃખે
ઉલ્લંઘન થઈ શકે તેવું.

કુરુપ્પ. વિ. (કુરુપ્પમ) દુષ્ટાત્મા. ખરાબ
સ્વભાવવાળું.

કુરુમિગંધ. વિ. (કુરુમિગંધ) દુર્ગંધ; ખરાબ
વાસવાળું. (૨) પુ. દુર્ગંધ; ખરાબ
ગંધ.

કુરુમિગમ. વિ. (કુરુમિગમ) જ્યાં દુઃખથી
પરેડી શકાય તેવું.

કુરુમિગાહ. વિ. (કુરુમિગાહ) દુઃખે પ્રવેશ કરી
શકાય તેવું.

કુરુસ. વિ. (કુરુસ) ખરાબ રસવાળું, રસહીન.

કુરુહિ. પુ. (કુરુહિ) દુરભિગંધ નામક મેં કે
જેના ઉદયથી જીવ દુર્ગંધ પામે.

કુરુહિમ. વિ. (કુરુહિમ) દુર્ગંધ; મુશ્કે-
લીથી સમગ્ર થ તેવું.

કુરુહિદ્રિય. વિ. (કુરુહિદ્રિય) મુશ્કેલીથી સિદ્ધ
થઈ શકે તેવું; દુરાસધ્ય.

કુરુહિયાસ. વિ. (કુરુહિયાસ) દુઃખે કરી
સદન થાય તેવું.

કુરુગાહ. વિ. (કુરુગાહ) દુઃખે કરી આરાધી
શકાય તેવું.

કુરુરોહ. વિ. (કુરુરોહ) મુશ્કેલીથી ચઢી
શકાય તેવું.

કુરાલોચય. વિ. (કુરાલોચય) બેદરકારીથી
બેબેલું.

દુરાસય. વિ० (દુરાસદ) દુર્લભ. (૨) દુર્જય.
(૩) દુ.સહ.

દુરાસય. પુ० (દુરાશ્રય) જેનો મુશ્કેલીથી
આશ્રય થઈ શકે તે. અને પ્રત્યક્ષ
પ્રકૃતિવાળો.

દુરાસય વિ० (દુરાશય) ઉંડા આશયવાળો.
જેનો સામાન્ય બુદ્ધિથી થાક (પાર) લઈ
શકાય નહિ તે. (૨) અત્યન્ત દુઃખી
પણ સહન ન થાય તેવું

દુરિય ન० (દુરિત) પાપ.

દુરુક્ત. વિ० () થોડું થોડું પીનંલુ;
નહી પાસંત્ર.

દુરુક્ત. વિ० (દુરુક્ત) એ વખત ઉચ્ચાર
કરેલું. પુનરુક્ત.

દુરુક્તર. વિ० (દુરુક્ત) દુઃખ કરી નરી
શકાય તેવું. દુસ્તર, દુર્વૃથ

દુરુદ્ધર. વિ० (દુરુદ્ધ) દુઃખ નીકળે તેવો;
બહુ મુશ્કેલીથી જેનો ઉદ્ધાર થઈ શકે તેવો.

દુરુસ્તાસ. પુ० (દુરુદ્ધવામ) દુષ્ટ ઉત્થાસ;
દુર્વિચાર.

દુરુદ્ધ વિ० (દુરુદ્ધ) આરદ થયેલો. ચંદેલો
દુરુચ. } ન० (દુરુપ) બેડાળ કપ
દુરુચ. }

દુરુચ. વિ० (દુરુચ) બેડપ, બેની સંખ્યા.
દુરુચસંભવ વિ० (દુરુચસંભવ) દુરુપ-
પંચેન્દ્રિયના મળમૂત્રાદિને વિષે ક્રિયન્ત
થતા જીવ.

દુરોચળીઘ. વિ० (દુરુચીત) દુષ્ટ રીતે-
અસંગતપણે ઉપનય મેળવવો તે; સાધ્યને
અનુપયોગી ઉદાહરણ આપવું તે

દુલ્લહ. વિ० (દુર્લભ) દુર્લભ.

દુલ્લંઘ. વિ० (દુર્લંઘ) દુઃખ કરી ઉલ્લંઘાય
એવું.

દુલ્લભ. વિ० (દુર્લભ) દુર્લભ, દુઃખ મળે તેવું.

દુલ્લભબોધિય. વિ० (દુર્લભબોધિક) મુશ્કેલીથી
બોધ પામે તેવો.

દુઝ્ઝ. વિ० (દુર્લભ) જુઓ “ દુલ્લભ ”
શબ્દ.

દુવણ. ન० (દાવન) ઉપતાપ, પીડન

દુવણ. } પુ० (દુર્વણ) ખરાબ રંગ. (૨)
દુવણ } વિ० ખરાબ રંગવાળું.

દુવય. પુ० (દુષ્ટ) દુષ્ટ નામનો પાંચાળ
દેશનો રાગ; દ્રૌપદીનો પિતા.

દુવયણ ન० (દ્વિવક્ત્ર) દ્વિવચન; બેની સં-
ખ્યા બતાવનાર પ્રત્યય.

દુવામ વિ० (દુર્વામ્ય) અર્થ મુશ્કેલીથી
વમવા-નગરપા યોગ્ય.

દુધાર. ન० (દ્વાર) દાર; આરણ્ય; દરવાજો
દુવારબાહા. સ્ત્રી० (દ્વારબાહા) દાર ભાગ.

દુવારવયણ. ન० (દ્વારવદન) દરવાજાના કમાડ
દુવારા સ્ત્રી० (દ્વારા) આરણ્ય; નાની આરી.

દુવાગિય પુ० (દૌવાગિક) દારપાળ, દરવાન
દુવાગિયા સ્ત્રી० (દ્વાગિકા) નાની આરી.

દુવાલમ્સ વિ० (દ્વાલશન) આર. ૧૨
દુવાલમંગ સ્ત્રી० ન० (દ્વાલશાસ્ત્રી) આચારાગ
આદિ આર અગ મુત્રા.

દુવાલમંગિ. વિ० (દ્વાલશાસ્ત્ર) આર અંગ
મુત્રા (શાસ્ત્ર)ના ધરનાર. અંગ શાસ્ત્રવેતા.

દુવાલસમ. વિ० (દ્વાલશ) આરમો. (૨)
ન० પાચ ઉપવાસ બેગા કરવા તે

દુવાલસાવત્ત પુ० (દ્વાલશાવર્ત) ધર્મશાસ્ત્ર
ખમાસમળાની વસ્ત્રામાં આર આવનન
આપવા તે.

દુર્ધિચિત્તિઘ. વિ० (દુર્ધિચિન્તિત) દુષ્ટ ચિત્ત-
વના કરેલ.

દુર્ધિટ્ટ. પુ० (દ્વિટ્ટ) આવતી ચોવીસીના
ખરતક્ષેત્રના આઠમા વાસુદેવ. (૨) ચાલુ
ચોવીસીના બીજા વાસુદેવ.

દુર્ધિચ. } વિ० (દ્વિધિ) બે પ્રકારનું
દુર્ધિહ. }

દુર્ધિમજ્ઞ. વિ० (દુર્ધિમજ્ઞ) જેના વિભાગ
કરવા કઠણ છે તે.

દુર્વીસ. સ્ત્રી० ન० (દુર્વિશલિ) આવીસ.
 દુર્વચ્ચ. ત્રિ० (દુર્વત) નકારાં આચરણ કર-
 નાર; માડાં વન આચરનાર. (૨) વન
 રહિત. (૩) ન० દુષ્ટ નિયમ.
 દુર્વચ્ચ. ત્રિ० (દુર્વચ) ખરાબ દેખાવવાળું.
 દુર્વચ્ચા. ન० (દુર્વચ) ખરાબ વચન.
 દુર્વચ્ચુ. ત્રિ० (દુર્વચુ) વસુ-ભવ્ય-મોક્ષ જ-
 યાને યોગ્ય, દુષ્ટ-વસુ અર્થેત્ અભવ્ય
 દુર્વચ્ચ. ત્રિ० (દુર્વચ) દુઃખથી વહન કરવા
 યોગ્ય
 દુર્ગા. સ્ત્રી० (દુર્ગા) ધો; વનરૂપિણિ વિરોધ.
 દુર્વાહ. ત્રિ० (દુર્વાહિ) ખરાબ માનનાર,
 અપ્રિયવક્તા.
 દુર્વિજ્ઞાણ. ત્રિ० (દુર્વિજ્ઞ) દુઃખથી જાણી
 શકાય તેવ. જાણવાને અશક્ત
 દુર્વિજ્ઞાણ. ત્રિ० (દુર્વિજ્ઞાત) ખાટી રીતે જાણેલ.
 દુર્વિજ્ઞમચ્ચ. ત્રિ० (દુર્વિજ્ઞમચ્ચ) દુર્વચ્ચ. જે મુ-
 દુર્વિજ્ઞમાચ. ત્રિ० (દુર્વિજ્ઞમાચ) મુશ્કેલીથી જા-
 ન શકાય તે.
 દુર્વિચ્ચાહ. ત્રિ० (દુર્વિચ્ચાહ) વચ્ચ વેનાના; નમ.
 દુર્વિચ્ચાહ. ત્રિ० (દુર્વિચ્ચાહ) નધારીગો અ-
 વેચ્ય. (૨) અશિક્ષિત. જાનનું બુદ્ધિ
 અભિમાન કરનાર
 દુર્વિચ્ચાહ. ત્રિ० (દુર્વિચ્ચાહ) મુશ્કેલીથી સહન
 કરતું તે.
 દુર્વિચ્ચાહ. ત્રિ० (દુર્વિચ્ચાહ) દુઃખે મુદ્ધ
 કરી શકાય તેવું.
 દુર્વિચ્ચાહ. ત્રિ० (દુર્વિચ્ચાહ) અપયશવાળો
 દુર્વચ્ચાહ. સ્ત્રી० (દુર્વચ્ચાહ) ખરાબ ટુટિ; માવદું
 દુર્વચ્ચાર. ત્રિ० (દુર્વચાર) મુશ્કેલીથી ચાલી
 શકાય તેવું.
 દુર્વચ્ચાહ. ત્રિ० (દુર્વચ્ચાહ) દુઃખે કરી
 સમજાવવા યોગ્ય; દુર્બોધ.
 દુર્વચ્ચ. પુ० (દુર્વચ) અવસર્પિણી કાળનો
 પાચમે આગે અને ઉત્સર્પિણી કાળનો
 બીજો આગે.

દુર્વચ્ચાહ. ત્રિ० (દુર્વચ્ચાહ) અવસ-
 ર્પિણીનો બીજો આગે અને ઉત્સર્પિણી
 કાળનો પહેલો આગે.
 દુર્વચ્ચાહ. ત્રિ० (દુર્વચ્ચાહ) જેમાં
 એકાંત દુઃખમાં દુઃખ છે એવા આરામાં
 જન્મેલ
 દુર્વચ્ચાહ. સ્ત્રી० (દુર્વચ્ચાહ) ઉત્સર્પિ-
 ણીના ત્રીજા અને અવસર્પિણીના ચોથા
 આરાનું નામ; જેના દુઃખ ધાણું અને
 સુખ થાકુ હોય એવા કાળ
 દુર્વચ્ચાહ. ત્રિ० (દુર્વચ્ચાહ) જેમાં અકલ
 દુઃખ છે એવા આગમાં જન્મેલ
 દુર્વચ્ચાહ. ત્રિ० (દુર્વચ્ચાહ) દુઃખે કરી બોધ
 પમાડી શકાય તેવો
 દુર્વચ્ચાહ. પુ० (દુર્વચ્ચાહ) અવસર્પિણીના બીજો આગે અને ઉત્સર્પિ-
 ણીના પહેલા આગે, ૨૧૦૦૦ વર્ષના
 પરિમાણવાળો કાળ.
 દુર્વચ્ચાહ. પુ० (દુર્વચ્ચાહ) અવસર્પિણીના બીજો આગે અને ઉત્સર્પિ-
 ણીના પહેલા આગે, ૪૨૦૦૦
 વર્ષ ઉગ્રો એક કાટકાટિ સાગરોપમ
 પરિમિત સમય
 દુર્વચ્ચાહ. પુ० (દુર્વચ્ચાહ) ભગવતી
 સૂત્રના એક ઉદ્દેશનું નામ
 દુર્વચ્ચાહ. પુ० (દુર્વચ્ચાહ) અવસર્પિ-
 ણીકાળના પાંચમા આરાનું અને ઉત્સ-
 ર્પિણીના ત્રીજા આરાનું નામ.
 દુર્વચ્ચ. પુ० (દુર્વચ) નામ કંમંતી એક
 પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી જીવ કોર સ્વર
 પામે.
 દુર્વચ્ચ. ત્રિ० (દુર્વચ) અવિનીત.
 દુર્વચ્ચ. ત્રિ० (દુર્વચ) મુશ્કેલીથી સ-
 દુર્વચ્ચાહ. ત્રિ० (દુર્વચાહ) હન થાય તેવું.
 દુર્વચ્ચાહ. ત્રિ० (દુર્વચાહ) દુઃખે કરી
 મેળવેલું

દુસ્તિજ્ઞા. સ્ત્રી (દુઃશય્યા) દુષિત શય્યા-મ-કાન.

દુસ્તીલ. ત્રિ (દુઃશીલ) અરાધ્ય સ્વભાવ-વાળો. (૨) દુરાચારી.

દુસ્તીલ. ન (દુઃશીલ્ય) અરાધ્ય સ્વભાવ.

દુસ્તીસ. પુ (દુશિષ્ય) દુષ્ટ શિષ્ય.

દુસ્તુમિણ } પુ ન (દુસ્ત્ર) દુષ્ટ
દુસ્તુવિણ. } સ્ત્રી, અરાધ્ય સ્ત્રી.

દુસ્તુય. ન (દુઃશ્રુત) દુષ્ટ શાસ્ત્ર. (૨) વિ-શ્રુતિ કટુ.

દુસ્તેજ્ઞા. સ્ત્રી (દુઃશય્યા) દુષ્ટ વસતિ, દુઃખ-દાયક મકાન.

દુહ. ન (દુઃહ) દુઃખ, પીડા.

દુહમ્. પુ (દુર્મ) દોષોગ્ધ; કમનસીબ

દુહમ્. ત્રિ (દુમય) અન્ને, ભે.

દુહમ્. ત્રિ (દુર્હત) અરાધ્ય ગતિ મારેજ.

દુહમ્. ત્રિ (દુર્હત) બેથી મારેજ

દુહમ્. મ (દ્વિધાનમ) અંતે તરફથી, અંતે પ્રકારે.

દુહમ્. પુ (દ્વિધાનમ) બે પ્રતિયવાળો અવ.

દુહમ્. ન (દુર્મ) દુર્ભાગ્યનામ; નામ ક-ર્મની એક પ્રતિ, જેના કિન્નથી અવ દુર્ભાગ્ય પામે છે

દુહમ્. ત્રિ (દુર્ધટ) દુર્ધટ, કડિન.

દુહમ્. પુ (દુષણ) મુદ્દગ વિશેષ, કસરતનું એક સાધન

દુહમ્. ન (દોહન) દોહતું તે

દુહમ્. ત્રિ (દુઃસ્વાદ) દુઃખદાયક

દુહમ્. ત્રિ (દુષ) દોહેજ

દુહિય. ત્રિ (દુઃશિત) દુઃખી શોકસ્ત; પીડિત.

દુહિયા. સ્ત્રી (દુહિત્) કન્યા, દીકરી.

દુહિલ. ત્રિ (દુહિલ) દ્રોહકરનાર, દ્રોહી.

દુહિલાસ. ન (દુહિલાસ) વાણિજ્ય નગર-ની બહારનું એ નામનું એક ઉદ્યોગ.

દુર્હ. સ્ત્રી (દૂતી) બસસ સ્ત્રી. (૨) ઉપાસ-ણાના ૧૬ દોષમાંનો બીજો દોષ.

દુર્હિપિડ. પુ (દૂર્તિપિડ) ગૃહસ્થનો સંદેશ પહોંચાડી આહાર લેવો તે; ઉપાસણાના ૧૬ દોષમાંનો બીજો દોષ.

દૂત. પુ (દૂત) સંદેશ પહોંચાડનાર; દૂત.

દૂતી સ્ત્રી (દૂતી) સંદેશ આપનારી સ્ત્રી.

દુર્મ. ન (દુર્મ) બુધો “દુર્મ” શબ્દ.

દુર્મમસતા. સ્ત્રી (દુર્મમસતા) દુર્ભાગી બાળકને જન્મ આપનાર સ્ત્રી.

દુર્મ } ત્રિ (દાવક) દુઃખ કરનાર.
દુર્મ }

દુર્મ. ન (દુર્મ) દુઃખી કરતું તે.

દુર્મ. ન () ધોળું કરતું તે.

દુર્મ. ત્રિ (દુર્મ) દુષ્ટ મનવાળો.

દુર્મિ. ત્રિ (દાવિત) દુઃખી થયેલ.

દુર્મિ. ત્રિ () ધોળું કરેલ (૨) બળેલ; દાવેલ.

દુર્મ. પુ (દૂત) સંદેશ પહોંચાડનાર; દૂત.

દુર્મકમ. ન (દુર્મકમ) બુધો “દુર્મકમ” શબ્દ.

દુર્મ. ન (દૂ) દૂર, ઝટે; આથે (૨) ત્રિ-ઝટે આવેલ (મોક્ષ), અસમીપવર્તી.

દુર્મ. ત્રિ (દુર્મ) દૂર જનાર.

દુર્મ. ત્રિ () (૨) સોધર્મ આદિ દેવલોકમાં ઉત્પન્ન થનાર.

દુર્મરાગ ત્રિ (દૂર્ત) અપવિત્ર દૂર.

દુર્મ. મ (દુર્મ) દૂરથી.

દુર્મલાય. પુ (દુર્મલાય) મોક્ષમાર્ગી.

દુર્મલાય. પુ (દુર્મલાય) દૂર રહેલ આશ્રય (૨) મોક્ષ. (૩) મોક્ષનો માર્ગ

દુર્મ. ન (દુર્મ) વસ્ત્ર, ચાદર.

દુર્મગણિ. પુ (દુર્મગણિ) લોકિતાચાર્યના શિષ્ય.

દુર્મ. ન (દુર્મ) કલક.

કુસમા સ્ત્રી (કુસમા) બુઓ “ કુસમા ”
શબ્દ.

કુસર. પુ (કુસ્વર) નામકર્મની એક પ્રકૃતિ
કે જેના ઉદયથી જીવ અરણ્ય સ્વર-
અવાજ પામે.

કુસરણ. ન (કુસરણ) પ્રધાન-શ્રેષ્ઠ વસ્ત્ર.

કુસહ. ત્રિ (કુસહ) બુઓ “ કુસહ ” શબ્દ.

કુસિ ન (કુસ) તક, ઝંશ.

કુસિ. પુ (કુસિ) નપુંસકનો એક ભેદ.

કુસિત. } ત્રિ (કુસિત) દૂષિત; દોષયુક્ત.

કુસિય. } (૨) પુ એક પ્રકારનો નપુંસક.

કુહમ. ત્રિ (કુમમ) કુહાંગી; પામર; દીન.

કેડલ. ન (કેવકુલ) દેવાલય; દેવળ.

કેડલિચ્છ. પુ (કેવકુલિક) દેવળની સભાગ
જનાર. પ્રગર્ભ

કેય ત્રિ (કેય) દેવા યોગ્ય

કેયક. પુ () એક પ્રકારનો શિશુ-
કાચિર

કેવ પુ ન (કેવ) ભવનપતિ, ચાણુઅનર,
જ્ઞાનિક અને વૈમાનિક દેવતા. (૨)
આર્મી, રાજા, માસિક, (૩) અજનક
પરિતના સિદ્ધાચનના એક દારુ નામ.

(૪) ગધિલવિજયની પૂર્વ સરદ્દ ઉપ
રનો વખારા પર્વત. (૫) દેવદારના
અધિપતિ દેવતાનું નામ. (૬) એ નામનો
એક દ્વીપ અને એક સમુદ્ર. (૭) મેધ.

(૮) આકાશ. (૯) દેવાધિદેવ, પરમાત્મા
(૧૦) સાધુ; મુનિ

કેવઈ. સ્ત્રી (કેવકી) વસુદેવની એક રાણી,
કૃષ્ણવાસુદેવની માતા. (૨) જમ્બૂદ્વીપના
ભરતખંડમાં થનાર ૧૧ મા તીર્થકરના
પૂર્વભવનું નામ.

કેવડલ. ત્રિ (કેવોલ) દેવકૃત.

કેવડલ. ત્રિ (કેવગુલ) દેવથી રક્ષિત.

કેવડલ. પુ (કેવપુત્ર) દેવપુત્ર.

કેવડલ. ન (કેવકુલ) દેવળ.

કેવંચકાર. } પુ (કેવાન્ચકાર) દેવોને સ-
કેવંચકાર. } તાઈ જવા માટે અંધકારનું
સ્થાન હોવાથી તમરકાયનું એક નામ.

કેવકાળા. સ્ત્રી (કેવકાળા) દેવકાળા; દેવ-
કુમારી.

કેવકહકહય. પુ (કેવકહકહક) દેવતાઓનો
કોલાહલ.

કેવકિલ્લિસ. } પુ (કેવકિલ્લિષ) દેવતાની
કેવકિલ્લિસિય. } ક્ષત્રી જાત; કિલ્લિષ
જાતના દેવતા.

કેવકિલ્લિસિયા. સ્ત્રી (કેવકિલ્લિષિકી) ભા-
વના વિશેષ, જે ક્ષત્રી દેવતાનામાં ઉત્પન્ન
થવાનું કારણ છે.

કેવકુમાર. પુ (કેવકુમાર) દેવકુમાર.

કેવકુરા. સ્ત્રી (કેવકુર) મેર પર્વતની દક્ષિણે
મહાવિદેહાન્તર્ગત એક જુગલીયાનું ક્ષેત્ર.
(૨) ૨૧ મા તીર્થકરની પ્રવળ્યા પાલ-
ખીનું નામ

કેવકુર. પુ (કેવકુર) જમ્બૂદ્વીપના મહા-
વિદેહક્ષેત્ર અન્તર્ગત એક જુગલીયાનું ક્ષેત્ર.
(૨) એ નામનો દેવકુર ક્ષેત્રનો એક
દેવ. (૩) એ નામનું એક કૂટ. (૪)
જમ્બૂદ્વીપના સોમનસ વખારા પર્વતનું
ચોથું કૂટ-શિખર. (૫) જમ્બૂદ્વીપના વિ-
શ્વતપ્રલ પર્વતનું એ નામનું ત્રીજું કૂટ-
શિખર. (૬) સ્ત્રી રતિકર પર્વતની ઉત્તરે
આવેલ ઇશાનંદની અમ્રમહિષીની રાજ
ધાની.

કેવકુલકૂડ. પુ (કેવકુલકૂટ) સોમનસ વ-
ખારા પર્વતના સાત કૂટમાંનું ચોથું કૂટ.
(૨) વિશ્વતપ્રલ વખારા પર્વતનું ત્રીજું કૂટ.

કેવકુલમહાદુમ. પુ (કેવકુલમહાદુમ) એ નામનું
એક દુમ-ગાંધ.

કેવકુરુય. પુ (કેવકુરુ) દેવકુર
ક્ષેત્રમાં જન્મેલ.

કેવકુલ. ન (કેવકુલ) દેવમન્દિર, દેવળ.

દેવના. સ્ત્રી. (દેવગતિ) દેવની ગતિ; નામ-
કર્મની એક પ્રકૃતિ.

દેવગણિયા. સ્ત્રી. (દેવગણિકા) અપ્સરા.

દેવગુપ્ત. પુ. (દેવગુપ્ત) એ નામના એક
બ્રાહ્મણ સન્ધ્યાસી.

દેવચંદ્રવદન. } પુ. (દેવચંદ્રવદન) દેવચંદ્ર, દેવ-
ચંદ્રવદન. } જમીનથી એ ત્રણ દાઢ ઉંચે

ઓટલાં; દેવમૂર્તિને એસાડવાનો ઓટલો.

દેવજસ. પુ. (દેવજસ) એક જન મુનિ.

દેવજિજ્ઞા. પુ. (દેવજિજ્ઞા) ભાગ્યવર્ષમાં થનાર
૨૨ મા તીર્થંકર

દેવકુ. ત્રિ. (દેવકુ) દોઢ

દેવગણિકાય. પુ. (દેવગણિકાય) દેવગણિકાય;
સમાન ધર્મવાળા દેવોનો સમૂહ.

દેવતમસ. ન. (દેવતમસ) દેવતાને અધિકાર
રૂપ તમસ્કાય; એક પ્રકારનો અધિકાર.

દેવતા. સ્ત્રી. (દેવતા) દેવ.

દેવતી. સ્ત્રી. (દેવતી) કૃષ્ણ વાતુદેવની
માતા.

દેવદત્ત. પુ. (દેવદત્ત) એક પુરુષનું નામ.

દેવદત્તા. સ્ત્રી. (દેવદત્તા) ચપા નગરીની
રહેવાસી એક ગણિકા-વેશ્યા (૨)
વિપાક સત્રનું એ નામનું નવમું અધ્યયન.

દેવદાર. ન. (દેવદાર) અજ્ઞનશિરિના સિદ્ધા
યનનની પૂર્વ દિશામાં આવેલું દાર.

દેવદાર. પુ. (દેવદાર) વૃક્ષ વિશેષ

દેવદાલી. સ્ત્રી. (દેવદાલી) બાહુ ઇયવાળી
એ નામની એક કન્યા, રોહિણી.

દેવદિગ્ધા. પુ. (દેવદિગ્ધા) ધન શેઠનો તેની
ઝી ભણ્યા ઉત્પન્ન થયેલ પુત્ર.

દેવદ્વીપ. પુ. (દેવદ્વીપ) એ નામનો એક
દ્વીપ.

દેવદુરુમિ. } પુ. (દેવદુરુમિ) દેવ દુરુમિ;
દેવદુરુમિ. } વાઘ વિશેષ.

દેવદુસ્. ન. (દેવદુસ્) દિવ્ય વસ્ત્ર. દેવતાના
વસ્ત્ર.

દેવન્નુ. પુ. (દેવન્નુ) ઝ્યોતિષી.

દેવપટ્ટિકલોમ. પુ. (દેવપટ્ટિકલોમ) દેવતાને
ક્ષોભ પમાડનાર તમસ્કાય.

દેવપવેસ્યાય. પુ. (દેવપ્રવેશક) દેવગતિમાં
પ્રવેશ કરનાર ઇવ.

દેવપન્થ. પુ. (દેવપન્થ) એ નામનો સિ.
નોદા નદીના કિનારા ઉપરનો એક વ-

ખારા પર્વત. (૨) પશ્ચિમ વનખડની
વેદિકાની પૂર્વ આવેલા પર્વતનું જોડું

દેવફલિકલોમા. સ્ત્રી. (દેવફલિકલોમા) દેવ-
નાને ક્ષોભ પમાડનાર રૂપ કૃષ્ણરાજનું
એક નામ

દેવફલિહ. પુ. (દેવફલિહ) દેવને ભોગસ
રૂપ તમસ્કાય.

દેવફલિહા. સ્ત્રી. (દેવફલિહા) આઠ કૃષ્ણ
રાજમાની એક

દેવમહ. પુ. (દેવમહ) દેવદીપના અધિપતિ
દેવતાનું નામ.

દેવમહામહ. પુ. (દેવમહામહ) દેવદીપના અ
ધિપતિ દેવતાનું નામ.

દેવમહાવર. પુ. (દેવમહાવર) દેવસમુદ્રનો
અધિપતિ દેવતા.

દેવય. ન. (દેવય) દેવ; દેવતા. (૨) ત્રિ-
દેવસ્વરૂપ, દેવસર્વધી.

દેવયા. સ્ત્રી. (દેવયા) દેવ; દેવતા.

દેવર. પુ. (દેવર) દીયર; પતિનો નાનો
ભાઈ.

દેવર. પુ. (દેવર) દેવરતિ નામે એક રાગ
દેવરણ. ન. (દેવરણ) દેવતાનું અરણ્ય-

જગલ, તમસ્કાય.

દેવરમણ. ન. (દેવરમણ) સાલાજન્યા નગ-
રીની બહારનું એક ઉદ્યાન.

દેવરાજ. } પુ. (દેવરાજ) દેવતાનો રાગ.
દેવરાય. } ઇન્દ્ર

દેવલ. પુ. (દેવલ) એ નામના એક અન્ય
તીર્થ અગ્નિ.

દેવલોગ. પું (દેવલોક) દેવલોક; દેવોને રહેવાનું સ્થાન; સ્વર્ગ. (૨) દેવગ્નિ.

દેવલોચ. પું (દેવલોક) દેવલોક.

દેવવર. પું (દેવવર) દેવસમુદનો અધિપતિ દેવતા.

દેવવરવહુ. સ્ત્રી (દેવવરવહુ) દેવતાની અમ્-મહિષી-મુખ્ય દેવી; દેવગ્નિના

દેવકૂહ પું (દેવકૂહ) દેવતાના સગ્રામની રચનારૂપ તમસ્કાયનું એક નામ.

દેવસંગતિ. સ્ત્રી (દેવસંગતિ) દેવકૃત પ્રતિ-ભાષ (૨) દેવતાઓના પ્રતિભોધથી લીધેલી શિક્ષા.

દેવસંગિવાય. પું (દેવસંગિવાય) દેવસમાગમ. (૨) દેવસમુદ. (૩) દેવોની બીડ

દેવસમુદ. પું (દેવસમુદ) એ નામનો એક સમુદ.

દેવસમ્મ. પું (દેવસમ્મ) જમૂદાપના ઔર-વત ક્ષેત્રમાં આવેલ અવસાપાણીમાં થયેલ ૧૧ માં તીર્થકર. (૨) જોતમસ્વામીએ પ્રતિભોધેલ એ નામનો એક બ્રાહ્મણ.

દેવસ્યગિજ્ઞ પું નં (દેવસ્યગિજ્ઞ) દેવતાની સંગ.

દેવસિદ્ધ. ત્રિ (દેવસિદ્ધ) દિવસ સમર્પી. દિવસને લગતુ.

દેવસેણ. પું (દેવસેન) અતમકસુત્રના ત્રીજા વર્ણના પાંચમાં અધ્યયનનું નામ. (૨) બદિલપુર નિવાસી ન ગ ગાથાપતિની પત્ની સુલસાના પુત્ર. (૩) ઔરવતક્ષત્રના વર્ત-માન ચોવીસીના તીર્થકરનું નામ. (૪) ગાશાળાના ભાવી જન્મનું એક નામ. (૫) ભગવાન નેમિનાથના એક શિષ્ય; એક અન્તગડ સુન.

દેવસોમ્મ. સ્ત્રી (દેવસોમ્મ) દેવરૂપ સદ્ગતિ.

દેવસુત્ય. પું (દેવસુત) જમૂદાપના ભરત-ખડમાં થનાર હડા તીર્થકરનું નામ.

દેવાંગદ. પું (દેવાનન્દ) ઔરવત ક્ષેત્રમાં આવતી ઉન્સર્પણીમાં થનાર ૨૪ માં તીર્થકર.

દેવાંગદા. સ્ત્રી (દેવાનન્દા) બ્રાહ્મણકુલ ગામ નગરના ઝપડાદત બ્રાહ્મણની સ્ત્રી અને મહાવીર સ્વામીની પ્રથમ ગર્ભધારણ કર-નારી માતા. (૨) પાખવાડીયાની પદરમાં રાત્રિ

દેવાણુપુવ્વી સ્ત્રી (દેવાણુપુવ્વી) નામકમેની એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી જીવ સિધે સિધુ-દેવતાની ગતિમાં ગય.

દેવાણુપિય. ત્રિ (દેવાણુપિય) ભદ્ર; મહા-શય, મહાનુભાવ. દેવ સરખો પ્રિય, દેવના જેવો વડાલો. (કાંચ સંભોધના.)

દેવાતિદેવ. પું (દેવાતિદેવ) દેવોના પાણ દેવ; તીર્થકર.

દેવાધિદેવ પું (દેવાધિદેવ) તીર્થકર.

દેવાનન્દા. સ્ત્રી (દેવાનન્દા) જુઓ “દેવાણ્દા” શબ્દ.

દેવારણ. નં (દેવારણ) દેવતાને જંગલ જેવું સ્થાન. તમસ્કાય.

દેવાહિદેવ. પું (દેવાધિદેવ) ૧૮ દોષ રહિત તીર્થકર

દેવાહિવ. પું (દેવાધિવ) દેવતાના અધિપતિ, નન્દ.

દેવાહિવદ. પું (દેવાધિવતિ) છંદ.

દેવિન્દ. પું (દેવન્દ) દેવતાનો છંદ.

દેવિક્વત્થય. પું (દેવિક્વત્થય) ૨૬ ઉત્કાલિક સુત્રમાંનું ૧૩ મું મુત્ર.

દેવિકોવવાય. નં (દેવિકોવવાય) એ ન. મનુ એક કાલિક મુત્ર.

દેવિક્કિ. સ્ત્રી (દેવિક્કિ) દેવનો વેભવ. (૨) પું એક સુપ્રસિદ્ધ જૈન આચાર્ય.

દેવિક્કી સ્ત્રી (દેવિકી) દેવતાની સ્ત્રી; દેવી.

દેવી. સ્ત્રી (દેવી) દેવી; દેવાંગના. (૨) રાગની મુખ્ય રાણી; પદરાણી. (૩) સાતમાં અક્ષરવાંની માતા (૪) ૧૦ માં

અકવર્તી હરિષેણની સ્ત્રી (૨૧). (૫)
૧૮ મા તીર્થકરની માતા.
વેલુક્કલિયા. સ્ત્રી (વેલુક્કલિકા) દેવોની
૬૬-બીડ.
વેલુક્કલિયા. પુ. (વેલુક્કલિકા) જીવાભિગમ સ્ત્ર-
ત્રનો એક ઉદ્દેશો.
વેલુક્કલિયા. ન. (વેલુક્કલિકા) ૧૨ સ્ત્ર-
માંનું એક કાલિક સ્ત્ર.
વેલુક્કલિયા. પુ. (વેલુક્કલિકા) ૬-૬.
વેલુક્કલિયા. પુ. (વેલુક્કલિકા) એ નામનો એક સમુદ્ર
વેલુક્કલિયા. પુ. (વેલુક્કલિકા) જ્યોત્સ્નાપના
ભરતખડમાં થનાર ૨૩ મા તીર્થકર.
વેલુ. પુ. (વેલુ) ૬૫; શરૂતા
વેલુ. ત્રિ. (વેલુ) ૬૫ કરવા પામ્યા.
વેલુ. પુ. (વેલુ) દેશ, જનપદ (૨) ૧૦૦
લાથ માપેલી જમીનને દેશ કહે છે. (૩)
પ્રદેશ; જગ્યા, સ્થાન (૪) દેશવિરતિ
ગુણસ્થાનક. (૫) વસ્તુનો એક ભાગ;
અંશ; હિસ્સો; પ્રદેશ. (૬) દેશકાળ,
જમાનો. (૭) સ્થળ; મહોદ્ધ મહોદ્ધ. (૮)
અવસર.
વેલુક્કલિયા. ત્રિ. (વેલુક્કલિકા) દેશનો
અધિકારી.
વેલુક્કલિયા. પુ. (વેલુક્કલિકા) એક દેશનો
આરાધક; સર્વથા આરાધક નહીં.
વેલુક્કલિયા. પુ. (વેલુક્કલિકા) દેશકાળ, શુભ-
શુભ કાર્યનો નિશ્ચય કરેલ સમય
વેલુક્કલિયા. સ્ત્રી (વેલુક્કલિકા) દેશકાળને
જાણવું તે.
વેલુક્કલિયા. સ્ત્રી (વેલુક્કલિકા) દેશકાળવ્યતીત્વ)
તીર્થકરની વાણીનો ૧૪ મો અતિશય.
વેલુ. ત્રિ. (વેલુ) ઉપદેશ કરનાર.
વેલુ. પુ. (વેલુ) દર્શક; દર્શાવનાર.
વેલુક્કલિયા. ત્રિ. (વેલુક્કલિકા) દેશકાળ; આ-
તમાના એક દેશની ધાન કરનાર કર્મ-
પ્રકૃતિ.

વેલુક્કલિયા. ન. (વેલુક્કલિકા) દેશવિરતિ; આ-
વકપાત્ર.
વેલુક્કલિયા. પુ. (વેલુક્કલિકા) આવક; એક દેશથી
યતિ જેવો. (૨) દેશવિરતિ; સ્થળ પાપની
નિવૃત્તિ.
વેલુક્કલિયા. ન. (વેલુક્કલિકા) ઉપદેશ, શિક્ષા.
વેલુક્કલિયા. ન. (વેલુક્કલિકા) દેશ કરવા તે.
વેલુક્કલિયા. સ્ત્રી (વેલુક્કલિકા) દેશના ઉપદેશ;
ધર્મોપદેશ.
વેલુક્કલિયા. પુ. (વેલુક્કલિકા) એક દેશ અંધ થાય ને
વેલુક્કલિયા. } પુ. (વેલુક્કલિકા) દેશથી બધ
વેલુક્કલિયા. } કરનાર, સર્વ બધક નહીં
વેલુક્કલિયા. ત્રિ. (વેલુક્કલિકા) દેશના આપનાર,
ઉપદેશક.
વેલુક્કલિયા. ન. (વેલુક્કલિકા) દેશના પ્રસિદ્ધ
એક વસ્તુની ગતિ
વેલુક્કલિયા. ત્રિ. (વેલુક્કલિકા) એક દેશ પા-
પથી નિવૃત્તિ પામેલ, આવક.
વેલુક્કલિયા. સ્ત્રી (વેલુક્કલિકા) એક દેશ
પાપથી નિવૃત્તિ પામતી તે; આવકપાત્ર,
અધ્યયન સ્વીકારવાના પરિણામ.
વેલુક્કલિયા. ત્રિ. (વેલુક્કલિકા) જુઓ “ વેલુ-
વિરતિ ” શબ્દ
વેલુક્કલિયા. ત્રિ. (વેલુક્કલિકા) એક દેશ
વિરાધના કરનાર
વેલુક્કલિયા. પુ. (વેલુક્કલિકા) જેમા દેશ-
ક્ષેત્ર-ભૂમિની હદ બાંધવામા આવે છે
તે; આવકનું દશમુ વ્રત.
વેલુક્કલિયા. ન. (વેલુક્કલિકા) દિશાઓ
અને વ્યવસ્થા મર્યાદા રૂપ આવકનું દશમુ
વ્રત
વેલુક્કલિયા. પુ. (વેલુક્કલિકા) દેશનો અધિ-
પતિ; દેશનો રાજા.
વેલુક્કલિયા. ત્રિ. (વેલુક્કલિકા) દેશમા જન્મેલ.
વેલુક્કલિયા. પુ. (વેલુક્કલિકા) એ નામના
એક આચાર્ય.

દેસિભાષા. સ્ત્રી (દેશીભાષા) જુદા જુદા દેશની ભાષા

દેસિય. પું (દેશક) ઉપદેશ કરનાર, કથન કરનાર ગુરુ. (૨) ભાગદાર.

દેસિય. ત્રિ (દેશિત) દેખાડેલ (૨) ઉપ-દેશી, પ્રતિપાદન કરેલ (૩) મોટા ક્ષેત્રમાં વિસ્તાર પામેલ

દેસિય. ત્રિ (દૈવમિક) દિવસ સમ્બંધી

દેસિય. ત્રિ (દૈશિક) દેશમાં ઉત્પન્ન થયેલ; દેશ સમ્બંધી

દેસી. સ્ત્રી (દેશ્યા) દેશમાં જન્મેલી, દેશની

દેસી. સ્ત્રી (દેશી) દેશી (ભાષા).

દેસીભાષા સ્ત્રી (દેશીભાષા) અત્યંત પ્રાચીન પ્રાકૃત ભાષાનો એક બંધ

દેસુગ ત્રિ (દેગોન) થોડું કમી

દેહ ત્રિ (દેહ) શરીરના ચિન્હ, મસ નિહ વગર

દેહ પું (દેહ) દેહ, શરીર (૨) એક ગાનના પિશાચનું નામ

દેહવલિયા. સ્ત્રી (દેહવલિકા) ભિક્ષાવૃત્તિ

દેહ્ય ત્રિ (દેહ્ય) શરીરમાં રહેનાર

દેહિ પું (દેહિન્) દેહધારી, આત્મા, છત્ર

દોંકિગિય પું સ્ત્રી (દોંકિય) એક સમયે એક છત્ર બે ક્રિયા વેદે એવી રીતે સ્થાપન કરનાર ગંગાચાર્યના મનના અનુચારી

દોંકલર. પું (દોંક્લર) નપુસક.

દોંગલ. ન (દોંગલ) દરિદ્રતા; દુર્દશા

દોંગલિદસા. સ્ત્રી (દોંગલિદશા) એ નામનો એક શ્રુત વિભાગ.

દોંગુલિ. ત્રિ (જુગુલિન્) જુગુલિ-ધૃગ્ કરનાર.

દોંગુલ. પું (દોંગુલક) ધણી કાંડ કરનાર દેવતાની એક ગાન.

દોંમલ. સ્ત્રી (દોંમલિ) ખરાય ગતિ, નરક આદિ ગતિ.

દોંમ. ત્રિ (દોંમિય) બીજો-છ-જુ.

દોંમ. ન (દોંમિય) દુનપાત્ર

દોંમલ. ન (દોંમિય) બીજો અગ. (૨) રાંધેલું શાક. (૩) કદી

દોંમલ ત્રિ (દોંમલ) દોંમલ યાજ્ઞ

દોંમલ પું (દોંમલ) ચાર આદકનું માપ. (૨) દોંમલકુમાર. (૩) પાણીના ગુરુ-દોંમલાચાર્ય

દોંમલમુહ. ન (દોંમલમુહ) ખરું કાંઈ.

દોંમલમુહ પું (દોંમલમુહ) બેટલા વખતમાં પાણીના બિદ્યા મોટી ગાગર ભરાય તે પ્રમાણનો વરસાદ

દોંમલસુરિ પું (દોંમલસુરિ) અખુલિલપુરપટ્ટન નગરના એક આચાર્ય.

દોંમલિ. પું (દોંમલિક) ગળાથી ભરેલી મોટી કુડીમાં પુડા પ્રવેશ કરે તે એક દોંમલપાણી નેમણી અદાર નીકળે તેટલા વચનવાળો પુડા

દોંમી સ્ત્રી (દોંમી) તૌકા, નાવ (૨) પાણીનું મોટું કુંડુ

દોંમિપમા. સ્ત્રી (જ્યોતિ પ્રમા) ચંદની અમલિયાનું નામ.

દોંમિય ત્રિ (દોંમિય) બે ધારવાળું.

દોંમલમુગી. સ્ત્રી (દોંમલમુગી) પર્વાકાશ્વની અને ઉત્તરાકાશ્વની એ બે નક્ષત્ર

દોંમલ ન (દોંમલ) દુર્બળપાત્ર

દોંમલ ન (દોંમલ) દુર્બળ

દોંમલસિય ત્રિ (દોંમલસિય) બિન્ન, શાકચરન

દોંમલસ. ન (દોંમલસ) નાસી પાસી, ચિતા.

દોંમલસિય. ત્રિ (દોંમલસિય) બે માસનું. (૨) બે મહીનાના સાથે ઉપવાસ કરવા તે, દોંમલસિક તપ.

દોંમલસિયા સ્ત્રી (દોંમલસિકી) ભિક્ષુની ચાર પડિમામાંથી બીજી પડિમા-અભિગ્રહ; આમાં એક માસ સુધી બેઠત અન્ન અને બેઠત પાણી લઈ શકાય.

દોમિલી. સ્ત્રી (દોમિલી) એક પ્રકારની આઘીલિપિ.

દોર. પુ (દોર) દોરે; તાંતણો.

દોરૂચ્ચ ન (દોરૂચ્ચ) એ; એનો આકડો.

દોલા. સ્ત્રી (દોલા) ચાર ઇંદિયવાળા છવની એક જાત.

દોલ. પુ (દોલ) એક પ્રકારની અનાર્થ જાતિ.

દોલઈ. } સ્ત્રી (દોલઈ) દોલઈ
દોલતી. }

દોલાંગ પુ (દોલાંગ) અરિસાનો હાથો

દોલારિજ. } પુ (દોલારિજ) દોલારિજ,
દોલારિય. } દરવાન.

દોલ. પુ (દોલ) દોલ; અવગુણ; દુષ્ણ.

દોલ. પુ (દોલ) દોલ; દોલનો પર્યાય; અપ્રાંતિ.

દોલકરિયા સ્ત્રી (દોલકરિયા) ૧૮ લિપિ-માંની એક

દોલચણ. પુ (દોલચણ) દોલચણ જાતિનાર.

દોલપૂરિયા. સ્ત્રી (દોલપૂરિયા) બુધો “દો-લપૂરિયા” શબ્દ

દોલવલિયા. સ્ત્રી (દોલવલિયા) અપ્રાંતિ-કારક ક્રિયા, દોલથી ઉત્પન્ન થતી ક્રિયા.

દોલા. સ્ત્રી (દોલા) ૧૮ લિપિમાંની એક.

દોલિચ. ન () દોલ-રાતવાસી અન.

દોલિયા. સ્ત્રી (દોલિયા) દોલિયા; કાંતિ; નેજ; ચંદ્રલેશ્યા.

દોલિયામા. સ્ત્રી (દોલિયામા) દોલિયા-પીના ઇંદ-ચંદ્ર તથા સૂર્યની બીજી અન-મહિમી.

દોલિય. ત્રિ (દોલિય) કાપડીઓ; કાપડનો બાપારી.

દોલિયસાલા. સ્ત્રી (દોલિયસાલા) કાપડ-વેચવાની જગ્યા, કાપડની દુકાન.

દોલિય. ત્રિ (દોલિય) દોલિયા.

દોલિયા. ન () વાસી-દોલિયા અન

દોલ. પુ (દોલ) કપડ; વેર બુદ્ધિ રાખી અપકાર કરવો તે.

દોલગ. ન (દોલગ) દુભાંગ.

દોલદિ. પુ (દોલદિ) એ નામનું એક ગામ

દોલગ. ન (દોલગ) દુષ્ણ દોલવાનુ વાસણ.

દોલન ન (દોલન) મલકતી સ્ત્રીને બીજે ત્રીજે મહિને મલકના છવના બનિષ્ણ પ્રમાણે સારી મારી ઇન્દ્રિયા-આતુરતા થાય તે.

ધ.

ધંત. ત્રિ (ધંત) અસિઆદિથી નપાવીને શોધેલું; નિર્મળ કરેલું.

ધનધનદિય. ત્રિ (ધનધનદિય) ધન ધન અવાજવાળું.

ધનજીવણ. પુ (ધનજીવણ) દુષ્ણ રાગનો પુત્ર; એક રાગકુમાર.

ધન. ન (ધન) ધન; ધન; સંપત્તિ. (૨) ૨૩ મા તીર્થકરને પ્રથમ ભિક્ષા આપનાર ગૃહસ્થ. (૩) એ નામનો એક શેઠ. (૪) ધન સાર્થવાહનો એક પુત્ર.

ધનજીવ. પુ (ધનજીવ) ઉત્તર ભાદ્રપદ ન-ક્ષત્રનું ગોત્ર. (૨) પખવાડીઆના નવમા દિવસ-નોમનું નામ. (૩) એ નામના એક શેઠ.

ધનંતરિ. પુ (ધનંતરિ) ધનંતરી વેદ.

ધનગિરિ. પુ (ધનગિરિ) એક મુનિનું નામ; આર્ય કૃત્યમિત્રના શિષ્ય.

ધનગુણ. પુ (ધનગુણ) ધનગુણ નામે મહા-ગિરિ આચાર્યના એક શિષ્ય.

ધનગોષ. પું (ધનગોષ) રાજગૃહનગર નિ-
વાસી ધન્ય સાર્થવાહનો ત્રીજો પુત્ર.

ધનગુહ. પું (ધનાઘ્ય) એ નામના એક જૈન
મુનિ.

ધનગદ્ધ. પું (ધનદત્ત) ત્રીજા વાસુદેવના
ત્રીજા પૂર્વ ભવનું નામ. (૨) એ નામનો
એક સાર્થવાહ.

ધનગદેવ. પું (ધનદેવ) ધન્ય સાર્થવાહનો
બીજો પુત્ર.

ધનગપાલ. પું (ધનપાલ) ધન્ય સાર્થવાહનો
પહેલો પુત્ર.

ધનગય. પું (ધનદ) દેશમભ્યુ, કુબેર ભંડારી.

ધનગરક્ષિત્ય. પું (ધનરક્ષિત) ધન્ય સાર્થ-
વાહનો ચોથો પુત્ર.

ધનગવહ. પું (ધનગતિ) દેશમભ્યુ, કુબેર ભંડારી.
(૨) એક રાજકુમાર.

ધનગવંત. ત્રિં (ધનવત્) ધનવાન; શ્રીમંત.

ધનગવતિ. પું (ધનવતિ) કુબેર, ધનનો
અધિષ્ઠાયક દેવતા.

ધનગવહ. પું (ધનવહ) એ નામના એક રાજા.

ધનગસ્ત્યવાહ. પું (ધનસાર્થવાહ) રાજગૃહ
નગરનિવાસી ધન નામે એક સાર્થવાહ.

ધનગસિરી. સ્ત્રીં (ધનશ્રી) એક વાણીયાની સ્ત્રી.

ધનગસેટ્ટિ. પું (ધનસેટ્ટિ) રાજગૃહ નગરનો
રહેવાસી ધન નામે એક શેઠ.

ધનગવહ. ત્રિં (ધનાવહ) એ નામના એક રાજા.

ધનિ. પું (ધ્વનિ) રાખ્દ, ધ્વનિ; અવાજ.

ધનિ. સ્ત્રીં (ધ્રાણિ) અસંતોષ; લોભીપ્રકૃતિ.
(૨) તૃપ્તિ; સંતોષ.

ધનિક. ત્રિં (ધનિક) ધનવાન.

ધનિહા. સ્ત્રીં (ધનિહા) એ નામનું એક નક્ષત્ર.

ધનિય. ત્રિં (ધનિક) ધનવાન; (૨) ધણી;
માલીક; સ્વામી.

ધનિય. ત્રિં () મગ્યુત; કઠિન; દૃઢ

ધનિય. ત્રિં () અનિશય; ધણુજ.

ધણ. નં (ધણ) ધનુષ, તીરકામકુ. (૨)

ચાર દાથનું માપ; વાંભ. (૩) પું ધનુ-
ષ્યવતી નારકીઓને દુઃખ આપનાર
પરમાધામી.

ધણક. નં (ધણક) જુઓ “ધણ” શબ્દ.

ધણગાહ. પું (ધણગ) ધનુર્વા; એક પ્રકા-
રનો વાયુનો રોગ.

ધણદ્ય. પું (ધનુર્દ્ય) એ નામનો રાજા
કે જે આવતી ચોવીસીમાં પહેલા મહા-
પદ્મ તીર્થેકર પાસે દીક્ષા લેશે.

ધણપિટ્ટ. } પું (ધનુષ્ટ) ધનુષ્યની પીઠ-
ધણપુટ્ટ. } કમાન. (૨) ધનુષ્યની પીઠના
આકારનું ક્ષેત્ર

ધણવેય. પું (ધણુવંદ) બાણ છાડવાની
વિદ્યાનો ગ્રંથ, પાત્રમો વેદ.

ધણહ. નં (ધણ) ધનુષ્ય.

ધણ. ત્રિં (ધન્ય) સન્માનનું પાત્ર; આર્-
રણીય; ભાગ્યશાળી. (૨) એક સાર્થવાહનું
નામ. (૩) એ નામના એક જૈન મુનિ.
(૪) “ અનુતરોપપાતિકદશા ” સત્રનું
એક અધ્યયન. (૫) યક્ષ વિશેષ.

ધણ. નં (ધાન્ય) ૨૪ પ્રકારનું ધાન્ય.
અનાજ, દાણો.

ધણાંતરિ. પું (ધનન્તરિ) કનકરથ રા
ગનો એક વૈદ.

ધત્ત. પું () વનસ્પતિ વિશેષ

ધત્તરટ્ટ. પું (ધૃતરાટ્ટ) કાળા મુખ અને
પગવાળો એક જનનનો હસ.

ધન્ન. ત્રિં (ધન્ય) ધન્યવાદને લાયક. (૨)
નં અધ્યુતરોપવાર્ધ સત્રના ત્રીજા વચનો
પ્રથમ અધ્યયનનું નામ. (૩) પું કાકદી
નગરીનિવાસી ભદ્રાસાર્થવાહીના પુત્ર.

ધન્ન. નં (ધાન્ય) અનાજ; ધાન્ય.

ધન્નણિહિ. પું સ્ત્રીં (ધાન્યનિધિ) ધાન્ય
રાખવાનું ધર; કોઠાર.

ધન્નપુજિય. નં (પુજિતધાન્ય) એકદુ કરેલું
અનાજ.

ધર્મવિકલિપ્ત. નં (વિલિપ્તધર્મ) વેરેણ
અનાજ

ધર્મવિરહિય. નં (વિરહિતધર્મ) પવનથી
એકંદ્ર કરેણ અનાજ.

ધર્મસંકટિય. નં (સંકટિતધર્મ) અનરમાથી
કાપીને ખળામા આણેણુ ધાન્ય

ધર્મા. સ્ત્રીં (ધર્મા) એ નામની એક સ્ત્રી
ધર્માવહ પું (ધર્માવહ) એ નામને એક રાજા.

ધર્મગ. ત્રિં (ધર્મગ) ધર્મનાર

ધર્મણ. નં (ધર્મણ) વાત પડેલા ને (૨)
ધર્માણ

ધર્મણી. સ્ત્રીં (ધર્મણી) નાડી, નમ

ધર્માસસાર. પું (ધર્માસસાર) એક પ્રજાગની
વનગણિ ધર્મામાં.

ધર્મ પું નં (ધર્મ) દુર્ગતિમા રહના પડી
રાખનાર જાન દગલ, આરિત્રક ધર્મ
ધ્યા સમા, સમાચાર આદિ આત્મ અંચની
આમયો (૧) રંગુને (૨) આપ (૩)
દશરેકાસિદ ભૂતના પાલના અધ્યયનનુ
નામ. (૪) ન્યયગદ્ય ભૂતના નરમા અ
ધ્યયનનુ નામ. (૫) જીવને પર્ણાય (૬)
૧૫ મા નીચરેણુ નામ (૭) દેવક
રંગુને ગતિ આપનાર અગ્ની દેવ
ધર્માગ્નિકાય (૮) પુણ્ય, નુકત (૯) એ
નામના એક જન મુનિ. (૧૦) આચાર.
અપદા

ધર્મ ત્રિં (ધર્મ) ધર્મકૃત, ધર્મને વાયક

ધર્મકંઠિય ત્રિં (ધર્મકંઠિય) ધર્મની આ-
રનાવાળા.

ધર્મકક્ષા. સ્ત્રીં (ધર્મકક્ષા) ધર્મની ચર્ચા;
ધર્મોપદેશ; ધર્મપ્રધાન જન શીલ તપ ભાવ
વગેરે મળથી કથા

ધર્મકહિ. ત્રિં (ધર્મકહિ) ધર્મકથા કહેનાર.
ધર્મના ઉપદેશક

ધર્મકલાહ. ત્રિં (ધર્માભ્યાયિન) ધર્મ પ્રતિ-
પાદક.

ધર્મકલાહ. ત્રિં (ધર્મભ્યાયિ) ધર્મની ખા-
તવાળા; ધર્મત્રાસ.

ધર્મગ્રોસ. પું (ધર્મગ્રોષ) એ નામના એક
સ્થવિર સાધુ.

ધર્મચક્ક. નં (ધર્મચક્ક) ધર્મને પ્રકાશ
કરનાર ધર્મચક નીચકરની આગળ ચાલે
ને ચક્ર. નીચકરના ૩૪ અતિશયમાંના
૧૧ માં અતિશય

ધર્મજમ પું (ધર્મજમ) એ નામના એક
જન મુનિ

ધર્મજાગરિયા સ્ત્રીં (ધર્મજાગરિયા) ધર્મને
માટે જાગરણ કરવું તે (૨) કુળધર્મ
પ્રચારણ આગળના જન્મને જો દિવસે જ
જરણ થાય છે તે

ધર્મજીવિ. ત્રિં (ધર્મજીવિ) અયમમ
જીવ આગનાર

ધર્મઃક્રમ. પું (ધર્મઃક્રમ) જીવુકીપના એ
જન સંત્રમા આવતી ઉન્નિર્ણયીમા
ચના પાંચમા નીચકર (૨) દેવક
ધર્મજીવનક્રમ

ધર્મઃભાણ. નં (ધર્મઃભાણ) આગામિ-
આદિ કય ધર્મચિંતન, ધર્મવિચારના
નિધાનતા, ચાક પ્રકરના ધ્યાનમાનુ એ

ધર્મણ નં (ધર્મણ) પુત્ર મારવી, ૧૫
પુરણો ને

ધર્મતિથયર પું (ધર્મતિથયર) જીવભગવાન

ધર્મત્યકામઃક્રમણ નં (ધર્મત્યકામઃક્રમણ)
ધર્માર્થકામ એ ત્રિવર્ગ સમગ્રી દશરેકા-
ત્રિકસત્રનુ જુદુ અધ્યયન.

ધર્મતિથકાય. પું (ધર્મતિથકાય) એ પ્રકરનુ
લોકવ્યાપી દ્રવ્ય કે જે સર્વને ગતિમા
સદાય કરે છે.

ધર્મદય. ત્રિં (ધર્મદય) ધર્મની પ્રાપ્તિ કે
રાવનાર; ધર્મદેશક.

ધર્મદેવ. પું (ધર્મદેવ) ધર્મમાં દેવ સમાન.
સાધુ; મુનિ.

ધર્મમિત્ત. પું (ધર્મમિત્ત) હટ્ટા તીર્થકરના
નામ પૂર્વજવતું નામ.

ધર્મમહ. પું (ધર્મમહ) ધર્મમાં પ્રેમ, સ-
મકિતનો એક પ્રકાર. (૨) એ નામના
એક સાધુ. (૩) ત્રિં ધર્મમાં રચિવાળા.

ધર્મમહાવ. પું (ધર્મમહા) એ નામનું વક્ત્ર
ગતિનું એક વૃક્ષ

ધર્મમિ. } વિં (ધર્મમિત્ત) ધર્મના ગુણ-
ધર્મમિત્ત } કાર

ધર્મમિરતિ. પું (ધર્મમિરતિ) એ નામના
એક સાધુ

ધર્મમસરણા. } સ્ત્રીં (ધર્મમસરણા) ધર્મ પા
ધર્મમસરણા } રિવાસ, (૨) ધર્મયુદ્ધિ

ધર્મમસીલ વિં (ધર્મમસીલ) ધાર્મિક.

ધર્મમસીહ. પું (ધર્મમસીહ) યુધિર્દ મર્તીનો
મિત્ર એક રાજા (૧) આથા તીર્થકરના
નામ પૂર્વજવતું નામ. (૩) એક સાધુનું
નામ. (૪) ૧૫ મા તીર્થકરને પ્રથમ
મિત્ર આપનાર ગૃહસ્થ.

ધર્મમસેણ પું (ધર્મમસે) સાતમા ગણદેવના
નામ પૂર્વજવતું નામ.

ધર્મમા સ્ત્રીં (ધર્મમા) એ નામના એક રત્ના.

ધર્માચરિય. પું (ધર્માચરિય) ધર્મના આ-
ચાર્ય, ધર્મ પાળનાર તથા પળાવનાર સાધુ.

ધર્માવાય. પું (ધર્માવાય) ધર્મ ચર્ચા. (૨)
આરમ્ભે જૈન અગ્રથ.

ધર્માવિષ્ટ વિં (ધર્માવિષ્ટ) ધર્મભૂતી ઉનું
કરેલ. (૨) ધર્માર્થ. ધર્મલ.

ધર્મમિટ્ટ વિં (ધર્મમિટ્ટ) ધર્મપ્રિય.

ધર્મમિટ્ટ વિં (ધર્મમિટ્ટ) ધર્મમાં તત્પર, ધર્મ-
ની ઉડી લાગણીવાળો, ધર્મ પ્રેમી.

ધર્મમિય. વિં (ધર્મમિય) ધર્માચરણી. ધર્મ
વાન (૨) ધર્મ સાધવી.

ધર્મમિલ્લ. પું (ધર્મમિલ્લ) કેશવધ; વેણી;
અંબોડો (૨) એ નામના એક જૈન
મુનિ.

ધર્મમીસર. પું (ધર્મમીસર) ભરતક્ષેત્રમાં થતા
મંચેલ ગર ચોવીમીના ૨૦ મા તીર્થકરનું
નામ.

ધર. પું (ધર) } ધન, વાવટો.
ધર. સ્ત્રીં (ધર) }

ધર. વિં (ધર) ધારનું કરનાર, ધારી
રાખનાર. (૨) જમૂડીપના એરવત ક્ષે-
ત્રમાં ચાલુ અવસથિતીમાં થયેલ ૨૦
મા તીર્થકર. (૩) હટ્ટા તીર્થકરના પિતા.
(૪) એ નામનો મથુરા નગરીનો રાજા.

ધરણ. પું (ધરણ) દક્ષિણ દિશાના નાગકુ-
મારોનો મન્દ્ર, ધરણેન્દ્ર. (૨) ધરણેન્દ્રનો
મિત્ર. (૩) અતમગમ્યના બીજા પર્ગના
વડા અધ્યયનનું નામ. (૪) અધિક વ્રતિ
રાગની ધારણી રાણીનો પુત્ર

ધરણ નં () લાઘવ કરતી

ધરણપ્રમ. પું (ધરણપ્રમ) ધરણેન્દ્રનો ઉ-
ત્પાત પર્વત.

ધરણા. સ્ત્રીં (ધરણા) ધરણેન્દ્રની ધરણા
નામે રાજધાની

ધરણિ. સ્ત્રીં (ધરણિ) પૃથ્વી, ધરા; ભૂમિ
(૨) આરમ્ભ તીર્થકરની મુખ્ય સાધવી. (૩)
અરનાથજીનો શાસન દેવીનું નામ.

ધરણિચર. સ્ત્રીં (ધરણિચર) નેરમાં
તીર્થકરની મુખ્ય સાધવી.

ધરણિચરહાણી. સ્ત્રીં (ધરણિચરહાણી) એ
નામની એક રાજધાની.

ધરણોવવાત્ર પું (ધરણોવવાત્ર) એ નામનું
એક કાલિક સત્ર.

ધરા સ્ત્રીં (ધરા) નેરમાં તીર્થકરની મુખ્ય
સાધવીનું નામ. (૨) પૃથ્વી.

ધરિમ. નં (ધરિમ) ત્રાગ્યસાધી નાગીને વેચી
વાડાય તેવી વસ્તુ. (૨) જાણ; કર્મ.

ધરિય વિં (ધરિય) ધારણ કરેલું

ધરિય. વિં () દાકેલું

ધરિમણ. સ્ત્રીં (ધરિમણ) ગણત, ધૃષ્ટના.

ધરિતસના. સ્ત્રી૦ (ધર્ષણ) વચનથી નરછેડવું ;
ધિકારવું.

ધવ પુ૦ (ધવ) એ નામનું એક વૃક્ષ; ધા-
વડીનું ઝાડ. (૨) પતિ, સ્વામી

ધવલ. ત્રિ૦ (ધવલ) ધોળુ, સફેદ; સ્વેત

ધસ પુ૦ (ધમ્) 'ધસ' એવો અવાજ.

ધાઘ. } પુ૦ (ધાતુ) દક્ષિણ નરકના પળ-

ધાદ. } પાણીનું જનનના વ્યંતર દેવ-
તાના દાસ.

ધાદ્યસંડ પુ૦ (ધાતકીજાડ) 'ધાતકી'ના
નામે બીજો દીપ

ધાર્દ. સ્ત્રી૦ (ધાર્ત્રી) ધાવમાતા (૨) ધાવનું
કામ કરીને પ્રાપ્ત કરેલ ભિક્ષા.

ધાર્દપિંડ. પુ૦ (ધાર્ત્રીપિંડ) ધાર્ત્રીની પેઠે
પાળાકને રમાડી-ભોલાવીને ભિક્ષા લેવી
તે, ભિક્ષાનો એક દાપ.

ધાડ. પુ૦ (ધાતુ) સોનું રૂપ વિગેરે ધાતુ
(૨) ગર વગેરે જનનની માટી-પથ્થર.
(૨) શરીરની અંદરના વાન, પિત્ત, કફ
વગેરે ધાતુઓ (૪) ક્રિયાવાચક શબ્દ,
ક્રિયાપદ. (૫) પૃથ્વી, જંગ, તેજ અને
વાયુ એ ચાર મહાબુત.

ધાડમ્ ત્રિ૦ (ધાતુજ) ધાતુથી બનેલું. ધા-
તુવાળુ (૨) નામ; શબ્દ.

ધાડન. ન૦ (ધાડન) પ્રેરણા. (૨) નારા

ધાતી. સ્ત્રી૦ (ધાર્ત્રી) ધાવમાતા.

ધાતુ. પુ૦ (ધાતુ) ક્રિયાવાચક શબ્દ, ક્રિયાપદ
(૨) બનિજ પદાર્થ; ધાતુ.

ધામ. ન૦ (ધામન) બગ; તેજ

ધાય ન૦ (ધાત) સુભિક્ષ, સુકાળ. (૨)
તૃમ; સતુષ્ટ.

ધાયર્દ. સ્ત્રી૦ (ધાતર્કી) કવણુ સમુદ્રને ફરતો
ધાતકીના ઝાડથી ઓળખાતો બીજો
દીપ. (૨) એક પ્રકારનું વૃક્ષ.

ધાયર્દલંડ. પુ૦ (ધાતકીજાડ) એ નામનો
એક દીપ

ધાયર્દલંડ. પુ૦ (ધાતકીજાડ) આંબળાનું
ઝાડ, જેની નીચે રૂઝ મા તીર્થકરને
કવળ જાન ઉત્પન્ન થયું હતું.

ધાયર્દસંડ. પુ૦ (ધાતકીજાડ) બુઓ 'ધાત-
યસડ' શબ્દ.

ધારગ ત્રિ૦ (ધાર્ગ) ધારણ કરનાર.

ધારણ. ન૦ (ધારણ) ધારણ કરવાની અવ-
સ્થા (૨) ગ્રંથાળુ. (૩) રક્ષાળુ. (૪) પરિ-
ધાન. (૫) અવલમ્બન

ધારણા. સ્ત્રી૦ (ધારણા) મતિ જ્ઞાનનો એક
પ્રકાર, સ્મૃતિ, ધારણા. (૨) ધારણા
નામનો વ્યવહાર. (૩) જેના ઉપર આડ.
સર રહે છે તે ચાંભણી (૪) મનની
સ્થિરતા.

ધારણાવ્યવહાર. પુ૦ (ધારણાવ્યવહાર) વ્યવહાર
વિશેષ.

ધારણિજ ત્રિ૦ (ધારણીય) ધારણ કરના
યોગ્ય.

ધારણી. સ્ત્રી૦ (ધારણી) ૧૧ મા તીર્થકરની
મુખ્ય સાધ્વી. (૨) અધિકૃત્ત્વિય રાજનની
રાણી. (૩) શિવ રાજનની એ નામની
રાણી. (૪) શ્રેણિક મદારાજનની ગણી
(૫) ધારણ કરનારી

ધારણ ત્રિ૦ (ધાર્ગ) ધારણ કરનાર

ધારા. સ્ત્રી૦ (ધારા) સત્તાદિની ધાર (૨)
દૂધ, પાણી, તેજ વિગેરેની ધાર-છેડ.

ધારાવારિય. ત્રિ૦ (ધારાવારિક) જ્યાં ધારાથી
પાણી પડતું હોય તે-પ્રવારો વગેરે

ધારાવારિયલેણ. પુ૦ (ધારાવારિકલેણ) ધાર-
વારાવાળુ ધર.

ધારાહય. ત્રિ૦ (ધારાહત) વરસાદથી છટાપેલ.

ધારિ. ત્રિ૦ (ધારિન્) ધારણ કરનાર.

ધારિઘા. સ્ત્રી૦ (ધારિકા) ધારણ કરનારી.

ધારિણી. સ્ત્રી૦ (ધારિણી) મિથિલાના જિત-
શનુ રાજનની રાણી. (૨) કૌશિક રાજનની
બીનું નામ (૩) બગરાજનની રાણીનું

નામ (૪) સદ્ગુણધારી-સદ્ગુણી સ્ત્રી.
(૫) રૂપી રાખની રાખીનું નામ (૬)
અથા નમરીના જિનશત્રુ રાખની રાખીનું
નામ.

ધાવણ ના (ધાવન) દોડવું, ભાગવું
ધાવણઘન. પુ (ધાવનક) દૂત; દોડનાર મંત્રક.

ધાતા ક્રી () અપાઝ, પોદાર.

ધિહ ક્રી (ધૃતિ) ધીરજ, ચિત્તની રા
સ્થના. (૨) ધૃતિદેવી; નિપથ પર્વતના
નિર્ગિચ્છદની અધિષ્ઠાત્રી દેવી. (૩) ધૃતિ-
દેવીની પ્રતિમા-મૂર્તિ. (૪) ધાગણ,
સ્મૃતિ (૫) અર્પિયા (૬) ધરણ;
અવસ્થાન

ધિક્કય ત્રિ (ધિક્કન) ધિક્કારેલ. (૨)
ના ધિક્કાર, નિરસ્કાર

ધિક્કાર. પુ (ધિક્કાર) ધિક્કાર. નિરસ્કાર
(૧) અગિયારમાથી પદ્મમા કૃગદરના
અમયમા વપગની દડનીનિ. ધિક્કારની
શિક્ષા.

ધિજ્ઞ. ના (ધ્યે) ધીરજ, ધૈર્ય

ધિજ્ઞ. ત્રિ (ધ્યેય) ધ્યાન કરના યોગ્ય.
ચિન્તનીય

ધિજ્ઞાસ્ય. પુ ક્રી (કિર્જાતિક) આહ્વાન.

ધિજ્ઞીવિત ના (ધિજ્ઞીવિત) ધિક્કારપાત
જીવન.

ધિતિ. ક્રી (ધૃતિ) ધીરજ. (૨) નિપથ
પર્વતના નિર્ગિચ્છદની અધિષ્ઠાત્રી દેવી

ધિતિકૂડ. પુ (ધૃતિકૂડ) નિપથ પર્વતના
નવકૂટમાનું જડું કૂટ-શિખર

ધિતિધર. } પુ (ધૃતિકર) અત્યમ્મત્રના
ધિતિહર. } જ્ઞા વર્ગના જ્ઞા અધ્યયનનું
નામ. (૨) કાંદેદી નમગી નિવામી એક
ગાથાપતિ.

ધિધિક્કાર. પુ (ધિધિક્કાર) ધિક્ક શબ્દથી
અનિશય નિરસ્કાર કરવો તે.

ધિક્કી. ક્રી (ધિધિક્ક) ધિક્કારવાથી શબ્દ

ધિગ્ધુ ક્રી (ધિગ્ધુ) ધિક્કાર હો.

ધી ક્રી (ધી) ધી; શુદ્ધિ.

ધીમંત. ત્રિ (ધીમંત) શુદ્ધિવાળું.

ધીર ત્રિ (ધીર) ધીર, ધીર. (૨) વિવેકી,
શાંત. (૩) સદ્ધિપત્ર. (૪) પુ (પરમાત્મા,
જિનદેવ. (૫) ગામધર દેવ

ધુમાળા ના (ધૂમ) કપાવતું; દધાવતું.

ધુમળા ત્રિ (ધાવ્ય) દૂર દરવા યોગ્ય.
(૨) ના પાપ. (૩) કર્મ.

ધુત. ત્રિ (ધુત) દૂર કરેલ. (૨) આચારાગ
મતનું જડું અધ્યયન (૩) આ પ્રકાર-
રના કર્મ.

ધુત ત્રિ (ધૂત) ધૂતાગ, યા

ધુમ્મ. પુ (ધૂમ) ધુમાડો

ધુપ ત્રિ (ધુત) કંપાવેલું, લલાવેલું. (૨)
ના સંયમનું અનુક્રાન. (૩) મોક્ષ (૪)
ત્રિ (તજેલું. (૫) ના કર્મ.

ધુપ પુ (ધુપ) સયમ.

ધુગ પુ (ધુગ) એ નામના ના મા મદ-

ધુરા ક્રી (ધુગ) રથ આદિની ધોસરી.
(૨) ભાર. જવાબદારી

ધુરી ક્રી (ધુરી) ધરી, ધોસરી

ધુવ. ત્રિ (ધુવ) નિશ્રય, ધિર; શાશ્વત
(૨) પુ (ધુવ કાળ. જે વખતે જે કાર્ય
કરવાનું હોય તે સમય (૩) ના મોક્ષ
અને તેના આધન (૪) અવશ્ય ભાતી.
(૫) નિશ્ચિન, નિયન (૬) મોક્ષ; મુક્તિ.
(૭) સયમ, મન્દિયાદિ નિગ્રહ. (૮) સ-
સાર. (૯) અન્યન્ત; અનિશય.

ધુવડક. ત્રિ (ધુવડક) જેનો ઉત્તર
ચિહ્નિત નથી થયા એવી કર્મ પ્રકૃતિ.

ધુવડક્યા. ક્રી (ધુવડક્યા) ધોવાથી પ્રકૃતિ.

ધુવડકીરણા. ક્રી (ધુવડકીરણા) અવશ્યભાતી
ઉદીરણા.

ધુવં. ક્રી (ધુવમ) આકાશ; નક્ષા, અવિ-
ચળાપણે.

ધ્રુવકર્મિષ્ઠ. પુ० (ધ્રુવકર્મિષ્ઠ) નિત્યકર્મચારી
લુહારાદિ ભતિ.

ધ્રુવચારિ. ત્રિ० (ધ્રુવચારિ) મુમુક્ષુ, મોક્ષના
અભિલાષી.

ધ્રુવણ. ન० (ધ્રુવણ) ધાતુ. સાધ ૩૦૫

ધ્રુવગિનાહ પુ० (ધ્રુવનિગ્રહ) આનંદપદ,
અનુશાન વિશેષ

ધ્રુવપગડિ સ્ત્રી० (ધ્રુવપ્રકૃતિ) પાંચ જાના
પરણ, નવ દર્શનાવગળ, મિથ્યાત્વમોહ-
નીય, મોહકપ્રાય, ભય, ભુગુપ્તિ, તેજસ,
કામાણ, વર્ણાદિ ચાર, અચરણધુ ઉપ
ધાન, નિર્માણ, પાત્ર અનરાય, એ ૧૭
પ્રકૃતિ અવિચ્છિન્ન હોય તે માટે ધ્રુવ-
પ્રકૃત કહેવાય છે.

ધ્રુવવંધ્ર પુ० (ધ્રુવવંધ્ર) } જે પ્રકૃતિવંધ્ર
ધ્રુવવંધ્રી સ્ત્રી० (ધ્રુવવંધ્રી) } હેતુ મતે
અવશ્ય બધાય તેને સ્થાને બીજી પ્રકૃતિ
ન પાધાય તે ધ્રુવવંધ્રી (પ્રકૃતિ)

ધ્રુવમગ પુ० (ધ્રુવમાર્ગ) મોક્ષમાર્ગ

ધ્રુવગાહ પુ० (ધ્રુવગાહ) ચન્દની સાથે ૨૮-
નાર નિત્ય રાહ

ધ્રુવવરાગ પુ० (ધ્રુવવરાગ) સયમ. (૨) મોક્ષ
(૩) શાશ્વત યશ.

ધ્રુવમંકમ પુ० (ધ્રુવમંકમ) ધ્રુવસત્તાવાળી
પ્રકૃતિનું સક્રમાણ-સમર્પણ પ્રદાનનરમા
પ્રવેશ

ધ્રુવમંતકર્મિણી સ્ત્રી० (ધ્રુવમંતકર્મિકા) કર્મની
૧૫૮ ઉત્તર પ્રકૃતિમા નરકકાંડ, મનુ-
જદિક, દેવદિક, ચૈત્તિયસમક, આદ્યારક
સમક, નીચકરનામ, સમ્યક્ત્વમોહનીય,
સમાભિચાત્વમોહનીય, ઉચ્ચગોત્ર, આ
આયુષ્ય, એ અદારીસ પ્રકૃતિ અ-
ધ્રુવસત્તાની, આકીની ૧૩૦ પ્રકૃતિ ધ્રુવ-
સત્તાની છે.

ધ્રુવસત્તા. સ્ત્રી० (ધ્રુવસત્તા) ધ્રુવસત્તા. જેની
સત્તા જીવને સર્વદા હોય પરંતુ ભવપ્રત્યયા-
દિક ધારણિક ન હોય તે

ધ્રુવસીલયા. સ્ત્રી० (ધ્રુવસીલતા) ૧૮ સદસ
શીલાંગ રથને ધારણ કરવા તે.

ધ્રુવસુન્ન. ત્રિ० (ધ્રુવશૂન્ય) શાશ્વત શૂન્ય એ-
ટલે જે કામ પગ કાળે અસ્તિત્વમા ન
આવે એવી દ્રવ્ય વર્ગણ

ધ્રુવ્વં. જ્ઞ० (ધ્રુવમ્) નિશ્ચળ; સ્થિર, નિત્ય

ધ્રુત ત્રિ० (ધ્રુત) પૂર્વે આધેસ કર્મ

ધ્રુતા સ્ત્રી० (ધ્રુતિ) પુત્રી, કન્યા

ધ્રુમ પુ० (ધ્રુમ) ધ્રુમાડો (૨) ધ્રુમાડાની
માફક સયમને મજિન કરનાર આદ્યગોત્ર
ધ્રુમ એક દોષ (૨) દોષ; અપ્રીતિ.

ધ્રુમકેડ પુ० (ધ્રુમકેડ) ધ્રુમકેડુ નામન.
૦. મો ગ્રહ. (૨) વહિ; અગ્નિ

ધ્રુમણ. ન० (ધ્રુમણ) ધ્રુમપાન

ધ્રુમણમા } સ્ત્રી० (ધ્રુમણમા) પાત્રમી ન
ધ્રુમણમા } રક, ત્યા ધ્રુમાડ જેના
પ્રકાશ હોય છે

ધ્રુમવદિ. સ્ત્રી० (ધ્રુમવર્તિ) ધ્રુમાડાની વા
ધ્રુમાડાની ગોદા

ધ્રુમમિહા સ્ત્રી० (ધ્રુમમિહા) ધ્રુમાડાની અ-
ગણો ભાગ.

ધ્રુમામા. સ્ત્રી० (ધ્રુમામા) એ નામની પાત્રમા
નરક જમિ.

ધ્રુમિય ન० (ધ્રુમિય) અગર ગગેરે મુગધી
પદાર્થનો ધ્રુપ દેવો તે.

ધ્રુમિયા. સ્ત્રી० (ધ્રુમિકા) ધ્રુવર.

ધ્રુમ્મ. પુ० (ધ્રુમ) ધ્રુમાડો.

ધ્રુય. ત્રિ० (ધ્રુય) દૂર કરેલ.

ધ્રૂયના. સ્ત્રી० (ધ્રૂયિ) પુત્રી. (૨) પુત્રીની
પુત્રી.

ધ્રૂયા. સ્ત્રી० (ધ્રૂયિ) દીકરી; કન્યા; પુત્રા

ધ્રૂલિ સ્ત્રી० (ધ્રૂલિ) ધ્રૂગ; રજ.

ધ્રૂલિયા. સ્ત્રી० (ધ્રૂલિકા) ધ્રૂગિ.

ધ્રૂલી. સ્ત્રી० (ધ્રૂલિ) ધ્રૂગ; રજ.

ધ્રૂવ. પુ० (ધ્રૂ) ધ્રુપ; સુગન્ધી દ્રવ્ય વિશેષ.

ધ્રુવકહ્નુચ્ય. પુ० (ધ્રુવકહ્નુચ્ય) ધ્રુવનો
કડછે.

ધ્રુવઘડિયા. સ્ત્રી० (ધ્રુવટિકા) ધ્રુવ રાખ-
વાનું ભાજન.

ધ્રુવઘડી. સ્ત્રી० (ધ્રુવટી) જેમા ધ્રુવ ઉખ-
વામાં આવે તે.

ધ્રુવણ. ન० } (ધ્રુવન) રોગ નિવૃત્તિ માટે
ધ્રુવણ્યા. સ્ત્રી० } ધ્રુવથી વપરાતો મુગ-
નિધ્યુક્ત પદાર્થ. (૨) ધ્રુવ દેવો તે

ધ્રુવિય ત્રિ० (ધ્રુવિન) ધ્રુવાવેલું; ધ્રુવ દીધેલું

ધ્રેજ્ઞ. ન० (ધ્રેય) ધ્રેય; ધીરજ.

ધ્રેણુ સ્ત્રી० (ધ્રેનુ) ગાય; ધેનુ.

ધ્રેય ત્રિ० (ધ્રેય) ધારણ કરવા માગ્ય

ધ્રેય. ત્રિ० (ધ્રેય) ધ્યાન કરવા માગ્ય

ધ્રેવત. } પુ० (નેવત) નાભીથી ઉત્કેલ

ધ્રેવય } પાન, માત ને ઓટના સ્થાનમાં ન

અવાજ ધારણ કરે તે ધ્રવ: સાતમાંનો
છેલો ધ્રવ.

ધ્રોઝ્ઞ. ન० (ધ્રાવન) ધ્રાવુ, સાક કરવું

ધ્રોત. } ત્રિ० (ધ્રોત) ધ્રાવેલું; સાક કરેલું

ધ્રોય }

ધ્રોયણ. ન० (ધ્રાવન) ધ્રાવ. સાક કરવું.

ધ્રોયપોત્તી. સ્ત્રી० (ધ્રોતપોત્તિકા) આશ્વાજન

સંસ્કરવાનું પન્થ

ધ્રોરણ. ન० () આલવાની અતુરાઈ.

ધ્રોરણી. સ્ત્રી० (ધ્રારણી) જળની નિરન્તર

આલતી ધારા, ધારીઓ.

ધ્રોરણી સ્ત્રી० (ધ્રોરણિકા) ધ્રેય વિશેષમાં

ઉપેક્ષ થયેલ ધારી

ધ્રોરેય ત્રિ० (ધ્રોરેય) ધ્રાવેલ વસ્તુ કન્નાર

જાતવાળા અગદ વગર.

ધ્રોવણ. ન० (ધ્રાવન) ધ્રાવ. સાક કરવું

ન.

ન. ઘ० (ન) નદી, ના, નિર્વેધાથક અવ્યય.
નદ સ્ત્રી० (નદી) નદી; અથવા યમુના સિન્ધુ
દેવ્યાદિ (૨) નદી નામે એક કોપ અને
સમુદ્ર.

નડ } સ્ત્રી० (નવતિ) નેન

નડય. પુ० (નયુત , ૮૪ સાખ નયનામ
પ્રમાણે કાળ વિભાગ.

નડયંગ. પુ० (નયુતાજ્ઞ) ૮૪ સાખ અથવા
પરિમિત કાળ વિભાગ.

નડલ. પુ० (નકુલ) નોળીયા.

નડલી. સ્ત્રી० (નકુલી) નોળીઆની માદા. (૨)
નકુલ સંબંધી વિદ્યા

નં ઘ० (નુ) શંકાસ્પદ અવ્યય.

નંગલ. પુ० (લાજ્ઞલ) હળ.

નંગુલિ. ત્રિ० (લાજ્ઞલિ) પૂંછડીવાળું જનાવર.

નંદ પુ (નંદ) આતવી આભીનીના પ્રથમ
વાનુદેવ (૨) આનંદ, પ્રસન્નતા. (૩)
લોદાનુ આસન. (૪) નવનંદ.

નંદગ. પુ० (નન્દક) નન્દક નામનું વાસુદેવનું
અર્જુનસંપાર

નંદ્યા ત્રિ० (નન્દન) આનંદ ઉપગમવાનાર.

(૨) પું પુન. (૩) ભરતક્ષેત્રના આલુ

ચોવીમીના ચોવીસમા તીર્થકરના ત્રીજા

પૂર્વભવનું નામ. (૪) દેવનાઓને રમવાનું

આનંદ કરવાનું સ્થાન; મેરૂપર્વત ઉપર

આવેલું નન્દનવન. (૫) આવતી ચોવી-

મીના સાતમા અળદેવનું નામ. (૬) ઓ-

ગણીસમા તીર્થકરના ત્રીજા પૂર્વભવનું નામ.

નંદ્યામહ. પુ० (નંદનમહ) સમૃતિવિજયના
શિષ્ય

નંદાવણ. ન૦ (નન્દવન) મેઝ પર્વત ઉપર આવેલો એ નામનો અગીયો; વેનાઓનું કોડરથાન

નંદમિત્ત. પુ૦ (નન્દમિત્ર) આપતી ચોવીસીના ખીખ વાસુદેવનું નામ.

નંદવતી. સ્ત્રી૦ (નન્દવતી) અંતગઃસૂત્રના સાતમા વર્ગના ખીખ અધ્યયનનું નામ. (૨) રાજગૃહ નગરના શ્રેણિક રાજની રાખી.

નંદસેગિયા. સ્ત્રી૦ (નન્દમંત્રિકા) અંતગઃ સૂત્રના સાતમા વર્ગના ચોથા અધ્યયનનું નામ (૨) રાજગૃહ નગરના શ્રેણિક રાજની રાખી.

નંદા સ્ત્રી૦ (નન્દા) અંતગઃસૂત્રના સાતમા વર્ગના પહેલા અધ્યયનનું નામ. (૨) રાજગૃહ નગરના શ્રેણિક રાજની રાખી (૩) એકમ, છઠ્ઠા અને અગીયારસ એ ત્રણ તિથિઓનું નામ. (૪) ૧૨ માં તીર્થકરની માતા. (૫) અજનગિરિની દક્ષિણ તરફની પુષ્કરિણી વાવનું નામ

નંદાવંપાપવિમત્તિ. પુ૦ ન૦ (નન્દાવંપાપવિમત્તિ) ૩૨ પ્રકારના નાટકમાંનું એક.

નંદાપવિમત્તિ. પુ૦ ન૦ (નન્દાપવિમત્તિ) એ નામે નાટ્ય વિધિ.

નંદાવસ્ત. પુ૦ ન૦ (નન્દાવસ્ત) એક જાનનો સાર્થાઓ. (૨) ચાર ઈન્દ્રિયવાળા જાનની એક જાન (૩) દૃષ્ટિવાદાત્મક સિદ્ધિ સેણિયા પરિકર્મનો ૧૩ મો ભેદ (૪) તિદ્ધ સેણિયા અને મણ્ડુસ સેણિયા પરિકર્મનો તેરમો અને પુદ્ગલ સેણિયાદિ પાંચ પરિકર્મનો દશમો ભેદ. (૫) વિચ્છેદ ગયેલ આરમા દૃષ્ટિવાદ અગતા ખીખ વિભાગ સૂત્રનો ૧૨ મો ભેદ. (૬) અદારમા તીર્થકરનું લાંછન.

નંદિ. પું૦ ન૦ (નન્દિ) નંદીસૂત્ર. (૨) નદી-વાજિત્રનો શબ્દ. (૩) રમતગમત; પ્રમોદ; હર્ષ.

નંદિધાવસ્ત પુ૦ (નન્દિકાવસ્ત) એ નામનું સાતમા મહાયુક દેવલોકનું એક વિમાન. (૨) એક લોકપાળનું નામ.

નંદિઘોસ. પુ૦ (નન્દિઘોષ) એ નામેનું પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન. (૨) આર પ્રકારના વાજિત્રનો અવાજ.

નંદિગીપિડ. પુ૦ (નન્દિગીપિટ) મહાવીર આમિના દશ આવકમાંના એક.

નંદિપુર ન૦ (નન્દિપુર) સાંડિલ દેશનું પ્રસિદ્ધ નગર

નંદિફલ. ન૦ (નન્દિફલ) નંદિકાના દૃષ્ટાંત જાનાનું ૧૫ મું અધ્યયન.

નંદિમાનક. પુ૦ (નન્દિમાનક) એક જાનનું પશી.

નંદિય પુ૦ (નન્દિક) નંદીમત્ર, નંદીસિદ્ધાંત

નંદિય. વિ૦ (નન્દિય) જ્ઞાનન્દયુક્ત. (૨) સમૃદ્ધિવાન

નંદિલક્ષ્મણ. પુ૦ (નન્દિલક્ષ્મણ) એ નામનો મગુવામિના એક શિષ્ય

નંદિવદ્ધા. પુ (નન્દિવર્ધન) મહાવીર આમીના મોટાભાઈનું નામ

નંદિવદ્ધા સ્ત્રી૦ (નન્દિવર્ધના) અંજનગિરિ પર્વતની ઉત્તરદિશાની પુષ્કરિણી વાવડીનું નામ.

નંદિસેગ પુ૦ (નન્દિસંત) જુલૂદીપના એ-સ્વત ક્ષેત્રમાં ચાલુ અવસર્ગિપણીમાં થયેલ ચોથા તીર્થકર (૨) વિપાકસૂત્રનું નંદિષેણ નામનું છઠ્ઠું અધ્યયન.

નંદિસેગા. સ્ત્રી૦ (નન્દિસેના) પશ્ચિમ તરફના અજનગિરિ પર્વતની પૂર્વે આજુની પુષ્કરિણી વાવનું નામ.

નંદિસ્સર. પું૦ (નંદીશ્વર) નંદીશ્વર નામનો આઠમો દીપ.

નંદિસ્સરવર. પુ૦ (નંદીશ્વર) એ નામનો દીપ અને સમુદ્ર.

નદી. પુ. સ્ત્રી. (નદી) ૨૯ ઉત્કલિક
સૂત્રમાંનું ૧૧ મુ સૂત્ર, નદીનામે મૂળ
મુ. (૨) લોભનો પર્યાયવાચક શબ્દ.
(૩) મન્ધાર ગ્રામની પહેલી મૂર્છના
(૪) આદ્યા દીપ અને સમુદ્રનું નામ.
(૫) પોઠિયાં; આખલો; સાદ. (૬) દર્પ;
આનંદ. (૭) મનિશ્રુત અવધિ મનઃપર્યય
અને કેવળ એ પાંચ ગોળ.

નદીચુમ્બ. ન. (નન્દિચૂર્મક) દોડ રંગવાનું
એક ચૂર્મ.

નદીમાળ ન. (નન્દિમાળ) પાત્ર વિશેષ.

નદીમુર્યગ. પુ. (નદીમુદગ) એક ઝગતનું
મુદગ-માદક

નદીમુહ. પુ. (નન્દીમુહ) એક ઝગતનું પત્તી

નદીસર. પુ. (નન્દીશ્ર) એક દીપનું નામ

નદીસરદીપ. પુ. (નન્દીશ્રદીપ) નદીશર
નામનો આદ્યો દીપ.

નદીસરવર પુ. (નન્દીશ્રવર) એ નામનો
દીપ.

નદીસરા. સ્ત્રી. (નન્દીશ્ર) પર્વ નરકના
અંગનગિરિ પર્વતની પૂર્વઆબુની પુષ્કરિણી
વાયનું નામ

નદીસરા. સ્ત્રી. (નન્દીશ્ર) અત્યંતસૂત્રના સા-
તમા વર્ગના ત્રીજા અધ્યયનનું નામ
(૨) રાગશુદ્ધ નગરના શ્રેણિક રાગની
નદોત્તર નામની રાણી.

નકુલ. પુ. (નકુલ) નોળાણો.

નક્ક. પુ. (નાસિકા) નાક, ધાણું દિપ.

નક્કચ્છિન્ન. ત્રિ. (નાસિકાચ્છિન્ન) નાક
ભેદાયલો; નકટો.

નક્ષ. પુ. (નક્ષ) નખ.

નક્ષત્ર. ન. (નક્ષત્ર) જ્યોતિઃશાસ્ત્ર પ્રસિદ્ધ
૨૮ નક્ષત્ર.

નક્ષ. પુ. (નક્ષ) નખ.

નગ. પુ. (નગ) પર્યત; પહાડ.

નગર. ન. (નગ) નગર. શહેર.

નગરગુપ્તિય. પુ. (નગરગુપ્તિક) નગરની રક્ષા
કરનાર કોટવાળા, કોટદાર વિગેરે.

નગરી. સ્ત્રી. (નગરી) નગરી; નગર

નગિણ } ત્રિ. (નમ) રાજા રાણિ; નાગો.
નગ. }

નગ્મ ન. (નાગ્મ) નમ્મપાત્ર, નિઠપાધિપાત્ર

નમ્મમાવ. પુ. (નમ્મમાવ) નમ્મર્મ, સાધુરૂપિ.

નમ્મોહ. પુ. (ન્યમ્મોહ) વડનું ઝાડ.

નચ્ચણ ન. (નર્ચન) નાચનું, ગાનવાન કરતું.

નચ્ચણી. સ્ત્રી. (નર્ચકી) નાચ કરનારી; નદી.

નચ્ચિવ ત્રિ. (નર્ચવિશ) નાચનાર.

નચ્ચુત્તેગ પુ. (નચ્ચુત્તેગ) ચામની કાપ
નચ્ચુત્તેગિમિત કાપાવિભાગ.

નટ. ન. (નાટય) ૩૨ પ્રકારના નાટક
પ્રયોગ, નૃત્યગાનાદિ. (૨) નાટ્યકળા. (૩)
ત્રિ. નાટક કરનાર; નાટકીઆ.

નટ્ટ ત્રિ. (નર્તક) નાચ કરનાર.

નટ્ટમાલક. પુ. (નૃત્તમાલક) પેતાકામી
પદપ્રપાત્ર ગુફાનો અધિપતિ દેવતા.

નટ્ટય. ત્રિ. (નર્તક) નાચનાર.

નટ્ટસાતા. સ્ત્રી. (નાટયશાળા) નાટકશાળા

નટ્ટિયા સ્ત્રી. (નર્તકી) નાચ કરનાર સ્ત્રી.

નટ્ટ ત્રિ. (નટ) નટ થયેલ, નાશ પામેલ.
(૨) દિવસના વાંશ મુહૂર્તમાના સત્તરમા
મુહૂર્તનું નામ

નટ્ટવંત પુ. (નટવંત) એ નામનું ૨૬ મુ
મુહૂર્ત

નટ. પુ. (નટ) નટ; નાટકીઆ

નટ્ટિય ત્રિ. () વિરંચિત; ખેદ પ-
માટે

નણ ઘ. (ન્ણ) શકાસ્યક અવ્યય.

નક્ષમાલ. પુ. (નક્ષમાલ) વૃક્ષ વિશેષ; ખજુરી

નજુ. પુ. (નજુ) દોહિતરો.

નજુઆ. સ્ત્રી. (નજુઆ) પૌત્રી, દીકરાની ૬
દીકરીની દીકરી.

નર્મદા. સ્ત્રી (નર્મદા) જુઓ “ નનુઆ ”
શબ્દ

નત્ય ત્રિ (ન્યત્ત) રાખેલું (૨) છોડેલું; નજેલું.

નત્યા. સ્ત્રી (નત્યા) અર્થ વગરને નાકમાં
ખાંધેલ દારૂડી, નાથ

નત્યિ. ઇ (નત્તિ) નથી. છ નહિ.

નદ. પુ (નદ) શબ્દ, નાદ, ધ્વનિ.

નદી. સ્ત્રી (નદી) નદી

નપુ. ન (નપુ) નપુસકવંદ

નપુંગ્વ ન (નપુ) નપુસક વેદ, રંગમાં જા
અને પુરૂષ અનેના સ્ત્રીનાં હોવા તે

નપુંસક. } ન (નપુસક) નપુસક, નામનં
નપુંસગ }

નપુંસગવચન ન (નપુસકવચન) નપુસક
વચન, નાન્યતઃગતિ વાચક પ્રત્યય

નપુંસગવેદ્ય પુ (નપુસકવેદ્ય) નપુસક વેદ;
ત્રાપ્ત વેદમાનો એક

નપુંસગવેદ્ય પુ (નપુસકવેદ) નપુસક વેદ,
ત્રાપ્ત વેદમાનો એક

નમ. ન (નમ) આકાશ

નમંસણ ન (નમન) નમન કરવું

નમંસણિજ્ઞ ત્રિ (નમસ્ય) નમસ્કાર કરવા
વાળા

નમંસિય. ત્રિ (નમસ્ય) નમવા વાળા

નમિ. પુ (નમિ) મિથિલા નગરીનો રાગ
(૨) ચાતુ અવસર્પિણીના ૨૨ મા તીર્થ-
કરનું નામ.

નમિર. ત્રિ (નમ્ર) નમ્ર, વિનયા.

નમસ્કાર. પુ (નમસ્કાર) નમસ્કાર.

નમસ્કારસિયા. સ્ત્રી (નમસ્કારસીમા) નમસ્કાર
ગણી પાળે નહી ત્યાં સુધી સવારના
પહોરમાં એ ઘડી સુધી ચઢિવિહારના
પરચક્ર પાળ કરવા તે

નમુદ્ય. પુ (નમુદક) એ નામનો એક
આજીવિક મનનો ઉપાસક.

નમો. ઇ (નમસ) નમસ્કાર હો.

નમોકાર. પુ (નમસ્કાર) પ્રણામ; નમસ્કાર.

નમોકારપુજ. ન (નમસ્કારપુજ) નમન કરવાથી
થતું પુણ્ય.

નય. ત્રિ (નત) નમ્ર થયેલ; નત.

નય ઇ (નવ) નદિ.

નય પુ (નય) એક વસ્તુના અનેક ધર્મ-
માંથી એક ધર્મને મુખ્ય રાખી અન્યને
ગોળ રાખી વિચાર કરવો તે, જુદી
જુદી અપેક્ષાએ પદાર્થને જોવાની અને
સમજવાની દૃષ્ટિ (૨) ન્યાય. (૩) શાસ્ત્ર.
(૪) મન

નયર્મ. ન (નયન) નયન, આખ (૨) સ્ત્રી
જવું, દોરી બહુ

નયર. ન (નાગ) નગર કો વિનાનું ગામ.

નયરી. સ્ત્રી (નયરી) નગરી; શહેર.

નગ પુ (નગ) મનુષ્ય, પુરૂષ. (૨) મનુષ્ય
ગતિનામે નામકર્મની એક પ્રકૃતિ.

નગ્ક. પુ (નગ્ક) નગ્ક

નગ્કંતા સ્ત્રી (નગ્કાન્તા) રમ્યકવાસ ક્ષત્રની
પૂર્વ નરક લક્ષણ સમુદ્રમાં ભગતી એ
નામની એક માદી નદી.

નગ્ગ. પુ (નગ્ક) નરક, નરકાવાસ.

નગ્ગપાલિગ. પુ (નગ્ગપાલિક) નારકીઓને
કર્મનું ક્ષણ આપનાર પરમાધારી.

નરદેવ. પુ (નરદેવ) ચક્રવર્તી.

નરય. પુ (નગ્ક) નારકીઓનું નિવાસ
સ્થાન, રત્નપ્રભા આદિ સાત નરક,
પાતાળ લોક

નરયવિમત્તિ. સ્ત્રી (નરકવિમત્તિ) સ્વયંગણ-
ગના પાતકમાં અધ્યયનનું નામ.

નરવદ્ધ } પુ (નરવત્તિ) નૃપતિ; રાગ.
નરવત્તિ. }

નરવેદ્ય પુ (નરવેદ) પુરૂષવેદ.

નરાણપુર્વી સ્ત્રી (નગ્ગપૂર્વી) મનુષ્યની
અનુપૂર્વી; નામ કર્મની એક પ્રકૃતિ કે જે
હવેને ખીજ ગતિમાંથી મનુષ્યની ગતિમાં
સિધેસિધુ લાઇ આવે.

नराहिव. पुं० (नराहिव) नरोत्तो अधिप;
नृप; राज्ञः.

नरिन्द्र पुं० (नरेन्द्र) नरेन्द्र; राज्ञः. (२) ओ
नामनु पांथमा देवलोडनुं ओक विमान.

नरिन्द्रकंत पुं० (नरेन्द्रकान्त) ओ नामनु
पांथमा देवलोडनुं ओक विमान.

नरिन्दुत्तरवर्द्धिसग. पुं० (नरेन्द्रोत्तरवर्द्धितक)
ओ नामनु पांथमा देवलोडनुं ओक
विमान

नरेस्वर. पुं० (नरेस्वर) नरेस्वर. यक्षवर्मा.

नल. पुं० (नल) नृप विशेष; राजा; पृष्ठ.

नलकृष्ण. पुं० (नलकृष्ण) पंथमा देवलो
पुन अमान ओक देव, अनिजाविनयवान
ओक देव

नलिंगा पुं० न० (नलिन) कर्मण (२) ८४
नाम नविनागपरिभिन शागविभाग.
(३) ओ नामनु आऽमा देवलोडनुं ओक
विमान.

नलिंगाण पुं० (नलिंगा) योगशी लाभ
पडिभागपरिभिन शाग विभाग

नलिंगागुम्भ. पुं० (नलिंगगुम्भ) आऽमा
देवलोडनुं ओक विमान.

नलिंगा. स्त्री० (नलिंगा) नलिंगा नामनी
भदाविहेदनी ओक विग्रह. (२) नृपूक्षणा
अभिपुष्पाणा वनजडनी ओक वानडीनु
नाम.

नलिंगावर्द्ध. स्त्री० (नलिंगवर्द्धी) भदाविहेदनी
ओक विग्रह

नलिंगी स्त्री० (नलिंगी) उभयिनी.

नलिन पुं० (नलिन) नलिन राज्ञः दे नरे
आवनी ओपीसीना प्रथम तीर्थकर भदा-
पत्रनी पास दीक्षा लेरो.

नलिनगुम्भ. पुं० (नलिनगुम्भ) पुत्रो “ न-
लिगुम्भ ” श०६.

नलिय. न० (नलित) ओक वानती वनस्पति.

नय. वि० (नय) नयनी संप्र्या.

नय. वि० (नय) नय, उपाणु; नृतन.

नयग. न० (नय) नयनी समूह.

नयणीय. न० (नयनीत) भाषण.

नयतय. न० (नयतक) डिननु वस्त्र विशेष

नयनवर्द्ध स्त्री० (नयनवर्द्धि) नवाणु. ६६ नी
संप्र्या.

नयनमिया. स्त्री० (नयनमिस्र) ८१ दिव-
सोमा थनी ४०५ दाननी ओक लिखु
पडिमा-अभिग्रह विशेष.

नयनीय. न० (नयनी) भाषण.

नयनीया. स्त्री० (नयनीका) गुम्भ मतनुं
ओक आऽ.

नयमकुह. पुं० (नयमकुह) नय मयवशना
ओक राज्ञा पक्षना राज्ञ दे नरे भदा-
वीरराभीना परमभक्त राजा.

नयमा. स्त्री० (नयमी) नयमी; नोम

नयमालिआ. स्त्री० (नयमालिका) नयमालि-
कानी वेत.

नयमिया स्त्री० (नयमिका) पश्चिम दिशाना
यक पर्वत परवसतारी आऽ दिशाकुमा-
गीभानी छः. (२) साधनेदनी श्रीछ
अग्रभटिपी (३) सपुत्रोदनी श्रीछ अग्र-
भटिपी.

नययग्र. पुं० (नयतक) डिननु वस्त्र विशेष.

नयरं. ग्र० () विशेषतास्यक अन्वय.

नयवि. ग्र० () देवता; भाव.

नयलेच्छुह. पुं० (नयलेच्छुह) नय लेच्छुकि
वनिना राज्ञ.

नयि. ग्र० (नय) नदी; निषेधस्यक शब्द.

नयिय. वि० (नय) नृतन; नय

नयस्वर. वि० (नयस्वर) नाश थनार.

नह न० (नयस्वर) आकाश.

नह. पुं० (नह) नय.

नहच्छेयगग्र. न० (नयच्छेयगग्र) नयनेच्छे-
दनार; नेरणी.

नहर पुं० (नयस्वर) नय.

નહિ. ત્રિ० (નચિન્) નખ-નહોરવાળુ જનવર.

નહુ. ઘ० (નેવ) નહી.

નાથ પુ० (ન્યાય) સન્માર્ગ, મુમુક્ષુજનોનો આચાર. (૨) પદાર્થનુ સ્વરૂપ જણાવનાર ન્યાય-કાંટો (૩) ત્રિ० યોગ્ય, ઉચિત. (૪) ન૦ આવશ્યકસ્ત્રનુ પર્યાયવાચક નામ.

નાહ ઘ० (નેવ) નહી નિર્પેધાર્થક અવ્યય.

નાહ. સ્ત્રી० (જાતિ) જાતિ; કુટુંબ

નાહ્ય ત્રિ० (નાહિત) શબ્દ; અવાજ. (૨) ગીતાદિ

નાગ. પુ० (નાગ) સપ (૨) દાગી (૩) નાગકુમાર. જવનપતિ દેવતાની એક જન (૪) અતીયસાદિ ૭ ભાષાના પિતા, મુલસાનો પતિ. (૫) ૧૬ કરાણમાનુ એક કરાણ. (૬) અગ્નિ પર્યાયના સિદ્ધાંતનના ત્રીજા દારનુ નામ. (૭) નાગદારના અધિપતિ દેવનુ નામ (૮) એ નામનો એક જાડવો, નાગકેસર

નાગકુમાર. પુ० (નાગકુમાર) જવનપતિ દેવતાની એક જન

નાગકુમારી સ્ત્રી० (નાગકુમારી) નાગકુમારની દેવી

નાગદંત. પુ० (નાગદંત) દાંતીના જાનના આકારવાળી ખીલી.

નાગપરિયાવણિયા. સ્ત્રી० (નાગપરિયાવણિકા) ૭૨ સૂત્રમાનુ એક.

નાગપરિયાવલિયા. સ્ત્રી० (નાગપરિયાવલિકા) એ નામનુ એક કાલિકેસર.

નાગપદ્મ. પુ० (નાગપદ્મ) એ નામનો સીતાદા નદીને કિનારે આવેલો એક પર્વત

નાગવાણ. પુ० (નાગવાણ) એક જનનુ આણ, જે છુટ્ટા પછી નાગની પેઠે મનુષ્યને પાશરૂપે વીટાઈ શરીરમાં પ્રવેશ કરે છે તે.

નાગમંડલપરિમત્તિ. પુ० (નાગમંડલપરિમત્તિ) નાગમંડળની વિશેષ રચનાયુક્ત નાટક.

નાગમિત્ત. પું० (નાગમિત્ર) આર્ય મહાગિરિના શિષ્ય.

નાગરપરિમત્તિ. પુ० (નાગરપરિમત્તિ) નગર સમ્બંધી વિશેષ રચનાવાળુ નાટક.

નાગરુક્મલ. પુ० (નાગરુક્મલ) મહોરગદેવની સભા આગળનુ ઝાંઝી (૨) નાગકેશરનુ ઝાંઝી

નાગલયા. સ્ત્રી० (નાગલતા) નાંખુલની વેત્ર. નાગરવેત્ર.

નાગવીહિ. સ્ત્રી० (નાગવીધિ) વૃક્ષમંડળની ગર્ભા વિશેષ.

નાટક. ત્રિ० (નાટકીય) નાટક સમ્બંધી (૨) નાટકના પાત્ર.

નાટક. } ન૦ (નાટક) અર્ચાત પ્રકારના નાટક. } નાટક (૨) નાટ્યશાસ્ત્ર

નાટિકા. સ્ત્રી० (નાટિકા) ૨૪ મિનિટ પ્રમાણકાળ, વડી

નાના. ન૦ (જ્ઞાન) જ્ઞાન, સમજણ, બોધ

નાનાનગાય. પુ० (જ્ઞાનાન્તગાય) જ્ઞાનમાં અનિશ્ચય પાડતી; જ્ઞાનાવરણીય કર્મ આધવાનો એક હેતુ.

નાનાટ. ત્રિ० (નાનાથ) અનંક અર્થવાળુ.

નાનાત્ત ન૦ (નાનાત્ત) વિવિધપાત્ર

નાનાનિરહવણયા સ્ત્રી० (જ્ઞાનનિરહ) જ્ઞાની જ્ઞાન આપનારનો ઉપકાર ન માનવો તે, જ્ઞાનાવરણીય કર્મ આધવાનો એક હેતુ

નાનાપડિણીયયા. સ્ત્રી० (જ્ઞાનપ્રત્યનીકતા) જ્ઞાનથી પ્રતિષ્ઠા પર્મનું તે, જ્ઞાનાવરણીય કર્મ આધવાનો એક હેતુ.

નાનાપદોસ. પુ० (જ્ઞાનપ્રદોષ) જ્ઞાન ઉપર દેવ રાખવો તે; જ્ઞાનાવરણીય કર્મ આધવાનો એક હેતુ.

નાનાપ્પવાય. પુ० (જ્ઞાનપ્રવાદ) જેમાં જ્ઞાન વિષયક વિચાર છે તે પાંચમાં પૂર્વ.

નાનાપ્પવાયપુણ્વ. પુ० (જ્ઞાનપ્રવાદપૂર્વ) જ્ઞાનપ્રવાદ નામે ચઉદ પૂર્વમાંનો એક પર્વ-શાસ્ત્ર.

નાણવિસંવાદજાંગ. પુ૦ (જ્ઞાનવિસંવાદજાંગ)
જ્ઞાનયોગને વિષમભાવે પ્રવર્તીવવા તે.

નાણાવિ. ત્રિ૦ (જ્ઞાનવિન) જ્ઞાનવાન. યથાર્થ-
પણે પદાર્થને જાણનાર.

નાણા ઇ૦ (નાના) અનેકરૂપે; વિવિધપ્રકારે
નાણાપાર પ૦ (જ્ઞાનાપાર) ક્રોડે જાણવું
વિનયસહિત જાણવું. વગેરે આદિ પ્રકારનો
જ્ઞાનનો આચાર.

નાણાવરણ ન૦ (જ્ઞાનાવરણ) જ્ઞાનાવરણીય
ક્રમ.

નાણાવરણીજ્ઞ ન૦ (જ્ઞાનાવરણીય) જ્ઞાનને
નાકનાર ક્રમ.

નાણિ. ત્રિ (જ્ઞાનિનું, જ્ઞાનવાનું, જ્ઞાની

નાણિ સ્ત્રી૦ (જ્ઞાનિ) જ્ઞાનિનો માણસ

નાણિ. પુ૦ (નાણિ) નાણિ. કુટ્ટી (૨) શ્રી
અપભ્રંશવના પિતા નાણિરાજ (૩)
પેડાની નાણિ-નુથ.

નામ. ન૦ (નામનું) નામ, અભિધાન. સજા
(૨) આદિ કર્મેશ્વરનું જીવં કર્મ. (૩) કામળ
આમત્રણરૂપ. (૪) ગુણ હોય કે ન હોય
જના અમુક ગુણરૂપક નામ પાડવું તે.
નામનિર્દેશ.

નામં ઇ૦ (નામનું) નામ, નામવાળા (૨)
અભાવનાર્થમા વપરાતું અન્યથ

નામકર્મ. ન૦ (નામકર્મનું) નામક્રમ ક્રમના
આદિ પ્રકારમાંનો જીવો પ્રકાર.

નામકરણ ન૦ (નામકરણ) એ નામનો એક
સરકાર કે જેમા નામ પાડવાની ક્રિયા
કરવામાં આવે છે.

નામધિજ્ઞ. } ન૦ (નામધેય) નામ. નામની
નામધેજ્ઞ. } સ્થાપના
નામધેય. }

નામય. ઇ૦ (નામક) સંભાવના અર્થે વપ-
રાતું અન્યથ.

નામિય. ત્રિ૦ (નામિત) નમાવેલું.

નામુદય. પુ૦ (નામોદક) એ નામના એક
અન્યતીર્થિ વિદ્યાનું (૨) બોલાવાનો એક
શ્રાવક

નાય. ત્રિ૦ (જ્ઞાન) જાણેલું; સમગ્રયજ્ઞ.
(૨) ન૦ ઉપદરણ દર્શાવે. (૩) પુ૦
મહાવીર સ્વામીનો વય, જ્ઞાન નામનું
કળ. (૪) જીવ અગમ્યનું નામ (૫)
કમનો નેતા, આત્મા. (૬) જ્ઞાન, જ્ઞાન.

નાયઘ પુ૦ (જ્ઞાનજ) જ્ઞાનકુળમા ઉત્પન્ન
થયેલ મહાવીરસ્વામી (૨) ત્રિ૦ જ્ઞાનનો,
જ્ઞાનનો

નાયકુલ ન૦ (જ્ઞાનકુલ) એક પ્રખ્યાત
હાત્રિય કુળ (૨) પિતૃકુળ

નાયક ત્રિ૦ (નાયક) નાયક, સ્વામા

નાયપુત્ર. પુ૦ (જ્ઞાનપુત્ર) જ્ઞાન નામે કુળમા
ઉત્પન્ન થયેલ શ્રી વર્તમાનસ્વામા

નાયમંડ ન૦ (જ્ઞાનમંડ) મહાવીરસ્વામાએ
તે વનમા દીક્ષા લીધી તે વનનું નામ.

નાયાધર્મકહા. સ્ત્રી૦ (જ્ઞાનાધર્મકથા) જ્ઞાના
ધર્મકથા એ નામનું ધર્મકથારૂપ જીવ
અગમ્ય

નાયાર પુ૦ (જ્ઞાન) જાણનાર આત્મા

નારંગ. ન૦ (નારક) નારંગીકળ

નારય. પુ૦ (નારક) નારકનો છા

નારય. પુ૦ (નારક) નારકની પત્ની ભરતપત્નીમા
થનાર નારક મા તીર્થકરતા વ્યવસ્થાનું નામ

નારાય પુ૦ (નારાય) આખ (૨) મર્કટરૂપ.
એક જાતનું હાડનું અધારણ

નારાયણ પુ૦ (નારાયણ) જીવમાળ અપ૦
નામક નારાયણ નામના વાસુદેવ.

નારાયમંઘરણ. ન૦ (નારાયણમંઘરણ) એક પ્ર-
કારનું શરીરનું અધારણ.

નારિય. ત્રિ૦ (નારાય) એક, અનાય.

નારી. સ્ત્રી૦ (નારી) નારી; સ્ત્રી-

નારીકંતા. સ્ત્રી૦ (નારીકંતા) રમ્યકથાસ
ક્ષેત્રની એક નદી; નીલવંત પર્વતના કે-

શરી પ્રદના ઉત્તર તોરજેથી નીકળી રમ્ય-
ક્યાસ ક્ષેત્રમાં વહેતી એક મદાનદી
નારીકૂડ. પુ૦ (નારીકૂડ) નીલવંત પર્વતનાં
નવકૂટમાંનું છુટું કૂટ-શિખર.

નાલ. પુ૦ (નાલ) કમળનો દાડો. (૨)
પાણી જવાનો રસ્તો; પરનાળ.

નાલદ્વજ્જ. ન૦ (નાલદીય) સુયગડાગ સત્રના
ખીજા શ્રુતસ્કંધના સાતમા અધ્યયનનું
નામ

નાલગ. ન૦ (નાલક) લસણની દાડવી
નાલિપર. પુ૦ (નાલિકેર) એ નામનો એક
ફાપ (૨) નાળીએર.

નાલિપરી. સ્ત્રી૦ (નાલિકરી) નાળિએરનું
ઝાડ.

નાલિન્દા. સ્ત્રી૦ (નાલિન્દા) રાજગદીની
એક શેરી, નાલદા પાડો.

નાલિયા. સ્ત્રી૦ (નલિકા) માપવાનું એક
સાધન. ધનુષ્ય; ચાર લાથ પ્રમાણ માપ
(૨) કાળ માપવાનું એક સાધન, ધડી
(૩) શરીર કરતાં ચાઝ આગળ વધારે
લાંબી લાકડી (૪) છૂતની સર્પ કળા
(૫) વાસની નળી. (૬) વનસ્પતિ વિગત

નાલો સ્ત્રી૦ (નાડી) ધટિકા; ધડી.

નાવણ. ન૦ (સ્નાન) સ્નાન કરવું તે

નાવા. સ્ત્રી૦ (નૌ) નાવ. હોડી; નોકા.

નાવાપુડ પુ૦ (નૌપુડ) નાવના આકારે
કરલ હથેળીનો આકાર; ધોખો.

નાવાવંધ. પુ૦ (નૌવંધ) હોડીની પેંડે બંધ
દેવો-સાધવું તે.

નાવિગ્ર. પુ૦ (નાતિક) નાવ ચલાવનાર;
ખલાસી.

નાસ. પુ૦ (ન્યાસ) થાપણ, નિષ્કેપ.

નાસ. પુ૦ (નાશ) નાશ, વિનાશ.

નાસગ. ત્રિ૦ (નાશક) નાશ કરનાર.

નાસણ. ન૦ (નાશન) નાશ કરવો તે. (૨)
પલાયન; નાશી જવું તે.

નાસણા. સ્ત્રી૦ (નાશન) વિનાશ.

નાસા. સ્ત્રી૦ (નામા) નાસિકા; નાક.

નાસિ ત્રિ૦ (નાશિન્) નાશવત.

નાસિકા. સ્ત્રી૦ (નાસિકા) નાસિકા, નાક.

નાસિય. ત્રિ૦ (નટ) નટ થયેલ.

નાસિયા સ્ત્રી૦ (નાગિકા) નાક.

નાડ પુ૦ (નાય) સ્વામી, માલિક; નાયક

નાટિ. સ્ત્રી૦ (નામિ) કુટી.

નાટિય. પુ૦ (નાટિક) નાટિક

નાટિયવાદ. પુ૦ (નાટિકવાદ) નાટિકવાદ

નાટિયવાદિ ત્રિ૦ (નાટિકવાદિન્) નાટિક-
વાદિ, નાટિક મતવાળો

નિગ્રંથ પુ (નિતમ્બ) પર્વતના ઉપરનો ભાગ.

નિગ્રાહિ. ન- (નિવૃત્તિ) આદમુ નિયંત્રિત્વાદર
નગમ્થાનક

નિગ્રમ પુ૦ (નિયમ) નિશ્ચય, નક્કી

નિગ્રમિગ્ર ત્રિ૦ (નિયમિત) નિર્માણ કરેલ,
સ્થાય

નિગ્રય. ત્રિ૦ (નિયત) નિત્ય; શાશ્વત, સ્થિર

નિગ્રલિગ્ર. ત્રિ૦ (નિગલિત) અધનવી બા-
ધન

નિદગ્ર. ત્રિ૦ (નિગ) નિત્ય, સ્થિર. (૨)
ન૦ દરગેઠ, પ્રતિદિન.

નિડગ ત્રિ૦ (નિડુણ) ચતુર; પ્રવીણ, શાહો

નિડત્ત. ત્રિ૦ (નિડુક્ત) ગોઠવેલ, યોજેલ

નિડય. પુ૦ (નિગોદ) નિગોદીઆ જીવનું
શરીર

નિડરંથ. ન૦ (નિકુમ્બ) સમૂહ, જથ્થો.

નિડોગ. પુ૦ (નિયોગ) આસા; હુકમ. (૨)
નિયમ. (૩) વ્યાપાર.

નિડોય. પુ૦ (નિગોદ) અનંતકાય જીવ.

નિડોયગ. પુ૦ (નિગોદક) નિગોદીઆ જીવનું
શરીર

નિંદણા. } સ્ત્રી૦ (નિન્દના) આત્માની
નિંદણા. } સાક્ષિ પોતાના દોષોની નિન્દા
કરી પશ્ચાત્તાપ કરેલો તે.

નિન્દા. સ્ત્રી० (નિન્દા) નિન્દા.

નિન્દુય. ત્રિ० (નિન્દુત) નિન્દામતા મરેલ, મૃત
જન્મેલ

નિન્દ. પું (નિન્દ) લીખડો.

નિન્દચ. પું (નિન્દક) એ નામનો માણસ.

નિન્દકરય. પું (નિન્દકરજ) એ નામનું એક
મણ.

નિકર. પું (નિકર) સમૂહ

નિકરણ. ન૦ (નિકર) કાર્ત્તવ્ય પાળ
નિકરણા. સ્ત્રી० (નિકર) શારીરિક યા માનસિક

દુઃખ ઉત્પન્ન કરવું તે (૨) કારણ

નિકરણા. સ્ત્રી० (નિકર) નિર્ભય નિશ્ચય

નિકમ. પું (નિકષ) માનુષ્ય સંસવાની
એકી.

નિકમાચ. પું (નિક્ષણ) નિર્મલપના
ભરતખંડા થનાર તે ના નીચકર

નિકાચ. પું (નિકાય) સમૂહ; જથ્થો

નિકાહય. ત્રિ० (નિકાવિત) નિર્વાજીત હવું
ઉત્તરજાતિદ્વારા વ્યવસ્થાપિત કરવું. (૨)
અત્યંતમાન અધ્યયસાય વડે આર્થિક કમ
કર્મ કરવાપે ભાગ્યવા વિના નાશ થાય
નાદિ તે

નિકાહયા. સ્ત્રી० (નિકાહ) કમના નિકા-
ચનઅધ-

નિકામ. ન૦ (નિકામ) અત્યંત, અનિશ્ચય.
(૨) નિશ્ચય.

નિકામચારિ ત્રિ० (નિકમચારિ) આધ્યાક-
માદિ નિર્મિતે અત્યંત કરનાર

નિકાયણા. સ્ત્રી० (નિકાચના) આક્રમાનુ કો-
ટપાળ કરણ પ્રવર્તી ન શકે એવી અ-
વસ્થામાં કર્મને સ્થાપનાં તે.

નિકેય. ન૦ (નિકેત) આશ્રય; સ્થાન;
ઉપાશ્રય.

નિકક. ત્રિ० () નિર્ભય.

નિકકકટ ત્રિ० (નિકકટ) કંટક રહિત;
વિશ્વ રહિત.

નિકકંચિય ત્રિ० (નિકકાચિત) આકાક્ષા -
અભિલાષા વિનાનું.

નિકકંટક. ત્રિ० (નિકકમટક) અત્યંત-વિ-
દ્યરહિત

નિકંપ ત્રિ० (નિકમ્પ) અત્યંત. સ્થિર.

નિકંમ. ન૦ (નિકમન) કર્મરહિત-મોક્ષ.

નિકંમંસિ ત્રિ० (નિકમંસિન) સર્વ કર્મ-
રહિત-આત્માને જોનાર, આત્મજ

નિકમણ ન૦ (નિકમણ) નીકળવું

નિક્કલ ત્રિ० (નિક્કલ) કળાગીન

નિક્કમાય પું (નિક્કમાય) જુઓ ' નિન્દ-
સાય ' શબ્દ

નિક્કારણ ન૦ (નિક્કારણ) કારણ વિના

નિક્કિકટ ત્રિ० (નિક્કટ) અધમ; નીચ

નિક્કિચિય ત્રિ० (નિક્કિચિય) ક્રિયારહિત;
અક્રિય.

નિક્કિચિયા સ્ત્રી० (નિક્કિચિયા) નિર્મયતા

નિકલંત. ત્રિ० (નિકલંત) નીકળેલ, બહાર
આવેલ, સંસારથી ભાગલ, દીક્ષિત થયેલ

નિક્કમ પું (નિક્કમ) નીકળવું તે, દીક્ષા
લેવી તે

નિક્કમણ ત્રિ० (નિક્કમણ) આત્મા નીકળવું;
સંસાર છોડી દીક્ષા લેવા

નિક્કમાભિસેચ. પું (નિક્કમાભિસેચ) દી-
ક્ષામહોત્સવ

નિક્કિત ત્રિ० (નિક્કિત) મુકેલ; રાખેલ
(૨) એપાનાના દશ દોરમાનો ત્રીજો
દોર, જે સચિત વસ્તુ ઉપર રાખેલી
વસ્તુ લેવાથી લાગે છે.

નિક્કિતચરચ. પું (નિક્કિતચર) ગ્રંથવાના
વાચનમાથી બહાર કાઢેલ હોય તેજ લેવું
એવો અભિપ્રાય કરનાર.

નિક્કિતસત્ય. પું (નિક્કિતસત્ય) એવત
ક્ષેત્રમા ચાલુ અવસર્પિણીમા થયેલ આ-
રમા તીર્થકર.

નિક્ષિલવ. પુ० (નિક્ષેપ) સ્થાપન કરવું.
મુકવું.

નિક્ષિલવણ ન० (નિક્ષેપ) મુકવું, કટક

નિકલુડ પુ० (નિક્કુટ) ઘરની પાસેનું વન
(૨) ગામ વગર સ્થાન. (૩) ભરત
આદિ ક્ષેત્રનો એક વિભાગ ખડ

નિકલેવ. પુ० (નિક્ષેપ) થાપણ રાખવું ધન.
(૨) નિક્ષેપ, કર્મકસિઆનો નિક્ષેપ કરવો
તે (૩) શબ્દાંથ વ્યાપાર, નામ સ્થાપના
દ્રવ્ય અને જાત, એ ચાર પ્રકારના
નિક્ષેપ. (૪) અનુગત્યદ્વારે મનના ઓળખ
બંદ. (૫) મુકવું તે

નિકલેવચ પુ० (નિક્ષેપ) નિગમન, ઉ-
પસાદાર.

નિકલેવણા. ન० { (નિક્ષેપ) મુકવું,
નિકલેવણાયા. સ્ત્રી० } રાખવું

નિકલેવણા. સ્ત્રી० (નિક્ષેપ) સ્થાપન કરવું
તે; રાખવું, મુકવું તે.

નિગમ. પુ० (નિગમ) વ્યાપારીઆનું નિવાસ
સ્થાન (૨) વેશ્ય, વ્યાપારી

નિગર. પુ० (નિકર) સમૂહ, જગ્યા

નિગરિત ત્રિ० (નિકરિત) સમૂહ કરવું.

નિગરિય. ત્રિ० (નિગરિત) ગાદિત, ગાળીતે
શુદ્ધ કરેલ.

નિગાહય પુ० (નિકાચિત) ખાગવ્યા નિના
ઓછી રીતે છુટે નદી તેમાં મગ્ગયુત સમ
ખંધ

નિગામ. ન० (નિકામ) અત્યત, વાણી અતિ
શય, ૯૬ ઉપનાત.

નિગિટ્ટ ત્રિ० (નિક્કુટ) અધમ, નાચ

નિગિણ. ત્રિ० (નન) નગન, નાગા

નિગુંજ. પુ० (નિકુજ) લતાનો માડવો.

નિગૂઢ. ત્રિ० (નિગૂઢ) ગુપ્ત; નહી દેખાય તેવું.

નિગૂઢિય. ન० (નિગૂઢિત) ઢાંકેલું; છુપાવેલું.

નિગોય. પુ० (નિગોય) અનતકાય જીવ.

નિગામ. ત્રિ० (નિર્ગત) નીકળેલ; દૂર થયેલ.

નિગાહ. પુ० (નિર્ગતિ) એ નામના એક
પ્રત્યેક બુદ્ધ કરતેને આખાની પલટાયથી
દશા ઝાંઘ વેરાવ્ય થયા હતા.

નિર્ગાંથ. પુ० (નિર્ગમ્ય) પરિગ્રહની અથવા
રાગ દેવની ગ્રંથિ-ગાઠ રહિત સાધુ.

નિર્ગાંથ ત્રિ० (નૈર્ગમ્ય) નિર્ગમ્ય સંબંધી
(ધમ, પ્રવચન, વગરે)

નિર્ગાંથી. સ્ત્રી० (નિર્ગમ્યા) સાધ્વી, આર્યા

નિર્ગાત. ત્રિ० (નિર્ગત) નીકળેલું; દૂર થયેલું.

નિર્ગમ પુ० (નિર્ગમ) નીકળવું તે.

નિર્ગમણ ન० (નિર્ગમન) નીકળવું તે.

નિર્ગમન ન० (નિર્ગમન) ઉત્પતિ

નિર્ગાય ત્રિ० (નિર્ગત) બુદ્ધિ "નિર્ગત"
ગાદ.

નિર્ગાહ. પુ० (નિર્ગમ) ૬૩, શિક્ષા, સમન
(૨) પરાગમ્ય વાદીને બુદ્ધિ જગ્યાથી
પકડવો તે

નિર્ગાહટ્ટાણા. ન० (નિર્ગમજ્ઞાન) એક પ્રકારનું
વાદિને પરાગમ્ય કરવાનું સ્થાન, વચન
વાતુરી.

નિર્મુગા ત્રિ० (નિર્મુગ) ગુણ વિનાનો; મૂળ

નિર્મુગ્ધ. ત્રિ० (નૈર્મુગ્ય) ગુણહીનતા.

નિર્મોહ પુ० (ન્યમોહ) નિર્મોહ પરિમંડળ
સંકાળ (૨) વડનું ઝાડ

નિર્મોહમંડલ. ન० (ન્યમોહમંડલ) જેનો
નાભિ ઉપરનો ભાગ શાસ્ત્રમા કહેલા
પ્રમાણ જેવું હોય તે, જ સંકાળમાનુ એક

નિર્મોહાડણ. ન० (નિર્મોહ) કાદવું, બહાર
કરવું, અદિષ્ટાર કરવો તે.

નિર્મોચ. પુ० (નિર્મોહ) કર્મનો નાશ, (૨)
ગર્જનાનો કષ્ટકો.

નિર્મોચણ. ન० (નિર્મોહ) મારવું, નાશ
કરવો તે.

નિર્મોચ. ત્રિ० (નિર્મુગ) નિર્દય; ઘાતકી.

નિર્મોષ. પુ० (નિર્મોષ) અવાજ; શબ્દ.

નિષેદુ. પુ० (નિષેદુ) એ નામનો વૈદકનો
અન્થ
નિષસ પુ० (નિકસ) કસ. કસાટી
નિચય પુ० (નિચય) સમદ. ૪૪થા (૨)
કર્મદંત્રની રચના
નિચિય. ત્રિ० (નિચિત) પુટ મજમુત,
નિચડ.
નિચ. ત્રિ० (નિચ) નિચ. સ્થિર અપનાશી.
(૨) અન્થ નિચનર; દમેશા, સદા
નિચં. પ્ર० (નિચમ) નિચ. દમેશા.
નિચમત્તિય પુ० (નિચમત્તિક) દમેશા એક
વખત ખાના સંયુ.
નિચમડિયા. સ્ત્રી० (નિચમગિતના) ૪૪થા
રૂપાનુ અપર નામ
નિચલ. ત્રિ० (નિચલ) મિચ. મજમુત
નિચાલોગ પુ० (નિચાલોક) નિચાલોક
નામનો પ્રદ
નિચિદુ ત્રિ० (નિચે) નિચિદુ
નિચુજોય પુ० (નિચુજોય) એ નામનો પ્રદ
નિચેદુ. ત્રિ० (નિચે) ૪૪થા 'નિચે' રીપર.
નિચ્ચોયગ. ત્રિ० (નિચ્ચોદક) ૪૪થા દમેશ
પાળી રહેતુ હોય તે, અચાવ નાવાગ
નિચ્ચદ્ય ત્રિ० (નિચ્ચદિક) નિચ્ચનયની
પાત કહેનાર, પરમાથે દષ્ટિવાળો.
નિચ્ચય. પુ० (નિચ્ચ) નિચ્ચ. દર વિચાર.
(૨) નિચ્ચનય.
નિચ્ચનય પુ० (નિચ્ચનય) નિચ્ચનય; વ-
નુને પરમાર્થથી લેવાની દષ્ટિ
નિચ્ચાયા સ્ત્રી (નિચ્ચાયા) યાયા રહિત.
નિચ્ચાયા. ત્રિ (નિચ્ચા) યાયાથી જુદુ
કરેલ.
નિચ્ચાયા. ત્રિ० (નિચ્ચા) તરી પાર પામેલ.
નિચ્ચદ. ત્રિ० (નિચ્ચદ) ૪૪થા જિદ ન
હોય તે.
નિચ્ચય ત્રિ० (નિચ્ચ) નિચ્ચ કરેલ.

નિચ્ચીર ત્રિ० (નિચીર) દુધરહિત.
નિચ્ચુદ ત્રિ० () કાલી નાખેલુ
(૨) વિખેરેલુ
નિચ્ચુમ. પુ० (નિચ્ચુમ) અદિ કાર કરેલો.
નિચ્ચુમણ નં (નિચ્ચુમણ) સમુદાયમાથી
દર કરેલો, અદિ કાર કરેલો
નિચ્ચુય ત્રિ० (નિચ્ચુય) નામ સમાધિપુત્ર
નિચ્ચુદ. નં (નિચ્ચુ) પુત્ર.
નિચ્ચુડાયા સ્ત્રી (નિચ્ચુડાયા) દમેશા
કરેલી.
નિચ્ચુડિય. ત્રિ (નિચ્ચુડિય) પુત્રી નાખેલુ.
નિજ ત્રિ (નિજ) પાનાનુ.
નિજુત ત્રિ (નિજુત) મજમુત આદેલુ
નિજગણ નં (નિજગણ) ૪૪થુ
નિજગણ. સ્ત્રી (નિજગણ) દમેશા નિજગણ.
નિજગ. સ્ત્રી (નિજગ) એક દેશથી કર્મને
દર કરેલો ને નામનાનુ સાતથુ તર
નિજગિય. ત્રિ (નિજગિય) નિજગિય નર
નિજગ પુ (નિજગ) સંચાનનો નિવાદ
કનાનાન. અચાવ કરેલો તર તેન અ-
દમેશથી દર કરેલો
નિજગણ સ્ત્રી (નિજગણ) નિજગણ ૪૪
પ્રકાશ ૪૪થા ૪૪થાથી અગિની
ચાપના કરેલી તે
નિજગય પુ (નિજગય) નામ પાડેલ કરી
૪૪થા પ્રકાશ પ્રાપ્તિ આપનાર
નિજગ નં (નિજગ) રાગ નગરને નાક
પાનાનો માર્ગ (૨) કર્મથી જુદુ તે.
નિજગથી નાકાયુ તે
નિજગમય. } ત્રિ (નિજગમય) મુખ્ય ખ-
નિજગમ } લાસી. (૨) સંચાન કરનારની
પાંચથા ૪૪થા કરનાર સાથુ
નિજગિયાર. ત્રિ (નિજગિયાર) નિજગ
કરનાર. પાર પાડનાર.
નિજગ ત્રિ (નિજગ) દર કરેલ. નિજગ
નિજગ. ત્રિ (નિજગ) જુદેલ

નિઝીવ. પું. (નિર્જીવ) શ્વ ન હોય તેવી રીતે નિશ્ચેષ્ટ બની મુવેશા જેવો દેખાત કરવાની કળા.

નિઝ્જુતિ સ્ત્રી. (નિષ્કૃતિ) મૃતના અર્થે. (૧) વિશેષરૂપે યુક્તિ કળાથી ધટના કરવી તે; નિક્ષેપ, ઉપોદ્ધવાન અને મૃત્યુપરિશ્ક એમ ત્રણ પ્રકારની નિષ્કૃતિ (૨) સૂત્રના અર્થની યુક્તિ દર્શાવનાર વાક્ય વા ગ્રંથ.

નિઝ્જુડ. ત્રિ. (નિર્જુડ) શાસ્ત્રમાયી સારાશ તારી કાઢેલ (૨) અમનોજ

નિઝ્જુદ્ધ. ન. (નિર્જુદ્ધ) ગદ્ય. 'મદાર' મુક્યુ ત

નિઝ્જુદ્ધા. સ્ત્રી. (નિર્જુદ્ધા) વિશેષ રચના. (૨) નક્કી કરવું

નિઝ્જોગ } પું. (નિર્જોગ) ઉપદગ્ગ (૨)
નિઝ્જોષ } યોગ્યુ તે

નિઝ્કર. પું. (નિઝ્ક) પાણિન. દરખા. પ્રવાહ.

નિઝ્કાહ ત્રિ. (નિઝ્કાંયિત્) વારંવાર નેવાની દેવવાળા

નિઝ્કાહતાર. ત્રિ. (નિઝ્કાંત્) ખ્યાન કરનાર. અકાશપત્રે ચિનાન કરનાર

નિઝ્કાંસહતાર ત્રિ. (નિઝ્કાંયિત્) કર્મનો ક્ષય કરનાર

નિદ્ધવિશ્વ. ત્રિ. (નિદ્ધાવિત્) ફર કરેલ. કાચ કરેલ

નિદ્ધા. સ્ત્રી. (નિદ્ધા) અક્તિ. (૨) સિદ્ધિ, સમાપ્તિ (૩) નિશ્ચયકારી ભાષા.

નિદ્ધાણ. ન. (નિદ્ધાણ) વીર ત્રગેર ખાલ વસ્તુ

નિદ્ધાણ. ત્રિ. (નિદ્ધાણ) સ્થાનરહિત.

નિદ્ધાભાસિ. ત્રિ. (નિદ્ધાભાસિ) નિશ્ચયકારી વચન ખેલનાર

નિદ્ધિક. ત્રિ. (નિદ્ધિક) ધર્મની પરાકાશયુક્ત.

નિદ્ધિય. ત્રિ. (નિદ્ધિ) નિશ્ચ પામેલ; સમાપ્ત કરેલ. (૨) સિદ્ધ કરેલ; નિપજાવેલ. (૩) સારી રીતે આપેલું

નિદ્ધીવણ. ન. (નિદ્ધીવણ) થુંકું.

નિદ્ધુર. ત્રિ. (નિદ્ધુર) ધીકાધ કરનાર; કૂર.

નિદ્ધાલ. ન. (નિદ્ધાલ) ભાલ; કપાળ.

નિદ્ધાણ. ત્રિ. (નિદ્ધા) નીચું, ગમીર; ઉંડું.

નિદ્ધાહમ } પું. (નિદ્ધા) જૈન દર્શનથી
નિદ્ધાહમ } અધિક અથવા વિપરીત
નિદ્ધાહમ } રદનાર. સત્ય વાતને છુ-
પાવનાર, નિદ્ધા.

નિદ્ધિક. ત્રિ. (નિદ્ધિક) નિત્યનુ, રાજનુ.

નિદ્ધ ન. (નિદ્ધ) નેત્ર; આખ.

નિદ્ધિસ ત્રિ. (નિદ્ધિસ) નિર્ભાગ, ક્ષાત્રગ ચિનાનુ

નિદ્ધિજ } ત્રિ. (નિદ્ધિજસ) નેત્ર ચિનાનુ
નિદ્ધિય } આખ

નિદ્ધિચાળા. સ્ત્રી. (નિદ્ધિચાળા) ધારણ કામનં પાડ પાડવું તે

નિદ્ધિચાલિય ત્રિ. (નિદ્ધિચાલિ) કાઢેલુ, 'મદાર' કરેલુ

નિદ્ધિચાલ ન. (નિદ્ધિચાલ) ઉદાહરણ. દૃષ્ટાન.

નિદ્ધિચાલિય ત્રિ. (નિદ્ધિચાલિ) દેખાડેલુ, બતાવેલુ.

નિદ્ધિચાલિય. ન. (નિદ્ધિચાલ) દાખલો; દૃષ્ટાન

નિદ્ધા સ્ત્રી. (નિદ્ધા) સમજાવપૂર્વક વેદના વેદની તે

નિદ્ધાણ. ન. (નિદ્ધા) કારણ. મૂળ

નિદ્ધાહ પું. (નિદ્ધાહ) ઉતાળો.

નિદ્ધિય ત્રિ. (નિદ્ધિય) કૃપા વિનાનો.

નિદ્ધા સ્ત્રી. (નિદ્ધા) ભદ્રા, ઉત્તર. (૨) દર્શનાવર-ખીય કર્મની એક પ્રકૃતિ.

નિદ્ધાનિદ્ધા. સ્ત્રી. (નિદ્ધાનિદ્ધા) ગાદ નિદ્ધા; દર્શનાવરણીય કર્મની એક પ્રકૃતિ.

નિદ્ધારિત ત્રિ. (નિદ્ધારિત) કાઢેલ; વિદારેલ.

નિદ્ધિદ્ધ ત્રિ. (નિદ્ધિદ્ધ) કહેલુ; બતાવેલું.

(૨) પું. પહેલી નરકનો મેરથી દક્ષિણ નરકનો એક નરકાવાસો.

નિદ્ધુક્ત ત્રિ. (નિદ્ધુક્ત) દુઃખરહિત.

निर्देश. पुं० (निर्देश) निर्देश; आज्ञा. (२)
अनायतु.

निवेसवत्ति त्रि० (निर्देशवर्तिन) आजाकारी;
नाभेदार

निहास वि० (निर्दोष) द्वापरदिन, शुद्ध;
निर्माण

निद्ध. त्रि० (निनाथ) त्रिदशगु, त्रिदशवागु (२)
पुं० स्ते०, त्रिदश.

નિહંત. ત્રિ. (નિર્માન) અગ્નિમા નાખી
શાંખ

निद्वयता पु० (निर्वचन) अरुनागु, आग
भाटी.

निदेशा मीन (विनयना) निदेशना,
मीनरा

निर्दिष्ट दि. (निम्न) 'युमाश' वगैर,

निर्णय प्रि० (निर्णय) ६२ ६२३

निष्ठाया वि० (निर्वात) प्राप्ता नाप्यथ

निश्चय. न० (निश्चय) मन्थु अत्रमान

નિયત નં (નિયત) ઉદ્દેશન અંત અપ-
 વર્તન સિવાય કાલ કમળથી કરકાર ન
 થાય એવી રીતે કર્મને આધુર ને કર્મના
 મધ્યના એક પ્રકાર

निनाद पु० (निनाद) २१७

निम्न त्रि० (निम्न) नीचे

निम्नगा. स्त्री० (निम्नगा) नदी

निम्नय पु० (निर्णय) निश्चय, मशयना
अभावा

निम्नया सी० (निम्नगा) नदी।

निहवणा न० (निहव) गायत्र्यु, धृपात्र्यु

निपद्यकखाण त्रि० (निद्रप्रत्याख्यान) रंने
 द्राक्ष मन्तनु पय्यक्ष्याण-त्याग नथी ते.

निपातिर्गा. श्री० (निगतिनी) सन्मृ. ५५५

निपुण त्रि० (निपुण) यत्पुर. निपुण.

निप्र पु० (निप्र) नदीप्रक्षः पीपयन्ती
ओड गत

निष्पंक. त्रि० (निगद्य) उक्तं च अथ विनानु.
२६.

निष्कर्ष. त्रि० (निष्क्रम्य) निश्चि०, ५२

निष्प्रगल्. त्रि० (निष्प्रगल्) श्रीलङ्का न ८.
५३ नेत्रु

निष्पद्यन्वासा. (निष्पद्यन्वासा) प्रत्याप्यानर्था
गदित.

निष्पद्यवाय. त्रि. (निष्पद्यवाय) [१५५ २५५]

निष्पट्ट त्रि० (निष्पट्ट) जंभा की पुछवानु
न गंठे सेतु, अतिरूप

नियन्त्रिकम् वि. (निप्रतिकर्म) प्रविधम्-
समाग-सारवार-विहितसा विधान

निष्पडियार. वि० (निष्प्रतिष्ठा) प्रतिष्ठा
उपाय रहित.

निष्पडिव्रगा. त्रि० (निष्प्रतिव्रत) तं निम
न आपी शंते ते.

निष्पत्ति. म्या० (निष्पत्ति) सिद्धि

निष्पन्न. त्रि० (निष्पन्न) तेषां श्रयसु,
अनायेसु.

निष्पत्तिगह त्रि० (निष्पत्तिग्रह) परिभाषा २८८

निष्प्राणा. त्रि० (निष्प्राणा) प्राणश्री नित्य.
भ०३

निष्पाव. न० (निष्पाव) धान्य विशेष, जामा

निष्पावित्र त्रि० (निम्नार्पित) तैयार इन्धु

निष्पिड. वि० (निष्पिड) भारी गीते पाठ्य

निष्पिवासं त्रि० (निष्पिपासं) पिपासा नृणां
 रूढिः निःशोभ, निःस्पृही.

निष्पिह वि० (निष्पृह) निःस्पृह, उदात्त
मति.

निष्पुलात्र पु० (निष्पुलाक) अमृतापना
मन्त्रज्योत्समां यना १४मा तीर्थक्षरनु नाम

निष्कंद त्रि० (निगन्ध) अगना इरडया
विनातो हवनयवनादि क्रियारहित

निष्कारण. त्रि० (निष्पन्न) उत्पन्न थयेन

निष्कृति स्त्री० (निग्ननि) उत्पत्ति.

નિષ્ફલ. ત્રિ० (નિષ્ફલ) તૈયાર થયેલ.

નિષ્ફાલ્ય. ત્રિ० (નિષ્ફાલિત) ઉત્પન્ન કરેલ.

નિષ્ફાલ્ય. ત્રિ० (નિષ્ફાલક) અનાવનાર,
ઉત્પન્ન કરનાર.

નિષ્ફાલ્ય. પુ० (નિષ્ફાલ) ધાન્ય વિશેષ. વાલ.

(૨) માસાના ત્રીગ્ન ભાગ જેવડા એક
તોલ.

નિષ્ફેડણ. ન૦ (નિષ્ફોટ) હેરાનગતિ.

નિષ્વંધ. પુ० (નિષ્વંધ) નિશ્ચય (૨) આગ્રહ

નિષ્વંધ. ત્રિ० (નિષ્વંધ) આંધેલુ, રચેલુ,
ગાંધેલુ.

નિષ્વંધ પુ० (નિષ્વંધ) આગ્રહ.

નિષ્વંધુ. ત્રિ० (નિષ્વંધિત) પાણીમાં ડૂબેલ

નિષ્વંધુણ. સ્ત્રી० (નિષ્વંધના) ડરામણી;
નિરરકાર.

નિષ્વંજણ ન૦ (નિષ્વંજ) પૂરી પકવાન
વગેરે તળી લીધા પછી અવશેષ રહેલ
અથવા ઘી, દૂધ ધૂત.

નિષ્વંજણ ન૦ (નિષ્વંજીત) નિરરકાર કરવો,
ડરાવવું

નિષ્વંય. ત્રિ० (નિષ્વંય) ભયરહિત, ભયરિનાનુ.

નિષ્વંય. ત્રિ० (નિષ્વંય) વ્યામ.

નિષ્વ. ત્રિ० (નિષ્વ) સમાન, નુપ્ત, અસામર

નિષ્વંતણ. ન૦ (નિષ્વંત્રણ) } નિષ્વંત્રણ;

નિષ્વંતણ. સ્ત્રી० (નિષ્વંત્રણ) } આમ ત્રણ;
તોનકં.

નિષ્વંતિઘ. ત્રિ० (નિષ્વંતિ) નિષ્વંત્રણ દ્વારા,
તોનરેલ.

નિષ્વંત. ત્રિ० (નિષ્વંત) ડૂબેલ.

નિષ્વંતજલા સ્ત્રી० (નિષ્વંતજલા) નિષ્વંત
પ્રકારે મધ્યભાગ આવેલી એક નદી કે
જેના પાણીમાં કહેવર વગેરે પડી વચ્ચે
ડૂબી જાય છે.

નિષ્વંતક. ત્રિ० (નિષ્વંતક) સ્નાન કરતાં પા-
ણીમાં ડૂબકી મારી થોડા વખત પડી
રહેનાર નાપસ; નાપસની એક જાત.

નિષ્વંત. ન૦ (નિષ્વંત) કારણ; હેતુ. (૨)

શુભાશુભસંચક નિષ્વંતશાસ્ત્ર, શુકન
આદિ ચિહ્નથી શુભાશુભ કૃત્તી કરવાના.

નિષ્વંતવિંડ. પુ० (નિષ્વંતવિંડ) નિષ્વંત ભા-
ગીનં ભિક્ષા લેવામાં આવે તે.

નિષ્વંતવાદિ. ત્રિ० (નિષ્વંતવાદિ) સૃષ્ટિના
નિષ્વંતરૂપે મંથરનં માનનાર

નિષ્વંતિઘ પુ० (નિષ્વંતિઘ) નિષ્વંત શાસ્ત્રથી
જૂન ભવિષ્ય જાણનાર.

નિષ્વંત. ન૦ (નિષ્વંત) આખંતો પત્રકારો.

નિષ્વંતિય ત્રિ० (નિષ્વંતિય) આખંતો અથ
કરેલ, આખંતો મીચેલ

નિષ્વંત ત્રિ० (નિષ્વંત) માસ રહિત; દુષ્કળ.

નિષ્વંતગામિણી સ્ત્રી० (નિષ્વંતગામિણી) નદી.

નિષ્વંતચક્ર. ત્રિ० (નિષ્વંતચક્ર) માખી ન
હોય તેવું એકાન્ત સ્થાન.

નિષ્વંત ત્રિ० (નિષ્વંત) મર્દન કરનાર.

નિષ્વંત. ત્રિ० (નિષ્વંત) મૃદુપણથી રહિત,
કઠણ.

નિષ્વંત. ત્રિ० (નિષ્વંત) મમતા-આસક્તિ
રહિત. (૨) જીવદીપના ભરતખંડમાં થનાર
૫૫ માં તીથેકરનું નામ

નિષ્વંત. ત્રિ० (નિષ્વંત) મળરહિત, શુદ્ધ
(૨) પાંચમા દેવકાકમાનો નિષ્વંત ના-
મનો એક પાથંડા.

નિષ્વંત. ન૦ (નિષ્વંત) દેવપૂત્રમાં અર્પણ
કરેલ પુષ્પાદિ.

નિષ્વંતવસ્ત્ર ત્રિ० (નિષ્વંતવસ્ત્ર) અનાવનાર,
ધાન્ય આદિ નીપજવનાર.

નિષ્વંત. ન૦ (નિષ્વંત) અનાવનું; નિષ્વં-
તવનું.

નિષ્વંતિય. ત્રિ० (નિષ્વંતિય) અનાવેલ.

નિષ્વંતિય. ત્રિ० (નિષ્વંતિય) મન્થન કરેલ.

નિષ્મા. સ્ત્રી० () વડી ઉપરનો
ભાગ.

નિષ્માઘ. ત્રિ० (નિષ્માઘ) માયા-કપટ રહિત.

નિર્માણ. પુ. (નિર્માણ) એ નામની એક ક્રમપદ્ધતિ જેના ઉદ્યતી શરીરમાં પાતપાનાની ગતિના અનુસાર અગ્ર-પ્રત્યગાતી અનાવટ થતી જાય છે.

નિર્માત } ત્રિ. (નિર્માત) અનાવેલ. (૨)
નિર્માય } નિર્માણ, નિપુણ.

નિર્મિય. ત્રિ. (નિર્મિત) અનાવેલ; કરેલુ

નિર્મોર. ત્રિ. (નિર્મોર) અર્થાત્ પિનાનુ

નિર્મોલિત. ત્રિ. (નિર્મોલિત) પેટથી આડા કાઢેલ.

નિર્મોચ. ન. (નિર્મોચ) સર્પની કાચળી.

નિર્મોચી. સ્ત્રી. (નિર્મોચી) સર્પની કાચળી

નિચ. ત્રિ. (નીચ) દલકુ, નીચ

નિચ. ત્રિ. (નિચ) પાનાનુ, સ્વક્રીય

નિચ. સ્ત્રી. (નિચ) નિચિતિ - નિચિતિ) માયા, કપટ
(૨) ભાવી, દેવની ક્રિયા

નિચ. પુ. (નિચિતિ) અર્થાત્ પિનાનના પગખડામાંના એક પવન કે જ્યાં દેવતા નિચ મૂળાને તેમજ સ્થિતિ શરીરે કાંઈ કરે છે

નિચ. ત્રિ. (નિચિતિ) પચ્ચત્પાળના દશ પ્રકારમાંના એક, નિચન સમય કરવાનું તથા કારણસર ન અનના કાળાન્તરે કરવાની પ્રતિજ્ઞા લેતી તે

નિચ. ત્રિ. (નિચિતિ) નિચિતિપ્રત્યક્ષાણ ન. (નિચિતિપ્રત્યક્ષાણ) જુઓ ઉપરના શબ્દ

નિચ. પુ. (નિચિતિ) પરિચલ ન રાખનાર સાધુ

નિચ. પુ. (નિચિતિ) મદાવીર ગ્રામીનો એક શિષ્ય.

નિચ. ત્રિ. (નિચિતિ) સ્વાધીન કરેલ. નિચમમા રાખેલ.

નિચ. ત્રિ. (નિચિતિ) પરિતનુ શિષ્યર.

નિચ. ત્રિ. (નિચિતિ) પહેરવાનું વસ્ત્ર.

નિચ. સ્ત્રી. (નિચિતિ) સાધીને કેટલી માડી અર્ધ જગ મુધી પહેરવાનું વસ્ત્ર.

નિચ. સ્ત્રી. (નિચિતિ) નિચિતિ આદર નામે આદરુ ગુણધ્યાનક.

નિચ. ન. (નિચિતિ) સમીપ; પાસે; નજીક.

નિચ. પુ. (નિચિતિ) નિચ; દાથકડી.

નિચ. સ્ત્રી. (નિચિતિ) ગદ કપટ. જળ, માયા

નિચ. ત્રિ. (નિચિતિ) આંધુ; નજીક.

નિચ. ત્રિ. (નિચિતિ) કપટી. જળ-કરનાર.

નિચ. સ્ત્રી. (નિચિતિ) માયા; જળ.

નિચ. સ્ત્રી. (નિચિતિ) કપટ

નિચ. પુ. (નિચિતિ) નિચિતિમાત્ર. નિચિતિમાત્ર.

નિચ. ત્રિ. (નિચિતિ) નિચિતિ પામેલ.

નિચ. ત્રિ. (નિચિતિ) નિચિતિ, અટકાવનું (૨) જમીનનું એક માપ-ભરપ.

નિચ. ત્રિ. (નિચિતિ) નિચિતિ-જ-માન માપવાનું એક પ્રાચીન સાધન, નિચિતિ નિચિતિ પ્રમાણ.

નિચ. સ્ત્રી. (નિચિતિ) નિચિતિ, નિચિતિ થવું, પાછા વળવું.

નિચ. ત્રિ. (નિચિતિ) નિચિતિ પામેલ.

નિચ. ત્રિ. (નિચિતિ) આંધુ, મંદકુ

નિચ. ત્રિ. (નિચિતિ) પહેરેલુ, આંધુ

નિચ. પુ. (નિચિતિ) વત, નિચિતિ નિચિતિ, અભિયત. (૨) અવસ્થાપાત્ર, વ્યાપ્તિ. (૩) નિચિતિ, કાળ

નિચ. ત્રિ. (નિચિતિ) નિચિતિ, વ્યવસ્થા.

નિચ. ત્રિ. (નિચિતિ) નિચિતિ. (૨) કાચમનુ, શાશ્વત, હંમેશાનું. (૩) નિચિતિ. નજીક કરેલ

નિચ. પુ. (નિચિતિ) સમૂહ.

નિચ. પુ. (નિચિતિ) ગદી. નજીક. પગ આંધવાની સાધન.

નિચ. પુ. (નિચિતિ) એ નામના ગ્રહ.

નિચ. ત્રિ. (નિચિતિ) પારખ કરેલ.

નિચ. સ્ત્રી. (નિચિતિ) નિચિતિ-કરનાર આવી દિસા-

નિયામ ત્રિ० (નિયમ) મજબૂત, દૃઢ
 નિયામ ન૦ (નિયમ) જે આમત્રણ કરે
 ત્યાંથી ભિક્ષા લેવી તે, નિયમિત
 નિયામ પુ० (નિયામ) મોક્ષ, મુક્તિ
 નિયામ, ન૦ (નિવાન) કારણ; હેતુ (૨)
 તપના કરવાની અગાઉથી માગણી કરવી
 તે, નિયામ, તપ શલ્યમાનુ એક.
 નિયામમરણ. ન૦ (નિવાનમરણ) ભોગ યગ-
 રેતી માગણી કરી મૃત્યુ પામવું તે
 નિયામસહ. ન૦ (નિવાનસહ) દંડાદિની
 પદ્ધતિ માટે સકામ તપ કરવું તે, આ-
 ત્માના વિકારમાર્ગમા શલ્ય-વિદ્ય.
 નિયાય. પુ० (નિયાય) મોક્ષમાર્ગ.
 નિયુક્ત ન૦ (નિયુક્ત) મોટું યુદ્ધ કરવાની યોગ્ય.
 નિયંત્ર પુ० (નિયંત્ર) નિયામ, અવશ્યભાર,
 નકામી.
 નિરદ્ધ. પુ० (નિર્દલિ) મૂળનક્ષત્રનો આમા
 નિરદ્યાર. ત્રિ० (નિર્દ્યાર) અતિચાર દોષ-
 રહિત. (વતારિ)
 નિરશ્રય. ત્રિ० (નિરશ્રય) નરકાદિ દુઃખનિમા
 કરનાર
 નિરંકુશ ત્રિ० (નિરંકુશ) નિરંકુશ, અત્યંત,
 અચંચદિ
 નિરંગા. ત્રિ० (નિરંગા) અગમગદિત,
 અચંચ, મુદ્ધ.
 નિરંગાયા. સ્ત્રી (નિરંગતા) ગમદપનો
 અભાવ
 નિરંજણ } ત્રિ० (નિરંજન) અચળ પ્રત
 નિરંજન } રહિત, સુગદ્ગત રહિત
 નિરતર ન૦ (નિરતર) દમશ, પ્રતિક્ષણ
 નિરંતરિય ત્રિ० (નિરંતરિય) સાથે કે કાટ
 વિનાનું.
 નિરંભા. સ્ત્રી (નિરંભા) વૈરશબ્દનંદની
 ચતુર્થી અપ્રમદિધી.
 નિરક્ષય. } ત્રિ० (નિરક્ષય) દુઃ કરેલ;
 નિરક્ષિય. } ત્યાગેલ

નિરદ્ધ. ત્રિ० (નિર્થ) અર્થ-પ્રયોજન વિનાનું;
 નિરંકુશ ત્રિ० (નિર્થક) અર્થ વિનાનું.
 નકામ.
 નિરંગુકપ ત્રિ० (નિરંગુકપ) દયા વિનાનું,
 નિર્થ, કર મનનું.
 નિરંગુતાત્રિ ત્રિ० (નિરંગુતાત્રિ) પશ્ચાત્તાપ ન
 કરનાર
 નિરનિયમ ત્રિ० (નિરનિયમ) શંકા કાક્ષાદિ
 અતિચાર દોષ રહિત.
 નિરનિયમ ત્રિ० (નિરનિયમ) દેવગાનાદિના
 અનિશય રહિત
 નિરનિયમ. ત્રિ० (નિર્નક) અર્થ વિનાનું,
 નકામું
 નિરભિસ્મંગ. ત્રિ० (નિરભિસ્મંગ) નિમ્નપદ
 કરનાર વિનાનો.
 નિરય. ત્રિ० (નીરય) ગત વિનાનું
 નિરય ત્રિ० (નિરય) કાયમા તત્ત્વ (૨)
 પુ० પાથમા દેવલોકનો નિરય નામનો
 પાથક.
 નિરય પુ० (નિરય) નરક.
 નિરયગદ. સ્ત્રી (નિરયગત) નરકની ગતિ.
 નિરયવાલ. પુ० (નિરયવાલ) નરકને પાળનાર,
 પરમાધામી દેવ
 નિરયવિભત્તિ સ્ત્રી (નિરયવિભત્તિ) એ ના-
 મનું સુગદગમસૂત્રનું પાથનું અધ્યયન
 નિરયાણુપુર્વી સ્ત્રી (નિરયાણુપુર્વી) નરકનું
 પૂર્વી નામે નામકર્મની એક પ્રકૃતિ
 નિરયાવલિયા. સ્ત્રી (નિરયાવલિકા) એ ના-
 મનું એક કાલિકસૂત્ર
 નિરયાવામ. પુ० (નિરયાવામ) નરકનો નિ-
 યાસ, નરકવાસ.
 નિરવકંઠ ત્રિ० (નિરવકાઠ) આકાશા-
 નંદ વિનાનું; નિમ્નપદ.
 નિરવચય. ત્રિ० (નિરવચય) જ્ઞાનાથી રહિત.
 નિરવજ્ઞ. ત્રિ० (નિરવજ્ઞ) નિરવજ્ઞ, નિર્દોષ.

નિરવયકલ્પ. ત્રિ० (નિરવેલ) આકાશથી રહિત.

નિરવસેસ ત્રિ० (નિરવજેષ) સવ્યજી; સપાન.

નિરવાય ત્રિ० (નિરવાય) દોષરહિત, વિદ્ય
વિનાનુ

નિરવિકલ્પ. } ત્રિ० (નિરવેલ) કાલ પળ

નિરવેકલ્પ. } ગતની અપેક્ષા વિનાનો.

નિરવેક્ષા. સ્ત્રી० (નિરવેક્ષા) નિરુપેક્ષા, નિરુપેક્ષા
નહિ તે.

નિરમ્ભ ન० (નિરમ્ભ) ભોજનનો અભાવ.

નિરમ્ભાસ ત્રિ० (નિરમ્ભાસ) આત્મ વિનાનુ,
ભોજી, શીકે.

નિરમ્ભકાર ત્રિ० (નિરમ્ભકાર) અભાર રહિત,
નિરાભિમાની

નિરમ્ભિગ્ના. ત્રિ० (નિરમ્ભિગ્ના) મંદોદા
આત્મ વિનાનુ.

નિરગુહ્ય ત્રિ० (નિરગુહ્ય) આયુષ્ય વિનાનુ,
આયુષ્ય કર્મનો ક્ષય કરેલ.

નિરગમ્ય ત્રિ० (નિરગમ્ય) બુદ્ધાન્તા,
નિરાકરણ.

નિરગમ્ય ત્રિ० (નિરગમ્ય) આકાર રહિત.

નિરગતક. ત્રિ० (નિરગતક) નીરોગી.

નિરગમંધ્ર ત્રિ० (નિરગમંધ્ર) આમગંધ્ર -
મૂળાતર ગુણની અવગત દોષથી રહિત

નિરગમય ત્રિ० (નિરગમય) રોગ-પોડાથી
રહિત.

નિરગમિત ત્રિ० (નિરગમિત) વિપયરૂપ આ-
ભિપથી રહિત, વિપય વાસનાથી નિવૃત્ત
થયેલ.

નિરગત્યંક ત્રિ० (નિરગત્યંક) રોગ વિનાનુ,
નીરોગી.

નિરગત્ય ત્રિ० (નિરગત્ય) નડકાથી રહિત.

નિરગમ્ભ ત્રિ० (નિરગમ્ભ) આરબ-પાપક્રિયા
ન કરનાર.

નિરલંબણ ન० (નિરલંબણ) આલોક અને
પરલોકની આશંસાથી રહિત, નિષ્કામ.

(૨) આશયન-આધાર વિનાનુ

નિગલય ત્રિ० (નિગલય) ઘર વિનાનો,
રહેઠાણની વગર વિનાનો.

નિગતોય ત્રિ० (નિગતોય) પ્રકાશથી રહિત

નિગવકંઠિ. ત્રિ० (નિગવકાઠિન) આશા -
વાચ્યથી રહિત; નિરુપેક્ષ.

નિગવગ્ના. ત્રિ० (નિગવગ્ના) આયુષ્ય કર્મ-
રહિત, ઉદ્ધાટ, બુદ્ધ.

નિગમ્ભ ત્રિ० (નિગમ્ભ) આશાથી રહિત.

નિગમંભ ત્રિ० (નિગમંભ) આલોક અને
પરલોકની આશંસા-રહિત રહિત

નિગમ્ભ ત્રિ० (નિગમ્ભ) આશ્રય વિનાનુ,
પાપરહિત.

નિર્ગિધ્ન ત્રિ० (નિર્ગિધ્ન) કન્ધન રહિત

નિર્ગિધ્ન ત્રિ० (નિર્ગિધ્ન) પરિણેલ, વંદ્ય -
તપાસનુ ન.

નિર્ગિધ્ન ત્રિ० (નિર્ગિધ્ન) વંદ્યેલ, ત-
પાસનુ.

નિર્ગિધ્ન સ્ત્રી० (નિર્ગિધ્ન) કન્ધનરૂપ.

નિર્ગમ્ભ ત્રિ० (નિર્ગમ્ભ) રોગ વિનાનુ.

નિર્ગમ્ભ સ્ત્રી० (નિર્ગમ્ભ) મૂળ નક્ષત્રના અધિ-
શાના દેવતા

નિર્ગમ્ભ ન० (નિર્ગમ્ભ) રોગ, અટકાવનું ને

નિર્ગમ્ભ ત્રિ० (નિર્ગમ્ભ) વંદ્યો પુરોવાસન-
મળ ત્યાગ કરવાનો માર્ગ અથ હોય તે.

નિર્ગમ્ભ ત્રિ० (નિર્ગમ્ભ) ઉત્સાહથી રહિત.

નિર્ગમ્ભ ત્રિ० (નિર્ગમ્ભ) રોગ વિનાનુ.

નિર્ગમ્ભ ત્રિ० (નિર્ગમ્ભ) આત્મ ઉપવાસ
અને પારણ આયુષિરૂપ તપનો એક
પ્રકાર.

નિર્ગમ્ભ ત્રિ० (નિર્ગમ્ભ) વાગ્યાર ઉત્તેજ
ન કરનાર

નિર્ગમ્ભ ન० (નિર્ગમ્ભ) નિરૂપણશાસ્ત્ર, શાસ્ત્રની
વ્યુત્પત્તિ દર્શાવનાર શાસ્ત્ર.

નિર્ગમ્ભ સ્ત્રી० (નિર્ગમ્ભ) વ્યુત્પત્તિ, વિગ્રહ.

નિર્ગમ્ભ ત્રિ० (નિર્ગમ્ભ) વ્યુત્પત્તિથી
અને

નિરુદ્ધ. ત્રિ० (નિરુદ્ધ) આચાર્યશ્રી કહેલ
(૨) હુક, અવ્ય. (૩) જગત્તર ૪૫
પ્રયોગ

નિરુપહર્ય. ત્રિ० (નિરુપહર્ય) નાગાદિથી ન-
ભાવેલ નહી

નિરુપકંઘિ. ત્રિ० (નિરુપકંઘિ) આશાક્ષા
રહિત.

નિરુપક્રમ ત્રિ० (નિરુપક્રમ) ઉપક્રમ રહિત
નિરુપક્રિદ્ધ. ત્રિ० (નિરુપક્રિદ્ધ) શેઠાદિથી
રહિત.

નિરુપગારિ ત્રિ० (નિરુપગારિ) ઉપગાર ન
કરનાર

નિરુપચય. ત્રિ० (નિરુપચય) ઉપચય-ગર્હ
રહિત

નિરુપચરિત ત્રિ० (નિરુપચરિત) કથનનામા
ન આપે તેવું, ઉપચાર રહિત

નિરુપટ્ટાણ. ત્રિ० (નિરુપટ્ટાણ) અર્થે પ્રણીત
સમાચાર-અનુશાન રહિત

નિરુપમ. ત્રિ० (નિરુપમ) અર્થ નુદ્ધ, અનુપમ.

નિરુપલંચ. ત્રિ० (નિરુપલંચ) નિરૂપ, નપ
રહિત

નિરુપસંગ ત્રિ० (નિરુપસંગ) ઉપસંગ રહિત,
નિરૂપકથ

નિરુપહર્ય. ત્રિ० (નિરુપહર્ય) ઉપહર્ય રાગરહિત

નિરુપિત્ર ત્રિ० (નિરુપિત્ર) નિ-પાત્ર કરલ.

નિરુપ. ત્રિ० (નિરુપ) ૮૫-ગવનમંગ
રહિત.

નિરુપણ. ન૦ (નિરુપણ) ૮૫નો અભાવ,
નિરુપણ.

નિરુપણ. ત્રિ० (નિરુપણ) રોગ રહિત
નીરોગી

નિરુપ. પું० () આજ્ઞા, હુકમ.

નિરુપ. પું० (નિરુપ) અટકાવ, રોકાણ
(૨) તાપ, ગરમી (૩) અગેષ કમતો ક્ષય

નિલય. પું० (નિલય) ઘર.

નિલાહ ન૦ (નિલાહ) કપાળ

નિરુક્તિ ન૦ (નિરુક્તિ) ગોધરા પાડા વ-
ગરે સમારવા તે.

નિરુક્ત ત્રિ० (નિરુક્ત) રજગમીન.

નિરુક્તિય. ત્રિ० (નિરુક્તિય) લપ લપ કરતું
અવાજ નીકળેલ.

નિરુવ ત્રિ० (નિરુવ) લેપથી રહિત.

નિરુવગા ન૦ (નિરુવગા) લેપન ન કરતું તે.

નિરુવા ત્રિ० (નિરુવા) જેનો લેપ ન
લાગ એવા વાલ અથવા વગરે લેવા તે,
નાચરના એક પ્રકાર

નિરુ. પું० (નિરુ) નૃપ, ગમન.

નિરુ. પું० (નિરુ) રાગન.

નિરુદ્ધિય ત્રિ० (નિરુદ્ધિય) નીપજેલ, તૈયાર
થયેલ

નિરુદ્ધા. ન૦ (નિરુદ્ધા) પડતું

નિરુદ્ધિય. ત્રિ० (નિરુદ્ધિય) પડી થયેલ.

નિરુદ્ધા. ત્રિ० (નિરુદ્ધા) તૈયાર થયેલું

નિરુદ્ધિ. પું० (નિરુદ્ધિ) રાગન, પ્રગળાવક

નિરુદ્ધ. ત્રિ० (નિરુદ્ધ) ઉત્પન્ન થયેલ

નિરુદ્ધા. ન૦ (નિરુદ્ધા) યાગચાનાનો કડક
વિશેષ

નિરુદ્ધિય. ત્રિ० (નિરુદ્ધિય) નિપજેલ,
નિપ્પન્ન થયેલ

નિરુદ્ધ. ત્રિ० (નિરુદ્ધ) વર્ણ-ગમી રહિત.

નિરુદ્ધ. પું० (નિરુદ્ધ) ઉપરથી પડતું તે.

નિરુદ્ધા. ન૦ (નિરુદ્ધા) વસ્ત્ર, કપડા

નિરુદ્ધ. ત્રિ० (નિરુદ્ધ) નીચે પડનાર.

નિરુદ્ધિય. } ત્રિ० (નિરુદ્ધિય) ઉપરથી
નિરુદ્ધિય. } નીચે પાડતું.

નિરુદ્ધ. પું० (નિરુદ્ધ) અ, વા, અદ નાવાદિ
અવ્યય સમૂહ (૨) પડતું નીચે
સરકતું તે.

નિરુદ્ધ ત્રિ० (નિરુદ્ધ) પવન વિનાનો
પ્રદેશ

નિરુદ્ધા. ન૦ (નિરુદ્ધા) બુદ્ધો “નિરુદ્ધ”
શબ્દ.

निवारण. न० (निवारण) निवारण, पाशु
पाशु ते.

निवारणा स्त्री० (निवारणा) रोकण, अटकायन.

निवास. पु० (निवास) रहण; स्थान,
घर.

निविष्ट. वि० (निविष्ट) आसक्त. (२) मे-
णवेष्ट. (३) श्रमता प्रवेष्ट. (४) तीन
अनुभावार्थी उत्पन्न श्रम, कर्मना रहण
अथ (५) अंशु, स्थित श्रम, स्थापन
करेष्ट.

निविन्निम. वि० (निविन्निम) सदा निम-
न श्रम तप करार.

निवृद्ध. वि० (निवृद्ध) दृष्टि दृष्ट.

निवेष्ट. वि० (निवेष्ट) निवेष्टन, दान,
दानवेष्ट.

निवेष्टा. स्त्री० (निवेष्टा) नेवेष्ट, देवताती
पात्रे उपलब्ध नदीक अन्नादि दानमा
आवे ते.

निवेष्टण. न० (निवेष्टण) निवेष्टन, दानवेष्ट.

निवेष्ट. पु० (निवेष्ट) निवेष्ट, दान, दानवेष्ट
(२) दान, दानवेष्ट. (३) दानवेष्ट, दान-
वेष्ट.

निवेष्टण. न० (निवेष्टण) दान वेष्टणवेष्टी
द्वाराय अथवा वेष्टा वेष्टण श्रमती
अथवा.

निवेष्टिय. वि० (निवेष्टिय) स्थापन करेष्ट,
गणवेष्ट.

निवेष्टि. वि० () उपर पदार्थी
श्रम परिष्कार आवे ते.

निवेष्टिय. वि० (निवेष्टिय) करेष्ट

निवेष्ट. वि० (निवेष्ट) निवेष्टन, अथवा
(२) निवेष्टन; निवेष्टन.

निवेष्ट. वि० (निवेष्ट) निवेष्ट.

निवेष्टणा. स्त्री० (निवेष्टणा) उत्पन्न करेष्ट ते.

निवेष्टणाहिगरण. न० (निवेष्टणाहिगरण)
नया श्रमार्थी अथवा श्रमती श्रमती.

निवेष्टन. वि० (निवेष्टन) उत्पन्न करार.

निवेष्टि. स्त्री० (निवेष्टि) उत्पत्ति

निवेष्टिय. वि० (निवेष्टिय) अनावेष्ट, करेष्ट.

निवेष्टण. वि० (निवेष्टण) निवेष्टन; मुखा.

निवेष्टण. न० (निवेष्टण) प्रवापर सगति
द्वारा श्रमार्थ अथवा निवेष्ट करेष्ट
ते. आथवा अथवा अथवा प्रवापर

निवेष्ट. वि० (निवेष्ट) निवेष्टन स्थान

निवेष्टाहिम. वि० (निवेष्टाहिम) निवेष्टन करेष्ट
पण निवेष्टन श्रम ते.

निवेष्टाय. वि० (निवेष्टाय) निवेष्टन-प्रीति-
विवेष्टी श्रम.

निवेष्टा. न० (निवेष्टा) निवेष्ट, मुक्ति.

निवेष्टाणामा. पु० (निवेष्टाणामा) निवेष्ट-
नश्रमा निवेष्ट १० मा निवेष्ट.

निवेष्टा. पु० (निवेष्टा) निवेष्ट अथवा निवेष्टीमा
निवेष्टनमा अथवा निवेष्टन निवेष्टनमा.

निवेष्टा. स्त्री० (निवेष्टा) निवेष्टा निवेष्ट-
न अथवा निवेष्टी श्रमनदी (२) निवेष्ट.

निवेष्टा. वि० (निवेष्टा) निवेष्ट अथवा
निवेष्टन.

निवेष्टा. स्त्री० (निवेष्टा) निवेष्ट-
नश्रमा निवेष्टन श्रम.

निवेष्टा. वि० (निवेष्टा) निवेष्टन-आ-
नश्रम श्रम.

निवेष्टा. वि० (निवेष्टा) निवेष्टन श्रम.

निवेष्टा. न० (निवेष्टा) निवेष्टन करेष्ट

निवेष्टा. वि० (निवेष्टा) निवेष्टन श्रम

निवेष्टा. न० (निवेष्टा) निवेष्टन श्रम
नया, निवेष्टन श्रम निवेष्टन श्रम
करेष्टमा आवेष्ट तेष्ट नया

निवेष्टा. वि० (निवेष्टा) निवेष्टन श्रम.

निवेष्टा. वि० (निवेष्टा) निवेष्टन श्रम,
अथवा निवेष्टन

निर्विघ्न. न० (निर्विघ्न) विघ्नो अभाव
निर्विज्ज. वि० (निर्विज्ज) विज्जा विनाशो,
भूय.

निर्विदु. वि० (निर्विदु) भोगवेदु
निर्विदुकाइय. वि० (निर्विदुकायिक) परिदार
विशुद्ध्यादिने पार्ज करार

निर्विगण. वि० (निर्विगण) विगण थयत्त,
उदास अनेत्त

निर्विनिगिच्छ. वि० (निर्विनिगिच्छ) कर्मना
कर्मभा संदे न करार

निर्विनिगिच्छा. स्त्री० (निर्विनिगिच्छा) सशय-
ना अभाव.

निर्विनि. स्त्री० (निर्विनि) निर्विनि; सिद्धि
निर्विघ्न. वि० (निर्विघ्न) निर्विघ्न-वैराग्य
पामेय.

निर्विघ्नार. वि० (निर्विघ्न) विघ्नारहित,
शुद्ध.

निर्विघ्नय. वि० (निर्विघ्न) उपभोग करार
निर्विघ्नय. पु० (निर्विघ्न) देवपारती शिवा
(२) वि० न ज्ञानी शिवाय अ.

निर्विघ्नस. वि० (निर्विघ्न) विशेषता गहन
आभास्यय.

निर्विघ्न. वि० (निर्विघ्न) निर्विघ्न-पामेय
निर्विघ्न. स्त्री० (निर्विघ्न) श्रुद्धि-मोक्ष

निर्विघ्नकरी. स्त्री० (निर्विघ्न) १/ मा
तीर्थकरती प्रवर्तना पाक्षणीनु नाम.

निर्विघ्न. वि० (निर्विघ्न) निर्विघ्न-पामेय
निर्विघ्न. वि० (निर्विघ्न) शुद्धी गयत्त

निर्विघ्न. स्त्री० (निर्विघ्न) अपयय. लानी
निर्विघ्न. स्त्री० (निर्विघ्न) मोक्ष-पामेय

निर्विघ्न. } पु० (निर्विघ्न) नसार्या विरक्त
निर्विघ्न. } यत् ते; वैराग्य

निर्विघ्नय. वि० (निर्विघ्न) साता असाताऽपि
वेदना विनाशो.

निर्विघ्न. न० (निर्विघ्न) नेवानु पाप्मा
निर्विघ्न. वि० (निर्विघ्न) सात्विक.

निर्विघ्न. पु० (निर्विघ्न) निश्चा-रात्रिनु अय-
सान; प्रातःकाण. (२) न० संपूर्णता.

निर्विघ्न. पु० (निर्विघ्न) स्वभाव. (२) गुडना
उपदेश सात्विकता विना पूर्वसंस्कार्या
सम्पत्ति उपरं ते, सम्पत्तिना अेक
प्रकार

निर्विघ्न. स्त्री० (निर्विघ्न) सत्त्व इयि-
वदा, शास्त्रा उपदेश सात्विकता विना
पानाती भेगे धर्मइयि थाय ते.

निर्विघ्न. स्त्री० (निर्विघ्न) असावानु स्थान.
॥ (२) स्वतन्त्रता नाडी उपर यत्तनु वे-
ष्टन, नैसर्गिकता. (३) उपाश्रय (४)
अंश, आसन.

निर्विघ्न. वि० () वायु, यथा.

निर्विघ्न. वि० (निर्विघ्न) दीपित. आपय
(२) इच्छा

निर्विघ्न. पु० (निर्विघ्न) दृष्टि-संशय अने म-
दादिदृष्ट क्षेत्रनी स्वयं आपय अेक पयन.
निर्विघ्न नागना पयन (२) अे नागना
अेक यादवकुमार. शास्त्र मदागन्तना पुत्र

निर्विघ्न. वि० (निर्विघ्न) अेक. (२) नि-
वृत्ति पामेय, निवृत्त

निर्विघ्न. वि० (निर्विघ्न) अेक. स्थिर थयत्त
निर्विघ्नभासि. वि० (निर्विघ्नभासि) विद्या
रीने आश्रयार.

निर्विघ्न. पु० (निर्विघ्न) मदादिदृष्टनी नीमा
करार अेक पयन

निर्विघ्न. स्त्री० (निर्विघ्न) शक्ति. (२) शिवा,
पथर.

निर्विघ्न. पु० (निर्विघ्न) सात स्वरमानो
इच्छा स्वर

निर्विघ्न. पु० (निर्विघ्न) शक्ति गे अनि
यार-नैय वाया होय ते.

निर्विघ्न. न० (निर्विघ्न) उपरपटो
आदि दृष्टनशिक्षा.

નિસામણ. ન૦ (નિશમન) સાંભળવું.
 નિસામિત્ર. ત્રિ૦ (નિશમિત) સાંભળેલ
 નિસાય. ત્રિ૦ (નિશત) તીક્ષ્ણ.
 નિસાય. પુ૦ (નિષાદ) સાનમે નિપાદ ના-
 મનો રચર.
 નિસાયર. ત્રિ૦ (નિશાચર) રાક્ષસ, પિશાચ
 યગેરે.
 નિમાલોદ. પુ૦ (નિશાલોષ્ટ) શિલાપુત્ર.
 ॥સત્રાનો પત્ર.
 નિસાવસાણ. ન૦ (નિશાવસાન) રાત્રિનું અ-
 વસાન, પ્રાતઃકાળ
 નિમિજાગમ્મા ન૦ (નિશાજાગમ) રાત્રે યત-
 નું તે
 નિમિજ્ઞા સ્ત્રી૦ (નિષ્કા) જુઓ નિસ-
 યત રાત્રે
 નિમિદ્ર ત્રિ૦ (નિમિદ્ર) દૂર ડરલ
 નિમિદ્ર ત્રિ૦ (નિમિદ્ર) નિપેદ કરેલ.
 નિમિમત્ત. ન૦ (નિશામત) ગતિનું ભોગન
 નિમિય. ત્રિ૦ (નિશિત) તીક્ષ્ણ.
 નિમિય ત્રિ૦ (ન્યસ્ત) રાખલ
 નિમિયર ત્રિ૦ (નિશિચર) ચાર (૨)
 રાક્ષસાદિ
 નિમિરણ ન૦ (નિમરન) તીક્ષ્ણનું તે
 નિસીદત્તાર. ત્રિ૦ (નિપીદયિત) અસનાર.
 નિસીદણ. } ન૦ (નિષીદન) અસનું તે
 નિસીયણ }
 નિસીયાવણ. ન૦ (નિષાદન) અસાડવું.
 નિસીહ. પુ૦ (નિશીથ , મધ્યરાત્ર. (૨) એ
 નામનું એક કાલિકસુત્ર
 નિસીહિયા સ્ત્રી૦ (નૈપેધિકી) ધર્મસ્થાનકે
 બતાવના કર્મનો નિપેદ સુચવનાર
 નિસીદિ રાખ્દ બોલવો તે; સામાચારીનો
 એક પ્રકાર.
 નિસીદિયા. સ્ત્રી૦ (નૈપેધિકી) એક. (૨)
 એસવાનો પરિસદ. (૩) પાપકાર્ય નિષે-
 ધવાનં નિસીદિ રાખ્દ કહેવો તે. (૪) દના-
 આયનું સ્થાન.

નિમુંમ. પુ૦ (નિમુંમ) પાંચમા પ્રતિવાસુદેવ.
 નિસૂરણ ત્રિ૦ (નિસૂરન) મારનાર, નાશક.
 નિસેવણિજ્ઞ. ત્રિ૦ (નિંવણીય) મેવા કરવા
 યોગ્ય
 નિસ્મંક ત્રિ૦ (નિશક) શંકા રહિત.
 નિસ્મંકિય. ત્રિ૦ (નિશકિત) શકા વિનાનો.
 (૨) દેવ ગુરુ ધર્મપ્રત્યે શકાનો અભાવ,
 સમકિતના આદ આચારમાંનો પ્રથમ
 આચાર.
 નિસ્મંગ ત્રિ૦ (નિમત્ર) સંગરહિત; એકલો.
 નિસ્સંદ. પુ૦ (નિચ્ચન્દ) સાર રસ. (૨)
 તત્ત્વરૂપ પદાર્થ
 નિસ્સંમ ત્રિ૦ (નિચ્ચ) શ્રાવકી, કૂ
 નિસ્સંસદ્ય. ત્રિ૦ (નિઃસશયિક) નકારથી
 રહિત.
 નિસ્સકડ. ત્રિ૦ (નિશ્રાકૃત) કામની નેશ્રાએ-
 અપેક્ષા રાખી કરેલ
 નિસ્મન્ન. ત્રિ૦ (નિષ્કાળ) એકલ
 નિસ્મન્ન ત્રિ૦ (નિશલ્ય) માયા આદિ
 ત્રણ શુદ્ધથી રહિત
 નિસ્સા. સ્ત્રી૦ (નિશ્રા) નિશ્રા, આધાર,
 અવલંબન, આશ્રય.
 નિસ્સામન્નતા. સ્ત્રી૦ (નિમામાન્યતા) સામા-
 ન્યતાનો અભાવ.
 નિસ્માય. પુ૦ (નિશાય) નિશાય-નેશ્રા
 નિસ્માર. ત્રિ૦ (નિશાર) સારવિનાનું. ખાલી
 નિસ્સારિય ત્રિ૦ (નિમારિત) બહાર કાઢેલું.
 નિસ્સાસ. પુ૦ (નિશ્વાસ) નિશ્વાસ, શ્વાસ
 લેવો તે
 નિસ્સામય. ત્રિ૦ (નિશ્વાસક) તીવ્ર શ્વાસ
 લેનાર.
 નિસ્મિચિય. ન૦ (નિમિચિત) વા સચરતુ;
 પાવતુ તે.
 નિસ્સિય. ત્રિ૦ (નિશ્ચિત) આશ્રિત, રહેલ.
 (૨) અવગ્રહાદિ ચતુષ્ટય. (૩) યન્તુને
 અન્યથારૂપે ગ્રહણ કરવું તે

નિસ્સીલ. વિ० (નિઃસીલ) શીલ-સદાચારથી રહિત.

નિસ્સુહ વિ० (નિઃસુહ) મુખ રહિત; દુઃખી.

નિસ્મેશિ સ્ત્રી० (નિઃશ્રેણિ) નીસરણી.

નિસ્મેયસ ન० (નિઃશ્રેયસ) કલ્યાણ; મોક્ષ.

નિસ્મેયમિય વિ० (નિઃશ્રેયસિક) મોક્ષ-કલ્યાણને પ્રેરનાર.

નિસ્મેસ ન० (નિઃશ્રેયસ) કલ્યાણ.

નિસ્મેસ. વિ० (નિઃશ્રેયસ) સમસ્ત; અધુ.

નિસ્સાંશિય વિ० (નિઃશાંશિત) કષિત વિનાનું.

નિહ. ન० (નિહ) નારકાંતે મારવાનું સ્થાન.

(૨) પુ० રાણી. નેદવાનું (૩) માયાવી. કપટી.

નિહમ્ન વિ० (નિમ્ન) નિશ્ચલ, સ્થિર, ગાન્ત.

નિહણ. ન० (નિધન) મરણ, મૃત્યુ.

નિહત્ત. સ્ત્રી० (નિધત) ઉદ્ધર્તના અતે અપવર્તના શિવાય આકાંક્ષા જ કરતા પ્રવર્તી ન શક એવી અવસ્થામાં કંમેને આપવા ને.

નિહત્તિ ન० (નિધત્તિ) જુઓ ' નિહત્ત ' શબ્દ.

નિહય. વિ० (નિહત) મરણ, હણેલ.

નિહા. સ્ત્રી० (નિમાનિહા) કાન્તિ; પ્રભા (૨) માયા, કપટ.

નિહાણ. ન० (નિધાન) બહાર. ખમનના. (૨) સમૂહ.

નિહાર પુ० (નિહાર) મગ ત્યાગ.

નિહિ. પુ० (નિધિ) કાશ, ખમનના.

નિહિય. વિ० (નિહિત) મરણ, મારણ કરેલું.

નિહુમ્ન. વિ० (નિમ્ન) શાન્ત, સ્થિર કરેલ; વિરમી મથેલ.

નિહુન્યમગા. સ્ત્રી० (નિહુન્યમગા) એ નામની એક વનસ્પતિ.

નિહય. વિ० () કાપણ ન કરનાર, નિરપેયગી.

નીચાગાંઘ્ર. ન० (નીચાગાંઘ્ર) હલકું કુળ.

નીહ. સ્ત્રી० (નીતિ) નીતિ, વ્યવહારવિધિ.

નીશિય વિ० () બહાર કાઢેલું.

નીત. વિ० (નીત) કહેલું, કથન કરેલું.

નીતિ. સ્ત્રી० (નીતિ) ન્યાય.

નીમ. પુ० (નીપ) કળા વિશેષ.

નીય વિ० (નીત) લખાવામાં આવેલ.

નીય. વિ० (નીત) નીચું, હેઠું. (૨) પુરુષ, હલકું. (૩) નીચ ગાત્ર; ગાત્ર કર્મેની એક પ્રકૃતિ.

નીયમમા સ્ત્રી० (નીચમમા) નીચની સાથે જનારી. (સ્ત્રી)

નીયમોય ન० (નીચમોય) એ નામની એક કંમે પ્રકૃતિ કે જેના ઉદ્ધર્થી જીવ નીચ કુળ પામે છે.

નીયા. સ્ત્રી० (નીચા) ચાગ પ્રદિવવાળા જીવની એક જાત.

નીયામોય. ન० (નીચમોય) હલકું કુળ (૨) ગાત્ર કર્મેની એક પ્રકૃતિ.

નીયાવત્તિ. } વિ० (નીચવર્તિત્ત) નીચે આ-
નીયાવિત્તિ. } સતે બેસનાર, નમ્ર અ-
ભાવવાળો.

નીર ન० (નીર) પાણી.

નીરય. વિ० (નીરજસ) રજ-ધુળા વિનાનું.

નીલ. વિ० (નીલ) નીલ રંગવાળું, લીલું. (૨) ન० નીલવાળું નામે નામ કર્મેની એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદ્ધર્થી જીવ નીલા રંગ પામે છે.

નીલકંઠ. પુ० (નીલકંઠ) ધમ્મજેન્દ્રના પાશના લક્ષકરેના અધિપતિ.

નીલકૂડ. પુ० (નીલકૂટ) નીલવન પર્યવના નવ કૂટમાનું ખીજું શિખર.

નીલમિા. } પુ० (નીલમય) લીલા વર્ણના
નીલમિય. } મૃગ.

નીલલેસા } સ્ત્રી० (નીલલેસ્યા) નીલ
નીલલેસ્સા. } વર્ણના કંમે પુરુષજનને થોડે થતા આત્માના મહિન પરિણામ. જ
લેસ્યામાની ખીજ લેસ્યા.

नीलवंत पु० (नीलवन्त) मे३थी० उ०तर न-
उ०तो य०प०वर प०र०त, म०दा वि०द०द०थी० उ०तर
अ०र०द० उ०प०र०तो प०र०त.

नीला स्त्री० (नीला) अ० नाम०नी न०दी.
(२) नील० व०स्था, नील०वा०र०ग०ना क०र्म०र०द्ध०ना
य०ग०थी० थ०ना उ०प०व०ना ते०या परि०णाम.

नीलाभास पु० (नीलाभास) अ० नाम०ना
अ०र०; ८८ अ०भा०ना अ०क.

नीलि पु० (नीलिन) क्षी०, श्रे०वा०ग.

नीलीगम पु० (नीलीगम) ग०णी०ना उ०ग

नीलोत्पल न० (नीलोत्पल) नील० क०र्म०ग
(२) अ०क०री०श०मा ती०थि०कर०नु वा०ळ०.

नीच. पु० (नीच) उ०क्ष वि०शेप

नीवार. पु० (नीवार) अ०र० वा०न०य०नी अ०क
न०न. अ०क० वा०न०नु धा०न

नीसंक वि० (निशङ्क) शं०का र०हित

नीसिद्ध पु० (निष्यन्द) सा०. त०र०व (२)
र०स०ना टी०पा (३) प०र०म०वा०, प०सी०ना.

नीसमिद्ध. न० (निशमित) नी०या आ०स
मु०द्ध०वा० ते.

नीसा स्त्री० (निशा) नि०शा, अ०प०क्षा, आ०श्रय

नीसाम. पु० (निश्राम) नी०या आ०स,
नि०सा०सा.

नीसेस. न० (निश्रयस) क०ल्या०ण.

नीसेस वि० (निशेष) स०भ०ग०न, स०पू०ण

नीहड वि० (निहन्त) अ०दा०र० का०ट०व.

नीहर्गण न० (निहर्गण) अ०भि०सं०कार

नीहार. पु० (निहार्ग) द०द०य०ति०ना, व०डी०नी०त.

नीहारि. पु० (निहार्ति) न० सं०थारो० पृ०ण
थ०या प०ष्टी शरी०र०नु नि०द०र०ण न० था०य
ते०री न०र०या०अ० सं०थारो० इ०र०वा० ते, सं०था-
रा०ना अ०क० प्र०कार.

नीहारिम न० (निहार्मि) मृ०त०यु० प०ष्टी
अ०ग्नि० सं०र०कार० थ०छ० श०के० ते०री न०र०या०अ०
स०थारो० इ०र०वा० ते, सं०थारो०ना अ०क०
प्र०कार.

नीहाम वि० (निर्हाम) दा०स्य वि०ना०नु; दा०
य०ग०र०नु.

नु अ० (नु) वि०न०र्द अ०र्थ०मा व०प०रा०ना
अ०व्य०थ.

नूण. वि० (न्यून) न्यून; अ०यो०ध.

नृणां. म० (नृणः) अ०र०प०र०. त०क्ष०।

नृम १० न० (नृम) क०र्म (२) भा०या;
अ०र०थ०ने छु०पा०व०नु ते.

नृमगिह. न० (निम्नगृह) नी०अ०नेनु आ०य०त०णी-
आ०नु ध०र.

नेआइय. वि० (नैयायिक) न्या० १ अनु०सार
आ०श०न०ार

निडगिय न० (नैडुगिक) अनु०प्र०वा० पू०र०तो
अ०भु०क० आ०ग.

नेडर. न० (नृपुः) आ०र०र.

नेगम पु० (नेगम) अ०क० व०र०नु०ने सा०मा०न्य
वि०शेप० व०ग०रे अ०नेक० री०ते णु०दा पा०ड०ना०र
न०य. आ०न० न०य०मा०ना प्र०थ०म० न०य (२) न०य०
न०स्य र०खे०ता ढा०य ते०नु न्था०न०-गा०म.

नेगुगण न० (नेगुगण) नि०गा०ण०पा०णु; गु०ण०ने
अ०आ०व.

नेगंध. वि० (नेगन्ध) नि०गंध अ०र०त० स०-
अ०धी.

नेच्छइय. वि० (नैश्चयिक) नि०श्चय दृ०ष्टि०अ०
वि०श्या०र० इ०र०ना०र

नेच्छइयनय पु० (नैश्चयिकनय) नि०श्चय०आ०म०क०-
दृ०ष्टि. नि०श्चय०न०य

नेता. वि० (नेतृ) ना०य०क, अ०ग्र०स०र.

नेत्त. न० (नेत्र) आ०प, न०य०न

नेम. न० (नियम) का०म.

नेमि. पु० (नेमि) श्री० ने०भि०ना०थ, २२ भा०
ती०थि०कर (२) पै०ग्र०ना० व०रा०या.

नेमिजंतकम्म. न० (नेमियन्तकम्म) गा०श०ना
पै०ग्र०ने इ०र०तो बो०दा०ना पा०ठा.

नेमिसिद्ध. वि० (नैमिसिद्ध) नि०भि०न०ने न०नु०-
ना०र. न०यो०नि०या.

નેમીસર. પુ० (નેમીશ્વર) ભરતક્ષેત્રના ગામ
ચોપીસીના ૧૬ માં નીચીકર.

નેમ્મ. નં () મૂળધન, મુડી

નેમ્મા સ્ત્રી० (નેમા) જગતીની પેદિનાં
ઉપરનો ભાગ.

નેય ત્રિ० (જ્ઞેય) જાણવા યોગ્ય.

નેયાડય. પુ० (નૈયાધિક) ન્યાય સંપત્તિ

નેયાર ત્રિ० (નેતૃ) અગ્રસર, નાયક

નેરદ્ય ત્રિ० (નૈર્યિક) નરકમાં રહેનાર જીવ.

નેરદ. સ્ત્રી० (નૈરદતી) નેત્રસ્ત્ય ખુલાની દિશા.

નેરુત્ત. પુ० (નેરુત્ત) શબ્દના સ્વરૂપને તન-
બનાર

નેલ પુ० (નૈલ) નીલીનાં વિકાર, નીલરંગ.

નેલઘ્ર. પુ० (નૈલક) કાચી નગરીનાં પ્રાચીન
સિક્કો.

નેલવંત પુ० (નીલવંત) એક દ્રવ્યનું નામ

નેવત્થ. નં (નેપથ્ય) પાપાક. વેપ.

નેવ્વાળ નં (નિર્વાણ) મોક્ષ.

નેસમિય. ત્રિ० (નૈમર્મિક) આભાવિક.

નેમજિઘ્ર. ત્રિ० (નૈપચિક) પલાળવાળી
ખેસનાર

નેસપ્પ પુ० (નૈમપ) ચક્રવર્તીના નવનિધાન-
માનું એક કે જેમાં ગ્રામ નગરાદિનો
સમાવેશ થાય છે.

નેહ. પુ० (સ્નેહ) સ્નેહ, રાગ, પ્રીતિ (૨)
ઘી તેજ આદિ ચીકાશવાળા પદાર્થ (૩)
કર્મ પુદ્ગલમાં પડતો રસ

નેહુર. પુ० (નેહુર) એ નામનો એક દેશ
(૨) ત્રિ० તે દેશમાં રહેનાર

નોં. ઇ० (નો) નિર્વેધાર્થક અવ્યય.

નોહંદિય. પુ० નં (નોહંદિય) કેવળજ્ઞાન
અને કેવળદર્શન યુક્ત જીવ કે જેને
દિવ્યોત્ત્ત્વ પ્રયોજન નથી રહ્યું (૨) મન

નોકસાઘ્ર. પુ० (નોકશાય) } દાસ્ય, રતિ,
નોકસાયજ. નં (નોકશાયજ) } અરતિ.

ભય, શોક, દુઃખ, આંત્રિક, પુરુષવેદ,
નપુરુષવેદ એ નવ પ્રકૃતિનો સમુદાય.

નોપજ્ઞત્તગનોઘ્રપજ્ઞત્તગ. નં (નોપર્યાપ્તાડપર્યાપ્ત)
પર્યાપ્ત નહિ તેમ અપર્યાપ્ત નહિ એવા
સિદ્ધ ભગવાન.

નોપરિત્તનોઘ્રપરિત્ત. પુ० (નોપરિત્તાપરિત્ત)
સિદ્ધ ભગવાન.

નોમવમિદ્ધિઘ્રનોઘ્રમર્વાસદ્ધિઘ્ર પુ० (નમ-
વમિદ્ધિકાડમર્વાસદ્ધિક) ભવ્ય નદી તેમ
અભવ્ય નદી એવા જીવ; સિદ્ધ
ભગવાન.

નોમિડ. ત્રિ० (નોમિદ્) બેદાય નદિ નવું

નોમાલિયા. સ્ત્રી० (નવમાલિકા) સુગંધી
ફૂલવાળું નેવર નામનું વૃક્ષ.

નોમંજયનોઘ્રમંજય પુ० (નમ્યતાડમ્યત)
જેને સયમ કે અસયમ નથી એવા
સિદ્ધ ભગવાન.

નોમચિણનોઘ્રસચિણ. પુ० (નાસચ્યમંજિન)
સંજો નદી તેમ અસંજો નદી એવા
સિદ્ધ ભગવાન.

નોસહ પુ० (નોશહ) નકાર વાચક શબ્દ.

નોમચિનોઘ્રસચિ. પુ० (નાંસચ્યસચિ) સંજો-
પણા કે અસંજોપણા રહિત સિદ્ધ ભગવાન.

નોમમ્માવાદિ. ત્રિ० (નોસમ્યગ્વાદિ) સમ્ય-
કવાદી ન હોય તે; મિથ્યાદષ્ટિ.

નોસુદ્ધમનોવાદ. પુ० (નોસુદ્ધમવાદ) સુદમ
કે આદરપણા રહિત; સિદ્ધ ભગવાન.

નહચળ. નં (સ્તપ્ત) ન્હાવું, રંગાન
કચ્ચુ તે.

प.

प अ० (प्र) प्रारम्भ. (२) गुणगो गयेव.
नाश पामेव

पञ्च पु० न० (पञ्च) पञ्च (२) वाक्येना
अञ्च.

पञ्च. न० (पञ्च) दध.

पञ्चलिञ्च त्रि० (प्रवर्तित) याज्ञेयु इमेयु

पह. अ० (प्रति) भावे; उद्यु.

पह पु० (पति) आभी; अधिपति.

पहकखसा. न० (प्रतिक्षण) क्षणे क्षणे, स्त्रेक
क्षणे

पहट्ट त्रि० (प्रकट) प्रेष, प्रधान, उद्यम

पहट्ट. त्रि० (प्रविष्ट) अन्तर पेटेयु

पहट्ट. पु० (पति) सानभा नीर्थेकरना पितानु
नाम.

पहट्टा स्त्री० (प्रतिष्ठा) आधार (२) ससा
प्रतिष्ठाभार्या निर्गन्तुप व्यवस्थान (३)
स्थापना (४) आश्रय; आधार

पहट्टाण न० (प्रतिष्ठान) अवस्थान, स्थिति.
आधार (२) पाया; लीन मीडी पिमेरेनु
भूया.

पहट्टावञ्च. त्रि० (प्रतिगणक) व्यवस्था कर-
नार, व्यवस्थापक

पहट्टावण. न० (प्रतिष्ठापन) स्थापन कर-
प्रतिष्ठा करवी ते.

पहट्टिय. त्रि० (प्रतिष्ठित) प्रतिष्ठा पामेव;
स्थित करेल. (२) भास्तरा भदिनानु
क्षेपेक्षार नाम. (३) व्यवस्थित

पहट्टण त्रि० (प्रकीर्ण) इलायलु. विभारयेयु.
(२) विस्तारेयु (३) न० ग्रथ विशेष.

पहट्टाणा न० (प्रकीर्णक) प्रकीर्णक, छुटके
शास्त्र; पञ्चना

पहट्टाणी स्त्री० (प्रतिष्ठा) प्रतिष्ठा, टेक (२)
पञ्चकृष्णाण. (३) निष्ठा, श्रद्धा (४)
नियम.

पहट्टिण न० (प्रतिष्ठित) स्त्रेण, दमेशा.

पहट्टिह. त्रि० (प्रतिष्ठित) विज्ञित.

पहट्टियह. न० (प्रतिष्ठित) स्त्रेण, दमेशा.

पहट्टाण. न० (प्रतिष्ठा) क्षार क्षार प्रत्ये

पहट्ट. त्रि० (प्रतीर्ण) जन्मथी पाणेयु

पहट्ट. त्रि० (प्रकीर्ण) लुब्धो " पञ्चपाण "
शास्त्र

पहट्टाणव न० (प्रकीर्णकण) श्रिणि अन्त अ-
नुक्रम निगा छुटके जन्ममध्य, जन्ममध्य-
प्रतिष्ठा वगैरे यथाशक्ति करवाभा आ-
यन् नय

पहट्टावाह त्रि० (प्रकीर्णवादिन) असम्यक्त
भाषना

पहट्टा. स्त्री० (पत्निष्ठा) प्रतिष्ठा, सकटप

पहट्टमय. न० (प्रतिष्ठय) स्त्रामोभय, भयनो
परिष्ठाया.

पहट्टामय पु० (प्रतिष्ठाकृत) प्रतिष्ठया नय-
पवन

पहट्टिक. त्रि० (प्रतिष्ठित) अक्षानवाद्य, श्री
पञ्च वनर वसति विनानु (स्थान) (२)
श्राव, वधारै. (३) निनान्त; अत्यन्त.

पहट्ट. पु० (पटिक) आवनभा अल्लु नाम.
(२) त्रि० नन्ते शशीना शैव थयो होय ते.

पहट्टन्थु. न० (प्रतिष्ठन्तु) स्त्रेक यन्तु.

पहट्टाह. त्रि० (प्रतिष्ठित) प्रतिष्ठित, प्रति-
स्था

पहट्टिमिट्ट. त्रि० (प्रतिविशिष्ट) विशिष्ट,
विशेष युक्त

पहट्टिसेस. पु० (प्रतिविशेष) विज्ञाना भेद,
नारनय.

पहट्टव्या. स्त्री० (पतिव्रता) पतिव्रताधर्म
पाणनारी स्त्री.

पहट्टमय न० (प्रतिष्ठमय) स्त्रेक समये; सदा.

पहट्ट. त्रि० (प्रतीत) विज्ञान. (२) प्रसिद्ध.

પદ્ય. ત્રિ० (પ્રતીચીન) પશ્ચિમ દિશાનુ.

પદ્ય. પુ० (પ્રદીપ) દીપકઃ દીપો. (૨)
પ્રદીપકુમાર. ભવનપતિ દેવતાની એક
ગન

પદમ. પુ० (પ્રયુત) ચોરાશીલાખ પ્રયુતાગ
પ્રમાણે એક કાગ વિભાગ.

પદમંગ. પું० (પ્રયુક્તા) ચોરાશીલાખ અયુ-
નનો એક પ્રયુતાંગ. કાળનું એક માપ

પડંજગ્યા. } સ્ત્રી० (પ્રયોજના) પ્રયોગ
પડંજગ્યા. }

પડંજિતાર ત્રિ० (પ્રયોજન) પ્રવૃત્તિ કરનાર

પડંજિતાર. ત્રિ० (પ્રયોજયિતૃ) પ્રવૃત્તિ કરાવનાર.

પડજ. ત્રિ० (પ્રયોજ્ય) પ્રેરણા કરવા યોગ્ય.
યોગ્યતા લાચક.

પડદ. પુ० (પરિવર્ત) પરિવર્તન. એક શરી-
રમાંથી બીજા શરીરમાં પ્રવેશ કરવો તે

પડદ. પુ० (પ્રકોટ) દાથનો ગોચાઃ કાળીયા
ગોચા સુધીનો ભાગ.

પડણ. ત્રિ० (પ્રગુણ) પ્રકૃષ્ટ. શ્રેષ્ઠ ગુણનાળુ.

પડત. ન० (પ્રયુત) જુઓ “ પઉચ્ચ ”
શબ્દ.

પડત. ત્રિ० (પ્રયુક્ત) કનડેહુ, ચાળેહુ. (૨)
અજમાવેહુ. (૩) ન० પ્રયોગ.

પડત. ત્રિ० (પ્રવૃત) જેણે પ્રવૃત્તિ કરેલી
છે તે.

પડતિ. સ્ત્રી० (પ્રયુક્તિ) પ્રયુક્તિ. પ્રગટ પાત

પડતિ. ત્રિ० (પ્રવૃત્તિ) પ્રવર્તન.

પડતિવાડય. ત્રિ० (પ્રવૃત્તિધ્યાપૃત) કાર્ય ક-
રવામાં લાગેલ.

પડત્ય. ત્રિ० (પ્રોષિત) ક્રોધથી તમ થયેલ.
રીસાદને ભાગી ગયેલ.

પડત્યવહ્યા. સ્ત્રી० (પ્રોષિતવહ્યા) જેનો
પતિ-વધૂ પડેલ ગયો છે તેવી વિધવા-
ગિની સ્ત્રી.

પડવ્ય. પુ० (પ્રગૌજિક) વશપરંપરા. (૨)
શિષ્યના શિષ્ય. (૩) પ્રપૌત્ર; પરપોતરો.

પડમ. ન० (પદ્મ) સૂર્યવિકાસી કમળ. (૨)

પદ્મ નામનો દીપ અને સમુદ્ર. (૩) પદ્મ-
નામની વેદીકા, જે દીપ સમુદ્રોની ચારે
તરફ હોય છે (૪) ચોરાશી લાખ ઉ-
ત્પલ કાળનો એક પદ્માંગ, એવા ૮૪

લાખ પદ્માંગનો એક પદ્મ; કાળનું એક
માપ. (૫) રમ્યકલા સંસ્કૃતિના પૈતાલ્ય
પાંતનો અધિષ્ઠાતા દેવતા. (૬) પદ્મના-

મંગા રાગ કે જે આવતી ચોવીસીના
પ્રથમ તીર્થકર મહાપદ્મની પાસે દીક્ષા
લેશે. (૭) વંશુદીપના ભરત ક્ષેત્રમાં

આવતી ઉત્સર્પિણીમાં થનાર આઠમા
ચક્રવર્તી. (૮) પાંચમા તીર્થકરને પ્રથમ
ભિક્ષા આપનાર. (૯) આવતી ચોવીસીના

આઠમા અંગદેવનું નામ. (૧૦) સાતમા
દેવલોકનું પદ્મ નામે વિમાન. (૧૧) આ-

ઠમા દેવલોકનું એક વિમાન. (૧૨) ગન્ધ
દ્રવ્ય વિશેષ. (૧૩) નુપૂર્ણ સભાનું એક
મિહાસન. (૧૪) દક્ષિણ રૂચક પર્વતનું

એક શિખર. (૧૫) શ્રેણિક મહારાજના
એક પૌત્ર (૧૬) એ નામનો દ્રવ્ય.

પડમંગ. ન० (પદ્માંગ) ૮૪ લાખ ઉત્પલનો
એક પદ્માંગ. કાળનું એક માપ.

પડમંગ. પુ० (પદ્મ) કેસર.

પડમગુપ્ત. પુ० (પદ્મગુપ્ત) પદ્મગુપ્ત નામ
રાગ કે જે આવતી ચોવીસીના પહેલા
તીર્થકર-મહાપદ્મની પાસે દીક્ષા લેશે.

(૨) ન० એ નામનું એક વિમાન. (૩)
શ્રેણિક મહારાજના એક પૌત્ર.

પડમગ્યામ. } પુ० (પદ્મગ્યામ) ધાતકીખંડની
પડમગ્યામ. } અમરકંડા રાજધાનીનો રાગ,

કે જે દ્રોપદીને ઉપાડી ગયો હતો;
કપિલ વાસુદેવના એક માંડલિક રાગનું
નામ.

પડમહ. પું० (પદ્મહ) સુક્ષ્મભવંત પર્વત
ઉપરનો પદ્મ નામે એક દ્રવ્ય.

પડમસૂત્ર. પુ० (પદ્મવજ) પદ્મવજ નામનો રાજા કે જે આવળી ચોવીસીના પહેલા મહાપદ્મ તીર્થકર પાસે દીક્ષા લેશે.

પડમનાહ. પુ० (પદ્મનાભ) ભરત ક્ષેત્રમાં આવતી ચોવીસીના પહેલા તીર્થકરનું નામ.

પડમપ્પહ. પું० (પદ્મપ્રભ) જુદા તીર્થકરનું નામ.

પડમપ્પહા. સ્ત્રી० (પદ્મપ્રમા) જંબુવૃક્ષના ઇશાન ખુણાના વનમાં પચાસ જંગલ ઉપર આવેલી એક પુષ્કરિણી વાવનું નામ.

પડમમહ. પુ० (પદ્મમદ્ર) એ નામનો શ્રેણિક મહારાજનો એક પોત્ર.

પડમરાય. પુ० (પદ્મરાજ) ત્રાતકા ખંડની અમરકકાનગરીનો એક રાજા, જેણે દ્રોપદીનું દરજી કર્યું હતું.

પડમરાય. પું० (પદ્મરાગ) લાલ રંગનો મણિ.

પડમવજ. પુ० (પદ્મવજ) ઉત્તર કુલેત્રમાં રહેલું એક વૃક્ષ.

પડમલયા. સ્ત્રી० (પદ્મલતા) કમલિની, પદ્મિની. (૨) કમળના આકારવાળી વેલ.

પડમવર્ડિસયધિમાળ. ન० (પદ્મવનસકવિમાન) એ નામનું વિમાન

પડમવરવેદ્યા. સ્ત્રી० (પદ્મવર્વેદિકા) વનખબડ શ્રેણી વગેરેની સીમા ઉપરની વડી. (૨) કમળોની શ્રેષ્ઠ વેદિકા.

પડમવૂહ. પુ० (પદ્મવૂહ) સૈન્યની પદ્માકાર રચના.

પડમસર. ન० (પદ્મસર) કમળાયુક્ત સરોવર. કમળવાળું તળાવ.

પડમસિરી. સ્ત્રી० (પદ્મસ્રી) પદ્મશ્રી-આડમાં ચકવર્તીની સ્ત્રી. (૨૮)

પડમસીદાસના. ન० (પદ્મસિદ્ધાસન) પદ્મ નામે સિદ્ધાસન.

પડમસેણ. પુ० (પદ્મસેન) રાજા શ્રેણિકના એક પોત્રનું નામ, જેણે મહાવીરસ્ત્રાપી પાસે દીક્ષા લીધી હતી.

પડમા. સ્ત્રી० (પદ્મા) પદ્માદેવી. (૨) રાક્ષસના ઈન્દ્ર ભીમની પહેલી અગ્રમહિષી (૩) વનખપતિ વિશેષ. (૪) પદ્માવતી નામે ત્રીસમા તીર્થકરની માતા. (૫) ચૌદમા તીર્થકરની મુખ્ય સાધ્વી. (૬) જંબુદ્વીપના જંબુવૃક્ષના ઇશાન ખુણાના વનમાં પચાસ જંગલ ઉપર આવેલી એક વાવનું નામ. (૭) એ નામની શાખા (૮) સૌધર્મ દેવલોકના ઈન્દ્રની એક અગ્રમહિષી

પડમાવર્ડ. સ્ત્રી० (પદ્માવર્તી) અનગડચૂતના પાચમા વગેના પ્રથમ અધ્યયનનું નામ. (૨) કૃષ્ણ મહારાજની એક પટ્ટરાણી. (૩) પશ્ચિમ દિશાના કન્યક પર્વત પર વસનારી આઠ દિશા કુમારીમાંની એકી. (૪) કૌણિક રાજાની પટ્ટરાણી. (૫) મહા પદ્મરાજની પદ્માવતી દેવી. (૬) રાક્ષસના ભાંમંડની બીજી અગ્રમહિષી (૭) ઉદાયન રાજાની દેવાનું નામ. (૮) કનકરથ રાજાની દેવી. (૯) મહારાજા શેલકની પટ્ટરાણી (૧૦) હિરણ્યનાભ રાજાની પુત્રી. (૧૧) પ્રતિશ્રુદ્ધ રાજાની રાણી. (૧૨) પાર્શ્વનાથજીની શાસન દેવીનું નામ. (૧૩) ત્રીસમા તીર્થકરની માતા (૧૪) ચપાના રાજા દધિવાદનની રાણીનું નામ. (૧૫) કાણિકના પુત્ર કાલકુમારની પત્નીનું નામ. (૧૬) મહાબલ રાજાની રાણીનું નામ (૧૭) ગમ્યવિજયની રાજધાની.

પડમાસળા ન० (પદ્માસલ) એ નામનું એક આસન, પદ્માસને એસવું તે.

પડમિત્તી. સ્ત્રી० (પદ્મિતી) કમલિની, ધાળી પોષણી.

પડમુત્તર. પુ० (પદ્મોત્તર) ૯ મા ચકવર્તીના પિતા

પડમુત્તરકૂટ. પુ० (પદ્મોત્તરકૂટ) ભદ્રસાધવનનાં આઠ તિહસ્તિ કૂટમાંનું પહેલું કૂટ-શિખર.

પડમુત્તરા. સ્ત્રી૦ (પદ્યોત્તરા) એક જાતની મીઠાઈ. (૨) એક જાતની સાકર.

પડમુખલ. ન૦ (પદ્યોત્પલ) પદ્મકમળ.

પડર. ત્રિ૦ (પ્રતુર) પ્રતુર; ઘાણુ. વિશેષ.

પડર. ત્રિ૦ (પોર) શહેરી, શહેરમાં રહેનાર.

પડલ. પુ૦ ન૦ (પોલ) વનરપતિ વિશેષ.

પડલણ. ન૦ (પ્રમલન) પૌવા વગેરે સંકવા તે. (૨) પાક, પકવવું તે.

પડલિય. ત્રિ૦ (પ્રાક્લિત) અગ્નિ ઉપર પાકત. (૨) અળી મથેત.

પડસ. પુ૦ (પ્રકુશ) પડિસ નામનો દેશ. (૨) ત્રિ૦ પડિસ દેશમાં રહેનાર

પડસ. પુ૦ (પ્રંથ) રોપ, દેપ

પડસિયા. સ્ત્રી૦ (પ્રકુશિકા) પડિસ દેશમાં જન્મેલી દાસી.

પડ. ઘ૦ (પ્રંગ) સવારમાં, પ્રજાતમાં (૨) પૂરે, પહેલાં.

પડગિયાર. પુ૦ (પ્રગૈયાર) વ્યાધીની એક જાત.

પડસ. પુ૦ (પ્રંગ) ગંગા એ વિભાગ અષ્ટ શક નહિ, એવો વસ્તુનો સદમમાં સદમ અશ (૨) જીવના અસાધ્યાન પ્રદેશમાંના જીવા પ્રદેશમાં જીવ સત્તા માનનાર એક નિદ્રવ. (૩) જાતનો વિભાગ (૪) યોગ્યસ્થાન. (૫) કર્મનો પ્રદેશ બન્ધ.

પડસઘ ત્રિ૦ (પ્રંગશક) પ્રકૃષ્ટ ઉપદેશ કરનાર; સારી રીતે દેખાડનાર

પડસકમ્મ ન૦ (પ્રંગશકર્મ) કર્મ પ્રદેશનો આત્મ પ્રદેશની સાથે ક્ષીર નીરવત્ સબધ થાય તે

પડસમ્મ. ન૦ (પ્રંગશમ્મ) કર્મોના દળાનું પરિમાણ

પડસધ્ધ. ન૦ (પ્રંગશધ્ધ) પ્રદેશ ધન; નિશ્ચિદ્ધ-નકર પ્રદેશરૂપે આત્માની સ્થિતિ થાય તે, સિદ્ધ જીવોનું સંસ્થાન.

પડસદ્ધેયણ. ન૦ (પ્રંગશદ્ધેયણ) પ્રદેશરૂપે શુદ્ધિથી વિભાગ કરાવેલો તે.

પડસવંધ. પુ૦ (પ્રંગશવંધ) પ્રદેશરૂપે કર્મનો બન્ધ.

પડસસંકમ્મ. પુ૦ (પ્રંગશસંકમ્મ) કર્મ પ્રદેશનું સક્રમણ; કર્મ દલિયાને લિન્ન સ્વભાવ-વાળા દલિયામાં નાખવા તે.

પડસિ. પુ૦ (પ્રંગશિન) અર્ધકકય દેશનો રાગ કે જેને કશી સ્વામીએ પ્રતિબોધ પમાડ્યો હોય.

પુડસિયી સ્ત્રી૦ (પ્રંગશિની) પહેલી આંગળી, અગુદા પાંચની આંગળી, તર્જની.

પડસિય ત્રિ૦ (પ્રંગશિક) પ્રદેશવાળો.

પડ્ઝાંઝ. પુ૦ (પડ્ઝાં) વાદળ.

પડ્ઝાંઝ. પુ૦ (પ્રંગાં) ચાલુક, કારડા

પડ્ઝાંઝણ. ન૦ (પ્રયાજન) પ્રયાજન, નિમિત્ત. કારણ; હેતુ

પડ્ઝાંઝ પુ૦ (પ્રયોગ) ઉપાય, સાધન. (૨) હીનસાક્ષ, વ્યાપાર; પ્રવ્રત્તિ. (૩) પ્રજા-પનાના માગમાં પડ્ઝાં નામ. (૪) મન. વચન, કથાના યોગદાગ પુદ્ગલનું પ્રદાન કરવું તે.

પડ્ઝાંઝકરણ ન૦ (પ્રયોગકરણ) જીવના વ્યાપારથી કરવું તે

પડ્ઝાંઝકિરિયા સ્ત્રી૦ (પ્રયોગકિરિયા) મન આદિની ચેષ્ટા.

પડ્ઝાંઝપદ. પુ૦ (પ્રયોગપદ) પ્રજાપના સૂત્રના માગમાં પડ્ઝાં નામ.

પડ્ઝાંઝવંધ. પુ૦ (પ્રયોગવંધ) જીવના પ્રયાગથી વ્યાપારથી થતો બન્ધ.

પડ્ઝાંઝમહ. સ્ત્રી૦ (પ્રયોગમતિ) વાદવિવાદ પ્રસંગ મનિના તર્કરૂપે ઉપયોગ કરવો તે.

પડ્ઝાંઝમહસ્તંપયા. સ્ત્રી૦ (પ્રયોગમતિસ્તંપદ) વાદવિવાદ પ્રસંગ મતિની સ્મૃતિ થાય તે; આચાર્યની ચોસક સંપદામાંની એક.

પ્રયોગમર્યા. નં (પ્રયોગમર્યા) નિયાળું કરી
મરવું તે.

પ્રયોગસંધ્યા. સ્ત્રી (પ્રયોગસંધ્યા) પ્રકૃષ્ટપ્રયોગરૂપ
સંપત્-સંપત્તિ.

પ્રયોજ. નં (પ્રયોજ) આશુક. (૨) કાકડી.

પ્રયોજધર. પું (પ્રયોજધર) બાળ ગાડી
હાકનાર.

પ્રયોદ. પું (પ્રયોદ) આશુક. (૨) કાકડી.

પ્રયોપય. પું (પ્રયોપય) ભુઓ “પદિપય”
શબ્દ.

પ્રયોલ. પું (પ્રયોલ) પરવર.

પ્રયોલી. સ્ત્રી (પ્રયોલી) નગરની અંદરનો
રસ્તો.

પ્રયોસ. પું (પ્રયોસ) દેવ, હાથ.

પ્રયોસ પું (પ્રયોસ) રાત્રિનો પહેલો ભાગ,
સાંજનો સમય.

પ્રયોહર. પું (પ્રયોહર) સ્તન, થાકોડો.

પંક. પું નં (પંક) કાદવ, કીચડ; ગારો.
(૨) પાપ

પંકપ્રમા } સ્ત્રી (પંકપ્રમા) ચોથી નરક.
પંકપ્રમા }

પંકવહુલ. ત્રિ (પંકવહુલ) ધણા કાદવવાળું
(૨) ધણા પાપવાળું. (૩) પું રત્ન
પ્રભાના ત્રણ કાણડાંના બીજો કાણડા,
જ્યાં ધણો કાદવ છે

પંકવ. નં (પંકવ) કમળ.

પંકવદ્. સ્ત્રી (પંકવદ્) પંકવતી નામની
નદી; મહાવિદેહની બાર અંતર નદીમાંની
એક.

પંકા. સ્ત્રી (પંકા) ચોથી નરકનું નામ.

પંકામા. સ્ત્રી (પંકામા) ચોથી નરકનું નામ.

પંકાયયણ. નં (પંકાયયણ) કાદવવાળી જગ્યા.

પંકાવતી. સ્ત્રી (પંકાવતી) મગધાવર્ત
વિજયની પૂર્વ સરદદ ઉપરની નદી.

પંકાવતીકુંડ. પું (પંકાવતીકુંડ) જેમાં
પંકાવતી નદીનો દરેક પડે છે તે કુંડ.

પંકાવતીદ્વીપ. પું (પંકાવતીદ્વીપ) પંકાવતી
નદીના કુંડમાંનો દ્વીપ.

પંકિય. ત્રિ (પંકિય) કાદવવાળું.

પંક્ષ. પું સ્ત્રી (પંક્ષ) પાપ; પક્ષ.

પંક્ષાસણ. નં (પંક્ષાસણ) એ પડખે ઉડ્યું
અને વચમાં ટંગતું આસન.

પંક્ષિ. પું સ્ત્રી (પંક્ષિ) પક્ષી.

પંક્ષણ. નં (પંક્ષણ) ધરતું આગળું.

પંક્ષુ ત્રિ (પંક્ષુ) પાગલો, પગ વિનાનો.

પંક્ષુલ. ત્રિ (પંક્ષુલ) પાગલો, પગ વિનાનો.
હંગડો. (૨) પક્ષિ વિશેષ.

પંચ. ત્રિ (પંચ) પાંચ, પાંચની
સખ્યા.

પંચંગ નં (પંચંગ) એ હાથ, એ પગ અને
મસ્તક એ પાંચ અંગ.

પંચંગુલિ પું (પંચંગુલિ) હાથનો પગ.
(૨) હાથ

પંચંગુલિઆ. સ્ત્રી (પંચંગુલિકા) એ નામની
વેણ-કના.

પંચંગુલિતલ. નં (પંચંગુલિતલ) હાથનો પગ.
(૨) હાથથી પાડેલો થાપો.

પંચક્રતિય. પું (પંચક્રતિક) ભગવાન કૃષ્ણ-
નાથ સ્વામી, જેમાં પાંચે કલ્યાણિક
કૃતિકા નક્ષત્રમાં થયા હતા.

પંચગ. નં (પંચગ) પાંચનો સમૂહ

પંચમિતાવ. પું (પંચમિતાવ) ચાર તરફ
અગ્નિ અને ઉપર સૂર્યનો તાપ તે પચા-
ગ્નિ તાપ.

પંચચિત. પું (પંચચિત) છઠ્ઠા તીર્થંકર શ્રી
પદ્મપ્રભ સ્વામી, જેમાં પાંચે કલ્યાણિક
શ્રી ચિત્રા નક્ષત્રમાં થયા હતાં.

પંચજગત. પું (પંચજગત) કૃષ્ણ વાસુદેવનો
પાંચજગત નામનો શબ્દ.

પંચજમ. પું (પંચજમ) અહિસા, સત્ય,
અદત્તાદાન, અહમ્ય અને અપરિગ્રહ
એ પાંચ યમ-વ્રત.

પંચજામ. પુ૦ (પચ્ચામ) અહિસાદિ પાંચ યામ-મહાવત. (૨) ત્રિ૦ જેમાં એ પાંચ મહાવતનું નિરૂપણ કરેલું છે તે.

પંચશિયમ. પુ૦ (પચ્ચનિયમ) શ્રાવ્ય, સન્નાપ, તપ, આધ્યાપ અને હૃદયર પ્રણિધાન-એ પાંચ નિયમ.

પંચતણ. સ્ત્રી૦ (પચ્ચતણ) ઉદારિક આદિ પાંચ શરીર.

પંચત્ત. ન૦ (પચ્ચત્ત) મરણ, મૃત્યુ.

પંચસ્થિકાય. પુ૦ (પચ્ચસ્થિકાય) પાંચ અન્નિકાય ઇન્દ્રિય, ધર્માન્નિકાય, અધર્માન્નિકાય, આકાશાન્નિકાય, પુદ્ગલાન્નિકાય, જ્વાલાન્નિકાય. એ પાંચ આન્નિકાય ઇન્દ્રિય.

પંચદ્વસ ત્રિ૦ (પચ્ચદ્વસ) ૫૬૨

પંચવિઘ્વ. ન૦ (પચ્ચવિઘ્વ) ત્રણધારા-સાના મહોરની વૃષ્ટિ, પાચવર્ણા ફલની વૃષ્ટિ, વસ્ત્રની વૃષ્ટિ, આકાશમાં દેવ દુદ્ધભિ અને અહોરાત્ર મહાદાન એવો ધ્વનિ એ પાંચ દિવ્ય.

પંચધાર્દ. સ્ત્રી૦ (પચ્ચધાર્દ) હૃદયધારી, મન્દાગ્રધારી, મહુગ્રધારી અકધારી, પ્રીત્તાવળધારી એ પાંચ ધ્યાયમાના

પંચનયદ. સ્ત્રી૦ (પચ્ચનયદિ) પચ્ચાત્મ; ૬૫.

પંચનિર્યંઠ. પુ૦ (પચ્ચનિર્યંઠ) પુનાક, યકુશ, કપાય કુશીલ, નિર્યંથ, રત્નાતક, એ પાંચ નિર્ગ્રંથ.

પંચપંડવ. પુ૦ (પચ્ચપંડવ) વૃધિશિર, બીમ, અબ્જુન, નકુળ અને સદેવ એ પાંચ પાણ્ડવો.

પંચપરમેષ્ટિમંત. પુ૦ (પચ્ચપરમેષ્ટિમંત્ર) પચ્ચપરમેષ્ઠી મત્ર; ' નમોઅરિહતાણ ' વગેરે પાંચ પદ.

પંચપુલ. પુ૦ ન૦ (પચ્ચપુલ) મત્સ્ય અન્ધન વિશેષ; માળકા પકડવાની જગ.

પંચપુરુષાસાદ. પુ૦ (પચ્ચપુરુષાસાદ) દસમાં તીર્થકર શ્રી ત્રીનળનાથ સ્વામી; તેમનાં

પાંચ કલ્યાણિક પૂર્વાપાદા નક્ષત્રમાં થયા હતા.

પંચપૂસ. પુ૦ (પચ્ચપૂસ) ૫૬૨માં તીર્થકર શ્રી ધર્મનાથ સ્વામી, જેના પાંચ કલ્યાણિક પુણ્ય નક્ષત્રમાં થયા હતાં.

પંચમૂયવાદ. ત્રિ૦ (પચ્ચમૂયવાદિન્) આત્મા આદિ પદાર્થને નહીં માનતાં કવળ પાંચ મહાભૂતોને માનનાર; નાસ્તિક.

પંચમ. ત્રિ૦ (પચ્ચમ) પાંચમું. (૨) પુ૦ નાભિથી ઉડેલ વાયુ નાસિકા ધ્યાનમાં જે આસ ધારી ધારણ કરે તે; સાન કૃત્તરમાંના પાંચમો સ્વર.

પંચમહાભૂતિઞ્ન ત્રિ૦ (પચ્ચમહાભૂતિક) પાંચ મહાભૂત સિવાય બુદ્ધે આત્મા નહીં એમ માનનાર નાસ્તિક વિશેષ

પંચમહાવ્યય. ત્રિ૦ (પચ્ચમહાવ્યયિક) પાંચ મહાવત ધારણ કરનાર.

પંચમહાવ્યય. ન૦ (પચ્ચમહાવ્યય) અહિસા, અન્ય, અગ્નય, વ્યભચર્ય, અપરિમદ એ પાંચ મહાવત.

પંચમહાભૂય ન૦ (પચ્ચમહાભૂય) વૃક્ષી, વળ, અગ્નિ, વાયુ, આકાશ એ પાંચ પદાર્થ.

પંચમહાર્ચાર. પુ૦ (પચ્ચમહાર્ચાર) બળદેવ પ્રમુખ પાંચ મહાર્ચાર-મહા સુભટ.

પંચમાસિયા. સ્ત્રી૦ (પચ્ચમાસિકી) બિકલ્પની પાંચમી પડિમાં ૬ જેમાં એક માસ પર્યન્ત અલ પાણીની પાંચ પાંચ દાત કહેવ.

પંચમિત્રા. સ્ત્રી૦ (પચ્ચમિત્રા) પાંચમી; પાંચમા નગરની.

પંચમી સ્ત્રી૦ (પચ્ચમી) પાંચમી તિથિ; પાંચમ. (૨) પાંચમી અપાદાન વિલકિત.

પંચમુદ્વિય. ન૦ (પચ્ચમૌદ્વિક) માથાની ચાર બાજુએ ચાર અને એક વચ્ચે એમ પાંચ મુદ્વિ-ચપટીથી લેવાય કહેવો તે. (૨) ત્રિ૦ પાંચ મુદ્વિમાં આવે તેટલું.

પંચય. ન૦ (પચ્ચય) પંચક, પાંચનો સમૂહ

પંચરસ. પુ. (પચ્ચરસ) તિક્ષ્ણા, ક્ષયો, ક-
સાયલો, ખાટો અને મીઠા એ પાંચ રસ.

પંચરૂઘિય. ત્રિ. (પચ્ચરૂઘિક) પાંચ પ્રકારના
વર્ણવાળા

પંચલોહ્યા. સ્ત્રી. (પચ્ચલોહિકા) બુદ્ધપરિ-
સર્પ વિશેષ, હાથથી ચાલનાર બુદ્ધપરિ-
સર્પની એક જાતિ. ૧૩

પંચવર્ણ. ત્રિ. (પચ્ચવર્ણ) પંચરંગી.

પંચવર્ણા. સ્ત્રી. (પચ્ચવર્ણા) ચૌદમા તીર્થ-
કરની પ્રવ્રત્યા પાલખીનું નામ.

પંચવન્ન પુ. (પચ્ચવન્ન) કાળો, નીલો રાનો,
પીળો અને મોળો એ પાંચવર્ણ-રંગ

પંચવાદ્યા. સ્ત્રી. (પચ્ચવાદિકા) પચ્ચલોહ્ય ઉપ-
વિશેષ.

પંચસદ્ધિ સ્ત્રી. (પચ્ચસદ્ધિ) પાસદ, ૨૫.

પંચસત્તરિ સ્ત્રી. (પચ્ચસત્તરિ) પચ્ચોતર.

પંચસિક્ષિત્ર ત્રિ. (પચ્ચસિક્ષિત્ર) પ્રાણા-
નિપાતનિરમણાદિ પાંચ મહાવ્રતરૂપ
શિક્ષાર્થી શિક્ષિત થયેલ.

પંચમિહ. ત્રિ. (પચ્ચમિહ) પચ્ચશિખ-વૃંતો
બાળભોવાળા ઉનારવામા આવ્યા નથી
તે.

પંચસીદ્ધ. સ્ત્રી. (પચ્ચસીદ્ધા) પચ્ચામી, ૮૫

પંચસુરાણ. ન. (પચ્ચસુરાણ) પાંચ પ્રાણ
વધરથાન

પંચસેલ. પુ. (પચ્ચસૈલ) } સવખો-
પંચસેલગ. પુ. } (પચ્ચસૈલક) } દધિમા
પંચસેલય. પુ. } } રહેલ
અને પાંચ પર્વતોમાં વિખર્યા એક
નાનો દ્વીપ.

પંચહત્તરિ. સ્ત્રી. (પચ્ચહત્તરિ) પચ્ચોતર.

પંચહથુસર. પુ. (પચ્ચહથુસર) ભગવાન
મહાવીરસ્વામી; જેના પાંચ કન્યાગ્રિક
ઉત્તરા ક્ષત્ર્યુની નક્ષત્રમા થયા હતા.

પંચાણુડઘ. સ્ત્રી. ન. (પચ્ચાણુડઘ) પંચાણુ;
૮૫.

પંચાણુડઘ સ્ત્રી. (પચ્ચાણુડઘ) પંચાણુ.

પંચાણુણ પુ. (પચ્ચાણુણ) સિદ્ધ; વાધ.

પંચાણુવ્વહય. ત્રિ. (પચ્ચાણુવ્વહય) ટિઆ.
અસત્ય, ચારી, મેથુન અને પરિવ્રજના
આશિક લાગવાળા.

પંચાલ પુ. (પચ્ચાલ) પચ્ચાળદેશ, આયં
દેશમાનો નવમા.

પંચાલિયા સ્ત્રી. (પચ્ચાલિકા) દુપદ રાગના
દોકરી, દોપદા

પંચાસ સ્ત્રી. (પચ્ચાણવ) પચ્ચાસ

પંચાસવ. પુ. (પચ્ચાસવ) પ્રાણાનિપાત,
મૃપાત્ત, અત્તાત્ત, મેથુન અને પરિવ્રજ
એ પાંચ આશ્રવ-કર્મ આવનારની દાઢ

પંચાસીદ્ધ. સ્ત્રી. (પચ્ચાસીદ્ધિ) પંચાસી, ૮૫.

પંચિન્દ્રિય. ત્રિ. (પચ્ચેન્દ્રિય) જેને આખ,
કાન, નાક, જિહ્વા અને શરીર એ પાંચ
ઇન્દ્રિય હોય તે. (૨) ન. આંખ, નાક
કાન, હોઠ અને સ્પર્શ એ પાંચ ઇન્દ્રિય.

પંચિન્દ્રિયનિરિક્ષજંગમિય. ત્રિ. (પચ્ચેન્દ્રિય-
નિરિક્ષજંગમિય) નિર્યય પચ્ચેન્દ્રિય હોય

પંજર ન. (પચ્ચ) પીજર; પાંગર

પંજરદાવ. પુ. (પચ્ચરદાવ) કાનમ સહિત
દાવો

પંજલિ. પુ. સ્ત્રી. (પચ્ચાલિ) રરપુટ. ૨૫-
જલિ, ખાખો.

પંજલિડડ પુ. (પચ્ચાલિપુટ) એ હાથ જેટલી
મસ્તક લગાડવા તે.

પંજલિકડ ત્રિ. (પચ્ચાલિકાલિ) જેણે પ્રાણમ
કરવાને હાથ જેટલા છે તે.

પંડઘ. } પુ. (પચ્ચક) નામદ, નપુસક.
પંડગ } (૨) ન. મેર ચર્વતની ચૂંચિકા-
શિખર ઉપરનું વન (૩) પાખડ; પાપ.

પંડગવળ ન. (પચ્ચગવળ) મેરના શિખર
ઉપરનું વન.

પંડવ પુ. (પચ્ચવ) પાકુ રાગના પુત્રો;
પાંચ પાંડવો.

પંડિત. ન૦ (પાણ્ડિત્ય) પંડિતાર્થ.

પંડિય. ત્રિ૦ (પણ્ડિત) પંડિત; ડાહ્યો; વિચક્ષણ. (૨) પુ૦ સર્વ વિરતિ; શ્રમણ; સાધુ.

પંડિયમરણ. ન૦ (પણ્ડિતમરણ) પંડિતભાવ સહિત સમાધિ પરિણામે મરણ થાય તે.

પંડિયમાણ. ત્રિ૦ (પણ્ડિતમણ્ય) } પંડિત
પંડિયમાણિ. ત્રિ૦ (પણ્ડિતમાણિ) } નહિ છતાં

પોતાને પંડિત તરીકે માનનાર, દુર્વિદ્ય.

પંડિયવીરિય. ન૦ (પણ્ડિતવીર્ય) પંડિતવીર્ય, જ્ઞાનસહિત શક્તિ, સાધુનું આત્મભાગ.

પંડિયા. સ્ત્રી૦ (પણ્ડિતા) વિદુષી-ભણેલી સ્ત્રી.
(૨) પાપથી સર્વથા નિવૃત્ત થયેલ.
(સાધ્વી)

પંડુ. ત્રિ૦ (પાણ્ડુ) શીકુ. સફેદ, પડી ગયેલું.
(૨) પુ૦ પાકુ નામનો રોગ (૩) શિક્ષાવિશેષ.

પંડુઞ્ચ. પુ૦ (પાણ્ડુક) ચક્રવર્તીના નવ નિધાનમાનું એક.

પંડુઞ્ચ. ત્રિ૦ (પાણ્ડુકિત) એત રગનું બનાવેલ.

પંડુકંબલસિલા. સ્ત્રી૦ (પાણ્ડુકંબલસિલા) } મેરૂ-
પંડુકંબલા. સ્ત્રી૦ (પાણ્ડુકંબલા) } ની

ચૂલિકાની દક્ષિણે પડ્યા વનને દક્ષિણ છેડે અર્ધ ચંદ્રાકારે પાચસો જોજનની લાંબી અને અઢીસો જોજનની પહોળા મેરૂ પર્વત ઉપરની એક શિક્ષા.

પંડુમહ. પું૦ (પાણ્ડુમહ) સભૂતિવજ્રવના શિષ્ય.

પંડુમલિયા. સ્ત્રી૦ (પાણ્ડુમલિકા) કંઈ પીળી અને કંઈ સફેદ માટી.

પંડુમહુરા. સ્ત્રી૦ (પાણ્ડુમહુરા) કૃષ્ણ વાસુદેવ તરફથી દેશપટો મળ્યા બાદ પાંડવોએ દક્ષિણ સમુદ્રને કાંઠે વસાવેલી એક નગરી; પાણ્ડવોની રાજધાની.

પંડુર. ત્રિ૦ (પાણ્ડુર) ધોળુ; શ્વેત; સફેદ.
(૨) પું૦ ધોળારંગ.

પંડુરંગ. પુ૦ (પાણ્ડુરાંગ) એ નામના દક્ષિણમાં થયેલ એક પરિવાજક.

પગકુરતલ. ન૦ (પાણ્ડુરતલ) જેનું ભોંયતળીયું સફેદ હોય તેવું ધર.

પંડુરાય પું૦ (પાણ્ડુરાજ) પાણ્ડુરાજ.

પંડુરિય. ત્રિ૦ (પાણ્ડુરિત) પાણ્ડુર વર્ણવાળું બનાવેલ.

પંડુરોગ. પુ૦ (પાણ્ડુરોગ) પાણ્ડુરોગ; જેથી શરીર શીકુ થઈ જાય તેવો એક રોગ.

પંડુચક્રણિયા. સ્ત્રી૦ (પાણ્ડુચક્રણિકા) એ નામની શાખા.

પંડુસિલા સ્ત્રી૦ (પાણ્ડુસિલા) મેરૂ પર્વતની ચૂલિકાની પૂર્વ દિશે અર્ધ ચંદ્રાકારે પાચસો જોજનની લાંબી અને અઢીસો જોજન પહોળા એવી એક અભિષેક શિક્ષા.

પંડુસેના. પુ૦ (પાંડુસેન) પાંડુસેન નામે પાંડવ કુમાર.

પંત. ત્રિ૦ (પ્રાપ્ત) તુચ્છ; નકાર; ખરાબ, હલકું, રસ વિનાનું. (૨) જમતાં બાકી રહેલ ખોરાક. (૩) ધર્મ બ્રહ્મ થયેલ. (૪) ન૦ ખરાબ લક્ષણ. (૫) અપશબ્દ; ગાળ (૬) ત્રિ૦ અન્તર્વર્તી, અન્તિમ. (૭) ઇન્દ્રિય પ્રતિકૂળ. (૮) દરિદ્ર; નિર્ધન. (૯) છૂર્ણ; કાટયું તુટયું. (૧૦) વ્યાપન; વિનષ્ટ.

પંતકુલ. ન૦ (પ્રાન્તકુલ) અધર્મ-નીચ કુળ; હલકી જાતિ.

પંતચરણ. ત્રિ૦ (પ્રાન્તચરક) તુચ્છ કે વધેલા આહારની ગવેષણા કરનાર; અભિગ્રહ વિશેષ ધારી સાધુ-તપસ્વી.

પંતજીવિ. ત્રિ૦ (પ્રાન્તજીવિ) તુચ્છ આહાર કરી જીવનાર.

પંતાચણ. ન૦ (પ્રતાજ્ઞ) ચાણક્યથી મારવું તે.

પંતાહાર. ત્રિ૦ (પ્રાન્તાહાર) લૂપ્તું સંકુળ ખાનાર

પંતિ. સ્ત્રી૦ (પંતિક) પંક્તિ; શ્રેણી; હાર.

પંથ. પુ૦ (પથિ) રસ્તો; માર્ગ.

પંથકુહવા. પું૦ (પાન્થકુહવા) વાટપાકુ; રસ્તે કુંટનાર.

પંથકોટ્ટ. વિ० (પાન્યકોટ્ટ) વાટપાકુ; રસ્તે હુંટનાર.

પંથગ. પુ० (પાન્યક) પંથકનામે શેલક રાગના એક મંત્રી. (૨) એક જૈન મુનિ.

પંથદાસ. પું० (પાન્યદાસ) ધના શેત્રી પંથ નામનો દાસ.

પંથય. પુ० (પન્યક) જુઆ “પંથગ” શબ્દ.

પંથિય. પું० (પન્યિક) વટેમાર્ગ; મુસાફર.

પંસુ. પું० (પાંસુ) ધૂળ; રેતી.

પંસુલાર. પુ० (પાંસુલાર) લવણ; મીઠું.

પંસુપિસાય. પુ० સ્ત્રી० (પાંસુપિસાચ) ધૂળના લેપથી પિશાય જેવો દેખાય તે.

પંસુલિયા. સ્ત્રી० (પાંસુલિયા) પાંસળી.

પંસુવૃદ્ધિ. સ્ત્રી० (પાંસુવૃદ્ધિ) ધૂળની વૃદ્ધિ ઉપરથી શુભાશુભ જાણવાની વિદ્યા. (૨) ધૂળની વૃદ્ધિ.

પંકથક પુ० (પ્રકથક) ઉત્તમ જાતનો એક ઘોડો; ઘોડાની એક ઉત્તમ જાત.

પંકપ. પુ० (પ્રકમ્પ) ધૂળરો.

પંકપિય. વિ० (પ્રકમ્પિત) પ્રકંપયુક્ત.

પંકડ. વિ० (પ્રકુલ્લ) પ્રકંપયુક્ત.

પંકપિય. વિ० (પ્રતલ્પિત) કલેપેલું, બનાવેલું (૨) નં પૂર્વોપાર્જિત દ્રવ્ય.

પંકપ્પ પુ० (પ્રકલ્પ) ઉત્કૃષ્ટ આચાર, ઉત્તમ આચરણ (૨) એ નામનું આચારાંગ સત્રનું એક અધ્યયન. (૩) વ્યવસ્થાપન.

પંકપ્પગથ. પુ० (પ્રકલ્પગન્ય) ‘ નિશીય ’ સત્ર.

પંકરણ. નં } (પ્રકરણ) પ્રકૃષ્ટપણે
પંકરણયા. સ્ત્રી० } કરવું; રચવું

પંકામ. વિ० (પ્રકામ) અતિરચ; ધણું. (૨) પું० પ્રકૃષ્ટ અભિલાષ.

પંકિરણ. } વિ० (પ્રકીર્ણ) વિખરેલું;
પંકિજ. } વેરેલું.

પંકુલ્લય. વિ० (પ્રકારક) પ્રાયશ્ચિત લઇ અત્યંત શુદ્ધિ મેળવનાર.

પંક. વિ० (પક્ષ) પકવેલ; પાકેલ; રંધેલ.

પંકણ. પુ० (પક્ષણ) એ નામનો એક અનાય દેશ. (૨) વિ० તે દેશમાં રહેનાર.

પંકણિય. વિ० (પક્ષણિક) પક્ષણદેશવાસી.

પંકણી. સ્ત્રી० (પક્ષણી) પકવણ નામના અનાય દેશમાં જન્મેલી દાસી.

પંકમ. નં (પ્રકમ) પરાક્રમ; ઉલ્લેખ; પ્રયાગ કરવો તે.

પંકમણી સ્ત્રી० (પ્રકામણી) ફેર લાવવાની વિદ્યા.

પંકમ. વિ० (પક્ષમ) થોડું કાન્ય અને થોડું પાકું, કાન્ય પાકું.

પંકિટ્ટગા. સ્ત્રી० (પંકિટ્ટગા) પાકી છટ.

પંકીલિય. વિ० (પ્રકીલિત) કોડા કરેલ.

પંક્ષ. પું० (પક્ષ) પખવાડીયું; પંદર દિવસ. (૨) પાખ; પડખુ; બાણ. (૩) પક્ષ; વગ. (૪) પાખ, પીચ્ચુ. (૫) સ્ત્રી० ધરની જીવ (જીવ) ની પાખ. (૬) હેતુ અને સાધ્યનો આશ્રય, અનુમિતિનું એક અંગ.

પંક્ષા. પુ० (પક્ષક) પંખા; વિજળા.

પંક્ષાઓ. મૃ० (પક્ષતમ) પડખે; જોડાજોડ.

પંક્ષદ પુ० (પ્રકન્દ) ગતિ કરવી; જવું. (૨) કુદી પડી મરવું તે.

પંક્ષદોલગ. પુ० (પક્ષ્યાન્દોલક) પક્ષીઓનો હિચકો

પંક્ષલગ. વિ० (પક્ષલ) એક પખવાડીયું રહેનાર; પખવાડીયાની સ્થિતિવાળું.

પંક્ષપિંડ. પુ० નં (પક્ષપિંડ) આસન વિશેષ.

પંક્ષવાહા. સ્ત્રી० (પક્ષવાહુ) ધરની પાખમાં આડસરનો બહાર નીકળતો ભાગ.

પંક્ષરા. સ્ત્રી० () અથ સેના.

પંક્ષલિય. વિ० (પ્રક્ષલિત) સ્ખલિત થયેલું; પડેલું.

વક્ત્તારિણ. પું (વક્તારિણ) અનાય દેશ
વિશેષ. (૨) પું સ્ત્રીં તે દેશના ;
રહેવાસી.

વક્ત્તારાલ. નં (વક્તારાલ) ધાતુ તે
વક્ત્તારાણ. } નં (વક્તારાલ) ધાતુ; સાક
વક્ત્તારાલ } કરવું તે.

વક્ત્તારાલિષ્ઠ. ત્રિં (વક્તારાલિ) ધાત્વેલુ,
સાક કરેલું.

વક્ત્તારાસણ. નં (વક્તારાસણ) પક્ષિના આકાર
જેવું આસન, પક્ષાસન.

વક્તિલ. પું સ્ત્રીં (વક્તિલ) પક્ષી.

વક્તિલકાયણ. નં (વક્તિલકાયણ) એ નામની
કૌશિક ગોત્રની એક શાખા.

વક્તિલક્ષ. ત્રિં (વક્તિલ) નાખેલું, ફેંકેલું.

વક્તિલય. ત્રિં (વક્તિલ) પખવાડીઆનું
(૨) પાખી; પુનઃ અને આવાખ્ય.
(૩) જેના પક્ષમાં ધણા માણસો
હોય તે

વક્તિલવળયા સ્ત્રીં (વક્તિલવળ) ફેંકવું તે.

વક્તિલચિરાલ. પું (વક્તિલચિરાલ) ચિરાલ
જેવો પક્ષિ વિશેષ

વક્તિલુહિષ્ઠ ત્રિં (વક્તિલુહિષ્ઠ) ગાળો દાંધેલ,
અવખોડેલ.

વક્તિલુમિય. ત્રિં (વક્તિલુમિય) હાલ પામેલું.
વ્યાકૃત્ય બનેલ.

વક્તિલેષ. પું (વક્તિલેષ) ફેંકવું; નાખવું. (૨)
કાળીયો.

વક્તિલોહ. પું (વક્તિલોહ) પખોડ; પડિલે-
હણનો એક પ્રકાર.

વગદ. સ્ત્રીં (વગદિ) કર્મનો સ્વભાવ. (૨)
અગ્નિ; લોક. (૩) શરીર કે મનનું અંધા-
રણ; તાસીર. (૪) પ્રકૃત અર્થ. (૫)
કર્મનો ભેદ.

વગદર્શ. પું (વગદર્શ) કર્મનો પ્રકૃતિ-
સ્વભાવરૂપે બંધ થાય તે.

વગદર્શકમ. પું (વગદર્શકમ) કર્મની એક

પ્રકૃતિમાં બીજી પ્રકૃતિનો પરિણામ
થાય તે.

વગંટ પું (વગંટ) પીઠ વિશેષ.

વગંટુગ. પું (વગંટુગ) એક જાતનો બા-
જોડ; આગંટ આકારે ચાખુણો ઓટલો.
(૨) અરીસાની પીઠનો ઓગંટો.

વગડ ત્રિં (વગડ) કરેલું. (૨) આંધેલું.
(૩) ઉત્પન્ન કરેલું.

વગડ. ત્રિં (વગડ) પ્રસિદ્ધ; જાહેર.

વગડણ. નં (વગડણ) પ્રકાશવું; ખૂંટું કરવું
વગડિ. સ્ત્રીં (વગડિ) જુઓ “ વગડ ”
શબ્દ.

વગડિય ત્રિં (વગડિય) પ્રગટ થયેલ;
ખુલ્લું પડેલ; જાહેર થયેલ.

વગડીકર્મ. નં (વગડીકર્મ) પ્રકૃતિરૂપે
અધાયેલ કર્મ.

વગડૂ. પું (વગડૂ) મોટી ખાડ; ખાડો.

વગતિ. સ્ત્રીં (વગતિ) જુઓ “ વગડ ”
શબ્દ.

વગત્ય. પું (વગત્ય) આચાર; સદાચાર. (૨)
સાધુનો આચાર અતાવનાર શાસ્ત્ર.

વગત્યિય ત્રિં (વગત્યિય) પ્રકૃતિ, કથિત

વગત્તમ નં (વગત્તમ) બહાદુર; મૂંઢતા.

વગત્તમ. ત્રિં (વગત્તમ) ધીર; દ્રોહ. (૨)
ધીંદો

વગત્તમિય. ત્રિં (વગત્તમિય) મગર; ધીંદો.

વગત્તમિયાર. ત્રિં (વગત્તમિયાર) કાતરનાર

વગત્ય. ત્રિં (વગત્ય) ચાલવું; અગત્ય. (૨)
નં અધિકાર; પ્રસ્તાવ.

વગત્ત. નં (વગત્ત) અકરણ; અન્ય.
(૨) અધિકાર; પ્રસ્તાવ.

વગત્તિય. ત્રિં (વગત્તિય) કાદી, શરીરે
ગળી ગયેલ

વગત્તિસ્ત. પું (વગત્તિસ્ત) અધિકતા.

વગત્તિય. ત્રિં (વગત્તિય) ઝરી ગયેલ; ગળી
ગયેલ.

પગાઢ. વિ० (પ્રગટ) તીવ્ર; કઠણ; તીક્ષ્ણ.

(૨) અત્યતઃ ધણુ.

પગામ. વિ० (પ્રકામ) અતિશય, ધાણુ.

પગાર. પુ० (પ્રકાર) પ્રકાર; બે. (૨) આદિ; વગેરે.

પગાસ. પુ (પ્રકાશ) પ્રકાશ; તેજ, ઉદ્યોત.

(૨) ખુડુ. (૩) ત્રિ० સરખુ, નુથ; સમાન. (૪) પુ० કોધ, ગુસ્સા.

પગાસણ્યા. } સ્ત્રી० (પ્રકાશન) પ્રકાશન
પગાસણ્યા. } કરવું; પ્રગટ કરવું

પગાસય. વિ० (પ્રકાશક) પ્રકાશ કરનાર

પગાસિય. વિ० (પ્રકાશિત) પ્રકાશેત

પગાસિયા. સ્ત્રી० (પ્રકાશિકા) પ્રકાશ કરનારી.

પગિટ્ટ. વિ० (પ્રકુટ) મળ્યાન, પુષ્ટ, ઉત્તમ.

પગે. પ્ર० (પ્રગે) પ્રભાનમા, સવારમા.

પગાહ. પુ० (પ્રગ્રહ) પકડવું, ગ્રહણ કરવું
(૨) રાસ; દોરડી. (૩) ઉપધિ; ઉપકરણ.
(૪) નાયક, મુખી.

પગાહિય. વિ० (પ્રગ્રહીત) ઝીંધવું; ગ્રહણ કરવું

પગાહિયા. સ્ત્રી० (પ્રગ્રહીતા) પિંડેપણના સાત પ્રકારમાના છંદા પ્રકાર, જે આદાર ગૃહસ્થે પાતાના વાસણમાં ખાવા માટે લીધા છે તેમાથી સાધુને ઝંહારાવે તે.

પવંકમણ. } ન० (પ્રવંકમણ) ગુંદણ કે
પવંકમણ. } દયણુવડે જમીન ઉપર વ્રસ-ગાદને ચાલવું તે. (૨) બાળક જમીન ઉપર ગુંદણુબર ચાલવા શીખે ત્યારે કરવામા આવતો સરકાર.

પવલિઅ. વિ० (પ્રવલિત) અધાયમાન થયેલ; નીકળી ગયેલ.

પવોદ્ય. વિ० (પ્રવોદિત) પ્રેરણા કરાયેલ.

પચગ્ર. વિ० (પ્રત્યય) જ્ઞાન. (૨) નિમિત્ત.
(૩) પુ० વિશ્વાસ; ભરૂંસો.

પચદ્વય. વિ० (પ્રત્યયિક) પ્રત્યય-ઇન્દ્રિય અને અનિન્દ્રિયરૂપ નિમિત્તથી ઉપજવું.

(૨) ખાત્રીદાર. વિશ્વાસપાત્ર. (૩) ન० શ્રુતજ્ઞાન, આગમજ્ઞાન

પચંગ. ન० (પ્રત્યક્ષ) શરીરના અવયવના અવયવો. તેજ નખ વગેરે ઉપાગ.

પચંત. પુ० (પ્રત્યન્ત) પામે; નજીક. (૨) ત્રિ० અત્યત નીચ; અત્યજ.

પચંતિગ } વિ० (પ્રાત્યન્તિક) સીમાડે
પચંતિય } આવેલ, પ્રાંત ભાગમા રહેલ
(૨) પુ० પર્વતની સમીપનો પ્રેશ.

પચક્ષ્ણ ન० (પ્રત્યક્ષ) આત્માને ઇન્દ્રિયાની મદદ વિના પદાર્થના સાક્ષાત્ યોગથી થતું જ્ઞાન (૨) ઇન્દ્રિયાની ઉત્પન્ન થતું જ્ઞાન.

પચક્ષ્ણં. પ્ર० (પ્રત્યક્ષમ્) રૂપ, નજરે આગળ.

પચક્ષ્ણાણ. ન० (પ્રત્યાખ્યાન) શ્રાવકનું દશમુ નન. (૨) પાપના ત્યાગની પ્રતિજ્ઞા; સાવ-ધ્યોગની નિવૃત્તિ. (૩) આવશ્યકતા છંદા અધ્યયનનું નામ (૪) પ્રત્યાખ્યાન સ-અધિ હકીકતવાળો નવમો પૂર્વ.

પચક્ષ્ણાણકિરિયા સ્ત્રી० (પ્રત્યાખ્યાનકિરિયા) સુયગંગા સુત્રના બીજા શ્રુતરૂઢના ચોથા અધ્યયનનું નામ.

પચક્ષ્ણાણન ન० (પ્રત્યાખ્યાનક) બાળકની રક્ષા માટે રાખવામા આવતી બાધા.

પચક્ષ્ણાણપ્રવાય પુ० (પ્રત્યાખ્યાનપ્રવાદ) પ્ર-ત્યાખ્યાનના અધિકારવાળો ૧૪ પૂર્વમાનો નવમો પૂર્વ.

પચક્ષ્ણાણવરણ. ન० (પ્રત્યાખ્યાનવરણ) જેની અસર વધારેમા વધારે ચાર મહિના સુધી રહે છે અને જે સર્વ વિરતિપણું પ્રાપ્ત થતા દે નહિ તે કપાય; કપાયના ચાર પ્રકારમાનો ત્રીજો પ્રકાર.

પચક્ષ્ણાણિ. વિ० (પ્રત્યાખ્યાનિ) ત્યાગી; પચ્ચકખાણ કરનાર.

પચક્ષ્ણાણી. સ્ત્રી० (પ્રત્યાખ્યાની) નિવેધ કરનારી બાપા.

પદ્મકલ્યાય. ત્રિ० (પ્રત્યાજ્ઞાત) નિયમ લીધેલું;
પ્રતિજ્ઞા કરેલી; ત્યાગ કરેલું.

પદ્મકલ્યાયય. ત્રિ० (પ્રત્યાજ્ઞાયાક) ત્યાગ
કરનાર.

પદ્મકિલ્લ. પુ० (પ્રત્યક્ષિન) પ્રત્યક્ષ-કેવળ-
જ્ઞાનને ધરનાર, કેવળી.

પદ્મચિહ્નમ પું० (પશ્ચિમ) પશ્ચિમદિશા.

પદ્મચિહ્નમદિશા. સ્ત્રી० (પશ્ચિમદિશા) પશ્ચિમ
(આશ્વિન) દિશા.

પદ્મચિહ્નમા. સ્ત્રી० (પશ્ચિમા) પશ્ચિમદિશા.

પદ્મચિહ્નમિદ્ધ. ત્રિ० (પાશ્ચાત્ય) પશ્ચિમ દિશા
સમધી; પશ્ચિમનું

પદ્મચિહ્નમુત્તરા. સ્ત્રી० (પશ્ચિમોત્તરા) ત્યાગ્ય
ખુણો, પશ્ચિમ અને ઉત્તરની વચ્ચેનો
ખુણો.

પદ્મક્રિયા. સ્ત્રી० (પ્રત્યક્ષિકા) મક્ષ લાકોનું
એક પ્રકારનું કરણ.

પદ્મસ્થિય. ત્રિ० (પ્રત્યર્થિક) પ્રતિપક્ષી, દુશ્મન.

પદ્મસ્થિયમ. ત્રિ० (પશ્ચિમ) પશ્ચિમ વિભાગનું.
(૨) નં પશ્ચિમ દિશા.

પદ્મસ્થિયા. સ્ત્રી० (પશ્ચિમા) પશ્ચિમદિશા.

પદ્મસ્થિયમિદ્ધ. ત્રિ० (પાશ્ચાત્ય) પશ્ચિમદિશા
તરફનું; પશ્ચિમનું.

પદ્મસ્થિયુત્તરા. સ્ત્રી० (પશ્ચિમોત્તરા) પશ્ચિમ
અને ઉત્તર દિશા વચ્ચેનો ખુણો, ત્યાગ્ય
ખુણો.

પદ્મત્યુય ત્રિ० (પ્રત્યાસ્તૃત) ગિજાવેલું. (૨)
ઢાકેલું.

પદ્મવ્યગ્ન. નં (પ્રત્યર્થ) સમર્પણ; પાછું
સોંપી દેવું તે. (૨) નિવેદન કરવું. જાણા-
વવું તે.

પદ્મશ્માસ. પું० (પ્રત્યાશ્માસ) નિગમન; પ્રત્યુ-
ચ્ચારણ.

પદ્મય. પું० (પ્રત્યય) વિશ્વાસ; ભરસો. (૨)
હેતુ; કારણ; નિમિત્ત. (૩) વિભક્તિ
વગેરેના પ્રત્યય. (૪) પ્રતીતિ; યોધ. (૫)

નિર્ણય; નિશ્ચય. (૬) શપથ. (૭) જ્ઞાનનું
કારણ.

પદ્મવન્યાગ. નં (પ્રત્યવત્યાગ) શકાનું સમા-
ધાન કરવું તે. (૨) પ્રતિવચન; ખંડન.

પદ્મવાય. પું० (પ્રત્યવાય) દોષ; ગેરલાભ.
(૨) વિદ્વ; અન્નરાય.

પદ્મા. સ્ત્રી० (પત્યા) લોકપાળ તથા ચન્દ્ર
સૂર્યની વાચ પરિપદ્ -સભા. (૨) એક
જનનું ઘાસ

પદ્મવાડદ્વગ્નયા. નં (પ્રત્યાગ્નય) પાછું ફરવું;
આપર્તન કરવું.

પદ્મવાહ. સ્ત્રી० (પ્રત્યાગતિ) ગાચરીની તથા
વીધિમાંની બીજી વીધિ, જતાં એક
પંક્તિમાં ભિક્ષા લઈ વળતાં ધરોતી
બીજી પંક્તિમાં ભિક્ષા લેવું તે.

પદ્મગય. ત્રિ० (પ્રત્યાગત) પાછું આવેલું
(૨) નં પ્રત્યાગમન.

પદ્મજાય. ત્રિ० (પ્રત્યાજાત) ઉત્પન્ન થયેલ.
જન્મેલ

પદ્માપિચ્છિમ. નં () પદ્મજા નામના
ધાસને કુટીને બનાવેલું રત્નેદરણ.

પદ્મામિત્ત. પુ० નં (પ્રત્યમિત્ર) પડોશનો દુ-
શ્મન, સીમાડાનો પ્રતિપક્ષી. (૨) પ્રથમ
મિત્ર થઈ પછી દુશ્મન થયેલ હોય તે

પદ્માયન. ત્રિ० (પ્રત્યાયક) } જાણાવનાર.

પદ્માયણ. ત્રિ० (પ્રત્યાયન) }

પદ્માયાદ. સ્ત્રી० (પ્રત્યાજાતિ) ઉત્પત્તિ; જન્મ
પ્રકલ્પ.

પદ્માયાય. ત્રિ० (પ્રત્યાજાત) જન્મ પામેલ.
અવતરેલ (૨) નં પુનર્જન્મ.

પદ્માવદ્ધ. } પુ० (પત્યાગ્ન) આપર્તનની

પદ્માવદ્ધ. } સામે આપર્તન; ચક્ર સામે ચક્ર.

પદ્માવરણ. પુ० (પ્રત્યાવરણ) મધ્યાહ્ન પછીનો
સમય; ત્રીજો પહોર.

પદ્માસક્ષ. ત્રિ० (પ્રત્યાસક્ષ) સમીપમાં રહેલ.

પદ્માસિ. ત્રિ० (પ્રત્યાશિન્) બીજીવાર જાનાર.

પ્રત્યુચ્ચારણા. સ્ત્રી० (પ્રત્યુચ્ચારણા) અ-
ભિમુખ ગમન.

પ્રત્યુચ્ચાર. પું० (પ્રત્યુચ્ચાર) ઉત્તર, જ્યાપ
પ્રત્યુચ્ચાર. } ત્રિ० (પ્રત્યુચ્ચાર) વચ્ચેથી
પ્રત્યુચ્ચાર. } ઢાંકેલું; ઘિછાવેલું.

પ્રત્યુચ્ચારણ. ત્રિ० (પ્રત્યુચ્ચાર) વર્તમાનકાળનું;
ચાલતા સમયનું (૨) પ્રત્યુચ્ચારણામનો
નય, સાત નયમનો એક.

પ્રત્યુચ્ચાર. ન० (પ્રત્યુચ્ચાર) જાતી સ્થાને, સ-
ન્મુખ.

પ્રત્યુચ્ચાર. } પું० (પ્રત્યુચ્ચાર) ઉપકારને
પ્રત્યુચ્ચાર. } અદલે ઉપકાર.

પ્રત્યુચ્ચાર. ન० (પ્રત્યુચ્ચાર) પ્રાતઃકાળ, પરાઢીઉ.
પ્રત્યુચ્ચાર. ન० () સન્મુખ આગમન;

સામેથું કરતું તે.

પ્રત્યુચ્ચારણ. ત્રિ० (પ્રત્યુચ્ચારણ) ઉચે જઈ
પાછું નીચે પડેલું

પ્રત્યુચ્ચારણ. ન० (પ્રત્યુચ્ચારણ) નરીના કાઠી
પાસેની બેઠડી. (૨) ત્રિ० ઢાંકેલું.

પ્રત્યુચ્ચાર. ત્રિ० (પ્રત્યુચ્ચાર) દિતકારક, દિતકારી.

પ્રત્યુચ્ચાર. પું० (પ્રત્યુચ્ચાર) પછેડી; ઓઠાડ.

પ્રત્યુચ્ચાર. ન० } (પ્રત્યુચ્ચાર) થોડી થોડી
પ્રત્યુચ્ચાર. સ્ત્રી० } આમડી તાજી-બેઠવી તે.

પ્રત્યુચ્ચારણ. ત્રિ० (પ્રત્યુચ્ચારણ) ગુમ, જાનું.

પ્રત્યુચ્ચારણપદ. પું० (પ્રત્યુચ્ચારણપદ) ગર; ઉપપતિ.

પ્રત્યુચ્ચાર. ત્રિ० (પ્રત્યુચ્ચાર) ઉત્તરાર્ધ; પાછલો
અર્ધભાગ.

પ્રત્યુચ્ચાર. ત્રિ० (પ્રત્યુચ્ચાર) ગુમ, નજરે ન દેખાય
એવું.

પ્રત્યુચ્ચાર. પું० (પ્રત્યુચ્ચાર) વચ્ચે વિશેષ; પછેડી.

પ્રત્યુચ્ચારણ. ન० (પ્રત્યુચ્ચારણ) પાછલું થર.

પ્રત્યુચ્ચાર. ત્રિ० (પ્રત્યુચ્ચાર) પછી, પાછળથી. (૨)
પશ્ચિમ દિશા.

પ્રત્યુચ્ચારણ. ત્રિ० (પ્રત્યુચ્ચારણ) ઢાંકેલું

પ્રત્યુચ્ચારક. ત્રિ० (પ્રત્યુચ્ચારક) નિરાકરણ કરેલું.
(૨) સાધુનો વેષ ઉતારી ગૃહસ્થ બનેલ

(૩) પસાર થયેલ. અતીત થયેલ.

પ્રત્યુચ્ચારક. ન० (પ્રત્યુચ્ચારક) સાધુ સાધ્વીને
આદાર જોરાની તે નિમિત્તે સચેન
પાછળથી વાસાગ વગેરે ઘોવાં તે, પશ્ચાત્ક-
ર્મદોષ; આદાર સંબંધી એક દોષ.

પ્રત્યુચ્ચાર. પું० (પ્રત્યુચ્ચાર) પછેડી; બદન ઉપર
ઘોડવાનું વચ્ચે; સાધુના ચોઈ ઉપગરણ-
માનું એક.

પ્રત્યુચ્ચારણ. પું० (પ્રત્યુચ્ચારણ) પસ્તાવો,
પશ્ચાનાપ.

પ્રત્યુચ્ચારણ. સ્ત્રી० (પ્રત્યુચ્ચારણ) પાછળથી-
છેલ્લેથી અનુક્રમ ગણવો તે

પ્રત્યુચ્ચાર. પું० (પ્રત્યુચ્ચાર) પસ્તાવો; અનુ-
નાપ.

પ્રત્યુચ્ચારણ. ત્રિ० (પ્રત્યુચ્ચારણ) પશ્ચાનાપ
કરનાર.

પ્રત્યુચ્ચાર. ન० (પ્રત્યુચ્ચાર) ઢાંકેલું તે.

પ્રત્યુચ્ચારણ. ત્રિ० (પ્રત્યુચ્ચારણ) પાછળથી
સરી પડનાર; આરિત લીધા પછી તેને
જોડી દેનાર.

પ્રત્યુચ્ચાર. ત્રિ० (પ્રત્યુચ્ચાર) આગળ
પાછળ.

પ્રત્યુચ્ચાર. પું० (પ્રત્યુચ્ચાર) પાછલો
હિસ્સો.

પ્રત્યુચ્ચાર. ન० (પ્રત્યુચ્ચાર) જન ઉપરનું એક
આચારદેનનું પડ.

પ્રત્યુચ્ચારણ. સ્ત્રી० (પ્રત્યુચ્ચારણ) } આદર,
પ્રત્યુચ્ચારણ. સ્ત્રી० (પ્રત્યુચ્ચારણ) } પછેડી.

પ્રત્યુચ્ચાર. પું० (પ્રત્યુચ્ચાર) પશ્ચાનાપ,
પસ્તાવો.

પ્રત્યુચ્ચાર. પું० (પ્રત્યુચ્ચાર) પશ્ચિમનાં
અનુક્રમ વાપુ.

પ્રત્યુચ્ચાર. ત્રિ० (પ્રત્યુચ્ચાર) પછી પછી,
પાછળથી પછી.

પ્રત્યુચ્ચારક. સ્ત્રી० (પ્રત્યુચ્ચારક) પાછળથી
સરકાર

પચ્છાસંધવ. પુ० (પચ્છાસંસ્તવ) પાછળથી
પરિચિત થયેલના યુદ્ધોનો સંસ્તવ-કીર્તન
કરવું તે. (૨) ભિક્ષાના એક દોષ

પચ્છાસંધુય. ત્રિ० (પચ્છાત્પસ્તુત) પાછળથી
પરિચિત થયેલ; ભ્રા, સાધુ, સસરા વગેરે.

પચ્છિક્ત નં (પ્રાયશ્ચિત) જેથી પાપનો
નાશ થાય તેવું તપ.

પચ્છિક્કમ. ત્રિ० (પચ્છિમ) પાછલું; પાછળનું.
(૨) અન્તિમ. (૩) નં પચ્ચિમ દિશા.

પચ્છિક્કમકાલ. પુ० (પચ્ચિમકાલ) પાછલો
વખત; સહેખખાનો સમય; અતકાળ.

પચ્છિક્કમદ્ધ. નં (પચ્ચિમાર્થ) ઉત્તરાર્થ; ઉત્તરનો
અર્થો ભાગ.

પચ્છિક્કમસંલેહણા. સ્ત્રી० (પચ્ચિમસંલેહના)
છંદા વખતની સંલેખના, અત વખતે
કથાયાદિને ટાળવા તે.

પચ્છિક્કમિદ્ધ. ત્રિ० (પાચ્ચાત્ત) પાછળથી ઉ-
ત્પન્ન થયેલું; પાછળનું.

પચ્છિક્કયા. સ્ત્રી० () વાંસની ઢાળડી;
ચગેરી.

પચ્છિક્કનુય. ત્રિ० (પાચ્ચાત્ત) પાછળનું.

પચ્છાંકાવચચચચ } ત્રિ० (પચ્ચાનુચચચ) પાછ-
પચ્છાંકાવચચચક. } ળથી ઉત્પન્ન થયેલ.

પજ્જપાવણ. નં (પ્રજ્જલ્પકારણ) આગક બો-
લતા શીખે તે વખતે સંસ્કાર કરવામાં
આવે તે.

પજ્જપિય. નં (પ્રજ્જલ્પિત) બોલવું તે;
ભાષણ.

પજ્જણ ત્રિ० (પ્રજ્જન) ઉત્પન્ન કરનાર.

પજ્જણ. નં (પ્રજ્જન) પુરૂષ ચિહ્ન, જન-
નેન્દ્રિય.

પજીવણ. નં (પ્રજીવક) પ્રકૃષ્ટ જીવિકા.
સારી રીતે જીવન નિર્વાહ થાય તેટલું
દ્રવ્ય.

પજ્જુત. પુ० (પ્રજુત) ૮૪ લાખ પ્રયુતાંગ
પરિમિતકાળ

પજ્જુતંગ. પુ० (પ્રયુતાંગ) ૮૪ લાખ અયુતાંગ
પરિમિતકાળ

પજ્જ. નં (પચ્ચ) પવ; વૃત્ત; છંદોબદ્ધ.

પજ્જ નં (પાથ) પગ ધોવાનું પાણી

પજ્જઘ્ર. પુ० (પચ્ચાંય) સર્વતઃશાભ; પ્રાપ્તિ.
(૨) પરિપાટી, સમય; પ્રસ્તાવ.

પજ્જંત. પુ० (પર્યન્ત) અન્ત-છેડો.

પજ્જંતઘ્ર. ત્રિ० (પર્યન્તક) છેવટનું; છેલ્લું

પજ્જગ. પુ० (પ્રાયક) પિતામહનો પિતા,
પરદાદો.

પ્રજ્જણ. નં (વચન) પાવું તે; પાત કરાવવું તે

પ્રજ્જણ. પુ० (પરજ્ઞય) વરસાદ; વાદળાં

પ્રજ્જસ. પુ० (પર્યાપ્ત) જેણે આધાર આપી
પર્યાપ્તિ આપીને પુરી કરી છે તેવો જીવ
(૨) સપૂર્ણ; પુરૂ. (૩) પત્રરાખામત્રના
ત્રીજા પદના સતરમા દારનું નામ

પ્રજ્જસનામ. નં (પર્યાપ્તનામ) પર્યાપ્તિ નામ.
નામકર્મની એક પ્રકૃતિ.

પ્રજ્જસસંલેહ. ત્રિ० (પર્યાપ્તરાખ્યય) સપૂર્ણતા
વર્ણના આયુષ્યવાળો પર્યાપ્ત જીવ.

પ્રજ્જસિ સ્ત્રી० (પર્યાપ્તિ) સપૂર્ણતા; ૭ પ્રકાર-
રની પર્યાપ્તિ. (૨) શક્તિ, સામર્થ્ય.

પ્રજ્જસિયા સ્ત્રી० (પર્યાપ્તિકા) જેનું વ્યવ-
સારી રીતે સમજવામાં આવે તેની
ભાષા.

પ્રજ્જઘ્ર પુ० (પરજ્ઞય) મેઘ વિશેષ, જે એક
વખત વરસે તેા ૮૪૦૨ વર્ષ સુધી જમીનમાં
ચિકાશ રહે તે મેઘ.

પ્રજ્જય. પુ० (પ્રાયક) પ્રપિતામહ; આપનો
દાદો.

પ્રજ્જય. પુ० (પર્યાપ્ત) લગ્નિય અપર્યાપ્ત
સદ્ગમ નિગોદ જ્ઞાન ઉત્પત્તિ સમયે જે
મનિશ્રુત અજ્ઞાનના અંશ હોય તેને બીજે
સમયે જે વૃદ્ધિ થાય તે પર્યાપ્તશ્રુત

પ્રજ્જયસમાસ પુ० (પર્યાપ્તમાપ) પર્યાપ્તશ્રુતનો
સમુદાય.

पञ्जयण. न० (पर्ययन) संपन्नः वस्तु परि-
च्छेदश्च ज्ञान. (२) निश्चयः अवधारण.

पञ्जरय. पु० (प्रजक) पहेली नरकनो
मेरुथी दक्षिण नरकनो नरकायामा.

पञ्जरयमङ्क. पु० (प्रजकमध्य) ऐक नर-
कायामो.

पञ्जरयावट्ट. पु० (प्रजकावर्त) नरकायास विशेष.

पञ्जरयावसिद्ध. पु० (प्रजकावर्त) ऐक
नरकायासः

पञ्जलण. न० (प्रज्वलन) पधारे सगगवु.

पञ्जलिय. त्रि० (प्रज्वलित) सगगो छिंदु.
(२) गगन थयेंदु.

पञ्जय. पु० (पर्यय) द्रव्य अने गगन इपा-
नार थनु, ऐक अवस्थाभायी पीछ
अवस्थाभां जवु ते (२) परिच्छेद.
निर्णय (३) विशेषता; व्यक्ति. (४)
पर्याय-ऐक वस्तुनां भिन्न २ नामो.
ऐकार्थयागक भिन्न भिन्न शब्दो.

पञ्चवन्वर. न० (पर्यवाक्तर) सर्व आकाश
भ्रदेशने अनन्तगुणो करीअ अटला ऐक
ऐक आकाश भ्रदेशना अग्ररक्षधु पर्याय
छे ते ' पञ्चवन्वर. '

पञ्चवजाय. त्रि० (पर्यवयात) ज्ञान प्राप्ति.

पञ्चवट्टिय. त्रि० (पर्यवस्थित) अवस्थाये
पहेल्येदु; पार पामेदु

पञ्चवण. न० (पर्यदन) संपन्ना वेदवु-गगलवु
ते. (२) परिच्छेद. निश्चय.

पञ्चवनय. पु० (पर्यवनय) पर्यायास्तिक
(पर्यायने विषय करनार) नय.

पञ्चवलीढ त्रि० (पर्यवलीढ) अवस्थान्तर
इय पर्याययी अवाअेव. पुराननी; शुनु
थयेंदु.

पञ्चवसाण. न० (पर्यवसान) छेडा; अन्त.

पञ्चवसिय. त्रि० (पर्यवसित) अन्तवाणु;
छेडावाणु. (२) शेष रक्षेव, आका पधेव.
(३) न० अवसान, अन्त.

पञ्जाय. पु० (पर्याय) समान अर्थ, जेभ
घट, कणश पगेरे. (२) अनुकम्भ. (३)

वस्तुनी उन्नयेनार अवस्था; इपांतर.
(४) साधुपाण, आवडपाणु पगेरे अवस्था.

पञ्जायवोच्छेद्य पु० (पर्यायव्यवच्छेद) अ-
नुकम्भे साधुपणाना पर्यायनो विच्छेद
करवो ते; आर्याश्चित्तो ऐक प्रकार.

पञ्जिआ. त्रि० (प्रार्थिका) आपनी के भानी
भोटीभा.

पञ्जुदास पु० (पर्युदास) निषेध, प्रतिषेध.

पञ्जुस. पु० (प्रद्युम्न) द्रव्य वासुदेवनी
इकरणी वासुदेवो पुत्र. (२) अन्तगुस्त्रना
योथा वर्गना छडा अध्ययननु नाम. (३)
प्रद्युम्न नामनो मेध के जे ऐक वपत
वरसे तो तेनो ऐक हगार वरस सुधी
त्रेव आले.

पञ्जुवट्टिय. त्रि० (पर्युवस्थित) उद्यत थयेंदु;
तेयार थयेंदु.

पञ्जुवासाण. न० (पर्युवासन) सेवा; लक्षित.

पञ्जुवासणया } त्रि० (पर्युवासना) सेवा
पञ्जुवासणा. } लक्षित करवी ते.

पञ्जुवासणिज्ज } त्रि० (पर्युवासनीय) पर्यु-
पञ्जुवासणिय. } पासना-सेवा लक्षित
करवा योग्य.

पञ्जुसाण. न० (पर्युसाण) पर्यायागमा साधुअे
ऐक स्थाने निवास करवो ते.

पञ्जुसाणकप. पु० (पर्युसाणकल्प) पर्युसाण-
कल्प, पर्यायागमा साधुअे ऐक स्था-
नके निवास करवो, सवत्सरी प्रतिक्रमण
करवु, दोअ करवो, वस्त्रादिक जोडारवा
नही पगेरे.

पञ्जोतित. त्रि० (प्रद्योतित) प्रगट करेव.

पञ्जोय पु० (प्रद्योत) उद्योत, प्रकाश. (२)
छडा तीर्थकरना रक्षा गणुधर.

पञ्जोयगर. त्रि० (प्रद्योतक) प्रकाश करनार,
तेज आपनार.

વજ્રોત્સવવાં. ન૦ (વર્ણવણ) } પર્યુષણ
વજ્રોત્સવવાં. ક્ષી૦ (વર્ણવણ) } પર્વ;
આપાદી પાખીના પડવાથી ૪૯ કે ૫૦
મે દિવસ. (૨) એક ધ્યાનમા ચોમાસું
વ્યતીત કરેલું તે.

વજ્રોત્સવવાંકવ્ય. પુ૦ (વર્ણવણાકવ્ય) બુઓ
“ વજ્રોત્સવવાંકવ્ય ” શબ્દ.

વજ્રોત્સવિય. ત્રિ૦ (વર્ણવિત) વજ્રોત્સવ
કદમ; પર્યુષણમાં કરવાનું વિધાન કરેલ-
આચરેલ.

વજ્રમર. પું૦ (વજ્રમર) પ્રવાહ વિશેષ.

વજ્રમાય. ન૦ (વજ્રમાય) પ્રિયજનનું અતિશય
ચિન્તન કરવું તે. (૨) ત્રિ૦ ચિન્તન.

વટ. પું૦ (વટ) વસ્ત્ર; લુગડું.

વટ. પું૦ (વટ) દુપટ્ટો; પછેડી. (૨) ધાતુનાં
પતરાં. (૩) સાધ્વીનું એક ઉપકરણ;
અવગ્રહાનન્તકને ધરી રાખવા માટે સા-
ધ્વીની કેડ ઉપર બાંધવાનો પટ્ટો. (૪)
ગ્રીકાની લાળનું સૂત્ર. (૫) કવચ ઉપર
બાંધવાનો પટ્ટો. (૬) લેખની તખતી.
(૭) પદ્મસૂત્રનાં બનેલ પટાળાં.

વટપટ્ટ. પુ૦ (વટપટ્ટ) પટ્ટલ; ગામનો મુખી.

વટસુય. પુ૦ (વટસુય) અગુચ્છા; શરીર લુ-
ચ્છવાનો દુવાલ.

વટકાર. પુ૦ (વટકાર) શાલવી, વજુકર.

વટગ. પું૦ (વટગ) પાટ; આસન વિશેષ.

વટગા. ન૦ (વટગ) મોટું શહેર. (૨) રત્ન
ભૂમિ; સ્થાન વિશેષ.

વટગ. ન૦ (વટગ) નાવાનો પાટલો.

વટગિયા. ક્ષી૦ (વટગિયા) લાકડાની પટ્ટો-
પાટલી. (૨) ધનુષની પટ્ટી.

વટિસ્ત. પું૦ (વટિસ્ત) નાળ; એક જાતનું
અન્ન.

વટી. ક્ષી૦ (વટી) ધનુર્યપ્તિ. (૨) હાથ
પરની પટ્ટી.

વટુ. ત્રિ૦ (વટુ) જેનો સ્પર્શ કરેલો છે તે.

વટુ. ત્રિ૦ (વટુ) જેને પૂછેલ છે તે. (૨)
ન૦ પ્રશ્ન; સવાલ. (૩) ત્રિ૦ અગ્રેસર.
(૪) પ્રધાન; મુખી.

વટુ. ન૦ (વટુ) પીઠ; વાંસાનો ભાગ.

વટુવચ. ત્રિ૦ (વટુવચ) સ્થાપન કરનાર.
(૨) અવધિજ્ઞાનનો આરંભ કરનાર.

વટુવગ. પુ૦ (વટુવગ) પ્રસ્થાપના કરનાર.
(૨) પ્રવર્તક.

વટુવગ. ન૦ (વટુવગ) આરંભ. (૨) પ્રકૃષ્ટ
સ્થાપન.

વટુવગા. ક્ષી૦ (વટુવગા) કદમના.

વટુવિય. ત્રિ૦ (વટુવિય) સ્થાપેલું; કરવા
માટેલું.

વટુવિયા. ક્ષી૦ (વટુવિયા) અપરાધનું
પ્રાયશ્ચિત શરૂ કરવું તે; આરોપણ પ્રાય-
શ્ચિતનો એક પ્રકાર.

વટુમંસ. ન૦ (વટુમંસ) પીઠનું માસ. (૨)
વિધા.

વટુય. ત્રિ૦ (વટુય) પ્રયાણ કરેલ.

વટુચંસ. પુ૦ (વટુચંસ) આસર.

વટ. પુ૦ (વટ) વસ્ત્ર; લુગડું.

વટંગા. ક્ષી૦ () છડી; લાકડી.

વટકારક. પુ૦ (વટકારક) લુગડું વણનારો;
વજુકર.

વટગ. પુ૦ (વટગ) પટ; વસ્ત્ર.

વટગાર. પુ૦ (વટગાર) તનુવાય; કપડું
વણનાર.

વટગ. ન૦ (વટગ) પડી જવું; પડવું.

વટલ. ન૦ (વટલ) પટલ; સમૂહ; જથ્થો.
(૨) પહ; યજ. (૩) ચુચ્છ. (૪) પડલો;
ગોચરી વખતે પાત્રાં ઢાંકવાનું એક વસ્ત્ર
અણ.

વટલગ. ક્ષી૦ ન૦ (વટલક) પુલ વગેરે
ઢાંકવાનો પડલો; આચ્છાદન વસ્ત્ર. (૨)
પોટલી.

પડસાહગ. } પુ० (પટસાટક) નામે પહે-
પડસાહય. } રવાનું વસ્ત્ર; ઘેતીયુ.
(૨) દુપટ્ટો.

પડસાહયા. } સ્ત્રી० (પટસાટિકા) સાડી;
પડસાહયા. } પછેડી.

પડહ. પુ० (પટહ) મોટો ઢોલ.

પડાગ. પુ० (પતાક) } ધ્વજ, વાવટો.

પડાગા. સ્ત્રી० (પતાકા) } (૨) ચિહ્નવાળો
પટ્ટો. (૩) એક જાતનો સર્પ.

પડાગાપડાગા. સ્ત્રી० (પતાકાતિપતાકા) ઉપર
ઉપરી ધ્વજ, ધ્વજ ઉપર ધ્વજ. (૨)
મચ્છની એક જાત.

પડિ. ઘ० (પ્રતિ) દરેક. (૨) પ્રત્યે. (૩)
પ્રતિપક્ષી. વિપરીત. (૪) વિગેય; વિશિ-
ષ્ટતા (૫) વ્યાપ્તિ. (૬) પછી. (૭)
અનુભવપણું. (૮) પ્રતિદાન; બદલો. (૯)
પ્રતિપેદ; નિષેધ. (૧૦) સ્વભાવ. (૧૧)
અધિકતા; અતિશય. (૧૨) નાનાપણું;
લઘુતા. (૧૩) સ્લાધા; પ્રશસ્તતા. (૧૪)
સાપ્રતિકતા; વર્તમાનતા. (૧૫) નિરર્થક.

પડિ. ત્રિ० (પટિન્) પટવાળું; વસ્ત્રવાળું.

પડિપક્ક. ન० (પ્રત્યેક) દરેક; પ્રત્યેક.

પડિસુઝા સ્ત્રી० (પ્રતિસુઝ) પ્રતિધ્વનિ, પ્રતિ
શબ્દ.

પડિકંટથ ત્રિ० (પ્રતિકંટક) પ્રતિતપર્ધી.

પડિકત્તાર. ત્રિ० (પ્રતિકર્તૃ) ઇલાજ કરનાર.

પડિકપિપ્પ. ત્રિ० (પ્રતિકલ્પિત) સજ્જ
કરેલ; તૈયાર કરેલ.

પડિકમ્મ. ન० (પ્રતિકર્મન્) સકલનાદિ ચ-
ણિત. (૨) વેદું-ચિકિત્સા.

પડિકય. ત્રિ० (પ્રતિકૃત) જેનો બદલો આ-
પવામાં આવેલ છે તે. (૨) ન૦ પ્રતિ-
કાર; બદલો.

પડિકિરિયા સ્ત્રી० (પ્રતિક્રિયા) પ્રતિકાર; બદલો.

પડિકુકુહ. પું० (પ્રતિકુહ) પ્રતિપક્ષી
કુકેડો.

પડિકુહ. } ત્રિ० (પ્રતિકુહ) સમાજનો
પડિકુહિલ્લા. } નિરસ્કાર પામેલ; નિષિદ્ધ;
નિંદ.

પડિકૂલ. ત્રિ० (પ્રતિકૂલ) ઉલટું; વિપરીત.
(૨) અનિષ્ટ.

પડિકોહ. પુ० (પ્રતિકોષ) કોથની આમે
કોપ કરવો.

પડિક. ન० (પ્રત્યેક) પ્રત્યેક; દરેક.

પડિકંત. ત્રિ० (પ્રતિકાન્ત) પ્રતિક્રમણ કરેલ;
પાપથી પાછો વળેલ.

પડિકમ. પુ० (પ્રતિકમ) શરીરની વિભૂષા
આદિ ક્રિયા.

પડિકમમ્મ. ન० (પ્રતિકમમ્મ) } પ્રતિક્રમણ
પડિકમમ્મ. સ્ત્રી० (પ્રતિકમમ્મ) } કરવું; પા-
પની આલોચના; દોષ નિવારણ. (૨)
નિવૃત્તિ; વ્યવર્તન. (૩) પ્રમાદને વશ
થવાથી શુભ યોગ મૂકી અશુભ યોગપર
ચડા પછી પાછા શુભ યોગ પર ચડવું તે.

પડિચિલ્લ. ત્રિ० (પરિચિલ્લ) વિસ્તારિત.

પડિગય. ત્રિ० (પ્રતિગત) પાછું ગયેલું.

પડિગાહગ. ત્રિ० (પ્રતિગ્રાહક) ગ્રહણ કરનાર.

પડિગાહ. ન० (પ્રતિગ્રહ) ઉપરથી પડતી
વસ્તુને ગ્રહણ કરનાર; સાધુના પાત્ર;
પાતરા. (૨) સિદ્ધ સેણિયા અને મધુસૂ-
સેણિયા પરિકર્મનો ૧૧ મો બેદ અને
પુદ્ધ સેણિયાદિ પાંચ પરિકર્મનો આઠમો
બેદ.

પડિગાહધારિ. ત્રિ० (પ્રતિગ્રહધારિ) પાતરા
રાખનાર.

પડિગાહિય. ત્રિ० (પ્રતિગ્રહીત) ગ્રહણ કરેલ.

પડિગ્રામ. પુ० (પ્રતિગ્રામ) વિનાશ (૨)
પ્રતિબંધ; નિરોધ. (૩) નિરાકરણ.

પડિચ્ચ. પુ० (પ્રતિચ્ચ) સામસામે બે ચંદ્ર
દેખાય તે, જે ઉત્પાત આદિનું કારણ છે.

પડિચરમ. પું० (પ્રતિચરમ) જનસંસ; ચર
પુરૂષ.

ପଢ଼ିବାର. ପୁଂ (ପ୍ରତିଚାର) ଗୋଟିଏଥୁ, ବ୍ୟବସ୍ଥା.
(୨) କଥା ବିଶେଷ; ଗ୍ରହ ଆଦିର ମାନିତ୍ବ
ପରିଚ୍ଛାନ୍. (୩) ରୋଗୀର ମେଦା ଆକ୍ରମଣ
ରାନ୍.

ପଢ଼ିବୋଧନା. କ୍ରିଂ (ପ୍ରତିବୋଧନ) ଉପଦେଶ,
ପ୍ରେରଣା.

ପଢ଼ିଚକ୍ର. ପୁଂ (ପ୍ରତିଚକ୍ର) ପୋତାନା ଗୁଣର
ଆଜ୍ଞା ଶକ୍ତି ସୁତରା ଅର୍ଥ ଅବଶ୍ୟ କରବାନେ
ଆତ୍ମାର୍ଥ ସାଧେ ରହେନାର ସାଧୁ, ଜ୍ଞାନ ଲେବାନେ
ଅଭିଧାତା.

ପଢ଼ିଚକ୍ର. ନଂ (ପ୍ରତିଚକ୍ର) ଧାର୍ମିକ ଗୁଣର
ରାଜ୍ୟ ସୁତରା ଅର୍ଥ କରବା ନେ.

ପଢ଼ିଚକ୍ର. ଟ୍ରିଂ (ପ୍ରତିଚକ୍ର) ଚକ୍ରରେ

ପଢ଼ିଚକ୍ର. } ନଂ (ପ୍ରତିଚକ୍ର) ଆତ୍ମ-
ପଢ଼ିଚକ୍ର. } ଦନ; ଶାନ୍ତି.

ପଢ଼ିକା. କ୍ରିଂ (ପ୍ରତିକା) ପ୍ରତିକା, ନିରୀକା.

ପଢ଼ିକା. ଟ୍ରିଂ (ପ୍ରତିକା) ଅର୍ଥ କରେ
(୨) ବିଶେଷ ସ୍ବରୂପର ଧର୍ମପ୍ରାପ୍ତି.

ପଢ଼ିକା. (ପ୍ରାତିକା) ଉପଦେଶ;
ଓତେଗର.

ପଢ଼ିଜାଗର. ନଂ (ପ୍ରତିଜାଗର) ଉପଦେଶ;
ଗମନା ରହେନା ନେ.

ପଢ଼ିଜାଗର. ନଂ (ପ୍ରତିଜାଗର) ମିଥ୍ୟାତା
ବ୍ୟାପାର କରବା ନେ.

ପଢ଼ିଜାଗର. କ୍ରିଂ (ପ୍ରତିକା) ଆତ୍ମ
ଆବଦ୍ଧି ନାବା-ହୋଇ.

ପଢ଼ିଜାଗର. ଟ୍ରିଂ (ପ୍ରତିକା) ସଦଶ,
ସରମ୍ଭ.

ପଢ଼ିଜାଗର. ଟ୍ରିଂ (ପ୍ରତିକା) ନିକଟେ,
ନିକଟେ ଗଲେ.

ପଢ଼ିଜାଗର. ଟ୍ରିଂ (ପ୍ରତିକା) ଉପଦେଶ;
ବାଦୀର ଉପ-ଧାରା ପ୍ରତି ଉପ-ଧାରା କରି
ପ୍ରତିବାଦୀ ଉପଦେଶ ଆପେ ନେ (୨) ସଦଶ;
ପ୍ରତି.

ପଢ଼ିଜାଗର. ଟ୍ରିଂ (ପ୍ରତିକା) ପାଞ୍ଚ ଛେଦ.

ପଢ଼ିଜାଗର. ଟ୍ରିଂ (ପ୍ରତିକା) ଦେଖିବା.

ପଢ଼ିଜାଗର. ଟ୍ରିଂ (ପ୍ରତିକା) ସାରି ରୀତି
ବିଧାନ ପାରେ. (୨) ନିକଟ.

ପଢ଼ିଜାଗର. ଟ୍ରିଂ (ପ୍ରତିକା) ଦୁର୍ଭାଗର ରାଜ୍ୟ-
ନାର; ଉପଦେଶ କରନାର ଶକ୍ତି. (୨) ନିକଟ.
(୩) ନଂ ପ୍ରତିକା ନିକଟ.

ପଢ଼ିଜାଗର. କ୍ରିଂ (ପ୍ରତିକା) ଆତ୍ମ-
ଧାରୀ-ବିରାଧି ଆତ୍ମ.

ପଢ଼ିଜାଗର. ଟ୍ରିଂ (ପ୍ରତିକା) ଉକ୍ତ; ଶକ୍ତି.

ପଢ଼ିଜାଗର. ଟ୍ରିଂ (ପ୍ରତିକା) ସ୍ବରାଜ୍ୟ ମିଳିତ
ଅର୍ଥ.

ପଢ଼ିଜାଗର. ପୁଂ (ପ୍ରତିକା) ଉପଦେଶ ନିକଟ
ନିକଟେ.

ପଢ଼ିଜାଗର. ଟ୍ରିଂ (ପ୍ରତିକା) ନିକଟ
କରନାର. (୨) ପ୍ରତିକା-ଧାରା କରନାର.

ପଢ଼ିଜାଗର. } ନଂ (ପ୍ରତିକା) ଉପଦେଶ
ପଢ଼ିଜାଗର. } ଆତ୍ମର ଆତ୍ମ ନିକଟେ.

(୨) ଆତ୍ମର ଆତ୍ମ.

ପଢ଼ିଜାଗର. ଟ୍ରିଂ (ପ୍ରତିକା) ସରମ୍ଭ;
ସମାନ

ପଢ଼ିଜାଗର. ଟ୍ରିଂ (ପ୍ରତିକା) ଆତ୍ମର
ନିକଟେ

ପଢ଼ିଜାଗର. ଟ୍ରିଂ (ପ୍ରତିକା) ପାଞ୍ଚ ଛେଦ,
ନିକଟେ ଅର୍ଥ.

ପଢ଼ିଜାଗର. ପୁଂ (ପ୍ରତିକା) ଆତ୍ମର ରାଜ୍ୟ.

ପଢ଼ିଜାଗର. ଟ୍ରିଂ (ପ୍ରତିକା) ପ୍ରତିକା;
ବିରାଧି.

ପଢ଼ିଜାଗର. ଟ୍ରିଂ (ପ୍ରତିକା) ପ୍ରତିକା କରେ.
(୨) ଆତ୍ମର କରେ.

ପଢ଼ିଜାଗର. କ୍ରିଂ (ପ୍ରତିକା) ଆତ୍ମର "ପ୍ରତିକା"
ରାଜ୍ୟ.

ପଢ଼ିଜାଗର. ପୁଂ (ପ୍ରତିକା) ଉପଦେଶ ଆତ୍ମର;
ରୀତି ଆତ୍ମ. (୨) ପ୍ରତିକା.

ପଢ଼ିଜାଗର. ଟ୍ରିଂ (ପ୍ରତିକା) ପ୍ରତିକା, ବିରାଧି.

ପଢ଼ିଜାଗର. କ୍ରିଂ (ପ୍ରତିକା) ପ୍ରତିକା;
ନିକଟେ.

ପଢ଼ିଜାଗର. ଟ୍ରିଂ (ପ୍ରତିକା) ଉକ୍ତ; ଶକ୍ତି.

પડિપદ. પુ. (પ્રતિપદ) અવળો માર્ગ;
ઉલટો રસ્તો. (૨) ન. અભિમુખ; સંમુખ.

પડિપદિશ્ર. ત્રિ. (પ્રતિપદિક) પંથે આસના
મુઆફરની રુદ્ધિએ જઈ ચારી કરનાર;
સામે આવનાર.

પડિપાદ. પુ. (પ્રતિપાદ) પાયા નીચે રાખ-
વાનો પડવાયો.

પડિપિહિય. ત્રિ. (પ્રતિપિહિય) ડ્રેસી કરેલ.

પડિપુચ્છણ્યા. } સ્ત્રી. (પ્રતિપુચ્છણ્યા) પૂછ્યું

પડિપુચ્છણા. } તે. (૨) ગુરૂની અનુસારી

એક કામ કરના વચ્ચે પોતાને માટે કે

બીજા સાધુઓને માટે કંઈ બીજું કામ

નીકળે તે વખતે પણ પુનઃ ગુરૂને પુછી

મર્મન લક્ષ્યે કરવું ન, સામાચારીના

ચોથા પ્રકાર (૩) ગુરૂદિઃ પાસેથી

બુધ્ધિસા મેળવવા પ્રશ્ન કરવો તે (૪)

ઉત્તર; પ્રશ્નનો જવાબ

પડિપુચ્છણિજ્ઞ ત્રિ. (પ્રતિપુચ્છણિજ્ઞ) વારંવાર

પૂછવા યોગ્ય.

પડિપુચ્છા. સ્ત્રી. (પ્રતિપુચ્છા) ખખર પુછવા

તે (૨) ગુરૂએ એકવાર મના કરી હોય

તે કાર્ય માટે ફરીથી ગુરૂને શિષ્યે પૂછવું

તે, દશ સામાચારીમાની સાતમી સા-

માચારી.

પડિપુણ. } ત્રિ. (પ્રતિપુણ) સમગ્ર, પુરું

પડિપુજ્ય. } પુરું

પડિપૂજિય. ત્રિ. (પ્રતિપૂજિય) પૂજ્યું.

અર્થેયુ.

પડિવંચ. પુ. (પ્રતિવંચ) પ્રતિબંધ; વિરોધ,

અટકાયત, રોકાણ. (૨) હડ; આગ્રહ.

(૩) વિલંબે કામ કરનાર. આગલુ, ધીમો

(૪) રોક; પ્રીતિ. (૫) આસક્તિ. (૬)

વેશન

પડિવદ્ધ. ત્રિ. (પ્રતિવદ્ધ) બાંધ્યું. (૨) પા

નાનું કરી ગંધ્યું. (૩) દદ. મજબૂત

(૪) સમીપમા રહેલું.

પડિવાહિર. ત્રિ. (પ્રતિવાહિર) અધિકારથી
બહાર; અનધિકારી; અયોગ્ય.

પડિબુજ્ઞણ્યા } સ્ત્રી. (પ્રતિબુજ્ઞણ્યા) બોધ;

પડિબુજ્ઞણા. } સમજ. (૨) જાગૃતિ.

પડિબુદ્ધ. ત્રિ. (પ્રતિબુદ્ધ) જાગૃત થયેલ;

ઉદ્યમાંથી ઉદ્દેશ. (૨) ન. પ્રતિબોધ.

(૩) પુ. એક રાગનું નામ.

પડિબુદ્ધિ. પુ. (પ્રતિબુદ્ધિ) પ્રતિબુદ્ધિ નામે

અયાધ્યાનો પ્રાચીન રાગન.

પડિબૂહણ્યા સ્ત્રી. (પ્રતિબૂહણ્યા) ઉપચય;

પુષ્ટિ

પડિબાંહ પુ. (પ્રતિબાંહ) જાગૃત ન.

પડિબોહિય. ત્રિ. (પ્રતિબોહિય) જાગૃત કરેલ.

જાગૃત

પડિબોહિયા. સ્ત્રી. (પ્રતિબોહિયા) જાગૃતારી.

દારી

પડિમંડ પુ. (પ્રતિમંડ) વેચવાનું કિર-

યાગ-માલ.

પડિમમ. ત્રિ. (પ્રતિમમ) દારી ગયેલ;

ચાડી ગયલ.

પડિમમણા. સ્ત્રી. (પ્રતિમમણ) સામે જવાબ

દેવો તે

પડિમમિત્તાર ત્રિ. (પ્રતિમમિત્તાર) રુદ્ધિએ

બોધનાર.

પડિમા. પુ. (પ્રતિમા) અંશ, ભાગ.

પડિમોદ. ત્રિ. (પ્રતિમોદ) પરિભ્રમ

કરનાર

પડિમદ્વાર પુ. (પ્રતિમાસ્થાયિન) પડિમા-

બારમી ભિક્ષુની પડિમા અંગીકાર કરી

રહેનાર (સાધુ).

પાડમદ્વાર પુ. (પ્રતિમાસ્થાયિક) પડિમા-

ધારી સાધુ.

પડિમા. સ્ત્રી. (પ્રતિમા) અભિગ્રહ વિશેષ,

શ્રાવણની અગીયાર અને સાધુની બાર

પડિમા વગેરે. (૨) કોટો; મર્તિ; આકાર.

(૩) કાઉસંગ.

પડિમાળ. ન૦ (પ્રતિમાન) પ્રતિમાન; પૈસા વગેરેથી વસ્તુની કિંમત કરવી તે. (૨) જેનાથી સુવર્ણ વગેરેનો તોલ થાય છે તે રતિ, માસા ઇત્યાદિ માપ.

પડિમુંઝા. સ્ત્રી૦ (પ્રતિમુંઝા) નિષેધ; નિવારણ.

પડિમોચન. ત્રિ૦ (પ્રતિમોચક) મુક્ત કરનાર; છોડાવનાર.

પડિય. ત્રિ૦ (પતિત) પડેલું

પડિયરગ. પુ૦ (પ્રતિચક) મેવા કરનાર; ત્રેયાવચ્ચ કરનાર.

પડિયરણ. ન૦ (પ્રતિચરણ) } નિરૂપણ
પડિયરણા. સ્ત્રી૦ (પ્રતિચરણા) } કરવું; આ-

લોચના કરવી તે. (૨) સેવા, શુશ્રૂષા.
(૩) પ્રતિક્રમણ. (૪) સન્ધ્યાર્થમાં પ્રવૃત્તિ.

પડિયા. સ્ત્રી૦ (પ્રતિજ્ઞા) ટેક; ધારણા; પ્રતિજ્ઞા

પડિયા. સ્ત્રી૦ (પટિકા) જાળને ઢાંકવાનું વસ્ત્ર

પડિયાદિક્ષિય. ત્રિ૦ (પ્રત્યાક્ષ્યાત) પચ્ચ-ખાણ કરેલ; ત્યાગ કરેલ.

પડિયાક્ષિત. ત્રિ૦ (પ્રત્યાક્ષિત) નિષેધ કરવું.

પડિયાગમ. ત્રિ૦ (પ્રત્યાગમ) પાછા આવેલ.

પડિયાગમ. } ન૦ (પટનાનક) ઘેડાના

પડિયાગિય. } પટાણની નીચેનું વસ્ત્ર; પડછી. (૨) થિગડું.

પડિયાર. પુ૦ (પ્રતિકાર) પૂર્વકર્મનો અપ્લો. (૨) ઉપાય. (૩) શોધ.

પડિયાર. પુ૦ (પ્રતિચાર) અંગચેષ્ટા (૨) પ્રતિકાર; સેવા.

પડિયારગ. પુ૦ (પ્રતિચારક) સેવકવર્ગ.

પડિયારિયા. સ્ત્રી૦ (પ્રતિચારિકા) દાસી.

પડિરહ. પુ૦ (પ્રતિરથ) રથની સ્થામો રથ.

પડિરુવ. ત્રિ૦ (પ્રતિરુમ) સુન્દર દેખાવવાળું; જેનારને ક્ષણે ક્ષણે નવું લાગે તેવું. (૨) પ્રતિબિમ્બ પડે તેવી સ્વચ્છ વસ્તુ. (૩)

મળતો આકાર (૪) ઉત્તર તરફના જૂતદેવનાના ખીજા ઇન્દ્રનું નામ. (૫) માતા અને પિતા બન્નેના કુળને લાયક. (૬) શ્રેષ્ઠ પદ્ધતિ; જુના વખતથી આસતી આવતી રીત. (૭) નમુનો.

પડિરુલગ. } ન૦ (પ્રતિરુલક) પ્રતિબિમ્બ.

પડિરુલય. } (૨) ત્રિ૦ નમુનો; તેના જેવું.

પડિરુવા. સ્ત્રી૦ (પ્રતિરુવા) ચાણુ અવસ-પિણીના ચોથા કુલકરની સ્ત્રી.

પડિલંમ. પુ૦ (પ્રતિલમ્મ) પ્રાપ્તિ; આદારા-દિકનો લાભ.

પડિલસ. ત્રિ૦ (પ્રતિલસ) મળાવેલ; પ્રાપ્ત કરેલ

પડિલામિય. ત્રિ૦ (પ્રતિલામિન) આદાર પાળી બેઠારાવેલ; સાધુમુનિને નિર્દોષ આદારાદિ આપેલ.

પડિલેહણ. ન૦ (પ્રતિલેહન) } નિરીક્ષણ.

પડિલેહણા. સ્ત્રી૦ (પ્રતિલેહના) } તપાસ.

પડિલેહણિયા. સ્ત્રી૦ (પ્રતિલેહણિકા) જુઓ " પડિલેહણ " શબ્દ.

પડિલેહય. ત્રિ૦ (પ્રતિલેહક) નિરીક્ષક. જેનાર.

પડિલેહા. સ્ત્રી૦ (પ્રતિલેહા) જુઓ પડિ-લેહણ ' શબ્દ.

પડિલેહિય. ત્રિ૦ (પ્રતિલેહિત) પડિલેહણ કરેલ

પડિલોમ. ત્રિ૦ (પ્રતિલોમ) વિરુદ્ધ. પ્રતિ-કૂળ; ઉશ્કડું.

પડિલંસ. પુ૦ (પ્રતિલંસ) નાના વાસ.

પડિલંસગ. પુ૦ (પ્રતિલંસક) પાંજરાની વચ્ચે ફરતી ગોઠવેલી વાંસની કાંખડી.

(૨) ઉભા વાંસ ઉપર આડા ગોઠવેલ વાંસ.

પડિલવલ. પુ૦ (પ્રતિવલ) સ્થામોપક્ષ; પ્રતિ-પક્ષ; વિરોધીપક્ષ

પડિવજિય. ત્રિ૦ (પ્રતિવજિ) પ્રદણ કરેલ. સ્તીકારેલ.

પટિચ્છેદિય. ત્રિ० (પ્રતિપતિત) ચાલી ગયેલ.

પટિચ્છેદણ. ત્રિ० (પ્રતિપન્ન) પ્રાપ્ત થયેલું.

(૨) આશ્રિત. (૩) સ્વીકૃત.

પટિચ્છેદિ. સ્ત્રી० (પ્રતિપતિ) પ્રશ્નામ-૧૬ના આદિ વિનયવિધિ; સેવાભક્તિ. (૨) અંગીકાર; સ્વીકાર. (૩) દ્રવ્યાદિક પદાર્થ પરત્વે મતાન્તર. (૪) અભુજ્યવર્થી થતી પ્રતીતિ-નિશ્ચય. (૫) કરણી; કૃત્ય. (૬) પ્રકાર; ભેદ. (૭) જીવાદિકાર; પ્રકરણ. (૮) ઉપપતિ; યુક્તિપટના. (૯) પ્રાપ્તિ; લાભ. (૧૦) અભિગ્રહ વિશેષ. (૧૧) પરિપાટી; ક્રમ.

પટિચ્છેદિય. પુ० (પ્રતિપત્તિ) સમ્યક્વર્થી પડીને વળી ખીજવાર સમ્યક્ત્વ પામનાર જીવ

પટિચ્છેદિસમાસ. પુ० ન० (પ્રતિપત્તિમાસ) શ્રુતજ્ઞાનનો એક પ્રકાર; મતિ આદિ એ ચાર દારથી થતું જીવાદિ પદાર્થનું જ્ઞાન

પટિચ્છેદ. ત્રિ० (પ્રતિપન્ન) સ્વીકારેલ; અંગીકાર કરેલ. (૨) પ્રાપ્ત થયેલ; પામેલ.

પટિચ્છેદા સ્ત્રી० (પ્રતિપદ) પડવો, એકમ.

પટિચ્છેદ. પુ० (પ્રતિપદ) આડો રસ્તો; ઉદ્વેગો માર્ગ.

પટિવા. સ્ત્રી० (પ્રતિપદ) પડવો, એકમ.

પટિવાઅ. પુ० (પ્રતિગત) અવધિ જાનનો ઘટારો થાય તે.

પટિવાદ. ત્રિ० (પ્રતિપાતિ) પડવાના સ્વભાવવાળું; આવીને જતું રહે તેવું. (૨) પુ० ન० અવધિજ્ઞાનનો એક ભેદ.

પટિવાય. પુ० (પ્રતિગત) નાશ; ધ્વસ.

પટિવાય. પુ० (પ્રતિપાદ) પડવાયો; પશ્ચમ આદિના પાયા નીચે રાખવાનો લાકડાનો કકડો.

પટિવાસુદેવ. પુ० (પ્રતિવાસુદેવ) જે ત્રણ અમ્બું, શેઠજી કરતાં વાસુદેવને હાથે મરે

ને તેનું ચળથ વાસુદેવ કરે તે પ્રતિ વાસુદેવ.

પટિચ્છેદા. સ્ત્રી० (પ્રતિચ્છેદ) વિદ્યાની સ્થાને વિદ્યા; મારણ, મોહન, વગેરેની સ્થાને તેવી વિદ્યા ચલાવવી તે.

પટિચ્છેદય. પુ० (પ્રતિચ્છેદ) વિસ્તાર.

પાંડવિરહ. સ્ત્રી० (પ્રતિચ્છેદ) નિવૃત્તિ.

પટિચ્છેદય. ત્રિ० (પ્રતિચ્છેદ) સાવચ્છ યોગથી નિવૃત્ત થયેલ.

પટિચ્છેદિય. ત્રિ० (પ્રતિચ્છેદિય) વિદ્યય કરેલ; વિસર્જન કરેલ.

પટિચ્છેદેસ. ત્રિ० (પ્રતિચ્છેદેશ) વિશેષ; અધિક.

પટિચ્છેદયા સ્ત્રી० (પ્રત્યુક્તતા) પ્રત્યુત્તર.

પટિચ્છેદ. ન० (પ્રતિચ્છેદ) રાત્રીની સ્થાને લશ્કર ગોઠવવાની કળા.

પટિચ્છેદ. ત્રિ० (પ્રતિચ્છેદ) જ્ઞાત થએલ; વિશ્રાન્ત.

પટિચ્છેદીય. ત્રિ० (પ્રતિચ્છેદીય) ઇન્દ્રિયોને નિયમમા રાખી એકાન્તમાં રહેલું; ઇન્દ્રિયાદિકનો નિગ્રહ કરનાર.

પટિચ્છેદીય. સ્ત્રી० (પ્રતિચ્છેદીય) પ્રતિ સંકીર્ણ તપ; ઇન્દ્રિયના વિષયો અને કથાઓનો લય કરવો તે.

પટિચ્છેદસાહચર્ય. સ્ત્રી० (પ્રતિચ્છેદસાહચર્ય) પછવાડે આવતું; ઉલ્લેખીને ન જતું તે.

પટિચ્છેદિય. ત્રિ० (પ્રતિચ્છેદિય) ખરી પડેલું.

પટિચ્છેદ. પુ० (પ્રતિચ્છેદ) પ્રતિપક્ષી; દુસ્મન.

પટિચ્છેદા. ન० (પ્રતિચ્છેદ) પરિશાટન નામનું કરણ; ઔદારિક શરીરને છોડતાં છેલ્લા સમયમાં સર્વથા તે પુદ્ગળોનો ત્યાગ કરવો તે.

પટિચ્છેદા. સ્ત્રી० (પ્રતિચ્છેદા) ખીજના મનની નિન્દા કરવી તે.

પટિચ્છેદા. સ્ત્રી० (પ્રતિચ્છેદા) સકેતી બેલું; પાછું ખેંચી લેવું. (૨) વિનાશ.

પડિસિદ્ધ. ત્રિ० (પ્રતિષિદ્ધ) નિષેધ કરેલું;
નિવારિત.

પડિસિધિમાય. પું० (પ્રતિસ્વપ્રક) એક સ્વ-
ખનું વિરોધી બીજું સ્વખ; સ્વખાનું
પ્રતિકૂળ સ્વખું.

પડિસીસક. } ન० (પ્રતિસીર્ષક) ઘરનું
પડિસીસય. } પ્રતિરૂપ ઇશ્વર.

પડિસુદ. પું० (પ્રતિશ્રુત) જંબૂદ્વીપના એક-
વતક્ષેત્રમાં આગામિ ઉત્સર્પિણીમાં થનાર
૯ મા કુલકર.

પડિસુણ્ણ. ન० (પ્રતિશ્રવણ) નિમંત્રણનો
સ્વીકાર.

પડિસુણિત્તાર. ત્રિ० (પ્રતિશ્રોતૃ) સાંભળનાર

પડિસુણ્ણ. ત્રિ० (પ્રતિશ્રવ્ય) ખાતી;
શ્વ-ય.

પડિસુતિ. પું० (પ્રતિશ્રુતિ) જુઓ “ પડિ-
સુત ” શબ્દ.

પડિસુય પું० ન० (પ્રતિશ્રુત) પ્રતિધ્વનિ;
પડિહો. (૨) ત્રિ० સાંભળેલું. (૩) ન०
અંગીકાર; સ્વીકાર.

પડિસુયા. સ્ત્રી० (પ્રતિશ્રુતા) પ્રવળ્યા વિશેષ;
એક પ્રકારની દીક્ષા.

પડિસુયા. સ્ત્રી० (પ્રતિશ્રુત) પ્રતિશબ્દ; પ્રતિ
ધ્વનિ.

પડિસૂર. પું० (પ્રતિસૂર્ય) સૂર્યની સામે બીજો
સૂર્ય દેખાય તે; સૂર્ય પ્રતિનિધિ. (૨)
ઇન્દ્ર ધનુષ.

પડિસેગ. પું० (પ્રતિષેગ) નાકની અંદરનું
આવરણ. (૨) નખની નીચેનો ભાગ.

પડિસેજ્ઞા. સ્ત્રી० (પ્રતિસેજ્ઞા) ઉત્તર શય્યા.

પડિસેય. પું० (પ્રતિષેક) નખની નીચેનો
ભાગ.

પડિસેવણ. ન० (પ્રતિષેવણ) નિષિદ્ધ વસ્તુનું
સેવન કરવું તે.

પડિસેવણા સ્ત્રી० (પ્રતિષેવણા) દોષનું સેવન;
સંયમમાં દોષ લગાડવા તે.

પડિસેવણાકુસીલ. પું० (પ્રતિષેવણાકુસીલ)
દોષ લગાડવાથી થયેલ કુશીલ; નિયંત્રણનો
એક પ્રકાર.

પડિસેવય. પું० (પ્રતિષેવક) સંયમનો વિરા-
ધક; દોષનું સેવન કરનાર. (૨) પ્રતિકૂળ
સેવા કરનાર.

પડિસેવા. સ્ત્રી० (પ્રતિષેવા) આધાકર્મી આ-
હારાદિનું સેવન કરવાથી દોષ લાગે તે;
સંયમની વિરાધના.

પડિસેવિ. ત્રિ० (પ્રતિષેવિન્) દોષનો સેવનાર.

પડિસેવિય. ત્રિ० (પ્રતિષેવિત) શાસ્ત્ર નિષિદ્ધ
વસ્તુનું સેવન કરેલ.

પડિસેવેત્તાર. ત્રિ० (પ્રતિષેવિતૃ) પ્રતિષેધવાળી
વસ્તુની સેવા કરનાર.

પડિસેહ. પું० (પ્રતિષેધ) નિષેધ; મનાઈ.

પડિસેહમ્. ત્રિ० (પ્રતિષેધક) પ્રતિષેધ કર-
નાર; રોકનાર.

પડિસેહણ. ન० (પ્રતિષેધન) નિષેધ; નિવારણ

પડિસેહિય. ત્રિ० (પ્રતિષેધિત) પ્રતિષેધ કરેલ,
મનાઈ કરેલ.

પડિસોય. ન० (પ્રતિશ્રોતૃ) કાનની સન્મુખ

પડિસોય. પું० (પ્રતિશ્રોતસ્) સ્થાપુ પૂર.
પ્રવાહની સ્થાપે.

પડિસ્સય. પું० (પ્રતિશ્રય) ઉપાશ્રય.

પડિસ્સુમ્. ત્રિ० (પ્રતિશ્રુત) સ્વીકારેલું,
કબૂલ કરેલું.

પડિસ્સુયા. સ્ત્રી० (પ્રતિશ્રુતા) જુઓ “ પડિ-
સુયા ” શબ્દ.

પડિહુ. મ્ (પ્રતિહત્ય) અર્પણ કરીને.

પડિહણ્ણ. ન० } (પ્રતિહન) અટકાવવું
પડિહણ્ણા. સ્ત્રી० } તે; નિષેધ.

પડિહત્ય. ત્રિ० (પ્રતિહસ્ત) પરિપૂર્ણ; ભરેલું,
ધણું.

પડિહ્ય. ત્રિ० (પ્રતિહત) પાછા હાલેલ,
સ્ખલના પમાડેલ.

પડિહાસ. ન० (પ્રતિહાસ) પ્રતિભા; શુદ્ધિ વિશેષ.

पडिहाय. न० (प्रणिधान) चित्तनी ओकाग्रता.
पडिहायवन्त. त्रि० (प्रतिभाक्ता) अतिभा-
उत्पातकी आदि शुद्धिवाणो.

पडिहायवन्त. त्रि० (प्रणिधानवत्) ओकाग्र-
चित्तवाणुं.

पडिहाय. पु० (प्रतिघात) अतिघात, अति-
अन्धः अटकायत.

पडिहार. पुं० (प्रतिहार) द्वापराक्ष.

पडिहागिया. स्त्री० (प्रतिहारिका) दासी.

पडीया. पु० स्त्री० (प्रतीचीन) पश्चिम प्रदेशः
पश्चिम दिशा. (२) त्रि० पश्चिम दिशाथी
संयुध राप्पनार.

पडीयावाय. पु० (प्रतीचीनगत) पश्चिमनो
वायु.

पडीया. स्त्री० (प्रतीची) पश्चिम दिशा.

पडु. त्रि० (पडु) दुशीयार; यगुर, आलाक.

पडुक्कवेष्ट. पु० (प्रत्युक्तेष) ढाङ्क, कांसा
पगेरे गायन डिपयागी वाद्यनो शब्द. (२)
नायनारीना पगनो ढमका.

पडुक्क. त्रि० (प्रतीत्य) आश्रय परत्वे. (२)
अपेक्षा परत्वे. (३) अधिकार परत्वे.

पडुक्कसत्त्वा. स्त्री० (प्रतीत्यसत्त्वा) सत्य
वचननो ओक ओड; अपेक्षा कृत सत्य
वचन.

पडुप्पयया. } त्रि० (प्रत्युत्पन्न) विद्यमान;
पडुप्पयन. } वर्तमान काणानु. (२) उत्पन्न थ-
येड; ज्ञान. (३) गुणाकार करेड. (४) भा-
म करेड; मेणवेड. (५) पु० वर्तमानकाण.

पडुप्पवाहय. त्रि० (प्रत्युपवाहित) वाञ्छित
पगाडेल.

पडोघार. पुं० (प्रत्युपचार) अतिक्रूण डिपचार.

पडोक्कड्ड. त्रि० (प्रत्यवच्छन्न) ढकाओडु.

पडोयार. पुं० (प्रत्यवतार) समवनार; स-
भावेश करेडो; लायु पाडुं. (२) आवि-
र्भाव. (३) भावनां डिपडरथ. (४) स्वरूप.
(५) धनोदधि विगेरेनु वल्लय.

पडोयार पुं० (पदावतार) कोष्ठ वस्तुना
पदमां चित्तारने दीधे करेड अवतारथु.

पडोयार. पुं० () परिडर.

पडोयार. पुं० (प्रत्युपचार) अतिक्रूण डिपचार-
डिपाय.

पडोला. पुं० (पटोल) परवरनो मुन्नेओ.

पडोला. स्त्री० (पटोला) परवरनी वेड.

पडुक्कडी स्त्री० () ओस.

पडिया. स्त्री० () नानी ओंस; पाडी.
(२) नानी गाय; वाळरडी.

पडग. त्रि० (पाठक) ज्ञानार; शीपनार.

पडगा. न० (पज) पाड; अन्ध्यास.

पडगा. न० (पज) पडन करवु; ज्ञानु.

पडम. त्रि० (प्रथम) पडेडु; प्रथमनुं. (२)
प्रधान; मुख्य.

पडमकरणा. न० (प्रथमकरण) त्रयुकरथु पैकी
यथाप्रवृत्तिनामनुं प्रथम करथु.

पडमकसाय. पु० (प्रथमकषाय) प्रथम कषाय;
अननानुपयधी कषाय.

पडमसरय. पुं० (प्रथमसरय) भागशर भडिनो.

पडमा. स्त्री० (प्रथमा) पडेडी तथि; पडेडो.
(२) पडेडी विवडित.

पडमालिया. स्त्री० (प्रथमालिका) प्रथम
भोगन.

पडमिडु. त्रि० (प्राथमिक) पडेडानु; आद्य.

पडिम. त्रि० (पडित) ज्ञानुडु.

पण. न० (पण) ओ नामनुं नवरभा देवलोडनु
ओक विमान.

पण. त्रि० (पणन्) पांथ; संख्यावायक शब्द.

पणयणी. स्त्री० (प्रणयिनी) प्रेमाक्ष स्त्री;
वल्लला.

पणय. त्रि० (पणक) पांथ.

पणय. पुं० (पणक) पुगी; बीडपुड; अरी.
(२) दीलोकादर-कीयड.

पणयमदिया. } स्त्री० (पणकृत्तिका) नदी
पणयमसिया. } आदिमां पाथीनुं पूर

ઉતરી ગયા પછી નીચે ચીકણી માટી પડી રહે તે.

પચ્ચિય. ત્રિ० (પ્રતીત) નૃત્ય કરેલ.

પચ્છટ્ટ. ત્રિ० (પ્રચ્છટ્ટ) નાશ પામેલું.

પચ્છસંધિ. પુ० (પ્રચ્છસન્ધિ) જેનાં પાંદડાંની વચ્ચે સાંધાની દાંડી દેખાતી નથી એવી એક જાતની વનસ્પતિ.

પચ્છતાલીસા. સ્ત્રી० (પચ્ચત્તારિશત) પિસતાલીસ; ૪૫.

પચ્છતીસા. સ્ત્રી० (પચ્ચત્તિશત) પાંત્રીશ; ૩૫.

પચ્છત્તિ. સ્ત્રી० (પ્રક્ષતિ) ધર્મેનાથજીની શાસન દેવીનું નામ.

પચ્છદ્વ. ત્રિ० (પ્રચ્છદ્વ) પરિગત.

પચ્છનિદ્રા. સ્ત્રી० (પચ્ચનિદ્રા) નિદ્રા, નિદ્રાનિદ્રા, પ્રયલા, પ્રયલા પ્રયલા અને થિણ્ણિ નિદ્રા એ પાંચ નિદ્રા.

પચ્છપચિયાચ. પુ० (પચ્ચપ્રાણિક) કુતુહલ પ્રિય વ્યન્તર દેવની એક જાત.

પચ્છપક્ષ. સ્ત્રી० ન० (પચ્ચપ્પાશત) પંચાવન; ૫૫.

પચ્છપચિય. પું० (પચ્ચપ્રાણિક) વાણવ્યતર દેવતાની ૧૬ જાતમાની દશમી જાત.

પચ્છમિય. ત્રિ० (પ્રચ્છત) નમેલું, નીચે વળી ગયેલું.

પચ્છાય. પું० (પચ્ચ) લીલ પુલ, પુગ. (૨) શેવાળ. (૩) ચીકણો કાદવ.

પચ્છાય. ત્રિ० (પ્રચ્છત) અતિનત્ર, વિનીત. (૨) પ્રાપ્ત.

પચ્છાય. પું० (પ્રચ્ચ) સ્નેહ; પ્રેમ.

પચ્છાયજાલિ. પું० (પ્રચ્ચાજાલિ) પ્રણય-પ્રેમપૂર્વક અંજલિ-હાથ જોડવા તે.

પચ્છાયલિજિય. ન० (પ્રચ્ચલેયિત) પ્રણય-સ્નેહ છતાં ખેદ રોષ દર્શાવવો તે.

પચ્છયાલ. } સ્ત્રી० ન० (પચ્ચત્તારિશત)

પચ્છયાલીસ. } પિસતાલીસ; ૪૫ ની સંખ્યા.

પચ્છયસ્સ. ત્રિ० (પચ્ચદશ) પંદર.

પચ્છયસિચ્છા. સ્ત્રી० (પચ્ચદશી) પૂનમ.

પચ્છવ. પું० (પચ્ચ) ભાણ લોકોનું વાજાન, ઢાલ.

પચ્છવચ્ચા. સ્ત્રી० ન० (પચ્ચવચ્ચાશત) પંચાવન, ૫૫.

પચ્છવચિયાય. પું० (પચ્ચપ્રાણિક) જુઓ “પણ-પણિય” શબ્દ.

પચ્છવજ્ર. ત્રિ० (પચ્ચવર્જ) પચરંગી; પાચ રંગવાળું.

પચ્છવીસા. સ્ત્રી० (પચ્ચત્તિશતિ) પચ્ચીશ; ૨૫

પચ્છસ. પું० (પચ્ચ) ફણસનું વૃક્ષ-ઝાડ.

પચ્છસદ્ધિ. સ્ત્રી० (પચ્ચષ્ટિ) પાંસઠ; ૬૫.

પચ્છસીદ્ધ. સ્ત્રી० (પચ્ચાશીતિ) પંચાશી.

પચ્છામ. પુ० (પ્રચ્છામ) અણ્યમ; નમસ્કાર.

પચ્છામય. ત્રિ० (પ્રચ્છામક) દુર્ગતિ તરફ નમાડનાર શબ્દાદિ પાંચ વિષય.

પચ્છાયક. } ત્રિ० (પ્રચ્છાયક) નાયક; દોરનાર

પચ્છાયન. } પચ્છાલિચ્છા. સ્ત્રી० (પ્રચ્છાલિકા) પરપરા.

પચ્છાલી. પુ० (પ્રચ્છાલી) શરીર જેવડી ઉચ્ચ લાકડી.

પચ્છાસિચ્છ. ત્રિ० (પ્રચ્છાશિત) નાશ કરેલું.

પચ્છિદ્વિચ્છ. પુ० (પચ્ચેન્દ્રિય) પાંચ ઇન્દ્રિયવાળા જીવ.

પચ્છિજ્ઞા. ન० (પ્રચ્છયન) (વધ્ય ભૂમિ તરફ) લઇ જતું તે.

પચ્છિધિ. પુ० સ્ત્રી० (પ્રચ્છિધિ) માયા, છળ.

પચ્છિય. ત્રિ० (પ્રચ્છીત) સરસ; રસદાર. (૨) મનોહર.

પચ્છિય. ન० (પચ્ચ) વ્યાપાર; સોદા; કપ વિક્રય. (૨) વ્યાપારની વસ્તુ; કરિયાણું.

પચ્છિયગિહ. ન० (પચ્ચગૃહ) કરિયાણાનું ઘર; દુકાન.

પચ્છિયમંજુ. ન० (પચ્ચમંજુ) લી તેલ વિગેરે માલ.

પ્રણિયમૂર્તિ. સ્ત્રી૦ (પ્રણીતમૂર્તિ) મનોરૂઝ મૂર્તિ.

પ્રણિયમૂર્તિ. સ્ત્રી૦ (પ્રણીતમૂર્તિ) એ નામનો
એક અનાર્થ દેશ, જ્યાં મહાવીર પ્રભુ
એક ચોમાસું રજા હતા. (૨) વિકેય
વસ્તુ રાખવાનું સ્થાન.

પ્રણિયસાલા. સ્ત્રી૦ (પચ્ચાસાલા) કરીયાણાનું
હાટ-દુકાન.

પ્રણિવદ્ય. ત્રિ૦ (પ્રણિવતિત) નમેલું.

પ્રણિવાય. પું૦ (પ્રણિવાત) દંડવત્રાણમ.

પ્રણિહાણ. ન૦ (પ્રણિધાન) મન વગેરે ચો-
ગાની એકાગ્રતા; અવધાન. (૨) પ્રયોગ;
વ્યાપાર. (૩) અભિલાષા; કામના.

પ્રણિહિ. પું૦ સ્ત્રી૦ (પ્રણિધિ) મનની વિશિષ્ટ
એકાગ્રતા. (૨) માયા; કપટ. (૩) પું૦
જાસસ; દૂત.

પ્રણિદિશ્વ. ત્રિ૦ (પ્રણિધિક) વેષ અદલાવી
કપટ-માયા કરનાર.

પ્રણિદિય. ત્રિ૦ (પ્રણિદિત) અસન્માર્ગથી
હડીને સન્માર્ગમાં વ્યવસ્થિત થયેલ.

પ્રણીત. ત્રિ૦ (પ્રણીત) કહેલું, રચેલું.

પ્રણીય. ત્રિ૦ (પ્રણીત) પ્રકરેલું; પ્રકાશેલું;
રચેલું. (૨) રસભર; જેમાં ઘી વિગેરેના
બિન્દુ ટપકે તેવું રસદાર. (૩) પ્રકરે કરી
દોરવાયેલ. (૪) મનોરૂઝ; સુન્દર. (૫)
સમ્યગ્ આચરિત.

પ્રણીયરસ. ત્રિ૦ (પ્રણીયરસ) સરસ આહાર.

પ્રણુજ. ત્રિ૦ (પ્રણુજ) પ્રેરણા કરેલ; પ્રેરાયેલ.

પ્રણુવીસ. સ્ત્રી૦ (પ્રણુવિશ) પચીસ; ૨૫.

પ્રણોલી. સ્ત્રી૦ (પ્રણોલી) તાજાણી લાકડી.

પ્રણોલ્લુપ. ન૦ (પ્રણોલન) પ્રેરણા.

પ્રણોલ્લય. ત્રિ૦ (પ્રણોલક) પ્રેરક.

પ્રણોલ્હિ. ત્રિ૦ (પ્રણોલિન્) પ્રેરણા કરનાર.
(૨) પું૦ બળદ વગેરેને હાંકવાની લાકડી.

પ્રણોલ્હિય. ત્રિ૦ (પ્રણોલિત) પ્રેરણા કરેલ.

પ્રણ. પું૦ (પ્રણ) ઝાઝો; શુદ્ધિમાન. (૨)
ત્રિ૦ પ્રાણસંબંધી.

પ્રણ. ન૦ (પ્રણ) વાણિજ્ય. (૨) કથવિક્રયની
વસ્તુ.

પ્રણ. ત્રિ૦ (પ્રણ) પાંચ.

પ્રણામ. પું૦ (પ્રણમ) સર્પ; નાગ.

પ્રણાદિ. સ્ત્રી૦ (પ્રણદિ) પાંસઠ; ૬૫.

પ્રણાત્ત. ત્રિ૦ (પ્રણમ) કહેલું; પડપેલું.

પ્રણાત્તિ. સ્ત્રી૦ (પ્રણતિ) નિરૂપણ; પડપણા;
ઉપદેશ. (૨) પાંચમું અગસત્ર; ભગવતી
સત્ર. (૩) જ્યુદ્ધીપ પત્તિ વગેરે સત્રો.

પ્રણાત્તિકલેવણી. સ્ત્રી૦ (પ્રણાત્તિકલેવણી)
પ્રણતિ-સંદિગ્ધ માણસને મધુર વચ્ચે
કરી બોધ આપવારૂપ ત્યાકર્ષક કથા. (૨)
જ્યુદ્ધીપપત્તિ વગેરે પત્તિસત્રનું
કથારૂપે વાંચન.

પ્રણારસ. ત્રિ૦ (પ્રણારસ) પન્દર; ૧૫.

પ્રણારસી. સ્ત્રી૦ (પ્રણારસી) પૂનમ.

પ્રણાવગ. ત્રિ૦ (પ્રણાવક) જણાવનાર; શુર.
(૨) પ્રકરક; પ્રતિપાદક.

પ્રણાવણ. ન૦ (પ્રણાવન) પ્રતિપાદન કરવું.
(૨) શાસ્ત્ર. સિદ્ધાન્ત.

પ્રણાવણા. સ્ત્રી૦ (પ્રણાવના) પ્રકરણા; નિ-
રૂપણ. (૨) ૧૨ ઉપાંગ પૈકી ચોથું
ઉપાંગસૂત્ર; ૨૯ ઉત્કાલિકસૂત્રમાંનું ૮ મું.
(૩) વિનંતિ; અરજ.

પ્રણાવણાપદ. ન૦ (પ્રણાવણાપદ) પ્રણાવના
સૂત્રનું પદ-પ્રકરણ.

પ્રણાવણિજ્ઞ. ત્રિ૦ (પ્રણાવણીય) જણાવવા
ચોગ્ય.

પ્રણાવણી. સ્ત્રી૦ (પ્રણાવણી) વિનયવાનું શિબ્યને
ઉપદેશ દેવામાં વપરાતી ભાષા; અર્થ
બોધક ભાષા.

પ્રણાવિય. ત્રિ૦ (પ્રણાવિત) સામાન્યથી
કહેલું; પ્રતિપાદન કરેલું.

પ્રણાવીસ. સ્ત્રી૦ (પ્રણવિશ) પચીસ; ૨૫.

પ્રણાવેસાર. ત્રિ૦ (પ્રણાવણિય) પ્રકરણ કર-
નાર; પ્રતિપાદન કરનાર.

પર્યા. સ્ત્રી० (પ્રજ્ઞા) બુદ્ધિ. (૨) ત્રિકાલિક
જ્ઞાન; સમજણ.

પર્યા. સ્ત્રી० (પચાશત) પચાસ.

પર્યાયા. ન० (પ્રજ્ઞાન) સદસદ વિવેક.
(૨) સમ્યગ્જ્ઞાન. (૩) આગમ.

પર્યાપરિસ્તહ. પું० (પ્રજ્ઞાપરિવહ) બુદ્ધિનો
ગર્વ ન કરવો. (૨) બુદ્ધિની મદતાનો
ખેદ ન કરવો. (૩) પ્રજ્ઞા-બુદ્ધિની મન્દ-
તાનો પરિપહ.

પર્યાસ. સ્ત્રી० (પચાશત) પચાસ; ૫૦.

પર્યહ. પું० (પ્રશ્ન) પ્રશ્ન; સવાલ.

પર્યહ. પું० (પ્રશ્ન) ટપકતુ. ઝરતુ. (૨)
સ્તનધારી.

પર્યહ. પું० (પ્રશ્ન) એ નામનો એક
અનાપદેશ. (૨) ત્રિ० તે દેશનો રહેવાસી.

પર્યહવા. ન० (પ્રશ્નજ્ઞ) ઝરતું, ટપકતુ.

પર્યહવસ. ન० (પ્રજ્ઞાપન) જણાવતુ તે; નિ-
રૂપણ.

પર્યહવિચ્ચા. સ્ત્રી० (પ્રશ્નવિકા) પ્રશ્ન દેશમાં
જન્મેલી દાસી.

પર્યાવાગરણ. ન० (પ્રશ્નવાચક) પ્રશ્ન વ્યા-
કરણ નામનું દશમું અંગસૂત્ર.

પરિહ. પું० સ્ત્રી० (પાર્શ્વ) પગની પાની

પરિહયા. સ્ત્રી० (પાર્શ્વિકા) પગની પાની.

પરંગવીહિયા. સ્ત્રી० (પતંગવીહિકા) પતંગી-
યાની ગતિ પ્રમાણે અનિયમિતપણે ક્રમ-
વિના ગૌચરી કરવી તે; ગૌચરીનો એક
પ્રકાર.

પતય. ત્રિ० (પ્રતલ) ઝીણું; પાતળું, સૂક્ષ્મ.

પતરગ. પું० (પ્રતરક) સોના રૂપાને જતર-
ગમાં ખેંચી બનાવેલ ઝીણા તાર.

પતિ. પું० (પતિ) ભર્તા; સ્વામી; ધણી.

પતિકંત ત્રિ० (પ્રતિકાન્ત) પ્રવેશ કરેલ.

પતિદ્વા. સ્ત્રી० (પ્રતિવા) આપર; ખ્યાતિ;
પ્રતિષ્ઠા.

પતિદ્વા. ન० (પ્રતિવાન) ત્રાણ શરણ; રક્ષણ
કારક.

પતિદ્વિય. ત્રિ० (પ્રતિવિત્તિ) પ્રતિષ્ઠા પામેલું.

પતિયણ. ત્રિ० (પ્રતીર્ણ) પા? પહોંચેલ.

પતિયણા. સ્ત્રી० (પ્રતિજ્ઞા) પ્રતિજ્ઞા; ટેક.

પતિબોહણ. પું० (પ્રતિબોધન) જ્ઞાન દેવુ;
જ્ઞાનવતું તે.

પતિમયકર. ત્રિ० (પ્રતિમયકર) સ્વામી બધ
ઉત્પન્ન કરે તેવું.

પતિમાગ. પું० (પ્રતિમાગ) સમાન; પ્રતિરૂપ

પતિશ્રિંક. ત્રિ० (પ્રતિશ્રિંક) ખાલી; શૂન્ય.

પતુરાણ. ન० (પ્રતુલ્લ) ઝાડની છાલના વસ્ત્રની
એક ભાત.

પત્ત. ન० (પત્ર) પાંદડું; પાન. (૨) પાખ.
(૩) પુસ્તકનાં પૃષ્ઠ-પાનાં.

પત્ત. ત્રિ० (પ્રાપ્ત) પામેલું, પ્રાપ્ત કરેલ.

પત્ત. ન० (પાત્ર) પાત્ર; વાસણ. (૨) પાત્ર;
ગુણવાન; સુપાત્ર. (૩) પાત્ર; નાટકનો
ખેલ ભજવનાર; એક્ટર.

પત્તમ. ત્રિ (પત્રક) ગેય-ગીતનો એક
પ્રકાર (૨) ન० પાત્ર; પાંદડું.

પત્તહય. ત્રિ० (પત્રહિત) જેમાં નાના પાંદડાં
આવ્યા છે તે. (૨) કંઠણ પાંદડાંવાળું.

પત્તકાલગ. પું० (પત્રકાલક) આશલિકા ન-
ગરીની બહારનો એક ક્ષેત્ર.

પત્તચ્છેદ. ન० (પત્રચ્છેદ) બાણથી પાંદડું
વિધવાની કળા.

પત્તચ્છેદક. ત્રિ० (પત્રચ્છેદક) ઝાડના પાંદડાં
જમીન ઉપર પાડનારનું કામ.

પત્તટ્ટ. ત્રિ० (પ્રાપ્તાર્થ) અતિકુશળ.

પત્તપુટ. પું० (પત્રપુટ) પાંદડાંનો દડીયો; દુનો.

પત્તવિંદિય પું० (પત્રવિંદક) પાંદડાંને આશી
રહેનાર તથા ઇન્દ્રિયવાળા જીવની એક
ભાત.

પત્તય. ન० (પત્રક) એક પ્રકારનું ગેય.

પત્તરક. પું० (પ્રતરક) આશરણ વિશેષ.

પત્તજ. નં (પત્તજ) પાંપણ.

પત્તજ. ત્રિં (પત્તજ) પાંદડાંવાળુ.

પત્તવિક્લુપ. પું (પત્તવિક્લુપ) જીવ વિશેષ;
આર ઇન્દ્રિય જીવની એક જાત, વીછી.

પત્તસગડિયા. ક્ષીં (પત્તસગડિકા) પાંદડાંથી
ભરેલી ગાડી.

પત્તહાર. પું (પત્તહાર) જીવ ઇન્દ્રિયવાળા
જીવની એક જાત.

પત્તાચંચ. પું (પત્તાચંચ) પાનના આધવાનો
ચોસાર વસ્ત્રખંડ-એળી.

પત્તામોઢ. નં (પત્તામોઢ) ડાળીને વાળી
નીચે નમાડી ચુટેલ પાદડા.

પત્તાહાર. પું (પત્તાહાર) પાંદડા પર નિર્વાહ
કરનાર વાનપ્રસ્થ.

પત્તાહારગ. પું (પત્તાહારગ) પાદડાનો જીવડો;
તેન્દ્રિય જીવ વિશેષ.

પત્તિઝ. નં (પત્તિઝ) પ્રીતિ ઉપજાવનાર
વચન. (૨) પ્રેમ, પ્રીતિ.

પત્તિહય. ત્રિં (પત્તિહય) પ્રીતિ ભરેલું;
વિશ્વાસજનક.

પત્તિય. પું નં (પત્તિય) નિમિત્ત, કારણ,
હેતુ. (૨) વિશ્વાસ.

પત્તિય. ત્રિં (પત્તિય) પ્રસિદ્ધ; પ્રખ્યાત.
(૨) પ્રીતિ રાખેલ.

પત્તિય. ત્રિં (પત્તિય) પાંદડાવાળુ.

પત્તી. ક્ષીં (પત્તી) સ્ત્રી; પત્ની; ધણીમાણી.

પત્તી. ક્ષીં (પત્તી) પાત્રી; પાલો.

પત્તેગ. નં (પત્તેગ) નામ કર્મની આઠ
પ્રત્યેક પ્રકૃતિ; ઉપનાત નામ વગેરે. (૨)
એકની તરફ.

પત્તેગતણુ. ત્રિં (પત્તેગતણુ) પ્રત્યેક શરીર;
જેને એક જીવદિં એક શરીર હોય તે.

પત્તેય. નં (પત્તેય) દરેક, એકેએક. (૨)
નામકર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદ્ભવથી
જીવ પ્રત્યેક શરીર-એક જીવ દીઠ એક
શરીર પામેછે. (૩) પ્રત્યેક વનસ્પતિ વગેરે.

પત્તેયબુદ્ધ. પું (પત્તેયબુદ્ધ) પ્રત્યેક બુદ્ધ;
કાઈ વસ્તુના નિમિત્તથી જેને ઓષ થયો
હોય તે; કરકડુ આદિ મહાપુરુષ.

પત્તેયબુદ્ધસિદ્ધ. પું (પત્તેયબુદ્ધસિદ્ધ) પ્રત્યેક
બુદ્ધ થઈને મોક્ષ મળ્યા હોય તે, સિદ્ધના
પદર ભેદમના એક ભેદ

પત્તેયસરીર. નં (પત્તેયસરીર) } પ્ર-
પત્તેયસરીરનામ. નં (પત્તેયસરીરનામ) } ત્યેક
શરીર; જીવ જીવદીઠ એકેક શરીર.

પત્તોવચ્ચ પું (પત્તોવચ્ચ) ધણા પાંદડાંવાળુ
ગાડ

પત્થ. પું (પ્રાર્થ) પ્રાર્થના.

પત્થ. ત્રિં (પત્થ) દિનકાર; પ્રકૃતિને મારક
આવે તેવું.

પત્થ. પું (પ્રત્ય) પાથો; અત્રીશ પસલી
પ્રમાણનો એક માપ. (૨) શિખર; ટોચ.

પત્થડ. પું (પ્રત્થ) પાથડો; પડ. (૨)
ભવનની વચ્ચેના અંતરાળ ભાગ.

પત્થડ ત્રિં (પ્રત્થ) પાથરેલું, ફેલાયેલું.

પત્થણ્યા. } ક્ષીં (પ્રાર્થના) માગણી;
પત્થણા. } ચાચના કરવી તે. (૨)

લોજનું પર્યાય નામ

પત્થગિજ્ઞ ત્રિં (પ્રાર્થનીય) પ્રાર્થના કરવા
ચોગ્ય

પત્થય. ત્રિં (પ્રાર્થક) પ્રાર્થના કરનાર,
માગી લેનાર.

પત્થયણ નં (પત્થયણ) ભાતુ; દીમણ,
નારતો.

પત્થર. પું (પ્રસ્તર) પાથાણ, પથ્થર.

પત્થાણ નં (પ્રસ્થાણ) ગમન; યાત્રા.

પત્થાર. પું (પ્રસ્તાર) વસ્ત્રનો એક વિભાગ.
(૨) પ્રાયશ્ચિત રચના વિશેષ. (૩) નાશ;
મરણ

પત્થાવ. પું (પ્રસ્તાવ) સમ્બંધ, વિષય.
(૨) અવસર.

પત્થિય ત્રિં (પ્રાર્થિત) પ્રાર્થના કરેલું;
પ્રસ્થરુ.

પતિયય. ત્રિ० (પ્રતિષ્ઠિત) વિદાય થયેલું.
 પતિયયા. સ્ત્રી० (પ્રતિયયા) જામડી; ટાપલી.
 પતિયયાપિઙ્ગ. પુ० (પ્રતિયયાપિઙ્ગ) કાવડની
 બે બાજુની વાંસની જામડી-ટાપલી.
 પતિયવ. પું० (પાર્થિવ) રાખ.
 પત્યુય. ત્રિ० (પ્રસ્તુત) ચાલુ; ચાલતું. (૨)
 પ્રામ; લખ્ય.
 પય. પું० (પથિ) માર્ગ; રસ્તો.
 પયિય. પું० (પયિક) મુસાફર.
 પદ. ન० (પદ) પદ; વાડપનું એક અંગ;
 શબ્દ. (૨) જીવ અજીવ આદિ પદાર્થ.
 (૩) જીવાદિ પદાર્થનાં વર્ણનવાળું પ્રકરણ-
 અધ્યાય. (૪) પગ. (૫) સ્થાન; કેકાણું.
 પદસિય. ત્રિ० (પ્રદર્શિત) દેખાડેલું.
 પદત્ય. પુ० (પદાર્થ) જીવાદિ પદાર્થ; તત્ત્વ.
 પદચ્છ. ત્રિ० (પદચ્છ) વિશિષ્ટ પદ રચનાથી
 રચેલ.
 પદમન્થ. પુ० (પદમર્ગ) પગ રસ્તો.
 પદસ્તમ. ન० (પદમમ) જે પદ જે સ્વરમાં
 ગાતું જોઈએ તેજ સ્વરમાં ગાતું તે.
 પદાણ. ન० (પ્રવાણ) આપણું; દેવું તે.
 પદાયગ ત્રિ० (પ્રવાયક) દેનાર.
 પદાહિયા. સ્ત્રી० (પ્રદક્ષિણા) પ્રદક્ષિણા કરવી તે.
 પદિચ્છ. ત્રિ० (પ્રવિચ્છ) ચોપડેલ; ભભરાવેલ.
 પદિસા. સ્ત્રી० (પ્રદિશ) વિદિશા; અગ્નિ,
 નૈર્ઋતિ વગેરે ખુણા.
 પદીવ. પુ० (પ્રદીપ) દીવો.
 પદીવગ. પુ० (પ્રદીપક) મ્હોટો દીવો, મસાલ
 પદુમા. પુ० (પ્રદુર્ગ) કોટ; કિલ્લો; ગઢ
 પદુટ. ત્રિ० (પ્રદુટ) દુષિત; દેષપુકાત.
 પદુમિય ત્રિ० (પ્રદાવિત) અત્યન્ત પીડિત.
 પદેસ. પુ० (પ્રવેશ) સુદમમા સુદમ અંશ;
 પ્રદેશ; અવિભાગી અંશ. (૨) જગ્યા;
 સ્થાન.
 પદેસિય. ત્રિ० (પ્રવેશિત) બતાવેલ, દર્શાવેલ.

પદેસિય. ત્રિ० (પ્રવેશિક) પ્રદેશવાળો; પ્ર-
 દેશના સમૂહથી બનેલ સ્કંધ વગેરે.
 પદોસ. પું० { (પ્રદોષ)
 { (પ્રદેવ) } દેષ, ખાર;
 દોષ. (૨) પ્રાતઃકાળ અને સાયકાળ.
 પદ્મ. સ્ત્રી० (પદ્મ) પંક્તિ; શ્રેણી. (૨)
 માર્ગ; રસ્તો.
 પદ્મસ. પુ० (પ્રખ્વસ) ખંસ; નાશ.
 પદ્મસામાવ. પું० (પ્રખ્વસામાવ) વસ્તુનો
 ખંસ થવાથી થતો અભાવ.
 પદ્મવિય. ત્રિ० (પ્રવૃત્તિ) ધૂપથી સુવાસિત
 કરેલું.
 પદ્મ. ત્રિ० (પ્રજ્ઞ) જુઓ “ પદ્મ ” શબ્દ.
 પદ્મ. ત્રિ० (પ્રજ્ઞ) પ્રજ્ઞાવાન; પંડિત. (૨)
 ત્રિ० પ્રજ્ઞા સમંધી.
 પદ્મગ. પુ० (વળા) સપ.
 પદ્મત્ત. ત્રિ० (પ્રજ્ઞ) કહેલું, ફરમાવેલું
 પદ્મત્તરિ. સ્ત્રી० (પદ્મત્તરિ) પંચોતેર; ૭૫.
 પદ્મત્તાર. ત્રિ० (પ્રજ્ઞાપયિતૃ) પદ્મપણા કરનાર.
 પદ્મત્તિ. સ્ત્રી० (પ્રજ્ઞતિ) જાણાવતું તે; નિરૂપણ.
 પદ્મત્તસ. ત્રિ० (પદ્મત્તસ) પદ્મ; ૧૫.
 પદ્મત્તસી. સ્ત્રી० (પદ્મત્તસી) પુનમ; પંદરમી
 નિધિ.
 પદ્મવગ. પુ० (પ્રજ્ઞાપક) પ્રજ્ઞનો ખુલાસો
 કરનાર-આચાર્ય.
 પદ્મવળા. સ્ત્રી० (પ્રજ્ઞાવળા) એ નામનું એક
 ઉપાંગ સુત્ર-આગમ. (૨) નિરૂપણ કરતું;
 કહેલું.
 પદ્મવળી. સ્ત્રી० (પ્રજ્ઞાવળા) શિષ્યવર્ગને ઉપ-
 દેશ દેવો તે; ઉપદેશ આપવાની ભાષા;
 ભાષાનો એક પ્રકાર.
 પદ્મવિચ્છ. ત્રિ० (પ્રજ્ઞાવિત) જાણાવેલું; સમ-
 જાણેલું
 પદ્મવીસ. સ્ત્રી० (પદ્મવિશ) પદ્મવીસ; ૨૫.
 પદ્મવસરિ. સ્ત્રી० (પદ્મવસરિ) પંચોતેર; ૭૫.

પન્ના. સ્ત્રી૦ (પ્રજ્ઞા) માણસની દશ દશાઓ પૈકી પાંચમી દશા; ૪૧ થી ૫૦ વર્ષ સુધીની માણસની સમજાણવાળી અવસ્થા. (૨) બુદ્ધિ; ડહાપણ.

પન્નાચ. ન૦ (પ્રજ્ઞા) પદાર્થનું સ્વરૂપ સારી રીતે જાણવું તે. (૨) પ્રકૃષ્ટ જ્ઞાન. (૩) આગમ; શાસ્ત્ર.

પન્નાસ. સ્ત્રી૦ (પન્નાસ) પત્યાસ; ૫૦.

પન્દ્ય. પું૦ (પ્રધ્વ) ચાનમાંથી ઉભરાતું દૂધ; હર્ષથી માતાને દૂધનો પાનો ચઢે તે

પર્વચ. પું૦ (પ્રવચ) આડમ્બર; ડોળ. (૨) કંઠાઇ.

પપુત્ત. પું૦ (પ્રપૌત્ર) પરપોતરો; પુત્રના પુત્રનો પુત્ર. (૨) પોતાનો પુત્ર.

પવ્વગ. પું૦ (વાક) એક જાનનું ધાસ; વનસ્પતિ વિશેષ.

પવ્વક. પું૦ સ્ત્રી૦ (વર્ક) પાપક.

પવ્વકમોદ્ય. પું૦ (વર્કમોદક) મિષ્ટાન્ન વિશેષ; મગદળ અને અડદીઆ.

પવ્વકિયા. સ્ત્રી૦ (વર્કિકા) પાપક, વડી વગેરે ખાણ પદાર્થો.

પવ્વુય. ત્રિ૦ (પ્રવ્રુત) ભીંજાએલ.

પવ્વક. પું૦ (વર્ક) પાપક.

પવ્વુય. ત્રિ૦ (પ્રવ્રુત) વિકાસ પામેલ. (૨) વહેતું; ટપકતું.

પવ્વુકુ. ત્રિ૦ (પ્રવ્રુક) વિકસિત; ખીલેલ.

પવ્વોકુ. ન૦ (પ્રવ્રોકુ) વિસ્તારતું. (૨) ઝાપટતું.

પવ્વોકુ. } સ્ત્રી૦ (પ્રવ્રોકુ) પડિલેલ
પવ્વોકુ. } વખતે વસ્ત્રને ઝાપટતું તે; પડિલેલના એક દોષનું નામ.

પર્વચ. પું૦ (પ્રવચ) નિરંતર વિકથા કરવી તે; સ્ત્રીકથા, ભત્રીજા, દેશકથા અને રાજકથા એ ચાર વિકથાની પ્રકૃતિ. (૨) રચના; નિર્માણ.

પર્વચ. ન૦ (પ્રવચ) પ્રવચ કરવો; વ્યવસ્થા કરવી.

પર્વાહ. સ્ત્રી૦ (પ્રવાહ) વિશેષ પીડા; પ્રકૃષ્ટ આધા.

પર્વોદ્ય. ત્રિ૦ (પ્રવોદક) પ્રવોદ કરનાર.

પર્મ. ત્રિ૦ (પ્રમ) નત્ર.

પર્મકુ. ત્રિ૦ (પ્રમકુ) બ્રહ્મ; પતિત થયેલ.

પર્માર. પું૦ (પ્રામાર) પર્વતનો કંઠક નમી ગયેલો ભાગ-શિખર. (૨) સમૃદ્ધ (૩) એક જાતનો કારીગર.

પર્મારગમ્ય. ત્રિ૦ (પ્રામારગમ) નમેલું.

પર્મારા. સ્ત્રી૦ (પ્રામારા) માણસની દશ દશાઓમાંની આઠમી દશા. (૨) પુરૂષની ૭૦ થી ૮૦ વર્ષ સુધીની અવસ્થા.

પર્મ. પું૦ (પ્રમ) હરિકાન્ત અને હરિસહ ધન્દના લોકપાળનું નામ. (૨) પ્રભા; કાંતિ. (૩) ત્રિ૦ સમાન; તુલ્ય.

પર્મકર. પું૦ (પ્રમકર) પ્રભકર નામે ત્રીજા દેવલોકનું એક વિમાન. (૨) એ નામનું પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન. (૩) લોકાન્તિક દેવતાનું એક વિમાન. (૪) એ નામનો એક ગ્રહ.

પર્મકર. પું૦ (પ્રમાકર) તેજ આપનાર; પ્રકાશ કરનાર.

પર્મકરા. સ્ત્રી૦ (પ્રમંકરા) જ્યોતિષીના ધન્દ ચન્દ્રમા તથા સૂર્યની ચોથી અગ્રમહિષીનું નામ. (૨) કચ્છાવતી વિજયની મુખ્ય રાજધાની-નગરી.

પર્મગુર. ત્રિ૦ (પ્રમગુર) ક્ષણમાં નાશ પામે તેવું, ક્ષણભરુ.

પર્મજળ. પું૦ (પ્રમજન) પ્રભજન નામે વાયુ કુમાર જાતિના દેવતાનો ધન્દ. (૨) પાનાલ કલશાના અધિષ્ઠાતા એક દેવનું નામ.

પર્મકંત. પું૦ (પ્રમકન્ત) જુઓ “પભકર” શબ્દ.

પ્રમલિપ્ય. ત્રિ० (પ્રમલિપ્ય) કહેલું.
 પ્રમલ. પું० (પ્રમલ) ઉત્પતિ; કારણ. (૨)
 પ્રભવસ્વામી.
 પ્રમા. સ્ત્રી० (પ્રમા) કાન્તિ; જ્યોતિ; તેજ.
 પ્રમાદ્ય. ત્રિ० (પ્રમાદિક) પ્રાતઃકાળ સમ્બ-
 ન્ધી; સવારનું.
 પ્રમાદકર. પું० (પ્રમાદકર) એ નામનું ત્રીજા
 દેવલોકનું એક વિમાન.
 પ્રમાય. ન० (પ્રમત) પ્રભાત; પ્રાતઃકાળ.
 પ્રમાર. પું० (પ્રમાર) પ્રકૃષ્ટ ભાર.
 પ્રમાલ. પુ० (પ્રમાલ) મહિમા; પ્રતાપ.
 પ્રમાલર્ષી. સ્ત્રી० (પ્રમાલર્ષી) ઓગણીશમા
 તીર્થકરની માતાનું નામ. (૧) અગરાગ્નની
 રાણીનું નામ. (૩) ઉદાયન રાગની
 દેવીનું નામ.
 પ્રમાલ્યા. સ્ત્રી० (પ્રમાલ્યા) શાસન ઉત્તતિનાં
 જે જે કારણો હોય તેનું પ્રવર્તન કરવું
 તે; સમકિતના આઠ આચારમાનો છેલ્લો
 આચાર.
 પ્રમાસ. પું० (પ્રમાસ) આરમા દેવલોકનું
 એક વિમાન. (૨) લગણ સમુદ્ર અને
 સિંધુ નદીના સંગમસ્થાને પ્રમાસ નામે
 દેવતાના આવાસરૂપ એક તીર્થ કે જ્યાં
 ચક્રવર્તી અદ્ભુત તપ કરે. (૩) ત્રાગ્ન
 ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન. (૪)
 મહાવીર પ્રભુના એક ગણધરનું નામ.
 (૫) એન્ડયવય ક્ષેત્રના વૃત્તવૈતાલ્યનો
 અધિષ્ઠાતા દેવતા.
 પ્રમાસતિથ્યકુમાર. પુ० (પ્રમાસતિથ્યકુમાર)
 પ્રમાસતીર્થનો અધિપતિ દેવતા.
 પ્રમાસા. સ્ત્રી० (પ્રમાસા) અદિસા; દયા.
 પ્રમાસિય ત્રિ० (પ્રમાસિય) ઉકત; કથિત.
 પ્રમિદ. } પ્ર० (પ્રમિદ) શરૂઆત; આદિ;
 પ્રમિતિ. } વગેરે.
 પ્રમીલ. ત્રિ० (પ્રમીલ) બહુ બીધેલ; બધ
 પામેલ.

પ્રમુ. પું० (પ્રમુ) સમર્થ; દેવાધિદેવ; તીર્થ-
 કર. (૨) સ્વામી
 પ્રમૂત. ત્રિ० (પ્રમૂત) ઉદ્ભવેલ; ઉત્પન્ન
 થયેલ (૨) અનિશ્ચય; પ્રભુ. (૩) પ્રમા-
 દાદિનું પરિણામ; અતીત અનાગતાદિ
 વિષયક કર્મ પરિણામ.
 પ્રમેય. પુ० (પ્રમેય) પ્રકાર; ભેદ.
 પ્રમલ. ત્રિ० (પ્રમલિન) અનિમલિન.
 પ્રમલિલ પ્ર. ત્રિ० (પ્રમલિલ) વિલિપ્ત.
 પ્રમજ્જણ. ન० (પ્રમાર્જન) પૂંજવું. સાદે કરવું.
 પ્રમજ્જણા. } સ્ત્રી० (પ્રમાર્જન) પૂંજવું; શુદ્ધ
 પ્રમજ્જણા. } કરવું; માર્જન કરવું. (૨)
 વાસીદુ વાળવું તે.
 પ્રમજ્જણિયા } સ્ત્રી० (પ્રમાર્જની) કચરો
 પ્રમજ્જણી. } કાઢવાનું ઝાડુ; સાવરણી.
 પ્રમજ્જિય ત્રિ० (પ્રમાર્જિત) સાદે કરેલ.
 પ્રમત્ત. ત્રિ० (પ્રમત) પ્રમાન્યુક્ત; પ્રમાદી.
 (૨) પ્રમતસયનિ; છડા ગુણદાળાવાળો.
 પ્રમત્તચિરત. ત્રિ० (પ્રમત્તચિરત) પ્રમતસયનિ;
 છડા ગુણદાળાવાળો.
 પ્રમત્તસંજય. પુ० (પ્રમત્તસંજય) જેને કંઈક
 પ્રમાદ રહેલો છે તેવા છડા ગુણસ્થાનવર્તી
 સાધુ; પ્રમાદી સાધુ.
 પ્રમદલ. ન० (પ્રમદલ) મહદંત નામના
 પુત્રરાગનું પ્રમદવન નામે એક ઉદ્યાન.
 પ્રમદા. સ્ત્રી (પ્રમદા) ભુવાનસ્ત્રી, ઉત્તમસ્ત્રી.
 પ્રમદ. પુ० (પ્રમદ) સવદનું; મદન.
 પ્રમદલ. ન० (પ્રમદલ) મદન કરવું. (૨)
 પ્રમજ્ય કરવો. (૩) ઓધું કરવું. (૪)
 નાશ કરવો.
 પ્રમદિ. ત્રિ० (પ્રમદિન) મદન કરનાર;
 પીડનાર.
 પ્રમવણ. ન० (પ્રમવણ) તેતલીપુર નગરની
 બહારનું એક વન.
 પમયા. સ્ત્રી० (પ્રમયા) ભુઓ “ પમદા ”
 શબ્દ.

પ્રમાદ. ત્રિં (પ્રમાદિન્) આળસુ; બેદરકાર.

પ્રમાણ. નં (પ્રમાણ) પ્રત્યક્ષ પરોક્ષ આદિ પ્રમાણ. (૨) માન; હદ. (૩) આદારની મર્યાદા. (૪) હેતુ; કારણ. (૫) ન્યાય શાસ્ત્ર. (૬) મતાર્થ જ્ઞાન; સત્ય જ્ઞાન. (૭) સંખ્યા. (૮) માપ; પરિમાણ.

પ્રમાણંગુલ પું (પ્રમાણંગુલ) પ્રમાણાંગુલ; મહાવીરચામિની એક હજાર આત્માંગુલ પ્રમાણ ભરપ.

પ્રમાણકાલ. પું (પ્રમાણકાલ) માસ, ઋતુ, અયન, શતવર્ષ, પથોપમ વગેરે નક્કી કરેલ પ્રમાણરૂપ કાળ.

પ્રમાણપક્ષ પું (પ્રમાણપક્ષ) પ્રમાણરૂપ પખવાડિયુ; અજવાળીયુ અને અધારીયુ.

પ્રમાણસંવત્સર. પું (પ્રમાણસંવત્સર) નક્ષત્ર સવત્સર, ચન્દ્રસંવત્સર, ઋતુસવત્સર, આતિય સવત્સર અને અભિવર્ધિત સવત્સર એ પાંચ સંવત્સરનો સમુદાય.

પ્રમાદ. } પું (પ્રમાદ) મદ, વિપય, કપાય,
પ્રમાય. } નિદ્રા અને વિકથા એ પાંચ પ્રમાદ. (૨) પ્રમાદ; મફલન; આશ્રયનું ત્રીજું સ્થાન.

પ્રમાયપ્રમાય. નં (પ્રમાદપ્રમાદ) ૨૯ ઉત્કલિક સૂત્રમાંનું ૧૦ મું સૂત્ર.

પ્રમાર. પું (પ્રમાર) મરણનો પ્રારંભ. (૨) નક્ષરી રીતે મારવું તે.

પ્રમિલાણ. ત્રિં (પ્રમ્લાન) અનિશ્ચય કરમાઈ ગયેલ.

પ્રમુદય. ત્રિં (પ્રમુદિત) ખુશાલીયુક્ત; ખુશી થયેલ.

પ્રમુક્ષ. ત્રિં (પ્રમુક્ષ) અગ્રેસર

પ્રમુદ. ત્રિં (પ્રમુદ) આગેવાન. (૨) પું પ્રમુખ નામનો ૪૯ મો પ્રહ.

પ્રમુદર. ત્રિં (પ્રમુદા) } વાચાળ; ધણું
પ્રમુદરિ. ત્રિં (પ્રમુદરિન્) } બોધનાર.

પ્રમેહલ. પું (પ્રમેહલિન્) ધણા મેદવાળું; જાડુ.

પ્રમોક્ષ. પું (પ્રમોક્ષ) ઉત્તરપક્ષ; જવાબ. (૨) મોક્ષ; કર્મથી છુટકારો.

પ્રમોક્ષણ. નં (પ્રમોક્ષ) પરિત્યાગ.

પ્રમોદ. } પું (પ્રમોદ) મહોત્સવ; આનંદ.
પ્રમોય. }

પદ્મ. પું નં (પદ્મન્) કમળનો તનુ; પદ્મકેશર. (૨) પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન. (૩) પુલ્ક; હુમડાની પુંમ. (૪) છેડો. (૫) પશ્ચિમ મહાવિદેહના દક્ષિણ ખાંડવાની મેરૂ તરફથી પહેલી વિજય. (૬) એ વિજયનો રાજા

પદ્મકંઠ. પું (પદ્મકાન્ઠ) એ નામનું પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

પદ્મકૂટ. પું (પદ્મકૂટ) એ નામનું પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન (૨) સીના મહા નદીના ઉત્તર કાંઠા ઉપરનો એક વખારા પર્વત. (૩) વિદ્યુત્પ્રભ વખારાપર્વત ઉપરનાં નવ કૂટમાંનું ચોથું કૂટ-શિખર.

પદ્મગંધ. પું (પદ્મગંધ) દેવકુરૂ ઉત્તરકુરૂ ક્ષેત્રના માણસોની એક જાત. (૨) પદ્મના જેવી ગંધ. (૩) ત્રિં કમળના જેવી ગંધવાળું.

પદ્મગાર્હ. ત્રીં (પદ્મગાર્હતી) એ નામની મહાવિદેહની એક વિજય.

પદ્મજ્ઞપ્ત પું (પદ્મજ્ઞપ્ત) એ નામનું પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

પદ્મદ્વ. ત્રિં (પ્રસ્મૃત) ભૂલી ગયેલ. (૨) પડી ગયેલ.

પદ્મપ્રમ. પું (પદ્મપ્રમ) એ નામનું પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

પદ્મલ. ત્રિં (પદ્મલ) પુલકવાળું; હુંઝલવાળું વજ્ર વિશેષ.

પદ્મલેસ્ત. પું (પદ્મલેસ્ત) એ નામનું પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

પમ્હલેસ્તા. ક્રી० (પમ્હલેસ્તા) કમળગર્ભ જેવા સફેદ પદ્મગલના સંસર્ગથી થતા આત્માના ઉન્નયણ પરિણામ; પમ્હલેસ્તા; છ લેસ્તા- માંની પાંચમી લેસ્તા.

પમ્હલેસ્તા. પું० (પદ્મલક્ષ્મી) એ નામનું પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

પમ્હલેસ્તા. પું० (પદ્મલક્ષ્મી) એ નામનું પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

પમ્હલેસ્તા. પું० (પદ્મલક્ષ્મી) પાંચમા દેવ- લોકનું એક વિમાન.

પમ્હલેસ્તા. ક્રી० (પદ્મા) પદ્મા નામની મહા- વિદેહની એક વિજય. (૨) છ લેસ્તામાંની પાંચમી લેસ્તા.

પમ્હલેસ્તા. ત્રિ० (પ્રમલાન) ઝાણાં પામેલ; કરમાયેલ.

પમ્હલેસ્તા. ક્રી० (પદ્માવતી) મહાવિદેહની સીતા મહાનદીને જમણે કાઠે આવેલી રમણા વિજયની પદ્માવતી નામની મુખ્ય નગરી. (૨) પશ્ચિમ મહાવિદેહના દક્ષિણ ખાંડવાની ચોથી વિજય. (૩) પર્વત વિશેષ.

પમ્હલેસ્તા. ન० (પદ્માવતી) એ નામનું પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

પમ્હલેસ્તા. ત્રિ० (પ્રમુત) જૂલાઈ મચેલું.

પમ્હલેસ્તા. ત્રિ० (પ્રમુત) જૂલાઈ મચેલું.

પમ્હલેસ્તા. ન० (પ્રમુત) જૂલાઈ મચેલું.

પમ્હલેસ્તા. પું० (પ્રજ) પ્રાણી; જન્તુ.

પમ્હલેસ્તા. પું० ન० (પદ) પગ; પગલું. (૨) પદ; વિભક્તિ સહિત નામ. (૩) ભાંગા; પ્રકાર. (૪) સ્થાન; સંયમનાં સ્થાનક. (૫) પદનું જ્ઞાન; શ્રુતજ્ઞાનનો એક પ્રકાર. (૬) શ્લોક કે માથાનું એક ચરણ. (૭) નિમિત્ત; કારણ. (૮) કૂટ; ભગ વિશેષ.

પમ્હલેસ્તા. ન० (પમ્હલેસ્તા) પદ. (૨) પાણી.

પમ્હલેસ્તા. ત્રિ० (પ્રજ) આપનાર; દેનાર.

પમ્હલેસ્તા. ત્રિ० (પ્રજ) આપનાર. (૨) સોપથોગી; ઉપયોગ-લક્ષ્યસહિત. (૩) વ્યન્તર દેવની એક જાત.

પમ્હલેસ્તા. ક્રી० (પ્રજ) વાત પિતાદિ પ્રકૃતિ. (૨) કર્મપ્રકૃતિ; કર્મનો સ્વભાવ.

પમ્હલેસ્તા. પું० (પતંગેન્દ્ર) વાણવ્યન્તર જાતીય દેવોના ઇન્દ્ર.

પમ્હલેસ્તા. પું० (પતંગ) પતંગીયો; ઉડતા જન્તુની એક જાત. (૨) પતંગ નામે વ્યન્તર દેવ- તાની એક જાત.

પમ્હલેસ્તા. ક્રી० (પતંગીયી) } જુઓ
પમ્હલેસ્તા. ક્રી० (પતંગીયી) } “ પ-
તંગીયી ” શબ્દ.

પમ્હલેસ્તા. ત્રિ० (પ્રજા) પ્રજા; ભયકર.

પમ્હલેસ્તા. ત્રિ० (પ્રજા) પ્રજા; ભયકર. (૨) ન૦ કથન; ઉક્તિ. (૩) બકવાદ.

પમ્હલેસ્તા. ત્રિ० (પ્રજા) પ્રજા; ભયકર.

પમ્હલેસ્તા. ક્રી० (પ્રજા) પ્રજા; ભયકર.

પમ્હલેસ્તા. ન० (પદ્મ) શિવ, કથાણુ.

પમ્હલેસ્તા. ન० (પદ) પદ; રતનાવલિ તપની સ્થાપના-આકૃતિનો એક અવયવ.

પમ્હલેસ્તા. પું० (પતંગેન્દ્ર) પતંગ જાતના વ્યન્તર દેવતાનો બીજો ઇન્દ્ર.

પમ્હલેસ્તા. ન० () માંછલાંને ખાંધવાની એક જાતની જાળ.

પમ્હલેસ્તા. ત્રિ० (પ્રજ) પ્રજા; ભયકર.

પમ્હલેસ્તા. ત્રિ० (પ્રજ) પ્રજા; ભયકર.

પમ્હલેસ્તા. ત્રિ० (પ્રજ) પ્રજા; ભયકર.

પમ્હલેસ્તા. ત્રિ० (પ્રજ) પ્રજા; ભયકર.

પમ્હલેસ્તા. ક્રી० (પ્રજ) કર્મનો સ્વભાવ; કર્મની પ્રકૃતિ.

પમ્હલેસ્તા. ત્રિ० (પ્રજ) પ્રજા; ભયકર.

પમ્હલેસ્તા. ત્રિ० (પ્રજ) પ્રજા; ભયકર.

પમ્હલેસ્તા. ન० (પદ) રાંધવું તે.

પમ્હલેસ્તા. ન० (પદ) પતન; પડવું તે.

પમ્હલેસ્તા. ન० (પદ) તપેલું; રાંધવાનું વાસણ.

પચ્ચક્ષાસાલા. ત્રિ० (પચ્ચક્ષાસાલા) રસોધ-
ખાનું; રસોડું.

પચ્ચક્ષ. ત્રિ० (પ્રતલ) સૂક્ષ્મ; પાતળ.

પચ્ચક્ષ. ત્રિ० (પ્રચત) પ્રવૃત્ત થયેલ.

પચ્ચક્ષ. ક્ષી० (પ્રકૃતિ) પ્રકૃતિ; સ્વભાવ.

પચ્ચક્ષ. પુ० (પ્રચલ) પુરુષાર્થ; મહેનત;
પ્રયત્ન. (૨) કંઠ તાલુ ધ્રુવેરે સ્થાનનો
બ્યાપાર.

પચ્ચક્ષ. ત્રિ० (પ્રવૃત્ત) કામમાં લાગેલું;
ઉદ્ધમવત.

પચ્ચક્ષ. ન० (પદાત) ગેયના આર પ્રકાર-
માનો બીજો પ્રકાર; પાદલબ્ધ-ચરણબદ્ધ
ગીત.

પચ્ચક્ષ. ત્રિ० (પ્રદલ) આપેલ. (૨) અનુચીત;
સમત.

પચ્ચક્ષાચ. ન० (પદ્માત) ગીત વિશેષ.

પચ્ચક્ષ. પું० (પદાર્થ) વસ્તુ. (૨) શબ્દનું
પ્રતિપાદ. (૩) તત્વ.

પચ્ચક્ષાસ. પુ० (પદ્માશ) જળ આદિ બન્ધન.

પચ્ચક્ષ. ય० (પદ્મબદ્ધ) જન્દોબદ્ધ કાવ્ય.

પચ્ચક્ષામગ. પુ० (પદ્માર્ગ) પગ રસ્તો.

પચ્ચક્ષ. પું० (પતંગ) વાણવ્યન્તર દેવોની એક
જાતિ. (૨) પતંગ દેવોના દક્ષિણ દિશાનો
ધન્દ.

પચ્ચક્ષાવહ. પુ० (પતંગપતિ) પતંગ દેવોના
ઉત્તર દિશાનો ધન્દ.

પચ્ચક્ષ. પુ० ન० (પ્રતર) આકાશ પ્રદેશની
લાંબી અને પહોળી પંક્તિ. (૨) થર;
પડ. (૩) પતરૂં.

પચ્ચક્ષ. પુ० (પ્રકર) સમૂહ.

પચ્ચક્ષાચત. ન० (પ્રતરાચત) પ્રતરરૂપે આચત
સંકલ્પ.

પચ્ચક્ષ. પું० (પ્રતલ) એક જાતનો સોનાનો
દામીનો. (૨) ધોડાનો શણગાર. (૩) પત્ર;
પાંખડી.

પચ્ચક્ષ. પુ० ન० (પ્રતલપત્) તપ વિશેષ;
શ્રેણીને શ્રેણી ગુણી કરતાં પ્રતર થાય,

દાખલા તરીકે આર

૧	૨	૩	૪
૨	૩	૪	૧
૩	૪	૧	૨
૪	૧	૨	૩

કોષ્ટકની શ્રેણી હોય
તો ૧૬ કોષ્ટકનું પ્રતર
થાય જેમકે ક્રમથી

એક બે ત્રણ આર વગેરે અહીં બતાવ્યા
પ્રમાણે ઉપવાસ કરવા તે પ્રતરતપ.

પચ્ચક્ષાપરિમંડલ. ન० (પ્રતરપરિમંડલ) પ્રતરરૂપે
પરિમણલ સંસ્થાન.

પચ્ચક્ષામેદ. પુ० (પ્રતરમેદ) પ્રતરરૂપેમેદ; કાષ
વસ્તુને મેદતાં તેના પડ ઉપડે તે.

પચ્ચક્ષાજ્જુ. પુ० (પ્રતરજ્જુ) જેની લખાણ
તથા પહોળાઈ હોય અને જાડાઈ ન
હોય તે રાજપરિમાણ.

પચ્ચક્ષાવહ. ન० (પ્રતરવૃત્ત) પ્રતરરૂપવૃત્ત-વાટલો
સંકલ્પ.

પચ્ચક્ષા. ક્ષી० (પ્રચલા) દર્શનાવરણીયની
એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી એકાં એકાં

પણ નિદ્રા આવે તે નિદ્રાનો એક પ્રકાર.
પચ્ચક્ષાદય પું० (પ્રચલાદિક) સર્પની એક
જાત.

પચ્ચક્ષાપચ્ચક્ષા. ક્ષી० (પ્રચલાપ્રચલા) બળદની
પેટે આલતા આલતાં ઉંધ આવે તે; દર્શના-

વરણીય કર્મની એક પ્રકૃતિ.

પચ્ચક્ષાચ. ત્રિ० (પ્રચલિત) ઝરેલું.

પચ્ચક્ષાચ. ત્રિ० (પ્રચલિત) અલાયમાન
થએલ; રખલિત.

પચ્ચક્ષાચ. ત્રિ० (પ્રચલિત) નાશ કરેલું;
ચૂર્ણ કરેલું.

પચ્ચક્ષાચાહ. પું० (પદ્મિપ્રહ) પદ્મિપ્રહ.

પચ્ચક્ષાચામ. પું० (પદ્મિપ્રહ) પદ્મિપ્રહ
નામે સામાચારી; સામાચારીનો એક
પ્રકાર.

પચ્ચક્ષાચાર. પું० (પદ્મિચાર) પગે આલતું તે.
પચ્ચક્ષાસ. ન० (પચ્ચક્ષાસ) પદના સમૂહનું

એકથી વધારે પદોનું જ્ઞાન; શ્રુતજ્ઞાનનો એક પ્રકાર.

પયા. સ્ત્રી (પ્રજા) રેખત; પ્રજા. (૨) સતતિ; પરિવાર. (૩) સંતાનવાળી સ્ત્રી.
પયાણ. નં (પ્રતાપ) વિસ્તારપૂર્વક સ્વપ્ન દર્શન; સ્વપ્નના પાંચ પ્રકારમાનો બીજો પ્રકાર.

પયાણ. નં (પ્રજા) આપવું; સોંપવું.
પયાણ. નં (પ્રયાણ) જવું; પ્રયાણ કરવું.
પયાણસારિ. વિં (પદાનુવારિ) એક પદ ઉપરથી અનેક પદોનું અનુસંધાન કરવાની શક્તિવાળું.

પયાણસારિણી. સ્ત્રી (પદાનુવારિણી) બુદ્ધિ વિશેષ; એક પદના શ્રવણ કરવાથી બીજા અશ્રુત પદોને જોડવાની બુદ્ધિ.

પયાણ. } વિં (પ્રજાત) પ્રસવ થયેલ; જન્મ
પયાણ. } પામેલ.

પયાણ. વિં (પ્રજાત) આલેલ; વિસ્તરેલ.
પયાણાર. વિં (પ્રજાત) ધણે ઉદાર; ઘાતા.
પયાર. પું (પ્રચાર) પ્રવર્તન; પ્રવ્રતિ.
પયાર. પું (પ્રચાર) પ્રકાર; રીતિ; ભેદ.
પયારણ. નં (પ્રતારણ) દંધાધ; છેતરવું તે.
પયાણ. પું (પ્રતાપ) પ્રતાપ; તેજ.

પયાણ. પું (પ્રજાપતિ) ૧૬ માં મુહૂર્તનું નામ. (૨) રોહિણી નક્ષત્રનો અધિષ્ઠાતા દેવતા. (૩) કૃત્તિકા નક્ષત્રનો સ્વામી દેવતા. (૪) પહેલા વાસુદેવ અને બળદેવના પિતાનું નામ.

પયાણ. નં (પ્રતાપ) તપાવવું.
પયાણ. નં (પાક્ષ) બીજા પાસે રસોધ કરાવવી તે.

પયાસ. પું (પ્રકાશ) પ્રકાશ; અજવાળું.
(૨) પ્રમદ; ખુદ્દું.

પયાસ. પું (પ્રયાસ) પ્રયત્ન; ઉલ્ભા.

પયાસવિજ્ઞ. વિં (પ્રકાશવિજ્ઞ) પ્રકાશ કરવા થોડા.

પયાસય. વિં (પ્રકાશક) પ્રકાશ કરનાર.
પયાસિય. વિં (પ્રકાશિત) પ્રદર્શિત થયેલ.
પયાસિયા. વિં (પ્રવક્ત્રિય) જમણી તરફનું; જમણી બાજુએ વળતું.

પયાસિયા. સ્ત્રી (પ્રવક્ત્રિયા) પ્રદક્ષિણા; ફરતું આવર્તન દેવું તે.

પયોગ. પું (પ્રયોગ) ઉપાય; સાધન. (૨) જીવનો વ્યાપાર. (૩) વ દિવાલ કરવો તે.

પયોગર. પું (પયોગર) સ્તન.

પયોગયા. નં (પ્રયોજન) કારણ; વ્યાપાર.

પયોગર. પું (પરોગર) જુઓ " પયોધર " શબ્દ.

પર. વિં (પર) અન્ય; બીજું; પોતાસિવાયનું; પારકું. (૨) પું શત્રુ; દુશ્મન. (૩) ઉપરાત; વધારે. (૪) પરલોક. (૫) ભોક્ષ. (૬) ઉત્કૃષ્ટ. (૭) તત્પર; સાવધાન. (૮) નં એક જાતનું ધાસ.

પરં. ઘં (પરમ) વળી; પણ.

પરંમય. નં (પરમત્વ) બીજાની મદદથી નાના બાળક આલે તે. (૨) બાળકની તેથી શક્તિનો આધારિત થાય તે સમયે જે ઉત્સાહ સંસ્કાર કરવામાં આવે છે તે.

પરંતમ. વિં (પરતમ) અન્યપર ક્રોધ કરનાર. (૨) અન્ય વિષયથી અજાત રાખનાર.

પરંતમ. વિં (પરંતમ) પારકા ઉપર ક્રોધ કરનાર; બીજાને હેરાન કરનાર.

પરંદમ. વિં (પરંદમ) બીજાનું દમન કરનાર; બીજા ઉપર સત્તા અસાવનાર. (૨) બીજાને શાન્ત કરનાર. (૩) અથ અધિને શીખવનાર.

પરંપર. પું (પરમ્પર) વિચ્છેદ થયેલ આરમ્ભ દિવિવાદઅંગના બીજા વિભાગ સુત્રનો જૂનો ભેદ. (૨) પરમ્પરા; દ્વિતીયાદિ સમય પ્રવાહ. (૩) વિં ભિન્નભિન્ન,

પરંપરાગીડિયા. સ્ત્રી० (પરમપરાગીડિયા) એક પછી એક એમ અનુક્રમે મ દો વાગતી ને.

પરંપરાગય. ત્રિ० (પરમપરાગય) શુભસ્થાનકની પરંપરાએ ઉપર ચડતાં સંસારનો પાર પામેલ.

પરંપરાપદ્ધતિ. ત્રિ० (પરમપરાપદ્ધતિ) જેને પર્યાપ્તિ પૂર્ણ કર્યે અનેક સમય થયા છે તે.

પરંપરાપ્રકાર. ત્રિ० (પરમપરાપ્રકાર) પરંપરાથી આવેલું.

પરંપરાવૈધ પું० (પરમપરાવૈધ) જે બંધને એકથી વધારે સમય થયા છે તે.

પરંપરાસિદ્ધ. પુ० (પરમપરાસિદ્ધ) જેને સિદ્ધ થયે એકથી વધારે સમય થઈ ગયા હોય તે.

પરંપરા સ્ત્રી० (પરમપરા) એક પછી એક; અવિચ્છિન્ન પ્રવાહ. (૨) નિરન્તરતા. (૩) અનંતર.

પરંપરાગમ. પુ० (પરમપરાગમ) ગાળધરોના શિષ્યોની અપેક્ષાએ આગમ પરંપરાગમ કહેવાય; ગાળધરોએ પોનાના શિષ્યોને આગમ સંભળાવ્યા તે.

પરંપરાગ્રાત. પું० (પરમપરાગ્રાત) ઉપરાઉપરિ પ્રકાર મારવા તે.

પરંપરાહાર. પું० (પરમપરાહાર) બીજા ત્રીજા આદિ સમયમાં આહાર કરનાર જીવ.

પરંપરાગાદ્ય. ત્રિ० (પરમપરાગાદ્ય) એ કરતાં વધારે સમયથી આકાશ પ્રદેશને અવગાહી રહેલ.

પરંપરાવચચા. ત્રિ० (પરમપરાવચચા) એ સમયથી વધારે વખતમાં ઉત્પન્ન થયેલ.

પરંમર. ત્રિ० (પરમર) પારકાનું પોષણ પરંમરિ ત્રિ० (પરમરિ) કરનાર.

પરંમુદ. ત્રિ० (પરમમુદ) વિમુખ; વિરૂદ્ધ; પ્રતિપક્ષી.

પરંમુદિ. ત્રિ० (પરમમુદિ) વિપરીત; વિમુખ.

પરકીય. } ત્રિ० (પરકીય) પારકું; બીજાનું.
પરકેર. }
પરક. }

પરકાન્ત. ન० (પરકાન્ત) ઉદ્ધમ; પરાક્રમ. (૨) અનુક્રાન્ત.

પરક્રમ. પું० ન० (પરક્રમ) કર્મરૂપ દુશ્મનને જીતવાનું સામર્થ્ય; પરાક્રમ. (૨) ઉત્સાહ; પ્રયત્ન. (૩) શત્રુનો નાશ કરવાની શક્તિ.

પરગ. ન० (પરગ) બંદી; એક જાનનું ધાન્ય. (૨) વાંસની જાતડી; જા. પ. (૩) વાસનું પથરણુ; ચટાઈ. (૪) જાતન વિશેષ.

પરગ. ત્રિ० (પરગ) ધણી કિંમતવાળું; કિંમતી; મોંઘું.

પરકુદ્ધ. } પું० (પરકુદ્ધ) પારકાને અ-
પરકુદ્ધ. } શિત્રાપ; બીજાનો આશય.

પરક. ત્રિ० () પરવશ; પરતત્ર; પરાધીન. (૨) પું० ન० પરતત્રતા; પરાધીનતા.

પરકા. સ્ત્રી० (પરકા) બીજાને માટે.

પરતત. ત્રિ० (પરતત) પરાધીન.

પરતતિ. સ્ત્રી० (પરતતિ) નિન્દા; પારકી તત્થા.

પરતિલિય. ત્રિ० (પરતિલિય) અન્યદર્શની; જેનેતર.

પરત. જ્ઞ० (પરત) બીજેસ્થળે; પરબોકમાં.

પરપરિવા. } પુ० (પરપરિવા) પારકી
પરપરિવા. } નિન્દા કરવી તે.

પરપુદ્ધ. પું० (પરપુદ્ધ) ક્રોધ.

પરમહાય. પું० (પરમહાય) પરાભવ-તિ-રકાર પામેલું.

પરમવ. પું० (પરમવ) બીજો ભવ; જન્મ-માન્તર.

પરમવિષ. ત્રિ० (પરમવિષ) પરભવમાં-જન્મ-માન્તરમાં સાથે આવનાર.

પરમ. ત્રિ० (પરમ) ઉત્કૃષ્ટ (૨) શ્રેષ્ઠ. (૩) પું० મોક્ષ; મુક્તિ. (૪) ત્રિ० અત્યર્થ;

અત્યન્ત. (૫) પ્રધાન; મુખ્ય. (૬) પું.
સંયમ; ચારિત્ર. (૭) નં સુખ.
પરમહ. પું (પરમાર્થ) મોક્ષ; મુક્તિ. (૨)
સત્ય પદાર્થ. (૩) સંયમ; ચારિત્ર.
પરમાણુ. નં (પરમાણુ) દુધપાક; ખીર.
પરમત્ત. પું (પરમાર્થ) પરમતત્ત્વ; જીવાદિ
નવ તત્ત્વ. (૨) પરમાર્થ; પરોપકાર.
પરમત્ત. પું (પરતાત્મન) પરમાત્મા; ઈશ્વર.
પરમસોમનાસ્તિય. ત્રિં (પરમસોમનાસ્તિય)
સતોષી.
પરમહંસ. પું (પરમહંસ) પરમહંસ; સં-
ન્યાસી; પરિત્રાજકનો એક પ્રકાર.
પરમાડ. નં (પરમાયુષ) જીવંતીનો સમય;
ઉમર.
પરમાણુ. પું (પરમાણુ) ખંધથી છુટો પડેલો
પુદ્ગલનો નિર્વિભાજ્ય અણ કે જેના બે
ભાગ થઇ શકે નહિ.
પરમાણુવોગ્ગજ. પું (પરમાણુવોગ્ગજ) પુદ્-
ગલનો ધણે સૂક્ષ્મમાં સૂક્ષ્મ ભાગ.
પરમાવત. ત્રિં (પરમાવત) પરમ=ઉત્કૃષ્ટ;
આયતન=દીર્ઘ; પરમાયતન=મોક્ષ.
પરમાવતીર્ગળા. ક્ષીં (પરમાવતીર્ગળા) સાત
અવન્તી ગંગાપરિમિત એક પરમાવતી
ગંગા; ગોશાલાને મતે કાવ્રમાન વિશેષ.
પરમાહમ્મ. પું (પરમાર્થ) } નારકીના
પરમાહમ્મિ. પું (પરમાર્થ) } જીવોને
પરમાહમ્મિય. પું (પરમાર્થ) } શિક્ષા
આપનાર એક દેવતાનો વર્ગ; પરમાધામી
દેવ.
પરમાહોરિય. ત્રિં (પરમાહોરિય) પરમ
અવધિતાનવાળા.
પરમુહ. ત્રિં (પરામુહ) ત્રિમુખ.
પરય. નં (વક) અનિશ્ચ.
પરજોઈઝ. ત્રિં (પારલૌકિક) પરલોક
સમ્બન્ધી; પારલૌકિક.
પરજોઈઝ. } પું (વલોક) પરલોક; જ-
પરલોક. } મ્બન્ધી.

પરવચ્ચ. પું (પરવચ્ચ) મ્હોટા વાધના
આમડાનું બનેલ વસ્ત્ર વિશેષ
પરવસ. ત્રિં (પરવસ) પરાધીન; પરવસ.
પરવાદ. પું (પરવાદિન) ખીજા દર્શનવાળા.
પરવાય. પું (પરવાદ) અન્યદર્શન; ક્ષિત્ર
મત.
પરવિવાહકરણ. નં (પરવિવાહકરણ) ખીજાનો
વિવાહ કરવો તે; ચોથા વ્રતનો એક
અતિચાર.
પરસંતગ. } ત્રિં (પરસંતગ) પારકું;
પરસંતગ. } ખીજનું.
પરસુ. પું (પરસુ) કુદાડો; ફરશી નામનું
હથીયાર.
પરસ્સર. પું ક્ષીં (પરાશર) ગેંડું; પચેદ્રિય
નિયંત્રી એક જાત.
પરહત્ય. પું (પરહત્ય) પારકા-ખીજાનો હાથ.
પરહમ્મિય. પું (પરમાર્થ) અખ, અ-
બરીસ વગેરે પદ્ધતિ જાતના પરમાધામી
દેવતા.
પરહુન. } પું (પરહુન) કાચલ.
પરહુન. }
પરા. ઘં (પરા) અત્યન્ત.
પરા ક્ષીં (પરા) તુણ વિશેષ.
પરાહઝ. ત્રિં (પરાજિત) પરાજય પામેલ;
હારેલ.
પરાધાય. પું (પરાધાય) વાસના વિશેષ.
(૨) નામકર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના
ઉદયથી જીવ પોતે આધાત ન પામે અને
ખીજા તેને જેનાં વેંતજ દયાઇ જાય તે
પરાધાયનામ. નં (પરાધાયનામ) પરાધાત
નામે નામકર્મની એક પ્રકૃતિ.
પરાજિણિસાર. ત્રિં (પરાજેતુ) પરાજય
કરનાર.
પરાજિય ત્રિં (પરાજિત) હારેલું.
પરામવ. પું (પરામવ) પરાભવ; પરાજય;
તિરસ્કાર.

પરામિશોભ. નં (પરામિશોભ) પરતંત્રતા.
 પરામૂલ. ત્રિં (પરામૂલ) પરાભવ પામેલ.
 પરામુદ્ધ. ત્રિં (પરામુદ્ધ) પરામર્શ કરેલ. (૨)
 રૂપે કરેલ.
 પરાય. } ત્રિં (પરાય) પરાયું; બીજાનું;
 પરાયણ } પારકું.
 પરાયણ. ત્રિં (પરાયણ) તત્પર; સાવધાન.
 પરાસર. પું (પરાસર) પરાસર નામના
 બ્રાહ્મણ સંન્યાસી.
 પરિ. ઇં (પરિ) પુનઃ પુનઃ; ફરીફરીને.
 પરિ. ઇં (પ્રતિ) બુદ્ધિ “ પડિ ” શબ્દ.
 પરિચ્છિદ્ધ. ત્રિં (પરિચ્છિદ્ધ) પહેરેલ;
 ધારણ કરેલ.
 પરિચ્છિદ્ધ. ત્રિં (પરિચ્છિદ્ધ) પ્રવર્તક; અ-
 ગ્રેસર. (૨) પરિચ્છિદ્ધ કરનાર.
 પરિચ્છિદ્ધ. સ્ત્રીં (પરિચ્છિદ્ધ) સૂતાર્યનું
 પર્યાલોચન કરવું; ચોલણા પ્રચોલણા;
 ચર્ચા કરવી.
 પરિચ્છિદ્ધ. નં (પરિચ્છિદ્ધ) પરિચ્છિદ્ધ; રખડપટ્ટી.
 પરિચ્છિદ્ધ. પું (પરિચ્છિદ્ધ) કમર કસીને
 બાંધવી.
 પરિચ્છિદ્ધ. સ્ત્રીં (પરિચ્છિદ્ધ) પર્યાવરણભૂમિ
 તીર્થકરની કેવળી અવસ્થા દરમ્યાન
 અંતગત-મોક્ષગામી જીવોની પરંપરાની
 મર્યાદા.
 પરિચ્છિદ્ધ. } પું (પર્યાય) અવસ્થા, દશા.
 પરિચ્છિદ્ધ }
 પરિચ્છિદ્ધ. પું (પરિચ્છિદ્ધ) પારવાર; દાસદાસી
 અને સમ્બંધિબળ.
 પરિચ્છિદ્ધ. નં (પરિચ્છિદ્ધ) દુઃખ ઉપગમવુ.
 પરિચ્છિદ્ધ. ત્રિં (પરિચ્છિદ્ધ) ધેરાએલું; વીંટાએલું.
 પરિચ્છિદ્ધ. પું (પરિચ્છિદ્ધ) મહાજન; સૂર્ય કે
 ચંદ્રને ફરવું કુંડળું થાય તે.
 પરિચ્છિદ્ધ. ત્રિં (પરિચ્છિદ્ધ) પહેરેલું;
 ધારણ કરેલું.
 પરિચ્છિદ્ધ. ત્રિં (પરિચ્છિદ્ધ) પીડા કરેલ.

પરિકલ્પિત. ત્રિં (પરિકલ્પિત) તૈયાર કરેલું;
 અથગારેલું. (૨) જોડેલું. (૩) કાપેલું.
 પરિકલ્પ. } નં (પરિકલ્પ) અંગ સંસ્કાર;
 પરિકલ્પ. } શરીર સુશ્રૂષા. (૨) વસ્તુ
 સંસ્કાર; વસ્તુમાં કંઈ પણ વિશેષતા
 ઉત્પન્ન કરવી તે. (૩) રોગનો ઉપાય;
 ચિકિત્સા. (૪) આરમા દર્શિવાદઅંગના
 પાંચ વિભાગમાનો પ્રથમવિભાગ. (૫)
 અભ્યાસ.
 પરિકલ્પિત. ત્રિં (પરિકલ્પિત) શરીર સં-
 સ્કાર કરેલ.
 પરિકલ્પ. પું (પરિકલ્પ) કુંડ બાંધવી તે.
 પરિકલ્પિત. ત્રિં (પરિકલ્પિત) અસંકેત.
 પરિકલ્પ. સ્ત્રીં (પરિકલ્પ) વિકલ્પ.
 પરિકલ્પિત. ત્રિં (પરિકલ્પિત) કહેલું.
 પરિકલ્પિત. ત્રિં (પરિકલ્પિત) ચારે બાજુથી
 ઘેરાયેલ; વ્યાપ્ત.
 પરિકલ્પિત. ત્રિં (પરિકલ્પિત) ગ્લાનિ
 પામેલ; થાકી ગયેલ.
 પરિકલ્પિત. પું (પરિકલ્પ) કલેશ પામવો;
 દુઃખ પામવું તે.
 પરિકલ્પિત. ત્રિં (પરિકલ્પિત) થાકી ગયેલ
 બુદ્ધિવાળો; જડ જેવો.
 પરિકલ્પિત. ત્રિં (પરિકલ્પિત) કાપેલું.
 પરિકલ્પિત. ત્રિં (પરિકલ્પિત) સયમ સંબંધી
 પરાક્રમ-ઉદ્ભવ કરેલ.
 પરિકલ્પ. પું (પરિકલ્પ) ફેલોતપાદક પુરુષાર્થ;
 પરાક્રમ.
 પરિકલ્પિત. ત્રિં (પરિકલ્પિત) પરાક્રમ
 કરેલું.
 પરિકલ્પિત. નં (પરિકલ્પ) પરીક્ષા કરવી;
 જોવું.
 પરિકલ્પિત. ત્રિં (પરિકલ્પિત) વિચા-
 રીને જોલનાર.
 પરિકલ્પિત. પું (પરિકલ્પ) સર્વ પ્રકારે ક્ષય.
 પરિકલ્પ. સ્ત્રીં (પરીક્ષા) તપાસ.

परिकल्पित. वि० (परिकल्पित) धेरायेधुं.
विंटायेधुं.

परिकल्पेव. पु० (परिकल्पे) परिधि, धेरावे
(२) नगरने इरती आछ.

परिकल्पेवि. वि० (परिकल्पे) युवादिउने
तररकार करनार.

परिकल्पा. स्त्री (परिकल्पा) आछ.

परिगण. वि० (परिगण) व्याप्त.

परिगणन. न० (परिगणन) पाण्डी, दुध
वगेरे गणनु ते

परिगुणन. न० (परिगुणन) स्थापनाय; शास्त्र
विचार.

परिगृह पु० (परिगृह) गृहीन, धरमार,
सोनं, इधु वगेरे द्रव्य तथा ते द्रव्य उपर
आसक्ति-मुखां राखती ते. पांथमु पाप
स्थानक.

परिगृहवेरमण न० (परिगृहवेरमण) परि-
ग्रहार्थी निवृत्ति.

परिगृहसम्पत्ति. } स्त्री० (परिगृहसम्पत्ति) वृद्धा;
परिगृहसम्पत्ति. } धननी वासना; आर
सनामांनी ओक

परिगृहवि. वि० (परिगृहीत) स्वीकारेधुं;
ग्रहण करेध.

परिगृहविद्या. स्त्री० (परिगृहविद्या) परिग्रहनी
क्रिया; परिग्रह राखवाथी लागती क्रिया.

परिग्रहवि. वि० (परिग्रहित) ह्यायेधुं.

परिग्रह. वि० (परिग्रह) भूय धसेधुं.

परिग्रहासिय. वि० (परिग्रहित) अरुयेधुं;
लेपायेधुं.

परिग्रहण. न० (परिग्रहण) विचार.

परिचारग. वि० (परिचारक) व्यभिचारी.

परिचारणा स्त्री० (परिचारणा) प्रशापना
सूत्रना ओक पढनुं नाभ. (२) मैथुन
प्रवृत्ति.

परिचिन्तित. वि० (परिचिन्तित) परिचिन्तित-समा-
गममां आवेध; ओगणीनुं.

परिचिन्तित. वि० (परित्यक्त) तन्नेधुं; छेडेधुं.

परिचिन्तित. वि० (परित्यक्त) त्याग करनार.

परिचिन्तित. } पु० (परित्यक्त) त्याग; परित्यक्त.
परिचिन्तित. }

परिचिन्तित. पु० (परीक्षक) परीक्षा करनार.
कुशली.

परिचिन्तित. वि० (परिच्छिन्न) छेडेधुं.

परिचिन्तित. स्त्री० (परीक्षा) विचारणा; परीक्षा
करती.

परिचिन्तित. वि० (परिच्छिन्न) निर्णीत,
निश्चित.

परिचिन्तित. वि० (परिच्छेद) क्षुब्ध; नानु,
हानक.

परिचिन्तित. वि० (परिच्छेद) पराधीने वेधाय
तेनु.

परिचिन्तित. पु० (परिच्छेद) जुहुं पाडनुं. (२)
निर्णय.

परिचिन्तित. वि० (परिस्तोक) थोडुं, अल्प.

परिचिन्तित. पु० (परिजन) सम्बन्धि भाग्यसा,
परिवार; दासनासी वगेरे

परिचिन्तित. न० (परिजन) ज्ञाप; भ्रान्तिने
हरी हरी भोवया ते.

परिचिन्तित. न० (परिज्ञान) ज्ञाननुं ते; सपर्य
भाटिनी भेगवती ते.

परिचिन्तित. वि० (परिजित) सर्वथा ज्ञतायेधुं

परिचिन्तित. } वि० (परिचित) नरत उपस्थित
परिचिन्तित. } थाय तेनु; परिचित.

परिचिन्तित. } वि० (परिजीर्ण) जुहुं थयेधुं,
परिचिन्तित. } धसायेधुं. (२) दुर्भाग.

परिचिन्तित. स्त्री० (परिजीर्णा) भ्रमण्या विशेष,
गरीयाधीना कारजे लीथेली दीक्षा.

परिचिन्तित. न० (पर्युषित) रातवासो रहनुते.

परिचिन्तित. वि० (परिजीर्ण) अनजुलं

परिचिन्तित. पु० () राहुना पुद्गलना
पेदर प्रकरमांनो ओक.

परिकुलितसंस्कृत. वि० (पर्युषित.न) रात-
वासी राखवाथी निपलेल-दछ वगेरे.

परिभूतिय त्रि० (परिभूत) सेवा करेत् ।
(२) भीत. ३) परिक्षीय.

परिभूतय. न० (परिभूत) आगमने अनु-
सारं सम्पदं प्रकारे परद्वयु ते.

परिभूतय. न० (परिभूत) परद्वयु; त्याग
करेत्वा ते.

परिभूतयि. स्त्री० (परिभूतयि) परद्वयवानी-
नाम्ना देवानी प्राधि.

परिभूतिय. त्रि० (परिभूतिय) परद्वयवेत्तु.

परिभूत. स्त्री० (परिभूत) परिभूत.

परिभूतार. त्रि० (परिभूतार) परिभूतारं प्राप्त
करेत्वा.

परिभूत. त्रि० (परिभूत) दृष्टि पामेत्तु,
परिभूत पामेत्तु.

परिभूत. त्रि० (परिभूत) पिटापत्तुं, धेरापत्तुं.

परिभूत. त्रि० (परिभूत) परिभूत पामेत्तु.

परिभूतय त्रि० (परिभूतय) परिभूतय
अवस्थायागे.

परिभूतय. स्त्री० (परिभूतय) भीष्म
परिभूत नामे वाचना, अक्षर आयेत्तु
पाठ परिभूत पामेत्तु पछी-आवद्धा
पछी भीष्म वाच्युपी आपत्ती ते.

परिभूतयपरिभूतय. पु० (परिभूतयपरिभूतय) वि-
भूतययत्तु आरम्भा दृष्टिवाद् अगना
भीष्म विलास-रुत्रना भीष्मे भेद.

परिभूतय. पु० (परिभूतय) अवस्थानर, इषा
नर, इषा (२) छन्दोना नालय. (३)
भाव. मननी रित्त. ४) परिभूतयमि
भावः ५) भावमाना अक्ष.

परिभूतय. त्रि० (परिभूतय) परिभूत
करेत्वा.

परिभूतयि. त्रि० (परिभूतयि) परिभूत-
परिभूतय यत्तु; परिभूतयवात्तुं. (२) पु०
परिभूतय. (३) भाव विशेष.

परिभूतयि. स्त्री० (परिभूतयि) अवस्थाने
अनुसारं छन्दस्य यती छुद्धि; छुद्धि विशेष.

परिभूतय. पु० (परिभूतय) परिभूत, धेरावेत्तु
विस्तार.

परिभूतयि. स्त्री० (परिभूतयि) भीष्म,
वारंवार धास नोदवाभा आवे तेवी कृषि.

परिभूतय. स्त्री० (परिभूतय) परिभूतय,
परिभूतय.

परिभूतय. न० (परिभूतय) अवस्थान; छुद्धि.

परिभूतय. त्रि० (परिभूतय) पराधाय्ये
पहोयेत्तु; पूर्णता भेगवेत्तु.

परिभूतय. पु० (परिभूतय) त्रिभूत कृषि.

परिभूतय. न० (परिभूतय) सर्वथा दुःख-
ना लय; भोक्ष.

परिभूतय. त्रि० (परिभूतय) सर्व प्र-
परिभूतय. त्रि० (परिभूतय) सर्व प्र-
कारना दुःखी नर
निरात पामेत्तु; भोक्ष पामेत्तु.

परिभूतय. त्रि० (परिभूतय) ज्ञाता; ज्ञानकार.

परिभूतय. स्त्री० (परिभूतय) समञ्जस, ज्ञान.
(२) समञ्जसपूर्वक त्याग-पञ्चभाष. (३)
निवेद. (४) पर्यायान, विचार.

परिभूतय. त्रि० (परिभूतय) प्रतिज्ञा करेत्तु.
(२) समञ्जसे त्याग करेत्तु.

परिभूतय. त्रि० (परिभूतय) धात्री गयेत्तु;
सर्वथा निवृत्त यत्तु.

परिभूतय. न० (परिभूतय) परिभूतय-दुःख
पामेत्तु.

परिभूतय. त्रि० (परिभूतय) लेखमा नयेत्तु.

परिभूतय. न० (परिभूतय) रक्षा. (२) पाश-
अधन.

परिभूतय. पु० (परिभूतय) पीडा; सन्ताप. (२)
अक्षर; अक्षरामय.

परिभूतय. स्त्री० (परिभूतय) परिभूतय,
पीडा.

परिभूतय. स्त्री० (परिभूतय) भीष्मने
परिभूतय-दुःख छिपञ्जयार्थी लागती क्रिया.

परिभूतय. त्रि० (परिभूतय) परिभूतय-पीडा
पामेत्तु. (२) नयेत्तु.

परितास. पुं० (परितः) अकस्मात् अनारो
हय.

परितोष. पु० (परितोष) सन्तोष; आनन्द.

परित. त्रि० (परितः) संख्यात; अथवा
आवे ते; परिमित. (२) परस्पर निर-
पेक्ष; भिन्नभिन्न. (३) प्रत्येक वनस्पति.
(४) पञ्चवयस्यसूत्रना त्रीण पटना सोणमा
दारुनुं नाम. (५) शुक्लपक्षी; अल्पसं-
सारी. (६) भ्रष्ट; रक्षित. (७) अल्प;
बोझ. (८) ओक जलवाणा.

परितजीव. पुं० (परितजीव) प्रत्येक शरीरी
ज्व; ज्वहीक अकेक शरीरवाणा ज्व.

परितसंसार. पुं० (परितसंसार) जेने बोडो
काण संसारमा परिभ्रमण करवानुं होय
ते; अल्पसंसारी.

परितसंसारी. त्रि० (परितसंसारी) अल्प
संसारी.

परिताप. न० (परिताप) आरे तरङ्गनुं रक्षण;
शरथ.

परितापतप. न० (परितापतप) अनन्तना
नव भेदभानो अके.

परितासंख्येय. पुं० (परितासंख्येय) अ-
संख्यातना नव भेदभानो अके.

परितास. पुं० (परितास) त्रास; भेद.

परित्योम. न० (परित्योम) भस्तक. (२)
त्रि० वक.

परिवाह. पुं० (परिवाह) जलतरा; अक्षर.

परिदेवणया. स्त्री० (परिदेवना) जेनी तेनी
आगण दुःख प्रकाशनुं-रोहणुं रोवां ते.

परिदेविय. न० (परिदेवित) प्रकाश करवा.

परिनिष्ठिय. त्रि० (परिनिष्ठित) निष्ठा पामेक्ष;
पुं० थयेक्ष.

परिनिष्ठा. पुं० (परिनिष्ठा) दुःखनो सर्वथा
नाश; मोक्ष.

परिनिष्ठावर्ण. पुं० (परिनिष्ठावर्ण) निर्वा-
णुनो मार्ग; मोक्षमार्ग.

परिनिष्ठु. } त्रि० (परिनिष्ठित) सकल
परिनिष्ठुय. } सन्तोष रोहत; निर्वाणु पद
पामेक्ष. (२) शान्त; हर्ष.

परिज्ञ. त्रि० (परिज्ञ) विशेष ज्ञानार.

परिज्ञा. स्त्री० (परिज्ञा) प्रत्याख्यान; त्याग.

परिज्ञाय. त्रि० (परिज्ञात) समज्जणपूर्वक
पञ्चआणु करेक्ष.

परिपाम. पुं० (परिपाम) क्षण.

परिपिण्डिय. त्रि० (परिपिण्डित) ओकत्र थ-
येक्ष; ओकहुं थयेक्ष.

परिपिरिया. स्त्री० () वाद्य विशेष.

परिपिहिय. त्रि० (परिपिहित) हाँकेहुं.

परिपीलिय. त्रि० (परिपीलित) पीडा पामेक्ष.

परिपुच्छणया. स्त्री० (प्रतिपुच्छणा) सुद्धे
प्रश्नादि पुछवा ते.

परिपुण्य. त्रि० (परिपूर्ण) सपूर्णा.

परिपूयण. पु० (परिपूयण) सुधरीनो भागो.

परिपूय. त्रि० (परिपुत) वस्त्रेणी गणेशुं;
छायेहुं.

परिपेरंत. पुं० (परिपेरन्त) आरे आणु.

परिपुट्ट. त्रि० (परिपुट्टक) नाशक; विनाश
करेनार.

परिफासिय. } त्रि० (परिपुट्ट) ज्योतरङ्गी
परिफोसिय. } स्पर्श पामेक्ष.

परिबुहणता. स्त्री० (परिबुहण) वृद्धि; आभादी.

परिब्रमण. त्रि० (परिब्रमण) भ्रष्ट थयेक्ष.

परिमव. पु० (परिमव) अपमान; पराभव.
(२) तिरस्कार.

परिमवण. स्त्री० (परिमवण) पराभव.

परिमवणिय. त्रि० (परिमवणीय) तिरस्कार
पामवा हायक.

परिमाहय. त्रि० (परिमाजित) विभक्त
करेक्ष.

परिभाषितिया. स्त्री० (परिभाषितिका) पर्वना
द्विषोभां स्वजनवर्गमां आण भिक्षा
वजेरे लाभ पशुं वद्धेयी आपनार स्त्री.

પરિભાષણ. ન૦ (પરિભાષણ) ભાગ પાડી
પહેંચવું.

પરિભાષણીય. ત્રિ૦ (પરિભાષણીય) વિચારવા
યોગ્ય.

પરિમાસદ્ય. ત્રિ૦ (પરિમાસદ્ય) સ્થાનું બોલ-
નાર; ગુરૂની સ્થાને થનાર.

પરિમાસા. ક્ષી૦ (પરિમાસા) સાંકેતિકભાષા.
(૨) એ નામની દંડીતિ; અપરાધીને
શિક્ષા કરવાની ભાષા.

પરિમાસિ. ત્રિ૦ (પરિમાસિ) પરિભવ કર્તા.

પરિમુજગણ. ક્ષી૦ (પરિમુજગણ) પરિભોગ.

પરિમુક્ત. ત્રિ૦ (પરિમુક્ત) ભોગવેલ.

પરિમૂય. ત્રિ૦ (પરિમૂય) તિરસ્કાર પામેલું.

પરિભોગ. પુ૦ (પરિભોગ) ભોગવટો; ઉપભોગ.

(૨) વારંવાર ભોગવટો કરવો તે. (૩)
જેનો વારંવાર ઉપયોગ કરી શકાય તે
વસ્તુઆદિ. (૪) જેનો એક વખતજ ઉપ-
યોગ થાય તેવા આહાર, પાન આદિ.

પરિમંડળ. ન૦ (પરિમંડળ) અલંકરણ.

પરિમંડલ. પું૦ (પરિમંડલ) વલયાકાર;
અલોચાના જેવો આકાર; પાંચ સંકાલ-
માંનું એક.

પરિમંડલસંદુષ્ટા. ન૦ (પરિમંડલસંદુષ્ટા)
વલય-અલોચાની આકૃતિ; પાંચ સંકાલ-
માંનું એક.

પરિમંદિય. ત્રિ૦ (પરિમંદિય) અલંકૃત;
શય્યાગારેલું.

પરિમટ્ટ. ત્રિ૦ (પરિમટ્ટ) માર્જીત; શોધિત.

પરિમહા. } ન૦ (પરિમર્શ) યોગનું; મસ-
પરિમહા. } ણનું.

પરિમલ. પું૦ (પરિમલ) મુગ-ધ; મુવાસ.

પરિમાણ. ન૦ (પરિમાણ) માપ; માન. (૨)
સંખ્યા; ગણતરી.

પરિમાણવલ. ન૦ (પરિમાણવલ) પરિમાણવાળું
પદ્યખાણ; દશ પ્રકારનાં પદ્યખાણ-
માંનું એક.

પરિમાસ. પું૦ (પરિમાસ) સ્પર્શ.

પરિમાસ. પું૦ () વહાણનું એક
જાનનું લાકડું.

પરિમિત. } ત્રિ૦ (પરિમિત) માપેલ;
પરિમિત. } પરિમિત.

પરિમુક્ત ત્રિ૦ (પરિમુક્ત) છોડેલું; મુકેલું.

પરિમોક્ષ. પું૦ (પરિમોક્ષ) પરિભાગ. (૨)
મોક્ષ; મુક્ત.

પરિમોચણ. ન૦ (પરિમોચણ) મોક્ષ; છુટકારો.

પરિવર્ત. પુ૦ (પરિવર્ત) છેડો; અન્ત પ્રદેશ.

પરિવટ્ટ. પુ૦ (પરિવર્ત) પરિવર્તન; અદલતું
તે. (૨) સમયનું પરિભાષણ વિશેષ; અ-
ન્ત ઉત્સર્પણી અવસર્પણી કાળ.

પરિવટ્ટણ. ન૦ (પરિવર્તન) અદલ અદલ કરવું.

(૨) દ્વિગુણ ત્રિગુણ આદિ ઉપકરણ.

પરિવટ્ટણયા. ક્ષી૦ (પરિવર્તના) ભ્રમનું;

પરિવટ્ટણા. ક્ષી૦ } ભટકવું. (૨) મનન
કરવું; ઉહાપોહ-વિચારણા કરવી તે. (૩)
પડવું ફેરવવું.

પરિવટ્ટણામહ. પુ૦ (પરિવર્તકામહ) રાગના
શરીર ઉપરથી ઉતરેલાં વસ્ત્ર તથા
આભરણ લેનાર.

પરિવટ્ટિ. પુ૦ (પરિવર્તિત) સાધુ નિમિત્તે
આહારાદિનો અદલો અદલો કરી આપ-
વાથી લાગતો એક દોષ; સોળ ઉદ્દગમન
દોષમાંનો ૧૦ મો દોષ.

પરિવટ્ટણ. ન૦ (પરિવર્ત) ભટકવું; અટન
કરવું તે.

પરિવટ્ટિય. ત્રિ૦ (પરિવર્ત) ખેંચાએલું.

પરિવટ્ટિય. ત્રિ૦ (પરિવર્ત) પરિપૂર્ણ.

પરિવર્ણ. પુ૦ (પરિવર્ણ) દાસ પુરૂષ; નોકર
વર્ગ.

પરિવર્ણ. પુ૦ (પરિવર્ત) ચક્ર; પૈડું.

પરિવર. પુ૦ (પરિવર) ભેડ; કૂડ ઉપર
તાણીને વસ્ત્ર બાંધવું તે.

પરિચરિય. ત્રિ૦ (પરિચરિય) મુક્ત.

परिवत्सज्यो. ऋ० (परिवर्त्तय) पञ्जे;
पासे; सभ्ये.

परियाच. पुं० (पर्याय) इषान्तर, भीष्म
अवस्था. (२) दीक्षाइपपर्याय; श्रमण-
पण्डु; साधुनेत्र आव.

परियाच. त्रि० (पर्याय) संपूर्णपण्डु अक्षय
करायेत्.

परियाचया. स्त्री० (पर्यादान) ओ तदक्षी
अक्षय करतु ते.

परियाच. पुं० (पर्याय) पर्याय; भनोगतभाव.
(२) पर्याय; दशा. (३) अत्रन्या; श्रमण-
पण्डु.

परियाच. पुं० (परियाच) इण; परियाच.

परियाचय. त्रि० (पर्याय) व्यापेत्.

परियाच. न० (परियाच) रक्षय.

परियाच. न० (परियाच) गमन. (२) वा-
हन. (३) अवतरण.

परियाचय. पुं० न० (परियाच) यान;
वाहन. (२) ओ नाभनु ओक विमान.

परियाचय. त्रि० (परियाच) रक्षयवाणं.
(२) न० रक्षय-शरणनां स्थान.

परियाच. त्रि० (परियाच) पामेत्.

परियाच. पुं० (पर्याय) दीक्षा आदि अवस्था.

(२) अलिप्राय; मत. (३) अक्षयर्थ.

(४) तीर्थकर अने केवण ज्ञाननी उत्प-
त्तिनो समय.

परियाचयत्तगडभूमि. स्त्री० (पर्यायान्तगडभूमि)
तीर्थकरने केवणज्ञान इप पर्याय उत्पन्न
अथा पछी निरवच्छिन्नपण्डु साधु परपरा
भोक्ष जय त्यां सुधीनी क्षण मर्यादा.

परियाचयेर. पुं० (पर्यायस्थिति) वीस वर्ष
उपरांतनी दीक्षावाणा साधु. अत्रन्याओ
स्थिति.

परिवार. पुं० (परिवार) शब्दादि विषयोनो
उपभोग करवो ते; विषय विकार; भेद्युन
सेवन. (२) अक्षय; आन.

परिवार. पुं० (परिवार) परिवार; कुटुम्ब.

परिवार. त्रि० (परिवारक) भादा भाष्यनी
आकरी करनार; सारवार करनार. (२)
विषय सेवन करनार.

परिवारया. } स्त्री० (परिवारणा) भेद्युन
परिवारया. } सेवन; विषय भोग.

परियाल. पुं० (परिवार) पोतानी पाछण
आवनार दास दासी वगैरे.

परियाच. पुं० (परिवार) सत्ताप; पीडा;
वेदना.

परियाच. न० (पर्यायान्त) डाढाध जनु;
सधनु; अगधनु ते.

परियाच. स्त्री० (पर्यायान्त) आसेवन.

परियाचया. स्त्री० (परियाचना) डाढने
हु प हेतु ते.

परियाचया. स्त्री० (परियाचिका) क्षणान्तर
सुधीनी अवस्था; स्थिति.

परियाचया. त्रि० (पर्याय) निश्चय थोले.
(२) तलेत्तुं. (३) भुज पाकेत्तुं. (४)
व्याप्त. (५) पूर्ण.

परियाच. त्रि० (पर्याय) ओक परियाचने
छोडी भीष्म परियाचने पामेत्.

परियाचस्त. पुं० (पर्याय) लिखुकेनो भट.

परियाचय. त्रि० (परियाच) परियाचना-
हुःप उपगवेत्.

परिविचय. त्रि० (परिवर्त्तय) रक्षय करेत्,
सायवेत्.

परिवय. पुं० (परिवय) धेरावो. (२) वेग.
(३) हेरनो भागे. आडा स्तो.

परिली. स्त्री० () वाद्य विशेष

परिलोचन. न० (परिलोचन) अवलोकन;
निरीक्षण.

परिविचय. त्रि० (परिवर्त्तय) गमन कर-
नार.

परिविचय. न० (परिवर्त्तय) अक्षय; स्तुति.

परिविचय. न० (परिवर्त्तय) वक्ष्य; छोडुं.

પરિવર્તિતિય. ત્રિ० (પરિવર્તિત) વર્તિત કરેલું;
તળેલું.

પરિવર્તિતિય. ન૦ (પરિવર્તિત) વારંવાર શરી-
રનું ઉદ્ધર્તન કરવું. (૨) ગુણાકારરૂપે
વૃદ્ધિ.

પરિવર્તિતિય. ત્રિ० (પરિવર્તિત) પડેલું; બ્રષ્ટ
થયેલું.

પરિવર્તિતિય. ત્રિ० (પરિવર્તિત) વૃદ્ધિ કરનાર.

પરિવર્તિતિય. ત્રિ० (પરિવર્તિત) વધેલું; વૃદ્ધિ
પામેલું.

પરિવર્તિતિય. પું० (પરિવર્તિત) આવર્તન, ભમરી.

પરિવર્તિતિય. સ્ત્રી० (પરિવર્તિત) પરિવર્તન; અદ-
ભાવ.

પરિવર્તિતિય. ત્રિ० (પરિવર્તિત) બદલાયેલું.

પરિવર્તિતિય. ત્રિ० (પરિવર્તિત) વૌટાએલું;
હકાએલું.

પરિવર્તિતિય. ન૦ (પરિવર્તિત) નિવાસ; રહેઠાણ.

પરિવર્તિતિય. ત્રિ० (પરિવર્તિત) સુખપૂર્વક રહેલ.

પરિવાચ. પુ० (પરિવાચ) અપવાદ; નિન્દા.

પરિવાચી. સ્ત્રી० (પરિવાચી) તત્ત્વી; વીચારી.

પરિવાચી. } સ્ત્રી० (પરિવાચી) અનુક્રમ;
પરિવાચી. } પરિવાચી. રીતિ; પદ્ધતિ,

વ્યવસ્થા. (૨) તપની શ્રેણી. તપનું

ગણિત કરવાને બનાવેલ યંત્ર કે ક્રાંતિકની

સિદ્ધિ પંક્તિ (૩) જમણવાર; જમવા

બેઠેલ માણસોની પક્તિ.

પરિવાચી. } સ્ત્રી० (પરિવાચી) સાત

પરિવાચી. } તારવાળી વીણા.

પરિવાર. પું० (પરિવાર) કુટુંબ કાળીલો;
સ્વજન.

પરિવાર. ન૦ (પરિવાર) રોકવું. (૨)
નિરાકરણ.

પરિવારિય. ત્રિ० (પરિવારિત) ઘેરાયેલું;
વૌટાએલું. વ્યાપ. (૨) પરિવારવાળું.

પરિવાચિયા. સ્ત્રી० (પરિવાચિયા) વાલેલું
ઉબેડી પાછું રાખવાથી ઉગે તે-શાકી

વગેરેની કૃષિ. (૨) દીક્ષા વિશેષ; દરીયા
મહામતો ધારણ કરવાં તે.

પરિવિચ્છેદ્ય. ત્રિ० (પરિવિચ્છેદ) અર્થથા છિન્ન.

પરિવિચ્છિ. સ્ત્રી० (પરિવિચ્છિ) બુઝો “ પરિ-
વિચ્છિ ” શબ્દ.

પરિવિચ્છિ. ત્રિ० (પરિવિચ્છિ) વિનાશ
પામેલ; ખંસ પામેલ.

પરિવિચ્છિ. ત્રિ० (પરિવિચ્છિ) વિશિષ્ટ;
યુક્ત

પરિવિચ્છિ. ત્રિ० (પરિવિચ્છિ) વ્યાપ; વૌટાએલ.
ઘેરાયેલ.

પરિવિચ્છિ. ત્રિ० (પરિવિચ્છિ) પુષ્ટ, વૃદ્ધિ પામેલ;
બળવાન.

પરિવિચ્છિ. સ્ત્રી० (પરિવિચ્છિ) વધારો; વૃદ્ધિ.

પરિવિચ્છિ. ત્રિ० (પરિવિચ્છિ) સંયમમાં ઉદ્ધત-
વિહારી; સમમતપર. (૨) વસેલ; નિવાસ
કરેલ.

પરિવિચ્છિ. ત્રિ० (પરિવિચ્છિ) સમર્થ; શક્તિવાન.

પરિવિચ્છિ. ત્રિ० (પરિવિચ્છિ) સ્થૂળ.

પરિવિચ્છિ. ત્રિ० (પરિવિચ્છિ) ચારે તરફ
વૌટાએલ.

પરિવેસ. પું० (પરિવેસ) ચદ્ર સૂર્યને ફરવું
કુણ્ડાચ છે તે.

પરિવેસંતિયા. સ્ત્રી० (પરિવેસંતિયા) ધરના
માણસોને પીરમનારી-જમાનારી સ્ત્રી.

પરિવેસ. ન૦ (પરિવેસ) પીરસવું તે.

પરિવિચ્છિ. સ્ત્રી० (પરિવિચ્છિ) સંન્યાસણ.

પરિવિચ્છિ. } પું० (પરિવિચ્છિ) સંન્યાસી;
પરિવિચ્છિ. } પરિવિચ્છિ.

પરિવિચ્છિ. ત્રિ० (પરિવિચ્છિ) સંન્યાસી
સમ્પત્તિ.

પરિસંકિય. ત્રિ० (પરિસંકિય) બીધેલો;
ભયભીન થયેલ.

પરિસંસ્થા. સ્ત્રી० (પરિસંસ્થા) મર્યાદા; હદ.
(૨) જ્ઞાન.

પરિસંસ્થિય. ત્રિ० (પરિસંસ્થિય) સારી રીતે
સ્થિર રહેલું.

પરિસંત. ત્રિ० (પ્રરિશન્ત) થાકી ગયેલું.
 પરિસંમિતાર. ત્રિ० (પરિસંમેતુ) ભેદ પાડનાર.
 પરિસ્થાપિત. ત્રિ० (પરિસ્થાપિત) વિસ્તાર
 પામવાના સ્વભાવવાળું. (૨) ગમન કરનાર.
 પરિસ્થિત. } ત્રિ० (પરિસ્થિત) સડી ગયેલ;
 પરિસ્થિતિ. } પડી ગયેલ.
 પરિસ્પર્શ. પુ० (પરિસ્પર્શ) પેટભર કે છાતી-
 ભર આલનાર પ્રાણી; સર્પાદિ.
 પરિસ્પર્શિની. સ્ત્રી० (પરિસ્પર્શિની) છાતીભર
 આલનાર તિર્યચણી; નાગચ વગેરે.
 પરિસ્પર્શિણ. ત્રિ० (પરિસ્પર્શિણ) પરિપૂર્ણ
 કરેલ.
 પરિસ્તર. પું० (પરિસ્તર) અષ્ટાપદ, જનાવર.
 (૨) શહેરની પાસેનું કે સામેનું સ્થાન.
 પરિસ્થ. પુ० (પરિસ્થ) ઉપસર્ગ; ભૂખ તરસ
 વગેરે બાધીસ પરિપક્વ સહન કરવાં તે.
 પરિસ્થા. સ્ત્રી० (પરિસ્થ) પ્રખણ; સભા. (૨)
 પરિવાર.
 પરિસ્થા. ત્રિ० (પરિસ્થાન) જેમાંથી સહે-
 જસાજ પાણી ઝરતું હોય એવું કાચું.
 પરિસ્થા. પું० (પરિસ્થાન) વિનાશ કરવો તે.
 (૨) પાડતું; પટકતું.
 પરિસ્થા. ન० (પરિસ્થાન) ગર્ભપાત કરવો;
 ગર્ભનું પાડતું.
 પરિસ્થા. સ્ત્રી० (પરિસ્થાન) રસ્તામાં
 બેસાડતું-ઢોળાતું હોય તેવી રીતે આહારાદિ
 લઈ આવવા તે.
 પરિસ્થા. સ્ત્રી० (પરિસ્થાન) વેરાતું; ઢોળાતું.
 પરિસ્થા. પું० (પરિસ્થાન) પર્વતવર્તિ પ્ર-
 દેશ; અંતભાગ. (૨) ચારેતરફ.
 પરિસ્થા. ત્રિ० (પરિસ્થાન) કાળું થયેલું.
 પરિસ્થા. ત્રિ० (પરિસ્થાન) વાસી રાખેલ.
 પરિસ્થા. ત્રિ० (પરિસ્થાન) આકી કહેલું;
 વધારાનું.
 પરિસ્થા. ત્રિ० (પરિસ્થાન) સ્ત્રીએલ. (૨)
 નં પરિષેક; સેમન; છાંટવું તે.

પરિસ્થા. ત્રિ० (પરિસ્થાન) પરિપક્વવાળા.
 પરિસ્થા. ન० (પરિસ્થાન) આટા વગે-
 રથી બનાવેલો માથાનો આકાર.
 પરિસ્થા. ત્રિ० (પરિસ્થાન) સુકેલું.
 પરિસ્થા. ત્રિ० (પરિસ્થાન) સર્વથા શૂન્ય.
 પરિસ્થા. ત્રિ० (પરિસ્થાન) શુદ્ધ; નિર્દોષ.
 પરિસ્થા. પું० (પરિસ્થાન) પાણી છાંટવું તે.
 પરિસ્થા. પું० (પરિસ્થાન) આકી રહેલ;
 અવરોધ.
 પરિસ્થા. ત્રિ० (પરિસ્થાન) આકી રહેલ.
 પરિસ્થા. ત્રિ० (પરિસ્થાન) સુકવી
 નાખેલું.
 પરિસ્થા. ત્રિ० (પરિસ્થાન) વિશેષ શોધેલું.
 પરિસ્થા. ત્રિ० (પરિસ્થાન) અતિશય થાકેલ;
 શ્રમિત થયેલ.
 પરિસ્થા. પું० (પરિસ્થાન) પરિશ્રમ; થાક.
 પરિસ્થા. પું० (પરિસ્થાન) કર્મ તજવાના
 સ્થાન; કર્મ છોડવાના હેતુ. (૨) આસન;
 કર્મઅધનું કારણ.
 પરિસ્થા. ત્રિ० (પરિસ્થાન) કર્મઅધ કરનાર.
 પરિસ્થા. પુ० (પરિસ્થાન) અજેલા; ભોગળ.
 પરિસ્થા. ત્રિ० (પરિસ્થાન) હુશીયાર; નિપુણ
 (૨) ધણું; ઝાઝું. (૩) ભરેલું; ભરપુર.
 પરિસ્થા. ન० (પરિસ્થાન) } દૂર કરવું.
 પરિસ્થા. સ્ત્રી० (પરિસ્થાન) } (૨) પરિભોગ.
 પરિસ્થા. ત્રિ० (પરિસ્થાન) તજેલું; છોડેલું.
 પરિસ્થા. સ્ત્રી० (પરિસ્થાન) નીચે સાંકડી અને
 ઉપર પહોળી એટલી ખાંધ.
 પરિસ્થા. ન० (પરિસ્થાન) વસ્ત્રાદિક પહેરવા
 તે; પોષાક.
 પરિસ્થા. સ્ત્રી० (પરિસ્થાન) હાનિ; ઘટાડો.
 પરિસ્થા. પું० (પરિસ્થાન) માસ લઘુમાસાદિ
 પ્રાયશ્ચિત તપવિશેષ. (૨) તજવું તે;
 ત્યાગ. (૩) પરિભોગ.
 પરિસ્થા. ત્રિ० (પરિસ્થાન) પાપકર્મને દૂર
 કરનાર.

પરિહારવિશુદ્ધિ. ન૦ (પરિહારવિશુદ્ધિ) પરિહાર
વિશુદ્ધિ આરિત્ર; આરિત્રના પાંચ પ્રકાર-
માંનો ત્રીજો પ્રકાર.

પરિહારવિશુદ્ધિ પુ૦ (પરિહારવિશુદ્ધિ) પરિહાર
વિશુદ્ધિ આરિત્રવાન સાધુ.

પરિહારવિશુદ્ધિય. ન૦ (પરિહારવિશુદ્ધિય)
પરિહારવિશુદ્ધિ તપવિશિષ્ટ આરિત્ર; પાંચ
આરિત્રમાંનું ત્રીજું આરિત્ર.

પરિહારિ. ત્રિ૦ (પરિહારિ) પરિહાર કરનાર.

પરિહારિય પુ૦ (પરિહારિક) દોષનો પરિહાર
કરી શુદ્ધ આહાર લેનાર સાધુ. (૨)
ત્રિ૦ પરિત્યાગ કરનાર.

પરિહારિય. ત્રિ૦ (પરિહાર્ય) પરિહારવા-ત-
જ્યા યોગ્ય.

પરિહાસ. પું૦ (પરિહાસ) હાસ્ય; મસ્કરી.

પરિહાસણા. સ્ત્રી૦ (પરિહાસણ) ઉપાલમ્બ.

પરિહિ. પુ૦ (પરિહિ) ઘેરાવો.

પરિહિય. ત્રિ૦ (પરિહિત) ધારણ કરેલું;
પહેરેલું.

પરિહીય. } ત્રિ૦ (પરિહીન) રહિત; હીન.

પરિહીન. } (૨) કમઃ ન્યૂન. (૩) ન૦
દાસ; અપય્ય.

પરિહેત્ત. ન૦ (પરિહાર્યેક) આશ્રયણ વિશેષ.

પરીસહ. પું૦ (પરીસહ) સાધુઓએ સહન
કરવાનું ભૂખ તરસ વગેરેનું કષ્ટ.

પરોક્ષ. ન૦ (પરોક્ષ) ઈન્દ્રિયોની સહાયતાથી
થતું જ્ઞાન; પરોક્ષજ્ઞાન.

પરોક્ષ. ત્રિ૦ (પ્રરોક્ષિત) રોએલું; રદન
કરેલ.

પરોક્ષ. ત્રિ૦ (પરોક્ષ) કડિન; કડંસ.

પરોક્ષ. ત્રિ૦ (પ્રરોક્ષ) ઉગ્રેલું; વધેલું.

પરોક્ષણ. } સ્ત્રી૦ (પ્રરુપણ) પ્રરૂપણ

પરોક્ષણ. } કરતી.

પરોક્ષિત. ત્રિ૦ (પ્રરૂપિત) નિરૂપણ કરેલ.

પરોક્ષ. પ્ર૦ () ૫૨મ દિવસે.

પરોક્ષ. ન૦ (પ્રરોક્ષિત) રદન કરવું.

પરોક્ષ. ન૦ (પરોક્ષ) ઈન્દ્રિય અને મનની
સહાયથી જે જ્ઞાન થાય તે; પરોક્ષજ્ઞાન;
પ્રત્યક્ષ નહીં તે.

પરોક્ષ. ત્રિ૦ (પરોક્ષ) અન્યોન્ય.

પરોક્ષ. ન૦ () અભ્યુત્થાન બોધ.

પરોક્ષ. ન૦ (પરોક્ષ) એક પ્રકારનું વર્ણન; આર
તોષા. (૨) દશમા દેવલોકનું એક વિ-
માન. (૩) માંસ.

પરોક્ષ. ન૦ (પરોક્ષ) ઉદ્ધમન.

પરોક્ષ. પું૦ (પરાક્ષ) કુંભાગી; પ્યાગ.

પરોક્ષ. પુ૦ (પ્રલમ્બ) લુપ્ત; લટકતાં ફળોનો
કુમળો. (૨) કણસલો. (૩) ત્રિ૦ દીર્ઘ;
લાંબુ. (૪) ન૦ ફળ. (૫) પડિસેહવાના
વસ્ત્રોના ખુણા લંબાવવાથી-ખેંચવાથી લા-
ગતો દોષ; પડિસેહવાના દોષનો એક પ્રકાર.
(૬) મહાશુદ્ધ દેવલોકનું એક વિમાન.
(૭) કુમળું; એક જાનનું ધરેલું. (૮)
પ્રજ્ઞા નામે આઠમું મુહૂર્ત. (૯) પ્રજ્ઞા
નામનો ગ્રહ. (૧૦) રચક પર્વતનું એક
શિખર.

પરોક્ષ. ન૦ (પ્રલમ્બ) કુમળું.

પરોક્ષ. ત્રિ૦ (પ્રલમ્બિત) લટકાવેલ.

પરોક્ષ. ત્રિ૦ (પ્રલમ્બીલ) લાંબું.

પરોક્ષ. ત્રિ૦ (પ્રલમ્બ) રજન થયેલ;
અનુરાગવાળો.

પરોક્ષ. ન૦ (પરોક્ષ) તલનો છુંદો; તલવટ.

પરોક્ષ. ન૦ (પ્રલલિત) વિશેષ કીડા.

પરોક્ષ. ન૦ (પ્લવન) ઉછળતું તે.

પરોક્ષ. ન૦ (પ્રલપિત) અર્થરહિત બકવું તે.

પરોક્ષ. સ્ત્રી૦ (પરોક્ષિકા) એકસો
પળની એક તુલા.

પરોક્ષ. ત્રિ૦ (પલાયિત) ભાગી ગયેલ.

પરોક્ષ. } ન૦ (પલાયન) નાશી જવું તે.

પરોક્ષ. } પલાલ. ન૦ (પલાલ) પરાળ; ધર્મ વગેરેનો
શુદ્ધો.

पञ्चाङ्ग. न० (पञ्चाङ्ग) पञ्चाङ्ग पाञ्चाङ्ग.
पञ्चाङ्गरीक. पुं० (पञ्चाङ्गरीक) पञ्चाङ्गनी
भेदक.

पञ्चाङ्ग. पुं० (प्रजाप) निरर्थक भेदपुं० ते.

पञ्चाङ्ग. त्रि० (प्रजापक) प्रजाप-पञ्चाङ्ग
करनार.

पञ्चाङ्ग. त्रि० (प्रजापिन्) प्रजाप-पञ्चाङ्ग
करनार.

पञ्चाङ्ग. पुं० (पञ्चाङ्ग) आभरानुं जाड. (२)
द्विष्टाङ्गभार देवतानुं चैत्यवृक्ष. (३) पञ्चाङ्ग
नाभने देवता. (४) पत्र; पाङ्क.

पञ्चाङ्ग. पुं० (पञ्चाङ्ग) आभराने नामे
पाङ्कु कोर्धनुं नाम.

पञ्चाङ्ग. न० (पञ्चाङ्ग) अद्रसाव
वनना आठ द्विष्टाङ्ग कूटमांनुं अङ्गु कूट-
शिप्य.

पञ्चाङ्ग. पुं० (पञ्चाङ्ग) भात्रोयो; भातई-
अधुनीत करवानुं आभन.

पञ्चाङ्ग. स्त्री० (पञ्चाङ्गिका) छात्रनी अ-
नावेयी आङ्गि.

पञ्चाङ्ग. पुं० (पञ्चाङ्ग) पञ्चाङ्ग.

पञ्चाङ्ग. त्रि० (पञ्चाङ्ग) पञ्चाङ्गने छे-
तरनार.

पञ्चाङ्ग. न० (पञ्चाङ्ग) भाया; कपट.

पञ्चाङ्ग. स्त्री० (पञ्चाङ्ग) भाया
पञ्चाङ्ग. स्त्री० (पञ्चाङ्ग) भाया
ते. (२) भाया. (३) भायाविन विशेष.

पञ्चाङ्ग. त्रि० (पञ्चाङ्गिक) विशेष अ-
धुनार; विशेष.

पञ्चाङ्ग. त्रि० (पञ्चाङ्गिक) कुं-
पञ्चाङ्ग. त्रि० (पञ्चाङ्गिक) भि.

पञ्चाङ्ग. त्रि० (पञ्चाङ्गिक) प्रसारित.

पञ्चाङ्ग. न० (पञ्चाङ्ग) अङ्ग जेज्ज
(आर भाउ) ने लागे पङ्क्या कुवे
आरीक वाणाअपी हांसी हांसीने भाया
पङ्गी सो सो वरसे अङ्ग अङ्ग कङ्कता

नेटका वभतभां कुवे तदन भायी भाय
तेटको वभत; कुवानी उभभाओ मञ्जुतो
काण.

पञ्चाङ्ग. स्त्री० (पञ्चाङ्ग) भाया.

पञ्चाङ्ग. त्रि० (पञ्चाङ्ग) भाया भाये.

पञ्चाङ्ग. पुं० (पञ्चाङ्ग) भाया; काट.
(२) भाया. (३) भाया.

पञ्चाङ्ग. त्रि० (पञ्चाङ्ग) भाया.

पञ्चाङ्ग. त्रि० (पञ्चाङ्ग) भाया; काट.
वाणु (२) परिवार युक्त.

पञ्चाङ्ग. पुं० (पञ्चाङ्ग) भाया.

पञ्चाङ्ग. न० (पञ्चाङ्ग) सङ्ग वाण; भाया केश.

पञ्चाङ्ग. पुं० (पञ्चाङ्ग) भाया " पञ्चा-
भाया " शब्द.

पञ्चाङ्ग. त्रि० (पञ्चाङ्ग) भायाभाया; अणु.

पञ्चाङ्ग. पुं० (पञ्चाङ्ग) परिवार; निष्पति.

पञ्चाङ्ग. त्रि० (पञ्चाङ्ग) भायाभाया अङ्ग
पञ्चाङ्ग. त्रि० (पञ्चाङ्ग) भायाभाया अङ्ग
रहेनार.

पञ्चाङ्ग. पुं० (पञ्चाङ्ग) भायाभाया अङ्ग
अङ्गभाया अङ्ग (२) भायाभाया अङ्गभाया अङ्गभाया.

पञ्चाङ्ग. त्रि० (पञ्चाङ्ग) भायाभाया अङ्गभाया अङ्गभाया.

पञ्चाङ्ग. पुं० (पञ्चाङ्ग) भायाभाया अङ्गभाया अङ्गभाया.

(२) भायाभाया अङ्गभाया अङ्गभाया (४)
भायाभाया अङ्गभाया.

पञ्चाङ्ग. पुं० (पञ्चाङ्ग) भायाभाया अङ्गभाया अङ्गभाया.

पञ्चाङ्ग. त्रि० (पञ्चाङ्ग) भायाभाया अङ्गभाया अङ्गभाया.

पञ्चाङ्ग. पुं० (पञ्चाङ्ग) भायाभाया अङ्गभाया अङ्गभाया.

उपरने अङ्गभाया अङ्गभाया.

पञ्चाङ्ग. न० (पञ्चाङ्ग) भायाभाया अङ्गभाया अङ्गभाया.

शुभा कृत्य. (२) भायाभाया अङ्गभाया अङ्गभाया.

कर्म. (३) भायाभाया अङ्गभाया अङ्गभाया.

कर्म; भाया. (४) भायाभाया अङ्गभाया अङ्गभाया.

पञ्चाङ्ग. न० (पञ्चाङ्ग) भायाभाया अङ्गभाया अङ्गभाया.

पञ्चाङ्ग. पुं० (पञ्चाङ्ग) भायाभाया अङ्गभाया अङ्गभाया.

(३) भायाभाया अङ्गभाया अङ्गभाया.

પલિલેખા. સી० (પર્વલ) પશાંડીવાળી
મેસતું; પશાસન.

પલિલેખ. પું० (પર્વલ) અંન; છેડા. (૨)
સીમાડા ઉપર આવેલ પ્રદેશ. (૩) ત્રિ०
અવસાનવાળું; અન્તવાળું.

પલિલેખ. પું० (પર્વલ) અન્તીકિત્સર્પિણી
અને અવસર્પિણી પરિશિષ્ટકાળ વિશેષ;
પુરુષપરિવર્તન.

પલિલેખા. } ન૦ (પર્વલ) કર્મસ્થાન;
પલિલેખા. } કારવાનું.

પલિલેખા. મો. જ્ઞ० (પર્વલ) પાસે;
આભુઆભુ.

પર્વતી. ત્રિ० (પ્રતીત) અતિશીત. (૨) સં-
બંધ.

પર્વતી. પું० (પર્વત) સંયમનું વિધ.

પર્વતી. ત્રિ० (પ્રતીત) આગનારૂં.

પર્વતી. ન૦ (પ્રતીત) સંગમનું; બળનું.

પર્વતી. ન૦ (પ્રતીત) પ્રલોપ.

પર્વતી. ત્રિ० (પર્વત) બ્યામ; ભરપુર.

પર્વતી. ત્રિ० (પ્રલોપ) અવલોકન કરનાર;
ભેનાર.

પર્વતી. ન૦ (પ્રલોપ) } ભેનું તે.

પર્વતી. સી० (પ્રલોપ) }

પર્વ. પું० (પર્વ) પાલો; પાલાને આકારે
કુવો. (૨) પાન્ય રાખવાનો કોડો; કોઠાર.

(૩) પર્વપર્વ; કાળમાન વિશેષ.

પર્વ. } પું० (પર્વ) પર્વ.

પર્વ. }

પર્વ. ન૦ (પ્રલોપ) બોળંગનું.

પર્વ. પું० (પર્વ) પાલો; લાટ દેશ પ્રસિદ્ધ
અનાજ માપવાનું પાત્ર. (૨) ભવનપતિના
અવધિમાનનો આકાર.

પર્વ. પું० () પર્વત વિશેષ.

પર્વ. ન૦ (પર્વ) નાનું તળાવ; તકાવડી.

પર્વ. પું० (પર્વ) નવાં પાંદાં.

પર્વ. પું० (પર્વ) ભુઓ " પર્વ "
સંદ.

પર્વતી. ત્રિ० (પર્વત) નવપર્વ; નવાં
અંકુરવાળું.

પર્વતી. સી० (પર્વત) પર્વત દેશમાં
ઉત્પન્ન થયેલી દાસી.

પર્વતી. સી० (પર્વ) ચોરોને રહેવાનું સ્થાન.

પર્વતી. ત્રિ० (પ્રતીત) લીન થયેલું.

પર્વતી. પું० () બે દિવસ ૭૪
વિશેષ.

પર્વતી. ત્રિ० (પર્વત) મુકેશ; રાખેશ. (૨)
ફેફસા.

પર્વતી. સી० (પર્વત) આસન વિશેષ;
પશાંડી; વચ્ચી કે ભુવચી બન્ને મુંડલ
બાંધવા તે.

પર્વતી. પું० (પર્વ) પર્વ નામનો એક
દેશ. (૨) ત્રિ० તે દેશના રહીશ.

પર્વતી. પું० (પર્વ) લાથીની પીઠ ઉપર
નાખવાની મુલ.

પર્વતી. સી० (પર્વત) પર્વત દેશમાં
ઉત્પન્ન થયેલી દાસી.

પર્વતી. પું० (પ્રલોપ) આવતી ચોવીસીના
પાંચમા પ્રતિવાસુદેવ. (૨) આનંદ.

પર્વતી. ન૦ (પ્રલોપ) ખુશી થવું.

પર્વતી. ત્રિ० (પ્રલોપ) ૬૫ ઉપ-
ભવે તેવું.

પર્વતી. પું० (પ્રલોપ) વાનર.

પર્વતી. પું० (પ્રલોપ) પ્રપંચ; વિસ્તાર. (૨)
વિકલ્પ; ભેદ. (૩) કલેશ. (૪) કુટિલતા.
(૫) સંસાર.

પર્વતી. ન૦ (પ્રલોપ) ઠગનું તે.

પર્વતી. સી० (પ્રલોપ) માથાસની દશ દ-
શાઓ પેટી સાતમી દશા; ૬૨ થી ૭૦
વરસ સુધીની અવસ્થા કે જેમાં સરી-
રમળ ઘટતાં મનનો પ્રપંચ વધે છે.

પર્વતી. પું० ન૦ () એક ભતની
માઝમાં પર્વતની ભળ.

પવન. } પું (પવન) વાનરની પેઠે કુ-
પવન. } દનાર. (૨) તરનાર. (૩) પું

પક્ષી. (૪) સુવર્ણકુમાર જાતના દેવતા.

પવનાપચિમસિ. પું (પર્ણપ્રચિમક) ૩૨
નાટકમાંનું એક.

પવનહયા. નં (પ્રવત્ન) પડી જવું; અધઃપાત.

પવનહયાયા. ક્તીં (પ્રવત્ના) પડવું.

પવનકુચ. નં (પ્રવર્ધન) વૃદ્ધિ હેતુ; વૃદ્ધિકારક.

પવન. નં (હવન) કુદવું. (૨) તરવું.

પવન. પું (પવન) પવન; વાયુ. (૨)

પવનકુમાર; ભવનપતિની એક જાત.

પવનચકિત્વ. પું (હવનકૃત્ય) નૌકા; વહાણ.

પવનચ. ત્રિં (પ્રવન) પામેલું.

પવન. ત્રિં (પ્રવૃત્ત) પ્રવૃત્ત થયેલ. (૨)

ખીજાઓને યાનાદિકમાં પ્રવર્તાવનાર.

પવનસયા. નં (પ્રવર્તન) પ્રવૃત્તિ; ઉદ્વેગ. (૨)

ત્રિં પ્રવૃત્તિવાળા.

પવનસય. પું (પ્રવર્તક) પ્રવર્તાવનાર; પ્રવૃત્તિ

કરાવનાર. (૨) દીર્ઘસ્વરથી આરંભાય

તેણે એક રાગ.

પવનસિ ક્તીં (પ્રવૃત્તિ) વૃત્તાન્ત; હીનચાલ.

(૨) પ્રવર્તન.

પવનસિ. પું (પ્રવર્તિત્વ) સાધુઓને સંયમ

પ્રવૃત્તિમાં જોડનાર; પ્રવર્તક.

પવનસિદ્ધી. ક્તીં (પ્રવર્તિત્વી) પ્રવૃત્તિ કરાવનાર

સાધ્વી.

પવનસિદ્ધ. ત્રિં (પ્રવર્તિત) પ્રવૃત્ત કરેલ.

પવનસિવાડય. ત્રિં (પ્રવૃત્તિસ્થાપૃત) પ્રવૃત્તિમાં

ભાગેલ.

પવનસય. નં (પ્રવન) આસન ઉપર બિછા-

વેલું વસ્ત્ર; ઓહાડ; ચાદર.

પવન. પું (પવન) જુઓ “ પવણ ” શબ્દ.

પવન. ત્રિં (પ્રવન) પ્રાપ્ત થયેલ; મેળવેલ.

પવન. ત્રિં (પ્રવન) કુદનાર.

પવનસાહ. નં (પ્રવન) આગમ; શક્તિ;

ભૂવૈશ્વ વચન. (આચાર્યાદિ સ્થાનો-

સિદ્ધાન્ત.) (૨) જૈનસંધ. (૩) આગ-
મજાન.

પવનચાલેલી. ક્તીં (પ્રવનચેલી) શ્રુતદેવી;
શાસનદેવી.

પવનચાલમાયા. ક્તીં (પ્રવનચાલ) આચારા-

ગાદિ સૂત્રના આધારભૂત સંધની માતા;

આઠ પ્રવચન માતા; પાંચ સમિતિ અને

ત્રણ શુભિ.

પવનચાલસાર. પું (પ્રવનચાલ) સિદ્ધાન્તનો

સાર; આગમ રહસ્ય.

પવન. ત્રિં (પ્રવ) શ્રેષ્ઠ; પ્રધાન.

પવન. ક્તીં (પ્રવન) વાસુપૂજ્ય પ્રજુની

શાસન દેવીનું નામ.

પવન. પું (પ્રવાહ) નદીનો પ્રવાહ; વહેણ.

પવન. ત્રિં (પ્રવહ) વહેનાર. (૨) ટપકનાર;

ચૂનાર.

પવનહયા. પું નં (પ્રવહણ) જહાજ; વહાણ.

(૨) ગાડી આદિ વાહન.

પવા. ક્તીં (પ્રવા) જળાશય. (૨) પાણીનું

પર્વ. (૩) પાણીનો પીઆવો.

પવાન. પું (પ્રવાલ) આઆર્ય-ગુરુને ઉપદેશ.

(૨) હલ; મિષ. (૩) સુરાઇ.

પવાન. ત્રિં (પ્રવાલિ) વાદવિવાદ કરનાર.

(૨) દર્શનિક.

પવાનસ. ત્રિં (પ્રવાલિ) વગાડેલું; બળવેલું.

પવાનસ. પું (પ્રવાલુ) પ્રતિવાદી. (૨)

પરંધર્મી.

પવાત. પું (પ્રવાત) ઠેસ વાગે ને પડી જવાય

તેવું સ્થાન.

પવાદિ. ત્રિં (પ્રવાલિ) અન્યતીર્થી; જૈન-

ધર્મની સામે વાદ કરનાર.

પવાય. પું (પ્રવાલ) પરંપરા પ્રાપ્ત ઉપદેશ.

(૨) મત; દર્શન.

પવાય. પું (પ્રવાત) વિશેષ પવન. (૨)

ત્રિં પવનચાણું સ્થાન. (૩) પવન

રહિત.

પવાય. પું (પ્રપાત) પાણીનો દરેડો. (૨) પતન.

પવાયઞ્ચ. પું (પ્રવાચક) સાત્ત્વનું પ્રવચન— વ્યાખ્યાન કરનાર; અધ્યાપક.

પવાયશ્ચા. સ્ત્રી (પ્રવાચના) પઠન; અધ્યયન.

પવાયદ્વદ્. પું (પ્રપાતદ્વદ્) પર્વત ઉપરનું સરોવર જ્યાંથી નદી નીકળતી હોય તે.

પવાલ. પું (પ્રગલ) પરવાળું; એક જાતનું ઝવેરાત. (૨) કેમળ પાંદડું; પાંદડાની ટીસી. (૩) મુંગો.

પવાસ. પું (પ્રવાસ) પ્રવાસ; મુસાફરી.

પવાસિય. ત્રિ (પ્રવાસિત) પરદેશ ગયેલું; પ્રવાસ કરેલ.

પવાસિય. ત્રિ (પ્રજ્ઞ) વરસેલ.

પવાહ. પું (પ્રવાહ) પાણીનો પ્રવાહ.

પવિશ્યાણ. ત્રિ (પ્રવિશીર્ણ) વ્યાપ્ત. (૨) વિ ક્ષિપ્ત; નિરસ્ત.

પવિશ્યાણ. ત્રિ (પ્રવિશીર્ણ) આપેલ.

પવિચ્ચરિય. ત્રિ (પ્રવિચ્ચરિત) ગતિદ્વારા સર્વત્ર વ્યાપ્ત થયેલ.

પવિજ્ઞાલ. ત્રિ (પ્રવિજ્ઞાલ) કીચડવાળું; રૂંધિરાદિથી વ્યાપ્ત. (૨) પ્રજ્ઞવિત.

પવિદ્. ત્રિ (પ્રવિદ્) સમાધિ ગયેલ; અતર્જીત; દાખલ થયેલ.

પવિતચ્ચિકિય. ન (પ્રવિતર્કિત) તર્ક; વિચાર; આશંકા.

પવિત્ત. ત્રિ (પવિત્ર) વિશુદ્ધ; પવિત્ર.

પવિત્ત. ત્રિ (પ્રવૃત્ત) કાર્ય કરવા પ્રવર્તેલું.

પવિત્તય. ન (પવિત્તક) ત્રાંયાની વીંટી; પવિત્રી.

પવિસિ. પું (પ્રવર્તિત) સાધુઓને વૈયાવચ્ચ આદિ કાર્યમાં પ્રવૃત્તિ કરાવનાર સાધુ; પ્રવર્તક પદવી ધારી મુનિ.

પવિસિ. સ્ત્રી (પ્રવૃત્તિ) પ્રવૃત્તિ; લીલચાલ; સમાચાર.

પવિસિશી. સ્ત્રી (પ્રવર્તિતી) સાધ્વીઓને સંયમમાં પ્રવર્તાવનાર સાધ્વી; પ્રવર્તિની સાધ્વી.

પવિત્થર. પું (પ્રવિસ્તર) ધરવખરી; પરિમહ. (૨) વિસ્તાર.

પવિત્થરિઞ્ચ. ત્રિ (પ્રવિતીર્ણ) દેશાયેલું; વિસ્તાર પામેલું.

પવિદ્. ત્રિ (પ્રવિદ્) વ્યવસ્થા વિના વંદના કરવી તે; વંદનાના ૩૨ દોષમાંનો ત્રીજો દોષ.

પવિચ્ચત્ત. ત્રિ (પ્રવિચ્ચત્ત) ખસ પામેલ; નબ્ત થયેલ.

પવિમત્ત. ત્રિ (પ્રવિમત્ત) મુકરર કરેલું; વહે ચેલું.

પવિમત્તિ. સ્ત્રી (પ્રવિમત્તિ) } વિભાગ;
પવિમાત્ર. પું (પ્રવિમાત્ર) } પૃથક્કરણ.

પવિમોચણ. ન (પ્રવિમોચણ) મુકરર; રાખવું. (૨) પરિભાગ.

પવિચ્ચક્રિય. ન (પ્રવિચ્ચક્રિત) વિકલ્પ; વિતર્ક.

પવિચ્ચક્ષણ. ત્રિ (પ્રવિચ્ચક્ષણ) પ્રવીણ; હુશીયાર.

પવિચાર. પું (પ્રવિચાર) મેથુન.

પવિચારણ. ન (પ્રવિચારણ) હરવું કરવું. (૨) પત્રવણાસૂત્રના ૩૪ માં પદનું નામ કે જેમાં પ્રવિચારણા-વિષયસેવનનું વર્ણન છે.

પવિચાસિય. ત્રિ (પ્રવિચાસિત) ખીલેલું.

પવિચરલ. ત્રિ (પ્રવિચરલ) થોડું (૨) સાન્તર.

પવિચરજ્ઞિય. ત્રિ () વિસ્તારવાળું.

પવિલીયા. ત્રિ (પ્રવિલીન) લીન થયેલું; મળેલું.

પવિસણ. ન (પ્રવેશન) દાખલ થવું તે.

પવિસિદ્ધ. ત્રિ (પ્રવિસિદ્ધ) ખીળ કરવા વધારે; વિશેષતાવાળું.

પવિસિય. ત્રિ (પ્રવેશિત) અંદર દાખલ થયેલું.

પરિસિદ્ધાંતી. સ્ત્રી (પ્રવેશિતાંતી) જેના અંગમાં દેવતાનો પ્રવેશ છે તેવી સ્ત્રી.

પરીક્ષક. ત્રિ (પ્રવીક્ષિત) વીજેલું; હવાને આધારે અધાવેલ.

પરીક્ષ. ત્રિ (પ્રવીક્ષ) ચતુર; શુદ્ધિમાન.

પરીક્ષણ. સ્ત્રી (પ્રવીક્ષણ) ચતુરાધ.

પર્યુટ. ત્રિ (પ્રખ્યુટ) નીકળેલું.

પરેશ. ત્રિ (પ્રવેશિત) જાણાવેલ; નિવેદન કરેલ; દર્શાવેલ. (૨) ભેટ કરેલ.

પરેશિય. ત્રિ (પ્રવેશિત) કંપાપમાન થયેલ; કુળેલ.

પરેસ. પું (પ્રવેશ) પ્રવેશ કરવો.

પરેસક. ત્રિ (પ્રવેશક) પ્રવેશ કરનાર.

પરેસણ. પું ન (પ્રવેશન) પ્રવેશ કરવો.

(૨) વિજ્ઞાતીય જન્માન્તરમાં ઉત્પત્તિ; વિજ્ઞાતીય યોનિમાં પ્રવેશ.

પરેસિ. ત્રિ (પ્રવેશિત) પ્રવેશ કરનાર.

પર્ય. પું ન (પર્ય) વાંસ, શેરડી આદિની માંઠ. (૨) તહેવારનો દીવસ. (૩) પક્ષ; પખવાડીયું. (૪) પરખડી; પાણીનું પર્વ. (૫) પર્વતની ખેખળા. (૬) કાણી, કુટણ વગેરે હાડકાનો સાંધો. (૭) આંગળીનો વેઢો.

પર્યક્ષ. ત્રિ (પ્રવેશિત) પ્રવેશ-દીક્ષા લાંબેલ.

પર્યંગ. પું (પર્યંગ) અઢાર હિરવાળુ વાલ વિશેષ.

પર્યંગ. પું ન (પર્યંગ) માંઠવાળી વનસ્પતિ. (૨) વાલ વિશેષ.

પર્યક્ષ. સ્ત્રી (પ્રવેશ) દીક્ષા; પ્રવેશ. (૨) અમન; અતિ.

પર્યક્ષી. સ્ત્રી (પર્યક્ષી) પર્વતિથી.

પર્યક્ષ. પું (પર્યક્ષ) પર્વત; પહાડ.

પર્યક્ષિ. પું (પર્યક્ષિ) કાશ્યપ ગોત્રની શાખાનો પુરુષ.

પર્યક્ષ. પું ન (પર્યક્ષ) પહાડ; કુંચર; પ્રજાત.

પર્યક્ષ. પું (પર્યક્ષ) ખીજ વાસુદેવના ત્રીજા પૂર્વભાવનું નામ.

પર્યક્ષિકુલ. પું ન (પર્યક્ષિકુલ) પહાડવાળો પ્રદેશ.

પર્યક્ષ. પું (પર્યક્ષ) સૂર્ય તથા ચંદ્રનું પ્રદેશ કરનાર એક પ્રદ.

પર્યક્ષ. ન (પ્રવેશ) કામ ઉત્પન્ન કરવો; વધા કરવી.

પર્યક્ષિય. ત્રિ (પ્રવેશિત) પ્રવેશ વધા-પીડા પામેલ; દુઃખી થયેલ.

પર્યક્ષ. સ્ત્રી (પર્યક્ષ) સૂર્યની બાજુ પરિવહ.

પર્યક્ષ. સ્ત્રી (પ્રવેશ) તપસ્વિની સ્ત્રી; સંન્યાસણ.

પર્યક્ષ. } ત્રિ (પ્રવેશ) કરમાએલું; જરા પહાડ. } સુકાએલું

પર્યક્ષ. સ્ત્રી (પ્રવેશ) દીક્ષા આપવી તે.

પર્યક્ષિય. ત્રિ (પ્રવેશિત) પ્રવેશ આપેલ; દીક્ષા કરેલ.

પર્યક્ષિય. પું (પર્યક્ષિય) વાલ વિશેષ.

પર્યક્ષ. સ્ત્રી (પ્રવેશ) હથેળીમાં માથ તેટલું માન; પસંદી.

પર્યક્ષ. પું ન (પ્રવેશ) અવસર; તક. (૨) સંગતિ; સંબંધ. (૩) મેથુન.

પર્યક્ષ ત્રિ (પ્રવેશ) શાંત; ઉપશમેલ. (૨) પું: શાન્ત રસ.

પર્યક્ષ. ન (પ્રવેશ) સત્તતપણે પ્રવર્તવું.

પર્યક્ષ. પું (પ્રવેશ) લોભ. (૨) ત્રિ પ્રવેશપાત્ર.

પર્યક્ષ. ન (પ્રવેશ) પ્રવેશ કરવી તે.

પર્યક્ષિય. ત્રિ (પ્રવેશિત) પ્રવેશ કરવા યોગ્ય.

પર્યક્ષ. સ્ત્રી (પ્રવેશ) પ્રવેશ; વખાણ; સ્થાપા.

પર્યક્ષ. ત્રિ (પ્રવેશ) વખાણ કરેલ; ચતુર કરેલ.

પસલ. ત્રિ. (પ્રસલ) યદ; અતિ હુચ્ચો.
 (૨) જોરાવરીથી મેગવેલું.
 પસલ. ન. (પ્રસલ) મલ વિશેષ. (૨)
 ત્રિ. સુદર; સ્વચ્છ; નિર્મળ.
 પસલ. ત્રિ. (પ્રસલ) પ્રસંગથી પ્રાપ્ત થયેલું.
 (૨) દુઃખથી પીડાયેલું.
 પસલ. ત્રિ. (પ્રસલ) શ્રેષ્ઠ; પ્રશંસા કરવા
 યોગ્ય. (૨) વખણાયેલ; પ્રશંસા પામેલ
 પસલ. ત્રિ. (પ્રસલ) ધર્મશાસ્ત્ર બહુનાર;
 પાઠ કરનાર. (૨) ગણિતના અધ્યાપક.
 (૩) પ્રધાન; મતી.
 પસલ. ત્રિ. (પ્રસલ) સ્વચ્છ; નિર્મળ. (૨)
 હર્ષ પામેલું.
 પસલ. ત્રિ. (પ્રસલ) એક જાતની મદિરા.
 પસલ. ત્રિ. (પ્રસલ) દેશાન્તરમાં જનાર;
 મુસાફરી કરનાર.
 પસલ. પું. (પ્રસલ) નિરોધ મહેનત; ખેડ.
 પસલ. પું. (પ્રસલ) શાંતિ.
 પસલ. ત્રિ. (પ્રસલ) દવાવતું; શાન્તકરતું.
 પસલ. પું. () મૃત વિશેષ. (૨) મૃ-
 ગનું બચ્ચું.
 પસલ. પું. (પ્રસલ) પ્રસર; વિસ્તાર.
 પસલ. પું. (પ્રસલ) સફેદ ધાત્રાવાળું હરણ.
 પસલ. ત્રિ. (પ્રસલ) વિસ્તાર પામેલું;
 પસરેલું.
 પસલ. પું. (પ્રસલ) ઉત્પતિ; જન્મ.
 પસલ. ત્રિ. (પ્રસલ) પ્રસરિતો સમય.
 પસલ. ત્રિ. (પ્રસલ) પ્રસરિત; જન્મ.
 પસલ. પું. (પ્રસલ) મહેરબાની; કૃપા.
 પસલ. ત્રિ. (પ્રસલ) ખુશી કરતું.
 પસલ. ત્રિ. (પ્રસલ) વિસ્તાર કરવા રૂપ
 ક્રિયા; ન્યાયશાસ્ત્ર સંબંધ પાંચ કર્મમાંનું
 ત્રીજું કર્મ.
 પસલ. ત્રિ. (પ્રસલ) પસારેલું; ફેલાવેલું.
 પસલ. ત્રિ. (પ્રસલ) શુંગારનાં સાધન;
 આશુપણ વગેરે.

પસલ. ત્રિ. (પ્રસલ) અસંકાર પ-
 હેરવા ઉતારવાનું ધર.
 પસલ. ત્રિ. (પ્રસલ) શાખામાંથી નીકળેલ
 શાખા; ડાળ.
 પસલ. ત્રિ. (પ્રસલ) અસંકૃત કરેલ.
 પસલ. ત્રિ. (પ્રસલ) શુંગાર કરવા-
 વાળી.
 પસલ. ત્રિ. (પ્રસલ) પડિલેલવાના
 વખાણિક મજબૂત રીતે ન પકડવાથી
 લાગતો દોષ; પડિલેલવાના દોષનો એક
 પ્રકાર. (૨) ત્રિ. શિથિલ; ઢીલું.
 પસલ. પું. ન. (પ્રસલ) પ્રશ્ન; સવાલ. (૨)
 મન્ત્રવિદ્યા વિશેષ; દર્પણ આદિમાં દેવ-
 તાનું આરૂપન.
 પસલ. પસલ. પું. (પ્રસલ) પૂજનારને
 તેમજ નહિ પૂજનારને મન્ત્રવિદ્યાનાબળથી
 શુભાશુભ કહેતું તે.
 પસલ. ત્રિ. (પ્રસલ) જાહેર; પ્રખ્યાત.
 પસલ. ત્રિ. (પ્રસલ) પ્રસિદ્ધિ. (૨)
 શંકાનું સમાધાન.
 પસલ. પું. (પ્રસલ) દિખ્યો શિખ્ય.
 પસલ. પું. (પ્રસલ) ગાય, ભેંસ વગેરે પશુ.
 (૨) અજ; અકરો.
 પસલ. ત્રિ. (પ્રસલ) જનવરોની જાત.
 પસલ. ત્રિ. (પ્રસલ) સુનેલું.
 પસલ. ત્રિ. (પ્રસલ) પશુ પુલ્ય.
 પસલ. પું. (પ્રસલ) શિવ; મહાદેવ.
 પસલ. } ત્રિ. (પ્રસલ) પ્રસર; ઉત્પતિ.
 પસલ. } (૨) કાંઈ વિશેષ.
 પસલ. ત્રિ. (પ્રસલ) પ્રસર પામેલું; જન્મેલું.
 પસલ. પું. (પ્રસલ) અંતઃગત સૂત્રના
 ૧ લા વર્ગના નવમા અધ્યયનનું નામ.
 (૨) અંધક વૃષ્ટિના પુત્ર નવમા દશર.
 (૩) બારમા કુલકરનું નામ. (૪) પ્રસેન-
 જી નામે આશુ અવસર્પિણીના પાંચમા
 કુલકર.

પસેણિ. સ્ત્રી (પ્રસેણિ) ઉપવર્ગ; છીયા, માંચી, મોચી, ગાછા, સપ્ત, લુહાર, શિશ્તાન, સરાણીયા, નાચી એ નવ જાતનો કારીગર વર્ગ. (૨) પંક્તિમાંથી નીકળેલ પંક્તિ.

પસેવય. પું (પ્રસેવક) હમમની કાથળી.

પસ્ત. પું (પ્રસ) જુઓ “પસિય” શબ્દ.

પસ્તાસ. પું (પ્રસાસ) વિન્ડેદ ગયેલ પારમા દષ્ટિવાદ અમના ખીન્ન વિભાગ સૂત્રનો ૨૧ મો ભેદ.

પસ્તિ. પું (પર્વસ્તિ) જોનાર; મનિજ્ઞાન ૧ મતિઅજ્ઞાન ૨ અચક્ષુર્દર્શન ૩ એ ત્રણ ઉપયોગ મિવાય પાડીના નવ ઉપયોગ-વાળો જીવ.

પહ. પું (પયિ) રસ્તો; માર્ગ.

પહંકરા. સ્ત્રી (પ્રમેકરા) પ્રેક્ષક નામની દેવી.

પહંજય. પું (પ્રમજન) પ્રભંજન નામના એક ઇદ્ર.

પહકર. પું (પ્રકર) સમૂહ; જથ્થો.

પહટ્ટ. ત્રિ (પ્રહટ્ટ) આનન્દ પામેલ.

પહસિય. ત્રિ (પ્રહત) મારવામાં આવેલ.

પહય. }

પહર. પું (પ્રહર) પહોર.

પહરય. નં (પ્રહરણ) આપુધ; શસ્ત્ર.

પહરયારયણ. નં (પ્રહરણ) શસ્ત્રરત્ન; શ્રેષ્ઠ હથિયાર.

પહરાય્યા. સ્ત્રી (પયરાજિકા) એક તરેહની લિપિ; ૧૮ લિપિમાંની એક.

પહરાય. પું (પ્રમરાજ) ભરત ક્ષેત્રના છઠ્ઠા પ્રતિવાસુદેવ.

પહવ. પું (પ્રમવ) ઉત્પત્તિ સ્થાન.

પહવીકરણ. નં (પ્રહીકરણ) અનઅને નમ્ર બનાવનાર.

પહસિય. ત્રિ (પ્રહસિત) હસેલું; ખુશી થયેલું. (૨) નં હાસ્ય.

પહસિર. ત્રિ (પ્રહસનશીલ) હસ્યુભો.

પહા. સ્ત્રી (પ્રયા) ખ્યાતિ.

પહા. સ્ત્રી (પ્રમા) કાન્તિ; તેજ.

પહાણ. નં (પ્રહાણ) નાશ; હાનિ.

પહાણ. ત્રિ (પ્રવાન) શ્રેષ્ઠ; ઉત્તમ; મુખ્ય. (૨) સાંખ્યમતાભિમત મુનિ; સત્ત્વ, રજ્જ અને તમસની સામ્યાવસ્થા.

પહાણર્થ. ત્રિ (પ્રવાળત) સંપત્તિ; સમાધિવાળો.

પહાણિ. સ્ત્રી (પ્રહાણિ) વિનાશ.

પહાવ. નં (પ્રમાત) પ્રાતઃકાળ.

પહાયા. સ્ત્રી (પ્રમાયા) વનરૂપિતિ વિશેષ.

પહાર. પું (પ્રહાર) પ્રહાર; માર; ધા.

પહારાહ્યા. સ્ત્રી (પ્રમારાતિકા) અદાર લિપિમાંની સાતમી લિપિ.

પહારેસાર. ત્રિ (પ્રહારયિત) ચિન્તન કરનાર.

પહાવ. પું (પ્રમાવ) પરાક્રમ; માહાત્મ્ય.

પહાવિય. ત્રિ (પ્રમાવિત) દોડેલ; દોટ કાઢેલ.

પહાસ. પું (પ્રમાસ) પ્રભાસનામના શ્રી મહાવીરસ્વામિના અગીયારમા ગણધર.

પહિસય. ત્રિ (પ્રહિસક) દિસા કરનાર

પહિટ્ટ. ત્રિ (પ્રહટ્ટ) ખુશી થયેલ.

પહિય. ત્રિ (પ્રથિત) વિસ્તાર પામેલ. (૨) પ્રસિદ્ધ.

પહિય. ત્રિ (પથિક) મુસાફર.

પહિય. ત્રિ (પ્રહિત) મોકલેલું.

પહીણ. ત્રિ (પ્રહીન) નષ્ટ થયેલ; હાનિ પામેલ; રહિત.

પહુ. ત્રિ (પ્રમુ) સમર્થ; શક્તિમાન; સ્વામી.

પહુર્નંદ. પું (પ્રહુર્નંદ) દશમા તીર્થકરના ૧ લા ગણધરનું નામ.

પહેણ. નં (પ્રહેણ) લાલું; આવની વસ્તુ સંબંધીને ઘેર આપવી તે. (૨) વિવાહ પછી કન્યાના બાપને ઘેર ભોજન થાય તે; ગોરવ.

પહેરક. પું (પ્રહેક) આભરણ વિશેષ.

પહેલિયા. સ્ત્રી. (પ્રહેલિકા) ગુપ્ત આશયવાળું
પદ. (૨) તેમાં પદ બનાવવાની કળા.
પહોલિર ત્રિ. (પ્રવૃત્ત) નિરસામાં ઘેરાતી
આખવાળો.

પાહ. ત્રિ. (પાતિન્) પડનાર; બ્રષ્ટ થનાર.
પાહ્ય ત્રિ. (પાથિત) પીવરાવેલું.
પાહ્ન. પુ. (પશતિ) પેદલ.
પાહ્ન. ન. (પ્રાચીન્ય) પ્રાચીન્ય નામનું ગોત્ર.
પાહ્મ. ત્રિ. (પાત્મ) પડવા યોગ્ય.
પાહ્મ. ત્રિ. (પાક્ય) પકાવવાને યોગ્ય. (૨)
કાળ પ્રામ; મૃત.

પાહ્યા. સ્ત્રી. (પાદિકા) પગ.
પાઈ. સ્ત્રી. (પાત્રી) ન્હાનું પાત્ર; પાતરી.
પાઈ સ્ત્રી. (પ્રાત્રી) પૂર્વદિશા.
પાઈળ ત્રિ. (પ્રાચીન) પૂર્વ દિશા સંબંધી.
(૨) ન. ગોત્ર વિશેષ. (૩) પુ. સ્ત્રી.
તે ગોત્રમાં ઉત્પન્ન થયેલ.

પાહેળા. સ્ત્રી. (પ્રાચીના) પૂર્વદિશા.
પાહ. પુ. (પાથુ) ગુફા.
પાહ પ્રા. સ્ત્રી. (પાહુકા) લાકડાની આખડી.
પાઈં પ્ર. (પ્રાહુર્) પ્રકાશ; પ્રગટ.
પાઈંદ્રણ. ન. (પાદોન્દ્રજન) રમેદરણ.
પાહકરણ. ન. (પ્રાહુકરણ) પ્રગટ કરતું તે.
પાહકામ. ત્રિ. (પાહુકામ) પોતાની ઇચ્છાવાળો.
પાહકકર. ત્રિ. (પ્રાહુકર) પ્રગટ કરનાર.
પાહકલાલય. ન. (પાદલાલક) બાંધા
ગયા પછી પગ ધોવા પડે તે જગ્યા;
પાથખાનું.

પાહગરણ. ન. (પ્રાહુગરણ) અધારામાંથી
અજવાળે લાવેલો આહાર.
પાહમ. ત્રિ. (પ્રાયોગ્ય) પ્રહણ કરવાને યોગ્ય.
પાહમહણ. ન. (પાત્રમહણ) પગે લાગતું તે;
વંદન.
પાહક. ત્રિ. (પ્રાહુત) હાંકેલું. (૨) ન. વસ્ત્ર.
પાહપ્પમા. સ્ત્રી. (પ્રાહુપ્રમા) પ્રાતઃકાળની
કાંતિ

પાહપ્પમાય. ત્રિ. (પ્રાહુપ્રમાત) જેમાં પ્રગટ.
પણે પ્રમા દેખાપ તેવો સમય; સવાર.
પાહમ્મવળા. સ્ત્રી. (પ્રાહુમ્મવ) પ્રગટ થતું.
પાહમ્માવ. પુ. (પ્રાહુમ્માવ) પ્રગટ થતું.
પાહમ્મૂય. ત્રિ. (પ્રાહુમ્મૂત) પ્રગટ થયેલ;
બહાર આવેલ.

પાહય. ત્રિ. (પ્રાહુત) હાંકેલું; ઓઢેલું.
પાહયર. પુ. (પ્રાહુકર) પ્રાહુકરણ નામનો
આહારનો એક દોષ; અધારામાં પડેલ
વસ્તુ ત્રીવો પ્રગટાવી સાધુને આપવાથી
સાધુને લાગતો એક દોષ.

પાહયા. સ્ત્રી. (પાહુકા) પાવડી; આખડી.
પાહરણ. ન. (પ્રાહરણ) આચ્છાદન; દુપટ્ટો;
વસ્ત્ર.

પાહુ. ન. (પાહુકા) પાહુકા; આખડી.
પાહ. ન. (પાથ) પગ ધોવાનું પાણી.
પાહવગમ. પુ. } (પાહોવગમન) વૃક્ષની
પાહવગમણ. ન. } શાખાની માફક
નિશ્ચેષ્ટ થઈ સ્વસ્થપણે અગ ૨હી સ-
માધિ મરણ કરતું તે, સંધારનો એક
પ્રકાર.

પાહવશાહ્યા. સ્ત્રી. (પાથોવશયિકા) } પગ
પાહવશાઈ. (પાથોવશત્રી) } ધોવાનું
પાણી આપનાર દાસી.

પાહસ. પુ. (પ્રાહુ) ચોમાસું; વર્ષાઋતુ.
પાહસિય ત્રિ. (પ્રાતિવેશિક) પડોસી.
પાહસિયા. સ્ત્રી. (પ્રાહુસિકી) મત્સરથી-
અદેખાઈથી લાગતી ક્રિયા.

પાહસિયા. સ્ત્રી. (પ્રાહુ) જુઓ “પાહસ”
શબ્દ.

પાપ. પ્ર. (પ્રાયસ્) ધણું કરીને. (૨)
અહીંથી શરૂ કરીને.

પાપણ. પ્ર. (પ્રાયણ) ધણું કરીને
પાપ્નો. પ્ર. (પ્રાતઃ) સવારનો પહોર.

પાપ્નોચર. ન. (પ્રાહુચર) દીવાનો પ્રકાશ
કરીને સાધુને આહારાદિ આપવાથી

લાગે એક દોષ; સોળ ઉદ્ભવમાંનો સાતમો દોષ.

પ્રમોદરણ. નં (પ્રાદુષ્કન) ખુદ્ધું કરવું

પ્રમોગ. ત્રિં (પ્રાયોગ્ય) ઉચિત; યોગ્ય.

પ્રમોલગમ્ય. નં (પ્રમોલગન) જુઓ “પ્રા-
ઉવગમ્ય ” શબ્દ.

પ્રમોલગય. ત્રિં (પ્રાદેપગત) હાથાચાહ્યા
વિના એક આસને ધિર રહેવાની સ્થિ-
તિને પ્રાપ્ત થયેલ.

પ્રમોસિયા. સ્ત્રીં (પ્રાદેવિકી) દોષ કરવાથી
લાગતી ક્રિયા.

પાંડુકિય. ત્રિં (પાંડુકિત) પીળા રંગનું.
કિંકુ.

પાંડુસુખ. પું (પાંડુસુત) અલિનયનો એક
બેદ.

પાંસુલિયા સ્ત્રીં (પાંસુલિકા) પાંસળી; પેટની
ઉપર બન્ને આજુએ કમાન પેટે વળેલ
હાડકાની શ્રેણી.

પાક. પું (પાક) પકવવું; રાંધવું તે.

પાકસાસય. પું (પાકસાસન) પાક નારના
શરૂને વશ કરનાર. ઇન્દ્ર.

પાલિકાયમ. પું (પલિકાયન) કૌશિક ગો-
ત્રની શાખા. (૨) ત્રિં તે શાખામાં
ઉત્પન્ન થયેલ.

પાળ. પું (પાળ) રાંધવું; પકવવું.

પાળદ્ર. ત્રિં (પ્રાકૃતિક) સાધારણ પ્રભ
વર્ણનો માણસ.

પાળદ્વિ. ત્રિં (પ્રવર્ધિન્) પ્રવર્તક.

પાળક. ત્રિં (પ્રકટ) રપદ્વિ. ખુદ્ધું. (૨)
સ્ત્રીં દૂતિનો એક બેદ કે જે જાહેર
રીતે સંદેશો પહોંચાડે.

પાળકા. નં (પ્રકટન) જાહેર કરવું તે.

પાળકિય. ત્રિં (પ્રકટિત) રપદ્વિ થયેલ.

પાળકિક. ત્રિં (પ્રવર્ધિક) આકર્ષનાર. (૨)
પ્રવર્તક.

પાળમ્મ. નં (પ્રાવલમ્ય) બહાષ.

પાળમ્મિ. ત્રિં (પ્રળમિન્) ધાંઠો; બહાષ
મારનાર.

પાળય. ત્રિં (પ્રાકૃત) પ્રાચીન; પુરાતની.
(૨) સાધારણ; સ્વાભાવિક. (૩) આર્યા-
વર્તની પ્રાચીન લોકશાખા.

પાળયજ્ઞ. પું (પ્રાકૃતજન) સાધારણ મનુષ્ય.

પાળસાસય. પું (પકસાસન) ઇન્દ્ર.

પાળસારુચી. સ્ત્રીં (પકસારુચી) ઇન્દ્રના
વિલા.

પાળાર. પું (પ્રાકાર) ફાટ; કિલ્લો.

પાળાસ. પું (પ્રકાશ) પ્રકાશ.

પાળાચર. પું (પ્રાજાપત્ય) વનરપતિના
અધિદાતા દેવ. (૨) વનરપતિ.

પાઠ. પું (પઠ) પાઠ; સત્રનું પર્યાય વાચક
નામ; મૂળ પાઠ.

પાઠીય. પું (પાઠીય) એક જાતનું માછલું.

પાઠય. નં (પાતન) વિનાશ કરવો.

પાઠય. પું (પાઠક) મહોદ્દો; શેરી.

પાઠલ. ત્રિં (પાટલ) લાલ; રાતું (૨)
નં રાતા ગુલાબનું વૃક્ષ (૩) ગુલાબનું
પુલ (૪) બારમા તીર્થકરનું ચેત્યવૃક્ષ.

પાઠલા. સ્ત્રીં (પાટલા) એ નામનું વૃક્ષ.

પાઠલિપુત્ર. નં (પાટલિપુત્ર) પટણા ના-
મનું શહેર.

પાઠલિસેડ. નં (પાટલિપંડ) પાટલીખડ
નામે એક નગર.

પાટિએક નં (પ્રત્યેક) જુદું જુદું; પ્ર-
ત્યેક; દરેક.

પાટિકક. નં (પ્રત્યેક) પ્રત્યેક; દરેક.

પાટિત. ત્રિં (પાતિત) પાડી નાખેલ.

પાટિપદ. નં (પ્રતિપદ) અભિયુખ; સામુ.

પાટિય. ત્રિં (પાતિત) પારેલું; ખંડિત કરેલ.

પાટિયંતિય. નં (પ્રાત્યંતિક) અલિનયના
ચાર પ્રકારમાંનો બીજો પ્રકાર.

પાટિયક. નં (પ્રત્યેક) દરેક; એકેક.

પાટિયા. સ્ત્રીં (પાટિક) ઉત્તરીયવસ્ત્ર; સાડી.

પાઠિકામ્ર. પું (પ્રતિપદ) } ૫૩૯; એકમ
પાઠિકામ્ર. સ્ત્રી (પ્રતિપદ) }

પાઠિકામ્ર. ત્રિ (પ્રતિપદ) સાધુથી
અમુક વખત રાખી પાછું ગૃહસ્થને અ-
પાય તેવું; પાઠીયાર.

પાઠિકામ્ર. પું નં (પ્રતિપદ) તીર્થકરનો
પ્રભાવ; તીર્થકર બીજાને ત્યાં દેવતાઓ
અશોક વૃક્ષ, પુષ્પવૃષ્ટિ વગેરે અમરકારિક
દેખાવ કરે તે.

પાઠિકામ્ર. સ્ત્રી (પ્રતિપદ) બહારની
વસ્તુનો આશ્રય કરવાથી લાગતી ક્રિયા-
કર્મમથ.

પાઠ. પું (પાઠ) પાઠ. અભ્યાસ. (૨) એ
નામનો એક દેશ (૩) અધ્યાપન; શિક્ષા.

પાઠન. } ત્રિ (પાઠ) રાખતી વંશવર્ણી
પાઠય. } કહેનાર (૨) અભ્યાસી. (૩)
અધ્યાપક.

પાઠન ત્રિ (પાઠ) પૃથ્વી સમ્યક્થી,
પૃથ્વી ઉપરનું.

પાઠા. સ્ત્રી (પાઠ) વનસ્પતિ વિશેષ.

પાઠિ. ત્રિ (પાઠિ) પાઠ કરનાર.

પાઠ. પું (પ્રાણ) પ્રાણી; જીવ; સત્ત્વ.

પાઠ પું નં (પ્રાણ) આસોઆસ પ્રમાણ
કાળ. (૨) પચ ઇંદ્રિય, ત્રણ બળ, આસો-
આસ અને આધુષ્ય-એ દશ પ્રાણમાનો
મમે તે એક. (૩) જન્મ; પ્રાણી; જીવ.

પાઠ. પું સ્ત્રી () અન્નમથ.

પાઠ નં (પાન) પ્રાણી. (૨) પેષપદાર્થ;
પીવાની વસ્તુ. (૩) એક ભતની વન-
સ્પતિ.

પાઠમ્ર. } નં (પાનક) કાંઈ વગેરે પીવાનો
પાઠમ્ર. } પદાર્થ.

પાઠમ્ર. નં (પાનક) મલશાળા; દારૂનું પીંડું.

પાઠમ્ર. સ્ત્રી (પાનક) પા-
ણીની વ્યવસ્થા કરનારી-પ્રાણી બરનારી
દાસી.

પાઠમ્ર. પું (પાનક) જળને સાફ
નરવું બનાવનાર દેવ; જંબકાદેવની
એક ભત.

પાઠમ્ર. પું (પ્રાણ) દશમા દેવલોકનું
પ્રાણત નામે વિમાન.

પાઠમ્ર. નં (પાનક) અનુકંપાથી તરસ્યાને
પ્રાણી આપવાની થતું પુણ્ય; પુણ્યના
નવ પ્રકારમાંનો એક.

પાઠમ્ર. પું (પ્રાણ) પાન; પ્રાણી
વહલો.

પાઠમ્ર. પું (પ્રાણ) પ્રાણ નામે દશમે
દેવલોક. (૨) તે દેવલોકમાં રહેનાર દેવ.
(૩) ૧૦ મા દેવલોકનો ઇન્દ્ર.

પાઠમ્ર. નં (પાનક) પીવાની વસ્તુ.

પાઠમ્ર. ત્રિ (પ્રાણ) પ્રાણ દેવલોક
સમ્યક્.

પાઠમ્ર. પું (પ્રાણ) હિસા.

પાઠમ્ર. સ્ત્રી (પાનક) પ્રાણીનો વિપર્યાસ થયો હોય તે.

પાઠમ્ર. પું (પાનક) શરીરને અનુકૂળ
કે પ્રતિકૂળ, બારે કે હાલકું. પ્રાણી જાણ-
વાની કળા.

પાઠમ્ર. સ્ત્રી (પાનક) પ્રાણીયાર.

પાઠમ્ર. પું (પ્રાણ) સૂક્ષ્મ જન્મ.

પાઠમ્ર. સ્ત્રી (પ્રાણ) પ્રાણ; પગરખું.

પાઠમ્ર. પું (પ્રાણ) પ્રાણીનો વધ
કરવો તે; જીવહિસા.

પાઠમ્ર. સ્ત્રી (પ્રાણ) પ્રાણીનો નાશ કરવાથી લાગતી ક્રિયા.

પાઠમ્ર. નં (પ્રાણ) પ્રાણીનો નાશ કરવો તે; અહિસા નામે
અથમ પ્રત.

પાઠમ્ર. પું નં (પ્રાણ) પ્રાણી નામે
બારમા પૂર્વ, જેમા પ્રાણી અને આધુ-
ષ્યનું વર્ણન હતું.

પાઠમ્ર. પું (પ્રાણ) જીવહિસા.

પાયામ. પું (પ્રાચ) નીચે શ્વાસ મુકવો તે;
નિઃશ્વાસ.

પાયામા. સ્ત્રી (પ્રાણામી) પ્રાણામિકી પ્રવ્રજ્યા
કે જેમાં દરેકને પ્રણામ કરવો એ મુખ્ય
ધર્મ છે.

પાણિ. પું (પ્રાણિ) પ્રાણીવર્ગ.

પાણિ. પું (પાણિ) હાથ.

પાણિ. નં (પાનીય) પાણી; જળ. (૨)
એક જાતની પાણીમાં થતી વેલ-વન-
રૂપિણિ વિશેષ.

પ્રાણિમાહૃત્ય. નં (પાણિમહૃત્ય) પાણિ ગ્રહણ
કરવું; વિવાહ સંસ્કાર.

પાણિતલ. નં (પાણિતલ) હથેળી.

પાણિપટ્ટિચારિ. પું (પાણિપટ્ટિચારિ) ૩૨-
પાત્રમાં હિલ્લા લેનાર સાધુ; જિનકદંપી.

પાણિય. નં (પાનીય) જળ; પાણી.

પાણિયઘરિય. ત્રિ (પાનીયઘરિક) પાણી
પાનાર; પાણીયારાની વ્યવસ્થા કરનાર.

પાણિયઘરિયા. સ્ત્રી (પાનીયઘરિકા) પાણી-
યારી; પાણી ભરનારી.

પાણી. સ્ત્રી (પાની) એ નામની એક વેદ.

પાણ. પું નં (પ્રાચ) તન્દુરસ્ત માણસના
એક શ્વાસોશ્વાસ પ્રમાણનો કાળ; સં-
ખ્યાની આવલિકા પ્રમાણનો એક કાળ
વિભાગ.

પાણસિંગ. નં (પ્રાણોર્લિંગ) કીડીઆર, કથવા
વિગેરે સૂક્ષ્મ જીવો.

પાત. નં (પાત્ર) પાતર; ભાજન.

પાતળ. પું (પાતલ) પાપ.

પાતલબંધણ. નં (પાતલબંધન) જન મુનિઓનું
એક ઉપકરણ; પાતરાં બાંધવાનું એક વસ્ત્ર.

પાતરાસ. પું (પ્રાતરાશ) સવારનું ખાણું;
સીરામણ.

પાતાલ. પું (પાતાલ) સમુદ્ર.

પાતી. સ્ત્રી (પાત્રી) -હાનું પાત્ર; પ્યાલી.

પાતો. ઘં (પ્રાતર) પ્રાતઃકાળ.

પાદ. પું (પાદ) પગ.

પાદકેસરિયા. સ્ત્રી (પાદકેસરિકા) પુંજણી;
ગુચ્છો.

પાદપીઠ. પું (પાદપીઠ) પગ રાખવાનો
બાન્નેઠ.

પાદસમ. ત્રિ (પાદસમ) ગેય વિશેષ.

પાદુયા. સ્ત્રી (પાદુકા) ચાખડી.

પાદોદ્ગય. નં (પાદોદગદ) દષ્ટિવાદાન્તર્ગત
સિદ્ધિશ્રેણિ પરિકર્મનો ત્રીજો ભેદ.

પાદોસિય. ત્રિ (પ્રાદોષિક) સવારનું.

પ્રમાદય. ત્રિ (પ્રામાતિક) પ્રભાતકાળનું.

પામજ્ઞ નં (પ્રામાજ્ઞ) પ્રત્યક્ષાદિ પ્રમાણમાં
રહેલું પ્રમાણપાણું.

પામર. ત્રિ (પામર) નીચ; તુચ્છ.

પામરજ્ઞ. પું (પામરજ્ઞ) નીચ માણસ.

પામિષ્ઠ. નં (અમિત્ય) સાધુને માટે
ઉછીનું લઈ ઘેરાવવું તે; ઉદ્દગમનના
૧૬ દોષમાંનો નવમો દોષ.

પામુક્લ ત્રિ (પ્રમુલ્ય) મુખ્ય; અગ્રણી

પામૂલ. નં (પાદમૂલ) ચરણ સમીપનીજગ્યા.

પામોક્લ ત્રિ (પ્રમુલ્ય) પ્રમુખ; મુખી.
અગ્રેસર.

પાય. પું (પાદ) પગ; ચરણ (૨) શ્લોક
કે ગાથાનો ચોથો ભાગ, ૫૬. (૩) પદ્ય,
પાટ વગેરેનો પાયો.

પાય. નં (પાત્ર) પાત્ર; પાતરાં.

પાય. ઘં (પ્રાયસ) ધૂણું કરીને.

પાય. પું (પાત) પડવું.

પાય. ઘં (પ્રાયસ) ધૂણું કરીને.

પાય. ઘં (પ્રાત) પ્રાતઃકાળ; પ્રભાત.

પાયંજલિ. પું (પાતજલિ) પનંજલિ મુનિનું
બનાવેલ પુસ્તક.

પાયકંચગિયા. સ્ત્રી (પાદકાંચનિકા) પગ
ધોવા માટેની સોનાની પાત્રી.

પાયકંબલ. પું નં (પાદકંબલ) પાથરણ;
પગે પાથરવાનો કાંબળો.

પાચકેસરિયા સ્ત્રી૦ (પાચકેસરિકા) પાત્રાને
પુગવાની પુગણી; વસ્ત્રખંડ.

પાચલજ્ઞ. ત્રિ૦ (પાચલજ્ઞ) રાંધીને ખાવા
થોડા.

પાચમાહણ. ન૦ (પાચમાહણ) પાચવદન,
નમસ્કાર.

પાચવડતથ. ત્રિ૦ (પાચવડતથ) ત્રણ વસ્ત્ર
અને ચોથું પાત્ર ધરનાર.

પાચચાર. પુ૦ (પાચચાર) પગે પાળાચાકનુતે.

પાચક્રિયણ. ન૦ (પાચક્રિયણ) પગ કંદવાની
સગન

પાચચિહ્ન. પુ૦ ન૦ (પ્રાયચિહ્ન) પાપનો
પશ્ચાત્તાપ, ગુન્હા-અપરાધની શુદ્ધિ માટે
તરાવેલ તપ વગેરે

પાચજાલ ન૦ (પાચજાલ) આભરણ વિશેષ.

પાચદુષણ. ન૦ (પાચદુષણ) પાત્રાની નીચે
મુકવાનું એક ચોખડું કપડું

પાચક્રિય. ત્રિ૦ (પ્રકટ) અગટ; ખુલ્લું

પાચક્રિય. ત્રિ૦ (પ્રાપ્ત) આચ્છાદિત

પાચણ. ન૦ (પાચણ) પાન કરાવવું. પાત્ર

પાચણેડર. ન૦ (પાચણેડર) પગમાં પહેરવાની
ઝાંઝર વિગરે.

પાચતલ. ન૦ (પાચતલ) પગનું તળીયું.

પાચત્ત. ન૦ (પાચત્ત) પદાતિ-પાચદળ લ-
સ્કરનો સમૂહ.

પાચનાણિય. ન૦ (પાચનાણીક) પાચદળ
સમૂહ.

પાચદ્દર. ન૦ (પાચદ્દર) પગે કરી જમીનને
અપેટા મારવા તે.

પાચનિર્જોગ. પુ૦ (પાચનિર્જોગ) પાત્રાની સા-
મગ્રી; જૈન સાધુઓનાં ઉપકરણ જેવાં
કે-પાત્ર, પાત્રખન્ધ, પાત્ર સ્થાપન, પાત્ર
કેશરિકા, પટલ, રજોદરણ અને ગુચ્છો
વગેરે.

પાચપદ્મ. ન૦ (પાચપદ્મ) પગમાં પડતું;
નમતું.

પાચપદિમા. સ્ત્રી૦ (પાચપદિમા) પાત્રા સંબંધે
પ્રતિમા-અભિપ્રદ વિશેષ.

પાચપટિલેહિયા. સ્ત્રી૦ (પાચપટિલેહિયા)
એક વેત અને ચાર આંગળનો પાત્રાં
પુગવાનો વસ્ત્રનો કકડો.

પાચપટિલેહિની. સ્ત્રી૦ (પાચપટિલેહિની)
પાત્ર પુગવાનું એક ઉપકરણ; કેસરિઓ;
પુગણી.

પાચપાલંબ. પુ૦ (પાચપાલંબ) પગ સુધી
લટકતું આભરણ વિશેષ; કુમળું.

પાચપીઠ ન૦ (પાચપીઠ) આંગડી, પગ રાખ-
વાનું આસન.

પાચપુંડ્રણ. ન૦ (પાચપુંડ્રણ) પગની રજ
લુગવાનું રજોદરણ.

પાચબંધણ. ન૦ (પાચબંધણ) પાત્રા આંધવાની
કે રાખવાની ઝોળી.

પાચમૂલ. ન૦ (પાચમૂલ) પર્વતની તળેટી.
(૨) પગ પાસે; હજૂરમાં; સેવામાં.

પાચય. ત્રિ૦ (પ્રાકૃત) પ્રાકૃત; સાધારણ.
(૨) સ્ત્રી૦ પ્રાકૃત ભાષા; લોક ભાષા.

પાચયજ્ઞ. પુ૦ (પ્રાકૃતજ્ઞ) સામાન્ય
પુરૂષ.

પાચયા. સ્ત્રી૦ (પ્રાકૃત) પ્રાકૃત ભાષા.

પાચયા. સ્ત્રી૦ (પાચુકા) આખડી; પાદુકા.

પાચરામ. પુ૦ (પ્રાતરામ) સીરામણી; સવા-
રનું જમણ.

પાચરેણ. સ્ત્રી૦ (પાચરેણ) પગની ધૂળ રજ.

પાચલેહિયા. સ્ત્રી૦ (પાચલેહિયા) પગ સાથે
કરવાનું એક કાષ્ટમય સાધન

પાચવ. પુ૦ (પાચવ) દક્ષ, ઝાડ.

પાચવંદણ. ન૦ (પાચવંદણ) પગે લાગતું.

પાચવંદ્ય ત્રિ૦ (પાચવંદ્ય) દીંચણ પર
બેસી નીચા વગી વદન કરનાર.

પાચવડિયા. સ્ત્રી૦ (પાચવડિયા) અણમ વિશેષ.

પાચવિહાર. પુ૦ (પાચવિહાર) પગે વિહાર
કરવો તે.

પાયવીહ. નં (પાદવીહ) જુઓ “પાયવીહ”
શબ્દ.

પાયસ. પું નં (પાયસ) ખીર; દુધપાક.

પાયસંજય. પું (પાદસંજય) કાચ્યાની પેઠે
પગને પાપથી એપવી સંયમમાં રાખનાર
મુનિ.

પાયસાહમ્મ. નં (પાદસાધર્મ્ય) એક ભાગથી
સમાનપણુ; એક અંશે સમાનધર્મ.

પાયસીસગ. પું (પાદસીર્ષક) પલંગ, કપાટ
વગેરેનો પાયાનો ઉપરનો ભાગ.

પાયસો. ઇ (પ્રાયસ) ધણું કરીને.

પાયહંસ. પું (પાદહંસ) એક જાતનો હંસ.

પાયાર. પું (પ્રાકાર) કિલ્લો.

પાયાલ. પું (પાતાલ) લવણ સમુદ્રમાં
આવેલ પાતાળ કળશા (૨) પાતાળલોક;
અધોલોક.

પાયાલકલસ. પું (પાતાલકલસ) લવણ
સમુદ્રમાંના પાતાળ કળશા.

પાયાવજ્ઞ. પું (પ્રાગ્વજ્ઞ) પ્રાગ્વપત્ય નામે
અહોરાત્રનું ચૈદમુ મુદ્દત.

પાયારિયા. સ્ત્રી (પ્રવૃત્તિયા) પ્રવૃત્તિયા ક
રતી; ચોતરફ ફરી વળતુ તે.

પાયુ. પું (પાયુ) પુંડ; અપાનપ્રદેશ.

પાર. પું નં (પાર) છેડો; અત; કાઠો.
(૨) પરલોક; આગામી જન્મ. (૩) ન-
રકાદિ જન્મ. (૪) મોક્ષ.

પારંગમ. ત્રિ (પારંગ) પાર પામનાર. (૨)
નં પાર ગમન.

પારંચિ. ત્રિ (પારાંચિ) સર્વોત્કૃષ્ટ દશમુ
પ્રાયશ્ચિત કરનાર.

પારંચિય. ત્રિ (પારાંચિક) પારંચિય નામે

પારંચિય. ત્રિ (પારાંચિત) દશમુ પ્રાય-
શ્ચિત; સાધુને ગૃહસ્થનો વેપ પ્હેરાતી
અમુક વખત રાખવો તે. (૧) નં તપ
વિશેષ; સર્વોત્કૃષ્ટ પ્રાયશ્ચિત.

પારંમ. પું (પ્રારંમ) આરંભ; શરૂઆત.

પારંગ. ત્રિ (પારંગ) પાર પામનાર; છેડો
લેનાર.

પારંગમ્મ. નં (પારંગમ) પાર પામતું તે.

પારંગય. ત્રિ (પારંગ) પાર પામેલ.

પારંગામિ. ત્રિ (પારંગામિ) પાર પામનાર.

પારણ. નં (પારણ) ઉપવાસાદિ પૂર્ણ થયા
પછી ખાતુ તે; પારણું.

પારણા. સ્ત્રી (પારણ) વ્રતનું પારણું કરતું તે.

પારતંત. નં (પારતંત્ર) પરતંત્રપણું.

પારસ. ત્રિ (પારસ) પરલોક સમન્ધિ;
પારલોકિક.

પારસારિય. ત્રિ (પારસારિક) પરસ્ત્રી સેવ-
નાર; વ્યભિચારી.

પારસ. નં (પ્રારસ) ભાગ્ય; નશીબ.

પારસિય. ત્રિ (પારસિક) પારાધી; શિકારી.

પારસોદ્ય. ત્રિ (પારસૌકિક) પરલોક
સંબંધી.

પારસ. ત્રિ (પારસ) પારંગામી.

પારસિડ. ત્રિ (પારસિડ) આરંભારને જાણનાર.

પારસ. પું (પારસ) પારસ નામનો અનાય
દેશ. (૨) ત્રિ પારસ દેશનો રવીશ.

પારસી. સ્ત્રી (પારસી) પારસ નામના
અનાય દેશમાં જન્મેલી દાસી. (૨) સિપિ
વિશેષ; ફારસી સિપિ.

પારામોઝ. ત્રિ (પારામોઝ) સંપારનો પાર
પમાડનાર.

પારાયણ. નં (પારાયણ) પાર પામતુ તે.

પારાયણ } પું (પારાયણ) પારવો. (૨)
પારાયણ } વૃક્ષ વિશેષ.

પારાસર. પું (પારાસર) એ નામના એક
ઋષિ કે જેણે પારાસર સ્મૃતિ બનાવી
છે. (૨) વનનું જનવર. (૩) નં ગોત્ર
વિશેષ, જે વસિષ્ઠ ગોત્રની એક શાખા
છે. (૪) ત્રિ તે ગોત્રમાં ઉત્પન્ન થયેલ.

પારિભાષિયા. સ્ત્રી (પારિભાષિકી) પરિબ્રહ્-
ધન, પાન્યાદિકની મમતાથી ભાગતી ક્રિયા.

પારિક્ષિત નં (પારિક્ષેય) પરીક્ષાથી વેચાની વસ્તુ-સોનું, હીરા, મણિ વગેરે.

પારિજાણિય. નં (પારિયાનિક) કોડા નિમિત્તે વપરાતો રથ.

પારિજાય. પું (પારિજાત) પારિજાત નામનું દેવાનું વૃક્ષ; કંઈપણ.

પારિક્ષાવણિયા. સ્ત્રી (પારિક્ષાનિકી) આડા પેસાચ વગેરે શાસ્ત્રોક્ત વિધિપૂર્વક પર-કવવા-નાખવા તે; પાચથી સમિતિ.

પારિણામિચ્છ. પુ (પારિણામિક) દ્રવ્યનું પરિણામનું અથવા પરિણામથી નિષ્પન્ન પારિણામિક ભાવ; છ ભાવમાંનો એક.

પારિણામિયા સ્ત્રી (પારિણામિકી) પાકી ઉમરે ઉત્પન્ન થતી યુદ્ધિ; યુદ્ધિનો એક પ્રકાર.

પારિતાવણિયા. સ્ત્રી (પારિતાવનિકી) પરનો દુ.ખ-પીડા ઉપગમવાથી લાગતી ક્રિયા-કર્મબંધ.

પારિતોસિય. નં (પારિતોસિક) ઈનામ; બક્ષીશ.

પારિપ્પવ. પું (પારિપ્પવ) એક જાતનું પક્ષી.

પારિય. ત્રિ (પારિત) પારેલું; સમાપ્ત કરેલું.

પારિયદ્વિય. પું (પારિયદ્વિત) પરિવર્તિત નામનો દોષ; સાધુને માટે કોઈ વસ્તુ અદ્વિત્યદ્વ કરી, હીકડાક તેયાર રાખી હોય, તે લેવાથી સાધુને લાગતો એક આહારનો દોષ.

પારિયલ્લ. નં (પારિયલ્લ) ચક્ર-પેડાનો ઘેરાવો.

પારિયાવણિયા. સ્ત્રી (પારિયાવનિકી) જુઓ “ પારિતાવણિયા ” શબ્દ.

પારિવાસણ. નં (પારિવાસન) વાસી રાખતું.

પારિવાસિય. ત્રિ (પારિવાસિત) પહેલા પહેરનું. (૨) ગતાર્થનું; ગઈકાલનું; વાસી.

પારિસાહણિયા. સ્ત્રી (પારિસાહનિકી) પરિ-ભાગથી થતો કર્મબંધ.

પારિહથિય. ત્રિ (પારિહસ્તિક) સ્વભાવમાં કુશળ.

પારિહારિય. ત્રિ (પારિહારિક) જેના ધરની ભિક્ષા સાધુએ તજવી જેમએ તે; સેવા-તરીઓ વગેરે. (૨) પ્રાયશ્ચિત્તને યોગ્ય; યુ-હેમાર.

પારિહાસય. નં (પારિહાસક) કુળ વિશેષ.

પારો. સ્ત્રી () લાગળ વિશેષ.

પારેવઈ. સ્ત્રી (પારાવતી) પારેવી; કમ્પૂતરની મ્રાદા.

પારેવત. } પુ (પારાવત) કમ્પૂતર. પારેવો.
પારેવય. } (૨) પારેવાના રંગ જેવું ખાટા રસવાળું એક ફળ. (૩) વૃક્ષ વિશેષ.

પાલ. ત્રિ (પાલ) પાળનાર; રક્ષણ કરનાર. (૨) નં આબુપણ વિશેષ.

પાલંક નં (પાલકમ્) એ નામની શાક કરવાની લાજ.

પાલંગા. સ્ત્રી (પાલકયા) એક જાતનું ફળ.

પાનંબ પું (પાલમ્) ગળામાં પહેરવાની લાખી માળા; યુમણું.

પાલક. નં (પાલક) પહેલા દેવલોકના ઇન્દ્રનું મુસાફરી વિમાન.

પાલકકા. સ્ત્રી (પાલકયા) એ નામની પ્ર-સિદ્ધ લીલી વનસ્પતિ.

પાલણા સ્ત્રી (પાલના) રક્ષા કરવી તે; પાલના કરવી તે; પાલન.

પાલણી સ્ત્રી (પાલની) પાલન કરનારી; રક્ષણ કરનારી; (સ્ત્રી)

પાલન. નં (પાલન) પાલન; રક્ષણ.

પાલય. પું (પાલક) શકે-દ્રના વિમાનનો વ્યવસ્થાપક દેવ (૨) શકેન્દ્રનું વિમાન. (૩) ત્રિ પાલન કરનાર.

પાલિ. સ્ત્રી (પાલિ) તળાવ આદિને ફરવી પાળ.

પાલિજાતય. પું (પારિજાતક) વૃક્ષ વિશેષ.

પાલિત્વ. પું (પાલિત) એ નામના એક
જેન આચાર્ય.

પાલિય. પુ (પાલિત) એ નામનો એક
વ્યાપારી આવક. (૨) ત્રિ. પાળેલું,
અચાવેલું.

પાલિયા. સ્ત્રી (પાલિકા) વનસ્પતિ વિશેષ.

પાલિયાચ્ચ. પુ (પારિજાત) પારિજાત વૃક્ષ.

પાલિયાતય. પું (પારિજાતક) જુઓ “પાલિ-
યાચ્ચ” શબ્દ.

પાલી. સ્ત્રી (પાલી) પદ્મોપમ પ્રમાણ
કાળ વિભાગ. (૨) પાણી રોકવાનો
અન્ધ; પાળ.

પાલ્લુકિમિય. પું (પાલ્લુકનિક) કરમીયા,
જંતુ વિશેષ.

પાપ. પું નં (પાપ) અશુભ કૃત્યથી અધાતુ
અશુભ કર્મ; પાપ; નવ તત્ત્વમાંનું ચોથું
તત્ત્વ; (૨) દુષ્કૃત્ય; અશુભ કૃત્ય, જીવ-
હિંસાદિ. (૩) ત્રિ. પાપી; અધર્મી. (૪)
અશુભ.

પાપંસ. ત્રિ (પાપીયસ્) પાપી; પાપ કરનાર.

પાપકર્મ્મ. નં (પાપકર્મ્મ) અશુભ કર્મ.

પાપકિરિયા. સ્ત્રી (પાપકિરિયા) પાપકારી
ક્રિયા.

પાપક. પું (પાપક) અગ્નિ.

પાપજીવિ. ત્રિ (પાપજીવિ) પાપથી જીવનાર.

પાપણ. ત્રિ (પાપ) પવિત્ર.

પાપણ. નં (પ્લાવન) પરકંપન; નાખી
દેવું.

પાપણ. નં (પ્રાણ) મેળવવું.

પાપણિય. પું (પ્રાવનિક) પ્રવચન વાંચનાર
આચાર્ય.

પાપણિટ્ટિ. ત્રિ (પાપણિ) અશુભ દષ્ટિવાળો;
જીવંત્રાહી.

પાપધર્મ. પું (પાપધર્મ) સાવચ્છ કાર્ય.

પાપપચકિ. સ્ત્રી (પાપપ્રકૃતિ) પાપની તર
પ્રકૃતિ.

પાપકલ્પવિભાગ. પુ (પાપકલ્પવિભાગ) વિપાક
સૂત્રનો દુઃખવિપાક રૂપ એક વિભાગ.

પ્રથમ શ્રુતરકંધ (૨) પાપકલ્પનો વિપાક.

પાવય. ત્રિ (પ્રાવૃત) ઢકાએક; આચ્છાદિત

પાવય. પુ (પાવક) અગ્નિ.

પાવય. પુ (પ્રાપક) પ્રાપ્ત કરાવનાર.

પાવયણ. નં (પ્રવચન) આગમ; સિદ્ધાન્ત,
જેનશાસન.

પાવયણિ. ત્રિ (પ્રવચનિ) સિદ્ધાન્તનું પ્રતિ-
પાદન કરનાર; તીવર ગાળુધર વગેરે.

પાવયણિય. ત્રિ (પ્રાવચનિક) આગમવેત્તા,
યુગ પ્રધાન આચાર્ય.

પાવર. નં (પ્રાવર) રોમવાળુ વસ્ત્ર. (૨)
ઘોડો કામળો.

પાવરણ. પુ (પ્રાવરણ) વસ્ત્ર વિશેષ; દુપટ્ટો.

પાવરજોગ. પુ (પાવરજોગ) નરક આદિ
દુગતિ.

પાવસચ્ચ. ત્રિ (પ્રાવસચ્ચ) ચોમાસામા જન્મેલ

પાવસડણ. પું (પાવસડણ) શિકારી પક્ષી;
પાપી પક્ષી.

પાવસમણ. પુ (પાવસમણ) દોષી-પાપી સાથે

પાવસિયાલગ. પુ (પાવસિયાલગ) પાપ
શીયાળિયાં.

પાવસુમિણ. પું નં (પાવસુમિ) અરામ સ્થાન

પાવસુય. નં (પાવસુય) અધર્મ-નાખડીનું
શાસ્ત્ર

પાવહિયય. નં (પાવહિયય) પાપમય દુદય,
દુષ્ટ અન્તઃકરણ.

પાવા. સ્ત્રી (પાવા) શરસેન દેશમા પ્રસિદ્ધ
નગરી. (૨) પાપણી સ્ત્રી.

પાવાહ. } ત્રિ (પ્રવાહિત) વાહ કરનાર
પાવાહ્ય. } વાહી.

પાવાહ્ય. ત્રિ (પ્રવાહિત) વગાડેલ.

પાવાહ્ય. } ત્રિ (પ્રવાહુક) વાહી; વાહ
પાવાહ્ય. } કરનાર; પૂરવક્ષી.

પાવાર. પુ (પ્રાવાર) વસ્ત્ર વિશેષ; દુપટ્ટો.

પાવાવહ્ની. સ્ત્રી० (પાવહ્ની) એ નામની એક વેદ.

પાવિટ્. ત્રિ० (પાવિટ્ર) પાપી.

પાવિય. ત્રિ० (પ્રાપ્ત) પ્રાપ્ત કરેલ; મેળવેલ.

પાવિયા. સ્ત્રી० (પાવિકા) પાપાચરણવાળી સ્ત્રી.

પાવેસ. ત્રિ० (પ્રાવેશ) રાજસભાદિમા પહેરવા યોગ્ય વસ્ત્ર.

પાવેસ. પું० (પ્રાવેશ) વસ્ત્રની બન્ને તરફ લટકેલા રૂઝાં.

પાસ. પું० (પાષ) એ નામનો દેશ. (૨) ત્રિ० તે દેશમાં રહેનાર.

પાસ. પુ० (પાર્શ્વ) ત્રેવીશમા તીર્થકરનું નામ. (૨) ન૦ પાસં; નજીક; પડખે. (૩) પડખુ; પાસુ.

પાસ. પુ० (પાણ) પાસલો; બન્ધન; શસ્ત્ર વિશેષ.

પાસઝાં. ઇ० (પાર્શ્વત્સ) પડખે; નજીક.

પાસંગિય. ત્રિ० (પ્રાસંગિક) પ્રસંગોપાત્ત.

પાસંડ. પુ० (પાષડ) ધર્મને નામે ચાલતો ઢોંગ; મિથ્યાદર્શન. (૨) ત્રિ० પાખંડી; નાસ્તિક. (૩) ન૦ વ્રત.

પાસંડત્ય. પુ० (પાષડત્ય) પાખંડી, કુમતિ.

પાસંડિ. ત્રિ० (પાષડિન્) ખોટો મત ચલાવનાર.

પાસંઘ. ન૦ (પ્રસ્યન્ધન) ઝરવુ; ટપકવુ.

પાસક. ન૦ (પાશક) પાશ દાળવાની કળા.

પાસળ. પું० (પાશક) ફાંસી. (૨) પાસા, જુઘાર ખેલવાનું સાધન.

પાસળ. પુ० (દર્શક) સર્વજ્ઞ; તીર્થકર. (૨) ત્રિ० દેખાડનાર.

પાસળાહ. પું० (પાશગ્રાહ) પાશલો લઇ ચાલનાર.

પાસળા. ન૦ (દર્શન) દર્શન; દેખવું.

પાસળાયા. } સ્ત્રી० (દર્શન) દેખવું; જોવું.
પાસળા. }

પાસણિય. ત્રિ० (પ્રાશ્નિક) શુભાશુભ પ્રશ્નોનાં ફળાફળ કહેનાર. (૨) અશ્ન કરનાર.

પાસત્ય. ત્રિ० (પાશત્ય) પાશ-કર્મબધમાં રહેનાર સાધુ સાધુપણથી પતિત.

પાસત્ય. ત્રિ० (પાર્શ્વત્ય) પાસતથો. આ. ચાર બ્રહ્મ.

પાસત્યવિહારિ. ત્રિ० (પાર્શ્વવિહારિન્) ચારિત્રી બ્રહ્મ થવાય તેનું અનુદાન કરનાર

પાસવંધણ. ન૦ (પાગવંધન) પાશલાનુ બન્ધન.

પાસવણ. ન૦ (પ્રવવણ) પેશાબ.

પાસવણયા. સ્ત્રી० () જુઓ " પાસણા " શબ્દ.

પાસવણાપદ. ન૦ () પત્રવણા સૂત્રના ત્રીશમા પદનું નામ.

પાસાઈય. ત્રિ० (પ્રાસાદીય) મનને પ્રસન્ન કરનાર.

પાસાળ પુ० (પાષાળ) પથ્થર.

પાસાળઘર ન૦ (પાષાળઘર) પથ્થરનું ઘર. (૨) વનસ્પતિ વિશેષ

પાસાદ. પુ० (પ્રાસાદ) દવેલી. મહેલ.

પાસાદીય. ત્રિ० (પ્રાસાદીય) ચિનને પ્રસન્ન કરનાર.

પાસામિશ્ર. પુ० (પાશમૃગ) એ નામનો એક યક્ષ.

પાસાય. પુ० (પ્રાસાદ) મહેલ, ભવન. હવેલી.

પાસાયવર્ડિસય પુ० (પ્રામાદાવનમક) દેવતાને રહેવાનો મહેલ.

પાસાવશિજ્ઞ. પુ० (પાર્શ્વાવત્યીય) ૨૩ મા પાર્શ્વનાથ ભગવાનના અનુયાયી-શિષ્ય, પ્રશિષ્ય વગેરે.

પાસિત. ત્રિ० (પાશિત) પાશ-ભયના સ્થાનો.

પાસિય. ત્રિ० (દ્રશ્ય) દર્શનીય, જેય.

પાસિય. ત્રિ० (પાશિક) પાશમાં કસાવનાર.

પાસિય પુ० (પાશિત) ફળ વિશેષ.

પાસિહ. } ત્રિ. (પાર્શ્વિક) પડખાભર
પાસિહ્ય. } સુનાર. (૨) પાસે રહેનાર.
પાસુત્ત. ત્રિ. (પ્રસુત) સુનેલો; ઉઘી ગયેલો.
પાહ્યા. સ્ત્રી. (હપાન્હ) જૂતી; મોઝડી.
પાહ્યા. } ન. (પ્રાધાન્ય) મુખ્યતા; પ્રધા-
પાહ્ય. } નપાણું.
પાહ્યા. પું. (પાષાણ) પથ્થર.
પાહુડ. પું. (પ્રામૃત) અધ્યયન અને શતકની
માફક પૂર્વનું એક પ્રકરણ; અધ્યાય. (૨)
ઉપહાર; ભેટ. (૩) કલેશ; કાંધ.
પાહુડપાહુડ. ન. (પ્રામૃતપ્રામૃત) પ્રકરણમાં
પ્રકરણ હોય તે પ્રાભૂતપ્રાભૂતનું જ્ઞાન;
શ્રુતજ્ઞાનનો એક પ્રકાર.
પાહુડપાહુડસમાસ. પું. (પ્રામૃતપ્રામૃતસમાસ)
એકથી વધારે પાહુડપાહુડનું જ્ઞાન;
શ્રુતજ્ઞાનનો એક પ્રકાર.
પાહુડસમાસ. પું. (પ્રામૃતસમાસ) એકથી
વધારે પાહુડનું જ્ઞાન; શ્રુતજ્ઞાનનો એક
પ્રકાર.
પાહુડિયા. સ્ત્રી. (પ્રામૃતિકા) નજરાણું; ભેટ.
(૨) ન્હાનો અધ્યાય. (૩) સાધુને પ્રાહુડા
તરીકે માની બક્ષીસ તરીકે આહારાદિક
આપવાથી લાગતો એક દોષ.
પાહુણ. પું. (પ્રાધૂર્ણ) મેમાન; પ્રાહુણો.
પાહુણ. પું. (પ્રાધૂર્ણિક) મેમાન; અભ્યાગન,
પ્રાહુણો.
પાહુણિય. પું. (પ્રાધૂર્ણિક) છટ્ટા પ્રહનું
નામ.
પાહુણિજ. ત્રિ. (પાહુણીય) પ્રકર્ષ કરી
આહવાન કરવા યોગ્ય.
પાહેજ. પું. (પાયેય) ભાતું.
પાહેજા. ન. (પ્રહેજક) લાડુ વિગેરેનું
લ્હાણું.
પાહેય. ન. (પાયેય) મુસાફરીમાં ખાવાનું
ભોજન; ભાતું.
પિ. ઇ. (અપિ) પણ; વળી. (૨) સંભાવના.

પિંચંગુ. પું. (પિંચંગુ) પિંચંગુ; ગજપીપર.
(૨) સ્ત્રી. એક સ્ત્રીનું નામ.
પિંચામહ. પું. (પિતામહ) દાદો; આપનો
આપ.
પિં. પું. (પિતૃ) પિતા; આપ. (૨) પિતૃ-
દેવતા; અશ્વેષા નક્ષત્રનો સ્વામી.
પિંપજાય. પું. (પિતૃપ્રાર્થક) આપ દાદા;
વડવા; પૂર્વજો.
પિંચ. ત્રિ. (પિતૃક) પિતાનું; પિતા સંબંધી.
પિં. પું. (પિતૃ) આપ.
પિંડચ્છ. } સ્ત્રી. (પિતૃસ્કન્ધ) ફાંદ; આપની
પિંડયા. } બહેન.
પિંડપજાય. પું. (પિતૃપ્રાર્થક) જુઓ “પિંધ-
પાળ્ય ” શબ્દ.
પિંડમંદ. પું. (પિતૃમંદ) લીબડનું ઝાડ.
પિંડવા. ન. (પિતૃવા) રમજાન.
પિંડસેનાકાવહા. સ્ત્રી. (પિતૃસેનકાવહા) અતગડ
સૂત્રના આડંબા વર્ગના નવમા અધ્યયનનું
નામ. (૨) ઔણિક રાગની એક
રાણી.
પિંડસ્તિયપતિ. પું. (પિતૃસ્તિયપતિ) પૂવો.
પિંડસ્તિયા. સ્ત્રી. (પિતૃસ્તિય) આપની બહેન,
ફાંદ.
પિંકાર. પું. (અપિકાર) અપિકાર, અપિ
શબ્દ.
પિં. પું. (પિંગ) ચાતક પક્ષી. (૨) વર્ણ-
રંગ વિશેષ.
પિંગચ્છ. ત્રિ. (પિંગાક્ષ) પીળાં નેત્રવાળું.
પિંગલ. પું. (પિંગલ) પીળો રંગ. (૨) ત્રિ.
કપિલ રંગનું. (૩) પિંગળ નામનો ગ્રહ.
(૪) પિંગળ નામનો શ્રાવક, કે જ્યેષ્ઠ
ખંધક સંન્યાસીને પ્રશ્નો પૂછ્યા હતા.
(૫) જીવ વિશેષ. (૬) ચક્રવર્તીનો એક
ભંડાર.
પિંગલપદ્ય. ત્રિ. (પિંગલાક્ષ) માંજરી આં-
ખવાળું. (૨) પું. એક પક્ષી.

પિંગલય. પું. (પિંગલ) ચક્રવર્તીનાં નવ
નિધાનમાંનું એક કે જેમાં સર્વ પ્રકારનાં
આભૂષણોનો સમાવેશ થાય છે. (૨)
રાહુના પુદ્ગળનો એક ભેદ.

પિંગલાયણ. ન. (પિંગલાયન) ગોત્ર વિશેષ;
કૌતસગોત્રની એક શાખા. (૨) પું. સ્ત્રી.
તે ગોત્રમાં ઉત્પન્ન થયેલ.

પિંગાયણ. પું. (પિંગાયન) કૃત્સગોત્રની શાખા.
(૨) ત્રિ. તે શાખામાં જન્મેલ. (૩)
ન. મધા નક્ષત્રનું ગોત્ર.

પિંગુલ. પું. (પિંગુલ) પક્ષી વિશેષ.

પિંગણ. ન. (પિંગલ) પીંગુનું.

પિંગર. પું. (પિંગર) પીતરક્તવર્ણ. (૨)
તે વર્ણવાળું.

પિંગ. પું. (પિંગ) પિંડો. (૨) વનસ્પતિ
વિશેષ; કન્દની એક જાત. (૩) સંયય;
પરિવ્રજ. (૪) ખોરાક; મોદકાદિ આહાર.
(૫) કાળીયો. (૬) શરીર.

પિંગમ. પું. (પિંગમ) પગે ચોટતાં કીચડના
પિણ વળે તેટલો કાદવ; મધ્યમ કીચડ.
(૨) મોદકાદિ ખોરાકનો પિંડો. (૩) સ-
પ્રદ. (૪) સમુદાય.

પિંગમુહ. પું. } (પિંગમુહ) લિલા તથા
પિંગમુલા. સ્ત્રી. } રવાનો ગોળ; કઠણ ગોળ.

પિંગના. સ્ત્રી. (પિંગના) ખાંડ વગેરે ખાદ્ય
પદાર્થોનું સામાન્ય મિશ્રણ. (૨) સમૂહ.

પિંગત્થ. પું. (પિંગત્થ) પદ સમુદાયનો
અર્થ; વાક્યાર્થ.

પિંગનિજ્જુસિ. સ્ત્રી. (પિંગનિર્જુષિ) જેમાં
પિંડ એટલે આહારના ગુણદોષ સમ્યક્થી
વિવેચન છે તે પુસ્તક.

પિંગનિયર. પું. (પિંગનિયર) પિંડો જથ્થો;
પિતૃપિંડ; શ્રાદ્ધનું ભોજન.

પિંગપગ્ધ. સ્ત્રી. (પિંગપ્રકૃતિ) અવાન્તર
ભેદવાળી કર્મપ્રકૃતિ-જેમ નામકર્મની
ગતિ જાતિ આદિ પ્રકૃતિ.

પિંગમહ. પું. (પિંગમહ) પિતૃપિંડ-શ્રાદ્ધનો
મહોત્સવ.

પિંગલગ. ન. () પુષ્પની છાયાડી.

પિંગલચણ. પું. (પિંગલચ્છલ) આહારની વૃદ્ધિ.

પિંગલચણ. ન. (પિંગલચ્છલ) આળકના
ખોરાકની વૃદ્ધિ થાય તે પ્રસંગે સંસ્કાર
કરવામાં આવે તે.

પિંગલાત. } પું. (પિંગલાત) ભિક્ષા; ગાયરી.
પિંગલાય. }

પિંગસેણકગહા. સ્ત્રી. (પિંગસેનકૃષ્ણ) રાગ
શ્રેણિકની એક પત્ની.

પિંગહલિહા. સ્ત્રી. (પિંગહરિશ) પિંગ્લ ૬-
ગદર.

પિંગાલુ. પું. (પિંગાલુ) કન્દ વિશેષ; પિંગાળુ.

પિંગિ. સ્ત્રી. (પિંગિ) કકડો. (૨) ઝૂમખા.

પિંગિયા. સ્ત્રી. (પિંગિયા) છિપર.

પિંગિત. ત્રિ. (પિંગિત) સંયય કરેલું.

પિંગિમ. ત્રિ. (પિંગિમ) પિંડ-જથ્થા ૩૫.

પિંગિય. ત્રિ. (પિંગિય) ભેળું થયેલું; એકઠું
કરેલું.

પિંગી. સ્ત્રી. (પિંગી) ગુચ્છો. (૨) ગોળો;
વર્તુળાકાર વસ્તુ.

પિંગેસયા. સ્ત્રી. (પિંગેષ્યા) પિંડોપણા ના-
મનું આચારંગ સૂત્રના બીજા શ્રુતસ્કંધનું
પ્રથમ અધ્યયન. (૨) પિંડ-આહારની
એળણ-દોષાદોષ નિરીક્ષણ.

પિંગેસિય. ત્રિ. (પિંગેષિક) ભિક્ષાખાટે
કરનાર.

પિંગોલચ. } પું. (પિંગોલચ) ભિક્ષા
પિંગોલગ. } ઉપર નિર્વાહ ચલાવનાર;
ભિક્ષુક.

પિંગુમ. પું. (પિંગુ) ચાંચડ.

પિચ્છ. ન. (પિચ્છ) પિચ્છું, પાંખ; મોર
પીંછી.

પિચ્છમ. પું. (પિચ્છમ) પાંખ. (૨) પક્ષી.

પિચ્છણ. ન. (પિચ્છણ) જેવું; દેખવું.

પિચ્છશિજ્ઞ. ત્રિ० (પ્રેક્ષણીય) જોવા યોગ્ય.
પિચ્છાચર. ન૦ (પ્રેક્ષાચર) પ્રેક્ષકાને એસ-
વાનું સ્થાન.

પિચ્છ. પું० (પિચ્છન્) મોરખીંછ ધરનાર
એક પ્રાચીન અન્યતીર્થ વર્ગ.

પિજ. પું० ન૦ (પ્રેમન્) પ્રેમ, સ્નેહ.

પિટક. પું० (પિટક) પેટી; મળૂષ.

પિટ. ન૦ (પેટ) પેટ.

પિટ્ટયા. ન૦ (મિટ્ત) પિટ્ટાનાં પીટવાં તે. (૨)
મારતુ.

પિટ્ટયા. ન૦ (પીઝ) પીડા; કલેશ.

પિટ્ટાવચ્ચ. ન૦ (પિટ્ત) ખીજની પાસે
પિટ્ટાનાં પીટાવવા તે.

પિટ્ટ. પું० ન૦ (પિટ) લોટ; પાંસેલી વસ્તુ.

પિટ્ટ. ન૦ (છ) પુઠ (૨) પૃથ; પીઠ.

પિટ્ટઞ્ચો ઘ૦ (છત્સ) પછવાડેથી; પુઠે;
પીઠ તરફ.

પિટ્ટંત. ન૦ (છ્રાંત) અપાનદાર

પિટ્ટકરગચ્ચ. પું० (છકરગચ્ચ) બરડાનું
હાડકું.

પિટ્ટનિષ્ફલ્લ. ત્રિ० (પિટ્તનિષ્ફલ્લ) ધર્ડ, કોદવા,
આવલ વગેરે ધાન્ય તથા દરાખ આદિના
રસથી નિષ્પન્ન-તૈયાર થયેલ; જોળનો
એક પ્રકાર.

પિટ્ટવંષા સ્ત્રી० (છટ્ટવંષા) એ નામની એક
નગરી.

પિટ્ટતો. ઘ૦ (છટ્ટસ) પાછળથી.

પિટ્ટિ. ન૦ (છ) વાસાનો ભાગ.

પિટ્ટિકરંડગ. પું० (છકરગચ્ચ) પાંસળી.

પિટ્ટિમંસ. ન૦ (છટ્ટાંસ) પુંડું માંસ-વિષા.
(૨) પાછળથી કોષની નિન્દા કરવી તે;
આડી.

પિટ્ટિમંસિ. ત્રિ० (છટ્ટાંસિ) પારકી નિન્દા
કરી પરના મર્મ ઉઘાડ પાડનાર.

પિટ્ટિમંસિચ્ચ. ત્રિ० (છટ્ટાંસિચ્ચ) અસમાધિનું
દશમુ સ્થાનક સેવનાર; નિન્દા કરનાર.

પિટ્ટિમાદ્યા. સ્ત્રી० (છટ્ટમાતૃકા) એક અનુ-
તર વિમાન ગામિની સ્ત્રી.

પિટ્ટિવર્ડિસિયા. સ્ત્રી० (છ્રાવતંસિકા) કાવડ.

પિટ્ટી. સ્ત્રી० (પેટી) આટાનો બનાવેલો દાર.

પિટ. પું० (પિટ) પેટી; પટારો.

પિટ્ચ. ન૦ (પિટક) ટોપડી. (૨) એ ચન્દ્ર
તથા એ સૂર્યનું જોડલું.

પિટ્ગ. પું० (પિટક) પેટી; મળૂષા. (૨)
નેતરનો કરડીયો.

પિટ્ઠ. પું० ન૦ (પિટ) પેણી; હાંધી; તપેલી.

પિણ્દ ત્રિ० (પિન્દ) હાંકલું (૨) પહેરેલું.

પિત. પું० (પિતૃ) મધા નક્ષત્રનો આધક્રાતા
દેવ, (૨) પિતા.

પિતપિટ. પું० (પિતૃપિટ) પિતૃને પિપ્પ
દેવાની ક્રિયા; શ્રાદ્ધ આદિ.

પિતિ. પું० (પિતૃ) પિતા, આપ. (૨) મધા
નક્ષત્રનો અધિક્રાતા દેવતા.

પિત્ત. પું० ન૦ (પિત) એક પ્રકારની શરી-
રની પીળા ધાતુ. પિત્ત; પિત્તોડું.

પિત્તજ્જર પું० (પિત્તજ્જર) પિત્તજ્વર; પિત્તનો
તાવ.

પિત્તધારિણી. સ્ત્રી० (પિત્તધારિણી) પિત્તને
ધારણ કરનારી નાડી-નસ.

પિત્તિજ્ઞ. પું० (પિતૃચ્ચ) કોકો.

પિત્તિય. પું० (પૈત્તિક) પિત્તની વ્યાધિ; ગ-
રમીનો રોગ.

પિત્તિય. પું० (પિતૃચ્ચ) કોકો; આપનો ભાગ.

પિષાણ. ન૦ (પિષાણ) હાંકણું.

પિષ્ણાચ્ચ. } પું० (પિષ્ણાચ્ચ) તલ વગેરેનો
પિષ્ણા. } ભાગ.

પિપીલિગા } સ્ત્રી० (પિપીલિકા) કીડી.

પિપીલિયા. }

પિપ્પરી. સ્ત્રી० (પિપ્પલી) મળૂપીપર. (૨)
પીપરનું ગ્રાડ.

પિપ્પલ પું० (પિપ્પલ) ન્હાનો અસ્તરો.

વિવેચન. પું (વિવેચક) કાંટા કાઢવાનો
ચીપીયો. (૨) અસ્તરો.

વિવેચન. નં (વિવેચક) પીપળાના પાંદ-
ડાનું પાથરણું. (૨) કાતર.

વિવેચિ. સ્ત્રી (વિવેચિ) પીપર; ચીપધિ
વિશેષ.

વિવેચિયા. સ્ત્રી (વિવેચિકા) પિપર; વૃક્ષની
એક જાત.

વિવેચી. સ્ત્રી (વિવેચી) પિપર.

વિવેચિયા. સ્ત્રી () દાતનો મેલ.

વિવેચિસંગ. નં (વિવેચિક) એક જાતનું
વાજિત્ર.

વિવેચ. નં (વેચન) વેચ; પ્રીતિ; રત્ન.

વિવે. ત્રિ (વેચ) હૃદયને ગમે તેવું; વેચ.
(૨) પું વૃક્ષ; પતિ.

વિવેચ. પું (વેચક) અસનનું ઝાડ.

વિવેચક. પું (વેચક) વેચ કરનાર; હિતેચ્છુ.

વિવેચલ. પું (વેચલ) આર ઇન્દ્રિયવાળો
એક જીવ.

વિવેચુ. પું (વેચુ) એક જાતનું ટુલવાળું
વૃક્ષ કે જેની નીચે પાંચમા તીર્થકરને
કેવળજ્ઞાન ઉપજાયું.

વિવેચાદિ. ત્રિ (વેચાદિ) વેચ-મીઠું
ખોલનાર.

વિવેચારિણી. સ્ત્રી (વેચારિણી) ભગવાન
મહાવીરની માતાનું નામ; ત્રિશલાદેવી.

વિવેચાંચ. પું (વેચાંચ) એક પ્રાચીન જૈન
મુનિ; આચાર્ય સુસ્થિતના એક શિષ્ય.

વિવેચા. નં (વેચ) પીવું; પાન કરવું.

વિવેચસંગ. ત્રિ (વેચસંગ) જેનું દર્શન વેચ
છે તે; સુન્દર દેખાવવાળું. (૨) પું મેરૂ
પર્વત. (૩) દેવ વિશેષ.

વિવેચસંગા. સ્ત્રી (વેચસંગા) શ્રી મહાવીર
સ્વામીની પુત્રીનું નામ.

વિવેચેવ. પું (વેચેવ) પિતા૩પી દેવ;
પિતૃદેવ.

વિવેચમ્. ત્રિ (વેચમ્) ધર્મની શ્રદ્ધાવાળો.

વિવેચિસ. પું (વેચિસ) છઠ્ઠા વાસુદેવના
ત્રીજા પૂર્વભવનું નામ.

વિવેચ. પું (વેચ) વૃક્ષ વિશેષ; વિવેચસાર
નામનું ઝાડ.

વિવેચ. પું (વેચ) પિતા.

વિવેચેન. પું (વેચેન) વેચેન નામનો
એક રાજા.

વિવેચી. સ્ત્રી (વેચી) ભાર્યા, સ્ત્રી.

વિવેચાંચ. ત્રિ (વેચાંચ) જીવિત વેચ.

વિવેચામહ. પું (વેચામહ) મહો.

વિવેચાલ. પું (વેચાલ) રાયણનું વૃક્ષ કે
જેની નીચે ચોથા તીર્થકરને કેવળજ્ઞાન
થયું. (૨) રાયણનું ફળ; રાયણ.

વિવેચિવિચિયા. સ્ત્રી () વિવેચિવિ
શબ્દ કરતી વાંસની નળી; એક જાતનું
વાજિત્ર.

વિવેચિલી. સ્ત્રી (વિવેચિલી) એ નામનો વ-
નસ્પતિનો યુચ્છો. (૨) વાલ વિશેષ.

વિવેચલુ. પું (વેચલ) પિપળો, વૃક્ષની એક
જાત.

વિવેચક. પું (વેચક) કીટ વિશેષ.

વિવેચલુ. પું (વેચ) પીપળો. વૃક્ષની
એક જાત.

વિવેચા. પું (વેચ) પક્ષી વિશેષ.

વિવેચા. પું (વેચ) કીટ વિશેષ.

વિવેચા. નં (વેચ) પાકેલ યુમકુ; ફેલો.

વિવેચિહા. સ્ત્રી (વેચિહા) નક્ષી; શરીરની
અંદરનો એક ભાગ.

વિવેચલુ. } પું (વેચ) પિપરનું વૃક્ષ;
વિવેચલુ. } પીપળો.

વિવેચા. નં (વેચ) વેચણ કરતી તે.

વિવેચા. સ્ત્રી (વેચા) વેચનું; વેચણ કરતી.

વિવેચિ. ત્રિ (વેચિ) વેચણ કરેલ.

વિવે. ત્રિ (વેચ) ઉપમાવાચક તરીકે વપ-
રાતું અવ્યય.

પિવાસય. ત્રિં (પિવાસક) પીવાની ઇચ્છા-
વાળા.

પિવાસા. ક્ષીં (પિવાસા) પિવાસા; તરસ
(૨) રનેહ; અનુકર્યા.

પિવાસાગય. ત્રિં (પિવાસાગત) પિવાસિત
થયેલ.

પિવાસાપરિસહ. પું (પિવાસાપરિસહ) તૃપ્તાનો
પરિસહ.

પિવાસિષ્ઠ. ત્રિં (પિવાસિત) તરસ્યો; તૃપ્તાતુર

પિવીલિયા. ક્ષીં (વિવીલિકા) છીડી;
મંકેડી.

પિસાચ. પું (વિશાચ) વિશાચદેવ; વાણ
વ્યંતર દેવતાની એક જાત.

પિસાચકુમાર. પું (વિશાચકુમાર) વિશાચ
કુમાર; વ્યંતર દેવતાની એક જાત.

પિસાચરાય. પું (વિશાચરાજ) વિશાચોનો
રાજા.

પિસિત. } નં (વિસિત) માંસ.

પિસિય. }

પિસુણ. ત્રિં (પિશુન) આડીયો; સુમતીખોર.

પિસુણ. નં (પૈશુન્ય) આડીયાપાણું

પિસુય. પું (પિશુક) ચાંચ; ત્રણ ઈંદ્રિય-
વાળો એક જીવ.

પિહ. ત્રિં } (પૃથક્) જુદું; ભિન્ન

પિહં. ઇં }

પિહંજણ. પું (પૃથગ્જન) સામાન્ય માણસ.

પિહડગ. } પું (પિટક) બકડીયું; રાંધે-

પિહડય. } વાનું મ્હેડું વાસણ.

પિહાણ. નં (પિહાન) ઢાંકણું; આચ્છાદન.

પિહિય. ત્રિં (વિહિત) ઢાંકણું; છુપાવેલું.
(૨) એણણાના દશ દોષમાંનો એથો દોષ.

પિહિયાસહ. ત્રિં (વિહિતાશ્વ) જેણે આશ્ર-
વને રોકેલ છે તે.

પિહીકમ. ત્રિં (પૃથક્) જુદું પાડેલું.

પિહુ. ત્રિં (પૃથુ) વિસ્તારવાળું; પહોળું;
મોટું.

પિહુ. ઇં (પૃથક્) જુદું; ભિન્ન.

પિહુહ. નં (પિહુહ) એ નામનું એક નગર.

પિહુજણ. પું (પૃથગ્જન) સાધારણ માણસ.

પિહુણ. નં () મોરનું પીચું.

પિહુચાહત્ય. પું () મોર પીચાંનો
પંખો-પુંજણી.

પિહુય. પું નં (પૃથુક) પૌવાં; ચવેલું.

પિહુલ. ત્રિં (પૃથુલ) પહોળું.

પિહો. ઇં (પૃથક્) ભિન્ન, જુદું.

પીમ. ત્રિં (પ્રીત) પ્રસન્ન; હર્ષિત.

પીમિ. ક્ષીં (પ્રીતિ) પ્રેમ; પ્રીતિ; રનેહ.
(૨) એક જાતની લતા.

પીમમ. નં (પ્રીતિમ) આહમા દેવલોકના
ધન્દનું નામ.

પીમવાણ. નં (પ્રીતિવાન) પ્રીતિવાન, પારિ-
તોષિક, ધનામ, બક્ષીસ.

પીમમણ. પું (પ્રીતિમન્) સાતમા મહાશુક
દેવલોકના ધન્દનું મુસાફરી વિમાન. (૨)
ત્રિં પ્રસન્નચિત્તવાળું.

પીમવડણ. પું (પ્રીતિવર્ધન) કાર્તિકમહિનાનું
લોકાત્તર નામ.

પીમ્ય. પું () વૃક્ષ વિશેષ.

પીઝસ. નં (પીયૂષ) અમૃત; સુધા.

પીઠ. નં (પીઠ) આસન; આજેઠ. (૨)
થોડેસ્વાર.

પીઠમહ. પું (પીઠમહં) રાજાની નજીક
એસનાર હજુરી.

પીઠય. પું (પીઠક) કાષ્ઠમય આસન; પાટ

પીઠા. ક્ષીં (પીઠ) દુઃખ; વ્યથા.

પીઠ. નં (પીઠ) જુઓ “ પીઠ ” શબ્દ.

પીઠન. પું (પીઠક) પાટલો; આજેઠ.

પીઠમહ. પું (પીઠમહં) જુઓ “ પીઠમહં ” શબ્દ.

પીઠય. પું (પીઠક) હલેસાં. (૨) પાટલો.

(૩) પીઠ રાખવાનું પાટીયું.

પીઠસપ્તિ. ત્રિં (પીઠસર્પિન્) એકાં એકાં
ધસડાતાં ધસડાતાં ચાલનાર.

પીઠાશિવ. નં (પીઠાનીક) અશ્વ સેના.
 પીઠા. ત્રિં (પીઠ) સ્થૂલ; પુષ્ટ.
 પીઠાશિવ. ત્રિં (પીઠાનીય) તૃપ્ત કરે તેવું;
 શરીરની વૃદ્ધિ કરે તેવું.
 પીઠાદય. ત્રિં (પૈનાથિક) ગર્વથી નિર્વૃત્ત.
 પીઠાયા. સ્ત્રીં (પીનાયા) ગર્વ; અહકાર.
 પીઠિત. ત્રિં (પ્રીણિત) પ્રેમ થયેલ; પ્રસન્ન
 થયેલ. (૨) વૃદ્ધિ પામેલ. (૩) પું સૂર્યની
 સાથે ગ્રહ કે નક્ષત્રનો યોગ થાય તે.
 પીતય. ત્રિં (પીતક) પીળું; પીળા રંગનું.
 (૨) પું પીળો રંગ.
 પીતિ. સ્ત્રીં (પ્રીતિ) પ્રીતિ; સ્નેહ.
 પીતિગમ. પું (પ્રીતિગમ) સાતમા દેવલોકના
 ઇન્દ્રના યાન વિમાનનો વ્યવસ્થાપક દેવતા.
 પીતિદાયા. નં (પ્રીતિદાન) ખુશાલીની બક્ષીસ.
 પીતિવદ્ધણ પું (પ્રીતિવર્ધન) કાર્તિક માસનું
 લોકાંતર નામ.
 પીતિપ્ર. ત્રિં (પીતક) પીળું; પીળા રંગનું.
 (૨) પું પીળો રંગ.
 પીય. ત્રિં (પીત) પીળાવર્ણનું; પીળું. (૨)
 પું પીળો રંગ.
 પીયવત્સ. નં (પીતવત્સ) પીતાંબર; પીળુવસ્ત્ર.
 પીલણ. નં (પીલન) પીડવું; મર્દન કરવું;
 શેરડીની પેઠે પીલવું.
 પીલા. સ્ત્રીં (પીલ) પીડા; દુઃખ.
 પીલિય. ત્રિં (પીલિત) શેરડીની પેઠે યત્ર-
 મા પીલેલું; નીચે વેલું. (૨) પું બીનું
 વસ્ત્ર નીચોવતાં જે પવન નીકળે તે;
 અચિત્તવાયુ.
 પીલુ. પું (પીલ) પીલુનું ઝાડ. (૨) નં
 તેનું ફળ. (૩) દુધ.
 પીલુચ્ચ. પું (પીલુક) પીલુના ઝાડ ઉપરથી
 પાડેલું કાષ્ટ પુરૂષનું નામ.
 પીલુક. પું (પીલુક) વૃક્ષ વિશેષ કે જેની
 નીચે ૧૦ મા તીર્થકરને કેવળજ્ઞાન ઉપજાય.
 પીવર. ત્રિં (પીવર) જાડું; પુષ્ટ.

પીવરગમ્મા. સ્ત્રીં (પીવરગમ્મા) તુરતમાં જ
 જન્મ આપે તેવી મર્ત્યવંતી સ્ત્રી.
 પીસણ. નં (પેષણ) વાટવું, પીસવું. (૨)
 ત્રિં દળનાર; પીસનાર.
 પીસણિયા. સ્ત્રીં (પેષણિકા) દળાણું દળ-
 નારી સ્ત્રી.
 પુ. સ્ત્રીં (પુર) શરીર.
 પુઅ. નં (પુત્ર) વાકી મનિ.
 પુઅજુદ. નં (પુત્રજુદ) અધમ યુદ્ધનો
 એક પ્રકાર.
 પુંસ. પું (પુદ્) એ નામનું પાંચમા દેવ-
 લોકનું એક વિમાન (૨) બાણનું પુખ્તું.
 પુંચ્છણ નં (પ્રોચ્છન) લુપ્ત તે. (૨) ર-
 નોહરણ.
 પુંચ્છાગી. સ્ત્રીં (પ્રોચ્છાગી) સાવરણી; પૂનર્ણવી
 પુંજ. પું (પુજ) જથ્થો, દગલો.
 પુંજિય. ત્રિં (પુજિત) દગલો કરેલ.
 પુંજીકદ. ત્રિં (પુજીકદ) ઉંચો દગલો કરેલ.
 પુંડ. પું (પુંડ) એ નામનું પાંચમા દેવ-
 લોકનું એક વિમાન. (૨) પુણ્ડ નામનો
 દેવ. (૩) એ નામનો એક દેશ. (૪)
 ચિહ્ન; ડાઘો. (૫) ત્રિં સફેદ.
 પુંડરીકા. સ્ત્રીં (પુણ્ડરીકા) ઉત્તર દિશાના
 રચક પર્વતપર વસનારી આઠ દિશા
 કુમારિકામાંની ત્રીજી.
 પુંડરીગિણી. સ્ત્રીં (પુણ્ડરીગિણી) પુષ્કલાવતી
 વિજયની મુખ્ય નગરી. (૨) દક્ષિણ
 દિશાના અંજનગિરિની ઉત્તર તરફની
 વાવડીનું નામ.
 પુંડરીચ. નં (પુણ્ડરીક) શ્વેત કમળ. (૨)
 એ નામે આઠમા દેવલોકનું એક વિમાન.
 (૩) સમગ્રમાં સત્રતુ ૧૭ મુ અધ્યયન.
 (૪) પુણ્ડરીક રાજ: કુપરિકનો ભાષ. (૫)
 પુંડરીક નામનો ચુલદિમવત પર્વત ઉપ-
 રનો એક દ્રવ.

પુંડરીયગુમ્મ. પું (પુનઃકીયગુમ્મ) આઠમા દેવલોકનું એક વિમાન.
 પુંડરીયસુવરાય. પુ (પુનઃકીયસુવરાય) પુંડરીક નામનો યુવરાજ.
 પુંડરીયહ્રદ. પું (પુનઃકીયહ્રદ) જેમાંથી સુ-વર્ણકૃષ્ણા નદી નીકળી તે શીખરી પર્વત ઉપરનો એક દ્રહ.
 પુંડરીયપદ્મવય. પું (પુનઃકીયપદ્મવત) એ ના-મનો પર્વત; શેત્રુંગે.
 પુંડરીયમહારિસિ. પું (પુનઃકીયમહારિસિ) પુંડરીક નામના મુનિ.
 પુંવડ. પું નં (પુંવડ) પુલ્લિંગ સમ્બ.
 પુંવેદ. } પું (પુંવેદ) પુરુષવેદ.
 પુંવેદ. }
 પુંસ. પું (પુંસ) પુરુષવેદ; જેના ઉદયથી સ્ત્રીની અભિલાષા થાય તે.
 પુંસકાંઠલગ. પું (પુંસકોલિલ) નર કાયલ.
 પુંક્તી. સ્ત્રી (પુંક્તી) પુંક્તી દેશમાં જન્મેલી સ્ત્રી.
 પુંક્તર. નં (પુંક્તર) કમળ. (૨) માદલ વગેરે વાજાંત્ર ઉપર મહેલું આમકું (૩) કમળવાળું તળાવ. (૪) કાળોદ્યોને ફરતો ત્રીજા નંબરનો પુંક્તર દીપ અને તેને ફરતો ત્રીજો પુંક્તર સમુદ્ર.
 પુંક્તરકર્ણિયા. સ્ત્રી (પુંક્તરકર્ણિકા) કમ-ળનો મધ્ય ભાગ.
 પુંક્તરસય. નં (પુંક્તરસય) વાળું વગાડવાની કળા.
 પુંક્તરસદ્ધ. નં (પુંક્તરસદ્ધ) ત્રીજા પુંક્તર દી-પનો અર્ધ ભાગ; અર્ધ પુંક્તર દીપ.
 પુંક્તરસવર. પું (પુંક્તરસવર) એ નામનો ત્રીજો દીપ. (૨) પુંક્તરસવર સમુદ્ર.
 પુંક્તરસારિયા. સ્ત્રી (પુંક્તરસારિકા) એક જાતની લિપિ; અહાર લિપિમાંની એક.
 પુંક્તરિયી. સ્ત્રી (પુંક્તરિયી) વર્ણ-જોળ આકારે તથા જેમાં કમળ થતાં હોય એવું જળાશય; કમળવાળી વાવ.

પુંક્તરોદ. } પું (પુંક્તરોદ) સમુદ્ર વિશેષ.
 પુંક્તરોય. }
 પુંક્તલ. પું (પુંક્તલ) કમળ; પદ્મ. (૨) પદ્મકેસર.
 પુંક્તલ. પું (પુંક્તલ) પ્રદેશ વિશેષ; એક વિજય. (૨) એ નામનો એક અનાય દેશ. (૩) પું સ્ત્રી. તે દેશમાં ઉત્પન્ન થયેલ. (૪) સંપૂર્ણ; પરિપૂર્ણ.
 પુંક્તલચ્છિમ્ભ. } પું નં ()
 પુંક્તલચ્છિમ્ભ. } પાણીમાં થતી એક જાતની વનસ્પતિ.
 પુંક્તલવિમ્ભ. નં (પુંક્તલવિમ્ભ) પદ્મ કન્દ.
 પુંક્તલસંવદ્ધ. પું (પુંક્તલસંવદ્ધ) એ ના-મનો મહામેધ, ઉત્સર્પિણી કાળમાં બીજો આરો એસતાં જે વરસાદ વરસે છે તે.
 પુંક્તલા. સ્ત્રી (પુંક્તલા) પુંક્તલાવતી ના મની મહાવિદેહની એક વિજય.
 પુંક્તલાવર્ધ. } સ્ત્રી (પુંક્તલાવર્ધ) એ
 પુંક્તલાવર્ધ. } નામની મહાવિદેહની એક વિજય.
 પુંક્તલાવદ્ધ. પું (પુંક્તલાવર્ધ) એક પ્રકારનો મેધ.
 પુંક્તલાવર્ત. પું (પુંક્તલાવર્ત) પંકાવતી નદીની પૂર્વે અને એકશીલ વખારા પર્વ-તની પશ્ચિમે બન્નેની વચ્ચેનો ક્ષેત્રવિભાગ; મહાવિદેહાન્તર્ગત એક વિજય.
 પુંક્તલાવર્તકૃદ્ધ. પું (પુંક્તલાવર્તકૃદ્ધ) એક શેલ વખારા પર્વતના આર કૂટમાંનું ત્રીજું કૂટ-શિખર.
 પુંક્તલાવર્તોદિય. નં () શરીરની આમડી ઉતારવી તે.
 પુંક્તલ. પું (પુંક્તલ) વર્ણ, ગંધ, રસ અને સ્પર્શવાળું પુદ્ગળ નામનું એક મૂર્ત દ્રવ્ય; છ દ્રવ્યમાંનું એક. (૨) ગર્ભ; કળનો સુવાળો મધ્યભાગ. (૩) લોકના સર્વ પુદ્ગલો એક જ એટલા વખતમાં

ભોગથી જ્યે તેટલો કાળ; પુદ્ગળ પરાવર્ત
નામે કાળ વિભાગ

પુનઃલક્ષ્ય. નં (પુનઃલક્ષ્ય) અર્થ પુદ્ગળ
પરાવર્તન.

પુનઃલક્ષ્યપરિચય. નં (પુદ્ગળપરિવર્ત) સર્વ
પુદ્ગળોનું પરિવર્તન જેટલા કાળમાં એક
જીવ કરીશ્યે તેટલો કાળ; અનંતકાળ
અકપરિમિત એક કાળ વિભાગ.

પુનઃલક્ષ્યવિવામી. સ્ત્રી (પુદ્ગળવિવામી) પુદ્-
ગળના યોગથી વિપાક પામનારી કર્મની
જનીન પ્રકૃતિઓ.

પુનઃક. ત્રિં () પોચુ; બીહું.

પુનઃક. નં (પુનઃક) પુછું; પુછડી.

પુનઃક. ત્રિં (પુનઃક) પૂછનાર.

પુનઃકણા. સ્ત્રી (પુનઃકણા) પ્રમાદિ પૂછવા તે.

પુનઃકણી. સ્ત્રી (પુનઃકણી) પ્રમાદિ પૂછવાની
ભાષા. (૨) જીત; જીતું.

પુનઃકા. સ્ત્રી (પુનઃકા) પુનઃ કરવી; પૂછવું.

પુનઃક્રય. ત્રિં (પુનઃક્રય) પૂછવું; પ્રશ્ન કરવું.

પુનઃ. ત્રિં (પૂજ) પૂજવા યોગ્ય; પૂજનીય.

પુનઃ. ત્રિં (પુજ) માતો; શરીરે ભરેલો; પુષ્ટ.

પુનઃ. ત્રિં (પુષ્ટ) સ્પર્શ કરેલ; દરસેલ. (૨)
નં સ્પર્શ.

પુનઃ. ત્રિં (પુષ્ટ) પૂછેલ.

પુનઃલામિશ્ર. પું (પુનઃલામિશ્ર) હે સાધો!

“આપને શું આપું” એમ પૂછનાર દાતાર
આપે તોજ લેવું એવા અભિગ્રહથી
ગવેષણા કરનાર. (૧) “નિર્દોષ છે કે
સદોષ છે,” એમ પૂછી પૂછીને આહાર
લેનાર. (સાધુ).

પુનઃજવા. સ્ત્રી (પ્રૌજવા) પૂર્વાભાદ્રપદ તથા
ઉત્તરાભાદ્રપદ નક્ષત્રનું નામ.

પુનઃજવારણિ. પું (પુનઃજવારણિ) પ્રમોનો
ઉત્તર દેનાર.

પુનઃસેણિયા. સ્ત્રી (પુનઃસેણિયા) પૃથ્વિ સેણીની
ગણના; દષ્ટિવાદનતર્મત પરિકર્મનો એક
ભાગ.

પુનઃસેણિયાપરિકર્મ. નં (પુનઃસેણિયાપરિકર્મ)
દષ્ટિવાદના પરિકર્મનો ત્રીજો ભેદ.

પુનઃપુનઃ. નં (પુનઃપુનઃ) વિચ્છેદ ગયેલા બા-
રમા દષ્ટિવાદ અંગના બીજા વિભાગ
સૂત્રનો ૧૪ મો ભેદ.

પુનઃવસ્ત. નં (પુનઃવસ્ત) પુનઃસેણિયા પરિ-
કર્મનો ૧૪ મો ભેદ.

પુનઃ. સ્ત્રી (પુનઃ) પુનઃ; મજ્જુનાઈ.

પુનઃ. સ્ત્રી (પુનઃ) પુનઃ; પ્રશ્ન.

પુનઃ. સ્ત્રી (પુનઃ) સ્પર્શ.

પુનઃક્રિયા. સ્ત્રી (પુનઃક્રિયા) સ્પર્શ કરવાથી
લાગતો કર્મબંધ.

પુનઃક્રિયા. સ્ત્રી (પુનઃક્રિયા) કુપ્રકૃતિથી પ્રશ્ન
કરતાં લાગતી પાપ ક્રિયા.

પુનઃમાહ. પું (પુનઃમાહ) અણુનરોવવાઈ
સૂત્રના ત્રીજા વર્ગના સાનમા અધ્યયનનું
નામ. (૨) કાકદી નગરી નિવાસી બદ્રા-
સાર્થવાહીના પુત્ર.

પુનઃ. પું નં (પુનઃ) છીપવું સપુટ. (૨)
પડો. (૩) એક જાનનું ઔપધિ પકાવવાનું
પાત્ર.

પુનઃ. સ્ત્રી (પુનઃ) એ નામનો ગુરુત્રો;
એલથી.

પુનઃ. પું નં (પુનઃ) નાકનાં નસકોરાં.

પુનઃપાળ. } પું (પુનઃપાળ) અમુક રસનો
પુનઃપાય. } પુટ આપી અગ્નિમાં પકવેલ
ઓષધ.

પુનઃપુડી. સ્ત્રી (પુનઃપુડી) અગ્રી તથા આં-
ગળીથી ચપટી વગાડવી તે.

પુનઃમેયણ. નં (પુનઃમેયણ) નાના દેશોમાંથી
આવેલ (કરીયાણું) જ્યાં વેચાય તે;
નગર.

પુનઃ. નં (પુનઃ) એક પાત્રમાં પાડેલ
ભુદાં ભુદાં ખાનાં-ખંડ. (૨) નાકનાં
નસકોરાં.

પુઢવી. સ્ત્રી (ધૃત્વી) પૃથ્વી; ભૂમિ; જમીન; રતનપ્રભા વગેરે આઠ પૃથ્વી. (૨) ધશા-નંદ્રના લોકપાળ સોમની પહેલી અમ્ર-મહિષી. (૩) ભગવતીસૂત્રના પહેલા શતકના પાંચમા ઉદ્દેશાનું નામ. (૪) ભગવતીના બીજા શતકના બીજા ઉદ્દે-શાનું નામ.

પુઢવીકાદય. પું (ધૃત્વીકાદિક) પૃથ્વીમાં ઉત્પન્ન થયેલ જીવ.

પુઢવીકાય. ત્રિં (ધૃત્વીકાય) પૃથ્વીના જીવોનું શરીર; સચિત પૃથ્વી.

પુઢવીકાલ. પું (ધૃત્વીકાલ) એક જીવ પૃથ્વીમાં નિરતરપણે જેટલો વખત રહે તેટલો કાળ; અસખ્યાત ઉત્સર્પિણી અ-વસર્પિણીપરિમિત કાળ.

પુઢવીઘડંસઘ. નં (ધૃત્વીઘટસક) એ ના-મનો એક બગીચો.

પુઢવીસત્થ. નં (ધૃત્વીશક્ત) પૃથ્વી રૂપ શક્તિ. (૨) પૃથ્વીનું શક્તિ; હળ કાઢાળી વગેરે.

પુઢવીસિરી. સ્ત્રી (ધૃત્વીશ્રી) એક સ્ત્રીનું નામ.

પુઢવીસિલા. સ્ત્રી (ધૃત્વીશિલા) શિલા રૂપે લાંબો પહોળો પૃથ્વીનો પ્રદેશ.

પુઢવીસિલાપટ્ટ. પું (ધૃત્વીશિલાપટ્ટ) પૃ-થ્વીની શિલારૂપ પાટ.

પુઢીમૂય. ત્રિં (ધૃત્વીમૂય) બુદ્ધિ થયેલું.

પુઢાં. ઘં (ધૃત્વ) અનેક. (૨) મહોદ્ધ; વિસ્તારવાળું. (૩) અલગ; ભિન્ન.

પુઢાંકંદ. ત્રિં (ધૃત્વીકંદ) ઉલટા અભિપ્રાય વાળું.

પુઢોજ્જા. પું (ધૃત્વીજ્જા) સાધારણ લોક.

પુઢોજિય. પું (ધૃત્વીજિય) વિભિન્ન પ્રાણી.

પુઢોવમ. ત્રિં (ધૃત્વીવ્યુવમ) પૃથ્વીની પેઠે બધું સહન કરનાર.

પુઢોવેમાય. ત્રિં (ધૃત્વીવેમાય) અનેક પ્રકારનું; બહુ વિધ.

પુણ. ઘં (પુનર્) વારંવાર; ફરી; વળી. (૨) બેદ વિશેષ. (૩) અવધારણ; નિશ્ચય. (૪) અધિકાર; પ્રસ્તાવ. (૫) સમુચ્ચ.

પુણમ્મવ. પું (પુનર્મવ) ફરી જન્મ લેવો તે, પુનર્જન્મ.

પુણરવિ. ઘં (પુનરવિ) વળીપણ; ફરીનેપણ.

પુણરુત્ત. નં (પુનરુત્ત) પુનરૂક્તિ દોષ; ફરીથી કહેતું તે.

પુણવ્વસુ. પું (પુનર્વસુ) પુનર્વસુનામનુ નક્ષત્ર. (૨) દશમા તીર્થંકરને પ્રથમ ભિક્ષા આ-પનાર ગૃહસ્થ. (૩) આઠમા વાસુદેવના ત્રીજા પૂર્વભવનું નામ.

પુણારં. ઘં (પુનર્) વળી; ફરી.

પુણો. ઘં (પુનર્) ફરીથી; બીજવાર.

પુણા. પું નં (પુણ) શુભકરણીયી સચિત થતુ શુભ કર્મ કે જેનું પરિણામ જીવને સુખરૂપ આવે છે; નવનસ્ત્રમાંનું ત્રીજું તત્ત્વ. (૨) ત્રિં પ્રુણી પામવા યાગ્ય. (૩) નં પવિત્ર, ઉત્તમ; પ્રુણશાળી.

પુણા. ત્રિં (પૂર્ણ) સમ્પૂર્ણ; સમસ્ત. (૨) દક્ષિણ તરફના દ્વીપ કુમારોનો ઇન્દ્ર. (૩) નં સ્વરની સઘળી કળાયુક્ત ગાતુ તેગાયનનો એક ગુણ.

પુણાઝઙ્કા. ત્રિં (પૂર્ણાઝ્ઙ) નાના પ્રકારના માલથી ભરેલ.

પુણાઝોમાસિ. ત્રિં (પૂર્ણાઝોમાસિ) પૂર્ણ નહીં છતાં પૂર્ણ ભરેલો છે એમ દેખાય તે.

પુણાઝોસ. પું (પૂર્ણોષ) જન્મપૂર્ણના અરવતક્ષત્રમાં આવતી ઉત્સર્પિણીમાં થ-નાર ૧૧ માં તીર્થંકર.

પુણામહ. પું (પૂર્ણમહ) એક યક્ષદેવતાનું નામ. (૨) વાણવ્યતર જાતિના યક્ષદેવ-તાનો ઇન્દ્ર. (૩) ઇન્દ્ર સમુદ્રના અધિપતિ દેવતાનું નામ. (૪) અંતગડસૂત્રના છઠા વર્ગના ૧૧ માં અધ્યયનનું નામ. (૫)

વાણિજ્યગામનિવાસી એક મુદસ્થ. (૬)
અપાનગરીની બહારનું એક ઉદ્યાન. (૭)
સભ્યતિવિજયના શિષ્યનું નામ. (૮)
પુષ્કિઆસૂતનું પાંચમું અધ્યયન.

પુણ્યમહાકૂટ. પુ. (પૂર્ણમહાકૂટ) ચૈતાદય
પર્યેત ઉપસ્થાં નવ કૂટમાંનું છઠું શિખર.
(૨) માલવંત પર્યેતનાં નવ કૂટમાંનું
આઠમું કૂટ-શિખર.

પુણ્યમહાચેદય. ન. (પૂર્ણમહાચેદય) ચંપા નગરી
બહારનું પૂર્ણમહા નામે ઉદ્યાન.

પુણ્યમાસિની. } સ્ત્રી. (પૌર્ણમાસી) પૂર્વેમ.
પુણ્યમાસી. }

પુણ્યારક્ષ પુ. (પૂર્ણારક્ષ) પૂર્ણારક્ષ નામે
એક દેવતા.

પુણ્યસરૂવ. ત્રિ. (પૂર્ણસરૂવ) પૂર્ણસરૂવરૂપ;
સંપૂર્ણ.

પુણ્યસ્થા. પુ. (પૂર્ણસ્થા) અણ્વતરોવવાઇ
સૂતના બીજા વર્ગના તેરમા અધ્યયનનું
નામ. (૨) શ્રેણિક રાગની ધારણી
દેવાંતો પુત્ર.

પુણ્યા. સ્ત્રી. (પૂર્ણા) યક્ષના ઇંદ્ર પૂર્ણાબદ્રની
અગ્રમહિષી. (૨) પાંચમ, દશમ અને
પુનમ અથવા અમાવાસ્ય એ ત્રણ પૂર્ણ
નિધિ.

પુણ્યાગ. પુ. (પુણ્યાગ) એ નામનું એક વૃક્ષ.

પુણ્યામા. સ્ત્રી. (પૂર્ણિમા) પૂર્વેમ.

પુન્ત. પુ. (પુત્ર) પુત્ર, દીકરો.

પુતંજીવગ. } પું. (પુતંજીવક) જીવાપોતા
પુતંજીવય. } નામનું એક વૃક્ષ કે જેનો

ઉપભોગ સંતાનની ઉત્પત્તિ માટે કરવામાં

આવે છે. (૨) ન. તેનું બીજ.

પુત્તલિયા. સ્ત્રી. (પુત્તલિકા) પુતળી.

પુત્તા. સ્ત્રી. (પુત્રી) દીકરી, પુત્રી.

પુત્તાગુપ્તિય. ત્રિ. (પૌત્રાગુપ્તિક) પુત્ર
પૌત્રાદિને યોગ્ય.

પુત્તિમા. સ્ત્રી. (પુત્તિકા) દીકરી.

પુત્તિયા. સ્ત્રી. (પૌત્તિકા) પૌત્રદ્રિય જીવ
વિશેષ. (૨) મુદપતિ; મુખવસ્ત્રિકા.

પુત્તી. સ્ત્રી. (પૌત્તિકા) મુદપતિ; મોપતી.

પુત્તી સ્ત્રી. (પુત્રી) પુત્રી; કન્યા.

પુત્ય. પુ. (પુસ્ત) પુતળી, દીંગલી.

પુત્યકમ્મ. ન. (પુસ્તકમ્મ) દીંગલી બના-
વવાનું કર્મ.

પુત્યય. } ન. (પુસ્તક) પુત્તક; અથ.

પુત્યિય. }

પુત્યિયમાહ. ત્રિ. (પુસ્તકમાહ) પુસ્તકને અ-
લગ કરનાર; પુસ્તક લાથમાં લગાડનાર.

પુત્ત. પુ. (પૂર્ણ) દીપકુમાર દેવતાનો ઇન્દ્ર.
(૨) ત્રિ. પરિપૂર્ણ.

પુત્ત. ન. (પુત્ય) મુદૃત; શુભ કર્મ.

પુત્તઘાંસ. પુ. (પુત્યઘોષ) ઔરવત ક્ષેત્રમાં
લાવિ બીજા તીર્થંકર

પુત્તપત્તિયા. સ્ત્રી. (પુત્યપત્તિયા) જેનું મુનિ-
ઓની એક શાખા.

પુત્તપ્પયડિ. સ્ત્રી. (પુત્યપ્પયડિ) પુણ્ય-શુભ-
કર્મની ૪૨ પ્રકૃતિ.

પુત્તમહ. પુ. (પૂર્ણમહ) જુઓ “પુણ્યમહ”
શબ્દ.

પુત્તમાસી. સ્ત્રી. (પૌર્ણમાસી) પૂર્ણિમા.

પુત્તાગ. પુ. (પુત્તનાગ) વૃક્ષની એક જાત.

પુત્તિમા સ્ત્રી. (પૂર્ણિમા) પૂર્ણિમા.

પુત્ત. ન. (પુત્ય) મુદૃત. (૨) ઇશાનેન્દ્રના
મુસાફરી વિમાનનો વ્યવસ્થાપક દેવતા.

(૩) દશમા દેવલોકનું એક વિમાન. (૪)

શુભ વાજ અને શુભ ગંધર્વી યુક્ત. (૫)

૮૮ મો અર્થ.

પુત્તક. } પુ. (પુત્યક) ઇશાનેન્દ્રનું મુસા-
પુત્તક. } ફરીવિમાન.

પુત્તકંત. ન. (પુત્યકંત) દશમા દેવલોકનું
એક વિમાન.

પુત્તકરંડય. પુ. (પુત્યકરંડક) હસ્તિશીર્ષ
નગરનું એક ઉદ્યાન.

પુષ્કકેડ. પું. (પુષ્કેત) જમ્બૂદ્વીપના એરવત ક્ષેત્રમાં આપતી ઉત્સર્પિણીમાં થનાર સાતમાં તીર્થકર. (૨) પુષ્પકેતુ નામનો એક મહ.

પુષ્કજા. ન. (પુષ્પક) વાસણનું તળીયું. (૨) પુષ્પ; ફૂલ.

પુષ્કચૂલા. સ્ત્રી. (પુષ્પચૂલા) ૨૩ મા તીર્થકરની મુખ્ય સાધ્વી. (૨) સ્વાહકુમારની મુખ્ય સ્ત્રીનું નામ. (૩) એ નામની એક સ્ત્રી.

પુષ્કચૂલિયા. સ્ત્રી. (પુષ્પચૂલિકા) એ નામનું એક કાલિકેસત્ર; અગીયારમું ઉપાંગસૂત્ર.

પુષ્કજામગ. પું. (પુષ્પજનક) જંબકા દેવતાની એક ભત.

પુષ્કજમય. પું. (પુષ્પજ) દશમાં દેવલોકનું એક વિમાન.

પુષ્કગોદિ. પું. (પુષ્પનલિન્) એક રાભનું નામ.

પુષ્કર્ણ. પું. (પુષ્પદન્ત) પુષ્પદન્ત નામે વર્તમાન ચોવીસીના નવમાં તીર્થકર. (૨) ઇશાનેન્દ્રના હાથીના સેન્યનો આધિપતિ. (૩) ક્ષીરવરદ્વીપના અધિપતિ દેવતાનું નામ.

પુષ્કધારિણી. સ્ત્રી. (પુષ્પધારિણી) પુષ્પોને ધારણ કરનારી દાસી

પુષ્કપૂરય. ન. (પુષ્પપૂરક) ફૂલનો બનાવેલ શિખર.

પુષ્કપ્રમ. પું. (પુષ્પપ્રમ) દશમાં દેવલોકનું એક વિમાન.

પુષ્કમાલા. સ્ત્રી. (પુષ્પમાલા) ઉર્ધ્વલોકમાં રહેનારી એક દશાકુમારી દેવી.

પુષ્કય. ન. (પુષ્પક) દેવવિમાનવિશેષ; ઇશાનેન્દ્રનું એક પારિયાનિક વિમાન. (૨) પુષ્પ; ફૂલ. (૩) કપાળનું એક ભતનું પુષ્પાકાર આભૂષણ.

પુષ્કલેસ. પું. (પુષ્પલેય) દશમાં દેવલોકનું એક વિમાન.

પુષ્કર્ણ. સ્ત્રી. (પુષ્પવતી) કિપુરુષના ઇન્દ્ર સુપુરુષની અગ્રમહિષી. (૨) એ નામનો તુંગીયા નગરીનો બગીચો.

પુષ્કવચણ. પું. (પુષ્પવર્ણ) દશમાં દેવલોકનું એક વિમાન.

પુષ્કવતી. સ્ત્રી. (પુષ્પવતી) વીશમાં તીર્થકરની મુખ્ય સાધ્વી.

પુષ્કર્ણિટિય. પું. (પુષ્પસ્તક) તથા ઇન્દ્રિયવાળા જીવની એક ભત.

પુષ્કર્ણિંગ. પું. (પુષ્પર્ણ) દશમાં દેવલોકનું એક વિમાન.

પુષ્કર્ણસિદ્ધ. પું. (પુષ્પસિદ્ધ) દશમાં દેવલોકનું એક વિમાન.

પુષ્કસુદમ. ન. (પુષ્પસુદમ) પુષ્પસુદમ; વડ, ઉંબરો વગેરેનાં ફૂલ.

પુષ્કા. સ્ત્રી. (પુષ્પા) શિખાસુધી ભરેલ પુષ્પની ચંગેરી કે જેને આકારે નવત્રેવેલવાસી દેવોનું અવધિતાન છે.

પુષ્કાવત્ત. પું. (પુષ્પાવર્ત) દશમાં દેવલોકનું એક વિમાન.

પુષ્કિમા. સ્ત્રી. (પુષ્પિકા) એ નામનું એક કાલિકેસત્ર; દશમું ઉપાંગ સૂત્ર.

પુષ્કિય. ત્રિ. (પુષ્પિત) ધ્રુવવાળું; ધ્રુવેલું.

પુષ્કુત્તર. ન. (પુષ્પોત્તર) દ્રવ્ય વિશેષ; એક ભતની સાકર. (૨) દશમાં દેવલોકનું એક વિમાન.

પુષ્કુત્તરા. સ્ત્રી. (પુષ્પોત્તરા) એક ભતની મીઠાઇ.

પુષ્કુત્તરાવર્ણિસમ. પું. ન. (પુષ્પોત્તરાવર્ણસક) દશમાં દેવલોકનું એક વિમાન.

પુષ્કોત્તરા. સ્ત્રી. (પુષ્પોત્તરા) જુઓ “પુષ્કતરા” શબ્દ.

પુષ્કોદય. ન. (પુષ્પોદક) પુષ્પરસથી મિશ્રિત જળ.

પુષ્કોદય. ત્રિ. (પુષ્પોદય) ફૂલનાર; પુષ્પ આવે તેવું.

પુમ. પું (પુંવ) પુરુષ; માણસ. (૨) પુરુષ-
વેદ; પુરુષનો વિષયવિકાર.

પુમધ્યાશ્રમગ્રામી. સ્ત્રી (પુંસાશ્રમની) ભાષા
વિશેષ; પુરુષને આશ્રા કરનારી ભાષા.

પુમપન્નવગ્રામી. સ્ત્રી (પુમપન્નવની) પુરુષના
લક્ષણનું પ્રતિપાદન કરનારી ભાષા.

પુમવચન. નં (પુવચન) પુલ્લિંગ શબ્દનું
ઉચ્ચારણ.

પુચ્ચ. પું () હાથીના જેવું ગોળ
પગવાળું એક પશુ.

પુચ્ચલી. સ્ત્રી () પુરુષ ચિહ્ન.

પુચ્ચાવસ્થા. ઇં (પ્લાવચિત્તા) બીજી જ-
આએ નસાડીને પૂજા મહત્વ દેખાડીને
દીક્ષા આપવી તે; દીક્ષાનો એક પ્રકાર.

પુર. નં (પુર) નગર; શહેર.

પુરઘો. ઇં (પુરસ્) આગળ; સમક્ષ. (૨)
પ્રથમ, પહેલાં.

પુરં. ઇં (પુરસ) સમક્ષ; આગળ.

પુરંગમ. ત્રિં (પુરોગમ) આગળ ચાલનાર;
અગ્રેસર.

પુરંદર. પું (પુરંદર) પહેલા દેવલોકનો ઇન્દ્ર.

પુરસ્કાર. પું (પુરસ્કાર) આગળ કરવું; મુ-
ખ્યતા આપવી. (૨) આદર; સન્માન.

પુરસ્કલ્પ. ત્રિં (પુરસ્કલ્પ) આગળ કરેલું.

પુરસ્સ્વાય. ત્રિં (પુરસ્સ્વાય) પૂર્વે કહેલું.

પુરસ્ચિહ્ન. નં (પૌરસ્ત્ય) પૂર્વ; પૂર્વપ્રદેશ.

પુરસ્ચિહ્નમા. ત્રિં (પૂર્વા) પૂર્વ દિશા.

પુરસ્ચિહ્નમિહ્ન. સ્ત્રી (પૌરસ્ત્ય) પૂર્વ સમ્બન્ધી.

પુરસ્થા. ઇં (પુરસ્થાત્) આગળ; પાસે. (૨)
પૂર્વ દિશાએ.

પુરસ્થામિમુહ. ત્રિં (પુરસ્થામિમુહ) પૂર્વ
દિશાની સન્મુખ બેસનાર.

પુરસ્થિમ. ત્રિં (પૌરસ્ત્ય) પૂર્વ દિશા સમ્બન્ધી.
(૨) નં પૂર્વ દિશા.

પુરસ્થિમશાહિયા. સ્ત્રી (પૌરસ્ત્યશાહિયા) પૂર્વ
એને દક્ષિણ દિશા; અમિષુણા.

પુરસ્થિમા. સ્ત્રી (પૌરસ્ત્યા) પૂર્વદિશા.

પુરસ્થિમિહ્ન. ત્રિં (પૌરસ્ત્ય) પૂર્વદિશાસમ્બન્ધી;
પૂર્વ દિશામાં ગ્રહેલ.

પુરવર. પું (પુરવર) શ્રેષ્ઠ નગર.

પુરવરી. સ્ત્રી (પુરવરી) નગરી.

પુરા. ઇં (પુરા) પૂર્વકાળે; આગળ; પહેલાં.

પુરાકલ્પ. ત્રિં (પુરાકલ્પ) પૂર્વ ભવમાં કરેલ;
બાંધેલ; આગળ સંચય કરેલ.

પુરાકર્મ. નં (પુરાકર્મ) સાધુ સાધ્વી
આબ્યા પહેલાં સાધુનિમિત્તે હઃથ, વાસણ
સચિત પાણીથી ધોવાં વગેરે આરંભ
કરવો તે.

પુરાણ. ત્રિં (પુરાણ) જીવનું; પ્રાચીન; પુરા-
તન. (૨) નં ભાગવત વગેરે પુરાણ
શાસ્ત્ર.

પુરિમ. ત્રિં (પૂર્વ) આગળનું; પહેલાનું; પૂ-
ર્વકાળનું.

પુરિમહ. નં (પૂર્વાદિ) દિવસના પહેલા બે
પહોર. (૨) દિવસના પ્રથમ બેપહોર સુધી
આહારનાં પચ્ચખાણ કરવા તે.

પુરિમહિમ. પું (પૂર્વાધિક) પુરિમહ તપ
કરનાર; પહેલા બે પહોર સુધીનાં પચ્ચ-
ખાણ કરનાર.

પુરિમતાલ. નં (પુરિમતાલ) એક શહેરનું
નામ કે જેની બહાર ઋષભદેવ પ્રભુને
કેવળગાન થયું.

પુરિમા. સ્ત્રી (પુરિમા) પ્રરોટક; પડિલેલ-
ણમાં વળને જરીક ઝાટકવુ તે.

પુરિલ. ત્રિં (પુરાલ) આગળ થયેલા;
પુરાનની.

પુરિસ. પું નં (પુરુષ) પુરુષ, માણસ. (૨)

સર્વ ઉપાધિ રહિત શુદ્ધ આત્મા; ઇશ્વર.

(૩) પુરુષવેદ; મોહનીય કર્મની એક

પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી પુરુષને આં

સાથેના ભોગની ઇચ્છા થાય છે.

પુરિસદ્ધ. ન૦ (પુરુષીય) ઉત્તરાધ્યયનના છટ્ટા અધ્યયનનું અપર નામ.

પુરિસકારિય. ન૦ (પુરુષકાર્ય) પુરુષકાર; પરાક્રમ.

પુરિસકાર. પુ૦ (પુરુષકાર) પુરુષાભિમાન; મરદાઇ. (૨) પુરુષત્વનું અભિમાન.

પુરિસકારપરવક્રમ. પુ૦ (પુરુષકારપરાક્રમ) મદાનગી ભરેલ પરાક્રમ-બહાદુરી.

પુરિસત્ય. પુ૦ (પુરુષાર્થ) પુરુષાર્થ; મનુષ્ય-પણાનું પ્રયોગન.

પુરિસપુંડરીક. પુ૦ (પુરુષપુષ્પરીક) છટ્ટા વાસુદેવનું નામ.

પુરિસયાર. પું૦ (પુરુષકાર) બુઝો “પુરિ-સકાર” શબ્દ.

પુરિસલક્ષણ. ન૦ (પુરુષલક્ષણ) પુરુષનું લક્ષણ બાણવાની કળા.

પુરિસલિંગ. ન૦ (પુરુષલિંગ) પુરુષનું ચિહ્ન.

પુરિસલિંગસિદ્ધ. પુ૦ (પુરુષલિંગસિદ્ધ) પુરુષ-લિંગે સિદ્ધ થયેલ.

પુરિસલયણ. ન૦ (પુરુષલયણ) પુલિંગ: નરભતિ.

પુરિસલયણગ્રહસ્થિ. પુ૦ (પુરુષલયણગ્રહસ્થિ) પુરુષોમાં શ્રેષ્ઠ ગંધર્વસ્ત્રી તુલ્ય. (૨) તીર્થકર મહારાજ.

પુરિસલયણપુંડરીક. પુ૦ (પુરુષલયણપુંડરીક) પુરુષોમાં શ્રેષ્ઠ પદ્મ સમાન. (૨) જિનદેવ.

પુરિસલયણજય. પું૦ (પુરુષલયણજય) જ્ઞાન વિશેષ.

પુરિસલેદ. પુ૦ (પુરુષલેદ) પુરુષલેદનામે મોહ-નીય કર્મની એક પ્રકૃતિ.

પુરિસલેદ. } પુ૦ (પુરુષલેદ) પુરુષલેદી
પુરિસલેદય. } જીવ.

પુરિસલેદ. પુ૦ (પુરુષલેદ) બુઝો “પુરિસલેદ” શબ્દ.

પુરિસલેદ. } પુ૦ (પુરુષલેદ) પુરુષલેદી
પુરિસલેદય. } જીવ.

પુરિસસીદ્ધ. પું૦ (પુરુષસિદ્ધ) પુરુષોમાં સિદ્ધ સમાન. (૨) પુરુષ સિદ્ધ નામે પાંચમા વાસુદેવ.

પુરિસસેણ. પુ૦ (પુરુષસેન) અબ્હુતરોવવાઇ સૂત્રના પ્રથમ વર્ગના યોથા અધ્યયનનું નામ. (૨) શ્રેણિક રાજની ધારણી રાણીના પુત્ર. (૩) અંતગઙ્ગસૂત્રના યોથા વર્ગના યોથા અધ્યયનનું નામ. (૪) વાસુદેવ રાજની ધારણી રાણીના પુત્ર.

પુરિસાદાણીય. ત્રિ૦ (પુરુષાદાનીય) જેનું વચન સર્વ પુરુષો માન્ય કરે તે, માનનીય.

પુરિસુત્તમ. પુ૦ (પુરુષોત્તમ) પુરુષોમાં ઉત્તમ-શ્રેષ્ઠ. (૨) પુરુષોત્તમ નામના યોથા વાસુદેવ.

પુરીસ. પુ૦ ન૦ (પુરીષ) વિષ્ટા.

પુરુસ. પુ૦ (પુરુષ) પુરુષ; નર.

પુરુસનેવનિયયા. સ્ત્રી૦ (પુરુષનેવનિયા) પુરુષનો વેપ-પોશાક ધારણ કરેલી સ્ત્રી.

પુરુ. જ૦ (પુરુષ) પ્રથમનું; પૂર્વ જન્મનું.

પુરુકડ. ન૦ (પુરુકટ) પૂર્વજન્મમાં કરેલ કર્મ.

પુરુકર્મ. ન૦ (પુરુકર્મ) સાધુને આહાર વહોરાવ્યા પહેલાં સચેત પાણીથી હાથ કે વાસણ ધોવે તેથી લાગતું કર્મ.

પુરુષકાર. પુ૦ (પુરુષકાર) સન્માન, આદર.

પુરુષલક. ત્રિ૦ (પુરુષલક) આગળ કરેલું.

પુરુવાય. પુ૦ (પુરુવાય) પૂર્વ દિશાનો પવન. (૨) સરનેહ વાયુ.

પુરુસંસ્કાર. સ્ત્રી૦ (પુરુસંસ્કાર) એક પ્રકારનો જમણવાર કરવો તૈ.

પુરુસંચય. પુ૦ (પુરુસંચય) દાન દીધાં પહેલાં દાતાર આગળ પોતાના વખાણ કરવામાં આવે તે એવા હેતુથી કે દાતાર સારી રીતે આવે.

પુરુસંચય. ત્રિ૦ (પુરુસંચય) પૂર્વના પરિચિત મા, બાપ, ભાઇ, બહેન વગેરે. (૨) સ્વપક્ષના સગા.

પુરુગ. } ત્રિ૦ (પુરુગ) અગ્રેસર.
પુરોગ. }

પુરોહિત. પું (પુરોહ) રૂક્ષ વિશેષ.

પુરોહિત. નં (પુરોહિત) આગળનું આરણ્ય
(૨) દરવાજાનો અગ્ર ભાગ.

પુરોહિત. પું (પુરોહિત) રાજાનો ગાર; પા
દક. (૨) પુરોહિત; શાંતિકર્મકારી; ચક્ર-
વર્તીનાં ચૌદ રત્નમાંનો એક.

પુરોહિતચરણ. નં (પુરોહિતચરણ) ચક્રવર્તીનાં
ચૌદ રત્નમાંનું પુરોહિત નામે ચોથું પં-
ચેન્દ્રિય રત્ન.

પુલ પું (પુલ) નાનો ફાલ્લો.

પુલ. ત્રિં (પુલ) ઉત્તર.

પુલક પું (પુલક) પુલકમણિ; સચિત
કદિન પૃથ્વીનો એક પ્રકાર. (૨) જળચર
જનુ વિશેષ.

પુલકકાંડ પું નં (પુલકકાંડ) રત્નપ્રભા
નરક પૃથ્વીનો એક કણ

પુલકય ત્રિં (પુલકિત) રોમાચ થએલ.

પુલંપુલ નં () નિરતર; હમેશા.
(૨) ત્રિં પ્રભૂત; ધાતું.

પુલક. પું નં (પુલક) રત્ન વિશેષ

પુલક. પું (પુલક) રત્નપ્રભા પૃથ્વીનો સાતમો
પુલકકાણ્ડ. (૨) એક જાતનું રત્ન. (૩)
એક જાતનું જળચર પ્રાણી.

પુલય પું (પુલક) રોમાંચ; રોમહર્ષ. (૨)
એક જાતનો મણિ.

પુલા. સ્ત્રીં (પુરા) પાણીમાં ઉત્પન્ન થતાં
પોરાં, એ ઇન્દ્રિય જાતની એક જાત.

પુલાકિમિ. પું (પુરાકિમિ) ગુદામાં ઉત્પન્ન
થનાર કૃમિ; એ ઇન્દ્રિય જાતની એકજાત.

પુલાકિમિય. પું (પુરાકિમિક) એ ઇન્દ્રિય
જાત વિશેષ.

પુલાગ. પું નં (પુલાક) વાલ, ચણા
વગેરે નિઃસાર ધાન્ય. (૨) પુલાક નિયંત્રક;
નિયંત્રકના છ પ્રકારમાંનો એક. (૩) લસણ
આદિ દુર્મધી પદાર્થો. (૪) દુષ્ટ રસવાળાં
દ્રવ્ય.

પુલાય. પું (પુલાક) બુસ્સો; ધાન્યનાં
ફાતરાં. (૨) પુલાક લગ્નિધવાન સાધુ
જેનું ચારિત્ર બુસ્સા જેવું નિસ્સાર-દોષ
સંહિત હોય છે.

પુલિંદ. પું (પુલિન્દ) પુલિન્દ નામનો એક
અનાર્ય દેશ. (૨) ત્રિં તે દેશમાં રહેનાર.

પુલિંદી. સ્ત્રીં (પુલિંદી) પુલિંદ નામના
અનાર્ય દેશમાં જન્મેલી દાસી

પુલિંગ. નં (પુલિન) કદાં; તીર; તટ.

પુલિય. નં (પુલિત) થોડાની એક પ્રકારની
ગતિ.

પુલુય પું (પુલક) જલચર પ્રાણીની એક
જાત.

પુલ્લ. ત્રિં (પૂર્વ) દેશ અને કાળની અંપ-
ક્ષાએ પહેલાનું; અગાઉનું. (૨) પૂર્વ
તરફનું. (૩) પું પૂર્વ દિગ્વિભાગ.
(૪) ચોરાશી લાખ પૂર્વાંગ અથવા
સીતેર લાખ છપ્પન હજાર કરોડ
વરસ પ્રમાણનો એક કાળ વિભાગ;
૧૦૫૬૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦ વરસ પ્રમાણે
એક પૂર્વ. (૪) પૂર્વ શાસ્ત્ર; ચૌદ પૂર્વમાંનું
ગમે તે એક. (૫) ૬૦૬, વરવહુ આદિ
જોડુ. (૬) કારણ, હેતુ.

પુલ્લ. ત્રિં (પૂર્વમ્) પ્રથમ, પહેલું.

પુલ્લંગ. પું નં (પૂર્વાંગ) ચોરાશીલાખ વ-
પંતો એક પૂર્વાંગ; કાળવિભાગ વિશેષ.
(૨) પખવાડીઆના પહેલા દિવસનું નામ;
પ્રતિપદા.

પુલ્લકર્મ. નં (પૂર્વકર્મ) પૂર્વજન્મમાં કરેલ
કર્મ.

પુલ્લકાલિય. ત્રિં (પૂર્વકાલિક) પૂર્વકાળનું;
પૂર્વકાળ સાથે સંબંધ રાખનાર.

પુલ્લગય. ત્રિં (પૂર્વગત) ઉત્પાદાદિ ૧૪ પૂર્વ
કે જે હાલ વિચ્છેદ થઈ ગયેલ છે; દ-
ષ્ટિવાદ સત્તો એક વિભાગ.

પુલ્લહ. પું (પૂર્વાહ) દિવસના આગલા
એ પહેલાર.

પુલ્લતલ. પું (પૂલ્લતલ) પૂર્વકોટિનું-સરાગ અવસ્થાનું તપ; વીતરાગ અવસ્થા પહેલાનું તપ.

પુલ્લદક્ષિણ. પું (પૂલ્લદક્ષિણ) પૂર્વ અને દક્ષિણ; અગ્નિપુણો.

પુલ્લદારિય. ત્રિં (પૂલ્લદારિક) પૂર્વ દિશામાં રહી ચંદ્ર સાથે જોગ જોડનાર કથ્યાણુકારી નક્ષત્ર.

પુલ્લદિશા. સ્ત્રી (પૂલ્લદિશા) પૂર્વદિશા.

પુલ્લદ્વ. નં (પૂલ્લદ્વિ) પૂર્વાર્ધ; પહેલો અરધો ભાગ.

પુલ્લધર. પું (પૂલ્લધર) ચૌદ પૂર્વને ધારણ કરનાર; પૂર્વના જાણનાર.

પુલ્લખ્યયોગ. પું (પૂલ્લખ્યયોગ) પૂર્વ કાળનો પ્રયત્ન.

પુલ્લમહાવ્યા. સ્ત્રી (પૂલ્લમાહવા) પૂર્વાભાદ્રપદ નક્ષત્ર.

પુલ્લમલ. પું (પૂલ્લમલ) ગત જન્મ; અતીત જન્મ.

પુલ્લરત્ન. પું (પૂલ્લરત્ન) રાત્રિનો પૂર્વ ભાગ.

પુલ્લરત્નાવરત્ન. નં (પૂલ્લરત્નાવરત્ન) મધ્યરાત્રી; અરધી રાત.

પુલ્લવંત. નં (પૂલ્લવંત) પૂર્વકાલીન ચિહ્નથી-લિખી સાધનું જ્ઞાન થાય તે; અનુમાનનો એક પ્રકાર.

પુલ્લવિષ્ણુ. પું (પૂલ્લવિષ્ણુ) પૂર્વના જાણનાર; પૂર્વધર-ચૌદપૂર્વી.

પુલ્લવિદેહ. નં (પૂલ્લવિદેહ) જન્મભૂમિના મધ્યક્ષેત્ર મહાવિદેહનો પૂર્વાર્ધ; મેરૂથી પૂર્વ તરફનો વિભાગ.

પુલ્લવિદેહવ. ત્રિં (પૂલ્લવિદેહવ) પૂર્વ મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં જન્મેલ.

પુલ્લવિદેહકૂટ. પું (પૂલ્લવિદેહકૂટ) નિપથ પર્વતનાં નવ કૂટમાંનું ચોથું કૂટ-શિખર. (૨) નીલવંત પર્વતનાં નવ કૂટમાંનું ત્રીજું કૂટ-શિખર.

પુલ્લવિદેહવાસ. પું (પૂલ્લવિદેહવર્ષ) પૂર્વ મહાવિદેહ ક્ષેત્ર

પુલ્લસંગમ. ત્રિં (પૂલ્લસંગતિક) પહેલાંનો પુલ્લસંગતિય. } સંગી; આસ્થાવસ્થાનો મિત્ર.

પુલ્લસંજમ. પું (પૂલ્લસંયમ) સરાગસંયમ; વીતરાગ સંયમની પૂર્વાવસ્થા.

પુલ્લસમાસ. પું (પૂલ્લસમાસ) એકથી વધારે પૂર્વનું જ્ઞાન; શ્રુતજ્ઞાનનો એક પ્રકાર.

પુલ્લસિદ્ધાતરી. સ્ત્રી (પૂલ્લસિદ્ધાતરા) સાધુઓને ઉપાશ્રયમાં રહેવાને પહેલી આજ્ઞા આપનાર સ્ત્રી.

પુલ્લસૂરિ. પું (પૂલ્લસૂરિ) પૂર્વાચાર્ય; પ્રાચીન આચાર્ય.

પુલ્લા. સ્ત્રી (પૂર્વા) પૂર્વાષાઢા, પૂર્વાશ્વિનું નથા પૂર્વાભાદ્રપદ નક્ષત્ર.

પુલ્લાપુરુષિ. જન (પૂર્વાપુરુષ) અનુક્રમે.

પુલ્લાપુરુષી. સ્ત્રી (પૂર્વાપુરુષી) અનુક્રમે; પરિપાટી.

પુલ્લાફલ્ગુની. સ્ત્રી (પૂર્વાફલ્ગુની) પૂર્વાશ્વિનું નક્ષત્ર.

પુલ્લામહાવ્યા. સ્ત્રી (પૂર્વામાહવા) પૂર્વાભાદ્રપદ નક્ષત્ર.

પુલ્લાસાઢા. સ્ત્રી (પૂર્વાષાઢા) પૂર્વાષાઢા નક્ષત્ર;

પુલ્લિ. ત્રિં (પૂર્વિન્) પૂર્વને જાણનાર.

પુલ્લિ. જન (પૂર્વિન્) પ્રથમ; સ્વરૂપાત્મક.

પુલ્લિહ. ત્રિં (પૂર્વ) પહેલાનું; આગળનું.

પુલ્લિસંચલ. પું (પૂર્વસંસ્તવ) જેન મુનિની ભિક્ષાનો એક દોષ; ભિક્ષાપ્રાપ્તિ અર્થે પ્રથમ કાંઈક વખાણ કરવા તે.

પુલ્લી. સ્ત્રી (પૂર્વી) અનુપૂર્વી નામે નામકર્મની એક પ્રકૃતિ કે જે જીવને એક ગતિમાંથી બીજી ગતિમાં સીધી રીતે લઈ જાય છે.

પુલ્લોત્તરા. સ્ત્રી (પૂર્વોત્તરા) ઇશાન પુણો.

પુલ્લ. પું (પુલ્લ) પુલ્લ નામનું નક્ષત્ર.

(૨) નવમા તીર્થકરને પ્રથમ બિશ્વા આપનાર.

પુસ્તકમાળાવ. પું (પુષ્પમાલ) અન્દિગન; મંગલ પાઠક. (૨) વખાણ કરનાર; ભાટ, આરણ આદિ.

પુસ્તાયણ. પું (પુસ્તાયન) રેવતી નક્ષત્રનું ગોત્ર.

પુર્ણ. સ્ત્રી (પૃથ્વી) પૃથ્વી; ભૂમિ.

પુહત. } ન (પૃથક્ત્વ) બેથી માંડી
પુહતિય. } નવ સુધીની સંખ્યા. (૨) બેઠ; છટાપણું. (૩) બહુપણું (૪) ત્રિ. બિન; અલગ.

પુહવી. સ્ત્રી (પૃથ્વી) પૃથ્વી; ભૂમિ. (૨) પશ્ચિમ દિશાના રચક પર્વતપર વસનારી આઠ દિશા કુમારીમાંની ત્રીજી. (૩) સાતમા તીર્થકરની માતા. (૪) ત્રીજી વાસુદેવની માતા.

પુહવીસિલાપટ્ટક. ન (પૃથ્વીશિલાપટ્ટક) પૃથ્વીમયશિલાનું પટ્ટક, પાટને આકારે મ્હોટી પૃથ્વીની શિલા.

પુહત. ન (પૃથક્ત્વ) ભુઓ “ પુહત ” શબ્દ.

પુહત્તવિયક્ક. પું (પૃથક્ત્વવિતર્ક) શુકલધ્યાનનો પહેલો બેઠ; એક દ્રવ્ય આશ્રી રહેલ પર્ચાંયોનો બેઠ-ભુદાપણું ચિન્તવણું તે.

પૂઘણ. ન (પૂજન) પૂજન; અર્ચન.

પૂઘણા. સ્ત્રી (પૂજના) પૂજન.

પૂઠ. સ્ત્રી (પૃથિ) દુર્ગ-ધ; સડો. (૨) પર; રસી. (૩) જેમાં આધાકર્મીની સ્તીય ભળી હોય તેવો આહાર લેવાથી લાગતો એક દોષ.

પૂઠ્ઠ. ત્રિ (પૂજિત) પૂજાયેલું; પૂજ પામેલ.

પૂઠ્ઠક. ત્રિ (પૂજિત) આધાકર્મી આહારના અશવાળું.

પૂઠ્ઠકમ્મ. પું (પૂજિકર્મ) આધાકર્મી આહારના અશવાળું; સાધુએ આહારમાં ટાળવાના દોષમાંનો એક દોષ.

પૂહય. ત્રિ (પૂજિત) સડો; દુર્ગ-પ્રવાળું. (૨) અપવિત્ર; અશુદ્ધ.

પૂહય. ત્રિ (પૂજિત) સડો કરાએલું; પૂજેલું.

પૂહયાલુગ. ન (પૂહયાલુક) પાણીમાં થનારી એક જાતની વનસ્પતિ.

પૂર્. સ્ત્રી (પૃથિ) એ નામનું એક વૃક્ષ; એકાસ્થિક વૃક્ષની એક જાતિ.

પૂગ. પું (પૂ) સોપારીનું ઝાડ.

પૂજગ. ત્રિ (પૂજક) પૂજનાર; પૂજારો.

પૂજિય. ત્રિ (પૂજિત) પૂજેલું; માનેલું; માનનીય.

પૂતિ. સ્ત્રી (પૃથિ) દુર્ગ-ધ; બદબો.

પૂતિકમ્મ. ન (પૂતિકર્મ) ભુઓ “ પુષ્કમ્મ ” શબ્દ.

પૂતિય. ન (પૂતિક) રૂણ વિશેષ.

પૂતિયા. સ્ત્રી (પૂતિકા) રસવિકાર; રસનું બગડું. (૨) પર; રસી.

પૂપ. પું (પ્રપૂ) પુષ્પ; માલપુવા.

પૂય. ત્રિ (પૂ) પવિત્ર; શુદ્ધ થયેલ. (૨) સુપડા આદિથી સાફ કરેલ.

પૂય. ન (પૂય) પર; રસી.

પૂય. પું (પ્રપૂ) પુરી, માલપુવા વગેરે.

પૂયઘ. ત્રિ (પૂજક) પૂજન-સેવા કરનાર.

પૂયણ. ન (પૂજન) પૂજન.

પૂયણા. સ્ત્રી (પૂજના) કામવિભૂષા; કામોદીપક શય્યાગાર. (૨) સેવા; પૂજન.

પૂયણા. સ્ત્રી (પૂતના) એ નામની એક શાકિની કે જે પોતાના ભુવાન પુત્ર ઉપર આસક્ત થઈ હતી. (૨) કૃષ્ણની વેરણ એક વિદ્યાધરી; માસી પૂતના. (૩) ગાડડી; ઘેરી.

પૂયણિઘ. ન (પૂતનિક) વાસણ વગેરેનું તળીયું.

પૂયણિઝ. ત્રિ (પૂજનીય) પૂજવા યોગ્ય.

પૂયફલ. ન (પૂષ્પફલ) સોપારી.

પૂયફલી. સ્ત્રી (પ્રગફલી) સોપારીનું ઝાડ

પૂર્વલિંગા. ક્ષીં (પૂર્વિકા) પુઙ્લા.

પૂર્વા. ક્ષીં (પૂજા) પૂજન; પૂજન; વસ્ત્રપાત્રાદિ વગેરેથી સત્કાર કરવો તે.

પૂર. પું (પૂર) નદીનો વધેલ પ્રવાહ. (૨) સમૂહ.

પૂરણ. ત્રિં (પૂરક) પૂરનાર; ભરનાર.

પૂરણ. પું (પૂરણ) એ નામનો એક ગૃહસ્થ. (૨) યદુવંશી રાજા અન્ધકવૃષ્ણના એક પુત્ર.

પૂરણ. પું (પૂરણ) ચમરેદ્રના પૂર્વભવનું નામ. (૨) સલિલાવતી વિજયની વીતરોડા નગરીના બળરાજની ધારણી રાણીનો પુત્ર. (૩) અંતગઢ સૂત્રના બીજા વર્ગના સાતમા અધ્યયનનું નામ. (૪) અન્ધકવૃષ્ણ રાજાની ધારણી રાણીના પુત્ર. (૫) પૂર્ણ કરવું; પાર ઉતારવું.

પૂરવ. પું (પૂરક) દૂધનો ઉછાળો.

પૂરિષ્ઠ. ત્રિં (પૂરિત) સમ્પૂર્ણ કરેલ.

પૂરિમ. ત્રિં (પૂરિમ) કંઠ વસ્તુની પૂરણી કરીને બનાવેલ-માટી, ધાતુનાં પુતળાં વગેરે. (૨) વાંસની સળીમાં દૂધ પરાવીને બનાવેલ.

પૂરિમા. ક્ષીં (પૂરિમા) એ નામની ગાન્ધાર પ્રામની ત્રીજી મૂર્તિના.

પૂજ. પું (પૂજ) માલપુવા; પુડલા વગેરે.

પૂર્વલિંગા. ક્ષીં (પૂર્વિકા) એક પ્રકારનો ખાવાનો પદાર્થ; પૌઆ.

પૂસ્. પું (પૂજ્) પૂષા દેવતા; દેવતી નક્ષત્રનો અધિષ્ઠાતા દેવ.

પૂસ્. પું (પુષ્ય) જુઓ “ પુસ્સ ” શબ્દ.

પૂસ્ગિરિ. પું (પુષ્યગિરિ) એ નામના એક જોન મુનિ.

પૂસ્નંદ. } પું (પુષ્યનંદ) પુષ્યનંદ નામે
પૂસ્નંદિ. } (પુષ્યનંદિ) એક યુવરાજ.

પૂસ્ફલી. ક્ષીં (પુષ્યફલી) કુખમાં-કોહવાની વેલડી.

પૂસ્માળા. પું (પુષ્યમાલક) જ્યોતિષીદેવતા વિશેષ; એ નામના ગ્રહાધિષ્ઠાયક દેવ.

પૂસ્માળા. પું (પુષ્યમાનવ) મણિનું એક જાતનું લક્ષણ. (૨) મંગલપાઠક; ભાટ ચારણ વગેરે.

પૂસ્મિત્ત. પું (પુષ્યમિત્ર) આર્યરક્ષિતસૂરિના પુષ્યમિત્ર નામના શિષ્ય.

પૂસ્મિત્તિય. નં (પુષ્યમિત્તીય) એ નામનું જોન મુનિઓનું એક કુળ.

પૂસ્તા. ક્ષીં (પુષ્તા) મહાવીર સ્વામીના જી ૭૬૬ કુંડકાલિય શ્રાવકની સ્ત્રીનું નામ.

પૂહ. પું (પ્રગોહ) વિચાર; મીમાંસા.

પેષ્ઠા. પું (પેષ્ઠ) હાથીની પુંછડીનો મૂળ ભાગ.

પેહ્ય. ત્રિં (પૈતૃક) પિતા સંબંધી.

પેક્ષણય. નં (પ્રેક્ષણક) ખેલ; તમાશો.

પેક્ષણા. ક્ષીં (પ્રેક્ષણ) પડિલેહણનો પર્યાય શબ્દ; નિરીક્ષણ; અવલોકન.

પેક્ષ. જન (પ્રેત્ય) મરીને જન્માંતરમાં જવું તે; પરભવ.

પેક્ષમલ પું (પ્રેત્યમલ) મરીને જન્મવું; બીજો અવતાર; પુનર્જન્મ.

પેક્ષમાવિષ્ઠ. ત્રિં (પ્રેત્યમાવિક) જન્માંતર સંબંધી.

પેક્ષણા. ક્ષીં (પ્રેક્ષણ) જોવું તે; નિરીક્ષણ.

પેક્ષણાચર. નં (પ્રેક્ષણાચર) જેમાં ખેસી વનનાં કે નાટકનાં શ્લેષો જોઈ શકાય તેવું ધર; પ્રેક્ષાધર.

પેક્ષણિજ્ઞ. ત્રિં (પ્રેક્ષણીય) જોવા યોગ્ય.

પેક્ષ. ક્ષીં (પ્રેક્ષા) જોવું; નિરીક્ષણ કરવું.

પેક્ષાચર. નં (પ્રેક્ષાચર) મુખમસ્ડપ આગળની પટશાળ; પ્રેક્ષાધર; નાટક વગેરે જોવાનું સ્થાન.

પેજ. ત્રિં (પેયસ) અતિશય ત્રિય; વહાણું.

પેજ. નં (પેય) પીવા લાયક-દૂધ વગેરે પદાર્થ.

પેજા. પું. ન. (પ્રેમન્) પ્રેમ; સ્નેહ; રાગ.

પેજાવંસિ. ત્રિ. (પ્રેમવર્ષિન્) અનુરાગી.

પેજાવસિયા. ક્ષી. (પ્રેમવૃત્તિકા) પ્રેમનિમિત્તક

મૂર્ચ્છા; માયા કપટાદિ લોભથી ધનાદિકની મૂર્ચ્છા.

પેજાઠ. ક્ષી. (પેમા) એક પ્રકારની પીવાની વસ્તુ.

પેટ. ન. (પેટ) પેટ; ઉદર.

પેટવેચ્યા. ક્ષી. (પેટવેક્તા) પેટપીડ; પેટનો હુખાવો.

પેટા. ક્ષી. (પેઠા) પેટી. (૨) કાંઈ સાધુ ગોચરીને માટે પેટીને આકારે અભિગ્રહ ધારણ કરે એટલે કે પેટીને આકારે ચારે દિશામાં ચારે ખુણે ગોચરી કરે તે, ભિક્ષાના અભિગ્રહનો એક પ્રકાર.

પેટી. ક્ષી. (પેઠા) પેટી; મજૂસ.

પેટ. ન. (પીટ) બાળેઠ. (૨) એટલો.

પેટાલ પું. (પેટાલ) પેટાળ નામે ભાવિ આઠમા તીર્થકર. (૨) ન. એક ઉદ્યાન.

પેટાલપુત્ર. પું. (પેટાલપુત્ર) પેટાળ નામના વિદ્યાધરનો પુત્ર. (૨) અણ્વનરોવવાઇ સૂત્રના ત્રીજા વર્ણના આઠમા અધ્યયનનું નામ. (૩) કાકદી નગરી નિવાસી ભદ્રાસાર્થવાહીના પુત્ર (૪) ભરતખંડના આઠમા ભાવી તીર્થકર. (૫) ભગવાન્ પાર્શ્વનાથના સંતાનમાં ઉત્પન્ન થયેલ એક જૈન મુનિ.

પેટિયા. ક્ષી. (પીટિકા) માંચી; માંચડી. (૨) પેદલી; ચોતરો; પ્લાટફોર્મ. (૩) જ્યાં ઇન્દ્રકીલિકા-કમાડ અટકાવવાનું સાધન રહેલું હોય તે સ્થાન.

પેટી. ક્ષી. (પીટિકા) પીટીયું.

પેણી. ક્ષી. (પ્રૈણી) હરિણીનો એક પ્રકાર.

પેમ. પું. ન. (પ્રેમન્) આસક્તિ; પ્રીતિ.

પેયકાઠ્ય. પું. (પ્રેતકાઠ્યિક) બંતર દેવતાની એક જાત.

પેયદેવકાઠ્ય. પું. (પ્રેતદેવાકાઠ્યિક) શકેન્દ્રના લોકપાળ જમની આજ્ઞા માનનાર દેવતાની એક જાત. (૨) પ્રેત દેવતાનું પ્રેત સંબંધી.

પેયા. ક્ષી. (પેયા) મ્હોટી કાદલી; વાઘ વિશેષ.

પેયાલ. ન. () વિચાર. (૨) પ્રમાણ; માપ. (૩) સાર; સ્વસ્થ. (૪) પ્રધાન; મુખ્ય.

પેયાલયા. ક્ષી. () પ્રમાણ કરવું. માપવું.

પેયાલુય. ત્રિ. () વિચારિત.

પેરન્ત. ન. (પર્યન્ત) છેડો; અન્ત.

પેરણ. ન. (પ્રેરણ) પ્રેરણા. (૨) ઠપકા.

પેલલ. ત્રિ. (પેલલ) મૃદુ; કામળ. (૨) પાતળું; કૃશ. (૩) સૂક્ષ્મ; લઘુ.

પેલુ. ક્ષી. (પેલુ) રૂની પૂણી.

પેલુકરણ. ન. (પેલુકરણ) પૂણી બનાવવાનું એક સાધન; સળી આદિ.

પેલુગા. ક્ષી. (પીલુકા) એ નામની વનસ્પતિ; પીલુ.

પેલ્લચ. પું. (પ્રેલક) અણ્વનરોવવાઇ સૂત્રના ત્રીજા વર્ણના ચોથા અધ્યયનનું નામ. (૨) કાકદી નગરી નિવાસી ભદ્રાસાર્થવાહીના પુત્ર.

પેલ્લણ. ન. (પ્રેરણ) પ્રેરણા કરવી; કામ કરાવવું.

પેલ્લય. પું. (પેલ્લક) ભગવાન્ મહાવીરની પાસે દીક્ષા લઈ અનુતર વિમાનમાં ઉત્પન્ન થયેલ એક જૈન મુનિ.

પેલ્લિય. ત્રિ. (પ્રેરિત) ધક્કાયેલું.

પેસ. ન. (પેસ) સિંધ દેશમાંના પેસ જાતના સૂક્ષ્મ આમડીવાળા પશુના આમડાની બનાવટનું વસ્ત્ર.

પેસ. પું. (પેશ) સિંધ દેશમાં થતી એક પશુ જાત.

વેસ. પું. સ્ત્રી. (પ્રેષ) નોકર; ચાકર.
 વેસણ. ન. (પ્રેષણ) મોકલવું.
 વેસણ. ન. (પિષણ) પીસવું તે.
 વેસણ. ન. () કાર્ય; પ્રયોજન.
 વેસણકારિયા. સ્ત્રી. (વેષણકારિકા) અન્ન
 વગેરે પીસનારી-ધસનારી ઘસી.
 વેસણકારી. સ્ત્રી. (પ્રેષણકારિણી) સદેશ
 પહોંચાડનારી ઘસી.
 વેસપરિણામ. ત્રિ. (પ્રેષ્યપરિણાત) આવકની
 નવમી પડિમા આદરનાર આવક કે જે
 નવ માસ સુધી નોકરની પાસે પણ આ-
 રંભ કે કામકાજ કરાવે નહિ.
 વેસલ. ત્રિ. (વેશલ) મનોહર; સુંદર. (૨)
 ન. વેસલ નામના પશુનાં ઝીણાં કવાંની
 બનાવટનું વસ્ત્ર.
 વેસણ. ન. (પ્રેષણ) મોકલવું.
 વેસારંભ. પું. (પ્રેષ્યારંભ) ચાકર પાસે આ-
 રંભ કરાવવો તે.
 વેસિય. ત્રિ. (પ્રેક્ષિ) મોકલેલ.
 વેસિયા. સ્ત્રી. (વેષિકા) ઘણનારી; પીસનારી.
 વેસિયા. સ્ત્રી. (વેષિકા) શેરડી વિગેરેની
 કાતળી; ચીર. (૨) ખંડ; ટુકડા.
 વેસી. સ્ત્રી. (વેષી) માંસની પેશી-કકડો.
 (૨) ગર્ભની ત્રીજા અઠવાડીયાની સ્થિતિ;
 પાણીના પરપોટામાંથી ગોટલાની માફક
 માંસ પિડ રૂપે ગર્ભનો આકાર બધાય તે.
 વેસુચણ. } ન. (વૈષુચ) ચાડી; યુગલી.
 વેસુજ. }
 વેસસ. પું. (પ્રેષ્ય) નોકર; ચાકર; સેવક.
 વેષણ. ન. (પ્રેષણ) જેવું; દેખવું.
 વેષણયા. સ્ત્રી. (પિષાળ) ઢાંકવું.
 વેષણિજ. ત્રિ. (પ્રેક્ષણીય) દેખવા યોગ્ય.
 વેષા. સ્ત્રી. (પ્રેક્ષા) અનુભવથી વિચાર
 કરવો તે. (૨) આસન શૃંગાદિક જેવું
 પુંજને વાપરવા તે; સંયમના ૧૭ પ્રકાર-
 મના એક. (૩) હોઠ હલાવતાં કાઉસઝ

કરવો તે; કાઉસઝનો ૧૯ મો દોષ. (૪)
 શુદ્ધિ; મતિ. (૫) ચિન્તન. (૬) નિરીક્ષણ.
 વેષિ. ત્રિ. (પ્રેક્ષિ) નિરીક્ષણ.
 વેષિય. ન. (પ્રેક્ષિત) કટાક્ષભરી રીતે
 જોવું તે.
 વેષુચ. ન. (વૈષુચ) મોરના પીંછાં; મોરખીંછ.
 વેષુચ. ત્રિ. (વૈષુચ) નિમમ; કુબેલું. (૨)
 સ્પન્દિત.
 વેષુ. પું. (વૈષુ) મોષ; વનસ્પતિ વિશેષ.
 વેષુ. ન. (વૈષુ) વિકાસ ન પામેલું કમળ.
 વેષુ. પું. (વૈષુ) વનસ્પતિ વિશેષ.
 વેષુરી. સ્ત્રી. (વૈષુરી) જમ્બુદ્વીપના મેરની
 ઉત્તર રૂચક પર રહેનારી એક દિશાકુ-
 મારી દેવી.
 વેષુરીકિણી. સ્ત્રી. (વૈષુરીકિણી) દક્ષિણ
 દિશાના અજનક પર્વતની પુણરીકિણી
 નામની વાવ. (૨) એ નામની એક
 નગરી.
 વેષુરીય. પું. (વૈષુરીય) સૂચકાંગસૂત્રના બી-
 જા શ્રુતસ્કન્ધના પહેલા અધ્યયનનું નામ.
 (૨) પીંછાની પાંખોવાળું પક્ષી. (૩) ઘોળું
 કમળ. (૪) સાતમા દેવલોકનું એક વિ-
 માન. (૫) કુંડરીક અને પુણરીકના
 અધિકારવાળું જ્ઞાતાસૂત્રનું ૧૯ મું અ-
 ધ્યયન.
 વેષુવર્ધનિયા. સ્ત્રી. (વૈષુવર્ધનિકા) જૈન
 મુનિ ગણની એક શાખા.
 વેષુ. ત્રિ. () આગલા ભાગમાં
 ઉત્તર અને વચ્ચેમાં નમેલી એવી નાસિકા.
 વેષુ. પું. (વૈષુ) એ નામનો એક અ-
 નાર્ય દેશ. (૨) ત્રિ. તે દેશમાં રહેનાર.
 વેષુસર. ન. (વૈષુસર) કમળ. (૨) કમળ
 જેવું એક વાજી. (૩) તે વાજી વ-
 ગાડવાની ઠળા.
 વેષુસરિણી. સ્ત્રી. (વૈષુસરિણી) કમળવાળી
 વાવ. (૨) કમળની વેલ.

પોક્ષલ. પું (પુષ્ક) કમળ. (૨) પદ્ય કેશર.

પોક્ષલચિમ્બ. પું (પુષ્કચિમ્બ) પદ્યકન્દ.

પોક્ષલાક્ષ્મીકૃદ. પું (પુષ્કલાક્ષ્મીકૃદ) એક શેષ વખારા પર્વતના ચાર કૂટમાંનું એક કૂટ-શિખર.

પોક્ષલિ. પું (પુષ્કલિ) શ્રીવસ્તિ નગરીનો રહીશ એક આવક; શંખશુ આવકનો બેડીદાર.

પોક્ષલિય. પું (પોક્ષિન્) પાણી છાંટી ફળ ફૂલ ખાનાર તાપસનો એક વર્ગ.

પોમ્બલ. પું નં (પુમ્બલ) રૂપ, રસ, ગન્ધ અને સ્પર્શ યુક્ત મૂર્ત દ્રવ્ય; છ દ્રવ્યમાંનું એક દ્રવ્ય. (૨) આત્મા; જીવ. (૩) માંસ. (૪) પુદ્ગળ નામના પરિવાજક કે જે આલંબિકા નગરીની બાહર રહેતા હતા.

પોમ્બલત્થિકાશ્વ. પું (પુમ્બલાસ્તિકાશ્વ) વર્ણ, ગધ, રસ અને સ્પર્શવાળુ છ દ્રવ્યમાંનું એક દ્રવ્ય.

પોમ્બલપરિચટ્ટ. પું (પુમ્બલપરિચટ્ટ) અનન્ત અવસર્પિણી અને અનન્ત ઉત્સર્પિણી પ્રમાણે એક કાળ વિભાગ. (૨) પરમાણુનો સંયોગ અને વિયોગ.

પોમ્બલચિવાગિ. ત્રિં (પુમ્બલચિવાગિ) પુદ્ગલના નિમિત્તે વિપાક પામનાર.

પોમ્બલિ. ત્રિં (પુષ્કલિન્) પુદ્ગળોને ભોગવનાર.

પોમ્બલિય. ત્રિં (પૌષ્કલિક) પુદ્ગળસમ્બન્ધી.

પોમ્બડ. ત્રિં () સાર વિનાનું. (૨) મહિન. (૩) બ્યાસ; ધીન થયેલ.

પોટ. નં () પેટ; ઉદર; જઠર.

પોટલિયા. સ્ત્રીં (પોટલિક) પોટલી; ગાંઠડી.

પોટસારણી. સ્ત્રીં (પોટસારણી) અતિ-સારનો રોગ.

પોટસલ. પું (પોટસલ) પોટસાલનામનો એક પરિવાજક.

પોટિલ. પું (પોટિલ) ભગવાન્ મહાવીર સ્વામીના છઠા પૂર્વભવનું નામ. (૨)

જમ્બૂદીપના ભરતખંડમાં થનાર નવમા

તીર્થકર. (૩) જમ્બૂદીપના ભરતખંડમાં

થનાર ચોથા તીર્થકરના પૂર્વભવનું નામ.

(૪) અણ્ણતરોવવાઇ સૂત્રના ત્રીજા વર્ગનાં

નવમા અધ્યયનનું નામ. (૫) ઢાકંદી

નગરી નિવાસી બદ્રા સાર્થવાહીના પુત્ર.

(૬) ભગવાન્ મહાવીરના સમયમાં તીર્થ-

કર જોત બાંધનાર જૈન મુનિ.

પોટિલદેવ. પું (પોટિલદેવ) પોટિલ નામનો

દેવ કે જે પૂર્વભવે તેતલી પ્રધાનની સ્ત્રી

પોટિલા રૂપે હતો.

પોટિલા. સ્ત્રીં (પોટિલા) તેતલીપુત્ર મંત્રીની

સ્ત્રીનું નામ.

પોટ્ટવર્ડ. સ્ત્રીં (પોટ્ટવર્ડ) બાદરવા મહિનાની

પુનેમ.

પોટ્ટવયા. સ્ત્રીં (પોટ્ટવયા) બાદરવા નક્ષત્ર.

પોટ્ટલ. નં () એક જાતની પ-

ર્વતની વનસ્પતિ.

પોટ. ત્રિં (પોટ) પીઠ; પાકી ઉમ્મરનું.

પોત. પું (પોત) પક્ષીનું અવ્યું. (૨) વ-

હાણું; જહાજ.

પોતશ્વ. પું (પોતશ્વ) અર્ધથી વિટાઇને ઉ-

ત્પન્ન થાય તે; હાથી વગેરે પોતજ પ્રાણી.

પોતમ. નં (પોતમ) તાડપત્ર વગેરેને સાંધીને

બનાવેલું વસ્ત્ર.

પોતજ. ત્રિં (પોતજ) જુઓ “ પોતઅ ”

શબ્દ.

પોત. નં (પોત) લુગડું; કપડું.

પોત. પું (પોત) દીકરાનો દીકરો.

પોતશ્વ. નં (પોતશ્વ) સુતરાઉ કપડું.

પોતિય. ત્રિં (પૌતિક) વસ્ત્રધારી વાન-

પ્રસ્થ. (૨) પું તાપસની એક જાત.

પોતિય. નં (પૌતિક) વસ્ત્ર; સુતરાઉ

કપડા.

પોષિયા. સ્ત્રી. () આર ઇન્દ્રિયવાળા
જીવની એક જાત.

પોષિયા. સ્ત્રી. (પોષિકા) મોહપતિ; મુખ
વચ્ચિકા.

પોષી. સ્ત્રી. (પોષી) ઓઢવાની સાડી;
ઘોતી. (૨) નાનું વસ્ત્ર; લુગડાનો કકડો.

પોષુલ્લય. પું. સ્ત્રી. (પુતલિકા) પહેરવાનું
વસ્ત્ર.

પોત્ય. પું. ન. (પુસ્ત) વસ્ત્ર. (૨) પુસ્તક.
(૩) તાડપત્ર. (૪) લેખકર્મ; માટી વગેરેથી
બનાવેલ પુતળાં વગેરે.

પોત્યકર્મ. ન. (પુસ્તકર્મ) વસ્ત્ર તથા
પુસ્તકની બનાવટ.

પોત્યકાર. ત્રિ. (પુસ્તકાર) પુસ્તકના શિલ્પ
ઉપર જીવિકા ચલાવનાર.

પોત્યગ. } ન. (પુસ્તક) પુસ્તક; પોથી;
પોત્યચ. } ચોપડી.

પોત્યચનાહ. ત્રિ. (પુસ્તકમાહ) પુસ્તક
ધરનાર.

પોત્યચચા. ન. (પુસ્તકચત્ત) સર્વાલદેવતાનું
રત્નમમાન એક પુસ્તક કે જેમાં દેવ-
નીતિ-દેવતાના કુળધર્મ સંબંધી જ્ઞાન છે.

પોત્યા. સ્ત્રી. (પ્રોત્યા) મૂળોત્પત્તિ.

પોત્યાર. પું. (પુસ્તકાર) લેખક; લઢીયા.

પોમ્મ. ન. (પમ) કમળ.

પોય. પું. (પોત) વહાણ. (૨) મનુષ્ય, પશુ,
પક્ષી આદિનું બચ્ચુ. (૩) ન. વસ્ત્ર.

પોયગ. પું. (પોતક) બચ્ચું.

પોયગપુર. ન. (પોતનપુર) એ નામનું એક
ગ્રામીન શહેર.

પોયય. ત્રિ. (પોતજ) જુઓ “પોતઅ” શબ્દ.

પોયચ. પું. (પોતક) જુઓ “પોય” શબ્દ.

પોયા. સ્ત્રી. (પોયા) વાઘ વિશેષ.

પોયાર્હ. સ્ત્રી. (પોતાકી) પક્ષિણી. (૨) પક્ષી
સંબંધી વિદ્યા.

પોયાલ. પું. (પોતકક) મૂગ આદિનું બચ્ચું.

પોર. પું. ન. (પર્વત) ગાંઠ; વેઢો. (૨) શે-
રડી વગેરે.

પોરગ. પું. ન. (પર્વક) શેરડી વગેરેનો
સાંઠો.

પોરપરિગ્રહ. ત્રિ. (પર્વપરિગ્રહ) અંગુઠાનો પર્વ
અને પ્રદેશિની આંગળીનું કુપ્રજાનું કરીએ
તેમાં બરાબર સમાધ જાય તેટલું.

પોરવીય. ત્રિ. (પર્વવીજ) ગાંઠ વાવવાથી
ઉગે તે; શેરડી વગેરે.

પોરાણ. ત્રિ. (પુરાણ) જીવનું; પુરાતન.

પોરણિય. ત્રિ. (પૌરાણિક) ધર્મશાસ્ત્રનું
ગ્રામીન.

પોરિસિષ્ઠ. પું. ન. (પૌરષિક) પોરસી-પ્રહર
સંબંધી પચ્ચખાણ; પોરસી ચોવિહાર.

પોરિસી. સ્ત્રી. (પૌરુષી) પહોર; દિવસ
અથવા રાત્રિનો ચોથો ભાગ. (૨) ત્રિ.
પુરૂષ પ્રમાણે લાંબું. (૩) પુરૂષની જાયા.
(૪) એક પહોરના ચોવિહારના પચ્ચખાણ
કરવા તે.

પોરિસીમંડલ. ન. (પૌરુષીમણ્ડલ) ૨૯
ઉત્કલિક સૂત્રમાંનું ૧૭ મું.

પોરિસીય. ત્રિ. (પૌરુષિક) પુરૂષ પ્રમાણ;
પુરૂષ પરિમિત.

પોરુસ. ન. (પૌરુષ) પદ્ધતિ-પાળાનો સમૂહ.
(૨) ચાકર. (૩) અત્યંત વૃદ્ધ પુરૂષ.

પોરુકા. ન. (પૌરુકૃત્ય) નગર-શહેરનું રક્ષણ
કરવાની કળા.

પોરુચ્ચ. ન. (પૌરુષત્ય) નગરનું અધિપતિ-
પણું; અગ્રેસરપણું.

પોલાસ. ન. (પોલાસ) પોલાસપુર નગર.

પોલાસપુર. ન. (પોલાસપુર) જ્યાં દેવકીજીનો
જન્મ થયો હતો તે નગર.

પોલાસાહ. ન. (પોલાસાહ) શ્વેતવિકા
નગરીનું એક ચૈત્ય.

પોલિન્દી. સ્ત્રી. (પુલિન્દી) એક જાતની
લિપિ.

પોહ. } ત્રિ० () ખાલી; શન્ય;
પોહડ. } પોહડ.
પોહડ. પું० () એ નામનો કન્દ.
પોસ. પું० (પોસ) મળદાર; પુંકનો લાગ;
અપાન પ્રદેશ. (૨) લિંગ; ઉપસ્થ.
પોસ. પું० (પૌષ) પોસ મહિનો. (૨) પોપક;
પુષ્ટિકારક.
પોસા. પું० (પોસક) જનનેન્દ્રિય; ઉપસ્થ.
પોસા. ત્રિ० (પોક્ક) પુષ્ટિકારક. (૨) પા-
લન કર્તા.
પોસણ. ન० (પોસન) અપાન, ગુદ.
પોસણ. ન० (પોષણ) પોપણ કરવું તે. (૨)
પુષ્ટિ. (૩) ત્રિ० પોપણકર્તા.
પોસણા. સ્ત્રી० (પોષણ) પોપણ કરવું. (૨)
ભરણપોપણ.
પોસય. ન० (પોમક) જુઓ “ પોસ ”
શબ્દ.

પોસહ. પું० ન० (પૌષ) શ્રાવકનું અગીયારમું
વ્રત-પોષો.
પોસહપડિમા. સ્ત્રી० (પૌષવપ્રતિમા) શ્રાવકની
ચોથી પડિમા.
પોસહસાલા. સ્ત્રી० (પૌષવસાલા) પોપધર્મિયા
કરવાની શાળા-સ્થાન.
પોસહિય. ત્રિ० (પૌષધિક) પોપધ કરનાર.
પોસહોબવાસનિરમ્. ત્રિ० (પૌષધોબવાસનિરત)
શ્રાવકની ચોથી પડિમા ધરનાર શ્રાવક
કે જે પાછળી ત્રણ પડિમા સહિત આઠમ
વગેરે પવને દિને ચાર મહિના સુધી
પોપધ કરે.
પોસિય. ત્રિ० (પોષિત) પાળીપોષી ઉછેરેલ.
પોસી. સ્ત્રી० (પૌષી) પોપમાસની પુનેમ.
પોહ. પું० () જાણનો પોદળો.
પોહત. ન० (પૃથુત્વ) જાણપણું; વિસ્તાર.
પોહતિય. ન० (પૃથક્ત્વ) અનેકપણું. (૨)
પૃથક્ત્વ સંબંધી.

ફ.

ફંદન. ન० (ફંદન) ચસન; ચાલવું.
ફંદિય. ત્રિ० (સ્પન્દિત) થોડુંક ચાલેલ; ચેષ્ટા
કરેલ.
ફળુ. સ્ત્રી० (ફળુ) બીજા નીચકરની
પ્રથમ સાખી.
ફળુણ. પું० (ફાલ્ગુન) ફાગણ મહિનો.
ફળુણી. સ્ત્રી० (ફાલ્ગુની) પૂર્વાશ્વિનની
તથા ઉત્તરાશ્વિનની નક્ષત્ર. (૨) ફાગણ
મહિનાની પુનેમ. (૩) સાલિણીપિયા
નામના શ્રાવકની સ્ત્રી.
ફળુમિત. પું० (ફલ્ગુમિત્ર) એક મુનિનું
નામ.

ફળુરક્ષિય. પું० (ફલ્ગુરક્ષિત) એ નામના
એક જૈન મુનિ.
ફડા. સ્ત્રી० (ફટા) સાપની ફેણ.
ફડાહોવ. પું० (ફટાહોવ) ફેણ વિસ્તારવી
તે; ફેણ ચડાવવી તે.
ફફ. ન० (ફક્ક) આત્માની જ્ઞાન જ્યોતિને
બહાર નિકળવાનું સ્થાન. (૨) કાદવનો
પિંડો.
ફફા. } પું० (સ્પર્ષક) આકાશ પ્રદેશની
ફફય. } એક શ્રેણીના અસંખ્યાતમા
ભાગ જેટલી વર્ગણનો એક સ્પર્શક થાય
છે. (૨) કટકો; કંકડો.
ફફાફકિં. મ० (ફક્કાફકિ) ગુહ્યનો એક
ભાગ ફફક; એક ગણાવચ્છેદકની સરઘરી

નીચે રહેલા સાધુઓ ભેગા થઇને મંડ-
ળીમાં ગોઠવાઇ રહે તે.
કવચ. પું (કવચ) સર્પની ફેણ.
કવચા. પું (કવચ) કાંસકી; ફણી.
કવચાચુર. પું () વનરપતિ વિશેષ.
કવચાસ. પું (વચસ) ફનસનું ઝાડ. (૨) ફ-
નસનું ફળ.
કવચા. સ્ત્રી (કવચ) સર્પની ફેણ.
કવચિ. પું (કવચિ) સર્પ. (૨) તેવીસમા
તીર્થેકરનું સાંછન-ચિહ્ન.
કવચિવ. પું (કવચીન્દ્ર) ફેણવાળો સર્પ.
કવચિવહ. પું (કવચિપતિ) શેષનાથ.
કવચિહ. પું (કવચિહ) માથાના વાળ ઓ-
ળવાનું સાધન; કાંગસી.
કવચાચય. પું (કવચોચત) એ નામની એક
હરિત વનરપતિ.
કવચેઝા. સ્ત્રી (કવચેઝા) વનરપતિ વિશેષ.
કવચ. નં (કવચ) હાથ.
કવચુ. પું (વચુ) ફરસી; કોદાળી.
કવચુરામ. પું (વચુરામ) પરશુરામ નામના
એક ઋષિ.
કવચિસ. પું (વચ) રપશં.
કવચિસચ. નં (વચીન) રપશંદ્રિય.
કવચિહા. સ્ત્રી (વચિહા) ખાઇ.
કવચસ. ત્રિ (વચ) કંકશ; કઠિન. (૨) પું.
કઠિનરપશં. (૩) નં નિષ્કુર બાપણ;
કઠોર વચન.
કવચસ. પું (વચ) } કુંભાર.
કવચસા. પું (વચસ) }
કવચિસિયા. સ્ત્રી (વચસિયા) કંકશતા; નિષ્કુરતા.
કવચ. પું નં (વચ) વૃક્ષાદિનાં ફળ. (૨)
પરિણામ. (૩) કષપણ વસ્તુની પ્રાપ્તિ.
(૪) કાર્ય. (૫) સારાંસ. (૬) અગ્રભાગ.
કવચા. પું (વચ) પાટીયું. (૨) પટ્ટો.
(૩) અરિસાનો કાચ. (૪) શસ્ત્ર વિશેષ;
હાથ. (૫) પદ્મ.

કવચામય. પું (વચામય) ફળાંબકા;
અંબકા દેવતાની એક ભત.
કવચિવિદિય. પું (વચવિદિય) ત્રણ હિન્દિય-
વાળા જીવની એક ભત.
કવચ. નં (વચ) પાટીયું. (૨) હાથ.
કવચહ. નં (વચ) મોટું પાટીયું.
કવચાસચ. પું (વચાસચ) મધ વિશેષ.
કવચિય. નં (વચિય) સ્ફટિક મણિ; એક
ભતનો પારદર્શક પત્થર.
કવચિય. પું (વચિય) ફળોથી યુક્ત; ફળેણું.
કવચિયરચ. નં (વચિયરચ) સ્ફટિક રત્ન.
કવચિહ. નં (વચિહ) પાટીયું; હાકડાની
તપ્તી.
કવચિહ. પું (વચિહ) ભોગળ; બારણું અ-
ટકાવવાનો દોડો. (૨) સ્ફટિક જેવું સ્વચ્છ
અતઃકરણ.
કવચિહ. નં (વચ) પાટીયું; આંકડો.
કવચિહ. પું (વચિહ) સ્ફટિક નામનું રત્ન,
કઠિન પૃથ્વીનો એક પ્રકાર. (૨) આકાશ.
(૩) સ્ફટિકના જેવું નિર્ભળ અતઃકરણ.
(૪) નારતો વગેરે. (૫) રત્નપ્રભા પૃથ્વી-
નો એક સ્ફટિકમય કાણડ.
કવચિહકુહ. પું (વચિહકુહ) ગંધમાદન
પર્વતનાં સાત કૂટમાંનું પાંચમું કૂટ-
શિખર.
કવચિહચકંસચ. પું (વચિહચકંસચ) એ
નામનું હથાળ દેવલોકનાં હન્દનું એક
વિશાન.
કવચિહા. સ્ત્રી (વચિહા) અર્ગલા; આગળીઓ.
કવચિહા. સ્ત્રી (વચિહા) ખાઇ.
કવચોચ. ત્રિ (વચોચ) ફળ સહિત.
કવચ ત્રિ (વચ) સુતરનાં કપડાં.
કવચ. સ્ત્રી (વચ) વૃદ્ધિ; વધારો. (૨)
કાર્તિ; પ્રસિદ્ધિ.
કવચિય. ત્રિ (વચિય) ફેણાચેલ; પ્રસિદ્ધ
થયેલ.

કાલુષ્ય. પું (કાલુષ્ય) કાલુષ્ય માસ.
કાલિદેવ. ત્રિ (સ્કાલિટ) } કાલેલું; ચી-
 (વાલિટ) } રેલું.
કાલિય. પું ન (કાલિય) કાલો ગોળ.
 (૨) કપાય; ઉકાલેલો રસ.
કાલ્ય. ત્રિ (સ્કાલિટ) વૃક્ષ. (૨) વિસ્તીર્ણ.
 (૩) ખ્યાત.
કાલસિય. ન (વાલુય) મર્યબેદક વાલુય;
 કોર ભાષા.
કાલ. પું ન (કાલ) પાટીયું. (૨) એક
 જાનની લોહાની લાંબી કાસ.
કાલજા. ન (સ્કાલજ) ફેડયું; કાપયું;
 ચીરયું.
કાલિય. પું (સ્કાલિક) રક્ષક રત્ન.
કાલિય. ત્રિ (સ્કાલિટ) કાલેલું; ચીરેલું.
કાલિય ન (કાલિક) વસ્ત્રનું કાળ; પ-
 નાપને કકડો. (૨) કલાલીન; એક પ્રકા-
 રનું વસ્ત્ર.
કાલિહ. પું (સ્કાલિક) રક્ષક રત્ન વિશેષ.
કાસ. પું ન (સ્પર્શ) સ્પર્શ; અડકતું તે.
 (૨) સ્પર્શ; ત્વગિન્દ્રિયનો વિષય; શીત,
 ઉષ્ણ, સિન્ધ, લુકપ, કર્કશ, કામળ,
 લઘુ, ગુરુ, એ આઠ સ્પર્શ. (૩) દશ
 મથકાદિનો પરિસહ. (૪) સ્પર્શોન્દ્રિયના
 વિષયનો ક્ષયોપશમ. (૫) ગુરુ સિંધનો
 સંબંધ. (૬) સ્પર્શ નામનો ગ્રહ. (૭)
 શરીરની આમડી. (૮) દુઃખનું આવતું તે;
 (૯) શબ્દ આદિ વિષય.
કાસઘ. ત્રિ (સ્પર્શ) સ્પર્શ-અનુકાન
 કરનાર; સેવના કરનાર.
કાસઘ. ન (સ્પર્શ) સ્પર્શ ઇન્દ્રિય; પાંચ
 ઇન્દ્રિયમાંની એક.
કાસઘાયા. } સ્ત્રી (સ્પર્શ) સ્પર્શ ક્રિયા.
કાસઘા. }
કાસઘામ. ન (સ્પર્શામ) સ્પર્શ નામ;
 નામકર્મની એક પ્રકૃતિ.

કાસપરિચામ. ત્રિ (સ્પર્શપરિચામ) કંઈનું
 કામળ થતું અને કામળનું કંઈનું થતું
 તે; સ્પર્શનું પરિણમતું.
કાસપરિચાર. પું (સ્પર્શપરિચાર) સ્પર્શ-
 માત્રથી વિષય સેવન કરી વિકાર શમા-
 વનાર.
કાસપરિચારણા સ્ત્રી (સ્પર્શપરિચારણા) સ્પર્શ-
 થી મૃત્યુનું સેવનું તે.
કાસિન્દ્રિય ન (સ્પર્શોન્દ્રિય) સ્પર્શોન્દ્રિય,
 શીતઉષ્ણજાણવાની શક્તિવાળી ત્વગિન્દ્રિય.
કાસિય. ત્રિ (સ્પર્શ) સ્પર્શ કરેલ.
કાસિય. ત્રિ (સ્પર્શ) સ્પર્શ કરનાર.
કાસુ. ત્રિ (પ્રાસુ) }
કાસુગ. ત્રિ (પ્રાસુક) } જીવરહિત, અચેત
કાસુય. ત્રિ (પ્રાસુક) } નિર્દોષ.
કિદ્ધા. સ્ત્રી () માર્ગ; રસ્તો.
કિદ્ધિ. ત્રિ () છુટું પડેલ. (૨)
 જીવ પડેલ; બંધ થયેલ, પનિત.
કિપ્પિસ. ન () ફેફસાં.
કુંકુમા. સ્ત્રી () અગ્નિના અગ્નિ.
કુક્કુમાસ. } ત્રિ (કોક્કુમાસ) જેના
કુક્કુમાસ. } નાકની ટોચ લાંબી અને
 ઉંચી હોય તે, લાંબા અને ઉંચા નાકવાળો.
કુક્કિય. ત્રિ (કુત્કુત) કુતકાર કરેલ
કુક્કુમા. ત્રિ () અલગ અલગ-
 છુટા છુટા રોમવાળો.
કુલિ. } ત્રિ (સ્ફુલિ) કાલેલું; ચીરાઈ
કુલ. } મચેલું. (૨) વિનષ્ટ.
કુલ. ત્રિ (સ્ફુલ) સ્ફુટ; પ્રકટ. (૨) ઉચ-
 ડેલું; વિકસેલું. (૩) સત્રથી સ્પર્શ કહેવાયેલું
 હોય તે. (૪) પું વ્યક્ત શબ્દ.
કુલ. ત્રિ (સ્ફુલ) સ્પર્શ કરેલ; અડેલ. (૨)
 સુખાદિ ભોગવેલ.
કુલ ન (સ્ફુલ) કુટુંબ; ચીરાયું.
કુલ. સ્ત્રી (સ્ફુલ) મહોરમના ઇન્દ્રિય અ-
 તકાચની ચોથી અગ્રમહિષી.

કુઠા. કી० (કઠા) સાપની ફેણ.
 કુઠાયા. કી० ((સ્ફુટીકૃતા) એક દેવીનું નામ.
 કુઠિય. ત્રિ० (સ્ફુટિત) ફાટેલ; પુટેલ.
 કુર. પું० (સ્ફુર) શબ્દ વિશેષ.
 કુરણ. ન० (સ્ફુરણ) ફરકવું.
 કુલ્લ. ત્રિ० (કુલ્લ) ઉત્તરેલું; ખીલેલું.
 કુલ્લા. પું० (કુલ્લ) સીમકૂલ; કૂલની આ-કૃતિવાળું કપાળનું ધરેલું.
 કુલ્લયા. કી० (કુલ્લા) એક જાતની વેલ.
 કુલ્લિયા. પું० (સ્ફુલિંગ) અગ્નિના નણખા.
 કુલ્લિય. ત્રિ० (કુલ્લિત) વિકસિત.
 કુસ. પું० (સ્પર્શ) સ્પર્શ; અડકવું તે.
 કુસણ. ન० (સ્પર્શન) સ્પર્શ કરવો.
 કુસણા. કી० (સ્પર્શના) સ્પર્શ કરવો.
 કુસાચિય. ત્રિ० (સ્પર્શિત) સ્પર્શાયેલ; અડેલ.
 કુસિય. પું० ન० (કુષ્ટ) ઝાટા.
 કુસિય. ન० (સ્ફુટ) સ્પર્શ કરેલ.
 કુસિયા. કી० (કુષ્ટ) જળ મિન્દુ. (૨) એક જાતની વેલ.
 ફેઢયા. ન० (સ્ફેટલ) પડવું.

ફેઢયા. કી० (સ્ફેટ્યા) ફાડીતોડી નાખવું.
 ફેઢિય. ત્રિ० (સ્ફેટિત) ફાડી નાખેલ; ચીરી નાખેલ.
 ફેણ. પું० (ફેણ) શીણ.
 ફેણમાલિયા. કી० (ફેણમાલિની) મહાવિ-દેહના વપ્રાવતી વિજયની પૂર્વ સરહદ ઉપરની મહાનદી.
 ફેણઢાજાય. પું० () ધાન્યની નીચેના ભાગ.
 ફોડ. પું० (સ્ફોટ) ફોડવા. (૨) ત્રિ० બક્ષક.
 ફોડિય. ન० (સ્ફોટલ) ભૂમિ આદિ ફોડવી તે. (૨) દાગ શાક આદિને વધાર આપવો તે.
 ફોડિ. કી० (સ્ફોટિ) પૃથ્વી ફોડવી-ખોદવી તે.
 ફોડીકમ્મ ન० (સ્ફોટકર્મ્મ) ભૂમિ આદિને ખોદવાનો વ્યાપાર કરવો તે; પંદર કર્મ-દાનમાંનો એક.
 ફોફલ. ન० (ફગલ) સાપારી.
 ફોફસ. ન० (ફોફસ) શરીરનો એક અવયવ; ફેફસું.
 ફોફી. કી० (ફોફી) એ નામની એક વેલ.

ચં.

જડલ. પું० (જડલ) બકુલવૃક્ષ; બોલસરી-વરશોલીનું ઝાડ કે જેની નીચે ૨૧ મા તીર્થકરને કેવળજ્ઞાન ઉપજ્યુ હતું. (૨) નં બકુલનું ફલ.
 જડસ. પું० (જડા) શરીર તથા ઉપકરણની શોભા કરતાં મૂળ મુશ્કેલી લગાડી આરિખને મશીન કરનાર સાધુ. (૨) એ નામનો

એક દેશ. (૩) ત્રિ० બકુલ દેશને રહેવાસી.
 જડસિયા. કી० (જડસિયા) બકુલ દેશમાં ઉત્પન્ન થયેલી ઘસી.
 જડિમાહણ. ન० (જડિમાહણ) કોઈને હુડીને કેદ કરવો તે.
 જંચ. પું० (જંચ) બાંધવું. (૨) જીવ પ્રદેશ અને કર્મ પુરુષણનો ક્ષીર નીરની પેઠે

થતો સંબંધ; નવ તત્ત્વમાનું આઠમું તત્ત્વ.
 (૩) પત્રવણના ત્રીજા પદના પચ્ચી-
 સમા દ્વારનું નામ. (૪) સયોમ. (૫)
 બેડી આદિનું બંધન. (૬) લેપ.
 બંધન. } ત્રિ. (બન્ધક) બાંધનાર; કર્મ-
 બંધન. } બન્ધ કરનાર.
 બંધનિતિહૈસ. પુ. (બન્ધનિત્યુદેશ) પત્ર-
 વણાસત્રના એક ઉદ્દેશનું નામ.
 બંધન. ન. (બન્ધન) બંધન; બંધ. (૨) શ-
 રીરનું બન્ધારણ. (૩) જન્મ મરણ. (૪)
 નાવાનું બન્ધન. (૫) ઔદારિક, વૈક્રિય
 આદિ પાંચ શરીરનાં પુદ્ગળોનું જોડાણ-
 મેળ. (૬) જ્ઞાનાવરણીય આદિ આઠ કર્મનું
 બન્ધન. (૭) ફળનું બીટકું. (૮) આઠ
 કર્મ અને તેના હેતુઓ. (૯) જ્યેષ્ઠી કર્મનો
 બન્ધ થાય તે અધ્યવસાય; આઠ કરણ-
 માંનું એક.
 બંધનનામ. ન. (બન્ધનામન) બન્ધન નામે
 નામકર્મની એક પ્રકૃતિ.
 બંધનયા. સ્ત્રી. (બન્ધન) બન્ધન.
 બંધન. ન. (બધન) બાંધવું તે.
 બંધન. ત્રિ. (બન્ધક) કર્મ બાંધનાર.
 બંધન પુ. (બન્ધન) સહોદર; ભાઈ. (૨) ભાયાત.
 બંધનવિય. ત્રિ. (બન્ધન) બન્ધાવેલ.
 બંધનસય. ન. (બન્ધનસય) ભગવતી સત્રના
 ૨૬ મા શતકનું નામ.
 બંધીસા. સ્ત્રી. () વાણવિશેષ; વાળું.
 બંધુ. પુ. (બન્ધુ) બ્રાતા; ભાઈ.
 બંધુજીવન. પુ. (બન્ધુજીવક) બપોરીયાનું
 ગ્રાહ. (૨) વર્ષાન્તરુમાં થતો લાલ સુંવાળી
 ચામડીવાળો જીવડો, મેમમોલો.
 બંધુદેસ. પુ. (બન્ધુદેશક) પત્રવણાસત્રના
 ચોવિંશતમા પદના એક ઉદ્દેશનું નામ.
 બંધુમતી. સ્ત્રી. (બન્ધુમતી) અર્જુનમાલીની
 બીનું નામ. (૨) મહિનાય તીર્થકરની
 મુખ્ય સાધ્વીનું નામ.

બન્ધુય. પુ. (બન્ધુક) બન્ધુકદેશ. (૨) ત્રિ.
 તે દેશના રહેવાસી.
 બંધુર. ત્રિ. (બન્ધુર) સુંદર; રમણીક.
 બંધુવતી. સ્ત્રી. (બન્ધુમતી) ૧૯ મા તીર્થ-
 કરની મુખ્ય સાધ્વી.
 બંધુસિરી. સ્ત્રી. (બંધુસી) એક રાણીનું નામ.
 બંમ. ન. પુ. (બ્રહ્મન) બ્રહ્મચર્ય. (૨)
 અભિજિત નક્ષત્રનો અધિક્રાતા દેવતા.
 (૩) પાંચમો દેવલોક. (૪) પાંચમા દેવ-
 લોકનો રવામી-ઈદ્ર. (૫) બીજા બળદેવ
 વાસુદેવનો પિતા. (૬) વર્તમાન અવસ-
 પિણીના બારમા ચક્રવર્તી. (૭) મોક્ષ.
 (૮) દિવસ રાતના ત્રીસ મુહૂર્તમાંનું નવમું
 મુહૂર્ત. (૯) બ્રહ્મદત્ત ચક્રવર્તીના એક
 મહેલનું નામ. (૧૦) જ્ઞાનસ્વરૂપ આત્માનું
 આશ્રયસ્થાન હોવાથી સિદ્ધશિલાનું બીજું
 નામ. (૧૧) ૧૨ મા ચક્રવર્તીના પિતા.
 (૧૨) બ્રહ્મનામનું એક છટ્ટા દેવલોકનું
 વિમાન. (૧૩) બ્રહ્મા; વિધાતા. (૧૪)
 શાન્તિનાથજીના યજ્ઞનું નામ. (૧૫) એક
 જ્ઞેન મુનિનું નામ. (૧૬) સિદ્ધશિલા.
 (૧૭) સત્ય અનુગ્રાહ. (૧૮) નિર્વિકલ્પ
 સુખ.
 બંમંડ. પુ. ન. (બ્રહ્મગંડ) જગત્.
 બંમંકત. પુ. (બ્રહ્મકાન્ત) એ નામનું એક
 છટ્ટા દેવલોકનું વિમાન.
 બંમંકુડ. પુ. (બ્રહ્મકુટ) એ નામનું છટ્ટા
 દેવલોકનું એક વિમાન. (૨) મહાકરુણ
 વિજયની પૂર્વે અને કરુણાવલ્લ વિજયની
 પશ્ચિમે આવેલો એક વખારા પર્વત.
 બંમંગુત્તિ. સ્ત્રી. (બ્રહ્મગુત્તિ) બ્રહ્મચર્યનું રક્ષણ.
 (૨) બ્રહ્મચર્યનું રક્ષણ કરવાને કિલ્લાની
 પેઠે બાંધવામાં આવેલી નવ વાડ.
 બંમચારિ. ત્રિ. (બ્રહ્મચારિ) બ્રહ્મચર્ય ધારણ
 કરનાર (૨) પુ. પાર્શ્વનાથના એ નામના
 એક ગણધર.

વંમચેર. પું. ન૦ (વ્રધર્વ) અહ્યર્થ; વિપય ત્યાગ. (૨) સંયમ અનુષ્ઠાન. (૩) જી-નેન્દ્રનું શાસન; જીન પ્રવચન.

વંમચેરગુપ્તિ. સ્ત્રી૦ (વ્રધર્વગુપ્તિ) અહ્યર્થના રક્ષણ માટે યોગ્યયત્રી નવ ગુપ્તિ-વાડ.

વંમચેરવાસ. પું. (વ્રધર્વવાસ) અહ્યર્થમાં રહેવું તે; અહ્યર્થનું પાલન.

વંમજોગ. પું. (વ્રધયોગ) અહ્યર્થ પારણ કરવું તે.

વંમમ્મય. પું. (વ્રધાખ્વજ) એ નામનું જડા દેવલોકનું એક વિમાન.

વંમમ્મ. પું. (વ્રધમ્મ) આહ્વાણ; ચાર વર્ણ-માંનો એક વર્ણ.

વંમમ્મવાય. ત્રિ૦ (વ્રધમ્મવાય) આહ્વાણ સંબંધી.

વંમમ્મ. પું. (વ્રધમ્મ) અહ્યર્થ નામના આરમ્ભ ચક્રવર્તી. (૨) ખીજ તીર્થકરને પ્રથમ ભિક્ષા આપનાર.

વંમમ્મીવગ. પું. (વ્રધમ્મીવગ) દેવનીનક્ષત્ર આચાર્યના શિષ્યનું નામ.

વંમમ્મીવિષ્ણો. સ્ત્રી૦ (વ્રધમ્મીવિકા) એ નામની એક શાખા.

વંમમ્મયમ. પું. (વ્રધમ્મયમ) અહ્યર્થ નામનું જડા દેવલોકનું એક વિમાન.

વંમમ્મચુ. પું. (વ્રધમ્મચુ) પદ્મકર્મરહિત માત્ર જન્મનો આહ્વાણ.

વંમમ્મચારિ. પું. સ્ત્રી૦ (વ્રધમ્મચારિ) અહ્યર્થ પાળનાર. (૨) અહ્યર્થચારી નામના પાર્થનાથના એક ગણધર.

વંમમ્મજી. ન૦ (વ્રધમ્મીય) એક જૈન મુનિ કુળ.

વંમમ્મલેસ્ત. પું. (વ્રધમ્મલેસ્ત) એ નામનું જડા દેવલોકનું એક વિમાન.

વંમમ્મલોગ. પું. (વ્રધમ્મલોક) પાંચમા દેવલોકનું નામ. (૨) પાંચમા દેવલોકમાં રહેનાર દેવ.

વંમમ્મલોગવર્દિસમ. પું. (વ્રધમ્મલોકવતસક) અહ્યર્થ લોકાવતસક નામનું પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

વંમમ્મલોય. પું. (વ્રધમ્મલોક) અહ્યર્થલોક નામે પાંચમા દેવલોક.

વંમમ્મલોયકલ્પ. પું. (વ્રધમ્મલોકલ્પ) પાંચમા દેવલોકનું નામ.

વંમમ્મવર્દિસમ. પું. (વ્રધમ્મવતસક) સકલ લોકનો મુકુટ રૂપ હોવાથી સિદ્ધ શિલાનું નામ.

વંમમ્મવર્ણ. પું. (વ્રધવર્ણ) એ નામનું જડા દેવલોકનું વિમાન.

વંમમ્મવિ. ત્રિ૦ (વ્રધમ્મવિ) આત્મરાત્રી.

વંમમ્મસિમ. પું. (વ્રધમ્મસિમ) એ નામનું જડા દેવલોકનું એક વિમાન.

વંમમ્મસિદ્ધ. પું. (વ્રધમ્મસિદ્ધ) એ નામનું જડા દેવલોકનું એક વિમાન.

વંમમ્મસોમ્મ. ન૦ (વ્રધમ્મસૌમ્ય) અહ્યર્થથી થતી પવિત્રતા.

વંમમ્મવત્તી. પું. (વ્રધમ્મવત્તી) રમ્યક વિજયની મુખ્ય રાજધાની.

વંમમ્મવત્ત. પું. (વ્રધમ્મવત્ત) એ નામનું જડા દેવલોકનું એક વિમાન.

વંમમ્મિ. } સ્ત્રી૦ (વ્રધમ્મી) આહ્વાણ સિપિ. (૨)
વંમમ્મી. } અપભ્રંશ પ્રભુની પુત્રી કે જૈન પ્રભુએ આહ્વાણ સિપિ શીખવી હતી.

વંમમ્મુત્તરવર્દિસમ. પું. (વ્રધમ્મુત્તરવતસક) એ નામનું જડા દેવલોકનું એક વિમાન.

વક. પું. (વક) અગલો.

વકુલક. પું. (વકુલક) અકુલ ત્રક્ષના નામે કોઇ માણસનું પાડેલું નામ.

વકુલી. સ્ત્રી૦ (વકુલી) અકુલ દેશની ઉત્પત્તિ થયેલી દાસી.

વકા. પું. (વક) અગલો.

વકિષ. ત્રિ૦ (વકીષ) અગલા સંબંધી.

વકી. સ્ત્રી૦ (વકી) અગલી.

વજ્ર. ત્રિં (વાજ) બાજવસ્તુ; બહારની વસ્તુ. (૨) બહારનું; બીજાઓ બાજુ તેવી રીતનું.

વજ્ર. નં (વજ્ર) બંધનું કારણ; પાશલો વાધુરાદિકનું બંધન.

વજ્ર. ત્રિં (વજ્ર) બંધાયેલ.

વજ્રમંતય. ત્રિં (વજ્રમંત્ર) અધ્યમાન કર્મ-પ્રદગણ; વર્તમાન કાળમાં બંધાતાં કર્મ.

વજ્રમંત્રાચાર. નં (વાજ્રવ્યાયન) પૂર્વાપાદ નક્ષત્રનું જોત.

વહિસ. નં (વહિસ) માછલાને વિધવાને માટે વપરાતો લોહનો સળીઓ.

વહુચ. પું (વહુક) નાન્હો છોકરો; અભચારી.

વત્તીસ. ક્ષીં નં (દ્વાવિશત્) બત્રીસ.

વત્તીસદ્વજ્ર. } નં (દ્વાવિશત્વજ્ર) બત્રીસ
વત્તીસદ્વજ્ર. } પ્રકારનું; બત્રીસ પ્રકારે રચાયેલ.

વત્તીસદ્વજ્ર. ત્રિં (દ્વાવિશત્તમ) બત્રીસમુ (૨) નં ૫૬૨ દિવસના લાગલાગટ ઉપવાસ.

વત્તીસિયા. ક્ષીં (દ્વાવિશત્તિકા) માણીના બત્રીસમા ભાગનું એક ધાન્ય માપવાનું માપ.

વત્તિ. પું (વત્તિ) નાભિની નીચેનો એક અદરનો શરીર અવયવ; પેડુ. (૨) છત્રનો મધ્યભાગ. (૩) પાણીની મુશક.

વત્તિકર્મ. નં (વત્તિકર્મ) નમ્ર તથા બગલના રોમ-કેશ સમારવા તે. (૨) યોગની એક શારીરિક ક્રિયા કે જેથી શરીરના અદરના અવયવો સાફ કરાય છે.

વદ્. નં (વદ્) ખેડ.

વદ્. ત્રિં (વદ્) બંધાયેલ. (૨) જીવ પ્રદેશની સાથે બંધાયેલ કર્મ. (૩) ગણપદ રૂપે રચાયેલ સૂત્ર.

વદ્વપલ. ત્રિં (વદ્વપલ) ફળવાળું.

વદ્વીસક. પું (વદ્વીસક) વાણ વિશેષ.

વદ્વેલ્લગ. } ત્રિં (વદ્) ૩૧વી સાથે
વદ્વેલ્લગ. } સમબંધ કરેલ. (૨) મ-હણ કરેલ.

વવ્. પું () ખિતા; આપ.

વવ્. પું નં (વવ્) વરાળ; આદ્.

વવ્વર. પું (વવ્વર) બર્બર દેશ. (૨) ત્રિં બર્બર દેશ નિવાસી.

વવ્વરિયા. ક્ષીં (વાર્વરિકા) બર્બર દેશની દાસી.

વવ્વરી. ક્ષીં (વાર્વરી) બર્બર દેશમાં ઉત્પન્ન થયેલી ઓ.

વવ્. પું (વવ્) ઉત્તરાપાદ નક્ષત્રનો સ્વામી દેવતા. (૨) નવમા મુહૂર્તનું નામ.

વવ્વકૂડ. પું (વવ્વકૂટ) અભિકૂટ વખાર પર્વતનાં ચાર કૂટમાંનું બીજું કૂટ-શિખર.

વવર. પું (વવર) ખેડ.

વવગ. પું (વવગ) બંટી; ધાન્ય વિશેષ.

વવટ. પું (વવટ) બટી; ધાન્યની એક જાત.

વવહિ. } પું (વવહિ) ખેડ.

વવહિયા. }

વવડ. પું () સાદડી, સુંડલા, ઇં-ટાણી, સુંથીયાં, સુપડા, છત્યાદિ બનાવનાર.

વલ. નં (વલ) શરીરની શક્તિ; તાકાત; સામર્થ્ય. (૨) સેના. (૩) માનસિક શક્તિ. (૪) એ નામનો વીતરંગાક નગ-રીનો રાજા. (૫) હરંકેશી મુનિનું અપરનામ. (૬) નન્દનવનના બળકૂટમાં વસનાર દેવ અને તેની રાજધાની. (૭) ઉપચય; વધારો. (૮) હસ્તિનાગપુરનો રાજા. (૯) બલ નામનો એક રાજર્ષિ. (૧૦) આત્મિક શક્તિ. (૧૧) નં પુષ્પિકા સૂત્રના નવમા અધ્યયનનું નામ.

વલકૂડ. નં (વલકૂટ) નન્દન વનનાં નવ કૂટમાંનું નવમું કૂટ-શિખર.

વલચણ. ત્રિં (વલજ્ઞ) પોતાની શક્તિ બતાવનાર.

વલ્લભેશ્વર. પું (વલ્લભેશ્વર) કૃષ્ણ વાસુદેવના મ્હોટા બાપ. (૨) જંચુદરીપના ભરતખંડમાં થનાર ૧૪ મા તીર્થંકરના પૂર્વભવનું નામ.
 વલ્લભ. પું (વલ્લીવર્દ) બળદ.
 વલ્લભ. ત્રિં (વલ્લભ) બલાબલ માણનાર.
 વલ્લભમત્ત. પું (વલ્લભમત્ત) દેવને માટે ભોજનનું બળિદાન.
 વલ્લભમ્હ. પું (વલ્લભમ્હ) આવતી ચોવીસીના સાતમા વાસુદેવ. (૨) મહાબળ રાગનો પુત્ર. (૩) એ નામનો રાગ.
 વલ્લભમ્હકુમાર. પું (વલ્લભમ્હકુમાર) બળભદ્રકુમાર.
 વલ્લભમિત્ત. પું (વલ્લભમિત્ત) એક કુમાર.
 વલ્લભવંત. ત્રિં (વલ્લભવંત) બળવાન. (૨) સૈન્યયુક્ત. (૩) પું આઠમા મુહૂર્તનું નામ.
 વલ્લભવ્યા. ત્રિં (વલ્લભવ્યા) બળવાન.
 વલ્લભાડય. ત્રિં (વલ્લભાડય) સૈન્યમાં લાગી ગયેલ.
 વલ્લભીરિય. નં (વલ્લભીરિય) બળવીર્ય; પુર-પાકાર.
 વલ્લભસિરી. પું (વલ્લભસિરી) મૃગારાણી અને બળભદ્ર રાગનો પુત્ર કે જે મૃગાપુત્ર નામથી પ્રસિદ્ધ છે.
 વલ્લભરણ. પું (વલ્લભરણ) મોભ.
 વલ્લા. સ્ત્રીં (વલ્લા) માણસની ૬૫ દશાઓ પૈકી ચોથી દશા; ૩૧ થી ૪૦ વર્ષ સુધીની ભરણુવાનીની અવસ્થા કે જેમાં શરીરનું બળ ખીલી નીકળે છે.
 વલ્લા. ઘં (વલ્લાત) બળાતકારથી.
 વલ્લાકા. સ્ત્રીં (વલ્લાકા) બગલી.
 વલ્લાભા. પું (વલ્લાક) બગલો.
 વલ્લાભા. સ્ત્રીં (વલ્લાકા) બગલી; પક્ષી વિશેષ.
 વલ્લાય. ત્રિં (વલ્લભવંત) સંયમથી પતિત થતાં મરણ નિપજે તે; બળમરણમાંનું એક.
 વલ્લાયમ્હરણ. નં (વલ્લભમ્હરણ) જુઓ “બ-લાય ” શબ્દ.

વલ્લાયા. સ્ત્રીં (વલ્લાકા) બગલી.
 વલ્લાવાલોય. પું (વલ્લાકાલોક) મ્હેમ્હ લો-કાનો એક દેશ.
 વલ્લાહક. } પું (વલ્લાહક) મેધ. (૨) બ-
 વલ્લાહગ. } ગલો.
 વલ્લાહય. }
 વલ્લાહિકા. સ્ત્રીં (વલ્લાહિકા) ઉર્ધ્વલોકવાસી આઠ દિશા કુમારીમાંની છેલ્લી. (૨) નન્દનવનના વજ્રકૂટમાં વસનારી દેવી અને તેની રાજધાની.
 વલ્લિ. પું (વલ્લિન્) ઉત્તર દિશાના અસુર કુમારોનો ધન્દ. (૨) દેવતાને બલિ ક-ર્મમાં અપાતી ભેટ.
 વલિ. પું (વલિ) એ નામના છટ્ટા પ્રતિ-વાસુદેવ.
 વલિકમ્મ. નં (વલિકમ્મન્) શરીરની રક્-ર્તિને માટે તેલાદિથી મર્દન કરવું તે. (૨) દેવતાને નિમિત્તે અપાય તે. (૩) ગૃહદેવ-તાનું પૂજન.
 વલિચંચા. સ્ત્રીં (વલિચંચા) એ નામની બલીન્દની રાજધાની.
 વલિપિંડ. પું (વલિપિંગ) બલિકર્મ માટે કરેલ પિંડ-દ્રવ્ય વિશેષ.
 વલિપેઢ. પું (વલિપેઢ) સૂર્યાબની બલિ-કર્મ કરવાની ભેઠક.
 વલિય. ત્રિં (વલિક) બળવાન; શક્તિવાળું. (૨) પ્રાણુવાળું.
 વલિયસરીર. નં (વલિકસરીર) બલિષ્ટ શરીર.
 વલિસાર. પું (વલિસાર) ઉત્તરદિશાના અસુર કુમારોનો ઇન્દ્ર.
 વલિસ્સહ. પું (વલિસ્સહ) મહાગિરિના શિખરનું નામ.
 વલ્લીવર્દ. પું (વલ્લીવર્દ) બળદ; બેલ.
 વલ્લ. નં (વલ્લ) ૧૧ કરણમાંનું પહેલું કરણ.

જાહલ. પું (જાહલ) એ નામનો એક દેશ.

(૨) ત્રિં જાહું; ધદ. (૩) દદ; મળ્યૂત.

(૪) સખત; કંઠ્ય.

જાહલિક. } ત્રિં (જાહલિક) બહલ દેશનો
જાહલિય. } વાસી.

જાહલી. સીં (જાહલી) બહલદેશમાં જન્મેલ
દાસી. (૨) બહલદેશની સીં.

જાહસ્ત. પું (જાહસ્ત) એ નામનો એક
મહ; યુરનામે મહ. (૨) બહસ્તપતિ નામે
દેવતા. (૩) પુનર્વસુ નક્ષત્રનો અધિપતિ
દેવતા. (૪) વિપાકસૂત્રનું એક અધ્યયન.

જાહસ્તદ્વરિયા. સીં (જાહસ્તિવર્યા) બૃહ-
સ્પતિની ચાલ અભ્યુવાની વિદ્યા.

જાહસ્તદ્વર. પું (જાહસ્તિર) એક બ્રાહ્મણ.
પુરોહિત પુત્ર. (૨) વિપાક સૂત્રનું એક
અધ્યયન.

જાહિ. } ઘં (જાહિ) બહાર; બાહર.
જાહિયા. }
જાહિં. }

જાહિટ્ટ. નં (જાહિટ્ટ) મેથુન સેવન; અધ-
ભ્યર્થ.

જાહિટ્ટાણ. નં (જાહિટ્ટાણ) વિષય સેવન.

જાહિટ્ટ. નં (જાહિટ્ટ) મેથુન; સ્ત્રી સમાગમ.

જાહિટ્ટા. ઘં () બહાર. (૨) મેથુન;
સ્ત્રી સંબોધ.

જાહિપોમ્તપકલેવ. પું (જાહિપુમ્તપ્રણેપ)
ઉપાશ્રયની બહાર કાંકરો વગેરે પુદ્ગળ
કેંકરી કંઠ લાવવાનું કહેવું તે; દશમા પ્ર-
તનો એક અતિચાર.

જાહિયા. ઘં (જાહિ) બાહર; બહાર.

જાહિર. ત્રિં (જાહિર) બહાર; શ્રવણ શ-
ક્તિહીન.

જાહિલેસ. ત્રિં (જાહિલેસ) સંયમથી બહારની
લેશ્યાવાળો; અસંયમશક્તિવાળો.

જાહુ. ત્રિં (જાહુ) ધણું; અધિક.

જાહુર. સીં (જાહી) ધણી.

જાહુજા. પું (જાહુજા) અનેક લોક. (૨)
નં આલોચનાનો એક પ્રકાર.

જાહુવક. પું (જાહુવક) જેઓ ગામમાં એક
રાત અને શહેરમાં પાંચ રાત રહે અને
જે મળે તેના ઉપર સતુષ્ટ રહે એવા
સન્ધ્યાસી.

જાહુવેસિય. ત્રિં (જાહુવેસ) થાકુ વધારે.

જાહુનદ. પું (જાહુનદ) નદની માફક અનેક
વેરા ધારણ કરનાર.

જાહુપુતિય. નં (જાહુપુતિક) એ નામનું નિ-
ર્યાવચિકા સૂત્રનું એક અધ્યયન. (૨)
વિશાખા નગરીની બહારનું એક ઉદ્યાન.

જાહુપુતિયા. સીં (જાહુપુતિકા) પૂર્ણભદ્ર
યક્ષેન્દ્રની અગ્રમહિષી. (૨) સૌધર્મ દેવ-
લોકની એક દેવી.

જાહુમેગિય. પું (જાહુમેગિક) વિચ્છેદ ગમેલ
બારમા દૃષ્ટિનાં અંગના બીજા વિભાગ
સૂત્રનો ત્રીજો ભેદ.

જાહુમિત્તપુત. પું (જાહુમિત્તપુત્ર) મથુરા
નગરીના શ્રીદામરાગના સુઅંધુ નામે
અમાત્યનો પુત્ર.

જાહુમોલ્લ. ત્રિં (જાહુમૂલ્ય) ધણી કિંમતવાળું;
બહુમૂલ્ય.

જાહુરય. નં (જાહુર) જાહાસિનો મત. (૨)
ત્રિં વસ્તુ એક સમયમાં પુરી થતી
નથી પણ ધણા લાંબા કાળે થાય છે
એમ માનનાર. (૩) ત્રિં અત્યંત
આસક્ત.

જાહુરય. નં (જાહુરય) એક પ્રકારનું ખાવાનું
ચણેલું.

જાહુરય. ત્રિં (જાહુર) યશસ્વી.

જાહુરિયા. સીં () ઝાકું.

જાહુરુલા. સીં (જાહુરુલા) જૂના ધન્દ
સુરૂપની અગ્રમહિષી.

જાહુલ. ત્રિં (જાહુલ) વધારે; ધણું. (૨)
કુળપક્ષ; અધારિયું. (૩) વ્યાપ્ત. (૪)

૨૪ મા તીર્થકરને પ્રથમ ભિક્ષા આપનાર
ગૃહસ્થ. (૫) વિચ્છેદ ગયેલ બારમા દષ્ટિ-
વાદ અંગના ખીન્ન વિભાગમુત્રનો ૧૩ મો
ભેદ.

બહુલપક્ષ. પું (બહુલપક્ષ) કૃષ્ણપક્ષ; અં-
ધારીયું.

બહુલા. સ્ત્રી (બહુલા) શ્રી મહાવીરસ્વામીના
ચુલકશતક નામના આવકની સ્ત્રીનું નામ.

બહુલસમ્બ. નં (બહુલસમ્બ) પ્રજાપતિ સ-
ત્રના ત્રીજા પદનું નામ કે જેમાં જીવોના
અરુપાબહુવચનું વર્ણન છે.

બહુલવચન. નં (બહુલવચન) બહુવચન બોધક
પ્રત્યય.

બહુબ્વીહિ. પું (બહુબ્વીહિ) બહુબોહિ સમાસ.

બહુસમ્બ. નં (બહુસમ્બ) દશમા મુહૂર્તનું
નામ.

બહુસાલય. નં (બહુસાલક) આલિપ્તકૃત
નગરની બહાર આવેલું એ નામનું એક
ઉદ્યાન.

બહુસ્તુર્લકય. ત્રિ (બહુસ્તુર્લકય) બહુશાસ્ત્ર
બજાવેલ; બહુશ્રુત-ગીતાર્થ બનાવેલ.

બહુસ્તુય. ત્રિ (બહુશ્રુત) વિદ્વાન; ધણું શા-
સ્ત્રોને બજાવનાર.

બહેલગ. પું (વિમીલક) બેહકાનું વૃક્ષ.

બાહસિય. પું (બાહુશિક) શરીરની શોભા
કરવામાં આસક્ત થઈ આરિત્રને મલીન
કરનાર બકુશ નિયંત્ર. (૨) ત્રિ બકુશ
નિયંત્ર સખી.

બાહસિયા. સ્ત્રી (બાહુશિક) “ બકુશ ”
આરિત્રવાળી.

બાહકાર. નં (બાહકાર) નિશ્ચયકારી બોલવ
તે; સ્વીકાર સમયક વચન.

બાણ. પું (બાણ) વૃક્ષ વિશેષ. (૨) તીર;
ખાણ

બાણકાંડ. } સ્ત્રી (કાન્તિ) ખાણ; ૬૨.
બાણકાંડ. }

બાણાવસ્તી. સ્ત્રી (બાણાવસ્તી) બનારસ; કાશી.
બાહર. ત્રિ (બાહર) સ્થૂલ; મોટું. (૨) પું
નામકર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી
જીવને સૂક્ષ્મ શરીરની અપેક્ષાએ મોટું
શરીર મળે તે. (૩) બાહર એકેન્દ્રિયાદિ
જીવ. (૪) મ્હોટો દોષ; સ્થૂલ દોષ.

બાહરચાંડ. સ્ત્રી (બાહર) બાહર પાણી.
બાહરનિગોદ. પું (બાહરનિગોદ) બાહર
નિગોદ-સાધારણ વનસ્પતિ.

બાહરપુલ્કાયા. પું (બાહરપુલ્કાયા) બાહર
પૃથ્વીના જીવ.

બાહરબોલિકલેવર. પું (બાહરબોલિકલેવર)
એ નામે ગોસાળાને અભિમત કાળ
વિશેષ.

બાહર. ત્રિ (બાહર) સ્થૂળ, દષ્ટિગ્રેયર
થાય તેવું; મ્હોટું.

બાહરતેડકાંડ. પું (બાહરતેડકાંડ)
બાહર અગ્નિના જીવ.

બાહરનામ. (બાહરનામ) બાહરનામ.
નામકર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી
જીવ બાહર શરીર પામે.

બાહરવચન. પું (બાહરવચન) બાહર-સ્થૂળ
વાયુ.

બાહરપુલ્કવી. સ્ત્રી (બાહરપુલ્કવી) બાહર
પૃથ્વી.

બાહરચાંડસ્સકાંડ. પું (બાહરચાંડસ્સકાંડ)
બાહર વનસ્પતિ કાંચિક જીવ.

બાહરબાહકાંડ. પું (બાહરબાહકાંડ) બાહર
વાયુકાયના જીવ.

બાહરસંપરાય. પું (બાહરસંપરાય) નવમા
યુજ્ઞકાણું નામ.

બાણાલ. } સ્ત્રી નં (કાન્તિ) બે-
બાણાલીસ. } તાલીસ.

બાહ. ત્રિ (કાન્તિ) બાહની સંખ્યા; ૧૨.

બાહના. સ્ત્રી (કાન્તિ) સૌરાષ્ટ્ર દેશમાં આવેલી
શ્રીકૃષ્ણની રાજધાની; કારકા નગરી.

કાર્ત્તવ્ય. } સ્ત્રી (દ્વારવતી) દારિકાનગરી.
કાર્ત્તવ્ય. }

કારસ્ત્ર. ત્રિ (દ્વારસ્ત્ર) આર.

કારસ્ત્રમ્. પુ (દ્વારસ્ત્રમ્) અગ્રીયાર ટક
વીતાવી આરમે ટંકે જમનું તે; પાંચ
ઉપવાસ ભેગા કરવા તે.

કારસ્ત્રમિષ્ણુપંડિત. સ્ત્રી (દ્વારસ્ત્રમિષ્ણુપંડિત)
ભિક્ષુ-સાધુની આર પંડિત; અભિક્ષુ
વિશેષ.

કારસ્ત્રમ. ત્રિ (દ્વારસ્ત્ર) આરમ્; આરમા
નંઅરનુ. (૨) પાંચ ઉપવાસ ભેગા કરવા તે.

કારસ્ત્રય. ન (દ્વારસ્ત્રય) આરનો સમૂહ.

કારસ્ત્રાહ. ન (દ્વારસ્ત્રાહ) આરમે દિવસ.
(૨) જન્મથી આરમે દિવસે થતો ઉત્સવ.

કારસ્ત્રી. સ્ત્રી (દ્વારસ્ત્રી) આરસ.

કાલ. પુ (કાલ) આળક; અચ્યુ. (૨)
મિથ્યાત્વી; અશાની, (૩) લઘુ; ન્હાનું.
(૪) નવીન. (૫) કામળ. (૬) ભગવતી-
સૂત્રના પ્રથમ શતકના આઠમા ઉદ્દેશનું
નામ. (૭) અસંયત; સયમ રહિત.

કાલ. ન (કાલ્ય) આળપણું; મૂર્ખતા.

કાલકાલ. પુ (કાલકાલ) આલ્ય અવસ્થા.

કાલગ. પું (કાલગ) સર્પ.

કાલગવી. સ્ત્રી (કાલગો) વાહડી.

કાલઘાય. ત્રિ (કાલઘાત) આળહટ્યા કરનાર.

કાલચંદ્ર. પુ (કાલચંદ્ર) ખીજનો ચન્દ્ર.

કાલજગ. પું (કાલજન) અશાની.

કાલતવ. પું (કાલતવસ્) આળ ભાવે કરાતું
તપ; અશાન કષ્ટ.

કાલતવસ્ત્રિ. ત્રિ (કાલતવસ્ત્રિ) અશાન
કષ્ટ કરનાર; આળભાવે તપ કરનાર
તાપસ વગેરે.

કાલતવોક્ત્ત્વ. ન (કાલતવોક્ત્ત્વ) અશાન
કષ્ટ; મિથ્યાત્વયુક્ત તપોનુશાન.

કાલપંડિત. } ત્રિ (કાલપંડિત) દેશવિરતિ;
કાલપંડિત. } આવક; પાપથી કષ્ટક

નિવર્તેલ અને કષ્ટક ન નિવર્તેલ; કષ્ટક
આળભાવ અને કષ્ટક પંડિતભાવ યુક્ત.

કાલપંડિતમરણ. ન (કાલપંડિતમરણ) આળ
પંડિતભાવ-દેશવિરતિપણામાં થયેલું મરણ.

કાલમાવ. પું (કાલમાવ) આલ્યાવસ્થા;
આળચેષ્ટા.

કાલમરણ. ન (કાલમરણ) અશાન મરણ;
આળભાવે અશાન દશામાં હાયવોય કરતાં
મરણ પામનું તે, અવિરત દશાનું મરણ.

કાલય. પુ (કાલક) બુઝો “આલ” શબ્દ.

કાલવ. ન (કાલવ) ૧૧ કરણમાંનું ખીજું
કરણ.

કાલવિચરણ. પુ (કાલવિચરણ) આમર.

કાલવીરિય. ન (કાલવીર્ય) આળભાવ
સહિત વીર્ય-શક્તિ.

કાલા. સ્ત્રી (કાલા) સો વરસના માણસની
દશ દશાઓમાંની પ્રથમ દશા કે જેમાં
સસારની માયા કે સંસ્કૃત હોતા નથી.
(૨) કુમારી.

કાલિ. ત્રિ (કાલિન્) સુદર કેશવાળા.

કાલિય. ન (કાલ્ય) આળભાવ, અશાન,
મિથ્યાત્વ. (૨) આલ્ય અવસ્થા.

કાલિયા. સ્ત્રી (કાલિયા) આળપણું (૨) મૂર્ખતા.

કાલિયા. સ્ત્રી (કાલિકા) કન્યા; છોડી.

કાલિસ. ત્રિ (કાલિશ) મૂર્ખ; અવિવેકી.

કાવદ્. } સ્ત્રી ન (કાવદ્) આસઠની
કાવદ્. } સખ્યા.

કાવચ. સ્ત્રી ન (કાવચાશ) આવન.

કાવચારિ. સ્ત્રી (કાવચારિ) ખોનેર; ૭૨.

કાવચારિકલા. સ્ત્રી (કાવચારિકલા) પુરુષોની
૭૨ કળા.

કાવચ. સ્ત્રી ન (કાવચાશ) આવન.

કાવચિસ. સ્ત્રી ન (કાવચિસિ) આવીસ.

કાવચિસમ. ન (કાવચિસિતમ) એકવીસ ટંક
ઉલ્લધીને આવીસમે ટંક આધાર લેવો તે;
દશ ઉપવાસની સજા.

વાસ્તુ. ક્ષીં (વાષ્ટિ) આસઠ.
 વાસીર. ક્ષીં (વાષીરિ) આસી,
 વાહ. નં (વાષ) આંસુ. (૨) વરાળ. (૩)
 હાથ; ભુળ.
 વાહ્યા. નં (વાષ) આધ કરવો તે; પીડા
 કરવી તે.
 વાહ્યા. ક્ષીં (વાષ) પીડા.
 વાહ્ય. નં (વાહ્ય) બાધ; દળ. (૨)
 મોટાઇ.
 વાહા. ક્ષીં (વાહ) દરવાજા ઉપર વાળેલ
 તાક. (૨) આહુ; ભુળ. (૩) પાસું; પા-
 થ્વંભાગ. (૪) ભરત આદિ ક્ષેત્રની ભુળ.
 (૫) આભુ; દિશા.
 વાહા. ક્ષીં (વાષ) પીડા.
 વાહિ. ઘં (વાહિ) બહાર.
 વાહિ. નં (વાહિ) બહારપણું.
 વાહિયા. ક્ષીં (વાહિ) બુઝો “આહા” શબ્દ.
 વાહિર. ત્રિં (વાહ) બહારનું; દેખીતું. (૨)
 આજ અવધિજ્ઞાન; અવધિજ્ઞાનનો એક
 પ્રકાર.
 વાહિર. ઘં (વાહિ) બહાર.
 વાહિરંગ. ત્રિં (વાહિ) બહારનું. (૨) આ-
 ત્માની સાથે હમેશનો સંબંધ રાખનારનહીં.
 વાહિરપેસગારિયા. ક્ષીં (વાહિપેસગારિકા)
 ધર બહારનું કાર્ય કરનારી સ્ત્રી.
 વાહિરપ્રવાહી. ક્ષીં (વાહિપ્રવાહી) બહાર
 બહોલી.
 વાહિરિંગ. } ત્રિં (વાહિ) બહારનું.
 વાહિરિય. }
 વાહિરિયા. ક્ષીં (વાહિરિકા) બહાર. (૨)
 પહં; નગરથી બહાર પડેલો પાસેનો
 વસતિવાળો પ્રદેશ. (૩) બહારનું કામ
 કરનારી દાસી. (૪) બહારની સભા.
 વાહિરિય. ત્રિં (વાહ) બહારનું.
 વાહિરિયુક્ત. ક્ષીં (વાહિરિયુક્ત) ગ્રામ્યની
 આઠમી વીથિ; બહારના ભાગમાંથી શંખના

આવર્તની પેઠે કરતાં અંદરના ભાગમાં
 આવી ગામરી કરવામાં આવે તે.
 વાહુ. પું (વાહુ) ભુળ; હાથ.
 વાહુ. પું (વાહુ) એ નામના એક
 તપસ્વી.
 વાહુલિ. પું (વાહુલિ) ભરત અધવર્તના
 નાના ભાગનું નામ.
 વાહુયા. ક્ષીં (વાહુ) ત્રણ ઇન્દ્રિયવાળા
 જીવની એક જાત.
 વાહુલે. નં (વાહુલે) કાળો વાછડો.
 વાહુલે. નં (વાહુલે) આધિય; ધણે ભાગે;
 પ્રાયશઃ બહુલના.
 વિ. ત્રિં (વિ) બે.
 વિ. } ત્રિં (વિતીય) બીજું.
 વિ. }
 વિ. નં (વિ) બેનો સમુદાય.
 વિચાલ. ક્ષીં નં (વિચારિશત) બેતા-
 શીસ; ૪૨.
 વિદ્ય. ત્રિં (વિતીય) બીજું.
 વિટ. નં (વિટ) ફૂલની દાંડી; ડીંટકું; બિટકું.
 વિટિયા. ક્ષીં (વિટિકા) પોટલી.
 વિવિધ. ત્રિં (વિવિધ) આમડી ને જીલ એ
 બે ઇન્દ્રિયોવાળા.
 વિંદુ. પું નં (વિંદુ) બિંદુ; ટીપુ; ટપકું.
 વિંદુસાર. પું (વિંદુસાર) મૌર્યવંશી ચન્દ્રગુપ્તનો
 પુત્ર બિંદુસાર રાજા. (૨) બિંદુસાર નામે
 ચાંદ્રો પૂર્વ.
 વિં. નં (વિં) પ્રતિબિંબ; પ્રતિબિંબ.
 (૨) લાકડાનું કે લોહનું બનાવેલ બિંબુ.
 (૩) સ્ત્રી પુરુષના આકાર અને અવયવ
 સ્વરૂપ બાળક જન્મે તે.
 વિંવલ. નં (વિંવલ) ગાળા; શાકની
 એક જાત.
 વિંવોટ્ટી. ક્ષીં (વિંવોટ્ટી) જેના હોઠ બિંબ-
 દળ-ગાળા જેવા લાલ હોય તેવી સ્ત્રી.
 વિંમલ. ત્રિં (વિંમલ) આકુળ બાકુળ.

વિશ્વવિજ્ઞ. ત્રિ० (વૃહણીય) ધાતુને પુષ્ટ કરનાર-ભોજન મર્દન વગેરે.

વિશ્વવલ્લુ. ત્રિ० (દ્વિવલ્લુ) ચક્ષુ ઇન્દ્રિય અને અવધિ જ્ઞાન એમ બે ચક્ષુ ધરનાર. (દેવતા.)

વિદ્. ત્રિ० (વિષ્ટ) એકલું

વિદ્. નં (વિદ) વધગર મીઠું.

વિતિય. ત્રિ० (દ્વિતીય) ખીળું; ખીળ નંબરનું.

વિજ્ઞા. સ્ત્રી० (વિજ્ઞા) એ નામની નદી; ખેના નદી.

વિજ્ઞોદ્ધા. નં () ઓશીકું.

વિજ્ઞોદ્ધય. નં (વિજ્ઞોદ્ધિ) સ્ત્રીની શૃંગાર ચેષ્ટાનો એક ભેદ.

વિજ્ઞોય. પું० (વિજ્ઞોક) અભિમાન. (૨) અનાદર; તિરસ્કાર.

વિરાલ. પું० (વિરાલ) બિલાડો; મીઠું.

વિરાલિય. નં (વિરાલિક) કંદની એક જાત.

વિરાલિયા. સ્ત્રી० (વિરાલિકા) } બિલાડી.

વિરાલી. સ્ત્રી० (વિરાલી) } (૨) શુભપરિસર્પ વિશેષ; શુભથી આલનાર પ્રાણી.

વિલ. નં (વિલ) ખાણ. (૨) પર્વતની યુક્ષ. (૩) ગંગા અને સિન્ધુની પાસે વૈતાલ્યને બે પડબે છત્રીસ છત્રીસ બિલ છે તે. (૪) ખાખોચીકું; પાણીનો ખાડો. (૫) રાફડો; સર્પ કે ઉદરને રહેવાનું દર. (૬) કૂવો.

વિલકોલીકારક. ત્રિ० (વિલકોલીકારક) ખીળને મોહમાં નાખવા વાસ્તે ઉલટાં વચ્ચેનો બોલનાર.

વિલલોચ. નં (વિલલચ) ખાણથી ઉત્પન્ન થયેલું મીઠું.

વિલ્લ. પું० (વિલ્લ) બિલ્લનું ગ્રાહ. (૨) નં બિલ્લનું ફળ.

વિલ્લજ્ઞ. પું० (વિલ્લજ્ઞ) અનાયદેશ વિશેષ. (૨) તે દેશમાં રહેનાર મનુષ્ય જાતિ.

વિલ્લિયાલક. પું० (વિલ્લિયાલ્ક) એક જાતનું ધાસ; વૃક્ષવનસ્પતિ વિશેષ.

વિસ. નં (વિસ) કદમૂળ. (૨) કમળ આદના નાળના તન્તુ; મૃણાલ.

વિસદ્ધિ. સ્ત્રી० (દ્વાષ્ઠિ) આસઠ; ૬૨.

વિસત્તરિ. સ્ત્રી० } (દ્વાસત્તરિ) બહાંતેર; ૭૨
વિસયરિ. } ની સંખ્યા.

વિહૃણ્યતિ. પું० } (વૃહ્ણપતિ) બૃહ્ણપતિ ગ્રહ.
વિહૃણ્યતિ. } (વૃહ્ણપતિ) બૃહ્ણપતિ ગ્રહ.

વીજ. નં (વીજ) ખીજ.

વીમચ્છ. ત્રિ० } (વીમત્સ) બુદ્ધિસિત; ધૃત્યા-
વીમત્સ. } સુખ ઉત્પન્ન થાય તેવું.

વીય. ત્રિ० (દ્વિતીય) ખીળું.

વીય. નં (વીજ) ખીજ; ફાણ. (૨) વીર્ય; શરીરનો એક ધાતુ. (૩) હેતુ; કારણ. (૪) ધર્મનું ખીજ-મૂળ કારણ; સમકિત.

વીર્યવીયગ. પું० (વીર્યવીજક) પક્ષી વિશેષ.

વીર્યપૂર. નં (વીર્યપૂર) ખીજોરાનું ફળ.

વીર્યવિષ્ટિય. પું० (વીર્યવેષ્ટિ) ખીજમાં રહેનાર ત્રણ ઇન્દ્રિયવાળા જીવની એક જાત.

વીર્યબુદ્ધિ. ત્રિ० (વીર્યબુદ્ધિ) જેમ એક ખીજમાંથી અનેક ખીજ ઉત્પન્ન થઈ શકે છે તેમ એક અર્થવાળા પદ્ધતી અનેક અર્થને અનુસરનાર; અઠાવીસ લબ્ધિમાંની એક લાબ્ધિવાળા.

વીર્યલ્હ. સ્ત્રી० (વીર્યલ્હિ) અનેક અર્થ બોધક એક પદ સાંભળીને થયેલ તત્ત્વરૂચિ; સમકિતના દશ પ્રકારમાંની એક. (૨) ત્રિ० તેવી રૂચિવાળો.

વીર્યલ્હ. ત્રિ० (વીર્યલ્હ) ખી વાવવાથી ઉગે તેવા વૃક્ષાદિ.

વીર્યલ્હા. સ્ત્રી० (વીર્યલ્હા) ખીજરૂહ નામની સાધારણ વનસ્પતિ.

વીર્યવાચક. પું० (વીર્યવાચક) વિકલેન્દ્રિય જીવ વિશેષ.

મીયસુદુમ. ન૦ (મીયસુદુમ) છાલનો આગલો ભાગ.

મીયા. સ્ત્રી૦ (મીયા) ખીજ; તિથિ વિશેષ.

મીહયા. ત્રિ૦ (મીહયા) ભય ઉપગમવાનાર.

મીહયાકર. ત્રિ૦ (મીહયા) ભયકારક; ભયકર.

મીહયાગ. } ત્રિ૦ (મીહયા) ભયજનક.

મીહયાય. }

મુચ. ત્રિ૦ (મુચ) કહેલું; મોલેલ.

મુંદિ. સ્ત્રી૦ () શરીર; દેહ.

મુક્સ. ન૦ (મુક્સ) અડદ મગ વિગેરે કોઈના ધાન્યની ઝાંઝ.

મુક્સ. પુ૦ () નિષાદ પિતા અને અંગાથી માતા, તેનાથી ઉત્પન્ન થયેલ એક જાત. (૨) એ નામનો એક અનાય દેશ.

મુક્સ. પુ૦ () વણકર, કપડાં વણનાર.

મુદ્. ત્રિ૦ (મુદ્) પાણીમાં ડુબી ગયેલ.

મુદ્. ત્રિ૦ (મુદ્) મોઢ પામેલ; વિચારવાન. પંડિત. (૨) પુ૦ કેવળજ્ઞાન પામેલ આત્મા. (૩) મુદ્ધમતના પ્રથમ આચાર્ય; શાસ્ત્રમુનિ. (૪) ત્રિ૦ જગૃત; મોઢ પામેલ. (૫) પુ૦ તીથકર. (૬) આચાર્ય; સરિ.

મુદ્ધપુત્ર. પુ૦ (મુદ્ધપુત્ર) આચાર્યના શિષ્ય

મુદ્ધમાનિ. ત્રિ૦ (મુદ્ધમાનિ) પોતાને પંડિત માનનાર.

મુદ્ધિ. સ્ત્રી૦ (મુદ્ધિ) મુદ્ધિ; મતિ. (૨) અવાયનું એક નામ (૩) રૂડિમ પર્વત ઉપરના મહાપુંડરીક દ્રવ્યની અધિકારી દેવી. (૪) દેવ પ્રતિમા વિશેષ. (૫) અહિસા; દયા.

મુદ્ધિકૂટ. પુ૦ (મુદ્ધિકૂટ) રૂપી પર્વત ઉપરનાં આઠ કૂટમાંનું પાંચમું કૂટ-શિખર.

મુદ્ધિલ. ત્રિ૦ (મુદ્ધિલ) પોતે અજ્ઞ હોઈને ખીજાની મુદ્ધિએ ચાલનાર; મૂર્ખ.

મુધ. પુ૦ (મુધ) એ નામનો એક ગ્રહ.

મુષ્ણુય. પુ૦ (મુષ્ણુય) પરપોટો. (૨) મર્જના ખીજા અઠવાડિયાની અવસ્થા.

મુય. ત્રિ૦ (મુય) મોલનાર.

મુસ. ન૦ (મુસ) ફાતરાં; ભુસ્તો.

મુસિ. સ્ત્રી૦ (મુસિ) મુનિનું આસન.

મુસિમંત. ત્રિ૦ (મુસિમંત) } ઇન્દ્રિય વશ કરનાર; સયમી.

મુહ. ત્રિ૦ (મુહ) વિદ્વાન; પંડિત;

મુહો. (૨) પું૦ મુધ નામનો ગ્રહ.

મુર. પુ૦ (મુર) વનસ્પતિ વિશેષ. (૨) મુંજાળા દ્રવ્યની એક જાત. (૩) ભુરી; જાડ આજનાં ફાતરાં.

મુંદિય. પુ૦ (મુંદિય) જોને કાયા અને જીભ એ બે ઇન્દ્રિય હોય એવા જીવ.

મુંદિયકાય. પું૦ (મુંદિયકાય) બે ઇન્દ્રિયવાળા જીવની કાય-ભવસમૂહ.

મુંદ. ન૦ (મુંદ) દીટીયું; બિટકું.

મુંદોણિય. ત્રિ૦ (મુંદોણિય) બે દ્રોણ પ્રમાણ.

મુંદા. સ્ત્રી૦ (મુંદા) એ નામની એક નદી.

મુંદા. સ્ત્રી૦ (મુંદા) એ નામની એક લતા-વેલ.

મુંદાહિમ. } પું૦ સ્ત્રી૦ (મુંદાહિમ) બે મુંદાહિમ. } આંતરિયો તાવ. (૨) ત્રિ૦ બે દિવસનું.

મુંદિમ. ત્રિ૦ (મુંદિમ) બે ભાગ કરવા મુંદા.

મુંદ. ન૦ () કપાસનાં જીંડાં.

મુંદિયસાલા. સ્ત્રી૦ (મુંદિયસાલા) કપાસ વેચવાની શાળા-દુકાન.

મુંદિ. સ્ત્રી૦ () શરીર; દેહ.

મુંદિચર. ત્રિ૦ (મુંદિચર) શરીરધારી, દેહધરનાર.

મુંદિયા. સ્ત્રી૦ () શાખા.

મુંદસ. પું૦ (મુંદસ) વણસંકર; આઠાણથી શુદ્ધિમાં ઉત્પન્ન થયેલ અથવા શુદ્ધિ વેશ્યાદિમાં ઉત્પન્ન થયેલ.

બોધકસાલિય. પું () તન્તુવાય.
 બોહ. ત્રિ () જેનું મસ્તક મુડેલ
 હોય તે.
 બોહાણ. પું () એ નામની હરિત
 વનસ્પતિ.
 બોહિય. પું (, બોહિક) દિગમ્બર જન સમ-
 દાય. (૨) ત્રિ તે સંપ્રદાયના અનુયાયી.
 બોહિય. ત્રિ () હોત્ય કરેલ.
 બોધણ. ન (બોધ) ઉપદેશ; શિક્ષાવચન.
 બોધિ. કી (બોધિ) સમ્યગ્દર્શન. (૨) ધ-
 મ્મપ્રાપ્તિ.
 બોર. ન (બર) બોર; બદરીફળ.
 બોરી. કી (બરી) બોરડી.
 બોર. ન (બર) બદરીફળ; બોર.
 બોરુદ્દી. કી (બૂરોદ્દી) ૩ વગેરે ભરવાની
 બોરી.
 બોલ. પું (બોલ) બોલચાલ; કાલાહલ;
 ધોંધાટ; ગડબડાટ. હલચલ.
 બોલણ. પું ન (બોલ) ડૂબવું. (૨) ખેંચવું.

બોલિવિલિધિ. કી (બોલન્વિલિધિ) ૧૮
 લિપિમાંની એક.
 બોલિસાર. પું (બુલિ) મૂડાડનાર.
 બોહ. પું (બોધ) બોધ; જાણવું; ઉપદેશ.
 (૨) સૂત્રનો ધર્મ-સ્વભાવ.
 બોહણ. ન (બોહ) જગાડવું. (૨) જ-
 બોહણ. કી () જાવવું.
 બોહ્ય. ત્રિ (બોધક) બોધ આપનાર; ઉ-
 પદેશ આપનાર. (૨) જગાડનાર.
 બોહિ. કી (બોધિ) સમ્યક્વ; સુદષ્ટિ.
 (૨) ધર્મપ્રાપ્તિ. (૩) અહિંસા; અનુકંપા;
 દયા.
 બોહિત્ય. ન () વહાણ.
 બોહિદુલ્લહા. કી (બોધિદુલ્લહા) બોધિ બી-
 જના દુર્લભપણની લાવના.
 બોહિય. ત્રિ (બોધિત) જાણવેલ; બોધ પ-
 માડેલ. (૨) વિકસિત.
 વિમ. ત્રિ (મિત) બેઠન કરનાર; નાશ
 કરનાર.

મં.

મહ. કી (મૃતિ) પગાર; આજીવિકા; વૃત્તિ.
 મહણી. કી (મળિની) બહેન.
 મહમત્ત. ન (મૃતમત્ત) ભૂતિ-રોજ-મુસા-
 રા તરીકેનું ભોજન.
 મહ્ય. પું (મૃત્ય) સેવક; નોકર.
 મહ્ય. ત્રિ (મત્ત) ભાગ કરેલ. (૨) ખંડિત.
 મહ્ય. ત્રિ (માત્ત) વિકલ્પથી હોવું; અ-
 ચોક્કસ હોવું.
 મહરવ. પું (મૈરવ) દેવ વિશેષ.
 મંગ. પું (મન્ન) વિભાગ કરી વસ્તુનો ભેદ
 બતાવવો તે; ભાગો; પ્રસ્તાવ; વિકલ્પ.

(૨) નાશ. (૩) ખંડ; ટુકડો; કટકો. (૪)
 એ નામનો એક આર્ય દેશ.
 મંગ. પું (મન્ન) ભ્રમર; ભમરો.
 મંગા. કી (મન્ના) વનસ્પતિ વિશેષ.
 મંગિય. ન (માંગિક) શણું લુગડું; શણીયું
 વસ્ત્ર. (૨) કીડાની લાળથી અનેહું વસ્ત્ર.
 મંગી. ત્રિ (મન્ની) ભગબળ; ભાંગાનો
 સમૂહ. (૨) એક તીખા રસવાળી વન-
 સ્પતિ; સાધારણ વનસ્પતિની એક જાત.
 મંજુર. ત્રિ (મન્નુર) ભાંગનાર; તુટી જનાર;
 વિનશ્વર.

મંજી. સી. ((મજા) ધમધુ.
મંજી. પું. (મજક) એક પ્રકારનું વૃક્ષ.
(૨) ત્રિ. ભાંગનાર.
મંજી. ન. (મજ્જ) ભાંગવું. (૨) વિનાશ.
મંજી. સી. (મજ્જા) ભંગ; ભાંગવું તે.
મંજી. પું. (મજ્જ) એ નામનો એક દેશ.
(૨) ત્રિ. તે દેશમાં રહેનાર. (૩) ભાંડ;
બહુરૂપી.
મંજી. પું. (મજ્જ) માટીના કામવાસણ.
(૨) વૈચવાની ચીજો; માલ. (૩) કરિ-
યાણુ; દ્રવ્યસામગ્રી. (૪) આભરણુ;
અલંકાર વિશેષ. (૫) પૂજનાં ઉપગરણુ.
(૬) ગૃહ; સ્થાન.
મંજી. પું. (મજ્જકરણક) કાગીનાનો
કરંડીઓ-ડાખલો.
મંજી. સી. (મજ્જકિયા) ભાંડવેષ્ટા
કરવી તે.
મંજી. પું. (મજ્જક) માટીના વાસણ. (૨)
આભરણુ; ધરણું. (૩) રંગેહરણુ આદિ
સાધુની ઉપધિ. (૪) સંન્યાસીઓનું એક
ઉપકરણુ.
મંજી. ન. (મજ્જ) દ્વણ્થી યુક્ત કરવું.
(૨) ગાળદેવી; વહું; ભાંડવું. (૩) કોધનો
પર્યાય. (૪) ડાંભવાનું શસ્ત્ર.
મંજી. ત્રિ. (મજ્જપાલ) સરસામાન
સાચવનાર.
મંજી. પું. (મજ્જકારિક) કરિયા-
ણાનો વ્યાપાર કરનાર.
મંજી. પું. (મંજીગાર) ભણાર; કોઠાર.
મંજી. પું. સી. (મજ્જગારિ) ભંડારી;
ભંડારનો અધ્યક્ષ.
મંજી. પું. (મજ્જગારિણિયા) સી. (મજ્જગારિણ)
મંજી. પું. (મજ્જગારિણી) કોઠારની રક્ષા કરનાર સ્ત્રી.
મંજી. પું. (મજ્જકાર) એક પ્રકારનો કા-
રીગર.
મંજી. પું. (મજ્જગાર) ભંડાર; ખજાનો.

મંજી. પું. (મજ્જગારિક) ખજાનો; ભંડારી.
મંજી. સી. (મજ્જિકા) થાળી.
મંજી. સી. () ગાડી.
મંજી. ન. (મંજીર) ભંડીર નામનું ઉઘાન.
મંજી. પું. (મજ્જીરકારિક) મથુરા
નગરીનું એક ઉઘાન.
મંજી. પું. (મજ્જ) પૂજ્ય; માનનીય; ભ-
ગવાન. (૨) કલ્યાણકારક. (૩) સુખ-
કારક.
મંજી. સી. (મજ્જ) સેવા કરતો.
મંજી. ત્રિ. (મજ્જ) ચમકતો; પ્રકાશતો.
મંજી. ત્રિ. (મજ્જાન્ત) ભવનો અંત કરનાર;
ગોક્ષનું કારણ.
મંજી. ત્રિ. (મજ્જાન્ત) ભયનાશક.
મંજી. ન. (મજ્જાન્ત) આતિપૂર્વક ચેષ્ટા; ૩૨
નાટકમાંનું એક. (૨) ત્રિ. અનવસ્થિત.
મંજી. પું. (મજ્જાન્ત) વનસ્પતિ વિશેષ.
મંજી. પું. (મંજીસાર) શ્રેણિક રાગનું
અપર નામ.
મંજી. પું. (મંજી) વાણ વિશેષ; ઢક્કા. (૨)
ભોં ભોનો અવાજ.
મંજી. પું. (મંજીમૂલ) ભાંભાં એ પ્રકારનો
શબ્દ.
મંજી. ન. (મંજી) પડવું; સરકવું.
મંજી. ત્રિ. (મંજી) પડનાર; નાશ પામનાર.
મંજી. ત્રિ. (મંજી) ભક્ષણ કરવા યોગ્ય વસ્તુ.
મંજી. ન. (મંજી) ખાવું; ભ-
મંજી. પું. (મંજી) ભક્ષણ કરવું.
મંજી. પું. (મંજી) સૂર્ય.
મંજી. પું. (મંજી) ગૌતમ ગોત્રની
શાખા અને તેનો પુરુષ.
મંજી. ત્રિ. (મંજી) ભક્ષણ કરનાર;
ખાનાર.
મંજી. ત્રિ. (મંજી) આધેક; ભક્ષણ
કરેલ.

મગ. પું. નં (મગ) પૂર્વાશ્વિની નક્ષત્રનો દેવતા. (૨) યોનિ; પ્રાણિનું ઉત્પત્તિ સ્થાન. (૩) ઐશ્વર્ય. (૪) રૂપ. (૫) શ્રી. (૬) યશ; કીર્તિ. (૭) ધર્મ. (૮) પ્રયત્ન. (૯) સૂર્ય. (૧૦) માહાત્મ્ય. (૧૧) વૈરાગ્ય. (૧૨) ભોક્ષ. (૧૩) વીર્ય. (૧૪) ધ્વજ. (૧૫)

ગુદા અથવા અંકડાશન પીળનું સ્થાન.

મગંદર. પું. (મગદર) ભગંદર નામનો રોગ.

મગંદરિય. ત્રિ. (મગંદરિક) ભગંદર રોગવાળો.

મગવર્ધ. સ્ત્રી. (મગવતી) ઐશ્વર્યાદિ ગુણ-સમ્પન્ન સ્ત્રી વિશેષ. (૨) ભગવતી સૂત્ર; પાંચમું અંગસૂત્ર. (૩) ભગવાનની વાણી. (૪) વિદ્યા.

મગર્વત. પું. (મગવત્) ઐશ્વર્યાદિ ગુણયુક્ત; ભગવાન.

મગવતી. સ્ત્રી. (મગવતી) જુઓ “ ભગવર્ધ ” શબ્દ.

મગિણી. સ્ત્રી. (મગિની) ભગિની; બહેન.

મગિણીવદ્. પું. (મગિનીપતિ) બહેનનો પતિ; બનેલી.

મમ્મા. ત્રિ. (મમ) ભાંગેલું; પુટેલું.

મમ્મહ. પું. (મર્ગજિત) એ નામના એક રાજર્ષિ; ક્ષત્રિય સંન્યાસી.

મમ્મય. ત્રિ. (મમક) પરાક્રમુપ થયેલ; ભાંગેલ.

મમ્મવેસ્ત. પું. (મર્ગવેદમન) ભરણીનક્ષત્રનું ગોત્ર.

મમ્મ. ત્રિ. (મામ્ય) ભગનાએ-વિકલ્પે હોવા યોગ્ય.

મમ્મણ. નં. (મ્મજ્ઞ) જુગલ; શેકવું.

મમ્મણમ્. નં. (મ્મજ્ઞક) જુગલાનું વાસણ.

મમ્મા. સ્ત્રી. (માર્યા) સ્ત્રી; પત્ની.

મમ્મિમ. ત્રિ. (મ્મજ્ય) શેકવા લાયક.

મમ્મિય. ત્રિ. (મ્મજિત) શેકેલ.

મમ્મિયા. સ્ત્રી. (મર્મિયા) ભાણ.

મમ્. પું. (મ) ચોદો; સુભટ.

મમ્. પું. (મમ) દેશ વિશેષ પ્રસિદ્ધ પ્રશસ્ત સંબોધન.

મમ્મરગ. } પું. (મમ્મરક) પૂજ્ય; પૂજનીય.
મમ્મરય. }

મમ્મિ. પું. (મમ્) ભરતાર; પોષણ કરનાર. (૨) શેક.

મમ્મ. પું. (મમ્) શેકવાનું સ્થાન; ભાદો.

મમ્મ ત્રિ. (મમ્) પડી ગયેલું; બ્રષ્ઠ થયેલું.

મમ્મિ. સ્ત્રી. () રેતી કે કચરા વિનાનો માર્ગ.

મમ્. પું. (મમ) ચોદો; લડવૈયો. (૨) અર; જસુસ.

મમ્મકલ્પા. સ્ત્રી. (મમ્મકલ્પા) સુભટની માફક બળ દેખાડી જ્યાં આહારાદિ મેળવવામાં આવે તે પ્રમળ્યા.

મમ્મગ. પું. (મમ્) અનાર્થ દેશ વિશેષ. (૨) તે દેશમાં રહેનાર એક મ્મેચ્છ જાતિ.

મમ્મણ. ત્રિ. (મમ્મક) ભણનાર; પ્રતિપાદન કરનાર.

મમ્મિહ. સ્ત્રી. (મમ્મિતિ) કથન; બોલચાલ.

મમ્મિત. ત્રિ. (મમ્મિત) કહેલ; બોલેલ. (૨) મન્મથને ઉદ્દીપિત કરનાર રતિવેળાનો શબ્દ.

મમ્મિય. ત્રિ. (મમ્મિત) કહેલું; કથન કરેલું.

મમ્મિર. ત્રિ. (મમ્મણીલ) બોલનાર.

મમ્મિ. સ્ત્રી. (મ્મિતિ) રોજ; આજીવિકા; નોકરી; મજૂરી.

મમ્મિય. નં. (મ્મિત્તિક) એ નામનું પર્વજ જાતિનું વૃક્ષ.

મમ્મ. પું. નં. (મમ) ભોજન; રાંધેલું અન્ન. (૨) ભક્ત; પૂજારી.

મમ્મકલ્પા. સ્ત્રી. (મમ્મકલ્પા) ભોજન સંબંધી વાત.

મમ્મચર. નં. (મમ્મચર) ભોજનશાળા; રસોડું.

મત્સ્યપદ્યા. સ્ત્રી૦ (મત્સ્યપદ્યા) ભોજનના
પચ્ચમાણુ; સંચારાનો એક પ્રકાર. (૨)
જેમાં ભક્ત પ્રતિજ્ઞાનો અધિકાર છે એવા
એક પદના-શાસ્ત્રનું નામ.

મત્સ્યપદ્યાસ્વામ્ય. ન૦ (મત્સ્યપદ્યાસ્વામ્ય) હૃદયન
ચલન ક્રિયાને ન તજતાં કેવળ ભોજના-
દિનો ત્યાગ કરવો તે; સંચારાનો એક
પ્રકાર.

મત્સ્યપદ્યાસ્વામ્યમરણ. (મત્સ્યપદ્યાસ્વામ્યમરણ)
સંચારો કરી સમાધિલાવે મરવું તે; પંડિત
મરણનો એક પ્રકાર.

મત્સ્યપરિચાય. પું૦ (મત્સ્યપરિચાય) ભોજન-
ખાનપાનનો ત્યાગ; સંચારો કરવો તે.

મત્સ્યપરિચયા. સ્ત્રી૦ } (મત્સ્યપદ્યા) ભોજ-
મત્સ્યપરિચયા. } નાદિની પરિચા-
પચ્ચમાણુ કરવા તે; અનશન-સંચારો.

મત્સ્યપાણ. ન૦ (મત્સ્યપાણ) ભાતપાણી; અ-
ભજન.

મત્સ્યપાણોમોચરિયા. સ્ત્રી૦ (મત્સ્યપાણોમોચરિકા)
આહાર ઓછો કરવો તે; હંમેશના પ્રમા-
ણથી થોડું ખાવું તે; ઉણોદરી તપનો
એક પ્રકાર.

મત્સ્યપા. સ્ત્રી૦ (મત્સ્યપા) સ્વામીવાળી; સધવા;
જેનો ધણી હોય એવી સ્ત્રી.

મત્સ્યવેચણ. ન૦ (મત્સ્યવેચન) રોજી તરિકે
અન્નપાનાદિનું વેતન અપાય તે.

મત્સ્યવેચ્છ. સ્ત્રી૦ (મત્સ્યવેચ્છ) ભોજન
સમય.

મત્સ્યસાલા. સ્ત્રી૦ (મત્સ્યસાલા) રસોડું; ભો-
જનગૃહ.

મત્સ્યાર. પું૦ (મત્સ્ય) પતિ; સ્વામી; નાથ.

મત્સિ. સ્ત્રી૦ (મત્સિ) રચના. (૨) ચિત્ર
વિશેષ; ભાત. (૩) ભક્તિ; પૂજ્યભાવથી
સેવા સત્કાર કરવો તે. (૪) અનેક પ્રકારે
વિભાગ કરવો તે. (૫) એકમ વૃત્તિ.

મત્સિધર. ન૦ (મત્સિધર) ધર વિશેષ.

મત્સિચિત્ત. ન૦ (મત્સિચિત્ત) નાના પ્રકારના
ચિત્રામણીની ભાતથી ચિત્રિત.

મત્સિજ્ઞ. પું૦ (જ્ઞાતૃજ્ઞ) ભગીજ્ઞ; ભાઇનો
દીકરો.

મત્સોસ. પું૦ ન૦ (મત્સોષ) શેકવા ધઉ
ચણા વિગેરે.

મત્સિય. ત્રિ૦ (મત્સિય) અમિથી બાળી
ભાથું કરવું તે.

મહ. ન૦ (મહ) કલ્યાણ; મંગલ; શ્રેય.
(૨) ધૈર્યદિ ગુણયુક્ત ભદ્ર જાતિનો ઉત્તમ
સ્થિતિ. (૩) આવતી ચોવીસીના ત્રીજા
બળદેવ. (૪) બીજ, સાતમ અને બારસ
એ ત્રણ તિથિ; ભદ્રાતિથી. (૫) એ
નામનું મહાશુક દેવલોકનું એક વિમાન.
(૬) વનસ્પતિ વિશેષ; કંદની એક જાત.
(૭) સૂર્યભદ્ર તથા સૂર્યદીપના દેવતાનું
નામ. (૮) ધનુષ્ય. (૯) ભદ્ર નામનું
એક તપ. (૧૦) આવતી ચોવીસીના
ભરતક્ષેત્રના ચોવિશમા તીર્થકર. (૧૧)
સંજીવિવિજયના શિષ્ય. (૧૨) ત્રિ૦
સારી જાતિનું; ઉત્તમ; સુન્દર; ભદ્રું;
સારું. (૧૩) સરલ સ્વભાવી; ભદ્રિક.
(૧૪) ન૦ ભદ્રાસન.

મહં. જ૦ (મહ) કલ્યાણ; આશીર્વાદરૂપ.

મહંત. પું૦ () ભગવાન; પૂજ્ય;
શ્રીમાન.

મહા. ત્રિ૦ (મહા) સારો; ગુણવાન; ભદ્રિક.

મહાગુપ્ત. પું૦ (મહાગુપ્ત) એ નામના એક
જૈન આચાર્ય.

મહાગુપ્તિય. ન૦ (મહાગુપ્તિક) એ નામનું
એક જૈન મુનિકુળ.

મહાજસ. પું૦ (મહાજસ) એ નામના પા-
ર્શ્વનાથના એક મણુધર. (૨) આર્યસુહ-
સ્તિના ક્ષિપ્ત.

મહાજિજ્ઞા. પું૦ (મહાજિજ્ઞા) ભરતક્ષેત્રના ભાવી
ચોવીસમા તીર્થકર.

મહાવિ. પું (મહાવિ) અભયપુરના ધનાવહ
રાગની એક કુમારનું નામ.

મહાપદ્મિમા. સ્ત્રી (મહાપદ્મિમા) એ દિવસના
કાઉસગ્નું એક તપ.

મહાવાહુ. પું (મહાવાહુ) યશોભદ્રના શિષ્ય;
કલ્પસૂત્ર તથા નિર્યુક્તિ આદિ મન્યના
કર્તા; ભદ્રાવાહુ સ્વામી.

મહમ્મ. ત્રિ (મહમ્મ) ભદ્ર હાથીના જેવું
જેવું ધૈર્યવાળું મન હોય તે.

મહમુસ્તા. સ્ત્રી (મહમુસ્તા) નાગરમોય; સા
ધારણ વનસ્પતિની એક જાત.

મહય. ત્રિ (મહક) ભદ્રવૃત્તિવાળો; સરળ;
ભદ્રિક. (૨) ગુરૂની શિક્ષાથી ધન્દિયોને
નિયમમા રાખનાર. (૩) પું સારો શબ્દ
(૪) ભદ્રકુમાર નામે એક યુવરાજ

મહયા. સ્ત્રી (મહતા) સરલતા.

મહલપુર. નં (મહલપુર) એ નામનું જિત-
શક્ત રાગનું નગર.

મહલય. ત્રિ (મહક) ભદ્ર પ્રકૃતિવાળો.

મહલય. પુ (મહાલય) ભાદરવો મહિનો.

મહલયા. સ્ત્રી (મહાલયા) પૂર્વા ભાદ્રપદ
અને ઉત્તરા ભાદ્રપદ એ બે નક્ષત્ર

મહસાલ. નં (મહસાલ) મેર પર્વતની
તળાડીમાં આવેલું ભદ્રશાળ વન.

મહસેણ. પુ (મહસેન) અસુરકુમારના
ધન્દ્ર ધરજેન્દ્રની સેનાનો આધપતિ. (૨)
એ નામના એક શેઠ.

મહા. સ્ત્રી (મહા) એ નામની કૌશલ રા-
ગની પુત્રી. (૨) પ્રથમ બળદેવની માતા.
(૩) દક્ષિણ દિશાના અગ્નિક પર્વતની
પૂર્વ તરફની ભદ્રા નામની વાવ. (૪)
પૂર્વાદિ દિશામાં ચાર ચાર પ્રહર સુધી
કાઉસગ્ન કરવાની પ્રતિજ્ઞા લેવી તે.
(૫) એ નામની એક સ્ત્રી. (૬) જંબુ
સુદર્શનનું એક નામ. (૭) કાકંદી નગર-
વાસી ધન્ના અણ્ણગારની માતા. (૮) સુમતિ

રાગની બાર્યા. (૯) ત્રીજા ચક્રવર્તીની
માતા. (૧૦) ગોશાળાની માતાનું નામ.
(૧૧) બીજા ચક્રવર્તીની સ્ત્રી. (૧૨) બીજા,
સાતમ અને ચારસ એ ત્રણ તિથિ.
(૧૩) ધનાસાર્થવાહની સ્ત્રી. (૧૪) અંત-
ગઢ સૂત્રના સાતમા વર્ગના નવમા અધ્ય-
યનનું નામ. (૧૫) રાજગૃહ નગરના
શ્રેણિક રાગની રાણી. (૧૬) પશ્ચિમ
દિશાના રચક પર્વતપર વસનારી આઠ
દિશાકુમારીઓમાંની સાતમી. (૧૭)
કામદેવજી આવકની સ્ત્રીનું નામ. (૧૮)
મહાવીર સ્વામીના ત્રીજા આવક ચુલશ્ચી-
પિયાની બાર્યાનું નામ. (૧૯) કલાદ
સાનીની સ્ત્રી. (૨૦) તેતલિપુત્રની માતા.
(૨૧) જિનદત્તસાર્થવાહની સ્ત્રી. (૨૨)
સાગરદત્તની ધર્મપત્ની. (૨૩) દરાખ;
દ્રાક્ષ. (૨૪) અહિંસા; દયા. (૨૫) રાગ
શ્રેણિકની એક પત્ની.

મહાસળ. નં (મહાસળ) એક પ્રકારનું આ-
સન. (૨) આઠ મંગલિક પૈકી પાંચમું.

મહિજ્ઞિયા. સ્ત્રી (મહિયા) જૈન મુનિઓની
એક શાખા.

મહિયા. સ્ત્રી (મહિકા) ભદ્રવાળી; કલ્યાણી.
(૨) ભદ્રિકા નામની એક નગરી.

મહિલપુર. નં (મહિલપુર) મલય દેશનું એક
મુખ્ય નગર.

મહુત્તરપદ્મિમા. સ્ત્રી (મહોત્તરપદ્મિમા) એ
નામનું એક તપ.

મહુત્તરવર્હિસગ. નં (મહોત્તરાવતંક) મહા
શુક દેવલોકનું એક વિમાન.

મમ્મ. ત્રિ () લેવા યોગ્ય.

મમ. પુ (મમ) ચક્રાવૈ; ભમવું તે.

મમ્મ. નં (મમણ) ભમવું; રખડું.

મમર. પુ (મમર) ભમર, ભમરો.

મમરવેદા. સ્ત્રી () ભમરાની
માફક અસ્થિર આચરણવાળી.

- મમરુદ્ધ. પું (મમરુદ્ધ) એ નામનો એક અનાર્થ દેશ.
- મમરિલી. સ્ત્રી (મમરી) ભમરી.
- મમરી. સ્ત્રી (મમરી) વાદ્ય વિશેષ.
- મમલી. સ્ત્રી (મમરી) ચકરી.
- મમાહ. પું (મમ) ભમણ; ધૂમવુ.
- મમાસ. પું (મમાસ) વનસ્પતિ વિશેષ.
- મમિ. સ્ત્રી (મમિ) પાણીમાં ચકાકાર કુંડળાં થાય તે. (૨) ચિત્તભ્રમ કરવાની શક્તિ.
- મમિર. ત્રિ (મમિર) ફરનાર; ભમણ કરનાર. (૨) ભમરો.
- મમુચા. } સ્ત્રી (મ) ભમર; ભવાં.
મમુહા. }
મમુહી. }
- મમ. નં (મમ) ભય; ડર; ત્રાસ; બીક. (૨) મોહનીયની એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી જીવ ચારિત્રમાં ભય પામે.
- મમચ્છ. પું (મ્તક) ચાકર; નોકર.
- મમચ્છર. ત્રિ (મમચ્છર) ભય કરનાર. (૨) પું પ્રાણીનો વધ; હિંસા.
- મમ્યંત. પું (મમ્યંત) મહાનુભાવ; શ્રેષ્ઠ; પૂજ્ય; યુર.
- મમ્યંતાર. પું (મમ્યંતાર) ભયથી બચાવનાર; ભગવાન.
- મમ્યક. } પું (મ્તક) પેટવડીઓ નોકર.
મમ્યગ. }
- મમ્યજા. નં (મમ્જા) લોહ; આશા; તૃષ્ણા.
- મમ્યજા. સ્ત્રી (મમ્જા) વિકલ્પ; કથંચિત્ હોય કથંચિત્ ન હોય તે.
- મમ્યજિજ્ઞ. ત્રિ (મમ્જીય) વિકલ્પે હોવા યોગ્ય.
- મમ્યર્જત. પું (મમર્જત) ભગવાન; પૂજ્ય; ઐશ્વર્યવાન.
- મમ્યસ્મયજા. સ્ત્રી (મમસ્મય) ભયની સંજ્ઞા-લાભણી; ચાર સંજ્ઞામાંની એક.
- મમ્યાણીય. ત્રિ (મમ્યાણીય) ભય લાવનાર; ભયાનક.
- મમ્યાણિ. પું (મમ્યાણિ) જળદીપના ભરતખંડમાં થનાર ૧૯ મા તીર્થકરના પૂર્વ ભવનું નામ.
- મમ્યાવહ. ત્રિ (મમ્યાવહ) ભય દેનાર; ભયકર.
- મમ. પું નં (મમ) ભાર; ખોળે; સામાન. (૨) વિનયની પ્રવૃત્તિરૂપ આચાર. (૩) સમૂહ. (૪) લોકડ વગેરેનો ભારો.
- મમ્મ. ત્રિ (મમ્મ) ભાર ભરનાર.
- મમ્મ. નં (મમ્મ) પૂરવું; ભરવું.
- મમ્મી. સ્ત્રી (મમ્મી) એ નામનું નક્ષત્ર.
- મમ્મ. પું (મમ્મ) ભરતક્ષેત્ર; ભારતવર્ષ. (૨) ભરત નામના પ્રથમ ચક્રવર્તી; ઋષભદેવના પુત્ર. (૩) આવતી ઉત્સર્પિણીના પ્રથમ ચક્રવર્તીનું નામ.
- મમ્મકૂટ. પું (મમ્મકૂટ) યુક્લિંમવંત પવંત ઉપરનાં ૧૧ કૂટમાંનું ત્રીજું કૂટ-શિખર.
- મમ્મરાય. પું (મમ્મરાય) ભરતક્ષેત્રનો રાગ; ચક્રવર્તી.
- મમ્મવાસ. નં (મમ્મવાસ) ભારતવર્ષ; ભરતક્ષેત્ર.
- મમિમ. ત્રિ (મમિમ) ભરીને બનાવેલ.
- મમિય. ત્રિ (મ્ત) ભરેલું; પૂર્ણ કરેલું.
- મમ. પું (મમ) એ નામનો એક દેશ. (૨) ત્રિ તે દેશમાં રહેનાર.
- મમ્મ. પું (મમ્મ) ભાલું; અણીયાળું એક શસ્ત્ર.
- મમ્મી. સ્ત્રી (મમ્મી) રીંછડી.
- મમ્માય. પું (મમ્માય) વનસ્પતિ વિશેષ.
- મમ્મિય. પું (મમ્મિય) વિષય વધારવાની કોષ એક દવા.
- મમ્મિયા. સ્ત્રી (મમ્મિયા) ભલાઈ; સારાપણું.
- મમ. પું (મમ) સંસાર; જન્મ મરણ. (૨) પાવણા સૂત્રના તૃતીય પદના વીશમાં

દ્વારનું નામ. (૩) સંસારનું કારણ. (૪) નરકાદિ યોનિ. (૫) નં દેવદિમાન વિશેષ.

મર્ચંત. પું. (મર્ચં) આપ; તહે.

મર્ચંતર. નં. (મર્ચંતર) જન્માન્તર.

મર્ચંદિ. ક્તી. (મર્ચંતિ) દેવ આદિ યોનિમાં ઉત્પત્તિના કાળની મર્ચંદિ.

મર્ચં. નં. (મર્ચં) ધર; મહેલ; પ્રાસાદ.

(૨) ભવનપતિ દેવતાનાં નિવાસસ્થાન; ભવનપતિનાં ભવન. (૩) સત્તા.

મર્ચંચાહિ. નં. (મર્ચંચાહ) ભોંયફે.

મર્ચંચાહ. પું. (મર્ચંચાહ) ભવનરૂપે પરિણામ પામે તેનાં કદપરૂષ.

મર્ચંચાહ. પું. (મર્ચંચાહ) ભવનપતિ જાતના દેવતા.

મર્ચંચાહિસ્ત. નં. (મર્ચંચાહિસ્ત) મુખ્ય ભવન; રાજ્યભવન.

મર્ચંચાહિ. પું. (મર્ચંચાહિ) ભવનપતિ દેવતા; ભવનમાં રહેનાર દેવતા.

મર્ચં. ત્રિ. (મર્ચં) સંસારમાં રહેલ.

મર્ચંચારણિ. પું. (મર્ચંચારણિ) ભવના છેલ્લ સુધી-આયુષ્ય પૂર્ણ થતાં સુધી ધારણ કરી શકાય તે શરીર; મૂળ શરીર.

મર્ચંચારણિયા. ક્તી. (મર્ચંચારણિ) નારકી દેવતાના ભવસમ્પન્નથી પ્રાપ્ત થયેલ વેકેય શરીરની મૂળ અવગાહના.

મર્ચં. નં. (મર્ચં) થવું; બનવું.

મર્ચંચાહ. નં. (મર્ચંચાહિ) દેવતા તથા નારકીના ભવને યોગે ઉત્પન્ન થવું અવધિગાન; અવધિગાનનો એક ભેદ.

મર્ચંચાહ. નં. (મર્ચંચાહિ) જુઓ ઉપલો શબ્દ.

મર્ચંચાહ. ક્તી. (મર્ચંચાહ) ભવને નિમિત્તે ઉદયમાં આવી વિપાક આપે તેવી કર્મમર્ફતિ.

મર્ચંચાહિ. ત્રિ. (મર્ચંચાહિ) સંસારથી મોક્ષ પામનાર જીવ; સિદ્ધિ પામવાને યોગ્ય જીવ.

મર્ચંચાહ. પું. (મર્ચં) મોક્ષ જવાને યોગ્ય જીવ; ભવિ જીવ. (૨) થવાનું; ભવિષ્યમાં થવા યોગ્ય.

મર્ચંચાહ. ત્રિ. (મર્ચં) સિદ્ધ થવાને યોગ્ય.

મર્ચંચાહ. પું. (મર્ચંચાહ) ભવ્ય જન.

મર્ચંચાહ. નં. (મર્ચંચાહ) જીવને મરીને જે ગતિમાં જવાનું હોય તે ગતિની અપેક્ષાએ તે જીવ ભવિષ્યદંબ કહેવાય.

મર્ચંચાહ. ક્તી. (મર્ચંચાહ) ભાવી; ભવિષ્ય.

મર્ચંચાહ. પું. (મર્ચંચાહ) આવશ્યક આદિ શાસ્ત્ર જાણતો નથી પણ ભવિષ્યમાં જાણશે એવા પુરૂષનું શરીર.

મર્ચંચાહ. ત્રિ. (મર્ચંચાહ) ભવિષ્ય કાળમાં થનાર.

મર્ચં. ત્રિ. (મર્ચં) યોગ્ય; ઉત્તમ. (૨) મોક્ષ પામવાને લાયક. (૩) ભાવી; થવાનું.

મર્ચં. ક્તી. (મર્ચં) પ્રાક્ષ; દરાખ.

મર્ચં. પું. () શાળના કણુશલાની અણી-ફેંછાલ.

મર્ચં. નં. (મર્ચં) નાટકની એક વિધિ.

માર્ચ. પું. (માર્ચ) ભાગ; પ્રદેશ; દિસ્સો.

માર્ચ. પું. (માર્ચ) ભાષ; અન્ધુ; સહોદર.

માર્ચણિ. પું. ક્તી. } (માર્ચિય) ભા-માર્ચણિ. } જોજ; જોજના દીકરા.

માર્ચ. ત્રિ. (માર્ચ) ભાગ લેનાર; ભાગીદાર.

માર્ચ. પું. (માર્ચ) ભાષ; સહોદર.

માર્ચણિ. ક્તી. } (માર્ચણિ) ભાભી; ભા-માર્ચણિ. } ધની વફુ.

માર્ચ. પું. (માર્ચ) ભાગ, દિસ્સો. (૨) પ્રભાવ. (૩) પૂળ; ભજન.

ભાગવત. નં (ભાગવત) એ નામનો એક
પુરાણ ગ્રન્થ, ભાગવત પુરાણ.

માહ્ય. નં (માટક) } ભાડું; મુસારો.

માહિ. સ્ત્રીં (માટિ) }

માહીકર્મ. નં (માટીકર્મ) પશુ આદિથી
ભાગ્યું કામ કરવું તે; પદર કમંદાન-
માંનું એક.

માણ. નં (માજલ) વાસણ; પાત્ર.

માણ. પું (માણ) ૧૫ મા તીર્થકરના
પિતાનું નામ.

માણમિત્ર. પું (માણમિત્ર) ભાનુમિત્ર કુમાર.

મામંડલ. નં (મામળલ) તીર્થકરના
મસ્તકમાં અપોડાના ભાગમાં મડકાલાર
પ્રકાશ હોય તે.

મામ્મ. ત્રિં (મામક) ભમાવનાર; ફેરવનાર.

મામરી. સ્ત્રીં (મામરી) વાદ્ય વિશેષ; વીણા.

મામિય. ત્રિં (મામિત) ભમાવેલ; ફેરવેલ.

માય. પું (માતૃ) ભાઈ; અન્ધ.

માય. પું (માગ) ભાગ; પ્રદેશ.

માયણ. પું નં (માજલ) પાત્ર; વાસણ.

માયર. પું (માતૃ) ભાઈ.

માર. પું (માર) ભાર; યોગ્ય. (૨) પરિગ્રહ;
ધન ધાન્યાદિનો સંગ્રહ.

મારંડ. પું (મારાંડ) ભારડ પક્ષી.

મારગ. પું (મારક) વજન વિશેષ.

મારહાય. } પું (મારહાજ) ગૌતમ ગોત્રની
મારહાય. } શાખા અને તેમાં ઉત્પન્ન
થયેલ પુરૂષ. (૨) એક પક્ષી. (૩) મૃગ-
શિરતક્ષત્રનું ગોત્ર.

મારહ. નં (મારત) ભારતવર્ષ; ભરતક્ષેત્ર.

(૨) મહાભારત; એ નામનું એક પુસ્તક.

(૩) ભરત મુનિ પ્રણીત નાટ્ય શાસ્ત્ર.

(૪) ત્રિં ભરતક્ષેત્રમાં જન્મેલ; ભાર-
તવર્ષનું.

મારહવિજ્ઞાત. } નં (મારતજ્ઞ) ભારતજ્ઞ.
મારહવેત. }

મારહવાસ. નં (મારતવર્ષ) ભારતવર્ષ;
ભરતક્ષેત્ર.

મારહિય. ત્રિં (મારતીય) ભરતમાં ઉત્પન્ન
થયેલ; ભરત સંબંધી.

મારિય. ત્રિં (મારિક) ભારે; ભારવાળા; ગુરૂ.

મારિયા. સ્ત્રીં (માર્યા) સ્ત્રી; નારી; વહુ.

મારંડ. પું (મારાંડ) ભારંડપક્ષી; એ મૃખ
અને એક શરીરવાળું પક્ષી.

માલ. નં (માલ) કપાળ.

માલ્લયલ. નં (માલતલ) કપાળતલ; લલાટ.

માલ્લુકી. સ્ત્રીં (માલ્લુકી) શીયાળણી.

માલ. પું (માલ) વસ્તુ; પદાર્થ. (૨) અ-

ભિપ્રાય; ચિત્તવૃત્તિ; વિચાર. (૩) જીવની

દશા; અવસ્થા. (૪) સમય સ્થાનાદિરૂપ

વિશુદ્ધ પરિણામ. (૫) ૮૭ મા ગ્રહનું

નામ. (૬) રૂપ, રસ, ગન્ધ, રૂપ, આદિ ગુણ. (૭) મોહ. (૮) અનુભાગ,

કર્મેનો રસ. (૯) યોગનું પરિણામ. (૧૦)

વસ્તુનો ગુણ; પર્થાય; વસ્તુ ધર્મ. (૧૧)

અશ; ભાગ. (૧૨) ઉદય, ઉપશમ, ક્ષયો-

પશમ, ક્ષાયક, પારિણામિક અને સનિપા-

તિક એ છ ભાવ. (૧૩) અંતઃકરણનો

ભાવ; ભાગણી; ધન્ય. (૧૪) ચિત્તવિકાર,

માનસ વિકૃતિ. (૧૫) જન્મ; ઉત્પત્તિ.

(૧૬) પારમાર્થિક પદાર્થ; વિવક્ષિત કિ-

યાનો અનુભવ કરનારી વસ્તુ. (૧૭)

સ્વભાવ; સ્વરૂપ. (૧૮) ભવન; સત્તા.

(૧૯) જ્ઞાન; ઉપયોગ. (૨૦) વિધિ; કર્મ-

વ્યોપદેશ. (૨૧) આત્મા.

માલકાલ. પું (માલકાલ) ઉદયિકાદિ છ
ભાવોની સ્થિતિ.

માલકૂટ. નં (માલકૂટ) સંયમરૂપ ભાવને
બાંધવા પાશરૂપ આધાકર્મઆદિ આ-
હારદોષ.

માલકેડ. પું (માલકેડ) એ નામનો અક્ષ-
સંગો ગ્રહ.

માવક્ષર. ન૦ (માવક્ષર) અંતઃકરણમાં રહેલ અકરાદિ અક્ષરનું જ્ઞાન.

માવક્ષ્ય. પું૦ (માવક્ષ્ય) આગમથી ભાવસ્કંધ તે આવસ્થક શ્રુતસ્કંધરૂપ પદાર્થ અને તેના ઉપયોગરૂપ પરિણામ.

માવજગ્યા. પું૦ (માવજગ્યા) ભાવજગ્યા; દુષ્ટ ભાવની આહુતી આપણી તે.

માવજ્ઞ. ન૦ (માવજ્ઞ) ભાવજ્ઞ તે.

માવજ્ઞા. સ્ત્રી૦ (માવજ્ઞા) ચિન્નવૃત્તિ; પૂર્વ સંસ્કારનું સ્પૃરણ; વાસના. (૨) સંસારનું અનિર્વાદિ સ્વરૂપ ચિત્તવત્તુ તે. (૩) પાંચ મહાવ્રતની પચીસ ભાવના.

માવજ્ઞીય. ત્રિ૦ (માવજ્ઞીય) ભાવના કરવા લાયક.

માવર્ત્ય. પું૦ (માવર્ત્ય) તાત્પર્ય; મતલબ.

માવદેવ. પું૦ (માવદેવ) ચાર પ્રકારના દેવતા; ભવનપતિ, વાલુક્યન્તર, જ્યોતિષી અને વૈમાનિક.

માવજ્ઞ. ત્રિ૦ (માવજ્ઞ) અભિપ્રાય જાણનાર.

માવપ્રાણ. પું૦ (માવપ્રાણ) જ્ઞાન આદિ આત્માના અન્તરંગ શુભ.

માવબંધ. પું૦ (માવબંધ) મિથ્યાત્વઆદિ ભાવ કર્મોનો બંધ.

માવમણ. ન૦ (માવમણ) ચિંતન કે જ્ઞાનરૂપ ભાવ મન.

માવલય. ન૦ (માવલય) તીર્થકરને અંગોડને ઠેકાણે પ્રકાશ મંડળ હોય તે; ભામંડળ.

માવલિંગ. ન૦ (માવલિંગ) ભાવસંયમ; પરિણામ સહિત લિંગ.

માવલેસ્સા. સ્ત્રી૦ (માવલેસ્સા) અધ્યવસાય કે પરિણામ રૂપ લેશ્યા.

માવલોચ. પું૦ (માવલોચ) ભાવથી લોક; લોકના ભાવ.

માવચિહ્નસ્સા. પું૦ (માવચિહ્નસ્સા) ભાવ-કથાવાદિનો પરિભાગ.

માવસંધક. ત્રિ૦ (માવસંધક) જીવને મોક્ષ સાથે સાધનાર.

માવસંસાર. પું૦ (માવસંસાર) ઉદય વગેરે ભાવરૂપે કર્મનું પરિણામ.

માવસત્ત્વ. ન૦ (માવસત્ત્વ) શુદ્ધ અંતરાત્મા; પરમાર્થ સંબંધી વિચાર.

માવસ્સુત. ન૦ (માવસ્સુત) લબ્ધ્યક્ષરરૂપ માવસ્સુત. } શ્રુતજ્ઞાનનો ઉપયોગ.

માવામિગ્રહ. પું૦ (માવામિગ્રહ) માન કરતો, હસતો, અમુક ચેષ્ટા કરતો માણસ આપે તોજ હોરતુ એમ ભાવ સંબંધી અભિગ્રહ-નિયમ ધારવો તે.

માવિ. ત્રિ૦ (માવિ) થનાર.

માવિદિય. ન૦ (માવિદિય) જ્ઞાનાવરણીય કર્મના ક્ષયોપશમથી જીવને ઉત્પન્ન થયેલ શબ્દાદિ ગ્રહણ કરવાની શક્તિ; લબ્ધિ ઉપયોગરૂપ ભાવચન્દ્રિય.

માવિણી. સ્ત્રી૦ (માવિણી) ભાવના કરવાવાળી.

માવિતર્થી. સ્ત્રી૦ (માવિતર્થી) એ નામની એક નદી.

માવિય. પું૦ (માવિક) સાતમા દેવલોકનું એક વિમાન.

માવિય. ત્રિ૦ (માવિક) વિચારેલું; ભાવના ભાવેલું. (૨) સંસ્કાર પામેલ; વાસિત થયેલ. (૩) શુદ્ધ; નિર્દોષ.

માવિયત્ત. } પું૦ (માવિતાત્મન) શુદ્ધ માવિયત્ત. } આત્મા. (૨) એક અહોરાત્રના ત્રીશ મુહૂર્તમાંના તેરમા મુહૂર્તનું નામ.

માવિયપ્પા. ત્રિ૦ (માવિતાત્મા) ભગવાન ધર્મનાથની મુખ્ય સાધ્વી.

માવિર. ત્રિ૦ (માવિર) થનાર; નીપજનાર.

માવુચ્ચ. પું૦ (માવુચ્ચ) બનેલી; બેનનો વર.

માવુગ. ત્રિ૦ (માવુગ) બીજાનો યોગ પામી તેના ગુણમાં પરિણત થઈ જાય તે.

માર્કોમોરિયા. ક્ષીં (માર્કોમોરિકા) મનાના વિકાસને રોકવારૂપ ભાવની ઉલ્લાહરી કરવી તે.

માર્કોદિ. પું (માર્કોદિ) ક્ષયોપશમ ભાવે ઉત્પન્ન થઇ ઉદ્યાદિ ભાવને જોનાર અવધિ જ્ઞાન.

માસ. નં (માસ) ભાષ્ય-વિવરણ.

માસ. પું (માસ) તેજ; પ્રકાશ; ચમક; ઝળક. (૨) પક્ષી વિશેષ.

માસ. નં (મસ) રાખ; ભસ્મ. (૨) પું ભસ્મ નામનો રદ મો મસ.

માસગ પું (માસ) ભાષા પર્યાયિ-ભોજવાની શક્તિવાળો જીવ. (૨) પન્નવણા-સૂત્રના ત્રીજા પદના પંદરમા દ્વારનું નામ. (૩) ત્રિં વક્તા; પ્રતિપાદક.

માસણ. નં (માસ) ચમક; પ્રકાશ.

માસણા. } ક્ષીં (માસણ) કથન; પ્રતિપાદન.

માસણ. પું (માસ) ભોજનાર; ભાષા શક્તિવાળો.

માસરાસિ. પું (માસરાસિ) પ્રકાશનો સમજ; સર્વ.

માસરાસિ. પું (માસરાસિ) ભસ્મરાસિ નામનો ૩૦ મો મસ. (૨) રાખનો ઢગલો.

માસર્વત. ત્રિં (માસર્વત) ભાષાના ગુણ દોષોને જાણનાર.

માસા. ક્ષીં (માસ) ભાષા; ખોલી. (૨) ભાષાચોગ્ય પુદ્ગળરકંધની વર્ગણ-સમુદાય. (૩) ઉપયોગ અને ચતનાપૂર્વક ખોલવું તે; ભાષા સમિતિ. (૪) પન્નવણા સૂત્રના ૧૧ મા પદનું નામ.

માસાજઙ. ત્રિં (માસાજઙ) ખોલવાની શક્તિ રહિત; મૂંઝો.

માસાપર્વાસિ. ક્ષીં (માસાપર્વાસિ) પુદ્ગળોને ભાષાના રૂપમાં પરિણત કરવાની શક્તિ.

માસાપદ. નં (માસાપદ) મનાપના સૂત્રનું ૧૧ મું ભાષાપદ.

માસાવિજય. પું (માસાવિજય) ભાષાનો નિર્ણય. (૨) દષ્ટિવાદ; આરમો જૈન અંગ્રમ.

માસાસમિ. } ક્ષીં (માસાસમિ) વિ-
માસાસમિતિ. } ચારી ચતનાપૂર્વક ખોલવું તે.

માસાસમિય. ત્રિં (માસાસમિ) ભાષા સમિતિયુક્ત.

માસિ. ત્રિં (માસિ) ખોલનાર; કહેનાર.

માસિય. ક્ષીં (માસિ) ખોલેલું; કહેલું. (૨) નં ખોલવું; કહેવું તે.

માસિહ. ત્રિં (માસાકત) ભાષાસુક્ત; વાણીયુક્ત.

માસુર. ત્રિં (માસુર) દેહીખમાન; તેજસ્વી. (૨) ભાસુર નામે ત્રીજા ચોથા દેવલોકનું એક વિસ્તાર.

મિ. ત્રિં (મિત) જુઓ " મિત્ર " શબ્દ.

મિઝડિ. ક્ષીં (મિઝડિ) બકુટિ; ભમ્મર. (૨) નમિનાથજીના ચક્ષુનું નામ.

મિઝર. ત્રિં (મિઝર) પોતાની મેજે બેઠાય તેવું; નાશવંત.

મિઝવ્વ. પું (માર્ગ) જુઓ મિત્રારના શિષ્ય.

મિગ. પું (મિગ) ભમર; ભમરો. (૨) જુગલીયાને વાસણ આપનાર કદપ વૃક્ષની એક જાત. (૩) પક્ષી વિશેષ. (૪) કીટ વિશેષ. (૫) કોપલા.

મિગણિમા. ક્ષીં (મિગણિમા) જંબુટક્ષના વનખંડની એક વાવડીનું નામ.

મિગણ્યમા. ક્ષીં (મિગણ્યમા) જંબુટક્ષના નેત્રત્ય જુણાના વનખંડની એક વાવડીનું નામ.

મિગા. ક્ષીં (મિગા) જંબુટક્ષના નેત્રત્ય જુણાના વનખંડની એક વાવડીનું નામ.

મિગર. પું (મિગર) ઝારી; સોનાનો કળસ. (૨) પક્ષી વિશેષ.

મિનિરીટિ. પું (મિનિરીટિ) એક ચોખન્દ્રય
૭૫; હૂંચરીટ.

મિનુ. પું (મિનુ) પાણી સૂકાઈ ગયા પછી
તળાવમાં પોપડા બંધાય તે.

મિન્ના. સ્ત્રી () અભ્યંગાન; માલિય.
મિન્ડમાલિયા, સ્ત્રી (મિન્ડમાલિકા) ભીંડીની
માળા.

મિન્ડિમાલ. } પું (મિન્ડિમાલ) શસ્ત્ર
મિન્ડિવાલ. } વિશેષ; હરો.

મિન્સાર. } પું (મિન્સાર) શ્રેણિક
મિન્સાર. } રાજાનું અપર નામ.

મિન્મી. સ્ત્રી (મિન્મી) વાણ વિશેષ; ઢોલકું.

મિકલ. ન (મેલ) ભિક્ષા; ભીખ. (૨)
ભિક્ષા સમૂહ.

મિકલકાલ. પું (મિકાકાલ) ભિક્ષાકાળ;
ગોચરીનો સમય.

મિકલલામિય. પું (મિકાલામિક) અનાદર
પૂર્વક તુચ્છવસ્તુ મળે તે લેવી એવો
અભિગ્રહ ધરી ગવેણા કરનાર સાધુ.

મિકલવિસિ. સ્ત્રી (મિકાવિસિ) ભીખ
માગીને યુજ્જરાન ચલાવવું તે.

મિકલા. સ્ત્રી (મિકા) ભિક્ષા; ગોચરી.

મિકલાખ. પું } (મિકાક) ભિક્ષુ; સાધુ.
મિકલાક. } (૨) ભીખારી.
મિકલાગ.

મિકલાયર. ત્રિ (મિકાચર) ભીખારી;
માગી ખાનાર.

મિકલાયરિયા. સ્ત્રી (મિકાચર્યા) ભિક્ષા
માગવી; ગોચરી કરવી.

મિકલાયરી. સ્ત્રી (મિકાચરી) ભિક્ષા લેવા
જવું તે; ગોચરી.

મિકલાલામિય. પું (મિકાલામિક) ભિક્ષુક
વિશેષ.

મિકલુ. પું સ્ત્રી (મિકલુ) ભિક્ષુક; સાધુ; મુનિ.

મિકલુચરિયા. સ્ત્રી (મિકલુચર્યા) ભિક્ષુકની
ચર્ચા; સાધુ સાધાચારી.

મિકલુચી. સ્ત્રી (મિકલુચી) સાધ્વી; આર્યા.

મિકલુચમ્મ. પું (મિકલુચમ્મ) ક્ષમા, નિર્દો-
હતા, નહુતા, આદિ દશ પ્રકારનો યતિ
ધર્મ.

મિકલુપડિમા. સ્ત્રી (મિકલુપટિમા) ભિક્ષુ-
સાધુની બાર પડિમા-અભિગ્રહ વિશેષ.

મિકલુપડિયા. સ્ત્રી (મિકલુપટિયા) સાધુનો
ઉદ્દેશ; સાધુનું નિમિત્ત

મિકલુય. પું (મિકલુક) સાધુ; ભિક્ષુક.

મિકલ્લીંડ. પું (મિકલોલ) ભિક્ષાના આધારે
રહેનાર બૌદ્ધ વગેરે અન્યદર્શની સાધુ.
(૨) ભીખારી.

મિનુ. પું (મિનુ) ખડકની ટોચ. (૨) કાટ;
ચીરો.

મિનુટિ. સ્ત્રી (મિનુટિ) બ્રહ્મટિ.

મિનુપડણ. ન (મિનુપત્તન) પર્વતની ટોચ
ઉપરથી પડી મરવું તે; ભેરવ ઝંપાપાત;
બાળ મરણનો એક પ્રકાર.

મિન્. પું (મિત્ર) સેવક; નોકર. (૨) ત્રિ-
સારી રીતે પોષણ કરનાર. (૩) પોષણીય.

મિન્કુંડ. ત્રિ (મિકોલ) બુદ્ધો “ ભિ-
કુષોડ ” શબ્દ.

મિન્ના. ન (મેલ) કર વિશેષ; દંડ વિશેષ.

મિન્ના. સ્ત્રી (મિના) લોભ. (૨) મળેલા
પદાર્થોમાં અત્યંત આસક્તિ.

મિનિકમ્મ. ત્રિ (અમિષ્યત) લોભાવે તેવું;
સુંદર.

મિન્યાસિ. પું () પક્ષી વિશેષ.

મિન્યા. ન (મિત્ર) બેદાયેલ; કાટેલ.

મિન્યા. સ્ત્રી (મિત્ર) ખાતી મુડી.

મિતલ. } પું (મિતલ) સેવક; નોકર;
મિતલ. } ચાકર.

મિતિ. સ્ત્રી (મિતિ) આશુવિકા; યુજ્જરાન.

મિત. ન () નદીની બેખડ. (૨)
અડધીયું; કળાદિનો અર્ધ ભાગ.

મિશ્રણ. } નં () અડધીયું; અડધું
મિશ્રણ. } કાપેલ. (૨) કકડો.

મિશ્રણ ત્રિ (મેતૃ) ભેદનાર.

મિત્તિ. કી (મિત્તિ) ભીંત; દીવાલ.

મિત્તિગુલિયા. કી (મિત્તિગુલિયા) ઓટલો;
ચોતરો.

મિત્તિય. પું (મિત્તિ) ભિતિ દેશવાસી.

મિત્તિલ. નં (મિત્તિ) એ નામનું દશમા
દેવલોકનું એક વિમાન.

મિત્તિ ત્રિ (મિત્તિ) ભેદાયેલ; ફાટી ગયેલ.

(૨) ભિત; જૂદું. (૩) પ્રસ્ફુટિત. (૪) વિ-
લક્ષણ. (૫) પરિત્યક્ત. (૬) ઓધું; ન્યૂન.

મિત્તિમુહુર્ત. નં (મિત્તિમુહુર્ત) અંતર્યુહર્ત;
ન્યૂનમુહુર્ત.

મિયન. પું (મિત્ત) નોકર; ચાકર.

મિયનચાય. પું (મેવણત) સૂર્યના એ મા-
ણસા વચ્ચેનું અંતર અર્થાત્ એક માંડ
લેથી બીજે માંડલે જવાનો માર્ગ.

મિલિગ. પું (મિલિગ) મચ્છર, ધાન્યની
એક જાત.

મિલિજ. પું () અભ્યગન.

મિલ્લુગ. પું (મિલ્લક) બિલ્લ; આહેડી;
શિકારી.

મિલ્લુગા કી (મિલ્લુ) જમીનની ફાટ,
કાળી જમીનમાં શીયાળામા ચીરા
પડે છે તે.

મિલ્લુય. નં (મિલ્લુ) જુઓ “મિલ્લુગા” શબ્દ.

મિલ્લ. પું (મિલ્લ) એ નામનો એક અ-
નાય દેશ.

મિલ્લામ. પું (મિલ્લાતક) ભિક્ષામાનું વૃક્ષ.

મિસ્ત. નં (મિસ્ત) કમળતન્તુ; કમળનો
કંદ. (૨) ખાવાનો એક પદાર્થ. (૩)
આસન વિશેષ.

મિસં. જ (મિસ) અતિશય; ધણું.

મિસકંદ. પું (મિસકંદ) શકરપારા; મિથાન
વિશેષ.

મિસરા. કી () માછલાં પકડવાની
એક જાતની જાળ.

મિસિન. નં (મિસિન) ધાગીનું એક
મિસિયા. કી () આસન.

મિસોજ. નં () નૃત્ય વિશેષ.

મી. કી (મી) ભય. (૨) ત્રિ. કરનાર;
ભીર; બીકણ.

મીમ. ત્રિ (મીમ) ભયંકર; કરાવનાર. (૨)

પું. દક્ષિણ તરફના રાક્ષસ જાતના

વ્યંતર દેવોનો ધન્ડ. (૩) રોદ્ર આચાર-

શાસ્ત્ર. (૪) ભરતખંડના ભાવી સાતમા

પ્રતિવાસુદેવ. (૫) હસ્તીનાપુરના એક
રાજપુરુષ.

મીમસેણ. પું (મીમસેન) એ નામના ગત
અવસ્થાપિણીના છઠ્ઠા કુલકર. (૨) આવતી

ચોવીસીના સાતમા પ્રતિવાસુદેવ. (૩)

ભીમસેન નામનો એક કુમાર.

મીમાસુર. નં (મીમાસુર) એ નામનું એક
શાસ્ત્ર.

મીમાસુરક. નં (મીમાસુરો) મીમાસુરનું
એક પ્રાચીન શાસ્ત્ર.

મીય. ત્રિ (મીત) ભય પામેલ.

મીર. ત્રિ (મીર) કરપોક; બીકણ;
ભયભીત.

મીસગ. પું (મીસમક) ભીષ્મક નામના
રાજા.

મીસણ. ત્રિ (મીષણ) ભયંકર.

મુખર્ષિસર. પું (મુખર્ષિ) નાગરાજ; મોટો
સર્પ.

મુખર્ષ. પું (મુખર્ષ) સર્પ.

મુખળ. ત્રિ (મોજક) પૂજક; સેવા-
કારક.

મુખળ. પું (મુખળ) એક દેવ જાતિ; ના-
મકુમાર દેવ. (૨) ભોગી; વિલાસી.

મુખળવદ. પું (મુખળવતિ) અંતરદેવની
મહોરત નામની એક જાત.

મુજગર્ભ. સ્ત્રી૦ (મુજગર્ભ) } એક ઇન્દ્રિ-
મુજગર્ભ. સ્ત્રી૦ (મુજગર્ભ) } ણી; અ-

તિકાય નામના મહોરગેન્દ્રની એક અગ્ર-
મહિષી.

મુજગર્ભસ્ત્રી. પું૦ સ્ત્રી૦ (મુજગર્ભ) ભુ-
ગર્ભી ગતિ કરનાર પ્રાણી; ગોઠ, ઉદર,
પિસકાલી વગેરે તિર્યચ પંચેન્દ્રિય.

મુજગર્ભસ્ત્રી. પું૦ (મુજગર્ભ) સર્પના વિષને
ઉતારવાનું એક રત્ન-મણિ.

મુજગર્ભ. ન૦ } (મોજન) જમણ; ભોજન.
મુજગર્ભ. સ્ત્રી૦ }

મુજગર્ભ. ન૦ (મર્જિત) અર્ધ શેકેલું; પોંક
વિગેરે.

મુજગર્ભ. ત્રિ૦ (મોજનશીલ) ભોગવનાર.

મુજગર્ભ. પું૦ (મુંબલ) મદિરાનું પાત્ર.

મુજગર્ભ. ત્રિ૦ (મુજ-મુજગર્ભ) ભૂખથી દુર્બળ
થયેલ; શુષ્ક દેહવાળો.

મુજગર્ભ. સ્ત્રી૦ (મુજગર્ભ) ભૂખ; કુષા.

મુજગર્ભ. ત્રિ૦ (મુજ) ભાંગેલું; નમી થયેલું.

મુજગર્ભ. ત્રિ૦ (મુજગર્ભ) અત્યંત વાંકું.

મુજગર્ભ. પું૦ (મુજગર્ભ) નાગ; સર્પ.

મુજગર્ભ. પું૦ (મુજગર્ભ) સર્પ.

મુજગર્ભ. ત્રિ૦ (મોજ) કલ્પનીય; સાધુને
ભોગવવા યોગ્ય.

મુજગર્ભ. પું૦ (મૂર્જ) વ્રક્ષ વિશેષ. (૨) ન૦
તે વ્રક્ષની છાલ.

મુજગર્ભ. ત્રિ૦ (મૂર્જ) પ્રભૂત; ધણું.

મુજગર્ભ. } ત્રિ૦ (મૂર્જ) ધણું; અત્યંત.
મુજગર્ભ. }

મુજગર્ભ. ત્રિ૦ (મુજ) શેકેલું ધાન્ય. (૨)
પું૦ ધાણા; શેકેલા જવ.

મુજગર્ભ. ત્રિ૦ (મૂર્જ) વધારે; ધણું; અત્યંત.
(૨) પુનઃ, બીજી વાર.

મુજગર્ભ. ત્રિ૦ (મૂર્જ) વારંવાર;
પુનઃ પુનઃ

મુજગર્ભ. ત્રિ૦ (મુજ) ભોગવેલ; ખાધેલ. (૨)
સેવિત. (૩) અનુભૂત. (૪) ન૦ ભક્ષણ;
ભોજન. (૫) વિષ વિશેષ.

મુજગર્ભ. ન૦ (મુજગર્ભ) ખાધા પછી;
ભોજન સમય પછી.

મુજગર્ભ. } સ્ત્રી૦ (મૂ) બકરી.
મુજગર્ભ. }

મુજગર્ભ. પું૦ (મુજ) ભુજ; ખાડું; હાથ.

મુજગર્ભ. પું૦ (મુજગર્ભ) સર્પ; નાગ.

મુજગર્ભ. પું૦ (મુજગર્ભ) સર્પ; નાગ; (૨) સર્પને
રમાડનાર ગારડી.

મુજગર્ભસ્ત્રી. ત્રિ૦ (મુજગર્ભસ્ત્રી-
સ્ત્રી) ભુજગર્ભથી આલનાર નોળીયા
વગેરે તિર્યચ.

મુજગર્ભસ્ત્રી. સ્ત્રી૦ (મુજગર્ભસ્ત્રી) ભુ-
ગર્ભી આલનાર તિર્યચ પંચેન્દ્રિયની સ્ત્રી
ગતિ.

મુજગર્ભ. પું૦ (મુજગર્ભ) મહોરગ ગતના
વાણવ્યતર દેવતા.

મુજગર્ભ. સ્ત્રી૦ (મુજગર્ભ) મહોરગના ઇન્દ્ર
અતિકાયની બીજી અગ્રમહિષી.

મુજગર્ભ. સ્ત્રી૦ (મુજગર્ભ) મહોરગના ઇન્દ્ર
અતિકાયની પ્રથમ અગ્રમહિષી.

મુજગર્ભસ્ત્રી. પું૦ (મુજગર્ભ) ભુજગર્ભથી આ-
લનાર તિર્યચ પંચેન્દ્રિયની એક ગતિ;
ઉદર, પિસકાલી વગેરે.

મુજગર્ભ. પું૦ (મુજગર્ભ) નીલા રંગના
રત્નની એક ગતિ; ભુજગર્ભ મણિ.

મુજગર્ભ. ત્રિ૦ (મુજગર્ભ) નોળીયુ, લો વગેરે;
તિર્યચ પંચેન્દ્રિયની એક ગતિ.

મુજગર્ભ. સ્ત્રી૦ (મુજ) ભુજ; ખાડું.

મુજગર્ભ. () ધૂળ ભરેલું;
મેલું.

મુજગર્ભ. ત્રિ૦ () બટ થયેલ; બૂલો
પડેલ.

મુજગર્ભ. ન૦ (મુજ) લોક; જગત.

મુવંજાવહ. પુ. (મુવંજાવહ) દેવતાની એક જાત; ભવનપાત દેવતા.

મુસ. પું. (મુસ) તૃણ વિશેષ, ભુસ્ત્રા.

મૂ. સ્ત્રી. (મૂ) પૃથ્વી.

મૂર. સ્ત્રી. (મૂર) સંપત્તિ. (૨) રાખ; ભરમ. (૩) વૃદ્ધિ. (૪) જીવરક્ષા.

મૂરકમ્મ. ન. (મૂરિકર્મ) રાખની ચપટી આપવી; દોરા ધાગા કરી આપવા તે; આભિયોગી ભાવનાનો એક પ્રકાર. (૨) મંત્રાદિકથી પવિત્ર કરેલ વસ્તુ

મૂરકમ્મિય. વિ. (મૂરિકર્મિક) મત્રથી દોરા ધાગા કરી આપે તે.

મૂરુટ્ટ. વિ. (મૂરિટ્ટ) અત્યંત; ઘણું.

મૂરપણ. } વિ. (મૂરિપણ) જીવરક્ષાની
મૂરપણ. } સુદ્ધિવાળા. (૨) જાનની વૃદ્ધિવાળા; અનન્ન જાની.

મૂરલેવ. પુ. (મૂરલેવ) બૂલેવ; સંકેત; ઇશારો.

મૂગર. ઘ. (મૂયસ્કાર) બૂયસ્કારખંધ; કર્મ-બધનો એક પ્રકાર; એક બધે અનેક કર્મનું બાંધવું તે.

મૂત. પું. (મૂત) પ્રાણી; જીવ. (૨) વન-રપનિકાયના જીવ. (૩) જૂત નામનો દ્રીપ અને સમુદ્ર.

મૂતણ. ન. (મૂતણ) તૃણ વિશેષ; ઘાસ.

મૂતિય. વિ. (મૂતિક) પાંચ જૂતથી બનેલ; પાંચ જૂત સમ્મ-ધી.

મૂતોદ. પું. (મૂતોદ) એ નામનો સમુદ્ર.

મૂમહ. પુ. (મૂમહ) ભ્રમહાન નામનું ૨૧ મુ મુહર્ત.

મૂમિ. સ્ત્રી. (મૂમિ) પૃથિવી. (૨) કાળ; વખત. (૩) સ્થળ; જગ્યા.

મૂમિયા. સ્ત્રી. (મૂમિકા) પૃથ્વી; સ્થાન.

મૂમિકપ. પુ. (મૂમિકમ્પ) ધરતીકપ.

મૂમિચર. ન. (મૂમિચર) ભોંયરં; ગુફા.

મૂમિચર. પુ. (મૂમિચર) જમીન ઉપર આ-લનાર પશુ; ચલચર તિર્યચ.

મૂમિદેવ. પું. (મૂમિદેવ) આહાણ.

મૂમિમાળ. પુ. (મૂમિમાળ) ભૂમિનો પ્રદેશ; સ્થાન.

મૂમિરહા. પું. (મૂમિરહા) બૂરહા; વનરૂપિત વિશેષ.

મૂમિસર્પિ. વિ. (મૂમિસર્પિ) ભૂમિમાં વિ-સ્તરનાર.

મૂમિસેજ્ઞા. સ્ત્રી. (મૂમિસેજ્ઞા) પૃથ્વીની સખ્યા; જમીન ઉપર સુતું-પથારી કરવી તે.

મૂય. પુ. (મૂત) પ્રાણી; જીવ. (૨) જૂત-કાળ; વ્યતીત સમય. (૩) વનરૂપિત અને તેમાં રહેલ જીવ વિશેષ. (૪) જૂતદેવતા; બ્યંતર દેવતાની એક જાત. (૫) જૂત-દ્રીપ અને જૂતસમુદ્ર. (૬) જૂતેન્દ્ર નામે નાગકુમાર દેવતાનો ઇન્દ્ર. (૭) ત્રિ. સ-માન; તદ્રૂપ; તેના જેવું. (૮) નિશ્ચિત સ્થાનમાં રહેલ પદાર્થ. (૯) પ્રાપ્ત; લબ્ધ. (૧૦) વાસ્તવિક; યથાર્થ. (૧૧) વિજ્ઞાન. (૧૨) ન. પ્રકૃત્યર્થ. (૧૩) વૃક્ષ; ઝાડ.

મૂયસ્કાર. વિ. (મૂયસ્કાર) ભુઓ “ભૂગર” સંબંધ.

મૂયમાહ. પુ. (મૂતમાહ) જૂતનો વળખાડ.

મૂયમામ. પું. (મૂતમામ) જીવ સમૂહ.

મૂયણધ. સ્ત્રી. (મૂતણધ) એ નામની એક વનરૂપિત.

મૂયત્થ. પુ. (મૂત્થ) યથાર્થ જ્ઞાન; સાચી વાત.

મૂયવિજ્ઞ. પુ. (મૂતવિજ્ઞ) નાગાણુન આચાર્યના શિષ્યનું નામ.

મૂયવિજ્ઞા. સ્ત્રી. (મૂતવિજ્ઞા) અંતગડ સૂત્રના સાતમા વર્ગના તેરમા અધ્યયનનું નામ (૨) રાજગૃહ નગરના શ્રેણિક રાજાનું બૂયદિના નામે રાણી. (૩) સ્પૃશ્યભક્ત બહેન.

ભૂતમંડલપદ્ધિમતિ. પું (ભૂતમંડલપ્રવિમતિ)
ભૂતમંડળની વિશેષ રચનાયુક્ત નાટક;
નાટકના ૩૨ પ્રકારમાંનો એક.

ભૂતચક્ષુ. પું (ભૂતચક્ષુ) ખીજાનું ઝાડ.

ભૂતરૂપ. ન૦ (ભૂતરૂપ) જે ક્ષણમાં જોટલી
અંધાધ નથી તે.

ભૂતલિપિ. સ્ત્રી (ભૂતલિપિ) લિપિ વિશેષ.

ભૂતવર્તિસા. સ્ત્રી (ભૂતવર્તસા) એક
ધન્દાણી.

ભૂતવાદ. પું (ભૂતવાદિન) વ્યંતરોની સોળ
જાતિમાંની એક જાત.

ભૂતવાય. પું (ભૂતવાદ) દષ્ટિવાદ નામે બા-
રમા અંગસ્ત્રનું અપર નામ. (૨) યથાર્થ
વાદ.

ભૂતવિજ્ઞા. સ્ત્રી (ભૂતવિજ્ઞા) ભૂત વિગેરેને
કાઢવાની વિદ્યા; મન્ત્રાદિ પ્રયોગ.

ભૂતવૈજ. પું (ભૂતવૈજ) ભૂતને કાઢનાર વૈજ.

ભૂતસિરી. સ્ત્રી (ભૂતશ્રી) એ નામની
એક આલણી.

ભૂયા. સ્ત્રી (ભૂતા) સ્થુલિભદ્રની બહેન.
(૨) સુદર્શન ગાથાપતિની દીકરી. (૩)
ધન્દાણીની એક રાજધાની.

ભૂયાણંદ. પું (ભૂતાનન્દ) દક્ષિણ દિશાના
નાગકુમારનો ધન્દ્ર. (૨) કૌણિક મહારાજ
નો એક હાથી.

ભૂયાવાદ. પું (ભૂતવાદ) સદ્ભૂત વસ્તુનો
વાદ.

ભૂવદ. પું (ભૂપતિ) રાજા; ભૂપતિ.

ભૂસળ. ન૦ (ભૂષણ) ભૂપણ; દાગીનો;
ધરણું.

ભૂસા. સ્ત્રી (ભૂષા) શોભા; દીપ્તિ.

ભૂસિતંગી. સ્ત્રી (ભૂષિતાંગી) ભૂષિત થયેલી
સ્ત્રી.

ભૂસિય. પું (ભૂષિત) શોભાયમાન.

ભૂસિયંગ. ત્રિ (ભૂષિતાંગ) જેનું અંગ ભૂ-
ષિત હોય તે.

ભૂસિયંગી. સ્ત્રી (ભૂષિતાંગી) આભૂષણથી
ભૂષિત થયેલ સ્ત્રી.

મે. જા (મોજ) સંપ્રોધન; આમન્ત્રણસૂચક
અવ્યય.

મેડર. ત્રિ (મિહર) ઝિજ્ઞાસિત થનાર;
* ટુટીપુટી જનાર.

મેંડી. સ્ત્રી (મિંડી) એ નામનું વૃક્ષ; ભીડી.

મેતાર. પું (મેતૃ) બેઠન કરનાર; તોડી
ફેડી નાખનાર.

મેદ. પું (મેદ) બેઠ; પ્રકાર (૨) જુદું
પડવું; અંડિત થવું.

મેદિય. ત્રિ (મેદિત) જુદું પાડેલું.

મેય. પું (મેદ) બેઠ; જૂદાઈ; નોખું પાડવું.
(૨) રાજનીતિના ચાર બેઠમાંનો એક
બેઠ; દુશ્મનના પક્ષમાં બેઠ પાડી તેનું
બળ તોડવું તે.

મેયકર. ત્રિ (મેયકર) વિચ્છેદકર્તા.

મેયગ. ત્રિ (મેદક) બેઠકારક.

મેયણ. ન૦ (મેદન) ફાડવું; તોડવું. (૨)
કર્મપ્રકૃતિના રસનો ધાત કરવો તે.

મેયણી. સ્ત્રી (મેદની) બેઠનારી; ભાંગનારી.

મેરવ. ત્રિ (મેરવ) ભયંકર; ડરાવનાર.
(૨) પું રાક્ષસ આદિ ભયંકર પ્રાણી.

મેરિ. સ્ત્રી (મેરિ) } એક પ્રકારનું વાજુ,
મેરી. સ્ત્રી (મેરી) } નગાર.

મેરતાલ. પું } (મેરતાલ) વૃક્ષ વિશેષ.
મેર્યાલ. }

મેલ. પું (મેલ) મહુગોત્રની શાખા. (૨)
તે શાખાનો પુરુષ.

મેસગ. પું (મીષ્મક) રૂક્મિણીના પિતા;
કૌણિયનગરના એક રાજા.

મેસજ. ન૦ (મેષજ) ઓપધિ; દવા.

મેસજ્જ. ન૦ (મેષજ્ય) ઓપધિ; દવા.

મેસણ. ત્રિ (મીષણ) ભયંકર; ડરામણ
(૨) ન૦ ડરવું. ખીવું.

મેસણા. સ્ત્રી (મીષણ) ખીક દેખાડવી.

મેસદ. નં (મેક્ષ) ઔષધિ; દવા વિગેરે.
મો. પ્રં (મોષ) સંબોધન; આમ-ત્રણ
વાચક.

મોષ. પું (મોષ) કામભોગ.

મોષગ. ત્રિં (મોષક) પાલનકર્તા.

મોહ. ત્રિં (મોહિન્) ભોગી; ખાનાર;
ભોગવનાર.

મોહ્યા. સ્ત્રીં (મોહિની) ભાર્યા; ધણીયાણી.

મોહ્ય. પું (મોહિક) ગામનો પટેલ; મુખી;
રાજમાન્ય પુરૂષ. (૨) ભોગમાં આસકત;
વિદાસી. (૩) ભોગ વશમાં ઉત્પન્ન થયેલ.

મોહ્યા. સ્ત્રીં (મોહ્યા) ભાર્યા; પત્ની.

મોહ. સ્ત્રીં (મોહતી) આપ; આવાચક.

મોગ. પું નં (મોગ) સર્વ ઇન્દ્રિયોના
વિષય; ભોગવવાની વસ્તુ. (૨) શરીર.
(૩) ઋષભદેવ પ્રભુએ ગુરૂસ્થાને સ્થાપેલું
કુળ; એક આર્યવંશ. (૪) ત્રિં ભોગ-
કુળમાં જન્મેલ.

મોગકરા. સ્ત્રીં (મોગકરા) એ નામની
અધોલોકવાસિની એક દિશાકુમારી.

મોગકુલ. નં (મોગકુલ) શ્રી આદિનાથે
જેની પૂજ્યસ્થાને સ્થાપના કરી હતી
તે કુળ.

મોગપુરિસ. પું (મોગપુરુષ) ભોગ તત્પર
પુરૂષ.

મોગમૂમિ. સ્ત્રીં (મોગમૂમિ) અકર્મભૂમિ;
ભુગલિયાનાં ક્ષેત્ર.

મોગમૂમિ. પું સ્ત્રીં (મોગમૂમિ) } ભોગ
મોગમૂમિગય. પું સ્ત્રીં (મોગમૂમિગય) } ભૂમિને
પ્રાપ્ત થયેલ; ભુગલીયા.

મોગમોગ. નં (મોગમોગ) અત્યંત ભોગ;
ઉત્કટ ભોગ. (૨) ભોગાર્હ શબ્દાદિ વિષય.

મોગમાલિની. સ્ત્રીં (મોગમાલિની) એ ના-
મની અધોલોકવાસિની એક દિશાકુમારી.

મોગરાય. પું (મોગરાય) ભોગ કુળના એક

જન્મ; યદુવંશી ઉગ્રસેન રાજા.

મોગર્હ. સ્ત્રીં (મોગર્હ) એક પ્રકારની
લિપિ.

મોગવતી. સ્ત્રીં (મોગવતી) ખીજ, સાતમ
અને બારસ એ ત્રણ તિથિની રાત્રિનું
નામ. (૨) અધોલોકમાં રહેનારી એક
દિશાકુમારી દેવી.

મોગવતિયા. સ્ત્રીં (મોગવર્તિકા) ધનદેવની
સ્ત્રીનું નામ.

મોગવ્યક્તા. સ્ત્રીં (મોગવ્યક્તા) અદાર
લિપિમાંની એક લિપિ.

મોગવિસ. પું (મોગવિષ) સર્પની એક
જાતિ.

મોગિ. ત્રિં (મોગિન્) ભોગ ભોગવવા ઇચ્છ-
નાર. (૨) પું નં શરીર; દેહ.

મોજ. ત્રિં (મોજ્ય) ખાવાયોગ્ય.

મોજાર. ત્રિં (મોજત) ભોક્તા; ભોગ-
વનાર.

મોમ. ત્રિં (મૌમ) ભૂમિ સંબંધી. (૨) નં
ભૂમિ ભાગ; સ્થાન વિશેષ. (૩) મેડીની
ભોં; માળ. (૪) ભૂકંપાદિના કળ વિચાર-
વાની વિદ્યા; નિમિત્તશાસ્ત્ર; અષ્ટાંગ
નિમિત્તમાંનું એક. (૫) ૨૭ મા મુહૂર્તનું
નામ. (૬) નગરના જેવું ભવનપતિને
રહેવાનું સ્થાન.

મોમનયર. નં (મૌમનર) વાણવ્યંતરના
નગર.

મોમાલિય. નં (મૌમાલીક) ભૂમિ સંબંધી
ચૂપાવાદ.

મોમિજ. પું (મૌમેય) રત્નપ્રભાની ભૂમિ-
માંના ભવનમાં રહેનાર દેવતા; ભવન-
પતિ દેવતા.

મોમેજ. ત્રિં (મૌમેય) ભૂમિ સંબંધી.
(૨) નં ભૂમિધર; ભોંયડું. (૩) વાણવ્યં-
તરના નગર. (૪) પું એક દેવ જાતિ;
ભવનપતિ દેવતા.

મોચન. ત્રિં (મોષક) જમાડનાર.

મોયણ. નં (મોજન) આહાર; ખાણ પદાર્થ.

(૨) ખાણું; જમણ; ભોજન.

મોયણમંડલ. પું (મોજનમણ) ભોજનશાળા.

મોયણવિપરિયાસિયા. સ્ત્રી (મોજનવિપ-
ર્યાસિકા) વિપરીત રીતે ભોજન

કરવું તે.

મ.

મઘ. પું (મઘ) અહકાર; અભિમાન.

મઘ. પું (મઘ) હરણ; મૃગ.

મઘ. ત્રિ (મત) અભિમત; ઇષ્ટ.

મઘ. ત્રિ (મત) મરેલું.

મઘ. સ્ત્રી (મતિ) મતિ; શુદ્ધિ. (૨) જ્ઞાન
વિશેષ; ઇન્દ્રિય અને મનથી ઉત્પન્ન થતું
જ્ઞાન.

મઘ. નં (મતિક) વાવેલા ખીજને હાંક-
વાને દતાળની પાછળ આંધવામાં આવતો
લાકડાનો એક કકડો.

મઘ. નં (મતિ-જ્ઞાન) વિપરીત
મતિજ્ઞાન; મિથ્યાદર્શન યુક્ત મતિજ્ઞાન.

મઘ. પું (મઘેન્દ્ર) સિંહ.

મઘ. નં (મતિદર્શન) મતિજ્ઞાનનું દર્શન;
અશુદ્ધદર્શન કે અચ્છાદર્શન એમાંનું એક.

મઘ. નં (મતિજ્ઞાન) મતિજ્ઞાન; પાંચ
ઇન્દ્રિય અને મનથી વિશેષ બોધ થાય તે.

મઘ. નં (મતિજ્ઞાનાવરણ) જ્ઞાના-
વરણીય કર્મની એક પ્રકૃતિ.

મઘ. ત્રિ (મતિજ્ઞાનિન્) મતિજ્ઞાની.

મઘ. સ્ત્રી (મતિપાત્રિકા) એક જૈન
મુનિની શાખા.

મઘ. ત્રિ (મતિમત) શુદ્ધિમાન; વિવેકી.

મઘ. સ્ત્રી (મતિ) મદિરા; દારૂ; શરાબ.

મઘ. ત્રિ (મલિન) મેલું; મલિન.

મઘ. ત્રિ (મલિન) મલિન થયેલું.

મઘ. ત્રિ (મત) મરી ગયેલ; મરેલું
જ-મેલ.

મઘ. પું (મતિસાગર) વિજયવર્ધન
રાગનો મંત્રી. (૨) એક સાધુનું નામ.

મઘ. ત્રિ (મઘ) મૃદુ; કામળ.

મઘ. સ્ત્રી (મઘી) કામળ. (સ્ત્રી વિશેષણ)

મઘ. પું (મુકુન્દ) વાણ વિશેષ. (૨) દેવ
વિશેષ.

મઘ. પું } નં (મુકુટ) મુકુટ; મુગટ.

મઘ. પું }

મઘ. નં (મુકુટસ્થાન) મુકુટનું સ્થાન;
મસ્તક.

મઘ. ત્રિ (મઘ) સુંવાળું; કામળ.

મઘ. નં (મુકુલ) એક પ્રકારનું ફૂલ.

મઘ. નં (મુકુલન) સંક્રાંત્ય.

મઘ. પું (મૌલિ) મુગટ. (૨) પાધડી.

મઘ. પું (મુકુલિન્) એક પ્રકારનો સર્પ
કે જે ફેણ વિસ્તારી ન શકે તે. (૨)
ત્રિ વિસ્તીર્ણ.

મઘ. ત્રિ (મુકુલીકૃત) ધોતીઆની
કાઝડી વાળેલ.

મઘ. ત્રિ (મુકુલિત) મુકુલ-કમ-
મઘ. ત્રિ (મુકુલિત) મુકુલ-કમ-
લડાણની માફક એ

હાથ જોડી અંજલિ કરેલ. (૨) ખીલેલ.

મઘ. ત્રિ (મુકુલીકૃત) જુઓ “મ-
ઉલિકક” શબ્દ.

મઘ. પું (મયૂર) મોર; મયૂર પક્ષી.

મઘ. સ્ત્રી (મયૂરી) મોરલી; ઢેલ.

મઘ. પું (મયૂર) ફિરણ.

મઘ. પું (મકાત્રિ) એક અન્તકૃત મહર્ષિ.

મંજાર. પું (મકાર) મકાર; મ શબ્દ
(૨) “મા” અવ્યય.

મંજુચ. પું (મત્કુચ) કાથીના જેવા ગોળ
પગવાળા પશુની એક જાત. (૨) માંકડ.

મંજ. પું (મજુ) પેટીની અંદર પાટીયામાં
ગોઠવેલા ચિત્રોને કાચદારા દેખાડી આજી-
વિકા ચલાવનાર એક જાતના શિક્ષક;
મંખલિલોક. (૨) ગોશાળાના પિતાનું
નામ.

મંજલિ. પું (મજ્જલિ) ચિત્રની પેટી બનાવી
આજીવિકા ચલાવનાર; ગોશાળાનો પિતા.

મંજલિપુત્ર. પું (મંજલિપુત્ર) મંખલિનો
પુત્ર ગોશાળો; આજીવક મતનો પ્રવર્તક
એક સાધુ.

મંજ. પું (મજ) ધર્મ.

મંજરિયા. સ્ત્રી () વાઘ વિશેષ.

મંજલ. ન (મજલ) મંગળ; કલ્યાણ. (૨)
માંગલિક પદાર્થ દ્રો, સરસવ, ચંદન,
અક્ષત વગેરે. (૩) મગળાચરણનો પાઠ;
નવકાર મત્ર. (૪) નાટકનો એક પ્રકાર;
૩૨ માનું પ્રથમ નાટક. (૫) વિમ્બલક્ષ્ય.
(૬) વિમ્બલક્ષ્યનું કારણ. (૭) ઇષ્ટાર્થ સિદ્ધિ.

મંજલા. સ્ત્રી (મજલા) પાંચમા તીર્થકરની
માતા.

મંજલાવદ. પું (મજલાવતિ) સોમનસ પર્વતનું
એક કૂટ.

મંજલાવતી. સ્ત્રી (મજલાવતી) પૂર્વમહા-
વિદેહના દક્ષિણ ખાંડવાની પૂર્વ તરફથી
આહમી વિજય.

મંજલાવતીકૂટ પું (મજલાવતીકૂટ) સોમનસ
વખારા પર્વતનાં સાત કૂટમાંનું ત્રીજું કૂટ.

મંજલાવત. પું (મજલાવત) નલિનકૂટ વ-
ખારા પર્વતની પૂર્વ અને પંકાવતી ન-
દીની પશ્ચિમે બનેલી વચ્ચેના ક્ષેત્ર વિ-
ભાગ; મહાવિદેહાંતર્ગત એક વિજય. (૨)

એ નામનું પાંચમા દેવલોકનું એક વિ-
માન. (૩) દેવ વિશેષ.

મંજલાવતકૂટ. પું (મજલાવતકૂટ) નલિ-
નકૂટ વખારા પર્વતનાં ચાર કૂટમાંનું ચોથું
કૂટ-શિખર.

મંજલાવતા. સ્ત્રી (મજલાવતા) જુઓ “મં-
ગલાવત” શબ્દ.

મંજલ. ન (મજલ) માંગલિક; મંગળ.

મંજી. સ્ત્રી (મજી) પાંચગ્રામની પ્રથમ
મૂર્ચના.

મંજીપું (મજુ) બગલો; રણકાગડો. (૨)
આર્યમંથ્ર નામના જૈન આચાર્ય.

મંજુલ. ત્રિ () અસુંદર; અસમજસ.

મંજુસ. પું (મજુસ) જુબ પરિસરની એક
જાત.

મંજ. પું (મજ) ખાટલો; ઢોલિયો; માંચડો,
ઉંચી એકક.

મંજામંજ. પું (મજાતિમજ) જે યોગમાં
સૂર્ય, ચંદ્ર અને નક્ષત્રની સ્થિતિ માંચા
ઉપર ગોઠવેલ માંચાના આકારની હોય
તે યોગ. (૨) રસ્તા ઉપર માણસોને
બેસવાને માંચા ઉપર માંચડો બાંધી
ગોઠવેલ એકક.

મંજાજસ. ત્રિ (મજાજસ) માંચામા ગોપવી
રાખેલ.

મંજરી. સ્ત્રી (મજરી) આંખાનો મોર,
મંજરી.

મંજિયા. સ્ત્રી (મજિયા) મોરપિચ્છના વચ્ચે
રહેલું ચંદ્રક-ધોળો ચાંદલો.

મંજિદ્વા. સ્ત્રી (મજિદ્વા) મજા; રંગવામાં
વપરાતો એક લાલ પદાર્થ.

મંજિદ્વિય. પું (મજિદ્વિય) મજાકનો રંગ.

મંજુ. ત્રિ (મજુ) સુંદર; મનોહર. (૨)
પ્રિય; ઇષ્ટ.

મંજુષોસા. સ્ત્રી (મજુષોસા) દિશાકુમાર
દેવતાની ઘંટા.

મંજુલ. ત્રિં (મજ્જુલ) સુ-દર; મનોહર. (૨) ક્રોમળ.

મંજુસ્સરા સ્ત્રીં (મજ્જુસ્સરા) અમિકુમાર દેવતાની ધટા. (૨) ત્રિં મધુર અવાજ વાળું.

મંજૂસા સ્ત્રીં (મજ્જૂસા) મગળાવનાં વિજયની મુખ્ય નગરી. (૨) પુટારો; પેટી.

મંજ. પું નં (મગજ) સાર; તત્વ. (૨) રસ.

મંજગ પું (મગજ) માંડ, માલપુવા, રોટલી વિગેરે. (૨) ત્રિં વિજયક; શોભાવનાર.

મંજણ. નં (મગજન) અલકૃષ્ટ; ધરેણું. (૨) પોશાક; શણગાર.

મંજણધાર્દ. સ્ત્રીં (મગજનાત્રી) આળકને પોશાક પહેરાવનાર સ્ત્રી; પાંચ ધાવ-માતામાંની એક.

મંજન નં (મગજન) શણગાર; ધરેણું.

મંજવ. પું (મગજ) જેનાથી અઢી ગાઉ દૂર ગામડાં હોય તેવું સ્થળ.

મંજલ. નં (મગજલ) ચન્દ્ર સૂર્યનું મડળ; માંડણું. (૨) સૂર્યનું વિમાન; સૂર્યનું બિંબ. (૩) વાસુદેવ બળદેવની જેડી. (૪) ચાર ગતિના મડળરૂપ સંસાર. (૫) ગોળ કુંડાળું. (૬) ગામ કે શહેરની આબુઆબુ ફરતો પ્રદેશ; ગામનો સીમાડો. (૭) મધને ખુશાલીમાં મળેલ જમીન. (૮) દેશ. (૯) અરીસાનો કાચ-ખાપ કે જેમાં પ્રતિબિંબ દેખાય તે.

મંજલમ્પ. પું (મગજલક) બાર માસા અથવા સાઠ રતિ પ્રમાણનું એક વજન.

મંજલમા. પું (મગજલામ) તલવાર,

મંજલવાય. પું (મગજલવાત) મંડળાકાર જમીન બનાવવા માટે વૃક્ષાદિનું ઉપેડું.

મંજલવધિમસિ. સ્ત્રીં (મગજલવધિમસિ) મંડળની વિશેષ રચના યુક્ત એક નાટક; ૩૨ માંનું દશમુ નાટક.

મંજલવ્યવેસ. પું (મગજલવ્યવેસ) ૨૯ ઉત્કાલિક સૂત્રમાંનું ૧૯ મું.

મંજલરોગ. પું (મગજલરોગ) મડળ-દેશનો રોગ.

મંજલવતિ. પું (મગજલવતિ) દેશનો ધણી; રાજા.

મંજલવાય. પું (મગજલવાત) મંડળાકાર વાનો વાયુ.

મંજલિ. પું (મગજલિ) એક પ્રકારનો મુકુલિ સર્પ. (૨) કુત્સગોત્રની એક શાખા. (૩) તે શાખામાંનો પુરુષ. (૪) માંડલિક રાજા.

મંજલિક. પું (માગજલિક) માનુષોત્તર પર્વત.

મંજલિબંધ. પું (મગજલિબંધ) એક પ્રકારની દડનીતિ, અમુક ક્ષેત્રની મર્યાદા બદ્ધ અપરાધીને જવા ન દેવો તે. (૨) મંડળ-સંપ્રદાયનું બંધારણ-વ્યવસ્થા.

મંજલિમોગ. પું (મગજલિમોગ) સાધુની મંડળીમાં બેસી બોજન કરવું તે.

મંજલિય. પું (માગજલિક) મંડલેશ્વર રાજા. (૨) કોટની માફક ચારે તરફ ફરતો ચક્રાકાર પર્વત.

મંજલિયત્વ. પું (માગજલિકરાજ) માંડલિક રાજા.

મંજલિયાવાય. પું (માગજલિકવાત) મંડળ રૂપે લમતો વાયુ; ચક્રાવો ખાતો વાયુ.

મંજલી સ્ત્રીં (મગજલી) મડળી; સમુદાય.

મંજવ. પું (મગજ) વેલોથી વીંટાયેલ માંડવો. (૨) જેનાથી અઢી ગાઉ દૂર ગામડાં હોય તેવું સ્થળ; ગામ વિશેષ.

મંજવ. નં (માગજવ્ય) ગોત્ર વિશેષ. (૨) પું સ્ત્રીં તે ગોત્રમાં જન્મેલ.

મંજવિય. ત્રિં (માગજવિક) મડળબદ્ધ અધ ફરનાર.

મંજવવાય. પું (મગજવાય) અપ્રદેશાનક્ષત્રનું ગોત્ર.

મંડાલચર્ચા. સ્ત્રી૦ (મળકનધારી) બાળકને
શણગારનાર દાસી.

મંદાલય. પું૦ (મળક) આભરણ પહેરાવનાર.

મંદિતપુત્ર. પું૦ (મંદિતપુત્ર) એ નામના
વીરપ્રભુના એક ગણધર.

મંદિપાણિયા. સ્ત્રી૦ (મંદિપ્રાપ્તિકા) માંડો
અથવા કાંઈ વસ્તુનો અગ્ર ભાગ કાંઈને
માટે તૈયાર કરેલ હોય તે સાધુએ લીધું
હોય તે; ભિક્ષાનો એક દોષ.

મંદિય. ન૦ (મંદિક) વાદ્ય વિશેષ.

મંદિય. ત્રિ૦ (મંદિત) ભૂષિત; શણગારેલ.

(૩) મહાવીર સ્વામીના છટ્ટા ગણધરનું
નામ. (૩) ગોશાળાનો ત્રીજો પઉટ્ટ
પરિહાર.

મંદિયકુચ્છ. પું૦ (મંદિયકુચ્છ) } રાજ-

મંદિયકુચ્છ. પું૦ ન૦ (મંદિયકુચ્છ) } ગૃહ
નગરીની બહાર મંદિયકુચ્છિ નામનું ચૈત્ય-
ઉદ્યાન.

મંદિયપુત્ર. પું૦ (મંદિયપુત્ર) મહાવીર સ્વા-
મીના એક ગણધર.

મંદુક. પું૦ (મળક) દેડકો.

મંદુકપ્રુત. પું૦ (મળકપ્રુત) ગ્રહની સાથે
મંદુકગતિ સમાન થતો ચન્દ્રાદિનો યોગ.

મંદુકક. પું૦ (મળક) નન્દમણિયારનો
જીવ મરીને દેડકો થયો, તેના અધિકારવાળું
સાતાસૂત્રનું ૧૩ મું અધ્યયન. (૨) દેડકો.

મંદુકિકા. સ્ત્રી૦ (મળકિકા) શાકની એક
ગત.

મંદુકી. સ્ત્રી૦ (મળકી) વનસ્પતિ વિશેષ.

મંદ્ય. પું૦ (મળક) સેલક રાજનો પુત્ર.
(૨) રાજગૃહી નિવાસી એક શ્રાવક. (૩)
દેડકો.

મંદ્સ. ન૦ (મળસ) એક પ્રકારનું અનાજ.

મંત. પું૦ ન૦ (મન્ત્ર) દેવતા અધિષ્ઠિત અ-
ક્ષર વિશેષ: મંત્રતંત્ર. (૨) જપ્ત; જપ-
કરવા યોગ્ય અક્ષર પદ્ધતિ. (૩) ઉપા-

યથાના ૧૬ દોષમાંનો એક દોષ. (૪)

યુષ વાતચિત; ખાનગી વાતચિત.

મંત્રચુચ્ચ. ન૦ (મન્ત્રચૂર્ણ) મન્ત્રથી મન્ત્રેણું
ચૂણું ભરમાદિ.

મંત્રજંમગ. પું૦ (મન્ત્રજન્મક) એક દેવ જાતિ.

મંત્રજોય. પું૦ (મન્ત્રયોગ) મન્ત્રનો પ્રયોગ.

મંત્રપ્રયોગ. પું૦ (મન્ત્રપ્રયોગ) મન્ત્રનો પ્રયોગ.

મંત્રસાલ. ન૦ સ્ત્રી૦ (મન્ત્રશાલા) મંત્ર સા-
ધવાનું સ્થાન.

મંત્રાણુજોગ. પું૦ (મન્ત્રાણુયોગ) મંત્રતંત્ર
ક્રિયાગેરેનું સૂચક શાસ્ત્ર; મન્ત્રશાસ્ત્ર; ૨૯
પાપસૂત્રમાંનું એક.

મંતાર. ત્રિ૦ (મન્ત્ર) માનનાર; મનન કરનાર.

(૨) પું૦ પ્રાણી; જીવ.

મંતિ. પું૦ (મન્ત્રિ) મન્ત્રી; અમાત્ય.
સલાહકાર.

મંથ. પું૦ (મન્થ) મન્થાનદંડ; રવષ્ઠો. (૨)
કેવળ સમુદ્ધાત ક્રિયામાં આત્માના પ્રદેશ
શરીર બહાર કાઢી મન્થાનાકારે લોકાન્ત
પર્યંત વિસ્તારવા તે.

મંથર. ત્રિ૦ (મન્થર) ધીમું; મંદ.

મંથાણ. પું૦ (મન્થાણ) રવષ્ઠો.

મંથુ. પું૦ (મન્થુ) ખોર વગેરે ફળનો બુકો.

(૨) દહિને વસ્ત્રમાં બાંધી પાણીનો
ભાગ કાઢી નાખતાં શેષ સત્ત્વ રહે તે.

મંદ. ન૦ (માન્થ) મૂર્ખતા; એવકુરી.

મંદ. ત્રિ૦ (મન્દ) મંદબુદ્ધિવાળો; સુબુદ્ધિ
વિનાનો. (૨) ધીમું; ઠંડા સ્વભાવનું. (૩)
અદ્ય; થોડું. (૪) પું૦ મંદ જાતનો હાથી;
ધૈર્યાદિ ગુણહીન હાથી. (૫) જાનનો એક
પ્રકાર; (૬) ત્રિ૦ રાગી.

મંદ્ધ. પું૦ (મંદ્ધ) ગીતનો એક પ્રકાર;
જેમાં મધ્ય ભાગે મૂર્છના ગુણ સાથે
ધોળાના થાય તેની જાતનું ગેય-ગીત.

મંદ્ધલિયા. સ્ત્રી૦ (મન્દપુલ્લિકા) એ નામની
એક દેવી.

મંત્રકુમારય. પું (મન્ત્રકુમારક) ન્હાનો બાળક.
મંત્રકુમારિયા. સ્ત્રી (મન્ત્રકુમારિકા) બાલિકા;
ન્હાની કન્યા.

મંદર. પું (મન્દર) મન્દર; મેરૂ પર્વત. (૨)
મન્દર નામનો દ્વીપ અને એ નામનો
સમુદ્ર. (૩) તેરમા વિમળનાથ તીર્થકરના
પ્રથમ ગણધર. (૪) મન્દર પર્વતના
અધિષ્ઠાયક દેવ.

મંદરકૂટ. પું (મન્દરકૂટ) નંદનવનનાં નવ
કૂટમાંનું ખીણું કૂટ-શિખર.

મંદરગિરિ. પું (મન્દરગિરિ) મેરૂ પર્વત.
મંદરચૂલિયા. સ્ત્રી (મન્દરચૂલિકા) મેરૂ પ-
ર્વતનું શિખર.

મંદરપબ્ધય. પું (મન્દરપર્વત) મેરૂ પર્વત.
મંદા. સ્ત્રી (મન્દા) મનુષ્યની દશ દશા-
ઓમાંની ત્રીણ દશા; ૨૧ થી ૩૦ વરસ
સુધીની અવસ્થા કે જેમાં વિષયવાસનાના
બળથી વિવેકની મન્દતા થાય છે.

મંદાહય. ન (મન્દાહયિત) મધ્ય ભાગમાં મૂ-
ઝાનાદિગુણયુક્ત ગેયનો એક પ્રકાર.

મંદાય. પું (મંદાય) મન્દ સ્વરથી ગવાય
તે રાગ.

મંદાર. પું (મંદાર) પારિજાતકનું વૃક્ષ.
(૨) મન્દાર વૃક્ષનું ફૂલ.

મંદારચણી. સ્ત્રી (મન્દરત્લા) મધ્યમગ્રામની
ખીણ મૂઝાના.

મંદિય. ત્રિ (મન્દિક) મન્દતાવાળો; મંદ.

મંદિર. ન (મન્દિર) ધર; મન્દિર. (૨)
એ નામનો દ્વીપ અને સમુદ્ર. (૩) મેરૂ
પર્વત.

મંદુય. પું (મન્દુક) જળજન્તુ વિશેષ.

મંદાવણ. પું (મન્દાવન) મેઢો; ઘેટો.

મંસ. પું ન (માંસ) માંસ.

મંસચક્રુ. ત્રિ (માંસચક્રુ) અર્ધચક્રુ;
શાનચક્રુ રહિત; ચામડાની આંખવાળો.

મંસલ. ત્રિ (માંસલ) માંસથી ભરેલું; પુષ્ટ.

મંસલુષ્ટિ. સ્ત્રી (માંસલુષ્ટિ) માંસની વૃદ્ધિ
કરી બતાવવાની વિદ્યા.

મંસલુહ. ત્રિ (માંસલુહ) માંસને સુખ
આપનાર.

મંસાલુસારિ. પું (માંસાલુસારિ) માંસમાં
બ્યાપ્ત થવાથી જેર થડે તે.

મંસી. સ્ત્રી (માંસી) મન્દ્રવ્ય વિશેષ; જટા-
માંસી.

મંસુ. પું ન (મંસુ) દાદીમૂઝ.

મકર. પું (મકર) મગરમઝા. (૨) પવન-
કુમાર જાતના દેવતાનું ચિન્હ-મકરાકાર
નિશાની.

મકરઅમય. પું (મકરઅમય) કામદેવ.

મકરાસળ. ન (મકરાસન) મગરના આકારનું
આસન.

મકાયિ. પું (મકાયિ) અંતઃકર્મસૂત્રના છઠ્ઠા
વર્ગના પ્રથમ અધ્યયનનું નામ. (૨)
રાજગૃહ નિવાસી એ નામનો એક ગા-
થાપતિ.

મકકડ. પું (મર્કટ) કરોળીઓ. (૨) ક-
રોળીઆનું સ્થાન-પડ. (૩) વાદરો; મર્કટ.

મકકડકંઠ. પું (મર્કટકંઠ) મર્કટકંઠ; હા-
ડાના સાંધાના બંધનો એક પ્રકાર.

મકકડાસંતાણાચ. ન (મર્કટસંતાણક) ક-
રોળીયાની જાળ.

મકાર. પું (માકાર) નિષેધ અર્થવાળી દંડ
નીતિ; અપરાધીને “ મા ” એ શબ્દ
સંભળાવવાની શિક્ષા ત્રીજા અને ચોથા
કુલકરના વખતમાં થતી તે.

મકોડચ. પું (મર્કોટક) મંકોડા.

મકિલય. ત્રિ (મકિલિત) ચોપડેલ; મસજેલ.
(૨) જે વસ્તુ સચિત પૃથ્વી આદિથી
લપટાયેલી હોય તે લેવાથી મુનિને લા-
ગતો દોષ; એથણાના દશ દોષમાંનો
ખીજો દોષ.

મકાવ. ત્રિ () હાથમાં બાંધેલ.

માર્ગતિયા. સ્ત્રી० (મગધતિકા) કમળ વિશેષ.

(૨) માલતી, મોગરાનું ફૂલ.

મગર. પુ० (મકર) મગર; મગરમંચ.

મગરંડપચિમસિ. પુ० (મકરાણ્ડપચિમસિ)

મકરંડની વિશેષ રચનાથી યુક્ત નાટક;
નાટકનો એક પ્રકાર.

મગરાસન. ન० (મકરાસન) મકરના ચિન્હ-
વાળું આસન.

મગરિયા. સ્ત્રી० (મકરિકા) આભરણ વિશેષ.

(૨) વાદ્ય વિશેષ.

મગસિર. સ્ત્રી० ન० (મૃગસિરસ) નક્ષત્ર વિશેષ.

મગસિરકોટ. પું० (મૃગસીર્ષકોટ) આર ધ-
ન્દ્રિયવાળો એક જીવ.

મગહ. પુ० (મગધ) મગધ દેશ.

મગહવરચ્છ. પુ० (મગધવરાજ) આભરણ વિશેષ.

મગુદ. પુ० (મુકુન્દ) વાજિત્ર વિશેષ.

મગા. પુ० (મુગ) ધાન્ય વિશેષ; મગ

મગા. પુ० (માર્ગ) માર્ગ; રસ્તો. (૨) સાધન;

મોક્ષમાર્ગ. (૩) આકાશ. (૪) સૂયગડાં-

ગના અગીયારમા અધ્યયનનું નામ. (૫)

પ્રવચનનું પર્યાયવાચક નામ; મોક્ષમાર્ગ.

(૬) આવશ્યક (પ્રતિક્રમણ) નું પર્યા-

યવાચક નામ. (૭) પથ; મત.

મગાઓ. ઇ० () પાછળથી; પછવાડે.

મગણ. ન० (માર્ગણ) તપાસ; શોધ; રસ્તો
કાઢવો. (૨) અન્યધર્મનું શોધન; જેમ

પાણી બેઢાએ તો તેના સહચારિ ધર્મની

તપાસ કરવી તે. (૩) માર્ગ; રસ્તો. (૪)

પડિલેહળનો પર્યાય શબ્દ.

મગણયા. સ્ત્રી० (માર્ગણ) ધંધા; ઉદ્યોગ

મગણા. સ્ત્રી० (માર્ગણ) વિચાર કરવો;

તપાસ કરવી; (૨) કારણ કાર્ય વિચાર

પૂર્વક અન્ય ધર્મનું આલોચન.

મગણાણ. ત્રિ० (માર્ગણ) માર્ગને જાણનાર.

મગણ્ય. ત્રિ० (માર્ગણ્ય) માર્ગમાં રહેલ.

(૨) સોળથી વધારે વરસની ઉમ્મરવાળા.

મગધ. પુ० (માર્ગધ) ઐરવત ક્ષેત્રના
વર્તમાન ૨૩ મા તીર્થંકર.

મગધ. ત્રિ० (મગધ) એ દેશમાં રહેનાર મનુષ્ય.

મગધિડ. ત્રિ० (માર્ગધિ) માર્ગના જાણકાર.

મગધિસિર. પું० (માર્ગધિસિર) માર્ગશીર્ષ માસ;
માગશર મહિનો.

મગધિસિરી. સ્ત્રી० (માર્ગધિરી) માગશર મા-
સની પુત્રી.

મગિય. ત્રિ० (માર્ગિય) તપાસેલું.

મગિય. ત્રિ० (માર્ગિય) તપાસ કરનાર.

મગિય. ઇ० () પાછળ; પાછળનું.

મગી. સ્ત્રી० (મગી) પશુ આમની પહેલી
મૂર્છના.

મગુ. પું० (મગુ) દ્રોણકાગંડા; અગલો.

મઘ. પુ० (મઘ) મેઘ.

મઘવંત. પું० (મઘવંત) પહેલા દેવલોકના
ધન્દ્રનું નામ. (૨) મધવા નામના ત્રીજા
ચક્રવર્તી.

મઘા. સ્ત્રી० (મઘા) જૂઠી નરકનું નામ. (૨)
કૃષ્ણરાજનું નામ.

મઘ. } પું० (મર્ત્ય) મનુષ્ય; માનવ.

મઘિય }

મઘુ. પુ० (મૃત્યુ) મૃત્યુ; મરણ.

મઘુર્ગમા. સ્ત્રી० (મૃત્યુર્ગમા) સાત સાદીજ-
ગા પગિમિત કાળવિભાગ; ગોશાળાના
મત પ્રમાણે માનેલા એક કાળ વિભાગ.

મઘુસામણ. ત્રિ० (મૃત્યુસામાન્ય) મૃત્યુને
સાધારણ; જેમાં મૃત્યુનો હિસ્સો-ભાગ
હોય તે.

મઘુસાદિય. ત્રિ० (મૃત્યુસાધ્ય) મૃત્યુને વશ

મઘ. પુ० (મર્ત્ય) માછલું. (૨) રાહનું

એક નામ. (૩) આઠ માંગલિકમાંનું

સાતમું માંગલિક.

મઘંડાપચિમસિ. પુ० (મત્સ્યાણ્ડપચિમસિ)

મત્સ્યાંડની વિશેષ રચનાથી યુક્ત નાટક;

૩૨ નાટકમાંનું એક.

મજ્ઞક્રિયા. સ્ત્રી૦ (મત્સ્યાગિજ્ઞા) ખાંડ; મિસરી.

મજ્ઞકુંડી. સ્ત્રી૦ (મત્સ્યાગ્રહી) સાકર; સાકરી ખાંડ.

મજ્ઞકુલલ. ન૦ (મત્સ્યકુલ) માછલા સુક-વવાનું સ્થાન.

મજ્ઞકુંબધ. ત્રિ૦ (મત્સ્યકુંબધ) માછલાને ખાંધનાર-પકડનાર.

મજ્ઞકુંબધિધ. ત્રિ૦ (મત્સ્યકુંબધિક) મત્સ્ય ખાંધનાર-પકડનાર.

મજ્ઞકર. પું૦ (માત્સર્ય) દ્રેષ; અદેખાદ.

મજ્ઞકરિ. ત્રિ૦ (મત્સરિન્) બીજાની સપતિ ન દેખી શકે તેવો; ઇર્ષ્યાળુ. (૨) અટકારી.

મજ્ઞકરિય. ત્રિ૦ (મત્સરિત) મત્સરી; અભિમાની.

મજ્ઞકૂરી. સ્ત્રી૦ (મત્સ્યા) માછલી.

મજ્ઞક્રિય. ત્રિ૦ (માત્સ્યિક) મચ્છીમાર; ધીવર.

મજ્ઞક્રિયા. સ્ત્રી૦ (મજ્ઞિકા) મજ્ઞિકા; માખ. (૨) મધમાખી; મહોટી માખી.

મજ્ઞક્રી. સ્ત્રી૦ (મજ્ઞિકા) માખ.

મજ્ઞક્રી. સ્ત્રી૦ (મત્સ્યા) માછલી.

મજ્ઞકુલ્લ. ન૦ (મત્સ્યોલ) માછલાની પેઠે સરકી સરકી ઉઠ્યા વિના વદના કરે તે; વદનના આઠમો દોષ.

મજ્ઞ. ન૦ (મથ) મદિરા; દારૂ; મહાવિગય.

મજ્ઞન. ત્રિ૦ (માચ્છ) મછ સંબધી.

મજ્ઞણ. ન૦ (મજ્ઞન) સ્નાન.

મજ્ઞણ. ન૦ (માર્જન) શુદ્ધિ.

મજ્ઞણાચર. ન૦ (મજ્ઞણહ) સ્નાન કરવાનું ધર.

મજ્ઞણાચાર્હ. સ્ત્રી૦ (મજ્ઞણાત્રી) બાળકને સ્નાન કરાવનારી ધાવમાતા; પાંચ ધાવ-માંની એક.

મજ્ઞણિષ્ઠ. ત્રિ૦ (મજ્ઞનિક) સ્નાન કર્યા પછી પહેરવા ઓઢવાનાં વસ્ત્રાદિ.

મજ્ઞન. ન૦ (મજ્ઞન) સ્નાન.

મજ્ઞપાણન. } ન૦ (મધપાનક) મદિરાપાન.
મજ્ઞપાણય. }

મજ્ઞાયા. સ્ત્રી૦ (મર્યાદા) મર્યાદા; ૬૬; વ્યવસ્થા.

મજ્ઞાર. પું૦ (માર્જાર) પિડાલ; મીંદુ. (૨) એ નામની એક વનસ્પતિ; અજારનું ઝાડ.

મજ્ઞારકડય. ત્રિ૦ (માર્જારકૃત) વાયુરોગની શાન્તિને માટે મજ્જાર વનસ્પતિનું બનાવેલ ઓસડ.

મજ્ઞારય. પું૦ (માર્જારિક) વનસ્પતિ વિશેષ.

મજ્ઞારી. સ્ત્રી૦ (માર્જારી) પિલાડી.

મજ્ઞાવય. ત્રિ૦ () નવરાવનાર.

મજ્ઞાવીય. ત્રિ૦ (મથપીત) જેણે મધપાન કરેલું છે તે.

મજ્ઞિય. ત્રિ૦ (મજ્જિત) સ્નાન કરેલ.

મજ્ઞિર. ત્રિ૦ (મજ્જિત) સ્નાન કરનાર.

મજ્ઞ. ન૦ (મઘ્ય) મધ્યભાગ; વચ્ચે. (૨) ત્રિ૦ વચ્ચેનું; વચ્ચું. (૩) મધ્યભાગમાં રહેલ પેટ.

મજ્ઞંતિય. ન૦ (મધ્યાન્તિક) દિનનો મધ્ય ભાગ; મધ્યાહ્નકાળ.

મજ્ઞંમંજ્ઞેણ. ઇ૦ (મધ્યંમચ્છેન) મધ્યોમધ્ય; વચ્ચોવચ્ચ.

મજ્ઞકાર. પું૦ (મધ્યકાર) મધ્ય ભાગ.

મજ્ઞમગય. ત્રિ૦ (મધ્યગત) મધ્યમાં રહેલ. (૨) પું૦ અવધિસ્નાનનો એક ભેદ.

મજ્ઞમચારિ. ત્રિ૦ (મધ્યચારિન્) મધ્ય-પાણીના પ્રવાહાદિમાં ચાલનાર.

મજ્ઞમદ્. પું૦ (મધ્યસ્થ) લોભ.

મજ્ઞમચ્છ. પું૦ ન૦ (મધ્યચ્છ) બપોર; મધ્ય દિવસ.

મજ્ઞમત્થ. ત્રિ૦ (મધ્યસ્થ) મધ્યસ્થ રીતે પશ્ચાત રહિત કાર્ય કરનાર.

મજ્ઞમદેસ. પું૦ (મધ્યદેશ) મધ્યદેશ.

મજ્ઞમ્પદેસ. પું૦ (મધ્યપ્રદેશ) ધર્માસ્તિકાયના મધ્ય આઠ પ્રદેશ.

મંજુકમાળ. પું. (મધ્યમાળ) વચ્ચે લાગ.
 મંજુકમ. ત્રિં. (મધ્યમ) મધ્યમ; ઉત્કૃષ્ટ
 નહીં તેમ જલન્ય નહીં તે.
 મંજુકયાર. નં. (મધ્યકાર) મધ્ય લાગ.
 મંજુકલોગનામિ. પું. (મધ્યલોગનામિ) લોકના
 મધ્ય લાગમાં નાભિરૂપે રહેલ મેરૂ પર્વત.
 મંજુકમ. ત્રિં. (મધ્યમ) મધ્યમ; વચ્ચેનું.
 (૨) મધ્યમ નામનો સાત સ્વરમાંનો
 ચોથો સ્વર.
 મંજુકમચ્છંદ. પું. (મધ્યમચ્છંદ) વચ્ચેનો ખંડ.
 મંજુકમગ્રામ. પું. (મધ્યમગ્રામ) ઉત્તર આદિ
 સાત મૂર્ચ્છનાનો આશ્રય શ્રુતિ સમુદાય.
 મંજુકમગ્રેવેજ્ઞતા. પું. (મધ્યમગ્રેવેયક) નવ-
 ગ્રેવેયકની ત્રણ ત્રિકમાંની મધ્યમ ત્રિકના
 દેવતા. (૨) સ્ત્રી. નવ ગ્રેવેયકમાંનાં
 મધ્યના ત્રણ વિમાન-ચોથું, પાંચમું અને
 છઠ્ઠું.
 મંજુકમગ્રેવેજ્ઞતાકપ્પાતીય. પું. (મધ્યમગ્રેવેયક-
 કપ્પાતીય) મધ્યમ ત્રિકના કલ્પાતીય
 ગતિના ગ્રેવેયક દેવતા.
 મંજુકમપુરિસ્ત. પું. (મધ્યમપુરુષ) સાધારણ
 મનુષ્ય.
 મંજુકમા સ્ત્રી. (મધ્યમા) વચ્ચેની આંગળી.
 (૨) એ નામની એક જૈન મુનિની શાખા.
 મંજુકમાહચરિત્ર. પું. (મધ્યમોપરિત્ર) મધ્યમ
 ત્રિકનાં ત્રણ વિમાનોમાંના ઉપરના વિ-
 માનમાં રહેનાર દેવતા. (૨) સ્ત્રી. નવ
 ગ્રેવેયકમાંનું છઠ્ઠું ગ્રેવેયક વિમાન.
 મંજુકમામંજુકમ. પું. (મધ્યમમધ્યમ) મધ્યમ
 ત્રિકમાંની મધ્યમ-પાંચમી ગ્રેવેયકમાં
 રહેનાર દેવતા. (૨) સ્ત્રી. નવ ગ્રેવેય-
 કમાંનું પાંચમું ગ્રેવેયક વિમાન.
 મંજુકમાહિત્તિમ. પું. સ્ત્રી. (મધ્યમાહિત્તાત)
 મધ્યમ ત્રિકમાંની પ્રથમ-ચોથી ગ્રેવેયકમાં
 રહેનાર દેવતા. (૨) સ્ત્રી. નવ ગ્રેવેય-
 કમાંનું ચોથું ગ્રેવેયક વિમાન.

મંજુકમિયા. સ્ત્રી. (મધ્યમિકા) મધ્યમા.
 મંજુકમિહ. ત્રિં. (મધ્યમ) મધ્યમ;
 વચ્ચેનું.
 મંજુકે. જ. (મધ્યે) વિષે; સમભ્યર્થબોધક
 અન્યથા.
 મંદિ. સ્ત્રી. (મૃતિકા) ધૂળ; માટી.
 મંદિયા. સ્ત્રી. (મૃતિકા) ધૂળ; માટી; રજ.
 મંદુ. ત્રિં. (મૃદ) ધસીને સાફ કરેલ;
 પાણીસ કરેલ. (૨) મનોહર; સુન્દર;
 સારું; રમણીય.
 મંદ. ત્રિં. (મૃત) મરેલું; વિનાશ પામેલું.
 (૨) નં. મડદું; કલેવર.
 મંદવ. પું. નં. (મંદ્ય) જેની ચારે બાજુ
 અઢી અઢી યોજનમાં કોઇ વસતિ ન
 હોય તેવું ગામ કે નગર.
 મંદગ. ત્રિં. (મૃતક) મરી ગયેલ.
 મંદગગિહ. નં. (મૃતકગૃહ) કબરસ્થાન. (૨)
 સ્મશાન.
 મંદગથંડિલ. પું. (મૃતકસ્થંડિલ) મૃતક
 બાળવાની જગ્યા; સ્મશાન.
 મંદગયૂમિય. નં. (મૃતકસ્તૃપિકા) મૃતકની
 ચિતાને ઠેકાણે પગલાં વગેરે કરવામાં
 આવે તે.
 મંદગવચ્છ. નં. (મૃતકવચ્છ) મૃતકના હાડકાં
 વગેરેનો ઢગલો.
 મંદગ્ધ. પું. (મૃતાત્મન) અહંકાર; અભિમાન.
 મંદગચ્છેદય. નં. (મૃતકચેત્ય) મૃતકનું સ્મરણ
 ચિહ્ન.
 મંદગહાહ. પું. (મૃતકહાહ) ચિતા; ચેદ.
 મંદગયૂમિયા. સ્ત્રી. (મૃતકસ્તૃપિકા) મૃતક
 સ્થાનપર બનાવેલ નાનો સ્તંભ.
 મંદાહ. ત્રિં. (મૃતાદિન્) પ્રાસુક-નિર્જીવ પ-
 દાર્થ ખાનાર.
 મંદાળ. નં. (મૃતક) એ નામની વનસ્પતિ.
 મંદુવ. પું. (મંદુક) જીવ વિશેષ; અગલો.

મદ્ર. પું (મદ્ર) મઠ; મન્દિર; મઠાન. (૨)
એ નામનો એક દેશ (૩) ત્રિં ૦ મઠ
દેશમાં રહેનાર.

મદ્રા. પું ૦ નં (મદ્ર) મન; અન્તઃકરણ;
ચિત્ત. (૨) વિશેષ ઉપયોગ.

મદ્રાગુણિ. સ્ત્રીં (મનોગુણિ) પાપથી
મનને ન જોપવવું-અશાસ્ત્રવુ તે; પાપમાં
મનને જોડવું તે.

મદ્રાગ. પું (મદ્ર) એક જેન આળ મુનિ;
મહાપિ શયંભવસૂરિના પુત્ર અને શિષ્ય.

મદ્રાગુણ. ત્રિં (મનોગુણ) જેનું મન પાપથી
ગુપ્ત હોય તે.

મદ્રાગુણિ. સ્ત્રીં (મનોગુણિ) મનની પાપા-
દિથી ગુપ્તિ-રક્ષા; મનોનિગ્રહ.

મદ્રાગુણિ. સ્ત્રીં () ચોતરો;
એસવાનો ઓટલો.

મદ્રાગીવિય. ત્રિં (મનગીવિક) મનને આત્મા
માનનાર.

મદ્રાગોગ. પું (મનોયોગ) સહકારી કારણ
જૂન મન સાથે જીવનો યોગ તે મનોયોગ.

મદ્રાગોગિ. ત્રિં (મનોયોગિન્) મનના યોગ-
વ્યાપારવાળો.

મદ્રાગ. નં (મદ્ર) મનન કરવું; વિચાર કરવો.

મદ્રાદંડ. પું (મનોદંડ) મનથી દુષ્ટ વિચાર
કરી આત્માને કર્મથી હંડવો તે.

મદ્રાદુષ્કક. નં (મનોદુષ્કત) મનથી કરેલું
પાપ.

મદ્રાદુષ્પ્રણિહા. નં (મનોદુષ્પ્રણિહા) મનથી
દુષ્ટ ધ્યાન ધરવું; દુષ્ટ ચિત્તવના કરવી તે.

મદ્રાદા. નં (મનોદા) મનઃપર્યવ જ્ઞાન;
સતીના મનના પયથિ ભણવાની શક્તિ;
પાંચ જ્ઞાનમાંનું ચોથું જ્ઞાન.

મદ્રાદા. પું (મનોદા) મનઃપર્યવ જ્ઞાની.

મદ્રાપદ્ધતિ. સ્ત્રીં (મદ્રપદ્ધતિ) મનની પ-
યાંત્રિ-સંપૂર્ણતા; પુદ્ગલોને મનના સ્વ-
રૂપમાં પરિણત કરવાની શક્તિ.

મદ્રાપદ્ધતિ. પું (મદ્રપદ્ધતિ) મનઃપર્યવ નામે
ચોથું જ્ઞાન; બીજાના મનની વાત જા-
ણનાર જ્ઞાન.

મદ્રાપદ્ધતિ. નં (મનઃપર્યવજ્ઞાન) મનના
પર્યવનું જ્ઞાન; મનઃપર્યવ નામે ચોથું જ્ઞાન.

મદ્રાપદ્ધતિ. નં (મનઃપર્યવજ્ઞાન-
વર્ણીય) મનઃપર્યવ જ્ઞાનને ઠાંકનાર કર્મ
પ્રકૃતિ; જ્ઞાનવશીય કર્મની એક પ્રકૃતિ.

મદ્રાપદ્ધતિ. પું (મનઃપર્યવજ્ઞાન) મન-
પર્યવ જ્ઞાનવાળો.

મદ્રાપદ્ધતિ. નં (મનઃપર્યવજ્ઞાન) મનપર્યવ
જ્ઞાન.

મદ્રાપદ્ધતિ. નં (મનઃપર્યવજ્ઞાન-
વર્ણીય) મનપર્યવ જ્ઞાનને ઠાંકનાર એક
કર્મપ્રકૃતિ.

મદ્રાપદ્ધતિ. નં (મનઃપર્યવજ્ઞાન-
વર્ણીય) મનપર્યવ જ્ઞાનને ઠાંકનાર એક
કર્મપ્રકૃતિ.

મદ્રાપદ્ધતિ. પું (મનઃપર્યવજ્ઞાન) મન-
પર્યવ જ્ઞાનને ધારણ કરનાર.

મદ્રાપદ્ધતિ. ત્રિં (મનઃપર્યવજ્ઞાન) મન-
પર્યવ જ્ઞાન-
વાળો.

મદ્રાપરિક્રમ. પું (મનઃપરિક્રમ) મનનો
નિગ્રહ.

મદ્રાપરિકાર. ત્રિં (મનઃપરિકાર) પરસ્પર
મને મન મેળવી વિષય તૃપ્તિ કરનાર.

મદ્રાપરિકાર. સ્ત્રીં (મનઃપરિકાર) મને
મન મેળવી વિષય તૃપ્તિ કરવી તે.

મદ્રાપરિકાર. સ્ત્રીં (મનઃપરિકાર) મ-
નના પ્રભાના ઉત્તર આપવાની વિદ્યા.

મદ્રાપરિકાર. નં (મનઃપરિકાર) મને
એક જીવ લોકના સર્વ પુદ્ગલો મનરૂપે
જેટલા કાળમાં પરિણાવી છે તેટલો
કાળ.

મદ્રાપરિકાર. નં (મનઃપરિકાર) મને
એક જીવ લોકના સર્વ પુદ્ગલો મનરૂપે
જેટલા કાળમાં પરિણાવી છે તેટલો
કાળ.

મદ્રાપરિકાર. નં (મનઃપરિકાર) મને
એક જીવ લોકના સર્વ પુદ્ગલો મનરૂપે
જેટલા કાળમાં પરિણાવી છે તેટલો
કાળ.

મન્યવ્યયોગ. પું (મન:પ્રયોગ) મનનો પ્ર-
યોગ-વ્યાપાર; મનની પ્રવૃત્તિ.
મન્યવ્યયોસ. પું (મન:પ્રદોષ) મનમાં દ્વેષ
રાખી વંદના કરે તે; વંદનાનો નવમો
દોષ.
મન્યવ્યયિહાયા. ન (મન:પ્રવિધાન) મનનું
પ્રવિધાન-રોકવું તે; મનની એકાગ્રતા.
મન્યવ્યયહાસ. પું (મન:પ્રહાસ) અન્ત:કરણની
પ્રયુક્તતા.
મન્યવ્યયજ્ઞ. ત્રિ (મનોવન્ધન) મનનું બંધન;
મનને ખેંચનાર-હલચાલનાર.
મન્યવ્યયલિષ્ટ. ત્રિ (મનોબલિક) મનોબળવાળો.
મન્યમીસ્તાપરિણય. ન (મનોમિશ્રપરિણત)
મિશ્ર પ્રયોગ પરિણામ પામેલ મન.
મન્યવ્ય. ઘ (મનાક્) થોડું; અલ્પ.
મન્યવ્યોગિ. ત્રિ (મનોયોગિન્) મનની ચેષ્ટા-
વાળો.
મન્યવ્યિણય. પું (મનોવિનય) મનથી વિનય
કરવો તે.
મન્યવ્યિરિયાસિયા. સ્ત્રી (મનોવિર્યાસિકા)
મન વિપરીતપણે વર્ત્યું હોય તે.
મન્યસ. ન (મનસ્) મન; અન્ત:કરણ;
ચિત્ત. (૨) મનોયોગ; મનનો વ્યાપાર.
મન્યસમન્યાહરણયા. સ્ત્રી (મન:સમન્નાહરણતા)
મનથી પાપોની નિવૃત્તિ કરવી; મનને
સારી રીતે એકાગ્ર કરવું તે.
મન્યસમાધારણયા. સ્ત્રી (મન:સમાધારણ)
મનની સારી રીતે આગમોકત મર્યાદાથી
ધારણા કરવી-વ્યવસ્થા કરવી તે.
મન્યસમિહ. સ્ત્રી (મન:સમિતિ) મનનો સંયમ.
મન્યસમિય. ત્રિ (મન:સમિત) જેનું મન
સમ્યક્ પ્રવૃત્તિમાં જોડાયું હોય તે.
મન્યસાહ્ય ત્રિ (મન:સ્વાદિત) મનને સ્વા-
દિષ્ટ હાથે તેવું; મનગમનું.
મન્યસિલા. સ્ત્રી (મન:શિલા) એક પ્રકારની
મદિરા.

મન્યસીકય. ત્રિ (મનસિકૃત) ચિન્તિત.
મન્યસુપ્પચિહાયા. ન (મન:સુપ્રવિધાન) મનને
સારી રીતે વશમાં રાખવું.
મન્યહર. ત્રિ (મનોહર) સુંદર; રમણીય.
મન્યહારિ. ત્રિ (મનોહારિન્) મનને હરણ
કરનાર.
મન્યા. ઘ (મનાક્) થોડું; સ્વલ્પ; જરા;
કિચિત્.
મન્યામિરામ. ત્રિ (મનોમિરામ) મનોહર.
મન્યામ. ત્રિ (મનમ્રાપ) મનગમનું, વારંવાર
જોડેની ધબ્બા થાય તેવું; ન જુલાય
તેવું.
મણિ. પું (મણિ) ચંદ્રકાન્તાદિ મણિ; રત્ન;
જવાહીર વિગેરે.
મણિચંચ. પું (મણ્યજ્ઞ) જુગલિયાને આહરણ
આપનાર કલ્પવૃક્ષ.
મણિધાર. પું (મણિકાર) ઝવેરી; રત્નોનો
વ્યાપારી.
મણિકંચળા. પું (મણિકચ્છન) રૂકિમ પર્વત
ઉપરનું એક શિખર.
મણિકંચનકૂટ. પું (મણિકચ્છનકૂટ) રૂપી
પર્વત ઉપરનાં આઠ કૂટમાંનું આઠમું કૂટ-
શિખર.
મણિકર્મ. ન (મણિકર્મન્) મણિનું કામ;
મણિને કાતરવી, ધસવી, વગેરે કામ;
જડીયા પચ્ચીગરનું કામ.
મણિકોટ્ટિમ. પું (મણિકુટ્ટિમ) મણિ જડિત
જૂ તળીઉં.
મણિચ્છયા. સ્ત્રી (મણિચિત્તા) નગરી વિશેષ.
મણિજાલન. ન (મણિજાલક) મણિની
નગરી; એક પ્રકારનું આભૂષણ.
મણિપેદિયા. સ્ત્રી (મણિપીટિકા) મણિ
જડિત ખેત્રવાની ચોટી; મણિનો ચોટલો;
મણિમય આસન.
મણિમહ. પું (મણિમદ્ર) એ નામનો એક
યક્ષ. (૨) સંભૂતિવિજયના શિષ્ય.

મશિમય. ત્રિ० (મશિમય) મણિનું બનેલું;
મણિથી ભરેલું.

મશિમેહલા. સ્ત્રી० (મશિમેહલા) મણિની
મેખલા-કંદોરો.

મશિયાર. પું० (મશિકાર) બુઝો “મણિઆર”
શબ્દ.

મશિચણ. ન० (મશિચ્છ) ચક્રવર્તીનાં ચૈદ
રત્નમાનું એક.

મશિલક્ષણ. ન० (મશિલક્ષણ) મણિનાં
શુભાશુભ લક્ષણ.

મશિવદ્યા. સ્ત્રી० (મશિવતિકા) એ નામનું
નગર.

મશિવટ્ટક. પું० (મશિકૃતક) મણિનો વાટકા;
મણિનું પાત્ર.

મશિસિલા. સ્ત્રી० (મશિસિલા) મદિરા વિશેષ.

મણ. પું० (મણ) ખીજા દેવલોકનું એક
વિમાન. (૨) મનુસ્મૃતિ નામના પ્રસિદ્ધ
ધર્મ ગ્રંથના રચનાર.

મણદ્. સ્ત્રી० (મણુજી) મનુષ્યની સ્ત્રી, માનુષી,

મણજ. પું० (મણુજ) મનુષ્ય.

મણગણ. } ત્રિ० (મનોજ) રમખીય, સુંદર;
મણજ. } મનગમતુ.

મણય. પું० (મણુજ) મનુષ્ય. (૨) ત્રિ०
મનુષ્ય સંબધી.

મણસ્સ. પું० (મણુષ્ય) મનુષ્ય, માણસ.

મણસ્સક્ષેત્ત. ન० (મણુષ્યક્ષેત્ર) મનુષ્યનું
ક્ષેત્ર-ઉત્પત્તિ સ્થાન, અઢી દ્વીપ.

મણસ્સગદ્યા. સ્ત્રી० (મણુષ્યગતિકા) મનુષ્યની
ગતિ.

મણસ્સલોગ. પું० (મણુષ્યલોક) મનુષ્ય લોક.

મણસ્સસેણિયા. સ્ત્રી० (મણુષ્યસેણિકા) મનુષ્ય
શ્રેણીની ગણના; દષ્ટિવાદાન્તર્ગત પરિ-
કર્ષેનો એક વિભાગ.

મણસ્સસેણિયાપરિકમ્મ. ન० (મણુષ્યસેણિકા-
પરિકર્મ્મ) દષ્ટિવાદના પરિકર્ષેનો ખીજો
ભેદ.

મણસ્સાવસ. પું० (મણુષ્યાવર્ત) મણુસસેણિયા
પરિકર્મ્મનો ૧૪ મો ભેદ.

મણસ્સિદ્. પું० (મણુષ્યેન્દ્ર) મનુષ્યોનો ઇન્દ્ર;
અક્રવર્તી.

મણસ્સી. સ્ત્રી० (માણી) નારી; સ્ત્રીજાતિ.

મણસ. પું० (મણુષ્ય) મનુષ્ય.

મણો. ન० (મનસ) મન; ચિત્ત.

મણોગમ. પું० (મનોગમ) સાતમા દેવલોકના
ઇન્દ્રનું વિમાન.

મણોગુત્તિ. સ્ત્રી० (મનોગુત્તિ) મનને પાપથી
રોકી રાખતું તે.

મણોગુલિયા. સ્ત્રી० (મનોગુલિકા) એકક;
પાંકિકા.

મણોજોગ. પું० (મનોયોગ) મનનો વ્યાપાર

મણોજોભા. ત્રિ० (મનોયોગ્ય) મનને યોગ્ય;
મનગમતુ.

મણોજ્ઞ. પું० (મનોજ્ઞ) ગુહ્ય વનસ્પતિ વિશેષ.

મણોદ્ભવ. ન० (મનોદ્ભવ્ય) મનનું દ્રવ્ય.

મણોદ્ભવભાણા. સ્ત્રી० (મનોદ્ભવભાણા) મ-
નના દ્રવ્યની વર્ણણા-સમૂહ.

મણોમય. ત્રિ० (મનોમય) માનસિક.

મણોમાણસિય. ન० (મનોમાનસિક) મનમાં
રહેતું-માનસિક દુઃખ.

મણોરમ. ત્રિ० (મનોરમ) સુંદર; મનોહર.

(૨) ન० પાત્રમા દેવલોકનું એક વિમાન.

(૩) પું० આદમા દેવલોકના ઇન્દ્રના પાન

વિમાનનો ઉપરિ દેવતા. (૪) રચક

દ્વીપના દેવતાનું નામ. (૫) પખવાદિમાના

ખીજા દિવસનું નામ. (૬) મિથિલાનું

એક ચેત્ય.

મણોરમા. સ્ત્રી० (મનોરમા) સુંદરી. (૨) ૧૮
મા તીર્થંકરની પ્રવજ્યા પાલખીનું નામ.

મણોરહ. પું० (મનોરથ) મનની ઇચ્છા; મનની
કલ્પના.

મળોવાવાર. પું० (મનોવ્યાપાર) મનનો વ્યા-
પાર; મનની પ્રવૃત્તિ.

મજ્ઞોસિલ્પ. પું. (મજ્ઞોસિલ્પ) વેલંધર દે-
વતાના ચોથા રાગનું નામ.
મજ્ઞોસિલ્પ. ક્ષી. (મજ્ઞોસિલ્પ) એક પ્રકારનો
ધાતુ; મજુસીલ.
મજ્ઞોહર. ત્રિ. (મજોહર) સુંદર; સારું; રૂડું;
મનનું આકર્ષણ કરે તેવું.
મજોહરા. ક્ષી. (મજોહરા) ૨. મા તીર્થ-
કરની પ્રવળ્યા પાલખીનું નામ.
મજોહાર. પું. (મજોહાર) પખવાડીયાના
ત્રીજા દિવસનું નામ.
મત. ત્રિ. (મત) મરેલ; મરણ પામેલ.
મત્તિ. ક્ષી. (મતિ) ભુલિ; મતિ.
મતિમયણાચ. ન. (મત્યજ્ઞાન) મતિ અજ્ઞાન;
તથા અજ્ઞાનમાંનું એક.
મતિમયણાચિ. ત્રિ. (મત્યજ્ઞાનિ) મતિ
અજ્ઞાનવાળું.
મતિય. પું. (મતિક) સમાર; કૃપિસાધન
વિશેષ.
મત્ત. ન. (મત્ત) વાસથ; ભાજન.
મત્ત. ત્રિ. (મત) મેત; ઉ-મત; અભિ-
માની. (૨) ન. મલ; દાર.
મર્તન. પું. (મર્તાજ) એક પ્રકારનું કદપટ્ટક
કે જે જુગરીઆને મીઠા મધુરા રસ
આપે છે.
મત્તમયણિલસિત. ન. (મત્તમયણિલસિત) મત
હાથીના વિલાસવાળું નાટક; નાટકના ૩૨
પ્રકારમાંનો એક.
મત્તજલા. ક્ષી. (મત્તજલા) મહાવિદેહની
આર અંતર્દીમાંની એક નદી.
મત્તહયણિલસિત. ન. (મત્તહયણિલસિત) મ-
દો-મત્ત ક્ષેત્રની આલવાળું નાટક; ૩૨
પ્રકારનાં નાટકમાંનું એક.
મત્તા. ક્ષી. (મત્તા) દ્રવ્યનું પરિમાણ; અર્થ
મર્યાદા. (૨) હરત, દીર્ઘ વિગેરે સ્વરની
માત્રા.
મતિયા. ક્ષી. (મતિયા) માટી; ધૂળ; રજ.

મતિયાચાર્. ક્ષી. (મતિયાચાર્) દક્ષાણુ દેશની
પ્રસિદ્ધ નગરી.
મત્તય. } ન. (મત્તક) મરતક.
મત્તય. }
મત્તયધોચ. ત્રિ. (મૌતમત્તક) દાસપણથી
યુક્ત.
મત્તયુલિંગ. } ન. (મત્તયુલિંગ) માથાનું ભેજું.
મત્તયુલિંગ. } (૨) માથામાંથી નીકળતો
એક જાતનો ચીકણો પદાર્થ.
મત્ત. પું. (મત) મરે; અભિમાન.
મત્ત. પું. (મત) મેનાપક્ષી. (૨) કામદેવ;
વિષયવિકાર.
મત્તયા. ક્ષી. (મત્તયા) શકે-દ્રવા સોમલોક-
પાળની ખીજ અગ્રમહિષી. (૨) વૈરાગ્ય-
દ્રવી પાંચમી અગ્રમહિષીનું નામ.
મત્તયિજ્ઞ. ત્રિ. (મત્તયી) મત્ત ઉત્પન્ન
કરનાર; કામોત્તેજક.
મત્ત. પું. (મત) મદન; કામદેવ.
મત્ત. } ત્રિ. (મત્ત) મદન કરનાર.
મત્ત. }
મત્તયા. ન. (મત્ત) મદન; માલેસ. (૨)
છુંદી કચેરી નાખવું.
મત્તજ. પું. (મત્તજ) એક જાતનું વાદ્ય;
માદલ.
મત્ત. ન. (મત્ત) કામગીતા; નિરંજિમાન
વૃત્તિ. (૨) વિનય; નમ્રતા.
મત્તિ. ત્રિ. (મત્તિ) } નમ્ર; વિનીત.
મત્તિય. ત્રિ. (મત્તિક) }
મત્ત. પું. (મત્ત) પક્ષી વિશેષ; બગલો.
મત્ત. પું. (મત્ત) એ નામનો એક અ-
મણોપાસક-શ્રાવક.
મત્ત. ન. (મત્ત) મધ.
મત્તકેટ. પું. (મત્તકેટ) ચોથા પ્રતિવા-
સુદેવનું નામ.
મત્તમાસ. પું. (મત્તમાસ) ચૈત્ર માસ.
મત્ત. ત્રિ. (મત્ત) મધુર; મીઠું. (૨) કર્ણ
પ્રય.

મધુસિત્થગોલ. પું (મધુસિત્થગોલ) મધનો
મધપૂડો. (૨) મધનો ગોળો.

મનુષ્ય. પું (મનુષ્ય) મનુષ્ય.

મનુસ્સ. પું (મનુષ્ય) મનુષ્ય.

મનુસ્સલોગ. પું (મનુષ્યલોક) મનુષ્યલોક;
અઠીદીપ.

મન્ના. સ્ત્રી (મનન) મનન કરવું; વિચાર
કરવો. (૨) મતિ; બુદ્ધિ.

મન્ના. સ્ત્રી (માન્યા) અબ્યુપગમ; સ્વીકાર.

મન્નિય. ત્રિ (મત) વિચાર કરેલ.

મમકાર. પું (મમકાર) મમતા; માં માં
કરવું તે.

મમન્ત. ન (મમત્વ) મમતા; માગપાછું.

મમયા. સ્ત્રી (મમતા) મમતા.

મમાહ. ત્રિ (મમત્વિન્) મમત્વવાળો; માં
માં કરનાર.

મમાહ. ત્રિ () જેના પર મમતા
રાખેલી છે તે.

મમ્મ. ન (મર્મન્) મર્મસ્થાન; ગુપ્તસ્થાન.
(૨) કોઇની ગુપ્ત વાત-જાની વાત. (૩)
મરણના કારણભૂત વચન આદિ.

મમ્મણ પું (મમ્મણ) અત્યંત લોભી
મમ્મણુ નામનો વણિક.

મમ્મણ. ન (મન્મન) યાગિકના મ, મં, એવા
અરુપદ શબ્દ.

મમ્મણપજપિય. ન (મન્મનપ્રજલ્પિત) મ મં
એવો શબ્દ કરવો તે.

મમ્મય. ત્રિ (મર્મય) નર્મભેદક; માર્મિક.

મમ્મહ. પું (મન્મય) કામદેવ.

મય. પું (મય) મૃગ; હરણ.

મય. ત્રિ (મૃત) મરેલ; મૃતક; મૃદુ.

મય. પું ન (મદ) મદ; દર્પ; અહકાર.
(૨) દાથીના ગણસ્થળમાંથી ઝરતો અ-
વાહી પદાર્થ.

મય. પું (મત) આત્મ પુરૂષે માન્ય કરેલ
સિદ્ધાન્ત. (૨) ત્રિ માનેલું; સ્વીકારેલું.
(૩) ન બનન; જ્ઞાન.

મયંગા સ્ત્રી (મૃતગા) મૃતગા નદી.

મયકિલ્લ. ન (મૃતકૃત્ય) મૃતકનું કાર્ય; અ-
ગ્નિસંસ્કારાદિ.

મયગ. ન (મૃતક) મૃદુ; શય.

મયલ્લી. સ્ત્રી (મૃગાલી) મૃગના જેવી આં-
ખવાળી સ્ત્રી.

મયણ. પું (મદન) કામદેવ. (૨) મીથુ.
(૩) ત્રિ મદકારક; માદક.

મયણમંજરી. સ્ત્રી (મદનમંજરી) શ્રીશેખર
રાગના વંશની કોઈ કન્યા.

મયણસલાગા. } સ્ત્રી (મદનસલાગ) મેના.
મયણસલાયા. }

મયણસાલ. પું } (મદનસાલ) પક્ષી
મયણસાલા. સ્ત્રી } વિશેષ; મેના. (૨)
કાંચર.

મયણા. સ્ત્રી (મદના) પહેલા દેવલોકના
ઇન્દ્ર-શકના લોકપાલ સોમની બીજા અ-
મહિષી.

મયણિજ્ઞ. ત્રિ (મદનીય) કામોદીપક વસ્તુ.

મયર. પું (મકર) મત્સ્ય વિશેષ; મધર.

મયરંદ. પું (મકરન્દ) પુષ્પરંજ. (૨)
કમળ. (૩) બમર.

મયરજ્ઞય. } પું (મકરધ્વજ) કામદેવ.
મયરજ્ઞય. }

મયહરગ. ત્રિ (મહત્તરક) દાસદાસી.

મયહરય. ત્રિ (મહત્તરક) સહુથી મોટો.

મયહરિયા. સ્ત્રી (મહત્તરિકા) મુખ્ય
સાધ્વી.

મયાલિ. પું (મયાલિ) અંતગઢ સૂત્રના ચોથા
વર્ગના બીજા અધ્યયનનું નામ. (૨) વસુ-
દેવ રાગની ધારણી દેવીનો પુત્ર (૩)
અધ્યુતરોવવાઇ સૂત્રના પહેલા વર્ગના બીજા
અધ્યયનનું નામ. (૪) શ્રેણિક રાગની
ધારણી રાણીનો પુત્ર.

મયાહિવ. પું (મૃગાધિ) સિંહ.

મર્ચિદ્. પું (મૃગેન્દ્ર) મૃગેન્દ્ર; સિંહ.

મયૂર. પું (મયૂર) મોરલો; મોરપક્ષી.

મયૂરાસના. નં (મયૂરાસન) આસન વિશેષ.

મયૂરી. સ્ત્રી (મયૂરી) મોરલી; દેવ.

મરક્ત. નં } (મરક્ત) એક જાતનું રત્ન;
મરકય. } મરકત મણિ.
મરગય. }

મરણ. પું નં (મરણ) મરણ; મૃત્યુ; મોત.

મરણતિય. ત્રિં (મરણાતિક) મૃત્યુ પાસે
આવે ત્યારે કરવાનું.

મરણવિમસિ. સ્ત્રી (મરણવિમસિ) ૨૯ ઉ-
ત્કાલિક સૂત્રમાનું ૨૨ મુ સૂત્ર.

મરહટ્ટ. પું (મહારાષ્ટ્ર) મહારાષ્ટ્ર દેશ. (૨)
ત્રિં તે દેશના રહેવાશી મરાઠા.

મરીહ. પું સ્ત્રી (મરીચિ) કિરણ.
મરીચિ. }

મરીચિયા. સ્ત્રી (મરીચિકા) કિરણ.

મરુ. પું (મરુ) મારવાડ; જળ વિનાની
ભૂમિ; મરૂ ભૂમિ. (૨) ત્રિં તે દેશના
રહીશ.

મરુચ્ચ. પું (મરુ) મરવો; ખડ ધાન્યની
એક જાત.

મરુચ્ચ. પું () આહાણ.

મરુદ્ધા. સ્ત્રી (મરુદ્ધા) રાજા શ્રેણિકની એક
પત્ની.

મરુદ્ધી. સ્ત્રી (મરુદ્ધી) આહાણની સ્ત્રી;
આહાણી.

મરુદ્ધ. પું (મરુદ્ધ) મરૂદેશ. (૨) ત્રિં
મરૂદેશ નિવાસી.

મરુદ્ધા. નં સ્ત્રી (મરુદ્ધા) અંતગડ સૂત્રના
સાતમા વર્ગના પાંચમા અધ્યયનનું નામ.
(૨) રાજગૃહ નગરના શ્રેણિક રાજાની
મરૂતા નામે રાણી.

મરુદ્ધલ. નં (મરુદ્ધલ) નિર્જળ પ્રદેશ;
મારવાડ.

મરુદેવ. પું (મરુદેવ) ભરતક્ષેત્રના ચાલુ
અવસર્પિણીના તેરમા કુલકરનું નામ.

(૨) ભરતક્ષેત્રના ચાલુ અવસર્પિણીના
છઠ્ઠા કુલકરનું નામ. (૩) જંબૂદ્વીપના
અરવત ક્ષેત્રમાં ચાલુ અવસર્પિણીમાં
થયેલ ૧૮ મા તીર્થકર.

મરુદેવા. સ્ત્રી (મરુદેવા) ઋષભદેવ રવા-
મીની માતા. (૨) અંતગડ સૂત્રના સાતમા
વર્ગના આઠમા અધ્યયનનું નામ. (૩)
રાજગૃહ નગરના શ્રેણિક રાજાની મરૂદેવા
નામે રાણી.

મરુદેવી. સ્ત્રી (મરુદેવી) પ્રથમ તીર્થકરની માતા.

મરુપડગ. નં (મરુપડન) મરૂ દેશમાં પડતું
તે; નિર્જલ પ્રદેશમાં જઈ મરતું તે; બાળ
મરણનો એક પ્રકાર.

મરુપવાય. પું (મરુપવાત) નિર્જલ પ્રદેશમાં
પડી મરતું તે; બાળ મરણનો એક પ્રકાર.

મરુય. ત્રિં (મરુજ) મરૂ દેશમાં ઉત્પન્ન
થયેલ.

મરુય. પું (મરુ) મરૂત દેવતા, લોકાન્તિક
દેવતાની એક જાત.

મરુય. પું (મરુ) મરવાનું ફૂલ. (૨) મર-
વાનો છાડવો.

મરુયવસમ. પું (મરુદ્ધવસ) ઇન્દ્ર.

મરુયા. સ્ત્રી (મરુ) તકમરીયાં.

મરુ. પું (મરુ) મેલ. (૨) વિષ્ટા. (૩)
આઠ પ્રકારનાં કર્મ. (૪) ઉદારિક શરીર.

મરુણ. નં (મરુન) મરૂન કરતું; મસળવું.

મરુણ. પું (મરુણ) મુલય પર્વત; મલયા-
ચળ. (૨) શ્રીખડ; ચન્દન વૃક્ષ. (૩)
આર્યદેશમાંનો પદ્મરો દેશ. (૪) ત્રિં
મલય દેશમાં રહેનાર મનુષ્ય. (૫) નં
મલયાર દેશના સૂત્રનું બનેલ વસ્ત્ર.

મરુણય. નં (મરુણય) મલયદેશની બના-
વટનું વસ્ત્ર.

મલિયા. ત્રિં (મલિન) મલિન; મેલું.

મલિય. ત્રિં (મલિય) મસળેલ. (૨) મા-
નભંગ થયેલ પુરૂષ.

મહ. પું. (મલ્લ) મહ્વ; પહેલવાન; કુસ્તી કરનાર.

મહ. નં. (માલ્ય) ફૂલની માળા. (૨) ગુંથેલ પુષ્પાદિ; માળા યોગ્ય ફૂલ. (૩) એક દેવ વિમાન.

મહ. નં. (મલ) શરીરનો મેદ.

મહા. પું. (મલકિન્) મહિવંશમાં ઉત્પન્ન થયેલ રાજા.

મહાકચ્છા. ક્ષી. (મલ્લકલા) મહ્વનો ક-ચ્છોટો-લંગોટ.

મહાકિદ્દ. પું. (માલ્યકિદ્દ) ૧૧ મા દેવલોકનું એક વિમાન.

મહા. પું. (મલ્લક) શરાવલો; કાડીયુ; રામપાત્ર.

મહાજુદ્ધ. નં. (મલ્લયુદ્ધ) મહ્વકુસ્તી.

મહાદામ. નં. (માલ્યદામન્) પુષ્પની માળા.

મહાદાસ. પું. (મલ્લદાસ) એ નામનો એક મનુષ્ય.

મહાદિગણ. પું. (મલ્લદત્ત) મહ્વદત્ત કુમાર; કુલરાજનો પુત્ર, મહિનાથજીનો ન્હાનો ભાઇ.

મહાદિગણય. પું. (મલ્લદત્ત) કુલરાજનો પુત્ર.

મહાવિદ્ધ. પું. (મલ્લદત્ત) એ નામનો એક મનુષ્ય.

મહાદેવ. પું. (મલ્લદેવ) મહ્વદેવ નામે મહ્વનો રાજા.

મહાધર્મ. પું. (મલ્લધર્મ) એ નામનો કાઇ કુસ્તીયાજ-મહ્વ.

મહાય. પું. (મલ્લ) સરાવળો.

મહારક્ષિત્વ. પું. (મલ્લક્ષિત) એ નામનો એક માણસ.

મહારામ. પું. (મલ્લારામ) ગોસાળાનો બીજો પ્રોઠ પરિહાર-શરીર પરિવર્તન.

મહાસર્મ. પું. (મલ્લર્મ) એ નામનો એક મહ્વ.

મહાસેન. પું. (મલ્લસેન) એ નામનો એક મહ્વ.

મહિ. ક્ષી. (મહિ) ઓગણીસમા તીર્થકર; મહિનાથ ભગવાન. (૨) નં. મહિકુંવરીના દષ્ટાંતવાળું શાતાસૂત્રનું આઠમું અધ્યયન. (૩) ૨૦ મા તીર્થકરના પહેલા ગણધર.

મહિ. ત્રિ. (મહિન્) ધરનાર, રાખનાર.

મહિય. ત્રિ. (મૃત) મરી ગયેલ.

મહિયા. ક્ષી. (મહિકા) માલતી; લતા વિશેષ.

મહિય. ત્રિ. (માપિત) માપેલું.

મસ. પું. (મષ) આમડી ઉપર અધાયલી ન્હાની ન્હાની ગાંઠ.

મસગ. પું. (મશક) મચ્છર.

મસમસ. ઘ. () જલદી.

મસય. પું. (મશક) મચ્છર.

મસાણ. નં. (સ્મશાન) પ્રેતભૂમિ; સ્મશાન; મસાણ.

મસાર. પું. (મસાર) ઇંદ્ર નીલમણિ. (૨) કસોટીનો પથર.

મસારગલ્લ. પું. (મસારગલ્લ) એક પ્રકારનું રત્ન. (૨) રત્નપ્રભા પૃથ્વીના ખરકાંડનો પાંચમો વિભાગ કે જે મસારગલ્લ રત્ન-મય છે.

મસિ. ક્ષી. (મસિ) શાહી. (૨) મસી; કાળજી.

મસિહાર. પું. (મસિહાર) ક્ષત્રિય પરિવારક વિશેષ.

મસિણ. ત્રિ. (મસુણ) સુવાળું; લપસાળું; હિસ્સું.

મસી. ક્ષી. (મસી) મસી; શાહી.

મસૂર. પું. નં. (મસૂર) મસૂર; કઠોળ ધાન્યની એક જાત. (૨) રામરાયની પાંખવાળા પક્ષીની એક જાત.

મસૂરગ. પું. (મસૂરક) ગાલમસૂરીઆ; ઓશીકું.

મસૂરચંદ. પું (મસૂરચંદ) મસૂરની દાળ.
 મહ. ત્રિં (મહત્) મહાન; મ્હોટું; વિશાળ.
 (૨) મહા પુરૂષ; મ્હોટો પુરૂષ.
 મહ. પું નં (મહ) ઓચ્છવ; મહોત્સવ.
 મહામહાલય. ત્રિં (મહાત્મિમહત્) અતિ વિ-
 શાળ; મ્હોટામાં મ્હોટું.
 મહામહાલિયા. સ્ત્રીં (મહાત્મિમહતી) અતિ
 મ્હોટી.
 મહર્ષ. સ્ત્રીં (મહતી) મ્હોટી; વિશાળ.
 મહંત. ત્રિં (મહત્) મ્હોટું; વિશાળ.
 મહંતી. સ્ત્રીં (મહતી) મ્હોટી.
 મહાગ્રહ. પું (મહાગ્રહ) મ્હોટા ગ્રહ; ભૌમાદિ
 ૮૮ મહાગ્રહ.
 મહાગ્ધ. ત્રિં (મહાગ્ધ) વધારે મૂલ્યવાળું;
 મોંઘું.
 મહાચંદ. પું (મહાચંદ્ર) એ નામનો એક
 કુમાર. (૨) એક રાજા.
 મહાજ. નં (મહાજ) મહત્વ. (૨) ત્રિં
 મહત્વવાળું.
 મહાજ. ત્રિં (મહાજ્ઞ) મ્હોટાને પણ પૂજ્ય;
 સારી રીતે પૂજવા યોગ્ય.
 મહાજ્ઞપરિસા. સ્ત્રીં (મહાજ્ઞપરિસા) ઉત્તમ
 માનનીય સભા.
 મહાજ્ઞેય. નં (મહાજ્ઞેય) ધણું આશ્ચર્ય;
 મહત્ આશ્ચર્ય.
 મહાજ્ઞુ. સ્ત્રીં (મહાજ્ઞુતિ) ધણી કાંતિ.
 મહાજ્ઞિય. ત્રિં (મહાજ્ઞિક) ધણી સંપતિવાળો;
 મ્હોટી ઋદ્ધિવાળો.
 મહાજ્ઞ. ત્રિં (મહાજ્ઞ) મહાન કરનાર; મહાનાર.
 (૨) મારનાર.
 મહાજ્ઞા. પું (મહાજ્ઞા) મ્હોટો સમુદ્ર.
 મહાત્મિમહત્. ત્રિં (મહાત્મિમહત્) મહા વિ-
 સ્તારવાળું; મ્હોટામાં મ્હોટું.
 મહતી. સ્ત્રીં (મહતી) શતનંત્રી વીણા;
 સો તારવાળી વીણા.

મહત્તર. ત્રિં (મહત્તર) વડીલ; ગુરૂજન. (૨)
 અંતેપુર રક્ષક. (૩) નાયક; પ્રધાન.
 મહત્તરાગાર. પું (મહત્તરાગાર) મ્હોટરાના
 કહેવાથી કરવું પડે તેનો પચ્ચક્રપાણમાં
 રાખેલ આગાર.
 મહત્તરિયા. સ્ત્રીં (મહત્તરિકા) મુખ્ય-વડીલ
 સ્ત્રી; મ્હોટી દેવી. (૨) આઠ દિશાકુમારી-
 ઓમાંની એક.
 મહત્ત. પું (મહાર્થ) મ્હોટો અર્થ; વિશા-
 ળ તત્વ. (૨) મહત્ પ્રયોજન. (૩) ત્રિં
 કીમતી; મોંઘું.
 મહાદિ. સ્ત્રીં (મહાદિ) મોટી યાત્રના. (૨)
 પરિગ્રહ.
 મહાદુમ. પું (મહાદુમ) વૈરાગ્યના પાન્દના
 પદાતિ સૈન્યનો અધિપતિ.
 મહાપદમ. પું (મહાપદ) નવ નિધાનમાંનું
 એક નિધાન કે જેમાં સર્વ પ્રકારનાં વ-
 સોની હકીકત હોય છે.
 મહાપ્પ. પું (મહાત્મન) મહાન આત્મા; મ-
 હાત્મા.
 મહાપ્રમ. નં (મહાપ્રમ) એ નામનું ત્રીજા
 ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન.
 મહાચ્ચલ. પું (મહાચલ) મહાવળ નામે રા-
 હિ નગરનો રાજા. (૨) આવતી ચોવી-
 સીના છઠ્ઠા વાસુદેવ. (૩) એ નામનો
 એક મોટો રાજા. (૪) બળરાજાનો પુત્ર;
 સુદર્શન શેઠનો જીવ મહાવળકુમાર. (૫)
 ત્રિં અતિ બળવાન.
 મહામ્મય. ત્રિં (મહામ્મય) મોટા ભયવાળું.
 મહામ્મય. નં (મહામ્મય) પૃથ્વી, પાણી,
 અગ્નિ, વાયુ અને આકાશ, એ પાંચ
 મહાભૂત.
 મહય. ત્રિં (મહત્) મ્હોટું; વિશાળ.
 મહયર. ત્રિં (મહત્) વડીલ; મ્હોટો.
 મહયા. સ્ત્રીં (મહતી) મ્હોટી; વિશાળ.

મહરટ્ટિચ. ત્રિ० (મહારટ્ટિક) મહારાષ્ટ્ર
દેશમાં જન્મેલ; મહારાષ્ટ્રી-મરાઠી.

મહરત્તિ. પુ० (મહર્ત્તિ) ઐરવત ક્ષેત્રમાં
ભાવી ૨૩ માં તીર્થંકર.

મહરત્તિ. પુ० (મહર્ત્તિ) મ્હોટા અગ્નિ.

મહરિહ. ત્રિ० (મહર્હ) ધણું કીમતી.

મહરુ. ત્રિ० (મહરુ) મ્હોટું; વિશાળ. (૨)
મ્હોટો માણસ; પડીલ.

મહરુચ્ચ. ત્રિ० (મહરુ) મ્હોટું; વિશાળ.
(૨) પુ० મ્હોટો બળદ.

મહરુચ્ચ. ત્રિ० (મહરુ) મ્હોટું; વિશાળ.

મહરુચ્ચા કી० (મહરુ) મ્હોટી; વૃદ્ધ સ્ત્રી.

મહરુચ્ચામોયપડિમા. કી० (મહરુચ્ચાપડિમા)
ચાર પડિમામાંની એક.

મહરુચ્ચાવિમાળપવિમલિ. કી० (મહરુચ્ચાવિમાળ-
પવિમલિ) એ નામનું એક કાલિક સૂત્ર.

મહરુચ્ચિય. પુ० (મહરુચ્ચિય) ઐરવત ક્ષેત્રમાં
ચાલુ ચોવીસીના ૧૭ માં તીર્થંકર.

મહરુચ્ચિય. ત્રિ० (મહરુચ્ચિય) પાંચ મહાવ્રત-
૩૫ ધર્મ.

મહરુચ્ચ. ન० (મહરુચ્ચ) સાધુનાં પાંચ મહા-
વ્રત; અહિંસાદિ પાંચ યમ; શ્રાવકનાં
અભ્યુત્થાનની અપેક્ષાએ મહાન વ્રત.

મહરુચ્ચ. પુ० (મહરુચ્ચ) છઠ્ઠા બળદેવ તથા
વાસુદેવના પિતાનું નામ.

મહરુચ્ચ. પુ० (મહરુચ્ચ) ૮ માં તીર્થંકરના
પિતા. (૨) છાન્ત હબ્બર બળવાન
યાદવોના પ્રમુખ-અગ્રેસર. (૩) એ ના-
મનો એક આગળ પડતો રાજા. (૪) ન०
વન વિશેષ.

મહા. કી० (મહા) મધા નામનું નક્ષત્ર.

મહા. ત્રિ० (મહા) મોટું.

મહાઅરુણવર. પું० (મહાઅરુણવર) અરુણવર
સમુદ્રના અધિપતિ દેવતાનું નામ.

મહાઅરુણવર. કી० (મહાઅરુણવર) બલેન્દ્રની
સલામાંની એક ધંટા.

મહાકાન્તાર. ન० (મહાકાન્તાર) મોટું અરણ્ય.

મહાકાન્તિય. પું० (મહાકાન્તિય) બ્યંતર દેવતાની
એક જાત.

મહાકાન્તિય. પું० (મહાકાન્તિય) નીલવંત પર્વતની
દક્ષિણે સીતા મહાનદીની ઉત્તરે બલ-
કૂટ પર્વતની પશ્ચિમે અને આદાવતી નદીની
પૂર્વે મહાવિદેહાન્તર્ગત ક્ષેત્ર વિશેષ. (૨)
દેવ વિશેષ.

મહાકાન્તિય. પું० (મહાકાન્તિય) બલકૂટ
વખારા પર્વતનાં ચાર કૂટમાંનું ત્રીજું
કૂટ-શિખર.

મહાકાન્તિય. સ્ત્રી० (મહાકાન્તિય) મહોરગના
૬૬ અતિકાચની ત્રીજી અગ્રમહિષી. (૨)
મહાવિદેહની ૩૨ વિજયમાંની એક
વિજય.

મહાકાન્તિય. પું० (મહાકાન્તિય) નિરયાવલિકા
સૂત્રના છઠ્ઠા અધ્યયનનું નામ. (૨) રાજા
શ્રેણિકના એક પુત્ર.

મહાકાન્તિય. કી० (મહાકાન્તિય) અતગઢ સૂત્રના
આઠમા વર્ણના છઠ્ઠા અધ્યયનનું નામ.
(૨) શ્રેણિક રાજાની એક રાણી.

મહાકાન્તિય. પું० (મહાકાન્તિય) ગોશાળાના મતને
અનુસારે ત્રણ લાખ સર પરિમિત કાળ
વિભાગ.

મહાકાન્તિય. ન० (મહાકાન્તિય) ૨૮ ઉત્કા-
લિક સૂત્રમાંનું ચોથું.

મહાકાન્તિય. ત્રિ० (મહાકાન્તિય) જેનાં કર્મ ધણાં
હોય તે.

મહાકાન્તિય. ત્રિ० (મહાકાન્તિય) જેનું શરીર
મોટું હોય તે. (૨) વાણવ્યતર દેવતાની
સાતમી જાત. (૩) ઉત્તર તરફના મહોરગ
જાતના વાણવ્યતર દેવતાનો ઇન્દ્ર.

મહાકાલ. પું० (મહાકાલ) ઉત્તર તરફના
પિશાચ જાતના બ્યંતર દેવતાનો ઇન્દ્ર.
(૨) સાતમી નરકનો દક્ષિણ દિશામાં રહેલ
બીજો નરકવાસો. (૩) પરમાધામીની

એક જાત. (૪) આડમા દેવલોકનું એક વિમાન. (૫) ચક્રવર્તીનાં નવ નિધાનમાંનું એક નિધાન કે જેમાં ધાતુની ખાણ સમધી હકીકત છે. (૬) વિદ્યંત તથા પ્રલંબન ઇંદ્રના લોકપાળનું નામ. (૭) વાયુકુમાર જાતિના ઇંદ્રનું નામ. (૮) દારિકાની બહારનું એક રમશાન. (૯) ૮૮ માંનો ૫૭ મો ગ્રહ. (૧૦) નિરયા-વલિકાના ત્રીજા અધ્યયનનું નામ. (૧૧) રાજા શ્રેણિકના એક પુત્ર. (૧૨) દક્ષિણ લવણસમુદ્રના દેવ.

મહાકાલગ. પું (મહાકાલક) એ નામનો એક ગ્રહ.

મહાકાલેન્દ્ર. પું (મહાકાલેન્દ્ર) વ્યતર જાતિનો ઇંદ્ર; ઉત્તરના પિશાચ દેવોનો મંદ્ર.

મહાકાલી. સ્ત્રી (મહાકાલી) શ્રેણિક રાજાની એક રાણી. (૨) અંતગઢ સૂત્રના આડમા વર્ણના ત્રીજા અધ્યયનનું નામ. (૩) સુમતિનાથજીની દેવીનું નામ.

મહાકાલિયાહા. સ્ત્રી (મહાકાલિયા) એ નામની એક નદી કે જે મેરૂના ઉત્તરે રક્તા નદીને મળે છે.

મહાકારિચ્છ્ર. ત્રિ (મહાકારિચ્છ્ર) જેની ક્રિયા મોટી હોય તે; મોટી ક્રિયા કરનાર.

મહાકુંડલ. પું (મહાકુંડલ) એ નામનો એક સમુદ્ર.

મહાકુંડલવર. પું (મહાકુંડલવર) મહાકુંડલ સમુદ્રનો આધિપતિ દેવતા.

મહાકુસુદ. નં (મહાકુસુદ) સાતમા દેવલોકનું એક વિમાન.

મહાકુલ. ત્રિ (મહાકુલ) પ્રશસ્ત કુળમાં ઉત્પન્ન થયેલ.

મહાગંગા. સ્ત્રી (મહાગંગા) સાત ગંગાઓની એક મહાગંગા; ગોશાળાના મતાનુસાર એક કાળવિલાસ.

મહાગિરિ. પું (મહાગિરિ) કૌંડિન્યના શિષ્ય મહાગિરિ નામના એક નિદ્રવ. (૨) સ્થૂ-

લિલદ્રના દશ પૂર્વધારી એક શિષ્ય. (૩) મેરૂ પર્વત.

મહાગોવ. પું (મહાગોવ) મહાન્ રક્ષક. (૨) તીર્થંકર દેવ.

મહાગ્રહ. પું (મહાગ્રહ) મહાગ્રહ; ભૌમાદિ ૮૮ મહાગ્રહ.

મહાઘોસ. પું (મહાઘોષ) જમ્બૂદીપના ઐરવત ક્ષેત્રમાં આવતી ઉત્સર્પિણીમાં થનાર ૧૨ મા તીર્થંકર. (૨) નં પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન. (૩) ત્રીજા ચોથા દેવલોકનું

એક વિમાન. (૪) પું ગદ્ય ઉત્સર્પિણીના સાતમા કુલકર. (૫) ઉત્તર તરફના સ્તનિતકુમાર જાતના લવનપતિ દેવતાનો ઇન્દ્ર. (૬) નારી જતા નારકીને મોટી બમ પાડી રોકી રાખનાર પરમાધામીની પદ્મમી જાત.

મહાઘોસા. સ્ત્રી (મહાઘોષા) ઇશાનેન્દ્રઆદિની ધટાનું નામ.

મહાચંદ્ર. પું (મહાચંદ્ર) જમ્બૂદીપના ઐરવત ક્ષેત્રમાં આવતી ઉત્સર્પિણીમાં થનાર ૮ મા તીર્થંકર.

મહાજવલ. પું (મહાજવલ) બીજા તીર્થંકર અજિતનાથજીના પક્ષનું નામ.

મહાજળ. પું (મહાજળ) ઘણા માણસોનો સમુદાય, મહાજળ.

મહાજસ. પું (મહાજસ) જમ્બૂદીપના ઐરવતક્ષેત્રમાં થનાર ચોથા તીર્થંકર. (૨) આદિત્યશાની ગાદીએ આવેલ મહાયશ. (૩) ત્રિ મહાયશસ્ત્રી.

મહાજાત. સ્ત્રી (મહાજાતિ) ગુહ્ય જાતના વૃક્ષની એક જાત.

મહાજાળ. નં (મહાજાળ) મોટું વાહન. (૨) ચારિત્ર; સંયમ. (૩) પું મોક્ષ; મુક્તિ.

મહાજુમ્મ. નં (મહાજુમ્મ) રાશિ વિશેષ; એક પ્રકારની સંખ્યા.

મહાજુમ્મસય. ન૦ (મહાજુમ્મસય) ભગવતી
સૂત્રનું ૪૦ મુ સ્થાનક.

મહાભંધિયાવસ્ત. ન૦ (મહાભંધિકાવર્ત) મહા-
યુદ્ધ દેવલોકનું એક વિમાન. (૨) પુ૦
ધોષ તથા મહાધોષ ઇંદ્રના લોકપાળનું
નામ.

મહાણસ. ન૦ (મહાણસ) રસોડું.

મહાણસસાલા. સ્ત્રી૦ (મહાણસસાલા) રસોડું,
ભોજનગૃહ.

મહાણસિચ્છ. પુ૦ (મહાણસિક) રમોઝઓ;
રાંધનાર.

મહાણસિગિયા. સ્ત્રી૦ (મહાણસિગિયા) રસો-
ડામાં કામ કરનાર દાસી; રસોઢઆણી.

મહાણસિણી. સ્ત્રી૦ (મહાણસિણી) રાંધનારી,
ભોજનશાળામાં કામ કરનારી દાસી.

મહાણિજ્જરા સ્ત્રી૦ (મહાણિજ્જરા) કર્મની
મોટી નિર્જરા, ધણી કર્મોનો ક્ષય કરવો તે.

મહાણીલ. ન૦ (મહાણીલ) એક જાતનો મણિ,
નીલમ. (૨) ત્રિ૦ અતિ નીલવર્ણવાળા.

મહાણુભાગ. ત્રિ૦ } (મહાણુભાગ) અત્યંત

મહાણુમાય. } ભાગ્યવાન; પુણ્યાત્મા.

મહાણુમાવ. ત્રિ૦ (મહાણુમાવ) મહા પ્રભા-
વશાળી; તેજસ્વી.

મહાતમપ્પહા. સ્ત્રી૦ (મહાતમપ્રમા) સાતમી
નરક.

મહાતીરા. સ્ત્રી૦ (મહાતીરા) એ નામની એક
નદી કે જે મેરૂની ઉત્તરે રક્તા નદીને
મળે છે.

મહાવંડય. પુ૦ (મહાવંડક) મહાનું વિસ્તા-
રવાળું વર્ણન. (૨) પદ્મવણાના ત્રીજા
પદના સત્તાવીસમા દ્વારનું નામ.

મહાદામદ્ધિ. પુ૦ (મહાદામાર્થિન) } ઇશાને-

મહાદામદ્ધિ. પુ૦ (મહાદામદ્ધિ) } ન્દ્રની

વૃષભ સેનાનો અધિપતિ.

મહાતુકર. ત્રિ૦ (મહાતુકર) ધણુંજ કહણ;
ન થઈ શકે તેવું.

મહાતુક્લ. ન૦ (મહાતુક્લ) અત્યંત દુઃખ.

મહાદુમ પુ૦ (મહાદુમ) મોટું વૃક્ષ. (૨)

આઠમા દેવલોકનું એક વિમાન. (૩)

વૈરોચનના પાયદળ સેનાનો અધિપતિ.

મહાદુમસેણ. પુ૦ (મહાદુમસેન) અણ્ણતરો-

વવાઈ સૂત્રના ખીજા વર્ગના નવમા અ-

ધ્યયનનું નામ. (૨) શ્રેણિક રાજની

ધારણી રાણીનો પુત્ર.

મહાધણ. પુ૦ (મહાધણ) અળદવના એક
પુત્ર.

મહાનંદિયાવસ્ત. પુ૦ (મહાનંદિકાવર્ત) સ્તનિત
કુમારોના લોકપાળનું નામ.

મહાનલિણ. પુ૦ (મહાનલિણ) સાતમા દેવ-
લોકનું એક વિમાન.

મહાનિજ્જર. ત્રિ૦ (મહાનિર્જર) કર્મની ધણી
નિર્જરા કરનાર.

મહાનિજ્જરા. સ્ત્રી૦ (મહાનિર્જરા) અત્યંત ક-
ર્મોનો ક્ષય; ધણી કર્મની નિર્જરા.

મહાનિજ્ઞામય. પુ૦ (મહાનિર્જામક) શ્રેષ્ઠ ક-
ર્ણધાર.

મહાનિનાદ. } ત્રિ૦ (મહાનિનાદ) પ્રખ્યાત;

મહાનિનાય. } પ્રસિદ્ધ.

મહાનિમિત્ત. ન૦ (મહાનિમિત્ત) અષ્ટાંગ નિ-
મિત્ત શાસ્ત્ર. (૨) મોટું નિમિત્ત-
કારણ.

મહાનિરય. પુ૦ (મહાનિરય) વિશાળ નરક-
નરકવાસો.

મહાનિસીહ. ન૦ (મહાનિશીય) એ નામનું
એક કાલિક સૂત્ર-શાસ્ત્ર.

મહાનિહિ. પુ૦ (મહાનિધિ) ચક્રવર્તિનું મોટું
નિધાન કે જેની નવ જોગનની લખાઈ
પહોળાઈ છે અને જેમાં ચક્રવર્તીની સર્વ
સંપત્તિનો સમાવેશ થાય છે.

મહાનીલા. સ્ત્રી૦ (મહાનીલા) મહાનીલા ના-
મની એક નદી કે જે મેરૂની ઉત્તરે રક્તા
નદીને મળે છે.

મહાપદ્મ. પુ૦ (મહાપદ્મ) મહા હિમવત પર્વત ઉપરનો એક દ્રહ. (૨) પુષ્કલાવતી વિજયની પુરિકિણી નગરીનો એ નામનો એક રાજા. (૩) વર્તમાન અવસર્પિણીના નવમા ચક્રવર્તી. (૪) ચક્રવર્તીનાં નવ નિધાનમાંનું પાંચમું નિધાન કે જેમાં સર્વ જાતના વસ્ત્રોની નિષ્પત્તિ થાય છે. (૫) ઋષ્યદીપના ભરતખંડમાં થનાર પ્રથમ તીર્થંકર. (૬) ગોશાળાના ભાવી અવતારનું નામ. (૭) સાતમા દેવલોકનું એક વિમાન. (૮) રાજા શ્રેણિકના એક પૌત્ર. (૯) વૃક્ષ વિશેષ.

મહાપદ્મદહ. પુ૦ (મહાપદ્મદહ) મહા હિમવત પર્વત ઉપરનો એક દ્રહ.

મહાપદ્મા. સ્ત્રી૦ (મહાપદ્મા) રાજા શ્રેણિકની એક પુત્રવધૂ.

મહાપદ્મકલાણ. ન૦ (મહાપદ્મકલાણ) ઉત્કલિક સૂત્રમાંનું ૨૯ મું સૂત્ર.

મહાપદ્મવસાણ. ન૦ (મહાપદ્મવસાણ) કર્મનો અત્યંત ક્ષય; કર્મનો સર્વથા છેડા લેવાતો.

મહાપદ્મણ. ન૦ (મહાપદ્મ) મોટું શહેર.

મહાપદ્મણ. ત્રિ૦ (મહાપદ્મ) જેની પ્રજા ઘણી વિશાળ હોય તે.

મહાપદ્મણવણ. સ્ત્રી૦ (મહાપદ્મણવણ) ૨૯ ઉત્કલિક સૂત્રમાંનું ૬ મું સૂત્ર

મહાપદ્મથાણ. ન૦ (મહાપદ્મથાણ) મહાન પ્રસ્થાન; દીર્ઘયાત્રા.

મહાપદ્મ. ત્રિ૦ (મહાપદ્મ) વિશાળ પ્રજા-શુદ્ધિવાળો.

મહાપદ્મ. ન૦ (મહાપદ્મ) એક દેવ વિમાન.

મહાપદ્મ. પુ૦ (મહાપદ્મ) પશ્ચિમ મહાવિદેહના દક્ષિણ ખાંડવાની એક વિજય. (૨) તે વિજયનો રાજા.

મહાપદ્મ. સ્ત્રી૦ (મહાપદ્મ) બુદ્ધો “ મહાપદ્મ ” શબ્દ.

મહાપરિણા. સ્ત્રી૦ (મહાપરિણા) આચારાંગ સૂત્રના પ્રથમ શ્રુતરક્ષકનું નવમું અધ્યયન.

મહાપદ્મ. પુ૦ (મહાપદ્મ) મ્હોટો રસ્તો; રાજમાર્ગ.

મહાપાણ. ન૦ (મહાપાણ) પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

મહાપાયાલ. પુ૦ (મહાપાયાલ) લવણ સમુદ્રમાંના પાનાલકલશા કે જે એક લાખ જોળનના ઉંડા છે.

મહાપાલિ. સ્ત્રી૦ (મહાપાલિ) સાગરોપમ પરિમિત ભવ સ્થિતિ.

મહાપાવા. સ્ત્રી૦ (મહાપાવા) મહાપાનકી સ્ત્રી.

મહાપિંડ. પુ૦ (મહાપિંડ) બાપના મ્હોટા ભાઈ; ભાઈ.

મહાપુંડ. ન૦ (મહાપુંડ) પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન કે જેના દેવતાનું આયુષ્ય ૧૨ સાગરોપમ છે.

મહાપુંડ. ન૦ (મહાપુંડ) પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

મહાપુંડરીય. પુ૦ (મહાપુંડરીય) રૂકિમ પર્વત ઉપરનો એક દ્રહ. (૨) ન૦ શ્વેત કમળ. (૩) પુ૦ અર્ધ વિશેષ.

મહાપુંડરીયદહ. પુ૦ (મહાપુંડરીયદહ) રૂપી પર્વત ઉપરનો એક દ્રહ.

મહાપુરા. સ્ત્રી૦ (મહાપુરી) મહાપદ્માવિજયની મુખ્ય નગરી-રાજધાની.

મહાપુરિસ. પુ૦ (મહાપુરુષ) મહાત્મા પુરુષ. (૨) કિપુરિસ જાતિના વ્યતર દેવતાના ઈર્ષનું નામ.

મહાપુંડરીય. ન૦ (મહાપુંડરીય) સાતમા દેવલોકનું એક વિમાન. (૨) શ્વેત કમળ

મહાવલ. ત્રિ૦ (મહાવલ) અત્યંત બળવાન; મહા પરાક્રમી. (૨) પુ૦ ઋષ્યદીપના ઐરવતક્ષેત્રમાં આવતી ઉત્સર્પિણીમાં થનાર ૨૩ મા તીર્થંકર. (૩) ભરતની ગાદીએ અતિબળ પછી આવેલ પુરુષ. (૪) એક કુમાર. (૫) મલ્લિનાથના પૂર્વ-ભવનું નામ. (૬) ભરતક્ષેત્રના ભાવી છઠ્ઠા વાસુદેવ.

મહાવાહુ. પું (મહાવાહુ) આવતી ચોવીસીના ચોથા વાસુદેવ. (૨) પશ્ચિમ મહાવિદેહ-ક્ષેત્રના એક વાસુદેવ.

મહામહ. પું (મહામહ) મહાશુક દેવલોકનું એક વિમાન. (૨) એ નામનું એક તપ.

મહામહપડિમા. સ્ત્રી (મહામહપ્રતિમા) વ્રત વિશેષ; કાઉસગ્ય ધ્યાનક્રમ એક વ્રત.

મહામહા. સ્ત્રી (મહામહા) પૂર્વ આદિ દરેક દિશામાં એકેક અહોરાત્ર કાઉસગ્ય કરવાની પ્રતિજ્ઞા કરતી તે; આર પડિમામાંની ત્રીજી પડિમા.

મહામાગ. ત્રિ (મહામાગ) મ્હોટા ભાગ્યવાળો; લોકપૂજ્ય; શ્રેષ્ઠ.

મહામાળા. સ્ત્રી (મહામાળા) એ નામની એક નદી કે જે મેરૂની ઉત્તરે રક્તાવતી નદીને મળે છે.

મહામીમ પું (મહામીત્ર) ઉત્તર તરફના રાક્ષસ દેવનાઓનો ઈન્દ્ર. (૨) આવતી ચોવીસીના આઠમા પ્રતિવાસુદેવ.

મહામીમતેજ. પું (મહામીમતેજ) એક કુલ-ગરનું નામ.

મહામોયા. સ્ત્રી (મહામોગા) એક મહાનદી.

મહામંત્રિ. પું (મહામન્ત્રિ) મુખ્યમંત્રી; વડો પ્રધાન. (૨) હાથી સૈન્યના અધ્યક્ષ.

મહામહતા. } સ્ત્રી (મહામહતા) અતગત-મહામહતા. } સૂત્રના સાતમા વર્ગના સાતમા અધ્યયનનું નામ. (૨) રાજગૃહ નગરના શ્રેણિક શાળાની એક રાણી.

મહામાતૃય. ત્રિ (મહામાતૃક) ખાનદાન માતાના દીકરા.

મહામાતૃયા. સ્ત્રી (મહામાતૃકા) માની મ્હોટી બહેન. (૨) મોટીમા.

મહામાઠર. પું (મહામાઠર) ઈશાનેન્દ્રની રથ સેનાનો અધિપતિ.

મહામાણસ. પું (મહામાનવ) ૮૪ લાખ મહાકલ્પોનો એક મહામાનસ; ગોશાળાના મતાનુસાર એક કાળ વિભાગ.

મહામોહ. પું (મહામોહ) ભારે મોહકર્મ; મહા મોહનીય.

મહાયસ. ત્રિ (મહાયસા) મહાયશસ્ત્રી. (૨) પું અતીત ઉત્સર્પિણીના ચોથા તીર્થંકર.

મહારંમ. પું (મહારમ્મ) મોટા આરભ.

મહારહ. ત્રિ (મહારથ) મોટા રથવાળો. (૨) પું કૃષ્ણ વાસુદેવ.

મહારાય. પું (મહારાજ) મોટો રાજા (૨) લોકપાળ દેવ.

મહારિહ. ત્રિ (મહાર્હ) કિ મતી.

મહારોક્રમ. પું (મહારોક) સાતમી નરકનો ચોથો નરકાવાસો.

મહાર્જંજર. પું (મહાર્જર) પાણીનો મોટો ધડો.

મહાલય. પું નં (મહાલય) ઉત્સવોનું સ્થાન. (૨) મોટું સ્થાન. (૩) ત્રિ મોટા શરીરવાળું.

મહાલય. ત્રિ (મહત્) મોટું; વિશાળ

મહાલયા. સ્ત્રી (મહતી) મોટી; વિશાળ. મહાલિયા. }

મહાજોદિગ્મચક્ષ. પું (મહાજોદિતાક્ષ) વૈરા-ચન ઈન્દ્રના પાડા લક્ષ્મીનો અધિપતિ.

મહાચક્ર. પું (મહાચક્ષ) પૂર્વ મહાવિદેહની દક્ષિણ ખાંડવાની પૂર્વ તરફથી ત્રીજી વિ-જ્ય. (૨) તે વિજ્યનો રાજા.

મહાચક્રા. સ્ત્રી (મહાચક્ષા) મહાચક્ષા ના-મની એક વિજ્ય.

મહાચપ્પ. પું (મહાચપ્ર) પશ્ચિમ મહાવિદેહના ઉત્તર ખાંડવાની સીનોદ્ધ મુખ્યત્વે તરફથી ત્રીજી વિજ્ય. (૨) તે વિજ્યનો રાજા.

મહાચપ્પા. સ્ત્રી (મહાચપ્રા) જુઓ “ મહા-ચપ્પ ” શબ્દ.

મહાવાહ. પું (મહાવાયુ) ઈશાનેન્દ્રના ઘોડે-સ્વાર લક્ષ્મીનો અધિપતિ.

મહાવાય. પું (મહાવાત) ધોરવાયુ; તોફાની પવન.

મહાવિજય. સ્ત્રી૦ (મહાવિક્રિતિ) મધુ, માંસ, મધ, માખણ આદિ વિકારજનક વસ્તુ.

મહાવિજયપુષ્પોત્તરવર્ડિસય. પું૦ (મહાવિજય-પુષ્પોત્તરવર્તસક) એ નામનું દશમા દેવ-લોકનું એક વિમાન કે જ્યાં મહાવીર-સ્વામી પૂર્વભવમાં દેવતા રૂપે હતા.

મહાવિજયા. સ્ત્રી૦ (મહાવિજયા) મિષ્ટાન્ન વિશેષ; મીઠાઈની એક જાત.

મહાવિદેહ. પું૦ (મહાવિદેહ) મહાવિદેહ નામે કર્મભૂમિનું એક ક્ષેત્ર કે જ્યાં સદા ચોથા આરા જેવો અવસ્થિતકાળ છે. (૨) ત્રિ૦ મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં રહેનાર મનુષ્ય.

મહાવિદેહવાસ. પું૦ (મહાવિદેહવર્ષ) મહાવિદેહ ક્ષેત્ર.

મહાવિમાણ. ન૦ (મહાવિમાન) મહાકુંડું વિમાન, (૨) ચાર લોકપાળના વિમાનોનું નામ.

મહાવીર. પું૦ (મહાવીર) ભગવાન મહાવીર-સ્વામી; ચોવીસમા તીર્થંકર. (૨) મોટો શરવીર; કષાયાદિ દોષને છૂતનાર.

મહાવીરચુદ્ધ. સ્ત્રી૦ (મહાવીરચુદ્ધિ) મહાવીરની સ્તુતિ જેમા છે એવું સુયગડાંગ સૂત્રનું છંદુ અધ્યયન.

મહાવીરિ. સ્ત્રી૦ (મહાવીરિ) મોટો માર્ગ. (૨) મોક્ષ માર્ગ.

મહાવેયણા. સ્ત્રી૦ (મહાવેદના) અતિશય દુઃખ.

મહાવ્યય. ન૦ (મહાવ્રત) જુઓ “મહાવ્યય” શબ્દ

મહાસંહિ. સ્ત્રી૦ (મહાસંહિ) એક વિદ્યા-ધરતી સ્ત્રી.

મહાસમ્મ. પું૦ (મહાસર્ગ) સાતમા દેવલોકનું એક વિમાન.

મહાસંહિ. ત્રિ૦ (મહાસંહિ) મોટી શ્રદ્ધાવાળા.

મહાસયગ. પું૦ (મહાસતક) શ્રી મહાવીર સ્વામીના દશ આવકમાંના આઠમા આવક.

મહાસામાણ. ન૦ (મહાસામાન) એક દેવ વિમાન.

મહાસામાણિયવિમાન. ન૦ (મહાસામાનિકવિમાન) સાતમા દેવલોકનું એક વિમાન.

મહાસિલ્લાકંઠય. પું૦ (મહાસિલ્લાકંઠય) એક રાજની સ્થાને કાળિક રાજના બચાવ માટે ચમરેદ્ર અને શંકેદ્ર તરફથી યોગ-વામા આવેલ એ નામનો એક સંગ્રામ.

મહાસીહ. પું૦ (મહાસિંહ) એક રાજ; જહા વાસુદેવના પિતા.

મહાસીહનિકીલિય. ન૦ (મહાસિંહનિકીલિય) એ નામનું એક નપ કે જે ચાર પરિ-પાટીદારા છ વર્ષ, એ માસ અને ચાર દિવસે પૂર્ણ થાય છે.

મહાસીહસેણ. પું૦ (મહાસિંહસેન) અણ્ણતરો-વગાઈ સૂત્રના ખીજ વગેના ૧૨ મા અધ્યયનનું નામ. (૨) શ્રેણિક રાજની ધારણી રાણીનો પુત્ર.

મહાસુક. પું૦ (મહાસુક) સાતમા દેવલોક (૨) સાતમા દેવલોકનો ઈંદ્ર. (૩) સાતમા દેવલોકમા રહેનાર દેવતા. (૪) સાતમા દેવલોકનું એક વિમાન.

મહાસુકક. પું૦ (મહાસુક) અર્તિ ઉજવળ સૂર્ય અને ચન્દ્ર.

મહાસુકકલ્પ. પું૦ (મહાસુકકલ્પ) સાતમા દેવલોક.

મહાસુકકય ત્રિ૦ (મહાસુકક) સાતમા દેવલોકના ઇન્દ્ર સંબંધી.

મહાસુમિણ. પું૦ } (મહાસુમ) મોટા સ્વપ્ન, તીર્થંકર વગેરેની માતા ત્રિ૦ } સિંહ વગેરેનાં સ્વપ્નમાં જુએ છે તે.

મહાસુવ્યય. પું૦ (મહાસુવત) એ નામનો એક આવક.

મહાસુવ્યા. સ્ત્રી૦ (મહાસુવત) ભગવાન નેમિનાથની એક આવિકા.

મહાસેન. પું૦ (મહાસેન) ઉત્તર તરફના કાલક જાતિના વ્યંતર દેવતાનો ઈંદ્ર.

મહાસેવ. પું (મહાસેવ) ગત અવસર્પિણીના સાતમા કુચકર. (૨) જંબૂદ્વીપના ઔરવ-તક્ષેત્રમાં આવતી ઉત્સર્પિણીમાં થનાર ૧૫ મા તીર્થકર. (૩) અણ્વતરોત્તવાષ સૂત્રના બીજા વર્ગના બીજા અધ્યયનનું નામ. (૪) શ્રેણિક રાગની ધારણી રા-ણીનો પુત્ર. (૫) ઔરવ્રહ્મક્ષેત્રના બાવી ૧૦ મા તીર્થકર. (૬) ૫૬ હજાર બળ-વાન્ વીરોના નાયક મહાસેન કુમાર. (૭) નં એક વન.

મહાસેવકયહ. પું (મહાસેવકયહ) નિરયાવ-લિકાસૂત્રના દશમા અધ્યયનનું નામ.

મહાસેવકયહા. સ્ત્રી (મહાસેવકયહા) અતગડ-સૂત્રના આઠમા વર્ગના દશમા અધ્યયનનું નામ. (૨) શ્રેણિક રાગની એક રાણી.

મહાસેવ. પું (મહાસેવ) ઉત્તર તરફના કુબ્જાં જાતના વ્યતર દેવતાનો ઇંદ્ર.

મહાસૌદામ. પું (મહાસૌદામ) વેરાચન ઇંદ્રના ધૌડેર્યાર લશ્કરનો આધપતિ.

મહાહરિ. પું (મહાહરિ) ૧૦ મા ચક્રવર્તીના પિતા.

મહાહિમવંત. પું (મહાહિમવંત) મહાહિમવત નામનો હેમવય ક્ષેત્રની સરહદ ઉપરનો વર્ષધર પર્વત.

મહાહિમવંતકૂડ. પું (મહાહિમવંતકૂડ) મહા હિમવત પર્વત ઉપરનાં આઠ કૂટમાંનું બીજું કૂટ-શિખર.

મહિંદ. પું (મહેન્દ્ર) સાતમા મુહૂર્તનું નામ. (૨) એક પર્વત. (૩) રેહિણી, જ્યેષ્ઠા આદિ નક્ષત્રમાં થયેલ ઉત્પાત કે જે વ-પાંતી શુભ નિશાની છે. (૪) નં છઠ્ઠા દેવલોકનું એક વિમાન. (૫) પું ઔરવ-તક્ષેત્રના બાવી પંદરમા તીર્થકર. (૬) ત્રિં ધણું મોટું.

મહિંદવંત. નં (મહેન્દ્રવંત) છઠ્ઠા દેવલોકનું એક વિમાન.

મહિંદવંત. પું (મહેન્દ્રવંત) એક હજાર થોળનની ઉંચી ઈંદ્રધ્વજ. (૨) નં પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

મહિંદુત્તરવડિસગ. નં (મહેન્દ્રોત્તરાવતસક) છઠ્ઠા દેવલોકનું એક વિમાન.

મહિંદુ. ત્રિં (મહેન્દ્ર) મહત્વાકાંક્ષી.

મહિંદુ. ત્રિં () જાથ જાંટીને સં-સ્કારિત કરેલું.

મહિત. ત્રિં (મહિત) સ્તુતિ કરેલ. (૨) પૂજન કરેલ.

મહિત્ય. પું (મહીત્ય) એક પ્રકારનો ગુચ્છ.

મહિમ. પું (મહિમ) મહોત્સવ, મહિમા.

મહિય. ત્રિં (મહિય) મથન કરેલ; કચરી નાખેલ.

મહિય. ત્રિં (મહિત) વિભૂષિત; સુશોભિત. (૨) પૂજિત. (૩) નં આરમા દેવલોકનું એક વિમાન. (૪) પૂજન; સત્કાર.

મહિયા. સ્ત્રી (મહિકા) ઝાકળ; ધુંવર.

મહિલા. સ્ત્રી (મહિલા) સ્ત્રી, નારી.

મહિલાધૂમ. પું (મહિલાસ્તૂપ) } કૂવા વગે-
મહિલિયા. સ્ત્રી (મહિલિકા) } રેનો કાઠિ.

મહિલિયા. સ્ત્રી (મહિલા) નારી; સ્ત્રી.

મહિસ. પું (મહિસ) પાડો. (૨) બીજા દેવલોકના ઇન્દ્રનું ચિહ્ન. (૩) આરમા તીર્થકરનું લાંછન.

મહિસિંધ. ત્રિં (મહિસિંધ) લેંસ અને પાડને પાળનાર

મહિસી. સ્ત્રી (મહિષી) લેંસ. (૨) રાણી; પટ્ટરાણી.

મહિસ્સર. પું (મહેશ્વર) એક ઇન્દ્ર; જૂત-વાદિ દેવોનો ઉત્તર દિશાનો ઇન્દ્ર.

મહી. સ્ત્રી (મહી) પૃથિવી; ધરતી. (૨) એક નદી.

મહીધર. પું (મહીધર) પર્વત; પહાડ.

મહીપદ. પું (મહીપતિ) મહીપતિ; રાજા.

મહીપાલ. પું (મહીપાલ) પૃથ્વીનું પાલન કરનાર; રાજા.

મહીરુહ. પું (મહીરુહ) વૃક્ષ; ઝાડ.

મહીહર. પું (મહીહર) પર્વત.

મહુ. ન૦ (મહુ) મધ. (૨) મદિરા; દારૂ; શરાબ. (૩) મધુપ્રમેહ; માંડી પચાળનો રોગ. (૪) બ્રહ્મદત્ત નામે બારમા ચક્રવર્તીના એક મહેલનું નામ. (૫) સાધારણ વનસ્પતિની એક જાત. (૬) ત્રિ૦ મધુર. મહુચરી. સ્ત્રી૦ (મધુચરી) ભમરી. (૨) ગોચરી.

મહુચાસવ. પું (મહુચાસવ) જેનું વચન મધની માફક સર્વથા દોષોપશમક અને આસ્વાદ્યનક હોય તે; લાઘવ વિશેષ પારક.

મહુકર. પું (મહુકર) ભમર; ભમરો.

મહુકરી. સ્ત્રી૦ (મધુકરી) ભમરી.

મહુકોસમ્. પું (મધુકોષક) મધનોડોપ; મધપુડો.

મહુગાર. પું (મધુગાર) ભમરો.

મહુગુલિયા. સ્ત્રી૦ (મધુગુલિકા) એક જાતની ગાળી.

મહુમેરમ્. પું (મધુમેરક) મદિરા વિશેષ.

મહુમેહ્યા. ન૦ (મધુમેહન) મધુ પ્રમેહ નામનો રોગ.

મહુમેહિણિ. ત્રિ૦ (મધુમેહનિન) } મધના
મહુમેહિ. પું (મધુમેહિન) } જેવા માંડી
પેસાળવાળો-મધુપ્રમેહનો રોગી.

મહુયર. પું (મધુકર) ભમરો.

મહુયરવિન્નિ. સ્ત્રી૦ (મધુકરવિન્નિ) મધુકર વૃત્તિ; સાધુએ ભમરાની માફક નિર્દોષ વૃત્તિએ આહાર લેવો તે.

મહુર. ત્રિ૦ (મધુર) મીઠું; સ્વાદવાળું. (૨) કર્ણપ્રિય. (૩) પું ગાયનનો એક ગુણ; કાયલની પેઠે મધુર સ્વરે ગાવું તે. (૪) એ નામનો એક અનાર્થ દેશ. (૫) ત્રિ૦ તે દેશમાં રહેનાર.

મહુરતણ. ન૦ (મધુરતણ) શતપુષ્પાનું વૃક્ષ; પર્વત વનસ્પતિની એક જાત.

મહુરસા. સ્ત્રી૦ (મધુરસા) સાધારણ વનસ્પતિની એક જાત; મધુપર્ણિકા; ગફુચી.

મહુરસ્સરા. સ્ત્રી૦ (મધુરસ્સરા) દ્વીપકુમાર દેવતા નાં ઘટા.

મહુરા. સ્ત્રી૦ } (મધુરા) મધુરા નગરી.

મહુરી. સ્ત્રી૦ }

મહુસિંગી. સ્ત્રી૦ (મધુસિંગી) એ નામનું એક કંદ; સાધારણ વનસ્પતિની એક જાત.

મહુસિત્થ. પું (મધુસિત્થ) મીણ. (૨) માત્ર પગનાં તળીયાં બીનાં થાય તેટલો કાદવ.

મહુસ્સવ. } પું (મહોત્સવ) મહાન ઉત્સવ;
મહુસવ } જલસો; મેલાવડો.

મહેસક્કલ. પું (મહેસાક્કલ) મહેશ્વર; સ્વામી; મહાન ઐશ્વર્યવાન.

મહેસર. પું (મહેશ્વર) ઉત્તર તરફના ભૂતવાદી જાતના વ્યંતર દેવતાનો ઇંદ્ર.

મહેસરદત્ત. પું (મહેશ્વરદત્ત) એક પુરોહિત.

મહેસિ. પું (મહેર્ષિ) મોટા ઋષિ; મહા મુનિ. (૨) તીર્થંકર.

મહેસ્સર. પું (મહેશ્વર) ઉત્તર તરફના ભૂતવાદી જાતના વ્યંતર દેવતાઓનો ઇંદ્ર.

મહેસ્સરદત્ત. પું (મહેશ્વરદત્ત) એ નામનો એક માણસ.

મહેસ્સરી. સ્ત્રી૦ (મહેશ્વરી) વિન્ધ્યાચળ પાસેની એક નગરી.

મહોરગ. પું (મહોરગ) વાણ્યવંતર દેવતાની એક જાત. (૨) એક પ્રકારનો સર્પ.

મહોરગકંઠ. પું (મહોરગકંઠ) રતનની એક જાત.

મહોરગપરિમલિ. પું (મહોરગપરિમલિ) મહાસર્પની વિશેષ રચનાયુક્ત એક નાટક; ૩૨ પ્રકારનાં નાટકમાંનું એક.

મહોરગી. સ્ત્રી૦ (મહોરગી) મોટી સર્પિણી; નાગણી.

મા. ઘ૦ (મા) નિષેધાર્થક અવ્યય; નહીં.
 માદ. ક્ષી૦ (માતૃ) માતા; જનની; મા.
 માદ. ત્રિ૦ (માયિન્) માયાવી; કપટી;
 લુચ્ચો.
 માદુગ્ધા. ન૦ (માતૃસ્થાન) માયા, કપટ.
 માદય. ત્રિ૦ (માયિક) રીંછના વાળવાળું.
 (૨) માયાવી; કપટી. •
 માદય. ત્રિ૦ (માયિક) પ્રમાણપૂર્વક; હૃદમાં
 રહેલ; માનોપેન.
 માદય. ત્રિ૦ () જેમાં મોર-મજરી
 આવેલ હોય તે. (૨) વધારે વાળવાળું.
 માદુ. ત્રિ૦ (માયિન્) કપટી; માયાવી.
 માદુવાહ. પું૦ ક્ષી૦ (માતૃવાહ) લાકડામાં
 રહેનાર ધૂણો, ઉધાઇ વગેરે.
 માડ. ક્ષી૦ (માતૃ) માતા; જનની; મા.
 માડઘ. પું૦ ન૦ (માતૃક) અકાર આદિ
 જેનાળીશ અક્ષર.
 માડગાપય. ન૦ (માતૃકાપદ) સિદ્ધ શ્રેણિઆ
 અને મહુસ્સ સેણિઆ પરિકર્મનો પ્રથમ
 ભેદ.
 માડગામ. પું૦ (માતૃગામ) સ્ત્રી વર્ગ.
 માડયા. ક્ષી૦ (માતૃકા) માતા; મા; જનની.
 (૨) મૂછ-થોભા-કાતરા. (૩) માતૃકા-
 પદ; મૂળાક્ષર. (૪) સખી; સાહેલી.
 માડયાપદ. ન૦ (માતૃકાપદ) મૂળાક્ષર; અ-
 કારથી હકાર સુધી. (૨) સિધ્ધશ્રેણિ
 પરિકર્મનો એક ભેદ.
 માડલ. પું૦ (માતુલ) માતાનો ભાઇ;
 મામો.
 માડલિંગ. પું૦ (માતુલિજ) બીજોરાનું ટક્ક.
 (૨) ન૦ બીજોરું. (૩) ખરબજ; કા-
 લિયું; તરબૂચ.
 માડલિંગી. ક્ષી૦ (માતુલિજિક) બીજોરાનો
 ગુચ્છ.
 માડસ્તિયા. ક્ષી૦ (માતૃસ્ત) માતાની બહેન;
 માસી.

માડસ્તિયાપતિ. પું૦ (માતૃસ્તગતિ) માસીનો
 પતિ; માસો.
 માકંદિયપુત્ર. પું૦ (માકન્દિકપુત્ર) ભગવાન
 મહાવીર સ્વામીના એક શિષ્ય.
 માકંદિ. ન૦ (માકંદિન્) માકંદીના પુત્ર જિ-
 નરક્ષ અને જિનપાળકના અધિકારવાળું
 જાતાસૂત્રનું નવમું અધ્યયન.
 માકંદિયદારય. પું૦ (માકન્દિકદારક) માકંદિ-
 કના પુત્ર જિનરક્ષ અને જિનપાળ.
 માગધ. પું૦ (માગધ) લવણ સમુદ્રમાં રહેલું
 તીર્થ વિશેષ.
 માગધ. ત્રિ૦ (માગધ) મગધ દેશમાં રહે-
 નાર. (૨) પું૦ શ્રીમતોની સ્તુતિ કર-
 નારા ભાટ ચારણ વિગેરે. (૩) ન૦
 સમુદ્ર અને ગંગા નદીના સંગમને ટેકાણે
 આવેલું મગધ નામે એક તીર્થ.
 માગધ. ત્રિ૦ (માગધક) મગધદેશ સંબંધી;
 મગધ દેશનું.
 માગધતિત્થ. ન૦ (માગધતીર્થ) ગંગા નદીને
 લવણ સમુદ્રના સંગમ વિભાગમાં આવેલું
 એક તીર્થ.
 માગધતિત્થકુમાર. પું૦ (માગધતીર્થકુમાર)
 મગધ નામના તીર્થનો અધિપતિ દેવતા.
 માગધપત્થ. પું૦ (માગધપત્થ) મગધદેશ
 પ્રસિદ્ધ પાથો; ધાન્ય માપ વિશેષ.
 માગધિય. ત્રિ૦ (માગધિક) મગધ દેશનું;
 મગધ દેશ સંબંધી.
 માગધિયા. ક્ષી૦ (માગધિકા) મગધ દેશની
 ભાષા. (૨) મગધ દેશની ગાથા બનાવ-
 વાની અને જાણવાની કળા.
 માગધર્ષ. ક્ષી૦ (માગધર્ષી) આઠ કૃષ્ણરાજ-
 માંની એક. (૨) સાતમી નરકનું નામ.
 માગધર્ષી. ક્ષી૦ (માગધર્ષી) સાતમી નરકનું
 નામ.
 માડંબિય. પું૦ (માઢમ્બિક) જેની આસપાસ
 નજીકમાં નગરાદિ નથી તે મંડળ અને

તેનો અધિપતિ માહ્મિક. (૨) માંબની
અવસ્થા કરનાર-શેઠ. (૩) માંડીઓ:
ચુંગીવાળો; જકોત લેનાર.

માદર. પું (માદર) સંભૂતાવજ્યના ગોત્રનું
નામ. (૨) માંડરશાસ્ત્ર; સોળતત્ત્વ સ્થાપક
નાયશાસ્ત્ર. (૩) શકેન્દ્રના રથની મેનાનો
અધિપતિ.

માદરી. સ્ત્રી (માદરી) એક પ્રકારની વનસ્પતિ.

માદી. સ્ત્રી (માદી) કવચ; અપ્તર.

માણ. પું નં (માન) ધાન્યાદિને માપવાનું
સાધન-પાલી, માપ વગેરે. (૨) શરીરનું
શાસ્ત્રોક્ત પ્રમાણ; પાણીથી ભરેલ કુડમાં
માણસને બેસાડતાં એક દ્રોણ પાણી
બહાર નીકળે તો તે પુરૂષ માનોયેત
કહેવાય. (૩) આદર; સત્કાર: પૂજન. (૪)
પ્રત્યક્ષાદિ પ્રમાણ કે જેનાથી વસ્તુનું જ્ઞાન
થઈ શકે. (૫) સંખ્યારૂપ પરિમાણ. (૬)
અહંકાર; અભિમાન; ગર્વ. (૭) અહ-
કાર કરી આહાર લેવો તે; ઉપાયબાના
૧૬ દોષમાંનો આઠમો દોષ

માણકસાહ. ત્રિં (માનકષાયિન) અહંકાર
રૂપી કષાયવાયુ.

માણકસાય. પું (માનકષાય) અહંકાર રૂપ
કષાય.

માણા. નં (માન) સત્કાર. પૂજન.
આદરમાન.

માણિજ્ઞ. ત્રિં (માનનીય) માનવા યોગ્ય.

માણપિંડ. પું (માનપિંડ) કોઈ સાધુ અ-
ભિમાન કરી અમુક ઈચ્છિત આહાર લઈ
આવે તે માનપિંડ; ઉપાયણનો આ-
ઠમો દોષ.

માણવ. પું (માનવ) મનુષ્ય. (૨) જીવનું
એક નામ. (૩) ભગવાન મહાવીરનો
એક ગણ.

માણવશ્યા. સ્ત્રી (માનવતી) એ નામની
એક નગરી.

માણવગ. પું (માણવક) એ નામનો ગ્રહ.
(૨) ચક્રવર્તીનાં નવ નિધાનમાંનું એક કે
જેમાં હથીઆર વગેરે યુદ્ધની સામગ્રી
તથા સોનું, રૂપુ, મણિ, મોતી વગેરે સંપ-
ત્તિનો સંગ્રહ અને તેની ઉત્પત્તિની હકી-
કત હોય છે. (૩) સૌધર્મ દેવલોકનો
એક ચૈત્ય સ્તંભ.

માણવગણ. પું (માનવગણ) એ નામનો
મહાવીર સ્વામીનો એક ગણ

માણવશ્ચિય. પું (માનવશ્ચયિક) જાતિ કુળ
આદિના મદદથી લાગતી ક્રિયા; નવમુ
ક્રિયાસ્થાનક.

માણવય. પું (માણવક) ૪૬ મા અહનું
નામ. (૨) એક સાધન અને દિવ્ય ચૈત્ય
સ્તંભનું નામ. (૩) બાળક.

માણવયચેદય. પું (માણવકચેત્ય) સુધર્માં
સભામાનો એક સ્તંભ કે જેમાં અર્હતની
દાદા રહે છે.

માણવી. સ્ત્રી (માણવી) મનુષ્યણી; સ્ત્રી.

માણસ. નં (માનસ) મન. (૨) ત્રિં મ-
નમા ઉત્પન્ન થતું; મન સંબંધી. (૩)
પું માન સરોવર.

માણસિય. ત્રિં (માનસિક) મન સંબંધી;
માનસિક.

માણાવાહ. ત્રિં (માનવાદિન) અહંકારી.

માણિ. ત્રિં (માનિન) અભિમાની. (૨) ક-
અવિજ્ઞાના વૈતાલ્ય ઉપરનાં નવ કૂટમાંનું
ચોથું કૂટ.

માણિક્ક. નં (માણિક્ય) ગ્રવાહીર; માણેક.

માણિમદ્. પું (માણિમદ્) ધક્ષુ સમુદ્રના અ-
ધિપતિ દેવતાનું નામ. (૨) પુષ્પિકાસુત્રનું
છતું અધ્યયન. (૩) મિથિલા નગરીની
બહારનું એક ચૈત્ય-ઉદ્યાન. (૪) ઉત્તર
તરફના યક્ષ જાતિના વ્યંતર દેવતાઓનો
ઇન્દ્ર.

માણિમહાકવ્વં. પું (માણિમહાકવ્વં) વૈતાલ્ય ૫-
વંત ઉપરનાં નવ કૂટમાંનું ચોથું કૂટ.

માર્ગશિલ્પ. ત્રિ० (માનિત્ર) માન આપેલ; સ્વા-
ગતાદિ સત્કાર કરેલ.

માર્ગશિલ્પ. ત્રિ० (માનિત્ર) અહિકારી.

માર્ગશિલ્પ. પુ० (માનોન્માન) માપ અને
તોલ.

માર્ગશિલ્પ. ન० (માનોન્માનિક) માન
ઉન્માન કરવાનું સ્થાન.

માર્ગશિલ્પ. ન० (માનોન્માનિકસ્થાન)
તોલ માપનું સ્થાન. (૨) ઘોડા દોડાવ-
વાની જગા.

માર્ગસ. ત્રિ० (માનુષ) મનુષ્ય સમ્બંધી.

માર્ગસુત્તર. પુ० (માનુષોત્તર) માનુષોત્તર
પર્યંત કે જે પુષ્કરાદ્યને ફરતો છે અને
અદીક્ષીપતી સીમા જળાવે છે (૨)
નં એ નામનું એક વિમાન.

માર્ગસાંતર. પુ० (માનુષોત્તર) એ નામનું
ખીજ દેવકાંકનું એક વિમાન. (૨)
માનુષોત્તર નામે અદીક્ષીપતે ફરતો
પર્યંત.

માર્ગસ. ત્રિ० (માનુષ) મનુષ્યસમ્બંધી.

માર્ગ. પું० (માત્ર) હાથી. (૨) ચક્રળ.

માતા. સ્ત્રી० (માતૃ) માતા; જનની.

માતુલિંગ. ન० (માતુલિંગ) ખીજોરાનું વૃક્ષ.

માન. ત્રિ० (માન્ય) માનનીય.

માન. પુ० (માન) ગર્વ; અભિમાન.

માનવચિત્ર. પું० (માનવત્વચિત્ર) અભિમાન
વડે અન્યને હાથપુ તે; નવમુ ક્રિયાસ્થાનક.

માનિ. ત્રિ० (માનિત્ર) માનવાળું.

મામક. ત્રિ० (મામક) મારૂં મારૂં કરનાર;
મમતાવાળો.

મામગ. ત્રિ० (મામક) મારૂં, મત્સઅંધી. (૨)
સાધુને પોતાને ધેર આવવાની મનાઈ
કરનાર. (૩) પું० મામો; માતાનો હાઈ.
(૪) ત્રિ० મમતાવાળો.

મામાય. ત્રિ० (મામાક) ‘ મા ’ ‘ મા ’
બોલનાર; નિવારક.

મામિયા. } સ્ત્રી० () મામી; મા-
મામી. } માની સ્ત્રી.

માય. ત્રિ० (માત) સમાઈ ગયેલ.

માય. ન० (માત્ર) સફળતા; સંપૂર્ણતા.
(૨) અવધારણ.

માયંગ. પું० (માતંગ) સાતમા તીર્થકર સુ-
પાર્થનાથજીના યજ્ઞનું નામ. (૨) શ્રી મ-
હારીર પ્રભુના યજ્ઞનું નામ.

માયંજળ. પુ० (માત્રાજળ) રમણીયવિજયની
પશ્ચિમ સરહદ ઉપરનો વખારા પર્યંત.

માયંડ. પુ० (માર્તંડ) સૂર્ય.

માયંદિ. પુ० (માકન્દિ) ચંપા નગરીનો
માકંદી નામનો સાર્થવાહ.

માયંદિય. પું० (માકન્દિક) માકન્દિક પુત્ર
નામના એક જૈન મુનિ

માયગણ. } ત્રિ० (માત્રાજ) આહારાદિની
માયજ. } માત્રાને-પરિમાણને જાણનાર.

માયરા. } સ્ત્રી० (માતૃ) મા. માતા.
માયા. }

માયા. સ્ત્રી० (માત્રા) પરિમાણ; મર્યાદા;
પ્રમાણ. (૨) ઘોડું; અદપ.

માયા. સ્ત્રી० (માયા) કપટ; છળ; લુપ્તમાઈ.
(૨) જગદંત્રા; ખીજના મતમાં મનાયેલી
સસાર ઉત્પન્ન કરનાર શક્તિ. (૩) માયા
કપટ કરી આદાર લેવો તે; ઉપાયણના
૧૬ દોષમાંનો ૧૪ મો દોષ.

માયાકસાઈ. ત્રિ० (માયાકલાયિન) માયાકપ
કલાયવાળો.

માયામોસ. પું० નં } (માયામૃષ્ટા) કપટ
માયામોસા. સ્ત્રી० } સહિત જુલ; ૧૭ મુ
પાપસ્થાનક.

માયાવત્તિય. પુ० (માયાવત્તિય) } અગ્ની-
માયાવત્તિયા. સ્ત્રી० (માયાવત્તિયા) } ચારમુ
ક્રિયાસ્થાનક, માયા કપટથી લાગતી
ક્રિયા.

માયાવિ. ત્રિ० (માયાવિન) આવાવી; કપટી.

માયાવિન્નિ. સ્ત્રી (માયાવૃત્તિ) ચિંતવતું કંઈ,
ખોલતું કંઈ અને કરતું કંઈ તે; ૧૧ મુ
ક્રિયાસ્થાનક

માયાસત્ત્વ. નં (માયાસત્ત્વ) માયારૂપી શલ્ય;
તથા શલ્યમાત્ર એક.

માયિ. ત્રિં (માયિન્) માયાવી, કપટી.

માયિભિચ્છવિદ્ધિ. ત્રિં (માયિભિચ્છાદિ) ક-
પટસહિત મિથ્યાદૃષ્ટિવાળો.

માર. પું (માર) મૃત્યુ; મરણ; નાશ. (૨)
કામદેવ; મદન. (૩) સંસાર. (૪) ચોથી
નરકનો એક નરકવાસો. (૫) મણિનું
એક લક્ષણ. (૬) યમ. (૭) ત્રિં મારનાર.

મારઘ. ત્રિં } (મારક) મારનાર; ધાનકી.
મારગ

મારણ. નં (મારણ) મારતું; નાશ કરવો.

મારણંતિય. ત્રિં (મારણાન્તિક) મરણના અ-
ન્તમાં થતું; મૃત્યુ વખતે કરવામાં આવતું.
(૨) પું મરણસમયનું દુઃખ. (૩) મૃત્યુ
વખતે જીવના પ્રદેશ શરીર બહાર નીકળે
તે; સાત સમુદ્ધાતમાંની ત્રીજી મારણાં-
નિક સમુદ્ધાત.

મારણંતિયકર્મ. નં (મારણાન્તિકકર્મ) મરણને
છેડે વેદાંતો લેવોપગ્રાદિ કર્મ.

મારણંતિયસમુદ્ધાય. પું (મારણાન્તિકસમુદ્ધાય)
મરણ પ્રસંગે જીવ પ્રદેશનું શરીરથી બહાર
નીકળતું અને આયુષ્ય કર્મનું નિર્જરતું તે.

મારણય. ત્રિં (મારણક) મારનાર; હિંસક.

મારણયા. } સ્ત્રીં (મારણા) માર મારવો તે.
મારણા. }

મારા. સ્ત્રીં (મારા) પ્રાણીવધનું સ્થાન.

મારાપવિમત્તિ. સ્ત્રીં (મારાપ્રવિમત્તિ) મારા
જળથર વિશેષની રચના યુક્ત નાટક-
વિધિ; નાટકના ૩૨ પ્રકારમાંનો એક.

મારિ. સ્ત્રીં (મારિ) મહામારી; મરકી; પ્લેગ.

મારિણી. સ્ત્રીં (મારિણી) એ નામનો શુભ;
વનરપતિની એક જાત.

મારી. સ્ત્રીં (મારી) મહામારી; પ્લેગ;
મરકી.

માર્ય. પું (માર્ય) પવન; હવા. (૨)
સંવર્તક નામનો વાયરો.

માલ. પું (માલ) માળ; મેડી; મજલો.
(૨) વનરપતિ વિશેષ. (૩) માંચી; આ-
સન વિશેષ.

માલઈ. સ્ત્રીં (માલતી) માલતી; પુષ્પજાત.

માલંકાર. પું (માલંકાર) વૈજયંત છદ્મના
હાથી સેન્યનો અધિપતિ.

માલગ. પું (માલક) પ્રાસાદ વિશેષ.

માલણિયા. સ્ત્રીં (માલનીયા) કિરણ.

માલમુકુટ. નં (માલમુકુટ) માળા સહિત
મુગટ.

માલવ. પું (માલવ) એ નામનો એક
દેશ. (૨) ત્રિં તે દેશમાં રહેનાર.

માલવઘ. ત્રિં (માલવજ) માલવ દેશમાં
જન્મેષ્ઠ મનુષ્ય.

માલવંત. પું (માલ્યવત્) માલ્યવત નામે
એક પર્વત. (૨) દિરૂપ્યવય ક્ષેત્રના મધ્ય
ભાગમાંનો વાટનો વેતાલ્ય પર્વત. (૩)
મેરૂ પર્વતને વાયુ ખુણે આવેન માલ્યવંત
નામનો એક વખારા પર્વત. (૪) ઉત્તર
કુરૂ ક્ષેત્રમાંનો એક વહ કે જેની બે
બાજુએ ૨૦ કંચન પર્વત છે.

માલવંતકૂટ. પું (માલ્યવકૂટ) માલ્યવન
પર્વતનાં નવ કૂટમાંનું પીઠું કૂટ.

માલવંતપરિયાગ. } પું (માલ્યવપરિયાગ)
માલવંતપરિયાય. } એ નામનો એક
પર્વત.

માલવિણી. સ્ત્રીં (માલવિની) ક્ષિપિ વિશેષ.

માલા. સ્ત્રીં (માલા) કૂચ વગેરેની માળા.
(૨) પંકિત. હાર. (૩) સમૂહ. (૪) વ-
હાણ ઉપરનો માળ-મજલો.

માલાકારિયા. સ્ત્રીં (માલાકારિકા) માળા
બનાવનાર; માળણ.

મલ્લાભાર. પું. (મલ્લાભાર) માળા બનાવનાર; માળી.

માલિ. પું. (માલિ) એક પ્રકારનો સર્પ; ફેણ વગરનો સર્પ. (૨) શ્રેણિ; પંક્તિ. (૩) વનસ્પતિ વિશેષ. (૪) માળતીનું વૃક્ષ કે જેની નીચે નવમા તીર્થકરને શાન ઉપજે.

માલિઘર. ન. (માલિઘર) માનિધર; મંડપ વિશેષ.

માલિજા. ન. (માલીય) એક જૈન મુનિ કુળ.

માલિણી. સ્ત્રી. (માલિની) શોભિતી.

માલિય. ત્રિ. (માલિક) મેઘવાળું ધર. (૨) તૃણ વિશેષ.

માલિય. ત્રિ. (માલિત) ધારણ કરેલ.

માલિયા. સ્ત્રી. (માલિકા) પગનું આભરણ; અગ્રીયાં (૨) માળા.

માલુગા સ્ત્રી. (માલુકા) તણ ઇંદ્રિયવાળા જીવની એક જાત.

માલુય. પું. (માલુક) એક ઠડીયાવાળા વૃક્ષની એક જાત.

માલુયા. સ્ત્રી. (માલુકા) વેણડી; લતા. (૨) એક જાતની લતા. (૩) તણ ઇંદ્રિયવાળા જીવની એક જાત.

માલોહક. ત્રિ. (માલાહક) માળ ઉપરથી આજેલું. (૨) પું. ગૃહસ્થ માળ ઉપરથી કોઈ ચીજ ઉતારી આણી સાધુને ઘોષવે તે; આકરનો એક દોષ; ઉદ્ભવનના ૧૬ દોષમાંનો તેરમો દોષ.

માસ. પું. (માસ) મહિનો. (૨) સોનારૂપાને માપવાનું સાધન; માસો; પાંચરતિ પરિમિત એક વર્ષ. (૩) પર્વજન્મનું વૃક્ષ. (૪) સમય; કાળ.

માસ. પું. (માષ) અડધ; એક પ્રકારનું ધાન્ય. (૨) અનાયદેશ વિશેષ.

માસંમાલેશ. ઇ. (માસંમાલે) મહિનો મહિનો; મહિના ઉપર મહિનો.

માસકવ્ય. પું. (માસકવ્ય) શેષકાળ; સાધુએ ચોમાસા સિવાય એક ગામમાં એક માસ ઉપરાંત ન રહેવું એવો નિયમ.

માસકલમણ. ન. (માસકલમણ) એક માસનું તપ; એક મહિનાના ઉપવાસ કરવા તે.

માસતુલ. પું. (માસતુલ) માસતુલ નામના એક મુનિ.

માસદ. પું. ન. (માસદ) માસનો અર્ધ ભાગ; ૧૫ દિવસ. (૨) પચવાડીઆના ઉપવાસ કરવા તે.

માસપચણી. સ્ત્રી. (માસપચી) એક પ્રકારની સાધારણ વનસ્પતિ; માપાણી.

માસપરિવટ્ટા. સ્ત્રી. (માસપરિવટ્ટા) ભગદેશની રાજધાની.

માસપૂરિયા. સ્ત્રી. (માસપૂરિકા) એક જૈન મુનિની શાખા.

માસાળ. ન. () વિચ્છેદ ગયેલ બારમા દૃષ્ટિગદ્ અગના બીજા વિભાગ સત્રનો સાતમો ભેદ.

માસાવજી. સ્ત્રી. (માસાવજી) એક પ્રકારની વેલ.

માસિય. ત્રિ. (માસિક) એક માસ સંબધી; મહિનાનું.

માસિયમત્ત. પું. ન. (માસિકમત્ત) મહિનાના ઉપવાસ કરવા તે.

માસિયા. સ્ત્રી. (માસિકી) બિંધુ-સાધુની બાર પડિમામાંની પહેલી પડિમા; જેમાં એક માસ સુધી એક દાન અથવા અને એક દાન પાણી ઉપરાંત વધારે આહાર લેવાય નહીં. (૨) એક માસની સંલેખણા-સંચારો.

માહ. પું. (માષ) માધ મહિનો.

માહ્ય. પું. (માહ્ય) આહાર. (૨) કોઈને પણ ન હજો એવો ઉપદેશ કરનાર સાધુ. (૨) ન હજો એ ઉપદેશને અનુસરનાર શ્રાવક. (૪) વિપાકસત્રનું એ નામનું પાંચમું અધ્યયન. (૫) ત્રિ. અર્ધસક.

માહણકુંડ. નં (માહણકુંડ) આહણકુંડ.
માહણકુંડ. નં (માહણકુંડ) આહણકુંડ નામનું
એક નગર.

માહણકુંડગામ. પું (માહણકુંડગામ) એ
નામનું એક નગર.

માહણકુંડપુર. નં (માહણકુંડપુર) આહણની
વસ્તીનું એક શહેર કે જેમાં મહાવીર
સ્વામીના પ્રથમ પિતા ઋષભદત્ત આહણ
અને દેવાનંદ આહણી રહેતા હતા.

માહણી સ્ત્રી (માહણી) આહણની સ્ત્રી.

માહણ્ય. પું નં (માહણ્ય) માહાત્મ્ય;
પ્રભાવ; મહિમા.

માહણ. પું (માહણ) ચોઇદ્રિય જીવની એક
ગત.

માહિંદ. પું (માહેન્દ્ર) ચોથા દેવલોકનું
નામ. (૨) ચોથા દેવલોકનો ઇન્દ્ર. (૩)
ચોથા દેવલોકના દેવતા. (૪) એક અહો-
રાત્રના ત્રીશ સુહર્તમાંના સાતમા સુહર્તનું
નામ. (૫) પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.
(૬) ૧૪ મા તીર્થંકરના ત્રીજા પૂર્વ જીવનું
નામ. (૭) સાતમા તીર્થંકરને પ્રથમ
શિક્ષા આપનાર.

માહિંદકવ્ય. પું (માહેન્દ્રકવ્ય) ચોથા દેવ-
લોકનું નામ.

માહી. સ્ત્રી (માષી) માષ માસની પૂર્ણિમા.

માહુર. ત્રિ (માયુર) મયુરા નગરીમાં ઉ-
ત્પન્ન થયેલ; મયુરાનું.

માહુર. નં (માહુર) મેવો. (૨) ત્રિ મયુર
રસવાળું.

માહેસરી. સ્ત્રી (માહેષરી) એક પ્રકારની
લિપિ.

મિહ. સ્ત્રી (મુહ) માટી; ધળ.

મિહ. ત્રિ (મુહ) કામળ; સુવાળું.

મિહકાલુણિયા. સ્ત્રી (મુહકાલુણિકા) કામળ
તથા દયા ઉપજે એવી કથા; ઇષ્ટ જ-
નનો શોક.

મિજા. સ્ત્રી (મિજા) મીઠ; અંદરનું સત્ત્વ.
(૨) ખીજ. (૩) શરીરની અંદરનો અવયવ.

મિજિયા. સ્ત્રી (મિજિયા) પદાર્થની અંદરનો
ભાગ.

મિઠ. પું () હાથીનો માવત. (૨)
ત્રિ માહુ; અનિષ્ટ.

મિઠ. પું (મેઠ) મેઠો; ઘેટો.

મિઠયમુહ પું (મેઠુમુહ) એ નામનો એક
અનાર્થદેશ.

મિઠવિસાયા. સ્ત્રી (મેઠુવિસાયા) મેઠાના
શીંગડા જેવી શિખવાળી વનસ્પતિ;
આવળ.

મિઠિયગામ. પું (મૈથિલગામ) એ નામનું
એક નગર જ્યાં રેવતી આશાપતણી વ-
સતી હતી

મિઠા. પું (મુઠ) હરિણ; મૃગ. (૨) પહેલા
દેવલોકના ઇન્દ્રનું ચિહ્ન.

મિત્રાચારિયા. સ્ત્રી (મુત્રચાર્યા) હરિણની માફક
વનના એકાન્ત પ્રદેશમાં નિરપાધિકપણે
હરિણની ચિંતા કર્યા ત્રિના રહેતું તે.

મિત્રાચાર્યા. સ્ત્રી (મુત્રાચાર્યા) ઉનાળામાં
ખારબૂંતમાં ફરતી પાણી જેવું દેખાય તે.

મિત્રાચાર્યા. પું (મુત્રાચાર્યા) મૃગના માંસનું
લક્ષણ કરનાર તાપસ; તાપસનો એક
વર્ગ.

મિત્રાચાર્યા. પું (મુત્રાચાર્યા) સિંહ.

મિત્રાચાર્યા. નં (મુત્રાચાર્યા) પરદેશી રાજાની સે-
વકિયા નગરી ॥ ઇશાનખુણાનું એક વન.

મિત્રાચાર્યા. સ્ત્રી (મુત્રાચાર્યા) કડવા ફળ-
વાળી એક વનસ્પતિ.

મિત્રાચાર્યા. નં (મુત્રાચાર્યા) શિકાર.

મિત્રાચાર્યા. નં (મુત્રાચાર્યા) એ નામનું નક્ષત્ર.

મિત્રાચાર્યા. નં (મુત્રાચાર્યા) હરણનું મસ્તક.

મિત્રાલી. સ્ત્રી (મુત્રાલી) જંતુદ્રોષના ભરત-
ખંડમાં ચનાર ૧૮ મા તીર્થંકરના પૂર્વ-
જીવનું નામ.

મિત્રાવર્ણ. } ક્રી० (મૃગાવલી) કોશામ્બી
મિત્રાવલી. } નગરીના રાજાની પદરાણીનું
નામ.

મિત્રાહિષ. પું० (મૃગાહિષ) સિંહ.

મિત્રી. ક્રી० (મૃગી) મૃગથી; હરણી. (૨)
એક પ્રકારની વિદ્યા.

મિત્રઃ. પું० (મિત્રેચ્છ) અનાય; શિષ્ય;
અલેખ.

મિત્રઃ. ત્રિ० (મિત્ર્યા) મિત્રાત્વી; મિત્રા-
દષ્ટિ; સત્યપર વિશ્વાસ નહિ રાખનાર.
(૨) મિત્રાત્વ; વિપરીત માન્યતા. (૩)
મિત્રાત્વ નામે મોહનીય કર્મની એક
પ્રકૃતિ. (૪) મિત્રાત્વ નામે પ્રથમ ગુણ-
આન. (૫) ન૦ અસત્ય વચન.

મિત્રઃકાર. પું० (મિત્ર્યાકાર) સાધુને કંઈ
પણ હોય હાથે ત્યારે મિત્રામિદુષ્ટ
લેવું તે; સામાચારીનો સાતમે પ્રકાર.

મિત્રઃજાત. ક્રી० (મિત્ર્યાજાતિ) અનાયંગતિ.

મિત્રઃક્ત. ન૦ (મિત્ર્યાત્વ) મિત્રાત્વ મોહ-
નીયના ઉદયથી વિપરીત શ્રદ્ધા-માન્યતા
થાય તે. (૨) વિનાશિપણું; ખોટાપણું.
(૩) સત્ય ધર્મનો અવિશ્વાસ.

મિત્રઃક્તકિરિયા. ક્રી० (મિત્ર્યાત્વકિરિયા) વિ-
પરીત શ્રદ્ધાનરૂપ જીવ વ્યાપાર; મિત્રા-
ત્વથી હામતી ક્રિયા-કર્મબંધ.

મિત્રઃક્તમોહણિય. ન૦ (મિત્ર્યાત્વમોહનીય)
દર્શન મોહનીયની એક પ્રકૃતિ કે જે
ચોક્કાણીયા રસવાળી અશુદ્ધ ઈશ્વરચરણ
હોય છે.

મિત્રઃક્તવેદ્યા. ત્રિ० (મિત્ર્યાત્વવેદ્ય) મિ-
ત્રાત્વ વેદનાર; મિત્રાદષ્ટિ.

મિત્રઃર્ણસણ. ન૦ (મિત્ર્યાર્ણ) મિત્રાત્વ
દર્શન; અસ-માન્યતા.

મિત્રઃર્ણિદ્ધિ. ત્રિ० (મિત્ર્યાર્ણિદ્ધિ) મિત્રાદષ્ટિ;
ખોટી માન્યતાવાળો

મિત્રઃર્ણિય. ન૦ (મિત્ર્યાર્ણિય) લસણ.

મિત્રઃ. જ૦ (મિત્ર્યા) અસત્ય; ખોટું.
(૨) વિપરીત. (૩) નિષ્ફળ. (૪)
મિત્રાત્વ; વિપરીત શ્રદ્ધાન.

મિત્રઃકાર. પું० (મિત્ર્યાકાર) મિત્રામિ-
દુષ્ટ લેવું તે.

મિત્રઃર્ણસણ. પું० (મિત્ર્યાર્ણસણ) નિષ્પ્રયોજન
આત્મા હંકાર તે.

મિત્રઃર્ણસણ. ન૦ (મિત્ર્યાર્ણસણ) અતત્ત્વમાં
તત્ત્વનું જ્ઞાન; વિપરીત શુદ્ધિ.

મિત્રઃર્ણસણસતિયા. ક્રી० (મિત્ર્યાર્ણસણસતિયા)
અસત્ય દર્શન સેવવાથી કર્મબંધ
થાય તે.

મિત્રઃર્ણસણસહ. ન૦ (મિત્ર્યાર્ણસણસહ)
વારંવાર મિત્રા દર્શનથી અન્તઃકરણમાં
શલ્ય સમાન દુઃખ દે તે; ૧૮ મું પાપ
સ્થાનક.

મિત્રઃર્ણિદ્ધિ. ત્રિ० (મિત્ર્યાર્ણિદ્ધિ) મિત્રાદષ્ટિ;
વિપરીત દષ્ટિવાળો; મિત્રાત્વી.

મિત્રઃર્ણિદ્ધિય. ત્રિ० (મિત્ર્યાર્ણિદ્ધિય) જેની
દષ્ટિ મિત્રાત્વ યુક્ત હોય તે.

મિત્રઃજ્ઞાનાણ. ન૦ (મિત્ર્યાજ્ઞાન) અસત્યજ્ઞાન;
અજ્ઞાન.

મિત્રઃસ્તુય. ન૦ (મિત્ર્યાસ્તુત) અસત્ય શાસ્ત્ર;
મિત્રાદષ્ટિ પ્રણીત શાસ્ત્ર.

મિત્ર. ત્રિ० (મિત્ર) પ્રમાણપૂર્વક થયેલું
હોય તે; પરિમિત; મર્યાદિત.

મિત્ર. ત્રિ० (મૃત) મરી ગયેલ.

મિત્રર્ણિદ્ધ. પું० (મૃતર્ણિદ્ધ) મૃતકની પાછળ
ત્રીજે કે નવમે દિવસે શ્મશાનમાં પિડ
અર્પણ કરવામાં આવે તે.

મિત્રવાર્ણિ. ત્રિ० (મિત્રવાર્ણિ) જીવ અંતુકાના
પર્વ સમાન છે એવા મતવાળો.

મિત્ર. પું० ન૦ (મિત્ર) મિત્ર; દોસ્ત. (૨)
અનુરાધા નક્ષત્રનો અધિષ્ઠાતા દેવતા. (૩)
નવ નિધાનમાંનું એક. (૪) ત્રીજા મુદ્દ-
તનું નામ.

મિત્રકેસી. કી૦ (મિત્રકેસી) રૂચક પર્વતપર રહેનારી એક દિશાકુમારી દેવી.
 મિત્રગા. કી૦ (મિત્રકા) બર્ધાદ્રના લોકપાળ સોમની અગ્રમહિષી.
 મિત્રાંદિ. પુ૦ (મિત્રાન્દિ) એક રાજનું નામ.
 મિત્રદામ. પું૦ (મિત્રદામ) ગધ ઉત્સર્પિણી કાળના પ્રથમ કુલકરનું નામ.
 મિત્રદોષવલિય. ન૦ (મિત્રદોષવલિય) મિત્રાદિ સંબંધી જનનો થોડો અપરંપર થતાં તેને કારે શિક્ષા કરવાથી લાગતી ક્રિયા; દશમું ક્રિયાસ્થાનક.
 મિત્રદર્શિ. પુ (મિત્રદર્શિ) મિત્ર નામે નિધાન.
 મિત્રદાહણ. પું૦ (મિત્રદાહ) આત્મી ઉત્સર્પિણીમાં થનાર પ્રથમ કુલકરનું નામ.
 મિત્રસિરી. પું૦ (મિત્રસી) એ નામનો એક આવક.
 મિત્રા. કી૦ (માત્રા) પદ્મિભાણુ.
 મિત્રિય. ન૦ (મિત્રેય) વાસુદેવની શાખા (૨) નિ૦ તે શાખામાં જન્મેલ.
 મિત્રી. કી૦ (મિત્રી) મિત્રતા; દોસ્તી.
 મિત્રુર. વિ૦ (મિત્રુર) સિન્ધ; ચીકણુ. (૨) કામળ; લક્ષ્મું.
 મિત્રિંદ. પું૦ (મિત્રિંદ) માટીનો પીંડો.
 મિત્રમય. વિ૦ (મિત્રમય) માટીનું.
 મિત્ર. પું૦ (મિત્ર) હરિણ; મૃગલો (૨) વનસ્પતિ વિશેષ. (૩) શરીરે કૃશ અને બીકણુ મૃગ જાતનો હાથી. (૪) પામર; અર; પશુ.
 મિત્ર. વિ૦ (મિત્ર) મરેલ.
 મિત્ર. વિ૦ (મિત્ર) પરિમિત; મર્યાદિત; માનોપેત; નિયમિત.
 મિત્રક. પું૦ (મિત્રક) મૃગના ચિહ્નવાળું ચંદ્રનું ચિહ્ન.
 મિત્રગ. વિ૦ (મિત્રક) મરેલું; જીવરહિત થયેલ.

મિત્રગીચ. વિ૦ (મિત્રગીચ) મૃગમદ-કસ્તુરી જેવી ગંધવાળુ. (૨) દેવકુર ઉત્તરકુરના મનુષ્યોની એક જાત.
 મિત્રગામ. પું૦ (મિત્રગામ) એ નામનું એક ગામ.
 મિત્રગામ. ન૦ (મિત્રગામ) જંગલના પ્રાણીઓ ગામમાં-વસતિમાં આવે તેનું કૃત જાણુ. વાની નિધા
 મિત્રજોમિષ્ટ. ન૦ (મિત્રજોમિષ્ટ) મૃગના વાળનું બનાવેલ સૂત્ર.
 મિત્રજા. ન૦ (મિત્રજા) વીનીલય નગરીની બહાર ઇશાન ખુણામાં આવેલ એ નામનું એક ઉદ્યાન.
 મિત્રજા. વિ૦ (મિત્રજા) આત્મા આદિ પદાર્થોને પરિમિત માનનાર.
 મિત્રજાહણ. પું૦ (મિત્રજાહ) આગામી ઉત્સર્પિણીમાં થનાર પ્રથમ કુલકર.
 મિત્રજીવિ. કી૦ (મિત્રજીવિ) શુક્ર પ્રહની એક પ્રકારની ગાત.
 મિત્રસિર. ન૦ (મિત્રસિર) એ નામનું એક નક્ષત્ર.
 મિત્રા. કી૦ (મિત્રા) બલભદ્ર રાજની રાણી; મૃગાપુત્રની માતા. (૨) એક રાજની રાણી; મૃગાલોહીઆની મા.
 મિત્રાહણ. પું૦ (મિત્રાહ) મમરાણીનો પુત્ર.
 મિત્રાપુત્ર. પું૦ (મિત્રાપુત્ર) બલભદ્ર રાજનો કુમાર, જેનું અપર નામ બલશ્રી હતું અને ઘણા વેરાગ્યથી જેણે દીક્ષા લીધી હતી. (૨) વિપાક સૂત્રના પ્રથમ અધ્યયનનું નામ.
 મિત્રાવર્ષ. કી૦ (મિત્રાવર્ષ) પ્રથમ વાસુદેવની માતા. (૨) રાજ સત્તાનીકની પદ્મરાણીનું નામ.
 મિત્રિય. પું૦ ન૦ (મિત્રિય) મરી; તિફાનું ઝાક. (૨) મર્યાદા.

મિલનશુ. પું નં (મ્લેચ્છ) અનાર્થ; ૨લેચ્છ.

મિલન નં (મિલન) મળવું; ભેટવું.

મિલન. ત્રિં (મ્લાન) સુકાષ ગયેલ; કર- માઈ ગયેલ.

મિલનશુ. પું (મ્લેચ્છ) અનાર્થ; ૨લેચ્છ.

મિલિય. ત્રિં (મિલિત) મળેલું.

મિલેચ્છ. પું (મ્લેચ્છ) અનાર્થ.

મિલેવ. પું (મ્લેવ) માટીનો લેપ.

મિલ. ઇં (ઇવ) સમાન અર્થમાં વપરાતું ઉપમા વાચી અવ્યય.

મિસાં. પું () નાટ્યનો એક ભેદ.

મિસ્સ. ત્રિં (મિશ્ર) મળેલ; મિશ્રણ થએલ. (૨) નં ત્રીજું મિશ્ર ગુણસ્થાનક.

મિસ્સકાલ. પું (મિશ્રકાલ) મિશ્રકાળ; અમુક ગતિમાં અમુક સમયે જ સમૂહ હોય તેમાથી થોડા નીકળી ગયા હોય અને થોડા બીજા નવા ઉપજ્યા હોય તે મિશ્રકાળ.

મિસ્સકેસાં. સ્ત્રીં (મિશ્રકેસી) ઉત્તર દિશાના રચક પર્વતપર વસનારી આઠ દિશાકુમારી માંની બીજી.

મિસ્સજાણ. નં (મિશ્રજાતિક) સાધુ અને ગૃહસ્થ બન્ને માટે બનાવેલ આહારાદિ લેવાથી સાધુને લાગતો એક દોષ.

મિસ્સિય. ત્રિં (મિશ્રિત) પરસ્પર મળી ગયેલું.

મિહિલા. સ્ત્રીં (મિથિલા) એ નામની પ્ર- સિદ્ધ વિદેહ દેશની નગરી.

મિહુ. ઇં (મિયસ) પરસ્પર.

મિહુણ. નં (મિહુન) જોડી; જોડું. (૨) સ્ત્રી અને પુરુષની જોડ.

મિહો. ઇં (મિયસ) પરસ્પર; અન્યોન્ય.

મીણ. પું (મીન) માછલું.

મીણા. સ્ત્રીં (મેનકા) વૈદાયનેદ્રની પ્રથમ અમ્રમહિષી.

મીસ. ત્રિં (મિશ્ર) પરસ્પર મળી ગયેલું;

ભેગસેળ. (૨) મિશ્રસ્કંધ-લક્ષર વિગેરે.

(૩) અનુગામી અને અનાનુગામીરૂપ મિશ્ર

અવધિજ્ઞાન. (૪) ત્રીજું મિશ્ર ગુણસ્થાન.

(૫) મિશ્ર મોહનીય; દર્શન મોહનીયની

એક પ્રકૃતિ. (૬) મિશ્રયોગ; ઉદારિકર્મ

એ શરીરનો સાથે વ્યાપાર.

મીસકાલ. પું (મિશ્રકાલ) જુઓ “મિસ્સ- કાલ” શબ્દ.

મીસજાણ. પું (મિશ્રજાત) જુઓ “મિસ્સ- જાણ” શબ્દ.

મીસવહ્ણયોગ. પું (મિશ્રાક્રમયોગ) મિશ્ર- વચન યોગ; સત્ય અસત્ય મિશ્રિત વચન વ્યાપાર.

મીસાપરિણય. ત્રિં (મિશ્રપરિણત) મિશ્રભાવે પરિણત પુદ્ગળ; જે પુદ્ગળ જીવે લાઇને છોડ્યા છે તે જ્યાં સુધી અન્ય ભાવને પામ્યા ન હોય ત્યાં સુધી મિશ્ર પરિણત.

મીસિય. ત્રિં (મિશ્રિત) પરસ્પર મળી ગયેલું.

મીસીકવ. ત્રિં (મિશ્રીકૃત) મિશ્ર કરેલ.

મીસીમાવ. પું (મિશ્રીમાવ) ભેગસેળ; એકતપલું.

મુગ્ધં. પું (મુદ્ધ) મુદ્ધં; ઢોલક.

મુગ્ધમ. પું () મિથ્યાજ્ઞાન.

મુદ. ત્રિં (મોચિત્) છોડનાર.

મુદ્ધ ત્રિં () ચોનિશુક; નિર્દોષ માતાવાળા.

મુદ્ધમ. ત્રિં (મુચિત) પ્રસન્ન; ખુશી થએલ.

મુદ્ધં. પું (મુદ્ધ) ઢોલક; તથા. (૨)

બાર દેવલોકના દેવતાના અવધિજ્ઞાનનો

આકાર.

મુદ્ધંપુલ્કર. પું નં (મુદ્ધંપુલ્કર) મુદ્ધંનો ઉપરનો ભાગ.

મુદ્ધંલિયા. સ્ત્રીં () કોડી; મકોડી.

મુદ્ધં. સ્ત્રીં () કોડી.

મુદ્દલ. ત્રિ० (મુદ્દલ) અદ્ય વિકસ્વર; થોડું ખીલેલું.

મુંજ. પું० ન० (મુજ) એક પ્રકારનું ધાસ.
મુંજદ. ન० (મૌજકિન્) ગોત્ર વિશેષ. (૨)
પું० સ્ત્રી० તે ગોત્રમાં હિતપત્ર થયેલ.

મુંજકાર. ત્રિ० (મુજકાર) મુંજ ધાસની દોરડી બનાવનાર.

મુંજપાડયાર. પું० (મુજપાડયાર) મુંજ નામના ધાસની પાડુકા, ચટાઇ, દોરડી વગેરે કારીગરી કરનાર.

મુંજપિચ્છિય. ત્રિ० (મુજપિચ્છિય) કુટીને પિચ્છ જેવું બનાવેલ મુંજનું રંગોદરણ.

મુંજ. પું० ન० (મુજ) દ્રવ્યથી મસ્તકનો લોચ કરી, બાવથી પરિગ્રહનો ત્યાગ કરી દીક્ષા લેવી તે; દીક્ષિત થવું તે. (૨) ખુંટો; પશુને બાંધવાનો ખાલો. (૩) ત્રિ० કુંઠિત; અતીક્ષ્ણ.

મુંજકુડુચિ. પું० (મુજકુડુચિ) બોદમતના સાધુ.

મુંજયા. ન० (મુજયા) મુંડન; મુગ્ધવતુ.

મુંજપરસુ. પું० (મુજપરસુ) તીક્ષ્ણ કુકાડો.

મુંજાચિય. ત્રિ० (મુજિય) મુગ્ધવેલો.

મુંજિ. ત્રિ० (મુજિન્) માથે મુકો કરનાર; મુગ્ધન કરનાર.

મુંજિષ્ઠ. ત્રિ० (મુજિષ્ઠ) મુગ્ધવેલ.

મુંજિયા. ન० (મુજિય) મુગ્ધપણું; મસ્તક મુગ્ધવનારનો બાવ.

મુકુલ. ન० (મુકુલ) થોડું ઉઘડેલ; થોડી ખીલેલ કળી. (૨) વનસ્પતિ વિશેષ.

મુક્ક. ત્રિ० (મુક્) છોડી દિધેલ; છુટી ગયેલ; મુકાએલ. (૨) પું० કર્મથી છુટેલ; મુક્તાત્મા; સિદ્ધ.

મુક્કપક્ક. ત્રિ० (મુક્કપ) મુક્ત-પ્રુક્તી પાંખવાળો.

મુક્કમઝક. પું० (મુક્કમઝક) જે હાથે હથેલો કરેલ મુગ્ધ; જે હાથની હથેલનું પરિમાણ.

મુક્કલયા. () સ્વતન્ત્ર; સ્વાધીન.

મુક્કાવલી. સ્ત્રી० (મુક્કાવલી) મુક્તાવલી હાર.

મુક્કેલુ. ત્રિ० (મુક્) જીવે લખને મુક્કેલુ. } કેલ; જીવે જન્મોત્તરમાં તળેલ.

મુક્ક. પું० (મુક્) મોક્ષ; કર્મથી સર્વથા છુટકારો; નવ તત્ત્વમાનું નવમું તત્ત્વ.

મુક્ક. ન० (મુક્) મુખ; મોં. (૨) વાજ્રની એક જાત. (૩) ગાડીનું ઢાંકણું.

મુક્કવીણિય. ત્રિ० (મુક્કવીણિય) મુખથી મુક્ક વીણા જેવો શબ્દ કરનાર.

મુગ્ધ. પું० (મુગ્ધ) ક્લિપ્ત વાજિત્ર. (૨) બગાદેવ. (૩) વિષય.

મુગ્ધસા. સ્ત્રી० () જુગપરિસર્પની એક જાત; છધુંદર.

મુગ્ધસિયા. સ્ત્રી० () છધુંદર.

મુગ્ધા. પું० (મુગ્ધ) મગ; એક પ્રકારનું ધાન્ય.

મુગ્ધપણી. સ્ત્રી० (મુગ્ધપણી) વનસ્પતિ વિશેષ; સાધારણ વનસ્પતિની એક જાત.

મુગ્ધાર. પું० (મુગ્ધાર) હથેલ જેવું એક પ્રકારનું આયુધ. (૨) વૃક્ષ વિશેષ.

મુગ્ધા. પું० (મુગ્ધ) ચિત્રકૂટ પર્વતનું નામ.

મુગ્ધયા. સ્ત્રી० (મુગ્ધયા) જેથી રાગ વ્યાપ્ત થાય અને શ્રોતા મૂર્ચ્છિત થાય તેવી સ્વરની ક્રમથી આરોહ અવરોહ રીતિ; ગાયનનું એક અંગ.

મુગ્ધા. સ્ત્રી० (મુગ્ધા) મૂર્છા; બેશુદ્ધિ. (૨) વસ્તુને રક્ષા કરવાની ચિંતા. (૩) અવાજની મધુરતા; મૂર્ચ્છના. (૪) પ્રીતિ; શુદ્ધિ; આસક્તિ. (૫) લોભ; મમતાનો પર્યાય.

મુગ્ધિય. ત્રિ० (મુગ્ધિય) મૂર્ચ્છિત થએલ; આસક્ત થએલ.

મુદ્ધ. ત્રિ० (મુદ્ધ) ચોરાએલ.

મુદ્ધિ. પું० સ્ત્રી० (મુદ્ધિ) મુદ્ધી; મુંક.

મુદ્ધિય. ત્રિ० (મૌદ્ધિય) મુદ્ધીથી લગનાર; મુદ્ધિ

મહાદિ. (૨) ન્હાનો ધણ; હુહારનું એક સાધન. (૩) એ નામના દેશમાં રહેનાર. (૪) એક મહા કે જેને બળદેવે માર્યો હતો. (૫) મુદ્ધિ સંબંધી.

મુદ્ધમાલ. પું () માદમેડી.

મુળાલ. પું નં. (મૂળાલ) કમળની નાળ; કમળની ડાંડલી. (૨) પદ્મકેશર; કમળતંતુ.

મુળાલિયા. સ્ત્રી (મૂળાલિકા) કમળની નાળ. (૨) કમળતંતુ; પદ્મકેશર.

મુળિ. પું (મુનિ) મુનિ; ઋષિ; સાધુ.

મુળિત. } ત્રિ (જ્ઞાત) બળેલું.

મુળિય. }

મુળિવેજયંત. પું (મુનિવેજયંત) મુનિ પ્રધાન; શ્રેષ્ઠ મુનિ.

મુળિસુબ્ધ. પું (મુનિસુત) જન્મદીપના ભરતખંડના ચાલુ ચોવીસીના વીશમાં તીથેકરનું નામ. (૨) આવની ચોવીસીના ૧૧ માં તીથેકર.

મુત. ત્રિ (મુક) છૂટેલ; સ્વતંત્ર થયેલ; કર્મબંધનથી મુક્ત થયેલ.

મુત. નં (મૂત) મૂત; પેશાબ.

મુત. ત્રિ (મૂત) મૂર્તિમાન; સાકાર.

મુત્તા. સ્ત્રી (મુક્તા) મોતી.

મુત્તાજાલ. નં (મુક્તાજાલ) મોતીના સમૂહથી બનેલ આભરણ વિશેષ.

મુત્તાદામ નં (મુક્તાદામ) મોતીની માળા; મોતીનો હાર.

મુત્તાલય. પું (મુક્તાલય) સિદ્ધશિશુનું નામ.

મુત્તાવલિ. સ્ત્રી (મુક્તાવલિ) મુક્તાવલી હાર. (૨) તપ વિશેષ.

મુત્તાવલિપરિમલિ. પું (મુક્તાવલિપરિમલિ) મુક્તાવલિની વિશેષ રચનાથી યુક્ત નાટક.

મુત્તાવલિહાર. પું (મુક્તાવલિહાર) મુક્તાવલી હાર.

મુત્તાવલી. સ્ત્રી (મુક્તાવલી) મોતીનો હાર.

મુત્તાવેયલિય. ત્રિ (મુક્તાવેયલિ) મોતીનો આપારી; ઝવેરી.

મુત્તાસુતિ. સ્ત્રી (મુક્તાસુતિ) બન્ને હાથનો સંપુટ કરી લલાટ પ્રદેશે લગાડવા તે; મુદ્રાનો એક પ્રકાર.

મુત્તિ. ત્રિ (મૂત્તિ) બહુમૂત રોગવાળો.

મુત્તિ. સ્ત્રી (મૂર્તિ) આકાર; આકૃતિ. (૨) શરીર; દેહ. (૩) મૂર્તિ પદાર્થ; આકાર-વાળી વસ્તુ.

મુત્તિ. સ્ત્રી (મુક્તિ) મોક્ષ; કર્મબંધનથી છૂટકારો. (૨) સિદ્ધશિશુ. (૩) નિર્દોષતા; તૃપ્તિનો અભાવ. (૪) નિસ્સંગતા.

મુત્તિય. નં (મૌક્તિક) મોતી.

મુત્તોલી. સ્ત્રી (મુક્તોલી) નીચે ઉપર સાંકડી અને વચમાં થોડી પહેળી કાઠી; ધાન્ય ભરવાનું સાધન.

મુદ્ધ. પું () અવગાહના ક્ષેત્રની અંદરના અને બહારના પુદ્ગળ લઘુ વૈક્રિય શરીર બનાવનાર જીવ.

મુદ્ધ. સ્ત્રી (મુદ્ધ) હર્ષ; ખુશી.

મુદ્ધામર. ત્રિ (મુક્ત) હર્ષજનક.

મુદ્ધિ. ત્રિ (મુદ્ધિ) હર્ષિત

મુદ્ધા. પું () જળજન્તુની એક જાતિ.

મુદ્ધ. પું (મુદ્ધ) એ નામનો ગુચ્છ.

મુદ્ધા. સ્ત્રી (મુદ્ધિકા) વીંટી; મુદ્ધિકા.

મુદ્ધા. સ્ત્રી (મુદ્ધ) વીંટી; અંગુડી. (૨) સિંકો; નામાક્ષર યુક્ત છાપ. (૩) સોના રૂપાનું નાણું. (૪) એક પ્રકારની યોગ મુદ્રા.

મુદ્ધિય. ત્રિ (મુદ્ધિ) છાપેલ; મુદ્રાકિત કરેલ. (૨) છાણ માટીનો લેપ કરી મુદ્ધિકા બંધથી બાંધેલું.

મુદ્ધિયંબ. પું (મુદ્ધિયંબ) ભાંગી મથેલ પાત્રાદિકને સામસામે દોરાનો બંધ દેવો તે; તુટેલું જોડતું તે.

મુદ્ધિયા. સ્ત્રી (મુદ્ધિકા) વીંટી; અંગુડી. (૨) મહોર છાપ; બંધ કરી સીલ મારતું તે.

મુદ્ધિયા. સ્ત્રી (મુદ્ધિકા) દ્રાક્ષ; ધરાપ. (૨) દ્રાક્ષની વેલ.

મુદિવાસાર. પું. (મુદ્ધિવાસાર) દ્રાક્ષાનો રસ; મદિરા.

મુદ્ધ. વિ. (મુદ્ધ) મૂઠ; અજ્ઞાત; મોહિત.
(૨) સુન્દર; રૂપાળું.

મુદ્ધ. પું. (મૂર્ધન) મસ્તક; માથું.

મુદ્ધમા. કી. (મુદ્ધિકા) આળા; મુખા.

મુદ્ધય. પું. (મૂર્ધજ) કેશ; બાલ.

મુદ્ધસૂત્ર ન. (મૂર્ધસૂત્ર) માથાનો એક જાતનો રોગ.

મુદ્ધાગય. વિ. (મૂર્ધગત) મસ્તકે ધારણ કરેલ.

મુદ્ધાણ. પું. (મૂર્ધન) મસ્તક; માથું.

મુદ્ધાભિસિચ્છ પું. } (મુદ્ધાભિષિષ) રા
મુદ્ધાહિસિચ્છ. વિ. } જનો અભિષેક થયેલ.

મુદ્ધમુય. વિ. (મૂર્ધમૂક) અતિશય મુગે; અરપષ્ટ બોલનાર.

મુદ્ધમુર. પું. (મુર્ધુર) અર્ધ મુગાએલ અ-
ગ્નિનો તથુખા.

મુદ્ધમુહી. કી. (મુદ્ધમુહી) મનુષ્યની દશ દશાઓમાંની નવમી દશા.

મુય. વિ. (સ્મૃત) યાદકરેલ.

મુય. વિ. (સ્મૃત) મરી ગયેલ.

મુયંગ. પું. (મુદ્ધજ) મૂઠંગ; ઢોલક.

મુદ્ધગલિયા. કી. (મુદ્ધગલિયા) કીડી.

મુયણ. ન. (મોક્ષ) છોડવું.

મુરજ. પું. } (મુરજ) મોટો તપલો; ઢો-
મુરય. } લક; મૂઠંગ.

મુરલ. પું. (મુરજ) ઢોલક; મૂઠંગ. (૨) અગ વિશેષ; ગલધંટિકા.

મુરલિ. કી. (મુરલિ) આહારણુ વિશેષ.

મુરિય. પું. (મૌર્ય) મૈથવંશ.

મુરંડ. પું. (મુરંડ) મુરંડ નામનો એક અ-
નાથ દેશ (૨) ત્રિ. તે દેશમાં રહેનાર.
(૩) પાર્શ્વભક્ષરિએ પ્રાપ્તબેષ પમાડેલ
એક મખ્ખાલીન રાજનું નામ.

મુરંડી. કી. (મુરંડી) મુરંડ દેશમાં ઉત્પન્ન થયેલ દાસી.

મુરુ. પું. ન. (મૂર્ય) મૂલ્ય; કિંમત.

મુસંદિ. પું. કી. (મુપસિ) વનરપતિ વિ-
શેષ; સાધારણ વનરપતિની એક જાત.
(૨) એક પ્રકારનું આયુધ.

મુસલ. પું. ન. (મુશલ) સાંભેલું; મુશળ.
(૨) એક પ્રકારનું આયુધ; ડાંગ; સોટો.
(૩) ચાર હાથ પ્રમાણે એક ભરપ.

મુસલપાણિ. પું. (મુશલપાણિ) જેના હાથમાં મુશળ આયુધ છે તે; બળદેવ.

મુસલિ. કી. (મૌસલી) વસ્ત્ર પડિસેલણનો એક દોષ.

મુસા. જ. (મુષા) ખોડું; અસત્ય.

મુસાવાદ. વિ. (મુષાવાદિન) ખોડું ખોલનાર.

મુસાવાદ. પું. } (મુષાવાદ) ખોટો વાદ;
મુસાવાદ. પું. } ખોડું ખોલવું તે.

મુસાવાયવનિય. પું. (મુષાવાદપ્રત્યય) અસત્ય બોલી બીજને છેતરવું તે; છતું ક્રિયા-
સ્થાનક.

મુસાચિય. વિ. (મોક્ષિ) ચોરી કરેલ.

મુસુંદિ. પું. કી. () સાધારણ વનરપતિની એક જાત.

મુહ. ન. (મુહ) મુખ; મોઢું (૨) ઉપાય.

મુહ્યંતક. ન. (મુહ્યંતક) મુખનું વસ્ત્ર; મુહપતિ.

મુહતૂરય. ન. (મુહતૂર્ય) મુખથી વગાડવાનું વાળું.

મુહધોષણીય. ન. (મુહધાવનિક) મુખ ધો-
વાનું સાધન; પાન વિશેષ.

મુહપતી. કી. (મુહપતી) મુહપતી; મુખ વસ્ત્રિકા.

મુહપોતિ. કી. (મુહપોતિ) મુખે બાંધવાનું કપડું; મુહપતિ.

મુહપોતિવા. કી. (મુહપોતિવા) મુખ વ-
સ્ત્રિકા-મુખે બાંધવાનું એક વેત ને ચાર આંગુલનું વસ્ત્ર; મુહપતિ.

મુહુરુદ્ધ. પું (મુહુરુદ્ધ) મુખના શયનાર
૩૫ સોનાનું પુદ્ધ.

મુહમંડળ. નં (મુહમાન્ડલ) મુખનું આભરણ.

મુહમંગલિચ. ત્રિં (મુહમાન્ગલિક) મુખે મં-
ગળ શબ્દ બોલનાર ચારણ ભાટ આદિ.
(૨) ખુશામત કરનાર.

મુહમંડલ. પું (મુહમાન્ડલ) દેવાલય કે ઘર
આગળનો ચોક.

મુહમંદિયા. સ્ત્રી (મુહમાન્દિકા) મંદિરની
પેઠે મુખનો વારંવાર વિચિત્ર વિકાર કરવો
તે; મોં મચકોડવું તે.

મુહરિ. ત્રિં (મુહરિ) બહુ બોલકો; વાચાળ.

મુહલ. ત્રિં (મુહલ) બહુ બોલકો; વાચાળ.

મુહવચણ. પું (મુહવર્ણન) મુખે કરી અ-વ
તીર્થિઓનું વર્ણન કરવું-વખાણ ક-
રવા તે.

મુહવાસ. પું (મુહવાસ) તાંબુલ, સોપારી,
એલચી વિગેરે.

મુહા. ઘં (મુહા) ખોટું; વ્યર્થ; નિષ્ફળ.
(૨) નિર્દોષ વૃત્તિ; પ્રાસુક ભિક્ષા.

મુહાજીવિ ત્રિં (મુહાજીવિ) નિર્દોષ-પ્રાસુક
ભિક્ષા ઉપર જીવન વ્યતીત કરનાર.

મુહાવાદ. ત્રિં (મુહાવાદિ) નિર્દોષ-પ્રાસુક
આહાર આપનાર.

મુહાલસ. ત્રિં (મુહાલસ) નિષ્કામ વૃત્તિએ
મગેલ.

મુહિયાવ. ઘં (મુહા) વ્યર્થ.

મુહમુહ. ઘં (મુહમુહ) વારંવાર; પુનઃપુનઃ.

મુહુત. નં (મુહુત) બે ઘડી; ૭૭ લવ અ-
થવા ૩૭૭૩ આસોઆસ પરિમિત કાળ-
વિભાગ. (૨) શુભ વેળા. (૩) અંતઘડી;
મોતનો વખત.

મુહુરણ. પું (મુહુરણ) તુલ્ય વિશેષ.

મુહુચ. ત્રિં (મુહુચ) મૂંઝા કરેલ.

મુહ. ત્રિં (મુહ) મૂંઝા; અભણ; એભાન.

મુચ. નં (મૌત) બોલવું નહિ તે; ચૂપડીદી.

મુચ. ત્રિં (મુચ) મૂંઝા; મુગી. (૨) પું
બોબડાની પેઠે હુંકાર કરતો કાઉસગ
કરે તે; કાઉસગનો ૧૬ મો દોષ. (૩)
મુગાની પેઠે પાકનો ઉચ્ચાર ન કરતાં
વંદના કરે તે; વંદનાનો ત્રીશમે દોષ.

મુચા. પું (મુચ) મેવાડ દેશમાં થતું એક
પ્રકારનું ધાસ.

મુચા. ત્રિં () ભાંગનાર; ચૂરો
કરનાર.

મૂલ. નં (મૂલ) મૂલ; આદિ; પ્રથમ;
મુખ્ય; અસલ. (૨) જડ; મૂળીયું. (૩)
મૂળા; કંદ વિશેષ. (૪) ખીજ. (૫)
દશ પ્રાયશ્ચિત્તમાંનું આઠમું પ્રાયશ્ચિત્ત. (૬)
થડ. (૭) મૂળ વિદ્યા; દેવી વગેરેના
કલ્પ. (૮) રોકડી રકમ; મુડી. (૯)
મૂળ નામે નક્ષત્ર. (૧૦) વશીકરણાદિ
મૂળકર્મે. (૧૧) પાયો; શરૂઆત;
પ્રારંભ. (૧૨) સમીપ; નિકટ. (૧૩)
મહાવતનો મોટો દોષ લાગતાં ફરીને
મહાવત આરોપવું તે; મૂળગુણ
દોષ. (૧૪) વર્ગમૂળ, ધનમૂળ વગેરે ગણિ-
તનો એક પ્રકાર. (૧૫) નિબંધન; કારણ.

મૂલક. નં (મૂલક) શાક વિશેષ; મૂળા.

મૂલકમ્મ. નં (મૂલકર્મ) ગર્ભપાતનાદિ
કાર્ય કરી આહાર મેળવવો તે; આહારનો
એક દોષ. (૨) વશીકરણ કરી આહારાદિ
લેવો તે; ઉપાયણાનો ૧૬ મો દોષ.

મૂલગ. પું (મૂલક) મૂળા; કંદની એક
જાત. (૨) ખીજ. (૩) આદિ કારણ.

મૂલગતિચા. સ્ત્રી (મૂલકર્તિકા) મુગાની
કાતળી.

મૂલગુણ. પું (મૂલગુણ) પાંચ મહાવત.

મૂલછેજ. ત્રિં (મૂલછેય) મૂળ નામના
પ્રાયશ્ચિત્તથી નાશ થવા યોગ્ય.

મૂલકુલ. નં (મૂલકુલ) સંસારનું મૂળ
કારણ કપાલ, તેનું સ્થાન-કેકાણું.

મૂલચય. પું० (મલચ) નેગમ આદિ સાત નય.

મૂલવ્રતા. સ્ત્રી० (મૂલવ્રતા) અતગઙ સૂત્રના પાંચમા વર્ગના દશમા અધ્યયનનું નામ.

(૨) કૃષ્ણ વાસુદેવના પુત્ર સાંબકુમારની સ્ત્રી.

મૂલદેવી. સ્ત્રી० (મૂલદેવી) લિપિ વિશેષ.

મૂલપગ. } સ્ત્રી० (મૂલપ્રકૃતિ) કર્મની મૂળ
મૂલપગડિ. } પ્રકૃત-જ્ઞાનાવરણીયાદિ આઠ.

મૂલપદમાણુધ્રોગ. } પું० (મૂલપ્રયમાનુયોગ)
મૂલપદમાનુધ્રોગ. } દૃષ્ટિવાદ અનર્ગત
અનુયોગનો એક વિભાગ કે જેમાં તીર્થ-
કરનું વર્ણન હવુ.

મૂલવીય. પુ० (મૂલવીજ) એક જાતની વનસ્પતિ કે જેનું મૂળ રોપવાથી ઉગે તે; જામ વગેરે.

મૂલય. ન० (મૂલક) મુળા; કદની એક જાત.

મૂલવેળી. સ્ત્રી० (મૂલવેળી) ધરના માલવરા; હાપરાનો મૂળ આધાર.

મૂલસિરી. સ્ત્રી० (મૂલસ્રી) અતગઙ સૂત્રના પાંચમા વર્ગના નવમા અધ્યયનનું નામ.

(૨) કૃષ્ણ વાસુદેવના પુત્ર સાંબકુમારની પત્ની.

મૂલા. સ્ત્રી० (મૂલ) મૂળ નક્ષત્ર.

મૂલાહાર. પું० (મૂલાહાર) ઝાડના મૂળીયાનો આહાર કરનાર-તાપસનો એક વર્ગ.

મૂલિય. ત્રિ० (મૌલિક) મૂળ સંબંધી; (૨) ન० મૂળગી મુડી; મૂળ ધન.

મૂસ. પું० (મૂષ) ઉદર. (૨) અનાજની એક જાત.

મૂસગ. પુ० (મૂષક) ઉદર.

મૂસગી. સ્ત્રી० (મૂષકી) ઉદરી વિદ્યા.

મૂસય. પું० (મૂષક) ઉદર.

મૂસા. સ્ત્રી० (મૂષા) સોનું રૂપું ગાળવાની સોનીની કુલડી; મૂસ. (૨) ઉદર.

મૂસિયા. સ્ત્રી० (મૂષિકા) ઉદરડી.

મૂસિયાર. પું० (મૂષીયાર) સોની.

મૂસિયારિ. પું० (મૂષકારિ) માળર; બિલાડો.

મેઘજ્ઞ. પું० (મેતાર્ય) મહાવીરસ્વામીના દશમા ગણધરનું નામ.

મેઘળી. સ્ત્રી० (મેલિની) પૃથ્વી.

મેઘ. પુ० (મેઘ) ધેડું.

મેઘમુહ. પુ० (મેઘકમુહ) લવણ સમુદ્રમાં પાંચસો જોગન ઉપર નૈઋત્ય ખુણામાં આવેલ એ નામનો એક દ્વીપ; છપ્પન અતરદ્વીપમાંનો એક.

મેઘિસાયા. સ્ત્રી० (મેઘિસાયા) વનસ્પતિ વિશેષ; મેંદાસિંગી.

મેઘ. પું० (મેઘ) મેઘ; વાહળ.

મેઘંકરા. સ્ત્રી० (મેઘંકરા) ઉર્દ્ધ્વલોકવાસી આઠ દિશાકુમારીમાંની પહેલી.

મેઘમાલિની. સ્ત્રી० (મેઘમાલિની) ઉર્દ્ધ્વલોક-વાસી આઠ દિશાકુમારીમાંની ચોથી.

(૨) નન્દનવનના હેમવય કૂટમાં વસનારી દેવી. (૩) મેઘમાલિની દેવીની રાજધાની.

મેઘમુણિ. પુ० (મેઘમુણિ) એ નામના એક મુનિ; શ્રેણિક રાજના પુત્ર મેઘકુમાર કે જેણે મહાવીર સ્વામી પાસે દીક્ષા લીધી હતી.

મેઘર્ષ. } સ્ત્રી० (મેઘવતી) ઉર્દ્ધ્વલોકવાસી
મેઘવતી. } આઠ દિશાકુમારીમાંની બી-

જી. (૨) નન્દનવનના મંદરકૂટની અધિષ્ઠાત્રી દેવી. (૩) મેઘવતી દેવીની રાજધાની.

મેઘસ્સરા. સ્ત્રી० (મેઘસ્સરા) ધરણેન્દ્રની સ-ભાની ધંટા.

મેઘ્ઞ. પુ० (મ્લેઞ્ઞ) યવન; અનાર્થ.

મેઘ્ઞજાહ. સ્ત્રી० (મ્લેઞ્ઞજાતિ) સ્ત્રેષ્ઠ જાત.

મેઞ્ઞ ત્રિ० (મેય) જે પદાર્થ માપવા યોગ્ય હોય તે.

મેઢક. ન० (મેષક) ઘોડા, બળદ, ગાય આ-દિને બાંધવાનું સ્થાન-ગમાણુ. (૨) જા-કમનો નાનો દાંડો.

મેહમુદ. પું (મેહમુદ) ૭૫૫ અંતરદીપમાનો દશમો અંતરદીપ. (૨) ત્રિં તે અંતરદીપનાં મનુષ્યો.

મેદિ. પું (મેદિ) બળદ વગેરેને બાંધવાનો ખીલો-ખુંટો. (૨) કવચ વિશેષ. (૩) થાંભલી; સ્તંભ.

મેલા. સ્ત્રી (માત્રા) પરિમણ; મર્યાદા.

મેલી. સ્ત્રી (મેલી) મેત્રી ભાવના; ખીજનું હિન કરવાની વિચારણા.

મેલ. પું નં (મેલ) ચરખી.

મેય. ત્રિં (મેય) માપોને વેચવા લાયક, પ્રમેય. (૨) જાણવા યોગ્ય.

મેય. પું (મેદ) ચરખી. (૨) મેદ નામે એક દેશ. (૩) ત્રિં મેદ દેશ નિવાસી; એક અનાર્થ મનુષ્ય જાતિ.

મેયજ્ઞ. પું (મેતાર્ય) એ નામના એક મુનિ. (૨) વીર પ્રભુના દશમા ગણધર. (૩) ઉદકપેદાલપુત્ર મુનિનું ગોત્ર. (૪) ત્રિં તે ગોત્રમાં જન્મેલ.

મેયણી. સ્ત્રી (મેદિની) પૃથિવી.

મેયજ્ઞ. ત્રિં (મેયજ્ઞ) તત્ત્વજ્ઞાની; પંડિત; જીવ વગેરે નવ તત્ત્વને જાણનાર.

મેર. પું () મુજ; તૃણ વિશેષ.

મેરગ. પું (મેરક) મદિરા; દારૂ. (૨) શેર-ડીના સાંકાલો અગ્ર ભાગ.

મેરય. પું (મેરક) એક જાતની મદિરા. (૨) ત્રીજા પ્રતિવાસુદેવનું નામ.

મેરા. સ્ત્રી (મેરા) ૧૦ મા ચક્રવર્તીની માતા.

મેરા. સ્ત્રી (મર્યાદા) મર્યાદા; સરહદ; સીમા.

મેદ. પું (મેદ) મેરૂપવેત.

મેક્તાલ પું (મેક્તાલ) તાલવૃક્ષ વિશેષ.

મેરુપ્પમ. પું (મેરુપ્પમ) એ નામનો એક હાથી કે જે મરીને મેદકુમાર થયો.

મેદયાલ. પું (મેક્તાલ) એ નામનું વૃક્ષ.

મેજા. પું (મેરક) મદિરા વિશેષ.

મેલણ. નં (મેલન) મળવું, ભેગા થવું.

મેલય. પું (મેલક) શેખર; બળદના મસ્તકનો શેહરો.

મેલિષ્ય. ત્રિં (મિલિત) મળેલ; એકત્ર થયેલ.

મેલિમદ. પું (મૌલિમદ) એક પ્રકારનો ફણવાળો સર્પ.

મેલ્લય. પું (માલ્લયક) શેખર.

મેસ. પું (મેષ) ઘેટો.

મેસર. પું (મેસર) એક પ્રકારનું રવાણાળું પક્ષી.

મેહ. પું (મેષ) મેધ; વાદળ. (૨) અંતગઢ-સૂત્રના છટ્ટા વર્ગના ચૌદમા અધ્યયનનું નામ. (૩) રાજગૃહનિવાસી એક ગૃહસ્થ. (૪) શ્રેણિક રાજના પુત્ર. (૫) પાંચમા તીર્થકરના પિતા. (૬) સિયન કરતુ; ધાર કરવી. (૭) એક જૈન સાધુ.

મેહંકરા. સ્ત્રી (મેવજ્ઞા) ઉર્ફલોકવાસિની એક દિશાકુમારી.

મેહકુમાર. પું (મેવકુમાર) શ્રેણિક રાજનો પુત્ર. (૨) વરસાદ વરસાવનાર દેવતા.

મેહગણિ. પું (મેવગણિ) મેધગણી; આર્થ-સુહસ્તિના શિષ્ય.

મેહગ. નં (મેહન) ઝરવું. ટપકવું. (૨) પ્રસ્વણ; મૂત્ર.

મેહણિ. ત્રિં (મેહનિ) ઝરનાર.

મેહમાલિણી. સ્ત્રી (મેવમાલિની) જુઓ “મેધમાલિણી” શબ્દ.

મેહમુદ. પું (મેહમુદ) સિધુ નદીની અધિષ્ઠાત્રી દેવીનું નિવાસ સ્થાન. (૨) ૭૫૫ અંતરદીપમાનો એક. (૩) આપાત જાતના કિરાતના કુળદેવ; નાગકુમાર દેવ વિશેષ. (૪) બાવીસમા અંતરદીપમાં રહેનાર મનુષ્ય.

મેહરહ. પું (મેવરય) ૧૬ મા તીર્થકરના પૂર્વભવનું નામ.

મેહરાજ. સ્ત્રી• (મેવરાજિ) આઠ કૃષ્ણરાજ-
માની એક.

મેહરાય. પુ• (મેવરાજ) મેધરાજ.

મેહલા. સ્ત્રી• (મેહલા) કટિસૂત્ર; કંદોરો.

મેહલાદામ. ન• (મેહલાદામન) કટિસૂત્ર;
કંદોરો.

મેહલિજિયા. સ્ત્રી• (મેહલિયા) એક જૈન
મુનિની શાખા.

મેહવર્ષ. સ્ત્રી• (મેવવર્ષી) જુઓ “મેધવર્ષી”
શબ્દ.

મેહસિરી. સ્ત્રી• (મેષરી) એ નામની એક સ્ત્રી.

મેહા. સ્ત્રી• (મેષા) મેષા; શુદ્ધિ; મતિ. (૨)
અમરેદ્રની મુખ્ય દેવી.

મેહાચિ. ત્રિ• (મેષાચિ) મેષાવી, પડિત;
પ્રારા; ધારણા શક્તિવાન.

મેહિ. ત્રિ• (મેહિ) પ્રસવણ કરનાર.

મેહિય. ન• (મેહિક) એક જન મુનિ કુળ.

મેહિલ. પુ• (મેહિલ) એ નામના એક
સ્થવિર સાધુ; પાર્શ્વનાથ ભગવાનના
સંતાનીયા કે જેણે તુગીયા નગરીના
શ્રાવકોના પ્રશ્નોના જવાબ આપ્યા હતા.

મેહુણ. ન• (મેયુલ) મિથુન કર્મ, પાપનું
એ યુ સ્થાનક, અધ્યક્ષાર્થ.

મેહુણિય. પું• () મામાનો દાકરો.

મોચ્ચ. ત્રિ• (મોચ્ક) કર્મથી છોડાવ-

મોચ્ચગ. } નાર.

મોચ્ચલિ. પુ• (મોચ્કલિ) વનસ્પતિ વિશેષ.

મોચ્ચ. પું• (મોચ્ક) મોક્ષ; કર્મબંધથી છુ-
ટકારો. (૨) એક જાતનું ઘાસ.

મોગજી. સ્ત્રી• () મોગરો; મોગરાની વેલ.

મોગ્ગ. પું• (મુદ્ગર) એક જાતનું આયુધ;
કસરતનું સાધન. (૨) ગુદમ જાતનું એક
વૃક્ષ; મોગરો.

મોગ્ગપાણિ. પું• (મુદ્ગપાણિ) જેના હાથમાં
મુદ્ગળ નામનું આયુધ છે એવો એક
યક્ષ દેવતા. (૨) એક જૈન મહર્ષિ.

મોગ્ગલાયણ. ત્રિ• (મૌદ્ગલાયણ) કુત્સગોત્રમાં
જન્મેલ. (૨) ન• અભિજીત નક્ષત્રનું
ગોત્ર.

મોચ. પું• (મોચ) લઘુનીત; પ્રસવણ;
પેશાબ.

મોડગ. ત્રિ• (મોટક) મોડનાર.

મોડણા. સ્ત્રી• (મોટણા) તોડવું; ભાંગવું.

મોડિય ત્રિ• (મોટિલ) ભાંગેલું; મોડેલું.

મોદરિ. સ્ત્રી• (મોદરિ) વનસ્પતિ વિશેષ.

મોણ. ન• (મૌન) મૌનવ્રત; બોલવું નહીં
તે; ચૂપ બેસવું. (૨) મુનિપણું; સંયમવ્રત.

મોણચરણ. ત્રિ• (મૌનચરક) મૌન રાખીને
આહાર વિહારાદિક ક્રિયા કરનાર; વાણીના
સંયમવાળા.

મોણપય. ન• (મૌનપદ) મુનિપદ; સંયમ;
સાધુપણું.

મોતિય. ન• (મૌતિક) મોતી.

મોતિયા. સ્ત્રી• (મૌતિકા) મોતીની છીપ.

મોત્યા. સ્ત્રી• (મુસ્તા) નાગરમોથ; સુગંધિ
દ્રવ્યની એક જાત.

મોદાલ. પુ• (મોદાલ) વૃક્ષ વિશેષ.

મોદ. પું• (મોદ) મોદ નામનો એક દેવતા.

મોચ. પું• (મોચ) માનરૂ; પેશાબ; મૂત્ર.

મોચ્ચ. ત્રિ• (મોચ્ક) બીજાને કર્મોદ્ધિ
બંધનથી છોડાવનાર.

મોચ્ચી. સ્ત્રી• (મોચ્કી) એક ઠંણિયાવાળા
વૃક્ષની એક જાત.

મોચ્ચ. પું• (મોચ્ક) લાકડું; મોદક.

મોચ્ચ. પું• ()

મોચ્ચ. ત્રિ• (મોચ્ક) કર્મથી છોડાવનાર.

મોચ્ચા. ન• (મોચ્ક) મૂકવું; છોડવું. (૨)
મુકાવવું; છોડાવવું. (૩) વંદનાનો ૨૬ મો
દોષ; વેઠ તરીકે વંદના કરે તે.

મોચ્ચા. સ્ત્રી• (મોચ્કા) મુક્તિ; છૂટકારો.

મોચ્ચપટ્ટિમા. સ્ત્રી• (મોચ્કપટ્ટિમા) લઘુનીત-
આથી અભિશ્રદ્ધા વિશેષ.

મોચ્ય. પું (મોચક) લાડુ.
 મોચ. સ્ત્રી (મોચ) એ નામની મહાવીર
 સ્વામીના સમયની એક નગરી.
 મોચ. પુ (મચૂર) મોર.
 મોચ. ન (મચૂરક) મોરના પીંછાનુ પા-
 થરણું. (૨) ત્રિ મોરના પીંછાવાળું.
 મોચિય. પુ (મૌચી) મહાવીર સ્વામીના
 સાતમા ગણધર.
 મોચિયપુત્ર. પું (મૌચપુત્ર) મહાવીર સ્વા-
 મીના સાતમા ગણધરનું નામ.
 મોરી. સ્ત્રી (માચૂરી) મોરની વિદ્યા.
 મોલિ. પુ (મૌલિ) મુગટ.
 મોલિકદ. પું (મૌલીકદ) શ્રાવકની છટ્ટી
 પડિમા કે જેમા ૭ માસસુધી ધોતીઆની
 કાછડી વાળવાનો પ્રતિબંધ કરવામા
 આવે છે.
 મોહ. ન (મૂલ્ય) મૂલ્ય; કિંમત.
 મોહગુહ્ય. ત્રિ (મૂલ્યગુહ્ય) મૂલ્યમાં વધારે;
 ભારે કિંમતનું.
 મોસ. પુ (મોષ) મોષ નામનો એક દેશ.
 (૨) ત્રિ તે દેશમાં રહેનાર.
 મોસ. પુ ન (મૃષા) અસત્ય; જૂઠું; ખોટું.
 મોસપચ્છિદ્ર. પું (મૃષાપ્રત્યયિક) સ્વાર્થ
 માટે જુદુ બોલવાથી લાગતી ક્રિયા; ક્રિયાનું
 જુદું સ્થાનક.
 મોસલિ. સ્ત્રી (મૌશલિ) ખાંડતી વખતે
 સામેલું જેમ ઉડું નીચું જાય છે, તેવી
 રીતે પડિલેહણ કરતાં લુગણના છેડાને
 એકદમ ઉડું નીચું કરવું તે મોશલિ-
 ક્રિયા; પડિલેહણનો એક દોષ.
 મોસા. ઇ (મૃષા) અસત્ય; ખોટું. (૨)
 અસત્ય મનોયોગને ગોપવે તો; યુક્તિનો
 એક પ્રકાર.

મોસાવચ્છિદ્ર. પું (મૃષાપ્રત્યયિક) અસત્ય
 બોલવાથી લાગતી ક્રિયા; જુદું ક્રિયા-
 સ્થાનક.
 મોહ. ત્રિ (મોષ) નિષ્કળ; બ્યર્થ.
 મોહ. પું (મોહ) મૂલતા; અજ્ઞાનતા; અવિ-
 વેક; રાગાધના. (૨) મોહનીયકર્મ; આઠ-
 માંનું ચોથું કર્મ કે જેના ઉદયથી જીવને
 રાગ, દ્વેષ, ક્રોધ, વિષયવિકાર અને
 મિથ્યાત્વ થાય છે.
 મોહ્યા. ત્રિ (મોહન) મોહ ઉપજાવનાર.
 (૨) ન મૈથુન; રતિક્રિયા.
 મોહણકરા. સ્ત્રી (મોહનકરી) જેથી લોકોને
 વ્યામોહ ઉપજે તેવી વિદ્યા; ૪૦ વિદ્યા.
 માંની એક.
 મોહણધર. ન (મોહણધર) મોહનધર; મુંદર ધર.
 મોહણિજ્ઞ. } ન (મોહનીય) મોહનીયકર્મ;
 મોહણીય. } સત્તનું જ્ઞાન જૂલાવનાર
 આઠ કર્મોમાંનું ચોથું કર્મ. (૨) ત્રિ
 મોહજનક.
 મોહપયહ. } સ્ત્રી (મોહપ્રકૃતિ) મોહનીય
 મોહપયહિ. } કર્મની ૨૮ પ્રકૃતિ.
 મોહર. ત્રિ (મૌહર) બકવાદી; વાચાળ;
 બહુબોલો.
 મોહર. ન (મૌહર્ય) મનારની કીર્તિ કરી
 આહાર લેવાથી લાગતો એક દોષ. (૨)
 ત્રિ વાચાળપણથી પોતાને પુત્રવન
 મનાવનાર.
 મોહરિચ. ત્રિ (મૌહરિક) અસંબલભાષી;
 જેમતેમ બોલનાર; બહુબોલો.
 મોહરિચ. ન (મૌહર્ય) બકવાદ; બહુબો-
 લાપણું.
 મોહિય. ત્રિ (મોહિત) મોહી પડેલ; મુઝા-
 એલ. (૨) ન મૈથુન; રતિક્રિયા.

ય.

ય. ઘ૦ (ય) અને; વળી.

યત. ત્રિ૦ (યત) પ્રયત્નશીલ; ઉલ્લેખી.

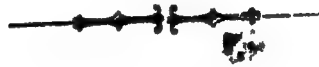
યતિય. ત્રિ૦ (યાત્રિક) યાત્રામાં-મુસાફરીમાં
ઉપયોગી. (૨) યાત્રા કરનાર.

યમ. પુ૦ (યમ) ભરણી નક્ષત્રનો સ્વામી
યમ નામ દેવતા.

યવ. પુ૦ (યવ) જવ ધાન્ય.

યસ. ન૦ (યસ) યશ; કીર્તિ. (૨) ય-
શોભન; પાર્શ્વનાથના એક ગણધરનું
નામ.

યાવદ્ય. ત્રિ૦ (યાવત્ક) જેટલા.

ર.

રહ. કી૦ (રતિ) રતિક્ષીપ્ર; વિષયાસક્તિ;
પ્રીતિ. (૨) રતિ નામની મોહનીયકર્મની
એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી પાપમાં
રતિ-મુશાસી ઉત્પન્ન થાય છે. (૩) છટા
તીર્થકરની મુખ્ય સાધીનું નામ

રહચર. } પુ૦ (રતિક્ષ) રતિકર નામે એક
રહકર. } પવેત.

રહ્યમા. કી૦ (રતિપ્રમા) } કિન્નરના ઇન્દ્રની
રહ્યિયા. કી૦ (રતિપ્રિયા) } ચોર્થા અગ્ર-
મહિષી.

રહ્ય. ત્રિ૦ (રક્ષિત) બનાવેલું; કરેલું. (૨)
ચુરમુ વિગેરે છુટી વસ્તુના ખાસ સાધુ
માટે લાડુ બનાવી રાખવા તે; આહા-
રનો એક દોષ.

રહ્ય. ત્રિ૦ (રક્ષિત) રંગેલું.

રહ્ય. ત્રિ૦ (રતિદ) મુખ દેનાર આનન્દ
આપનાર.

રહ્ય. ત્રિ૦ (રજોક્ત) ધૂળવાળું; મેલું.

રહ્યેયા. કી૦ (રતિસેના) કિન્નરના ઇન્દ્રની
ત્રીજી અગ્રમહિષી

રહ્ય. ત્રિ૦ (રોદ) ભયકર.

રહ્યસ્તલા. કી૦ (રજસ્વલા) રજસ્વલા સ્ત્રી;
ઋતુધર્મમાં આવેલ સ્ત્રી.

રંગ. પુ૦ (રક્ષ) રંગસ્થળ; નાટ્યભૂમિ.

રંગદુઘાણ. ન૦ (રક્ષસ્થાન) નાટ્ય ધર; નાટ્યશાળા.

રંગણ. પુ૦ (રક્ષણ) રાગસહિત જીવ.

રંજિત. ત્રિ૦ } (રંજિત) રંગેલું.
રંજિય. ત્રિ૦ }

રંધંતિયા. કી૦ (ગમ્પતિકા) રાંધનારી સ્ત્રી;
રસોધઆણી.

રંધણ. ન૦ (રંધન) રાંધવાનું ધર; રસોડું.
(૨) રાંધવું; રસોધ કરવી.

રંમા. કી૦ (રમ્મા) વૈદોચન ઇન્દ્રની ત્રીજી
અગ્રમહિષી.

રક્ષ. ત્રિ૦ (રક્ષ) રક્ષણ કરનાર; રખેવાળ.
(૨) પુ૦ એક જૈન મુનિ.

રક્ષ. પુ૦ ન૦ (રક્ષ) રાક્ષસ.

રક્ષણ. ન૦ (રક્ષણ) સાચવવું; રક્ષણ
કરવું.

રક્ષણ. ત્રિ૦ (રક્ષક) રક્ષણ કરનાર.

રક્ષસ. પુ૦ (રક્ષસ) રાક્ષસ; બ્યંતર
દેવતાની એક જાત. (૨) રાક્ષસ નામનું
ત્રીશુ મુહૂર્ત.

રક્ષસમંડલપદ્ધિમત્તિ. કી૦ (રક્ષસમણ્ડલ-
પ્રક્રિયા) રાક્ષસ મંડળની વિશેષ રચના
યુક્ત નાટક વિશેષ.

રક્ષસી. સ્ત્રી. (રક્ષસી) રક્ષસી; રક્ષસની સ્ત્રી. (૨) એ નામની એક ક્ષિપિ.

રક્ષા. સ્ત્રી. (રક્ષા) રક્ષા; રક્ષણ; અચાવ. (૨) રાખ; ભસ્મ.

રક્ષાય. ત્રિ. (રક્ષિત) રક્ષા કરેલ; અચાવેલ; સંભાળેલ. (૨) પુ. આર્યસહસ્તીના શિષ્ય.

રક્ષાયજ્ઞ. પુ. (રક્ષિતાર્ય) આર્યરક્ષિત નામના આચાર્ય.

રક્ષિયા. સ્ત્રી. (રક્ષિતા) રક્ષા કરનારી ધનગોપની સ્ત્રી. (૨) ૧૮ માં તીર્થંકરની મુખ્ય સાધ્વી.

રક્ષિગ. ન. (રક્ષિક) એક પ્રકારનું વાગ્ગત્ર.

રક્ષિત. ત્રિ. (રક્ષિત) અનાવેલું; રચેલું.

રક્ષત. ન. (રક્ષત) રૂપ, આંદી.

રક્ષતકૂટ. પુ. (રક્ષતકૂટ) નન્દનવનના નવ કૂટમાંનું પાત્રમુ કૂટ-શિખર.

રક્ષ. ન. (રક્ષ) રાજ્ય; રાજ્યતત્ત્વ; સામ્રાજ્ય.

રક્ષસિરી. સ્ત્રી. (રક્ષસી) રાજ્યવલક્ષ્મી.

રક્ષસુક. ન. (રક્ષસુલ્ક) રાજ્યનો કર; વેરો વિગેરે.

રક્ષુ. સ્ત્રી. (રક્ષુ) રાજ્ય; દારી. (૨) જેથી લોક મપાય છે તે; ક્ષેત્ર વિભાગનો એક પ્રકાર. (૩) રાજ્યગણિત; ક્ષેત્રગણિત.

રક્ષુગતમા. સ્ત્રી. (રક્ષુગતમા) હસ્તિપાળ રાજની એક જુની દાનશાળા. (૨) લેખક ગૃહ.

રક્ષ. પુ. (રાષ્ટ્ર) રાષ્ટ્ર; દેશ.

રક્ષકૂટ. પુ. (રાષ્ટ્રકૂટ) રાષ્ટ્રકૂટ-રાઠોડ; એક રાજના વશનું નામ.

રક્ષધર્મ. પુ. (રાષ્ટ્રધર્મ) દેશાચાર; રાષ્ટ્રધર્મ.

રક્ષાલ. પુ. (રાષ્ટ્રાલ) ભરત ચક્રવર્તીના ચરિત્રગર્ભિત એક નાટક કે જે પ્રાચીન કાળમાં આપાદ્યુતિએ રચ્યું અને ભજ્યું હતું, પાછળથી તેનો નાશ કરવામાં આવ્યો હતો.

રક્ષિય. પુ. (રાષ્ટ્રિક) સુખો.

રક્ષા. ન. (રક્ષ) ખૂબ પાડવી; અરાડ્ય.

રક્ષિય. ન. (રક્ષિત) રોત્રાનો શબ્દ; રોત્ર; ચીસ.

રક્ષ. પુ. ન. (રક્ષ) સગ્રામ; લડાઇ.

રક્ષસીસ. ન. (રક્ષસીર્ષ) રણનો મોખરા.

રક્ષા. ન. (રક્ષ) અરણ્ય; જંગલ; વન.

રક્ષિ. સ્ત્રી. (રક્ષિ) પ્રીતિ; આસક્તિ. (૨) મોહનીયકર્મેની એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી ભોગમાં આસક્તિ થાય છે. (૩) રક્ષિ ક્રોડ; મૈથુન.

રક્ષિકર. પુ. (રક્ષિક) નંદીશ્વર દ્વીપમાંનો એક પર્વત.

રક્ષ. ત્રિ. (રક્ષ) રંગેલું; રંગવાળું. (૨)

પ્રેમી; અનુરાગી. (૩) ત્રિ. સર્વ પ્રકારથી ઢંકાયેલ. (૪) પુ. ગાયનનો એક ગુણ. (૫) ત્રિ. લાલ, રાતું. (૬) પુ.

આનંદ; પ્રેમ. (૭) લાલરંગ.

રક્ષ. ન. (રક્ષ) રાત્રિ; રાત.

રક્ષ. ન. (રક્ષ) રત્ન.

રક્ષકંબલસિલા. સ્ત્રી. (રક્ષકંબલસિલા)

પંડિતવનને ઉત્તર છેડે અર્ધ ચંદ્રાકારે પાંચસો જોળનની લાંબી અને અઢીસો ચોળનની પહોળા એક અભિષેક શિલા કે જેના ઉપર ધરત્ર ક્ષેત્રના તીર્થંકરોનો અભિષેક કરવામાં આવે છે.

રક્ષકંબલા. સ્ત્રી. (રક્ષકંબલા) એ નામની મેરૂના શિખર ઉપરની એક શિલા કે જ્યાં તીર્થંકરો જન્મભિષેક થાય છે.

રક્ષકંબલ. ન. (રક્ષકંબલ) લાલચન્દન; રતાંજણી.

રક્ષપદ. પુ. (રક્ષપદ) લાલ કપડું પહેરનાર પરિવ્રાજક-સંન્યાસી.

રક્ષપાલ. પુ. (રક્ષપાલ) એ નામનો એક યક્ષ.

રક્ષપ્રવાહ. પુ. (રક્ષપ્રવાહ) પ્રહ વિશેષ.

રક્તરચના. નં (રક્તરત્ન) પદ્મરાગમણિ;
લાલ રત્ન.

રક્તવર્ષ. } સ્ત્રી (રક્તવતી) એ નામની
રક્તવતી. } એક રાણી. (૨) ઐરવત
ક્ષેત્રની પશ્ચિમના સમુદ્રમાં મળતી એક
નદી.

રક્તસિલા. સ્ત્રી (રક્તસિલા) મદર યુવિ-
ક્ષાથી પશ્ચિમે પંડ્યવનને પશ્ચિમને છેડે
અર્ધ ચન્દ્રાકારે પાંચસો યોજનની લાંબી
અને અઢીસો યોજનની પહોળી એક
અભિષેક શિલા કે જેના ઉપર પશ્ચિમ
મહાવિદેહના તીર્થકરોનો જન્માભિષેક
કરવામાં આવે છે.

રક્તસુમહા. સ્ત્રી (રક્તસુમહા) કૃષ્ણ મહા-
રાજની ભગિની; અર્જુનની સ્ત્રી; આલ-
મન્યુની માતા.

રક્ષા. સ્ત્રી (રક્ષા) શિખરી પર્વત ઉપરથી
નિકળતી ઐરવત ક્ષેત્રની એક મહોદી નદી.

રક્ષાકૂટ. પું (રક્ષાકૂટ) શિખરી પર્વતનાં
૧૧ કૂટમાંનું છટ્ટ કૂટ-શિખર.

રક્ષાવર્ષ. સ્ત્રી (રક્ષાવતી) શિખરી પર્વત-
માંથી નિકળી દક્ષિણ તરફ જતી ધર-
વતક્ષેત્રની એક મહા નદી.

રક્ષાવર્ષકૂટ. પું (રક્ષાવતીકૂટ) શિખરી પ-
ર્વતનાં ૧૧ કૂટમાંનું આઠમું કૂટ-શિખર.

રક્ષાવર્ષવિવાદ. પું (રક્ષાવતીપ્રગટ) દ્રુહ વિશેષ.

રક્ષાસોગ. પું (રક્ષાસોગ) લાલ અશોકનું
ગાડ.

રક્તિ. સ્ત્રી (રક્તિ) રાત્રિ; રાત.

રક્તુષ્ણ. નં (રક્તુષ્ણ) લાલ કમળ.

રત્ના. સ્ત્રી (રત્ના) ગદા; શેરી.

રત્નરેણુ. પું (રત્નરેણુ) આઠ ત્રસરેણુ એવા
થવાથી બનેલ સ્કંધ; રત્ન ચાંદનાથી જે
રત્નરેણુ ઉડે છે તે.

રત્ન. ત્રિ (રત્ન) રાધિલું.

રત્ન. નં (રત્ન) વન; જંગલ.

રત્નુચ પું (રત્નુચ) કીડીયારોનો રાગ.

રમણ. નં (રમણ) રમત; ક્રીડા; ગમ્મત.
(૨) પું સ્વામી; ભર્તા; પતિ.

રમણિકા. ત્રિ (રમણીય) રમણીય; સુંદર;
દેખાવડું. (૨) નં રમણીય નામનું પાં-
ચમા દેવલોકનું એક વિમાન. (૩)
સાતમી વિજયનો મુખ્ય રાગ.

રમણિકા. સ્ત્રી (રમણીયા) રમણીયા
નામની પૂર્વ મહાવિદેહની સાતમી વિજય.

રમણી. સ્ત્રી (રમણી) સ્ત્રી.

રમણીય. ત્રિ (રમણીય) બહુ મનોહર.

રમિત્ર. ત્રિ (રત) તત્પર; રમેલ; વિચરેલ.
(૨) નં રમણ; ક્રીડા.

રમ્ય. ત્રિ (રમ્ય) રમ્ય; સુંદર; મનોહર.
(૨) પું રમ્યાવિજયનો મુખ્ય રાગ. (૩)
નં રમ્ય નામનું પાંચમા દેવલોકનું એક
વિમાન.

રમ્ય. પું } (રમ્યક) નીલવંત અને
રમ્યા. નં } રૂપી પર્વત વચ્ચેનો ક્ષેત્ર
વિભાગ; ભુગણિયાનું એક ક્ષેત્ર. (૨)
પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન. (૩)
પૂર્વ મહાવિદેહના દક્ષિણ ખાંડવાની છટ્ટી
વિજયનો રાગ.

રમ્યકૂટ. પું (રમ્યકૂટ) રૂપી પર્વત ઉ-
પરનાં આઠ કૂટમાંનું ત્રીજું કૂટ. (૨)
નીલવંત પર્વતનાં નવ કૂટમાંનું આ-
ઠમું કૂટ.

રમ્યકવાસ. પું (રમ્યકવાસ) એ નામનું
એક ભુગણિયાનું ક્ષેત્ર. (૨) રમ્યકવાસ-
ક્ષેત્રમાં જન્મેલ ભુગણિયા.

રમ્યકવાસ. ત્રિ (રમ્યકવર્ણ) રમ્યકવાસ
ક્ષેત્રમાં જન્મેલ.

રમ્યકા. સ્ત્રી (રમ્યકા) રમ્યકા નામની પૂર્વ
મહાવિદેહના દક્ષિણ ખાંડવાની છટ્ટી
વિજય.

રમ્ય. પું (રમ્યક) ભુગણિયાનું એક ક્ષેત્ર.

સ્મ્યક્વરિસ. નં (સ્મ્યક્વર્ષ) એ નામનું એક જુગસિયાનું ક્ષેત્ર કે જે રૂકિમ અને નીલવત પર્વતની વચ્ચે આવેલું છે.

સ્મ્યા. સ્ત્રી (સ્મ્યા) એ નામની પૂર્વ મહા વિદેહના દક્ષિણ ખાંડવાની પાશ્વર્ગી વિગ્રય.

સ્વ. ત્રિ (રત) પ્રીતિથી રમનાર; આસકત; તત્પર. (૨) નં રતિર્થ; મૈથુન.

સ્વ. નં (રજ્ઞ) ઝીણી ધૂળ; રજ. (૨) જાનાવરણીય આદિ આઠ કર્મ. (૩) કર્મ-કૃપ રજ-મેલ

સ્વઝગ્રાચ. પું (રજઝગ્રાત) રજેવૃદ્ધિ, રજ ચડવાથી થતું અધકાર-અંધી; ૩૨ અસદ્ગુણમાંની એક.

સ્વચ્ચ. પું નં (રત્ન) રત્ન, માણિક્ય. (૨) રત્નપ્રભા પૃથ્વીનો પ્રથમકાંડ. (૩) રત્ન નામના દ્વીપ અને સમુદ્ર. (૪) પ્રેક; સ્વર્ગનિભા ઉત્તમ. (૫) પર્વત વિશેષનું એક કૂંડ.

સ્વચ્ચ. નં (રજ્ઞ) વસ્ત્રાદિકને રંગવા-રંગ લગાડવો તે.

સ્વચ્ચકંડ. પું (રત્નચ્ચકંડ) રત્નપ્રભા પૃથ્વીના ખરકાડનો પ્રથમ વિભાગ.

સ્વચ્ચકીવ. } પું (રત્નકીવ) લવણ સમુદ્ર
સ્વચ્ચકીવ. } માનો એ નામનો એક દ્વીપ.

સ્વચ્ચનિહિ. પું (રત્નનિહિ) રત્નાકર, રત્નનો ખગ્ગનો; સમુદ્ર.

સ્વચ્ચપુલ્હી. સ્ત્રી (રત્નપુલ્હી) રત્નપ્રભા નામની પહેલી નરક ભૂમિ.

સ્વચ્ચાપ્યમા. } સ્ત્રી (રત્નપ્રમા) રત્નપ્રભા
સ્વચ્ચાપ્યમા. } નામે પ્રથમ નરકની પૃથ્વી.
(૨) રાક્ષસના ઇન્દ્ર બીમની ચોથી અગ્ર-મહિષી.

સ્વચ્ચવડંસચ. નં (રત્નાવડંસક) ઇશાન ઇન્દ્રના ત્રીજા વિમાનનું નામ.

સ્વચ્ચસંચક્ર. સ્ત્રી (રત્નસંચક્ર) માનુષોનાર પર્વતના એક શિખરનું નામ.

સ્વચ્ચસંચયા. સ્ત્રી (રત્નસંચયા) મગલાવતી વિગ્રયની મુખ્ય રાજધાની. (૨) ઇશાનેન્દ્રની ચોથી અગ્રમહિષીની રાજધાની.

સ્વચ્ચસિરી. સ્ત્રી (રત્નસિરી) એ નામની એક સ્ત્રી.

સ્વચ્ચા. સ્ત્રી (રચના) રચના, યનાવટ; સિદ્ધ વિશેષ.

સ્વચ્ચા. સ્ત્રી (રત્ના) ઇશાનેન્દ્રની અગ્રમહિ-ષીની એક રાજધાની (૨) પહેલી નરકનું નામ.

સ્વચ્ચાગર. પું (રત્નાગર) સમુદ્ર; દરિયા.

સ્વચ્ચામા. સ્ત્રી (રત્નામા) રત્નપ્રભા નામે પ્રથમ નરકની પૃથ્વી.

સ્વચ્ચાયર. પું (રત્નાચર) સમુદ્ર.

સ્વચ્ચાવલી. સ્ત્રી (રત્નાવલી) રત્નનો દાર. (૨) પાંચ વરસ, બે મહિના અને અઢા-વીસ દિવસોમાં થતું એક પ્રકારનું તપ.

સ્વચ્ચાવલીપવિભક્તિ. પું (રત્નાવલીપવિભક્તિ) રત્નાવલીની વિશેષ રચનાથી યુક્ત નામ્ય વિશેષ.

સ્વચ્ચિ. સ્ત્રી (રત્નિ) મુઢો લાથ.

સ્વચ્ચિ. સ્ત્રી (રજનિ) રાત્રિ.

સ્વચ્ચિકર. પું (રજનિકર) ચન્દ્રમા

સ્વચ્ચિક્ષિત. નં (રજનિક્ષેત્ર) સૂર્યની ગે-રહાજરીનું ક્ષેત્ર.

સ્વચ્ચિગર. પું (રજનિકર) ચન્દ્રમા.

સ્વચ્ચિલાહ. પું (રજનિલાય) ચન્દ્રમા.

સ્વચ્ચિમુહ. નં (રજનિમુખ) પ્રભાત; સવાર.

સ્વચ્ચિયર. પું (રજનિકર) ચન્દ્રમા.

સ્વચ્ચી. સ્ત્રી (રત્ના) ધજ્જા ગ્રામની ચોથી મૂર્ચ્છના (૨) રત્નાદેવી.

સ્વચ્ચી. સ્ત્રી (રજની) રાત્રિ. (૨) ઇશાનેન્દ્રના લોકપાળ સોમની ખીજ અગ્રમહિષી.

(૩) અમરેન્દ્રની મુખ્ય દેવી. (૪) પું

એ નામનો એક ગૃહસ્થ કે જે આમલ-
કપા નગરીમાં રહેતો હતો. (૫) સ્ત્રી.
મધ્યમગ્રામની એક મૂર્છના. (૬) પશુ
ગ્રામની એક મૂર્છના.

રચણીયત્વ. પું (રજીવ) ચન્દ્ર.

રચણાલય. પું (રત્નોલય) રત્નસમૃદ્ધ રૂપ
મેરૂ પર્વત. (૨) માનુષોત્તરનામા પર્વતનો
એક શિખર.

રચણાલયા. સ્ત્રી (રત્નોલયા) ઇશાનેન્દ્રની
અગ્રમહિષીની રાજધાની.

રચણાલજાલ. ન (રત્નોલજાલ) આભરણ
વિશેષ.

રચત ન (રજત) રત્નપ્રભા પૃથ્વીના ખર-
કાડનો પારમો ભાગ. (૨) રૂપ; ચાંદી.
(૩) રત્નની એક જાત.

રચતગિરિ. પું (રજતગિરિ) પર્વત વિશેષ.

રચતામય. ત્રિ (રજતામય) ચાંદીનું બનાવેલ.

રચતાણ. ન (રજતાણ) રજની રક્ષા કર-
નાર; ઓછાડ. (૨) પાત્રનું વેધન.

રચય. ન (રજત) રૂપ; ચાંદી.

રચયકૂટ. પું (રજતકૂટ) માલવત પર્વતનાં
નવ કૂટમાંનું છટુ કૂટ-શિખર.

રચસ્સલ. ત્રિ (રજસ્સલ) રજપાણ; મેલુ.

રચસ્સલા. સ્ત્રી (રજસ્સલા) રજોવ્રષ્ટિથી
અધકારમય થયેલી દિશા.

રચહરણ. પું (રજોહરણ) ઓધો; રજોહરણ;
જેન મુનિઓનું પ્રસિદ્ધ ચિન્હરૂપ ઉપગરણ.

રચ. પું (રચ) શબ્દ; નાદ; અવાજ.

રચિ. પું (રચિ) સૂર્ય.

રચિગય. ન (રચિગત) સૂર્ય જે નક્ષત્રમાં
હોય તે નક્ષત્ર.

રચિમિત્ત. પું (રચિમિત્ર) ઔરવનક્ષેત્રના
ભાષી ૧૧ મા તીર્થકર.

રચિય. ત્રિ () જીનું કરેલ;
જીનવેત્ર.

રચિહોરા. સ્ત્રી (રચિહોરા) રચિ લગ્ન;
સૂર્ય લગ્ન.

રસ. પું ન (રસ) રસ; સ્વાદ; જીભનો
વિષય; પુદ્ગળનો એક ગુણ; તિક્તાદિ
પાંચ રસમાંનો ગમે તે એક. (૨) ત્રિ
રસયુક્ત પદાર્થ-ધૃતાદિ. (૩) અંતરાત્મા-
ના અનુભવથી થતો આનંદ. (૪) લેશ્યાનો
રસ. (૫) રસના ઇન્દ્રિયના વિષયનો
ક્ષયોપશમ. (૬) અધ્યવસાય વિશેષથી
કર્મપુદ્ગળમાં પડતો અનુભાગ રૂપ રસ.

(૧) રસ નામની નામકર્મની એક પ્રકૃતિ
કે જેના ઉદયથી જીવ પાંચ રસમાંનો
ગમે તે રસ પામે છે. (૮) મદિરા; દારૂ.
(૯) શૃંગાર આદિ નવ રસ. (૧૦) મધ
આદિ દ્રવ પદાર્થ.

રસા. ત્રિ (રસા) પાંચ પ્રકારના રસને
જાણનાર પંચેન્દ્રિય જીવ વિશેષ; સંસી-
પંચેન્દ્રિય.

રસાગરવ. ન (રસગૌરવ) મધુરાદિ રસના
સ્વાદનો ગર્વ કરીને આત્માને ભારે
કરવો તે; તથા ગારવમાંનું એક.

રસજ. પું (રસજ) રસ અગડવાથી ઉત્પન્ન
થયેલ જટુ.

રસણ. ન (રસન) } રસનેન્દ્રિય; જીભ.
રસણા. સ્ત્રી (રસના) }

રસદેવી. સ્ત્રી (રસદેવી) પુષ્પચૂલા સુત્રનાં
દશ અધ્યયનમાંનું ૯ મું અધ્યયન.

રસનામ. ન (રસનામ) નામકર્મની એક
પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી જીવ શુભ અ-
શુભ રસ પામે છે.

રસન્નુ. ત્રિ (રસા) રસને જાણનાર.

રસપરિત્યાગ. પું (રસપરિત્યાગ) રસનો
પરિત્યાગ; દૂધ, દહીં આદિ વિગયનો ત્યાગ
કરવો તે; છ ગાણ નપમાંનું એક.

રસવંશ. પું (રસવંશ) રસવંશ; કર્મનો
અનુભાગરૂપે વંશ થાય તે.

રસમાળ. નં (રસમાન) રસ-ધૂતાદિ માપ-
વાનું માન; પળી, પાવળું વગેરે.

રસમેહ. પું (રસમેવ) ભરતાદિ ક્ષેત્રમાં
ઉત્સર્પિણીનો ખીળો આરો એસતાં સાત
દિવસ સુધી પાંચમો વરસાદ વરસે છે
તે કે જે દરેક વૃનરપતિમાં રસ ઉત્પન્ન
કરે છે.

રસય. પું (રસજ) રસના વિકારથી ઉત્પન્ન
થના જંતુ; રસીયા જીવ.

રસર્ષ. સ્ત્રી (રસવતી) રસોર્ષ.

રસહરણી. સ્ત્રી (રસહરણી) જેનાથી ગર્ભમાં
રસ લેવાય તે-નાભિનાળ.

રસાયણ. નં (રસાયન) પુષ્ટિકારક ઔષધિ.
(૨) સોતું, રૂપું, પારો વગેરે ધાતુ માર-
વાના ઉપાય દર્શાવનાર શાસ્ત્ર; આયુ-
ર્વેદનો એક પ્રકાર.

રસાહુ. પું (રસાહુ) એક ખાદ્ય પદાર્થ કે
જે ઘી, મધ, દહીં, મરી અને ખાંડ કે
ગોળ, એટલા પદાર્થો એકઠા કરવાથી
બને છે.

રસિય. નં (રસિત) શબ્દ; અવાજ. (૨)
મેઘ ગર્જના. (૩) આનંદ (૪) ત્રિં ર-
સદાર; રસવાળું; મધુર; સ્વાદિષ્ટ.

રસિય. ત્રિં (રસિક) પિપાસાવાળો;
રસિક.

રસિયા સ્ત્રી (રસિકા) રસી; પ૩.

રસેસિ. ત્રિં (રસેસિ) રસપાન કરવાની
ધ્વજવાળો; પિપાસુ.

રસોદગ. નં (રસોદક) જેથી સર્વ વસ્તુઓ
પાકે એવું પુષ્કરવર સમુદ્રનું પાણી.

રસિસ્. પું (રસિ) કિરણ.

રહ. પું નં (રહસ્) એકાન્ત. (૨) ત્રિં
ગુપ્ત; છાનું.

રહ. પું નં (રથ) રથ; સંગ્રામ; એક
પ્રકારની ગાડી; સેનાનું એક અંગ. (૨)
એ નામના એક જૈન મહર્ષિ.

રહકાર. પું (રથકાર) રથ બનાવનાર;
સુતાર.

રહચરિયા. સ્ત્રી (રથચર્યા) રથચર્યા; રથક્રીડા.

રહનેડરચક્રવાલ. નં (રથનૂપચક્રવાલ)
વૈનાભની ઉત્તરશ્રેણીમાં વિદ્યાધરનું મુખ્ય
નગર.

રહનેમિ. પું (રથનેમિ) ભગવાન નેમીનાથના
ભાઇ.

રહનેમિજ્ઞ. નં (રથનેમીય) ઉત્તરાધ્યયન
સત્રનું ખાવીશમુ અધ્યયન.

રહપયાય. ત્રિં (રથપ્રયાત) રથે ચાલતું;
રથની મુસાફરી કરનાર.

રહભૂમિ. સ્ત્રી (રહોભૂમિ) એકાન્તની ભૂમિ.

રહમુસલ. પું (રથમુસલ) એકારાજ ને કા-
ળિક રાજાની લડાઇમાં કાળિકના અચાવ
માટે અમરેન્દ્ર અને શકેન્દ્રે યોજેલ રથમુશલ
નામનો સંગ્રામ કે જેમાં ૯૬ લાખ
માણસોની ખુવારી થઇ હતી.

રહરેણ. પું (રથરેણ) રથરેણુ; રથ ચાલતાં
રજકણુ ઉડે તે; આઠ ત્રસરેણુ પરિમિત
રકંધ.

રહવાખ. પું (રથવાત) રથ ચાલવાથી પ-
વન સાથે ઉડતી રજ.

રહસ્. પું (રહસ્) રોગ.

રહસ્તા. મં (રહસ્તા) એકદમ; તુરત; વેગથી.

રહસ્સ. ત્રિં (રહસ્) લઘુ; થોડું; ટુંકું. (૨)
એક માત્રાવાળો સ્વર.

રહસ્સ. નં (રહસ્ય) ગુપ્તવાત; છાની બાબત.
(૨) તત્ત્વ; તાત્પર્ય. (૩) અપવાદ સ્થાન.

રહસ્સકાંડ. ત્રિં (રહસ્યકાંડ) ગુપ્ત રીતે
રહસ્સકાય. } કરેલું.

રહસ્સદૂસણ. નં (રહસ્યદૂષણ) ગુપ્ત વાન
પ્રકાશથી તે; કોઇનું છિદ્ર ઉઘાડવું તે;
ખીળ પ્રતનો ખીળો અતિચાર.

રહસ્સમંત. ત્રિં (રહસ્સમંત) ઠીંગણો; વામન;
કુખડો.

રહસ્સશાલા. ક્ષી० (રહસ્યશાલા) છાની વાત કરવાની શાળા, એકાન્ત ધર.
 રહસ્સિય. ત્રિ० (રહસિક) અત્યંત ગુપ્ત.
 રહિ. ત્રિ० (રહિન્) રથવાળો.
 રહિષ. ત્રિ० (રહિક) રથવાળો.
 રહિય. ત્રિ० (રહિત) રહિત; વગરનું; શૂન્ય.
 રહો. ઇ० (રહસ્) એકાન્ત; નિર્ગન્ત. (૨) ગુપ્ત; છાનું.
 રહોકર્મ. ન० (રહ-કર્મન્) એકાન્ત કર્મ; છાનું કામ.
 રહોપન્ત. ત્રિ० (રહ-પ્રાપ્ત) એકાન્તમાં પ્રાપ્ત થયેલ.
 રાહ. ક્ષી० (રાજિ) પક્ષિ; દાર. (૨) ન-રડ; ફાટ રેખા. (૩) રાષ; ધાન્ય વિશેષ.
 રાહ. ક્ષી० (રાજિ) રાત્રિ; રાત. (૨) ઇશા-નેન્દ્રના લોકપાળ સોમની બીજી અગ્ર-મહિળા. (૩) અમરેન્દ્રની અગ્રમહિળા. (૪) આમલકાપા નગરીના રામગાથાપતિની પુત્રી. (૫) એ નામનો આમલકાપા નગરી નિવાસી એક ગાથાપતિ
 રાહિ. ત્રિ० (રાજિક) રાત્રિ સંબંધી.
 રાહિવિય. ન० (રાજિવિ) }
 રાહિવિય. ઇ० (રાજિવિ) } રાત દિવસ.
 રાહિવિવા. ઇ० (રાજિવિવા) }
 રાહિણિ. ત્રિ० (રાજન્ય) રાગવંશી; રાગનો સંબંધી. (૨) રાગના જેવા વૈભવવાળો; શ્રામંત.
 રાહિણિ. ત્રિ० (રાજિક) દીક્ષામાં મ્હોટા હોય તે; માનાદિ ગુણે કરી અધિક.
 રાહિણ. } પું० (રાજન્ય) નપભદ્રેવ પ્રભુએ
 રાહિણ. } મિત્ર સ્થાને સ્થાપેલ વશ; ક્ષત્રિય. (૨) ત્રિ० તે વશમાં ઉત્પન્ન થયેલ.
 રાહપત્ની. ક્ષી० (રાજપત્ની) રાગની સ્ત્રી; રાણી.

રાહમન્ત. ન० (રાજિક) રાત્રિભોજન; રાત્રે ખાવું તે.
 રાહમોચણ. ન० (રાત્રિભોજન) રાત્રિભોજન; રાતે ખાવું તે.
 રાહ્ય. ન० (રાજિક) રાત્રિ; રાત. (૨) ત્રિ० રાત્રિ સંબંધી.
 રાહિસર. પું० (રાજેશ્વર) રાગઓના સ્વામી; સમર્થ રાગ, માંડવિક રાગ. (૨) યુવરાજ.
 રાહિસિરી. ક્ષી० (રાજત્રી) આમલકાપાના રામગાથાપતિની ભાણી.
 રાહલ. પું० ન० (રાજકુલ) રાગનું કુળ.
 રાહ્યો. ઇ० (રાજો) રાતે, રાત્રિના ભાગમાં.
 રાહ્યોચરાયં. ઇ० (રાજોપગચં) અદર્શિય; રાત દેખાડો.
 રાગ. પું० (રાગ) વિપયમાં આસક્તિ; સ્નેહ. અનુરાગ. (૨) રાગ, વર્ણ. (૩) રાગ, સ્વર; ગાત.
 રાગદોસ્ત. પું० (રાગદોષ) રાગ અને દોષ.
 રાગવન્ધણ. ન० (રાગવન્ધન) રાગડખી બંધન, પ્રેમથી બંધાવું તે.
 રાગમંડલ. ન० (રાગમંડલ) સારંગમ-પદનો આદિ સ્વર મંડળ.
 રાગિ. ત્રિ० (રાગિ) રાગવાળું; સરાંગી.
 રાગ. પું० (રાગ) રાગ; ભૂપતિ.
 રાગદુવારિ. ત્રિ० (રાગદુવારિક) રાગદારે ધારણ કરવા યોગ્ય.
 રાગરુચલ. પું० (રાગરુચ) ગરમાળાનું ઝાડ.
 રાહામણિ. પું० (રાહામણ) મણિ જેવો દેખાતો કાચનો કકડો.
 રાતિ. ક્ષી० (રાત્રિ) રાત્રિ; રાત.
 રાતિણિય. ત્રિ० (રાત્રિક) જેણે પ્રથમ પ્રવ્રજ્યા લીધી હોય તે.
 રાતિણિયપરિભાસિ પું० (રાત્રિકપરિભાસિ) આચાર્યોદિ વડીલની સ્થાને ભોક્ષનાર; અસમાધિનું પાંચમું સ્થાનક સેવનાર.

રામ. પું. (રામ) બલભદ્ર; કૃષ્ણ વાસુદેવના ભાઇ. (૨) જમદગ્નિનો પુત્ર પરશુરામ. (૩) એ નામનો એક દેશ. (૪) ત્રિ. તે દેશમાં રહેનાર. (૫) પું. એ નામના એક સન્યાસી.

રામકરણ. ન. (રામકરણ) નિર્યાવલિકા સૂત્રના આદ્યમાં અધ્યયનનું નામ.

રામકરણ. સ્ત્રી. (રામકરણ) અતમસૂત્રના આદ્યમાં વર્ણના આદ્યમાં અધ્યયનનું નામ. (૨) શ્રેણિક રાજની એક રાણી.

રામગુપ્ત. પું. (રામગુપ્ત) એ નામનો એક નાપસ.

રામપુત્ર. પું. (રામપુત્ર) આણ્વતરોવવાઇ મત્રના ત્રીજા વર્ણના પાચમો અધ્યયનનું નામ (૨) કાકડી નગરી નિવાસી ભદ્ર સાર્થવાહીનો પુત્ર.

રામરક્ષિત્યા. સ્ત્રી. (રામરક્ષિતા) ઇશાનેન્દ્રની યૌથી અગ્રમહિષીનું નામ.

રામા. સ્ત્રી. (રામા) રામાદેવી. (૨) સ્ત્રી. ભાર્યા. (૩) ૬ મા તીર્થકરની માતા. (૪) ઇશાનેન્દ્રની ત્રીજી અગ્રમહિષીનું નામ.

રામાયણ. ન. (રામાયણ) રામચરિત્રના ચરિત્રાત્મક પ્રસિદ્ધ કાવ્ય.

રાય. પું. ન. (રાય) રાત્રિ.

રાય. પું. (રાય) રાજ; ભૂપતિ.

રાય. પું. (રાય) રોહ; પ્રેમ.

રાયંસ. પું. (રાયંસ) ક્ષયનો વ્યાધિ.

રાયંસિ. પું. (રાયંસિ) ક્ષયરોગી; સોળા મ્હોટા રોગમાંના એક રોગવાળો.

રાયકહા. સ્ત્રી. (રાયકયા) રાજ સંબંધી કથા; આર વિકથામાંની એક.

રાયકુલ. ન. (રાયકુલ) રાજનું કુળ; રાજ્ય.

રાયગિહ. ન. (રાયગિહ) મગધ દેશનું સુપ્રસિદ્ધ નગર.

રાયજાલ. પું. (રાયજાલ) એ નામનો એક મદ.

રાયણિય. પું. (રાયણિક) જ્ઞાન, દર્શન અને આરિત્રમાં જે મોટા હોય તે; દીક્ષામાં જે વૃદ્ધ હોય તે.

રાયણિય. ત્રિ. (રાયણ્ય) રાજવંશી; રાજન્ય કુળમાં જન્મેલ.

રાયણ. પું. (રાયણ્ય) રાજન્યકુળ; શ્રી આદિનાથે મિત્રસ્થાને સ્થાપેલું કુળ. (૨) ત્રિ. તે કુળમાં જન્મેલ.

રાયધર્મ. પું. (રાયધર્મ) રાજધર્મ; રાજનીતિ.

રાયજ. પું. (રાયજ્ય) જુઓ “ રાયણ ” શબ્દ.

રાયપત્ની. સ્ત્રી. (રાયપત્ની) રાજની રાણી.

રાયપરિવર્ત. પું. (રાયપરિવર્ત) રાજપરિવર્તન; રાજ્યક્રાંતિ.

રાયપહ. પું. (રાયપથ) રાજ રસ્તો.

રાયપિંડ. પું. ન. (રાયપિંડ) ખાસ રાજને માટે તૈયાર થએલ પિંડ-આહાર.

રાયપુત્ર. પું. (રાયપુત્ર) રાજપુત્ર; રાજકુમાર.

રાયણ્ણસેણિય. } ન. (રાયણ્ણસેણીય) ૨૬ રાયણ્ણસેણિય. } ઉત્કાલિક સૂત્રમાંનું જુદું રાયણ્ણસેણીય. } સૂત્ર.

રાયમર્હ. સ્ત્રી. (રાયમર્હ) ઉગ્રમેન રાજની પુત્રી.

રાયમર્ગ. પું. (રાયમર્ગ) રાજમાર્ગ; સડક; ધોરી રસ્તો.

રાયમાસ. પું. (રાયમાસ) એક પ્રકારના વ્રત.

રાયરિસિ. પું. (રાયરિસિ) રાજ્ય છોડી દીક્ષા લીધેલ.

રાયરુક્ષ. પું. (રાયરુક્ષ) રાયણ; રાજનું વૃક્ષ.

રાયલક્ષ્મી. સ્ત્રી. (રાયલક્ષ્મી) રાજલક્ષ્મી.

રાયલલિપ્ત. પું. (રાયલલિપ્ત) નવમા બળદેવના ત્રીજા પૂર્વલવનું નામ.

રાયલેહા. ક્ષી० (રાજલેહા) શેલતી કળા.
 રાયવંસિય. ત્રિ० (રાજવંશિક) રાજવંશમાં
 ઉત્પન્ન થયેલ; રાજવંશી.
 રાયવર. પુ० (રાજવ) પ્રધાન રાજ; શ્રેષ્ઠ
 રાજ; ચક્રવર્તી.
 રાયચહ્લી. ક્ષી० (રાજચહ્લી) સાધારણ વ-
 નરપતિની એક જાત.
 રાયવેદિ. ક્ષી० (રાજવેદિ) રાજની વેદ.
 રાયસદ્ગુણ. પું० (રાજસદ્ગુણ) ચક્રવર્તી
 રાજ; શ્રેષ્ઠ રાજ.
 રાયસિરી. ક્ષી० (રાજસી) રાજ લક્ષ્મી. (૨)
 એ નામની અમરેન્દ્રની અગ્રમદિપી: રા-
 ધદેવીની પૂર્વલવની માતા.
 રાયહંસ. પું० (રાજહંસ) હંસ પક્ષીની એક
 જાત.
 રાયહાલી. ક્ષી० (રાજહાલી) રાજધાની; નામ
 શહેર; પાટનગર.
 રાયારામ. પું० (રાજારામ) એ નામના એક
 ક્ષત્રિય પરિવારક.
 રાયારાય. પુ० (રાજારાજ) એ નામના એક
 ક્ષત્રિય પરિવારક; રાજર્ષિ.
 રાજ. પુ० ન० (રાજ) એ નામનું એક ધાન્ય.
 રાજણ. પું० (રાજણ) ૮ મા પ્રતિવાસુદેવનું
 નામ. (૨) ગુહ્ય વિશેષ.
 રાસના. ત્રિ० (રાસક) રાસના ગાનાર.
 રાસિ. પું० ક્ષી० (રાસિ) સમૂહ; ઢગલો. (૨)
 મેષ, વૃષ આદિ ૧૨ રાસિ. (૩) કદ
 વિશેષ. (૪) મણિતવિશેષ; ત્રિરાસિ,
 પંચરાસિ વગેરે.
 રાસિકક. ત્રિ० (રાસીકસ) ઢગલો કરેલ.
 રાસિકક. ન० (રાસિકક) દાષ્ટવાદાન્તર્ગત સિદ્ધ
 શ્રેણી પરિકર્મનો છોડો ભેદ.
 રાસીજુમ્મ. ન० (રાસિયુમ્મ) અમરાશીવિશેષ.
 રાસીજુમ્મકહજુમ્મ. ન० (રાસિયુમ્મકહજુમ્મ)
 જે રાસિમાંથી ચાર ચાર આદ કરતાં
 ને ચાર વધે તે સખ્યા.

રાસીજુમ્મકલિગ્રોગ. પુ० (રાસિયુમ્મકલિયોગ)
 જે રાસિમાંથી ચાર ચારના થોડા કાલમાં
 અંતે એક વધે તે રાસિ-સખ્યા.
 રાસીજુમ્મતેગ્રોગ. પું० (રાસિયુમ્મતેગ્રોગ) જે
 રાસિમાંથી ચાર ચાર કાલમાં ત્રણ વધે
 તે સખ્યા.
 રાસીજુમ્મદાવરજુમ્મ. ન० (રાસિયુમ્મદાવરજુમ્મ)
 જે રાસિમાંથી ચાર ચાર કાલમાં બે વધે
 તે સખ્યા.
 રાસીજુમ્મસય. ન० (રાસિયુમ્મસય) ભગવતી
 સુત્રના ૪૧ મા શ્લોકનું નામ.
 રાહાવેહ. પું० (રાધાવેહ) ઉપર ટાંગેલી
 પુતળીની આંખને આલેખી વિધવી તે.
 રાહાવેહન. ત્રિ० (રાધાવેહન) રાધાવેહ સાધ-
 નાર; પુતળીને વિધનાર.
 રાહુ. પુ० (રાહુ) રાહુ નામનો ગ્રહ.
 રાહુગય. ન० (રાહુગત) રાહુ ચંદ્ર અથવા સુ-
 યને આવરે તે સમય; ગ્રહણ વેળા.
 રાહુહય. ન० (રાહુહત) જે નક્ષત્રમાં ગ્રહણ
 થયેલ હોય તે નક્ષત્ર.
 રિડ. ત્રિ० (રીડ) સરળ; સીધું.
 રિડ. ક્ષી० (રીડ) ઝડપ.
 રિડ. પુ० (રિડ) રિડ; શત્રુ.
 રિડ પુ० (રીડ) વસંત ગ્રીષ્મ વિગેરે ઋતુ.
 (૨) ઓને ઋતુધર્મ આવે તે.
 રિડકાલ. પું० (રીડકાલ) ઓને ઋતુ આ-
 વવાનો સમય.
 રિડમ્મ. ક્ષી० (રીડમ્મતિ) મન:પર્યવ જ્ઞાનનો
 પ્રથમ ભેદ.
 રિડમાસ. પું० (રીડમાસ) અરાધ્ય ત્રીશ દિ-
 વસનો માસ.
 રિડવેહ. પું० (રીડવેહ) પ્રસિદ્ધ ધર્મગ્રન્થ;
 રિડવેહ. } ચાર વેદમાંનો એક વેદ.
 રિડસુત. પું० (રીડસુત) નય વિશેષ.
 રિંમિગ્ર. ન० (રિંમિગ્ર) ધોળાતાં સ્વરે ગાવુંતે.
 રિંહોલિ. ક્ષી० () પંક્તિ; હાર.

રિક્ષ. નં (જલ) નક્ષત્ર

રિગિસંગિતા. સ્ત્રી (રિગિસંગિતા) વાદ્યવિશેષ.

રિજુ. સ્ત્રી (જલ) જુઓ “ રિજી ” શબ્દ.

રિજુ. ત્રિ (જલ) જુઓ “ રિજી ” શબ્દ.

રિજુ. ત્રિ (જલ) રત્નવિશેષ. (૨) વન-

સ્પતિ વિશેષ. (૩) એક વિમાનનો પ્રસ્તર

(૪) લોકાન્તિક દેવ વિશેષ; દેવતાની એક

ગત. (૫) જળધીપના ભરતમાં આવતી

ઉત્સર્પિણીમાં થનાર પારમા અકવર્તી.

(૬) કાકાદિ પક્ષી. (૭) વિલય તથા

પ્રભજન ઇન્દ્રના લોકપાળનું નામ. (૮)

પુ ૦ નં ૬૫ વિશેષ; અરીઠા.

રિટ્કંડ. પુ ૦ (રિટ્કાવડ) ખરકાણનો સો-

ળામો વિભાગ.

રિટ્કા. નં (રિટ્ક) અરીઠાનું કૂલ. (૨)

પુ ૦ દ્રોણ કાગડો. (૩) નં ૨૮ વિશેષ.

રિટ્કોમિ. પું ૦ (રિટ્કોમિ) નેમિનાથજીનું

અપર નામ.

રિટ્કુપુરા. સ્ત્રી (રિટ્કુપુરી) કચ્છમાંવતી વિ-

જયની મુખ્ય નગરી.

રિટ્કુ. નં (રિટ્ક) એક ગતનું રત્ન.

રિટ્કુવિમાણપથક. પુ ૦ (રિટ્કુવિમાણપથક)

બ્રહ્મલોકના ત્રીજા પ્રસ્તરમાં આવેલ કૃષ્ણ-

રાજી વિમાનનો ત્રીજો પ્રસ્તર.

રિટ્કા. સ્ત્રી (રિટ્કા) પાંચમી નરકનું નામ.

(૨) મહાકચ્છા વિજયની મુખ્ય નગરી.

રિટ્કામ. પુ ૦ નં (રિટ્કામ) રિટ્કાનામક વૃક્ષની

મહિરા. (૨) એ નામનું પાંચમા દેવ-

લોકનું એક લોકાન્તિક વિમાન.

રિટ્કિ. પુ ૦ (રિટ્કિ) આઠમા દેવલોકનું એક

વિમાન.

રિયા. નં (જલ) દેવ; કરજ.

રિતે. જા ૦ (જલે) વિના; સિવાય; રહિત.

રિત્ત. ત્રિ (રિત્ત) શન્ય; ખાલી. (૨) નં

અભાવ.

રિદ્ધ. ત્રિ (જલ) સમૃદ્ધિવાળું; ઔશ્વર્યયુક્ત.

રિદ્ધિ. સ્ત્રી (જલ) સમૃદ્ધિ; ધન; પૈસા.

રિમિત. } નં (રિમિત) સ્વરધોલન; કંઠમાં

રિમિય. } સ્વરની ખરાડી પડે તે. (૨)

નાટકનો એક ભેદ, ૩૨ નાટકમાંનું

૨૬ મુ નાટક.

રિય. નં (જલ) ગમન. (૨) સભ્ય.

રિયા. સ્ત્રી (રિયા) ઇર્ષ્યા સમિતિ; યતના

પૂર્વક ચાલતું તે.

રિયુ. પુ ૦ (રિયુ) શઙ્ક; રિપુ.

રિસમ. પુ ૦ (જલ) સાધારણ વનસ્પતિની

એક ગત. (૨) સાત સ્વરમાંનો ખીજો

સ્વર. (૩) ૨૮ મું મુહૂર્ત.

રિસમા. સ્ત્રી (જલ) અપભ નામની

શાશ્વતી પ્રતિમા.

રિસહ. પું ૦ (જલ) સાત સ્વરમાંનો ખીજો

સ્વર. (૨) ૨૮ મું મુહૂર્ત. (૩) આમણનો

પાટો. (૪) શ્રી અપભદેવ સ્વામી; ચાલુ

ચોવીસીના પ્રથમ તીર્થંકર.

રિસહનારાય. નં (જલનારાય) જે હાડ

બધારણમાં મકંડબંધ અને ઉપર પાટો

હોય તે; ૭ સંધયણમાંનું ખીજું. (૨)

નામકર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી

જીવ અપભનારાય સંધયણ પામે.

રિસિ. પુ ૦ (જલ) અપિ; મુનિ; મહાત્મા.

રીઠા. સ્ત્રી (રીઠા) હેલના; મશ્કરી.

રીયા. સ્ત્રી નં (રિયા) જુઓ “ રિયા ”

શબ્દ.

રીરિય. નં (રીરિક) પિતળ.

રુઘ. નં (રુત) કપાસ; રૂ. (૨) શબ્દ

કરવો તે.

રુઘક. પું ૦ (રુઘક) દિશાકુમારીના નિવાસ

સ્થાનરૂપ એક પર્વત.

રુઘગ. પું ૦ (રુઘક) અગીયારમા દ્વીપ અને

૧૧ મા સમુદ્રનું નામ. (૨) કાન્તિ;

પ્રભા.

કચ્છકૂટ. પું (કચ્છકૂટ) નન્દનવનનાં નવ
કૂટમાંનું છટું શિખર. (૨) નિપથ પર્વતનાં
નવ કૂટમાંનું નવમું કૂટ.

કચ્છગમ્યમ. ન૦ (કચ્છગમ્ય) મહાદિગમ્ય
પર્વતનું એક શિખર.

કચ્છગચ્છર. પું (કચ્છગચ્છર) એ નામનો એક
પર્વત. (૨) એ નામનો એક સમુદ્ર. (૩)
૩ચ્છવર સમુદ્રના એક અધિષ્ઠાયક દેવ.

કહ. સ્ત્રી (કચ્છિ) લાગણી; ઇચ્છા. (૨)
મદ્ધા; ધર્મપ્રેમ.

કહ્ય. ન૦ (કચ્છિત) રનિકીડા સમયે માનિની
આંતો રનિ કલહાદિ શબ્દ. (૨) ગીતની
એક સમાન રૂપવાળી વ્થન.

કહર. ત્રિ (કચ્છિ) સુન્દર સરસ; મનગમનું

કહલ. ત્રિ (કચ્છિ) સુદર; મનોહર. (૨)
પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન. (૩)
દશમા દેવલોકનું પીશ સાગરોપમની સ્થિ-
તિવાળું એક વિમાન.

કહલ્લ. ન૦ (કચ્છિ) એક દેવવિમાન.

કહલ્લકંત. ન૦ (કચ્છિકાન્ત) એ નામનું પાં-
ચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

કહલ્લકૂટ. ન૦ (કચ્છિકૂટ) એ નામનું પાંચમા
દેવલોકનું એક વિમાન.

કહલ્લકમ્પ. પું (કચ્છિકમ્પ) એ નામનું
પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

કહલ્લપ્રમ. પું (કચ્છિક્રમ) એ નામનું પાં-
ચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

કહલ્લલેસ. પું (કચ્છિલેસ) એ નામનું
પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

કહલ્લવરાણ. ન૦ (કચ્છિકર્ણ) એ નામનું પાં-
ચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

કહલ્લસિંગ. પું (કચ્છિકિંગ) એ નામનું
પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

કહલ્લસિદ્ધ. પું (કચ્છિકિદ્ધ) એ નામનું
પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

કહલ્લાવત્. પું (કચ્છિાવત્) એ નામનું પાં-
ચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

કહલ્લુત્તરવર્ધિસંગ. પું (કચ્છિોત્તરાવતંક)
એ નામનું પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

કંટણા. સ્ત્રી (કંટના) રોવાના જેવો શબ્દ.
(૨) અવજ્ઞા; અપમાન.

કંટણિયા. સ્ત્રી (કંટણિકા) રોવાની ક્રિયા.

કંટ. ત્રિ () વિસ્તીર્ણ; વિશાળ.

કંઠિતિયા. સ્ત્રી (કંઠનિતિકા) યોગ્યા વિગેરે
ધાન્યના કોતરાં કાઢનારી.

કંપણ. ન૦ (રોપણ) રોપવું; વાવવું.

કંમણ. ન૦ (રોક્ષ) રોકવું; અટકાવવું.

કચ્છ. ન૦ (કચ્છ) લુકપુ; લુકપેસવરે મવાનું.
(૨) રૂક્ષસ્પર્શનામકર્મ કે જેના ઉદ્દયથી
છવ રાખ જેવું લુકપુ શરીર પામે.

કચ્છ. પું ન૦ (કચ્છ) રૂક્ષ. ઝાડ. (૨)
સયમ; વિરતિ.

કચ્છમૂલિચ. પું (કચ્છમૂલિક) રૂક્ષના મૂ-
ળમાં રહેનાર નાપસનો એક વર્ગ.

કહ. ત્રિ (કહ) ગુસ્સે થયેલ; ક્રોધે ભરાયેલ.

કહાણ. ન૦ (કહિત) રૂદન કરવું; આંસુ ખેરવાં.

કહ. ત્રિ (કહ) ગુસ્સે થયેલ.

કહ. ત્રિ (કહ) ભયંકર કાર્ય કરનાર.

લીપણ સ્વભાવવાળું, (૨) પું ન૦
રૂદ્ધધ્યાન; પરનું અનિષ્ટ ચિન્તવનું તે, કૂર
કાર્ય કરવું તે. (૩) રૂદ્ધની પ્રતિમા. (૪)
શિવનો મહોત્સવ. (૫) પ્રથમ સુદર્શનું
નામ. (૬) યોગ્યા બળદેવ તથા યોગ્યા
વામુદેવના પિતા. (૭) આદ્રા નક્ષત્રનો
સ્વામી દેવતા. (૮) રૂદ્રદેવ; શંકર;
મહાદેવ. (૯) પંદર પરમાધામી વૈદ્ય
પાંચમા પરમાધામી.

કહધ્યાણ. ન૦ (કહધ્યાણ) રૂદ્ધધ્યાન; પરનું
અનિષ્ટ ચિન્તવનું કૂરતા રાખવી તે;
ચાર ધ્યાનમાંનું એક.

કહ. ત્રિ (કહ) રોકેલ; અટકાવેલ.

હધિર. ન૦ (હધિર) લોહી; રક્ત.

હવ્ય. ન૦ (હવ્ય) ચાંદી; રૂપું. (૨) ૮૮

ગ્રહમાંના ૨૭ મા ગ્રહનું નામ.

હવ્ય. વિ૦ (રૌવ્ય) ચાંદીનું.

હવ્યકૂલપ્પવાય. પુ૦ (હવ્યકૂલપ્રવાત) -દ્રહ વિશેષ.

હવ્યકૂલા. સ્ત્રી૦ (હવ્યકૂલા) રૂકિમ પર્વતના મહાપુત્રીક દ્રહના ઉત્તર તોરણે થઇ હિ-રણ્યવય ક્ષેત્રમાં વહેતી એક નદી. (૨) એક દેવી. (૩) પું. રૂકિમ પર્વતનું એક કૂટ.

હવ્યકૂલાકૂટ. પુ૦ (હવ્યકૂલાકૂટ) રૂપી પર્વત ઉપરનાં આઠ કૂટમાંનું છઠું કૂટ.

હવ્યસુગંધ પું૦ (હવ્યસુગંધ) વનરૂપિત વિશેષ.

હયામાસ. પુ૦ (હવ્યમાસ) રૂપાભાસ નામનો એક ગ્રહ.

હવિ પુ૦ (હવિમન્) મેરૂની ઉત્તરે એરણ્યવત ક્ષેત્રની મર્યાદા કરનાર રૂકિમ પર્વત. (૨) ક્રાટીન નગરનો રાજા. (૩) કુણાલ દેશનો રાજા. (૪) એ નામનો એક ગ્રહ. (૫) ૧૭ મા તીર્થકરના ત્રીજા પૂર્વ ભવનું નામ. (૬) દેવ વિશેષ. (૭) રૂકિમ પર્વતનું એક કૂટ.

હવિપ્રકૂટ. પું૦ (હવિમપ્રકૂટ) રૂકિમ પર્વત ઉપરનાં આઠ કૂટમાંનું બીજું કૂટ.

હવિમળી. સ્ત્રી૦ (હવિમળી) અંતગઠ સૂત્રના પાંચમા વર્ગના આઠમા અધ્યયનનું નામ. (૨) શ્રી કૃષ્ણ વાસુદેવની માનીતી રાણી.

હવ્ય ન૦ (હવ્ય) કપાસ; રૂ. (૨) રૂનું બનાવેલ વસ્ત્ર. (૩) પક્ષીનો શબ્દ.

હવ્ય. પું૦ (હવ્ય) એક લોકપાળ.

હવ્યંદ્ર. પું૦ (હવ્યેન્દ્ર) રૂચકેન્દ્ર નામનો ઉત્પાત પર્વત; અસુરકુમાર દેવતાને વિશ્રાંતિ લેવાનો પર્વત.

હવ્યકંત. પું૦ (હવ્યકાન્ત) પૂર્ણભદ્ર અને વિશિષ્ટ નામના ઇન્દ્રના એક લોકપાળ.

હવ્યકંતા. સ્ત્રી૦ (હવ્યકાન્તા) ભૂતાનન્દ નામના ઇન્દ્રની એક અગ્રમહિષી.

હવ્યગ. પું૦ (હવ્યગ) મણિ, રત્ન. (૨) ગ્રીવાનું એક સુન્દર આભૂષણ. (૩) ત્રિ૦ પ્રીતિ-કારક; મનોહર. (૪) રૂચક નામનો એક દ્વીપ. (૫) નિષધ પર્વતનું એક શિખર. (૬) મેરૂના મધ્ય ભાગમાં આવેલ આઠ રૂચક પ્રદેશ કે જ્યાંથી દિશાઓની શરૂઆત થાય છે.

હવ્યગર્હિસઘ. ન૦ (હવ્યગર્હિસઘ) એ નામનું એક ભવન.

હવ્યગવર. પુ૦ (હવ્યગવર) એ નામનો, એક દ્વીપ તથા સમુદ્ર. (૨) રૂચકવર સમુદ્રના દેવતાનું નામ. (૩) રૂચક દ્વીપને ફરતો રૂચકવર નામનો પર્વત.

હવ્યગવરદ્વીપ. પુ૦ (હવ્યગવરદ્વીપ) ૧૩ મો રૂચકવર દ્વીપ.

હવ્યગવરમહ. પું૦ (હવ્યગવરમહ) રૂચકવર દ્વીપના દેવતાનું નામ.

હવ્યગવરમહાવર. પુ૦ (હવ્યગવરમહાવર) રૂચકવર સમુદ્રના દેવતાનું નામ.

હવ્યગવરોદ. પુ૦ (હવ્યગવરોદ) રૂચકવરોદ નામનો સમુદ્ર.

હવ્યગવરોમાસ. પુ૦ (હવ્યગવરોમાસ) એ નામનો એક દ્વીપ અને એક સમુદ્ર.

હવ્યગવરોમાસમહ. પુ૦ (હવ્યગવરોમાસમહ) રૂચકવરાવભાસ નામા દ્વીપના અધિપતિ દેવતાનું નામ.

હવ્યગવરોમાસમહામહ. પુ૦ (હવ્યગવરોમાસમહામહ) એ નામનો રૂચકવરાભાસ દ્વીપનો દેવતા.

હવ્યગવરોમાસમહાવર. પું૦ (હવ્યગવરોમાસમહાવર) રૂચકવરાવભાસ સમુદ્રના દેવતાનું નામ.

હવ્યગવરોમાસવર. પું૦ (હવ્યગવરોમાસવર) રૂચકવરાવભાસ સમુદ્રના અધિપતિ દેવતાનું નામ,

સ્વનામર્થ. સ્ત્રી૦ (સ્વનામર્થ) એક ઇન્દ્રાણી.

સ્વર્ગિદ. પું૦ (સ્વર્ગ) ચમરેન્દ્રને રચક-
ન્દ નામા ઉત્પાત પર્વત. (૨) રત્ન વિશેષ.

સ્વર્ગોદ. પું૦ (સ્વર્ગોદ) સમુદ્ર વિશેષ.

સ્વય. પું૦ (સ્વય) મેડના મધ્ય ભાગમાંના
આઠ રચક પ્રદેશ. (૨) રચક નામનો
દ્વીપ તથા સમુદ્ર. (૩) રચક નામના તે-
રમા દ્વીપમાં પ્રાકારને આકારે ૮૫ હજાર
ચામરની ઉચ્ચાઇનો મંડળરૂપે રહેલો
પર્વત.

સ્વરિમિય. પું૦ (સ્વરિમિત) પક્ષીઓનો
મનોહર શબ્દ.

સ્વ. પું૦ (સ્વ) મૃગની એક જાત. (૨)
વનરૂપિત વિશેષ. (૩) અનાર્થ દેશ વિશેષ.

સ્વ. ત્રિ૦ (સ્વ) ફરી ઉત્પન્ન થનાર, પુન-
ર્જન્મ લેનાર.

સ્વ. સ્ત્રી૦ (સ્વ) વનરૂપિત વિશેષ.

સ્વિર. ન૦ (સ્વિર) રશ્મિર; રક્ત; લોહી.

સ્વિરચુદ્ધિ. સ્ત્રી૦ (સ્વિરચુદ્ધિ) લોહીની વૃદ્ધિનું
શુભાશુભ જાણવાની વિદ્યા.

સ્વનામર્થ. સ્ત્રી૦ (સ્વનામર્થ) મધ્યમ રચક
ઉપર વસનારી એક દિશાકુમારી.

સ્વનાદેવી. સ્ત્રી૦ (સ્વનાદેવી) એ નામની
એક દેવી; જૂતાનેન્દ્રની અગ્રમહિષી.

સ્વનાસિદ્ધા. સ્ત્રી૦ (સ્વનાસિદ્ધા) મધ્યરચક
પર્વત ઉપર વસનારી એ નામની એક
દિશાકુમારી.

સ્વ. ત્રિ૦ (સ્વ) ધણા કાળથી પ્રસિદ્ધ
થયેલ. (૨) ઉગી નિકળેલ; અકુર અવ-
સ્થાને પામેલ.

સ્વ. સ્ત્રી૦ (સ્વ) બીજની ઉત્પત્તિરૂપ
અંકુરાવસ્થા.

સ્વ. પું૦ ન૦ (સ્વ) રૂપ, સૌંદર્ય.

સ્વ. પું૦ (સ્વ) રચકવાસ ક્ષેત્ર અને
એરુપ્યવય ક્ષેત્રને જુદું પાડી અર્થાદ
બાંધનાર વર્ષધર પર્વત.

સ્વ. પું૦ (સ્વ) દ્વીપકુમારોના ઇન્દ્ર પૂર્ણ
તથા વશિષ્ઠના લોકપાળનું નામ.

સ્વર્ગ. પું૦ (સ્વર્ગ) પૂર્ણ તથા વશિષ્ઠ
ઇન્દ્રના લોકપાળનું નામ.

સ્વર્ગ. સ્ત્રી૦ (સ્વર્ગ) જૂતાનેન્દ્રની દ્વિતીયા
અગ્રમહિષીનું નામ. (૨) એક દિશાકુ-
મારી દેવી.

સ્વર્ગ. પું૦ (સ્વર્ગ) પૂર્ણ તથા વશિષ્ઠ
ઇન્દ્રના લોકપાળનું નામ.

સ્વર્ગ. સ્ત્રી૦ (સ્વર્ગ) રૂપકાન્તા દેવી.
(૨) જૂતાનેન્દ્રની પાચમી અગ્રમહિષી.

સ્વર્ગ. પું૦ (સ્વર્ગ) એક ગૃહસ્થ. (૨) રૂપા
દેવીનું સિદ્ધાસન.

સ્વર્ગચરિતસય. ન૦ (સ્વર્ગચરિતસય) રૂપાદે-
વીનું ભવન.

સ્વર્ગસિદ્ધાસન. ન૦ (સ્વર્ગસિદ્ધાસન) રૂપક
નામનું સિદ્ધાસન.

સ્વર્ગસિરી. સ્ત્રી૦ (સ્વર્ગસિરી) રૂપકશ્રી
નામની સ્ત્રી.

સ્વર્ગાવર્ધ. સ્ત્રી૦ (સ્વર્ગાવર્ધ) જૂતાનેન્દ્રની
ત્રીજી અગ્રમહિષી.

સ્વર્ગાવાવર્ધ. પું૦ (સ્વર્ગાવાવર્ધ) રૂપ નામનો
ગાથાપનિ-ગૃહસ્થ.

સ્વર્ગ. પું૦ (સ્વર્ગ) દ્વીપકુમારોના ઇન્દ્ર
પૂર્ણ તથા વશિષ્ઠના લોકપાળનું નામ.

સ્વર્ગ. સ્ત્રી૦ (સ્વર્ગ) જૂતાનેન્દ્રની છઠ્ઠી
અગ્રમહિષીનું નામ. (૨) એક દિશાકુમારી
દેવી.

સ્વર્ગ. સ્ત્રી૦ (સ્વર્ગ) સુરુપેન્દ્રની રૂપવતી
નામની અગ્રમહિષી.

સ્વર્ગ. પું૦ (સ્વર્ગ) દ્વીપકુમારોના
ઇન્દ્ર પૂર્ણ તથા વશિષ્ઠના લોકપાળનું
નામ.

સ્વર્ગ. સ્ત્રી૦ (સ્વર્ગ) જૂતાનેન્દ્રની પ્રથમ
અગ્રમહિષીનું નામ. (૨) રૂપ ગાથાપનિની
કન્યાનું નામ.

કચાર. પું (કચાર) રૂપ આલેખનાર; ચિતારો.

કચાઈ. સ્ત્રી (કચાઈ) એક દિશાકુમારી દેવી.

કલ. પું ન (કલ) રૂપ; વર્ણ; કલ્પિત. (૨) શરીરનો દેખાવ. (૩) મૂર્તવસ્તુ; રૂપી પદાર્થ. (૪) રૂપ પરાવર્તનની કળા. (૫) સ્વરૂપ. (૬) એક. (૭) સ્વભાવ.

કલંધર. ત્રિ (કલંધર) બાણલિંગ-રંગે. હરણાદિરૂપ ધારણ કરનાર; વેપધારી.

કલંસા. સ્ત્રી (કલંસા) મધ્યમરૂચક પર્વત ઉપર વસનારી આર દિશાકુમારીમાની બીજી.

કલગ. પુ ન (કલગ) આકૃત, ચિત્ર; પ્રતિબિમ્બ. (૨) સોનુંરૂપ.

કલગ. પુ (કલગ) રૂપીયો; સિદ્ધો.

કલગાય. ત્રિ (કલગાય) મૂર્તદ્રવ્ય; રૂપી પદાર્થ.

કલગાવતી. સ્ત્રી (કલગાવતી) મધ્યમરૂચક પર્વત ઉપર વસનારી આર દિશાકુમારીઓમાની ચોથી.

કલતેજ. પુ (કલતેજ) રૂપનો ચોર; ગુણ ન હોય છતાં ગુણનો દેખાવ કરે તે.

કલપરિચારગ. પુ (કલપરિચારક) રૂપને જોવા માત્રથી વિષયતૃપ્તિ કરનાર.

કલપરિચારણા. સ્ત્રી (કલપરિચારણા) રૂપ જોઈને વિષયતૃપ્તિ કરવી તે.

કલવર્ણ. સ્ત્રી (કલવર્ણ) રૂપાળી સ્ત્રી. (૨) રૂપવતી દેવી. (૩) ભૂતના ઇન્દ્ર સુરૂપની અગ્રમહિષી. (૪) એક દિશાકુમારી મહતરિકા.

કલ્પા. સ્ત્રી (કલ્પા) મધ્યમરૂચક પર્વત ઉપર રહેનારી આર દિશાકુમારીઓમાની પહેલી.

કલ્પાઈ. સ્ત્રી (કલ્પાઈ) એ નામની અહત ભગવાનની નાળ કાપનારી એક દિશાકુમારી.

કલિ. ત્રિ (કલિ) રૂપવાળું; રૂપી પદાર્થ. (૨) ગુચ્છ વિશેષ.

કલિકલ્પ. ન (કલિકલ્પ) રૂપવાળું દ્રવ્ય; રૂપી પદાર્થ.

કલ્પી. સ્ત્રી (કલ્પી) રૂપવાળી સ્ત્રી. (૨) ધોળો આકડો.

કેકાર. પું (કેકાર) કે-અરે એવા તિરસ્કારનું વચન.

કેળા. સ્ત્રી (કેળા) સ્થૂલભદ્રની બહેન; એક જૈન સાધવી.

કેળુ. પુ સ્ત્રી (કેળુ) ધૂળ; રંગ; રેતી.

કેળુયા. સ્ત્રી (કેળુયા) એ નામની એક સાધારણ વનસ્પતિ. (૨) ઔષધિ વિશેષ.

કેચગ. પુ (કેચક) સંગીતાનુસાર સ્વરની ગતિ વિશેષ.

કેવલ્ય. ન (કેવલિક) એ નામનું એક ઉદ્યાન.

કેવઈ. સ્ત્રી (કેવતી) બળદેવની રાણી. (૨) એક નક્ષત્રનું નામ. (૩) રેવતી ગાથા-પાતણી કે જણીએ મહાવીર સ્વામીને બીજેરાપાક ઉત્કૃષ્ટ ભાવે બંદારાવવાથી તીર્થંકર નામગોત્ર ઉપાર્જન કર્યું. (૪) મહાવીરસ્વામીના દશ શ્રાવકમાંના આઠમા મહાશતક શ્રાવકની સ્ત્રી.

કેવલક. પું (કેવલક) ગિરનાર પર્વત.

કેવતી. સ્ત્રી (કેવતી) જુઓ “ રેવતી ” શબ્દ.

કેવતીનક્ષત્ર. ન (કેવતીનક્ષત્ર) આર્યનાગ-હસ્તિના શિષ્યનું નામ.

કેવય. પુ (કેવત) ક્ષેત્ર નામે સાત સ્વર-માંનો છઠ્ઠા સ્વર. (૨) સોરઠમાં આવેલ ગિરનાર પર્વત.

કેવયપલ્લવ. પું (કેવતપર્વત) ગિરનાર પર્વત.

કેહા. સ્ત્રી (કેહા) લીટી; પંક્તિ.

રોચ્યાગિરિકુંડ. પું (રોચ્યાગિરિકુંડ) બદ-
સાલ વનનાં આઠ દિગ્બરિત કૂટમાંનું
આઠમું કૂટ.

રોચ્ય. ત્રિં (રોચિત) રચેલું; સાડે લાગેલું.
રોચ્યાવસાયા. નં (રોચિતાવસાન) ગીતના
આર પ્રકારમાંનો અંતિમ પ્રકાર.

રોગ. પું (રોગ) રોગ; વ્યાધિ. (૨) રોગનો
પરિષદ.

રોગિ. ત્રિં (રોગિન્) રોગી; વ્યાધિપીડિત.
રોગિણિયા. સ્ત્રીં (રોગિણિકા) રોગના કા-
રણથી લીધેલી દીક્ષા.

રોજ્ઞ. પું () રોઝ નામનું જગલી
પથુ.

રોહ. પું નં (લોહ) લોટ, ચોખા વગેરેનો
આટો.

રોહ. પું (રૌદ્ર) નવ રસમાંનો એક રૌદ્ર
રસ; કોષ પ્રકૃતિયાળો એક રસ; (૨)
પ્રથમ મુહૂર્તનું નામ. (૩) ત્રોળ બળ-
દેવના પિતાનું નામ. (૪) ત્રિં દારણ્ય;
ભયંકર. (૫) નં ધ્યાન વિશેષ.

રૌદ્રજ્ઞાયા. નં (રૌદ્રજ્ઞાન) અન્ય જીવોને
મારવાનો વિચાર કરવો તે, રૂદ્રધ્યાન.

રૌમ. પું નં (રૌમન્) રૌમ; રૂવાડ, બાલ;
કેશ. (૨) રૌમ નામનો એક દેશ. (૩)
ત્રિં તે દેશમાં રહેનાર.

રૌમંચ. પું (રૌમાચ) રૌમાચ; રૌમરાજ.

રૌમક. પું (રૌમક) ઉત્તર ભરતમાંનો એક
અનાર્ય દેશ. (૨) ત્રિં તે દેશમાં
રહેનાર.

રૌમકૂચ. પું (રૌમકૂચ) રૌમરાજિ; વાળનું
ચિદ્ર.

રૌમરાહ. સ્ત્રીં (રૌમરાજિ) રૌમની પંક્તિ.

રૌમાલોચ. નં (રૌમાલવણ) ખાણથી ઉત્પન્ન
થતું મીઠું.

રૌમાહાર. પું (રૌમાહાર) રૌમરાજીથી હવા
વગેરેમાંથી આહાર લેવો તે.

રોચ. પું (રોચ) જગરાદિ વ્યાધિ; રોગ.

રોચ્ય. નં (રોચક) રોચક નામનું સમકિત
કે જેમાં સદનુષ્ઠાન પ્રત્યે શ્રદ્ધા માત્ર
રહે પણ અનુષ્ઠાન થઈ શકે નહિ.

રોર. પું (રૌર) ચોથી નરકનો એક નર-
કાવાસો. (૨) ત્રિં દારણ્ય; ભયંકર.

રોચ્ચ. પું (રૌચક) સાતમી નરકનો એક
નરકાવાસો. (૨) ચોથી નરકભૂમિનો
એક નરકાવાસો.

રોચિષ્ઠ. પું (રોચિષ્ઠક) ગીતનો એક
પ્રકાર.

રોચિય. ત્રિં (રોચિત) રોપેલું; વાવેલું.

રોસ. પું (રોષ) રોષ, ક્રોધ.

રોસણ. નં (રોષણ) રસણ; ક્રોધે ભરાયું.

રોસિ. ત્રિં (રોચિન્) ક્રોધી, ક્રોધ કરનાર.

રોહ. પું (રોષ) ઘેરા બાલો.

રોહ. પું (રોહ) એ નામના એક મુનિ.
(૨) ગોશાળાનો ચોથો પ્રૌઢ પરિહાર.

રોહગુપ્ત. પું (રોહગુપ્ત) રોહગુપ્ત નામે શ્રી
ગુપ્તાચાર્યના શિષ્ય. (૨) આર્ય મુહુર્તની
શિષ્ય. (૩) આર્ય મહાગિરિના શિષ્ય.

રોહણ. નં (રોહણ) ઉત્પત્તિ.

રોહિઝંસદીવ. પું (રોહિતાંશદીવ) રોહિતાંશ
પ્રપાતકુંડની વચ્ચેનો દીવ.

રોહિઝંસપ્પવાયકુંડ પું (રોહિતાંશપ્રપાતકુંડ)
રોહિતાંશ નદીનો જેમાં દરેડો પડે છે
તે કુંડ.

રોહિઝંસા. સ્ત્રીં (રોહિતાંશ) ચુલ્લિમવતના
પદ્મરહની ઉત્તર દિશામાંથી નીકળી હે-
મવય ક્ષેત્રમાં થઈ લવણ સમુદ્રને ભળતી
એક નદી.

રોહિઝદીવ. પું (રોહિતાંશદીવ) રોહિતા-
પ્રપાત કુંડની વચ્ચેનો દીવ.

રોહિષ્ણવ્યાયકુંડ. પું (રોહિતાંશપ્રપાતકુંડ)
જેમાં રોહિતા નદીનો દરેડો પડે છે
તે કુંડ.

રોહિઆ. સ્ત્રી० (રોહિતા) રોહિતા નદી જે હેમવય ક્ષેત્રમાં પૂર્વ તરફ લવણ સમુદ્રને મળે છે તે.

રોહિડગ. ન० (રોહિતક) રોહિતક નામનું એક નગર.

રોહિણિદાસ. પુ० (રોહિણીદાસ) રોહિણીદાસ નામે કોઇ માણસ.

રોહિણિદિગ્ધ. પુ० (રોહિણીદિગ્ધ) એ નામનો એક પુરુષ.

રોહિણિદેવ. પુ० (રોહિણીદેવ) એ નામનો એક માણસ.

રોહિણિય. પુ० (રોહિણેય) રોહિણી નક્ષત્રમાં ઉત્પન્ન થયેલ. (૨) ત્રણ ઇન્દ્રિયવાળા છવની એક જાત.

રોહિણિયા. સ્ત્રી० (રોહિણિકા) ધનશેઠના ચોથા દીકરા-ધનરક્ષિતની પછતું નામ.

રોહિણિરક્ષિત. પુ० (રોહિણીરક્ષિત) એ નામનો કોઇ પુરુષ.

રોહિણિસ્મ. પું० (રોહિણીશર્મન) એ નામનો કોઇ પુરુષ.

રોહિણિસેય. પુ० (રોહિણીસેન) એ નામનો પુરુષ.

રોહિણી. સ્ત્રી० (રોહિણી) કિપુરુષના ઇન્દ્રિયપુરુષની પહેલી અગ્રમહિષી. (૨) પહેલા દેવલોકના ઇન્દ્ર શકના લોકપાળની પહેલી અગ્રમહિષી. (૩) સૌધર્મના ઇન્દ્રની ચોથી અગ્રમહિષી. (૪) એક દેવી. (૫) નવમા બળદેવની માતાનું નામ. (૬) એક જાતની કડવી જાલ. (૭) જંબૂદ્વી-

પના ભરતખંડમાં થનાર ૧૫ મા તીર્થકરના પૂર્વ લવણું નામ. (૮) એ નામનું નક્ષત્ર. (૯) ધનરક્ષિતની સ્ત્રીનું નામ. (૧૦) રોહિણીના દૃષ્ટાંતવાળું શાતાસત્રનું સાતમું અધ્યયન.

રોહિય. ન० પુ० (રોહિત) તુળ વિશેષ. (૨) એક જાતનું માછલું. (૩) એક દ્વીપ. (૪) ત્રિ० રૂઝાઇ ગયેલું. (૫) પ્રગટ થયેલ.

રોહિયંસ. ન० (રોહિતાંશ) એ નામની એક પર્વગ વનરપતિ. (૨) પું० એ નામનો એક દ્વીપ.

રોહિયંસકૂડ. પુ० (રોહિતાંશકૂડ) સુક્ષ્મિ-મવત પર્વત ઉપરના ૧૧ કૂટમાંનું ૭ મું કૂટ.

રોહિયંસા. સ્ત્રી० (રોહિતાંશા) એ નામની એક નદી.

રોહિયંસાપવાય. પું० (રોહિતાંશાપવાત) એ નામનો એક દ્રવ્ય.

રોહિયકૂડ. પું० (રોહિતકૂડ) મહાહિમવત પર્વત ઉપરનાં આઠ કૂટમાંનું ચોથું કૂટ.

રોહિયગ. ન० (રોહિતક) જુઓ “રોહિડગ” શબ્દ.

રોહિયપ્પવાય. પુ० (રોહિતાપ્રવાત) એ નામનો એક દ્રવ્ય.

રોહિયા. સ્ત્રી० (રોહિતા) મહાહિમવત પર્વતના મહાપદ્મ દ્રવ્યમાંથી નીકળતી એક નદી.

લ.

લદ્દણી. સ્ત્રી० () લતા; વેલ.
લદ્દય. ત્રિ० (લગિત) લાગેલું; ચોટેલું. (૨) પહેરેલું; ધારણ કરેલું.

લઝડ. પું० (લકુટ) લાકડી; લાકડું; હંડો.

લઝડયા. સ્ત્રી० (લકુટિકા) લાકડી.

લજ્ઞાસાર. ત્રિં (લક્ષણાચિન્) લક્ષણસને
સુનાર; પગની પેની અને મસ્તક જ-
મીનને લગાડી આકૃતિનું શરીર ચતુર્થ અધર
રાખી સુનાર.

લજ્ઞ. પું (લક્ષ્) એ નામનું બહુબી-
જ્યાણું એક વૃક્ષ.

લજ્ઞસ્ત. પું (લક્ષ્) એ નામનો એક અ-
નાય દેશ. (૨) ત્રિં તે દેશમાં રહેનાર.

લજ્ઞસિયા. સ્ત્રીં (લક્ષિકા) લક્ષ નામના
અનાય દેશમાં જન્મેલ દાસી.

લંચ. પું સ્ત્રીં (લંચ) વાંસ ઉપર ચઢનાર
નટલોક; વાંસ ઉપર ચઢી ખેલ કરનાર.

લંચિયા. સ્ત્રીં (લંચિકા) વાંસ ઉપર ચઢી
વખતે નટડી દર્શાવતી મુઠી લાખી ચડી
પહેરે છે તે.

લંગલિય. ત્રિં (લંગલિક) કંઠમાં સોનાનો
લગા કરનાર.

લંગૂલ. નં (લાંગૂલ) પુષ્ક. (૨) એક
પ્રકારનું પુષ્પાંવાળુ માછલું.

લંચણ. } નં (લંચ) ઉલ્લેખ કરવું.
લંચન. }

લંચન. નં (લાચન) } લાચ; રસવત.
લંચા. સ્ત્રીં (લંચા) }

લંચ. પું (લંચ) ચોરોની એક જાત.

લંચણ. નં (લાચન) નિશાની; ચિહ્ન

લંચિય. ત્રિં (લાચિક) લાંછન લાગેલું
(૨) બાણ વગેરેથી લિપીને મોઢું જડેલું.

લંતક. } પું (લાન્તક) છટો દેવલોક.

લંતમ. } (૨) છટા દેવલોકના દેવતા. (૩)

લંતય. } છટા દેવલોકનો ઈન્દ્ર. (૪) એ
નામનું એક વિમાન.

લંદ. પું નં (લન્દ) ઢાળ; સમય.

લંબ. પું (લમ્બ) આકાશન; ટેકા. (૨)
ત્રિં લાંચું; દીર્ઘ.

લંચણ. નં (લમ્બ) કવલ; કાળિયો.

લંચિય. સ્ત્રીં (લંચિકા) પાંચલ.

લંચિય. ત્રિં (લંચિક) લાંચું કરેલું. (૨)
પું ગ્રામી શાખામાં લટકવાનો અભિ-
પ્રદ કરનાર વાનપ્રસ્થનો એક વર્ગ.

લંચુતર. પું સ્ત્રીં (લંચુતર) નાભિથી ઉપર
અને છુટણથી હિયે ચોલપટ પહેરી કા-
ઉસગ કરવાથી લાગતો કાઉસગનો
આક્રમો દોષ.

લંચુસગ. નં (લમ્બુસક) માળાનું ધ્રુમકું.
(૨) આભૂષણ વિશેષ.

લંચુ. ત્રિં (લંચુષ્ટ) લાંબા હોઠવાળો.

લંચુદર. પું (લંચુદર) જેનું લાંબું ઉદર
હોય તે; ગણેય.

લંમ. પું (લામ) લાભ; પ્રાપ્તિ.

લંચણ. નં (લંચ) નિશાન; લક્ષ્ય. (૨)
લક્ષણ કરવા યોગ્ય, અવાદિત. (૩) મિસ;
અદાનું.

લંચણ. નં (લંચ) લાખની સંખ્યા.

લંચણ. પું (લંચણ) દશરથ રાજાના
પુત્ર.

લંચણ. પું નં (લંચણ) સ્વસ્તિકાદિ
શરીરના શુભાશુભ લક્ષણ. (૨) ચિહ્ન;
ચિમ. (૩) શુભાશુભ લક્ષણ જાણવાનું
શાસ્ત્ર; અપ્પામનિમિત શાસ્ત્રમાંનું એક;
સામુદ્રિક શાસ્ત્ર. (૪) જનઆમરાદિના
લક્ષણ. (૫) ઉપયોગ. (૬) શબ્દની
વ્યુત્પત્તિ. (૭) અસાધારણ ધર્મ; અતિ
વ્યાપ્તિ, અવ્યાપ્તિ, અસંભવ, એ ત્રણ
દોષરહિત લક્ષણ. (૮) મનુષ્ય, પશુ વગે-
રેનાં શુભાશુભ લક્ષણ જાણવાની કળા.

લંચણ. સ્ત્રીં (લંચણ) શ્રી કૃષ્ણની
એક પટ્ટરાણી. (૨) અંતગડસૂત્રના પાં-
ચમા વર્ગના ચોથા અધ્યયનનું નામ.
(૩) ૮ મા તીર્થકરની માતા.

લંચણ. પું (લંચણ) લાખ રૂપીયાના
ખર્ચથી થતો એક જાતનો ખાક.

લક્ષ્મીનાથજી. નં (લક્ષ્મીનાથ) લાખને
વ્યાપાર કરવો તે; પન્દર કર્માદાનમાંનું
એક.

લક્ષ્મી. સ્ત્રી (લક્ષ્મી) લાખ.

લગંડ. નં (લગંડ) વાંકુ લાકડું.

લગંડસાથિ. ત્રિં (લગંડસાથિ) વાંકા
લાકડાની પેઠે આસનવાળી સુનાર.

લગંડ. પું (લગંડ) લાકડી; સોટા.

લગંડસાઈ. ત્રિં (લગંડસાથિ) લાકડીની
પેઠે માથું અને પગની પૈની જમીન ઉ-
પર મુઠી શેપલાગ અધર રાખી સુનાર.

લગંડસાઈયા. સ્ત્રી (લગંડસાથિની) લાકડીની
પેઠે લકડાસને સુનાર સ્ત્રી.

લગંડાઈય. ત્રિં (લગંડાથિ) લાકડીની પેઠે
લાંબા થઈ સુનાર.

લગ. ત્રિં (લગ) લાગલ, ચોટેલ. (૨)
મેય, ટપાદિ બાર લગ.

લગુપરકમ. પું (લગુપરકમ) દશાનેન્દના
પાયદળ લશ્કરનો અધિપતિ.

લક્ષ્મી. નં (લક્ષ્મી) ચિહ્ન.

લક્ષ્મી. સ્ત્રી (લક્ષ્મી) લક્ષ્મીદેવી. (૨)
મુંદરતા. શેલા. (૩) સપત્તિ; ધન. (૪)
ચૂલદિભવંત પર્વતના પુત્રીક પ્રહતી
આધેશત્રી દેવી.

લક્ષ્મીકૂડ. પું (લક્ષ્મીકૂટ) શિખરી પર્વ-
તનાં ૧૧ કૂટમાંનું સાતમું કૂટ-શિખર.

લક્ષ્મીમર્દ. સ્ત્રી (લક્ષ્મીમર્તી) છઠ્ઠા વાસુ-
દેવની માતા. (૨) ૧૧ મા અક્ષતીની
સ્ત્રી (૨૮૧).

લક્ષ્મીવર્દ. સ્ત્રી (લક્ષ્મીવર્તી) દક્ષિણ દિ-
શના રચક પર્વત ઉપર વસનારી આઠ-
માની પાંચમી દિશાકુમારી.

લક્ષ્મીગિજ. } ત્રિં (લક્ષ્મી) શરમાય
લક્ષ્મીય. } તેવું.

લક્ષ્મી. સ્ત્રી (લક્ષ્મી) લાજ; શરમ. (૨)
સંયમ.

લક્ષ્મી. ત્રિં (લક્ષ્મી) લક્ષ્મી; શરમાળ.

લક્ષ્મીય. ત્રિં (લક્ષ્મી) શરમાળ કરનાર.

લક્ષ્મીય. } ત્રિં (લક્ષ્મી) શરમાયેલ.
લક્ષ્મીય. }

લક્ષ્મી. ત્રિં (લક્ષ્મી) શરમાળ; લક્ષ્મી.

લક્ષ્મી. ત્રિં (લક્ષ્મી) સંયમવાન. (૨)
સરળ.

લક્ષ્મી. સ્ત્રી (લક્ષ્મી) રસ્સી; દોરી. (૨)
ત્રિં સરળ; સીધું.

લક્ષ્મી. ત્રિં (લક્ષ્મી) મુંદર; રમણીય. (૨)
શ્રેષ્ઠ; ઉત્તમ. (૩) નં કસુબો.

લક્ષ્મી. પું (લક્ષ્મી) લવણ સંસુદ્રમાં
નવસો ચોળન ઉપર આવેલ એક અંત-
રદીપ. (૨) ત્રિં એ દીપના મનુષ્ય.
(૩) અધુતરોવવાઇ સૂતના પ્રથમ વ-
ર્ગના સાતમા અધ્યયનનું નામ. (૪) શ્રે-
ષ્ઠિક રાજની ધારણી રાણીનો પુત્ર.

લક્ષ્મી. સ્ત્રી (લક્ષ્મી) લાકડી; સોટી. (૨)
સંપાસીનું એક ઉપકરણ.

લક્ષ્મી. ત્રિં (લક્ષ્મી) રાજની
લક્ષ્મી. } (લક્ષ્મી) રવારીમા લાકડી લઇ
ચાલનાર.

લક્ષ્મી. સ્ત્રી (લક્ષ્મી) લાકડી.

લક્ષ્મી. ત્રિં (લક્ષ્મી) મુંદર; મનોહર

લક્ષ્મી. પું (લક્ષ્મી) લાડવા; મોદક.

લક્ષ્મી. ત્રિં (લક્ષ્મી) ધુંડીને પાલીસ કરેલું;
કામળ.

લક્ષ્મી. સ્ત્રી (લક્ષ્મી) લતા; વેલ.

લક્ષ્મી. સ્ત્રી (લક્ષ્મી) વેલડી.

લક્ષ્મી. સ્ત્રી (લક્ષ્મી) લાત ખારવી.

લક્ષ્મી. સ્ત્રી (લક્ષ્મી) લાત; પાટુ. (૨)
કાશિયા; મંજરા.

લક્ષ્મી. ત્રિં (લક્ષ્મી) મેળવેલું; પ્રાપ્ત કરેલું.

લક્ષ્મી. પું (લક્ષ્મી) દશમા તીર્થકરના
ત્રીજા પૂર્વભવનું નામ.

લલિ. સ્ત્રી (લલિ) વીર્યા-નરાયના ક્ષય કે ક્ષયોપશમથી પ્રાપ્ત થતી શક્તિ. (૨) શ્રુતજ્ઞાનના આવરણનો ક્ષયોપશમ. (૩) પ્રાપ્તિ; લાભ; ફાયદો. (૪) અહિંસા. (૫) યોગ્યતા.

લલિચક્રવર્ત. નં (લલિચક્ર) શબ્દાર્થના પચાદોઅનથી થતું શ્રુતજ્ઞાન, ઉપયોગ-રૂપ લાવશ્રુતનો એક પ્રકાર.

લલિયા. સ્ત્રી (લલિકા) પ્રાપ્તિ.

લલ્પસિયા. સ્ત્રી () લાપસી.

લલ્પ. પુ (લલ્પ) વીણા વગાડતાં અગુલીમાં રખાતું એક સાધન. (૨) સંબંધ; આશ્રય; મેળાપ.

લલ્પણ. નં (લલ્પ) નિરોભાવ; લીન થતું તે. (૨) ધર. (૩) પર્વતની ચુકા; ભોંયડું.

લલ્પસમ. પુ (લલ્પસમ) લલ્પ, વીણાના રાગને અનુસારે ગાતું તે.

લલ્પા. સ્ત્રી (લલ્પા) લતા; વેશડી. (૨) પ્રકાર; ભેદ; (૩) છડી; લાકડી.

લલ્પાચર. નં (લલ્પાચર) જ્ઞાનનું અનેકું ધર; લનામડપ.

લલ્પાજુલ. નં (લલ્પાજુલ) જ્ઞાનાઓથી યુક્ત કરવાની કળા.

લલ્પા. સ્ત્રી (લલ્પા) રમણ કરાવનારી સ્ત્રી.

લલ્પાડ. નં (લલ્પાડ) કપાળ.

લલિષ્ઠ. નં () પાસા પ્રમુખથી ઓપાટ વગેરે રમતું તે; લીલા; ગમ્મત.

લલિહંદિય. પુ (લલિતેન્દિય) ગર્ભશ્રીમંત-રાજપુત્રાદિક.

લલિય. ત્રિ (લલિત) મુંદર; રમણીય. (૨) નં પાંચમા અગદેવના ત્રીજા પૂર્વલવનું નામ. (૩) અંશ વિન્યાસ વિશેષ. (૪) પ્રસન્નતા; પ્રસાદ. (૫) ત્રિં અભિલષિત.

લલિયમિત. પુ (લલિતમિત્ર) સાતમા વાસુદેવના ત્રીજા પૂર્વલવનું નામ.

લલિયા. સ્ત્રી (લલિતા) રાજગૃહ નગર-માંની છ માણસોની એક ગોષ્ઠી-મંડળીનું નામ.

લલ્પ. ત્રિ (લલ્પ) અન્યક્ત શબ્દ.

લલ્પક. ત્રિ () ભયંકર.

લલ્પિરી. સ્ત્રી () એક જાતની માછલા પકડવાની જાળ

લલ્પ. ત્રિ (લલ્પ) ભોજનાર, ખકવાદ કરનાર

લલ્પ. પુ (લલ્પ) સાત સ્તોક અથવા ૪ શ્વાસોશ્વાસ પ્રમાણ એક કાળવિભાગ. (૨) જ્ઞાનનું ફળ કહેવું તે. (૩) આઠ પ્રકારનાં કર્મ. (૪) એક વૃક્ષ

લલ્પદ્ય. ત્રિ (લલ્પિત) નવાં પાંદડાંવાળું; પલ્લવિત થએલું.

લલ્પંગ. પુ નં (લલ્પંગ) લવંગનું વૃક્ષ, ફૂલ તથા ફળ.

લલ્પણ. નં (લલ્પ) છેદવું; કાપવું.

લલ્પણ. પુ (લલ્પણ) એ નામનો જમ્બૂ-દીપને ફરતો એક સમુદ્ર. (૨) મીઠું; નિમક. (૩) ત્રિં ખાઈ.

લલ્પણસમુદ્ર. પુ (લલ્પણસમુદ્ર) લવણ નામનો સમુદ્ર.

લલ્પણોદ્ય. પુ (લલ્પણોદ્ય) લવણ સમુદ્ર.

લલ્પય. પુ (લલ્પ) કેળાનું ઝાડ. (૨) ચિન્દુ; લેશ; અશ.

લલ્પસત્તમ. પુ (લલ્પસત્તમ) મનુષ્યના લવમાં સાત લવનું આયુષ્ય ઓછું હોવાથી થોડાં કર્મ અવશેષ રહે છે તે ભોગવવા માટે અનુત્તરવિભાનમાં ઉત્પન્ન થાય છે તે દેવતા; સર્વોત્તમ દેવજાતિ.

લલ્પાલલ. પુ (લલ્પાલલ) દરેક વખતે સાવધાન રહી સામાન્યારીનું અનુદાન કરતું તે.

જાણકસંકિ. ત્રિ० (જાણકસંકિ) કર્મનો અ-
પલાપ કરનાર; નાસ્તિક.

જાણિય. ત્રિ० (જાણિય) કહેલું; બોલેલું.

જાણ્ય. ન० (જાણ્ય) કન્દ વિશેષ; લક્ષણ.

જાણિ. ક્રી० (જાણિ) મોળું; લહેર; તંત્ર.

જાણુ. ત્રિ० (જાણુ) બધું; નહાણું; લલકું. (૨)
કસ્ય. (૩) જાણ્ય; થોડામાં થોડું. (૪)

ન० જાણદી; પુરત.

જાણુય. ત્રિ० (જાણુય) નહાણું કરેલ.

જાણુકર્મ. ત્રિ० (જાણુકર્મ) થોડાં કર્મવાળો;
લગુકર્મી.

જાણુકરણ. ન० (જાણુકરણ) જેનાં કરણો-
સાધનભૂત અવયવો નાણુક શીઘ્ર ગતિ-
વાળા હોય તેનું યાન-વાહન. (૨) દ-
ક્ષતા; ચાતુરી.

જાણુપરક્રમ. પું० (જાણુપરક્રમ) ધરાનેન્દ્રના
પાયદળ લશ્કરના અધિપતિનું નામ.

જાણુપાસ. પું० (જાણુપાસ) લલકો રૂપે; આઠ
રૂપેમાંનો એક.

જાણુમય. ત્રિ० (જાણુમય) લલકું થયેલું. (૨)
મોક્ષ. (૩) સંયમ.

જાણુયા. ક્રી० (જાણુયા) તણુ ઇન્દ્રિયવાળા
જીવની એક જાત.

જાણુસીંહનિકીલિય. ન० (જાણુસિંહનિકીલિય)
એ નામનું એક તપ કે જેમાં ૧૫૪
ઉપવાસ અને ૩૩ પારણાં આવે છે, ૭
માસ અને સાત દિવસે તે પૂર્ણ થાય છે.

જાણુસ્સગ. } ત્રિ० (જાણુસ્સગ) પુન્ન; અષ્ટપ;
જાણુસ્સય. } થોડું.

જાણુસ્થ. ન० (જાણુસ્થ) લલકો લાથ.

જાણ. ન० (જાણ) લીપતું.

જાણ્ય. ત્રિ० (જાણ્ય) કાપવા થોડ્ય. (૨)
રોપવા થોડ્ય.

જાણ્ય. ન० () જાણુ માટી વગેરેથી
લીપતું.

જાણ. પું० (જાણુ) પુંખડું.

જાણુજ્ઞાણ્ય. ત્રિ० (જાણુજ્ઞાણ્ય) લીપીને
ઉદ્દેશ્ય આંધેલ.

જાણ્ય. ન० (જાણ્ય) લલકાપણું; લલુતા-
નંદ્રતા; નિરભિમાન વૃત્તિ.

જાણ્યયા. ક્રી० (જાણ્ય) નિરભિમાન
વૃત્તિ; નિરૂપાધિકપણું; ઉપાધિની ન્યૂન-
તા; લલુતા.

જાણ્યિ. ત્રિ० (જાણ્યિ) લલુતાવાળા.

જાણ્યિય. ન० (જાણ્યિક) લલુતા; લાઘવ.

જાણ્યિયા. ક્રી० (જાણ્ય) જુઓ "લાઘવયા"
શબ્દ.

જાણી. ક્રી० (જાણી) ત્રિપિ વિશેષ.

જાણ. ત્રિ० () અસિદ્ધ; શ્રેષ્ઠ; પ્ર-
ખ્યાત. (૨) સાર કે નરસુ જે મળે
તેના ઉપર ગુજરાન ચલાવનાર; આત્મ
નિઝદી.

જાણ. પું० (જાણ) એ નામનો એક આર્ય-
દેશ.

જામ. પું० (જામ) જાલ, પ્રાપ્તિ.

જામંતરાય. પું० (જામંતરાય) જેના ઉદયથી
જીવ જીવંતે પણુ જાલ ન મેળવી
શકે એવી એક અંતરાય કર્મની
પ્રકૃતિ.

જામિય. ત્રિ० (જામિક) જાલવાળું.

જામ. ત્રિ० (જામ) સુદર.

જામ. ત્રિ० (જામ) પ્રલય કરેલ. (૨)
સ્થાપિત.

જામણ્ય. } ન० (જામણ્ય) સુદરતા.

જામણ. }

જાલણ્ય. ન० } (જાલણ) અતિશય
જાલણ્યયા. ક્રી० } આશાપન-અકવાદ.

જાલસ. ત્રિ० (જાલસ) લાઘવ્ય.

જાલા ક્રી० (જાલા) મુખની જાળ. (૨)
ધંટાની અંદર રહેતું લોલક.

જાલિય. ત્રિ० (જાલિય) લાલનપાલન
કરેલ.

લાવક. } પુ० (લાવક) લાવરી પક્ષી.
 લાવગ. } (૨) ત્રિ० હંદનાર; કાપનાર.
 લાવગિય. ત્રિ० (લાવગિક) લવણવાળું.
 લાવગણ. ન૦ (લાવગ) સુંદરતા; ખૂબસૂરતી.
 (૨) ચતુરાઈ.
 લાવય. પું० (લાવક) લાવરી પક્ષી.
 લાવલોગ. પું० (લાવલોક) એ નામનો એક
 દેશ.
 લાલિયા. સ્ત્રી० () લાલચ.
 લાસક. } પુ० (લાસક) રાસડા ગાનાર.
 લાસગ. } (૨) જ્યના પોકારો કરનાર;
 ભાણ.
 લાસય. પું० (લાસક) લાશક નામનો એક
 અનાથ દેશ. (૨) ત્રિ० તે દેશમાં રહેનાર.
 લાસિયા. સ્ત્રી० (લાસિકા) લાશક દેશમાં
 જન્મેલ દાસી.
 લાહ. પું० (લાભ) લાભ; પ્રાપ્તિ.
 લાહવ ન૦ (લાહવ) લધુના.
 લિંગ. ન૦ (લિંગ) ચિહ્ન; વેપ. (૨) સાધન;
 હેતુ. (૩) સ્ત્રી, પુરૂષ આદિ જાતિ. (૪)
 પુરૂષ ચિહ્ન.
 લિંગકસાયકુસીલ. પુ० (લિંગકસાયકુસીલ)
 કપાયકુસીલ નિયંત્રોનો એક પ્રકાર;
 લિંગ-આજ્ઞાઆરમાં દૂપણ લગાડનાર
 કપાયકુસીલ.
 લિંગકુસીલ. ત્રિ० (લિંગકુસીલ) લિંગ-વે.
 પતે દૂષિત કરનાર.
 લિંગધારિ ત્રિ० (લિંગધારિન) લિંગધારી, વેપ
 ધરનાર.
 લિંગપડિસેવણકુસીલ. પુ० (લિંગપ્રતિસેવના-
 કુસીલ) લિંગનો પિરાધક; લિંગ-વેપ
 ધારણ કરી આજીવિકા કરનાર સાધુ.
 લિંગપુલાય. પુ० (લિંગપુલાક) વિના કાગળે
 સાધુનો વેપ બદલી સંપત્તિ મેળવી બ-
 નાવનાર સાધુ.
 લિંગાજીવ. પુ० (લિંગાજીવ) વેપધારી સાધુ.

લિંગિ. પું० (લિંગિન) લિંગ-હેતુથી સાધ્ય;
 જીવ. (૨) હેતુથી સાધ્ય; અગ્નિ વગેરે.
 (૩) સાધુના વેપને ધારણ કરનાર.
 લિંગિય. ત્રિ० (લેટ્રિક) હેતુ વ્યાપ્ય; સાધ્ય.
 લિંક. ન૦ () ચુદ્ધાનો આશ્રય. (૨)
 અગ્નિ વિશેષ.
 લિંક. ન૦ () લીંકું; લાથી આદિની
 વિજા. (૨) શેવાળવાળું પાણી (૩) જાણ.
 (૪) ત્રિ० તીક્ષ્ણ.
 લિંક્ષ. ન૦ (લેયન) લીપવુ; લેપ કરવો.
 લિંબ. પું० (લિમ્બ) ઘેટાના બચ્ચાની ઉન
 સહિત આમડી.
 લિંક્ષય. ન૦ (લેક્ષ્યક) ધર સંબંધી
 કાગળ પત્ર લખવા તે.
 લિંક્ષા. સ્ત્રી० (લિંક્ષા) લીખ; માથામાં
 પડતું એક જંતુ. (૨) આડ વાળાં
 પ્રમાણ સ્કંધ.
 લિંબ. ત્રિ० () કામળા; સુવાળું.
 લિંક્ષ. પુ० () અગ્નિ.
 લિંક્ષ. સ્ત્રી० (લિંક્ષા) લાલ મેળવવાની
 ઇચ્છા.
 લિંક્ષ. ત્રિ० (લિંક્ષ) લાલ મેળવવા
 ઇચ્છનાર.
 લિંદુ. પુ० (લેન્દુ) ઢેરું.
 લિંત. ત્રિ० (લિંત) લીપેલ, વીટાળેલ.
 (૨) ન૦ એપણાના કશ દોષમાંનો નવમો
 દોષ.
 લિંપ. ત્રિ० (લેપ્ય) લીપવા યોગ્ય ચીજો
 પદાર્થ.
 લિંબિ. સ્ત્રી० (લિંબિ) } લિપિ; અક્ષરોની
 લિંબી. સ્ત્રી० (લિંબી) } નિયત આદૃતિ.
 લિંબ. ત્રિ० () નમ્ર સ્વભાવવાળો.
 લિંબાસણ. પુ० (લિંબાસન) ખડીયો.
 લિંહ. ન૦ (લેહ) આટવુ તે.
 લિંહિય. ત્રિ० (લિંહિય) લખેલું.

લીલા. વિ. (લીન) લીન થએલ; મમ થએલ.

લીલા. સ્ત્રી. (લીલા) રમણ; ક્રીડા; આનન્દ.

લીલા. સ્ત્રી. (લેલા) હાથ પગની રેખા.

લુચિષ્ઠ. વિ. (લુચિત) લુચન કરેલ; લેખ કરેલ.

લુપ્ત. ન. (લુપ્ત) } લેખ કરવો; વિ-
લુપ્ત. સ્ત્રી. (લોપના) } નાશ કરવો.

લુપ્તિસાર. વિ. (લોપ્ત) લેખ કરનાર.

લુક્ક. વિ. (લોક્ય) પ્રગટ, ખુલ્લું.

લુક્ક. વિ. (લુક્કિત) લેખ કરેલ; કેશરહિત.

લુક્ક. વિ. (લુક્ક) લુક્કુ; સુક્ક; રસહીન;
(૨) પુ. લુક્કો સ્પર્શ; આઠ સ્પર્શમાંનો એક.

લુક્કલપાસ. પું. (લુક્કલપ) લુક્કો સ્પર્શ.

લુક્કા. સ્ત્રી. (લુક્કા) રાખ, ભરમ.

લુક્કિલ. વિ. (લુક્કિલ) લુક્કો સ્પર્શવાળું;
સ્નેહરહિત.

લુગ. વિ. (લુગ) રોગી, દુઃખી.

લુલ. વિ. (લુલ) લેખાયેલ; નષ્ટ થયેલ.
(૨) લેખ કરેલ.

લુલ. ન. (લુલ) સુગંધિ દ્રવ્ય વિશેષ.

લુલ. વિ. (લુલ) લેખી. (૨) લેખુપ;
લમ્પટ. (૩) પુ. વ્યાધ (૪) ન. લેખ.

લુલક. પુ. (લુલક) શિકારી.

લુલિય. વિ. (લુલિત) મદમાં ઝડક થયેલ.
(૨) વ્યતીન થયેલ.

લુલ્ય. પું. (લુલ્ય) લુલ્લી નામની અનંતકાય
વનસ્પતિ.

લૂયા. સ્ત્રી. (લૂયા) કરોળિયો. (૨) એક
ઝાતનો રોગ; કરોળિયો.

લૂસ. } વિ. (લૂક) } દિસક; દિસા
લૂસ. } કરનાર. (૨)
લૂસ. વિ. (લૂસ) } વિનાશક.

(૩) કૂર; (૪) નર્ત્ય. (૫) લક્ષક. (૫) દોષિત
કરનાર. (૬) વિરોધક; આસા નહીં

માનનાર. (૭) પું. હેતુ વિશેષ; બીજાને
છેતરવાનો હેતુ.

લૂસચા. સ્ત્રી. (લૂષણ) હુંઝવું ને.

લૂસિય. વિ. (લૂસિત) નષ્ટ કરેલ.

લૂહ. વિ. (લૂહ) લુહુ; (૨) પું. સયમ.
(૩) ત્રિ. દ્રવ્ય અને ભાવ સ્નેહથી
વર્ણિત.

લૂહચર. વિ. (લૂહચર) લુહુ આધારની
એળણ કરનાર. (સાધુ).

લૂહજીવિ. વિ. (લૂહજીવિ) લુહુ ખાધ
જીવનાર

લૂહવિત્તિ. વિ. (લૂહવિત્તિ) અનાસક્ત ત્રિ-
વાળા. (૨) સ્ત્રી. એક પ્રકારની સયમ-
ગતિ.

લૂહિય. વિ. (લૂહિત) લુહુ; લુહી
નાખેલું.

લેલ. પું. (લેલ) લેખ; લખવાની ક્રિયા.

લેલ. વિ. (લેલ) અતિ આશાવાળો;
વણિક; વ્યાપારી

લેલ. વિ. (લેલ) લેલિકા લેલિકા વશમાં
ઉત્પન્ન થયેલ; ક્ષતિય વિશેષ. (૨) એક
પ્રસિદ્ધ રાજવંશ.

લેલ. વિ. (લેલ) ખરડાયેલ.

લેલ. વિ. (લેલ) ચાટવા યોગ્ય મધ
વગેરે.

લેલ. પું. (લેલ) લેલ, ધટ.

લેલ. ન. (લેલ) પવનમાં ફોતરેલ ધર.
(૨) રહેવાની જગ્યા-ધર્મશાળા. (૩)
જનપુલ.

લેલ. વિ. (લેલ) લેલિકા દેવતાની
એક ઝાત.

લેલ. વિ. (લેલ) મુસાફરોને રહેવા
માટે મકાન આપવાથી થતું પુણ્ય;
પુણ્યના નવ પ્રકારમાંનો એક.

લેલ. વિ. (લેલ) લેલિકા વિશેષ.
લેલ. ન. (લેલ) લેલિકા ને.

લેખ્ય. વિ. (લેખ્ય) લિપિવા ચોખ્ખ પદાર્થ;
ખાણ વગેરે.

લેખ્યકાર. વિ. (લેખ્યકાર) લેખન કરનાર.
લેખ્યાર. પું. (લેખ્યાર) એક પ્રકારનો કારીગર.

લેહુ. પું. (લેહુ) ઢેઢું; કાંકરો; ઇંટ.

લેહ. પું. (લેહ) લેપ; ખરડ. (૨) નાભિ
સુધી હિંદુ નદી વગેરેનું પાણી. (૩) રાજ-
શૃંક્ષ નગરના નાલદા પાડાનો રહીશ એ
નામનો મહાવીર સ્વામીનો એક આવક.

લેખકડ. વિ. (લેખક) જેથી પાત્ર લેખાય-
ખરડાય તેવો પદાર્થ-દૂધ, દહીં, ઘી
વગેરે.

લેખણ. મ. (લેખ) લેખન કરવું; ચોખ્ખવું.

લેખાલેખ. પું. (લેખાલેખ) થોડા કે વધારે
લેખવાળી વસ્તુનો લેખ લાગે તે.

લેસ. પું. (લેસ) થોડું; લવલેશ.

લેસ. પું. (શ્લેષ) સમન્ધ; મળવું તે; મેળાપ.

લેસણ. ન. (શ્લેષણ) આલિંગન દેવું. (૨)
સમન્ધ; મેળાપ.

લેસણાયા. કી. (શ્લેષણ) આલિંગન દેવું;
ભેટવું. (૨) કુખડાની માફક વાંકા થઇ
આલવું તે. (૩) સંધિવા; દાઢપગના
સાંધા રહી જાય તેવો વાયુ.

લેસણા. કી. (શ્લેષણ) ચીકાશ કે જેથી
એક પદાર્થ બીજા સાથે ચોટી જાય.

લેસણાંબંધ. પું. (શ્લેષણાંબંધ) ચીકાશથી બે
પદાર્થો પરસ્પર ચોટી જાય તે.

લેસણી. કી. (શ્લેષણી) જેથી સામો મા-
ણસ આસન સાથે ચોટી જાય તેવી
વિદ્યા.

લેસા. કી. (લેસ્યા) કૃષ્ણાદિ દ્રવ્યને યોગે
થતા જીવના અધ્યવસાય વિશેષ; કૃષ્ણ,
નીલ, કાપોત, તેજુ, પદ્મ અને શુક્લ,
એ ૭ લેસ્યામાંની ગમે તે એક. (૨)
પ્રભા; કાન્તિ; તેજ. (૩) સુંદરતા. (૪)
પૂનવણી સૂત્રના ત્રીજા પદનું આકેશું

કાર. (૫) મનોજ્ઞતિ; મનના પશ્ચિમ.

(૬) પ્રજાપતિના સૂત્રના સત્તરમા પદનું નામ.

લેસિય. વિ. (લેસિય) મધ્યલેશ.

લેસ્સા. કી. (લેસ્યા) જુઓ “ લેસા ”
શબ્દ.

લેસ્સાપય. ન. (લેસ્યાપદ) પ્રજાપતિના સૂત્રના
૧૭ મા પદનું નામ.

લેસ્સુદેસણ. પું. (લેસ્યોદેશક) પ્રજાપતિના
સૂત્રના ૧૭ મા પદના ચોથા ઉદ્દેશાનું
નામ.

લેહ. પું. (લેહ) લેખન વિદ્યા; લખવાની
કળા. (૨) લેખ; નિબંધ; કાગળ.

લેહકુ. વિ. () પરિપૂર્ણ; સંપૂર્ણ.

લેહા. કી. (લેહા) રેખા; લીંટી.

લેહાયરિય. પું. (લેહાયાર્ય) લખનાં શિષ્યવ-
નાર; પ્રથમ શિક્ષક.

લેહિણી. કી. (લેહિની) લેખણ; કલમ.

લેહિયા. કી. (લેહિકા) રજવાડાનો ઇતિ-
હાસ આલેખનારી દાસી; સુવાણી.

લોહ્ય. વિ. (લૌકિક) તોમે.

સમન્ધી; લૌકિક-વ્યાવહારિક. મેળવવાની
પ્રસિદ્ધ ભારત, રામાયણાદિ શાસ્ત્ર. (૩)
લૌકિકે ભાવાવશ્યક; સવારે ભારતનું વાં-
ચન અને બપોર પછી રામાયણનું વાંચન
તે આગમથી લૌકિકે ભાવાવશ્યક.

લોહ્યકરણી. કી. (લૌકિકકરણ) લૌકિકે
ક્રિયા; સંસારી કાર્ય.

લોહ્યત્તર. વિ. (લોકોત્તર) લોકની સામાન્ય
મર્યાદાથી બહારનું; લોકશ્રેષ્ઠ; અસાધારણ.

લોહ્યત્તરિય. ન. (લોકોત્તરિક) જૈન શાસ્ત્રની
રીતિ પ્રમાણે કરવામાં આવતું આવશ્યક
પ્રતિક્રમણ; નોઆગમથી લોકોત્તરિક
ભાવાવશ્યક. (૨) ત્રિ. લોકોત્તર શાસ્ત્ર
પ્રસિદ્ધ; જૈન આગમ સંમત.

લોક. પું. (લોક) ૭ દ્રવ્યના સમૂહરૂપ
સંસાર; જન્મ.

લોકનાલિ. સ્ત્રી૦ (લોકનાલિ) લોકનાળ; સં-
પૂર્ણ યોદ રાજપરિમિત લોક; સમગ્ર લોક.

લોકપરિપૂરણ. પું૦ (લોકપરિપૂર્ણ) સિદ્ધ-
શિલાનું નામ.

લોકર્ષિદુસાર. પું૦ (લોકર્ષિદુસાર) યોદમા
પૂર્વ (શાસ્ત્ર) નું નામ.

લોકાયત. પું૦ (લોકાયત) આર્વાક; ના-
સ્તિક. (૨) આર્વાકનું શાસ્ત્ર; નાસ્તિક
દર્શન.

લોક. વિ૦ (લોક્ય) જોવા યોગ્ય; દેખવા
જેવું.

લોગ. પું૦ (લોક) સંસાર; જન્મ. (૨)
છટ્ટા દેવલોકનું એક વિમાન. (૩) પૃથ્વી-
કાય, અપકાય, વગેરે છકાય. (૪) મનુ-
ષ્યલોક; જનસમાજ. (૫) લોકશાસ્ત્ર;
અર્થશાસ્ત્રાદિ.

લોગંતિય. પું૦ (લોકાન્તિક) લોકાન્તિક
જનના દેવલોક કે જે તીર્થકરને દીક્ષા
લેવાની સૂચના કરવા આવે છે.

લોગંધકાર. } પું૦ (લોકાન્ધકાર) લોકના
લોગંધવાર. } અન્ધકારરૂપ તમસ્કાય.

લોગકંત. પું૦ (લોકકાન્ત) છટ્ટા દેવલોકનું
એક વિમાન.

લોગકૂટ. પું૦ (લોકકૂટ) છટ્ટા દેવલોકનું
એક વિમાન.

લોગમા. પું૦ (લોકમા) લોકનો અગ્રભાગ.

લોગમાચૂલિકા. સ્ત્રી૦ (લોકમાચૂલિકા)
સિદ્ધશિલાનું નામ; મુક્તિસ્થાન.

લોગજ્ઞા. સ્ત્રી૦ (લોકજ્ઞા) લોકમર્યાદા;
લોક રિવાજ; શિષ્ટાચાર.

લોગક્રિય. સ્ત્રી૦ (લોકક્રિય) લોક વ્યવસ્થા.

લોગતમિસ્સ. મ૦ (લોકતમિલ) લોકના
અન્ધકારરૂપ-તમસ્કાય.

લોગદ્રવ્ય. મ૦ (લોકદ્રવ્ય) લોકનાં દ્રવ્ય-
ધર્માસ્તિકાયાદિ ૭ દ્રવ્ય; જીવ, અજીવ
આદિ પદાર્થનો સમૂહ.

લોગનાલિ. સ્ત્રી૦ (લોકનાલિ) કન્યાના કંચુકને
આકારે લોકનાળ.

લોગપરિપૂરણ. સ્ત્રી૦ (લોકપરિપૂર્ણ) ઇષ-
ત્રાગ્રહારા પૃથ્વી; મુક્તિસ્થાન.

લોગપાલ. પું૦ (લોકપાલ) ઇન્દ્રના સામ્રા-
જ્યની ચાર દિશાના રક્ષક ચાર લોક-
પાળ; સોમ, યમ, વરુણ અને વૈશ્રવણ,
એ ચાર લોકપાળ.

લોગવ્યમ. પું૦ (લોકવ્યમ) છટ્ટા દેવલોકનું
એક વિમાન.

લોગર્ષિદુસાર. પું૦ (લોકર્ષિદુસાર) લોકમાં
સાર-વિદુરૂપ યોદમા પૂર્વ-શાસ્ત્ર; યોદમા
પૂર્વનું નામ.

લોગમઝ્ઞાવસાણિય. વિ૦ (લોકમઝ્ઞાવસાણિક)
અભિનયના ચાર પ્રકારમાંનો એક.

લોગમ્તથ્ય. મ૦ (લોકમસ્તક) લોકનું મસ્તક-
અગ્રભાગ.

લોગમુણિ. પું૦ (લોકમુનિ) લોકમાં ગણાતા
મુનિ; શુક પરિવ્રાજક વગેરે.

લોગરૂવ. પું૦ (લોકરૂવ) છટ્ટા દેવલોકનું
એક વિમાન.

લોગલેસ્સ. પું૦ (લોકલેસ્ય) છટ્ટા દેવલોકનું
એક વિમાન.

લોગલગણ. પું૦ (લોકલગ્ન) છટ્ટા દેવલોકનું
એક વિમાન.

લોગવાય. પું૦ (લોકવાદ) પાખંડી લોકોનો
વાદ-માન્યતા.

લોગવિજય. પું૦ (લોકવિજય) એ નામનું
આચાર્ય સત્રનું ખીજું અધ્યયન.

લોગવિપસ્તિ. વિ૦ (લોકવિર્ષિન્) લોકોના
સુખ દુઃખને જાણનાર.

લોગસ્ત્રાણા. } સ્ત્રી૦ (લોકસ્ત્રા) મતિશા-
લોગસ્ત્રા. } નાવરણ કર્મેના ક્ષયોપશમથી
વિશેષાવબોધ રૂપ જ્ઞાન. (૨) લોકની
સંજ્ઞા; કામવાસના; લોકેષણા.

લોગસિંગ. પું (લોકશૂઝ) છટ્ટા દેવલોકનું એક વિમાન.

લોગસિદ્ધ. નં (લોકશૂઝ) છટ્ટા દેવલોકનું એક વિમાન.

લોગસિદ્ધ. પું (લોકસિદ્ધ) છટ્ટા દેવલોકનું એક વિમાન.

લોગસિદ્ધિ. પું (લોકસિદ્ધિ) બીજા દેવલોકનું એક વિમાન.

લોગાગાસ. પું નં (લોકાગાસ) લોક સંબંધી આકાશ.

લોગાયય. પું (લોકાયન) ચારાકનો એક ગ્રંથ-પુસ્તક; નાસ્તિક પ્રણીત શાસ્ત્ર.

લોગાલોગ. પું નં (લોકાલોક) લોક અને અલોક બન્ને; પરિપૂર્ણ આકાશ ક્ષેત્ર.

લોગાવત્. પું (લોકાવર્ત) એ નામનું છટ્ટા દેવલોકનું એક વિમાન.

લોગિમ. ત્રિં (લૌકિક) સામાન્ય લોક સંબંધી.

લોગુત્તર. ત્રિં (લોકોત્તર) લૌકિક હદની અહારનું; શાસ્ત્રીય.

લોગુત્તરવર્ધિસંગ. પું (લોકોત્તરવત્સક) છટ્ટા દેવલોકનું એક વિમાન.

લોટ્ટ. } પું () ન્દાનો દાથી.
લોટ્ટિય. }

લોટ્ટિયા. સ્ત્રીં () નાની દાથી.

લોટ્ટિય. ત્રિં (લોટ્ટિ) ડોળું કરેલ.

લોટ્ટ. પું () કમળકંઠ. (૨) ઉપ. ૨૫૮જો.

લોટ્ટણ. નં () લોટ્ટનું; ચરખામાં નાખવું તે.

લોટ્ટણી. સ્ત્રીં () ચરખો.

લોટ્ટણ. નં (લવણ) મીઠું.

લોટ્ટણવત્. સ્ત્રીં (લવણવત્) લવણ નામનું માડ.

લોટ્ટ. પું (લોટ્ટ) લોટ્ટ વૃક્ષ.

લોમ. પું (લોમ) લોભ; તૃણા; ધનપિ-પાસા. (૨) લોભથી આહાર લેવો તે;

ઉપાચારના ૧૬ દોષમાંનો દશમો દોષ.

લોમચિજ્ઞ. ત્રિં (લોમનીય) લવણવાનાર; મોહક.

લોમચસિષ્ઠ. પું (લોમપ્રત્યય) લોભ નિમિત્તે લાગતી ક્રિયા-કર્મબંધ; આરમ્ભ ક્રિયા-સ્થાનક.

લોમસચ્ચા. સ્ત્રીં (લોમસજ્ઞ) લોભની વા-સના. (૨) લોભવેદનીયના ઉદયથી અ-પ્રતિ સચિતાદિ દ્રવ્યની યાચના.

લોમિ. ત્રિં (લોમિન્) લોભયુક્ત.

લોમ. નં (લોમ) રૂપાડાં; રોમરાણ.

લોમપક્ષિ. પું (લોમપક્ષિન્) જેને રૂપાડાંની પાંખો હોય તે પક્ષી; ચકલા, પારેવા વગેરે.

લોમહત્ત. પું (લોમહત્ત) પીછાની પૂંજણી.

લોમહરિસ. પું (લોમહર્ષ) હર્ષને લીધે રો-માય ઉભા થાય છે તે.

લોમહાર. પું (લોમહાર) માણસને મારી-પ્રાણ લઇ હુટનાર-ચોર વિશેષ.

લોમાવહાર. પું (લોમાવહાર) બીજાના પ્રાણ લઇ હુટનાર

લોમાહાર. પું (લોમાહાર) રોમરાયથી આધાર લેવો તે.

લોચ. પું (લોચ) કેશ ઉગડવા તે; લોચ કરવો તે.

લોચ. પું (લોક) ધર્માસ્તિકાય આદિ દ્રવ્યોના આધારભૂત આકાશક્ષેત્ર; સંસાર; જગત; ૧૪રાજપ્રમાણ લોક. (૨) જનસમૂહ. (૩) જીવ અજીવ આદિ દ્રવ્ય. (૪) સમય, આવલોકિ આદિ કાળ. (૫) ગુણ, પર્યાય અને ધર્મ.

લોચચ. પું (લોચક) રસયુક્ત ખોરાકનો ભુક્ષો; સુરમુ.

લોચસિષ્ઠ. પું (લોકાતિક) લોકાતિક દેવતા.

લોચના. પુ० (લોકાગ્ર) લોકના અગ્રભાગ-
૩૫ સિદ્ધશિલા; મુક્તિસ્થાન.

લોચનાપુમિયા. સ્ત્રી० (લોકાગ્રસ્ત્રીકા) સિદ્ધ-
શિક્ષાનું એક નામ.

લોચનાપદ્મિય. પું० (લોકાગ્રપ્રતિષ્ઠિત) લો-
કના અગ્રભાગમાં-સિદ્ધશિક્ષામાં પ્રતિષ્ઠા
પામેલ સિદ્ધ ભગવાન.

લોચનાપદ્મિયજ્ઞા. સ્ત્રી० (લોકાગ્રપ્રતિષ્ઠા)
સિદ્ધશિક્ષાનું નામ.

લોચટ્ટિ. સ્ત્રી० (લોકસ્થિતિ) લોકમર્યાદા.

લોચણ ન० (લોચન) નેત્ર; આંખ.

લોચણ. ન० (લુચ્ચન) લોચ કરવો તે.

લોચણ. ન० (લોકન) દેખવું, અવલોકન
કરવું.

લોચનામિ પુ० (લોકનામિ) લોકની નાલિ-
૩૫ મેરૂ પર્વત.

લોચાગાસ. પુ० (લોકાકાશ) લોકનું આકાશ

લોચાણી. સ્ત્રી० (લોચાણી) એક પ્રકારની
સાધારણ વનસ્પતિ.

લોચાલોચ. પુ० (લોકાલોક) લોક અને
અલોક.

લોચાવાદિ. વિ० (લોકવાદિન્) લોકનું અ-
સ્તિત્વ સ્થાપનાર.

લોલ. વિ० (લોલ) ચંચળ; ચપળ. (૨)
લુબ્ધ; આસક્ત. (૩) પહેલી નરકનો એક
નરકવાસો. (૪) જમીન ઉપર અથવા
લાઠમાં પડિલેલવાનાં વસ્ત્રને હલાવવાથી
લાગતો દોષ; પડિલેલગુના દોષનો એક
પ્રકાર.

લોલણ. ન० (લોટન) હલાવવું; ધકેલવું.

લોલમજ્જ. પુ० (લોલમજ્જ) નરકવાસ
વિશેષ.

લોલયા. સ્ત્રી० (લોલતા) લંપટના.

લોલસિદ્ધ. પુ० (લોલસિદ્ધ) નરકવાસ
વિશેષ.

લોલાવસ્ત પુ० (લોલાવસ્ત) નરકવાસ વિશેષ.

લોલિક. ન० (લૌલ્ય) લાલચ. (૨) ચપ-
લતા. (૩) લંપટના.

લોલિય. વિ० (લુલિત) વલોવેલ, ડોહણ
કરેલ.

લોલુય. વિ० (લોલુપ) લુબ્ધ; યુદ્ધ. (૨) પું०
પહેલી નરકનો મેરૂથી દક્ષિણ તરફનો
એક નરકવાસો.

લોલુયચ્ચુય. પુ० (લોલુયાચ્ચુત) રત્નપ્રભા
નરકનું એક નરક સ્થાન.

લોલુય. વિ० (લોલુપ) રવાદ લંપટ.

લોલ. પું० (લોપ) વિનાશ; નાશ.

લોહ. પું० (લોમ) લોભ, સંચયવૃત્તિ.

લોહ. પુ० ન० (લોહ) લોહ.

લોહજંચ. પું० (લોહજંચ) આવતી ચોવી-
સીના ખીખ પ્રતિવાસુદેવ.

લોહજંદ. પું० (લોમનન્દ) એ નામનો એક
માણસ.

લોહાગાર. પું० (લોહાગાર) લોહની શાળા;
હુદારની કાઠ.

લોહાર. પુ० (લોહકાર) હુદાર.

લોહિ. વિ० (લોમિન્) લોભી, લાલચુ.

લોહિષ્ઠ. વિ० (લૌહિય) કૌશિક ગોત્રમાં
જન્મેત્ર. (૨) સ્ત્રી० કૌશિક ગોત્રની એક
શાખા. (૩) પુ० સૂતરિનાચાર્યના એક
શિષ્ય.

લોહિષ્ઠાચાર્ય. પુ० (લૌહિયાચાર્ય) આદ્ય ન-
ક્ષત્રનું ગોત્ર.

લોહિણી. સ્ત્રી० () એક જાતનો કંદ;
સાધારણ વનસ્પતિની એક જાત.

લોહિત વિ० (લોહિત) લાલ રંગવાળું.

લોહિતક પુ० (લોહિતાક) ૮૮ ગ્રહમાંનો
એક ગ્રહ.

લોહિતવચ્ચ. પું० (લોહિતાચ્ચ) મણિની એક
જાત. (૨) રત્નપ્રભા પૃથ્વીના ખરકાંડનો
ચોથો ભાગ કે જે લોહિતાક્ષ મણિનો
ખતેલો છે.

લોહિત. ત્રિ० (લોહિત) રક્ત; લાલ રંગનું.
(૨) પું० લાલ રંગ; રક્તવર્ણ. (૩) ન૦
રૂધિર; લોહી. (૪) ગોત્ર વિશેષ; જે કૌ-
શિક ગોત્રની એક શાખા છે.
લોહિતકલ્પ. પું० (લોહિતાક્ષ) રત્ન વિશેષ.
(૨) એ નામનો ૮૮ પ્રકારનો એક
પ્રક. (૩) ચમરેન્દ્રના પાડાના સૈન્યનો
આધપતિ.
લોહિતકલ્પકુંડ. પું० (લોહિતાક્ષકાચ) લો-
હિતાક્ષ રત્નમય કાચ-રત્નપ્રભા પૃથ્વીનો
એક ભાગ.
લોહિતકલ્પકુંડ. પું० (લોહિતાક્ષકૃત) ગધ-
માદન પર્વતનાં સાત શિખરમાંનું ૭મું
શિખર.

લોહિતમંત્રા. સ્ત્રી० (લોહિતમંત્રા) સાત મૃત્યુ
ગંગાપરિમિત કાગવિભાગ.
લોહિત. ત્રિ० (લોમિત) લોભિયો.
લોહી. સ્ત્રી० (લૌહી) લોહી; તવો; પકવવાનું
એક સાધન.
લોહી. સ્ત્રી० (લોહી) કંદની એક જાત.
લ્હસય. } પું० (લશુન) લસણ.
લ્હસુય. }
લ્હસિય. પું० (લ્હાસિક) એક અનાયે
મનુષ્ય જાતિ.
લ્હસિયા. સ્ત્રી० (લ્હાસિકા) લ્હાસિકા દેશની
દાસી.

વ.

વ. પ્ર० (વા) વિકલ્પ; સમુચ્ચય.
વ. પ્ર० (વા) ઉપમાવાચક અવ્યય.
વ. પું० (વ્યય) વિનાશ. (૨) ખપી જરૂં;
ખરચાઈ જવું.
વ. ન૦ (વક્ષ) વચન.
વ. સ્ત્રી० (વ્રતિ) વાડ; વંડી. (૨) વિસ્તાર.
વ. ત્રિ० (વ્રતિ) વ્રતધારી.
વ. સ્ત્રી० (વા) વાણી; વચનવ્યાપાર.
વ. પું० (વ્યાલ) એક જાતનો સર્પ.
વ. ત્રિ० (વ્યતિક્રાન્ત) વીતી ગયેલ;
પસાર થયેલ.
વ. પું० (વ્યતિક્રમ) વ્રતની મર્યાદા
તોડવાની સામગ્રી મેળવવી કે કાશી-
કરવી તે. (૨) કમનું ઉલ્લંઘન; વ્યુત્ક્રમ.
વ. ન૦ (વૈવિચ) વિચિત્રપણું.
વ. પું० (વાગ્યોગ) વચનયોગ; વાણી
વ્યાપાર.
વ. ત્રિ० (વક્ત્ર) કહેનાર.

વ. પું० (વાગ્યુપગ્રણિયા) વચ-
નની દુષ્ટ પ્રવૃત્તિ.
વ. પું० (વૈવેહિ) વિદેહ દેશનો રાજા.
વ. ન૦ (વૈવર્ચ) વિષમતા; વિજાતી-
યતા; વિરૂદ્ધતા.
વ. પું० (વાક્યયોગ) વાણીનો પ્રયોગ-
વ્યાપાર; વચનપ્રવૃત્તિ.
વ. સ્ત્રી० (વાક્યતિસલીન્કા)
વચનપ્રવૃત્તિ અટકાવવી તે.
વ. પું० (વાક્યગ્રણિયા) વચનનું
પ્રણિધાન-પ્રવૃત્તિ.
વ. પું० (વાક્યુપગ્રણિયર્ત)
એક જીવ લોકના તમામ પુરુષોના વચન
રૂપે જેટલા વખતમાં પરિણામી થયે
તેટલો વખત; કાળનો એક પ્રકાર.
વ. ત્રિ० (વ્યતિક્રિય) એકનું; એકન
થયેલ.
વ. પું० (વ્રજ) ગોકુળ.

વહયર. પું. (વ્યતિક્ત) સમાચાર; ગૂઢ
રહસ્ય. (૨) આનન્દદાયક શબ્દ.

વહયા. સ્ત્રી. (વજિન્ના) નેસ; રબારીને રહે-
વાનું સ્થાન; લઘુ ગોકુળ.

વહયા. સ્ત્રી. (પતિકા) પતિવાળી; સધવા સ્ત્રી
વહર. પું. (વૈર) વેર; દુષ્પ્રભા

વહર. ન. (વજ્ર) વજ્ર નામનું ઇન્દ્રનું આયુધ.
(૨) હીરો; સચિત્ત ખરપૃથ્વીનો એક
પ્રકાર. (૩) કાલિકા; ખીલી. (૪) રત્ન-
પ્રભા પૃથ્વીનો ખીજો કાંઠ કે જે હીરામય
છે. (૫) આર્યવંશસ્વામી નામના આ-
ચાર્ય. (૬) વજ્રનામે પાંચમા દેવલોકનું
એક વિમાન કે જ્યાં દેવોનું ૧૩ સાગરનું
આયુષ્ય છે.

વહરકંત. પું. (વજ્રકાન્ત) એ નામે પાંચમા
દેવલોકનું એક વિમાન.

વહરકૂટ. પું. (વજ્રકૂટ) નન્દન વનનાં નવ
કૂટમાંનું આઠમું કૂટ-શિખર. (૨) એ નામે
જૂઠા દેવલોકનું એક વિમાન.

વહરજંઘ. પું. (વજ્રજંઘ) એ નામના આ-
પતી ચોવીસીના ત્રીજા પ્રતિવાસુદેવ.

વહરજામ. પું. (વજ્રજામ) પહેલા તીર્થંકરના
ત્રીજા પ્રવેશવતુ નામ.

વહરજમ. પું. (વજ્રજમ) એ નામે પાંચમા
દેવલોકનું એક વિમાન.

વહરમજ્જા સ્ત્રી. (વજ્રમજ્જા) શુક્લપક્ષ અને
કૃષ્ણપક્ષના ચંદ્રની હાનિ વૃદ્ધિ પ્રમાણે
આહારના કાળિયાની વધવટ કરવાનો
અભિગ્રહ લેવો તે; વજ્રના મખભાગ
જેવી આકૃતિવાળા તપ વિશેષનું નામ.

વહરરચણ. ન. (વજ્રરત્ન) વજ્રરૂપી રત્ન;
હીરો.

વહરરિસિ. પું. (વજ્રરિષિ) વજ્ર નામના
મુનિ.

વહરરુચ. પું. (વજ્રરુચ) એ નામનું પાંચમા
દેવલોકનું એક વિમાન.

વહરલેસ્ત. પું. (વજ્રલેશ્ય) એ નામનું પાં-
ચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

વહરવચણ. પું. (વજ્રવર્ણ) પાંચમા દેવલોકનું
એક વિમાન.

વહરવિસિ. પું. (વજ્રવિસિ) પાંચમા દેવલોકનું
એક વિમાન.

વહરવેણ. પું. (વજ્રવેણ) વજ્રવેણ નામના
મુનિ.

વહરાડ. પું. (વૈરાટ) વસ દેશમાં એ નામનું
પ્રસિદ્ધ નગર.

વહરાવત્ત. પું. (વજ્રાવર્ણ) એ નામનું પાંચમા
દેવલોકનું એક વિમાન.

વહરિસિ. ત્રિ. (વ્યતિરિષિ) જૂઠું; ભિન્ન.

વહરુત્તરવર્ધિસિ. પું. (વજ્રોત્તરવર્ધિસિ) એ
નામનું પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

વહરેગ. પું. (વ્યતિરેક) હેતુને અભાવે સાધ્યના
અભાવનો નિશ્ચય.

વહરોદ્ધા. સ્ત્રી. (વૈરોદ્ધા) મક્ષિનાથજીની
દેવીનું નામ.

વહરોચણ. પું. (વૈરોચ્છ) એ નામનું પાંચમા
દેવલોકનું એક વિમાન. (૨) અગ્નિ. (૩)
ઉત્તરદિશાના અસુરકુમારનો ઇન્દ્ર.

વહરોચણરાય. પું. (વૈરોચ્છરાજ) વૈરાચન
નામે અસુરકુમારનો ઇન્દ્ર.

વહરોચર્ણિ. પું. (વૈરોચ્છેન્દ્ર) વૈરાચન નામે
ઉત્તર દિશાના અસુરકુમારનો ઇન્દ્ર.

વહરોસમણારાય. પું. (વજ્રર્ષમણારાય) જે
શરીરના બંધારણમાં હાડકાંના સાંધા
મર્કટબંધથી બંધાએલ હોય, તેના ઉપર
નારાય એટલે પાટો અને વચ્ચે વજ્ર-
ખીલી મારેલી હોય તે સંધયણ; ૭ સંધ-
યણમાંનું પ્રથમ સંધયણ.

વહરોસમણારાયસંઘયણ. ન. (વજ્રર્ષમણારાય-
સંઘન) જુઓ “ ઉપલો ” શબ્દ.

વહરવિશય. પું. (વાગવિશય) વચનનો વિનય-
સારો વચનો બોલવાં તે.

વહસ્તવેષ. પું. (વૈશ્વેષ) અગ્નિદેવ.
 વહસ્તમાહરણયા. સ્ત્રી. (વાક્તમાહરણ) વાણીને
 વશ કરવી તે; વચનના અશુભ વ્યાપા-
 રનો નિરોધ કરવો તે.
 વહસ્તાહ. પું. (વૈશાહ) વૈશાખ મહિનો.
 વહસાહી સ્ત્રી. (વૈશાહી) વૈશાખ મહિ-
 નાની પુત્રેમ.
 વહસેસિય. ન. (વૈશેષિક) કણ્ઠાદનું વૈશેષિક
 દર્શન. (૨) વૈશેષિક દર્શનનું મુખ્ય શાસ્ત્ર.
 (૩) વિશેષરૂપ લક્ષણ.
 વહસ્ત. ત્રિ. (દ્વેષ) દેવ કરવા યોગ્ય.
 વહસ્ત. પુ. (વૈશ્ય) વૈશ્ય; વણિક.
 વહમય ન. (વાહમય) વચનમય; શાસ્ત્ર.
 વહ. પુ. ન. (વાહ) } વાણી, વચન.
 વહો. પુ. ન. (વહ) }
 વહોમય. ન. (વહોમય) શાસ્ત્ર.
 વંક. ત્રિ. (વક) વાક્ય; કુટિલ. (૨) પુ.
 અસંયમ.
 વંગ. પુ. (વગ) બંગાળ દેશ.
 વંગચૂલિયા. સ્ત્રી. (વર્ગચૂલિકા) ૭૨ સત્ર-
 માનું એક.
 વંચણ. ન. } (વચન) દર્શન; છંદરતુ
 વંચણયા. સ્ત્રી. } તે.
 વંચિત્ર. ત્રિ. (વચિત) છંદરાએણ; ઠ-
 ગાએણ.
 વંઙ્કા. સ્ત્રી. (વાન્કા) દંડા; અભિલાષા.
 વંજણ. ન. (વ્યજન) શુભાશુભસૂચક શ-
 રીરતું ચિહ્ન; મસા, નિલ વગેરે. (૨)
 શાક, રાઈતું, ચટણી, અથાણું વિગેરે.
 (૩) કથીલ સુધીના અક્ષર. (૪) ઘી,
 તેલ. (૫) વીર્યરૂપ પુદ્ગળનો સમૂહ. (૬)
 શબ્દાદિ વિષયરૂપે પરિણત પુદ્ગળ સ-
 મૂહ. (૭) છદ્મિયો અને શબ્દાદિ પુદ્ગ-
 લનો પરસ્પર સંબંધ (૮) મસા, નિલ
 વગેરેના શુભાશુભ ફળ દર્શાવનાર શાસ્ત્ર;
 અષ્ટાંગ નિમિત્તમાનું એક.

વંજણાવલાર. ન. (વ્યજનાવલાર) જેનાથી અર્થ
 જણાય છે-પ્રકટ થાય છે તે, પ્રવ્યાક્ષર;
 વર્ણમાળા.
 વંજણાસુદિ. પુ. (વ્યજ્ઞસુદિ) સાત નવપૈકી
 છટ્ટો સમભિરૂઢ નામનો શુદ્ધ નવ.
 વંજણાવમહ. પુ. (વ્યજ્ઞનાવમહ) વિષય અને
 છદ્મિયનો પ્રાથમિક સમ્બંધ અને તે સ-
 મ્બંધથી થતો અવ્યક્ત યોધ; મતિજ્ઞાનનો
 એક પ્રકાર
 વંજિય. સ્ત્રી. (વ્યજિત) રપટ કરેલ. વ્યક્ત
 કરેલ.
 વંજુલ. પુ. (વજ્જુલ) વજુલ નામનું એક
 વ્રક્ષ. (૨) ઉદ્ધિકુમાર દેવતાનું ચૈત્યવ્રક્ષ
 (૩) પક્ષી વિશેષ
 વંજ્ઞ ત્રિ. (વન્ધ્ય) નિષ્કળ વાત્રિયુ.
 વંજ્ઞા. સ્ત્રી. (વન્ધ્યા) વાંઝણી સ્ત્રી.
 વંટ. ન. (વ્રત) ડીંટ, બિટડું.
 વંઠ. ત્રિ. (વળ) વહી ગયેલ; શીટી ગયેલ.
 વંત. ત્રિ. (વાન્ત) વમન કરેણું. ઓકેણું.
 (૨) તજ દીધેલ.
 વંતર. પું. (વ્યતર) વ્યતર દેવતા, દેવતાની
 ચાર જાતમાની એક જાત.
 વંતાર. ત્રિ. (વમિત) વમન કરનાર.
 વંતાસલ. ન. (વાન્તાશ્રવ) વમનનું ઢાર;
 ઉલટી થવી તે
 વંદ. ન. (વ્રદ) સમૂહ; ટોળા.
 વંદણ. ન. (વન્દન) વન્દના; સ્તુતિ. (૨)
 ત્રીજી આવશ્યક; ૭ આવશ્યકમાંનું ત્રીજું.
 વંદણયા. સ્ત્રી. } (વન્દના) સ્તુતિ કરવી;
 વંદણ. } નમવું.
 વંદણિજ્ઞ. ત્રિ. (વન્દનીય) વન્દન કરવા
 યોગ્ય.
 વંદિય. ત્રિ. (વન્દિત) વન્દન કરેણું.
 વંઘ. પું. (વન્ધ્ય) છત્રીશમા ગ્રહનું નામ.
 વંસ. પું. (વા) વંશ-કુળ; એક મૂળ
 પુરુષથી ઉતરોતર આલેલો પુત્ર, પૌત્ર,

શિષ્યાદિનો ક્રમ. (૨) વાંસનું ઝાડ, વાંસડો; વગા (૩) વગાડવાની વાંસળી.
 વંસઘ. પું (વ્યંમક) વ્યામોહક હેતુ.
 વંસકરિહ. પું (વશકેલુક) વાંસકારેલક; વનસ્પતિ વિશેષ.
 વંસકવેલુયા. સ્ત્રી (વંશકવેલુકા) વળાને એ પડખે તિરચ્છા સ્થાપેલ વાસ.
 વંસગ. પું (વશક) વાંસની સળી. (૨) માલવરા ઉપરની આડી.
 વંમવગા પું (વગર્વા) જેમાં વશ-વાંસડાનો અધિકાર છે એવા ભગવતી સૂત્રના ૨૧, ૨૨, ૨૩ માં શતકની અર્ધ આવેલ વર્ગ.
 વંસવેણુ. નં (વશવેણુ) વાસળી.
 વંસા. સ્ત્રી (વશા) બીજી નરકનું નામ.
 વંસાણિય પું () સાધારણ વનસ્પતિની એક જાત.
 વંસીકર્લકા. સ્ત્રી નં (વશીકર્લકા) વાંસડાના સમૂહની વાડ; વશગ્નગમય વાડ.
 વંસીગહિયા. સ્ત્રી (વશીનશ્ચિતા) કુખી વનસ્પતિની એક જાત.
 વંસીપત્તા. સ્ત્રી (વશીપત્ત્રા) વાંસના એ પાંદડાં ભેગા કરવાથી થતા આકારવાળી થોળિ, સ્ત્રીની થોળિનો એક પ્રકાર.
 વંસીમુહ. પું (વશીમુહ) એ ઇન્દ્રિયવાળા જીવની એક જાત.
 વંસીમૂલ. નં (વશીમૂલ) ઘરના આરણીની બહારનો ઓટલો-ચોતરો. (૨) નેતર; તૂણ વિશેષ.
 વંસીવત્તિયા. સ્ત્રી (વશીવત્તિકા) વાંસની પાંતરી જેવી થોળિ કે જેમાં સામાન્ય તિર્યચમનુષ્યાની ઉત્પત્તિ થાય છે.
 વક્. ત્રિ (વક) વાંકું.
 વક્. નં (વાક્ય) શબ્દ સમૂહ; વાક્ય.
 વક્ત. ત્રિ (વક્તાંત) ઉત્પત્તિ થયેલ.
 વક્તિ. સ્ત્રી (વક્તાંતિ) પ્રજાપના સૂત્રના પાંચમા પદનું નામ. (૨) ઉત્પત્તિ.

વક્તિપય. પું (વક્તાંતિપદ) શ્રી પ્રજાપના સૂત્રના એક પદનું નામ.
 વક્તિય. ત્રિ (વક્તાંતિક) ઉત્પત્તિ થનાર. (૨) નં પ્રજાપના સૂત્રના છઠ્ઠા પદનું નામ.
 વક્કર. ત્રિ (વાક્યકર) આચાર્યોની આરા પાળનાર.
 વક્કાય. ત્રિ (વાક્યગત) વાક્યગત; વાક્યનો મતલબ.
 વક્કલ. નં (વક્કલ) ટક્કની છાલનું વસ્ત્ર.
 વક્કલબંધ. પું (વક્કલવન્ધ) વક્કલ-ઝાડની છાલનો બંધ.
 વક્કલવાસિ. ત્રિ (વક્કલવાસિન્) વક્કલ પહેરનાર, ઝાડની છાલનાં વસ્ત્ર પહેરનાર.
 વક્કલિ. ત્રિ (વક્કલિન્) ઝાડની છાલ પહેરનાર.
 વક્કલ. નં (વક્કલ) હૃદય; છાતી.
 વક્કલમાણ ત્રિ (વક્કલમાણ) આગળ કહેવામાં આવનાર.
 વક્કલા. સ્ત્રી (વ્યાક્યા) અથંની રચના; અથં કરવાની રીતિ.
 વક્કલાણ. નં (વ્યાક્યાણ) ઉપદેશ.
 વક્કલાર. પું (વક્કલાર) દેવકુર, ઉત્તરકુરક્ષેત્રને ઘેરનાર વખારા પર્વત. (૨) વખારા પર્વતના નામવાળા દ્વીપ અને સમુદ્ર.
 વક્કલારક. પું (વક્કલારક) વક્કલારક નામનો દ્વીપ અને સમુદ્ર.
 વક્કલારપવ્વય. પું (વક્કલારપર્વત) શ્રેણાના ખધને આકારે રહેલ વખારા પર્વત.
 વક્કલિત. ત્રિ (વ્યાક્ષિત) વ્યગ્ર; વ્યાકુળ.
 વક્કલેય. ત્રિ (વ્યાકલેય) વ્યાખ્યાન કરવા યોગ્ય.
 વગ. પું (વગ) નાહર, વર.
 વગડા. સ્ત્રી () પર્વત ઉપરનો ગઢ. (૨) વાડ. (૩) ચોક; આંગણું.

વચ્ચા. પુ૦ (વર્ગ) શાસ્ત્રનો એક વિભાગ; પ્રકરણ; અધ્યાય. (૨) પશુ વિશેષ. (૩) સમૂહ; સગ્ગતીય સમુદાય. (૪) અમુક રાશિને તેટલા ગુણો કરવો, જેમ ૨ નો વર્ગ ૪, ત્રણનો વર્ગ નવ. (૫) વર્ગ; પ્રકાર.

વચ્ચા. ત્રિ૦ (વ્યગ્ર) વ્યાકુળ.

વચ્ચા. ન૦ (વચ્ચ) વલ્કલ વચ્ચ; ઝાઝી ઝાઝના વચ્ચ.

વચ્ચાવૃત્તિયા. સ્ત્રી૦ (વર્ગવૃત્તિકા) એ નામનું એક કાલિક સૂત્ર.

વચ્ચાણ. ન૦ (વચ્ચન) ઉછળવું; કુદવું.

વચ્ચાણા. સ્ત્રી૦ (વર્ગણ) સગ્ગતીય વસ્તુનો સમુદાય.

વચ્ચાત્વ. પું૦ (વર્ગત્વ) શ્રેણીના ધનને ધનગુણો કરતાં વર્ગ થાય તેટલા કોષ્ટક-પરિમિત તપ કરવું તે.

વચ્ચામૂલ. ન૦ (વર્ગમૂલ) વર્ગનો મૂળ; જેનો વર્ગ કરવામાં આવ્યો હોય તે, જેમ ૨૫૬ નું વર્ગમૂળ ૧૬.

વચ્ચાવચ્ચાત્વ. પું૦ (વર્ગવર્ગત્વ) વર્ગને વર્ગગુણો કરતાં વર્ગવર્ગ થાય તેટલા કોષ્ટક પ્રમાણનું તપ તે વર્ગવર્ગ તપ

વચ્ચાસીદ્ધ. પુ૦ (વર્ગસિદ્ધ) ૧૭ મા તીર્થકરને પ્રથમ શિક્ષા આપનાર ગૃહસ્થ.

વચ્ચિગ્ર. ત્રિ૦ (વર્ગિત) વર્ગ કરેલ; તેને તેટલાએ ગુણેલ.

વચ્ચુ. પુ૦ (વચ્ચુ) પશ્ચિમ મહાવિદેહના ઉત્તર ખાણડવાની સીતોદા મુખ્યત્વે તરફથી પાંચમી વિજય. (૨) પું૦ એ વિજયનો રાજા. (૩) ઉત્તર દિશામાં વૈશ્રવણ લોક-પાળના વિમાનનું નામ.

વચ્ચુરા. સ્ત્રી૦ (વાગુરા) મૃગય-ધન; પાશલો. (૨) સમુદાય.

વચ્ચુરિય. પું૦ (વાગુરિક) પાશ વ્યાધનાર શિકારી.

વચ્ચુલિ. સ્ત્રી૦ (વચ્ચુલિ) ખોરાકમાં માખી જવાથી થતો રોગ. (૨) વડવાગોળ નામનું પક્ષી કે જે ઝાડ ઉપર ઉંધે માથે લટકે છે.

વચ્ચુ. સ્ત્રી૦ (વાચા) વાણી; વચન

વચ્ચ. પું૦ (વ્યાગ્ર) વાધ.

વચ્ચમુદ્ધ પું૦ (વ્યાગ્રમુલ) લવણ સમુદ્રમાં છસો જોજન ઉપર આવેલ વ્યાધમુખ નામનો એક અતરદીપ. (૨) ત્રિ૦ તે અતરદીપમા રહેતાર.

વચ્ચાડિયા. સ્ત્રી૦ (વ્યાગ્રાડિકા) અત્યંત ઉપહાસ; મસ્કરી.

વચ્ચારિય. ત્રિ૦ () વિસ્તારેલું; લાંબું કરેલું.

વચ્ચાવચ્ચ. પુ૦ (વ્યાગ્રાવચ્ચ) વશિષ્ઠગોત્રની શાખા. (૨) તે શાખાનો પુરુષ. (૩) ઉત્તરાધાલ નક્ષત્રનું ગોત્ર.

વચ્ચી. સ્ત્રી૦ (વ્યાગ્રી) વાધણ. (૨) વાધ સંબંધી વિદ્યા.

વચ્ચ. ન૦ (વચ્ચ) વચન.

વચ્ચ. ત્રિ૦ (વાચ્ય) કહેવા ગોચ્ય.

વચ્ચ. ન૦ (વચ્ચે) ઢોલીયાની પાટી; ખાટ-લાનું વાણું.

વચ્ચ. ન૦ (વચ્ચ) જગલ જવાની ક્રિયા. (૨) વિદ્યા; મળ. (૩) શક્તિ; તેજ.

વચ્ચવંસિ. ત્રિ૦ (વચ્ચવંસિ) મુલાવશાળી; વચનના સૌભાગ્યવાળો.

વચ્ચકૂલ પુ૦ (વચ્ચકૂલ) ખાળ; ગટર.

વચ્ચા. પું૦ (વચ્ચ) એક જાતનું વાણંત.

વચ્ચાધર. ન૦ (વચ્ચાધર) પાચખાનું; જળજે.

વચ્ચય. પું૦ (વચ્ચય) ફેરફાર; અદલબદલ.

વચ્ચામેલિય. પું૦ (વચ્ચામેલિય) એક અર્થવાળા જૂદાજૂદા સૂત્રપાઠોને એક ઠેકાણે જોડવાને ઉચ્ચારવા તે.

વચ્ચાવિવેચન. ન૦ (વચ્ચાવિવેચન) વલ્કલ-તુણ્ય વિશેષને કુદીને બનાવેલ (રજેહરણ).

વર્ણાસ. પું (વ્યત્યાસ) ભાંતિ; એક વસ્તુને અન્ય રૂપે પ્રહણ કરવી તે.

વર્ણાસગ. પું (વર્ણાસક) વાણ વિશેષ.

વર્ણ. નં (વર્ણ) વક્ષઃસ્થળ; છાતી.

વર્ણ. પું (વર્ણ) વત્સ નામનો એક આર્યદેશ. (૨) દિકરો. (૩) પૂર્વ મહાવિદેહના દક્ષિણ ખાંડવાની સીતામુખ વન પાસેની પહેલી વિજય (૪) વચ્ચવિજયનો રાગ. (૫) ગાયનો વાછડો. (૬) ત્રિં વહાલું; પ્રેમાસ્પદ.

વર્ણ. પું (વર્ણ) વક્ષ, ગાંડ.

વર્ણ. પું (વર્ણ) વત્સનો પુત્ર.

વર્ણ. પું (વર્ણ) નાનો વાછરડો.

વર્ણગાવર્ણ. સ્ત્રી (વર્ણગાવર્ણ) વચ્ચગાવર્ણ નામની મહાવિદેહની એક વિજય.

વર્ણમિત્રા. સ્ત્રી (વર્ણમિત્રા) ઉર્જલોકવાસી આઠ દિશાકુમારીમાંની છઠી. (૨) નન્નવનના રથક કૂટમાં વસનારી દેવી. (૩) વત્સમિત્રા દેવીની રાજધાની.

વર્ણ. પું (વર્ણ) વરસ, સાલ.

વર્ણ. ત્રિં (વર્ણ) વડાલુ; પ્રિય, ઉપકાર કરનાર.

વર્ણ. નં (વર્ણ) સેવા ભક્તિ; સત્કાર કરવો.

વર્ણ. સ્ત્રી (વર્ણ) સેવા; ભક્તિ.

વર્ણ. નં (વર્ણ) સાધર્મીજનોની સેવા ભક્તિ કરવી; સધર્મી પ્રત્યે વત્સ-પુત્રના જેવો ભાવ રાખવો તે; સમક્તિના આઠ આચારમાંનો સાતમો આચાર.

વર્ણ. સ્ત્રી (વર્ણ) વચ્ચ નામની મહાવિદેહની એક વિજય.

વર્ણગાવર્ણ. સ્ત્રી (વર્ણગાવર્ણ) પૂર્વ મહાવિદેહના દક્ષિણ ખાંડવાની પૂર્વ તરફથી ચોથી વિજય.

વર્ણ. નં (વર્ણ) વાણ, વાળું.

વર્ણ. નં (વર્ણ) વજ્ર નામનું ધનનું આયુધ. (૨) વજ્ર જેવી કંઠણ ખીલી. (૩) વજ્ર

નામનું પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન (૪) એ નામનો કંદ. (૫) પંદરમા તીર્થેકરનું લાંછન. (૬) ત્રિં નક્કર; કંઠણ.

વર્ણ. ત્રિં (વર્ણ) તજવાલાયક; વર્ણિત; વિનાનું; રહિત.

વર્ણ. નં (વર્ણ) પાપ.

વર્ણ. ત્રિં (વર્ણ) શ્રેષ્ઠ; પ્રધાન.

વર્ણ. ત્રિં (વર્ણ) તજનાર; વર્ણનાર

વર્ણકંત. પું (વર્ણકંત) એ નામે પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

વર્ણકંદ. પું (વર્ણકંદ) દેશ વિશેષ પ્રસિદ્ધ કંદ.

વર્ણકસણ. નં (વર્ણકસણ) શરીરની આમડી ઉતારવી તે.

વર્ણકૂટ. પું (વર્ણકૂટ) એ નામનું પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

વર્ણ. નં } (વર્ણ) તજવું; છોડી
વર્ણ. સ્ત્રી } દેવ.

વર્ણગામ. } પું (વર્ણગામ) અભિનન્દન
વર્ણગામ. } તીર્થેકરના પ્રથમ ગણધરનું નામ.

વર્ણગિજ. ત્રિં (વર્ણગિજ) તજવા યોગ્ય.

વર્ણપાણિ. પું (વર્ણપાણિ) જેના હાથમાં વજ્ર નામનું આયુધ છે તે.

વર્ણપ્રમ. પું (વર્ણપ્રમ) એ નામે પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

વર્ણમજ્જ. નં (વર્ણમજ્જ) એક માસપરિમિત આંદ્રાયણ તપ વિશેષ.

વર્ણ. ત્રિં (વર્ણ) વર્ણનાર; તજનાર.

વર્ણરિસહનારાય. નં (વર્ણરિસહનારાય) ઉપરથી ઘોડા સહિત રથ આદ્યો જાય તો પણ ન સંધો છુટો ન પડે તેવા પ્રકારનો આંધા; ૭ સધયણમાંનું પ્રથમ સધયણ.

વર્ણરુવ. પું (વર્ણરુવ) એ નામે પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

વજ્રલેસ. પુ० (વજ્રલેસ) એ નામનું પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.
 વજ્રવચ્ચ. પુ० (વજ્રવર્ણ) પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.
 વજ્રસિંહ. પું० (વજ્રસિંહ) એ નામનું પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.
 વજ્રસિદ્ધ. પું० (વજ્રસિદ્ધ) એ નામનું પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.
 વજ્રાવત્ત. પુ० (વજ્રાવર્ત) એ નામે પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.
 વજ્રિ. પુ० (વજ્રિન) વજ્રવાળો; પહેલા દેવલોકનો ઇન્દ્ર. (૨) વર્ગ દેશ.
 વજ્રિય. ત્રિ० (વર્જિત) રહિત.
 વજ્રુત્તરવર્જિસંગ પુ० (વજ્રોત્તરાવતસક) એ નામે પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.
 વજ્રમ્. ત્રિ० (વજ્ર) વધ કરવા યોગ્ય.
 વજ્રમ્. પુ० (વર્જ) વાધર. (૨) આમણની પાટી.
 વજ્રમ્કાર. પુ० (વર્જકાર) વાધર અથવા આમણની પાટીનો બનાવનાર.
 વજ્રમ્માલા. સ્ત્રી० (વજ્રમાલા) કાંઈને કાસી દેતી વખતે હેરાવવામા આવતી કણેરની માળા.
 વજ્રમા. સ્ત્રી० (વજ્રમા) હત્યા-પિનાશ.
 વજ્રમ્કયાચણ. પુ० (વજ્રાયન) પૂર્વાપાદાનક્ષત્રનું ગોત્ર.
 વજ્ર. ન० (વર્તમાન) માર્ગ, રસ્તો.
 વજ્ર. ત્રિ० (વ્રત) વર્તુળ; ગોળાકાર, દડા જેવું. (૨) પુ० ન० લાડવા કે દડા જેવી આકૃતિ; પાંચ સંકાળમાંનું એક. (૩) ભોજ્ય પદાર્થ; વડાં. (૪) વાટકો. પાત્ર વિશેષ. (૫) વાટલા-ગોળા પર્વત.
 વજ્રંત. પુ० (વર્તમાન) વર્તમાનકાળ.
 વજ્રક. પુ० (વર્તક) વાટકો; ભોજન. (૨) પક્ષી વિશેષ, બટરો.

વજ્રહુર ત્રિ० (વ્રતહુર) ગોળા ખરીવાળા જાનવર, અશ્વાદિ.
 વજ્રજેદુ. પુ० (વ્રતજેવડ) દડે રમવાની કળા.
 વજ્રગ. પુ० (વર્તક) જુઓ “ વટક ” શબ્દ.
 વજ્રમ્મા. પુ० (વ્રતમાર્ગ) પંથ; માર્ગ. (૨) ઉપાદાન કર્મ.
 વજ્રમાળ. ત્રિ० (વર્તમાન) વર્તમાન; વિદ્યમાન.
 વજ્રય. પુ० (વર્તક) બટરો એક જાતનું પક્ષી. (૨) લાખ આદિની ગોળી.
 વજ્રય. પુ० (વટક) પટ્ટો.
 વજ્રયા. સ્ત્રી० (વર્તકા) લાખની ગોળી; રમવાની લખોટી.
 વજ્રચેદુ પુ० (વ્રતચેતાદય) વાટલા ચેતાદય પર્વત.
 વજ્રાવર. પુ० (વર્તકવર) ઉપરવટણા. ગોળા પથરો.
 વજ્રિ. સ્ત્રી० (વર્તિ) દીવાની વાટ.
 વજ્રિજ્ઞમાળાચરચ. ત્રિ० (વ્રત્યમાનચરક) કાંઈને પીરસેલું હોય તેજ લેતું એવા અભિગ્રહથી આધારની ગવેષણા કરનાર.
 વજ્રિય. ત્રિ० (વર્તિત) વળેલ; ગોળા થયેલ.
 વજ. પુ० (વટ) વડનું ઝાડ. (૨) પવન-કુમાર દેવતાનું ચૈત્ય વૃક્ષ. (૩) વૃક્ષની નુધર્મા સભા આગળનું ચૈત્ય વૃક્ષ. (૪) માછલાની એક જાત.
 વજંસય પું० (વ્રતત્તમક) મુગટ. (૨) મુગટ જેવું વિમાન.
 વજગ. પુ० (વટક) વડા; ખાધ પદાર્થની એક જાત. (૨) વસ્ત્ર વિશેષ.
 વજગર. પુ० (વજ્ર) એક જાતનો મન્થ.
 વજમ. ત્રિ० (વટમ) ખુધો; જેને જાનીમાં કે પીઠમાં ખુધ નીકળી હોય તે.
 વજમી. સ્ત્રી० (વટમી) ખુધી ઘસી.
 વજયા. સ્ત્રી० (વજ્યા) ધોડી.
 વજવામુહ. પુ० (વજ્રવામુહ) લવણ સમુદ્રની

વચ્ચોવચ્ચ પૂર્વ દિશામાંનો એ નામનો
એક પાનાળ કળશો.
વડહિયા. સ્ત્રી૦ (વટમિકા) બુઝો “વડબી”
શબ્દ.
વડાર. પુ૦ (વટક) ભાગ; બહેણી, દિસ્સો.
વડિસ પુ૦ (વ્રતંતમ) ક્ષુનનું બધણ.
વડિસક. પુ૦ } (વ્રતંતમ) મુગટ, નાજ.
વડિસગ. } (૨) કાનનું એક બૂપણ.
વડિસય } (૨) દેવતાઓના બધણ
૩૫ વિમાનોના નામને અતે જોડાતો શબ્દ,
જેમકે અસોગવડિસએ, સનવલવડિસએ
પ્રત્યાદિ
વડિંસા. સ્ત્રી૦ (વ્રતંતસા) દિનરના પાંડની
પહેલી અમ્રમરિધી.
વડિય. ત્રિ૦ (વતિત) પંડુ
વડિયા. સ્ત્રી૦ (વ્રતિજા) પ્રતિજા, નિયમ
(૨) નિમિત્ત, કારણ
વડી. સ્ત્રી૦ (વટી) વડી, ચણાના લોટની
ખનાવેલ લચકાઓ
વડુદ. પુ૦ (વર્ધકિ) મુનાર. (૨) ચકવર્તીના
ચૌદ રત્નમાંનું એક
વડુદ્દરયા ન૦ (વર્ધકિરત્ત) મુનારનું કામ
કરનાર ચકવર્તીના ચૌદ રત્નમાંનું ત્રીજું
રત્ન.
વડુકુમારી. સ્ત્રી૦ (વૃહકુમારી) ઉગ્ગરે મ્હોટી
જતાં પરબુલ ન હોય તે.
વડુણ. ત્રિ૦ (વર્ધન) વધારનાર.
વડુપરિણામ. પુ૦ (વ્રદ્ધપરિણામ) વિશુદ્ધભાવ,
વધતા-વૃદ્ધતા પરિણામ.
વડુમાણ. ન૦ (વર્ધમાન) અવધિજ્ઞાનનો એક
ભેદ કે જે ઉત્પન્ન થયા પછી વૃદ્ધિ પા-
મનો ગાય.
વડુલય. ત્રિ૦ (વર્ધક) વૃદ્ધિ કરનાર; વધા-
રનાર
વડુ સ્ત્રી૦ (વૃદ્ધિ) ઉપજ, આપક; વધારો.

વડિય. ત્રિ૦ (વર્ધિત) વૃદ્ધિ પામેલું; વધેલું.
વળા. પુ૦ (વળ) વળ; જામમ; ધા. (૨)
અનિચાર; વનમા પડેલું હિંદ. (૩)
કાડકી, મુમકુ.
વળા. ન૦ (વળ) વન, એકજા ગતના વૃક્ષનો
સમૂહ. (૨) વાણવ્યનર દેવ. (૩) વન-
રપાન. (૪) લાકડાં; ઇંધણ.
વળાકમ્મ. ન૦ (વળકર્મ) વન કપાવી લાક-
ડાના આપાર કરવો તે; પદર કર્મદા-
નમાંનું એક.
વળાકરણ પુ૦ સ્ત્રી૦ (વળકરણ) જાણનો
દાથી.
વળાલંડ પુ૦ (વ.લ્લગ્ગ) બુદ્ધી બુદ્ધી જા
તના ઝાડો જ્યાં હોય તે સ્થળ.
વળાચર. પુ૦ (વળચર) વનમા ફરનાર; ભાંલ.
વળાચારિ. પુ૦ (વળચારિ) વાણવ્યનર દેવ-
તાની એક ગત.
વળાણ. ન૦ (વળ) વાણજને પોતાની મા-
તાથી વિખુટો પાડી બીજા માથની સાથે
જાખવો તે.
વળાલ્લ. પુ૦ (વળલ્લ) વનનો અગ્નિ.
વળલ્લ ત્રિ૦ (વળલ્લ) બાંધેલું.
વળપાલિયા. સ્ત્રી૦ (વળપાલિકા) વનનું પા-
પણું કરનારી, માણી.
વળાપ્પદ. પુ૦ (વળપ્પતિ) વૃક્ષાદિક વનરૂપિ.
વળાપ્પદકાદય. પુ૦ (વળપ્પતિકાદિક) વનરૂપિ
કાયના જીવ.
વળામયૂરી સ્ત્રી૦ (વળમયૂરી) વનની મોરલી-
દેલ.
વળામહત્તરગ. ત્રિ૦ (વળમહત્તરક) વનનો અ.
ધિપતિ; વનમા વડેરો.
વળામાલ પુ૦ (વળમાલ) એ નામે બારમા
દેવલોકનું એક વિમાન.
વળામાલા. સ્ત્રી૦ (વળમાલા) કંકથી દીંચણ
મુધીની લાંબી માળા; આભરણ વિશેષ.
વળાય. ન૦ (વળક) પશુક; ઢોલ.

વચ્ચવર. પું (વચ્ચ) વનમાં ફરનાર; બી-
લ આદિ.

વચ્ચલયા. સ્ત્રી (વચ્ચલતા) એક જાતની વે-
લડી; વનલતા. (૨) નાટકનો એક પ્ર-
કાર; બત્રીશ પ્રકારમાંના ત્રીજા પ્રકારનું
નાટક.

વચ્ચવિદુગ્ધા. પું (વચ્ચવિદુર્ગ) વનની દુર્ગમ
જગ્યા. (૨) અનેક જાતના વૃક્ષોનો
સમૂહ.

વચ્ચવિરોહિ. પું (વચ્ચવિરોધિન્) આપાદ મ-
હિનાનું લોકાત્તર નામ.

વચ્ચસંડ. ન (વચ્ચસંગ) જુઓ “વચ્ચસંડ”
શબ્દ

વચ્ચસ્સહ સ્ત્રી (વચ્ચસ્પતિ) કિલોનરી;
વનસ્પતિ.

વચ્ચસ્સહકાર્ય. પું (વચ્ચસ્પતિકાર્ય) વન-
સ્પતિકાર્યમાં ઉત્પન્ન થયેલ છવ, તૃણ,
વૃક્ષ વગેરેના છવ.

વચ્ચસ્સહકાર્ય. પું (વચ્ચસ્પતિકાર્ય) વનસ્પતિ
કાર્ય; તૃણ, લતા, ઝાડ વગેરે.

વચ્ચસ્સહકાલ. પું (વચ્ચસ્પતિકાલ) વનસ્પતિમાં
એક છવ વધારેમાં વધારે વખત રહે
તેટલો કાળ; અનત કાળ.

વચ્ચિ. ત્રિ (વચ્ચિન્) જગમી.

વચ્ચિ. પું (વચ્ચિજ્) વ્યાપારી

વચ્ચિય. પું (વચ્ચિજ્) વાણીયો; વ્યાપારી.
(૨) વચ્ચિજ નામનું કરણ; ૧૧ કરણમાંનું
એક.

વચ્ચિયા. સ્ત્રી (વચ્ચિતા) ભાર્યા; સ્ત્રી.

વચ્ચિયા. સ્ત્રી (વચ્ચિકા) ન્હાનું વન.

વચ્ચીમગ. પું } (વચ્ચીપક) યાચક; ભિક્ષુ;
વચ્ચીમય. } શ્રમણ, બ્રાહ્મણ, કૃપણ,

અતિથિ અને શ્વાન, એ પાંચમાંનો ગમે
તે એક. (૨) ઉપાયજ્ઞાના ૧૬ દોષમાંનો
પાંચમો દોષ; દીનપાત્રું દેખાડી ભિક્ષા
લેવી તે. (૩) નીચ જાત.

વચ્ચા. પું (વચ્ચ) રગ; કાળો, નીલો, રાતો,
પીળો અને ઘોળો, એ પાંચમાંનો ગમે
તે એક. (૨) અપીર ગુલાલ. (૩) સૌ-
ન્દર્ય; રૂપ. (૪) કીર્તિ; યશ. (૫) કકારાદિ
વ્યજન અક્ષર; વર્ણમાળા. (૬) વર્ણ નામ
કર્મ. (૭) ચંદન. (૮) વર્ણન કરવું.

વચ્ચા. ત્રિ (વચ્ચ) વર્ણન કરવા યોગ્ય.

વચ્ચાચ્ચ. પું (વચ્ચક) વર્ણન કરવું.

વચ્ચાચ્ચો. ઘ્ર (વચ્ચત્સ) વર્ણ-રંગઆશ્રી.

વચ્ચાચ્ચુ. પું (વચ્ચક) કકુ, ચંદન, વગેરે
વિલેપન દ્રવ્ય. (૨) અભ્યગન કરવું; પીધી
ચોળાની તે.

વચ્ચાગપેસિયા. સ્ત્રી (વચ્ચકંપેસિકા) ચંદન
પોસનારી દાસી.

વચ્ચાચ્ચામ. ન (વચ્ચનામન્) વર્ણ નામ;
નામકર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી
છવ જૂદા જૂદા વર્ણ-રંગ પામે છે.

વચ્ચાચ્ચ. પું (વચ્ચક) ચંદન.

વચ્ચાચ્ચઝમ્. (વચ્ચકચ્ચ) શુભ વર્ણ રહિત-
અશુભ કર્મ.

વચ્ચાચ્ચાચ્ચ. પું (વચ્ચાચ્ચ) વખાણ.

વચ્ચાચ્ચાચ્ચ. ત્રિ (વચ્ચાચ્ચિન્) આચાર્યાદિના
ગુણગ્રામ કરનાર.

વચ્ચાચ્ચાચ્ચ. પું (વચ્ચાચ્ચ) વર્ણન વિશેષ.

વચ્ચાચ્ચાચ્ચાચ્ચા. સ્ત્રી } (વચ્ચાચ્ચાચ્ચ) આ-
વચ્ચાચ્ચાચ્ચાચ્ચા. } આચાર્યના કર્મના
ગુણ દીપાવવા તે.

વચ્ચાચ્ચાચ્ચ. ત્રિ (વચ્ચિત્) વર્ણન કરાયેલ.

વચ્ચાચ્ચાચ્ચા. સ્ત્રી (વચ્ચિકા) પીળા માટી; મ-
ગમાટી.

વચ્ચિહ. પું (વચ્ચિજ) યાદવ; યાદવકુળ.

વચ્ચિહ. પું (વચ્ચિ) લોકાન્તિક દેવતાની
એક જાત.

વચ્ચિહદસા. સ્ત્રી (વચ્ચિદસા) એ નામનું
એક કાલિક સુત્ર.

વચ્ચિ. સ્ત્રી (વચ્ચિ) કાંટાની વાડ.

વતિરિત્ત. ત્રિ० (વ્યતિરિત્ત) જૂદું; અલગ.

(૨) અધિક; ઉપરાંત.

વત્ત. ન० (વત્ત) દોરાને આપેલ વળ.

વત્ત. ત્રિ० (વ્યાત્ત) વ્યાપેલું.

વત્ત. ત્રિ० (વૃત્ત) થયેલું; બનેલું.

વત્ત. ન० (વ્યક્ત) અક્ષર-અર્થને સ્વરને સ્પૃષ્ટ

કરી ગાવું તે; ગાયનનો એક ગુણ. (૨)

ત્રિ० સ્પૃષ્ટ; પ્રગટ.

વત્તણ. ન० (વર્ત્ત) ફેરવવું; પાઠ કરવો.

વત્તણા. સ્ત્રી० (વર્ત્ત્તા) જુના પદાર્થોને નવા

અને નવાને જુના કરવારૂપે વર્તવું તે;

કાળનું એક લક્ષણ.

વત્તણી. સ્ત્રી० (વર્ત્ત્તી) માર્ગ; રસ્તો.

વત્તમાણપય. પું० (વર્ત્તમાણપય) વિચ્છેદ ગયેલ

આરમા દષ્ટિવાદ અંગના બીજા વિભાગ-

સૂત્રનો ૧૮ મો ભેદ.

વત્તવચ્ચા. સ્ત્રી० (વત્તવચ્ચા) વક્તવ્ય; કથન

વિષય; કથન પરિપાટી.

વત્તા. સ્ત્રી० (વર્તા) વાર્તા; વાતચિત.

વત્તાર. ત્રિ० (વત્ત) બોલનાર; વક્તા.

વત્તિ. સ્ત્રી० (વર્ત્તિ) અંગ વિલેપન કરવા

યોગ્ય સુગંધી વસ્તુ.

વત્તિ. સ્ત્રી० (વ્યક્તિ) એક માણસ; સમુદાય

કે જાતિનો એક અંગ.

વત્તિ. સ્ત્રી० (વર્તિન્) વર્તનાર.

વત્તિ. સ્ત્રી० (વર્તિ) વ.ટ; દીવેટ.

વર્તિત્ય. પું० (વર્તિત્ય) ધારણ કરવું. (૨)

હેતુ; નિમિત્ત.

વર્તિત્ય. ત્રિ० (વર્તિત) વૃત્ત-ગોળ થયેલ.

(૨) ઉચ્ચાવેલ.

વર્તિત્ય. ન० (વર્તિત્ત) વાર્તિક; સૂત્રની

પૂરણીરૂપ ટુંકાં વાક્ય.

વર્તિત્યા. સ્ત્રી० (વૃત્તિ) પ્રવર્તન; વર્તવું તે.

(૨) વૃત્તિ; રીતિ.

વર્તિત્યા સ્ત્રી० (વૃત્તિ) વૃત્તિ; આ-

જ્ઞવિકા.

વત્થ. પું० (વત્થ) વત્થ નામનું મૂળ ગોત્ર.

(૨) ત્રિ० તે ગોત્રમાં ઉત્પન્ન થયેલ

પુરૂષ-શ્રમ્યભવાદિ. (૩) વાહરડો. (૪)

બાળક; અચ્ચું.

વત્થ. ન० (વત્થ) કપડું; વસ્ત્ર. (૨) વસ્ત્ર

નામે દ્રીપ તથા સમુદ્ર.

વત્થજંમમ. પું० (વત્થજંમમ) વસ્ત્રને સાઈ

કે ખરાબ કરનાર દેવ; જલકા દેવતાની

એક જાત.

વત્થધર. ત્રિ० (વત્થધર) વસ્ત્ર ધરનાર.

વત્થધારિ. ત્રિ० (વત્થધારિન્) વસ્ત્ર ધારણ

કરનાર-પહેરનાર.

વત્થવિહિ. પું० (વત્થવિહિ) વસ્ત્ર સીવવા,

ધોવા અને પહેરવાની કળા.

વત્થાણી. સ્ત્રી० (વત્થાણી) એ નામની વેલ.

વત્થિય. ત્રિ० (વત્થિય) વસ્ત્ર વણનાર;

કપડાં બનાવનાર.

વત્થુ ન० (વત્થુ) વસ્તુ; ચીજ; પદાર્થ. (૨)

પૂર્વનું પ્રકરણ વિશેષ-અધ્યયન વિશેષ.

વત્થુ. ન० (વાસ્તુ) ધર; મકાન. (૨) શાકની

એક જાત.

વત્થુનિવેસણ. ન० (વત્થુનિવેસણ) અમુક

પાત્રમાં અમુક વસ્તુ આટલે અંશે સમાશે

એમ માની તેમાં તે વસ્તુ નાખવાની

કળા.

વત્થુલ. ન० (વત્થુલ) વથુવા નામની શાક

વનસ્પતિ.

વત્થુવિજ્ઞા. સ્ત્રી० (વાસ્તુવિજ્ઞા) ધર, હાટ,

વગેરેની કેવી રીતે જાણવણી કરવી તેનું

જ્ઞાન; વાસ્તુક વિદ્યા; ૭૨ કળામાંની

એક.

વત્થુસમાસ. પું० (વત્થુસમાસ) વસ્તુ સમાસ

શ્રુત; અર્થાત્ એ આર વસ્તુઓનું-પૂર્વના

પ્રકરણોનું જ્ઞાન; શ્રુત જ્ઞાનનો એક પ્રકાર.

વહ્લજ્ઞ. પું० } (વર્ધલજ્ઞ) વાહળ; મેધ.

વહ્લજ્ઞ. પું० }

વર્ણલિપિ. સ્ત્રી૦ (વર્ણલિપિ) ખરાબ દિવસ;
તોફાની દિવસ; દુર્દિન.

વર્ણલિપિમત્ત. ન૦ (વર્ણલિપિમત્ત) તોફાની
વરસાદ વખતે રાંકાને આપવાનું ભોજન.

વર્ણ. ન૦ (વર્ણ) આમણની વાધર. (૨) ચર્મ
ખડ.

વર્ણ. ન૦ (વર્ણિક) વાર્ષિક રત્ન; ચક્રવ-
ર્તીનાં ચાદ રત્નમાંનું એક.

વર્ણવરણ. ન૦ (વર્ણવરણ) જુઓ “ વ-
ર્ણ ” શબ્દ.

વર્ણવિ. ત્રિ૦ (વર્ણ) વધારનાર.

વર્ણવિષય. પુ૦ (વર્ણવિષય) ભાગ્ય વિશેષ.

વર્ણમાળ. પુ૦ (વર્ણમાળ) ચોવીશમા તીર્થકર
શ્રી મહાવીર સ્વામી. (૨) સરાવલો. (૩)
સ્તનિતકુમાર દેવતાનું ચિહ્ન; તેના
મુગટમાં રહેલ સરાવલાને આકારે નિશાની.
(૪) ખભે પુરૂષને ઉપાડી સ્વામીમાં આ-
ગળ ચાલનાર. (૫) એક જાતનું અવ-
ધિતાન.

વર્ણમાળા. પુ૦ } (વર્ણમાળ) ખભે માણસ
વર્ણમાળક } ખેસાડી સ્વામીમાં
વર્ણમાળાગ. } આગળ ચાલનાર.

(૨) ૬૦ મા મહાગ્રહનું નામ. (૩) સ-
રાવલું; કોડિયુ. (૪) આઠ મંગલિકમાંનો
એક.

વર્ણમાળાગિહ. ન૦ (વર્ણમાળાગિહ) વારતુ શા-
સ્ત્રની વિધિથી બંધાવેલું ધર.

વર્ણમાળાનામ. ન૦ (વર્ણમાળનામ) વર્ધમાન
આપિલ નામનું મહાનપ.

વર્ણમાળપુર. પુ૦ (વર્ણમાળપુર) વર્ધમાનપુર
નામે એક શહેર.

વર્ણમાળસ્તામિ. પુ૦ (વર્ણમાળસ્તામિ) ચોવી-
શમા તીર્થકર શ્રી મહાવીરસ્વામીનું
અપર નામ.

વર્ણમાળા. સ્ત્રી૦ (વર્ણમાળ) વર્ધમાન નામે
શાશ્વતી જિન પ્રતિમા.

વર્ણવિષય. ત્રિ૦ (વર્ણવિષય) વધાઇ આપેલ.
વર્ણ. પુ૦ (વર્ણ) હણવું; વધ કરવો.

વર્ણવિ. ત્રિ૦ (વર્ણ) વધ કરનાર; ખુની.

વર્ણવિ. સ્ત્રી૦ (વર્ણવિ) સ્ત્રી; વહુ.

વર્ણ. પુ૦ (વર્ણ) રંગ; શરીરની કાન્તિ. (૨)
વર્ણ; અકારાદિ અક્ષર. (૩) આસક્ત;

રક્ત. (૪) વર્ણનામ નામે નામકર્મની
એક પ્રકૃતિ. (૫) વર્ણન; ગુણમાન.

વર્ણ. પુ૦ (વર્ણ) અખીર ગુલાલ વગેરે.

વર્ણવિ. ત્રિ૦ (વર્ણવિ) સુન્દર વર્ણવાળું;
રંગભર્યું.

વર્ણવિ. પુ૦ (વર્ણ) એક જાતનું ચન્દન.

વર્ણવિ. ત્રિ૦ (વર્ણવિ) વર્ણવેલું; કહેલું.

વર્ણવિ. સ્ત્રી૦ (વર્ણવિ) પાળી માટી.

વર્ણ. પુ૦ (વર્ણ) લોકાન્તિક દેવતાની એક
જાતિ.

વર્ણ. ન૦ (વર્ણ) શરીર.

વર્ણ. ન૦ (વર્ણ) મહા; કિલ્લો. (૨) પાણીના
ક્યારા. (૩) પશ્ચિમ મહાવિદેહના ઉત્તર
ખાંડવાની સીતોદા મુખવન તરફથી પહેલી
વિજય. (૪) તે વિજયનો રાજા. (૫)
મૃતગાને કાંઠે આવેલ એક તીર્થ.

વર્ણવિ. સ્ત્રી૦ (વર્ણવિ) વર્ણવતી
વિજય.

વર્ણવિ. પુ૦ () કાઠ.

વર્ણવિ. પુ૦ (વર્ણ) ક્યારો.

વર્ણ. સ્ત્રી૦ (વર્ણ) ઉપરના રાંકાનું શિખર;
ટેકરો. (૨) વર્ણવિજય. (૩) વર્ણ નામે
૨૧ મા તીર્થકરની માતા. (૪) ૧૧ મા
ચક્રવર્તીની માતા.

વર્ણવિ. સ્ત્રી૦ (વર્ણવિ) પશ્ચિમ મહાવિ-
દેહના ઉત્તર ખાંડવાની સીતોદામુખ વ-
નથી ચોથી વિજય.

વર્ણવિ. પુ૦ (વર્ણ) પાણીનો ક્યારો.

વર્ણવિ. સ્ત્રી૦ (વર્ણવિ) ક્યારી.

વર્ણી. સ્ત્રી. (વર્ણી) બુધ્ધો “વર્ણા” શબ્દ.
વર્ણિચાર. પુ. (વર્ણિચાર) હેતુનો એક દોષ;
સાધ્ય વિના હેતુનું અસ્તિત્વ.
વર્ણન. ન. (વર્ણન) વર્ણન કરવું; ઉલટી
કરવી તે.

વર્ણમ. ત્રિ. (વર્ણ) વર્ણ કરવા યોગ્ય.
વર્ણ. ન. (વર્ણ) અખતર.
વર્ણધારિ. પું. (વર્ણધારિ) અખતર ધારણ
કરનાર.

વર્ણમય. ત્રિ. (વર્ણમય) જેણે કવચ ધારણ
કરેલ છે તે.

વર્ણમયગુહિય. ત્રિ. (વર્ણમયગુહિય) ધોડાનો
પાખર-કવચ ધારણ કરેલ.

વર્ણમીઠ. પુ. (વર્ણમીઠ) રાકડો, ઉધર્મની
ટેકરી.

વચ. ન. (વચ) અવિરતિને અટકાવવા પા-
પની નિવૃત્તિ કરવી-હદ બાધવી તે; નિ-
યમ; પચ્ચક્ષ્ણાણ; મર્ચાદા; અણુવ્રત અને
મહાવ્રત.

વચ. ન. (વચ) ઉચ્ચર; અવસ્થા.

વચ. પુ. (વચ) દક્ષ દળર ગાયોનો એક
મજ; ગોકુળ.

વચ. પુ. (વચ) સસાર.

વચ. ન. (વચ) વચન.

વચસ્. પુ. (વચસ્) સરખી ઉચ્ચરનો મિત્ર.

વચગુણ. ત્રિ. (વચગુણ) જેણે સાવધ વચન
રાકેલ છે તે; મૌનધારી; વચન ગુણિવાળો.

વચગુણિ. સ્ત્રી. (વચગુણિ) સાવધ પ્રવૃત્તિથી
વચનને રાકવું તે; વચનગુણિ.

વચજ્ઞ. ન. (વચજ્ઞ) પાંચ મહાવ્રત
અને ૧૭૬ રાત્રિઓજન વિરમણ એ ૭
વ્રતનો સમૂહ.

વચજોગ. પું. (વચજોગ) વાણીનો વ્યાપાર;
વચનનો જોગ.

વચણ. ન. (વચ) બુધ્ધ.

વચણ. ન. (વચ) વચન; વાણી.

વચણગુણિ. સ્ત્રી. (વચણગુણિ) વચનગુણિ;
વચનના પાપથી આત્માનું રક્ષાય કરવું તે.

વચણજોગ. પું. (વચણજોગ) વચનજોગ.

વચણસંપદા. સ્ત્રી. (વચણસંપદા) વચનની
સંપદા; મધુર, અનિશ્ચિત અને સ્પૃષ્ટ
વચન બોલવાં તે.

વચણિજ્ઞ. ત્રિ. (વચણિજ્ઞ) ગર્ભા; નિન્દા
કરવા યોગ્ય, નિન્દિત. (૨) બોલવા યોગ્ય.

વચણેણ. પુ. (વચણેણ) વચનનો ચોર;
બુધ્ધાભોલો.

વચણ્ડ. પુ. (વચણ્ડ) દુષ્ટ વચન બોલી
આત્માને કર્મથી દંડેલો તે.

વચણપ્રયોગ. પુ. (વચણપ્રયોગ) વચનનો પ્રયોગ-
વ્યાપાર.

વચણપ્રિમા. સ્ત્રી. (વચણપ્રિમા) શ્રાવકની
ખીજ વ્રતપ્રતિમા.

વચણપ્રિહાણ. ન. (વચણપ્રિહાણ) વચનનું
એકાગ્રપણું.

વચણુજ. ન. (વચણુજ) શુભ વચન બોલ-
વાથી થતું પુણ્ય; પુણ્યના નવ પ્રકારમાંનો
એક.

વચણલિય. ત્રિ. (વચણલિય) વચનનો બ-
ળીયો; દહવચની; પ્રતિજ્ઞાપાલક.

વચર. પુ. (વચર) ઇન્દ્રનું આયુષ. (૨) હારી;
અવેરાતની એક જાત. (૩) વિદ્યુત્ક્રમાર
દેવતાનું ચિહ્ન.

વચર. ન. (વચર) વેર; વિરોધ.

વચરકંડ. પુ. (વચરકંડ) રત્નપ્રભા પૃથ્વીનો
વજ્રમય કાંડ.

વચરમજ્જા. સ્ત્રી. (વચરમજ્જા) વજ્રના મધ્યને
આકારે જેના કાષ્ટકનો આકાર થાય
તેવું એક તપ.

વચરસેણા. સ્ત્રી. (વચરસેણા) નંદનવનના સા-
ગરચિત્કૂટમાં વસનારી દેવી. (૨) એ
દેવીની રાજધાની.

વયસ્સમાધારણ્યા. સ્ત્રી૦ (વયસ્સમાધારણ્યા)
સ્વાધ્યાય વગેરેમાં વાણીનું નિયંત્રણ
કરવું તે.

વયસમિદ્. સ્ત્રી૦ (વયસમિતિ) વચનસમિતિ;
યતના પૂર્વકે બોલવું તે.

વયસમિય. ત્રિ૦ (વયસમિત) વચન સમિતિ-
વાળો.

વયસુપગ્નિહાયા. ન૦ (વયસુપ્રગ્નિધાન) વચનનું
સારી પેઠે નિયંત્રણ કરવું તે.

વયહારિ. પું૦ (મતહારિન્) જ્યૈષ્ઠીપના
ઐરવતક્ષેત્રમાં ચાલુ અવસર્પિણીમાં થયેલ
છઠ્ઠા તીર્થંકર.

વયી. સ્ત્રી૦ (વાચ) વાચા; વાણી.

વર. ત્રિ૦ (વર) શ્રેષ્ઠ; ઉત્તમ. (૨) પુ૦
સૂર્યસમુદ્રના દેવતાનું નામ. (૩) વર;
પતિ.

વરણ. પુ૦ (વરણ) મશિરત્ન જડિત પાત્ર.
(૨) ધાન્ય વિશેષ; ચીણો; કાંચ.

વરણ. સ્ત્રી૦ (વરણિ) ઉત્તમ ગતિ; મોક્ષ
ગતિ.

વરણ. પું૦ (વરણ) સેતુ; પાળ. (૨) વરવું
તે. (૩) એ નામનો એક આર્યદેશ.

વરણ. સ્ત્રી૦ (વરણ) વરત; ચામડાની રસ્તી.

વરણસ્થા. ન૦ (વરણસ્થા) શ્રેષ્ઠદર્શન; કેવળ
દર્શન.

વરણસિ. ત્રિ૦ (વરણસિન્) કેવળદર્શનથી દે-
ખનાર; કેવળદર્શની.

વરણસ્થ. પું૦ (વરણસ્થ) અંતઃક સૂત્રના છ-
ઠ્ઠા વર્ગના નવમા અધ્યયનનું નામ. (૨)
રાજગૃહ નિવાસી એક આશ્વાપતિ. (૩)
૨૨ મા નેમનાથ તીર્થંકરના પ્રથમ ગ-
ણધરનું નામ. (૪) ૨૨ મા તીર્થંકરને
પ્રથમ શિક્ષા આપનાર ઝ્ઞસ્થ. (૫) વ-
રદત કુમાર.

વરણમ્. ન૦ (વરણમ્) સમુદ્ર અને મહા-
નદીના સંગમને દેકાણે આવેલું વરદામ

દેવતાના નિવાસરૂપ એક તીર્થસ્થાન કે
જ્યાં ચક્રવર્તી અહમ તપ કરે છે.

વરણસિ. (પું૦ (વરણ) શ્રેષ્ઠ પુરુષ;
વાસુદેવ.

વરણસિદ્ધ. પું૦ (વરણસિદ્ધ) શકેદ્રની દક્ષિણ
દિશાના લોકપાળ યમના વિમાનનું નામ.

વરણ. પુ૦ (વરણ) કાડી; બેઇદ્રિય જીવ
વિશેષ.

વરણ. } પું૦ (વરણ) કાડી; બેઇદ્રિય
વરણ. } જીવની એક જાત.

વરણ. ત્રિ૦ (વરણ) ગરીબ; ક્યાપાત્ર. (૨)
તપસ્વી; તપ કરનાર.

વરણ. પું૦ (વરણ) સુવર; શુક્ર; કુક્કર. (૨)

ત્રીજા દેવલોકના ઇન્દ્રનું ચિહ્ન. (૩)

નવમા તીર્થંકરના પહેલા ગણધર. (૪)

તેરમા તીર્થંકરનું લાંછન.

વરણી. સ્ત્રી૦ (વરણી) શુક્રણી. (૨) શુક્ર
સંબંધી વિદ્યા.

વરણ. ત્રિ૦ (વરણ) શ્રેષ્ઠ; સુંદર.

વરણ. ત્રિ૦ (વરણ) વરણ; પરણેલ.

વરણ. પું૦ ન૦ (વરણ) વરણ; સાલ.

વરણસ્થા. પું૦ સ્ત્રી૦ (વરણસ્થા) કાશ્યપ
ગોત્રની શાખા. (૨) ત્રિ૦ તે શાખામાં
જન્મેલ.

વરણસ્થ. પું૦ } (વરણ) નાગર; કૃત-
વરણસ્થ. } નપુંસક.

વરણ. સ્ત્રી૦ (વરણ) વર્ષા ઋતુ.

વરણસ્થ. ન૦ (વરણસ્થ) ભાદ્રવે તથા
આશ્વિન માસ; વર્ષા ઋતુ.

વરણ. પું૦ () એક જાતનો કારીગર;
ચટાઈ બનાવનાર.

વરણ. પું૦ (વરણ) શનભિષા નક્ષત્રનો અ-
વિષ્ણતા દેવતા. (૨) વાણી. (૩) ચોથા
દ્વીપ અને ચોથા સમુદ્રનું નામ. (૪) વરણ
દ્વીપમાં રહેનાર એક દેવતા. (૫) શક
તથા હથાનેન્દ્રના પશ્ચિમ દિશાના લોક.

પાળનું નામ. (૬) વરણ નામે એક
આથાપતિ. (૭) વરણ નામે વીરમુ મુદ્દત.
(૮) પંદરમું મુદ્દત. (૯) લોકાન્તિક દેવ-
નાની એક જાત. (૧૦) મુનિસુત્રન
સ્વામીના વરણનું નામ. (૧૧) એક જાતનું
વૃક્ષ.
વરણકાદય. પું. (વરણકાદયિક) વરણ જા-
નિના દેવ.
વરણદેવકાદય. પું. (વરણદેવકાદયિક) વરણ
દેવોનો સમૂહ.
વરણપ્રમા. સ્ત્રી. (વરણપ્રમા) વરણ દ્વીપના
દેવતાનું નામ.
વરણવર. પું. (વરણવર) એ નામનો દ્વીપ.
વરણા. સ્ત્રી. (વરણ) વરણ લોકપાળની
રાજધાની.
વરણોદ. પું. (વરણોદ) એ નામનો સમુદ્ર.
વરણોવવામ્ર. પું. (વરણોવવાત) એ નામનું
એક કાલિક સૂત્ર.
વલ. ન. (વલ) વાળવુ-મરડવુ તે.
વલક્ષ. પું. (વલક્ષ) આભરણુ વિશેષ.
(૨) ટીંગાડવાની સાંકળ.
વલમી. સ્ત્રી. (વલમી) વળી. (૨) છળું;
ઝાપર.
વલય. ન. (વલય) બોલોયું; ચૂડી, કડું.
(૨) સંસાર. (૩) જ્યાં પાણી વલયને
આકારે વહેતું હાય તે પ્રદેશ. (૪) બોલો-
યાની આકૃતિ. (૫) વક્રતા; કપટ; માયા.
(૬) કેતકી, કેળા વગેરે કે જેની જાલ
ગોળાકાર હોય છે. (૭) પ્રત્યેક નરકને
ફરતું ધનોદધિ વગેરેનું વેષ્ટન કે જે વલ-
યાકારે છે.
વલય. પું. (વલક) લાંબું લાકડું. (૨) ત્રિ-
વાળનાર; મરડનાર.
વલયમરણ. ન. (વલમ્મરણ) સંયમથી બ્ર-
મ્હ-પરિણતી પરાજીત થઇ મરે તે; એક
પ્રકારનું આજમરણ.

વલયા. સ્ત્રી. (વલ્લા) ઘોડી.
વલયામુહ. પું. (વલ્લામુહ) લવણ સમુદ્રમાંનો
પૂર્વ દિશાનો પાતાળ કળશો. (૨) સમુદ્રની
આગ; યડવાનળ.
વલયાયય. ત્રિ. (વલયાયત) વલયાકાર અને
લાંબું; લખગોળ.
વલિ. સ્ત્રી. (વલિ) આમડીની કરચલી.
વલિમ્ર. ન. (વલિત) ઘોળા કેશ.
વલિત. ત્રિ. } (વલિત) વળેલું.
વલિય. }
વલિય. પું. સ્ત્રી. (વલિક) પેટ ઉપર પડતી
તણ કરચલી.
વલિયપવિમસિ. પું. (વલિકપવિમસિ) આ-
વલિની વિશેષ રચનાવાળુ નાટક.
વલ્લ. પું. (વલ્લ) વાલ; ધાન્ય વિશેષ.
વલ્લકી. સ્ત્રી. (વલ્લકી) વીણા.
વલ્લર. પું. ન. (વલ્લર) ગાદ જમણ; ગાદન
પ્રદેશ. (૨) વનસ્પતિ વિશેષ.
વલ્લરી. સ્ત્રી. (વલ્લરી) વલ્લરી નામનું વાજિત્ર.
વલ્લહ. પું. (વલ્લહ) વલ્લહ-ત્રિપ; પતિ. (૨)
ત્રિ. ખાડ; બાહુ.
વલ્લિ. સ્ત્રી. (વલ્લિ) વેલ; લતા.
વલ્લી. સ્ત્રી. (વલ્લી) બુઓ “ વલ્લિ ” શબ્દ.
વલ્લીમૂલયંભ. પું. (વલ્લીમૂલયંભ) એક જા-
તનું ધાસ.
વલ્લવંસ. પું. (વ્યવંસ) કથન.
વલ્લવંસ. ત્રિ. (વ્યવંસ) ગયેલું; દૂર થયેલું.
(૨) રહિત.
વલ્લવંસ. ત્રિ. (વ્યવંસ) ગયેલું; દૂર
કરેલ.
વલ્લવંસ. પું. (વ્યવંસ) બ્યવંસાર.
વલ્લવંસ. ન. (વ્યવંસ) નાથ.
વલ્લવંસ. પું. (વ્યવંસ) નાથ કરેલ;
પ્રાચુરહિત કરેલ.
વલ્લવંસ. પું. (વલ્લવંસ) એ નામે પર્વગ
જાતનું વૃક્ષ.

व्यसाय. पुं० (व्यवसाय) व्यापार; रोजगार.

(२) निर्णयः निश्चयः.

व्यसायसभा. स्त्री० (व्यसायसभा) यभरयया

રાજધાનીની એ નામની એક સભા.

(२) विज्यहोवताने विचार करवानी स-
 लानुं नाम. (३) सूर्याभिहोवतानु पुस्तक-

व्यवसिय. त्रि० (व्यवसित) निर्णय करेहुं.

व्यवहार. पु० (व्यवहार) जागाकार; गणितना
अर्थ प्रकार.

व्यवहार. पुं० (व्यवहार) लोकाभां यावती

लोकहित; सामान्य प्रवर्तन. (२) शास्त्र-

विहित भर्यादा; आदा आयरल. (३)

बवहारखलेखणी. स्त्री० (ब्यवहाराखेपणी) व्य-
वहार-प्रायश्चित्त, ते सम्पन्धी आकर्षक
कथा; व्यवहारसूत्रज्ञं कथा रूपे प्रांयत्त.

धवहारग. पु० (व्यवहारक) द्वेती धेती क्र-
नार; व्यवहारी.

अवहारि. त्रि० (व्यवहारिन्) व्यवहारयाजो;
व्यवहारोपयोगी.

व्यवहारिभ्यः त्रि० (व्यवहार्य) व्यवहारने योऽभ्यः.

अवेय. त्रि० (व्यपेत) द्वे उरेल.

वस. त्रि० (कश) आधीन; ताभेदार.

वसंगय. त्रि० (वसंगत) पश थयेलुं.

वसन्त. पुं० (वसन्त) वसन्त ऋतु. (२)

ચૈત્ર મહિનાનું લોકાતર નામ.
 વસંતઋતુ. ત્રિ. (વસન્તઋતુ) વસન્તઋતુમાં
 ઉત્પન્ન થયેલ.

वसंतउ. पुं० (वसतर्तु) वसंतऋतु.

वसन्तमास. पुं० (वसन्तमास) वसन्तऋतुना
मास; क्षिप्त्युन तथा यैत्र.

वसंतलया. स्त्री० (वसन्तलता) भाषवी क्षता.

વસદ્. ત્રિ० (વર્ણાન્) વિષય પરતંત્ર થઇ
પીડાએલ; ઇદ્રિયને વશ થઇ પીડાતો.

ઘસ્ટમરણ. નં (કળાર્તમરણ) ઇલિયોને વક્ષ
 થઈ પતંગીયાની પેઠે મરણ નિપજે તે;
 એક પ્રકારનું બાળમરણ.

वसन्तः (वृषण) अडकोश, भुवागीया.

वसण. न० (व्यसन) ३४; ६:५; आक्षत.

वसना. न० (वसन) धुगडु; कपडुं; वस्त्र.

वसति. स्त्री० (वसति) भक्षान; निवासस्थान.

वसभ. पुं० (वृषभ) अ०ग०. (२)त्रि० उत्तम;
श्रेष्ठ; समर्थ; गीतार्थ.

वसभपुच्छियंग. न० (वसभपुच्छियांग) अण-
 दना पुच्छणी साथे आधीने शिक्षा
 करपी ते.

વસ્તુમવાહયા. પુ. (વૃષભવાક્ત્ર) અગાદનુ ગેતે
વાહન છે તે ખીજા દેવલોકનો। ઇન્દ્ર.

वसभवीहि. क्री० (वृषभवीथि) शुक्रप्रदनी
वृषभ वीथि—गति विशेष.

वसुभागाजाम्. पु० (वृषभानुजात) वृषभाकारे-
 षण्मते आकारे सूर्य, चंद्र चने नक्षत्रानां
 योग थाय ते.

વસવત્તિ. ત્રિ० (વશવર્તિન્) ઇન્દ્રિયોને વશ
કરનાર. (૨) પરવશ થયેલ.

वसह. पुं० (वृष्ण) अण०. (२) ओं क अहो-
रात्रना त्रीश मुहूर्तमांसा अद्वावीसमा
मुहूर्तानुं नाम. (३) ऋषलदेव स्वामीनुं
वाञ्छन.

સત્યપુચ્છ. નં (ચૂકનપુચ્છ) બળદને
પ્રહડે બાંધીને કાઢને સળ કરવી તે.

૧૨૨૫૫૫૫૫. ૫૦ (૫૫૫૫૫૫) ૫૫૫૫ ૫૫૫૫
 ૫૫૫૫ ૫૫ ૫૫-૫૫૫૫૫૫; ૫૫૫૫ ૫૫૫૫૫૫૫
 ૫૫૫.

વસહિ. સ્ત્રી૦ (વસતિ) વસવાનું-રહેવાનું
સ્થાન; ઉપાશ્રય; ધર.

વસહિપાલ. ત્રિ૦ (વસતિપાલ) ઉતારો સા-
ચવાનાર.

વસા. સ્ત્રી૦ (વસા) ચરખી.

વસાગુળ. ત્રિ૦ (વસાગુળ) વશ થઇને પાછળ
ચાલનાર, આધીન થનાર.

વસિદ્ધ. પુ૦ (વસિદ્ધ) વશિષ્ઠગોત્ર. (૨) ત્રિ૦
તે ગોત્રમાં જન્મેલ.

વસિદ્ધ પુ૦ (વસિષ્ઠ) દ્વીપકુમાર જનનના
ભવનપતિ દેવનાનો ઇન્દ્ર. (૨) પાર્શ્વના-
થના એક ગાળુધર.

વસિદ્ધકૂટ. પું૦ (વસિષ્ઠ) સોમનસ વ-
ખારા પર્વતના સાન કૂટમાંનું સાનમુ કૂટ.

વસિમ. પુ૦ () જનનિવાસ સ્થાન;
દેશ.

વસિય. ત્રિ૦ (વસિય) રહેલું.

વસીકરમ. ત્રિ૦ (વસીકૃત) વશ કરેલ, આ-
ધીન બનાવેલ.

વસીકરણ. ન૦ (વસીકરણ) શત્રુ, રાગ,
સ્ત્રી વગેરે વશ થાય તેવું સાધન; મળિ,
મંત્ર, ઔષધિ વગેરે.

વસુ. ન૦ (વસુ) ધન; સપત્તિ. (૨) પુ૦
વસુમિત્ર નામનો એક ગૃહસ્થ. (૩) દેવ.
(૪) ધનિષ્ઠા નક્ષત્રનો અધિષ્ઠાતા દેવના.
(૫) વસુ નામના ચૌદ પૂર્વધર આચાર્ય;
નિષ્પણ્ણના ગુરુ. (૬) એ નામનો એક
રાગ કે જે એક વખત પણ અસત્ય-
મિશ્ર વચન બોલ્યો તેથી તરત મરણ
પામી સાતમી નરકમાં ગયો. (૭) સાધુ;
ત્યાગી. (૮) સ્ત્રી૦ ઇશાનેન્દ્રની પહેલી
તથા પાંચમી અગ્રમહિષી.

વસુધરા. સ્ત્રી૦ (વસુધરા) પૃથ્વી; જમીન.
(૨) નવમા ચક્રવર્તીની સ્ત્રી. (૩) ચમરે-
દ્રના લોકપાળ સોમની ચોથી અગ્રમ-
હિષીનું નામ. (૪) વસુધરા દેવી. (૫)

દક્ષિણ દિશાના રચક પર્વતપર વસનારી
આઠ દિશાકુમારીમાંની છેલ્લી. (૬)
ઇશાનેન્દ્રના આઠમી અગ્રમહિષીનું નામ.
(૭) ઇશાનેન્દ્રની ચોથી અગ્રમહિષીનું
નામ.

વસુગુપ્તા. સ્ત્રી૦ (વસુગુપ્તા) ઇશાનેન્દ્રની બીજી
અગ્રમહિષી (૨) ઇશાનેન્દ્રની છઠી અગ્ર-
મહિષીનું નામ. (૩) વસુગુપ્તાદેવી.

વસુવત્તા. સ્ત્રી૦ (વસુવત્તા) વસુવત્તા નામની
એક સ્ત્રી.

વસુદેવ. પુ૦ (વસુદેવ) કૃષ્ણ મહારાજ તથા
બળદેવજીના પિતા.

વસુપુજ્જ પુ૦ (વસુપુજ્જ) આરમા તીર્થકરના
પિતા.

વસુમતી. સ્ત્રી૦ (વસુમતી) રાક્ષસના બીમેન્દ્રની
બીજી અગ્રમહિષી. (૨) વસુમતી દેવી.
(૩) પૃથ્વી; જમીન.

વસુમંત. ત્રિ૦ (વસુમંત) દ્રવ્યવાળો; ધન
વાળો. (૨) વસુ-સયમ-તદ્ધાન-સંયમી.

વસુમિત્રા. સ્ત્રી૦ (વસુમિત્રા) ઇશાનેન્દ્રની
ત્રીજી અગ્રમહિષી. (૨) ઇશાનેન્દ્રની
સાતમી અગ્રમહિષીનું નામ. (૩) વસુ-
મિત્રા દેવી.

વસુયા. સ્ત્રી૦ (વસુકા) વસુકા દેવી.

વસુલ. પું૦ (વસુલ) નપુસક; પાવૈયો. (૨)
ત્રિ૦ શ્વ. (૩) નિન્દાકારી વા પ્રશંસાકારી
સબોધન વચન.

વસુહા. સ્ત્રી૦ (વસુહા) પૃથ્વી.

વસુહારા. સ્ત્રી૦ (વસુહારા) દ્રવ્યની ધારા;
સુવર્ણવૃષ્ટિ.

વસ્ત. ત્રિ૦ (વસ્ત) આધીન, પરવશ.

વહ. પુ૦ (વહ) વધ કરવો; ખુન કરવું.
(૨) લાકડી વગેરેથી માર મારવો તે.
(૩) વધનો પરિપક્વ; સાધુના ૨૨ પરિ-
પક્વમનો એક.

વહ. પું૦ (વહ) બળદની આંધ.

વહન. } ત્રિ० (વહન) વહ કરનાર; પુત્રી.
વહન. }

વહન. ત્રિ० (વ્યવહાર) પીડ કરનાર.

વહન. ન૦ (વહન) યાન-ગાડું, રથ, સપ્તમ
વગેરે. (૨) ઉપાડવું; લઈ જવું. (૩)
યાનપાત્ર; વહાણ, નાવા વગેરે.

વહન. ન૦ } (વ્યવહાર) મારવું; વહ
વહન. સ્ત્રી० } કરવો.

વહન. ત્રિ० (વહન) પ્રાણી વહનો રસ્તો
પતાવનાર.

વહન. ત્રિ० (વ્યવહાર) અવધારી જોયેલું.

વહન. ત્રિ० (વ્યવહાર) શસ્ત્ર પ્રહારથી વ્યથા
પામેલ.

વહન. પું० (વહન) વહ અને વર; સ્ત્રી
અને પતિ.

વહન. સ્ત્રી० (વહન) વહ; ધણીયાણી; પરણેલી
સ્ત્રી. (૨) નવોદા સ્ત્રીની પેઠે મસ્તક
નમાવી કહિસગ કરવાથી લાગતો એક
દોષ.

વા. ઇ० (વા) અથવા; યદા. (૨) અને;
સમુચ્ચય.

વા. ત્રિ० (વાહન) વાહી; વાહ કરનાર.

વા. ત્રિ० (વાહન) વચન સંબંધી; વાણી
સંબંધી.

વા. ન૦ (વાહન) વાહન વગાડવાની
કળા.

વા. સ્ત્રી० (વાહન) રીંગણી; શાક
વનસ્પતિની એક જાત.

વા. ન૦ (વાહન) વાહન; તત, વિતત,
ધન અને શુભિર એ ચાર જાતના વા-
હનનું ગમે તે એક.

વા. ત્રિ० (વ્યાધિ) ધણું દુઃ; (૨) વાંકું.
(૩) એણું અધિકું ખેલવું.

વા. ન૦ (વ્યાધિ) હોય તે
કરતાં એણું અધિકું ખેલવું તે; જાનનો
એક અતિચાર.

વા. ન૦ (વાહન) ખળવેલું. (૨) વાહન;
મુદંગ, નગારાં વગેરે.

વા. ત્રિ० (વાહન) વાયુના રોગવાળો.
(૨) પું० વાયુનો રોગ.

વા. ત્રિ० (વાહન) વંચાવેલ; શીખવેલ.

વા. ત્રિ० (વાહન) વાહ કરનાર.

વા. પું० (વાયુ) વાયરો; પવન. (૨)

આસોચ્ચરાસ. (૩) વાયુકાયના જીવ.

(૪) એક અહોરાત્રના ત્રીસ મુહૂર્તમાંના

મુહૂર્તનું નામ. (૫) સ્વાતિ નક્ષ-

ત્રનો અધિષ્ઠાતા દેવતા. (૬) શકેદ્રના

ધોરેસ્વાર લશ્કરનો અધિપતિ.

વા. ત્રિ० (વ્યાપ્ત) ચોળેસ; ગોઠ-
વાયેલ.

વા. પું० (વાયુકાય) વાયુકાય; પવન.

વા. પું० (વાયુકાય) વાયુકાયના
જીવ.

વા. પું० (વાયુકાય) જીવનપતિ દે-
વતાની નવમી જાતિ.

વા. સ્ત્રી० (વાતોત્કલિકા) ધીમે
ધીમે-ઠેરી ઠેરીને વાયરો વાય તે.

વા. પું० (વાયુકાય) જીવો “વા-
ઉકાય” શબ્દ.

વા. પું० (વાયુકાય) જીવો “વા-
ઉકાય” શબ્દ.

વા. ત્રિ० (વાહન) ઢાકેલું.

વા. પું० (વાતોત્કલિકા) એ
નામનું ત્રીજા ચોથા દેવલોકનું એક વિ-
માન.

વા. પું० (વાયુપ્રવેશ) જેમાંથી પવન
આવે તે-ગોખ; હવાખારી.

વા. પું० (વાયુપ્રવેશ) વટોળીઓ;
પ્રગ્વાત.

વા. પું० (વાયુપ્રવેશ) શ્રી મહાવીર સ્વા-
મીના ત્રીજા ગણધરનું નામ.

વાડમંડલિયા. સ્ત્રી० (વાયુમંડલિકા) સમુદ્રના પાણીને મંડળાકારે (વમળ) કરનાર તોફાની પવન.

વાડયાય. પું० (વાયુકાય) વાયુકાય; પવન.

વાડરિય. ત્રિ० (વાયુરિક) હરણને પાસલાથી આંધનાર; શિકારી; વૈધરી.

વાડલ. ત્રિ० (વ્યાકુલ) આકુળ વ્યાકુળ.

વાડલિ. પુ० (વાડલિન્) તોફાની વાયુ; વંટોળીયો.

વાડલ્લા. સ્ત્રી० () એ નામનો ગુચ્છો.

વાકરણ. ન० (વ્યાકરણ) ઉત્તર; જવાબ.

વાકવાસિ. પુ० (વચ્ચવાસિન્) ઝાડની છાલનાં વચ્ચ પહેરનાર નાપસનો એક વર્ગ.

વાગ. પુ० (વચ્ચ) ઝાડની ત્વચા-છાલ.

વાગય ન० (વચ્ચજ) સણ આદિની છાલનું સ્ત્ર.

વાગરજ્જુ. સ્ત્રી० (વચ્ચરજ્જુ) ઝાડની છાલની દોરડી.

વાગરણ. ન० (વ્યાકરણ) વ્યાકરણશાસ્ત્ર; ભાષાના નિયમ દર્શાવનાર શાસ્ત્ર. (૨) મત્યુનર; ખુલાસો; જવાબ.

વાગરણી. સ્ત્રી० (વ્યાકરણી) કાંઈએ પણ પૂછેલા અર્થનો ખુલાસો આપવાની ભાષા.

વાગરિય. ત્રિ० (વ્યાકુત) ખુલાસો કરેલ. (૨) જવાબ આપક.

વાગજ. પું० (વચ્ચજ) વચ્ચજ વચ્ચ; ઝાડની છાલનાં વચ્ચ.

વાગજવર. ત્રિ० (વચ્ચજવર) વચ્ચજવચ્ચને ધારણ કરનાર.

વાગજવચ્ચ. પુ० (વચ્ચજવચ્ચ) ઝાડની છાલનાં વચ્ચ.

વાગિદિ. સ્ત્રી० (વાગિદિ) વાણીરૂપ ઋદિ.

વાગુરિય. ત્રિ० (વાગુરિક) વાગુરા-મૃગઅંધન પાશવડે મૃગોને આંધનાર; વાધરી; શિકારી.

વાગુલી. સ્ત્રી० (વ્યાકુલી) એ નામની એક વેલ.

વાગાદ્ય. ત્રિ० (વ્યાગાતિક) વ્યાધાતજન્ય; આડખીલ-અંતરાયથી ઉત્પન્ન થયેલ.

વાગાદ્યમ. ન० (વ્યાગાતવર) સિંહ, ઠાવાનળ વગેરેનો ઉપદ્રવ થાય ત્યારે સંચારો કરવામાં આવે તે.

વાગાત. } પું० (વ્યાગાત) વ્યાધાત; અંત-
વાગાય. } રાય; આડખીલ.

વાગાયકર. ત્રિ० (વ્યાગાતકર) અટકાયત કરનાર; અંતરાય પાડનાર.

વાગીકરણ. પું० (વાગીકરણ) વીર્ય વધારવાનો ઉપાય દર્શાવનાર શાસ્ત્ર.

વાડ. પું० (વાટ) વાડો; લતો; પાડો. (૨) કાટાની વાડ.

વાડિ. પુ० (વાટિ) કાંટાની વાડ.

વાણપરથ. પુ० (વાણપરથ) યજ્ઞસ્થાશ્રમ પુરો કરી એકલા અથવા સ્ત્રી સહિત વનમાં જઈ અહ્યર્ચ્ય પાળવું અને સાંસારિક કાર્યથી નિવૃત્ત થવું તે; ચારમાંનો ત્રીજો આશ્રમ. (૨) ત્રિ० ત્રીજા આશ્રમમાં દાખલ થયેલ; વનમાં જઈ તપસ્યા કરનાર.

વાણમંતર. પુ० (વાણમંતર) ત્રિજા લોકમાં રહેનાર દેવોની એક જન, વાણ્યવંતર જનિના દેવતા.

વાણમંતરી. સ્ત્રી० (વાણમંતરી) વાણ્યવંતરની દેવી; વાણ્યવંતરી.

વાણવંતર. પુ० (વાણ્યવંતર) વાણ્યવંતર જનના દેવતા.

વાણહ. પું० (વાણહ) જોડા; પગરખાં; કાંટારખાં.

વાણારસી. સ્ત્રી० (વાણારસી) કાશી; યનારસ.

વાણિજ્ય. પું० ન० (વાણિજ્ય) વ્યાપાર; રાજ્યાર. (૨) સાત ચર કરણમાંનું જીવું કરણ; ૧૧ કરણમાંનું જીવું કરણ.

વાણિય. પું (વણિજ) વાણિયાં; વેપારી.
 વાણિયન. પું (વણિયજ) વ્યાપાર. (૨)
 વ્યાપારી; વાણીઓ.
 વાણિયગામ. નં (વાણિયગ્રામ) એ નામનું
 એક પ્રાચીન નગર
 વાણી. સ્ત્રી (વાણી) વાણી, વચન.
 વાત પું (વાત) વાયુ; પવન. (૨) વાયુ
 રોગ.
 વાતસ્તંધ. પું (વાતસ્તંધ) વાયુના ખંધ;
 ધનવાત, તનુવાન વગેરે.
 વાતપલિક્ષોભા. સ્ત્રી (વાતપલિક્ષોભા) આઠ
 કૃષ્ણરાશીમાંની એક.
 વાતપલિહા. સ્ત્રી (વાતપલિહા) આઠ કૃષ્ણ-
 રાશીમાંની એક.
 વાતાયન. નં (વાતાયન) ગવાક્ષ; ગાખ.
 વાતિ. નં (વાતિ) કૃત્રિય વિશેષ.
 વાર્તિગણી. સ્ત્રી (વ્રત્તાકી) રીંગણી.
 વાતિક. } ત્રિં (વાતિક) વાયુના રોગ-
 વાતિય. } વાળો. (૨) પું વાયુનો રોગ.
 વાદકર. ત્રિં (વાદકાર) વાદવિવાદ કરનાર.
 વાદિ. ત્રિં (વાદિન) વાદવિવાદ કરનાર.
 વાદ. પું (વ્યાધ) શિકારી.
 વાનર. પું (વાનર) વાંદરો; વાનર. (૨)
 એથા તીર્થકરનું કાંઠન.
 વાનરિયા. સ્ત્રી (વાનરી) વાંદરી.
 વાપી. સ્ત્રી (વાપી) વાવ.
 વાવાહા. સ્ત્રી (વ્યાવાહા) વિશેષ પીડા.
 વામ. ત્રિં (વામ) ડાહ્યું; ડાબી બાજુનું. (૨)
 પ્રતિકૂળ, વિપરીત. (૩) પું ચાર દાય;
 ધનુષ્ય; વામ.
 વામવામેશ. ઇ. (વામવામેશ) ડાબેડાળો;
 પ્રતિકૂળમાં પ્રતિકૂળ રીતે.
 વામણ. પું (વામન) વામન સંકાણ; કુળથી
 વિપરીત લક્ષણવાળું સંકાણ; ૭ સંકાણમાંનું
 એક. (૨) પાશ્વનાથજીના ચક્ષુનું નામ.
 (૩) ત્રિં વામન; ઠીંગણો.

વામણિયા સ્ત્રી (વામણિકા) } ઠીંગણી દા-
 વામણી. સ્ત્રી (વામણ) } સી.
 વામણ. નં (વ્યામણ) ૫૨૨૫૨ અંગો-ગા-
 ત્રેનું મર્યાદનું તે.
 વામલોકવાદિ. પું (વામલોકવાદિ) વિપ-
 રીતપણે લોકનું ૨૪૩૫ કહેનાર.
 વામા. સ્ત્રી (વામા) ૨૩ મા તીર્થકરની
 માતાનું નામ.
 વામાવત. પું (વામાવત) ડાબી બાજુએ
 આવતવાળો શખ; ડાબો શખ.
 વામુદ. ત્રિં (વ્યામુદ) વિશેષકરી મર્ખ.
 વાય. પું (વાદ) વાદવિવાદ; તકરાર.
 વાય. પું (વાત) વાયુ; પવન. (૨) વાયુ-
 કુમાર નામે ભવનપતિ દેવતાની એક
 જાત. (૩) એ નામનું ત્રીજા એથા દેવ-
 લોકનું એક વિમાન. (૪) વાતરોગ,
 વાયુનો રોગ.
 વાય. પું (વલ્ક) ઝાડની ઝાડનું વૃક્ષ;
 વલ્કલ.
 વાયકંત. પું (વાતકાન્ત) એ નામનું ત્રીજા
 એથા દેવલોકનું એક વિમાન.
 વાયકણ. પું (વાતકણ) વસ્ત્ર ગાત્રની
 શાખા. (૨) ત્રિં તે શાખાનો પુરૂષ.
 વાયકરણ. પું (વાતકરણ) પાણી પિનાનું
 (કાંડું) કરક-ભાજન વિશેષ; એક જાતનો
 ધડો.
 વાયકૂટ. પું (વાતકૂટ) એ નામનું ત્રીજા
 એથા દેવલોકનું એક વિમાન
 વાયન. પું (વાચક) ઉપાધ્યાય; શાસ્ત્રના
 વચ્ચાવનાર. (૨) પૂર્વધર; પૂર્વના
 જાણનાર.
 વાયજોગ. પું (વાયજોગ) વાણીનો યોગ-
 વ્યાપાર.
 વાયજ્ઞય. પું (વાતજ્ઞ) વાતધ્વજ
 નામનું ત્રીજા એથા દેવલોકનું એક
 વિમાન.

કાચગા. ન૦ (કાચન) વાંચનું; કથા કરવી.
(૨) એક જાતની વનસ્પતિ.

કાચગાયા. } ક્ષી૦ (કાચના) શિષ્યને ગુરુએ
કાચગા. } શાસ્ત્ર વંચાવતું તે; શાસ્ત્રની
વાંચણી; ધર્મધ્યાનનું પ્રથમ આદ્યન.

કાચગાઘનત્વાસિ. પુ૦ (કાચનાત્વાસિન્)
જેને અર્થ સાથે સૂત્ર ભણાવવામાં આવ્યાં
હોય તેવો શિષ્ય.

કાચગાચરિય. પુ૦ (કાચનાચર્ય) અર્થસહિત
સૂત્ર ભણાવનાર; વાચનાચાર્ય

કાચગાસંપયા. ક્ષી૦ (કાચનામ્પયત્) વાચના-
સપદા; ઉચ્ચ વાંચન.

કાચનિસન્ના. પુ૦ (કાતનિસર્ગ) અધોવાયુ ઊં-
ડવો તે.

કાચપરિક્ષોમ. પુ૦ (કાતપરિક્ષોમ) જેમા
વાયુ પશુ ક્ષોભ પામે માટે કૃષ્ણરાજનું
એક નામ.

કાચપ્પમ. પુ૦ } (કાતપ્રમ) એ નામનું ત્રીજા
કાચપ્પહ. } એથા દેવલોકનું એક
વિમાન.

કાચફલિહક્ષોમ. પુ૦ (કાતપરિક્ષોમ) વાયુને
ભોગળની પેઠે ક્ષોભાવનાર હોવાથી તમ-
સ્કાયનું એક નામ

કાચફલિહા. ક્ષી૦ (કાતપરિક્ષા) વાયુની ખા-
ઈરૂપ હોવાથી કૃષ્ણરાજનું એક નામ.

કાચમંડલિકા. ક્ષી૦ } (કાતમયકલિકા) વા-
કાચમંડલિયા. } વાએડું; મરુડળા-
કારે વાતો વાયુ.

કાચય. પુ૦ (કાચક) વાંચનાર. કથા
કરનાર.

કાચરાસિ. પુ૦ (કાચરશ્મિ) ઝાંઝની છાલની
દોરડી.

કાચલેસ્સ. પુ૦ (કાતલેચ્ચ) એ નામનું ત્રીજા
એથા દેવલોકનું એક વિમાન.

કાચકચાયા. પુ૦ (કાતકર્ણ) એ નામનું ત્રીજા
એથા દેવલોકનું એક વિમાન.

કાચકાસિ. ત્રિ૦ (કાચકામિન્) વદકક ૫-
હેરનાર.

કાચલોજ. ત્રિ૦ (કાતલાજ) વાયુથી ઉડવા
યોગ્ય.

કાચલ્લા. ક્ષી૦ (કાચલ્લા) વાયવ્ય ખૂણો.

કાચસ. પું૦ (કાચસ) કાગડો.

કાચસંજય. ત્રિ૦ (કાચસ્યત) વચનની
પતનાવાળો; વાણીનો સયમી.

કાચસપરિમંડલા. ક્ષી૦ (કાચસપરિમંડલા)
કાક આદિ પક્ષીઓના શબ્દોનું ફલાકલ
જાણવાની વિદ્યા.

કાચસિંગ. પુ૦ (કાચાકા) વાતશબ્દ નામનું
ત્રીજા એથા દેવલોકનું એક વિમાન.

કાચસિદ્ધ. પુ૦ (કાતસિદ્ધ) વાતસિદ્ધ નામનું.
ત્રીજા એથા દેવલોકનું એક વિમાન.

કાચા. ક્ષી૦ (કાચ) વાચા-વાણી; વચન.

કાચાલ્હ. ત્રિ૦ (કાતાલિહ) અકાલે સુકાઈ
ગયેલ.

કાચામ. પુ૦ (વ્યાયામ) કસરત; વ્યાપાર;
ચેષ્ટા;

કાચાલ. ત્રિ૦ (કાચાલ) વાચાળ.

કાચાવત્ત. પુ૦ (કાતાવર્ત) એ નામનું ત્રીજા
એથા દેવલોકનું એક વિમાન.

કાચુ. પુ૦ (કાચુ) પવન; વાયરો.

કાચુકુમાર. પું૦ (કાચુકુમાર) વાયુકુમાર નામે
ભવનપતિ દેવતાની એક જાત.

કાચુકુમારી. ક્ષી૦ (કાચુકુમારી) વાયુકુમાર
જાતના ભવનપતિ દેવની દેવી.

કાચુમૂર. પુ૦ (કાચુમૂરિ) મહાવીર પ્રભુના
એક મણુધરનું નામ.

કાર. ન૦ (કાર) વાર નામે એથી નરકનો
નરકાવાસો. (૨) વખત; ટાઈમ. (૩)
ન્હાનો ધડો.

કારંગ. પુ૦ (કારંગ) અરિસાનો હાથો.

કારંધારેણ. ઘ૦ (કારંધારેણ) વારંવાર; પુનઃ
પુનઃ. (૨) પોતપોતાનો વારો હોય ત્યારે.

વારક. પું (વારક) માટલી; માટલો.
વારગ. } (૨) ત્રિં બૂલ અટકા-
વનાર; બૂલ સુધારનાર.

વારહિષ્ઠ. નં () લાલ વસ્ત્ર.

વારણ. પું (વારણ) હાથી. (૨) નં અટ-
કાવવું.

વારય. ત્રિં (વારક) અશુદ્ધ પાઠ કરનારને
રોકનાર.

વારલિપ્ત. સ્ત્રીં (વારલિપ્ત) વેશ્યા; રડી.

વારાહ. પું (વારાહ) સુવિધિનાથ તીર્થકરના
પ્રથમ ગણધરનું નામ. (૨) છઠ્ઠા અળદે.
વના ત્રીજા પૂર્વલવનું નામ.

વારિ. નં (વારિ) પાણી; જળ.

વારિજ. પું () પરણવાની ક્રિયા;
લમક્રિયા.

વારિત. ત્રિં } (વારિત) નિવારણ; નિષેધેલું.
વારિય. }

વારિસેણ. પું (વારિસે) જમ્બૂદ્વીપના ઔર-
વતક્ષેત્રમાં ચાલુ અવસર્પિણીમાં થયેલ
ચોવીસમા તીર્થકર. (૨) અશ્વત્થરાવવાધ
સૂત્રના પ્રથમ વર્ગના પાંચમા અધ્યયનનું
નામ. (૩) શ્રેણીક રાજની ધારણી
રાણીનો પુત્ર.

વારિસેણા. સ્ત્રીં (વારિસેણ) વારિપેણ ના-
મની શાશ્વતી જનપ્રતિમા. (૨) ઉધ્વ-
લોકવાસી આઠ દિશાકુમારીમાંની સાતમી.
(૩) એ નામની એક નદી કે જે મેરૂની
ઉત્તરે રક્તવતી નદીને મળે છે.

વારુણ. ત્રિં (વારુણ) આદ્રા, મૂળ આદિ
નક્ષત્રોમાં થયેલ પવન સંબંધી ઉત્પાત
કે જે આવતા વર્ષની શુભ નિશાની રૂપે
મનાય છે. (૨) વરૂણ સમુદ્રના દેવતાનું
નામ. (૩) વારુણ નામનો સસુદ્ર. (૪)
પંદરમા મુહૂર્તનું નામ.

વારુણિકંત. પું (વારુણિકાન્ત) વરૂણ સમુ-
દ્રના દેવતાનું નામ.

વારુણી. સ્ત્રીં (વારુણી) નવમા તીર્થકરની
મુખ્ય સાધ્વી. (૨) મદિરા; દારૂ. (૩)
પશ્ચિમ દિશા. (૪) ઉત્તર દિશાના રમક
પર્વત પર વસનારી આઠ દિશાકુમારિકા-
માંની ચોથી.

વારુણોદય. પું (વારુણોદય) જેનું પાણી
વારુણોદય. નં } મદિરા સરખું છે તે
સમુદ્ર.

વાલ. પું (વ્યાલ) સર્પ. (૨) જંગલી હિ-
સક પ્રાણી; વાધ વગેરે.

વાલ. પું નં (વાલ) વાળ; કેશ. (૨)
કાશ્યપ ગોત્રની શાખા. (૩) ત્રિં તે
શાખામાં ઉત્પન્ન થયેલ પુરૂષ.

વાલગ. પું (વ્યાલક) સર્પ.

વાલગ. પું (વાલક) સુગરીનો માળો. (૨)
વાળની બનાવેલી આળણી; ધરણી.

વાલગા. પું નં (વાલાગ) આઠ રથરણ્ય
પ્રમાણે દેવકુરૂ, ઉત્તરકુરૂક્ષેત્રના ભુગલી-
યાના વાળનો અપ્રભાગ.

વાલગાપોદયા. સ્ત્રીં (વાલાગપોતિકા) તળા-
વની અદર હવા ખાવાને બાધેલ મહેલ;
હવામહેલ.

વાલપુત્ર. પું (વાલપુત્ર) ચામર.

વાલવંધ. પું (વાલવંધ) વાળ-કેશ બાંધવા
તે; અખોડો.

વાલય. નં (વાલજ) પશુઓના વાળથી
ઉત્પન્ન થતું સૂત્ર.

વાલવીરણ. નં (વાલવ્યજન) ચમરી; ચા-
મર. (૨) પંખો. (૩) મોરના પીછાનું
વીજણું.

વાલવીરણીયા. સ્ત્રીં (વાલવ્યજનિકા) } ચમ-
વાલવીરણી. સ્ત્રીં (વાલવ્યજની) } રી. (૨)
વીજણો.

વાલિ. પું (વાલિ) વાળ-ફેવાટાંવાળું જા-
નવર.

વાલિહામ. પું (વાલિહાન) વાળને ધારણ
કરનાર પુંખડું.

શાલુ. પુ. (શાલુ) વજ્ર જેવી રેતી બનાવી તેમાં નારકીને દુઃખ આપનાર પરમાધામીની એક જાત.

શાલુક. ન. (શાલુક) ચીભડું.

શાલુકી. સ્ત્રી. (શાલુકી) કાકડી; વનસ્પતિ વિશેષ.

શાલુય. પું. (શાલુક) બેટીમાં ચણા શેકે તેમ નારકીને રેતીમાં શેકનાર પરમાધામી; પંદર જાતના પરમાધામીમાંનો એક. (૨) રેતી, વેળુ.

શાલુયપ્પમા. } સ્ત્રી. (શાલુકાપ્રમા) ત્રીજી
શાલુયપ્પહા } નરક; ત્રીજી નરકની પૃથ્વી.

શાલુયા. સ્ત્રી. (શાલુકા) વેળુ; રેતી.

શાલુયામા. સ્ત્રી. (શાલુકામા) વાલુકાના નામે ત્રીજી નરકની પૃથ્વી.

શાવહ. ત્રિ. (વ્યાપ્ત) પ્રવૃત્ત થએલ; વ્યાપારયુક્ત.

શાવરાણ ત્રિ. (વ્યાપ્ર) વળસી ગએલું; નાશ પામેલ (૨) વ્યાપ્ર થયેલું; ભરેલું. (૩) સમકિતથી બ્રહ્મ થએલ; જમાવિ આદિની પેટે નિહાવ થઈ ગયેલ

શાવરાણસોયા. સ્ત્રી. (વ્યાગ્નજ્ઞોત્તમ) રોગથી નષ્ટ થયેલ ગર્ભાશયવાળી.

શાવત્તિ. સ્ત્રી. (વ્યાવૃત્તિ) દ્વિસાદિથી નિવૃત્તિ પામવી તે. (૨) દુઃખની વાત. (૩) ગુણનાશક મેથન.

શાવહારિષ્ટ. ત્રિ. (વ્યાવહારિક) વ્યવહાર સરખાંધી; વ્યવહારમાં આવવા યોગ્ય.

શાવહારિયણય. પું. (વ્યાવહારિકનય) વ્યવહારનય; સાત નયમાંના નૈગમ, સંગ્રહ, વ્યવહાર અને ઋગ્નુસૂત્ર એ ચાર નય.

શાવાહમ્. ત્રિ. (વ્યાપાક્રિત) નષ્ટ કરેલ.

શાવાર. પું. (વ્યાપાર) ઉદ્યોગ; કામકાજ. (૨) પ્રવૃત્તિ; ચેષ્ટા.

શાવિ. ત્રિ. (વ્યાપિન્) વ્યાપ્ત; વ્યાપક.

શાવિત્તિ. સ્ત્રી. (વ્યાવૃત્તિ) વિનાશ; અંત.

શાવિદ્સંયો. સ્ત્રી. (વ્યાવિગ્નજ્ઞોત્તમ) વાનાદિથી શક્તિ રહિત ગર્ભાશયવાળી.

શાવિય. ત્રિ. (વાપિત) વાવેલું.

શાવિયા. સ્ત્રી. (વાપિતા) જે એકવાર વાવ્યાથી ઉગે તે કૃષિ.

શાવી સ્ત્રી. (વાપી) વાવ; ફૂલો.

શાસ. પું. (શાસ) નિવાસ; રહેઠાણ. (૨) વસતું; નિવાસ કરવો. (૩) ગંધ; શાસ; કોઈ, પુત્ર વગેરે સુગંધી દ્રવ્ય.

શાસ પું. (શામ્સ) વસ્ત્ર; કપડું.

શાસ. પું. ન. (વર્ષ) વર્ષ; સાલ; સંવત્સર. (૨) વરસાદ પડે તે. (૩) કર્મભૂમિ, અર્કર્મભૂમિનાં ભરત આદિ ક્ષેત્ર.

શાસંતિયા. સ્ત્રી. (શાસન્તિકા) શાસંતી લતા; માધવી વેલ.

શાસંતી. સ્ત્રી. (શાસંતી) શાસંતી લતા. (૨) શાસંતીનું ફૂલ.

શાસકાલ. પું. (વર્ષકાલ) ચોમાસું; વર્ષાકાળ.

શાસગ. પું. (શાસક) ખેડદિય જીવની એક જાત

શાસઘર. ન. (શામ્નુદ્ધ) શયન ઘર. (૨) ફૂલ, અત્તર વગેરેની સુગંધથી વ્યાપ્ત ઘર.

શાસણા. સ્ત્રી. (શાસના) જાવના, સંસ્કાર.

શાસણિજ્ઞ. ત્રિ. (શામનીય) શાસવા યોગ્ય વસ્તુ.

શાસત્તાણ. ન. (શાસત્રાણ) વરસાદથી બચાવી શકે તેવું વસ્ત્ર; લેધરકલોથ જેવું વસ્ત્ર.

શાસઘર. પું. (વર્ષઘર) ભરત આદિ ક્ષેત્રની મર્યાદા કરનાર પર્વત. (૨) વરસાદ.

શાસમણ. ન. (શાસમ્બલ) શયનઘર.

શાસસ. ન. (શાસસ) વસ્ત્ર; લુગડું.

શાસસયા. સ્ત્રી. (વર્ષસતા) સો વર્ષની ડોસી.

શાસહર. ન. (શાસનુદ્ધ) રહેવાનું ઘર.

શાસહર. પું. (વર્ષઘર) વર્ષ-ક્ષેત્રની સીમા આંધનાર પર્વત. (૨) વર્ષઘર નામે દ્વીપ તથા સમુદ્ર.

વાસ્તુશાસ્ત્ર. પુ. (વર્ષાપર્વત) ક્ષેત્રની સીમા
આંધનાર પર્વત; હિમવંત વગેરે.

વાસા. ક્રી. (વર્ષા) ચોમાસુ; વર્ષાઋતુ.
(૨) વૃષ્ટિ; વરસાદ. (૩) બેદિન્દ્રિયવાળો
જીવ.

વાસાણિય. ક્રી. (વાસાણિક) એક જાતની
વનસ્પતિ.

વાસારત્ન. ન. (વર્ષારત્ન) વર્ષાઋતુ, ચોમાસુ.

વાસારત્નચ. ત્રિ. (વર્ષારત્ન) વર્ષાઋતુમાં
ઉત્પન્ન થયેલ.

વાસાવાસ. પું. (વર્ષાવાસ) ચોમાસુ; વર્ષા-
કાળ.

વાસિ. ત્રિ. (વાસિન્) વસનાર; રહેનાર.

વાસિશિક્ષા. ક્રી. (વાસિશિક્ષિકા) વાસિ-
શિક્ષિ નામના અનાથ દેશમાં જન્મેલી
દાસી.

વાસિષ્ઠ. પું. (વાસિષ્ઠ) ત્રિશલા રાણીનું
ગોત્ર. (૨) પુનર્વસુનક્ષત્રનું ગોત્ર.

વાસિષ્ઠી. ક્રી. (વાસિષ્ઠી) વસિષ્ઠ ગોત્રમાં
ઉત્પન્ન થયેલી સ્ત્રી.

વાસિની. ક્રી. (વાસિની) નિવાસ કરનારી;
વસનારી

વાસિસ્તાર. ત્રિ. (વર્ષિતૃ) વરસનાર, મેધ.

વાસિય. ત્રિ. (વાસિત) સુગંધી કરેલું;
પ્રુશ્નિયુક્ત બનાવેલું. (૨) આગલા
દિવસનું; વાસી. (૩) વસેલ, રહેલ.

વાસી. ક્રી. (વાસી) વાસલો, ફરસી.

વાસીચંદ્રાકળ. ત્રિ. (વાસીચંદ્રાકળ)
કાંઈ વાંસલાથી છેદે અને કાંઈ ચંદ્રનાથી
લેપ કરે તો પણ બન્ને તરફ સમભાવ
રાખનાર.

વાસીમુહ. પું. (વાસીમુહ) બેદિન્દ્રિય જીવની
એક જાત.

વાસીસગ. પું. (વાસીસક) ગુણ.

વાસુદેવ. પું. (વાસુદેવ) વસુદેવજીના પુત્ર
કૃષ્ણ વાસુદેવ. (૨) અઘવર્તી કરતાં અરધ
બળ ધરનાર ત્રણ ખપડો રાજા.

વાસુપુજ. પું. (વાસુપુજ્ય) વાસુપુજ્ય નામના
બારમા તીર્થંકર.

વાહ. પું. (વાહ) ભાર; બોળે. (૨) પાલખી
વગેરે વાહન. (૩) આંસો આઢક અથવા
આઠ ઉત્કૃષ્ટ કુલપ્રમાણ માન વિશેષ.
(૪) ગાડાખેડુ.

વાહ. પું. (વ્યાધ) શિકારી.

વાહણ. ન. (વાહન) ગાડી, રથ, ધોડા, વગેરે
સ્વારી (૨) ત્રીજા તીર્થંકરના ત્રીજા પૂર્વ-
જન્મ નામ.

વાહણગમ્મણ. ન. (વાહણગમ્મણ) સ્વારીમાં બેસી
જવું તે.

વાહણા. ક્રી. (વાહણ) પગરખાં; મોઝડી.
જોડા.

વાહણીય. ત્રિ. (વાહણીય) વાહન કરવા યો-
ગ્ય; ઉપાડવા યોગ્ય.

વાહય. પું. (વાહક) ધોડાનો શિક્ષક; ધોડાને
દમનાર (૨) ધોડેસ્વાર. (૩) પાણીનો
પ્રવાહ.

વાહરણ. ન. (વ્યાહરણ) બેઠકનું તે.

વાહિ. પું. (વ્યાધિ) વ્યાધિ; પીડા; રોગ.

વાહિશિક્ષા. ક્રી. (વાહિશિક્ષિકા) વાહન; પાલખી
વગેરે.

વાહિત્ત. ત્રિ. (વ્યાહત) બેસાવેલ.

વાહિમ ત્રિ. (વાહ) વાહન કરવા યોગ્ય;
ગાડીમાં બેસવા યોગ્ય.

વાહિય. ત્રિ. (વ્યાધિક) રોગી.

વિ. ઘ. (ઘાતિ) પળ; સમુચ્ચય. (૨) સભા-
વના.

વિ. ત્રિ. (દ્વિ) બે.

વિચ્ચ. ન. (દ્વિક) બેદિન્દ્રિયજાતિ નામકર્મ
કે જેના ઉદયથી જીવ બેદિન્દ્રિયપણું
પામે છે.

વિષયસંકલ્પ. ત્રિ. (વ્યવસ્થા) વિશેષપણે
કર્મનો અંત કરનાર; અંતક્રિયાનો કરનાર.

વિગ્રહ. ત્રિ० (વ્યાજ્ઞ) વ્યાજ્ઞિ પામેલ;
નિવૃત્ત થયેલ.

વિગ્રહ. ત્રિ० (વિક્ર) વિશાળ; ગભીર.

વિગ્રહ. ત્રિ० (વિક્ર) વિકાર પામેલ;
રૂપાતર થયેલ; અચિત્ત થયેલ.

વિગ્રહંબુ. ન० (વિક્રામ્બુ) અચિત્ત પાળી.

વિગ્રહભોજ. ત્રિ० (વિક્રમોજિત) વિકટ-
પ્રગટ-દિવસે ભોજન કરનાર. રાત્રે નહી
ખાનાર.

વિગ્રહાવહ. પુ० (વિક્રાપાતિ) હરિવાસ
ક્ષેત્રનો એક વાટલો વૈતાલપ પવન.

વિગ્રહ. પું० (વ્યક) મહાવીર સ્વામીના
૧૧ ગાળધરમાના એક ગાળધરનું નામ.

વિગ્રહ. પુ० (વિક્રમ) ધાન્ય વગેરેની
નીપજ.

વિગ્રહ. પુ० (વિક્રમ) ખાડા. (૨) વીરડો.

વિગ્રહસિંહ. ત્રિ० (વિક્રમિત) વિકાસ પામેલ,
ખીલેલ.

વિગ્રહ. પુ० (વિકાર) જ્યાદિક પદાર્થનો
વિચાર. (૨) દંડિલે જતુ, જંગલ જતુ.

વિગ્રહભૂમિ. સ્ત્રી० (વિકારભૂમિ) દંડિલ માત્રાની
ભૂમિ. જંગલ જતાની જગ્યા.

વિગ્રહ. પુ० (વિકાલ) સમ્યાકાળ; સાંજનો
સમય.

વિગ્રહવત્. પું० (વિદાર્બ) મહાશુક દેવ-
લોકનું વિધાર્બ નામનું એક વિમાન.
(૨) વિશ્વેદ ગયેલ આરમા દષ્ટિવાદ અંગના
ખીજા વિભાગ સૂત્રનો ૧૫ મો ભેદ.

વિગ્રહાહિ. ત્રિ० (વ્યાહ્યાત) વ્યાખ્યા
કરેલ; કથન કરેલ.

વિગ્રહ. ત્રિ० (વ્યતિક્રાન્ત) વીની ગયેલ;
ઓળંગી ગયેલ.

વિગ્રહિકા. સ્ત્રી० (વિવિકિત્મા) સશય;
સદેહ.

વિગ્રહિયા. સ્ત્રી० (વિગ્રહિ) વિદુષી;
પંડિતા.

વિગ્રહ. } ત્રિ० (વિતીર્ણ) ગૂળ તરફથી
વિગ્રહ. } આપવામાં આવેલ.

વિગ્રહ. ત્રિ० (વિવિત) જાહેલ; જાહેરાતમાં
આવેલ.

વિગ્રહ. ત્રિ० (વિતીર્ણ) ખીજી; ખીજા નંબરનું.

વિગ્રહ. પુ० (વિગ્રહ) વિદાન; પંડિત.

વિગ્રહકસ. પુ० (વ્યુત્કર્ષ) ખડાઈ; અહકાર;
માન

વિગ્રહ. સ્ત્રી० (વિક્રમ) વિવિધ કદન-
નાડનથી થયેલી પીડા.

વિગ્રહિત. ત્રિ० (વ્યુત્થિત) વિશ્વ ઉદ્ધમ
કરવાને ઉદેશ. અન્યતીર્થિક અથવા મિ-
થ્યાદષ્ટિ ગૃહસ્થ.

વિગ્રહિ. ત્રિ० (વ્યુત્થિત) રહેલ.

વિગ્રહ. ત્રિ० (વિગ્રહ) અમાણ.

વિગ્રહ ત્રિ० (વિગ્રહ) રહિત; જૂઠું પડેલું,
વિયોગ પામેલું.

વિગ્રહ. ત્રિ० વિપુલ) વાણ, પ્રચુર, વિસ્તીર્ણ.
(૨) મોક્ષસાધન. (૩) મ્હોટું. (૪) પુ०
એ નામનો એક પર્વત.

વિગ્રહમ. પુ० (વિપુલમતિ) મનપર્યંત જ્ઞા-
નનો એક ભેદ કે જે વિશુદ્ધતાથી અન્યના
મનોગત પદાર્થોને ધણા વિશેષજ્ઞા યુક્ત
જાણે.

વિગ્રહસમણ. સ્ત્રી० (વ્યુપાસન) ઉપશમાવધુ.

વિગ્રહાત. પુ० (વ્યુત્પાત) સયમથી પતન;
અષ્ટતા. (૨) હિંસા.

વિગ્રહ. ન० (વૈક્રિય) વૈક્રિય શરીર.

વિગ્રહ. ન० } (વિક્રમ) ઉત્તર વૈક્રિય
વિગ્રહ. સ્ત્રી० } શરીર કરતું. (૨) ન્હાનાં
મ્હોટાં ૩૫ અનાવવાની શક્તિ.

વિગ્રહ. સ્ત્રી० (વિક્રમ) એક ૩૫-
માથી નાનાં મોટાં ૩૫ અનાવવાની
શક્તિ, વૈક્રિયશક્તિ.

વિગ્રહિ. ત્રિ० (વૈક્રિય) વૈક્રિયશક્તિવત્;
વૈક્રિય શરીર અનાવનાર. (૨) ન० વૈક્રિય
શરીર.

વિજિજિય. વિ. (વૈક્રિય) જેણે વૈક્રિય શરીર
અનાવેલું છે તે. (૨) નં વૈક્રિય શરીર
અનાવતું તે.

વિજિજિયસમુદ્યાય. પું. (વૈક્રિયસમુદ્યાય)
વૈક્રિય કે ઉત્તરવૈક્રિય શરીર અનાવતી
વખતે જીવ પ્રદેશનું વિસ્તરતું (દંડાદિ-
આકાર થતું) અને વૈક્રિય શરીરરૂપ
નામ કર્મનો ભોગવટો કરી નિર્જરતું તે.

વિજસ. પું. (વિજસ) પરિણત; વિદ્યાન.

વિજસમણ. નં. } (વ્યવસાય) વેદનો
વિજસમણ્યા. સ્ત્રી. } ઉપશમ કરવો તે;
વિકાર ટાળવો તે.

વિજસમિય. ત્રિ. (વ્યવસાય) ઉપશમ
પામેલું; દવાઈ ગયેલ.

વિજસરણ. નં. } (વ્યુત્સર્ગ) તજવું;
વિજસરણ્યા. સ્ત્રી. } છોડવું.

વિજસચિય. ત્રિ. (વ્યવસાય) જુઓ “વિઉ-
સચિય” શબ્દ.

વિજસિય. ત્રિ. () ખેંચેલું.

વિજસસંગ. પું. (વ્યુત્સર્ગ) કાઉસંગ; કાયાની
તમામ પ્રવૃત્તિને રોકી સ્થિર થવું તે.
(૨) દ્રવ્ય ઉપધિ-શરીરાદિ અને ભાવ-
ઉપધિ-કાયાદિના ત્યાગ કરી નિસ્સંગ
થવું તે.

વિજસસંગપડિમા. સ્ત્રી. (વ્યુત્સર્ગપ્રતિમા)
અમુક વખત સુધી કાઉસંગ કરવાની
પ્રતિમા કરવી તે.

વિજસસિત. ત્રિ. (વ્યુત્સિત) અનેક રીતે
પ્રયત્નપણે પોતાના મતથી અંધારેલ;
મનાગ્રહી.

વિજોગ. પું. (વિયોગ) વિયોગ; વિરહ; છુટા
પડવું.

વિજોસમિત. ત્રિ. (વ્યવસાય) શાન્ત થયેલ.

વિજોસિય. ત્રિ. (વ્યવસાય) અન્ધ પડેલ;
શાન્ત થયેલ.

વિજિય. પું. (શક્તિ) વિજી.

વિજ્ઞ. પું. (વિજ્ઞ) વિધ્યાચળ પર્વત.
(૨) વિન્ધ્ય નામનો પ્રધાન શિષ્ય.

વિજ્ઞગિરિ. પું. (વિજ્ઞગિરિ) વિન્ધ્યાચળ
પર્વત.

વિજ્ઞાચલ. પું. (વિજ્ઞાચલ) વિન્ધ્ય નામનો
પહાડ.

વિંટ. નં. (કૃત) ડીટડું; બીટડું.

વિંટલિપ્ત. નં. () નિમિત્તાદિ પ્રકા-
શવા તે.

વિંટી. સ્ત્રી. (વિંટી) પોટલી.

વિં. નં. (કૃત) સમૂહ, સઘ.

વિંચેતાર. ત્રિ. (વેદ) વીધીને માગનાર;
વીધનાર.

વિંમલ. ત્રિ. (વિજલ) બાકુળ.

વિંસતિ. સ્ત્રી. (વિસતિ) વીસ (૨) ના
ઉપવાસ સાથે કરના તે.

વિક. પું. (વિક) કાપલ.

વિકટ. ત્રિ. (વિકટ) પાછુ ધકેલેલું.

વિકડ. ત્રિ. (વિકટ) ધણી વિસ્તારવાળું.

વિકટુળા. સ્ત્રી. (વિકર્ષણ) વિકર્ષણ-કર્મનું
ઉદ્ભવન કરવું તે; કુંડી સ્થિતિની લાંબી
અને મન્દ રસનો તીવ્ર રસ કરવો તે.

વિકટુય. ત્રિ. (વિકર્ષક) ખેંચનાર; આકર્ષણ
કરનાર.

વિકસ. ત્રિ. (વિકૃત) કાપેલું.

વિકસા. ત્રિ. (વિકર્ષક) કાપનાર; છંદ-

વિકસાર. ત્રિ. (વિકૃત) નાર.

વિકલ્પણ. સ્ત્રી. (વિકલ્પ) વખાણ;
પ્રશસા.

વિકલ્પ. પું. (વિકલ્પ) વિકલ્પ; બેદ, પ્રકાર.
(૨) પ્રાસાદ વિશેષ.

વિકલ્પણ. નં. (વિકલ્પ) છેદન.

વિકલ્પણા. સ્ત્રી. (વિકલ્પ) કલ્પના; તર્ક-
વિતર્ક.

વિકલ્પ. ત્રિ. (વિકલ્પ) કુરૂપ; વિકાર પામેલ.

વિકારાલ. ત્રિ० (વિકારાલ) પિશાચ એવે.
ખીઠામણે; ભયંકર.

વિકાલ. ત્રિ० (વિકાલ) વિકળ; કંગાડીન.

વિકાસિય. ત્રિ० (વિકાસિત) વિકાસ પામેલું;
ખીલેલું.

વિકાશ. કી० (વિકાશ) ફુલથી; અપ્પાશપ્પા.
(૨) વિપરીત કથા.

વિકાશાણુજાંગ. પું० (વિકાશાણુયોગ) અર્થ-
કામના ઉપાય દર્શાવનાર શાસ્ત્ર; વાત્સ્યા-
યન, કોકશાસ્ત્ર વગેરે.

વિકાર. પું० (વિકાર) દોષ; વિકાર.

વિકિટ્ટ. ત્રિ० (વિકિટ્ટ) દૂર રહેલ; હેરાનું.

વિકિચ્ચ. ત્રિ० } (વિકીર્ણ) ચારે તરફ

વિકિચ્ચ. ત્રિ० } વિખરાએલું; છૂંટુંછૂંટું
પડેલું (૨) વ્યાપ્ત; ભરપૂર ભરેલ.

વિકિરણ. ન० (વિકિરણ) વિખેરી નાખવું.

વિકુચિય. ત્રિ० (વિકુચિત) કાપેલું.

વિકુચિય. ત્રિ० () વેદિય રૂપ બ-
નાવેલ.

વિકુચ્ચાલ. કી० () વેદિય શક્તિદાર
રચના કરવી તે.

વિકુલ. પું० (વિકુલ) લાંપ; એક જાતનું
ખાસ.

વિકોચણ. ન० (વિકોચન) ફેલાવો થવો;
ઉભરાવવું.

વિકોચિય. ત્રિ० (વિકોચિત) ચ્વાન ખઠાર
કરેલ.

વિકર્ત. ત્રિ० (વિકાલ) પરાક્રમી-વ્યભવાન.
(૨) પ્રસિદ્ધ.

વિકર્કંતિ. કી० (વિકર્કંતિ) પરાક્રમ.

વિક્રમ. પું० (વિક્રમ) પરાક્રમ; પુરુષાર્થ.

વિક્રમ. પું० (વિક્રમ) વેચવું; વિક્રમ
કરવો.

વિક્રેયાર. ત્રિ० (વિક્રેય) વિક્રમ કરનાર;
વેચનાર.

વિક્રેય. પું० (વિક્રેય) પહેલાઈથી વિક્રમ.

વિક્રેયાલ. ત્રિ० (વિક્રેયાલ) પ્રસિદ્ધ; જગ-
ભહેર.

વિક્રિસત. ત્રિ० (વિક્રિસત) વિખેરેલું.

વિક્રિસતા. કી० (વિક્રિસતા) પડિલેલ
કરતી વખતે પડિલેલા વસ્ત્રને પડિલેલા
વગરનાં વસ્ત્રમાં ફેંટી દેવું તે; પડિલેલ-
જુના એક દોષનું નામ.

વિક્રિસરિય. ત્રિ० (વિક્રિસ) જુઓ “વિક્રિ-
સય” શબ્દ.

વિક્રિસવણ. ન० (વિક્રેષણ) વીંખવું. (૨)
મિથ્યાત્વને મિથ્યાત્વ છોડાવો સમકિતમાં
સ્થાપવો તે; વિનયનો એક પ્રકાર.

વિક્રેષ. પું० (વિક્રેષ) મુકવું. (૨) ફેંકવું.

વિક્રેષણ. કી० (વિક્રેષણ) વિસ્તારવું.
(૨) નિરૂપણ કરવું તે.

વિક્રેષણી. કી० (વિક્રેષણી) શ્રોતાને
સન્માર્ગમાં દોરવનારી ચાર પ્રકારની
કથામાંની એક.

વિગ. પું० (વીજ) વર; નાર.

વિગ. કી० } (વિકૃતિ) મનોવિકાર. (૨)

વિગતિ. કી० } દુષ્ણ દહિ વગેરે વિકાર
ઉત્પન્ન કરનાર પદાર્થ.

વિગત્ત. ત્રિ० (વિકર્ત) પ્રાણીઓની આમડી
ઉતરડનાર.

વિગપ્પ. પું० (વિકલ્પ) પ્રકાર; ભેદ; અનેકપણું.
(૨) લાજના; હોય કે ન હોય તે. (૩)
વ્યભિચાર; હેતુનો એક દોષ.

વિગપ્પણ. કી० (વિકલ્પના) વિશેષ
કલ્પના.

વિગપ્પિય. ત્રિ० (વિકલ્પિત) કલ્પેલું; જોડી
કલાકેલું.

વિગત. ત્રિ० (વિકૃત) ખરાબ; વિકૃત-વિકાર
પામેલ. (૨) વિકાર ઉત્પન્ન કરનાર દુષ્ણ
દહિ વગેરે વિગત.

વિગત. ત્રિ० (વિગત) ગયેલ; નાશ પામેલ.
(૨) વિનાનું; રહિત.

વિગયપદ્ય. પું. (વિગયપદ્ય) વસ્તુનો અ-
વસ્થાંતરરૂપ વિનાશ ધર્મ.

વિગયસોગ. પું. (વિગયસોક) એ નામનો
એક ગ્રહ.

વિગયસોગા. સ્ત્રી. (વિગયસોકા) નલિનાગતી
વિજયની મુખ્ય નગરી.

વિગરાલ. ત્રિ. (વિગરાલ) ભયંકર.

વિગમ્લ. પું. (વિગ્મલ) વિકલેન્દ્રિય; એ ત્રણ
અને ચાર ઇન્દ્રિયવાળા જીવો.

વિગર્જિદિય. પું. (વિગર્જિદિય) એ ઇન્દ્રિય,
ત્રણ ઇન્દ્રિય અને ચાર ઇન્દ્રિયવાળા
જીવો.

વિગહા. સ્ત્રી. (વિકથા) કુથલી; ગામગપાટા.

વિગાર. પું. (વિકાર) વિકૃતિ; પ્રકૃતિરૂપ
મહાસત્તાની પેટા ભાગ અવાન્તર સત્તા.
(૨) વિકાર.

વિગારિ. ત્રિ. (વિકારિન્) વિકાર પામવાના
સ્વભાવવાળું.

વિર્ગિચ્ચા. ન. (વિવેચન) ત્યાગ કરવો; પ-
રહવું.

વિગિદ્ધ. ન. (વિગિદ્ધ) ઉગ્રતપ. (૨) કહિન
માર્ગ. (૩) ત્રિ. દૂર રહેલ.

વિગિદ્ધમસિય. ત્રિ. (વિગિદ્ધમસિક) ત્રણ
ઉપવાસથી વધારે તપ કરનાર.

વિગુણ. ત્રિ. (વિગુણ) ગુણથી રહિત.

વિગુચ્ચા. સ્ત્રી. () વૈક્રિય શ-
ક્તિથી વૈક્રિયરૂપ બનાવવું તે.

વિગ્ના. ત્રિ. (વિગ્ન) ચિત્તની અશાંતિવાળો;
ઉદ્વેગ પામેલ.

વિગ્રહ. પું. (વિગ્રહ) ત્રસનાડી કે જે લોકના
નીચેના છેડાથી ઉપરના છેડા સુધી એક
રાજ પ્રમાણ લાંબી પહોળા છે. (૨)
શરીર; દેહ. (૩) કલહ; કણ્ઠો. (૪)
મૈથુન. (૫) સમાસને છુટો પાડી બના-
વવો તે. (૬) વક્રગતિ અર્થાત્-કાંઈ જીવ
એક ગતિમાંથી બીજી ગતિમાં જતાં

વાંક ખાઇ વાંટી ગતિએ જાય તે. (૭)
વક-વાંકો આકાર.

વિગ્રહગદ્ધ. સ્ત્રી. (વિગ્રહગતિ) એક ગતિમાંથી
બીજી ગતિમાં જતાં જીવ રસ્તામાં વાંક
ખાય તે.

વિગ્રહિય. ત્રિ. (વિગ્રહિક) કલહકારી. (૨)
સંધી; સાંધ. (૩) શરીર. (૪) સંક્ષિપ્ત;
નાનું.

વિગ્ન. પું. (વ્યાગ્ર) વાધ.

વિગ્ન. પું. (વિગ્ન) વિગ્ન; અતરાય. (૨)
અતરાયકર્મ.

વિગ્ધાય. પું. (વિગ્ધાત) આધાત; દુઃખ. (૨)
ગુણોની ધાત કરનાર હોવાથી મૈથુનનું
એક નામ.

વિગુદ્ધ. ન. (વિગુદ્ધ) ચીસ પાડવી; ભયંકર
અવાજ કરવો. (૨) ગુન્હાની યાદી આપી
બોલાવવું તે.

વિચારિય. ત્રિ. (વિચારિત) વિચારેલું.

વિચિત્ત. ત્રિ. (વિચિત્ર) વિચિત્ર; અદ્ભુત.
(૨) અનેક પ્રકારનું. (૩) પું. વેણુદેવ
અને વેણુદાસિ ઇન્દ્રના લોકપાળનું નામ.
(૪) વિચિત્ર પર્યન. (૫) દક્ષિણ દિ-
શાના સુવર્ણકુમારોના બીજા લોકપાળનું
નામ.

વિચિત્તકૂહ. પું. (વિચિત્રકૂહ) દેવકુહ ક્ષેત્રમાં
નિપથ પર્યનથી ૮૩૪ જોજન અને સા-
તીયા ચાર ભાગ ઉત્તરે સીના નદીના
પશ્ચિમ કાંઠા ઉપરનો એક પર્વત.

વિચિત્તયક્ષ્ણ. પું. (વિચિત્રયક્ષ) વેણુદેવ
અને વેણુદાસિ ઇન્દ્રના લોકપાળનું નામ.

વિચેલ. ત્રિ. (વિચેલ) વસ્ત્ર રહિત; નમ્ર.

વિચ્છાદ્ય. ત્રિ. (વિચ્છાત) ક્ષત-ધાયલ થયેલ.

વિચ્છાદિષ્ટ. ત્રિ. (વિચ્છાદિત) નાખી

વિચ્છાદિષ્ટ. } દીધેલ. (૨) બિશ્વ-
કોને આપેલ; દાન કરેલ.

વિચ્છારિય. ત્રિ. (વિસ્તારિત) વિસ્તારેલું.

વિચ્છિન્નવચ્ચ. ત્રિ० (વિસ્તીર્ણ) પહેલું; વિ-
સારવાળું; વિશાળ.

વિચ્છિન્નવચ્ચ. ત્રિ० (વિચ્છિન્ન) વિછેદ ગયેલ;
નષ્ટ થયેલ.

વિચ્છિન્ન. ત્રિ० (વિસ્તીર્ણ) બુદ્ધો “ ૧
ચિત્તપણ ” શબ્દ.

વિચ્છિન્ન ત્રિ० (વિચ્છિન્ન) છેદાઈ ગયેલ.

વિચ્છુ. પુ० (ચ્ચિક્ષિ) વીછી.

વિચ્છુક. પુ० } (ચ્ચિક્ષિ) વીછી.

વિચ્છુય.

વિચ્છુર્હ. સ્ત્રી० (ચ્ચિક્ષી) વીછીની વિદ્યા;
વીછી કરવાની કે ઉતારવાની વિદ્યા.

વિજડ. ત્રિ० (વિત્થક) છોડી મૂકેલ. તથા
દીધેલ.

વિજય. પુ० (વિજય) વિજય.

વિજય. પુ० (વિજય) દુશ્મન ઉપર મેળવેલી
જીત. (૨) વિજય નામના જન્મ્યુદીપના
ભરતખંડમાં થનાર ૨૧ મા તીર્થંકર. (૩)
એકવીસમા તીર્થંકરના પિતા. (૪) આવતી
ચોવીસીના બીજા બલભદ્ર. (૫) ૧૧
મા ચક્રવર્તીના પિતા. (૬) ૧૪ મા
તીર્થંકરને પ્રથમ ભિક્ષા આપનાર ગૃહસ્થ.
(૭) જન્મ્યુદીપનો પૂર્વ દિશાનો દરવાજો.
(૮) ક્ષેત્ર વિશેષ; વિજય. (૯) વિજય
નામે પ્રથમ અનુત્તર વિમાન. (૧૦)
વિજયવિમાનનાસી; પહેલા અનુત્તર
વિમાનના દેવતા. (૧૧) એક અહોરાત્રના
ત્રીશ મુહૂર્તમાંના બારમા અથવા ૧૭
મા મુહૂર્તનું નામ. (૧૨) આસો મહિ-
નાનું લોકોત્તર નામ. (૧૩) વિજય નામે
ધ્વજ. (૧૪) વિજય નામનો રાજા.
(૧૫) મહાવીર સ્વામીના સમયમાં
પોલાસપુર નગરનો રાજા. (૧૬) વિજય
નામે રાજગૃહ નિવાસી એક ચોરસર-
દાર. (૧૭) કૃષ્ણ વાસુદેવનો વિજય
નામે એક ગંધર્વસ્ત્રી-હાથી. (૧૮) વિજય

નામે દ્વીપ તથા સમુદ્ર. (૧૯) ચન્દ્રપ્રભજીના
યજ્ઞનું નામ. (૨૦) રાજગૃહના નાલંદા
પાડમાં રહેનાર એક ગૃહસ્થ. (૨૧)
વિજય એવો શબ્દ.

વિજયંત. પું० (વૈજયન્ત) બીજું અનુત્તર વિ-
માન. (૨) તે અનુત્તર વિમાનના દેવતા.

વિજયંતી. સ્ત્રી० (વૈજયન્તી) અષ્ટમીની
રાત્રીનું નામ.

વિજયઘોસ. પું० (વિજયઘોષ) જયધોષ
મુનિના મોટા ભાઈ વિજયધોષ નામે
બ્રાહ્મણ.

વિજયચારમ્. ન० (વિજયચરિત) વિચ્છેદ
ગયેલ બારમા દષ્ટિવાદ અંગના બીજા
વિભાગ સૂત્રનો ચોથો ભેદ.

વિજયદુસ. પું० (વિજયદુષ્ણ) સિદ્ધાસન ઉપર
બાધવાનું વસ્ત્ર.

વિજયદ્વાર. ન० (વિજયદ્વાર) વિજય નામે
જન્મ્યુદીપનો પૂર્વનો દરવાજો.

વિજયપુર. પું० (વિજયપુર) એ નામનું એક
નગર.

વિજયપુરા. સ્ત્રી० (વિજયપુરી) પદ્મકાવતી
વિજયની મુખ્ય નગરી.

વિજયમહાવિમાણ. ન० (વિજયમહાવિમાન)
વિજય નામે પ્રથમ અનુત્તર વિમાન.

વિજયમિત્ત. પુ० (વિજયમિત્ર) વિજયમિત્ર
નામે માણસ.

વિજયવર્ણ. પુ० (વિજયવર્ણ) નન્દિવર્ધન-
પુરના રાજાનું નામ.

વિજયવર્ધમાણ. પું० (વિજયવર્ધમાન) એ
નામનું એક ગામ.

વિજયવૈજયિક. ત્રિ० (વિજયવૈજયિક) અતિશય
વિજય જણાવનાર.

વિજયવૈજયંતી. સ્ત્રી० (વિજયવૈજયન્તી) વિજ-
યસૂચક પતાકા.

વિજયહતિચર્યયા. ન० (વિજયહતિચર્ય)
વિજય નામે હતિચર્ય.

વિજયા. કી૦ (વિજયા) સાતમની રાત્રીનું નામ. (૨) વપ્રા વિજયની મુખ્ય નગરી. (૩) વિજયા-પાંચમા બળદેવની માતા. (૪) બીજા તીર્થકરની માતા. (૫) પાંચમા ચક્રવર્તીની સ્ત્રી. (૨૮) (૬) પાંચમા તીર્થકરની પ્રવળ્યા પાલખીનું નામ. (૭) મંગળઆદિ અઠ્યાસી મહાની અમ્રમહિષીનું નામ. (૮) પૂર્વદિશાના રમક પર્વતપર વસનારી આઠમાંની પાંચમી દશાકુમારી. (૯) ઉત્તરના અંગન પર્વતની એક વાવ. (૧૦) વિજયા નામની મીઠાઈ. (૧૧) વપ્રવિજયની મુખ્ય રાજધાની. (૧૨) જમ્બૂદ્વીપના વિજય-દારના અધિષ્ઠાતા વિજય નામે દેવતાની રાજધાની. (૧૩) વિમળનાથજીની સાસન દેવીનું નામ.

વિજાયિય. ત્રિ૦ (વિજાયક) જાણનાર; સમજનાર.

વિજિય. ત્રિ૦ (વિજિત) જિતેલું.

વિજોગ. પું૦ (વિયોગ) વિયોગ; વિરહ.

વિજ્ઞ. ત્રિ૦ (જ્ઞ) અનુભવ કરવા યોગ્ય; જાણવા યોગ્ય.

વિજ્ઞ. પું૦ (જ્ઞ) વેદ.

વિજ્ઞ. પું૦ () જળચર જીવ વિશેષ.

વિજ્ઞ. ત્રિ૦ (વિદ્વ) વિદ્વાન; પંડિત.

વિજ્ઞાન્વિતા. સ્ત્રી૦ (જ્ઞાન્વિતા) વેદવિદ્યા; વેદક શાસ્ત્રની ચિન્તા-ચિંતવન.

વિજ્ઞાલ. પું૦ (વિજ્ઞ) કાદવ. •

વિજ્ઞા. સ્ત્રી૦ (વિજ્ઞ) સાક્ષીપદ્ધતિ; કળા. (૨) રામને શમાવનાર મંત્રવિદ્યા. (૩) દેવી અધિષ્ઠિત સાધન સહિત અક્ષર પદ્ધતિ. (૪) ઉપાયશાના ૧૬ દોષમાંના બારમો દોષ. (૫) સુભાષકર આદિ ૪૦ વિદ્યામાંની મમે તે એક.

વિજ્ઞાચરણવિધિવજ્ઞ. પું૦ (વિજ્ઞાચરણવિધિ) ૨૯ ઉત્ક્રાંતિક સૂત્રમાંનું ૧૯ મું સૂત્ર.

વિજ્ઞાચારણ. પું૦ (વિજ્ઞાચારણ) વિજ્ઞાચારણ મુનિ કે જે વિદ્યાના બળથી આકાશમાં મગન કરી શકે તે.

વિજ્ઞાજંમળ. પું૦ (વિજ્ઞાજંમળ) જંમળા દેવતાની એક જાત.

વિજ્ઞાજ્ઞાપ્યશાય. પું૦ (વિજ્ઞાજ્ઞાપ્ય) અનેક વિદ્યાનું જેમાં વર્ણન છે તેવો કલ્પનો પૂર્વ-શાસ્ત્ર.

વિજ્ઞાજ્ઞાયોગ. પું૦ (વિજ્ઞાયોગ) રેશ્મિદ્વી-જ્ઞાપ્તિ વગેરે વિદ્યાના સાધનરૂપ શાસ્ત્ર.

વિજ્ઞાપિંડ. પું૦ (વિજ્ઞાપિંડ) વિદ્યાનો પ્રયોગ બતાવી આકાર લેવો તે; ઉપાયશાના ૧૬ દોષમાંનો એક.

વિજ્ઞામઢ. પું૦ (વિજ્ઞામઠ) વિદ્યાનો મઠ-વિદ્યાલય; પાઠશાળા.

વિજ્ઞાહર. પું૦ સ્ત્રી૦ (વિજ્ઞાહર) વિદ્યાવાળા મનુષ્ય; વૈતાલ્ય પર્વત ઉપર વિદ્યાધરની શ્રેણીમાં રહેનાર મનુષ્ય.

વિજ્ઞાહરસેદિ. સ્ત્રી૦ (વિજ્ઞાહરસેદિ) વૈતાલ્ય પર્વતની ઉપર જમીનથી દશ જોજન ઉંચે દક્ષિણે અને ઉત્તરે વિદ્યાધર લોકોને રહેવાનું સ્થાન.

વિજ્ઞુ. સ્ત્રી૦ (વિજ્ઞુ) વિજળી. (૨) ઇશા-નેંદ્રના લોકપાળ સોમની અમ્રમહિષી. (૩) વૈશંત્યન ઇન્દ્રની ત્રીજી અમ્રમહિષી. (૪) ચમરેન્દ્રની એક અમ્રમહિષી. (૫) વિદ્યુત્કુમાર દેવતા; જાવનપતિ દેવતાની એક જાત. (૬) વિદ્યુત્ નામે દેવી. (૭) બલેન્દ્રના લોકપાળ સોમની ત્રીજી અમ્રમહિષી.

વિજ્ઞુજંતરિય. પું૦ (વિજ્ઞુજંતરિય) વિજળી શાય ત્યારે શિક્ષા લેવા ન જતાં વિ-જળીને અંતરે શિક્ષા લેનાર યોશાળા મતનો અનુયાયી.

વિજ્ઞુજ્ઞાત. પું૦ (વિજ્ઞુજ્ઞાત) વિદ્યુત્કુમાર; જાવનપતિ દેવની એક જાત.

વિજ્ઞાનકુમારી. ક્ષી. (વિજ્ઞાનકુમારી) વિજ્ઞાન-
માર નામે ભવનપતિની એક જાતની
દેવી.

વિજ્ઞાનગ્રાહક. પું. (વિજ્ઞાનગ્રાહક) વિજ્ઞાન
નામે એક ગ્રહપતિ.

વિજ્ઞાનજિન્મ. પું. (વિજ્ઞાનજિન્મ) લવણ સમુદ્રમાં
દક્ષિણ દિશાએ ૪૨ હજાર જોજન ઉપર
આવેલ અણુવેલંધર દેવોનો એક નિવાસ
પર્વત.

વિજ્ઞાનરૂપ. પું. (વિજ્ઞાનરૂપ) વિજ્ઞાનરૂપ નામનો
રક્તપત્તી નદીની અધિષ્ઠાત્રી દેવીનો નિવાસ
દ્વીપ. (૨) લવણ સમુદ્રમાં આહસો
જોજન પર આવેલ વિજ્ઞાનરૂપ નામનો
એક અંતરદ્વીપ. (૩) ત્રિ. તે અંતર-
દ્વીપમાં રહેનાર મનુષ્ય.

વિજ્ઞાનપ્પમ. પું. (વિજ્ઞાનપ્પમ) દેવકુરુક્ષેત્રની
પશ્ચિમ તરફનો એક વખારા પર્વત.

વિજ્ઞાનપ્પમકૂટ. પું. (વિજ્ઞાનપ્પમકૂટ) વિજ્ઞાનપ્પમ
વખારા પર્વત ઉપરનાં નવકૂટમાંનું બીજું
કૂટ.

વિજ્ઞાનપ્પમા. ક્ષી. (વિજ્ઞાનપ્પમા) કદંબક દેવની
રાજધાનીનું નામ.

વિજ્ઞાનમતી. ક્ષી. (વિજ્ઞાનમતી) એક સ્ત્રી કે
જેને માટે યુદ્ધ થયું હતું.

વિજ્ઞાનમુહ. પું. (વિજ્ઞાનમુહ) લવણ સમુદ્રમાં
આહસો જોજન પર આવેલ વિજ્ઞાનમુખ
નામનો એક અંતરદ્વીપ. (૨) વિજ્ઞાનમુખ
નામનો રક્ત નદીની અધિષ્ઠાત્રી દેવીનો
નિવાસદ્વીપ. (૩) ત્રિ. તેવીશમાં અંતર-
દ્વીપમાં રહેનાર મનુષ્ય.

વિજ્ઞાનમેહ. પું. (વિજ્ઞાનમેહ) વિજ્ઞાનવાદો મેહ.

વિજ્ઞાનયા. ક્ષી. (વિજ્ઞાન) જુઓ “ વિજ્ઞાન ”
શબ્દ.

વિજ્ઞાનયાત્રાર. વિ. (વિજ્ઞાનયાત્રાર) વિજ્ઞાન
કરનાર; વિજ્ઞાનના જોવા પ્રકાશ કરનાર.

વિજ્ઞાન. ક્ષી. (વિજ્ઞાન) વિજ્ઞાન.

વિજ્ઞાનસિરી. ક્ષી. (વિજ્ઞાનસિરી) વિજ્ઞાનથી નામની
એક સ્ત્રી.

વિજ્ઞાનકાર. વિ. () મિત્ર; વ્યાપ્ત.

વિજ્ઞાન. વિ. (વિજ્ઞાન) જુઓ અર્થ.

વિજ્ઞાનવિ. વિ. (વિજ્ઞાનવિ) જુઓ નામનો;
શમાવી દીધેલ.

વિજ્ઞા. વિ. (વિજ્ઞા) વેદેલ.

વિજ્ઞા. પું. (વિજ્ઞા) જાળન વિશેષ.

વિજ્ઞા. ક્ષી. (વિજ્ઞા) વિજ્ઞા; અશુભિ.

વિજ્ઞા. ક્ષી. (વિજ્ઞા) ૧૧ કરણમાંનું સાતમું
કરણ.

વિજ્ઞા. વિ. (વિજ્ઞા) સારી રીતે રહેલ.

વિજ્ઞા. પું. (વિજ્ઞા) નર્તક; નટ.

વિજ્ઞા. પું. (વિજ્ઞા) કપોતપાલી; પક્ષીનું
પાંજરું;

વિજ્ઞા. પું. (વિજ્ઞા) બાંક. (૨) નિદ્રાપક.

વિજ્ઞા. ક્ષી. (વિજ્ઞા) વિજ્ઞાના; ઉપાધિ
(૨) શેલજા. (૩) માયા.

વિજ્ઞા. વિ. (વિજ્ઞા) વિકારયુક્ત કરેલ.
(૨) નિરસકાર કરેલ; નકલ કરેલ.

વિજ્ઞા. પું. (વિજ્ઞા) મુગટનું શિખર;
વિજ્ઞા. શેરો. (૨) વૃક્ષ વિસ્તાર.

વિજ્ઞા. પું. () નમતી શાખાઓ
વચ્ચેની ઉભી શાખા; (૨) જાડનો મધ્ય
વિસ્તાર. (૩) બકરો.

વિજ્ઞા. ક્ષી. () થડમાંથી નિકળતી
શાખા.

વિજ્ઞા. વિ. (વિજ્ઞા) પૂર્વ દિશામાં ગમન
કરનાર નક્ષત્ર જ્યારે પશ્ચિમ દિશાએ
ગમન કરે ત્યારે તે વિજ્ઞા કહેવાય છે.

વિજ્ઞા. ક્ષી. (વિજ્ઞા) લાળન.

વિજ્ઞા. પું. (વિજ્ઞા) વૈદ્ય નામનો મણિ.

વિજ્ઞા. વિ. (વિજ્ઞા) દૂર કરનાર. (૨)
વિનય પ્રતિપત્તિ કરાવનાર.

વિજ્ઞા. વિ. (વિજ્ઞા) નાશ પામેલું.

વિચાર. પું. (વિત) વિનત નામનું ૧૯
સાગરોપમની રિતિવાળું એક વિમાન.

વિચારિ. પું. (વિનિ) વૈનાદ્યની ઉત્તર
શ્રેણીમાંનો એક વિદ્યાધર રાજા.

વિચારિય. ત્રિ. (વિનત) નમેલ; વળી ગયેલ.

વિચાર્ય. પું. (વિનય) અભિમાન મુકી શાસ્ત્રીય
મર્યાદામાં રહી શુર્વાદિકની આરા પ્રમાણે
વર્તવું. (૨) વિશિષ્ટનય-માર્ગ, મોક્ષ-
માર્ગરૂપ જ્ઞાન દર્શન અને આદિત્ર; સાધુનો
વિશેષ આચાર. (૩) વિનયવાદ; ઉચ્ચ
નીચ કાષ્ઠ પશુ મળે તેને નમસ્કાર કરવો
એવી માન્યતા. (૪) શુદ્ધ પ્રયોગ-
યોજના.

વિચાર્યસમાહિ. પું. ન. (વિનયસમાધિ) દશ
વૈકલ્પિક સૂત્રના નવમા અધ્યયનનું નામ.

વિચારા. ઘ. (વિના) વગર; શિવાય.

વિચારાસ. પું. (વિન્યાસ) રચના; યોજના.

વિચારાસ. પું. (વિનાશ) નાશ; વિનાશ કરવો તે.

વિચારાસણ. ન. (વિનાશન) નાશ કરવો.

વિચારાસિ. ત્રિ. (વિનાશિન્) વિનાશ પામનાર;
નશ્વર.

વિચારાસિઘ્ન. ત્રિ. (વિનાશિત) વિનાશ કરેલું.

વિચારાહસ. ત્રિ. (વિનિયુક્ત) પ્રતિસમય
પ્રવૃત્તિવાળું.

વિચારાધોગ. પું. (વિનિયોગ) અર્થઘટના;
અર્થ યોજના. (૨) અદલો બદલો કરવો.

વિચારિવિસ્તર. ત્રિ. (વિનિઃવિસ્ત) બહાર
નીકળેલ.

વિચારિમાય. ત્રિ. (વિનિર્મલ) નીકળેલું.

વિચારિજ્ઞ. પું. (વિનિજ્ઞ) ઇદ્રિયોનો વિશેષ
કરી નિગ્રહ કરવો; ઇદ્રિયો વશ કરવી.

વિચારિધાય. પું. (વિનિષાત) અભિષાત;
વિનાશ;

વિચારિચક્ર. પું. (વિનિચક્ર) વિશેષ નિશ્ચય-
નિર્ણય.

વિચારિચિહ્ન. ત્રિ. (વિનિચિહ્ન) હવાયેલું.

વિચારિચિહ્ન. પું. (વિનિચિત) વિશેષ નિર્ણય
કરેલ.

વિચારિહિટ્. ત્રિ. (વિનિર્ણિટ) ફરમાવેલું.

વિચારિમય. પું. (વિનિમય) બદલો.

વિચારિમુક્. ત્રિ. (વિનિર્મુક્) મુકાયેલ; છુટો
થયેલ.

વિચારિવદ્યયા. સ્ત્રી. (વિનિર્વત્ના) વિષયાદિથી
નિવર્તવું.

વિચારિવાય. પું. (વિનિવાસ) પડવું. (૨) સમ્બ-
ધ થવો. (૩) છોકરાં વગેરેનું મરણ.

વિચારિવિદ્યુચિત. ત્રિ. (વિનિવિદ્યુચિત) દ્રવ્યો-
પાર્જન વગેરેમાં આસક્ત મનવાળો.

વિચારિવિત્તિ. સ્ત્રી. (વિનિવૃત્તિ) નિવૃત્તિ પામવી;
અધ કરવું.

વિચારિહય. ત્રિ. (વિનિહત) નષ્ટ થયેલ.

વિચારિહાય. પું. (વિનિહાત) મરણ; મૃત્યુ.

વિચારિય. ત્રિ. (વિનીત) વિનયયુક્ત; સન્માર્ગ-
ચારી. (૨) પૂણું કરેલ; સમાપ્ત કરેલ.
(૩) દૂર કરેલ; ટાળેલ.

વિચારિયા. સ્ત્રી. (વિનીતા) વિનીતા નામની
નગરી; અયોધ્યાનું અપર નામ.

વિચારોય. પું. (વિનેય) શિષ્ય.

વિચારોય. પું. (વિનોદ) આનન્દ.

વિચારોયણ. ન. (વિનોદન) દૂર કરવો; છુટ-
કારો કરવો.

વિચારણ. ત્રિ. (વિહાત) કહેલું.

વિચારણિ. સ્ત્રી. (વિહાતિ) વિશેષ જ્ઞાન.
(૨) વિનંતિ.

વિચારણણ. ન. } (વિહાપન) વિહાપન
વિચારણણા. સ્ત્રી. } કરવું; જણાવવું.

વિચારણ. ન. (વિહાવ) વિશેષ જ્ઞાન; હેય
મેય ઉપાદેય પદ્ધતિનું તે તે રૂપે થવું
જ્ઞાન. (૨) અવાય; નિશ્ચય; મતિજ્ઞાનનો
એક પ્રકાર. (૩) ઉપયોગ. (૪) કળા.

વિચારણાત. ત્રિ. } (વિહાત) શુદ્ધિારા
વિચારણાય. } જાણેલું; સમજાયેલું.

વિજ્ઞાનપરિણયમસ. ત્રિ० (વિજ્ઞાતપરિણત માત્ર) વિજ્ઞાનાવસ્થાની પરિણતિને પામેલ; આદ્યાવસ્થા પસાર કરેલ.

વિજ્ઞાનાચાર. ત્રિ० (વિજ્ઞાતૃ) જ્ઞાતુનાર.

વિજ્ઞાણ. પું० (વિજ્ઞ) વિદ્વાન; પડિન, (૨)

જ્ઞાતુનાર હોવાથી જ્ઞેયની સત્તા; આત્મા.

વિજ્ઞાણેય. ત્રિ० (વિજ્ઞેય) જ્ઞાતુવા યોગ્ય.

વિજ્ઞાન. પું (વિજ્ઞ) અતઃપ્રસૂતના ૧ લા

વર્ગના દશમા અધ્યાયનનું નામ. (૨)

અધકથણિના પુત્ર દશમા દશાહ. (૩)

૧૧ મા તીર્થકરના પિતા. (૪) ૧૧ મા

તીર્થકરની માતા (૫) શ્રવણ નક્ષત્રનો

અધિષ્ઠાતા દેવતા. (૬) વિષ્ણુ નામના

એક મુનિ.

વિતરાહ. ત્રિ० (વિતૃષ્ણ) તૃષ્ણા વિનાનું.

વિતરાહા. સ્ત્રી० (વિતૃષ્ણા) વિશેષ તૃષ્ણા;

તરસ.

વિતત. પું (વિતત) વિતત નામનો ગ્રહ.

(૨) તાંત વિના વાગે તે; તપશ્ચાં ઢાલક

વગેરે. (૩) ફેલાએલું; વિસ્તારેલું.

વિતતપક્ષિ. પું० વિતતપક્ષિનું પહેળી થાય

તેવી પાંખવાળું પક્ષી.

વિતત્થ. પું (વિતત્થ) વિતત્થ નામનો ગ્રહ.

વિતત્થ. ત્રિ० (વિતત) જુઓ “વિતત” શબ્દ.

વિતહ. ન० (વિતથ) મિથ્યા; અસત્ય; જુહ.

(૨) અનાચાર; વિપરીત આચાર. (૩)

વૃથા; ફેકટ.

વિતિકિદ્ધ. ત્રિ० } (વ્યતિકિદ્ધ) વિકટ-ગદન-

વિતિકિદ્ધિય. } દેશ અથવા ગદન કાળનું

વિતિકાચાર. ત્રિ० (વ્યતિકીર્ણ) વિશેષ બ્યાસ

થયેલું.

વિતિકાન્ત. ત્રિ० (વ્યતિકાન્ત) હદ બહાર

ગયેલ.

વિતિક્રમણ. ન० (વ્યતિક્રમણ) ઉલ્લંઘન.

વિતિગિદ્ધ. સ્ત્રી० (વિચિકિત્સા) આશંકા;

સંદેહ. (૨) જુગુપ્સા; સુખ. (૩) લાજ.

(૪) ચિત્તની પન્દર સત્તામાંની અઉદ્ભવી; ચિત્તનું સ્વાસ્થ્ય.

વિતિગિદ્ધિય. ત્રિ० (વિચિકિત્સિત) સશયયુક્ત.

વિતિચણ. ત્રિ० (વિતીર્ણ) પોતાની હદ ઉલ્લંઘી

ગયેલ.

વિતિસ. ત્રિ० (વિતૃત) તૃપ્ત થયેલ.

વિતિમિર. ત્રિ० (વિતિમિર) અધકાર વિનાનું;

પ્રકાશવાળું. (૨) પાંચમા દેવલોકનો

વિતિમિર નામનો પાથડો.

વિતિરિદ્ધ. ત્રિ० (વિતિરિદ્ધ) વચ્ચે વાંકું.

વિતિવચમાણ. ત્રિ० (વ્યતિવજત) આલેખું.

(૨) ઉલ્લંઘન કરતું.

વિત્ત ન० (વિત) દ્રવ્ય; ધન ધાન્યાદિ. (૨)

પ્રસિદ્ધ; પ્રખ્યાત.

વિત્ત. ન० (વૃત) અનુષ્ઠાન. (૨) વૃત;

છન્દ. (૩) બનેલ હકીકત; બનાવ,

સમાચાર.

વિત્ત. ન० (વેત) નેતરની છડી.

વિત્તિ. સ્ત્રી० (વૃત્તિ) આજીવિકા; નિર્વાહ.

(૨) સત્તનું વિવરણ; અર્થ; વ્યાખ્યા.

(૩) વૃત્તિ; રીતિ; શૈલી. (૪) આચારવૃત્તિ.

(૫) નાના પ્રકારના અભિગ્રહ ધારી થઇ

વિચરવુ તે. (૬) પ્રવૃત્તિ; ઉત્પત્તિ.

વિત્તિદ્ર. ત્રિ० (વૃત્તિદ્ર) આજીવિકા આપનાર.

વિત્તિસંલેખ. પું० (વૃત્તિસંલેખ) વૃત્તિ-ભિક્ષાનો

સંલેખ કરવો; અભિગ્રહાદિ ધારણ કરવા;

બાલ તપનો એક પ્રકાર.

વિત્થાડ. } ત્રિ० (વિસ્તૃત) વિસ્તાર પામેલ.

વિત્થય. }

વિત્થર. } પું० (વિસ્તર) વિસ્તાર; લંબાણ.

વિત્થાર. } (૨) વિસ્તારથી જ્ઞાતુવાની

શ્ચિ, દશ પ્રકારની શ્ચિમાંની એક.

વિત્થારણ. સ્ત્રી० (વિસ્તારણ) શાસ્ત્રના

લાંબા વિસ્તારથી ઉત્પન્ન થયેલ તત્ત્વશ્ચિ;

સમકિતનો એક પ્રકાર. (૨) ત્રિ० તેવી

શ્ચિવાળો માણસ.

વિસ્થિતિ. વિ. (વિસ્તીર્ણ) વિસ્તારેલું.
 વિવંદ. પું. (વિવંદ) કાંઈ સુધી ઉંચી
 લાકડી.
 વિવંસઘ. } પું. (વિવંસક) ખાજ; સિંચાણો.
 વિવંસગ. }
 વિવંમ. પું. (વિવંમ) સાતમા સુપાર્થ
 તીર્થકરના પ્રથમ ગણધરનું નામ.
 વિવરિસલ. પું. (વિવરિસ) વિરૂપાકાર-વિચિત્ર
 વસ્તુ દર્શન.
 વિવલ. પું. (વિવલ) વાંસની ડોહ.
 વિવલ્લભ. ન. (વિવલ્લ) વિદ્યારત્ન; ચીરતું.
 વિવલ્લિય. ત્રિ. (વિવલ્લિ) બટ કરેલું.
 વિવિદ્ય. ત્રિ. (વિવિદ્ય) દીધેલું; આપેલું.
 વિવિવિય. ત્રિ. (વિવિવિ) ચીરેલું; ફાડેલું.
 વિવિત. } ત્રિ. (વિવિત) જાણીતું.
 વિવિય. }
 વિવિસા. કી. (વિવિસા) વિદિસા; ખુણો;
 વિવિસિ. કી. (વિવિસિ) જુઓ “વિદિસા”
 શબ્દ.
 વિવુ. પું. (વિવુ) પંડિત; વિદ્વાન.
 વિવુર. પું. (વિવુર) વિદુરજી; પાંડુરાજના
 ન્હાના ભાઈ.
 વિવેસ. પું. (વિવેસ) પરદેશ.
 વિવેહ. પું. (વિવેહ) વિદેહ નામનો દેશ.
 (૨) ત્રિ. વિદેહ દેશની રેયત. (૩) પું.
 મહાવિદેહ ક્ષેત્ર. (૪) વિદેહ દેશનો રાજા
 જનક. (૫) વેદેહ નામે રાજર્ષિ; ક્ષત્રિય
 પરિવાજક. (૬) ત્રિ. સુંદર શરીરવાળું
 વિવેહવિદ્યા. કી. (વિવેહવિદ્યા) વીરપ્રજ્ઞાની
 માતા ત્રિશકાનું બીજું નામ.
 વિવેહુચ. પું. (વિવેહુચ) કાલ્પિક રાજાનું
 અમર નામ.
 વિવેહલ. ત્રિ. (વિવેહલ) મહાવિદેહ ક્ષેત્રને
 વિષે ઉત્પન્ન થયેલ.
 વિવેહરાવ. પું. (વિવેહરાવ) વિદેહ દેશનો
 રાજા.

વિવેહ. કી. (વિવેહ) જંજીરીપના મધ્ય
 ભાગમાં રહેલ જંજીરુદર્શના વૃક્ષનું અ-
 પર નામ.
 વિવિ. પું. (વિવિ) વિનાશ; ઉપદ્રવ.
 વિવિમ. પું. (વિવિમ) પરવાળું.
 વિવિય. ત્રિ. (વિવિય) પરાભવ પામેલ.
 વિવેસ. પું. (વિવેસ) મત્સર; દ્રેષ.
 વિવિ. ત્રિ. (વિવિ) જ્ઞાનાદિ ગુણે કરી સ્થવિર;
 પ્રાદ; વૃદ્ધ; અનુભવી.
 વિવિવિ. ત્રિ. (વિવિવિ) વિધાયેલ; ધાયલ થયેલ.
 વિવંસ. પું. (વિવંસ) વિનાશ.
 વિવંસલ. ન. (વિવંસલ) નારા પામવો;
 વિવંસ થવો તે.
 વિવંસલધમ્મ. ત્રિ. (વિવંસલધમ્મ) નાશ
 પામવાના સ્વભાવવાળો; વિનશ્ચર.
 વિવંસણ. ત્રિ. (વિવંસણ) નાશ કરનાર.
 વિવિવિ. ત્રિ. (વિવિવિ) સભા પરિણમેલ;
 રૂપાન્તરને પામેલ; અચિત્ત થયેલ.
 વિવિ. કી. (વિવિ) વૃદ્ધ; વધારો.
 વિવિ. } પું. (વિવિ) પણપત્રી જાતના
 વિવિ. } બાંતર દેવતાનો બીજો ધન્દ.
 વિવિ. પું. (વિવિ) રીતિ; પ્રકાર.
 વિવિ. ત્રિ. (વિવિ) કંપાવેલું; હલાવેલું.
 વિવિ. પું. (વિવિ) અપાય; નુકસાન.
 વિવિ. ત્રિ. (વિવિ) ધૂમરહિત.
 વિવિવિ. ત્રિ. (વિવિવિ) હણાએલું; નાશ
 પામેલું.
 વિવિવિ. પું. (વિવિવિ) વધ; મારતું તે.
 વિવિ. ત્રિ. (વિવિ) શિક્ષા હઠને શખેડો
 બેઠેલ.
 વિવિ. ત્રિ. (વિવિ) સમજાવેલું.
 વિવિવિ. કી. (વિવિવિ) મતિ; શુદ્ધિ. (૨)
 વિવેષ જ્ઞાન; સવિકલ્પ જ્ઞાન.
 વિવિવિ. ત્રિ. (વિવિવિ) વિનવેલું; જાણવેલું.
 વિવિવિ. કી. (વિવિવિ) સ્ત્રી જાતિ. (૨)
 સમજાવેલું.

વિકાસ. ત્રિ० (વિકાસ) અણેલું.

વિકાસ. ન૦ (વિકાસ) સમજાવ; કર્તવ્ય
કર્તવ્યની ઓળખ.

વિકાસાચાર્ય. પું० (વિકાસ) વિજ્ઞાનમય
પિંડ.

વિકાસાદ ત્રિ० (વિકાસ) જાણનાર; પદાર્થોનો
પરિવર્તક.

વિકાસ. પું० (વિકાસ) શિક્ષણ; આપણ.

વિકાસ. ત્રિ० (વિકાસ) પંડિત; વિકાસ.

વિકાસ. ત્રિ० (વિકાસ) જાણવા લાયક.

વિકાસી. ક્રી० (વિકાસ) સાત તારવાળી
વીણા; સ્તાર.

વિકાસભૂય. ત્રિ० (વિકાસ) શબ્દરૂપ;
અત્યંત પ્રતિકૂળ.

વિકાસિક. ક્રી० (વિકાસ) વાધા;
વિરોધ.

વિકાસિય. ત્રિ० (વિકાસ) વિરૂદ્ધ પરિ
ણામને પામેલું.

વિકાસિય. પું० (વિકાસ) વિવિધ પરિ
ણામ, વિચિત્ર-અનેક રૂપાન્તર.

વિકાસિય. ન૦ (વિકાસ) કમની પ-
રિણામ; કમનો પરિપાક.

વિકાસિયાર્થ. ક્રી० (વિકાસ) વિકાસ
લોકમાં દરેક વસ્તુ નાશનું છે એવી
ભાવના ભાવવી તે.

વિકાસિય. ત્રિ० (વિકાસ) વિશેષરૂપે
પરિણામ પામેલ.

વિકાસિય. પું० (વિકાસ) ઉલટું; વિપ-
રીતપણું.

વિકાસિય. પું० (વિકાસ) છુટું થવું. (૨)
ઉત્તર; જવાબ.

વિકાસિય. ક્રી० (વિકાસ) આરંભના.

વિકાસ. ત્રિ (વિકાસ) બહુ; ઘણું; પુષ્ટી
(૨) રાજગૃહ નગર પાસેનો એક પર્વત.
(૩) વિપુલમતિ નામે મનઃપંચ જ્ઞાનનો
એક પ્રકાર.

વિકાસિય. પું० (વિપુલમતિ) એ નામનો
એક રાજગૃહનગરી બહારનો પર્વત.

વિકાસિય. ક્રી (વિપુલમતિ) મનઃપંચ-
જ્ઞાનનો બીજો ભેદ; સમૂહ મનુષ્ય ક્ષેત્રના
સંસારી જીવોના મનોભાવને વિશેષથી
જાણનાર જ્ઞાન. (૨) પું० તેવી શક્તિવાળા
સાધુ.

વિકાસિય. પું० (વિપુલમતિ) જમ્બૂદ્વીપના
ભરતક્ષેત્રમાં આવતી ઉત્તરિપણીમાં
થનાર ૧૧ મા ચક્રવર્તી.

વિકાસિય. પું० (વિપ) વિપ્ર; બ્રાહ્મણ.

વિકાસિય. ત્રિ० (વિપ્રકીર્ણ) વિખરેલું; છુટું
છુટું પડેલું.

વિકાસિય. પું० (વિપ્રયોગ) વિયોગ; વિરૂદ્ધ.

વિકાસિય. ત્રિ० (વિપ્રકીર્ણ) વિશેષે વેરા-
યેલ; આરેતરફ પસરેલ.

વિકાસિય. પું० (વિપ્રત્યય) અવિશ્વાસ; અભ-
રોસો, શંકા.

વિકાસિય. ત્રિ० (વિપ્રહીન) વિરહિન; તમ્ભાણું.

વિકાસિય. ન૦ (વિપ્રહાનાર્ત) વિપ્ર-
જ્ઞાનસેવિત્રા પરિવર્તનો ૧૪ મા ભેદ.

વિકાસિય. ત્રિ० (વિપ્રયેય) ત્યાગ કરવા
થોડા.

વિકાસિય. ક્રી० (વિપ્રજા-ક્રેયિકા)
દૃષ્ટિવાદાન્તર્ગત પંડિતોના એક વિભાગ.

વિકાસિય. ત્રિ० (વિપ્રજા-ક્રેયિકા) ન૦ (વિપ્રજા-
ક્રેયિકા) દૃષ્ટિવાદના પરિવર્તનો
પાંચમા ભેદ.

વિકાસિય. પું० (વિપ્રતિષ્ઠા) નાશ કરવો;
મારવું.

વિકાસિય. ત્રિ० (વિપ્રતિષ્ઠા) વિરૂદ્ધ
વિકાસિય. ત્રિ० (વિપ્રતિષ્ઠા) અનુભવ, પ્રતિપક્ષી અનુભવ.

વિકાસિય. ત્રિ० (વિપ્રજા) નાશ પામેલ.

વિકાસિય. ત્રિ० (વિપ્રમુક્ત) પ્રકર્ષે કરી
મુક્ત-મુક્તિ (૨) મુક્ત થયેલ; રાગ-
રોષાદિથી છુટેલ.

વિવરણ. ત્રિ० (વિગરણ) માંડેલ; આરંભેલ.

વિવરણામ. પુ० (વિગરણામ) વિવિધ પરિણામ; વિચિત્ર પરિણામ.

વિવરણામાણુપેદ્ધા. સ્ત્રી० (વિગરણામાણુપેદ્ધા) શુદ્ધધ્યાનની એક ભાવના; દરેક વસ્તુ પ્રતિભક્ષણે જુદા જુદા પરિણામને પામે છે એમ ચિન્તવનું તે.

વિવરણાસ. પું० (વિવરણ) વિપરીતતા; ભ્રમ.

વિવરણાસિય. ત્રિ० (વિવરણ) વિપરીત થયેલ.

વિવરણાપ. પું० (વિવરણાપ) બકવાદ; વ્યર્થ વાતચિત.

વિવરણાલિડંચિય. ન० (વિવરણાલિડંચિય) વંદના કરતાં વચ્ચે વિકથા કરવી તે; વંદનાનો આવીશનો દોષ.

વિવરણુલ્પા. ત્રિ० (વિવરણુલ્પા) હુંડનાર; હુંડારો.

વિવરણસિય. ત્રિ० (વિવરણસિય) } પરદેશ
વિવરણાસિય. ત્રિ० (વિવરણાસિય) } ગયેલ.

વિવરણસયણ. ત્રિ० (વિવરણ) વિશેષ પ્રસન્ન.

વિવરણા. ત્રિ० (વિવરણ) હીન; રહિત

વિવરણિય. ત્રિ० (વિવરણ) અનિષ્ટ; અપ્રિય.

વિવરણીતિ. સ્ત્રી० (વિવરણીતિ) પ્રીતિનો નાશ; વેર.

વિવરણસ. ન० (વિવરણ) મિન્દુ; ઊંટો.

વિવરણેક્ષિય. ત્રિ० (વિવરણેક્ષિય) જોયેલું.

વિવરણોસહિ. સ્ત્રી० (વિવરણોસહિ) જેના પેશાબના એક મિન્દુથી સર્વ દર્દો મટે એવી જ્ઞાતની મેળવેલી લઘ્વિ-શક્તિ; ૨૮ લઘ્વિમાંની એક.

વિવરણુરિય. ત્રિ० (વિવરણુરિય) ખીસેલું.

વિવરણ. ત્રિ० (વિવરણ) કળ રહિત; નિષ્ફળ.

વિવરણીકરણ. ન० (વિવરણીકરણ) નિષ્ફળ કરવું; નકામું બનાવવું.

વિવરણા. સ્ત્રી० (વિવરણા) વિશેષ પીડા.

વિવરણ. પું० (વિવરણ) દેવતા. (૨) પંડિત.

વિવરણ. પું० (વિવરણ) વિશેષ જ્ઞાતિ.

વિવરણ. ન० (વિવરણ) સમજાવવું; જણાવવું.

વિવરણ. ત્રિ० (વિવરણ) ભ્રમિત; સંશયવાળો.

વિવરણ. પું० (વિવરણ) વિષય વિકારજન્ય મનની અસ્વસ્થતા. (૨) ધર વિશેષ. (૩) વિલાસ. (૪) ધોખો કરવો તે.

વિવરણ. ત્રિ० (વિવરણ) આકુળ બાકુળ.

વિવરણિય. પું० () એક જાતનો મંચ.

વિવરણ. પું० (વિવરણ) વિચાર. (૨) વિશેષ; સ્વરૂપ. (૩) વિભાગ અજ્ઞાન; તથા અજ્ઞાનમાંનું ત્રીજું. (૪) તૃતીય વિશેષ. (૫) મૈથુન; સમયગુણવિનાશક. (૬) એક જાતનું ધાસ.

વિવરણાણ. ન० (વિવરણાણ) અવધિજ્ઞાન જેવું એક વિપરીત જ્ઞાન; તથા અજ્ઞાનમાંનું એક.

વિવરણાણિ. ત્રિ० (વિવરણાણિ) વિભાગ જ્ઞાનવાળો.

વિવરણ. ન० (વિવરણ) વહેંચવું; વિભાગ કરવો.

વિવરણાણ. પું० (વિવરણાણ) જુદી જુદી અપેક્ષાએ જુદું જુદું પાડી બોલવું તે; સ્પષ્ટાદ.

વિવરણ. ત્રિ० (વિવરણ) વહેંચેલું; વિભાગ કરેલ.

વિવરણ. સ્ત્રી० (વિવરણ) વિભાગ; પૃથક્કરણ. (૨) નામવિભક્તિ અને ધાતુવિભક્તિ; નામ અને ધાતુને અંતે લાગતા અત્યય.

વિવરણ. પું० (વિવરણ) વિભવ; સમૃદ્ધિ.

વિવરણ. ત્રિ० (વિવરણ) વિભાગ કરેલ; ભાગ પાડેલ.

વિવરણ. પું० (વિવરણ) સંયુક્ત વસ્તુને જુદી કરવી તે; પૃથક્કરણ.

વિમાવણા. સ્ત્રી (વિમાલના) વિશેષ પ્રકાશ કરવો.

વિમાસંગ. પું (વિમાલ) અનુયોગાચાર્ય કરેલ વ્યાખ્યાન પ્રમાણેજ વ્યાખ્યાન કરનાર.

વિમાસા. સ્ત્રી (વિમાલ) સૂત્રના અનત અર્થ પેઠી કેટલાક રથૂળ અર્થનું કથન (૨) વિકલ્પ; એ પક્ષ; સાધારણ.

વિભિચય. ત્રિ (વિભિ) બુદ્ધિ.

વિભુ. ત્રિ (વિભુ) સમર્થ.

વિભુયા. સ્ત્રી (વિભુતા) વ્યાપકતા.

વિમૂદ્ધ. સ્ત્રી (વિમૂતિ) સમૃદ્ધિ.

વિમૂતિ. }

વિમૂચ્ચ. ન (વિમૂચ્ચ) અલંકારાદિ.

વિમૂષા. સ્ત્રી (વિમૂષા) શરીરશોભા; શણ-ગાર; અલંકાર. (૨) હાથ પગ વગેરે ધોવા; શરીરની શુદ્ધિ કરવી.

વિમૂસિય. ત્રિ (વિમૂસિત) વસ્ત્રાદિકની શોભા સહિત; અલંકૃત.

વિમેલ. પું (વિમેલ) વિભેલ નામનો સર્નિવેસ-પારો-લતો.

વિમેલય. પું (વિમીલક) અહેડાનું ઝાડ.

વિમુલ. ત્રિ (વિમુલ) ખીલેલું; વિદેસેલું.

વિમંસા. સ્ત્રી (વિમંસા) વિચારણા; આલોચના; ધહા; મતિજ્ઞાનનો એક ભેદ.

વિમણ. ત્રિ (વિમણ) ઉદાસીન, ચિંતાતુર.

વિમય. પું (વિમક) પર્યગ જાતનું ઝાડ.

વિમરિસ. ત્રિ (વિમરિ) વિચાર.

વિમલ. ત્રિ (વિમલ) દોષ રહિત; શુદ્ધ; નિર્મળ. (૨) પું વર્તમાન ચોવીસીના તેરમા તીર્થકરનું નામ. (૩) આઠમા સહ-આર ઇન્દ્રનું મુસાફરી વિમાન. (૪) વિમળ નામનો મહા. (૫) નવમા દશમા દેવલોકના ઇન્દ્રનું મુસાફરી વિમાન. (૬) એ નામનું ત્રીજા ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન. (૭) આરમા દેવલોકનું એક

બાવીસ સાગરોપમની સ્થિતિવાળું વિમાન.

(૮) જમ્બુદ્વીપના ઐરવત ક્ષેત્રમાં આવતી ઉત્સર્ગિણીમાં થનાર ૨૧ મા તીર્થકર.

(૯) જમ્બુદ્વીપના હરતખંડમાં થનાર ૨૨મા તીર્થકર. (૧૦) ક્ષીર સમુદ્રના દેવતાનું નામ. (૧૧) નવમા દશમા દેવલોકના ઇન્દ્રના પાન વિમાનનો ઉપરિ દેવતા.

(૧૨) ગર્ભ ચેતિસીના પાંચમા તીર્થકરનું નામ. (૧૩) બીજા તીર્થકરના ત્રીજા પૂર્વ-ભવનું નામ.

વિમલકૂટ. પું (વિમલકૂટ) સોમનસ વખારા પર્વતનાં સાત કૂટમાંનું પાંચમું કૂટ.

વિમલલોચ. પું (વિમલલોચ) વિમલલોચ નામના ગણ ઉત્સર્ગિણીના પાંચમા કુવકર.

વિમલવ્યમ. પું (વિમલવ્યમ) ક્ષીર સમુદ્રના દેવતાનું નામ.

વિમલવાહન. પું (વિમલવાહન) જમ્બુદ્વીપના હરતખંડમાં થનાર દશમા અકવર્તી. (૨) ગોશાલાના આવતા ત્રિજા ભવનું નામ.

(૩) ચાલુ અવસાપ્તણીના પ્રથમ કુણકરનું નામ. (૪) જમ્બુદ્વીપના ઐરવત ક્ષેત્રમાં થનાર પ્રથમ કુણકર. (૫) વિમલવાહન નામનો એક રાજા. (૬) સાતમા કુણ-ગરનું નામ.

વિમલા. સ્ત્રી (વિમલા) તેરમા તીર્થકરની પ્રવજ્યા પાલખીનું નામ. (૨) ગન્ધર્વના ઇન્દ્ર ગીતરતિની બીજી અગ્રમદિધી. (૩) ધરણેન્દ્રના લોકપાલ કાલની બીજી અગ્ર-મદિધી. (૪) ઉર્ધ્વદિશા. (૫) વિમળા-દેવી. (૬) નિર્મળ કાન્તિ.

વિમાણ. પું (વિમાન) વૈમાનિક દેવતાઓનું નિવાસસ્થાન-રહેઠાણ. (૨) ઉર્ધ્વ લોક-માંથી ત્રિચ્છાલોકમાં આવતા દેવતાઓને બેસવાનું સાધન કે જે ઉત્તર વેદિક યજ્ઞિથી બનાવવામાં આવે છે. (૩) વિમાનનું સ્વપ્ન; ચૈત્સવ્યમાંનું એક.

વિયદ્વડમત્થ ત્રિં (વિત્તવડમત્થ) હથ
ભાવથી દૂર થએલ; હથસ્થ અવસ્થા
પસાર કરી કેવળી થએલ.

વિયદ્વડમોજિ. ત્રિં (વિત્તમોજિ) સર્થ ઉઝા
પછી આહાર કરનાર.

વિયદ્વડ. ત્રિં (ત્રિકટ) નિષ્કટ; ગદન. સદમ-
બુદ્ધિથી જાણી શકાય તેવું (૨) ભયકર.
(૩) વિદ્યાગ. (૪) પું નિષ્કટ નામનો એક
મલ. (૫) એક જાતનું મલ

વિયદ્વડ. નં (ત્રિકુ) પાણી (૨) ત્રિ-
અપિત થયેલું, પ્રાસુક.

વિયદ્વડ. ત્રિં (ત્રિત) ઉધાકુ; દાકળ વિનાનું
(૨) છુટું પડેલું (૩) પ્રગટ, સ્પષ્ટ.

વિયદ્વડગિહ. નં (ત્રિતપ્ત) કીત અથવા
દાકળ વિનાનું ધર.

વિયદ્વડજાણ. નં (વિત્તયાન) ખુશી ગાડી-
ગાડુ વાગેરે.

વિયદ્વડગા. નં (ત્રિકટ) } પોતાના દોષ
વિયદ્વડગા. કીં (વિત્તયા) } પ્રકાશના તે,
આનોયજા.

વિયદ્વડમોહ ત્રિં (ત્રિતમોહિ) પ્રકાશ-
ભેજ, દિવસ જતા ભોજન કરનાર; રોને
ન ખાનાર.

વિયદ્વડા. કીં (ત્રિતા) ખુશી પોતિ-ઉત્પતિ
સ્થાન કે જે વિષલેદિય તથા દેવતાઓને
હોય છે.

વિયદ્વડાવદ્. } પું (ત્રિકટાવતિ) એ નામે
વિયદ્વડાવદ્. } એરુપયય ક્ષત્રનો જન વેતા-
લ્લ પર્વત.

વિયદ્વડાસય પું નં (ત્રિકટાસય) તથાવ;
જળાશય.

વિયડી. કીં (ત્રિતી) વિરપકાસિ-કિનારો.
(૨) અટવી.

વિયદ્વડ. ત્રિં (ત્રિવધ) ચતુર; કુશીપાર્શ્વ.

વિયયા નં (વ્યજન) વિંજણા; પંખો.

વિયત. ત્રિં (ત્રિત) વિસ્તારેલું; પહોળું કરેલું.

વિયતપત્તિ પું (ત્રિતપત્તિ) પહોળા
પાખોવાળું પક્ષી; ખેચર તિર્યચ પંચેદિયની
એક જાત.

વિયતિ. કીં (ત્રિતિ) વિકૃતિ; વિનાશ.

વિયત્ત. ત્રિં (વ્યક્ત) વિચારી કામ કરનાર;
ગીનાર્થી; શાસ્ત્રવેતા (૨) શ્રી મહાવીર
પ્રભુના ૧૧ ગણધરમાંના એકા ગણ-
ધરનું નામ

વિયદ્વડ. ત્રિં (ત્રિતી) હિંમા કરનાર; ધાતકી;
દિસક.

વિયદ્વડ. પું (વ્યર્ધ) આકાશનું એક નામ.

વિયદ્વડ. પું (વિર્ધ) સાતમા તીર્થકરના
૧ લા ગણધર.

વિયમ પું (વિમ) વિનાશ.

વિયયપત્તિ પું (ત્રિતપત્તિ) જુઓ
“ વિયતપત્તિ ” શબ્દ.

વિયર. પું (વિર) વિરડો. (૨) ખાડો.

વિયરણ નં (વિરણ) દેવ; આપતું.

વિયરિય. ત્રિં (વિતીર્થ) આપેલું.

વિયરિય. ત્રિં (વિચરિત) વિચરેલ (૨) પ્રસિદ્ધ.

વિયલ. ત્રિં (ત્રિકલ) વિષલેદિય; ખેદન્દ્રિય
ત્રણ દિન્દ્રિય અને ચાર દિન્દ્રિયવાળા
જીવ.

વિયલકિહુ. નં (ત્રિકલકટ) વાંસડાની
છોછનું બનાવેલ કરંડીયો, છાપ વગેરે.

વિયલત્ત. નં (ત્રિકલત્ત) અભાવ.

વિયલિય. ત્રિં (ત્રિલિત) વહી ગયેલું;
ટપકેલું.

વિયલિય. ત્રિં (ત્રિકલિત) વિકાસ પામેલું;
ખાલેલું.

વિયાઘામ. પું (વ્યાઘાત) વિનાશ; નાશ.

વિયાયા. નં (વિતાવ) વિસ્તાર.

વિયાયાગ. } ત્રિં (વિયાયક) જાણનાર.
વિયાયાય. }

વિચાર. પું (વિચાર) વિકાર-મૂલસ્વરૂપમાં
નૂનાધિકતા.

विचार. पुं० (विचार) तर्क वितर्क करवा ते
(२) पडीशंका; जाडानी हाजत (३)
इतुं; विहार करवा. (४) आसा-छुडम.

विचारण. त्रि० (विचारण) यीगनाई; क्षाडनाई
विचारण त्रि० (विचारण) दान देनार.

विचारभूमि. स्त्री० (विचारभूमि) जंगल जंगल
वाना भूमि; स्थाने जंगली जंगली.

विद्याल त्रि० (व्याल) दुष्ट; भद्रोभेत.
(२) पुं० सर्प, वाध पगेरे दिसक प्राणी.

विद्याल. पुं० (विकाल) अकाण; संध्याकाण.
(२) रात्रि.

विद्यालक्ष. पुं० } (विकालक) पीमन अहनु
विद्यालक्ष. } नाम.

विद्यालचारि. त्रि० (विकलचारिन्) अकाणे
करनार.

विद्यालया स्त्री० (विचारणा) अर्थनुं पर्या-
लोचन-विशेष विचार; निश्चयनी पूर्व
अवरथा.

विद्यावत्त. पुं० (व्यावर्त) धोप तथा भडा-
धोप छन्दना दोकपाणनुं नाम.

विद्यासिद्ध. त्रि० (विकासत्) विकासयुक्त;
अपुद्धित.

विद्याहिम. त्रि० (व्याख्यायक) व्याख्यान
कर्ता; कथा करनार.

विद्यादिय. त्रि० (व्याख्यात) विशेष जुलामो
करेको.

विद्युत्त. त्रि० (विद्युत्) योअना विनानुं;
अनुयित.

विरघ. पुं० (विस्त) पांयभा द्वेलोकना
विमाननो अक पाथडो. (२) त्रि० पापथी
निवृत्ति पामेल. (३) छुट्टु गुणस्थानक.

विरघ. पुं० (विरजस्) उर मा अहनुं नाम.

विरह. स्त्री० (किति) पापथी निवृत्ति;
सावध प्रवृत्तिनो अभाव.

विरहय. } त्रि० (विरहि) रमेक्ष; छुट्टपन
विरहिय. } करेक्ष.

विरत. त्रि० (विरत) निवृत्ति पामेल.

विरति. स्त्री० (विरति) पापथी सर्वथा
निवृत्ति; सर्व विरति.

विरस्त त्रि० (विस्त) विरक्त; वैरागी. (२)
अनेक रंगवाणुं.

विरमण. न० (विरमण) त्याग.

विरय. त्रि० (विर) पापथी निवृत्त थामेल;
आदल समारंल तछ दीधेल.

विरयण. न० (विरय) रचना करपी.

विरसम्महिद्धि. पुं० (विरसम्महिद्धि) अक
देशी विरति सदिता सम्यग् दर्शितवाणो;
पायमे गुणहाणो वर्ततो अत्र.

विरयाविरय. त्रि० (विरयाविरय) पापथी
कटक निवर्तल अने कटक न निवर्तल;
पांयभा गुणस्थानवर्ती आवक.

विरल त्रि० (विरल) थोडु थोडु; छुट्टु छुट्टु.

विरलकचौरिक. त्रि० (विरलकचौरिक) विश्वास
जेसाडी योरी करनार.

विरली. स्त्री० (विरली) योअन्द्रिय अवनती
अक जगत.

विरहिय. त्रि० () उपजेछुं; कथरो
छाडी साक करेछुं. (२) विजेरी नापेल;
विस्तारेल.

विरस. त्रि० (विरस) रस पगगनुं; तुच्छ.
(२) न० यीस पाडपी ते; लयकर शब्द.

विरसजीवि. त्रि० (विरसजीविन्) रसहीन
जुना धान्यनो आहार करी अवनार.

विरसमेह. पुं० (विरसमेह) विरस रसवाणो
परसाद.

विरह. पुं० (विरह) विरोध; विरह. (२)
निर्जन स्थण; अकान्त स्थण.

विरहिय. त्रि० (विरहित) रक्षित; विनानुं;
अभाववाणुं; शून्य.

विरहियसयगिज्ञ. न० (विरहितरायनीय)
भावी शयन-पथारी.

વિરાટ. } વિ. (વિગતિ) શોભિત;
વિરાટ. } શોભાયમાન.

વિરાગ. પું. (વિરાગ) વૈરાગ્ય; ઉદાસીનતા.

વિરાગતા. } સ્ત્રી. (વિરાગતા) વૈરાગ્ય, નિઃ-
વિરાગતા. } સંગતા.

વિરાટ. પું. (વિરાટ) વૈરાટ નગર.

વિરાલિચ્છા. સ્ત્રી. (વિરાલિચ્છા) પદ્માશકન્દ;
સાધારણ વનસ્પતિની એક જાત.

વિરાતો. સ્ત્રી. (વિરાતો) એ નામની એક
વેશ. (૨) એ નામનો કન્દ, સાધારણ
વનસ્પતિની એક જાત.

વિરાઘ. } વિ. (વિરાઘ) જ્ઞાન દર્શન
વિરાઘ. } આરિત્રને દુષ્ટિ કરનાર. (૨)
મારનાર.

વિરાઘ. ન. (વિરાઘ) } જ્ઞાન દર્શન
વિરાઘ. સ્ત્રી. (વિરાઘ) } અને આરિ-
ત્રની વિરાધના; વનખડન, આજ્ઞાભય
(૨) દિસા. (૩) મેથુન: સયમ વિગધના.

વિરાટ. સ્ત્રી. (વિરાટ) જેથી મોક્ષમાર્ગની
વિરાધના-ખડના થાય તેવી ભાષા.

વિરાટિ. પું. (વિરાટિ) સર્પની એક જાત.

વિરાટિય. વિ. (વિરાટિ) જ્ઞાન, દર્શન અને
આરિત્રની વિરાધના-ખડના કરનાર.

વિરાટિય. વિ. (વિરાટિ) વિરાધના કરેલ;
વિરાધેલ; આજ્ઞા ભંગ કરેલ.

વિરહ. પું. (વિરહ) અક્રિયાવાદી: નાસ્તિક.
(૨) વિરોધ કરનાર; વિરોધી.

વિરહરાજ. ન. (વિરહરાજ) જ્યાં પરસ્પર
એ રાજ્યને વિરોધ હોય તે. (૨) ત્રિ. રાજ્ય
વિરહ.

વિરહા. સ્ત્રી. (વિરહા) વિરહ નામની સા-
ધારણ વનસ્પતિ.

વિરુષ. વિ. (વિરુષ) વિવિધ પ્રકારનું; જુદી
જુદી જાતનું. (૨) ખીભત્સ.

વિરુષક. વિ. (વિરુષક) નાનાં પ્રકારનું;
અનેક પ્રકારનું.

વિરેગ. પું. (વિરેગ) વિભાગ.

વિરેયણ. ન. (વિરેય) રેય લેવો; જુલાય
લેવો.

વિરોદ્ધ. પું. (વિરોદ્ધ) યજ્ઞ વિરોધ.

વિરોયણ. પું. (વિરોચ) અગ્નિ.

વિરોહ. પું. (વિરોહ) વિરહભાવ; વેર.

વિરોહિયા. સ્ત્રી. (વિરોહિયા) વિરોધપણું;
વિરોધ.

વિલડલી. સ્ત્રી. () ચોરી, દારી,
વગેરે ખોટાં કર્મ.

વિલગ્ગોલ. પું. () ધાડ પાડી
મારફાડ કરી હુંટ કરનાર.

વિનંબ. ન. (વિનંબ) સર્પ સાથે યોગ
મેળવી મુકત થએલ નક્ષત્ર. (૨) મોડું;
વખતસર નહીં.

વિનંબ. પું. (વિનંબ) વિદુષક (૨)
જીવની વિવિધ અવસ્થાઓ પસાર કરનાર.

વિલંબણ. ન. (વિલંબ) લટકવું તે.

વિનંબ. સ્ત્રી. (વિનંબ) નિવર્તન;
નિષ્પત્તિ.

વિનંબિત. ન. } (વિનંબિત) ૩૨ પ્રકાર-
વિનંબિય } માના એક પ્રકારનું નાટક.

વિનંબિય. ન. (વિનંબિય) ધોમેધોમે વિ-
હંગથી આવું તે; આવનનો એક ગુણ.

વિજક્તા. સ્ત્રી. (વિજક્તા) ભાગ; શરમ.

વિલજિય. વિ. (વિલજિય) વિશેષ શરમાયેલું.

વિલટ્ટિ. સ્ત્રી. (વિલટ્ટિ) પોતાના શરીરથી
ચાર આંગળીનીથી લાકડી. (૨) ખાટા
આડી દેવાની લાકડી.

વિલયા. સ્ત્રી. (વિલયા) સ્ત્રી.

વિલચણા. સ્ત્રી. (વિલચ) વિલાપ કરવો;
જાતી ફાટ રૂદન કરવું.

વિલવિત. ન. } (વિલવિત) રૂદનનો શબ્દ.
વિલવિય. }

વિલસિય. વિ. (વિલસિય) વિલાસ યુક્ત.
(૨) ન. નેત્રમેષા; કદાક્ષ.

વિલાસિર. ત્રિ० (વિલાસિત) વિલાસી; આનન્દ કરનાર.

વિલાવ. પું० (વિલાપ) આતે શબ્દ કરવો; વિલાપ કરવો.

વિલાસ. પું० (વિજાસ) વસ્ત્ર આદિનો દાઠ (૨) આંખના પલકારા મારવા-કટાક્ષ ફેંકવા તે (૩) કામફીડા; સભોગ.

વિલાસસાલિણી. સ્ત્રી० (વિજાસસાલિની) વિલાસિની સ્ત્રી.

વિલાસિત. ત્રિ० (વિલાસિત) વિલાસ યુક્ત.

વિલિપ્ત. ત્રિ० (વિલિપ્ત) ચોપડેલું; કિપેલું.

વિલિપ્તય. ત્રિ० (વિલીપ્તક) આવેશમાં આવી ગયેલ.

વિલિપ્ત. સ્ત્રી० (વીરણ) લજ્જા; શમ.

વિલિપ્ત. ન૦ (વિલિપ્ત) લખવું તે.

વિલીય. ત્રિ० (વિલીય) પીગળેલું; ગળેલું; રસ રૂપ બંધું (૨) દુઃખ પેન કરનાર; ભુગુપિત (૩) લીન થયેલું.

વિદ્યામ. પું० () અપરિગ્રહી-નિષ્કલન. નિર્ગન્થ.

વિદ્યુચ્ચ. ન૦ (વિદ્યુચ્ચ) લેવું કરવો તે.

વિદ્યુપિસાર. ત્રિ० (વિદ્યુપિસાર) ધાડ પાડી ગામ ભાંગનાર.

વિલુપ્ત. ત્રિ० (વિલુપ્ત) ચીરેલું; વિદારેલું.

વિલુપ્તિય. ત્રિ० (વિલુપ્તિ) ચળ; અચળ.

વિલેપણ. ન૦ (વિલેપ) અદનાતિનું વિલેપન.

વિલેપ. પું० (વિલેપ) માટી વગેરેનો લેપ.

વિલેપણ. ન૦ (વિલેપ) અદનાતિ ચોપડવું તે.

વિલેપણવિધિ. પું० (વિલેપણવિધિ) વિલેપન કરવાની કળા.

વિલોચન. ત્રિ० (વિલોચન) ચોરનાર; ચોરી કરનાર.

વિલ્લગ. ત્રિ० () પ્રકાશ કરવું.

વિલ. પ્ર૦ (વિ) જેમ; પેઠે; ઉપમાવાચક અન્યય.

વિલંબી. સ્ત્રી० (વિલંબી) તથા તારવાળી વીણા.

વિવક્ષ. ત્રિ० (વિવક્ષ) શબ્દ; પ્રતિપક્ષી.

(૨) પું० અનુમાનનો એક અંગ. જ્યાં સાધ્ય ન હોય તે; પક્ષનો પ્રતિપક્ષી.

વિવક્ષા. સ્ત્રી० (વિવક્ષા) વક્તાની ઇચ્છા; બોલવાની ઇચ્છા.

વિવ્યવ. ન૦ (વિવ્યાપ્ર) ચીનરાના આમકાનું વસ્ત્ર.

વિવચાસ. પું० (વિવર્ણ) ઉલટું અવળું.

વિવજ્ઞ. પું० (વિવજ્ઞ) વર્ણવું; ત્યાગ કરવો.

વિવજ્ઞ. ત્રિ० (વિવર્જક) તજનાર; વિવજ્ઞ. } છોડનાર.

વિવજ્ઞ. ન૦ (વિવર્જન) વર્જવું; તજવું.

વિવજ્ઞ. ત્રિ० (વિવર્જસ્ત) વિપરીત; વિવર્જ-સભાવ પામેલ.

વિવજ્ઞ. પું० (વિવર્જ) વિપરીત જ્ઞાન; પ્રાતિ.

વિવજ્ઞ. ત્રિ० (વિવર્જ) ત્યાગ કરનાર.

વિવજ્ઞ. પું० (વિવર્જ) પ્રાતિ; એકને બદલે બીજું જાળવું તે.

વિવજ્ઞ. ત્રિ० (વિવર્જ) રહિત; શૂન્ય.

વિવજ્ઞ. ત્રિ० (વિવર્જ) પડી ગયેલું; પડેલું.

વિવજ્ઞ. ત્રિ० (વિવર્જ) વધેલું; વૃદ્ધિ પામેલું.

વિવજ્ઞ. ન૦ (વિવર્જ) વધારનાર; વૃદ્ધિ કરનાર.

વિવજ્ઞ. ત્રિ० (વિવર્જ) વધારેલ.

વિવજ્ઞ. સ્ત્રી० (વિવર્જ) દુકાન; દાઠ.

વિવજ્ઞ. ત્રિ० (વિવર્જ) ભાગી ગયેલ; વિવર્જિતમાં આવી પડેલ; નાશ પામેલ.

વિવજ્ઞ. ત્રિ० (વિવર્જ) એડાળ; સારા રંગ વિનાનું; અશુભ વર્ણવાળું.

વિવજ્ઞ. પું० (વિવર્જ) ૭૪ મા ગ્રહનું નામ.

વિવજ્ઞ. સ્ત્રી० (વિવર્જ) ૪૯; આપતિ. (૨) વિનાશ.

વિવજ્ઞ. પું० (વિવર્જ) ૭૫ મા ગ્રહનું નામ.

વિવજ્ઞ. ન૦ (વિવર્જ) વધારવું

વિવિદ્ધિ. સ્ત્રી૦ (વિવિદ્ધિ) ઉત્તરાભાદ્રપદ
નક્ષત્રનો અધિષ્ઠાતા દેવતા.

વિવક્ષ. ત્રિ૦ (વિવર્ણ) હલકું; અંતપ્રાન્ત.

વિવક્ષ. ત્રિ૦ (વ્યાવક્ષ) નષ્ટ થયેલ.

વિવક્ષકુંદ. ત્રિ૦ (વ્યાવક્ષકુંદસ) પોતાના
છાંદે ન આશતાં ખીજના અભિપ્રાયને
અનુસરનાર.

વિવર. ન૦ (વિવર) છિદ્ર; આકાશ. (૨)
યુક્ત; ભોંયડું. (૩) આકાશ.

વિવરણ. ન૦ (વિવરણ) વર્ણન; વિવેચન.

વિવરીય. ત્રિ૦ (વિપરીત) ઉલટું; વિપરીત.

વિવસ્ત. ત્રિ૦ (વિવસ્ત) પરાધીન.

વિવાગ. પુ૦ (વિવાક) કર્મ પરિણતિ; કર્મનું
ફળ. (૨) રસ.

વિવાગવિજય. પુ૦ (વિવાકવિજય) કર્મોના
રસનો વિચાર કરવો; ધર્મધ્યાનનો ત્રીજો
ભેદ.

વિવાગસુઘ. ન૦ (વિવાકસુત) ૧૧ મુ અંગ;
વિવાકસૂત્ર.

વિવાદ. } પુ૦ (વિવાદ) વાદવિવાદ.
વિવાય. }

વિવાહ. પુ૦ (વિવાહ) લગ્ન, વિવાહ.

વિવાહચૂલિયા. સ્ત્રી૦ (વિવાહચૂલિકા) એ
નામનું એક કાલિક સૂત્ર.

વિવાહપ્રજ્ઞપ્તિ. સ્ત્રી૦ (વિવાહપ્રજ્ઞમિ) ૫ મુ
અંગસૂત્ર; વિવાહપ્રજ્ઞપ્તિ (ભગવતી સૂત્ર).

વિવાહિય. પું૦ સ્ત્રી૦ (વિવાહિત) વિવાહ
કરેલ; પરણેલ.

વિવિક્ર. } ત્રિ૦ (વિવિક્ર) સ્ત્રી, પશુ,
વિવિત્ત. } પડગ, આદિના સંસર્ગરહિત.

(૨) સુન્દર; સ્વચ્છ. (૩) પૃથક્ થયેલ;
ભિન્ન. (૪) નિર્દોષ.

વિવિસ્ટજીવિ. ત્રિ૦ (વિવિક્તજીવિન્) સ્ત્રી
આદિના સંસર્ગરહિત અથવા રાગ દ્વેષ
રહિત જીવન ગાળનાર.

વિવિવિસા. સ્ત્રી૦ (વિવિવિસા) જાણવાની
દૃષ્ટિ.

વિવિવિ. સ્ત્રી૦ (વિવિવિ) જુઓ “વિવિદ્ધિ”
શબ્દ.

વિવિવિ. ત્રિ૦ (વિવિવિ) વિચિત્ર. ઘણી
જાતનું; વિવિધ પ્રકારનું.

વિવેક. } પું૦ (વિવેક) આત્મા અનાત્માનુ
વિવેગ. } પૃથક્કરણ; ૪૩ ચેતનનું જુદા

પાતું કરતું તે. (૨) વિવેક; સદાચાર.

(૩) પરિગ્રહનો ત્યાગ. (૪) વિતર્ક-અનવય-

વ્યતિરેકાદિ વડે જાણતું તે. (૫) છોડવા

યાગ્ય વસ્તુને છોડવી તે. (૬) સ્ત્રી આદિના
સસર્ગનો અભાવ.

વિવેગપડિમા સ્ત્રી૦ (વિવેકપ્રતિમા) આત્મ
અને આભ્યંતર પરિગ્રહના ત્યાગની
પ્રતિમા

વિવેગભાસિ. ત્રિ૦ (વિવેકભાવિન્) વિવેકપૂર્વક
બોધનાર.

વિવેજિય. ત્રિ૦ (વિવેચિત) વિવેચનપૂર્વક
અક્ત કરેલ.

વિવેચણ. ન૦ (વિવેચન) વિસ્તારપૂર્વક વર્ણન.

વિવ્વોક. } પુ૦ () હર્ષ; કામ
વિવ્વોચ. } વચાર; કામુક સ્ત્રીની ચેષ્ટા.

વિવ્વોચણ. ન૦ () ઓસીકું;
તટ્ટીયો.

વિસ. ન૦ (વિવ) ઝેર; વિષ.

વિસં. ગ્ર૦ (વિગ્રહ) પૃથગભાવ; જુદાપણું.

વિસંજોય. પું૦ (વિસયોગ) વિસયોજના;
સયોગને વિષેરી નાખવો તે.

વિસંદુલ. ત્રિ૦ (વિસંદુલ) અવ્યવસ્થિત;
અસ્થિર.

વિસંદ્રણ. ન૦ (વિસ્યન્દ્ર) દહીંની તરમાં
ધઉંનો લોટ નાખી અનાવવામાં આવતો
એક ખાદ્ય પદાર્થ.

વિસંધિ. પું૦ (વિસંધિ) વિસંધિ નામનો
ગ્રહ.

વિસંધિકવ્ય. પું. (વિસંધિકવ્ય) પાઙ મા
મહત્ત્વ નામ.

વિસંભોદય. ત્રિ. (વિસંભોગિક) જેની સાથે
આહારાદિ લેવા દેવાનો વ્યવહાર તોડી
નાખ્યો હોય તે.

વિસંવાદગાજોગ. પું. (વિસંવાદગયોગ) ખોટી
તકરાર કરવી તે; વિતંત્રાવાદ.

વિસન્ના. પું. (વિસર્ગ) ત્યાગ; વિસર્ગ કરવું.

વિસન્જાયા. સ્ત્રી. (વિસર્જન) વિસર્ગ કરવું,
રંગ આપવી.

વિસન્જિત. } ત્રિ. (વિસર્જિત) વિસર્ગ
વિસન્જિય. } કરેલ. વધાય કરેલ.

વિસદ્. ત્રિ. () વિકસેલ. (૨)
ત્રિ. વિસ્તાર પામેલ.

વિસદ્દમાય. ત્રિ. () વિકાસ
પામવું.

વિસદ્. ત્રિ. (વિસદ્) વિશેષ રીતથી
બનેલું.

વિસદ્ગણ. ત્રિ. (વિવર્ણ) વિપય નિમગ્ન;
મશગુલ; પાપમાં નતપર થએલ.

વિસદ્. ત્રિ. (વિસદ્) નિર્મળ; રૂપદ.

વિસદ્. ત્રિ. (વિવર્ણ) કામ ભોગમાં ખુટી
ગયેલ. (૨) ખેદ પામેલ; થાકેલ. (૩) પું.
અસંયમ.

વિસદ્ગણસિ. ત્રિ. (વિવર્ણસિ) વિપય-
અસંયમ, એપિન-છત્તનાર; અસંયમને
છત્તનાર.

વિસપદ્યોગ. પું. (વિષયયોગ) વિપ-ઝેરનો
પ્રયોગ; ઝેર આપવું તે.

વિસમવલ્લય. ન. (વિષમવલ્લય) ઝેરનું બાકાત
કરવું તે; ઝેર ખાઈ મરણ પામે તે;
બાળ મરણનો એક પ્રકાર.

વિસમ. ત્રિ. (વિષમ) વસતુ; ઉચુંનીચું;
ખડખડ. (૨) મહન; કઠિન. (૩) આરે
પદનાં અક્ષર સરખાં ન હોય કિન્તુ
ઓઝાં વતાં હોય તે છદ્. (૪) પું.

અસંયમ. (૫) ત્ર. અસંયત. (૬) પું.
કર્મબંધ; સંસાર. (૭) એકીસખ્યા. (૮)
આકાશ. (૯) સમ-એક સરખું નહીં;
વિષમ-ઓછું અધિકું.

વિસમચારિ. ત્રિ. (વિષમચારિ) જે નક્ષત્રો
મહિનાના નામવાળા નથી તે નક્ષત્ર,
જેમકે ધનિષ્ઠા, ભરણી, વગેરે.

વિસમપાય. પું. (વિષમપાદ) ઘોડાની પેદ
એક પગ વાંકો રાખી કાઠિસગ કરે તે;
કાઠિસગનો એક દોષ.

વિસમંહ. પું. (વિષમેષ) ઝેર જેવો વરસાદ.

વિસય. ત્રિ. (વિશદ) ચોખ્ખું; નિર્મળ; રૂપદ.

વિસય. પું. (વિષય) ધ્વંસિયોના વિષય-
શબ્દ, રૂપ, ગંધ, રસ અને રૂપશ. (૨)
વિપય-હદ; સીમા. (૩) હકીકત; વ્યાખ્યત.
(૪) શક્તિ. (૫) કામવિકાર; કામવાસના.
(૬) ઘટાદિ જોય પદાર્થ. (૭) દેશ. (૮)
વિપય, ગોચર.

વિસરા. સ્ત્રી. (વિસરા) એક પ્રકારની
માછલાને પકડવાની જાળ.

વિસરિસ. ત્રિ. (વિસરિસ) સાદૃશ્ય રહિત;
વિલક્ષણ.

વિસરીર. ત્રિ. (વિસરીર) એક પ્રકૃત શરીર
અને ખીજું જન્માન્તરમાં એક શરીર
પામીને મોક્ષે જનાર; એકાવતારી.

વિસલ્લકરણી. સ્ત્રી. (વિસલ્લકરણી) શલ્ય
કાઢવાની વિદ્યા.

વિસલ્લીકરણ. ન. (વિસલ્લકરણ) આત્માને
શલ્ય રહિત બનાવવો તે.

વિસવાયિજ્ઞ. ન. (વિષ્વાયિજ્ઞ) ઝેરનો બ્ધા-
પાર કરવો તે; પંદર કર્માદાનમાંનો એક.

વિસહર. પું. (વિષ્ણુ) સર્પ.

વિસાયા. ન. (વિષાયા) શિગડું. (૨) હાથી-
દાંત.

વિસાણિ. પું. (વિષાણિ) ગેડો.

વિસાદ. પું. (વિષાદ) ખેદ; ઉદ્વેગ.

વિસાલ. પું (વિસાલ) એ નામનું દશમા દેવલોકનું એક વિમાન.

વિસાલ. પું (વિસાલ) ખેદ; પરિશ્રમ.

વિસારણ. ન૦ (વિસારણ) વિખેરવું; વિખેરી નાખવું.

વિસારણ. ત્રિ૦ (વિસારણ) કથળા, ડું-શીયાર.

વિસાલ. ત્રિ૦ (વિસાલ) પહોળું; વિસ્તીર્ણ; મોટું. (૨) ઉત્તર તરફના કન્ઠિત જ્ઞાનના બ્યતરહેવનાનો ખીન્ને ઇન્દ્ર. (૩) વિશાળ નામનો ૭૫ મો ગ્રહ. (૪) એ નામે આડમા દેવલોકનું એક વિમાન.

વિસાલન. પું ન૦ (વિસાલન) એ માળાવાળું ધર.

વિસાલા. સ્ત્રી૦ (વિસાલા) દક્ષિણ દિશાના અંજનક પર્યનની વિશાલા નામની વાવ. (૨) ત્રેવીશમા તીર્થંકરની પ્રવ્રજ્યા પાત્રખીનું નામ. (૩) જ્યમ સુદર્શનાનું એક નામ. (૪) એ નામની એક નગરી.

વિસાલિસ ત્રિ૦ (વિવચ્ચ) વિવિધ; વિચિત્ર; ભિન્ન ભિન્ન

વિસાહગણિ. પું (વિગાહગણિ) વિશાખ નામના આચાર્ય.

વિસાહા. સ્ત્રી૦ (વિસાહા) વિશાખા નામનું નક્ષત્ર. (૨) વિશાખા નામની નગરી.

વિસિદ્ધ. ત્રિ૦ (વિસિદ્ધ) વિશેષતાયુક્ત; શુભી; ઉત્તમ; શ્રેષ્ઠ. (૨) ઉત્તરના દ્વીપ કુમારોનો ઇન્દ્ર.

વિસિદ્ધ. પું (વિસિદ્ધ) બાણ; શર.

વિસીલ. ત્રિ૦ (વિસીલ) નયના આચરણવાળો; શીલરહિત.

વિહુ. ઘ૦ (વિજ્ઞક) ચોતરફ.

વિહુજ્ઞ. ત્રિ૦ (વિશોધ્ય) શોધવા યોગ્ય; શોધન કરવા લાયક.

વિહુજ્ઞમાણ. પું (વિહુજ્ઞમાણ) ઉપશમ શ્રેણિ ક્ષપક શ્રેણિએ સ્ક્રુતો છત્ર.

વિહુજ્ઞમાણ. પું (વિહુજ્ઞમાણ) ઉપશમ શ્રેણિ ક્ષપકશ્રેણિએ સ્ક્રુતો સાધુનો સંયમ.

વિહુસિયા. સ્ત્રી૦ (વિહોતસિયા) સંયમરૂપ ધાન્યને સુકાવનાર મનોવિકાર; અપધ્યાન.

વિહુદ્ધ. ત્રિ૦ (વિહુદ્ધ) નિષ્કલંક. નિર્મળ. (૨) અસાન રહિત. (૩) પાંચમા દેવલોકનો એક પાથડો.

વિહુદ્ધમાણ. પું (વિહુજ્ઞમાણ) ક્ષપક શ્રેણિવાળા મુનિ.

વિહુદ્ધિ. સ્ત્રી૦ (વિહુદ્ધિ) કર્મની નિર્જરા; અમુક અગ્રે કર્મનું અપાવતુ. (૨) શુદ્ધિ; નિર્મળતા.

વિહુદ્ધા. સ્ત્રી૦ (વિહુવિકા) અછરણ-ઝાડાનો રોગ. (કાલેરો).

વિહુણિય. ત્રિ૦ (વિહુણ્ય) આમડી ઉતારેલ. (૨) સૂછ ગયેલ.

વિહુહિમ્ન. પું () એ નામનું આરમા દેવલોકનું એક વિમાન.

વિસેદિ. સ્ત્રી૦ (વિસેદિ) વિષમશ્રેણિ; વિદિશાની શ્રેણિ. (૨) ત્રિ૦ વિષમશ્રેણિમાં રહી શબ્દ પ્રદાણ કરનાર.

વિસેસ. પું (વિશેષ) તદ્દાવન બનાવનાર અસાધારણ શુભ; ખાસ લક્ષણ. (૨) પ્રતાપના સૂત્રના પાંચમા પદનું નામ. (૩) ન્યાયશાસ્ત્ર સંમત વિશેષ નામનો એક પદાર્થ. (૪) પ્રકાર. (૫) ધર્મ; બહુ. (૬) વિષય તથા વિષયના શુદ્ધો. (૭) બેદ; તદ્દાવત.

વિસેસવિદ્ધ. ન૦ (વિશેષવદ્ધ) વિશેષરૂપે પૂર્વ દિંદિલ વસ્તુ ઉપરથી અનુમાન કરવું તે; અનુમાનનો એક પ્રકાર.

વિસેસિય. ત્રિ૦ (વિશેષિત) નિર્ધારણ કરેલું. વિશેષરૂપે યોજ્ઞસ કરેલું.

વિસોગ ત્રિ૦ (વિશોક) દિલગીરી રહિત.

વિસોત્તિયા. ક્ષી૦ (વિસોત્તિકા) શંકા; સશય.
(૨) અપધ્યાન.

વિસોદ્ધયા. ન૦ (વિસોદ્ધન) શોધવું; તપાસ કરવી.

વિસોદિ. ક્ષી૦ (વિસોદિ) આત્મ શુદ્ધિ; નિર્મળતા. (૨) વિશુદ્ધિહેતુ આવશ્યક પ્રતિક્રમણ. (૩) આહારાદિના દોષનો અભાવ.

વિસોદિય. પું૦ (વિસોદિત) શુદ્ધ થયેલ માર્ગ; મોક્ષમાર્ગ. (૨) ત્રિ૦ શુદ્ધ કરેલ.

વિસોદિયા. ક્ષી૦ (વિસોદિકા) વિશુદ્ધિ કરનારી.

વિસ્સ. પું૦ (વિશ્વ) ઉત્તરાપાદ નક્ષત્રનો અધિષ્ઠાતા દેવતા.

વિસ્સ. પું૦ (વિશ્વ) આમગંધ; અરામગંધ.

વિસ્સંમ. પું૦ (વિશ્વમ) વિશ્વાસ.

વિસ્સંમચાદ. ત્રિ૦ (વિશ્વમચાતિન્) વિશ્વાસ-ધાન કરનાર.

વિસ્સંમયા. ક્ષી૦ (વિશ્વમ) વિશ્વાસ; ભરોસો.

વિસ્સંમર. પું૦ (વિશ્વમર) જન્તુ વિશેષ.

વિસ્સંમરા. ક્ષી૦ (વિશ્વમરા) ઊપકલી; એક જાતનું પ્રાણી.

વિસ્સંમિય. ત્રિ૦ (વિશ્વમિત) વિશ્વાસમાં રહેલું; વિશ્વાસ.

વિસ્સંનંદિ. પું૦ (વિશ્વનંદિ) પ્રથમ બળદેવના ત્રીજા પૂર્વભવનું નામ.

વિસ્સંમૂઢ. પું૦ (વિશ્વમૂઢિ) એ નામનો એક માણસ કે જેનો દ્રેષને લીધે નાશ થયો હતો. (૨) પ્રથમ વાસુદેવના ત્રીજા પૂર્વભવનું નામ.

વિસ્સર. પું૦ (વિશ્વર) આર્તસ્વર; દીનસ્વર.
(૨) ત્રિ૦ આર્તસ્વરે રેનાર.

વિસ્સરુચ. ત્રિ૦ (વિશ્વરુચ) નાના પ્રકારનું.

વિસ્સવાદિગણ. પું૦ (વિશ્વવાદિગણ) વિશ્વવાદી નામનો મહાવીર પ્રભુનો એક ગણ.

વિસ્સસા. ઇ૦ (વિશ્વસા) સ્વભાવ; પ્રકૃતિ.

વિસ્સસેણ. પું૦ (વિશ્વસેન) વિશ્વસેન નામે અહોરાત્રનું તેરમું અથવા અઢારમું મુહૂર્ત.
(૨) સોળમા તીર્થકરના પિતા. (૩) ઓગણીસમા તીર્થકરને પ્રથમ ભિક્ષા આપનાર ગૃહસ્થ. (૪) પાંચમા અક્ષવર્તીના પિતા.

વિસ્સામ. પું૦ (વિશ્વમ) થાક ઉતારવો; વિસામો ખાવો.

વિસ્સામણ. ન૦ (વિશ્વમણ) પગથેપી કરવી.

વિસ્સાયણિજ્ઞ. ત્રિ૦ (વિશ્વાયનીય) સ્વાદ કરવાને-આખવાને યોગ્ય.

વિસ્સાસ. પું૦ (વિશ્વાસ) વિશ્વાસ; ભરોસો.

વિસ્સાસિય. ત્રિ૦ (વિશ્વાસિક) વિશ્વાસને યોગ્ય.

વિસ્સુય. ત્રિ૦ (વિશ્વુત) વિખ્યાન; પ્રસિદ્ધ.

વિસ્સેણિ. ક્ષી૦ (વિશ્વેણિ) વિપરીત શ્રેણી; શ્રેણીના ભાવથી રહિત.

વિહ. ન૦ (વિમ) આકાશ.

વિહ. ન૦ () અટવીનો લાંબો માર્ગ; રણ મેદાન; જેને ઉલ્લંઘતા એકથી વધારે દિવસ લાગે તેવો માર્ગ.

વિહંગ. પું૦ () વિભાગ; ખડ.

વિહંગમ. પું૦ (વિહંગમ) પક્ષી.

વિહગ. પું૦ (વિહગ) પક્ષી.

વિહગમ્હ. ક્ષી૦ (વિહગમ્હિ) વિહાયાગતિ નામે નામકર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી જીવ ચાલવાના શુભ-હાથીના સરખી અને અશુભ-ગયેડાના સરખી ગતિ પામે છે.

વિહગમ્હપ્પજ્ઞા. ક્ષી૦ (વિહગમ્હિપ્રવ્રજ્યા) દરિદ્રતાથી લીધેલી દીક્ષા; સગા વડાલાલું પોષણ ન થવાથી દીક્ષા લીધી હોય તે.

વિહહિય ત્રિ૦ (વિહટિત) જુદું પડેલું; ઉઢરેલું. (૨) નીચે પાડેલું.

વિહત્ત. ત્રિ૦ (વિશ્વત) વિભાગ કરેલ.

વિહરિય. સ્ત્રી૦ (વિતસ્તિ) આર આંગળનું
માપ; વેત.

વિહમ્મ. ત્રિ૦ (વિષમન્) વિરૂદ્ધ ધર્મવાળો.

વિહમ્મણા. સ્ત્રી૦ (વિહનના) કદર્થના.

વિહય. ત્રિ૦ (વિહત) નુશ પામેલું. લણાયલું.

વિહરણ. ન૦ (વિહરણ) વિહાર કરવો;
વિચરવું.

વિહરિય. ત્રિ૦ (વિહન) સેવન કરેલ; આ-
ચરેલ.

વિહજ. ત્રિ૦ (વિફજ) નિષ્ફળ; ફળ રહિત.

વિહજુ પુ૦ (વિહજ) અણુતરોવવાઇ સૂત્રના
પ્રથમ વર્ગના આઠમા અધ્યયનનું નામ.

(૨) શ્રેણિક રાખની વેલણા રાણીનો પુત્ર.

વિહય પું૦ (વિમ્મ) ધન; સમ્પત્તિ.

વિહવા. સ્ત્રી૦ (વિરવા) રાંડેલ સ્ત્રી; પતિ
વિનાની સ્ત્રી; વિધવા.

વિહસિય. ન૦ (વિહસિત) થોડું હસેલું,
મન્દસ્મિત કરેલ.

વિહસ્સહ. પુ૦ (વહ્સગતિ) પુષ્પ નક્ષત્રનો
અધિપાતા દેવતા.

વિહા. સ્ત્રી૦ (વિહા) ભેદ, પ્રકાશ.

વિહા. મ૦ (વ્યા) વૃથા; ફેગટ.

વિહાઅ. પું૦ (વિષાત) વિનાશ.

વિહાહગ. ત્રિ૦ (વિષાટક) ચૂર્ણ કરનાર;
અગદી નાખનાર

વિહાહિય. ત્રિ૦ (વિષાટિત) ઉધારેલું;
પુલું કરેલું.

વિહાણ. ન૦ (વિધાન) પ્રકાશ; ભેદ. (૨)
અવસ્થા વિશેષ; આંધળાપણુ, ખંડરાપણું
વગેરે. (૩) કરવું તે.

વિહાયગહ. સ્ત્રી૦ (વિહાયોગતિ) નામ કર્મની
એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી જીવ ચાલ-
વાની ગતિ પામે છે.

વિહાયસ. પું૦ (વિહાયસ) અણુતરોવવાઇ
સૂત્રના પ્રથમ વર્ગના નવમા અધ્યયનનું
નામ. (૨) શ્રેણિક રાખની વેલણારાણીનો
પુત્ર.

વિહાયાર. પું૦ (વિધાત) કર્તા.

વિહાર. પું૦ (વિહાર) ક્રીડા; ગમ્મત. (૨)

પુલ્કના ભિક્ષુકોનો મઠ. (૩) વિચરવું; એક

સ્થળેથી બીજે સ્થળે જવું. (૪) સ્વા-

ધ્યાય. (૫) શહેર બહારની વસ્તિ. (૬)

મળાલાગ કરવાની જગ્યા-સ્થાન. (૭)

વિશેષ અનુધાન; ભગવત કથિત માર્ગમા

પરાક્રમ બતાવવું તે. (૮) આચાર મર્યાદા.

વિહારકપ્પ. પુ૦ (વિહારકલ્પ) ૨૯ ઉત્કલિક
સૂત્રમાંનું ૨૬ મુ.

વિહારચાર. પું૦ (વિહારચાર) પગે પાળા
ચાલવું તે.

વિહારભૂમિ. સ્ત્રી૦ (વિહારભૂમિ) સ્વાધ્યાય
કરવાની ભૂમિ, સંજ્ઞાપ કરવાની જગ્યા.

(૨) ક્રીડા કરવાની ભૂમિ; અગીઆ વગેરે.

વિહારિ. ત્રિ૦ (વિહારિત) વિહાર કરનાર.

વિહાવણ. ન૦ (વિમાવન) ચિતવન;
વિચારવું તે.

વિહાસ. ન૦ (વિહાસ) આકાશ.

વિહિ. પુ૦ (વિધિ) વિધિ; રીતિ; પદ્ધતિ.

(૨) પ્રકાર, ભેદ. (૩) શાસ્ત્રોક્ત મર્યાદા;

આજ્ઞા. (૪) ઉપાય. (૫) નિરૂપણ; કથન.

વિહિંસગ. ત્રિ૦ (વિહિંસક) હિંસા કરનાર,
ધાતકી; ભુતી.

વિહિંસા. સ્ત્રી૦ (વિહિંસા) જીવ હિંસા,
પ્રાણીનધ

વિહિયણ. ત્રિ૦ (વિવિહ) વિધિને જાણનાર.

વિહિય. ત્રિ૦ (વિહિત) વિધાન કરેલું. (૨)
રચેલું; બનાવેલું.

વિહીયા. ત્રિ૦ (વિહીન) રહિત.

વિહીયાક્ષર. ન૦ (વિહીનાક્ષર) સૂત્રના

અક્ષર ઓચ્છ બોલવા તે; જ્ઞાનનો એક

અનિચાર.

વિહુણ. ન૦ (વિહુવન) પંખો; વીંજણો.

વિહુય. ત્રિ૦ (વિહૂત) ઉડેલું. (૨) દૂર કરેલ.

વિહુયણ. ન૦ (વિહુવન) વીંજણો.

વિહુર. પું (વિહુર) પ્રિય જનનો વિયોગી.

વિહુરિય. ત્રિં (વિહુરિત) વિખાઇ ગયેલું.

વિહુર્યા. ત્રિં (વિહીન) રહિત; વિનાનું.

વિહુરય. નં (વિહુરક) વીંજણો; પખો.

વિહુર્ય. ત્રિં (વિહૂત) સમ્યક્ પ્રકારે પાળેલ; આચરેલ.

વિહુર્ય. ત્રિં (વિહ્ય) કરવા-આચરવા યોગ્ય.

વિહુર્ય. નં (વિમીતક) એક જાનનું ફળ, ખહેડા.

વીહ. પું સ્ત્રીં (વીચિ) તરંગ, મોઝન. (૨) કપાયવાળું. (૩) આકાશ.

વીહકંત. ત્રિં (વ્યતિક્રાન્ત) પસાર થયેલું, અતીત થયેલું.

વીહ્ય. ત્રિં (વીજિત) ચમરથી વીંજેલું.

વીચિ. પું સ્ત્રીં (વીચિ) તરંગ; લહેર. (૨) તરંગાકારે રેખા.

વીચિદ્વચ. નં (વીચિદ્વચ) એક આદિ પ્રદેશે ન્યૂન આહાર.

વીજિય. ત્રિં (વીજિત) વીંજેલ; ચમરી કરેલ.

વીણા. સ્ત્રીં (વીણા) વીણા; વીણા નામનું વાજીંત્ર.

વીત. ત્રિં (વીત) તજેલ, છાંડેલ.

વીતધૂમ. ત્રિં (વીતધૂમ) ધૂમદોપ રહિત.

વીતરાગ. પું (વીતરાગ) રાગરૂપ રહિત; જિન ભગવાન.

વીતસોગ. પું (વીતશોક) ૭૩ માં પ્રહનું નામ.

વીતસોયા. સ્ત્રીં (વીતશોક) સહિલાવની વિજયની મુખ્ય રાજધાની.

વીર્તિગાલ. ત્રિં (વીર્તાકાર) અગાર દોષથી રહિત.

વીર્તિમય. નં (વીર્તિમય) સિધુ સૌવીર દેશનું મુખ્ય નગર.

વીર્મસ. પું (વિમર્શ) પરીક્ષા. (૨)

વીર્મસા. સ્ત્રીં (વીર્મસા) (૩) વિચારણા; ધડા.

વીર. ત્રિં (વીર) રહિત; વિનાનું.

વીર્ય. પું (વીર્ય) વૃક્ષ વિશેષ.

વીર્યા. નં (વીર્ય) પંખો.

વીર્યાવસ્ત. નં (વીર્યવસ્ત) પવન નાખવાનું સાધન; વીંજણો.

વીર્યા. સ્ત્રીં (વીર્યા) નાનો વીંજણો; પંખો.

વીર્યમય. નં (વીર્યમય) સિન્ધુ દેશમાંનું એક પ્રસિદ્ધ નગર.

વીર્યા. પું (વીર્યા) રાગ દોષ રહિત; કેવળી ભગવાન; તીર્થકર.

વીર્યાગજ્ઞમય. પું (વીર્યાગજ્ઞમય) ઉપ-શાન્તમોહનીય ગુણસ્થાન તથા ક્ષીણ-મોહનીય ગુણસ્થાનવર્તી જીવ; અગીયા-રમે અને બારમે ગુણકોણે વર્તનાર.

વીર્યાગસ્તુમ્ય. નં (વીર્યાગસ્તુ) ૨૯ ઉત્કા-સિક સુત્રમાંનું ૨૪ મુ.

વીર્યા. પું (વીર્યા) રાગરૂપ રહિત; જિન ભગવાન.

વીર્યાયસંજય. પું (વીર્યાયસંજય) ઉપશાન્ત કપાયવાળા તથા ક્ષીણ કપાયવાળા સાધુ.

વીર્યસોગ. પું (વીર્યસોક) અશ્વપ્રદાપના દેવતાનું નામ.

વીર્યસોગા. સ્ત્રીં (વીર્યસોક) એ નામની પશ્ચિમ મહાવિદેહમાની સહિલાવની વિજયની રાજધાની.

વીર્યસોયા. સ્ત્રીં (વીર્યસોક) સહિલાવની વિજયમાની એ નામની નગરી.

વીર. પું (વીર) કોઇ પણ વસ્તુમાં અતિ-શય ઉત્સાહ રાખવો તે; નવ રસમાંનો એક રસ. (૨) એ નામનું ત્રીજા ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન. (૩) ચોવીશમા તીર્થકર; શ્રી મહાવીર સ્વામી. (૪) સુભટ; યોદ્ધો; શરવીર.

વીરકંત. નં (વીરકાન્ત) એ નામનું ત્રીજા ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન.

વીરકવચ. નં (વીરકવચ) નિરયાવલિકા
સુત્રના સાતમા અધ્યયનનું નામ.

વીરકવચમિત્ત. પું (વીરકવચમિત્ત) વીરપુર
નગરનો રાજા.

વીરકવચ. સ્ત્રી (વીરકવચ) અતગડસુત્રના
આઠમા વર્ગના સાર્થકા અધ્યયનનું નામ.
(૨) શ્રેણિક રાજાની એક રાણી.

વીરકૂડ. નં (વીરકૂડ) એ નામનું ત્રીજા
ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન.

વીરગત. નં (વીરગત) એ નામનું ત્રીજા
ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન.

વીરજાય. ત્રિં (વીરજાય) ઠે માર્ગે વીર
પુરૂષો ગયા હોય તે માર્ગે.

વીરજિજ્ઞા. પું (વીરજિજ્ઞા) ચોવીસમા તીર્થકર
શ્રી મહાવીર સ્વામી.

વીરજ્ઞપ્ત. નં (વીરજ્ઞપ્ત) એ નામનું
ત્રીજા ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન.

વીરણ. પું (વીરણ) ધાસની એક જાત.

વીરણધંમ. પું (વીરણધંમ) ધાસની એક
જાત.

વીરસ્તુદ્ધ. સ્ત્રી (વીરસ્તુતિ) સૂયગડાગ સુત્રના
છઠ્ઠા અધ્યયનનું નામ.

વીરપુર. નં (વીરપુર) એ નામનું એક
નગર.

વીરવ્યમ. નં (વીરવ્યમ) એ નામનું ત્રીજા
ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન.

વીરમદ્. પું (વીરમદ્) વીરભદ્ર નામના
પાર્શ્વનાથ પ્રભુના એક ગણધર.

વીરવ્રતણ. નં (વીરવ્રત) એ નામનું ત્રીજા
ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન.

વીરવલય. પું (વીરવલય) વીરના સમક
હાથનું એક આભરણ.

વીરસિંગ. નં (વીરસિંગ) એ નામનું ત્રીજા
ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન.

વીરસિદ્ધ. નં (વીરસિદ્ધ) એ નામનું ત્રીજા
ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન

વીરસુગિધા. સ્ત્રી (વીરસુગિધા) બહુ ભસ-
નારી કુતરી.

વીરસેણ. પું (વીરસેન) અંતગડસુત્રના ચોથા
વર્ગના પાંચમા અધ્યયનનું નામ. (૨)
વસુદેવ રાજાની ધારણી રાણીનો પુત્ર.
(૩) કૃષ્ણ વાસુદેવના ૨૧ હજાર વીર
વસયધારી સુભટના પ્રમુખ-અગ્રેસર.

વીરસેણા. સ્ત્રી (વીરસેના) એક રાણીનું નામ.

વીરસેણિય. નં (વીરસેનિક) એ નામનું ત્રીજા
ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન.

વીરાવત્ત. વં (વીરાવર્ત) વીરાવર્ત નામનું
ત્રીજા ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન.

વીરાસણ. નં (વીરાસન) વીર પુરૂષને જાળે
તેવું એક આસન.

વીરાસણિચ્ચ. ત્રિં (વીરાસનિક) વીરાસને
બેસનાર.

વીરિચ્ચ. નં (વીર્ય) જીવનું સામર્થ્ય;
આત્મશક્તિ. (૨) એ નામના પાર્શ્વ-
નાથના એક ગણધર. (૩) સૂયગડાગ
સુત્રના આઠમા અધ્યયનનું નામ. (૪)
ચૌદ પૂર્વમાંના ત્રીજા પૂર્વનું નામ. (૫)
વીર્યાન્તરાય નામની અંતરાય કર્મની
એક પ્રકૃતિ. (૬) ઉત્સાહ.

વીરિયંતરાય. પું (વીર્યાન્તરાય) અંતરાય
કર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદ્ભવથી
જીવની શક્તિની ફેરવણી થઈ શકે નહિ.

વીરિયાત્. પું (વીર્યાત્મન) વીર્ય-સામર્થ્ય૩૫
આત્મા-વીર્યાત્મા; આત્માના આઠ પ્રકાર-
માનો એક.

વીરિયાચાર. પું (વીર્યાચાર) વીર્યાચાર;
જ્ઞાનાદિ મોક્ષ સાધન સંપાદન કરવામાં
વીર્ય ફેરવવું તે.

વીરણી. સ્ત્રી (વીરણી) ખસખસનું છાંડ;
પર્વગ વનરપાનની એક જાત.

વીરસત્તાવર્ણન. નં (વીરસત્તાવર્ણન) એ
નામનું ત્રીજા ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન.

વીસ. ત્રિ० (વિસ) ખરડાયેલ.
 વીસ. સ્ત્રી० } (વિશતિ) વીસ; સખ્યા
 વીસદ. } નિરોપ.
 વીસંમ. પું० (વિસમ) વિશ્વાસ.
 વીસંમધાયમ. ત્રિ० (વિસમધાતક) વિશ્વાસ-
 ધાતી.
 વીસતિમ. પુ० (વિશતિમ) નવ ઉપવાસ
 સાથે કરવા તે. (૨) ત્રિ० વીસમુ.
 વીસત્ય. પું० (વિસત) પરિશ્રમ દૂર કરેલ;
 સ્વસ્થ થએલ. (૨) વિશ્વાસ પામેલ;
 વિશ્વાસપાત્ર અનેલ.
 વીસરણ. ન० (વિસ્મરણ) ભૂલી જવું.
 વીસરણાલુ. ત્રિ० (વિસ્મરણલુ) ભૂલકાણું.
 વીસસા. ઇ० (વિસા) સ્વભાવ; કુદરત.
 વિસસાપરિણય. ત્રિ० (વિસસાપરિણત) જીવના
 વ્યાપાર વિના કુદરતી રીતે અનેક-જેમ
 સંખ્યા, ઈંદ્રધનુષ્ય વગેરે.
 વીસસાંબંધ. પુ० (વિસસાંબંધ) સ્વાભાવિક
 બંધ.
 વીસસાય. ત્રિ० (વિસસાજ) પોતાના સ્વ-
 ભાવથીજ પરિણામ પામેલ જેમ વાદળ,
 સંખ્યા વગેરે.
 વીસસેણ. પું० (વિસસેન) અકવર્તી; સાર્વભૌમ.
 (૨) ૧૭ મા મુહૂર્તનું નામ.
 વીસા. સ્ત્રી० (વિશા) દુર્ગંધ; બદબો.
 વીસાસ. પું० (વિશાસ) વિશ્વાસ; ભરોસો.
 વીસુ. ઇ० (વિષ્ણુ) આરે તરફ; સર્વ
 બાજુએ.
 વીસુનાણિ. પું० (વિસુનાણિ) વિશ્વકૂ જ્ઞાન-
 વાળા સાધુ તથા શ્રાવકો.
 વીહિ. પું० (વીહિ) ડાંગર; ચોખા.
 વીહિ. સ્ત્રી० (વીધિ) શેરી; ગલી. (૨)
 માર્ગ; રસ્તા. (૩) શ્રેણિ; પકિત.
 વુદ્ય. ત્રિ० (વુક) કહેલું.
 વુક્ત. ત્રિ० (વ્યુક્ત) મૂળ રસથી અલિપ્ત
 થયેલ; રસ પશટાયેલ. (૨) બદ્ધ થયેલ.

વુક્તિ. સ્ત્રી० (વ્યુક્તિ) પ્રણાપના સૂત્રના
 છંદા પદનું નામ.
 વુક્કમ. પું० (વ્યુક્કમ) ઉંચા થવું; વધવું.
 વુગ્ગહ. પું० (વિમ્ગહ) કંઠયો; તકરાર. (૨)
 મિથ્યાભિનિવેશ; દુરાગ્રહ.
 વુગ્ગાહિમ. ત્રિ० (વ્યુદ્ગાહિત) વિપરીત-ખોટી
 પક્ષ કરેલ; દુરાગ્રહી.
 વુગ્ગાહણા. સ્ત્રી० (વ્યુદ્ગાહણ) અવળું સમ-
 ભવવું.
 વુચ્ચ. ત્રિ० (વાચ્ય) કહેવા યોગ્ય.
 વુચ્ચિમ્મ. ત્રિ० (વ્યુચ્ચિમ) તુટી ગયેલું.
 વુચ્ચેય. પું० (વ્યુચ્ચેદ) વિચ્છેદ; વિનાશ.
 વુચ્ચેયણ. ન० (વ્યુચ્ચેદન) પરિહાર-ત્યાગ
 કરવો તે.
 વુદ્. ત્રિ० (જૃઠ) વરસેલ.
 વુદ્ધિ. સ્ત્રી० (જૃષ્ટિ) વૃદ્ધિ; વરસવું તે. (૨)
 વરસાદ.
 વુદ્ધિકાચ. પુ० (જૃષ્ટિકાચિક) વૃદ્ધિ કરનાર
 દેવતાની એક ભત.
 વુદ્ધિકાય. પું० (જૃષ્ટિકાય) વરસાદ; મેઘ.
 વુદ્ધ. પુ० (વૃદ્ધ) વૃદ્ધાવસ્થામાં તાપસની પ્ર-
 મજ્યા લેનાર; વાનપ્રસ્થ. (૨) ત્રિ० વૃદ્ધ,
 ધરડો. (૩) વધેલો; વૃદ્ધિ પામેલ.
 વુદ્ધમાવ. પું० (વૃદ્ધમાવ) વૃદ્ધાવસ્થા; બુદ્ધપો.
 વુદ્ધસાવય. પું० (વૃદ્ધસાવક) ભરતના સમયમાં
 શ્રાવકો જળથી બ્રાહ્મણ થયા માટે
 બ્રાહ્મણનું નામ.
 વુદ્ધા. સ્ત્રી० (વૃદ્ધા) વૃદ્ધ સ્ત્રી; ડોશી.
 વુદ્ધાવાસ. પુ० (વૃદ્ધાવાસ) બુદ્ધપો; વૃદ્ધાવસ્થા.
 વુદ્ધિ. સ્ત્રી० (વૃદ્ધિ) વધવું; વૃદ્ધિ પામવી;
 મોટા થવું.
 વુદ્ધિયા. સ્ત્રી० (વૃદ્ધિકા) બુદ્ધી, વૃદ્ધા.
 વુત્ત. ત્રિ० (વુક) કહેલું; કથન કરેલું.
 વુતાશ્વમાસઘ. ત્રિ० (વુતાશ્વમાસ) ખોટા
 પ્રમાણે યોજનાર; નકલ માત્ર કરનાર.

કુસરાહ્ય. ત્રિં (વૃણાત્મિક) પંચમહાવતરૃપ
રતને કરી અધિક; સદાચારી; ઉત્તમ; શ્રેષ્ઠ.
કુસિન્ન. ત્રિં (વ્યુક્તિ) નિવિધ પ્રકારે દશ
પ્રકારની સમાચારીમાં વસેલો.

કુસિમંત. ત્રિં (ક્ષયમત) જેની છત્રિયા
પોતાને વશ છે તે; છત્રિય નિગ્રહી.

કૂઢ. ત્રિં (વ્યૂઢ) વહન કરેલ. (૨) તણાઈ
ગયેલ.

કૂહ. પું (વ્યૂહ) વ્યૂહ રચના કરવાની
કળા; સૈન્ય ગોઠવવાની કળા. (૨) સમૂહ;
ટોળો. (૩) નિશ્ચય (૪) ઉત્થાપન;
ખંડન.

કેઞ. પું (વેદ) દિદુ ધર્મનું મુખ્ય શાસ્ત્ર.
આર વેદ. (૨) આગમ; શાસ્ત્ર.

કેઞ્ઞડુ. પું (વૈતાલય) કચ્છરિજ્યના વૈનાલ્ય
ઉપરનાં નવ કૂટમાંનું પાંચમું કૂટ. (૨)
વૈનાલ્ય નામનો પર્વત.

કેઞ્ઞણીય નં (વેદનીય) ત્રીજું વેદનીય
કર્મ, જેના ઉદયથી જીવને સાતાઅસાતા-
સુખ દુઃખ મળે છે તે કર્મ.

કેઞ્ઞરણી. સીં (વૈતરણી) નરકની એક
નદી. (૨) પું તે વૈતરણી નદીમાં
નારકીને તરાવનાર પરમાધામી.

કેઞ્ઞાલચક્રકરણ. નં (વૈયાકૃત્યકરણ) વૃદ્ધ,
ગ્ઞાન અને યુર આદિકને આહાર, ઉપધિ
વગેરે આપી, અગવડ દૂર કરી, સહાય
આપવી તે.

કેઞ. ત્રિં (વેદિન્) વેદનાર.

કેઞ્ઞ. ત્રિં (વેદિક) વેદ સંબંધી.

કેઞ્ઞ. ત્રિં (વ્યેજિત) નિશેષ કુંપેલ.

કેઞ્ઞ. યં () જલદી; શીઘ્ર.

કેઞ્ઞ. ત્રિં (વેદિત) જાણેલું; સમજેલું.
(૨) અનુલવેલ; ભોગવેલ.

કેઞ્ઞા. સીં (વેદિકા) ઓટલો; ચોતરો.

(૨) પડિલેલું કરતાં હાથ ઢીંચણ વગેરે

જે ઠેકાણે રાખવા જોઈએ, તે ઠેકાણે
ન રાખતાં, આધા પાછા રાખી પડિલેલું
કરવું તે; પડિલેલુંના છ દોષમાંનો છઠ્ઠો
દોષ. (૩) વંડી; કોટડી; ફરતી ભીત.
(૪) વેદિકા નામે વંદનાનો એક દોષ.

કેઞ્ઞાલચક્ર. નં (વેદિકાલચ) વેદિકાની પેઠે
એ દિવ્યજી ઉપર હાથ રાખી વંદના
દરવાથી લાગતો વંદનાનો એક દોષ.

કેઞ્ઞિ. ત્રિં (વૈજ્ઞિન્) એકાગ્ર; નિકૃત રૂપ
કરનાર. (૨) વૈક્રિય શક્તિથી અનેક રૂપ
બનાવનાર.

કેઞ્ઞિય પું નં (વૈક્રિય) વૈક્રિય શરીર.
(૨) વૈક્રિય શરીર બનાવવાની શક્તિ.
(૩) વૈક્રિયસમુદ્ધાત; સાત સમુદ્ધાતમાંની
એક. (૪) વૈક્રિય પુદ્ગળપરાવર્તન;
લોકના સર્વ પુદ્ગલો વૈક્રિય શરીર રૂપે
પરિણામવાતાં જોડેલો વખત લાગે તેટલો
કાળ (૫) ત્રિં વૈક્રિય શક્તિથી વૈક્રિય
રૂપ બનાવનાર.

કેઞ્ઞિયમીસ. પું નં (વૈક્રિયમિશ્ર) વૈક્રિય
મિશ્રકાયગોળ.

કેઞ્ઞિયસમુદ્ધાત. પું (વૈક્રિયસમુદ્ધાત)
વૈક્રિય રૂપ બનાવતા આત્મપ્રદેશનું દ્વડા-
ઘાકારે અભિસરણ થાય તે.

કેઞ્ઞિયસરીર. નં (વૈક્રિયસરીર) વૈક્રિય
શરીર; પાંચ શરીરમાંનું એક કે જે
નારકી દેવતાને નિયમે હોય અને મનુષ્ય
તિર્થંચમાં ક્રોધ એકને હોય.

કેઞ્ઞિયસરીરિ. ત્રિં (વૈક્રિયસરીરિન્) વૈક્રિય
શરીરવાળો જીવ.

કેઞ્ઞ. નં (ક્રુત) પુષ્પનું બંધન; ખિંટડું.

કેઞ્ઞલ. નં (કેષ્ટલ) શુભ કે અશુભ નિ-
મિત પ્રકારનું તે.

કેઞ્ઞિયા. સીં (વેદિકા) પોટલી; પોટકું.

કેઞ્ઞલ. ત્રિં (વેદિકા) બ્યાકુળ, વિદ્વેગ.

વેદવજ્ર. પુ. (વેદવજ્ર) ઉત્તરાસંગ. (૨)
શરીરના જે ભાગમાં જતોય રહે તે ભાગ.
વેદવજ્રયા. સ્ત્રી. (વેદવજ્ર) સાધ્વીના ૨૫
ઉપગરણમાંનું એક.
વેદવજ્ર. પું. (વેદવજ્ર) ચમરેન્દના હાથીના
સેન્યનો ઉપરી.
વેદ. પું. (વેદ) ઉતાવળી ગતિ. (૨) ઝાડ
પેશાખની હાજત.
વેદવજ્ર. પું. (વેદવજ્ર) જુઓ “ વેદવજ્ર ”
શબ્દ.
વેદવજ્રયા. સ્ત્રી. (વેદવજ્ર) જુઓ “ વેદ-
વજ્ર ” શબ્દ.
વેદગિયા. સ્ત્રી. (વેદગિયી) વેદવાળી ગતિ; ગતિ
વિશેષ.
વેદવિજ્ઞ. નં. (વેદવિજ્ઞ) વિચિત્રપણું.
વેદ. નં. (વ્યૂત) ખાટલા ભરવાનું વાણ.
(૨) ઢોલીયા ભરવાની પાટી.
વેદવ્યંત. પું. (વેદવ્યંત) એ નામનું ખીજું
અનુત્તર વિમાન. (૨) વેદવ્યંત વિમાન-
વાસી દેવતા; ખીજ અનુત્તર વિમાનના
દેવતા. (૩) વિજ્યસુચક પતાકા-ધ્વજ.
(૪) જમ્બહીપના દક્ષિણદારનું નામ.
વેદવ્યંતિય. નં. (વેદવ્યંતિક) વારા ફરતી ઉપ-
યોગમાં લેવાનું પાત્ર.
વેદવ્યંતી. સ્ત્રી. (વેદવ્યંતી) જેની બે બા-
જુએ ન્હાની ન્હાની ધ્વજ હોય તેવી
ધ્વજ. (૨) મગલ આદિ અઠ્યાસી મોટા
મહત્તી ખીજ અત્રમહિષીનું નામ. (૩)
સુવપ્રા વિજ્યની મુખ્ય નગરી. (૪) હટ્ટા
તીર્થકરની પ્રવ્રજ્યા પાદખીનું નામ. (૫)
હટ્ટા બળદેવની માતાનું નામ. (૬) ઉત્ત-
રના અંજન પર્વતની વાવનું નામ. (૭)
પખવાડીઆની પંદર રાત્રિઓમાંની આ-
ઠમી. (૮) પર્વદિશના રચક પર્વત ઉપર
વસનારી આઠમાંની છઠી દિશાકુમારી.
વેદ. પું. (વેદ) વેદ; દવા કરનાર.

વેદવજ્ર. નં. (વેદવજ્ર) વેદક સંબંધી જ્ઞાન.
(૨) વેદક; વૈદ.
વેદવ્યંત ત્રિ. (વેદવ્યંત) આકુળ બાકુળ.
વેદસ. પું. (વેદસ) વેતસ વૃક્ષ; ખરનું ઝાડ.
વેદ. પું. (વેદ) વિટવું; વેદન. (૨) ત્રિ
એક જાતનું હંદ; વૃત વિશેષ. (૩) એક
અર્થ પ્રતિપાદક વચન સકલના. (૪)
વર્ણન.
વેદવજ્ર. પું. (વેદવજ્ર) એક જાતનું જળચર
પ્રાણી.
વેદવજ્ર. પું. (વેદવજ્ર) ઉત્તરી; આભરણની
એક જાત.
વેદિમ. ત્રિ. (વેદિમ) કપડા ફૂલ વગેરેને
વીટીને બનાવેલ દડો વગેરે.
વેદિમા. સ્ત્રી. (વેદિમા) વેડમી; રાટલી જેવો
એક ખાદ્ય પદાર્થ.
વેદિય. ત્રિ. (વેદિય) વીટેલું; લપેટેલું.
વેદા. ત્રિ. (વૈદિક) વિનયવાળું.
વેદા. ત્રિ. (વૈદિક) વિનયવાદી; કામડો
કુતરો ઉચ્ચતીય સર્વ કોષને નમવામાંજ
શ્રેય માનનાર. (૨) નં વિનયનું ફળ;
કર્મક્ષય વગેરે.
વેદા. ત્રિ. (વૈદિકવાદિ) વિનયવાદી;
વિનયથીજ મુક્તિ છે એમ માનનાર.
વેદા. સ્ત્રી. (વૈદિકી) ગુર્વાદિનો વિનય
કરવાથી ખીલેલી શુદ્ધિ; ચાર પ્રકારની
શુદ્ધિમાંની એક.
વેદા. સ્ત્રી. (વેદા) સ્થૂળીભદ્રની બહેન.
વેદિ. સ્ત્રી. (વેદિ) ચોટલો.
વેદ. પું. (વેદ) વાંસ; વૃક્ષની એક જાત.
(૨) વાંસળી.
વેદવજ્ર. પું. (વેદવજ્ર) વાંસનો દાંડો.
વેદવજ્ર. પું. (વેદવજ્ર) ઉત્તર દિશાના
સુવર્ણકુમાર દેવતાનો ઇન્દ્ર.

વેણુવેષ. પું (વેણુવેષ) દક્ષિણ તરફના
સુવર્ણકુમાર દેવતાનો ઇન્દ્ર.

વેણુપલાસિન્ધા. સ્ત્રી (વેણુપલાસિકા) વાંસની
પંખડી; પીપી.

વેણુપલ. ૮૦ (વેણુપલ) વાસનું કાથે-
કરડીયો વગેરે.

વેણુવગ્નજાત. પું (વેણુવાગ્નજાત) જે યોગમાં
ચંદ્ર સૂર્ય અને નક્ષત્રની સ્થિતિ વાસને
આકારે થાય છે તે.

વેણુલયા. સ્ત્રી (વેણુલયા) વાંસની બના.

વેણુસલાહયા. સ્ત્રી (વેણુસલાહિકા) વાસની
સાવરણી.

વેણુસૂરયા. સ્ત્રી (વેણુસૂરિકા) વાંસની સાં.

વેતસ. પું (વેતસ) } જેની હેઠે ૨૨
વેતસી. સ્ત્રી (વેતસી) } મા નીચકરને
કેવળજ્ઞાન ઉપજ્યું તે; નેતર-અર્ચનું ઝાડ.

વેતાલિય. પું (વેતાલિક) પરમાધારી
વૈદિક શકિતવડે ઉંચો પર્વત બનાવે તે.
(૨) સ્વયંગઝાંગ સૂત્રનું વૈતાલક નામે
ખીળું અધ્યયન.

વેતાલી. સ્ત્રી (વેતાલી) જે મંત્રના જાપથી
અચેતન કાષ્ઠાદિ ચેતનવત્ દેખાય તેવી
વિદ્યા. (૨) સમુદ્ર કિનારો.

વેતિ. સ્ત્રી (વેતિ) વેદિકા.

વેત. પું (વેત) નેતરની જડી; સોટી. (૨)
નેતર; અર્ચનું ઝાડ.

વેત્તવંડ. પું (વેત્તવંડ) નેતરની લાકડી.

વેત્તપાસ. પું (વેત્તપાણ) નેતરની જળા;
પાશલો.

વેત્તપીઠય. પું (વેત્તપીઠ) નેતરના આંગ્રોહ
વગેરે.

વેત્તલયા. સ્ત્રી (વેત્તલયા) નેતરની જડી;
નેતરની કાંથ.

વેદ. પું (વેદ) ઋગવેદ વગેરે આર વેદ.
(૨) સુખ દુઃખ જાણવાથી જીવનું એક
નામ. (૩) મેદનીય કર્મની એક પ્રકૃતિ

ક જેના ઉદયથી જીવને વિષય વિકાર
ઉત્પન્ન થાય છે.

વેદગ. સ્ત્રી (વેદગ) વેદનાર; ભોગવનાર.
(૨) પું એક પ્રકારની આર્ય જાતિ.

વેદય. નં (વેદય) વેદનું; ભોગવવું તે.

વેદયા. સ્ત્રી (વેદયા) પીડા. (૨) સાતા
અસાતા; સુખ દુઃખનો અનુભવ-ભોગ
પટો. (૩) સાત સમુદ્ધાતમાંની પહેલી
સમુદ્ધાત, જેમાં વેદનીય કર્મની નિર્જરા
થાય છે.

વેદયાસમુદ્ધાય. પું (વેદયાસમુદ્ધાત) વેદના
સમુદ્ધાત; સાત સમુદ્ધાતમાંની એક.

વેદયિજ્ઞ. નં (વેદનીય) વેદનીય કર્મ.

વેદપુરિસ. પું (વેદપુરિસ) પુરિષ વેદનો અનુ-
ભવ કરનાર પુરિષ.

વેદમી. સ્ત્રી (વેદમી) કૃષ્ણ વાસુદેવના
પુત્ર પ્રહુમ્નની પત્ની; અનિરુદ્ધની માતા.

વેદિ. સ્ત્રી (વેદિ) વેદિકા; ઓટલી.

વેદિયા. સ્ત્રી (વેદિકા) વેદિકા; ઓટલો.
(૨) વડી; કાટડી.

વેદ. પું (વેદ) ભાષા વગેરેથી વિદ્યવું તે.

વેદલ. નં (વેદલ) નિર્વૃત્તતા; વ્યર્થપણ.

વેદમાર. પું (વેદમાર) વેદમાર નામનો રાજગૃહ
નગર પાસેનો એક પર્વત.

વેદમેલ. પું (વેદમેલ) વેદમેલ નામનો સન્નિ-
વેશ-નેસડો.

વેદમ. પું (વેદમ) વણવાનું એક સાધન.

વેદમણ્ડલ. નં (વેદમણ) દેવ; દીનતા.

વેદમાણિય. સ્ત્રી (વૈમાણિકી) વૈમાણિક
જાતની દેવી.

વેદમાણિય. પું (વૈમાણિક) વૈમાણિક જાતના
દેવતા; આર દેવલોક, નવ ગૈવેયક અને
પાંચ અનુત્તર વિમાનના દેવતા.

વેદમાણિયઉદેસ. પું (વૈમાણિકોદેસ) જીવા-
ભોગમ સૂત્રના એક ઉદ્દેશનું નામ,

વૈમાણિયદેવ. પું (વૈમાણિકદેવ) વૈમાણિક દેવતા.

વૈમાણિયાવાસ. પું (વૈમાણિકાવાસ) વૈમાણિક દેવાને રહેવાનું સ્થાન; વિમાન.

વૈમાય. ન૦ (વૈમાય) વિષમમાત્રા, ઓછું આધકુ; સરખે સરખું નહીં.

વૈમાયા. સ્ત્રી૦ (વૈમાયા) વિચિત્ર; વિવિધ. (૨) એક સરખો કાળ નહીં; વિષમકાળ; ઓછાવતો વખત.

વૈય. પું (વૈદ) ઋગવેદ આદિ ધર્મશાસ્ત્ર. (૨) આ આદિવેદ-વિષય વિકાર. (૩) પત્રવણના ત્રીજા પદના છઠ્ઠા દારનું નામ. (૪) શ્રુતજ્ઞાન (૫) આચારાંગાદિ સૂત્ર. (૬) કર્મનું વેદુ-પરિણામ ભોગવવું.

વૈદંત ન૦ (વૈદાન્ત) વેદનું રહસ્ય; વેદાન્ત-શાસ્ત્ર.

વૈયકાલ. પું (વૈદકાલ) કર્મ વેદવાનો-ભોગવવાનો વખત; કર્મવેદન કાળ.

વૈયગ. ન૦ (વૈદક) વેદક સમ્યક્ત્વ.

વૈયગસમ્મદિદિ ત્રિ૦ (વૈદકસમ્યગ્દિ) વેદક સમ્યક્ત્વ દૃષ્ટિવાળો.

વૈયચ્છ. પું (વૈકલ) જુઓ “વૈચ્છ” શબ્દ.

વૈયક્ષિણાય. ન૦ (વૈદક્ષિણ) વેદનું-પુરૂષ ચિદ્વાદનું છેદવું.

વૈયટ્ટ. પું (વૈતાલ્ય) વૈતાલ્ય પર્વત.

વૈયટ્ટકૂટ. પું ન૦ (વૈતાલ્યકૂટ) વૈતાલ્ય પર્વત ઉપરનાં નવ કૂટમાંનું પાંચમું કૂટ.

વૈયટ્ટગિરિ. પું (વૈતાલ્યગિરિ) વૈતાલ્ય ગિરિ-પર્વત.

વૈયણ. ન૦ (વૈતન) પગાર; માસિક.

વૈયણ. ન૦ (વૈવન) અનુભવવું; ભોગવવું.

વૈયણા. સ્ત્રી૦ (વૈવના) વેદના; પીડા; દુઃખ. (૨) શુભ અશુભ કર્મનું વેદનું-અનુભવવું તે. (૩) પ્રજાપતિ સૂત્રના પાંચસમા પદનું નામ.

વૈયણાપદ. ન૦ (વૈવનાપદ) પત્રવણા સૂત્રના પાંચસમા પદનું નામ.

વૈયણાસમુદાય. પું (વૈવનાસમુદાય) રોગાદિકના પીડાથી આત્મ પ્રદેશનું વિતરણ અને વેદનીય કર્મનું નિર્ણયનું તે.

વૈયણિજ્ઞ. ન૦ } (વૈવનીય) ત્રીજું વેદનીય
વૈયણિય. } કર્મ. (૨) વેદવા યોગ્ય-
મોહનીય વગેરે કર્મ.

વૈયદિદ્યા. સ્ત્રી૦ (વિદિદિકા) વેદિકા.

વૈયદ્યધ્વ. પું (વૈદ્યધ્વ) પ્રજાપતિ સૂત્રના છવીસમા પદનું નામ.

વૈયય. ન૦ (વૈદક) દર્શન ધાતક સાત પ્રકૃતિનો ક્ષય કરતાં છેલ્લે સમયે ઉત્પન્ન થતું સમ્યક્ત્વ; વેદક સમર્થિત, પાંચ સમર્થિતમાંનું એક.

વૈયરણી. સ્ત્રી૦ (વૈતરણી) વૈતરણી નામની નરકની એક નદી. (૨) વૈતરણી નદી વિકુર્ચનાર પરમાધામી; પંદર પરમાધામીમાંનો એક.

વૈયવાદ્ય. પું (વૈવવાદ) વેદનું કથન; વેદની માન્યતા.

વૈયવિ. ત્રિ૦ (વૈવવિદ) } આચારાંગાદિ
વૈયવિડ. } આગમના જ્ઞાનનાર. (૨) ઋગવેદ આદિ ચાર વેદના જ્ઞાનનાર. (૩) વેદ-શ્રુતિનો જ્ઞાનનાર.

વૈયવેયક. પું (વૈવવેદક) પ્રજાપતિ સૂત્રના સતાવીસમા પદનું નામ.

વૈયાણુલી. સ્ત્રી૦ (વૈયાણુલી) વિષયાભિલાષા.

વૈયારણિયા. સ્ત્રી૦ (વૈદારણિકા) વિદ્યારણ કરવાથી કે છેદવાથી જે કર્મ બંધાય તે; વિદ્યારણીયા ક્રિયા.

વૈયારિષ્ઠ. ત્રિ૦ () દગાયહું.

વૈયાલ. પું (વૈતાલ) વૈતાલ; પિશાચ; જૂતોનો સરદાર.

વૈયાલિષ્ઠ. ન૦ (વિદ્યારણ) વિદ્યારવાની ક્રિયા. (૨) ત્રિ૦ કર્મ વિદ્યારનાર.

વેચાલિય. નં (વૈતાલિક) સુચગડાંગ સૂત્રના
ખીખા અધ્યયનનું નામ.

વેચાલિય. નં (વૈકાલિક) સંધ્યાકાળ. (૨)
પાછલો પહેર.

વેચાલિયા. સ્ત્રીં (વૈતાલિકા) એક જાતની
વીણા.

વેચાલ્લ. } નં (વૈચાલ્લ) આહારાદિક
વેચાલ્લિય. } આપીને ગુરુઆદિકની વેચા-
વચ્ચ-ભક્તિ કરવી તે.

વેર. નં (વૈર) શત્રુતા; દુશ્મનાવટ; વૈરભાવ.
(૨) કર્મબંધ (૩) જ્ઞાનાવરણીયાદિ કર્મ
(૪) પુરાણા વૈરનો ઉપદ્રવ; વૈરનો બદલો.
(૫) વૈર હેતુ; મૈથુન.

વેરગ્ગ. નં (વૈરગ્ગ) વૈરાગ્ય; સસારથી ઉ-
દાસીનતા.

વેરજ્ઞ નં (વૈરજ્ઞ) રાજ્યમાં અદર અદરનો
વિરોધ.

વેરસિય. પું (વૈરસિક) સવારની સંધ્યાનો
સમય.

વેરમણ. નં (વૈરમણ) નિવૃત્તિ પામવી;
અટકવું (૨) આવકનું નવમુ વ્રત; સાવધ
યોગની નિવૃત્તિરૂપ સામાયિક વ્રત.

વેરાણુદંધિ ત્રિં (વૈરાણુધિ) વૈરભાવનું
બંધન કરનાર; વૈર બાંધનાર.

વેરિ. ત્રિં (વૈરિ) દુશ્મન; શત્રુ.

વેરુલિય. પું (વૈરુલ્ય) વૈરુલ્યમણિ; સચિતકંઠિન
પૃથ્વીનો એક પ્રાંત. (૨) મહા હિમવત
પર્વત ઉપરનું એક શિખર. (૩) રત્ન-
પ્રભા પૃથ્વીના ખરકાંડનો ત્રીજો વિભાગ.

વેરુલિયકૂડ. પું નં (વૈરુલ્યકૂટ) મહા હિ-
મવત પર્વત ઉપરનાં આઠ કૂટમાંનું
આઠમું શિખર.

વેરુલિયમણિ. પું (વૈરુલ્યમણિ) વૈરુલ્યમણિ.

વેલંબર. પું (વેલાંબર) લવણ સમુદ્રની
વેલને ધરનાર નાગકુમાર જાતના દેવતા.

વેલંબરોચ્ચાચ. પું (વેલંબરોચ્ચાત) ૭૨
સૂત્રમાંનું એક કાલિક સૂત્ર.

વેલંબ. પું (વૈલંબ) વાયુકુમાર જાતના
લવનપતિ દેવતાનો ધન્દ્ર. (૨) પાતાળ
કળશના અધિષ્ઠાતા એક દેવનું નામ.

વેલંબા. } પું (વેલંબક) વિદ્યુત્ક; નાના
વેલંબય. } પ્રકારના વેષ ધારણ કરી લોકોને
હસાડનાર; હાંડ.

વેલંચાય. પું (વૈલંચક) લજ્જા ઉત્પન્ન
થાય એવી વસ્તુ જોવાથી અથવા સાંભ-
ળવાથી જે રસ ઉત્પન્ન થાય તે.

વેલવાસિ. પું (વેલાવાસિ) નદી કાંઠે કે
દરીયા કિનારે રહેનાર તાપસનો એક વર્ગ.

વેલા. સ્ત્રીં (વેલા) સમુદ્રમાં થતી જળની
હાર્નિ વૃદ્ધિ; ભરતી ઓટ. (૨) સમય;
વખત, અવસર. (૩) સીમા; મર્યાદા.
(૪) વેલડી; લતા.

વેલ્લ. પું (વેલ્લ) વાંસ; પર્વગ જાતનું એક
વૃક્ષ.

વેલ્લુગ. નં (વૈલ્લુક) બિલ્લીનું ફળ.

વેલોદ્ધય. ત્રિં (વેલોક્તિ) પાકવાના સમયને
ઉચિત બનેલ

વેલ્લ. પું (વેલ્લ) ચેષ્ટા વિશેષ.

વેલ્લ. પું (વેલ્લી) વેલડી; લતા.

વેલ્લ. સ્ત્રીં (વેલ્લિ) વાયુથી શરીરમાં
કંપારી આવે તે રોગ; કંપવા.

વેલ્લિય. ત્રિં (વેલ્લિ) કંપેલુ; ધ્રુવેલું.

વેલ્લ. પું (વેલ્લ) પોષાક; પહેરવેશ. (૨)
વૈશ્ય દેવતાનું મંદિર.

વેલ્લ. ત્રિં (વેલ્લ) દેવ કરવા યોગ્ય.

વેલ્લ. નં (વેલ્લ) ધાણા, છાંદ, મીઠું,
વગેરે મસાલો.

વેલ્લ. સ્ત્રીં (વેલ્લાસ્ત્રી) વેલ્લા સ્ત્રી.

વેલ્લ. પું (વૈલ્લ) કુબેર ભંડારી; ઉત્તર
દિશાનો લોકપાળ. (૨) કુબેર ભંડારીની
પ્રાતઃ. (૩) વેલ્લમણદેવનો મહોત્સવ.
(૪) વેલ્લમણમિત્ર; યજ્ઞના નાયક. (૫)
અહોરાત્રના ૧૪ મા અથવા ૧૬ મા

मुहूर्तं नाम. (६) कञ्च विजयना वेताढ्य
उपरनां नव कूटमांनुं आठमुं कूट-शिपर.
वेसमणकाव्य. पु० (वैश्वणकायिक) वैश्रमण
जतिना देवोतो समूह.

वेसमणकूड. पु० न० (वैश्वणकूट) द्विमवंत
पर्वत उपरनुं ११ मुं कूट-शिपर. (२)
वेताढ्य पर्वतनां नव कूटमांनुं नवमु
कूट. (३) महावञ्च विजयनी पश्चिम
सरदह उपरतो वपारा पर्वत.

वेसमणवास. पु० (वैश्वणवास) कुल्यागा
नगरीतो ऐक राज.

वेसमणदेवकाव्य. पु० (वैश्वणदेवकायिक)
वैश्रवण जतिना देवोतो समूह.

वेसमणमह. पु० (वैश्वणमह) ऐक साधुनु
नाम.

वेसमणा. स्त्री० (वैश्वणा) वैश्रवण लोक-
पाणनी-वैश्रमणा नामे राजधानी.

वेसमणोववाद्य. पु० (वैश्वणोपपात) ऐ
नामनुं ऐक काविक सत्र; ७२ सूत्रमांनुं
ऐक.

वेसर. पु० (वैसर) पक्षि विशेष.

वेसल. त्रि० (वृषल) अधम; नीच.

वेसा. स्त्री० (वेसा) वेस्या; छीनाण स्त्री.

वेसाणरवीहि. स्त्री० (वैश्वानरवीधि) शुक्रनी
गति विशेष.

वेसाणिय. पु० (वैश्वणिक) वैशाणिक नामनो
ऐक अंतरदीप. (२) त्रि० ते द्वीपमां
रहेनार.

वेसालिय. पु० (वैशालिक) विशाला नग-
रीमां जन्मेल वैशाली-त्रिस्तला क्षत्रिया-
ल्लीना पुत्र श्री महावीर स्वामी. (२)
त्रि० विशाल शरीरवालो. (३) पुं०
विशाण-समुद्रमां उत्पन्न भयेल वैशालिक
नामनो द्वीप.

वेसाली. स्त्री० (वैशाली) ऐक राजनी
मुष्म नगरी.

वेसासिब. त्रि० (वैशालिक) विश्वासपात्र;
भरोसो राखवा लायक.

वेसाह. न० (वैशाख) आण ईंकवानुं आसन.

वेसाही. स्त्री० (वैशाखी) वैशाख मासनी
पूर्णिमा.

वेसिय. न० (वैशिक) ऐ नामनुं जुना
वपाननुं ऐक दौडिक शास्त्र.

वेसिय. त्रि० (वैशिक) वेप-आवालिग
मात्रयी प्राप्त भयेल.

वेसिय. पुं० (वैश्य) वणिक्; व्यापारी, आर
वर्जमांनो ऐक वर्ण.

वेसिय. त्रि० (व्येषित) विशेष ऐषणुाथी
शुद्ध करी दीधेल.

वेसिया. स्त्री० (वेस्या) वारांगना.

वेसियायण. पुं० (वैश्यायन) वैश्यायन
नामना आणतपस्वी.

वेस्स. पुं० (वैश्य) वैश्य; आर वर्जमांनो ऐक.

वेस्सा. स्त्री० (वेस्या) वेस्या; वारांगना.

वेह. पुं० (वेध) वि'धनुं, छिद्र पाडनुं ते.
(२) विध; छिद्र.

वेहम्म. न० (वैधर्म्य) विषमता; समानपाळु
नदि.

वेहल्ल. पु० (वेहल्ल) आणुत्तरोववाध सूत्रना त्रीण
वर्जना दशमा अभ्ययननुं नाम. (२)
काकंदीनिवासी भद्रासार्थवाडीतो पुत्र.

वेहल्ल. न० (वैधल्य) विधवैपाळु; रक्षपो.

वेहाणस. न० (वैहायस) गणाक्षंसे आध
भरतु ते; आण भरजमांनुं ऐक. (२)
क्षंसी देवानी जग्गा.

वेहाणसिअ. त्रि० (वैहायसिक) गणाक्षंसे
आध आण भरजे भरनार.

वेहास. न० (विहायस) आकास. (२) अ-
तराणे; वञ्चे.

वेदिम. त्रि० (वैदिक) जे लाग करवा योग्य;
कडा करवा योग्य.

વેદિય. ત્રિ० (વૈષિક) વીંધીને-છેદીને પરાવેલ
માળા વગેરે.

વોંડય. ન૦ (વોળજ) વોળના જીંદવાથી
ઉત્પન્ન થતું સૂત.

વોંકત. પું० (વ્યુત્કાન્ત) જેની જવાળા
હાંડરી ઉપર જતી હોય તેવો અગ્નિ

વોંકસિય. ત્રિ० (વ્યવકૃષ્ટ) દૂર થયેલ.

વોંકા. સ્ત્રી० (વુકા) વાઘ વિશેષ.

વોંગડ. ત્રિ० (વ્યાકૃત) ગુરુમુખે જાણેલું.

વોંગડા. સ્ત્રી० (વ્યાકૃતા) શુદ્ધ અક્ષર અને
શુદ્ધ-રૂપ અર્થવાળી ભાષા.

વોંચત્ય. ત્રિ० (વિપદસ્ત) વિપરીત, પ્રતિકૂળ.

વોંચ્ચિત્તિ. સ્ત્રી० (વ્યવચ્ચિત્તિ) વિચ્છેદ
થવો, વિરદ પડવો તે.

વોંચ્ચિય. } ત્રિ० (વ્યવચ્ચિય) વિચ્છેદ
વોંચ્ચિય. } થઈ ગયેલ.

વોંચ્ચેર. } પુ० (વ્યવચ્ચેર) વિચ્છેદ,
વોંચ્ચેર. } વિનાશ.

વોંચ્ચ. ત્રિ० (વાચ) વહન કરવા યોગ્ય.

વોંચાણ. ન૦ (વ્યવવાન) તપ; તપસ્યા. (૨)
પૂર્વ કર્મનો અપગમ-વિનાશ.

વોમ. ન૦ (વ્યોમન) આકાશ.

વોયડ. ત્રિ० (વ્યાકૃત) પ્રગટ અર્થવાળા
શબ્દ.

વોરમણ. ન૦ (વ્યુપરમણ) જીવને પ્રાણથી
રહિત કરવો તે; હિંસા.

વોલીણ. ત્રિ० () ગએલું; પસાર
થયેલું. (૨) પુ० વનનો અગ્નિ;
દાવાનળ.

વોસટ. ત્રિ० (વ્યુસટ) નજી દીધેલ; ત્યાગ
કરેલ. (૨) આત્મ પ્રમાણ.

વોસિરણ. ન૦ (વ્યુત્સર્જન) નજી; વોસરાવવું.

વોહિત્ય. ન૦ () નૌકા; જહાઝ.

વ્વ. ઇ० (ઇવ) જેમ; પેરે.

સ.

સ. ત્રિ० (સ્વ) પોતાનું; આપણું.

સ. ઇ० (સહ) સાથે; સહિત

સઘ. ન૦ (શત) સો; શત સંખ્યાવાચક.

સઘ ત્રિ० (સ્વક) પોતાનું.

સઘલ. ન૦ (શકલ) ખંડ; કકડો; ભાગ.

સઘા. ઇ० (મદા) હમેશ; નિરંતર.

સહ સ્ત્રી० (સ્મૃતિ) સ્મૃતિ; યાદદાસ્ત; સ્મરણ.

સહ સ્ત્રી० (ઘટિ) માન વિશેષ; પસલિનો
અધભાગ.

સહઘ ઇ० (સહ) એક વખત, એકવાર.

સહ. ઇ० (સદા) સદા; નિત્ય.

સહ. ઇ० (સહ) એકવાર.

સહય. ત્રિ० (શતિક) શત પરિમાણ; ૧૦૦
પરિમિત.

સહર. ન૦ (સ્વૈર) સ્વચ્છંદપાણી; ઇચ્છા
માફક.

સહરિ. ત્રિ० (સ્વૈરિ) સ્વેચ્છાચારી.

સહ. સ્ત્રી० (સતી) પતિવ્રતા સ્ત્રી.

સહણ. સ્ત્રી० () તુવેરી; તુવેર.

સહણ. પુ० (શકુલ) પક્ષી. (૨) શુભ અ-
શુભસૂચક ચિહ્ન.

સહણસ્ત. } ન૦ (શકુલસ્ત) પક્ષીનો શબ્દ.
સહણસ્ત. } (૨) પક્ષીઓના શબ્દ ઉપરથી
સુકાળ દુષ્કાળ, શુભ અશુભ જાણવાની
કળા.

સહણ. સ્ત્રી० (શકુલા) કૃષ્ણને મારનાર
માસી શકુના.

સહણિ. પું० (શકુનિ) પક્ષી. (૨) કૃષ્ણ

પક્ષની ચતુર્દશીની રત્રિમાં આવતું ચાર સ્થિરકરણમાંનું પ્રથમ કરણ; અગિયાર-માંનું આઠમું કરણ. (૩) વેદના અતિ-શય ઉદયથી ચક્રાની પેઠે અત્યંત કામાતુર હોય તે; દીક્ષા આપવાને અયોગ્યમાંનો એક.

સપરા. ક્ષીં (ગતેરા) એ નામની એક દિશાકુમારિકા.

સં. ઘં (સમ) સમ્યક્ અર્થઘોતક ઉપસર્ગ.

સંકંત. ત્રિં (સંકાંત) પ્રવેશ કરેલ.

સંકંતિ. ક્ષીં (સંકાન્તિ) સંક્રામણ.

સંકટ. ત્રિં (સંકટ) સાકડું; તમ; સંકડાશ-વાળુ.

સંકટ. નં (સવટ) દુઃખ. (૨) ત્રિં વ્યાપ્ત; ભરેલ; સંકડાશવાળુ. (૩) યુક્ત; સહિત.

સંકટુકટ. નં (સંકટોક્ત) આભરણ વિશેષ.

સંકટિય. ત્રિં (સ્કર્ષિત) ખેંચી લાવેલ.

સંકણ. નં (શક્લ) શંકા કરવી.

સંકણિજ્ઞ. ત્રિં (શક્ણીય) શંકા કરવા યોગ્ય.

સંકળ. (સંકલ્પ) વિચાર; મનોભાવ; પ્રચ્છા. (૨) ઉદ્દેશ. (૩) મૈથુનનું એક વાંગ. (૪) રાગાદિ અધ્યવસાય.

સંકમ. પું (સંકમ) આમળ પાછળ કરવું; ઉપરથી નીચે આવવું. (૨) વિષમ સ્થળથી ઉતરવાનો માર્ગ. (૩) અધાતી કર્મ પ્રકૃતિના રસમાં પ્રકૃત્યંતરનું વીર્ય વિશેષથી પરિણમાવતું.

સંકમળ. નં (સંકમળ) એક વર્ણનથી બીજા વર્ણન પર જવું. (૨) આક્રમણ કરવું; ઘેરવું. (૨) ચારિત્ર. (૩) જેથી કર્મની એક પ્રકૃતિનો બીજી પ્રકૃતિમાં સંક્રમ-પ્રવેશ થાય તે અધ્યવસાય.

સંકર. પું (સક્કર) ધણી વસ્તુઓનો એક બીજાથી મેળ થઇ જવો તે; મિશ્રણ.

(૨) ધૂળનો દગલો; ઉકરડો. (૩) પરિમલક; સ્વીકાર.

સંકરિસણ. પું (સક્કરિષણ) આવતી ચોવી-સીના ૬ માં બળદેવનું નામ.

સંકલ. પું } (શુદ્ધતા) સાકળ.

સંકલા. ક્ષીં }

સંકલિખ. ત્રિં (સક્કલિત) સરવાળો કરેલ; એકા કરેલ.

સંકલિયા. ક્ષીં (શુદ્ધલિકા) સાકળ. (૨) એક બીજાને કહે, બીજો ત્રીજાને કહે એમ સાકળની કડીની પેઠે પરંપરા ચાલે તે; માડરીયા પ્રવાહ.

સંકહા. ક્ષીં (સઘ્યા) સારી વાતચીત.

સંકા. ક્ષીં (શક્ષ) આશંકા; શંકા.

સંકામણ. નં (સ્કામણ) સૂર્ય વગેરે ગ્રહોનું એક રાશિમાંથી બીજી રાશિમાં જવું તે.

સંકામણા. ક્ષીં (સ્કામણ) ઉત્પત્તિ.

સંકામણી. ક્ષીં (સ્કામણી) સંક્રામણી વિદ્યા.

સંકામિય. ત્રિં (સ્કામિત) એક સ્થિતિ-માંથી બીજી સ્થિતિમાં આવેલ.

સંકાસ. ત્રિં (સક્ષા) સમાન; સદૃશ; બરાબર.

સંકિ. ત્રિં (શક્લિ) શંકા કરનાર.

સંકિટ. ત્રિં (સક્ષિટ) ખેડાયેલ

સંકિચણ. ત્રિં (સક્ષીચ) વ્યાપ્ત; બીજોબીજા ભરેલ. (૨) નં સ્વપક્ષ અને પરપક્ષની વ્યાકુળતા. (૩) પું ભદ્ર જાતિના મિશ્રગુણવાળો હાથી.

સંકિજ્ઞ. ત્રિં (સક્ષીજ્ઞ) ભરેલ.

સંકિય. ત્રિં (શક્ષિત) શંકા રાખનાર; બ્હેમ ધરનાર. જ્યાં આધાકર્માંદિ દોષની શંકા છે તે આહારાદિ લેવાથી લાગતો દોષ; એપણના દૃશ દોષમાંનો પહેલો દોષ. (૩) શંકાસ્થાન; બચાસ્પદ; શંકા યુક્ત.

સંકલિપ્ત. વિ. (સંલિપ્ત) અશુદ્ધ; મલિન.

(૨) આશક્ત થયેલ. (૩) કલેશ પામેલ.

સંકલિપ્તમાણ્ય. પું. (સંલિપ્તમાનક) ઉપ-
શમશ્રેણીથી નાચે ઉતરતો ૧૧ મા
ગુણસ્થાને રહેલો જીવ.

સંકલેસ. પું. (સંલેશ) કલહ; કલેશ. (૨)
કિલ્બ-અધમ પરિણામ.

સંકુ. પું. (શકુ) ઝાડનું કુંડું. (૨) નાનો
ખીનો.

સંકુચ. } વિ. (સંકુચિત) સંકોચાયેલ.
સંકુચિય. } (૨) નો શરીર સંકોચવું તે.
સંકુચ્ચ. ન. (સંકુચ) સાંકડું કરવું.

સંકુચિય. } વિ. (સંકુચિત) વાંકું વળેલું;
સંકુચિય. } વક્ર થયેલ.

સંકુલ. વિ. (સંકુલ) વ્યામ; ખીચોખીચ
ભરેલ (૨) સાકડમાં આવેલું.

સંકુલિયકમ્. પું. (સંકુલિતકર્મ) સંકુચિતક-
ર્મ નામે એક અતરદીપ. (૨) તે
અતરદીપના મનુષ્યો.

સંકુલિયા. સ્ત્રી. (સંકુલિયા) તથાની ડોડી.

સંકુલી. સ્ત્રી. (સંકુલી) તલસાંકળી.

સંકુલીકમ્. પું. (સંકુલીકર્મ) જીઓ
'સંકુલિયકમ્' શબ્દ.

સંકેય. પું. (સંકેત) મનનો ભાવ પ્રકટ
કરવા ધસારો કરવો તે. (૨) કોઈને
મળવા માટે નિયત કરેલું સ્થાન.

સંકેસ. પું. (સંકેશ) મલિનતા; અશુદ્ધિ.

સંકોચ. પું. (સંકોચ) સાંકડું કરવું; કુંડું
કરવું.

સંકોચિય. વિ. (સંકુચિત) ભેંજું થયેલું;
સંકોચેલું.

સંકોચ. પું. (સંકોચ) સંકેલવું; સંકોચવું.

સંકોચણ. ન. (સંકોચન) સંકોચવું.

સંલ. પું. (શલ્લ) શંખ. (૨) વેલંધર દેવ-

રાજનો નિવાસ પર્વત. (૩) વેલંધર દેવ-

તાના ત્રીજા રાગનું નામ. (૪) દાશી
દેશનો એક પ્રાચીન રાજ. (૫) આવસ્તી
નગરીનો એક આવક. (૬) એ નામનો
એક મહામહ. (૭) ચક્રવર્તીના નવ
નિધાનમાંનું છેલ્લું નિધાન, કે જેમાં
સર્વ વાજિત કાવ્ય નાટક વગેરેનો સમા-
વેશ થાય છે. (૮) પશ્ચિમ મહાવિદેહના
દક્ષિણ ખાંડવાની મેર તરફની પચ્ચમી
વિજય. (૯) રાજ તરફથી મળેલ શિલા-
લેખ; પટ્ટો (૧૦) જંબૂદ્વીપના ભગ્નખંડમાં
થનાર સાતમા તીર્થંકરના પૂર્વ ભવનું
નામ. (૧૧) બાવીશમા તીર્થંકરના ત્રીજા
પૂર્વ ભવનું નામ. (૧૨) બાવીશમા તીર્થ-
ંકરનું લાજન. (૧૩) આંખ પાસેનું
કપાળનું હાડકું.

સંલ. પું. (શલ્લ) શંખનો શબ્દ.

સંલ. ન. (સાલ્લ) સાંખ્ય મત. (૨) ત્રિ-
સાંખ્ય મતને માનનાર.

સંલ. ત્રિ. (સલ્લ) સખ્યા કરવા લાયક;
ગણના થઈ શકે તેવું; સંખ્યાન.

સંલચ. પું. (સલ્લય) સપૂર્ણ વસ્તુનો નાશ.

સંલગુણ. ત્રિ. (સલ્લગુણ) સખ્યાતગણું.

સંલહ. ન. () કજીઓ; તકરાર.

સંલહિ. સ્ત્રી. () જમણવાર; શાતિ-
ભોજન વગેરે. (૨) ભોજન નિપજાવવાનું
સ્થાન. (૩) વિવાહનો પ્રસંગ

સંલણા પું. (શલ્લ) ન્હાનો શંખ.

સંલણામ. પું. (શલ્લનામ) ૮૮ માંના ૨૦
મા પ્રહનું નામ.

સંલતમ. ત્રિ. (સંલયતમ) સંખ્યાતમું

સંલયમ્. ત્રિ. (સંલયમાપક) શંખ પુકી
જમનાર તાપસની એક જાત.

સંલમાળ. પું. (સંલયમાળ) સંખ્યાતમો ભાગ.

સંલમાલ. પું. (શલ્લમાલ) વૃક્ષ વિશેષ.

સંલય. ત્રિ. (સલ્લય) તાત્ત્વિક શુદ્ધિ વિના
ઉપર ઉપરથી જ સંસ્કાર પામેલ. (૨)

સંસ્કૃત ભાષાનેજ પ્રધાન માની પ્રાકૃત
આદિ બીજી ભાષાને ઉત્થાપનાર.
સંસ્કાય. ત્રિ० (સંસ્કાર્ય) સંસ્કાર કરવાને-
સાધવાને શબ્દ.
સંસ્કલ્પ. ન૦ (શક્ત્વન) આલક્ષિકા નગ-
રીની બહારનું એક વન.
સંસ્કલ્પચામ. પું० (શક્ત્વર્ણામ) ૨૭ મા
મહાબ્રહ્મનું નામ.
સંસ્કલ્પજ. પું० (શંસ્કર્ણ) એ નામનો એક
મહ.
સંસ્કલ્પચામ. પું० (શક્ત્વર્ણામ) એ નામનો
એક મહ.
સંસ્કલ્પાલ. પું० (શક્ત્વપાલ) ધરણ્દ્ર અને
જૂતાનદ દ્વંદ્વના લોકપાળનું નામ.
સંસ્કલ્પાલય. પું० (શક્ત્વપાલક) શંખપાલક
નામે એક દેવ. (૨) ગોશાળાના મુખ્ય
શ્રાવકનું નામ.
સંસ્કલ્પસમય. પું० (સાંસ્કલ્પસમય) સાંખ્ય સમ-
ય=મત; સાંખ્ય દર્શન.
સંસ્કા. ક્ષી० (શક્ત્વા) શંખ દેવતાની રાજધાની.
(૨) મહાવિદેહની એક વિજય.
સંસ્કા. ક્ષી० (સદ્વ્યા) સંખ્યા; મણ્ડી;
ગણના. (૨) વ્યવસ્થા. (૩) પ્રેરણા;
બુદ્ધિ.
સંસ્કાદ્ર. ત્રિ० (સ્વ્યાત) સંખ્યાવાળું.
સંસ્કાદ્રિય. ત્રિ० (સ્વ્યાતીત) અસંખ્ય; જેની
ગણતરી થઈ ન શકે તેટલા.
સંસ્કાણ. ન૦ (સ્વ્યાન) ગણિત શાસ્ત્ર.
(૨) બુદ્ધિ; મતિ.
સંસ્કાતીય. ત્રિ० (સ્વ્યાતીત) બુઓ “સં-
ખ્યાધ્ય” શબ્દ.
સંસ્કાવત્તિય. પું० (સ્વ્યાવત્તિક) સાધુના
પાત્રમાં ધાર ક્રુત્યા વિના એકબાર જે
બિલ્લા પડે તે દાત કહેવાય, તે દાતની
સંખ્યાનું પરિમાણ આંધાને બિલ્લા લેનાર
સાધુ.

સંસ્કાયણ. પું० (શક્ત્વાયન) શ્રવણ નક્ષત્રનું
ઝોત.
સંસ્કાયત્તિય. પું० (સ્વ્યાવત્તિક) બુઓ
“સંખ્યાવત્તિય” શબ્દ.
સંસ્કાર. ત્રિ० (શક્ત્વાર) શંખનું કામ કરનાર
કારીગર.
સંસ્કાલગ. ત્રિ० (શક્ત્વાર) આંખ પાસેનું
કપાળનું હાડકું શંખ કહેવાય છે તે
શંખવાળું.
સંસ્કાવતા. ક્ષી० (શક્ત્વાર્તા) ચક્રવર્તીની
બી રત્નની યોનિ કે જે સંખ્યાકારે હોય.
સંસ્કિચ. ત્રિ० (શક્ત્વાચ) ચંદનવાળા શંખને
હાથમાં લઈ સ્વારીમાં આગળ ચાલનાર.
સંસ્કિચા. ક્ષી० (શક્ત્વાચ) નાની શંખથી.
સંસ્કિજ. ત્રિ० (સ્વ્યાચ) સંખ્યા-ગણના
થઈ શકે તેટલું.
સંસ્કિજશ્મ. પું० (સ્વ્યાચશ્મ) સંખ્યાતમે
ભાગ.
સંસ્કિત. ત્રિ० (સ્વ્યાચ) સંકલ્પિત; સંકલ્પવાળું.
સંસ્કિય. ત્રિ० (શક્ત્વાચ) શંખ વગાડનાર.
સંસ્કિયા. ત્રિ० (સ્વ્યાચ) સર્વથા ક્ષય કરેલ.
સંસ્કિય. ત્રિ० (સ્વ્યાચ) દુઃખિત.
સંસ્કિજ. ત્રિ० (સ્વ્યાચ) સંખ્યા કરવા
યોગ્ય.
સંસ્કિજગુણ. ત્રિ० (સ્વ્યાચગુણ) સંખ્યાત
ગુણ.
સંસ્કિજમાગ. પું० (સ્વ્યાચમાગ) સંખ્યાતમે
ભાગ.
સંસ્કિજગુણ. ત્રિ० (સ્વ્યાચગુણ) સંખ્યાત
ગણું.
સંસ્કે. પું० (સ્વ્યાચ) સંકલ્પ-શાસ્ત્રના ટુંકા
અર્થમાં રૂચિ; દશ પ્રકારની રૂચિમાંની
એક. (૨) સ્વરૂપ; ટુંકાણ.
સંસ્કેચ. ક્ષી० (સ્વ્યાચર્ચ) શાસ્ત્રના
સંક્ષિપ્ત અર્થમાં રૂચિ થાય તે; સમક્ષિતનો
એક પ્રકાર. (૨) ત્રિ० થોડામાં રૂચિવાળો.

संखोभ. } पुं० (संखोभ) संभ्राम; दशाष्ट.
संखोह. } (२) संक्षोभ; गलराट.

संग. पु० (शार्ङ्ग) धनुष्य.

संग. न० (संग) श्रीगुरु.

संग. पुं० (सङ्ग) संग; सङ्गनने। सङ्गध.

(2) આઠ પ્રકારનાં હર્ષ.

संग्रह. श्री० (सङ्गति) संगति; सोपान.

संग्रह्य. वि० (सन्नतिक) भिनः दोस्तः
साथी; साथी. (२) संगति-निधति-
बापीभाव, तन्मन्यः बापीभाव अनुसार
यत्.

संगण. वि० (स्वाज्ञिक) पोते वापरेलुं.

संगंध. पुं० (सङ्ग्रन्थ) सगाना सगा;
सखंधी परंपरा.

સંગત. ત્રિં (સજ્જત) એક ખીજ સાથે
સારીરીતે મળેલું. (૨) નં પ્રેમથી જનું
તે; સંગતિ.

संगतिय. त्रि० (सप्ततिक) सगतवाणो; भिन्न

સંગમ. પું (સજ્જન) નદીઓને મળવાનું
સ્થાન. (૨) મહાવીર સ્વામીને હિપસર્ગ
કરનાર એક દેવ. (૩) સમાગમ; મેળાપ.

संगय. त्रि० (सङ्गत) सुखितः युक्तः व्य
 मेसुं. (२) न० मेणः संगतिः ज्ञेयः
 (३) त्रि० समर्थः शक्तः.

संगलिया. स्त्री० (सङ्गलिका) इणी; शिंङ्ग.

સંગ્રહ. પૃ. (સદ્ગુહ) સંગ્રહ કરના; એકઠું
કરવું. (૨) સંક્ષેપ. (૩) વિશેષને ગૌણ
રાખી સામાન્યનેજ મુખ્યતા આપનાર
દષ્ટિ; સંમૂલનય.

સંગ્રહગાહા. સ્ત્રી (સદ્ગુણા) ધર્મ અર્થનો
 દુઃકામાં સમાવેશ કરનાર ગાથા.

संग्रहणी. की० (सङ्ग्रहणी) अर्थनो संग्रह
करना-गाथा प्रकृति.

संग्रहणय. पुं० (स्रग्रहणय) सामान्य अंश-
ग्राही संग्रहणय.

સંગ્રહપરિચ્છા. સ્ત્રી. (સમગ્રવ્યવસ્થા) શિષ્ય
ઉપારણ વગેરે સમગ્રવાની સમજણ;
સંગ્રહ પરિચ્છા નામે આઠમી ચલિસપદ્ધ.

संगहिणी, स्त्री० (सङ्ग्रहिणी) संग्रहवाणी
गाथा प्रकृति.

સંગ્રહિય. ત્રિ. (સજ્જીવિત) સમ્રાટ ઈરેલ.

संगम. पुं० (समाम) युद्ध; लड़ाई.

संगामिय. त्रि० (सद्ग्रामिक) युद्ध संप्रदाय.

સંગામિયા. જી• (સગામિકા) યુદ્ધ સમયે
સામંતો વગેરેને ખર્ચર આપવા વગાડ-
વામાં આવતી ભેરી.

સંગાર. પુ. (સજ્જાર) સંકેત; મનનો ભાવ
પ્રગટ કરવાની યેષા. (૨) મળવાનું ગુપ્ત
સ્થાન.

સંગારપબ્ધજ્ઞા. સ્ત્રી० (સજ્જારપ્રવ્રજ્યા) તું દીક્ષા
લે તો હું પણ લઉં એમ કથુલાત આપીને
લેવાની દીક્ષા.

संग्राह्य. वि० (सद्ग्रहक) सम्रद्ध करना.

संगिया. स्त्री० (सजिता) स्वल्प संग-परि-
ग्रहादि संजघ; वासना.

संगुणित. त्रि० (संगुणित) गुणित.

संगुण. न० (सप्तम) ध्रुपावतु; गोपवतु.

संगेहि. पुं० () समुदाय; ज्योति.

संगेल्लिआ. श्री० () सभुदाय.

संगोपंग. त्रि० } (साज्ञोगङ्ग) अग अने
संगोवंग. } उपाग सहित.

संगोवग. वि० (सप्तोपक) रक्षायु ३२ना२.

संगोवित्त्तार. त्रि० (सत्तोपयितृ) ध्रुपायनार.

સંગોવિય. ત્રિ० (સત્રોપિત) ઢાંકેલું; ધુપાવેલું.

સંઘ. પુ૦ (સંઘ) સાધુ, સાધ્વી, આવક,
આવિકા, એ ચાર તીર્થનો સમુદાય. (૨)
ગાન દર્શન અને ચારિત્ર એ ત્રણ ગુણનો
સંઘાત-સમુદ્ધ. (૩) પ્રવચન.

સંગ્રહ. પું. (સહૃદ) સંપદો; ધસારો. (૨)
 રપદો. (૩) અર્ધગાંધ સુધીનું નદીનું
 પાણી. (૪) એક જાતની વેલ.

સંઘટ્ટણ. ય૦ (સંઘટ્ટ) સંઘટ્ટો; ધસારો; ૨૫ર્થ.

સંઘટ્ટિતાર. વિ૦ (સંઘટ્ટિત) ધસારો-૨૫ર્થ કરનાર.

સંઘટ્ટિય. વિ૦ (સંઘટ્ટિત) ધસારો કરેલ; ૨૫ર્થ કરેલ.

સંઘટ્ટણ. ન૦ (સંઘટ્ટન) એકઠું થવું.

સંઘપાલિષ્ઠ. પું૦ (સંઘપાલિત) એક સાધુનું નામ.

સંઘચય. ન૦ (સંઘન) શરીરનાં હાડ વગેરેનું બંધારણ-આધો.

સંઘચયિ. વિ૦ (સંઘચયિન) સધયણવાળો; શરીરના હાડના બંધારણ યુક્ત.

સંઘરિસ. પું૦ (સ્વર્ષ) ધર્મણ; ધસારો.

સંઘામ. પું૦ (સજ્ઞાત) સમૂહ; અનત ૫૨ માણુઓના એકઠા થવાથી બનેલો સ્કંધ. (૨) નાશ.

સંઘામ. વિ૦ (સજ્ઞાતિમ) નાની નાની અનેક વસ્તુને એકઠી કરી બનાવેલી વસ્તુ, જેવા કે ચોળી, કાંચળી, કુલના માળા. (૨) મિત્ર વિશેષ.

સંઘાદય વિ૦ (સજ્ઞાતિત) એક બીજાની સાથે અથડાવી મારેલ.

સંઘાહ. પું૦ (સજ્ઞાટ) બેની બેડી; બેડકું. (૨) ધનાવહ શેઠની કથાવાળું ગાતા સૂત્રનું બીજું અધ્યયન.

સંઘાહમ. } પું૦ (સજ્ઞાટક) બેડકું, સંઘાડો,
સંઘાહમ. } બેની બેડ.

સંઘાહમ. } પું૦ (સજ્ઞાટક) સિધ્ધાંતને
સંઘાહમ. } આકારે તથા રસ્તા બેગા થાય તેવો માર્ગ.

સંઘાહિ. કી૦ (સજ્ઞાટિ) પહેડી.

સંઘાહિ. વિ૦ (સજ્ઞાટિન) ખલકો-અબો પહેરનાર.

સંઘાહિષ્ઠ. પું૦ (સજ્ઞાતિષ્ઠ) ગુપ્ત અર્થમાં સ્પષ્ટ કરનાર મિત્ર.

સંઘાહી. કી૦ (સજ્ઞાટી) બોલવાની પહેડી.

સંઘાત. પું૦ (સજ્ઞાત) સમૂહ.

સંઘાતિમ. વિ૦ (સજ્ઞાતિમ) જુઓ "સંધા-ધમ" શબ્દ.

સંઘાય. પું૦ (સજ્ઞાત) સંયોગ; બેડાણ; સં-બંધ. (૨) નામ કર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી જીવ ઔદારિકાદિ શરીરના બંધારણને માટે પુરૂષોત્તમ એકઠાં કરે. (૩) અબેદ; એકી બાવ. (૪) શરીરનું સંકોચાર્થ જવું. (૫) ગતિઆદિ ચૈદ્ધ દારમાના બમે તે એક દારનું જ્ઞાન; શ્રુત જ્ઞાનનો એક પ્રકાર.

સંઘાયણ. ન૦ (સજ્ઞાતન) નામ કર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી જીવ ઔદારિક આદિ શરીર યોગ્ય પુરૂષોત્તમને એકઠા કરે તે.

સંઘાયસમાસ ન૦ (સંઘાયસમાસ) ધણા દારનું જ્ઞાન; શ્રુત જ્ઞાનનો એક પ્રકાર.

સંઘય. પું૦ (સજ્ઞાય) સમૂહ.

સંઘાર. પું૦ (સજ્ઞાર) સંચરવું; થોડી ગતિ કરવી.

સંઘારસમ. પું૦ (સજ્ઞારસમ) વીજાના તારને આંગળીનો જે પ્રમાણે સંઘાર થાય તે પ્રમાણે ગાવું તે.

સંઘારિમ. વિ૦ (સજ્ઞારિમ) હાલતું ચાલતું.

સંઘારિય. વિ૦ (સજ્ઞારિત) આમ તેમ ગતિ કરેલ; સંચાર કરેલ.

સંઘાલ. પું૦ (સજ્ઞાલ) ગતિ.

સંઘાલિય. વિ૦ (સજ્ઞાલિત) ચલાવેલું.

સંઘિતણયા. કી૦ (સજ્ઞિત્તના) વિચારણા; મનન.

સંઘિટ્ટણ. ન૦ } (સંઘટ્ટણ) સારી રીતે
સંઘિટ્ટણ. કી૦ } રિયાત કરવી.

સંઘિય. વિ૦ (સજ્ઞિત) એકઠું કરેલું.

સંઘુરિયણ. વિ૦ (સજ્ઞુરિત) તોડી નાખેલ; ચૂરો કરી નાખેલ.

સંઘુરણ. } વિ૦ (સજ્ઞુરણ) ઢાંકેલું.
સંઘુર. }

સંજ્ઞામળા. સ્ત્રી૦ (સંજોમળા) સર્વથા અપ-
વર્તન કરીતે પત્ન્યોપમના અસંખ્યાતમા
ભાગ પ્રમાણ હેઠા ખંડમાં પ્રક્ષેપ કરવો તે.

સંજોમળ. ત્રિ૦ (સંજોમળ) ચરમ ખંડમાં
ઉત્કૃષ્ટ પ્રદેશ સંક્રમ કરનાર.

સંજર્જ. સ્ત્રી૦ (સંયતા) સૌખી; આર્યા.

સંજગ્રામ્ય. } ત્રિ૦ (સજનક) ઉત્પન્ન કરનાર.
સંજગ્રામ. }

સંજગ્યાય. ત્રિ૦ (સંજનન) ઉત્પન્ન કરનાર.

સંજગિય. ત્રિ૦ (સજનિત) પ્રમટ થયેલ;
ઉત્પન્ન થયેલ.

સંજક્તગ. પું૦ (સાંયાત્રિક) દરીયાની યાત્રા-
મુસાફરી કરનાર; બહાણુવટી.

સંજક્તા. સ્ત્રી૦ (સયાત્રા) યાત્રા; મુસાફરી.

સંજક્તાણાવા સ્ત્રી૦ (સ્યાકાનૌ) દેશાન્તરમાં
મુસાફરી કરવા લાયક નાવા-બહાણુ.

સંજમ. પું૦ (સયમ) ૧૭ પ્રકારનો સયમ; ઈન્દ્રિ-
યો મન વગેરેને કાબુમાં રાખીને પૃથ્વી
આદિ જીવોનું રક્ષણ કરવું તે. (૨) પન-
વણા સૂત્રના બીજીશમાં પદનું નામ.

સંજમસામાચારી. સ્ત્રી૦ (સમસામાચારી)
સત્તર પ્રકારના સંયમના સામાચારી-
પ્રણાલિકા.

સંજપ્રસેદિ. સ્ત્રી૦ (સંયમત્રેણિ) સંયમના
શુભની શ્રેણી.

સંજય. પું૦ (સંજય) ગદ્દભાલિના શિષ્ય
સંજય નામના રાજર્ષિ.

સંજય પું૦ (સંયત) સંયમધારી, સાધુ.

સંજયાસંજય. ત્રિ૦ (સંયતાસંયત) પંચમગુણ
સ્થાનવર્તિ આવક.

સંજલણ. પું૦ ન૦ (સજ્જલન) યથાક્રયાત
આરિત્રને રોકનાર, વધારેમાં વધારે પંદર
દિવસની સ્થિતિવાળા કપાયની ચોકડી. (૨)
ત્રિ૦ તામસસ્વભાવથી ક્ષણે ક્ષણે બળ-
તરા કરનાર-લોહી ઉકાળનાર. (૩) ન૦
શુભ વર્ણન; શુભ પ્રદીપન. (૪) પું૦

નિરંતર રૂપ રાખીને અસમાધિનું આઠમું
સ્થાનક સેવનાર જીવ.

સંજલણકોહ. પું૦ (સજ્જલનકોષ) સંજલણનો
કોષ.

સંજલણલોહ. પું૦ (સજ્જલનલોભ) સંજલણનો
લોહ.

સંજલણા. સ્ત્રી૦ (સજ્જલન) સંજલણનો કપાય.

સંજાય. ત્રિ૦ (સજાત) ઉત્પન્ન થયેલ.

સંજીવણી. સ્ત્રી૦ (સંજીવિની) નરક જ્વાલિ કે
જ્યાં નારકીઓને ખંડખંડ કરી કાપવામાં
આવે તોપણ જીવતા રહે છે તે.

સંજુત. ત્રિ૦ (સંયુક્ત) પરસ્પર જોડાયેલ;
મળી ગયેલ.

સંજુયાહિમરણ. ન૦ (સંયુતાધિમરણ) કાર્ય
કરવાને યોગ્ય યંત્ર શસ્ત્રાદિક તૈયાર
રાખવાં તે; આઠમા વ્રતનો ચોથો
અતિચાર.

સંજૂહ. પું૦ (સયૂથ) સમુદાય; સમૂહ. (૨)
સંક્ષેપ; સામાન્ય. (૩) વિચ્છેદ ગયેલ
બારમા દૃષ્ટિવાદ અંગના બીજા વિભાગ
સૂત્રનો આઠમો ભેદ.

સંજોદ્ય. ત્રિ૦ (સોજિત) પરસ્પર જોડાયેલ.

સંજોયત્તાર. ત્રિ૦ (સંયોજિત) પરસ્પર મેળ
કરાવનાર.

સંજોગ. પું૦ (સયોગ) પરસ્પર મેળ; જોડાયું.

(૨) બી પુત્રાદિ સાથે મમત્વયુક્ત સંબંધ.

(૩) માતા પિતાદિ કુટુંબીજનના સંબંધરૂપ

દ્રવ્યસંયોગ અને કપાયાદિના સંબંધરૂપ

ભાવસંયોગ. (૪) આહાર લેતી વખતે

સ્વાદને માટે જુદી જુદી વસ્તુઓનો યોગ
કરવાથી સાધુને લાગતો એક દોષ.

સંજોગિ. ત્રિ૦ (સંયોગિ) સંયોગવાળું.

સંજોયણ. ન૦ } (સંયોજન) હિસાદારી

સંજાયણા. સ્ત્રી૦ } વસ્તુઓનો જોગ-મેળવી

રાખવો, જેમકે ઘરમાં ધનુષ્ય હોય તો
તીર લાવીને તૈયાર રાખવું તે. (૨) સ્વાદ

ઉત્પન્ન કરવા માટે ત્રિવિધ રસોની યોજના કરવાથી સાધુને લાગતો એક દોષ. (૩) અનંતસુખંધી કષાય.

સંજોગસાહિતરણિયા. સ્ત્રી. (સયોજનાધિ કરણિકી) તેમાર થયેલ તલવાર વગેરે અધિકરણનાં અંગોને યોજી રાખવાથી લાગતી ક્રિયા; ક્રિયાનો એક પ્રકાર

સંજ્ઞાપ્રમ. પું. (સંજ્ઞાપ્રમ) સોમ લોકપાળનું એ નામનું એક વિમાન.

સંજ્ઞા. સ્ત્રી. (સંજ્ઞા) સંખ્યાકાળ; સાજ. (૨) પ્રાતઃકાળે તેમજ સંખ્યાકાળે આકાશમાં થતો રંગબેરંગી દેખાવ.

સંજ્ઞાકાલ. પું. (સંજ્ઞાકાલ) સંખ્યા સમય.

સંજ્ઞારાગ. પું. (સંજ્ઞારાગ) સંખ્યાનો રંગ.

સંજ્ઞાપ્ય. ત્રિ. (સંજ્ઞાપ્ય) રથાપન કરવાયોગ્ય.

સંજ્ઞાપન. ન. (સંજ્ઞાપન) રથાપન કરવું તે.

સંજ્ઞાવિત. } ત્રિ. (સંજ્ઞાવિત) રથાપન કરેલ.
સંજ્ઞાવિય. }

સંજ્ઞાન. ન. (સંજ્ઞાન) આકૃતિ; આકાર; પરિમંડળ, વદ્, ત્રસ, ચક્રિસ અને આયત એમાનુ ગમે તે એક. (૨) મૃગશીર્ષ નક્ષત્રનું નામ.

સંજ્ઞાવિજય. } પું. (સંજ્ઞાવિજય) લોક,
સંજ્ઞાવિજય. } દ્વીપ, સમુદ્ર, દિશા વગેરેની આકૃતિનું ચિત્રવન કરવું તે; ધર્મ ધ્યાનનો એક પ્રકાર.

સંજ્ઞિય. ત્રિ. (સંજ્ઞિય) સારી રીતે સ્થિર રહેલ. (૨) સારા આકારવાળો.

સંજ્ઞિ. સ્ત્રી. (સંજ્ઞિતિ) સ્થિતિ; રહેવાપણું. (૨) અસ્થિત્વ.

સંજ્ઞિત. } ત્રિ. (સંજ્ઞિત) રહેલું.
સંજ્ઞિય. }

સંજ્ઞ. ન. (સંજ્ઞ) ખંડ; વિભાગ. (૨) કમળ વગેરેનો સમૂહ.

સંજ્ઞાસ. પું. (સંજ્ઞાસ) સાણસો. (૨) સા-અળના સાંધા.

સંજ્ઞાસગ. પું. (સંજ્ઞાસગ) સાણસી. (૨) ચીપીઓ. (૩) અંગુઠાનો અગ્રભાગ.

સંજ્ઞાસતુંડ. પું. (સંજ્ઞાસતુંડ) સાણસી જેવા મુખવાળું એક પક્ષી.

સંજ્ઞાસય. પું. (સંજ્ઞાસય) સાણસો.

સંજ્ઞિમ. ન. (સંજ્ઞિમ) બાળકને રમવાનું સ્થાન.

સંજ્ઞિલ. પું. (સંજ્ઞિલ) આર્ય દેશોમાંનો ૧૪ મો દેશ. (૨) કાશ્યપ ગોત્રની એક શાખા, (૩) ત્રિ. તે શાખામાં જન્મેલ. (૪) પું. શ્યામાર્યના એક શિષ્યનું નામ.

સંજ્ઞેય. પું. (સંજ્ઞેય) સાંદડો; સાંદ.

સંજ્ઞેવદ્ય. પું. () પથર વગેરેનાં પર્ગાં.

સંજ્ઞ. પું. (સંજ્ઞ) નપુસક.

સંજ્ઞાદ્ય. ત્રિ. (સંજ્ઞાદ્ય) તૈયાર; તત્પર.

સંજ્ઞિમ. ત્રિ. (સંજ્ઞિમ) સદૃશ; સમાન; સરીખું.

સંજ્ઞિલાહ્ય. પું. (સંજ્ઞિલાહ્ય) સનિપાત રોગ; ત્રિદોષ.

સંજ્ઞિચિદ્. ત્રિ. (સંજ્ઞિચિદ્) રહેલ; ખેડેલ. (૨) પું. મહોદ્દો; ગલી.

સંજ્ઞિવેસ. પું. (સંજ્ઞિવેસ) નેસડો; નાનું ગામ; બરવાડ વગેરેનો મહોદ્દો.

સંત. ત્રિ. (સંત) શ્રાન્ત; થાકેલું.

સંત. ત્રિ. (સંત) શાન્ત. (૨) પું. ઉપ-શાંતમોહનામે ૧૧ મુ ગુણસ્થાનક.

સંત. ત્રિ. (સંત) વધમાન. (૨) ખરું; સત્ય. (૩) સારું. (૪) કર્મની સત્તા. (૫) સ્વરૂપ.

સંતા. સ્ત્રી. (સંતાતિ) સંતાન. (૨) પરં-પરા; પ્રવાહ.

સંતાવ્ય. ન. (સંતાવ્ય) ત્રાછતું; છોડાં ઉતારવાં.

સંતાવ્ય. ન. (સંતાવ્ય) સત્તાનાં સ્થાનક.

સંતાવ. ત્રિ. (સંતાવ) તપેલ; કંડાવેલ.

સંતપય. ન૦ (સત્પદ) વિભાન વસ્તુ વાચક
પદ. (૨) છતી વસ્તુ.

સંતપ. વિ૦ (સન્તપ) વ્યામ.

સંતત્સર. ન૦ (સન્તરોત્તર) કાષ કાષ વખતે
ઓઢવાનું વસ્ત્ર. (૨) અંતર-વચ્ચેના
તીર્થકરોની અપેક્ષાએ ઉતર-વશેષ.
(૩) ઉપર ઉતરનું અને અંદર સુતરનું
કપડું ઓઢેલ.

સંતસાર. વિ૦ (સત્સાર) દુનિયામાં રહેલી
વસ્તુઓમાં ઉત્તમ વસ્તુ; પ્રધાન ધન.

સંતા. સ્ત્રી૦ (સતા) કર્મની સત્તા.

સંતા. સ્ત્રી૦ (શાન્તા) સુપાર્શ્વનાથજીની
દેવીનું નામ.

સંતાણ. પું૦ (સન્તાન) સમૂહ (૨) એક
બીજાની અપેક્ષાએ વિશેષ યાનની પ્ર-
વૃત્તિ. (૩) કરોળીયાની જાળ. (૪)
સતતિ; પરિવાર.

સંતાણ. ન૦ (સન્તાણ) રક્ષણ. (૨) પું૦
રક્ષક.

સંતાણિ. વિ૦ (સન્તાનિ) કર્મ સતતિ-
કર્મની પરંપરાવાળો.

સંતાન. પું૦ (સન્તાન) પ્રવાહ; પરંપરા. (૨)
કરોળીયાની જાળ.

સંતાવ. પું૦ (સન્તાવ) સતાપ; દુઃખ.

સંતાવણી. સ્ત્રી૦ (સંતાવિની) નારકીઓને
સતાપ ઉપજાવનારી કુંભી.

સંતિ. સ્ત્રી૦ (શાન્તિ) ઉપદ્રવ વિનાની સ્થિતિ;
શાન્તિ. (૨) કષાયનો ઉપશમ. (૩) અ-
હિંસા. (૪) નિર્વાણ; મોક્ષ. (૫) વર્તમાન
અવસર્પિણીના સોળમા તીર્થકર અને
પાંચમા અધ્યર્ની.

સંતિકર્મ. ન૦ (શાન્તિકર્મ) શાન્તિ માટે
કરાતું કર્મ; વિવાહ આદિ પ્રસંગે શાંતિને
અર્થે બોલાતો પાઠ.

સંતિજ. વિ૦ (સંતીર્થ) સંસારનો પાર પામેલ;
મુક્ત. (૨) પું૦ સિદ્ધભગવાન.

સંતિય. વિ૦ (સત્ક) સંબંધી; વંશીઆતું;
માલેકીયાણું.

સંતુદ્ધ. વિ૦ (સન્તુદ્ધ) સંતોષ પામેલ.

સંતોસ. પું૦ (સંતોષ) સંતોષ.

સંતોસિ. વિ૦ (સંતોષિ) સંતોષી; નિર્દોષી.

સંથક. વિ૦ (સંસ્કૃત) પથરાયેલું. (૨) ભાગ-
હિંસાવાળું; ભાગયુક્ત. (૩) પૂર્વનો
સંબંધ જુટ્યા વગરનો. (૪) વિસ્તાર
યુક્ત. (૫) ન૦ નિરંતર.

સંથકિચ. વિ૦ () સમર્થ.

સંથર. પું૦ (સસ્તર) નિર્વાહ કરવો; પાર
પાડવું.

સંથવ. પું૦ (સંસ્થા) પ્રશંસા; તારીફ. (૨)
અતિપરિચય; મેળ; સંબંધ. (૩) સાધુએ
આગળ પાછળની ઓળખાણ આપી
આહારાદિ લેવો તે; ઉપાયણના ૧૬
દોષમાંનો ૧૧ મો દોષ.

સંથવણ. ન૦ (સસ્થાન) સ્તુતિ.

સંથવય. વિ૦ (સંસ્થાવ) સ્તુતિ-પ્રશંસા
કરનાર.

સંથાર. પું૦ (સસ્તાર) અઢી હાથ પ્રમાણ
શય્યા-બિછાનું; દાઢાડ કે કાંબળની
પથારી.

સંથારગ. પું૦ (સંસ્તારક) પથારી. (૨) એ
નામનો દશ પદ્મજામાંનો એક પદ્મનો.

સંથુય. વિ૦ (સંસ્તુત) સ્તુતિ કરાયેલ. (૨)
પરિચિત; જાણિતો.

સંથોમ. પું૦ (સંસ્તોમ) અદ્ભુત અદ્ભુત;
અશાના વેદનીયાદિ કર્મને શાતાવેદ-
નીયાદિમાં સંક્રમણ-પ્રવેશ કરાવવો તે.

સંવદ્ધ. વિ૦ (સંવદ્ધ) દંસ કરેલ; કરડેલ.

સંવણ. પું૦ (સ્યન્કલ) રથ. (૨) ઝરડું,
વહેડું; ટપકડું. (૩) મધ ઓવીથીના
૨૩ મા તીર્થકર.

સંવમાળિયા. સ્ત્રી૦ (સ્યન્કમાળિકા) } ૫૨-
સંવમાળી. સ્ત્રી૦ (સ્યન્કમાળા) } ૫૧-
જેટલી લાંબી પાંચબી.

સંઘાચ. પું () સમુદાય.
 સંઘિદ્. ત્રિ (સંઘિદ્) આચાર કરાયેલું.
 સંઘિચ્ચ. ત્રિ (સંઘિચ્ચ) સંશયવાળું; સંદેહયુક્ત.
 સંઘેસ. પું (સંઘેસ) આચાર; સંદેશ.
 સંઘેહ. પું (સંઘેહ) સંશય; સંદેહ.
 સંઘોહ. પુ (સંઘોહ) સમૂહ.
 સંઘ્યા. ન (સંઘાન) બૂલનું અનુસંધાન કરતું તે.
 સંઘ્યા. સ્ત્રી (સંઘ્યા) સાધી દેવો.
 સંઘ્યા. ન (સંઘ્યાન) સાધી કરવો.
 સંઘારિય. ત્રિ (સંઘારિત) ધારણ કરેલ.
 સંધિ. સ્ત્રી (સંધિ) બે વસ્તુનું જોડણ; મેળ; સાધો. (૨) સધિ; ચોરે દીવાલમાં પાડેલ બાંકું. (૩) શાનાવરણીય આદિ આઠ કર્મનો વિવર-હેતુ. (૪) છુટણ વગેરે અવયવોના સાંધા. (૫) અક્ષરોનું જોડણ; સ્વરસધિ કે વ્યંજન સંધિ
 સંધિચ્છેદય. } ત્રિ (સંધિચ્છેદક) ખાતર
 સંધિચ્છેયન. } પાડનાર; ચોરી કરનાર.
 સંધિચ્છેયય. }
 સંધિય. ત્રિ (સંધિય) સાધિલ; જોડેલ.
 સંધિચાલ. ત્રિ (સંધિચાલ) રાજના સી-માડાનું રક્ષણ કરનાર.
 સંનિયોગ. પું (સંનિયોગ) સારી રીતે પ્રવર્તન.
 સંનિકેય. ન (સંનિકેત) સ્થાન; ગૃહ.
 સંનિક્ષિત્ત. ત્રિ (સંનિક્ષિત) વ્યવસ્થાપૂર્વક રાયેલું; જોડાયેલું.
 સંનિગાસ. ત્રિ (સંનિગાસ) સમાન; પુલ્ક.
 (૨) પું બે, ત્રણ વગેરેનો સંયોગ.
 સંનિચય. પું (સંનિચય) સમૂહ; જથ્થો.
 સંનિચિદ્. ત્રિ (સંનિચિત) ઠાંસી ઠાંસીને ભરેલ. (૨) એકઠું કરેલ.
 સંનિગમ્. ન (સંનિગમ) સમીપપણું.
 સંનિદિય. ત્રિ (સંનિદિય) પ્રાપ્ત કરેલ; મેળવેલ.

સંનિપદિય. ત્રિ (સંનિપદિત) મળેલ; પ્રાપ્ત થયેલ.
 સંનિમ. ત્રિ (સંનિમ) પુલ્ક; સમાન; સરખું
 સંનિયદ્. ત્રિ (સંનિયત) પાણું વળેલું.
 સંનિવદિય. ત્રિ (સંનિવદિત) પડેલ.
 સંનિવાહય. પું (સંનિવાહિત) ત્રિદોષ; વાત પિત્ત કફનો પ્રકાપ. (૨) ઔદયિકાદિ અનેક ભાવોના સંયોગથી નિષ્પન્ન થયેલ ભાવ; સાન્નિપાતિક ભાવ.
 સંનિવાય. પું (સંનિવાત) ભેલાવડો; અનેક સ્થાનેથી ઉતરી બેગુ થવું.
 સંનિવિદ્. ત્રિ (સંનિવિદ્) ખેડેલું. (૨) ઉતારો કરેલ (૩) યુક્ત.
 સંનિવેસ. પું (સંનિવેસ) રમતામાં નિવાસ કરવો તે; જીવણી. (૨) ભરવાડ રબારીને વસવાનું સ્થાન-નેસડો.
 સંનિસસણ. ત્રિ (સંનિસસણ) ખેડેલું.
 સંનિસિજ્ઞા સ્ત્રી (સંનિસિજ્ઞા) ખેસવાનું સ્થાન; ખેડક.
 સંનિહ. ત્રિ (સંનિહ) સમાન; સરખું.
 સંનિહાયા. ન (સંનિહાન) અધિકરણ; આધાર.
 સંનિહિ. પું (સંનિહિ) સંગ્રહ; સંચય; રાત્રે ઘી દૂધ વગેરે વસ્તુનું રાખતું તે. (૨) કપાય સંચય.
 સંનિહિદ્. પું (સંનિહિદ્) અણપત્રી ભાતના વ્યાર દેવતાનો ઈદ.
 સંનિહિય. ત્રિ (સંનિહિત) અત્યંત પાસે રહેલું.
 સંપદ. જ (સંપદિત) આ સમયે; હમણાં; વર્તમાન સમય. (૨) પું ગદ્ય ચોવીશીના ૨૪ મા તીર્થકર.
 સંપદયા. ત્રિ (સંપદીય) વ્યાપ્ત; પરિપૂર્ણ.
 સંપડય. ત્રિ (સંપડયુક્ત) સારી રીતે પ્રયોગમાં મૂકેલું; લાગેલું; ચોળેલું.
 સંપદ્યોન. પું (સંપદ્યોન) સંસર્ગ (૨)

પ્રાપ્તિ; મેળાપ. (૩) વ્યાપાર; ઉદ્યોગ.
સંપર્ક. પું. (સ્પર્ક) સ્પર્શ; સંસર્ગ.
સંપર્કલાલ. પું. (સંપ્રકાલ) માટી વગેરે શરીરે ધસીને સ્નાન કરે તેવા તાપસની એક જાત.
સંપર્કલાલજ. ત્રિ. (સંપ્રકાલક) માટીને ધસી ધસી સ્નાન કરનાર.
સંપર્કિલસ. ત્રિ. (સમ્પ્રસિત) નાખેલ
સંપગાદ. ત્રિ. (સંપ્રગાઢ) અતિગાઢ, મળ્યૂન (૨) આસક્ત. (૩) સ્થિતિ કરેલ. (૪) વ્યાપ્ત.
સંપટ્ટિય. ત્રિ. (સમ્પ્રસિત) ગયેલ; પ્રયાણ કરેલ.
સંપટ્ટિવસિ. ક્રી. (સંપ્રતિવસિ) પોતાના આશયનો સ્વીકાર.
સંપટ્ટિવાસ. પુ. (સંપ્રતિવાસ) પ્રણામ; નમસ્કાર.
સંપટ્ટિવાસ. ત્રિ. (સમ્પ્રતિવાસિત) સ્થાપન કરેલું.
સંપણવિય. ત્રિ. (સમ્પ્રણવિત) કાનને મધુર લાગે એવો શબ્દ.
સંપણ. ત્રિ. (સમ્પણ) યુક્ત; સહિત.
સંપન. ત્રિ. (સમ્પ્રાપ્ત) પામેલ; પ્રાપ્ત કરેલ
સંપતિ. ક્રી. (સંપતિ) ધન; સંપદા; ઋદ્ધિ. (૨) સામર્થ્ય.
સંપતિ. ક્રી. (સમ્પ્રાપ્તિ) મેળ; સંગમ; પ્રાપ્તિ. (૨) આગમન.
સંપત્તિય. ત્રિ. (સમ્પ્રતિયત) આલેલું; પ્રયાણ કરેલ; નીકળી ચુકેલ. (૨) ગોઠવેલ; રહેલ.
સંપદાયક. ત્રિ. (સમ્પદાયક) ચોરોને અન્નાદિ ધન સહાય કરનાર.
સંપદ્ધમિય. ત્રિ. (સંપ્રદ્ધમિત) ધૂપ વગેરે વડે સુગંધિ કરેલ.
સંપદ. ત્રિ. (સમ્પદ) યુક્ત; સહિત.
સંપદ. ત્રિ. (સમ્પદ) જાણનાર.

સંપ્રમાણિય. ત્રિ. (સપ્રમાણિત) સારી રીતે સાધ કરેલ.
સંપ્રથ. ક્ર. (સંપ્રતપ્) આ વખતે; હમણા.
સંપયા. ક્રી. (સંપત) લક્ષ્મી. સંપાતિ. (૨) વાક્ય પુરું થતા વિરામ લેવો તે.
સંપયા. ન. (સમ્પ્રદાન) દાનનું પાત્ર; જેને દેવામાં આવે તે. (૧) જ કારકમાંનું ચોથું કારક.
સંપયોગ. પું. (સમ્પ્રયોગ) સારી રીતે કરાતો ઉપયોગ.
સંપરાય. ત્રિ. (સામ્પ્રાયિક) કપાય નિમિત્તે લાગતાં આઠ પ્રકારનાં કર્મ.
સપરાયબંધ. પુ. (સામ્પ્રાયિકબંધ) કપાય નિમિત્તક કર્મબંધ.
સપરાય. ક્રી. (સામ્પ્રાયિકી) સપરાય-કપાય, તેથી લાગતી ક્રિયા-કર્મપરિણતિ; કપાય નિમિત્તક કર્મપરિણામ.
સપરાય. પું. (સંપરાય) કપાય, ક્રોધ, માન, માયા અને લોભ. (૨) સંસાર-જગત્; પદ્મવ્યૂપ લોક. (૩) લગાઈ; યુદ્ધ; સન્ધિ, કળ્યા.
સંપરિહ. ત્રિ. (સંપરિહત) પરિવારની વીંટાએલ-ધેરાયેલ.
સંપરિસ્થિત. ત્રિ. (સંપરિસ્થિત) વીંટાયેલ; વ્યાપ્ત
સંપરિહ. ત્રિ. (સમ્પરિહત) અનેક પરિવારથી વીંટાયેલ.
સંપ્રજા. ત્રિ. (સમ્પ્રજા) કોઈપણ કાર્યમાં જોડાયેલ લાગેલ.
સંપ્રજાલિ. ત્રિ. (સમ્પ્રજાલિત) ફીડાયુક્ત.
સંપ્રજિત. ત્રિ. (સમ્પ્રજિત) પ્રચંડ થયેલ.
સંપ્રજિત. પું. (સમ્પ્રજિત) પડાંડી. (૨) આસન વિશેષ; પદ્માસન.
સંપ્રજિત. ત્રિ. (સમ્પ્રજિત) દાખલ થયેલ.
સંપ્રસારક. ત્રિ. (સમ્પ્રસારક) સુકાળ, દુઃકાળ, સન્ધ, મેઘ, વગેરે કથાનો પ્રસાર કરનાર (સાધુ.)

સંપ્રસારણ. નં (સમ્પ્રસારણ) પર્વાદિભ્યન;
વિચારણા.

સંપ્રસારિય. ત્રિ० (સમ્પ્રસારિક) હું કહું તેમ
કરો એમ કહેનાર.

સંપાદ્ય. પું० (સંપાત) સમાગમ; મેળાપ.

સંપાદ્ય. ત્રિ० (સમ્પાતિ) ઉડીને પડનારા
જંતુઓ; પતંગીયા વગેરે.

સંપાદ્યો. ઘ० () પ્રાતઃકાળે.

સંપાદ્ય. ત્રિ० (સમ્પ્રકટ) પ્રસિદ્ધ; પ્રુદ્ધ.

સંપાદ્યપરિસેવિ. ત્રિ० (સમ્પ્રકટપ્રતિસેવિ)
પ્રસિદ્ધ રીતે દાપ સેવનાર; બકુશ
નિયંત્ર.

સંપાતિમ. ત્રિ० (સમ્પાતિન્) થોડુ થોડું ઉડી
ગતિ કરનાર-માખી, ભમરા પતંગીયા
વિગેરે ઉડતાં પ્રાણી.

સંપાત્ય. પું० (સમ્પાત) પતન; પડતું તે.

સંપાત્ય. નં (સમ્પ્રાપ્ત) પ્રાપ્ત કરવું.

સંપિંચ્ય. નં (સમ્પિચ્છ) અનેક ખાદ્ય
વસ્તુઓનો સંયોગ.

સંપિંચિય. ત્રિ० (સમ્પિચિષ્ઠ) એકત્ર થયેલ.

સંપિચ્છ ત્રિ० (સમ્પિચ્છ) આધેલું; વીટેલું.

(૨) નિકળેલ. (૩) પ્રાપ્ત. (૪) સારી
રીતે ઢાંકેલ.

સંપીઢા. ક્ષી० (સમ્પીઢા) દુઃખ; આધા.

સંપુચ્છ્યા. નં } (સંપુચ્છન) ક્ષેમકૃત્યળ
સંપુચ્છ્યા. ક્ષી० } પૂછવું તે.

સંપુચ્છ્યા. ક્ષી० (સમ્પ્રોચ્છિની) ઝડું; સાવરણી.

સંપુચ્છ્યા. ક્ષી० (સમ્પ્રોચ્છિકા) પગ વગેરે
હુંજનાર દાસી.

સંપુહ. પું० (સમ્પુટ) એક પ્રકારનું કાઠનું યત્ર
કે જેમાં ચોરને નાખી પીઢા દેવામાં
આવે તે.

સંપુહ. પું० (સમ્પુટક) } જેની બે બા-

સંપુહફલન. નં (સમ્પુટફલક) } જીએ પાટલી

હોય અને જેનો આકાર વ્યાપારીના
નામાના ચોપડા જેવો હોય તે પુસ્તક.

સંપુચ્છ. ત્રિ० (સમ્પૂર્ણ) સંપૂર્ણ; આપું;
સંપુચ્છ. } બધું.

સંપેસ્ય. નં (સમ્પ્રેક્ષ) મોકલવું.

સંપેસિય. ત્રિ० (સમ્પ્રેક્ષિત) મોકલેલું.

સંપેહા. ક્ષી० (સમ્પ્રેક્ષા) વિચાર; પર્વાદિભ્યન.

સંપરિસ્ય. નં } (સ્પર્શન) અડવું;
સંપાસ્ય. } સ્પર્શ કરવો તે. (૨)

આરાધન; સેવા.

સંવ. પું० (સામ્ય) અંતગડ સૂત્રના ચોથા
વર્ગના સાતમા અધ્યયનનું નામ. (૨)

સંવ. પું० મહારાજની જન્મવૃત્તી રાખુનો
પુત્ર. (૩) ૧૭ મા કુંથુનાથ તીથકરના

પ્રથમ ગણધરનું નામ. (૪) વજ્ર.

સંવંધ. પું० (સમ્વન્ધ) સંબંધ; સંયોગ.

સંવંધિ. ત્રિ० (સમ્વન્ધિન્) સંબંધી; સગાં
બાંધાં.

સંવદ્ધ. ત્રિ० (સમ્વદ્ધ) જોડાયેલ.

સંવર. પું० (સમ્વર) જેના શીંગડામાંથી
ખીજ શીંગડાં ફૂટે છે તે; સાબર.

સંવલિયા. ક્ષી० (શાલ્મલિકા) એ નામનું
વૃક્ષ.

સંવાહ. પું० (સમ્વાહ) પર્વત આદિ વિષમ
સ્થાનોમાં ધાન્ય સંગ્રહવાના સ્થાન. (૨)

મેળા ભરાય તેવું સ્થાન; ગીચ વસ્તી-
વાળું સ્થાન. (૩) સાર્થવાહના મોટા

સાથને ઉતરવાનું સ્થાન; જાવણી. (૪)

પર્વત ઉપરનું કે પર્વતની આસપાસનું
ગામ કે નગર.

સંવાહ્યા. નં (સમ્વાહન) } હાથ પગ
સંવાહ્યા. ક્ષી० (સમ્વાહના) } અંપાવવા;

અંપી કરાવવી તે.

સંવાહ્ય. પું० (સમ્વાહક) અંપી કરનાર.

સંવાહ. ક્ષી० (સમ્વાહ) પીડા.

સંવાહિય. ત્રિ० (સમ્વાહિત) અંપી કરેલ.

સંવુક્ક. પું० (સામ્યુક્ક) એક પ્રકારનો શબ.

સંવુક્કાવદ્. પું० (સંવુક્કાવદ્) ભમરા ભમરીના દર.

સંજ્ઞાકાવંહા. સ્ત્રી૦ (સમ્જ્ઞાકર્તા) કાષ્ઠ સાધુ
શંયુક-શંખના આવર્તનની પેઠે પ્રથમ
વચ્ચેના ઘેરથી ભિક્ષા લઇ આવર્તનની
પેઠેફરી ગાયરી કરે તે; ભિક્ષાના અભિ
મહનો એક પ્રકાર.

સંજ્ઞ. ત્રિ૦ (સમ્જ્ઞ) સમ્યક્ તત્ત્વને જાણ-
નાર; વિદ્વાન; બોધ પામેલ.

સંજ્ઞોદય. ન૦ (સમ્જોધન) સંજોધન; આમનન.
(૨) સારીરીતે બોધ આપવો તે.

સંજોહિ પુ૦ (સમ્જોહિ) સમ્યક્ ધર્મની પ્રાપ્તિ.
(૨) સુદષ્ટિ; સમ્યગ્ દષ્ટિ.

સંજોહિષ્ઠ. ત્રિ૦ (સમ્જોહિત) બોલાવેલ; આ-
મત્રિત.

સંમંત. ત્રિ૦ (સમ્મન્ત) ભયભીત થયેલ;
ભય પામેલ.

સંમન્થા. ત્રિ૦ (સમ્મન્થ) ભાંગી ગયેલ.

સંમમ. પુ૦ (સમ્મમ) વ્યાકુળતા; જમ;
અધીરાઇ. (૨) શોભા.

સંમરણ. ન૦ (સંસ્મરણ) સંભારવું-યાદ
કરવું તે.

સંમરણીય. ત્રિ૦ (સંસ્મરણીય) સ્મરણ કરવા
યોગ્ય.

સંમમ. પું૦ (સમ્મમ) ઉત્પત્તિ. (૨) સભવ;
સંભાવના (૩) શ્રી સભવનાથ નામના
આણુ ચોવિસીના ત્રીજા તીર્થકર.

સંમાર. પું૦ (સમ્માર) સમૂહ; જથ્થો. (૨)
પરિમહ; ભારભૂત વસ્તુ. (૩) વિપાકોદય
થતાં કર્મનું અવસ્ય થતું વેદન.

સંમારકહ. ત્રિ૦ (સમ્મારકહ) જથ્થારૂપે કરેલ;
એકત્ર કરેલ.

સંમારિય. ત્રિ૦ (સંસ્મારિત) યાદ કરાવેલું;
સંભારેલ.

સંમિલણ. ત્રિ૦ (સમ્મિલ્ન) કણકે ઓણું.
(૨) વ્યાપ. (૩) સંપૂર્ણ. (૪) ૨૮
લઘ્વિમાંની ૭૬૪ી લઘ્વિ કે જેમાં એક

ઇદ્રિયથી ખીજ ઇદ્રિયના વિષયો જાણી
શકાય.

સંમિલણસોતાર. } પુ૦ (સમ્મિલ્નપ્રોત્) શરી-
સમિલ્લસોયાર. } રના સર્વ અવયવોથી
જે સાંભળી શકે તેવી લઘ્વિવાળો; પાંચે
ઇદ્રિયોના વિષયોને એક ઇદ્રિયથી મહણ
કરી શકનાર.

સંમિય. પું૦ (સ્થેમિક) કંકની વ્યાધિ; કંક વિકાર.

સંમિય. ત્રિ૦ (સમ્મિય) ભરેલ; પુષ્ટ થયેલ.
(૨) સંસ્કારેલું. (૩) ઉદ્ધૃત-અંદરથી
જહર કાઢેલ.

સંમૂર. સ્ત્રી૦ (સમ્મૂતિ) સંભવ.

સંમૂતિવિજય. પું૦ (સમ્મૂતિવિજય) એ નામના
એક સાધુ.

સંમૂય. ત્રિ૦ (સમ્મૂત) ઉત્પન્ન થયેલું. (૨)
પ્રથમ જળદેવ તથા વાસુદેવના પૂર્વ
ભવના ધર્માચાર્ય. (૩) એ નામનો એક
મનુષ્ય. (૪) યશોભદ્રના શિષ્ય; સંમૂત-
વિજય.

સંમૂયવિજય. પુ૦ (સમ્મૂતવિજય) યશોભદ્રના
શિષ્ય.

સંમોદય. ત્રિ૦ (સમ્મોદિક) એક સમાચારી
વાળા સાધુ; જેની સાથે આહારાદિ થઇ
શકે તે.

સંમોગ. પું૦ (સમ્મોગ) ઉપભોગ; એક
ખીજ સાથે ભોજનાદિનો આણુ વ્યવહાર.

સંમોગવચ્ચલાણ. પુ૦ ન૦ (સમ્મોગવચ્ચલાણ)
ગિનકદંપીપણું કે એકલવિહારીપણું અંગી-
કાર કરી મડળ સાથેના સંભોગનો પરિ-
હાર કરવો તે.

સંમોગવચ્ચિયા. સ્ત્રી૦ (સમ્મોગવચ્ચિકા)
સમાન સમાચારીવાળા સાથે આહારાદિનો
સંભોગ કરવાના નિમિત્તવાળી (ક્રિયા).

સંમોગિષ્ઠ. ત્રિ૦ (નામોગિક) એક સમાચારી-
વાળા; પરસ્પર આહાર, પાણી, વસ્ત્ર,
પાત્રના સંભોગ-વ્યવહારવાળા.

સંમદ. ક્રી० (સમ્યક્) સારી મતિ; સારી બુદ્ધિ.
 સંમં. જ્ય (સમ્યક્) સમ્યક્દર્શન અને સમ્યક્ જ્ઞાન.
 સંમન્ના. પું० (સન્માર્ગ) મોક્ષમાર્ગ.
 સંમન્જ. પું० (સન્માર્જ) સંમાર્જન; ચોક્કસ કરવું તે.
 સંમન્જન. ત્રિ० (સન્માર્જક) વારંવાર સ્નાન કરનાર.
 સંમન્જણ. ન૦ (સંમાર્જન) સાવરણી વગેરેથી સાફ કરવું તે.
 સંમન્જિત. } ત્રિ० (સન્માર્જિત) વાસીદુ
 સંમન્જિય. } વાળી સાફ કરેલ
 સંમન્જિયા. ક્રી० (સન્માર્જિકા) વાસીદુ વાળનાર સ્ત્રી.
 સંમદ્. ત્રિ० (સમ્યક્) કાન સુધી બરેવ. (૨) સાફ કરેલ.
 સંમત. ત્રિ० (સમત) સંમતિ આપવા યોગ્ય
 સંમત ન૦ (સમ્યક્ત્વ) સમ્યક્ દર્શન સમકિત.
 સંમત્સંસિ. ત્રિ० (સમ્યક્ત્વવર્ધિન) પરમાર્થ દર્શિનાઓ. (૨) રાગદ્વેષ રહિત.
 સંમત્સમોદયિય. ન૦ (સમ્યક્ત્વમોહનીય) મોહનીય કર્મની એક પટ્ટનિ કે જે માથીમાં થાવની કાળાશ મટી જતાં, તે શુદ્ધ થઈ સંમતમોહનીય રૂપે બને છે, તેના ઉદયથી ક્ષાયક સમકિત શિવાય બીજા સમકિત પ્રગટે છે.
 સંમદા. ક્રી० (સન્મર્દા) વસ્ત્રને પહોળું કર્યા વિના ઘડ સહિત પડિલેણ કરવું તે; મસળીને પડિલેહણ કરવું તે, પડિલેહણનો એક દોષ.
 સંમદિય. ત્રિ० (સંમર્દિત) મસળેલ.
 સંમથ ત્રિ० (સમ્મત) હૃદય, અભિમત.
 સંમાણણિજ્ઞ. ત્રિ० (સન્માન્નીય) સન્માન-સત્કાર કરવા યોગ્ય.

સંમાણિય. ત્રિ० (સન્માનિત) માનેહું; આદર-પૂર્વક સ્વીકારેહું.
 સંમિસિમાલ. પું (સમ્મિશ્રીમાલ) બેગસેળ.
 સંમુચ્છિદ્ધ. ત્રિ० (સમ્મુચ્છિદ્ધ) માતા પિતાના સયોગ વિના ઉત્પન્ન થયેહું.
 સંમુચ્છિદ્ધ ત્રિ० (સમ્મુચ્છિત) મૂર્છિત થયેલ.
 સંમુત. પું० (સમ્મુત) મડપગોત્રની શાખા. (૨) ત્રિ० તે શાખામાં જન્મેલ.
 સંમુદ. ન૦ (સમ્મુદ) સમીપે. (૨) સ્થાને; સન્મુખ.
 સંમુહી ક્રી० (સમ્મુહી) ૮૧ થી ૯૦ વચ્ચે સુધીની માણસની અવસ્થા કે જે મોતને સન્મુખ રહે છે.
 સંમૂહ. ત્રિ० (સમ્મૂહ) અનિમૂહ બનેલ.
 સંમેલ. ન૦ (સમ્મેલ) મીઝમાની; ગોઠ.
 સંમેહ. પું० (સન્મેહ) } મૂઢતમા દેવ-
 સંમેહા. ક્રી० (સમેહા) } વિશેષની ભાવના.
 સંયમ. પું (સયમ) જુઓ “સજમ” શબ્દ.
 સંયોજણ. પું (સંયોજન) અનન્તાનુબંધી કપાય.
 સંયોજણા. ક્રી० (સંયોજના) સંયોજન; સાથે બેડી દેવું તે.
 સંયોજણાપાયચ્છિદ્ધ. ન૦ (સંયોજનાપ્રાયશ્ચિત) અનેક જાતીય અતિચારોને મેળવી-એકત્ર કરી પ્રાયશ્ચિત દેવું તે.
 સંયોયણા. ક્રી० (સંયોજના) મિશ્રિત કરવું તે.
 સંરંમ. પું (સંરમ્) હિસાદિ સંબંધી માનસિક વાચિક અને કાપિક સૂક્ષ્મ વ્યાપાર; હિંસાદિ સંકલ્પ આદિ.
 સંરક્ષણ. ત્રિ० (સંરક્ષક) રક્ષા કરનાર.
 સંરક્ષણ. ન૦ (સંરક્ષણ) રક્ષાય; પાલન.
 સંરક્ષણપરિગ્રહ. પું (સંરક્ષણપરિગ્રહ) પદ્ધતિ કાયના જીવોની રક્ષાને માટે પરિગ્રહ-વસ્ત્રાદિ ઉપકરણ રાખવાં તે.
 સંરક્ષણા. ક્રી० (સંરક્ષણ) પરિગ્રહ. (૨) માથા.

સંસ્કૃતશાસ્ત્રશિક્ષા. ત્રિ. (સંસ્કૃતશાસ્ત્રશિક્ષા)
પરિગ્રહ નિમિત્તે જુદું બોલતું તે; રોડ
બાનનો એક પ્રકાર.

સંસ્કૃતિ. ત્રિ. (સંસ્કૃત) જેની રક્ષા કરી
હોય તે.

સંસ્કૃ. ત્રિ. (સંસ્કૃ) રોષવાળો; ક્રોધ ભર્યો.

સંસ્કૃ. પું. (સંસ્કૃ) નિરોધ; નિગ્રહ.

સંસ્કૃતિ સ્ત્રી. () પરસ્પર
હાથ પકડી. આગ્રહ તે.

સંસ્કૃત પું. (સંસ્કૃ) સકામ પ્રેમપૂર્વક
પરસ્પર સમાપણ કરતું તે.

સંસ્કૃતિ ન. (સંસ્કૃ) કપાયને પાતળા
પાડવા તે; સહેખના કરતી તે.

સંસ્કૃતિ. ત્રિ. (સંસ્કૃ) સહેખના કરેલ

સંસ્કૃત. ત્રિ. (સંસ્કૃ) તત્પર; આસક્ત.

સંસ્કૃતિ. સ્ત્રી. (સંસ્કૃ) ઇદ્રિય મન
વિગેરેનો નિરોધ કરવો તે.

સંસ્કૃતિ. સ્ત્રી. (સંસ્કૃ) શારીરિક અને
માનસિક તપથી કપાયાદિનો નાશ કરવો;
તપ વિશેષ. (૨) અનશન; સંચારો.

સંસ્કૃતિ. પું. (સંસ્કૃ) (સંસ્કૃ) ૨૯ ઉત્કા-
લિક સૂત્રમાંનું ૨૫ મું સૂત્ર.

સંસ્કૃત. સ્ત્રી. (સંસ્કૃ) સહેખના; કપાય
આદિને પાતળા પાડવા તે.

સંસ્કૃત. પું. (સંસ્કૃ) દર્શન; દેખતું તે.

સંસ્કૃતિ. ત્રિ. (સંસ્કૃ) જેવા લાયક;
રૂપવંત.

સંસ્કૃત. પું. (સંસ્કૃ) જોતું; નિહાળતું.

સંસ્કૃત. પું. (સંસ્કૃ) વર્ષ; સમ્વત્સર.

સંસ્કૃતપદિલેખ. ન. (સંસ્કૃ) (સંસ્કૃ)
વર્ષગાંતો સંસ્કાર.

સંસ્કૃતિ. ત્રિ. (સંસ્કૃ) એક વરસનું.

સંસ્કૃ. પું. (સંસ્કૃ) ભયમીન થયેલ માણસોને
સંતાવાનું યુગ સ્થાન.

સંસ્કૃત. પું. (સંસ્કૃ) વંદેશીયો; તોફાન
વાયુ.

સંસ્કૃત. } પું. (સંસ્કૃ) પાંચમા આશને
સંસ્કૃત. } છેડે દરેક કૃત્રિમ વસ્તુઓનો
સંહાર કરનાર વાયુ; સંહારકારક વાયુ.

સંસ્કૃતિ. પું. (સંસ્કૃ) જુઓ. “ સં
વદ્ધક ” શબ્દ.

સંસ્કૃત. ન. (સંસ્કૃ) અદ્ય સ્થિતિ. (૨)
માર્ગોનું મળતું.

સંસ્કૃત. પું. (સંસ્કૃ) તોફાની પવન.

સંસ્કૃતિ. પું. (સંસ્કૃ) ભયંકર
વાવાઝોડું.

સંસ્કૃતિ. ત્રિ. (સંસ્કૃ) વધેલું.

સંસ્કૃત. ત્રિ. (સંસ્કૃ) ગોળાકાર.

સંસ્કૃ. પું. (સંસ્કૃ) કર્મના દારને બંધ કરવા
તે; નવ તત્ત્વમાંનું છું સંવર તત્ત્વ. (૨)

ચોથા તીર્થકરના પિતાનું નામ. (૩)

આચ્છાદન; ઢાંકણ. (૪) જંબૂદ્વીપના

ભરતખંડમાં થનાર ૧૮ મા તીર્થકર. (૫)

સંવર ભાવના; પાર ભાવનામાંની એક.

(૬) મન, વચ્ચન અને કાયાનું નિયમન
કરતું તે.

સંસ્કૃત. ન. (સંસ્કૃ) આશ્રવનાં પચ્ચખાણ
કરવાં તે.

સંસ્કૃતિ. સ્ત્રી. (સંસ્કૃ) એક જાતની
વિદ્યા.

સંસ્કૃતિ. ન. (સંસ્કૃ) પ્રશંસાકરણ
સૂત્રના ખીજા શ્રુતરકંધનું નામ.

સંસ્કૃતિ. ત્રિ. (સંસ્કૃ) ઢાંકેલું.

સંસ્કૃતિ. ત્રિ. (સંસ્કૃ) વ્યાપ્ત. (૨)
વીરું.

સંસ્કૃતિ. પું. (સંસ્કૃ) સારી રીતે થતો
વ્યવહાર. (૨) ઇદ્રિય પ્રત્યક્ષ.

સંસ્કૃતિ. ન. (સંસ્કૃ) (સંસ્કૃ)
પાંચ ઇદ્રિય અને મનથી વસ્તુનો સાક્ષાત્કાર થાય તે.

સંસ્કૃત. ન. (સંસ્કૃ) ઉપાડનું; વહન કરવું.

સંવાદ. પું (સંવાદ) સંવાદ; ચર્ચા.

સંવાસ. પું (સવાસ) એક સાથે નિવાસ; સહવાસ.

સંવાદશિષ્ય. ત્રિ (સંવાદશિક) ખેતીના ઉપ-
યોગમાં વપરાતા માટી માડા વગેરે.

સંવિદ્યા. ત્રિ (સંવિદ) મુમુક્ષુ; સંવેગી. (૨)
વ્યાપ્ત; આકુળ.

સંવિદ્યાવિહારિ. ત્રિ (સંવિદ્યાવિહારિ) મુક્તિનું
અનુદાન કરનાર.

સંવિતિ. સ્ત્રી (સંવિતિ) જ્ઞાન.

સંવિદ્. ત્રિ (સંવિદ) ખુંદેલું; કચરેલું; પ-
રિચીત કરેલું.

સંવિમલસાર. ત્રિ (સંવિમલ) વજ્રાદિનો
વિભાગ કરનાર.

સંવિમાળ. પું (સંવિમાળ) સારી રીતે વિધિ
સહિત વિભાગ કરવો તે; સમવિભાગ.

સંવિલિય. ત્રિ (સંવેલિત) ગોળ વળેલ.

સંવિહ. પું (સંવિ) ગોશાળાના એક મુખ્ય
આવકનું નામ.

સંવીત. ત્રિ (સંવીત) હણાયેલ. (૨) વ્યાપ.

સંવુષ્પ. ત્રિ (સવૃત) ઢાંકેલું; છુપાવેલું.

સંવુદ્. ત્રિ (સંવૃત) ઢાંકેલું; આચ્છાદિત;
ગુપ્ત. (૨) સવર સહિત; અશ્રવ નિરોધ
કરનાર. (૩) સર્વ પ્રકારે ઇન્દ્રિય અને

મનના કર્મભાગને રોકનાર. (૪) સાંકડી
બોનિ-શ્વેત્તિ સ્થાન કે જે એકેન્દ્રિય અને

નારકીને દેશ છે. (૫) વસ્ત્ર પહેરેલું.

સંવુદ્વારિ. ત્રિ (સંવૃત્વારિ) સવરમાં
નિચરનાર; જપથી.

સંવુદ્વડસ. ત્રિ (સંવૃત્વડસ) જાનો દોષ
લગાડનાર જકુશ નિયંદાનો એક પ્રકાર.

સંવુદ્વિયદા. સ્ત્રી (સંવૃત્વિયદા) ગર્ભજ
તિર્યચ અને ગર્ભજ મનુષ્યની યોનિ.

સંવુદ્વાસંવુદ્. ત્રિ (સંવૃત્વાસંવૃત) કંઈક પાપથી
નિવર્તેલ અને કંઈક ન નિવર્તેલ; દેશ
વિરતિ આવક.

સંવુદ્. ત્રિ (સંવૃત) વધેલું; ઉછરેલું.

સંવુત્. ત્રિ (સવૃત) ઉત્પન્ન થયેલું.

સંવુય. ત્રિ (સંવૃત) ઢંકાયેલ.

સંવુદ્. ત્રિ (સંવૃત) ધસડાતાં ધસડાતાં
આવી પહોંચેલ.

સંવેગ્યી. સ્ત્રી (સંવેગિની) સંવેગ-મોક્ષની
અભિપ્રાયને વધારનારી ધર્મ કથા.

સંવેગ. પું (સંવેગ) વૈરાગ્ય ભાવ. (૨)
મોક્ષની અભિલાષા. (૩) વિષયોથી
નિવૃત્તિ.

સંવેગ્યી. સ્ત્રી (સંવેગિની) સાંભળનારને
વૈરાગ્ય ઉત્પન્ન થાય એવી કથા.

સંવેલિત. } ત્રિ (સંવેલિત) વાંકું વળેલું.
સંવેલિય. } (૨) જાનું; છુપાવેલ. (૩)
એકકું કરેલું.

સંવેહ પું (સંવેહ) ભવ આદિની સ્થિતિ.

સંસદ્. ત્રિ (સંસાદિ) સશયવાળો; શકા-
શીલ

સંસદ્ધ. ત્રિ (સંસાદિક) સંસયવાળો.

સંસંગ. પું } (સંસંગ) સંબંધ; મિલાપ.
સંસંગિ. } (૨) મૈથુન.

સંસંગિ. ત્રિ (સંસાંગ) સંબંધ-પરિચયવાળું.

સંસંગિય. ત્રિ (સંસાંગિક) સંસર્ગ-પરિ-
ચયવાળું.

સંસંગી. સ્ત્રી (સંસર્ગ) સંગ; સોખત.

સંસદ્. ત્રિ (સંસદ) ચોટેલું; લિપ્ત થયેલું.

સંસદ્ધકપિય. ત્રિ (સંસદ્ધકલ્પિક) ખરડેલ
હાથે ભિક્ષા આપે તે લેવાના સકલ્પવાળો.

સંસદ્ધવરદ. ત્રિ (સંસદ્ધવરદ) ખરડાયેલ
હાથે આપવામાં આવે તેજ લેવું એવી
ધારણાથી ગવેણ્યા કરનાર.

સંસદ્ધર્પિદ. પું (સંસદ્ધર્પિદ) ખાતાં ખાતાં
વધેલો પિડ-ખોરાક.

સંસત્. ત્રિ (સંસત) આસક્ત; શીન. (૨)
ચોટેલ; લાગેલ. (૩) પું. શીકારી
કુતરો.

સંસત્તમાહયિ. ત્રિ० (સંસત્તમાહયિ) જેના પેટમાં કે આંત્રમાં કૃમિ આદિ બે છદ્ધિય જીવ હોય તે.

સંસત્તત્ત્વ. ન० (સંસત્તત્ત્વ) કષ્ટક કામનાથી તપ કરવું તે.

સંસત્તવિહારિ. ત્રિ० (સંસત્તવિહારિ) વિપયાદિમા આસક્ત થઈ વિચરનાર.

સંસત્તા. સ્ત્રી० (સંસત્તા) આસક્ત થયેલી સ્ત્રી.

સંસદ્. પુ० (સંસદ્) પોકારવું; શબ્દ કરવો; બોલાવવું.

સંસપ્પ. પુ० (સંસપ્પ) કાઠી વિગેરે જીવ. (૨) શિયાળ.

સંસમણ. ન० (સંસમણ) રોગાદિ મટવાથી થતી શાંતિ.

સંસય. પું० (સંસય) સદેહ; સશય.

સંસયકરણી. સ્ત્રી० (સંસયકરી) સશય કરનારી ભાષા; દ્વિઅર્થી ભાષા.

સંસર. પુ० (સંસર) સરકવું, વહેવું.

સંસાર. પુ० (સંસાર) સસાર; જગત.

સંસારપટ્ટિગ્રહ. પું० (સંસારપ્રતિગ્રહ) દષ્ટિ વાદાંતગત સિદ્ધિશ્રેણી પરિકર્મનો આરંભો ભેદ (૨) પુટ્ટસેણિ આદિ પાંચ પરિકર્મનો નવમો ભેદ.

સંસારસંચિદ્ધયકાલ. પુ० (સંસારસંસ્થાનકાલ) સંસારની અંદર રહેવાનો સમય; નરક તિર્યંચ મનુષ્ય અને દેવતા એ આર ગતિ રૂપ સંસારમાં જન્મ મરણ કરવાનો વખત.

સંસારા. સ્ત્રી० (સંસારા) દાણાવાળી ડોડી.

સંસારાણુખેદા. સ્ત્રી० (સંસારાણુખેદા) સંસાર પાર વિનાનો છે દુઃખ રૂપ છે તેમાં જીવ ભટક્યા કરે છે એમ વિચાર કરવો તે; આર ભાવનામાંની એક.

સંસારિય. ત્રિ० (સંસારિક) સંસારમાં રહેનાર જીવ. (૨) સહાયક; સહાય કરનાર.

સંસારિય. ત્રિ० (સંસારિ) સસરણ કરેલ; ચલાવેલ.

સંસારિય. ન० (સંસાર્ય) પ્રસાર કરવા યોગ્ય; બહેર કરવાનું.

સંસિદ્ધ. ત્રિ० (સંસિદ્ધ) ચોટી ગયેલું.

સંસિય. ત્રિ० (સંસિય) આશ્રયમાં રહેલ.

સંસુદ્ધ. ત્રિ० (સંસુદ્ધ) શુદ્ધ; ચોક્કસ.

સંસેદ્ધ. ન० (સંસેદ્ધ) તિલ વિગેરે ધાન્યના ધોવણનું પાણી. (૨) જેમાં પત્ર શાક વગેરે બાફવામાં આવે કે ધાન્ય ઓસાવવામાં આવે તે પાણી. (૩) સ્વેદ-પરસેવાથી ઉત્પન્ન થતા જંતુ; જૂ; માકડ વગેરે.

સંસેયણ. ન० (સંસેયણ) કથરોટ વગેરેના ધોવણનું પાણી.

સંસેયય. ત્રિ० (સંસેયય) પરસેવાથી ઉત્પન્ન થનાર જંતુ; જૂ, માકડ વગેરે.

સંસેસિય. ત્રિ० (સંસેસિક) કર્મ સંશ્લેષ-લેપજનક; કર્મ બંધન કારક.

સંસોધણ. ન० (સંસોધણ) સારી રીતે શોધન કરવું તે.

સંસોધિત. ત્રિ० (સંસોધિત) સારી રીતે શોધેલું.

સંસોહણ. ન० (સંસોહણ) વિરેચન-રેચ લેવો તે; શોધન કરવું તે.

સંસરણ. ન० (સંસરણ) એક સ્થાનેથી બીજા સ્થાને લઈ જવું તે; એક કુક્ષિએથી લઈ બીજી કુક્ષિએ મુકવું તે.

સંસિય. ત્રિ० (સંસિય) મળેલું; એકત્રિત થયેલું.

સક્. પું० (શક્) શકે નામનો એક દેસ. (૨) ત્રિ० તે દેશમાં રહેનાર.

સક્. ત્રિ० (સક્) પોતાનું; આપણું.

સક્કસ ત્રિ० (સક્કસ) કાંચ નામના દ્રવ્ય પરિમાણ સહિત.

સક્કજ. ન० (સ્વકાર્ય) પોતાનું કાર્ય.

સક્કમ્મ. ન० (સ્વકર્મ) પોતાનું કર્મ.

સક્કમ્મ. ત્રિ० (સ્વકર્મ) કર્મસહિત.

सकम्मीरिय. न० (सकम्मीरिय) आण वीर्य;
कर्म लागे तेवुं सामर्थ्य.

सकय. त्रि० (स्कृत) पोते करेछुं.

सकल. न० (सकल) दुकडा; अंठ.

सकल. त्रि० (सकल) सभस्त; आणु; अधुं;
सभत्र.

सकसाइ त्रि० (सकषयिन्) कषाय-डोष,
मान, भाषा, दोष, सहित.

सकहा. की० (सकय) हाड.

सकहा. की० (सकय) सन्यासीओनुं ओक
छपकरथु.

सकाइय. त्रि० (सकायिक) कषा-शरीर
सहित अय.

सकाम. त्रि० (सकाम) सकाम-छन्ना
योअ.

सकाममरय. न० (सकाममरय) पंडित लावे
समाधि परिस्थामे थनुं मरथु.

सकूत. पुं० (सकुन्त) पक्षी.

सकुणिया. की० (सकुनिका) पक्षिणी;
पक्षीनी भाषा.

सकोरंड. पुं० (सकोरंड) वृक्ष विशेष.

सक. पुं० (सकय) शुद्धता साधु.

सक. त्रि० (सकय) थवा योज्य; थछ शके
तेवुं.

सक. त्रि० (सक) शक्तिवाणो; सभर्थ.

सक. पुं० (सक) प्रथम देवलोकांनो छंद.

सककथय. } न० (सकस्तव) शकस्तव,
सककथय. } नमोत्थुंनो पाठ.

सककथय. पुं० (सकय) पहेला देवलोकांनो
छंदनो हूत; हरिणुंमेषी देवता.

सककय. त्रि० (संस्कृत) संस्कारेछुं; स्वादिष्ट
करेछुं.

सककया. की० (संस्कृत) संस्कृत भाषा;
संस्कार पावेसी भाषा.

सककर. पु० (सकर) कांकरा.

सककरणमा. } की० (शर्वप्रभा) सात
सककरणमा. } नरकमांनो थीछ नरक.

सककरा. की० (शर्वरा) साकर. (२) कांकरा-
वाणी जमीन. (३) कांकरा.

सककराम. पु० (शर्वराम) गौतम गोत्रनी
शाभा. (२) त्रि० ते शाभाभां
जन्मेल.

सककरामा. की० (शर्वरामा) थीछ नरकनी
भूमि.

सकका. की० (सक) धरलुंनो थीछ अत्र
महिषीनुं नाम.

सकार. पु० (सत्कार) आदर; सत्कार.

सकारय. न० (सत्कारय) पश्चादिना लास
इप सत्कार.

सकारणिय. त्रि० (सत्कर्णीय) सत्कार
करना योज्य.

सकारपुरकार. पुं० (सत्कारपुरस्कार) सत्कार
इपे अपातो पुरस्कार-छनाम-लेट, आदर
अहुमान.

सकारपुरकारपरिसह. पु० (सत्कारपुरस्कार
परिषद) आदरपूर्वक सन्मानने परिपह;
साधुना आवीश परिपहमानो अेक.

सककारिय. त्रि० (सत्कारित) जेनो सत्कार
करो होय ते.

सकिकय. त्रि० (सकृत) सत्कार करेस;
आदरमान आपेस.

सककुलि. की० (सककुलि) जलोभी. (२)
तः सांक्षी.

सककुलिकयय. } पुं० (सककुलिकर्ण) वयल-
सककुलिकयय. } समुद्रमा जतां आरसो
जोगन पर आवेसो शकुलिकय नाभनो
अेक अन्तर द्वीप. (२) ते अन्तरद्वीपना
मनुष्य.

सकल. न० (सकल) मित्रता; दोस्ती.

सकल. न० (साक्ष्य) साक्षी. (२) त्रि०
साक्षी आपनार.

સર્વલ. મં (સર્વલ) પ્રત્યક્ષ; સાક્ષાત્.

સર્વલ. ત્રિં (સર્વલ) સાક્ષી, સાક્ષી
આપનાર; પ્રત્યક્ષ જોનાર.

સર્વ. ત્રિં (સ્વક) પોતાનું; આપણું.

સર્વ. પું (શક) શક નામનો અનાય દેશ.

સર્વલ. નં (શકટ) ગાડું; ગાડી. (૨)
વિપાકસૂત્રનું એથું અધ્યયન

સર્વલ. ત્રિં (સ્વકૃતમિત્ર) પોતાના
કરેલા કર્મનો ભેદ કરનાર.

સર્વલ. ત્રિં (શકટમિત્ર) એ નામનું
એક લૌકિક શાસ્ત્ર.

સર્વલ. મુદ્. નં (શકટમુદ્) જ્યાં ઋષભદેવ
સ્વામી કેવળજ્ઞાન પામ્યા તે ઉદ્યાનનું
નામ.

સર્વલ. મુદ્. પુ (શકટમુદ્) ગાડાને આકારે
બુદ્ધ રચના કરેલી તે, એનાને ગોડેવાની
એક કળા.

સર્વલ. ત્રિં (શકટિકા) ગાડી.

સર્વલ. ત્રિં (શકટી) ગાડી.

સર્વલ. ત્રિં (શકટોદ્વિપ્રમિતિ)
ગાડાના ઉદ્યતા વિશેષ રચનાથી પુકા
નાટક; ૩૨ નાટકમાનું એક.

સર્વલ. પું (સર્વ) વર્તમાન અસર્વિણીના
બીજન એક ની.

સર્વલ. ત્રિં (સર્વલ) સંપૂર્ણ. સમસ્ત.

સર્વલ. નં (શકલ) કુકડા, કંકડા.

સર્વલ. ત્રિં (સર્વલ) સમાન, સદમું (૨)
નં સમીપ, પાસે

સર્વલ. પું (સર્વ) દેવલોક.

સર્વલ. ત્રિં (સર્વલ) સારી ગતિ.

સર્વલ. ત્રિં (સર્વલ) મગજ, શનિ, આદિ
કરે પ્રદમાં આવેલ નક્ષત્ર કે જેમાં કાર્ય
કરવાથી પરાજય થાય તે.

સર્વલ. પું (સર્વલ) સદ્ભાવ વસ્તુનું
અર્થ કરતું તે; સમ્યક્ત્વ.

સર્વલ. ત્રિં (સર્વલ) સર્વ સંબંધી.

સર્વ. ત્રિં (જ્ઞાણ) વખાણના યોગ.

સર્વલ. ત્રિં (સર્વલ) ચત્રામણ સદિત.

સર્વલ. ત્રિં (સર્વલ) સજીવ; જીવવાળું.

સર્વલ. ત્રિં (સર્વલ) સર્વલ (૨)

અર્થિત આકારાદિ ન દેવાની ભુદ્ધિથી
સર્વિત વસ્તુ ઉપર મુકવા ને; આરમા
નનો પ્રથમ અતિચર

સર્વલ. ત્રિં (સર્વલ) સર્વલ (૨) આ-
વડની સાતમી પડિમા આદરનાર શ્રાવક
કે જે સાત રહિતા સુધી સર્વિત
વસ્તુને ત્યાગ કરે

સર્વલ. ત્રિં (સર્વલ) અર્થિત
આકારાદિ સર્વિત વસ્તુના ઢાકવા ને,
આરમા વતનો બીજો અતિચર

સર્વલ. ત્રિં (સર્વલ) ચપટા નેત્રાળો.

સર્વલ. ત્રિં (સર્વલ) વસ્ત્ર સર્વિત, વસ્ત્રધારી.

સર્વ. નં (સર્વ) સર્વલ, યથાર્થતા, ખરી
હકીકત. (૨) ત્રિં વાસ્તવિક; યથાર્થ.

(૩) પું સર્વ. (૪) દશમુ મુદ્. (૫)
ત્રિં સર્વભાષા; સર્વ ભાષણ

સર્વલ. પું (સર્વલ) ઋષ્યૂપના ભરત-
ખામા વાતરે ૧૨ મા તીર્થસ્થના પૂર્વ
ભવન નામ.

સર્વલ. ત્રિં (સર્વલ) અનગડ સત્રના
એથા વર્ગના નવમા અધ્યયનનું નામ.

(૨) અમુદવિનય ગણની શિવારાત્રીના
પુત્ર-નોમનાથના ન્હાના ભાઈ.

સર્વલ. ત્રિં (સર્વલ) કૃષ્ણવાસુદેવની
એક ગણી

સર્વલ. ત્રિં (સર્વલ) સર્વલ (૨) સર્વલ
નામનું ૧૪ પર્વમાનું છઠ્ઠું પૂર્વ શાસ્ત્ર.

સર્વલ. ત્રિં (સર્વલ) સર્વલ (૨) સર્વલ
પર્વમાના છઠ્ઠા પૂર્વનું નામ.

સર્વલ. ત્રિં (સર્વલ) અનગડ સત્રના
પાંચમા વર્ગના સાતમા અધ્યયનનું નામ.

(૨) કૃષ્ણ વાસુદેવની એક ગણી.

સત્યમણજોય. પું. (સત્યમણોયોગ) } સાચા
સત્યમણપ્રયોગ. પું. (સત્યમણપ્રયોગ) } મનનો
યોગ-વ્યાપાર; પંદર યોગમાંનો એક
સત્યમોસ. પું. (સત્યમૃષા) સત્ય-અસત્ય
મિશ્રિત વ્યવહાર.
સત્યમોસમણપ્રયોગ. પું. (સત્યમૃષામણપ્રયોગ)
સાચા અને ખોટાથી મિશ્રિત મનનો
પ્રયોગ-વ્યાપાર; પંદર યોગમાંનો એક.
સત્યવાહજોય. પું. (સત્યવાહયોગ) } સાચી
સત્યવાહપ્રયોગ પું. (સત્યવાહપ્રયોગ) } વાણીનો
યોગ-વ્યાપાર; સત્ય વચનયોગ; પંદર
યોગમાંનો એક.
સત્યવચનાહસેસ. પું. (સત્યવચનાહસેસ)
તીથેકરની વાણીના ૩૫ અર્થશ્યા.
સત્યવાહ. ત્રિ. (સત્યવાહિન) સત્યવાહી;
સત્ય બોલનાર.
સત્યસેણ. પું. (સત્યસેન) ૧૮/૫૬૧ના એરવત
ક્ષેત્રમાં આવતી ઉત્સાપિણીમા થનાર
૧૩ મા તીથેકર.
સત્યા. સ્ત્રી. (સત્યા) સત્યભાષા. (૨)
સત્ય મનોયોગ વિષયક ગ્રંથ.
સત્યામોસ પું. (સત્યમૃષા) કંઈક સાચું
અને કંઈક ખોટું; એનું મિશ્રણ.
સત્યામોસમાષા. સ્ત્રી. (સત્યમૃષામાષા) મિશ્ર
ભાષા.
સત્યામોસમણજોય. પું. (સત્યમૃષામણોયોગ)
મિશ્ર મનનો વ્યાપાર; મિશ્ર મનોયોગ,
પંદર યોગમાંનો એક.
સત્યામોસવહજોય. પું. (સત્યમૃષાવાહયોગ)
સાચી ખોટી વાણીનો વ્યાપાર; મિશ્ર
વચનયોગ; પંદર યોગમાંનો એક.
સત્યામોસા. સ્ત્રી. (સત્યમૃષા) કંઈક સત્ય
અને કંઈક જૂઠું; મિશ્રભાષા.
સચિત. ત્રિ. (સચિત) સચિત; સચિત.
સચ્ચ. ત્રિ. (સચ્ચ) પવિત્ર; નિર્મળ. (૨)
પું. જૂઠુંનો એક જાત.

સચ્ચંદ્ર. ત્રિ. (સચ્ચંદ્ર) ૬૨૭ પ્રમાણે
વર્તનાર, સ્વચ્છંદી, મનમોહ. (૨) પું.
પોતાનો અભિપ્રાય; પોતાની મતિ
પ્રમાણે વર્તન.
સચ્ચિદ્ર પું. (સચ્ચિદ્ર) એક પ્રકારનો
મંત્ર.
સજોહ ત્રિ. (સયોગિન) યોગ સહિત,
સન્નેગી
સજોગ. ત્રિ. (સયોગ) સન્નેગી, મન વચન
કાયાના યોગ સહિત.
સજોગિ. ન. (સયોગિન) સયોગી નામે-૧૩
મુ ગુણસ્થાનક.
સજોગિમહત્યકેવલિ. પું. (સયોગિમહત્યકેવલિન)
યોગ સહિત અવસ્થા કેવળી; તેરમા
ગુણસ્થાનકવર્તી કવળજ્ઞાની.
સજ ત્રિ. (સજ) તેયાર થયેલું
સજ. ઘ. (સજ) તત્કાળ, તે સમય.
સજ. પું. (સજ) સાત સ્વરમાંનો પ્રથમ
સ્વર.
સજ. પું. (સર્જ) શાલવૃક્ષ.
સજ્જનકાર. ન. (સર્જકાર) સાજીખાર.
સજ્જનગમ. પું. (સજ્જનગમ) મગી આદિ
સાત પૂર્ણનાનો આશ્રય સ્વર સમૂહ.
સજ્જનુયા. પું. (સર્જનુ) સંકેદ વૃક્ષ વિશેષ.
સજ્જણ. ત્રિ. (સજ્જ) સારો માગસ; સજ્જન.
સજ્જપુદવી. સ્ત્રી. (સજ્જપુત્રી) તત્કાળ
ખાદેલ પૃથ્વી; ખાણની માટી.
સજ્જા. સ્ત્રી. (શય્યા) શય્યા, શયન. (૨)
કંઈની એક જાત.
સજ્જિય. ત્રિ. (સજ્જિત) તેયાર કરેલ.
સજ્જિયાસ્વાર. પું. (સર્જિતસ્વાર) સાજીખાર.
સજ્જીવ. પું. (સજ્જીવ) મૃતપ્રાયને જીવતા
કરવાની કળા; મંત્ર આદિ પ્રયોગ. (૨)
ત્રિ. ચઢાવેલી દોરી સહિત (ધનુષ્ય વગેરે).
સજ્જો. ઘ. (સજ્જ) તત્કાળ; જલદી.
સજ્જ. ત્રિ. (સાચ્ય) સિદ્ધ કરવા યોગ્ય.

સજ્જ્ઞાન. પુ० (સ્વાધ્યાય) સ્વાધ્યાય; શાસ્ત્રનું
વારવાર વાંચન.

સજ્જિમલગ. પું० () જાહ

સજ્જિમલગ. સ્ત્રી० () બહેન

સદ્. ન० (શબ્દ) શબ્દ

સદ્. ન० (સ્વ) આરમ્ભ મુહૂર્તનું નામ.

સદ્ગુણ. ન० (સ્વચ્ચાન) પોતાનું સ્થાન; ધર.

સદ્ગિ. સ્ત્રી० (શ્રી) ૧૦: સાહ.

સદ્ગિ. ન० (શ્રી) સાહી ચોખા; ચોખાની
એક જાત.

સદ્ગિત. ન० (શ્રી) કપિલ મુનિ કૃત
એક શાસ્ત્ર

સદ્ગિમત્ત. પું० (શ્રી) રોજના બે વ-
ખતના ભોજન પ્રમાણે ગણના ત્રીસ
દેવસના સાઠ ભક્ત, એક માસના ઉપ-
વાસ કરના તે. માસખમણ.

સદ્ગિમાય. પુ० (શ્રી) એક અખડ
વસ્તુના સાઠ ભાગ કરીએ તેમાનો એક
ભાગ.

સદ્. ત્રિ० (શબ્દ) મૂર્ત.

સદ્ગવિ. ત્રિ० (શ્રી) વેદનાં છ અંગો-
બ્યાકરણ, શિક્ષા, કલ્પ, છંદ, નિરૂપ
અને જ્યોતિષને જાણનાર.

સદ્ગ. ન० (શબ્દ) સડી જુલું તે.

સદ્ગિ. ત્રિ० (શબ્દ) સડેલું.

સદ્. પું० (શ્રી) શ્રદ્ધાવાન-આવક. (૨)
પિતૃતપશ્ચિ; શ્રદ્ધ.

સદ્ગ. પુ० (શ્રદ્ધાવત્) શ્રદ્ધા રાખનાર-
તાપસની એક જાત.

સદ્ગ. ત્રિ० (શ્રદ્ધા) શ્રદ્ધાળુ; આવક.

સદ્ગ. સ્ત્રી० (શ્રદ્ધા) શ્રદ્ધા; તરવરચિ.

સદ્ગિ. ત્રિ० (શ્રદ્ધાવત્) શ્રદ્ધાળુ; આવક.

સદ્ગિ. ત્રિ० (શ્રદ્ધા) શ્રદ્ધા રાખવા ચોખ;
વિશ્વાસપાત્ર.

સદ્ગિ. સ્ત્રી० (શ્રદ્ધા) આવિકા.

સદ્. ત્રિ० (શબ્દ) શબ્દ; હુચ્ચો; મૂર્ત.

સજ્જ. પુ० (શબ્દ) સજ્જ; એક પ્રકારનો
ઝાડવો. (૨) એક જાતનું ધાન્ય; સજ્જ
નામે ધાન્ય. (૩) સજ્જનું કૃત્ર.

સજ્જકુમાર. પુ० (સત્કુમાર) સનતકુમાર
નામનો ત્રીજો દેવલોક. (૨) વર્તમાન
અવસર્પિણીના ચોથા ચક્રવર્તી. (૩)
ત્રીજા સનતકુમાર નામના દેવલોકમા
રહેનાર દેવતા. (૪) ત્રીજા દેવલોકનો ઇંદ્ર.

સજ્જકુમારવર્ણિસમ. પુ० (સત્કુમારવત્સલ)
એ નામનું ત્રીજા દેવલોકનું એક વિમાન.

સજ્જપદ. } ત્રિ० (સજ્જપદ) નખવાળા
સજ્જપદ. } જાનવરો-સિંહ વર, વગેરે.
સજ્જપદ. }

સજ્જાણ ન० (જ્ઞાન) સ્નાન; નવણ.

સજ્જાતણ. ત્રિ० (સજ્જાત) નિત્ય રહેનાર;
શાશ્વત.

સજ્જાદા સ્ત્રી० (સજ્જાદા) બહુચાલી સ્ત્રી;
સખવા.

સજ્જિશ્ચં મ० (જ્ઞાન) ધીમે ધીમે.

સજ્જિચર. પુ० (જ્ઞાનચર) એ નામનો એક
મહ.

સજ્જિચરસંવચ્છર. પુ० (જ્ઞાનચરસંવચ્છર) ૨૮
નક્ષત્ર જેટલા વખતમાં શનિશ્ચર ભોગવી
હ્યં તેટલો સમય, ત્રીસ વર્ષ પરિમિત
શનિશ્ચર નામે સવ:સર-વર્ષ.

સજ્જિચારિ. ત્રિ० (જ્ઞાનચારિ) ધીમે ધીમે
ચાલનાર શનિશ્ચર મહ.

સજ્જિચારિ. ત્રિ० (જ્ઞાનચારિ) દેવકુર ઉત્તર
કરના મનુષ્યોની એક જાત. (૨)
અવસર્પિણીકાળના પહેલા આરાના
જુગતીયાની છ જાતિમાંની છઠી જાત.

સજ્જિચર. } પું० (જ્ઞાનચર) એ નામનો
સજ્જિચર. } એક મહ; ૮૮ મહમાંનો
એક મહ

સચિચ્છરસંવચ્છર. પુ. (સનેચ્છરસંવચ્છર)
ભુએ “ સચિચ્છરસંવચ્છર ” શબ્દ.

સચિચ્છર. ત્રિ. (સ્તિષ્ઠ) ચીકણું.

સચિચ્છર. ત્રિ. (સત્ત) ખચી ગયેલ.

સચિચ્છર ન. (સંજ્ઞાચર) અ, આ, ક, ખ,
ઘ, ઙાદિ આકારરૂપ અક્ષર

સચિચ્છર. ત્રિ. (સચ્છ) તૈયાર થયેલ; કવચ-
બધ થયેલ.

સચિચ્છર. ત્રિ. (સચ્છર) કવચ વગેરે
પેટી લગાધને માટે તૈયાર થયેલ.

સચિચ્છર. ત્રિ. (સત્ત) સારી રીતે નમેલું.

સચિચ્છર. ન. (સજ્ઞાપન) જાણાવવું.

સચિચ્છર. ત્રિ. (સજ્ઞા)

સચિચ્છર. ત્રિ. (સજ્ઞા) અર્થાત્સચ્છર, મનિજ્ઞાનનો
એક ભેદ (૧) શ્રદ્ધા. (૩) લાગણી,
મનોવ્રતિ. (૪) જીવનનું સ્મરણ અને
ભવિષ્યની વિચારણા. (૫) આદારાદિ
મેળવવાની કૃતિ આદારાદિ ચાર સજ્ઞા
(૬) પ્રજ્ઞાપના સત્તના આક્રમા પદનું
નામ. (૭) સંકેત, નામ.

સચિચ્છર. ન. (સચ્છર) કવચનો પટ્ટો.

સચિચ્છર. ત્રિ. (સચ્છર) સંપ્રામનું
વાળું; ખેરી.

સચિચ્છર. ત્રિ. (સજ્ઞિત) સજ્ઞાવાળાં પ્રાણી,
મન સદિત પાંચ કૃત્રિયાળા પ્રાણી
(૨) પશુવંશના ત્રીજા પદના ૧૬ મા
હારનું નામ. (૩) પશુવંશના ૩૨ મા
પદનું નામ. (૪) પુ. આવક (૫)
અવધિજ્ઞાનવાળા કે જ્ઞાતિસ્મરણ જ્ઞાન-
વાળા સાધુ.

સચિચ્છર. ત્રિ. (સચ્છર) સમાન;
સરખું.

સચિચ્છર. ત્રિ. (સચ્છર) એકલું
કરેલું.

સચિચ્છર. ત્રિ. (સચ્છર) સમાન;
સરખું; તુલ્ય.

સચિચ્છર. પુ. (સચ્છર) સમીપના;
સંબધ

સચિચ્છર. ત્રિ. (સચ્છર) ગળાવેલ;
જોડેલ કરેલ.

સચિચ્છર. ત્રિ. (સચ્છર) હાંસી હાંસીને
ભરેલું.

સચિચ્છર. ન. (સજ્ઞા) જ્ઞાતિસ્મરણ
જ્ઞાન, સર્ગપર્યંક દ્રવ્યના પૂર્વભવોનું જેમાં
સ્મરણ થાય તેનું જ્ઞાન.

સચિચ્છર. પુ. (સચ્છર) પાંછંગી; પડથો.

સચિચ્છર. પુ. (સચ્છર) સર્ગ
પર્યંક દ્રવ્ય છત્ર.

સચિચ્છર. પુ. (સચ્છર) પૂર્વના સંજ્ઞાના
ભવનું જ્ઞાન, જ્ઞાતિસ્મરણ જ્ઞાન.

સચિચ્છર. ત્રિ. (સચ્છર) સમાન; તુલ્ય.

સચિચ્છર. ત્રિ. (સર્ગમૂલ) સમ્યક્દર્શી.
(૨) સંજ્ઞાપે ઉત્પન્ન થયેલ.

સચિચ્છર. પુ. (સર્ગમૂલ) સંજ્ઞા
મનુષ્ય; ગર્ભજ મનુષ્ય.

સચિચ્છર. ત્રિ. (સચ્છર) સજ્ઞા પામેલ

સચિચ્છર. ત્રિ. (સચ્છર) રોકેલ; અટકાવેલ.

સચિચ્છર. ત્રિ. (સચ્છર) સચ્છરિત) પડી
સચિચ્છર. ત્રિ. (સચ્છર)

સચિચ્છર. ત્રિ. (સચ્છર) સંનિપાત-
અક્ષરોનો પરસ્પર સંબધ-તેને જાણનાર.

સચિચ્છર. ત્રિ. (સચ્છર) સંનિપાત
રોગવાળો. (૨) પુ. અનેક ભાવોના
જોડાણથી-સંયોગથી નીપજતા અસંયોગી.
દ્વિકસંયોગાદિકના ૨૬ ભાગા; છ ભાગ-
માનો સાનિપાતિક નામે છટ્ટો ભાગ.

સચિચ્છર. પુ. (સચ્છર) સંયોગ; જોડણી.

સચિચ્છર. ત્રિ. (સચ્છર) સ્થિર થયેલ.
(૨) ન. પાડો; લતો, વસ્તિનો એક
ભાગ.

સચિચ્છર. પુ. (સચ્છર) નાનું મામ.
(૨) આદરનો નેહડો.

સરિણસરણ. ત્રિ० (સરિણ) સારી રીતે એહેલું.

સરિણસય. ન૦ (સરિણ) ભગવતી મૂત્રનું સરિ નામે એક શનક.

સરિણસુય. ન૦ (સરિણ) મન સમાવાળા જીવનું જીવ જ્ઞાન.

સરિણક. ત્રિ० (સરિણ) સમાન, તુલ્ય.

સરિણકાળ. ન૦ (સરિણ) આધાર; અધિકરણ.

સરિણકિ. પુ० (સરિણ) ધી વગેરે સ્તિગ્ધ વસ્તુઓ.

સરિણકિય. ન૦ (સરિણ) પાસે; નજદીક. સમીપ (૨) પુ० દક્ષિણ તરફના અન્યત્રિય દેવતાનો ઈશ્વર.

સરિણમૂય. ત્રિ० (મંજીમૂય) સસી ૩૫ ચપેલ.

સરિણ પ્રિ० (ભક્ષણ) કામળ; ચીકણું. મુંસાગ (૨) કામળ પૃથ્વીના જીવ. (૩) એક પ્રકારનો મત્સ્ય. (૪) એ નામનું એક વૃક્ષ. (૫) સ્વદેશ. ત્રી શ્રુ

સરિણકરણી ક્ષી० (ભક્ષણકારણ) પીસવાની શિલા; ખરલ

સરિણસરિણ ક્ષી० (ભક્ષણકરિણ) ઉર્ધ્વરેણ્યનો આહો ભાગ. ઉસન્દ સન્દિયા કરતા આહો જો મહોટો રકંધ.

સરિણ. ક્ષી० (ભક્ષણ) એક જાતની વનસ્પતિ.

મત. ન૦ (શત) શત સંખ્યા; ૧૦૦; સો.

મતઘ્ર પુ० (શતક) જામ્બૂદીપના ભરત ખંડમાં થનાર ૧૦ માં તીર્થકરતા પૂર્વે ભવનું નામ.

મતંજય. પું० (શતજય) પક્ષના તેરમા દિવસનું નામ; તેરસનું નામ.

મતંત. ત્રિ० (સ્વતંત્ર) સ્વતંત્ર; સ્વાધીન.

મતકિત્તિ. પુ० (શતકિત્તિ) જામ્બૂદીપના ભરતખંડમાં થનાર ૧૦ માં તીર્થકર.

મતત્ત. વ૦ (સ્વતત્ત) આત્મસ્વરૂપ; આત્મ તત્ત્વ.

મતદુષાર. ન૦ (શતદુષાર) એ નામનું એક નગર.

મતપક્ષ. પુ० (શતપક્ષ) એક પ્રકારનો રૂવાડાંવાળો જીવ.

મતપત્ત. ન૦ (શતપત્ત) સો પાખડીવાળું કમળ.

મતપુષ્કી. ક્ષી० (શતપુષ્કી) વનસ્પતિની એક જાત, સુવા.

મતપોર. પુ० (શતપર્વ) સોપર્વ-ગાંઠવાળા વનસ્પતિ, ગેરડી.

મતમિસદા. ક્ષી० (શતમિષદા) એ નામનું એક નક્ષત્ર. શતભિષક.

મતર. ન૦ (સત્ર) વૃક્ષની એક જાત.

મતરિસમ. પું० (શતરમ) ૨૧ મુ મુહૂર્ત.

મતવાદ્ય. પુ० (શતવાદિક) ત્રણ ઇન્દ્રિયવાળા જીવનાં એક જાત.

મતસદૃશ્ય ન૦ (શતસદૃશ્ય) સો દર્શન; એક લાખ.

મતિ. ક્ષી० (સ્થિતિ) યાદગિરી; ઝમરણ.

મતિરં. ઘ૦ (મૈત્રમ) સ્વપ્નજા પ્રમાણે, મરજી મુજબ.

મતીણ. પુ० (સતીન) એક પ્રકારનું ધાન્ય-તુવર.

મતેરા. ક્ષી० (શતેરા) વિદિશાના રૂચક પર્વત ઉપર વસનારી દિશાકુમારિકા-માંની એક.

મતો. ઘ૦ (સ્વતત્ત) પોતે.

મત્ત. ન૦ (સત્ત) પૃથ્વીદિ આર સ્થાવર. (૨) સામાન્ય જીવ; પ્રાણી. (૩) ઉત્સાહ; હોંશ. (૪) પરાક્રમ; બળ

મત્ત. ત્રિ० (સત્ત) આસક્ત; તન્મય થએલ. (૨) અહોરાત્રના બીજા મુહૂર્તનું નામ.

મત્ત. ત્રિ० (સત્ત) સાત; સંખ્યાવાચક શબ્દ.

સત્તા. પું. (શત્યકિ) ઔરવન ક્ષેત્રના
વર્તમાન ૧૦ મા તીર્થકર.

સત્તંગ. ન. (સત્તાજ) હાથીના સાત અંગ-
૪ પગ, સુંડ, પુચ્છ અને ઢિંગ.

સત્તવર્તરિય. ત્રિ. (સત્તવર્ત્તરિક) સાત
ધરને અંતરે શિક્ષા લેવાનો અભિપ્રાય
ધરનાર ગોસાળામતનો અનુયાયી.

સત્તવત્તાજીસા. ક્રી. (સત્તવત્તાજિત) ૪૭;
સુડતાલીસ.

સત્તદ્ધિ. ક્રી. (સત્તદ્ધિ) સડસડ; ૬૭.

સત્તણડ. ક્રી. (સત્તણવિ) ૯૭; સત્તાણુ.

સત્તતરિ. ક્રી. (સત્તતરિ) સતોતેર; ૭૭
ની સંખ્યા.

સત્તતીસા. ક્રી. (સત્તતીસા) સાડતીસ

સત્તનાસિંગ. ક્રી. (સત્તનાસિંગી) ભિક્ષુની
સાતમી પડિમા કે જેમાં બ્રાહ્મ પાણીની
સાત ઘાત ઉપરાંત કદપે નહી.

સત્તમી. ક્રી. (સત્તમી) સાતમ. (૨) સાતમી
વિભક્તિ. (૩) સાતમા નખરની.

સત્તરસ ત્રિ. (સત્તરસ) સત્તર; ૧૭

સત્તરાંધિયા. ક્રી. (સત્તરાંધિયા) સાત
રાત્રિ અને સાત દિવસ પ્રમાણે ભિક્ષુની
આઠમી નવમી અને દશમી પડિમા.

સત્તરિ. ક્રી. (સત્તરિ) ૭૦; સીતેર.

સત્તવગ્ગ. પું. (સત્તવર્ગ) એ નામનું એક
વૃક્ષ.

સત્તવગ્ગવગ્ગ. ન. (સત્તવર્ગવગ્ગ) સમપર્ણ
વૃક્ષનું વન જે સૂર્યાભિ વિમાનના દક્ષિણ
દરવાજાથી ૫૦૦ જોજન હેઠે આવેલું છે.

સત્તવત્ત. પું. (સત્તવ) સમપર્ણ; વૃક્ષ વિશેષ.

સત્તવત્ત. પું. (સત્તવર્ગ) નાગકુમાર દેવતાનું
ચૈત્યવૃક્ષ.

સત્તવત્તવર્ગસિય. પું. (સત્તવર્ગસિય)
એ નામનું એક વિમાન.

સત્તસદ્ધિ. ક્રી. (સત્તસદ્ધિ) સડસડ; સાડ
અને સાત.

સત્તસત્તમિયા. ક્રી. (સત્તસત્તમિકા) સાત
સમક-૪૯ દિવસનું એક અભિપ્રાય તપ.

સત્તસત્તરિ. ક્રી. (સત્તસત્તરિ) ૭૭; સીતોતેર.

સત્તા. ક્રી. (સત્તા) જેને લીધે પદાર્થોનું
અસ્તિત્વ છે તે સત્તા.

સત્તાણડયા. ક્રી. (સત્તાણવિ) ૯૭, સત્તાણુ.

સત્તાવગ્ગા. } ક્રી. (સત્તાવગ્ગા) સત્તા-
સત્તાવગ્ગા. } ૫૧, ૫૭

સત્તાવરી. ક્રી. (સત્તાવરી) કંદમૂળની એક
જાત.

સત્તાવીસા. } ક્રી. (સત્તાવીસા) સત્તાવીસ.
સત્તાવીસા. } ૨૭

સત્તાસીદ્ધ. ક્રી. (સત્તાસીદ્ધિ) સત્તાસી, ૮૭

સત્તિ. ક્રી. (શક્તિ) એક પ્રકારનું આયુધ,
શસ્ત્રની એક જાત. (૨) વશિષ્ઠ ગોત્રની
એક શાખા. (૩) તે શાખામાં વર્તમાન.
(૪) ત્રિ. શક્તિ; સામર્થ્ય, બળ.

સત્તિમાહ. ત્રિ. (શક્તિમાહ) શક્તિ નામનું
આયુધ ગ્રહણ કરનાર.

સત્તિપગ્ગા. પું. (સત્તિપર્ગ) સર્વાભિના સમ-
પર્ણ વનનો રક્ષક દેવતા.

સત્તિવગ્ગા. પું. (સત્તિવર્ગ) એ નામનું વૃક્ષ
કે જેની નીચે ખીંગા નીચકરને દેવગણના
થઈ (૨) સમપર્ણ વન. (૩) તે વનનો
રક્ષક દેવતા.

સત્તિવગ્ગાવડંસય. પું. (સત્તિવર્ગાવડંસય) એ
નામનું એક વિમાન.

સત્તુ. પું. (શત્રુ) શત્રુ; વૈરી.

સત્તુ. પું. (સત્તુ) સાથવો; આવનાર એક પદાર્થ.

સત્તુચુલ. ન. (સત્તુચૂળ) સાથવાનો; ભુક્ષો.

સત્તુસેગ. પું. (શત્રુસેગ) અંતગત સૂત્રના
ત્રીજા વર્ગના છઠ્ઠા અધ્યયનનું નામ. (૨)
ભદ્રવપુર નિવાસી નાગ ગાથાપતિની
પત્ની સુલસાનો પુત્ર.

સત્ત્ય. પું. (સર્વ) સાથ; મુસાફરોનો
સમૂહ.

સત્થ. ન૦ (શાસ્ત્ર) શાસ્ત્ર, આગમ.

સત્થ. ન૦ (શાસ્ત્ર) શાસ્ત્ર, નવવાર આદિ
લઠિયાર. (૨) હળ, કાદાળી વગેરે ખેતીનાં
સાધન. (૩) અસંયમ-કષાય.

સત્થણિવેસં. પુ૦ (સાર્યુનિવેસ) સાર્યવાહના
સાથની ઝાવણી

સત્થપરિણમિય. } ધિ૦ (શત્રુપરિણત) શત્રુથી
સત્થપરિણય. } પરિણત થયેલ; અચિન
થયેલ

સત્થપરિણા. } ક્ષી૦ (શત્રુપ્રતિજ્ઞા) એ
સત્થપરિજ્ઞા } નામનું આચારાગ્ર સૂત્રના
પ્રથમ શ્રુતચક્રના નવ અધ્યયનમાંનું
પહેલું અધ્યયન.

સત્થપ. ધિ૦ (સાર્યક) અર્થ સહિત; સદ્ગ
સત્થવાહ. પુ૦ (સાર્યવાહ) મોટા સાથને લઈ
મુસાફરી કરનાર સાર્યવાહ.

સત્થાતીય ધિ૦ (શત્રુાતીત) શત્રુથી રહિત.
(૨) જેને શત્રુ લાગ્યું હોય તે.

સત્થાર. ધિ૦ (શાસ્ત્ર) શાસન-આજ્ઞા કર-
નાર. નાયક; આચાર્ય.

સત્થિય. } પુ૦ (સ્વસ્તિક) સાતમા તીથ-
સત્થિય. } કરનું કાળન.

સત્થોવાહણ. ન૦ (શક્ષાવાહ) શત્રુથી
શરીર વિદારીત મૃત્યુ પામવું; આળમર-
ણનો એક પ્રકાર.

સદા. ઇ૦ (સદા) સદા; હમેશ; નિત્ય.

સદારમંતમેય. પુ૦ (સ્વરારમંતમેય) પોતાની
સ્ત્રીની મુમત્તાળ ખીળતે કહેવી તે, ખીળ
મનનો ત્રીજો અતિચાર

સદારા. ક્ષી૦ (સદારા) ધરણેન્દ્રની ત્રીજી
અગ્રમહિષીનું નામ.

સદાશરી. ક્ષી૦ (શતાશરી) તેઈંદ્રિય જીવની
એક જાત.

સદેસ પુ૦ (સ્વદેશ) પોતાનો દેશ.

સદ્. પુ૦ (શબ્દ) શબ્દ; અવાગ; જી
શબ્દ, અજીવ શબ્દ અને મિત્ર શબ્દ એ

ત્રણમાંનો ગમે તે એક. (૨) શબ્દ પ્રધાન
નય; સાત નયમાંનો એક.

સદ્ધકરણ. ન૦ (શબ્દકરણ) ઉદ્ધાત વગેરે
સ્વર વિશેષ.

સદ્ધણય. પુ૦ (શબ્દનય) અર્થ કરતાં શબ્દને
પ્રધાન્ય આપનાર દષ્ટિ; શબ્દ, સમભિ-
દ્ધ અને એવંજૂન એ ત્રણ નય.

સદ્ધપરિચાર. ધિ૦ (શબ્દપરિચાર) પરસ્પર
શબ્દ સાંભળીને વિષય તૃપ્તિ કરનાર;
શબ્દરૂપ વિષયને સેવનાર.

સદ્ધપરિચારણા ક્ષી૦ (શબ્દપરિચારણા) શબ્દ
સાંભળીને વિષયતૃપ્તિ કરવી તે; શબ્દરૂપે
વિષય એવન.

સદ્ધવેઈ ધિ૦ (શબ્દવેધિન) શબ્દનું લક્ષ્ય
રાખી આજ્ઞા મારનાર.

સદ્ધહણ. ન૦ } (શ્રદ્ધાન) શ્રદ્ધા રાખવી
સદ્ધહણા. ક્ષી૦ } તે.

સદ્ધહિય. ધિ૦ (પ્રદક્ષિત) શ્રદ્ધા રાખેલ;
ખાતરીથી માનેલ.

સદ્ધાણુવાચ. પુ૦ (શબ્દાણુવાચ) ક્ષેત્રની
મર્યાદાથી બહાર રહેલને સાદ કરી બો-
લાવેલો તે દશમા મનનો ત્રીજો અતિચાર.

સદ્ધાણુપુત. પુ૦ (શક્રાણુપુત) મહાવીર સ્વા-
મિના દશ આવકમાંનો એક કે જે
મનનો કુહાર હતો.

સદ્ધાવતિ. પુ૦ (શબ્દાવતિ) એ નામનો
એક ચાટલો વૈતાલ્ય પર્વત.

સદ્ધાવિત. } ધિ૦ (શબ્દાવિત) બોલાવેલ.
સદ્ધાવિય. }

સદ્ધિય. ધિ૦ (શબ્દિત) પ્રસિદ્ધિ પામેલ.

સદ્ધિય. ધિ૦ (શાબ્દિક) શબ્દશાસ્ત્રને જા-
ણનાર; વૈયાકરણી.

સદ્ધ. ક્ષી૦ (શત્રુ) એ નામની એક નદી
કે જે સિંધુ નદીમાં મળે છે.

સદ્ધૂલ. પુ૦ (શાર્દૂલ) સિંહ.

સદ્ધ. પુ૦ (શ્રાદ્ધ) પિતરાદિની ક્રિયા; શ્રાદ્ધ.
(૨) આવક.

સંજ્ઞા. ક્રી० (જ્ઞા) નત્તવશ્ચિ; નત્તવનિશ્ચય;
શ્રદ્ધા, આસ્થા. (૨) પ્રીતિ; ભક્તિ. (૩)
અભ્યાસ, અભિધાયા.

સંજ્ઞાણ. ન० (શ્રદ્ધાન) સમ્યક્ દર્શન. (૨)
પ્રતીતિ; વિશ્વાસ.

સંજ્ઞિ. જ્ઞ० (સાર્થક) સાથે; સમાથે જોડે.

સંજ્ઞેય. વિ० (અજ્ઞેય) શ્રદ્ધા કરવા યોગ્ય.

સન્નિપત્તય. વિ० (સન્નિપત્ત) નહોરાણા
પગવાળાં જનવર; સિંહ વિગેરે.

સન્ન. વિ० (સ્થા) સારી રીતે જાણનાર.

સન્ન. વિ० (સ્થા) મમ થયેલ; ખુંચી ગયેલ.
(૨) આસક્ત.

સન્નત. વિ० (સન્ન) જુઓ “ સપ્તમ્ય ”
શબ્દ.

સન્નદ્ધ. વિ० (સન્નદ્ધ) અખતર આદિ બાંધેલ.

સન્નદ્ધવદ્ધ. વિ० (સન્નદ્ધવદ્ધ) કવચ પહેરી
તૈયાર થયેલ.

સન્ના. ક્રી० (સન્ના) આહાર, ભય, મૈથુન
અને પરિગ્રહ વિષેની ભાગણી. (૨)
મતિજ્ઞાન વિશેષ; સમગ્રણ. (૩) માન્યતા,
શ્રદ્ધા. (૪) સંકેત, નામ. (૫) હાજત,
શૌચની શંકા.

સન્નાક્ષર. ન० (સન્નાક્ષર) આહમ્યઆદિ
લિપિ ગત અક્ષરાદિ અક્ષર, દ્રવ્યશ્રુતનો
એક ભેદ.

સન્નાય. વિ० (સ્વજ્ઞાત) પોતાના સગા વ-
હાલાં.

સન્નિ. વિ० (સન્નિ) મનવાળા પચેદ્રિય
જીવ. (૨) શ્રાવક.

સન્નિચ. વિ० (સન્નિ) સગાવાળું.

સન્નિકાસ. વિ० (સન્નિકાસ) સમાન; સરખું.

સન્નિક્ષિપ્ત. વિ० (સન્નિક્ષિપ્ત) દોડેલું,
ખુડેલું.

સન્નિકાસ. વિ० (સન્નિકાસ) સમાન; તુલ્ય.

સન્નિચય. પું० (સન્નિચય) ધાન્યદિનો સમૂહ.

સન્નિગમ. ન० (સન્નિગમ) સમીપતા.

સન્નિધાન. ન० (સન્નિધાન) વસ્ત્રાદિ વ્યવસ્થા
પૂર્વક રાખવાં તે.

સન્નિનાશ. પું० (સન્નિનાશ) પ્રતિશબ્દ; પડધો.

સન્નિનાય. ન० (સન્નિનાય) જનનિરમરણ
જ્ઞાન; જેના બગથી સર્ગી પચે દ્રિયના
લગોલગ નવસો બવનું રમરણ થાય તે
જ્ઞાન.

સન્નિપજ્ઞત. વિ० (સન્નિપજ્ઞત) જેણે પર્વાભિ
બાધી પુરી કરી છે એવો સગા.

સન્નિપાવ. પું० (સન્નિપાવ) એકઠું કરવું. (૨)
સમૂહ.

સન્નિમ. વિ० (સન્નિમ) સમાન; સરખું.

સન્નિયટ્ત્વારિ. વિ० (સન્નિયટ્ત્વારિ) નિર્વિદ્ધ
ધરની લિહ્યાને ત્યજ દેનાર. (સાધુ).

સન્નિર. ન० (સન્નિર) શાક પાનડું

સન્નિરુદ્ધ. વિ० (સન્નિરુદ્ધ) રોકવામા આવેલ,
અટકાવેલ; સંકેલેલ.

સન્નિવદિશ. વિ० (સન્નિવદિશ) પડેલું.

સન્નિવાચ. પું० (સન્નિવાચ) સન્નિપાતભાવ;
ઉદ્દેશિકાદિ ભાવોનો સમાગ.

સન્નિવાહ્ય. વિ० (સન્નિવાહ્ય) વાન, પિત્ર અન
કંઈના વિકારથી થતો વ્યાધિ; ત્રિદોષ.

સન્નિવાત. પું० (સન્નિવાત) એકત્ર સંપાગ.

સન્નિચિદ્ધ. વિ० (સન્નિચિદ્ધ) સારી રીતે ખેડેલું.

સન્નિવેસ. પું० (સન્નિવેસ) યાત્રાગુઓને મુ-
સાફરીમા રહેવાનું સ્થાન-ધર્મશાળા વગેરે.

(૨) ભરવાડને જંગલમા રહેવાનું સ્થાન-
નેસડો.

સન્નિસરણ. } વિ० (સન્નિસરણ) ખેડેલું;
સન્નિસર. } નિવાસ કરેલું.

સન્નિહ. વિ० (સન્નિહ) તુલ્ય. સમાન.

સન્નિહાણ. પું० (સન્નિહાણ) આધાર

સન્નિહિ. પું० (સન્નિહિ) સમૂહ; સંથય.

સન્નિહિય. વિ० (સન્નિહિય) નજીકનું

સપ્તમ્ય. ન० (સપ્ત) પડખે; જોડાજોડ;
બાજુએ.

સપ્તમ્. પું. (સ્ત્રી) પોતાનો પક્ષ;
સમતીય વર્ગ.

સપ્તમ્. ઘ્રો. ઘ્ર. (સપ્તમ્) બેઝબેઝ;
બરાબર રીતે.

સપ્તમ્. ઘ્ર. (સપ્ત) એક વસ્તુની સામે
બીજી વસ્તુ એવી રીતે સન્નિધિ રહે કે
બેના પક્ષ-પડમાં બરાબર સમકક્ષમાં
આવે ત્યાં આ શબ્દ વપરાય.

સપ્તમ્.સપ્તમ્. ઘ્ર. (સપ્તમ્) દિશા
જ્યાં બે વસ્તુની સામસામે દિશા
વિદિશા સમાન-એક સરખી થાય ત્યાં
આ શબ્દ વપરાય.

સપ્તમ્.સિ. ઘ્ર. (સર્વવસિત) વિનાશવાળું;
અવસાન સહિત; હેડ સહિત.

સપ્તમ્. ન. (સપ્તમ્) ભાતપચ્ચક્રાણ્ય
સંચારાનો એક પ્રકાર કે જેમાં ઉઠ બેસ
થઈ શકે, શરીર હલાવી ચલાવી શકાય,
તેવું અનશન વ્રત.

સપ્તમ્. પું. (સપ્તમ્) પ્રતિકમળ
સહિત કદપ-અર્થાત્ મહાવીરસ્વામીના
સાધુને અવશ્ય બે વખત પ્રતિકમળ
કરવું જોઈએ, તેથી તેનો કદપ-ધર્મ
સપ્રતિકમળ કહેવાય.

સપ્તમ્. ઘ્ર. (સપ્તમ્) એક વસ્તુની
સામે બીજી વસ્તુ એવી કક્ષામાં આવે
કે બેની પ્રતિદિશા સમાન-સરખી
થાય તે.

સપ્તમ્. ઘ્ર. (સપ્તમ્) પાત્ર-આધાર
સહિત; કોઈને પથ્ય આધારે રહેલ.

સપ્તમ્. ઘ્ર. (સપ્તમ્) પરિકર્મ-હલન
ચલનાદિ ચેષ્ટા-તે સહિત; સંચારાનો એક
પ્રકાર. (૨) પરિકર્મ-સાધુના મૂળચુલની
ધાતરૂપ દોષ, તેણે કરી સહિત.

સપ્તમ્. ઘ્ર. (સપ્તમ્) આહુત્યને
માટે જેમ મકાન સાફસુક્ર કરી સિંપ-
વામાં આવે તેમ સાધુને માટે સિંપ

ચુપથ્ય કરવામાં આવે તે આહુત્ય દોષ,
તે સહિત.

સપ્તમ્. પું. (સપ્તમ્) બજાર વગેરે
રસમય પદાર્થ.

સપ્તમ્. ઘ્ર. (સપ્તમ્) પહેલા તથા
છેલ્લા સહિત.

સપ્તમ્. ઘ્ર. (સપ્તમ્) કર્મ પુદ્ગળ
સહિત; સાંસારી જીવ.

સપ્તમ્. પું. (સર્) સાપ; નામ. (૨) અશ્વેષા
નક્ષત્રનો અધિષ્ઠાતા દેવતા; નામ દેવતા.

સપ્તમ્. ઘ્ર. (સપ્તમ્) જીવો
“ સપ્તમ્ ” શબ્દ.

સપ્તમ્. ઘ્ર. (સર્વમ્) એ નામની
સાધારણ વનસ્પતિ.

સપ્તમ્. પું. (સપ્ત) સન્માર્ગ; સત્પુરુષો
જે માર્ગે આશ્વા હોય તે માર્ગ.

સપ્તમ્. ન. (સર્વ) ઘી; ધૂત.

સપ્તમ્.સપ્તમ્. } પું. (સર્વમ્) ધૂત
સપ્તમ્.સપ્તમ્. } સમાન મધુર વચનની
લઘિધવાળા સાધુ.

સપ્તમ્. ઘ્ર. (સપ્તમ્) પિશાચના
આવેશવાળો.

સપ્તમ્. ઘ્ર. (સર્વમ્) નામળ.

સપ્તમ્. પું. (સપ્તમ્) મહાપુરુષ; સન્નિધિ.
(૨) દક્ષિણ તરફના કિપુરુષ દેવતાનો ઇન્દ્ર.

સપ્તમ્. ઘ્ર. (સપ્તમ્) સફળ; સાર્થક.

સપ્તમ્. પું. (સપ્ત) એ નામનો એક મ્લેચ્છ
દેશ. (૨) ઘ્ર. શબ્દ દેશમાં રહેનાર.

સપ્તમ્. ઘ્ર. (સપ્તમ્) } શબ્દ દેશમાં
સપ્તમ્. ઘ્ર. (સપ્તમ્) } જન્મેથી દાસી.

સપ્તમ્. પું. (સપ્તમ્) આરિત્રને દૂષિત બના-
વનાર એકવીસ જાતના શબ્દ દોષો, જેવાકે
૧ હસ્તકર્મ, ૨ મૈથુન, ૩ રાત્રિ જોગન,
૪ તાદિ. (૨) ચોથી જાતના પરમાધામી.
(૩) ઘ્ર. કાચક; મેલું; ગ્રાંથું. (૪)
અતિચાર સહિત; દોષવાળું.

સમ્બલ. પું. (સમ્બલ) ભાલો; શસ્ત્રની એક ભત.

સમ્બાલ. પું. (સમ્બાલ) સારો ભાવ. (૨) જિનેશ્વરે કહેલ પ્રવચન તત્વ. (૩) અસ્તિત્વ; હયાતી. (૪) સત્ય આકાર; વસ્તુના મૂળ આકાર જેવો આકાર. (૫) સદ્ભૂત-વિદ્યમાન પદાર્થ.

સમ્બાવઠવણા. ક્રી. (સમ્બાવસ્થાપના) વસ્તુનો વાસ્તવિક આકાર; વસ્તુના મૂળ આકાર જેવો આકાર.

સમ્બાવપદ્ધત્યાલય. પું. (સમ્બાવપ્રત્યાલય) સંસારનો સર્વથા ત્યાગ; સર્વ સવર રૂપ શેલેશી અવસ્થા.

સર્મિતર. ન. } (સમ્યક્તર) અંદર;
સર્મિતરિય. ન. } માંહ.

સમ્બૂય. ત્રિ. (સમ્બૂત) યથાર્થ; સત્ય.

સમા. ક્રી. (સમા) મેલાવડો; પરિપદ; મલા. (૨) વ્યાખ્યાનશાળા; કથાગૃહ.

સમાલ. પું. (સમાલ) પ્રકૃતિ; સ્વભાવ.

સમાલસંપન્ન. ત્રિ. (સમાલસંપન્ન) કુદરતી રીતે પાકે તે દરાખ વગેરે.

સમ. ત્રિ. (સમ) બરાબર; સરખું; ઉંચું નીચું નહિ તે. (૨) જેના ચારે ચરણમાં સરખા અક્ષરો હોય તેનું પદ્ય. (૩) બરાબર તાલ સહિત ગાવું તે; ગાયનના આઠ ગુણમાંનો એક ગુણ. (૪) ત્રીભ્રમ એવા દેવલોકનું એક વિમાન.

સમ. પું. (સમ) પરિશ્રમ; ધાક.

સમલક્ષ્ણ. ત્રિ. (સમલક્ષ્ણ) સારી રીતે પાર પામેલ.

સમલય. ત્રિ. (સમલય) એક સમયની સ્થિતિવાળો.

સમલય. ન. (સમાયિક) સાવલ યોગની નિવૃત્તિ રૂપ સામાયિક ચારિત્ર.

સમ. ઘ. (સમ) સાથે.

સમતાઘ્રો. ઘ. (સમતાઘ્ર) } સર્વ બાબુએ;
સમતા. ઘ. (સમતા) } ચારે તરફ.

સમલક્ષણ. ત્રિ. (સમાલક્ષણ) કહેલું.

સમ્મ. ઘ. (સમકમ) એકીસાથે; યુગપત.

સમ્મ. ત્રિ. (સમપ્ર) સમસ્ત; સમગ્ર; આખું.

સમચરસ. ન. (સમચરણ) પલાંડીવાળી બેસતાં શરીરની ઉંચાઈ અને પહોળાઈ સરખી થાય, ચારે ખુણા સરખા પડે તે સંસ્થાન-આકૃતિનું નામ; ૭ સંકાલમાંનું પ્રથમ સંકાલ.

સમચરસસંઠાણ. ન. (સમચરણસંસ્થાન) બુઓ “ ઉપલો ” શબ્દ.

સમચારિ. ત્રિ. (સમચારિ) મહિનાના નામ સરખા નામવાળા નક્ષત્રો જેવા કે અશ્વિની, કૃત્તિકા, મૃગશિર, ઇત્યાદિ.

સમચણ. ન. (સમર્ચન) પૂજન; અર્ચન.

સમચિય. ત્રિ. (સમર્જિત) સમર્જન કરેલું; ભેગું કરેલું.

સમગ્ગ. ત્રિ. (સમગ્ય) વચલા ભાગ સહિત; મધ્યભાગ સહિત.

સમટ્ટ. ત્રિ. (સમર્થ) સમર્થ; શક્તિસંપન્ન. (૨) યુક્ત; ઉચિત; ધટિત.

સમટ્ટિય. ત્રિ. (સમર્થિક) તુલ્ય ઋદ્ધિવાળા- (દેવ વગેરે.)

સમલ. પું. (સમલ) મુનિ; નિર્મથ; સર્વ પાપદોષથી રહિત સાધુ. (૨) ભગવાન મહાવીર સ્વામીનું ઉપનામ. (૩) શાક્યાદિ બૌદ્ધ વગેરેના સાધુ. (૪) તપશ્ચર્યા કરવામાં ઉચ્ચત; તપ વગેરે કષ્ટ સહનાર. (૫) નિર્મથ, શાક્ય, તાપસ, ગેરૂક અને આશ્રવક એ પાંચમાંનો ગમે તે એક. (૬) પાંખડી લોક.

સમલચમ્મ. પું. (સમલચર્મ) ખંતિ, મુતિ વગેરે દરા પ્રકારનો મુનિધર્મ.

સમલચૂષ્મ. ત્રિ. (સમલચૂષ્મ) બાનકની અગ્નીચારમી પડિમા આદરનાર આવક કે જે ૧૧ માસ સુધી સાધુની માફક વર્તે.

સમજાસંચ. પું. (શ્રમજાસંચ) સાધુ સમુદાય.
સમજાડસ. પું. (શ્રમજાડસ) આયુષ્યમંત
 શ્રમજુ-સાધુ; હે આઉપાવાગા સાધુ !
 (એ સંબોધનમાં આ શબ્દ વગ-
 રાય છે.

સમજી. સ્ત્રી. (શ્રમજી) સાધ્વી; આર્યા.
સમજીવિજ્ઞ. ત્રિ. (સમજીવિજ્ઞ) આચરેલું;
 વર્તમાનમાં મુકેલું.

સમજીજ્ઞ. ત્રિ. (સમજીજ્ઞ) સમ્યક્ અનુગા-
 અનુભોક્ત-સંમતિ આપનાર. (૨) મુનિ
 પાસે બોધ પામેલ; પ્રવજ્યાને યોગ્ય.
 (૩) ઉલ્લુક્તવિહારી. (૪) સાંભોગિક; જેની
 સાથે સાધુને આધાર પાણીનો વ્યવહાર
 હોય તે. (૫) લોકસંમત; લોકમાન્ય.

સમજીજ્ઞા. સ્ત્રી. (સમજીજ્ઞા) સ્વાભાવિક ગુણ
 યુક્ત પુરૂષને યોગ્ય પદવી દેવી તે.

સમજીજ્ઞ. ત્રિ. (સમજીજ્ઞ) નરતર અંધાયેલ.

સમજીમાલ. પું. (સમજીમાલ) પરિણામ;
 કાર્યબળ.

સમજીમલય. પું. (સમજીમલ) સમ્યક્ પ્રકારે
 પામેલ-ધારણ કરેલ.

સમજીસ્તય. પું. (સમજીસ્તય) ટકિ પામેલ
 પુદ્ગલ.

સમજીવાસન. } પું. (શ્રમજીવાસન) સાધુની
સમજીવાસન. } સેવા ભક્તિ કરનાર;
 આવક.

સમજીવાસિયા. સ્ત્રી. (શ્રમજીવાસિકા) સા-
 ધુની સેવા-ભક્તિ કરનારી; શ્રાવિકા.

સમજીવય. પું. (સમજીવય) યોગ્યરીતે ધટના
 કરવી; અન્ય કરવો.

સમજીવમય. ત્રિ. (સમજીવમય) યુક્ત; પ્રાપ્ત.

સમજીવમ. ત્રિ. (સમજીવમ) સારી રીતે
 સંબંધમાં આવેલ.

સમજીલ. ન. (સમજીલ) સરખી સપાટી.

સમજીલપદ્યા. સ્ત્રી. (સમજીલપદિકા) જૂમિ
 ઉપર બને પગ સરખા રાખવા તે.

સમજીલ. ન. (સમજીલ) સરખો તાલ
 આપવાની કળા.

સમજીલકંત. ત્રિ. (સમજીલકંત) ઉલ્લંઘી
 ગયેલ.

સમજી. ત્રિ. (સમાત) પુરૂ; સમાપ્ત.

સમજી. ત્રિ. (સમસ્ત) સર્વ; સધળું.

સમજી. સ્ત્રી. (સમાતિ) પરિપૂર્ણતા.

સમજી. ત્રિ. (સમર્થ) સમર્થ; શક્તિવાન.

સમજી. ત્રિ. (સમર્થ) સમર્થ; શક્તિવાન.

સમજી. ત્રિ. (સમર્થ) સમર્થ; શક્તિવાન.

સમજી. ત્રિ. (સમર્થ) સમર્થ; શક્તિવાન.

સમજી. ત્રિ. (સમર્થ) સમર્થ; શક્તિવાન.

સમજી. ત્રિ. (સમર્થ) સમર્થ; શક્તિવાન.

સમજી. ત્રિ. (સમર્થ) સમર્થ; શક્તિવાન.

સમજી. ત્રિ. (સમર્થ) સમર્થ; શક્તિવાન.

સમજી. ત્રિ. (સમર્થ) સમર્થ; શક્તિવાન.

સમજી. ત્રિ. (સમર્થ) સમર્થ; શક્તિવાન.

સમજી. ત્રિ. (સમર્થ) સમર્થ; શક્તિવાન.

સમજી. ત્રિ. (સમર્થ) સમર્થ; શક્તિવાન.

સમજી. ત્રિ. (સમર્થ) સમર્થ; શક્તિવાન.

સમજી. ત્રિ. (સમર્થ) સમર્થ; શક્તિવાન.

સમજી. ત્રિ. (સમર્થ) સમર્થ; શક્તિવાન.

સમજી. ત્રિ. (સમર્થ) સમર્થ; શક્તિવાન.

સમજી. ત્રિ. (સમર્થ) સમર્થ; શક્તિવાન.

સંયમ; સદાચાર. (૬) અદ્વા સમય-કાળ. દ્રવ્ય; ૭ દ્રવ્યમાંનું એક દ્રવ્ય. (૭) નાસ્તિક વગેરેના મતનું ખણ્ણન જેમાં છે તે સૂચકાંશ સૂત્રના પ્રથમ અધ્યયનનું નામ. (૮) સામાયકનત; આવકનું નવમું વ્રત.

સમયં. ઘનં (સમકમ) યુગપત્ત; એકી સાથે. સમયચિન્તન. નં } (સમયચેત) અઢી સમયચિન્તન સિય. પું. } દ્વીપ પ્રમાણ મનુષ્ય સમયચક્ષેત્ર. નં } ક્ષેત્ર.

સમયજ્ઞ. ત્રિં (સમયજ્ઞ) સ્વસિદ્ધાંત અને પરસિદ્ધાંતને જાણનાર.

સમયવ્યવહાર. પું. (સમયવ્યવહાર) એ નામનો આઠમો પૂર્વ.

સમયા. ક્ષીં (સમતા) સમભાવ; સમતા.

સમર. પું. (સમર) સંભ્રમ; યુધ્ધ. (૨) નીચ માણસોનું નિવાસસ્થાન.

સમરજ્ઞાતાર. ત્રિં (સ્મ) સંજ્ઞારનાર; રમરણ કરનાર.

સમરણીય. ત્રિં (સ્મરણીય) રમરણ કરવા યોગ્ય.

સમલિહિય. ત્રિં (સમલિહિત) સરખી પંક્તિમાં આલેખેલ.

સમલગુહ. ત્રિં (સમલગુહ) વિંટાયેલું; ઘેરાયેલું.

સમલસહ. ત્રિં (સમલસહ) ખીરાજમાન થયેલ; પધારેલ.

સમલસરણ. નં (સમલસરણ) જિનેશ્વરની દેશનાશ્રમિ.

સમલાહ. નં (સમલાયિત્ર) સમવાયિ કારણ; ઉપાદાન કારણ, જેમ ધડાનું કારણ માટી.

સમલાય. પું. (સમલાય) અગ્રીયાર અંશમાંનું ૪ થું સમવાયાંશ સૂત્ર. (૨) વેપારી વગેરેનો સમુદાય. (૩) ધંદ.

સમલાયમહ. નં (સમલાયમહત્) ઉંદ્ર મહોત્સવ.

સમસીસિયા. ક્ષીં () રપર્ધા; ચડસાચડસી.

સમસેચિ. ક્ષીં (સમસેચિ) સરખી પંક્તિ; હારબંધ.

સમસિદ્ધા. ત્રિં (સમસિદ્ધક) કારભારી; અધિકારી; અધિષ્ઠાતા.

સમસિદ્ધ. ત્રિં (સમસિદ્ધ) અધિક; વધારે.

સમા. ક્ષીં (સમા) આરો; સમય વિશેષ.

સમાઘ. પું. (સમાય) સામાયિક.

સમાદિષ્ટ. ત્રિં (સમાદિષ્ટ) ફરમાવેલ.

સમાદિશય. ત્રિં (સમાકીર્ણ) વ્યાપ્ત; આકુળ થયેલ.

સમાડલ. ત્રિં (સમાયુજ) સહિત; યુક્ત; વિસિષ્ટ.

સમાડલ. ત્રિં (સમાકુલ) વ્યાકુળ.

સમાપસ. પું. (સમાવેશ) અમુક આહાર સાધુને આપવા માટે કદપી રાખવો તે; આહારનો એક દોષ.

સમાકરિસણ. નં (સમાકર્ષણ) ખેંચવું.

સમાકાલ. પું. (સમયકાલ) ૭ આરાની પ્રવૃત્તિરૂપ કાળ.

સમાગમ. પું. (સમાગમ) સમાગમ; મેળાપ.

સમાગમ. ત્રિં (સમાગત) આવેલ.

સમાચાર. પું. (સમાચાર) આચરણ; અનુશાન.

સમાજ. ત્રિં (સત) છતું; વિલમ્બાન.

સમાચ. ત્રિં (સમાન) સરખું; તુલ્ય. (૨)

અણપની જાતના વ્યંતર દેવતાનો ખીજો

ઉદ. (૩) આઠમા દેવલોકનું એક વિમાન.

(૪) ચાલવાની શક્તિ ક્ષીણ થવાથી એક ઠેકાણે સ્થિર વાસ રહેનાર સાધુ.

સમાચારિતાર. ત્રિં (સમાનેત્ર) અનુશાન કરનાર.

સમાવાચ. નં (સમાવાન) અંગીકાર કરવું તે.

સમાવેચ. ત્રિં (સમાવેચ) ગ્રહણ કરવા યોગ્ય.

સમાધાન. નં (સમાધાન) સમાધાન કરવું.

સમાધિ. પું. (સમાધિ) મનની સ્વસ્થતા.

(૨) શ્રુતચારિત્રપદ્ધતિ.

સમાલીલ. ત્રિં (સમાલીલ) સમ્યક્ પ્રકારે આલેખ્યું.

સમામેલ. પ્ર૦ (સમેલ) એકજ વખતે.
 સમાય. પું૦ (સમકલ) તુલ્યકાળ.
 સમાય. પું૦ (સમાજ) સમુદાય.
 સમાયજ્ઞ. ન૦ (સમાજ્ઞ) પ્રદણ કર્યુ;
 સ્વીકારવું.
 સમાચાર. પું૦ (સમાચાર) આચરણ;
 અનુષ્ઠાન.
 સમાચારદ્ર. ત્રિ૦ (સમાચારક) આચરણ
 કરનાર.
 સમાચારી. સ્ત્રી૦ (સમાચારી) દશ પ્રકારની
 સાધુ સમાચારી. (૨) શિષ્ટ પુરુષોએ
 સારીરીતે આચારમાં મુકેલ ક્રિયા.
 સમાર્ચન. પું૦ (સમાર્ચન) મન વચન અને
 કાયાથી પરને દુઃખ ઉપભવવું તે.
 સમારજ્યા. સ્ત્રી૦ (સમારજ્યા) સુધારવું તે.
 સમારુદ્ધ. ત્રિ૦ (સમારુદ્ધ) સારીરીતે આરુદ્ધ
 થયેલો.
 સમાલિહય. ન૦ (સમાલેહન) લેપ કરવો;
 ચોપડવું.
 સમાલોચન. ન૦ (સમાલોકન) વિચારણા;
 નિરીક્ષણ.
 સમાવર્તિ. ત્રિ૦ (સમાવર્તિ) આવી પડેલું;
 જોડાયેલું; બંધાયેલું.
 સમાવચ્છ. } ત્રિ૦ (સમાપ્ત) પ્રાપ્ત થયેલ;
 સમાવજ્ઞ. } પામેલ.
 સમાસ. પું૦ (સમાસ) સંક્ષેપ; ટુંકાણ. (૨)
 એથી વધારે પદોનું પરસ્પર જોડાણ. (૩)
 સામાયિક.
 સમાસીય. ત્રિ૦ (સમાસીય) સારીરીતે
 જોડેલ.
 સમાહત. } ત્રિ૦ (સમાહત) હજોડું; મારેલું.
 સમાહય. }
 સમાહરજ્યા. સ્ત્રી૦ (સમાહરજ્યા) અકુશળ
 મન વચન આદિનો નિરોધ કરવો તે.
 સમાહરજ્યા. ન૦ (સમાહરજ્યા) વિષમ વિકારની
 નિવૃત્તિ; સ્વાસ્થ્ય.

સમાહાર. સ્ત્રી૦ (સમાહાર) દક્ષિણ દિશાના
 રચક પવંત ઉપર વસનારી આઠ દિશા-
 કુમારીમાંની પહેલી દિશાકુમારી. (૨)
 પખવાડીઆની પંદર રાત્રિમાંની બારમી
 રાત્રિનું નામ.
 સમાધિ. પું૦ (સમાધિ) સમાધિ; ચિત્તનું
 સ્વાસ્થ્ય-સ્થિરતા; અંતઃકરણની એકાગ્રતા;
 યોગનું એક અંગ. (૨) સૂચકાંગ સૂત્રનું
 ૧૦ મુ અધ્યયન. (૩) જંબુદ્વીપના
 ભરતક્ષેત્રમાં થનાર ૧૭ મા તીર્થકર. (૪)
 ધર્મપ્રાપ્તિ. (૫) જ્ઞાન, દર્શન અને આરિત્ર
 આદિ મોક્ષમાર્ગ.
 સમાહિનામ. ન૦ (સમાહિનામ) સૂચકાંગ
 સૂત્રના દશમા અધ્યયનનું નામ.
 સમાહિય. ત્રિ૦ (સમાહિય) સમાધિ પામેલ;
 સ્વસ્થ થયેલ; શાન્ત થયેલ.
 સમાહિયજ્ઞ. ત્રિ૦ (સમાહિયજ્ઞ) શાન્ત જવાળા-
 વાળો.
 સમિદ. સ્ત્રી૦ (સમિતિ) ગમન આદિ ક્રિ-
 યામાં ચતના રાખવી તે; ઇર્ષ્યા આદિ
 પાંચ સમિતિ. (૨) મળવું; એકત્ર થવું.
 (૩) સામગ્રી.
 સમિદમા. સ્ત્રી૦ (સમિતિમા) દર્દિ અથવા
 દુધની તર. (૨) એક જાતનો ખાણ
 પદાર્થ.
 સમિક્ષા. સ્ત્રી૦ (સમીક્ષા) તત્ત્વ વિચારણા.
 સમિતિ. સ્ત્રી૦ (સમિતિ) ગમન, ભાષણ
 આદિ ક્રિયામાં ઉપયોગ રાખવો તે; ઇર્ષ્યા
 આદિ પાંચ સમિતિમાંની ગમે તે એક.
 (૨) શ્રદ્ધિ.
 સમિદ. ત્રિ૦ (સમિદ) સમૃદ્ધિવાન; ધન-
 ધાન્ય આદિથી પરિપૂર્ણ.
 સમિદિ. સ્ત્રી૦ (સમૃદ્ધિ) ધનધાન્યાદિ વિબૂતિ.
 સમિય. ત્રિ૦ (સમિત) ચાલવામાં, જોલવામાં,
 ગવેષણા કરવામાં, વસ્તુને લેવા મુકવામાં
 અને પરકવવામાં ઉપયોગ રાખી ચતના-

થી વર્તનાર; પાંચ સમિતિયુક્ત. (૨) પ્રમાણવાળો; પરિમિત. (૩) શાંત થયેલ; અહંકારનો ત્યાગ કરેલ. (૪) સમ્યક્ પ્રકારે પ્રાપ્ત થયેલ. (૫) સરખા અવયવવાળો. (૬) ન૦ નિરંતર; હમેશાં; સર્વકાળ.

સમિય. ત્રિ० (સમ્યક્) સમ્યક્; સાઈ; શ્રેષ્ઠ.

સમિય. ત્રિ० (સમિત) ઉપશમાવેલું.

સમિય. ક્ષી० (સમિધ્) ધન્ધ્યા. (૨) લોટ હઠી વગેરે યોગપયોગી દ્રવ્યો.

સમિયવૈસય. ત્રિ० (સમ્યક્વૈસય) સમ્યક્ દષ્ટિવાળો; સમ્યક્ દર્શનવાળો.

સમિયા. ક્ષી० (સમિતા) અમરેન્દ્ર વગેરેની અન્દરની સભા કે જેના સભાસદો તેડાવ્યા આવે.

સમિયા. જન (સમ્યક્) સારીપેઠે; સારીરીતે.

સમિયા. ક્ષી० (સમિતા) સમતા; સામ્યભાવ. (૨) ઉપશમ ભાવ.

સમિલત. ક્ષી० (સમિલા) ધોંસરીમાં જેતર બાંધવાનો લાકડાનો ખીલો; સમેલ.

સમિલ્લ. ક્ષી० (સમિલ્) અશ્વત્થ આદિ વૃક્ષની પ્રતિશાખાના કટકા; સમિધ-હવનને યોગ્ય સામગ્રી.

સમી. ક્ષી० (સમી) ખીજડાનું ઝાડ; હશેરાને દિવસે પૂજાતું વૃક્ષ.

સમીકત. ત્રિ० (સમીકૃત) સરખું કરેલ.

સમીકરણ. ન૦ (સમીકરણ) વિષમ હોય તેને સમું કરવું તે.

સમીરિષ્ય. ત્રિ० (સમીરિત) પ્રેરણા કરેલ.

સમીવ. ન૦ (સમીવ) સમીપે; પાસે.

સમીવીકરણ. ન૦ (સમીવીકરણ) દૂર હોય તેને પાસે લાવવું.

સમીસિય. ત્રિ० (સમિષ્ટિ) મિશ્રણ યુક્ત.

સમીહિય. ત્રિ० (સમીહિત) ધમ્મહેલું; કલ્પેલું.

સમુચ્ચાય. ન૦ (સમુચ્ચા) ઉચિત ભિક્ષા લેવી તે.

સમુદય. ત્રિ० (સમુદિત) પ્રગટ થયેલ.

સમુચ્ચક્ર. પું० (સમુચ્ચક્ર) ઉત્કૃષ્ટ પદવી ઉપર સ્થપાયેલ.

સમુચ્ચિકા. ત્રિ० (સમુચ્ચિકા) ઉભતિ પામેલ; ધનાઢ્ય બનેલ.

સમુચ્ચિકતણ્યા. ક્ષી० (સમુચ્ચીકર્ત) નામ માનથી વસ્તુનું પ્રતિપાદન કરવું.

સમુચ્ચિકત. ત્રિ० (સમુચ્ચિકત) ફેંકેલું.

સમુચ્ચા. પું० (સમુચ્ચા) ગમરો; ડબ્બો.

સમુચ્ચાવિસ. પું० (સમુચ્ચાવિસ) સમુચ્ચપક્ષિ-ગાળાની પેઠે પાંખ બંધ કરીને આકાશમાં ઉડનાર પક્ષી; ખેચર તિર્થચ-પંચે-દિયનો એક ભેદ, કે જે અદિ દ્વીપની બહાર છે.

સમુચ્ચાય. પું० (સમુચ્ચાય) ગાળો. (૨) બારણામાં જડેલ ઉભા અને આડા લાકડાના સંધાણથી વચ્ચે પડેલાં ચોગાં. (૩) ચણીઆરાં.

સમુચ્ચાય. પું० (સમુચ્ચાય) એકીસાથે પ્રભાગપણે જીવ પ્રદેશથી કર્મ પુદ્ગળને ઉદીરણાદિકથી આકર્ષી, ભોગવી ઝટકવા-ખંખેરવા તે; વેદના વગેરેથી જીવના પ્રદેશને બહાર ફેલાવવા તે; વેદના આદિ સાત સમુદ્ધાત. (૨) પ્રજાપતિ સૂત્રના છત્રીશમાં પદનું નામ.

સમુચ્ચિય. ત્રિ० (સમુચ્ચિ) સુખમાં ઉત્પન્ન થયેલ.

સમુચ્ચય. પું० (સમુચ્ચય) સમુચ્ચય; સમુદાય.

સમુચ્ચયર્થ. પું० (સમુચ્ચયર્થ) ઢગલારૂપે બંધ; કોષ વસ્તુનો ઉચો ઢગલો કરવો તે.

સમુચ્ચય. પું० (સમુચ્ચય) ઉદારિકાદિ શરીર.

સમુચ્ચલિષ્ય. ત્રિ० (સમુચ્ચલિત) ઉછળેલ; ઉશ્કાર પામેલ.

સમુચ્ચિકનિરિષ્ય. ત્રિ० (સમુચ્ચિકનિરિષ્ય) જે સ્થિતિમાં-મનયોગ, વચનયોગ અને કાય-

યોગ, એ ત્રણે યોગની નિવૃત્તિ થાય છે તે; શુક્લધ્યાનનો યોગો પામે.

સમુચ્ચય. ત્રિં (સમૂચ્ચય) ગર્ભ વિના પોતાની ઝેણે ઉત્પન્ન થાય તે. (૦) અચિત્ત વાયુ.

સમુચ્ચય. ત્રિં (સમૂચ્ચય) ઉત્પન્ન થયેલું.

સમુચ્ચેદ્ય. પું (સમુચ્ચેદ્ય) મરણ; વિનાશ.

સમુચ્ચેદ્યાદિ. ત્રિં (સમુચ્ચેદ્યાદિ) ક્ષણિક ભાવને માનનાર; ક્ષણિકવાદી.

સમુજ્જમ. પું (સમુજ્જમ) ઉદ્ધોગ.

સમુજ્જય. ત્રિં (સમુજ્જય) સારી પેઠે તૈયાર થયેલ.

સમુજ્જાદ્ય. ત્રિં (સમુજ્જાત) નિકળેલ.

સમુજ્જાય. ત્રિં (સમુજ્જાત) સમ્યક્ ઉર્ધ્વ-લોકને પ્રાપ્ત થયેલ.

સમુગ્મિય. ત્રિં (સમુગ્મિય) ઊંડી દીધેલું; ફેંડી દીધેલું.

સમુદ્ગા. ત્રિં (સમુદ્ગાયિન) ઉદ્ધત-તૈયાર થનાર.

સમુદ્ગા. નં (સમુદ્ગા) નિમિત્ત કારણ.

સમુદ્ગાસુખ. નં (સમુદ્ગાનશ્રુત) ૭૨ સૂત્ર-માંનું એક.

સમુદ્ગિય. ત્રિં (સમુદ્ગિય) સંયમાદિ અનુશાન કરવા તૈયાર થયેલ; યથોક્ત આરિત્ર માટે તૈયાર થયેલ. (૨) ઉત્પન્ન થયેલ.

સમુદ્ગમ. ત્રિં (સમુદ્ગમિત) ગર્વિત થયેલ; ગર્વ કરેલ.

સમુદ્ગિય. ત્રિં (સમુદ્ગિય) તરીને પાર પામેલ.

સમુદ્ગ. ત્રિં (સમુદ્ગ) ઉત્પન્ન થયેલ.

સમુદ્ગ. નં (સમુદ્ગા) પવનનું વાયું.

સમુદ્ગા. નં (સમુદ્ગા) કાષ્ઠ પથ્થુ વસ્તુને સારી સ્થિતિએ પહેંચાડવા માટે પ્રથમથી તે વસ્તુમાં યોગ્યતા લાવવી તે.

સમુદ્ગિય. ત્રિં (સમુદ્ગિય) ઉત્પન્ન થયેલ.

સમુદાય. } પું (સમુદાય) સમૂહ, જથ્થો.
સમુદાય. }

સમુદાય. પું નં (સમુદાય) ઉચ્ચ નીચ કુળ સમુદાયની ગોચરી-બિદ્યા.

સમુદાયચરમ. પું (સમુદાયચર) સામુદાયિક બિદ્યાથી વૃત્તિ કરનાર.

સમુદાયિય. ત્રિં (સમુદાયિક) ધરેના સમૂહથી બિદ્યા મળેલી હોય તે.

સમુદાયિયમેરી. ત્રિં (સમુદાયિકમેરી) સમુદાયને એકઠો કરવાની ભેરી-દુકુલિ.

સમુદાયાર. પું (સમુદાયાર) સહચાર.

સમુદાય. ત્રિં (સમુદાય) સમૂહરૂપે બનેલ.

સમુદ. પું (સમુદ) લવણ આદિ સમુદ્ર.

(૨) આકાશ બળદેવ, વાસુદેવના પૂર્વ-ભવના ધર્માચાર્ય.

(૩) અંતઃસૂત્રના પહેલા વર્ણના બીજા અધ્યયનનું નામ.

(૪) અંધકવૃષ્ટિ રાજાનો પુત્ર બીજો

દશાર. (૫) અંતઃસૂત્રના બીજા વર્ણના

ત્રીજા અધ્યયનનું નામ. (૬) અંધકવૃષ્ટિ

રાજાની ધારણી રાણીના પુત્ર.

સમુદાય. પું (સમુદાય) યોગ્યા વાસુદેવના

ત્રીજા પૂર્વ ભવનું નામ. (૨) એ નામનો

એક માણસ.

સમુદાય. પું (સમુદાય) પાલિત નામે

લાલવડીનો પુત્ર.

સમુદાય. પું (સમુદાય) સમુદ્રમાં

ઉત્પન્ન થનાર એક જંતુ; એ દિવ્યવાળા

જીવની એક જાત.

સમુદાય. પું (સમુદાય) જળ કામડો;

સમુદ્રમાં ઉડનાર કાકપક્ષી.

સમુદાય. પું (સમુદાય) વસુદેવજીના

મોઢા લાઈ; દશ દશારમાંના સૌથી મોટા

દશાર; દારકાના રાજા; નેમનાથ પ્રભુના

પિતા. (૨) ત્રીજા અંકવર્તીના પિતા.

સમુદાય. પું નં (સમુદાય) જુઓ “સ-

મુદાય” શબ્દ.

સમુદેસ. પું (સમુદેસ) યુરોપે ક્રિષ્ચને
આપેલ વાંચના. (૨) ભોજન.

સમુદેસચાલ. પું (સમુદેસચાલ) પાઠન
વાંચનાનો વખત.

સમુદેસિય. નં (સમુદેસિક) પાખંડીઓને
દેવા માટે બનાવેલ આહાર લેવાથી
સાધુને લાગતો એક દોષ.

સમુદય. વિં (સમુદય) બળતું.

સમુદિય. વિં (સમુદિત) સારી રીતે ઉદ્ધાર
કરેલ.

સમુદય. વિં (સમુદય) ઉડેલ.

સમુદય. વિં (સમુદય) ઉડ્યું.

સમુવચિદ્. વિં (સમુવચિ) સારી રીતે
પાસે પાસે એક આસને બેઠેલ.

સમુવચ. વિં (સમુવચ) ઉત્પન્ન થયેલું.
સમુવચ. વિં (સમુવચ) ઉત્પન્ન થયેલું.

સમુવચ. નં (સમુવચ) ઉપર ઉડ્યું.

સમુવચ. પું (સમુવચ) પ્રાદુર્ભાવ;
ઉત્પત્તિ.

સમુવેદ. વિં (સમુવેદ) વિચારવા યોગ્ય.

સમુવેદ. સીં (સમુવેદ) સારો વિચાર.

સમુવચ. પું (સમુવચ) ઉત્પન્ન થયું.

સમુવચ. વિં (સમુવચ) ઉત્પન્ન થયેલ;
પેદા થયેલ.

સમુવાચ. નં (સમુવાચ) સામુદાયી-ધર
સમુદાયમાંથી મેળવેલી શિક્ષા.

સમુવાચ. પું (સમુવાચ) આચાર; આચ-
રણ; પ્રવર્તન.

સમુવચિય. વિં (સમુવચિત) શીક્ષાપૂર્વક
ઉદાગેલ; ઉચ્છાગેલ.

સમુવચ. પું (સમુવચ) પ્રેમપૂર્વક વાર્તાલાપ.

સમુવચિય. વિં (સમુવચિત) મેળવેલું;
પેદા કરેલું.

સમુવચિય. વિં (સમુવચિત) આવી પહોં-
ચેલ; આવેલ.

સમુવચ. વિં (સમુવચ) એકઠા થયેલ.

સમુવચ. પું (સમુવચ) ઘરોર સંપત્તિ;
પુદ્ગળસંપત્તિ. (૨) કર્મનો ઉપચય-વૃદ્ધિ.

સમુવચિય. વિં (સમુવચિત) વિકસેલું.

સમુવચ. વિં (સમુવચિત) ખરડેલ.

સમુવચ. વિં (૨) ઉડ્યું કરેલ.

સમુવચ. વિં (સમુવચ) ઉત્કેષિત.

સમુવ. પું (સમુવ) સંધાત; જથ્થો; સમુદાય.

સમેય. વિં (સમેય) સહિત; મિશ્ર.

સમોદ્યાર. પું (સમોદ્યાર) એક વસ્તુનો
જુગીય વસ્તુમાં સમાવેશ કરવો તે.

સમોદ્યાર. વિં (સમોદ્યાર) ઉતરી આવેલ;
આવી પહોંચેલ.

સમોવચ. સીં (સમોવચ) મધ્યમ
ગ્રામની પાંચમી મૂર્તિ.

સમોવચ. વિં (સમોવચ) પ્રવિષ્ટ; પેઠેલું.
(૨) આવેલ.

સમોવચ. વિં (સમોવચ) હંકાયેલ.

સમોવચ. વિં (સમોવચ) આકાશમાંથી
સમોવચિય. વિં (નીચે પડેલ.

સમોવચ. વિં (સમોવચ) ઉચિત સ્થાનમાં
ઉતરેલ; ઉતારે કરેલ; મિશ્રજાત થયેલ.

સમોવચ. નં (સમોવચ) સુવચન સૂત્રના
બારમા અધ્યયનનું નામ. (૨) જૈનેતર

દર્શનીઓની માન્યતાઓનો સમાજમ;
મેળો. (૩) વિશ્રામ. (૪) તીર્થંકરની પ-

ધરામણી અને બાર જાતની પ્રખ્યાત
મળતું. (૫) ધણા સાધુઓ મેળો થઈ

મેળે તે; મેળો; સંમેલન. (૬) ભચવાન
મિરાજતા હોય ત્યાં દેવતાએ કરેલી

શિક્ષાસન વગેરેની રચના. (૭) વર્ષાકાળ;
વર્ષાઋતુ.

સમોવચ. વિં (સમોવચ) જુઓ “સમે
સદ” શબ્દ.

સમોવચ. સીં (સમોવચ) સમુદાય.

સમોવચ. વિં (સમોવચ) વિસ્તારેલું; સમુદ-
ધાત કરેલ.

સમોદયસમય. ન૦ (સમયક્તમય) યંદુકના ભગ્નકની માફક મરણ સમયે જીવનું એકદમ નીકળી જતું તે.

સમ્મ. ન૦ (સમ્યક્) સમકિતમોહનીયકર્મ, મોહનીયકર્મની એક પ્રકૃતિ. (૨) સમ-કિત નામે સામાયિક. (૩) સમ્યક્ત્વ; સમકિત. (૪) અવિરતિ સમ્યગ્ દષ્ટિ નામનું ચોથું ગુણકાણુ. (૫) સમ્યગ્ દષ્ટિ જીવ.

સમ્મ. ઘ૦ (સમ્યક્) સારીરીતે; બરાબર. સમ્મા. ત્રિ૦ (સમ્યગ્) સમ્યગ્ દષ્ટિ; સમકિતી. સમ્મા. પું. (સન્માર્ગ) સત્યમાર્ગ; શુદ્ધ-માર્ગ. (૨) મોક્ષ માર્ગ.

સમ્મજ્ઞક. } પું. (સમ્મજ્ઞક) સ્નાન કરતાં
સમ્મજ્ઞાન. } વારંવાર પાણીમાં પેસી
બહાર નીકળે તેવા તાપસ; તાપસની એક જાત.

સમ્મજ્ઞિય. ત્રિ૦ (સંમાર્જિત) શુદ્ધ કરેલું; સાફ કરેલું.

સમ્મદ્ધ. ત્રિ૦ (સમ્મદ્ધ) ઝાડીજુડી સાફ કરેલું; કચરો કઢાડી વાળેલું. (૨) કાન સુધી પૂરેલું; ભરેલું.

સમ્મત. ત્રિ૦ (સમ્મત) અભિમત; માનેલું.

સમ્મત. ન૦ (સમ્યક્ત્વ) તત્ત્વજ્ઞાન પૂર્વક તત્ત્વશ્રદ્ધાન; સમ્યગ્દર્શન; સમકિત. (૨) સમ્યક્ત્વ નામનું આચારાંગનું ચોથું અભ્યયન. (૩) પ્રજાપતિ સૂત્રના ૧૯ માં પદનું નામ. (૪) પ્રજાપતિના ત્રીજા પદના નવમા દ્વારનું નામ.

સમ્મત્તકિરિયા. સ્ત્રી૦ (સમ્યક્ત્વક્રિયા) સમ્યક્ત્વ સહિત ક્રિયા. (૨) તત્ત્વશ્રદ્ધાન-સદૃશ્યારૂપ જીવબ્યાપાર.

સમ્મત્તપ્રયોગ. પું. (સમ્યક્ત્વપ્રયોગ) સમ્યક્ત્વવાદિ સહિત મનનો બ્યાપાર.

સમ્મત્તપરિણય. પું. (સમ્યક્ત્વપરિણય) સમ્યક્ત્વના પર્યાય-પરિણામ વિશેષ.

સમ્મત્તપરિણયિય. ત્રિ૦ (સમ્યક્ત્વપરિણયિત) સમ્યક્ત્વથી સમદષ્ટિ જીવે સ્વીકારેલ.

સમ્મદ્ધસણ. ન૦ (સમ્યગ્દર્શન) યથાર્થદર્શન; સમકિતદર્શન.

સમ્મદ્ધસણપજ્ઞવ. પું. (સમ્યગ્દર્શનપર્યાય) સમકિતદષ્ટિના પર્યાય-ભાવ.

સમ્મદ્ધિદ્ધિ. ત્રિ૦ (સમ્યગ્દર્શન) સમ્યગ્દર્શન-વાળો; સમકિતદષ્ટિવાળો; જીવ વગેરે પદાર્થોને યથાર્થ જોષ.

સમ્મમિચ્છાવિદ્ધિય. પું. (સમ્યગ્દર્શનવાદિક) મિશ્રદષ્ટિવાળો; સમકિત અને મિથ્યાત્વના મિશ્રણવાળો.

સમ્મય. ત્રિ૦ (સમ્મત) ધણા માણસોએ માન્ય કરેલું.

સમ્મસુદ્ધ. ન૦ (સમ્યક્સુદ્ધ) યથાર્થશ્રુત-શાસ્ત્ર, જિનપ્રવચન.

સમ્માણ. ન૦ (સન્માન) સત્કાર કરવો.

સમ્માણણિજ્ઞ. ત્રિ૦ (સન્માનનીય) સન્માન-બહુમાન કરવા યોગ્ય.

સમ્માણિય. ત્રિ૦ (સન્માનિત) સન્માન આપેલ.

સમ્મામિચ્છ. ત્રિ૦ (સમ્યગ્દર્શન) કંઈક યથાર્થ અને કંઈક અયથાર્થ દષ્ટિ (મિશ્ર દષ્ટિ) વાળો.

સમ્મામિચ્છુત. ન૦ (સમ્યગ્દર્શન) મિ-શ્રપણું.

સમ્મામિચ્છસમોદયીય. ન૦ (સમ્યગ્દર્શનવાદ-મોહનીય) દર્શન મોહનીય કર્મની એક પ્રકૃતિ કે જે શુદ્ધાશુદ્ધ-મિશ્ર દર્શિયા રૂપ હોય છે.

સમ્મામિચ્છુદ્ધસણ. ન૦ (સમ્યગ્દર્શન) કંઈક સમકિત અને કંઈક મિથ્યાત્વ અર્થાત્ મિશ્રદર્શન.

સમ્મામિચ્છુવિદ્ધિ. ત્રિ૦ (સમ્યગ્દર્શન) કંઈક સમ્યક્ અને કંઈક મિથ્યા દષ્ટિવાળો ત્રીજો ગુણકાણુ વર્તતો જીવ.

સમ્મવાદ. } ત્રિ. (સમ્મવાદિન્) યથાર્થ-
સમ્મવાદિ. } સાઈ-બોલનાર.

સમ્મોયપજ્જય. પું. (સમ્મોયપર્વત) સમ્મોદ નામનો
પર્વત; સંમેતશિખર પર્વત.

સમ્મોયસેજ. પું. (સમ્મોયસેજ) સમ્મેતશિખર
પર્વત.

સમ્મોહસ્સ. ક્ષી. (સમ્મોહસ્સ) દેવ વિશેષપણું.

સવ. પું. (સવ) સત્પુરૂષ. (૨) ત્રિ. સત્-
વિદ્યમાન; અસ્તિત્વવાળું.

સવ. જ. (સવ) સો-૧૦૦ (૨) ન. એક
જાતની વનરપતિ. (૩) પું. ભગવતીજી
સૂતના અધ્યાયોનું નામ; શાલક.

સવ. ત્રિ. (સવ) પોતાનું.

સવં. ઘ. (સવં) એકવાર.

સવં. ઘ. (સવં) પોતે; જાતે.

સવંજલ. પું. (સવંજલ) પખવાડીયાના
તેરમા દિવસનું નામ.

સવંજલ. પું. (સવંજલ) ૪૫ અવસરિપિણીના
પ્રથમ કુળકરનું નામ. (૨) એરવત
ક્ષેત્રના વર્તમાન ચોવીસીના ૧૪ મા
તીર્થકર. (૩) શકેન્દ્રના લોકપાલ-વરૂણના
વિમાનનું નામ.

સવંજલકૂટ. પું. (સવંજલકૂટ) વિદ્યુત્પ્રભ
વખારા પર્વતનાં નવ કૂટમાંનું આઠમું
કૂટ-શિખર.

સવંપમ. પું. (સવંપમ) પોતાની મેળે પ્રકા-
શતા મેરૂ પર્વત. (૨) સ્વયંપ્રભ નામનો
એક ગ્રહ. (૩) જંબૂદ્વીપના ભરતખંડમાં
થનાર ચોથા તીર્થકર. (૪) જંબૂદ્વીપના
ભરતખંડમાં થનાર ચોથા કુલકર. (૫)
સ્વયંપ્રભ નામે ૪૫ ઉત્સર્પિણીના ચોથા
કુલકર.

સવંબુદ્ધ. ત્રિ. (સવંબુદ્ધ) મુશ્કના ચોમ વિના
પોતાની મેળે બોધ પામેલ.

સવંબુદ્ધસિદ્ધ. પું. (સવંબુદ્ધસિદ્ધ) પોતાની
મેળે બોધ પામી સિદ્ધ થયેલ.

સવંભૂ. પું. (સવંભૂ) વિષ્ણુ; (૨) ત્રીજા
વાસુદેવનું નામ. (૩) બ્રહ્મા. (૪) જીવ
કે જે પોતાની મેળે ઉત્પન્ન થાય છે.
(૫) સ્વયંભૂ નામનું ત્રીજા ચોથા દેવ-
લોકનું એક વિમાન. (૬) સ્વયંભૂરમણ
સમુદ્ર; ત્રિજાલોકના અસંખ્યાત સમુદ્ર-
માનો છેલ્લો સમુદ્ર.

સવંભૂરમણ. પું. (સ્વયંભૂરમણ) એ નામનો
છેલ્લામાં છેલ્લો દ્વીપ અને સમુદ્ર. (૨) એ
નામનું ત્રીજા ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન.

સવંભૂરમણમહ. પું. (સ્વયંભૂરમણમહ) સ્વય-
ભૂરમણ દ્વીપના દેવતાનું નામ.

સવંભૂરમણમહામહ. પું. (સ્વયંભૂરમણમહામહ)
સ્વયંભૂરમણ દ્વીપના દેવતાનું નામ.

સવંભૂરમણમહાવર. પું. (સ્વયંભૂરમણમહાવર)
સ્વયંભૂરમણ સમુદ્રના દેવતાનું નામ.

સવંભૂરમણવર. પું. (સ્વયંભૂરમણવર) સ્વય-
ભૂરમણ સમુદ્રના દેવતાનું નામ.

સવંચર. પું. (સ્વયંચર) પોતાની મેળે
કન્યાએ વર પસંદ કરવો તે.

સવંચરમંડલ. જ. (સ્વયંચરમંડલ) કન્યાને પો-
તાની મેળે વર વરવાને બોલાવેલ મિજ-
માનોને બેસવાનું સ્થાન-માંડવો.

સવંચસ. ત્રિ. (સ્વયંચસ) સ્વાધીન.

સવંચક્ષ. પું. (સ્વયંચક્ષિન્) એ નામનું ત્રીજા
ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન.

સવંચસ. પું. (સવંચસ) સોમો ભાગ.

સવંચસુદ્ધ. ત્રિ. (સ્વયંચસુદ્ધ) જુઓ “ સવ-
ચુદ્ધ શબ્દ.

સવંચક્ષિ. પું. (સવંચક્ષિર્તિ) આવતી ચોવી-
સીના દશમા તીર્થકરનું નામ.

સવંચકેડ. પું. (સવંચકેડ) શકેન્દ્રનું અપર નામ.

સવંચકડ. પું. (સવંચકડ) શકેન્દ્રનું અપર નામ.

સવંચ. પું. (સવંચ) એ નામના એક આવક
કે જેનો જીવ આજતી ચોવીસીમાં દશમા

તીર્થકર થશે તે. (૨) સો ગાથાનો સમૂહ.

સયમ્વસો. પુ. (શતામ્વસ) સેંકડો વાર.

સયમ્ગ્રહ. પું. (સ્વયંગ્રહ) સાધુએ પોતાને હાથે આહારઆદિ લેવાથી લાભનો દોષ.

સયમ્ગ્રી. સ્ત્રી. (શત્ત્રી) એકી સાથે સો માણસને મારે તેવી શિશ્ના અથવા તોપ.

સયચ્છવા. સ્ત્રી. (શતચ્છવા) ફલ વિશેષ.

સયચ્છિદ્ર. ત્રિ. (શતચ્છિદ્ર) સો છિદ્રવાળું; ઢુટેહું ટુટેહું.

સયચ્છિયા. સ્ત્રી. () પડોશમાં રહેનારી; પડોસણ.

સયજા પુ. (સ્વજન) સ્વજન; પિત્રાદિ; ભાયાત; સમાસંબંધી, કુટુંબી.

સયજા. ન. (સજન) ગૃહ; મકાન.

સયજા. ન. (શયન) શય્યા; શેઝ; પડંગ. (૨) સુતુ-નિદ્રા કરવી તે.

સયજાજંમગ. પું. (શયનજન્મક) જંભકા દેવતાની એક જાત.

સયજાપુષ્પ. ન. (શયનપુષ્પ) શય્યા, આસન, વગેરે આપવાથી થતું પુરય.

સયજાવિદિ. પું. (શયનવિધિ) શયનની વિધિ; શય્યા બનાવવાની તથા તેનો ઉપયોગ કરવાની કળા.

સયજીવ. } ન. (જમનીય) પથારી; સેજ.
સયજીવ. }

સયજીવાર. ન. (શતજીવ) એ નામનું એક નગર કે જ્યાં આવતી એવીસીના બારમા અમમ નામના તીર્થકરનો જન્મ થશે.

સયજી. ન. (શતજી) એક જાતનું વાજિત્ર.

સયજીવ. પુ. (શતજીવ) જમ્બુદ્વીપના ઔરવત ક્ષેત્રમાં આગામી ઉત્સર્પિણીમાં થનાર આઠમા કુળકરનું નામ.

સયજીવ. ન. (શતજીવ) કમળ. (૨) સો પાંખડીવાળું કમળનું ફૂલ.

સયપાગ. પુ. (શતપાક) એકસો ઓપધી નાખી પકાવેલ તેલ.

સયપુષ્પ. પું. (શતપુષ્પ) વનસ્પતિ વિશેષ.

સયમિસયા. સ્ત્રી. (શતમિષજ) શતતારિકા નક્ષત્ર.

સયમેષ. ઘ. (સ્વયમેષ) પોતે; આપોઆપ.

સયય. ન. (સતત) નિરંતર; હમેશાં.

સયરહ. પું. (શતરથ) ગત અવસર્પિણીના દશમા કુળકરનું નામ.

સયરાહ. ઘ. (સત્વામ્) જલદી; ઉતાવળે. (૨) યુગપત; એકીસાથે.

સયરિસહ. ન. (શતર્ષભ) ૨૩ મા મુહૂર્તનું નામ.

સયરી. સ્ત્રી. (શતારી) શતાવરી નામે બહુખીજવાળી વનસ્પતિની એક જાત.

સયજ. ત્રિ. (સજ્જ) અધું; સમ્પૂર્ણ; સમગ્ર.

સયજત. ન. (શતજત) જુઓ “સયપત” શબ્દ.

સયજસહ. પું. (શતજ્જમ) અહોશત્રના ત્રેવીશમા મુહૂર્તનું નામ.

સયસં. ઘ. (શતશમ્) સેંકડો; અપરિમિત.

સયસહસ્સ. ન. (શતસહસ્ત્ર) એક લાખ.

સયસાહસ્તિય. ત્રિ. (શતસાહસ્તિક) એક લાખ પરિમિત.

સયસાહસ્તી. સ્ત્રી. (શતસાહસ્તી) સો હજાર; એક લાખ.

સયા. ઘ. (સદા) સદા; હમેશાં.

સયાડ. પું. (શતયુગ) ઔરવત ક્ષેત્રના વર્તમાન એવીસીના ૯ મા તીર્થકર.

સયાડય. પું. (શતયુગ) શતાયુ નામે અતીત અવસર્પિણી કાલના બીજા કુલકર.

સયાગીય. પું. (શતગીય) કૌશાંબી નમ-રીના રાજાનું નામ.

સયાય. ત્રિ. (સ્વકીય) પોતાનું.

સયાલિ. પુ. (શતાલિ) એક ગૃહસ્થ કે જે ભાવી ૧૯ મા તીર્થકર થશે.

સ્વાસ્થ્ય. ત્રિં (સ્વાસ્થ્ય) હિંદવાળું.
 સ્વચ્છમથ. પું (સ્વચ્છમથ) સ્વચ્છતા સ્વામી.
 સર. પું (સ્વર) કંઠ; અવાજ; ધ્વનિ. (૨) સ્વરવિદ્યા-સ્વર ઉપરથી શુભાશુભનું જ્ઞાન થાય તે. (૩) કાકસ્વરાદિ લક્ષણશાસ્ત્ર.
 (૪) અ આ ઇ યાદિ સ્વરાક્ષર. (૫) સા-રિ-ગ-મ-પ-ધ-નિ, એ સાત સ્વર.
 (૬) સ્વર નામે નામકર્મેની એક પ્રકૃતિ.
 સર. નં (સસ્) સરોવર; મ્હોટું તળાવ જળાશય.
 સર. પું (સર) ખાણ; નીર. (૨) મુંજ; વનસ્પતિની એક જાત.
 સરઈ. સ્ત્રી (સરકી) મદિરા.
 સરડ. સ્ત્રી (સરડ) સરપૂ નદી.
 સરંચ. પું (સરચ) જુજપર તિર્થપત્રે-દ્રિયની એક જાત.
 સરક. પું (સરક) સેરો; આવની એક વસ્તુ.
 સરક્ષ. ત્રિં (સરક્ષ) સચિતરજ-ધૂળ સહિત. (૨) જૂત પિશાબાદિ. (૩) શેવ, શિવધર્મને માનનાર.
 સરગ. પું (સરક) શર જાતના ધાસનો ખનેલ સૂપડો. (૨) ખાણને આકારે લાકડાનો કકડો. (૩) શરડુકો કે જેની સાથે અરણી ધસવાથી અગ્નિ થાય. (૪) સરાવલો; ભાજન વિશેષ.
 સરગમ્ય નં (સ્વગમ્ય) સ્વર ઓળખવાની કળા; સંગીતકળા.
 સરડ. પું (સરડ) કાકિડો.
 સરડી. સ્ત્રી (સરડી) કાકિડી
 સરડુ. ત્રિં () કોમળ; મૃદુ.
 સરડુચ. નં () કાચું કોમળ ફળ; જેમાં ઠણીયો જંધાણો ન હોય તેવું.
 સરથ. નં (સરથ) શરથ; આધાર; આશ્રય. (૨) ધાસનું ઝુંપડું.

સરથ. ત્રિં (સરથ) શરથે આવનારનું રક્ષણ કરનાર.
 સરથ. નં (સ્વરથ) રમરણ; યાદદાસ્તી.
 સરથ. પું (સ્વરથ) અર્થનું પ્રતિષાદન.
 સરથિ સ્ત્રી (સરથિ) પંકિત.
 સરત. પું (શરદ) શરદ ઋતુ.
 સરથંમ. પું (સરતંમ) સરકડો; વનસ્પતિ વિશેષ.
 સરદ. પું (શરદ) જુઓ “સરત” શબ્દ.
 સરદધ. ત્રિં (શરદજ) શરદ ઋતુમાં ઉત્પન્ન થયેલ.
 સરદકાલ. પું (શરદકાલ) શરદકાળ; શરદ ઋતુનો સમય.
 સરજ. ત્રિં (શરજ) રક્ષક; શરણ આપનાર.
 સરપત્ત. નં (શરપત્ર) ધનુષ.
 સરપાય. પું (શરપાત) શર-ખાણ છોડવાનું સાધન; ધનુષ.
 સરપ્પમાણ. નં (સરપ્રમાણ) પરમાવતીગંગા પ્રમાણ નદીમાંથી સો સો વર્ષે વેળુનો એક એક કણ કાઢતાં વેળુ ખલાસ કરતાં જેટલો વખત લાગે તેટલો સમય; ગોશાળાલિખત કાલવિભાગ.
 સરમ. પું (સરમ) આઠ પગવાળું જંગલનું એક પ્રાણી; અષ્ટાપદ (૨) ગેંડું.
 સરમસ. ત્રિં (સરમસ) સહર્ષ; હર્ષયુક્ત.
 સરય. પું (શરદ) શરદઋતુ.
 સરય. પું (શરક) શળીયો. (૨) કાજ વિશેષ કે જેની સાથે અરણીનું લાકડું ધસવાથી અગ્નિ ઉત્પન્ન થાય છે.
 સરયા. સ્ત્રી (શરદ) શરદઋતુ.
 સરથ. નં (સરથ) કમળ.
 સરલ. પું (સરલ) દેવદાસનું વૃક્ષ. (૨) ત્રિં સરલ; ઋણ; સીધું; પાંસડું.
 સરથ. પું () જુજપર તિર્થપત્રે-દ્રિયની એક જાત.

સરસવ. પું. (સરસ) એ નામનો એક સન્નિવેશ-આમંત્રું.

સરસ. ત્રિ. (સસ્) રસવાળું; નાનું.

સરસર. ન. (સરસ) હારબંધ આવેલાં ધણાં તળાવો; તળાવોની હાર.

સરસરસ. જ. (સરસ) સરસર એવો અવાજ કરીને.

સરસવ. પું. (સર્વ) સરસવ; એક જાતનું તેલવાળું ધાન્ય. (૨) સરસીયું તેલ.

સરસી. કી. (સસી) નધાવડી.

સરસસી. કી. (સસ્સતી) વાણી; વચન વિલાસ. (૨) ગન્ધર્વના ઇન્દ્ર ગીતરતિની ચોથી અગ્રમહિષી. (૩) સરસ્વતી દેવી.

સરાગ. ત્રિ. (સરા) રાગ સહિત; સરાગી.

સરાગજીવમ્. પું. (સરાગજીવ) સરાગી જીવમ્; દશમા ગુણકાણાવાળા જીવ.

સરાગસંજમ. પું. (સરાગસંયમ) સરાગી સંયમ.

સરાગસંજય. પું. (સરાગસંયત) સરાગી સંયત સાધુ; સરાગી સાધુ.

સરાવ. પું. (સરાવ) કોડીયુ; રામકોટારો.

સરાસળ. ન. (સરાસન) ધનુષ્ય.

સરાસળપટ્ટિયા. કી. (સરાસનપટ્ટિકા) ધનુષ્ય બાંધવાની પટ્ટી.

સરિચ્છ. ત્રિ. (સરિ) સમાન; સરખું.

સરિચ્છ. ત્રિ. (સરિચ્છ) સરખી આમડીવાળું.

સરિય. ત્રિ. (સર) ગયેલું.

સરિયા. કી. (સરિ) નદી.

સરિચ્છવ. ત્રિ. (સરિચ્છવ) સમાનવય; સરખી ઉમ્મરવાળું.

સરિસ. ત્રિ. (સર) સરખું; ધ્રુવ; સમાન.

સરિસવ. પું. (સર્વ) સરસવ; એક જાતનું અનાજ. (૨) સરસવ નામની વનરપતિ. (૩) સરસવનું ફૂલ.

સરિસવ. પું. (સરિસવ) સરખી ઉમ્મરનો મિત્ર.

સરીર. ન. (શરીર) ઉદારિક, વૈદિક, આહારક, તેજસ અને કાર્મણ્ય, એ પાંચ શરીર.

(૨) કાયયોગ-કાયાનો વ્યાપાર. (૩) પન્નવણાસૂત્રના આરમા પદનું નામ.

સરીરજ્જલયા. કી. (શરીરજ્જલના) શરીરનું ચાલવું; શરીર યોગ્ય પુદ્ગળનું શરીરરૂપે પરિણમવાનો વ્યાપાર.

સરીરચિંતા. કી. (શરીરચિંતા) શરીર ચિંતા; મગમૂત્રની હાજત.

સરીરપ્રત્યાયા. પું. (શરીરપ્રત્યાયા) ઉદારિક આદિ શરીરનો ત્યાગ.

સરીરપર્યાસિ. કી. (શરીરપર્યાસિ) શરીર પર્યાસિ; ૭ પર્યાસિમાંની બીજી.

સરીરપદ. ન. (શરીરપદ) પ્રણાપના સૂત્રના આરમા પદનું નામ.

સરીરપરિગ્રહ. પું. (શરીરપરિગ્રહ) પાંચ પ્રકારના શરીરરૂપ પરિગ્રહ.

સરીરબંધ. પું. (શરીરબંધ) શરીરનું બંધાવું; સમુદ્ધાત પછી શરીરનું સપૂર્ણપણું થવું તે.

સરીરબાહસિયા. કી. (શરીરબાહસિયા) શરીરની શુભ્રુષા કરી સમમને દૂષિત કરનારી.

સરીરમેધ. પું. (શરીરમેધ) શરીરનું બેદાયું; મૃત્યુ.

સરીરવર્ત્તિ. કી. (શરીરવર્ત્તિ) શરીરનો ત્યાગ કરવો તે.

સરીરવિડસ્ત્તમ્. પું. (શરીરવિડસ્ત્તમ્) શરીરનો ત્યાગ કરવો તે.

સરીરાણુગમ્. પું. (શરીરાણુગમ્) ઓહકાર ખાતાં ત્યાસ નીકળે તે; અચિત્તવાયુ.

સરીરિ. પું. (શરીરિ) શરીરધારી જીવ; સંસારી જીવ.

સરીરોપહિ. પું. (શરીરોપહિ) આદારિકઆદિ પાંચ શરીરરૂપી ઉપહિ.

સરીરોગાદિવા. કી० (સરીરાગાદિવા) સરીરની
અવગાહના-ઉચ્ચાધ.

સરીરસિંચ. પું० (સરીરસિંચ) જાતીથી ચાલનાર
સપાદિ.

સરુચ. ત્રિ० (સરુચ) ૩૫-૨૫ સહિત. (૨)
સમાન; સરખું; સરખા દેખાવવાળું.

સરુચ. ન० (સરુચ) મૂળરૂપ; લક્ષણ.

સરુવા. કી० (સરુવા) ચાલુ અવસર્પિણીના
ત્રીજા કુળકરની સ્ત્રી.

સરુચિ. ત્રિ० (સરુચિ) વર્ણ, ગંધ, રસ,
રૂપ, વગેરે પુરુષગુણ સહિત; સંસારી
જીવ.

સરુચિચ. ત્રિ० (સરુચિચ) સીલાયુક્ત; મનને
હરણ કરે એવું; મનોહર.

સરુચિચ. ત્રિ० (સરુચિચ) પ્રશંસાને
લાયક.

સરુચિચ. કી० (સરુચિચ) સળી. (૨) એક
જાતનું રૂંધાકાની પાંખવાળું પક્ષી. (૩)
સરસવના કાણા. (૪) સંખ્યાની મૂળત્રી
મોટે સરસવના કાણા ભરવાને કષ્ટવામાં
આવેલ પાલો.

સરુચિચ. ત્રિ० (સરુચિચ) પ્રશંસા
કરવા યોગ્ય.

સરુચિચ. પું० (સરુચિચ) રંગેદરણ મુખ
વચ્ચિકાદિ સાધુનું ચિહ્ન; જૈનધર્મના
સાધુનો વેષ.

સરુચિચ. પું० (સરુચિચ) સ્વર્ણ-
જૈનના વેષમાં સિદ્ધ થયેલ.

સરુચિચ. પું० (સરુચિચ) રંગેદરણ
આદિ વેષના ધારણ કરનાર જૈન-ધર્મના
સાધુ સાધ્વી.

સરુચિચ. ત્રિ० (સરુચિચ) મનોહર.

સરુચિચ. ન० (સરુચિચ) જાળ; પાણી.

સરુચિચ. કી० (સરુચિચ) નદી.

સરુચિચ. પું० (સરુચિચ) પશ્ચિમ-અક્ષ-
વિદેહમાંની સરુચિચતી વિજયનો રાજા.

સરુચિચ. કી० (સરુચિચ) પશ્ચિમ
સરુચિચતી. } મહાવિદેહના દક્ષિણ
પાંડવાની મેર નરકથી આઠમી વિજય.

સરુચિચ. ત્રિ० (સરુચિચ) કૃષ્ણ, નીલ, આદિ
લેશ્યાવાળા; લેશ્યાસહિત.

સરુચિચ. ન० (સરુચિચ) માયા, નિયાળુ અને
મિથ્યાત્વ, એ ત્રણ શબ્દ. (૨) કાંટા. (૩)
ભાલો. (૪) સંકા. (૫) ઝાડો, પેશાબ
અને અધોવા, એ ત્રણ શબ્દ. (૬) કામભોમ
રૂપ શબ્દ-આણ. (૭) દુઃખદાયક અશુભ
કર્મ. (૮) એક પ્રકારનો બુદ્ધપરિસર.

સરુચિચ. ત્રિ० (સરુચિચ) સુકાષ્ઠ મયેલ
પાંદડાંવાળું.

સરુચિચ. કી० (સરુચિચ) શાલેદું; ધુપેડો;
એક જાતનું ઝાડ.

સરુચિચ. ત્રિ० (સરુચિચ) માયા, નિ-
યાળુ, મિથ્યાત્વરૂપી શબ્દ-કર્મને ઉદનાર.

સરુચિચ. કી० (સરુચિચ) આણ, કાંટા,
વગેરે કહાડવાની ક્રિયા દર્શાવનાર શાસ્ત્ર;
આયુર્વેદનો એક ભાગ.

સરુચિચ. ન० (સરુચિચ) શબ્દ કાંદવુ
તે. (૨) આલોચણ; કરેલાં પાપનું
પ્રાયશ્ચિત.

સરુચિચ. ન० (સરુચિચ) કાન. (૨) શ્રવણ
નક્ષત્ર. (૩) શ્રવણ કરવું; સાંભળવું તે.

સરુચિચ. કી० (સરુચિચ) સાંભળવું. (૨)
અર્થાવગ્રહનું એક નામ.

સરુચિચ. પું० (સરુચિચ) શત્રુ; વિરોધી.

સરુચિચ. કી० (સરુચિચ) } શોક્ય;

સરુચિચ. કી० (સરુચિચ) } સપત્ની.

સરુચિચ. ત્રિ० (સરુચિચ) સમાન વર્ણવાળું;
એક વર્ણવાળું.

સરુચિચ. પું० (સરુચિચ) સોગાન; સમ.

સરુચિચ. પું० (સરુચિચ) શબ્દથી
અર્થમાં અને અર્થથી શબ્દમાં મન વગેરે
યોગાને રોકવાનો વ્યાપાર જેમાં ચાલે તે;
શુદ્ધધ્યાનનો પહેલો ભેદ.

સવિજ્ઞ. ત્રિં (સવિજ્ઞ) પરલોકોપકારિણી
વિદ્યા સહિત.

સવિદ્યા. સ્ત્રીં (સવિદ્યા) ધનિષ્ઠા નક્ષત્રનું નામ.

સવિય. પું (સવિય) હસ્ત નક્ષત્રનો અધિ-
ષ્ઠાતા દેવતા.

સવિચાર. ત્રિં (સવિચાર) વિચાર-મન,
વચન અને ક્રિયાના વ્યાપાર સહિત; સમ્યેષ્ટ.
(૨) વ્યભિચાર દોષયુક્ત.

સવિલિય. ત્રિં (સમીક) લગ્ન સહિત.

સવિસાચ. નં (સવિસાચ) દાથી દાતની
માફક બે તરફ ઓડિગણના આસન
વિશેષ.

સવિસેસ. ત્રિં (સવિશેષ) વિશેષ-ઉત્તરોત્તર
યુગ પ્રતિપત્તિ યુક્ત. (૨) કષ્ટક વધારે;
થોડુ અધિક.

સવેદ. } ત્રિં (સવેદ) સ્ત્રી વેદ, પુરુષ
સવેય. } વેદ, નપુસક વેદ, એ ત્રણ વેદ-
માંના ગમે તે એક વેદ સહિત; સવેદી;
સવિકારી.

સવ્ય. પું (સવ્ય) વૃક્ષ વિશેષ.

સવ્ય. ત્રિં (સર્વ) સર્વ; અધું; સન્નય;
સંપૂર્ણ.

સવ્યઘ્નો. ઘ્નં (સર્વત્) સર્વ પ્રકારે; (૨)
આરતરક્ષી; સર્વ બાબુથી. (૩) હમેશાં;
સર્વકાળ.

સવ્યઘ્નોમહ. પું (સર્વતોમહ) એ નામે
મહાશુક દેવલોકનું એક વિમાન. (૨)
અગીયારમા આરમા દેવલોકના ઇંદ્રનું
વિમાન. (૩) ૧૧ મા ૧૨ મા દેવલોકના
ઇંદ્રના યાન વિમાનનો ઉપરી દેવ. (૪)
વિઘ્નેશ જ્યેષ્ઠ આરમા દૃષ્ટિવાદ અંગના
ખીજા વિભાગ સૂત્રનો વીસમો ભેદ. (૫)
ચાર પડિમામાંની ચોથી; તપનો એક
પ્રકાર. (૬) એક નગરનું નામ. (૭)
ઇશાન ઇન્દ્રના ચમલોકપાલના વિમા-
નનું નામ.

સવ્યંગ. નં (સર્વાંગ) શરીરના સર્વે અવ-
યવો; સંપૂર્ણ શરીર.

સર્વગિયા. ત્રિં (સર્વાંગીય) સર્વ શરીરમાં
રહેનાર.

સર્વગુણ. સ્ત્રીં () માયા; કપટ.

સર્વંતિ. ઘ્નં (સર્વત્) બુદ્ધિ “સવ્યઓ”
શબ્દ.

સર્વકામ. પું (સર્વકામ) સર્વકામ નામે
વેશમણ અનુયાયી એક દેવવર્ગ. (૨)
સર્વકામના પૂરનાર સર્વ રસયુક્ત ભોજન.
(૩) સર્વ પ્રકારના કામભોગ.

સર્વકામસમિદ્ધ. પું (સર્વકામસમૃદ્ધ) પખ-
વાડીયાના જુદા દિવસનું નામ

સર્વકામિય. ત્રિં (સર્વકામિક) સર્વ કામના
પૂરનાર; જી રસ સહિત.

સર્વકાલ. નં (સર્વકાલ) સર્વદા; હમેશ.

સર્વકલ્પસમિદ્ધ. ત્રિં (સર્વાર્થસાધકાતિ)
સર્વ અક્ષરોની સંધિ બાબનાર; શબ્દાનુ-
શાસનવેત્તા.

સર્વગ. ત્રિં (સર્વગ) } સર્વત્ર વ્યાપક.
સર્વગમ્ય. ત્રિં (સર્વગત) }

સર્વગ્મ. નં (સર્વાગ) સર્વ પરિભ્રમણ.

સર્વગાદ. ત્રિં (સર્વગાત્ર) આત્માની
સર્વશે ધાત કરનાર. (કર્મપ્રકૃતિ)

સર્વજસ. પું (સર્વજસ) સર્વયજ્ઞ નામે
એક દેવવર્ગ.

સર્વજ્ઞુય. પું (સર્વજ્ઞ) સંયમ; સર્વર્થ.

સર્વજ્ઞ. પું (સર્વર્થ) સર્વાર્થસિદ્ધ વિમાન;
પાંચમું અનુત્તરવિમાન. (૨) એક
અહોસૂત્રના ત્રીશ મુહૂર્તમાંના એકમણ-
ત્રીસમા મુહૂર્તનું નામ.

સર્વજ્ઞસિદ્ધ. પું (સર્વાર્થસિદ્ધ) સર્વાર્થસિદ્ધ
નામે પાંચમા અનુત્તર વિમાનના દેવતા.
(૨) સર્વાર્થસિદ્ધ નામે પાંચમું અનુત્તર
વિમાન. (૩) સર્વાર્થસિદ્ધ નામે ૨૬ મુ
મુહૂર્ત. (૪) ઐશ્વત્યક્ષેત્રમાં બાબી ૬ ફા
તીથિકર.

સર્વજ્ઞસિદ્ધાન્તેષ. પું (સર્વજ્ઞસિદ્ધાન્તેષ) સર્વાર્થ-
સિદ્ધ વિમાનના દેવતા.

સર્વજ્ઞસિદ્ધવિમાન. પું (સર્વજ્ઞસિદ્ધવિમાન)
સર્વાર્થસિદ્ધ વિમાન.

સર્વજ્ઞસિદ્ધા. સ્ત્રી (સર્વજ્ઞસિદ્ધા) ચોથ, નોમ,
અને ચૌદસ, એ ત્રણ રાત્રિ નિધિ.

સર્વજ્ઞસિદ્ધિ. સ્ત્રી (સર્વજ્ઞસિદ્ધિ) સર્વાર્થસિદ્ધ
નામે મહા વિમાન.

સર્વજ્ઞાયાચરણિજ. ન (સર્વજ્ઞાનાચરણીય)
સર્વથા જ્ઞાનને ઢાંકી દેનાર કર્મપ્રકૃતિ;
કેવળજ્ઞાનાવસ્થુતિ.

સર્વજ્ઞય. ત્રિ (સર્વજ્ઞ) સર્વજ્ઞ; સર્વ વસ્તુને
જાણનાર.

સર્વજ્ઞતો. ઇ (સર્વજ્ઞ) સર્વ આજ્ઞાએ;
આરે તરફ.

સર્વજ્ઞતોમહાપદ્મિમા. સ્ત્રી (સર્વજ્ઞતોમહાપદ્મિમા) } દશ
સર્વજ્ઞતોમહા. સ્ત્રી (સર્વજ્ઞતોમહા) } દિ-
શમાં અનુક્રમે એકેક અહોરાત્ર કાઉચ્છા
કરવાની પ્રતિજ્ઞા કરવી તે; આર પદ્મિમા-
માંની એક.

સર્વજ્ઞતા. સ્ત્રી (સર્વજ્ઞતા) સર્વસ્વરૂપ; પૂર્ણ
સ્વરૂપ.

સર્વજ્ઞતુ. પું (સર્વજ્ઞ) વસતાદિ છ ઝડતુ.

સર્વજ્ઞત્ય. ઇ (સર્વજ્ઞ) સર્વજ્ઞ; અધે સ્થળે;
દરેક જગ્યાએ; દરેક વિષયમાં.

સર્વજ્ઞત્ય. પું (સર્વજ્ઞ) સર્વાર્થ; રચકહીપના
દેવતાનું નામ.

સર્વજ્ઞત્યોષ. ત્રિ (સર્વજ્ઞત્યોષ) સર્વથી થોડુ.

સર્વજ્ઞસિ. } ત્રિ (સર્વજ્ઞસિ) સર્વ પદા-
સર્વજ્ઞસિ. } થેને કેવળ દર્શનથી જ્ઞેનાર.
સર્વજ્ઞસિ. }

સર્વજ્ઞજ્ઞા. સ્ત્રી (સર્વજ્ઞજ્ઞા) જૂત, ભવિષ્ય અને
વર્તમાન એ ત્રણે કાળ; સર્વકાળ;
હમેશાં.

સર્વજ્ઞન્તુ. ત્રિ (સર્વજ્ઞ) સર્વવેતા; સર્વ
પદાર્થને જાણનાર; કેવળી.

સર્વજ્ઞપરિજ્ઞાચારિ. ત્રિ (સર્વજ્ઞપરિજ્ઞાચારિ)
ઉત્કૃષ્ટ જ્ઞાન અને સર્વ વસ્તુઓ યાત્રિ
યુક્ત.

સર્વજ્ઞપાશામૂયજીવસત્સુહાવહા. સ્ત્રી (સર્વ-
પ્રાણિભૂતજીવસત્સુહાવહા) સર્વ પ્રાણી જૂત
જીવ સત્ત્વને સુખ આપનાર; સિદ્ધશિલા.

સર્વજ્ઞપ્ય. પું ન (સર્વજ્ઞપ્ય) સંપૂર્ણ સ્વરૂપ.

સર્વજ્ઞપ્પગ. પું (સર્વજ્ઞપ્પગ) લોભ.

સર્વજ્ઞપ્પગુણ. પું (સર્વજ્ઞપ્પગુણ) બીજા સર્વ
પરમાણુ કરતાં અદ્વય-થોડા ગુણ-રસ
વિભાગવાળા પરમાણુ.

સર્વજ્ઞપ્પજીવિય. ન (સર્વજ્ઞપ્પજીવિય) સર્વથી
થોડામાં થોડુ આયુષ્ય.

સર્વજ્ઞપ્પગુણા. ઇ (સર્વજ્ઞપ્પગુણ) આત્માના
સર્વ પ્રદેશે. (૨) સર્વોશી; સંપૂર્ણપણે.

સર્વજ્ઞપ્પમા. સ્ત્રી (સર્વજ્ઞપ્પમા) ઉત્તર દિશાના
રચક પર્વતપર વસનારી આઠ દિશા
કુમારીમાંની છત્રી.

સર્વજ્ઞપ્પાહારય. ત્રિ (સર્વજ્ઞપ્પાહારય) અધાથી
થોડા આહારવાળો.

સર્વજ્ઞવંચ. પું (સર્વજ્ઞવંચ) પ્રથમ સમયમાં
ઓદારિકે આદિ શરીરોનો બંધ થાય
છ તે.

સર્વજ્ઞવંધગ. } ત્રિ (સર્વજ્ઞવંચ) સર્વબંધ
સર્વજ્ઞવંધય. } કરનાર.

સર્વજ્ઞવંધતર. } ત્રિ (સર્વજ્ઞવંધતર) સર્વથી
સર્વજ્ઞવંધતર. } અંદરનું.

સર્વજ્ઞમશિષ્. ત્રિ (સર્વજ્ઞમશિષ્) મધું ખાનાર.

સર્વજ્ઞમહા. સ્ત્રી (સર્વજ્ઞમહા) ૩૬૨ ઉપવાસ
અને ૪૯ પારણ્યાવાળું એક તપ.

સર્વજ્ઞમહાહારય. ત્રિ (સર્વજ્ઞમહાહારય) સર્વથી
વધારે આહાર કરનાર.

સર્વજ્ઞચર્ય. પું (સર્વજ્ઞચર્ય) ચક્રવર્તીનાં નવ
નિધાનમાંનું એક, કે જેમાં સર્વ જાતનાં
રત્નો ઉત્પન્ન થવાની હકીકત છે.

સવ્વરચસ્ર. પું. (સર્વેત્તક) એ નામનું માનુષોત્તર પર્વતનું એક શિખર.

સવ્વરચણા. સ્ત્રી. (સર્વેત્તના) ઇશાનેંદ્રની ત્રીજી અગ્રમહીષીની રાજધાની.

સવ્વરાશ્વિનિ. ત્રિ. (સર્વેરાત્નિક) દીક્ષામાં સૌથી મોટા હોય છે.

સવ્વલોગ. } પું. (મર્ત્યલોક) સર્વલોક;
સવ્વલોચ. } સમસ્ત-આખો લોક.

સવ્વવિરહ. સ્ત્રી. (સર્વેવિરતિ) સર્વથા પાપની નિવૃત્તિ; સર્વ વિરતિ સંયમ.

સવ્વવિરાહય. ત્રિ. (સર્વેવિરાધક) સર્વ પ્રકારે વિગધના કરનાર.

સવ્વવ્યય. ન. (સર્વવ્રત) સર્વવ્રત નામનું સામાયિક.

સવ્વમંગાદ્ય. ત્રિ. (સર્વેમંગાતીત) સર્વ સંગથી વિરક્ત થએલ.

સવ્વમંગાવગય. ત્રિ. (સર્વેમંગાવગત) દ્રવ્ય અને ભાવથી સંગ રહિત.

સવ્વસંચ્છોભ. પું. (સર્વેસંચ્છોભ) ઉલ્લૂષ્ટ પ્રદેશ સક્રમ.

સવ્વસંજય. ત્રિ. (સર્વેસંજય) નિરંતર થતુ કરનાર; સર્વથા સંજમી.

સવ્વસંપયા. સ્ત્રી. (સર્વેસંપદ) એ નામની એક દેવી.

સવ્વસાહચાર્ય. પું. (સર્વેસાહચાર્ય) સર્વ પ્રકારથી સંહનન-અવયવોના સંઘાતરૂપ બધ.

સવ્વસિદ્ધા. સ્ત્રી. (સર્વેસિદ્ધા) યોથ, નોમ અને ચાદશની રાત્રીનું નામ.

સવ્વસો. ઇ. (સર્વેસો) સર્વથા; સર્વ પ્રકારે.

સવ્વસોક્તા. સ્ત્રી. (સર્વેસોક્તા) એ નામની એક દેવી.

સવ્વ્યા. પું. (સવ્યા) એ નામનો એક દેવવર્ગ.

સવ્વચંદ્ર. પું. (સર્વચંદ્ર) જમ્બૂદ્વીપના ઔરવત ક્ષેત્રમાં આવતી ઉત્સર્પિણીમાં થનાર સોળમ તીર્થકર.

સવ્વજાણુ. પું. (સર્વજાણુ) જમ્બૂદ્વીપના ભરતખ્યામાં થનાર પાંચમા તીર્થકરનું નામ. (૨) સર્વાનુભૂતિ નામે મહાવીર સ્વામીના એક શિષ્ય.

સવ્વજાંતિ. ઇ. (સર્વજ) સર્વવ્રત; સર્વ દેકાણુ; સર્વ પ્રકારે; તૃતીયા, પછી, સપ્તમાં આદિ વિભક્તિના અર્થમાં વપરાતો અવ્યય.

સવ્વેય. પું. (સર્વેય) સર્વોંશે ડંપતુ તે.

સવ્વોડય. } પું. (સર્વોત્ક) બધી ઋતુનો
સવ્વોત્સુય. } ગુણ આપનાર બગીચો.

સવ્વોસહિ. પું. (સર્વોસધિ) જેનું સર્વ (નખ, કેશ વગેરે) ઔષધરૂપ છે એવી લઘિ-વાળા મુનિ.

સસ. પું. (શસ) સસલું.

સસંક. પું. (શસાક) ચન્દ્રમા.

સસક્ક. ત્રિ. (સસાક) કેવળીની સાક્ષી સહિત.

સસણ. પું. (શસન) હાથીની સુંઠ.

સસત્તા. સ્ત્રી. (સસત્તા) સગર્ભા; ગર્ભવંતી.

સસમય. પું. (સ્વસમય) સ્વસિદ્ધાંત; જૈન દર્શન.

સસરક્ક. ત્રિ. (સસરક્ક) રગપાળુ, રજથી ખરડાયેલું.

સસરીરિ. ત્રિ. (સસરીરિ) શરીર સહિત; દેહધારી.

સસહર. પું. (શસહર) ચન્દ્રમા.

સસા. સ્ત્રી. (સ્વસ) જાહેન; ભગિની.

સસિ. પું. (શસિન્) ચન્દ્રમા. (૨) ચન્દ્રપ્રભ નામે આઠમા તીર્થકર. (૩) ચન્દ્રના ચિહ્નવાળુ આભરણ.

સસિણિ. ત્રિ. (સસિણ) સચિત રગ કે સચિત પાણીથી ખરડાયેલ.

સસિહર. પું. (શસિહર) એ નામના એક રાજર્ષિ-ક્ષત્રિયસંન્યાસી.

સસુર. પું. (શસુર) સસરો.

સસુરજી. નં (સસુરજી) સાસરીયા;
સાસરાનો પક્ષ.

સસ્ત. નં (સત્ય) શ્રાદ્ધ, વ્રીહિ, વગરે
ધાન્ય; બીયાં.

સસ્તામિવાચ. નં (સ્વામિવાચ) સ્વ-
સ્વામીભાવસંબંધ; પોતાનો અને સ્વામિનો
સંબંધ બતાવવો તે.

સસ્તિરીય. ત્રિં (સત્રીક) શોભાવાળું;
શોભિતું; શોભાવામાન.

સહ. ઇં (સહ) સાથે; સંધાતે.

સહ. ત્રિં (સહ) સહનશીલતાવાળો;
સમર્થ.

સહ. પું (સહિ) મિત્ર; સખા.

સહ. નં (સહ) બળ.

સહકાર. પું (સહકાર) આંખાનું દક્ષ.

સહકારિ. ત્રિં (સહકારિ) સહાયકતા;
સહાયક.

સહગમ્ય. ત્રિં (સહગમ્ય) સાથે પ્રાપ્ત થયેલ;
સહચારી.

સહજ. ત્રિં (સહજ) સ્વાભાવિક.

સહજાય. ત્રિં (સહજાય) સાથે ઉત્પન્ન
થયેલ; એક સમયે જન્મેલ.

સહજા. નં (સહજ) સહન કરવું તે.

સહત્વ. પું (સહસ્ત) પોતાનો હાથ.

સહત્વવાયાહવાયકિરિયા. સ્ત્રીં (સ્વસ્તપ્રાણ-
તિપાતક્રિયા) પોતાને હાથે પોતાની યા
પરની હિંસા કરવી તે; ક્રિયાનો એક
અત્યાન્તર પ્રકાર.

સહત્વપારિવાચિયા. સ્ત્રીં (સ્વસ્તપ્રાણ-
પત્તિકા) પોતાના હાથથી પોતાના શરીરને
અથવા પારકાના શરીરને દુઃખ દેવું તે;
ક્રિયાનો એક પ્રકાર.

સહવારદરિસિ. ત્રિં (સહવારદરિસિ) એકજ
વખતે સાથે સાથે પરણનાર બે જથ્થ.

સહદેવ. પું (સહદેવ) જરાસંધનો પુત્ર;
રાજગૃહ નગરનો પુવરાજ-સહદેવ કુમાર.

સહદેવી. સ્ત્રીં (સહદેવી) ૪ થા અક્ષરતીર્થની
માતા.

સહપંડુકીલિય. ત્રિં (સહપંડુકીલિય) સાથે
સાથે ધૂળમાં રમેલ.

સહધુજ. નં (સહધુજ) સાથે ભોજન
કરવું તે.

સહમિત્ત. ત્રિં (સહમિત્ર) મિત્રની સાથે;
મિત્ર સહિત.

સહચરી. સ્ત્રીં (સહચરી) સખી; સાહેલી.
(૨) ઢેલ; મપૂરી.

સહજ. ત્રિં (સહજ) સહજ; હજસહિત.

સહવર્ધિય. ત્રિં (સહવર્ધિય) સાથે સાથે
વૃદ્ધિ પામેલ.

સહવાસિય. ત્રિં (સહવાસિક) પડોશી; સાથે
સાથે રહેનાર.

સહસંબુદ્ધ. ત્રિં (સહસંબુદ્ધ) ગુરૂનો ઉપદેશ
સાંભળ્યા વિના કે કોઈ વસ્તુ જ્ઞેયા
વિના પોતાની મેળે જ્ઞાન પામેલો.

સહસંમદ. સ્ત્રીં (સહસંમદિ) સહજમર્તિ
જાતિસ્મરણ આદિ જ્ઞાન.

સહસકાર. પું (સહસકાર) અકસ્માત-
અચાનક ક્રિયા થાય તે; અનિસેવનાના
દશ પ્રકારમાંનો એક.

સહસમ્મલ્લણ્યા. નં (સહસમ્મલ્લણ્યા)
વિચાર કર્યા વિના બોલવું તે; બીજા
વત્તનો પ્રથમ અનુચાર.

સહસા. ઇં (સહસા) એકદમ; વગર-
વિચાર્યું; ઓચિંતું.

સહસાકાર. ત્રિં (સહસાકાર) પૂર્વાપરનો
વિચાર કર્યા વગર એકદમ કાર્ય કરનાર
સાહસિક.

સહસ્ત. નં (સહસ્ત) હજાર.

સહસ્તંતરિય. ત્રિં (સહસ્તંતરિય) હજારમે
ભાગ.

સહસ્ત્રજીવ. પું (સહસ્ત્રજીવ) પાંડુમથુરા
નગરી બહારનું એક ઉદ્યાન. (૨) કાંકરી

નગરી બહારનું એક ઉદ્યાન. (૩) મિથિલા નગરીની બહારનો એક આંબાનો બગીચો. (૪) હસ્તિનાગપુર નગરની બહારનો આંબાનો બગીચો. (૫) મિરનાર ઉપરનું એક વન.

સહસ્ત્રકલ્પ. પું. (સહસ્રાક્ષ) હળર નેત્રવાળો-પહેના દેવલોકનો ઇન્દ્ર.

સહસ્ત્રગુણિય. ત્રિ. (સહસ્રગુણિત) હળરગણું.

સહસ્ત્રગાસો. ઘ્ર. (સહસ્રાગ્રાસ) હળરોનું પરિમાણ; હળરોની સંખ્યામાં.

સહસ્ત્રજોષિ. ત્રિ. (સહસ્રજોષિન્) હળરો થોડા સાથે ઘ્રાષ્ટ કરનાર

સહસ્ત્રપત્ત. ન. (સહસ્રપત્ર) હળર પાંખડી-વાળું કમળી.

સહસ્ત્રપાગ. પું. (સહસ્રપાક) હળર આપ-ધિઓથી બનાવેલું તેલ.

સહસ્ત્રપુલ્લ. ન. (સહસ્રપુલ્લ) બુદ્ધ બુદ્ધ હળર; બે હળરથી નવ હળર.

સહસ્ત્રવદ્. ત્રિ. (સહસ્રવદ્) હળર હળરને થોકે બાંધેલ.

સહસ્ત્રસ્તિ. પું. (સહસ્રસ્તિ) હળર કિરણવાળો સૂર્ય.

સહસ્ત્રસર્જમા. ક્ષી. (સહસ્રસર્જમા) હળર સોનામહોર આપવાથી મળે તેવી સ્ત્રી.

સહસ્ત્રસવત્. ન. (સહસ્રસવ) બુદ્ધો “ સહ-સ્ત્રસવત ” કહ્યું.

સહસ્ત્રાણીય. પું. (સહસ્રાણી) કોશાણી નગરીનો એ નામનો રાજા.

સહસ્ત્રાર. પું. (સહસ્રાર) આઠમો દેવલોક; આઠમું સ્વર્ગ; વૈમાનિક દેવોની આઠમી ભૂમિકા. (૨) આઠમા દેવલોકમાં ઉત્પન્ન થયેલ દેવતા. (૩) આઠમા દેવલોકનો ઇન્દ્ર.

સહસ્ત્રારકલ્પ. પું. (સહસ્રારકલ્પ) આઠમા દેવલોકનું નામ.

સહસ્ત્રારવર્હિસન. પું. (સહસ્રારવર્હિસન) એ નામે આઠમા દેવલોકનું એક વિમાન.

સહસ્ત્રુદાહ. પું. (સહસ્રોદાહ) વિપાકસૂત્રના નવમા અધ્યયનનું સાર્થક નામ.

સહા. ક્ષી. (સમા) સહા; સમાજ.

સહા. પું. (સ્હા) પ્રશંસા.

સહાય. પું. (સહાય) સહાય કરનાર; મિત્ર; સહચારી. (૨) સહાય; મદદ.

સહાય. પું. (સ્વાય) સ્વભાવ; મૃત્તિ; સ્વરૂપ.

સહાયિક. ત્રિ. (સ્વાયિક) સ્વાભાવિક; કુદરતી.

સહિ. પું. (સહિન્) સખા; મિત્ર; દોસ્ત.

સહિય. ન. (સ્હય) સુક્ષ્મ-ગ્રીણું વસ્ત્ર.

સહિત. પું. (સહિત) તેરમા ગ્રહનું નામ. (૨) નં સાથેસાથે.

સહિય. ત્રિ. (સહિત) સહિત; યુક્ત. (૨) એકઠા થએલ. (૩) સહન કરેલ. (૪) સાથે ઉત્પન્ન થયેલ. (૫) પું. એ નામનો એક ગ્રહ.

સહી. ક્ષી. (સહી) ઝહેનપણી; સહીયર.

સહીવાય. પું. (સહીવાય) ‘હે સખે’ એવા સખોધનથી કોષને બોલાવવું તે.

સહુ. પું. (સહ) સમર્થ; શક્તિવાળો.

સહોદર. } પું. (સહોદર) એક ઉદરમાંથી
સહોદર. } જન્મેલ; બાઈ.

સાહ. ક્ષી. (સાતિ) સ્વાતિ નક્ષત્ર. (૨) પું. સ્વાતિ નામનો હેમવધના વૈતાલ્ય પર્વતનો અધિષ્ઠાતા દેવતા. (૩) બલિ-સ્સહનો શિષ્ય.

સાહ. પું. (સાતિ) કપટથી સારા માલમાં હથકો માલ મેળવી દેવો ને,

સાહ. ન. (સાદિ) ૭ સંઘાણ્યમાંનું બીજું સંઘાણ્ય; નાભિ નીચેની આકૃતિ સુંદર-પ્રમાણ્ય સહિત હોય તે. (૨) ત્રિ. આદિ સહિત; જેની કોઈ પણ કાળે શરૂઆત થઈ હોય તે.

સાદ. ત્રિં (શાવિત્ર) શયન કરનાર.

સાદ્ય. ત્રિં (સાદિક) જેનો પ્રારંભ છે તેવું; શરૂઆતવાળું; ઉત્પત્તિવાળું. (૨) નં નાભિની નીચેના સધળા અવયવો પ્રમાણપેત હોય અને નાભિ ઉપરના ન્યૂનાધિક હોય તે-સાદિ સંસ્થાન.

સાદ્યજ્ઞ. નં (સ્વાદન) પ્રેમબંધન.

સાદ્યળી. સ્ત્રીં (શાકિની) માણસની ૬૧ થી ૧૦૦ વરસ સુધીની છેલ્લી અવસ્થા કે જે શાકિનીની માફક મનુષ્ય જીવનનું ભક્ષ્ય કરી ન્નય છે.

સાદ્યુદ. પું (સ્વાતિયુદ) આવતી ચોવીશીના ચોવીશમા તીર્થકરના પૂર્વભવનું નામ.

સાદ્યમ. ત્રિં (સ્વાદિમ) મુખવાસ; સોપારી, એલચી વગેરે.

સાદ્ય. ત્રિં (સાદિક) આદિસહિત; (૨) નં આદિ સહિત શ્રુતજ્ઞાન; શ્રુતજ્ઞાનનો એક ભેદ.

સાદ્યંકાર. પું (સત્યંકાર) ખાત્રી; પુરાવો.

સાદ્યાર. પું (સાતિવાર) હંદોપસ્થાપનીય આદિત્રનો પ્રથમભેદ, જેમા અતિચારો ભાગતાં દીક્ષાપર્યાયનો હંદ થાય છે.

સાદ્યેંગ. ત્રિં (સાતિંગ) કંઈક વિશેષ; થોડું વધારે.

સાડ. ત્રિં (સ્વાડુ) સ્વાદિષ્ટ; સ્વાદવાળું.

સાડગ. ત્રિં (સ્વાડુક) જ્યાંથી સ્વાદિષ્ટ ભોજન મળે તેવું કુળ.

સાડગ્નિય. ત્રિં (શાકુનિક) પક્ષીનો શિકારી.

સાડય. ત્રિં (સાયુક) આયુષ્ય-આવરદા સહિત; સંસારસ્થ જીવ.

સાડ્યજ્ઞ. નં (સાકેતન) દેશાસમુનિ વગેરે અંતગડ કેવળીની જન્મભૂમીનું નગર.

સાડય. નં (સાકેત) કોશલ દેશનું પ્રસિદ્ધ નગર; વિનીના-અયોધ્યાનું અપરનામ. (૨) એ નામની હરિત વનસ્પતિ.

સાકારોષડસ. ત્રિં (સાકારોષયુક્) જ્ઞાનના ઉપયોગવાળો.

સાકેતપુર નં (સાકેતપુર) સાકેતપુર નામનું નગર.

સાસ્ત્રા. પું (શાસ્ત્ર) ઝાડની ઝાળ.

સાગ. પું (શાક) સાગનું લાકડું. (૨) નરકારી; શાક.

સાગડ. નં (શાકટ) ઝાડાનો સમૂહ.

સાગડવૂહ. પું (શાકટવૂહ) ઝાડાને આકારે લશ્કરની ગોઠવણી; વ્યૂહરચનાવિશેષ.

સાગડિય. ત્રિં (શાકટિક) ઝાડી હાંકનાર; ઝાડાખેડુ.

સાગણિય. ત્રિં (સામિક) અગ્નિવાળું; અગ્નિ સહિત.

સાગય. નં (સાગત) આવનારને આવકાર દેવો તે; સન્માન.

સાગર. પું (સાગર) સમુદ્ર; દરીયો. (૨)

સાતમા જળદેવ તથા વાસુદેવના પૂર્વ-ભવના ધર્માચાર્ય. (૩) દશ કોડાકોડી પલ્યોપમ પ્રમાણનો કાળવિભાગ કે જેને સાગરોપમ-દરીયાની ઉપમા આપવામાં આવે છે. (૪) એ નામનું જીજ્ઞ દેવલોકનું એક વિમાન. (૫) અંતગડ સૂત્રના ૧ લા વર્ગના ત્રીજા અધ્યયનનું નામ. (૬) અંધકૃષ્ણના પુત્ર ત્રીજા-દશાર. (૭) અંતગડ સૂત્રના જીજ્ઞ વર્ગના જીજ્ઞ અધ્યયનનું નામ. (૮) અંધકૃષ્ણની રાણી ધારણીનો પુત્ર. (૯) સાગરદત્ત નામે જિનદત્તનો પુત્ર. (૧૦) એક જાતનો મચ્છ. (૧૧) સાગરનું સ્વપ્ન; ૧૪ સ્વપ્નમાંનું એક.

સાગરંગમા. સ્ત્રીં (સાગરંગમા) સમુદ્રને મળનારી (નદી.)

સાગરકંત. પું (સાગરકાન્ત) એ નામનું જીજ્ઞ દેવલોકનું એક વિમાન.

સાગરકૂડ. પું (સાગરકૂટ) માલવંત પર્વતનાં
નવ કૂટમાંનું પાંચમું કૂટ.

સાગરચિત્તકૂડ. પું (સાગરચિત્તકૂટ) નંદન
વનનાં નવ કૂટમાંનું સાતમું કૂટ.

સાગરદત્ત. પું (સાગરદત્ત) ચંપા નગરીનો
એ નામનો સાર્થવાહ. (૨) ત્રીજા
બળદેવના ત્રીજા પૂર્વલવનું નામ.

સાગરદત્તા. ક્ષી (સાગરદત્તા) ૧૫ મા
તીર્થકરની પ્રવળ્યા પાલખીનું નામ.

સાગરનાગરપ્રભિમત્તિ. પું (સાગરનાગરપ્રભિ-
મત્તિ) સાગર નથા નગર સંબંધી વિ-
શિષ્ટ રચનાવાળું નાટક; ૩૨ પ્રકારનાં
નાટકમાંનું એક.

સાગરપ્રભિમત્તિ. પું (સાગરપ્રભિમત્તિ) સમુદ્રના
આકાર વગેરે વાળું નાટક; ૩૨ પ્રકારના
નાટકમાંનું એક.

સાગરવર. પું (સાગરવર) મદ્દાસમુદ્ર.

સાગરોષમ. ન (સાગરોષમ) દશ કોડકોડી
પર્યાપ્ત પ્રમાણે કાળના એક વિભાગ.

સાગાર. ત્રિ (સાગાર) આગાર-મોકળ
સહિત; છુટછાટવાળું

સાગાર. ન (સાકાર) વસ્તુનું વિશેષ રૂપથી
મદ્દા કરનાર જ્ઞાન; વિકલ્પ સહિત
જાણવું તે. (૨) ત્રિ આગાર-છુટછાટ
સહિત તપ-પચ્ચક્ષુષ્ણ વગેરે. (૩)
આચાર્ય વગેરેની નિશા

સાગારકૂડ. ત્રિ (સાકારકૂટ) આચાર્યની
નેશાએ કરેલું. (૨) ગૃહસ્થ થકું કરી
રાખેલ.

સાગારમત્ત. પું (સાકારમત્ત) સાગારી
સંચારો.

સાગારિ. ત્રિ (સાગારિ) ગૃહસ્થ.

સાગારિગ. ક્ષી (સાગારિકા) શેનંતરી;
સાધુને ઉપાધ્યયની આસા આપનારી સ્ત્રી.

સાગારિય. પું (સાગારિક) ગૃહસ્થ; ધરધણી;
શ્રાવક. (૨) સાધુને રહેવાને સ્થાનની

અનુસા આપનાર ગૃહસ્થ; શેનંતરીઓ.

(૩) મૈથુન; સ્ત્રીસંભોગ.

સાગેય. પું (સાકેત) અથોધ્યા નગરીનું
નામ.

સાગેયણનગર. ન (સાકેતનગર) સાકેતપુર;
અથોધ્યા.

સાહ. પું (શાહ) નાશ. (૨) વસ્ત્ર; દુપટ્ટો.

સાહચ્ર. } ન (શાટક) સાડલો; ઉત્તરીય
સાહગ. } વસ્ત્ર.

સાહિયા. ક્ષી (શાટિકા) સાડી; ઉત્તરીય
વસ્ત્ર; કેડ ઉપર પહેરવાનું વસ્ત્ર.

સાહિલ. પું (શાટક) સાડી; રેશમી ધોતી.

સાડી. ક્ષી (શાટી) સાડલો; પછેડી.

સાડીકમ્મ. ન (શાટિકમ્મ) વસ્તુનો
સોડ કરી બ્યાપાર કરવો તે; ૧૫ કર્મા-
દાનમાંનું એક.

સાહોલ્ય. ન (શાટક) ઉત્તરીય વસ્ત્ર;
સાડલો, સાડી.

સાણ. પું (જ્ઞા) કુતરો; જ્ઞાન.

સાણ. પું (જ્ઞા) જ્ઞાનનામના એક સાધુ.

સાણ. ન (જ્ઞાજ્ઞાન) રમજ્ઞાન; મસાણ.

સાણ. ન (જ્ઞા) કુતરાઓનું ટોળું.

સાણાચ્ર. ન (જ્ઞાનક) } જ્ઞાનનું બનેલું વસ્ત્ર.

સાણાચ્ર. ન (જ્ઞાનિક) }

સાણી. ક્ષી (જ્ઞાની) કુતરી.

સાણુપાચ્ર. પું (સાણુપાદ) દિવસની છેલ્લી
એ ધડી; સખ્યાવેળા.

સાણુબીચ. ન (સાણુબીજ) જે બીજમાં
ઉત્પાદક શક્તિ (યોનિ) નો નાશ થયો
નથી તે બી.

સાણુવાય. પું (સાણુવાદ) જ્યાં બોલનારના
શબ્દોનો પડચુંદો પડે તેવું સ્થળ.

સાતસોષ્ણ. ન (સાતસૌષ્ણ) સુખશાંતિ.

સાતા. ક્ષી (સાતા) સુખરૂપ વેદના.

સાતાગોરચ. ન (સાતાગૌરવ) સુખનો ગૌરવ-
અહંકાર.

સમ્યવેદના. ત્રિ० (શાતાવેદક) સુખ ભોગવનાર;
પ્રત્યેક શરીરી જીવ.

સાતિ. સ્ત્રી० (સ્વાતિ) સ્વાતી નામનું
નક્ષત્ર.

સામત. પું० () અવિશ્વાસ.

સાતિજોગ. પું० (સાતિયોગ) માયાનું પર્વાય-
નામ; સારી. વસ્તુમાં નળણી વસ્તુ
મેળવતોને પ્રાહકને છેતરવુ તે.

સાતિજગ્યાયા. સ્ત્રી० (સ્વાદન) ભોમવટો;
ભોગવતું.

સાતિરેગ. ત્રિ० (સાતિરેક) જુઓ “સાધરેમ”
શબ્દ.

સાવંડી. સ્ત્રી० (સાવંડી) કન્દ વિશેષ.

સાવિ. સ્ત્રી० (સ્વાતિ) સ્વાતિ નક્ષત્ર.

સાવિ. ત્રિ० (સાવિ) આદિ સહિત; પ્રારંભ-
વાળું. (૨) જેનો નાભિ નીચેનો ભાગ
પ્રમાણપત તથા સુન્દર અને ઉપરનો
ખેડાળ હોય એહવું શરીરનું સંકાણુ; છ
સંકાણુમાંનું ત્રીજું સંકાણુ.

સાવિગર્ભ. સ્ત્રી० (સાવિગર્ભ) સાન મહા
અંશ પરિમિત ગોશાધા મતાનુસાર કાળ
વિજ્ઞામ.

સાવુ. ત્રિ० (સ્વાવુ) સ્વર્ગદિષ્ટ.

સાદેવ્ય. ન० (સાદેવ્ય) સાનિધ્યતા; સાહાય્ય.
(૨) દેવતાપ્રતિહાર્ય-દેવતાકૃત દિવ્ય
દેખાવ.

સાધારણ. ન० (સાધારણ) સાધારણ શરીર;
અનંત આમાઓના નિવાસવાળું નિગોદનું
શરીર;—સાધારણ—અનંતકાય વનરૂપિત.

સાધારણસરીર. ન० (સાધારણસરીર) નિગોદનું
શરીર.

સાધુ. પું० (સાધુ) મોક્ષમાર્ગસાધક; સાધુ.

સામરણ. પું० (સામરક) એક જાતનું અલણુ;
સિદ્ધો.

સામાધિય. ત્રિ० (સામાધિક) સ્વભાવથી
અનાદિ.

સામાસ ત્રિ० (સામાસ) આજ્ઞાસ સહિત;
વસ્તુત; અસત્ય છતાં સત્ય જેવું દેખાય તે.

સામ. પું० (ક્યામ) નારકીના હાથ પમ બાંધી
નીચે નાખનાર સ્થામ રંગનો પરમાધામી;
પંદર જાતના પરમાધામીમાંના ત્રીજી
જાતના પરમાધામી. (૨) ન० આકાશ.
(૩) ત્રિ० સ્થામ—કાળા રંગવાળું; કાળું.
(૪) સામ દેશમાં ઉત્પન્ન થયેલ વસ્તુ.

સામ. ન० (સામન) રાજનીતિનો એક પ્રકાર.

સામ. ન० (સામ) ગુચ્છ જાતની વનરૂપિત.

સામ્ય. ત્રિ० (સામ્યિક) સમય—સામ્યા
દિકના સિદ્ધાન્ત સંબંધી; સમયને લગતુ.
(૨) ન० અતીન્દ્રિય જીવનો પર્વાય;
અવધિજ્ઞાનનો વિષય. (૩) પું० સકેતથી
વ્યવહાર કરનાર વિદ્વાનો—શાસ્ત્રવેતા.

સામંત. પું० (સમન્ત) પાસે; નજીક.

સામંતોચ્ચિવાદયા. સ્ત્રી० (સામંતોચ્ચિવાદિકા)
પાપના કાર્યને જેવા મળેલા ધણા
લોકોના પાપમય પરિણામથી એકી
સાથે થતી કર્મબંધક્રિયા; ક્રિયાનો એક
પ્રકાર.

સામંતોચ્ચિવાદય. ન० (સામંતોચ્ચિવાદક)
અભિનયના આર પ્રકારમાંના ત્રીજો
પ્રકાર.

સામકોટ્ટ. પું० (ક્યામકોટ્ટ) જમ્યૂદીપના
એરવત ક્ષેત્રમાં ચોલુ અવસરિણીમાં
થયેલ ૨૧ મા તીર્થકર.

સામ્ના. ન० (ક્યામ્ના) જેમાં સામા નામનું
ધાન્ય થાય છે તે; એક જાતનું ધાન્ય.

સામમિય. ન० (સમમ્ય) સામગ્રી; સાહિત્ય.

સામજ્ઞ. પું० (ક્યામાર્ગ) સ્વાનિસ્વામીના
શિષ્ય.

સામચિવ. ન० (સામચય) અમણુપણું;
સાધુતા.

સામચેર. પું० (સામચિ) અમણુ—સાધુન્ધ
શિષ્ય; નવ દીક્ષિત સાધુ.

સામાન્ય. ન૦ (સામાન્ય) અમણપણું;
સાધુતા; આરિત્ર.

સામાન્ય. ન૦ (સામાન્ય) વસ્તુનો સામાન્ય
અંશ. (૨) ત્રિ૦ સાધારણ.

સામાર્થ. ન૦ (સામાર્થ) શક્તિ; સામર્થ્ય.

સામાર્થણ. ન૦ (સમર્થન) વિચાર કરવો;
સમર્થન કરવું.

સામજ. ન૦ (સામાજ્ય) જુઓ “સામણ”
શબ્દ.

સામજ. ન૦ (સામાજ્ય) જુઓ “સામણ”
શબ્દ.

સામજવિદ્. ન૦ (સામાજ્યવિદ) સામાન્યથી
પૂર્વે દીકલ વસ્તુ ઉપરથી અનુમાન કરવું
તે; અનુમાનનો એક પ્રકાર.

સામજ. ત્રિ૦ (સામાજ્ય) કાળ.

સામજલપક્ષ. પુ૦ (સામાજ્યલપક્ષ) અધારીયુ;
કૃષ્ણપક્ષ.

સામજલા. સ્ત્રી૦ (સામાજ્યલતા) એ નામની
કાઈ છતા-વેલ.

સામજિ. પું૦ (સામાજ્યજિ) શેમલા-ભોચરસનું
ઝાડ. (૨) દેવકુર ક્ષેત્રમાંનું સુવર્ણ કુમાર
દેવતાને ક્રીડા કરવાનું વૃક્ષ. (૩) વત્સ
ગોત્રની શાખા અને તેનો પુરુષ.

સામજેર. પુ૦ (સામાજ્યજેર) કાચરથીતરો વાછરડો.

સામજેય. પું૦ (સામાજ્યજેય) ચાર વેદમાંનો એક.

સામજહિય. પું૦ (સામાજ્યહિય) ભગવાન
મહાવીર સ્વામીના એક શિષ્યનું નામ.

સામા. સ્ત્રી૦ (સામા) શ્યામ વર્ણની સ્ત્રી.
(૨) સોળ વર્ષની સ્ત્રી. (૩) રાત્રી. (૪)
ત્રિયંચ; સામે; એક જાતનું અનાજ. (૫)
૧૩ મા તીર્થકરની માતા. (૬) ત્રીજી
તીર્થકરની મુખ્ય સાધ્વી. (૭) પહેલા
દેવલોકના ઇંદ્ર-શકના લોકપાળ સોમની
અગ્રમહાધી.

સામાચ. પું૦ (સામાચ) સામાયિક; આવકનું
નવમુ પ્રત.

સામાચ. પું૦ (સામાચ) ધાન્ય વિશેષ.

સામાહ. ત્રિ૦ (સામાજિક) જનસમૂહ
સંબંધી.

સામાહ. ન૦ (સામાયિક) સામાયિક આરિત્ર;
આરિત્રના પાંચ પ્રકારમાંનો પ્રથમ પ્રકાર;
સર્વ સાવધાયોગની નિવૃત્તિ કરવી તે.
૨) આવકનું નવમુ પ્રત; દેશવિરતિરૂપ
સામાયિક આરિત્ર. (૩) સામાયિકશ્રુત-
આચારાંગાદિ. (૪) આવશ્યક સ્ત્રનું પ્રથમ
અધ્યયન. (૫) દ્રવ્યલેશ્યાવડે ઉત્પન્ન
થયેલ પરિણામ-અધ્યવસાય.

સામાહકક. ત્રિ૦ (સામાયિકકૃત) આવકની
ત્રીજી પદ્ધિમાં આદરનાર આવક કે જે
તણ મહિના સુધી દરરોજ બે વખત
નિરતિચાર સામાયિક કરે.

સામાહચરિત્ત. ન૦ (સામાયિકચરિત્ત) સા-
માયિક આરિત્ર; પાંચ પ્રકારનાં આરિત્રમાંનું
પ્રથમ આરિત્ર.

સામાહચસંજમ. પુ૦ (સામાયિકસંજમ) સા-
માયિક આરિત્ર; સંયમયુક્ત આચાર.

સામાહચસંજય. ત્રિ૦ (સામાયિકસંજય) સામા-
યિક આરિત્રવાળો.

સામાળ. પુ૦ (સામાળ) એ નામનો એક
ગાથાપતિ.

સામાળ. પુ૦ (સામાળ) સાતમા દેવલોકનું
એક વિમાન.

સામાણિય. ત્રિ૦ (સામાણિક) સામાણિક
દેવતા; ઇન્દ્રના સમાન દરજ્જાવાળા
દેવતા.

સામાય. પુ૦ (સામાચ) સામે; ધાન્ય વિશેષ.

સામાચારી. સ્ત્રી૦ (સામાચારી) સાધુનું કર્તવ્ય;
મુનિનો આચાર. (૨) ૫૨૨૫૨ મેળાપ.

સામાસ. પુ૦ (સામાસ) સાંજનું ભોજન;
વાળ.

સામાસિષ્ઠ. ત્રિ૦ (સામાસિક) સમાસથી
બનેલું.

સામિ. પું (સ્વામિન્) સ્વામી; અધિપતિ;
રાજા; ધણી; યુર; નાયક. (૨) ભગવાન
મહાવીરસ્વામી

સામિજિજ્ઞ. પું (સ્વામિજિજ્ઞ) મધ ચોવી-
શીના ૧૧ માં તીર્થંકર.

સામુચ્છેદ્ય. પું (સામુચ્છેદ) ક્ષણિકવાદી
અશ્વમિત્રનો મત; વસ્તુ ઉત્પન્ન થયા
પછી સર્વથા નાશ પામે છે, અર્થાત્
ક્ષણેક્ષણે વસ્તુ નાશ પામે છે, એવી
માન્યતા.

સામુચ્છેદ્ય. ત્રિ. (સામુચ્છેદિક) દરેક
પદાર્થનો ક્ષણે ક્ષણે ઉચ્છેદ માનનાર-
અશ્વમિત્રના મતનો અનુયાયી.

સામુદાયિય. ત્રિ. (સામુદાયિક) મધુકરી
વૃત્તિથી થોડું થોડું લીધેલું; ધરના સમુ-
દાયથી પ્રાપ્ત થયેલ.

સામુદ્ર. ન. (સામુદ્ર) સમુદ્રમાં થનાર લવણ;
મીઠું. (૨) ત્રિ. સમુદ્ર સંબંધી.

સામુદ્રિય. ત્રિ. (સામુદ્રિક) સમુદ્ર સંબંધી.

સાય. ન. (સાત) વેદનીય કર્મની શુભ
પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી જીવ શાતા-સુખ
પામે. (૨) સુખશાંતિ. (૩) દશમા
દેવલોકનું એ નામનું એક વિમાન.

સાય. પું (શાક) શાક; તરકારી.

સાય. જ. (સાયમ્) સાંજ; સૂર્યાસ્તકાળ.

સાયકાર. પું (સત્યકાર) પુરાવો.

સાયર. પું (સાગર) સમુદ્ર. (૨) બાવી ત્રીજા
તીર્થંકરનું નામ.

સાયવાદિ. ત્રિ. (શાતવાદિન્) સુખ ભોગવીએ
તો સુખ મળે એવા મતવાળો.

સાયવેયગિજ્ઞ. ન. (શાતવેદનીય) શાતા
વેદનીય; વેદનીય કર્મની શુભ પ્રકૃતિ.

સાયા. જી. (શાતા) સુખશાંતિ; સ્વાસ્થ્ય.
(૨) વેદનીય કર્મની શુભ પ્રકૃતિ.

સાયાશુભ. ત્રિ. (શાતાશુભ) સાતાસીળીયો;
સુખાર્થી.

સાયાવેદ્ય. ત્રિ. (શાતાવેદ્ય) સુખ ભોગવનાર.
સાર. પું (સાર) પ્રધાન-ત્રિષ્ટ-ઉત્તમ વસ્તુ.
(૨) તત્ત્વ; સારાંશ. (૩) લાકડાનો મર્બ.
(૪) રસ.

સારઘ. ત્રિ. (સ્વારઘ) સંયમાદિ અનુષ્ઠાનમાં
પ્રાપ્તિ રાખનાર.

સારઘ. ત્રિ. (સ્મારક) સંભારી આપનાર.

સારઘ. ત્રિ. (શારદ) } શરદ ઋતુમાં
સારઘ. ત્રિ. (શારદિક) } ઉત્પન્ન થયેલું.

સારંગ. પું (સારંગ) ચાર ઇન્દ્રિયવાળા
જીવની એક જાત.

સારંગી. જી. (સારંગી) સારંગી નામનું
વાદ્ય.

સારંગ. પું (સંસ્મર) આરત-પાપ વ્યાપાર-
દિસાનો સંકલ્પ.

સારકંતા. જી. (સારકાન્તા) ધડાગ્રામની
પાંચમી મૂર્ચ્છના.

સારકલ્પા. ન. (સારકલ્પ્યા) એ નામનું
વધ્ય જાતનું વૃક્ષ.

સારકલ્પા. ન. (સારકલ્પ) રક્ષણ; ખચાવ.
(૨) રાખવું. (૩) પુરવું; બીજાનામાં
નાખવું.

સારકલ્પાનુવંધિ. ત્રિ. (સંરક્ષણાનુવંધિ)
વિષયાદિનું વા ધન વગેરેનું રક્ષણ
કરવામાં બાકુળ રહેનાર.

સારકલ્પસાર. ત્રિ. (સંરક્ષિત) રક્ષણ
કરનાર.

સારલાઘ. ત્રિ. (સારલાઘ) લાકડાનો અંદ-
રનો ભાગ કાતરી ખાનાર એક જાતનો
કીડો.

સારળ. ત્રિ. (સ્મારક) સ્મરણ કરનાર;
સ્વાધ્યાય કરનાર.

સારળ. પું (સારળ) એક જાતનું ઝાડ.

સારજ્ઞ. ન. (સ્વારાજ્ય) સ્વર્ગનું રાજ્ય.

સારજ્ઞય. ન. (શારજ્ઞ) પાસાથી જીભાર
રમે તે.

સિદ્ધર. નં (સિદ્ધ) સિદ્ધર.

સિદ્ધવ. નં (સૈન્ધવ) સિધાલુણ; મીઠું.

સિધુ. સ્ત્રીં (સિન્ધુ) પશ્ચિમ તરફ લવણ સમુદ્રમાં મળતી ભરત ક્ષેત્રની એક મ્હોટી નદી. (૨) એક જાનની મદિરા. (૩) પું. આર્ય દેશમાંનો વીશિમો દેશ. (૪) સિન્ધુ દેશનું વસ્ત્ર.

સિધુઆવસ્થાકૂડ. પું. (સિન્ધુઆવસ્થાકૂડ) ચૂલહિમવત પર્વતના પશ્ચિમની પશ્ચિમે પૂનં જોજનની ઉપરે જ્યાં સિધુ નદી આવર્તન પામે છે તે કૂટ-શિખર.

સિધુકુંડ. પું. (સિન્ધુકુંડ) સિધુ નદીનો દરેડો પડે છે તે કુંડ.

સિધુકૂડ. પું. (સિન્ધુકૂડ) ચૂલહિમવંત પર્વત ઉપરનાં ૧૧ કૂટમાંનું આઠમું કૂટ.

સિધુદેવી. સ્ત્રીં (સિન્ધુદેવી) સિધુ નદીની અધિષ્ઠાત્રી દેવી.

સિધુદ્વીપ. પું. (સિન્ધુદ્વીપ) સિધુપ્રપાત કુંડની વચ્ચેનો સિધુ દેવીનો દ્વીપો.

સિધુપ્રવાયકુંડ. પું. (સિન્ધુપ્રવાયકુંડ) જેમાં ચૂલહિમવંત પર્વતમાંથી નીકળતી સિધુ નદીનો દરેડો પડે છે તે કુંડ.

સિધુસોવીર. પું. (સિન્ધુસોવીર) એ નામના એ પાસે પાસેના દેશ કે જે હાલમાં સિંધ કહેવાય છે.

સિંબલી. સ્ત્રીં (સિંબલી) શીંગ; કળી; ઠોડો. (૨) તલવારની ધાર જેવા પાંદડાવાળું શાસ્ત્રના નામનું નરકનું એક જાતનું ઝાડ. (૩) નં. શાસ્ત્રના વૃક્ષનું કળ.

સિંમ. નં. () હલકી જાતનો એક પ્રકારનો કુકરોગ; કોઠ.

સિંમ. પું. (સિંમ) કદ; શ્લેષમ.

સિંમધરણી. સ્ત્રીં (સિંમધરણી) શ્લેષ્મને ધારણ કરનારી શરીરમાં ૨૫ નસો છે તે.

સિમિય. પું. (સિમિય) જુઓ “ સિંબ ” શબ્દ.

સિકયા. સ્ત્રીં (સિક્તા) રેતી; રજકણ.

સિક્કા. નં. } (શિક્ષક) શિક્ષક.
સિક્કય. }

સિક્કલગ. પું. (શિક્ષક) શિક્ષકનાર; ગુરુ.

સિક્કલગ. પું. (શિક્ષક) નવદીક્ષિત મુનિ; શિક્ષ.

સિક્કલા. સ્ત્રીં (શિક્ષા) સ્વર વ્યંજનના સ્વરૂપનું પ્રતિપાદન કરનાર શાસ્ત્ર; પાશ્ચિનીય શિક્ષા વગેરે. (૨) શિક્ષણ; કેળવણી; અભ્યાસ. (૩) આવકનાં આરવત પૈકી નવમું, દશમું, અગીયારમું અને બારમું એ આરવત.

સિક્કલાવિય. ત્રિં. (શિક્ષિત) શિક્ષણ આપેલું.

સિક્કલાવ્ય. નં. (શિક્ષાવત) આવકનાં આરવતો પૈકી નવમાથી બારમા સુધીનાં આરવત.

સિક્ષિત. } ત્રિં. (શિક્ષિત) શીખેલું;
સિક્ષિતય. } અભ્યાસ કરેલું.

સિક્ષિંડિ. ત્રિં. (શિક્ષિંડિ) શિક્ષાધારી; ચોટલી રાખનાર.

સિલ્હિ. પું. (સિલ્હિ) મપૂર; મોર.

સિગાલ. પું. (સિગાલ) શિયાળિયો.

સિગ્ગ. ત્રિં. () ચાકેલ.

સિગ્ગ. ત્રિં. (શીઘ્ર) શીઘ્ર; જલદી; ઉતાવળું

સિગ્ગ. ત્રિં. (શીઘ્ર) ઉતાવળથી; જલદીથી.

સિગ્ગમમ્મ. નં. (શીઘ્રમમ્મ) શીઘ્રમન નામનું વેગવાળું વિમાન.

સિગ્ગા. સ્ત્રીં (સિગ્ગા) વખાણ; પ્રશંસા.

સિગ્ગા. સ્ત્રીં (શીઘ્રા) દેવતાની ગતિ વિશેષ.

સિજંમથ. પું. (શિયમ્મ) પ્રલવસ્વામીના શિષ્ય.

સિજંસ. પું. (શિયસ) ભગવાન મહાવીર સ્વામીના પિતાનું નામ. (૨) પહેલા

तीर्थकरने पारलुं करावनार अयांसकुमार.
(३) ११ भा तीर्थकरनुं नाम.

सिञ्जा. स्त्री० (शय्या) पथारी; सेज. (२)
पसति; भक्षन; उतरवानी जग्या. (३)
सुनु; आडे पडणे पडनु ते.

सिञ्जातररी. स्त्री० (शय्यातररी) साधु सा-
ध्वीने जग्याभां उतरवानी रज्ज आप-
नार स्त्री.

सिञ्जापरिस्व. पु० (शय्यापरिस्व) साधुने
उतरवानी जग्या न भणे तेना परिस्व.

सिञ्जायर. पु० (शय्यातर) साधुने रडेवानी
जग्या आपनार.

सिञ्जायरपिंड. पु० (शय्यातरपिंड) साधु
साध्वीने उतरवानी आता आपनारना
धरनो आहार.

सिञ्जासंथारग. पु० (शय्यासंथारक) सेज
सथारो; पथारी तथा तेनां उपकरण.

सिद्ध. वि० (शिष्ट) कडेलु; सुयवेळुं. (२)
शिक्षा आपेल. (३) उत्तम; श्रेष्ठ.

सिद्धि. पु० (श्रेष्ठि) शैठ.

सिद्धिल. वि० (शिथिल) शक्तिपीन, भन्ध
वीर्यवाणु; ढीळुं.

सिद्धिलिय. वि० (शिथिल) शिथिल; प्रमादी.

सिद्धिलीकय. वि० (शिथिलीकृत) शिथिल करेळुं.

सिद्धाण. न० (ज्ञान) न्हाणुं; रत्नान करनु.

सिद्धाय. पु० (ज्ञात) धातिकर्भरपमल धा-
वाथी शुद्ध थगेळ; अरिहत लगवान.

सिद्धायग. पु० (ज्ञातक) शुद्धना सिध्य;
भोधिसरत. (२) षट्कर्भरायण आहार.

सिद्धिस्व. वि० (शिष्ट) स्त्रीकळुं. (२) न० लापसी
वगेरे स्त्रीकासवाणी वस्तु.

सिद्धोह. पु० (स्नेह) पृथ्वीमाथी आड जे रस
जेथे ते रस. (२) डीम, आकण वगेरे.

(३) आसक्ति; स्नेह; राज; प्रेम.

सिद्धोहक. पु० (स्नेहक) स्निग्धभाव.

सिद्धोहकर. वि० (स्नेहकर) स्नेहीजन;
पुत्र कलत्रादि.

सिद्धोहकाय. पु० (स्नेहकाय) आकाशमाथी इमेश
पडनु अदृश्य पाणी, आदर अपकायनी
ऐक जगत.

सिद्धोह. स्त्री० () आकण.

सिद्धोहालत्र. न० (सिद्धोहालक) संकलुं; इण
विशेष.

सित. वि० (सित) सईद; धोणुं.

सित्त. वि० (सित्त) सि येळुं; छाटेळुं.

सित्थ. पु० (शिष्ट) शीथ; कण.

सिद्ध. पु० (सिद्ध) सिद्ध लगवान;
मुक्तात्मा. (२) तेंपार थगेळ; निष्पन्न.
(३) सिद्ध थगेळुं; सिद्ध ऐनु नाम. (४)
कञ्जविजयना येनाळ्य परंत उपरना नव
इटमानु पडेळुं इट.

सिद्धंत. पु० (सिद्धान्त) आगम; शास्त्र.
(२) निर्गुण अर्थ. योक्तस वान.

सिद्धकूट. पु० (सिद्धकूट) इपी परंत उप-
रनां आठ इटमानुं पडेळुं इट-शिपर.
(२) तीव्रत परंतना नव इटमानुं
पडेळुं इट-शिपर. (३) संभनस
वपारा परंतना सात इटमानुं पडेळुं
इट-शिपर.

सिद्धगंडिया. स्त्री० (सिद्धगण्डिका) जेभा
सिद्ध लगवाननुं विवेचन होय ते
पुस्तक.

सिद्धगति. स्त्री० (सिद्धगति) मोक्षगति.

सिद्धत्थ. पु० (सिद्धार्थ) सरसव. (२) २४
भा तीर्थकरना पितानुं नाम. (३) जग्या-
दोपना अरवत क्षेत्रमां आवती उत्स-
पिणीमां थनार दशभा तीर्थकर. (४)
सिद्धार्थ नामे ऐक गाम. (५) ऐ नामे
दशभा देवलोडनुं ऐक विमान. (६) सि-
द्धार्थ नामना आचार्य. (७) अरवत
क्षेत्रमां बावी १ ला तीर्थकर. (८)
सिद्धार्थ नामनुं उद्यान. (९) मोक्ष.

સિદ્ધાન્ત. } પું (સિદ્ધાર્થક) સરસવનું ફલ.
સિદ્ધાન્તય. } (૨) આભરણ વિશેષ.

સિદ્ધાન્તવણ. ન૦ (સિદ્ધાર્થક) જ્યાં ઝપભદ્રેવ
સ્વામીએ દીક્ષા લીધી તે ઉદ્યાનનું નામ.
(૨) સરસવનું વન.

સિદ્ધાન્તા. સ્ત્રી૦ (મિદ્ધાર્થ) ત્રોગ તીર્થકરની
પ્રથમજ્યા પાલખીનું નામ. (૦) આથા
તીર્થકરની માતા.

સિદ્ધાન્તિયા. સ્ત્રી૦ (સિદ્ધાર્થિકા) લાપસી;
એક જાતનું મિષ્ટાન્ન.

સિદ્ધમનોરમ. પું (સિદ્ધમનોરમ) પખવાડી
આના ખીંગ દિવસનું નામ.

સિદ્ધમેળા. પું (સિદ્ધમેન) ઔરવત ક્ષત્રમા
ભાગી ૯ મા તીર્થકર.

સિદ્ધમેળિયા. સ્ત્રી૦ (સિદ્ધમેળિકા) દષ્ટિવાદ
અન્તર્ગત સિદ્ધપ્રેમી પરિકર્મ

સિદ્ધમેળિયાપરિકર્મ. ન૦ (સિદ્ધમેળિકાપરિ-
કર્મ) દષ્ટિવાદના પરિકર્મનો પ્રથમ બેદ.

સિદ્ધા. સ્ત્રી૦ (સિદ્ધા) મદારીરખળુની
શાસનદેવીનું નામ.

સિદ્ધાયતણ. ન૦ (સિદ્ધાયતન) શાશ્વત
દેવાલય.

સિદ્ધાયતણકૂટ પું (સિદ્ધાયતનકૂટ) પેનાલ્લ
પર્વત ઉપરના નવ કૂટમાનું એક. (૨)
નિપથ પર્વતના નવકૂટમાંનું પહેલું કૂટ-
શિખર. (૩) રલ્લભિમંત પર્વત ઉપરનાં
૧૧ કૂટમાંનું પહેલું કૂટ-શિખર. (૪)
શિખરી પર્વતના ૧૧ કૂટમાંનું પહેલું કૂટ.
(૫) ગધમાદન પર્વતના ૭ કૂટમાંનું ૧ હું.
(૬) મહાહિમવંત પર્વતના ૮ કૂટમાંનું
૧ હું કૂટ. (૭) ચિત્રકૂટ વખારા પર્વત
ઉપરનાં ૪ કૂટમાંનું ૧ હું કૂટ. (૮)
બ્રહ્મકૂટ વખારા પર્વતનાં ચાર કૂટમાંનું
૧ હું કૂટ. (૯) એકશૈલ વખારા પર્વતનાં
૪ કૂટમાંનું ૧ હું. (૧૦) નલિનકૂટ વ-
ખારા પર્વતનાં ૪ કૂટમાંનું ૧ હું. (૧૧)

વિદ્યુત્પ્રભ વખારા પર્વત ઉપરનાં ૯ કૂટ-
માંનું ૧ હું કૂટ. (૧૨) માલવંત પર્વતનાં
નવ કૂટમાંનું પહેલું કૂટ-શિખર.

સિદ્ધાયયણ. ન૦ (સિદ્ધાયતન) શાશ્વત દે-
વળ-દેવાલય.

સિદ્ધાલય. ન૦ (સિદ્ધાલય) સિદ્ધશિલાનું
એક નામ.

મિદ્ધાવત્ત. ન૦ (મિદ્ધાવર્ત) સિદ્ધસેણિયા
પરિકર્મનો ૧૪ મા પ્રકાર.

સિદ્ધિ. સ્ત્રી૦ (મિદ્ધિ) સિદ્ધશિલા; લોકને
અગ્રભાગ રહેલ આઠમી પૃથ્વી. (૨)
મુક્તિ; મોક્ષ; સકલકર્મક્ષયથી પ્રાપ્ત
થતી આત્માની સ્વરૂપ સ્થિતિ.

સિદ્ધિગદ્ધ. સ્ત્રી૦ (સિદ્ધિગતિ) સિદ્ધની ગતિ;
મોક્ષ ગતિ.

સિદ્ધિગંડિયા. સ્ત્રી૦ (સિદ્ધિગંડિકા) સિદ્ધિના
સ્વરૂપનું જેમાં વર્ણન છે એવું એક
પ્રકરણ.

સિદ્ધિપહ. પું (સિદ્ધિપથ) } મોક્ષનો માર્ગ.
સિદ્ધિમ્મા. પું (સિદ્ધિમાર્ગ) }

સિદ્ધિસાંગાહ. સ્ત્રી૦ (સિદ્ધિસંગતિ) સિદ્ધિરૂપ
સહગતિ.

સિધુ. ન૦ (સિધુ) મદિરા વિશેષ.

સિદ્ધ. ત્રિ૦ (ગીર્ણ) જીનું થયેલું.

સિદ્ધ. ન૦ (કૈન્ય) સેના; લશ્કર.

સિપ્પ. ન૦ (શિલ્પ) કળા; હુનર; કારીગરી.

સિપ્પ. પું () મોતીની છાંપ.

સિપ્પકર્મ. ન૦ (શિલ્પકર્મ) શિલ્પકર્મ;
કારીગરી

સિપ્પય. પું (સિપ્પય) એ નામનું વૃક્ષ.

સિપ્પાજીવ. ત્રિ૦ (શિલ્પાજીવક) કળા-
કારીગરીથી જીવન નિર્વાહ કરનાર.

સિપ્પાયરિદ્ધ. પું (શિલ્પાચાર્ય) શિલ્પ-
કારીગરી શિખવનાર.

સિપ્પિ. ત્રિ૦ (શિલ્પિન્) કારીગર; ચિત્રકાર
વગેરે.

સિધ્ધિ. પું. () છીપ; બેઈદ્રિય-
વાળા જીવની એક જાત. (૨) ભાજન-
પાત્ર વિશેષ.

સિધ્ધિય. પું. (સિધ્ધિ) કારીગર. (૨)
તૃણ વિશેષ.

સિધ્ધિસંપુટ. પું. (શુષ્કિસમુટ) છીપતું જોડું.

સિધ્ધિયા. સ્ત્રી. (સિધ્ધિ) માણસ બેસી
થકે તેવડી ઢાંકણવાળી પાલખી. (૨)
શિખિક દેવની રાજધાનીનું નામ.

સિધ્ધ. ન. (સિધ્ધ) કોઢનો એક પ્રકાર
એક જાતનો રોગ.

સિધ. ત્રિ. (સિત) સ્ત્રી, પુત્ર, વજેરેથી
જડાયેલ-અધાએલ. (૨) સફેદ; ધોળું.

સિધ. ત્રિ. (ત્રિત) આશ્રિત; સમ્બદ્ધ.

સિધ. ત્રિ. (સ્વિત) સારી રીતે ગ્રામ
થયેલું.

સિધ. પ્ર. (સ્વાત) કદાચિત; કોઈ પણ
એક અપેક્ષાએ.

સિધ્ધાલુકી. સ્ત્રી. (સિત્થાલુકી) એ નામની
એક સાધારણ વનસ્પતિ.

સિધા. પ્ર. (સ્વાત) કદાચિત; કોઈપણ
એક અપેક્ષાએ.

સિધાલ. પું. (શુગલ) શિયાળિઓ.

સિધાલક્ષ્મી. સ્ત્રી. (શુગલક્ષ્મી) જેમાં
શિયાળની માફક ગરીબ થઈ દીનતાથી
બોજન મેળવવામાં આવે તેવી પ્રવ્રજ્યા.

સિર. ન. (શિરસ) મસ્તક; માથું. (૨)
ખુણો.

સિરમ. પું. (શિરોજ) વાળ; માથાના કેશ.

સિરમતિ. સ્ત્રી. (શિરોમતિ) માથામાં
રેડવાનું તેલ રાખવાનું પાત્ર વિશેષ.

સિરસાવત્ત. પું. (શિરસાવર્ત) મસ્તકે
આવર્તન દેવું તે.

સિરા. સ્ત્રી. (શિરા) નસ.

સિરિ. સ્ત્રી. (શ્રી) લક્ષ્મી; સંપત્તિ. (૨)
શોભા. (૩) જૂઠા ચક્રવર્તીની માતા. (૪)

ચુલ્લિમવંત પર્વતના પદ્મદ્રુની અધિષ્ઠાત્રી
દેવી.

સિરિહત. પું. (શ્રીપુત્ર) જમ્બૂદ્વીપના
ભરતમાં આવતી ઉત્સર્પિણીમાં થનાર
પાંચમા ચક્રવર્તી.

સિરિકંત. પું. (શ્રીકાન્ત) એ નામે જૂઠા
દેવલોકનું એક વિમાન.

સિરિકંતા. સ્ત્રી. (શ્રીકાન્તા) ચાલુ અવસર્પિ-
ણીના જૂઠા કુલકરની સ્ત્રી. (૨) જમ્બ-
વૃક્ષના વાયવ્ય ખુણાના વનખંડની એક
વાવડીનું નામ.

સિરિકંદલગ. પું. (શ્રીકન્દલક) એક ખરી-
વાળું પથ્થુ.

સિરિકૂડ. પું. (શ્રીકૂટ) ચુલ્લિમવંત પર્વત
ઉપરનાં ૧૧ કૂટમાંનું જૂઠું કૂટ.

સિરિગુન. પું. (શ્રીગુપ્ત) આર્યસુહસ્તિના
શિષ્ય; શ્રીગુપ્ત નામના આચાર્ય.

સિરિષ્ઠ. ન. (શ્રીષ્ઠ) ખળનો; ભડાર.

સિરિષ્ઠિચ. ત્રિ. (શ્રીષ્ઠિક) ભડારી.

સિરિચંદ. પું. (શ્રીચંદ્ર) જમ્બૂદ્વીપના
એરવત ક્ષેત્રમાં આવતી ઉત્સર્પિણીમાં
થનાર જૂઠા તીર્થકર. (૨) એ નામના
એક મુનિ.

સિરિચંદ્ર. સ્ત્રી. (શ્રીચંદ્રા) જમ્બૂદ્વીપના
વાયવ્ય ખુણાના વનખંડની એક વાવડીનું
નામ.

સિરિકૂ. પું. (શ્રીચાન્ડ) આર્યમહાગિરિના
શિષ્યનું નામ.

સિરિણિલયા. સ્ત્રી. (શ્રીનિલયા) એક
વાવડીનું નામ.

સિરિદામ. પું. (શ્રીદામન) એ નામે અગ્નિ-
ચારમા દેવલોકનું એક વિમાન. (૨)
એક રાગનું નામ. (૩) એક જાતનું
ફૂલ.

સિરિષ્ઠ. પું. (શ્રીષ્ઠ) શ્રીષ્ઠ નામે
પાર્શ્વનાથ ભગવાનના એક ગણધર.

સારથ્ય. પું. (સારથ) અતઃ સૂત્રના ત્રીજા વર્ગના સાતમા અધ્યયનનું નામ. (૨) વસુદેવ રાજાની ધારણી દેવીનો પુત્ર. (૩) યથોચિત કાર્યમાં પ્રવર્તવું તે. (૪) સારથ્ય નામે જાદવકુમાર.

સારથ્ય. ન. (સારથ) સભારી આપવું; કાઠની જૂલ સુધારવી.

સારથ્યા. સ્ત્રી. (સારથ્યા) ક્ષિતની પ્રવૃત્તિ કરાવવી તે.

સારથિ. પું. (સારથિ) રથ હાંકનાર.

સારથ્ય. ન. (સારથ્ય) સારથિનું કામ; રથ હાંકવાનું કાર્ય.

સારથ. ત્રિ. (સારથ) શરદન્તુનું.

સારથન્ત. ન. (સારથાન્ત) કીમતી વસ્તુ; સારથૂત ચીજ.

સારથ. ત્રિ. (સારથ) શરદન્તુનું; શીયાળાની મોસમનું.

સારથ. ત્રિ. (સારથ) સ્મરણ કરાવી શિખવનાર.

સારથ્યા. ન. (સમ્માર્જન) વાળી સાફ કરવું; વાળવું.

સારથિય. ત્રિ. (સમ્માર્જિત) સ્વચ્છ કરેલું.

સારસ. પું. (સારસ) સારસપક્ષી.

સારસાર. ત્રિ. (સારસાર) સારામા સાફ; અત્યુત્તમ.

સારસ્વત્ય. પું. (સારસ્વત) સારસ્વત નામે લોકાતિક દેવતાની એક જાત.

સારથિ. પું. (સારથિ) રથ હાંકનાર; કાચ મેન. (૨) આચાર્ય.

સારા. સ્ત્રી. (સારા) એક પ્રકારનો જુજપરિ સર્પ.

સારિકલ. ન. (સારિકલ) સાદસ્ય અનુમાન; સરખે સરખી જોડીમાંના એકને જોવાથી ખીજનું જ્ઞાન થાય તે. (૨) ત્રિ. સરખું; સમાન.

સારીર. ત્રિ. (સારીર) શારીરિક; શરીરમાં ઉત્પન્ન થયેલું.

સારીરિય. ત્રિ. (સારીરિક) શરીરનું, શરીરને લગતું. (૨) શરીરવાળો; દેહી.

સારુચિય. પું. (સારુચિક) જૈનના સાધુનો વેષ; કચ્છ ન બાંધવો; શ્વેતવસ્ત્ર ધારણ કરવાં, મસ્તકે મુઠ થવું વગેરે. (૨) ત્રિ. સજાતીય; પોતાના સરખુ.

સારુચિકલ. ત્રિ. (સારુચિકલ) જીવે અસમાન પુદ્ગલને પોતાના શરીર રૂપે પરિણામી પોતા સરખું બનાવેલું.

સાલ. પું. (સાલ) જેની નીચે ત્રીજા તીર્થંકરને કેવળજ્ઞાન થયું તે વૃક્ષ. (૨) જેની હેઠે ૨૪ મા તીર્થંકરને કેવળજ્ઞાન થયું તે. (૩) સરસકાનું ઝાડ (૪) સાગનું ઝાડ. (૫) સાલ-ફળ. (૬) સાખા; ડાળી. (૭) સાલ નામનો ૭૭ મો ગ્રહ. (૮) આઠમા દેવલોકનું સાલ નામનું એક વિમાન કે જેની સ્થિતિ અદ્વર સાગરા-પ્રમતી છે. (૯) ગદ; કાટ.

સાલ. પું. (સાલ) સાળો; પત્નીનો ભાઈ.

સાલિય. ત્રિ. (સારથિક) શરદન્તુમાં થયેલું.

સાલિય. ન. () શાક; તરકારી. (૨) ત્રિ. રસયુક્ત.

સાલંકાયણ. પું. (સાલંકાયણ) કૌશિક ગોત્રની સાખા. (૨) ત્રિ. તે સાખામાં જન્મેલ.

સાલંબણ ત્રિ. (સાલંબન) પુષ્ટ કારણવાળું. (૨) આલંબન-ટેકા સહિત.

સાલકોદ્ય. પું. (સાલકોદ્ય) મેઢિક ગામ બહારનો એ નામનો એક બગીચો.

સાલગ. પું. (સારક) કેરી વગેરેનો રસ.

સાલગ. પું. (સાલક) લાંબી સાખા

સાલણ્ય. પું. () તરકારી; શાક.

સાલમંજિયા. સ્ત્રી૦ (સાલમંજિકા) પુતળી;
લાકડામાં કે પાષાણમાં આભેખેલી મૂર્તિ.

સાલસ. ત્રિ૦ (સાલસ્ય) આલસ્ય સહિત;
આળસુ.

સાલા. સ્ત્રી૦ (શાલા) સલા; ખેડક.

સાલા. સ્ત્રી૦ (શાલા) ડાળી, શાખા. (૨)
એક પક્ષીનું નામ.

સાલાગ. પું૦ (શાલાક્ય) શળીયે કરી ઉપ-
ચાર કરવાનું શસ્ત્ર; આયુર્વેદનો એક ભાગ.

સાલાટવી. સ્ત્રી૦ (શાલાટવી) શાલાટવી નામે
ચોરપક્ષી.

સાલિ. પુ (શાલિ) ભાન; ડાંગર; કમોદ.
(૨) એક જાતનો મચ્છ.

સાલિંગણ. (સાલિંગન) આલિંગન-શરીર
સંપર્કન સહિત; શરીરનો પૂર્ણ સ્પર્શ થઈ
શકે તેટલું લાગુ.

સાલિમદ. પુ૦ (સાલિમદ) સાલિભદ્ર દેવતા.

સાલિમ. ત્રિ૦ (સાલિમત) જેમા ભાન મુખ્ય
ખોરાક છે તેનું ભોજન.

સાલિય. પુ૦ (સાલિક) વસ્ત્ર વણનાર, તુરીયો.

સાલિયા. સ્ત્રી૦ (સાલિકા) વલય જાતનું
એક વૃક્ષ.

સાલિસ. ત્રિ૦ (સલા) સમાન; વૃદ્ધ સરખું.

સાલિહોપિય. પુ૦ (સાલિહોપિત) શ્રીમદ્વાવીર
સ્વામીના દશ આવકમાંના દશમા આવકનું
નામ.

સાલુય ન૦ (સાલુક) પાણીમા થતો કન્દ;
જલજલકન્દ.

સાલૂર. પુ૦ () ઘેટા; મેંદક.

સાવ. પુ૦ (શાવ) આપ; અપકાર.

સાવ. પું૦ (સ્વાપ) નિદ્રા કરવી; સુષ જલુ તે.

સાવજ્ઞ. ન૦ } (સ્વાપતંય) ઉત્તમ દ્રવ્ય;
સાવયજ્ઞ. ન૦ } ધન-દોલન.

સાવક. } પું૦ (ધાવક) ધર્મશાસ્ત્રનું અવણ
સાવગ. } કરનાર; આચાર ધર્મ પાળનાર.

(૨) આભાગ.

સાવગધર્મ પુ૦ (શ્રાવકધર્મ) આરવનરૂપ
શ્રાવકધર્મ.

સાવજ્ઞ. ત્રિ૦ (સાવજ) ૨૫૧૬-૫૫૫ સહિત;
દોષવાગ્ન.

સાવજ્ઞમાસા. સ્ત્રી૦ (સાવજમાસા) હિંસાકારી
ભાષા.

સાવજ્ઞાણુમેયણી. સ્ત્રી૦ (સાવજ્ઞાણુમેયિની)
પાપનું અનુભોદન કરનારી ભાષા.

સાવણ. પું૦ (ધાવણ) આવણ મહોત્સવ.

સાવતિજ્ઞ. } ન૦ (સ્વાપતંય) ધન; મી.
સાવતેય. } ટકન.

સાવત્યી સ્ત્રી૦ (ધાવત્યી) એ નામની
કુળાલા દેશની એક નગરી.

સાવય. પુ૦ (ધાવક) આવક.

સાવય. પુ૦ (સ્વાપદ) વિસક્રાણી; જગલી
પગ.

સાવયિસાર. ત્રિ૦ (ધાવયિતૃ) સભળાવનાર.

સાવિગા. સ્ત્રી૦ (ધાવિકા) આચારધર્મ-
શ્રાવકધર્મ પાળનાર સ્ત્રી; ધાવિકા.

સાવિટ્ટી. સ્ત્રી૦ (ધાવિષ્ઠા) આવણી પુત્રેમ.

સાવિય. ત્રિ૦ (ધાવિત) શાપેલું; સોગન
આપેલું.

સાવિય. ત્રિ૦ (ધાવિત) સભળાવેલું.

સાવિયા. સ્ત્રી૦ (ધાવિકા) જુઓ “સાવિગા”
શબ્દ.

સાવિયાબુદ્ધ પુ૦ (ધાવિકાબુદ્ધ) સુલસા
ધાવિકા પાસેથી બોધ પામેલ અરમ્ભ
પરિત્રાજક.

સામ. પુ૦ (શ્રામ) શાસનું દર્દ.

સાસગ. ન૦ (સીસગ) સીસું; ધાતુ વિશેષ.

સાસગ. પુ૦ (સાસક) પારો; સચિતખર-
કઠિન પૃથ્વીનો એક પ્રકાર. (૨) વૃક્ષ
વિશેષ.

સાસગ. ન૦ (શસ્યક) રત્નની એક જાત.

સાસજ. ન૦ (શાસન) શાસ્ત્ર; આગમ.
(૨) આજ્ઞા; હુકમ. (૩) જનશાસન;
જનદર્શન. (૪) એક જાતનું ધાન.

સાસણ. પું. ન. (સાસ્વાદન) સારવાદન નામનું
ખીનું ગુણસ્થાનક.
સાસન. પું. ન. (શાસન) જુઓ “ સાસણ ”
શબ્દ.
સાસય. ત્રિ. (શાસ્ત્ર) શાસ્ત્રી; નિત્ય,
સ્થાયી.
સાસય. પું. (સ્વાશ્રય) પોતાનું જન્મ સ્થાન-
ઉત્પત્તિનું સ્થળ.
સામયવાદ્ય. ત્રિ. (સામયવાદિક) પોતાને
શાશ્વત-અમર માનનાર.
સાસયસેવક. ન. (શાસ્ત્રમૌલ્ય) નિત્ય
સુખ; મોક્ષસુખ.
સાસવ. પું. (સર્વ) સરસવ.
સાસાણ. ન. (સાસ્વાદન) સમકિનના અદ્ય
રસના આસ્વાદ સદિત જીવની સ્થિતિ;
પાંચ સમકિનમાંનું પ્રથમ સાસ્વાદન
સમકિત. (૨) ખીન ગુણસ્થાનકનું નામ.
સાસાણસમ્પદિદ્ધિ. પું. (સારવાદનસમ્પદિદ્ધિ)
સમકિતના જરાક આસ્વાદનવાળો ખીને
ગુણધાતુ વર્તેલો જીવ.
સાસિયા. સ્ત્રી. (સ્વાશ્રિતા) અવિનષ્ટ યોનિ.
સાસિહ. ત્રિ. (શાસન) શાસવાળો; દમીયક.
સાસ. સ્ત્રી. (શ્રવ) સાત.
સાહજગી. સ્ત્રી. (સાહજની) એ નામની
એક નગરી.
સાહજ. ત્રિ. (સાધક) સાધક. ઉપકારક;
મળાવી આપનાર.
સાહજ. પું. ન. (સાહાય) સાહાય, મદદ.
સાહજ. ન. (સાધન) સાધન; સાધન કરવું
તે. (૨) કહેવું. (૩) કારણ; હેતુ, ઉપાય.
સાહજણ. ન. (સંહન) સંધાત; એકઠું થવું.
સાહજણાંબંધ. પું. (મહત્ત્વ) સંધાતરૂપે
બંધ; એકત્ર થવા રૂપી બંધ.
સાહજય. ત્રિ. (સાધનક) સાધન પુરું પાડનાર.
સાહજિય. ત્રિ. (સહ) એકઠું કરેલું.
સાહજ. } પું. (સ્વહત) પોતાનો હાથ.
સાહજિય. }

સાહજિયા. સ્ત્રી. (સ્વાહતિકી) પોતાના
હાથથી લાગતી પાપક્રિયા.
સાહમ્મ. ન. (માધર્મ્ય) સમાનધર્મ; સમાનતા.
સાહમિ. ત્રિ. (સાધર્મિન) સમાન ધર્મવાળું;
સાધર્મી.
સાહમિણી. સ્ત્રી. (માધર્મિણી) સમાન ધર્મ-
વાળી સ્ત્રી.
સાહય. ત્રિ. (મંદત) જેનો મધ્યભાગ
સક્ષિપ્ત-સક્રિયાવલો હોય તેવું; સંકુચિત.
સાહય. ત્રિ. (સાધક) કાર્યસિદ્ધિ કરનાર.
સાહરણ. ન. (મદ્દ) દરી જવું; લઈ જવું.
સાહરિજમાણચરણ. ત્રિ. (મહીયમાનચક)
પસારેલી વસ્તુ ફરી સંગ્રહવામાં આવે તે
લેવી એવા અભિગ્રહથી ગવેણા કર
નાર (મુનિ.)
સાહરિય. ત્રિ. (મહત) લઈ જવામાં આ-
વેલું; દરણેલું. (૨) એકત્ર કરેલ. (૩)
વહોરવાનાં પાત્રમાં કાઢી દેવા થોડા
વસ્તુ પડી હોય તેને અન્યત્ર ફેરોને
આપવાથી સાધુને લાગતો એવણાનો
પાત્રમો દોષ.
સાહલ. ન. (માકન્ય) સફળપણું.
સાહસ. ન. (માહમ) વિચાર કર્યા વિના
એકદમ કષ્ટકાર્ય કરવું તે.
સાહસિક. ત્રિ. (સાહમિક) વગર વિચાર્યું
ખોલનાર; સાહસિક.
સાહસિક. ન. (સાહસિક) સાહસપણું.
સાહસિય. ત્રિ. (સાહમિક) સાહસિક; સાહસ
ખેડનાર; વગર વિચાર્યું કામ કરનાર.
સાહસિય. ન. (સહ) સહજ; હળર.
સાહસ્સી. સ્ત્રી. (સહ) એક હળર.
સાહા. ઘ. (સ્વાહ) સ્ત્રાહા; સમર્પણ.
સાહા. સ્ત્રી. (શાહ) શાખા; ડાળી.
સાહામં. પું. (શાહામં) પશ્ચ; નવું
પાંદું. (૨) ઝાડની શાખાનો કડકો.
સાહામિ. પું. (શાહામિ) વાનર.

સાહારણ. નં (સાધારણ) સામાન્ય; સાધારણ; જેમાં ધણા જીવોનો હિસ્સો હોય તેવું. (૨) અન્યોન્ય મિશ્રિત થયેલું. (૩) જેને અનંત જીવો વચ્ચે એક સાધારણ શરીર પ્રાપ્ત થયેલું છે તેવા જીવ; કન્દમૂળાદિ નિગોદ. (૪) નામ કર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદ્ભવથી જીવને અનતકાયમાં ઉપ-જનું પડે છે. (૫) ઉપકાર.

સાહારણસરીર. પું (સાધારણસરીર) નિગોદના જીવ; અનંત જીવ વચ્ચે એક શરીરવાળા જીવ.

સાહારણસુદમ. વિં (સાધારણસૂક્ષ્મ) સૂક્ષ્મ સાધારણ વનસ્પતિકાય.

સાહાવિય. વિં (સ્વામાવિક) સ્વભાવસિદ્ધ; કુદરતી; અકૃત્રિમ.

સાહિમ્ર. વિં (સામ્ય) ખીખના હિસ્સાવાળું.

સાહિકરણ. } વિં (સાધિકરણ) કલેશ-
સાહિગરણ. } વાળું. (૨) શસ્ત્ર યુક્ત.

સાહિજ. નં (સાહાય) સહાય; મદદ.

સાહિત. વિં (સાધિત) સાધેલું. (૨) કહેલું.

સાહિત. નં (સાહિત્ય) શાસ્ત્રસમૃદ્ધ.

સાહિય. વિં (સ્વાહિત) સારીરીતે પ્રાપ્ત કરેલ; ઉપલબ્ધ થયેલ.

સાહિય. વિં (સાધિત) સાધેલું; સિદ્ધ કરેલું. (૨) કહેલું.

સાહિય. વિં (સાધિક) વિશેષ; કંઈક વધારે.

સાહિલતા. સ્ત્રી (સાહાયક્તા) સહાય કરવા-પાળું.

સાહી સ્ત્રી () ખડકી; ડેવી. (૨) કાંટાની વાડ.

સાહીય. વિં (સ્વાધીન) સ્વાધીન; પોતાને તાબે થયેલ.

સાહુ. પું (સાધુ) સાધુ; મુનિ; શ્રમણ; સત્પુરુષ. (૨) ત્રિં સાઈ; સુંદર; શ્રેષ્ઠ.

સાહુણી. સ્ત્રી (સાધ્વી) સાધ્વી; આર્યા.

સાહુલી. સ્ત્રી () કપડાં

સિમ્ર. વિં (સિત) ગૃહપાશમાં બંધાયેલ; ગૃહસ્થાશ્રમી. (૨) પું સિતવર્ણ નામે નામ કર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદ્ભવથી જીવનું શરીર શંખ જેવું ધોળું થાય છે.

સિરંટો. સ્ત્રી (શુરંટો) સુંઠ નામે સાધારણ વનસ્પતિ.

સિરવગ. નં (સીતોલક) ટાટું પાણી.

સિંગ. નં (શંગ) શિંગડું. (૨) ફળી; શીંગ. (૩) શૃંગી; વાઘ વિશેષ.

સિંગક્લોડ. પું (ગંગ્લોડ) બળદરૂપે કદપેશ ઉપાશ્રયનો શિંગડાવાળો ભાગ.

સિંગબેર. પું (ગેબર) આદુ.

સિંગમાલ. પું (ગમાલ) વૃક્ષ વિશેષ.

સિંગાર પું (ગાર) શાળગાર; કપડાંની યોગ્ય વ્યવસ્થા. (૨) સ્ત્રીને જેમ્મ ઉત્પન્ન થતો રતિપ્રકર્ષ-વિષય; નવ રસમાંનો એક રસ.

સિંગિ. વિં (શંગિ) શિંગડાવાળું જનાવર.

સિંગિરીડી. સ્ત્રી (ગરીડી) ચોષદ્રિય જીવની એક જાત.

સિંગલી. સ્ત્રી (સેહલી) સિદ્ધલક્ષ્યમાં ઉત્પન્ન થયેલી સ્ત્રી.

સિંગાડમ. } નં (શ્રંગાટક) સિંધોડાનું
સિંગાડમ. } ફળ. (૨) જ્યાં સિંધોડાના ફળને આકારે ત્રણ ખુણા પડતા હોય તેવા માર્ગ; ત્રિકોણ રસ્તો. (૩) રાહ દેવનું એક નામ.

સિંગાશ. નં (સિંગાશ) નાકનો મેલ; સિટ.

સિંગાશ. નં (સિંગાશ) સિંગાશ; કાંટાનું; ભભરાવડું.

સિન્ધુવાર. સ્ત્રી (સિન્ધુવાર) પુટી ગયેલ ફૂલની માળામાંથી ફૂલ નીચે પડવા માંડે તે.

સિન્ધુવાર. પું (સિન્ધુવાર) નગોડનું વૃક્ષ.

સિરિનિલિયા. ક્ષીં (શ્રીનિલિયા) બુએ
“ સિરિથિલિયા ” શબ્દ.

સિરિમૂ. પું (શ્રીમૂતિ) બુમૂદીપના
ભરતક્ષેત્રમાં આવતી ઉત્સર્પિણીમાં થનાર
છઠ્ઠા ચક્રવર્તી.

સિરિમહિષ. પું (શ્રીમહિત) એ નામે
છઠ્ઠા દેવલોકનું એક વિમાન.

સિરિમહિતા. } ક્ષીં (શ્રીમહિતા) બુમૂદીપના
સિરિમહિયા. } વાયવ્ય ખુણાના વનખડની
એક વાવડીનું નામ.

સિરિયગુમ્મ. પું (શ્રીગુલ્મ) ક્ષીં અને
ફૂલથી ભરપુર એક જાતનો શુદ્ધ-ગુચ્છ.

મિરિયા. ક્ષીં (શ્રીકા) ૧૭ મા તીર્થંકરની
માતાનું નામ.

સિરિલી. ક્ષીં (શ્રીલી) એક જાતનો કન્દ.

સિરિવચ્ચ. પું (શ્રીવચ) ચોથામાહેન્દ્ર
દેવલોકના ઇન્દ્રનું મુસાફરીવિમાન. (૨)
તે વિમાનનો અવરથાપક દેવતા. (૩)
નવ ખુણાવાળો શ્રીવત્સ નામનો સા-
થીયો; શુભચિહ્ન. (૪) એ નામે અગ્નિ-
ચારમા દેવલોકનું એક વિમાન.

સિરિવચ્ચ. ક્ષીં (શ્રીવચ્ચ) શ્રેયાંસ પ્રભુની
દેવીનું નામ.

સિરિસંમૂઘા. } ક્ષીં (શ્રીસંમૂઘા) પંખવા-
સિરિસંમૂઘા. } ડીયાની છડી રાત્રાનું નામ.

સિરિસોમ. પું (શ્રીસોમ) બુમૂદીપના
ભરતમાં આવતી ઉત્સર્પિણીમાં થનાર
સાતમા ચક્રવર્તી.

સિરિસોમ્મસ. પું (શ્રીસોમ્મસ) એ નામનું
છઠ્ઠા દેવલોકનું એક વિમાન.

સિરિહર. પું (શ્રીહર) પાશ્વેનાથ પ્રભુના
એક ગણધરનું નામ. (૨) ભરતક્ષેત્રના
ગઢ ચોવીશીના ૭ મા તીર્થંકર.

સિરી. ક્ષીં (શ્રી) પોલાસપુરના વિજય
રાજાની રાણી. (૨) ઉત્તર દિશાના ચક્ર
પર્વત પર વસનારી આઠ દિશા કુમારી-

માંની સાતમી કુમારિકા. (૩) ચૂલહિમ-
વંતના પદ્મદ્રહની અધિષ્ઠાત્રી દેવી (૪)
તેજ; કાંતિ.

સિરીવળા. નં (શ્રીવળ) ભાદ્રપુર નગરીની
બદારનું એક ઉદ્યાન.

સિરીવળાળી. ક્ષીં (શ્રીવળા) કાયકળા;
જક્ષની એક જાત.

સિરીસ. પું (સિરીષ) સરસડાનું ઝાડ અને
તેનું ફૂલ. (૨) અમ્મિકુમાર દેવતાનું
ચૈત્યજક્ષ. (૩) સાતમા તીર્થંકરનું ચૈત્યજક્ષ.

સિરીસિવ. પું (સરીસુપ) સરી સરી પેટભર
ચાલનાર સર્પાદિક.

સિરીધરા. ક્ષીં (શિરીધરા) ગ્રીવા; ગર્દન.

સિરીય. પું (શિરીય) માથાના કેશ.

સિલા. ક્ષીં (શિલા) શિલા; મ્હોટો પથ્થર;
છિપ્પર. (૨) રાજપટ્ટક; રાજા તરફથી
મળેલ પટ્ટો કે શિલાલેખ એક જાતનું દ્રવ્ય.

સિલાગા. ક્ષીં (શલાકા) શલાકા; શળી;
કાંડી.

સિલાગાહત્યગ. પું (શલાકાહસ્તક) શળીવાળી
સાવરણી.

સિલાપટ્ટચ. પું (શિલાપટ્ટક) પાટને આકારે
મ્હોટો પથ્થર.

સિલાવટ્ટ. પું (શિલાવટ્ટ) સુકામળ વચ્ચે
વિશેષ. (૨) પાટ જેવો પથ્થર.

સિલિંદ. પું (શિલિંદ) મક; કડોળ
ધાન્યની એક જાત.

સિલિંધ. પું (સિલિંધ) ભૂમિક્ષેપા; વન-
રપતિ વિશેષ.

સિલિટ્ટ. ત્રિં (સિલિટ્ટ) મળેલું; એકું થયેલું.

સિલિયા. ક્ષીં (શલાકા) શળી

સિલિચય. નં } (સ્ત્રીવદ) રસ ઉત્તરવાથી
સિલીચય. નં } પગ વગેરે જાડા થઈ
જાય તે રોગ; સોળ રોગમાંનો એક રોગ.

સિલુચ્ચ. પું (શિલોચ્ચ) શિલાઓના
સમૂહરૂપ મેરૂ પર્વત.

સિલેસ. પું (શ્લેષ) શ્લેષ; લેપ.

સિલેસ. પું (શ્લેષમ્) શ્લેષમનું દર્દ.

સિલોક. } પું (શ્લોક) શ્લોક; પદ્ય;
સિલોગ. } કન્દ વિશેષ. (૨) પ્રશસા;
સિલોય. } વખાણ; કીર્તિગાન. (૩)

અનુક્રુપ આદિ શ્લોક બનાવવાની કળા

સિલ્. ત્રિં (શિલ્) કલ્યાણકારક; ઉપદ્રવ વિનાનું;
શાંતિમય. (૨) શાંત. (૩) નં કલ્યાણ;
મુક્તિ; મોક્ષ. (૪) મોક્ષના હેતુરૂપ તપ.
(૫) પું મહાદેવ; શંકર. (૬) વ્યત
વિશેષ. (૭) શિવનામે હસ્તિનાગપુરનો
રાજા. (૮) પોપ મહિનાનું લોકાનર
નામ. (૯) પાંચમા વાસુદેવ તથા બળ-
દેવના પિતા. (૧૦) પુષ્પિકા ચૂતનું ૮ મું
અધ્યયન.

સિલ્મ. પું (શિલ્મ) વેદાંશર દેવતાના
બીજા રાજાનું નામ.

સિલ્કર. પું (શિલ્કર) ભરતક્ષેત્રના ગદ્ય
ચોવીશીના ૨૨ મા તીર્થકર.

સિલ્ગા. પું (શિલ્ગા) ભરતક્ષેત્રના ગદ્ય
ચોવીશીના ૧૪ મા તીર્થકર.

સિલ્પુર. નં (શિલ્પુર) મોક્ષનગર; મોક્ષ
સ્થાન.

સિલ્મહ. પું (શિલ્મહ) શિવ રાજાનો
શિવભદ્ર નામે કુમાર.

સિલ્મૂર્તિ. પું (શિલ્મૂર્તિ) એક સાધુનું
નામ.

સિલ્વાય. પું (શિલ્વાય) શિવ નામનો
રાજા.

સિલ્વેણ. પું (શિલ્વેણ) બંધુકીપના
ઐરવત ક્ષેત્રમાં ચાલુ અવસર્પિણીમાં
થયેલ દશમા તીર્થકર.

સિલ્વા. ક્ષીં (શિલ્વા) ૨૨ મા તીર્થકરની
માતાનું નામ. (૨) ૧૫ મા તીર્થકરની
મુખ્ય સાધ્વી. (૩) શકેન્દ્રની અગ્રમહિ-
ષીનું નામ. (૪) શિયાલણી.

સિલ્વાદેવી. ક્ષીં (શિલ્વાદેવી) નેમનાથની
માતાનું નામ.

સિલ્વાસિ. પું (શિલ્વાસિ) ભરતક્ષેત્રના
ગદ્ય ચોવીશીના ૧૨ મા તીર્થકર.

સિલ્વિણ. પું (સ્વપ્ન) સ્વપ્ન.

સિલ્સિર. પું (શિલ્સિર) શિલ્સિર ઋતુ;
શિયાળો. (૨) માધ માસનું લોકાનર
નામ.

સિલ્સુનાગ. પું (શિલ્સુનાગ) અગ્રસીમા.

સિલ્સુપાલ. પું (શિલ્સુપાલ) વસુદેવની
બહેન માદ્રીનો પુત્ર.

સિલ્સ. પું (શિલ્સ) ચેલો; શિષ્ય;
અનુયાયી.

સિલ્સણી. ક્ષીં (શિલ્સણી) શિષ્યા; ચેલી.

સિલ્સણસિલ્સ. પું (શિલ્સણસિલ્સ) શિષ્ય,
તેના શિષ્ય, તેના શિષ્ય એમ શિષ્ય
પરપરા.

સિલ્સિલિ. પું (સિલ્સિલિ) કન્દ વિશેષ.

સિલ્હ. પું (શિલ્હ) ભુગ્ધ તિર્થેય પંચ-
દ્રિયની એક જાત.

સિલ્હંડિ. પું (શિલ્હંડિ) શિખા-ચોટલી
ધરનાર; ચોટલીવાળો.

સિલ્હર. પું (શિલ્હર) શિખર; ટોચ;
પર્વતની ટુંક.

સિલ્હરિ. પું (શિલ્હરિ) શિખરવાળો પર્વત.
(૨) ઐરવ્યવય અને ઐરવત ક્ષેત્રની
સીમા બાંધનાર વર્ધકર પર્વત.

સિલ્હરિકૂટ. પું (શિલ્હરિકૂટ) શિખરી પર્વત
ઉપરનું એક કૂટ-શિખર.

સિલ્હરિણી. ક્ષીં (શિલ્હરિણી) શિખંડ;
ભોજ્ય પદાર્થ.

સિલ્હલિ. ક્ષીં (શિલ્હલિ) શિખા; ચોટલી.
(૨) ત્રિં ચોટલીવાળો; મસ્તકે શિખા
રાખનાર.

સિલ્હા. ક્ષીં (શિલ્હા) સગ; ટોચ; શિખા.
(૨) અમિત્યાગા. (૩) માથાની ચોટલી.

સિદ્ધાંતસાર. ત્રિ. (સિદ્ધાંતસાર) માથે
શિખા-ચોટથી રાખનાર.

સિદ્ધિ. પું. (સિદ્ધિ) મેર. (૨) ત્રિ. શિખા-
વાળું પ્રાણી. (૩) પુ. અગ્નિ શિખા

સિદ્ધિ. પુ. () રતન; ચાદોલો.

સીધામોઝા. ક્ષી. (શીતલોત્સ) પશ્ચિમ
મહાવિદેહના દક્ષિણ ખાંડવાની ચોથી
વિજયની પશ્ચિમ સરહદ ઉપરની એક
નદી.

સીધા. ક્ષી. (સીતા) મહાવિદેહ ક્ષેત્રની
પૂર્વ તરફ લવણ સમુદ્રમા ભગની શીતા
નામની એક મ્હોટી નદી. (૨) સિદ્ધ-
શિક્ષાની પૃથ્વી. (૩) પશ્ચિમ દિશાના રચક
પર્વત પર વસનારી આઠ દિશાકુમારી-
માની છઠ્ઠી.

સીધાકૂડ. પુ. (સીતાકૂટ) માલવન પર્વ-
તના નવ કૂટમાંનું સાતમું કૂટ. (૨)
નીલવંત પર્વતનાં નવકૂટમાંનું ચોથું કૂટ.

સીધામુહવન. ન. (શીતામુહવન) કન્ધ
વિજય અને પુષ્કલાવતી વિજયની પૂર્વ
સરહદથી લવણ સમુદ્ર સુધીનું વન.

સીધાલ. ક્ષી. (સત્તત્તારાસત) સુડનાલીસ;
૪૫.

સીરં. ક્ષી. () નીસરણી, સીડી.

સીરંમૂઝ. ત્રિ. (સીરંમૂઝ) શીતળ થયેલ;
કેધાદ રહિત અનેલ.

સીડંટી. ક્ષી. (સુડંટી) શુક; વનરપતિ
વિશેષ.

સીડગહ. પું. (શીતોષ્ણ) કન્ધ વિશેષ. (૨)
ત્રિ. ઉનું તથા હંડું.

સીડસિણ. ન. (શીતોષ્ણ) શીત અને
ઉષ્ણ. (૨) સુખ અને દુઃખ.

સીડસિણા. ક્ષી. (શીતોષ્ણા) શીત તથા
ઉષ્ણ યોનિ.

સીધોલ્લ. ન. (શીતોલ્લ) હંડું પાણી;
સમિત પાણી.

સીધોલ્લપ્પાયકુંડ. પુ. (શીતોલ્લપ્પાયકુંડ)
નીલવંત પર્વત ઉપરથી શીતોલ્લ નદીનો
દરેડો જેમાં પડે છે તે કુંડ.

સીધોલ્લ. ક્ષી. (શીતોલ્લ) મહાવિદેહની
એક મ્હોટી નદીનું નામ.

સીધોલ્લકૂડ. પુ. (શીતોલ્લકૂટ) નિષધ
પર્વતનાં નવ કૂટમાંનું સાતમું કૂટ.

સીધોલ્લ. ક્ષી. (શીતોલ્લ) નિષધ પર્વત
ઉપરથી શીતોલ્લ કુડમા પડી પશ્ચિમ
મહાવિદેહ ક્ષેત્રમા વહેતી એક મ્હોટી નદી.

સીધોલ્લસિણ. ન. (શીતોષ્ણીય) શીતોષ્ણીય
નામનું આચાર્ય સત્રનું ત્રીજું અધ્યયન.

સીત. ન. (શીત) હંડી; ટાલ. (૨) ત્રિ.
હંડું; ટાલું.

સીતપરિસહ. પું. (શીતપરિસહ) ટાલ સહન
કરવી; હંડીનો પરિસહ; બાવીશ પરિ-
સહમાંનો એક.

સીતફાસ. પુ. (શીતસ્વશ) હંડો સ્પર્શ; હંડી.

સીતલ. પું. (શીતલ) રશમા તીર્થકરનું નામ.
(૨) ત્રિ. હંડું.

સીતા. ક્ષી. (શીતા) નીલવંત પર્વતના
કેશરીદ્રહના દક્ષિણ તોરણથી નીકળી
પૂર્વ મહાવિદેહના મધ્યમાં વહેતી મહા
નદી (૨) ખેતરમા લગથી પાડેલી રેખા-
લીટા.

સીતોઝા. ક્ષી. (શીતોલ્લ) જુઓ “ સી-
ઓયા ” શબ્દ.

સીતોલ્લકૂડ. પુ. (શીતોલ્લકૂટ) વિદ્યુત્ત્રભ
વપ્પારા પર્વત ઉપરનાં નવ કૂટમાંનું
સાતમું કૂટ.

સીલ્લ. ન. (સીલ) સાધુની સમાચારીમાં
પ્રમાદ કરવો તે.

સીધુ. ક્ષી. (સીધુ) એક જાતની
સીધુ ક્ષી. મદિરા.

સીમર. ન. (સીમર) અક્ષરસમ, પદસમ,
તાલસમ, લયસમ, ઉચ્ચાસસમ અને

સંચારસમર્થી સાતરવર બરાબર નીકળે તેવી રીતે આવું તે.

સીમંકર. પું (સીમંકર) જમ્બૂદ્વીપના ઔરવત ક્ષેત્રમાં થનાર બીજા કુળકર. (૨) ત્રીજા કુળકરનું નામ.

સીમંકર. ત્રિં (સીમાકર) સીમા-મર્યાદાનો કરનાર.

સીમંતક. પું (સીમંતક) સીમંતક નામનો એક નરકાવાસો.

સીમંતોષણયણ. નં (સીમંતોષણયણ) ગર્ભાશ્રમ ધાર્મિક્યા; સીમંતસંસ્કાર.

સીમંધર. પું (સીમંધર) જમ્બૂદ્વીપના ઔરવત ક્ષેત્રમાં આગામી ઉત્સર્પિણીમાં થનાર ત્રીજા કુળકર. (૨) ચોથા કુલ-ગરનું નામ. (૩) ત્રિં કરેલ મર્યાદાને ધરનાર-નિભાવનાર.

સીમા. સ્ત્રી (સીમા) હદ, મર્યાદા; અવધિ.

સીમાગાર. પુ (સીમાકાર) એક પ્રકારનો જળચર પ્રાણી, મગરમચ્છ.

સીમારક્ષિણ્ય. ત્રિં (સીમારક્ષક) મર્યાદા પાળનાર; હદનું રક્ષણ કરનાર.

સીય. ત્રિં (સીત) હંફુ; શીતળ; ટાટુ. (૨) પું શીતરૂપર્શ; હંડક. (૩) હડી, ટાઢ. (૪) શીતરૂપર્શનામ; નામ કર્મની એક પ્રકૃતિ.

સીયર. પુ (સીકર) પાણીનું બિંદુ, છાંટા.

સીયલ ત્રિં (સીતલ) શીતળ; હંફુ. (૨) વર્તમાન ચોવીશીના દશમા તીર્થકરનું નામ. (૩) શ્રીપુર નગરનો શીતળ નામનો રાજા.

સીયલિયા. સ્ત્રી (સીતલિકા) શીતળ લેશ્યા.

સીયલુક્લ. ત્રિં (સીતલુક્લ) હંફુ તથા હુકંધું.

સીયસહ. ત્રિં (સીતસહ) ટાઢ સહન કરનાર.

સીયસીયર. પું (સીતશિત્કાર) સીતકાર શબ્દ; હાથી વગેરેનો લયજનક અવાજ.

સીયા. સ્ત્રી (સિલિકા) પાલખી.

સીયા. સ્ત્રી (સીતા) હડી. (૨) શીતળ લેશ્યા.

સીયા. સ્ત્રી (સીતા) સીતા-રામચંદ્રજીની આ. (૨) ચોથા વાસુદેવની માતાનું નામ. (૩) શીતયોનિ.

સીયામહાણી. સ્ત્રી (સીતામહાનદી) પૂર્વ મહાવિદેહમાની શીતા નામે મહાનદી.

સીયાયજ. પું (સીતાત્પ) ટાઢ અને તડકા.

સીયાલ. પું (શ્યાલ) શિયાળ.

સીયાલા. સ્ત્રી (સમવત્તારિણી) સડતાલીસ.

સીયાલીસા. સ્ત્રી (સનત્તારિણી) જુઓ " સીયાલા " શબ્દ.

સીલ. નં (સીત) શીલ; સદાચાર; સમાધિ. (૨) સ્વભાવ; પ્રકૃતિ. (૩) બ્રહ્મચર્ય. (૪) આરિત્ર.

સીલી. પું (સીલજિત) એ નામના એક ક્ષત્રિયપરિવાજક-રાજર્ષિ.

સીલિંગ. નં (સીલાજ) શીલ-શીલનું અંગકારણ; આરિત્રનો અંશ.

સીલિજ્વલ. નં (સીલજ્વલ) આવકનાં પાંચ અણુવત.

સીલણ. નં (સીલન) સીલણું; કપડાં સીવવાં તે.

સીલજ. પું (શીલજ) એક જાતની વનસ્પતિ; શીળલાનું ઝાડ.

સીલિય. ત્રિં (સીલિત) સીલેલું; સાંધેલું.

સીસ. પું (સિષ્ય) શિષ્ય; ચેલો.

સીસ. નં (સીર્ષ) મુખ્ય અંગ; મસ્તક; માથું.

સીસ. પું (સીશક) સીસું.

સીસગ. નં (સીશક) સીસું; સચિત્તપર પૃથ્વીનો એક પ્રકાર.

સીસઘડી. સ્ત્રી (સીર્ષઘડી) માથાની ઓપરી.

સીસદ્વિગ્રહાચ. ન૦ (શીર્ષચ્ચિત્રક) જેનું મસ્તક હેઠ્ઠાએલ છે તે; માથું હેઠવાની સળ-શિક્ષા.

સીસનુવારિય. ન૦ (શીર્ષદ્વારિત) મસ્તકનું ઢાંકણ; પાધડી; ટોપી.

સીસપહેલિઝંગ. ન૦ (શીર્ષપ્રહેલિકાંગ) ૮૪ લાખ ચૂલિકા પ્રમાણનો કાળવિભાગ.

સીસપહેલિઝા. સી૦ (શીર્ષપ્રહેલિકા) ૮૪ લાખ શીર્ષપહેલિકાંગ પ્રમાણનો કાળ વિભાગ.

સીસય. પું૦ (શીશક) સીસુ.

સીસવા. સી૦ (શિશ્વા) સીસમનું વૃક્ષ.

સીસાવેદ. ન૦ (શીર્ષવેદ) પાધડી; ફેટો.

સીસિળી. સી૦ (શિષ્યા) શિષ્યા; એટી.

સીસોકંપિય. ન૦ (શીર્ષોત્કમ્પિત) માથુ ધુણાવનાં કાઉસગ કરે તે; કાઉસગનો પંદરમો દોષ.

સીહ. પું૦ (સિંહ) સિંહ; સાવજ; ફેસરી.

• (૨) એ નામે સાતમા દેવલોકનું એક વિમાન. (૩) અષ્ટતરૌવવાઇ મુત્રના બીજા વર્ગના દશમા અધ્યયનનું નામ. (૪) ઐગ્નિક રાત્રની ધારણી રાણીનો પુત્ર. (૫) દ્વીપકુમાર જાતના દેવતાનું લાંછન. (૬) એવીશમા તીર્થકરનું લાંછન. (૭) એ નામના એક મહાવીર સ્વામીના શિષ્ય.

સીહં. પ્ર૦ (શીઘ્ર) શીઘ્ર; જલદી. (૨) સી૦ શીઘ્રગતિ.

સીહકંત. પું૦ (સિંહકાંત) એ નામે સાતમા દેવલોકનું એક વિમાન.

સીહકચાણ. પું૦ (સિંહકર્ણ) અદારમો અંતર-દ્વીપ. (૨) તે અંતરદ્વીપમાં રહેનાર મનુષ્ય.

સીહકક્ષી. સી૦ (સિંહકર્ષી) દેશ વિશેષ પ્રસિદ્ધ કંઠ; કંઠમૂળની એક જાત.

સીહકેસર. પું૦ (સિંહેકેસર) સિંહની ફેસ-વાળી-જટા-ચાળ. (૨) સિંહની ફેસવાળી જેવા છુંદીના અનાવેલ લાડવા; સિંહ ફેસરીઆ લાડવા.

સીહકલ્પતા. સી૦ (સિંહકલ્પતા) સિંહની પેઠે શૌર્ય દેખાડી જેમા આહારાદિ મેળવવામાં આવે તે પ્રવર્ત્યા.

સીહગદ. પું૦ (સિંહગતિ) દિશાકુમારના લોક-પાળનું નામ. (૨) અમિતગતિ તથા અમિતવાદન ઇન્દ્રના લોકપાળનું નામ.

સીહગિરિ. પું૦ (સિંહગિરિ) ૨૦ મા તીર્થ-કરના ત્રીજા પૂર્વભવનું નામ. (૨) એ નામનો એક સાધુ. (૩) એ નામનો એક રાજા.

સીહગુહા. સી૦ (સિંહગુહા) સિંહગુહા નામે ચોરપક્ષી.

સીહચાણ. પું૦ (સિંહચાણ) સિંહનાદ; સિંહના જેવો અવાજ-ગર્જના.

સીહતર. પું૦ (શિષ્યતર) ન્હાનો સાધુ.

સીહનાય. પું૦ (સિંહનાય) જુઓ “સીહચાણ” શબ્દ.

સીહનિકીલિય. ન૦ (સિંહનિકીલિત) સિંહની કીડાની પેઠે ચડતા ઉતરતા ઉપવાસોની પરિપાટીનું એક પ્રકારનું તપ.

સીહનિસીહી. સી૦ (સિંહનિષીદન) સિંહની બેઠક. (૨) ઉત્તરાષાઢ નક્ષત્રનો આકાર.

સીહપુચ્છણ. ન૦ (સિંહપુચ્છન) સિંહના પુચ્છ-ડાની પેઠે આમડી ઉખેડવી તે; એક પ્રકારની શિક્ષા.

સીહપુચ્છિય. ત્રિ૦ (સિંહપુચ્છિત) ગરદનના પાછલા ભાગની આમડી ઉતરડી સિંહની પુંછડીને આકારે બાંધી લટકાવેલ.

સીહપુચ્છિયંગ. ત્રિ૦ (સિંહપુચ્છિતાલ) સિંહની પુંછડીએ જેનાં અંગે બાંધ્યાં છે તે.

સીહપુર. ન૦ (સિંહપુર) સિંહપુર નગર.

સીહપુરા. સીં (સિંહપુરા) પશ્ચિમ મહાવિ-
દેહના દક્ષિણ ખાંડવાની બીજી વિજયની
મુખ્ય રાજધાની.

સીહમુહ. પું (સિંહમુહ) લવણ સમુદ્રમાં
હસો જોજનપર આવેલો સિંહમુખ
નામનો એક અંતરદ્વીપ. (૨) ત્રિં તે
અંતરદ્વીપમાં રહેનાર મનુષ્ય.

સીહરહ. પું (સિંહરહ) ૧૫ મા તીર્થકરનું
ત્રીજા પૂર્વભવનું નામ.

સીહલ પું (સિંહલ) સિંહલ નામનો
એક દેશ. (૨) ત્રિં તે દેશની રેયન.

સીહલલિતવિક્રંત. પું (સિંહલલિતવિક્રંત)
સિંહસમાન સુંદર ગતિવાળું નાટક; ૩૨
નાટકમાંનું એક.

સીહલિપાસગ. ન (સિંહલિપાસગ) વેળી-
ચોટલો બાધવાની ઉત્તમી કાંકસી.
(હારો)

સીહલી. સીં (સિંહલી) સિંહવદ્વીપ-
લંકામાં જન્મેલી દાસી.

સીહવિષ્ણ. પું (સિંહવિષ્ણ) એ નામે સાનમાં
દેવલોકનું એક વિમાન.

સીહવિક્રમગતિ. પું (સિંહવિક્રમગતિ) જુઓ
“ સીહગદ ” શબ્દનો ૧ લો ૨ જો અર્થ.

સીહસેણ. પું (સિંહસેણ) આયુરવેદવાદ
સૂત્રના બીજા વર્ગના ૧૨ મા અધ્યયનનું
નામ. (૨) શ્રેણિક રાજાની ધારણી
રાણીનો પુત્ર. (૩) શ્રી અજિતનાથના
પ્રથમ ગણધર. (૪) ચૌદમા તીર્થકરના
પિતા. (૫) ઐરવત ક્ષેત્રના વર્તમાન ૧૩
મા તીર્થકરનું નામ.

સીહસોયા. સીં (સિંહસોય) એ નામની
મહાવિદેહની બાર અંતર નદીઓમાંની
એક.

સીહાગ્ર. સીં (સિંહાગ્ર) ઉતાવળી ચાલ.

સીહાસણ. ન (સિંહાસણ) સિંહાસન;
સિંહના ચિહ્ન કે ચિત્રવાળું આસન-બેઠક.

સીહ. પું (સીહ) મદિરા-દાર.

સુબ્રવસ્થાય. ત્રિં (સુવસ્થાય) સારી રીતે
કહેલું.

સુબ્રણ. ત્રિં (સુબ્ર) સુંદર શરીરવાળું.

સુબ્રદેવ. પું (સુબ્રદેવ) શ્રુતદેવ; ગણધર.

સુબ્રલંકિષ્ણ. ત્રિં (સુબ્રલંકિષ્ણ) સારી રીતે
શબ્દગારેલ.

સુબ્રહિજિષ્ણ. ત્રિં (સુબ્રહિજિષ્ણ) વિધિપૂર્વક
ગુરૂ પાસે અધ્યયન કરેલું.

સુબ્રાહ્મણ્ય. ત્રિં (સુબ્રાહ્મણ્ય) મુખેથી કહી
શકાય તેવું.

સુર. સીં (સુર) શ્રવણ કરવું; સદ્બોધ
સાંભળવો. (૨) શ્રુતિ વેદ. (૩) ૧૬ મા
તીર્થકરની મુખ્ય સાધ્વી. (૪) કાન.

સુર. સીં (સુર) યાદદારતા; સ્મરણ-
શક્તિ.

સુર. ત્રિં (સુર) પવિત્ર; શુદ્ધ. (૨) સીં
પવિત્રતા. (૩) સત્ય; સંયમ.

સુરયા. સીં (સુરયા) પવિત્રતા.

સુરરં. મં (સુરરં) લાંબો વખત.

સુરરજ્ઞ. પું (સુરરજ્ઞ) જેમાં લંબાઈ
જ મપાય, પહોળાઈ અંતે જાણ નહી
તેથી રીતે રાજાનો માપ કરવો તે;
રાજાના માનનો એક પ્રકાર.

સુરવ. ત્રિં (સુરવ) આવતી કામનું.

સુરુદર. ત્રિં (સુરુદર) સ્ત્રેલાધથી કાઢી
શકાય તેવું.

સુર. મં (સુર) આવતી કાલે; આવતે
દીવસે.

સુક. ન (સુક) કર; જકાત; દાણ.

સુગ્રયણ. પું (સુગ્રયણ) વિશાખા નક્ષત્રનું
ગોત્ર.

સુંડ પું (સુંડ) એ નામનું પર્યંત જાતિનું
વૃક્ષ. (૨) તૃણ વિશેષ.

સુઠકડ. પું (સુઠકડ) સુંક-તૃણ વિશેષની
સાદડી.

સુંઠી. સ્ત્રી० (શુઠી) સુંઠ.

સુંડ. ન० (શૌણ્ડ) એક વનની મદિરા.

સુંડિયા. સ્ત્રી० (લૌણિકા) આસક્ત ભાવ; મુર્ચ્છિત ભાવ.

સુંદર. ત્રિ० (સુન્દર) મનોહર, રમણીય; શાભિતુ. (૨) પુ० ૧૩ મા તીર્થંકરના ત્રીજા પૂર્વભવનું નામ.

સુંદરબાહુ. પુ० (સુન્દરબાહુ) ૧૭ મા તીર્થંકરના ત્રીજા પૂર્વભવનું નામ.

સુંદરી. સ્ત્રી० (સુન્દરી) સુંદરી-ઋષભદેભ પ્રભુની પત્ની અને તેમની મુખ્ય સાધવી (૧) રૂપવતી સ્ત્રી

સુંવ. પુ० સ્ત્રી० () ઝાડની ઝાડની દોરડી; રાસડી. (૨) વનરૂપિણિ વિશેષ; વિરજા.

સુંમ. પુ० (શુમ) ૨૧ મા તીર્થંકરના ૧ લા ગણધર (૨) શુભ નામનો એક ગૃહપતિ-ગૃહસ્થ. (૩) શુભ નામનું શુભ દેવીનું સિંહાસન.

સુંમસિરી. સ્ત્રી० (શુંમસી) શુભશ્રી નામે ભાર્યા-સ્ત્રી.

સુંમા. સ્ત્રી० (શુમા) શુભા નામની શુભ ગાથાપતિની પુત્રી. (૨) એ નામની એક દેવી.

સુંમાવર્ડિસયમવણ. ન० (શુંમાવર્ડસકમવળ) શુભ નામે ગાથાપતિનું અલકારરૂપ ભવન-મહેશ્વર.

સુંસુમાર. પું० (શિશુમાર) મગર વિશેષ; મગરની એક વનત.

સુંસુમારપુર. ન० (સુંસુમારપુર) એક પ્રસિદ્ધ નગરનું નામ.

સુંસુમારી સ્ત્રી० (શિશુમારી) મગરી.

સુક. પું० (શુક) સુડો; પોપટ.

સુકંત. પું० (સુકાન્ત) ધૃત સમુદ્રના દેવતાનું નામ.

સુકચ્ચ. પુ० (સુકચ્ચ) મહાવિદેહમાં આવેલી એક વિજય. (૨) સુકચ્ચ વિજયનો રાગ.

સુકચ્ચકૂડ. પું० (સુકચ્ચકૂડ) ચિત્રકૂટ વખાસ પર્વત ઉપરના આગ કૂટમાંનું ચોથું કૂટ.

સુકચ્ચા. સ્ત્રી० (સુકચ્ચા) મહાવિદેહની એક વિજય.

સુકડ. ત્રિ० (સુકટ) સારી રીતે કરેલું; ગોવેલુ. (૨) ન० સુકટ્ય.

સુકગાહ. પુ० (સુકગા) નિરયાવાલેકાના પાંચમા અધ્યયનનું નામ.

સુકગાહા. સ્ત્રી० (સુકગા) અતમઃ સૂત્રના આઠમા વર્ગના પાંચમા અધ્યયનનું નામ. શ્રેણિક રાગની એક રાણી.

સુકમ્મ ન० (સુકમ્મ) શુભ કર્મ.

સુકય. ત્રિ० (સુકન) જુઓ “સુક” શબ્દ.

સુકહિય. ત્રિ० (સુકથિત) સારી રીતે કથન કરેલું.

સુકાલ. પુ० (સુકાલ) એ નામે આઠમા દેવલોકનું એક વિમાન. (૨) નિરયાવાલેકા સૂત્રના બીજા અધ્યયનનું નામ. (૩) સુકાળ; સુલેક્ષ.

સુકાલી. સ્ત્રી० (સુકાલી) અતમઃ સૂત્રના આઠમા વર્ગના બીજા અધ્યયનનું નામ. (૨) શ્રેણિક રાગની એક રાણી.

સુકિદ્ધિ. પું० (સુકિદ્ધિ) એ નામનું ત્રીજા ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન.

સુકિલ. ત્રિ० (શુક) સદેહ; ધોળું.

સુકુમાર. } ત્રિ० (સુકુમાર) ધણું કામળ;
સુકુમાલ. } નાળુક.

સુકુમાલિયા. સ્ત્રી० (સુકુમાલિકા) સુકુમાલિકા નામે કન્યા; દ્રોપદીના પૂર્વ ભવનું નામ.

સુકુલ. ન० (સુકુલ) સાર કુળ; ઉત્તમ કુળ.

સુકુલિય. ન૦ (સુકુલિત) તથા વિશેષ.
સુકોસલ. પું૦ (સુકોશલ) જંબૂદ્વીપના ઐ-
 રવતક્ષેત્રમાં આરતી ઉત્સર્પિણીમાં
 થનાર ૧૬ મા તીર્થકર. (૨) વાધણનો
 પરીપક્ષ અમનાર એ નામના એક રાજર્ષિ.
સુક. પું૦ (શુક) શુક્લધ્યાન; ઉંચામાં ઉંચું
 ધ્યાન. (૨) સ્ત્રી૦ જ લેશ્યામાંની જડી
 લેશ્યા. (૩) ત્રિ૦ સદૃદ; સ્વચ્છ; ધોળું.
સુક ત્રિ૦ (શુક) રસ વગરનું; સુકક; લુકપું.
સુક. ન૦ (શુક) દાણ-જાત. (૨) કન્યા-
 દાન; ત્રિવિધ સમયનું દાન. (૩) વ્યાજ.
 (૪) મૂલ્ય; કિંમત.
સુક. ન૦ (શુક) વીર્ય; ધાતુ; ખીજ. (૨)
 શુક નામનો ૪૨ મો ગ્રહ. (૩) શુક
 નામનું પુરિયાસૂત્રનું ત્રીજું અધ્યયન.
 (૪) સાતમા દેવલોક. (૫) મહાશુક્રેન્દ્ર;
 સાતમા દેવલોકનો ઇન્દ્ર. (૬) મહાશુક્ર
 નામે સાતમા દેવલોકનું એક વિમાન.
સુકવરિયા. સ્ત્રી૦ (શુકલવર્ણ) શુકની ગતિ
 જાણવાની વિદ્યા.
સુકલ્પમાય. ન૦ (શુકલ્પમાન) આત્મપરિણ-
 તિમાં એકાગ્ર થયું તે.
સુકલ્પચી. સ્ત્રી૦ (શુકલ્પચી) વીર્યને ધારણ
 કરનારી નાડી.
સુકલ્પક્ષ. પું૦ (શુકલ્પ) શુક્લપક્ષ;
 અજવાળીયું.
સુકલ્પચિલય. ત્રિ૦ (શુકલ્પચિલ) જેને અર્ધ
 પુદ્ગલપરાવર્તનની અન્દર મોક્ષ જવાનું
 હોય તે જીવ.
સુકલેસ્ત. ત્રિ૦ (શુકલેસ્ત) શુક્લ લેશ્યા-
 વાળો જીવ.
સુકલેસ્તા. સ્ત્રી૦ (શુકલેસ્તા) અતિ સ્વચ્છ
 પુદ્ગલના યોગથી થતા અતિશુદ્ધ
 પરિણામ; શુક્લલેશ્યા.
સુક્કા. સ્ત્રી૦ (શુક્કા) બુઝો “સુક્કલેશ્યા”
 શબ્દ.

સુકામ. પું૦ (શુકામ) એ નામનું એક
 લોકાન્તિક વિમાન.
સુકિકક. ત્રિ૦ (શુક) ધોળું; સદૃદ.
સુકિકલ્પત્ત. પું૦ (શુકલ્પ) એ નામનું
 પર્વગ જાતિનું એક વૃક્ષ.
સુકિકલ્પક્ષ. ન૦ (શુકલ્પ) અજવાળીયું.
સુકિકલ્પચાળ. પું૦ (શુકલ્પ) ધોળો રંગ.
સુક્કીઝ. ત્રિ૦ (સુક્કીત) સારી રીતે ખરીદેલું.
સુક્લ. ન૦ (સૌલ્ય) સુખ; સાતા.
સુક્લાય. ત્રિ૦ (સ્વાલ્યાત) સારી પેઢે કહેલ.
સુક્લ ન૦ (સુલ) સુખ; શાનિ; મળ.
સુક્લગ. સ્ત્રી૦ (સુલગતિ) લંસની પેઢે શુભ
 વિદ્યાયોગિની-આલ.
સુલચિય. ત્રિ૦ (સુલચિત) સારી રીતે
 શાળ્યારેલ.
સુલ્લાસળ. ન૦ (સુલ્લાસન) મુખે ખેંચી શકાય
 તેવું આસન.
સુગ. પું૦ (શુક) સુડો; પોપટ.
સુગમ. ત્રિ૦ (સુગત) ધનવંત; પસાદાર.
સુગ. સ્ત્રી૦ (સુગતિ) સારી ગતિ; સદ્ગતિ
 (૨) સિદ્ધિગતિ.
સુગંધ. પું૦ (સુગન્ધ) સારી ગંધ. (૨) ત્રિ૦
 સુગંધિ પદાર્થ.
સુગંધિ. પું૦ (સુગન્ધિ) સુગન્ધ; ખુશબો.
સુગંધિય. ત્રિ૦ (સુગંધિત) સુગન્ધવાળું. (૨)
 એક જાતનું કમલનું ફૂલ.
સુગતિ. સ્ત્રી૦ (સુગતિ) સદ્ગતિ; મોક્ષ.
સુગમ. ત્રિ૦ (સુગમ) મુખેથી જઈ શકાય
 તેવું; સહેલું.
સુગય. પું૦ (સુગત) ગોતમશુક્રનું અપર
 નામ.
સુગિમ્હયાપાડિચમ. પું૦ (સુગ્રીષ્મકપ્રતિપત)
 ચૈત્ર માસની પુનેમ પંચીનો પાવો.
સુગુણ. પું૦ (સુગુણ) સારાગુણો; સદ્ગુણો.
સુગુદ. પું૦ (સુગુદ) સદ્ગુરુ; સન્માર્ગદર્શક.
સુગ્રહ. સ્ત્રી૦ (સદ્ગતિ) સદ્ગતિ; મોક્ષ.

સુગ્રીવ. પું (સુગ્રીવ) નવમા તીર્થકરનાં પિતા. (૨) આવતી ચોવીશીના નવમા પ્રતિપાસુદેવ. (૩) જૂતાનદ ઈંદના ઘોડેરનાર લશ્કરનો અધિપતિ. (૪) સુગ્રીવ નામનું નમ્બૂર-જ્યાં મૃગાપુત્રનો જન્મ થયો હતો.

સુગ્રોસ્. પું (સુગ્રોષ) ત્રીજા ચોથા દેવ-લોકનું એક વિમાન. (૨) એ નામનું પાત્રમા દેવલોકનું એક વિમાન. (૩) ગદ ઉત્સર્પિણીના હઠા કલકરનું નામ. (૪) એ નામનું એક નગર. (૫) સ્ત્રી પહેલા દેવલોકની એ નામની એક ઘટા

સુગ્રોતા. સ્ત્રી (સુગ્રોષા) ગંધર્વના ઇન્દ્ર ગીનરનિની પહેલી અગ્રમહિષી. (૨) વાણ ૧૪મેષ.

સુવંદ. પું (સુવન્દ) જગમુદ્રીપના અરવત ક્ષેત્રમા ચાલુ અવસર્પિણીના બીજા તીર્થકર.

સુચરિય. પું ન (સુચરિત) પાત્ર મહાનન, બહાઅર્પાદિ નિયમ; સદાચરણ.

સુવાહ. ત્રિ (સુવાહ) મનોહર.

સુચિવણ. } ત્રિ (સુચીર્ણ) શુભભાવથી
સુચિવ્ર. } આચરેલ; સુકૃત્ય.

સુચિય. ત્રિ (સુચિક) પવિત્ર.

સુચિરં. ઘ (સુચિરમ્) લાખો વખત, ઘણા કાળ સુધી.

સુજયા સ્ત્રી (સુજયા) અંતગત સૂત્રના સાતમા વર્ગતા અગાધારમા અધ્યયનનું નામ. (૨) રાજગૃહ નગરના શ્રેણિક રાજાની સુજયા નામે રાણી.

સુજસા. સ્ત્રી (સુજસા) ૧૪ મા તીર્થકરની માતા.

સુજહ. ત્રિ (સુજય) સુખ તજવા ચોગ્ય.

સુજાયા. સ્ત્રી (સુજાતા) નામકુમારેદ્ર-જૂતાનંદના લોકપાળ-કાલવાલની ત્રીજી અગ્રમહિષી. (૨) જમ્બૂસુદર્શનાનું એક નામ.

સુજ. પું (સુર્જ) એ નામનું પાત્રમા દેવલોકનું એક વિમાન.

સુજકંત. પું (સુર્જકાન્ત) એ નામનું પાત્રમા દેવલોકનું એક વિમાન.

સુજકૂડ. પું (સુર્જકૂટ) એ નામનું પાત્રમા દેવલોકનું એક વિમાન.

સુજગ્મય. પું (સુર્જગ્મય) એ નામનું પાત્રમા દેવલોકનું એક વિમાન.

સુજગ્મય. પું (સુર્જગ્મય) એ નામનું પાત્રમા દેવલોકનું એક વિમાન.

સુજલેસ્ત. પું (સુર્જલેશ્ય) એ નામનું પાત્રમા દેવલોકનું એક વિમાન.

સુજલેશ્ય. પું (સુર્જલેશ્ય) એ નામનું પાત્રમા દેવલોકનું એક વિમાન.

સુજસિંહ. પું (સુર્જસિંહ) એ નામનું પાત્રમા દેવલોકનું એક વિમાન.

સુજસિદ્ધ. પું (સુર્જસિદ્ધ) એ નામનું પાત્રમા દેવલોકનું એક વિમાન.

સુજાવત્ત. પું (સુર્જાવર્ત) એ નામનું પાત્રમા દેવલોકનું એક વિમાન.

સુજુત્તરવર્ડિસગ. પું (સુર્જાવર્તનક) એ નામનું પાત્રમા દેવલોકનું એક વિમાન.

સુગ્માહમ. ત્રિ (સુગ્માત) સારી રીતે અથ પુર.સર સાલગેલું.

સુદિય. પું (સુસ્થિત) લવણ સમુદ્રનો અ-ધિષ્ઠાતા દેવ. (૨) ક્રાઇ પણ પ્રમાણથી બાધિત થાય નહિ તે સત્ર. (૩) એ નામના એક આચાર્ય. (૪) ત્રિ નિશ્ચલ; સ્થિર.

સુદિયા. સ્ત્રી (સુસ્થિતા) સુસ્થિત દેવતાની રાજધાની.

સુદુ. ત્રિ (સુદુ) સુદર; સાડ. (૨) અ-સમ્યક્; સારી રીતે.

સુદુત્તરમાયામા. સ્ત્રી (સુદુત્તરમાયામા) ગાંધાર ગ્રામની હટ્ટી મુદ્દના.

સુદ્ધિ. નં (સુદ્ધિ) સુદ્ધ-ધાયકને જ્ઞાન ન આપવાથી લાગતો જ્ઞાનનો એક અ-તિચાર; ચૈદમાંનો એક.

સુદ્ધિ. પું () ઘેટો. (૨) ત્રિ-શાકેલું.

સુદ્ધ. પું (સુદ) કુતરો.

સુદ્ધ. પું (સુદ) એ નામે સાતમા દેવ લોકનું એક વિમાન. (૨) ૧૨ માં તીર્થકરને પ્રથમ ભિક્ષા આપનાર ગૃહસ્થ.

સુદ્ધ. સ્ત્રી (સુદ) નાગકુમારેદ્-ભૂતાનંદના લોકપાળ કાલવાલની પહેલી અમ્રમહિષી. (૨) ૩ જા અકવર્તીની મુખ્ય સ્ત્રી-સ્ત્રીરત્ન.

સુદ્ધ. પું (સુદ) કુતરો.

સુદ્ધ. પું (સુદ) શ્રીમહાવીર પ્ર-જુના શિષ્ય; કાશલદેશના સુનક્ષત્ર નામના મુનિ.

સુદ્ધ. સ્ત્રી (સુદ) પંખવાડીયાની પંદર રત્નિઓમાંની બીજી રત્નિનું નામ.

સુદ્ધ. } પું (સુદ) કુતરું.

સુદ્ધ. }

સુદ્ધ. પું (સુદ) પદ્મનાભ રાજાના પુત્રનું નામ.

સુદ્ધ. સ્ત્રી (સુદ) કુતરી.

સુદ્ધ. ત્રિ (સુદ) સુખે નીકળેલ.

સુદ્ધ. ત્રિ (સુદ) ખાડી; રક્તિ.

સુદ્ધ. પું (સુદ) વિરહકાળ; વિવેક્ષિત સ્થાનમાં વિવક્ષિત સમયના જીવો બધાએ નિકળી ગયા હોય, તેમાંનો કાષ્ઠપણ રહ્યો ન હોય તે સમય.

સુદ્ધ. સ્ત્રી (સુદ) પુત્રવધૂ; દીકરાની વધુ.

સુદ્ધ. પું (સુદ) પુત્ર; દીકરો.

સુદ્ધ. પું (સુદ) ઉત્તમ શરીર; આહારક શરીર.

સુતવસ્તિષ્ઠ. ત્રિ (સુતવસ્તિષ્ઠ) સારી રીતે ક્રમના રહિત તપોનુશ્ઠાન કરેલ.

સુતારા. સ્ત્રી (સુતારા) સુવિધિનાથજીની દેવીનું નામ.

સુતિતિક્ષ્ણ. ત્રિ (સુતિતિક્ષ્ણ) સુખેથી સહન થાય તે.

સુતિત્ય. ત્રિ (સુતિત્ય) સુખે તરવાને યોગ્ય. (૨) નં સાફ તીથે.

સુતેજ. પું (સુતેજ) ભરતક્ષેત્રના ગદ્ય ચોવીશીના ૧૦ માં તીર્થકર.

સુતેજા. સ્ત્રી (સુતેજ) વિદિશાના રાજા પર્વતપર વસનાર ચાર દિશાકુમારીમાંની ત્રીજી.

સુતોસથ. ત્રિ (સુતોસથ) સંતોષ રાખનાર; સંતોષી.

સુત. ત્રિ (સુત) ઉંઘમાં પડેલ. (૨) મિથ્યાત્વી; અજ્ઞાની. (૩) સર્વ પ્રકારના અપર્યાપ્ત જીવ.

સુત. નં (સુત) શાસ્ત્ર; આગમ; પ્રવચન; શાસ્ત્રનો મૂળપાઠ. (૨) ચોક્કસ અક્ષર અને ધ્વણ અર્થવાળું વાક્ય. (૩) સુતર; દોરો. (૪) પૂરેનો બીજો ભેદ, જે સૂત્ર તેના ૮૮ ભેદ કલા છે. (૫) આરમા દષ્ટિવાદ અંગના પાંચ વિભાગોમાંનો બીજો વિભાગ.

સુતલેહ. પું (સુતલેહ) સૂત્ર બનાવવાની કળા.

સુત્તા. નં (સુત્તા) કેડનો કંદોરો; એક જાતનું આભૂષણ. (૨) સુતર; દોરો.

સુત્તજાગર. ત્રિ (સુત્તજાગર) સૂત્ર અને જાગરું; સ્વપ્ન અવસ્થાવાળું.

સુત્તધર. ત્રિ (સુત્તધર) સૂત્રના ધરનાર; શાસ્ત્રપાઠક.

સુત્તય. પું (સુત્તય) સૂત્ર ભણાવનાર; ક્ષિપાધ્યાય.

સુત્તસ્ય. સ્ત્રી (સુત્તસ્ય) સૂત્ર-આગમ

ઉપરની શ્રદ્ધા; સત્ર લાજતાં કે સાંભળતાં
ધર્મશ્રિ થાય તે; સમકિતનો એક
પ્રકાર.

સુતહાર. પું. (સુતહાર) નાટકનું મુખ્ય
પાત્ર. (૨) સુતારૂ.

સુતાગુણમ. પું. (સુતાગુણમ) સત્રનો અનુ-
મત-સમ્ય-ધ.

સુસિય. પું. (સૌત્રિક) સત્ર યનાવવાનો
તથા વેચવાનો ધંધો. (૨) સુતરાઉ વસ્ત્ર.

સુવંસથ. પું. (સુવર્ણ) ૨૩ મા તીર્થકરના
ત્રીજા પૂર્વભવનું નામ. (૨) ૧૮ મા
તીર્થકરના ત્રીજા પૂર્વભવનું નામ. (૩)
૧૮ મા તીર્થકરના પિતા. (૪) ત્રીજા
અળદેવ, વાસુદેવના ધર્માચાર્ય. (૫) આ-
વતી ચોવીશીના પાંચમા અળદેવનું નામ.
(૬) ૭ મા ચક્રવર્તીના પિતા. (૭) અં-
તગડ સત્રના છઠ્ઠા વર્ગના દશમા અધ્ય-
યનનું નામ. (૮) વાણીયમામ નગરનો
નિવાસી એક ગૃહસ્થ. (૯) ધરણેન્દ્રના
હાથીના લશ્કરનો અધિપતિ. (૧૦) વા-
ણિજ્ય ગામમાં રહેનાર સુદર્શન શેઠ.
(૧૧) રાજગૃહનિવાસી એક શાહુકાર કે
જેણે અભુતનામાળીને મહાવીરપ્રભુનો
સમાગમ કરાવ્યો. (૧૨) ચંપા નગરીનો
પ્રખ્યાત સુદર્શન શેઠ કે જેણે નવકા-
રની પૂર્ણ આરાધના કરી હતી. (૧૩)
સુદર્શન ગૃહપતિ કે જેને ઘેર ભગવાને
ત્રીજા માસનું પારણું કર્યું હતું. (૧૪)
એ નામનો એક ગાથાપતિ. (૧૫) ચક્ર-
વર્તીના ચક્રરત્નનું નામ. (૧૬) જેનું શુભ
દર્શન છે તે-મેરૂપર્વત. (૧૭) સૌગંધિકા
નગરીનિવાસી સુદર્શન શેઠ.

સુવંસથા. સ્ત્રી. (સુવર્ણ) ૧ લા તીર્થકરની
પ્રવ્રજ્યાપાલખીનું નામ. (૨) ધરણેન્દ્રના
લોકપાળ કાળની ચોથી અગ્રમહિષી.
(૩) ચોથા અળદેવની માતા. (૪) પશ્ચિમ

દિશાના અંજનક પર્વતની સુદર્શના નામની
વાવ. (૫) ભગવાન મહાવીરસ્વામીની
મ્હોટી બહેનનું નામ. (૬) પિશાચના
મહારાજ કાળની ચોથી અગ્રમહિષી.
(૭) જમ્બૂદ્વીપના જમ્બૂવૃક્ષનું અપર
નામ.

સુવચ્છુજાગરિયા. સ્ત્રી. (સુવચનજાગરિકા)
દર્શન-સમ્યક્વત્તી શુદ્ધિ માટે જાગરુ તે.

સુવરિસણ. પું. (સુવચન) સુદર્શન નામનો
એક જક્ષ.

સુવરિસણા. સ્ત્રી. (સુવર્ણા) સુદર્શના ના-
મની કોઇ સ્ત્રી.

સુવામ. પું. (સુવામન) સુદામ નામના ગન
ઉત્સર્પિણીના બીજા કુલકર.

સુવિદ્. ત્રિ. (સુવિદ) સારી રીતે જ્ઞેએલ-
નિર્ણય કરેલ.

સુવીહ. ત્રિ. (સુવીર્ષ) ધણુ લાંબુ; બહુ દૂર.

સુવીહર્ષસિ. ત્રિ. (સુવીર્ષર્ષિન) લાંબી
દષ્ટિએ જોનાર; દીર્ઘદર્શી.

સુવુત્તાર. ત્રિ. (સુવુત્તાર) ધણી મુશ્કેલીથી
તરી શકાય તેવું.

સુદ. ત્રિ. (શુદ્ધ) હલકા વર્ણના લોક; શુદ્ધ.

સુદ. ત્રિ. (શુદ્ધ) શુદ્ધ; દોષ વગરનું;
નિષ્કલંક; નિર્મળ. (૨) અજવાળીયુ;
સુદ પક્ષ. (૩) સચિત.

સુદર્ગંધારા. સ્ત્રી. (સુદર્ગંધારા) એ નામની
ગંધાર ગ્રામની ચોથી મૂર્તિના.

સુદર્શન. પું. (સુદર્શન) લવણ સમુદ્રમાં નવ-
સો જોજન ઉપર આવેલ શુદ્ધંત નામનો
એક અતરદ્વીપ. (૨) ત્રિ. તે
અંતરદ્વીપમાં રહેનાર અનુબ્ધ. (૩)
જમ્બૂદ્વીપના ભરત ક્ષેત્રમાં આવતી ઉત્સ-
ર્પિણીમાં ચનાર ચોથા ચક્રવર્તી. (૪)
અણ્વતરોવવાઇ સત્રના બીજા વર્ગના
પાંચમા અધ્યયનનું નામ (૫) શ્રેણિક
રાજની ધારણી રાણીનો પુત્ર.

સુદ્ધંતા. સ્ત્રી. (શુદ્ધંતા) શુદ્ધંત કોપની સ્ત્રી.

સુદ્ધપ્રાવેશ. ત્રિ. (શુદ્ધપ્રાવેશ) સભામાં પ્રવેશ કરતી વખતે ખેરવા યોગ્ય શુદ્ધ વસ્ત્ર.

સુદ્ધમહ. પું. (શુદ્ધમતિ) ભરત ક્ષેત્રના ગદ્ય યોવીશીના ૨૧ મા તીર્થકર.

સુદ્ધય. પું. (શુદ્ધક) એક જાતનો ગ્રાહ-મંગર.

સુદ્ધવિયડ. ન. (શુદ્ધવિકટ) નિર્દોષ-અચિર પાણી.

સુદ્ધસજ્જા. સ્ત્રી. (શુદ્ધસજ્જા) યજ્ઞ ગ્રામની સાતમી મૂર્ચ્છા.

સુદ્ધાપાણ્ય. ન. (શુદ્ધાપાનક) ૭ માસની તપસ્યા કરનાર તપસ્વીને, કાલ દેવતા આવીને સ્પર્શ કરે, તે સ્પર્શને લોકો જાણે તે શુદ્ધાપાનક કહેવાય છે.

સુદ્ધિ. સ્ત્રી. (શુદ્ધિ) નિર્મળતા; શુદ્ધિ; પવિત્રતા. (૨) સમાચાર; ખબર.

સુદ્ધેષણા. સ્ત્રી. (શુદ્ધેષણા) એપણાના દશ દોષ રહિત આદાર પાણીની તપાસ કરતી તે.

સુદ્ધેસણિય. ત્રિ. (શુદ્ધેષણિક) એપણા શુદ્ધ-૪૨ દોષ રહિત આદારની ગવે-પણા કરનાર.

સુધર્મા. સ્ત્રી. (સુધર્મા) એ નામની દેવ-સલા.

સુધા. સ્ત્રી. (સુધા) અમૃત.

સુનંદ. પું. (સુનંદ) જમ્બૂદ્વીપના ભરતખંડમાં થનાર તવમા તીર્થકરના પૂર્વભવનું નામ. (૨) એ નામનો એક માણસ.

સુનંદા. સ્ત્રી. (સુનંદા) પાર્શ્વનાથમુનુની મુખ્ય શ્રાવિકા. (૨) ભૂતાનંદના ચિત્ર-લોકપાળની અગ્રમહિષી.

સુનક્ષત્ત. પું. (સુનક્ષત્ર) અણુતરોત્તરવાદ્ય સૂત્રના ત્રીજા વર્ગના બીજા અધ્યયનનું

નામ. (૨) કાકદી નગરી નિવાસી ભદ્રા-સાર્થવાહીનો પુત્ર.

સુનગ. પું. (સુનક) કુતરો.

સુનતિ. ત્રિ. (સુનતિ) જેનું અંતિમ પરિણામ સારું આવે તે.

સુન્ન. ત્રિ. (શૂન્ય) ખાલી, રહિત. (૨) શૂન્ય; મીઠું.

સુન્નકાલ. પું. (શૂન્યકાલ) વિરહકાળ.

સુન્ના. સ્ત્રી. (સુન્ના) જુઓ “ મુણ્ડા ” શબ્દ.

સુપદ્મ. ત્રિ. (સુપ્રતિષ્ઠ) સત્યતદ્ધાર; આબરૂ-દાર. (૨) અતગદ્ય સૂત્રના છઠ્ઠા વર્ગના તેરમા અધ્યયનનું નામ. (૩) સાવર્ધી નગરીનિવાસી એક ગૃહસ્થ. (૪) ભાદરવા માસનું લોકોત્તર નામ.

સુપદ્મગ. ન. (સુપ્રતિષ્ઠક) સરાવલો.

સુપદ્મપુર. ન. (સુપ્રતિષ્ઠપુર) સુપ્રતિષ્ઠનગર.

સુપદ્મમ. પું. (સુપ્રતિષ્ઠમ) એ નામનું પાયામા દેવલોકનું એક લોકાંતિક વિમાન.

સુપદ્મિય. ત્રિ. (સુપ્રતિષ્ઠિત) સારી રીતે પ્રતિષ્ઠા પામેલ; મજબૂત પાયા ઉપર સ્થાપેલું. (૨) શરાવલો ઉપર મુકેલ શરાવલો.

સુપદ્મિયા. સ્ત્રી. (સુપ્રતિષ્ઠા) દક્ષિણ દિશાના રચક પર્વત પર વસનારી આઠમાંની બીજી દિશાકુમારી.

સુપક્ક. ત્રિ. (સુપક) સારી રીતે પકવેલું.

સુપક્કલોતરસ. પું. (સુપક્કલોદગ્ધ) શેર-ડીના રસમાંથી બનેલી એક પ્રકારની મદિરા.

સુપક્કલસાહ. ત્રિ. (સુપ્રત્યાખ્યાયિન) વિધિ-પૂર્વક પચ્ચખાણ કરનાર.

સુપક્કલસાધ. ત્રિ. (સુપ્રત્યાખ્યાત) સમ્યક્ પ્રકારે પચ્ચખાણ કરેલ.

સુપક્કલસાધિય. ત્રિ. (સુપ્રત્યાખ્યાયિત) સારી રીતે વિધિપૂર્વક પચ્ચખાણ કરાવેલ.

સુપરિચ્છ. ત્રિ० (સુપરિચ્છ) સારી રીતે સંબંધમાં આવેલું.

સુપરિચ્છ. પું० (સુપરિચ્છ) એ નામના એક આચાર્ય; આર્થ સુદસ્તિના દિન્ય.

સુપરિચ્છ. પું० (સુપરિચ્છ) સુપરિચ્છ નામનો એક ગાથાપતિ.

સુપરિચ્છ. પું० (સુપરિચ્છ) સરાવલો.

સુપરિચ્છ. પું० (સુપરિચ્છ) એ નામનું પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન. (૨) પશ્ચિમ મહાવિદેહના દક્ષિણ આડવાની મેર તરફથી બીજી વિજય. (૩) એ વિજયનો મુખ્ય રાજા.

સુપરિચ્છ. ક્ષી० (સુપરિચ્છ) સુપરિચ્છ નામની મહાવિદેહની એક વિજય.

સુપરિચ્છમિય. ત્રિ० (સુપરિચ્છમિય) સારી પેઠે ખેડ કરેલ-કેળવેલ.

સુપરિચ્છમતરય. ન० (સુપરિચ્છમતરય) અગ્નિ વગેરેના પ્રયોગથી મળ શુદ્ધ કરવો તે.

સુપરિચ્છ. ત્રિ० (સુપરિચ્છ) સુપરિચ્છ જોઇ શકાય એવું.

સુપરિચ્છ. પું० (સુપરિચ્છ) સુપરિચ્છનાથ નામે વર્તમાન ચોવીશીના ૭ મા તીર્થકર. (૨) જમ્બૂદ્વીપના ઐરવત ક્ષેત્રમાં થનાર ૧૭ મા તીર્થકર. (૩) જમ્બૂદ્વીપના ભરતખંડમાં થનાર ત્રીજા તીર્થકર. (૪) એ નામના મહા ઉત્સર્પિણી કાળના ત્રીજા કુલકર. (૫) જમ્બૂદ્વીપના ભરતખંડમાં થનાર બીજા તીર્થકરના પૂર્વભવનું નામ. (૬) જમ્બૂદ્વીપના ઐરવત ક્ષેત્રમાં ચાલુ અવસર્પિણીમાં થયેલ ૧૮ મા તીર્થકર. (૭) ભગવાન મહાવીરસ્વામીના કાકા કે જેણે મહાવીરપ્રભુના તીર્થમાં તીર્થકરનામ જોત ખાંચ્યું.

સુપરિચ્છ. પું० (સુપરિચ્છ) ઐરવત ક્ષેત્રમાં થનાર ૧૮ મા તીર્થકર.

સુપરિચ્છ. પું० (સુપરિચ્છ) ત્રીસ મુહૂર્તમાંનું પાંચમું મુહૂર્ત.

સુપરિચ્છ. પું० (સુપરિચ્છ) એ નામનું પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

સુપરિચ્છ. પું० (સુપરિચ્છ) એ નામનું પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

સુપરિચ્છ. પું० (સુપરિચ્છ) એ નામનું દશમા દેવલોકનું એક વિમાન.

સુપરિચ્છ. પું० (સુપરિચ્છ) કિપુરિસ જાતના બંતર દેવતાનો ઇંદ્ર.

સુપરિચ્છ. પું० (સુપરિચ્છ) સુપરિચ્છ.

સુપરિચ્છાચાર્ય. ત્રિ० (સુપરિચ્છાચાર્ય) સહેલાઈથી ખુશ થનાર; થોડે ઉપકારે ધણો પ્રિય માનનાર.

સુપરિચ્છાર. ત્રિ० (સુપરિચ્છાર) સુપરિચ્છ ઉપાય થાય તેવું.

સુપરિચ્છાચાર્ય. ન० (સુપરિચ્છાચાર્ય) શુભ એકામ્રતા; મન વગેરે યોગોને શુભધ્યેયમાં એકામ્ર કરવા તે

સુપરિચ્છા. ક્ષી० (સુપરિચ્છા) જમ્બૂદ્વીપમાંનું એક નામ. (૨) દક્ષિણ દિશાના રૂચક પર્વત પર વસનારી આડમાંની ત્રીજી દિશાકુમારી.

સુપરિચ્છ. પું० (સુપરિચ્છ) છઠ્ઠા તીર્થકર શ્રી પદ્મ પ્રભુનું બીજું નામ. (૨) હરિકાંત અને હરિસહ ધન્વના લોકપાળનું નામ. (૩) સુપરિચ્છ નામના ચોથા બળદેવ. (૪) જમ્બૂદ્વીપના ભરતક્ષેત્રમાં થનાર ત્રીજા કુલકર. (૫) આવતી ચોવીશીના ચોથા બળદેવ. (૬) ત્રિ० સારી પ્રભાવાળું.

સુપરિચ્છ. પું० (સુપરિચ્છ) હરિકાંત અને હરિસહ ધન્વના લોકપાળનું નામ.

સુપરિચ્છ. ક્ષી० (સુપરિચ્છ) ધરણેન્દ્રના કાલવાલ લોકપાલની ત્રીજી અમ્રમહિષી. (૨) બીજા તીર્થકરની પ્રવ્રજ્યા પાલખીનું નામ. (૩) ત્રીજા બળદેવની માતા.

કુપ્પસિદ્ધા. ક્ષીં (કુપ્પસિદ્ધા) ચોથા તીર્થ-
કરની પ્રવળ્યા પાલખીનું નામ.

કુપ્પણી. ક્ષીં (કુપ્પણી) રાંધવાની હાંધી;
તપેલી.

કુપ્પણુ. પું (કુપ્પણુ) ખીળ અળદેવના
ત્રીજા પૂર્વભવનું નામ. (૨) જમ્બૂદ્વીપના
ભરતક્ષેત્રમાં થનાર સાતમા કુળકર.

કુપ્પમ. પું (કુપ્પમ) એ નામનું છઠા
દેવલોકનું એક વિમાન.

કુપ્પાહુ. ક્ષીં (કુપ્પાહુ) રૂપી રાજની
કુંવરી.

કુપ્પીય. પું (કુપ્પીય) ત્રીશ મુહૂર્તમાંના
પાંચમા મુહૂર્તનું નામ.

કુપ્પુહિ. પું (કુપ્પુહિ) પ્રતિષ્ઠા રાજનો
એ નામનો મંત્રી-પ્રધાન. (૨) જિતશત્રુ
રાજનો મંત્રી.

કુપ્પમ. ત્રિં (કુપ્પ) સાર; ઉત્તવળ.

કુપ્પિ. ત્રિં (કુપ્પિ) સુગંધી. (૨) મનોર.

કુપ્પ. ત્રિં (કુપ્પ) સાર; શુભ; પવિત્ર.
(૨) પહેલા દેવલોકનું એક વિમાન (૩)
૨૧ મા તીર્થકરના પ્રથમ ગણધરનું
નામ. (૪) પાર્શ્વનાથપ્રભુના એક
ગણધરનું નામ. (૫) સર્વનું નામ. (૬)
શુભ નામે નામકર્મની એક પ્રકૃતિ કે
જેના ઉદયથી શરીરના અવયવો શુભ
મળે છે.

કુપ્પમ. ત્રિં (કુપ્પ) ભાગ્યશાળી.

કુપ્પકંત. નં (કુપ્પકંત) જેની સારી કાંતિ
છે તેવું પહેલા દેવલોકનું એક વિમાન.

કુપ્પમ. ત્રિં (કુપ્પ) ભાગ્યશાળી; સુંદર;
મનોહર. (૨) કમળ વિશેષ. (૩) તથા
ધ્વજિયવાળા જીવની એક જાત. (૪)
નામકર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી
જીવ સૌભાગ્ય પામે.

કુપ્પમંચ. પું (કુપ્પમંચ) પહેલા દેવલોકનું
એક વિમાન.

કુમળા. ક્ષીં (કુમળા) જૂતના ઇન્દ્ર સુરપત્રી
ચોથી અગ્રમહિષી. (૨) એ નામની વેશ.

કુમળાકવ. ક્ષીં (કુમળાકવ) જેથી દુર્ભાગી
માણસ સુભાગી થાય તેવી એક વિદ્યા;
૪૦ વિદ્યામાંની એક.

કુમળોસ. પું (કુમળોસ) શુભલેખ
નામે પાર્શ્વનાથ પ્રભુના એક ગણધર.

કુમળામ. નં (કુમળામ) શુભનામકર્મ;
નામકર્મની શુભ પ્રકૃતિ.

કુમહ. પું (કુમહ) ખીળ અળદેવ તથા
વાસુદેવના પૂર્વ ભવના ધર્માચાર્ય. (૨)
અરુણ સમુદ્રના દેવતાનું નામ. (૩) એ
નામે મહાશુક દેવલોકનું એક વિમાન.
(૪) એ નામનો એક ગૃહસ્થ.

કુમહા. ક્ષીં (કુમહા) બલીન્દ્રના લોકપાળ
સોમની ખીજ અગ્રમહિષી. (૨) વૈરોચન
ઇન્દ્રની ખીજ અગ્રમહિષી. (૩) ઋષભદેવ
પ્રભુની મુખ્ય શ્રાવિકા. (૪) કાઉત્સભ
કરવાની એક પડિમા; ચાર પડિમામાંની
ખીજ પડિમા. (૫) પ્રથમ ચક્રવર્તીની સ્ત્રી
(૨૮). (૬) ખીજ અળદેવની માતાનું
નામ. (૭) નામકુમારેન્દ્ર જૂતાનંદના લોક-
પાળ કાલયાળની ખીજ અગ્રમહિષી. (૮)
કાલિક રાજની પટરાણી. (૯) અંતઃક
સત્રના સાતમાં વર્ગના દશમા અધ્યયનનું
નામ. (૧૦) રાજગૃહ નગરના શ્રેણિક
રાજની રાણી. (૧૧) સુભદ્રા નામની
એક સ્ત્રી.

કુમળામ. પું (કુમળામ) સ્વસ્તિક શ્રી
વત્સાદિ શુભનામ. (૨) નામકર્મની
શુભ પ્રકૃતિ.

કુમળાસ. પું (કુમળાસ) એ નામનું
પહેલા દેવલોકનું એક વિમાન. (૨) શુદ્ધ
આદિ શુભ સ્પર્શ.

કુમલોસ્ત. પું નં (કુમલોસ્ત) પહેલા
દેવલોકનું એક વિમાન.

સુમચ્ચણ. પું. ન. (સુમચ્ચ) પહેલા દેવ-
લોકનું એક વિમાન.

સુમા. ક્ષી. (સુમા) રમણીય. વિજયની
મુખ્ય નગરી. (૨) વૈરોચન ઇન્દ્રની
અગ્રમહિષીનું નામ.

સુમિચ્ચ. પું. (સુમિચ્ચ) સુકાળ; સુભિક્ષ.

સુમૂમ. પું. (સુમૂમ) સુમૂમ નામના આઠમા
ચક્રવર્તી. (૨) જંબૂદ્વીપના હરનમાં થનાર
બીજા કુલકર.

સુમૂમિમાળ. પું. (સુમૂમિમાળ) ચમ્પાનગરીની
બહાર આવેલા એ નામનો એક બગીચો.
(૨) શેલકપુરની બહારનો એક બગીચો.
(૩) રાજગૃહનગરની બહારનો એક
બગીચો.

સુમોળા. ક્ષી. (સુમોળા) અધોલોકવાસિની
આઠ દિશાકુમારિકામાંની ત્રીજી દિશા-
કુમારી.

સુમોમ. પું. (સુમોમ) એ નામના એક
કુલકર. (૨) બારમા તીર્થકરના ૧ લા
ગણધર.

સુમહ. પું. (સુમહ) સુમતિનાથ નામના
૫ મા તીર્થકર. (૨) ગદ્ય ચોવીશીના
૧૩ મા તીર્થકર. (૩) સ્ત્રી. સારી બુદ્ધિ.

સુમહરાય. પું. (સુમહરાય) સુમતિ નામના
એક રાજા.

સુમંગલ. પું. (સુમંગલ) જંબૂદ્વીપના ઐરવત
ક્ષેત્રમાં થનાર પ્રથમ તીર્થકર. (૨)
સુમંગળ નામે અણગાર; ગોશાળાના
ભાવીજન્મનું નામ. (૩) ઐરવત ક્ષેત્રમાં
થનાર ૫ મા તીર્થકર.

સુમંગલા. ક્ષી. (સુમંગલા) હરત નામે પ્રથમ
ચક્રવર્તીની માતા.

સુમણ. ત્રિ. (સુમણ) સારા મનવાળો;
આનંદી. (૨) પુષ્પ; ફૂલ. (૩) ઇશા-
નેન્દ્રના સોમલોકપાળનું એક વિમાન.

(૪) નદીશ્વર સમુદ્રના દેવનું નામ. (૫)
રૂચક સમુદ્રના દેવનું નામ.

સુમણાદામા. ક્ષી. (સુમણાદામ) ફૂલની માળા.
સુમણામહ. પું. (સુમણામહ) અંતગઙ્ગાસૂત્રના
છઠા વર્ગના બારમા અધ્યયનનું નામ.
(૨) સાવર્થી નગરી નિવાસી એક ગૃહસ્થ.
(૩) અશ્વ સમુદ્રના દેવતાનું નામ.
(૪) સંભૂતિવિજયના શિષ્ય.

સુમણસા. ક્ષી. (સુમણસ) એ નામની એક
વેલ.

સુમણા. ક્ષી. (સુમણ) નામકુમારેન્દ્ર
ભૂતાનેન્દ્રના લોકપાળ કાલવાળની ચોથી
અગ્રમહિષી. (૨) જંબૂદ્વીપના પ્રમાણ
જેટલી સુમના નામની શકેન્દ્રની અગ્ર-
મહિષીની રાજધાની. (૩) ૮ મા તીર્થ-
કરની મુખ્ય સાધ્વી. (૪) અનગઙ્ગા સૂત્રના
સાતમા વર્ગના બારમા અધ્યયનનું નામ.
(૫) રાજગૃહ નગરના શ્રેણિક રાજાની
એક રાણી. (૬) મનને હરનારી હોવાથી
જંબૂસુદર્શનાનું પહેલું નામ.

સુમતિ. પું. (સુમતિ) શ્રી સુમતિનાથ
નામના ૫ મા તીર્થકર. (૨) પહેલા
કુલકરનું નામ.

સુમધુ. ન. (સુમધુ) સુમધુ નામે એક
ગતતી વનસ્પતિ.

સુમક્તા. ક્ષી. (સુમક્તા) અંતગઙ્ગાસૂત્રના
સાતમા વર્ગના છઠા અધ્યયનનું નામ.
(૨) રાજગૃહનગરના શ્રેણિક રાજાની
એક રાણી.

સુમહર્ષ. ત્રિ. (સુમહર્ષ) ધણુ કીમતી;
ધણુ મોંઘુ.

સુમાલિયા. ક્ષી. (સુમાલિયા) સુકુમાલિકા
નામે એક કન્યા; દ્રૌપદીના પૂર્વજવનું
નામ.

સુમિણ. ન. (સ્વપ્ન) સ્વપ્ન. (૨) સ્વપ્નનું
શુભાશુભ ફળ દર્શાવનાર શાસ્ત્ર; ૨૯

પાપસૂત્રમાંનું એક. (૩) સ્વપ્ન શાસ્ત્ર-
નુસાર સ્વપ્નનું શુભાશુભ ફળ કહેવું તે.
સુમિત્રાપાદવ. પું. (સ્વપ્નપાદવ) સ્વપ્નશાસ્ત્ર-
વેત્તા; સ્વપ્નશાસ્ત્રનો અભ્યાસી.
સુમિત્રાસત્ય. ન. (સ્વપ્નસત્ય) સ્વપ્નશાસ્ત્ર.
સુમિત્ર. પું. (સુમિત્ર) ૫ મા તીર્થકરના
ગ્રીષ્મ પૂર્વભવનું નામ. (૨) ૨૦ મા
તીર્થકરના પિતા. (૩) ૧૬ મા તીર્થકરને
પ્રથમ ભિક્ષા આપનાર ગૃહસ્થ. (૪)
સુમિત્રકુમાર.
સુમિત્રાવિજય. પું. (સુમિત્રાવિજય) બીજા
અકવર્ણના પિતા.
સુમુદ. પું. (સુમુદિ) જમ્બૂદ્વીપના ઐરવત
ક્ષેત્રમાં થનાર દશમા કુલકર.
સુમુદ. પું. (સુમુદ) અંતમધ્યસૂત્રના બીજા
વર્ષના નવમા અધ્યયનનું નામ. (૨)
દાર્શિકનગરીના બળદેવ રાજાની ધારણી
રાણીનો પુત્ર. (૩) એ નામના એક
જાદવકુમાર.
સુમેઘા. સ્ત્રી. (સુમેઘ) ઉર્દ્ધ્વલોકવાસી આઠ
દિશાકુમારીમાંની ત્રીજી.
સુમેઘ્યમ. પું. (સુમેઘ્યમ) સુમેઘપ્રભ નામે
હાથીઓનો રાજા; મેઘકુમારના જીવનો
પાછલો ભવ.
સુમેઘા. સ્ત્રી. (સુમેઘ) નન્દનવનના નિષધ-
કૂટની અધિષ્ઠાત્રી દેવી. (૨) સુમેઘ
દેવીની રાજધાની.
સુય. પું. (સુય) સુડો; પોપટ. (૨) સુકદેવ-
સંન્યાસી.
સુય. પું. (સુય) પુલ; દીકરો.
સુય. ત્રિ. (સુય) સંભારેલું.
સુય. ત્રિ. (સુય) સંભારેલું; અવલુ કરેલ.
(૨) ન. બ્યાકરત્વ, જ્ઞાતિય, વેદક, વગેરે
શાસ્ત્ર. (૩) સૂત્ર; આગમ; અવધન;
ધર્મશાસ્ત્ર. (૪) શ્રુતજ્ઞાન; પાંચ જ્ઞાનમાંનું
બીજું જ્ઞાન. (૫) શ્રુતવ્યવહાર; શાસ્ત્રની

મર્યાદા પ્રમાણે ચાલવું તે; પાંચ વ્યવહાર-
માંનો એક.
સુયમ્મચારા. ન. (શ્રુતજ્ઞાન) શ્રુતઅશ્વન;
તથા પ્રકારનાં અજ્ઞાનમાંનો બીજો પ્રકાર.
સુયમ્મચારાણિ. ત્રિ. (શ્રુતજ્ઞાનિ) શ્રુતઅજ્ઞાન
વાળો.
સુયમ્મચારા. ન. (શ્રુતજ્ઞાન) જુઓ “ સુય-
અણુણ ” શબ્દ.
સુયકેવલિ. પું. (શ્રુતકેવલિ) શ્રુતકેવળી;
પરિપૂર્ણ શાસ્ત્રના ધરનાર.
સુયક્ષ્મધ. પું. (શ્રુતક્ષ્મધ) સૂત્રનો એક
મુખ્યભાગ; અધ્યયનનો સમુદાય.
સુયક્ષર. ન. (શ્રુતક્ષર) અક્ષર વગેરે
સૂત્રના અક્ષરો.
સુયક્ષાય. પું. (શ્રુતક્ષાય) શાસ્ત્રપ્રસિદ્ધ
ધર્મ; વીતરાગપ્રણીત ધર્મ.
સુયગદ. પું. (સુયગદ) બીજું અંગસૂત્ર
કે જેમાં સ્વસ્થમય અંત પરસમયનું
નિરૂપણ છે.
સુયજ્ઞ. ન. (સ્વપ્ન) શયન; સુવું તે.
સુયજ્ઞાણ. ન. (શ્રુતજ્ઞાન) સાંભળવાથી થતું
શાસ્ત્રનું જ્ઞાન; પાંચ જ્ઞાનમાંનું બીજું
શ્રુતજ્ઞાન.
સુયજ્ઞેર. (શ્રુતજ્ઞેર) ઠાણાંગ, સમવાયાંગ
વગેરે સિદ્ધાંતના જાણનાર સાધુ; સૂત્ર-
જ્ઞાનમાં વૃદ્ધ-અનુભવી.
સુયદેવતા. સ્ત્રી. (શ્રુતદેવતા) શ્રુતદેવતા;
સરસ્વતી.
સુયદેવી. સ્ત્રી. (શ્રુતદેવી) સરસ્વતી.
સુયધર્મ. પું. (શ્રુતધર્મ) શ્રુતધર્મ; જ્ઞાન-
દર્શનરૂપ ધર્મ.
સુયનાય. ન. (શ્રુતજ્ઞાન) જુઓ “ સુયજ્ઞાણ ”
શબ્દ.
સુયનાયાચરચાર. } ન. (શ્રુતજ્ઞાનાચર)
સુયનાયાચરચિજ્ઞ. } શ્રુતજ્ઞાનાચરણીય;
શ્રુતજ્ઞાનને ઠાંકનાર જ્ઞાનાચરણીય કર્મની
એક પ્રકૃતિ.

સુચક્રવિ. ત્રિ० (સુલક્રાન્તિ) શાસ્ત્રના જ્ઞાન-
પાળો.

સુચનિસ્તિષ્ઠ. ત્રિ० (સુતનિસ્તિ) શ્રુત નિ-
શ્ચિત-શ્રાંભુવેલ, અનુભવેલ હોય તે
આશી થતું જ્ઞાન; શ્રુત જ્ઞાનનો એક
પ્રકાર.

સુચપરિચ્છદ. પું० (શ્રુતપરિચ્છદ) સૂત્રનો પરિચ્છદ
કરવો તે; શાસ્ત્રનો અભ્યાસ કરવો તે.

સુચપરિવ્યાયન. પું० (શુક્લપરિવ્યાયન) શુકલેવ
નામના સન્યાસી.

સુચવેદો. સ્ત્રી० (શ્રુતવેદો) ત્રણ ઇન્દ્રિયવાળા
જીવની એક જાત.

સુચવેય. પું० (શ્રુતવેદ) પર્વજ એક જાતની
વનસ્પતિ.

સુચસંપચ્ચ. ત્રિ० (શ્રુતસંપચ્ચ) શ્રુતજ્ઞાન
વિશારદ.

સુચસંપચ્ચ. સ્ત્રી० (શ્રુતસંપચ્ચ) શાસ્ત્રજ્ઞાનરૂપી
લક્ષ્મી; શાસ્ત્રનું ઉચું જ્ઞાન.

સુચસમત્ત. ત્રિ० (શ્રુતસમત્ત) જોણે સંપૂર્ણ
શ્રુતનો અભ્યાસ કર્યો છે તે; યૌદ પૂર્વનો
ભણનાર.

સુચસમાધિ. પું० (શ્રુતસમાધિ) શ્રુતજ્ઞાનરૂપ
સમાધિ; શ્રુતજ્ઞાનમાં લીન થવું તે.

સુચસાગર. પું० (શ્રુતસાગર) જ્યોત્સ્નાપના
એરવત ક્ષેત્રમાં આવતી ઉત્સર્પિણીમાં
થનાર નવમા તીર્થકર.

સુચસુરા. સ્ત્રી० (શ્રુતસુરા) એ નામની દેવી.

સુચહર. ત્રિ० (શ્રુતહર) શાસ્ત્રના ધરનાર;
શ્રુતજ્ઞાની.

સુચા. સ્ત્રી० (શ્રુત) દીકરી.

સુચાલ. પું० (શ્રુતચાલ) સુચિક્ષિ; સુચાળ;
વૃદ્ધિ અને જાતો સમય.

સુર. પું० (સુર) દેવ; વૈમાનિક દેવતા. (૨)
અનિહંત દેવ. (૩) દેવગતિરૂપ નામ
કર્મની એક પ્રકૃતિ.

સુરાય. ત્રિ० (સુરચિત) સારી રીતે રચેલું.

સુરકુમાર. પું० (સુરકુમાર) વાસુપૂજ્ય પ્રભુના
યક્ષનું નામ.

સુરગોષ. પું० (સુરગોષ) ચોમાસામાં થતો
લાલ રંગનો ડીડો; ઇન્દ્રગોપ.

સુરદ્વ. પું० (સૌરાષ્ટ્ર) કાઠીયાવાડ અતર્ગત-
સોરઠ દેશ; આર્ય દેશોમાનો એક.

સુરદ્વજગવય. પું० (સૌરાષ્ટ્રજગવય) સોરઠ દેશ.

સુરગુહર. ત્રિ० (સ્વસ્તુક) સુખે પાળી
શકાય તેવું.

સુરતિ. ન० (સુરતિ) રતિ ઉપજાવનાર
(નાટક).

સુરત્ત. ત્રિ० (સુરત્ત) અતિરક્ત-લાલ થયેલ.

સુરપિચ્ચ. પું० (સુરપિચ્ચ) એ નામના એક
યક્ષનું સ્થાન-મંદિર.

સુરમિ. ત્રિ० (સુરમિ) સુગમિ; ખુશખોશર.
(૨) પું० સુજ્ઞા નામની વનસ્પતિ.

સુરમ્મ. ત્રિ० (સુરમ્મ) મનોહર; સુન્દર;
રમણીય.

સુરય. ન० (સુર) સંભોગ.

સુરજોષ્ઠ. પું० (સુરજોષ્ઠ) દેવજોષ્ઠ.

સુરવહ. પું० (સુરવહિ) દેવોનો સ્વામી;
ઇન્દ્ર.

સુરવર. પું० (સુરવર) વર-શ્રેષ્ઠ દેવતા.

સુરસ. પું० (સુરસ) સારો રસ-સ્વાદ.

સુરહિ. ત્રિ० (સુરહિ) જુઓ “ સુરહિ ”
શબ્દ.

સુરા. સ્ત્રી० (સુરા) મંદિરા; ઘર.

સુરાદેવ. પું० (સુરાદેવ) મહાવીર સ્વામીના
દશ આવકમાંનો એક.

સુરાદેવી. સ્ત્રી० (સુરાદેવી) પશ્ચિમ દિશાના
રૂચક પર્વત પર વસનારી આઠ દિશા
કુમારીમાંની બીજી.

સુરાદેવીકૂટ. પું० (સુરાદેવીકૂટ) ચૂલ હિમ-
વત પર્વત ઉપરનાં ૧૨ કૂટમાંનું નવમું
કૂટ-શિખર (૨) શિખરી પર્વતનાં ૧૨
કૂટમાંનું પાંચમું કૂટ.

સુરાજ્ઞય. પું (સુરાજ્ઞય) દેવતાઓનું સ્થાન; સ્વર્ગ.

સુરિંદ. પું (સુરેન્દ્ર) દેવતાઓનો ઇન્દ્ર.

સુરિંદવ્રત. પું (સુરેન્દ્રવ્રત) ત્રીજી તીર્થકરને પ્રથમ બિજા આપનાર.

સુરુદ્ધ. ત્રિ (સુરુદ્ધ) ક્રોધાયમાન થએલ.

સુરુતા. સ્ત્રી (સુરુતા) એ નામની દેવી.

સુરુવ. ત્રિ (સુરુવ) સુંદર રૂપવાળો; સુરુરી દેખાવડો. (૨) દક્ષિણ તરફના જૂત જાતના બ્યંતર દેવતાના ઇન્દ્રનું નામ.

સુરુવા. સ્ત્રી (સુરુવા) જૂતના ઇન્દ્ર-સુરુપની ત્રીજી અગ્રમહિથી. (૨) મધ્યમરચક પર્વતની ચાર દિશાકુમારિકામાંની ત્રીજી. (૩) એક સ્ત્રી કે જેને લીધે યુદ્ધ થયું હતું.

સુલમ. ત્રિ (સુલમ) સહેલાઈથી મળે તેવું.

સુલમબોદિ. ત્રિ (સુલમબોધિ) સુવલબોધિ; સહેલાઈથી બોધ પામે તેવો.

સુલલિય. ત્રિ (સુલલિત) અત્યંત ક્રોધળ. (૨) નં સ્વરની ધોલના કરતાં આલાપ સાથે ગાતું તે; ગાયનના આઠ ગુણમાંનો એક ગુણ.

સુલસા. સ્ત્રી (સુલસા) અનીયસાદિ છ ભાષને (દેવકીના પુત્રોને) ઉછેરનાર નાગ ગાથાપતિની પત્ની. (૨) રાજગૃહ નિવાસી અંધડને સમજાવનારી સુલસા શ્રાવિકા. (૩) દશમા તીર્થકરની મુખ્ય સાખી.

સુલહ. ત્રિ (સુલમ) જુઓ " સુલભ " શબ્દ.

સુલહબોદિ. ત્રિ (સુલમબોધિ) જુઓ " સુલભબોદિ " શબ્દ.

સુલહવિત્તિ. ત્રિ (સુલહવિત્તિ) વિગથ અને રોહને તળવાથી જેની લુકખી થીત છે તે.

સુલોમ. પું (સુલોક) હજી દેવલોકનું એક વિમાન.

સુવાર. પું (સુવર) પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

સુવચ્છસુદિ. નં (સુવચ્છસુદિ) દશવેકાલિક સૂત્રના સાતમા અધ્યયનનું નામ.

સુવચ્ચ. પું (સુવચ્ચ) પશ્ચિમ મહાવિદેહના ઉત્તર ખાંડવાની શીતોદા મુખવનથી હઠી વિજય. (૨) એ વિજયનો રાજા. (૩) ઇશાન ઇન્દ્રના વૈશ્રમણ્ય લોકપાળના વિમાનનું નામ.

સુવચ્ચ. પું (સુવચ્ચ) સુવચ્ચ વિજયનો રાજા.

સુવચ્ચ. સ્ત્રી (સુવચ્ચા) પૂર્વમહાવિદેહના દક્ષિણ ખાંડવાની પૂર્વ તરફથી બીજી વિજય. (૨) ઉર્લલોકવાસી આઠ દિશાકુમારિકામાંની પાંચમી. (૩) નદનવનના રજતકૂટમાં વસનારી એક દેવી. (૪) સુવચ્ચા દેવીની રાજધાની.

સુવચ્ચ. પું (સુવચ્ચ) પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

સુવચ્ચ. પું (સુવચ્ચ) ગરૂડ પક્ષી.

સુવચ્ચ. નં (સુવચ્ચ) સુવચ્ચ; સોનું; સચિત-ખર પૃથ્વીનો એક પ્રકાર. (૨) સુવચ્ચ-કુમાર દેવતા; ભવનપતિ દેવતાની એક જાત. (૩) સોળ માસા અથવા ૮૦ રતિ પ્રમાણનું વજન; સોના મહોર. (૪) અંજન પર્વતના સિદ્ધાચતનના ચોથા દ્વારનું નામ. (૫) સુવચ્ચદ્વારના અધિપતિ દેવતાનું નામ.

સુવચ્ચગુણિયા. સ્ત્રી (સુવચ્ચગુણિકા) સિદ્ધ સોવીરના ઉદ્ભવન રાજાની પ્રભાવતી રાણીની દાસી.

સુવચ્ચકુમાર. પું (સુવચ્ચકુમાર) સુવચ્ચ-કુમાર દેવતા; ભવનપતિ દેવતાની એક જાત.

સુવચ્ચકુમારી. સ્ત્રી (સુવચ્ચકુમારી) સુવચ્ચ-કુમાર દેવતાની દેવી; ભવનપતિ દેવતાની એક જાત.

સુવર્ણચૂલા. સ્ત્રી૦ (સુવર્ણચૂલા) એરપયવય
ક્ષેત્રની પૂર્વ તરફ લવણ સમુદ્રમાં ભળતી
એક મહાનદી.

સુવર્ણચૂલાકૂટ. પું૦ (સુવર્ણચૂલાકૂટ) શેખરી
પર્વતનાં ૧૧ કૂટમાંનું ચોથું કૂટ-શિખર.

સુવર્ણચાર. પું૦ (સુવર્ણચાર) સોની.

સુવર્ણચારમિસિયા. સ્ત્રી૦ (સુવર્ણચારમિસિયા)
સોનીનું ઉપકરણ-એરણ આદિ.

સુવર્ણચુસ્તિ. સ્ત્રી૦ (સુવર્ણચુસ્તિ) સોનું
ખનાવવાની, શોધવાની અને પરખવાની
કળા.

સુવર્ણચૂહિયા. સ્ત્રી૦ (સુવર્ણચૂહિયા) પીળા
ફૂલવાળી એક વનસ્પતિ.

સુવર્ણચાળ. પું૦ (સુવર્ણચાળ) સોનું પકવવાની
કળા.

સુવર્ણમાસ. પું૦ (સુવર્ણમાસ) એક માસે
સોનું, સોનું તોળવાનું એક વજન.

સુવર્ણસુત. ન૦ (સુવર્ણસુત) સોનાનો દોરો.

સુવર્ણહરયા. સ્ત્રી૦ () ઉંઘમાં થતો
નસકોરાનો અવાજ; ઘોરાડનું તે; ઘોર.

સુવત્થ. પું૦ (સુવત્થ) દક્ષિણના કહિત જ્ઞાનના
વ્યતર દેવતાનો ઇન્દ્ર.

સુવજ્ર. ન૦ (સુવર્ણ) જુઓ “ સુવણ્ણ ”
શબ્દ.

સુવજ્રકુમાર. પું૦ (સુવર્ણકુમાર) જુઓ “ સુ-
વણ્ણકુમાર ” શબ્દ.

સુવજ્રજુસ્તિ. સ્ત્રી૦ (સુવર્ણચુસ્તિ) જુઓ “ સુ-
વણ્ણજુસ્તિ ” શબ્દ.

સુવજ્રજૂહિયા. સ્ત્રી૦ (સુવર્ણચૂહિયા) જુઓ
“ સુવણ્ણજૂહિયા ” શબ્દ.

સુવપ્પ. પું૦ (સુવપ્પ) સુવપ્પા વિજયનો રાજા.

સુવપ્પા. સ્ત્રી૦ (સુવપ્પા) પશ્ચિમ મહાવિદેહના
ઉત્તર ખાંડવાની શીતોદા વનથી બીજી
વિજય.

સુવાય. પું૦ (સુવાય) ત્રીજા ચોથા દેવલોકનું
એક વિમાન.

સુવાસવ. પું૦ (સુવાસવ) એક કુમારનું
નામ.

સુવિક્રમ. પું૦ (સુવિક્રમ) જૂતાનું ઇન્દ્રના
હાથીના લશ્કરનો અધિપતિ.

સુવિગ્ન. પું૦ ન૦ (સ્વપ્ન) સ્વપ્ન; સુપનું. (૨)
જેમાં સ્વપ્નનાં શુભાશુભ ફળ દર્શાવ્યા છે
એવું એક શાસ્ત્ર; અષ્ટાંગ નિમિત્ત અંત-
ર્ગત સ્વપ્નશાસ્ત્ર.

સુવિગ્નચ. } પું૦ (સ્વપ્ન) સારા નરસા
સુવિગ્ન. } સ્વપ્ન સંબંધી નિમિત્ત.

સુવિગ્નવિજ્ઞા. સ્ત્રી૦ (સ્વપ્નવિજ્ઞા) સ્વપ્નનાં
વિદ્યા; સ્વપ્નનાં શુભાશુભ ફળ જાણ-
વાની વિદ્યા.

સુવિગ્નમાવણા. સ્ત્રી૦ (સ્વપ્નમાવણા) એ ના-
મનું એક શાસ્ત્ર.

સુવિધિ. પું૦ (સુવિધિ) શ્રી સુવિધિનાથ;
વર્તમાન ચોવીશીના નવમા તીર્થકરનું
નામ.

સુવિર. ત્રિ૦ (શયાલ) ઉંઘણસી; નિદ્રાળુ.

સુવિહિ. પું૦ ન૦ (સુવિધિ) ચાલુ ચોવીશીના
નવમા તીર્થકરનું નામ. (૨) સારૂ અનુશ્રાવ;
સારી વિધિ.

સુવીચ. ન૦ (સુવીત) અહોરાત્રના પાંચમા
મુહૂર્તનું નામ.

સુવીર. પું૦ (સુવીર) ત્રીજા ચોથા દેવલોકનું
એક વિમાન.

સુવૃદ્ધિ. સ્ત્રી૦ (સુવૃદ્ધિ) સારી વૃદ્ધિ-વરસાદ.

સુવ્વત. } ત્રિ૦ (સુવત) સાદી રીતે વ્રત
સુવ્વય. } નિયમ પાળનાર; સારાં

વ્રતવાળો. (૨) પું૦ છટ્ટા પદ્મપ્રભ તી-
ર્થકરના પ્રથમ ગણધરનું નામ. (૩)

જંબૂદ્વીપના ઇરવત ક્ષેત્રમાં આવતી
ચોવીશીમાં થવાના ૧૮ મા તીર્થકરનું

નામ. (૪) એ નામનો એક ગ્રહ; ૮૮
માનો ૭૮ મો મહાગ્રહ. (૫) સુવ્રત

નામનો દિવસ. (૬) સુવ્રત નામે પા.

ર્થનાથના એક મુખ્ય આવક. (૭) ૨૧
મા મુનિસુવત નામના તીર્થંકર.

કુસ્મયા. કી૦ (કુમ્લા) ૧૫ મા તીર્થંકરની
માતા. (૨) સારા વતવાળા-સાધ્વી-
આર્યા.

કુસ્મયણ્ય. વિ૦ (કુસ્માણ્ય) સુખે સમજે
તે.

કુસ્મદુસ્સમા. કી૦ (કુસ્મદુક્ષ્મા) જેમા
મુખ ધણું અને દુઃખ થોડું એવા આરો;
અવસર્પિણીનો ત્રીજો અને ઉત્સર્પિણીનો
ચોથો આરો.

કુસ્મદુસ્સમાઘ્ર. વિ૦ (કુસ્મદુક્ષ્માજ) મુખ
ધણું અને દુઃખ થોડું એવા આરામાં
જન્મેલ.

કુસ્મકુસ્મા. કી૦ (કુસ્મકુસ્મા) અવસર્પિણી
કાળના પહેલા આરાનું અને ઉત્સર્પિણી
કાળના છઠા આરાનું નામ.

કુસ્મકુસ્માઘ્ર. વિ૦ (કુસ્મકુસ્માજ) એકાંત
મુખમાં મુખ હોય તે સુસમસુસમ
આરામાં-અથમ આરામાં જન્મેલ.

કુસ્મા. કી૦ (કુસ્મા) સુખમા નામે એક
શેઠની પુત્રી. (૨) અવસર્પિણીનો બીજો
આરો અને ઉત્સર્પિણીનો પાંચમો આરો.

કુસ્માઘ્ર. વિ૦ (કુસ્માજ) સુખમય આ-
રામાં જન્મેલ.

કુસ્માદ્ય. ન૦ (કુસ્માદીય) સુસમા નામે
ધનાવહ શેઠની પુત્રીના દષ્ટાંતવાળું
જાતા સૂત્રનું અઢારમું અધ્યયન.

કુસ્માપતિમાળ. પું (કુસ્માપતિમાળ) સુસમા-
બીજા આરાના કાળ જેવો; હરિવર્ષ
ક્ષેત્રમાં સદાય બીજા આરા જેવો
કાળ છે તે.

કુસ્મારિયા. કી૦ (કુસ્મારિયા) વાઘ વિશેષ.

કુસ્માહિવ. વિ૦ (કુસ્માહિત) સારી રીતે
સમાધિ પૂકત; શુદ્ધ ભાવમાં સ્થિર
થયેલ.

કુસ્માહિવ. વિ૦ (કુસ્માહિત) સારી રીતે
મહત્વ કરેલ.

કુસ્માગય. ન૦ (કુસ્માગત) બધે પધાર્યા;
બહુ આવમન.

કુસ્માગર. પું (કુસ્માગર) બીજા દેવલોકનું
એક વિમાન.

કુસ્માય. પું ન૦ (કુસ્માય) માથુસ; પ્રેત-
શૂમિ

કુસ્મામાય. પું (કુસ્મામાય) સાતમા દેવલોકનું
એક વિમાન.

કુસ્માલ. પું (કુસ્માલ) આઠમા દેવલોકનું
એક વિમાન.

કુસિર. વિ૦ (કુસિર) સહિદ્ર; પોહું. (૨)
ન૦ વાંસળી, પાવો વગેરે સહિદ્ર પોહું
વાજિત્ર. (૩) આઠમા દેવલોકનું કુસિર
નામે એક વિમાન.

કુસિલિટ્ઠ. વિ૦ (કુસિલિટ્ઠ) સાંધે સાંધે સારી
રીતે મળેલ. (૨) સુદર; મનોહર.

કુસીમા. કી૦ (કુસીમા) છઠા પદ્મપ્રજ્જ
તીર્થંકરની માતાનું નામ. (૨) વચ્ચે
વિજયની મુખ્ય રાજધાની. (૩) કૃષ્ણ
વાસુદેવની એક રાણી. (૪) અંતગઢ
સૂત્રના પાંચમા વર્ણના પાંચમા અધ્યયનનું
નામ.

કુસુજ પું (કુસુર્ય) પાંચમા દેવલોકનું એક
વિમાન.

કુસુમાર. પું (કુસુમાર) જળચર તિર્થંચની
એક ભત.

કુસુરકુજ. ન૦ (કુસુરકુજ) સસરાનું કુળ;
સાસરું.

કુસુર. પું (કુસુર) ત્રીજા ચોથા દેવલોકનું
એક વિમાન.

કુસુસગ. વિ૦ (કુસુસગ) શુશ્રૂષા-સેવા ભક્તિ
કરનાર.

કુસેય. પું (કુસેય) ભરત અઠવર્તીના સેના
પતિનું નામ.

સુસેવા. કી० (સુસેવા) એ નામની એક નદી કે જે મેરુની ઉત્તરે રક્તવતી નદીમાં મળે છે.

સુસ્તર. પું० (સુસ્તર) નામ કર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી અવાજ સારો પામે. (૨) પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

સુસ્તરા. કી० (સુસ્તરા) સરિયાલ વિમાનની ઘટા. (૨) ઉદ્ધિષ્ઠુમાર દેવતાની ઘટા. (૩) ગંધર્વના ઇન્દ્ર-ગીતરતિની ત્રીજી અમ્રમહિષી. (૪) એ નામની એક દેવી.

સુસ્તસક. ત્રિ० (સુસ્તસક) સુશ્રૂપા-સેવા ભક્તિ કરનાર.

સુસ્તસાયા. } કી० (સુસ્તસાયા) શુરસેવા;
સુસ્તસા. } શુરભક્તિ. (૨) સાંભળવાની ઇચ્છા.

સુસ્તસાવિશય. પું० (સુસ્તસાવિશય) શુર આદિની સેવા કરવી તે; દર્શનવિનયનો એક પ્રકાર.

સુસ્તસા. કી० (સુસ્તસા) જુઓ “ સુસ્તસાયા ” શ્લોક.

સુહ. પું० (સુહ) મિત્ર; ભાઈ/પંથ

સુહ. ત્રિ० (સુહ) સાર; શુભ; રૂંડ; સુખદાયક.

સુહ. ન० (સુહ) સુખ; આનંદ; મન; ક્ષેમકુશળ. (૨) ત્રિ० સુખકર; આનંદદાયક. (૩) શુદ્ધ ઈન્દ્રિયવાળો; જીતેન્દ્રિય.

સુહમ. ત્રિ० (સુહમ) સુંદર; શ્રેષ્ઠ.

સુહં. જ્ઞ० (સુહમ) અનાયાસે; સહેલાઈથી.

સુહંસુદેવ જ્ઞ० (સુહંસુદેવ) સુખે સુખે; સુખપૂર્વક; ખેદ કે શ્રમ ન લાગે તેવી રીતે.

સુહકામ. ત્રિ० (સુહકામ) સુખને આહવાન; સુખનો કામી.

સુહદિ. ત્રિ० (સુહાર્યન) સુખનો અભિલાષી; સુખાર્થી.

સુહર. પું० (સુહર) સુખદ; મોખો; લગ્નદેવો.

સુહ્યાત્મ. કી० (સુહ્યાત્મા) પાંચમ, દશમ અને પુનેમ તથા અમાવાસ્યની સ્ત્રીનું નામ.

સુહ્યાપાજ. ત્રિ० (સુહ્યાપાજ) સુખે પાળી શકાય એવું.

સુહૃદિ. પું० (સુહૃદિ) ગંધર્વસ્ત્રી, (૨) સ્થલિભદ્રના પીળા શિખરુ નામ. (૩) સુહૃદિનામના એક પરિમાળક-સંન્યાસી. (૪) પુરુષમાં શ્રેષ્ઠ-ગંધર્વસ્ત્રી સમાન.

સુહૃદિહૃદ. પું० (સુહૃદિહૃદ) ભદ્રાક્ષમ વનનાં આઠ દિગ્ગુસ્તિ હૃદમાંનું ચીળું ફેટ.

સુહૃદસમ. ત્રિ० (સુહૃદસમ) સુખે જોષ શકાય એવું.

સુહ્યામ. ન० (સુહ્યામ) શુભ ફળ આપનાર નામ કર્મ; ઉચ્ચ પ્રકારનું નામ કર્મ.

સુહમ્મ. પું० (સુહર્મ) મહાવીરસ્વામીના પાંચમા ગણધર; સુધર્માસ્વામી. (૨) પારમા વાસુપૂજ્ય તીર્થકરના પ્રથમ ગણધરનું નામ. (૩) પહેલા દેવલોકના ઇન્દ્ર.

સુહમ્મા. કી० (સુહર્મા) પહેલા દેવલોકના ઇન્દ્રની સભા; શહેન્દ્રની રાજસભા. (૨) ચમરચંચા રાજધાનીની સભા. (૩) સૂર્યાલ વિમાનની સભા. (૪) વાણ્યવંતર દેવતાની સભા કે જેની ઉચ્ચાઈ નવ જોગનની છે.

સુહય. ત્રિ० (સુહય) સુખ દેનાર; સુખકર.

સુહય. ત્રિ० (સુહમ) મનોહર.

સુહયર. ત્રિ० (સુહયર) સુખકર; સુખ આપનાર.

સુહર. ત્રિ० (સુહર) સહેલાઈથી ઉત્તરોપધશ કરનાર.

સુહાવિવાળ. પું० (સુહાવિવાળ) વિષાધ્યત્રનો એક ભાગ.

સુહસંક્રમ. પું. (સુહસંક્રમ) સુખેકરી સંક્રમણ-
પ્રવેશ થાય તે.
સુહસજ્જ. વિ. (સુહસાધ્ય) સુખે સાધી
સકાય એવું; સહેલાઈથી અને તેવું;
સુસાધ્ય.
સુહસામ્ય. પું. (સુહસામ્ય) આમિત્સુખ-
રૂપ સેનમાં શયન કરવું તે; મનની તદ્દન
નિરાકુળ સ્થિતિમાં રહેવું તે.
સુહસાયક. વિ. (સુહસાયક) સુખ સંપાદનમાં
સુનાર.
સુહસેજા. સ્ત્રી. (સુહસામ્યા) સુખની સંપાદન;
સુખની પથારી.
સુહા. સ્ત્રી. (સુહ) સાતારૂપ વેદના.
સુહા. સ્ત્રી. (સુહા) અમૃત. (૨) યુનો.
સુહાકર્મમંત. ન. (સુહાકર્માન્ત) યુનાનું
કારખાનું.
સુહામિગમ્ય. વિ. (સુહામિગમ્ય) સુખે
સેવવા લાયક.
સુહાવહ. પું. (સુહાવહ) શીતોદા નદીના
પશ્ચિમ કિનારાનો એક પર્વત. (૨) નલિન-
વિજયની પશ્ચિમ; સરહદ ઉપરનો વખારા
પર્વત. (૩) સુખનો પ્રવાહ; સુખ પંડપરા.
(૪) ત્રિ. સુખકર; સુખદાયક.
સુહાવહા. સ્ત્રી. (સુહાવહા) શીતોદા મહાનદીને
જમણે કાઠિ આવેલી એ નામની એક
નમરી.
સુહાવાસ. પું. (સુહાવાસ) સુખરૂપ આવાસ-
સ્થાન વિશેષ; સુખસ્થાન.
સુહાસન્ય. ન. (સુહાસન) સુખપૂર્વક આસન-
બેઠક; સુખે બેસાય તેવું આસન.
સુહાસિય. વિ. (સુહાસિત) સુખ-યથાર્થપણે
ભાષિત-કહેલું.
સુહિ. વિ. (સુહિ) સુખી; પુણ્યશાળી;
આનંદી.
સુહિ. પું. (સુહ) મિત્ર; સહૃદય; પ્રેમી.

સુહિય. વિ. (સુહિત) સુખ ભોગવનાર;
સુખી.
સુહિરચિન્નયા. સ્ત્રી. (સુહિરચન્નયા) પીળા
ફૂલવાળી એક વનસ્પતિ.
સુહુતર. વિ. (સુહુતર) સુખે સુખ ઉત્તરાય-
પાર પહોંચાય તેવું.
સુહુમ. વિ. (સુહુમ) ઝીણું; આરીક; સ્થળ
નજરે ન દેખાય તેવું. (૨) કેવળી શિ-
વાયની નજરે દેખાય નહી, હૃદય હણાય
નહી, તેના સૂક્ષ્મ એકેન્દ્રિય જીવ કે જે
આખા લોકમાં રહેલા છે. (૩) નામ-
કર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી જીવ
સૂક્ષ્મ એકેન્દ્રિયપણુ પામે. (૪) પત્રવણા-
ના ત્રીજા પદના ૧૮ માં દારનું નામ.
(૫) જમૂદીપના ભરતક્ષેત્રમાં આગામી
ઉત્સર્પિણીમાં થનાર છઠ્ઠા કુચકરનું નામ.
(૬) અદ્ય; થોડું.
સુહુમકાય. પું. (સુહુમકાય) સૂક્ષ્મકાયના-
સંપાતિત જીવોના રક્ષણને માટે સુખપર
રાખવાનાં વસ્ત્રાદિ.
સુહુમકિરિશ્ચ. પું. (સુહુમકિરિશ્ચ) તેરમા યુજ્ય
સ્થાનમાં શુકલ, ધ્યાનને ત્રીજે પાયે વર્તમાન
જીવ, કે જેને માત્ર સૂક્ષ્મ ક્રિયા હોય છે.
સુહુમકુસીજ. વિ. (સુહુમકુસીજ) પ્રમાદી;
પ્રમાદનો આશ્રય કરનાર.
સુહુમણિચોય. } પું. (સુહુમણિગોદ) સૂક્ષ્મ
સુહુમણિગોય. } નિગોદ-સાધારણુવનસ્પતિ.
સુહુમતસ. પું. (સુહુમતસ) સૂક્ષ્મતસ-અમિ
અને વાયુ.
સુહુમતેજસ્કાય. પું. (સુહુમતેજસ્કાયિક)
સૂક્ષ્મઅમિ કાયના જીવ.
સુહુમણિગોદ. } પું. (સુહુમણિગોદ) સૂક્ષ્મ
સુહુમણિગોય. } નિગોદ-સાધારણુવન-
સ્પતિનો જીવ.
સુહુમપુલાષ. પું. (સુહુમપુલાષ) માનસિક
દોષ લગાડનાર પુલાક લખિયવંત સાધુ.

સુદમવડસ. પું (સુદમવડસ) કિંચિત્પ્રમાદી;
સહજ શરીરાદિની વિભૂષા કરનાર સાધુ.

સુદમવૌવિકલેષર. પુ ૦ નં (સુદમવૌવિકલેષર)
ગોશાલત્વા મતમાં પદ્યોપમ જેવી કાળ
ગણત્રીની એક સંજ્ઞા.

સુદમવચસ્ત્વકાદય. પું (સુદમવચસ્ત્વકાદય)
સૂક્ષ્મ વનસ્પતિકાયના જીવ.

સુદમવાડકાદય. પું (સુદમવાડકાદય)
સૂક્ષ્મ વાયુકાયના જીવ.

સુદમસ્તંપરાય. નં (સુદમસ્તંપરાય) જ્યાં અતિ
થોડો કપાય રહે છે એવું સૂક્ષ્મસ્તંપરાય
નામનું પાંચ આરિત્રમાંનું ચોથું આરિત્ર.
(૨) એ નામનું દશમું ગુણસ્થાનક.

સુદમસ્તરાગ. પુ (સુદમસ્તરાગ) સૂક્ષ્મસ્તંપરાય
ગુણસ્થાનવાળો.

સુદય. ત્રિ (સુદય) સારીરીતિ હોમેલ.

સુદેસિ. ત્રિ (સુદેસિ) સુખનો અભિલાષી;
સુખકાંક્ષી.

સુદોત્તાર. ત્રિ (સુદોત્તાર) સુખ ઉતરી
શકાય તેવું.

સુદોષભોગ. ત્રિ (સુદોષભોગ) સુખ કરી
ભોગવવા યોગ્ય.

સૂદ્યા. સ્ત્રી (સૂદ્યા) નવ પ્રસૂતા (ગાય
વગેરે.)

સૂદક્ષમ. નં (સૂદક્ષમ) સુવાવડની ક્રિયા;
પ્રસૂતિકર્મ.

સૂદય. ત્રિ (સૂદય) સૂચના કરેલ; સૂચવેલ.
(૨) ધાન્યના ફોનરાં વગેરે દૂર કરેલ.

સૂદય. ત્રિ (સૂદય) દાલ, દાહ વગેરેથી
આદ્ર-મિશ્ર કરેલ (ભાત વગેરે.)

સૂદ. સ્ત્રી (સૂદ) સો; સોય. (૨) ખીલી;
ચુંક. (૩) આકાશના એક પ્રદેશની
બ્રહ્મા.

સૂદમુહ. ત્રિ (સૂદમુહ) સોય જેવા અણી-
દાર મુખવાળું પ્રાણી; સુઝી વગેરે.

સૂણ. પું (સૂણ) પાપનું સ્થાન; ખાંડણી,
ધંટી, ચૂલો, પાણીયાફે, સાવરણી એ
પાંચ સ્થાન.

સૂણા. સ્ત્રી (સૂણા) વખ્યભૂમિ; જ્યાં
માણસોને મારવામાં આવતા હોય તે
ભૂમિ.

સૂણિય. નં (સૂણિય) સોળનો રોજ.

સૂર. પું (સૂર) રસોઇ; પાક. (૨) શાક
વિશેષ.

સૂપ. } પું (સૂપ) મગ, અણા વગેરેની
સૂપ. } દાળ.

સૂય. ત્રિ (સૂય) સોળવાળું; સજ્જેલું.

સૂયગ. ત્રિ (સૂયગ) ચાડીઓ; યુગલખેર.

સૂયગડ. નં (સૂયગડ) સૂયગડાગ નામે
ખીજનું અંગસૂત્ર.

સૂયર. પું (સૂયર) સુવર; કુકર.

સૂયરિય. પું (સૂયરિય) સુવરને મારનાર;
શીકારી.

સૂયરી. સ્ત્રી (સૂયરી) ભુંડણી.

સૂયલિ. પું (સૂયલિ) એ નામનો એક
દેશ. (૨) ત્રિ તે દેશમાં રહેનાર.

સૂયા. સ્ત્રી (સૂયા) સરવો; અગ્નિમાં થી
રેડવાનો ચાટવો.

સૂયા. સ્ત્રી (સૂયા) અસ્પૃશ્ય વચન.

સૂયાર. પું (સૂયાર) રસોઇયો.

સૂર. પું (સૂર) શરો; બહાદુર; પરાક્રમી;
મુલાક; શરવીર. (૨) દાનેશ્વરી; દાનશર.

સૂર. પું (સૂર) સૂરજ; દિવાકર. (૨)
જ્યોતિષી દેવતાનો ખીજો ઇન્દ્ર. (૩) મહાવ-

પ્રવિજ્ઞાની પૂર્વ સરહદ ઉપરનો વખારા
પર્વત. (૪) સૂર્યના ચિહ્નવાળું આભરણ.

(૫) સૂર્ય નામે દ્વીપ અને સમુદ્ર. (૬)
૧૭ માં તીર્થકર અથવા છઠ્ઠા ચક્રવર્તી

કુંડુનાથના પિતા. (૭) ત્રીજા ચોથા
દેવલોકનું એક વિમાન. (૮) પુષ્કિયા

સૂત્રના ખીજા અધ્યયનનું નામ.

સૂર્યસંત. પું. (સૂર્યસંત) સૂર્યસંતનમણિ; સમિત કલિન પૃથ્વીના ૩૬ પ્રકારમાંનો છેલ્લો પ્રકાર. (૨) સૂર્યસંત નામે ત્રીજા ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન.

સૂર્યકૂટ. પું. (સૂર્યકૂટ) ત્રીજા ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન.

સૂર્યચરિત. કી. (સૂર્યચર) સૂર્યની આશ આશુવાની વિદ્યા.

સૂર્યમય. પું. (સૂર્યમય) એ નામનું ત્રીજા ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન.

સૂર્ય. પું. (સૂર્ય) સૂર્ય; એક જાતનો જંદ.

સૂર્યમયપ્રક્રિયમિતિ. પું. ન. (સૂર્યમયપ્રક્રિયમિતિ) જેમાં સૂર્ય આશમવાનો દેખાવ બતાવવામાં આવે એવું ૩૨ નાટકમાંનું એક.

સૂર્યવેદ. પું. (સૂર્યવેદ) જંબૂદ્વીપના જરત ક્ષેત્રમાં થનાર ખીજા તીર્થેકરનું નામ.

સૂર્યપ્રક્રિય. કી. (સૂર્યપ્રક્રિય) જેમાં સૂર્ય સંબંધી વિવેચન છે, તેનું એક કલિક કૃત.

સૂર્યચરિત્સ. પું. (સૂર્યચરિત્સ) સૂર્યની આસપાસનું કુંડળું.

સૂર્યચક્ર. પું. (સૂર્યચક્ર) એ નામનો એક વખારા પર્વત. (૨) થાલકીખંડના મહા-નિદેહમાંને એક પર્વત.

સૂર્યમય. પું. (સૂર્યમય) એ નામનું ત્રીજા ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન. (૨) એ નામનું સૂર્યજા દેવીનું એક સિંહાસન.

સૂર્યમયા. કી. (સૂર્યમા) જ્યોતિષીના-૪૪ સૂર્યની પહેલી અગ્રમણિથી.

સૂર્યમયમોજિ. ત્રિ. (સૂર્યમયમોજિ) સૂર્ય ઉચ્ચાથી આશમ્યા સુધી ખા-ખા કરનાર; અસમાપિતું ૧૯ મું સ્થાનક.

સૂર્યમય. કી. (સૂર્યમા) ૧૧ મા તીર્થેકરની મેઘમયા પાશખીનું નામ. (૨) સૂર્યમયા

નામે એક ગૃહસ્થ. (૩) સૂર્યમયા નામે એક કન્યા.

સૂર્યમયપ્રક્રિયમિતિ. ન. (સૂર્યમયપ્રક્રિયમિતિ) જેમાં સૂર્યના માંડલાનો વિલામ દર્શાવવામાં આવે એવું ૩૨ નાટકમાંનું એક.

સૂર્યમલિયા. કી. (સૂર્યમલિયા) એક બતની માલતી.

સૂર્યલેસ. પું. (સૂર્યલેસ) એ નામે ત્રીજા ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન.

સૂર્યચક્ર. પું. (સૂર્યચક્ર) એ નામે ત્રીજા ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન.

સૂર્યચરોમાસ. પું. (સૂર્યચરોમાસ) એ નામનો એક દ્વીપ અને એક સમુદ્ર.

સૂર્યચરોમાસોદ્યમ. પું. (સૂર્યચરોમાસોદ્યમ) એ નામનો એક દ્વીપ અને એક સમુદ્ર.

સૂર્યહરી. કી. (સૂર્યહરી) એ નામની એક લતા-વેલ.

સૂર્યસિંગ. પું. (સૂર્યસિંગ) એ નામે ત્રીજા ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન.

સૂર્યસિદ્ધ. પું. (સૂર્યસિદ્ધ) એ નામે ત્રીજા ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન.

સૂર્યસિરી. કી. (સૂર્યસિરી) સાતમા ચક્રવર્તીની સ્ત્રી (રત્ન) નું નામ.

સૂર્યસેણ. પું. (સૂર્યસેણ) જંબૂદ્વીપના ઐરવત ક્ષેત્રમાં આવતી ઉત્તરપૃષ્ઠીમાં થનાર ૧૪ મા તીર્થેકર. (૨) એ નામનો બાવીસમો આર્યદેશ.

સૂર્યમયપ્રક્રિયમિતિ. પું. (સૂર્યમયપ્રક્રિયમિતિ) જેમાં સૂર્યનું આશમન બતાવાય એવું ૩૨ નાટકમાંનું ૭૬ નાટક.

સૂર્યમ. પું. (સૂર્યમ) એ નામે પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન. (૨) એ નામે એક લોકાંનિક વિમાન.

સૂર્યસ. પું. (સૂર્યસ) એ નામે ત્રીજા ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન.

સુરવરણપ્રવિમલિ. પું (સુરવરણપ્રવિમલિ)
 સૂર્ય ઉપર વાદળ આવવાનો દેખાવ
 આપનાર ડર નાટકમાં એક નાટક.
 સુરવલિપ્રવિમલિ. પું (સુરવલિપ્રવિમલિ)
 સૂર્યની પંક્તિ દર્શાવનાર ડર નાટકમાં
 એક.
 સુરિચ્છ. પું (સૂર્ય) સુરજ; દિવાકર. (૨)
 (સૌરિક) વિપાક સૂત્રનું સાતમું અધ્યયન.
 સુરિચ્છાવન. પું (સૂર્યવર્ત) સૂર્ય જેને
 આવર્તન કરે છે તે મેરૂ પર્વત.
 સુરિચ્છાવરણ. પું (સૂર્યવરણ) સૂર્ય જેને
 આવરે છે- ઘેરે છે તે; મેરૂપર્વત.
 સૂરિય. પું (સૂર્ય) જુઓ “ સૂરિય ”
 શબ્દ.
 સૂરિયકંત. પું (સૂર્યકાન્ત) પરદેશી રાગનો
 પુત્ર. (૨) સૂર્યકાન્તમણિ.
 સૂરિયકંતા. સ્ત્રી (સૂર્યકાન્તા) પરદેશી
 રાગની રાણી.
 સૂરિયામ. પું (સૂર્યામ) પરદેશી રાગનો
 જન. (૨) પહેલા દેવલોકનું એક વિમાન
 કે જેમાં પરદેશી રાગ ઉત્પન્ન થયા.
 સૂરોત્તરવર્ડિસંગ. પું (સૂરોત્તરવર્ડિસંગ) એ
 નામે ત્રીજા ચોથા દેવલોકનું એક
 વિમાન.
 સૂરોદ. પું (સૂરોદ) એ નામનો એક દ્વીપ
 અને એક સમુદ્ર.
 સૂરોવરાગ. પું (સૂરોવરાગ) સૂર્યગ્રહણ.
 સૂલ. ન (સૂલ) શળી; ફાંસી. (૨)
 ત્રિશળ; એક જાતનું હથિયાર. (૩)
 શળનામે રોગ; હૃદયશળ ઇત્યાદિ.
 સૂલપાણિ. પું (સૂલપાણિ) જેના હાથમાં
 ત્રિશળ આપુષ છે તે; જીજ્ઞ દેવલોકનો
 ઇન્દ્ર.
 સૂલા. સ્ત્રી (સૂલા) હાંખી શળી; ફાંસી.
 સૂલાદય. ત્રિ (સૂલાવિત) શળીએ અડાવેલ;
 ફાંસીએ લટકાવેલ.

સૂલાતિગ. ન (સૂલાતિગ) શળીએ અડાવવાની
 સળ; ફાંસીની શિક્ષા.
 સૂલી. ત્રિ (સૂલા) શળી.
 સૂવ. પું (સૂ) ઘળ. (૨) રસોધો.
 સૂસર પું (સૂસર) સુસ્વરનામ; નામ-
 કર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી
 જીવ મધુર કંઠ પામે. (૨) ત્રિ સારા
 સ્વરવાળું.
 સૂસરા. સ્ત્રી (સૂસરા) સારા સ્વરવાળી
 એક ઘંટા.
 સે. ઇ (ઇચ) પ્રકરણ કે વાક્યની શર-
 આતમાં મંગલ અર્થે વપરાતો શબ્દ.
 (૨) અનંતર; પછી. (૩) પ્રત્યર્થ. (૪)
 અધિકાર; પ્રસ્તાવ.
 સેચ. પું (સ્વેચ) પસાનો; પરસેવો.
 સેચ. પું (સેક) પાણિનું સિંચવું.
 સેચ. પું (સેત) કોહડ જાતના બીજ
 દેવતાનો ઇન્દ્ર.
 સેચ. ન (સેચ) કલ્યાણ; હિત; શુભ;
 શ્રેય. (૨) અહોરાત્રના ૨૦ મુહૂર્તમાંના
 બીજા મુહૂર્તનું નામ.
 સેચ. ત્રિ (સેજ) એજ-કંપન સહિત;
 સકંપ.
 સેચંસ. પું (સેચ) માગસર મહિનાનું
 લોકોત્તર નામ.
 સેચમાલ. પું (સેતમાલ) એક જાતનું વૃક્ષ.
 સેચર. ત્રિ (સેતર) ઇતર-પ્રતિપક્ષ સહિત.
 સેચ્યા. સ્ત્રી (સેતિકા) બેપસલિ પ્રમાણ;
 ધોળો.
 સેડ. પું (સેડ) પાળ; પૂલ. (૨) માર્ગ;
 રસ્તો. (૩) આમલકદળા નગરીના
 એક રાગનું નામ.
 સેડય. ત્રિ (સેચક) સિંચનાર, પાણિ રેડનાર.
 (૨) ધન વૃદ્ધિ કરનાર.
 સેંગાલ. ત્રિ (સેંગાલ) ઇમાલ દોષ
 { સહિત.

સેવીકા. કી० (સેવીકા) કર્મની જે સ્થિતિ.
ઓમાં બેઠી કલ્પના થઈ શકે તે સેવીકા
કહેવાય છે.

સેઝાંસ. પું० (સેઝાંસ) ચાલુ, ચોવીસીના
૧૧ માં તીર્થકરનું નામ. (૨). ઝપબદેવ
સ્વામીના મુખ્ય શ્રમણાપાસકનું નામ.
(૩) માગસર ખાસનું લોકોત્તર નામ.

સેઝાપડિમા. કી० (શ્યામપ્રિતા) સેન
સંબંધી અભિગ્રહ ધારણ કરવો તે.

સેઝા. કી० (શ્યામ) વસ્તી; સાધુને રહેવા
યોગ્ય મકાન. (૨) સેન-પાટ પશ્ચિમ
વગેરે. (૩) પથારી; પથ પથારી સુધ
શકાય તેનું જિજાનું.

સેઝાપ. પું० (શ્યામ) એ નામની એક
કુહન વનસ્પતિ.

સેઝાકારિયા. કી० (શ્યામકારિયા) જિજાનું;
પાથરનાર ક્ષેત્ર.

સેઝામંદ. ન० (શ્યામામંદ) સંસ્કારની
જિજાનું એક ઉપકરણ.

સેઝામંદ. પું० (શ્યામ) સાધુને રહેવાનું
સ્થાન આપનાર; સેનનર્તકી.

સેઝામંદ. પું० (શ્યામ) શ્યામ-મકાનને
માલિક.

સેઝામંદ. પું० (શ્યામ) પથારી
પાથરવી તે.

સેઝુ. વિષ (સેઝુ) શ્રેષ્ઠ ઉત્તમ.

સેઝુ. પું० (સેઝુ) જેને રાજા તરફથી
મંદિરવત્તકાનિદિવાલો પટ્ટો આપવામાં
આવ્યો હોય તે; નગરશેઠ (૨)
સાધુકર્મ.

સેઝિક. પું० (સેઝિક) પર્વત જાતની એક
વનસ્પતિ; એક જાતનું ધાતુ.

સેઝિક. કી० (સેઝિક) સફેદ માટી.
ખડી-સેડીમાટી.

સેઝી. કી० (સેડી) રામરાયની પાંખવચ્ચે
એક પક્ષી.

સેઝી. કી० (સેઝી) પંક્તિ; હમર. શ્રેષ્ઠ.
(૨) અક્ષરના પ્રદેશની લાંબી પંક્તિ;
આકાશ પ્રદેશ શ્રેષ્ઠ. (૩) ઉત્તમ
અથવા ક્ષણિક શ્રેષ્ઠતાની ગમે તે
એક.

સેઝીવ. ન० (સેઝીવ) એક ઉપવાસથી
માંડી, કમે કમે શ્રેષ્ઠીપૂર્વક વધારતા,
છ માસ સુધીનું તપ કરવું તે.

સેઝીયા. કી० (સેઝીયા) જુઓ "સેઝીયા"
શબ્દ.

સેઝ. પું० (સેઝ) સિંચાણ; એક જાતનો
પક્ષી. (૨) યોદ્યા તીર્થકરનું લાંબન.

સેઝા. કી० (સેઝા) હરકર; સેઝ; (૨)
ત્રીજા સંભવનાથ તીર્થકરની માતાનું
નામ. (૩) સ્થૂળાદ્રની એક બહેન.

સેઝામંદ. પું० (સેઝામંદ) હરકરનો અભિપ્રય;
સેનાનો સરદાર. (૨) અક્ષરતિર્થ ૧૪
રત્નમાંનું એક સેનાપતિ રત્ન.

સેઝામંદ. કી० (સેઝામંદ) સેનાપતિની
ક્ષેત્ર.

સેઝામંદ. ન० (સેનાપતિ) અક્ષરતિર્થનું
સેનાપતિ રત્ન; એક રત્નમાંનું એક.

સેઝામંદ. ન० (સેનાપતિ) સેનાપતિમાંનું;
હરકરનું ઉપરિપાલ.

સેઝાવતિ પું० (સેનાપતિ) જુઓ "સેઝાવતિ"
શબ્દ.

સેઝી. કી० (સેઝી) પંક્તિ; હમર. (૨) વર્ગ.
ચાતિ; કુલકારનાદિ અક્ષર પ્રકારની
શ્રેણી. (૩) નિશ્ચયપૂર્વક.

સેઝીમસેઝી. કી० (સેઝીમસેઝી) વર્ગ ઉત્તમ
વર્ગ; ચાતિ ઉપચાતિ.

સેઝીવ. પું० (સેઝીવ). એ નામનો અથ
દેહને મકાનની પ્રશુભા વખતે એક
સંગ.

સેઝ. ન० (સેઝ) હરકર; સેઝ.

સેવ. વિ. (સેવ) સદેહ, પોણું. (સેવિકા) નામ.
પીળાં સુદેહનું નામ.

સેવિયા. સી. (સેવિકા) સુઓ. "સેવ્યા" શબ્દ.

સેવ. પું. (સેવ) સુઓ. "સેવ" શબ્દ.

સેવ. વિ. (સેવિકા) સુઓ. સંપૂર્ણ.

સેવિકા. પું. (સેવિકા) સેવિકા પર્વત.

સેવ. વિ. (સેવ) સુઓ. "સેવ" શબ્દ.

સેનાસ. ન. (સેનાસ) સુઓ. "સેના-
વચ્ચ" શબ્દ.

સેવ. ન. (સેવ) સુઓ. "સેવ" શબ્દ.

સેવ. ન. (સેવ) જનનેદ્રિય; પુરુષ-
મિત્ર.

સેવ. પું. (સેવ) પરીનો; પરસેવો.

સેવ. પું. () કાદવ; કીચડ.

સેવ. વિ. (સેવ) એક-કંપ સહિત; મુજબ.

સેવ. પું. (સેવ) સદેહ રંગ. (૨) ત્રિ.
પોણું સદેહ-રંગવાળું. (૩) દક્ષિણદિશાના
કુખમાં દેવતાઓના ઇન્દ્રનું નામ.

સેવ. ન. (સેવ) કદ્યાણુ; શુભ; હિત;
શ્રેય. (૨) પું. યોથા બળદેવ વાસ-
દેવના પૂર્વભવના પર્વતાર્ય.

સેવકાર. પું. (સેવકાર) ૧૬ મા મહામહનું
નામ.

સેવકાર. વિ. (સેવકાર) શ્રેયસ્કર; કદ્યાણુ-
કારક.

સેવિકિયા. સી. (સેવિકા) માગીન
સમયમાં અર્ધકેકય દેશની મુખ્ય
રાજધાની.

સેવેસ વિ. (સેવ) અતિ મુશ્કેલીય;
શ્રેયસ્કર.

સેવિકા. સી. (સેવિકા) એક : વિદ્યુત્ક્રમણી
દેવી.

સેવકંડ. પું. (સેવકંડ) જ્ઞાતાંદ પદની
મુદ્રિત સેવકોના નામોની દેવતા.

સેવકાલ. પું. (સેવકાલ) અત્યંત-કાલ;
અવિધાકાળ.

સેવક. ન. (સેવક) રામની કાંતિ માટે
અતિ મહત્વનાં માનવી પોતાની આત્મા-
ધવી તે.

સેવક. ન. (સેવક) મામુનું સિંચવું.

સેવકાલ. ન. (સેવકાલ) મામુની કિચીને
કાઢવનો રસ્તો; મામુની તીક.

સેવકાલ. પું. (સેવકાલ) સિંચા-
નક નામે મેંધકરતી.

સેવકાલ. પું. (સેવકાલ) સિંચાનક નામનો
હાથી.

સેવકાલ. પું. (સેવકાલ) ચંદોતર ઉદ્યાનમાંનો
એક વૃક્ષ.

સેવક. વિ. (સેવ) પ્રતિપક્ષી સહિત.

સેવકાર. વિ. (સેવકાર) બધું ઉત્તરણ; અતિ
સદેહ.

સેવકિય. વિ. () સેવવાયોગ્ય વ્રત
પદ્ધતિ; આણુ; સંપત્તિ અનુષ્ઠાન.

સેવકિયા. સી. (સેવકિયા) અર્ધકેકય
દેશની સજ્જાનીનું નગર.

સેવા. સી. (સેવ) અત્યંત શ્રેય; કદ્યાણુ-
કારી (સી).

સેવાલ. પું. (સેવાલ) આગામી કાળ;
અવિધાકાળ.

સેવાલીય. વિ. (સેવાલીય) સદેહ અને
પીળું.

સેવાસોય. પું. (સેવાસોય) કનકપુર નગરની
બહારનું એક ઉદ્યાન.

સેરિય. પું. (સેરિક) એ નામે શુભ
ભાતનું એક વૃક્ષ.

સેવતાલ. પું. (સેવતાલ) તાડ વૃક્ષની એક
જાત.

સેવ. પું. (સેવ) પર્વત; પહાડ; પું. (૨)
સિંચા; પશ્ચિમ. (૩) પશ્ચિમમાં સેવકોના
ધર.

સેલકમ. પું (સેલક) શેલકપુર નગરનો રાજા. (૨) શેલક રાજાપિના દર્શાવેલાજુ-
રાતાનુસરનું પાંચમું અધ્યયન.

સેલકમ્મ. નં (સેલકર્મ) પાંચર કાતરવાનું કામ.

સેલકાર. પું (શલકાર) છોહારો; ચુનારો-
ચુનો બનાવનાર.

સેલક. પું નં (સેલક) શેલકપુર નગરનો રાજા. (૨) એ નામનો રત્નદીપનો એક યક્ષ. (૩) સીં. શેલક રાજાની રાજધાની.

સેલકગજવલ્લ. પું (સેલકગજ) શેલક નામે રત્નદીપનો એક યક્ષ.

સેલકપુર. નં (લકપુર) શેલક રાજાનું તખ્ત શહેર.

સેલક. પું નં (સેલક) અર્ધ પર્વતના આકારનું ધર.

સેલપાલ. પું (સેલપાલ) ધરછેદ્રના અને બૂતાનંદ છેદ્રના ત્રીજા લોકપાળનું નામ.

સેલમાલક. પું (સેલમાલક) એક જાતનું ઝાડ.

સેલય. પું (સેલક) જુઓ " સેલક " શબ્દ.

સેલયજવલ્લ. પું (સેલયજ) જુઓ " સેલક-જવલ્લ " શબ્દ.

સેલયપુર. પું નં (સેલકપુર) જુઓ " સેલક-પુર " શબ્દ.

સેલયય. પું (સેલયય) વત્સભોત્રની શાખા અને તેનો પુરુષ.

સેલયરાય. પું (સેલકરાજ) શેલકપુર નગરનો શેલક નામે રાજા.

સેલયરાયરિસિ. પું (સેલકરાજર્ષિ) શેલક નામે રાજાજર્ષિ.

સેલપાલ. પું (સેલપાલ) જુઓ " સેલપાળ " શબ્દ.

સેલપાલક. પું (સેલપાલક) એ નામના એક અન્યતીર્થા વિદ્વાન.

સેલા. સીં (સેલા) ત્રીજી નરકનું નામ.

સેલ્લ. પું (સેલ) બલગમ ઉત્પન્ન કરનાર એક જાતનું ઝાડ.

સેલેસ. પું (સેલેસ) મેરૂ પર્વત.

સેલેસી. સીં (સે ૧) મેરૂ પર્વતના જેવી નિશ્ચળ અવસ્થા કે જે ચૌદમે ગુણકણે મન, વચન અને કાય યોગનો સર્વથા નિરોધ કર્યા પછી પાંચ હ્રસ્વ સ્વર ઉચ્ચાર માત્ર કાળ પ્રમાણે પ્રાપ્ત થાય છે તે.

સેલોદાહ. પું (સેલોદાયિન) શેલોદાયી નામના એક અન્યતીર્થા વિદ્વાન.

સેલ્લ. પું (સેલ્લ) નંદી દેશનો રાજા.

સેલ્લર્. સીં (સેલ્લર્) એક જાતની લતા-વેલડી.

સેલ્લાર. પું (સેલ્લાર) કડીયો. (૨) ચુનારો.

સેલ્લિ. સીં () રજજી; દોરડી. (૨) લગામ.

સેલ્લે. પું (સેલ્લે) પ્રાણીની એક જાત કે જેના ચામડાનું કવચ બનાવવામાં આવતું.

સેલક. પું (સેલક) સેવા કરનાર; સેવક.

સેવં. ઘં (સેવં) અક્ષરે અક્ષર સ્વીકારવામાં વપરાતો શબ્દ; આપ કહેા છે તે અક્ષરે અક્ષર સત્ય છે; તેમજ છે.

સેલક. પું (સેલક) સેવા કરનાર.

સેલકસંધયજ્ઞ. નં (સેલકસંધય) જેમાં બંધન કંઈ નથી, કેવળ સંયોગ માત્રથી હાડ જોડાયેલ છે એવું સંધયજ્ઞ-શરીરનું બંધારણ; ૭ સંધયજ્ઞમાંનું છેલ્લું સંધયજ્ઞ.

સેલકયા. } સીં (સેલ) સેવા; પદુ-
સેલકયા. } પાસના; ભક્તિ.

સેલકયિજ્ઞ. સિં (સેલકીય) સેવા કરવાયોગ્ય.

સેલક. પું (સેલક) સેવક; નોકર.

સેલા. સીં (સેલા) સેવા; ભક્તિ. (૨) શકેલી એક અમમકાળીનું નામ.

સેવાલ. પું. (સેવાલ) લીલ; સેવાળ. (૨)
યુદ્ધ જાતિના વૃક્ષની એક જાત.

સેવાલમખિલ. પું. (સેવાલમખિલ) સેવાળનું
બક્ષણ કરી જીવન ગાળનાર તાપસનો
એક વર્ગ.

સેવિ. ત્રિ. (સેવિત) સેવનાર; સેવા કરનાર.

સેવિતાર. ત્રિ. (સેવિત) સેવા કરનાર;
સેવનાર.

સેવિય. ત્રિ. (સેવિત) સેવન કરેલ; સેવેલ.

સેવ્ય. ત્રિ. (સેવ્ય) સેવવાયોગ્ય; સ્વામી.

સેસ. ત્રિ. (શેષ) શેષ; બચેલું; બાકી વધેલું;
અવશિષ્ટ.

સેસંતરા. સ્ત્રી. (સેવાન્તર) સ્થિતિવરની આરા
વિના જેટલા દિવસ રહેવાનું બન્યું હોય
તેટલા દિવસની સરા.

સેસવચિયા. સ્ત્રી. (શેષવચા) લેપ નામના
ગાથાપાનની ઉદકશાળા-પાણીના પર્વનું
નામ કે જેની અંદર ધરને ઉપયોગી
તમામ પદાર્થોનો સંગ્રહ રહેતો.

સેસર્ષ. સ્ત્રી. (સેવર્ષ) સાતમા વાસુ-
દેવની માતાનું નામ.

સેસર્ષ. સ્ત્રી. (શેવર્ષ) દક્ષિણ દિશાના
રચકપર્વત ઉપર વસનારી આઠ દિશા
કુમારિકામાંની છઠી દિશાકુમારિકા.
(૨) એક જાતની લતા-વેલડી. (૩)
વીરપ્રજ્ઞની દીકરીની દીકરીનું નામ.

સેસર્વત. ન. (શેવર્ત) કાર્યથી કારણનું,
કારણથી કાર્યનું, ગુણથી ગુણનું, અવ-
યવથી અવયવનું અને આશ્રયથી આ-
શ્રયનું જે અનુમાન થાય છે તે; અનુમા-
નનો એક પ્રકાર.

સેસાલસેસ. ત્રિ. (શેષાલશેષ) શેષનો પછી
શેષ; વધેલામાંથી પછી વધેલું; અતપ્રાંત.

સેસિય. ત્રિ. (શેષિક) બાકીનું.

સેહ. પું. (શેહ) રામરાયની પાંખવાળા
પક્ષીની એક જાત.

સેહ. પું. સ્ત્રી. (શેહ) નવદીક્ષિત શિષ્ય;
લઘુમુનિ; ન્હાનો સાધુ.

સેહતર. પું. સ્ત્રી. (શેહતર) અતિસય
લઘુમુનિ; જેને હેદોપસ્થાપનીય આરિત
આરોપવામાં નથી આવ્યું તે.

સેહનિષ્કેદિયા. સ્ત્રી. (શેહનિષ્કેદિકા)
શિષ્ય સંબંધી ચોરી, માતાપિતાની આરા
વિના કાળને દીક્ષા દેવી તે.

સેહમૂમિ. સ્ત્રી. (શેહમૂમિ) નવદીક્ષિતને
હેદોપસ્થાપનીય આરિત આરોપવાનો
સમય.

સેહર. પું. (શેહર) શિખર; મુગટ. (૨)
શિખા; ટાંચ.

સેહવેયાવજ્ઞ. ન. (શેહવૈયાવજ્ઞ) નવદીક્ષિત
મુનિની વેયાવજ્ઞ-સેવાબક્ષિત કરવી તે.

સેહાચિય. ત્રિ. (શેહાચિય) પડિલેલથું આદિ
ક્રિયા કલાપ શિખવેલ.

સેહિય. ત્રિ. (શેહિક) સિદ્ધિ-મેક્ષ સંબંધી-
(સુખ.)

સેહી. સ્ત્રી. (સેષ) સાહુડી, સેદી; કાંટાવાળું
એક પ્રાણી.

સેહોષદ્વાષણા. સ્ત્રી. (શેહોષદ્વાષણા) નવ
દીક્ષિતને હેદોપસ્થાપનીય આરિત આરો-
પનું તે.

સોહમ્. ન. (શોક્તિ) શોક; દિલગીરી.

સોન્દિય. ન. (શોન્દ્રિય) કલ્પેદિય; કાન.

સોહમાહ. પું. (શોમામહ) શોન્દ્રિયનો
અવગ્રહ; શોન્દ્રિયવડે થતું પ્રાથમિક જ્ઞાન.

સોંહ. પું. (શોહ) સુંડવાળો અગરમજા.

સોંહ. સ્ત્રી. (શોહ) સુંડ.

સોંહિય. પું. (શોહિક) અગ્નિનું એક
ભાગન.

સોંહીર. ત્રિ. (શોહીર) શર; ગંબીર; ચતુર.

સોષજ્ઞ. ન. (શોષ્ય) સુખ; મન; આનંદ.

સોગ. પું. (શોક) દિલગીરી; અકસોસ.
(૨) મોહનીય કર્મની એક પ્રકૃતિ કે

નગેનાં કોઈપણ ૭૮ વસ્તુનો વિભાગ મતાં
 ૭૫ રૂન, મુશ્કેલી વગેરે કરે.
 સોપાન. પું. ન. (સૌખ્ય) સુખ-
 યાજું સંપાદિત થઈ કમળની એક જાત.
 (૨) સુખરૂપની એક જાત; સચિત
 સુખની એક પ્રકાર. (૩) સ્વ-
 પ્રમા પૂર્ણતામાં રહેલું સામંધિક નામનું
 કાંડ; ખરકાંડો આકાર. (૪)
 સો. એ સુખની એક નગરી. (૫)
 સોતાની હિંદુમાં સુખ-પ્રાપ્તિ તેને સુધે
 એવો એક જાતનો નપુંસક.
 સોમમહા. ન. (સૌમ્ય) સુકુમાળપદ્મ;
 કામળતા.
 સોમ. સી. (સુશી) સારીચિત; ઉચ્ચ-
 ચિત.
 સોમસાગર. સી. (સોમસાગર) સુખથી
 વેગવાની કુશળ.
 સોમ. પું. (સુખ) ત્રિદંડી-સં-સાગરનું
 એક ઉપકરણ; ત્રિકાષિકા; ત્રિદંડ.
 સોમ. સી. (સોમ) કાંડ; કમળ.
 સોમ. ન. () સાંધાવાળી મુંડ.
 સોમ. ન. (સોમ) સુખનો
 ભાગ.
 સોમ. પું. ન. (સોમ) સુખ; લોહી;
 મુન.
 સોમસાગર. મિ. (સોમસાગર)
 સોમના પ્રમાણવાળું; લોહી કરતું.
 સોમસાગર. મિ. (સોમસાગર)
 સોમના પ્રમાણ કરતું પરિણામ આપેલો.
 સોમસાગર. મિ. (સોમસાગર) સુખથી
 લોહી વળા કરે તે; લોહી કરતું.
 સોમ. ન. (સોમ) સુખ.
 સોમ. સી. (સોમ) સુખવાળી મુંડ.
 સોમ. પું. (સોમ) સુખ; સુખ.
 સોમ. ન. (સોમ) સુખ.

સોમસાગર. સી. (સૌમ્ય) વિદિશના
 રાજા પર્વત ઉપર વસવાટી આર દિશા-
 કુમારિયાની એથી દિશાકુમાર.
 સોમસાગર. સી. (સૌમ્ય) એથી દેશના
 શિશુપાળ રાજાની રાજવાની.
 સોમ. પું. (સોમ) વેદ-જાણનાર
 પ્રાણ.
 સોમ. મિ. (સૌમ્ય) સુતરક ઉપર
 વગેરે; સુતરનું. (૨) સુતરીયો; સુખનો
 વ્યાપારી.
 સોમસાગર. સી. (સૌમ્ય) સુખનો
 " સોમસાગર " શબ્દ.
 સોમસાગર. સી. (સૌમ્ય) સુતરી-
 માની કુશળ.
 સોમ. સી. (સૌમ્ય) છીપ; એ
 સુધિ ૭૫ની એક જાત.
 સોમ. પું. ન. (સૌમ્ય) સાથીયો;
 આઠ મંત્રણિકામાં એક. (૨) ૮૮
 મહામાં ૫૮ એ મહામહ. (૩) એ
 નામની એક હરિત વનસ્પતિ.
 સોમસાગર. સી. (સૌમ્ય) વિદ્યુત;
 સુખ. (૨) સુખની એથી આત્મ-
 પીનું નામ.
 સોમ. પું. (સૌમ્ય) સુખરૂપના થોડે
 સ્વાર સામ્યનો સમિપતિ.
 સોમ. પું. (સૌમ્ય) મહેલા દેવસોનું નામ.
 સોમસાગર. પું. (સૌમ્ય) સૌમ્ય
 નામે પહેલો દેવસો.
 સોમ. ન. (સૌમ્ય) સુખ.
 સોમ. ન. (સોમ) સુખ; સુખ; સુખ.
 સોમ. સી. (સોમ) સુખ; સુખ;
 સુખ.
 સોમ. મિ. (સૌમ્ય) સુખવાળી; સુખ-
 વાળી.
 સોમ. પું. (સોમ) સુખ; સુખ. (૨) ૮૮
 મહામાં ૧૨ એ મહામહ. (૩) સુખ

અને ઇલાનેન્દ્રના પૂર્વ દિશાના લોકપાળનું નામ. (૪) ત્રીજા વાસુદેવ અને બળ-દેવના પિતાનું નામ. (૫) ૨૩ માં તીર્થેકર પાર્શ્વનાથના એક ગણધરનું નામ. (૬) સોમનાથનો એક બ્રાહ્મણ. (૭) મુગશિર નક્ષત્રનો અધિષ્ઠાતા દેવતા.
સોમ. ત્રિં (સૌમ્ય) મનોહર; આહ્વાનકારી.
(૨) શીતળ એરવાળો; રનેહાળ; શાંત.
સોમગલ. પું (સૌમલ) બેઈશ્રિયવાળા છવની એક ગાલ.
સોમકાદ્ય. પું (સૌમકાયિક) સોમ દેવતાનો પરિવાર; સેક્ષકાયિક દેવતા.
સોમચંદ્ર. પું (સોમચન્દ્ર) જ્યોત્સ્વીપના ધ્રુવત ક્ષેત્રના ચાકુ અવસર્પિણીના સાતમાં તીર્થેકર.
સોમણસ. પું (સૌમલ) રચક સજ્જદના અધિપતિ દેવતાનું નામ. (૨) નંદીનર સમુદ્રના અધિપતિ દેવતાનું નામ. (૩) ત્રીજા દેવલોકના ઇંદ્ર સન્નિધિમારનું મુખધરી વિમાન. (૪) સન્નિધિમાર ઇંદ્રના પાન વચાનનો અધિપતિ દેવતા. (૫) મેર પર્વતની મેખલા ઉપરનું એક વન. (૬) પખવાડીઆના આઠમા દિવસનું નામ. (૭) મંગળાચલી વિજયની પશ્ચિમ સરહદ ઉપરનો વખારા પર્વત.
સોમલસકૂટ. પું (સૌમલસકૂટ) સોમનસ નામના વખારા પર્વતનાં સાત કૂટમાંનું બીજું કૂટ-શિખર.
સોમલસ. કી (સૌમલ) યજ્ઞેશ્વરી અગ્નિધીની રાજધાની. (૨) પખવાડી-યાત્રી પાંચમી રાત્રિનું નામ. (૩) જંબુ સુદર્શના દક્ષિણ અપરનામ.
સોમલસિક. ત્રિં (સૌમલસિક) મનની પ્રસન્નતા-યુક્ત; પ્રસન્નમનસ્કો.
સોમલ. પું (સૌમલ) આઠમા તીર્થેકરને પ્રથમ શિક્ષક આપનાર ગૃહસ્થનું નામ.

(૨) સોમલ. નામનો એક બ્રાહ્મણ.
(૩) એ નામનો એક આશુ.
સોમલ. પું (સૌમલ) સોમનાથે લોકલોક એક લોકપાળ. (૨) છઠા તીર્થેકરને પ્રથમ-શિક્ષક આપનારનું નામ.
સોમલકાદ્ય. પું (સૌમલકાયિક) સોમ લોકપાળના સામાનિક દેવતાનો પતિવચ.
સોમલસ. પું (સૌમલસ) પખવાડીઆના આઠમા દિવસનું નામ.
સોમલ. પું (સૌમલ) કુતરોએની શાખા. (૨) ત્રિં તે શાખામાં જન્મેલ.
સોમલ. પું (સૌમલ) એ નામનો એક બ્રાહ્મણ.
સોમયા. કી (સૌમયા) શીતલતા.
સોમલ. પું (સૌમલ) કૃષ્ણ મહારાજના સમયમાં દારિકમાં રહેનાર એક બ્રાહ્મણ.
સોમસિરી. કી (સૌમસી) સોમલ બ્રાહ્મણની બી.
સોમસીહાસલ. ન (સૌમસીહાસ) સોમ લોકપાળને બેસનાનું સિંહાસન.
સોમ. કી (સોમ) સાતમા તીર્થેકરની મુખ્ય સાધવીનું નામ. (૨) સોમ લોક-પાળની રાજધાનીનું નામ. (૩) સોમ લોકપાળની ચોથી અગ્નિધીનું નામ. (૪) સોમલ બ્રાહ્મણની પુત્રી કે જેનું લગ્ન મગસુકમાળ સાથે થવાનું હતું.
સોમલ. ત્રિં (સુકમા) સુકોમળ.
સોમલિયા. કી (સોમલિક) એ નામની એક નગરી.
સોમલ. પું (સૌમલ) વાણિજ્યનામ નગરનો રહેવાસી એક બ્રાહ્મણ કે જેણે મહાવીરસ્વામી પાસે આવી કેટલાએક પ્રશ્નો પુછ્યા હતા.
સોમ. પું (સોમ) અગ્નિશાસ્ત્ર-દિગ્દર્શક.
સોમ. ન (સૌમ) કાન; અગ્નિધીન.

સોચ. ન૦ (સૌચ) પવિત્રતા; નિરવચ
આચાર; શુદ્ધ અતુલાન...

સોચ. ન૦ (સોચ) ક્રિદ્ધ; બાંકે. (૨)
પ્રવાહ; વહેન. (૩) કર્મનો પ્રવાહ;
આમવ. (૪) વિષયોમાં ઉદ્વિગ્નતા પ્રવૃત્તિ.
(૫) રાગ, દેષની ઉત્પત્તિ.

સોચકારિ. ત્રિ૦ (સોચકારિ) ગુર્વાદિકના
વચન કાને ધરનાર; આચારકારી.

સોચજ્ઞ. ન૦ (સોચ) શોક; દિલગીરી.

સોચજ્ઞ. ન૦ (સોચજ્ઞ) સાંભળવાની
શક્તિ; અવલોક્યમાનું સામર્થ્ય.

સોચમૂલ. પું૦ (સોચમૂલ) શોચ-પવિત્રતા
છે મૂળ જેનું એવો ધર્મ; પરિવ્રાજકનો
ધર્મ.

સોચર. } પું૦ કી૦ (સોચ) સહોદર;
સોચરિવ. } એક ઉદરમાંથી જન્મેલ ભાઈ
કે બહેન.

સોચરિવ. પું૦ (સૌચરિક) સુવરનો શીકાર
કરનાર; શીકારી.

સોચચિવ. ન૦ (સૌચ) પવિત્રતા.

સોચામલી. કી૦ (સૌચામિની) વિદુત્કમારી
એક દેવી કે જે ભગવંતના જન્મ મહો-
ત્સવ વખતે દીવો લઈ ઉભી રહે છે.
(૨) વિનયી.

સોચાર. ત્રિ૦ (સૌચ) શ્રીતા; સાંભળનાર.

સોચાચકા. કી૦ (સૌચ) શોચ કરાવવો;
ઝરણા કરાવવી.

સોચા. ન૦ (સૌચ) સૌર નામના ધાસનું
પાથરણું.

સોચદ્રવ્ય. ત્રિ૦ (સૌચદ્રવ્ય) સૌરક દેશમાં
જન્મેલ; સૌરકી.

સોચદ્રિવા. કી૦ (સૌચદ્રિવ) કટકડી;
તુરી માટી.

સોચિવ. ન૦ (સૌચિક) એ નામનું કુશાવર્ત
દેશનું મુખ્ય નગર.

સોચિવદ્ધ. પું૦ (સૌચિકદ્ધ) એ નામનો
એક માછી.

સોચિયપુર. ન૦ (સૌચિયપુર) એ નામનું નગર;
મથુરા.

સોચિયઈસન. ન૦ (સૌચિયઈસન) એ
નામનું એક વન ઉદ્યાન.

સોચસ. ત્રિ૦ (સૌચ) સોળ; ૧૬ ની
સંખ્યા.

સોચસમસ. ન૦ (સૌચસમસ) સાન ઉપવાસ
ભેગા કરવા તે.

સોચસમ. ત્રિ૦ (સૌચ) સોળમુ; સોળમા
નંબરનું. (૨) ન૦ સાન ઉપવાસ ભેગા
કરવા તે.

સોચસરોગાર્યક. પું૦ (સૌચસરોગાર્યક) સોળ
પ્રકારના રોગ.

સોચસિયા. કી૦ (સૌચસિક) માછીના
સોળમા ભાગ જેટલું રસ માપવાનું એક
માપ; સોળસીયું.

સોહ. ન૦ (સૌચ) માંસના સોધા; શ્વસા
ઉપર પકવેલું માંસ.

સોહિય. ત્રિ૦ (સૌચ) પકવેલ; સોહલું
કરેલ. (૧) ન૦ પકાવવાનું વાસણ.

સોચક્રમાડય ત્રિ૦ (સૌચક્રમાડય) આયુષ્યનો
કાલ આવી પહોંચ્યા પહેલાં કાંઈ નિમિ-
ત્તથી જેનું આયુષ્ય પૂરું થઈ જાય તે
સોપકમ આયુષ્યાળા કહેવાય.

સોચજ્ઞ. ન૦ (સૌચજ્ઞ) સંચળ; મીઠાની
એક જાત.

સોચચિવ. ત્રિ૦ (સૌચચિક) શિકારી કુતરા-
વડે શિકાર કરનાર.

સોચળી. કી૦ (સૌચળી) સામા માથુસને
નિદ્રામાં નાખી દેવાની એક વિદ્યા.

સોચચિવ. ત્રિ૦ (સૌચચિક) સોનાનું બ-
નેલું; સુવર્ણ સંબંધી.

સોચતિવ. પું૦ (સૌચતિક) ચાર પુણ્યા-
વાળો સાથીયો. (૨) સ્વસ્તિ સ્વસ્તિ
એવા માંસિક શબ્દો બોલી આ-
શીર્વાદ આપનાર ભાટ ચારણ

વગેરે. (૩) એ નામનો પદ મો મહામહ.
 (૪) દશમા દેવલોકનું એક વિમાન. (૫)
 ત્રણ દિવિયવાળા જીવની એક ભત.
સોવત્તિયકૂટ. પું (સ્વત્તિકૂટ) વિ પ્રભ
 વખારા પર્વત ઉપરનાં નવ કૂટમાંનું જુદું
 કૂટ-શિખર.
સોવત્તિયાવત્ત. પું (સ્વત્તિકાર્ત) આરમા
 દષ્ટિવાદ અંગના બીજા વિભાગ-સૂત્રનો
 ૧૧ મો ભેદ.
સોવત્તિયાસણ. નં (સ્વત્તિકાસન) સાથી-
 આના આકારનું આસન; સાથીઆના
 ચિહ્નવાળું આસન.
સોવચાર. ત્રિં (સોપચાર) અવિરૂદ્ધ અર્થ
 પ્રકાશક અને અનુપ્રાસ સહિત.
સોવરિય. ત્રિં (શૌકરિક) સુવરના માંસનો
 વ્યાપાર કરનાર; ખાટકી.
સોવરી. જીં (શામ્વરી) શાંખરી-એક
 ભતની તાંત્રિકવિદ્યા.
સોવાળ. પું (શ્વાક) ચંડાળની એક ભત
સોવાળજાદ. જીં (શ્વાકજાતિ) ચંડાળની
 ભત.
સોવાળી. જીં (શ્વાકી) ચંડાલણી વિદ્યા.
સોવાણ. પું (સોવાળ) સીડી; નિસ્સરણી.
 (૨) પગથીયું.
સોવીર. પું (સૌવીર) સિંધુ નદી પાસેનો
 એક દેશ; આર્ય દેશોમાંનો ૨૧ મો
 દેશ. (૨) કાંજ; ઉકણી ગયેલ જાસ. (૩)
 જાસની આજ; એક ભતનું પીણું. (૪)
 ખાટી મદિરા.
સોવીરા. જીં (સૌવીર) અખ્યમ મામની
 છડી મૂઠાંના.
સોસ. પું (શોષ) જેમાં શરીર શોષાય,
 મળું સુકાય તેવો એક રોગ.
સોસગ. ત્રિં (શોષક) શોષનાર; સુકવનાર.

સોસણ્યા. } જીં (શોષણ) સોષણું; સુ-
સોસણા. } કપવુ.
સોસિધ. ત્રિં (શોષિત) સુકાઈ ગયેલું;
 ઝાનિ પામેલું.
સોહધ. ત્રિં (શોધક) શુદ્ધ કરનાર.
સોહગ. નં (સૌમાગ્ય) સૌભાગ્ય; સર્વજન
 વધભતા; સ્હડો દિવસ.
સોહણ. ત્રિં (શોભન) શ્રેષ્ઠ; સુંદર; પ્રાદ્ય-
 ઉચું.
સોહણ. નં (શોષન) શોષણું; ખોળ કરવી.
સોહણ્ય. નં (શોષક) શોષવાનું સાધન.
સોહમ્મ. પું (સૌર્ષમ) સૌધર્મ નામે પહેલો
 દેવલોક. (૨) પહેલા દેવલોકના દેવતા.
સોહમ્મકણ્વ. પું (સૌર્ષમકણ્વ) આર દેવ-
 લોકમાંનો પહેલો દેવલોક. (૨) પહેલા
 દેવલોકના દેવતા.
સોહમ્મગ. પું જીં (સૌર્ષમ) પહેલા
 દેવલોકના દેવતા.
સોહમ્મચરિસગ. } પું (સૌર્ષમચરિસક) એ
સોહમ્મચરિસય. } નામનું પહેલા દેવલોકનું
 વિમાન, શહેરનું પાંચમું વિમાન.
સોહમ્મા. જીં (સૌર્ષમા) પહેલા દેવલોકના
 ઇશ્વરી સુધર્મા નામે રાજા.
સોહા. જીં (શોમા) સૌર્ષ; શેભા.
સોહિ. જીં (શોષિ) શુદ્ધિ, સ્વચ્છતા;
 પવિત્રતા; નિર્મલતા.
સોહિત. } ત્રિં (શોષિત) શોભા પામેલ.
સોહિય. }
સોહિય. ત્રિં (શોષિ) શોષેલું; અનિચાર
 રહિત કરેલું; શુદ્ધ બનાવેલ.
સોહિય. નં (સૌહાર્દ) મૈત્રીભાવ; સુહૃદ-
 પણું.
સોહિહ. ત્રિં (શોમાક્ત) શોભણું; શોભા-
 વાળું.

હ.

હં. જ્ઞ (હા) કોષવાચક અવ્યય. (૨)
આશ્રય વાચક. (૩) નિલેપના અર્થમાં
વપરાતું અવ્યય. (૪) આમંત્રણવાચક
અવ્યય.

હંકાર. પું (હકાર) હં એવો.

હંકિયા. કી૦ (હંકિયા) હાંકું.

હંતા. જ્ઞ (હન્ત) આશ્રય તથા ખંદવાચી
શબ્દ. (૨) હા; કહેલ વાતનો સ્વીકાર
કરવો તે.

હંતાર. ત્રિ૦ (હન્ત) મારનાર.

હંવ. જ્ઞ (હન્ત) આશ્રય તથા હર્ષસયક
અવ્યય.

હંવિ. જ્ઞ (હંવો) આમંત્રણ-સંબોધનાર્થક
અવ્યય.

હંમો. જ્ઞ (મોસ) ગુરુસામાં સંબોધનાર્થ
અવ્યય.

હંસ. પું (હંસ) હંસપક્ષી. (૨)
ધોખી. (૩) પતંગીઓ; એક પ્રકારનો
ચઢિરિંદિય જીવ. (૪) એક પ્રકારના
સંભાસી.

હંસગમ્. પું (હંસર્ગ) એક પ્રકારનું
કામળ વસ્ત્ર. (૨) રત્ન વિશેષ. (૩) હંસ
ગર્ભ રત્નથી અમિત-અરકાણનો જીવો
વિભાગ.

હંસસ્તરા. કી૦ (હંસસ્ત્રા) સુવર્ણકુમાર
દેવતાની ધટા.

હંસાક્ષિપ્રવિમસિ. પું (હંસાક્ષિપ્રવિમસિ)
હંસની વિશેષ રચનાયુક્ત એક પ્રકારનું
નાભ.

હંસાસ્ય. ન૦ (હંસાસ) હંસના ચિહ્નવાળું
આસન.

હંકાર. પું (હકાર) જીગલ્લીવાના વખતની

એક પ્રકારની દરગીતિ; ગુન્હેગારને હાં
એવો શબ્દ કહી શિક્ષા કરવી તે.

હંબા. કી૦ () કાંકી.

હંદુ. ત્રિ૦ (હંદુ) પ્રસન્ન; ખુશી થએલ.

હંદ. પું (હંદ) પાણીમાં થતી એક જાતની
વનસ્પતિ. (૨) શેવાળ.

હંદ. ત્રિ૦ (હંત) દરાયેલું; લપ
જવાયેલું.

હંદ. પું (હંદ) હંદ આમલ.

હંદળ્લ. પું () વસ્તુ રાખવાની
પેટી-હંડફી.

હંદિ. કી૦ () હેડ; કેદોને બાંધવાનું
સાધન.

હંદિ. ન૦ () હાડકું.

હંદ. પું (હંદ) એક પ્રકારની વનસ્પતિ.

હંદુ. પું (હંદુ) હંડપચી; દારૂ.

હંત. ત્રિ૦ (હંત) હણેલ; મારેલ.

હંત્ય પું (હંત) હાથ

હંત્યંદુ. પું (હંત્યાંદુ) હાથકડી; હંસકલા.

હંત્યકર્મ. ન૦ (હંત્યકર્મ) સૃષ્ટિવિરૂદ્ધ કર્મ;
હાથથી વીર્ય સખલન કરવું તે.

હંત્યા. પું (હંત્યક) સાવરણી. (૨)
પુજણી. (૩) હાથ.

હંત્યક્રિયામ. ન૦ (હંત્યક્રિયા) } હાથ છેદ-
હંત્યક્રિયા. ન૦ (હંત્યક્રિયા) } વાની
સગ.

હંત્યતરક. પું (હંત્યતરક) વહાણનો સહ.

હંત્યમાલ. પું (હંત્યમાલ) હાથનું એક
આભરણ.

હંત્યય. ન૦ (હંત્યક) પૂજણી. (૨) સાવ-
રણી. (૩) હાથ.

હંત્યક્ર. પું (હંત્યક્ર) નખ.

હથિસંગોલ્લિય. ન૦ (હસ્તસંગ) ૫૨૨૫૨ હાથ સાથે હાથ મેળવવો તે

હથિસંજય. ત્રિ૦ (હસ્તમંયત) હાથને સંયમમાં રાખનાર; હાથની યતના રાખનાર.

હથિય. પુ૦ (હસ્તિન) હાથી.

હથિયકયાણ. પુ૦ (હસ્તિકર્ણ) લવણ સમુદ્રમાં સાતસો યોજન ઉપરનો એ નામનો એક દ્વીપ; છપ્પ અંતરદ્વીપમાંનો એક. (૨) ત્રિ૦ તે દ્વીપમાં રહેનાર.

હાથકપ્પ. ન૦ (હસ્તિકપ્પ) એ નામનો એક નગર.

હથિયળ. ત્રિ૦ (હસ્તિયળ) હસ્ત સમધી.

હથિયામ. ન૦ (હસ્તિયામ) રાજગુરુના નાલંદા પાડના ઇશાન ખુણાનું એક વન.

હથિયાપુર. ન૦ } (હસ્તિનાપુર) એ નામનું
હથિયાપુર. } એક નગર.
હથિયાપુર. }

હથિયળી. ક્રી૦ (હસ્તિની) હાથપૂા.

હથિતાવસ. પુ૦ (હસ્તિતાવસ) અનાજ કે વનરૂપિનના અસંખ્ય જીવોનો આરંભ કરી અન્નનુ ભોજન કરવા કરતા એકઠા હાથીને મારી ધણા દિવસ સુધી તેના માંસનુ ભોજન કરવામાં થોડુ પાપ છે એમ માનનાર તાપસની એક જાત.

હથિપ. પુ૦ (હસ્તિપ) અંકુશ.

હથિપિપ્પલી. ક્રી૦ (હસ્તિપિપ્પલી) એક પ્રકારની ઔષધી; ગજપિપર.

હથિમદ. ત્રિ૦ (હસ્તિમદ) હાથીને દમનાર; હાથીનો મદ ઉતારનાર.

હથિમુહ. પુ૦ (હસ્તિમુહ) લવણ સમુદ્રમાં જસો ભોજન ઉપર આવેલ એક અંતર-દ્વીપ; ૫૬ અંતરદ્વીપમાંનો એક. (૨) તે અંતરદ્વીપમાં રહેનાર.

હથિરાય. પુ૦ (હસ્તિરાજ) હાથીનો રાજા; મ્હોટો હાથી.

હથિયાડચ. પુ૦ (હસ્તિવ્યાઢ) હાથીની બવરથા કરનાર; ભાવત.

હથિવાલ. પુ૦ (હસ્તિવાલ) હસ્તિપાળ નામે પાવાપુરીનો રાજા.

હથિસીસ. ન૦ (હસ્તિસીર્ષ) હસ્તિનાપુર નગરનું અંર નામ.

હથિસોંઠ. પુ૦ (હસ્તિશુલ) ત્રણ ઇન્દ્રિય-વાળા જીવની એક જાત.

હથિસરા. ક્રી૦ (હસ્તોત્સ) જેના પછી હસ્ત નક્ષત્ર છે તે ઉતારાકાશ્યની નક્ષત્ર.

હથ. પુ૦ (હથ) ઠસ; નદીમાં ઉડા પાણીનું સ્થાન.

હચી. પ્ર૦ (હાથિકૂ) ધિક્કારાર્થે અવ્યય.

હમ્મિચ. ન૦ (હમ્ય) હવેલી; બગલો; પ્રાસાદ.

હય. ત્રિ૦ (હસ્ત) હથાપેલ; નાશ પામેલ.

હય. પુ૦ (હય) ધોડો.

હયકંઠ. પુ૦ (હયકઠ) એક જાતનું રત્ન. (૨) ધેડાનો કઠ.

હયકયાણ. પુ૦ (હયકર્ણ) છપ્પ અંતર-દ્વીપમાંનો એક અંતરદ્વીપ. (૨) ત્રિ૦ તે અંતરદ્વીપમાં રહેનાર અનુખ્ય. (૩) પુ૦ એ નામનો એક અનાથ દેશ. (૪) ત્રિ૦ તે દેશમાં રહેનાર.

હયજોહિ. ત્રિ૦ (હયયોજિન) ધેડાથી લડનાર.

હયપોંડરીય. પુ૦ (હયપોંડરીક) પક્ષિની એક જાત.

હયમુહ. પુ૦ (હયમુહ) હયમુખ નામે એક અનાથ દેશ.

હયચિલીચિય. ન૦ (હયચિલિચિય) ધેડાની ગતિ બતાવનાર નાટકનો એક પ્રકાર.

હયવીહિ ક્રીં (હયવીહિ) કૃતિકા, હરણિ,
સ્વાનિ, એ તથા નક્ષત્રમાં શુકની ગતિ
થય તે

હયસાલા. ક્રીં (હયસાલા) અશ્વશાળા;
ધોડાર.

હયદેસિય. નં (હયદેસિય) ધોડાનો હણદણાટ
શબ્દ.

હર. ત્રિં (હર) રાત દિવસ. (૨) વ્યાધિ
વિશેષ.

હર. નં (હર) ધર.

હરણ. નં (હરણ) હરણ કરવું; ચોરવું.

હરતણ. પું (હરતણ) ભેગવાળી જમીનમાં
સવારના પહોરમાં ધાસની અણીપર
પાણીનું ખિન્દુ જામે તે. (૨) એ નામની
એક સાધારણ વનરપતિ.

હરય. પું (હર) દ્રવ.

હરહરા. ક્રીં (હરહરા) બિલાકાળ સૂચવનાર
શબ્દ.

હરિ. ક્રીં (હરિ) નિષધ પર્વતના ત્રિગચ્છ
દ્રહના દક્ષિણ તોરણથી નિકળી હરિવાસ
ક્ષેત્રની પૂર્વ બાજુએ વહેતી એક મહા-
નદી. (૨) પું હરો રંગ; લીલો વર્ણ.
(૩) ત્રિં લીલા રંગનું.

હરિ. પું (હરિ) એ નામનો ૮૮ માંનો
૩૯ મો મહાગ્રહ. (૨) ત્રિઘટકુમાર
દેવતાનો હંદ્ર. (૩) વખારા પર્વતનું એક
શિખર. (૪) સિદ્ધ. (૫) વાસુદેવ. (૬)
પહેલા દેવલોકનો ઇન્દ્ર.

હરિઆલ. પું (હરિઆલ) હડતાલ.

હરિઆલિઆ. ક્રીં (હરિઆલિકા) દુર્વા; ઘો.

હરિપ્પસ. પું (હરિક્ષા) હરિકેશ નામના
મુનિ કે જે ચણાલ કુળમાં જન્મ
પામ્યા છતાં વૈરાગ્ય ભાવથી દીક્ષા
ધારણ કરી મહાતપસવી અને પ્રભાવિક
મુનિ થયા.

હરિકંત. પું (હરિકાન્ત) દક્ષિણ દિશાના
વિદ્યુતકુમારોનો ઇન્દ્ર.

હરિકંતદ્વીપ. પું (હરિકાન્તદ્વીપ) હરિકાન્તા
પ્રપાત કુંડની વચ્ચેનો દ્વીપ.

હરિકંતપ્રવાયકુંડ. પું (હરિકાન્તાપ્રવાયકુંડ)
હરિકંતા નદીનો ધોધ જેમાં પડે છે તે કુંડ.

હરિકંતા. ક્રીં (હરિકાન્તા) હરિવાસ ક્ષે-
ત્રની પશ્ચિમ તરફ લવણ સમુદ્રમાં મળતી
એક નદી.

હરિકંતાકૂટ. પું (હરિકાન્તાકૂટ) મહાહિ-
મવંત પર્વત ઉપરનાં આઠ કૂટમાંનું છું
શિખર.

હરિકર્ણ. પું (હરિકર્ણ) એ નામનો એક
અંતરદ્વીપ; છપ્પ અંતરદ્વીપમાંનો એક.
(૨) ત્રિં તે અંતરદ્વીપમાં રહેનાર.

હરિકુલ. નં (હરિકુલ) હરિવંશ; યદુવંશ.

હરિકૂટ. પું (હરિકૂટ) નિષધ પર્વતનાં નવ
કૂટમાંનું પાંચમું કૂટ. (૨) માલવંત
પર્વતનાં નવ કૂટમાંનું નવમું કૂટ. (૩)
મહાહિમવંત પર્વતનાં આઠ કૂટમાંનું
પાંચમું કૂટ. (૪) વિષ્ણુમંત્ર-વખારા પર્વ-
તનાં નવ કૂટમાંનું નવમું કૂટ-શિખર.

હરિચંદ્રણ. પું નં (હરિચંદ્ર) અન્તગઃ
સૂત્રના છઠ્ઠી વર્ગના આઠમા અધ્યયનનું
નામ. (૨) સાકેતનગર નિવાસી એક
ગાયપતિ.

હરિચંદ્ર. પું (હરિકં) હરડાનું વૃક્ષ.

હરિચ. પું (હરિચ) હરણ. (૨) સોળમા
તીર્થેકરનું લાંછન.

હરિયોગમેસિ. પું (હરિયોગમેષ્ઠ) શકેન્દ્રની-
પાયદળ સેનાનો અધિપતિ; ઇન્દ્રનો
સંદેશો લઈ કામ કરનાર એક દેવતા.

હરિલ. ત્રિં (હરિલ) લીલું.

હરિલકંઠ. નં (હરિલકાણ) લીલા થયવાળી
વનરપતિ.

હરિતગ પું (હરિતક) એક જાતની વન-
સ્પતિ; હરડે.

હરિતાલિય. નં (હરિતાલિક) હડતાલ.

હરિદ્વીપ. પું (હરિદ્વીપ) હરિપ્રપાત કુંડની
વચ્ચેનો એક દ્વીપો.

હરિવ્યવાયકુંડ. પું (હરિવ્યવાયકુંડ) હરિ
નદીને કુંડ.

હરિમંથ. પું (હરિમંથ) કાળા ચણા.

હરિમેલા. સ્ત્રી (હરિમેલા) એક વનસ્પતિ.

હરિય. ત્રિ (હરિત) લીલું; હરે. (૨) નં
લીલી વનસ્પતિ. (૩) સ્ત્રી એક પ્રકારની
આર્ય જાતિ. (૪) પું લીલો રંગ.

હરિયકાય. પું (હરિતકાય) વનસ્પતિકાય.

હરિયગ. પું (હરિતક) હરડે. (૨) બજાયા.
(૩) લીલી વનસ્પતિ અને તેની હરો
રંગની પ્રજા.

હરિયપયલી. સ્ત્રી (હરિતવર્ણી) લીલા પાન-
વાળી શાકભાજી.

હરિયય. નં (હરિતક) બજાયા.

હરિયા. સ્ત્રી (હરિતા) પૂજ્ય મામની ત્રીજી
મૂર્તિના. (૨) એક નદી. (૩) હરિતાલ
સમાન થતા.

હરિયાલ. પું } (હરિતાલ) હડતાલ.

હરિયાલિય. } (હરિતાલિક) હડતાલ.

હરિયાલિયા. સ્ત્રી (હરિતાલિકા) ફુવાં;
ધરો; ધ્રો.

હરિરેણુ. પું (હરિરેણુ) લીલા રંગવાળી રેતી-
રજકથ.

હરિવંસ. પું (હરિવંશ) નેમિનાથ પ્રભુનો
વંશ; ચક્રવંશ.

હરિવારિસ. નં } (હરિવંશ) હેમવય અને
હરિવાસ. પું } મહાવહેલી વચ્ચેનું જી-
ગલિયાનું એક ક્ષેત્ર.

હરિવાસકુંડ. પું (હરિવંશકુંડ) મહાદિગવંત
પર્વત ઉપરનાં આઠ કુંડમાંનું સાતમું કુંડ.

(૨) નિષધ પર્વતનાં નવ કુંડમાંનું ત્રીજું
કુંડ.

હરિવાહ્ય. પું (હરિવાહન) નંદીદ્વીપના
અધિષ્ઠાતા દેવતાનું નામ.

હરિસ. પું (હર્ષ) હર્ષ; આનંદ; ખુશાલી.

હરિસિય. ત્રિ (હર્ષિત) પ્રસન્ન થયેલ.

હરિસેણ. પું (હરિસેન) હરિસેન નામે ચાલુ
ચોવિંશીના દશમા ચક્રવર્તી.

હરિસ્સહ. પું (હરિસહ) ઉત્તર દિશાના
વિષુત્ક્રમાર દેવોનો ઇન્દ્ર. (૨) વખારા
પર્વતનું એક શિખર.

હરી. સ્ત્રી (હ્રી) લજ્જા.

હરેણુક. પું (હરેણુક) વનસ્પતિ રિશેષ.

હલ. નં (હલ) હળ; જમીન ખેડવાનું
સાધન.

હલધર. પું (હલધર) } બળભદ્ર નામે
હલપાણિ પું (હલપાણિ) } બળદેવ; કૃષ્ણ
હલહર. પું (હલધર) } મહારાજના
ભાઈ.

હલિ. સ્ત્રી (હલિકા) ધરણી.

હલિ. પું (હલિન) એક પ્રકારનો મચ્છ.

હલિહ. ત્રિ (હલિર) પાળા રંગવાળું;
હળહરીયું. (૨) પું એક પ્રકારનો મચ્છ.

હલિહા. સ્ત્રી (હરિહા) હળહર.

હલિમુહ. પું (હલીમુહ) એક જાતનું
પક્ષી.

હલ્લ. પું (હલ) અણુતરોવવાઈ સૂતના
ખીજ વર્ગના છઠ્ઠા અધ્યયનનું નામ.

(૨) ઐશ્વિક રાજાની ધારણી રાણીનો
પુત્ર.

હલ્લય. નં (હલન) હોમ કરવો.

હલ્લ. નં (હલ્ય) હોમવાનું દ્રવ્ય.

હલ્લ. નં () જલદી.

હલ્લવાહ. પું (હલ્લવાહ) અગ્નિ.

હલ્લય. નં (હલ્લન) હસવું; હાંસી કરવી.

હલ્લચિહ્ન. ત્રિ (હલ્લનીય) હસવાયોગ્ય.

હસિત. } વિ. (હસિત) હસેલ. (૨) ન. ૦
હસિય. } હસવું તે

હસ્ત. વિ. (હસ્ત) નાનું; થોડું; અલ્પ.

હાડહડા કી. (હઠહઠ) એક પ્રકારનું પ્રા-
યશ્રિત; લઘુ કે ગુરુ જે પ્રાયશ્રિત તત્કાળ
આપવામાં આવે તે.

હાયા. પુ. (હાયન) વર્ષ; સાત્ર; સંવત.

હાગિ. કી. } (હાગિ) હાનિ; ખુટી.
હાનિ. } (૨) મનુષ્યની દશ દશામાંની

૫૦ થી ૬૦ વરસની છઠ્ઠી દશા.

હાયણ. ન. (હાયન) સંવત્સર, વર્ષ.

હાયમાણક. પું. (હાયમાનક) ઉત્પન્ન થતી
વખતે જેવું હોય તેનાથી થતું જવું
હોય તે અવધિમાન; અવધિમાનનો
એક પ્રકાર.

હાયમાદુપરિણામ. પુ. (હાયમાનપરિણામ)
ઉતરના પરિણામ; થતના જતા પરિણામ.

હાર. પું. (હાર) હાર; ડોકમાં પહેરવાનું
ધરોણું. (૨) ત્રિ. લઈ જનાર. (૩) પું.
એ નામનો એક દ્વીપ તથા સમુદ્ર.

હારપુટ. ન. (હારપુટ) લોખંડ; પોલાદ.

હારમહ. પું. (હારમહ) } હારદ્વાપના
હારમહામહ. પું. (હારમહામહ) } અધિપતિ
દેવતાનું નામ.

હારમહાહર. પું. (હારમહાહર) હાર સમુદ્ર
અને હારવર સમુદ્રના અધિપતિ દેવતાનું
નામ.

હારહર. પું. (હારહર) હાર સમુદ્ર અને
હારવર સમુદ્રના અધિપતિ દેવતાનું
નામ. (૨) હારવર નામે એક દ્વીપ
તથા સમુદ્ર.

હારહરમહ. પું. (હારહરમહ) } હારવર
હારહરમહામહ. પું. (હારહરમહામહ) } દ્વીપના
અધિપતિ દેવતાનું નામ.

હારહરોમાસ. પું. (હારહરમાસ) એ ના-
મનો એક દ્વીપ તથા એક સમુદ્ર.

હારિ. ત્રિ. (હારિન્) હરણું કરનાર.

હારિઆયણ. ન. (હારિતાયન) એ નામનું
એક ગોત્ર.

હારિણા. કી. (હારિકા) લઈ જનારી.

હારિતક. પુ. (હારિતક) વહુવાની બાજુ;
શાકની એક જાત.

હારિય. પુ. (હારિત) કુત્સ ગોત્રની શાખા-
રૂપ હરિત નામનું એક ગોત્ર. (૨) ત્રિ.
તે શાખામાં જન્મેલ.

હારીસ. પુ. (હારીશ) એ નામનો એક
અનાર્ધ દેશ. (૨) ત્રિ. તે દેશમાં
રહેનાર.

હાલાહાલ. ન. (હાલાહલ) વિપ, તીવ્રઅર.
(૨) ત્રણ ઇન્દ્રિયવાળા જીવની એક
જાત.

હાલાહલા. કી. (હાલાહલા) શ્રાવસ્તી નગ-
રીમાં રહેતી ગોશાળાની ઉપાસિકા; હાલા-
દશા નામની એક કુંભારણી.

હાલિદ. ત્રિ. (હારિદ) પીળા રંગવાળું. (૨)
પું. પીળો રંગ.

હાલિહા. કી. (હારિદ્રા) હળદર.

હાલિય. ત્રિ. (હાલિક) હળવાળો.

હાવ. પું. (હાવ) મુખવિકાર

હાવમાવ. પું. (હાવમાવ) મુખવિકારાદિ
એકા.

હાસ. પું. (હાસ) થટવું; ઓછું થવું.

હાસ. પું. (હાસ) હસવું. (૨) હાંસી;
મસ્કરી. (૩) મોહનીય કર્મની એક
પ્રકૃતિ કે જેના ઉદ્વેગથી જીવ હાંસીવાળો
સ્વભાવ પામે છે. (૪) નવ રસમાંનો
એક રસ. (૫) દક્ષિણના મહાકન્દિત
જાતના વાણીઅંતર દેવતાનો ઇન્દ્ર.

હાસંકર. ત્રિ. (હાસકર) હાસ્ય કરનાર.

હાસર. પું (હાસરિ) ઉત્તરના મહા
કન્દિત ગતના વ્યંતર દેવોનો ઇન્દ્ર.

(૨) હાસ્ય અને રતિ; મોહનીયકર્મની
એ એકૃતિ.

હાસા. સ્ત્રી (હાસ્યા) ઉત્તર દિશાના રચક
પર્વત પર વસનારી આદિ મિશ્રાકુમારિ-
કામાંની પાંચમી.

હાહા. પ્ર૦ (હાહા) ખેડ જનક શબ્દ.

હાહામૂય. ત્રિ૦ (હાહામૂય) હાહારૂપ થયેલ;
ખેડ પામેલ.

હિંગુ. ન૦ (હિંગુ) હીંગ, વધારણી.

હિંગુલક્ષ. પું (હિંગુલક્ષ) હિંગુ આડ.

હિંગુલ. } પું (હિંગુલ) હીંગળો.

હિંગુલ. }

હિંગોલ. પું (હિંગોલ) મૃત બોજન (૨)
યક્ષાદિ યાત્રા નિમિત્તનુ બોજન.

હિંગા. ત્રિ૦ (હિંગા) હીડનાર; ભ્રમનાર.

હિંગ્ય. પું (હિંગ્ય) ચારે ગતિમા ભ્રમણ
કરવાથી પડેલું શબ્દનું એક નામ.

હિંગિમાલ. ન૦ (મિંગિમાલ) આયુધ
વિશેષ.

હિંગિય. ન૦ (હિંગિય) ફરતુ; ભ્રમણ.

હિંસ. ત્રિ૦ (હિંસ) હિંસા કરનાર.

હિંસા. ત્રિ૦ (હિંસા) હિંસા કરનાર.

હિંસા. સ્ત્રી (હિંસા) હિંસા, કાષ્ટને પીડા
કરવી તે.

હિંસાણુલંધિ. પું (હિંસાણુલંધિ) હિંસાની
સાથે નિરંતર સંપર્ક રાખનાર ચિત્તવૃત્તિ;
રોદ્રધ્યાનનો એક પ્રકાર.

હિંસાદંડ. પું (હિંસાદંડ) હિંસાથી આત્મા
દડાય તે.

હિંસાદંડવસિષ્ઠ. ત્રિ૦ (હિંસાદંડવસિષ્ઠ)

ભૂતકાળમાં નુકશાન કર્યું છે કે ભવિ-

ષ્યમાં કરશે એમ ધારી તેને હણતુ તે;

ત્રીજું ક્રિયાસ્થાનક.

હિજ્જા. પ્ર૦ (હાસ) આવતી કાલ; આવતો
દિવસ.

હિટ્ટ. ત્રિ૦ (હિટ્ટ) પ્રસન્ન થએલ.

હિટ્ટા. પ્ર૦ () નીચે; હેડ.

હિટ્ટિ. પ્ર૦ () નીચે.

હિટ્ટિમ. ત્રિ૦ () નીચેનું; હેડેનું;
હેડું.

હિટ્ટિમાહવર્ગિમ. પું () નીચેની
ત્રિકમાં ત્રીજા ઐવેયક વિમાનમાં
રહેનાર દેવતા. (૨) સ્ત્રી નવ ઐવેયકમાંનું
ત્રીજું ઐવેયક વિમાન.

હિટ્ટિમામર્ગિમ. પું () નીચેની
ત્રિકમાં મધ્યમ ઐવેયક વિમાનમાં રહે-
નાર દેવતા. (૨) સ્ત્રી નવ ઐવેયકમાંનું
બીજું ઐવેયક વિમાન.

હિટ્ટિમાહિટ્ટિમ. પું () નીચેની
ત્રિકમાં પ્રથમ ઐવેયક વિમાનમાં રહેનાર
દેવતા. (૨) સ્ત્રી નવ ઐવેયકમાંનું પ્રથમ
ઐવેયક વિમાન.

હિટ્ટિલ. ત્રિ૦ () નીચેનું; હેડલ.

હિત. ન૦ (હિત) હિત, લાભ.

હિમ. ન૦ (હિમ) યરફ; હિમ.

હિમવંત. પું (હિમવંત) હરતક્ષેત્રની મર્યાદા
કરનાર એ નામનો એક પર્વત. (૨)
દેમવય નામનું ભુગણીયાનું એક ક્ષેત્ર.
(૩) અનગડસૂત્રના બીજા વર્ગના
ચોથા અધ્યયનનું નામ. (૪) અંધક-
વૃષ્ટિ રાજ્યની ધારણી રાણીનો પુત્ર.
(૫) સ્કન્દિલાચાર્યનો એક શિષ્ય.

હિય. ત્રિ૦ (હિય) હરણ કરેલું.

હિય. ન૦ (હિય) હિન; લાભ. (૨) ઐય;
કદયાણ.

હિય. ન૦ (હિય) હિય.

હિયય. ન૦ (હિયય) હિય.

હિયવંગમ. ત્રિ૦ (હિયવંગમ) મનોહર.

હિયયગમણિજ્ઞ. } ત્રિં (હિયયગમણીય) હૃદ-
હિયયગમણીય. } યને ગમે તેવું.

હિયયસુલ. નં (હિયયસુલ) હૃદયશુભ
એક જાતનો રોગ.

હિરવાય. નં (હિરવાય) હિરવાય; રપું.
(૨) સોનું.

હિરવાયસુતિ. સીં (હિરવાયસુતિ) સોનું,
રપું શોધવાની કળા.

હિરવાયપાત્ર. પું (હિરવાયપાત્ર) હિરવાય-
આંદી, સોનું ગાળવાની કળા.

હિરવાયમાસ. પું (હિરવાયમાસ) સોનું તોળ-
વાનું સાધન; માસો.

હિરવાયવય. પું (હિરવાયવય) જીવંતીયાના
૭ ક્ષેત્રમાંનું એક ક્ષેત્ર.

હિરવાયવયકૂટ. પું (હિરવાયવયકૂટ) શિખરી
પર્વતનાં ૧૧ કૂટમાંનું ત્રીજું કૂટ.

હિરિ. ત્રિં (હિરિ) મનને હરનાર.

હિરિ. સીં (હી) લજ્જા; શરમ. (૨)
મહાહિમવંત પર્વતના મહાપદ્મદહની
અધિષ્ઠાત્રી દેવી.

હિરિમણ. નં (હીમણ) લજ્જાળુ મન;
શરમાળુ મન.

હિરિલી સીં (હિરિલી) કંઠની એક જાત.

હિરિવસિય. ત્રિં (હીવસિય) લાજ નિમિત્તે
થતું.

હિરિસસ. નં (હીસસ) લાજસહિત
સરત.

હિરી. સીં (હી) લજ્જા; શરમ; લાજ.
(૨) મહાહિમવંત પર્વતની અધિષ્ઠાત્રી
દેવી. (૩) કિંપુરણના ધન્વ-સત્પુરણની
અગ્રમહિષી. (૪) ઉત્તર દિશાના રૂચક
પર્વતપર વસનારી આઠ દિશાકુમારિકા-
માંની આઠમી.

હિરિયા. સીં (હિરિયા) ત્રણ ધન્વિયવાળા
જીવની એક જાત.

હિરીરી. સીં (હિરીરી) એક પ્રકારની
જાળ.

હી. સીં (હી) લજ્જા; શરમ.

હી. જં (હી) અતિશય કંઠપેશાતક
અભય.

હીય. ત્રિં (હીય) હીન; નીચ. (૨)
રહિત; આહું.

હીયાવસાર. નં (હીયાવસાર) હીન-આહા
અક્ષર બોલવા તે; જાનના ૧૪ અતિ-
ચારમાંનો એક.

હીયાપુચ્ચા ત્રિં (હીયાપુચ્ચા) પુષ્પહીન;
ફુલાંગી.

હીયમાણ. નં (હીયમાણ) જીવો “ હાય-
માણક ” શબ્દ.

હીર. પું (હીર) શંસ; ખપાટની ન્હાની
અણીવાળી કકડી. (૨) કોષ વનસ્પતિને
ભાગતાં વિષમ છેદ થાય તે. (૩) હીરો.

હીરમ. પું (હીરમ) કુત્સિત તૃષ્ણ પ્રમુખ.

હીલયા. સીં (હેલના) અપમાન; નિન્દા.

હીલયાજ્ઞ. ત્રિં (હેલના) હેલના કરવા
યોગ્ય.

હીલા. સીં (હેલા) અપમાન; તિરસ્કાર.

હીલિય. ત્રિં (હેલિય) હેલના-નિન્દા કરેલ.

હુ. જં (હુ) નિશ્ચયાર્થે બોધક અભય.

હુમ. ત્રિં (હુમ) અગ્નિમાં હોમેલું.

હુમવદ. પું (હુમવદ) અગ્નિ.

હુમ્માસલ. પું (હુમાસલ) અગ્નિ.

હુંડ. ત્રિં (હુંડ) ખેડાળ; નાના પ્રકારની
આકૃતિવાળો. (૨) નં નાના પ્રકારનું
શરીરનું સંસ્થાન-આકાર; ૭ સંઘણમાંનું
છડું.

હુંડર્સ્ટકાચ. નં (હુંડર્સ્ટકાચ) કુત્સિત સં-
સ્થાન; શરીરનો ખેડાળ આકાર. (૨)
નામકર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી
જીવ હુંડ સંઘણ પામે.

हेसिय. न० (हेसित) धोप्रनो हल्लहल्लहल्ल.

होद. पु० (होद) हुद.

होद. न० () योरेलो मुदाभाज,
योरेलु धन.

होसिय. त्रि० (होत्रिक) अमिहोत्र कर-
नार. (२) पु० हवन करनार तापसनी
ओक नत. (३) धास ॥ ओक नत.

होम. पु० (होम) होम; हवन.

होरंभ. पु० की० (होरम्भ) वाद्य विशेष.

होरा. की० (होरा) क्षण. (२) योधडीयां.

होल. पु० (होल) अपमानसूचक संभोधन.

होलावाय. पु० (होलावाय) होला ओया
अपमानजनक संभोधनशी आने
ओलायवु ते.

अथ ग्रन्थप्रशस्तिः

वर्षे द्वन्द्वर्गजार्कभूपरिमिते मासेऽश्वयुज्युत्तमे ।

पक्षेऽच्छे दशमीतिथौ रविदिने श्रीमोरबीपत्तने ॥

पूज्यस्वामिगुलाबचन्द्रविदुषः शिष्येण रत्नेन्दुना ।

श्रीजैनागमशब्दसङ्ग्रह इति ग्रन्थोऽरवि श्रेयसे ॥ १ ॥

इति श्रीलांकागच्छान्तर्गतलिंबडीसंप्रदायमुकुटमणिपूज्यपादश्रीगुलाबचन्द्रजि

स्वामिचरणाम्बुजन्त्रचरीकमुनिश्रीरत्नचन्द्रविरचितजैनागमशब्द

सङ्ग्रहप्रथमोऽध्यायः समाप्तः ॐ शान्ति ! शान्तिः !! शान्तिः !!!

शुद्धि पत्रक.

पाठिक. कोशभाक पाणि.

अशुद्ध.

शुद्ध.

३	१	२
११	२	३७
२०	१	३०
२२	२	८
२३	२	१४
३४	१	२१७
३७	२	३२
४०	२	३७
४५	१	२५
५१	"	नोट
५३	२	२१
६१	२	३
६२	२	२८
७५	२	३१
८१	१	३६
८२	२	२६
८३	१	३१
८४	१	३४
८४	२	१५
८४	२	२६
८४	२	३३
११३	१	५
११८	२	२
१२३	१	१८
१२४	१	१६
१२५	१	२६
१२७	२	१
१२७	२	३६

अहमुत्तग.
अतोलिस्तय.
पुद्गल
अर्थ.
अचिरवृत्त
अष्टाङ्गयुर्वेद
अद्धतृतीयद्वीप
अथडांग
पदार्थेभां
मणोरुघातनम्
सिद्धि
लण्ड
कभनु
अपमत
अभिहृत
शक्रेन्
अथरतक्षेत्रना
अक
मम्बाधारी
प्रतिवेहल
११५ मळामद
असजय
असुरेन्द्र
सुयडांग
यथाभुत
कहोविहार
आह्वस्वसंघञ्जर

अहमुत्तग.
अंतोलिस्तय.
पुद्गल.
अर्थ.
अचिरवृत्त.
अष्टाङ्गयुर्वेद.
अर्द्धतृतीयद्वीप.
सुयडांग
पदार्थेभा
अणोरुघातनम्
भीधी
लण्ड
कभनुं
अपमल
अभिहृत
शक्रेन्
अथरतक्षेत्रना
अक
अम्बाधारी
प्रतिवेहल
११५ मे मळामद
असंजय
असुरेन्द्र
सुयडांग
यथाभुत
अहोविहार
आह्वस्वसंघञ्जर

पृ.सं. भा.सं.	पं.सं.	अ.सं.	शुद्ध.
१०१७	२	२६	आदित्य
१२८	१	३०	आथी
१२८	२	३	आदिनु
१२८	२	१५	आजिनभद्र
१३०	१	२८	आगमिष्यभद्र
१३१	१	१७	आणंद
१३८	१	१	आदाणभंडमत्त-
१३८	१	२	"
१३८	१	३०	आदीगवित्ति
१४०	१	२३	आभागवडम्
१४१	१	१	आमेत
१४२	१	१६	आनपति
१४३	२	३	आनमु
१४४	१	११	आयागमांय
१४४		४	उग्रपति
१४५	२	१७	मुशय
१४६	१	१८	आलु
१४६	१	३०	आचकीकरण
१४६	२	११	पैताळ्य
१४६	२	२०	आचकूड
१४६	१	१२	आहान
१४६	२	४८	आतन
१४७	२	४	इदियलद्विया
१४७	१	२५	इहलोम
१४७	२	१७	न. अर्थ
१४७	२	३०	इष्टा
१४७	१	१३	अवगृहीता
१४७	१	२६	इष्टि
१४७	१	२७	उज्जुसुय
१४७	२	३३	उत्तराध्ययन
१४७	१	३०	पुष्ट
१४७	२	२४	उद्विष्ट
१४७	२	१८	उपगृहीत

પૃષ્ઠાંક.	કોલમાંક.	પદ્ધતિ.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.
૨૦૧	૧	૨૯	ગહણ	ગ્રહણ
૨૦૨	૨	૩૪	સંશા	સંશા
૨૦૩	૨	૮	ઘાર	ઠાર
૨૦૮	૧	૩	અથના	અથના
૨૧૬	૧	૧૬	ઔદારિક	ઉદારિક
૨૨૦	૧	૩૧	ક	ક
૨૩૦	૨	૧૩	પુદ્ગલ	પુદ્ગલ
૨૩૧	૧	૩	અવર્ષિણીના	અવર્ષિણીના
૨૫૩	૨	૧૩	અસરપણું	અસરપણું
૨૫૪	૨	૨૯	ભિન્નું	ભીનું
૨૫૬	૧	૨૭	કુંડધારિ	કુંડધારિ
૨૫૭	૧	૧૧	કુંદ	કુંદ
૨૬૪	૨	૪	કુસુમશર	કુસુમશર
૨૬૪	૨	૭	કુસુમિય	કુસુમિય
૨૬૫	૧	૧	કુહેડગ	કુહેડગ
૨૬૫	૧	૨	"	"
૨૧૨	૨	૫	હીઓ	હીઓ
૨૭૯	૧	૨૪	સ્વાદ્યા	સ્વાદ્યા
૨૮૪	૧	૧૨	ગમ્યદ્વીપમા	ગમ્યદ્વીપમા
૨૯૩	૧	૮	ગએલું	ગએલું
૨૯૫	૧	૧૧	શ્રુતરકન્ધના	શ્રુતરકન્ધના
૨૯૫	૧	૨૦	ગાહાવદ્ગી	ગાહાવદ્ગી
૨૯૯	૧	૨૫	પરિત્રાગક	પરિત્રાગક
૩૦૭	૧	૧	ઘોસણ	ઘોસણ
૩૦૮	૨	૧૦	ચતુર્દશી	ચતુર્દશી
૩૧૧	૧	૧	ચંદકંતા	ચંદકંતા
૩૧૧	૧	૧૭	ચંદ્રયગમ્	ચંદ્રયશમ્
૩૧૭	૧	૨૪	ચમનિદાઘકાલ	ચરમનિદાઘકાલ
૩૧૭	૨	૧	ચરિતારિય	ચરિતારિય
૩૧૭	૨	૩૭	"	"
૩૨૪	૨	૪	ભિક્ષુક; વગ	ભિક્ષુકવર્ગ
૩૨૪	૨	૧૬	ચ્યુતાષ્ટતાવર્ત	ચ્યુતાચ્યુતાવર્ત
૩૨૬	૨	૨૬	ચૈત્યવૃત્ત	ચૈત્યવૃત્ત
૩૩૦	૧	૭	ચરણાલક	ચરણાલક

पृष्ठांश.	कोशभांड	पंक्ति.	अशुद्ध.	शुद्ध.
३३१	२	३१	अकारार्थी	अकारार्थी
३३२	१	२६	अरियभूय	अरियभूय
३४०	२	१	अयंति	अयंती
३४२	१	१६	अलकारि	अलकारि
३४२	१	२०	अलकीडा	अलकीडा
३४७	२	१३	जातिभूक	जातिभूक
३४६	१	२४	अभि	ईश
३४६	२	२१	अभि	अभि
३७४	१	४	अनमान	अनमान
३७५	२	८	अथ	अर्थ-
३७७	२	३२	अवस्थापित	अवस्थापित
३७६	२	३०	गिगोहपरिमंडज	गिगोहपरिमंडल
३८३	१	१२	गिहडुमग्ग	गिहडुमग्ग
३८५	२	३१	निग्रन्थ	निग्रन्थ
३८६	१	१५	पीण	पीण,
३८२	२	२३	आचारंग	आचारंग
३८८	१	२८	नातवाणा वग्नित	नातवाणा वाअत्र
४००	१	२	तृणाहारक	तृणहारक
४०२	१	२६	तस्मान्	तस्मात्.
४०३	२	६	वाध	वाध
४०८	२	२८	तथा इपना	तथाइपना
४११	१	२१	सीर्यग्यानि	तिर्यग्यानि
४१२	१	३१	पज्ञान	पलायु
४१२	२	३४	त्रयु सरोदार	त्रयुसरो. दार
४१७	१	३०	ततलि	तेतलि
४२०	१	२५	गर्जना	गर्जनाग
४२४	१	३३	अपभोग	अपभोगमरत
४२६	१	२	दक्षिणाधर्मरत	दक्षिणा
४२७	२	११	आपेक्षुं	आपेक्षु
४२७	२	२२	धार	धार
४३१	१	१२	गलेध	गुलेध
४३३	१	६	अनराय	अनराय
४३३	२	३२	आरशांभ	आरसांभ
४३६	१	२८	अगसत्र	अगसत्र

पृष्ठांक. कोशभांक.	पंक्ति.	अशुद्ध	शुद्ध
४३६	१	३०	शत्रु
४३८	१	२	दिशादि
४३८	२	३१	दुष्प्रार
४४०	१	३१	दुष्प्रार
४४०	२	११७	दुष्प्रार
४४२	२	१६	दुष्प्रार
४४४	१	३४	दुष्प्रार
४४५	१	२३	नाभना
४४७	२	२८	दौर्मनस्यिक
४४८	२	३७	राष्ट्रिनु
४४८	१	१	धावया
४४८	२	३३	ध्रुवोदयी
४४८	२	१	निखिलतस्त्य
४४९	१	२०	नित्योद्योत
४४९	२	१	निज्जिव
४४९	२	१६	निर्जरा
४४९	१	२४	निर्जरा
४४९	१	३४	निपातिनी
४४९	१	३०	निमान
४४९	२	२१७	नीरुज्
४८०	१	३०	निर्वृद्धि
४८२	१	२४	निर्भा-निहा
४८२	१	३०	निहित
४८८	२	३५	प्रयोगमत्तिसम्पद्
४८९	२	१०	द्रोपदी
४८९	१	१	पंथकोट
४८९	१	८	पुत्र्या
४८५	२	२२	भ्रतस्त्रधना
४८६	२	३२	प्रत्यावर्त
४८५	२	१	पच्छासंखडि
४८८	१	११७	विशेषना
५०१	१	२२	पडि
५०१	२	३४	पडि
५०३	१	१०	प्रतिपृच्छना

पृष्ठांक	कालमा.क.	पंक्ति.	अशुद्ध.	शुद्ध.
५१०	१	१७	प्रनवन	प्रनवण
५१२	२	१७	पद्धति	पद्धति
५१६	१	१	परपरगंडिया	परंपरगंडिया
५२२	२	१५	परिच्छेद्य	परिच्छेद्य
५२७	१	२६	सिद्धि	सीधी
५२८	१	२६	परिशादनिका	परिशादनिका
५२८	२	२	परिषद्वत्	परिषद्वत्
५२६	१	१	परिहारविशुद्ध	परिहारविशुद्ध
५२६	१	२	"	"
५३०	१	५	परिहारविशुद्धिन्	परिहारविशुद्धिन्
५३०	१	२२	पजिअंक	पलिअंक
५३१	१	१२	प्रदर्शिन	प्रदर्शिन
५३८	१	३७	प्रागल्भ्य	प्रागल्भ्य
५४०	१	३१	गण	गण
५४७	१	१४	(२)	(२) त्रि०
५५६	१	१	आह	आह
५६१	१	२३	पुहुत्तदियक्क	पुहुत्तदियक्क
५६२	२	३५	प्रेयस्	प्रेयस्
५६६	२	१	पोलिदी	पोलिदी
५७२	२	५	वंमलोय	वंमलोय
५७२	२	२८	ब्रह्मोत्तरावर्तसक	ब्रह्मोत्तरावर्तसक
५७६	२	११	आहर्पनि	आहर्पनि
५८०	२	४	वृष	वृष
५८८	१	१४	भंडाकार	भंडाकार
५८५	२	२६	भंडुगोत्रनी	भंडुगोत्रनी
५८६	१	११	(२)	(२) त्रि०
५८८	१	१६	(म)	(मंग)
६०३	१	२४	वंदनना	वंदनाने
६२५	१	२०	ठडीयावाणा	ठणीयावाणा
६२६	१	३३	धुण	धुण
६२८	२	२६	भग्याराधुनी	भृग्याराधुनी
६४२	१	८	पर्वतने	पर्वतनु
६४८	२	१०	रुंधेतिया	रुंधेतिया
६७३	२	६	नक्षत्र	नक्षत्र

પૃષ્ઠાંક.	કોલમાંક.	પંક્તિ.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.
૭૧૩	૧	૧૨	ટાળો	ટાળું
૭૧૩	૧	૩૦	વૈદિક	વૈદિક
૭૧૩	૨	૧૭	વૈદ્ય	વૈદ્ય
૭૧૪	૨	૨૬	વેણતિયા	વેણતિયા
૭૧૫	૧	૧૪	સો	સોય
૭૧૫	૧	૨૨	વૈતાતી	વૈતાતી
૭૧૫	૨	૨૯	વૈમનસ્ય	વૈમનસ્ય
૭૧૫	૨	૩૩	ઐવેયક	ઐવેયક
૭૧૬	૨	૨૫	ઋગવેદ	ઋગવેદ
૭૧૭	૧	૩૪	વૈદ્યમણિ	વૈદ્યમણિ
૭૧૭	૨	૧૨	કિનારે	કિનારે
૭૧૭	૨	૨૫	કપવા	કપવા
૭૧૭	૨	૨૯	દેપ	દેપ
૭૧૮	૨	૨૭	રડાપો	રડાપો
૭૧૯	૧	૨૯	અધભાગ	અધભાગ
૭૨૦	૨	૧૯	સન્ક્રામિણી	સન્ક્રામિણી
૭૨૨	૨	૨૮	સન્કલ્પેયમાગ	સન્કલ્પેયમાગ
૭૨૩	૧	૨૪	જોડાણ	જોડાણ
૭૨૩	૧	૩૪	પ્રભતિ	પ્રભતિ
૭૨૩	૧	૩૫	સન્ગ્રહનય	સન્ગ્રહનય
૭૨૪	૨	૨૭	સચાર	સચાર
૭૨૪	૨	૩૧	સન્ક્રુત	સન્ક્રુત
૭૨૫	૧	૩૨	ગલ્પવલન	ગલ્પવલન
૭૨૫	૨	૩૫	સંજોયણા	સંજોયણા
૭૨૭	૧	૨૭	સતાપ	સતાપ
૭૨૯	૨	૧૪	સપરાહ્યબંધ	સંપરાહ્યબંધ
૭૨૯	૨	૧૬	સપરાહ્યા	સંપરાહ્યા
૭૨૯	૨	૩૦	જોડાયેલ લાગેલ	જોડાયેલ-લાગેલ
૭૩૦	૨	૧૩	તીથકરના	તીથકરના
૭૩૧	૧	૪	સમ્મિષ્ણોત્	સમ્મિષ્ણોત્
૭૩૧	૨	૫	સમિષ્ણોત્	સમિષ્ણોત્
૭૩૧	૨	૯	સમિષ	સમિષ
૭૩૧	૨	૧૨	સંદર	સંદર
૭૩૨	૨	૨૮	સંરંભ	સંરંભ

पृष्ठांक.	कालभांक.	पङ्क्ति.	अशुद्ध.	शुद्ध.
७३३	१	११	संलाव	संलाव
७३३	१	३३	संवक्कुरिअ	संवक्कुरिअ
७३४	१	३०	सयभी	सयभी
७३४	२	२३	संसगिन्	संसर्गिन्
७३४	२	३४	पिउ	पिं
७३६	१	१	सकम्मवीरिय	सकम्मवीरिय
७३६	१	२	"	"
७३६	२	४	शर्करा	शर्करा
७३६	२	६	गेतभ	गेतभ
७३८	१	२	सत्यमनोयोग	सत्यमनोयोग
७३८	१	७	सच्चमोसमण-	सच्चमोसमण-
७३८	१	१५	अतिशय	अतिशय
७३८	२	११७	नवल	नवल
७४०	१	५	भय	भुय
७४०	१	१०	सङ्खबद्ध	सङ्खबद्ध
७४०	२	१३	पयेद्वय	पयेद्वय
७४२	२	३१	साथवानो; लुङ्को	साथवानो लुङ्को
७४३	२	११७	अद्रुधान	अद्रुधान
७४४	१	३६	धान्यादनो	धान्यादिना
७४५	२	१०	सण	सण
७४६	१	१५	सम्भितर	सम्भितर
७४६	१	२६	अम	अम
७४६	२	१	समणभूअ	समणभूअ
७४७	२	१३	समदित	समदित
७५०	१	११	सम्यग्दर्शन	सम्यग्दर्शन
७५१	१	११	समुद्यम	समुद्यम
७५२	२	१६	समवगाड	समवगाड
७५३	२	१	सम्मामिच्छन्मोहणीय	सम्मामिच्छद्विद्वि
७५३	२	८	सम्यग्दृष्टि	सम्यग्दृष्टि
७५३	२	१०	जेध	जेना
७५३	२	२८	सम्यक्मिथ्यात्व	सम्यक्मिथ्यात्व
७५४	१	१	समवाइ	समावाइ
७५५	२	१	सथालि	सथालि
७५५	२	२२	शतराखः	शतराखः

पृष्ठांक. श्लोकभांक.	पंक्ति.	अशुद्ध.	शुद्ध.
७५६	१	२५	सू५३।
७५८	१	२८	स्वर्लिंगसिद्ध
७६०	२	२५	सर्ववर्भंतर
७६१	२	३१	यदना
७६३	१	१८	आपाधि
७६४	१	१३	साद्वुद्ध
७६४	२	२०	अधःशृङ्खलाना
७६६	१	६	साति
७६७	२	१	सामासिञ्च
७६७	२	१०	उत्पन्न
७६८	१	३५	शानासीगीया
७६९	१	५	साद्वुद्ध
७६९	१	३४	साहृद्य
७६९	२	६	सार्वविध
७७०	२	२६	सार्विष्टी
७७४	१	३०	पट्टकभरशायण
७७५	२	४	इष्ट
७७६	२	१०	अप्रक्ष
७७७	२	१८	शिक्षाक्षेत्रम्
७७९	१	१८	इष्ट
७७९	१	२०	गीतामुखवन
७७९	१	२३	सप्तचत्वारिंशत्
७७९	१	२६	गीतीभूत
७७९	२	१९	गीतम्पश
७८२	२	२१	सूचिरम्
७८३	१	१७	शुभ
७८३	२	१६	श्रेणिक
७८४	१	११	शुक्ल
७८४	१	१२	निवार
७८५	१	१७	अश्वत्
७८५	१	२१	अक्षयार्थि
७८७	२	८	सुदर्शनजागरिका
७८७	२	१०	सुदर्शन
७८८	१	१३	पुष्प

पृष्ठांक. क्र.समांक.	प.क्र.	अक्षुद्ध.	शुद्ध.
१९६१	१	८४ अक्षुद्धीयना	८४ अक्षुद्धीयना
१९६२	२	अतअज्ञान	अतअज्ञान
१९६२	२	तुत्तयात	अतख्यात
१९६२	२	तुत्तान	अतज्ञान
१९६२	२	अतधर्म	अतधर्म
१९६३	१	अक्षुद्धीयना	अतनी अक्षुद्धीयना
१९६३	१	तुत्तसंपन्न	अतसंपन्न
१९६३	१	अतसागर	अतसागर
१९६४	२	नक्षुद्धीयना	नक्षुद्धीयना
१९६४	२	सुवर्णगुलिका	सुवर्णगुलिका
१९६४	१	सुवर्णगुलिका	सुवर्णगुलिका
१९६४	२	सुविहि	सुविहि
१९६४	२	शुश्रूषक	शुश्रूषक
१९६४	१	शुश्रूषक	शुश्रूषक
१९६४	१	शुश्रूषणा	शुश्रूषणा
१९६४	१	शुश्रूषणाविनय	शुश्रूषणाविनय
१९६४	१	शुश्रूषा	शुश्रूषा
१९६६	२	उत्तरीय	उत्तरीय
१९६६	२	मुद्रुमणिप्रोय	मुद्रुमणिप्रोय
६००	२	प्रविभक्ति	प्रविभक्ति
६०२	२	सेनापना	सेनापत्य
६०४	१	शैलकार	शैलकार
६०६	१	लकपुर	शैलकपुर
६०४	१	शैलाक्ष	शैलाक्ष
६०४	१	शैलकपुर	शैलकपुर
६०४	१	शैलायत	शैलायत
६०४	२	शैला	शैला
६०४	२	शैलेश	शैलेश
६०४	२	शैली	शैली
६०४	२	अवस्था	अवस्था
६०४	१	शैवती	शैवती
६०४	१	शैविक	शैविक
६०४	२	शैव	शैव
६०४	२	शैव	शैव

पृष्ठांक.	कालभांक.	पंक्ति.	अशुद्ध.	शुद्ध.
८०५	२	३०	यड	शौयड
८०६	१	८	सार्गधिक	सौर्गधिक
८०६	२	३०	।लाअ	सो।लाअ
८०८	१	३३	सौराष्ट्रिका	सौराष्ट्रिका
८०८	१	५	वि त्रभ	विबुत्रभ
८११	१	१२	हाथकप्य	हाथिकप्य
८१५	२	२१	दिदिल	दिदिल

बीर सेवा मन्दिर

पुस्तकालय

काल नं० 030-1- गुलाब

लेखक रूपाणी गुलाबचन्द्र (सं०)

शीर्षक जीजागम शिल्प संग्रह

646

- कम सख्या